

Sbírka rozhodnutí
nejvyšších stolic soudních
býv. republiky Československé.

Svazek 115.

Sbírka rozhodnutí
nejvyššího soudu ve věcech občanských.

Ročník XX. (1938.)

V Praze 1939.

Majitel a vydavatel: JUDr. V. Tomsa, právnické vydavatelství v Praze XII.,
Barthouova 71 (Kanálská 8).

Odpovědný redaktor JUDr. V. Tomsa, Praha XII, čp. 1453.

Rozhodnutí
nejvyššího soudu býv. republiky
Československé ve věcech občanských.

Ročník dvacátý,

(od čísla 16606 do čísla 17161)

obsahující rozhodnutí z roku 1938.

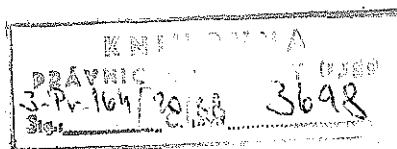
Na příkaz presidia nejvyššího soudu pořádá redakční komise
nejvyššího soudu.

V Praze 1939.

Tiskem firmy Hejda & Zbroj v Mladé Boleslavi.

Veškerá práva autorská,
zejména právo překladu a jakéhokoli zpracování nebo použití, vyhrazena.

OBSAH:

Stránka

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	V.—X.
Seznam rozhodnutí podle spisových značek	XI.—XVI.
Rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 16606 — 17161	1—1225
Dodatek (rozh. senátu pro řešení kompet. konfl.)	1226—1229
Věcný seznam abecední	1233—1350
Seznam ustanovení zákonných	1351—1373

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

	Čís.		Čís.
leden 4. Rv I 1090/36	16606	leden 13. R II 494/37	16640
» 4. Rv I 1608/36	16607	» 13. Rv II 364/35	16641
» 4. Rv I 2492/36	16608	» 14. Rv I 2572/37	16642
» 4. Rv I 2633/36	16609	» 14. Rv II 688/37	16643
» 4. R II 478/37	16610	» 18. Rv I 2740/36	16644
» 4. R II 574/37	16611	» 18. Rv I 2787/36	16645
» 4. Rv II 753/36	16612	» 18. Rv II 519/36	16646
» 5. Rv I 2085/36	16613	» 19. R I 1628/37	16647
» 5. Rv I 3132/37	16614	» 19. Rv I 2792/36	16648
» 7. R I 1464/37	16615	» 19. R II 449/37	16649
» 7. R I 1528/37	16616	» 19. R II 485/37	16650
» 7. R I 1569/37	16617	» 20. R I 1426/37	16651
» 7. Rv I 2033/36	16618	» 20. Rv I 976/36	16652
» 7. Rv I 2040/36	16619	» 20. Rv I 1241/36	16653
» 7. Rv I 2626/36	16620	» 20. Rv I 1983/36	16654
» 8. Rv I 199/36	16621	» 20. Rv I 2027/37	16655
» 8. Rv II 885/36	16622	» 20. Rv I 2475/37	16656
» 11. Rv I 2487/36	16623	» 20. Rv I 2956/37	16657
» 12. R I 1357/37	16624	» 20. Rv I 3222/37	16658
» 12. R I 1546/37	16625	» 20. Rv II 504/37	16659
» 12. R I 1556/37	16626	» 21. Rv I 2331/35	16660
» 12. Rv I 1532/36	16627	» 21. Rv I 1764/36	16661
» 12. Rv I 2427/36	16628	» 21. Rv I 2295/36	16662
» 12. Rv I 2551/36	16629	» 21. Rv II 948/36	16663
» 12. Rv I 2755/36	16630	» 22. Rv I 1943/37	16664
» 12. Rv I 2922/37	16631	» 22. Rv II 889/36	16665
» 12. R II 578/37	16632	» 22. Rv II 965/37	16666
» 12. Rv II 793/37	16633	» 25. R I 1544/37	16667
» 13. R I 841/37	16634	» 25. R I 1597/37	16668
» 13. R I 1385/37	16635	» 25. Rv II 820/36	16669
» 13. R I 1490/37	16636	» 26. Rv I 1666/36	16670
» 13. R I 1555/37	16637	» 26. Rv I 2502/36	16671
» 13. Rv I 2613/36	16638	» 26. Rv I 426/37	16672
» 13. Rv I 2902/37	16639	» 27. Rv I 1775/36	16673

		Čís.
leden	27. Rv I 1821/36	16674
»	27. Rv I 342/37	16675
»	27. Rv II 855/36	16676
»	28. R I 1545/37	16677
»	28. R II 550/37	16678
»	29. Rv II 213/37	16679
únor	1. R I 1655/37	16680
»	1. Rv I 1696/36	16681
»	1. Rv I 2518/36	16682
»	1. Rv I 421/37	16683
»	2. R I 1612/37	16684
»	2. R I 28/38	16685
»	2. Rv I 892/37	16686
»	2. Rv II 1126/37	16687
»	3. R I 1264/37	16688
»	3. Rv I 68/38	16689
»	3. Rv II 526/36	16690
február	3. Rv IV 419/37	16691
únor	4. Rv II 884/36	16692
»	4. Rv II 1091/37	16693
»	8. Rv I 1071/37	16694
»	8. Rv II 42/37	16695
»	9. R I 1471/37	16696
»	9. Rv I 1979/36	16697
»	9. R II 625/37	16698
»	10. R I 1351/37	16699
»	10. R I 1501/37	16700
»	10. R I 1642/37	16701
»	10. R I 39/38	16702
»	10. Rv I 2702/36	16703
»	10. Rv II 153/37	16704
»	11. Rv I 2126/37	16705
»	14. Pres. 1446/37	16706
»	15. Rv I 2735/36	16707
»	15. Rv I 2762/36	16708
»	16. R I 1517/37	16709
»	16. Rv I 1156/36	16710
»	16. Rv I 2369/36	16711
»	16. Rv I 2757/36	16712
»	16. Rv I 110/37	16713
»	16. Rv II 980/36	16714
»	17. R I 1132/37	16715
»	17. R I 1562/37	16716
»	17. Rv I 2870/36	16717
»	17. Rv I 2907/36	16718
»	17. Rv II 350/37	16719
»	17. Nd I 41/38	16720
»	18. R I 1619/37	16721
»	18. Rv I 2401/36	16722
»	18. Rv I 654/37	16723
»	18. Rv I 1129/37	16724
»	19. Rv I 2970/37	16725
»	21. R I 163/38	16756

		Čís.
únor	22. Rv I 3021/36	16727
»	22. Rv II 203/37	16728
»	23. Rv I 1261/36	16729
»	23. R II 607/37	16730
»	23. R II 5/38	16731
»	23. R II 41/38	16732
»	23. Rv II 998/36	16733
»	23. Rv II 94/37	16734
»	24. R I 1629/37	16735
»	24. R I 24/38	16736
»	24. Rv I 157/37	16737
»	24. Rv I 2959/37	16738
»	24. Rv II 1154/37	16739
»	25. R I 1578/37	16740
»	25. Rv I 2658/37	16741
»	25. Rv I 2781/37	16742
»	28. Co I 22/37	16743
január	11. Nd III 60/37	16744
»	4. R III 760/37	16745
»	13. Rv III 726/37	16746
»	20. Rv III 788/37	16747
»	21. Rv III 31/37	16748
»	27. Rv III 613/37	16749
»	28. Rv III 617/37	16750
február	1. R IV 8/38	16751
»	2. R III 17/38	16752
»	2. Rv III 758/37	16753
»	3. Rv III 887/37	16754
»	8. R III 46/38	16755
»	9. Rv III 560/37	16756
»	10. Rv III 637/37	16757
»	10. Rv IV 417/37	16758
»	11. Rv III 651/37	16759
»	11. Rv IV 14/38	16760
»	16. Rv III 34/38	16761
»	16. Rv IV 36/38	16762
»	18. Rv III 929/37	16763
»	24. Rv IV 512/37	16764
březen	2. R I 1558/37	16765
»	2. R I 1648/37	16766
»	2. R I 114/38	16767
»	2. R I 122/38	16768
»	2. Rv I 2662/36	16769
»	2. Rv I 261/37	16770
»	2. R II 69/38	16771
»	2. Rv II 335/37	16772
»	2. Rv II 1032/37	16773
»	3. R I 1406/37	16774
»	3. R I 82/38	16775
»	3. Rv I 85/37	16776

		Čís.
březen	4. Rv I 2997/36	16777
»	4. Rv I 134/37	16778
»	4. Rv I 680/37	16779
»	4. Rv I 1254/37	16780
»	4. Rv I 1851/37	16781
»	4. Rv II 1089/37	16782
»	8. Rv I 3373/37	16783
»	9. R I 1373/37	16784
»	9. R I 5/38	16785
»	9. R I 106/38	16786
»	9. Rv I 299/37	16787
»	9. Rv I 316/37	16788
»	9. Rv I 801/37	16789
»	10. R I 100/38	16790
»	10. R I 263/38	16791
»	10. Rv I 2270/36	16792
»	10. Rv I 480/37	16793
»	10. R II 633/37	16794
»	11. R I 126/38	16795
»	11. R II 618/37	16796
»	14. Pres. 1344/37	16797
»	15. Rv I 544/37	16798
»	16. R I 1371/37	16799
»	16. R I 1639/37	16800
»	16. Rv I 2798/36	16801
»	16. Rv I 64/37	16802
»	16. Rv I 3112/37	16803
»	16. Rv II 6/38	16804
»	17. Rv I 250/37	16805
»	17. R II 569/37	16806
»	18. Rv I 2710/37	16807
»	18. Rv II 400/37	16808
»	22. R I 198/38	16809
»	22. R I 302/38	16810
»	22. Rv I 1132/37	16811
»	22. Rv I 2401/37	16812
»	22. Rv I 3324/37	16813
»	23. R I 1248 a 1254/37	16814
»	23. R I 127/38	16815
»	23. Rv I 2965/36	16816
»	23. Rv I 345/38	16817
»	23. R II 15/38	16818
»	24. R I 1591/37	16819
»	24. R I 111/38	16820
»	24. R I 112/38	16821
»	24. R I 187/38	16822
»	24. R I 197/38	16823
»	24. R I 223/38	16824
»	24. Rv I 47/37	16825
»	24. Rv I 186/37	16826
»	24. Rv I 198/38	16827
»	24. R II 105/38	16828
»	24. Rv II 729/38	16829

		Čís.
březen	24. Rv II 465/37	16830
»	24. Rv II 142/38	16831
»	25. Rv I 1666/37	16832
»	29. R I 240/38	16833
»	30. R I 1559/37	16834
»	30. Rv I 315/37	16835
»	31. R I 54/38	16836
»	31. Rv I 1095/37	16837
»	31. R II 57/38	16838
»	31. Rv II 772/36	16839
duben	1. R I 753/37	16840
»	1. Rv II 783/37	16841
»	6. R I 344/38	16842
»	6. Rv I 227/37	16843
»	6. Rv I 1471/37	16844
»	6. Rv II 956/36	16845
»	6. Rv II 505/37	16846
»	7. Rv I 515/37	16847
»	7. Rv I 523/38	16848
»	8. Rv I 1741/37	16849
»	8. Rv I 2340/37	16850
»	8. Rv I 3031/37	16851
»	8. Rv I 3181/37	16852
»	11. R I 320/38	16853
»	11. R I 427/38	16854
»	12. Rv I 1869/36	16855
»	12. Rv I 872/37	16856
»	12. Rv I 1115/37	16857
»	12. Rv I 3233/37	16858
»	12. Rv I 952/38	16859
»	12. Rv II 186/37	16860
»	13. Rv III 1093/37	16861
»	20. R I 146/38	16862
»	20. R I 399/38	16863
»	20. Rv I 27/37	16864
»	20. Rv I 571/37	16865
»	20. R II 142/38	16866
»	21. R I 166/38	16867
»	21. Rv I 1239/37	16868
»	21. Rv I 1605/37	16869
»	21. Rv I 2997/37	16870
»	22. Rv I 256/38	16871
»	23. Rv II 7/36	16872
»	26. R I 494/38	16873
»	27. R I 310/38	16874
»	27. R I 583/38	16875
»	28. R I 453/38	16876
»	28. Rv I 1135/37	16877
»	28. Rv I 215/38	16878
»	28. Rv II 545/37	16879
»	29. Rv I 563/38	16880
»	29. Rv I 717/38	16881

	Čís.
február 11. Rv III 376/37	16882
marc 3. Rv III 340/37	16883
» 4. Rv III 652/37	16884
» 4. Rv III 635/37	16885
» 4. R III 822/37	16886
» 10. R III 126/38	16887
» 10. Rv III 675/37	16888
» 11. Rv III 419/37	16889
» 18. Rv III 943/37	16890
» 18. R III 540/37	16891
» 21. R IV 22/38	16892
» 25. Rv III 477/37	16893
» 29. Rv III 1076/37	16894
» 31. Rv III 876/37	16895
april 8. Rv IV 582/37	16896
» 11. Rv IV 566/37	16897
» 13. Rv III 297/37	16898
» 20. Rv III 167/38	16899
» 21. R III 78/38	16900
» 24. Co IV 2/37	16901
» 29. Rv III 766/37	16902
květen 3. R I 484/38	16903
» 4. R I 276/38	16904
» 4. R I 345/38	16905
» 4. Rv I 474/37	16906
» 4. Rv I 1013/37	16907
» 4. Rv I 134/38	16908
» 4. Rv II 293/37	16909
» 5. R I 406/38	16910
» 5. R I 572/38	16911
» 5. Rv I 1877/37	16912
» 6. Rv I 1045/37	16913
» 6. Rv I 334/38	16914
» 7. R I 515/38	16915
» 7. Rv II 53/38	16916
» 10. Rv I 1512/37	16917
» 11. R I 403/38	16918
» 11. R I 549/38	16919
» 11. Rv I 3031/36	16920
» 11. Rv I 1144/37	16921
» 11. Rv I 1247/37	16922
» 11. Rv I 1319/37	16923
» 11. Rv I 1342/37	16924
» 11. Rv I 1586/37	16925
» 11. Rv II 203/38	16926
» 12. R I 584/38	16927
» 12. R I 616/38	16928
» 12. R I 682/38	16929
» 12. Rv I 503/37	16930
» 12. Rv II 366/38	16931
» 13. R I 134/38	16932

	Čís.
květen 17. R I 636/38	16933
» 17. Rv II 264/38	16934
» 18. R I 1573/37	16935
» 18. R I 438/38	16936
» 18. R I 530/38	16937
» 18. R I 643/38	16938
» 18. Rv I 550/37	16939
» 18. Rv I 1960/37	16940
» 18. Rv II 486/37	16941
» 19. R I 587/38	16942
» 19. Rv I 1179/37	16943
» 19. Rv I 1367/37	16944
» 19. Rv I 2558/37	16945
» 19. Rv I 3039/37	16946
» 19. Rv I 682/38	16947
» 19. R II 156/38	16948
» 20. R II 55/38	16949
» 23. Rv I 326/37	16950
» 24. R I 509/38	16951
» 25. R I 666/38	16952
» 27. Rv I 494/37	16953
» 27. Rv I 98/38	16954
» 27. Rv II 857/36	16955
červen 1. R I 238/38	16956
» 1. R I 577/38	16957
» 1. Rv I 2981/37	16958
» 1. R II 151/38	16959
» 1. R II 157/38	16960
» 2. R I 677/38	16961
» 2. R I 715/38	16962
» 2. Rv I 1058/37	16963
» 2. Rv I 2921/37	16964
» 2. Rv I 207/38	16965
» 2. Rv I 527/38	16966
» 2. Rv I 1244/38	16967
» 3. Rv II 185/37	16968
» 7. Rv I 1454/38	16969
» 8. R I 602/38	16970
» 8. R I 672/38	16971
» 8. Rv I 2452/37	16972
» 9. R I 647/38	16973
» 9. R I 712/38	16974
» 9. R II 181/38	16975
» 9. Rv II 903/37	16976
» 9. Rv II 1092/37	16977
» 10. Rv I 2887/37	16978
» 10. Rv I 2938/37	16979
» 11. Pres 1447/37	16980
» 14. R I 789/38	16981
» 15. R I 736/38	16982
» 15. R I 821/38	16983
» 15. Rv I 968/37	16984
» 15. Rv I 976/37	16985

	Čís.
červen 15. Rv I 2388/37	16986
» 15. Rv I 2768/37	16987
» 15. Rv I 2786/37	16988
» 15. Rv I 22/38	16989
» 15. Rv II 839/37	16990
» 15. Rv II 381/38	16991
» 17. Rv I 1909/36	16992
» 18. Rv I 513/37	16993
» 21. Rv I 1473/38	16994
» 22. Rv I 1851/38	16995
» 23. Rv I 751/37	16996
» 23. Rv I 1522/38	16997
» 23. R II 91/38	16998
» 23. Rv II 476/38	16999
» 24. Rv I 177/38	17000
» 24. Pres 1950/37	17001
» 27. R I 600/38	17002
» 27. R I 885/38	17003
» 27. Rv I 2836/37	17004
» 28. R I 853/38	17005
» 28. R I 904/38	17006
» 28. R I 912/38	17007
» 28. Rv I 2090/37	17008
» 28. Rv I 3335/37	17009
červenec 8. R I 874/38	17010
» 8. R I 876/38	17011
» 14. R I 769/38	17012
» 14. Nd II 82/38	17013
máj 4. R IV 148/38	17014
» 5. Rv III 644/37	17015
» 5. Rv III 953/37	17016
» 5. Rv III 984/37	17017
» 5. R IV 1936/38	17018
» 12. Rv IV 26/38	17019
» 12. R III 291/38	17020
» 19. Rv III 829/37	17021
září 1. Rv I 2017/37	17022
» 1. Rv I 1817/38	17023
» 1. Rv I 1933/38	17024
» 3. Rv I 3168/37	17025
» 6. R I 935/38	17026
» 7. R I 877/38	17027
» 7. R I 915/38	17028
» 7. R I 1182/38	17029
» 7. Rv I 1827/38	17030
» 8. R I 820/38	17031
» 8. R I 848/38	17032
» 8. Rv I 928/38	17033
» 8. Rv I 2131/38	17034
» 8. Rv II 974/37	17035

	Čís.
září 9. Rv I 3242/37	17036
» 13. Rv I 886/38	17037
» 14. R I 1041/38	17038
» 14. Rv I 2705/37	17039
» 14. Rv I 2932/37	17040
» 14. Rv I 509/38	17041
» 15. R II 269/38	17042
» 15. R II 338/38	17043
» 16. Rv II 303/38	17044
» 20. Rv I 925/38	17045
» 21. R I 1069/38	17046
» 21. Rv I 715/38	17047
» 23. Rv I 2583/38	17048
» 23. R II 353/38	17049
» 24. Rv I 1094/37	17050
» 26. Rv I 2739/37	17051
» 26. Rv II 855/37	17052
» 26. Rv II 920/37	17053
» 26. Rv II 706/38	17054
» 29. R I 981/38	17055
» 29. R I 1004/38	17056
» 29. R I 1087/38	17057
» 30. Rv I 362/37	17058
» 30. Rv I 2115/38	17059
říjen 4. Rv I 2452/38	17060
» 5. R I 1143/38	17061
» 5. R I 1208/38	17062
» 5. Rv I 2608/37	17063
» 6. Rv I 1920/37	17064
» 6. Rv I 2895/37	17065
» 6. Rv I 2365/38	17066
» 7. R I 1144/38	17067
» 8. Rv I 3248/37	17068
» 8. Rv I 304/38	17069
» 11. Rv I 676/37	17070
» 11. Rv I 1689/38	17071
» 12. Rv I 3183/37	17072
» 12. Rv I 3271/37	17073
» 13. Rv II 731/37	17074
» 19. R I 1154/38	17075
» 19. Rv I 513/38	17076
» 19. R II 385/38	17077
» 19. R II 370/38	17078
» 20. Rv II 9/38	17079
» 26. Rv I 2411/37	17080
» 26. Rv II 963/37	17081
» 27. Rv I 1/37	17082
» 28. Rv I 1703/38	17083
červenec 2. Rv III 89/38	17084
» 15. Rv III 1073/37	17085
» 18. Rv III 903/37	17086
» 22. Rv III 198/38	17087

		Čís.
jún	22. Rv IV 505/37 . . .	17088
»	28. Rv III 447/38 . . .	17089
»	28. Rv IV 2/38 . . .	17090
»	28. R IV 167/38 . . .	17191
listopad	2. Rv I 2203/38 . . .	17092
»	4. Rv II 1041/37 . . .	17093
»	4. Rv II 29/38 . . .	17094
»	5. R I 1241/38 . . .	17095
»	9. Rv I 116/38 . . .	17096
»	9. Rv I 173/38 . . .	17097
»	9. Rv I 833/38 . . .	17098
»	11. Rv H 231/38 . . .	17099
»	16. R I 959/38 . . .	17100
»	16. Rv I 3375/37 . . .	17101
»	16. Rv I 93/38 . . .	17102
»	16. Rv I 720/38 . . .	17103
»	17. Rv I 1310/37 . . .	17104
»	17. Rv I 1312/38 . . .	17105
»	17. R II 290/38 . . .	17106
»	19. Rv I 476/38 . . .	17107
»	22. Rv I 2837/38 . . .	17108
»	23. R I 1421/38 . . .	17109
»	23. Rv I 1501/38 . . .	17110
»	23. R II 424/38 . . .	17111
»	23. R II 485/38 . . .	17112
»	24. Rv I 2845/38 . . .	17113
»	25. Rv I 99/37 . . .	17114
»	26. Rv I 2676/38 . . .	17115
september	7. Rv III 474/38 . . .	17116
»	8. R III 465/38 . . .	17117
»	8. R IV 319/38 . . .	17118
»	7. R III 356/38 . . .	17119
»	8. Rv IV 116/38 . . .	17120
»	15. R III 528/38 . . .	17121
»	15. R IV 283/38 . . .	17122
»	16. Rv IV 107/38 . . .	17123
»	27. R III 521/38 . . .	17124

		Čís.
prosinec	1. R I 1101/38 . . .	17125
»	1. Rv I 1857/37 . . .	17126
»	2. Rv I 330/38 . . .	17127
»	3. Rv I 912/38 . . .	17128
»	6. R I 1449/38 . . .	17129
»	6. Rv I 500/38 . . .	17130
»	6. Rv II 571/37 . . .	17131
»	6. Rv II 255/38 . . .	17132
»	7. Rv I 1862/38 . . .	17133
»	7. R II 486/38 . . .	17134
»	9. Rv I 2119/38 . . .	17135
»	14. Rv I 1408/37 . . .	17136
»	14. Rv I 1555/37 . . .	17137
»	14. Rv I 2743/38 . . .	17138
»	14. R II 491/38 . . .	17139
»	14. Rv II 353/38 . . .	17140
»	15. R I 707/38 . . .	17141
»	15. Rv I 783/38 . . .	17142
»	15. Rv I 1798/38 . . .	17143
»	17. R II 412/38 . . .	17144
»	20. Rv I 1787/38 . . .	17145
»	21. Rv I 1037/38 . . .	17147
»	21. Rv I 1383/38 . . .	17148
»	21. Rv I 2083/38 . . .	17149
»	21. Rv I 2387/38 . . .	17150
»	21. Rv I 2580/38 . . .	17151
»	21. Rv II 551/38 . . .	17152
»	22. Rv I 1536/38 . . .	17153
októbr	6. Rv III 384/38 . . .	17154
»	6. R IV 376/38 . . .	17155
»	12. Rv III 529/38 . . .	17156
»	14. Rv III 227/38 . . .	17157
»	20. Rv III 1002/37 . . .	17158
»	20. Rv III 133/38 . . .	17159
»	20. Rv III 589/38 . . .	17160
»	29. Rv III 504/38 . . .	17161

Seznam rozhodnutí podle spisových značek.

	Čís.		Čís.
		R I	
R I	753/37	R I	39/38
»	841/37	»	54/38
»	1132/37	»	82/38
»	1248/37	»	100/38
»	1254/37	»	106/38
»	1264/37	»	111/38
»	1351/37	»	112/38
»	1357/37	»	114/38
»	1371/37	»	122/38
»	1385/37	»	126/38
»	1406/37	»	127/38
»	1426/37	»	134/38
»	1464/37	»	146/38
»	1471/37	»	163/38
»	1490/37	»	166/38
»	1501/37	»	187/38
»	1517/37	»	197/38
»	1528/37	»	198/38
»	1544/37	»	223/38
»	1545/37	»	238/38
»	1546/37	»	240/38
»	1553/37	»	263/38
»	1566/37	»	276/38
»	1558/37	»	302/38
»	1559/37	»	304/38
»	1562/37	»	310/38
»	1573/37	»	320/38
»	1578/37	»	334/38
»	1591/37	»	345/38
»	1596/37	»	399/38
»	1597/37	»	403/38
»	1612/37	»	406/38
»	1619/37	»	427/38
»	1628/37	»	438/38
»	1629/37	»	453/38
»	1639/37	»	484/38
»	1642/37	»	494/38
»	1648/37	»	509/38
»	1655/37	»	513/38
»	5/38	»	515/38
»	24/38	»	530/38
»	28/38	»	549/38
		»	572/38
		»	577/38
			16702
			16836
			16775
			16786
			16820
			16821
			16767
			16768
			16795
			16815
			16932
			16862
			16726
			16667
			16822
			16823
			16809
			16824
			16956
			16833
			16791
			16904
			16810
			17069
			16674
			16853
			16842
			16905
			16863
			16918
			16910
			16854
			16936
			16876
			16903
			16673
			16951
			17076
			16915
			16937
			16919
			16911
			16957

	Čis.
R I 583/38	16875
» 584/38	16927
» 587/38	16942
» 600/38	17002
» 602/38	16970
» 616/38	16928
» 636/38	16933
» 643/38	16938
» 647/38	16973
» 666/38	16952
» 672/38	16971
» 677/38	16961
» 682/38	16929
» 707/38	17141
» 712/38	16974
» 715/38	16962
» 736/38	16982
» 769/38	17012
» 789/38	16981
» 820/38	17031
» 821/38	16983
» 848/38	17032
» 853/38	17005
» 874/38	17010
» 876/38	17011
» 877/38	17027
» 885/38	17003
» 912/38	17007
» 915/38	17028
» 935/38	17026
» 948/38	17006
» 959/38	17100
» 981/38	17055
» 1004/38	17056
» 1041/38	17038
» 1069/38	17046
» 1087/38	17057
» 1101/38	17125
» 1143/38	17061
» 1144/38	17067
» 1154/38	17075
» 1182/38	17029
» 1208/38	17062
» 1241/38	17095
» 1449/38	17129
» 1689/38	17071
» 2115/38	17059
» 2365/38	17066
» 2452/38	17060
Rv I	
Rv I 2331/35	16660
» 199/36	16621
» 976/36	16652

	Čis.
Rv I 1090/36	16606
» 1156/36	16710
» 1241/36	16653
» 1261/36	16729
» 1532/36	16627
» 1608/36	16607
» 1666/36	16670
» 1696/36	16681
» 1764/36	16661
» 1775/36	16673
» 1821/36	16674
» 1869/36	16855
» 1909/36	16992
» 1979/36	16697
» 1983/36	16654
» 2033/36	16618
» 2040/36	16619
» 2085/36	16613
» 2270/36	16792
» 2295/36	16662
» 2369/36	16711
» 2401/36	16722
» 2427/36	16628
» 2487/36	16623
» 2492/36	16608
» 2502/36	16671
» 2518/36	16682
» 2551/36	16629
» 2613/36	16638
» 2626/36	16620
» 2633/36	16609
» 2662/36	16769
» 2702/36	16703
» 2735/36	16707
» 2740/36	16644
» 2755/36	16630
» 2757/36	16712
» 2762/36	16708
» 2787/36	16645
» 2792/36	16648
» 2798/36	16801
» 2870/36	16717
» 2907/36	16718
» 2922/36	16631
» 2965/36	16816
» 2997/36	16777
» 3021/36	16727
» 3031/36	16920
» 1/37	17082
» 27/37	16864
» 47/37	16825
» 64/37	16802
» 85/37	16776
» 99/37	17114

	Čis.
Rv I 110/37	16713
» 134/37	16778
» 157/37	16737
» 186/37	16826
» 227/37	16843
» 250/37	16805
» 261/37	16770
» 299/37	16787
» 315/37	16835
» 316/37	16788
» 326/37	16950
» 342/37	16675
» 362/37	17058
» 421/37	16683
» 426/37	16672
» 474/37	16906
» 480/37	16793
» 494/37	16953
» 503/37	16930
» 513/37	16993
» 515/37	16847
» 544/37	16798
» 550/37	16939
» 571/37	16865
» 654/37	16723
» 676/37	17070
» 680/37	16779
» 751/37	16996
» 801/37	16789
» 872/37	16856
» 892/37	16686
» 968/37	16984
» 976/37	16985
» 1013/37	16907
» 1045/37	16913
» 1058/37	16963
» 1071/37	16694
» 1094/37	17050
» 1115/37	16857
» 1129/37	16724
» 1132/37	16811
» 1135/37	16877
» 1144/37	16921
» 1179/37	16943
» 1239/37	16668
» 1247/37	16922
» 1254/37	16780
» 1310/37	17104
» 1319/37	16923
» 1342/37	16924
» 1367/37	16944
» 1408/37	17136
» 1471/37	16844
» 1512/37	16917

	Čis.
Rv I 1555/37	17137
» 1586/37	16925
» 1605/37	16869
» 1666/37	16832
» 1741/37	16849
» 1851/37	16781
» 1857/37	17126
» 1877/37	16912
» 1943/37	16664
» 1960/37	16940
» 2017/37	17022
» 2027/37	16655
» 2090/37	17008
» 2126/37	16705
» 2340/37	16850
» 2388/37	16986
» 2401/37	16812
» 2411/37	17080
» 2452/37	16972
» 2475/37	16656
» 2558/37	16945
» 2572/37	16642
» 2608/37	17063
» 2658/37	16741
» 2705/37	17039
» 2710/37	16807
» 2739/37	17051
» 2768/37	16987
» 2781/37	16742
» 2786/37	16988
» 2836/37	17004
» 2837/37	16978
» 2895/37	17065
» 2902/37	16639
» 2921/37	16964
» 2932/37	17040
» 2938/37	16979
» 2956/37	16657
» 2959/37	16738
» 2970/37	16725
» 2981/37	16958
» 2997/37	16870
» 3031/37	16851
» 3037/37	16946
» 3112/37	16803
» 3132/37	16614
» 3168/37	17025
» 3181/37	16852
» 3183/37	17072
» 3222/37	16658
» 3233/37	16858
» 3242/37	17036
» 3248/37	17068
» 3271/37	17073

	Čís.
Rv I 3324/37	16813
» 3335/37	17009
» 3373/37	16783
» 3375/37	17101
» 22/38	16989
» 68/38	16689
» 93/38	17102
» 98/38	16954
» 116/38	17096
» 134/38	16908
» 173/38	17097
» 177/38	16700
» 198/38	16827
» 207/38	17965
» 215/38	16878
» 256/38	16871
» 330/38	17127
» 334/38	16914
» 345/38	16817
» 476/38	17107
» 500/38	17130
» 509/38	17041
» 523/38	16848
» 527/38	16966
» 563/38	16880
» 682/38	16947
» 715/38	17047
» 717/38	16881
» 720/38	17103
» 783/38	17142
» 833/38	17098
» 886/38	17037
» 912/38	11728
» 952/38	16859
» 1037/38	17147
» 1064/38	17045
» 1244/38	16967
» 1312/38	17105
» 1383/38	17148
» 1454/38	16969
» 1473/38	16994
» 1501/38	17110
» 1522/38	16997
» 1535/38	17153
» 1703/38	17083
» 1787/38	17146
» 1798/38	17143
» 1817/38	17032
» 1851/38	16995
» 1862/38	17133
» 1933/38	17024
» 2083/38	17149
» 2119/38	17135

	Čís.
Rv I 2131/38	17034
» 2203/38	17092
» 2387/38	17150
» 2580/38	17151
» 2583/38	17048
» 2676/38	17115
» 2743/38	17138
» 2837/38	17108
» 2845/38	17113
R II	
R II 449/37	16649
» 478/37	16610
» 485/37	16650
» 494/37	16640
» 550/37	16678
» 569/37	16806
» 574/37	16611
» 578/37	16632
» 607/37	16730
» 618/37	16796
» 625/37	16698
» 633/37	16794
» 5/38	16732
» 15/38	16818
» 41/38	16733
» 55/38	16949
» 57/38	16838
» 69/38	16771
» 91/38	16998
» 105/38	16828
» 142/38	16866
» 151/38	16959
» 156/38	16948
» 157/38	16960
» 181/38	16975
» 269/38	17042
» 290/38	17106
» 338/38	17043
» 353/38	17049
» 370/38	17078
» 385/38	17077
» 412/38	17144
» 424/38	17111
» 485/38	17112
» 486/38	17134
» 491/38	17139
Rv II	
Rv II 364/35	16641
» 7/36	16872
» 519/36	16646

	Čís.
Rv II 526/36	16690
» 729/36	16829
» 763/36	16612
» 772/36	16838
» 820/36	16669
» 855/36	16676
» 857/36	16955
» 884/36	16692
» 885/36	16622
» 889/36	16665
» 948/36	16663
» 956/36	16845
» 980/36	16714
» 998/36	16733
» 42/37	16695
» 94/37	16734
» 153/37	16704
» 185/37	16968
» 186/37	16860
» 203/37	16728
» 213/37	16679
» 293/37	16909
» 335/37	16772
» 350/37	16719
» 381/37	16991
» 400/37	16808
» 465/37	16830
» 486/37	16941
» 504/37	16659
» 505/37	16846
» 545/37	16879
» 571/37	17131
» 688/37	16643
» 731/37	17074
» 783/37	16841
» 793/37	16633
» 832/37	16990
» 855/37	17052
» 903/37	16976
» 920/37	17053
» 963/37	17081
» 965/37	16666
» 974/37	17035
» 1032/37	16773
» 1041/37	17093
» 1091/37	16693
» 1092/37	16977
» 1093/37	16861
» 1126/37	16687
» 1164/37	16739
» 6/38	16804
» 9/38	17079
» 29/38	17094
» 58/38	16916

	Čís.
Rv II 142/38	16831
» 203/38	16926
» 255/38	17132
» 264/38	16934
» 303/38	17044
» 353/38	17140
» 366/38	16931
» 476/38	16996
» 551/38	17152
» 706/38	17054
R III	
R III 540/37	16891
» 760/37	16745
» 822/37	16886
» 829/37	17021
» 17/38	16752
» 46/38	16755
» 78/38	16900
» 126/38	16887
» 291/38	17020
» 356/38	17119
» 465/38	17117
» 521/38	17124
» 528/38	17121
Rv III	
Rv III 31/37	16748
» 279/37	16898
» 340/37	16883
» 376/37	16882
» 419/37	16889
» 477/37	16893
» 560/37	16756
» 613/37	16749
» 617/37	16750
» 635/37	16885
» 637/37	16757
» 644/37	17015
» 651/37	16759
» 652/37	16884
» 675/37	16888
» 726/37	16746
» 758/37	16753
» 766/37	16902
» 788/37	16747
» 876/37	16895
» 887/37	16754
» 903/37	17086
» 929/37	16763
» 943/37	16890
» 953/37	17016

k naplnění obsahu takové smlouvy, t. j. k převzetí cizí věci do opatrování. Takovou vůli nelze však pro souzený případ vyvozovati ani z chování žalovaného, který zdráhaje se vzítí si koně zpět, popíraje redhibiční nárok a pustiv se do sporu, dal tím najevo, že koně pokládal za vlastnictví žalobce — na něhož právně vlastnictví koupí a převzetím koně skutečně též přešlo —, ani z chování žalobce, který jsa sice po právní stránce dosud vlastníkem, dáváje však koně k dispozici, projevil tím zároveň, že koně u sebe si podržeti nechtěl. Jestliže však žalobce, jak již uvedeno, dal koně žalovanému k dispozici a mimoto podal žalobu na zrušení tržové smlouvy a vrácení kupní ceny, žalovaný však koně převzítí odepřel, nezbylo mu nic jiného, než jej podržeti dále a poskytnouti mu krmení a ošetření, neměl-li kůň býti vydán záhubě. To však žalobce činil zřejmě a především v zájmu a k prospěchu žalovaného, aby od něho odvrátil majetkovou škodu, hrozící mu ze záhuby zvířete, a nevádí proto, že musil snad počítati i s možným podlehnutím ve sporu, v kterémžto případě by se byl zamýšlený prospěch žalovaného ovšem obrátil v jeho vlastní prospěch. Bylo-li pak stanovisko žalobce potvrzeno výsledkem sporu C IV 503/32, jímž bylo pravoplatně žalobě vyhověno a tržová smlouva zrušena, nastala tím restituční právního stavu, který zde byl dne 11. dubna 1932 a jejímž nutným důsledkem je též závěr, že vlastnictví ke koni přísluší žalovanému. Poskytuje tedy v době od 10. května do 28. listopadu 1932 tomuto koni potřebná zaopatření, obstarával žalobce ve skutečnosti záležitost, která náležela žalovanému jako vlastníku zvířete — tedy věc cizí —, a to za přímo zamýšleným účelem, aby od něho odvrátil škodu, která hrozila nastati, kdyby zvíře zůstalo bez opatření a bylo tak vydáno nebezpečí zkázy. Takové jednání má však příznačné znaky nezmocněného jednatelství a žalobci náleží proto podle § 1036 obč. zák. požadovaná náhrada za náklad jím na zachování koně vynaložený, o jehož nutnosti mezi stranami rozepře již není sporu, když by jej byl musil vlastník vynaložiti stejně, a jehož výše není v dovolání již popřena. Pro uplatnění tohoto nároku nestanoví zákon propadnou lhůtu a nárok sám podléhá žádné třicetileté době promlčecí podle § 1479 obč. zák., jež ještě neuplynula.

Čís. 16607.

Podání žaloby, jež jinak nahrazuje upomínací dopis ve smyslu § 67 vyr. ř., nemá v zápětí oživení vyrovnací pohledávky, byla-li upomínaná splátka na kvotu zaplacená před doručením žaloby, třebaž nebyla zaplavena včas podle ustanovení vyrovnání. Požadavek kvalifikovaného upomínacího dopisu není však nahrazen tím, že jiná osoba zabavila pohledávku, kterou měl vyrovnací věřitel za vyrovnací dlužníkem.

(Rozh. ze dne 4. ledna 1938, Rv I 1608/36.)

O jmění žalovaného společenstva bylo roku 1931 zahájeno vyrovnací řízení. V té době měl žalobce proti žalovanému vyrovnání podléhající pohledávku 48.705 Kč 20 h, kteroužto částkou byla ve vyrovnacím řízení uznána. Vyrovnání bylo sjednáno a potvrzeno na 45% a vyrovnací kvota měla býti zaplacená ve čtvrtletních lhůtách, počínaje dnem 31. prosince 1931, do 25. března 1933. Žalobcova pohledávka za žalovaným byla usnesením z 28. července 1932 zabavena a přikázána k vybrání žalobcově vymáhající věřitelce a žalované družstvo zaplatilo vymáhající věřitelce postupně v pěti splátkách 25.000 Kč, tedy více než činila 45% vyrovnací kvota. Tvrdě, že pro nezaplacení vyrovnací kvoty včas, oživila jeho pohledávka, domáhá se žalobce na žalovaném společenstvu, které mu již zaplatilo 12.000 Kč, zaplacení 11.725 Kč 20 h, omezených na 11.325 Kč 20 h s přísl. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu a uvedl v otázce, o níž jde, v důvodech: K stanovisku, zastávanému žalobcem, že žalované družstvo až do zabavení částky 25.000 Kč nezaplatilo mezitím dospělé splátky na vyrovnací kvotu, jest uvést, že žalobce svého práva, plynoucího mu z § 67 vyr. ř., včas (do zabavení a přikázání pohledávek) neuplatnil, a že proto po této době již je nemůže uplatňovati, poněvadž právě celý jeho nárok byl přikázán L. bance.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Kdyby souzený případ měl býti posuzován podle nyní platného vyrovnacího řádu, tedy i podle jeho § 67, pak by byl správný názor napadeného rozsudku, kotvící ve výkladu § 67 vyr. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. Podání žaloby nahrazuje sice upomínací dopis podle § 67 nového vyr. řádu v tom smyslu, že pozbývají účinnosti veškeré ve vyrovnání poskytnuté výhody, jestliže žalovaný dlužník nezapravit nejpozději do 8 dnů po doručení žaloby doposud splatné splátky vyrovnací kvoty. V souzeném případě byla však celá kvota zaplacená již před doručením žaloby žalované, takže doručení žaloby nemohlo již míti v zápětí ztrátu výhod, třebaže kvota (již před tímto doručením zaplacená) nebyla zaplavena včas podle ustanovení vyrovnání. Dovolatel nemůže ani z ustanovení § 60 nyní platného vyr. ř. nic vytěžiti pro své opačné stanovisko, poněvadž z § 67 téhož vyr. ř. plyne, že nedodržení splátek samo o sobě dlužníkovi neškodí, nýbrž ze pozbytí výhod nastává až po marné kvalifikované upomínce. V zákoně nemá opory dovolatelův názor, že požadavek kvalifikovaného upomínacího dopisu byl v souzeném případě nahrazen tím, že jeho věřitelka zabavila pohledávku, kterou on měl jako vyrovnací věřitel za žalovanou jako vyrovnací dlužníkem.

Ale nižšími soudy nebylo zjištěno, kterého dne bylo věřiteli přijato vyrovnání žalované, o které tu jde, a tato vada je tím závažnější, ježto

nížší soudy zjistily, že dotčené vyrovnání bylo zahájeno a věřiteli přijato v roce 1931. Podle čl. X, odst. 3, a XIV uvoz. zák. k novým konk., vyr. a odp. ř. platí totiž nový vyrovnací řád až na jeho § 4, o který tu nejde, o všech soudních vyrovnáních přijatých po 1. srpnu 1931, kdežto vyrovnání přijatá před tímto dnem jest posuzovati podle vyrovnacího řádu starého. Právě v otázce, o kterou tu jde, liší se předpisy obou uvedených vyrovnacích řádů od sebe podstatně, ano podle § 57 starého vyr. ř. ve znění zákona č. 99/1923 Sb. z. a n. nebylo (na rozdíl od ustanovení § 67 nového vyr. ř.) třeba žádného upomínacího dopisu, nýbrž zmatečnost vyrovnání a ztráta všech výhod pro dlužníka nastala již pouhým nesplněním vyrovnání dlužníkem, na čemž nemohlo nic změnit ani to, že dlužník dodatečně kvotu zapravil a věřitel ji přijal. Nemůže proto souzený spor býti rozhodnut bez zjištění, kdy dotčené vyrovnání bylo věřiteli přijato, pročez bylo povinností již prvního soudu, aby ve smyslu § 182 c. ř. s. tuto okolnost vzal na přetřes a učinil v té příčině potřebné zjištění. Protože se tak nestalo a ani odvolací soud tento nedostatek nenapravit, nemůže dovolací soud rozhodnouti ve věci samé. Ježto jest patrně třeba jednání v první stolici, aby se věc stala zřadou k rozhodnutí, byly zrušeny rozsudky obou nižších soudů podle § 510, odst. 1, posl. věta, c. ř. s. Bude na soudu první stolice, aby především zjistil, kterého dne a měsíce v roce 1931 bylo vyrovnání, o které tu jde, věřiteli přijato, a aby pak, řídě se vyličenými právními názory a vyřídě všechny přednesené námitky stran, ve věci znovu rozhodl.

Čís. 16608.

Dovolání jest podle § 502, odst. 4, c. ř. s. přípustné, byli i druhý rozsudek prvního soudu, vydaný po zrušovacím usnesení, zrušen proto, že první soud nedbal příkazu daného mu v prvním zrušovacím usnesení, a byli v obou zrušovacích usneseních vysloven tentýž právní názor v určitém směru, třebaže jinak mohl první soud samostatně vyvozovati právní důsledky z určité právní skutečnosti, avšak první soud přes to míně, že jest vázán určitým právním názorem, rozhodl podle něho, a odvolací soud rozsudek potvrdil.

Výrazem »výslovně« v § 901 obč. zák. se nerozumí jen výslovnost v užším smyslu slova, nýbrž znamená jen to, že smluvci chtěli zřejmě a nepochybně (§ 863 obč. zák.) ustanoviti pohutku za výminku. Nerozhoduje, že se výminka nemohla splnit proto, že se její splnění stalo vydáním nového zákona (zák. č. 202/1925 Sb. z. a n.) vůbec nemožným.

Zavázala-li se pojišťovna při sjednání pojistné smlouvy, že pojistníkovi vrátí zaplacené pojistné prémie, nesplní-li se určitá výminka (že druhá pojišťovna přijme výpověď již s ní sjednané pojistné smlouvy),

jest povinna splnit svůj závazek bez zřetele na to, že poskytla pojistníku krytí a že měla náklady spojené s uzavřením pojistné smlouvy. K platnosti takového závazku se nevyžaduje písemná forma.

(Rozh. ze dne 4. ledna 1938, Rv I 2492/36.)

Srov. rozh. č. 13010 Sb. n. s.

Roku 1924 pojistil žalobce u pojišťovny »S.« obytné a hospodářské budovy s hospodářským příslušenstvím a úrodou na svém velkostatku v B. (Slovensko) proti ohni na dobu 10 let od 28. července 1924 do 28. července 1934 do výše 1,150.666 Kč podle pojistky z 28. července 1924, č. 170.750. Dne 11. července 1925 podepsal žalobce návrh na pojištění týchž budov s rozšířením pojistky o dvě další kůlny, o další živé a mrtvé příslušenství a další úrodu, jakož i se zvýšením hodnot u několika předmětů celkem do výše 1,562.800 Kč proti ohni u žalované pojišťovny »L.« na dobu 10 let od 15. července 1925 do 15. července 1935 za roční prémie 6.890 Kč 20 h, splatnou vždy 15. července každého roku, zároveň podepsal výpověď původní pojistky u pojišťovny »S.« a odevzdal výpověď a starou pojistku zástupci žalované pojišťovny K-ovi, který s ním sepsal nový návrh na pojištění u žalované pojišťovny. Žalovaná přijala návrh a zaslala žalobci pojistku vystavenou dne 17. července 1925 skrze jednatele v B., které se vydávalo na tiskopisech za filiálku žalované pojišťovny, se zprávou dne 29. července 1925, že výpověď zaslala doporučeně pojišťovně »S.« a že poukázala také právě uvedené pojišťovně dobovou slevu 1.206 Kč 26 h. Zároveň žádala žalobce, aby pojišťovně »S.« již nic neplatil a korespondenci vedenou s pojišťovnou »S.« zaslal žalované skrze filiálku v B. k vyřízení. Žalobce přijal pojistku bez námitek a zaplatil žalované prvou prémie 6.890 Kč ve dvou splátkách dne 17. prosince 1925 a 2. ledna 1926. Ještě před zaplacením právě dotčené prémie byla pojistka dne 27. srpna 1925 vinkulována ve prospěch Hypoteční banky české, filiálky v B., a žalovaná převzala také předběžné ručení. Pojišťovna »S.« však neuznala výpověď původní pojistky; podala na žalovaného dne 6. dubna 1926 žalobu pod Ck la 139/26 na zaplacení prémie za rok 1925/26 6.192 Kč 40 h a vyhrála spor ve všech třech stolicích. Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 9. června 1928 byl Dr. V-ovi jako žalobcovu zástupci doručen dne 4. září 1928. Žalobci po jeho oznámení o žalobě dala žalovaná informace, jak se má zachovati, a žádala ho také, aby podal proti odsuzujícímu rozsudku dovolání. Dr. V. jako žalobcův právní zástupce zaslal dne 7. ledna 1927 řediteli žalované S-ovi v B. návrh dohody, kterou prý s ním ústně ujednal se žádostí, aby dal dohodu správně podle předpisů žalovanou pojišťovnou podepsati a aby ji vrátil. S. zaslal onu dohodu žalované do P. k rozhodnutí a k podpisu, žalovaná však dohodu nepodepsala ani nevrátila. K naléhání žalované na zaplacení další prémie složil žalobce dne 28. května 1928 částku 7.000 Kč

u Hypoteční banky české, filiálky v B., která je uložila na běžný účet žalované pojišťovny. Žalovaná poté oznámila Hypoteční bance české, filiálce v B., dopisem z 8. června 1928, že nepřevzme ručení ze žalobcovy pojistky do té doby, dokud nesloží u banky aspoň 13.780 Kč 40 h, t. j. dosud splatné prémie, žalobce však další prémie již nezaplatil. Žalobce se domáhá po uvolnění částky 7.000 Kč na žalované vrácení částky 6.890 Kč 20 h, kterou zaplatil žalované pojišťovně jako první prémii, tvrdě, že bylo výslovně ujednáno, ba že bylo přímo podmínkou pojištění, že žalovaná obstará vlastním nákladem a na vlastní riziko zrušení původní pojistky uzavřené u pojišťovny »S.«, že nová pojistka měla u žalované nahraditi starou pojistku uvedené pojišťovny, že žalobce neměl úmyslu uzavřít souběžné nové pojištění resp. nějaké dopojištění, že hledíc na to, že nedošlo ke zrušení pojistky uzavřené u pojišťovny »S.«, a že žalovaná nesplnila podmínku, jest pojištění u žalované neplatné. Nižší soudy uznaly podle žaloby odvolací soud v podstatě z těchto důvodů: Žalobce opírá nárok na vrácení zaplacené první prémii o neplatnost sporné smlouvy a pak o nesplnění podmínky zrušení dosavadní smlouvy s pojišťovnou »S.« a o výslovný závazek k vrácení prémii a zaplacení útrat sporu v případě podlehnutí, převzatý žalovanou po vzniku sporu s pojišťovnou »S.«. Usnesením z 31. prosince 1932 zrušil odvolací soud rozsudek prvního soudu ze 17. října 1932 jedině z toho důvodu, že otázka neplatnosti smlouvy pro spor důležitá nebyla vzata na přetřes. V usnesení se však důležitost řešení této otázky neodůvodňuje a ono usnesení se nijak nedotýká oně části zrušeného rozsudku, v níž řešen spor s hlediska tvrzených úmluv. Usnesením z 12. prosince 1934 zrušen druhý rozsudek prvního soudu z 30. května 1934 proto, že první soud nevycházel ze zrušovacího usnesení. Někaký právní názor ani co jednoho, ani co do druhého z uvedených důvodů žalobních nebyl ani tu vysloven. Z toho plyne, že jak první, tak odvolací soud byly a jsou sice z důvodů vázanosti na předchozí zrušovací usnesení odvolacího soudu (rozh. č. 1820, 10797 Sb. n. s.) povinny probrati a rozhodnouti otázku namítané neplatnosti smlouvy, že však první soud nebyl vázán ve vlastním právním posudku, když odvolací soud ve zrušovacím usnesení jen všeobecně, bez bližšího odůvodnění vyslovil, že jde o otázku důležitou. Tím méně byl ovšem vázán v právním posudku stran žalobce tvrzených shora uvedených úmluv, jichž se žádné ze zrušovacích usnesení nedotklo. To bylo třeba předeslati pro prvním soudem mylně a širěji předpokládanou vázanost, než ve skutečnosti tomu tak jest. Při posuzování platnosti pojistné smlouvy jest vycházeti z námitek, o které žalobce neplatnost opírá. Podle zjištěného stavu věci kladl žalobce jak při předběžném jednání, tak při vlastním sepsání návrhu důraz na to, aby se zrušené smlouvy s »S.« neměl žádného rizika. A po té stránce byl žalobce uklidněn K-em, že si to žalovaná sama s pojišťovnou »S.« vyřídí, že to vezme všechno na sebe a že, kdyby i došlo ke sporu, bude hraditi útraty. Co se týká úmluv, popírá žalovaná jak jejich existenci, tak i význam žalobcem jim

přikládány a popírá jejich závaznost pro nedostatek oprávnění osob je sjednávajících a pro nedostatek písemné formy. Pro posouzení vzniku a smyslu úmluv jest důležité, za jakých okolností došlo ke sporné pojistné smlouvě. Nikdo ze smluvců neměl na mysli uzavření nějakého množného pojištění nebo dopojištění. Úmyslem smluvců bylo, aby, jak se v návrhu výslovně praví, byla pojistka »S.« převedena na žalovanou, t. j. aby dřívější pojistka »S.« zanikla zrušením, jež mělo býti přivoděno výpovědí prováděnou zároveň s návrhem a vrácením dobové slevy, a aby žalobce byl pojištěn toliko u žalované. Tento jejich úmysl vyplývá zřetelně i z dopisu, jímž filiálka, znamenajíc její firemně, doprovodila zaslání pojistky, vyzvavši v něm žalobce, aby pojišťovně »S.« již nic neplatil a korespondenci zaslal přímo filiálce. Bylo třeba doporučení třetích osob a značného úsilí zástupce K-a, než se zdařilo pohnouti žalobce k přestupu od pojišťovny, u níž byl spokojen, k žalované pojišťovně. Žalovaná to byla, jež usilovala získati žalobce za svého pojistníka i za určité oběti. Za těch okolností bylo jen slušno a spravedlivé, že zástupce žalované slíbil při uzavírání smlouvy zprostíti žalobce, který neměl zájmu na přecházení od jedné pojišťovny ke druhé, jakéhokoliv rizika spojeného s přechodem. Podle shodného úmyslu smluvců nemělo zejména uzavřením pojistné smlouvy u žalované dojíti k tomu, aby žalobce za totéž pojistné období a zásadně za totéž riziko platil prémii dvěma pojišťovnám. Uváží-li se to vše, co uvedeno, jest vyložiti smysl prohlášení zástupce K-a, učiněných při jednáních předběžných i při sepsování návrhů, tak, že zrušení pojistky u »S.« bylo stěžejním předpokladem smlouvy nově uzavírané a že riziko spojené s nezdařením tohoto zrušení převzala žalovaná na sebe, chtějíc získati žalobce. Tak jest rozuměti zejména prohlášením, jež učinil K. jak při jednáních předběžných, tak při sepsání návrhu, kdy se žalovaná ústy svého zástupce uvolila převzati i náklady sporu, ač na spor tehdy nikdo nepomýšlel, a kdy žalobce podepsal výpověď s tím, že žalovaná má sama vše vyrovnati s pojišťovnou »S.«. Žalovaná přijímajíc návrh, musela při svých odborných znalostech a praktické zkušenosti seznati z odpovědí na otázky o pojistném návrhu, že nejde o množné pojištění, že získává za určitou oběť pojistníka od pojišťovny jiné a že nemůže býti jeho úmyslem, aby na něm bylo riziko přechodu k žalované, o který usilovala ona sama a nikoliv pojistník. Nerozhoduje, že žalovaná podle tehdejšího právního stavu a svých zkušeností byla přesvědčena, že takového rizika není a že toto riziko snad teprve vzniklo nebo podstatně se zvýšilo vydáním zák. č. 202/1925 Sb. z. a n. Ostatně i kdyby tu byla jakákoliv pochybnost, byla vyvrácena žalobcovým dopisem ze 14. dubna 1926. Tam žalobce poměrně krátce po uzavření smlouvy oznámil jasně obsah úmluvy a její význam, zejména že žalovaná vzala na sebe všechny závazky z předchozí pojistky a jejího převodu, že pojišťovnou »S.« vymáhaná prémie byla zaplacená žalované, ať ona dá věc do pořádku. Tomu žalovaná v dopise ze 17. dubna 1926 v nejmenším neodporuje, zejména nepopírá ani převzetí ani význam uvedeného závazku

a místo aby jej odmítla, dává naopak žalobci pokyny a vyslovuje se o vyhlídkách sporu, to vše přes to, že ustanovení § 484, odst. 4, slov. obch. zák. bylo tehdy již zrušeno a že žalovaná dle dopisu znala, oč se »S.« v žalobě opírá. Po oznámení sporu v řečené korespondenci dochází k návštěvě S. u žalobce, k odebrání žaloby a prohlášení S-ovu, učiněnému při tom vůči žalobci, a pak k návštěvě S-a u Dr. V-e a k ústní dohodě. Žalovaná byla také ochotna poskytnouti krytí i na pouhé deponování prémie za rok 1927 a 1928 (až do úplného vyřízení sporu s pojišťovnou »S.«). I z toho jest patrné, že uznávala závislost své smlouvy se žalobcem na výsledku sporu s pojišťovnou »S.«. Byla tedy uzavřena pozdější pojistná smlouva sice platně, ale v tom důležitém předpokladu a pod tou podmínkou, že se podaří předchozí smlouvu s »S.« v skutku zrušiti, že tedy žalobce bude pojištěn pouze u žalované a že jen jí jest povinen platiti prémie. I když by se spatřovala v onom předpokladu pouze pohnutka, bylo by jí pro důležitost předpokladu a důraz naň kladený při sdělávání návrhu, pokládati ve smyslu § 901 obč. zák. za podmínku, a to rozvazovací podle poslední věty § 696 obč. zák. Smlouva vznikla přijetím návrhu a vydáním pojistky se strany pojistitele a zaplacením prémie pojistníkem. Splněním výminky, t. j. pravoplatným uznáním předchozí pojistky za platnou, zanikla ona smlouva. Pro účinky splnění výminky na plnění, conditione pendente ze smlouvy žalobcem vyvozované, je především rozhodující to, co smluvci po té stránce smluvili. A tu již při sjednávání smlouvy převzala žalovaná riziko zrušení předchozí pojistky. Tímto rizikem byly nejen náklady sporu, nýbrž v případě prohry i povinnost zaplatiti tutéž prémie za stejné nebo skoro stejné riziko pojišťovně dřívější a platiti tedy za totéž dvakrát. Ústní dohodou, sjednanou mezi S., úředníkem žalované pojišťovny, a Dr. V-em po vzniku sporu, byl závazek hned od původu převzatý jen vyjádřen určitějšími slovy, když bylo tehdy výslovně smluveno vrácení zaplacené prémie v případě prohry sporu. Proti platnosti všech uvedených zjištěných úmluv namítala žalovaná jejich nezávaznost především pro nedostatek pravomoci osob, které je sjednaly (K-a a S-a). Odvolací soud sice v souhlase s prvním soudem z výpovědi svědka Karla R. zjišťuje (§ 498 c. ř. s.), že žalovaná neměla a nemá v B. filiálku, že úředníci tak zv. filiálky nebyli oprávněni vcházeti v závazky jakéhokoliv druhu za žalovanou a že si musili dříve vyžádati schválení neb rozhodnutí pražského ústředí. Toto zjištění není však pro posouzení věci rozhodující, neboť je dokázáno listinnými průvody, že se zastupitelství žalované pojišťovny v B. nejen v době uzavření sporné smlouvy a též později označovalo a znamenalo v korespondenci jako filiálka, vydávalo S-a za svého dirigenta a K-a za inspektora resp. disponenta, ale bylo tak označováno i samou žalovanou vůči žalobci i vůči Dr. V-ovi a také vůči ředitelství se ještě v dopise ze 17. května 1926 za filiálku označovalo a jako filiálka znamenalo. Také svědci K. a L., jak odvolací soud zjišťuje z jejich výpovědí, pokládali zastupitelství žalované pojišťovny v B. za filiálku; na-

posledy jmenovaný i podle firemní tabule, vyvěšené na budově, v níž bylo zastupitelství umístěno. A právě tento vnější stav, nikoliv skutečně vnitřní oprávnění zástupců jest ve vztahu k žalobci rozhodující. Byli-li zástupce žalované, jí samou hned v předběžném přijetí návrhu označen za disponenta, a pokračovala-li jak žalovaná, tak její zastupitelství v označování, jež musilo v žalobci vzbuditi dojem, že nejen dirigent S., ale i zástupce K. jsou obchodními zmocněnci podle čl. 47 obch. zák. a v této vlastnosti tudíž oprávněni zavazovati žalovanou, pak rozhoduje to, zač žalobce mohl pokládati oba jmenované dle uvedených vnějších projevů a ne působnost, kterou skutečně interně měli (A. C. č. 2260, rozh. z 10. září 1913 Rv I 711, ZBl. č. 77; z 6. března 1917, R II 63, GH 1917:15, rozh. č. 2591 Sb. n. s.). Vnitřního, žalobci neznámého a při obyčejné opatrnosti nepoznatelného omezení jejich působnosti nelze se dovolávati. Za stavu věci, jak se žalobci jevil z řečených vlastních projevů žalované a jejího zastupitelství v B., je při důležitosti těchto projevů a významu, který jim v poctivém obchodním a občanském styku právem přikládán, plně desauvován význam poznámky, vytištěné uvnitř po straně návrhu, že zástupci mají jen plnou moc na zprostředkování a odeslání návrhu. Neboť disponentem se v obchodním styku nerozumí pouhý zprostředkovací agent, na něhož jest řečená poznámka myšlena. Proto všechny důsledky vyvozované žalovanou z nedostatku oprávnění S-a resp. K-a pro převzetí závazků jménem žalované jsou neoprávněné. Dochází proto odvolací soud, zhodnotiv znovu důkazy, k právnímu úsudku částečně sice odchylnému od úsudku prvního soudu, z něhož však plyne též závěr, že totiž žalovaná jest povinna splniti řádně převzatý závazek k vrácení zažalované prvé prémie.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání je přípustné, ač jde o souhlasné rozsudky nižších soudů a hodnota předmětu sporu nepřesahuje 7.000 Kč a ač odvolací soud neprohlásil v rozsudku dovolání za přípustné (čl. I č. 2, odst. 3, zák. č. 251/1934 a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.). Neboť první soud vyhověl žalobě jen proto, že byl vázán právním názorem, vysloveným ve zrušovacím usnesení odvolacího soudu ze dne 31. prosince 1932, č. j. Co IV 377/32/29, jímž byl zrušen předchozí rozsudek prvního soudu ze dne 17. října 1932. Zrušen byl však i druhý rozsudek prvního soudu ze dne 30. května 1934, vydaný po onom zrušovacím usnesení, a to usnesením odvolacího soudu ze dne 12. prosince 1934, č. j. Co IV 432/34-47, z toho důvodu, že první soud nedbal příkazu, jež mu dal odvolací soud v prvním zrušovacím usnesení. V obou dvou zrušovacích usneseních byl tudíž vysloven jen tentýž a jediný právní názor, že jest rozhodující, zdali pojistná smlouva, uvedená v pojistce č. 805/205.072 ze dne 17. července 1925 a ujednaná mezi žalobcem a pojišťovnou »L.«, jest neplatná. Jiný právní názor odvolací soud nevyslovil a zejména ne-

vedl, jaký právní závěr má být vyvozován z platnosti anebo z neplatnosti smlouvy, takže v tom směru nebyl první soud vázán a mohl samostatně vyvozovati právní důsledky z platnosti nebo z neplatnosti smlouvy; mohl také samostatně rozhodnouti, zdali žalovaná pojišťovna ručila v době do později nastalého zániku pojistné smlouvy a zda se pojišťovna zavázala zvláštní smlouvou vrátiti žalobci prémii zaplacené v mezidobích do zániku pojistné smlouvy. První soud si však vykládal zrušovací usnesení jinak a rozhodl tak, jak uvedl v posledním svém rozsudku ze dne 18. června 1935, poněvadž podle svého mínění byl k tomu nucen, jsa vázán právním názorem odvolacího soudu. Tu jde skutečně o případ vytčený v § 502, odst. 4, c. ř. s. Neboť ustanovení to vychází ze zásady, že, rozhodl-li první soud tak, jak v rozsudku uvedl, jen proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, jde vlastně o právní názor jen jedině soudní stolice a v tom směru vlastně o jedině rozsudkové rozhodnutí, jež proto podléhá přezkoumání nejvyšším soudem. Na tom nic nemění, měl-li první soud nedůvodně za to, že jest i v ostatních směrech vázán ve svém volném rozhodování, neboť ve skutečnosti jde zase jen o právní posouzení jedné soudní stolice.

Ve věci samé však neshledal nejvyšší soud zákonného důvodu, aby rozsudek odvolacího soudu byl změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3, c. ř. s., v doslovu čl. I č. 3 zák. č. 251/1934 a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.).

K dovolacím vývodům se připomíná toto: Není sporné, že pojistná smlouva, kterou žalobce ujednal se žalovanou pojišťovnou podle pojistky ze dne 17. července 1925, č. 805/205.072, byla uzavřena platně. Závěr odvolacího soudu, že se tak stalo za předpokladu, že se podaří předchozí pojistnou smlouvu s »S.« zrušiti, jakož i závěr, že se žalovaná zavázala v případě nezdaru zrušení pojistné smlouvy s »S.« vrátiti prémii, jež žalobce musel zaplatiti pojišťovně »S.«, nebyl dovolacími vývody vyvrácen. Neboť nehledíc na to, že dovolatelka napadla tyto závěry pro nedůslednost mylně s hlediska dovolacího důvodu podle § 503 č. 3 c. ř. s., ač tu jde o dovolací důvod podle § 503 č. 4 c. ř. s., brojilo dovolání proti úvahám odvolacího soudu o hodnověrnosti slyšených svědků a stran, což jest v dovolacím řízení podle § 503 c. ř. s. nepřijatelné, poněvadž se tím zasahuje do volného hodnocení důkazů odvolacím soudem. Pokud pak dovolatelka napadla i závěry vyvozené ze skutečností potvrzených nejen listinami, nýbrž i výpověďmi svědků a žalobce, jímž přiznal odvolací soud hodnověrnost, nepodařilo se jí vyvrátiti důslednost těchto závěrů, neboť odvolací soud uvedl pro své závěry tak přesvědčující důvody, že o jejich správnosti nelze pochybovati. Důvodně proto vyslovil odvolací soud, že dotčený předpoklad jest pokládati za výminku rozvazovací (§§ 696 posl. věta a 897 obč. zák.), a že i kdyby šlo jen o pohnutku, stala se tato pohnutka výminkou. Bylo-li v § 901 obč. zák. užito výrazu »výslovně«, nerozumí se tím výslovnost v užším slova smyslu, nýbrž znamená to pouze zřejmost a nepochybnost, že smluvci chtěli pohnutku ustanoviti za výminku.

Jest také nezávažné, že výminka zrušení pojistky pojišťovny »S.« nebyla splněna tím, že mezi tím byl vydán zákon č. 202/1925 Sb. z. a n., neboť výminkou může býti i skutečnost, jejíž vznik nezávisí na vůli stran. Zavázala-li se žalovaná zvláštní úmlouvou, že vrátí žalobci prémii zaplacené pojišťovně »S.«, nesplní-li se tato výminka, jest povinna svůj závazek splniti nehledíc na to, že poskytla žalobci krytí, že měla náklady spojené s uzavřením pojistné smlouvy a že žalobce jí nemůže vrátiti vzájemné plnění. Nedostatek písemné formy této zvláštní úmluvy tomu nepřekáží, neboť § 468 slov. obch. zák. a § 4 všeob. pojistných podmínek se týká jen pojistné smlouvy a nikoliv jiné vedlejší úmluvy, jež pro počáteční závaznost pojistné smlouvy neměla významu. Ostatně stačí tu odkázati i na rozhodnutí č. 13010 Sb. n. s., neboť zásada tam vyslovená se hodí i na souzený případ, kde ústní úmluva byla sice uzavřena osobami neoprávněnými přijímati závazky za žalovanou firmu, kde však žalobce v důvěře v zevnější okolnosti podle čl. 47 obch. zák. i podle § 43 obchodního zákona slov. v dobré víře musil důvodně míti za to, že osoby ty jsou oprávněny k převzetí závazku za žalovanou firmu. A pokud dovolatelka vytýká, že tu nejsou předpoklady pro užití čl. 47 obch. zák. a že nejde o totožné předměty pojištění, stačí odkázati ji na důvody odvolacího soudu, jež nejvyšší soud schvaluje.

Čís. 16609.

Splátkové obchody (zák. č. 76/1935 Sb. z. a n.).

Uplatnění výhrady vlastnictví, sjednané při splátkovém obchodě podle zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., znamená vždy zároveň odstoupení prodávajícího od kupní smlouvy. Pouze z toho, že si prodávající vymohl rozsudek na zaplacení zbytku kupní ceny, nelze souditi, že se vzdal vyhrazeného vlastnictví.

(Rozh. ze dne 4. ledna 1938, Rv I 2633/36.)

Srov. rozh. č. 4993, 5016, 11214 Sb. n. s.

Žalobce prodal a dodal žalované na splátky nábytek s výhradou vlastnického práva až do úplného zaplacení. Žalovaná nedodržela dvou splátek po sobě přímo následujících, takže nastala ztráta lhůt. Žalobce se proto domáhal žalobou C II 553/32 zaplacení zbytku tržové ceny 3.879 Kč 20 h a té žalobě bylo rozsudkem z 15. září 1932 vyhověno. Žalovaná zaplatila po vydání rozsudku 600 Kč, takže jest dosud dlužna 3.279 Kč 20 h. Tvrdě, že jest žalovaná v prodlení s více než se dvěma splátkami po sobě následujícími, že byla proto dopisem z 9. října 1935 uvědoměna, že žalobce od smlouvy odstoupí, jestliže žalovaná do osmi dnů nezplatí nedoplatek kupní ceny, že však žalovaná v dané lhůtě nezplatila, a že nároky žalované na vrácení zaplacených 3.025 Kč jsou

vyrovnány žalobcovými náhradními nároky za znehodnocení nabytku užíváním trvajícím déle než 6 let, a to ve výši 3.000 Kč a náhrady za užívání nabytku po uvedené dobu ve výši 300 Kč ročně, tedy 1.800 Kč, domáhá se žalobce na žalované vydání dodaného nabytku. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvního stolice, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud má pravdu v tom, že vyhradil-li si prodávající při splátkovém obchodě, na nějž jest užití ustanovení §§ 5 a 6 zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., vlastnictví k prodané věci až do úplného zaplacení tržové ceny, jest v uplatňování této výhrady hledíc na dotčené předpisy zároveň také odstoupení od kupní smlouvy. Má-li se totiž podle § 6 uved. zák. uplatnění výhrady vlastnictví k prodané věci proti obmeškalmu kupujícímu a vzájemné vypořádání k němu se pojmí diti ve všem tak, jak ustanovuje § 5 řeč. zák. pro odstoupení od tržové smlouvy, nutno rozuměti uplatnění výhrady vlastnictví vždy jako odstoupení od smlouvy, od něhož se pak hospodářsky nikterak neliší (Smitěk, Zákon o splátkových obchodech 1935, str. 77, Winternitz v Právu československém, roč. II., č. 4, str. 165). Naproti tomu nelze s odvolacím soudem souhlasiti v tom, že zažalováním tržové ceny za zboží prodané s výhradou vlastnictví pozbyl žalobce práva na uplatňování vlastnické výhrady na prodaných věcech proto, že prý měl žalobce jako prodávající jen alternativní volbu, buď žádati doplatek kupní ceny nebo vrácení věci, a že vykonav první volbu, pozbyl druhého nároku. Bylo-li ujednáno — jako tomu je v souzené věci —, že prodávajícímu jest vyhrazeno vlastnické právo k prodanému nabytku až do úplného zaplacení kupní ceny, chtěli smluvci, aby vlastnictví přešlo až po splnění odkládací podmínky včasného a plného zaplacení kupní ceny. Nebyla-li podmínka splněna, může se prodávající domáhati jejího splnění, t. j. zaplacení kupní ceny, avšak učinil-li tak a vymohl-li si i rozsudek na zaplacení zbytku kupní ceny, nelze pouze z toho nikterak usuzovati, že se svého vlastnického práva vzdal, nýbrž jest podle § 863 obč. zák. oprávněn jen závěr, že toho času nechtěl ještě uplatniti své právo vlastnické, předpokládaje snad, že vymůže zaplacení. Nestalo-li se tak, nic mu nebrání, aby nežádal věc jako své vlastnictví zpět. Tím nečiní prodávající nic, co by bylo v odporu s rozsudkem, jímž mu byl přiznán nárok na zaplacení tržové ceny, neboť tento nárok vyvěrá z kupní smlouvy, v době vydání rozsudku ještě nezrušené, kdežto nárok na vrácení věci jest opřen o vlastnictví prodávajícího, jež na kupujícího ještě nepřešlo a nemusilo na něho přejíti, aby byla uskutečněna kupní smlouva, o níž je opřen rozsudek. Kupní smlouva není reální smlouvou, jež by vznikla teprve odevzdáním koupené věci kupiteli do vlastnictví. Deklaratorní rozsudkový výrok, ukládající kupujícímu zaplatiti kupní

cenu, nezměnil nijak právní poměr založený kupní smlouvou, nýbrž zjistil toliko jedno oprávnění prodávajícího z ní prýšticí, ponechav ostatní oprávnění nedotčenými, zejména i oprávnění požadovati vrácení věci a zrušení smlouvy ujednané pro případ, že na straně kupujícího nastane prodlení s plněním kupní ceny. Tak rozhodl nejvyšší soud již v rozhodnutích č. 4993, 5017 a 11214 Sb. n. s., v nichž se vědomě a po zralé úvaze odchýlil od názoru vysloveného v rozhodnutí č. 2272 Sb. n. s. Tak rozhodl také již dřívější nejvyšší soud ve Vídni v judikátě č. 246, uveřejněném pod č. 1712 Sb. Nowakovy. Dovolací soud neshledal důvodu, aby se v souzené věci od této stále judikatury odchýlil. Pro úvahy, o něž jest jeho judikatura opřena, není rozhodující, zda se prodávající již pokusil vymoci exekucí pohledávku z tržové ceny, že exekuce však zůstala marná a že žalobce neučinil v první stolici přednes v té příčině. Rovněž není třeba řešiti otázku, jaké právo má kupující k věci, dokud prodávající nevykoná výhradu vlastnictví, neboť pro posouzení souzené věci stačí, že vlastnictví k věci náleží ještě žalobci, byvši mu vyhrazeno až do té doby, kdy bude tržová cena za věc úplně zaplacená. Právní posouzení věci nižšími soudy jest tudíž mylné. Bylo proto dovolání vyhověti a ježto nižší soudy ze svého mylného právního stanoviska o žalobě vůbec dále nejednaly a neprovedly ani důkazy v ní uvedené, zrušiti oba rozsudky nižších soudů a věc vrátiti prvému soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Čís. 16610.

Ustanovení § 469 obč. zák., že zástavní právo zapsané v knihách veřejných zaniká teprve jeho vymazem a nikoliv již zánikem pohledávky, neplatí o exekučním zástavním právu. Vlastník nemovitosti není oprávněn nakládati podle § 469 obč. zák. se zástavním právem zřízeným exekučně.

Zanikla-li pohledávka zajištěná na vydražené nemovitosti exekučním zástavním právem, zaniklo i exekuční zástavní právo, třebaže nebylo podle § 237 ex. ř. vymazáno z pozemkové knihy. V takovémto případě se nemůže postupník pohledávky dovolávati důvěry v knihy veřejné a vlastník nemovitosti (vydražitel) není oprávněn převésti takovouto hypoteku na jiného.

(Rozh. ze dne 4. ledna 1938, R II 478/37.)

Srov. rozh. č. 14223, 12854, 7548, 7452, 4956, 4851, 4337 Sb. n. s.

Na ideální polovici nemovitosti, zapsané ve vložce č. 722 v H. B., nabyla Spolitelna města R. v době, kdy byl jejím knihovním vlastníkem Čeněk Ch., exekučního zástavního práva pro svou vykonatelnou pohledávku 9.800 Kč s přísl. ze směnečného platebního příkazu Csa 200/31.

Poté byla na onu ideální polovici uvedené nemovitosti vedena vnučená dražba zn. sp. E 1931/32 a usnesením ze dne 22. května 1933, č. j. E 1931/32-10, byl udělen přříklop Marii Ch. V rozvrhovém řízení Spořitelna města R. dotčenou svou pohledávkou neúčtovala a vydražitelka jí nepřevzala. Přesto však nebylo ono zástavní právo vymazáno, nýbrž bylo podle výmazného prohlášení ze dne 27. května 1936 a prohlášení ze dne 31. května 1936 převedeno na pohledávku Augustina J. Na jeho zástavním právu pak zapsáno nadzástavní právo pro jmenovanou Spořitelnu města R. Když pak byla ideální polovice oné nemovitosti patřící Marii Ch. rovněž vydražena v exekuční dražbě, žádali jak Augustin J., tak Spořitelna města R. přříkázání oné pohledávky ve zbytku 1.070 Kč s přísl. z nejvyššího podání na vydraženou nemovitost. Proti tomu vznesl odpor zástavní věřitel M. v podstatě z toho důvodu, že pohledávka Spořitelny města R. byla již přímětem rozvrhového řízení, takže měla býti vymazána, a že vlastnice nemovitosti nebyla oprávněna nakládati s onou hypotekou. Exekuční soud zamítl vznesený odpor a přříkázal z nejvyššího podání za exekučně vydraženou polovici nemovitosti Spořitelně města R. na úplné vyrovnání přříhlášené pohledávky částku 1.234 Kč 90 h. Rekursní soud nepřříkázal nic na uvedenou pohledávku. D ů v o d y: Po právní stránce jest důležité, že zástavní právo, o něž jde, jest exekučním právem zástavním a že v rozvrhovém řízení E 1931/32 jím zajištěná pohledávka nebyla účtována ani vydražitelkou převzata, takže mělo býti podle § 237 ex. ř. vymazáno. Vydáním rozvrhového usnesení, č. j. E 1931/42-19, zanikla existence oné hypoteky materiálně. Ustanovení § 469 obč. zák., že nestačí k zrušení hypoteky pouhý zánik dluhu sám a že zůstane hypotekární statek tak dlouho zavázán, dokud se dluh z pozemkové knihy nevymaže, neplatí o exekučním zástavním právu (rozh. č. 12854 Sb. n. s.). Exekuční zástavní právo trvá jen dotud, dokud jest to v souladu s pravým skutečným stavem, třebaž je stav pozemkové knihy jiný a přesto, že formálně zůstává zástavní právo dále váznouti na nemovitosti (jud. č. 188, uveřejněný v Gl. U. n. ř. č. 4499). Postupník nemůže se dovolávat ochrany důvěry v knihu pozemkovou (rozh. č. 5153 Sb. n. s.). Když tedy zástavní právo, o něž jde, po vydání rozvrhového usnesení, E 1931/32-19, hmotně zaniklo, pak je další vlastníková dispozice s ním nemožná a došlo-li k ní přece, jest bez podkladu a nemá významu. Jest tedy bezvýznamný i převod hypoteky ve prospěch pohledávky Augustina J. i nadzástavní právo nabyté na pohledávce Augustina J. Předpisu § 469 obč. zák. tu nelze užití, neboť jde o exekuční zástavní právo. Bylo proto rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu knihovních věřitelů Spořitelny města R. a Augustina J.

D ů v o d y:

V judikátu bývalého nejvyššího soudu vídeňského č. 188 (Gl. U. n. ř. 4499) a v četných rozhodnutích uveřejněných ve Sb. n. s., na př.

pod č. 4337, 4956, 7452, 7548 bylo již vyloženo nejen, že se věřitel, který nabyt exekučního zástavního práva, nemůže dovolávat důvěry ve veřejné knihy, ale i že ustanovení § 469 obč. zák., že ke zrušení hypoteky nestačí pouhý zánik dluhu, nýbrž hypotekární statek zůstává tak dlouho zavázán, až jest dluh vymazán z pozemkové knihy, neplatí při exekučním zástavním právu. V té příčině se poukazuje zejména na rozhodnutí č. 12854 Sb. n. s., jehož se dovolává již napadené usnesení, které uvádí, že když zanikla exekučně zajištěná pohledávka tím, že vyšla při rozvrhu na prázdno, zaniklo i zástavní právo, a že ani postupník by se nemohl dovolávat důvěry v knihy veřejné, kdyby pohledávka nebyla vymazána; srovnej dále i rozhodnutí Sb. n. s. č. 14223. Zaniká-li však s takovou exekučně zajištěnou pohledávkou i zástavní právo, pak nemůže dlužník nakládati s hypotekou, která tu již není, a převésti ji na jiného, jako je to možné u pohledávek vložených do knih se souhlasem vlastníka nemovitosti, při nichž zástavní právo trvá, dokud není vymazáno. Již z toho vyplývá, že vlastník nemůže nakládati s hypotekami zřízenými exekučně a tedy bez jeho souhlasu. V souzeném případě však pohledávka Spořitelny města R. 9.800 Kč, o kterou jde, byla vložena podle dotčeného platebního přříkazu, tudíž exekuční cestou.

Nemohla proto povinná jako vydražitelka nakládati podle § 469 obč. zák. s exekučně vloženým zástavním právem, převod jeho jest tudíž neúčinný, nelze k němu při rozvrhu nejvyššího podání přříhlžeti a je proto neúčinné také další zřízení nadzástavního práva pro pohledávku řečené spořitelny.

Čís. 16611.

Zásada nepřípustnosti užívání neúplného znění firmy platí pro jakékoliv její užívání, nejen pro uzavírání obchodů. Užívání neúplného znění firmy je neoprávněným užíváním firmy, které zavdává podnět k řízení dle čl. 26 obch. zák.

Firmy společenstva nelze užívatí bez dodatku »zapsané společenstvo« s dodatkem podle povahy ručení »s neomezeným ručením« neb »s omezeným ručením«.

Nejde o nezákonnost (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), nýbrž o právní posouzení, vyslovily-li nižší soudy, že nezkrácené firmy jest užívatí též na firemním štítu a inserátech.

(Rozh. ze dne 4. ledna 1938, R II 574/37.)

Srov. rozh. č. 1688, 1845, 5273 Sb. n. s.

Rejstříkový soud oznámil usnesením ze dne 10. září 1937 Z. ú. ústavu v M. O., zapsanému společenstvu s ručením omezeným, že podle zprávy užívá dotčené společenstvo místo plného znění firmy jak

jednáním jest, zatajoval-li dlužník zkrácenému věřiteli své majetkové poměry, aby ten nemohl vésti exekuci a druhý věřitel z toho vědomě těží, nebo předstírá-li zkrácenému věřiteli, že bude do určité doby uspokojen, aby pohledávku nevymáhal a aby dlužník mohl zatím uspokojiti nebo zajistiti jiného věřitele, jednajícího ve srozumění s dlužníkem.

(Rozh. ze dne 4. ledna 1938, Rv II 753/36.)

Srov. rozh. č. 9813 Sb. n. s.

Žaloba, již žalující akciová společnost (J-ský pivovar v U.) odporovala tržové smlouvě ujednané Františkou Z. o koupi ideální polovice hostince č. p. 50 v N. a domáhala se, aby žalovaný byl uznán povinným trpěti, aby bylo na jeho ideální polovici ve vložce č. 47 v N. vloženo zástavní právo za pohledávku žalující společnosti 11.884 Kč 60 h, vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Není správný právní názor dovolání, že nadržování jednomu věřiteli lze mimo konkurs odporovati podle § 2 č. 3 odp. ř. jen tehdy, přivodil-li dlužník ve srozumění s uspokojeným uměle dřívější splatnost dluhu. Jde tu, jak bylo naznačeno mimo jiné i v důvodech rozhodnutí č. 3567 a 9813 Sb. n. s., jen o jeden příklad pletich, které činí z pouhého úmyslu nadržovacího úmysl zkracovací ve smyslu § 2 č. 3 odp. ř. K tomu arci nestačí, když dlužník a uspokojený neb zajištěný věřitel vědí, že dlužník je dlužen ještě jinému věřiteli, jenž byl nadržováním předstížen, nýbrž se vyžaduje, aby předstížení bylo umožněno listivým jednáním vykonaným ve vzájemném dorozumění. Tomu tak jest nejen tenkrát, přivodil-li dlužník uměle ve srozumění s uspokojeným neb zajištěným věřitelem dřívější splatnost dluhu, ale i tehdy, zatajoval-li dlužník jinému věřiteli své majetkové poměry, aby ten nemohl vésti exekuci na jeho majetek, a druhý věřitel z toho vědomě těží, nebo předstírá-li dlužník jednomu věřiteli, že bude do určité doby uspokojen, aby pohledávku nevymáhal a aby dlužník mohl zatím ze svého majetku v mezidobí uspokojiti neb zajistiti jiného věřitele jednajícího ve srozumění s dlužníkem, jak je i v souzené věci zjištěno. Zjistilyť nižší soudy, že se zástupce žalujícího pivovaru dostavil k dlužnici Z. a že jí v přítomnosti žalovaného požádal o podpis dlužního úpisu, že se to však dlužnice zdráhala učiniti s odůvodněním, že by vznikly zbytečné výlohy a že pohledávka bude vyrovnána, ježto žalovaný má dostati peníze za dobytek v U., že to přítomný žalovaný potvrdil, že však šlo o pouhé předstírání, ježto žalovaný do U. nikdy dobytek nedodával a nemohl tudíž za to dostati peníze. Ježto již toto zjištění odůvodňuje úsudek, že se Z. a žalovaný dopustili pletich, aby zabránili předstížení žalobce, nebylo potřebí provésti ještě důkazy o tom, zda se jmenovaní dopustili pletich také ještě jiným jednáním.

Čís. 16613.

Pro užití předpisu § 225, odst. 2, c. ř. s. ve znění čl. II č. 3 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. jest rozhodující jen, že byl vydán soudem prvé stolice rozsudek pro zmeškání. Ustanovení to platí též o rozsudku pro zmeškání vydaném pro nepodání žalobní odpovědi (§ 398 c. ř. s.) a vztahuje se na každý opravný prostředek za celého sporného řízení ve všech stolicích.

(Rozh. ze dne 5. ledna 1938, č. j. Rv I 2085/36.)

Srov. rozh. č. 14898, 9320 Sb. n. s.

Soud prvé stolice uznal rozsudkem pro zmeškání podle žaloby, ježto žalovaný nepodal žalobní odpověď (§ 398 c. ř. s.). Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud odmítl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Jde o dovolání proti rozsudku druhé stolice, vynesenému o rozsudku pro zmeškání pro nepodání žalobní odpovědi. Podle § 225, odst. 2, c. ř. s. ve znění zákona z 19. ledna 1928, č. 23 Sb. z. a n. nemají soudní právní vlivu na počátek a uplynutí konečných lhůt v opravném řízení proti rozsudkům pro zmeškání. Že i rozsudek pro zmeškání pro nepodání žalobní odpovědi jest klásti na roveň rozsudkům pro zmeškání, jaké má na mysli dotčený § 225, odst. 2, c. ř. s., vyplývá ze zařazení § 398 c. ř. s. mezi rozsudky pro zmeškání (srov. motivy ve věstníku min. spravedlnosti z r. 1914 u § 225 c. ř. s., str. 341, 342). Vyměti konečných lhůt v opravném řízení proti rozsudkům pro zmeškání se však netýká jen přímého opravného prostředku proti rozsudku samému, nýbrž se vztahuje na každý opravný prostředek za celého sporného řízení ve všech stolicích, tedy i na dovolání (rozh. č. 9320, 14898 Sb. n. s.). Poněvadž rozsudek druhé stolice byl doručen žalobcovu právnímu zástupci dne 24. června 1936, dovolání však podáno u soudu osobně až 11. července 1936, tedy po uplynutí čtrnáctidenní lhůty, předepsané v § 505, odst. 2, c. ř. s., musilo být odmítnuto podle § 507, odst. 1, c. ř. s.

Čís. 16614.

Obmeškalý vydražitel nemůže účinně namítati proti žalobě Československého státu na náhradu škody podle § 155 ex. ř. spolu zavinění státu, záležící v tom, že stát opominul provésti po zrušení dražbě úkony, nutné k přerušení promlčení lhůty, stanovené pro přednostní zákonné zástavní právo za převodní poplatek.

(Rozh. ze dne 5. ledna 1938, Rv I 3132/37.)

Žalující Československý stát (finanční správa) se na obmeškalem vydražiteli domáhá zaplacení 1.077 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody vzniklé žalobci tím, že při opětné dražbě nebyl žalobci pro promlčení přikázán převodní poplatek 883 Kč 40 h v přednostním pořadí z vydražené nemovitosti, ačkoliv by byl uhrazen v onom pořadí, kdyby byl žalovaný splnil včas dražební podmínky. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že tvrzená škoda nenastala tím, že žalovaný nesplnil dražební podmínky a že došlo k opětné dražbě, nýbrž tím, že uplynula tříletá lhůta, po kterou převodní poplatek požíval přednostního práva, a že se žalobce nepostaral o přerušeni promlčecí lhůty tím, že splatný převodní poplatek včas nevymáhal, a že i kdyby byl žalovaný zavínil tvrzenou ztrátu přednostního pořadí, bylo by tu převážné spoluzavinění žalobce samého, poněvadž žalující stát měl hledíc na to, že se tříletá lhůta končila dne 23. března 1936 a že se dražba konala dne 6. března 1936, počítati s tím, že příklep důsledkem rekursu, předražku neb obmeškání vydražitele bude zrušen, a že měl proto žádati včas o vklad poplatku do pozemkové knihy, aby získal další tříletou lhůtu pro přednost; to však žalobce opominul a o vklad poplatku žádal teprve v srpnu 1936, když dotčený poplatek již pozbyl přednostního práva. Soud první stolice uznal podle žaloby jen co do částky 535 Kč 05 h s přísl. O d v o l a c í s o u d potvrdil k odvolání žalovaného napadený rozsudek, prohlásiv dovolání za přípustné podle § 502, odst. 3, c. ř. s. pro zásadní význam rozhodnutí. D ů v o d y: Prvý soud přičítá žalobci právem spoluzavinění na tom, že došlo k promlčení přednostního zástavního práva za převodní poplatek. Včasné přihlášení převodního poplatku k dražebnímu řízení nezabezpečuje jeho úhradu v přednostním pořadí pro každý případ. Správně ukazuje první soud na to, že příklep může být zrušen nejen pro obmeškání vydražitelovo, ale i k rekursu proti příklepu nebo přijetím předražku. K nové dražbě může dojiti snad až po uplynutí doby stanovené pro přednostní pořadí zákonného zástavního práva. S tímto snadno možným a nikoli nepředvídatelným vývojem musí přednostní zástavní věřitel počítati a je požadavkem obvyčejné opatrnosti (§ 1297 obč. zák.), aby se včas postaral o přerušeni promlčecí doby užitím některého ze zákonných prostředků k vymáhání poplatků, třebaš není výslovného předpisu o povinnosti pokračovati v zajištění převodního poplatku, je-li na nemovitost vedena vnucená dražba. K přerušeni promlčení přednostního práva převodního poplatku stačí jeho knihovní zajištění a nejsou proto případné odvolatelovy vývody o nepraktičnosti vnucené správy nebo dražby. Jest jisto, že by byl převodní poplatek uhrazen, kdyby byl žalovaný splnil dražební podmínky a příklep zůstal účinný, avšak stejně jest jisto, že by nebyl odvolatel přes obmeškání žalovaného jako vydražitele poškozen, t. j. nepozbyl by přednostního zástavního práva, kdyby byl včas navrhl knihovní zajištění, dbaje sám výše dotčené obvyčejné bedlivosti. To měl v souzeném případě učiniti tím spíše, když do dne zániku přednostního zákonného práva zástavního — 23. dubna 1936 — vydražitel nesložil ode dne při-

klepu (6. března 1936) ani jedinou splátku na nejvyšší podání, ač podle dražebních podmínek měly být složeny již dvě splátky, o čemž se mohl přesvědčiti ze spisů o nucené dražbě nemovitosti. Jest tu tedy příčinná souvislost jak mezi obmeškáním vydražitele a škodou, tak mezi opomnutím obvyčejné pile odvolatelem a jeho škodou. Ustanovení § 155 ex. ř. o odpovědnosti obmeškaleho vydražitele za škody jeho obmeškáním způsobené nevylučuje spoluzavinění poškozeného. Nešetřil-li poškozený sám ani obvyčejné bedlivosti a tím přispěl ke škodě, nemůže požadovati celou náhradu na škůdci. Správně tudíž první soud rozhodl, že podle § 1304 obč. zák. mají žalobce i žalovaný hraditi škodu stejným dílem.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby i co do další částky 541 Kč 95 h s přísl.

D ů v o d y:

Nižší soudy uznaly na spoluzavinění žalobcovo na vzešlé mu škodě proto, že nenavrhl včas knihovní zajištění své pohledávky na převodním poplatku. Dovolatel právem napadá dotčený právní názor jako mylný. Opominutí kromě obligačního poměru, o nějž zde nejde, jest bezprávné jen, je-li podle zákona povinnost k pozitivnímu jednání. Žalovaný ani netvrdil, že za stavu věci, jak byl zjištěn, zejména když poplatková pohledávka nebyla v době provedení první dražby promlčena, bylo žalobcovou povinností, zakládající se na zákoně, aby převodní poplatek knihovně zajištil, a není tu tedy nutné podmínky pro žalobcovo spoluzavinění. Již proto bylo dovolání vyhověno a žalobci přiznána i další co do výše nenapadená částka, kterou nižší soudy pro svůj právně mylný názor nepřiznaly.

Čís. 16615.

Byla-li peněžitá částka, složená podle § 1425 obč. zák. pro pozůstalost k pozůstalostnímu soudu, exekučně zabavena několika věřiteli, jest na pozůstalostním soudě, aby pod následky zmatečnosti rozhodnutí o vydání deposita postoupil depositum exekučnímu soudu (čl. XVIII uvoz. zák. k j. n., § 44 j. n., §§ 51, 307, 329 ex. ř.), a bylo-li v příčině složené částky povoleno věřiteli pozůstalosti oddělení jmění (§ 812 obč. zák.), aby to exekučnímu soudu oznámil.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1938, R I 1464/37.)

Srov. rozh. č. 6702 Sb. n. s.

Vymáhající věřitelé Stanislav N. a Alois V. navrhli u pozůstalostního soudu realizaci exekuce, vedené prvním z nich k vymození jeho pohledávky 60.000 Kč s přísl., vydáním příslušné částky z vkladního listu Městské spořitelny p-ské, fol. 88393, znějící na vklad 90.000 Kč, a dru-

hým k vymožení jeho pohledávky 4.500 Kč s přísl., vydáním příslušné částky ze shora uvedeného vkladního listu, jakož i z vkladní knížky Ž-ské banky, fol. 207862, znějící na vklad 18.991 Kč. Pozůstalostní soud zamítl uvedené návrhy vymáhajících věřitelů v podstatě proto, že k návrhu Petra K. bylo pro jeho pohledávku 67.800 Kč s přísl. za projednání pozůstalosti po Anežce W. povoleno oddělení pozůstalostního jmění, záležejícího mimo jiné i z uvedeného vkladního listu Městské spořitelny p-ské a z vkladní knížky Ž. banky, od jmění přihlášeného zákonného dědice Bohumila N., že se tudíž uspokojení vymáhajících věřitelů Stanislava N. a Aloise V. z tohoto odděleného jmění pozůstalostního může státi jen za souhlasu věřitele Petra K. Rekursní soud uložil pozůstalostnímu soudu, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále jednal o uvedených návrzích.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu Petra K. usnesení nižších soudů jako zmatečná a odmítl návrhy dotčených vymáhajících věřitelů.

Důvody:

V souzené věci jest pozůstalostní soud jednak soudem podle § 1425 obč. zák., jednak poddlužníkem v exekučním řízení, na němž žádá vydání deposita do výše 24.000 Kč berní úřad v K., co do vkladního listu Městské spořitelny p-ské, fol. 88393, znějícího na vklad 90.000 Kč, Stanislav N., co do celého deposita Alois V. a kromě toho byl celý deposit exekučně zabaven pro pohledávku Aloise V. v částce 4.500 Kč s přísl. a Stanislava N. pro pohledávku 60.000 Kč s přísl. Z toho je zřejmé, že prvý soud nemůže jako nesporný soud rozhodovati o uvedených sporných nárocích, a že jest již z úřední moci povinen postoupiti depositum exekučnímu soudu (čl. XVIII uvoz. zák. k j. n. § 44 j. n. a §§ 51, 307 a 329 ex. ř., srov. též rozh. č. 6702 Sb. n. s.). Na prvním soudě bude, aby zároveň s postoupením deposita exekučnímu soudu oznámil, že bylo v příčině tohoto jmění patřícího do pozůstalosti po Anežce W. povoleno oddělení jmění (separatio bonorum) podle § 812 obč. zák. Petru K. pro jeho pohledávku 67.000 Kč s přísl. Ježto prvý soud jednal o návrhu Stanislava N. a Aloise V. na rozdělení deposita, překročil meze své působnosti jako nesporný soud a byla napadená usnesení obou nižších soudů zrušena jako zmatečná (§§ 41, odst. 2, písm. d), 43, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.).

Čís. 16616.

K žalobě, již se kupitel nemovitosti domáhá vydání a podepsání listiny, podle níž by mohl pro sebe vložit do pozemkové knihy vlastnické právo k nemovitosti, kterou mu zůstavitel prodal a odevzdal do

skutečné držby, jest pasivně oprávněn pouze ten z bezvýmínečně přihlášených dědiců, jemuž byla nemovitost odevzdací listinou odevzdána, nikoliv i ostatní bezvýmínečně přihlášení dědici.

(Rezh. ze dne 7. ledna 1938, R I 1528/37.)

Tvrdě, že mu zemřelý Karel S. roku 1919 prodal a do skutečné držby odevzdal pozemky, zapsané ve vložce č. 288 ve F. H., že však ke knihovnímu odevzdání nedošlo, domáhá se žalobce na žalovaných 1. Josefu S., 2. Anežce B., 3. Kateřině Sch., 4. Terezií L. a 5. Veronice P., kteří se přihlásili bezvýmínečně jako dědici k pozůstalosti po zemřelém Karlu S., aby byli uznáni povinnými vydati a podepsati mu listinu, podle níž by si mohl vložit vlastnické právo k dotčeným pozemkům do pozemkové knihy. Proti žalobě namítly žalované pod 2. až 5. nedostatek pasivního oprávnění k žalobě, ježto podle dědické dohody byla odevzdací listinou, vydanou pozůstalostním soudem, uvedená pozůstalost se všemi právy a závazky odevzdána jen prvému žalovanému Josefu S. Soud prvě stolice uznal podle žaloby pokud se týkala Josefa S., kdežto stran ostatních žalovaných zamítl žalobu. Odvolací soud na odvolání žalobce co do zamítající části rozsudku prvého soudu uložil soudu prvě stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud k rekursu žalovaných 2. až 5. zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, aby znovu o žalobcově odvolání rozhodl.

Důvody:

Prvý soud zamítl žalobu proti žalovaným Anežce B., Kateřině Sch., Terezií L. a Veronice P. pro nedostatek pasivní legitimace, poněvadž v pozůstalostním řízení po Karlu S-ovi byla již vydána odevzdací listina, podle níž obdržel dotčené pozemky jen první žalovaný Josef S., a že tedy jen on jest podle § 821 obč. zák. k souzenému sporu pasivně oprávněn. Odvolací soud zrušil na odvolání žalobcovo tento rozsudek proto, že se všichni žalovaní přihlásili k pozůstalosti po Karlu S. bez dobrodiní soupisu, že jsou proto podle § 820 obč. zák. zavázáni věřitelům pozůstalostním solidárně a že sporné nemovitosti jsou dosud knihovně zapsány na zůstavitele Karla S., nebyvše ještě převedeny na žalovaného Josefa S. Jest ovšem pravda, že podle § 820 obč. zák. spoludědici, kteří nastoupili ve společné dědictví bez dobrodiní soupisu, ručí věřitelům pozůstalostním i po odevzdání solidárně, avšak v souzeném sporu jest rozhodujícím žalobní žádání, které zní na vydání a podepsání vkladu schopné listiny, podle níž by bylo možno vložit pro žalobce práva vlastnické ke sporným nemovitostem. Takovou vkladu schopnou listinu může žalobci vydati jedině žalovaný Josef S., neboť jedině on může na základě vydané odevzdací listiny okresního soudu v H. ze dne 22. května 1936, č. j. D 17/36-15, nakládati s pozemky těmi jako vlastník a opatřiti žalobci knihovní vlastnictví (§ 1047 obč.

zák.), i když mu dosud nebyly ještě knihovně připsány. Ostatní žalovaní vkladu s chopnou listinu žalobci vystaviti a podepsati nemohou, ježto nad spornými pozemky nemají žádné dispoziční moci, a o jiné ručení podle obsahu v souzeném sporu nejde.

Čís. 16617.

K vymožení nároku na převzetí koupeného zboží kupitelem nelze vésti exekuci podle § 354 ex. ř.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1938, R I 1569/37.)

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí byla podle smíru okresního soudu v N. ze dne 5. října 1936, č. j. C 197/36-2 povolena exekuce ve smyslu § 354 ex. ř. k vymožení závazku povinné Isabely S., aby od vymáhající věřitelky převzala koupené zboží do osmi dnů a zaplatila kupní cenu, a to tak, že povinná nahradí poštovné a náklady balení. Exekuční soud vyhověl návrhu a uložil povinné podle návrhu vymáhající věřitelky peněžitou pokutu 3.000 Kč pro chudinský fond města N. nebo vazbu čtrnácti dnů. Rekursní soud zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nárok na převzetí koupeného zboží není nárokem, k jehož vymožení by bylo možno vésti exekuci podle § 354 ex. ř. § 354, odst. 1, ex. ř. předpokládá nárok na čin, který nemůže být vykonán jinou osobou než dlužníkem a jehož výkon zároveň závisí výhradně na dlužníkově vůli. V souzeném případě však odeslání zboží se má díti podle svrchu uvedeného smíru vymáhající věřitelkou, ovšem po zaplacení kupní ceny. Ježto předpokladem přijetí zboží jest jeho odeslání a to nezávisí výhradně na vůli povinné, nelze tu užití § 354 ex. ř. nehledíc na to, že převzetí zboží není vůbec činem nezastupitelným, protože obchodní zákon v čl. 343, odst. 2, přesně předpisuje, jak se má a může zachovati prodávající, je-li kupující v prodlení s převzetím prodaného mu zboží.

Čís. 16618.

K výkladu stanov stavebního a bytového družstva.

Vzepřel-li se člen bytového družstva zvýšení nájemného, jehož oprávněnost je sporná a vyhradil-li rozřešení této otázky pořadu práva, nelze v tom spatřovati neplnění stanovami uložených povinností členských a není důvodem k vyloučení člena, třebaže podle stanov může valná hromada vyloučiti člena, neplní-li dotčené povinnosti, ani důvodem k výpovědi nájemní smlouvy.

Nájemce, který vyučuje v jednom pokoji svého třípokojového bytu, kterého užívá též jako ložnice, několik (3 až 4) hodin denně zpěvu, neužívá bytu nebo jeho části výhradně nebo převážně k jiným účelům než bytovým.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1938, Rv I 2033/36.)

Podle § 18 stanov žalovaného družstva může valná hromada vyloučiti člena, neplní-li povinnosti uložených mu stanovami zejména tehdy, neplatí-li řádně nájemné z bytu jemu pronajatého. Podle § 14 č. 9 nájemního a zadávacího řádu lze dáti členu neb nájemníkovi výpověď z nájemní smlouvy, když užívá bytu nebo části najatých místností bez svolení představenstva výhradně nebo převážně k jiným účelům než k účelům bytovým; v takovém případě jest možno na místě výpovědi zvýšiti přiměřeně nájemné. Dopisem ze dne 10. května 1933 oznámilo družstvo žalobci, který jest od 12. prosince 1923 jeho členem a má v jeho domě najat byt o třech pokojích a kuchyni, že se mu podle § 14 č. 9 nájemního a zadávacího řádu zvyšuje nájemné o 50% z důvodu, že užívá části bytu k vyučování zpěvu, tedy k jiným účelům než k účelům bytovým. Dopisem ze dne 17. května 1933 odpověděl žalobce svým právním zástupcem, že zvýšení nájemného neuznává, a odkazuje v něm družstvo v té příčině na pořad práva. Na to družstvo dopisem ze dne 23. května 1933 vyzvalo žalobce, aby nejdříve do 27. května 1933 vpoledne prohlásil, že bude platiti zvýšené nájemné, žalobce však dopisem ze dne 26. května 1933, který došel teprve dne 29. května 1933, odpověděl opětně, že zvýšení nájemného neuznává a že je jako nesprávné odmítá, a vylíčil podrobně důvody pro své stanovisko. Mezitím valná hromada ze dne 28. května 1933 vyloučila žalobce z družstva podle § 18 stanov pro nekonání členských povinností, jež spatřovala v tom, že žalobce odmítl platiti zvýšené nájemné uložené mu podle § 14 č. 9 nájemního a zadávacího řádu. Tvrdě, že usnesení o jeho vyloučení je v rozporu se stanovami, s nájemním a zadávacím řádem a se smlouvou mezi nimi uzavřenou, že tu nejsou podmínky § 14 č. 9 nájemního a zadávacího řádu, že představenstvo družstva nebylo oprávněno zvýšiti nájemné o 50%, že žalované družstvo vědělo při nastěhování, že žalobce jest učitelem zpěvu a že bude v obvyklých hodinách vyučovati zpěvu, a že tím neporušil domovní řád, ježto vyučoval zpěvu v dovolené denní době mezi 10. až 12. hodinou dopolední a mezi 4. až 8. hodinou večerní, a že žalobce neporušil své členské povinnosti, domáhá se žalobce výroku, že žalované družstvo jest povinno uznati, že žalobce jest nadále členem žalovaného družstva a že mu přísluší veškerá práva členská, že žalované družstvo jest povinno vykonávati vůči žalobci veškeré stranami upravené povinnosti a že se určuje, že členství žalobce u žalovaného družstva nikdy nepominulo a že usnesení valné hromady družstva ze dne 28. května 1933, kterým žalobce z družstva byl usnesením vyloučen podle § 18 stanov a dle § 14, odst. 1, č. 9 nájemního a za-

dávacího řádu, jest neplatné a právně neúčinné. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

V tom, že se žalobce vzepřel zvýšení nájemného, jehož oprávněnost byla sporná, a vyhradil rozřešení této otázky pořadu práva, nelze spatřovati ani neplnění statutárních povinností členských, pro která by valná hromada směla žalobce podle § 18, odst. 2, stanov z družstva vyloučiti, ani důvod k výpovědi smlouvy nájemní.

§ 14 č. 9 nájemního a zadávacího řádu mluví o případě, kdy nájemník bez svolení představenstva užívá bytu nebo části najatých místností výhradně nebo převážně k jiným účelům než k účelům bytovým. Bylo zjištěno, že žalobce vyučoval zpěvu v hodinách dopoledních a odpoledních, — až do 7. nebo 8. hodiny večer celkem 3 až 4 hodiny denně v jednom pokoji, kterého užíval též za svou ložnici. Uváží-li se, že se žalobciv byt skládal z tří pokojů a kuchyně, nelze v tom spatřovati převážnost ve smyslu § 14 č. 9 nájemního a zadávacího řádu.

Ježto z toho, co nahoře uvedeno, jde najevo, že se vyloučení žalobce ze žalovaného družstva stalo neprávem a proti předpisům družstevních stanov, je žalobní prosba oprávněna.

Čís. 16619.

Proti tomu, kdo na základě smlouvy o prodeji dříví ze zabraného lesního majetku (zák. č. 118/1920 Sb. z. a n.), nevyčkav jejího schválení státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství), skutečně těžil dříví a složil na šekový účet státního pozemkového úřadu jistotu za těžení dříví, jest Československý stát oprávněn sraziti si z ní částku, kterou složitel za dříví skutečně vytěžil, třebaže poté nebyla ona smlouva schválena.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1938, Rv I 2040/36.)

Srov. rozh. č. 12253 Sb. n. s.

Žalobě, již se žalující akciová společnost domáhá na žalovaném státě zaplacení 155.000 Kč s přísl., nižší soudy vyhověly.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

Zdali částka 155.000 Kč byla žalující společností složena u státního pozemkového úřadu kromě jako kauce na dříví též jako záloha na přidělovou cenu za lesní půdu přidělenou státním pozemkovým úřadem »Patevnímu společenstvu v H.«, je pro žalovaného naprosto bez významu, neboť žalující společnost složila tuto částku jen na základě kupní smlouvy ze dne 8. října 1928, a když tedy tato smlouva byla soudně prohlášena za neúčinnou, nebyl tu důvod k podržení složené zálohy a žalovaný není proto oprávněn z důvodu přidělové ceny zadržovati vrácení této zálohy. Je proto výtka vadnosti řízení, kterou dovolatelka jen v této příčině uplatňuje, neoprávněná.

Po právní stránce má se věc takto: Státní pozemkový úřad přidělil »Patevnímu společenstvu v H.« určitou část lesní půdy ze zabraného panství k-ského, toto společenstvo prodalo kupní smlouvou ze dne 8. října 1928 veškeré dříví druhého exploatačního čtyřletého období »Ú. prodejné dřeva, akciové společnosti v B.«, na základě podmínek vydávaných ministerstvem zemědělství č. 93.587/XIV/25 a tato akciová společnost postoupila všechna práva a povinnosti ze smlouvy té vyplývající žalující společnosti, která v březnu 1929 složila na šekový účet státního pozemkového úřadu částku 155.000 Kč jako kauci na dříví. Kupní smlouva ze dne 8. října 1928 byla ve sporu žalobkyně proti »Patevnímu společenstvu v H.«, vedeném u krajského soudu v B. pod Ck 116/31, prohlášena za neúčinnou, ježto nebyla schválena ministerstvem zemědělství, jehož bylo k její platnosti třeba. Kdyby se nebylo nic jiného stalo, byl by nárok žalující společnosti na vrácení plné kauce jasný. Avšak žalobkyně na základě oné kupní smlouvy, nevyčkavši jejího schválení ministerstvem zemědělství, dříví skutečně těžila, všechny peníze za dříví stržené měly se odváděti státnímu pozemkovému úřadu na účet přidělové ceny, za tímto účelem hlavně onu kauci žalobkyně složila, neboť v dopise ze dne 20. února 1929 žádá žalobkyně přidělový komisariát státního pozemkového úřadu v J. o potvrzení, že částky, kterou mu má složit, bude užito jako kauce na dříví z druhého období smlouvy mezi »Patevnímu společenstvem v H.« a »Ú. prodejnou dřeva v B.«. Byla tedy částka, kterou žalobkyně složila, přímo určena jako kauce za tuto těžbu dříví a žalovaný stát je proto oprávněn sraziti si z ní částku, kterou žalobkyně za dříví skutečně vytěžila, i když se ona těžba konala na základě smlouvy neplatné.

I při názoru žalobkyně, že totiž »Patevní společenstvo v H.« v době uzavření kupní smlouvy ze dne 8. října 1928 neexistovalo jako právnická osoba, je nárok žalovaného státu na náhradu za dříví, které žalobkyně vytěžila, nepochybný, neboť pak jde o dříví, které bylo vlastnictvím státu, žalobkyně těžila dříví státní a je tedy povinna plně je státu nahraditi. Názor odvolacího soudu, že k této okolnosti nelze přihlížeti, protože prý ji žalovaný v prvé stolici neuplatnil, je nesprávný. Žalovaný hned v žalobní odpovědi namítl k započtení pohledávku

155.000 Kč za dříví žalující společností vytěžené a při ústním jednání 21. června 1933 přednesl, kolik dříví žalující společnost vytěžila, že jeho hodnota činí 93.094 Kč 20 h a že tou částkou je precisována kompenzando namítaná náhrada za vyzískané dříví. Že při právní neexistenci »Pastevního společenstva v H.« těžila žalobkyně dříví státní, je samozřejmý právní důsledek, který nemusil žalovaný výslovně uvádět a který uvážiti bylo povinností nižších soudů.

Žalovaný stát uplatňuje nároky, které mu vznikly tím, že žalobkyně těžila dříví z druhého období, námitkou započtení, a z toho, co nahoře uvedeno, plyne, že je naprosto nesprávný názor nižších soudů, které tuto námitku odbyly prostě tím, že prý nejde o pohledávku vzájemnou, neuváživše ani, že žalobkyně složila částku 155.000 Kč výslovně jako kauci na dříví, ani že žalobu vybudovala na stanovisku, že »Pastevní společenstvo v H.« v době uzavření smlouvy ze dne 8. října 1928 právně neexistovalo, z čehož vyplývá, že žalobkyně kácela a prodávala dříví státní, takže o vzájemném vztahu nemůže býti pochybnosti.

Dovolací soud nemůže však rozhodnouti ihned ve věci samé, poněvadž se žalobkyně nevyjádřila o rozsahu a hodnotě vytěženého dříví, ač si vyhradila v té příčině další přednes, a nižší soudy nezjistily, kolik dříví a v jaké hodnotě žalobkyně vytěžila.

Čís. 16620.

Není podmínkou odpovědnosti podle § 1299 obč. zák., aby osoby tam uvedené byly ve smluvním poměru k tomu, komu způsobily škodu, nýbrž stačí, že vykonaly znalecký úkon, ať již podle smlouvy, či bez ní, ať ve vlastní působnosti, či jako zaměstnanci jiného.

Odpovědnost, jež stíhá podle § 1313 a) nebo 1315 obč. zák. toho, kdo užil osoby odpovědné podle § 1299 obč. zák., nezproštuje povinnosti k náhradě škody též osobu odpovědnou za znalecký úkon, z něhož se ona povinnost vyvozuje.

Primář všeobecné veřejné nemocnice odpovídá ošetřovanci za škodu vzniklou neodborným léčením pojištěnce nemocenské pojišťovny.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1938, Rv I 2626/36.)

Žalobce se na žalovaném domáhá náhrady škody proto, že žalovaný jako primář všeobecné veřejné nemocnice ve F., kam byl žalobce dodán jako pojištěnec okresní nemocenské pojišťovny, jej neodborně ošetřoval, čímž nastalo úplné zmrzačení levé ruky a žalobce se stal úplně neschopným k práci. Nižší soudy zamítly žalobu v podstatě proto, že žalovaný léčil žalobce nikoli ve své soukromé praxi, nýbrž jen jako primář všeobecné veřejné nemocnice ve F., že žalobce nebyl s ním v právním poměru (patrně smluvním), že by proto žalovaný odpovídal za porušení své služební povinnosti jen nemocnici a že by se žalobce mohl domáhati jen proti ní náhrady škody z tvrzeného poškození.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších stolic a vrátil věc soudu první stolice, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobce se domáhá na žalovaném náhrady škody z toho důvodu, že jej léčil neodborně, že převzal léčení, tedy výkon, k němuž je potřebí zvláštních odborných znalostí a neobyčejné péle, projevil nedostatek oněch znalostí a péle, z čehož vzešla žalobci škoda. Domáhá se tedy nároku na náhradu podle § 1299 obč. zák. Odpovědnost podle právě uvedeného ustanovení není omezena na smluvní poměr, jak míní nižší soudy. Ustanovení § 1299 obč. zák. jest v jádře jen provedením § 1294 obč. zák., neboť kdo nemá dostatečných znalostí, pustí se do něčeho, k čemu je takových znalostí potřebí, dopouští se nedopatření, když neuváží, že nemůže věděti, zda jednání jeho nebude mít škodlivý účinek pro druhého (Sedláček, Obligační právo III, str. 67). Stačí tedy úplně, že někdo provede úkon znalecký ať již podle smlouvy, ať beze smlouvy, ať ve vlastní působnosti, ať jako zaměstnanec jiného, který by ovšem mohl býti za něho odpovědný, kdyby tu byl smluvní poměr, podle § 1313 a) obč. zák., mimo tento poměr pak podle § 1315 obč. zák. Avšak odpovědnost toho, kdo užil jiného, nezproštuje ještě povinnosti k náhradě škody toho, kdo vykonal úkon, z něhož se závazek ten vyvozuje. Nastává tu po případě závazek k náhradě škody proti zaměstnanci a odpovědnost zaměstnavatelova.

Jestliže se žalobce domáhá náhrady škody na žalovaném, který, jak je nesporné, jednal jako odborník ve smyslu § 1299 obč. zák., nerozhoduje, že s ním nesjednal smlouvu o léčení. Ovšem musí mu žalobce dokázati zavinění záležící v nedostatku nutné péče a potřebných neobyčejných znalostí a dále, že jeho škoda vznikla z tohoto zavinění. Otázka odpovědnosti všeobecné veřejné nemocnice ve F. za zavinění žalovaného není předmětem sporu, o to, zda žalovaný snad porušil služební povinnosti vůči ní, tu vůbec nejde, neboť z toho žalobce svůj nárok proti žalovanému nevyvozuje.

Jestliže se nižší soudy neobíraly věcí samou, nýbrž zamítly žalobu pro nedostatek pasivního oprávnění žalovaného k žalobě, posoudily věc nesprávně (§ 503 č. 4 c. ř. s.). Nebyla proto sporná látka vůbec probrána. Tato vada zasahuje až do řízení v první stolici, byly proto zrušeny rozsudky obou nižších soudů a věc vrácena první stolici (§ 510, odst. 2, c. ř. s.).

Čís. 16621.

Pojem »domácnosti« ve smyslu § 12, odst. 1, zák. o osmihodinové době pracovní č. 91/1918 Sb. z. a n.

Předpis § 12, odst. 1, uved. zák. nelze omeziti co do delší pracovní doby jen na domácnost přirozených (fysických) osob, nýbrž jest ho užiti

i na jiné právní útvary (spolky), u nichž způsob zaměstnání a ubytování jest shodný jako v domácnosti přirozených (fysických) osob (úkony zřízení, ubytovaného a stravujícího se v noclehárně dobročinného spolku, kde konal úklid, rozdělení šatstva a pod.).

(Rozh. ze dne 8. ledna 1938, Rv I 199/36.)

Žalobce, který byl u žalovaného dobročinného spolku zřízencem (šatnářem) v noclehárně, kde sám bydlil a se stravoval a kde byl zaměstnán, se na žalovaném spolku domáhá mimo jiné zaplacení 10.313 Kč s přísl. jako odměny za práce konané přes osmihodinovou dobu pracovní. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Pro posouzení věci je rozhodující, zda jest zaměstnání žalobce podřadit pod ustanovení § 1 zák. č. 91/1918 Sb. z. a n., či pod ustanovení § 12 řeč. zák. V té příčině jest zjištěno, že žalobce, jenž bydlel a stravoval se v noclehárně žalovaného spolku, konal v noclehárně služby nepatrně namahavé, a to jako šatnář, přijímající od noclehářů jejich šaty v zimě asi od 5½ až do 7½ ráno, v létě od 5. hod. ráno po dobu kratší 2 hodin, večer pak v zimě asi od 7 až 9 hodin, v létě asi od 8½ až do 10 hodin. Po ranní práci šatnářské po přestávce ke snídání uklízel místnosti, při čemž musel býti hotov do oběda podávaného v létě v 11 a v zimě ve 12 hodin. Mezi úklidem měl asi 10 minut volno na přesnídávku. Úklid trval žalobci dle toho, jak si pospíšil, a mohl býti hotov v létě již v 9. hodin a v zimě v 11 hodin. Po úklidu měl žalobce do začátku večerního provozu volno a pak byl k dispozici žalovaného zaměstnavatele jen v ty dny, kdy měl telefonní službu, což bylo jednou za 8 dnů od ½ 13 do ½ 19 hodiny. Při telefonní službě seděl žalobce v kanceláři a čekal, bude-li někdo telefonovati neb žádati informace, a otvíral dveře. Jednou za 5 neděl konal žalobce místo denní služby šatnáře noční hlídačskou službu po dobu jednoho týdne od začátku večerního provozu až do skončení ranního provozu a mimo dozor při provozu píchal hodiny při obchůzce v budově a kol ná. Naproti tomu měl každý čtvrtý den v zimě a v létě každý třetí den — a nebyl-li nikdo na dovolené — každý druhý den volno po ukončení úklidu a nemusel konati večerní a ranní šatnářskou službu. Generální úklid konaný jednou za měsíc, mohl žalobce provést, pospíšil-li si při obyčejném úklidu, poněvadž úklid ten rozvrhl se na několik dní. Hledíc na to, co uvedeno, podřaduje prvý soud právem žalobce pod ustanovení § 12 zák. č. 91/1918 Sb. z. a n. a nepokládá žalobní nárok na práci přes čas za odůvodněný, neboť přihlíží-li se zejména k letní době, nedosáhl žalobce průměrné počtu 72 týdenních pracovních hodin.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Nemůže býti pochybnosti, že pro žalovanou jako pro dobročinný spolek platily předpisy zákona č. 91/1918 Sb. z. a n. (§ 1, odst. 2 dotč. zák.).

Podle zjištění nižších soudů byl žalobce zaměstnán u žalovaného spolku ode dne 17. července 1928 do 8. ledna 1935 jako zřízencem v noclehárně a měl mimo měsíční plat v ústavu celé zaopatření a volný byt. Náležel tudíž k zaměstnancům, jichž se týká ustanovení § 12, odst. 1, zák. č. 91/1918 Sb. z. a n., ježto právě uvedené ustanovení § 12, odst. 1, nelze omeziti co do delší pracovní doby jen na osoby zaměstnané a bydlící v domácnosti osob fysických, nýbrž je ho užiti i na jiné právní útvary, u nichž způsob zaměstnání a ubytování zaměstnance jest obdobný jako v domácnosti osob soukromých, a takovým bylo i žalobcovo zaměstnání u žalovaného spolku, neboť konal v noclehárně práce obdobné pracím v domácnosti (úklid, rozdělení šatstva a pod.) a měl za své práce stravu a volný byt. Pokud žalobce konal podle zjištění odvolacího soudu i úkony domovnícké a nočního hlídače, platí pro něho předpis § 12, odst. 2, dotč. zák. a je proto schválný názor odvolacího soudu, že byla jeho denní zákonná pracovní doba dvanáctihodinová.

Čís. 16622.

Pouhý podpis blankosměnky několika osobami jako spoluvýstavci, nezakládá obecnoprávní závazek spoludlužnický nebo závazek spolurukojmích (a plátců) za dluh směnečného příjemce se všemi právními důsledky podle § 896 obč. zák. Takovýto závazek vzniká jen tehdy, je-li podpis na blankosměnce dotvrzením předchozího ujednání, že spoluvýstavci převezmou tak zv. zastřené spolurukojemství příjemce směnky.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1938, Rv II 885/36.)

Srov. rozh. č. 3669, 9307 Sb. n. s.

Žalobce se domáhá na žalovaném jako spoluvýstavci blankosměnky znějící na 5.000 Kč, odevzdané příjemci směnky J. k dosažení úvěru u peněžního ústavu, náhrady polovice částky, kterou musel v bance zaplatiti za příjemce směnky za úvěr jemu poskytnutý. Tvrdí, že mezi ním a žalovaným na jedné straně a příjemcem směnky J-em na druhé straně došlo v roce 1931 k ujednání, podle něhož žalobce i žalovaný podepsali společně blanko akcept příjemcův znějící na 5.000 Kč jako výstavci a jej odevzdali příjemci směnky, aby si jim mohl opatřiti úvěr u peněžního ústavu do výše směnečné částky, a že u M-ské zemědělské a obchodní banky přistoupili k dluhu příjemce směnky J-a jako spoludlužníci. Proti žalobě namítl žalovaný, že není k žalobci v žádném právním poměru a že pouze na vyzvání J-a podepsal směnku, zaručiv se toliko jako rukojmí za žalobce, aniž (s žalobcem) předtím jednal. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Žalobce nárok svůj opírá o ustanovení § 896 obč. zák. Jest nesporno, že žalobce i žalovaný podepsali blankoakcept J-ův znějící na 5.000 Kč, že jej zemědělská a obchodní banka v M. převzala a že žalobce, aby zabránil vymáhání směnečné částky s příslušenstvím, zaplatil bance na její výzvu 5.663 Kč 76 h, neboť na J-ovi byla nedobytná. Odvolací soud, vyhověv odvolání, uznal podle žaloby, a to na základě zjištění, které sám učinil, že žalovaný blankosměnku podepsal pod žalobce (jeho podpisem) bez jakéhokoliv dodatku a že se na rubu směnky nachází blankoindosament psaný žalobcem a žalovaným. Poukazuje při tom, že jednak banka na dotaz žalobcův dopisem ze 26. listopadu 1931 odpověděla žalobci, že ručí za směnku mimo něho ještě žalovaný, jednak že také žalovaný ve svém dopise ze dne 16. února 1932 projevuje živý zájem o směnku a chce se žalobcem spolupracovati, aby dle možnosti bylo dosaženo krytí směnky hlavním dlužníkem J. Leč dovolací soud jest toho názoru, že na základě toho, co odvolací soud uvedl, nelze beze všeho dospěti k bezpečnému právnímu závěru, jaký učinil odvolací soud, t. j. že žalobní nárok jest podle § 896 obč. zák. odůvodněn, ježto prý žalovaný jako spoluvýstavce směnky ručil solidárně se žalobcem za směnečný dluh. O směnečný závazek tu vůbec nejde, poněvadž blankosměnka nemá všechny podstatné náležitosti směnečné (§ 3 a 6, odst. 1, směn. zák.). Pro právní posouzení poměru sporných stran, není rozhodující, zda by banka, kdyby byla řádně vyplnila blankosměnku, mohla na žalovaném ze závazku směnečného vymáhati zaplacení, neboť tu jde o jiný právní poměr. Z podpisu blanketu, který teprve dodatečným vyplněním podle vůle stran se má státi směnkou, nelze beze všeho vyvozovati, že žalovaný jako podpisatel blankosměnky na lici a rubu chtěl podstoupiti vůbec a zejména společně se žalobcem také závazek obecnoprávní v tom smyslu, že by byly spoludlužníkem či spolurukojmím a plátcem aneb toliko spolurukojmím za dluh akceptanta se všemi právními důsledky sporné strany ve smyslu § 896 obč. zák. Podpis žalovaného na oné blankosměnce mohl by však míti význam jako dotvrzení nějakého předchozího ujednání sporných stran, které má dokázati žalobce, z něhož by teprve mohl býti činěn právní závěr o způsobu a významu možného ručení žalovaného ve smyslu obecnoprávního závazku v naznačeném směru. Nebylo by tu po případě možno upříti podpisu jeho ani význam písemného prohlášení, jež se vyžaduje k platnosti záruky podle § 1346 obč. zák. V tomto směru však žalovaný namítl, že sice blankosměnku podepsal, leč že přes to není v žádném právním poměru k žalobci, když s ním vůbec před podpisem nemluvil a podepsal směnku jen jako ručitel z a něho, a to na žádost akceptanta J-a, kterému banka odepřela poskytnouti úvěr na pouhý podpis žalobcův, žádajíc, aby si J. někoho opatřil, kdo by se z a žalobce zaručil a žalovaný v tomto směru žádosti J. vyhověl. Bylo-li tomu tak, pak by ovšem nemohl žalobce požadovati na žalovaném odškodnění podle § 896 obč. zák., neboť, neujednal-li se žalovaným nic o ručení za akceptanta, pak prostě již z důvodů výše uvedených, splniv svůj závazek

u banky, nemohl by žádati náhradu od žalovaného. Ani z výpovědí svědků Tomáše E. a Dr. Karla K. neplyne, zdali vůbec bylo mezi spornými stranami jednáno a co bylo ujednáno.

V souzeném případě je tedy pro právní poměr mezi spornými stranami rozhodující, jaké učinily ujednání před podpisem žalovaného za blankosměnce. Kdyby bylo zjištěno, že bylo mezi stranami a J-em ujednáno, co tvrdí žalobce, pak by tu mohlo jíti na straně žalobce a žalovaného o zastřené spolurukojemství za akceptanta, převzaté ve formě spoluvýstavitelství budoucí směnky, a mohl by tu i vzniknouti závazek žalovaného podle § 896 obč. zák. k náhradě poměrného odškodnění žalobce.

Ježto však provedené důkazy neposkytují bezpečného pokladu pro zjištění, zda vůbec a po případě k jakému ujednání došlo mezi spornými stranami, bylo nutno v této rozhodující otázce, když jiných přímých důkazů tu není, provésti podle § 371 c. ř. s. oběma stranami nabízený důkaz výsledkem stran o jejich shora uvedených tvrzeních. Ježto se tak nestalo, je řízení stíženo podstatnou vadou podle § 503 č. 2 c. ř. s., která zasahuje až do řízení prvé stolice. Proto bylo rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 16623.

I. Prodej »při provozování obchodní nebo jiné živnosti« ve smyslu § 1 zák. o splát. obch. jest jen prodej movité věci, již si prodatel pořídil (koupil nebo zhotovil) za účelem dalšího zcizení. Takovým prodejem není prodej hudebního přístroje hostinským, který jej k provozu své živnostenské živnosti již nepotřebuje, a nelze na takovýto prodej užití předpisů splátkového zákona.

II. Koupě hudebního přístroje hostinským pro hostinskou živnost je na jeho straně obchodem (čl. 273 obch. zák.).

III. Distanční obchod ve smyslu čl. 347 obch. zák. jest tu jen tehdy, byla-li věc podle ujednání spolupůsobením třetí osoby odeslána prodátem kupiteli a taktó převedena z moci prodatele do moci kupitelovy. Nejde o obchod distanční, přiveze-li prodatel sám prodanou věc kupiteli. Na takový obchod nelze užití ustanovení čl. 347 obch. zák.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1938, Rv I 2487/36.)

K II. rozh. č. 9815 Sb. n. s.

K III. rozh. č. 1457, 13110 Sb. n. s.

Žalobce — hostinský — prodal žalovanému — rovněž hostinskému — v prosinci 1934 elektrický hrací přístroj za 7.000 Kč. Na kupní cenu měl žalovaný zaplatiti 2.000 Kč ihned při řádném postavení, t. j. jakmile bude přístroj v řádném a bezvadném chodu a v náležitém provozu, a zbytek ceny ve stejných měsíčních splátkách ve třech letech. Tvrdě, že žalovaný po postavení aparátu nezaplatil řádně umluvené splátky, domáhá se žalobce, aby bylo zjištěno, že žalovaný jest žalobci dlužen

5.728 Kč 70 h, které jest splatiti co do částky nad 1.006 Kč 70 h každého posledního toho kterého měsíce, v měsíčních splátkách po 139 Kč, počínaje 31. březnem 1935, a dále aby byl žalovaný uznán povinným zaplatiti žalobci 1.982 Kč 70 h s přísl. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné zkrácení nad polovici skutečné ceny a dále, že jest oprávněn k odstoupení od smlouvy pro vady, poněvadž koupený stroj vůbec nehraje a provoz jeho je spojen s nebezpečím ohně. Soud prvé stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal žalovaného povinným zaplatiti žalobci 1.982 Kč s přísl.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby v rozsahu zrušení o odvolání dále jednal a znova rozhodl.

Důvody:

S dovoláním nelze souhlasiti, že na souzenou věc bylo užití ustanovení § 4 zák. č. 70/1896 ř. z. po případě §§ 20 a 11 zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. Podle § 1 uvedených zákonů lze řečených ustanovení užití jen na prodeje movitých věcí, ujednané při provozování obchodní nebo jiné živnosti (podle § 1 zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. též na prodeje movitých věcí ujednané zprostředkovateli z povolení, o což však v souzené věci nejde). Požadavkem »při provozování obchodní nebo jiné živnosti« je stanovena jednak určitá kvalifikace osoby prodávajícího, jímž může býti jen živnostník, jednak objektivní vztah prodeje k živnosti prodávajícího, a to nejméně takový vztah, jaký předpokládá — arci v jiné souvislosti — čl. 273 obch. zák. Musí tedy jíti o prodej věci, již si prodávatel pořídil (koupil nebo zhotovil) právě za účelem dalšího zcizení. V souzené věci jde o prodej hudebního automatu, jež si žalobce svého času pořídil k provozu své činnosti hostinské a který pak prodal žalovanému, když ho k tomu účelu již nepotřeboval. Toto právní jednání má arci také vztah k živnosti žalobce, ale nikoliv vztah, jaký předpokládá čl. 273 obch. zák. Nejde ani o druhý případ tohoto ustanovení, že byla zjednána movitá věc, která má býti při provozu živnosti přímo užita nebo spotřebována, neboť prodejem hudebního automatu žalovanému bylo takové užívání naopak vyloučeno. Nelze tudíž na prodej, o který běží, užití splátkových zákonů již pro nedostatek předpokladů stanovených v § 1 uvedených zákonů a proto není potřebí se obíratí otázkou, zda jich nelze užití také proto, že se jich žalovaný v prvé stolici nedovolal. Nelze-li však souzenou věc posuzovati podle splátkových zákonů, platí o prodeji, třebaže kupní cena měla býti zapravena ve splátkách, obecná ustanovení občanského nebo obchodního práva a nemůže žalovaný právem namítati zkrácení přes polovici kupní ceny, poněvadž koupě hudebního hracího automatu k obveselení hostů při provozu jeho hostinské živnosti jest na jeho straně obchodem (čl. 4, 271, 273, odst. 2, obch. zák., rozh. č. 9815 Sb. n. s.). Je tudíž na takový prodej užití čl. 277 a 286 obch. zák., podle nichž nelze pro zkrácení nad polovici odporovati právnímu jednání, jež je obchodem u jednoho ze smluvců.

Dovolání však právem potírá názor odvolacího soudu, že žalovaný nemůže namítati nárok ze správy pro zmeškání včasné výtky podle čl. 347 obch. zák. Právě dotčené ustanovení platí jen pro obchody distanční, tedy byla-li věc podle ujednání spolupůsobením třetí osoby odeslána prodávatelem kupiteli a takto převedena z moci prodávatele do moci kupitele (rozh. č. 1457 a 13110 Sb. n. s.). V souzené věci jest nesporno mezi stranami, že žalovaný vyzval žalobce, aby sám dopravil koupený přístroj k žalovanému, a že žalobce na jeho výzvu skutečně sám přivezl přístroj žalovanému do B. a v jeho hostinci namontoval. Věc nebyla tudíž zaslána kupiteli, ježto nebyla přivezena třetí osobou, a proto nelze použiti ustanovení čl. 347 obch. zák. Odvolací soud se mimo to ještě neobíral další okolností, že totiž se prvý soud vůbec nezabýval vadností přístroje, tvrzenou žalovaným s hlediska správy; nýbrž zamítl žalobu, maje za to, že uplatněnými vadami dodaného přístroje jest odůvodněna námitka zkrácení přes polovici kupní ceny a v dalších vývodech týkajících se žalobní žádosti o zaplacení kupní ceny jen doličoval, že i kdyby nebyla oprávněna námitka pro zkrácení nad polovici, bylo by žalobu zamítnouti pro tentokráte, ježto žalobce byl povinen přístroj dodati a řádně a definitivně postavit, že však montáž provedená žalobcem byla neodborná, odporovala předpisům a byla životu a ohni nebezpečná, z čehož prvý soud usoudil, že by nenastala dosud splatnost splátek, která podle ujednání stran závisela na tom, že přístroj bude řádně postaven, t. j. v řádném a bezvadném chodu a v náležitém provozu. Odvolací soud vyhověl žalobě o zaplacení; nevypovídá se s tímto úsudkem prvního soudu a nevyřídívá výtky, jež žalobce v té příčině v odvolání po právní a skutkové stránce uplatňoval. Bylo proto jeho rozsudkem co do žalobní žádosti o zaplacení již z tohoto důvodu zrušiti. Bude na odvolacím soudě, aby se jednak vypořádal se zjištěními a úsudky prvního soudu v příčině předčasnosti žaloby o zaplacení, arciť jen v mezích výtek žalobcem v té příčině vznesených (§ 463 c. ř. s.), jednak aby se zabýval i vadností přístroje žalobcem dodaného též s hlediska správy žalovaným rovněž uplatňované; při čemž ovšem bude vázán právním názorem odvolacího soudu, že v souzené věci nelze užití ani ustanovení čl. 347 obch. zák., ani ustanovení zákonů o splátkových obchodech.

Čís. 16624.

To, že jeden smluvce trvá na jmenování rozhodce (§§ 581, 582 c. ř. s.), nebrání druhému smluvci, aby podle § 583 č. 2 c. ř. s. navrhl prohlášení smlouvy o rozsudím za neúčinnou. Nárok na jmenování rozhodce soudem musí ustoupiti nároku na prohlášení neúčinnosti smlouvy o rozsudím, nebyl-li rozhodce již jmenován a rozhodčí soud ustaven.

Není-li ve smlouvě o rozsudím ustanoveno něco jiného, nepozbývá smluvce práva domáhati se neúčinnosti smlouvy o rozsudím pro určitý spor tím, že již dříve podal u řádného soudu žalobu o tutéž věc, o níž mělo býti rozhodnuto rozhodčím soudem.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, R I 1357/37.)

Srov. rozh. č. 5214 Sb. n. s.

Stanislav H. a Bohumil H. uzavřeli dne 31. prosince 1927 po případě dne 24. března 1928 společenskou smlouvu, podle níž byl ustanoven pro všechny spory ze společenského poměru rozhodčí soud a podle které každý ze smluvců měl jmenovati jednoho rozhodčího a ti pak se měli dohodnouti na třetím rozhodčím. Dopisem ze dne 31. prosince 1936, doručeným dne 2. ledna 1937 oznámil Stanislav H. Bohumilu H., že se pro nedodržení dohody ze dne 25. listopadu 1936 o oznámení likvidace obrací žalobou nejdříve na řádný soud a že tehdy, kdyby se řádný soud nezabýval sporem, jmenuje za rozhodčího ve smyslu čl. IX. společenské smlouvy Artura L., a zároveň vyzval Bohumila H., aby ve čtrnáctidenní lhůtě jmenoval druhého rozhodčího. Poté však Artur L., který převzal písemně účast rozhodčího, oznámil dopisem ze dne 7. ledna 1937, doručeným Bohumilu H. dne 9. ledna 1937, že funkci rozhodčího nehodlá splniti. Bohumil H. ve 14denní lhůtě doporučeným dopisem ze dne 14. ledna 1937 jmenoval rozhodčím Roberta A., který jmenování převzal, a dopisem ze dne 28. ledna 1937 Stanislava H. vyzval, aby jmenoval svého rozhodčího. Této výzvě Stanislav H. nevyhověl, nýbrž dne 2. února 1937 navrhl u soudu, aby bylo vyřčeno, že smlouva o rozsudím, o níž jde, pozbyla moci pro spor o vydání likvidačního prohlášení, zahájený u téhož soudu pod zn. sp. Ck II 2/37. Soud první stolice zamítl návrh. Důvody: Odepřel-li rozsudí vykonávati převzatý úkol, může každý ze smluvců žádati, aby byla rozhodčí smlouva prohlášena za neúčinnou (§§ 583 č. 2, 584, odst. 2, c. ř. s.), nerozhodl-li se v případě, že rozsudí byl jmenován smluvcem nebo soudem (§§ 581, 582 c. ř. s.), pro návrh na jmenování jiného rozhodčího (rozh. č. 5041, 5214, 15631 Sb. n. s.). Mohou tedy smluvci voliti mezi jmenováním rozsudího podle § 581 c. ř. s. a neplatností smlouvy o rozsudím podle § 583 c. ř. s. Odpůrce, dříve nežli navrhovatel učinil návrh na prohlášení smlouvy o rozsudím za neplatnou podle § 583 c. ř. s., vykonal volbu a vyzval dopisem ze dne 28. ledna 1937 ve smyslu § 581 c. ř. s. navrhovatele, aby jmenoval jiného rozsudího. Vykonal-li odpůrce tuto volbu, naléhal-li na jmenování nového rozsudího pod následky § 582 c. ř. s., není již navrhovatel oprávněn domáhati se prohlášení neúčinnosti dotčené smlouvy. Jinak by tomu bylo, kdyby odpůrce před podáním návrhu na neúčinnost uvedené smlouvy na jmenování jiného rozsudího nenaléhal. Tu by ovšem navrhovatel s úspěchem mohl žádati o zrušení smlouvy o rozsudím (rozh. č. 5041, 5214 Sb. n. s.). Po podání návrhu na zrušení dotčené smlouvy nemohl by druhý smluvce žádati o jmenování nového rozsudího. Rozhodl-li se však odpůrce ještě před podáním návrhu Stanislava H. na jmenování nového rozsudího a vyzval-li k tomu Stanislava H., bylo tím vykonáno právo volby a Stanislav H. nemůže svým návrhem zmařiti jmenování rozsudího. Tyto závěry plynou z rozhodnutí č. 5041, 5214 Sb. n. s., podle nichž může každý ze smluvců žádati, aby byla smlouva o rozsudím prohlášena za neúčinnou, nerozhodl-li se pro návrh na jmenování nového rozsudího. Podle § 583, posl. odst., c. ř. s., je-li smlouva o rozsudím uzavřena

o všech sporech, které by z některého právního poměru vznikly, jak jest tomu právě v souzeném případě, lze prohlásiti smlouvu o rozsudím za neúčinnou toliko pro tu určitou případnost, jestliže skutečnost, pro kterou má soud prohlásiti smlouvou o rozsudím za neúčinnou, je toho způsobu a druhu, že nevyklučuje vyřízení budoucích sporů rozsudím. Stanislav H. dožaduje se výroku o neplatnosti smlouvy rozhodčí pro spor o vydání likvidačního prohlášení, zahájený pod zn. sp. Ck II 2/37. Z dopisu Stanislava H. ze dne 31. prosince 1936 nutno souditi, že navrhovatel jmenoval svého rozsudího pouze pro ten případ, kdyby se řádný soud sporem nezabýval, tedy pro případ, že žaloba podaná u řádného soudu pravoplatně bude odmítnuta pro nepřislušnost řádných soudů, a již proto nelze vyřknouti, že smlouva o rozsudím pozbyla účinnosti pro uvedený spor, zahájený u řádného soudu, když navrhovatel zřejmě chtěl podati žalobu u řádného soudu bez zřetele na ujednání o rozhodčím soudě, také tuto žalobu podal a jen pro případ jejího odmítnutí jmenoval rozsudího. Rekursní soud uznal, že smlouva o rozsudím, o níž jde, pozbyla moci pro spor o vydání likvidačního prohlášení. Důvody: Prvý soud zjistil, že navrhovatel ustanovil rozhodčím Artura L., že Artur L. úřad rozhodčího sice přijal, avšak dopisem ze dne 7. ledna 1937 prohlásil, že funkci rozhodčího splniti nehodlá. Z provedených důkazů neplyne, že se ustanovení Artura L. rozhodčím stalo jen na oko, neboť Artur L. potvrdil, že si sám později věc rozmyslil, poněvadž byl zaměstnán u firmy, jejímž jest navrhovatel společníkem, a že proto rozhodl, že úřad rozhodčího odmítne, a oznámil to oběma společníkům, a to navrhovateli ústně a odpůrci písemně. Je tedy zjištěno, že rozhodčí, jmenovaný navrhovatelem Stanislavem H., odepřel vykonati převzatý závazek, a je proto odůvodněn návrh Stanislava H., aby bylo vyřčeno, že smlouva o rozsudím pozbývá podle § 583 č. 2 c. ř. s. moci pro spor, pro který byl rozsudí jmenován. Tomu nijak nepřekáží to, že odpůrce dříve, než Stanislav H. podal u soudu příslušný návrh, žádal o jmenování jiného rozsudího. Nárok na prohlášení smlouvy za neúčinnou je silnější než nárok na jmenování jiného rozsudího a musí proto tento nárok jako slabší ustoupiti nároku silnějšímu (viz rozh. č. 5214 Sb. n. s., jehož se první soud dovolává). Neprávem proto má první soud za to, že rozhodl-li se jeden smluvce žádati o jmenování nového rozsudího, nemůže již druhý smluvce žádati, aby byla smlouva prohlášena za neúčinnou. Rovněž nemá významu to, že Stanislav H. podal žalobu dříve, než žádal o prohlášení neúčinnosti smlouvy o rozsudím u řádného soudu, a že rozhodčího jmenoval jen pro ten případ, že se řádný soud nebude věcí zabývat, a že v žalobě opírá nárok na vydání likvidačního prohlášení nejen o ujednání ze dne 25. ledna 1936, ale i o opětovné urážky, kdežto z dopisu ze dne 31. prosince 1936, jímž oznámil odpůrci jmenování rozsudího, uvádí jen ono ujednání. Rozhodčí byl jmenován pro spor o vydání likvidačního prohlášení a bylo pak věcí stran, aby v řízení před rozhodčím soudem uvedly skutečnosti, které tento nárok odůvodňují nebo vyvracejí. Poněvadž byly zjištěny všechny skutkové předpoklady podle § 583 č. 2 c. ř. s., není důvodu, aby návrhu Stanislava H. nebylo vyhověno.

Nejvyšší soud k odvolacímu rekursu změnil napadené usnesení jen potud, že dotčená smlouva o rozsudím pozbyla moci práva pro spor o vydání likvidačního prohlášení, zahájený u krajského soudu v H. K. pod zn. sp. Ck II 2/37.

Důvody:

Kdykoliv se naskytou předpoklady pro výzvu odpůrce, aby jmenoval rozhodce podle § 581 c. ř. s., po případě aby jmenování to vykonal soud podle § 582 c. ř. s., a kdykoliv se naskytou předpoklady pro návrh, aby soud vyřkl, že smlouva o rozsudím pozbývá moci podle § 583 c. ř. s., může se každý ze smluvců rozhodnouti pro uplatnění toho nebo onoho práva. Střetnou-li se odporující si návrhy obou smluvců tím, že jeden z nich trvá na jmenování rozhodce podle § 581 po případě § 582 c. ř. s., kdežto druhý smluvce se domáhá soudního výroku o neúčinnosti smlouvy o rozsudím podle § 583 c. ř. s., musí onen nárok jako slabší ustoupiti tomuto nároku jako silnějšímu, jak správně dovodil rekursní soud s poukazem na rozhodnutí č. 5214 Sb. n. s. Nerozhoduje tedy časové pořadí uplatněných nároků a není právo smluvce domáhajícího se soudního výroku o neúčinnosti smlouvy o rozsudím konsumováno tím, že druhý smluvce již dříve se rozhodl pro uplatnění nároku na jmenování rozhodce podle § 581 po případě § 582 c. ř. s., pokud jmenování to nebylo vykonáno a rozhodčí soud nebyl ustaven. Tak jest tomu i v souzeném případě. Navrhovatel Stanislav H. neuposlechl výzvy odpůrce Bohumila H. ze dne 28. ledna 1937, aby si jmenoval rozhodce na místě Artura L., jenž úřad rozhodce nepřijal, nýbrž učinil dne 2. února 1937 návrh, aby soud vyřkl, že smlouva o rozsudím pozbývá moci. V době podání tohoto návrhu nebyl tudíž rozhodčí soud ustaven a poněvadž byly splněny předpoklady § 583 c. ř. s., byl návrh Stanislava H. důvodný a musil mu ustoupiti neprovedený návrh Bohumila H. na jmenování rozhodce Stanislava H.

Nemá tu významu, že navrhovatel podal před svým návrhem již žalobu ke krajskému soudu v H. K. pod spisovou značkou Ck II 2/37 pro nesplnění dohody ze dne 25. listopadu 1936 o oznámení likvidace a že chtěl prý svým návrhem opravit namítnutou nepřislušnost řádného soudu. Neboť není zákonného ustanovení, že podání žaloby u řádného soudu zbavuje žalobce práva domáhati se neúčinnosti smlouvy o rozsudím pro dotčený spor. A že by byli smluvci ujednali podle § 583 c. ř. s. nějaké smluvní ustanovení v tomto směru, nebylo vůbec tvrzeno.

Dovolací rekurs jest důvodný jen potud, pokud vytýká, že rekursní soud překročil meze návrhu, když vyřkl zcela všeobecně, že smlouva o rozsudím pozbyla moci pro spor o vydání likvidačního prohlášení, kdežto návrh se týkal výslovně jen onoho sporu o vydání likvidačního prohlášení, který byl zahájen u krajského soudu v H. K. pod spisovou značkou Ck II 2/37. Bylo proto dovolacímu rekursu toliko v tomto směru vyhověno.

Čís. 16625.

I. Pozůstalostní soud není povolán rozhodnouti o tom, zda zaniklo omezení vlastnického práva zákazem zcizení nemovitosti, zapsaným na nemovitosti, připsané společně oběma manželům jako spoluvlastníkům podle dědické smlouvy, kterou bylo zároveň zřízeno svěřenské náhradnictví (fideikomisární substituce).

II. Svěřenský náhradník jest oprávněn žádati o řádné zajištění nároku příslušejícího mu ze svěřenského náhradnictví nejen stran pozůstalostních nemovitostí samých, ale i stran příslušenství dotčené nemovitosti a ostatního movitého pozůstalostního jmění, třeba bylo svěřenské náhradnictví zapsáno v pozemkové knize.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, R I 1546/37.)

Podle článku VI notářského spisu ze dne 2. května 1932 uzavřeli zůstavitelka Božena Š. a její manžel Václav Š. dědickou smlouvu, kterou si pro případ své smrti bez zanechání potomstva ze svého manželství umluvili, aby ten, kdo z nich přežije druhého, zdědil veškeré jmění dříve zemědělského, a ustanovili nezl. Věru S. za svou universální dědičku, která by však toto dědictví mohla nastoupiti teprve po úmrtí jich obou. Podle knihovního lustra byl pod datem 12. května 1932 na celých nemovitostech Václava a Boženy Š-ových poznamenáno omezení práva vlastnického manželů Václava a Boženy Š-ových podle článku VII a IX uvedeného notářského spisu. Po smrti Boženy Š., zemřelé dne 28. října 1936 se zanecháním dědické smlouvy a posledního pořízení, se k pozůstalosti po Boženě Š. přihlásil bezvýmínečně pozůstalý manžel Václav Š. jako dědic a navrhl výmaz poznámky omezení vlastnického práva, zapsané na pozůstalostních nemovitostech. Svěřenská náhradnice nezl. Věra S., provdaná L., navrhla mimo jiné zajištění svého nároku, příslušejícího jí jako svěřenské náhradnici, nejen v příčině pozůstalostních nemovitostí samých, ale i co do příslušenství nemovitostí a ostatního movitého jmění. Pozůstalostní soud zamítl jak návrh Václava Š., tak návrh nezl. Věry S., provd. L., co do zajištění příslušenství nemovitostí a ostatního movitého pozůstalostního jmění. Rekursní soud nevyhověl ani rekursu Václava Š. (opraviv jen, že se stěžovatelův návrh odmítá), kdežto rekursu nezl. Věry S., provd. L., částečně vyhověl a uložil pozůstalostnímu soudu, aby se postaral o zajištění pozůstalostního movitého jmění, jinak jejímu rekursu nevyhověl. Důvody: K rekursu Václava Š.: Stěžovatel neprávem brojí proti tomu, že prvý soud zamítl jeho návrh na výmaz knihovní poznámky omezení vlastnického práva. Není přece úkolem pozůstalostního soudu, projednávatího pozůstalost po stěžovatelově manželce, aby řešil a zabýval se otázkou, zda jest na druhé polovici nemovitosti příslušející stěžovateli jako spoluvlastníci, zapsáno knihovně omezení jeho vlastnického práva právem či neprávem. Totéž platí, pokud se onen zápis týká i polovice nemovitostí, tvořící jmění dotčené pozůstalosti po Boženě Š. K účelu projednání a odevzdání pozůstalosti prvý soud nepotřeboval řešiti onu

otázku a nebyl k tomu povolán ani na základě ustanovení § 2 zák. č. 82/1883 ř. z. a výnosu min. sprav. ze dne 25. dubna 1884, č. 4487, jichž se stěžovatel dovolává, neboť podstatou uvedených ustanovení jest jen to, aby byl udržován souhlas mezi knihovním stavem a stavem skutečným, a proto má pozůstalostní soud, pokud za řízení zjistil podmínky knihovních zápisů ve formě způsobilé ke vkladu, dbáti toho, aby se zápisy ty staly, třebaš jím samým z úřední moci, to však neznamená, že by měl pozůstalostní řízení rozšiřovati na otázky s ním nesouvisící, jako by tomu bylo v souzeném případě, kdyby měl míti pravdu stěžovatel a kdyby se měla v pozůstalostním řízení zkoumati správnost a důvodnost knihovního zápisu. Rozhodnutí č. 8554, 10682, 11459, 11695 a 11959 Sb. n. s., jichž se stěžovatel dovolává, týkají se merita věci a nikoliv toho, co je shora uvedeno, a proto ani z nich pro podporu stanoviska stěžovatelova nic neplyne. Právem se tudíž prvý soud nepokládal za příslušného k rozhodování o stěžovatelově návrhu. Tu však měl jeho návrh odmítnouti a nikoliv zamítnouti, neboť tím se dotýkal merita návrhu, ačkoliv je zřejmé, že to nezamýšlel. V tom směru proto rekursní soud opravil usnesení prvního soudu z úřadu podle §§ 419, 430 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. K rekursu fideikomisární substitutky nezletilé Věry S., provdané L.: Stěžovatelčin rekurs je důvodný, pokud vytýká, že prvý soud nezajistil její nároky jako fideikomisární substitutky ve smyslu § 158 nesp. pat. Co do nemovitého jmění nesprávně ovšem napadené usnesení mluví o tom, že zajištění tu odpadá, ačkoliv ve skutečnosti samo hned v dalším textu zajišťuje nárok poddědičky zákonným způsobem ve smyslu § 158 nesp. pat. poznámkou ve veřejné knize. V té příčině není tudíž důvodu k rekursu, a to ani co do věci uživatelných a opotřebovatelných, o nichž mluví rekurs, neboť pokud jsou příslušenstvím nemovitosti, sdílejí její osud a jest v tom směru zajištění stěžovatelky knihovní poznámkou fideikomisární substituce na nemovitosti samé dostatečným i podle ustanovení § 158 nesp. pat. a nemá nároku na nějaké zajištění další, zejména ne jako při jmění movitém podle uvedeného ustanovení. Jinak však je tomu co do movitého jmění. Také na to se fideikomisární substituce vztahuje, o čemž ani napadené usnesení nepochybuje, a má-li toto jmění býti vydáno dědici, musí býti nárok poddědice zajištěn zřízením zástavy se sirotčí jistotou ve smyslu § 158 nesp. pat. a § 1347 obč. zák. Takového zajištění není potřebí jen tehdy, jestliže bylo v posledním pořízení samém prominuto nebo se ho účastníci zřekli. Ani jeden ani druhý případ se tu nestal, neboť v tom, že zajištění nebylo žádáno, nelze ještě spatřovati vzdání se zajištění. To by musilo býti výslovné a když jde o nezletilého poddědice, i opatrovníckým soudem schváleno hledíc na ustanovení § 27 nesp. pat. To, že prvý soud — ostatně bez jakéhokoliv odůvodnění — uvádí, že nehrozí nebezpečí podle § 520 obč. zák., nemá významu a nemůže odůvodniti, aby nebylo uloženo zajištění podle § 158 nesp. pat. předepsané. V té příčině tedy prvý soud pochybil, schválil-li projednání pozůstalosti tak, že movité jmění má býti odevzdáno dědici bez zajištění vyčleněného v § 158 nesp. pat. Bude tedy na něm, aby řízení doplnil stanovením pře-

depsané jistoty, k čemuž jest třeba slyšení účastníků, a proto bylo v té příčině rozhodnuto, jak výše uvedeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Václava Š., vyhověl však dovolacímu rekursu nezl. Věry S., provdané L., potud, že pozůstalostnímu soudu uložil, aby se postaral též o řádné zajištění těch věcí, které tvoří příslušenství nemovitostí, patřících do pozůstalosti Boženy Š.

Důvody:

K dovolacímu rekursu Václava Š.:

Dovolací stěžovatel si stěžuje, že nebylo vyhověno jeho návrhu na výmaz poznámky tohoto omezení práva vlastnického zůstavitelky Boženy Š., vycházející z názoru, že toto usnesení stran zůstavitelky zaniklo podle § 364 c) obč. z. její smrtí, a že zákaz zcizení na zůstavitelčině ideální polovici bude plně nahrazen poznámkou fideikomisární substituce. Dovolací stěžovatel však přehlíží, že o zániku práva smrtí nepřísluší rozhodovati pozůstalostnímu soudu a že fideikomisární substituce ve prospěch nezl. Věry S. byla ujednána mezi ním a zůstavitelkou smluvně a že tedy současně ujednané omezení práva vlastnického může míti jiný význam než pouhý zákaz zcizení podle § 364 c) obč. z., a že může souviseti právě s touto fideikomisární substitucí. K řešení i této sporné otázky není povolán pozůstalostní soud. Rekursní soud právem nařídil zajištění nároků této fideikomisární substitutky stran movitého jmění pozůstalostního, neboť jsou tu zákonné podmínky, které jest posuzovati jen podle § 158 nesp. pat.

K dovolacímu rekursu nezl. Věry S., provdané L.:

Rekursní soud uvedl, že zajištění substitučních nároků této stěžovatelky podle § 158 nesp. pat. co do věcí, které tvoří příslušenství pozůstalostních nemovitostí, jest dostatečně zabezpečeno knihovní poznámkou fideikomisární substituce, ježto příslušenství nemovitosti sdílí její osud. Tento právní názor je mylný, neboť jednotlivé věci tvoří příslušenství nemovitosti jen tak dlouho, dokud je vlastník jako příslušenství u nemovitosti ponechá (§ 294 obč. zák.), a závisí na vůli vlastníkově, zdali a pokud nějakou věc určí k trvalé potřebě věci hlavní. Příslušenství nemovitosti je měnlivé. Nemovitosti samy jsou tedy pro fideikomisární substitutku zajištěny knihovní poznámkou fideikomisární substituce, nikoli však věci, které v době smrti zůstavitelčiny tvořily jejich příslušenství, neboť s nimi může vlastník nemovitosti nakládati, může je zciziti, zničiti, spotřebovati a novými nenahraditi. Je proto třeba i v příčině takovýchto věcí zajistiti nároky plynoucí z fideikomisární substituce ve smyslu § 159 nesp. pat. Bylo proto v té příčině dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto, jak nahoře uvedeno. V ostatním se dovolacímu rekursu nevyhovuje a stěžovatelka se v té příčině poukazuje na správné odůvodnění rekursního soudu.

Čís. 16626.

Proti usnesení o návrhu na jmenování rozhodce soudem (§ 582, odst. 1, c. ř. s.) není dalšího opravného prostředku, ať jde o usnesení vyhovující návrhu, či o usnesení zamítající návrh.

Totéž platí, jde-li o rozhodčí řízení podle zákona o pojistné smlouvě (§ 11, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z. a § 11, odst. 2, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.), jestliže smluvci pověřili v pojistné smlouvě soud jmenováním rozhodce (vrchního rozhodce).

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, R I 1556/37.)

Srov. rozh. č. 3327, 3663 Sb. n. s.

Spořitelní a záloženský spolek, zapsané společenstvo s ručením omezeným v P., navrhl ustanovení rozhodce za Vzájemnou pojišťovnu pro N. W. soudem, ježto pojišťovna odepřela sama jmenovati za sebe rozhodce a podle ustanovení čl. 22, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek má jen tehdy, neustanovi-li si jeden ze smluvců do 8 dnů po písemném vyzvání druhým smluvcem pro sebe rozhodce, jmenovati rozhodce na návrh druhého smluvce soudu prvního státního soudu, v jehož obvodu jest místo škody. Soud prvního státního soudu zamítl návrh. Rekursní soud vyhověl návrhu a uložil prvnímu soudu, aby zařídil, co jest nutné k jmenování rozhodce.

Nejvyšší soud odmítl dovolací recurs pojišťovny.

Důvody:

Podle § 582, odst. 2, c. ř. s. nemůže býti odporováno opravným prostředkem usnesení učiněnému o návrhu podle § 582, odst. 2, c. ř. s. Ze tím jest míněno jakékoliv usnesení, ať návrhu vyhovující, či návrh zamítající, bylo vyloženo již v rozhodnutí č. 3663 Sb. n. s. Ze toto ustanovení platí i pro rozhodčí řízení podle zákona o pojistné smlouvě, plyne z § 11, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z. a z § 11, odst. 2, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n. (srov. též rozhodnutí č. 3327 Sb. n. s.).

Podle § 585 c. ř. s. nemá ovšem ustanovení § 582 c. ř. s. platnosti tehdy, když smluvci ustanovili ve smlouvě o rozsudím nebo v písemném ujednání později učiněném něco jiného. To znamená, že smluvci mohou ve smlouvě pověřiti jmenováním rozhodce nebo vrchního rozhodce někoho jiného nežli soud a že si tudíž rozhodčí řízení mohou upravití libovolně v tomto směru. Jestliže však neustanovili o tom nic ve smlouvě anebo jestliže pověřili ve smlouvě jmenováním rozhodce soud, pak se musí co do nepřipustnosti opravných prostředků podřídití zákonem ustanovení § 582, odst. 2, c. ř. s., poněvadž tu jde o řízení soudní, jehož úprava je stanovena přímo zákonem a nepodléhá proto smluvní volnosti stran. V souzeném případě převzaly všeobecné pojistné podmínky v čl. 22, odst. 2, v podstatě ustanovení § 582, odst. 1, c. ř. s. a musí

se proto smluvci podřídití předpisu § 582, odst. 2, c. ř. s. o vyloučení opravného prostředku, byť dotčený předpis smluvně výslovně nepřevzali. Je proto v souzeném případě jakýkoliv opravný prostředek proti výroku vydanému soudem podle čl. 22, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek a § 582, odst. 2, c. ř. s. nepřipustný a bylo proto dovolací rekurs podle § 526, odst. 2, c. ř. s. odmítnouti.

Čís. 16627.

Pachtýř, který podle smlouvy měl platiti ze svého veškeré výdaje spojené s provozem biografu (půjčovně za filmy, pojistné za osoby v biografu zaměstnané) tak, aby licencionáři (propachtovateli) nevznikly žádné výlohy z provozu biografu, neodpovídá za náklady vzešlé vymáháním dotčených pohledávek vůči licencionáři, který neplnil zákonnou anebo smluvní povinnost vůči třetím osobám, nebylo-li dokázáno, že pachtýř sám zavini a způsobil na straně licencionáře takový finanční stav, který by mu znemožňoval řádné uspokojení závazku vůči třetím osobám.

Totéž platí v poměru mezi pachtýřem a podpachtýřem biografu, nahradil-li pachtýř propachtovatelů částky, které on sám vynaložil.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, Rv I 1532/36.)

Žalovaný Antonín Z. najal od žalujícího spolku smlouvou ze dne 10. června 1931 biograf »H.« Žalobce sám převzal provoz uvedeného biografu od Svazu invalidů v P., který byl licencionářem. Druhá žalovaná Františka Z. jako náměstkyně licencionáře přistoupila k dohodě mezi Antonínem Z. a žalobcem jako spoluzavazaná. Třetí žalovaný Dr. Stanislav K. přistoupil k závazkům manželů Z-ových jako rukojmí. Žalovaní nezaplatili včas všeobecnému pensijnímu ústavu pojistné 2.356 Kč 70 h, připadající na M-ovou, zaměstnanou v dotčeném biografu, nýbrž zaplatili žalobci uvedenou částku teprve za sporu. Dále uznali a žalujícímu spolku za sporu zaplatili dluh 515 Kč, půjčovně za film »Nepřítel«, který byl hrán v biografu H. Tvrdě, že podle smlouvy mezi žalobcem a licencionářem (Svazem invalidů v P.) ze dne 15. září 1930 byl žalobce povinen zaplatiti útraty vzniklé vymáháním dlužného pojistného a poplatku za půjčení filmu »Nepřítel«, domáhá se žalobce na žalovaných zaplacení 2.870 Kč s přísl. Soud prvního státního soudu uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Jádro sporu záleží v rozřešení otázky, přísluší-li žalujícímu spolku nárok na náhradu výloh vzešlých vymáháním pojistného 2.356 Kč a půjčovného za film 515 Kč. Je nesporno, že výměr úřadovny A Všeobecného pensijního ústavu v P. z 16. května 1933 o předpisu pojistného stal pravoplatným, ježto proti němu nebyly podány opravné prostředky. Podle žalobcova přednesu uznali žalovaní svou povinnost zaplatiti dlužné pojistné. Z toho, co uvedeno, plyne, že spor vedený mezi Svazem invalidů v P. a žalobcem o 2.656 Kč 70 h byl zbytečný; když žalující spolek podle úmluvy se Svazem invalidů byl zavázán zaplatiti dlužné

pojistné 2.356 Kč, měl tak učiniti a pak se domáhati náhrady na žalovaných. Svaz invalidů sám zavinil, že nechal dojít k tomu, aby bylo na něm pravoplatně předepsané pojistné 2.356 Kč exekučně vymaháno. Podle spisů C VIII 2043/33 ve sporu Metro-Goldwyn-Mayer proti Svazu invalidů pro 515 Kč s přísl. žalovaný Svaz invalidů podlehl, ježto jeho námitky pro zažalované pohledávce nebyly důvodné. Z toho vyplývá, že Svaz invalidů, když neměl proti nároku Metro-Goldwyn-Mayer podstatných námitek, vedl spor rovněž zbytečně a sám si vlastní vinou způsobil útraty. Ježto žalování k útratám, které vznikly vymáháním jinou pojistného a půjčovního, nedali příčinu a mimo to žalování nebyli v žádném vztahu se Svazem invalidů, když ujednání, které uzavřel žalující spolek s třetí osobou bez souhlasu a vědomí žalovaných nemohou žalované zavazovati, posoudil první soud spornou věc po stránce právní nesprávně, uznal-li podle omezené žalobní prosby. Poněvadž žalování částky 2.365 Kč a 515 Kč zaplatili po podané žalobě dne 29. dubna 1935, shledal odvolací soud odůvodněným žalobcův nárok jen co do 5% zákonných úroků ze zaplacených částek za příslušnou dobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Při právním posouzení věci nutno rozlišovati dvě smlouvy mezi různými stranami: a) smlouvu pachtovní mezi žalujícím spolkem a Svazem invalidů, který měl licenci pro biograf »H.«, b) smlouvu podpachtovní mezi žalobkyní a prvním žalovaným o témž biografu. Proti platnosti a závaznosti uvedených smluv sporné strany nic nenamítaly, a je proto vycházeti z jejich platnosti. Podle smlouvy uvedené pod a) neměly licencionáři vzniknouti žádné výlohy z provozu biografu a žalobce se zavázal nahraditi mu částky, které by jako majitel licence musil zaplatiti za dobu od 1. října 1930 do 31. prosince 1932. Podle smlouvy uvedené pod b) měl první žalovaný vésti podnik tak, aby žalobci nevezšly žádné výlohy a závazky, a žalobce se zavázal hotově nahraditi škodu, která by snad zaviněním žalovaného vznikla z provozu dotčeného biografu.

Žalobce se nyní v omezené žalobní prosbě domáhá náhrady škody, která mu vzešla tím, že musil hraditi licencionáři (propachtovateli) na útratách exekučních a sporu částku 1.698 Kč 95 h a 901 Kč 80 h, z nichž prvá souvisí s pojistným, druhá s půjčovným filmů.

Podle ujednání z 10. června 1931 [smlouva pod b)] měl ovšem první žalovaný povinnost mimo jiné platiti ze svého i pojistné za lidi zaměstnané v provozu biografu, i půjčovné z filmů pro uvedený biograf. To také žalování uznali v souzeném sporu, prohlásivše, že jsou žalobci dlužní na pojistném 2.356 Kč a na půjčovném 515 Kč za film »Nepřítel«. Běží proto jen o otázku, zda první žalovaný a s ním jako spoludlužnice druhá žalovaná a jako rukojmí třetí žalovaný ručí dovolateli za náklady, jež snad vzešly vymáháním shora uvedených částek vůči licencionáři, který jako majitel licence neplnil zákonnou, pokud se týká smluvní povinnost vůči třetím osobám.

Nutno předeslati, že žalobce ve sporu netvrdil a neprokázal, že žalování svým chováním zavinili a způsobili na straně licencionáře, pokud se týká dovolatelky, takový jejich finanční stav, který by jim znemožňoval řádné uspokojení a splnění závazku vůči úřadovně A Všeobecného pensijního ústavu v P. co do částky 2.356 Kč a vůči firmě Metro-Goldwyn-Mayer co do částky 515 Kč.

Vychází-li se z tohoto předpokladu, posoudil odvolací soud věc správně, usoudiv, že licencionář, který nechal proti sobě vejíti v právní moc výměr úřadovny A. Všeobecného pensijního ústavu v P., znějící na 2.356 Kč, neměl s placením prodlévatí a tak dopustiti, aby proti němu byla vedena exekuce pro toto pojistné, a že si tudíž vzniklé útraty sám zavinil, a mohl se dovolatel stejně, jak nyní činí žalování, brániti proti těmto zbytečným útratám zaviněným licencionářem. Neučinil-li tak a svému smluvci ony náklady uhradil, jednal na svůj vrub a nemůže uvedené náklady požadovati na žalovaných, které nestihá v této příčině zavinění za tyto náklady.

Stejně byl zbytečně veden spor pod zn. C XVI 1724/34 mezi Svazem invalidů proti dovolateli o 2.656 Kč 70 h z téhož pojistného, o kterémžto nároku sám dovolatel prohlašuje, že byl nesporný a že jej uznal, aniž se v onom sporu pokusil vytykáti žalobci (licencionáři) zavinění na vzešlých útratách exekučních. Nemůže proto dovolatel zbytečným sporem vzešlé útraty 416 Kč a 827 Kč 50 h žádati na žalovaných z důvodu náhrady škody.

Rovněž vedení sporu mezi firmou Metro-Goldwyn-Mayer a licencionářem o 515 Kč pod zn. C VIII 2043/33 bylo zbytečné, když licencionář byl dle zjištění rozsudkového před sporem o zaplacení půjčovného upomínán, když uznal za sporu správnost objednávacího listu a tištěné podmínky a nevznesl v něm žádnou podstatnou námitku, jako na příklad námitku nedostatku pasivní legitimace. Právem odvolací soud dospěl k úsudku, že si tím vzniklé útraty 614 Kč 60 h zavinil licencionář, a dovolatel mohl se proti těmto zbytečným útratám brániti, jak shora již dovedeno při útratách exekučních v příčině pojistného. Není proto odůvodněn žalobcův nárok v tom směru vůči žalovaným.

Čís. 16628.

Nejde o příkaz k prodeji podle §§ 1086 až 1088 obč. zák., jestliže vlastník nemovitosti dal zprostředkovateli příkaz, aby prodal jeho nemovitost dobrovolnou dražbou, a měl za to dostati určitou provisi z prodejní ceny.

Je-li patrné z okolností jednotlivého případu, že neměla býti provedena dobrovolná soudní dražba, neodpovídá zprostředkovatel za škodu, když jeden z uchazečů svou nabídku učiněnou při soukromé dražbě nesplnil a neuzavřel s vlastníkem nemovitosti kupní smlouvu.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, Rv I 2427/36.)

Žalovaná společnost se zabývá podle svých stanov za odměnu zprostředkováním a obstaráváním koupě a prodejem pozemků, čítaje v to hospodářské a obytné budovy. V únoru nebo březnu 1932 dali žalobci žalované příkaz, aby prodala parcelu 371/1 s domem č. p. 247 v Ž., a dále parcelu 3751/1, zahrada tamže, jež náležely žalobcům, a to dobrovolnou dražbou, začež měla prvá žalovaná obdržeti 2% provise. Provádějíc daný příkaz, nařídila žalovaná dražbu na den 3. dubna 1932, která byla provedena předsedou a zapisovatelem žalované, při čemž čtvrtý žalovaný Arnošt J. (funkcionář žalované) nabídl za uvedené nemovitosti 70.000 Kč, avšak později se zdráhal koupiti dodržeti, odvolává se na to, že při dobrovolné dražbě nebylo dbáno předpisů dvor. dekr. ze dne 14. září 1815 a 15. července 1786 a § 272 nesp. pat. Žaloba, již podali poté žalobci na Arnošta J., byla pravoplatně zamítnuta. V zamítajícím rozsudku bylo zjištěno, že shora uvedenou dražbu podle způsobu jejího provedení je sice nutno pokládati za dobrovolnou veřejnou dražbu, že se však dražba nekonala podle zákona a je neplatná, ježto nebyla povolena úřadem, vadium nebylo složeno, a že proto nevyhovuje způsob dražby výše jmenovaným zákonným předpisům. Tvrdíce, že nezákonným postupem při povolení dobrovolné dražby vznikla jim značná majetková škoda, k jejíž náhradě jest žalovaná povinna podle §§ 1299, 1009, 1012, 1313 obč. zák. jako zmocněnkyně, poněvadž použila při provedení mandátu neschopných pomocníků, domáhá se na žalované zaplacení 62.719 Kč 05 h s přísl. Žalobu zamítly soudy v všech třech stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Smlouva mezi žalobci a žalovanou nebyla příkazem k prodeji podle §§ 1086 až 1088 obč. zák. — jak za to mají nižší soudy —, poněvadž žalobci neodevzdali žalované své nemovitosti na prodej za určitou cenu s výminkou, že jim má ve stanovené lhůtě dáti určený kupní peníz nebo vrátiti nemovitosti. Podle svého vlastního tvrzení dali žalobci žalované jen příkaz, aby prodala jejich nemovitosti dobrovolnou dražbou, začež měla obdržeti 2% z prodejní ceny. Žalovaná nebyla pověřena, aby při uzavírání kupu projevila závazně smluvní vůli vůči třetím osobám jménem žalobců, a proto nešlo ani o smlouvu zmocnitelskou podle §§ 1002 a násl. obč. zák. Podle skutečné povahy věci (§ 914 obč. zák.) bylo účelem shora uvedeného »příkazu«, aby žalovaná, která se podle § 2 svých úředně schválených stanov zabývá zprostředkováním a obstaráváním nákupu a prodeje nemovitostí v okrese Ž., svou činností se snažila o rozprodej žalobcových nemovitostí a jej umožnila, začež měla obdržeti vymíněnou odměnu, závislou na uskutečnění koupě. Jakého způsobu měla býti činnost žalované, bylo určeno smlouvou jen v hlavních rysech, totiž tak, že má žalovaná uspořádati na pozemky žalobců dobrovolnou dražbu, avšak nebyla stanovena její přímá povinnost vyjednávat se zájemci, nýbrž bylo jí ponecháno na vůli, jak se přičiní o zdar zamýšleného prodeje, na jehož uskutečnění závisela splatnost vymíněné 2% provise. Žalobci ani netvrdí, že dali žalo-

vané příkaz k zavedení dobrovolné dražby podle předpisu § 272 nesp. pat., naopak jest patrné ze způsobu uzavření smlouvy a vymíněné značné odměny, řídicí se výsledkem, že vědomě se neobrátili na soud, nýbrž že chtěli, aby dobrovolnou dražbu prováděla prvá žalovaná sama bez intervence soudu, spoléhajíc patrně na to, že vlivu a působení prvě žalované se zdaří přilákati k této soukromé dražbě dostatečný počet uchazečů a zpracovati pak tyto koupěchtivé osoby tak, aby uzavřely se žalobci definitivní a závazné kupní smlouvy.

Prvá žalovaná provedla soukromou dražbu nemovitostí žalobců za jejich vědomí a přítomnosti. Většina uchazečů dodržela své nabídky, učiněné v soukromé dražbě, a uzavřela se žalobci platné kupní smlouvy. Jediný z nich Arnošt J. svou nabídku odvolal a žaloba podaná žalobci na Arnošta J. na dodržení kupní smlouvy zůstala bez úspěchu. Avšak z té skutečnosti nemohou žalobci vyvozovati nárok na náhradu škody proti prvě žalované, neboť ta nepřevzala závazek provésti soudní dražbu podle § 272 nesp. pat., nýbrž jen provedení soukromé dobrovolné dražby. Tento svůj závazek pak řádně splnila a není ani tvrzeno, že se snad zaručila za výsledek a že převzala záruku, že uchazeči setrvají při svých nabídkách, které učiní při soukromé dražbě.

Není správné tvrzení dovolání, že žalovaná v dopise ze dne 30. dubna 1932 žádala a přála si, aby žalobci podali žalobu na Arnošta J. na dodržení kupní smlouvy, neboť prvá žalovaná v uvedeném dopise odmítá nárok žalobců na náhradu škody a odkazuje žalobce na přímé vyjednávání s Arnoštem J., při čemž uvádí pouze svůj právní názor, že kupní smlouva s Arnoštem J. je platná. Tento názor však nebyl pro žalobce závazný ani rozhodující. Přání nebo žádost, aby byla podána žaloba na Arnošta J., nebyly v onom dopise vysloveny. Žalovaná tedy neodpovídá ani za škodu, která vznikla žalobcům podáním marné žaloby na Arnošta J. č. j. Ck I 140/32 u krajského soudu v Ch. Poněvadž se žalovaná nedopustila žádného zavinění, není proti ní nárok na náhradu škody důvodný.

Čís. 16629.

Výklad pojmu »režie podniku« ve smlouvě o účastenství na zisku podniku. Patří sem i výdělková daň za dobu, na kterou se účastenství vztahuje, nikoli však i úroky z prodlení zaviněné poplatníkem. Nebyla-li tato daň do režie pojata, je ten, kdo důsledkem toho dostal více, povinen vrátiti příslušnou částku.

Nejde o nepřipustné přesunování výdělkové daně, neplatila-li ustanovení § 341 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n. za spornou dobu.

Daňová sleva, poskytnutá poplatníkovi při úpisu půjčky práce (§ 7 zák. č. 48/1933 Sb. z. a n.) a připadající na výdělkovou daň, jde k dobru i podílňíkovi na zisku.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, Rv I 2551/36.)

Mezi Edmundem F. a žalovaným byla uzavřena dne 1. července 1926 smlouva, podle níž byl žalovaný zúčastněn na zisku podniku Edmunda F. 35%. Zisk měl býti zaplacen ve dvou dílech, a to 2.500 Kč jako měsíční příjem a zbytek jako tantiema. Režie podniku měla jíti k tíži uvedeného zúčtování zisku. Tvrdíc, že výdělková daň za první obchodní rok od 1. července 1926 do 31. prosince 1927, předepsaná Edmundu F., zemřelému dne 20. ledna 1930, z obchodního podniku provozovaného společně se žalovaným zatěžuje jako režijní položka uvedený podnik, že však nebyla k tíži režie podniku započtena, domáhá se žalující pozůstalá vdova po Edmundu F. na žalovaném, aby z podílu mu vyplaceného zaplatil jí částku připadající na onu daň, jež činí zažalovanou částku 10.528 Kč 35 s přísl. Žalovaný se bránil námitkou, že výdělková daň nepatří do režie a že neměl účast na ztrátě, ježto bylo výslovně ujednáno, že se žalovaný zúčastní pouze na zisku, který se vypočte po odečtení režijních nákladů. N i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby co do částky 10.367 Kč 70 h s přísl.

Nejvyšší soud zamítl žalobu i co do další částky 4.557 Kč 75 h s přísl., jinak dovolání, pokud čelilo proti částce 5.809 Kč 95 h s přísl., nevyhověl.

D ů v o d y:

Rozhodnutí o žalobním nároku není závislé na tom, zda jest poměr žalovaného k Edmundu F. pokládati za poměr společenský, či zaměstnanecký, neboť ve sporu jde pouze o to, zdali odměna, vyplacená na dobu od 1. července 1926 až do 31. prosince 1927, byla správně vypočtena, či zda by Edmund F., jehož pozůstalost byla jediné žalobkyni jako dědičce odevzdána, byl býval oprávněn odečísti si výdělkovou daň za shora uvedenou dobu jako režii od výtěžku podniku jím provozovaného, a kdyby tomu bylo tak, zdali žalovaný má vrátiti částku rovnající se oné části řečené daně, o kterou obdržel více, než mu při správném vyúčtování příslušelo. Tu otázku lze však řešiti pouze výkladem smlouvy mezi nimi uzavřené. V té příčině stanoví ujednání ze dne 1. července 1926, že žalovaný měl býti zúčastněn na zisku podniku Edmunda F. 35%, že tento zisk měl býti vyplacen ve dvou dílech, a to 2.500 Kč jakožto měsíční příjem a zbytek jako tantiema, a že režie podniku jde k tíži tohoto zúčtování. Dovolací soud schvaluje právní názor napadeného rozsudku, že také výdělková daň spadá pod pojem »režie podniku«, a právem lze poukázati k tomu, že též zákon ze dne 15. června 1927, č. 76 Sb. z. a n., jenž v tomto směru dnem 1. ledna 1927 nabyl účinnosti (čl. XVI uváděcích ustanovení), podle §§ 55 a 15 dopouští — ovšem za účelem zdanění — výpočet čistého výtěžku tím způsobem, že se od příjmů v podniku dosažených odečte i všeobecná výdělková daň, pokud byla výběřím úřadem zúčtována na berní léta, na něž se řečený zákon vztahuje. Že tento předpoklad tu nebyl, není dovolatelem uplatňováno. Náleží-li však i výdělková daň za uvedené období k režii, jež podle úmluvy smluvců šlo k tíži podniku, měl žalovaný, byť byl společníkem nebo zaměstnancem, nárok na 35% podílu na zisku teprve po odečtení oné

daně, pokud se týká jest povinen vrátiti částku, o kterou obdržel více, nebyla-li tato daň podle správného výkladu ujednání ze dne 1. července 1926 připsána k tíži podniku, nýbrž dodatečně výhradně žalobkyni zaplacená. Nezáleží na tom, že Edmund F. neuplatňoval ihned onen nárok, jakmile mu daň byla předepsána, neboť v tom, že dne 15. října 1928 vyúčtoval se žalovaným, aniž přihlížel k oné dani, nelze spatřovati snad vzdání se nároku na vrácení toho, oč žalovaný dostal více (§ 1444 obč. zák.), a rovněž nešlo tu o narovnání ve smyslu § 1380 obč. zák. Pokud dovolatel tvrdí, že tento způsob vypočítání zisku znamená nedovolené přesunování výdělkové daně, přehlíží, že ustanovení § 341 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n. vůbec neplatilo za spornou dobu, jak vyplývá z čl. XVI, písm. b), uváděcích ustanovení, z vládního nařízení ze dne 19. prosince 1935, č. 258 Sb. z. a n. a z vládního nařízení ze dne 7. listopadu 1936, č. 284 Sb. z. a n. Dovolatel nemůže nic pro sebe vytěžit ani z toho, že proti rozhodnutí o odvolání proti vyměření daně nebyla podána stížnost k nejvyššímu správnímu soudu v Praze, neprokazuje-li, že daň byla skutečně nesprávně vyměřena.

Co se však týká jeho povinnosti nahraditi žalobkyni též úroky předepsané, ale nezaplacené daně, namítá dovolatel právem, že ho ta povinnost nestíhá. Bylo na Edmundu F. jako poplatníku, aby daň včas zaplatil, ježto ani odvolání z daňového předpisu nemá odkládacího účinku zejména co do placení (§ 330, odst. 6, zák. č. 76/1927 Sb. z. a n.). Neučinil-li poplatník tak, zavínil sám ony úroky (§ 271 dotč. zák.) a nelze proto k nim přihlížeti.

Právem také vytýká dovolatel, že odvolací soud neprávem má za to, že se daňová sleva, poskytnutá žalobkyni hledíc na úpis půjčky práce, týká jen žalobkyně. Z potvrzení zúčtovacího oddělení berní správy v P. ze dne 16. ledna 1934 vychází najevo, že na spornou daň výdělkovou nebylo zaplacen 29.621 Kč 50 h, které žalobkyně účtuje z celkové vykázané částky 31.430 Kč 40h, nýbrž jen 22.560 Kč, a že se zřením na § 7 zákona ze dne 21. března 1933, č. 48 Sb. z. a n. byla poskytnuta 25% sleva ve výši 7.520 Kč. Z tohoto dokladu je viděti, že základem pro vyměření slevy nebyla pouze část daně připadající na Edmunda F., pokud se týká na žalobkyni, nýbrž celková daň i s úroky, a že by žalobkyně nebyla bývala dosáhla takové slevy, kdyby se bylo bývalo placení půjčkou práce vztahovalo pouze na částku, kterou měla hraditi ze svého. Kromě toho lze jako režijní položky právem uplatňovati jen částky skutečně zaplacené. Nutno tedy vycházeti z toho, že na daň bez úroků ve výši 22.133 Kč 20 h byla poskytnuta 25% sleva, t. j. 5.533 Kč 30 h a že žalovaný jest povinen ze zbytku ve výši 16.599 Kč 90 h nahraditi 35%, t. j. 5.809 Kč 95 h. Co do této částky bylo tedy jeho dovolání bezdůvodné, kdežto co rozdíl mezi částkou 10.367 Kč 70 h k níž ho nižší soudy odsoudily, a částkou 5.809 Kč 95 h, t. j. 4.557 Kč 75 h s úroky z prodlení ode dne podání žaloby, bylo mu vyhověti a žalobní žádost v té příčině zamítnouti. Bylo proto rozhodnuto jak se stalo.

Čís. 16630.

Smluvní pojištění proti následkům odpovědnosti z provozování podniku.

Jestliže jest podle všeobecných pojistných podmínek předpokladem oprávnění k výpovědi pojistné smlouvy přejímatelem podniku, aby byl podnik původním majitelem zcizen, pronajat anebo na základě podobného poměru převzat třetí osobou, jest pod pojem »podobný poměr« podřaditi jakýkoliv převod provozu podniku na třetí osobu, jež provozuje dále podnik na svůj účet a nebezpečí.

Stal-li se takovýto převod podniku na novou akciovou společnost, počíná se výpovědní lhůta teprve dnem zápisu nově založené akciové společnosti do obchodního rejstříku. Jest nezávažné, byl-li den tohoto zápisu uveden v rejstříku tom nedopatřením při zapisování nesprávně.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, Rv I 2755/36.)

Žalující pojišťovna sjednala s Bedřichem F. jako jediným majitelem protokolované firmy »V-ská mlékárna B. F. ve V.« pojistnou smlouvu o pojištění proti následkům odpovědnosti z provozování parní mlékárny, a to na dobu 10 let do roku 1938. Uvedenou parní mlékárnu a obchod s mlékem a mléčnými výrobky převzala a dále provozuje podle zápisu do obchodního rejstříku žalovaná akciová společnost, a to pod zněním shora dotčené firmy. Tvrdíc, že podnik nebyl ve smyslu pojistné právní zcizen, ježto dřívější majitel firmy obdržel většinu akcií za 1.000.000 Kč (5.000 kusů z úhrnného počtu 7.000), je předsedou správní rady a firma je vedena ode dne zápisu, t. j. ode dne 22. června 1935 pod týmž zněním, a že výpověď daná teprve po uplynutí stanovené jednoměsíční lhůty je opožděná, domáhá se žalující pojišťovna žalobou jednak mezitímního určení, že pojistná smlouva shora uvedená je platná a pro žalovanou společnost závazná, a dále zaplacení pojistné prémie za rok 1936 1.162 Kč s přísl. Proti žalobě namítla žalovaná společnost, že vznikla dne 7. července 1935, kdy byla zapsána do obchodního rejstříku, že převzala od Bedřicha F. aktiva a pasiva dotčené firmy »V-ská mlékárna B. F. ve V.«, pokud byla vykázána v přijímací bilanci 1. února 1934, a dohoda se s ním, že podnik jako převzatý přínos povede se zpětným účinkem od naposledy uvedeného dne, že jiných aktiv a pasiv nepřevzala a že pojistnou smlouvu, o níž jde, ve výpovědní lhůtě vypověděla dopisem ze dne 27. července 1935, byvši zapsána do obchodního rejstříku dne 7. července 1935. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek, prohlásiv dovolání za přípustné pro zásadní význam rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle čl. 15, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek pro pojišťování povinné odpovědnosti lze za předpokladů tam uvedených vypověděti

pojistnou smlouvu bez výpovědní lhůty a netřeba proto zkoumati, zda odpadl zájem na pojištění podle § 63 zák. č. 501/1917 ř. z., nýbrž stačí se zabývatí otázkou, zda jsou splněny předpoklady uvedeného čl. 15, jenž se shoduje s neúčinným § 123, odst. 3, zák. č. 501/1917 ř. z. a s citovaným tam § 65, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z., podle něhož se rovněž nežadá odpadnutí zájmu na pojištění, chce-li přejímatel podniku vypověděti pojistnou smlouvu.

Předpokladem oprávněnosti k výpovědi přejímatele podniku podle čl. 15, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek jest, aby podnik byl původním majitelem zcizen, pronajat anebo na základě podobného poměru převzat osobou třetí. Není proto potřeba výhradně zcizení podniku a netřeba řešiti otázku, zdali v souzeném případě došlo k zcizení ve smyslu pojistného práva, ani s tím související ostatní otázky probírané v dovolání. Stačí řešiti otázku, zda v souzeném případě jde o »podobný poměr«, na jehož základě byl podnik převzat osobou třetí. Nebezpečí odpovědnostního ručení při pojištění proti následkům podnikatelské odpovědnosti lpí na podniku, to jest na provozu založeném na obchodní organizaci (srov. vysvětlivky k § 123 poj. zák., str. 150 z roku 1915) a proto není třeba, aby byly odevzdány třetí osobě i reálná aktiva a hmotné věci. Neboť i při pronájmu podniku nepřecházejí hmotné věci do vlastnictví přejímatele podniku, nýbrž nájemce nebo pachtýř provádí podnik jen na svůj účet a na své nebezpečí. Je proto pod pojem »podobný poměr« podřaditi každé převedení provozu podniku na třetí osobu, která pak provádí podnik na svůj účet a nebezpečí. To se v souzeném případě stalo, neboť dovolatelka sama uvedla v dovolání, že Bedřich F. vede podnik podle § 5 stanov na účet žalované firmy se zpětným účinkem od 1. února 1934, takže ode dne zápisu žalované akciové společnosti jakožto dne jejího vzniku podle čl. 211 obch. zák., (ať se tak stalo dne 22. června 1935, anebo až dne 7. července 1935) jest podnik veden na účet přejímatelky podniku — žalované akciové společnosti. Tím dnem přešlo i odpovědnostní ručení na přejímatelku a jsou tedy splněny předpoklady pro její právo vypověděti pojistnou smlouvu.

Nezáleží proto na tom, zda Bedřich F. měl v době vzniku akciové společnosti upsánu větší část akcií, zdali byl povinen již před ustanovením se akciové společnosti prodati své akcie v počtu 5000 kusů akcionářům, a to Č. společnosti pro průmysl cukerní a firmě S., zdali je skutečně prodal před ustanovením se akciové společnosti a zdali ustanovení § 5 stanov bylo vyvráceno svědectvím Ing. H., a nebylo potřebí ani zkoumati zápis o ustavující valné hromadě.

Žalovaná společnost vypověděla také pojistnou smlouvu včas, to jest, jak to § 15, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek žádá, do měsíce po převzetí podniku. Odvolací soud počítá tuto jednoměsíční lhůtu důvodně ode dne 7. července 1935, kdy se zápis skutečně stal, a nikoliv od mylného zapsání data 22. června 1935, což bylo datem usnesení.

Obchodní zákon nestanovil všeobecně zásadu o důvěře v zápisy do obchodního rejstříku, nýbrž vyslovil ji jen v příčině změn a zrušení, a to předem v příčině firmy a prokury v čl. 25 a 46. K těmto článkům pouka-

zuji pak i ostatní čl. 87, odst. 2, 115, 129, 135, 155, 171 a 233 obch. zák. Zásada ta platí tedy jen tam, kde jde o změnu aneb o zrušení zapsané skutečnosti nebo právního poměru, nikoliv však tam, kde jde o první zápis. V souzeném případě jde o první zápis, o zápis akciové společnosti, jež má podle čl. 211, odst. 1, obch. zák. konstitutivní účinek. Den tohoto zápisu byl v rejstříku nesprávně uveden, poněvadž byl zapsán den vydání usnesení o povolení zápisu a nikoliv den skutečného zápisu.

Je tu proto možný protidůkaz podle § 292, odst. 2, c. ř. s., poněvadž žalovaná nezavinila nesprávný zápis data ani k němu nedala podnět, a žalobkyně není tedy v souzeném případě chráněna v důvěře v obchodní rejstřík. Nemůže proto nesprávně zapsaný den vzniku akciové společnosti býti rozhodující pro početí výpovědní lhůty, když úřední zprávou rejstříkového soudu ze dne 21. dubna 1936 bylo dokázáno, že zápis byl skutečně proveden teprve dne 7. července 1935. Nepřípadně se dovolatelka odvolává na rozhodnutí č. 13756 Sb. n. s., neboť tam šlo o zápis odpovídající skutečnosti, jež obchodní společnost nechtěla, aby byl proti ní účinný, a brala za základ pro výpověď pojistné smlouvy den doručení usnesení o zápisu.

Čís. 16631.

Soudní příkaz podle § 567, odst. 1, c. ř. s. lze vydati jen, jde-li o nájem (pacht) sjednaný na určitou dobu, zanikající bez předchozí výpovědi uplynutím smluvené doby.

Byla-li dána výpověď z nájemní smlouvy, uzavřené na určitou dobu, před uplynutím této doby z důvodu, pro který si smluvci vyhradili možnost předčasné výpovědi, nelze se nároku na odevzdání nebo převzetí najaté věci domáhati soudním příkazem podle § 567, odst. 1, c. ř. s., nýbrž jen žalobou podle § 567, odst. 4, c. ř. s., kterou lze podat i před uplynutím výpovědní lhůty, zejména tehdy, není-li mimosoudní výpověď exekucním titulem pro nedostatek podání vytkých v § 565, odst. 3 a 4, c. ř. s., § 1 č. 18 ex. ř.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, Rv I 2922/37.)

Srov. rozh. č. 10783, 12264, 12722 Sb. n. s.

Dne 15. června 1934 sjednal žalobce s manželou Antonínem a Emilií N. nájemní smlouvu, podle níž najal v jejich domě č. p. 229 v Ch. obchodní místnosti na dobu 10 let. Dotčená smlouva byla vzájemně nevypověditelná, avšak jen tehdy, dodrží-li oba smluvci — nájemce i pronájemci — přesně převzaté závazky; jinak že tehdy, nesplní-li některý ze smluvců ony závazky ani po písemné upomínce, bude mít druhý smluvce na vůli vypovědět nájemní smlouvu na čtvrt roku doporučeným dopisem s udáním důvodů. Dne 12. dubna 1937 vypověděl žalobce k 1. červenci 1937 uvedené najaté místnosti doporučeným dopisem, řízeným na žalovaného vnučeného správce domu pronájemců. Ježto žalovaný vnu-

cený správce poté oznámil žalobci, že danou výpověď nebere na vědomí, navrhl žalobce dne 25. června 1937, aby bylo žalovanému podle § 567 c. ř. s. uloženo převzetí dotčených najatých místností, ježto uvedená výpověď nabyla pro nepodání námitek hmotněprávní účinností a nájemní smlouva uzavřená s pronájemci Antonínem a Emilií N. dnem 1. července 1937 zanikla. Proti vydanému soudnímu příkazu podal vnučený správce námítky. Soud první stolice zrušil vydaný soudní příkaz. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle § 1116 obč. zák a §§ 560, 561 až 564, 565, 566 c. ř. s. lze nájemní smlouvu zrušiti výpovědí, a to soudní nebo mimosoudní, pokud doba nájemní smlouvy nebyla určena ani výslovně, ani mlčky, ani zvláštními předpisy. U nájemních smluv, které pominou bez předchozí výpovědi po vypršení určitého času, může podle § 567, odst. 1, c. ř. s. každá strana ještě před vypršením nájemní doby navrhnouti vydání soudního příkazu, aby najatý předmět byl odevzdán nebo převzat.

V souzeném případě je nesporno, že nájemní smlouva byla sice uzavřena dne 15. června 1934 na vzájemně nevypověditelnou dobu 10 let, avšak v určitých smlouvou zvláště stanovených případech byla každé ze stran vyhrazena možnost čtvrtletní výpovědi smlouvy ještě před uplynutím oné desítileté doby. Poněvadž žalobce opírá svou žalobu o mimosoudní výpověď, kterou dal žalovanému podle uvedeného ustanovení smlouvy ještě před uplynutím desítileté nájemní doby a proti které žalovaný námítky nepodal, nejde v souzeném případě o nájem, který skončil bez předchozí výpovědi po uplynutí určité doby, nýbrž o nájem vypověděný účinnou mimosoudní výpovědí. Nejsou tu proto předpoklady k vydání soudního příkazu podle prvního odstavce § 567 c. ř. s., nýbrž žalobce mohl uplatniti nárok na převzetí pronajatého předmětu jediné žalobou podle § 567, odst. 4., c. ř. s., kterou bylo ulež podat i před vypršením výpovědní lhůty.

Podle důvodové zprávy (viz materiále k c. ř. s. II., str. 329) bylo ustanovení § 567, odst. 4, c. ř. s. pojmato do zákona z důvodů účelnosti, neboť mělo býti stranám umožněno, aby si vymohly ještě před vypršením výpovědní lhůty a po případě současně s výpovědí soudní výrok v příčině vyklizení a odevzdání předmětu nájmu na základě vyklizovací žaloby.

Toho ustanovení lze proto užití zejména tam, kde mimosoudní výpověď — o níž v souzeném případě jde — není exekucním titulem pro nedostatek předpokladů podle § 565, odst. 3 a 4, c. ř. s., § 1 č. 18 ex. ř. (viz rozh. č. 10783, 12264, 12722 Sb. n. s.), neboť právě v souzeném případě poskytuje uvedená žaloba vypovídající straně možnost, získati rozsudkem vyhovujícím její žalobě o odevzdání nebo převzetí najaté předmětu exekucní titul, který předcházející mimosoudní výpovědí nezískala.

Čís. 16632.

Vede-li se exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, která nebyla přidělena jako rolnický podíl a jež má výměru nejvýše pěti hektarů, musí vymáhající věřitel v návrhu dokázat, že celková výměra půdy, která byla povinnému z pozemkové reformy přidělena, nepřesahuje 5 ha, (§ 2, odst. 2, zák. č. 93/1931), a to nyní potvrzením ministerstva zemědělství. Nestačí pouhé potvrzení katastrálního měřického úřadu.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, R II 578/37.)

Usnesením okresního soudu v H. ze dne 17. srpna 1937 byla pověřena vymáhajícímu věřiteli Dr. Rudolfu K. k vymození jeho vykonatelné pohledávky 1.395 Kč 07 h s přísl. exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, patřící povinnému Janu K. a zapsané ve vložce č. 2607 v P. K návrhu státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v B. zrušil e x e k u č n í s o u d dotčenou exekuci podle § 39 č. 2 ex. ř. usnesením ze dne 24. září 1937, č. j. E 1764/37-6, poněvadž nebyl předem vyžádán k uvedené vnučené dražbě souhlas ministerstva zemědělství nesp. jeho místně příslušné státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu, a že jest tudíž usnesení o povolení exekuce materiálně neplatné, neboť jde o nemovitosti, na nichž je zapsán zákaz zcizení ve prospěch státního pozemkového úřadu. R e k u r s n í s o u d zamítl návrh státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v B. na zrušení exekuce.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

D ů v o d y:

Podle § 2, odst. 2, zák. č. 93/1931 ve znění vlád. nař. č. 125/1935 Sb. z. a n. je dovoleno půdu, která nebyla přidělena jako rolnický nedíl, zciziti jen se svolením ministerstva zemědělství, a to při výměře až do pěti hektarů veškeré této půdy do šesti let od knihovního vkladu vlastnického práva původním nabyvatelům, stal-li se však vklad ten před 12. červnem 1931, počítá se tato lhůta od tohoto dne. Z knihovního výpisu jde najevo, že pro povinného bylo vloženo právo vlastnické k přidělenému pozemku č. kat. 1600/11, zapsanému ve vložce č. 2607 v P., na který se vede exekuce vnučenou dražbou, dne 12. listopadu 1931, kdežto návrh exekucní byl podán dne 26. července 1937, návrh státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v B. na zrušení exekuce byl podán dne 2. září 1937 a zrušovací usnesení prvního soudu bylo vydáno dne 24. září 1937, tedy vesměs v době, kdy ona šestiletá lhůta, končící se dnem 11. listopadu 1937, ještě neuplynula, a je tedy exekuce tato již z tohoto důvodu nepřípustná.

Mimo to však pouhé oznámení katastrálního měřického úřadu v H., že p. č. 1600/11 v P. má výměru 19 a 93 m², nestačí, neboť tím není ještě dokázáno, že jde o veškerou půdu, která byla povinnému Janu K. z pozemkové reformy přidělena. V § 6, odst. 2, zákona č. 93/1931

Sb. z. a n. je stanoveno, že v návrhu na výmaz omezení práva vlastnického podle § 2, odst. 1, řeč. zák. jest prokázati potvrzením státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, že celková výměra půdy nabyté přidělem nepřesahuje 5 ha.

Čís. 16633.

Smluvní pojištění odpovědnosti (zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.).

Pojistitel ručí za škodu vzniklou z pojistné příhody, která nastala po počátku pojištění, avšak před splatností první pojistné premie, nebylo-li jasně ujednáno, že se pojistitelovo ručení počíná teprve zaplacením první premie před dostavením se pojistné příhody.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, Rv II 793/37.)

Žalobce sjednal se žalovanou pojišťovnou »M.« pojistnou smlouvou o odpovědnostním pojištění a podle pojistného návrhu sepsaného dne 10. nebo 11. července 1935 i obsahu pojistky mělo se pojištění podle žalobcova přání počítati dne 1. srpna 1935. Pojistná příhoda nastala dne 11. srpna 1935 a první premií zaplatil žalobce dne 12. srpna 1935. Ježto žalovaná pojišťovna odepřela poskytnouti žalobci pojistnou ochranu z pojistné příhody, pro kterou byla na žalobce podána žaloba Ck I 98/36, domáhá se žalobce na žalované pojišťovně určení, že žalovaná pojišťovna jest povinna poskytnouti pojistnou ochranu na základě pojistky o povinném ručení proti následkům nehody z 11. srpna 1935 co do nároků na náhradu škody třetích osob při oné nehodě zraněných anebo poškozených, anebo co do plnění právní ochrany podle čl. 2, odst. 2, všeob. pojist. podmínek pro pojištění o povinném ručení, a dále že důvody odmítnutí obsažené v dopise žalované pojišťovny ze dne 30. září 1935 nejsou po právu. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

S právního hlediska (§ 503 č. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc v podstatě správně, třebaže nelze schváliti jeho názor, že se pojišťovna octla v prodlení, když doručila pojistku po 1. srpnu 1935; neboť prodlení předpokládá, že nebyl splněn včas závazek, kdežto pojišťovna nebyla povinna vůbec se vyjádřiti o pojistném návrhu, nýbrž jen pojistník byl vázán svým návrhem podle § 1, odst. 2, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n., a to nejdéle do 14 dnů.

Správná jest ovšem všeobecná úvaha odvolacího soudu, že by odporovalo poctivosti obchodu, kdyby pojišťovna oddalovala počátek smluvené doby ručení tím, že by doručila pojistku až po počátku smluvené doby ručení a že by si takovým způsobem sice zajistila nárok na

prémii za celé pojistné období, ale ručila by jen za nepatrný zlomek tohoto pojistného období, počítaný od doručení pojistky až těsně ke konci pojistného období. Než těch úvah nelze na souzený případ užítí, poněvadž »oddalování« předpokládá, že pojišťovna oddalovala doručení pojistky bezdůvodně, o čemž v souzeném případě nelze mluvit.

Avšak důvodnost žalobcová nároku plyne ze samé pojistky, z všeobecných pojišťovacích podmínek a z pojistného návrhu. Neboť z pojistky vystavené dne 5. srpna 1935 je zřejmé, že se pojištění počalo dne 1. srpna 1935 o 12. hodině. Ručení pojišťovny se počíná zpravidla počátkem pojištění, není-li smluveno jinak (§ 17 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.), což se v souzeném případě nestalo nebo aspoň nebylo tvrzeno. Zpětné pojištění jest zásadně dopuštěno, jak plyne v § 7 jmenovaného zákona, a žalovaná ani nenamítá neplatnost pojistné smlouvy z důvodů v § 7 uvedených. Počalo se proto ručení pojišťovny dnem 1. srpna 1935 ve 12 hodin v poledne.

Žalovaná není však zproštěna ručení ani podle čl. 10, odst. 3, všeobecných pojistných podmínek, ačkoliv čl. 10, odst. 2, ustanovuje, že první prémii jest zaplatiti v čase, který jest stanoven v pojistce jako počátek pojištění. To se týká pravidelných případů, kde počátek pojištění nastává dnem doručení pojistky nebo později, poněvadž pojistník není povinen platiti první prémii před hotovostí pojistné smlouvy, nebyla-li zřejmě ujednána splatnost již před hotovostí smlouvy, nýbrž je povinen platiti ji nejdříve až dnem doručení pojistky (§ 23, odst. 2 a 3, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.). Úmluva o placení první prémie předem nebyla tvrzena. Nebyl proto žalobce povinen zaplatiti první prémii dříve než v den doručení pojistky, t. j. dne 12. srpna 1935, což také splnil. Nenašla-li splatnost první prémie dne 1. srpna 1935, nebyl žalobce s jejím placením v prodlení a nezaniklo ručení pojišťovny v době dostavení se pojistné příhody — dne 11. srpna 1935 — z toho důvodu, že první prémie nebyla tehdy ještě zaplácena. Neboť ustanovení čl. 10, odst. 3, všeobecných pojistných podmínek praví, že, nebyla-li zaplácena první prémie v době dostavení se pojistné příhody, jest pojistitel prost závazku k plnění, ledaže uplatnil soudně nárok na prémii a nevzdal-li se ho později, ale ještě před vznikem pojistné příhody. Z toho plyne, že se tu předpokládá, že splatná prémie nebyla zaplácena v době vzniku pojistné příhody. Minila-li to pojišťovna v souzeném případě jinak, měla to jasně vyjádřiti. Neučinila-li tak, jde to na její vrub (§ 915 obč. zák.), poněvadž uvedené listiny pocházejí od ní. Žalobce neporušil žádný svůj smluvní závazek tím, že nežádal o předběžné krytí a že neučinil pojistný návrh dříve nežli 10. nebo 11. července 1935, a nemůže proto pojišťovna z toho nic ve svůj prospěch vyvozovati.

Čís. 16634.

Kartely (zák. č. 141/1933 Sb. z. a n.).

Oprávnění k odstupu od kartelové úmluvy jest posouditi podle doby, kdy byl vynesena rozsudek soudu prví stolice, nikoliv podle doby, kdy prohlášení o odstupu bylo učiněno.

Předpis 2. věty 1. odst. § 26 kartel. zák. nestanoví samostatný důvod pro odstup.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, R I 841/37.)

Strany rozepře uzavřely mezi sebou potvrzujícími dopisy ze dne 13. února a 5. března 1935 kartelovou úmluvu, podle níž se žalující firma zavázala, že po dobu trvání kartelu nebude impregnovati ve svém závodě v Č. V. telegrafní tyče, vodící sloupy ani pražce pro potřebu v tuzemsku a že nebude prodávati ani přímo ani nepřímo impregnované telegrafní tyče, vodící sloupy nebo pražce v Československé republice po dobu trvání kartelu, když se jí žalovaná společnost s ručením omezeným, prodejna sdružených závodů pro impregnaci dřeva »P.« za to zaváže, že zaplatí žalující firmě jako odstupné a náhradu ročně 28.000 Kč. Dále se žalobkyně zavázala, že dokud bude kartel v účinnosti a platiti řádně uvedenou částku, neprodá svůj impregnační závod v Č. V., ledaže by kupiteli uložila podmínku, že po dobu trvání kartelu nesmí býti v tomto závodě pro potřebu v Československu impregnovány telegrafní tyče, vodící sloupy nebo pražce. Dále nebylo sporu o tom, že žalující firma není členkou žalované společnosti a že dopisem ze dne 1. dubna 1936 oznámila žalované podle § 26 zák. č. 141/1928 Sb. z. a n. svůj odstup od kartelové úmluvy a že žalovaná dopisem ze dne 15. dubna 1936 podala proti odstupu námítky. Tvrdíc, že jde o závěru (výluku) ve smyslu § 5 kartelového zákona, že pro nedostatek předepsaných zápisů jest sporná úmluva neúčinná, že smlouva ta odporuje dobrým mravům a je tudíž neplatná, že při uzavření kartelové úmluvy byl vývoz do Itálie, Řecka, Španělska, Německa, Francie a do jiných zemí možný, ježto naše výrobky mohly soutěžit s výrobky vyráběnými v uvedených státech, avšak že po uzavření kartelové úmluvy byla cla v právě uvedených státech tak zvýšena, že dovoz do nich jest s hlediska cen nemožný a že částečně byl dovoz vůbec zapověděn nebo znemožněn, jako tomu je u Itálie důsledkem sankcí a u Španělska následkem revoluce, že veškeré tyto skutečnosti nemohla žalobkyně předvídati při uzavření kartelové úmluvy, nýbrž že musila býti tehdy přesvědčena, že se jí podaří svůj sklad prodati do ciziny a též další výrobky prodávati do ciziny, že z uvedených důvodů nemůže ani splácti bankovní úvěr, ani svůj podnik dále udržovati, takže by byla nucena úplně zastaviti provoz, ježto jí takto není možno nové zboží vyráběti, kdežto při zrušení kartelové úmluvy mohl by při zahájení nové výroby zaměstnávat dva úředníky a asi 40 dělníků, že dalším trváním kartelu jest její podnik hospodářsky povážlivě ohrožen, ztížen a znemožněn a že by žalující firma utrpěla mnohem větší škodu, než kterou by utrpěla žalovaná odstupem od kartelové úmluvy, domáhá se žalobkyně žalobou zjištění, že jest oprávněna k prohlášení o odstupu od kartelové úmluvy uzavřené se žalovanou a že jest neúčinná kartelová úmluva i opatření v ní obsažená, že žalující firma jest povinna na dobu trvání kartelu uzavřeného dne 4. ledna 1935 mezi firmami neimpregnovati a ani přímo, ani nepřímo je neprodávati v Československé republice. Soud prví stolice zamítl žalobu v podstatě z těchto důvodů: Nelze pochybovati o tom, že podle obsahu úmluvy, o níž

ve sporu jde, možno mluvit v širším smyslu slova o výluce z tuzemského trhu. Ježto však žalobkyně jest sama smluvkyně oné kartelové úmluvy, jest otázka, jde-li tu o závěru (výluku) ve smyslu kartelového zákona č. 141/1933 Sb. z. a n., neboť podle důvodové zprávy k dotčenému zákonu a podle dosavadní literatury lze míti za to, že zákonodárce měl v úmyslu pouze závěry (výluky) proti třetím osobám, které nemají vlivu na uzavření úmluvy o výluce a nejsou při uzavření takové úmluvy činné zúčastněny. Zákon sám nevykládá pojem závěry nebo výluky, ale mluví v druhém odstavci § 5 kartelového zákona výslovně o opatření směřujícím k shodnému postupu co do závěr (výluk) jakéhokoliv druhu proti odběratelům, dodavatelům, zákazníkům a vůbec proti třetím osobám, takže i z tohoto ustanovení by bylo možno souditi, že jde jen o závěry resp. výluky pouze proti třetím osobám. Mimo to nemůže býti sporu o tom, že se předpisy kartelového zákona v části první a druhé, zejména ustanovení §§ 5 a 12, kde se mluví o závěrech a výlukách, staly čistě z důvodů veřejného zájmu a nikoliv na ochranu jednotlivého člena kartelu, kdežto kartelový zákon jedná o soukromoprávních zájmech člena kartelu v páté části v §§ 26 až 28, takže i z toho lze souditi, že zákonodárce nemínil pojem závěry a výluky resp. předpisy o ní v §§ 5 a 12 rozšířiti na soukromoprávní ujednání mezi smluvci. Na druhé straně třeba však ukázati na to, že zákon sám pojem závěry a výluky nijak nevykládá ani neomezuje a že naopak mluví v odstavci druhém § 5 kartelového zákona o závěrech jakéhokoliv druhu, dále že se i úmluvy mezi smluvci týkají do jisté míry také zájmů veřejných, neboť nemůže býti veřejné správě lhostejné, uzavírá-li někdo svůj podnik, či nikoli a octne-li se tím více nebo méně dělníků bez zaměstnání. Hledíc na to prozkoumal soud také otázku, zda bylo vyhověno předpisům § 5 kartelového zákona a zda odpovídá zápis plně zákonným předpisům, neboť se pro takovou závěru nevyžaduje zvláštní formy ani podpisu určitých osob, a není proto neúčinná ona úmluva, i když šlo o výluku podle § 5 kartelového zákona. Úmluva neodporuje ani dobrým mravům, neboť žalobkyně, která již delší dobu žádné zboží neimpregnovala, uzavřela úmluvu bez nucení a vyhradila si při tom určitou peněžitou výhodu a nevyšla najevo ani jediná skutečnost, která by odůvodňovala neplatnost resp. nicotnost smlouvy podle § 879 č. 4 obč. zák. V otázce odstupu podle § 26 kartelového zákona vyplývá z výsledků důkazů, že až na Itálii a Španělsko byly vývozní obtíže a celková situace stejné, jako před uzavřením úmluvy, kteréžto skutečnosti musily býti žalobkyní jako vývozkyní známy. Vývoz zboží do Itálie byl přerušen jen časově od července 1936 a činil u žalované v předešlé době z celkového počtu 29 vagonů pouze 6 vagonů, t. j. asi pětinu, a nepadá proto na váhu občasně přerušení vývozu do Itálie při posouzení ohrožení hospodářské situace žalující firmy. Vývoz do Španělska byl přerušen teprve v poslední době a nelze již přihlídnouti k tomu, zda žalující firma byla z tohoto důvodu oprávněna již v dubnu 1936 odstoupiti od kartelové úmluvy. Nehledíc na to, co uvedeno, činil odbyt žalující firmy do Španělska i v roce 1935 pouze 6 vagonů. Nemůže-li žalující firma vyvážeti do jiných zemí, jsou to vesměs skutečnosti, které tu buď již tehdy byly neb které jsou zaviněny jakostí

zboží, která jest nedostatečná pro nedostatek vývozní organizace u žalující firmy, takže nemůže již dobře obstáti v zahraniční soutěži. Hledíc na to, že impregnační průmysl v Československé republice není zdaleka plně zaměstnán, nýbrž průměrně pouze s 15% své výkonnosti, má soud dále za to, že by odstupem žalující firmy od kartelové úmluvy vzešla žalované resp. jejím členům větší škoda než žalobkyni, neboť by opětné otevření jejího podniku, který už několik let dřív neimpregnoval, mělo v zápětí cenový boj a způsobilo by oběma smluvkyním velké ztráty. Má proto soud za to, že trváním kartelové úmluvy není podnikání žalující firmy hospodářsky povážlivě ohroženo, ani ztíženo, ani znemožněno měrou, kterou žalobkyně nemohla při dbalosti řádného obchodníka předvídati. Škoda, kterou snad žalující firma utrpí, jest vyrovnána náhradní částkou, kterou dostává, a není tudíž odstup od kartelové úmluvy podle § 26 kartelového zákona odůvodněn. O d v o l a c í s o u d uložil soudu prvě stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a znovu rozhodl. D ů v o d y: Jde o žalobu podle § 27 zák. č. 141/1933 Sb. z. a n., která jest již podle zákona žalobou určovací. Jest tudíž právní zájem, který jest předpokladem ustanovení § 228 c. ř. s., splněn již podle zákona samého. Podle judikatury (rozh. nejv. soudu č. 9311, 6631, 7414 Sb. n. s. per analogiam) musí tu býti právní zájem v době, kdy se o žalobě rozhoduje. Z toho odvolací soud vyvozuje, že na žalobu určovací, o jakou tu jde, nutno vztahovati ustanovení § 406 c. ř. s., podle něhož předpoklady právní ochrany nároku i oprávnění ke sporu jest posuzovati podle doby vynesení rozsudku prvého soudu (č. 8468 Sb. n. s.). Nelze proto vylučovati z úvah, zda a pokud se hospodářské poměry změnily, rok 1936, jak to činí žalovaná. Také odvolací soud pokládá dohodu, o níž tu jde, za úmluvu kartelovou ve smyslu § 1 uved. zák. č. 141/1933 Sb. z. a n., neboť se jí smluvkyně jako samostatné podnikatelky mezi sebou zavázaly omeziti resp. vyloučiti volnost soutěže úpravou výroby a odbytu. Podle § 26 uved. zák. mohou pak smluvci kdykoliv odstoupiti od kartelové smlouvy, jestliže jejím prováděním jest jejich podnikání hospodářsky povážlivě ohroženo, ztíženo nebo znemožněno měrou, kterou smluvci uzavírající úmluvu nemohli při dbalosti řádného obchodníka předvídati. Při tom však je přihlídnouti nejen ke škodě, která by vzešla straně odstupující dodržením úmluvy, ale i ke škodě, která by odstupem vznikla ostatním smluvcům. K platnosti úmluvy je třeba, aby se stala písemně (§ 2 uved. zák.). O výluku (závěru) ve smyslu § 5 řeč. zák. podle názoru odvolacího soudu nejde, neboť ta se podle znění § 5 vztahuje na osoby třetí, tedy jiné než na strany samy. Písemně se dohoda stala. Nelze tedy tvrditi, že by dohoda byla neúčinná pro nedostatek písemnosti. Pokud jde o právní podklad žaloby, t. j. o otázku, jak se utvářely odbytové poměry kyanovaného dřeva do zahraničí, jest tu důležité období od uzavření smlouvy do odstupu od ní, t. j. od 6. března 1935 do 31. března 1936. Pro srovnání vývozních poměrů žalující firmy po uzavření kartelové dohody je rozhodující vývoz v letech předcházejících. Z vývozní knihy jest patrné, že celkový obrát do ciziny roku 1931 činil 265.390 Kč 10 h, roku 1932 37.378 Kč 80 h, roku 1933 105.896 Kč 65 h, roku 1934 255.511 Kč 90 h, roku 1935

148.938 Kč 50 h a roku 1936 za měsíc leden 12.400 Kč. Z těchto několika případů nehledě ani na vzdálenější dobu předchozí, je zřejmé, že vývozní možnosti silně kolísaly a že proto nemůže žalobkyně tvrdit, že nemohla počítat s překážkami, jež se vývozu postaví v cestu tímto kolísáním. Co do překážek trvalého rázu, jakou jest občanská válka ve Španělsku, jejíž trvání nelze toho času odhadnouti, nemohla žalobkyně předvídati tyto překážky při uzavírání smlouvy. Z předložené korespondence nelze spolehlivě seznati, jak se vytvářely vývozní poměry od uzavření smlouvy do vydání napadeného rozsudku do zahraničí, neboť jen na tuto oblast byla žalující firma důsledkem smlouvy odkázána, ježto neobsahuje po většině zprávy úřední, nýbrž jen soukromé a tedy nepřezkoumatelné a nezaručené. Totéž platí pak i o výpovědích svědků. O povšechném obratu této možnosti bude moci podati vysvětlení jen znalec z oboru impregnování dřeva, přihlížeje ke způsobu impregnování žalujícího podniku. Ten se vyjádří o možnosti vývozu do ciziny. Tohoto znalce měl soud první stolice připustiti i bez návrhů stran podle §§ 182, 183 c. ř. s. Znalec bude musiti též vysvětliti, zda resp. pokud by a z jakých důvodů žalobkyně utrpěla škodu, kdyby odstup povolen nebyl, resp. zda a jakou škodu a z jakých důvodů by utrpěla škodu a v jaké výši strana žalovaná, kdyby odstup od smlouvy povolen byl, neboť pro posouzení této otázky není dosud potřebného základu ve spisech. Jediné znalce bude moci též uvést skutečnosti, z nichž bude možno usouditi na to, zda by hospodářské podnikání žalující firmy bylo jinak povážlivě ohroženo, ztíženo nebo znemožněno měrou, kterou smluvci uzavírající smlouvu nemohli při dbalosti řádného obchodníka předvídati.

Nejvyšší soud rekursu žalované nevyhověl.

D ů v o d y:

Stěžovatelka ani v řízení před soudem první stolice, ani v odvolacím řízení nepřednesla obranu, že nejde o kartelovou úmluvu podle zák. č. 141/1933 Sb. z. a n., ba výslovně zastávala stanovisko, že sporná smlouva je takovou úmluvou. Rekursní výtky, že odvolací soud v napadeném usnesení neprávem vycházel z právního stanovisko, že sporná smlouva podléhá ustanovením zák. č. 141/1933 Sb. z. a n., je proto opožděná a nelze k ní v třetí stolici přihlížeti. Tím padá i další rekursní výtky, že věc měla by býti posuzována podle předpisů obecného občanského práva, nikoliv podle ustanovení citovaného zákona.

Správný je právní názor odvolacího soudu, že pro posouzení oprávněnosti k odstupu od kartelové úmluvy je rozhodující doba, kdy byl vynesen rozsudek soudu první stolice. Právní zásada dovozaná z ustanovení § 406 c. ř. s. platí i pro tento případ tím spíše, že podle ustanovení § 27 kartelového zákona, byly-li vzneseny námitky, je odstup účinný dnem pravoplatnosti rozsudku žalobě vyhovujícího. Ani obdobou nelze tu užití judikatury o otázce, podle které doby jest posuzovati právní účinnost výpovědi z nájemní neb pachtovní smlouvy nemovitosti, byly-li podány námitky proti výpovědi. Tato judikatura se zakládá na zvláštním ustanovení § 572 c. ř. s., podle něhož předmětem rozsudku, jímž se vyřizuje řízení o námitkách proti výpovědi, jest výrok, zdali a

pokud jest výpověď účinná, kdežto podle dotčeného paragrafu kartelového zákona je konečným cílem sporu zjištění, zda je žalobce k prohlášení o odstupu oprávněn, nikoli zda prohlášení o odstupu řízené na odpůrce ve smyslu první věty uvedeného paragrafu jest účinné.

Neprávem spatřuje rekurs po této stránce rozpor v důvodech napadeného usnesení. V napadeném usnesení se označují poměry v době od 6. března 1935 do 31. března 1936 pouze jako podklad žaloby, nikoliv jako doba rozhodující pro posouzení žalobního nároku a v posledním odstavci napadeného usnesení je výslovně uvedeno, že spor jest posuzovati podle doby vynesení rozsudku soudu první stolice.

Je přisvědčiti stěžovatelčinu právnímu názoru, podle něhož odstup jest odůvodněn, jsou-li splněny podmínky první věty prvního odstavce § 26 kartel. zák. Pouze to, že by odstupující smluvce utrpěl škodu dohrzením kartelové úmluvy, samo nedostačuje k důvodnosti nároku na odstup. Předpis druhé věty prvního odstavce § 26 zákona nestanoví nikterak samostatný důvod pro odstup, nýbrž přikazuje, aby bylo při úvaze o oprávněnosti odstupu přihlíženo i ke škodě, která by vzešla odstupem ostatním členům kartelu. Důvody napadeného usnesení však nejsou nijak v rozporu s tímto právním názorem.

Pokud se rekurs opírá o důvod napadeného usnesení, podle něhož vývozní možnosti silně kolísaly, a že proto nemůže žalobkyně tvrdit, že nemohla počítat s překážkami, jež se vývozu postavily v cestu tímto kolísáním, přehlíží, že napadené usnesení mluví o překážkách vývozu trvalého rázu, jež žalující firma při uzavírání smlouvy nemohla předvídati.

Není oprávněna rekursní výtky, že předmětem znaleckého posudku, jehož je zapotřebí podle stanoviska odvolacího soudu, jsou otázky ryze právní. Z odůvodnění napadeného usnesení vychází najevo, že předmětem posudku znalce má býti spolehlivý přehled o možnostech a podmínkách vývozu kyanovaného dřeva, na něž je žalobkynin podnik zařazen, a vysvětlení, zda a pokud by a z jakých důvodů žalobkyně utrpěla škodu, kdyby odstup povolen nebyl, resp. zda a jakou škodu a z jakých důvodů by utrpěla žalovaná, kdyby odstup od smlouvy povolen byl, dále že znalec má uvést skutečnosti, z kterých bude lze usuzovati na to, zda by hospodářské podnikání žalující firmy bylo jinak povážlivě ohroženo, ztíženo nebo znemožněno měrou, kterou smluvci uzavírající smlouvu nemohli při dbalosti řádného obchodníka předvídati. Odvolací soud tedy nepřikazuje do oboru působnosti znalce, aby učinil právní závěry, nýbrž úkol, aby byl soudu svými odbornými znalostmi nápomocen při zjištění skutečností a při učinění závěrů. Mylně má rekurs za to, že skutkový stav, jak se jeví podle obsahu spisu první stolice, postačí již k rozhodnutí věci.

Čís. 16635.

I. Tomu, že se odvolací soud věcně zabýval opožděným odvoláním, nelze odporovati ani tehdy, rozhodl-li odvolací soud ve věci samé usnesením podle § 519 č. 3 c. ř. s. s výhradou právní moci.

II. Při zkoumání otázky přípustnosti obnovy řízení nemá soud předbíhat rozhodnutí ve věci samé a zabývat se i důvodností nároku a rozhodnouti o nároku ve věci samé. Jestliže však tak přes to učinil, nemá nesprávný postup soudu v zápleti zmatečnost jeho rozsudku podle § 477 č. 9 c. ř. s., nýbrž vyšší soud jest oprávněn sám řešiti otázku přípustnosti obnovy a nahraditi pochybený výrok zrušujícím rozsudkem omezujícím se správně na řešení přípustnosti obnovy.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, R I 1385/37.)

K I. srov. rozh. č. 2277, 4394 Sb. n. s.

K II. srov. rozh. č. 16315, 16369 Sb. z. a n.

Žalobce Lubomír K. se domáhá žalobou 1. povolení obnovy řízení ve sporu Jekateriny N. proti Lubomíru K. a Hedvice K., skončeného rozsudkem Cs IIIa 137/35, potvrzeným rozsudkem odvolacího soudu Co IV 247/35, jimiž byl směnečný platební příkaz ze dne 26. července 1934 ponechán v platnosti, a 2. změny uvedených rozsudků tak, že se uvedený směnečný platební příkaz, znějící na 10.000 Kč s 6% úroků ode dne 1. července 1932 do zaplacení a útraty sporu, i výroky o náhradě útrat zrušují a prohlašují za neúčinné. K odůvodnění žaloby přednesl: že v uvedeném základním sporu šlo o směnečnou zápůjčku, kterou svého času dal manžel nynější žalované z jejích peněz a jejím jménem žalobci a jeho manželce a o níž žalobce a jeho manželka tenkrát tvrdili, že jí zaplatili ing. N-ovi, manželu žalované, a že ten při vyplacení 1.000 Kč dal žalobci stvrzenku, že jest jeho pohledávka resp. jeho manželky, vyrovnána a že se směnka stává neplatnou. Tehdy žalobce resp. jeho manželka nemohli nabídnouti důkaz uvedenou stvrzenkou, ježto jí pokládali za ztracenou. V onom sporu tvrdil ing. N. jako svědek, že sice podepsal stvrzenku žalobci, že plně obdržel vyrovnávací kvotu a pohledávku své manželky, avšak popřel, že by tím prominul žalobci zaplacení směnečného dluhu ve výši 10.000 Kč. Po skončení sporu však žalobcova manželka nalezla koncem dubna 1936 uvedenou stvrzenku, a to ve spisech, které byly žalobci vráceny po uvolnění finančními úřady. Ta stvrzenka obsahuje pasus, v němž ing. N. prohlásil, že bianko směnka, odevzdaná svého času manželkou K-ovou, pozbývá platnosti. Soud prvého stolice zamítl žalobu v obou směrech uvedených pod 1. a 2. Důvody: Soud se musí především zabývatí za úřadu otázkou přípustnosti žaloby o obnovu a pravostí i správností sporné stvrzenky a otázkou, zda byl ing. N., manžel žalované, zmocněn k uvedenému jednání ve smyslu §§ 1008 a 1238 obč. zák. Co do prvé otázky zjistil soud, že Heda K. nabyta uvedenou potvrzenku 23. nebo 24. dubna 1936 náhodou při prohlížení korespondence. Tím má soud za dokázáno, že jest tu důvod podle § 530 č. 7 c. ř. s. a že žaloba byla podána včas ve smyslu § 534 č. 4 c. ř. s., když byla podána dříve než za měsíc od nalezení důkazu. Co do otázky, zda manžel žalované ing. N. byl zmocněn podle §§ 1008 a 1238 obč. zák., se žalobce ani nesnažil vyvrátiti tvrzení žalované, že ona nedala svému manželu zvláštní plnou moc podle § 1008

obč. zák., kteréžto tvrzení potvrdila, byvši slyšena co strana k důkazu. V souzeném případě by šlo o darování nebo bezplatné zřeknutí se práva se strany žalované vůči žalobci anebo aspoň o narovnání a k tomu by byl ing. N. musil míti zvláštní plnou moc ve smyslu § 1008 obč. zák., opravňující k uzavření narovnání resp. znějící na konkrétní prominutí směnečné pohledávky. Je pravda, že podle § 1238 obč. zák. ing. N. jako manžel žalované měl zákonnou plnou moc za ni jednati, avšak taková plná moc manžela nestačí k jednáním, jež vyžadují zvláštní plné moci ve smyslu § 1008 obč. zák. Když tedy žalobce nadokázal, že ing. N. měl takovouto zvláštní plnou moc, má soud za to, že i tehdy, kdyby ing. N. uzavřel se žalobcem tvrzené jednání, neuzavřel by je platně a závazně i za žalovanou, nebyl-li k tomu žalovanou zmocněn. Již z toho důvodu bylo žalobu o obnovu zamítnouti. Jen pro úplnost se zabýval soud otázkou, zda skutečně došlo k tvrzenému narovnání. To ujednání opírá žalobce o stvrzenku z 9. listopadu 1929. Soud však nemohl míti za dokázáno, že poslední věta této stvrzenky byla napsána před jejím podepsáním ing. N., neboť ten jako svědek se nemůže upamatovati, zda v době jeho podpisu bylo ve stvrzence uvedeno, že biankosměnka odevzdaná mu svého času manželkou K-ovou pozbývá platnosti. Ani svědek J., který stvrzenku sám diktoval, se nepamatuje na sporný pasus. Naopak oba svědci seznali, že se o směnce při sporném ujednání mezi ing. N. a žalobcem vůbec nemluvílo, nýbrž pouze o pohledávce ing. N. přihlášené k vyrovnání K-ovu. Proto soud nemá za dokázáno, že na ní v době podpisu potvrzenky ing. N. sporný pasus byl nebo nebyl. Žalobce sice při důkazu výslechem stran udal, že ing. N. potvrzenku podepsal v tom znění, v jakém jest dnes, avšak pro spolehlivý důkaz o této okolnosti udání žalobce nestačilo, neboť žalobce s oním tvrzením zůstal osamocen a sám má majetkový zájem na sporu, takže jeho tvrzení, které soud ocenil volně podle § 272 c. ř. s., není takové, aby samo stačilo k zjištění existence dotčeného pasusu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a prvému soudu uložil, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a vydal buď zvláštní rozsudek o důvodu a přípustnosti obnovy podle § 541, odst. 1, c. ř. s., anebo povolil-li obnovu, aby rozhodl zároveň o věci hlavní, šetře předpisu § 542 c. ř. s. Důvody: Jde o žalobu o obnovu z důvodu uvedeného v § 530 č. 7 c. ř. s. Důvod obnovy je prokazován listinou, jež však nebyla přiložena k žalobě, nýbrž až při ústním jednání dne 21. října 1936. Nemělo tedy především býti jednání a rozhodnutí o přípustnosti a o důvodu obnovy spojeno s jednáním o věci hlavní podle § 540, odst. 1, c. ř. s., nýbrž mělo býti jednáno a rozsudkem rozhodnuto toliko o důvodu a přípustnosti obnovy řízení podle § 541, odst. 1, c. ř. s. Ustanovení § 540 c. ř. s. je rázu výjimečného a se zřením na to, že jde o právo formální, nelze je rozšiřovati na případ, kdy se listina předloží teprve později (arg. § 541 slova: »ve všech ostatních případech«, viz Ottův Soustavný úvod díl III, str. 159). Je proto přisvědčiti odvolatelé, že se prvý soud neměl pouštět do řešení věci hlavní. Nesprávné jsou však dovolatelovy vý-

vody, že by již dosažení obnovy samo mělo v zápětí zrušení rozsudku vydaného v základní rozepři, neboť to se může státi teprve, když se zvláštním rozsudkem povolí obnova řízení, jak se to žádá v žalobní žádosti pod 1. Teprve pak možno rozhodnouti ve věci hlavní, ať vyhověním, či zamítnutím žalobní žádosti pod 2. Po odděleném jednání a rozhodnutí o povolení obnovy mohl by ovšem prvý soud vydati usnesení podle § 542 c. ř. s. a pojmouti rozhodnutí o přípustnosti obnovy do rozhodnutí o věci hlavní. Rozhodnutí prvního soudu má však i další, odvolatelem nevytýkanou vadu, k níž však nutno přihlížeti z úřadu (§ 494 c. ř. s.). Rozsudek je sám se sebou v rozporu, když přes to, že žalobní žádost o povolení obnovy ve výroku rozsudečném zamítá, přece řeší ve výroku i věc hlavní. Není-li obnova přípustná, pak již tím jest i hlavní věc pro navrhovatele obnovy nepříznivě vyřízena a nelze se do jejího řešení vůbec pouštět. Rozsudek je pro tento odpor ve výroku i zmatečný (§ 477 č. 9 c. ř. s.). Krom toho výrok o zamítnutí žaloby o obnovu odporuje i rozhodovacím vývodům, neboť podle nich by bylo možno souditi, že prvý soud pokládá žalobu o obnovu za přípustnou. (Následují důvody týkající se otázky včasnosti odvolání.) Bylo proto včasnému odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o žalobcově odvolání znova rozhodl.

D ů v o d y:

Nelze ovšem přihlédnouti k stěžovatelovým vývodům, pokud potírají názor odvolacího soudu, že odvolání žalobcovy bylo podáno v zákonné lhůtě, že tedy nebylo opožděné. Uznal-li odvolací soud, třebaš omylně, odvolání za včasné, nelze tomu vůbec odporovati ani rekusem (§ 519 c. ř. s.), ani dovoláním, poněvadž taková vada nepatří mezi důvody uvedené výčetno v ustanoveních §§ 503 a 519 c. ř. s. (rozh. č. 2277, 4394 Sb. z. s.). Jde tu o řešení předběžné otázky, kterou se dovolací soud nemůže obírat ani tehdy, rozhodl-li odvolací soud ve věci samé usnesením podle § 519 č. 3 c. ř. s. s výhradou právní moci.

Důvodná jest však výtká, že odvolací soud mylně dospěl k úsudku, že rozsudek soudu své stolice je zmatečný podle § 477 č. 9 c. ř. s. Odvolací soud shledává totiž rozpor rozsudkového výroku v tom, že procesní soud, ač zamítl žalobní žádost o povolení obnovy, vyřídil svým výrokiem zamítavě též další žalobní žádost ve věci samé. V tom však nelze spatřovati řečený zmatek. Odvolací soud poukazuje sice právem na to, že procesní soud nepostupoval správně při zkoumání otázky přípustnosti obnovy a důvodnosti nároku ve věci samé a že zamítnutím návrhu na povolení obnovy jest i hlavní věc pro žalobce nepříznivě vyřízena, takže se prvý soud do jejího řešení neměl pouštět. Ale zamítnutí návrhu na povolení obnovy znamená důsledně i zamítnutí návrhu na zrušení dřívějších rozsudků a na vydání nového žalobci příznivého rozhodnutí ve věci hlavní, takže o rozporu rozsudkového výroku ve

smyslu § 477 č. 9 c. ř. s. nemůže býti řeči. Odůvodnil-li procesní soud mimo to ještě věcně své zamítavé stanovisko v hlavním sporu, bylo to sice zbytečné a nesprávné, neboť procesní soud zkoumaje otázku přípustnosti obnovy, nesměl nikterak předbíhati rozhodnutí ve věci samé (rozh. č. 16369 Sb. n. s.), ale nejde tu o zmatek odvolacím soudem vytýkaný. Pokud však odvolací soud míní, že skutková zjištění prvního soudu neodůvodňují zamítnutí návrhu na povolení obnovy, jde v podstatě jen o právní posouzení této otázky, kterou odvolací soud sám může řešiti, při čemž může nahraditi celý výrok prvního soudu změňujícím rozsudkem druhého soudu omezujícím se správně na řešení této otázky (rozh. č. 16315 Sb. n. s.). Důvody, z nichž odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu, tudíž neobstojí, pročež bylo usneseno, jak shora uvedeno.

Čís. 16636.

Výklad pojistných podmínek o splatnosti požární pojistky po skončení šetření o nevině a výši škody a vliv trestního řízení na splatnost pojistitelova plnění z požární pojistky.

Povinnost pojistitele k výplatě požární pojistky nenastává již zproštěním pojistníka z obžaloby pro trestný čin vztahující se na založení požáru pojištěné budovy, byla-li povolena obnova trestního řízení. Rozhodující jest, jak se jeví trestní věc po hmotné stránce.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, R I 1490/37.)

Žalobce byl u žalované vzájemné pojišťovny »S. F.« pojištěn proti škodám z požáru své usedlosti. Dne 13. března 1932 uvedená usedlost vyhořela. Odškodňovací suma byla určena částkou 66.469 Kč. Žalovaná pojišťovna složila u okresního soudu v J. podle § 1425 obč. zák. 25.196 Kč, 24. září 1935 zbytek do 57.733 Kč a 2. září 1936 dalších 8.399 Kč, dohromady 66.132 Kč. Podle obsahu pojistné smlouvy nastává splatnost odškodného uplynutím jednoho měsíce po oznámení pojistného případu, když však vyšetřování ke zjištění oprávnění k požitku nemohou býti skončena bez zavinění ústavu v uvedené měsíční lhůtě, teprve čtrnáctým dnem po jejich skončení; dokud není usedlost znovu vystavěna, náleží pojištěnci nejvýše $\frac{2}{3}$ zjištěného odškodného; placení odškodného se má státi v obchodních místnostech žalované pojišťovny, t. j. v Ch. Tvrdě, že žalovaná pojišťovna přes to, že byl žalobce zproštěn obžaloby pro zhářství, nevyplatila mu ihned odškodňovací sumu, že zcela neodůvodněně učinila subsidiární návrh, že mu z toho zdráhání vzešla velká škoda, ježto pro otálení s novostavbou, které bylo způsobeno nevyplacením odškodňovací sumy, nemohlo býti upotřebeno zdi (škoda 9.000 Kč), že nemohlo býti opatřeno nutné nářadí k obdělání polí a luk, že výnosnost polí klesla, krávy musily býti se ztrátou pro-

dány, že mezitím bylo také obhospodařování polí obilním monopolem omezeno, mléčné hospodářství nemohlo býti neztenčeně udržováno, takže za tři léta vznikla mu škoda 60.000 Kč, dále že tři hypotekární dluhy nemohly býti včas uspokojeny, takže vzniklými exekučními útratami vznikla další škoda 20.000 Kč, domáhá se žalobce žalobou podanou dne 17. února 1936 na žalované pojišťovně náhrady škody 89.367 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvody: Dne 13. dubna 1932 bylo proti žalobci a Karlu K. zavedeno trestní řízení, ježto Karel K. doznal, že založil požár po žalobcově vybidnutí. V obžalobě proti oběma vznesené byli oba rozsudkem ze dne 19. července 1932 osvobozeni, ježto soud pouze z doznání Karla K. nemohl nabýti přesvědčení o vině obou obžalovaných. Trestní řízení bylo pak pro nově najevo vyšlé podezření na návrh státního zastupitelství obnoveno, avšak 6. května 1935 zastaveno. Ježto v pozdějším řízení nebyly provedeny konfrontace a také usvědčující svědek nemohl býti vypátrán, navrhla žalovaná další pátrání a vznesla subsidiární žalobu. Rozhodnutím vrchního soudu v P. ze dne 4. července 1936 bylo vysloveno, že není důvodu k dalšímu stíhání. Tento nálezn byl zástupci žalované pojišťovny doručen dne 24. července 1936. Žalovaná pojišťovna byla jako všeobecně užitečný ústav podle pojistné smlouvy oprávněna a zavázána zkoumati oprávněnost nároku na odškodnění. Tato povinnost byla v souzeném případě tím nutkavější, že tu proti žalobci byly nejen indicie, ale přímo obvinění ze založení požáru po případě z pojišťovacího podvodu. Jestliže tudíž žalovaná podle své povinnosti vyčerpala všechny možnosti vyšetřování, které jí zákon poskytoval, nemůže býti řeči o nějakém úmyslném nebo smlouvě odporujícím zdráhání výplaty odškodného. Splatnost celého odškodného nastala tudíž ve smyslu § 23 všeob. poj. podmínek teprve 8. srpna 1936. Podle uvedených zjištění nelze žalované pojišťovně přičítati proto, že vedla trestní vyšetřování proti žalobci, protismluvní nebo zaviněné jednání. Není proto nárok na náhradu škody důvodný. Odvolací soud uložil soudu první stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a znova rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, aby o odvolání znova rozhodl.

D ů v o d y:

V podstatě jde o užití čl. 23 všeobecných pojistných podmínek pro požární pojištění, v němž jsou podmínky splatnosti odškodného stanoveny v souhlase s velícím (§ 42 zák.) předpisem § 40, odst. 1, zák. o pojišťovací smlouvě ze dne 23. prosince 1917, č. 501 c. ř. s. Podle právě uvedeného ustanovení, nemohou-li býti bez pojistitelovy viny ve lhůtě jednoho měsíce ukončena šetření nutná k tomu, aby byla zjištěna pojistná příhoda a rozsah pojistitelova plnění neb aby bylo zjištěno oprávnění k požitku, nastane splatnost plnění pojistitelova teprve čtrnáctým dnem po ukončení šetření.

V souzené věci jde o případ naposledy uvedený, neboť na výsledku trestního řízení, zavedeného proti pojištěnému žalobci pro zháštění a podvod, zajisté záviselo, zda má žalobce vůbec oprávnění požadovati požární náhradu (viz čl. 3 všeobecných pojistných podmínek).

Strany se shodují v tom, že trestní řízení oddálilo splatnost odškodného ve smyslu čl. 23 všeobecných pojistných podmínek, a v souzené rozepři jde jen o to, do kterého údobí tohoto trestního řízení možno říci, že na onom oddálení splatnosti neměla žalovaná pojišťovna viny. Podle žalobcova stanoviska měla mu pojišťovna vyplatiti požární náhradu ihned po jeho osvobození, jež se stalo rozsudkem krajského soudu v L. ze dne 19. července 1932, č. j. Tk XI 610/32-51. Odvolací soud vycházel rovněž z právního názoru, že žalovaná pojišťovna nesměla vyčkati, až snad státní zastupitelství navrhne obnovu řízení, a jaký výsledek bude míti obnovené řízení, a že nebyla oprávněna oddalovati placení až do rozhodnutí o jejím podpůrném návrhu podle § 48 č. 2 tr. ř. Podle názoru odvolacího soudu byla tedy žalovaná pojišťovna nejpozději od 15. srpna 1932 v prodlení. Stěžovatelka napadá tento právní názor jako mylný a jde tu jen o otázku, zda jest uvedený právní názor odvolacího soudu správný nebo ne.

Odvolací soud zřejmě založil svůj právní názor toliko na pouhé skutečnosti, že byl žalobce obžaloby zproštěn. S tímto názorem však nelze souhlasiti, jestliže se zproštění stalo za okolností, které ve spojení s jinými vedly pak k obnově trestního řízení. Byloť hleděti ke stavu trestní věci po hmotné stránce, jak se jevila v trestním řízení. Podle toho bylo teprve posouditi, zda stačilo samo osvobození žalobce, či zda byla nutná ještě další šetření ve smyslu § 23 všeobecných pojistných podmínek a § 40, odst. 1, poj. zák. č. 501/1917 ř. z. Z toho, co v trestním řízení udal zejména spoluobžalovaný Karel K., a z toho, co vyšlo najevo později a co na základě trestního oznámení již dne 8. listopadu 1932 (srov. spisy Tk XI 1900/32) vedlo k obnově trestního řízení po návrhu státního zastupitelství usnesením radní komory krajského soudu v L. ze dne 17. října 1933, č. j. Tk XI 610/32-54, vyplývá závěr, že toto další pokračování v trestním řízení jest pokládati i ve smyslu uvedených § 23 všeobecných pojistných podmínek a § 40, odst. 1, poj. zák. za šetření nutné ve shora naznačeném smyslu.

Po zastavení obnoveného trestního řízení dne 6. května 1935 podle § 109 tr. ř. žalovaná pojišťovna připojujíc se k trestnímu řízení jako soukromá účastnice, podala včas podrobně odůvodněný podpůrný návrh podle § 48 č. 2 tr. ř., o kterém bylo zavedeno další trestní vyhledávání. Za vylíčeného stavu věci, třebaže vrchní soud v P. neshledal důvodu k dalšímu stíhání nynějšího žalobce podle usnesení ze dne 14. července 1936 č. j. Nt 894/36-2 (Tk XI 642/35-115), nelze ani v tomto postupu žalované pojišťovny spatřovati zaviněné průtahy šetření podle ustanovení § 23 všeobecných pojistných podmínek a § 40, odst. 1, poj. zák., jestliže to vše, co uvedla v návrhu a v dalším podání ze dne 20. května 1936, nestačilo sice k obnově trestního řízení, avšak přece se neukázalo

lichým do té míry, že by při povinné péči takový návrh nesměl být ani učiněn. Právní názor odvolacího soudu není tedy správný a bylo proto odůvodněnému rekursu vyhověno.

Čís. 16637.

Pro otázku, zda jde o osoby, jež se podle § 51, odstavec 1, vyr. ř. počítají při výpočtu většiny věřitelů a jejich pohledávky při výpočtu většiny pohledávek jen tehdy, hlasují-li proti návrhu na vyrovnání, je rozhodující den hlasování, nikoliv den, kdy nabyli svých pohledávek proti vyrovnacímu dlužníku.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, R I 1555/37.)

V zemědělském vyrovnacím řízení, zahájeném o jmění Miroslava V., rolníka ve V., hlasoval Ladislav D. se svou pohledávkou 7.902 Kč 50 h pro přijetí vyrovnání, takže bylo dosaženo z úhrnu pohledávek, opravňujících k hlasování a činících 86.159 Kč 41 h, 46.270 Kč pro vyrovnání. Soud první stolice potvrdil vyrovnání sjednané při roku dne 22. července 1937. Rekursní soud je nepotvrdil. Důvody: Věřitel Ladislav D., strojník v D., je strýcem manželky vyrovnacího dlužníka a tudíž osobou uvedenou v § 51, odst. 1, vyr. ř. Ladislav D. hlasoval pro vyrovnání. Stěžovatelka hlasovala proti vyrovnání (§ 59 vyr. ř.). Jest tudíž oprávněna k rekursu. Strýc je třetí stupeň pobočné linie ve smyslu § 51, odst. 1, vyr. ř. V kterém stupni jest kdo spřízněn s jedním manželem, je v tomtéž stupni sešvagřen s manželem druhým. Jest tedy Ladislav D. osobou blízkou vyrovnacímu dlužníkovi ve smyslu § 51, odst. 1, vyr. ř. Hlasy osob tam uvedených a jejich pohledávky se počítají jen tehdy, hlasují-li proti návrhu na vyrovnání. Ježto Ladislav D. hlasoval pro vyrovnání, jeho hlas a pohledávka se nepočítá. Úhrn pohledávek oprávněných k hlasování činí 86.170 Kč 41 h. Nadpoloviční většina činí 43.096 Kč. Pro vyrovnání hlasovaly pohledávky v sumě 46.270 Kč resp. po odečtení pohledávky Ladislava D. 7.902 Kč 50 h pohledávky v sumě 38.367 Kč 50 h. Nebylo tedy dosaženo druhé většiny podle § 19 vlád. nař. č. 76/1936 ve znění čl. I, odst. 1, č. 2 vlád. nař. č. 13/1937 Sb. z. a n. a bylo proto potvrzení vyrovnání odepřeno. To že Ladislav D. nabyl své pohledávky proti vyrovnacímu dlužníku již roku 1930, tedy před sňatkem vyrovnacího dlužníka s neteří Ladislava D., a že se tudíž věřitel stal osobou blízkou vyrovnacímu dlužníku teprve po vzniku pohledávky, nemá podle § 51, odst. 1, vyr. ř. významu. Ustanovení § 51, vyr. ř. je předpisem výjimečným a nelze je proto rozšiřovati na jiné případy než ty, které jsou jako výjimka uvedeny v § 51, odst. 2, vyr. ř. Zákon stanovil pro platnost § 51, odst. 1, vyr. ř. pouze jedinou výjimku, a to v tom směru, že ustanovení § 51, odst. 1, vyr. ř. neplatí, jestliže osoby jmenované v tomto odstavci nabyly pohledávky před na-

stalou platební neschopností dlužníkovou, od osoby, která dlužníku není blízká. Takovou výjimkou není, že věřitel Ladislav D. nabyl pohledávky ještě před sňatkem vyrovnacího dlužníka s neteří uvedeného věřitele. Bylo proto rozhodnuto, jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle § 51, odst. 1, vyr. ř., jehož ustanovení platí podle § 3 vl. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. i v zemědělském vyrovnacím řízení, počítají se uvedené tam osoby vyrovnacímu dlužníku blízké při výpočtu většiny věřitelů a jejich pohledávky při výpočtu většiny pohledávek jen tehdy, hlasují-li proti návrhu na vyrovnání, nejde-li o případ uvedený v § 51, odst. 2, vyr. ř. O takový případ tu nejde.

Podle toho záleží tudíž na tom, zda Ladislav D. byl v den hlasování sešvagřen s vyrovnacím dlužníkem v ten způsob, že byl strýcem jeho manželky. Ježto tomu tak jest a ježto Ladislav D. hlasoval pro vyrovnání, nepočítá se ani jeho pohledávka, ani jeho hlas při určení výsledku hlasování. Že Ladislav D. nabyl své pohledávky již v době, kdy jeho neteř ještě nebyla manželkou vyrovnacího dlužníka, na tom podle zákona vůbec nezáleží.

Činil-li však podle nenapadeného výpočtu rekursního soudu, jenž při tom přihlížel i k Ladislavu D. s jeho pohledávkou 7.902 Kč 50 h, úhrn pohledávek opravňujících k hlasování 86.170 Kč 41 h, jest tedy jmenovanou pohledávku 7.902 Kč 50 h vyloučiti z tohoto úhrnu, takže zbývá pouze 78.287 Kč 91 h a polovice z toho činí 39.143 Kč 95 h. Pohledávky, které hlasovaly pro vyrovnání a o které jde, činí však 46.270 Kč a bez oněch 7.902 Kč 50 h pouze 38.367 Kč 50 h, takže při hlasování o vyrovnání nebylo dosaženo nadpoloviční většiny pohledávek.

Čís. 16638.

Smlouvy sjednané s osobami omezenými ve své svéprávnosti (§ 865, druhá věta obč. zák.) nejsou absolutně neplatné (nicotné), jako tomu jest u osob nezpůsobilých vůbec k právním činům, nýbrž jsou jen relativně neplatné (nařikatelné).

Nezletilý, který zapůjčuje společenstvu peníze v podobě vkladů t. řeč. členských úspor a pokračuje v ukládání peněz i po dosažení zletilosti, dal konkludentně najevo, že ve smlouvě i zápůjčkách po nabytí zletilosti setrvává a má nárok na vrácení uložených peněz.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, Rv I 2613/36.)

Stov. rozh. č. 3480 Sb. n. s.

Žalobkyně ukládala od roku 1919 u žalovaného společenstva s ručením omezeným jednak své úspory, jednak co jí bylo příbuznými darováno. Až do roku 1926 byla nezletilá, avšak ukládala peníze i po nabytí zletilosti až do roku 1930. Ježto žalované společenstvu odepřelo vyplatiti uloženou u něho částku za uvedenou dobu, domáhá se žalobkyně na žalovaném společenstvu zaplacení 49.913 Kč 14 h s přísl. z důvodu zápůjčky. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

S hlediska výtky právní mylnosti (§ 503 č. 4 c. ř. s.) poukazuje žalované společenstvo především na to, že mezi ním a žalobkyní nemohlo dojít k platné smlouvě, poněvadž žalobkyně v době uzavření zápůjček ještě nebyla zletilá a nebylo prý tvrzeno, že smlouva byla dodatečně příslušnými činiteli schválena. Tuto námitku žalovaná v první stolici vůbec nevznesla ani po skutkové stránce nedolížila a není podle stavu spisů ani odůvodněna. Žalobkyně, které bylo roku 1933 29 let a podle její výpovědi roku 1936 32 let a která se podle vlastního přenesu žalované roku 1922 provdala, ukládala peníze u žalovaného společenstva v době od roku 1919 až do roku 1930, jak vyplývá z knih žalovaného o členských úsporách. Roku 1919 měla tedy žalobkyně za sebou sicé léta dětství, ale byla ještě ve svéprávnosti omezena (§ 865 obč. zák.). Smlouvy uzavřené s takovou stranou neprohláší zákon za absolutně neplatné či nicotné, jako tomu jest, jde-li o osobu vůbec nezpůsobilou k právním činům, nýbrž prohlašuje je jen za relativně neplatné, totiž za závazné pro smluvce svéprávného; kdežto závaznost pro smluvce nesvéprávného činí závislou na schválení smlouvy zákonným zástupcem nebo i soudem. Zda-li všechny vklady za žalobkyní až k dosažení její zletilosti činil její otec jako její zákonný zástupce a tím schválil za ni uzavření smlouvy, nebylo ovšem zjištěno; ale tato okolnost je bez významu, ježto z vlastních knih žalovaného je patrné, že žalobkyně pokračovala v ukládání peněz u žalované také v letech 1926 až 1930, tudíž v době, kdy již byla zletilá (alespoň nebylo tvrzeno, že otcovská moc nad ní byla prodloužena anebo že byla později zase zbavena svéprávnosti); tím však dala žalobkyně aspoň konkludentním činem (§ 863 obč. zák.) nepochybně najevo, že po nabytí svéprávnosti ve smlouvě setrvává (rozh. č. 3480 Sb. n. s.).

Čís. 16639.

Rízení ve sporech pracovních (zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.).

Prohlášení stran o vzdání se účasti přisedících jest účinné jen, stane-li se nejpozději před započatím přelíčení, t. j. před vyvoláním věci

(§ 133 c. ř. s.). Přihlížel-li soud k později učiněnému takovému prohlášení a jednal o věci a rozhodl ji bez přisedících, jsou řízení i jeho rozhodnutí zmatečná (§ 28 č. 2 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, Rv I 2902/37.)

Žalobu, již se žalobce na žalované společnosti (cukrovaru v H.) domáhal žalobou podanou u okresního soudu v M., oddělení pro pracovní spory, zaplacení 1.016 Kč 25 h s přísl. z pracovního poměru, soud první stolice zamítl, kdežto odvolací soud uznal co do částky 336 Kč 70 h podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolání žalované společnosti rozsudky nižších soudů co do částky 336 Kč 70 h s přísl. i s řízením jim předcházejícím, počínaje ústním jednáním ze dne 9. dubna 1937, jako zmatečné a uložil soudu první stolice, aby v rozsudku zrušení dále o věci jednal v senátě složeném podle § 16 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. a aby znova rozhodl.

Důvody:

Přelíčení u pracovního soudu (zvláštního oddělení pro spory pracovní) se koná zásadně za účasti přisedících (§ 26, odst. 1, zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.). Strany se ovšem mohou vzdáti toho, aby se přelíčení konalo za účasti přisedících, avšak příslušné prohlášení stran musí se státi, má-li býti účinným, před započatím přelíčení. Vzdání může se státi hned při prvním roku a když se tak nestalo, mohou strany učiniti prohlášení, že se vzdávají účasti přisedících, jen ještě před započatím přelíčení (§ 25, odst. 3, dotč. zák.), t. j. před vyvoláním věci (§ 133 c. ř. s. a § 19 dotč. zák.).

V souzené věci prohlásily strany při prvním jednání dne 26. února 1937, že se nevzdají účasti přisedících, pročež toto jednání bylo odročeno k přibrání přisedících a pokračování ve sporu na den 12. března 1937, a při tomto roku bylo před senátem složeným ze soudce z povolání a dvou soudců laicků jednáno ve věci samé a vydáno průvodní usnesení. Jednání bylo pak odročeno na den 9. dubna 1937 a teprve při tomto roku prohlásily strany, že se vzdávají účasti přisedících. Poté další řízení provedl předseda senátu sám a vydal rozsudek. Z toho je zjevné, že prohlášení stran o vzdání se přisedících bylo učiněno po započatém přelíčení. Bylo proto neúčinné a soud, který konal ústní jednání dne 9. dubna 1937 a vydal rozsudek, nebyl řádně obsazen.

Rozsudek prvního soudu a předcházející mu řízení, počínajíc druhým jednáním ze dne 9. dubna 1937, jsou proto zmatečné (§ 28, odst. 1, č. 2 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., a § 477, odst. 1, č. 2, c. ř. s.), a ježto odvolací soud nedbal této zmatečnosti a zmatečný rozsudek soudu první stolice bral za základ svého rozhodnutí, je zmatečný též rozsudek od-

volacího soudu i s odvolacím řízením má předcházejícím. K tomuto zmatku bylo přihlížeti z úřadu (§ 510, odst. 2, c. ř. s., §§ 471 č. 7, 477, odst. 1, 513 c. ř. s. a § 25 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.) a bylo tudíž se usnésti, jak ve výroku uvedeno.

Čís. 16640.

Pro otázku, zda nemovitost slouží převážně provozování výdělečného podniku (§ 265, odst. 2, písm. a) zák. č. 76/1927 ve znění vyhlášky ministerstva financí č. 227/1936 Sb. z. a n.), není rozhodující toliko rozsah plochy sloužící podniku v poměru k celé ploše nemovitosti patřící podnikateli, nýbrž je při tom přihlížeti též k tomu, že i rozlohou menší části mohou být se zřetel na svou polohu, povahu, obchodní hodnotu a pod. pro podnik důležitější význam nežli ostatní, třebaš rozsahem větší části nemovitosti.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, R II 494/37.)

Žalující Spořitelní a záloženský spolek v L. se žalobou podanou podle § 231 ex. ř. k provedení odporu vzneseného při rozvrhovém roku, s nímž byl odkázán na pořadí práva, domáhá na žalovaných Československém státě (finanční správě), Okresní nemocenské pojišťovně v K., a Všeobecném pensijním ústavu v B., aby určité částky, přikázané rozvrhovým usnesením žalovaným v přednostním pořadí na jejich přihlášené veřejné dávky, a to na daň výdělkovou a pojistné příspěvky, pokud byly splatné po 15. březnu 1934, byly přikázány hypotekárním věřitelům v knihovním pořadí. K odůvodnění žaloby přednesl, že povinní Arnošt a Josef K., majitelé firmy »G. K.«, užívali od 15. března 1934 jen 21.40% užitečné plochy vydražených nemovitostí, kdežto ostatní díl nemovitostí částečně pronajali Oskaru F., později firmě F. a spol., Josefu L. a Arnoštu K., takže ony nemovitosti (domy) nesloužily převážně výdělečnému podniku firmy »G. K.«. Proti žalobě namítli žalovaní, že oba povinní pronajali větší díl místností v označených domech jen na oko firmě F. a spol., neboť ta jim neplatila žádné nájemné a pracovala na týchž starojích a s týmiž dělníky na účet obou povinných a pro ně, nezměnilo se nic ve skutečné držbě a ve výdělečných poměrech firmy »G. K.«. Firma F. a spol. je prý také jen na oko zapsaná v obchodním rejstříku jako veřejná obchodní společnost, není ani do dnešního dne živnostensky úředně oprávněna provozovat práci, které dříve prováděli povinní a jejich stroje koupila firma F. a spol. k provozování těchto prací. Soud prvě stolice uznal zčásti podle žaloby. Odvolací soud zrušil na odvolání obou stran napadený rozsudek a uložil soudu prvě stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursům žalobce a vedlejších intervenentů.

Důvody:

Odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvě stolice, že prvý soud pro svůj právní názor, že pro rozhodnutí o tom, slouží-li nemovitost převážně provozování výdělečného podniku, jest rozhodující toliko výměra plochy sloužící onomu účelu, neobíral se dalšími pro onu převážnost důležitými okolnostmi, dále pak že prvý soud neprobral řádně námitku žalovaných, že při transakcích firmy Bratři K. s Oskarem F. po případě s firmou F. a spol. šlo o odporovatelnou smlouvu ujednanou na oko, a že neučinil žádná zjištění pro posouzení oné námitky. Jen toto rozhodnutí je předmětem přezkoumání napadeného usnesení a nelze přihlížeti k vývodům rekursu, které se zabývají jinými otázkami.

Co se týká věcného ručení nemovitosti za nedoplatky na dani výdělkové, o které tu jediné jde, požívají přednostního práva zástavního na nemovitostech sloužících výlučně nebo převážně provozování výdělečného podniku dani podrobeného a patřícího majiteli těchto nemovitostí dvouleté po případě tříleté nedoplatky s přírážkami a příslušenstvím (§ 265 a) zák. č. 76/1927 nyní ve znění vyhlášky ministra financí č. 227/1936 Sb. z. a n.). Zákon neobsahuje ustanovení, podle čeho jest posuzovati nemovitost převážně sloužící provozu výdělečného podniku vlastníka nemovitosti. Názor stěžovatelů, že rozhodující jest toliko rozsah plochy takto sloužící podniku v poměru k celé ploše nemovitosti, patřící podnikateli, nelze uznati za správný v této všeobecnosti. Vždyť mohou i menší části nemovitosti sloužící podniku hledíc na svou polohu a podstatu takovou měrou, že ostatní i větší části ustupují úplně do pozadí. Proto jest správný názor odvolacího soudu, že rozhodující jest povaha nemovitosti sloužící onomu provozu a její význam pro něj po případě obchodní hodnota místností. Je třeba míti zřetel též na povahu skutečně provozovaného výdělečného podniku a jeho potřeby, jaký význam proň má část nemovitosti jemu sloužící a jak se jeví tento význam i pro hodnotu nemovitosti v celku. To má patrně na mysli odvolací soud, když postrádá v rozsudku prvního soudu zjištění, co jest hlavním pramenem důchodů z nemovitosti pro jejího vlastníka, zdali výdělečný podnik, či nájemné. Pro správnost tohoto názoru mluví i vládní nařízení k provedení zákona o přímých daních č. 15/1937 Sb. z. a n., na které se stěžovatelé odvolávají. To uvádí jako vykládací pravidlo k ustanovení § 265, odst. 2, uved. zák. nejprve plochu sloužící provozu, ale dodává, že při posuzování otázek, zda nemovitost slouží výlučně nebo převážně provozování výdělečného podniku, nutno vedle plochy bráti někdy v úvahu též povahu skutečně provozovaného výdělečného podnikání a jeho potřeby, a to vždy se zřetel k tomuto podnikání jako celku. Těmito okolnostmi se prvý soud nezabýval, neprobral po této stránce námitky žalovaných a neprovedl důkazy, jimi nabídnuté, a jest proto usnesení odvolacího soudu správné, neboť pro rozhodnutí není tu dosud spolehlivý podklad skutkový.

Ale také pro druhou otázku, zda tu šlo o jednání na oko při prodeji části podniku firmy Bratří K. Oskaru F. po případě firmě F. a spol., neučinil soud prvé stolice potřebná zjištění, ačkoliv k těmto námitkám provedl řadu důkazů. Žalující spolek uvádí v rekursu, co podle jeho názoru vychází z provedených důkazů, ale tu nejde o zjištění soudů, která jediné mohou sloužit za podklad pro právní posouzení věci.

Čís. 16641.

Spořitelny (zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.).

Obchody spořitelny ve smyslu zák. č. 302/1920 Sb. z. a n., které nejsou v jejich stanovách uvedeny jako dovolené uložení přebytků spořitelny, odporují zákonu a jsou nicotné (§ 879 obč. zák.). Za uvedené podmínky jde o nicotné jednání, převzala-li spořitelna za svého komitenta záruku vůči třetím osobám z jeho obchodního styku, i kdyby převzetí záruky bylo podloženo jiným úvěrovým jednáním.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1938, Rv II 364/35.)

Žalovaná spořitelna se žalobci zaručila za zaplacení 17.000 Kč Janem P., který uvedenou částku byl žalobci dlužen za dodaný automobil. Tvrdě, že Jan P. jest žalobci ještě dlužen 5.730 Kč, domáhá se žalobce na žalované spořitelně zaplacení uvedené částky s příslušenstvím. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Podstatou sporu jest otázka, zda smlouva z 28. dubna 1931, kterou žalovaná »Obecní spořitelna v L.« převzala vůči žalobci záruku za dlužníka Jana P. do výše 17.000 Kč ve smyslu kupních podmínek o koupeném automobilu, je platná či nikoli. Odvolací soud souhlasí s názorem prvního soudu, že tu nejde o asignaci nebo převzetí dluhu, ježto poukaz v záruční listině, že se záruka přejímá z příkazu dlužníkovy, obsahuje pouze motiv, jenž vedl žalovanou k dojednání rukojemské smlouvy, nemění však nic na její podstatě. Odvolací soud sdílí také právní názor, že tato rukojemská smlouva je neplatná. Není sporu o tom, že žalovaná je spořitelnou podle zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 302 Sb. z. a n., takže je vázána při zužitkování peněz z vkladů i z vlastního jmění ustanovením § 15 uved. zák. Podle něho může tudíž při hospodaření s vklady nebo s vlastním jměním užití jen způsobů stanovených buď přímo zákonem, anebo povolených státní správou. Žalovaná spořitelna schválením stanov ministerstvem vnitřa dosáhla práva užití pro umístění peněz jen ukládacích způsobů uvedených v §§ 50 až 60 stanov, k jiným způsobům by musila mít zvláštní povolení státní správy za současného doplnění stanov. Mezi dovolenými způsoby hospodaření žalované spořitelny, jež jsou ve stanovách taxativně vypočteny, není oprávnění k přejímání rukojemství za pohledávky nebo vydávání záručních listin. K tomu nedostala ani dodatečné povolení státní správy, jak je viděti ze zprávy ministerstva vnitřa z 31. října 1934. Závazek rukojemský, o nějž ža-

lobce opírá svůj nárok, odporuje tudíž zákonu č. 302/1920 Sb. z. a n. a rukojemská smlouva, jíž žalovaná vybočila z mezi zákona, jest podle § 879 obč. zák. nicotná. Žalobce sice uvedl, že v souzeném případě nešlo o pouhé poskytnutí záruky, nýbrž o poskytnutí úvěru dlužníku Janu P. a vkladní knížkou resp. hotovostí, jež J-ová deponovala u žalované spořitelny jako záruku za úvěr povolený žalobcovu dlužníkovy. Než tu žalobce přehlíží, že pro právní posouzení souzeného sporu není rozhodující, jaký byl právní poměr mezi žalovanou spořitelnou a dlužníkem Janem P., a že to, zda pro žalovanou bylo dojednání dotčené rukojemské smlouvy riskantním obchodem, či nikoli, ježto měla pro svůj závazek z ní dostatečnou jistotu, nemá podle zákona č. 302/1920 Sb. z. a n. vlivu na rozhodnutí, zda je smlouva nicotná čili nic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle zákona č. 302/1920 Sb. z. a n. sledují spořitelny zvláštní účel, totiž aby obecnstvu poskytovaly příležitost bezpečného ukládání a rozmnožování úspor (§ 2 dotč. zákona). Spořitelny jsou mimo to oprávněny přijímat do úschovy a správy jmění nezletilců, opatrovanců, veřejných fondů, nadací a korporací (§ 14 dotč. zákona). Proto provozují spořitelny své úvěrní obchody pod státním dozorem (§§ 11 a 19 zák.) a zřizují je s povolením státní správy toliko obce a okresy (§ 4 zákona). Hledíc na to, co řečeno, musí se také zužitkování uložených peněz u spořitelny dít způsobem, který poskytuje dostatečnou jistotu. Předpis § 15 dotč. zákona také stanoví, že zužitkování peněz uložených u spořitelny musí se dít způsoby poskytovajícími dostatečnou jistoty a uvádí pod a) až h) příkladem takovéto způsoby, při čemž dále stanoví, že určitých způsobů, jakož i jiných způsobů zde neuvedených smí býti použito jen, pokud spořitelna k tomu dosáhne povolení státní správy. Také § 49 stanov žalované spořitelny předpisuje, že pro umístění peněz může užití spořitelna ukládacích způsobů v §§ 50 až 60 uvedených, jiných způsobů pak jen tehdy, pokud by k tomu dosáhla povolení státní správy z a s o u č a s n ě h o d o p l n ě n í s t a n o v. V dotčených předpisech není pak uvedeno jako dovolené uložení přebytků spořitelny převzetí záruky za komitenty vůči třetím osobám z jejich obchodních styků. Správně dovodil tudíž odvolací soud, že takovýto obchod není podle stanov žalované spořitelny dovolen a odporuje zákonu a je proto nicotný podle § 879 obč. zák., ježto, i kdyby byl podloženo jiným úvěrovým jednáním, přináší možnost sporu a tím ohrožení bezpečnosti vkladu.

Čís. 16642.

Nabytí vlastnictví k movitostem prodávaným exekuční dražbou.

Pouze tím, že znamená, vyznačující vlastnické právo pro jinou osobu, nebylo později zřejmě patrné, nestává se znamená (§ 427 obč. zák.) nepřípustným prostředkem odevzdání.

Zaniklo-li znamení časem — vlivem počasí neb užíváním předmětu. — nezaniklo tím vlastnické právo nabyvatelovo. Při posouzení bezejstnosti toho, kdo nabyt na těchto věcech zástavního práva, jest zkoumati, nemohl-li se nabyvatel zástavního práva přesvědčiti o převodu vlastnického práva přesto, že znaky dočasně nebyly patrné a že po nich byly na zabavovaných předmětech jen stopy.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1939, Rv I 2572/37.)

Žalobce se domáhá žalobou podle § 37 ex. ř. nepřipustnosti exekuce vedené žalovaným proti Josefu K. pod E 1175/36 na kuchyňskou kredenc, 2 hoblovačky, pilu pásovku s příslušenstvím, jednu fresu s okružní pilou, vrtací stroj, svěrák se stolkem, sedm hoblovacích stolic, sedm skříněk pro náčiní, skříň pro součástky ke strojům, strojek na pokos, dva elektrické motory AEG. a elektrický motor Siemens. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby o věci dále jednal a znova rozhodl.

Důvody:

Jde o to, zda předměty, které byly žalobci při exekučních dražbách dne 2. března 1934 a dne 5. května 1934 přiklepnuty a které nyní žalobce vylučuje z exekuce vedené žalovaným proti Josefu K. jako své vlastnictví, žalobce skutečně převzal. Vlastnictví k movitým věcem soudní dražbou se totiž nenabývá již udělením přiklepu, nýbrž za zaplacením nejvyššího podání a převzetím věcí (§ 278, odst. 2, ex. ř., rozh. č. 13224 a důvody rozh. č. 11306 Sb. n. s.). Převzetím jest rozuměti odevzdání věci podle §§ 426 a násl. obč. zák., aniž je však nutno, aby se odevzdání stalo vždy přímo za účasti výkonného orgánu, který dražbu pravedl, neb jím samým. Žalobce tvrdil, že jím vydražené věci byly krátce po provedení dražeb označeny jako jeho vlastnictví, a to nalepením cedulek, a že věci ponechal nadále v užívání Josefu K. v jeho truhlářské živnosti za měsíční nájemné 200 Kč. Žalobce tedy tvrdil, že k odevzdání věcí v exekuční dražbě žalobci přiklepnutých došlo znamením (§ 427 obč. zák.). Především nutno uvážiti, zda v řešeném případě bylo odevzdání znamením vůbec právně možné. Šlo o 14 kusů svršků, z nichž některé již svou povahou jsou toho druhu, že by přímé hmotné odevzdání bylo spojeno s obtížemi, a při kterých by požadavek hmotného odevzdání ani neodpovídal zvyklostem obchodu. Nutno proto připustiti, že věci žalobcem vylučované mohly býti odevzdány znamením ve smyslu § 427 obč. zák. Dovolným prostředkem převodu vlastnictví znamením jest i umístění znamení na zcizené svršky, pokud se tak děje se souhlasem převodce i nabyvatele a za tím účelem, aby každý podle nich snadno poznal, že vlastnictví k nim a disposiční moc nad nimi přešly na jiného. Symbolická tradice musí totiž býti každému po-

znatelná a znaky musí býti toho druhu, aby nebylo lze pochybovati o vážnosti a pravdivosti jejich obsahu. Že by žalobcem tvrzené nalepení cedulek hlásajících vlastnické právo žalobcovo bylo již samo nezpůsobilým prostředkem odevzdání podle § 427 obč. zák. proto, že snad v době zabavení nebyly znaky zřejmě patrné, nelze míti beze všeho za to. Zaniknou-li totiž časem — vlivem počasí neb užíváním —, nezaniká tím též nabyvatelovo vlastnické právo, a jde tu o to, zda byl žalovaný při zabavování svršků bonae fidei a zda se nemohl přesvědčiti o převodu vlastnického práva přes to, že znaky toho času nebyly snad zřejmě patrné a že po nich na zabavených předmětech zbyly snad jen stopy.

Nižší soudy neučinily však potřebná určitá zjištění, zda a kdy došlo k umístění znaků hlásajících vlastnické právo žalobcovo k vylučovaným svrškům, jakým způsobem a jakými prostředky se tak stalo, a zda srovnalou vůli žalobce i Josefa K. Rovněž nezjistily, jaké zbytky znaků na vylučovaných předmětech byly patrné v době zabavení a za jakých okolností k zabavení došlo. Tato pro právní posouzení věci důležitá okolnost nebyla vůbec předmětem zjištění nižších soudů. To všechno jsou však okolnosti, jež jsou rozhodující pro závěr, zda v řešeném případě došlo vůbec k přechodu vlastnictví znamením a zda se i žalovaný přesto, že při zabavení byly na vylučovaných věcech jen zbytky znaků, mohl o přechodu vlastnictví přesvědčiti. Bylo proto rozsudky obou nižších soudů zrušiti. Na prvním soudě bude, aby po doplnění přednesu, bude-li ho třeba, učinil zjištění potřebná pro rozhodnutí sporu a aby podle směrnic shora uvedených vydal nové rozhodnutí, v němž bude mu ovšem po případě přihlídnouti i k dalším námitkám žalovaného, které zatím nebyly probírány.

Čís. 16643.

Ten, koho si zaměstnanec podniku sám ve vlastním zájmu a na svůj náklad zjednal k přechodné příležitostné výpomoci při práci mu přikázané, nestává se v poměru k majiteli podniku podnikatelovým zaměstnancem. Zaměstnanec, který si třetí osobu zjednal, nelze pokládati ani za spolupodnikatele ani za zprostředkovatele ve smyslu § 8, odst. 2, zák. o soc. poj. č. 221/1924 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1938, Rv II 688/37.)

Žalobou, již se žalobkyně domáhala na žalované majitelce hotelu náhrady škody, vzniklé jí prý tím, že žalovaná jako její zaměstnavatelka ji nepřihlásila po dobu jejího zaměstnání k sociálnímu (starobnímu a invalidnímu) pojištění, zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Odvolací soud zjistil, že Julie D. a Marie O., které byly zaměstnány v hotelu žalované, příležitostně, když z různých důvodů potřebovaly výpomoci, daly zavolat žalobkyni, že ony a nikoliv žalovaná v takových případech jí přikazovaly práci, že tu šlo jen o přechodnou výpomoc několika hodin a toliko výjimečně a zřídka o práci celodenní a že obě jmenované zaměstnankyně odměňovaly žalobkyni ze svého, kdežto osoby v hotelu zaměstnané byly placeny u pokladny hotelu ustanovenou pokladní. Podle § 17 zák. o soc. poj. jest zaměstnavatel povinen přihlásiti u příslušné nemocenské pojišťovny osoby u něho zaměstnané, jež podléhají pojistné povinnosti a podle § 8 téhož zákona jest zaměstnavatelem osoba, na jejíž vrub jsou vykonávány činnosti uvedené v § 2 a 3 zákona, t. j. osoba, jež sama nakládá s výsledky této činnosti, hraří její náklady, které úspěšná činnost zaměstnancova přichází na prospěch a kterou její úspěchy a ztráty zatěžují. Bylo-li zjištěno, že žalovaná jako hoteliérka zaměstnávala a odměňovala Julii D. a Marii O. a že ony samy si k ulehčení vlastní práce na svůj náklad zjednaly žalobkyni na výpomoc, nelze pokládati žalovanou za zaměstnavatelku žalobkyně. Nesprávný je též názor dovolání, že Julii D. a Marii O. jest aspoň pokládati za spolupodnikatelky podle druhého odst. § 8 zák. o soc. poj., neboť tento pojem vyžaduje, aby dvě nebo více osob koordinovaně, t. j. vedle sebe, ale společně vyvíjely činnost mířící k dosažení určitého výsledku, kterýžto předpoklad v souzené věci zřejmě tu nebyl. Jmenované zaměstnankyně nelze v takovémto případě pokládati ani za zprostředkovatelky podle § 8, odst. 2, dotč. zák., jestliže si zjednaly pracovní sílu žalobkyně ve vlastním zájmu pro sebe na svůj náklad a nevyvíjely činnost k založení pracovního poměru mezi žalovanou a žalobkyní.

Čís. 16644.

Splátkové obchody (zák. č. 76/1935 Sb. z. a n.).

Podstatnou podmínkou odstoupení od smlouvy a uplatnění výhrady vlastnického práva při splátkovém obchodě jest jen předchozí písemné oznámení prodávajícímu kupujícímu o rozhodnutí, že vykoná právo vyhrazené ve smlouvě odstoupiti od smlouvy nebo požadovati věc zpět, nezaplátí-li kupující zameškané splátky v poskytnuté dodatečné lhůtě nejméně osmidení (§ 5, odst. 2, uved. zák.). Nevyžaduje se, aby písemné oznámení obsahovalo i výši zameškaných splátek a vzájemných nároků.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1938, Rv I 2740/36.)

Dne 22. února 1933 koupil žalovaný od žalující firmy 100 pařeništních oken za 7.768 Kč. Žalobkyně si vyhradila k prodaným věcem vlastnictví do úplného zaplacení kupní ceny. Tvrdíc, že žalovaný zaplatil

dne 22. února 1933 hotově částku 500 Kč a že na nedoplatek 5.268 Kč s příslušnými úroky, jež měl býti zaplacen ve splátkách po 1.000 Kč dne 30. června 1933, dne 30. září 1933 a dne 30. prosince 1933, zbytek dne 30. března 1934, zaplatil žalovaný jen dalších 430 Kč, takže jest jí dlužen za dodaná okna ještě 4.838 Kč, které přes opětne upomínání nezaplatil, ani prodaných oken nevydal, ačkoli před tím žalobkyně písemně mu oznámila své odstoupení od smlouvy pro nezaplacení a poskytla mu dodatečnou lhůtu desítidenní k zaplacení zbytku směnečně zajištěné pohledávky, a konečně že nejde o splátkový obchod, ježto žalovaný jest majitelem obchodního zhradnictví, domáhá se žalobkyně na žalovaném vydání 100 bliže v žalobní prosbě popsanych pařeništních oken. Soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu pro tentokráte. D ů v o d y: Poněvadž žalovaný po právní stránce dovozuje, že žaloba měla býti zamítnuta i proto, že podle § 2 zák. o splát. obch. z 27. dubna 1896, č. 70 ř. z., je prodávající při odstoupení od smlouvy povinen vrátiti kupujícímu přijatý závdavek a zapravené splátky i se zákonnými úroky ode dne přijetí, jest se zabývati nejprve touto výtkou. Odvolateli jest ovšem přisvědčiti, že je především přihlédnouti k ustanovením starého splátkového zákona shora uvedeného a že jest míti zření i k tomu, že podle § 20 nového splátkového zákona ze dne 12. dubna 1935, č. 76 Sb. z. a n., pro splátkové obchody, sjednané přede dnem jeho účinnosti, platí jeho ustanovení §§ 5 a 6, jestliže kupující před uvedeným dnem splátkové smlouvy ještě zcela nesplátili. Podle řečených ustanovení bylo tedy povinností žalující firmy, když chce uplatňovati výhradu vlastnického práva, aby podle § 2 jak starého, tak nového splátkového zákona, žalovanému jako kupujícímu na splátky napřed písemně oznámila, že chce vykonati právo na odstoupení od smlouvy a aby mu zároveň dala k zaplacení zameškaných splátek dodatečnou lhůtu nejméně osmidení. Ze spisů sice vyplývá, že žalující firma dopisem ze dne 18. března 1935 zpravila žalovaného o tom, že si vezme pařeništní okna, o něž ve sporu jde, nevede-li do desíti dnů věc do pořádku, a to alespoň do té míry, jak jí již za své návštěvy přislíbil, avšak takový dopis nevyhovuje svým obsahem oznámení, jak je má na mysli nový splátkový zákon, neboť dopis ten, obsahující jen vyzvání »k uvedení věci do pořádku« s nějakými dalšími výhradami co do způsobu uspořádání věci — když krom toho žalobkyně ani nevyúčtovala vzájemné nároky podle § 5, odst. 3, splát. zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. — zajisté neodpovídá obsahu oznámení ve smyslu zákona. Nemohl proto žalovaný z toho všeho ani vyvoditi, jaké splátky podle žalobkynina mínění zmeškal. Proto nelze mluvit o tom, že žalobkyně jest oprávněna s úspěchem žalovati žalovaného ze sjednaného splátkového obchodu. Již právní hledisko odvolacím soudem zastávané postačí úplně k tomu, aby byla žaloba v tom znění, jak byla podána a jak byla později v jednotlivostech doplňována, zamítnuta se svou žádostí, která vůbec neodpovídá ustanovení § 5, odst. 3, nového splátkového zákona č. 76/1935 Sb. z. a n., arci jen

pro tentokráte, ježto žalobce může snad mít právo znova úspěšně žalovat po oznámení ve smyslu § 5 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Dovolání právem napadá právní názor odvolacího soudu, že žalobkyně nesplnila předpoklad pro výkon výhrady práva vlastnického, stanovený v §§ 6 a 5, odst. 2, zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. Podle řečeného ustanovení může prodávatel uplatnit výhradu vlastnictví k prodané věci, jen, když to kupujícímu napřed písemně oznámí a zároveň mu poskytne k zaplacení zameškaných splátek dodatečnou lhůtu nejméně osmidenní. Že v onom písemném oznámení mají být specifikovány i vzájemné nároky podle § 5, odst. 3 zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., neb aspoň udána výše zameškaných splátek, zákon nestanoví. Podle důvodové zprávy k zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. (tisk poslanecké sněmovny č. 1378/1934) byla zákonodárným důvodem pro ustanovení § 5, odst. 2, uved. zák. úvaha, že kupující, kteří namnoze náleží k vrstvám méně vyspělým a kteří zejména delší dobu po uzavření smlouvy snadno mohou zapomenouti na jednotlivé podrobnosti (scil. smlouvy), mají si takto uvědomiti vážnost situace a má jim být poskytnuta možnost ještě v posledním okamžiku odvrátiti újmy jim hrozící. Proto bylo za podstatný předpoklad pro výkon odstoupení od smlouvy a výkon výhrady práva vlastnického pokládáno jen předchozí oznámení kupujícímu o rozhodnutí prodávatele, že vykoná práva vyhrazená ve smlouvě, odstoupiti od smlouvy nebo právo požadovati věc zpět, jestliže kupující zameškané splátky nezapravit v poskytnuté lhůtě nejméně osmidenní, není však potřebí oznámení výše zameškaných splátek a vzájemných nároků k dosažení účelu zákona, aby kupec byl ještě jednou na všechny důsledky svého neplnění upozorněn a aby mu byla dána možnost tyto důsledky ještě uvážit a odvrátiti; i méně vyspělý člověk musí si býti alespoň toho vědom, kolik dluhuje na zadrželých splátkách; výše vzájemných nároků však, zejména nárok kupujícího pro náklady na věc a nárok prodávajícího pro znehodnocení věci užíváním kupujícího, nebývá prodávajícímu v tomto období vzájemných styků vůbec ještě známa. Proto stačí a bylo vyhověno ustanovení § 5, odst. 2, a § 6 zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., zpravila-li žalobkyně dopisem ze dne 18. března 1935 žalovaného o tom, že si vezme zpět sporná pařeništní okna, neurvede-li žalovaný do 10 dnů věc do pořádku, a to alespoň do té míry, jak to žalobkyni již příležitostně za poslední návštěvy s největší určitostí přislíbil. Důvod, z něhož jedině odvolací soud odvolání žalovaného vyhověl a změnou rozsudku první stolice žalobu pro tentokráte zamítl, tudíž neobstojí. Bylo proto dovolání žalobkyně vyhověti, a ježto odvolací soud se svého mylného stanoviska nevyřídil ostatní výtky odvolání žalovaného proti rozsudku soudu první stolice, rozsudek odvolacího soudu zruší a věc

vrátiti odvolacímu soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl a uvažoval též o otázce, zda v souzené věci lze užití zákona o splátkových obchodech, jehož se žalovaný dovolává.

Čís. 16645.

I. V pochybnosti není přijetí směnky na dluh obnovou (novací) dluhu (§ 1376 obč. zák.), nýbrž jeho upevněním. Pouze z toho, že věřitel směnky zpeněžil převodem na třetí osoby, že přijatou valutu připsal dlužníkovi k dobru a podle toho vypočetl saldo dlužníka, nelze usouditi, že věřitel přijal směnku na místě placení.

II. Význam obligačního a věcného nároku plynoucího z výhrady práva vlastnického.

Prodávatel, který si vyhradil k prodané věci, určené s jeho souhlasem kupitelem za příslušenství (kupitelovy) vlastní věci, vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny, jest vůči obmeškalému kupiteli oprávněn žádati vrácení věci, je-li od hlavní věci oddělitelnou.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1938, Rv I 2787/36.)

K I. srov. rozh. č. 11759, 10921.

K II. srov. rozh. č. 6348, 7449, 8092, 9432, 10839, 12521, 13220, 13288 Sb. n. s.

Žalovaná — majitelka domu v lázeňském městě — koupila od žalobce nábytkové zařízení pro svůj lázeňský dům, a to s výhradou vlastnického práva do úplného zaplacení kupní ceny. Tvrdě, že žalovaná nezaplátila dosud kupní cenu 98.874 Kč 10 h s úroky z prodlení, domáhá se na ní žalobce vydání dodaného nábytku. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu zamítající žalobu, maje za to, že výhrada vlastnictví, o níž je žaloba opřena, zanikla jednak tím, že nastala novace pohledávky z kupní ceny dáním smének na místě placení, čímž pohledávka z kupní ceny zajištěná výhradou vlastnictví zanikla, jednak tím, že prodané věci byly za souhlasu žalobkyně spojeny s nemovitostí žalované jako její příslušenství a staly se již tím vlastnictvím žalované. Dovolání napadá právem obojí názor. Přijetí směnky na dluh není v pochybnosti novací dluhu, jež by měla v zápětí zánik dřívějšího závazku (§ 1379 obč. zák.), nýbrž jeho upevněním (srov. rozh. č. 11759 Sb. n. s.). Novace by vyžadovala jasného projevu toho obsahu, že přijetím směnky byl dlužník zproštěn dosavadního

obecnoprávního závazku. Mezi stranami je sporno, zda se taková úmluva stala čili nic. Odvolací soud usoudil, že žalobkyně přijala směnky Hugo P-a na místě placení, avšak nikoliv z výsledků důkazů provedených o tom, co Hugo P. se žalobkyní při dání směnek ujednal, nýbrž z okolností, které nastaly teprve potom, že totiž v knihách žalobkyně i ve výtahu z konta, jež žalobkyně zaslala Hugo P-ovi, byly částky směnečné Hugo P-ovi připsány k dobru, že Hugo P-ovi bylo oznámeno, že tu jest saldo v jeho prospěch, jež mu bude vyplaceno po vyplacení směnek, a že žalobkyně směnky dala dále bance, od níž obdržela také směnečnou valutu, z níž ovšem musela pak, když Hugo P. směnky zcela nezaplátil, bance vrátiti 20.000 Kč. Leč v otázce, zda směnky byly dány na místě placení, či jen k upevnění dluhu, nezáleží na tom, že směnky na dluh přijaté byly dány do oběhu. Nebyla-li nepřevoditelnost směnek smluvna, a to nebylo žádnou ze stran tvrzeno, může i směnka daná jen k upevnění závazku, býti zpeněžena převodem na třetí osoby (srov. rozh. č. 10921 Sb. n. s.). Ježto v takovém případě nejen příjem směnky, ale i příjem valuty musí býti v knihách věřitele vyznačen na kontu dlužníkově, nelze ani z toho, že přijatá valuta byla dlužníku připsána k dobru a že podle toho bylo vypočteno také saldo dlužníka, usouditi, že věřitel přijal směnky na místě placení, zejména bylo-li dlužníku — jako tomu je v souzené věci — ve výpisu z konta výslovně oznámeno, že oznámené saldo je závislé na podmínce, že dlužník směnku v době splatnosti zaplatí. Bylo tudíž přes uvedené okolnosti k řešení otázky, zda šlo o směnky dané na místě placení aneb k upevnění dluhu, nutné, aby byly provedeny důkazy o tom, co Hugo P. po případě žalovaná se žalobkyní ujednali.

Co do otázky, zda vyhrazené vlastnictví žalobkyně zaniklo spojením prodaných věcí s nemovitostí jako její příslušenství, vyslovil nejvyšší soud již v opětovných rozhodnutích, že se u jiných vedlejších věcí než strojů vyhledává k tomu, aby se staly příslušenstvím věci hlavní, aby byly ve vlastnictví toho, komu patří věc hlavní (rozh. č. 7449, 8092, 9432 a 13220 Sb. n. s.). Toto pravidlo dopouští ovšem výjimky, zejména tehdy, když podle okolností případu nutno usuzovati, že vlastník vedlejší věci souhlasil s tím, aby držitel hlavní věci užíval vedlejší věci trvale jako příslušenství hlavní věci. To má pak v zápětí, že se vedlejší věc stala příslušenstvím hlavní věci a že vlastník vedlejší věci nemůže proti třetím osobám, které vedou pro své pohledávky exekuci na hlavní věc dlužníka a na vedlejší věci jako její příslušenství, namítati, že exekuce na vedlejší věc jest hledíc na jeho vlastnictví k ní nepřipustná. Tak rozhodl nejvyšší soud již v rozhodnutích č. 10939, 12521, 13288 Sb. n. s. V souzené věci je sice zjištěno, že žalobkyně svolila k tomu, aby majitelka pensionu »M.« věnovala předměty koupené s výhradou vlastnictví k jejich trvalému používání ve svém pensionu, ale žaloba nečelí — jak v oněch případech — proti věřitelům majitelky pensionu, vedoucím exekuci na pension i na jeho příslušenství, nýbrž proti majitelce samé, a jest opřena nejen o vyhrazené vlastnictví, ale

též o kupní smlouvu, kterou prý její manžel ujednal za ni jako její zmocněnec (srov. odst. II. žaloby »machen wir daher von unseren vert raglichen Rechten, welche uns auf Grund des Eigentumsverhaltens zusteht, Gebrauch und begehren die Herausgabe der noch uns gehörigen Sachen«). Tato okolnost není bez významu. Prodávající, který dodal kupujícímu věc s výhradou vlastnictví až do zaplacení kupní ceny, dodanou věc kupujícímu toliko svěřil až do úplného zaplacení kupní ceny a má, není-li kupní cena včas zaplacena, proti kupujícímu i obligační nárok na vrácení dodané věci, svěřené mu jen pod podmínkou, že kupní cena bude včas zaplacena. Vyhrazené věcné právo vlastnictví má však hlavně za účel zajistiti mu uplatňování svého nároku na věc i proti třetím osobám, do jejichž držby se potom dodaná věc dostala, nebo které jí dokonce nabyly od kupujícího, ale nikoliv bezelstně (§ 367 obč. zák.). Obojí nárok, obligační nárok na vrácení svěřené věci proti kupujícímu a věcný nárok na vydání věci proti pouhému držiteli věci a proti nabyvateli věci, který při nabytí nebyl bezelstným, nutně nezánikne, stane-li se prodaná věc poté příslušenstvím jiné věci. Záleží na tom, zda lze vedlejší věc od hlavní věci oddělit (§ 415 obč. zák.). Lze-li ji oddělit, nestal se obligační závazek kupujícího vrátiti věc nemožným a kupující má, třebaže prodatel svolil, aby dodaná věc byla spojena s jinou věcí jak její příslušenství, povinnost působiti k tomu, aby dodaná mu věc byla od věci, s níž je oddělitelně spojena, zase odloučena, neboť k tomu se zavázal právě ujednáním, že věc může sice býti spojena s jinou věcí, ale vlastnictví zůstane při tom vyhrazeno prodávajícímu, a že je tudíž kupujícímu jen svěřena. Avšak ani věcný nárok prodávajícího na vydání dodané věci nezánikne pouhým jejím věnováním jiné věci jako příslušenství. To plyne z předpisu § 415 obč. zák., jenž jedná také o případu, že někdo cizí věc se svou spojil neb sloučil, a stanoví, že mohou-li se věci sloučené nebo spojené zase odloučiti, tedy se každému vlastníkově vrátí, což jeho jest. Věci, jež žalobkyně požaduje zpět, jsou nabytkem pro pension, tudíž věcmi od hlavní věci oddělitelnými, a proto může žalobkyně požadovati od žalované jejich vydání na základě obligačního nároku, nabyta-li jich žalovaná přímo od žalobkyně sama jako smluvkyně kupní smlouvou, nebo na základě věcného — vlastnického — nároku, byl-li smluvcem její manžel Hugo P., a žalovaná nabyta sporných věcí teprve od něho, ale nikoliv bezelstně, ježto o výhradě vlastnictví pro žalobkyni věděla nebo aspoň věděti musila. Nižší soudy neučinily v té příčině potřebná skutková zjištění. Prvý soud sice zjistil, že sporný nábytek koupil Hugo P., nevypovádal se však s tvrzením žalobkyně, že tak učinil jako zmocněnec žalované, a s tímto tvrzením nezabýval se ani odvolací soud, ač žalobkyně na něm v odvolání setrvala. O otázce však, zda žalovaná věděla nebo věděti musela, že žalobkyně si vyhradila k dodanému nábytku vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny, se oba nižší soudy vůbec nezmiňovaly. Nejsou proto důvody, z nichž nižší soudy žalobu zamítly, podloženy jejich skutkovým zjištěním. Bylo tudíž dovolání vyhověno.

Čís. 16646.

Není-li tu podmínek § 10 zákona č. 302/1920 Sb. z. a n., jest peněžní ústav oprávněn vyplatiti vklad z vkladní knížky (§ 1 zák. č. 239/1924*), § 10 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.) jejím držiteli, může však odepřítí výplatu vkladu, dokáže-li, že držitel nabytí držby vkladní knížky skutečně nepoctivým způsobem, nebo že se při jejím nabytí dopustil hrubé nedbalosti. Tuto otázku jest posuzovati podle doby nabytí držby. Nestačí, že peněžní ústav má pouze důvod k pochybnostem o poctivosti nabytí držby toho, kdo vkladní knížku předkládá k výplatě vkladu.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1938, Rv II 519/36.)

Srov. rozh. č. 6689, 8023 Sb. n. s.

Jan B., Karel K. a Josefa Sch. se sdružili k vydávání insertního časopisu »Moderna«. Do uvedeného podniku provozovaného pod jménem »Moderna« vstoupil též Adolf J., jenž složil jako podíl 2.600 Kč. Dne 19. listopadu 1933 vyšel v časopisu »Č. S.« inserát tohoto znění: »Přijímáme úředníky za pevný plat. Dobře situovaní s menším kapitálem přednost. Zn. »Okamžité nastoupení« do adm. O. 10141.« Na dotčený inserát se přihlásil nezl. Ludvík K., složil dne 27. listopadu 1933 500 Kč a 7. prosince 1933 300 Kč v hotovosti a jeho otec Jindřich K. dal dvě vkladní knížky žalované záložny tom. VII, fol. 363 na jméno Rudolf K., znějící na 1.748 Kč, a tom. VII, fol. 388 na jméno Ludvík K., znějící na 1.300 Kč. Ludvík K. byl zaměstnán v uvedeném podniku od 27. listopadu 1933 do 17. února 1934. Proti shora jmenovaným společníkům učinil poté Ludvík K. trestní oznámení a bylo proti nim zahájeno trestní řízení pro zločin podvodu resp. zpronevěry, jež bylo dne 23. června 1934 zastaveno. Před tím zakázal krajský soud v M. O. dne 16. dubna 1934 žalované záložně realizovati a vyplatiti výše vzpomenuté vkladní knížky a žalující bance nařídil, že musí vkladní knížky u sebe podržeti a nesmí je zatěžovati až do dalšího soudního rozhodnutí. Toto usnesení bylo zbaveno účinnosti usnesením krajského soudu v M. O. ze dne 26. července 1934. Tvrdí, že Adolfu J., jenž žádal vrácení podílu, byly vydány obě vkladní knížky, když příplatil 1.000 Kč, a to s tím, že si může knížky vybrati a podržeti peníze pro sebe, že Adolf J. dal tyto knížky žalující bance k vyinkasování peněz a podržení jich na částečnou úhradu pohledávky, kterou měla banka proti němu, že však žalovaná po předložení knížek odepřela vyplatiti žalobkyni vklady z uvedených knížek, domáhá se žalobkyně na žalované záložně zaplacení 3.048 Kč s přísl. Proti žalobě namítla žalovaná mimo jiné, že se společníci Moderny dopustili nedovolených činů, takže nelze mluvit o nabytí v dobré víře, že Adolf J. vkladní knížky přes to, že byly dány jako

*) Nový doslov tohoto zákona vyhlášen pod č. 55/1932 Sb. z. a n.

kauce, převedl za sebe a chce prostřednictvím žalující banky dostat peníze, že se zřením na to, že knížky zněly na jméno Ludvík a Rudolf K., nemůže býti žalující banka boda fine, a konečně že žalující banka převedla na sebe vkladní knížky pocházející z krádeže resp. ze zpronevěry nedovoleným způsobem. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek, prohlásiv dovolání za přípustné pro zásadní význam rozhodnutí. Důvody: Jest nesporno, že žalující banka zaslala dne 2. prosince 1933 žalované záložně vkladní knížky, o které tu jde, k inkasu, že žalovaná poté uvědomila žalobkyni dopisem ze dne 13. prosince 1933, že vklady jsou vázány a nevyplacitelné do 3. března 1934, a zároveň žádala o zprávu, zda vkladní knížky má ponechati u sebe v depositu, či zda je má poslati zpět. Ježto žalobkyně vrácení vkladních knížek nežádala, zůstaly v úschově u žalované. Tím došlo k schovací smlouvě a žalovaná nebyla oprávněna vydati vkladní knížky jiné osobě než žalobkyni, která jí vkladní knížky svěřila, a byla by bývala povinna je vrátiti žalobkyni, kdyby byla bývala žádala jejich vrácení, neboť »kusy v uschování vzaté« nemožou býti podle § 1440 obč. zák. ani předmětem zadržování. Avšak v souzeném případě nejde o vrácení vkladních knížek, nýbrž o vyplacení vkladů z nich. Jde tudíž jen o rozřešení sporné otázky, zda žalovaná jest povinna vyplatiti vklady. Na tu otázku odpověděl první soud právem záporně. Zda vkladní knížky byly žalobkyni postoupeny do vlastnictví, nebo zda jí byly odevzdány toliko k inkasu, nemá právního významu, poněvadž i tehdy by byla odvolatelka oprávněna domáhati se vlastním jménem výplaty vkladů. Vkladní knížky, o které v souzené věci jde, jsou podle § 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 302 Sb. z. a n. a § 2 zák. ze dne 10. října 1924, č. 239 Sb. z. a n. papírem majiteli svědčícím. § 10 na prvním místě uvedeného zákona praví, že knížky, které spořitelny vydávají na vklady mají povahu papírů majiteli svědčících, takže každý, kdo takovou knížku předloží, jest pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele a budiž mu vyplacena žádaná částka, pokud není výplatě na překážku řízení umořovací o knížce spořitelní, nebo zákaz soudní, aneb není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami. Totéž platí o vkladních knížkách vydaných peněžními ústavy ve smyslu § 2 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. Žalovaná by tedy byla povinna vyplatiti požadovanou částku žalobkyni, která se zasláním knížky vykážala jako držitelka vkladních knížek, avšak jen tehdy, kdyby nebyla měla důvody k pochybnostem o řádnosti držby podle § 10 uved. zák. (rozh. č. 8023 Sb. n. s.). Tomu však tak v souzeném případě bylo. Výpověďmi svědků Jindřicha a Ludvíka K. je dokázáno, že ještě před uplynutím doby, do které byly vklady nevyplacitelné, to jest ještě před 3. březnem 1934, bylo žalované oznámeno, že vkladní knížky byly Jindřichem K. svěřeny firmě »Moderna« jako kauce a že jí bylo zakázáno vyplatiti vklady bez souhlasu a svolení Jindřicha K. Je-li tomu tak, musela míti žalovaná důvodné příčiny k pochybnostem o řádnosti držby vkladních knížek a byla oprávněna odepřítí výplatu vkladů. Vkladní

knížky byly dány jako kauce, nemohly býti tomu účelu odňaty proti vůli oprávněné osoby a nemá proto žalující banka nároku, aby jí vklady byly vyplaceny.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Odvolací soud správně shledává, že v souzeném případě nejde o otázku vrácení vkladních knížek, nýbrž jde jen o vyplacení vkladu držiteli vkladních knížek, že je právně nezávažné, zda žalující banka je vlastnící knížek nebo zda jí knížky byly vydány k inkasu, neuznává však nárok na výplatu, poněvadž žalovaná záložna měla důvod k pochybnostem o řádnosti držby, když výpovědmi svědků Jindřicha a Ludvíka K. je dokázáno, že ještě před uplynutím doby, do které vklady byly nevyvonditelné, t. j. před 3. březnem 1934, bylo žalované řečeno, že knížky byly Jindřichem K. dány jako kauce a že jí bylo zakázáno vyplatiti vklady bez souhlasu Jindřicha K.; dále má odvolací soud za to, že byly-li knížky určeny za kauci, nemohly býti tomuto účelu odňaty proti vůli oprávněné osoby. Toto právní nazírání je pochybené.

Prohlášení Jindřicha K., že jde o knížky dané jako kauce, a jeho zákaz výplaty jsou okolností právně nezávažné. Jindřich K. nebyl držitelem knížky a proto nebyl vůči žalované legitimován, aby jí dával závazné příkazy, které by omezovaly nebo rušily právo skutečného držitele na výplatu. K ochraně svého domnělého práva proti žalobkyni jako držitelce knížky by se byl musil dovolávat soudního zákazu výplaty, který by byl vydán v jeho prospěch; zákaz sice vydán byl, avšak po 3. březnu 1933, a mimoto byl zrušen a stal se proto právně nezávažný.

Zda knížky byly dány jako kauce nebo zda firma Moderna převzala knížky s právem, volně s nimi nakládati, je rovněž okolnost pro posouzení práva žalující banky právně závažná, poněvadž se výplaty nedomáhá firma Moderna, nýbrž žalující banka, takže pro řešení sporu je rozhodující jen povaha držby této držitelky. Žalovaná — jestliže shledala důvodným přihlízetí k zájmům třetí osoby, v souzeném případě Jindřicha K., který nebyl držitelem knížky — se proti žalobnímu nároku může ubrániti jen důkazem, že žalobkyně je držitelkou nepoctivou. Při tom nezáleží na tom, zda žalovaná měla důvod, aby pochybovala o poctivosti držby žalující banky, nýbrž jen na tom, zda provedla důkaz, že žalující banka skutečně nabyla držby nepoctivým způsobem, nebo že se při nabytí dopustila hrubé nedbalosti. Otázku tu je však posuzovati podle doby nabytí držby. Poctivým nabytím držby bylo založeno žalobkynino právo vybrati vklady a tohoto práva se nedotkly pozdější projevy Jindřicha K., kterých se odvolací soud dovolává, aby odůvodnil závěr o pochybnostech žalované záložny. Pokud žalující banka zastává názor, že hledíc na ustanovení § 10 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n. nezáleží vůbec na tom, zda jde na straně držitele knížky

o držbu poctivou nebo ne, je na omylu. V dotčeném ustanovení jest jen uvedeno, kdy peněžní ústav jest oprávněn správně řečeno povinen odepřít výplatu, aniž jej za to stíhá odpovědnost. V těchto případech provedení výplaty je protiprávní a činí peněžní ústav za ně odpovědným. Jde-li o nepoctivého držitele, není tu podmínek k odepření výplaty podle § 10 uved. zák., a peněžní ústav jest oprávněn provésti výplatu, aniž se dopustí protiprávního činu; přes to může výplatu odepřít, je však pak na něm, aby dokázal držitelovu nepoctivost a tím správnost důvodu odepření výplaty. Není rozhodující, že v § 10 dotč. zák. není právo odepřít výplatu nepoctivému držiteli zvlášť upraveno, neboť vyplývá z všeobecné právní normy, že nepoctivé nebo nemravné jednání nemůže býti zdrojem práva.

Proto konečné rozhodnutí souzeného sporu závisí na odpovědi na otázku, zda lze souhlasiti s názorem prvního soudu, že žalující banka nenabyla vkladních knížek v dobré víře, t. j. že věděla, že odevzdatelé knížek jednají protiprávně, nebo že postupovala při převzetí knížek s hrubou nedbalostí (viz rozh. č. 6689 Sb. m. s.). Zjištění prvního soudu nestačí k odůvodnění tohoto závěru, který je závěrem právním a nikoliv skutkovým (viz rozh. č. 5588 Sb. n. s.). Nelze tento závěr opřít o pouhé dohady, nýbrž jen o skutečnosti, které odevzdání doprovázely. Uvádí-li první soud, že ředitel H. pravděpodobně znal obchodní kvalitu firmy Moderna, nejde o zjištění, nýbrž o pouhou domněnku, mimo to neodůvodněnou, neboť z pochybné solidnosti firmy Moderna nelze ještě odvoditi, že se knížka dostala do její držby nepoctivým způsobem. Vpravdě ani tomu tak nebylo, neboť Jindřich K. knížku právě uveden firmě odevzdal a ta jí jen nepoctivým způsobem upotřebila, že však žalobkyně měla o tom vědomost, nelze vyvoditi ze žádné ze zjištěných skutečností. To, že knížka zněla na cizí jméno, je nezávažné, neboť jméno knížky neprokazuje její vlastnictví a může býti i vymyšleno. Mimo to však bylo výpovědí svědka P. zjištěno, že žalující bance bylo předloženo potvrzení ze dne 1. prosince 1933, podle něhož Rudolf a Ludvík K. potvrdili, že knížky odevzdali firmě Moderna do vlastnictví. Žádala-li žalující banka, aby B. jí dal při vydání knížek potvrzení, že knížky náleží firmě, jde o úkon obchodnické opatrnosti, nelze však z toho vyvoditi, že žalobkyně měla vědomost o tom, že knížka je nepoctivým způsobem nabyta anebo upotřebena. Ani to, že ředitel H. prohlásil, že vyplatí 1.000 Kč jen, když knížky zůstanou v bance k inkasu pro J., nesvědčí o nepoctivosti žalující banky, neboť té šlo o to, aby získala J-ových 2.000 Kč, které byla jemu dlužna firma Moderna, J. však byl opět dlužníkem žalující banky. Ta sice sledovala vlastní prospěch, avšak z toho nelze usuzovati, zda si byla vědoma, že se knížky, proti jejichž zneužití firmou Moderna se Jindřich K. nijak nezajistil, dostávají do její držby nepoctivým způsobem. Nemá tudíž právní závěr prvního soudu o nepoctivosti držby žalující banky skutkového základu, takže žalovaná není oprávněna, aby odepřela žalující bance výplatu knížek, které jí žalobkyně jako jejich držitelka předložila.

Čís. 16647.

Vyjma případ vytčený v § 52, odst. 2, konk. ř. nestanoví konkursní řád žádnou odchylku formálního rázu od civilního řádu soudního, zejména ne pro usnesení o rozvrhu užitků dosažených za konkursu a co do otázky přípustnosti opravných prostředků proti němu.

Proti rozhodnutí soudu druhé stolice, jímž nebo pokud jím bylo potvrzeno usnesení soudu první stolice, týkajícímu se rozvrhu užitků dosažených za konkursu, není dalšího opravného prostředku. Ustanovení § 239, posl. odst., ex. ř. tu neplatí.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1938, R I 1628/37.)

Konkursní soud přikázal z rozdělované podstaty při rozvrhu užitků dosažených správcem konkursní podstaty v konkursním řízení firmy »V.« Československému státu (finanční správě) toliko přihlášený poplatkový ekvivalent za léta 1934, 1935 a první pololetí 1936 ve výši 1.115 Kč 50 h, kdežto na daň pozemkovou a výdělkovou a na školní příspěvek nepřikázal nic, vyhovět v té příčině odporu banky Č. Konkursní soud vyhovět částečně rekursu Československého státu, změnil napadené usnesení tak, že mu přikázal 1. na poplatkovém ekvivalentu za léta 1932, 1933 další částku 581 Kč 10 h, 2. na školním příspěvku částku 375 Kč 60 h a 3. na úrocích částku 301 Kč 40 h.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs Československého státu.

Důvody:

Z napadeného usnesení plyne, že jím bylo rekursu finanční prokuratury proti usnesení soudu první stolice jen částečně vyhověno. Pokud se rekurs domáhal zvýšení přisudku nad 581 Kč 10 h na poplatkovém ekvivalentu, nad 375 Kč 60 h na školním příspěvku a nad 301 Kč 40 h na úrocích, nebylo mu vyhověno, z čehož je zřejmé, že konkursní soud v té příčině usnesení soudu první stolice nezměnil a tedy potvrdil. Podle § 188 konk. ř. jest v konkursním řízení obdobně šetřiti předpisů o řízení a o příslušnosti ve věcech sporných, pokud není v konkursním řádu ustanoveno jinak.

Až na hmotněprávní předpis § 52, odst. 2, konk. ř., který stanoví, že o pořadí nároků, které mají být uspokojeny ze zvláštních podstat, platí ustanovení exekučního řádu, byly-li věci náležející do zvláštní podstaty za konkursu zcizeny, není jinak v konkursním řádu stanovena žádná odchylka rázu formálního od civilního řádu soudního, zejména ne pro usnesení o rozvrhu užitků dosažených z nemovitostí za konkursu.

Podle toho platí v souzeném případě co do otázky nepřipustnosti dovolacího rekursu proti potvrzující části napadeného usnesení předpis § 528, odst. 1, c. ř. s. ve znění čl. I č. 5 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n.,

prodlouženého čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n. Ustanovení § 239, posl. odst., ex. ř. se na souzený případ nevztahuje. Byl proto nepřipustný dovolací rekurs odmítnut.

Čís. 16648.

Pojištění smluvní (zák. č. 145/1935 Sb. z. a n.).

Pohnutka se stává podle § 901 obč. zák. výminkou i tehdy, byl-li takový úmysl projeven zřejmě a nepochybně (§ 863 obč. zák.).

Věděl-li zprostředkující jednatel (§ 43 uved. zák.), že se pojistník odhodlal k sjednání pojistné smlouvy jen, splní-li se určitý předpoklad, nedošlo k hotovosti pojistné smlouvy, nesplnil-li se projevený předpoklad.

O takový případ jde, přistoupil-li pojistník k pojistnému návrhu na životní pojištění teprve potom, až ho zprostředkující jednatel ujistil, že zároveň sjednávané požární pojištění bude levnější než dosavadní, na kteroužto skutečnost pojistník kladl důraz.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1938, Rv I 2792/36.)

Proti žalobě, již se žalující pojišťovna domáhá zaplacení pojistné prémie ze smlouvy o životním pojištění, namítl žalovaný, že si dal zároveň pojistiti u žalobkyně sklad řeziva proti následkům požáru, při čemž bylo učiněno výslovnou podmínkou pojistky a že ho zástupce žalující pojišťovny ujistoval o tom, že to bude mnohem lacinější než u pojišťovny P., že sklad bude pojištěn tak, jak si žalovaný přeje, pod podmínkou, že jim dá životní pojištění, na což žalovaný přistoupil, že však požární pojistka neobsahovala jím vymíněné podmínky, takže nedošlo k sjednání pojistné smlouvy o požárním pojištění, a že proto neuznává ani platnost sporné pojistky životní, jejíž platnost byla závislá na platnosti požární pojistky. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Odvolací soud podle výpovědi svědka Františka L., jenž sepsal se žalovaným přihláškou k životnímu pojištění ze dne 23. srpna 1935 č. 10660, zjistil mimo jiné, že žalovaný kladl důraz na to, aby požární pojištění bylo levnější než dosavadní, a že po ujistění L., že jistě bude levnější, řekl, že bude levnější a že tedy uzavírá životní pojištění. Odvolací soud dospěl pak k závěru, že žalovanému šlo jen o pohnutku (§ 901 obč. zák.), pokud kladl důraz na uvedenou okolnost, poněvadž prý výslovně neprojevil, že činí tuto pohnutku podmínkou (správně výminkou) pro uzavření životní pojistné smlouvy. Názor ten jest mylný, poněvadž, i když § 901 obč. zák. užil slova »výslovně«, nemínil tím slovo to v jeho

užším smyslu, nýbrž minil tím vyjádřiti, že se pohnutka stává výminkou, jestliže takový úmysl byl zřejmě a nepochybně projeven (§ 863 obč. zák.). Že žalovaný takové nepochybné prohlášení vůči Františku L. učinil, plyne z jeho doslovu svědkem L. potvrzeného. Účinky dotčeného prohlášení jest posouditi podle zákona č. 145/1935 Sb. z. a n., poněvadž tento zákon nabyl účinnosti podle § 164, odst. 1, šest měsíců po vyhlášení, tedy dne 20. ledna 1935, a ustanovení § 162 téhož zákona se na souzený případ nehodí.

Pokládá-li se jednatel František L. za zprostředkujícího jednatele (§ 43 řech. zák.), rovná se jeho vědomost vědomosti pojistitelově tehdy, jestliže jí nabyl z oznámení nebo prohlášení, k jichž převzetí platí za zmocněna (§ 46, odst. 1, druhá věta zákona). František L. věděl, že žalovaný přistoupil k pojistnému návrhu na životní pojištění teprve potom, až ho ujistil, že požární pojištění bude levnější než dosavadní, věděl také, že žalovaný na tu okolnost kladl důraz, a musil z toho vyvoditi jediný důsledný závěr, že se žalovaný odhodlal k uzavření pojistné smlouvy na dožití jen pod výminkou, splní-li se předpoklad, že požární pojištění bude levnější nežli dosavadní. Měl tedy František L. o tom vědomost z prohlášení žalovaného, k jehož převzetí platil za zmocněna podle § 43, písm. a) poj. zák., jehož vědomost o dotčené výmince se proto rovná vědomosti pojistitelově a nelze, tudíž dojíti k závěru, že žalovaný projevili svou vůli uzavřít životní pojistku bezpodmínečně. Že uvedená výminka splněna nebyla, jest nepochybné; nedošlo tedy k hotovosti smlouvy o životním pojištění (§§ 699, 897 obč. zák.) a není proto žalovaný povinen zaplatiti zažalovanou premii.

Čís. 16649.

Neplatnost volby představenstva výrobního a výtěžkového společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) má v zápětí i neplatnost další valné hromady, svolané neplatně zvoleným představenstvem, ledaže by — neplatně — zvolené představenstvo bylo totožné s dřívějším, řádně zvoleným představenstvem.

S účelem nákupního a prodejního družstva se nesrovnává činnost záležející »v uzavírání nájemních a pachtovních smluv«.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1938, R II 449/37.)

Rejstříkový soud povolil k opovědi učiněné představenstvem (ředitelstvem) »Nákupního a prodejního družstva pro T. a okolí v T., zapsaného společenstva s omezeným ručením« o nově upravených stanovách, usnesených na mimořádné valné hromadě společenstva dne 21. února 1937, jednak změnu znění firmy na »Nákupní a prodejní družstvo pro zdokonalení a povznesení zemědělské výroby, zapsané společenstvo s ručením omezeným v T.«, jednak změnu stanov, v nichž pod

3. h) týkajícím se účelu společenstva bylo uvedeno, že k dosažení účelu vytčeného ve stanovách uzavírá smlouvy nájemní a pachtovní pro družstvo. Rekuršní soud nevyhověl rekursu členů dotčeného společenstva Jana Č. a Jana K.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Jana K. zamítl opověď změny stanov v § 3 h) v doslovu »uzavírá smlouvy nájemní a pachtovní pro družstvo« a uložil rejstříkovému soudu, aby zamítnutý doslov provedl v společenstevním rejstříku, jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Dovolacímu stěžovateli jest dáti za pravdu v tom, že neobstojí odvodnění rekursního soudu k vyvrácení výtky neplatnosti prvé valné hromady poukazem na to, že v rejstříkových spisech není dokladů a protokolu o konané valné hromadě ze dne 20. prosince 1936, poněvadž z podání ze dne 29. prosince 1936 je zřejmé, že člen družstva Jan Č. vytýkal vadnost svolání této valné hromady, a důsledkem toho též neplatnost volby ředitelstva (představenstva), na ní učiněné, a přiložil k tomu i pozvání s pořadem této valné hromady. To také zdůraznil týž Jan Č. i ve své stížnosti ze dne 2. března 1937.

Rejstříkový soud k této výtce nic nezařídil, žádné šetření nekonal, jak jest viděti z jeho záznamu ze dne 29. prosince 1936, ač ona výtka mu měla býti podnětem k příslušnému šetření a rozhodnutí o platnosti učiněných usnesení na valné hromadě dne 20. prosince 1936.

Stěžovateli jest také přisvědčiti, že — nebyti níže uvedené okolnosti, týkající se osob starého a nového představenstva — neplatnosti volby představenstva na valné hromadě byl by dán důvod neplatnosti i pro následující valnou hromadu, konanou dne 21. února 1937, když ji svolalo a pro ni pořad stanovilo představenstvo, jež nebylo platně zvoleno (§ 13 č. 2, odst. 2, č. 7 stanov). Přes to v souzeném případě nemá to, že nebyla zjištěna platnost valné hromady ze dne 20. prosince 1936, významu pro platnost valné hromady, konané dne 21. února 1937. Vyšloť dodatečným šetřením, zejména z výslechu Ladislava P. a Jana P. i ze zápisu o valné hromadě dne 20. prosince 1936 najevo, že na této valné hromadě byli opětně zvoleni dosavadní členové představenstva, kteří v minulém období fungovali. I kdyby bylo tedy správné tvrzení stěžovatele Jana Č., že tato valná hromada nebyla platně svolána a že proto provedené volby jsou neplatné, mělo by to v zápětí, že by staré představenstvo — jež bylo totožným s nově zvoleným — bylo řádným orgánem zástupčím, jež bylo oprávněno svolati valnou hromadu a stanoviti jí pořad, jak se bylo stalo při valné hromadě ze dne 21. února 1937. Že by tato druhá valná hromada byla neplatná z jiných důvodů, stěžovatel ani netvrdí. Hledíc na to nebylo příčiny, aby usnesení nižších soudů bylo zrušeno proto, že nebyla předem vyřízena výtka neplatnosti valné hromady, konané dne 20. prosince 1936.

Pokud stěžovatel dále vytýká, že družstvo ani v novém znění stanov nedbalo pokynů, jak byly uvedeny v rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 1936, R II 333/36-2, a že nové stanov dopouštějí, aby členy družstva mohli být i nezemědělci, že tudíž firma družstva neodpovídá zásadě pravdivosti a že se stanov příčí § 1 druž. zák., v čemž spatřovati je nezákonnost, — přehlíží, že družstvo v nových stanovách vypustilo z dřívějších stanov předpisy §§ 3 g) a 4 b), c), jež byly dle rozhodnutí č. R II 333/36-2 závadnými, a i jinak se přizpůsobilo onomu rozhodnutí, takže hledíc na účel družstva a na vlastnosti a povolání členstva nelze nyní pokládati za to, že by nové stanov, až na případ níže uvedený, byly v rozporu se společenstevním zákonem a že by tu byl setřen ráz svépomocného společenstva, a nelze také důvodně tvrditi, že tu byla nějaká nepravdivost firemního znění.

Odůvodněn je však dovolací rekurs, pokud vytýká nepřipustnost stanov v § 3 h) v doslovu »uzavírá smlouvy nájemní a pachtovní«, poněvadž takovou činnost nelze srovnati s účelem družstva, vytčeným v první větě tohoto paragrafu.

Pokud by družstvo potřebovalo, na příklad potřebné místnosti pro sebe, a musilo by si je najmouti, je ustanovení v tom směru zbytečné, neboť takové pronajetí není vlastním účelem družstva. Doslov stanov ve svém povšechném znění mohl by být základem k vytvoření různých živnostenských provozoven a mohl by tím podstatně změnit ráz a povahu tohoto nákupního a prodejního družstva ve družstvo výrobní, ať zjevné, ať zastřené, při němž by všichni členové nebyli činnými přímo na společném podnikání, a tím by byl setřen ráz svépomocného družstevního podnikání dle § 1 společenstev. zák. Na to bylo již poukázáno v rozhodnutí R II 333/36-2 při § 4 č. 5 a § 3 g) dřívějších stanov, a nelze to přijmouti ani v nyníjším znění pod povšechným heslem uzavírání smluv nájemních a pachtovních pro družstvo. Nebylo proto lze v tomto směru opovědi vyhověti a bylo napadené usnesení v tomto rozsahu změnit a uložit rejstříkovému soudu, aby v rejstříku provedl tuto změnu.

Dopouštějí-li nové stanov členství za jiných podmínek, než tomu bylo ve stanovách dřívějších, nutno ponechat v platnosti znění předpisu § 6 č. 3 c) o možnosti vyloučení členů, u nichž není předpokladů pro členství, t. j. jen důsledek změny stanov v příčině členství. Stěžovatel si v té příčině sám odporuje, tvrdí-li, že v družstvu jsou členové, kteří tam nepatří, a na druhé straně brojí proti tomu, aby družstvo mohlo vyloučiti ony členy, kteří nevyhovují stanovám. Ostatně proti libovůli představenstva jsou vyloučení členové chráněni předpisy § 6 č. 3, odst. 2, stanov. S toho hlediska není stěžovatelova výtky důvodná.

Čís. 16650.

Svoláním pozůstalostních věřitelů (§ 813 obč. zák.) nejsou dotčena jejich zástavní práva, i když své zajištěné pohledávky nepřihlásili v konvokačním řízení a všichni dědici je neuznali.

Význam nepřihlášení hypotekární pohledávky při konvokaci pro ručení dědice přihlášeného s dobrodiním soupisu.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1938, R II 485/37.)

Proti žalobě, již se žalobci domáhali na žalovaných jako dědicích Josefy H., přihlášených s výhradou soupisu, jimž byla pozůstalost odevzdána, zaplacení 145.000 Kč, omezených na 37.495 Kč s přísl., namítli žalovaní mimo jiné, že podle výsledku konvokačního řízení přesahují pozůstalostní dluhy několikanásobek čisté hodnoty pozůstalosti, jak byla v pozůstalostním řízení zjištěna; jen knihovní dluhy, které dědici dodatečně uznali, přesahují částku přes 200.000 Kč, a musí proto pozůstalostní dluhy hledíc na jejich knihovní pořadí být uhrazeny v prvním pořadí; na pohledávky neknihovní nezbyvá z oné pozůstalosti nic; mezi tyto neknihovní dluhy patří i zažalovaná pohledávka a nejsou ji proto žalovaní povinni zaplatiti; hodnota pozůstalostních nemovitostí, stanovená v pozůstalostním řízení, je nepřiměřeně vysoká. Soud prvního stolice uznal podle žaloby. Důvody: Obsahem pozůstalostních spisů je zjištěno, že k návrhu žalovaných jako podmíněčně ze zákona přihlášených dědiců došlo v pozůstalostním řízení k svolání věřitelů a že pravoplatnou odevzdací listinou ze dne 26. srpna 1932, č. j. D 37/32-40, byla čistá pozůstalost ve výši 100.849 Kč odevzdána pozůstalému vdovci Janu H. k jedné polovici a žalovaným jako pozůstalým sourozencům zůstavitelky Josefy H., každému k jedné šestině. Za takto zjištěného stavu věci ručí žalovaní podle § 821 obč. zák. podle poměru dědických podílů, které jim připadly. Čistou pozůstalost 100.849 Kč je rozdělit mezi obě pohledávky, k pozůstalostnímu řízení po Josefě H. přihlášené, a to: pohledávku přihlášenou žalobci ve výši 145.000 Kč a pohledávku Františka R., přihlášenou částkou 50.000 Kč. Podle poměrné výše těchto dvou pohledávek je započítati na první pohledávku 74.990 Kč; odečte-li se od toho polovice, připadající na Jana H. ve výši 37.495 Kč, připadá na žalované druhá polovice ve stejné výši 37.495 Kč, a na každého ze tří žalovaných $\frac{1}{3}$, tudíž částka 12.498 Kč 43 h, k jejímuž zaplacení byli žalovaní dle jim připadlých dědických podílů odsouzeni. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek s výhradou právní moci a vrátil věc soudu prvního stolice k dalšímu jednání a k novému rozhodnutí. Důvody: Podle § 821 obč. zák. dědicové, kteří se přihlásili s výhradou soupisu, ručí po odevzdání pozůstalosti podle poměru svých dědických podílů za břemena pozůstalosti, pokud pozůstalostní podstatu nepřevyšují. Jest ovšem povinnosti dědice, aby dokázal, že podstata pozůstalosti nestačí k uspokojení věřitelů. Podle §§ 813 až 815 obč. zák. jest však dědic přihlášený s dobrodiním soupisu chráněn jen tehdy, navrhne-li svolání věřitelů. Učinil-li tak, pak věřitelé, kteří v konvokačním lhůtě svoji pohledávku nepřihlásili, nemají nároku na zaplacení, jestliže pozůstalost byla vyčerpána přihlášenými pohledávkami, pokud ovšem nemají zástavního práva. Dědic, který se přihlásil s výhradou inventáře ručí za pozůstalostní dluhy jen do výše pozůstalost-

ního jmění podle té hodnoty, kterou má podstata pozůstalostní, tedy aktiva pozůstalostní v době odevzdání. Ve sporu proti dědici o zaplacení nelze ovšem přezkoumávat ani správnost soupisu ani správnost odevzdací listiny a dědic by mohl uplatňovat na svou obranu jen takové změny pozůstalostního jmění, které nastaly v době od soupisu do odevzdání pozůstalosti (rozh. č. 12097 Sb. n. s.). Z toho plyne, že se ve sporu věřitele proti dědici, který se přihlásil s dobrodiním soupisu a navrhl svolání věřitelů, procesní soud nemůže zabývat přezkoumáním soupisu co do aktiv pozůstalosti, protože musí vzít soupis pozůstalosti co do podstaty, která ručí za pozůstalostní dluhy, za základ svého rozhodnutí, a to i co do ocenění pozůstalostních věcí. Uplatňovat by mohl jen změny nastalé až do odevzdání pozůstalosti. Naproti tomu je však věcí procesního soudu, aby rozhodl o tom, zda a v jaké míře pozůstalost stačí k úhradě pozůstalostních dluhů a pokud byla jimi vyčerpána, zda tedy a v jaké míře je povinen dědic platit věřitelům na pozůstalostní dluh ze svého majetku, ježto dědic ručí za dluhy pozůstalostní také svým majetkem, ovšem jen podle sil pozůstalosti. Přihlíží-li se k ustanovení § 815 obč. zák., vyplývá z něho, že sepsání pozůstalostního soupisu stran pozůstalostních pasiv není rozhodující pro posouzení otázky, za které dluhy dědic ručí. Opominul-li dědic přihlášený s dobrodiním soupisu navrhnouti svolání věřitelů, ručí přesto svým majetkem i věřitelům, kteří vůbec v soupisu nebyli uvedeni, a to za to, co by byli dostali v případě konkursu pozůstalosti. Jestliže dědic svolání věřitelů navrhl, nemůže se tím dostati pozůstalostnímu soupisu většího významu, než který má tehdy, byli-li věřitelé svoláni. Věřitelé zajisté nepozbývají svých práv proto, že nebyli uvedeni v pozůstalostním soupisu, nýbrž proto, že se nepřihlásili v konvokačním řízení, v žádném případě však nepozbývají svých práv věřitelé, kteří jsou kryti zástavními právy. Z toho všeho vysvitá, že dědicové, kteří se dovolávají toho, že pozůstalost nestačí k úhradě vymáhané pohledávky, musí vzít za základ co do aktiv částku zjištěnou v pozůstalostním soupisu a musí pak uvést podrobně, které dluhy vyčerpávají pozůstalostní podstatu, a do jaké míry. Při tom ovšem je přihlížeti zvláště k zástavním právům a nutno se stran uspokojení ze zvláštěních podstat řídití jednak zastavené věci, stanovenou pozůstalostním odhadem, jednak pořadem zástavních práv. Takto možno zjistiti, kolik jmění zbude po uspokojení zástavních práv z pozůstalostní podstaty na ostatní věřitele, které pak je ovšem dědic povinen uspokojiti podle zákonného řádu, tedy pokud patří do téže třídy konkursních věřitelů poměrně. Nemůže proto odvolací soud souhlasiti s názorem prvního soudu, že jest čistou pozůstalost 100.849 Kč rozdělit mezi pohledávky žalobců a pohledávku Františka R. 50.000 Kč, aniž by se přihlíželo k ostatním věřitelům. Jest ovšem nepochybné, že první soud nepřihlédl k tomu, že podle spisů D 37/32 k pozůstalostnímu řízení po Josefu H. nepřihlásili své pohledávky jen uvedení dva věřitelé, nýbrž i jiní věřitelé a že se podle ustanovení nesporného patentu mělo při soupisu přihlížeti i ke všem pohledávkám patrným ze spisů, zejména

k těm, které vycházejí najevo z pozemkové knihy, jako pohledávky knihovní, a dále z prohlášení knihovnických věřitelů, obsažených v pozůstalostním spise. První soud nepřihlédl ani k dvěma pohledávkám, které jediné byly přihlášeny po svolání věřitelů v konvokační lhůtě, totiž k pohledávkám Antonína K. To, že při soupisu pasiv žalovaní dědicové prozatím neuznali přihlášené nebo knihovní pohledávky, není nikterak rozhodující pro rozhodnutí souzeného sporu, v němž je oběma stranám možno dokazovat, že uvedené pohledávky jsou nebo nejsou po právu, že vyčerpávají nebo nevyčerpávají svými zástavními právy stran jednotlivých zastavených věcí pozůstalostní podstatu. Kdyby byl správný názor, že tím, že dědic neuznal pohledávky při pozůstalostním soupisu, pozbývají pozůstalostní věřitelé nároku na uspokojení se strany dědiců, nemohli by se domáhati uspokojení ani žalující věřitelé ani František R., protože i jejich pohledávky žalovaní dědic při soupisu neuznali. Mohou-li se oni věřitelé přesto domáhati uspokojení na dědicích podle výše jejich podílu, mohou se stejně domáhati uspokojení i jiní věřitelé, jejichž pohledávky dědic při soupisu neuznali, a to zejména zástavní věřitelé ze zastavených věcí a nemůže ovšem býti dědicům odňato právo, aby se v souzeném sporu hledíc na pohledávky všech věřitelů, i těch, jejichž pohledávky neuznali, domáhali soudního rozhodnutí o tom, že a pokud jest již pozůstalostní podstata vyčerpána pohledávkami ostatních věřitelů a zda a pokud vůbec se tedy ještě na žalující věřitelce dostane. Mylný je názor odvolatelů, že by rozsudkový výrok mohl jednoduše zníti tak, že by v něm povšechně bylo pojata ustanovení, že dědic ručí za domáhanou pohledávku podle svých podílů, ale jen pokud nepřesahuje podstatu dědictví. Takový výrok by ovšem nebyl vykonatelný a je právě věcí souzeného sporu, aby bylo zjištěno, kolik dědic se zřením na soupis a konvokaci věřitelů jsou povinni zaplatiti podle zákonného řádu. Přednes žalovaných neobsahuje však potřebné skutkové údaje a nejsou v něm nabízeny ani potřebné důkazy, aby bylo možno zjistiti hledíc na obsah pozůstalostních spisů, které všechny pohledávky mají vyčerpávat pozůstalostní podstatu, a to jak stran věcí stížených zástavními právy, tak stran zbytku všeobecné podstaty pozůstalostní, zbývajících po uspokojení zástavních práv, a to arci ve smyslu ustanovení konkursního řádu. Bylo věcí prvního soudu, aby při správném právním posouzení věci vyzval žalované podle § 182 c. ř. s. k doplnění jejich přednesu v uvedených směrech, a také žalobce, aby se vyjádřili o příslušných tvrzeních žalovaných, a aby pak o sporných skutečnostech provedli nabízené důkazy. Bez uvedeného doplnění řízení nelze věc rozhodnouti a proto soud odvolací zrušil podle § 496 č. 2 a 3 c. ř. s. napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobců.

D ů v o d y:

Jde o spor pozůstalostních věřitelů podle § 821 obč. zák. proti dědicům, kteří se přihlásili k pozůstalosti s výhradou soupisu a kteří na-

vrhli svolání pozůstalostních věřitelů podle §§ 813 až 815 obč. zák. Jádrem sporu jest v otázce, mohou-li se v souzeném sporu žalovaní bránití námitkou, že pozůstalost jest vyčerpána dluhy hypotekárními, ačkoliv hypotekární věřitelé nepřihlásili svoje pohledávky v řízení pozůstalostním a žalovaní ani neuznali v pozůstalostním řízení hypotekární pohledávky, jak byly patrné z výpisu z pozemkové knihy. Otázka ta není sice výslovně v zákoně rozhodnuta, avšak podklad pro její řešení poskytuje § 814 obč. zák. Podle uvedeného zákonného ustanovení jest účinek soudního svolání (totiž pozůstalostních věřitelů) ten, že věřitelům, kteří se v ustanovené lhůtě nepřihlásili, nenáleží další nárok proti pozůstalosti, byla-li vyčerpána zaplacením přihlášených pohledávek, než pokud jim přísluší právo zástavní. Zástavní práva nejsou tudíž konvokačním řízením dotčena. To plyne z podstaty zástavního práva jako práva věcného (absolutního, §§ 308, 308 a 447 obč. zák.), jež působí proti každému a tedy nejen proti vlastníku zavazene nemovitosti, ale i proti věřitelům pozůstalosti. Přes to, že pohledávka hypotekárního věřitele nebyla v konvokačním řízení ani přihlášena, ani všemi dědici uznána, zůstává právo zástavní nedotčeno, předpokládajíc ovšem, že pohledávka zástavní jest po právu. Jinak se odkazuje na správné důvody napadeného usnesení, jež nebyly rekursivem vyvráceny.

Čís. 16651.

Vnucenou správou (§§ 98 a násl. ex. ř.) pro převodní poplatek (§ 72 popl. zák. č. 50/1850 ř. z.), vyměřený z celé nemovitosti patřící několika spoluvlastníkům, vedenou proti jednomu z nich na ideální část pro celý poplatek se přerušuje promlčení přednostního pořadí převodního poplatku, co do celé nemovitosti.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, R I 1426/37.)

Srov. rozh. č. 16215, 11701, 4864 Sb. n. s.

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za nemovitost exekučně prodanou dne 17. března 1937 a patřící povinným Josefu a Marii P., každému ideální polovicí, nepřikázal nic Československému eráru na přihlášeném převodním poplatku. Rekursní soud přikázal Československému státu jen polovici přihlášeného převodního poplatku z nejvyššího podání, připadajícího na ideální polovici, která patřila Marii P., jinak napadené usnesení potvrdil. **Důvody:** Podle § 72 popl. zák. ze dne 9. února 1850, č. 50 ř. z. vážně převodní poplatek na nemovitosti, jejímž převodem vznikl, a přiznává se mu přednostní právo před pohledávkami vzniklými z důvodů soukromoprávních. Přednostní právo se promlčuje ve třech letech ode dne splatnosti převodního poplatku, vyčtené v platebním rozkaze (§ 14 nař. min. financí č. 181/1850 ř. z., čl. III uvoz. zák. k ex. ř.). Promlčení se však přerušuje, bylo-li užito zákonných prostředků k vymáhání poplatků; mezi ty prostředky patří

i knihovni zajištění poplatků, vnucené zřízení práva zástavního, vnucená správa a dražba. Soudy jsou pak povinny zkoumati z úřední povinnosti, zda poplatek přísluší na vydražené nemovitosti věcné ručení a zda výsadní pořadí trvá po právu, tudíž musejí zejména podle § 210 ex. ř. přihlížeti i k tomu, zda není z pramenů uvedených v řečeném předpisu zřejmé, že tvrzené promlčení bylo přerušeno, tedy i zda nenastalo jeho přerušování. Zřízením zástavního práva vkladem pod pol. C 44 ze dne 11. března 1932, jež se stalo hledíc na datum platebního příkazu ze dne 21. února 1930 a na jeho splatnost v 30 dnech 21. března 1930 v době před uplynutím tří let, nastala nová tříletá lhůta přednostního pořadí, končící se tudíž dne 10. března 1935. Berní úřad se ve své přihlášce odvolává na ono knihovni zajištění (§ 210 ex. ř.). Další knihovni zajištění téže knihovni pohledávky opětovným vkladem téhož zástavního práva jsou bez významu, ježto opakování vkladu nezakládá nové přednostní pořadí. Exekuce vnucenou správou E 102/34, navržená vymáhajícím věřitelem dne 24. března 1934 mimo jiné i pro převodní poplatek, se ovšem týká, jak rekursní soud zjišťuje z příslušných exekučních spisů a knihovniho zápisu C 54, pouze polovice nemovitosti patřící Marii P. Ve vnucené správě se dosud pokračuje. Uplynula tudíž tříletá promlčecí doba stran Josefa P. po 10. březnu 1935 bez dalšího působivého přerušování, zůstala však zachována stran Marie P. vnucenou správou pod C 54 zapsanou co do její polovice a polovice převodního poplatku, neboť věcné ručení za převodní poplatek na rozdíl od ručení osobního postihuje realitu jen podle vlastnického podílu. Pokud berní úřad nechal promlčení přednostního pořadí převodního poplatku proti druhému vlastníku ideální polovice Josefu P., vyšel ovšem na prázdno polovicí poplatků na polovinu nemovitosti připadající.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky, kdežto k dovolacímu rekursu Československého státu přikázal státu celý přihlášený poplatek 7.864 Kč 60 h.

Důvody:

Vymáhající věřitelka vytýká, že se berní úřad v B. nezmínil ve své přihlášce o tom, že k vymožení převodního poplatku přistoupil k exekuci vnucenou správou vedenou na jmění Marie P., že tedy exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání neměl k ní hleděti. Náзор ten není správný. Podle § 210 ex. ř. musí soud z úřední moci hleděti k nárokům, které vycházejí najevo z veřejné knihy, ze zájemních a jiných exekučních spisů. Jestliže z pozemkové knihy (C 54) bylo patrné, že berní úřad v B. přistoupil k vnucené správě vedené proti Marii P. a spisy o vnucené správě byly u soudu, který rozhodoval o rozvrhu nejvyššího podání, byl povinen přihlížeti k těmto exekučním spisům. Z nich pak jde najevo, že ve výkazu nedoplatků z 22. března 1934 č. 310/15 jest uveden i převodní poplatek, o jehož přikázání jde. Nepochybil tedy rekursní soud, jestliže přihlédl k exekučním spisům o vnucené správě.

Československý stát podává dovolací rekurs z toho důvodu, že mu byla přikázána jen polovice převodního poplatku, ač byla vedena exekuce vnučenou správou k vymožení celého poplatku. Podle § 72 popl. zák. č. 50/1850 ř. z. vážne poplatků z převodu na nemovitosti a přiznává mu zákon přednostní právo před pohledávkami ze soukromoprávních důvodů. Podle § 14 nař. mín. financí č. 181/1950 ř. z., zachovaného v platnosti čl. III uvoz. zák. k ex. ř., promlčuje se toto přednostní právo ve třech letech ode dne, kdy měl býti poplatek podle platebního rozkazu zapraven. Promlčení to se však přerušuje, bylo-li použito zákonných prostředků k vymožení převodního poplatku, jimiž jsou vnučené zřízení práva zástavního, vnučená správa, v níž bylo řádně pokračováno, a vnučená dražba. Na nemovitosti v dražbě prodané bylo k zajištění onoho poplatku vloženo dne 11. března 1932 (C 44) právo zástavní, vedena pak byla k jeho vymožení berním úřadem v B. na polovici nemovitosti patřící Marii P. vnučená správa přístupem, která byla poznamenána dne 24. března 1934 (C 54), a bylo v ní řádně pokračováno (E 102/34). K přerušení promlčení přednostního pořadí jest potřebí exekučních kroků na nemovitost, která je předmětem zástavního práva pro převodní poplatek. A tomuto požadavku bylo vyhověno tím, že vnučená správa pro celý poplatek byla vedena na nemovitost, i když se to stalo jen na její ideální části. Poněvadž pak od vkladu zástavního práva do zavedení vnučené správy neuplynula tři léta, bylo zachováno přednostní pořadí převodnímu poplatku na celé nemovitosti na další tři léta, do kteréžto doby spadá ještě den dražby (17. března 1937). Byla proto i druhá polovice jeho přikázána v přednostním pořadí.

Čís. 16652.

I stát (vojenská správa) jest jako chovatel zvířete (vojenského jezdeckého koně) odpověden vůči třetím (civilním) osobám podle § 1320 obč. zák. a jest povinen postarati se o náležité opatrování a dohled na zvíře. Míra této péče jest určena předpisem § 1297 obč. zák.

Pokud nelze činiti odpovědná chovatele zvířete za škodu způsobenou chodci na polní pěšině kopnutím koně, na němž jel jezdec.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 976/36.)

Srov. rozh. č. 12371, 15621 Sb. n. s.

Žalobkyně — 12letá školačka — se na žalovaném Československém státě (vojenské správě) domáhá zaplacení 250.000 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody, způsobené jí dne 22. května 1933 kopnutím vojenského jezdeckého koně, na němž jel tehdy voják Michal C. po polní pěšině. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Žalobkyni lze přisvědčiti v tom, že souzený případ — když jinak otázka přípustnosti pořadu práva byla již pravoplatně vyřešena (§ 42, odst. 3, j. n.) — jest posuzovati jen podle § 1320 obč. zák. (obdobně rozh. č. 12371 Sb. n. s.). Žalovanému Československému státu jako chovateli zvířete (vojenského jezdeckého koně), jímž byla žalobkyně zraněna, náležel by tedy důkaz, že se postaral o náležité opatrování a dohled na zvíře, t. j. že v tomto směru vyvinul potřebnou péči a důsledkem toho učinil opatření, přiměřené povaze zvířete a dané situaci. Míra této péče jest určena všeobecným předpisem § 1297 obč. zák. Požadavek zvláštní péče ve smyslu § 1299 obč. zák. nemá v zákoně opory, ježto stát jako chovatel vojenského koně, nevykonává žádné funkce v tomto předpisu vyjmenované. Tím méně lze takový požadavek dovoditi z ustanovení § 21 obč. zák., neboť učiněná tam zmínka o zvláštní ochraně zákonné, pod níž jsou nedospělci a nezletilci, nemá jiný účel, než poukázati na zvláštní úpravu zákonem, týkající se »správy jejich záležitostí«.

Dostačuje proto pro souzený případ k zproštění viny žalovaného, jestliže opatření s jeho strany učiněná odpovídají stupni pozornosti a pile, jakou lze požadovati při normálních schopnostech od osoby fyzické (§ 1297 obč. zák.). V té příčině stačí poukázati jednak na to, že kůň, o něhož tu jde, byl také v době úrazu v opatrování a pod dohledem Michala C., jednak na to, že podle nenapadeného zjištění nižších soudů šlo o koně velmi klidného a o jezdce spolehlivého. Nějaká nedbalost nebo neopatrnost s jeho strany při vedení koně pro kritickou dobu zjištěna nebyla a nelze ji dovozovati ani ze skutečnosti, že kůň vyhodil, jak to činí dovolání, aniž blíže doličuje, v čem právě chování se jezdce bylo závadné, a jak měl a mohl výhodu zabrániti. Bylo-li mimo to zjištěno, že též velitel oddílu dal žalobkyni a její spolužačce s dostatečné vzdáleností znamení, aby ustoupily s cesty, což žalobkyně učinila, sestoupivši na svažující se mez, nebylo ani příčiny, aby oddíl nemohl v cestě pokračovati, zejména když šlo o děvčata značně vyspělá (12 let), u nichž bylo lze předpokládati, že se nevrátí na polní cestu anebo do její bezprostřední blízkosti, než poslední jezdec přešel. Žalovaný jako vlastník a chovatel koně, který nehodu způsobil, postaral se tedy svými povolanými orgány v konkrétním případě o dostatečná opatření jak se zřením na vlastnosti zvířete, tak i na danou situaci, pročež jí v tomto směru nelze vytknouti žádné nedopatření. Ježto se jí tedy důkaz podle § 1320 obč. zák. úplně zdařil, byla žaloba právem zamítnuta.

Čís. 16653.

I. Ustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka neujaté pozůstalosti, nenabývá dědic, jehož dědická přihláška byla později přijata na soud, avšak jemuž nebyla svěřena správa pozůstalosti, oprávnění zastupovati pozůstalost ve sporu před soudem a nevyklučuje ze zastupování opatrovníka pozůstalosti.

II. Předpisy §§ 155, odst. 3, 4 a 156 c. ř. s. se nevztahují na případ, že byl pro stranu ustanoven opatrovník.

III. Odvolatelův odpůrce jest oprávněn vzdáti se dodatečně ústního jednání odvolacího (§ 492 c. ř. s.), třebaš původně trval, aby bylo konáno. K účinnosti dotčeného prohlášení se nevyžaduje přijetí druhou stranou.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 1241/36.)

Srov. rozh. č. 15547, 14031 Sb. n. s.

Ve sporu o žalobě, již se žalobce Václav H. mladší domáhal na žalovaném Václavu H. starším zaplacení 300.000 Kč s přísl., byl žalobce v řízení před soudem první stolice zastoupen zatímním podpůrcem Dr. Jindřichem L., advokátem v L., který za něho podal též odvolání, v němž se žalovaný vzdal ústního jednání odvolacího, kdežto žalobce v odvolacím sdělení výslovně prohlásil, že trvá na tom, aby bylo nařízeno ústní jednání odvolací. Po podání odvolání žalovaný dne 24. listopadu 1935 zemřel. Odvolací soud přerušil k návrhu zatímního podpůrce odvolací řízení usnesením ze dne 5. prosince 1935. Když pak byl Dr. Jindřich L. ustanoven pozůstalostním soudem usnesením ze dne 17. prosince 1935 opatrovníkem pozůstalosti po žalovaném, navrhl žalobce pokračování v řízení a prohlásil v dotčeném podání, že se připojuje k vzdání se žalovaného na ustanovení ústního jednání odvolacího. Poté odvolací soud potvrdil v neveřejném sedění napadený rozsudek.

Nejvyšší soud odmítl dovolání, pokud bylo podáno za žalovanou pozůstalost Bedřichem H., kdežto dovolání, podané za žalovanou pozůstalost jejím opatrovníkem, nevyhověl a uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

důvodech:

Nutno se především obíratí otázkou, zda bylo dovolání za žalovanou pozůstalost podáno oprávněným zástupcem, neboť žalovaný po podání odvolacího spisu zemřel dne 24. listopadu 1935, pozůstalostní soud ustanovil usnesením ze dne 17. prosince 1935 Dr. Jindřicha L., advokáta v L., opatrovníkem pozůstalosti a přijal usnesením ze dne 21. prosince 1935 na soud výmínečnou dědičkou přihlášku zůstavitelova syna Bedřicha H. Dovolání, o němž jest rozhodnuto, bylo v zákonné lhůtě (§ 505, odst. 2, c. ř. s.) dne 30. ledna 1936 podáno, při čemž jako zástupce pozůstalosti vystupuje jediný dosud přihlášený dědic Bedřich H., jehož přihláška byla — jak uvedeno — na soud přijata. Kromě toho je dovolání ještě podepsáno Dr. Jindřichem L. s dodatkem »jako separační opatrovník« a obsahuje prohlášení, že Dr. Jindřich L. jako »dřívější opatrovník pozůstalosti« projevuje tím svůj souhlas s dovoláním. Jak bylo v rozhodnutí č. 15547 Sb. n. s. zevrubně vyloženo, nezániká úřad opatrovníka pozůstalosti již přijetím dědičné přihlášky na soud

a přísluší takovému opatrovníkovi i správa a zastoupení pozůstalosti. Není proto pochybnosti o tom, že také dne 30. ledna 1936 byl Dr. Jindřich L. jako opatrovník pozůstalosti oprávněn zastupovati žalovanou pozůstalost v souzeném sporu a podati za ni též dovolání. Podepsal-li tento opatrovník, jenž jest sám advokátem, dovolání podané přihlášeným dědicem a schválil-li tedy v dovolání obsažené prohlášení, že »jako dřívější opatrovník pozůstalosti« projevuje s ním souhlas, pak jest dodatek k jeho podpisu, vyjadřující jeho postavení jako postavení separačního opatrovníka, právně bez významu, ježto z uvedených zjištění plyne, že se Dr. L. jen mylně označuje jako »dřívější« opatrovník pozůstalosti, neboť jím byl ještě v době podání odvolacího spisu. Podepsav tento přípravný spis jako ve skutečnosti oprávněný zástupce pozůstalosti, osvojil si opatrovník též jeho obsah a jest míti za to, že dovolání bylo jím řádně podáno. Naproti tomu nelze uznati, že by i Bedřich H. byl oprávněn vystupovati jako zástupce žalované pozůstalosti, neboť přihlášený dědic, jehož dědičná přihláška byla sice na soud přijata, jemuž však nebyla svěřena správa pozůstalosti, nenabyl v takovém případě oprávnění zastupovati žalovanou pozůstalost ve sporu před soudem a nevyklučuje ze zastupování opatrovníka pozůstalosti, jehož úřad nezánikl přijetím oné dědičné přihlášky na soud. Slušelo proto dovolání opatrovníka pozůstalosti věcně vyříditi, naproti tomu však odmítnouti dovolání podané Bedřichem H. za žalovanou pozůstalost.

Napadený rozsudek není zmatečný. Dovolatelka shledává zmatečnost podle § 477 č. 4, 5 a 7 c. ř. s. v tom, že odvolací soud přerušiv odvolací řízení před odvolacím líčením podle § 155 c. ř. s., pokračoval v odvolacím řízení na pouhé žalobcovo oznámení o zřízení opatrovníka pozůstalosti, aniž obeslal právní nástupce zemřelého žalovaného podle § 155, odst. 3, c. ř. s. k jednání a aniž vydal usnesení o pokračování v řízení podle § 156 c. ř. s., dále že přijal žalobcovo prohlášení, jimž se dodatečně vzdal ústního jednání odvolacího (§ 492 c. ř. s.), ačkoliv podle dovolatelčina názoru bylo řízení přerušeno, a že pak v neveřejném zasedání vynesl napadený rozsudek, takže žalované pozůstalosti byla prý nezákonným postupem soudu odňata možnost před soudem jednati, dále že žalovaná nebyla v odvolacím řízení zastoupena zákonným zástupcem, ježto prý přijetím dědičné přihlášky Bedřicha H. na soud (21. prosince 1935) zanikl opatrovníkův úřad, a že při vynesení rozsudku (28. prosince 1935) neprávem byla veřejnost vyloučena. Žádná z těchto výtek není důvodná. Dovolatelka zřejmě přezírá, že se předpisy §§ 155, odst. 3, 4, a 156 c. ř. s. nevztahují na případ, že pro stranu byl ustanoven opatrovník, jenž již pojmově není právním nástupcem strany, za niž byl zřízen. Dovolatelka však také přezírá, že podle § 164 c. ř. s. nejen opatrovník, ale i odpůrce zemřelé strany může navrhopati pokračování v řízení, což žalobce učinil podáním ze dne 18. prosince 1935. V takovém případě nebylo proto zapotřebí ani obeslání právních nástupců žalovaného, ani vydání nějakého soudního usnesení o pokračo-

vání v řízení, nýbrž soud byl oprávněn pokračovati v onom stadiu řízení, v němž nastalo přerušeni. Že ani přijetím dědické přihlášky Bedřicha H-a na soud nezanikl úřad opatrovníka pozůstalosti, a že byl v době podání dovolání opatrovník pozůstalosti výhradně oprávněn ji ve sporu zastupovati, bylo již shora vyloženo (rozh. č. 15547 Sb. n. s.).

Nutno proto pouze ještě zkoumati, zda se žalobce mohl podáním ze dne 18. prosince 1935 platně a účinně vzdáti ústního jednání odvolacího (§ 492 c. ř. s.), když se ho žalovaná vzdala již v odvolání. Dovolatelka upírá žalobci toto oprávnění jednak z toho důvodu, že žalobce v odvolacím sdělení prohlásil, že setrvává na ústním jednání odvolacím, jednak proto, že řízení podle jejího názoru bylo ještě přerušeno. Žalobce však nebyl vázán svým původním prohlášením a mohl se vzdáti také dodatečně ústního jednání odvolacího. K účinnosti tohoto prohlášení není třeba přijetí odpůrcem. Není také správné, že dotčený projev žalobcův je neúčinný, poněvadž se prý stal za přerušeni oprávněného řízení; projev ten se stal zároveň s návrhem na pokračování v řízení, a ježto o něm nebylo potřebí soudního usnesení, poněvadž se pokračování v řízení — kromě případu v § 156 c. ř. s. uvedeného — zavádí již n á v r h e m strany, nutno žalobcovu prohlášení, učiněné zároveň s návrhem na pokračování, pokládati za platné a účinné. Tím padají však veškeré důsledky, jež dovolatelka vyvozuje z toho, že odvolací soud rozhodl v neveřejném zasedání.

Čís. 16654.

Ustanovení § 55 vyr. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. (na rozdíl od § 47 starého vyr. ř.) nerozlišuje, kdy k nedovolené úmluvě došlo. Zákaz tam uvedený se týká i úmluv ujednaných po pravoplatném potvrzení vyrovnání a po skončení vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 1983/36.)

K návrhu žalovaného bylo dne 18. března 1932 o jeho jmění zahájeno vyrovnací řízení a usnesením ze dne 20. srpna 1932 vyrovnání sjednané při roku dne 21. května 1932 pravoplatně potvrzeno tak, že věřitelé nepoživající přednostního práva, obdrží 45% svých pohledávek v 9 stejných dvouměsíčních lhůtách vždy po 5% svých pohledávek, počínaje dva měsíce po pravoplatném potvrzení vyrovnání. Usnesením ze dne 13. září 1932 bylo pak vyrovnací řízení to prohlášeno za ukončené. Žalobce, jemuž příslušela ještě z doby před vyrovnáním proti žalovanému pohledávka 65.000 Kč, se na žalovaném domáhá zaplacení 30.000 Kč s příslušenstvím a žalobní nárok vyvozuje z úmluvy sjednané se žalovaným dne 4. září 1932, podle níž žalovaný zaplatil na zápůjčku žalobcem mu poskytnutou 35.000 Kč a zavázal se zbytek 30.000 Kč zaplatiti v měsíčních splátkách po 500 Kč. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Proti názoru procesního soudu o neplatnosti dotčené úmluvy podle § 55 vyr. ř. brojil žalobce v odvolání z rozsudku soudu prvé stolice, jenž byl pak odvolacím soudem potvrzen, pouze s toto hlediska, že se ona úmluva stala po skončení vyrovnacího řízení žalovaného a že proto nemůže býti neplatná ve smyslu § 55 vyr. ř. Při tom měl žalobce patně na zřeteli ustanovení § 47 vyr. ř. č. 337/1914 ř. z., ježto se dovolával rozhodnutí č. 5281 Sb. n. s., které se právě na toto ustanovení vztahuje. Ale přehlédl při tom, že tu jde o vyrovnání ujednané v roce 1932, takže jest je posuzovati již podle nového vyrovnacího řádu, jehož § 55 se liší od § 47 starého vyr. ř. právě tím, že neomezuje účinek zákazu úmluv v tom směru, že se zákaz ten nevztahuje na úmluvy ujednané po pravoplatném potvrzení vyrovnání, nýbrž že nečiní rozdílu v tom, kdy k nedovolené úmluvě došlo. Podle nového ustanovení § 55 vyr. ř., které jest pro souzený případ rozhodující, se týká jeho zákaz i úmluv ujednaných po pravoplatném potvrzení vyrovnání a po skončení vyrovnacího řízení, nevylučuje tudíž ve smyslu § 55 vyr. ř. její neplatnost.

Čís. 16655.

Pokud nejsou práce kinooperátéra, zaměstnaného v biografu jen praktickým předváděním projekce filmu, ani kupeckými ani vyššími nekupeckými službami ve smyslu § 1, odst. 1, písm. a), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 2027/37.)

Srov. rozh. č. 9024 Sb. n. s.

Žalobce, jenž byl u žalované společnosti zaměstnán jako t. řeč. druhý kinooperátér od 1. února 1936 za týdenní mzdu 266 Kč týdně a jehož služební poměr byl skončen čtrnáctidenní výpovědí, danou mu dne 14. května 1936 ke dni 31. května 1936, se na žalované zaměstnavatelce domáhá zaplacení 9.673 Kč 15 h s přísl. mimo jiné i za kvartální výpovědní lhůtu, ježto se na něho vztahují předpisy zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. Nižší soudy vyhověly žalobě co do částky 111 Kč s přísl., jinak žalobu zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

D ů v o d y:

V souzené věci jest rozhodující, zda pro pracovní poměr žalobce jako kinooperátéra platí již podle zákona předpisy zákona o soukromých zaměstnancích č. 154/1934 Sb. z. a n., neboť dovolatel netvrdí, že ujednal se žalovanou i co do výpovědní lhůty použití tohoto zákona, nýbrž

dovozuje jeho použití jen z povahy svých prací. Ustanovení zákona o pensijním pojištění, jenž pro svůj obor vymezil značně širěji pojem prací rázu převážně duševního, nelze rozšiřovati na obor pracovní činnosti zaměstnanců podle zákona o soukromých zaměstnancích (Sb. n. s. č. 13863).

Poněvadž biograf není obchodním podnikem podle čl. 271 až 273 obch. zák. a poněvadž se na něj jako na zábavní podnik nevztahuje živnostenský řád (čl. V, písm. o), živn. řádu ze dne 20. prosince 1859, č. 227 ř. z., Sb. n. s. č. 9024), nelze práce kinooperátéra pokládati za kupecké služby podle § 1, odst. 1, písm. a), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Zbývá tedy jen posouditi, zda lze práci kinooperátéra podřaditi pod pojem »vyšších služeb nekupeckých« podle § 1, odst. 1, a) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

Podle nesporného přednesu záležela práce žalobcova v tom, že musel nejprve film prohlédnouti, zdali není vadný, pak vady, byly-li jaké, opravit, film natočiti na kotouč a vložit do projekčního přístroje, zasaditi do lamp dva uhlíky, zapnout proud, při projekci sledovati, zda film má správnou polohu, zdali obraz je jasný, možné nedostatky vyrovnati, dávat pozor, aby se film nepřetrhl a nevznítíl, a konečně mu příslušelo udržovati stroj v pořádku.

Podle § 11 nařízení ministra vnitra ze dne 18. září 1912, č. 191 ř. z., jež je dosud v platnosti, není předepsáno pro způsobilost k službě kinooperátéra žádné vyšší vzdělání ani zvláštní práprava, vyžaduje se jen ústní zkouška, jež může záležeti i jen v praktickém předvedení projekce. K této zkoušce je připuštěn každý, kdo jest aspoň 18letý, proti němuž není v mravním ohledu námitek a kdo prokáže, že po šest měsíců obsluhoval projekční přístroj za dozoru zkoušeného operátéra.

Je proto i odůvodněn závěr, že se činnost kinooperátéra nejvíce ve větší duševní práci a námaze, že není charakterisována vyšším předběžným vzděláním a že žalobce nebyl vybaven žádným disposičním právem ani rozhodovací mocí, takže nelze jeho pracovní úkony pokládati za vyšší služby podle § 1, odst. 1, a) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

Odvolací soud zjistil, že pro pracovní poměr mezi spornými stranami platila podle potvrzení ze dne 25. ledna 1936 kolektivní smlouva ze dne 15. ledna 1932, uzavřená mezi Zemským svazem kinematografů v Čechách a odborovým sdružením čs. kinooperátérů, až na ustanovení pod nadpisem »Ustanovení mzdová« v odstavci 2, pod odstavci VI, VIII, IX, X, podle níž určena výpověď 14denní. Byla proto dána žalobci čtrnáctidenní výpověď právem a žalobce nemá z důvodu výpovědní lhůty proti žalované žádných nároků.

Čís. 16656.

Rozsudek vydaný ve sporu o rozvod manželství nemůže býti beze všeho podkladem rozhodnutí sporu o rozlukou téhož manželství a nelze pokládati otázku rozlukového důvodu (hlubokého rozvratu manželství)

a viny na něm po případě i viny na rozluce jím za pravoplatně rozsouzenou i pro rozpor rozlukový. To tím spíše, šlo-li o zakryté uznání a souhlasnou dohodu obou manželů v příčině otázky rozvodu a viny na něm (zastřený rozvod dobrovolný). Skutkový základ žaloby o rozlukou musí býti spolehlivě zjištěn podle zásady vyšetřovací a pravdy materiální.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 2475/37.)

Srov. rozh. č. 6527, 16202, 16548 Sb. n. s.

Žalobě, již se žalobce domáhal rozluky manželství uzavřeného dne 20. října 1919 a rozvedeného pravoplatným rozsudkem ze dne 29. března 1934, uplatňuje jako rozlukové důvody, že žalovaná nezachovává manželskou věrnost, že žije ve společné domácnosti s Josefem V. a dopouští se s ním cizoložství a že tedy nastal tak hluboký rozvrat manželství, že nelze na žalobci spravedlivě žádati, aby nadále setrval v manželském spoluzítí se žalovanou. Soud prvě stolice žalobě vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání žalované znova rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud provedl důkaz spisy o předchozí žalobě nynější žalované na nynějšího žalobce o rozvod manželství od stolu a lože zn. sp. Ck Xa 1067/33 a dospěl z nich k úsudku o důkazní moci a závazném hmotněprávním významu pravoplatného rozvodového rozsudku pro následující souzený spor rozlukový. Odvolací soud má za to, že bylo-li rozsudkem tím, jímž byl vysloven rozvod manželství z viny žalovaného, dokázáno, že rozvrat způsobil nynější žalobce svým chováním, nemůže se při pozdější žalobě rozlukové vzítí za dokázáno, že rozvrat způsobila teprve později nynější žalovaná svými styky s jiným mužem, které tedy nelze pokládati za důvod vzniku hlubokého rozvratu manželského, nýbrž jen za jeho následek. Toto stanovisko a úsudek odvolacího soudu jsou mylné.

Odvolací soud nesprávně hodnotí důkaz uvedenými spisy rozvodovými a nesprávně posuzuje význam rozsudku o rozvodu manželství v nich vydaného, který byl vydán na základě řízení ovládaného zásadou pojednací, a podléhajícího tedy libovolné dispozici procesních stran (Sb. n. s. č. 8537), pro spor rozlukový, pro nějž co do zjišťování okolností potřebných pro rozhodnutí o uplatňovaných důvodech rozlukových a o převážné vině na manželském rozvratu platí zásada vyšetřovací a pravdy materiální (§ 99 obč. zák., čl. VI č. 1 uvoz. zák. k c. ř. s., §§ 13 a 14 dv. dekr. ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s., § 10 nař. min. sprav. z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. a poslední věta § 13 zák. rozlukového), podle níž jest, berouc platný sňatek v ochranu

proti všelikému svévolnému odporu, důvody pro rozlukou z úřadu úplně vyšetřiti, zcela objasniti a přísně zkoumati nehledíc na vlastní doznání nebo souhlasnou vůli stran.

Rozdílem procesní povahy obou těchto sporů a rozdílností obou nároků, rozvodového i rozlukového, (rozvodem manželství od stolu a lože zanikají jen některá osobní práva, která nejsou nutným důsledkem manželského svazku, kdežto rozlukou zaniká manželství samo a rozloučením je dovoleno, aby uzavřeli nový platný sňatek (§ 22 rozluk. zák.), jest dáno i hledisko, pokud lze užití spisů a rozsudku předcházejícího sporu rozvodového jako listinného důkazu pro řízení rozlukové. Nelze proto rozsudek vydaný ve sporu rozvodovém bráti bez dalšího za podklad pro rozhodnutí nového sporu rozlukového a pokládati rozvodovým rozsudkem za pravoplatně rozsouzenou i pro spor rozlukový otázku hlubokého rozvratu manželství a viny na něm po případě i viny na rozluce (srov. Sb. n. s. č. 6527).

V souzeném sporu rozlukovém opřel žalobce svou žalobu o to, že žalovaná nezachovávala manželskou věrnost, že žije ve společné domácnosti s Josefem V. v K. a dopouští se cizoložství s ním, chodí s ním veřejně, při čemž se oba chovají důvěrně a vedou se podpaží, a že vinou žalované nastal tedy tak hluboký rozvrat manželství, že nelze na žalobci spravedlivě žádati, aby nadále setrval v manželském společenství se žalovanou. Nelze tedy říci, že by hluboký rozvrat byl uplatňován jako jediný důvod rozlukový.

Rozvodový rozsudek ze dne 29. března 1934, č. j. Ck Xa 1067/33-11, který bere odvolací soud za základ svého napadeného rozhodnutí, byl, jak z projednacího protokolu ze dne 19. března 1934, č. j. Ck Xa 1067/33-10, vychází najevo, vydán na základě dohody stran, když žalobkyně předem prohlásila, že pro případ povolení rozvodu podle prosby žalobní nebude požadovati na žalovaném manželovi výživné a toho se proti němu i do budoucna vzdává, blíže označila nádvky žalovaného v žalobě všeobecně tvrzené, načež žalobce dozna, že se dopustil těchto urážek, že žalobkyni dne 9. října 1933 několikrát udeřil, dne 17. listopadu 1933 se ze společné domácnosti odstěhoval, vzav zpět obvinění (týkající se i její manželskou věrnost porušujících důvěrných styků s Josefem V.), které v odpovědi na žalobu proti žalobkyni vznesl, i svůj návrh na vyslovení rozvodu z viny žalobkyně. Na to prohlásily souhlasně obě strany, že nastal v jejich manželství hluboký rozvrat a nepřekonatelný odpor.

Procesní soud pak podle uvedených prohlášení sporných stran vydal rozsudek ze dne 29. března 1934, jímž vyslovil rozvod manželství z viny žalovaného z důvodů § 109 obč. zák. § 13 e), h), i) rozl. zák., máje hluboký rozvrat manželský za zjištěný, jak výslovně uvádí, podle § 266 c. ř. s. hledíc na souhlasné v té příčině udání sporných stran. Otázka žalobcem v rozlukovém sporu tvrzené manželské nevěry a cizoložství žalované v rozvodovém sporu, tedy vůbec ani řešena nebyla,

nehledíc ani na to, že i otázka hlubokého rozvratu manželského jest otázkou právní, již rozřešiti si musí soud sám na podkladě spolehlivě objektivně zjištěných skutkových předpokladů, a nemůže k ní dospěti způsobem v § 266 c. ř. s. uvedeným, který platí pouze pro doznání určitých skutečností, a to pouze ve sporech projednávaných podle zásady projednací.

Šlo tu o zastřený rozvod dobrovolný, ježto rozsudek rozvodový měl sice formu rozsudku kontradiktorního, ale ve skutečnosti se zřením na vzájemný souhlas obou manželů šlo o zakryté uznání a souhlasnou dohodu obou manželů v příčině otázky rozvodu i viny na něm.

Takovýto rozsudek rozvodový nemohl by (srov. na př. rozhodnutí Sb. n. s. č. 15167 a 11498) sloužiti ani za podklad pro povolení přeměny rozvodu manželství na jeho rozloučení podle § 17 zák. rozluk., tím méně za závazný základ pro vyslovení rozluky manželství na podkladě řádné rozlukové žaloby, jejíž skutkový základ musí býti na základě přísného vyšetření zcela spolehlivě a nepochybně zjištěn.

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu je tedy právně mylné a právem mu dovolání vytká, že předchozí rozsudek rozvodový nemůže býti podkladem pro rozsudek rozlukový.

Ježto odvolací soud pro svůj mylný právní názor se nezabýval vývody odvolání žalované (ani odvolacího sdělení žalobcova), byl napadený rozsudek podle § 510 c. ř. s. zrušen.

Čís. 16657.

Skončil-li pracovní poměr před účinností vládn. nař. č. 141/1937 Sb. z. a n. o závaznosti hromadných pracovních smluv (před 30. červnem 1937), nemá zaměstnanec nároku na odměnu za práci přes čas, třeba se ujednáním o paušální odměně za práci přes čas individuální služební smlouva odchylovala v zaměstnancův neprospěch od hromadné smlouvy pracovní, kterou uzavřely organizace zaměstnanců a zaměstnavatelů, jejichž členy byli oba smluvci.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 2956/37.)

Srov. rozh. č. 15001, 12364, 11822, 5479 Sb. n. s.

Žalobce byl zaměstnán u žalované akciové společnosti V. jako zřízenec benzimového čerpadla od 25. ledna 1931 do 9. ledna 1937 za 190 Kč a průměrnou provisi 32 Kč 50 h týdně. Podle písemného ujednání byla v uvedené mzdě obsažena i odměna za práce přes čas. Dne 9. ledna 1937 dostal žalobce ujednanou týdenní výpověď. Obě strany rozepře byly členy organizací, které sjednaly kolektivní smlouvu, schválenou ministerstvem obchodu. Tvrdě, že ujednání o paušální mzdě za práce přes čas jest nicotné, domáhá se žalobce odškodnění za odpra-

covaných 2594 hodin přes čas, a to 4 Kč 65 h za hodinu, tudíž celkem 12.062 Kč 10 h. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud odmítl žalobcovu odvolání co do částky 222 Kč 50 h za výpočetní lhůtu, jinak odvolání nevyhověl.

Nejvyšší soud dovolání nevyhověl.

Důvody:

Nižší soudy zjistily, že žalobce sjednal se žalovanou firmou jednotlivou (individuální) smlouvu pracovní ze dne 26. ledna 1931, podle níž mu byl přiznán pevný plat 190 Kč týdně a provise a ustanoveno, že v žalobcově platu je zároveň zahrnuta odměna za pracovní úkony přes normální pracovní dobu konané. Dále bylo zjištěno, že oba smluvci byli a jsou členy organizací, které uzavřely hromadnou smlouvu, jež byla ujednána mezi gremiem pražského obchodnictva a pomocnicíkou hromadou příslušníků tohoto gremia a schválena výnosem ministerstva obchodu ze dne 22. dubna 1930, č. j. 22.194/30. Podle této kolektivní smlouvy byly zavedeny minimální platy a co do práce přes čas bylo ustanoveno pod č. 7, že se práce přes čas »honoruje za každou započatou hodinu normální mzdou, připadající na jednu pracovní hodinu, zvýšenou ve všední dny o 50%, o nedělích o 100%« a že »se každá započatá hodina počítá za celou«.

V době sjednání uvedené hromadné smlouvy nebylo stranám, přes to, že byly členy organizací, které uzavřely kolektivní smlouvu, bráněno, aby ujednaly individuální smlouvu služební odchylnou od hromadné smlouvy, ať již byla odchylka učiněna ve prospěch zaměstnance, či zaměstnavatele (plen. rozh. ve Sb. n. s. č. 5479, Sb. n. s. č. 11822, 12364 a j.). Teprve vládním nařízením č. 89/1935 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dnem 30. dubna 1935, bylo stanoveno (§ 4), že smlouvou jednotlivou nesmějí býti mzdové nároky zaměstnancovy, plynoucí z ustanovení hromadných smluv pracovních, zkráceny, leda že by k takovému zkrácení daly souhlas organizace zaměstnanecké, jež sjednaly hromadnou smlouvu pracovní, a že na místo odporujících tomu ustanovení jednotlivé smlouvy, která jsou z tohoto důvodu neplatná, nastupují příznivější ustanovení hromadné smlouvy pracovní. Tento zákaz se však nevztahuje na individuální služební (pracovní) poměry, založené již před účinností dotčeného vládního nařízení, jak nejvyšší soud odůvodnil ve svém rozhodnutí ve Sb. n. s. č. 15001, k němuž se pro stručnost odkazuje. Teprve vládním naříz. č. 141/1937 Sb. z. a n., jež nabylo účinnosti dne 30. června 1937, bylo ustanoveno, že se zákaz úchytek v jednotlivých smlouvách, k nimž nedaly souhlas jednotlivé zaměstnanecké organizace, vztahuje na jednotlivé smlouvy, jež byly sjednány před účinností právě dotčeného nařízení (§ 5, odst. 2, uved. nař.).

Žalobce se domáhá odměny za práce přes čas konané v době od 2. ledna 1934 do 9. ledna 1937 a podle toho, co svrchu vyloženo, když

se žalobcův pracovní poměr skončil již přede dnem 30. června 1937, je zjevné, že o pracovním poměru žalobcově bylo lze ujednatí jednotlivou smlouvu, odchylnou od hromadné smlouvy pracovní též v neprospěch zaměstnancův, takže v souzené věci jest vycházeti z individuální smlouvy sjednané mezi spornými stranami. Nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil v plenárním rozhodnutí ze dne 21. června 1937, Pres. 398/37, (Sb. n. s. č. 16217) — k němuž se odkazuje — zásadu, že úmluva stran o odměně za práce přes čas není zakázána a že lze platně i paušalovatí odměnu za takové práce a že nezáleží ani na tom, zda příslušné správní úřady práci přes čas povolily, či nikoliv. V souzené věci se stalo takové paušalování odměny za práci přes čas, žalobce byl podle něho odměňován a nemá tudíž dalšího nároku z důvodu práce přes čas konané. Nezáleží proto na tom, zda žalobce byl přiměřeně placen za všechny své pracovní úkony úhrnkově, či zda žalovaná firma byla obohacena na jeho újmu, obdržel-li ujednaný paušál a neodporoval-li platnosti dohody z jiných důvodů, než pro její neplatnost pro zákaz úředně nepovolené práce přes čas. Uplatňovaný nárok bylo tudíž zamítnouti.

Čís. 16658.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Zaměstnanec, jenž byl přijat jako prodavač v zaměstnavatelově podniku a kterého podle ujednání mohl zaměstnavatel přidělití také k jiným pracím v každé své filiálce, není zásadně povinen konati trvale jen práce ve skladišti jako skladník.

Není důvodem pro předčasné propuštění zaměstnance podle § 34 č. 4 zák. o soukr. zaměstn., odmítl-li zaměstnanec konati práce, které nebyly aspoň přibližně rovnocenné těm, k nimž se služební smlouvou zavázal, k nimž byl způsobily a jež mohl konati bez újmy pro své zdraví a služební postavení.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv I 3222/37.)

Žalobce uzavřel dne 1. ledna 1936 se žalovanou akciovou společností služební smlouvu, podle které měl pracovatí v podniku žalované jako prodavač a ředitelství podniku mělo právo přidělití jej buď trvale nebo přechodně také k jiným pracím v každé z filiálek patřících žalované. Plat byl sjednán 12.350 Kč ročně, splatný ve 13 stejných částkách k poslednímu dni každého měsíce a 15. prosince každého roku jako novoročné. Výpověď sjednána šestitýdenní, končící se posledního dne každého kalendářního měsíce. Po nastoupení služby byl zaměstnán jako první prodavač v buffietu, kde bylo zaměstnáno vedle něj 5 až 6 pomocnic a podléhal dozorcímu úředníku na potravinářské oddělení. Jako první prodavač měl na starosti doplňování zboží na pultě, telefonoval s dodavatelem, když zboží došlo, jinak prodával zboží zákazníkům a

v nutných případech přinesl mísu 60 až 80 chlebičků. Dne 4. neb 5. ledna 1936 bylo žalobci oznámeno, že je přeložen do potravinářského skladiště na D. nádraží, kde se měl zapracovati jako skladník, který je u žalované placen měsíčně a lépe než prodavač a je přihlášen k penzijnímu pojištění. Ježto žalobce odmítl nastoupiti službu ve skladišti byl dne 7. ledna 1936 okamžitě propuštěn. Tvrdě, že žalovaná jej propustila bezdůvodně, ježto jej přidělila k namáhavější práci s jeho zdravím se nesnášející, domáhá se na žalované zaplacení 2.400 Kč 80 h s přísl. za výpovědní lhůtu, alikvotní částí dovolené a poměrné části remuneratione. Nižší soudy uznaly částečně podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Ze služební smlouvy plyne, že byl žalobce přijat jako prodavač a že se tedy zavázal především k službě prodavače a že jen uznal právo žalované přidělití jej buď trvale nebo přechodně také k jiným pracím v každé z filiálek žalované. Žalobci se musilo jeviti, že právo žalované sluší vykládati omezujícím způsobem a že žalovaná jest oprávněna přidělití mu jen vedle služeb prodavače též jiné práce ve filiálkách, ne však nahradití jeho zaměstnání prodavače jiným, zejména pak mnohem namáhavějším po fyzické i duševní stránce a nebezpečným zdraví. Zamýšlela-li žalovaná něco jiného, měla se v písemné smlouvě jinak vyjádřiti a nejasné vyjádření spadá jen na její vrub. Smlouvu, o níž jde, nelze vykládati podle poctivosti a dobré víry tak, jak činí žalovaná. Žalobce, který byl přijat podle uvedené smlouvy jako prodavač, musel si býti vědom, že v závodě žalované, kde provedena podrobná specialisace, bude mítí lehkou, fyzickou i duševní práci prodavače, k níž mu může býti uložena přechodně neb trvale nějaká jiná práce ve filiálce, ale ne nahrazena prací ve skladě, kde se nesmí topiti, kde jde o fyzicky a duševně obtížnou práci, byť lépe placenou a pojištěnou, ale zdraví — cennějším statku — nebezpečnou. Jestliže by žalobce měl uloženo dojiti jen občas do skladu pro zboží v menší filiálce vedle prací prodavače, je to něco zcela odlišného od trvalého prodlévání ve skladišti zdraví nebezpečném při vysilující tělesné i duševní práci, jakou se jeví zjištěná práce skladníka v závodě žalované, i když se nepřihlíží k znaleckému posudku, který dochází k téměř závěru. Rozkaz žalované, aby žalobce nastoupil práci ve skladu, nebyl proto odůvodněn obsahem smlouvy a předpisy, jimiž se řídí pracovní poměr, a žalobce mohl důvodně odepřítí konati uložené mu práce ve skladišti, zejména když byl nemocen a jak z jeho vzhledu je patrné, na práci uvedenou by zdravím svým nestačil. Žalovaná nemůže jednostranně měnití pracovní smlouvu, třebaš šlo dle jejího mínění o výhodu pro žalobce, a nemůže ho pohružkou propuštění přimětí ke změně zaměstnání, na niž nemá práva a jejíž výhodnost přijmouti pro sebe náleží do okruhu volného žalobcova rozhodnutí. Je proto okamžitě propuštění žalobce ze zaměstnání pro odpirání nastoupiti nové zaměstnání bezdůvodné a žalobci právem náleží náhrada přisouzená mu napadeným rozsudkem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Nižší soudy zjistily, že žalobce byl žalovanou firmou přijat do služby jako prodavač a že bylo ujednáno, že ředitelství podniku má právo ho buď trvale, buď přechodně přidělití také k jiným pracím v každé své filiálce. Podle tohoto ustanovení smlouvy měl žalobce býti zásadně zaměstnán službou prodavače, mohl však býti též přidělen k jiným pracím ve filiálkách, t. j. v prodejnách, nikoliv však v jiných obchodních místnostech žalované firmy, zvláště ne ve skladišti. Nezavázal-li se žalobce konati službu též na jiných místech než v prodejnách, mohl býti přeložen na takové místo jen se svým souhlasem, zejména když v souzené věci nešlo o přechodné práce náhradní ani nebyly pro nutnost takového přeložení uvedeny důležité důvody věcné, a byly-li dotčenou změnou dokonce též dotčeny zájmy žalobcovy, což se v této věci skutečně stalo, ježto práce ve skladišti byla obtížnější a namáhavější, což plyne ze zjištění nižších soudů o druhu, způsobu a povaze prací skladníkůvých.

Řízení práce, dispozice pracovní silou zaměstnancovou přísluší ovšem zaměstnavateli, avšak jen v mezích smlouvy a přiměřeně (§ 4 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.), a smlouvu jest tu vykládati podle čl. 278 obch. zák. a § 914 obč. zák., t. j. podle zásady poctivosti a víry v obchodním styku. Byl-li tedy žalobce přijat a zaměstnán jako prodavač ve filiálce a zavázal-li se konati také jiné práce ve filiálkách žalované firmy, mohl zaměstnavatel na něm žádati výkon rovnocenných nebo aspoň přibližně stejných prací, k nimž byl způsobití a jež mohl konati bez újmy pro své zdraví a své postavení, nikterak však práce ve skladišti, pro něž ani nebyl vyškolen, jak to připouští samo dovolání. Odmítl-li žalobce konati tyto služby, nelze toto odepření pokládati za neposlušnost ve smyslu § 34 č. 4 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., odůvodňující jeho propuštění ze služby.

Čs. 16659.

Mezimístní právo soukromé.

Žalobu podanou nemanželským dítětem, zplozeným a zrozeným na Slovensku z matky mající tam bydliště, na určení otcovství a plnění výživného i žalobu podanou nemanželskou matkou na náhradu útrat slevnutí proti nemanželskému otci dítěte (tuzemci), bydlicímu v zemi České nebo Moravskoslezské, jest posuzovati podle práva platného na Slovensku.

V takovémto případě se může nemanželské dítě domáhati jak soudního výroku o zjištění otcovství, tak nároku na výživné sporem zahájeným u soudu v obvodu země České nebo Moravskoslezské i tehdy,

uznal-li nemanželský otec otcovství k dítěti v nesporném řízení. Jeho uznání otcovství prohlášené v nesporném řízení má tu jen účinek doznání skutečnosti soulože.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1938, Rv II 504/37.)

Srov. rozh. č. 7601, 8974 Sb. n. s.

Žalovaný, bydlící nyní v O. (v zemi Moravskoslezské) souložil v roce 1933, kdy bydlil v Z. (v zemi Slovenské), s žalobkyní nezletilou Annou Č., která bydlila a dosud bydlí rovněž v Z. a jež porodila z tohoto poměru dne 26. února 1934 dítě. Žalobou, podanou u okresního soudu v O. (v zemi Moravskoslezské), domáhá se nezletilý Miroslav Č. uznání otcovství a placení výživného a nemanželská matka nezletilá Anna Č. zaplacení 600 Kč s příslušenstvím jako náhrady útrat slevnutí. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud uvedl v otázce v právní větě vytčené v

d ů v o d e c h:

Vývody dovolání vytýkají napadenému rozsudku zmatečnost podle § 477 č. 6 c. ř. s., záležející prý v tom, že bylo rozhodnuto o vyživovací povinnosti žalovaného sporem, ač se tak mělo státi v řízení nesporném, bylo-li otcovství k žalujícímu dítěti závazně uznáno před poručenským soudem (§ 16 I. dílčí novely k obč. zák.). Před řešením této otázky nutno si však uvědomiti, že v souzeném případě jde o žalobu nemanželského dítěte, zplozeného a zrozeného na Slovensku z matky, mající tam stále bydliště, proti otci (tuzemci) bydlícímu v zemi Moravskoslezské. Nutno v takovém případě užití zásad mezimístního práva, jež se posuzují podle obdoby kolísání norem mezinárodního práva. Podle těchto zásad platí o určení nemanželského otcovství, o nároku nemanželského dítěte na výživu a nároku nemanželské matky proti otci dítěte právní řád oné právní oblasti státu, jejímž příslušníkem jest matka v době narození dítěte, a zákonů platných ve druhé právní oblasti státu jest užití jen za předpokladu, že otec i matka mají v době narození dítěte bydliště v této druhé oblasti, a pokud jsou matce nebo dítěti příznivější (obdobně rozh. č. 7601, 8974 Sb. n. s.); z toho však plyne, že souzený případ nutno posouditi podle práva platného na Slovensku. Podle toho práva třeba pokládati za nemanželského otce toho, kdo v kritické době, jež není delší než 10 měsíců ani kratší než 6 měsíců před porodem, pohlavně obcoval s matkou; ustanovení obdobné § 16 I. dílčí novely k obč. zák. je však právu na tamním území platném cizí, poručenský soud nemůže tam výživné určit v řízení nesporném, toto musí býti vždy vymáháno sporem — není-li tu dohody stran — (§ 11, odst. 2, zák. XIX/1877 a § 1 č. 2 písm. i) zák. I/1911 v doslovu čl. VI zák. č. 161/1936 Sb. z. a n.). Lze sice k určení výživného podle § 16 I. dílčí

novely k obč. zák. místo příslušného poručenského soudu na Slovensku určit podle § 28 j. n. také soud jiný (rozh. č. 15429 Sb. n. s.) v zemi České nebo Moravskoslezské, ale žádné ustanovení neukládá nemanželskému dítěti, zastoupenému poručníkem, povinnost, aby tak postupoval. Právní předpisy platné na Slovensku nevykládají tedy nikterak pořad práva pro určení výživného ani tehdy, když otcovství jest uznáno, naopak předpokládají jej ve všech případech, v nichž vyživovací povinnost anebo výše výživného je sporná, a proto nejde o zmatek podle § 477 č. 6 c. ř. s., domáhá-li se nemanželské dítě, jehož matka v době narození dítěte měla stále bydliště na Slovensku, nároku na výživné sporem před soudem na území České nebo Moravskoslezské, i kdyby otcovství nebylo sporné.

Ježto na Slovensku neplatí ustanovení § 16 I. dílčí novely k obč. zák., nelze v souzeném případě užití ani zásad vyslovených v rozhodnutí č. 734, 6210, 15962 Sb. n. s., že otázka otcovství k nemanželskému dítěti je pravoplatně vyřešena, uznal-li je nemanželský otec před poručenským soudem, a že lze se pak domáhati určení výživného sporem jen tehdy, poukázal-li poručenský soud poručníka k žalobě formálním pravoplatným usnesením, doručeným též nemanželskému otci. Prohlášení žalovaného, učiněné v nesporném řízení před dožádaným soudem, že uznává otcovství k nezletilému Miroslavu Č., nezakládá tudíž samostatného zavazovacího důvodu a nemá proto jiného účinku než doznání některé skutečnosti; nezbavuje tedy žalovaného ani možnosti, aby ve sporu uplatňoval okolnosti, jež by mohly domněnku nemanželského otcovství zvrátiti. Na druhé straně není proto ani žalobci zabráněno, aby se ve sporu domáhal soudního výroku o nemanželském otcovství žalovaného, třebaže jinak podle práva, platného na Slovensku, má toto zjištění zpravidla jen předurčující význam pro řešení vyživovací povinnosti.

Čís. 16660.

Před účinností § 151 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., že o nárocích z nesprávné výměry nebo výplaty služebních požitků upravených služebním řádem vydaným na základě § 210, odst. 1, plat. zák., rozhodují především správní úřady v pořadí stolic, nebylo promlčení řečených nároků na překážku to, že se zaměstnanec domáhal nápravy u příslušných správních úřadů. Přerušení promlčení se mohlo státi toliko zahájením sporu u řádného soudu a řádným pokračováním v něm.

Pokud přísluší zaměstnanci státních lesů a statků, převzatému státním pozemkovým úřadem, nárok na časový postup ve služném.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1938, Rv I 2331/35.)

Žalobci, jež byl nejprve jako lesní správce vnučeným správcem velkostatku B. a od 1. července 1921 až do 24. dubna 1923 úředním správcem uvedeného velkostatku a úřední správou jmenován lesmistrem,

upravil státní pozemkový úřad, který na onom zabraném velkostatku podle zákonů o pozemkové reformě hospodařil, dekretem z 29. října 1921 požitky, počínaje 1. červencem 1921, tak, že žalobcovy požitky činily na hotovosti 26.401 Kč ročně s tím, že se dnem 1. listopadu 1921 určují požitky ty hledíc na zvýšený počet členů rodiny o jedno dítě takto: základní služné 6.300 Kč, roční drahotní příspěvek 3.204 Kč měsíční mimořádná výpomoc 6.720 Kč, 100% zvýšení uvedené výpomoci 6.720 Kč, cena deputátu 6.125 Kč, celkem hotově 29.069 Kč. Mimo to byl žalobci přiznán tímž dekretem naturální byt, světlo a 42 pr. m. palivového dříví s tím, že užívání zahrady, rybolovu a jiných požitků naturálních zůstává nezměněno. Místní přídavek žalobci přiznán nebyl. Při převzetí velkostatku byl žalobce převzat ministerstvem zemědělství pro podnik státních lesů a statků výnosem ministerstva zemědělství ze dne 20. září 1923 stanoveno, že jeho požitky zůstávají nezměněny. Výnosem ředitelství státních lesů a statků ze dne 23. března 1929 byly žalobci upraveny požitky s platností od 1. července 1929 takto: základní služné 7.308 Kč, drahotní přídavek 3.852 Kč, měsíční mimořádná výpomoc 8.160 Kč, 100% zvýšení dotčené výpomoci 8.160 Kč, cena deputátu 6.125 Kč, tedy celkem 33.605 Kč. Podle toho výnosu byly přiznány žalobci naturální požitky: bezplatný byt, 24 pr. m. palivového dříví, užívání zahrady a rybolovu podle dosavadní zvyklosti s tím, že pensijní pojištění platí zaměstnavatel celé a důchodová daň se sráží. Naposledy řečený výnos zrušilo ředitelství státních lesů a statků výnosem z 30. července 1929. Ustanovovací listinou ze dne 5. července 1929 bylo žalobci propůjčeno služební místo V. platové stupnice a přiznány mu nároky podle uvedené stupnice dle služebního řádu pro zaměstnance podniku státní lesy a statky s účinností od 4. ledna 1927 s tím, že naturální příjmy budou stanoveny podle směrníc ze dne 17. července 1928. O odvoláních podaných žalobcem jak co do zrušení výnosu ze dne 23. března 1929, tak co do zařazení a přiznaných požitků výnosem z 5. července 1929 rozhodlo s konečnou platností v neprospěch žalobcův ministerstvo zemědělství dekretem ze dne 16. února 1933. Tvrdě, že vedle peněžitých požitků, upravených dekretem státního pozemkového úřadu z 16. července 1921, měl podle směrníc pro velkostatkářské úředníky též nárok na časový postup, že však žalovaný stát mu tento časový postup nepřiznal, vyplácel mu nadále nezměněné peněžité požitky a od 1. července 1926 přestal mu vypláceti do té doby čtvrtletně vyplácené reluované deputáty, takže za dobu od 1. prosince 1923 až do 31. srpna 1929 obdržel místo 160.019 Kč 67 h z tohoto titulu pouze 147.797 Kč 17 h, že si tudíž žalovaný neprávem zdržel 32.777 Kč 50 h, a to jednak proto, že mu nepřiznal požitky zvýšené podle časového postupu podle uvedených směrníc pro velkostatkářské úředníky z roku 1921, jednak že mu nepřiznal vyrovnávací přídavek za dobu od 1. února 1927 do 31. srpna 1929, dále že ačkoli co do naturálních a jiných požitků měl v době převzetí do služeb žalovaného státu vedle reluovaného deputátu 42 pr. m. rozštípaného palivového dříví, jež mu mělo býti do-

dáno do dřevníku, naturální byt, světlo, zahradu, lékaře a léky, rybolov a zaměstnavatel platil za něho pensijní pojištění i daň z příjmu, neplnil žalovaný stát všechny tyto vedlejší a naturální požitky od roku 1924, kdy žalobce byl přeložen z Ž. do D., že podle dekretu ministerstva zemědělství ze dne 29. září 1923 nedostal některé požitky, ač se přeložení stalo s neztenčenými požitky, takže má nárok na náhradu za štípání dříví a uložení tohoto dříví do dřevníku za dobu od ledna 1926 do srpna 1929 v částce 4.987 Kč 50 h a za dobu od r. 1924 do srpna 1929, t. j. za pět a $\frac{3}{4}$ roku náhrady za rybolov v částce 6.900 Kč, domáhá se žalobce zaplacení 44.665 Kč s přísl.

Proti žalobě namítl žalovaný stát, že žalobcův nárok je promlčen i podle občanského zákona i se zřetelem na ustanovení § 151 plat. zák. a § 210 služeb. řádu co do nároků na štípání dříví a jeho uložení do dřevníku, že o tomto nároku bylo rozhodnuto již dvěma pravoplatnými výnosy ministerstva zemědělství z 28. června 1927 a z 9. ledna 1929, takže se zřetelem na ustanovení § 2 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. žalobce promeškal lhůtu k podání žaloby ve věci samé, že žalobce neměl nároku na časový postup, poněvadž v dekretu státního pozemkového úřadu není mu časový postup přiznán, a že není povinen platiti za žalobce důchodovou daň, celý pensijní příspěvek, náklad na lékařské ošetření a nákup léků, náhradu za štípání a uskladnění dříví, a co se týká rybolovu, že ocenění jeho žalobcem je nepřiměřené a jeho reluování proti zvyklostem; v příčině převzetí žalobce do služeb žalovaného, že žalobce byl převzat ministerstvem zemědělství do podniků státní lesy a statky dnem 25. dubna 1923 za účinnosti směrníc vydaných pro převzetí zaměstnanců při skutečném převzetí velkého majetku pozemkového do vlastnictví státního ministerstvem zemědělství ze dne 9. ledna 1923, že podle uvedených směrníc rozhodnutí stran mimořádných požitků jako jsou tantiemy, remunerační a podobně, tedy příjmy a výhody neposkytované pravidelně zaměstnavatelem, bylo vyhrazeno ministerstvu zemědělství; konečně že vydáním ustanovovací listiny podle služebního řádu s účinností od 4. ledna 1927 pozbyla veškerá předchozí ujednání platnosti a od 1. února 1927 zanikl nárok na všechny dosavadní příjmy žalobce a nastoupily služební příjmy podle služebního řádu, a to ve smyslu ustanovení § 237 téhož řádu a tedy zejména zanikly žalobcovy nároky na vedlejší a naturální příjmy, pokud přesahují naturální příjmy přiznávané podle směrníc o naturálních příjmech připojených ke služebnímu řádu; že se žalobce domáhal neprávem vyrovnávacích přídavků ve smyslu § 237, odst. 4, služeb. řádu hledíc na to, že před svým ustanovením požíval vyšších naturálních příjmů, než má požívat podle směrníc a dle služebního řádu po svém ustanovení. Soud své stolice uznal podle žaloby co do částky 43.133 Kč 75 h s přísl. Odvolací soud na odvolání žalovaného zamítl žalobu i co do částky 42.048 Kč 75 h s přísl., jinak odvolání nevyhověl. Důvody: Jak z žalobcova přednesu je zřejmé, opírá žalobce svůj nárok na doplacení služebních požitků za dobu do 31. srpna 1929 jed-

nak o výnos státního pozemkového úřadu ze dne 20. října 1921, výnos ministerstva zemědělství ze dne 20. září 1923 a výnos ředitelství státních lesů a statků v P. ze dne 23. března 1929, jednak o ustanovovací listinu ministerstva zemědělství ze dne 5. července 1929, dekret ředitelství státních lesů a statků v P. ze dne 28. července 1929 a předpisy § 210, odst. 1, plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n. a služebního řádu podle něho vydaného. Odvolatel má pravdu, že první soud neposoudil věc správně v otázce částečného promlčení zažalovaného nároku. Správně v té příčině odvolatel uvádí, že je nutno rozlišovati žalobcovy nároky před a po ustanovení žalobce podle služebního řádu, jež se stalo ustanovovací listinou ministerstva zemědělství ze dne 5. července 1929, a to s účinností od 4. ledna 1927, a důsledkem čehož mu byly podle služebního řádu, vydaného k provedení ustanovení § 210, odst. 1, plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., upraveny služební požitky, počínaje dnem 1. února 1927, dekretem ředitelství státních lesů a statků v P. ze dne 28. července 1929. Vždyť až do dne 4. ledna 1927 žalobcův služební poměr nepodléhal dotčenému služebnímu řádu, vydanému na podkladě platového zákona č. 103/1926 Sb. z. a n., pročež se na něho nevztahovalo ani ustanovení, že především jest rozhodování o nárocích z ne- správné výměry nebo výplaty služebních příjmů upravených služebním řádem přikázáno úřadům správním (srov. § 151 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n.). Za toho stavu nemělo na počátek a průběh tříleté promlčecí lhůty dle § 1486 č. 5 obč. zák. vlivu to, že se žalobce podle svého tvrzení domáhal žádostí ze dne 20. února 1929 u ředitelství státních lesů a statků doplacení svých služebních požitků, pokud mu na ně nárok vzešel v době před 4. lednem 1927 resp. pokud jej vyvozoval z jiného titulu, než z ustanovovací listiny a platového dekretu vydaného podle ní dne 28. července 1929, a že tato jeho žádost na konec neměla úspěchu u správních úřadů. Poněvadž nedoplatky služebních požitků žalobcových pocházejí z doby do 31. srpna 1929 a žaloba byla podána teprve dne 14. června 1933, je zřejmé, že jeho žaloba byla podána teprve po projití promlčecí doby a že tedy námitka promlčení vznesená žalovaným jest důvodná. První soud mylně použil ustanovení zák. č. 217/1925 Sb. z. a n., neboť rozhodnutí ministerstva zemědělství ze dne 16. února 1933, pokud rozhodlo též o žalobcových nárocích, jež neprýští z platového zákona resp. ze služebního řádu na jeho podkladě vydaného, t. j. o nárocích z doby před 4. lednem 1927, nebo opřených o jiný titul než o ustanovovací listinu a dekret ze dne 28. července 1929, nemělo povahy rozhodnutí správního úřadu ve smyslu zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. S prvním soudem je souhlasiti jen v tom, že námitka promlčení není důvodná, co se týká zažalovaného nároku na doplatky žalobcových služebních požitků pramenících z ustanovovací listiny a z dekretu ze dne 28. července 1929, neboť podle služebního řádu mohl žalobce podat žalobu o dotčené doplatky teprve po rozhodnutí ministerstva zemědělství ze dne 16. února 1933, jak první soud správně vyloučil. Že tento svůj nárok žalobce uplatnil u svých nadřízených správ-

ních úřadů včas, t. j. před uplynutím promlčecí lhůty, je patrné z jeho žádostí ze dne 20. února 1929, došlé ředitelství státních lesů a statků v P. dne 23. února 1929. Jde tedy jen o otázku, zda posléze uvedený nárok, t. j. nárok na vyrovnací přídavek jest věcně odůvodněn. První soud má za to, že žalobci náleží nárok na vyrovnací přídavek, záležející v rozdílu mezi služebními požitky žalobci vyplácenými a požitky podle VIII. hodnotní třídy 3. platové stupnice, co se týká doby do 30. června 1927 a podle VII. hodn. tř. 1. platové stupnice co do doby od 1. července 1927. Tento názor však není správný. I když totiž z výnosu státního pozemkového úřadu ze dne 29. října 1921 plyne, že se služební zařazení žalobce stalo podle směrnic pro velkostatkářské úředníky a že mu podle nich byly stanoveny služební požitky, přece z toho neplyne, že byl žalobci též pro budoucnost přiznán nárok na časový postup, neboť nic takového v uvedeném výnose není obsaženo. Žalobce se mylí, má-li za to, že mu nárok na časový postup přísluší již proto, že tento nárok nebyl ve výnose státního pozemkového úřadu výslovně vyloučen. Vždyť již z úvodu směrnic jest patrné, že směrnice ty obsahují pouze zásady pro smluvní úpravu služebních požitků a poměrů úředníků a zřizenců na podnicích zemědělských a lesnických a že tedy, aby se staly v konkrétním případě závaznými, musí býti pojaty do smlouvy, což se však v souzeném případě nestalo v příčině přiznání nároku na časový postup. Rovněž ve výnosu ministerstva zemědělství ze dne 20. září 1923 nebyl žalobci přiznán nárok na časový postup, nýbrž pouze nárok na neztenčené požitky, t. j. požitky, jak byly žalobci stanoveny výnosem státního pozemkového úřadu ze dne 20. října 1921. Pokud pak žalobce svůj nárok na požitky VII. hodnotní třídy 1. platové stupnice opřel o výnos ze dne 23. března 1929, tu nehledě na to, že uvedený výnos byl dodatečně zrušen, nelze přehlédnouti, že jím byl přiznán žalobci nárok na zvýšené služební požitky teprve od 1. července 1927, tedy za dobu následující po 1. únoru 1927, od něhož nabyla účinností nová platová úprava podle ustanovovací listiny a dekretu ze dne 28. července 1929, podle jehož výslovného ustanovení služební příjmy stanovené tímto dekretem nastupují dne 1. února 1927 na místě všech dosavadních služebních požitků. Touto novou úpravou žalobcových služebních požitků ve smyslu služebního řádu, jehož ustanovením se žalobce výslovně podrobil, pozbyl tedy účinnosti shora dotčený výnos ze dne 23. března 1929, pokud jím byly žalobci přiznány vyšší požitky. Z toho, co vyloženo, je zřejmé, že odvolatel právem prvému soudu vytýká, že neměl při vypočtení vyrovnacího přídávku vycházeti z předpokladu, jako by žalobce měl nárok na služební požitky VIII. hodnotní třídy 3. platové stupnice resp. VII. hodnotní třídy 1. platové stupnice. S odvolatelem jest však dále souhlasiti i v tom, že první soud žalobci neprávem přiznal nárok na relutum deputátu oceněného ročně na částku 6.125 Kč a na náhradu za neoceněné naturální požitky rybolovu a rozštípání a složení deputátního dříví do dřevníku za dobu následující po 1. únoru 1927 — za dobu předchozí zanikl nárok

ten promlčením, jak bylo shora vyloženo. Vždyť podle § 237, odst. 4, služebního řádu, jemuž se žalobce podrobil a dle něhož služební požitky žalobcovy byly s výhradou platnosti stanoveny pro dobu, počínající se dnem 4. ledna resp. 1. února 1927, nelze při výpočtu vyrovnacího přídatku přihlížeti k dosavadním naturálním požitkům, jsou-li vyšší než naturální požitky, jež přísluší podle služebního řádu. Porovnají-li se pak žalobcovy služební požitky s vyloučením deputátních a jiných naturálních požitků, jež on pobíral před 1. únorem 1927, se služebními požitky, jež mu byly přiznány dekretem ze dne 28. července 1929, opět s vyloučením naturálních požitků přiznaných mu dle služebního řádu, tu je zřejmé, že naposledy uvedené požitky od 1. února 1927 jsou vyšší než jeho požitky před uvedeným dnem, neboť činily ročně 25.764 Kč proti dřívějším 25.344 Kč. Nebylo tu proto podmínek pro přiznání vyrovnacího přídatku podle § 237 služeb. řádu. Naproti tomu nelze přehlédnouti odvolatelem nenapadené zjištění prvního soudu, že žalobci i po vydání ustanovovací listiny byly poskytovány až do konce srpna 1929 stejné požitky v roční částce 25.340 Kč správně 25.344 Kč, ačkoliv mu dekretem ze dne 28. července 1929 byly od 1. února 1927 přiznány požitky ve výši 25.764 Kč. Byly tedy žalobci po dobu dvou let a sedm měsíců vypláceny požitky měsíčně o 35 Kč nižší, než mu dle dotčeného dekretu náležely. Pokud tedy se týká částky 1.085 Kč jako součtu měsíčních částek po 35 Kč za dobu od 1. února 1927 do 31. srpna 1929 s 5% úroky z prodlení z jednotlivých měsíčních částek od splatnosti té které částky, není odvolání důvodné. Jinak však bylo odvolání vyhověti a částečnou změnou napadeného rozsudku zamítnouti žalobu co do zbytku v částce 42.048 Kč 75 h s přísl.

Nejvyšší soud k dovolání žalobcovu zrušil napadený rozsudek v příčině nároku na vyrovnací přídatek od 1. února 1927 do 31. srpna 1929 i ve výroku o útratách a uložil odvolacímu soudu, aby o věci v mezích zrušení dále jednal a znovu rozhodl, jinak dovolání nevyhověl.

D ů v o d y:

Otázku promlčení žalobního nároku do dne 1. února 1927 rozhodl odvolací soud správně. Dovolací soud schvaluje tuto část odůvodnění napadeného rozsudku a odkazuje na ni žalobce, ježto dovolacími vývody nebyla vyvrácena. Dodává se jen, že uplatnění žalobního nároku vzniklého do dne 1. února 1927 v pořadu stolic správních nezpůsobilo přerušeni promlčení žalobcovu nároku na doplatky služného, ježto podle § 1497 obč. zák. jen uplatnění nároku žalobou a řádné pokračování ve sporu bylo by mohlo mít právní účinek, že by se bylo mohlo promlčení přerušiti. Že žalovaný nějakým projevem uznal žalobní nárok a že tím bylo přerušeno jeho promlčení, žalobce v dovolání ani neuplatňuje. V té části bylo dovolání zamítnouti.

Dále muselo býti dovolání zamítnuto i co do části náhrady za rybolov a za štípání a uložení dříví v době po prvním únoru 1927, neboť žalobce opominul po skutkové i právní stránce doložit v dovolání, že jeho nárok na částky za tuto dobu požadované jest po právu, a obíral se v dovolání jediné nárokem na vyrovnací přídatek. Tato vada dovolání nebyla napravena tím, že se konečný návrh v dovolání učiněný domáhal toho, aby byl obnoven rozsudek prvního soudu, ježto ve vývodech dovolání žalobcovu scházel podklad pro přezkoumání rozsudku odvolacího soudu v tom směru a nemohlo býti tudíž ani rozhodnuto o oprávněnosti konečného návrhu žalobcovu v dovolání, ježto dovolání nebylo po té stránce vůbec provedeno (§ 506, odst. 2, c. ř. s.).

Právnem však vytýká žalobce, že odvolací soud mylně posoudil věc, neuznav jeho nárok na časový postup. Při řešení této otázky nelze vycházeti jen z dekretu ze dne 10. září 1923, č. 70662/23, podle něhož byl žalobce přeložen do D. a v kterém bylo výslovně uvedeno, že jeho dosavadní požitky a služební poměr zůstávají nedotčeny, nýbrž nutno přihlídnouti i k dekretům dřívějším, které se staly součástí posledního právě uvedeného dekretu, když jimi byly upraveny služební požitky žalobcovy a jeho služební poměr. Proto mají tu význam i dekry ze dne 29. října 1921, č. 33065/21-III, a ze dne 15. července 1921, č. 30123, v nichž byl upraven žalobcův plat. V obou dekretech bylo se dovoláváno pro zařazení žalobcovu do platového schématu bývalých hodnotních tříd směrnic pro úpravu platů velkostatkářských úředníků a proto se tyto směrnice staly co do časového postupu žalobcovu v platu součástí dotčených všech dekretů platových.

Poněvadž se v dekretu ze dne 15. července 1921 a ze dne 29. října 1921 mluví o zařazení žalobce od platové stupnice bývalých hodnotních tříd, není pochyby, že pro něho platilo ustanovení § 23 dotčených směrnic, v kterémžto ustanovení jest o tomto zařazení řeč a v kterém jsou stanoveny postupové lhůty. Právnem proto první soud přiznal žalobci nárok na postup ve služném ke dni 1. července 1924 a ke dni 1. července 1927. K časovému postupu nutno tudíž přihlídnouti při řešení otázky, zda žalobci přísluší nárok na vyrovnací přídatek podle § 237, třetího odstavce, služebního řádu. To odvolací soud neučinil a schází v napadeném rozsudku skutkový podklad pro výpočet vyrovnacího přídatku. Bylo proto napadený rozsudek v této části zrušiti a odvolacímu soudu uložiti, aby o ní v mezích zrušení znova jednal a rozhodl (§ 510 c. ř. s.). V novém jednání bude na odvolacím soudu, aby zjistil úhrn stálých řádných služebních příjmů žalobcových po srážce pensijního příspěvku, jehož odčitelnost žalobce v dovolání uznal (§ 237, odst. 3, služ. řádu), porovnal pak tento úhrn ke dni 1. února 1927 a ke dni 1. července 1927 se služebním platem poukázaným žalobci dekretem ze dne 28. července 1929, č. 12847/1929, a podle výše obou platů pak rozhodl, zda žalobci příslušel ke dni 1. února 1927 a ke dni 1. července 1927 nárok na vyrovnací přídatek. Jak již odvolací soud právnem uznal, netřeba při výpočtu vyrovnacího přídatku

přihlížeti k žalobcovým příjmům naturálním a k relutu za ně, částečně mu vyplácenému, ježto nejsou tu podmínky ustanovení čtvrtého odstavce § 237 služ. řádu, za kterých jedině by bylo lze k těmto naturálním příjmům a k relutu za ně přihlídnouti a které se žalobce v dovolání ani nesnažil prokázati.

Čís. 16661.

Dokud nebylo schovateli soudem přímo uloženo vydání uschované věci, není schovatel oprávněn bez ukladatelova svolení vydati uschovanou věc výkonému orgánu při výkonu zatímního opatření vydaného proti třetí osobě. Učiní-li tak přece, jest jej uznati povinným k vydání věci ukladateli, nenamítal-li nemožnost vrácení věci.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1938, Rv I 1764/36.)

Žalobce dal koncem roku 1933 žalované zasilatelské firmě do uschování nábytek. Poté žalovaná vydala některé z uložených u ní věcí soudnímu vykonavateli při výkonu zatímního opatření povoleného usnesením okresního soudu civilního v P. firmě G. k zajištění jejího nároku proti ing. Dr. L., od něhož žalobce nábytek koupil. Tvrdě, že žalovaná věděla, že on je vlastníkem nábytku, který dal do úschovy, domáhá se žalobce na žalované firmě vydání věcí daných jí do úschovy. Soud prvního stádia zamítl žalobu. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. **Důvody:** V souzeném případě převzala žalovaná zasilatelka do úschovy nábytek. Jest jí tudíž pokládati za schovatelku a posuzovati věc podle předpisů (§§ 957 a další obč. zák.) o smlouvě schovací a nikoliv dle ustanovení obchodního zákona o špedici (rozh. č. 3068 Sb. n. s.). Podle § 957 obč. zák. se k vzniku schovací smlouvy vyžaduje odevzdání. Ze smlouvy schovací je odpověden schovatel pouze ukladateli, nikoliv též vlastníku věci. Jejím předmětem mohou být i věci, jež nepatří ukladateli. Není proto rozhodující pro posouzení rozepře, zda uschované věci patřily žalobci či firmě G. (rozh. č. 2462 Sb. n. s.). Je tedy schovatel ve smluvním poměru jen s ukladatelem a jen ten jest oprávněn domáhati se vydání uschovaných věcí. Přes to však se v souzené věci nemůže domáhati vrácení svršků. Žalovaný schovatel vydal totiž svršky ze své úschovy hledě na usnesení okresního soudu civilního v P., jímž bylo povoleno prozatímní opatření, a to při výkonu tohoto opatření dne 25. ledna 1934. Uvedeným usnesením byla totiž firmě G. k zajištění vlastnických nároků nikoliv proti žalované, nýbrž proti ing. Dr. L. povolena podle § 381 ex. ř. zatímní opatření uschováním a správou svršků, o něž jde, tedy prostředky podle § 382 č. 1, 2 ex. ř., jež by byly dovoleny jen proti odpůrci ing. Dr. L., nikoli však proti žalované, která jako osoba třetí měla svršky v detenci a u níž byla možná dle § 382 č. 7, ex. ř. jen obstarávka nároku na vydání, kdyby byl ing. Dr. L. ukladatelem nábytku. Tomuto usnesení neodporovali a

nepodalí rekurs ani ing. Dr. L., ani žalobce z důvodu nepřipustnosti prostředků podle § 381 č. 1, 2 ex. ř. proti žalované jako osobě třetí a usnesení nabylo právní moci. Nebylo tedy bezdůvodné vydání svršků, o něž jde, osobě jiné, když ta si vymohla soudní opatření, a žalovaná neporušila povinnosti § 961 obč. zák. jí uložené podrobením se soudnímu příkazu, když žalobce sám v příslušném řízení nedovedl dosíci toho, co nyní žádá, aby učinila v příslušném řízení tehdy nezúčastněná žalovaná. Tvrdil-li tedy žalobce ve sporu toliko, že vydání svršků bylo bezdůvodné, namítala a také dokázala žalovaná, že je vydala bezdůvodně.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Odvolací soud pokládá za nesporné, že žalobce dal žalované svrchu uvedené movité věci do úschovy a že ta je vydala soudnímu výkonému orgánu na základě usnesení, jímž firmě Emil G. bylo proti ing. Dr. Oskaru L. povoleno zatímní opatření uschováním a správou svršků, daných Dr. Oskarem L. žalované firmě do úschovy, jejichž seznam se shoduje s věcmi v rozsudku uvedenými. Odvolací soud doličuje správně, že jest sporný případ posuzovati podle ustanovení o smlouvě schovací a správně také uvádí, že uvedeným zatímním opatřením bylo povoleno firmě Emil G. uschování a správa sporných svršků k zajištění jejich vlastnických nároků nikoliv proti žalované (ani proti žalobci), nýbrž proti ing. Dr. L.; že prostředky uvedené v § 382 č. 1, 2 ex. ř. byly přípustné jen proti Dr. L. (neboť odst. č. 1 a 2 § 382 ex. ř. výslovně se vztahují jen na svršky, nalézající se v úschově ohrožené strany), nikoliv proti žalované, jež ony svršky měla ve své detenci jako osoba třetí, proti níž by byla bývala dovolena jen obstarávka podle § 382 č. 7 ex. ř. Přes to má však odvolací soud za to, že se žalobce nemůže s úspěchem domáhati na žalované firmě vrácení oněch svršků, protože usnesení o povolení zatímního opatření nabylo formálně moci práva a žalovaná prý neporušila povinnosti § 961 obč. zák. jí uložené, když se podrobila soudnímu příkazu zatímním opatřením udělenému.

Tento názor je právně mylný. Ono zatímní opatření neobsahovalo soudního příkazu řízeného na žalovanou firmu, jímž by přímo byla bývala dotčena. Bylo pouze povoleno firmě Emil G. uschování a správa věcí u žalované uschovaných a zakázáno ing. Dr. L. zcizení a zastavení těchto věcí. Žalovaná firma je proto podle obdoby § 262 ex. ř. nemusila vydati výkonému orgánu, dokud jí to soudem nebylo přímo uloženo, což se mohlo státi teprve po zabavení nároku žalobce na vydání těchto věcí (§§ 325 a násl. ex. ř.), po případě na základě zatímního opatření proti žalobci jako odpůrci vydaného. Nebyla-li však podle zákona nucena ony věci vydati, porušila žalovaná svou povinnost uschovatele, když je bez nutnosti a bez ukladatelova svolení vydala třetí osobě a je povinna je vrátiti (§§ 961, 962, 965 obč. zák.).

Ježto žalovaná firma nenamítala nemožnost plnění anebo vrácení uvedených věcí, ani nenamítala, že by některé z předmětů v žalobě uvedených jí do úschovy odevzdány nebyly, bylo žalobnímu návrhu vyhověti, pokud jde o první alternativu žalobního petitu.

Čís. 16662.

Objednatel inserátu není povinen zaplatit inserčné, nastaly-li v úpravě nebo v rozsahu nákladu listu, v němž inserát byl objednán, anebo v jiných podstatných směrech takové změny padající na vrub majitele listu, které by se přičítaly zájmům objednatele inserátu takovou měrou, že by se další uveřejňování inserátu nemohlo pokládati za plnění inserční smlouvy.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1938, Rv I 2295/36.)

Žalovaná firma Č., rybí průmysl, společnost s ručením omezeným, objednala dne 10. prosince 1929 u firmy G., nakladatelství uveřejnění 156 inserátů za 105 Kč za jeden inserát o velikosti jedné osminy strany s uveřejněním vždy po čtrnácti dnech. Inseráty měly být uveřejněny v měsících leden až duben a od září až do prosince, a to v časopise »Č. G.«. Domáhá se proto žalobkyně jako právní nástupkyně firmy G., nakladatelství, zaplacení 1.392 Kč 30 h s příslušenstvím za uveřejnění inserátů. Proti žalobě namítla žalovaná mimo jiné, že inseráty nebyly uveřejňovány řádně podle ujednání, čtrnáctidenně a že i jinak se změnil obsah, úprava i počet odběratelů onoho časopisu. Soud prvního stupně vyhověl žalobě. Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Jest nesporné, že od března 1929 vycházel časopis »Č. G.« toliko jednou měsíčně. Mohl proto být otištěn jen jednou měsíčně, nikoli však čtrnáctidenně. Žalující firma proto nesplnila svůj závazek podle smlouvy tím, že inserát nebyl otištěn čtrnáctidenně, nýbrž pouze jednou měsíčně. Krom toho byl uvedený časopis vydáván v méněcennější úpravě a v menším vydání. Nesplnila-li však žalující firma sama svůj závazek řádně, může žalovaná odepřítí vzájemné plnění, t. j. odepřítí zaplacení inserátů, o něž ve sporu jde (§ 919 obč. zák., Ehrenzweig, System II/1, § 321, odst. V). Žalobní nárok není proto oprávněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Předem jest uvést, že vyřízení sporu vedeného mezi stranami pod značkou C 1505/30 není nikterak prejudiciální pro souzený spor a zejména nezabraňuje tomu, aby v tomto sporu na základě provedeného řízení bylo rozhodnuto jinak, třebaž základem pro oba spory byla inserční smlouva.

Není potřebí řešiti otázku, zda žalovaná může právem uplatniti neplatnost smlouvy proto, že prý byla listivým způsobem uvedena v omyl zástupcem žalobkyně po případě její předchůdkyně o počtu objednaných inserátů, protože k zamítnutí žaloby stačí důvody, které pro ně uvádí odvolací soud. Není správné, že by tu byl odvolací soud vybočil z vlastní obrany žalované, která ze změny úpravy a počtu výtisků dovozovala, že žalobkyně neplnila podle smlouvy, a to jak v odst. 3, 4 přípravného spisu č. 1, 7, tak také později v odst. 5 na č. 1, 11 v. K důkazu o svém tvrzení předložila výtiskové doklady, a to čísla z 5. května a 5. prosince 1929 a číslo z března 1934, kdežto žalobkyně pak předložila další čísla 1. až 14. Tyto doklady byly stranami uznány za pravé.

Jestliže pak odvolací soud na základě nich posuzoval oprávněnost námitek žalované firmy, není v tom ani rozpor se spisy ani vadnost nebo neúplnost řízení, nýbrž jde tu o skutkový úsudek, s nímž lze podle oněch dokladů souhlasiti. Co se rozsahu nákladu týká, je skutečně na obálce č. 24 z 5. prosince 1929 slibováno, že se list dostane postupně do rukou 45.000 obchodníků se smíšeným zbožím a že právě toto rozšíření musí inserátům přinést znamenitý úspěch. Že by, třebaž jenom zdaleka, byly tyto přísliby splněny, žalovaná ani netvrdí. Na váhu padá také doznaná skutečnost, že list nevychází dvakrát měsíčně, jak tomu bylo původně, nýbrž jen jednou.

Po právní stránce nezáleží na tom, že ve smlouvě nebylo nic uvedeno v příčině těchto okolností, protože již podle §§ 901, 914 obč. zák. je to předpokladem každé smlouvy inserční, že nesmějí nastati ani v úpravě, ani v rozsahu nákladu ani v jiných podstatných směrech takové změny, padající na vrub majitele listu jako smluvce v inserční smlouvě, které by se přičítaly zájmům objednatele inserátu takovou měrou, že by se další uveřejňování inserátů nemohlo pokládati za plnění odpovídající smlouvě.

Vychází-li se tedy ze skutkového úsudku odvolacího soudu o nastalých změnách, jest uznati jeho právní posouzení za správné.

Čís. 16663.

Odmítl-li prováděč (§ 1165 obč. zák.) opravu vadného díla v garanční lhůtě, jest zadatel díla oprávněn dáti sám ihned provést požadovanou opravu a žádati náhradu nákladů na ni vynaložených i útrat snad provedeného řízení k zajištění důkazů. Jestliže byl zadatel díla sám odpověden svému smluvci a přesto že byl přesvědčen o vadnosti díla, pustil se do sporu se svým smluvcem, není prováděč díla povinen nahraditi zadateli útraty sporu.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1938, Rv II 948/36.)

Roku 1929 prováděl žalobce — stavitel — Marii J. stavbu domu. Pokrytí ploché střechy na uvedené stavbě zadal žalované firmě, která dotčené dílo provedla. V srpnu 1931 Marie J. oznámila žalobci, že krytina střechy byla provedena vadně. Žalobce proto žádal žalovanou, aby provedla opravu krytiny a navrhl poté u okresního soudu v I. návrh k zajištění důkazu o vadném provedení střechy. Při roku nařízeném k provedení zajišťovacího důkazu na den 16. října 1931 na místě samém došlo k dohodě, podle níž žalovaná provedla opravu střechy. Roku 1932 oznámila Marie J. žalobci, že oprava oné střechy nebyla provedena řádně a že střecha je vadná. Když poté žalobce vyzval žalovanou firmu k provedení opětné opravy střechy, žalovaná firma to odmítla. Marie J. dala proto provést opravu střechy na žalobcův účet a ježto žalobce nezaplatil požadovanou částku za opravu, domáhala se Marie J. na něm zaplacení nákladů vynaložených na opravu střechy žalobou. Žalobce opověděl spor žalované, avšak ta se ke sporu nepřipojila. Tvrdě, že materiál dodaný žalovanou na krytinu střechy byl vadný, domáhá se žalobce na žalované zaplacení 11.947 Kč 12 h s přísl., skládajících se z 6.057 Kč 06 h, k jejichž zaplacení byl pravoplatně odsouzen, dále 416 Kč 40 h na úrocích z oné částky a z částky 170 Kč, na útratách řízení o zajištění důkazu a ve zbytku útrat dotčeného sporu vedeného s Marií J. Nižší soudy vyhověly zcela žalobě.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby jen co do částky 6.643 Kč 35 h s přísl., jinak žalobu zamítl.

Důvody:

Když žalovaná firma odmítla opraviti po druhé střechu, jejíž pokrytí jí žalobce zadal a na jejíž opravě se zavázala již jednou před tím roku 1931 dodati 6 q materiálu a dělníky, byl žalobce oprávněn požadovati na ní to, co ho stála tato druhá oprava. Výtkou dovolatelky, že krytina Durumfix byla dobrá a že se tato krytina všude osvědčila, právem se odvolací soud nezabýval, když měl v posudcích znalců a ve svědeckých výpovědích náležitý podklad pro zjištění, že se v souzeném případě i po opravě střechy na podzim roku 1931 objevily v domě Marie J. stopy po zatékání.

Právní poměr mezi žalobcem a žalovanou firmou, které žalobce svěřil pokrytí ploché střechy na domě Marie J., jest posuzovati podle §§ 1165 a násl. obč. zák. Žalobce užil podle § 1167 obč. zák. práva žádati od žalované opravu střechy spadající do ujednané garanční lhůty, ale žalovaná firma odmítla opravu. V tom je její zavinění, které opravňuje žalobce podle § 932 obč. zák., aby se domáhal na ní náhrady zaviněné škody. Dovolatelka spatřuje v projednávané věci však právem nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) v tom, že odvolací soud neshledal nedostatek jejího zavinění aspoň co do útrat rozepře, kterou, aby se vůči dovolatelce kryl, vedl s Marií J., která se zase

sama též na něm jako po staviteli domáhala již uvedené druhé opravy střechy svého domu, ježto oprava provedená na podzim 1931 nevyhovovala. Je přisvědčiti dovolatelce, že ony útraty nezavinila a že žalobce vedl spor s Marií J. zbytečně, když byl též on názoru, že pokrytí střechy po případě její oprava byla provedena vadně. Neboť v souzené věci měl žalobce vůči žalované firmě postupovati právě tak, jak Marie J. postupovala vůči němu, a když žalovaná požadovanou opravu střechy odmítla, měl sám ihned opravu dáti provést a pak požadovati náhradu nákladů na firmě žalované, která hledíc na to, že opravou byla povinna se zřetím na délku garanční lhůty a vzhledem na vadnost střechy, byla by musila nahraditi i útraty řízení k pojištění důkazu (§ 384 c. ř. s.) o tom, že první oprava provedená žalovanou nevyhovovala a že střecha dále zatékala. Jestliže se však žalobce pustil do zbytečného sporu s Marií J., ač uznával vadnost střechy, jdou útraty ty pouze na jeho vrub a nikoliv i na vrub žalované firmy, která je nezavinila. Vskutku také nižší soudy neuvedly, v čem konkrétně vidí v té příčině zavinění žalované firmy co do útrat onoho procesu.

Čís. 16664.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Je-li v textilním oboru známo užívání ochranné známky na okraji látek — třeba jen v cizině —, může se pro toho, kdo užívá v tuzemsku téhož způsobu označení svých výrobků, státi příznačnou jen známka, nikoliv i její umístění na určitém místě látky.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1938, Rv I 1943/37.)

Žalobu, již se žalující firma Josef S., textilní závody v D. K., na žalované firmě Gustav D., přádelna bavlny, tkalcovna a tiskárna v D. K., domáhala, aby bylo uznáno právem, že se žalovaná dopustila nekalé soutěže tím, že uvedla do obchodu své potištěné textilní výrobky, zejména z umělého hedvábí pod označením »Marque déposée« a pod označením »Garantela D.« v pravidelných mezerách na okrajích zboží, že žalovaná jest povinna to uznati a zdržeti se tohoto jednání a každého dalšího jednání, jímž by označovala své potištěné textilní výrobky v pravidelných mezerách na okrajích zboží, dále že žalovaná jest povinna odstraniti z veškerého zboží shora uvedené označení a že se žalobkyni přiznává právo k uveřejnění rozsudku v jeho uznávací části do tří měsíců po jeho pravoplatnosti v určitých časopisech nákladem nejvýše 10.000 Kč, zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce, když uznal, že žalobní nárok není odůvodněn ani s hlediska § 1. ani podle § 11,

odst. 3, zák. proti nekalé soutěži. Jest nesporno, že strany při provozování svých podniků užívaly k označení zboží (výrobků) svých vlastních ochranných slovních známek na okraji látek, a to žalobkyně slova »Sochor« a žalovaná firma Gustav D. slova »Marque déposée« nebo »Garantela D.«. Žalobkyně dovozuje, že získala skutečným užíváním své známky na okraji látek (metroových) vůbec prioritu v tomto způsobu užívání své známky na okraji látek, takže jest tím vyloučena žalovaná z takového užívání své vlastní ochranné známky na okraji svých látek. Dovojuje dále, že se stal uvedený způsob užívání její ochranné známky na okraji látek pro ni (žalobkyni) příznačným jako zevnější zařízení pro její podnik a že by mohlo dojít a také došlo k záměně s jejím zbožím, ježto zákaznictvo již ve zboží opatřeném prostě značkou na okraji látky spatřuje její zboží. V té příčině jest uvážiti, že podle zákona o ochraně známek slouží i slovní ochranná známka k rozlišování zboží (výrobků) jednoho od jiného stejného druhu, že žalobkyně má zapsanou v rejstříku ochranných známek od 15. dubna 1930 ochrannou slovní známku »Sochor« a že ve známkovém rejstříku je uveden v poznámce způsob jejího umístění, totiž na okraji zboží. Ochrana soutěžitele není ovšem podle § 11, odst. 3, zák. proti nekalé soutěži vyloučena proti klamavosti vlastní ochranné známky spolusoutěžitelem použité na jeho vlastním zboží, může-li býti podle okolností případu prostředkem ke klamání zákaznictva na újmu soutěžitele. Leč v souzeném případě není tohoto předpokladu. Provedenými důkazy byly totiž zjištěny skutkové okolnosti, z nichž dospěl i odvolací soud k závěru, že se pro podnik žalobkyně stala příznačnou jako zevnější jeho označení značka (známka) »Sochor« užívaná na okraji látek, nikoli její umístění. Žalobkyně totiž důsledkem značné reklamy byla u obecnstva dobře zavedena a jím vyhledávána tak, že bylo výslovně požadováno zboží t é t o z n a č k y (známky). Podle toho není rozhodující, zda žalobkyně byla první, která v tuzemsku užívala okrajového označení na látkách, a zda vynaložila značné náklady, aby se její zboží stalo v kruzích zákaznických známým; tím posloužila svému podniku, upozorňujíc na svou značku »Sochor«. Nešlo ani o zvláštní novou myšlenku žalobkyně pro tento způsob užívání ochranné známky, když podle skutkových zjištění nižších soudů bylo v textilním oboru (zboží metrové a šátky) známo, třebas v cizině, již před žalobkyní takové značkování látek. Žalovaná tedy užívajíc své ochranné známky na okraji svých látek, nedopustila se nekalé soutěže proti žalobkyni. Nelze ji vyloučiti z označování vlastního zboží její ochrannou známkou, která přece jest k tomu určena, jestliže označování prováděla způsobem, jímž do žádného práva žalobkynina nezasáhla. Na základě zjištěného stavu věci nelze ani míti za to, že jsou tu dostačující předpoklady pro závěr o zaměnitelnosti zboží a tím i podniku žalobkyně a žalované. Nerozhoduje, zda dojde k ojedinělé záměně mezi zbožím, nýbrž rozhodujícím předpokladem pro posouzení otázky zaměnitelnosti jest nazírání průměrného obecnstva s prostředními schopnostmi pozorovacími. Tu však podle skutkových okolností nižšími

soudy zjištěných nelze dojít k úsudku, že by u onoho obecnstva mohlo dojít k záměně. Lze míti za to, že se i průměrný zákazník, jemuž půjde o zboží žalobkyně, přesvědčí blíže o tom, dostává-li skutečně její zboží, které se stalo známým hledíc na účinnou propagaci žalobkyně a její reklamní akci pro její výrobky se značkou »Sochor« na okraji látek.

Čís. 16665.

Soudní rozhodnutí, jež bylo straně doručeno toliko v jazyku menšinovém místo v jazyku státním a menšinovém, není neplatné ani neúčinné. Kdo se cítí uvedenou vadností dotčen, má hledati nápravu u dohlédacího úřadu, jinak musí, nesouhlasí-li s obsahem rozhodnutí, podat včas vhodný opravný prostředek.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1938, Rv II 889/36.)

Srov. rozh. č. 1490, 8165 Sb. n. s.

Proti poddlužnické žalobě podle § 308 ex. ř., již se žalující firma na žalované domáhá zaplacení 10.500 Kč s příslušenstvím, namítla žalovaná mimo jiné, že pravoplatným usnesením okresního soudu v M. E 2458/32, byla exekuce vedená žalobkyní jako vymáhající věřitelkou proti povinnému Bedřichu S. pro zmatečnost rozsudku Ck XII a 478/32 krajského soudu civilního v P. zrušena a že proto není zavázána jako poddlužnice. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud uvedl v otázce, o níž tu jde, v d ů v o d e c h: Usnesení okresního soudu v M. o zmatečnosti kontumačního rozsudku krajského soudu civilního v P. nabylo právní moci, zástupce žalující firmy sám prohlásil, že nechal usnesení to vejíti v právní moc. Nemůže se proto nyní dovolávati toho, že mu bylo usnesení doručeno vadně, totiž jen v menšinovém jazyku, neboť vyhotovení v jazyku státním byl povinen žádati v třídenní anebo v osmidenní rekursní lhůtě. Odvolací soud neshodil názor odvolání, že se dotčenému usnesení nedostává formální a materiální právní moci. Usnesení zrušující exekuci nebylo odvolatelkou napadeno a nabylo tudíž vůči ní právní moci nejen formální, ale i materiální, neboť usnesení to obsahuje příkaz k určitému exekučnímu úkonu, totiž zrušení exekuce. Mimo to rozhodnutí o zrušení exekuce nenáleží na pořad práva, nýbrž na řízení exekuční, takže jest procesní soud na usnesení taková v exekučním řízení vydaná, vázán a není oprávněn je přezkoumávati (viz též § 78 ex. ř. a § 519, odst. 3, a § 527, odst. 2, c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Jest souhlasiti s odvolacím soudem, že usnesení okresního soudu v M. ze dne 20. července 1935, č. j. E 2458/32-8, je pravoplatné a odkazuje se dovolatelka v té příčině na důvody napadeného rozsudku.

Podle prohlášení dovolatelčina právního zástupce dopustila dovolatelka, že se uvedené usnesení stalo pravoplatným, a zjistila jeho obsah teprve po jeho právní moci. Že by obsah tohoto usnesení vyhotoveného toliko v menšinovém jazyku (německém) nebyla rozuměla, dovolatelka ani netvrdila. Není zákonného ustanovení, že by doručení soudního rozhodnutí, vyhotoveného toliko v jazyku menšinovém místo v jazyku státním a menšinovém, bylo neplatné neb neúčinné. Cítila-li se dovolatelka dotčena doručením uvedeného usnesení, vyhotoveného pouze v jazyku menšinovém, ve svých jazykových právech, měla hledati nápravu u presidia krajského soudu v Z. jako úřadu dohledacího nad okresním soudem v M. (srov. rozh. č. 1490, 8165 Sb. n. s.); musila však, nesouhlasila-li i jinak s obsahem dotčeného usnesení okresního soudu v M., podatí včas vhodný opravný prostředek, jinak musila počítati s tím, že usnesení nabude vůči ní právní moci. Ježto okresní soud v M. shora uvedeným usnesením exekuci vedenou proti Bedřichu S. zrušil a usnesení to nabylo moci práva, pozbylo dovolání právního podkladu.

Čís. 16666.

Záložny zřízené z kontribučních fondů.

§ 10 zákona č. 31/1873 mor. z. z., že uvedené záložny mohou poskytovatí osobní směnečné zápůjčky pouze na směnky vlastní, byl změněn předpisem § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z., podle něhož mohou takové záložny vystavovatí i cizí směnky a poskytovatí na ně zápůjčky na dobu nejdéle 6 měsíců.

Tím, že nevyplněná směnka, odevzdaná záložně, nebyla hned vystavena na dobu nejdéle 6 měsíců, byla sice lhůta podle § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z. překročena, ale nezachování toho předpisu nečiní směnku nicotnou.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1938, Rv II 965/37.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu, vydanému k návrhu žalujícího úvěrního ústavu v P., podal žalovaný směnečné námitky, v nichž mimo jiné uvedl, že kontribuční záložna v J. ani podle zákona ani podle stanov nebyla oprávněna vystavití spornou krycí směnku a že je proto neplatná (nicotná), takže z ní nemohlo vzejítí právo ani pro žalující úvěrní ústav. Nižší soudy ponechaly směnečný platební příkaz v účinnosti a odvolací soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: § 10 zák. z 23. března 1873, č. 31 mor. z. z., jenž ustanovoval, že směnky, na něž záložny zřízené z kontribučních fondů (jakou je výstavkyně sporné směnky) mohou poskytovatí osobní zápůjčky (§ 8 uved. zák.), mohou býtí jen směnky vlastní (suché), na řád dotčené záložny, bylo změněno ustanovením § 6 zák. z 15. března 1888, č. 57 mor. z. z. podle něhož osobní zápůjčky mohou býtí poskytovány na směnky na dobu nejvýš 6 měsíců a v němž podle § 3 se praví, že

ustanovení č. 31/1873 mor. z. z. platí dále jen potud, pokud nový zákon nemá zvláštních ustanovení. To se tedy týká i způsobu poskytování zápůjček na směnky, které není předpisem § 6 uved. zák. již omezeno jen na směnky vlastní. Ostatně nebyla záložna kontribučního fondu jako osoba právnická, která se mohla samostatně právně zavazovatí a nabývatí práv, v době vystavení sporné směnky směnečně nezpůsobila podle § 1 směn. zák. I kdyby byla nezpůsobila, nemělo by to podle § 2 směn. zák. vlivu na závazek odvolatele jako akceptanta směnky, jejíž platnost podle §§ 3 a 6 směn. zák. je nepochybná, a nemohou proto obstátí odvolatelovy námitky proti žalobkyni, vůči níž by mohl vznášetí jen takové námitky, jež by plynuly ze směnečného práva anebo přímo proti žalobkyni jako oprávněné ze směnky (§ 87 směn. zák.). Procesní soud nepochybil po právní stránce, ponechal-li směnečný platební rozkaz, o nějž jde, v platnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest souhlasití s odvolacím soudem, že § 10 zák. z 23. března 1873, č. 31 mor. z. z. byl změněn ustanovením zák. ze dne 15. března 1888, č. 57 mor. z. z. Vyplývá to ze stylisace §§ 8, 10 zák. č. 31/1873 mor. z. z. a § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z. Pro tento názor svědčí také jednací řád kontribuční záložny v J., který byl vydán v mezích zák. č. 30 a 31/1873 a č. 57/1888 mor. z. z. O zápůjčkách na směnky jednají §§ 20 a 21 jedn. ř. a souhlasí s §§ 6 a 7 zák. č. 57/1888 mor. z. z. Není tam ani zmínky, že by zápůjčky mohly býtí poskytovány toliko na směnky vlastní. Podle § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z. a podle svého jednacího řádu mohla proto kontribuční záložna v J. i vystavovatí cizí směnky a poskytovatí na ně zápůjčky. Žalovaný má sice pravdu, že lhůta podle § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z. byla překročena, nebyla-li směnka hned, jakmile byla nevyplněná odevzdaná záložně, vystavena na dobu nejdéle 6 měsíců, a že funkcionáři kontribuční záložny jednali při poskytnutí zápůjčky v souzeném případě proti uvedenému zákonu a § 20 jedn. řádu. Že by pro nezachování uvedených předpisů takto vystavené směnky byly nicotné, není však v zákoně stanoveno, nýbrž se v čl. II § 2 zák. č. 57/1888 mor. z. z. pouze uvádí, že zemský výbor má, shledají-li se nějaké závady, zařídítí přiměřenou nápravu a že jest také oprávněn členům užšího a širšího výboru, kteří povinnosti své poruší anebo zanedbají, uložití pořádkové pokuty po případě je též zbavití úřadu.

Nelze proto přes dotčenou závadu pokládatí směnku za nicotnou.

Čís. 16667.

Zákaz zatížení podle § 364 c) obč. zák. nebrání zajištění daní a veřejných dávek, třebaže nepožívají zákonného zástavního práva na nemovitosti, na níž vázne dotčený zákaz.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1938, R I 1544/37.)

Srov. nozh. č. 15813, 11969, 11082, 9883 Sb. n. s.

Exekuční soud vyhověl návrhu berního úřadu v P. v zastoupení Československého státu (finanční správy) na povolení exekuce záznamem zástavního práva k zajištění pohledávky 9.181 Kč 90 h s přísl. na daních s přírůžkami, a to na nemovitosti povinných, zapsané ve vložce 2378 kat. území v P. a zatížené zákazem zcizení a zadlužení podle § 364 c) obč. zák. ve prospěch Antonie P. a ing. B. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: Stěžovatelé právem vytýkají, že navržená exekuce neměla být povolena, ježto je v uvedené vložce vložen na nemovitosti tam zapsané zákaz zcizení a zadlužení jednak ve prospěch Antonie P., jednak ve prospěch Ing. B., kteří jsou oba osobami dlužníkům blízkými. Toto tvrzení odpovídá připojenému úřednímu lustru, podle něhož je Antonie P.-ová manželkou dlužníka Jana P. a Ing. B. manželem dlužnice Ludmily K. V takovém případě působí ovšem smluvní zákaz zavazení nemovitosti, ve veřejné knize zapsaný podle § 364 c) obč. zák., i proti třetím osobám a ani ve prospěch Československého státu (finanční správy) není stanovena výjimka. Přesto však, jak přiznávají i stěžovatelé, nepůsobil by takový zákaz proti státu, pokud by šlo o zajištění pohledávky na daních a dávkách, pro něž vážně na nemovitosti, na níž má být exekuce vedena, zákonné právo zástavní. Že jde právě o takovýto případ, muselo by však být již z návrhu zřejmé, a tomu v souzené věci tak není (srov. rozh. č. 11459 Sb. n. s.). Vymáhající věřitel neuvedl již v návrhu na povolení exekuce, že poznámka zcizení a zatížení, vážnoucí podle knihovního stavu na nemovitosti dlužníků, nevádí povolení navržené exekuce, a proč, a není to ani jinak z návrhu ani z připojeného k němu exekučního titulu zřejmé. Nelze z nich totiž seznati, že daně, které mají být zajištěny, byly vyměřeny právě z nemovitosti, na níž jest exekuce vedena, nehledě ani na to, že by, i kdyby tomu tak bylo, převážná část daní těch, pokud jsou starší dvou let, již tak jako tak přednostního pořadí neměla ani zákonného práva zástavního nepožívala (§ 265 zák. z 15. června 1927, č. 76 Sb. z. a n., srov. rozh. č. 11869 Sb. n. s.). Neměla proto být exekuce povolena již podle ustanovení § 54 č. 3 ex. ř., když soud povolující exekuci nemohl nijak seznati, že zákaz zatížení v souzeném případě povolení nebránil. Z téhož důvodu by návrhu nemohlo být vyhověno ani tehdy, kdyby se posuzoval návrh ten jako pouhá přednost podle § 38, písm. c), knih. zák. a podle dvorského dekretu ze dne 18. září 1786, č. 577 a ze dne 24. října 1806, č. 789 Sb. z. s., neboť i tu musí soud knihovní zkoumati, zda návrh odpovídá předpisům §§ 14 a 94 knih. zák. a musil by seznati, že tu není splněna podmínka § 94 č. 1 knih. zák., když podle pozemkové knihy byla zřejmá překážka proti žádanému zápisu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Rekursní soud zamítl žádost o povolení záznamu zástavního práva pro daňovou pohledávku Československého státu na nemovitosti za-

psané ve vložce č. 2378 z toho důvodu, že na dotčené nemovitosti vážně knihovně zákaz zadlužení a že z předloženého výkazu nedoplatek neplyne, že tyto daňové nedoplatky požívají zákonného zástavního práva na nemovitosti ve vložce č. 2378. Avšak zákaz zavazení podle § 364 c) obč. zák. nemůže vaditi zajištění daní a veřejných dávek bez zřetele na to, zda tyto daně požívají zákonného zástavního práva na nemovitosti, na které mají být zajištěny.

V rozhodnutí č. 11869 Sb. n. s. je sice též obsažen poukaz na to, že daňové nedoplatky, o které šlo, »zatěžují po rozumu zákona nemovitost zákonným zástavním právem i bez knihovního zápisu, majíce přednost přede všemi knihovními pohledávkami«, avšak nepraví se v něm, že by zákaz podle § 364 c) obč. zák. byl účinný, kdyby tomu tak nebylo, a že jest nutnou podmínkou pro neúčinnost zákazu § 364 c) obč. zák., že daně požívají zákonného zástavního práva právě na oně nemovitosti, na níž se má zápis provést. Naopak vyplývá z odkazu toho rozhodnutí na dřívější rozhodnutí č. 9883 a 11082 Sb. n. s., že nebylo úmyslem odchýlit se od těch rozhodnutí, která vyslovují všeobecně, že zákaz zadlužení nemá účinku, jde-li o vymáhání daní a veřejných dávek, nýbrž že zásadu, kterou rozhodnutí č. 9883 a 11082 Sb. n. s. vyslovily při zákazu zadlužení podle přidělového zákona, schválilo a převzalo ji i při dobrovolném smluvním zákazu zadlužení podle § 364 c) obč. zák.

Neplacení daní nelze ztotožňovati se »zavazením«, jaké má na mysli § 364 c) obč. zák., neboť daně musejí být placeny nezávisle na vůli smluvců, kteří smluvili zákaz zadlužení. Jejich soukromá dohoda nemůže ohroziti ani omeziti výsostné právo státu na vymáhání a zajišťování daní a veřejných dávek. Jinaký výklad § 364 c) obč. zák. by se nesrovnával ani s duchem ani s účelem tohoto zákonného ustanovení a mohl by vésti k obcházení daňové povinnosti, k čemuž právní řád nemůže být nápomocen.

Čís. 16668.

Exekuce podle §§ 249 a násl. ex. ř. předpokládá nepodmíněné vlastnictví dlužníka; podle uvedeného předpisu nelze vésti exekuci na věc samou zabavením podmíněného vlastnického práva dlužníka ke koupené věci, jež má teprve po úplném zaplacení kupní ceny na něho přejíti.

Na práva kupitele věci koupené s výhradou práva vlastnického pro prodatele lze vésti exekuci jen podle § 331 ex. ř.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1938, R I 1597/37.)

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí byla k vymožení vykonatelné pohledávky 48.250 Kč 67 h s přísl. povolena proti povinnému exekuce l. zabavením podmíněného vlastnického práva, příslušícího povinnému

k osobnímu automobilu »A.«, jež má na něho přejíti po úplném zaplacení kupní ceny prodatelece firmě »A.«, II. zabavením nároku povinného, který by mu vznikl odstoupením prodatelky od kupní smlouvy, na vrácení toho, co na kupní ceně povinný již zaplatil nebo její části, a dále že se povinnému zapovídá, aby nějak nakládal s právem pod I. zabaveným, nebo aby přijal kupní cenu nebo její část, jež se mu po případě vrátí, nebo aby jakkoliv jinak onu částku zúčtoval s prodatelkou nebo jinou třetí osobou. Poddlužníci a zároveň prodatelece se zakazuje, aby konala povinnému nějaké platy, nebo aby to, co od povinného přijala, jinak zúčtovala. Doručením uvedené záповědi povinnému je nabyto zástavní právo na jeho podmíněném vlastnickém právu a doručením platební a zúčtovací záповědi poddlužníci i zástavního práva na možném nároku povinného na vrácení nebo zúčtování. Zároveň se nařizuje zájemné popsání práv do exekuce vzatých. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud k rekursu povinného změnil napadené usnesení tak, že návrh pod I. zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Důvody:

Rekursní právem zamítl stěžovatelčin návrh, aby bylo zabaveno »podmíněně« vlastnické právo dlužníka ke koupenému automobilu, »jež má teprve po úplném zaplacení kupní ceny přejíti na něho«. Netřeba tu řešiti otázku, zda kupitel, jemuž byla koupená věc odevzdána s dosud účinnou výhradou vlastnictví pro prodatele, má k ní podmíněné vlastnictví, jak stěžovatelka míní, neboť i kdyby tomu tak bylo, nestačilo by takové vlastnictví k tomu, aby mohla proti kupiteli býti povolena exekuce na věc samu podle §§ 249 a násl. ex. ř. Taková exekuce předpokládá tvrzení nepodmíněného vlastnictví dlužníka. Proto by mohlo právo kupitele k věci býti podřadeno jen pod »majetkové právo« ve smyslu § 331 ex. ř., na něž lze vésti exekuci jen způsobem v právé uvedeném ustanovení vytčeným (srov. rozh. č. 7174 a 11008 Sb. n. s.). Exekuční návrh podle § 331 ex. ř. má obsahovati návrh vymáhajícího věřitele na vydání příkazu dlužníkovi, aby se zdržel všelikého nakládání s právem, jež je předmětem exekuce, po případě též na vydání záповědi osobě k plnění povinné, aby neplnila dlužníkovi, a dá-li se to provésti podle povahy věci, může býti navrženo také zájemné popsání práva vzatého do exekuce. Stěžovatelka učinila takové návrhy jen v odstavci II. svého exekučního návrhu, jemuž bylo pravoplatně vyhověno v celém rozsahu. Tím bylo stěžovatelce povoleno vše, co jí mohlo býti povoleno se zřetelím na ustanovení § 331 ex. ř., a nemohlo jí býti ještě zvlášť povoleno zabavení uvedené v odstavci I. jejího návrhu.

Čís. 16669.

Schovatel ustanovený exekučním soudem (§ 259, odst. 3, ex. ř.) má přímý nárok na náhradu vynaložených nákladů na uschované věci jen proti vymáhajícímu věřiteli, nikoliv i proti vlastníku zabavených věcí.

Je-li vlastníci dotčených věcí třetí osoba na exekučním řízení nezúčastněná, nemůže se na ní schovatel domáhati náhrady uvedených nákladů ani jako nezmocněný jednatel (§ 1035—1037 obč. zák.), ani podle §§ 1041 a 1042 obč. zák. Nelze tu užití ani obdobou předpisů §§ 331, 332, 336 obč. zák.

Jakmile byl schovatel po zrušení exekuce exekučním soudem uvědoměn o skončení schovacího poměru a o odměně za svou činnost, vykonávanou jen pro účely exekuce, není oprávněn zadržovati uschované věci, nýbrž jest povinen je vrátiti. Neučiní-li tak, nepřísluší mu ani nárok na náhradu nákladů na zadržované věci, vzniklé mu svémocným zadržováním.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1938, Rv II 820/36.)

Žalobkyně byla v exekuční věci vymáhajícího věřitele nezl. Karla W. proti povinné Marii S. ustanovena exekučním soudem schovatelkou zabavených dvou krav a jednoho telete (jalovice) a vzala ona dobytčata dne 31. července 1935 do úschovy. Jako schovatelce byla žalobkyni po zrušení exekuce dne 17. října 1935 prisouzena proti vymáhajícímu věřiteli pravoplatným usnesením exekučního soudu ze dne 27. října 1935 částka 265 Kč. Při vedení exekuce vedené žalobkyní k vymožení uvedené částky vyšlo najevo, že vlastníci dotčených dobytčat byla žalovaná. Tvrdíc, že vynaložila na krmení a opatrování oněch dobytčat částku 1.375 Kč, domáhá se žalobkyně na žalované zaplacení uvedené částky s přísluženstvím. Soud prvě stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud uznal jej po právu. Důvody: Názor prvého soudu, že žalobně není oprávněna požadovati na žalované zaplacení nákladů z důvodu uschovací smlouvy, je správný. Úschova zabavených předmětů se děje v zájmu vymáhajícího věřitele. Proto stanoví také § 259 ex. ř., že úschova je prováděna na návrh vymáhajícího věřitele a na jeho nebezpečí. Převzetím zabavených předmětů do úschovy vzniká právní poměr jen mezi schovatelem a vymáhajícím věřitelem, k jehož návrhu bylo povoleno a provedeno uschování zabavených věcí. Tento právní poměr jest povahy soukromoprávní a řídí se podle pravidel schovací smlouvy. Schovatel není orgánem soudu, nýbrž obstarává záležitosti vymáhajícího věřitele, které také podle zákona ručí prozatím za výlohy schování. Žalovaná nebyla vymáhající věřitelkou, proto mezi žalobkyní a žalovanou nevznikl právní poměr jako mezi schovatelem a vymáhajícím věřitelem. Právem proto zastává prvý soud stanovisko, že nelze v souzeném případě užití ustanovení občanského zákona o schovací smlouvě. Je pravda, že žalobkyni přísluší nárok žádati podle § 259 ex. ř. náhradu nákladů souvisejících s uschováním, opatrováním a krmením dobytka na vymáhajícím věřiteli, Nedošla-li žalobkyně uspokojení od vymáhajícího věřitele, nelze jí brániti, aby se nedomáhala náhrady na vlastníci dobytčat z důvodu obohacení (versionis in rem). V té příčině přece není mezi stranami sporu

o tom, že žalobkyně převzala na příkaz soudu do úschovy dobytčata, jež patřila do vlastnictví žalované, a že tato dobytčata krmila na svůj vlastní náklad, a jest samozřejmé, že krmení nutno pokládati za nutný a užitečný výdaj, který se stal ve prospěch vlastnice těchto dobytčat. avšak ten hradí ony náklady podle jasného znění zákona jen prozatím. Činila tedy žalobkyně náklad na dobytek, jež by byla jinak musila hraditi žalovaná sam jako vlastnice dobytka. Jde tedy v souzeném sporu o náhradu výloh, jež žalobkyně takto vynaložila ve prospěch žalované. Tento nárok žalobkyně je nutno posuzovati podle ustanovení §§ 331, 332 a 336 obč. zák., podle nichž může poctivý držitel žádati náhradu nutného a užitečného nákladu, pokud jeho účinky ještě trvají, a nepoctivému držiteli pak přísluší stejně jako jednateli bez příkazu nárok na náhradu nákladu nutného a účelného, a to při užitečném nákladu přísluší mu náhrada potud, pokud se jeví náklad ten býti vynaložen k jasnému a převážnému užítku osoby druhé, totiž vlastníka (§§ 1037, 1038 obč. zák., rozh. býv. nejv. soudu vídeňského ze dne 26. října 1915, R VI 132/16, otištěné pod č. 49 v Gellerově Zentralblatt für die jurist. Praxis 1916). Je proto přiznati odvolatelce oprávnění, pokud opírá zažalovaný nárok o versio in rem resp. o obohacení, poněvadž z těchto důvodů žalobní nárok jest skutečně po právu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Žalobkyně požaduje na žalované náhradu za krmení a opatrování dvou krav a jednoho telete (jalovice). Avšak uvedené kusy dobytka byly žalobkyni odevzdány soudním výkonným orgánem v úschovu při exekuci E 1055/33 okresního soudu v M., při které nebyla žalobkyně stranou zúčastněnou. Podle § 259, odst. 3, ex. f. se úschova provádí odevzdáním předmětu schovateli, zřízenému exekučním soudem na nebezpečí vymáhajícího věřitele (§ 968 obč. zák.). Soudem určený schovatel vyvíjí svoji schovatelskou činnost v zájmu vymáhajícího věřitele i na jeho nebezpečí a vstupuje v právní poměr jen k vymáhajícímu věřiteli, který jest podle § 259, odst. 4, ex. f. povinen prozatím hraditi ze svého náklady úschovy. Z toho plyne, že soudem ustanovený schovatel má přímý nárok na náhradu svých výloh jen vůči vymáhajícímu věřiteli, nikoliv proti vlastníku zabavené věci. Nemá tedy žalobkyně proti žalované přímý nárok na náhradu vzniklých nákladů.

Nemůže však požadovati náhradu učiněných nákladů na žalované ani z toho důvodu, že za ni jako vlastníci dobytčat učinila náklad, který by byla podle zákona musila učiniti ona sama a který jí byl jako vlastníci k prospěchu (§§ 1041, 1042 obč. zák.). Neboť vydržováním zabavených dobytčat žalobkyně jednala a činila náklad ve prospěch oněch osob, které byly v té době k vydržování povinny, a to byl podle § 259 ex. f. vymáhající věřitel nezl. Karel W., jenž si mohl pak domoci za to náhrady na povinné, t. j. na Marii S. Ostatně si žalobkyně musila též býti

vědoma, že svou funkci převzala jen pro účely exekučního řízení, a proto ani nemohla míti při krmení a opatrování dobytčat úmysl, že tak činí proto, aby požadovala za to náhradu od někoho jiného než od vymáhajícího věřitele.

Užití §§ 1035 a 1037 obč. zák. jest mimo to vyloučeno i proto, že žalobkyně nejednala svémocně a bez příkazu, nýbrž na základě soudního zmocnění, a z téhož důvodu nelze užiti na souzený případ ani obdobně předpisů §§ 331, 332, 336 obč. zák.

Není správný žalobkynin názor, že jí podle § 471 obč. zák. přísluší zadržovací právo k teleti (jalovici), které má dosud u sebe. Neboť usnesením okresního soudu ze dne 17. října 1935, č. j. E 1055/35-8, byla zrušena exekuce stran oné jalovice, a byly poté usnesením exekučního soudu ze dne 27. října 1935, č. j. E 1055/35-19, stanoveny útraty za úschovně za obě krávy a jednu jalovici za celou dobu uschovací; o tom byl uvědoměn i vymáhající věřitel i žalobkyně Františka H. a usnesení to se stalo pravoplatným. Věděla tedy žalobkyně o skončení poměru uschovacího i o odměně za svou činnost — vykonanou jenom pro účely exekuční a pro strany zúčastněné na exekučním řízení — a byla povinna uposlechnouti pravoplatného příkazu soudu a vrátiti tele (jalovici). Neučinila-li tak, jednala svémocně, na své vlastní nebezpečí a nemůže požadovati náhradu nákladů tím jí vzešlých (§ 1440, odst. 2, obč. zák.).

Čís. 16670.

Pachtovní smlouva nepozbývá zcizením propachtované věci své účinnosti v celém rozsahu. Pachtýř neužívá spachtované věci po jejím zcizení vůči novému vlastníku bez právního důvodu.

Poměr mezi vypověděným pachtýřem a novým vlastníkem se řídí co do placení pachtovného a vrácení pachtované věci podle pachtovní smlouvy sjednané mezi pachtýřem a zcizitelem propachtované věci.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1938, Rv I 1666/36.)

Pachtovní smlouvou ze dne 14. listopadu 1932, sjednanou mezi předchůdci žalobce ve vlastnictví usedlosti č. p. 72 v M. T., spachtovali žalovaní uvedenou usedlost s pozemky na dobu 6 let do 1. října 1938. V dotčené smlouvě převzali žalovaní různé závazky. Notářským spisem ze dne 2. prosince 1938 nabyt propachtované nemovitosti žalobce, který dal žalovaným výpověď z pachtovního poměru. Tvrdě, že žalovaní v říjnu 1934 sice vyklidili spachtovanou nemovitost, že však nesplnili závazky převzaté pachtovní smlouvou, domáhá se žalobce na žalovaných zaplacení 4.083 Kč s přísl. Soud první stolice uznal zčásti podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu zcela.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání žalovaných dále jednal a znova rozhodl.

D ů v o d y:

Odvolací soud odepřel žalobci aktivní oprávnění k žalobě proto, že žalovaní uzavřeli pachtovní smlouvu s Josefem, Annou a Františkem M., od nichž žalobce propachtované nemovitosti dne 2. listopadu 1933 koupil.

Zákon uvádí sice zcizení jako způsob rozvázání poměru nájemního (viz nadpis před § 1112 obč. zák.), avšak z předpisů §§ 1120 a 1121 obč. zák. je patrné, že právní následek zcizení propachtované nemovitosti nejde tak daleko, že by pachtovní smlouva, sjednaná mezi zcizitelem nemovitosti a pachtýřem, pozbyla zcizením účinnosti v celém rozsahu, takže by pachtýř po zcizení užíval pachtovaných nemovitostí vůči novému vlastníkovvi bez právního důvodu. Kupiteli propachtovaných nemovitostí není zabráněno, aby vstoupil do pachtovní smlouvy, zcizitelem sjednané, má však právo dáti pachtýři náležitou výpověď (§ 1120 obč. zák.). Užije-li nový vlastník tohoto oprávnění, nelze z toho — jak míní odvolací soud — usuzovati, že pachtovní smlouvu neuznal a že proto závazky pachtýře z pověřené pachtovní smlouvy jsou po právu jen vůči propachtovatelům. Ze skutečnosti, že zákon přiznává novému vlastníkovvi právo výpovědi s omezením na zákonné výpovědní lhůty (viz rozh. č. 5986 Sb. n. s.), jest dovoditi, že zcizením nepozbyla pachtovní smlouva v celém rozsahu své účinnosti, nýbrž že poměr mezi vypověděným pachtýřem a novým vlastníkem co do placení pachtovného (viz §§ 1050, 1066 obč. zák.) a vrácení propachtovaných nemovitostí (viz § 1109 obč. zák.) jest posuzovati podle podmínek pachtovní smlouvy, kterou sjednal zcizitel nemovitostí s pachtýřem.

Poněvadž se odvolací soud omezil na řešení otázky aktivního oprávnění k žalobě a nevyřadil se s námitkami, které uplatňoval odvolatel také s hlediska kusosti řízení a nesprávného posouzení věci po stránce skutkové, bylo dovolání vyhověti a usnésti se, jak svrchu uvedeno.

Čís. 16671.

Držitelem díla ve smyslu § 1319 obč. zák. jest ten, kdo jest s to, aby se včas postaral o odvrácení nebezpečí z díla hrozícího. Takovýmto držitelem jest ten, komu vlastník pískoviště přenechal smlouvu těžení písku na vlastní vrub a účet provozovatele. Nezáleží na tom, zda vlastník pískoviště opominul ohlásiti těžení písku jinou osobou živnostenskému úřadu.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1938, Rv I 2502/36.)

Srov. rozh. č. 16068 Sb. n. s.

Žalobkyně, která byla zraněna při sesutí pískové stěny v pískovišti, jehož spoluvlastníky jsou žalovaní František S. a Jan B. a v němž kopal písek spoluzalovaný František W., se na všech třech domáhá 19.172 Kč

s přísl. z důvodu náhrady škodu, tvrdíc, že písek byl kopán neodborně a že proto jí všichni tři žalovaní odpovídají za škodu. Nižší soudy uznaly co do částky 3.347 Kč 20 h s příslušenstvím podle žaloby jen, pokud čelila proti žalovanému Františku W., kdežto stran žalovaných vlastníků pískoviště Františka S. a Jana B. zamítly žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně a uvedl v otázce v právní větě vytčené v

d ů v o d e c h:

Byla-li na pískovišti písková stěna uměle podkopána, jak v souzeném případě, jde o dílo na pozemku ve smyslu § 1319 obč. zák. (viz rozh. č. 16068 Sb. n. s.). Za škodu vzniklou zřícením aneb oddělením části pískové stěny odpovídá podle § 1319 obč. zák. za podmínek tam uvedených držitel díla, t. j. v souzeném případě držitel pískoviště. Držitelem díla jest jen ten, kdo byl s to, aby učinil včas opatření nutná k odvrácení nebezpečnosti (materiálle k III. dílčí novele k obč. zák.). Oba nižší soudy zjistily, že spoluvlastníci S. a B. přenechali žalovanému W. smlouvou využití pískoviště za úplatu na vlastní vrub a účet. Nezáleží na tom, zda uvedenou úmluvu jest právně pokládati za smlouvu pachtovní čili nic. Rozhodující je, že spoluvlastníci pískoviště S. a B. neměli podle úmluvy na dobývání písku žalovaným W-em žádný vliv, neboť žalovaný W. nebyl ani jejich zaměstnancem, ani nebyl k nim v poměru společenském, takže za držitele pískoviště jest pokládati jediné žalovaného W. a nikoli též spoluzalované vlastníky pískoviště. Za toho stavu věci není třeba se obíratí otázkou, zda žalovaného W. jest pokládati za osobu zdatnou ve smyslu § 1315 obč. zák. čili nic. Nětřeba se dále obíratí otázkou, zdali žalovaní S. a B. byli podle § 55 živn. řádu povinni přenechání dobývání písku žalovanému W. ve svém pískovišti oznámiti živnostenskému úřadu, neboť opominutí toho oznámení není s úrazem žalobkyniným v žádné příčinné souvislosti. Předpis § 54 min. nař. ze dne 29. května 1908, č. 116 ř. z., jehož se žalobkyně dovolává, se vztahuje jen na majetníka závodu nebo osobu k tomu zřízenou. Že v souzeném případě žalované S. a B. nelze za takové osoby pokládati, bylo již shora dovoděno. Odvolací soud tedy věc stran právě dotčených žalovaných po stránce právní správně posoudil.

č. 16672.

Odpovědnost notáře.

Lze se platně zavázati i k náhradě teprve hrozící škody.

Zavázal-li se notář klientovi, kterému svou liknavostí při podání knihovní žádosti k provedení tržové smlouvy způsobil škodu, že to zaplatí sám, jde o platné uznání. V takovémto případě nezáleží na tom, zda poškozený může dosáti náhrady od svého smluvce, či nikoliv.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1938, Rv I 426/37.)

Žalobci koupili od Anny L. bez závad pozemky a pověřili sepsáním trhových smluv uzavřených a podepsaných 11. května 1934 resp. dne 26. března 1935 notáře Ž., který dal vložiti pro žalobce vlastnické právo teprve dne 9. října 1935. Mezi tím však bylo vloženo na odstoupené pozemky zástavní právo věřiteli prodatelky Anny L. Tvrdíce, že se notář Ž. zaručil a zavázal k provedení depurace a že nesprávným postupem v příslušné mu svěřené právní záležitosti a zbytečným průtahem zavinil škodu vzniklou jim zejména tím, že musili zaplatiti žalobci jednu z nedepurovaných hypotek ve výši 3.000 Kč společně z vlastního jmění, domáhají se žalobci na žalované pozůstalosti po notáři Ž. částky 3.000 Kč. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc správně. Podle zjištění procesního soudu prohlásil zůstavitel, »že to sám zaplatí«, již v době, kdy žalobci obdrželi teprve upomínku na zaplacení pohledávky Julia K., kdežto podle zjištění odvolacího soudu notář Ž. teprve tehdy slíbil, že to sám zaplatí, když mu Anna H., Karel K. a Karel S. vyčítali, že byli již nuceni na pohledávku Julie K. zaplatiti 3.000 Kč, a hrozili mu udáním notářské komoře. To však, zdali žalobci v době, kdy zůstavitel učinil řečený výrok, sami již nahradili Juliu K. částku 3.000 Kč anebo byli na její zaplacení teprve upomínáni, není rozhodující, poněvadž k výkladu projevu zůstavitelova stačí, že tentokráte šlo o náhradu určité pohledávky, jejíž výše notáři musila býti známa již proto, že šlo právě o to, že tato pohledávka byla následkem liknavosti zůstavitelovy v pozemkové knize zajištěna zástavním právem, jehož výmaz žalobci zase žádali. Kromě toho jest uvážiti, že žalobci se zřením na věcné ručení koupených pozemků — nejsouce v osobním poměru k Juliu K. a nemajíce tedy námitek z takového poměru proti pohledávce již exekučním titulem kryté — musili již k upomínce věřitelově počítati s tím, že skutečně budou museti nahraditi vymáhanou pohledávku. K náhradě této, třeba teprve hrozící škody, mohl se však zůstavitel platně zavázati. Škoda vznikla žalobkyni již tím, že zaplatila částku 1.000 Kč, poněvadž ta částka následkem liknavosti zůstavitelovy musila býti hrazena z jmění žalobkynina, aniž ji byla materiálně dlužna. Nezáleží proto na tom, že nižší soudy nezjistily, že žalobkyně nemůže dosáhnouti úhrady u Anny L.

Čís. 16673.

Kdo jako spoluvlastník nemovitosti nepodal při zakládání pozemkových knih v ediktální lhůtě námitky proti nesprávnému knihovnímu zápisu, jímž mu bylo do pozemkové knihy vloženo vlastnické právo k menšímu ideálnímu podílu nemovitosti, než mu do té doby ve sku-

tečnosti příslušel, nepozbyl vůči druhému spoluvlastníku po hmotné stránce svého práva, jestliže se i po knihovním zápisu spoluvlastnické poměry nezměnily, spoluvlastníci i nadále užívali nemovitosti a uhrzovali břemena v poměru, jaký byl od nepamětných dob před knihovním zápisem, a domáhali se i jeho opravy, uznávající, že není správný.

Právo spoluvlastníka, jenž užívá nemovitosti větším podílem, než jaký jest jeho spoluvlastnický podíl podle zápisu v pozemkové knize, jest pokládati podle obdoby § 372 a § 829 obč. zák. co do rozdílu, o němž skutečný, držebrními úkony k společné nemovitosti odůvodněný spoluvlastnický podíl převyšuje knihovně mu připsaný podíl, za domnělé (naturální) vlastnictví, jež může uplatňovati proti každému, kdo nemůže udati žádný titul, nebo jen důvod slabší. Takovým slabším důvodem je pouhé knihovní vlastnictví druhého spoluvlastníka.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1938, Rv I 1775/36.)

Žalobci jsou spoluvlastníky a držiteli usedlostí č. p. 4 v M. Ch. a žalovaní spoluvlastníky a držiteli č. p. 13 v M. Ch. Pro žalobce i žalované jest jako pro držitele uvedených usedlostí vloženo spoluvlastnické právo k »občanské usedlosti« č. p. 5 s hájovnou č. p. 19 v M. Ch., zapsané ve vložce č. 25 kat. území N., a to jednou ideální desítinou. Peněžité výnosy ze společného majetku se nikdy mezi nimi nedělil, ledaže byl upotřeben na úhradu veřejných dávek, lesních kultur a jiných vydání. Tvrdíce, že si žalovaní neoprávněně přisvojují větší ideální podíl (jednu sedminu) ke společné usedlosti a že užívají neprávem společné usedlosti v poměru k onomu většímu, jimi tvrzenému podílu, sklizejíce ze společné věci užítky jednou sedminou, kdežto žalobcům že proti právu přiznávají podíl menší, domáhají se žalobci mimo jiné výroku, že žalovaní jsou povinni uznati, že žalobcům jako knihovním vlastníkům a držitelům usedlosti č. p. 4 v M. Ch. přísluší spoluvlastnické právo k »občanské usedlosti« č. p. 5 s hájovnou č. p. 19 v M. Ch., a to k jedné ideální desítině, tudíž každému z obou žalobců jednou dvacatinou a v tomto poměru právo na spoluužívání, spolusprávu a rozdělení užitků, a dále že žalovaní zejména tím, že si přisvojují spoluvlastnické právo podílem přesahujícím jednu ideální desetinu, jakož i nárok na užítky společné usedlosti, přesahující desátý díl, dále tím, že dne 8. dubna 1934 proti vůli žalobců propachtovali dražbou společné pozemky, neoprávněně zasahují do spoluvlastnického práva žalobců a že jsou povinni zdržeti se jakéhokoliv porušování spoluvlastnického práva žalobců. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle potřeby.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání žalobců znova rozhodl.

Důvody:

Není ovšem odůvodněna výtku, že co do první části žalobní prosby, — domáhající se uznání, že žalobcům přísluší spoluvlastnické právo k občanské usedlosti č. p. 5 s hájovnou č. p. 19 v M. Ch. jednou ideální

desetinou — jde o nepřipustnou žalobu určovací. Tato první část žalobní prosby není samostatnou částí žalobního nároku, nýbrž je jen úvodem a předurčující částí další žalobní prosby, znějící na plnění.

Odvolací soud správně uznal, že žaloba, o kterou jde, je žalobou zá-půrčí po rozumu § 523 obč. zák., již se žalobci jako spoluvlastníci uvedené usedlosti proti žalovaným spoluvlastníkům usedlosti domáhají ochrany svého spoluvlastnického práva, tvrdíce, že žalovaní zasahují neoprávněně a svémocně do spoluvlastnického oprávnění žalobců tím, že si přisvojují spoluvlastnické právo podílem přesahujícím jednu ideální desetinou, jakož i nárok na užitky ze společné usedlosti, přesahující desátý díl, a dále tím, že proti vůli žalobců propachtovali některé společné pozemky. Podle stálého rozhodování nejvyššího soudu lze takovou zá-půrčí žalobu podat nejen k ochraně proti osobo-vání si služebnosti, ale i proti osobo-vání si jiných práv porušujících neobmezenost vlastnictví, jakož i vůbec k zamezení každého bezprávného vsahání v obor vlastnický a tudíž i spoluvlastnický, jež se děje jiným způsobem než zadržováním věcí.

Bylo tedy v souzeném případě věcí žalobců, aby dokázali, že jim k sporné usedlosti náleží spoluvlastnické právo v rozsahu jimi tvrzeném a že se žalovaní dopustili způsobem uvedeným v žalobní žádosti bezprávného zásahu do tohoto spoluvlastnického práva žalobců. Na žalovaných pak bylo, aby tvrdili a dokázali, že byli k zásahu spoluvlastnického práva žalobců oprávněni.

Mezi stranami není sporu o tom, že žalobci jsou spoluvlastníky a držiteli usedlosti jim knihovně připsané každý jednou polovicí a žalovaní že jsou každý rovněž polovicí spoluvlastníky a držiteli jiné usedlosti a že ve prospěch těchto usedlostí je v pozemkové knize vloženo i spoluvlastnické právo k občanské usedlosti č. p. 5 s hájovnou č. p. 19 v M. Ch., zapsané ve vložce č. 25 pozemkové knihy katastrálního území N., a to po jedné ideální desetině, takže žalobci jako dočasní vlastníci usedlosti jim připsané jsou podle knihovního stavu zároveň spoluvlastníky uvedené občanské usedlosti jednou desetinou, pokud se týče každý z nich jednou dvacetinou a rovněž tak žalovaní jako dočasní vlastníci usedlosti jim připsané.

Je pak zjištěno a žalovanými i doznáno, že si žalovaní spolu s některými jinými spoluvlastníky této společné usedlosti osobují k ní větší spoluvlastnický podíl než v rozsahu knihovně jim připsané jedné desetiny, přiznávající žalobcům jen podíl menší, než jaký je jim připsán v pozemkové knize, že si z tohoto důvodu přivlastňují ze společné usedlosti i větší užitky, přesahující desátý díl, a že v roce 1934 spolu s některými jinými spoluvlastníky, osobujícími si rovněž větší spoluvlastnické podíly, proti vůli žalobců a některých jiných spoluvlastníků propachtovali některé společné pozemky.

Odvolací soud uvádí pak v napadeném rozsudku, že se žalovaní proti nároku uplatňovanému žalobou omezili na námitku, že zápis v pozemkové knize ve prospěch žalobců je nesprávný, že neodpovídá pravdě a skutečnosti, nýbrž že spočívá na omylu, a že proto v rozporu s tímto zá-

pisem užívají a spravují vlastníci usedlosti č. 1, 8, 9, 12 a 13 v M. Ch. ode dávna společnou usedlost v poměru jiném, t. j. v poměru $\frac{1}{7}$, kdežto vlastníci usedlosti č. 4 a 16 měli a mají právo jen na podíl $\frac{1}{14}$, vlastníci usedlosti č. 3, 6 a 10 pak jen na podíl $\frac{1}{21}$, že se tudíž žalovaní proti žalobě brání jedině tvrzením, že jejich spoluvlastnický podíl je větší než jak je zapsán v pozemkové knize a že tímto zápisem v pozemkové knize svého většího vlastnického práva nepozbyli. Po právní stránce pak odvolací soud dovozuje, že žalovaní jsou na omylu, neboť tím, že při zakládání pozemkových knih v roce 1879 svých větších práv přes ediktální výzvu neuplatnili, nepodali námitek proti zápisu svých spoluvlastnických práv v menším rozsahu a nikdy ani práv v rozsahu větším neuplatnili, pozbyli prý těchto práv ve prospěch spoluvlastníků usedlosti č. 4, 16, 3, 6 a 10 v pozemkové knize zapsaných a jich pozdějších universálních sukcesorů, a podle § 1500 obč. zák. i ve prospěch sukcesorů individuálních, kteří, jak prý zjištěno, nabyvali svých usedlostí koupí spolu se zapsanými podíly spoluvlastnickými v důvěře ve správnost zápisů v pozemkové knize, takže by proti těmto pozdějším nabyvatelům nemohli s úspěchem uplatnit ani původní své lepší právo později snad vydržením znovu nabyté.

Dovolání právem vytyká, že neuplatnili-li právní předchůdci žalovaných při zakládání pozemkových knih v roce 1879 ve lhůtě ediktální svých větších spoluvlastnických práv a nepodal-li proti zápisu svých práv v menším rozsahu námitek, mělo to v zápětí, že se zápis stal pravoplatným zápisem knihovním, že však nepodání námitek nemělo za všech okolností za následek ztrátu práva materiálního. Jde tedy o to, zda jsou tu v souzeném případě takové zvláštní okolnosti, z nichž by plynulo, že žalovaní přes onen knihovní zápis svých tvrzených původních větších spoluvlastnických práv k společné usedlosti nepozbyli.

V té příčině tvrdili žalovaní ve svém přednesu v prvé stolici a byvše slyšeni jako strany — ke kterémužto přednesu nutno přihlížeti jako k jinému přednesu (srov. rozhodnutí č. 11714) — že od nepamětných dob ještě před založením pozemkových knih náleželo vlastníkům usedlosti č. 1, 8, 9, 12 a 13 v M. Ch. a tudíž i jim, žalovaným, po jedné sedmině řečené občanské usedlosti, kdežto vlastníkům usedlosti č. 4 a 16 že náleželo jen po $\frac{1}{14}$, vlastníkům usedlosti č. 3, 6 a 10 pak jen po $\frac{1}{21}$ občanské usedlosti, že v tomto poměru se také od nepamětných dob dělily všechny užitky a nesla se všechna břemena, platila se dávka z majetku, jakož i ostatní daně a dávky a vykonávaly se všechny práce na usedlosti, že tento stav má svůj důvod v tom, že společná občanská usedlost č. p. 5 v M. Ch. sloužila potřebám usedlostí žalobců a žalovaných, pokud se týče jejich právních předchůdců, a ježto usedlosti č. 1, 8, 9, 12 a 13 byly větší a měly proto větší potřebu než usedlosti č. 3, 4, 6, 10 a 16, byly vlastnické a užitkové díly majitelů usedlostí na prvním místě uvedených větší než podíly majitelů usedlostí uvedených na druhém místě. Ani žalobci ani jejich právní předchůdci proti tomuto stavu neměli nikdy žádných námitek, se vším vždy souhlasili a spoluvlastnické právo žalobců v poměru shora uvedeném výslovně doznali i před soudem, doznávše zároveň, že zápis v pozemkové knize ve vložce č. 5,

pokud se týká ideálních dílů při právu vlastnickém k uvedené občanské usedlosti, uváděných zlomky po $\frac{1}{10}$, je nesprávný, neodpovídá pravdě a skutečnosti.

Nezáleží na tom, jaké právní závěry činili žalovaní z tohoto svého přednesu, neboť na procesní straně jest jen, aby přednesla skutkový podklad uplatňovaného nároku neb obrany, kdežto podřadit skutkový přednes strany příslušnému zákonnému předpisu není úkolem strany, nýbrž úkolem soudu (srov. na př. rozh. č. 10565 a 14390 Sb. n. s.). Po právní stránce je v přednesu žalovaných obsažena námitka, že žalobci jsou co do jedné ideální desetiiny společné usedlosti jen knihovními spoluvlastníky, a to na základě mylného knihovního zápisu, že však ani oni ani jejich právní předchůdci spoluvlastnictví ke sporné společné usedlosti nikdy fakticky nevykonávali v rozsahu tohoto knihovního spoluvlastnického podílu, nýbrž v rozsahu menším, neodpovídajícím onomu knihovnímu zápisu, a že naopak žalovaní vykonávali fakticky spoluvlastnické právo k usedlosti v rozsahu větším, než činil jejich podíl podle knihovního zápisu. V té příčině uplatnili tudíž žalovaní podle svého skutkového přednesu obranu naturálního čili domnělého vlastnictví k většímu spoluvlastnickému podílu, než jaký je jejich podíl podle knihovního stavu, a tuto obranu ještě posuzovali podle obdoby ustanovení § 372 obč. zák. pojednávajícího o domnělém vlastnictví, k jehož nabytí stačí platný titul a držba pořádná, pravá a bezelstná (srov. rozh. č. 13091 Sb. n. s.). Ze proti žalobě zápůrčí jest možno bránit se námitkou držby pořádné, pravé a bezelstné, t. j. námitkou domnělého čili naturálního vlastnictví, dovodil nejvyšší soud v rozhodnutí č. 8520 Sb. n. s.

Podle skutkového zjištění prvního soudu učiněného podle výpovědi mnoha svědků a výpovědí žalovaných jako strany užívalo sporné občanské usedlosti v M. Ch. pět sedláků, dva t. zv. půlníci a tři t. zv. čtvrtníci tím způsobem, že každý sedlák dostal jeden díl, půlníci dostali dva jeden díl a čtvrtníci dostali tři jeden díl, a v tomtéž poměru se rozvrhovala na podílníky i vydání na společnou usedlost, zejména když bylo nutno na něco hotově doplatiti; ve stejném poměru vydržovali podílníci také společného hajného a zúčastnili se prací na společných nemovitostech. Ze spisů okresního soudu v N. zn. sp. Nc II 34/20 zjistil pak první soud, že když se okresní správní komise v N. žádostí ze dne 7. prosince 1920 domáhala u soudu opravy zápisu ve vložce č. 25 pozemkové knihy katastrální obce N., a to výmazem práv t. zv. rustikalistů neb starousedlých na majetku osady M. Ch., označeném jakožto občanská usedlost č. p. 5 s hájovnou č. p. 19 v M. Ch., zapsaných na listu B jakožto právo vlastnické občanstvu, pokud se týče dočasným držitelům (vlastníkům) usedlostí č. p. 1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 13 a 16 — a doplněním zápisu na listu B vkladem práva vlastnického osadě M. Ch., — prohlásilo při ústním jednání dne 31. ledna 1921 všech deset přítomných spoluvlastníků dotčené usedlosti spolu se svým společným právním zástupcem, že k této usedlosti tvrdí spoluvlastnictví, a stran sk u t e č n ě h o stavu věci udali souhlasně, že společné usedlosti n e -

přináleží jim do vlastnictví těmi díly (deseti-nami), jak jest jim vlastnictví v knize pozemkové připsáno, nýbrž že si tvrdí spoluvlastnictví jinými díly, tak jak usedlosti té užívají ve skutečnosti, že totiž bylo vždy spojeno užívání, pokud se týče spoluvlastnictví: s usedlostí č. p. 1 jednou sedminou, s usedlostí č. p. 3 jednou jedeadvacetinou, s usedlostí č. p. 4 jednou čtrnáctinou, s usedlostí č. p. 6 jednou jedeadvacetinou, s usedlostí č. p. 8 jednou sedminou, s usedlostí č. p. 9 jednou jedeadvacetinou, s usedlostí č. p. 12 jednou sedminou, s usedlostí č. p. 13 jednou sedminou, s usedlostí č. p. 14 jednou čtrnáctinou. Při tom vysvětloval tento rozpor se zápisem v pozemkové knize tím způsobem, že při šetření u příležitosti zakládání pozemkových knih bylo nedopatřením orgánů zúčastněných při šetření jednotlivým držitelům jmenovaných usedlostí připsáno vlastnické právo k dotčené usedlosti po jedné desetině. Při tom si přítomní spoluvlastníci usedlosti č. p. 5 v M. Ch. navzájem přiznali držení, užívání a spoluvlastnictví díly jimi shora uvedenými a žádali za opravu knihovního zápisu ve vložce č. 25 pozemkové knihy obce N. na listu B v tom smyslu, aby jejich spoluvlastnictví bylo knihovně zapsáno podle jmen a těmi podíly, jak si vlastnictví tvrdí a jakým dílem participují na užítcích. Podle dotčených spisů Nc II 34/20 byl v onom řízení návrh na opravu knihovního zápisu zamítnut jen z toho důvodu, že žádost v tom směru nebyla podkladem dotčeného řízení, zavedeného na návrh okresní správní komise v N. a týkajícího se jen provedení zákona č. 421/1919 Sb. z. a n. o změně obecního statku v kmenové obecní jmění. Podle toho uznali a potvrdili tedy uvedeným prohlášením při jednání u okresního soudu v N. sami žalobci spolu s ostatními podílníky, pokud se týče jejich právní předchůdci, že spoluvlastníci sporné usedlosti nevykonávali právo spoluvlastnické podle podílů odpovídajících zápisu knihovnímu, nýbrž v poměru podílů tvrzených žalovanými, a že tudíž skutečné spoluvlastnické podíly a důsledkem toho i rozsah a způsob užívání společné nemovitosti byly a jsou odchýlné od stavu knihovního, který nevystihuje pravý stav věci.

Tvrzení žalobců, že tehdy ono prohlášení u okresního soudu v N. učinili jen z obavy, že by jinak spoluvlastnictví k společné usedlosti mohli pozbyti, jak prý jim bylo některými podílníky pohroženo, neměl soud první stolice za dokázáno, maje naopak za to, že všichni podílníci učinili uvedené prohlášení na základě pravého stavu věci a u vědomí všech důsledků pro ně z toho vyplývajících, které tehdy pouze z formálních důvodů nebyly uskutečněny příslušným zápisem v pozemkové knize.

Podle uvedených skutkových zjištění prvního soudu zůstaly tedy, jak dovolání správně vytýká, i po knihovním zápisu žalovanými tvrzené spoluvlastnické poměry nezměněny, spoluvlastníci i nadále užívali usedlosti a nesli břemena v poměru, jaký byl od nepamětných dob před zápisem knihovním, a všichni spoluvlastníci se dokonce sami domáhali opravy knihovního zápisu uznávající, že není správný.

Z těchto zjištění by vyplýval právní závěr, že jest žalované, pokud uplatňují k společné usedlosti spoluvlastnické právo jednou sedminou, tudíž podílem vyšším, než jaký je jejich spoluvlastnický podíl podle zápisu v pozemkové knize, pokládají co do tohoto rozdílu, o nějž skutečný, dosavadními držebními úkony žalovaných ke společné nemovitosti odůvodněný podíl spoluvlastnický převyšuje podíl zapsaný pro ně jako držitele jejich usedlosti v pozemkové knize, pokládají podle obdoby § 372 obč. zák. ve spojení s § 829 obč. zák. za naturální, domnělé vlastníky, ježto se co do spoluvlastnictví v tomto větším rozsahu mohou vykázati nejen platným titulem, ale i pořádnou, pravou a bezelstnou držbou společné usedlosti podle onoho vyššího, jimi tvrzeného podílu, kdežto žalobci mohou se dovolávati jen toho, že jsou spoluvlastníky a držiteli usedlosti jim knihovně připsané a že ve prospěch dotčené usedlosti je knihovně vloženo vlastnické právo podílem $\frac{1}{10}$ ke sporné občanské usedlosti.

Podle § 372 obč. zák. jest pokládati držitele, který dokázal platný důvod a pravý způsob, jímž nabyl držby, za pravého vlastníka proti každému, kdo nemůže udati řádného titulu nebo jen důvod slabší. Ježto jen naturální vlastník může vykonávati obsah práva vlastnického, nikoli pouhý vlastník knihovní, bylo by hledíc na skutková zjištění prvního soudu i v souzeném případě, který jest posuzovati podle obdoby shora uvedeného ustanovení, přiznati silnější důvod držby žalovaným.

Odvolací soud neposoudil tudíž věc po právní stránce správně, vyhověl-li změnou rozsudku prvního soudu první části žalobní žádosti z důvodů uvedených v napadeném rozsudku. Bylo proto odůvodněnému dovolání žalovaných vyhověti. Dovolací soud nemohl však rozhodnouti ihned ve věci samé, ježto se odvolací soud se zřetím na svůj odchýlný právní názor — který jej vedl k tomu, že vyhověl odvolání žalobců již z odvolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci, — nezabýval ostatními odvolacími důvody, zejména výtkou rozporu se spisy, vadností řízení a nesprávného hodnocení výsledků průvodního řízení, kterou uplatňovalo odvolání proti zjištění procesního soudu první stolice, že žalobci spolu s ostatními spoluvlastníky učinili prohlášení při jednání u okresního soudu v N. dne 31. ledna 1921 na základě pravého stavu věci a u vědomí všech důsledků pro ně z toho plynoucích a že není pravdivé jejich tvrzení, že prohlášení učinili jen z obavy, že by jinak mohli spoluvlastnictví pozbyti. Bylo se proto usněsti, jako shora uvedeno.

Čís. 16674.

Sousedské právo.

Náhrady útrat zastupování ve správním řízení nelze se domáhati pořadem práva.

Náhradní nároky držitelů sousedních pozemků proti provozovateli úředně schváleného dolování nevyhrazeného nerostu (kaolínu) jest posuzovati výhradně podle § 364 a) obč. zák., netvrdí-li se, že se těžení děllo neodborně nebo proti předpisům úředního povolení k těžení.

§ 364 a) obč. zák. chrání veškerý nemovitý majetek sousedů, tudíž i stavby na sousedních nemovitostech zřízené, k nimž patří i vodovod, položený v okresní silnici. Pro ochranu jest rozhodující faktický stav, který tu byl v době, kdy bylo dáno povolení k těžbě.

Provozovatel podniku není odpověden za vzniklou škodu způsobenou dolováním, zabránil-li ohrožený soused provedení odborných zabezpečovacích prací, dostačujících k odvrácení hrozícího nebezpečí, ac se k tomu provozovatel podniku vážně nabídl.

Kdyby obnovení předešlého stavu vyžadovalo nákladu neúměrného hodnotě poškozené nemovitosti (stavby), lze požadovati náhradu jen v penězích.

Vlastník pozemku není podle § 364 a) obč. zák. odpověden za škody, způsobené dolováním pod jeho pozemkem vedle provozovatele dolování, není-li na provozu samém nijak zúčastněn.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1938, Rv I 1821/36.)

Žalované firmě K. a spol. v S. bylo živnostenským úřadem dáno dne 30. dubna 1925 povolení dolovati poboční šachtou kaolín na pozemkových parcelách č. kat. 32 a 33 v S., jejichž vlastníci je druhá žalovaná Berta R. V dotčeném povolení byly stanoveny mimo jiné tyto podmínky: »K ochraně okresní silnice č. kat. 614 a podél ní vedoucího elektrického vedení, jakož i k ochraně domu na stavební parcele č. kat. 38 má býti ponechán pro těžení kaolínu pod parcelami, o něž jde, ochranný pilíř v (určité) šíři a délce a k ochraně ostatních sousedních pozemkových parcel ochranný pilíř (určité) šířky a délky. Uvnitř ochranného pilíře pro okresní silnici není dolování dovoleno a jest snad již otevřené chodby vyplniti materiálem před jejich strhnutím. Uvnitř ochranného pilíře pro dům na stavební parcele č. kat. 38 není dovoleno otevření chodbe. Živnostenský úřad si vyhrazuje, bude-li to nutné, v každé době předpisování dalších podmínek ve veřejném zájmu«. Roku 1927 byly ochranné pilíře pro pozemkovou parcelu č. kat. 31 zachovány; pod parcelou kat. č. 31 se nedolovalo, avšak v ochranném pilíři okresní silnice žalovaná firma položila chodby, které byly po určité době opět vyplněny. Tím byly poškozeny okresní silnice a obecní vodovod v ní položený, kterážto poškození by jinak nenastalo, kdyby nebyl býval v uvedených místech téžen kaolín. Domáhá se proto žalující obec jak na žalované vlastníci pozemků, tak na žalované firmě, aby byly uznány solidárně povinnými 1. zaplatiti žalobkyni 15.198 Kč 26 h s přísl., 2. dáti parcelu č. kat. 31 srovnáním a vyplněním zase do předešlého stavu nebo podle své vůle nahraditi žalobkyni útraty rekultivace. Soud první stolice stran žalované Berty R. zamítl žalobu zcela, kdežto stran žalované firmy uznal částečně podle žaloby, odsoudiv žalovanou firmu K. a spol. k zaplacení částky 11.198 Kč 26 h s přísl., jinak i proti ní co do vyšší částky zamítl žalobu. Odvolací soud na odvolání obou stran uznal žalovanou firmu K. a spol. povinnou 1. zaplatiti žalobkyni 5.599 Kč 13 h s přísl., 2. uvést do 6 měsíců parcelu č. kat. 31

vyplněním a srovnáním do předešlého stavu aneb dle své volby zaplatí žalující obci náklady znovu zřízení, předloží-li jí žalobkyně účty.
 D ů v o d y: K o d v o l á n í ž a l o b k y n ě:

Procesní soud zamítl právem nárok na náhradu útrat zastoupení ve správním řízení. I když bylo ve správním řízení nutné zastoupení žalobkyně osobou práva znalou, nemohl procesní soud určití útraty správního řízení a uložit žalované, aby je nahradila žalobkyni již proto, že vznikly ve správním řízení. K určení takovýchto útrat není soud příslušný. Útratová pohledávka není před jejím pravoplatným určením samostatnou pohledávkou, nýbrž náleží k předmětu právní věci, jejímž projednáním vznikla. Útratová pohledávka, vzniklá v řízení před správním úřadem, nepozbývá povahy pohledávky, které se nelze domáhati samostatně ani tím, že jest uplatňována před soudem jako pohledávka z náhrady škody, ježto právě soud nesmí ony útraty určití. Zdali se lze oněch útrat domáhati jako nároku na náhradu škody, když byly určeny pravoplatně ve správním řízení, netřeba řešiti v souzeném sporu. Zamítnutí žaloby proti žalované Bertě R. jest důvodné. Jak procesní soud správně zjistil, přenechala Berta R. těžení kaolínu na svém pozemku spolužalované firmě K. a spol. úplatnou smlouvou a nestarala se od té doby o výkon těchto práv získaných firmou K. a spol., která dosáhla také potřebné koncese: předpisy práva sousedského, zejména předpisy (§§ 364 a), b) obč. zák. neodůvodňují zažalovaný nárok proti žalované Bertě R. Podle § 364 obč. zák. má výkon jinak neomezeného vlastnictví práva hranice v právech třetí osoby nebo ve veřejnoprávních ohledech. Smlouvou uzavřenou s firmou K. a spol. se žalovaná Berta R. ještě nedopustila žádného zásahu do práv vlastníka sousedních pozemků. K uzavření dotčené smlouvy byla oprávněna. Zásah do sousedských práv, o něž se žaloba opírá, byl učiněn teprve žalovanou firmou K. a spol. Předpis § 364 a) obč. zák. přisuzuje pouze vlastníku poškozeného sousedního pozemku právo na náhradu způsobené škody, takže podle tohoto zákonného ustanovení jest zkoumati, kdo má odpovídati podle všeobecných předpisů za náhradu těchto škod, nelze však z řečeného ustanovení vyvodit, že již podle něho je odpověden vlastník pozemku, z něhož vzešla poškozující činnost. Ustanovení § 364 b) obč. zák. nelze užití na souzený případ, poněvadž tu nejde o prohloubení pozemku, jako na př. o kopání základů pro novostavbu nebo odkopání pisku nebo pod., nýbrž o razení podzemních štol, vykonané podle hornických technických předpisů. Vlastník pozemku jest ovšem odpověden i tehdy podle zásad sousedského práva, když činnost poškozující sousední pozemek nebyla vykonána jím samým, nýbrž třetí osobou, jsoucí s ním v právním poměru, avšak pouze tehdy, když mohl na činnost třetí osoby vykonávati rozhodující vliv. V souzeném případě však podle přesvědčení odvolacího soudu nenáležel Bertě R. takový vliv na těžení kaolínu, vykonávané firmou K. a spol. Nárok na náhradu, založený na právu sousedském, směřuje podle povahy věci především na opětovné zřízení stavu sousedního pozemku, porušeného zásahem souseda. Způsob náhrady škody podle § 364 a) obč. zák. jest posuzovati

především podle § 1323 obč. zák. a musí tedy býti vše uvedeno v předešlý stav, aby tím byla poskytnuta náhrada způsobené škody. V souzené věci však nemůže vlastnice pozemku navrátiti sousední pozemek v předešlý stav, na jehož změnu nevykonávala podle právního poměru mezi ní a firmou K. a spol. vlivu. Nemohla se starati o pokračování technických prací vedoucích k poškození sousedního pozemku a nemohla ani kontrolovati uvedené práce; neměla tudíž ani podnětu ani možnosti zakázati další práce, ježto neměla ani přehled o možných následcích prací prováděných firmou K. a spol. Za ně může býti učiněna odpovědnou pouze provozující firma, pouze na ní lze požadovati navrácení sousedního pozemku v předešlý stav kultury po případě náhradu škody v penězích. Vždyť žalovaná Berta R. přenechala právo na těžení kaolínu firmě K. a spol. za úplatu, nebyla však jinak zúčastněna na obchodním výtěžku těžení kaolínu, nebylo tudíž mezi ní a firmou K. a spol. společenské smlouvy, z níž by jí snad mohly vzniknouti také povinnosti jakéhokoliv způsobu. Ani s toho hlediska nelze jí uložit povinnost k náhradě škody, která vznikla způsobem těžení kaolínu na sousedním pozemku, provozovaném firmou K. a spol.

K o d v o l á n í ž a l o v a n é f i r m y: Usnesením odvolacího soudu ze dne 31. prosince 1932, č. j. Co VI 465/32-37, jest pro další jednání o právní věci rozhodnuto závazným způsobem, že poškození silnice a vodovodu bylo způsobeno dolováním (těžením kaolínu) žalovanou firmou K. a spol. na pozemkové parcele č. kat. 32 a že staré doly, o jejichž existenci se žalovaná firma opírá na svou omluvu, měly pouze podřadnou úlohu a že škody by nebyly vznikly bez těžení kaolínu, vykonávaného firmou K. a spol. K vývodům žalované firmy v té příčině se poznamenává: Nárok ze sousedského práva je sice příbuzný s nárokem na náhradu škody, jinak jest však nárokem, který jest posuzovati samostatně podle § 364 a) obč. zák. Podle posudku znalců zavedla firma K. a spol. chodby do silničního ochranného pilíře, jimiž byl ve spojení s těžením kaolínu vykonávaným mimo ochranný pilíř, tento ochranný pilíř uveden do tlaku, ježto vypínění chodeb v ochranném pilíři suchým materiálem náplně nemohlo propůjčiti ochrannému pilíři původní pevnost. Při výpočtu škody, kterou způsobila dle shora uvedeného rozhodnutí odvolacího soudu žalující obci firma K. a spol., jest však odvolací soud toho názoru, že nelze ani firmu odsouditi k náhradě celé škody žalující obci takto vzniklé. Napadený rozsudek zjistil, že firma K. a spol. byla ochotna k provedení zajišťovacích prací, že však žalující obec nabídku žalované firmy odmítla a dokonce požadovala odstranění materiálu, který již byl jmenovanou firmou nasypán za účelem zajišťovacích prací. Žalující obec zakázala dokonce jakoukoliv opravu a zasypání ssedlin a trhlin, požadovala odstranění nasypaného materiálu a zakázala každé další nasypání pod hrozbou žaloby pro rušenou držbu, ačkoliv zajištění vodovodu bylo by bývalo snadno a bez zvláštních nákladů možné, takže by nebylo došlo k prolomení vodovodního potrubí, kdyby bylo potrubí podepřeno. Tím zabránila zajišťovacím pracem, které by byly zabránily škodám na silnici a na vodovodu nebo

je aspoň velmi zmenšily. Žádost žalující obce a hrozbu žalobou o rušenou držbu lze pokládati vskutku za šikánu při výkonu práva držby. Konečně i podle všeobecných zásad právních lze požadovati, aby ten, jemuž hrozí škoda, — kterou jako je tomu v souzeném případě, škůdce nezpůsobil ve zlém úmyslu, vědomě, nýbrž nanejvýše z nedostatku náležité pozornosti přivedení chodeb — přispěl též se své strany k zabránění škody, anebo aby aspoň nebránil nebo nezakazoval práce, které škůdce konal účelně k nápravě nebo zmenšení škody. Odvolací soud spatřuje ve vylíčeném chování žalující obce, které vedlo k zastavení zamýšlených zajišťovacích prací a tím k podstatnému zvětšení škody — k takovému zvětšení, které teprve způsobilo v žalobě vylíčenou škodu — takovou činnost, že také jí musí býti přičtena část zavinení na vzniklé škodě. Použije-li se obdobou § 1304 obč. zák., jest poměrně rozdělití povinnosti k náhradě škody, a to, ježto poměr zavinení obou stran nelze určití, stejným dílem. Tomu, že podle tvrzení žalované firmy byl vodovod žalující obcí položen na místě, o něž jde, bez vodoprávního řízení, nepřikládá odvolací soud té důležitosti, jaké jí přikládá žalovaná firma, a zejména nesdílí její názor, že se položení vodovodu stalo trestným činem žalující obce a že jí proto nenáleží nárok na náhradu škody, stala-li se na stavu vzniklém trestným jednáním činností někoho jiného změna snižující hodnotu. Pro takové zavedení vodovodu bez potřebného povolení může správní úřad uložití tresty a dáti příkazy, aby dílo provedené bez povolení bylo odstráňeno, nedává však soukromé osobě právo poškodití vodovod a pak odmítnouti povinnost k náhradě s poukazem na vadu úředního schválení. Ani v § 364, ani v §§ 1293 a násl. obč. zák. nemá názor žalující firmy opory. Procesní soud označuje zasypání ssedlin na parcele č. kat. 31, vyžadované žalující obcí, za nemožné, připojuje se k posudku znalce z oboru zemědělství a zamítá proto žalobu. Odvolací soud nesdílí tento názor. Znalec udal ve svém posudku, že zasypání uvedené parcely není možné proto, že by bylo hospodářsky neodůvodněné, ježto náklady rekultivace by byly podstatně vyšší než hodnota pozemku. Jak vyplývá ze znalecova posudku, má dotčená parcela pouze malou rozlohu (113 m²), z níž bylo asi 53 m² poškozeno, a to nejhlubší snížení činí asi 6 m nebo méně, vyplnění tak malé plochy není nepochybně nemožné, zejména pro firmu, která hornicky těží kaolín hlubokým dolováním a má tudíž potřebný materiál k vyplnění nebo si jej může opatřití. Hospodářský užitek z poškozeného pozemku nebyl ovšem asi veliký. Předpis § 1323 obč. zák. stanoví, že za účelem poskytnutí náhrady škody musí býti vše uvedeno v předešlý stav nebo není-li to dobře možno, že má býti nahrazena odhadní cena. Oprávnění poškozeného držitele pozemku ve smyslu § 364 obč. zák. jest posoudití podle § 1323 obč. zák. V souzeném případě není však rozhodující pouze číselný možný výnos poškozené parcely, nýbrž i to, že zasypáním parcely má býti zamezeno opakování škodna okresní silnici a na vodovodu, takže přesné srovnání výnosu parcely a výše výloh rekultivace neodpovídá hmotnému zájmu žalující obce na znovu zřízení parcely. Poškozenému musí býti přiznáno právo

žádati podle § 1323 obč. zák. uvedení v předešlý stav, i když náklady jsou vyšší než hodnota parcely; zdali toto uvedení v předešlý stav jest »dobře možné« (§ 1323 obč. zák.), jest posoudití podle okolností případu a v souzeném případě jest toto vyplnění sesednutí technicky i hospodářsky možné, při čemž jest hospodárnost posoudití nejen podle prodejní nebo výnosové hodnoty parcely, ale i podle jiného zájmu žalující obce na stavu parcely, avšak také podle způsobilosti žalované firmy k plnění, t. j. podle toho, zda může provéstí zasypání prostředky po ruce jsoucimi. Přihlédneme-li k těmto okolnostem, na něž jest míti zřetel při posouzení možnosti rekultivace, není v souzené věci takového nepoměru mezi zájmem žalující obce a jednáním požadovaném na žalované firmě, takže by toto jednání mohlo býti označeno za ne dobře možné nebo za nemožné. K názoru znalce, že pro rekultivaci jest vedlejší, zdali hloubka kotliny činí 6 m nebo méně, se soud nepřipojuje, neboť není potřebí důkazu, že povinnost uložená žalované firmě k rekultivaci jest tím těžší, čím jest kotlina hlubší. Naproti tomu jest bezvýznamný znalecův názor, že uvedení v předešlý stav jest technicky proto nemožné, že vrstvení půdy nelze již zříditi a že jest nutno dopraviť nový materiál, neboť žalující obci nezáleží samozřejmě na tom, aby bylo opět zřízeno geologické složení pozemku, o něž jde, nýbrž aby byl znovu zřízen druh kultury pozemku. Že to jest možné, vyplývá z posudku jmenovaného znalce, který označil onen pozemek za nevýnosnou pastvinu; takovýto druh kultury lze nepochybně znovu zříditi. Příslušná alternativní žádost žalující obce je proto odůvodněná. Tím žalobkyně poskytla žalované firmě možnost splnití v penězích uloženou jí povinnost.

Nejvyšší soud na dovolání obou stran I. zrušil z podnětu dovolání žalobkyně pro zmatečnost rozsudky obou nižších stolic o částce 4.000 Kč, t. j. co do útrat zastoupení ve správním řízení i s předcházejícím řízením, týkajícím se oněch 4.000 Kč, a žalobu v té příčině odmíť; II. zrušil na dovolání žalované firmy K. a spol. napadený rozsudek i rozsudek soudu prvé stolice o náhradě škody na vodovodu a vedení světla a uvedení parcely č. kat. 31 v předešlý stav, jakož i ve výroku o útratách sporu, pokud jde o firmu K. a spol. a uložil soudu prvé stolice, aby v rozsahu zrušení dále jednal a znovu rozhodl; III. dovolání žalobkyně stran žalované Bertý R. nevyhověl a jinak je odkázal na rozhodnutí pod II.

D ů v o d y:

K I.: Žalobkyně se mimo jiné nároky domáhá také náhrady 4.000 Kč za zastupování v řízení před okresním úřadem v K. V., jako úřadem živnostenským. Žalobkyně vyvozovala v řízení před prvou stolicí dotčený nárok toliko z toho, že byla při jednání u řečeného úřadu zastoupena právním zástupcem, a neodůvodnila náhradu uvedeně částky nějakým zvláštním žalovanou zavazujícím důvodem (§ 1295 obč. zák.). Jak z dalších vývodů vyplýne, jde ve sporu o náhradu podle § 364 a) obč. zák. a

jen podle toho předpisu nemůže žalobkyně požadovati náhradu oněch útrat, ježto řízení před živnostenským úřadem je zvláštním řízením správním, které nebylo ještě v případě, o němž tu jde, skončeno. Nárok na úhradu útrat zastoupení ve správním řízení jest uplatniti podle předpisů o tom vydaných (od 1. července 1928 podle § 128, odst. 2, vládn. nař. z 13. ledna 1928, č. 8 Sb. z. a n., před tím podle § 31 živn. řádu). Náhradu těchto nákladů nelze však uplatniti za toho stavu věci sporem před civilním soudem. Jde tu tedy o zmatečnost podle § 477 č. 6 c. ř. s. a § 503 č. 1 c. ř. s., k níž je přihlížeti v každém období sporu i z moci úřední. Byla proto vyslovena zmatečnost rozsudku i předchozího řízení, pokud se nižší soudy obíraly částkou 4.000 Kč, a žaloba v té příčině byla odmítnuta.

K II. Žalobkyně i první žalovaná firma K. a spol. napadají rozsudek z dovolacích důvodů podle § 503 č. 2 a 4 c. ř. s., žalobkyně zřejmým poukazem také z dovolacího důvodu § 503 č. 3 c. ř. s.

Před vyřízením obou dovolání nutno si ujasniti, o který zákonný předpis opírá žalobkyně své nároky na náhradu škody. Rozhodující jest její přednes v řízení v první stolici. Tu žalobkyně tvrdila již v návrhu na provedení důkazů k zajištění Nc VIII 234/27, že škoda vznikla proto, že předepsaný ochranný pilíř buď byl nedostatečný, nebo že žalovaná firma K. a spol. těžila kaolín takovým způsobem, jenž měl v zápětí poruchu a škody na jejím majetku. Totéž tvrdila žalobkyně v žalobě, že totiž žalované jsou povinny nahraditi způsobenou škodu podle zásad »jednání na vlastní nebezpečí« a podle ustanovení §§ 364 a) a 364 b) obč. zák. Žalobkyně při tom netvrdila v první stolici, že žalovaná firma K. a spol. postupovala při těžení kaolínu neodborně, ani neuvedla, v čemž neodbornost záležela, po případě, že jednala proti předpisům úředního povolení k těžení kaolínu, a proti kterému předpisu, což by se nutně vyžadovalo, kdyby její nárok měl býti posouzen podle předpisů o náhradě škody podle hlavy XXX obč. zák.

Tvrdí-li tedy žalobkyně v odvolání, že žalovaná firma K. a spol. porušila protiprávně podmínky úředního povolení, a to tím, že protiprávně hnala v ochranném pilíři chodby, šlo o uplatnění nového důvodu, což nebylo podle § 482, odst. 1, c. ř. s. dovoleno. Totéž platí o tvrzení dovolacího spisu, že žalovaná firma přestoupila dané jí povolení a že netěžila podle daného jí povolení (§ 504 c. ř. s.).

Žalobkyně opakuje opětovně, že opírá své nároky o zásady »jednání na vlastní nebezpečí«. Co pod tím rozumí, konkrétně neuvedla. Heslo to razil Dr. Josef Unger ve spise »Handeln auf eigene Gefahr« (1904) a šlo by zřejmě o případ provozování koncesovaného podniku, jenž jest spojen s nebezpečím a nepříznivými následky pro sousední pozemky. Jmenovaný spisovatel zastává tam ovšem názor, že kdo zřídí živnostenský podnik, kdo provozuje továrnu nebo dráhu, má tak činiti na vlastní nebezpečí a ne na nebezpečí okolí. Podnikatel musí hraditi tedy způsobenou škodu, i kdyby provoz podniku veden byl úplně podle pravidel. Než ty zásady byly upraveny novým ustanovením § 364 a)

obč. zák., jehož se žalobkyně ostatně také dovolává, a jest tedy posouditi spor jen podle tohoto zákonného ustanovení. Ježto šlo — jak dále bude ještě vyloženo — o zvláštní činnost schváleného podniku, nemůže se žalobkyně dovolávati v souzeném případě ustanovení § 364 b) obč. zák.

Ze těžení kaolínu, provozované mimo meze polního hospodářství, podléhá předpisům živnostenského řádu, rozhodl bývalý správní soud ve Vídni v rozhodnutí Budwinski č. 6147. Žalovaná firma K. a spol. si skutečně vymohla k těžení kaolínu pod pozemky druhé žalované č. kat. 32 a 33 živnostenské povolení rozhodnutím okresního úřadu v K. V. ze dne 30. dubna 1925, č. 1304. Z toho povolení, zejména z předpisů o ponechání ochranného pilíře pro okresní silnici č. kat. 614 a dům (stav. č. kat. 38) plyne, že bylo předvídáno hlubinné dolování a možnost účinkování dolování na pevnost sousedních pozemků. Jde tedy vpravdě o účinkování podniku úředně schváleného podle § 364 a) obč. zák. a odpovědnost za způsobenou škodu nastává tehdy, když účinkování to překročí míru v místě obvyklou a podstatně ohrozí užívání sousedního pozemku. Odpovědnost nastává tu i tehdy, když podnikatel splní přesně podmínky živnostenského povolení. Dovolávání se obdoby předpisů obecného horního zákona, zejména jeho § 106, není odůvodněno, ježto kaolín nepatří k vyhrazeným nerostům podle horního zákona. Objeví-li se důsledkem těžení kaolínu na sousedním pozemku trhliny, ssesnutí půdy, praskne-li vodovod v pozemku vedený, padají-li sloupy elektrického vedení, tu nutno uznati, že účinky těžení překročily uvedenou míru a ohrozily podstatně užívání věcí. Ovšem musí býti zjištěna souvislost způsobených škod s provozem podniku a tu musí dokázati žalobkyně.

Jde pak ještě o otázku, je-li takovýmto chráněným předmětem také obecní vodovod, položený v okresní silnici, patřící okresu a má-li nějaký význam to, že vodovod byl vystavěn po případě později přeložen bez provedení příslušného vodoprávního řízení. Žalovaní sami tvrdí, že se zřízení vodovodu stalo již roku 1896 a jeho přeložení roku 1911. Ustanovením § 364 a) obč. zák. je chráněn veškerý nemovitý sousední majetek, tudíž i stavby na sousedních pozemcích a k tomu nutno čítati i vodovod obecní, položený v silnici sousedící s pozemky, na nichž se doluje. Proti přeložení vodovodu na stranu silnice k pozemkům žalované Bertý R. v roce 1911 se jmenovaná vlastnice mohla brániti. Když tak však neučinila, byl přiveděn právě stav, že vodovod tu byl již na straně pozemku Bertý R., když žalovaná firma K. a spol. začala po udělení povolení roku 1925 těžiti v sousedství kaolín a stala se takto jako podnikatelka ve smyslu § 364 a) obč. zák. sousedkou i majitelkou vodovodu. Žalovaná firma musila přijmouti a musí dále dbáti stavu, jaký tu byl již v době, kdy jí bylo dáno povolení k těžení, a nemůže z toho, že snad vodovod nebyl svého času schválen, vyvozovati své osvobození od povinnosti k náhradě škody.

K dovolání žalované firmy K. a spol. se ještě podotýká:

Hledíc na to, co již bylo shora uvedeno o předmětu ochrany podle § 364 a) obč. zák., není vadným řízení odvolací, že nebyly provedeny

úplně důkazy o tom, že obecní vodovod byl svého času postaven a později přeložen bez provedení vodoprávního řízení.

Podle nenapadeného zjištění odvolacího soudu projevilo těžení kaolinu žalovanou firmou pod pozemky Berty R. účinky na povrch, t. j. na okresní silnici, v níž byl veden vodovod žalující osady a také na její pozemek č. kat. 31. Než žalované tvrdily již v první stolici, že třebas se neuznávalo účinkování těžení žalovanou firmou na silnici a vodovod, že přece tato firma byla ochotna učiniti včas potřebná opatření, aby se předešlo poškození vodovodu, a že možné škody vznikly dodatečně právě a jen proto, že žalující obec nedovolila provedení zabezpečení. Lze připustiti, že vlastník sousedního ohroženého pozemku resp. zařízení v něm vedeného není podle § 364 a) obč. zák. povinen činiti sám opatření, aby se předešlo poškození následkem sousedního těžení. O to však v souzené věci nejde, nýbrž jde o to, že žalující obec překazila zabezpečení vodovodu proti účinkům těžení a že právě tím způsobila, že škoda dodatečně vznikla. Žalující obec měla by při skutečném poškození na prvním místě nárok na uvedení věci v předešlý stav a za účelem této naturalní restituce by musila poškozený předmět přenechat k opravě žalované firmě. Tím spíše bylo její povinností přenechat vodovod žalované firmě k zabezpečení před poškozením, bylo-li to možno. Mimo to šlo v souzené věci o vodní řízení — nehledě k menší položce za demontování vedení světla, které vůbec nižšími soudy nebylo probráno — o kterém platí zvláštní předpis, ukládající obecním policejním úřadům povinnost jednání. Podle § 98 čes. vod. zák. ze dne 28. srpna 1870, č. 71 čes. z. z. má přímý dohled na zařízení pro užívání a vedení vody policejní úřad, který má zařídit v nutných případech bez prodlení vše, co v ochraně veřejné bezpečnosti jest potřebí. Jen kde není přímého nebezpečí, má si vyžádati poukaz příslušného politického úřadu. Nepřijala-li žalující obec nabídky žalované společnosti a nedovolila opravu a zabezpečení vodovodu, jednala proti dotčenému zákonnému předpisu a nastaly-li důsledkem toho na vodovodu škody, způsobila si škodu žalující obec sama. Ovšem předpokládá se, že vodovod v době nabídky zabezpečení ještě poškozen nebyl, že nabídka žalované firmy K. a spol. byla míněna vážně a způsob zajištění byl odborný a dostatečný. Tyto okolnosti nebyly nižšími soudy probrány (§ 182 c. ř. s.) a nebyla o nich učiněna zjištění. Nezbylo proto než napadený rozsudek zrušiti a ježto zřejmě třeba bude jednání v první stolici i její rozsudek, vrátiti jí věc k dalšímu jednání a novému rozhodnutí. O uvedených skutečnostech bude potřebí provésti všechny nabídnuté důkazy a snad i důkaz znalcem. Zjistí-li se, že vodovod v době nabídky žalované firmy nebyl ještě poškozen, že provedením zajištění bylo by se předešlo škodám na vodovodu, pak skutečně ta škoda, jak je zažalována, vznikla jen postupem žalující obce a néjde jí k dobru ani to, co by žalovaná firma byla na zabezpečení vynaložila.

Co se týká parcely č. kat. 31, jest uvéstí toto:

Podle § 1323 obč. zák., jenž platí i při náhradě podle § 364 a) obč. zák., má poškozený soused ovšem prvotní (primární) nárok na uvedení poškozené věci v předešlý stav in natura; když to není »dobře možno«

(tunlich) má poškozený nárok jen na náhradu peněžitou. Z výrazu »dobře možno« třeba usouditi, že obnovení předešlého stavu nebude možné tam, kde jest sice technicky možné, ale vyžadovalo by si nepoměrný náklad. Soud první stolice zjistil podle posudku Karla K., že uvedení parcely č. kat. 31 v předešlý stav není možno. Odvolací soud to zjištění doplnil v tom směru, že by byl náklad rekultivace oně parcely podstatně vyšší (pětkrát), než jest celá hodnota pozemku. Podle toho zjištění nižších soudů a předeslaných vývodů nelze odsouditi žalovanou, aby uvedla parcelu č. kat. 31 v předešlý stav in natura. Nižší soudy nezjistily však, jakou cenu má dotčený pozemek, a nemůže proto rozhodnouti o tom ani nejvyšší soud. Žalobní žádost za opravu in natura, obsahuje také možnou žádost na náhradu peněžitou podle § 1323 obč. zák.

K III. (k dovolání žalobkyně).

Žalobkyněno dovolání není odůvodněno, pokud vytýká mylnost (§ 503 č. 4 c. ř. s.) názoru odvolacího soudu, že druhá žalovaná Berta R. není odpovědna spolu s firmou a spol. za domáhanou škodu ať již na vodovodu, neb osvětlení při parcele č. kat. 31. Ježto jde o odpovědnost za škodu podle § 364 a) obč. zák., lze vycházeti jen z tohoto zvláštního předpisu zákonného, jenž upravuje obranu příslušející majiteli sousedního ohroženého pozemku proti immissím rázu tam uvedeného, vycházejícím z podniku horního nebo ze zařízení úředně schváleného. Držitelé sousedního pozemku přiznává ono ustanovení jen nárok na náhradu škody. Není-li jiných zvláštních ustanovení, jako tomu jest v případě náhrady škody způsobené podnikem důlním (srv. rozh. č. 1118, 14294 Sb. n. s.), nelze z doslovu a smyslu § 364 a) obč. zák. vyvoditi, že odpovídá také vlastník pozemku ještě vedle podnikatele (srv. Sedláček: Právo vlastnické, str. 115, Rouček, Komentář k Čs. obec. zák. II., str. 255).

Čís. 16675.

Soudy nejsou oprávněny opominouti přednes strany o nových skutečnostech a průvodech proto, že jej učinila teprve při svém výsledku jako strana, nýbrž jsou povinny přihlížeti i k němu jako k jinému jejímu přednesu, hodnotiti jej a zabývati se, je-li toho potřebí, i námitkami a obranami, jež důsledkem toho přednesla druhá strana.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1938, Rv I 342/37.)

Srov. rozh. č. 11714 Sb. n. s.

Soud první stolice uznal podle žaloby co do zaplacení 23.650 Kč s 5% úroky od 1. listopadu 1933, co do vyšších úroků zamítl žalobu, neuznav pohledávku namítanou žalovaným k započtení důvodem po právu. Odvolací soud na odvolání žalovaného uznal zažalovanou pohledávku toliko co do částky 21.167 Kč po právu a po-

hledávku namítanou k započtení uznal co do částky 15.000 Kč po právu, takže potvrdil napadený rozsudek jen co do částky 6.167 Kč s 5% úroky od 1. listopadu 1933.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

S hlediska všech uplatňovaných dovolacích důvodů (§ 503 č. 2, 3 a 4 c. ř. s.) vytýká dovolatel, že soud druhé stolice přehlédl, že žalovaný svoje námitky proti žalobě přednesl vpravdě teprve, když byl u soudu prvé stolice slyšen jako strana, což nelze prý pokládati za potřebný a náležitý přednes, takže soudy nesměly naň bráti zřetel, dále že řízení v prvé stolici bylo skončeno po výsledku žalovaného, takže žalobci prý nebyla dána možnost, aby prokázal nepravdivost tvrzení žalovaného, a že odvolací soud ze souboru výsledků průvodního řízení vytrhl jen část, totiž výpověď žalovaného, při čemž se neprávem uchýlil od skutkových zjištění procesního soudu. Veškeré výtky dovolatelovy jsou však liché. Ve skutečnosti namítl totiž žalovaný již v žalobní odpovědi proti žalobnímu nároku, že u záložny v F. spolupodepsal žalobci směnky na 50.000 Kč proto, že tato záložna dala žalobci zápůjčku k tomu účelu, aby mu žalobce mohl vyrovnati svůj dluh, jež žalobce u žalovaného měl; údaje, jež žalovaný o vzniku tohoto dluhu učinil při výsledku stran, nejsou tedy v podstatě nic jiného než bližším rozebíráním a vysvětlením jeho přednesu; kromě toho nelze ani souhlasiti s názorem dovolatelovým, že soud má opominouti přednes strany proto, že jej učinila teprve při výsledku jako strana. Naopak jsou strany podle § 179 c. ř. s. oprávněny přednésti nové skutečnosti a průvody až do konce ústního jednání, a ježto zákon nerozděluje řízení na úseky přesně vymezené pro přednes stran a pro průvodní řízení, nýbrž celé ústní jednání tvoří podle § 193 c. ř. s. až do jeho skončení celek, jehož integrující součástkami jsou i přednes stran i provádění důkazů, při čemž soud smí přednes odmítnouti jen za předpokladů v zákoně výtčených (§ 179 c. ř. s.), byly nižší soudy povinny přihlížeti též k tomuto přednesu jako k jinému přednesu strany a musily jej hodnotiti a zabývati se i po případě námitkami a obranami, jež v důsledku toho přednesla druhá strana (rozh. č. 11714 Sb. n. s.). Není pravda, že po výsledku žalovaného bylo ústní jednání v prvé stolici skončeno a že žalobce již nemohl uplatňovati své námitky proti skutkovým tvrzením žalovaného, předneseným při výsledku stran. Jak ze zápisu ze dne 20. listopadu 1935, proti němuž nebyl podán odpor (§ 215 c. ř. s.), vyplývá, popřel žalobce nejen při svém výsledku od začátku povšechně, že od žalovaného kromě částky 15.000 Kč dostal peníze jako zápůjčku a že proti němu má jiné závazky, nýbrž byl po výsledku žalovaného znovu vyslechnut, při čemž se o nových tvrzeních žalovaného skutečně vyjádřil, aniž ovšem nabídl nové důkazy. Opominul-li však žalobce, ačkoliv mu k tomu byla procesním soudem dána příležitost, uvésti roz-

hodné skutečnosti a nabídnouti po případě důkazy, nemůže za to činiti odpovědným soud. Oba nižší soudy dospěly k úsudku a dovolatel vůbec nepopírá správnost názoru, že o rozhodných skutečnostech není jiných důkazů než výslech stran. Příkladal-li odvolací soud víru toliko údajům žalovaného, nelze tvrditi, že vytrhl pouze jeho výpověď ze souboru výsledků průvodního řízení. Odvolací soud byl také oprávněn uchýliti se od skutkových zjištění procesního soudu, jenž uvěřil výpovědi žalobce jako strany, neboť druhý soud opakoval jediný v souzeném případě rozhodující důkaz výsledkem stran a rozhodl tudíž na rovnocenném podkladě, na němž posuzoval věc soud prvé stolice.

Čís. 16676.

Není překážky, aby ten, kdo skutečně souložil s provdanou ženou, mimosoudně uznal k dítěti, jemuž svědčí zákonná domněnka manželského původu, že jest přirozeným otcem onoho dítěte a zavázal se je vyživovati. V takovémto případě nejde o uznání nebo slib plnění bez zavazovacího důvodu, nýbrž jde o platný závazek, třebaš nebyl oduznán manželský původ dítěte, zejména bylo-li to ještě možno. Dotčeným uznáním a převzetím závazku se nic nemění na stavu (statusu) dítěte.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1938, Rv II 855/36.)

Proti žalobě, kterou se žalobkyně na žalovaném domáhá zaplacení 22.950 Kč s přísl. jako náhrady nákladů vynaložených jí samou na výživu Františka B., jehož prý je žalovaný nemanželským otcem, namítl žalovaný, že František B., narozený 14. ledna 1909, jest manželským dítětem a že jeho manželskému původu nebylo odporováno. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání není důvodné, pokud dovolatel vyvrací právní názor nižších soudů, že žalovaný nemá a neměl z á k o n n o u vyživovací povinnost vůči Františku B., manželskému synu žalobkyně. Svědčí-li totiž Františku B. dosud zákonná domněnka manželského původu, nemůže se ani on sám na žalovaném, který v poměru k němu není žádnou z osob v §§ 141, 143 obč. zák. uvedených, domáhati pro sebe výživy ze zákona, a nemůže proto ani žalobkyně požadovati na žalovaném náhradu nákladů, které na syna učinila. Hledíc na to, co řečeno, netřeba se obíratí dalšími důvody dovolání, jimiž se žalobkyně snaží doličiti za žalovaný nárok ze zákona.

Žalobkyně k odůvodnění svého nároku tvrdila však též to, že se žalovaný zavázal smlouvou vyživovati Františka B., k němuž uznal prý i otcovství. Prvý soud pokládal takový tvrzený závazek žalovaného za darování a ježto nedošlo ke skutečnému odevzdání a ani k sepsání notářského spisu o tom, nezabýval se již tímto důvodem žalobkyněna nároku. Odvolací soud pak proti stavu spisů měl za to, že žalobkyně neopírá svůj nárok o závazek o smlouvu. Posouzení sporu v tomto směru nižšími soudy není správné.

Není překážky, aby žalovaný přes to, že Františku B. svědčí zákonná domněnka manželského původu, neuznal, že on je přirozeným otcem Františka B., a nezavázal se i Františka B. vyživovati. Předpokladem platnosti tohoto závazku není předchozí odůvodnění manželského původu Františka B., neboť převzetím takového závazku žalovaným není nic měněno na statusových právech Františka B. Jestliže žalovaný takový závazek skutečně převzal, šlo jen o smlouvu, smír, kterým smluvci vyrovnávali mezi sebou sporné právní poměry a kterým žalovaný převzal na sebe smlouvou, smírem, povinnost, která mu mohla býti uložena po případě i dle zákona. Vždyť mohlo v době tvrzeného smíru nebo později dojíti k žalobě na odůvodnění manželského původu Františka B. — není dosud jisto, že manželský otec Františka B. zmeškal lhůtu dle § 158 obč. zák. — a pak i k přidržení žalovaného jako nemanželského otce k vyživovací povinnosti podle zákona (§ 166 obč. zák.). Nešlo by tu tedy, kdyby žalobkyně tvrzený závazek byl zjištěn, o uznání neb slib plnění bez zavazovacího důvodu, nýbrž o platný závazek, kterým se chtěl žalovaný snad zprostiti oné možné povinnosti k náhradě, jež by na něm jako přirozeném otci Františka B. mohla býti požadována důsledkem § 158 obč. zák. neb jinak. Právním by se pak žalobkyně domáhala dle § 1042 obč. zák. na žalovaném náhrady nákladů, kdyby její tvrzení bylo pravdivé. Ježto však nižší soudy vycházejíce z jiného právního názoru, neučinily v tom směru žádná zjištění, bylo rozsudky obou nižších soudů zrušiti (§ 510 c. ř. s.). Na prvním soudě bude, aby podle nabízených důkazů zjistil, zda žalovaný vskutku převzal závazek žalobkyní tvrzený, a kdyby tomu tak bylo, aby přezkoumal — po doplnění přednesu stran, bude-li toho třeba —, zda podle tehdejší mohoucnosti žalovaného a potřeb Františka B. je výživné, požadované žalobou jako náhrada nákladů, přiměřené.

Čís. 16677.

I. Směnečný závazek nezaniká smrtí směnečného dlužníka, nýbrž přechází dědickou posloupností na jeho dědice.

Směnečný platební příkaz může býti vydán proti bezvýmínečně přihlášeným dědicům směnečného dlužníka, jemuž byla odevzdána pozůstalost, prokázal-li směnečný věřitel úředním potvrzením pozůstalostního soudu, že jsou právními nástupci směnečného dlužníka.

II. Spojil-li žalobce v takovém případě s návrhem na vydání směnečného platebního příkazu další žalobní žádost, aby žalovaným bylo rozsudkem uloženo zaplacení směnečné sumy, nebude-li uvedenému návrhu vyhověno, jest to pokládati za návrh podle § 554 c. ř. s., který se stane zbytečným, bylo-li návrhu na vydání platebního příkazu vyhověno.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1937, R I 1545/37.)

K II. srův. rozh. č. 12846 Sb. n. s.

Žalující úvěrní ústav navrhl vydání směnečného platebního příkazu proti stěžovatelům, připojiv k žalobě jednak úřední potvrzení okresního soudu v M. z 13. května 1937, č. j. D 150/34-16, podle něhož jim byla jako zákonným dědicům Jindřicha K., bezvýmínečně přihlášeným k dědictví odevzdací listinou z 28. srpna 1934, č. j. D 150/34-3, odevzdána jeho pozůstalost, a předloživ dále pět směnek po 10.000 Kč a dvě po 20.000 Kč, které prý uvedený Jindřich K. akceptoval, a dále navrhl, aby bylo pro případ, že by nebylo vyhověno návrhu na vydání směnečného platebního příkazu, uznáno rozsudkem, že žalovaní jsou povinni rukou společnou a nedílnou zaplatiti žalobkyni 90.000 Kč s přísl. Soud prvé stolice směnečný platební příkaz vydal, ale po vydání směnečných námitek, omeziv řízení na námitku pasivní legitimace žalovaných, opět jej zrušil, vysloviv právní názor, že přechod směnečného závazku z akceptanta na dědice není vysloven ani v § 86 směn. zák., ani jinde v platném právním řádě, a dále že eventuální žádost není ve směnečném řízení přípustná. K odvolání žalujícího ústavu zrušil odvolací soud rozsudek prvního soudu, vyhradiv svému rozhodnutí právní moc (§ 519 č. 3 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalovaných.

Důvody:

Odvolací soud vyslovil právní názor, že podle § 548 obč. zák. přešel směnečný závazek Jindřicha K. na jeho dědice, jímž byla pozůstalost odevzdána. Tomuto názoru je přisvědčiti, aniž je třeba podrobně vraceti obšírné vývody rekursu dokazujícího opak, neboť jak první soud, tak stěžovatelé mylně vycházejí z toho, že dědicovou posloupností nevznikl jejich směnečný závazek. O tom ovšem nelze pochybovati, ale o to přece nejde, nýbrž o to, zda na ně dědicovou posloupností přešel směnečný závazek zůstavitele Jindřicha K. Na tu otázku podává jasnou odpověď odvolacím soudem citovaný § 548 obč. zák. (viz i §§ 531, 547 obč. zák.) a opačné vývody stěžovatelů nemají v zákonných ustanoveních žádné opory. Prvým soudem citovaný § 86 směn. zák., jakož i stěžovatelé uváděné ustanovení § 102 směn. zák. nemají s podstatou sporné otázky nic společného. Žalující úvěrní ústav nenavrhoval přece, aby byl proti stěžovatelům vydán směnečný platební pří-

kaz důsledkem je jejich směnečného akceptu, nýbrž proto, že jsou dědici akceptanta Jindřicha K., a proto rekursní vývody o nutnosti formální a materiální totožnosti akceptanta s osobou směnečníka nemají významu.

Prvý soud dále zamítl rozsudkem žalobu, aby žalovaní byli uznáni povinnými zaplatiti žalobci rukou společnou a nerozdílnou částku 90.000 Kč s příslušenstvím, a to proto, že prý eventuální žalobní žádost není ve směnečném řízení přípustná. Odvolací soud naproti tomu vychází z právního názoru, že žalobce byl oprávněn spojití s návrhem na vydání směnečného platebního příkazu další žalobní žádání, aby žalovaným bylo rozsudkem uloženo zaplacení směnečné částky, nebude-li návrhu na vydání směnečného platebního příkazu vyhověno, a proto zrušil rozsudek prvního soudu i potud, pokud jím byla zamítnuta žaloba o zaplacení 90.000 Kč s příslušenstvím. Také tento právní názor stěžovatelé napadají.

Co se týká uvedeného t. zv. eventuálního návrhu, nelze mu rozuměti jinak než jako návrhu ve smyslu § 554 c. ř. s., neboť by jinak šlo o nepřipustnou kumulaci, ježto o každém z obou návrhů by muselo býti rozhodováno v jiném řízení (§ 227 c. ř. s.). Tím, že v souzeném případě bylo návrhu na vydání směnečného platebního příkazu vyhověno, stal se návrh učiněný podle § 554 c. ř. s. zbytečný, neboť podle právě uvedeného zákonného ustanovení, které platí i pro směnečné řízení (viz posudek nejvyššího soudu uveřejněný jako sdělení č. 2 Věst. min. spravedlnosti, 1933, č. 1), mohlo by býti jen tehdy postupováno, kdyby návrhu na vydání směnečného platebního příkazu nemohlo býti vyhověno a kdyby byl odmítnut. Tomu tak v souzené věci však nebylo. Nemohl proto první soud vůbec o návrhu tom rozhodovati a právem tudíž v té příčině odvolací soud rozsudek prvního soudu zrušil.

Konečně vyslovil odvolací soud právní názor, že žalující úvěrní ústav mohl podle §§ 559, 550 c. ř. s. prokázati veřejnou listinou, t. j. úředním potvrzením okresního soudu v M. L., že žalovaní jsou dědici akceptanta Jindřicha K. Pokud stěžovatelé dovozují opak, nelze jim přisvědčiti, neboť názor odvolacího soudu odpovídá uvedeným předpisům civilního řádu soudního a nejvyšší soud v jiném podobném případě vyslovil stejný názor (rozh. č. 12846 Sb. n. s.), který nebyl vývody rekursu vyvrácen.

Čís. 16678.

Přesun kompetence v příčině nálezů o náhradě škody na okresní, resp. zemské výbory, stanovený v odst. 5 § 19 zákona č. 77/1927 a č. 169/1930 Sb. z. a n. týká se jen předpisů o rozpočtu (§ 10 zákona č. 329/1921 Sb. z. a n.); jinak však zůstala nedotčena ustanovení §§ 4, 5 a 99 zákona č. 126/1920 ve znění zákona č. 125/1927 Sb. z. a n., podle nichž o povinnosti k náhradě škody pořadem stolic rozhodují okresní resp. zemské úřady.

K vydání resp. přezkoumání nálezů o povinnosti obecního starosty k náhradě škody, způsobené nedbalým dozorem na obecního pokladníka, je příslušný okresní resp. zemský úřad.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1938, R II 550/37.)

V žalující obci byl roku 1930 i v dřívějších letech pokladníkem Karel F., zedník v Ž., který zpronevěřil peníze z obecní pokladny, byl za to rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 6. března 1934 odsouzen pro zločin zpronevěry a bylo mu uloženo, aby žalující obci nahradil 12.718 Kč 45 h. Pro jeho nemajetnost není však uvedena částka na něm dobytá. K návrhu okresního výboru v P. byla roku 1930 provedena revize obecního hospodářství žalující obce okresním úřadem v P. a uvedený úřad výměrem ze dne 5. října 1935 rozhodl, že je žalovaný starosta podle zákona z 12. srpna 1931, č. 329 Sb. z. a n., povinen nahraditi žalující obci škodu, kterou pokladník Karel F. obci způsobil, poněvadž ji zavinil zejména nesprávným výkonem starostenského úřadu, umožniv pokladníkovi Karlu F. způsobení škody žalující obci, činící podle zjištění správních úřadů 12.170 Kč 15 h. Uvedený výměr byl výměrem zemského úřadu v B. ze dne 17. července 1936 potvrzen. Domáhá se proto žalující obec na žalovaném zaplacení právě uvedené částky. Soud první stolice odmítl žalobu pro tentokráte. Důvody: Jde o náhradu škody vzniklé nedostatečným dozorem na řízení obce. Podle § 16, odst. 6 a 7, zák. ze dne 12. srpna 1921, č. 329 Sb. z. a n., platí obdobně o vymáhání škody ze správy obecního hospodářství vůči starostovi a členům obecního zastupitelstva ustanovení § 5, odst. 4 a 5, řeč. zák., t. j. k rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody jest povolán dohlédací úřad a soud na základě výroku dohlédacího úřadu rozhoduje toliko o výši škody. Podle údajů žaloby a přednesu žalobkyně se žalující obec domáhá na žalovaném jako bývalém starostovi náhrady škody vzniklé tím, že prý žalovaný zanedbal své povinnosti v obecním hospodářství, že neobstarával náležitě příjem a výdaj obecních peněz a že jej ponechal obecnímu pokladníkovi a že takto umožnil Karlu F. způsobení škody žalující obci v zažalované výši. Dokud tedy dohlédací úřad pravoplatně nerozhodl o povinnosti žalovaného k náhradě škody, nelze zažalovaný nárok uplatňovati pořadem práva (srov. rozh. č. 6331 Sb. m. s. a Sedláček-Rouček: Komentář k Čs. obč. zák. I, § 1, 29). Podle §§ 5 a 16 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. rozhoduje v poměru mezi obcí a jejími činovníky (starostou) o povinnosti těchto činovníků k náhradě škody vzniklé z hospodářské správy obecní výhradně bezprostřední dohlédací úřad. Teprve na základě jeho předchozího pravoplatného výroku může věc býti vznesena na řádný soud, který je vázán výrokem dohlédacího úřadu, rozhoduje jen o výši náhrady (rozh. č. 4797, 1677, 1767 Sb. n. s.). Je tudíž nutným předpokladem pro přípustnost pořadu práva, aby byl dříve s a m o s p r á v n ý m dohlédacím úřadem vydán pravoplatný náhradní nález. Bez takového nálezů se nelze domáhati pořadem práva

nároků uvedeného druhu a nelze ani rozlišovati, zda jde o poměr soukromoprávní, či veřejnoprávní (rozh. č. 4797 Sb. n. s. a § 59, odst. 1, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n.). Samosprávným dohlédacím úřadem jest podle § 99 zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. okresní výbor a nikoliv okresní úřad. Z usnesení, která okresní výbor učiní, vykonává dohlédací moc nad obcemi, lze si stěžovati k zemskému úřadu. V souzeném případě není tu pravoplatného náhradního nálezu samosprávného dohlédacího úřadu a výměr okresního úřadu a potvrzující výměr zemského úřadu nemohou podle přesného znění § 99 zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. nahradit pravoplatný nálezu samosprávného dohlédacího úřadu. Ale ani výměr zemského úřadu v B. ze dne 17. července 1936, č. j. 16.180/II-3, jímž byl potvrzen výměr okresního úřadu v P. ze dne 5. října 1935, č. 34.379/I-II, není pravoplatný. Čl. 8, odst. 2, zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. sice praví, že z rozhodnutí zemského úřadu jako odvolacího není další odvolání přípustné. To však ještě neznamená, že jeho rozhodnutí je pro soud i strany nezměnitelné, protože proti němu podle zákona přísluší opravný prostředek stížnosti na nejvyšší správní soud. Podléhá tedy rozhodnutí zemského úřadu ještě dalšímu přezkoumání nejvyšším správním soudem, může být tímto soudem zrušeno a není zde proto materiální právní moci. Rozhodnutí zemského úřadu v B. není však ani vykonatelné, poněvadž teprve řádný soud rozhoduje o výši náhrady (§ 5, odst. 5, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n.) a schází tedy určité označení předmětu, způsobu, objemu a času povinného plnění (Hora: Čs. civ. právo procesní II, 413). Bylo proto souzenou žalobu odmítnouti pro nepřipustnost pořadu práva, a to toliko pro tentokráte. Re k u r s n í s o u d u l o ž i l s o u d u p r v é s t o l i c e, a b y d á l e o ž a l o b ě j e d n a l. D ů v o d y: Procesní soud odmítl napadeným usnesením žalobu pro tentokráte jednak proto, že nálezu o náhradě byl sice vydán okresním úřadem a na rekurs žalovaným podaný potvrzen zemským úřadem, že však okresní úřad není tím dohlédacím úřadem, jež má na zřeteli § 5 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., nýbrž že úřadem tím jest dle § 99 zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. jedině samosprávný dohlédací úřad (okresní výbor, zastupitelstvo), a jednak proto, že rozhodnutí zemského úřadu o povinnosti žalovaného k náhradě škody žalující obci není pravoplatné, ježto žalovaný vznesl proti tomuto rozhodnutí stížnost k nejvyššímu správnímu soudu. Tento právní názor není správný. V § 99 zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. bylo hledíc na to, že byly pochybnosti o tom, co se má rozumět slovem »dohled«, výslovně ustanoveno, že se výkonem dohlédací moci nevyrozumívá rozhodování pořadem stolic; pokud tedy dosavadní okresní zastupitelstvo a výbory před vydáním zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. vykonávaly určitou vrchnostenskou pravomoc, přešla tato moc již podle všeobecných ustanovení § 4 zák. č. 125/1927 Sb. z. a n. na okresní úřady a zejména podle § 1, odst. 1, čís. 1 vlád. nař. ze dne 28. června 1928, č. 96 Sb. z. a n. Bylo proto o povinnosti žalovaného jako obecního činovníka k náhradě škody žalující obci rozhodnuto správním úřadem — okresním úřadem —, jehož rozhodnutí bylo

pořadem instancí potvrzeno zemským úřadem, jehož rozhodnutí je konečné. Byl i žalovaný podal stížnost k nejvyššímu správnímu soudu proti onomu rozhodnutí, jest jeho stížnost podle zákona ze dne 22. října 1875, č. 36 ř. z., zákona ze dne 2. listopadu 1918, č. 3 a 164/1937 a nař. č. 191/1937 Sb. z. a n. pouze mimořádnou právní pomocí, rozhodnutí správního úřadu zůstává však dále pravoplatným a jest jím soud vázán, zejména když žalovaný ani netvrdil, že jeho stížnosti byl přiznán odkladný účinek, nehledě ani na to, že jde o rozhodnutí správního úřadu, jež ani nelze vymáhati exekucí, poněvadž se jím neukládá žalovanému nějaké plnění, nýbrž se jím konstatuje jen povinnost k náhradě škody, tedy jímž se rozhoduje jen o důvodu nároku žalující obce. N e j v ý š š í s o u d n e v y h o v ě l d o v o l a c í m u r e k u r s u.

D ů v o d y:

Nálezu okresního úřadu v P. ze dne 5. října 1935 č. 34.379/1-II, jenž vyslovil povinnost žalovaného k náhradě škody, se neopírá o porušení povinností, jež má na mysli § 10 finanční novely č. 329/1921 Sb. z. a n. Jen tohoto předpisu o rozpočtu se dotýkají § 19 zák. č. 77/1927 Sb. z. a n., jakož i dodatky k němu obsažené v zákoně č. 169/1930 Sb. z. a n., zejména v jeho odstavci 5 obsažený přesun kompetence v příčině nálezu o náhradě škody na okresní výbory po případě zemské výbory, kdežto jinak zůstala nedotčena ustanovení §§ 4, 5 a 9 zákona č. 126/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 125/1927 Sb. z. a n., podle nichž o povinnosti k náhradě škody pořadem stolic rozhodují okresní úřady po případě zemské úřady. V té příčině lze poukázati na důvody uvedené v rozhodnutích nejvyššího správního soudu, uveřejněných pod č. 10401, 12709, 12874 Boh. A, s nimiž dovolací soud souhlasí. V otázce, jaký význam má pro souzený spor, že žalovaný podal stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, schvaluje dovolací soud správné důvody napadeného usnesení.

Čís. 16679.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

I. Užívání označení »patentní zástupce« civilním technikem, oprávněným k zastupování ve věcech patentových a zapsaným v příslušném rejstříku, nepříčí se ustanovením §§ 1, 2 zák. proti nekalé soutěži. Oprávnění takového civilního technika v oboru jeho technického podnikání mimo zastupování ve věcech patentových není rozhodující.

II. Uvádění jmenování osoby, oprávněné k zastupování ve věcech patentových, radou patentního soudu v souvislosti s oprávněním k zastupování v obchodním styku se příčí ustanovením §§ 1, 2 zák. proti nekalé soutěži.

III. Dovolání z výroku o uveřejnění rozsudku je přípustné (§ 18 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Nároku na uveřejnění rozsudku nelze vyhovět, není-li uveřejnění třeba ani v zájmu veřejnosti anebo zájemců, ani s hlediska morálního dostiučinění.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1938, Rv II 213/37.)

K III. opačně rozh. č. 11142, 12638 Sb. n. s.

Žalobě, již se žalující Svaz československých patentních zástupců v P. na žalovaném civilním inženýru pro stavbu strojů domáhá, aby byl žalovaný uznán povinným I. zdržeti se v tiskopisech, oběžnicích a v obchodním styku vůbec uvádění jmenování členem patentního soudu ve spojení s udáním oprávněnosti zastupovati strany před patentním úřadem; II. I. zdržeti se užívání výrazu »Ausländisches Mitglied des Verbandes deutscher Patentanwälte« aneb jiného poukazu na členství v tomto svazu, 2. odstraniti označení »Ausländisches Mitglied des Verbandes deutscher Patentanwälte« z dopisních papírů a tiskopisů, které jsou v dispoziční mocí žalovaného; III. a) zdržeti se v tiskopisech, oběžnicích a v obchodním styku vůbec užívání výrazu »zástupce ve věcech patentních« nebo »přísežný zástupce ve věcech patentových«, b) zdržeti se v tiskopisech, oběžnicích a v obchodním styku vůbec užívání výrazu »zástupce v patentních záležitostech« nebo »přísežný zástupce v patentních záležitostech« nebo překladu tohoto výrazu či výrazu »patentový zástupce« do jiných jazyků, zejména též výrazu »Patentagent«; IV. že je žalobce podle § 18 zák. o n. s. oprávněn uveřejniti pravoplatný rozsudek na útraty žalovaného v časopisech N. P., N. L., P. T. a P. B., soud první stolice vyhověl ve smérech uvedených pod I., II. 1., 2., jinak žalobu zamítl. Odvolací soud na odvolání obou stran potvrdil napadený rozsudek vyjma části sub IV., týkající se návrhu na uveřejnění rozsudku, kterémužto návrhu vyhověl. **D ů v o d y:** K o d v o l á n í ž a l o v a n é h o: Bylo zjištěno, že žalovaný ve své korespondenci se stranami užíval v druhé polovině 1933 a v roce 1934 dopisních papírů s označením »Ausländisches Mitglied des Verbandes deutscher Patentanwälte«, ačkoli přestal býti již v říjnu 1933 členem onoho cizozemského svazu patentních zástupců, který pak byl 23. března 1934 rozpuštěn. Pokud odvolatel brojí proti právnímu názoru prvního soudu, že by uvádění neexistujícího členství v cizozemském svazu patentních zástupců mohlo vyvolati u zájemců dojem zvláštních schopností ve věcech patentových, stačí ukázati na to, že jeho správnost potvrzuje nejlépe to, že žalovanému samému zřejmě velmi záleželo na dokumentování svého členství v jmenovaném cizozemském svazu, a to i tehdy, když mu bylo již známo, že byl z něho vyloučen, a dokonce i tehdy, když již neexistoval. Tím jasně vysvítá oprávněnost závěru, že v nepravdivém uvádění členství v cizozemském svazu spočívalo jednání, které v rozporu s dobrými mravy soutěže v hospodářském styku bylo způsobilé poškoditi soutěžitele a kterým žalovaný sledoval účel zjednávat si klamavým dojmem u zájemců přednost před jinými soutěžiteli,

a že toto klamavé jednání žalovaného bylo způsobilé přivoditi u zájemců rozhodnutí, aby dali přednost žalovanému před jinými soutěžiteli; čímž jsou splněny podmínky nekalé soutěže podle §§ 1, 2 zák. proti nek. soutěži. Liché je vysvětlení žalovaného, jako by byl jen pro technické potřeby opominul odstraniti onu doložku se svých dopisních papírů, a jeho námitka, že říšskoněmecký svaz souhlasil s tím, aby i po vyloučení ze svazu spotřeboval tiskopisy onou doložkou opatřené, byla vyvrácena již soudem první stolice. Nelze ani souhlasiti s výtkou nesprávného právního posouzení potud, pokud bylo žalovanému rozsudkem uloženo, aby odstranil označení »Ausländisches Mitglied ver Verbandes deutscher Patentanwälte«, když žalovaný tvrdil a nabízel důkaz o tom, že závadné tiskopisy zničil, že v době vydání rozsudku nebyl již v jejich držení a že mu tedy uloženo plnění nemožné. V té příčině jest uvést, že k odůvodnění napadeného výroku stačila dokázaná skutečnost, že žalovaný užíval závadného označení na svých dopisních tiskopisech i poté, když mu to bylo po jeho vyloučení z říšskoněmeckého svazu zakázáno, a ještě i ve sporu popřev žalobní nárok, hájil své nesprávné stanovisko o oprávněnosti a nezávadnosti takového označení (rozh. č. 13869 Sb. n. s.). Pokud odvolatel uplatňuje odvolací důvod nesprávného právního posouzení ve výroku rozsudku první stolice, jenž mu uložil, aby se zdržel uvádění jmenování členem patentního soudu ve spojení s udáním oprávněnosti, zastupovati strany před patentním úřadem, nelze souhlasiti s jeho vývodem, opírajícím se o názor vyslovený ve vyjádření obchodní a živnostenské komory a inženýrské komory, jako by uveřejnění o jmenování radou patentního soudu nebylo závadné. V té příčině poukazuje odvolací soud na důvody napadeného rozsudku, k nimž se dodává: Žalovaný nemohl se v té příčině ospravedlniti poukazem na to, že byl skutečně jmenován členem patentního soudu, a na oprávnění označovati se v té vlastnosti na dopisních papírech, a konečně na to, že seznam členů patentního soudu je veřejný. Závadnost záležitosti právě ve spojitosti s označením jako osoby oprávněné k zastupování ve věcech patentových. Již v samém uveřejnění jmenování členem patentního soudu ve spojení s oprávněním zastupovati v patentových věcech záležitosti podle názoru odvolacího soudu jednání, o němž si žalovaný musel býti vědom, že je způsobilé vyvolati u zájemců dojem, že právě pro své členství u patentového soudu je žalovaný s to snadněji prosaditi jako zástupce ve věcech patentových zájmy a dosáti úspěchu pro svého klienta. Že takové uveřejnění jmenování radou patentního soudu v uvedené spojitosti je způsobilé vyvoláním klamného dojmu zjednati žalovanému na újmu jeho soutěžitelů přednost v zastupování ve věcech patentových, o tom není pochyby, i když se ani nepřihlíží k názoru projevenému v té příčině v dopise sboru civilních inženýrů při inženýrské komoře a v protokolu valné hromady žalujícího svazu. Stanovisku žalovaného nemůže naopak prospěti ani názor inženýrské komory, že užívání titulu rady patentního soudu na dopisním papíru v dotčené spojitosti není závadné, pokud se v obsahu dopisu samého

nepoukáže na uvedenou funkci. Soud první stolice tudíž správně posoudil jednání žalovaného s hlediska §§ 1 a 2 zák. p. n. s. Otázka, zdali a jaký dojem je způsobilé vyvolatí u zájemců určité označení vlastního podniku a na újmu podniku soutěžitelů zjednati mu přednost, jest otázkou právní, která nemůže býti řešena jen na podkladě důkazů o konkrétním mínění určitých zájmových kruhů.

K odvolání žalujícího Svazu: Odvolání tu brojí proti právnímu názoru prvního soudu, že označování žalovaného jako »zástupce ve věcech patentových« nebo »patentní zástupce« bylo sice v rozporu s dobrými mravy, avšak nenaplnovalo skutkovou podstatu ustanovení §§ 1 a 2 zák. p. n. s. proto, že není rozdílu v mezích oprávnění »patentových zástupců« a civilních techniků, oprávněných k zastupování ve věcech patentových. V té příčině však odvolací soud schvaluje názor prvního soudu. Je sice pravda, že je tu rozdíl mezi předpoklady, za kterých nabývají způsobilosti k zastupování ve věcech patentových ve smyslu § 43 pat. zák. t. zv. »patentní zástupci« a podle § 10 vládn. nař. č. 6/1926 Sb. z. a n. civilní technikové. Obě kategorie však se musí vykazati přiměřenou technickou způsobilostí: jedni ve smyslu § 43, odst. 6, č. 4 pat. zák., druhí podle §§ 10 a 11 nař. min. č. 77/1913 ř. z. a po skončené praxi podrobí se zkoušce (§ 43, odst. 6 č. 6 pat. zák., § 12, odst. 3, min. nař. č. 77/1913 ř. z.), a co do jejich poměru ke stranám (zájemcům) nečiní patentní zákon (§ 43) rozdílu mezi uvedenými dvěma kategoriemi a staví je proti dalším dvěma kategoriím uvedeným v odst. 1 § 43 pat. zák., totiž proti advokátům a finanční prokuratuře — na stejný základ potud, že je v odst. 2 § 43 pat. zák. vylučuje obě ze zastupování ve sporech o odvolání, zrušení nebo odnětí patentu, jakož i vůbec ze zastupování ve všech záležitostech netechnických. V tom se zračí tendence zákona nerozlišovati co do práv k zastupování mezi oběma kategoriemi. Názor soudu, že oprávnění »patentních zástupců« při zastupování ve věcech patentových není rozsáhlejší než civilních techniků, oprávněných k zastupování ve věcech patentových, má tedy svou oporu již ve výkladu zákonných ustanovení, i když se nepřihlíží k projeveným v té příčině názorům inženýrské komory, ministerstva veřejných prací a presidia patentního úřadu. Odvolání žalujícího Svazu brojí neprávem i proti právnímu posouzení prvním soudem, že jednání žalovaného není způsobilé poškodití žalující Svaz, zejména zjednati žalovanému přednost při soutěži. I když výklad § 43 pat. zák. v souvislosti s § 12 vládn. nař. č. 6/1926 Sb. z. a n. nemůže vésti k závěru, že název »patentní zástupce« (Patentanwalt) je vyhrazen patentním zástupcům v užším slova smyslu, zapsaných do rejstříku patentních zástupců, nelze překročení tohoto zákonného ustanovení samo o sobě ještě posuzovati jako jednání příčíci se ustanovení §§ 1 a 2 zák. p. n. s. Vychází-li se i z názoru, že užívání označení »zástupce ve věcech patentových« nebo »přísežný zástupce ve věcech patentových« civilním technikem, — jakým je žalovaný — je s to, aby vzbudilo u zájemců klamný dojem, že jde o »patentního zástupce« v užším slova smyslu, jest s hle-

diska zákona proti nekalé soutěži, zejména § 2 zák. p. n. s. rozhodující, zdali si tím žalovaný přikládal vlastnosti neb oprávnění, kterých ve skutečnosti nemá a které jsou relevantní pro získávání přednosti při soutěži, čili zdali klamavost u označení oprávnění mohla vésti k dosažení soutěžitelského účinku. V té souvislosti jest třeba zkoumati, zdali a jaké jsou tu objektivní důvody, aby se zájemce, hodlající zjednati si zástupce ve věci patentové, rozhodl pro toho či onoho zástupce z oněch čtyř kategorií, uvedených v § 43 pat. zák., zejména aby dal přednost »patentnímu zástupci«, kvalifikovanému podle § 43, odst. 6 č. 1 až 6 pat. zák., či civilnímu techniku, oprávněnému k zastupování ve věcech patentových podle § 10 vládn. nař. č. 6/1926 Sb. z. a n. Jak bylo již ukázáno, není podle zákonných ustanovení zástupčí právo civilního technika, oprávněného zastupovati ve věcech patentových, užšího rozsahu než u »patentního zástupce« ve smyslu odst. 6 § 43 pat. zák. a s toho hlediska nelze právem tvrditi, že by pro nějaký rozdíl v rozsahu zástupčích oprávnění měl zájemce důvod dáti tomuto před oním přednost při volbě zástupce. Zdali při volbě zástupce pro záležitost patentovou mohou u zájemce rozhodovati jisté subjektivní momenty, dávající přednost »patentnímu zástupci« před civilním technikem, oprávněným k zastupování ve věcech patentových, mohlo by se posuzovati jen podle okolností, které dokázati by náleželo žalobci, a to se zřetelem na zvláštní oblibu a dávání přednosti té neb oné kategorii oprávněných zástupců. Kdyby toto dávání přednosti vězelo ve sporném případě v zájemcově nesprávném, v zákonných předpisech neodůvodněném, v mínění o rozdílu v rozsahu zástupčích oprávnění dotčených dvou kategorií osob, podle § 43, odst. 1 pat. zák. k zastupování stejně oprávněných, nemohl by se tento mylný úsudek zájemcův právem uplatňovati na vrub žalovaného. Že by bylo oprávnění žalovaného jako civilního technika, zapsaného po splnění podmínek § 10 vládn. nař. č. 6/1926 Sb. z. a n. do rejstříku úředně autorisovaných techniků, oprávněných k zastupování ve věcech patentových, omezeno na jeho obor, pro který nabyt autorisace, nelze právem tvrditi se zřením na ustanovení § 43 pat. zák. a vládn. nař. č. 6/1926 Sb. z. a n., jak bylo ostatně též vysloveno ve vyjádření patentního úřadu s poukazem na sdělení ministerstva veřejných prací. Poukazuje-li tedy odvolatel na to, že je mnoho lidí, kteří prý znají rozdíl mezi patentovým zástupcem a civilním technikem pro stavbu strojů, oprávněným k zastupování ve věcech patentových, jakým je totiž žalovaný, a kteří své patentové záležitosti výhradně svěřují patentovým zástupcům, a že nesprávným označováním jako »zástupce ve věcech patentových« nebo »patentní zástupce« žalovaný uvádí zájemce v omyl o své kvalifikaci, není pro toto tvrzení důkazů a stačí odvolatelku poukázati na vývody shora uvedené. I když lze mluviti o zvláštní kvalifikaci patentních zástupců podle § 43, odst. 6, pat. zák., není odůvodněn názor o jejich vyšší kvalifikaci proti civilním technikům, k zastupování podle zákona stejně oprávněným, u nichž se právě se zřením na praxi a zkoušky, jakým se podle zákona č. 77/1913 ř. z. podrobují civilní

technikové, upouští od práce a zkoušky, jakou předpisuje § 43, odst. 6, pat. zák. »patentním zástupcům«. Žalující Svaz ukazuje v odvolání na účinek, jaký mělo nesprávné označování žalovaného na interesenty. V té příčině jest v napadeném rozsudku jen všeobecně uvedeno, že korespondence žalovaného, v níž užíval nesprávného označení patentního zástupce, byla řízena okruhu průmyslníků a osob, zabývajících se patentovými záležitostmi. Prvý soud se nezabýval zvláště listinami, jimiž žalující Svaz dokazoval, že různé firmy resp. osoby pokládaly žalovaného za zástupce ve věcech patentových. Žalující Svaz však nedokázal, že by tou okolností byl nastal soutěžitelský účinek ve smyslu § 2, odst. 1, zák. p. n. s. Pouze to, že žalovaný v dopisech Svazu m. průmyslníků a B. chemickým závodům jest nazýván patentním zástupcem (Patentanwalt) a že v dopise firmy K. je zmínka, že jim nebylo známo, že žalovaný není patentním zástupcem, nenasvědčují ještě takovému soutěžitelskému účinku žalovaného, jaký dokázati bylo na žalujícím Svazu. K žalobcovu tvrzení, jako by nesprávné označení žalovaného jako zástupce ve věcech patentních nebo jinými výrazy toho smyslu samo o sobě přilákalo mu řadu zájemců na jeho zastupování, nelze přihlížeti, když tvrzení to nebylo opřeno o skutkové okolnosti, které by aspoň odůvodnily právní závěr, že jednání žalovaného bylo způsobité poškodití soutěžitele a zájemce oklamati a tím zjednati žalovanému u nich na újmu jiných soutěžitelských osob nebo podniků přednost při soutěži. Prvý soud posoudil věc správně po právní stránce, neshledal-li v té příčině předpokladů nekalé soutěže ve smyslu §§ 1 a 2 zák. p. n. s. Jest však odvolání žalujícího Svazu dáti za pravdu v tom, pokud se cítí dotčen zamítnutím návrhu na uveřejnění odsuzující části rozsudku ve smyslu § 18 zák. p. n. s. Nerozhoduje, že žalující Svaz měl úspěch jen s částí žalobního nároku, a není na závadu uveřejnění odsuzující části pravoplatného rozsudku. Žalující straně jest přiznati oprávněný zájem na tom, aby byly ony kruhy veřejnosti, zejména zájemci na zastupování ve věcech patentových, uveřejněním zpraveny o soudním výroku o zdržení se a odstranění závadného stavu (§ 18 zák. p. n. s.). Bylo tedy žalobcovu odvolání v tom směru vyhověno.

Nejvyšší soud dovolání žalujícího Svazu nevyhověl, dovolání žalovaného vyhověl jen co do výroku, týkajícího se návrhu na uveřejnění rozsudku, v kteréžto příčině obnovil rozsudek soudu prví stolice, jinak mu nevyhověl.

Důvody:

K dovolání žalobcovu: Po právní stránce je přisvědčiti oběma nižším soudům. Nejde o to řešiti, zda je název »patentní zástupce — Patentanwalt« vyhrazen jen patentním zástupcům v užším slova smyslu a zda by bylo trestné, kdyby byl žalovaný tohoto označení anebo titulu užíval, nýbrž věc nutno posouditi výhradně s hlediska zákona proti nekalé soutěži, jak to odvolací soud správně učinil. Jestliže odvolací soud

správně dovodil, že není rozdílu v mezích oprávnění »patentových zástupců« a civilních techniků oprávněných k zastupování ve věcech patentových a v příslušném rejstříku zapsaných, v čemž mu jest dáti za pravdu a poukázati k jeho podrobným důvodům, — není tu ani závadnosti s hlediska §§ 1 nebo 2 zákona proti nekalé soutěži, protože v užívání pozastaveného označení není ani klamavosti pro kruhy zákaznické, ani způsobilosti, aby jim byly nebo mohly býti poškozeny zájmy osob, sdružených v žalujícím Svazu. Nelze zajisté uznati, že by se u civilních techniků k zastupování oprávněných nevyžadovala anebo nepředpokládala znalost právních předpisů tuzemských nebo cizozemských oboru práva patentového a že by zejména žalovaný neměl takovýchto znalostí; na druhé straně ani patentní zástupci podle dnešního stavu technických věd a oborů nemohou míti odborné znalosti ve všech oborech těchto věd, ačkoli u nich žalující Svaz beze všeho uznává oprávnění k zástupčí činnosti ve všech oborech bez zření na vlastní odborné vzdělání a působení toho nebo onoho zástupce a nevyžaduje, aby patentní zástupce v zájmu zákazníků upozorňoval na to, že speciální znalostí má jen v určitém oboru technickém, jak to požaduje od civilních inženýrů a od žalovaného. O oprávnění takového civilního inženýra v oboru jeho technického podnikání, tedy mimo zastupování ve věcech patentových, nelze tu uvažovati, protože tu právě rozhodují jiné zájmy a také jiné normy, které ovšem pro takové odborné působení mimo zastupování ve věcech patentových zavazují také patentní zástupce, jestliže by chtěli býti podnikatelsky činní ve svém technickém nebo obchodním oboru vedle činnosti zastupitelské. I kdyby šlo o synonyma, byla by to označení taková, jež kryjí v podstatě stejné oprávnění a stejnou podnikovou činnost, takže tu není klamavosti s hlediska § 2 zákona proti nekalé soutěži. Platí to také o anglickém označení »Patent Agent«, o němž žalující Svaz ani nedokázal, že by se zcela kryl s označením patentní zástupce a že by se ho výhradně užívalo jen v tomto smyslu a významu. Dodati lze ještě, že by nebylo bývalo věci žalovaného dokazovati stejnost oprávnění, nýbrž že by bylo náleželo žalujícímu Svazu bezpečně dokázati všechny podmínky klamavosti, tedy v souzeném případě vyloučiti všechny pochybnosti v příčině této stejnosti oprávnění u obou skupin, což se mu však nepodařilo.

K odvolání žalovaného: Co do odsuzujícího výroku, uvedeného pod II 1, 2 rozsudkového výroku procesního soudu, stačí žalovaného odkázati na důvody napadeného rozsudku, jež vývodly dovolání, opírajícímu se zčásti o skutečnosti v prví stolici nepřednesené, nejsou nijak vyvráceny hledíc na zjištění nižších soudů, že žalovaný užíval závadného označení na svých dopisních tiskopisech nejen po svém vyloučení z říšskoněmeckého svazu a po zákazu tohoto užívání, ale i ještě za souzeného sporu, v němž též ještě hájil své stanovisko o oprávněnosti a nezávadnosti takového označení. Odvolacímu soudu neušel rozdíl v zákonných předpokladech, nároku zdržovacího a odstraňovacího, i když poukázal jen na rozhodnutí č. 13869 Sb. n. s. Ostatně přiznaný

nárok odstraňovací má význam zcela podružný hledíc na zjištěný stav věci, jakož i na omezení uvedenému v rozsudkovém výroku.

Co do nároku zdržovacího, aby žalovanému bylo uloženo, aby se v tiskopisech, oběžnicích a v obchodním styku vůbec zdržel uvádění svého jmenování členem patentního soudu ve spojení s údajem o své oprávněnosti zastupovati strany před patentním úřadem, nejsou vývody dovolání s to, aby vyvrátily správnost rozsudku odvolacího soudu ani v tomto směru.

To, že žalovaný byl jmenován členem patentního soudu, nebylo přece ve spojitosti s jeho obchodním podnikáním. Právem shledal odvolací soud, že závadnost spočívá právě v tom, že žalovaný jako osoba oprávněná k zastupování ve věcech patentových v souvislosti s tímto oprávněním uvádí v obchodním styku své jmenování radou patentního soudu, čímž může býti v obchodním styku vyvolán u zájemců klamný dojem, že žalovaný právě pro své členství u patentního soudu je s to snáze dosáhnouti jako zástupce ve věcech patentových úspěchu a obhájití zájmy svého klienta, a mohl by tím žalovaný na újmu soutěžitelů získati přednost v zastupování ve věcech patentových. Žalovaný nemá býti napadeným rozsudkem nucen, aby snad své jmenování členem patentního soudu, které může býti pokládáno za ovoce, anebo též za uznání jeho vzdělání a schopností, vůbec utajoval, nýbrž jen nemá tohoto jmenování užívati v obchodním styku závadným způsobem v rozsudku uvedeným. Při věcném a nestranném posouzení závadného způsobu umístění jmenování členem patentního soudu v obchodní korespondenci nelze vyloučiti možnost, že právě toto závadné umístění bylo způsobitelné vyvolati u zájemců klamný dojem v rozsudku vytčený, i když lze připustiti, že zákazníci v oboru zástupčí činnosti žalovaného budou míti zpravidla vyšší inteligenci a vzdělání, než je tomu v oborech jiných. Nezáleží na tom, že žalovaný takový účinek přivodíti nechtěl a na něj ani nepomýšlel.

Odvolací soud správně ukázal také na to, že otázka, zda a jaký dojem je způsobitelné vyvolati u zájemců závadné označení, jest otázkou právní, která nemůže býti řešena toliko na podkladě důkazů o konkrétním mínění určitých zájmových kruhů. Tím však odvolací soud nevyklučuje, aby bylo při posouzení dotčené otázky přihlídnuto i k názorům těchto zájmových kruhů. Tyto různici se názory v rozsudku uvedené odvolací soud též neponechal mimo úvahu.

Zbývá vyřídití dovolání žalovaného co do výroku o uveřejnění rozsudku. Dovolací soud upouští od názoru vysloveného v rozhodnutích č. 11142 a 12638 Sb. n. s. a uznává dovolání za přípustné. V § 18 zák. proti nek. sout. se sice poukazuje k § 40 uved. zák., než to jest vyložiti tak, že tu chtěl zákonodárce odkázati jenom k těm bližším ustanovením, jež jsou v onom paragrafu obsažena, která jsou společná pro obor práva trestního i civilního, zejména v odst. 2 a 3. Nelze však míti za to, že by zákonodárce měl tu na mysli upravití také opravné prostředky ve vě-

cech civilních, aniž by takovou podstatnou změnu a tak podstatné omezení opravných prostředků normoval v oddílu II, pojednávajícím o společných ustanoveních o ochraně soukromoprávní, kamž by uvedený procesní předpis podle povahy věci náležel, a aniž by toto důležité omezení procesního práva spojil s úpravou opravných prostředků v řízení trestním, jež jsou již svou právní povahou zcela odlišné. Nelze tu tedy mluvit ani o nějaké analogii ve věcech soukromoprávních, nehledíc na to, že tu měla význam také nejednotnost úpravy opravných prostředků v obou oblastech platného trestního formálního práva a že se tu projevila snaha aspoň v této věci dosíci sjednocení. Otázku uveřejnění rozsudku nelze pokládati všeobecně za otázku podružnou, protože podle okolností případu může míti její rozhodnutí pro obě sporné strany dalekosáhlé účinky jak hospodářské, tak i nehmotné. Právě proto vyžaduje tato otázka, aby byla bedlivě probírána a posouzena a aby její řešení mohlo býti přezkoumáno, kde to zákon jinak připouští, také soudem dovolacím, neboť ani to nelze vyloučiti, že podle okolností případu může míti její řešení pro strany větší význam, než samo rozhodnutí o nároku zdržovacím a odstraňovacím nebo o nároku na náhradu škody hmotné. Než podle názoru dovolacího soudu není v souzeném případě toto opatření odůvodněno s hlediska prevence po případě odstrašení. Uváží-li se všechny okolnosti případu, zejména že žalovaný byl původně skutečně členem svazu německých patentních zástupců, který byl pak rozpuštěn, a že radou patentního soudu byl též skutečně jmenován, není v souzeném případě třeba uveřejnění rozsudku, a to ani v zájmu veřejnosti po případě příslušných interesentů, ani s hlediska morálního dosti učinění.

Čís. 16680.

V návrhu na povolení exekuce podle rozhodnutí (výměru) správního úřadu ve smyslu čl. VI. zák. č. 130/1930 Sb. z. a n. musí býti předloženo potvrzení úřadu, jenž exekuční titul vydal, o tom, že jeho rozhodnutí není podrobena opravnému prostředku, který vykonatelnost zastavuje; nestačí, že jest v exekučním titulu jen uvedeno, že možné námítky proti výměru nemají odkladného účinku.

(Rozh. ze dne 1. února 1938, R I 1655/37.)

Československý stát (finanční správa) navrhl, aby mu proti povinné byla podle vykonatelného výměru finančního ředitelství v P. ze dne 22. dubna 1937, č. j. VII-2564 ai 1937, a odevzdační listiny okresního soudu civilního v P. z 8. září 1936, D II 701/33 jež byly k návrhu připojeny, k vymození 9.000 Kč s přísl. povolená exekuce na svršky. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: Jde o to, zda jsou v souzené věci splněny formální podmínky exekučního titulu ve smyslu § 1 č. 12 ex. ř. hledě též na usta-

novení čl. VI zák. č. 130/1930 Sb. z. a n. Podle § 54, posl. odst., ex. ř. se vyžaduje, aby bylo v exekučním návrhu předloženo potvrzení úřadu, jenž rozhodnutí nebo nařízení vydal, že není podrobena opravnému prostředku, který vykonatelnost zastavuje. Tomuto požadavku není vyhověno, předložil-li úřad opis výměru, ověřený doložkou úřadu, který výměr vydal, že opis souhlasí s prvopisem, a je-li v kontextu výměru uvedeno, že možné námitky proti výměru nemají odkladného účinku. Pouze z toho nelze již usuzovati na vykonatelnost výměru, protože z uvedeného návěští o opravných prostředcích a jejich právních účincích, do kontextu pojatého, není patrné, že byl výměr povinnému anebo jeho právnímu předchůdci domčen. Protože návrh nemá náležitosti požadované v § 54, posl. odst., ex. ř., byl návrh na povolení exekuce zamítnut.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ustanovením čl. VI zák. č. 130/1930 Sb. z. a n. mělo být jen umožněno podřadění určitých rozhodnutí správních úřadů pod § 1 č. 12 ex. ř., nemělo však být jinak nic změněno na ustanoveních exekučního řádu o předpokladech pro povolení exekucí. Proto platí i nadále ustanovení § 54 odst. 2, ex. ř., podle něhož v exekučním návrhu, opřeném o exekuční titul podle § 1 č. 12 ex. ř., musí být prokázána též vykonatelnost exekučního titulu, a to předložením potvrzení úřadu, jenž exekuční titul vydal. Tento zákonem stanovený předpoklad pro povolení exekuce nebyl v souzené věci splněn a proto rekursní soud již z toho důvodu právem zamítl exekuční návrh. Stěžovatel marně namítá, že rozhodnutí správního úřadu, o které jde, je podle zákona ihned vykonatelné, neboť ustanovení § 54, odst. 2, ex. ř. má právě za účel vyhradit zásadně správnímu úřadu, jenž vydal nález podle § 1 č. 12 ex. ř., posouzení všech otázek týkajících se vykonatelnosti nálezu, tudíž také otázky, zda rozhodnutí je ihned vykonatelné čili nic, a stěžovatel nemohl řešení dotčené otázky přesunouti na soud tím, že nepředložil předepsané potvrzení o vykonatelnosti.

Čís. 16681.

Vymáhající věřitel jest na újmu nuceného správce a účastníků majících podle § 120 ex. ř. nárok na uspokojení z přebytků výtěžků nucené správy bezdůvodně obohacen o částku, kterou mu z nich nucený správce neprávem vyplatil. Vnucený správce jest i po svém zproštění úřadu osobně oprávněn domáhati se vrácení částky neprávem vyplacené, dokud však onu částku nucené správě sám nenahradil, může se domáhati na obohaceném věřiteli jen složení částky u exekučního soudu.

(Rozh. ze dne 1. února 1938, Rv I 1696/36.)

Zalobce byl od 31. října 1931 do 16. května 1934 nuceným správcem domů č. p. 1755 a 1576 v exekuční věci vedené nynějším žalovaným jako vymáhajícím věřitelem proti povinnému Bohdanu R. Jako nucený správce uvedených nemovitostí vyplatil žalobce po částkách z výtěžků nucené správy žalovanému na jeho žádost celkem 264.000 Kč, domnívaje se, že musí uspokojovati pohledávky vymáhajícího věřitele, který vedl nucenou správu a že jest jeho povinností zapravovati úroky, anuity i jistinu vymáhajícího věřitele před pohledávkami ostatních věřitelů. Když předložil exekučnímu soudu vyúčtování, neuznal soud ony platby a uložil žalobci, aby částky v zažalované výši 264.000 Kč i s úroky ode dne provedených plateb vymáhal po dobrém anebo žalobou a aby je podle § 120 č. 5 ex. ř. poukázal knihovnickému věřiteli v prvním knihovním pořadí. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Ze žalobce platil žalovanému v omylu, vyplývá již z toho, že mu platil ve funkci nuceného správce jako vymáhajícímu věřiteli, ačkoliv pohledávce žalovanému předcházely jiné knihovní pohledávky, které žalobce při placení pomínil. Takový postup je v rozporu s ustanovením §§ 120 a násl. ex. ř. Platil tudíž žalobce žalovanému v právním omylu, máje za to, že žalovanému přísluší nárok na placení, ačkoliv tomu tak podle zákona nebylo. To, že žalovaný je též knihovním věřitelem dlužníkovým, ovšem s pozdějším knihovním pořadím a že má nárok proti dlužníku na zaplacení úroků a anuit, nemá významu, neboť rozhodující jest pouze, že žalovaný neměl v době placení nároku na placení v pořadí určeném exekučním řádem. Platil-li nucený správce přece žalovanému v pořadí, které mu nepatřilo, platil mu něco, co mu nenáleželo, jak to má na mysli ustanovení § 1431 obč. zák. Odvolatelův citát ze Stubenrauchova komentáře se na souzený případ nehodí, neboť nuceného správce nelze pokládati za dlužníkovu zmocněnce ani za osobu, která plní za dlužníka resp. za osobu, která jest zavázána dlužníku, aby za něho platila jeho věřitelům, neboť nucený správce jest orgánem soudu, jehož obor práv a povinností jest vymezen výhradně předpisy exekučního řádu. Posoudil tudíž prvý soud věc správně po stránce právní, když žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud změnil rozsudky nižších soudů jen potud, že uznal žalovaného povinným složit 264.000 Kč s přísl. u exekučního soudu na účet nucené správy domů č. p. 1755 a 1576 v P.

Důvody:

Zalovaný doličuje především, že nebyl bezdůvodně obohacen, přijal-li od nuceného správce zažalovanou částku, ježto tím byla zaplacená pravá pohledávka, kterou měl za povinným ve nucené správě Theodorem R. K tomu však stačí podotknouti, že zažalovaná částka nebyla žalovanému vyplacena povinným, nýbrž z výtěžku nucené správy, z nichž mohou být nuceným správcem bez dalšího řízení uspokojeny jen pohledávky uvedené v § 120 ex. ř. Vydal-li nucený správce

z výtěžku správy žalovanému zažalovanou částku, ač žalovaný podle § 120 ex. ř. neměl nárok na to, aby mu byla ona částka vyplacena z výtěžku vnučené správy, je žalovaný bezdůvodně obohacen, ovšem nikoliv na újmu povinného, nýbrž na úkor účastníků, již měli podle § 120 ex. ř. nárok na uspokojení z výtěžku vnučené správy, následkem toho však, že část výtěžku byla vyplacena jinému, z výtěžku uspokojení býti nemohou, a na újmu vnučeného správce, jemuž může podle § 118 ex. ř. býti uložena náhrada, za niž ručí osobně. Ježto k žalobě z bezdůvodného obohacení jest oprávněn každý plátce, na jehož úkor se bezdůvodně obohacení stalo, nemůže býti ani pochybno, že také vnučený správce jest osobně oprávněn domáhati se vrácení částky jím neprávem vyplacené a že to právo má i tehdy, jestliže byl, jako žalobce v souzené věci, již zproštěn úřadu, poněvadž tím jeho osobní ručení nezaniklo. Není tudíž důvodná ani námitka dovolání, že žalobce zproštěním úřadu správcovského pozbyl aktivní legitimace k žalobě. Žalobce arcit' dosud částky jím neprávem vyplacené ještě nenahradil a proto je jeho újma dosud jen v tom, že vnučená správa má schodek, ale také zaň ručí. Nelze ovšem ani přehlížeti, že dokud žalovaný nesplnil náhradu podle § 118 ex. ř., mají též věřitelé v § 120 ex. ř. uvedení proti žalovanému nárok z bezdůvodného obohacení, jenž s nárokem žalobce konkuruje. Žalobce může proto, dokud sám ještě náhradu nesplnil, na žalovaném z důvodu bezdůvodného obohacení se domáhati jen takového plnění, jímž bude jednak on zproštěn osobního ručení a jednak zajištěn i nárok věřitelů na uspokojení nároků uvedených v § 120 ex. ř. Těmto hlediskům nevyhovuje vyplacení zažalované částky žalobci, jak se jí v žalobě je domáháno, nýbrž jen její složení u exekučního soudu. Tím bude vyplacena osobám, jež mají na ni podle § 120 ex. ř. nárok, a tím zanikne zároveň osobní ručení žalobce za tuto částku podle § 118 ex. ř. Bylo proto o dovolání rozhodnouti, jak uvedeno ve výroku (srov. rozh. č. 7773 a 1722 Sb. n. s.).

Čís. 16682.

Právo kupitele zadržeti a užívatí v případě prodlení se zaplacením kupní ceny věci, k níž si prodatel vyhradil vlastnické právo do jejího úplného zaplacení, dokud mu prodatel nevrátí konané splátky, jest nárokem obligačním, jehož dodržení se kupitel může domáhati pouze na prodatel, nepřísluší mu však petitorní žaloba na vydání věci proti třetímu, který mu tuto věc se souhlasem prodatelovým odňal.

(Rozh. ze dne 1. února 1938, Rv I 2518/36.)

Žalobkyně koupila od firmy Alfréd W. šicí stroj za 1.600 Kč, které měla spláceti po 60 Kč měsíčně a prodávající firma si vyhradila k prodanému stroji vlastnické právo do úplného zaplacení kupní ceny. Ježto

žalobkyně byla v prodlení se splátkami, zmocnila prodávající firma žalovaného, aby si šicí stroj od žalobkyně odebral, a když tak žalovaný učinil, prodala mu firma Alfréd W. onen stroj za 898 Kč 90 h. Tvrdíc, že ani uvedená firma ani žalovaný nebyli oprávněni odebrati jí proti její vůli dotčený stroj, ježto jí prodávající firma nevrátila to, co do té doby zaplatila na splátkách, domáhá se žalobkyně na žalovaném vydání odňatého jí šicího stroje. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V souzené věci nejde o žalobu pro rušenou držbu podle § 346 obč. zák. ani o žalobu o odškodnění, o němž mluví dotčené ustanovení, nýbrž o petitorní žalobu na vrácení šicího stroje, jež žalovaný žalobkyni proti její vůli odebral. Proto není rozhodující, že žalobkyně měla pokojnou držbu sporného šicího stroje, která byla svěmocným činem (§ 19 obč. zák.) žalovaného porušena, nýbrž jediné rozhodující jest otázka, zda žalobkyně má proti žalovanému právní — petitorní — nárok na vydání stroje, jehož se v žalobě domáhá. Dovolání uplatňuje v té příčině již jen, že žalobkyně, třebaže se nestala ještě vlastnící šicího stroje a třebaže prodatel pro prodlení v zaplacení splátek odstoupil od kupní smlouvy, měla podle zákona o splátkových obchodech nárok na držbu a užívání šicího stroje, dokud prodatel jí nevrátí splátky, jež za stroj již zaplatila. Leč pouhé právo žalobkyně, věc zadržeti a jí užívatí, jež má dovolání na mysli, není právem věcným, jež může býti porušeno i třetím, jenž není se žalobkyní v právním poměru, nýbrž jen nárokem obligačním z kupní smlouvy, jehož dodržení se žalobkyně může domáhati jen na prodatel, nikoliv na žalovaném, který jí z oné kupní smlouvy není zavázán, a to tím méně, že žalovaný jednal jen jako zmocněnec prodatele. Dovolání lze odkázati též na plenární rozhodnutí č. 11674 Sb. n. s., v němž nejvyšší soud zevrubně odůvodnil, že také nájemce (pachtýř) může hájiti své nájemní (pachtovní) právo žalobou jen proti pronajímateli (propachtovateli), nikoliv však proti třetímu, jenž mu zadržuje najatou (pachtovanou) věc nebo ho jiným způsobem ruší v nájemním (pachtovním) užívání. Úvahy, z nichž nejvyšší soud v právě uvedeném rozhodnutí vycházel, platí obdobně i v souzené věci, ježto jde rovněž jen o obligační nárok proti prodatel, nikoliv o absolutní právo věcné.

Čís. 16683.

Předpoklady nabytí soukromoprávní služebnosti pro obec vydržením. Z toho, že se po určitém pozemku kdokoliv procházel, nelze vyvozovati výkon služebnosti pro obec, nýbrž jen výkon obecného (veřejného) užívání. Ani v tom, že se obecní výbor usnesl, že se obec bude

brániti všemi prostředky proti jakémukoliv omezení užívání pozemku obyvatelstvem obce a že se obec s vlastníkem pozemku dohodla o udržování a hlídání pozemku, se neprojevuje úmysl obce potřebný k vydržení služebnosti jako práva soukromého.

(Rozh. ze dne 1. února 1938, Rv I 421/37.)

Žalující obec F. se na žalované akciové společnosti domáhá žalobou výroku, a) že jí a jejím obecním příslušníkům přísluší právo užívati cest č. kat. 3751/2 a 3751/v k procházkám a parcel č. kat. 46, 47, 48, 49, 50 a 38/2 v F. k zotavení pro občany, po cestách č. kat. 3751/2 a 3751/3 se procházeti, užívati tam postavených laviček a při tom se těšiti z pohledu na krajinné krásy parku na parcelách č. kat. 46, 47, 48, 49, 50 a 38/2 v F., že žalovaná není oprávněna změnit tyto části t. zv. Tiergarten v jejich vlastnostech jakožto parku, b) že žalovaná jest povinna uznati tato práva a svoliti k jejich knihovnímu vkladu na parcely č. kat. 46, 47, 48, 49, 50 a 38/2 a 3751/2 a 3751/3 v F-ské pozemkové knize vl. č. 3314 ve prospěch obce F. Nižší soudy uznaly podle žaloby, soud první stolice z těchto důvodů: Jest nesporné, že pozemkové parcely č. kat. 40, 46, 47, 48, 49, 50, 38/2 a 3751 v kat. území F., zapsané v zemských deskách, byly dříve vlastnictvím majitele panství Ervína N.-R., že uvedené parcely byly roku 1925 státním pozemkovým úřadem vyňaty ze záboru, avšak s podmínkou, že budou udržovány jako sad a že budou obecnstvu přístupné. Z rozhodnutí pozemkového úřadu z 23. října 1931 jest viděti, že státní pozemkový úřad dal souhlas k prodeji parcely č. 50 a části parcely č. 3751 pod podmínkou, že se kupec písemně zaváže, že bude udržovati koupené parcely jako sad, že jejich kulturu nezmění, že je nezastaví a že starých stromů na těchto parcelách bude šetřiti, ale že neurčil podmínku, že tyto plochy musí býti obecnstvu přístupné, že však žalovaná společnost dala takovéto prohlášení. Kupní smlouvou z 28. července 1928 jest zjištěno, že žalovaná koupila od Ervína N.-R. mimo jiné i pozemkové parcely č. kat. 40, 46, 47, 48, 49, 50, jeden díl parcely č. 38, označený 38/2, a díly parcely 3751, označené 3751/2 a 3751/3 v tom stavu, v jakém byly v době podpisu tržové smlouvy, a že tato smlouva byla státním pozemkovým úřadem 26. března 1932 schválena. Dále soud zjistil, že obory tak zv. Tiergarten v F., k níž patří i parcely shora uvedené, užívali obyvatelé žalující obce již více než 40 a 50 let jako parku k procházkám a zotavení, že přístup tam nebyl omezen jen na obyvatelstvo žalující obce, poněvadž se nekonala kontrola návštěvníků řečené obory, že příchod do obory ve dne nikdy nebyl uzavřen, zato však že byl uzavřen po určitou dobu v noci a že až do roku 1930 u vchodu do obory nebo v oboře samé nikdy nebyla žádná tabule, že vstup do zahrady byl povolen jen do odvolání, že také vstup tam nebyl nikomu zamezován, že však sad byl doporučen ochraně obecnstva a nesměl býti znečišťován. Dále jest zjištěno zejména protokoly o sedění

obecního výboru žalující obce z 31. července 1885 a z 5. srpna 1892, že panství f-ské roku 1885 zamýšlelo zavíratí oboru na noc, že se však žalující obec proti tomu ohradila a usnesla se chrániti dosavadní právní stav o užívání obory obyvatelstvem f-ským proti jakémukoliv omezení vlastníkem všemi zákonnými prostředky, že obecní výbor f-ský se dále 5. července 1892 usnesl, že přijme nabídku tehdejšího majitele panství, že ten oboru zkrášlí, lavičky tam postaví a obci bude platiti roční příspěvek 200 zl., když obecní zastupitelstvo převezme závazek, že bude hlídati sad a že bude souhlasiti s návrhem, aby obora v určitou hodinu za souhlasu obou stran na noc byla zavírána, a že tato úmluva může býti oběma stranami na půl roku vypověděna. Po roce 1902 byla obora určitou dobu hlídána zaměstnanci panství, panství také na noc oboru zavíralo, že užívání trávníku a chůzí mimo cesty nikdy nebylo dovoleno, že nějakou dobu panství cesty udržovalo, že však později udržování prováděl někdo jiný. Obec jako právnická osoba nabývá držby držením svých zástupců, tedy držením starostovým a obecního zastupitelstva. Poněvadž v souzeném případě jde o právo, které podle své povahy jest vykonáváno větším počtem osob, jest nutno držební jednání obecních příslušníků pokládati za držební jednání obce. Že obecní zastupitelstvo mělo úmysl vykonávati držbu resp. držení vykonávané obecními příslušníky pokládati za vlastní, jest viděti z usnesení obecního výboru z roku 1885 a 1892. Obecní zastupitelstvo si tedy nárok na to, aby se obyvatelstvo f-ské mohlo procházeti v oboře, činilo pro sebe, tudíž i pro své obecní příslušníky a ne snad pro veřejnost. Že obecní příslušníci F. nevykonávali právo užívání uvedené obory jako sadu snad výprosou na povolení majitele pozemku, vyplývá ze shora dotčených zjištění. Nikdo ze starých pamětníků, z nichž některým jest přes 60 a 70 let, neviděl nějakou tabuli, že by vstup byl povolen pouze do odvolání. Jen dva ze svědků viděli prý u jednoho vchodu tabuli s uvedeným nápisem. Jest však zcela nepravděpodobné, že by ostatních 17 svědků takovou tabuli přehlédlo, je také zcela nepravděpodobné, že by sta jiných návštěvníků takovou tabulí nespatriilo, neboť by se byla žalující obec, kdyby taková tabule byla přibita a kdyby takto byl učiněn zásah do práv obce, na něž si obec již v roce 1885 činila nárok, proti tomu bránila, když mezi těmito návštěvníky obory byli také lidé, kteří ještě věděli o pokusech z roku 1885, a jako právní zástupci obce resp. obecní radové byli by se zajisté cítili povoláni k tomu, aby upozornili obecní zastupitelstvo na tyto zásahy. Roku 1885 nebylo zřízeno žalující obci f-ské snad odvolatelné právo užívati T. jako sadu, nýbrž onou úmluvou nastala souhlasná úprava výkonu práva žalobkyně a tato úmluva měla býti také oběma stranami na půl roku vypověditelná a byla také asi po 10 letech panstvím vypověděna. Z této úmluvy jest jasně viděti, že panství f-ské již tehdy právo žalující obce k užívání T. k procházkám pro obyvatelstvo uznalo a pustilo se do úpravy výkonu onoho práva. Postavení tabule se zákazem u jednoho vchodu roku 1930 jest pro souzený spor bez významu, protože tabule byla postavena na

pozemku N-ova panství a ne na pozemku žalované společnosti a také ne žalovanou samou, nýbrž N-ovým panstvím. Kromě toho tento zásah do práv obce byl ihned násilně odstraněn. Proti postavení tabule se zákazem žalovanou společností se v roce 1932 žalobkyně bránila podáním žaloby pro rušenou držbu a v tom sporu též prokázala svou poslední pokojnou držbu. Žalobkyně činí nárok pro sebe a pro své příslušníky obecní na schůzi po cestách parcel č. 3751/2 a 3751/3 a na užívání ostatních uvedených parcel k zotavení pro své obecní příslušníky, na procházky po oněch cestách, na užívání tam postavených laviček a na požitek z pohledu na krásy sadu na těchto parcelách, tedy jinými slovy na užívání obory, pokud patří žalované společnosti, a to jako sadu. Toto právo jest nepravdělnou služebností podle § 479 obč. zák. Také Krainz-Ehrenzweig označili ve svém Systému soukromého práva v § 257, že právo na zveřejnění soukromého sadu jest nepravdělnou služebností. Žalovaná namítá jen to, že když již k označené oboře, tedy k soukromému pozemku vzniklo cizí právo dlouhodobým užíváním třetí osoby, že toto právo může býti pouze veřejným užíváním, poněvadž ne zákonní zástupcové žalující obce, nýbrž veřejnost vykonávala ono právo vstupovati do obory a užívati oné obory jako parku a že to právo veřejného užívání jest veřejným právem a ne soukromým právem, že jednání a rozhodování o tom nepřísluší řádným soudům, nýbrž správním úřadům. Bylo právě shora uvedeno, že obec podle povahy tohoto práva nemohla toto právo vykonávati svými zákonnými zástupci, nýbrž jen veškerenstvem svých obecních příslušníků. Obec však jako právnická osoba si činila nárok na toto právo pro své obecní příslušníky a bránila se proti zásahu do něho a jednala o úpravě výkonu tohoto práva s vlastníkem pozemku. Obec si ani nečiní nárok na ono právo jako na veřejné užívání, nýbrž jako na soukromoprávní služebnost. Proto o něm má rozhodovati soud a řádný pořad práva jest přípustný pro souzený spor. Již ze způsobu odůvodnění tohoto práva jest viděti, že nejde o veřejné užívání, které může vzniknouti věnováním majitele, ale které nemůže vzniknouti cestou soukromého vydržení, nýbrž o služebnost, tedy o institut práva soukromého. Nepopírá se, že na soukromém pozemku jest možný institut veřejnoprávního obecního užívání, zkoumáti však, zda u obory, o níž jde, vzniklo veřejné užívání, nebylo předmětem souzeného sporu, jenž se má omeziti na zjištění, zda byla vydržením založena soukromoprávní služebnost, či nikoli.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

Oba nižší soudy zamítly souhlasnými formálními usneseními do rozsudečného výroku pojatými námítkou nepřipustnosti pořadu práva žalovanou stranou vznesenou (§ 41 j. n.), takže dovolací soud nemůže již tuto otázku přezkoumávati ani s hlediska zmatečnosti.

Žalobkyně opírá svůj žalobní nárok o to, že obora, o kterou jde, byla v celém své rozsahu před více než sto lety svým tehdejším vlastníkem ve veřejném užívání (Verkehr) obecními příslušníky věnována a že cest, jež byly obcí udržovány, bylo od té doby nepřetržitě užíváno veškerým obecním v F. jak k procházkám, tak i k zotavení, že obec obstarávala hlídku v oboře a že obora zůstala všeobecnému užívání nepřetržitě přístupná i proti vůli dočasného vlastníka obory a žalované jakožto nynější vlastnice parcel v rozsudečném výroku uvedených a že tedy obec po dobu více než 70 let vykonávala svými občany zažalovaná práva na jmenovaných parcelách, takže jich nabyla obec a její obecní příslušníci vydržením.

Nižší soudy zjistily, že přístup do obory, k níž patří parcely v rozsudečném výroku uvedené, nebyl omezen jen na obyvatelstvo obce F., poněvadž se nekonala kontrola návštěvníků obory, že příchod do obory ve dne nikdy nebyl uzavřen a že také vstup tam nebyl nikomu zamezován; dále bylo zjištěno, že se obec proti zamýšlenému uzavření obory přes noc postavila a že se v sedění obecního výboru dne 31. července 1885 konaném usnesla, že dosavadní právní stav po případě užívání obory obyvatelstvem f-ským bude chrániti proti jakémukoliv omezení vlastníkem všemi zákonnými prostředky a že se obecní výbor f-ský dne 5. srpna 1892 usnesl, že přijme nabídku tehdejšího majitele obory, že oboru zkrášlí, postaví tam lavičky a obci bude platiti roční příspěvek 200 zl., když obecní zastupitelstvo převezme hlídku obory a bude souhlasiti s tím, aby obora byla v určitém hodinu za souhlasu obou stran na noc zavírána a že tato úmluva může býti oběma stranami půlročně vypověděna.

Podle uvedeného zjištění jest důvodný závěr, že ony parcely sloužily obecnému užívání všech, záležícímu v užívání parcel věnovaných veřejnému užívání kýmkoliv, kdo má na tom zájem. Tím tedy nebyl dokázán výkon práva služebnosti pro žalující obec, nýbrž právě jen obecné užívání, v němž a vedle něhož nemůže chůze po těchto parcelách nikdy býti kvalifikována jako služebnost. Občané v F., ani žalující obec nenabyli užíváním parcel k procházkám a k zotavení po dobu vydržecí práva služebnosti, nýbrž vykonávali obecné čili veřejné užívání, neboť obec nemůže z důvodu, že se po určité parcele kdokoliv procházel, vyvozovati výkon služebnosti, nýbrž jen výkon obecného užívání, jež může obec uplatňovati tím, že se usnese jako silniční úřad, že se cesta po dotčených parcelách stala veřejnou, nikoliv však podle předpisů soukromého práva hmožného. Výkon práva v rozsudečném výroku uvedeného (jako služebnosti) je zcela odlišný od výkonu těchto práv jako obecného užívání, neboť služebnost jest právo soukromé, obec je majetkoprávním podmětem soukromého práva a výkon služebnosti za obec může se díti jen obcí samou, totiž podle § 339 a § 337 obč. zák. jen jejími representanty, kteří jako orgánové k jejímu zastupování povolání mohou jednati, a faktické užívání jejími občany po dobu vydržecí mohlo by vésti pak k vydržení tohoto práva služebnosti. Avšak

ani jinak nebylo zjištěno, že spornou služebnost po parcelách žalované vykonávali příslušníci žalující obce v přesvědčení, že tím vykonávají jen právo pro obec samou, a že také žalované bylo známo, že se držba práva služebnosti vykonává jménem obce a že přece nečinila námitek. Ani obec, jak vyliceno, nedala nějakým zevním projevem najevo souhlas k nabytí služebnosti. Vždyť by tu šlo o nabytí služebnosti pro obec vydržením, a to zástupci nebo příslušníky žalující obce, a tu požaduje zákon po stránce subjektivní jednak vůli zástupce, příslušníků obce, vykonávati obsah služebnosti pro zastoupeného, t. j. pro obec, jednak držitelskou vůli zastupovaného, totiž obce, aby její členové vykonávali služebnost jako právo její a pro ni.

Obecné užívání jest však právo veřejné, výkon tohoto práva patří obecnstvu, tedy každému, komukoliv, kdo patří k obecnstvu, které jest nositelem práva jakožto veřejnost, kterou zastupuje z úřadu obec jako úřad bezpečnostní a reprezentantka veřejnosti. Že by se byla žalující obec chopila svými representanty držby práva užívání parcel k procházkám a zotavení, k čemuž by bylo třeba usnesení obecního zastupitelstva obce, jímž se stal projev vůle, směřující k uchopení se držby ve prospěch občanstva, k tomu nedošlo. Neboť skutečnosti, že se obecní výbor usnesl, že se obec bude proti každému omezení užívání obory obyvatelstvem všemi prostředky brániti a že obec přijala nabídku vlastníka obory o udržování a hlídání obory a jejím uzavření v noci v určitou hodinu, patří do oboru úřadu bezpečnostního a nelze z toho usouditi na úmysl potřebný k vydržení služebnosti jako soukromého práva. Skutečnosti ty nevyklučují obecné užívání a nelze z nich vyvoditi, že procházení se po parcelách, o něž jde, dalo se při výkonu práva služebnosti ve prospěch žalující obce jediné proto, že parcel užívali i občané bydlící v ní. Ani z výměru státního pozemkového úřadu ze dne 3. května 1928, č. 49.507/29-1/2, a ze dne 23. října 1931, č. 172.817/31-II, nemůže žalobkyně pro sebe nic vytěžiti, ježto tím, že státní pozemkový úřad upustil od podmínky přístupnosti parcely 50 a dílu parcely č. 3751 v F., nebylo, jak vyplývá z nálezů nejvyššího správního soudu ze dne 26. září 1933, č. 14.106/33, rozhodnuto o tom, zda by se snad obec mohla z titulu soukromoprávního nebo veřejnoprávního z důvodu veřejnosti domáhati přístupnosti dotčených parcel. Naopak z toho, že stavební městský úřad v F., jak zjevno z výměru okresního úřadu v F. ze dne 27. června 1933, č. 273.851 ai 1933/23.133/5 ai 1932, zakázal zřízení ohrady v oboře, ježto prý se přiči ustanovením stavebního řádu, nutno usouditi, že užívání parcel v oboře bylo pokládáno za veřejné nebo obecné.

Rozhodnutí sporu z roku 1933 mezi těmiž sice stranami, avšak o rušení držby u okresního soudu v F. pod C II 30/33 nemá významu pro souzenou věc, neboť i kdyby bylo v tom spatřovati projev vůle směřující k uchopení držby ve prospěch občanstva, nemohla býti nabyta služebnost vydržením, protože neuplynula od této doby doba vydržení.

Podkladem žaloby, jak je z ní samé jasně zřejmo, jest dosavadní veřejné užívání parcel.

Ani tím, že žalující obec vyvozuje z obecného užívání parcel jako užívání veřejného pro sebe právo služebnosti a že upravilo v tom smyslu žalobní prosbu, se nestal poměr soukromoprávní tak, že by mohla obec nabytí vydržením práva služebnosti.

Žalobní nárok tudíž není oprávněn, neboť nebyly dokázány podmínky pro nabytí soukromoprávní služebnosti pro žalující obec a její příslušníky.

Čís. 16684.

Netykají-li se nové skutkové okolnosti, pro něž se jeden z rozvedených manželů domáhá obnovy rozvodového sporu, ani viny žalujícího manžela o obnovu, ani existence rozvodových důvodů na jeho straně, nýbrž toliko otázky míry jeho viny na rozvodu vysloveném též z jiných důvodů než pro hluboký rozvrat manželství, nemají předurčujícího významu pro rozhodnutí a přeměně rozvodu v rozlučku podle § 17 rozl. zák. V takovémto případě není podkladu ani pro postup podle § 25, odst. 2 zák. č. 100/1931, ani pro vyčkání konečného rozhodnutí o žalobě za obnovu rozvodového sporu.

(Rozh. ze dne 2. února 1938, R I 1612/37.)

Pravoplatným rozsudkem krajského soudu civilního v P. ze dne 4. prosince 1935, Ck VIIa 996/33, bylo manželství Karla H. a Amalie H. rozvedeno od stolu a lože pro nepořádný život, manželskou nevěru, ubližování a opětovné urážky na cti se strany manželky a dále pro zlé nakládání a ubližování se strany manžela. Karel H. poté navrhl, aby na podkladě rozvodového rozsudku byla povolena rozlučka uvedeného manželství z důvodů v něm zjištěných. Odpůrkyně Amalie H. namítajíc, že proti rozvodovému rozsudku podala žalobu o obnovu Ck VIIa 808/36 a že výsledek žaloby je předurčující pro rozlučkové řízení, navrhla, aby rozlučkové řízení bylo přerušeno až do pravoplatného rozhodnutí o její žalobě o obnovu. Právě uvedenou žalobou Ck VIIa 808/36 se domáhá Amalie H. obnovy rozvodového sporu č. j. Ck VIIa 996/33 proto, že se teprve po 4. listopadu 1936 dověděla, že se její manžel dopustil cizoložství, že tím bude i dokázáno a vysvětleno jeho nepřátelství k ní a že tak bude možno vysvětliti její chování k manželu, které nemohlo proto býti důvodem k rozvodu manželství z viny žalobkyně ve srovnání s vinou žalovaného manžela, takže soudu teprve nyní bude dána možnost, aby otázku viny zjistil jinak. Soud první stolice prohlásil manželství stran za rozlučené z viny obou manželů. Důvody: Soud je toho názoru, že žaloba o obnovu, o níž jde, nemůže nic změnit na tom, že manželství stran bylo už pravoplatně rozvedeno z viny obou stran, neboť žalobkyně sama neuvádí ani jedinou novou skutkovou okol-

nost, z níž by bylo usuzováti, že otázka její viny na rozvodu musí býti na základě nově objevených a najevo vyšších okolností znovu a ze základu přezkoumána. Otázka viny obou manželů na rozvodu byla už v rozvodovém sporu přezkoumána a podle názoru soudu nemůže na ní nic změnit ani nově tvrzené cizoložství žalovaného manžela. Proto není dotčená žaloba o obnovu předurčující pro rozhodnutí, zda na podkladě shora uvedeného rozvodového rozsudku lze povolit podle § 17 rozl. zák. rozluku, neboť soud právě na základě onoho rozsudku má za to, že skutečnosti v něm zjištěné jsou zároveň rozlukovými důvody podle § 13, písm. e), rozl. zák. a že by postačily pro povolení rozluky, kdyby hned původně místo na rozvod bylo žalováno na rozluku. Proto soud řídě se zásadami řízení nesporného, povolil rozluku podle § 17 rozl. zák. a převzal zároveň do usnesení výrok o vině z rozvodového rozsudku. Rekuršní soud potvrdil napadené usnesení. Důvody: Rekursní soud shledal, že napadené usnesení odpovídá vyšetřenému stavu věci i zákonu. S hlediska výsledku hlavního sporu Ck VIIa 996/33 o rozvod manželství a sporu Ck VIIa 808/36 o obnovu předchozího sporu je souhlasiti s názorem prvního soudu, že obnova řízení, o kterou odpůdkyně usiluje sporem Ck VIIa 808/36, nemůže nic změnit na výroku o rozvodu manželství, vysloveném v základním sporu Ck VIIa 996/33. Jak se zdá, vychází odpůdkyně při své námítce proti povolení přeměny rozsudku v rozluku z názoru, že by nebylo bývalo možno vyhověti žalobě navrhovatele Karla H. o rozvod manželství uzavřeného odpůdkyní, kdyby bylo bývalo již tehdy známo jeho cizoložství, poněvadž by pak byla jeho vina větší než vina stěžovatelčina, a že kromě toho by byl býval takto vysvětlen navrhovatelův nepřátelský poměr a jeho odpudivé chování k ní. Než i kdyby se mohlo mluvit o tom, že navrhovatelovo chování, které bylo důvodem výroku, že i on je rozvodem vinen, mělo svůj důvod v cizoložném poměru k jiné ženě, nebyly by tím nikterak odčiněny ony skutky, pro něž bylo uznáno na rozvod z viny stěžovatelčiny, a větší vina navrhovatelova byla by bývala jen tehdy bránila tomu, aby bylo vyhověno žalobě o rozvod, kdyby byl jako rozvodový důvod uplatňován, a to výhradně hluboký manželský rozvrat. Tomu však tak nebylo při žalobě o rozvod manželství, uzavřeného navrhovatelem s odpůdkyní, a proto ani nebylo na rozvod uznáno z uvedeného rozvodového důvodu. V takovémto případě však není poměr viny sporných stran rozhodující. Ovšem lze připustiti, že by snad nebylo bývalo v rozsudku o rozvodu přičteno odpůdkyni za vinu, že vedla nepořádný život a že se dopouštěla manželské nevěry, kdyby jí bylo bývalo již tehdy známo navrhovatelovo cizoložství, poněvadž by pak nebylo možno mluvit o tom, že se navrhovatel musel právem cítiti dotčen na cti tímto chováním své manželky, když se proti manželské věrnosti provinil způsobem ještě horším, avšak tím by stále ještě nebylo napraveno ubližování a opětovné urážky stěžovatelčiny, které již samy zakládají rozvodový důvod a pro něž není omluvy, když stěžovatelka v žalobě o obnovu sama tvrdí, že se o manželově cizoložství dověděla teprve po

4. listopadu 1936. Za toho stavu věci nemůže býti výše uvedená žaloba o obnovu základního sporu důvodem k přerušení řízení a překážkou rozhodnutí a nemůže zabrániti tomu, aby bylo rozhodnuto o rozluce na podkladě pravoplatného výroku, že se manželství navrhovatele a odpůdkyně z viny obou stran rozvádí. Stěžovatelčím názor, že první soud byl povinen přerušiti řízení až do skončení sporu o obnovu, jest odkázati na předpis § 25 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs spatřuje nezákonnost napadeného usnesení v tom, že prý bylo proti ustanovení § 17 zák. č. 320/1919 Sb. z. a n. vyhověno žádosti navrhovatele o přeměnu rozvodu v rozluku, aniž bylo vyčkáno konečného rozhodnutí o žalobě odpůdkyně o obnovu rozvodového sporu co do výroku o její spoluvině na rozvodu, po případě aniž bylo řízení až do rozhodnutí o skutečnostech ve sporu o obnovu uplatněných podle § 25, odst. 2, zákona o říz. nesp. přerušeno.

Než o nezákonnost nějakého usnesení neb opatření mohlo by podle § 46, odst. 2, zákona o říz. nesp. a čl. V č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. jíti jen tehdy, kdyby se přičilo jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo býti na případ užito. Tomu však v souzeném případě tak není. Navrhovatel byl podle § 17 zák. č. 320/1919 Sb. z. a n. oprávněn žádati podle pravoplatného rozsudku o rozvodu za rozluku manželství. Podkladem pro povolení rozluky byly podle uvedeného ustanovení jen skutečnosti ve sporu o rozvod najevo vyšlé. K novým skutečnostem, teprve v řízení o obnovu rozvodového sporu uplatněným, nebylo v souzeném případě přihlížeti, jelikož se týkají jen otázky míry viny navrhovatelovy na vysloveném rozvodu a nikoli viny odpůdkyně a existence rozvodových důvodů na její straně. Poněvadž nemají předurčující význam, nebylo tu podkladu pro postup podle § 25 č. 2 zák. o řízení nesp. ani pro vyčkání konečného rozhodnutí o žalobě o obnovu rozvodového sporu.

Čís. 16685.

Proti rozhodnutí exekučního soudu, jímž se bere na vědomí zpráva ministerstva zemědělství o schválení vydražitele a vyslovuje se, že tím usnesení o příklepu nabylo právní moci, je přípustný rekurs.

(Rozh. ze dne 2. února 1938, R I 28/38.)

Usnesením prvního soudu ze dne 24. června 1937, č. j. E 146/32-230, byly vydražené nemovitosti příklepnuty vydražiteli nezletilému Jindřichu F. s výhradou, že osobu vydražitelovu schválí ministerstvo ze-

mědělství. V rozhodnutí ze dne 30. září 1937, č. j. E 146/32-257, uvedl pak první soud, že ministerstvo zemědělství výnosem ze dne 14. září 1937 schválilo nezletilého Jindřicha F. jako vydražitele a že usnesení o příklepu ze dne 24. června 1937, č. j. E 146/32-230, nabylo plného právního účinku. Proti tomuto rozhodnutí podal povinný dne 13. října 1937 rekurs a dne 27. září 1937 doplněk k rekursu. Rekursní soud odmítl rekurs i doplněk k němu proto, že to, proti čemu rekurs směřuje, jest pouhou zprávou soudu o rozhodnutí správního úřadu a nikoliv usnesením, ježto neobsahuje žádné rozhodnutí, nařízení ani opatření soudu, které by mohlo býti cestou instanční přezkoumáno, a že jím není ani připojené oznámení, že dotčeným rozhodnutím správního úřadu nabylo plného účinku právního i usnesení o příklepu, jinak již pravoplatně.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení, pokud jím byl odmítnut rekurs stěžovatelův ze dne 13. října 1937, č. j. E 146/32-262, a uložil rekursnímu soudu, aby znova o rekursu rozhodl.

Důvody:

S právním názorem rekursního soudu nelze souhlasiti. To, že první soud vzal zprávu ze dne 14. září 1937, č. j. 249.228/37-IX/5, kterou ministerstvo zemědělství oznamuje, že schvaluje nezletilého Jindřicha F. jako vydražitele příslušných nemovitostí, na vědomost, vysloviv zároveň, že tím usnesení o příklepu nabylo právního účinku, tedy že se tím podmínka příklepu splnila, náleží do soudcovského rozhodování a je tudíž usnesením, proti němuž je rekurs dovolen.

Čís. 16686.

Věřitel, pro něhož jest vložena na dlužnickově nemovitosti kauční hypoteka pro nároky z důvodu depuračního závazku, nemůže se podle rozsudku, který vymohl hypotekární věřitel proti němu pro pohledávku hypotekární, která měla býti depurována a přesahovala výši kauční hypoteky, domoci sporem proti hypotekárnímu dlužníku z kauční hypoteky knihovní poznámky, že kauční hypoteka je vyčerpána a že je vykonatelná.

(Rozh. ze dne 2. února 1938, Rv I 892/37.)

Podle směnné smlouvy ze dne 26. listopadu 1931, sjednané se žalovanými, kterou žalobce nabyt vlastnictví k nemovitostem zapsaným ve vložkách č. 251, 5, 253 poz. knihy Č. B. a podle níž žalobce převzal jen určité knihovní dluhy, se žalovaní zavázali depurovati ostatní dluhy a závady váznoucí na převedených nemovitostech a zřídili k zajištění tohoto svého závazku kauční hypoteku 1,500.000 Kč na statku S. ve prospěch žalujícího řádu. Tvrdě, že zejména nepřevzal pohledávku Městské spořitelny v B. 1,750.000 Kč s přísl., že žalovaní byli

povinni tuto hypoteku dáti vymazati a až do provedení výmazu starati se jako osobní dlužníci o včasné zaplacení splátek a úroků, že však tak neučinili, takže nastala splatnost zápůjčky ve zbytku 1,583.943 Kč 39 h s přísl., že proto podala jmenovaná spořitelna na žalobce hypotekární žalobu, podle níž byl žalobce pravoplatně odsouzen trpěti, aby žalující spořitelna uspokojila svou pohledávku exekucí na výše uvedené nemovitosti, zapsané ve vložkách č. 251, 5, 253 katastrálního území Č. B., a uznán povinným nahraditi útraty sporu, a že tudíž žalovaní zaviniili, že uvedená spořitelna má proti žalobci exekuční titul na 1,583.943 Kč 39 h s přísl., čímž kauční hypoteka jest plně vyčerpána, domáhá se žalobce na žalovaných, aby bylo uznáno právem, že se ve vložce č. 1365 desk zemských o statku S. povoluje u kauční hypoteky do výše 1,500.000 Kč, vložené ve prospěch žalujícího řádu pod pol. C 27, poznámka, že tato kauční hypoteka jest vykonatelnými nároky Městské spořitelny v B. proti jmenovanému řádu ve výši 1,583.943 Kč 39 h s přísl. vyčerpána. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Souzená žaloba není žalobou určovací, jak míní žalovaní, neboť se domáhá nové úpravy knihovního stavu. Jako vykonatelné mohou býti poznamenány toliko pohledávky žalujícího řádu, které vznikly z mezích dotčené kauční hypoteky. Žalující řád však nežádá, aby byla povolena knihovní poznámka, že uvedená kauční hypoteka jest vyčerpána jejími vykonatelnými pohledávkami, nýbrž vykonatelnými pohledávkami Městské spořitelny v B., tedy třetí osoby, která má pro tyto své pohledávky vloženo právo zástavní na nemovitostech, jež žalující řád směnnou smlouvou ze dne 26. listopadu 1931 s žalovanými za statek S. směnili a jež se žalovaní zavázali v příčině pohledávky této spořitelny depurovati do 1. prosince 1935. K zajištění tohoto svého závazku zřídili žalovaní podle tvrzení žalujícího řádu kauční hypoteku do výše 1,500.000 Kč na směněném statku S. ve prospěch žalujícího řádu. Žalující řád výslovně uvedl, že nežaluje pro následky včasného nede-purování, nýbrž proto, že žalovaní neplacením úroků z pohledávky Městské spořitelny v B. způsobili splatnost celé této pohledávky a zaviniili rozsudek, kterým byl žalující řád jako majitel zavazených nemovitostí odsouzen zaplatiti pod exekucí pohledávku tu uvedenou spořitelně. I kdyby nároky pro neplacení úroků a tím způsobenou splatnost celé hypotekární pohledávky jmenované spořitelny byly kryty onou kauční hypotekou — což ze spisů patrně není —, šlo by o náhradu škody a žalující řád musil by se domoci soudního výroku, že žalovaní jsou povinni nahraditi mu onu škodu v mezích oné kauční hypoteky. On však se domáhá knihovní poznámky, která jest toliko pouhým exekučním následkem povinnosti žalovaných k náhradě škody. Jest patrné, že žalu-

jící řád přeskakuje jednu fási celého postupu, kterým má být kauční hypoteka přeměněna v hypoteku obyčejnou, totiž soudní výrok, že mu proti žalovaným vznikla v mezích kauční hypoteky konkrétní pohledávka. Proti takové žalobě mohli by se žalovaní bránit zejména i kompenzačními námitkami, což není v souzeném sporu hledíc na různorodost jeho předmětu právně možné, a již z toho důvodu nelze v souzeném sporu správně stanovit výši nároků žalujícího řádu. Rozhodnutí o nich nelze pak proto, že na takový výrok prosba žalobní nezní. Již z těchto úvah nelze žalobě vyhověti.

Mimo to však žalobní prosba tak, jak je upravena, je pro žalobce bez všeho užítku. Žalobce chce podle rozsudku v souzené věci patrně dosáhnouti exekuční úhrady z nemovitostí žalovaných, aby mohl z ní zaplatiti vykonatelnou hypotekární pohledávku Městské spořitelny v B. Žalobce žádá, aby byla povolena knihovni poznámka, že kauční hypoteka pro něho zřízená jest vyčerpána vykonatelnými nároky Městské spořitelny v B. proti žalujícímu klášteru. I kdyby bylo této žalobní prosbě vyhověno, nemohl by žalující klášter na základě takového rozsudku vésti exekuci na nemovitosti žalovaných, když z něho nevychází vykonatelnost pohledávky žalobcovy. Musil by tedy žalující klášter, chtěje jako vymáhající věřitel dojíti úhrady z nemovitostí žalovaných, znovu žalovati a domoci se soudního výroku, že žalovaní jsou v mezích dotčené kauční hypoteky povinni zaplatiti mu příslušnou peněžitou částku.

Za toho stavu věci nebylo třeba se zabývatí otázkou, zda knihovni poznámka vyčerpání kauční hypoteky jest vůbec přípustná, což se v právnícké teorii popírá (Bartsch, Grundbuchgesetz IV. vyd., str. 295, Klang k § 449 obč. zák., str. 254, Ehrenzweig, »Sachenrecht«, vyd. z r. 1923, str. 462, pozn. 33 a Not. Z. 1893, str. 280), ani otázkou, zdali žalujícímu řádu vzešla škoda již tím, že byl jako majitel zavazovaných nemovitostí pravoplatně odsouzen zaplatiti Městské spořitelně v B. 1,583.943 Kč 39 h s přísl., a zda jest tato škoda kryta řečenou kauční hypotekou.

Čís. 16687.

Pojem rukojemství za schodek.

Není-li ujednáno jinak, je zpravidla předpokladem dokročení věřitele na rukojmího za schodek, že hlavního dlužníka včas žaloval a vedl proti němu marně exekuci. Byla-li veřejná dražba svršků při takové exekuci bezvýsledná pro nedostavení se koupěchtivých, není předpokladem nároku proti rukojmímu, aby věřitel pojmenoval souda i kupce z volné ruky (§ 280, odst. 2, ex. ř.).

Na věřiteli nelze žádati, aby se pro možné průtahy v dalším postupu v exekučním řízení vydával v nebezpečí promlčení svého směnečného nároku proti rukojmímu za schodek, jimž bylo rukojemství kryto.

Byl-li na jmění hlavního dlužníka vyhlášen konkurs, může věřitel dokročiti na rukojmího za schodek a nezáleží na tom, že konkurs byl později zrušen.

(Rozh. ze dne 2. února 1938, Rv II 1126/37.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný mimo jiné předčasnost žaloby, ježto podepsal směnku, o níž ve sporu jde, jako rukojmí za schodek, který se objeví při vymáhání proti akceptantům Janu a Miladě Z., že ti byli již směnečným platebním příkazem krajského soudu v O. ze dne 30. ledna 1936, Csa 8/36, pravoplatně odsouzeni a že žalobkyně vedla exekuci na svršky, takže bude z pravděpodobného výtěžku za ně uspokojena, neboť žalobkynin návrh na povolení opětovného výkonu exekuce zabavením, uschováním a prodejem svršků k vymožení částky 7.400 Kč byl soudem zamítnut, protože soud zjistil a žalující firma sama uznala, že zabavené předměty úplně uhradí pohledávku vymáhající věřitelky. K odůvodnění žaloby žalobkyně přednesla, že se žalovaný sice zaručil jako rukojmí za schodek, že však nebylo při podpisu směnky výslovně ujednáno, že žalující firma může soudně zakročiti proti žalovanému jen tehdy, kdyby byly veškeré exekuce proti Miladě a Janu Z. marné. Přes to žalobkyně podala ihned po pravoplatnosti směnečného platebního příkazu krajského soudu v O. ze dne 30. ledna 1936, Csa 8/36, a to dne 19. února 1936 k vymožení směnečné pohledávky 7.400 Kč s přísl. návrh na povolení exekuce jednak zabavením, uschováním a prodejem svršků povinných Jana a Milady Z., jednak vnuceným zřízením práva zástavního na nemovitosti náležející Janu Z. ve vložce č. 813 poz. knihy N. K. Tato exekuce byla povolena okresním soudem v P. dne 22. února 1936 pod zn. sp. E V 418/36. Povolena exekuce na svršky byla dne 1. dubna 1936 u povinných Jana a Milady Z. vykonána a bylo zabaveno různé zboží přístupem. Dražba veškerých zabavených předmětů byla však marná, ježto nebylo nabídek. Pohledávka žalující firmy však zabavením těchto svršků vůbec nebyla uhrazena, ježto její pohledávce předchází mnoho pohledávek jiných věřitelů. Dne 8. července 1936 podala žalující firma k vymožení své směnečné pohledávky 7.400 Kč s přísl. dále návrh na povolení vnučené dražby shora uvedených nemovitostí patřících Janu Z. Tato exekuce byla povolena dne 13. července 1936 pod E 987/36. Dne 6. srpna 1936 byla do exekuce vzata nemovitost odhadnuta a odhadní cena celé nemovitosti činila jen 1.191 Kč. Žalobkyně předložila dražební podmínky, avšak dne 1. října 1936 bylo dražební řízení hledíc na konkursní řízení zahájené u krajského soudu v O., K 24/36, odloženo na dobu 60 dnů. Z toho, co uvedeno, vyplývá, že zažalovaná pohledávka žalující firmy nebude uhrazena výtěžkem dotčené nemovitosti. Ostatně nelze v souzeném případě mluvit o předčasnosti žaloby vzhledem na ustanovení § 1356 obč. zák., ježto na jmění hlavního dlužníka byl prohlášen konkurs. Směnečný platební příkaz ponechaly v účinnosti soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů :

Jest vycházeti ze zjištění, že dovolatel neučinil s žalobkyní žádnou zvláštní úmluvu o tom, kdy může žalobkyně proti němu zakročiti, zejména že by tak mohla učiniti teprve po vyčerpání všech soudních a hospodářských kroků proti hlavním dlužníkům — akceptantům. Pro žalobkyni, která dostala směnku, o níž tu jde, dle rozsudkových zjištění od akceptantů v dopise, v němž nebyla žádná řeč o úmluvě, tvrzené dovolatelem, platí za rozhodující jen doložka ve směnce uvedená, že dovolatel je rukojmím za schodek. Proto při právním posouzení běží jen o výklad této doložky po případě o námitku předčasnosti žaloby a o to, zda si snad žalobkyně sama nezavinila, že nedostala dosud uspokojení od hlavních dlužníků (obdoba § 1362 obč. zák.).

Doložka rukojemská za schodek je svou podstatou omezením rukojemství ve smyslu § 1356 obč. zák. (Ausfallsbürgschaft), dle níž rukojmí přejímá nebezpečí schodku, který vzejde věřiteli při vymáhání pohledávky proti hlavnímu dlužníku do smluvené výše, jež v souzeném případě činí 7.400 Kč.

V takovémto případě může věřitel dokročiti na rukojmího, když nedostal svou pohledávku zaplacenou od hlavního dlužníka buď zcela, nebo zčásti, čímž trpí škodu, tedy zpravidla tehdy, když hlavního dlužníka včasné žaloval a vedl proti němu marně exekuci.

Podle názoru dovolacího soudu se žalobkyně zprostila této povinnosti dostatečně tím, že nabyvši exekučního titulu proti hlavním dlužníkům, zahájila včasné proti nim kroky, jež však bez její viny nevedly k uspokojení, ježto se k veřejné dražbě o zabavených předmětech nedostavili koupěchtiví, a když poté bylo prodejové řízení dle §§ 200 č. 3, 282 ex. ř. zrušeno (zastaveno).

Že žalobkyně nebyla povinna pojmenovati soudu kupce z volné ruky (§ 280 ex. ř.), správně odůvodnil první soud, který uvedl, že žalobkyně byla povinna vyčerpati toliko prostředky soudního vymáhání, nikoli však hospodářské možnosti anebo umožnění zpeněžení zabavených věcí tím, že by sama ony věci koupila, a jest k tomu jen dodati, že dovolatel ani netvrdil ani nedokázal, že by byla žalobkyně z liknavosti nebo úmyslně nepojmenovala soudu určitého opravdového kupce na zabavené věci a že by si tedy tím snad zavinila neuspokojení své pohledávky. Nezáleží na tom, že v P. jsou obchodníci, z nichž mohla některého kupce soudu oznámiti, když nebylo tvrzeno ani prokázáno, zda by byl někdo z nich opravdovým kupcem (rozh. č. 9828 Sb. n. s.).

Žalobkyně nedostavši uspokojení své pohledávky důsledkem včasné vykonané exekuce, byla oprávněna podati souzenou žalobu a nelze důvodně mluvit o předčasnosti žaloby, a to tím spíše, že jde o směnečný nárok, podléhající podle § 80 sm. zák. tříletému promlčení ode dne dospělosti směnky, a nemůže se na žalobkyně spravedlivě žádati, aby se vydávala v nebezpečí promlčení tohoto nároku vůči dovolateli

pro možné průtahy v dalším postupu v exekučním řízení, když již první exekuční zákrok byl pro ni marný. Pokud by žalobkyně po rozsudku první stolice byla uspokojena hlavními dlužníky, byl by dovolatel chráněn dle § 35 ex. ř., jinak poskytuje mu dostatečné ochrany předpis § 1359 obč. zák.

Nelze také pominouti to, že dle nesporných okolností byl konkurs, vyhlášený na jmění Jana Z. dne 10. září 1936 pod K 24/36, zrušen dne 23. listopadu 1936, což se stalo již po podání souzené žaloby. To zrušení není však již rozhodující pro posouzení otázky předčasnosti žaloby, poněvadž podle § 1356 obč. zák. stačí k zakročení proti rukojmímu to, že na jmění hlavního dlužníka byl vyhlášen konkurs, což se v souzeném případě stalo dříve, než byla podána žaloba, o níž tu jde.

Čís. 16688.

Odpovědnost advokáta.

Advokát, který obdržel od klienta všeobecný příkaz, aby klientovu pohledávku, zajištěnou simultanním zástavním právem na dlužníkových nemovitostech, přihlásil k rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodané nemovitosti, musí při provedení svěřeného mu úkolu v mezích zákona uplatňovati vše, aby bylo dosaženo co možná úplného uspokojení přihlášené pohledávky. K tomu náleží též, aby uplatnil náhradní nárok podle § 222 ex. ř., žádá-li předcházející věřitel uspokojení v jiném než zákonném poměru. Neučinil-li tak, je v tom zavinění odůvodňující jeho odpovědnost, vznikla-li klientovi z toho škoda, třeba mu klient nedal zvláštní příkaz k uplatňování náhradního nároku.

(Rozh. ze dne 3. února 1938, R I 1264/37.)

Pro žalobkyninu pohledávku bylo pod C 74 vloženo na ideální polovici nemovitosti zapsaných ve vložkách č. 4, 248, 268 a 292 kat. území H., připsané Stanislavu S., simultanní zástavní právo. Po zahájení exekuce vnučenou dražbou pod E 429/26 na uvedenou část nemovitostí, vedenou Josefem V. proti Stanislavu S., dala žalobkyně žalovanému advokátovi příkaz, aby přihlásil její zajištěnou pohledávku 15.000 Kč s přísl. v exekučním řízení, při čemž nežádala výslovně o hotové placení z nejvyššího podání. Přes to vyšla se svou přihlášenou pohledávkou v onom exekučním řízení na prázdno. Tvrdíc, že žalovaný zavinil formální nedostatky, pro které nedošla její pohledávka úhrady, ač došli uspokojení věřitelé následující knihovním pořadím za její pohledávkou, a že tomu nebylo možno zabrániti ani opravnými prostředky, domáhá se na žalovaném zaplacení 22.188 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uložil soudu první stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále o věci jednal a znova rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalovaného.

D ů v o d y:

Žalobkynin nárok na náhradu škody proti jejímu bývalému právnímu zástupci je závislý na tom, zdali žalovaný — jak mu ukládají ustanovení § 1009 obč. zák. a § 9 adv. ř. — obstaral bedlivě a poctivě záležitost mu svěřenou podle svého příslibu a podle obdržené plné moci, zdali zastupoval věrně a svědomitě práva své strany a zda ve smyslu § 1299 obč. zák. vynaložil potřebnou péči a neobvyčejné znalosti. Není již sporu o tom, že žalovaný v červenci 1928 dostal od žalobkyně příkaz, aby v exekučním řízení proti Stanislavu V. přihlásil žalobkyninu pohledávku pod pol. C 74 ve vložce č. 74 pozemkové knihy H. jako v hlavní vkladbě simultánně zajištěnou, při čemž věřitelka nežádala hotového zaplacení. Žalovaný skutečně přihlásil za žalobkyni při rozvrhovém roku dne 19. července 1928 její pohledávku v knihovním pořadí, neuplatňoval však náhradního nároku podle § 222 ex. ř., ačkoliv předchozí věřitel Úvěrní ústav majitelů domů v P., zaps. spol. s r. o., žádal uspokojení svých knihovních pohledávek v celé výši pouze z nejvyššího podání dosaženého za vydražené nemovitosti, přesto, že tyto pohledávky byly zajištěny ještě na jiných neprodaných nemovitostech. Mínil-li stěžovatel, že vyhověl své povinnosti již tím, že přihlásil žalobkyninu pohledávku k rozvrhu v knihovním pořadí, nelze s ním souhlasit, neboť svědomité provedení svěřeného mu úkolu (příhlásky knihovní pohledávky k rozvrhovému řízení) vyžaduje též, aby v přihlášce, jež se v souzeném případě stala ústně, uplatňoval vše, co zabezpečí co možná úplné uspokojení přihlášené pohledávky. K tomu náleží také uplatňování náhradního nároku podle § 222 ex. ř., žádá-li předchozí věřitel uspokojení v jiném než zákonném poměru, což již z písemné přihlášky tohoto věřitele musí seznati. Žalobkyně nemusila právnímu zástupci k uplatňování náhradního nároku udělit zvláštní příkaz, neboť osoby práv neznalé obracejí se na advokáta právě proto, aby jejich práv hájil všemi prostředky zákonem dovolenými. Že by však žalobkyně byla žalovaným o možnosti uplatňování náhradního nároku řádně poučena a že by přes to byla bývala od něho upustila, není nikým tvrzeno. Neuplatňování náhradního nároku při rozvrhovém roku zakládá proto zajisté zavinění žalovaného jako právního zástupce žalobkynina.

Čís. 16689.

K účinnosti ujednání zástavního věřitele s vlastníkem zatížené nemovitosti, že se zástavní právo zapsané pro dřívější pohledávku bude vztahovati na pozdější pohledávky z úvěru, vůči bezelstným třetím osobám, zejména vůči knihovním věřitelům, se vyžaduje knihovního zápisu onoho ujednání. Nerozhoduje, že smluvci vycházeli z odchylného právního názoru, zastávaného i právní literaturou, že uvolněná hypoteka může být spojena s novou pohledávkou téhož zástavního věřitele bez knihovního zápisu.

Takové ujednání jest však účinné i bez knihovního zápisu proti tomu knihovnímu věřiteli, jenž ono ujednání uzavřel s jiným věřitelem jako zástupce vlastníka nemovitosti.

(Rozh. ze dne 3. února 1938, Rv I 68/38.)

Srov. rozh. č. 14388, 11548, 6550, 3331 Sb. n. s.

Na nemovitosti, zapsané ve vložce č. 94 poz. knihy D. a připsané dříve jako vlastníku Františku M. a od roku 1931 Adolfu M. jako jeho dědici, bylo mimo jiné vloženo zástavní právo, a to a) pod pol. C 49 podle dlužního úpisu z 30. června 1927 pro pohledávku žalované firmy C. W., továrna papíru v B., ze zápůjčky 30.000 Kč s přísl. a b) pod pol. C 91 podle dlužního úpisu z 22. září 1933 pro pohledávku žalobce Hugo B. 60.000 Kč s přísl. Proti příkázání pohledávky 34.380 Kč žalované firmě z nejvyššího podání za exekučně vydražené svrchu uvedené nemovitosti podal žalobce odpor z toho důvodu, že zástavní právo zaplacením pohledávky zaniklo. Byv s odporem odkázán na pořad práva, nepodal žalobce včas žalobu podle § 231 ex. ř., takže bylo rozvrhové usnesení realizováno a žalované vyplacena příkázaná částka s úroky celkem 35.384 Kč 45 h. Tvrdě, že zjistil teprve nyní spolehlivě, že pohledávka žalované firmy byla skutečně před rozvrhem nejvyššího podání zaplacená, takže obdržela vyplacenou jí částku neprávem, domáhá se žalobce žalobou lepšího práva podle § 231, postl. odst., ex. ř. zaplacení 35.348 Kč 45 h s přísl. Proti žalobě namítla žalovaná, že mezi ní jako věřitelkou a Adolfem M. jako majitelem firmy G. a vlastníkem zavazených nemovitostí došlo k zvláštnímu ujednání, podle něhož zástavní právo pro pohledávku žalované firmy 30.000 Kč váznoucí na jeho nemovitostech, bylo určeno bez jakéhokoliv časového omezení k zajištění všech dalších pohledávek vzniklých žalované z jejího obchodního spojení s firmou G. a že jednání o tom vedl sám žalobce jako ředitel firmy G. v jejím zastoupení a jako zmocněnec Adolfa M., ač v té době měl žalobce pro svou pohledávku 60.000 Kč již přes 3 měsíce vloženo zástavní právo na nemovitostech Adolfa M. Nižší soudy zamítly žalobu, soud první stolice z těchto důvodů: V souzeném sporu jde hlavně o otázku, zda hypoteka zřízená pro pohledávku ze zápůjčky může se podle vůle smluvců státi úvěrovou hypotekou pro pohledávky z dalšího úvěru. Žalobce to popírá a ukazuje na to, že by se to přičilo zásadám knihovního zákona, zejména zásadě veřejné víry, a zastává názor, že se hypotekární zajištění vztahuje vždy jen na pohledávku, pro níž bylo původně zřízeno, na čemž nemohou ani smluvci nic změnit, a že tudíž nemohou ani úmluvou rozšířit ručení nemovitosti na jiné pohledávky. Než s tímto právním názorem nelze souhlasit. Je sice přiznati, že zástavní právo, zřízené pro určitou pohledávku, zaniká zaplacením zajištěné pohledávky (§ 469 obč. zák.), avšak ta zásada jest modifikována při zástavních právech na nemovitostech ustanovením § 469, 2. věty, obč. zák., podle níž ke zrušení hypoteky nestačí již samo zaplacení dluhu a hypotekární statek zůstává

zavazen, dokud se dluh z veřejných knih nevymaže. Zapsaný hypotekární věřitel zůstává až do výmazu formálně věřitelem, není však oprávněn nakládati s hypotekou již zaniklou. Zaniklá hypoteka mohla by oživit jen pro toho, kdo by jí nabyt v důvěře v pozemkovou knihu, jinak však dispoziční právo s ní přísluší výhradně jen vlastníku nemovitosti, jenž může ji buď dát vymazati, nebo dále ponechat a při vhodné příležitosti převést zástavní právo na jiný dluh, nebo konečně při jejím výmazu nebo pro případ jejího výmazu vyhradit její pořadí jinému právu zástavnímu (§§ 469 obč. zák., 37 a 38 III. dílčí novely k obč. zák.). Smluvci mohou však i sjednati, že nemovitost má i po zaplacení původní pohledávky zůstat až do její výše dále zavazenu do té doby, až bude splacena i nová pohledávka vzešlá věřiteli z dalšího úvěru. Takovéto ujednání zákon nezakazuje a nejsou jim ani práva dřívějších knihovních věřitelů nikterak dotčena, neboť musí, pokud zástavní právo nebylo z pozemkových knih vymazáno, nutně počítati i s tímto zatížením nemovitosti (§ 469 obč. zák.) a nemají proto nároku na zlepšení svého pořadí, leda že by jim to bylo smluvně výslovně zaručeno (rozh. č. 4579 Sb. n. s.). Tak tomu bylo právě i v souzeném případě. Jest dokázáno, že mezi žalovanou jako věřitelkou a hypotekárním dlužníkem Adolfem M. došlo skutečně k ujednání, že zástavní právo pro pohledávku ze zápůjčky 30.000 Kč má býti i po jejím zaplacení nadále účinné a že jim má býti zajištěn další úvěr poskytovaný dlužníku žalovanou firmou. Tuto úmluvu sjednal sice jen žalobce se společníkem žalované firmy Dr. W-em poté, když žalovaná odepřela dodávku dalšího papíru, poukazuje na to, že pro svou pohledávku, převyšující již knihovně zajištěnou částku 30.000 Kč, nemá zajištění, avšak hypotekární dlužník Adolf M. ono ujednání dodatečně schválil. Dále je dokázáno, že žalované firmě příslušela z obchodního spojení s Adolfem M. ke dni 1. ledna 1934 skutečně pohledávka 38.421 Kč, jež podle dotčené úmluvy s dlužníkem byla až do výše 30.000 Kč s přísl. kryta zástavním právem na shora uvedených nemovitostech Adolfa M., takže při rozvrhu nejvyššího podání za ony nemovitosti byla její pohledávka v pořadí a v mezích zástavního práva právem přikázána. Nepřísluší tudíž žalobci na částku přikázanou žalované firmě lepší právo a jeho žaloba z toho důvodu podaná není proto odůvodněna. Marná jest i žalobcova snaha dokázati, že jest oprávněn odporovati vylíčenému upotřebení hypoteky pro nové pohledávky též proto, že v době, kdy nabyt svého zástavního práva, nebylo mu o takovém ujednání nic známo, takže jej chrání důvěra v pozemkovou knihu. Žalobce nemohl a také nebyl uvedenou úmluvou ve svých právech nikterak zkrácen, neboť právě při důvěře v pozemkovou knihu, kteréž se dovolává, musil, jak výše uvedeno, počítati již při nabytí svého práva s pohledávkou žalované firmy v částce z pozemkové knihy patrné. Než i kdyby žalobce mohl z toho, že v pozemkové knize bylo zástavní právo vloženo ve prospěch žalované jen pro její pohledávky ze zápůjčky, skutečně pro sebe vyvozovati nějaká práva, neměnilo by to nic na věci. Neboť jest

dokázáno, že se právě žalobce dožadoval pro firmu G. dalšího úvěru a ujišťoval společníka žalované firmy Dr. W., že nemusí míti naprosto žádných obav, když mají na nemovitostech Adolfa M. hypotekární zajištění přes 30.000 Kč, takže nemohou utrpěti škody, a že tudíž mohou bez jakéhokoliv nebezpečí dodávati další zboží. Uváží-li se, že žalobce měl v té době již přes 3 měsíce vloženu svou pohledávku 60.000 Kč na týchž nemovitostech, nelze zajisté jeho prohlášení, třebaž je ne učinil výslovně vlastním jménem, nýbrž pouze jako vedoucí úředník podniku dlužníka Adolfa M., vykládati jinak než tak, že také sám jako zadnější věřitel souhlasil s ujednáním a že se vzdal i za svou osobu odporovati tomu, aby žalovaná podle shora dotčeného ujednání použila svého zástavního práva také ke krytí dalšího úvěru poskytnutého Adolfu M. (§ 863 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle judikatury nejvyššího soudu (srov. rozh. č. 3331, 6550, 11548, 14388 Sb. n. s.) se vyžaduje k účinnosti ujednání věřitele s dlužníkem, vlastníkem prodaných nemovitostí, že se zástavní právo zřízené pro dřívější pohledávku bude vztahovati na pozdější pohledávku z úvěru, proti třetím, zejména knihovním věřitelům, knihovního zápisu onoho ujednání (§§ 445, 451, 469 obč. zák.), což se nestalo. Avšak v souzeném případě není žalobce třetí bezelstnou osobou, neboť sám v zastoupení vlastníka nemovitosti, později dražbou prodané, sjednal se žalovanou spojení zástavního práva, o něž jde, s její novou pohledávkou. Odpovídalo proto zaplacení pohledávky žalované firmy z nejvyššího podání vydražené nemovitosti úmluvě o spojení toho zástavního práva, sjednané se žalovanou žalobcem jako zástupcem vlastníka nemovitosti. Ježto žalobce měl tehdy vloženo na téže nemovitosti za sporným vkladem zástavního práva sám zástavní právo pro svou pohledávku, jest míti za to, že souhlasil se zamýšlenými účinky onoho ujednání i na své postavení jako zástavního věřitele, a nelze proto při výkladu podle poctivosti a víry (§ 914 obč. zák.) vyvoditi z jeho jednání jiný důsledek než ten, že se takto mlčky vzdal pro svou osobu práva odporovati tomu, aby žalovaná podle onoho ujednání použila svého zástavního práva ke krytí dalšího úvěru poskytnutého Františku M. (§§ 939, 863 obč. zák.). Nerozhoduje, že při onom ujednání jak žalobce, tak i oba smluvci vycházeli z odchýlného právního názoru, sdíleného i právní literaturou (Klang I/2, str. 355 u § 469 obč. zák.; Komentář Roučkův-Sedláčkův u § 469 obč. zák., str. 795 pod 19), že uvolněná hypoteka může býti spojena s novou pohledávkou téhož zástavního věřitele i bez knihovního zápisu, neboť by odporovalo slušnosti a poctivosti a smyslu ustanovení § 1432 obč. zák., kdyby za těchto okolností bylo žalobci přiznáno právo odporovatelnosti uspokojení žalované firmy podle pořadí zástavního práva, o něž jde, totiž, podle ujednání samým

žalobcem žalované firmě nabídnutého a jím v zastoupení vlastníka nemovitosti smlouveného v době, kdy sám byl dalším zástavním věřitelem téže nemovitosti. Z toho jednání žalobcova nutno totiž usuzovati, jak už výše bylo uvedeno, že souhlasil se zamýšlenými účinky ujednání toho i na svoje postavení jako zadního zástavního věřitele.

Čís. 16690.

Odpovědnost notáře.

Notář pověřený smluvci provedením knihovního právního jednání jest povinen podatí knihovní žádost bez zbytečného průtahů, třebaže nebyl upozorněn na naléhavost věci. Neučiní-li tak, odpovídá za škodu vzniklou nabyvateli nemovitosti tím, že nemovitost byla v mezidobí zatížena zástavním právem pro věřitele zcizitelovy.

Vznik škody v takovém případě a její výše.

(Rozh. ze dne 3. února 1938, Rv II 526/36.)

Srov. rozh. č. 16220 Sb. n. s.

Dne 27. srpna 1931 byl žalovaný notář Ch. pověřen sepsáním svatební smlouvy. Žalovaný po předchozí informaci sepsal notářský spis, podle něhož nastávající tchyně Marie K. starší postoupila žalobci do vlastnictví svou ideální polovici usedlosti č. p. 31 v B. Ježto Marie K., která byla vlastnící druhé ideální polovice uvedené nemovitosti, byla tehdy nezletilá a převzala určitá břemena, nemohla býti svatební smlouva pro nesouhlas poručenského soudu v pozemkové knize ihned provedena. Teprve po prohlášení jmenované spoluvlastnice Marie K. ml. za zletilou — což se stalo dne 10. března 1934 — podepsala Marie K. ml., provdaná mezitím za žalobce, dne 2. června 1934 potřebné prohlášení u žalovaného notáře a ten podal dne 7. srpna 1934 knihovní žádost o provedení dotčené smlouvy, týkající se odstoupení nemovitosti. Avšak již před tím dne 1. srpna 1934 bylo na nemovitosti, o níž jde, vloženo zástavní právo za pohledávku firmy Č. 29.490 Kč podle záruční listiny, vystavené tehdejší vlastnící Marií K. starší, a tento záznam později dne 19. února 1935 spraven. Tvrdě, že žalovaný měl, jakmile mu bylo odevzdáno usnesení, jímž byla Marie K. mladší prohlášena zletilou, provést sjednanou svatební smlouvu, zejména provést vklad práva vlastnického k ideální polovici dotčené nemovitosti na jméno žalobcovo, že však žalovaný neprovedl tento převod s Marie K. starší na žalobce ihned ani po 1. červnu 1934, nýbrž podal příslušný knihovní návrh až 7. srpna 1934, t. j. po více jak dvou měsících, ač se tak státi v nejméně příznivém případě nejpozději 2. nebo 3. června 1934, a že takto došel ke knihovnímu soudu o celý týden později, než návrh na záznam zástavního práva pro pohledávku firmy Č. 29.490 Kč, takže žalobce musil zaplatiti uvedeně firmě pohledávku tu i s příslušenstvím za Marii K.

starší, t. j. 30.000 Kč i útraty Dru Ř. 2.945 Kč 70 h, přisouzené rozsudkem o spravení záznamu, a útraty Dru V., zástupci Marie K., 2.639 Kč, tudíž celkem 36.078 Kč 70 h, domáhá se žalobce na žalovaném zaplacení této částky z důvodu náhrady škody. Nižší soudy zamítly žalobu, soud první stolice z těchto důvodů: Jak z toho, co shora uvedeno, plyne, vlekla se celá záležitost knihovního provedení sjednaného odstupu nemovitosti již od roku 1931, tedy po dobu několika let. Nikdo ze zúčastněných neupozornil žalovaného, že by ona věc byla nutná, choulostivá a že by vyžadovala okamžitého provedení. Rovněž neměl žalovaný k takové domněnce podnětu z povahy záležitosti samé, nýbrž mohl z toho, že věc několik let ležela a že se strany spokojily s knihovním vkladem až po prohlášení Marie K. ml. za zletilou, souditi, že smluvci sami nepokládají věc za nutnou. Vždyť bylo též v souvislosti s tím zjištěno, že se přes opětovné vyzvání k dostavení se do kanceláře žalovaného smluvci dostavili teprve dne 2. června 1934. Nelze tudíž v tom, že žalovaný nechal ležeti onu věc od 2. června 1934 až do 7. srpna 1934 spatřovati nějaké zavinění žalovaného. Ale i kdyby tomu tak bylo, přece by nebyl žalobní nárok odůvodněn. Neboť žalobcova škoda nevznikla tím, že žalovaný podal knihovní žádost za vklad vlastnického práva teprve dne 7. srpna 1934, nýbrž tím, že Marie K. starší dala dne 1. srpna 1934 provést záznam zástavního práva pro pohledávku firmy Č. 29.490 Kč. Toto jednání Marie K. starší není však v žádné souvislosti s jednáním žalovaného notáře, nýbrž jest na něm úplně nezávislé a samostatné a teprve jednáním Marie K. starší vznikla uvedená škoda. Není tu tedy ani příčinná souvislost mezi jednáním nebo opominutím žalovaného, které se mu přičítá za vinu a nastalou škodou žalobcovou. Žalovaný svým jednáním resp. opominutím umožnil, objektivně řečeno, takovou situaci v pozemkové knize, za které pak mohla vzniknouti škoda, aniž měl nebo mohl míti žalovaný o tom nejmenší tušení. Jednání však, jímž byla způsobena škoda, vykonala teprve Marie K. starší. Jestliže se však někdo dopustil protiprávního jednání, odpovídá nejen za škodu, která jednáním byla způsobena (v souzené věci jednáním resp. opominutím žalovaného přímo škoda způsobena nebyla), ale i za škodu, která byla způsobena náhodou, když ono jednání je v poměru conditionis sine qua non ke škodě způsobené náhodou, ale odpovídá jen za škodu způsobenou náhodou a tedy na příklad nikoliv za škodu, způsobenou cizím volným jednáním, jako tomu je v souzeném případě, totiž volným a samostatným jednáním Marie K. starší. Není tu tedy ani nějaké protiprávní jednání neb opominutí žalovaného. Nejsou proto splněny podmínky nároku náhrady škody a žaloba byla proto zamítnuta.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Vznik nároku na náhradu škody předpokládá vznik škody, zavinění škůdcovo a příčinnou souvislost mezi zaviněním a nastalou škodou.

Schází-li jeden z uvedených předpokladů, nevzniká nárok na náhradu škody.

Je vhodné zabývat se především otázkou zavinění žalovaného. Nižší soudy dospěly k názoru, že zavinění žalovaného nelze spatřovati v tom, že knihovni žádost o vklad práva vlastnického pro žalobce podal u soudu teprve dne 7. srpna 1934, ačkoliv byla vypracována již dne 3. června 1934, ježto žalovanému nebylo žalobcem ani někým jiným oznámeno, ani mu nebylo odnikud známo, že věc je naléhavá, ježto Marie K. starší jako dosavadní knihovni vlastnice podepsala záruční prohlášení, v němž svolila k tomu, aby její věřitelka, firma Č., zajistila si svou pohledávku i na nemovitostech postoupených žalobci. Tomuto názoru nelze přisvědčiti.

Třebaže žalovaný nebyl upozorněn na naléhavost věci, musil si uvědomiti, že Marie K. starší jest, dokud je zapsána v pozemkové knize jako vlastnice postoupených pozemků, formálně oprávněna k dispozicím s nimi a že i její věřitelé mohou do té doby pro své pohledávky proti ní vésti exekuci na její nemovitosti. Právě to, že právní jednání o nemovitostech zapsaných v pozemkové knize, která jsou podle § 9 knih. zák. předmětem knihovniho zápisu, nabývají vůči třetím osobám, jednajícím v důvěře ve veřejné knihy, účinnosti teprve jejich zápisem do pozemkové knihy, takže vůči nim neplatí faktický stav, odchylný od stavu, jak je patrný z pozemkové knihy, vyžaduje ve všech případech nutně, aby se právní zástupce, pověřený stranami provedením takového jednání, přičinil o to, aby byla žádost o jeho knihovni provedení podána co nejdříve bez zbytečného odkladu. To si měl a mohl žalovaný uvědomiti a měl se podle toho zachovati, i když jej smluvci neupozornili, že Marie K. starší hodlá nakládati s postoupenými nemovitostmi v neprospěch žalobce, nebo že hrozí nebezpečí, že některý její věřitel povede exekuci na ony nemovitosti. Takové upozornění mohlo mít po případě v zájmu jen kromobyčejně urychlené podání knihovni žádosti.

Jestliže však žalovaný nechal knihovni žádost ležeti od 3. června do 7. srpna 1934 a neměl pro to zvláštní důvod, který by byl odůvodňoval tak mimořádně dlouhý průtah v podání knihovni žádosti, zanedbal tím povinnosti, které přijetím příkazu převzal a které mu také zákon jako právnímu zástupci ukládal (§ 1299 obč. zák.). To, že svatební smlouva, sjednaná v roce 1931, nemohla býti knihovně provedena pro překážku nezaviněnou žalovaným dříve, než Marie K. mladší byla prominutím let prohlášena zletilou, což se stalo dne 10. března 1934, a že se snad účastníci i po této době chovali liknavě, nedostavivše se hned na první vyzvání žalovaného do jeho kanceláře, nezbavilo žalovaného povinnosti, aby svatební smlouvu, pokud záleželo na něm, provedl knihovně bez zbytečného odkladu. Naopak to, že se faktický stav po tak dlouhou dobu různil od knihovniho stavu, měl mu býti spíše podnětem k tomu, aby záležitost uvedl jejím knihovním provedením do pořádku.

Dovolací soud má proto za to, že žalovaný zanedbal péči a pili, která se při záležitostech toho druhu, k nimž patřil převzatý příkaz, obecně předpokládá a která je mu jako právnímu zástupci ve zvýšené míře uložena ustanovením § 1299 obč. zák.

Nižší soudy posoudily však věc nesprávně i potud, pokud měly za to, že tu není příčinné souvislosti mezi zaviněním žalovaného a tvrzenou škodou žalobcovou.

K odůvodnění nároku na náhradu škody se nevyžaduje vždy přímá příčinná souvislost, nýbrž stačí i příčinná souvislost nepřímá, bylo-li jednání (opominutí) škůdcovo jedním z článků řetězu příčin, které vedly ke škodlivému výsledku (rozh. č. 16220 Sb. n. s.). Tento předpoklad jest splněn v souzeném případě. Neboť z toho, že Marie K. starší dala firmě Č. do zástavy nemovitosti, které před tím již postoupila žalobci a měla mu je odevzdati do knihovniho vlastnictví, nebyly by bez opominutí žalovaného zanechaly ve jmění žalobcově škodlivé následky; neboť kdyby byl žalovaný podal knihovni žádost o vklad práva vlastnického k dotčeným nemovitostem pro žalobce po 2. červnu 1934 bez zbytečného odkladu, jak bylo jeho povinností, nebyla by měla žádost řečené firmy o záznam zástavního práva k zajištění její pohledávky proti Marii K. starší úspěchu a byla by bývala zamítnuta. Bylo tudíž opominutím žalovaného jedním článkem v řetězu příčin, které vedly ke škodlivému výsledku ve jmění žalobcově, pročez je tu i příčinná souvislost mezi zaviněním žalovaného a tvrzenou škodou žalobcovou.

Zbývá se zabývatí otázkou, vznikla-li žalobci škoda. Žalobce tvrdil, že mu nastala škoda v zažalované výši proto, že pohledávku firmy Č., za kterou ručil věcně převzatými nemovitostmi, zaplatil a že obdržel od Marie K. starší k částečnému krytí své škody hypoteku 20.000 Kč, která však skýtá jistotu jen do částky 6.400 Kč. Žalovaný popřel, že žalobce pohledávku zaplatil, tvrdě, že ji zaplatila Marie K. starší, a tvrdil dále, že žalobci nevznikla škoda ani tehdy, kdyby bylo správně, že pohledávku uvedené firmy zaplatil z vlastních peněz, ježto má nárok vůči Marii K. starší na náhradu toho, co zaplatil, kterýžto nárok jest jměním Marie K. starší úplně kryt.

Pro posouzení otázky, zda a do jaké výše vznikla žalobci zaviněním žalovaného škoda, rozhoduje — hledě na shora uvedené žalobcovo tvrzení, z něhož vyvozuje domáhanou škodu —, zda žalobce pohledávku dotčené firmy zaplatil sám. Je-li tomu tak, zmenšilo se jeho jmění o tuto částku. Avšak tím okamžikem, kdy bylo jeho jmění důsledkem toho zmenšeno, přibyl do jeho jmění nárok proti Marii K. starší na náhradu toho, co uvedené firmě na základě věcného ručení zaplatil sám. Dokud tento nárok je hodnotný, ježto Marie K. starší má jmění dostačující na uspokojení tohoto nároku žalobcova, není jmění žalobcovo přes to, že pohledávku dotčené firmy zaplatil sám, zmenšeno, ježto zatížení resp. zmenšení jeho jmění je vyrovnáno vznikem hodnotné pohledávky v stejné výši. Jen kdyby a pokud jmění Marie K. starší,

ke kterým patří i její možné pohledávky za třetími osobami, jako na př. její nároky z důvodu převzatého rukojemství za manžely K-ovými, nestačilo na uspokojení náhradního nároku žalobce proti ní, nastala by škoda v žalobcově jmění.

Skutkové okolnosti potřebné pro posouzení této otázky, ačkoliv byly stranami tvrzeny a namítány, nižší soudy nezjistily, ježto vycházely z jiného právního názoru. Bude proto třeba, aby se první soud všemi tvrzeními žalobcovými a námitkami žalovaného k této otázce podrobně zabýval, příslušné důkazy provedl a na podkladě zjištěných skutkových okolností odpověděl na otázku, nastala-li ve jmění žalobcově škoda.

Čís. 16691.

Ochrana proti rušení počívania radiového rozhlasu.

Keď činnosť elektromotoru, spôsobujúceho postupné rozsvecovanie rôznobarevných žiaroviek reklamnej tabule umiestenej na budove, ruší počúvanie radiového rozhlasu, ktoré majiteľ koncesie podľa § 18 (§ 1) zák. č. 9/1924 Sb. z. a n. až do zriadenia svetelnej reklamnej tabule s elektromotorom nerušene vykonával, príslúcha tomuto majiteľovi koncesie proti majiteľovi elektromotoru nárok na ochranu pred ďalším rušením počívania radiového rozhlasu — podľa právnych zásad o repozícii. — Vecou majiteľa elektromotoru je, aby našiel spôsob, ktorým by rušeniu zabránil. — Majiteľ elektromotoru môže byť zaviazaný, aby trpel opatrenie elektromotoru vhodným tlmičom na náklad majiteľa koncesovanej radiovej prijímacej stanice.*)

(Rozh. z 3. februára 1938, Rv IV 419/37.)

Žalobník, majiteľ obchodu radiovými prístrojmi v M. (v Podkarpatskej Rusi), žalobou podanou na žalovaného, majiteľa hotelu, domáhal sa, aby bolo rozsudkovým výrokom určené, že ho žalovaný provozom tlmičmi neopatreného elektromotoru svetelnej reklamy svojho podniku ruší v držbe počívania radiového rozhlasu a radiokoncesie, a aby bolo žalovanému uložené, aby do 15 dní pod exekúciou prestal s ďalším rušením držby počívania radiového rozhlasu a radiokoncesie a aby trpel odstránenie tohoto rušivého zásahu prímontovaním tlmiča na náklad žalobníka.

Súd prvej stolice (okresní súd v M. v Podkarpatskej Rusi) žalobe vyhovel. Z dôvodov: Mezi stranami nebylo sporno, že žalobce je majiteľom koncesovaného obchodu s radiopřístroji a že při prodeji předvádí zákazníkům poslech radiopřijímačů, a to radiopřijímačů nejnovějšího systému, neboť se téměř vůbec nezabývá prodejem

*) Opačne: Úr. sb. č. 1317.

starších radiopřijímačů. Nebylo sporné ani to, že žalobce žádal žalovaného před podáním žaloby několikrát, aby opatřil svou světelnou reklamu umístěnou u vchodu do svého hotelu a její motor tlumičem, což se však žalovaný zdráhal učiniti s odůvodněním, že není k tomu povinen, a nepřistoupil ani na to, aby žalobce opatřil na svůj náklad motor u světelné reklamy tlumičem, a odepřel tak učiniti i tehdy, když žalobce žalovanému uvedl, že se bude domáhati ochrany žalobou. Konečně nebylo mezi stranami sporné ani to, že koncesovaný závod žalobcův je mnohem staršího data než elektrická reklama, při které je používán žalovaným motor, neboť uvedená světelná reklama s motorem byla instalována teprve v létě 1936. Na základě uvedeného nesporného skutkového stavu, místního ohledání a znaleckého posudku znalce Ing. Karla J., o jehož objektivitě neměl soud důvodů pochybovat, má soud za prokázáný tento s k u t k o v ý s t a v: Žalovaný majitel hotelu dal u vchodu do hotelu umístiti kruhovou reklamní tabuli s různobarevnými žárovkami, které jsou zvláštním přerušovačem postupně rozsvěcovány. Tento přerušovač jest uvnitř budovy a skládá se z malého elektromotoru s kolektorem, který jiskřením kartáčů způsobuje rušení poslechu rozhlasu, při čemž toto rušení u žalobce jest tak silné, že vůbec znemožňuje jakýkoliv poslech, ježto přehluší i poslech těch nejsilnějších vysílacích stanic. Slabší stanice nelze ani vyladiti. Po vypojení rušícího zařízení jest příjem dosti dobrý a možno poslouchati i stanice slabé. Žalobce jest takto značně poškozován a přímo existenčně ohrožován, neboť nemůže zákazníkům předvésti poslech, ježto poruchy znemožňují jakýkoliv příjem, což zákazníky odradí od koupě přijímacího aparátu, a to buď vůbec, anebo aspoň u žalobce, který musí bezmocně k tomu přihlížeti, neboť rušení lze omeziti jedině umístěním speciálního přístroje zamezujícího rušení přímo u rušícího přístroje. Tento speciální přístroj není drahý, stál by asi 400—600 Kč a žalobce — jak nebylo sporno — chtěl tento přístroj umístiti u rušícího přístroje žalovaného vlastním nákladem. Při tomto zapojení filtrů by se vůbec nic nezměnilo na funkci rušícího přístroje, ani spolehlivost přístroje by tím neutrpěla, i spotřeba proudu by zůstala stejná a bylo by lze instalaci tohoto přístroje rušení u žalobce úplně zameziti. Tak silné rušení, jaké je způsobeno rušícím přístrojem žalovaného, má vliv i na přijímací přístroj sám. Při tak silných poruchách se poškozuje totiž i reproduktor, na kterém jsou způsobeny přílišné výchylky membrány, a ta se mechanicky poškozuje a u některých přijímačů může nastati i proražení výstupního transformátoru po případě proražení převáděcího kondensátoru. Tak silným rušením, jako v souzeném případě, nastává tedy i přímé poškozování přijímacích přístrojů samých, a to v tak značném rozsahu, že by moderní silný přístroj přijímací byl při tak silném rušení během několika dnů zničen. Jak již uvedeno, nebylo sporno, že žalovaný odmítl dovoliti žalobci, aby žalobce sám vlastním nákladem opatřil motor žalovaného tlumičem, ačkoliv tento motor byl žalovaným instalován teprve v létě 1936 a koncesovaný závod žalobce je mnohem staršího data, při čemž

žalovaný odůvodnil své stanovisko jedině tím, že není k tomu povinen. Jelikož skutkový stav nebyl sporný resp. byl soudem zjištěn neintereso- vaným znalcem, šlo pouze o právní posouzení tohoto sporu. Není zvláštního zákonného předpisu v našem státě, který by zakazoval rušení přijímání radiového rozhlasu činy, způsobenými osobami při řád- ném vykonávání jejich povolání resp. při provozu jejich živností nebo řemesla. Tato me z e r a v zákoně nedopouští však dedukci, že rušení přijímání radiového rozhlasu je dovolené. Je proto užití zásady uve- dené v § 7 obč. zák., která platí i v právu platném na Slovensku a Podkarpatské Rusi, neboť schází naprosto podklad k odůvodnění, proč by v tomto směru zákonodárce úmyslně mlčel, a že by tudíž nešlo o me- zeru zákona. Tento právní případ musí být tudíž rozhodnut, a to auto- ritativním výrokem soudním na základě analogických zákonných usta- novení, neboť žádný zákon otázku, o kterou jde, sám neřeší detailně a jasně. Kdyby nebylo analogického zákonného ustanovení, bylo by pak rozhodnouti podle přirozených právních zásad, které tvoří právní vě- domí lidu vedené rozumnými zásadami. Ustanovení § 7 obč. zák. dává tudíž soudci právo, aby rozsuzoval i mimo meze dané mu jednotlivými právními předpisy, a to buď, že použije příbuzných, analogických před- pisů právních, anebo řídě se panujícím přesvědčením, rozhodne souzený případ podle svého uvážení. Nejvyšší pak zásadou právní je svoboda jednotlivcova, ale každý jedinec má stejnou svobodu, tudíž jsou tu hra- nice, které jedinec překročit nesmí, aniž poruší svobodu druhého. — Co se týká a n a l o g i c k ý c h zákonných ustanovení, má tu předně význam o c h r a n a dr ž b y. Žalobce jako majitel radiozávodu a ra- diokoncese je v držení přijímačů. Žalovaný pak provozem motoru ne- opatřeného tlumiče rušivě zasahoval do přijímání rozhlasu žalobcem, při čemž byl nejen znemožněn poslech, ale rušení se v souzeném pří- padě dotýká i přístroje samého, který je poškozován, jak bylo již po- drobně uvedeno. Žalobce jest tudíž rušen v panství nad přijímacími aparáty. Vládu nad přijímači vykonává žalobce s tím, že jich užívá k předvádění poslechu rozhlasových stanic zákazníkům. Ruší-li se tento poslech, ruší se i držba radiového přijímače. Z toho je patrné, že na otázku, zda poruchu poslechu možno počítati k rušení držby věci, bude odpověděno kladně. K rušení držby není přece třeba úplného jejího odnětí, ale stačí jakýkoliv zásah do pokojné držby, když se tak stalo animo turbandi; pohutka činu pak není rozhodující pro pojem rušení držby. Stačí u rušitele vědomí, že proti právu zasahuje rušivě do držby jiného, anebo musely-li mu alespoň z okolností vzniknouti pochybnosti o oprávněnosti zásahu, je tudíž rozhodující subjektivní moment vědomého zásahu do právní sféry třetí osoby, vyplývající z rozhodnutí jednatelova. V souzeném sporu žalovaný byl několikrát — jak nebylo sporné — žádán, aby opatřil elektrický motor tlumičem, a žalobce byl ochoten tak učiniti na svůj náklad, přes to však žalovaný na to nepřistoupil a je proto zřejmo, že žalovaný zasahoval do pokojné držby žalobce animo turbandi, a nerozhoduje, zda se tak dělo z nepřátelství, pomsty anebo

z jiné pohutky, a že žalovaný si byl vědom toho, že zasahuje rušivě do držby žalobcovy a že se to dělo zřejmě — po přednesení uvedené žádosti žalobcem — jen za tím účelem, aby byla žalobci způsobena škoda. Je sice pravda, že žalovaný neužíval věci žalobcovy pro sebe úplně nebo částečně, nýbrž rušební čin je dán tím, že znemožňoval, aby žalobce přijímače užíval pro sebe. Rušební čin je pak dán tím spíše, že žalobce jako obchodník radiopřijímači byl v držbě těchto aparátů dříve, než umístil žalovaný v létě 1936 světelnou reklamu, žalovaný byl vyzván žalobcem k odstranění rušivých zásahů připevněním tlumiče na náklad žalobcův, aniž by žalovanému tím vznikla jakákoliv újma a žalovaný tudíž věděl, že svévolně pokračuje v rušivých zásazích k značné škodaž žalobcově. Právem se proto žalobce domáhá žalobou zákazu rušení držby, tudíž žalobou zdržovací, aby žalovanému bylo zakázáno pod exekucí rušiti žalobce v poslechu a koncesi a aby žalo- vaný byl povinen trpěti, aby žalobce opatřil na svůj náklad elektrický motor tlumičem k zamezení dalších rušivých interferencí. Pro úplnost nutno dodat, že tento rozsudek není v přímém rozporu s rozhodnutím Úr. sb. č. 1317, neboť v uvedeném rozhodnutí je předpokladem, že ma- jitel elektromotoru, kterým rušení přijímání radiového rozhlasu jest způsobeno, řádně vykonává své povolání resp. provozuje svou živnost a řemeslo. Žalovaný však užívá světelné reklamy, o které soud na zá- kladě znaleckého posudku zjistil, že je zařízeno nedovoleným způso- bem, totiž s použitím látek hořlavých v přímém styku se součástkami nalézajícími se pod elektrickým proudem. Dále jest uvedenému roz- hodnutí předpokladem, že se používání elektromotoru nedělo zřejmě jenom za tím účelem, aby žalobci, to jest držitel koncesovaného radi- o-přijímače byla způsobena škoda. V souzeném sporu má však soud za prokázáno, že žalovaný musil mítí úmysl žalobci způsobiti škodu, nehledě ani k tomu, že nejde o soukromý prospěch, nýbrž o existenční zájem žalobcův na bezvadném poslechu, nejde o odstranění závad žalovaným, nýbrž o pouhé trpění, aby žalobce mohl závady sám na vlastní náklad odstraniti. — K témuž závěru, t. j. že se žalobce právem domáhá toho, aby žalovaný byl zavázán trpěti, aby žalobce mohl závady sám přimontováním tlumiče k elektromotoru žalovaného na vlastní náklad odstraniti, dochází soud jednak rozbořem v l a s t n i c k é h o p r á v a, jednak posouzením případu s hlediska práva s o u s e d s k é h o a zákazu š i k á n y. Pojem vlastnictví podle práva platného na Slovensku a Podk. Rusi se neliší od pojmu vlastnictví podle práva plat- ného v druhé právní oblasti. Shodně s § 354 obč. zák. může vlastník výhradně a volně nakládati s věcí jako svou v tom smyslu, že může s ní učiniti vše, čemu zákon nezabraňuje, a může vyloučiti na ni na- mířený každý cizí zásah, na který si jiné osoby proti němu práva ne- nabyly (Fajnor-Zátarecký: Nástin, II. vyd., str. 74). V souzeném sporu je pak řešiti konflikt žalobcův jako vlastníka přijímačů a žalovaného jako vlastníka elektromotoru. Obá vlastníci mohou volně nakládati se svými věcmi, ale nesmějí zasahovati do vlastnického práva druhého. Hranice

této svobody blíže určeny nejsou (srov. §§ 106 až 109 ústavní listiny), omezení je však dovoleno spíše v zájmu veřejném (srov. § 108, odst. 2, ústavní listiny). Ten, kdo ruší vysílání rozhlasu, ruší nesporně veřejné zařízení; toto veřejné zařízení je však určeno k tomu, aby bylo slyšeno. S toho hlediska je podle zásady uvedené v § 364, odst. 1, obč. zák., platné i v právu platném na Slovensku a Podk. Rusi (srov. Raffay II., str. 59, Almási II., str. 35), rozhodnouti, pokud mohou strany vykonávat vlastnícké právo, t. j. v případě, že se samy slušně nedovedly dohodnout, je věcí soudu rozhodnouti tak, aby omezování bylo na všechny strany rovnoměrné. Předpokladem žalobceva nároku je okolnost, že jest vlastníkem bezvadných přijímacích přístrojů dostatečně selektivity. Pokud totiž může žalobce bez poruchy přijímání vyloučit poruchy sám, potud nemůže žádat omezení na žalovaném. V té příčině nebylo sporné, že žalobce prodává téměř výhradně nové moderní přijímače, a soud má za prokázáno, že poruchy jsou způsobeny výhradně používáním elektromotoru žalovaným. Žalobce tudíž již na základě svého oprávnění jako vlastník mohl se právem domáhat soudní ochrany, neboť žalovaný může jako vlastník sice volně užívat svých věcí, tedy též svého elektromotoru, ale pouze takovým způsobem, aby užíváním jinému nezpůsobil přímo škodu. Protože pak žalovaný užíval uvedeného stroje tak, že žalobci přímo škodu způsobil, a to škodu značného rozsahu, takže ohrožoval žalobce i existenčně, dospěl soud k názoru, že žalovaný užíváním přístroje působícího elektrické poruchy, které bylo lze odstraniti tím způsobem, že by přístroj byl opatřen tlumičem na náklad žalobcův a bez jakékoliv újmy pro žalovaného, překročil mez své vlastnícké volnosti, takže žaloba domáhající se toho, aby žalovaný byl zavázán trpěti, aby žalobce opatřil přístroj tlumičem, odpovídá plnou měrou i s tohoto hlediska platnému právu. Jak již uvedeno, žalobci přísluší soudní ochrana uplatňovaného nároku i na základě práva sousedského. Zásada § 364, odst. 1, obč. zák. se vztahuje i na vlastníka movitosti. I tu platí princip rovnosti, svobody a je-li rovnost vlastníků porušována, přísluší dotčenému vlastníku žaloba podle § 364, odst. 1, obč. zák., takže musíme připustiti zdržovací žalobu i vlastníku movitosti proti vedenému výkonu vlastníckého práva vlastníkem ať movitosti, či nemovitosti. Není však ani překážka, aby na základě ustanovení § 7 obč. zák. nebylo použito i zásady platné podle § 364, odst. 2, obč. zák., i když toto zákonné ustanovení mluví pouze o vlastníku pozemku. Immisce jsou podle řečeného ustanovení zakázány, pokud převyšují míru podle místních poměrů obvyklou. Immisce nejsou uvedeny taxativně (arg. »a podobným«) a že rušení převyšuje míru podle místních poměrů obvyklou a podstatně ztěžuje užívání radiopřijímačů, má soud za dokázáno, jak již uvedeno. Dotčené zákonné ustanovení platí i v právu slovenském, avšak pouze tehdy, když výkon práva vlastnictví má za jediný cíl způsobovat sousedovi mrzutost a škodu, tedy v souzeném sporu, aby to bylo na újmu nerušeného přijímání radiového rozhlasu (srov. již cit. rozh. Úr. sb. č. 1317,

Fajnor-Zátarecký, Nástin II. vyd., str. 78). Soud má — jak již uvedeno — za dokázáno, že žalovaný tento účel sledoval. Žalobcův nárok lze proto založiti i na právu sousedském. Jednání žalovaného je konečně i šikárou a žalobce se proto může domáhati zákazu této šikáry; že jde skutečně o šikáru, je jasné již z porovnání zájmů stran. Na jedné straně žalobce jako obchodník existenčně ohrožený, na druhé straně žalovaný, který užívá reklamního přístroje s vadným zařízením. Odstranění vad vyžádalo by si nákladu nepoměrně nižšího než jsou škody žalobci způsobené a žalobce dokonce marně nabízí provedené opravy na svůj náklad. Žalovanému by tím nevznikla žádná újma; nesvoluje-li žalovaný přes to k odstranění závad, spatřuje soud v jeho odporu jednání svévolné, zneužití práva vlastníckého ke škodě žalující strany. Protiprávní je však výkon práva vlastníckého, který sleduje zřejmě účel v rozporu s dobrými mravy poškoditi jiného, neboť ze samého práva, které někomu patří, neplyne mu ještě oprávnění, aby mohl toto právo vykonávat takovým způsobem, že by jeho výhody vynuceným výkonem tohoto práva proti druhé osobě, způsobily této osobě nepoměrné poškození, takže by se takové vykonávání práva rovnalo jeho zneužití. Zákaz šikáry platí pak v obou právních oblastech našeho státu (§ 1295, odst. 2, obč. zák., Fajnor-Zátarecký: Nástin, II. vyd., str. 78, 361, Úr. sb. č. 722, 904). Zneužívá-li však žalovaný svého práva ke škodě žalobce, domáhá se žalobce právem soudní ochrany proti žalovanému.

Odvolací soud rozsudok súdu prvej stolice potvrdil s poukazom na jeho správne dôvody.

Najvyšší súd na dovolaciu žiadosť žalovaného z rozsudku odvolacieho súdu vypustil jednak určenie, že žalovaný rušil žalobníka v držbe jeho radiokoncesie, jednak zákaz, že má prestať s ďalším rušením radiokoncesie; odsuzujúcu časť tohoto rozsudku upravil tak, že žalovanému uložil, aby sa zdržoval ďalšieho rušenia držby žalobníkovho počúvania radiového rozhlasu, a vyriekol, že ak by tak žalovaný do 15 dní neučínil, je žalobník oprávnený elektromotor žalovaného používaný pri svetelnej reklame opatřit vhodným tlmičom na svoj náklad, čo má žalobaný trpeť pod exekúciou; inak dovolacie žiadosť zamítoť.

Dôvody:

Podle bezvadně zjištěného skutkového stavu dal žalovaný u vchodu svého hotelu umístiti reklamní tabuli opatřenou různobarevnými žárovkami, které jenom zvláštním přerušovačem jsou postupně rozsvěcovány. Přerušovač se skládá z malého elektromotoru s kolektorem, který jiskřením kartáčů způsobuje rušení poslechu rozhlasu u žalobce tak silně, že vůbec znemožňuje jakýkoliv poslech, ježto přehluší i poslech těch nejsilnějších (po případě nejbližších vysílacích stanic), slabší (vzdálenější) stanice nelze ani vyladiti, ačkoliv jímak je žalobcův přístroj dostatečně selektivní.

Vadu tu nelze odstranití nějakým zařízením u žalobcova přístroje, naproti tomu možno rušení zabránit, i když je elektromotor žalovaného v činnosti, namontováním speciálního tlumiče u rušícího přístroje, tlumič je poměrně levný (400—600 Kč) a nemá vlivu ani na spolehlivost přístroje ani na spotřebu elektrického proudu. Jinak ono rušení ohrožuje i žalobcův přijímací přístroj, neboť může jím býti přímo poškozen reproduktor, výstupní transformátor a kondensátor.

Nesporné je dále, že žalobce žádal žalovaného před podáním žaloby několikrát, aby opatřil dotčený elektromotor tlumičem, což se žalovaný zdráhal učiniti, udávaje, že k tomu není povinen. Žalobce chtěl tak učiniti na svůj náklad, ale i to žalovaný odmítl.

Obrana žalovaného se v podstatě omezuje na tvrzení, že není žádného právního předpisu, který by ho omezoval ve výkoně jeho práva nakládati s vlastní věcí, jak to žalobce žádá a dokládá svoje stanovisko rozhodnutím uveřejněným pod č. 1317 Úr. sb.

Nižší soudy uznaly v podstatě správně, že obrana žalovaného v souzeném případě neobstojí.

Jde tu o střetnutí právních zájmů obou stran, které má soud rozhodnouti podle norem platného práva.

Žalobce, jak je nesporné, jest oprávněný obchodník s radiovými přístroji. Má tudíž úřední povolení uvedené v § 1 zákona ze dne 23. prosince 1923, č. 9/1924 Sb. z. a n. Toto »p o v o l e n í« třeba rozeznávat od koncese dotčené v § 18 uved. zák. ke zřízení nebo provozu radio-telefonních stanic, které potřebuje každý soukromník, chce-li si obstarati přijímací přístroj. Tuto koncesi však plně nahrazuje u obchodníka s radiovými přístroji »povolení« podle § 1.

Žalobce proto nevhodně žádá o ochranu držby své radiokoncese, maje patrně na mysli jen to, že je vytýkaným užíváním elektromotoru se strany žalovaného ohrožován majetkově ve výkonu svého oprávněného obchodování zvláště tím, že nemůže zákazníkům předváděti radiové přístroje, ke kterému účelu je třeba — pokud možno — nerušeného poslechu.

I když onen zájem, aby toto rušení přestalo, může býti s hlediska právních zásad o náhradě škody důležité, přece žalobce tu odškodné nežadá a proto Nejvyšší soud hledíc též k zásadě, že by veřejné oprávnění s a m o s o b ě nemohlo býti předmětem soudní ochrany in possessorio, odstranil z napadeného rozhodnutí ustanovení, které se týkají i. zv. radiokoncese. Jinak má však povolení (resp. radiokoncese) rozhodující význam i pro soukromé právo žalobce, neboť bez toho byla by i sama držba radiopřístroje zákonem zakázána a bylo by třeba jakoukoliv ochranu neoprávněnému držiteli odepráti.

Z vyloženého stavu věci plyne tedy, že žalobce jest oprávněn dovolávi se soudní ochrany svého práva na nerušený poslech radia, ať už tak činí s hlediska obchodníka, nebo prostého posluchače, který si radiový přijímač opatřil jen k účelu poslechu.

Nemožno tu přehlížeti stále rostoucí rozmach radiového rozhlasu, jeho důležitost kulturní pro veřejnost, zájem státu pro účely výchovné a propagační, ani právní citění tak značné a významné občanstva, kterou tvoří radioví posluchači, a které si přímo vynucuje úpravu soudní ochrany. Tomuto právnímu citění se přizpůsobili i výrobci elektromotorických přístrojů, když, jak plyne z »Předpisů elektrotechnického svazu československého (ESČ)«, str. 301 z roku 1936, sami opatřují nové přístroje zařízením s ochranou rozhlasu před rušením. Poslech rozhlasu přestal býti soukromou zábavou jednotlivců, ale stal se denní potřebou kulturního života, a proto zájem posluchače na nerušeném poslechu musí býti při nejmenším pokládán za rovnocenný zájmu vlastníka elektromotoru, který působí rušení poslechu.

Ten by se mohl odvolávi na pojmově neomezenou svobodu svého vlastnictví jen tehdy, kdyby se nedalo zabránit rušení při účelném vykonávání práva buď vůbec, nebo jen s nepoměrnými obětmi, nebo kdyby si držitel rušeného radiopřístroje sám mohl učiniti nápravu ve vlastní sféře.

V souzeném případě není splněn ani jeden z uvedených předpokladů. Žalobce nemůže si sám pomoci, naproti tomu žalovaný — podle žádosti žalobce má jen trpěti přimontování tlumiče na náklad žalobce k oběti s vlastní strany. Není ovšem speciální předpis, který by ho výslovně k tomu zavazoval. Ale už platné právo obsahuje všeobecné zásady, z kterých třeba vyvoditi pro souzený případ takovou povinnost.

Tu třeba poukázati na zásadní ustanovení 1. odstavce § 364, 2. odst. § 1295 obč. zák., kteréžto právní zásady platí i podle zvykového práva na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Kdo užije svého práva v m e z i c h p r á v n í c h (srov. § 1305 ob. obč. zák.), neodpovídá ovšem za újmu, která z toho vzejde jinému, ale i výkon práva zavazuje k náhradě škody, bylo-li poškození jiného patrně účelem tohoto výkonu, tedy i tenkrát, když ten, kdo právo vykonává, je si vědom toho, že druhému způsobuje z b y t e č n o u škodu, které je možno se vyhnouti poměrně nepatrnou obětí — jinak jde o šikanosní využití práva —, což odporuje dobrým mravům a je proto nedovolené. V tomto smyslu je třeba rozuměti právní zásadě 1. odstavce § 364 obč. zák., že vlastnické právo lze vůbec vykonávi jen potud, pokud se tím nesahá v práva třetí osoby. Aplikujiíce tyto zásady právní na souzený případ, shledáme, že žalovaný nevykonával svoje vlastnické právo v mezích právních, když byl upozorněn žalobcem, že ruší jeho radiový poslech ve značné míře, ba že mu tento poslech úplně znemožňuje. Při prostém uvážení věci si musil býti vědom toho, že onomu rušení možno zabránit jen s jeho strany. Žalobce byl a jest ochoten pořídit tlumič na svůj náklad.

Odmítaje jakoukoliv nápravu, jednal žalovaný už bezprávně.

Protože je zjištěno, že žalobce užívá radiopřístroje k předvádění zákazníkům, tedy i k poslechu radiovému a že přístrojů tak užíval d ř í v e, nežli si žalovaný opatřil světelnou reklamu způsobující rušení,

má žalobce nárok na svou ochranu před dalším rušením již podle právních zásad o reposici, nechť už žalobce směřuje na ochranu držby práva nebo držby věci hmotné (radiopřijímače), neboť i radiový poslech žalobcův byl původně prost onoho rušení, které mu způsobuje nyní přístroj žalovaného tlumičem nechráněný.

Podle vyloženého stavu věci žalobce mohl se omezit na žádost, aby žalovanému bylo zakázáno rušit ho způsobem v žalobě uvedeným. Věci žalovaného by bylo, aby sám našel způsob, kterým by rušení zabránil.

Návrhem, aby žalovanému bylo uloženo trpěti »odstranění tohoto rušivého zásahu přimontováním tlumiče na náklad žalující strany«, žádá žalobce v podstatě méně. Přes to je právem žalovaného, aby především on sám rozhodl, jak má být rušení zabráněno. Proto dovolací soud změnil částečně rozhodnutí nižších stolic — které je v koncepci obou nároků poněkud neurčité — tak, že trpění, aby se rušení odstranilo přimontováním tlumiče na náklad žalobcův, určil jako sankci pro ten případ, kdyby žalovaný do rozsudečné lhůty sám dalšímu rušení nezabránil.

Jinak toto opatření jest úplné, vyhovuje zájmům obou stran, tedy i zásadě ekvity a nemůže být pokládáno za nezákonný zásah do vlastnické sféry žalovaného.

Je-li podle vyložených norem dána ochrana radiového poslechu, není třeba, aby byla hledána analogie podle jiných právních ustanovení, na př. o obraně před immissi (2. odst. § 364 obč. zák.), kterou ovšem má jen vlastník pozemku.

Co se týká rozhodnutí č. 1317 Úr. sb., je nutno zdůraznit, že dnešní rozhodnutí přiléhá ke skutkovému stavu, jaký byl konkrétně zjištěn, neboť nemožno předvídati všechny jiné variace rušení rozhlasu elektrickými přístroji a z toho snad se podávající nutnost jiného řešení.

Pokud žalovaný v dovolací žádosti poukazuje na to, že žalobce nikdy netvrdil, že by byl vlastníkem jím prodávaných přístrojů a že pravděpodobně měl aparáty jen v komisi, třeba doložit, že Nejvyšší soud nepokládal žalobu za žalobu vlastnickou.

Co do ochrany držby stačí žalobci průkaz práva odvozeného z vlastnictví komitentova, jen když obsah práva vykonává na určitém hmotném předmětu, který má ve své moci a dispozici (srov. rozh. č. 910 Úr. sb.).

Bylo proto třeba zamítnouti dovolací žádost jako neodůvodněnou.

Čís. 16692.

Výklad dolarové doložky v nájemní smlouvě. Při vyšetření pravé vůle smluvců jest přihlédnouti k zjevnému účelu smlouvy a jednotlivých jejích ustanovení, k pohůtkám, které smluvce vedly, a k okolnostem i předpokladům, z nichž vycházeli.

Lze-li podle okolností s bezpečností usouditi, že smluvci chtějíce ustáliti poměru vzájemného plnění pro budoucnost, zvolili dolar za měřítko plnění pro jeho stálost a že by nebyli umluvili dolarovou doložku, kdyby byli počítali s možností devalvace dolaru ve značné míře, nemá změna v relaci tuzemské měny k dolaru důsledkem devalvace dolaru vliv na výši ujednaného nájemného.

(Rozh. ze dne 4. února 1938, Rv II 884/36.)

Srov. č. 16416 Sb. n. s.

Dne 18. června 1931 pronajala žalobkyně žalovanému telefonní zařízení za poplatek 4.650 Kč ročně s 3% daní z obratu, který byl vždy splatný 2. ledna a 1. července každého roku částkou 2.394 Kč 75 h. Do uvedené smlouvy byla pojata doložka: »Cena Kč spočívá na kursu amerického dolaru mezi 33 a 36. Snížením neb zvýšením tohoto kursu mění se nájem ve stejném poměru.« Tvrdíc, že dotčená doložka byla pojata do smlouvy proto, aby si žalobkyně zajistila stálost náhrady investic, které musila vynaložiti ihned po uzavření smlouvy, kdežto náhradu za ně že měla obdržeti teprve za 12 let, chtějíc se takto chrániti před následky devalvace čs. měny, že dolaru bylo užito jen jako stabilisátorem a že úmyslem smluvců nebyla dolarová spekulace, domáhá se žalující společnost na žalovaném zaplacení nedoplatku nájemného, ježto žalovaný vzhledem na pokles kursu dolaru v letech 1933—1934 zaplatil jen 3.282 Kč nájemného ročně. Proti žalobě namítl žalovaný, že se zřetím na uvedenou doložku se upravovalo pro případ zvýšení neb poklesu kursu dolaru automaticky i sjednané nájemné v československých korunách, že roku 1932 klesl kurs dolaru až na 21 Kč, a že se v letech 1933 a 1934 pohyboval mezi 21 až 25 Kč, a že proto činilo smluvené nájemné za telefonní zařízení místo ročního poplatku 4.650 Kč pouze 3.282 Kč. Nižší soudy zamítly až na částku 51 Kč 25 h žalobu a odvolací soud uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Jde jen o výklad a právní posouzení dolarové doložky, obsažené v nájemní smlouvě z 18. června 1931, sepsané na tiskopisu žalující společnosti a mající v odstavci, týkající se výše nájemného, výše uvedené ustanovení. Procesní soud vyložil právní význam řečeného smluvního ustanovení tak, že se nájemné nemění, jestliže kurs dolaru kolísá mezi 33 až 36, naproti čemuž však vzestup dolaru nad kurs 36 má vliv na poměrné zvýšení nájemného, kdežto pokles dolaru pod 33 na jeho poměrné snížení. Tomuto názoru je přisvědčiti. Smluvní vůli, kterou byli smluvci vedeni při uzavření nájemní smlouvy, jejíž obsah jest zjištěn, sluší zjišťovati především podle toho, jak smluvci dosáhnuvše konsensu, vyjádřili svou smluvní vůli na venek. To je právě předpokladem konsensu. O tom podává nesporný, úplný a srozumitelný důkaz dotčená listina. Smluvci jasně vyjádřili závislost nájemného co do výše na kur-

sovní relaci mezi korunou československou a dolarem. Velmi srozumitelně to vyjádřili dokonce ustanovením, že se podle toho nájemné snižuje anebo zvyšuje. Smlouvou převzali oba smluvci stejné riziko zvýšení nebo snížení nájemného. Že při tom snad předpokládali, že kursu dolaru buď vůbec, anebo ne v takové míře nehrozí ztráta jako měně tuzemské a že průběhem doby mimo očekávání právě došlo k devalvaci dolaru, a to velmi značné, čímž se podle smlouvy stalo pronajimatelovo riziko právně účinné, nemůže být ex post pokládáno za rozhodující při zjišťování smluvní vůle smluvců při uzavření smlouvy. Správně vyložil první soud, že se tu může jednat nanejvýše o pohnutku, jež nemá významu, není-li pojata zároveň do smlouvy samé. Stejně jest tomu též co do úvah žalobkyně, že dolarová doložka měla účel jen stabilizační (tak i rozh. č. 14304, 14320 Sb. n. s.). Obsah smlouvy, tedy konsensu obou smluvců právě se stanoviska § 914 obč. zák., jež odvolatelka tak zdůrazňuje, tedy dle zásad poctivého styku, ani nepouští jiného výkladu. Ostatně dolarová doložka není ojedinelou pomůckou v našem hospodářském životě, zejména při smlouvách pachtovních. Právě při pachttech polí se udrželo ustanovení, že se výše pachtovního řídí podle »kursu« hodnoty určitého druhu obilí, podle záznamů bursovních. I tam se podle vývoje cen obilí zvyšuje aneb snižuje pachtovné, zajisté s ujednaným rizikem obou smluvců. Jest konečně předpokládati, jak o to se dály také pokusy, že by se do smluv bylo dostalo stanovení platební povinnosti jednoho smluvce v měně cizí, kdyby to bylo zákonem dovoleno. Právě o dolar tu šlo a zajisté by v takovémto případě postihovala kursoví ztráta dolaru toliko příjemce. Hospodářsky řečeno, dolarová klauzule byla pouze oklikou k témuž cíli. Zjištěný obsah smlouvy určuje vzájemná práva a závazky. Tak i v souzeném případě nemohou jakékoliv úvahy národohospodářského rázu způsobiti žádné změny.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby zcela.

Důvody:

Lze souhlasiti s odvolacím soudem, že smluvní vůli smluvců nutno především posouditi podle toho, jak ji na venek vyjádřili, a že v souzeném případě smluvci jasně vyjádřili závislost nájemného co do výše na kursoví relaci mezi československou korunou a dolarem, že také vyjádřili, že se podle této relace nájemné buď zvyšuje, nebo snižuje a že oba smluvci převzali tu stejné riziko. Než slovně výraz není jediným ukazovatelem pravé a skutečné vůle smluvců. Jestliže má býti pravá vůle smluvců vyšetřena s hlediska zásad slušného a poctivého obchodu ve smyslu § 914 obč. zák., jest přihlédnouti i k zjevnému účelu smlouvy a jednotlivých jejích ustanovení, tedy též k pohnutkám, které smluvce vedly, a k okolnostem i předpokladům, z nichž vycházeli. Co do pohnutek je přihlédnouti také k § 901 obč. zák. a posouditi v kon-

kretním případě význam a dosah takových jinak zjevných pohnutek, hledíc také na zjevný účel smluvního ustanovení.

Nejde ovšem o to, aby riziko anebo jeho uskutečnění, jež se pozdějším vývojem dostavily, byly ex post rozhodující při zjišťování vůle smluvců, protože rozhodovati zde mohou jen poměry podle doby, v níž smlouva byla uzavřena. A právě podle té doby jest posoudit také účel a význam valutové doložky.

Odvolací soud sám správně uvádí, že si žalovaný činí nárok na snížení nájemného, vyplývající z devalvace dolaru, a to velmi značné, tedy ze snížení jeho jinak ustálené hodnoty, způsobeného záměrným zákrokem veřejné moci. Sluší uvážiti, v jakém poměru je onen její požadavek a jeho důvod k účelu valutové doložky a k pohnutkám i předpokladům, jež — třebaš nebyly ve smlouvě projevony výslovně — podle zjevného účelu doložky byly vodítkem vůle obou smluvců. Strany rozepře chtěly ustálení poměru vzájemného plnění pro budoucnost a jen proto, aby tohoto účelu dosáhly, zvolily dolar za ukazovatele poměru, a to pro jeho stálost, podle níž se k tomuto účelu hodil. Pohnutky, jimiž tu byli smluvci vedeni, byly tak podstatným předpokladem smlouvy v příčině doložky, že by smluvci nebyli smlouvu uzavřeli anebo nebyli sáhli shodně k dolarové doložce, kdyby byli počítali — ne snad jen s výkyvy v relaci obyčejně se vyskytujícími na peněžním trhu, nýbrž s možností devalvace, to jest záměrného zásahu veřejné moci s opuštěním zlatého standardu, a to dokonce v takové míře, jak byla provedena. V takovém případě by zajisté nikdo ze smluvců nebyl pokládal dolar za spolehlivé a proto účelné měřítko hodnoty plnění žalovaného pro jeho ustálení a nebyl by jej za takové přijal, a to zajisté nikdo z nich. Nezáleží na tom, že pohnutka smluvců v tomto smyslu nebyla výslovně ve smlouvě uvedena, jestliže se jen dá podle okolností s bezpečností usouditi, že ony předpoklady stálosti jako pohnutka byly tu u obou smluvců a u obou s takovým významem, že by jinak doložky nebyly použity. Snaha o ustálení poměru vzájemného plnění valutovou doložkou se nepřiči ani zákonu, ani dobrým mravům a nelze proto souhlasiti s názorem odvolacího soudu, dovozujícím závadnost doložky v neprospěch žalované z toho, že prý se doložkou mělo oklikou dospěti k závazku v cizí měně. Ani úvahy o významu a dosahu jiných doložek, zejména doložky obilní, nemohou zvrátiti, co bylo nahoře uvedeno.

Čís. 16693.

Nestanovily-li zákonné předpisy jinak, mohli sice zaměstnavatelé před účinností vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. (před 30. dubnem 1935) platně sjednati se zaměstnanci jednotlivé (individuální) služební smlouvy, odchylné od ustanovení hromadné (kolektivní) smlouvy, i když v ní bylo ujednáno vyloučení nebo omezení uzavírání jednotlivých smluv, nelze však za účinnosti řečeného vládního nařízení platně

snížili mzdu (plat) v neprospěch zaměstnancův, a to ani tehdy, byla-li zaměstnancova odměna stanovena jen jednotlivou (individuální) smlouvou.

(Rozh. ze dne 4. února 1938, Rv II 1091/37.)

Srov. rozh. č. 15001, 14491, 5479 Sb. n. s.

Žalobce byl u žalovaného potravního společenstva zaměstnán jako obchodní sluha od 4. ledna 1932 do 6. února 1937, a to až do 29. května 1935 za týdenní mzdu 120 Kč a od té doby až do skončení služebního poměru za plat 100 Kč týdně, ačkoli podle hromadné smlouvy, sjednané mezi obchodním gremiem v B., jehož členem jest i žalované společenstvo, a pomocnickou hromadou uvedeného gremia, jejímž členem byl i žalobce, kterážto smlouva nabyla platnosti 1. května 1929, byl pro obou žalobcův stanoven plat 180 Kč týdně. Ježto tudíž za uvedenou dobu byla mu vyplácena týdenní mzda v částce, která jest úhnnem o 9.620 Kč nižší než mzda, kterou stanoví dotčená platová úmluva, domáhá se žalobce na žalovaném svolečenstvu zaplacení rozdílu 9.620 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud první stolice zamítl žalobu proto, že žalobce byl přijat do služeb žalovaného společenstva podle individuální služební smlouvy, uzavřené v lednu 1932, a že po celou dobu přijímal vyplácenou mu týdenní mzdu bez námitek, že tedy projevil vůli, že souhlasí i s výší mzdy (§ 863 obč. zák.). Pracovní soud dále dovozuje, že se zřetelem na vládní nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. není za jeho účinnosti dovoleno platně sjednávatí odchylné individuální smlouvy, že se však ony předpisy nevztahují na pracovní poměry, založené smluvně před účinností řečeného vládního nařízení. V té příčině právem žalobce ve svém odvolání odkazuje na první odstavec čl. IV. dotčené platové úmluvy, který zní: »Smlouvy dosud uzavřené v jednotlivých závodech nebo individuálně jednotlivými zaměstnanci mají platnost, jsou-li pro zaměstnance výhodnější nežli ustanovení této (hromadné) úmluvy. Odchytky od této úmluvy jsou dovoleny toliko co do výše platu, a to jen tehdy, prokáže-li se bezpečně a) že závod nesnese takového vydání bez vážného hrožení své existence, b) jde-li o zaměstnance choré, méně ku práci schopné, nebo odborně méně kvalifikované. Odchytky od ustanovení může nastati toliko v dohodě s výborem pomocnické hromady.« I tato část kolektivní smlouvy je závazná pro členy organizací, které smlouvu uzavřely. Tím byla vyloučena smluvní volnost uzavírání odlišných individuálních smluv. Podle takto jasně vyjádřené smluvní vůle byly změněny ve prospěch zaměstnanců všechny jakékoliv smlouvy, které do té doby byly v platnosti, takže nemůže býti sporu o tom, že smluvci zamýšleli takto stanoviti výhradnou závaznost podmínek oné kolektivní platové úmluvy. Jsou-li prvním odstavcem čl. IV. uvedené platové úmluvy dotčeny smlouvy dříve uzavřené, obsahují další odstavce smluvní zákaz uzavírání odchylných smluv bez svolení pomocnické hro-

mady kromě určitých zároveň stanovených výjimek co do výše platu, které tvoří důvod k odchylné dohodě s výborem pomocnické hromady než jak stanoví kolektivní úmluva. Poněvadž takto kolektivní smlouva sama omezila závazně pro členy smluvních korporací uzavírání zvláštních smluv, odchylných od obsahu platové úmluvy, nelze ony právní poměry posuzovati s hlediska vládní nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. a příslušné judikatury na tom budované, jak první soudce jinak zásadně správně dovedl. Služební poměr mezi žalobcem a žalovaným podléhá směrnicím, které stanoví platová úmluva kolektivní. Individuální smlouva, zejména co do výše platu odchylná, nemá se zřením na zákaz takovýchto smluv právní účinnosti. Pro výši služebních požitků žalobcových jsou rozhodující sazby řečené platové úmluvy. Žalobce měl nárok na výplatu mzdy podle oněch sazeb. Tím, že přijímal bez námitek nižší plat, postupně mu vyplácený, nezadal si nikterak na právech smluvně mu příslušejících, když ani nedošlo k nějakému výslovnému jeho prohlášení, že se svých nároků v té příčině vzdává. Ostatně i kdyby tomu tak bylo, nebylo by za trvání služebního poměru lze pokládati takové prohlášení za právně účinné, poněvadž by to byl projev vůle učiněný pod tlakem současných hospodářských poměrů a všeobecné nezaměstnanosti. Je proto žalobní nárok na doplatek mzdy, která ještě není promlčena, odůvodněn.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby co do částky 1.760 Kč dále o věci jednal a znovu rozhodl, kdežto co do částky 7.860 Kč obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Není sporu o tom, že žalobcův pracovní poměr byl založen v měsíci lednu 1932 a že hromadná smlouva, sjednaná mezi obchodním gremiem v B. a pomocnickou hromadou příslušníků řečeného obchodního gremia, nabyla platnosti již dne 1. května 1929. Nevztahuje se tudíž na žalobcův pracovní poměr ustanovení prvního odstavce čl. IV. uvedené hromadné smlouvy, že smlouvy »dosud (t. j. před 1. květnem 1929) uzavřené v jednotlivých závodech nebo individuálně jednotlivými zaměstnanci mají platnost, jsou-li pro zaměstnance výhodnější, nežli ustanovení této (hromadné) úmluvy«, ježto pracovní smlouva žalobcova byla ujednána již za platnosti kolektivní smlouvy.

Podle předpisů platných v době založení pracovního poměru žalobcova mohli smluvci, i když byli členy organizací, které sjednaly kolektivní smlouvu, nestanoviti zákony nic jiného, uzavřiti individuální služební smlouvu odchylnou od smlouvy kolektivní bez rozdílu, zda byla odchytky učiněna ve prospěch zaměstnance nebo zaměstnavatele, a zejména nevedlo, že v kolektivní smlouvě bylo ujednáno vyloučení zvláštních smluv mezi zaměstnavateli a zaměstnanci (Sb. n. s. č. 14491, srov. též plen. rozh. č. Sb. n. s. 5479). V souzené věci nevedlo žádné usta-

novení zákona tomu, aby strany rozepře tak nepostupovaly, a nemá tudíž pro posouzení sporu významu ani ustanovení druhého odstavce čl. IV. dotčené kolektivní smlouvy, že totiž odchylky od ní jsou dovoleny toliko co do výše platu, a to jen za určitých podmínek v tom odstavci uvedených, a že (třetí odstavec čl. IV. kolektivní smlouvy) taková odchylka může nastati toliko v dohodě s výborem pomocnické hromady, která v souzené věci nesporně nebyla vyžádána. Strany rozepře mohly tudíž v lednu 1932 platně ujednatí individuální smlouvu, již byl stanoven plat žalobcův částkou 120 Kč týdně, ač podle kolektivní smlouvy příslušel by žalobci týdenní plat 180 Kč. Na tom se nic nezměnilo ani vládním nařízením č. 89/1935 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dnem 30. dubna 1935 a které v § 4 stanoví, že smlouvou jednotlivou nemají býti zkráceny mzdové nároky zaměstnancovy, plynoucí z ustanovení hromadných smluv pracovních, ledaže by k takovému zkrácení daly souhlas organizace zaměstnanecké, jež sjednaly hromadnou smlouvu pracovní, a že na místo odporujících ustanovení jednotlivé smlouvy nastupují příznivější ustanovení hromadné smlouvy pracovní, neboť jak nejvyšší soud odůvodnil ve svém rozhodnutí č. 15001 Sb. n. s., k němuž se pro stručnost odkazuje, zákaz vyslovený v § 4 dotč. vládn. nař. nemá zpětné působnosti a nevztahuje se na úmluvy sjednané před nabytím účinnosti dotčeného vládního nařízení.

Bylo však dále zjištěno, že ve schůzi správní rady žalovaného družstva ze dne 24. dubna 1935 bylo usneseno snížit žalobci týdenní mzdu ze 120 Kč na 100 Kč, a žalobce přednesl v řízení první stolice, že mu ono usnesení bylo oznámeno dne 29. května 1935 a že od té doby vykonával všechny dřívější úkony za uvedenou sníženou mzdu. Kdyby tento přednes žalovaného byl správný, byl tím změněn pracovní poměr žalobcův dnem 29. května 1935, t. j. v době, kdy vládn. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. již bylo v účinnosti, a proto třeba ještě uvažovati o platnosti této změny. Jak již svrchu bylo vyloženo, nemá vládní nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. ustanovení o zpětné účinnosti a nejvyšší soud odůvodnil proto zásadu, že se nevztahuje na dřívější úmluvy sjednané před dnem 30. dubna 1935, kdy dotčené nařízení nabylo účinnosti. Zůstala tudíž řešeným nařízením nedotčena dohoda, že žalobce obdrží týdenní plat 120 Kč místo vyššího platu, který byl zaměstnancům jeho skupiny zaručen kolektivní smlouvou ze dne 28. června 1929. Jinou je však otázka, zda mohl již za účinnosti dotčeného vládn. nařízení dohodou smluvců býti snížen žalobcův plat, před jeho účinností smluvený, značně pod sazbu kolektivní smlouvou zaměstnancům oné skupiny přiznanou. Ani ta otázka nebyla výslovně řešena v uvedeném vládním nařízení, ježto se podle svého doslovu neobírá pracovními poměry založenými před jeho účinností individuální smlouvou, a jest tuto otázku proto řešiti podle zásady vytkené v § 7 obč. zák. Nejvyšší soud zdůraznil v rozhodnutí č. 15001 Sb. n. s., že účelem vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. bylo předejiti poruchám pocházejícím z bojů so-

ciálních a konkurenčních, že otázka mezd měla jim býti autoritativně upravena právě proto, aby se čelilo sociálním bojům mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, a že se mělo jim předejiti též konkurenčním bojům mezi jednotlivými zaměstnavateli, a že proto byl stanoven dotčeným vládním nařízením po dobu jeho působnosti jednak zákaz výpovědi hromadných smluv dnem jeho účinnosti platných v otázce mzdové (§ 1), jednak zákaz snížení mezd pod míru hromadných smluv individuální smlouvou mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem sjednanou. Zakázáno-li, že po dobu platnosti tohoto nařízení nemůže býti jednotlivou smlouvou ujednán nižší plat než ve smlouvě hromadné, zahrnuje ono ustanovení, hledí-li se na jeho účel a smysl, též zákaz, že po účinnosti dotčeného vládního nařízení nesmí býti dále ani snížen plat dřívější individuální smlouvou platně ujednaný a nedosaňující ani výše hromadnou smlouvou stanovené, a to ani se souhlasem zaměstnance, a taková jednotlivá smlouva o dalším snížení platu je neplatná podle obdoby (§ 4 vládn. nař. č. 89/1935 a § 7 obč. zák.) a že na její místo nastupuje příznivější ustanovení dřívější dohody mzdové.

Nižší soudy vycházejíce z jiného právního nazírání na věc, nezjistily, že usnesení valné hromady ze dne 24. dubna 1935 bylo oznámeno žalobci, a zda se přijetí této nabídky nestalo již před 30. dubnem 1935, kdy vládn. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. nabylo účinnosti, což je významné proto, že do toho dne mzdová otázka mohla býti platně upravena dohodou stran. Byla-li však nabídka žalovaného družstva žalobcem přijata teprve dne 30. dubna nebo ještě později, je neplatná a žalobce měl by pak nárok na rozdíl 20 Kč, o který jeho plat byl snížen, a to podle žalobní žádosti nanejvýše za 88 týdnů, t. j. celkem na 1.760 Kč. Jinak však není žalobní žádost důvodná.

Čís. 16694.

Doručení žaloby (§ 106 c. ř. s.) řízené na firmu (akciovou společnost) jejímú úředníku se nestalo řádně, nebyla-li poštovní plná moc, podle níž byl úředník zmocněn i k přijímání zásilek civilních soudů, které jest podle zákonných předpisů doručovati do vlastních rukou adresátových, podepsána všemi osobami oprávněnými k znamenání žalované firmy. Nezáleží na tom, že poštovní úřad přijal vadnou poštovní plnou moc.

Nenabyly-li v takovémto případě osoby oprávněné zastupovati firmu vědomostí o žalobě, je řízení provedené o žalobě zmatečné (§§ 477 č. 4, 503 č. 1 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 8. února 1938, Rv I 1071/37.)

Žalobce se na žalované akciové společnosti »G.« v L. domáhal zaplacení 23.300 Kč s příslušenstvím z důvodu náhrady škody pro ne-

přihlášení k pensijnímu pojištění. K roku ustanovenému k ústnímu jednání na den 26. července 1935 se za žalovanou nikdo nedostavil. K návrhu dostavivšího se žalobcova zástupce soud první stolice uznal podle žaloby rozsudkem pro zmeškání. Odvolací soud zamítl odvolání žalované společnosti, pokud uplatňovalo zmatečnost rozsudku podle § 477 č. 4 c. ř. s., ve věci až na příslušenství zažalované pohledávky potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a rozsudek soudu první stolice i s řízením jím předcházejícím pro zmatečnost a uložil soudu první stolice, aby o věci dále jednal a znova rozhodl.

Důvody:

Bylo zjištěno, že zásilka obsahující žalobu a obsílku, adresovaná na žalovanou akciovou společnost, byla doručena úředníkovi této společnosti E-ovi, pro kterého byla u poštovního úřadu v Ch. uložena poštovní plná moc ze dne 27. dubna 1928, aby přijímal mezi jinými též vyřízení soudů civilních, která podle platných zákonných předpisů jest doručovati do vlastních rukou adresátových, dále že plnou moc tuto podepsal Kurt B. jako zmocnitel za firmu sám bez dodatku označujícího prokuru a že Kurt B. měl toliko kolektivní prokuru od žalované. Poněvadž první soud zjistil, že na poštovní plné moci byla vyznačena firma s podpisem skutečného prokuristy, není podpis neúčinný pro nedostatek dodatku označujícího prokuru, bylo však třeba podpisu kolektivního.

Podle § 114 č. 5, lit. a), poštovního řádu (nařízení ministerstva obchodu z 22. září 1916, č. 317 ř. z.) jest na poštovním úřadě, aby se při převzetí plné moci přesvědčil, zda zmocnitel jest oprávněn k udělení takovéto plné moci; firmy zapsané v obchodním rejstříku musí na požádání předložití výtah z obchodního rejstříku nebo soudní potvrzení o osobách k znamenání firmy oprávněných. Řečeného předpisu poštovní úřad nedbal, když prokurista Kurt B. poštovní plnou moc podepsal jen sám. Nebyla-li však tato plná moc řádně podepsána oprávněnými osobami, nebyla řádně vystavena a doručení, jež se dalo na základě takové vadné plné moci, neodpovídá předpisu § 106 c. ř. s. a § 19 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.

Ustanovení čl. 42 a 53 obch. zák. ani čl. 47 obch. zák. se netýkají dotčených předpisů poštovního řádu. Předpisy poštovního řádu jen doplňují ustanovení obchodního zákona (čl. 235 obch. zák.), takže toliko v určitých případech poštovním úřadem upravených není třeba jinak předepsaného doručení zákonným zástupcům firmy. Ovšem doručení žaloby, jež se stalo způsobem nezákonným samo o sobě ještě neodůvodňuje zmatečnost podle č. 4 § 477 c. ř. s., již žalovaná jedinec uplatňuje. Podle ustáleného rozhodování nejvyššího soudu (Sb. n. s. č. 4811, 8900, 12375) neodůvodňuje nezákonný postup při doručování sám o sobě zmatečnost podle č. 4 § 477 c. ř. s., pokud žalovaný přes tento

nezákonný postup mohl před soudem jednati. V souzené věci byly žaloba i obsílka na den 26. července 1935; — což soud dovolací podle § 509, odst. 3, c. ř. s. a § 35, odst. 2, zák. č. 131/1921 Sb. z. a n. dal výslechem Arnošta E. vyšetřiti a má za zjištěno, — obvyklou obchodní poštou zaslány pražské úřadovně žalované firmy ve sběrné zásilce, není však osvědčeno, kdy a komu byly tam doručeny a zdali tudíž byla žalované firmě dána včas možnost jednati před soudem. Nebezpečí postupu při zasílání žaloby a obsílky do Prahy nejde na vrub žalované firmy, když byl postup při doručování soudní zásilky již od prvopočátku nezákonným, takže nenabyla oprávněnými osobami vůbec vědomosti o ní a tudíž se ani nemohla postarati o to, aby něco o jejím zastoupení u soudu bylo zařízeno. Proto je tu zmatečnost podle § 477 č. 4 c. ř. s.

Čís. 16695.

Vliv zcizení majetku, nabytého jednáním odporovatelným podle odpůrčího řádu, na obsah odpůrčího nároku.

Jestliže již v době podání odpůrčí žaloby a před povolením poznámky této žaloby byly nemovitosti získané odporovatelným jednáním připsány jiné osobě, nepomíjí tím sice odporovatelnost právního jednání, avšak odporující věřitel jest oprávněn domáhati se jen peněžité náhrady.

Podle odpůrčího řádu lze právnímu jednání sjednanému na oko (§ 916 obč. zák.) odporovati jen za podmínek odporovatelnosti vytčených v §§ 2, 3 a 4 odp. ř.

Osobou blízkou ve smyslu § 5 odp. ř. jest i bratr zemřelé manželky dlužníkovy.

(Rozh. ze dne 8. února 1938, Rv II 42/37.)

Kupní smlouvou ze dne 4. února 1932 prodali žalovaní manželé František a Štěpánka B. společně žalovaným P. Františku K. a Dr. P. Bartoloměji K., bratrům zemřelé první manželky žalovaného Františka B., svoji ideální polovici domku č. 90 ve V. a pozemky ve vložce č. 259 a žalovaný František B. mimo to celý pozemek ve vložce č. 281 ve V. do rovnodílného spoluvlastnictví za 20.000 Kč a kromtoho si prodávající vymínilí pro sebe na odprodané polovici domku bezplatné, doživotní užívání jedné světnice a kuchyně, jednoho chléva a v menším chlévě oddělení pro vepřový dobytek, dále společné užívání dvoru a studny, k všem vymíňeným místnostem a místům volný příchod a odchod, příjezd a odjezd a konečně doživotní a bezplatné užívání odprodané polovice pozemků. Podle řečené kupní smlouvy bylo pak vloženo na uvedené nemovitosti vlastnické právo pro žalované P. Františka K. a Dr. P. Bartoloměje K. a shora uvedené služebnosti užívání ve prospěch žalovaných manželů Františka a Štěpánky B. Proti žalobě, již se žalobce proti žalovaným manželům Františku a Štěpánce B. pro nedobytnou vy-

konatelnou pohledávku 16.762 Kč 80 h s přísl. domáhal na všech čtyřech žalovaných, aby byla kupní smlouva prohlášena za neúčinnou a žalovaní uznáni povinnými, aby žalobce pro vykonatelnou pohledávku mohl vésti exekuci na dotčené nemovitosti, namítali žalovaní bratři K-ové mimo jiné nedostatek pasivního oprávnění k žalobě co do pozemku ve vl. č. 281, ježto se podle listiny o knihovním pořádku ze dne 6. prosince 1933, č. d. 5237/33 vzdali svého vlastnictví k jedné ideální polovici pozemku zapsaného ve vložce 281 ve V. a svolili k vkladu vlastnického práva na tuto polovici ve prospěch nezletilých dětí B., takže v době podání odpůrcí žaloby byli knihovními vlastníky onoho pozemku již jmenované děti B-ovy, jednak že nebyli věřitelé spolužalovaných manželů B-ových zřízením služebnosti užívání poškozeni, ježto se užívání nestalo na jejich újmu, že kupní cena 20.000 Kč odpovídá skutečné hodnotě koupených nemovitostí a že došlo k jejich převodu jen proto, aby mohl býti zaplacen dluh spolužalovaných manželů B-ových u Spolitelního a záložního spolku v M. a aby tak po případě byl zachován majetek pro děti zemřelé sestry žalovaných bratří K-ových, a konečně že o jiných dluzích B-ových nevěděli.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

d ů v o d ů:

Nižší soudy správně rozhodly, že žalobu, pokud se domáhá výroku, že dovolatel jest oprávněn vésti exekuci na pozemek č. kat. 386/2, zapsaný ve vložce č. 281 kat. území V., k vymození své vykonatelné pohledávky za manželů B-ovými, bylo zamítnouti již proto, že dotčená nemovitost v době podání žaloby a před povolením poznámky odpůrcí žaloby byla knihovně připsána nezletilým dětem Františce, Marii a Oldřichu B-ovým, nikoliv žalovaným bratřím K-ovým. Podle ustanovení exekučního řádu o exekuci na nemovitosti (§§ 87, 98, 133 č. 1 ex. ř.) může na nemovitosti, které jsou zapsány ve veřejné knize, býti povolena exekuce k vymození peněžité pohledávky jen, je-li nemovitost v knihovním vlastnictví toho, proti němuž má býti exekuce vedena. Proto stačí, že nemovitost č. kat. 386/2 byla v době podání žaloby knihovně zcela připsána dětem B-ovým, a nezáleží na tom, že a jakým způsobem bylo provedeno hmotné odevzdání uvedeného pozemku na děti B-ové, a kdy se ujalý držby onoho pozemku. Okolnost tvrzená žalobcem teprve k dovolání, že manželé B-ovi i bratři K-ovi mohou prý se stále ještě proti dětem B-ovým domáhati nějakého — blíže nedoloženého — nároku na pozemek č. 386/2, jest novotou, k níž nelze přihlížeti. Jest ovšem správné, že podle § 12, odst. 1, odp. ř. zůstává k odpůrcí žalobě pasivně oprávněn každý, kdo nabyl ze jmění dlužníka odporovatelným jednáním majetkové části. Převedl-li nabyvatel dále majetek získaný z dlužníkovy jmění, nepomíne tím odporovatelnost právního jednání, kterým onoho majetku od dlužníka nabyt, ale změ-

ňuje se obsah odpůrcího nároku. Podle § 14 odp. ř. může věřitel, který se pokládá za zkrácena zcizením nemovitého majetku dlužníka, to, co odporovatelným jednáním z dlužníkovy jmění bylo zcizeno, pro sebe požadovati potud, pokud tak je třeba k jeho uspokojení, není-li to možné, má mu odpůrce dáti náhradu. Plnění, které by nepřesahovalo účel vyčtený v § 14 odp. ř., může záležitosti při zcizení nemovitosti v tom, že nabyvatel věci musí dopustiti, aby věřitel vedl exekuci na tuto věc tak, jako by nebyla zcizena. Zcizil-li však odpůrce zatím věc dále, stalo se ono plnění nemožným, ježto k vedení takové exekuce bylo by potřeba svolení právního nástupce odpůrcova, a proto může se věřitel na odpůrci podle § 14 odp. ř. domáhati již jen plnění uvedeného na druhém místě, t. j. náhrady interesse. Ustanovení § 14 odp. ř. upravuje, jak plyne z jeho srovnání s předcházejícím ustanovením § 13 odp. ř.; obsah odpůrcího nároku, jehož se věřitel může domáhati žalobou. Proto musí odporující věřitel změněnému stavu věci přizpůsobiti i odpůrcí žalobu.

Dovolání jest i v příčině ostatních nemovitostí bezdůvodné. K odporovatelnosti podle odpůrcího řádu nestačí, že právní jednání, jak bylo na venek projevováno, neodpovídá ve všech částech skutečné vůli smluvců. Odpůrcí řád, jenž uvádí výhradně odpůrcí důvody, nemá zvláštní ustanovení o právních jednáních na oko. Proto je právní jednání na oko — jako každé jiné právní jednání — odporovatelné jen tehdy, je-li jím naplněna některá ze skutkových podstat uvedených v odpůrcím řádě jako důvod odporovatelnosti. Vyžaduje se tedy, aby jednání na oko samo o sobě, nebo je-li jím zakryto jiné právní jednání, aby toto zakryté právní jednání bylo jednáním bezplatným (§ 4 odp. ř.) nebo mrháním majetku (§ 3 odp. ř.) nebo dlužníkem ujednáno v úmyslu zkrátiti věřitele (§ 2 odp. ř.) a aby takové zkrácení také skutečně nastalo. Podle stále judikatury nejvyššího soudu je tomu tak jen tehdy, je-li neúčinnost právního jednání způsobil přivoditi buď úplné, nebo i jen částečné uspokojení odporujícího věřitele, aneb je alespoň ulehčiti neb usplňiti (rozh. č. 10965, 12148, 12157 Sb. n. s.). Dovolání uplatňuje, že podle písemné smlouvy o prodeji sporných nemovitostí byla kupní cena 20.000 Kč, stanovená za nemovitosti s inventářem, vyplacena manželům B-ovým hotově před podpisem smlouvy, kdežto ve skutečnosti byla prý kupní cena stanovena jen za nemovitosti — inventář byl prý prodán a zaplacen již dříve — a byla vyplacena teprve po podpisu smlouvy, a to nikoliv manželům B-ovým, nýbrž reifeisence v M. na úhradu její pohledávky za manželů B-ovými. Avšak tu jde jen o nepřesnost písemné kupní smlouvy, které o sobě nezakládají její odporovatelnost podle odpůrcího řádu. I kdyby nesprávným údajem o výši a výplatě kupní ceny byl sledován úmysl zkrátiti věřitele manželů B-ových, je zřejmé, že takový účinek z něho ani nastati nemohl. I když se totiž vychází z pravé vůle smluvců, jak stanoví druhá věta prvního odstavce § 916 obč. zák., zůstává právní jednání smlouvou kupní o sporných nemovitostech, opravňující kupitele požadovati knihovní převod

vlastnictví k nim, a proto se nemůže dovolatel jen pro uvedené nepřesnosti kupní smlouvy domáhati exekuce na sporné nemovitosti jako by nebyly vůbec zcizeny. Vývody dovolání, že žalovaní K-ovi koupili sporné nemovitosti jen proto, aby je mohli odevzdati dětem B-ovým, nevyvracejí, nýbrž jen potvrzují, že žalovaní zamýšleli skutečný převod sporných nemovitostí, ježto vysvětlují pohnutku jednání smluvců, a tato pohnutka svědčí právě o vůli smluvců vlastnictví skutečně převést na žalované K-ovy, aby je mohli darovati dětem B-ovým, až se jim tak zlíbí. Úmysl žalovaných K-ových snad tak učiniti, neznamená ještě, že šlo na jejich straně jen o fiduciární převzetí, jak dovolání míní. O tom by bylo možno mluvit jen, kdyby se bratří K-ovi byli mezi sebou zavázali, odevzdati nemovitosti dětem B-ovým, což však dovolání ani netvrdí. Avšak na tom ani nezáleží, ježto taková výhrada je jen ve prospěch dětí B-ových, nikoliv manželů B-ových, mohl by býti na újmu jen věřitelům dětí B-ových, ale nikoliv věřitelům manželů B-ových. Újma naposledy dotčených věřitelů je v tom, že manželé B-ovi sporné nemovitosti vůbec zcizili a tím je z jejich exekučního zásahu odňali. Proto by odpůrcí žaloba dovolatele mohla mít úspěch jen tehdy, kdyby toto zcizení samo bylo odporovatelné, k tomu však nestačí ujednání žalovaných, že bratří K-ovi nemovitosti, jež koupili, mají odevzdati dětem B-ovým. Dovolání uplatňuje též marně, že bratří K-ovi byli při ujednání kupní smlouvy v domnění, že převzatý dluh činí jen 22.000 Kč, a že teprve dodatečně zvěděli, že činí ve skutečnosti kolem 29.000 Kč. Podle zjištění nižších soudů nemůže býti pochybné, že podle úmyslu smluvců měli žalovaní K-ovi za převod sporných nemovitostí zaplatiti celý dluh žalovaných B-ových u řečené reifeisenky, jak žalovaný František K. již v prosinci 1931 zástupci oné reifeisenky Františku M. slíbil. Nebylo ani popřeno, že žalovaní K-ovi reifeisenke onen dluh zcela zaplatili. Předpokládali-li žalovaní K-ovi, že převzatý dluh činí jen 22.000 Kč, jde o omyl v jejich neprospěch a nemohou z toho odvozovati neplatnost převzetí dluhu ani žalovaní B-ovi, ani jejich věřitelé, jestliže žalovaní na převzetí dluhu přes to setrvali a podle toho dluh také zaplatili, čímž uznali nejen trvání, nýbrž i výši závazku plynoucí z kupní smlouvy. Žalovaní K-ovi zaplatili tudíž za koupené nemovitosti hotově nikoliv jen 18.000 neb 20.000 Kč, jak uvedeno v písemné kupní smlouvě, nýbrž kolem 29.000 Kč. Ježto mimo to vyhradili v kupní smlouvě žalovaným právo výměny v hodnotě 14.125 Kč, je zřejmé, že žalovaní K-ovi koupené nemovitosti, jejichž hodnota byla znalci zjištěna částkou 24.750 Kč, daleko přeplatili a že není tudíž oprávněna námitka dovolatele, že žalovaní K-ovi nabyli sporných nemovitostí zcela nebo částečně bezúplatně (§ 4 č. 1 odp. ř.), ani jeho námitka, že na straně žalovaných B-ových šlo o mrhání majetkem (§ 3 odp. ř.). Z toho, že žalovaným B-ovým na výměně nezáleželo a o ni také nežádali, naopak žalovaní K-ovi jim ji při vyjednávání o kupní smlouvě dobrovolně nabídli a oni nabídku přijali, neplyne ještě, že výměna byla dána žalovaným B-ovým bezúplatně. Ježto se uvedená nabídka a její přijetí staly za vyjednávání o kupní smlouvě a v sou-

vislosti s ní, lze hleděti jen ke konečnému výsledku tohoto vyjednávání, podle něhož zřízení výměnku bylo částí úplaty za postoupení sporných nemovitostí.

S vývody dovolání, že dluh manželů B-ových, převzatý bratry K-ovými, nebyl ještě splatný a že tudíž nešlo o zaplacení splatné pohledávky, jemuž podle judikatury nejvyššího soudu lze mimo konkurs odporovati jen, bylo-li umožněno pletichami, netřeba se obírat, ježto v souzené věci se neodporuje zaplacení dluhu proti zaplacenému věřiteli, jak má na mysli vzpomenutá judikatura, nýbrž prodeji nemovitosti dlužníkem proti jejich kupiteli (srov. rozh. č. 3290 Sb. n. s.). Tvrzení dovolatele, že si žalovaní K-ovi kupní smlouvou ze dne 4. února 1932 uhradili jen svůj regresní nárok proti žalovaným B-ovým z důvodu záruky za jejich dluh, je vyvráceno zjištěním, na něž dovolání samo na jiném místě poukazuje, že František K. Františku M-ovi v prosinci 1931 toliko řekl, že převezme dluh, převezme-li nemovitost.

Ježto je nesporno, že žalovaní K-ovi jsou bratry zemřelé manželky žalovaného Františka B., jsou podle § 5 odp. ř. osobami blízkými nejen v poměru k žalovanému Františku B-ovi, ale i k jeho druhé manželce, žalované Štěpánce B-ové, poněvadž podle § 5 odp. ř. stačí sešvakvení s manželem. Jak již prvý soud správně rozhodl, tento poměr úmrtím sestry žalovaných K-ových nezanikl. Nelze proto souhlasiti s odvolacím soudem, pokud v důvodech svého rozsudku zdůrazňuje, že je pochybné, zda žalovaní B-ovi měli úmysl zkracovací, neboť podle jasněho ustanovení § 2 č. 3 odp. ř., jehož nutno v souzené věci užití hledíc na blízký poměr žalovaných, jest takový úmysl předpokládati, dokud žalovaný nepodá přesný důkaz, že tu nebyl.

Čís. 16696.

Správnost důvodů, o něž se rozhodnutí správního úřadu opírá, nepodléhá přezkumu soudu, nýbrž rozhodujícím jest výrok rozhodnutí správního úřadu. Má-li rozhodnutí správního úřadu býti podkladem soudního rozhodnutí, musí výrok správního úřadu býti jasný a nesmí zavdati příčinu k pochybnostem o jeho výkladu.

Podle výroku správního úřadu, jímž nebyl zřetelně zrušen exekuční titul podle § 1 č. 13 ex. ř., nelze zrušiti exekuci podle § 39 č. 1 ex. ř.

(Rozh. ze dne 9. února 1938, R I 1471/37.)

Proti povinné společnosti s ručením omezeným v likvidaci, Z. pivovaru v D., byla vymáhající věřitelce městské obci D. podle výkazu nedoplatků městského úřadu v D. ze dne 18. ledna 1934 pravoplatně povolena a provedena soudní exekuce na svršky. Poté navrhla povinná společnost zrušení uvedené exekuce, ježto bylo v rozhodnutí okresního

úřadu v D. ze dne 9. července 1937 vysloveno, že platební příkaz ze dne 23. listopadu 1933 nenabyl právní moci a není exekučním titulem, že se proto vyhotovení výkazu o nedoplatcích stalo neprávem a že byla tudíž exekuční žádost předčasná. Exekuční soud vyhověl návrhu a zrušil exekuci zabavením, uschováním a prodejem movitých věcí povolenou usnesením ze dne 19. února 1934, E 329/34 a vykonanou dne 12. března 1934 co do věci pod pol. 1 až 3 zájemního protokolu E 329/34. Rekursní soud zamítl návrh na zrušení exekuce. Důvody: V rozhodnutí okresního úřadu v D. ze dne 9. července 1937 se jen praví, že platební rozkaz ze dne 23. listopadu 1933 nenabyl právní moci, ježto vymáhající věřitelka nepokládala podání povinné společnosti ze dne 27. listopadu 1933 za odvolání proti dotčenému platebnímu příkazu a nepředložila je obecnímu zastupitelstvu k rozhodnutí (§ 11, odst. 2, předpisu o vybírání vodného). Nezrušuje se tedy uvedený platební příkaz in merito, nýbrž se jen vymáhající věřitelce nařizuje, aby o odvolání povinné společnosti rozhodla, ježto vymáhající věřitelka zastávala názor, že účet jí vystavený jest platebním příkazem ve smyslu §§ 10, 11 předpisů o vybírání vodného, a vyslovil-li okresní úřad dále, že onen účet (platební příkaz) není exekučním titulem, pak překročil své oprávnění, neboť zda tu jde o exekuční titul nebo ne, má rozhodnouti jen exekuční soud, takže soud v té příčině není vázán rozhodnutím správního úřadu. Mimo to podle § 11 předpisů o vybírání vodného nemá odvolání z platebního příkazu odkladný účinek, takže i vymáhající věřitelka byla oprávněna též podle platebního příkazu, z něhož bylo podáno odvolání, vyhotoviti výkaz nedoplatků a navrhnouti podle něho pak exekuci, neboť i když platební příkaz nebyl pravoplatný, byl přece vykonatelný, ježto odvolání nemá odkladný účinek a byl výkaz o nedoplatcích, vyhotovený podle platebního příkazu, vykonatelný. Poněvadž tudíž vymáhající věřitelka byla podle platných předpisů oprávněna vyhotoviti výkaz o nedoplatcích a navrhnouti podle něho jako podle exekučního titulu ve smyslu § 1 č. 13 ex. ř. exekuci, a ježto tento výkaz nebyl hledíc na to, že platební rozkaz, podle něhož byl výkaz nedoplatků vydán, nebyl dosud správním úřadem in merito zrušen, jest po právu, není návrh na zrušení exekuce odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodnutí věci závisí na tom, zda exekuční titul, který jest základem navržené exekuce, totiž výkaz nedoplatků vydaný městským úřadem v D. dne 18. ledna 1934, byl pravoplatně zrušen nebo prohlášen za neúčinný a zda proto nutno zrušiti exekuci podle § 39 č. 1 ex. ř.

Dovolací stěžovatel má za to, že tento předpoklad v souzeném případě je splněn, ježto okresní úřad v D. — jenž podle § 11, odst. 3, schválených pravidel o vybírání vodného rozhoduje s konečnou plat-

ností o odvolání proti rozhodnutí obecního zastupitelstva vyřizujícímu odvolání strany proti platebnímu rozkazu — vyslovil rozhodnutím ze dne 9. července 1937, č. j. 20.578/1937-II-53-81, že vyhovuje odvolání povinné společnosti a že tento výrok se zřením k jeho odůvodnění, zejména »že se vyhotovení výkazu nedoplatků stalo neprávem«, nelze prý jinak vykládati než tak, že jím bylo vyřčeno zrušení exekučního titulu, i když výrok uvedeného správního úřadu přímo nepraví, co se má státi s výkazem nedoplatků.

S tímto názorem nelze souhlasiti.

Správnost důvodů, o něž se rozhodnutí správního úřadu opírá, nepodléhá ovšem přezkumu soudy a nelze se proto obírat ani otázkou, zda okresní úřad v D. právem či neprávem má za to, že účet po případě platební rozkaz ze dne 23. listopadu 1933 nemůže býti exekučním titulem (nehledíc na to, že navržená exekuce vůbec nebyla povolena podle řečeného platebního rozkazu ze dne 23. listopadu 1933 jako exekučního titulu, nýbrž podle vykonatelného výkazu nedoplatků ze dne 18. ledna 1934), ani názorem, že se vyhotovení výkazu nedoplatků stalo prý neprávem již proto, poněvadž ještě nebylo rozhodnuto o domnělém odvolání povinné společnosti ze dne 27. listopadu 1933, čímž patrně mělo býti vyjádřeno, že výkaz nedoplatků není vykonatelným.

Rozhodující je však výrok rozhodnutí správního úřadu.

Podle § 69 vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb. z. a n. má výrok úplně vyříditi projednávanou věc a všechny návrhy stran, jakož i snad otázku nákladů řízení, a to ve znění co možná stručněm a zřetelném. Výměr okresního úřadu v D. ze dne 9. července 1937 však nevyhovuje těmto náležitostem. Právem poukazuje rekursní soud k tomu, že správní úřad nevyřadil zrušení sporného výkazu nedoplatků; výrok »že se odvolání vyhovuje«, aniž bylo vyřčeno, v jakém smyslu se tak děje, jest neúplný, neboť podle důvodů dotčeného výměru bylo by lze se též domnívati, že správní úřad chtěl uložití nejdříve obci D., aby rozhodla především o domnělém odvolání povinné společnosti ze dne 27. listopadu 1933, při nejmenším však jest výrok ten nezřetelný a nehodí se proto jako základ soudního rozhodnutí o návrhu povinné společnosti na zrušení exekuce; má-li rozhodnutí správního úřadu býti podkladem soudního rozhodnutí, musí výrok správního úřadu býti jasný a nesmí zavdati příčinu k pochybnostem o jeho výkladu. Uvedenou vadu výměru, o něž jde, nelze napravit ani poukazem na odvolací spis podaný ve správním řízení, ani poukazem na návrhy tam učiněné, neboť tento spis není vůbec součástíou výroku správního úřadu.

Nutno proto souhlasiti se závěrem rekursního soudu, že povinná společnost soudu nedokázala, že příslušný správní úřad pravoplatně zrušil exekuční titul anebo že jej prohlásil za neúčinný. Návrh na zrušení exekuce podle § 39 č. 1 ex. ř. byl proto právem zamítnut.

Mylným je naproti tomu právní názor dovolacího stěžovatele, že rekursní soud vůbec nemohl rekursu vymáhající věřitelky proti usnesení prvé stolice vyhověti, ježto vymáhající věřitelka nežádala, aby usnesení exekuci zrušující bylo vykonáno teprve po jeho pravoplatnosti. Pravoplatnost zrušovacího usnesení je však samozřejmým předpokladem zániku zástavního práva vymáhající věřitelky.

Čís. 16697.

Mezinárodní úprava o přepravě zboží po železnicích (M. Ú. Z. zák. č. 110/1927 a úmluva č. 140/1928 Sb. z. a n.).

Mohla-li škoda podle okolností jednotlivého případu vzniknouti z některé z příčin uvedených v čl. 28 § 1, písm. a) až g) M. Ú. Z., musí ten, kdo se na dráze domáhá náhrady škody, dokázati, že škoda nemohla vzniknouti z uvedených tam příčin a také nevznikla, nebo že se dráha dopustila zavinění, které bylo příčinou škody.

Pokud takovýto důkaz nebyl podán, vznikl-li oheň v nábytkovém voze, dopravovaném na otevřeném železničním vagoně.

(Rozh. ze dne 9. února 1938, Rv I 1979/36.)

Podle nákladního listu 102 ze 27. června 1931 pro mezinárodní přepravu po železnici převzala žalovaná dráha k dopravě nábytkový vůz značky Gustav K., Berlín 120, naložený žalující společností v P. na otevřeném voze železničním do Paříže. Po cestě vznikl v nábytkovém voze požár, takže svršky až na několik kusů shořely. Domáhá se proto žalující špeditérská firma zaplacení 219.244 Kč s příslušenstvím z důvodů náhrady škody vzniklé shořením svršků. Žalobu nižší soudy zamítly, odvolací soud uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Strany rozepře sjednaly úmluvu o přepravě zboží po železnicích podle § 1 zákona č. 110/1927 Sb. z. a n. Je řešiti spor, zda železnice odpovídá za škodu způsobenou shořením nábytkového vozu a věci v něm uložené za dopravy dne 29. června 1931 v N. D. § 1 čl. 26 a § 1 čl. 27 M. Ú. Z. stanoví zásadu ručení železnice za provedení přepravy a za škodu, která za přepravy na zboží vznikla. Této odpovědnosti je železnice zproštěna v případě § 2 čl. 27 a odpovědnost ta je omezena u škod, které mohou vzniknouti z určitých příčin vyjmenovaných v § 1 čl. 28 M. Ú. Z., mezi něž na prvním místě [pod písm. a)] je jmenováno nebezpečí souvisící s přepravou v otevřených vozech a stran nichž stanoví § 2 čl. 28 zákonnou domněnku, že mohla-li podle okolností případu vzniknouti škoda z řečené příčiny, že z nich vznikla, nedokáže-li oprávněný příkazce opak. Již čl. 424, odst. 1, obch. zák. určuje, že může býti umluvena doprava v otevřeném voze a že pak dráha není odpovědná za uvedený způsob dopravy. To přešlo i do že-

lezničního dopravního řádu i do mezinárodní úmluvy o dopravě zboží. Omezení odpovědnosti bylo tím generalisováno a žádné zvláštní úmluvy se v té příčině nevyžaduje. Stačí, že zboží bylo dopravováno na otevřeném voze, třeba ani jinak nemohlo býti zasláno. Příčinou toho je, že dráha nesmí odmítnouti zboží z dopravy a že odpovídá za své lidi. Před výkladem uvedeného ustanovení čl. 28 M. Ú. Z. jest nejprve rozhodnouti, zda se na něm co mění proto, že zbožím naloženým na otevřeném voze byl nábytkový vůz a zda je správné, co v souvislosti s tím vyvozuje odvolatel z ustanovení čl. 12 M. Ú. Z. Nábytkový vůz není než pouhým obalem zboží naloženého na otevřeném voze (rozh. č. 2051, 3365 Sb. n. s.) a je jej pokládati za zboží odevzdané k dopravě jako každý jiný druh zboží (rozh. č. 11702 Sb. n. s.). Naložením nábytkového vozu na otevřený vůz nevzniká tudíž, jak se dovolatel snaží dovoditi, přeprava v uzavřeném voze (rozh. č. 1549 Sb. n. s.). Za bezvadnost a dostatečnost nábytkového vozu jako obalu zboží neodpovídá dráha, nýbrž ten, kdo si jej sám musí opatřiti (rozh. č. 3365 Sb. n. s.). K bezvadnému naložení náleží i naložení do bezvadného vozu (rozh. č. 5916 Sb. n. s.). Důsledky, jež odvolatel vyvozuje z ustanovení čl. 12 M. Ú. Z., v souzeném případě neplatí. Odvolatel chybí především v tom, že z práva daného v §§ 1 až 3 čl. 12 dráze a povinnosti uložené v § 2 odesilateli činí povinnost dráhy a že z jejího tvrzeného zanedbání usuzuje na bezvadnost obalu. Neuvědomuje si však, že předpis o uznání nedostatečnosti obalu odesilatelem na nákladním listu platí jen pro vady znatelné, t. j. takové, jež při obvyklé manipulaci spojené s nakládáním a výpravou zásilků jsou pro zřízence dráhy pouhým okem zpozorovatelné, a nikoliv ony, jež mohou býti seznány teprve při zvláštním ohledání. K nějakému podrobnému prozkoumávání obalu zboží není dráha povinna. Za následky vad, jejichž zjištění vyžaduje zvláštních zkušeností a jež dráha při obvyklé manipulaci, jež vyžaduje převzetí zboží k přepravě, a při pozornosti řádného povozníka může přehlédnouti, ručí odesílatel (rozh. č. 5128, 10269 Sb. n. s.). Nelze proto z ustanovení čl. 12 vyvoditi nějakou povinnost dráhy k odborné a podrobné prohlídce obalu, ani usuzovati z nekonstatování vad obalu v nákladním listě na naprostou jeho bezvadnost, nýbrž lze zvláště se zřetelím na jen právnícké a nikoliv též skutkové provedení příslušné námitky míti za to, že tu nebylo žádných, na první pohled znatelných vad obalu při přejímání zboží k dopravě a že proto dráha práva daného jí čl. 12 nepoužila. Není tedy pro výklad ustanovení § 1 a čl. 28 zvláště pak § 2 téhož čl. rozhodující, že zbožím, přepravovaným na otevřeném voze, byl nábytkový vůz, a na jeho výkladu nemohou nic měniti ani ustanovení čl. 12 M. Ú. Z. Ustanovením zákonné domněnky § 2 je přesunuto na žalobce důkazní břímě, aby tuto domněnku vyvrátil přímým striktním důkazem, že škoda z příčiny § 28, odst. 1, písm. a) vzniknouti nemohla, nebo že nevznikla z této příčiny, nýbrž že vznikla zaviněním dráhy nebo způsobem jiným (rozh. č. 3053, 3365 Sb. n. s., Trnka č. 1079, 1659). Není věci dráhy, aby dokazovala, že škoda nastala z pří-

čin zprošťujících ji viny, nýbrž předpokládá se, že z okolností těch vzejítí mohla (rozh. č. 11702 Sb. n. s.). Na žalobci tedy bylo, aby dokázal, že škoda nemohla vzniknouti z nebezpečí spojeného s dopravou v otevřeném voze, nebo že vznikla z jednání neb opominutí, jež se přičítá příkazům nebo zákazům daným dráze, ať již zvláštními nařízeními, nebo všeobecnou péčí řádného obchodníka, a která je v příčinné souvislosti se způsobenou škodou (rozh. č. 11702 Sb. n. s.), aneb že vznikla způsobem jiným. Nestačí však vyvracetí zákonnou domněnku domněnkou jinou, nýbrž třeba podati přesný přímý důkaz (Trnka č. 274, 1659, rozh. č. 1549, 2051 Sb. n. s.). I kdyby žalobce byl řádně tvrdil a dokázal, že stěhovací vůz byl bezvadný, a dovozoval z toho, že vznik požáru jiskřením nebyl možný, nebyl by podle názoru odvolacího soudu takový čistě negativní, příčinu požáru nevysvětlující důkaz, stačil k vyvrácení pozitivní zákonné domněnky. Dráha by pak odpovídala za nevysvětlenou a neprokázanou příčinu škody, i kdyby ji žádná vina za její vznik nestihala, přes to, že má pro sebe zákonnou domněnku o vzniku škody z příčiny dopravy v otevřeném voze. Nutno uvážiti, že nebezpečí, jemuž je vydáno zboží takto dopravované, není jen v jiskření, že je tu možnost neopatrných činů třetích osob atd. Dráha nemá povinnost dokazovati, že a v kterém druhu nebezpečí dopravy v otevřeném voze má škoda v jednotlivém případě svůj vznik, tedy sama dokazovati svou nevinu. Nestačil by proto pouhý důkaz bezvadného obalu sám k vyvrácení zákonné domněnky bez pozitivního důkazu vzniku ohně, nesouvisícího s dopravou v otevřeném voze, neboť i kdyby se byl takovýto důkaz přes svou obtížnost zdařil, není tím již nabídnut ani podán striktní důkaz, že při bezvadném stavu stěhovacího vozu požár z příčiny jeho dopravy v otevřeném voze vzniknouti nemohl. Odvolatel staví tu domněnku na roveň důkazu. A při tom ani bezvadný stav vozu, ani nemožnost vzniku ohně z důvodu bezvadného stavu v prvé stolici řádně netvrdil ani nedokazoval. O stavu nábytkového vozu tvrdil pouze v řízení před prvním soudem, že to byl vůz zánovní, zhotovený roku 1918 a podrobený roku 1926 generální opravě, takže není možno, aby jeho stěny nepřiléhaly, že střecha byla kovová a že mimo to měla povlak impregnovaný k zamezení požáru a vlhkosti. Přihlízí-li se však k výsledkům provedených důkazů, nelze míti za zjištěno, že tu byl bezvadný, proniknutý jiskry vylučující stav nábytkového vozu. Skutkový závěr prvního soudu, že stav vozu byl dobrý, že však nevyučoval, aby tu a tam byla nějaké štěrbinka, jest jen logickým důsledkem stavu vozu vylíčeného i těmi svědky, jichž se odvolatel dovolává, a nezdaru přesného, pozitivního důkazu o tom, že vůz přes dlouholeté upotřebení činil pro svou úplnou bezvadnost nemožným vniknutí jiskry. Stav dobrý není stav bezvadný, zejména nedokáže-li se, že při dobrém stavu je nemožné, aby tu byla štěrbina, jíž by tu mohla jiskra prolétnouti. Také právní posouzení prvního soudu co do zákonné domněnky § 2 je správné, neboť žalobce onu domněnku nevyvrátil a platí tudíž, že požár vznikl z nebezpečí, za něž není dráha podle § 1, písm. a),

čl. 28 odpovědná. Platí proto, že v souzeném případě vzešla škoda z nebezpečí přepravy nábytkového vozu v otevřeném voze.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle ustanovení čl. 28 § 1 M. Ú. Z. neručí železnice za škodu na přepravovaném zboží vzniklou z příčin v § 1, písm. a)—g) uvedených a podle čl. 28 § 2 M. Ú. Z., mohla-li podle okolností případu vzniknouti škoda z jedné nebo z několika příčin pod písm. a) až g) v § 1 uvedených, platí pro železnice domněnka, že z nich vznikla, nedokáže-li oprávněný příkazce opak.

Podle toho bylo tedy na žalobkyni, aby tuto zákonnou domněnku, že škoda vznikla z příčin zprošťujících dráhu viny, vyvrátila a aby tudíž dokázala, že z nebezpečí souvisícího s přepravou v otevřených vozech [§ 1, písm. a)] škoda vzejítí nemohla a také nevznikla, nebo že se dráha dopustila zavinení, které bylo příčinou škody, takže k oné zákonem stanovené domněnce přihlížeti nelze. Nestačí, aby poškozený dokázal nějaké při přepravě se přihodivší zavinení dráhy nebo jejích lidí, nýbrž je třeba ještě dokázati příčinnou souvislost tvrzeného zavinení a vzniklé škody. Obsáhlé vývody dovolání, jimiž se snaží dovolatelka doličiti, že v souzeném případě byla nižšími soudy nesprávně posouzena otázka, koho stihá důkazní břemeno, nejsou oprávněné, any přezírají, že uvedené zákonné ustanovení neukládá dráze důkaz, že škoda nastala z příčin zprošťujících ji viny, nýbrž že se spokojuje s domněnkou, že škoda z okolností těch vzejítí mohla, čímž nastává přesun důkazního břemene co do vyvrácení této domněnky po případě co do důkazu o vině dráhy, na toho, kdo se na dráze domáhá náhrady škody (§ 2 čl. 28 M. Ú. Z.) (srov. v tom smyslu rozh. č. 11703, 11510 a 3053 Sb. n. s., kde šlo sice o předpisy železničního dopravního řádu, jež však souhlasí s dotčenými předpisy M. Ú. Z. a ž. p. ř.).

Nábytkový vůz byl v souzeném případě dopravován na otevřeném vagoně a tím byl vylán nebezpečí ohně jiskřením. Právem se tedy žalovaná dráha dovolávala domněnky stanovené v § 1, písm. a), čl. 28 M. Ú. Z. a bylo na žalobkyni, aby domněnku tu vyvrátila, neb aby podle § 2 čl. 28 M. Ú. Z. dokázala, že škoda vzešla zavinením dráhy a že proto k domněnce té přihlížeti nelze. Tento důkaz, jak správně vložily nižší soudy, žalobkyně nepodala a jsou proto bezvýznamné další výtky dovolání s hlediska dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení, že prý »otázka zavinení resp. spoluzavinení žalované dráhy jest příliš evidentní a že napadený rozsudek neprávem nevidí v zjištěném skutkovém stavu porušení péče řádného obchodníka žalované dráhy podle čl. 282 obch. zák.«.

Čís. 16698.

Třebaže bylo straně doručeno zároveň několik samostatných usnesení v jedné obálce, není tím dotčena délka lhůty k podání rekursu do jednotlivých usnesení.

Obmeškaly předražitel není oprávněn k rekursu do rozvrhového usnesení, kterým nebyl schodek určen, nýbrž toliko převzat z pravoplatného usnesení o určení schodku.

(Rozh. ze dne 9. února 1938, R II 625/37.)

Dne 10. září 1934 byl k exekučně vydražené nemovitosti udělen příklep Josefu S. Usnesením ze dne 26. října 1934 zrušil první soud tento příklep a udělil příklep nezletilým Stanislavu, Václavu a Oldřichu S., jako předražitelům, a poněvadž nesplnili dražebních podmínek, byla usnesením ze dne 1. května 1935 povolena na jejich náklady a nebezpečí opětne dražba. Dům byl potom dne 22. února 1937 vydražen Spořitelnou města R. Usnesením ze dne 9. dubna 1939 stanovil první soud schodek a útraty relicitační, které povstaly obmeškáním předražitelů, nezletilých Stanislava, Václava a Oldřicha S., a vydal pak usnesení o rozvrhu nejvyššího podání a schodku ze dne 4. května 1937. Jménem nezletilých Stanislava, Václava a Oldřicha S. vystupoval do té doby u soudu jejich strýc Alois S., mlynář ve V. Dne 9. července 1937 oznámil otec oněch dětí Ludvík S., že jeho bratr Alois S. nebyl opatrovníkem nezletilých dětí Stanislava, Václava a Oldřicha S., že jejich zákonným zástupcem jest on Ludvík S. jako jejich otec, a navrhl, aby počínajíc usnesením o předražkovém příklepu ze dne 26. října 1934 byla všechna usnesení doručena do rukou jeho právního zástupce Dr. Karla H., advokáta ve V. Soud tomuto návrhu vyhověl a dne 15. července 1937 bylo Dr. Karlu H. pod jednou zásilkou doručeno 22 usnesení v této exekuční věci. Dne 5. srpna 1937 podal Ludvík S. jako otec nezletilých Stanislava, Václava a Oldřicha S. rekurs proti shora uvedeným čtyřem usnesením ze dne 26. října 1934, 1. května 1935, 9. dubna 1937 a 4. května 1937, rekursní soud rekurs ten věcně vyřídil, a počínajíc usnesením ze dne 26. října 1934, zrušil celé další řízení pro zmatečnost podle § 477 č. 5 c. ř. s. a obnovil stav před 21. zářím 1934, a to proto, že Alois S. nebyl oprávněn vystupovati u soudu ve funkci opatrovníka nezletilých Stanislava, Václava a Oldřicha S., jejichž zákonným zástupcem byl toliko jejich otec Ludvík S.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Spořitelny města R. zrušil napadené usnesení a odmítl rekurs nezletilých Stanislava, Václava a Oldřicha S. proti usnesením prvního soudu ze dne 26. října 1934, 1. května 1935, 9. dubna 1937 a 4. května 1937, č. j. E 649/33 — 25, 33, 74 a 79.

D ů v o d y:

Dovolací stěžovatelka Spořitelna města R. právem vytýká, že rekurs proti prvním třem usnesením byl opožděný. Jsou to usnesení ze dne 26. října 1934, č. ř. 25 o udělení příklepu předražitelům, ze dne 1. května 1935 č. ř. 33 o povolení opětne dražby, a ze dne 9. dubna 1931 č. ř. 74 o určení schodku a útrat opětne dražby. Proti těmto usnesením se osmidenní lhůta rekursní končila dne 23. července 1937, ježto podle § 225, odst. 2, c. ř. s. nemají zde soudní prázdniny vlivu. Proti rozvrhovému usnesení ze dne 4. května 1937 č. ř. 79 se sice rekursní lhůta končila až po soudních prázdninách dne 8. září 1937, avšak názor rekursního soudu, že tuto delší lhůtu rekursní jest počítati i u prvních tří usnesení, protože všechna usnesení byla právnímu zástupci Ludvíka S. doručena současně, je mylný a poukaz na rozh. č. 10066 Sb. n. s. nevhodný, neboť v rozhodnutí tím bylo vysloveno, že rozhodli procesní soud tímž rozsudkem o několika sporech, z nichž některé byly feriálními, jiné neferiálními, jest lhůtu k oprávněnému prostředku posuzovati podle sporů neferiálních. V souzeném případě nejde však o jednotné usnesení, nýbrž o usnesení různá. Každé z nich bylo vydáno v jiné době a samostatně a nemůže míti proto pouze zevní okolnost, že byla doručena současně a třeba i v jedné obálce, vliv na běh rekursních lhůt. Bylo proto rekurs, pokud směřuje proti těmto usnesením, odmítnouti jako opožděný.

Rekurs obmeškálých předražitelů, pokud směřuje proti rozvrhovému usnesení ze dne 4. května 1937, byl hledíc na to, že nejde o věc feriální, podán včas, avšak stěžovatelé nejsou k němu oprávněni, což dovolací stěžovatelka vytýká. Rekurs proti nějakému usnesení může podati jenom ten, jehož zájmy byly usnesením tím nějak dotčeny. Obmeškál předražitelé mají zájem toliko na schodku, za nějž podle § 155 ex. ř. ručí; schodek ten byl stanoven pravoplatným usnesením ze dne 9. dubna 1937 a byl z něho toliko převzat do uvedeného rozvrhového usnesení, které tedy neobsahuje nic nového, co by se týkalo obmeškálých vydražitelů. Bylo proto rekurs v té příčině odmítnouti jako nepřipustný.

Čís. 16699.

Porad práva (příslušnost krajského soudu civilního v Praze podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n.) pro nárok na náhradu škody způsobené podle tvrzení žaloby zaviněním státních úřadů.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, R I 1351/37.)

Žalobce se na Československém státě domáhá žalobou podanou u krajského soudu civilního v Praze zaplacení 255.810 Kč s přísl., tvrdě, že jako nezletilec byl vlastníkem předválečné rakouské 4% březnové

renty v nominální hodnotě 180.000 Kč, že ony renty byly v době převratu na území Rakouského státu ve Vídni v depositní bance a tam i zůstaly, ježto převod cenných papírů byl tehdy zakázán. Když byl nařízen soupis všech cenností, přihlásil žalobcův otec dotčené dluhopisy na předepsaných tiskopisech a odevzdal je do úřední úschovy úředního místa Č. banky v P., o čemž obdržel stvrzenku řečené banky. V Rakousku žalobcův otec v předepsané lhůtě protestoval se všemi požadovanými doklady proti jejich rakouskému označení a žádal o vrácení dluhopisu na území Československého státu. Omylem depositní banky ve Vídni se však prý stalo, že byly žalobcovu otci zaslány jiné renty v nominální hodnotě 504.000 K, patříci však jiným osobám. Tyto renty ovšem žalobcův otec v Rakousku neprotestoval. Po vysvětlení věci vrátilo čs. ministerstvo financí právě dotčené renty zpět do Rakouska a tam případdy majitelům v italském bloku. Poté žádal žalobcův otec čs. ministerstvo financí za reklamaci oněch rent, avšak to žádosti nevyhovělo, prohlásivši, že renty v Rakousku reklamovati nebude, a aby mohlo zbaviti žalobce rent, prohlásilo žalobcova otce společně s Rakouskem za rakouského příslušníka, kterýmžto jednáním byla žalobci způsobena škoda v žalobě blíže rozvedená. Jednání ministerstva financí, jímž odmítlo reklamaci rent v Rakousku, odporuje usnesení reparační komise ze dne 22. srpna 1922, č. 2116. Proti žalobě namítl žalovaný stát nepřipustnost pořadu práva. Soud první stolice zamítl onu námítku. Důvod y: Žalobce se domáhá náhrady škody způsobené mu státem resp. jeho orgány (ministerstvem financí) tím, že 1. nevyměnil renty v nominální hodnotě 180.000 K resp. že je z území rakouského státu nereklamoval, ač podle usnesení reparační komise k tomu byl povinen, 2. že prohlásil protiprávně žalobcova otce za rakouského státního příslušníka za tím účelem, aby renty by nemusil reklamovati. Tvrdí tedy žalobce subjektivní právo plynoucí pro něho z objektivního předpisu, a to subjektivní právo veřejné, neboť nemůže býti pochyb, že rozhodnutí reparační komise je předpisem práva veřejného, a nemůže tedy býti ani subjektivní právo z ní vyvozované jiné povahy než uvedená norma sama. Jest ovšem pochybné, zda rozhodnutí reparační komise může býti vůbec pramenem práva a zejména zda z takového rozhodnutí může kdo pro sebe vyvozovati subjektivní právo. Avšak to jest již otázkou materiálního posouzení, jímž se soud při posuzování přípustnosti pořadu právního nemusil zabývati. Na veřejnoprávní povaze tvrzeného nároku nemění pak nic ani to, že se žalobce domáhá nikoliv honorování renty resp. její výměny za náhradní renty československé, jak to činil v řízení správním, nýbrž náhrady škody z nesplnění povinnosti uložené zákonem ministerstvu, neboť pohledávání této náhrady nemůže opět míti jinou povahu, než jaká je povaha porušení, z něhož vzniká (Pražák: Spory o příslušnost I., str. 120). Za toho stavu věci se otázka přípustnosti pořadu práva omezuje na otázku, zda souzený případ lze podřaditi pod ustanovení zákona č. 4/1918 Sb. z. a n., jímž do kompetence řádných soudů resp. krajského soudu v Praze byly vřaděny i nároky

proti státu a zemím, pokud rozhodovati o nich nepřisluší nejvyššímu správnímu soudu podle § 2 č. 6 zák. č. 3/1918 Sb. z. a n. Vyjadřuje se to souhlasně s názorem bývalého správního soudu rakouského tak, že pod ustanovení právě řečeného § patří ony veřejné nároky proti státu a zemím, o nichž správní úřad rozhodl »judikujícím způsobem«, tedy vrchnostenskými akty veřejné správy, které autoritativně zakládají nebo mění právní poměr občanů, kdežto pod ustanovení zákona č. 4/1918 Sb. z. a n. patří případy, kdy se úřad o nároku proti státu a zemím vyslovil pouze jako strana (Hoetzel, »Správní právo«, str. 401). Ze spisů ministerstva financí zjistil soud, že žádost žalobce byla ministerstvem financí vyřízena tak, že ministerstvo nevyhovělo žalobcově žádosti, aby bylo u rakouských úřadů zakročeno ve věci protestovaných rakouských rent, t. j. aby ony renty byly reklamovány z rakouského spolkového ministerstva financí ve smyslu rozhodnutí reparační komise pro československý rentový blok, a odůvodnilo to tím, že v československém právním řádě není předpisu, z něhož by bylo lze vyvoditi právní nárok na požadované zakročení. V právě uvedeném vyřízení ministerstva financí nelze spatřovati vrchnostenský akt (»rozhodnutí a opatření« ve smyslu § 2 zák. o správním soudě č. 36/1876 ř. z.) a tedy projev veřejné správy, jenž by autoritativně, judikujícím způsobem, upravoval nebo zakládal právní poměry žalobcovy, takže by projev ten byl schopen nabyti právní moci a že stát resp. jeho orgán (ministerstvo financí) byl v uvedeném poměru žalobci právně nadřazen. Vždyť žalobce mohl nedbati onoho rozhodnutí a vyžádati si resp. reklamovati po případě protestovati renty v Rakousku sám, což konečně žalobce podle svého tvrzení také učinil. Co do rozhodnutí rakouských úřadů se ovšem žalobce nemůže domáhati nápravy žalobou. Jde tu tedy spíše o pouhé prohlášení ministerstva financí, jímž uvědomilo žalobce, že není povinné reklamovati sporné dluhopisy. Jde tu tedy o pouhé prohlášení strany, což plyne již také ze vzájemného poměru stran, kde stát vystupoval jako domnělý dlužník proti žalobci-věřiteli, byť i dlužník veřejného práva. Chybí tu tedy moment právní nerovnosti, jenž je příznačným pro vrchnostenské akty. Soud neshledal proto důvodu, proč by podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n. upíral žalobnímu nároku pořad práva. Pokud žalobce opírá žalobní nárok o to, že ministerstvo financí neprávem prohlásilo žalobce resp. jeho otce za rakouského státního příslušníka, šlo by o akt absolutně zmatečný (paakt), neboť by o státním občanství žalobcově rozhodoval úřad naprosto nepřislušný a jeho výrok v tom směru není a nemohl býti závazný ani pro úřad, ani pro stranu, tím méně ovšem může rozhodnutí takové podléhati ať kognici soudů řádných či soudu správního. Pokud se žalovaný dovolává toho, že předpisy upravující převzetí státního nezajištěného dluhu jsou výhradně předpisy práva veřejného a že příslušnost řádných soudů nebyla těmito předpisy výslovně stanovena, zapomíná, že se souzenou žalobou žalobce nedomáhá převzetí dluhopisů státem, nýbrž že žaluje na náhradu škody, jež mu bylo podle tvrzení způsobena nesprávným postu-

pem při provádění uvedených předpisů. Stejně je tomu tak, pokud žalovaný tvrdí, že v případě, o němž jde, rozhodovaly již postupem stolic úřady správní, a že jde o věc rozsouzenou. Není dosti dobře možno mluvit o věci rozsouzené, o věci správní ve vztahu k řádným soudům, neboť přípuštění této námitky by znamenalo omezení volnosti posouditi (a contrario rozsuzovati) otázky, jež mají vliv na jeho rozhodnutí, třebaš by patřily do oboru práva vlastnického. Rekursní soud vyhovuje námitce nepřípustnosti pořadu práva, odmítá žalobu. **Důvody:** Prvý soud přehlédl, že tu není předpokladu zákona č. 4/1918 Sb. z. a n. již podle svého doslovu tehdy, když o věci přísluší rozhodovati nejvyššímu správnímu soudu, tudíž, když pravoplatně bylo vysloveno nálezem nejvyššího správního soudu, že věc přísluší před nejvyšší správní soud, jako je tomu v souzeném případě. Nejvyšší správní soud v Praze nálezem ze dne 6. února 1936, č. j. 10322/36, zamítl průbezdůvodnost stížnost Josefa L. (žalobce) na rozhodnutí ministerstva financí ze dne 17. června 1932, č. 26464/32-II-B/46, o předválečných rentách. V důvodech nálezu se pak zabýval meritem této věci, čímž zároveň uznal, že žalobcova stížnost na nejvyšší správní soud byla přípustná a že správní úřady rozhodovaly ve věci judikátně jako nositel pravomoci vrchnostenské. K tomu názoru se připojuje i rekursní soud, neboť je zřejmé, že úřad tu nevystupoval jako koordinovaný žalobci, nýbrž svým výrokem judikátně upravil práva strany, jednáje v mezích své kompetence, která mu byla přidělena zákonem jako orgánu finanční správy. Není tu tedy pořad práva přípustný.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Žalobce se na Československém státě domáhá nároku na náhradu škody, která prý mu vzešla zavinením státních úřadů. Aníž je třeba zatím přihlížeti k tomu, z čeho žalobce takové zavinení vyvozuje a v čem shledává jejich nesprávný postup, sluší uznati, že takový náhradní nárok, o němž jde, je svou povahou nárokem soukromoprávním, o němž rozhodovati náleží řádným soudům, neboť nebylo ani tvrzeno, že by tomu v souzeném případě bránilo nějaké ustanovení zvláštní, jež by rozhodnutí o takto opřeném nároku na náhradu škody ukládalo úřadům správním. Nález nejvyššího správního soudu ze dne 6. února 1936, č. 10322/36, na němž poukazuje jak žalobce, tak i rekursní soud, nepadá zde na váhu, protože v něm nejvyšší správní soud nerozhodoval o nároku na náhradu škody, který je předmětem souzeného sporu, nýbrž o žalobcově žádosti o vyplacení splatných úroků z předválečných rent jako rent po případě o vyřízení, kterého se ve správním řízení dostalo dotčené žádosti u ministerstva financí. Ani uvedené ministerstvo, ani nejvyšší správní soud nerozhodovaly tehdy o nároku na náhradu škody s hlediska skutkových okolností, z nichž žalobce v žalobě a v souzeném sporu nárok ten vyvozuje.

Čís. 16700.

Společenstva výrobní a hospodářská (zák. č. 70/1873 ř. z.).

Ti, kteří byli zvoleni na valné hromadě společenstva členy představenstva a dozorcí rady a zapsáni do rejstříku společenstev, jsou podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. účastníky řízení, týkajícího se zrušení valné hromady a výmazu jejich funkcí z rejstříku, a jsou oprávněni podávati v té příčině vlastním jménem opravné prostředky.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, R I 1501/37.)

Na valné hromadě stavebního družstva »P.«, zapsaného společenstva s ručením omezeným v H. K., konané dne 21. února 1936, byli Čeněk B., Karel B., Jindřich H., Václav I., Josef T. a ing Bohumil V. zvoleni za členy představenstva resp. dozorcí rady řečeného společenstva a zapsáni do společenstevního rejstříku. Na rekurs členů dřívějšího představenstva rekursní soud zrušil uvedenou valnou hromadu, prohlásil, že se usnesení na ní učiněná neberou na vědomí, a nařídil, aby byly po právní moci zrušujícího usnesení vymazány zápisy v rejstříku společenstev, provedené podle výsledků zrušené valné hromady, a aby byla svolána nová valná hromada. Proti tomuto usnesení podali výše jmenovaní funkcionáři dovolací rekurs, jež rekursní soud odmítl proto, že stěžovatelé nejsou účastníky řízení a že tudíž nejsou oprávněni k rekursu.

Nejvyšší soud přijal dovolací rekurs stěžovatelů na soud a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Stěžovatelé odporují usnesení rekursního soudu, pokud jejich revisní rekurs, podaný proti usnesení vrchního soudu v P. ze dne 30. září 1937, č. j. R VII 780/37-1, byl odmítnut pro nezákonnost, majíce za to, že rekursní soud neprávem jim upírá oprávnění k stížnosti, poněvadž jako zvolení členové představenstva a dozorcí rady byli dotčeni ve svých právech a jako členové družstva mají zájem na tom, aby v družstvu zavládly spořádané poměry.

Rekurs jest odůvodněn, poněvadž stěžovatelé jest v řízení, o němž jde, pokládati za účastníky ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. Byliť jako členové družstva zvoleni na valné hromadě dne 21. února 1936 za funkcionáře a byli také, pokud byli zvoleni za členy představenstva, zapsáni do společenstevního rejstříku podle usnesení ze dne 25. února 1936 na základě opovědi, kterou ovšem podal oprávněný zástupce družstva vládní komisař Dr. František Š., kteroužto opověď zvolení členové představenstva, ohlašující provedení valné hromady a žádající o zápis do rejstříku, také podepsali. Zvolením funkcionářů a zápisem do rejstříku

vzešla zvoleným funkcionářům určitá práva podle §§ 4 až 12 stanov a §§ 15 až 18 druž. zák., a zároveň i povinnosti podle §§ 19 až 23 téhož zákona.

Bylo-li pak pořadem instančním usnesením rekursního soudu ze dne 30. září 1937 rozhodnuto, že se valná hromada ze dne 21. února 1936 zrušuje, že se usnesení na ní učiněná neberou na vědomí a že po právní moci mají být vymazány zápisy na jejím podkladě učiněné a vládní komisař má svolati novou valnou hromadu, byla tím přímo dotčena práva zvolených funkcionářů a nelze pochybovati o jejich právním zájmu, aby soud učinil rozhodnutí o tom, zda jsou platně zvoleni a zda mají nadále zůstatí zapsáni v rejstříku jako členové představenstva.

Přísluší jim proto jako účastníkům ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. právo vznéstí dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu ze dne 30. září 1937. Pokud rekursní soud vycházejí z jiného právního názoru, dovolací rekurs odmítl, neposoudil věc správně a bylo proto jeho odmítací usnesení změnití tak, že se dovolací rekurs na soud přijímá.

Čís. 16701.

Pojem nemajetnosti podle § 143 obč. zák.

Za nemajetného ve smyslu uvedeného ustanovení jest pokládati nejen toho, kdo nemůže své dítě vyživovati, t. j. kdo není s to, aby bez ohrožení své vlastní výživy plnil výživně, nebo kdo jest vůbec nezpůsobilý nebo nedostatečně způsobilý k výdělečné činnosti, ale i toho, kdo přes to, že je způsobilý k výdělku, živiti je nechce, t. j. kdo se splnění zákonné vyživovací povinnosti protiprávně vyhýbá, takže u něho nejsou ve skutečnosti po ruce prostředky k ukojení výživy dítěte a dítě jest pro nemajetnost a nedostatečnou výdělečnou způsobilost jeho matky vydáno nouzi.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, R I 1642/37.)

Srov. rozh. 2220, 9588 Sb. n. s.

Ježto se manželský otec nezletilého Otty R., narozeného dne 24. ledna 1932, po opuštění společné domácnosti nestaral ani o manželku ani o dítě, přes to, že mu bylo uloženo pravoplatným usnesením ze dne 29. října 1935 placení výživného na dítě 100 Kč měsíčně a že na něho byla vedena jak exekuce na svršky, tak exekuce na plat, a ježto i matka dítěte není s to, aby sama plnila se své strany výživné dítěti, navrhl kolísni opatrovník dítěte, aby bylo uloženo plnění výživného dítěti otcovskému dědovi Otta R., který jest vlastníkem výnosných nemovitostí. Soud první stolice uložil otcovskému dědovi placení výživného 100 Kč měsíčně ode dne podání návrhu do 1. prosince 1941. Rekursní soud zamítl návrh.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Není správný názor rekursního soudu, pokud nemajetností podle § 143 obč. zák. rozumí naprostou výdělečnou nezpůsobilost otcovu v tom smyslu, že zdravého, statného, práce schopného, třeba práce se štítícího a k výživě dítěte povinného otce nelze pokládati ve smyslu řečeného zákonného ustanovení za nemajetného. Vždyť pracovní způsobilost otcova sama o sobě neopatří dítěti ještě možnost výživy, nemůže-li nebo nechce-li jí otec využítí, neboť v tom případě je bez prostředků k výživě.

Rekursní soud neprávem dovolává se na podporu svého stanoviska rozh. č. 9588 Sb. n. s., kde bylo vymáháno výživné na dědovi s otcovské strany, ač otec k výživě především povinný, měl plat, přesahující existenční minimum, na nějž exekuce dosud vedena nebyla, a že proto bylo lze se nadíti, že exekuce bude výsledná. Nejvyšší soud v důvodech onoho rozhodnutí schválil výslovně i důvody rozhodnutí bývalého vídeňského nejvyššího soudu, uveřejněného ve sbírce Gl. U. nová řada č. 3452, souhlasil tedy v zásadě s tím, že vyživovací povinnost otcovského děda nastane i tam, kde možné prostředky otcovy z jakýchkoliv příčin nelze postihnouti pro zákonné účely (výživu nezletilcovu). S hlediska zřejmého účelu a úmyslu uvedeného zákonného předpisu a s hlediska jím chráněného zájmu dětí, jenž jest především rozhodující, vyplývá, že zákon má v § 143 obč. zák. pod pojmem »nemajetnosti« na mysli takový stav, za něhož nelze opatřití prostředky sloužící k úkoji vyživovací povinnosti dítěte, která jest tak nutková, že nesnese odkladu, ihned, t. j. v poměrně krátké době. Je proto za nemajetného ve smyslu § 143 obč. zák. pokládati nejen toho, kdo není s to, aby bez ohrožení své vlastní výživy platil výživně, neb jest vůbec k výdělku nezpůsobilý, anebo nedostatečně způsobilý, ale i toho, kdo se své zákonné vyživovací povinnosti protiprávně vyhýbá, takže prostředky u něho ve skutečnosti pro děti nejsou po ruce a jeho děti jsou proto při nemajetnosti a nedostatečné způsobilosti matčině k řádnému výdělku, vydány nouzi.

Podpůrná vyživovací povinnost stihá podle § 143 obč. zák. rodiče otcovy nejen tehdy, když otec děti své živiti nemůže, ale i tehdy, když je živiti nechce a splnění tohoto závazku svým chováním trvale maří a matka dítěte nemá sama dostatek prostředků k slušné výživě a zaopatření dítěte.

Když tedy nižší soudy zjistily, že otec dítěte je zdravý, statný, práce schopný, ale práce se štítící člověk, který si řádného a pravidelného výdělku nehledí a své zákonné vyživovací povinnosti na dítěte se zřejmě vyhýbá, a když i v příčině matky dítěte bylo prvním soudem zjištěno, že nemůže toho času opatřití si dosti prostředků, aby dítě uživila, neprávem měl rekursní soud za to, že pro nedostávající se »nemajetnost« otce dítěte ve smyslu § 143 obč. zák. nenastala podpůrná

vyživovací povinnost děda dítko Otto R. staršího. Napadené usnesení rekursního soudu odporuje tudíž zákonu a bylo proto obnoveno usnesení soudu stolice prvé.

Čís. 16702.

Jde o rozhodnutí v otázce příslušnosti (§ 528 c. ř. s. ve znění čl. I č. 5 zák. č. 251/1934, prodlouženého čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.), proti němuž není dalšího opravného prostředku, uložil-li soud druhé stolice prvému soudu, jež odmítl námitku započtení vzájemné pohledávky žalovaného pro nepřislušnost k rozhodnutí o ní, aby o vznesené námitce započtení jednal a o ní rozhodl, ježto jest k tomu příslušný.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, R I 39/38.)

Proti žalobě podané u okresního soudu v N. dne 29. října 1937, kterou se žalobce Dr. K., advokát v T., domáhá na žalovaném Dr. W. zaplacení 44.404 Kč 10 h s přísl. z důvodu různých zápůjček, namítl žalovaný k započtení vzájemnou pohledávku 34.899 Kč 80 h, kterážto pohledávka vznikla ze služebního poměru k žalobci v době, kdy byl u něho koncipientem. Soud prvé stolice odmítl samostatným usnesením námitku započtení. Rekursní soud k rekursu žalovaného uložil soudu prvé stolice, aby dále o věci jednal a znovu rozhodl o námitce započtení v rozsudku ve věci samé.

Nejvyšší soud odmítl žalobcův dovolací recurs.

Důvody:

Prvý soud odmítl usnesením námitku započtení, ježto vzájemná pohledávka, žalovaným k započtení namítaná, vznikla ze služebního poměru mezi stranami rozepře a je tedy k jednání a k rozhodnutí o této vzájemné pohledávce výhradně příslušný pracovní soud v T. Rekursní soud máje za to, že první soud je příslušný jednati o námitce kompenzace, zrušil napadené usnesení prvního soudu a uložil mu, aby v řízení pokračoval a o námitce rozhodl. Jde tu vlastně o změnující usnesení rekursního soudu, avšak přesto není dovolací recurs přípustný, ježto v podstatě jde o rozhodnutí soudu druhé stolice v otázce příslušnosti a rekursy proti takovým usnesením soudu druhé stolice nejsou přípustné (čl. I č. 5 zák. č. 251/1934, prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb. z. a n.).

Čís. 16703.

Při bezvýmínečném přihlášení se k dědictví zaniká dědicův dluh vůči pozůstalosti konsolidací již podáním dědické přihlášky.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, Rv I 2702/36.)

Žalobu, již se žalobce Rudolf H. jako zvláštní správce pozůstalosti po Arnoštu H. domáhal na žalovaném Ottovi H. zaplacení 255.168 Kč 90 h s přísl. zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Ze souhlasného přednesu obou stran a zejména z testamentu Arnošta H-a ze dne 7. března 1929 vyplývá, že valuta pocházející ze zápůjčky Arnoštem H-em u K-ské spořitelny sjednané, nebyla zůstavitelem žalovanému zapůjčena, nýbrž že ji zůstavitel daroval oběma svým synům Ottovi a Rudolfovi rovným dílem, při čemž Rudolf H. svou polovici přenechal Ottovi H-ovi jako zápůjčku se závazkem, že splatí tuto zápůjčku do šesti měsíců po smrti otcově. Co do částky jenom Rudolfem H-em zapůjčené, není tedy žalovaný na žádný způsob dlužníkem pozůstalosti. Žalovaný převzal však vůči svému otci povinnost zúrokovatí a umořovatí hypotekární zápůjčku K-ské spořitelny. Je tedy v souzeném sporu řešiti otázku, zda tento závazek žalovaného zanikl úmrtím Arnošta H. a nápadem dědictví následkem sloučení (§ 1445 obč. zák.), či zda zánik jeho závazku sloučením nastane teprve odevzdáním pozůstalosti. Podle pozůstalostních spisů, do nichž dovolací soud nahlédl, přihlásili se všichni dědicové k dědictví po Arnoštu H-ovi bezvýmínečně. Při bezvýmínečném přihlášení se k dědictví zaniká dluh dědicův vůči pozůstalosti již podáním dědické přihlášky (§ 547 obč. zák., srov. Klang, Komentář IV, str. 550, Hasenöhrl, Obligationsrecht 1890 II, str. 570). O § 167 nesp. pat., jehož se dovolatel dovolává, nelze opřítí opačný názor, poněvadž řečený paragraf upravuje pouze rozdělení pozůstalosti, o něž tu nejde. Nemůže tedy pozůstalost — a v souzeném případě jde pouze o žalobu pozůstalosti, zastoupené žalobcem, proti žalovanému spoludědici — žádati na žalovaném zaplacení úroků a umořovacích splátek na hypotekární pohledávku K-ské spořitelny, poněvadž závazek k zaplacení těchto úroků po případě splátek, pokud jej žalovaný svého času převzal vůči zůstaviteli, zanikl podle § 1445 obč. zák. sloučením (konfuzí).

Čís. 16704.

Neosvědčil-li vlastník věcí zabavených u dlužníka při výkonu exekuce svoje vlastnictví nepochybným způsobem, nemůže se domáhati na vymáhajícím věřiteli náhrady škody jen proto, že vymáhající věřitel (jeho zástupce) trval na výkonu zabavení.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, Rv II 153/47.)

Srov. rozh. č. 13059, 10336, 5963, 5936, 4632 Sb. n. s.

Dne 8. června 1936, t. j. v sobotu před svatodušními svátky dopoledne se dostavil Jindřich E., sollicitátor u právního zástupce vymáhá-

jičho věřitele, nyní žalovaného; s výkonným orgánem okresního soudu v Š. do obchodní místnosti v Š. k výkonu povolené mobilární exekuce pro pohledávku žalovaného proti povinnému Františku D. V obchodní místnosti, na níž byla umístěna firemní tabule, znějící na jméno povinného, a jež byla najata povinným jako oprávněným vykonávati tam řeznickou živnost, byli mezi jinými přítomni povinný František D., jež vysekával maso, a dále žalobcova manželka, jež inkasovala peníze. Výkonný orgán i intervenient byli upozorněni na to, že v místnosti se nalézající maso a uzeniny nepatří povinnému, nýbrž jeho bratru Josefu D., nyní žalobci, a že byly výkonnému orgánu a intervenientu předloženy stvrzenky o tom, že daň z masa zaplatil žalobce. Přes to však intervenient trval na zabavení masa a uzenin a po jejich zabavení exekučním orgánem bylo zabavené zboží uschováno v městských jatkách. Po přezkoušení údajů a důkazu o vlastnictví byla exekuce na uvedené věci zrušena. Tvrdě, že nemohl proto v sobotu, neděli a v pondělí prodávati, ačkoliv svoje vlastnictví dokázal, a že musil si zboží obstarati jinde a že zabavené zboží žalobci nebylo včas vráceno, takže oním jednáním utrpěl škodu, blíže v žalobě rozvedenou, domáhá se žalobce na žalovaném zaplacení 505 Kč 20 h s přísl. z důvodu náhrady škody. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud prohlásiv dovolání za přípustné pro zásadní význam rozhodnutí, uvedl v důvodech: Jde o to, zda lze mluvit o zavinění intervenienta, jež jménem žalovaného trval na zabavení dotčeného zboží. Odvolací soud má za to, že v souzené věci nelze nijak konstruovati takové zavinění, jež jest základem žalobního nároku. Podle § 353 ex. ř. mohou být zabaveny věci, jež jsou »v moci« povinného. Podle toho, co shora uvedeno, není pochybnosti, že (zabavené) zboží bylo »v moci« povinného a nikoli v moci žalobce Josefa D. Také instrukce pro výkonné orgány výslovně uvádí, že věci uložené ve zvláštní živnostenské místnosti, jsou v úchově (v moci) povinného, tím, že žalobce jako vymáhající věřitel svým intervenientem dal v oné obchodní místnosti zabavit tam se nalézající zboží, jednal jen v mezích svých práv. Vymáhající věřitel má však právo dosíci uspokojení z dlužníkovy majetku a vésti exekuci na dlužníkovy majetek, ovšem v mezích zákonem vyčleněných. Jest tudíž uvážiti, zda v souzené věci nebyly zvláštní poměry, z nichž intervenient seznať nebo musil seznať, že zboží, jsoucí v obchodní místnosti povinného, není vlastnictvím povinného, nýbrž majetkem žalobcovým, a zda proto musil upustiti od jeho zabavení po případě zda stíhá žalobce zavinění, když tím, že tak ne učinil, vznikla žalobci škoda. Především je tu přihlížeti k tomu, že v obchodní místnosti inkasovala žalobcova manželka peníze od zákazníků a že intervenientovi byly předloženy stvrzenky o zaplacení daně z masa Josefem D. (žalobcem). Podle názoru odvolacího soudu nestačí tyto skutečnosti, aby bylo lze mluvit o tom, že žalovaný musil jako vymáhající věřitel, zastoupený intervenientem, upustiti od výkonu exekuce, nýbrž že spíše celý stav věci — prodej v obchodní místnosti povinného, vysekávání masa povinným samým, příbuzenský poměr mezi povinným

a žalobcem, pak špatné majetkové poměry povinného — byl takový, že vymáhající věřitel mohl a musil míti podezření, zda snad ve shodě se žalobcem na újmu věřitelů Františka D. (povinného) není předstíráno, že v obchodní místnosti jsoucí zboží nenáleží povinnému, nýbrž žalobci. Za takového stavu věci jest zajisté vymáhajícímu věřiteli přiznati právo konati další šetření a přesvědčiti se o správnosti tvrzení učiněného mu o vlastnictví na věcech, které mají být nebo byly zabaveny a nelze na vymáhajícím věřiteli žádati, aby již přesto, že jest v obchodní místnosti manželka třetí osoby, a to bratra povinného, že inkasovala peníze a že vymáhajícímu věřiteli byly předloženy stvrzenky o zaplacení daně z masa třetí osobou, jež ostatně provozuje též řeznictví, upustil od pokračování v exekuci a od zabavení zboží. Totéž platí i tehdy, kdyby, jak bylo tvrzeno, při výkonu exekuce byla bývala předložena odběrní knížka jiného řezníka, neboť jak již uvedeno, ani to by nebylo stačilo, aby se mohlo mluvit o tom, že vymáhající věřitel překročil meze svých práv a že jest proto odpověden za škodu způsobenou třetí osobě zabavením věcí. V takovémto podezřelém případě, o jaký jde v souzené věci, má intervenient právo vyhraditi si přezkoumání správnosti tvrzení učiněného o vlastnictví k zabaveným věcem. Nelze tudíž pochybovati o tom, že žalovaný jako vymáhající věřitel po případě jako intervenient jednal jen v mezích svých práv, dal-li ono zboží zabavit (§ 253 ex. ř.) a dal-li zabavené předměty uschovati (§ 259 ex. ř.). Další otázkou jest, zda snad žalovaný jako vymáhající věřitel nebyl povinen ještě téhož dne, když se přesvědčil, že vlastnické právo na zabavených předmětech přísluší žalobci, zaříditi, aby bylo zboží vydáno žalobci, tudíž zda se snad nedopustil nějakého opominutí po vykonaném zabavení a uschování zboží, za které by byl odpovědným žalobci. I na tu otázku sluší odpověděti záporně. Především jest dbáti toho, že žalovaný nebyl ani nucen ihned uznati vlastnické právo žalobcovo, neboť mu za zjištěného stavu věci musí býti přiznáno právo provésti další šetření (viz rozh. č. 13059 Sb. n. s.), a že rozřešení takové pochybné otázky mohl beze všeho ponechatí sporu podle § 37 ex. ř. (viz rozh. č. 10336 Sb. n. s.). To, že dobrovolně upustil od pokračování v exekuci, nemůže mu býti na újmu. Žalovaný se ostatně snažil, zaříditi ještě v sobotu dne 8. června 1936, aby maso bylo vráceno žalobci, a nebylo jeho vinou, že to nebylo možné, ježto jatky nebyly otevřeny. Zrušil-li žalovaný ihned po svátcích exekuci stran zabaveného zboží, učinil tak co nejdříve, takže učinil vše, co mohlo býti na něm požadováno (viz rozh. č. 5936 Sb. n. s.), a tím, že zástupce žalovaného se ještě v sobotu před svátky snažil dosíci vydání masa, učinil více, než na něm právem mohlo býti žádáno. Jest také pochybné, zda by byla správa jatek vydala maso na pouhé oznámení vymáhajícího věřitele, tedy bez soudního příkazu, ježto přece šlo o soudní úschovu. Náš nejvyšší soud se zabýval opětovně otázkou tou a ve všech takových případech, podobných případu, o nějž jde, rozhodl, že vymáhající věřitel nemůže býti činěn odpovědným za škodu, vzniklou třetí osobě

zabavením jí patřících předmětů (viz rozh. č. 4632, 5963, 10336 a 13059 Sb. n. s.), při čemž v posledních dvou rozhodnutích jest ještě uvedeno, že tu takováto odpovědnost jest jen tehdy, kdyby třetí osoba dokázala, že vymáhající věřitel provedl zabavení v úmyslu, aby jí poškodil. To však nebylo v souzeném případě ani tvrzeno, ani dokázáno. Nepřísluší proto žalobci proti žalovanému nárok na náhradu zažalované škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že při exekčním zabavovacím úkonu provedeném v sobotu dne 8. června 1936 bylo sice osvědčováno oproti intervenientu, že zabavované maso je vlastnictvím žalobce a nikoliv povinného, že však osvědčení listinné ani svědecké nebylo takové, aby intervenient resp. žalovaný mohl nabýti ihned přesvědčení o žalobcově vlastnickém právu, že tedy jeho vlastnictví nebylo při exekčním úkonu samém n e p o c h y b n ě prokázáno a že žalovanému resp. jeho intervenientu příslušelo proto právo přezkoumati si ještě údaje a nabídnuté důkazy. Že se žalovaný při výkonu svého práva dopustil šikány dle § 1295, odst. 2, obč. zák., není již v dovolání uplatněno.

Pokud se dovolatel snaží dovoditi, že žalovaný po zabavení a uschování masa neučinil včas vše, čeho bylo třeba k vrácení zabaveného masa žalobci, a pokud tak usuzuje z toho, že žalovaný měl při nejmenším vydati žalobci potvrzení o souhlasu s vydáním uschovaného masa v jatkách po případě se zrušením exekuce, jest žalobci odvětit, že vydání potvrzení v prvé stolici neuplatňoval a že tedy jde o nedovolenou novotu v dovolacím řízení (§ 504, odst. 2, c. ř. s.). Ostatně by ani tím nebyl žalobcuv nárok dostatečně prokázán, poněvadž se žalobce ani nepokusil tvrditi ani dokázati, že by si podle takového potvrzení mohl ještě téhož dne odpoledne (v sobotu) dne 8. června 1936 obstarati u soudu potřebné usnesení a v jatkách vydání masa.

Čís. 16705.

Dovolená zaměstnanců (zák. č. 67/1925 Sb. z. a n.)

Ujednání úkolové (akordní) mzdy nečiní nemožným stanovení určité pracovní doby. I v takovémto případě jest podmínkou pro udělení placené dovolené, že zaměstnanec stále a správně zachovával pracovní dobu, stanovenou pracovní nebo služební smlouvou, a lze zaměstnanci odečísti od dovolené dobu, kterou bezdůvodně zanedbal před nastoupením dovolené v jednotlivém roce.

(Rozh. ze dne 11. února 1938; Rv I 2126/37.)

Žalobce, jenž byl u žalovaného Hospodářského družstva členů společenstva velkořezníků v P. zaměstnán nepřetržitě od roku 1928 jako řeznický dělník na jatkách za úkolovou (akordní) mzdu, domáhá se na žalovaném družstvu zaplacení 765 Kč 50 h s přísl. z důvodu náhrady za dovolenou v letech 1935 a 1936. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud prohlásil dovolání za přípustné pro zásadní význam rozhodnutí, v podstatě z těchto důvodů: Jest uvážiti, že žalobcova práce byla celoroční akordní prací a že tu nejde o sezonního nebo jiného zaměstnance ve smyslu § 5 zák. ze dne 3. dubna 1925, č. 67 Sb. z. a n. Hledíc na to nelze ani namítati, že dovolená nepatří žalobci proto, že zanedbal mnoho pracovních dnů a že si tímto samovolným vysazováním z práce dovolenou vybral, neboť o vysazování z práce nelze mluvit již proto, že jím jest rozuměti hromadné vysazování zaměstnanců z práce zaměstnavatelem se svolením zaměstnanců, a tomu v souzeném případě tak nebylo. Ježto jednorozhodnou dobu zaměstnání, rozhodující pro nároky na placenou dovolenou, jest počítati od počátku měsíce května a dovolená se udílí podle § 12 uved. zák. v období od 1. května do konce září mimo podniky sezonní, zejména zemědělské, a souzená žaloba byla podána až 20. října 1936, tedy po uplynutí uvedeného období, má odvolací soud za to, že jsou důvodné žalobcovy nároky na dovolenou za léta 1935 a 1936, které byly, jak je nesporné, za obě léta žalobcem také uplatněny, a že jeho nárok na dovolenou za rok 1936 není předčasný. Nebylo proto ani potřebí uvažovati o tom, zda žalobce, jak žalované družstvo namítalo, zanedbal mnoho pracovních dnů, zda nedodržel týdně 48hodinovou dobu pracovní, či zda konal nebo nekonal pohotovostní službu a inspekce, a z příkazu koho je konal.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Žalované družstvo předneslo v odvolacím řízení, že žalobce nedodržel určenou pracovní dobu 48 hodin týdně a že zanedbal určitý počet pracovních hodin, že akordní mzdy žalobcovy byly určeny smluvnými částkami za předpokladu, že žalobce bude řádně dodržovati týdně pracovní dobu, že žalobce každý týden bez svolení a proti příkazu žalovaného zaměstnavatele pracoval jen 3 až 4 dny, kdežto zbývající dny v týdnu nepracoval, a že tak zanedbal bez omluvy v roce 1935 24 pracovních dnů, v roce 1936 7 pracovních dnů, jež jest odečísti od doby dovolené, takže žalobce nemá ani proto nárok na dovolenou. Z toho již také plyne, že je bezdůvodná výtká dovolací odpovědi, že žalovaná neuplatnila v odvolacím řízení, že žalobce nedodržel týdně pracovní dobu.

Podle § 7 zák. č. 67/1925 Sb. z. a n. jest podmínkou zaměstnancova práva na placenou dovolenou, že zaměstnanec zachovával v období, jež

odůvodňuje jeho nárok na dovolenou, stále a správně pracovní dobu určenou pracovní smlouvou a podle § 8 téhož zákona lze odečísti zaměstnanci od dovolené v tom neb onom roce dobu, již bezdůvodně zanedbal před nastoupením dovolené v jednotlivém roce. Je proto nutnou podmínkou pro správné správní posouzení, aby byl zjištěn obsah služební smlouvy mezi stranami rozepře, zejména v té příčině, zda byla mezi nimi ujednána výslovně nebo konkludentně určitá doba pracovní.

Odvolačí soud sice provedl o námitkách žalovaného družstva i o okolnostech tvrzených žalobcem, »že ve služební smlouvě nebyla určena denní nebo týdenní pracovní doba, že žalobci bylo stejně jako ostatním dělníkům dovoleno, aby si zařídil takové směny, aby zákonů bylo vyhověno a řádný provoz nebyl rušen, že dny, po které nepracoval, byly nahrazeny tak zvanou pohotovostní a inspekční službou, již konal k příkazu a za souhlasu žalovaného družstva« — všechny důkazy vyjma výsledků stran, neučinil však o těchto skutečnostech ani o tom, zda a kolik pracovních dnů žalobce bezdůvodně zameškal bez řádné omluvy, žádných zjištění, poněvadž ony skutečnosti mylně pokládal za nezávažné proto, že žalobce měl akordní mzdu. Avšak tento způsob odměňování zaměstnanců nevyklučuje ještě ujednání určité pracovní doby. Byla-li však taková určitá pracovní doba smluvena, jest její zachování podle § 7 dotč. zák. předpokladem pro nárok na placenou dovolenou. Ježto věc pro doložené nedostatky není zralá k rozhodnutí (§ 35 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.), bylo se usnésti, jak ve výroku uvedeno.

Čís. 16706.

V zemědělském vyrovnacím řízení v době před účinností vládního nařízení č. 159/1937 Sb. z. a n., t. j. před 30. červnem 1937, byl vyrovnací dlužník povinen v návrhu na odklad exekučních úkonů podle § 9 a) vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. v doslovu vládního nařízení č. 259/1936 Sb. z. a n. tvrditi a osvědčiti podmínky uvedené v prvním odstavci § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. a nebylo na věřiteli, aby tvrdil a osvědčil, že tomu tak není.

Naproti tomu bylo věcí věřitele odporujícího odkladu exekučních úkonů, aby tvrdil a osvědčil okolnosti uvedené v odstavcích 2 a 3 § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n., vylučující ochranu vyrovnacího dlužníka.

(Rozh. plenárního senátu ze dne 14. února 1938, Pres. 1446/37.)

V rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 25. května 1937, Rv IV 208/37-2 byla vyslovena zásada, že není povinností vyrovnacího dlužníka, k jehož návrhu bylo zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, aby v návrhu na odklad exekučních úkonů podle § 9 a) vládního nařízení č. 76/1936

Sb. z. a n. ve znění vládního nařízení č. 259/1936 Sb. z. a n. osvědčil, že jsou u něho splněny podmínky uvedené v odstavci prvním a ž třetím zmíněného § 21, nýbrž že jest věcí věřitele namítati, že není uvedených podmínek.

Naproti tomu bylo vysloveno nejvyšším soudem v rozhodnutí ze dne 3. června 1937 R II 268/37-1, že, tvrdila-li vymáhající věřitelka ve svém rekursu proti usnesení vyrovnacího komisaře o odkladu exekučních úkonů, že dlužnice nesplnila povinnosti ve smyslu odstavce prvního uvedeného § 21, bylo na dlužnici navrhující tento odklad, aby tvrdila a dokázala, že podmínky tohoto odstavce prvního splnila a že hledíc k tomu, že tak neučinila, nebylo lze navržený odklad naříditi.

(Rozhodnutí R II 268/37-1 však neřešilo otázku tu s hlediska odstavce druhého a třetího řečeného § 21.)

Jeví se tudíž rozpor ve výkladu §§ 9 a) a 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. ve znění vládního nařízení č. 259/1936 Sb. z. a n.

První prezident nejvyššího soudu přikázal řešení této otázky zesílenému senátu, jenž se usnesl na právní větě v čele uvedené.

D ů v o d y:

Prvý odstavec § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. výslovně zakazuje vymáhání tam označených pohledávek, jestliže dlužník řádně platí splátky, k nimž je zavázán, počítajíc v to splátky podle vládního nařízení č. 250/1935 Sb. z. a n., dále náležité úroky s vedlejším plněním, jakož i dokud jsou řádně plněny ostatní závazky, které dlužník se zřetelem na pohledávku na sebe vzal. Naproti tomu podle odstavce druhého a třetího nepřisluší tato ochrana dlužníku, který o udržení hodnoty nemovitosti, na které je pohledávka zajištěna, náležitě nepečuje, zejména opomine ji pojistiti proti zkáze ohněm, anebo dokonce ji poškozujíc nebo jinak znehodnocujíc, anebo vůbec se svým majetkem nakládá tak povážlivým způsobem, že splnění pohledávky je zřejmě ohrožováno, nebo který peněžnímu ústavu jako věřiteli odepře dáti souhlas k převzetí pohledávky jiným věřitelům aneb odepře provést úkony, kterých je s jeho strany k takovému převzetí zapotřebí, ačkoliv nový úvěr mu má býti poskytnut za podmínek nezhoršených a věřitel se zavázal nésti výdaje s převzetím pohledávky nutně spojené.

V případě odstavce prvního zakládá tedy teprve splnění stanovené tam podmínky pro vyrovnacího dlužníka právo na poskytnutí ochrany. Naproti tomu okolnosti v odstavcích 2 a 3 uvedené vylučují ochranu a z ní plynoucí právo vyrovnacího dlužníka.

Podle §§ 76 a 178 c. ř. s. a § 129, odst. 2, o. s. p., jež ve smyslu § 188 konk. ř., § 78 vyr. ř. a § 3 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. obdobně platí i v zemědělském vyrovnacím řízení, má každá strana uvést všechny skutkové poměry a okolnosti k odůvodnění svých ná-

vřhů potřebné a své údaje osvědčiti po případě nabídnouti důkazy k zjištění jich nutné. Skutečnost zakládající nějaké právo musí dokázati ten, kdo toto právo uplatňuje, a skutečnosti, vylučující vznik nebo trvání uplatňovaného práva, musí dokázati strana, která odporuje uplatňovanému právu (srov. též předpis § 269 o. s. p.).

Podle toho musel vyrovnací dlužník, chtěl-li před 30. červnem 1937 dosíci ochrany podle odstavce prvního § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n., v návrhu na odklad exekučních úkonů podle § 9 a) tvrditi a osvědčiti, že povinnosti podle § 21 odst. 1. dotčeného vládního nařízení splnil, a nebylo lze ukládati věřiteli, aby dokazoval, že tomu tak není. Okolnosti uvedené v odstavci druhém a třetím § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. musel naopak tvrditi a osvědčiti věřitel, totiž, že dlužník si počíná tak, jak uvedeno v odstavci druhém a třetím § 21 dotčeného vládního nařízení.

Jest jen ještě připomenouti vzhledem k nové úpravě odstavce § 21 provedené článkem I. č. 2 vládního nařízení č. 150/37 Sb. z. a n., jímž bylo změněno dřívější ustanovení § 21, odst. 5, v doslovu čl. I. č. 5 vládního nařízení č. 259/36, že v době před 30. červnem 1937 nebylo lze naříditi odklad exekučních úkonů podle § 9 a) vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. v doslovu čl. I. č. 4 vládního nařízení č. 259/36 Sb. z. a n. v případech, kdy dlužník nebyl podle odstavců 1—3 § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. chráněn proti vymáhání pohledávky.

Čís. 16707.

Nájemce nepozbývá nároku na užívání najatých místností tím, že se do nich nenastěhoval, a pronájemce jest povinen mu dovoliti, aby užíval najatého bytu po dobu, po kterou zaplatil nájemné. Přenechal-li pronájemce užívání pronajaté místnosti jiné osobě, třebaš bezplatně, jest povinen nahraditi nájemci vzniklou škodu.

(Rozh. ze dne 15. února 1938, Rv I 2735/36.)

Srov. rozh. č. 15500 Sb. n. s.

Žalobce najal u žalované majitelky domu v červenci 1935 byt skládající se z 4 pokojů s příslušenstvím za nájemné 13.000 Kč ročně, splatné ve 4 splátkách v obvyklých termínech a s čtvrtletní výpovědí. V srpnu 1935 chtěl odstoupiti od sjednané smlouvy a zaplatiti žalované odškodnění, projevil-li se zrušením smlouvy souhlas. Ježto však žalovaná trvala na nájemní smlouvě, vypověděl žalobce byt k 1. lednu 1936 a zaplatil nájemné 3.250 Kč za čtvrtletí od 1. října 1935 do 31. prosince 1935. Do najatého bytu se však žalobce nenastěhoval. Poté žalovaná pronajala byt manželům S-ovým, kteří se svolením žalované v říjnu 1935

provedli potřebné opravy dotčeného bytu a počátkem listopadu 1935 se do něho nastěhovali, avšak výslovně bez úplaty do konce roku 1935. Teprve poté žádal žalobce žalovanou o vydání klíčů k uvedenému bytu. Ježto tomu žalovaná nevyhověla a žalobci odepřela dovoliti, aby žalobce najatých místností užíval do 31. prosince 1935, domáhá se žalobce na žalované vrácení nájemného za měsíce listopad a prosinec 1935. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Co do právního posouzení věci není tu podmínek § 1107 obč. zák., neboť nelze spatřovati překážku ve smyslu řečeného zákonného ustanovení v tom, že žalobce vypověděl nájemní smlouvu ještě před tím, než se do bytu nastěhoval, protože se byt jeho manželce nelíbil. Ani podle §§ 921 nebo 1168 obč. zák. nelze posuzovati případ, o němž jde, ježto k odstoupení od smlouvy nedošlo a předpis § 1168 obč. zák. jest omezen na smlouvy o dílo.

Žalobcův nárok jest však odůvodněn podle všeobecných předpisů o náhradě škody (§§ 1294, 1295 obč. zák.). Podle zjištění nižších soudů nechtěla žalovaná zrušiti nájemní smlouvu se žalobcem sjednanou, takže žalobce byl nucen vypovědět smlouvu čtvrtletně v říjnovém termínu 1935 a zaplatiti nájemné připadající na toto čtvrtletí (od 1. října 1935 do 31. prosince 1935). Podle § 1090 obč. zák. nabyt tím žalobce nároku na užívání najatého bytu do 31. prosince 1935 a toho nároku nepozbyl tím, že se do najatého bytu nenastěhoval. Dotčenému nároku žalobcovu odpovídal závazek žalované přenechatí žalobci najatý byt k užívání po dobu, za kterou nájemné zaplatil (§§ 1094, 1096 obč. zák.). Ten smluvní závazek porušila žalovaná tím, že přenechala užívání bytu, jež příslušelo v té době ještě žalobci, počínaje dnem 1. listopadu 1935, bez jeho svolení novému nájemníkovi; ježto jde o náhradu škody, kterou utrpěl žalobce, nemá významu, že žalovaná sama neobdržela od nového nájemníka nájemné za měsíc listopad a prosinec.

Pro uvedené porušení smluvní povinnosti, v jehož příčině se podle § 1298 obč. zák. nezprostila viny, jest žalovaná povinna nahraditi žalobci podle § 1323 obč. zák. škodu v penězích. Přisoudily-li nižší soudy žalobci částku nájemného připadající na měsíc listopadu a prosinec 1935, v nichž žalovaná přenechala byt, jehož užívání příslušelo žalobci, novému nájemníkovi, lze v této částce spatřovati odškodné podle stavu věci přiměřené (§ 273 c. ř. s.).

Čís. 16708.

Zmocněnec, který převzal vůči zaměstnanci závazek (příkaz), že podá za něho přihlášku o zvýšení dávek pensijního pojištění podle zák.

Civilní rozhodnutí XX.

č. 125/1931 Sb. z. a n., odpovídá podle § 1012 obč. zák. za škodu vzniklou zmocniteli nesplněním příkazu.

(Rozh. ze dne 15. února 1938, Rv I 2762/36.)

Srov. č. 14631 Sb. n. s.

Žalobce, který byl od 1. ledna 1898 až do konce roku 1932 zaměstnán jako šafář na panství C. v P. a od 1. ledna 1919 podléhal pojištění u Všeobecného pensijního ústavu v P. a byl též skutečně od té doby pojištěn, domáhá se na žalovaném správci uvedeného panství placení důchodu 164 Kč 29 h měsíčně, počínaje od 1. dubna 1933, z důvodu náhrady škody, ježto žalovaný opominul splnití převzatý slib, že věs (do 30. června 1932) ohlásí žalobcovu nepojištěnou služební dobu 21 let k započítání podle zák. č. 125/1931 Sb. z. a n., ač žalobce na jeho dotaz opětovně ubezpečil, že tak učinil. Proti žalobě namítl žalovaný co do důvodu zažalovaného nároku jen, že není pasivně oprávněn k žalobě, ježto žalobce byl sám povinen zaslati potřebnou přihlášku všeobecnému pensijnímu ústavu, že žalobce nepodepsal přihlášku, takže by žalovaný bez žalobcova podpisu ani sám nemohl zaslati přihlášku onomu ústavu, a že nepřevzal povinnost včas zaslati příslušnou přihlášku za žalobce. Nižší soudy uznaly co do částky 152 Kč měsíčně podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Žalovaný převzal závazek podati za žalobce přihlášku k pensijnímu pojištění. Tomu závazku žalovaný podle zjištění prvního soudu nedostál a opominul učiniti přihlášku, ač se ho žalobce několikrát před uplynutím lhůty k podání přihlášky dotazoval, zda přihlášku již dostal. Žalovaný si byl vědom důležitosti věci a na dotazy žalobce ujistil v té příčině, že tak učinil, a tvrdil, že vše je v pořádku. Když přes to závazku svému nedostál, jest tu opominutí, které je důvodem k náhradě škody (§ 1294 obč. zák.). O náhodu nejde. Spoluzavinění žalobcovo nebylo v první stolici namítáno a nelze je také v ničem sledovati. Žalobce se mohl spolehnouti na svého představeného, kterým žalovaným byl. U žalovaného jde o hrubé zavinění a nápadnou nedbalost a je proto povinen dáti žalobci plné dostiučinění (§ 1324 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nároky na započtení poloviny nepojištěné doby podle zákona č. 125/1931 Sb. z. a n. musí uplatnit pojištěnec sám. Bylo však nižšími soudy zjištěno, že žalovaný převzal závazek podati za žalobce přihlášku tu k pensijnímu pojištění. Podle toho došlo tedy mezi nimi k smlouvě zmocňovací (k příkazu) podle §§ 1002 a násl. obč. zák. a žalovaný jest podle § 1012 obč. zák. — nikoliv jako úředník zaměstnavatele —, povinen nahraditi zmocniteli (žalobci) škodu, kterou způsobil svým zaviněním.

Nehledíc k tomu, že spoluzavinění žalobcovo nebylo za řízení v první stolici namítáno, takže tu jde o novotu v dovolacím řízení nedovolenou (§§ 482, odst. 2, a 504, odst. 2 c. ř. s.), nebyla by námitka ta ani důvodná, když žalovaný nesplnil převzatý smluvní závazek.

Čís. 16709.

Lze vésti exekuci zabavením pohledávky, jež přísluší státu proti poštovní spořitelně na jeho účtě.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, R I 1517/37.)

Československý stát (železniční správa) byl pravoplatně odsouzen zaplatiti Karle N. 2.461 Kč 70 h s přísl. Přes to však, že byla finanční prokuratura v P. dopisem z 18. června 1937 vyzvána, aby do 24. června 1937 onu pohledávku zaplatila, nevyhověla výzvě k zaplacení. Navrhla proto vymáhající věřitelka Karla N., aby jí byla povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky příslušející povinnému Československému státu, a to krajskému soudu v L. proti poštovní spořitelně v Praze, č. š. 40133 na běžném účtě více nebo méně 5.000 Kč. Soud první stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Jde o vymození vykonatelné peněžité pohledávky proti státu zabavením pohledávky příslušící státu proti poštovní spořitelně.

Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (srov. č. 568, 1294, 2931, 1344, 5180, 7716, 13840 Sb. n. s.) nelze proti státu k vymození peněžních pohledávek vésti exekuci dříve, dokud vymáhající věřitel nežádal příslušné úřady o přikázání a výplatu dlužné částky, ledaže by mu příslušné státní orgány odepřely likvidaci nebo výplatu jeho pohledávky. Nejvyšší soud nemá důvodu, aby se v souzeném případě odchýlil od dosavadní judikatury v tom směru, a odkazuje proto na bližší odůvodnění v uvedených rozhodnutích. Vymáhající věřitelka v návrhu na povolení exekuce uvedla, že se obrátila na finanční prokuraturu o výplatu své útratové pohledávky nejdéle do 24. června 1937 a zaslala jí složenku. Nezaplátala-li finanční prokuratura ve lhůtě takto určené vykonatelnou pohledávku, ač byla podle § 18 služební instrukce pro finanční prokuratury vlád. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. úřadem příslušným k výplatě, nelze tomu rozuměti jinak, nežli že zaplacení odepřela, jak bylo bližze vyloženo v rozhodnutí č. 13840 Sb. n. s.

K vyvrácení právního názoru rekursního soudu, že tu jde vpravdě jen o různé pokladny téže právnické osoby (eráru), mezi kterými ne-

může býti řeči o vzájemných pohledávkách a dlužích, a že tu tedy nejde o pohledávku, která by příslušela státu proti jiné osobě, stačí odkázati na ustanovení § 3, odst. 2, zák. č. 143/1930 Sb. z. a n. o poštovní spořitelně, podle kterého jest poštovní spořitelna právnickou osobou. Pokud tedy má povinný, v souzeném případě stát, složenou hotovost u poštovní spořitelny, má stát proti poštovní spořitelně pohledávku na vyplacení této u ní složené hotovosti a může tato pohledávka státu proti poštovní spořitelně býti zabavena právě tak, jako by šlo o pohledávku proti kterékoliv jiné osobě třetí.

Čís. 16710.

Neplatnost zmocňovacího příkazu na případ zmocnitelovy smrti (mandatum mortis causa).

Ustanovení § 881 obč. zák. se týká jen právních jednání mezi živými a nejsou v něm upraveny příkazy na případ smrti.

Zůstavitelův příkaz daný jiné osobě, aby po jeho smrti naložila s pozůstalostním jměním určitým způsobem ve prospěch určité osoby (mandatum post mortem), je neplatné.

Předpokladem platnosti darování mezi živými jest, aby se odevzdání daru stalo ještě za dárceva života.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, Rv I 1156/36.)

Žalobkyně Božena R. se na žalované jako dědičce po zemřelém Čeněku K. domáhá vydání určitých vkladních knížek a cenných papírů, uvádějíc k odůvodnění žaloby, že Čeněk K. odevzdal Františce V. několik neděl před svou smrtí zapečetěnou obálku obsahující vkladní knížky a cenné papíry s podotknutím, aby pro případ, kdyby se s ním něco v sanatoriu, kam se šel léčit, stalo, odevzdala balíček žalobkyni. Obálka byla zapečetěna zůstavitel na ni vlastní rukou napsal »K odevzdání mojí sestře Roženě R., Čeněk K.«. Když se pak ze sanatoria asi 25. ledna 1933 vrátil, vrátila mu Františka V. dotčenou zapečetěnou obálku s uvedeným obsahem Čeněk K. poté odevzdal onen balíček své pokladní Elišce K. a žádal ji, aby balíček uschovala v psacím stole a aby jej pro případ, že by se s ním něco stalo, t. j. v případě úmrtí, dala žalobkyni. Eliška K. vyhověla tomuto rozkazu a uschovala balíček v psacím stole. Když pak Čeněk K. dne 19. února 1933 zemřel, odebrala se Eliška K. s dotčeným balíčkem k Františce V. a ta jej odevzdala podle zůstavitelova přání žalobkyni. Při projednávání pozůstalosti složila žalobkyně ony vkladní knížky a cenné papíry na výzvu soudního komisaře do soudního deposita, žalovaná však nechce uznati žalobkynin nárok k vkladním knížkám a cenným papírům, o něž jde, ačkoliv jí byly podle žalobkynina názoru pro případ smrti darovány po

případě odkázány. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud odvolatelka uchylujíc se od shora uvedeného přednesu v první stolici, tvrdí v odvolání, že zůstavitel přijav po svém návratu ze sanatoria ke konci ledna 1933 vzpomenuť balíček od Františky V., odevzdal jej poté s cennými papíry a vkladními knížkami Elišce K. s tím opětným příkazem, aby jej po jeho smrti vydala žalobkyni, že Čeněk K. dne 19. února 1933 zemřel a že Eliška K. dle jeho příkazu po jeho smrti odevzdala balíček s cennými papíry a vkladními knížkami žalující, jde o nedovolené novoty (§ 482, odst. 2, c. ř. s.), k nimž odvolací soud nemůže přihlížeti. Odvolatelka se na podkladě právě dotčeného odchylného nového přednesu snaží doložit, že šlo ve skutečnosti o darování mezi živými, ale zapomíná, že darování mezi živými na rozdíl od darování pro případ smrti předpokládá, že se odevzdání daru stalo skutečně ještě za zůstavitelova života, kdežto při darování mortis causa je předpokladem, že má býti dar splněn teprve po smrti. V souzeném případě podle žaloby přednesené v první stolici nedošlo ke skutečnému odevzdání balíčku Elišce K. v úmyslu darovacím, nýbrž šlo o odevzdání do úschovy. Takovýmto jednáním nemohlo ovšem býti ani založeno nějaké mandatum mortis causa, poněvadž chybí zde »předání«. Hledíc na to, že podle § 961 obč. zák. jsou schovatelovy povinnosti přesně ustanoveny a že podle § 319 obč. zák. není schovatel oprávněn sám o své újmě změnit právní důvod držby, byl stav věci až do zůstavitelovy smrti i podle žalobkynina přednesu ten, že Eliška K. byla pouhou schovatelkou, nikoliv mandatářkou. Avšak i kdyby per inconcessum šlo o jakési mandatum mortis causa, musila by tu Eliška K. býti činná jako něčí zmocněnkyně, a to buď zůstavitele neb žalobkyně. V prvním případě by šlo o zmocnění k darování, k němuž však je podle § 1008 obč. zák. třeba zvláštní plné moci, znějící právě na druh uvedeného právního jednání. Taková plná moc však jí dána nebyla a nebylo v první stolici ani tvrzeno, že byla dána. Poznámku zůstavitele na balíčku napsanou »K odevzdání mé sestře Boženě R...« nelze zřejmě pokládati za takovou plnou moc pro nedostatek náležitostí a hlavně pro neurčitost. V druhém případě by musila míti Eliška K. plnou moc od žalobkyně, třebas jen ústní. Ani to však nebylo v řízení před soudem první stolice tvrzeno. Jest tedy právní konstrukce mandatum post mortem v souzené věci pochybená.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V řízení před prvním soudem tvrdila žalobkyně, že jde o darování pro případ smrti, v odvolání však zaujala stanovisko, že šlo o darování mezi živými a o tak zvané »mandatum post mortem«, kterýžto názor hájí také v dovolacím spise. Pokud žalobkyně při tom vychází ze skutkového přednesu, který učinila v řízení před první stolicí, nejde

o nový nárok ani o změnu žaloby (§§ 482, odst. 1, a 483, odst. 3, c. ř. s.), poněvadž žalobkyně z téže skutkové podstaty vyvozuje toliko nárok právně jinak kvalifikovaný a odůvodňovaný s použitím jiné zásady právní, než která byla původně uplatněna v žalobě (srov. rozh. č. 15329 Sb. n. s.).

Jádro sporu je tedy v jeho právním posouzení. Obecný zákoník občanský ustanovuje v § 1022, že vztahuje-li se plná moc i na případ zmocnitelovy smrti, má zmocněnec právo a povinnost jednání dokončiti. Předmětem plné moci může sice býti také darování za podmínky v § 1008 vyčtených a podle § 1005 může zmocňovací smlouva býti uzavřena i ústně. V literatuře a praxi jest však sporno, zda lze dovoliti zmocnění na případ smrti zmocnitelovy (mandatum mortis causa), aby bylo učiněno darování. Platnost takového příkazu hájí Ehrenzweig ve svém pojednání: Die Schenkung auf den Todesfall, zejména v § 12: Der Auftrag auf den Todesfall, a v § 13 Ergebnisse (toto pojednání bylo uveřejněno v r. 1911 v II. díle: Festschrift zur Jahrhundertfeier des Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, na str. 624—685, a jsou v něm uvedena také příslušná rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského a další literatura). Podobného názoru jest Krasnopolski v Erbrecht, 1914 na str. 171 a Klang ve svém Komentáři k obč. zák. z r. 1934, II/1, str. 17 a další (k § 531), II/2, str. 230 a 231 (k § 881 č. 12) a str. 841 a 842 (k § 1022), který označuje § 1022 za dispositivní a řeší spornou otázku kladně s hlediska § 881 obč. zák. Ale Ehrenzweig sám přiznává obmyšlenému žalobu proti dědici jen tehdy, opírá-li se o platný, v předepsané formě zřízený odkaz (srov. str. 681 řečeného pojednání). Klang (Gschmitzer) pak připouští, že jeho řešení, vybudované na podkladě § 881 obč. zák., znamená obcházení formy jednání na případ smrti (II/2, str. 231). Rouček-Sedláček ve svém Komentáři k Československému obecnému zákoníku občanskému praví, že o. z. o. zásadně zamítá smluvní vázanost na případ smrti, a připouští jen dvě výjimky, a to ve smlouvě dědické, která je zvláštním případem smluv svatebních, a jako darování na případ smrti za předpokladů uvedených ve druhé větě § 956 (IV k § 956, str. 447). K § 881, str. 176 pod č. 6 výslovně zastává Sedláček názor, že ustanovení § 881 obč. zák. se týkají právních jednání mezi živými a že tudíž nejsou tam upraveny příkazy na případ smrti; takový příkaz jest odvolatelný, jde tudíž o pořízení na případ smrti a k platnosti takového příkazu se vyžaduje forma posledního pořízení.

Dovolací soud souhlasí s názorem právě uvedeným, a to také proto, že by se veškeré záruky, které zákon předepsal pro platnost posledních pořízení, staly illusorními, kdyby zůstavitel udělením plné moci mohl pro případ své smrti třetí osobu (»alter ego«) pověřiti tím, aby volně nakládala s pozůstalostním jměním. Ustanovení § 1022 obč. zák., že zmocněnec jest oprávněn a povinen jednání přivést ke konci i po smrti zmocnitelově, vztahuje-li se plná moc také na případ smrti, nelze roz-

uměti tak, že takto může zůstavitel uděliti neodvolatelnou plnou moc a obcházení zákonných předpisů o zachování formálních náležitostí při posledním pořízení (srov. rozhodnutí Glaser-Unger n. ř. č. 1208).

Že tu nešlo o darování mezi živými ve smyslu §§ 938 až 955 obč. zák., dovedl již správně napadený rozsudek, k jehož důvodům se dovolatelka odkazuje.

Čís. 16711.

Vzájemné nároky na náhradu škody, vzniklé ze střetnutí se provozů podrobených povinné odpovědnosti (§ 3, odst. 1, autom. zák. č. 162/1908 ř. z.), řídí se vždy podle obecného práva občanského (§ 3, odst. 3, uved. zák.), ať jde o škodu přímou, či o škodu nepřímou. Takovýmto nárokem jest i nárok vlastnice motorového vozidla, které sama řídila, proti dráze, vyvozovaný z usmrcení jejího ve vozidle spolujedoucího manžela (§ 1327 obč. zák.) při srážce s vlakem.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, Rv I 2369/36.)

Srov. rozh. č. 10034 Sb. n. s.

Dne 19. července 1934 se na křižovatce cesty vedoucí od B-L. k B-H. se železniční tratí vedoucí z P. do T. v kilometru 5.5 srazil osobní automobil řízený žalobkyní s motorovým vlakem a při srážce žalobkynin manžel František K. byl smrtelně zraněn a krátce potom zemřel. Tvrdíc, že usmrcením manžela, jenž byl obchodníkem, jí vznikla škoda, domáhá se na žalovaném Československém státě zaplacení 10.389 Kč 45 h, omezených na 6.648 Kč 35 h, a placení důchodu 1.500 Kč měsíčně. Soud prvního stolu uznal zčásti podle žaloby a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Především je řešiti otázku, zda jest v souzené věci užití zákona o odpovědnosti železnic, či se zřením na střetnutí se vlakem s motorovým vozidlem předpisů o náhradě škody podle občanského práva. Předpisy zákona č. 27/1869 a 142/1902 ř. z. a zákona č. 162/1908 ř. z. o odpovědnosti ze zákona se nevztahují na vzájemné nároky na náhradu z poškození povinných nebo jejich věcí, jež vzniknou z jedné a téže škodlivé události, a nerozlišuje se, zda událost ta vznikla z provozu motorového vozidla samého, nebo při setkání se provozů motorových vozidel navzájem nebo s provozem podniků, jež podléhají povinné odpovědnosti podle zák. č. 27/1869 ř. z. a č. 147/1902 ř. z. Nároky na náhradu škody se ve všech uvedených případech řídí podle obecného práva občanského. V souzeném případě jde o srážku železničního motorového vozu s automobilem, jež vedla ke smrti žalobkynina manžela Františka K. Ten nebyl ani řidičem, ani vlastníkem automobilu, v němž seděl, nýbrž vlastníci a řidičkou byla žalobkyně. Františka K. jest tudíž pokládati za »třetího«, jemuž byla způsobena škoda, totiž smrt ze střetnutí obou provozů, podrobených povinné odpověd-

nosti, totiž automobilu a železnice. František K. resp. jeho pozůstalí mohou se podle § 3 autom. zák. domáhati nároku na náhradu škody proti každému k náhradě povinnému podle toho zákona, který je podle povahy provozu toho, kdo jest žalován, rozhodující pro jeho povinnou odpovědnost. V souzené věci je to náhodou pozůstalá vdova usmrčené třetí osoby, které přísluší k usmrcení manžela nárok na náhradu škody podle § 1327 obč. zák., a domáhá se ho na dráze jedna a táž osoba, která byla vlastníci a řidičkou automobilu, který tu spolupůsobil. Tím však nepozbývá svého nároku na náhradu podle § 1327 obč. zák. a důkazní privilegium podle zákona o odpovědnosti železnice. Proto nelze posuzovati otázku náhradního nároku, o tu něž jde, pouze podle občanského práva. Odvolací soud zamítl zcela žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V souzeném případě jde o srážku automobilu, patřícího žalobkyni, s vlakem na nechráněném železničním přejezdu. Žalobkyně v době srážky automobil sama řídila. Žalobkyně se nedomáhá nároku na náhradu přímé škody, způsobené jí z jejího vlastního poranění nebo z poškozování jejího automobilu, nýbrž se domáhá náhrady nepřímé škody podle § 1327 obč. zák., která jí vzešla ze smrti jejího manžela důsledkem jeho smrtelného zranění při oné srážce, protože prý jí tím ušlo výživné a protože musila hraditi útraty manželova pohřbu.

Jde tedy o to, zda náhradní nárok žalobkyně, který výslovně opřela o ustanovení zákona o odpovědnosti železnic č. 27/1869 ř. z., jest posuzovati podle ustanovení posledního odstavce § 3 autom. zák., či podle ustanovení odst. 1 a 3 § 3 autom. zák. a tedy podle předpisů práva občanského.

Žalobkyni nelze při posuzování jejího uplatněného nároku pokládati za osobu třetí s hlediska § 3, odst. 4, autom. zák., neboť v době škodné události byla majitelkou a nemohla-li by jakožto majitelka a řidička auta uplatnit svůj přímý nárok z náhrady škody podle § 1 autom. zák. proti žalovanému vzhledem k ustanovení odst. 3 § 3 autom. zák., nýbrž jen podle práva občanského, nemůže tak činiti ani v příčině nároku na náhradu nepřímé škody s hlediska § 1327 obč. zák. V rozhodnutí č. 10034 Sb. n. s., na něž se pro stručnost odkazuje, bylo ostatně vyloženo, že ustanovení § 3 autom. zák. jest rozuměti tak, že se vzájemné nároky na náhradu škody, vzniklé ze střetnutí se provozů podrobených povinnému ručení, řídí podle obecného práva občanského. Pro posouzení domáhaného žalobního nároku proti žalované dráze nemají tudíž významu ustanovení zákona o odpovědnosti železnice č. 27/1869 ř. z., nýbrž předpisy práva občanského, a bylo proto na žalobkyni, aby tvrdila a dokázala zavinění žalované dráhy. V tom směru spatřovala žalobkyně v žalobě zavinění dráhy v tom, že u přejezdu nebylo výstraž-

ných tabulek, že vlak nedával výstražné znamení, aspoň že je nebylo slyšeti, a že na tak nebezpečném přejezdu nebyly zábrany.

Nižšími soudy bylo však zjištěno, že v souzeném případě jde o přejezd na místní dráze, že vlak dával výstražné znamení a že na přejezdu jsou výstražné tabulky umístěny.

Spatřuje-li žalobkyně v dovolání provinění dráhy už jen v tom, že přejezd nebyl opatřen závorami, ač prý jde o nebezpečný přejezd a ač dráha si toho byla vědoma, ana dala svolení ke stavbě silnice přes trať, až když okres T. jí dal ujištění, že jí odpovídá za všechny škody na přejezdu se sběhnuvší, tedy při tom přehlíží, že jde o místní dráhu. Povinnost dráhy, aby tam, kde toho vyžaduje bezpečnost obyvatelstva a majetku, učinila i taková bezpečnostní opatření, jež jí nebyla nařizována správními úřady, předpokládá v takovém případě, že dosavadní bezpečnostní opatření nedostačují ani tenkrát, jestliže osoby, jež utrpěly škodu, použily se své strany veškeré opatrnosti, jakou na nich podle § 1297 obč. zák. lze požadovati (srov. rozh. č. 11055 Sb. n. s.). V tom směru odvolací soud správně poukázal k tomu, že žalobkyně netvrdila, ani že dozorcí úřad nařídil dráze umístění závor, ani že se provozní poměry, zejména frekvence, na křižovatce od doby udělení koncese podstatně změnila a že bezpečnost obyvatelstva a majetku nutně vyžadovala zřízení zábran.

Čís. 16712.

Podmínky vydržení cizího pozemku (lesa) obcí jeho užíváním starousedlíky (rustikalisty) z důvodu § 70 čes. obec. zřiz.

Výkon soukromoprávní držby vydrženího pozemku pro obec musí býti výronem domnělého vlastnictví obce, nikoliv aktem konaným v úmyslu pouhého práva obce na užívání nebo požívání sporného pozemku a zákonní zástupci obce musí o výkonu této držby věděti a s ním býti srozuměni. To, že motiv výkonu soukromoprávní držby k vydrženího pozemku tkvěl ve veřejnoprávním důvodu § 70 čes. obec. zřiz., není rozhodující.

Držba nemusí býti výhradná, pokud cizí držební úkon není vypuzením druhé strany z držby.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, Rv I 2757/36.)

Srov. rozh. č. 2199, 4846, 7456, 6570, 12090, 6818 Sb. n. s.

Žalující obec Č., která je knihovní vlastníci pastvin č. kat. 551 a 552 v Č. a pozemku č. 642 v Č., hraničících s pozemky č. kat. 778 a 779, se na žalované obci Š. domáhá žalobou, aby bylo uznáno právem, že jest jedinou vlastníci uvedených pozemků, že žalované obci nepřisluší k nim ani k užitkům z nich užívací právo, že žalovaná obec jest po-

vinna to uznati a vydati ony parcely a trpěti vyznačení jihovýchodní hranice těchto parcel zasazením mezníku. Žalovaná obec namítala, že užívala po více než 40 let sporných pozemků jako svého vlastnictví, pokládajíc je za svůj majetek, že byl obecním statkem žalované obce (§ 70 čes. obec. zřiz.), jehož užívali starousedlíci, kteří byli povinni spravovati za to obecní cesty, že po prodeji čtyř starousedlických usedlostí před mnoha lety připadla starousedlická práva žalované obci, která těžila neomezeně ze svého vlastnického podílu na užitečných, prodávala je v dražbách, hospodařila na sporných pozemcích, zejména vysazovala stromky, a po roce 1919, když nabyt účinnosti zákon č. 421/1919 Sb. z. a n., hospodařila na sporných pozemcích neomezeně a samostatně, kdežto žalující obec nevykonávala na oněch pozemcích žádných vlastnických ani držitelských práv; starousedlíci, prostřednictvím nichž užívala žalovaná sporných parcel s úmyslem mít je jako vlastní, nevykonávali ona práva jako práva soukromá, nýbrž jen jako příslušníci žalované obce a nemohli by se dožadovati soukromého vlastnictví na základě užívacích práv, neboť vystupovali vlastně ve funkci nepřímých zástupců obce. Nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Nižší soudy byly toho názoru, že žalovaná obec S. nemohla vydržeti sporné plochy proto, že prý starousedlíci žalované obce, kteří až do roku 1919 ony plochy užívali, činili tak z důvodu veřejného práva podle § 70 čes. obec. zřiz. a že proto nemohli vykonávati soukromoprávní držbu pro žalovanou obec.

Tento právní názor není správný. Starousedlíci š-ovští užívali obecního lesa své obce S., ovšem jen z veřejnoprávního důvodu § 70 čes. obec. zřiz., nemohli tedy vůči své vlastní obci vykonávati soukromoprávní držbu, způsobilou k vydržení, avšak v souzeném sporu nejde o to, zda oni mohli pro sebe vydržeti, nýbrž zda mohli držeti a vydržeti pro žalovanou obec plochy, která jí náležela, avšak sousedila s obecním pozemkem.

To jest úplně jiný případ, nežli byl řešen v rozhodnutích nejvyššího soudu č. 2048, 7456 a 12090 Sb. n. s., a proto není případný poukaz prvního soudu na uvedená rozhodnutí.

Žalovaná obec tvrdí, že se uchopila držby sporné plochy a že ji vykonávala po dobu delší 40 let, a to tím způsobem, že rustikalisté, kteří užívali obecního lesa, vykonávali i na sporné ploše vlastnické úkony, že před více než 45 lety žalovaná obec nabyla některých podílů rustikálních a že při vykonávání rustikálních práv užívala i sporné plochy, kterou pak po vydání zákona č. 421/1919 Sb. z. a n. převzala celou do svého obecního kmenového jmění. Obec se může uchopiti držby svými orgány i členy a podle § 337 obč. zák. se držení obce posuzuje podle

poctivosti nebo nepoctivosti jejich zástupců. Vykonávali-li rustikalisté — mezi něž patřila a v té vlastnosti je uplatňovala po nabytí některých rustikálních usedlostí i žalovaná obec — všechna užívací práva stejného obsahu jako k ostatnímu obecnímu lesu i na sporné ploše v domnění, že plocha ta patří vlastnický žalované obci, tedy se tím uchopili soukromoprávní držby této plochy pro žalovanou obec, ovšem byly-li tyto úkony výronem domnělého vlastnictví žalované obce a nikoli akty, konanými v úmyslu pouhého práva na užívání neb požívání věci, žalující obci patřící. Že mohlo v výkonu tkvěl v § 70 čes. obec. zřiz., nemění nic na tom, že držba sporné plochy mohla býti vykonána pro žalovanou obec jako majitelku lesa, sousedícího se spornou plochou v úmyslu držeti tuto plochu jako plochu žalované obce, a že tedy vůči žalující obci Č. mohl tu býti úmysl soukromoprávní držby. Ovšem bylo by nutné zjistiti, zda zákonné zastupitelstvo žalované obce o výkonu této držby pro obec vědělo a s ní bylo srozuměno, po případě, že jí dodatečně schválilo (srov. rozh. Sb. n. s. č. 2199).

To, že i žalující obec Č. užívala sporných pozemkových dílců stále způsobem v rozsudku prvního soudu vedeným, by samo o sobě nevedilo držení a vydržení žalované obce, poněvadž k nabytí držby není potřebí její výhradnosti, pokud ovšem cizí držební úkon není vypuzením druhé strany z držby (srov. §§ 312, 315 obč. zák., rozh. č. 6570, 6818 Sb. n. s.). Poněvadž nižší soudy vycházejíce z mylného právního názoru, nevyřídily spor náležitě, zejména v tom směru, zda žalovaná obec měla úmysl držeti spornou plochu jako svou (§§ 309, 312, 315, 337 obč. zák.), bylo uznáno, jak se stalo.

Čís. 16713.

Závazek dlužníka u peněžního ústavu zaniká tím, že předložil ústavu vkladní knížku vydanou tímž peněžním ústavem, jejíž realizaci nic nebránilo, prohlásil, že vkladem má býti vyrovnán jeho dluh, a když tomu nebylo vyhověno, složil vkladní knížku u soudu.

V uvedeném prohlášení jest spatřovati příkaz peněžnímu ústavu, aby vklady z knížek byly vyzvednuty, aby byl z nich vyrovnán příkazcův dluh, aby takto nastal zánik vzájemné pohledávky peněžního ústavu a aby zároveň zanikla pohledávka z vkladních knížek vůči peněžnímu ústavu až do výše příkazcova dluhu.

Stala-li se takováto dispozice před vyhlášením příročí ve smyslu zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. v době, kdy peněžní ústav byl illikvidní, ale nikoli nezpůsobilý platiti, má právní účinnost (§ 2, odst. 2, uved. zák.) a nemají tu významu ustanovení § 5, odst. 1, druhé věty, uved. zák., anebo § 23 vyr. ř.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, Rv I 110/37.)

Žalobce byl s žalovaným úvěrním společenstvem po léta v obchodním spojení, za něhož mu poskytovalo úvěr za směnky a jinou jistotu. Z toho žalobce zůstal žalovanému dlužen koncem června 1935 10.000 Kč a 39.000 Kč. Jako zajištění dal žalovanému společenstvu čtyři směnky, žalobcem akceptované, a svou životní pojistku pojišťovny »D.«, č. 186.984. Tvrdě, že již není z uvedeného obchodního spojení žalovanému nic dlužen, ježto jeho dluh zanikl tím způsobem, že žalovanému dne 12. srpna 1935 resp. 27. srpna 1935 předložil resp. doručil mu dvě vkladní knížky žalovaným vydané č. 1511, znějící na Marii H. a na 13.420 Kč 60 h s úroky za druhé pololetí 1935, a č. 11.772 znějící na Františka H. a na 40.136 Kč 20 h za druhé pololetí 1935 s poukazem, aby si z nich žalovaný ústav dluh odepsal a žalobci vrátil knížky se zbytkem vkladu, že však se žalovaný ústav vzpěčuje provést uvedený způsob placení a že proto uložil dotčené knížky u okresního soudu v M. L. pro žalované společenstvo, domáhá se žalobce na žalovaném společenstvu, jež je od 3. září 1935 v moratoriu, určovací žalobou výroku, že zanikla pohledávka žalované firmy, vzniklá jí proti žalobci z obchodního spojení mezi nimi na běžném účtě v částce 10.700 Kč s přísl. a ze smének znějících na 39.900 Kč s přísl. a 10.900 Kč, jež byly žalobcem akceptovány, a že žalovaná firma jest povinna vydati žalobci uvedené směnky kvitované, jakož i další žalobcem akceptované směnky bez data, znějící na 10.000 Kč a 15.000 Kč, a dále pojistku znějící na žalobce, uzavřenou u pojišťovny »D.«, č. 186.984, na 100.000 Kč. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Žalobce se na žalovaném domáhá vrácení jistot, záležejících ze smének a z pojistky o životním pojištění, poněvadž žalované společenstvo nemá již právní důvod, aby si jistoty podrželo (§ 1435 obč. zák.). Tyto jistoty byly totiž krytím pro obchodní úvěr a úvěr na běžném účtě, jež žalovaná žalobci poskytla. Jádrem sporu je tedy pouze otázka, zda úvěrní pohledávky žalovaného byly vyrovnány, takže jest povinna vrátiti uvedené jistoty, a jaký vliv na právní poměr mezi stranami rozepře musí býti přiznán přiročí vyhlášenému na jmění žalovaného dne 4. září 1935 (zák. ze dne 10. října 1924, č. 240 Sb. z. a n.). Poněvadž žalobce tvrdí, že úvěr byl umořen, kdežto žalované společenstvo namítá další trvání dlužnického poměru, má žalobce právní nárok na zjištění, že žalovanému není nic dlužen. Byl oprávněn zjednat si rozhodnutí soudu o této předběžné otázce svého nároku na plnění, t. j. na vydání jistot, buď žalobní žádostí na zjištění podle § 228 c. ř. s. nebo zatímním návrhem určovacím podle § 236 c. ř. s. Soud první stolice odpověděl na první otázku, zda pohledávka žalovaného ústavu proti žalobci zanikla, neprávem záporně, a nesprávně vyložil pojem insolvence a ustanovení § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. Žalovaný ústav jest společenstvem s omezeným ručením. Takové společenstvo jest pod trestní odpovědností svých vedoucích orgánů (§ 486 c) tr. z.) zavázáno navrhnouti včas zahájení vyrovnacího řízení nebo konkursu (§ 486, odst. 2, tr. z.), stalo-li se neschopným placení.

Ze zjištění procesního soudu vychází najevo, že žalovaný ústav byl illikvidní již od roku 1931, že od roku 1934 vyplácel svým vkladatelům měsíčně pouze zčásti peněžité částky a že toto omezení plateb veřejně oznámil. Tím ovšem dal najevo, že nemá okamžitě postačujících hotovostí k uspokojení vkladatelů, nepřiznal však svou platební neschopnost, nýbrž pouze přechodné váznutí s platy (rozh. č. 7103 Sb. n. s.). To lze snadno vyvoditi z výpovědi svědka Arnošta E., který udal výslovně, že omezení platů bylo uvedeno pouze pro illikviditu, tedy pro nedostatek hotových peněz a žalované společenstvo konalo hotové výplaty přesahující meze jí stanovených platebních omezení, když bylo soudem donuceno, nebo mu bylo hrozeno žalobou. Přihlíží-li se dále k tomu, že žalované společenstvo uveřejnilo v únoru 1935 v novinách v M. L., že platební omezení pro vklady, jež se staly po 20. lednu 1935, neplatí a navrhuje žalobci v dopise ze dne 22. srpna 1935, aby zaplatil polovinu svých závazků a že za to žalovaný ústav druhou polovinu vykompenzuje vkladními knížkami, tu se nemůže žalované společenstvo odvolávat na to, že prý jest neschopné k placení, nebo že prý vklady nemají býti odhadnuty plnou částkou jejich stavu. Napadený rozsudek nerozlišuje mezi bonitou žalovaného společenstva a jeho nelikvidností. Omezení výplat neznamená nikterak, že by vklady střádalů byly zcela nebo jen zčásti ztraceny, i žalovaný ústav se ve vyhláše ze dne 3. dubna 1933 ani slovem nezmiňuje o znehodnocení vkladů, nýbrž pouze určuje částku, jež může býti z jedné vkladní knížky najednou vyzdvížena. Jestliže tedy žalobce předložil dne 12. srpna 1935 žalovanému vkladní knížku č. 1611 s prohlášením, že vklady chce platiti svůj dluh u žalované, prohlásil tím vůli ke kompensování a byl k tomu také oprávněn. Vzájemné pohledávky obou stran jsou totiž dle jejich přednesu právě, stejného druhu a tak uzpůsobené, že jedná věc, jež jednomu z nich náleží jako věřiteli, tímto také jako dlužníkem může býti druhému zapravena (§ 1438 obč. zák.), poněvadž přenesením úspor žalobcových, tedy jeho aktivního konta na jeho dlužné konto je zároveň zapravena pohledávka žalovaného ústavu z úvěru vyplaceného žalobci. To jest knihovně provedená kompenzace s účinky placení a žalovaný ústav nemusil sahati na své hotovosti. Poněvadž však žalované společenstvo vzpomenuť vkladní knížky nepřijalo, složil je žalobce dne 17. srpna a 31. srpna 1935 u soudu a žalovaný ústav byl o tom uvědoměn (§ 1425 obč. zák.). To složení má od 17. srpna po případě 31. srpna 1935 tentýž účinek, jako by se v uvedených dnech stalo přijetí knížek žalovaným ústavem, a nerozhoduje, kterého dne vydal soud usnesení o složení a kdy došla žalovanému zpráva o složení (§ 1425 obč. zák.). Poněvadž žalovaný ústav byl povinen ke kompenzaci již dne 17. srpna a 31. srpna 1935, nemá významu, že 4. září 1935 uveřejnil přiročí, které mu bylo povoleno. Podle § 2 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. nabylo přiročí účinnosti teprve počátkem 4. září 1935. Proto nelze na souzený případ užití ustanovení § 5, odst. 1, uved. zák. a je nezávažné, kdy žalobce vkladních knížek nabyl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V souzeném sporu jde o rozřešení otázky, zda žalobcův dluh proti dovolateli zanikl tím, že žalobce po případě jeho manželka s jejím otcem Františkem H. předložili v srpnu 1935 vkladní knížky žalovanému ústavu a prohlásili, že vklady na nich má být žalobcův dluh vyrovnán, a když tomu nebylo vyhověno, zda zanikl žalobcův dluh tím, že vkladní knížka č. 11.772, znějící na 40.136 Kč 20 h, byla dne 17. srpna 1935 uložena u okresního soudu v M. L. pod Nc II 267/35, a když druhou knížku č. 1611, znějící na 13.420 Kč 60 h, složil žalobce u téhož soudu dne 30. srpna 1935 pod Nc II 273/35. Podle nenapadeného zjištění prvního soudu odpovídá soudní uložení těchto knížek předpisům § 1425 obč. zák.

V uvedeném prohlášení jest spatřovati příkaz dovolatele jakožto bance, aby vklady z knížek byly vyzvednuty a aby z nich byl vyrovnán žalobcův dluh, aby tak nastal zánik dovolatelovy pohledávky vůči žalobci, a zároveň aby zanikla pohledávka z vkladních knížek proti bance až do výše žalobcova dluhu. Tato dispositio se stala ještě před tím, než bylo na banku vyhlášeno přiročí ve smyslu zákona č. 240/1924 Sb. z. a n., kteréž bylo vyhlášeno až 4. září 1935, a má tedy tato dispositio právní účinnost (§ 2, odst. 2, uved. zák.), a k přijetí tohoto příkazu stačilo, že ony knížky byly do soudního uschování složeny, ježto banka odeprěla vyhovět příkazu.

Účelem oné celé dispositio bylo zapravení žalobcova dluhu a bylo ve skutečnosti placením dluhu hodnotou na vkladních knížkách uloženou, tedy vpravdě opět plnění v penězích ve smyslu § 1412 obč. zák., to jest toho, co byl žalobce dlužen.

Realisace oněch knížek byla pro dovolatele v době složení vždy možná, neboť běželo o knížky jeho ústavu, což ostatně sám přiznává, nebo v dopise ze dne 22. srpna 1935 učinil žalobní návrh, aby zaplatil hotově polovici dluhu, a že druhou polovici mu zaúčtuje vkladními knížkami. Podle toho nebylo tu žádné právní překážky k realizaci uvedených knížek a dovolatel chtěl jen při této transakci získati — aspoň z polovice žalobcova dluhu — hotových peněz, k čemuž však žalobce nebyl ochoten a ani povinen, ježto setrval na plnění uvedeným způsobem. Správně proto odvolací soud dospěl k závěru, že tu nastal zánik dluhu žalobcova. Odvolací soud při posuzování věci přesně rozlišuje ve smyslu nauky a platné praxe (rozh. č. 7103 Sb. n. s.) stav nezpůsobilosti platební od stavu tísně platební čili přechodné neschopnosti platební, a správně doličil dle zjištěných okolností, že na straně dovolatelově nebyla v rozhodujícím okamžiku nezpůsobilost platební.

Čís. 16714.

Kdy má společník zrušené veřejné obchodní společnosti právní zájem na brzkém určení (§ 228 c. ř. s.), a) že neručí jako veřejný společník za závazky převzaté jedním z kolektivních likvidátorů oné spo-

lečnosti v likvidaci bez souhlasu druhého likvidátora, b) že jest proti němu neúčinný rozsudek pro zmeškání, vydaný po doručení žaloby toliko proti likvidátorovi, jenž závazky převzal, jímž byly nároky z oněch závazků třetí osobě pravoplatně přiznány proti společnosti v likvidaci.

(Rozh. ze dne 16. února 1938, Rv II 980/36.)

Žalobce Antonín O. starší se na žalované domáhá určovací žalobou výroku, že žalobce jako veřejný společník veřejné obchodní společnosti, která byla zapsána v obchodním rejstříku pod firmou Antonín O. v B. a jež byla dne 23. ledna 1929 zapsána jako v likvidaci s kolektivními likvidátory Antonínem O. starším (žalobcem a Antonínem O. mladším, 1. neručí za zápůjčky 7.000 Kč, 6.000 Kč a 10.000 Kč, které žalovaná dala dne 17. května, 24. května a 13. června 1929 Antonínu O. ml. v zastoupení dotčené společnosti v likvidaci, 2. že rozsudek ze dne 27. června 1929 Ck III 134/29 vydaný pro zmeškání proti uvedené společnosti v likvidaci, jest proti žalobci neúčinný a že 3. žalovaná není oprávněna požadovati ze žalobcova jmění zaplacení své pohledávky zapůjčené v celkové výši 23.000 Kč s přísl. (uvedené v rozsudku pro zmeškání). K odůvodnění žaloby přednesl: Dne 23. ledna 1929 vstoupila veřejná obchodní společnost, jejímiž veřejnými společníky byl žalobce a Antonín O. mladší, do likvidace a do obchodního rejstříku byli oba dosavadní společníci zapsáni jako kolektivní likvidátoři. Za likvidace zapůjčila prý žalovaná Antonínu O. ml. shora uvedené částky pro likvidující společnost. Ani žalobkyně, ani spolulikvidátor Antonín O. ml. neuvědomili však žalobce o těchto zápůjčkách, ani si nevyžádali jeho souhlasu, ač žalobkyně věděla, že zastupovati onu společnost jsou oprávněni toliko oba likvidátoři společně. Byla tedy tato zápůjčka neplatná, neboť příjemce zápůjčky Antonín O. ml. překročil vědomě své oprávnění. Přes to podala žalovaná žalobu na dotčenou firmu v likvidaci, při čemž nepravdivě v žalobě uvedla, že k zastoupení společnosti v likvidaci jest oprávněn samostatně jen Antonín O. ml., takže byla doručena žaloba pouze Antonínu O. ml. Ten v dorozumění se žalovanou se nedostavil k roku, takže žalovaná společnost nebyla zastoupena, neboť žalobce nebyl nikým o nařízeném roku zpraven. Byl proto dne 27. června 1929 rozsudek pro zmeškání, jímž byla žalovaná firma Antonín O. v likvidaci odsouzena zaplatiti žalobkyni 23.000 Kč s přísl. Žalobce neručí za neplatnou zápůjčku svým jměním, ježto její sjednání neschválil a o sporu nebyl uvědoměn. Žalovaná nechce to však uznati, nýbrž naopak tvrdší, že vede na žalobce exekuce. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. **Důvody:** Soud první stolice zamítl žalobu jako zbytečnou a neúčelnou, ježto všechny právní otázky, o něž jde v souzené rozepři, byly již ve sporu C XVI 110/31 pravoplatně všemi třemi stolicemi rozřešeny, co se týká druhé části žalobní žádosti je nepřijatelná, ježto jde podle její stylisace o žalobu pro zmatečnost, která jest podána opožděně. Odvolateli jest přisvědčiti jen v tom, že žalobce nejsa stranou v rozepři Ck III 134/34,

nebyl oprávněn k žalobě pro zmatečnost, a dále že rozhodnutí o námitkách proti povolení exekuce podle § 36 ex. ř., C XVI 110/31, není pro souzený spor předurčující, ježto v něm šlo o nepřípustnost exekuce povolené podle rozsudku ze 27. června 1929, Ck III 134/29, kdežto s souzeným sporu jde o určení, že žalobce neručí za zápůjčky 23.000 Kč s přísl. přisouzené nyní žalované právě uvedeným rozsudkem, a že řečený rozsudek není proti žalobci účinný. Není proto pro spor, o nějž tu jde, rozhodující, co jest v důvodech rozsudku vydaného ve sporu C XVI 110/31 uvedeno. Pak ovšem ani odvolatel z odůvodnění rozhodnutí nejvyššího soudu, v němž tento soud vyloučil možnost zkoumatí ve sporu o žalobě podle § 36 ex. ř., zda byla zápůjčka uzavřena likvidátory v mezích jejich působnosti, nemůže dovozovati, že byl odkázán nejvyšším soudem k podání žaloby. Pokládá-li odvolatel podle onoho odůvodnění rozhodnutí nejvyššího soudu za možné podání nové žaloby, nelze z něho ještě nijak vyvoditi přípustnost určovací žaloby proti žalované. Jak již z obsahu žaloby vyplývá, byla rozsudkem pro zmeškání ze 27. června 1929, Ck III 134/29, pravoplatně odsouzena protokolovaná firma Ant. O., knihtiskárna a tovární výroba hracích karet v B., v likvidaci, zaplatiti dnešní žalované Aloisii O. 23.000 Kč s přísl., dále že žalobce byl veřejným společníkem uvedené veřejné společnosti v době vynesení rozsudku, že byly podle něho proti němu žalovanou vedeny exekuce. Ze spisu C XVI 110/31 plyne totéž, a dále že žalobce podal proti exekucím povoleným podle shora uvedeného rozsudku pro zmeškání námitky podle § 36, čís. 1, 3 ex. ř., které byly ve všech stolicích zamítnuty. Již tento přednes žalobcův a uvedené zjištění stačí k rozhodnutí o určovací žalobě na zjištění, že žalobce jako veřejný společník uvedené společnosti neručí za zápůjčky 23.000 Kč s přísl., sjednané bez jeho souhlasu jako kolektivního likvidátora druhým veřejným společníkem a likvidátorem Antonínem O. mladším, a že onen rozsudek pro zmeškání proti němu je neúčinný. Určovací žalobou jest možno se domáhati určení, že tu jest nebo není nějaký právní poměr nebo právo, uznání pravosti listiny nebo zjištění její nepravosti, a to jen tehdy, osvědčí-li žalobce právní zájem na takovém zjištění (§ 228 c. ř. s.). Je tedy účelem určovací žaloby odstranění právní nejistoty nyníšního stavu mezi stranami. Shora uvedeným rozsudkem bylo však pravoplatně rozhodnuto o nároku do vydání rozsudku pochybném a sporném, kterého se nyníšjší žalovaná strana domáhala proti veřejné obchodní společnosti v likvidaci a který je vykonatelný i proti žalobci jako veřejnému společníku, ručícímu již podle čl. 85, 110, 144 obch. zák. za veškeré dluhy veřejné obchodní společnosti. Pokud nebyl onen rozsudek zrušen mimořádnými opravnými prostředky, ať už z důvodu práva formálního (§§ 529, 530 c. ř. s.), či z důvodu práva hmotného námitkami proti nároku podle § 35 ex. ř., nelze pochybovati ani o právu, ani o povinnosti dotčeným rozsudkem zjištěné a nelze se proto ani určovací žalobou domáhati na žalované zvrácení toho, so jí bylo rozsudkem pravoplatně přičteno. Byla-li zápůjčka mezi nyníšjší žalovanou a druhým likvidátorem (jejím manželem) bez spolupůsobení a souhlasu žalobce jako druhého likvidátora uzavřena platně či nikoliv a porušil-li druhý likvidátor

meze svého oprávnění, ježto likvidační firma mohla býti zastupována jen kolektivně, a je-li tedy zápůjčka dluhem veřejné obchodní společnosti v likvidaci, či osobním dluhem likvidátora, který ji přijal, týká se jen vnitřního poměru mezi veřejnými společníky, nikoli však osob třetích, zejména ne žalované jako věřitelky, jejíž nárok byl již rozsudkem pravoplatně určen. Schází tu proto důležitý předpoklad určovací žaloby, totiž právní zájem na určení, ručí-li žalobce jako veřejný společník veřejné obchodní společnosti v likvidaci za zápůjčku přiznanou pravoplatným rozsudkem žalované proti uvedené společnosti, a mimo to schází tu i nejistota o uvedeném právním poměru mezi nimi. Poněvadž, jak vyloženo, nevyhovuje souzená žaloba určovací zákonnými podmínkám, byla právem zamítnuta, třebaš tak učinil prvý soud z jiných důvodů než soud odvolací.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Mylný je právní názor dovolatelův, že za plnění uvedené v rozsudku pro zmeškání, č. j. Ck III 134/29-2, krajského soudu civilního v B. neručí již proto, že onen rozsudek nezní proti »veřejné obchodní společnosti Ant. O.«, nýbrž proti »firmě Ant. O. v likvidaci«, která veřejnou společnost není. Neboť již v rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 12. ledna 1934, č. j. Rv II 781/32-1 (č. 13176 Sb. n. s.) a v rozhodnutí č. 11385 Sb. n. s., bylo vyloženo, že z právních jednání, jež uzavřeli likvidátoři v mezích své zákonné působnosti, jsou společníci zavázáni právě tak jako z právních jednání zákonných zástupců společnosti za jejího trvání, šlo-li o obchody, jež směli likvidátoři nově ujednatí. Nezáleží proto na formálním pojmenování likvidační firmy, nýbrž na věcné okolnosti, že veřejná obchodní společnost likvidační zanikla a že nastoupila likvidační firma.

Než především jest se zabývati přezkumem názoru odvolacího soudu o nedostatku právního zájmu žalobcova na požadovaném brzkém zjištění právního poměru nebo práva (§ 228 c. ř. s.). Odvolací soud odůvodnil nedostatek tohoto právního zájmu jednak tím, že žalobce není v žádné právní nejistotě o svém ručení za závazek uložený likvidační firmě uvedeným rozsudkem pro zmeškání, č. j. Ck III 134/29-2, dokud tento rozsudek není zrušen ve sporu na žalobu o zmatečnost anebo o obnovu, anebo na žalobu opošíčnÍ. Odvolací soud pohlíží na věc tak, jakoby šlo o obdobu věci rozsouzené (§ 411 c. ř. s.), ale ve formálním právu není obdoba přípustná. Ani jinak nelze názor odvolacího soudu schváliti. Právní nejistota tu ovšem není, ale jen co do formálních právních účinků rozsudku proti žalobci, totiž potud, že podle onoho rozsudku lze vésti exekuci i na žalobce za podmínek § 11 ex. ř. Právní nejistota jest však v tom, zdali onen rozsudek má i h m o t n ě p r á v n í účinky proti žalobci, t. j. zdali žalobce přes formální přípustnost exekuce není přece k plnění povinen s hmotněprávního hlediska. A tuto nejistotu způsobuje právě onen rozsudek, poněvadž nezní proti žalobci, netvoří

právo v poměru mezi ním a tehdejší žalobkyní, neřeší uvedenou otázku a neplyne z něho, že žalobce ručí bezpodmínečně za všech okolností za dluh likvidační firmy, a poněvadž na základě něho lze vésti proti žalobci za předpokladu § 11 ex. ř. exekuci, dokud nebude vysloveno pravoplatným soudním rozhodnutím, že dotčený rozsudek jest proti žalobci Antonínu O. staršímu neúčinný (§ 39 č. 1 ex. ř.). Kdyby onen rozsudek byl odstraněn, pak by odpadl i právní zájem žalobcův na onom zjištění a žalobce by se pak nemohl domáhati neúčinnosti rozsudku, kterého by tu již nebylo.

Druhý důvod nedostatku právního zájmu podle § 228 c. ř. s. spatřuje odvolací soud v tom, že otázka, zda uzavření zápůjčky jedním likvidátorem bez souhlasu druhého likvidátora se stalo platně, se týká vnitřního poměru mezi veřejnými společníky, nikoli však osob třetích, a že není prý proto žádná nejistota o právním poměru žalobce k žalovanému. Názor ten je však mylný, poněvadž vnitřního poměru se týká jen úprava správy a oprávnění k jednání za společnost podle čl. 100 obch. zák., nikoliv ale zastoupení společnosti nebo likvidační firmy na venek. Tu mají význam ustanovení čl. 115 a 144 obch. zák., jež se týkají právního poměru zevnějšího, z něhož nelze nic vyvoditi pro nedostatek právního zájmu žalobcova ve smyslu § 228 c. ř. s.

Jest proto o žalobě rozhodnouti věcně, při čemž se podotýká, že po věcné stránce žalobce neopírá žalobu o to, že zápůjčky uzavřené Antonínem O. mladším v úhrnné částce 23.000 Kč jsou právními jednáními, k nimž likvidátoři vzhledem k účelu likvidace (čl. 137 obch. zák.) nejsou vůbec oprávněni, nýbrž že žaloba jest opřena o to, že zápůjčky ty jsou nezávazné, poněvadž je uzavřel jediný likvidátor Antonín O. mladší bez souhlasu druhého kolektivně oprávněného likvidátora Antonína O. staršího, a dále o to, že valuta nebyla vyplacena.

Poněvadž oba nižší soudy, vycházejíce z jiných právních názorů, nezabývaly se uvedenými skutečnostmi, bylo zrušiti nejen napadený rozsudek, nýbrž podle § 510, odst. 1, c. ř. s. i rozsudek prvního soudu.

Čís. 16715.

Vydražitel nemovitosti, jemuž přísluší podle schválených dražebních podmínek užítka a důchody nemovitosti ode dne udělení příklepu, má proti nájemci, jehož nájemní právo v pozemkové knize vložené převzal, nárok na nájemné splatné za dobu po příklepu, třebaže bylo v pozemkové knize vyznačeno, že nájemné bylo na celou dobu nájemní zapláceno předem. Nájemce, jenž jest nucen po druhé platiti nájemné, může požadovati z nejvyššího podání náhradu škody tím utrpěné v pořadí § 216 č. 4 ex. ř.

(Rozh. ze dne 17. února 1938, R I 1132/37.)

Srov. č. 13066, 13645 Sb. n. s.

Podle knihovního výpisu jest na vydražené nemovitosti č. vl. kn. 155 v K. pod položkou C 80 vloženo nájemní právo Č. p. banky v Praze ze smlouvy nájemní ze dne 22. července 1932 a pod pol. C 81 jest poznamenáno, že nájemné 90.000 Kč bylo zapláceno pronajímajícím předem na celou dobu trvání nájemní smlouvy, t. j. na dobu deseti let. Mimo to jest pod pol. C 82 vloženo zástavní právo pro kauční hypoteku téže banky v částce 60.000 Kč. Podle schválených dražebních podmínek přísluší vydražiteli užítka a důchody vydražených nemovitostí ode dne udělení příklepu a jest vydražitel povinen podle týchž podmínek převzít služebnosti, výměnky a jiná věcná práva jen potud, pokud budou podle pořadí jim příslušícího uhrazena z rozdělované podstaty. E x e k u č n í s o u d rozvrhuje nejvyšší podání za uvedenou nemovitost uvedl stran dotčeného nájemního práva Č. p. banky v rozvrhovém usnesení, že ono nájemní právo, které se oceňuje částkou 20.000 Kč, převezme vydražitel a že uhrazovací jistinu pro vydražitele podle § 225 ex. ř. nestanoví. R e - k u r s n í s o u d k rekursu vydražitelky do napadeného usnesení, pokud jim byla stanovena odhadní hodnota 20.000 Kč za nájemní právo Č. p. banky pod pol. C 80 ve vl. č. 155 poz. knihy pro kat. území K. a nebyla vydražitelce v pořadí jeho nebo poznámky předem zaplaceného nájemného pod pol. C 81 téže pozemkové knihy příkázána přiměřená úhrada, změnil usnesení exekučního soudu tak, že se nájemní právo Č. p. banky ze smlouvy nájemní ze dne 22. června 1932 pod pol. C 80 vl. č. 155 uvedené poz. knihy oceňuje částkou 240.000 Kč, že vydražitelka převezme ono nájemní právo podle odstavce 3 dražebních podmínek a že se pro ně stanoví uhrazovací kapitál ve výši celého zbytku nejvyššího podání 225.639.55 Kč s přirostlými úroky od 9. března 1937, z něhož bude vyplácena vydražitelce náhrada za újmu převzetím práva nájemního jí vzešlou 9.000 Kč ročně, splatných ve čtvrtletních splátkách po 2.250 Kč, vždy v činžovních termínech, počínaje dnem 1. dubna 1937 a konče dnem 1. července 1942, uvedená částka se uloží na vkladní knížku spořitelny města K. a z vkladu budou vypláceny částky v době prvního poukazu již splatné s přirostlými úroky, ostatní v termínech shora označených, zbytek nejvyššího podání po uvolnění uhrazovací jistiny dnem 1. července 1942, záležející z částky 207.376 Kč 05 h, prikazuje se věřitelům dále uvedeným. D ů v o d y: V otázce stanovení uhrazovací jistiny pro nájemní právo Č. p. banky a spojeného tím ocenění tohoto práva, je vydražitelčin rekurs důvodný. Prvý soud oceniv nájemní právo na 20.000 Kč, nezřídil uhrazovacího kapitálu podle § 225, odst. 2, ex. ř. poukazuje na znalecký posudek, jímž nájemné podle smlouvy nájemní sjednané částkou 9.000 Kč bylo označeno za odpovídající místním poměrům v přítomnosti a pro budoucnost vyloučena možnost dosažení vyšší činže v případě, kdyby vydražitelka mohla s nájemním objektem volně disponovati. Tu třeba nejprve vytknouti, že se exekuční soud mylně odvolává na pravoplatné usnesení o odhadu nájemního práva, zapomínaje, že ocenění podle § 225, odst. 1, ex. ř. má soud vykonati teprve při rozvrhu samém a že účelem ocenění je získání podkladu pro stanovení úhradního kapitálu, takže soudce rozvrhující není oceněním práva v odhadním protokolu vázán. S toho hlediska posuzováno, jest

stěžovatelce dáti za pravdu v tom, že k ocenění částkou 20.000 Kč neměl exekuční soud žádného podkladu. Poněvadž nájemní právo, jak je nesporno (rozh. č. 7480 Sb. n. s.), má úhradu ve zbytku nejvyššího podání a musí býti tedy vydražitelkou převato započtením na nejvyšší podání, měla býti za základ ocenění vzata skutečná hodnota nájemního práva v roční výši činže, kterou znalec označil za odpovídající místním poměrům. Z toho základu vychází také rekursní soud. Poněvadž uhrazovací kapitál v případě odst. 2 § 225 ex. ř. má sloužiti svým výnosem k uhrazení vydražitelovy újmy z převzatého břemene, je předem zkoukati otázku, zda a jaká újma vydražitelku v takovém případě postihuje. Prvý soud rozřešil otázku tu záporně s poukazem na rozhodnutí č. 6151, 7480, 9774 Sb. n. s. a s doslovem, že se vydražitelce, třeba nebude moci na nájemnici Č. p. bance požadovati nájemného (§ 1102 obč. zák.), neděje křivda, ježto mohla počítati se stavem tím jako zřejmým z knihy pozemkové a dražebních podmínek. Tento důvod neodpovídá však exekučním spisům a zákonu, podle nichž mohla a musila vydražitelka počítati pouze s tím, že bude musiti na základě donucujícího ustanovení § 150 ex. ř. způsobem v § 225 ex. ř. stanoveným převzítí nájemní právo započtením na nejvyšší podání, pokud nalezne v něm úhradu. Tato jediná možnost nebyla ani vyloučena ani změněna dražebními podmínkami nebo dohodou všech účastníků. Poněvadž pak vydražitelka složila celé nejvyšší podání a nemůže na nájemnici požadovati nájemné hledíc na poznámku předem zaplaceného nájemného, jest zcela nepochybně, že jí vzniká újma v plné výši ročního nájemného 9000 Kč, pro jejíž úhradu bylo by potřebí úročné jistiny 240.000 Kč. Ze odkaz soudu exekučního k uvedeným rozhodnutím nejvyššího soudu je pochybený, tomu svědčí to, že v souzeném případě není tu vůbec nájemné, které by sloužilo k zjištění rozdílu mezi nájemným vydražitelkou pobíraným a nájemným, jehož by vydražitelka mohla dosáhnouti při volné dispozici s najatým předmětem. Z téhož důvodu je bezcenné tvrzení znalce, že vydražitelka netrpí újmy, poněvadž prý se činže smluvená a dosažitelná při volné dispozici rovnají. Rekursní soud proto postupuje podle § 225, odst. 1, 2 ex. ř., zřídil uhrazovací jistinu ze zbytku nejvyššího podání, který dosahuje jistiny potřebné k získání úroků ve výši zjištěné újmy vydražitelovy (při uložení podle §§ 77 ex. ř., 152 jed. ř.). Vydražitelka měla by podle obecných ustanovení zákonný nárok na čtvrtletní činži předem splatnou, v kterýchžto lhůtách musí se jí také vypláceti příslušné kvoty roční újmy. Tím se ovšem z kapitálu spotřebují nejen úroky od 9. března 1937, nýbrž i část jistiny 18.263 Kč 50 h ze zbytku nejvyššího podání (při denním úrokování netto 2.75%), takže po uvolnění jistiny zbývá k rozpočtu podle § 219, odst. 2, ex. ř. ještě částka 207.376 Kč 05 h. Tu rekursní soud příkazuje dalším věřitelům podle poměru uvedeného v § 222 ex. ř.

Nejvyšší soud k dovolacím rekursům vymáhající věřitelky a hypotekárních věřitelů uložil soudu první stolice, aby o rozvrhu nejvyššího podání v mezích zrušení dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Podle výsledků jednání při rozvrhovém roku bylo zřejmé, že nájemní právo Č. p. banky má úhradu v nejvyšším podání za vložku č. kn. 155 v K., že je tedy podle dražebních podmínek a podle § 1121 obč. zák. (§ 147 III. novely k obč. zák.) vydražitel musí převzítí. Poněvadž podle týchž dražebních podmínek a podle § 156 ex. ř. vydražitelci přísluší ode dne příklepu jako důchod usedlosti nájemné splatné po udělení příklepu, může je vydražitel požadovati na nájemci, třebaže je nájemce již předem plnil povinnému, a to bez rozdílu, zda zaplacení nájemného předem bylo v pozemkové knize vyznačeno čili nic (srov. rozh. č. 13066 Sb. n. s.).

Jde tedy jen o to, jaký význam a pro koho má knihovní zápis o tom, že nájemné bylo na celou dobu nájemní, tedy i na dobu po udělení příklepu předem zaplacené. Tato skutečnost má význam právě jen pro nájemce, jenž jsa nucen po druhé platiti nájemné, utrpí škodu a může požadovati její náhradu v pořadí podle § 216 č. 4 ex. ř. z nejvyššího podání. To také nájemce Č. p. banka učinila v přihlášce u rozvrhového roku, když požadovala příkázání části předem již zaplaceného a neuzitého nájemného. Poněvadž podle uvedeného bude musiti Č. p. banka vydražitelci znovu platiti nájemné, jest skutečně poškozena o tuto částku a jest oprávněna požadovati ji podle § 227 ex. ř. (srovn. č. 13066, 13645 Sb. n. s.). Neprávem určil proto rekursní soud uhrazovací jistinu k úhradě domnělé pohledávky vydražitelovy. Hledíc na to je potřebí provedení nového rozvrhu co do uvedeného nájemního práva a všech následujících tím dotčených pohledávek. Nezbylo proto než zrušiti napažené usnesení, jakož i rozvrhové usnesení soudu první stolice a vrátiti mu věc k novému jednání a rozhodnutí.

Čís. 16716.

Dlužnické úlevy nezaměstnaných (vlád. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n.).
§ 8 řeč. vlád. nař. jest ustanovení přechodné a lze ho užíti jen tehdy, jestliže dlužník, který má právo na úlevy, zaplatil na splátku dospívající v prvním pololetí 1936 (mezi 1. lednem a 30. červnem 1936) více, než by byl podle § 3 uved. vlád. nař. zavázán, a učinil věřiteli do datečně oznámení podle § 7 dotč. vlád. nař.

(Rozh. ze dne 17. února 1938, R I 1562/37).

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí byla proti povinnému staviteli a majiteli domu podle platebního příkazu okresního soudu v P. ze dne 3. prosince 1934 Cm 5/34 povolena k vymožení vykonatelné pohledávky 17.500 Kč jménem splátky ze zadrželosti úrokové a útratové za dobu do 31. prosince 1935 z pohledávky 1.750.000 Kč s přísl., zajištěné na domě čp. 2167 v P. a splatné dne 1. července 1936, pak 6% úroků za dobu od 1. července 1936 do 31. prosince 1936 v částce

12.072 Kč 30 h, tedy celkem k vymožení částky 29.572 Kč 30 h se 6% úroky od 1. července 1936 do zaplacení exekuce vnučenou dražbou uvedené nemovitosti. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud povolil navrženou exekuci jen k vymožení 15.644 Kč 50 h s 6%ními úroky od 1. července 1936, kdežto návrh na povolení exekuce pro další částky zamítl.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky v příčině částky 14.127 Kč 80 h s přísl. obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

V návrhu na povolení exekuce uvedla návrhovátečka: »K zajištění našich shora uvedených anuit v částce 437.500 Kč s příslušenstvím byla nám povolena vnučená správa domu č. p. 2167 v P. . . , z kteréžto správy bylo nám placeno dne 7. ledna 1936 vnučeným správcem a conto vymáhaných anuit 60.000 Kč. Tuto částku 60.000 Kč vyúčtovali jsme na anuitu vypadající za dobu 1. 7. 1932 do 31. prosince 1932 v částce 82.500 Kč.«

Přes to a přes ustanovení § 8 vlád. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n. nepochybil soud první stolice, jestliže vyhověl celému návrhu na povolení této exekuce. V § 8 vlád. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n. jest ustanoveno toto: »Zaplatil-li dlužník, který má právo na úlevu, na splátku dospívající v době mezi 1. lednem a 30. červnem 1936 více, než by podle § 3 byl zavázán, vyúčtuje se přeplatek jako bezúročná záloha na příští splátku.« V důvodové zprávě k § 8 bylo však vyloženo, že jde o ustanovení přechodné, jehož bylo třeba hledíc na to, že uvedené vlád. nař. bylo vydáno dne 31. prosince 1935 a mělo platiti již od 1. ledna 1936, a mimo to úleva stanovená v § 3 příslušela dlužníkovi ve smyslu § 7 jen tehdy, když věřiteli do 30. června 1936 oznámil kvalifikovaným způsobem, že hodlá užiti úlevy. V mnohých případech byly anuity splatné již 1. ledna 1936 a také před tímto dnem a byly zapraveny před vyhlášením řečeného vlád. nařízení, tudíž ještě i před tím, než dlužník mohl včas zaslati oznámení ve smyslu § 7. Právě pro takové případy byl vydán předpis § 8, který ovšem předpokládá, že dlužník po placení dodatečně učinil věřiteli oznámení podle § 7.

Z uvedených údajů návrhu na povolení exekuce nelyne, že by tu šlo o dlužnikovo placení na splátku dospívající v prvním pololetí roku 1936, neboť jest v nich výslovně zdůrazněno, že jde o placení »a conto« anuit v exekuci vnučenou správou vymáhaných.

Dlužník ve svém rekursu proti usnesení soudu první stolice ani ne tvrdil, že by částka 60.000 Kč, zaplacená dne 7. ledna 1936, byla placena na splátku dospívající v prvním pololetí 1936, ani nevyvracel uvedené údaje návrhu, že tím bylo placeno, »a conto« vymáhaných dřívějších anuit, nýbrž vycházel z názoru, že toto placení, (které ovšem jde v jeho prospěch), samo o sobě má v zápětí vyúčtování přeplatku ve smyslu § 8 vlád. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n.

Ale podle toho, co bylo již vyloženo, jest onen názor, z něhož vycházel i rekursní soud, právně mylný, takže napadená část usnesení rekursního soudu neobstojí, a bylo proto obnoviti v tomto směru věcně správné usnesení prvního soudu.

Názor dovolací rekurentky, že rekurs povinného proti usnesení soudu první stolice nebyl přípustný, není správný, poněvadž proti usnesení povolujícímu exekuci lze podati rekurs i z důvodu nepřipustnosti povolení exekuce, jde-li o otázku právní, a povinný ve svém rekursu také z tohoto předpokladu vycházel.

Čís. 16717.

Odpovědnost notářů.

Notář je povinen provésti věc mu přikázanou i bez zvláštního zmocnitelova upozornění na naléhavost věci s potřebným urychlením a vykonati v mezích zákona vše, co zabezpečí co možná úplné dosažení zamýšleného účelu.

Měl-li notář podle příkazu daného dlužníkem i věřitelem sepsati kauční listinu a provésti její knihovní vklad, odpovídá za škodu vzešlou věřiteli tím, že sečkal — nebylo-li jinak překážky — na žádost jen dlužníkovu s podáním knihovní žádosti několik dnů, třebas byl dlužník jedním ze zmocnitelů notářových.

(Rozh. ze dne 17. února 1938, Rv I 2870/36.)

Žalobu, kterou se žalobce domáhá na žalovaném notáři zaplacení 80.000 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody, která mu byla způsobena opožděným vkladem kauční listiny za nemovitosti jeho dlužníka Jiřího B., nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Nižší soudy zjistily, že dne 25. července 1932 žalobce, Jiří B. a Josef G. žádali v kanceláři žalovaného o sepsání kauční listiny, znějící na 190.000 Kč, jakož i o její vklad na nemovitosti dlužníka Jiřího B., a že řečená listina byla ještě téhož dne sepsána a podepsána. Zmocnitelem žalovaného nebyl toliko Jiří B., nýbrž i žalobce. Žalovaný podal knihovní žádost o vklad zástavního práva podle řečené listiny na dlužníku připsané polovici nemovitosti zapsaných ve vložkách č. 65 a 272 pozemkové knihy B. teprve dne 30. července 1932 a ježto v mezidobí byla vložena zástavní práva za pohledávky jiných věřitelů, což mělo v zápětí, že při rozvrhu nejvyššího podání dosaženého za uvedené nemovitosti nebyla prý pohledávka žalobcova uhrazena co do

částky 80.000 Kč, nutno především řešiti otázku, zda tu šlo o průtah zaviněný žalovaným či nikoliv. Žalovaný popírá jakékoliv zavinění již z toho důvodu, že nebyl žalobcem upozorněn na nebezpečí hrozící z opožděného vložení a že o takovém nebezpečí ani nevěděl. Nižší soudy zjistivše pravdivost skutkových tvrzení žalovaného, uznaly onu námitku za odůvodněnou. S tímto názorem však nelze v této všeobecnosti souhlasiti. Podle § 1299 obč. zák. a § 5 notář. ř. byl žalovaný povinen vynaložiti potřebnou péči a nutné, neobyčejné znalosti a obstarati záležitost mu svěřenou s poctivostí, přesností a pečlivostí. K tomu náleží také, aby provedl věc mu přikázanou s potřebným urychlením a podnikl v mezích zákona včas vše, co zabezpečí pokud možná úplné dosažení zamýšleného účelu. Nebylo proto zapotřebí, aby zmocnitel výslovně upozornil žalovaného na naléhavost věci, nýbrž bylo povinností zmocněncovou, aby — když listina již dne 25. července 1932 byla sepsána a podepsána — dal neprodleně provésti i její vklad, po případě, aby dokázal takové skutečnosti, které by opožděný vklad odůvodňovaly. Že vložení listiny ze dne 25. července 1932 bylo věcí pilnou, vyplývá jednak z obsahu listiny směřující právě ke knihovnímu zajištění žalobcovu, jednak z ústního prohlášení dlužníka, že přinese dne 27. července 1932 ještě jiné věci, takže koncipient žalovaného sám z toho usoudil, že listina ze dne 25. července 1932 měla býti zapsána do knihy jako první; kromě toho musila již výše částky, jež měla býti zajištěna, a také to, že žalobce k vyzvání žalovaného ze dne 26. července 1932 ihned složil potřebné dědické poplatky, jejichž zaplacení podle názoru žalovaného v jeho dopise bylo jedinou překážkou okamžitého vkladu, býti žalovanému dostatečným důvodem, aby se vyhnul jakémukoliv průtahu věci, poněvadž v knihovních záležitostech již sebemenší opožděnost může mít škodlivé následky.

Nelze ovšem shledati vinu žalovaného v tom, že s vkladem listiny posečkal až do dne 27. července 1932, neboť podle skutkových zjištění nižších soudů, jimiž je dovolací soud vázán, prohlásil dlužník Jiří B. za přítomnosti žalobcovy dne 25. července 1932 při odchodu, aby žalovaný nechal listinu ležeti až do středy (27. VII. 1932), aniž žalobce tomu odporoval. Je proto míti za to, že žalobce jako spoluzmocnitel mlčky (§ 863 obč. zák.) schválil uvedené prohlášení Jiřího B. a souhlasil s odkladem vložení zápisu do pozemkové knihy až do 27. července 1932, a to tím spíše, když žalobce i z dopisu žalovaného ze dne 26. července 1932 musil seznati, že smluvené zástavní právo dosud v knihách nebylo zapsáno, a žalobce sám netvrdí, že to žalovanému nějak vytkl. Složil-li však žalobce hned potom uvedené dědické poplatky tak, že byly dne 27. nebo 28. července 1932 bernímu úřadu zaplacený (zjištění nižších soudů není v té příčině jasné), čímž žalobce zřejmě dal najevo svůj zájem na okamžitém vkladu listiny, která také dne 28. července 1932 byla přihlášena k vyměření poplatků, nesměl žalovaný na jednostrannou žádost dlužníka, jenž se nevykázal souhlasem žalobcovým, otáletí již s podáním knihovní žádosti, zejména když žalovaný netvrdí, že Jiří B. o d v o l a l příkaz mu udělený.

Za toho stavu věci neodpovídá ovšem žalovaný za škodu, jež vznikla tím, že dne 27. července 1932 byly na nemovitostech dlužníkových zajištěny pohledávky jiných věřitelů 20.000 Kč, 10.600 Kč a 10.800 Kč s příslušenstvím, což bylo umožněno jen tím, že Jiří B. dne 27. července 1932 dal zříditi jiné vkladu schopné listiny. Dne 28. července 1932 však nebylo již překážky proti zápisu listiny ze dne 25. července 1932 na dlužníku připsané polovici sporných nemovitostí, jež nebyla zatížena čekatelstvím nezletilých dětí dlužníkových, a marně poukazuje žalovaný na to, že mu — ačkoliv podle knihovního stavu nebylo závady — dodatečně vzešly pochybnosti o přípustnosti vkladu zástavního práva se zřením na obsah odevzdací listiny v pozůstalosti po Kateřině B., týkající se druhé polovice dotčených nemovitostí. Nehledíc na to, že vůbec neuvědomil žalobce o této domnělé překážce, mohl si žalovaný, jak to pak učinil opožděně, ihned zjednatí jasno o tom, neboť za tím účelem neučinil nic jiného než ústní dotaz u soudu.

Kdyby tedy žalovaný byl býval postupoval s potřebnou pilností a pečlivostí, byla by bývala pohledávka žalobcova zajištěna před pohledávkami zajištěnými pod pol. C 25—27 hlavní vložky č. 65 ve výši 9.500 Kč, 11.000 Kč a 4.000 Kč s příslušenstvím.

Nutno proto pouze ještě zkoumati, zda škoda žalobci již vznikla či nikoliv a zda je správné tvrzení žalobcovy, že ve vnučené dražbě vyšel na prázdno se zažalovanou částkou. Žalobce tvrdil po té stránce, že se věřitel »S.«, vůči němuž se žalobce zaručil za dluh Jiřího B., již domáhal svého nároku z rukojemství žalobcovy, že si žalobce u něho vypůjčil částku 127.000 Kč, že mu uvedená částka ovšem nebyla hotově vyplacena, nýbrž že jí bylo použito na úhradu nároku z rukojemství a že tato zápůjčka na nemovitostech žalobcových byla knihovně zajištěna. Procesní soud je však názoru, že v tom nelze spatřovati zaplacení zaručené částky, že vyplacení valuty je podstatnou náležitostí smlouvy o zápůjčce a že by bylo nesrozumitelné, kdyby žalobce svolil k zajištění nějaké zápůjčky na své držebnosti, ačkoliv prý zápůjčku ihned zase splatil. Druhý soud k té otázce vůbec nezaujal stanovisko. Ale procesní soud přezírá po právní stránce, že žalobce jako vypůjčitel byl oprávněn dáti zápůjčiti příkaz a zmocnění, aby zápůjčky — valuty — upotřebil k účelu žalobcem určenému a schválenému, takže nelze tvrditi, že zápůjčka nebyla vyplacena, byla-li určena na úhradu jiného dluhu žalobcovy; rovněž není správné, vykládá-li procesní soud tento postup jako splacení zápůjčky, naopak dluh žalobcův ze zápůjčky trvá dále, byl-li valutou zaplacen dluh žalobcův z rukojemství za Jiřího B. Že přednes žalobcův v té příčině učiněný je skutkově nepravdivý, nebylo zjištěno a jde proto pouze o právní otázku, kterou dovolací soud sám řeší. Z toho však plyne, že škoda žalobci za předpokladu, že jeho tvrzení o výsledku nucené dražby je pravdivé, již vznikla a žaloba pak není předčasná.

Bude proto na procesním soudu, aby podle zásad shora vyložených ještě zjistil, v jaké výši žalobní nárok jest odůvodněn, když žalobce odpovídá pouze za škodu vzniklou tím, že pohledávky pol. C 25

až 27 hlavní vložky č. 65 byly před pohledávkou žalobcovou zajištěny, po případě v jaké výši žalobcová pohledávka byla by bývala uhrazena, kdyby bývala zajištěna pod pol. C 25 hlavní vložky č. 65 místo 28.

Čís. 16718.

I. Rozsudkový výrok, jímž bylo rozhodnuto věcně o mezitímním návrhu určovacím podle §§ 236 nebo 259, odst. 2, c. ř. s., jest posuzovati podle procesního stavu, jaký tu byl v době vydání rozsudku soudem první stolice (§ 406 c. ř. s.).

Strany rozepře se mohou proti takovému rozhodnutí brániti opravnými prostředky podle obecných předpisů nehledíc na to, že bylo o žalobním nároku na plnění již pravoplatně rozhodnuto, a vyšší soudy musí o určovacím výroku rozhodnouti věcně, i když nebyly v první stolici tvrzeny podmínky výtčené v § 228 c. ř. s.

II. Obsahují-li pojistné podmínky ustanovení shodné s neúčinným § 2, odst. 1 a 2, první věta zákona č. 501/1917 ř. z., jest je vyložiti podle řečeného zákonného předpisu.

Jestliže pojišťovna oznámila pojistníkovi, že odchylky pojistky od návrhu platí za schválené pojistníkem, nepodá-li proti nim do jednoho měsíce po přijetí pojistky odpor, doložkou otištěnou na pojistce samé a pojistník odpor nepodal, jest míti za to, že projevil s pojistkou souhlas (§ 863 obč. zák.). Nerozhoduje, proč zaplatil další (následnou) prémii a že se pokusil o vypověď pojistné smlouvy.

Rozh. ze dne 17. února 1938, Rv I 2907/36.)

Rozh. č. 12966 Sb. n. s. opuštěno.

Žalobce sjednal se žalovanou pojišťovnou dne 14. června 1934 pojistnou smlouvu proti následkům zákonné odpovědnosti. V pojistném návrhu výslovně uvedl, že navrhuje uzavření smlouvy toliko na dobu jednoho roku. V pojistce však bylo uvedeno, že se pojistná smlouva uzavírá na dobu 10 let. Žalobce zaplatil první pojistnou prémii. Ježto druhou pojistnou prémii nezaplatil, podala žalovaná pojišťovna na žalobce žalobu Cn II 65/36 o zaplacení pojistné premie 65 Kč a útrat upomínky 3 Kč z pojistky č. 194.664 za pojistné období od 1. července 1935 do 30. června 1936. Žalobce zaplatil před ústním jednáním dne 28. února 1936 zažalovanou prémii i s útratami, celkem 81 Kč. Pojišťovna poté omezila žalobu na útraty sporu. Žalobce podal pak na žalovanou pojišťovnu vzájemnou žalobu (Cn II 78/36) na vrácení oné částky 81 Kč, tvrdě, že platil omylem, poněvadž prý byla pojistná smlouva uzavřena pouze na jeden rok, t. j. na dobu od 1. července 1934 do 30. června 1935 a poněvadž prémii za tuto dobu již zaplatil. Obě žaloby byly spojeny k společnému jednání a pojišťovna učinila při společném ústním jednání mezitímní návrh na určení, že žalobce František K. jest z pojistné smlouvy podle pojistky č. 194664 ze dne 14. června 1934 vůči pojišťovně, počínajíc dnem 1. července 1934, na dobu

10 let oprávněn a zavázán. Tento určovací návrh byl oceněn na 1.000 Kč. V hlavním sporu Cn II 65/36 byl prvním soudem tento určovací návrh zamítnut a pojišťovna byla odsouzena k zaplacení útrat sporu. Odvolací soud rozsudek prvního soudu potvrdil s tou opravou, že správně má výrok zníti, že se žalobcův mezitímní určovací návrh odmítá (na místo zamítá). Ve sporu o vzájemné žalobě Cn II 78/36, o něž nyní jde, rozhodl první soud, že se mezitímní určovací návrh žalované pojišťovny zamítá a že pojišťovna je povinna zaplatiti žalobci 81 Kč s přísl. Rozsudkový výrok o žalobním nároku na plnění nebyl napaden a nabyl právní moci. Žalovaná pojišťovna podala odvolání jen proti rozsudkovému výroku o předmětu jejího mezitímního určovacího návrhu. Odvolací soud vyhověl odvolání a změnil napadený výrok tak, že se zjišťuje, že žalobce jest z pojistné smlouvy podle pojistky č. 194664 ze dne 14. června 1934 vůči žalované, počínaje dnem 1. července 1934, na dobu 10 let oprávněn a zavázán. **Důvody:** I když ze zjištění soudu první stolice vychází najevo, že podle pojistného návrhu bylo pojištění navrhováno pouze na dobu jednoho roku a že to bylo pravou vůlí žalobce, není přece správný závěr vyvozený prvním soudem z toho, že když pojistka zněla na 10 let, k pojistné smlouvě nedošlo. První soud přehlíží, že v čl. 3 všeob. poj. podmínek jest ustanovení, že uchyluje-li se obsah pojistky od závazného návrhu, pokládá se úchylnka za schválenou pojistníkem, jestliže nepodal do jednoho měsíce po přijetí pojistky proti ní odpor, že to schválení jest teprve tehdy míti za dané, upozornil-li pojistitel pojistníka zvláštním písemným oznámením doručeným současně s pojistkou na to, že může podati do jednoho měsíce odpor pro odchylku od jeho návrhu, a že otisk tohoto ustanovení na přední straně pojistky jest pokládati za ono zvláštní písemné oznámení. Na přední straně pojistky jest ono ustanovení obsaženo ihned nahoře pod rubrikou »zvláštní oznámení«. I ze žalobcová přednesu vyplývá, že proti pojistce nečinil námitku a že zaplatil prémii za druhý pojistný rok, když dostal žalobu na zaplacení premie, a že se marně pokoušel vypověděti pojištění. Byl-li žalobce toho názoru, že smlouva platí pouze jeden rok, neměl vůbec příčiny, aby vypovídal pojištění po zaplacení nebo při placení druhé roční premie. Pohnutka, z které žalobce druhou roční prémii zaplatil, jest pro právní posouzení věci bezvýznamná. Žalobce pojistku přijal a nic proti ní nenamítal. Neznal-li obsah pojistky, jest to jeho vina a šlo to na jeho nebezpečí. Žalobce uznal ve smyslu § 863 obč. zák. přijetím pojistky a zaplacením druhé premie pojistnou smlouvu s desetiletým trváním. Bylo proto mezitímnímu návrhu žalované pojišťovny vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce vznesl v dovolání, opřeném pouze o dovolací důvod podle § 503 č. 4 c. ř. s., především námitku věci pravoplatně rozsouzené, avšak nedůvodně, neboť v hlavním sporu změnil vlastně odvolací soud usne-

sením ze dne 21. září 1936 č. j. Co IV 348/36-13 rozsudek prvního soudu tak, že mezitímní určovací návrh z formálních důvodů odmítl.

Rovněž nedůvodně vytyká dovolatel, že mezitímní určovací návrh pojišťovny má podstatnou vadu, poněvadž nebyl tvrzen a doložen právní zájem na požadovaném zjištění.

V dovolací odpovědi dovozuje i odpůrkyně, že dovolání žalobcovo jest přípustné, ač o žalobním nároku na plnění bylo pravoplatně rozhodnuto již v první stolici, a poukazuje na plenární rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského č. 4668 sbírky Gl. U., vytykajíc nesprávnost opačného názoru, vysloveného v rozhodnutí č. 12966 Sb. n. s.

Nejvyšší soud uvážil o uvedené otázce takto:

Mezitímní určovací návrh podle § 236 anebo § 259, odst. 2, c. ř. s. může být učiněn, jsou-li splněny předpoklady stanovené v § 236 c. ř. s. Takovým předpokladem není — na rozdíl od ustanovení § 228 c. ř. s. — právní zájem na tom, aby požadované určení nastalo co nejdříve. Stačí tu, že na existenci nebo neexistenci právního poměru nebo práva, jež se staly za rozepře spornými, závisí rozhodnutí o žalobní prosbě zcela nebo zčásti. Právní zájem při mezitímním určovacím návrhu vyplývá tedy z povahy věci, totiž z prejudiciality (Ott, II. díl, str. 30). Procesní strana, která učinila mezitímní návrh, není tedy povinna, aby (v řízení první stolice) tvrdila a dokazovala, že má právní zájem na brzkém zjištění smyslu § 228 c. ř. s. Bylo-li pak o mezitímním určovacím návrhu rozhodnuto v první stolici rozsudkem věcně a bylo-li zároveň rozhodnuto o žalobním nároku na plnění s konečnou platností, nelze ani potom vyžadovati, aby strana, která učinila mezitímní určovací návrh, ještě dodatečně dokazovala svůj právní zájem na brzkém určení právního poměru nebo práva, třeba její mezitímní určovací návrh pozbyl svého předurčujícího významu pro rozhodnutí o žalobním nároku na plnění tím, že o něm bylo rozsudkem prvního soudu již pravoplatně rozhodnuto. Nebylo by jí to po případě ani procesně možné, protože by dodatečnému uplatňování skutkových okolností k průkazu právního zájmu na brzkém určení v řízení oprávněm vadily předpisy §§ 482, odst. 2, a 504, odst. 2, c. ř. s. Kdyby byla procesní straně odepřena možnost domáhati se přezkoumání věcného rozsudkového rozhodnutí o mezitímním určovacím návrhu ve vyšších stolicích jen proto, že bylo zároveň o hlavní věci již soudem první stolice pravoplatně rozhodnuto, že tím přestal předurčující význam mezitímního určovacího návrhu a že nebyl prokázán právní zájem na brzkém určení, znamenalo by to pro ni nespravedlivou újmu, zřejmou zejména tehdy, kdyby byla věcným rozhodnutím o mezitímním určovacím návrhu postižena druhá strana, která tento návrh ani nečinila a která tedy neměla vůbec příčiny, aby prokazovala právní zájem svého odpůrce na brzkém určení. Vždyť takový rozsudek, jímž vedle výroku o hlavním nároku žalobním bylo rozhodnuto zároveň též věcně o mezitímním určovacím návrhu, jest podle § 411 c. ř. s. účasten právní mocí také v příčině výroku určovacího a tímto určovacím výrokem, nabyli-li právní mocí, jest

pak soud vázán i při dalších rozepřích vzešlých mezi týmiž stranami z téhož právního poměru nebo práva. Musí proto stranám býti poskytnuta možnost, aby se proti takovému určovacímu výroku rozsudkovému bránily opravnými prostředky podle obecných předpisů nehledíc na to, že bylo o žalobním nároku na plnění pravoplatně rozhodnuto již rozsudkem soudu první stolice.

V odvolacím řízení jest proto v takovém případě napadený rozsudek určovací posuzovati podle onoho procesního stavu, jaký byl v době vydání rozsudku prvního soudu (zásada vyslovená v § 406 c. ř. s.). Nebylo-li v té době třeba prokazovati právní zájem na brzkém určení ve smyslu § 228 c. ř. s., protože stačila prejudicialita, není třeba prokazovati jej ani v odvolacím řízení, neboť v něm jde o přezkoumání napadeného rozsudku vydaného v době, kdy tu předurčující význam byl.

To platí obdobně i pro řízení dovolací.

Z uvedených důvodů nemůže nejvyšší soud vycházeti z právní věty vyslovené v rozh. č. 12966 Sb. n. s., od níž se proto vědomě odchyluje. Odvolací soud tedy nepochybil, rozhodoval-li o mezitímním určovacím návrhu věcně.

Ve věci samé netřeba se zabývati výtkou dovolatelovou, že odvolací soud, převzav skutkové zjištění prvního soudu, musil převzít i jeho závěr vyvozený z tohoto skutkového zjištění, že se pojistná smlouva neuskutečnila pro nedostatek pravého souhlasu smluvců (§ 869 obč. zák.). Neboť odvolací soud ani nevyvozuje svůj opačný názor pouze z oněch zjištěných skutečností, nýbrž zakládá jej jednak na čl. 3 všeobecných pojistných podmínek a dále na tom, že žalobce nezachovav se podle tohoto ustanovení, schválil mlčky (§ 863 obč. zák.) pojistnou smlouvu uvedenou z pojistce č. 194664 a odchylující se co do pojistné doby pojistného návrhu. Že i takovým způsobem lze dospěti k hotové pojistné smlouvě, to dovolatel ani nevyvrací, nýbrž vytyká jen, že v souzeném případě k ní nemohlo dojíti proto, že si žalobce jako neprávnik nemohl býti vědom účinků svého chování, a poněvadž z toho, že zaplatil prémii za rok 1935 až 1936 a že vypověděl pojistnou smlouvu, nelze ještě bezpečně souditi na mlčky projevený souhlas s pojistnou smlouvou, odchylující se od pojistného návrhu, a nelze prý tak sanovati smlouvu od původu neplatnou. Než výtky ty nejsou důvodné, neboť článek 3 všeob. pojist. podmínek jest obsahem svým shodný s neúčinným § 2, odst. 1 a 2, první věta, zák. č. 501/1917 ř. z. a jest jej vyložiti podle tohoto zákonného ustanovení. Pojistka jest pravidelně prohlášením pojišťovny o přijetí pojistného návrhu a pojistník může proto spoléhati, že její obsah souhlasí s pojistným návrhem; proto se stává i při odchylném obsahu pojistky podle § 2, odst. 3, uved. zák. obsah pojistného návrhu obsahem pojistky, takže pojistná smlouva jest sjednána s tím obsahem, který je v pojistném návrhu. Pojišťovna může však tento právní účinek vyloučiti tím, že splní předpoklady druhého odstavce § 3 uved. zák. To má pak v zápětí, že pojistník musí závčas podati odpor, nechce-li, aby se odchylky od pojistného návrhu staly obsahem smlouvy.

V souzeném případě splnila pojišťovna předpoklady onoho odstavce a žalobce nevznášel odpor, z čehož plyne, že projevil podle prvního odstavce § 2 řec. zák. souhlas s pojistkou, a jsou proto jak důvod, proč zaplatil prémii za rok 1935 až 1936, tak i to, že se pokusil o vypovězení pojistné smlouvy, naprosto bezvýznamné. Ustanovení čl. 3 všeobecných pojistných podmínek jest tak jasné, že není příčiny k použití vykládacího pravidla § 915 obč. zák., a neomlouvá žalobce ani to, že je nepravnik a že si proto nebyl vědom právních důsledků nepodání včasného odporu.

Čís. 16719.

Domovníci (zák. č. 82/1920 Sb. z. a n.).

Obsluha kotlů ústředního topení patří mezi úkony ne domovnícké podle § 6, odst. 2, uved. zák., za něž přísluší domovníku nezadatelný nárok na mzdu v místě obvyklou. Tohoto nároku se však může domovník platně vzdát po vypovědi domovníckého poměru, třebaže před uplynutím výpovědní lhůty.

(Rozh. ze dne 17. února 1938, Rv II 350/37.)

Žalobu, již se žalobce — domovník — na žalovaných majitelích domu domáhal mimo jiné zaplacení 11.416 Kč s přísl. jako dměny za obsluhu (vytápění, ošetřování a opravování) kotlů pro ústřední topení a pro teplou vodu v domě žalovaných, nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí a uvedl v otázce v právní větě vytkené v

důvodech:

Nižší soudy zjistily, že žalobce byl přijat za domovníka a že bylo při tom ujednáno, že obsluha kotlů bude náležeti k jeho pracem a že mu za tyto zvláštní úkony bude dávana odměna ve volném otopu z ústředního topení a ve volném odběru teplé vody. Ježto žalobce za dotčené práce byl podle této úmluvy odměňován a pobíral tedy smlouvenou odměnu v podobě naturálií, odpírá mu odvolací soud požadovanou odměnu v hotovosti, maje za to, že za onu práci nemůže požadovati odměnu ještě jednou.

Leč odvolací soud přezírá, že tu nejde o práce vyžadované správou domu (§ 6, odst. 1, zák. č. 82/1920 Sb. z. a n.), nýbrž o úkony nedomovnícké ve smyslu § 6, odst. 2, téhož zákona, za něž přísluší domovníku mzda v místě obvyklá, a že podle § 15 téhož zákona toto právo domovníkovo nemůže býti ani ujednáním vyloučeno, ani omezeno. Nebyla-li žalobci poskytnuta odměna v místě obvyklá, byli žalovaní bezdůvodně obohaceni na žalobcovu újmu a žalobce se na nich může domáhati náhrady toho, oč byl zkrácen.

Bude tudíž třeba zjistiti, které úkony s obsluhou kotlů spojené žalobce skutečně vykonával a po kterou dobu, jaká mzda se za takové

úkony obvykle v B. vyplácela a dále jakou cenu mělo plnění mu poskytnuté (odběr teplé vody a otop z ústředního topení), ježto žalobci nelze upříti nárok na možný přebytek.

Jde dále o různé nedomovnícké práce žalobou blíže uvedené. V tomto směru zjistily nižší soudy, že žalobce za ony práce dostal zaplacené jednak částkami peněžitými, jednak věcnými dávkami, že byl s těmito odměnami vždy spokojen a uznal v potvrzení ze dne 1. srpna 1936, že mu byly jeho práce zaplacené a že ode dne 1. srpna 1936 («dnešním dnem») nemá proti žalovaným žádných požadavků.

Ustanovuje-li zákon v § 15, že domovníkům nárok na obvyklou odměnu za práce nedomovnícké nemůže býti ujednáním vyloučen nebo zkrácen v neprospekch domovníka, má na mysli jeho hospodářskou nesamostatnost a služební závislost na vlastníku domu a tím též omezenou volnost projevu svobodné vůle, ježto není rovnocenným smluvníkem v poměru k vlastníku domu. Jakmile však sešlo s této závislosti a nerovnosti zrušením domovníckého poměru, ať výpovědí či jiným ukončením tohoto poměru, není již třeba domovníku zvláštní ochrany, neboť se zase stal rovnocenným smluvníkem a může volně nakládati se svými nároky z domovníckého poměru do té doby mu vzniklými.

Prvý soud zjistil — a toto zjištění nebylo napadeno v odvolání —, že žalobci byla již koncem července 1936 dána výpověď z domovníckého poměru ke dni 15. srpna 1936 a že úmluva, kterou žalobce prohlásil vůči žalovaným, že odměňování nedomovníckých prací, o něž jde, bylo dostatečné a že již z tohoto důvodu nic nemá k požadování od žalovaných, byla sjednána dne 1. srpna 1936, tedy po výpovědi dané žalobci. Dotčená dohoda obsahuje tedy platné vzdání se veškerých nároků, žalobci do 1. srpna 1936 vzešlých, a žaloba není tedy co do odměny za ony úkony důvodná.

Avšak žalobce se domáhal též odměny za práce a úkony, které vykonával po dni 1. srpna 1936. Žaloba není v té příčině úplně jasná, ježto u jednotlivých položek neuvádí přesná data, kdy tyto úkony byly provedeny, a bude proto třeba žalobcův přednes doplniti podle § 182 c. ř. s. Šlo by tu o tyto položky: za řezání a štípání dříví 930 Kč, práce zahradnické 3.240 Kč, spálení obchodních knih 27 Kč, dohromady 4.197 Kč, a to ovšem jen částečně, pokud by byly tyto práce konány po dni 1. srpna 1936, ježto žalobce přednesl, že uvedené úkony konal po celou dobu svého zaměstnání v letech 1934 až 1936. Bude proto třeba zjistiti, zda a po případě které z dotčených prací konal žalobce po dni 1. srpna 1936, a zda a kolik dostal za ně zaplacené, a kolik činí odměna za takové práce v místě obvyklá.

Vychází-li se s uvedeného právního hlediska, není žaloba důvodná co do odměny za práce nedomovnícké v částce (5.168 — 4.197) = 971 Kč. Jinak, t. j. co do zbytku odměny za tyto práce 4.197 Kč a o odměnu za práce spojené s obsluhou kotlů 11.416 Kč není věc zralá k rozhodnutí (§ 510 c. ř. s.) a ježto se vady svrchu dotčené zároveň týkají řízení první stolice, bylo se usnésti, jak ve výroku uvedeno. Konečně se upozorňuje, že při výpočtu nutno odečísti částku 210 Kč, která již v žalobě byla odečtena.

Čís. 16720.

Prohlášení osob za mrtvé jest otázkou týkající se osobního stavu.

K rozhodnutí o návrhu na prohlášení československého státního příslušníka za mrtva jsou povolány výhradně příslušné tuzemské soudy. Výrok cizího úřadu (úředního soudu říšskoněmeckého) o prohlášení československého státního občana za mrtva nemá na území Československé republiky právní účinnosti (§ 81 č. 3 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 17. února 1938, Nd I 41/38.)

Elsa K. v P. (v říši Německé), která se nejprve domohla výroku úředního soudu v P. (v říši Německé) o prohlášení svého manžela Roberta Gustava K. za mrtva, obrátila se poté na krajský soud civilní v P. o prohlášení Roberta Gustava K. za mrtva a prohlášení jejího manželství s ním za rozloučené. Tento soud odmítl její návrh pro nepříslušnost dovolaného soudu. Poté navrhla Elsa K., aby nejvyšší soud ustanovil podle § 28 j. n. tuzemský soud k projednání její žádosti o prohlášení jejího manžela za mrtva.

Nejvyšší soud nevyhověl návrhu a zároveň nařídil krajskému soudu civilnímu v P., aby podle § 44, odst. 1, j. n. postoupil spisy krajskému soudu v Ch. k příslušnému jednání.

D ů v o d y:

Podle domovského listu obce D. má Robert Gustav K. domovské právo v této obci a jest podle spisů československým státním příslušníkem. Prohlášení osob za mrtvé jest otázkou statutární, která co do československých státních příslušníků jest podle příslušných zákonů (§ 1 č. 20/1883 ř. z., č. 128, 129/1918 ř. z. a č. 252/1921 Sb. z. a n.) vyhrazena příslušným tuzemským soudům. Jde tudíž v souzeném případě o občanskou věc patřící pod pravomoc zdejších soudů. Výrok úředního soudu v P. ze dne 23. srpna 1935, čís. R 226/34, že se Robert Gustav K. prohlašuje za mrtva, nemá na území Československé republiky právní účinnosti z důvodu § 81 čís. 3 ex. ř.

Přesto, že tato občanská věc patří pod pravomoc zdejších soudů, není tu pro nejvyšší soud zákonných podmínek k ustanovení soudu podle § 28 j. n., ježto podle spisů lze zjistiti podmínky místní příslušnosti určitého tuzemského soudu ve smyslu onoho zákona. Navrhovatelka udala sice, jak vyplývá ze spisů M 34/37 krajského soudu civilního v P., že její manžel se vždy zdržoval v Německu, leč z oddacího listu německého evangelického farního úřadu v P. ze dne 5. října 1927, navrhovatelkou předloženého, je patrné, že Robert Gustav K. bydlil v době uzavření sňatku v P. v Čechách, okr. Ch. Tím jest prokázán jeho poslední pobyt v Československu a z toho vyplývá i příslušnost krajského soudu v Ch. podle § 1 zák. č. 20/1883 ř. z. Toho si nepovšiml krajský soud civilní v P. při rozhodování o návrhu Elsy K.,

aby její manžel Robert Gustav K. byl prohlášen za mrtva a aby její manželství s ním bylo prohlášeno za rozloučené, odmítnuv usnesením ze dne 14. prosince 1937 č. j. M 34/37-6 tento návrh pro nepříslušnost, aniž při tom podle § 44 j. n. odst. 1 postoupil projednávanou právní věc příslušnému krajskému soudu v Ch. Není však překážky, aby v té příčině učinil potřebné opatření dodatečně.

Čís. 16721.

K vymození daňových nedoplatků podle výkazu znějícího jen proti dědici (fiduciáři) nelze bez souhlasu svěřenských nástupníků (fideikomisárních substitutů) vésti exekuci ani vnučeným vkladem zástavního práva bez jakéhokoliv omezení, ani vnučenou dražbou nemovitostí knihovně zatížených svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí), a to ani tenkrát, jde-li o veřejné dávky, za něž nemovitost věcně ručí.

(Rozh. ze dne 18. února 1938, R I 1619/37.)

Srvn. rozh. č. 12901, 12745, 12030, 11227, 7761, 5052 a 4500 Sb. n. s.

Berní úřad v H. P. navrhl v zastoupení Československého státu (finanční správy), aby mu byla k vymození nedoplatků na dani pozemkové, domovní a obrátové za léta 1935 až 1937 povolena podle výkazu nedoplatků E 381/37, znějícího proti povinné Aloisii T., přístupem povolena dražba nemovitostí, na nichž byla zapsána fideikomisární substituce ve prospěch nezletilých dětí dlužnice, a to nezletilých Marie, Emilie, Julie, Pavly a Františka G-ových. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud k rekursu opatrovníka jmenovaných dětí zamítl návrh. D ů v o d y: Nemovitosti, na něž jest vedena exekuce, jsou sice vlastnictvím povinné Aloisie T., třebaž jest její vlastnictví omezeno právem substitučním. Navrženou exekuci na ně však by bylo možno povolit jen tehdy, kdyby tu byl souhlas svěřenských nástupníků (fideikomisárních substitutů), jejichž práva jsou přímo dotčena (§§ 511 a 608 obč. zák. a rozh. č. 12745 Sb. n. s.). Jinak by bylo nutno, aby vykonatelná pohledávka a exekuční titul, v souzeném případě vykonatelný výkaz nedoplatků, směřovaly nejen proti dědici (fiduciáři), ale i proti svěřenským nástupníkům. Toho tu však není a vymáhající věřitel ani ne tvrdil, že svěřenské nástupnictví (fideikomisární substituce) zaniklo, což by ostatně bylo možno řešiti jen sporem. Svěřenské nástupnictví je na nemovitostech, o něž jde, poznamenáno a jest tudíž k němu přihlížeti. Navrženou exekuci nelze ani povolit »bez újmy substitučních práv«, ježto jde právě o exekuci vnučenou dražbou, pro jejíž povolení se vyžadují obě shora uvedené podmínky, t. j. jak exekuční titul směřující též proti nástupníkům, tak i jejich souhlas (rozh. č. 4500, 5052, 11526, 11227, 12901 Sb. n. s.). V souzeném případě, v němž jde o exekuci pro nedoplatky na dani pozemkové, domovní a obrátové, nebrání zamítnutí

návrhu na povolení exekuce ani předpis § 265 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n., který stanoví věcné ručení zatížené nemovitosti pro daň pozemkovou a domovní. Uvedený zákonný předpis stanoví jen pro případ vnučené správy nebo vnučeného prodeje přednostní zástavní právo na zavazene nemovitosti za dvouleté po případě tříleté nedoplatky daně domovní a pozemkové, tím však není stanoveno, že zatížené nemovitosti ručí všeobecně za právě dotčené daně. Mimo to jde tu též o daň obratovou, která výsady té nepoživá v stejné míře nehledě na to, že pro vymáhanou pohledávku není ani knihovně zapsané zástavní právo. Jinak lze vésti exekuci jen proti tomu držiteli nemovitosti, který je k zaplacení daní povinen, pokud mu nemovitosti patří. Povinné patří však nemovitosti, o něž jde, jen omezeně ve smyslu § 613 obč. zák. Kdyby šlo o exekuci vnučeným zřízením práva zástavního, bylo by možno exekuci povolit bez újmy práv substitučních, to však není možné při povolení exekuce vnučenou dražbou z důvodů již shora uvedených (rozh. č. 12030 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nemovitosti, o něž jde, jsou knihovně připsány povinné Aloisii T., jest však na nich pod datem 21. prosince 1934 podle odevzdací listiny ze dne 30. června 1933, č. j. D 89/33-7, poznamenáno svěřenské nástupnictví (fideikomisární substituce) ve prospěch jejich nezletilých dětí Marie, Emy, Julie, Pavly a Františka G-ových.

Podle § 265 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n. nedoplatky na dani pozemkové a domovní, jež se staly splatnými v posledních dvou letech, počítajíc nazpět ode dne exekučního prodeje zavazeneho objektu nebo ode dne povolení vnučené správy, zatěžují i bez knihovního zápisu nemovitost zákonným zástavním právem, majíce přednost před všemi knihovními pohledávkami; u starších, nejvýše však tříletých nedoplateků, jest podmínkou přednostního zástavního práva, že byl nedoplatek knihovně zajištěn nejdéle do dvou let po splatnosti daně. Na nemovitosti zatížené svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí) lze k vymození daňových nedoplateků proti dědici (fiduciáři) vésti bez souhlasu svěřenských nástupníků (substitutů) exekuci vnučeným vkladem práva zástavního s doložkou »bez újmy práv substitučních čekatelů«, anebo exekuci vnučenou správou nemovitostí. Má-li však býti bez souhlasu fideikomisárních substitutů povolena exekuce, která zasahuje ihned podstatu nemovitosti, tedy exekuce vnučeným vkladem práva zástavního beze všeho omezení, nebo exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, vyžaduje se, aby exekuční titul zněl nejen proti dědici (fiduciáři), ale i proti svěřenským nástupníkům (fideikomisárním substitutům) a aby byl proti nim všem vykonatelný, neboť jen dědic (fiduciář) a svěřenský nástupník (substitut) dohromady představují skutečného vlastníka nemovitosti (rozh. č. 7761, 11526, 12901 Sb. n. s.). Poněvadž v souzeném případě zní exekuční titul, totiž výkaz nedoplateků ze dne 7. října 1937, č. 536/15, jen na dědičku (fiduciářku) Aloisii T., nikoli

i na svěřenské nástupníky (fideikomisární substituty), právem rekursní soud návrh na exekuci vnučenou dražbou dotčených nemovitostí zamítl. Rozhodnutí č. 9883 a 11082 Sb. n. s., na něž dovolací stěžovatel poukazuje, se na souzený případ nehodí, neboť se týkají nemovitostí pocházejících z pozemkového záboru, které jsou podrobeny zákazu zcizení a zatížení ve prospěch Československého státu, a může tedy též stát vésti na ně k vymození daňových nedoplateků exekuci vnučenou dražbou nebo vnučeným vkladem zástavního práva, neboť jen on sám jest osobou oprávněnou jak co do zákazu zcizení a zatížení, tak i co do vymáhání daňové pohledávky.

Čís. 16722.

Stavební družstva.

Převzala-li jiná osoba se souhlasem družstva za dosavadního člena jeho práva a povinnosti k stavebnímu družstvu, přísluší dřívějšímu členu proti družstvu bez jakékoliv výpovědi nárok na vrácení stavebního vkladu s úroky, jakmile družstvo dostalo od náhradníka vyplacencou částku, rovnající se výši vkladu.

(Rozh. ze dne 18. února 1938, Rv I 2401/36.)

Žalobce se stal členem žalovaného družstva a čekatelem domu č. p. 451 v R., na který podle zjištění prvního soudu zaplatil žalovanému společenstvu hotově 70.168 Kč 76 h, měl ještě převzít hypotekární pohledávky v hodnotě 25.500 Kč a 72.050 Kč a byl by se stal knihovním vlastníkem řečeného domu, připsaného do té doby žalovanému družstvu, avšak z důvodů zdravotních musil z R. přesídliti a proto si našel se souhlasem žalovaného družstva manželé Rudolfa a Mínu K-ovy, kterým potom družstvo dům ten kupní smlouvou ze dne 20. září 1934 prodalo za 167.537 Kč, z čehož manželé K-ovi zaplatili přímo družstvu 69.987 Kč, kdežto ostatek 25.500 Kč a 72.050 Kč převzali jako hypotekární dluhy, a byl jim onen dům již i knihovně do vlastnictví připsán. Žalobce chce míti nahrazeno 68.000 Kč a poněvadž dostal již od K-ových 6.000 Kč a od žalovaného družstva 12.500 Kč, žádá na družstvu zbytek 49.500 Kč s příslušnými úroky. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu protentokrátě.

Nejvyšší soud obnovil ve věci samé rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobu jen proto, že prý se žalobce domáhá na družstvu zaplacení části kupní ceny, kterou manželé K-ovi družstvu hotově zaplatili, kdežto podle názoru odvolacího soudu mohl by žalobce žádati na družstvu toliko vrácení částky, kterou on u družstva ho-

tově složil. S tímto názorem nelze souhlasiti. Žalobce vyličil v žalobě a dalších svých přednesech celý skutkový děj a jest povinností soudu stanoviti, zdali z tohoto skutkového děje vyplývá žalobní nárok proti žalovanému družstvu. To jest již pouhá právní subsumpce, kterou žalobce uváděti nemusí. Kdyby měl žalobce, jak odvolací soud míní, podat na družstvo novou žalobu na vrácení toho, co družstvu platil, musil by v ní uvést totéž, co uvedl v souzené žalobě. Žalobce chce na družstvu částku 49.500 Kč a je naprosto jedno, zda mu družstvo uvedenou částku vyplatí z toho, co žalobce družstvu platil, a ponechá si to, co přijalo od manželů K-ových, nebo zdali si ponechá to, co přijalo od žalobce, a vyplatí mu žádanou částku z toho, co přijalo od manželů K-ových. Ostatně žalobce uvedl v žalobě, že, jelikož mezi ním, K-em a družstvem bylo ujednáno, že žalobce z družstva vystoupí a na jeho místo vstoupí K., a žalobce z tohoto důvodu pozbyl také z svého úsporného vkladu přes 4.000 Kč, nemá žalované družstvo žádného důvodu zdržovati zbytek. Z toho je viděti, že žalobce žádá na družstvu vrácení zbytku svého vkladu. Není také správné, když odvolací soud rozlišuje mezi právním poměrem žalobcovým k žalovanému družstvu a právním poměrem manželů K-ových k družstvu jako mezi dvěma úplně samostatnými a na sobě nezávislými právními poměry, neboť ve skutečnosti nutno posuzovati celou transakci provedenou mezi žalobcem, K. a žalovaným družstvem jako jeden celek, založený na společném jednání a shodné vůli všech uvedených tří osob. Je proto naprosto bez významu, zdali žalobce odstoupil manželům K-ovým svoje čekatelské právo či dům a zdali družstvo přiznalo manželům K-ovým čekatelské právo k témuž domu, či zda jim onen dům prodalo. Rozhodující jest jen to, že žalované družstvo přijalo na týž dům dvakrát plat na kupní cenu, jednou od žalobce jako úsporné vklady a po druhé od manželů K-ových jako kupní cenu, a poněvadž se manželé K-ovi stali knihovními vlastníky onoho domu, musí družstvo vydati žalobci z tohoto dvojnásobného plnění příslušnou část tak, aby nebylo na jeho újmu bezdůvodně obohaceno. Oboje si přece družstvo podržeti nesmí.

Že manželé K-ovi zaplatili družstvu na onen dům hotově 69.987 Kč, je nesporno. Zjištění prvního soudu, že žalobcův vklad na týž dům činil 70.168 Kč 76 h, žalované družstvo nenapadlo, naopak ve svém odvolání připustilo výslovně, že nemůže popřít, že úsporný vklad žalobcův je asi tak veliký, jako část kupní ceny, kterou jí manželé K-ovi hotově zaplatili. Tím je tedy požadovaná žalobní částka co do výše odůvodněna. Tato částka byla bez jakékoli výpovědi splátná tím okamžikem, jakmile žalované družstvo dostalo od K-ových hotově vyplacenou stejnou částku, neboť tím okamžikem pominul důvod k zdržování této částky a žalované družstvo bylo povinno ji žalobci vrátiti. Nelze proto vztahovati na zažalovanou částku předpisy družstevních stanov o výpovědi úsporných vkladů. Od onoho okamžiku bylo družstvo též povinno tuto částku úrokovati zákonnými 5% úroky a není proto důvodné jeho odvolání, pokud brojí proti tomu, že první soud přiznal žalobci požadované 4% úroky.

Čís. 16723.

Třebas zadání obecních objednávek několika podnikatelům, kteří se o ně společně ucházeli jako pracovní společenství, nebylo schváleno okresním úřadem právě z toho důvodu, že jeden člen společenství (společník veřejné obchodní společnosti, která byla ve společenství) je členem obecního zastupitelstva (§ 5, odst. 3 zák. č. 76/1919 Sb. z. a n.), nemá bez dalšího podkladu nicotnou smlouvu (§ 879 obč. zák.) členů pracovního společenství o tom, že zadanou práci budou ve skutečnosti prováděti všichni členové, že však navenek bude vystupovati toliko pracovní společenství bez onoho svého člena, který je zároveň členem obecního zastupitelstva.

(Rozh. ze dne 18. února 1938, Rv I 654/37.)

Žalující veřejná obchodní společnost Antonín W. a syn v J. uzavřela v roce 1931 se žalovaným a firmami F. F. B. a Robert W. pracovní společenství (konsorcium) k provedení instalačního zařízení radnice obce J. Uvedené konsorcium se ucházelo o zadání instalačních prací a obec mu je také zadala, dohlédací úřad však se zřením na § 5 novely k obec. řádu č. 76/1919 Sb. z. a n. zadání to neschválil, ježto společník žalující veřejné obchodní společnosti byl členem obecního zastupitelstva a již dříve byly odchylky od ustanovení § 5 uved. zákona v jeho prospěch povolovány. Poté se dohodla žalující firma s ostatními členy konsorcia na tom, že žalující firma na venek vystoupí z konsorcia, že však na vnitřním poměru nenastane změna a že žalobkyně bude ve skutečnosti nadále členkou pracovního konsorcia. Po této formální změně byly instalační práce pro obec J. prováděny uvedeným společenstvím. Tvrdíc, že po celou dobu prací zadaných obcí ostatní členové společenství uznávali ji jako spolupracovníci, že však od roku 1935 popírá žalovaný její nároky na podíl na zisku na společně prováděných pracích, domáhá se žalobkyně určovací žalobou zjištění, že je jednou čtvrtinou účastnicí pracovního společenství, týkajícího se instalačního zařízení radniční novostavby v J., uzavřeného s firmami F. F. B., Rudolfem O. (žalovaným) a Robertem W. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu mimo jiné z těchto důvodů: Ujednání, o něž jde, je zřejmé obcházení zákona a jest podle § 879 obč. zák. nedovolené, poněvadž se přiči ustanovení § 5 zák. č. 76/1919 Sb. z. a n. Není správný názor prvního soudu, že má řečené ustanovení význam jen pro veřejné právo. Smlouva je nicotná a proto vůbec neexistuje takové konsorcium, jehož členkou má býti žalobkyně. Ji nelze pokládati za členku konsorcia, neboť nicotná smlouva nemůže se ani dodatečným uznáním státi platnou. Tím však není řečeno, že by žalobkyně nemohla proti žalovanému zakročiti z důvodu obohacení, pokud měl žalovaný z neplatného ujednání výhody, to tím spíše, že i žalovaný uzavřel smlouvu, o níž si musil býti vědom, že se jí obchází zákon. To, že nebyly práce zadány Antonínu W., nýbrž firmě, jejímž

společníkem jest Antonín W., jest nezávažně, poněvadž Antonín W. jest jako společník žalující firmy vůči obci s ostatními společníky firmy solidárně oprávněn a zavázán.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu prvé stolice.

Důvody:

Určovací žaloba jest v souzeném případě přípustná, protože slouží tomu, aby si jí dovolatelka zjednala pevný právní podklad pro úpravu všech právních poměrů vyplývajících jí z tvrzeného účastenství na pracovním společenství. Popírá-li žalovaný dovolatelčino účastenství na pracovním společenství, jest tato určovací žaloba proti němu přípustná, neboť dovolatelka má důsledkem toho právní zájem, aby tvrzený právní poměr byl proti němu i h n e d na jisto postaven. Nezáleží na tom, že prý také druzí společníci účast dovolatelčinu na pracovním společenství popírají, neboť byl jednak dokázán opak toho, jednak může dovolatelka žalovati každého ze společníků zvlášť. Předpoklady neplatnosti společenské smlouvy z důvodů § 870 obč. zák. žalovaný nedokázal.

Jde tedy jenom o to, zda je smlouva o společném provedení prací pro obec neplatná se zřetelem na předpis § 5, odst. 3, zák. č. 76/1919 Sb. z. a n. a § 879 obč. zák. V té příčině ovšem nerozhoduje, že žalobkyně je veřejná společnost a nikoli přímo člen obecního zastupitelstva Antonín W., jeden z jejích veřejných společníků; to správně poznal odvolací soud a stačí tu odkázati na to, co v tom směru příkladmo je uvedeno v odst. 2 řečeného předpisu.

Zákazy, obsažené v odstavci třetím, se týkají především poměrů mezi členy zastupitelstva (a komisí) vůči obci; netřeba zatím řešiti, zda by se člen zastupitelstva mohl domáhati nároků na obci na základě právních jednání, jež by se onomu zákonnému zákazu přičila. Ani ve vztahu k obci nejde o zákaz zásadní a bezvýjimečný, neboť zákon sám dopouští, že ve výjimečných případech může povolit míchylku od těchto zásad podle povahy případu dozorčí úřad. Zákon také nevybavuje onen předpis sankcí nicotností nebo neplatností jakéhokoli jednání, jež by se onomu zákonu přičilo, zejména pokud by šlo o právní poměry nikoli ve vztahu k obci, nýbrž k jiným zúčastněným osobám, nýbrž stanoví jen trestní sankci v § 22 uved. zák. V podstatě jinak než ve vztahu k obci jest hleděti na právní jednání, k nimž dojde v poměru k osobám třetím, jako je tomu v souzeném případě. V té příčině se ukazuje na to, že prý se žalobkyně proti zákazu nepřímou účastnila dodávky nebo prací pro obec. Žalobkyně vystupuje tu proti žalovanému jako svému smluvci, nikoli tedy proti obci.

Především nevychází ze skutkového děje nikterak najevo, že by byly bývaly onou účastí žalující společnosti na dodávkách nebo pracích skutečně dotčeny zájmy, k jejichž ochraně byl onen zákaz účasti vydán, anebo že by smlouvou měl býti přímo zmařen účel sledovaný v § 5 uved. zák. Že by některé zájmy veřejné byly skutečně dotčeny, nelze usouditi ani z toho, že dohlédací úřad účast žalující firmy na řečených dodávkách a pracích nedovolil. Žalovaný sám, ačkoli pravý stav věci

znal, přece jen na společné provedení záležitostí a prací také za účasti žalující firmy přistoupil a nemůže se tedy na obranu svých soukromých zájmů dovolávati onoho zákazu nepřímé účasti, jehož podkladem byly zájmy docela jiné. Nelze ani seznati, k jakým konečným důsledkům by mohlo vésti právní stanovisko odvolacího soudu, když přece za nepřímou účast na dodávkách a pracích pro obec při přísném výkladu mohly by býti uznány na př. smlouvy o dodávkách materiálu nebo o zvláštních úkonech některého člena zastupitelstva, bez nichž se uchazeč o dodávku soutěže účastniti ani nemohl; po té stránce lze uvést na př. dodávky cihel, stavebního dřeva, speciálních prací a plánů a pod., s nimiž se uchazeč podle místních poměrů musí obrátiti na podnikatele, jenž se pro své členství v zastupitelstvu sám soutěže účastniti nemohl. Nebylo by zajisté v intencích zákona, aby se všechny tyto objednávky a smlouvy, třeba na sebe reálnějším podkladem, bez rozdílu uznaly za neplatné jenom pro porušení formálního zákazu obsaženého v § 5, odst. 3, uved. zák. bez zřetele na poměry konkrétního případu.

Za toho stavu věci není tedy překážky, aby žalobě bylo vyhověno. Otázkou, zda žalobkyně byla za provedené práce zaplácena či přeplácena, nelze se zatím v souzeném sporu obírat a nepadá tu zatím na váhu ani další otázka, zda je to právě žalovaný, který je povinen složit žalující firmě účty.

Čís. 16724.

Pro posouzení, zda jde o poměr služební (pracovní), je rozhodující, zda podle ujednání jest zaměstnanec povinen řídit se směrnicemi danými zaměstnavatelem co do způsobu i doby výkonu služebních (pracovních) a že je zaměstnanci uložena osobní povinnost ke konání služeb (prací), takže zaměstnavatel řídí celý provoz, v němž jest zaměstnanec jen článkem v ústrojí zaměstnavatelova podniku. Služební (pracovní) smlouva nepozbývá své právní povahy tím, že zaměstnancova odměna byla stanovena výhradně podle množství zboží prodaného zaměstnancem. I v takovém případě má zaměstnanec nárok na odměnu za práci přes čas.

(Rozh. ze dne 18. února 1938, Rv I 1129/37.)

Podle písemných podmínek ze dne 26. října 1932 se žalobce zavázal obstarávati benzinovou pumpu žalované firmy v Ž. na S. třídě, umožňovati zákazníkům rychlé vydávání zboží v každé denní a noční době také o nedělích a svátcích, dvakrát týdně odeslati vybrané částky, dále že ani on, ani příslušníci jeho rodiny pro jinou firmu zboží, vedené žalovanou, neprodají nebo nedoporučí a že žalobce provoz pumpy bude obstarávati osobně. Naproti tomu se žalovaná zavázala opatřovati čerpadlo benzinem, zapravovati výlohy na pumpu a zaplatiti žalobci provisi za prodané zboží. Tvrdě, že pracoval více než osm hodin denně a též o nedělích a svátcích, domáhá se žalobce na žalované zaplacení

32.383 Kč jako odměny za práce konané přes čas a o nedělích a svátcích. Proti žalobě namítla žalovaná, že žalobce nebyl jejím zaměstnancem, že z podmínek, jimiž byl pracovní poměr upraven, plyne, že nejde o smlouvu služební, poněvadž z nich nevyplývá povinnost konati služby a práce pro žalovanou, byla jimi žalobci stanovena provise za předpokladu plnění povinností a závazků podle oněch podmínek. Žalobce jen zprostředkoval styk žalované firmy s jejím zákaznictvem a vydával zboží (benzin a olej). Žalované nešlo o to, aby žalobce byl pro ni činný, nýbrž měla hlavní zájem jen na výsledku žalobcovy činnosti, t. j. na distribuci zboží. Proto také byla stanovena odměna žalobci nikoliv podle pracovní doby, nýbrž podle množství vydaného zboží, a to jako provise. Žalobce byl samostatně výdělečně činný ve svém podniku zasilatelském a ve svém obchodě zelinářském a měl také samostatný příjem jako majitel domu. Podle uvedených podmínek byl žalobce zavázán osobně obstarávat provoz pumpy, avšak žalovaná kladla tuto podmínku jen proto, aby osobní přítomností žalobcovou byly zajištěny jeho další povinnosti. Odměna se nestala podle kvanta činnosti, nýbrž podle kvanta vydaného zboží. Podle podmínek měl žalobce dostat 10, později 13 h za litr benzínu, provise z oleje však v různé výši. Soud první stolice uznal co do částky 32.132 Kč s přísl. podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu. **Důvody:** Jde jen o to, zda žalobce má podle sjednané smlouvy právo žádati zaplacení práce, konané přes čas a o nedělích, či nikoli. Rozhodující pro uvedenou otázku jest v souzené věci nesporný obsah listiny ze dne 24. října, resp. 28. října 1932, podle které přísluší žalobci za každý litr prodaného benzínu provise 10 h a později 13 h. Tím byla určena žalobcova odměna za konané práce, a to jen podle množství prodaného zboží a nikoliv také podle doby, kterou žalobce měl věnovati obsluze čerpadla. V dotčené listině jest ovšem dále uvedeno, že žalobce musí osobně obsluhovat čerpadlo, že vydání zboží má umožniti v každé době, denní i noční, i o nedělích a svátcích a že ani žalobce, ani jeho žena, děti a rodiče, nebo jiné osoby, které s ním žijí ve společné domácnosti, nesmějí pracovat pro jinou firmu, přes to však nelze říci, že byla uzavřena pracovní smlouva, která by žalobce opravňovala požadovati odměnu za práce konané přes čas nebo o nedělích. I když je snad správné, že žalobce, jak tvrdí, měl čerpadlo otevřené od rána až do večera a že byl stále pohotov k jeho obsluze, není pro posouzení rozhodující, neboť to bylo nejen v zájmu žalované, ale hlavně v zájmu žalobce samého, neboť čím více benzínu prodal, tím byl větší jeho výdělek. Souzený poměr lze podle názoru odvolacího soudu porovnat s poměrem cestujícího za provisi, jenž také od rána až do večera jest na cestách, jenž musí rovněž osobně a pravidelně vykonávat své povolání, také nesmí pracovat pro žádnou jinou firmu stejného druhu a jenž přes to, že pracuje více než 8 hodin denně nemá nárok na odměnu za práce konané přes čas a o nedělích, nýbrž jen na ujednanou provisi.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání podle § 33 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobu o zaplacení za práci přes čas v podstatě proto, že podle obsahu listiny ze dne 24. (28.) října 1932 nelze míti za to, že byla mezi stranami rozepře uzavřena pracovní smlouva, jež by žalobce opravňovala žádati odměnu za hodiny přes čas nebo za nedělní práci.

Právem napadá dovolatel tento právní názor odvolacího soudu. Odvolací soud klade důraz na to, že v podmínkách o obsluze trvalého benzinového čerpadla v Ž. (Bedingung zur Bedienung der stabilen Benzinpumpe in S.) ze dne 24. (28.) října 1932 nebyla žalobcova odměna značná také podle doby, kterou měl žalobce věnovati obsluze čerpadla, nýbrž jen podle množství prodaného zboží (srov. odst. 1 podmínek). Leč tento způsob stanovení odměny nevylučuje, aby smlouva uzavřená mezi stranami rozepře byla smlouvou služební (pracovní).

Pro posouzení, zda mezi nimi šlo o poměr služební čili nic, jest rozhodující, zda podle ujednání byl žalobce povinen řídit se směrnicemi, danými žalovanou co do způsobu i doby výkonů. V té příčině jest důležitým obsah »podmínek« ze dne 24. (28.) října 1932.

V odst. 2 podmínek byl dán žalobci podrobný návod k obsluhování čerpadla. Podle odst. 4 podmínek byl žalobce povinen umožniti zákazníkům rychlý výdej zboží v kterékoliv době denní i noční také o nedělích a svátcích. V odst. 6 podmínek bylo žalobci uloženo, aby obsluhoval čerpadlo výhradně osobně s tím, že nesmí bez předchozího svolení žalované převésti práva ze smlouvy na jinou osobu. Již z uvedených ustanovení podmínek vyplývá, že žalovaná firma celý podnik provozu benzinových čerpadel sama řídila a že žalobce byl jen článkem zapadajícím do ústrojí podniku žalované. Jest proto právní poměr mezi stranami rozepře ve své podstatě smlouvou služební.

Jde ovšem dále o to, zda obsluhovačům benzinových čerpadel jest zásadně přiznati nárok na odměnu za práci přes čas čili nic. Na otázku bylo odpověděno kladně v rozhodnutí uveřejněném pod č. 15730 Sb. n. s., kde za předpokladů v rozhodnutí onom uvedených — jež jsou podle dotčených již podmínek splněny i v souzené věci, byl obsluhovači benzinové stanice přiznán nárok na odměnu za práci převyšující osmihodinovou pracovní dobu. Ježto se odvolací soud pro své mylné právní hledisko jím zaujaté nezabýval ostatními důvody a vývody odvolání — což i dovolatel uplatňuje s hlediska dovolacího důvodu podle § 503 č. 2 c. ř. s. — nezbylo než napadený rozsudek zrušiti a odvolacímu soudu uložiti, aby dále jednal a znovu rozhodl.

Čís. 16725.

Žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř. lze se domáhati nepřipustnosti exekuce, nemůže-li dlužník k obhájení svého práva použití žádné z obran daných mu §§ 35, 36 a v ostatních případech § 39.

To, že ani žaloba ani rozsudek, podle něhož se vede exekuce, nebyla doručena povinnému do vlastních rukou, nelze uplatňovati žalobou podle § 39 č. 5. ex. ř., nýbrž jen žalobou pro zmatečnost podle § 529 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 19. února 1938, Rv I 2970/37.)

Žalobce opřel žalobní návrh na nepřipustnost exekuce vedené proti němu žalovanou firmou o tvrzení, že ve sporu, ve kterém byl vydán rozsudek, podle něhož je proti němu vedena exekuce na svršky E 366/37, nebyly mu doručeny do vlastních rukou ani žaloba ani rozsudek, nýbrž že je přijala žalobcova manželka, která při tom podepsala žalobcovým jménem zpáteční lístky. Soud prvního stádia uznal podle žaloby: Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o to, zda se žalobce podle toho, co shora uvedeno, může s úspěchem domáhati nepřipustnosti exekuce žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř., kterou má zřejmě na mysli, jak patrně z jeho vývodů v odvolacím sdělení a odvolání. Odvolací soud je názoru, že žalobou je vytýkána zmatečnost exekučního titulu a že zmatečnost tu nelze uplatňovati žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř., nýbrž jen žalobou podle § 529 c. ř. s. S tímto názorem nutno v podstatě souhlasiti.

Žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř. lze se domáhati nepřipustnosti exekuce, když dlužník nemůže k obhájení svého práva užití žádné z obran daných mu v §§ 35, 36 a v ostatních případech § 39 ex. ř. Podle § 39 č. 1 ex. ř. může však dlužník dosíci zrušení exekuce, jestliže exekuční titul, který jest jejím základem, byl pravoplatným rozsudkem uznán za neplatný, zrušen, neb jinak prohlášen za neúčinný. V dotčeném ustanovení je tedy hledati postup, jímž dlužník může dosíci nápravy, je-li proti němu vedena exekuce podle titulu, který byl vydán ve zmatečném řízení (§ 529 c. ř. s.). Na dlužníkovi totiž jest, aby se žalobou domáhal zrušení rozsudku stíženého zmatečností a aby jako důsledek toho navrhl i zrušení exekuce (§ 39, odst. 1 a posl. odst., ex. ř.). O takovou žalobu ovšem v řešeném případě nejde, když žalobní návrh nesměruje proti exekučnímu titulu, nýbrž se domáhá jen nepřipustnosti exekuce podle něho vedené. Uvedeným postupem dosáhne dlužník nejen zrušení exekuce, nýbrž bude odstraněn i sám exekuční titul a nebude tak bráněno novému soudnímu rozhodnutí o vymáhaném nároku.

Postup ten není ani v rozporu s judikaturou, na niž se žalobce odvolává. V rozhodnutí č. 13578 Sb. n. s. šlo o zvláštní případ, kde bylo užito § 6 zák. č. 70/1896 ř. z., v dalších rozhodnutích šlo pak vesměs o nedoručení podmíněných platebních rozkazů neb směnečných platebních příkazů, kde judikaturou byla dlužníku dána možnost brániti se proti exekuci žalobou podle § 39 č. 5. ex. ř., když rozkazy nebyly řádně do vlastních rukou doručeny. V případech těch nemohly totiž dosud

býti vzneseny směnečné námitky neb odpor, exekuce vedeny byly podle nepravoplatných exekučních titulů, které nemohly ani býti napadeny žalobou o zmatečnost.

Žalobce volil tedy ke své obraně nesprávný prostředek a právem byla jeho žaloba zamítnuta, aniž třeba řešiti, zda v souzeném případě došlo k zhojení zmatečnosti řízení a zda byly zde podmínky pro náhradní doručení rozsudku manželce žalobcové podle § 102 c. ř. s.

Čís. 16726.

Vlád. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. o bytovém hospodářství obcí a obecně prospěšných stavebních sdružení je kryto zmocňovacím zákonem č. 109/1934 Sb. z. a n.

Určení osoby k prozatímnímu vedení věcí obecně prospěšných stavebních a bytových družstev uvedených v § 9, odst. 1, uved. vládn. nař. i její změna jsou ponechány ministerstvu soc. péče a nevyžaduje se, aby uvedený správní úřad oznamoval rejstříkovému soudu věcné důvody takovéto změny. Rejstříkovému soudu nepřísluší zkoumati správnost takových opatření, zejména, zda změna osoby vládního komisaře jest věcně odůvodněna.

(Rozh. ze dne 21. února 1938, R I 163/38.)

Rejstříkový soud vyhověl žádosti ministerstva sociální péče, aby byl ve společenstevním rejstříku vymazán Josef A., pověřený podle § 9 vládn. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. výměrem téhož ministerstva za tímto vedením stavebního družstva »P.«, zapsaného společenstva s ručením omezeným, a aby byl zapsán k témuž účelu Josef K. Rekurzí soud zrušil k rekursu Eduarda Z. a společníků napadené usnesení a uložil rejstříkovému soudu další jednání a nové rozhodnutí. Důvody: Podle § 9, odst. 1, vládn. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. může ministerstvo sociální péče po slyšení družstevního svazu, jehož členem družstvo jest, neuposlechne-li představenstvo nařízení daných mu ministerstvem sociální péče podle zákona o stavebním ruchu a nařízení k němu vydaných nebo podle uvedeného vládn. nař., zbaviti členy představenstva a dozorčí rady jejich funkci a naříditi zároveň provedení nových voleb do lhůty současně stanovené a učiniti opatření o prozatímním vedení věcí družstva orgánem jím jmenovaným, na něhož dnem zápisu přejdou veškerá oprávnění příslušející představenstvu. O tomto vládním komisaři platí ovšem totéž ustanovení, že může býti zbaven funkce jen tehdy, neuposlechne-li nařízení daných mu ministerstvem sociální péče. Zda takový případ u vládního komisaře Josefa A. nastal, zda byla splněna podmínka uvedeného vládn. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. a zda byl družstevní svaz dříve slyšen, nebylo zjištěno, rovněž ne, zda byly nařizeny nové volby. Tím, že se tak nestalo a že uvedené pro posouzení věci důležité okolnosti nebyly dosud řádně na přetřes vzaty, zůstalo provedené řízení neúplným, takže věc nelze důkladně posouditi a řádně rozsouditi,

a také nebyla věc po právní stránce řádně posouzena. Proto bude na prvním soudu, aby v dalším řízení uvedené okolnosti vzal na přetřes a náležitě je zjistil a poté aby na novém podkladě přihlížející k obsahu stížnosti, znovu rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení rejstříkového soudu.

D ů v o d y:

Nutno předeslati, že je mylný názor stěžovatelů, uvedený v rekursu proti usnesení soudu první stolice, o tom, že by vládní nařízení č. 160/1934 Sb. zák. a nař. nebylo kryto zmocňovacím zákonem č. 109/1934 Sb. zák. a nař., neboť ono vládní nařízení se pohybuje v mezích zmocnění uděleného vládě v čl. I. zák. ze dne 21. června 1934, č. 109 Sb. z. a n. Zmocnění to je tak rozsáhlé, že nelze s úspěchem tvrdit, že by řečené vládní nařízení vybočovalo z mezí onoho zmocnění, neboť tu se sleduje účel učiniti opatření pro rovnováhu a úspornost v hospodářství stavebních družstev, jež jsou vlastníky domů vystavěných s podporou podle zákonů o stavebním ruchu, a čelí tedy k odvrácení nebo zmírnění škod a poruch v hospodářském životě.

Je tudíž vládní nařízení č. 160/1934 Sb. z. a n. pro soudy závazným předpisem při posuzování souzeného případu.

Nelze však souhlasiti s názorem rekursního soudu, že zákonné předpoklady, které jsou nutny ve smyslu prvního odstavce § 9 vládní nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. pro ustanovení orgánu ministerstvem sociální péče k prozatímnímu vedení správy družstva, by byly stejné také při osobní změně tohoto orgánu, zejména že by mohl býti takový orgán zproštěn své funkce jen, kdyby neposlechl nařízení mu daných ministerstvem sociální péče, a že by nový orgán mohl býti ustanoven teprve po slyšení příslušného družstevního svazu.

Nutno si uvědomiti, že předpisy § 9 uvedeného vládního nařízení jsou rázu zvláštního a výjimečného a nelze je rozšiřovati na případy, které v něm nejsou zahrnuty. Předpisy ty se ani slovem nezmiňují o možné změně v osobě ustanoveného orgánu ministerstvem sociální péče, nýbrž stanoví jen přesné podmínky, za kterých lze tomuto ministerstvu přikročiti k zbavení funkce představenstva.

Je totiž podmínkou takového zákroku, aby šlo o obecně prospěšné stavební a bytové družstvo, jež je vlastníkem domů vystavěných s podporou podle zákona o stavebním ruchu nebo s podporou státního bytového fondu, dále aby představenstvo neuposlechlo nařízení mu daných ministerstvem sociální péče podle zákona o stavebním ruchu a nařízení k němu vydaných nebo tohoto nařízení, a konečně aby byl slyšen družstevní svaz, jehož je členem ono družstvo.

Uvedeným podmínkám bylo v souzeném případě vyhověno při prvním ustanovení vládního komisaře Dr. Š., jak je zřejmé z výměru uvedeného ministerstva ze dne 25. listopadu 1935, č. Ca 1532-53.

Že by tyto podmínky musily býti dodrženy také při změně osoby onoho orgánu, zejména že by musil býti předem opět slyšen příslušný družstevní svaz, nelze dovozovati ani z doslovu ustanovení § 9

uvedeného nařízení ani logicky, ježto se poměry v družstvu od ustanovení vládního komisaře nezměnily a podmínky pro zbavení funkce představenstva trvají. Určení osoby komisaře družstva je ponecháno volně úvaze uvedeného ministerstva, kterému musí býti také ponechána výměna osoby takového orgánu, a není třeba, aby správní úřad oznamoval rejstříkovému soudu věcné důvody takové změny.

Soudu rejstříkovému nepřisluší zkoumati správnost takového opatření, zejména zda změna osoby vládního komisaře byla věcně odůvodněna, a jaké důvody vedly správní úřad k této změně, nýbrž rejstříkový soud je povinen podle § 9, odst. 2, uved. vládní nař. na návrh ministerstva sociální péče provést potřebné zápisy.

Odpovídal-li takový návrh po formální stránce zákonu, neměl rejstříkový soud příčiny mu nevyhověti, a je proto rozhodnutí prvního soudu správné a odpovídá zákonu.

Pokud rekursní soud, vycházející z jiného názoru, usnesení prvního soudu zrušil, nařídil další šetření, neposoudil věc správně, pročež bylo u vyhovění dovolacím rekursům napadené usnesení zrušiti a obnoviti usnesení prvního soudu.

Čís. 16727.

Pouze to, že v pozemku, koupeném jako staveniště, jest položeno vodovodní potrubí, neodůvodňuje nárok kupitele na zrušení kupní smlouvy (§ 932 obč. zák.), nýbrž pouze na snížení úplaty nebo nárok na náhradu za opravu, nebylo-li vymíněno, že stavba má státi právě na tom místě, kde je potrubí, bylo-li možno stavbu provést na jiné části pozemku, nebo bylo-li lze stavbu provést i na té části pozemku, kde je potrubí, a nezdružuje-li se tím stavba podstatně.

(Rozh. ze dne 22. února 1938, Rv I 3021/36.)

Žalobce se domáhá zrušení kupní smlouvy pozemkové částice p. č. 2660/1 proto, že po kupu zjistil, že pod tímto pozemkem je položeno potrubí městského vodovodu. Ta skutečnost prý mu znemožňuje řádné užívání koupeného pozemku, poněvadž prý si na něm chtěl postavit domek a zříditi si v něm obchod a žalovaná strana prý ho ujistila, že bude moci se stavbou domku a obchodu ihned započítí, že však nyní k vůli městskému vodovodním upotrubí, pad pozemkem tím ležícímu, tuto stavbu nemůže provést. Podle vlastního žalobcova tvrzení bylo vyčteným účelem při koupi pozemku postavení domku, hodícího se k provozování obchodu, nebylo však vymíněno, že to musí býti dům rohový a že musí státi právě na některé určité části koupené plochy. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Podle zjištění nižších soudů se na koupeném pozemku stavěti dá. To, že pod pozemkem jest položeno vodovodní potrubí, má pouze ten vliv, že se bude stavěti na části pozemku, kde potrubí není, a že prove-

dení stavby se — nikoli podstatně — zdraží nutným provedením zabezpečovacích zařízení. Je přisvědčiti dovolateli, že otázka, zda vady vytýkané jím jako důvod správy znemožňují, aby bylo věci řádně užíváno, jest otázkou právní, kterou náleží řešiti soudu a nikoli znalcům, ale na tom nezáleží, protože právní posouzení věci té soudem jest správné.

Podle § 932 obč. zák. lze žádati za úplné zrušení kupní smlouvy jen tehdy, když vada zakládající správu jest taková, že ji nelze napravit a že znemožňuje řádné užívání věci. Proto by mohl v souzeném případě žalobce podle § 932 obč. zák. žádati pouze za snížení úplaty nebo za opravu, není však odůvodněna jeho žaloba o úplné zrušení smlouvy, neboť vodovodní potrubí nevedí řádnému užívání koupeného pozemku.

S hlediska § 932 obč. zák. není již ani třeba zabývat se otázkou, zda jest tato vada napravitelná, a nezůstalo řízení kusým, když v té příčině nebyl proveden důkaz dotazem na městský úřad v D., zda a kdy bude vodovodní roura odstraněna z řečeného pozemku.

Také neobstojí druhý důvod, pro který žalobce se domáhá zrušení kupní smlouvy, totiž zkrácení přes polovici pravé ceny podle § 934 obč. zák.

Podle zjištění nižších soudů může býti na koupeném pozemku vystavěn domek buď přímo nad vodovodním potrubím, anebo tak, že bude státi mimo vodovodní potrubí. Bude-li posunutím z rohu do některé ulice postavena stavba tak, aby byla mimo vodovodní potrubí a nepřišla s ním vůbec do styku, tedy by nastalo sice znehodnocení celého pozemku, ale toto znehodnocení nedosahuje polovice pravé ceny.

Poněvadž pak provedení stavby rohové nebylo vymíněno; není žaloba odůvodněna ani s hlediska § 932 obč. zák., ani s hlediska § 934 obč. zák.

Čís. 16728.

Složení dluhu u soudu ve smyslu § 1425 obč. zák. nemá účinku placení, nebyl-li dluh složen u příslušného soudu, t. j. u soudu, v jehož obvodě jest splniště.

(Rozh. ze dne 22. února 1938, Rv II 203/37.)

Žalobu, již se žalobce na žalované firmě domáhal zaplacení 15.278 Kč s přísl., soud první stolice zamítl v podstatě proto, že pokládal za placení podle § 1425 obč. zák., jímž se žalovaná firma zprostita dluhu, to, že složila zažalovanou částku u okresního soudu v O. Odvolací soud uznal podle žaloby. **Důvody:** Žalovaná neplnila řádně svůj závazek složením u okresního soudu v O. Složení podle § 1425 obč. zák. totiž zprošťuje dlužníka závazku jen tehdy, když odpovídá závazku skládajícího dlužníka i co do místa plnění (splniště), tudíž jen tenkrát, stalo-li se u soudu onoho místa, kde měl dlužník podle povahy obligačního závazu plniti. Neboť i když podle čl. XVIII uvoz. zák. k j. n. žádný soud nesmí odepřítí přijetí složeného dluhu, neznamená to, že by se dlužník mohl zprostiti svého dluhu jeho složením

u kteréhokoliv soudu na území republiky s osvobozujícím účinkem. V souzené věci jde o obchodní dluh, pro který platí předpisy čl. 325 obch., resp. §§ 1420 a 905 obč. zák., ježto jde o platy peněžité. Není sporu o tom, že žalobcův postupitel má bydliště v P. a nelze proto pochybovati o tom, že účinky řádného složení, totiž zproštění závazku, mohly by nastati složením pohledávky u soudu v P. Složení se však stalo u okresního soudu v O. V souzeném případě nebylo na straně žalované firmy pochybností o místě plnění, a když podle §§ 1420 a 905 obč. zák. každý jiný dlužník je povinen plniti v místě splnění (mimo něž není věřitel ani povinen přijmouti plnění), není důvodu, aby bylo dlužníkovi, který skládá dluh k soudu, poskytnouto výjimečně právo plniti kdekoliv, t. j. složit penize u kteréhokoliv soudu, nýbrž i on jest povinen plniti v místě plnění. Složením jistiny u okresního soudu v O. se tudíž žalovaná nezprostita svého závazku, neboť složení se nestalo z důvodu právě uvedeného řádně ve smyslu § 1425 obč. zák. Neprávem proto soud první stolice zamítl žalobu na zaplacení zažalované částky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud správně vyložil, že žalovaná nesplnila řádně svůj závazek složením u okresního soudu v O., který není soudem místa splnění zažalované pohledávky, jež je v P. Proto stačí v té příčině odkázat dovolatelku na příslušné důvody napadeného rozsudku, které též nejvyšší soud schvaluje.

Čís. 16729.

Nároku na náhradu nákladů vynaložených pachtýřem na plody, jež zamýšlel vytěžiti ze zpachtovaných pozemků, (nákladů hnojení, osevu a pod.) musí se pachtýř domáhati v propadné šestiměsíční lhůtě po vrácení (vyklizení) (§ 1097 obč. zák.), a to i tehdy, došlo-li k předčasnému zrušení pachtovní smlouvy sjednané na určitou dobu.

(Rozh. ze dne 23. února 1938, Rv I 1261/36.)

Srovn. rozh. č. 3028, 3089, 4835, 6069, 12228 Sb. n. s.

Žalobci zpachtovali od žalovaných dne 1. března 1930 usedlost č. p. 106 v K. na dobu 6 let za roční pachtovné 13.000 Kč. Ježto žalobci neplatili řádně pachtovné, zrušili žalovaní podle odst. IV. pachtovní smlouvy roku 1932 ujednaný pacht, žalovali o vyklizení nemovitostí a v červnu 1932 žalobci zpachtovanou usedlost vyklidili. Poněvadž tímto předčasným skončením pachtu nemohli žalobci skliditi úrodu na zpachtovaných pozemcích a sklidili ji žalovaní propachtovatelé, domáhají se na žalovaných žalobou podanou 28. května 1935 zaplacení

35.932 Kč s přísl. z důvodu náhrady nákladů vynaložených na zaseté a zasazené plodiny. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů :

Žalobci uvádějí v žalobě, že tím, že byli exekučně donuceni vykliditi zpachtovanou usedlost již v měsíci červnu — tudíž krátce před sklizní — nemohli skliditi úrodu na polích, na nichž hospodařili a jež zasili, a že tím byli zkráceni téměř o všechnu svou celoroční práci, vynaloženou na zpachtovanou usedlost, a o vynaložená hnojiva, osevy obilí a jiných plodin, a žádají náhradu toho, co bylo takto na pachtovní objekt vynaloženo. To je skutkový základ žaloby, který v podstatě zůstal týž, i když žalobci, reagující na obranu žalovaných, uvedli, že v každém případě byli žalováni sklizením úrody i bezdůvodně obohaceni, neboť to by podle pravidelného běhu věci vyplývalo už z jejich původního skutkového přednesu žaloby.

Jinak arciť nelze míti za právní základ žaloby to, co strany za právní základ označují, nýbrž jen skutkové okolnosti a z nich vyplývající skutkový stav, z něhož se žalobní žádost vyvozuje.

Podle toho, co uvedeno, žádají žalobci náhradu nákladu vynaloženého na zpachtovanou usedlost z toho důvodu, že před sklizní byli po zrušení pachtovní smlouvy donuceni vykliditi usedlost a že nemohli proto skliditi úrodu. Učinili tudíž prospěšný náklad na věc v očekávání, že tohoto nákladu budou moci využítovati pro sebe tím, že jeho výsledky, totiž úrodu sklidí. Byli by tudíž žalováni oprávněni podle §§ 1097 a 1037 obč. zák. na propachtovatelích, jimž náklad přišel k dobru, žádati jeho náhradu. Ustanovení § 1097 obč. zák. nepředpokládá za všech okolností, aby šlo o náklad na úkony, které měl vykonati pronajimatel. To předpokládá zákon jen pro nárok na úhradu nutného — třebaže bez úspěchu vynaloženého — nákladu podle § 1036 obč. zák., nikoli i tehdy, jde-li o náklady toliko prospěšné podle § 1037 obč. zák. Mimo to není třeba, aby šlo o právě jednatelství bez příkazu, totiž aby nájemce užitečný náklad vynaložil v úmyslu prospěti jím pronajimateli, jak předpokládají §§ 1036 a 1037 obč. zák. Stačí, že onen náklad v zájmu pronajimatele byl učiněn. Citace §§ 1036 a 1037 v § 1097 obč. zák. nenaznačuje nutnost, aby tu byly předpoklady těchto ustanovení, nýbrž naznačuje jen rozsah nároků na náhradu vynaloženého nákladu (srovn. rozh. č. 6069 Sb. n. s.). Avšak podle § 1097 obč. zák. za takovouto náhradu musí býti u soudu žádáno nejdéle do šesti měsíců po navrácení věci dané do pachtu, jinak žalobní právo zanikne. Jde tu o lhůtu propadnou, k níž dlužno míti zření v každém období rozepře z povinnosti úřední (rozh. č. 3089 Sb. n. s.). Poněvadž však v souzeném případě žaloba nebyla podána v této lhůtě — vyklizení se stalo podle tvrzení žaloby v červnu 1932 a žaloba podána dne 29. května 1935 — zaniklo žalobní právo žalobců a nedomáhali-li se svých nároků plynoucích z pachtovní smlouvy v dotčené šestiměsíční lhůtě, nemohou již tytéž nároky uplatňovati ani z důvodu bezdůvodného obohaceni. Proto nižší soudy právem zamítly žalobu, třebaže se tak stalo z jiných důvodů.

Čís. 16730.

Vyměření dávky podle čl. IV zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. příslušným konkursním komisařem není úkonem nesporného řízení, nýbrž úkonem konkursního řízení.

Proti souhlasným usnesením o vyměření řečené dávky není další opravný prostředek (§§ 188, 192, odst. 2, konk. ř., § 528 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 23. února 1938, R II 607/37.)

Konkursní komisař okresního soudu v K. vyměřil správci konkursní podstaty Dr. Arturu G. usnesením ze dne 11. října 1937, č. j. K 3/35-277, 5% dávku z přiznané odměny ve prospěch advokátní komory v O. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs konkursního správce.

D ů v o d y :

V prvé stolici vydal usnesení konkursní komisař, jenž k vyměření dávky podle čl. IV zákona č. 144/1936 Sb. z. a n. je příslušný, — jak bylo uvedeno i ve výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 18. května 1937, č. 28.162, uveřejněném pod č. 10 ve Věstníku z roku 1937, str. 83. S formálního hlediska nerozhodoval tudíž nesporný soudce, jemuž jest přiděleno nesporné soudnictví podle § 5 j. n. a § 25 zákona o organizaci soudů, nýbrž soudce, jenž jako orgán konkursního řízení byl podle § 77 konk. ř. konkursním soudem ustanoven za konkursního komisaře pro tento jednotlivý případ. Ani s věcného hlediska nelze vyměření oné dávky konkursním komisařem pokládati za úkon řízení nesporného neboť jde o dávku za jmenování správcem konkursní podstaty, výměra dávky závisí na výši úhrnné odměny správce konkursní podstaty a jest důsledkem činnosti správce konkursní podstaty v této jeho vlastnosti a nikoliv jako účastníka nesporného řízení. Jest proto i činnost konkursního komisaře, vyměřujícího tuto dávku, vyvolána prohlášením konkursu a patří k úkolům konkursního komisaře, jež se týkají konkursního řízení.

Neplatí tu proto o přípustnosti dovolacího rekursu předpisy zákona č. 100/1931 Sb. z. a n., nýbrž předpisy konkursního řádu.

Potvrdil-li vrchní soud jako soud rekursní (§ 192, odst. 2, konk. ř.) usnesení konkursního komisaře, není dovolací rekurs podle § 188 konk. ř. a § 528 c. ř. s. v doslovu čl. I č. 5 zák. č. 251/1934 a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n. dovolen.

Čís. 16731.

Trval-li v době, kdy plynula lhůta k předložení dražebních podmínek, odklad exekuce vnučenou dražbou nemovitosti z důvodu zahájení sporu o nepřipustnost exekuce, nelze ani po skončení toho sporu

bez návrhu vymáhajícího věřitele pokračovati v exekučním řízení, a to ani rozhodováním o návrhu povinného na zrušení exekuce pro nečasné předložení dražebních podmínek.

Rozh. ze dne 23. února 1938, R II 5/38.)

Exekuční soud zrušil usnesením ze dne 16. listopadu 1937 exekuci vnučenou dražbou nemovitostí zapsaných ve vložce č. 393 kat. území D. V., povolenou usnesením ze dne 23. listopadu 1936, č. j. E 2194/36-14, ježto vymáhající věřitelka nepředložila ve stanovené 14denní lhůtě dražební podmínky. Rekursní soud k rekursu vymáhající věřitelky zrušil napadené usnesení a uložil exekučnímu soudu, aby přihlížel k dražebním podmínkám, předloženým dne 24. listopadu 1937, jako včas podaným a aby na jejich podkladě v řízení pokračoval. **D ů v o d y:** Jak je patrné ze spisů, byla stěžovatelka dne 14. ledna 1937 vyzvána, aby předložila do 14 dnů dražební podmínky. Tato výzva byla jí doručena dne 28. ledna 1937. Měly proto dražební podmínky býti předloženy do 11. února 1937. Dne 2. února 1937 bylo však pod C 41/37-1 odloženo dražební řízení až do skončení věci C 41/37 a usnesení o tom bylo stěžovatelce doručeno dne 3. února 1937. Vzpomenutá rozepře se skončila rozsudkem odvolacího soudu ze dne 20. května 1937, C 41/37-14, který byl stěžovatelce doručen dne 2. července 1937. Hledíc na to, že exekuční řízení bylo odloženo, pokračovala by lhůta k předložení dražebních podmínek teprve od 15. září 1937, neboť věc C 41/37 není věcí feriální podle ustanovení § 224 c. ř. s. Než dne 27. července 1937 navrhl povinný zrušení exekuce, návrhu tomu bylo vyhověno usnesením ze dne 27. července 1937, usnesení to změněno dne 10. srpna 1937 rozhodnutím rekursního soudu a dovolacímu rekursu nebylo vyhověno. Usnesení nejvyššího soudu bylo doručeno stěžovatelce dne 20. listopadu 1937. Hledíc na to, co uvedeno, byla lhůta k předložení dražebních podmínek, počínající se dne 28. ledna 1937, stavena rozhodnutím pod C 41/37, doručeným stěžovatelce dne 3. února 1937. Stavení to se skončilo teprve dne 20. listopadu, takže napadené usnesení, vydané dne 16. listopadu 1937, bylo vydáno v době, kdy stěžovatelce plynula ještě lhůta k předložení dražebních podmínek. Bylo proto rozhodnuto, jak svrchu uvedeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu povinného.

D ů v o d y:

Dražební řízení bylo odloženo do pravoplatného skončení sporu C 41/37, vymáhající věřitelka však nežádala do doby, kdy exekuční soud vydal usnesení, jímž dražební řízení bylo pro nepředložení dražebních podmínek zrušeno, o pokračování v řízení exekučním podle § 44, posled. odst., ex. ř. Nemohlo býti tudíž v exekučním řízení pokračováno bez návrhu vymáhající věřitelky ani rozhodováním o vydání

zrušovacího usnesení, takže rekursní soud právem usnesení to zrušil již z tohoto důvodu. Není proto ani třeba zabývatí se správností jiného odůvodnění napadeného usnesení.

Čís. 16732.

Nejde o konečné rozhodnutí rekursního soudu ve smyslu § 127 konk. ř., bylo-li uloženo správci konkursní podstaty zaplacení dávky podle čl. IV, odst. 1, zák. č. 144/1936 Sb. z. a n., kterou lze na konkursním správci vymáhati exekuci. Proti takovému rozhodnutí jest přípustný dovolací rekurs podle §§ 192, odst. 2, a 188 konk. ř.

Dávku podle uvedeného předpisu jest vyměřiti i ze zálohy na budoucí úhrnnou odměnu (§ 127, odst. 3, konk. ř.), která byla určena a správci vyplacena již před účinností zák. č. 144/1936 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 23. února 1938, R II 41/38.)

Konkursní komisař krajského soudu v M. O. rozhoduje v konkursním řízení firmy U., společnosti z ručením omezeným v S. O., o nárocích správce konkursní podstaty Dr. Aloise H., advokáta v S. O., podle § 127 konk. ř., určil usnesením ze dne 9. listopadu 1937, č. j. K 49/33-115, odměnu podle §§ 19, 20 a 23 vlád. nař. č. 115/1931 Sb. z. a n. úhrnem 27.717 Kč 30 h a ježto správce konkursní podstaty podle usnesení ze dne 4. dubna 1935, č. j. K 49/33-44, a ze dne 23. dubna 1935, č. j. K 49/33-46, obdržel již 10.000 Kč, snížil ji o právě uvedenou částku, uloživ mu zároveň podle čl. IV zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. a výnosu č. 10/1937 věst. mín. sprav., aby zaplatil advokátní komoře v O., jejímž jest členem, dávku ve výši 5% úhrnné odměny shora přiznané, pokud mu byla ve výši 8.909 Kč skutečně zaplacená, t. j. 445 Kč 45 h. **D ů v o d y:** Dávku podle čl. IV zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. bylo vyměřiti podle části úhrnné odměny, která byla správci konkursní podstaty skutečně zaplacená, při čemž hledíc na to, že uvedený zákon nebyl v době usnesení ze dne 4. dubna a 23. dubna 1935 v účinnosti, nebylo užito jako podkladu této dávky částky 10.000 Kč, přiznané správci konkursní podstaty zálohou oběma naposledy dotčenými usneseními. Rekursní soud k rekursu Slezské advokátní komory v O. vyměřil 5% dávku ve prospěch stěžovatelky i z vyplacených záloh 10.000 Kč a zvýšil tudíž řečenou dávku na 945 Kč 45 h. **D ů v o d y:** Podle čl. IV zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. jest advokát, který byl jmenován správcem konkursní podstaty, povinen zaplatiti dávku ve výši 5% částky, která mu bude zaplacená jako přiznaná úhrnná odměna, ve prospěch advokátní komory, jejímž jest členem. Má tedy býti řečená dávka placena z celé odměny advokáta jako správce podstaty, pokud ji obdrží hotově vyplacenou. Nelze dovozovati ze slovního znění zákona, zejména ze slovesného tvaru v čase budoucím, že se ustanovení nevztahuje na zálohy, které advokát podle § 127, odst. 3, konk. ř. obdržel na svoje nároky již před tím, než nabyt dotčený zákon

účinnosti. Ustanovení čl. II výnosu ministerstva spravedlnosti č. 10/1937 Věst. min. sprav. jest vykládati tak, že jest dávka splatná až při výplatě odměny správci a že také při výplatě povolené zálohy na odměnu má již tehda býti zaplacen poměrný díl dávky, ačkoli konkursní komisař vyměří onu dávku z úhrnné odměny podle § 127 konk. ř. teprve po skončení činnosti konkursního správce. Nemohl-li býti zaplacen poměrný díl dávky z vyplacených záloh, ježto při jejich výplatě nebyl ještě zákon č. 144/1936 Sb. z. a n. v účinnosti, nejsou tyto vyplacené zálohy od dávky osvobozeny, neboť jsou přece jen částí úhrnné odměny správcovy, která dávce podléhá, ježto k ustanovení odměny došlo již za účinnosti řečeného zákona. Kdyby byl názor prvého soudu správný, vyhnul by se placení dávky správce, jenž na zálohách celou odměnu vybral před účinností zákona č. 144/1936 Sb. z. a n., kdežto správce podstaty, jenž si hotové výlohy hradil ze svého a o výplatu nežádal, musil by platiti onu dávku z celé odměny. Bylo proto rekursu vyhověno. Nejjvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu konkursního správce.

Důvody:

Dovolací rekurs nesměruje proti rozhodnutí o nárocích správce konkursní podstaty podle § 127 konk. ř., nýbrž proti rozhodnutí, kterým se ukládá správci určité plnění, totiž zaplacení dávky podle čl. IV, odst. 1 zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. Nabude-li toto rozhodnutí právní moci, bude exekucním titulem proti správci konkursní podstaty, jak plyne z čl. IV, odst. 2, zák. č. 144/1936 Sb. z. a n., neboť se tam ustanovuje, že o vymáhání této dávky výborem advokátní komory platí stejné předpisy jako o vymáhání příspěvků členských podle § 27, písm. g), zák. č. 96/1868 ř. z. ve znění čl. II zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. A podle čl. VIII zák. č. 223/1906 ž. z. jsou úřední výkazy výborů advokátních komor o zadržovaných příspěvcích, vydané na základě platných usnesení komory, exekucními tituly ve smyslu § 1 ex. ř. Nelze proto přípustnost dovolacího rekursu posuzovati podle § 127 konk. ř., nýbrž podle všeobecného ustanovení o rekursech, t. j. podle § 192, odst. 2, konk. ř. v souvislosti s § 188 konk. ř. Poněvadž nejde o souhlasná rozhodnutí nižších soudů, jest dovolací rekurs přípustný.

Dovolací rekurs není však důvodný.

Vývody dovolacího rekursu se opírají o ustanovení § 5 obč. zák., že zákony nepůsobí nazpět a že tudíž nemají vlivu na nabytá práva. Než o tu otázku v souzeném případě ani nejde. Neboť skutková podstata, přepokládaná v čl. IV, odst. 1, zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. pro vznik závazku správce konkursní podstaty k placení 5% dávky, byla dovršena již za účinnosti řečeného zákona a je tu proto použití tohoto zákona odůvodněno. Skutkovým předpokladem pro závazek k placení 5% dávky jest totiž podle onoho zákonného ustanovení jednak, aby povinný byl ustanoven správcem konkursní podstaty, jednak aby mu byla skutečně zaplacená odměna, nikoliv aby odměna byla jen určena a zůstala nedobytná, takže správce konkursní podstaty by ji

neobdržel vyplacenou. Tak jest rozuměti slovům »která mu bude zaplacená jako přiznaná úhrnná odměna«, použitým v čl. IV, odst. 1 uved. zák. Prvý předpoklad spadá sice do doby před účinností zákona, ale druhý předpoklad spadá již do doby po účinnosti zákona, čímž skutková podstata podle čl. IV odst. 1, uved. zák. byla dovršena. Co se přihodilo v mezidobí, je tu bezvýznamné a nezáleží proto na tom, že záloha na budoucí úhrnnou odměnu (§ 127, odst. 3, konk. ř.) byla správci vyplacena již před účinností onoho zákona.

Neboť záloha jest jen prozatímním placením na srážku budoucí úhrnné odměny, jest jen součástí budoucí odměny a netvoří samostatný, od úhrnné odměny odlišný nárok správce konkursní podstaty, jež by bylo posuzovati jinak, než úhrnnou odměnu. Jinak by se mohlo tvrditi, že správce konkursní podstaty není vůbec povinen zaplatiti dávku, jestliže jeho jmenování spadalo rovněž do doby před účinností onoho zákona, což se ani stěžovatel nepokusil namítati.

Tomuto výkladu není na závadu ani výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 18. května 1937, č. 28.162, uveřejněný ve Věstníku pod č. 10. z roku 1937 (str. 83), neboť praví-li v čl. II, že poměrný díl dávky má býti zaplacen již z povolené zálohy na odměnu, posuzuje pouze splatnost tohoto poměrného dílu dávky zpět na dobu skutečného vyplacení zálohy proti všeobecné zásadě, že splatnost nastává při výplatě odměny. Ale z toho neplyne, že záloha jest osvobozena od dávky, nebyla-li dávka ihned od zálohy odečtena. Jest proto důsledná úvaha rekursního soudu, uvedená v předposledním odstavci odůvodnění napadeného usnesení.

Tomu nebrání okolnost stěžovatelem tvrzená, že zaplatil z vyplacené zálohy 70% na daních, neboť placení daní státu nemá nic společného s povinností k zaplacení dávky advokátní komoře. Bylo-li snad v jiných případech postupováno jinak, — jak se uvádí v dovolacím rekursu —, nemá to významu pro rozhodnutí o souzeném případě.

Čís. 16733.

Smluvní pojištění odpovědnosti zubního technika.

Je-li ručení pojistitele podle pojistné smlouvy omezeno jen na takové zákroky pojistníka, které provádí jako zubní technik v mezích oprávnění stanovených zákonem č. 303/1920 pozmeněným zákonem č. 171/1934 ve znění vyhlášeném v příloze vyhlášky č. 172/1934 Sb. z. a n., jsou pojištěním kryty nehody při vytahování (extrakci) zubů a kořenů jen tehdy, jestliže bylo účelem oné jeho činnosti provedení umělé náhrady zubů nebo chrupu a extrakce zubu byla jen pro střeďkem k dosažení onoho dalšího účelu; nikoli však i nehody, které se staly při vytahování zubů, jehož účelem bylo vyléčení nebo odstranění bolestivého zubu a opatření umělé náhrady k opatření náhradního zubu, můstku nebo protězy jen důsledkem dotčené činnosti.

Žalobce — zubní technik — sjednal se žalovanou pojišťovnou pojištnou smlouvu o pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti pro ten případ, kdyby byly proti němu v jeho vlastnosti zubního technika uplatňovány pro škodné následky z tělesných poranění nebo jiných zdravotních poškození pacientů nároky na náhradu škody podle zákonných ustanovení. Podle výslešného znění pojistky a pojistného návrhu byl žalobce pojištěn pouze ve své vlastnosti jako státně zkoušený zubní technik s oprávněním podle zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 303 Sb. z. a n. Proti žalobě, již se žalobce domáhal na žalované pojišťovně zaplacení 10.000 Kč s přísl., jež musil Pavle B. nahraditi z důvodu náhrady škody, vzniklé po vytažení (extrakci) zubu, namítla žalovaná pojišťovna mimo jiné, že žalobcův zákrok u Pavly B. byl zákrokem chirurgickým, k němuž nebyl žalobce jako zubní technik podle platných zákonných ustanovení oprávněn, takže učinil-li přesto tak, překročil meze svého oprávnění zubního technika, a že proto není případ pojistkou kryt. Soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud jej neuznal důvodem po právu. Důvody: Odvolací soud odchýlně od soudu první stolice zjišťuje, že zub moudrosti, o který šlo, nebyl a nemohl býti na závalu zřízení potřebné protězy. Znalci Dr. M. a prof. Dr. B. se srovnávají v tom, že se lege artis zub moudrosti nenahrazuje, zejména když, jako tomu bylo v souzeném případě, nebyl tu protilehlý zub moudrosti. Tvrdí-li znalec Dr. N., že protější zub tu ještě jest, nelze to vysvětliti jinak, než že se tento znalec při svém nálezu mylil. Tím pozbyl však základu jeho úsudek, že dolní zub moudrosti měl býti v případě, o němž jde, nahrazován. Mínil-li znalec Dr. N., že bylo nutno zub vytáhnouti, protože modelování čelisti je závislé na zahojení rány v čelisti, neplyne z toho, že by byl uvedený zub moudrosti sám o sobě na závalu pořízení lege artis potřebné protězy za scházející zuby č. 6, 7. Zdravý zub č. 8 sám o sobě nemohl býti podle posudku znalce prof. Dr. B. na závalu pořízení potřebné protězy, nýbrž vadilo jen to, že zub ten nebyl zdrav. Bylo tedy třeba onen zub buď vyléčiti, anebo nebylo-li to možno, vytáhnouti jej, aby čelist byla zdravá a aby bylo možno protězu modelovati. Leč takový zákrok podle přesného znění § 2 písm. f) vládn. nař. ze 27. dubna 1922, č. 132 Sb. z. a n. nenáležel k žalobcovu oprávnění, protože tu umělé náhradě chrupu neb zubu nebyl na závalu nemocný zub sám, nýbrž vadilo tu jím vyvolané onemocnění čelisti. Šlo tedy o léčebný zákrok na chrupu, resp. čelisti, jež není uveden v § 2 dotč. vládn. nař. a k jehož výkonu nebyl žalobce podle § 3, písm. a), uved. vládn. nař. oprávněn. Že tomu tak skutečně bylo a že žalobce při vytažení zubu jej neodstraňoval proto, že vadil pořízení protězy, že tedy ani svědkyni Pavle B. neřekl tehdy, že jí pořídí protězu, nýbrž že mu šlo o jinaký, jemu nedovolený léčebný zákrok, plyne již z toho, že žalobce ještě ani v době podání žaloby nepřemýšlel vážně o tom, že tu mohlo jíti jen o protězu a ne o nový zlatý můstek. To je zjevné z toho, že žalobce nejen v oznámení pojistného případu žalované pojišťovně, ale i ještě v žalobě, a to opětovně uvedl, že důvodem vytažení zubu byla »potřeba zhotovení nového zlatého můstku«. To však odvolací soud pokládá zároveň se znalcem

prof. Dr. B. za naprostý nesmysl v souzeném případě, kdyby na jediný pilíř, totiž na zub č. 5 měl býti zavěšen zlatý můstek nahrazující zuby č. 6, 7 a 8. Jestliže žalobce snad Pavle B. něco takového sliboval, bylo to nevážené a liché předstírání, kdežto ve skutečnosti šlo mu o léčebný úkon jemu nedovolený. Podle ustanovení pojistky byl však žalobce pojištěn jen proti následkům povinného ručení za škody způsobené při výkonu svých oprávnění podle zák. č. 303/1920 ve znění zák. č. 171/1934 a podle vládn. nař. č. 132/1922 Sb. z. a n. a není proto pojistkou kryta škoda způsobená mimo výkon takovéhoto oprávnění.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Krytí souzeného pojistného případu pojistkou č. 455.640 nebylo by ovšem vyloučeno proto, že si snad žalobce nepočínal »legē artis« při extrakci zubu č. 8, neboť právě v takovém jednání neb opominutí může záležitosti nedopatření nebo zavinění pojistníka, které ho zavazuje ze zákona k náhradě škody. Jde tu zásadně o pojistný případ podle § 1 všeobecných pojistných podmínek, jež není pojistkou kryt, jen tehdy, jsou-li jiné zákonné nebo smluvní důvody krytí vylučující. A takový vylučovací důvod jest obsažen v omezení ručení pojišťovny jen na takové zákroky žalobce, které provádí v mezích oprávnění stanovených zákonem č. 303/1920, pozměněným zákonem č. 171/1934 Sb. z. a n. a v úplném znění vyhlášeným v příloze vyhlášky č. 172/1934 Sb. z. a n.

Ustanovení § 4 řečeného zákona praví, že »zubní technikové . . . mohou . . . vykonávati veškeré výkony na zubech a chrupu, jaké jsou nutné k tomu, aby mohli provést umělou náhradu zubů a chrupu«. Prováděcí vládní nařízení č. 132/1922 Sb. z. a n. uvádí v § 2, že za výkony na zubech a chrupu, které podle § 4 uved. zákona prováděti smejí zubní technikové, . . . jest pokládati úkony dále uvedené, mezi něž patří pod písmenou f) »vytahování (extrakce) zubů a kořenů, které umělé náhradě zubů a chrupu jsou na závalu.« Z toho nepochybně plyne, že zubní technik smí vykonati extrakci zubu jen tehdy, jestliže účelem jeho činnosti v jednotlivém případě jest provedení umělé náhrady zubů nebo chrupu, ale jen brání-li mu v tom zub, jež musí býti odstraněn, takže extrakce zubu jest jenom prostředkem k dosažení onoho dalšího účelu. V souzeném případě však tomu tak nebylo. Podle vlastního přednesu žalobcovy se Pavla P. k němu dostavila pro bolest zubu a šlo jí o to, aby byla těchto bolestí zbavena, a nikoliv o to, aby jí žalobce provedl umělou náhradu zubu nebo chrupu. Když ani snětí můstku připevněného na zubu č. 8, ani jodování bolesti neodstranilo, rozhodl se žalobce k extrakci onoho zubu a důsledek toho byl, že bylo pak potřebí nahraditi dosavadní stav novým stavem, ať již náhražkou vytaženého zubu, nebo novým můskem nebo chrupem. Účelem zákroku žalobcovy bylo tudíž vyléčení nebo odstranění bolestivého zubu a rozhodl-li se žalobce pro opatření umělé náhrady bylo to jen důsledkem a nikoliv účelem jeho činnosti. K extrakci

zubu nezavdala tedy příčinu potřeba nové náhražky zubu nebo můstku, nýbrž naopak extrakce zubu zavdala teprve příčinu k opatření náhradního zubu, můstku nebo protézy. K takovému zákroku nebyl však žalobce oprávněn.

Opak nelze vyvoditi z ustanovení § 3 vlád. nař. č. 132/1922 Sb. z. a n., jež uvádí, které úkony jsou zubnímu technikovi zakázány. Neboť v odstavci prvním § 3 se praví: »K lékařským výkonům v předešlém paragrafu nejmenovaným nejsou zubní technické podle § 4 cit. zákona oprávněny«. A podle předešlého § 2, písm. f), jest pouze vytahování zubů a kořenů, které jsou umělé náhradě zubů na závalu, pokládati za výkon, k němuž je zubní technik oprávněn. Toto ustanovení jest vyložiti v souladu s § 4 zákona, podle něhož jest zubní technik k extrakci zubu oprávněn jen tehdy, byla-li extrakce zubu nutná, aby mohl provésti umělou náhradu zubů nebo chrupu, neboť nelze přece míti za to, že prováděcí nařízení chtělo proti předpisům zákona oprávnění zubního technika rozšířiti. Je-li tomu tak, tedy pro souzený případ nemá významu, že se v § 3, odst. 8, písm. a) až c), vlád. nař. č. 132/1922 Sb. z. a n. nečiní zmínka o extrakci zubů. Žalobcův nárok není tudíž odůvodněn již podle toho, co dosud bylo vyloženo, a není ani třeba se zabývatí ostatními dovolacími důvody.

Čís. 16734.

Po zrušení manželství rozlukou jest i nevinný manžel povinen vrátiti věno a přísluší mu toliko nárok na odškodnění, třebas bylo věno odevzdáno jen fakticky bez sepsání notářského spisu.

(Rozh. ze dne 23. února 1938, Rv II 94/37.)

Srovn. rozh. č. 6703. 15193 S. n. s.

Dne 27. listopadu 1933 se žalobkyně provdala za žalovaného a téhož dne žalobkynin otec vyplatil žalovanému v hotovosti věno 17.000 Kč. Notářský spis nebyl sepsán. Manželství to bylo však rozsudkem krajského soudu civilního v B. ze dne 18. června 1934 pravoplatně rozloučeno z viny žalobkyně. Poté žalovaný vrátil 12.000 Kč. Ježto se žalovaný zdráhá vyplatiti zbývající částku, domáhá se na něm žalobkyně zaplacení 5.000 Kč s přísl. Soud první stolice uznal co do částky 4.140 Kč s přísl. podle žaloby. O d v o l a c í s o u d potvrdil napačený rozsudek. D ů v o d y: Jde pouze o to, zda jest žalovaný povinen vrátiti žalobkyni zbývající částku 4.140 Kč s přísl. Odvolací soud neschvaluje odvolatelův názor, že žalobkyně nemá nároku na vrácení věna, ježto nebyly zřízeny svatební smlouvy. Zřízení věna skutečným odevzdáním jeho manželovi nevyžaduje k platnosti formy notářského spisu (rozh. 10422 Sb. n. s.). Peníze odevzdané otcem manželky manželovi jako její věno nepozbývají tudíž povahu věna snad proto, že nebyla sepsána svatební smlouva, která vyžaduje k platnosti formy notář-

ského spisu. Ježto věno záleželo v penězích, tedy ve věcech zastupitelných, stal se manžel jeho vlastníkem (§ 1227 obč. zák.), avšak vlastnictví to je zvláštního druhu, jsouc omezeno účelem vyplývajícím z pojmu věna. Vždyť věno nemůže býti odňato účelu, k němuž jest určeno podle zákona (rozh. č. 6703 Sb. n. s.). Hledíc na to jest manžel povinen vrátiti věno, bylo-li manželství zrušeno, a nerozhoduje, zda bylo manželství rozloučeno smrtí jednoho z manželů nebo soudním rozsudkem. Vždy jest věno vrátiti manželce nebo jejím dědicům, a to i tehdy, kdyby manželství bylo rozloučeno z manželčiny viny, neboť manžel má v takovém případě právo na vše, nač by měl právo v případě manželčiny smrti (§ 1266 obč. zák.), avšak právě v případě manželčiny smrti by musil vydati i věno jejím dědicům.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zákon v § 1229 obč. zák. upravuje pouze případ, co se stane s věnem, když jeden z manželů zemře, a §§ 1264 a 1265 obč. zák., jednající sice o rozvodě a rozluce manželství, výslovně však upravují jen otázku svatebních smluv a výživného. Zákon tedy přímo neřeší, co se má státi, když věno bylo zřízeno a skutečně odevzdáno a nebyly o tom sepsány nějaké svatební smlouvy. Nutno proto vycházeti z účelu věna, jež podle § 1218 obč. zák. jest určeno k ulehčení nákladů spojených s manželským společenstvím. Skončí-li manželské společenství pravoplatnou rozlukou, skončí se i účel věna a musí býti manželem vráceno podle obdoby § 1266 obč. zák. Byla-li manželka sama vinna na rozluce, má nevinný manžel nárok na odškodnění, to však žalobce neuplatnil, ježto netvrdil, že a v čem mu nějaká škoda vznikla, nýbrž bránil se jen tím, že část věna byla za trvání spoluzití spotřebována, a co do té části byla žaloba zamítnuta, a dále část věna byla použita k zápůjčce otci žalovaného.

Čís. 16735.

Jde o reální břemeno, uložil-li dárce nemovitosti (velkostatku) obdarovanému a jeho právním nástupcům povinnost zajištěnou na darované nemovitosti, aby poskytovali po věčné časy plnění v peněžitéch a naturálních dávkách k určitému účelu, aniž zřídil samostatné nadační jmění. V takovémto případě nelze provésti v pozemkové knize nějakou změnu na reálním břemenu jednostranným opatřením nadačního úřadu.

(Rozh. ze dne 24. února 1938; R I 1629/37.)

Darovací smlouvou ze dne 17. listopadu 1811 odstoupil polní maršálek František svobodný pán z L. velkostatek H., zapsaný ve vložce č. 589 z. d., svému synovi Václavu svobodnému pánu z L. a uložil jemu i jeho právním nástupcům v držení dotčeného velkostatku povinnost platiti po věčné časy jednomu svobodnému invalidovi z jezdeckého pluku nesoucího jméno dárce ročně 60 zl. a poskytovat mu dvorský čeledínský deputát, při čemž dotčený invalida musí v H. bydleti a dáti

se upotřebiti k přiměřeným malým pracím. Na základě této darovací smlouvy a nadační listiny ze dne 10. února 1814 bylo pak na uvedeném velkostatku dne 11. května 1914 pod pol. C 1 vloženo právo zástavní pro povinnost poskytovat na udržování jednoho svobodného invalidy z onoho jezdeckého pluku, který v době darovací nesl jméno dárcce Františka svobodného pána z L., po věčné časy ročně 60 zl. vídeňské měny a dvorský čeledínský deputát, a to 1½ měřice pšenice, 1⅛ měřice ječmene, 1½ měřice hrachu, 9⅜ měřice míšeniny na chléb, 10 funtů másla, 26 židlíků soli, s tím omezením, že tento invalidní nadanec musí bydlet v H. a musí se dáti upotřebiti k přiměřené malé vrchnostenské práci. Ministerstvo národní obrany učinilo dne 6. srpna 1936 ke shora uvedené nadační listině dodatek, v němž uvádí, že jako nejvyšší vojenský nadační úřad hledíc na nastalé změny státoprávní, valutární a v organizaci branné moci, upravuje nyní a pozměňuje nadační listiny této nadace v různých směrech, zejména že nadace ta bude míti napříště jméno »Vojenská invalidní nadace svobodného pána L.«, že se nadační požitky skládají z ročních dávek 50 Kč 50 h na hotovosti, 71.94 kg pšenice, 48.42 kg ječmene, 55.34 kg hrachu, pak těstoviny na chléb, a to z 269 kg žita a 134.50 kg ječmene, pak 5.60 kg másla a 9.55 kg soli, pro jednoho svobodného nebo ženatého vojenského invalidu, a podalo knihovni žádost, aby ve vložce č. 589 zemských desk bylo poznamenáno, že uvedená nadace zajištěná pod pol. C 1 byla takto permutována. Soud první stolice vyhověl návrhu, kdežto rekursní soud jej zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V souzeném případě není tu samostatné nadační jmění, které jest podstatným znakem pravé nadace jako právní osoby (srov. Hermann-Otavský ve Slovníku veřejného práva II., str. 713), nýbrž jen reální břemeno, záležející v povinnosti držitelů velkostatku H. poskytovat dávky podle knihovního vkladu a za podmínek tam uvedených. Změnu reálního břemene nelze provést v knihách podle jednostranného opatření, nýbrž buďto na základě oboplného ujednání, nebo cestou exekuční na základě exekučního titulu. O exekuci v souzeném případě nejde a bylo by proto k povolení navrhovaného knihovního zápisu třeba buďto soukromé listiny podle § 32 knih. zák., nebo veřejné listiny podle § 33, písm. a), knih. zák.; v obou případech musila by však listina ta obsahovati výslovné prohlášení toho, jehož právo se má omeziti, zatížit, zrušiti nebo na někoho jiného převésti, tedy v případě, o nějž tu jde, výslovné prohlášení vlastníků velkostatku H. (§§ 26, 32, 33, písm. a), b) knih. zák.), a tomu tak není. Dovolací stěžovatel poukazuje na to, že se §§ 26, 32 a 33 knih. zákona vztahují na knihovní vklady a záznamu, kdežto tu jde o pouhou knihovni poznámku, při tom však přehlíží, že má-li míti knihovni poznámka v zápětí takové právní následky jako zde, musí býti splněny podmínky jako při knihovním vkladu

(Bartsch, Grundbuchgesetze« vyd. z r. 1905, str. 530). Při tom může býti ponechána stranou otázka, zda hledíc na to, že knihovni poznámka nemůže nikdy věcná práva založiti, měniti nebo rušiti, je navrhovaná knihovni poznámka o permutaci vůbec dovolena (Bartsch l. c., str. 529).

Není správný názor dovolacího stěžovatele, že v souzeném případě nejde o změnu knihovního závazku, neboť již název »permutace« znamená změnu a při permutaci nadace musí jíti o změnu podstatnou (srov. Herrmann: Das österreichische Stiftungsrecht 1896, str. 191). Ministerstvo národní obrany samo v permutačním dodatku uvádí, že pozměňuje nadáční listinu, a stačí jen srovnati tento permutační dodatek se zaknihovaným závazkem, aby se vidělo, že jde o změnu, a to i břemeno. Tak zejména, nehledě k jiným změnám, mluví zaknihované břemeno výslovně o nadanci svobodném, který musí v H. bydlet a dáti se použiti k přiměřeným malým vrchnostenským pracím, kdežto permutační dodatek dopouští i nadance ženatého a vynechává podmínku, že by musel v H. bydlet a dáti se upotřebiti k pracím pro držitele velkostatku.

Rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 5. srpna 1875, č. 8365 Gl. U. č. 5827, na něž dovolací stěžovatel poukazuje, se týká knihovni poznámky smlouvené modalitě placení hypotekárního dluhu poté, když osobní dlužník přestal býti vlastníkem zavazené nemovitosti, a nehodí se na případ, o nějž tu jde.

Čís. 16736.

Jest důležitým důvodem složení dluhu u soudu podle § 1425 obč. zák., odepřel-li věřitel vydati dlužníkovi kvitanci (§ 1426 obč. zák.) a vrátiti dluhopis o závazku (§ 1428 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 24. února 1938, R I 24/38.)

Navrhovatel jako universální dědic po Dr. Josefu Ch-ovi složil ve smyslu § 1425 obč. zák. částku 50.516 Kč 80 h pro Elišku J. z toho důvodu, že se Eliška J. vzpěčuje vrátiti mu dluhopisy a vydati řádnou kvitanci. Prvý soud vzal složení k soudu na vědomí, rekursní soud zamítl návrh, v podstatě proto, že tu nejsou podmínky pro složení § 1425 obč. zák., neboť prohlášení věřitele předem, že nevydá kvitanci a dluhopis, není takovým důvodem, když jest k tomu povinen až po zaplacení dluhu a může býti k tomu donucen žalobou.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Názor rekursního soudu není správný. Předpokladem soudního uložení podle § 1425 obč. zák. jest, že věřitel buď nechce, nebo nemůže spolupůsobiti při splnění, a tomu jest tak tehdy, je-li věřitel neznámý,

nebo je-li nejistota v osobě věřitelově, je-li věřitel v prodlení, anebo při jiných důležitých důvodech. Jednání dlužníkovo a spolupůsobení věřitelovo má za účel, aby byla obligace zrušena a aby vzájemná práva a závazky zanikly (§ 1412 obč. zák.). Závazku dlužníkovu poskytnouti věřiteli dlužné plnění odpovídá jeho nárok, aby mu věřitel vydal kvitanci (§ 1426 obč. zák.) a vrátil dluhopis o závazku (§ 1428 obč. zák.). Odepře-li věřitel už předem splnění tyto své povinnosti a tím vyvinouti součinnost náležící k zrušení obligačního závazku, nastal tu pro dlužníka vážný důvod k složení dlužného plnění ve smyslu § 1425 obč. zák. Soud má jen zkoumati, zdali taková podmínka jest tvrzena, zdali tedy složení k soudu bylo učiněno způsobem formálně bezvadným, nikoli pak věcnou jeho důvodnost.

Čís. 16737.

Smluvní pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti advokátů.

Ustanovují-li všeobecné pojistné podmínky, že pojistníkovou spoluúčast činí určitou kvotu (25%) z každé poskytnuté náhrady škody a ze všech placených útrat, vztahuje se tato účast na všechny útraty, a to jak na útraty, k jejichž zaplacení byl pojistník uznán povinným, tak na útraty právního zastoupení pojistníkovou.

(Rozh. ze dne 24. února 1938, Rv I 157/37.)

Žalobce byl podle pojistky z 15. května 1931 u žalované pojišťovny pojištěn do výše 40.000 Kč proti následkům povinného ručení, které ho postihovalo jako advokáta. Roku 1933 byl nynější žalobce žalován bývalou svou klientkou Annou G. na zaplacení 500.000 Kč, rozšířených na 7.600.000 Kč. Žalobce dne 28. června 1933 a 25. srpna 1933 podal žalované podle § 11 všeob. pojist. podmínek zprávu o žalobě Ck I 192/33, podané na něho Annou G. u krajského soudu v Č. L., a zároveň se jí dotázal, zda jej zmocňuje, aby se sám ve sporu zastupoval, či zda si přeje, aby zastoupení žalobcovy převzal jiný z místních advokátů. Žalovaná dne 26. srpna 1933 žalobci oznámila, že dala oba žalobcovy dopisy právnímu oddělení a žádala o posečkání s podáním odpovědi na žalobu, aby mohla k věci zaujmouti stanovisko, a dne 30. srpna 1933 uvědomila žalobce o tom, že po prohlédnutí žaloby a žalobní odpovědi, sdílí žalobcův názor, že jde o svévolný, zcela bezdůvodný nárok, že souhlasí se stylisací žalobní odpovědi i s tím, aby se žalobce sám ve sporu zastupoval, a žádala jej, aby ji o průběhu věci zpravoval. Žalobce se pak sám jako advokát ve sporu zastupoval (§ 28 c. ř. s.), podával žalované pojišťovně o sporu a stavu věci zprávy, jež žalovaná brala na vědomí. Dne 9. července 1935 složil žalobce vlastní zastupování, žádal přidělení právního zástupce a vyúčtoval své útraty částkou 18.833 Kč 45 h, kterou uznala žalovaná za přiměřenou, avšak přesto

dne 12. července 1935 odmítla zaplacení soudních útrat a nabídla žalobci jen zaplacení skutečných výloh. Spor Ck I 192/33 byl následkem moratoria povoleného spolužalované bance přerušen. Domáhá se proto žalobce na žalované pojišťovně zaplacení 18.833 Kč 45 h. Žalovaná upírá žalobci zažalovaný nárok především proto, že mu nedala k zastupování ve sporu příkaz, že tedy prý žalobce jednal ve sporu ve vlastním zájmu maje podle § 11, odst. 6, poj. podmínek povinnost odvrátiti nebo zmenšiti škodu, mohl by za plnění této své vlastní závaznosti žádati nejvýš hotové výlohy, nikoli však honorář, že podle § 13, odst. 3, poj. podmínek, je-li pojistná částka nižší než nárok vznesený třetí osobou, ručí žalovaná jen podle poměru pojistné částky k tomuto nároku, tedy v souzeném případě v poměru 40.000 Kč : 7.600.000 Kč by žalobci ostatně příslušela jen poměrná částka 99 Kč 05 h, a konečně že by bylo z nároku žalobcovy odečísti 25% spoluúčast podle § 3 podmínek ve výši 4.708 Kč, kterou namítá k započtení. Soud první stolice uznal podle žaloby a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: § 11 všeobecných poj. podmínek, o jehož výklad jde, obsahuje v odst. 6 zákonný předpis § 56 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n., jenž je zařazen pod marginální rubriku zachraňovací povinnost. Soud jest sice právního názoru, že co se týká odměny za tento náklad, nemá pojistník nárok na odměnu za vlastní spolučinnost při tom, jest však otázkou, co jest pokládati za zachraňovací povinnost ve smyslu § 56 poj. zák. Zákon mluví o povinnosti pečovati dle možnosti o odstranění a zmenšení škody. Jde tudíž o to, co jest pokládati za odstranění a zmenšení škody. § 11, odst. 6, poj. podm. vypočítává demonstrativně tuto činnost, jako vyžádání si pokynů společnosti, učiniti vše, co slouží k objasnění pojistného případu a podporovati seč jest pojišťovnu. V těchto povinnostech se nikde nemluví o nějaké činnosti, k níž třeba míti zvláštní znalosti, nýbrž o činnosti, kterou má každý laik vyvinouti, šetře náležitě opatrnosti, neboť »podle možnosti« (§ 56 zák. o poj. smlouvě) neznamená pokud to jest lidsky možné, nýbrž za přiměřeného napjetí tělesných i duševních sil se zřením na okolnosti jednotlivého případu (viz Horn: Pojistné právo, str. 352). Pojistník by této své povinnosti nedostál, kdyby se dopustil nějaké hrubé nedbalosti nebo úmyslnosti, (viz tamtéž na str. 353). Za hrubou nedbalost zajisté nelze pokládati, kdyby se žalobce, jenž je zároveň advokátem, ve sporu s Annou G. nezastupoval (předpokládaje ovšem, že by spor pojistníkovi oznámil), neboť i v takovém případě by si počínal, jak náleží, pozorně a pilně (§ 1294 obč. zák.). Vedení a zastupování se ve sporu není proto ani u žalobce jakožto advokáta zachraňovací povinností, nýbrž jest to činnost učiněná na pojistníkovy pokyny, s níž jsou tedy spojeny náklady uvedené v § 57, odst. 2, zákona o poj. smlouvě, jež jdou na pojistitelův vrub. Dále jest se zabývatí otázkou poměrného dělení útrat ve smyslu § 13, odst. 3, všeob. poj. podmínek. Předpis § 116 zák. o poj. smlouvě, jednající o rozsahu závaznosti pojistitele, jest povahy donucující. Ustanovení § 13, odst. 3 poj. podmínek, které omezuje povinnost pojišťovny pouze na náhradu části útrat, platí pro případ, že útraty nevzešly z pří-

kazu pojišťovny (rozh. č. 12200 Sb. n. s.). Než v souzeném případě tomu tak nebylo, neboť — jak shora dokázáno — byl žalobce činný z podnětu a se souhlasem žalované pojišťovny. Útraty žalobcovy činnosti netuto nahraditi bez zřetele na výši pojistné sumy i tehdy, je-li ta suma ve smlouvě stanovena (§ 116, odst. 2, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.). To jest výjimka z všeobecného ustanovení § 116, odst. 3, poj. zák., jež jest povahy donucující (viz Horn: Pojistné právo k § 116), a proto i když všeobecné pojistné podmínky ustanovují něco jiného, nebo jsou v tom směru nejasné, nelze se jich dovolávat. Na sporný případ se hodí rozh. č. 6824 Sb. n. s., jež rozhodlo, že má pojištěný advokát proti pojišťovně právo na úhradu advokátních útrat odpovídajících jeho vlastní činnosti, vedl-li jako pojistník spor zahájený proti němu jeho bývalým mandantem, v kterémžto sporu se sám zastupoval. Tím je vyvráceno zbytečné rozlišování hotových nákladů a palmár, jak žalovaná pojišťovna v souzené věci činí. Soud dospěl tudíž k přesvědčení, že žalobce má nárok na veškeré nutné útraty, které mu vznikly ve sporu s Annou G. a nikoliv jen v mezích pojištění. Co se týká k započtení namítané vzájemné pohledávky, obsahují pojistné podmínky v § 13, odst. 1, ustanovení, že pojistník hradí ze všech placených útrat 25% ze svého. Avšak soud podle toho, co shora dovedeno, nabyl přesvědčení, že se toto ustanovení nemůže vztahovati na sporné útraty. **O d v o l a c í s o u d** potvrdil napadený rozsudek. **D ů v o d y:** Ve sporu jde toliko o to, zda žalobci přísluší účtované útraty jeho vlastní obrany v řečeném sporu, na něž si žalobce činí nárok, dovolává se ustanovení pojistné smlouvy a zejména ustanovení §§ 2 a 13, odst. 2, všeobecných podmínek. Jádrem sporu je tedy hlavně ve výkladu pojistné smlouvy a částečně též vzájemné korespondence. Jak v pojistné smlouvě samé, tak ve všeobecných pojistných podmínkách se zřetelně rozlišuje při plnění, k němuž je pojišťovna smluvně zavázána, mezi škodou, kterou je pojistník podle své zákonné odpovědnosti povinen pojištěnému, ať na jistinu, ať na útratách, a mezi útratami obrany proti nároku poškozeného. Ve smlouvě samé se vymezuje, co se uznává za škodu (odškodnění a útraty, které má pojistník podle soudního rozsudku neb pojišťovnou schváleného uznání neb smíru jako náhradu škody tomu, kdo ji požaduje), když v předcházejícím odstavci smluvna z každé škody 25% spoluúčast, a pod touto podmínkou převzat závazek k náhradě škody do 40.000 Kč. Pak je smluvna náhrada útrat právního zastoupení bez započtení na pojištěnou částku, to znamená, že pojišťovna hradí útraty obrany pojistníkovi plnou částku a bez jakýchkoliv srážek na rozdíl od náhrady škody, kde jsou smluveny jednak maximum, jednak pojistníkova spoluúčast. K této plné náhradě pojistníkovi obrany jest však pojišťovna povinna jenom tehdy, byl-li právní zástupce ustanoven s jejím svolením podle § 13 všeob. poj. podmínek. § 13 uvedených podmínek je tu zřejmě citován proto, aby z příslušného jeho odstavce bylo možno seznati, v čem jest shledávati její svolení. Jde tedy, přesně řečeno, o ustanovení § 13, odst. 2, uved. podmínek, který vlastně obsahuje tutéž látku jako předposlední odstavec pojistné smlouvy, t. j. ustanovení o útratách pojistníkem vynaložených a tedy o útratách jeho právního zástupce a jen blíže vy-

mezuje pojem svolení. To je podle názoru odvolacího soudu jedině možný logický výklad vyhovující i poctivému obchodnímu styku. Ostatně každá nejasnost šla by tu na vrub pojišťovny (rozh. č. 14173, 14918 Sb. n. s.). Je tedy již ze smlouvy samé zcela jasno, že kdežto náhrada škody je určena nejvyšší částkou smluvenou pojistnou náhradou a podmíněna a zmenšena smluvenou spoluúčastí, jdou náklady vzniklé obranou proti vznesenému nároku, ovšem za předpokladů § 13, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek na vrub pojišťovny bez zření na výši pojistky a spoluúčast. Správnosti tohoto výkladu svědčí i ustanovení všeobecných pojistných podmínek. I ty v § 1, odst. 3, rozlišují mezi odškodněním za nároky oprávněné a obranou proti nárokům neoprávněným, o jejíž nákladech se ustanovuje v § 2, že jest je hraditi, i když se náhrada osobě třetí platiti nemusí. V odstavci nadepsaném »soudní řízení« se v § 12 pojistníku ukládá závaznost dáti se ve sporu zastupovati advokátem zvoleným pojišťovnou. V následujícím § 13 jsou různá ustanovení o povinnosti pojišťovny hraditi náklady. Z nich druhý odstavec má, jak již řečeno, s vlastní smlouvou shodné ustanovení o tom, kdy pojišťovna je povinna hraditi náklady obrany pojistníka ve sporu bez jejich započtení do odškodného, tedy v plné výši. Je to jen za určitých předpokladů platné výjimečné ustanovení, jež nelze s ustanovením o spoluúčasti podle § 3 podmínek a s ustanovením § 13, odst. 3 podmínek uvésti v soulad. Nelze přece logicky v jednom ustanovení zavazovati se výjimečně za určitých předpokladů k náhradě bez započtení na odškodné a s druhé strany zase ustanoveními všeobecnějšími odpírati plnění buď podle ustanovení § 13, odst. 3, podmínek takřka zcela, nebo podle § 3 ze značné části. Tato smluvní ustanovení (§§ 3, 13, odst. 3, podmínek) snižující náhradu nákladů, možno vztahovati především na útraty poškozeného hrazené pojistníkem, které jak podle smlouvy, tak podle § 1, odst. 3, podmínek patří k odškodnění, na náklady pak nejvýše tehdy, nebyly-li splněny předpoklady § 12, odst. 2, podmínek. Jsou-li tyto podmínky splněny, musí pojišťovna hraditi celé náklady právního zástupce, vzniklé obranou pojistníka ve sporu s poškozeným (č. 12200 Sb. n. s.). K splnění předpokladu, že spor jest veden na podnět pojistitele nebo na jeho poukaz (§ 12, odst. 2, podmínek), stačí nejen příkaz, ale i jakýkoliv jeho poukaz, jehož provedení má v zápětí vznik útrat (rozh. č. 12200 Sb. n. s.). O takový poukaz šlo i v souzené rozepři, neboť jestliže se žalobce dotazoval hned s počátku rozepře, zasílaje žalobu a pak i žalobní odpověď, zda žalovaná zmocňuje pro rozepři jeho, či zda si přeje jiného místního zástupce, a žalovaná po zralé úvaze projevila souhlas s tím, aby se sám zastupoval, jest v tom v poctivém obchodním styku spatřovati poukaz, aby rozepři vedl, a příkaz, aby se v ní sám zastupoval podle práva vyhrazeného advokátům předpisem § 28 c. ř. s. Také v tom, že se žalovaná vyslovovala v korespondenci o vedené rozepři, schvalujíc žalobcovu stanovisko a jeho úkony ve sporu, a vyžadovala si o nich stálé zprávy, jest spatřovati, že rozepře byla vedena za stálého dozoru, směrnic a plného souhlasu žalované a tedy na její poukaz (§ 863 obč. zák., či. 279 obch. zák.). Zbytečné jsou proto všeobecné úvahy, jaké povahy je smlouva mezi

advokátem a klientem, když žalovaná podle pojistné smlouvy samé byla zavázána hradit bez jakýchkoli srážek náklady právního zastupování pojistníka ve sporu vedeném na její poukaz. Tu přecházíme však k poslední obraně žalované, kterou ve sporu nejvíce zdůrazňovala, že totiž není povinna hradit žalobci, který je advokátem a sám se ve sporu zastupoval, náklady právního zastupování vůbec a nejvýše snad hotové výlohy. Všeobecné pojistné podmínky se týkají výslovně advokátů a notářů. Neobsahují, jako je tomu v případě řešeném v rozh. č. 6824 Sb. n. s., žádnou podmínku, že advokáti snad proto, že jim zákon dává právo se zastupovati, nemají nároku na odměnu za svoji námahu. Tento jejich závazek vyvozuje žalovaná z t. zv. zachraňovací povinnosti, t. j. závaznosti uložené pojistníkovi v § 11, odst. 6, podmínek. Porušení této závaznosti není sice stíháno průpadem (§ 14 podmínek), nýbrž její zanedbání má podle poslední věty § 11, odst. 6, podmínek v zápětí, že újma vzniklá opominutím tak řečené zachraňovací povinnosti, nejde na vrub společnosti. Mezi demonstrativně uvedenými povinnostmi je v čl. 11, odst. 6, jmenována i povinnost »podporovati pojišťovnu seč pojistník jest, proti bezdůvodným a nepřiměřeným nárokům«. Tim však nemůže být míněno, aby pojistníci, mají-li příslušné odborné vzdělání, zdarma a po případě za náhradu hotových výloh plnili to, k čemu se pojišťovna smluvně zavázala podle § 1, odst. 3, § 2, § 13, odst. 2, podmínek. To by především znamenalo smluvní nerovnost pojistníků. Jeden by měl nárok na to, co by druhý musil obstarati zdarma. Právě tak jako advokát musil by podle výkladu žalované na příklad lékař léčiti zdarma nebo za režijní cenu toho, jehož při automobilové nehodě zranil; majitel autosprávkárny musil by za režijní cenu opravit poškozený automobil atd. Jest nepochybné, že zachraňovací povinnost je individuální a půjde u odborně vzdělaných pojistníků dále než u jiných (první pomoc u lékaře, zmenšení věcné škody různými opatřeními po srážce, jež vyžadují odborné technické znalosti), avšak nelze podle individuálních rozdílů mezi pojistníky jíti v této povinnosti tak daleko, aby pojišťovna extensivním a nenáležitým výkladem zmenšovala na účet pojistníka svoje riziko, aniž to bylo vyjádřeno i v prémii. Povinnost podpory měla by u advokáta, který se sám zastupuje, znamenati, že musí spor vésti se zvláštní péčí a pozorností. Kdyby tak neučinil a vznikla z toho újma, stíhaly by ho následky toho již podle pojistné smlouvy. Ale něco takového se netvrdí. Naopak všechny projevy žalované byly souhlasné a o výši nároku není sporu. Dal-li tedy pojistník, který je zároveň advokátem, pojišťovně dokonce na výběr, zda chce, aby se ve sporu zastupoval, či zda si přeje dáti zmocnění jinému advokátu, a souhlasila-li pojišťovna, aby se pojistník zastupoval sám, musí podle povinnosti, kterou převzala v předposledním odstavci smlouvy pojistné a i v ustanovení všeobecných podmínek shora dotčených, zejména v § 13, odst. 2, nahraditi pojistníku, který jest advokátem, náklady sporu, jež každému advokátu bez rozdílu, zda použije ve vlastní rozepři práva, daného mu předpisem § 28 c. ř. s., či nikoliv. Výklad, který žalovaná dává ustanovení § 11, odst. 6, podmínek, je nepřijatelný. Odvolací soud souhlasí naopak s výstižným výkladem, který dal první soud ustanovení § 56 dří-

vějšího i nynějšího pojistného zákona, který však upravuje materii jen v zásadě stejnou jako § 11 podmínek. Ovšem, že v souzeném případě rozhoduje znění a smysl smlouvy, neboť věc by bylo posuzovati podle dřívějšího pojistného zákona, jehož ustanovení § 56 nevešlo v účinnost právě tak, jako ne jeho ustanovení § 121, upravujícího látku, obsaženou v §§ 2 a 13, odst. 1 a 2, podmínek. Odvolatelka se pro svůj výklad dovolává ustanovení § 1, odst. 4, podmínek. Avšak nárok na náhradu nákladů právního zastoupení se zakládá na zvláštním závazku pojišťovny a přísluší za podmínek § 12, odst. 2, podmínek v plné výši vedle vlastní náhrady a může ji tedy přesahovati. Je proto žalovaná povinna, jak správně soud první stolice rozhodl, plně honorovati náklady vzniklé žalobci vlastním zastupováním se ve shora uvedené rozepři.

Nejvyšší soud zamítl žalobu co do částky 4.708 Kč s 5% úroky od 1. července 1935, jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Podle § 3, odst. 1, všeobecných podmínek pro pojištění povinného ručení advokátů a notářů, nebylo-li nic jiného ujednáno, platí pojistník z každé poskytnuté náhrady škody a ze všech placených útrat 25%, nejméně 100 Kč ze svého. V souzeném případě jde o pojistníkovu 25% účast na útratách a vztahuje se tato účast podle uvedeného ustanovení všeobecných pojistných podmínek na všechny útraty. Podle stavu věci nelze usuzovati na to, že bylo něco jiného ujednáno. Omezující výklad nevyplývá ani z obsahu přední stránky pojistky č. 28733, ani z ustanovení § 13 uvedených všeobecných pojistných podmínek.

V předposledním odstavci na přední stránce pojistky, který jedná o útratách právního zastoupení pojistníkovu, není zmínky o tom, že by byly tyto útraty prosty 25% jeho spoluúčasti. Z předchozích pak odstavců na přední stránce pojistky nelze to dovoditi, neboť tomu překáží uvedený předpis § 3, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek, který jedná o útratách bez rozdílu.

Z ustanovení § 13 všeob. poj. podmínek měl by tu význam odst. 2, ale ani tam není zmínky o 25% spoluúčasti pojistníka na útratách, tedy ani o tom, že by ony útraty byly jeho spoluúčasti prosty.

Uvedená ustanovení, totiž předposlední odstavec na přední stránce pojistky a § 13, odst. 2, jakož i odst. 3 všeob. poj. podmínek, mají význam pro otázku započtení útrat do odškodného a pro otázku poměrné jejich úhrady, nikoli však pro pojistníkovu spoluúčast upravenou v § 3, odst. 1, všeob. poj. podmínek.

Tato spoluúčast žalobce jako pojistníka na zažalovaných útratách činí 4.708 Kč 36 h. Žalobní nárok, pokud se týká právě uvedené částky, účtované žalovanou pojišťovnou okrouhle ve výši 4.708 Kč, není tedy odůvodněn.

Odvolací soud v té příčině neposoudil věc správně po právní stránce. Dovolání bylo proto částečně vyhověno a žaloba, pokud se týká částky 4.708 Kč s přísl., byla zamítnuta.

Tím pozbyl významu rozhodnutí nižších soudů o eventuálně vznesené námitce započtení.

Jinak dovolací soud neshledal zákonných důvodů, aby byl rozsudek odvolacího soudu i v ostatní části změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3, c. ř. s. v doslovu čl. I. č. 3 zákona ze dne 11. prosince 1934, č. 251 Sb. z. a n. a čl. I. zákona ze dne 17. prosince 1936, č. 314 Sb. z. a n.).

Rozhodnutí č. 14738 Sb. n. s. se na souzený případ nehodí již proto, že tam nešlo o otázku, zda byl spor veden na podnět nebo na poukaz pojistitelův.

Čís. 16738.

Služební poměr úředníků revírních bratrských pokladen.

Jestliže revírní bratrská pokladna přiznala svým úředníkům úplnou paritu se státními zaměstnanci a bylo smlouvou mezi všeobecným pensijním útvarem, jednajícím za bratrskou pokladnu, ujednáno připojištění všech jejích zaměstnanců kolektivně (§ 122 zák. o pens. poj. č. 26/1929 Sb. z. a n.), k němuž přispívala výhradně zaměstnavatelka sama bez účasti zaměstnanců, jsou dávky z připojištění součástí dávek ze zákonného zajištění odpočívacích požitků. Jestliže v takovém případě při dovršení 60 let zaměstnancem dosáhly odpočívací požitky zaměstnancovy se započtením dávek získaných z připojištění obdobně výše odpočívacích požitků státního úředníka s plnou pensí, může být dán úředník revírní bratrské pokladny do výslužby.

(Rozh. ze dne 24. února 1938, Rv I 2959/37.)

Žalobce byl u žalované revírní bratrské pokladny v M. zaměstnán od roku 1903 jako úředník. Výměrem ze dne 15. září 1922 byl zpraven o tom, že jeho služební poměr byl upraven usnesením představenstva ze dne 4. srpna 1922 tak, že jest se strany žalované pokladny všeobecně nevypověditelný, že úředník může být všeobecně ze služby propuštěn jen za těch podmínek, které platí pro státní zaměstnance, že může být mimo tyto případy propuštěn jen tehdy, jestliže počet členů stále klesá za dalších podmínek, o něž tu nejde. Dopisem žalované pokladny ze dne 26. srpna 1935 byla žalobci dána podle § 31, odst. 2, písm. c) zák. o soukr. zaměst. č. 154/1934 Sb. z. a n. výpověď s výpovědní lhůtou, končící se dne 31. ledna 1936. Výměrem Všeobecného pensijního ústavu v P. ze dne 15. února 1936 byla žalobci vyměřena roční pense 20.928 Kč 86 h od 1. února 1936. Uváděje, že žalovaná mohla se zřením na výměr ze dne 15. září 1928 propustit žalobce jen za těch podmínek, které platí pro státní úředníky, tudíž buď ve smyslu § 80 služ. pragm. pro státní úředníky, nebo z disciplinárních důvodů, a že uvedená výpověď nebyla dána ani z disciplinárních důvodů, ani pro překročení 60. roku života a dosažení plné pense (35. služební rok), domáhá se žalobce zjištění, že pětiměsíční výpověď služebního poměru, daná žalobci dopisem ze dne 26. srpna 1935 k 31. lednu 1936, jest neúčinná a že žalobcův služební poměr na základě ustanovovacího dopisu ze dne

15. září 1922 trvá po právu. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Podle výměru ze dne 15. září 1922, č. 36081, byla žalobci přiznána úplná rovnost se státními úředníky až do ustanovení o propuštění, nastane-li trvalé zmenšení členstva, o kterážto ustanovení však v souzeném sporu nejde, takže pro žalobce platí zejména ustanovení § 80 služ. pragm., podle něhož úředník může být přeložen na trvalý odpočinek, je-li trvale nezpůsobilý, aby vykonával své služební místo, nebo dosáhl-li 60. roku svého věku a zákonného nároku na plnou pensí. Ježto v souzené věci nebyla tvrzena trvalá nezpůsobilost žalobce k řádnému vykonávání jeho služby, jde tu jen o druhý předpoklad, resp. protože není sporno, že žalobce již překročil 60. rok svého věku, jde o to, zda dosáhl nároku na plnou pensí. Se zřením na to, že žalobce nemá vůči žalované zaměstnavatelce smluvní nárok na poskytování pense a že podléhal povinnému pensijnímu pojištění u Všeobecného pensijního ústavu v P., k němuž byl také přihlášen a vůči němuž získal také nároky podle zákona a pensijním pojištění soukromých zaměstnanců, lze tu užití předpisů o služebním poměru státních úředníků na poměr žalobce k žalované jen obdobně. Jde tudíž jen o otázku, zda žalobce dosáhl již dnem 31. ledna 1936 nároku na nejvyšší důchod, který mohl očekávat z titulu pensijního pojištění. Pro tu otázku jsou důležité předpisy o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců, a to §§ 20, 21 a 24 zák. č. 26/1929 ve znění zákona č. 117/1934 Sb. z. a n. Rozhodnutí je tedy závislé na tom, zda jest označiti pensijní požitky, vyplácené žalobci pensijním ústavem při jeho pensionování koncem ledna 1936, za »plnou pensí« obdobně jako plnou pensí státních úředníků, při čemž se jako plná pense v uvedeném smyslu jeví pro žalobce podle jeho služební třídy nejvyšší možný důchod starobní renty. Jest nesporné, že žalobcovy aktivní služební příjmy, které byly u pensijního ústavu hlášeny, činily v posledních 30 příspěvkových měsících průměrně 37.304 Kč ročně, kdežto žalobci přísluší od 1. února 1936 renta pouze 20.928 Kč 86 h ročně. Tato částka nepředstavuje pro žalobce, který patří do desáté služební třídy, ani zdaleka nejvyšší částku renty, k níž by bylo nutným 480 příspěvkových měsíců, které však žalobce ke dni 31. ledna 1936 ještě zdaleka nemohl vykázat. Mohlo by jíti jen o to, zda jest započítati částky plynoucí žalobci při pojištění do starobní renty, příslušející žalobci podle zákona o pensijním pojištění. Tato tak zvaná dodatková renta jest vyplácena na základě smlouvy ze dne 5. dubna 1932, uzavřené mezi Všeobecným pensijním ústavem v P. a spojenými m.-d.-h-yými důlními revíry v M. Toto smluvní pojištění má povahu čistě soukromého pojištění, netvoří tedy jednotného pojištění s pojištěním podle pensijního zákona, je dokonce úplně mimo meze veškerých předpisů zákona o pensijním pojištění a zejména nemůže být základnou pro započítání podle § 24 zák. o pens. poj. Odvolací soud dochází tudíž k závěru, že žalovaná výpověď danou žalobci k 31. lednu 1936 vykročila z meze smlouvy, že tudíž ona výpověď není vůči žalobci účinná.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Odvolací soud zjistil, že aktivní služební příjmy žalobcovy, které byly přihlášeny k pensijnímu pojištění, činily v posledních 30 příspěvkových měsících průměrně 37.304 Kč ročně a že žalobci přísluší od 31. ledna 1936 starobní důchod 20.928 Kč 86 h, a uvádí dále: »Tato částka nepředstavuje pro žalobce, který patří do desáté služební třídy, ani zdaleka nejvyšší částku renty, k níž by bylo nutným 480 příspěvkových měsíců, které však žalobce ke dni 31. ledna 1936 ještě zdaleka nemohl vykázat.« Mylně má tudíž dovolání za to, že odvolací soud částku 37.304 Kč ztotožňuje s největší částkou starobního důchodu, kteréž by mohl dosíci žalobce, kdyby jeho služební poměr nadále trval, nýbrž odvolací soud jen vyřkl, že pense žalobci vyplacená 20.928 Kč 86 h ročně není největším důchodem pro žalobce v jeho služební třídě dosažitelným, ježto k dosažení tohoto maxima je potřebí 480 příspěvkových měsíců, jichž však žalobce dne 31. ledna 1936 ještě nedosáhl. Dovolání samo připouští, že by žalobce, kdyby měl 480 příspěvkových měsíců v desáté služební třídě, mohl dosíci starobního důchodu aspoň 25.260 Kč, t. j. většího důchodu, než který mu jest vyplácen, a z toho je zřejmé, že žalobce v den dosažení 60. roku svého věku ještě nenabyl nároku na »plnou pensi« ve smyslu zrušovacího usnesení nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1937 Rv I 2847/36-2. Jiná jest otázka, zda lze důchod vyplácený žalobci z připojištění ve smyslu § 122, zák. o pens. poj. započísti do této »plné pense«, či nikoli. Odvolací soud to popírá, maje za to, že »připojištění« má povahu čistě soukromého pojištění, že netvoří tedy jednotného pojištění s pojištěním podle pensijního zákona, že jsouc úplně mimo meze předpisů o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců, nemůže zvýšiti základnu starobního důchodu, kterou jest vypočísti výhradně podle § 24 dotč. zák.

Leč ve shora uvedeném rozhodnutí nejvyššího soudu bylo odůvodněno, že žalovaná pokladna přiznala žalobci úplnou paritu se státními úředníky, že tedy pro něho platí též ustanovení § 80 služ. pragm., že totiž na trvalý odpočinek může býti dán úředník mimo jiné, překročil-li šedesátý rok svého věku a dosáhl-li zákonitého věku na plné výslužné, že však žalobce nemá vůči žalované revírní pokladně smluvního nároku na poskytování pense, že podléhal povinnému pensijnímu pojištění u Všeobecného pensijního ústavu v P., že k tomuto pojištění byl též přihlášen a že hledí-li se k rozporům mezi předpisy o služebním poměru státních úředníků a úpravou služebního poměru žalobcova, nelze předpisů použití u žalobce do slovně, nýbrž jen obdobně.

Účelem ustanovení §§ 122 a 123 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. jest, aby se pojištěncům anebo jejich zaměstnavatelům umožnilo zvýšiti dávky zákonem zaručené nad zákonnou výměru a přízpůsobiti je tak lépe zvláštním potřebám jednotlivých pojištěnců t. zv. připojištěním u Všeobecného pensijního ústavu. Připojištění u Všeobecného pensijního ústavu má ovšem povahu pojištění nepovinného a

provádí se podle obdoby pojištění soukromého ve zvláštním oddělení Všeobecného pensijního ústavu a odděleným účtováním a hospodařením od oddělení pojištění zákonného. Leč na tom nezáleží v souzené věci, v níž má jedině význam, zda žalobce dosáhnuv 60. roku svého věku, nabyl nároku na odpočivné požitky rovnající se v podstatě nárokům státního úředníka na »plnou pensi«.

Bylo tvrzeno, že připojištění, o které jde, má svůj základ ve smlouvě ujednané mezi Všeobecným pensijním ústavem a útvarem jednajícím za žalovanou pokladnu, že se týkalo všech zaměstnanců řečené pokladny kolektivně, že příspěvky k tomuto pojištění zapravila výhradně zaměstnavatelka a že zaměstnanci při zřízení tohoto způsobu pojištění nebyli nijak zúčastněni, nýbrž že šlo výhradně o zvýšení jejich pojistných dávek, pokud na ně měli nárok podle předpisů zákona o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců. Je-li tomu tak, jsou dávky na připojištění součástí dávek na zajištění odpočivného, neboť jak u normálních dávek na pensijní pojištění, tak u těchto zvláštních dávek z připojištění jde o zaopatření zaměstnance pro jeho stáří obdobně jako u pense státního úředníka. Normální dávky zaopatřil zaměstnavatel zaměstnanci jeho přihlášením k pensijnímu ústavu a placením příspěvků na zaměstnavatele připadajících, ony zvýšené dávky ujednáním připojištění u Všeobecného pensijního ústavu a zaplacením příslušných příspěvků a není tedy důvodu, proč by se při posouzení výše odpočivných požitků zaměstnancových nemělo přihlížeti k dávkám z připojištění, když při otázce, zda zaměstnanec dosáhl »plné pense«, lze jen obdobně užití předpisů platných pro státní úředníky a rozhoduje tudíž jen výše odpočivných příspěvků a nikoli též jejich pramen. Dosáhly-li odpočivné požitky žalobcovy i s připočítáním dávek z připojištění jeho aktivní příjmy v době, v níž dosáhl 60. roku svého věku — jak to tvrdí žalovaná — měl by v této rozhodující době příjmy rovnající se obdobně »plné pensi« státního úředníka a mohl býti dán do výslužby.

Odvolací soud vycházejíc z mylného nazírání na věc, neobíral se předpoklady, za nichž podle hořejších vývodů bylo dávky z připojištění započísti do »plné pense«, a nečinil v tom směru potřebná skutková zjištění, která ovšem mohl spolehlivě učiniti teprve po provedení důkazů příslušnými smlouvami a dotazy u spojených m.-d.-h. důlních revírů v M. a Všeobecného pensijního ústavu v P. Věc není tudíž zralá k rozhodnutí (§ 510 c. ř. s.) a musila proto znovu býti vrácena odvolacímu soudu k doplnění řízení a novému rozhodnutí.

Čís. 16739.

Hromadná smlouva ve smyslu § 114 b) živn. ř., která nebyla zemským úřadem schválena, nemá právní účinnosti, i když se podle ní členové živnostenského společenstva a pomocnické hromady řídili.

Na takové ujednání se nevztahuje vládní nař. č. 89/1935 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 24. února 1938, Rv II 1154/37.)

Žalobce byl u žalovaného pekařského mistra zaměstnán jako pekařský pomocník od 2. listopadu 1936 do 29. května 1937 za týdenní plat 70 Kč od druhého týdne pracovního poměru, kromě bytu a stravy. Za první týden služby zaplatil žalovaný žalobci 20 Kč kromě bytu a stravy. Tvrdě, že podle kolektivní smlouvy ze dne 1. října 1925, uzavřené mezi živnostenským společenstvem pekařů ve V. B. a pomocnickou hromadou při témtěže společenstvu, jsoucí pod záštitou vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. a jeho novel, byl žalovaný povinen platiti žalobci nejméně 195 Kč týdně, takže prý byl žalobce protiprávně zkrácen na mzdě za první týden o 105 Kč a za dalších 29 týdnů po 55 Kč týdně, t. j. o částku 1595 Kč, dále že týdenní mzda 195 Kč byla za osmihodinovou dobu pracovní, kdežto on po celou dobu svého zaměstnání pracoval u žalovaného na jeho příkaz každou sobotu 12 hodin, t. j. za dobu 30 týdnů odpracoval 120 hodin přes čas a že podle uvedené kolektivní smlouvy mu přísluší za každou hodinu práce přes čas mzda zvýšená o 50%, t. j. 6 Kč za hodinu, tedy za 120 hodin práce přes čas částka 720 Kč, domáhá se žalobce na žalovaném zaměstnavateli zaplacení 2420 Kč s přísl. Žalovaný namítá proti žalobě mimo jiné, že řečená kolektivní smlouva není závazná, ježto nebyla podle § 114 b) živn. ř. zemským úřadem schválena, takže žalovaný mohl sjednati se žalobcem smlouvu individuální, kterou s ním také uzavřel a podle níž mu plnil. Soud první stolice zamítl žalobu co do částky 1.700 Kč a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Podle § 114 b), první věty, živn. ř. jsou společenstva oprávněna pro obor živností svých členů v mezích zákonných předpisů ustanoviti, kdy se počíná a kdy se končí denní doba pracovní pomocníků, jaké jsou pracovní přestávky, kdy a jaká mzda pomocníkům se vyplácí a jaká jest lhůta výpovědní. Živnostenským společenstvům příznává tedy zákon výslovně právo k ujednání pro obor živností svých členů, kdy se počíná a kdy se končí denní doba pracovní pomocníků, jaké jsou pracovní přestávky, kdy a jaká mzda se pomocníkům vyplácí a jaká jest lhůta výpovědní, avšak má-li se platnost takové kolektivní smlouvy vztahovati na všechny členy společenstva, musí tu býti ujednání podle § 114 b), druhá věta, živn. ř., t. j. musí býti taková kolektivní smlouva zemským úřadem schválena. K takovému schválení uvedeného ujednání zemským úřadem však nedošlo a žalovaný mohl uzavřít se žalobcem smlouvu individuální. Jest nesporné, že žalovaný takovou individuální smlouvu uzavřel, a že podle ní platil žalobci týdně 70 Kč kromě bytu a stravy a sociálních příspěvků na žalobce připadajících. Není proto žaloba co do 1.700 Kč odůvodněna. Odvolací soud potvrdil v té příčině napadený rozsudek. Důvody: Podle § 114 b) živn. ř. musí býti kolektivní smlouva schválena zemským úřadem. V § 114 b) živn. ř. autorisuje zákon společenstva živnostníků k ujednání o pracovní době, mzdě a výpovědní lhůtě a z druhé věty § 114 b) živn. ř. plyne, že pro takové ujednání předpisuje zákon jako podstatnou náležitost schválení zemským úřadem. Není-li tu oné podstatné náležitosti, uvedené v druhé větě § 114 b) živn. ř., není tu ani platné kolektivní smlouvy ve smyslu § 114 b) živn. ř. Podle zjištění kolektivní smlouva, ujednaná dne 1. října 1925 mezi společen-

stvem pekařů ve V. B. a pomocnickou hromadou při uvedeném společenstvu, o níž právě žalobce opírá svůj žalobní nárok, nebyla schválena zemským úřadem v B., ježto přesahovala meze zákonných předpisů, což zemská správa politická oznámila výnosem ze dne 11. května 1926 č. 50718/V-26 městské radě v B. Uvedenou kolektivní smlouvu jest pokládati za nedilný celek. Ze spisů městské rady v B. není patrné, že by některou její část zemský úřad schválil a nelze proto některé odstavce řečené smlouvy pokládati za platné a jiné za neplatné. Poněvadž tedy tato kolektivní smlouva nemá podstatné náležitosti § 114 b) živn. ř., t. j. schválení zemským úřadem, jest, jak správně uvádí první soud, neplatná a pro žalovaného nezávazná a nespadá pod vládní nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. Byl proto žalovaný oprávněn sjednati se žalobcem individuální pracovní smlouvu, podle které byl žalobce u žalovaného zaměstnán, jak je nesporné, od 2. listopadu 1936 do 29. května 1937 za týdenní mzdu 70 Kč kromě bytu a stravy. První soud tudíž posoudil věc správně, když zamítl žalobu, pokud jí žalobce opírá o kolektivní smlouvu ze dne 1. října 1925.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu, že se k platnosti ujednání podle § 114 b) živn. ř. vyžaduje schválení zemského úřadu a že bez takového schválení je ujednání neúčinné a nezávazné, není právně mylný a nejvyšší soud schvaluje tento názor, který má svou oporu v doslovu zákona, neboť v prvním odstavci dotčeného ustanovení, jednajícím o předpokladech závaznosti kolektivních ujednání, se mimo jiné mluví o schválení zemského úřadu, kdežto v dalším odstavci, kde jde o zrušení takových ujednání, se jen vyžaduje, aby usnesení bylo oznámeno politickému úřadu zemskému, a by je vzal na vědomí. Motivy k § 114 b) živn. ř. zdůrazňují, že tu jde o stanovení společenstevních pracovních usancí cestou statuární normy a že nutnost úředního schválení jest odůvodněna tímto doplněním stanov a úvahou, že úředního přezkoumání jest třeba, aby takovými ujednáními nebyly dotčeny velící zákonné předpisy.

V souzené věci není sporu o tom a bylo též nižšími soudy zjištěno, že sporné ujednání nebylo schváleno zemským úřadem. Nestalo-li se tak, nezáleží pak na úvahách politického úřadu a na důvodech jeho zamítacího usnesení. Odepřením schválení nenabylo ujednání účinností v celku a nelze je pokládati zčásti za platné a závazné, pokud v odůvodnění nebyla jednotlivá ustanovení výslovně vytykána jako závadná.

Společenstvo jako právnická osoba může projevit svou vůli jen způsobem v zákoně nebo ve stanovách předepsaným a nedostatek ten nemůže býti nahrazen nějakou konkludentní činností (srov. č. 15176 Sb. n. s.). Nemá tudíž významu, že prý ujednání členové společenstva a pomocnické hromady dodržovali, že bylo v b-ských podnicích vyvěšeno ve smyslu živnostenského řádu a že je společenstvo teprve v minulém roce vypovědělo.

Nenabylo-li ujednání, o které jde, účinnosti proto, že nebylo příslušným úřadem schváleno, nelze mu přiznati platnost ani jako dohodě zaměstnavatelů sdružených ve společenstvu s jejich zaměstnanci sdruženými v pomocnické hromadě, neboť tu nejde o volnou organizaci zaměstnavatelů po případě zaměstnanců, nýbrž o zvláštní druh nucených organizací, pro které byly vydány zvláštní předpisy, mezi nimi též § 114 b) živn. ř., který předpisuje schválení kolektivních ujednání jako předpoklad jejich platnosti.

Nebylo-li tu platné kolektivní smlouvy, nemá tu významu ani ustanovení vlád. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. a nebylo závady, aby žalovaný ujednal se žalobcem jednotlivou (individuální) pracovní smlouvu. Žaloba opřená o kolektivní smlouvu není tudíž důvodná.

Čís. 16740.

Vyplývá-li z návrhu na povolení exekuce vnučenou dražbou nemovitostí, že se dotčený exekuční prostředek navrhuje k vymožení nároku na zrušení majetkového společenství (§ 830 obč. zák., § 352 ex. ř.), jest návrhu vyhověti tak, že se povolí exekuce soudní dražbou podle § 352 ex. ř.

(Rozh. ze dne 25. února 1938, R I 1578/37.).

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí byla mimo jiné k vymožení právního nároku, příslušejícího jí proti povinnému podle rozsudku okresního soudu v L., znějícího na zrušení společenství k nemovitostem zapsaným ve vložce č. 1844 poz. knihy L., patřícím jí a povinnému jako spoluvlastníkům, povolena exekuce vnučenou dražbou uvedených nemovitostí. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh.

Nejvyšší soud povolil vymáhající věřitelce k vymožení jejího nároku proti povinnému na zrušení spoluvlastnictví k uvedeným nemovitostem podle dotčeného rozsudku exekuci soudní dražbou oněch nemovitostí podle § 352 ex. ř.

Důvody:

Rekursní soud zamítl exekuční návrh v podstatě proto, že exekuční návrh byl stylisován jako návrh podle § 133 ex. ř., máje za to, že i tehdy, jde-li o povolení dražby společné nemovitosti podle § 830 obč. zák. na základě exekučního titulu, jest podle § 352 ex. ř. užití předpisů §§ 269, 272 a násl. nesp. pat. a že v těchto hranicích jest učiniti návrh vybavený zákonnými předpoklady.

Leč exekuční návrh zamítl rekursní soud neprávem. Vymáhající věřitelka sice navrhla v odstavci prvním exekučního návrhu povolení exekuce vnučenou dražbou nemovitostí zapsaných ve vložce č. 1844 poz. knihy L., ale z toho, že navrhla povolení dražby k vymožení svého nároku proti dlužníku na zrušení společenství k společným nemovito-

stem, plyne, že navrhla povolení dražby podle § 352 ex. ř., nikoli vnučené dražby podle § 133 ex. ř. jakožto exekučního prostředku k vymožení peněžité pohledávky. Ostatně i dražba podle § 352 ex. ř. se děje proti vůli dlužníkově a jest tedy i tato dražba svou povahou vlastně dražbou vnučenou, třebaš není tak v zákoně výslovně označena.

Bylo proto vyhověno návrhu vymáhající věřitelky s tím, že se povoluje exekuce soudní dražbou podle § 352 ex. ř.

Čís. 16741.

Nestal-li se zaměstnanec obce platně trvale ustanoveným obecním zřízencem proto, že místo obecního zřízence bylo obsazeno bez provedení veřejného konkursu (§ 9 zák. č. 16/1920 Sb. z. a n.), jest obec oprávněna zrušiti jeho služební poměr podle §§ 1159 a násl. obč. zák. a zaměstnanec jest povinen vykliditi naturální byt.

(Rozh. ze dne 25. února 1938, Rv I 2658/37.)

Srov. rozh. č. 15892, 12679, 7477, 4518 Sb. n. s.

Žalovaný byl usnesením zastupitelstva žalující obce ze dne 10. listopadu 1927 přijat do jejích služeb jako ponocný a k výkonu obecních posílek. Veřejný konkurs na uvedené místo nebyl vypsán. Odměna žalovaného za uvedené výkony byla stanovena tak, že žalovaný bude po dobu trvání služebního poměru bydliti v obecním domku čp. 29 v S. a bezplatně užívati obecního pozemku »V doubku«. Žalovaný se dále zavázal, že domek čp. 29 i pozemek vyklidí po zrušení služebního poměru bez jakékoliv náhrady. Dopisem ze dne 27. ledna 1937 byla žalovanému dána podle usnesení obecního zastupitelstva tříměsíční výpověď, žalovaný však domek ani pozemek v uvedené lhůtě nevyklidil. Tvrdíc, že žalovaný nebyl trvale ustanoveným obecním zřízencem, nýbrž jen v smluvním poměru a že po skončení služebního poměru užívá bez jakéhokoliv důvodu pozemku i domku, domáhá se žalující obec vyklizení žalovaného. Žalobce vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Odvolační soud zjistil, že žalovaný byl ve službách žalující obce ustanoven bez provedení veřejného konkursu podle § 6 zák. č. 16/1920 Sb. z. a n., a usoudil z toho, že se žalobce nestal trvale ustanoveným zřízencem žalobkyně podle § 2 dotč. zák., odkázav k právní zásadě vyslovené v rozhodnutích nejvyššího soudu č. 12679, 7477, 4518 Sb. n. s., že se za účinnosti zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. nemůže obecní zaměstnanec státi zřízencem trvale ustanoveným podle § 2 řečeného zákona, nebyl-li podle § 6 dotčeného zákona proveden veřejný konkurs

o propůjčení takového služebního místa, a že pro porušení práv uvedeného velícího předpisu nemůže usnesení obecního zastupitelstva o propůjčení místa obecního zřizence založit právní účinky podle zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. Dovolací soud schvaluje odůvodnění napadeného rozsudku, které nebylo vývody dovolání nikterak vyvráceno, a odkazuje pro stručnost ještě na rozhodnutí nejvyššího soudu č. 15892 Sb. n. s., v němž byla rovněž vyslovena zásada o nutnosti vypsání veřejného konkursu pro ustanovení obecního zřizence podle zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. a které není vyvráceno rozhodnutím nejvyššího správního soudu č. 558 Boh. A., na něž se žalovaný odvolává a které jedná o ustanovení obecního úředníka a nikoli obecního zřizence. Nestal-li se žalovaný trvale ustanoveným obecním zřizencem žalující obce již pro tuto zjištěnou vadu svého ustanovení v jejich službách, netřeba se obíratí další otázkou, zda byly splněny další podmínky pro ustanovení žalovaného jako trvalého obecního zřizence, zejména zda byl u žalobkyně též plně zaměstnán, jak to vyžaduje ustanovení § 3 zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. Pro zrušení služebního poměru žalovaného u žalobkyně platila proto hledě na způsob jeho zaměstnání ustanovení zákona občanského v §§ 1158 a násl. obč. zák. a nikoli ustanovení zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. a žalobkyně byla oprávněna zrušití jeho služební poměr výpovědí podle §§ 1159 a násl. obč. zák. Žalovaný nemohl zabránit zrušení služební smlouvy nějakou stížností podanou proti dané mu výpovědi u správního úřadu, do jehož působnosti nepatří rozhodování sporů z poměru práva soukromého, k nimž náležel i služební poměr žalovaného k žalobkyni. Neprávem tu odkazuje žalovaný na rozhodnutí nejvyššího soudu č. 15482 Sb. n. s., neboť v souzeném sporu nejde o vyklizení pozemků žalovaným užívaných jako částí služebních požitků po propuštění vysloveném nepravoplatným rozhodnutím disciplinární komise, jako tomu bylo právě v rozhodnutí č. 15482, nýbrž o vyklizení těchto pozemků pořádně dané výpovědi a tudíž po zákonném skončení služebního poměru žalovaného u žalobkyně. Byl-li služební poměr žalovaného u žalobkyně skončen zákonným způsobem, nemá žalovaný dále nároku na plat a tudíž ani na další užívání domu a pozemků, které bylo jen částí jeho služebních požitků. Poněvadž žalovaný neuplatnil, že mu podle nějakého zákonného ustanovení patří nárok na delší výpovědní lhůtu než tříměsíční, kterou mu dala žalobkyně, nebylo třeba zjišťovati, zda byla mezi žalovaným a žalobkyní sjednána tříměsíční výpovědní lhůta.

Čís. 16742.

Vydavatele a nakladatele časopisu jest pokládati za soutěžitele s jinými časopiseckými podniky, ježto je k dlužníkům podniku i k jeho věřitelům v přímém právním poměru, jsa jim osobně zavázán bez zřetele na to, v jakém vnitřním poměru je k politické straně, za jejíž orgán je časopis označen.

I všeobecně stylisovaný obsah článku bez výslovného označení jména jiného soutěžitele a jeho podniku může býti způsobily ohrozití soutěžní posici soutěžitelovu.

(Rozh. ze dne 25. února 1938, Rv I 2781/37.)

V periodickém tiskopisu »X. Y.« byl uveřejněn článek zrazující čtenáře od inserce v časopisech určitých politických stran. Žalobce, jenž jest vydavatelem a nakladatelem periodického tiskopisu »A.«, orgánu jedné z dotčených politických stran, rozšířeného v podstatě v témže obvodu jako časopis »X. Y.«, se na žalovaném, který je odpovědným redaktorem periodického tiskopisu »X. Y.«, vydávaného společností »N.«, domáhá, aby byl žalovaný uznán povinným zdržeti se uvádění a a rozšiřování údajů a) že musí překvapiti, že se zástupci novin a časopisů, zejména zástupci periodického tiskopisu »A.«, reprezentující určitý politický směr, obracejí s výzvou inserování také na část obyvatelstva, která jest jiného politického přesvědčení, že sběratelé inserátů uvedených novin ne zřídka mezi řádky naznačují, že by mohlo míti jisté následky, kdyby se nevyhovělo přání na zadání inserátů, že na př. stav obchodníků nemá žádného zájmu na to, aby v těchto listech inseroval, že jest zapotřebí jisté porce — řekněme — odvahy, aby se tyto listy obracely s takovými žádostmi na lidi, kteří by vlastně měli všechn důvod, aby se cítili uraženými způsobem psaní oněch listů, b) že kruhy částí obyvatelstva jiného politického přesvědčení jsou v sloupcích jmenovaných listů denně hanobeny a že se jim tam nadává, že skoro v každém čísle těchto novin možno najíti podezřívání příslušníků jiných politických názorů, postrádající veškerého základu, c) dále že jest povinen bezplatně v časopise (»X. Y.« uveřejnití prohlášení, jímž odvolává údaje uvedené pod a), b) a konečně d) že žalobce jest oprávněn uveřejnití na útraty žalovaného žalobě vyhovující výrok rozsudečný do tří měsíců po právní moci v novinách »Z.« Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že žalobce není aktivně oprávněn k žalobě, ježto přes to, že se označuje za vydavatele a nakladatele periodického tiskopisu »A.«, není ve skutečnosti podnikatelem, nýbrž tiskopis jest majetkem politické strany, takže žalobce jest vlastně zaměstnancem dotčené strany, nemůže u něho jíti o soutěžitele ve smyslu § 46 zákona proti nekalé soutěži, a že i kdyby byl podnikatelem, nebyl by jedním přímo dotčen, a dále že ze znění článku vysvítá, že tiskopis »A.« tam ani nebyl jmenován, nýbrž že se v něm mluvilo jen všeobecně o zástupcích novin a časopisů určitých politických stran. Soud první stolice uznal podle žaloby ve směru uvedeném pod a) vyjma slova »zejména zástupci periodického tiskopisu »A.« a pod c) potud, pokud se uveřejnění týkalo údajů pod a) uvedených, jinak žalobu zamítl. **Důvod:** Soud zjistil, že žalobce jest vydavatelem a nakladatelem periodického tiskopisu »A.«, že v té vlastnosti není ve služebním poměru k politické straně, že jest odpovědný za noviny dle práva civilního a trestního, že sám upravuje služební požitky redakčního a administračního personálu, že personál přijímá a propouští. Noviny ovšem se vedou na účet politické strany a jejich

obsah musí odpovídati intencím strany. Soud přisvědčuje žalobci, že to, že žalobce vede řečené noviny v dohodě a v intenci politické strany, nemění nic na tom, že jest plně oprávněný a zavázaný z jednání, jež činí jako vydavatel novin. Jest možno souhlasiti i s názorem žalobce, že jest formálně oprávněn k žalobě. Politická strana není právníkou osobou, musí proto užívati k vydávání novin fyzických osob, které pak mohou osobně žalovati a býti žalovány. Kdyby tomu bylo jinak, byly by novinářské podniky politických stran bez ochrany. I to, že noviny žalobcem vydávané nejsou v závadném článku uvedeny jménem, nevylučuje samo o sobě žalobní oprávnění žalobcovu. Článek směřuje paušálně proti všem novinám v článku uvedených politických stran. Při takovém paušálním podezřívání stačí každý odkaz, z něhož veliké množství čtenářů hledíc na všeobecnou vědomost pozná označení určité osoby anebo určitého podniku. Je-li nesporno, že noviny vydávané žalobcem a žalovaným jsou rozšířeny přibližně v témže obvodu, nemůže býti průměrnému čtenáři zatěžko uhodnouti, že tím jest míněn také podnik žalobcův, i když ve článku není uveden jménem. Stačí tedy všeobecný výrok, který jest způsobitý poškodití jednotlivý podnik, jenž náleží určité skupině. Ovšem není zcela neodůvodněna námitka žalovaného, že podnik žalobcův není uveden jménem, avšak ta námitka má význam v jiném směru, a to se zřetěním na znění žalobního žádání. V něm se totiž žádá, aby byl žalovaný uznán povinným zdržeti se toho, aby nečinil a nerozšiřoval údaje, že musí překvapovati vytykané chování zástupců novin a časopisů politické strany v článku blíže uvedené, zejména však tiskopisu »A.«. Tento dodatek »zvláště tiskopisu «A.» není v článku ani obsažen a nelze jej snad pokládati jen za samozřejmé doplnění, nýbrž dává článku zcela jiný smysl. S tím dodatkem nebylo by článku rozuměti jinak, než že zástupci tiskopisu »A.« zvláště vynikli v závadném článku, což však článek ani netvrdí. Proto žádá žalobce příliš mnoho, domáhá-li se odsouzení žalovaného, aby se zdržel takových údajů, domáhá-li se dále uveřejnění odvolání tohoto znění a oprávnění uveřejnění rozsudku v uvedeném znění. Co do tohoto dodatku není žaloba odůvodněna a musila býti zamítnuta. Nelze také popřítí, že závadný článek kritizuje systém. Omezuje-li se vzájemné útočení novin jen na sledování politických zájmů, nelze vybočení z mezí dovolené kritiky, třebaže se nepřímou dotýkalo i časopisu, podřaditi pod zákon proti nekalé soutěži (rozh. č. 13413 Sb. n. s.). U novin stranickopoliticky orientovaných náleží polemika s jinými listy z jiného tábora k pravidelnému obsahu. Takové články nejsou nutně psány za účelem soutěže, t. j. v úmyslu zjednatí přednost vlastnímu podniku na újmu jiného. Za takovou dovolenou kritiku pokládá soud v souzeném případě údaje, že kruhy určité části obyvatelstva v člancích uvedených listů jsou denně hanobeny a že se jim také nadává, že téměř v každém čísle těchto novin možno najíti podezřívání oné části obyvatelstva, postrádající jakéhokoliv základu. Tyto údaje mají dostatečnou oporu v číslech novin »N.«, které žalovaný předložil. Zejména jest poukázati na č. 125 uvedeného listu ze dne 29. května 1935, str. 6, kde jsou uvedeni jménem obchodníci, kteří mají býti bojkotováni a kteří také jsou uváděni v opovržení. Proto nemohl soud

vyhověti žalobě i co do těchto údajů. Avšak i když žalobcem vydávaný list uveřejňuje články, jež se příčí §§ 1a 10 zák. proti nekalé soutěži, anebo když tak činí jiné noviny oné politické strany, není již tím žalovaný oprávněn, aby stejným způsobem na to reagoval. Kritika, kterou sleduje souzený článek, jest určena zřejmě také ještě k jinému účelu, neboť se určitá část obyvatelstva a zejména stav obchodníků vyzývá, aby v novinách redigovaných žalobcem již neinserovala. Poněvadž insertní poplatky jsou podstatnou částí příjmů novinářského podniku, směřuje tato kritika již k hospodářskému základu novin určité politické strany, takže jest ji podřaditi pod skutkovou podstatu § 10 zák. proti nekalé soutěži. Jest v tom spatřovati snahu poškoditi odpůrce zeslabením jeho hospodářské posice, pročež jsou tu veškeré skutkové znaky uvedeného zákonného ustanovení. Bylo tudíž žalobě v rozsahu již uvedeném vyhověno. Uveřejnění rozsudku vedle odvolání není podle názoru soudu v souzené věci nutné. Uveřejněním odvolání v novinách žalovaným redigovaných vejde obsah odvolání, jenž se kryje s obsahem odsuzujícího rozsudku, na vědomost téže veřejnosti, v níž byl rozšířen závadný článek. Zvláštních okolností, které by odůvodňovaly vedle toho i uveřejnění i v jiných novinách, tu není. **O d v o l a c í s o u d k o d v o l á n í** žalobcovu uznal podle žaloby i v části pod b) a uložil žalovanému i v té příčině povinnost uveřejniti, jak je uvedeno pod a), kdežto odvolání žalovaného nevyhověl: **D ů v o d y:**

K o d v o l á n í ž a l o b c o v u: Prvý soud již vyslovil správný názor, že se článkem, o nějž ve sporu jde, určitá část obyvatelstva, zejména stav obchodníků vyzývá, aby v novinách určité politické strany již neinserovala, a poněvadž insertní poplatky jsou podstatnou částí příjmů novinářského podniku, že řečený článek směřuje proti hospodářskému základu novin, které jsou orgánem oné politické strany, takže jest jej podřaditi pod skutkovou podstatu § 10 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. K uvedenému účelu směřuje onen článek celým obsahem, tedy i částí, jejíž odvolání první soud žalovanému neuložil. I když tato část článku, jak první soud má za to, směřuje k sledování politických zájmů, přece byla i ona uveřejněna a směřuje k témuž účelu jako ostatní část článku, totiž odvrátiti určité kruhy inserentů od inserování v časopisech určité politické strany. Je proto souhlasiti se žalobcem, že závadný článek tvoří nedělitelný celek a že i u té jeho části, jejíž odvolání první soud žalovanému neuložil, jsou splněny podmínky žaloby zdržovací a že žalovaný i onu část článku musí odvolati. Bylo proto odvolání žalobce vyhověno.

K o d v o l á n í ž a l o v a n é h o: Otázku aktivní legitimace žalobcovy posoudil první soud správně a odvolací soud odkazuje na případně odůvodnění napadeného rozsudku. Jest nesporné, že časopis žalobcův i žalovaného mají týž kruh svého rozšíření, a jestliže se v závadném článku mluví o časopisech určité politické strany a žalobce v témž okruhu jako žalovaný takový časopis vydává, musí se míti za to, že se článek vztahuje i na něho, i když tam jeho časopis není výslovně jmenován. V odporu se spisy tvrdí žalovaný, že první soud zjistil, že časopis »A.« vyzývá v bojkotu obchodníků jiného politického tábora.

I kdyby tomu tak bylo, nebyl by žalovaný oprávněn činiti totéž. Mínil-li žalovaný, že jeho tvrzení v závadném článku jsou dovolenou kritikou, ježto jsou pravdivá, jest mu připomenouti, že neuvedl okolnosti, jež ho donutily právě k oněm údajům, a již z povahy věci plyne, že si musil býti vědom, že vylíčeným postupem může žalobcův podnik ve značné míře poškoditi. Nebylo proto odvolání žalovaného vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Žalovaný neprávem upírá žalobci oprávnění k žalobě, neboť nehledí náležitě k podstatě věci. Podle zjištění je žalobce vydavatelem a nakladatelem časopisu a již proto a tím je podnikově činný v hospodářském oboru. Neprávem ukazuje žalovaný na vnitřní poměr mezi žalobcem a jeho politickou stranou; třebaž by byl politický list vydáván na účet politické strany, jak žalobce sám připouští, zůstává tím nedotčeno, že žalobce jako vydavatel a nakladatel je v přímém právním poměru jak k dlužníkům podniku, tak k jeho věřitelům a že je věřitelům těm osobně zavázán, nehledíc na to, zda se mu dostane ekvivalentu plnění od politické strany a zda by jej vůbec mohl s úspěchem právně vymáhati. Z toho je viděti, že on sám, a to osobně je také hospodářsky účasten na podniku a že mu nelze upírati nárok na právní ochranu stejně jako jej nelze zprostiti příslušných povinností a závazků.

Již ve vlastním zájmu musí žalobce dbáti toho, aby podnik prosperoval a aby v soutěži nebyl rušen.

S odvolacím soudem lze potud souhlasiti, že celý článek jest posouditi jako nedělitelný celek, ale ovšem jen v příčině toho, k jakému účelu byl onen článek určen. A tu již podle obsahu článku oba soudy správně poznaly, že jeho účelem bylo postihnouti jiné podniky časopisecké v jejich hospodářském základu a že se článek obracel na čtenáře právě z kruhů inserentů s nezastřenou výzvou, aby v určitých listech neinserovali, čímž právě chtěl zeslabiti soutěžní posici oněch listů. Že tu šlo o účel soutěžení, je již podle obsahu článku zcela nepochybně a nebylo tu potřebí nějakých důkazů o tom ani s toho hlediska, že žalovaný sám snad není soutěžitelem. Nezáleží na tom, zda měl vedle toho ještě jiné pohnutky.

Žalovaný neprávem uvádí, že článek je zcela všeobecný a že v něm žalobce nebo jeho podnik není výslovně jmenován. Právě taková všeobecná stylisace může býti podle okolností jen pláštíkem a žalovaný nemůže se jí dovolávati, když podle okolností jsou anebo mohou býti v soutěži dotčeni určití podnikatelé. Na váhou padnou tu zajisté zejména také místní poměry a tu žalovaný ponechává v opravném řízení zcela bez povšimnutí závažnou skutečnost, že se místní obvody působnosti časopisů sporných stran v podstatě kryjí, z čehož právě nižší soudy, a to právem, dovozují, že přes všeobecnou stylisaci byl a měl býti přímo dotčen také podnik žalobcův.

Oné všeobecné stylisace se žalovaný nemůže právem dovolávati ani tam, kde jde o důkaz pravdy některého údaje. Lze-li podle okolností souditi, že obsahem mohl býti a byl dotčen určitý podnik, nestačí dokázati, že snad ten který údaj je správný se zřetelem na nějaký jiný podnik. Tu právě je a bylo na žalovaném, aby takový údaj, který je způsobilý poškoditi určitý okruh podniků, upravil zcela určitě a nedvojsmyslně tak, aby nemohlo býti pochybnosti o tom, koho žalovaný mínil. Proto nestačí, co uvedl soud prvé stolice o časopisu »N.«, o který tu nejde. Žalovaný nedokázal, že by obsah závadného článku byl pravdivý ve vztahu k žalobci, a to v žádné jeho části. Jestliže pak již podle povahy věci nemůže býti pochybnosti ani o tom, že článek je způsobilý žalobce poškoditi, netřeba přihlížeti k tomu, do jaké míry tomu tak jest, a jak by se věc měla, kdyby byly údaje pravdivé.

Čís. 16743.

Opravným prostředkem ve smyslu § 1 zák. č. 112/1872 ř. z. jest i stížnost podle § 78 zák. o org. soud., je-li syndikátní nárok vyvozován z toho, že soudce odepřel se žalobcem sepsati návrh na odklad exekuce.

(Rozh. ze dne 28. února 1938, Co I 22/37.)

Srov. rozh. č. 14002, 14296, 13121 Sb. n. s.

Okresním soudem v P. byla povolena exekuce vnučenou dražbou nemovitostí patřících žalobcům. Dražební rok byl ustanoven na den 23. června 1934 a byly při něm nemovitosti žalobců přiklepnuty Josefu B. za nejvyšší podání 180.074 Kč. Exekuční řízení prováděl jako exekuční soudce žalovaný Vilém R. Tvrdice, že přes to, že jako rolníci, kteří se živili hospodařením na svých nemovitostech, měli nárok na odklad dražby ve smyslu zákona ze dne 24. února 1934, č. 33 Sb. z. a n. a že dne 1. června 1934 u okresního soudu v P. žádali podle uvedeného zákona, aby žalovaný soudce sepsal jménem žalobců do protokolu návrh na odložení dražby, žalovaný onu žádost odmítl a odepřel protokolovati řečený návrh, prohlásiv vůči žalobci, že odklad dražby na žádný způsob nepovolí, i kdyby návrh byl učiněn písemně, že dražba bude každým způsobem provedena a že každé podání je marné, domáhají se žalobci na žalovaných (soudci a čs. státu) syndikátní žalobou zaplacení 568.240 Kč s přísl. Vrchní soud v P. zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud odůvodnil v četných rozhodnutích (srov. č. 14002, 14296, 13121 Sb. n. s.) zásadu, že se v § 1 syndikátního zákona č. 112/1872 ř. z. nemíni »opravnými prostředky v soudním řízení předepsanými« jen opravné prostředky, o kterých rozhoduje vyšší stolice, nýbrž že

jsou jimi všechny právní prostředky, které mohou odvrátiti škody z porušení úřední povinnosti. Žalobci opírají syndikátní nárok, o který jde, v podstatě o to, že exekuční soudce Vilém R. bezdůvodně odepřel sepsati s prvním žalobcem Vendelínem S., který též zastupoval druhou žalobkyni Terezii S., návrh na odklad exekuce podle zákona č. 33/1934 Sb. z. a n. I kdyby jejich tvrzení bylo pravdivé, bylo na žalobcích, aby se obrátili podle ustanovení § 78 zákona o organizaci soudů stížností na dozorčí úřad, aby nařídil jmenovanému soudci, aby do lhůty mu stanovené vyhověl stěžovatelům, učinil nápravu a vykázal se o tom nadřízenému úřadu. Žalobci ani nepopírají, že tak neučinili, a ježto tudíž nepoužili všech prostředků, jimiž mohla býti dražba a škoda jim prý z ní vzešla odvrácena, nemohou se domáhati náhrady syndikátní žalobou podle zákona č. 112/1872 ř. z. Nezáleží na tom, proč žalobci upustili od podání dozorčí stížnosti, a zda se to stalo proto, že exekuční soudce pronásil jejich návrh za bezúčelný. Vždyť žalobci sami předsli, že si byli vědomi výhody odkladu exekuce podle zák. č. 33/1934 Sb. z. a n. i toho, že jako zemědělci mají nárok na odklad dražby, a proto měli na soudním sepsání návrhu setrvati po případě podati stížnost podle § 78 org. zák. Odvolací soud neposoudil tedy věc nepsrávně, nevyhověl-li podané žalobě.

Čís. 16744.

Najvyššiemu súdu náleží podľa § 52 Osp. a § 28 j. n. určiť miestne príslušný súd pre žalobu otca bývajúceho na Slovensku proti dieťaťu bývajúcemu u matky v Čechách o oduznanie manželského pôvodu.

(Rozh. z 11. januára 1938, Nd III 60/37.)

Na jvyšší súd na žiadosť o určenie miestne príslušného súdu pre žalobu o oduznanie manželského pôvodu dieťaťa určil za miestne príslušný súd krajský súd v N. na Slovensku.

Dôvody:

z Podľa žiadosti žiadateľ, bývajúci na Slovensku, hodlá podať žalobu o oduznanie manželského pôvodu nezletilého dieťaťa, narodeného v Čechách, a žiada o určenie príslušného súdu, lebo podľa §§ 65 a 71 j. n. v tomto prípade mal by byť príslušným súdom krajský súd v N. (na Slovensku) ako všeobecný súd otca, podľa §§ 19-22 Osp. však žaloba mala by byť podaná u súdu, na území ktorého má žalované dieťa bydlisko, pretože v XII. titule Osp. nie je ustanovená zvláštna príslušnosť pre spory o oduznanie manželského pôvodu a pretože žalobu v smysle § 697 Osp. treba vzniesť proti dieťaťu.

Pretože ide o vec, ktorá náleží k tuzemskej súdnej pravomoci, podmienky pre miestnu príslušnosť nie sú však v zákone rovnako riešené, bolo treba vyhovieť žiadosti a z dôvodu účelnosti určiť za príslušný súd krajský súd v N.

Čís. 16745.

Keď bolo v nespornom pokračovaní rozhodnuté o veci, o ktorej malo byť podľa zákona rozhodnuté v pokračovaní spornom, po právnej moci rozhodnutia túto zmätočnosť nemožno už napraviť.

(Rozh. zo 4. januára 1938, R III 760/37.)

Manžel bol pravoplatným usnesením poručenského súdu zviazaný platiť svojej manželke 200 Kč a svojej nezl. dcére 100 Kč mesačných alimentov. Manžel domáhal sa žiadosťou u poručenského súdu zrušenia tohoto usnesenia z dôvodu, že o alimentoch jeho manželky mal súd rozhodnúť v spore.

Oba nižšie súdy žiadosť zamietly.

Na jvyšší súd dovolací rekurz zamietol.

Dôvody:

Pokračovanie nižších súdov vyvolala žiadosť o zrušenie pravoplatného usnesenia súdu (§ 33 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), vydaného v nespornom pokračovaní, ktorým usnesením bol manžel zviazaný platiť svojej manželke mesačných 200 Kč alimentov. Manžel domáha sa tedy nápravy nie opravnými prostriedkami, resp. ani obnovou podľa § 49 cit. zák. ale samostatným novým pokračovaním, ktoré vyvoláva podanou žiadosťou o zrušenie usnesenia.

Okolnosť, že o alimentácii manželky mal rozhodovať súd spornou cestou, je uplatňovaná až po pravoplatnom skončení veci vybavenej v pokračovaní nespornom. Napraviť túto vadu po pravoplatnosti usnesenia nemožno, a to ani na žiadosť, ani z moci úradnej. Správne preto nižšie súdy zamietly žiadosť manžela s poukazom na pravoplatnosť usnesenia.

Dovolacím rekurzom uplatňovanej zmätočnosti bodu h) § 41 ani nezákonnosti § 42 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. niet, lebo napadnuté usnesenie rekúrzného súdu si nijak neodporuje a nie je tiež v rozpore s jasným a nepochybným znením alebo smyslom zákona. Naopak, keďby súdy byly žiadosti vyhověly, byly by porušily ustanovenia §§ 32 a 33 cit. zákona.

Podotýka sa, že okolnosť, že o sporných alimentoch bolo nepochybne už skôr rozhodnuté rozsudkom, nebola v pokračovaní uplatnená.

Z uvedených dôvodov bol rekurz zamietnutý.

Čís. 16746.

Zamestnávateľ nie je zodpovedný za následky neprihlásenia zamestnanca k penzijnému poisteniu, keď prihlasovanie v š e t k ý c h jeho zamestnancov bolo služebnou povinnosťou tohoto zamestnanca. Tejto

zodpovednosti nie je pravdaže sprostý, keď o tom, že sa zamestnanec neprohlásil, vedel a s tým súhlasil.*)

(Rozh. z 13. januára 1938, Rv III 726/37.)

Žalobník domáhal sa žalobou na žalovanom, svojom býv. zamestnateľovi, platenia dôchodku, ktorý mu ušiel preto, že ho žalovaný neprihlásil riadne k penzijnému poisteniu na celú dobu, po ktorú bol u neho zamestnaný. — Žalovaný bránil sa proti žalobe medzi iným tým, že bolo služebnou povinnosťou žalobníka prihlasovať k poisteniu všetkých jeho zamestnancov a ak sa neprihlásil k penzijnému poisteniu, zaviniť si prípadnú svoju škodu sám.

Súd prvej stolice medzitymným rozsudkom určil právny základ žalobného nároku. Odvolací súd jeho rozsudok potvrdil.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovaného zamietol.

D o d y:

Odvolací súd prevzal podľa § 507 Osp. skutkový stav zistený súdom prvej stolice a prevzal tak najmä aj zistenie, že k prihláseniu žalobníka k penzijnému poisteniu nedošlo na základe vzájomnej dohody sporových strán.

Toto zistenie stalo sa tak súdom prvej stolice ako aj odvolacím súdom bez porušenia formálneho práva (§ 270 Osp.) a nie je opodstatnená sťažnosť dovolateľa — žalovaného —, keď vo všeobecnosti tvrdí, že toto skutkové zistenie odvolacieho súdu nemá žiadneho podkladu.

Okrem toho je zistené odvolacím súdom a žalovaným v dovolacej žiadosti nie je napadnuté, že žalobník bol u žalovaného zamestnaný 50 mesiacov a 11 dní a že žalovaný vedel, že žalobník podlieha penzijnému poisteniu a že nesplnil svoju prihlasovaciu povinnosť podľa § 5 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. Tiež je zistené a dovolateľom — žalovaným — nie je napadnuté, že — pri pripočítaní k týmto 50 mesiacom aj doby, ktorú žalobník strávil v zamestnaní u P-ského cukrovaru v O. — mal §om 16 cit. zák. predpísanú čakaciu dobu 60 mesiacov, oprávňujúcu ho k uplatneniu nárokov podľa § 15 cit. zák. a že tento nárok nebol žalobníkovi príslušným úradom uznaný len preto, lebo nebol po celú dobu svojho zamestnania, najmä aj žalovaným zamestnateľom k poisteniu prihlásený.

Už z týchto zistených skutočností podľa stále zachovávaných zásad, ktoré Najvyšší súd vyslovil v svojich rozhodnutiach uverejnených v Sb. n. s. pod č. 8286 a 13176 a na ktoré sa súčasne poukazuje, odvolací súd dospel k správne právnemu záveru, keď vypovedal, že žalovaný

*) Porov.: Sb. n. s. č. 15976.

je zodpovedný žalobníkovi za škodu, ktorá mu vznikla v dôsledku toho, že žalovaný nesplnil svoju zákonnú povinnosť, predpísanú mu §om 5 cit. zák.

Námietka, že odvolací súd porušil právne pravidlo, keď bez procesualnej účasti P-ského cukrovaru v O. zistil dáta, ktoré sa vzťahujú na pomer žalobníka k P-skému cukrovaru v O., nie je opodstatnená. Pravdivosť týchto údajov resp. súdom zistené skutočnosti samé žalovaný v dovolacej žiadosti nenapáda spôsobom, vyhovujúcim § 534 Osp. a tak sama o sebe okolnosť, že bol v súdenom prípade zisťovaný pomer žalobníka k P-skému cukrovaru v O. bez procesualnej účasti tohoto, nehľadiac ani na to, že toto zistenie nie je res iudicata voči P-skému cukrovaru v O., nie je podkladom pre záver, že bolo porušené právne pravidlo v neprospech žalovaného.

K ďalším vyvodom dovolacej žiadosti žalovaného sa poznamenáva, že aj keby bola pravda, že sa žalobník z určitých dôvodov sám vzpieral proti poisteniu a že súc poverený prihlasovaním zamestnancov žalovaného — a teda aj seba — k povinnému poisteniu, prece seba vedome neprihlásil, táto okolnosť by v súdenom prípade ani vzhľadom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Úr. sb. č. 3136 a Sb. n. s. č. 13654 neprišla v úvahu, lebo je formálne bezvadne zistené, že toto neprihlásenie sa stalo so súhlasom žalovaného, hoci on podľa nenapadnutého zistenia odvolacieho súdu (prevzatého od súdu prvej stolice) mal vedomosť o tom, že jeho odvolanie proti výmeru Ústrednej sociálnej poisťovne v Prahe, ktorým bolo stanovené, že žalobník podlieha penzijnému poisteniu, bolo bezúspešné. Žalovaný nekonal tedy dobromyseľne a tak citované rozhodnutia Najvyššieho súdu už preto neprichádzajú v úvahu a treba tu preto použiť §§ 5 a 11 cit. zákona.

Čís. 16747.

Svolenie účastníkov, potrebné podľa odst. 2 § 98 zmenk. zák. k platnému vykonaniu zmenkového protestu na inom mieste, než stanoví odst. 1 cit. šu, môže byť udelené aj mlčky tým, že protestát bez námietok dá proti sebe vykonať protest; túto skutočnosť treba v proteste poznamenať.

(Rozh. z 20. januára 1938, Rv III 788/37.)

V námietkach proti zmenkovému platebnému príkazu II.—IV. žalovaní, vystaviteľka a indosanti zmenky, namietať, že žalujúca banka nemá proti nim regresu pro neplatenie, lebo zmenkový protest vykonaný bol proti ustanoveniu odst. 1 § 98 zmenk. zák. nie v obchodných miestnostiach I. žalovanej firmy, akceptantky zmenky, ale na inom mieste, tedy nie platne. — Žalujúca banka proti tomuto uvádzala medzi iným, že III. žalovaný, majiteľ I. žalovanej firmy, dostavil sa po doručení

zmenkovej žaloby do jej filiálky v L. a požiadal tam aj menom ostatných žalovaných, aby spor spočíval, aby si mohol medzitým vyprostredkovať v centrále žalujúcej banky lehotu na platenie; tým udelil mlčky súhlas s prezentačným úkonom podľa odst. 2 § 98 zmenk. zák.

Súdy všetkých troch stolíc zbavily zmenkový platebný príkaz dotyčne II.—IV. žalovaných účinnosti. Z dôvodov Najvyššieho súdu:

Je síce pravda, že možno so súhlasom záujemcov vykonať protest na inom mieste, než ako je uvedené v odst. 1 § 98 zmenk. zák.

Súhlas môže byť aj mlčky daný — protestát bez odporu dá proti sebe protestovať —, táto skutočnosť by však musela byť v proteste zistená (arg.: citovanie § 98, odst. v § 95, čís. 4 zmenk. zák.).

Protestát nebol však pri úkone protestu ani prítomný. Aj keby bolo pravdou, že majiteľ firmy po doručení žaloby došiel do filiálky žalujúcej banky v L. a bez toho, že by namietal vadnosť protestu, žiadal, aby spor spočíval, aby si mohol u centrály vyprostredkovať dlhšiu lehotu na platenie, — nemožno usudzovať z toho na konkludentný súhlas s prezentačným úkonom.

Čís. 16748.

I. Rozhodnutie ministerstva železníc o odvolaní železničného zamestnanca proti predpisaniu preplatených služebných požitkov riaditeľstvom štátnych železníc k náhrade nie je rozhodnutím správneho úradu o súkromnoprávnom nároku podľa § 105 ústavnej listiny a zákona č. 217/1925 Sb. z. a n.

II. Časťou aktívnych požitkov, ktorá sa podľa odst. 4 § 118 služebného poriadku pre zamestnancov čsl. št. železníc nevymáha späť od penzionovaného zamestnanca, je tá časť právom vyplatených aktívnych požitkov, na ktorú zamestnanec stratil právny nárok preto, že bol penzionovaný pred uplynutím doby, na ktorú mu boli aktívne požitky vopred vyplatené.

III. § 33 služebného poriadku pre zamestnancov čsl. št. železníc vzťahuje sa len na škody, ktoré zamestnanec spôsobil železničnému podniku nesprávnym výkonom svojej služby. Na preplatky služebných požitkov vzťahuje sa aj u pomocných zamestnancov § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n.

(Rozh. z 21. januára 1938, Rv III 31/37.)

Žalobník predniesol v žalobe, že bol od roku 1920 zamestnaný u čsl. štátnych železníc ako pomocný zamestnanec a 1. septembrom 1933 bol daný do výslužby. Rozhodnutím z 25. januára 1934 predpísalo mu riaditeľstvo štátnych železníc v B. k náhrade 43.326 Kč 25 h so 6% úrokmi, a to z toho dôvodu, že mu od 26. septembra 1926 do 31. augusta 1933

boly neprávom vyplácané výchovné a drahotné prídavky pre jeho rodinných príslušníkov, lebo títo v tom čase nemali čl. štátneho občianstva. Odvolanie žalobníka proti tomuto rozhodnutiu nemalo u ministerstva železníc úspechu. Predpísanie tejto sumy k náhrade nestalo sa však po práve, ako plyníe najmä aj z ustanovenia odst. 4 § 118 služebného poriadku pre zamestnancov čsl. št. železníc. — Žalobou domáhal sa žalobník rozsudkového výroku, že žalovaný štát nie je oprávnený požadovať od neho náhradu predpísanú rozhodnutím riaditeľstva štátnych železníc v B. a povinný je zaplatiť mu sumu srážok, ktoré z jeho odpočívnych platov už vykonal, a vyplácať mu v budúcnosti odpočívne požitky neskrátene. — Žalovaný štát bránil sa tým, že železničná správa už 31. augusta 1933 zistila, že žalobník nie je čl. štátnym občanom; žalobník stal sa ním len po udelení štátneho občianstva ministerstvom vnútra a po složení štátnoobčianskej prisahy dňa 30. novembra 1933, vedel však už od septembra 1926, že ani on, ani jeho rodinní príslušníci, nemajú čl. štátneho občianstva, túto okolnosť služebne neohlásil a preto poberal výchovné a drahotné prídavky na manželku a deti mala fide, lebo uvedené prídavky sú viazané na čl. štátne občianstvo rodinných príslušníkov. Preto mu suma 43.326.25 Kč so 6% úrokmi z opozdenia bola k náhrade predpísaná právom. V právnom odôvodnení poukazoval žalovaný štát medzi iným na ustanovenie § 33 služebného poriadku pre zamestnancov čsl. št. železníc. Konečne namietal žalovaný štát, že žalobník podľa § 2 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. nastúpil porad práva opozdene, lebo konečné rozhodnutie ministerstva železníc dostal 27. mája 1935 a žalobu podal až 19. novembra 1935, tedy po uplynutí 90 dní.

Oba nižšie súdy žalobu zamietly, Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Dôvody:

Lichá je predovšetkým námietka železničnej správy, že žalobné právo žalobníka zaniklo podľa § 2 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. preto, že nepodal žalobu do 90 dní po doručení rozhodnutia ministerstva železníc zo dňa 20. marca 1935, č. 28.741-Pres. 3-1934, ktorým bola jeho sťažnosť proti predpisu náhrady zamietnutá. Rozhodnutie ministerstva železníc nebolo rozhodnutím správneho úradu o súkromnoprávnom nároku v smysle § 105 úst. listiny, ale rozhodnutím železničnej správy vo vlastnej veci, preto nemožno zákon č. 217/1925 Sb. z. a n. na súdenú vec vôbec použiť.

Rovnako liché je odvolanie sa žalobníka na § 118 služebného poriadku pre zamestnancov čsl. št. železníc na dôkaz toho, že železničná správa nemala po penzionovaní žalobníka vôbec právo predpísať mu nejaký preplatok na služebných požitkoch za činnnej služby k náhrade. Časťou aktívnych požitkov, ktorá se podľa 4. odst. § 118

služebného poriadku nevymáha zpät od penzionovaného zamestnanca, je oná časť právom vyplatených aktívnych požitkov, na ktorú zamestnanec stratil právny nárok preto, že bol penzionovaný pred uplynutím doby, na ktorú mu boli aktívne požitky vopred vyplatené. To plynie tak z textu tohoto predpisu, ako zo súvislosti s ostatným služebným právom, najmä tiež z §§ 69, odst. 2 a 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n.

Neprávom sa odvoláva žalovaná železničná správa na ustanovenie § 33 služebného poriadku. Toto ustanovenie vzťahuje sa podľa svojho doslovného znenia len na škody, ktoré zamestnanec zapríčinil železničnému podniku nesprávnym výkonom svojej služby. V súdenom prípade nejde o takúto škodu, ale o otázku, či železničná správa preplatila zákonné aktívne požitky žalobníka a či môže požadovať vrátenie preplatku.

Nemožno súhlasiť s názorom nižších súdov, že služebné predpisy nemajú pre riešenie tejto spornej otázky žiadneho ustanovenia a že preto treba túto otázku riešiť podľa všeobecných právnych zásad o bezdôvodnom obohatení. Spor treba posúdiť podľa § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. Neprávom majú nižšie súdy za to, že nemožno použiť tento predpis, pretože je obsiahnutý v prvej časti cit. vl. nar., a pre pomocných zamestnancov, akým bol aj žalobník, platí druhá jeho časť, v ktorej obdobného predpisu niet. Nehľadiac na to, že ustanovenie § 70 je zásadnej povahy a bolo prevzaté z § 151 platového zákona č. 103/1926 Sb. z. a n., ktorého zásady mali byť podľa § 210 toho istého zákona rozšírené na všetkých zamestnancov všetkých štátnych podnikov a že by ho preto už z tohoto dôvodu pri nedostatku priamych predpisov musilo byť použité obdobne, ustanovuje § 115 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. a nárokoch pomocných zamestnancov na výchovné, o ktoré ide práve v tomto spore, že platí § 63, odst. 1—7 obdobne, a tým bol rozšírený aj na pomocných zamestnancov predpis predposl. odst. § 70, ktorého použitie prikazuje 6. odst. § 63. Keď však má aj pre pomocných zamestnancov platiť predposledný — ôsmy — odstavec § 70, musia platiť aj predchádzajúce odstavce 6 a 7, lebo tvoria s ním logický celok. Nad to bolo v § 47 vl. nar. č. 96/1930 Sb. z. a n. výslovne ustanovené, že od vyhlásenia zákona č. 70/1930 Sb. z. a n., tedy od 17. júna 1930, platí ustanovenie § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. pre zamestnancov, ktorým boli povolené penzijné platy podľa uvedeného vládneho nariadenia. Takým zamestnancom je aj žalobník.

Rozhodnutím železničnej správy, ktoré je predmetom tohoto sporu, boli žalobníkovi predpísané k náhrade rodinné príplatky vyplácané mu za dobu od 1. októbra 1926 do jeho penzionovania dňa 31. augusta 1933 v sume 43.326 Kč 25 haľ. preto, že žalobník nebol štátnym príslušníkom a preto nemal nárok na rodinné príplatky podľa §§ 115 a 63 (1) vlád. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. Príplatky boli mu vyplácané omylom v nesprávnom predpoklade, že je československým štátnym príslušníkom. Vymerajúc a vyplácajúc rodinné prídatky, vychádzala tedy

železničná správa z nesprávnej skutkovej podstaty a pre taký prípad ustanovuje 7. odst. § 70, že železničná správa môže žiadať vrátenie neprávom vyplácaných súm, ale najvyš len za uplynulú dobu troch rokov. Preto a pretože železničná správa má podľa 2. odst. § 69 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. právo domáhať sa vrátenia preplatku, hoci vznikol za činnnej služby žalobníka, administratívnymi srážkami z penzijného platu žalobníka a tieto administratívne srážky nepodliehajú obmedzeniam podľa 1. odst. toho istého predpisu stanoveným pre vedenie exekúcie na penzijné platy zamestnancov, je žalobný nárok, pokiaľ brojí proti vráteniu preplatkov za posledné tri roky pred ich predpísaním k náhrade neopodstatnený, a nemožno dovolacej žiadosti v tomto smere vyhovieť.

Pokiaľ však ide o preplatky staršie než trojročné, nepostačuje zistený skutkový stav pre konečné rozhodnutie.

Podľa 8. odst. § 70 môže byť vrátenie preplatkov požadované bez akéhokoľvek časového obmedzenia, ak zamestnanec sám zavinil, že železničná správa vychádzala z nesprávnej skutkovej podstaty. Podľa všeobecných právnych pravidiel (§ 269 Osp.) je povinnosťou železničnej správy, aby dokázala také zavinenie žalobníka. Nepostačuje ako dôkaz zavinienia to, že žalobník v prihláške na rodinné prídatky zo dňa 23. marca 1923 podľa stavu zo dňa 31. decembra 1922 označil snád svoje deti ako československých štátnych občanov, lebo železničná správa sama predpísala žalobníkovi náhradu až od 1. októbra 1926, pretože vraj sa žalobník v septembri 1926 dozvedel, že nie je československým štátnym občanom »prípadne, že sa jeho štátne občianstvo zrušuje«. Prihláška z roku 1923 nie je tedy v príčinnej súvislosti s predpisom náhrady, naopak nasvedčuje skutočnosť predpisu náhrady až od 1. októbra 1926 pravdivosti žalobníkovho prednesu, že až do roku 1926 ani sám nemal, ani u úradov nebolo pochybnosti o tom, že je československým štátnym občanom a že dokonca obec Z. uznávala jeho domovskú príslušnosť, čo by vylučovalo jeho zavinenie. Pokiaľ však ide o dobu po 1. októbri 1926, tvrdil žalobník a ponúkol dôkazy o tom, že v každoročných výkazoch slúžiacich na vymieranie jeho požitkov výslovne udával, že československé štátne občianstvo nemá a že len on zažiadal, a že to hlásil aj bezprostrednému svojmu predstavenému traťmajstrovi Imrichovi R. Ak je to pravda, nezavinil žalobník mylné vymieranie rodinných prídatkov a nemožno mu ich predpísať k náhrade za dobu dlhšiu než za posledné tri roky, lebo platové výkazy musely sa dostať na vedomosť likvidujúcemu orgánu a okrem toho samé hlásenie bezprostrednému predstavenému v službe musí byť pokladané za postačujúce k ospravedlneniu žalobníkovmu. Pretože nižšie súdy ponúknuté dôkazy čiastočne nevykonali, čiastočne si ich výsledku nevšímly — najmä nie spisov zaslaných krajiným úradom, podľa ktorých riaditeľstvo štátnych železníc už dňa 6. februára 1927 sa prihovárало za to, aby žiadosti žalobníka o udelenie štátneho občianstva bolo vyhovené, a hlásenia traťmajstra R. v železničnom spise 573/3 zo

dňa 17. mája 1934 strana 33, ktoré vysvetľuje, prečo boli žalobníkovi rodinné prídavky ďalej poukazované, — musel byť napadnutý rozsudok rozviazaný.

Čís. 16749.

Advokátovi neprislúcha za úkony, vykonané v pozostalostnom pokračovaní z poverenia jedného dediča, ďalšia odmena v smysle § 7 vl. nar. č. 95/1923 Sb. z. a n. podľa počtu spoludedičov.

(Rozh. z 27. januára 1938, Rv III 613/37.)

Žalobník, advokát, domáhal sa žalobou odmeny na žalovanej za úkony, ktoré vykonal z jej poverenia ako dedičky v pozostalostnom pokračovaní, a požadoval za tieto úkony aj ďalšiu odmenu v smysle § 7 vl. nar. č. 95/1923 Sb. z. a n. podľa počtu spoludedičov.

Oba nižšie súdy žalobu v časti, týkajúcej sa tejto ďalšej odmeny, zamietli. Najvyšší súd dovoláciu žiadost' žalobníka zamietol.

Z dôvodov:

Nie je oprávnená sťažnosť dovolateľa, že odvolací súd porušil materiálne právo, keď vypovedal, že žalobníkovi neprislúcha ďalšia odmena podľa § 7 vl. nar. č. 95/1923 Sb. z. a n.

V tomto ohľade stačí poukázať na správne stanovisko odvolacieho súdu vyrieknútého, že v súdenom prípade, keďže ide o úkony vykonané v pozostalostnom pokračovaní, v ktorom žalobník zastupoval a hájil záujmy len jedného dediča proti pozostalosti, nemožno aplikovať ustanovenie § 7 vl. nar. č. 95/1923 Sb. z. a n., lebo toto ustanovenie zrejme pod pojmom »spoločník« nemá na mysli aj ostatných dedičov v pozostalostnom pokračovaní.

Čís. 16750.

Dovozné povolenie, vydané ministerstvom priemyslu, obchodu a živností na základe zák. č. 25/1922, 418/1920 a vl. nar. č. 442/1920 Sb. z. a n., nemôže byť prevedené na inú osobu.*)

(Rozh. z 28. januára 1938, Rv III 617/37.)

V súvislosti s právnou vetou má význam len vzájomná žaloba, ktorou sa žalovaná strana domáhala na žalujúcej zasielateľskej firme medzi iným náhrady škody z toho dôvodu, že žalujúca strana jej nevydala v októbri 1931 dve dovozné povolenia, každé na 500 q pšenice, keď

*) Porov.: Sb. n. s. č. 1209, Úr. sb. č. 2161.

ich cieľom prevzatia došlých 1750 q rumunskej pšenice potrebovala, hoci žalujúca strana tieto dovozné povolenia na základe jej všeobecného plnomocenstva u ministerstva priemyslu, obchodu a živností pre ňu už pred tým zaopatřila; žalovaná strana došlú pšenicu nemohla prevzať a tým jej vznikly rôzne útraty, najmä aj za uskladnenie pšenice v prístavišti.

Oba nižšie súdy vzájomnej žalobe v tejto časti čiastočne vyhověly. Z dôvodov rozsudku odvolacieho súdu: Nie je sporné medzi stranami, že dovozné povolenia č. 22.594 a 22.596, o ktoré ide, znely na dovoz 500 q pšenice, a to jednak na dovoz rumunskej a jednak na dovoz juhoslovanskej pšenice. Podľa pripojených objednacích listov malo byť žalovanej strane dodané 1000 q rumunskej pšenice a ďalších 1500 q tiež rumunskej pšenice. Z toho jej došlo podľa protestných listín spolu 1750 q. Nie je ďalej sporné, že žalujúca strana uvedené dovozné povolenia použila pre iné firmy, čo vysvitá inak aj z tej skutočnosti, že žalujúca strana ponúkla žalovanej strane, keď táto od nej požadovala dovozné povolenia na došlú pšenicu, aby túto pšenicu uskladnila v jej skladišti, avšak v skutočnosti jej potom miesto k dispozícii nedala a tak žalovaná strana nútená bola pšenicu uskladniť u firmy S. Treba poznamenať pri tom, že keď žalovanej strane došla rumunská pšenica, boly skladištia plavebného úradu mimoriadne zaplnené, tak že boly prietahy pri vyprázdňovaní člnov. Keby bola mala vtedy žalovaná strana k dispozícii dovozné povolenia, ktoré žalujúca strana nesprávne použila pre iné firmy, bola by mala možnosť aspoň časť došlého tovaru oddisponovať svojim zákazníkom. Svojím nesprávnym postupom žalujúca strana toto znemožnila a zapríčinila, že žalovaná strana musela tovar uskladniť, a to — ako dokazuje pripojené oznámenie o uskladnení firmy S. zo 7. novembra 1931 — pšenicu 1000 q a zaplatila tejto firme za prekládanie pšenice a jej uskladnenie. Pretože vyššie spomenuté útraty vznikly žalovanej strane pri uskladňovaní množstva 1000 q rumunskej pšenice, kdežto dovozné povolenie zadržané jej žalujúcou stranou znelo čo do rumunskej pšenice len na 500 q, patrí žalovanej strane len polovica jej útrat. Podľa pripisov hlavného colného úradu v B. totiž možno použiť dovozné povolenie len na tovar toho pôvodu, ktorý je výslovne v tomto povolení uvedený. Prípadá tedy na zadržané dovozné povolenie len dovoz 500 q rumunskej pšenice, kdežto druhé zadržané dovozné povolenie pre uplatňovaný nárok na náhradu škody neprichádza v úvahu, lebo žalovaná strana nevrdí, že by bola doviezla aj juhoslovanskú pšenicu. Pokiaľ sa týka ostatného množstva uskladnenej rumunskej pšenice, niet preto medzi útratami uskladňovania a neoprávneným zadržaním dovozného povolenia žalujúcou stranou príčinnnej súvislosti.

Najvyšší súd dovoláciu žiadost' žalovanej strany zamietol.

D ō v o d y:

Najvyšší súd nedotknul sa ostatných častí rozsudku odvolacieho súdu, v dovolacom pokračovaní nenapadnutých, a preskúmal ho len v časti, ktorou nebol žalovanej strane priznaný zvyšok jej vzájomnej pohľadávky.

Jedna skupina neprisúdených pohľadávok bola žalovanou stranou uplatňovaná ako náhrada škody z toho dôvodu, že žalujúca strana nevydala v októbri 1931 žalovanej strane 2 dovozné povolenia, každé na 500 q pšenice, keď ich cieľom prevzatia 1750 q rumunskej pšenice firmou G. dodanej potrebovala, hoci žalujúca strana toto povolenie na základe všeobecného plnomocenstva udeleného jej žalovanou stranou pre ňu už pred tým zaopatrila od ministerstva priemyslu, obchodu a živností.

Príčina toho bola podľa tvrdenia žalujúcej strany tá, že ona podľa zvyku zachovávaného vtedy v zahraničnom obchode použila povolení zaopatrených pre žalovanú stranu pre iného dovozcu, a v kritickom čase nemohla žalovanej strane dať k dispozícii povolenia, znejúce na tretie osoby, pre neočakávané nastali prísnejšiu prax povoľovacieho úradu.

Tento zvyk sama žalovaná strana pripúšťa. Jej svedok Jozef K. udal, že aj žalujúca strana použila (prv) v prospech žalovanej strany dovozných povolení, ktoré boli vystavené pre cudziu firmu.

Tento zvyk nebol však v súlade s právom vtedy platným.

Ide o dovozné povolenia, vydávané na základe zák. č. 418/1920, vl. nar. č. 442/1920 a zák. č. 25/1922 Sb. z. a n. ministerstvom priemyslu, obchodu a živností, ktoré na rozdiel od dovozných listov, upravených zákonom č. 109/1926, vl. nar. č. 124/1927 Sb. z. a n. a ďalšími predpismi, nie sú prevoditeľné na osoby iné s osôb, na ktoré povolenie znie, ako to už Najvyšší súd v rozhodnutí Sb. n. s. č. 1209 z §§ 11 a 12 vl. nar. č. 645/1919 (porovnaj tiež §§ 10 a 11 vl. nar. č. 442/1920) Sb. z. a n. dovodil.

Z tohoto stavu veci ide na javo, že žalovaná strana, trpiac nezákonnú výmenu dovozných listov, spoluzavinila si svoju škodu, keď opatrila dovoz 1.750 q pšenice z cudzozemska bez toho, že by sa bola postarala včas o to, aby mala dovozné povolenie na konkrétnu dodávku po ruke.

Toto však jej žalujúca strana ohľadne druhých 500 q rumunskej pšenice ani dať nemusela.

S tohoto hľadiska odvolací súd právom neuznal žalovanej strane odškodné na časť dodávky, ktorá nemohla byť krytá povolením č. 28.596 k dovozu 500 q pšenice z J u h o s l á v i e.

Je proto nerozhodné, či si žalovaná strana mohla za 24 hodín opatriť u príslušného ministerstva za toto povolenie iné, znejúce na rumunskú pšenicu, nehľadiac na to, že k zisteniu tejto otázky, závislej na u v á ŕ e n i e p o v o ľ u j ú c e h o ú r a d u, nie je spôsobilý dôkaz z n a l c o m a svedkom, ktorý bol preto právom pominutý.

Čís. 16751.

Pohľadávka okresnej nemocenskej poisťovne na poistnom môže byť predmetom postupu súkromnej osobe.

(Rozh. z 1. februára 1938, R IV 8/38.)

Okresná nemocenská poisťovňa v R. postúpila svoju pohľadávku na poistnom proti Ludovítovi B. a spol. — dotyčne ktorej už viedla exekúciu proti dlžníkom — Márii B., pretože táto vyplatila dlh Ludovíta B. a spol.

Súd prvej stolice na žiadosť cesionárky povolil pokračovanie v exekúcii, povolené na žiadosť okresnej nemocenskej poisťovne. Rekursný súd žiadosť cesionárky zamietol.

Najvyšší súd obnovil usnesenie súdu prvej stolice.

D ů v o d y:

Mylný je názor rekursného soudu, že Okresní nemocenská poisťovňa v R. nebola oprávnená svoji pohľadávku na poistnom postoupiti (cedovati) vymáhajúci straně, pretože tato pohľadávka je pohľadávku veřejnoprávní a protože tato pohľadávka následkem zaplacení vymáhajúci stranou zanikla.

Není takového zákonného ustanovení ani obecného právního pravidla, podle kterého by pohľadávky okresní nemocenské poisťovny na poistnom nemohly býti předmětem postupu. Zvláště nemá takového ustanovení zákon č. 189/1934 Sb. z. a n. o sociálním pojištění. Zákaz postupu uvedený v § 139 tohoto zákona se vztahuje jen na nároky osob oprávněných na poistné dávky.

Názor, že postoupená pohľadávka zaplacením zanikla a že proto nemůže býti předmětem cese, je mylný. Při cesi — byla-li pohľadávka zaplacená cesionářem — pohľadávka nezanikne, nýbrž nastane jen změna v osobě věřitelově. Změna v osobě vymáhajícího věřitele za exekučního řízení nepřekáží podle § 17 exekučního zákona pokračování v exekuci.

Z uvedeného plyne, že vymáhající věřitelka jako cesionárka Okresní nemocenské poisťovny v R. byla oprávněná žádati, aby v její prospěch bylo pokračováno v exekuci povolené na žádost Okresní nemocenské poisťovny v R. pro postoupenou pohľadávku.

Z těchto důvodů bylo rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 16752.

Schválením scudzovacej smluvy vlastníka zabranej pôdy štátnym pozemkovým úradom (§ 7 zák. č. 215/1919 v znení zák. č. 108/1921 Sb. z. a n.) bola pôda vypustená zo záboru a aj keď potom pozemno-

knížny súd na žiadosť Štátneho pozemkového úradu (ministerstva zeme-
dľstva) preca znova povolil na ňu poznámku záboru a bolo vykonané
nové prídellové pokračovanie, nemožno s pozemkov, ktoré majú byť
odčlenené a zapísané na nových prídellovcov, vymazať podľa §§ 27, 28
zák. č. 329/1920 Sb. z. a n. hypotekárne záložné práva, ktoré si na-
dobudly tretie osoby po vypustení pôdy zo záboru; ich výmaz mohol
by sa stať len v pokračovaní podľa § 56 pozkn. por.

(Rozh. z 2. februára 1938, R III 17/38.)

Ministerstvo zemedelstva navrhlo, aby pozemnoknižný súd povolil
podľa prídellovej listiny vo vložke č. 258 obce N. (na Slovensku) slú-
čenie parcely č. 666, 667, 668 a 669, rozdelenie týchto na nové parcely;
odpísanie častí nových parciel bez bremien a závad do nových vložiek
a vklad vlastníckeho práva na ne v prospech prídellovcov, uvedených v prí-
dellovej listine.

Pozemnoknižný súd usnesením predvolal na výslach podľa
§ 56 pozkn. por. hypotekárnych veriteľov, v prospech ktorých vložené
bolo na nehnuteľnosti záložné právo ešte pred zapísaním (novej) po-
známky zamýšľaného prevzatia štátom podľa § 3 zák. č. 329/1920 Sb.
z. a n. s tým, že bez ich súhlasu nemožno povoliť odpísanie parciel
bez bremien a závad do nových vložiek. — Rekurzný súd usne-
senie pozemnoknižného súdu zbavil účinnosti. Dôvody: Pretože
v pozkn. vložke č. 258 obce N. u parciel č. 666, 667, 668 a 669 bolo
pod B 4 poznamenané zamýšľané prevzatie zabraného majetku štátom
podľa § 3 zák. č. 329/1920 Sb. z. a n., je pozemnoknižný súd povinný
na návrh Štátneho pozemkového úradu, teraz ministerstvo zemedelstva
v smysle §§ 26, 27 a 28 cit. zákona previesť tieto nehnuteľnosti priamo
do vlastníctva prídellovcov a zároveň vymazať s nich všetky pozemno-
knížne bremená a dlhy, pokiaľ ministerstvo zemedelstva neurobilo iného
návrhu. Nápadnuté usnesenie je teda v rozpore s citovanými zákonnými
predpismi a bolo ho treba zrušiť. Pozemnoknižný súd musí o žiadosti
ministerstva zemedelstva rozhodnúť podľa §§ 25, 27 a 28 zák. č. 329/
1920 Sb. z. a n. bez ohľadu na vyjadrenia hypotekárnych veriteľov.

Na jvyšší súd usnesenie rekurzného súdu zbavil účinnosti, ob-
novil usnesenie pozemnoknižného súdu a vrátil mu spisy, aby pokračovanie
započaté podľa § 56 pozkn. por. dokončil a na jeho základe
meritorne rozhodol.

Z d ŏ v o d o v:

Podľa obsahu spisov patrily nehnuteľnosti, o ktoré ide a ktoré ob-
siahnuté boli pôvodne v pozkn. vložke č. 50 kat. územia N. a zapísané
ako vlastníctvo Karoliny K., k súboru veľkého majetku pozemkového,
podliehaly ako také záboru a bola na ne poznámka záboru a zamýšľa-
ného prevzatia pod č. d. 2816/1924 a č. d. 190/1925 aj pozemnoknižne
zapísaná.

Určitú čiastku týchto nehnuteľností na základe kúpopredajnej zmluvy,
sjednanej dňa 12. júna 1929 a Štátnym pozemkovým úradom schválenej,
odkúpili Václav J. a jeho manželka, nadobudli tedy títo záborové ne-
hnuteľnosti skráteným prídellom a bolo vlastnícke práva na tieto takto
nadobudnuté nehnuteľnosti — medzi ktorými sa nachádzajú aj parcely
č. 666, 667, 668 a 669 — v prospech už uvedených manželov pri pre-
vedení nehnuteľností do pozkn. vložky č. 258 pozemnoknižne vloženej
(č. d. 1987/1930). Na tieto prídellové nehnuteľnosti ministerstvo
zemedelstva usnesením č. d. 2414 zo dňa 21. apríla 1937 dosiahlo proti
manželom J. (resp. proti manželke a dedičom Václava J.) v pozkn. vložke
č. 258 znova poznámku záboru a zamýšľaného prevzatia, a to v čase,
keď proti pomenovaným novým nabyvateľom podľa zápisov C 2, 4, 6,
13, 24, 26, 28, 40, 45, 46 a 47 boli pre rôznych veriteľov už rozličné
pozemnoknižné práva pravoplatne vložene resp. zaznamenané.

Schválením scudzovacích zmlúv vlastníka zabranej pôdy v smysle
§ 7 zák. č. 215/1919 Sb. z. a n. v znení novely č. 108/1921 Sb. z. a n.
vypúšťá však Štátny pozemkový úrad pôdu zo záboru, zrieka
sa práv, plynúcich zo záboru pre štát, a nemá preto proti tretím
osobám nadobudnutým si pozemnoknižné právo po uvoľnení právneho
účinku okolnosť, že si Štátny pozemkový úrad (ministerstvo zemedel-
stva) bez súhlasu a vedomia týchto tretích osôb bezprávne a mylným
opatrením pozemnoknižného súdu aj na tento už zo záboru vypustený
majetok pozdejšie znova vymohol poznámku záboru.

Takto uvoľnené nehnuteľnosti nemôžu byť predmetom nového prí-
dellového pokračovania s právnym následkom vymazania pozemno-
knížnych bremien v smysle ustanovení zák. č. 329/1920 Sb. z. a n.

Odporuje preto rozhodnutie rekurzného súdu platnému právu a
správne konal pozemnoknižný súd, keď sa so zreteľom na uvedené okol-
nosti spravoval všeobecným predpisom § 56 pozkn. por.

Bolo preto treba usnesenie rekurzného súdu zbaviť účinnosti a
keďže pozemnoknižný súd pokračovania podľa § 56 pozkn. por. —
správne započaté — v dôsledku nesprávneho stanoviska rekurzného
súdu nedokončil, bolo rozhodnuté, ako je vo výroku usnesenia ob-
siahnuté.

Čís. 16753.

Pri posúdení toho, či by bol zamestnanec, neprihlásený k povinnému
penzijnému poisteniu, v prípade riadneho prihlásenia získal čakaciu
dobu podľa § 16 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., treba počítat' aj dobu, po
ktorú sa za trvania pracovného pomeru liečil v nemocnici.

Aj slepcovi prislúcha zvýšenie invalidného dôchodku podľa § 23
zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., len ak je trvale bezmocný v smysle tohoto
ustanovenia.

(Rozh. z 2. februára 1938, Rv III 758/37.)

Žalobník predniesol, že bol zamestnaný u žalovaného od 1. októbra 1926 do 4. novembra 1932 a podľa povahy práce, ktorú konal, podliehal povinnému penzijnému poisteniu, ale žalovaný ho k nemu neprihlásil a tým zaviniel, že žalobníkovi nebol priznaný invalidný dôchodok, keď ochorel na oči a celkom oslepol, teda stal sa trvale nespôsobilým k výkonu svojho povolania § 17 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.). — Žalobou domáhal sa na žalovanom náhrady ušlého invalidného dôchodku a požadoval pri tom najmä aj náhradu za zvýšenie dôchodku, ktoré by mu bolo prislúchalo podľa § 23 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. — Žalovaný namietal proti žalobe, že žalobník až do 1. januára 1927 konal u neho len práce nádeníka a že aj keby bol po tomto čase ako predný robotník podliehal penzijnému poisteniu, nebol by získal potrebnú čakaciu dobu 60 príspevkových mesiacov (§§ 16, 15 č. 1 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.), lebo jeho pracovný pomer skončil sa 17. októbra 1931, keď odišiel do nemocnice liečiť svoju očnú nemoc, a doba, po ktorú sa liečil v nemocnici, aj inak nemôže byť počítaná na čakaciu dobu, lebo žalovaný nebol povinný prihlasovať ho na túto dobu k poisteniu.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Odvolací súd po rozvázovacom usnesení Najvyššieho súdu č. Rv III 753/35 žalobe čiastočne vyhovel (náhradu za zvýšenie dôchodku podľa § 23 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. žalobníkovi neprisúdil).

Najvyšší súd dovolacie žiadosti žalobníka i žalovaného zamietol.

Z dôvodov:

I. K dovolacii žiadosti žalovaného:

Nejvyšší súd v rozvázovacom usnesení ze dne 24. března 1936, č. j. Rv III 753/35-2 *) zaujal právní stanovisko, že žalobce jako zaměstnanec žalovaného byl k žalovanému jako svému zaměstnavateli ve služebním poměru podléhajícímu pensijnímu pojištění a že žalovaný, jenž žalobce k pensijnímu pojištění nepřihlásil, ručí mu za škodu, způsobenou tímto opomenutím.

Žalovaný sám ve své dovolací žiadosti doznává, že žalobce ode dne 1. ledna 1927 do dne, kdy nastoupil léčení v nemocnici, t. j. do dne 17. října 1931, měl by úhrnem 58 započitatelných příspěvkových měsíců a že v nemocnici byl žalobce léčen do dne 29. prosince 1931.

Odvolací soud opíraje se o výsledky provedeného dokazování, formálně správně zjistil, že žalobce konal u žalovaného jako svého zaměstnavatele i dále práce, t. j. do prvých dnů února 1932.

Žalovaný ve své dovolací žiadosti namítá, že doba ztrávená žalobcem v nemocnici nemůže být započítána k tak zvané čekací době proto, že žalovaný by byl oprávněn odhlásiti žalobce z pensijního pojištění v tom případě, byl-li by žalobce přihlášen k takovému pojištění. Avšak tato

*) Vid' pod č. 15069 Sb. n. s.

námítka není důvodná. V případě přihlášení mohla by tato léčebná doba být tak zvanou léčebnou péčí podle §§ 49 a násl. zákona o pens. pojištění č. 26/1929 Sb. z. a n. a nemohl by žalovaný v této léčebné době ani propustiti žalobce ze zaměstnání, ani dáti mu výpověď (§ 55 cit. zák.). Nebyl by tedy žalovaný oprávněn ani odhlásiti žalobce z pensijního pojištění v oné době v tom případě, byl-li by ho před tím řádně přihlásil k pensijnímu pojištění.

Jelikož v konkrétním případě jest počítati čekací dobu ode dne 1. ledna 1927 aspoň do dne 2. února 1932, byl by žalobce v případě řádného pojištění dokončil 60 měsíců čekací dobu v zaměstnání u žalovaného, neboť by měl před pojistným případem 62 započitatelných příspěvkových měsíců podle §§ 16 a 12 cit. zák.

II. K dovolacii žiadosti žalobce.

Podle § 23 cit. zák. jest zvýšiti invalidní důchod vyměřený podle § 21 řečeného zákona o 1/2 jen tehdy, je-li důchodce trvale tak bezmocným, že stále potřebuje nejen pomoci a obsluhy, ale i ošetření jiné osoby. I při slepotě je nárok na takový zvýšený důchod vázán tím, aby byly splněny podmínky zákonem stanovené.

Slepec pravidelně potřebuje pomoci a obsluhy jiné osoby, nikoli však stálého ošetření. Avšak žalobce za sporu nepřednesl takové skutečnosti, z nichž by bylo možno dospěti k bezpečnému úsudku, že žalobce následkem své slepoty nutně potřebuje stálého ošetření. Za takového stavu věci nelze pokládati žalobce, byť by byl i úplným slepcem, za trvale bezmocného ve smyslu § 23 cit. zákona.

Bylo proto obě dovolací žiadosti jako bezzákladné zamítnouti.

Čís. 16754.

Nečiní zmenku neplatnou, že podpis výstavcu je umiestnený pod podpisom zmenečníka. *)

(Rozh. z 3. februára 1938, Rv III 887/37.)

Proti zmenkovému platebnému príkazu namietali žalovaní medzi iným, že zmenky sú neplatné, pretože žalobkyňa ako vystaviteľka podpísala zmenky pod podpismi žalovaných prijímateľov.

Súd prvej stolice zmenkový platebný príkaz zbavil účinnosti. Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice zmenil a zmenkový platebný príkaz ponechal v účinnosti.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť zamietol.

Z dôvodov:

Keď žalovaní nenamietali správnosť adresovania sporných zmeniek a nezapierali, že sumy označené na zmenkách od žalobkyne dostali, ne-

*) Porovnaj: Sb. n. s. č. 12897.

môže byť pochybnosti o tom, že ich — čo do pravosti nezapierané — podpisy pod textom zmienek značia podpisy akceptantov.

Je pravda, že výstavcov podpis má byť podľa pravidiel zmenkového práva umiestnený pod zmenkovým prejavom alebo tak, aby nevznikla pochybnosť, že zmenkový prejav je od neho ako výstavcu. Lež podľa toho, ako sú sporné zmenky vystavené, to, že podpis žalobkyne uvedený je pod podpisom zmenečníkov, nečiní pochybným jej prejav ako vystaviteľky, keď sa tak stalo pod kontextom zmenky na jej prednej strane. Preto tento spôsob umiestnenia podpisu výstavcu nečiní zmenku neplatnou, lebo aj tak vyhovuje podpis hore citovanému formálnemu požiadavku a zmenky vykazujú podstatnú náležitosť podľa bodu 5. § 3 zmenk. zák. Nemôžu preto žalovaní právom namietať, že na základe sporných zmienek nevznikol zmenkovoprávny záväzok.

Čís. 16755.

U súdu na Morave započatý spor o rozvod, ktorý strany nechali spočívať, neodpodstatňuje námietku zavisnutia sporu podľa § 180 č. 5 Osp. proti žalobe o rozluku, podanej u súdu na Slovensku.

(Rozh. z 8. februára 1938, R III 46/38.)

Žalujúci manžel domáhal sa žalobou, podanou u krajského súdu v K. (na Slovensku), rozluky svojho manželstva z viny žalovanej manželky podľa § 80 lit. a) manž. zák. (zák. č. XXXI:1894). — Súd prvej stolice žalobe vyhovel a manželstvo strán z viny žalovanej manželky rozlúčil. O d v o l a c í s ú d na námietku zavisnutia sporu, vznesenú žalovanou manželkou podľa § 180 č. 5 Osp., zbavil rozsudok súdu prvej stolice účinnosti a spor zastavil z týchto d ť o v o d o v: Podľa spisov krajského súdu civilného v B. (na Morave) č. Oka II 363/32 žalobník dňa 12. marca 1932 započal u tohoto krajského súdu proti žalovanej spor o rozvod od stola a loža, ktorý spor od 27. mája 1932 spočíva. Podľa § 169 c. ř. s. spor spočíva, kým niektorá strana nenavrhne, aby bol určený termín na ústne pojednávanie. V procesnom práve tamojšej právnej oblasti niet ustanovenia obdobného ustanoveniu odst. 4 § 446 a odst. 4 § 475 Osp. a tak spočívajúci spor uplynutím určitého času nezanikne, v dôsledku toho spor započatý žalobníkom pred krajským súdom civilným v B. treba pokladať ešte aj teraz za jestvujúci. Spor o rozvod od stola a loža rovná sa právne sporu o rozluku manželstva, lebo však rozsudok vynesený o rozvode od stola a loža možno kedykoľvek premeniť na rozsudok vyriekajúci rozluku manželstva. Podľa bodu 1, odst. 1 § 147 Osp. za priebehu počatého sporu nemôže byť počatý novší spor o to isté právo, ani u toho istého a ani u iného súdu (litis pendentia), je preto námietka uplatnená žalovanou podľa bodu 5 § 180 Osp. opodstatnená.

Na j v y š š í s ú d usnesenie odvolacieho súdu zmenil, námietku žalovanej manželky zamietol a odvolaciemu súdu uložil ďalšie pojednávanie.

D ť o v o d y:

Odvolací súd prehliži, že o rozvod nebylo žalované podľa predpisu manželského zákona č. XXXI:1894, nýbrž podľa predpisu zákonu platných na Moravě, což jest jasné patrné již z toho, že se žaloba o rozvod podaná u krajského soudu civilního v B. (na Moravě) opírá o důvod nepřekonatelného odporu, který manželský zákon č. XXXI:1894 ani za rozlukový, ani za rozvodový důvod neuznává, a že žádá za rozvod manželů bez viny stran, což podle manželského zákona č. XXXI:1894 není možno. Proto neobstojí důvod, že by bylo předmětem rozvodového sporu totéž právo, které je nyní předmětem rozlukového sporu.

Je sice pravda, že i podle práva platného v zemích historických i podle manželského zákona č. XXXI:1894 může býti rozvod přeměněn dodatečně na rozluku, ale obě práva předpisují pro tuto přeměnu jiné řízení a jiné hmotněprávní podmínky, takže tato možnost nečiní předmět obou sporů totožným.

Čís. 16756.

O nároku vdovy a dětí výpomocného učitele na obecnej ľudovej škole na odškodné proti politickej obci z dôvodu, že neprihlásila tohoto učiteľa k penzijnému poisteniu, povolané sú rozhodovať riadne sudy.

(Rozh. z 9. februára 1938, Rv III 560/37.)

Žalujúci, vdova a deti zomr. Františka K., výpomocného učiteľa na ľudovej škole, domáhali sa žalobou na žalovanej politickej obci I. nahradenia vdovského a sirotského dôchodu, ktorý im ušiel preto, že žalovaná obec Františka K. neprihlásila k penzijnému poisteniu. — Žalovaná obec bránila sa medzi iným tým, že zomr. František K. pôsobil síce niekoľko mesiacov na jej ľudovej škole, ale nebol zamestnancom obce, lebo bol ustanovený len miestnym c. k. cirkevným výborom.

O b a n i ž š i e s ú d y žalobu zamietly. Na j v y š š í s ú d dovoľáciu žiadosť žalujúcich zamietol.

Z d ť o v o d o v:

Podle nenapadeného, tedy směrodatného skutkového stavu zjištěného nižšími soudy působil František K. jako výpomocný učitel na obecné (lidové) škole žalované politické obce I. ode dne 22. ledna 1928 do dne 30. června 1928, v době platnosti zákona č. 104/1926 Sb. z. a n.

Podle § 35 (§ 1, odst. 2) zák. č. 104/1926 Sb. z. a n. výpomocní učitelé veřejných obecných škol jsou podrobeni pensijnímu pojištění. Nejsou tedy vyňati z pojistné povinnosti podle § 2 č. 4 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

Podle stálé soudní praxe lze se domáhati pořadem práva náhrady škody, způsobené tím, že zaměstnavatel opominul přihlásiti k pensijnímu pojištění svého zaměstnance, jenž byl k tomuto zaměstnavateli v poměru služebním, podléhajícím pensijnímu pojištění.

Za takového stavu není třeba v souzeném sporu se zabývatí otázkou, zda služební poměr, pokud by byl vznikl mezi Františkem K. a politickou obcí I., byl by veřejnoprávní, aneb soukromoprávní.

Avšak bez porušení právních pravidel zaujal odvolací soud v napačeném rozsudku právní stanovisko, že mezi Františkem K. jako výpomocným učitelem a žalovanou politickou obcí I. nevznikl platně služební poměr. Správně odvolací soud poukazuje na to, že pravidla soukromého práva o konkludentních projevech vůle neplatí pro úkony obce v konkrétním případě. Proto tvrzení žalujících, že v rozpočtu politické obce I. na rok 1928 »byl zajištěn« plat Františka K. jako výpomocného učitele, nemá významu pro řešení otázky, byl-li řečený výpomocný učitel v platném služebním poměru se žalovanou politickou obcí I. čili nic. Takové rozpočtové zajištění platu nemůže nahraditi služební smlouvu, která, jak dovodily nižší soudy, v konkrétním případě mezi Františkem K. a politickou obcí I. sjednána nebyla.

Ani nehledíc k tomu, že v konkrétním případě nejsou dány zákonné předpoklady subsidiárního ručení obce za škodu podle §§ 86 a násl. zák. čl. XXII:1886, nelze tedy důvodně tvrditi, že politická obec I. je povinna náhradou škody.

Čís. 16757.

Zodpovednosť starostu obce za škodu, ktorá vznikla obci ukradnutím obecných peňazí, prechovávaných v jej pokladnici, hoci mali byť podľa administratívnych predpisov uložené u peňažného ústavu.

Rozhodnutie administratívneho úradu, ktorým bola v takomto prípade vyrieknutá zodpovednosť starostu a pokladníka obce za škodu vzniklú obci, nie je rozhodnutím podľa § 5, odst. 5, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., záväzným pre súdy; zodpovednosť týchto osôb posudzuje súd samostatne.

(Rozh. z 10. februára 1938, Rv III 637/37.)

Žalujúca obec domáhala sa žalobou na I. žalovanom, jej býv. starostovi, a II. žalovanom, jej býv. pokladníkovi, náhrady škody, ktorá jej podľa prednesu žaloby vznikla tým, že boly z jej pokladnice ukradnuté obecné peniaze, ktoré tam boly prechovávané, hoci sa žalovaní

podľa administratívnych predpisov mali postarať o to, aby boly tieto peniaze uložené u peňažného ústavu. V žalobe poukazovala žalujúca obec na to, že zodpovednosť žalovaných bola už vyrieknutá pravoplatným rozhodnutím administratívnych úradov podľa § 5 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n.

Oba nižšie súdy žalobe vyhovelý. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu dotyčne II. žalovaného zmenil a žalobu proti nemu zamietol, dotyčne I. žalovaného ho rozviazal a odvolaciemu súdu uložil ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Z dôvodov:

Nález administratívneho úradu je pre súd záväzný len, keď je formálne bezvadný, k čomu patrí v prvom rade, že bol vydaný príslušným úradom v medziach jeho kompetencie.

Administratívny nález, ktorý tejto podmienke nevyhovuje, nemá pre súd záväznosti. Je preto právom a povinnosťou súdov podrobiť administratívny nález, ktorý žaloba ako základ svojho nároku uplatňuje, po uvedenej stránke preskúmaniu (porov. Úr. sb. č. 3155).

Výmerom okresného úradu v S. z 20. septembra 1934, č. 8493/1934, potvrdeným výmerom krajského úradu v B. z 13. augusta 1935 č. 24.414/1935, boli žalovaní uznaní zodpovednými za škodu, vzniklú žalujúcej obci vylúpením obecnej pokladnice, a to odvolaním sa na §§ 5 a 16 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. a na zák. čl. XXIII:1886.

Treba preto skúmať, či toto rozhodnutie je pre súd záväzné — ako tvrdí žaloba — alebo nie — ako tvrdia žalovaní.

Zákon č. 329/1921 Sb. z. a n. pojednáva o finančnom hospodárení obcí. Ako už z pojmu finančného hospodárenia a najmä z obsahu zákona samého vyplýva, nemožno tým rozumeť otázku manuálnej manipulácie s finančnými prostriedkami, ktoré má obec v hotovosti k dispozícii, ale otázku obratu finančných prostriedkov obce. Otázka, kde má obec svoje hotovosti uložené, či u seba, alebo inde u peňažného ústavu, nie je vecou finančného hospodárenia, ale vecou manipulácie a na túto sa cit. zákon nevzťahuje. Nehľadiac však na to, administratívnymi výmerami dovolávané ustanovenia zákona vymedzujú celkom presne, v ktorých prípadoch môže administratívny úrad rozhodovať o povinnosti k náhrade škody. Totiž v prípade § 5 len, keď nezachováva starosta alebo ten, kto poukazuje vydania na výplatu, ustanovenia o zákaze presunov v položkách vydaní a príjmov bez schválenia dohľadacieho úradu, a v prípade § 16, keď ide o závädy z hospodárskej správy.

Z rečeného vyplýva, že administratívny úrad nebol v súdenom prípade oprávnený vyniesť nález podľa zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., lebo tohoto zákona nemožno tu použiť, a treba preto o tvrdenom zavinení žalovaných rozhodovať len s hľadiska ustanovenia § 86 zák. čl. XXII:1886.

Podľa ustanovenia odst. 2 cit. Šu rozhoduje vo veci náhrady škody, spôsobenej obecným funkcionárom výkonom jeho úradnej činnosti, príslušný súd. Pretože ide o volených funkcionárov obce, proti ktorým nemá miesta zavedenie disciplinárneho pokračovania dohliadacím úradom, nemôže byť vôbec sporu o tom, že tak o základe ako aj o výške povinnosti náhrady škody rozhoduje samostatne súd a nemôžu preto hore uvedené výmery administratívne — aj pokiaľ sa dovoliávajú § 86 zák. čl. XXII 1886 — mať pre súd žiadnej záväznosti.

V tomto smere ostatne nižšie súdy ani nepochybily, keďže o základe žalobného nároku samostatne rozhodovali.

Bude preto treba rozhodnutie nižších súdov preskúmať len v tom smere, či zavinenie žalovaných podľa odst. 1 § 86 zák. čl. XXII:1886 je dané alebo nie, a treba v tejto otázke rozoznávať, aké povinnosti mal dotyčne uschovávaní obecných peňazí I. žalovaný ako starosta obce a II. žalovaný ako zvolený pokladník.

Z ustanovení organizačného štatútu žalovanej obce — ktorý, ako je nesporné, v čase škodnej príhody platil — a to bodu 28 § 5 (voľba peňažných ústavov, do ktorých sa majú obecné peniaze ukladať), bodu 10 § 18 (o ukladaní obecných peňazí v peňažných ústavoch), bodu 11 § 28 (podávanie návrhu, že obecné peniaze do ktorých peňažných ústavov sa majú ukladať), vyplýva celkom jasne, že obci je priamo predpísané prebytočné peniaze (t. j. peniaze, ktorých nepotrebuje na bežné denné výdaje) ukladať v peňažnom ústave, že obec je na to povinná a že ich tedy nesmie prechovávať vo vlastnej obecnej pokladnici. Táto povinnosť — ako bolo už uvedené vlastným štatútom uložená — bola ešte zdôraznená a výslovné nariadená výnosom ministra s plnou mocou pre správu Slovenska z 2. mája 1925 č. 20.636/1925.

Nezachovanie týchto jasných a výslovných predpisov zakladá samo o sebe a bez všetkého ďalšieho hrubé zavinenie a toto zavinenie je v príčinnej súvislosti s nastalou škodou, keďže zakladá sa na tom, že neboli zachované predpisy vydané práve tým cieľom, aby bolo zabránené odcudzeniu obecných peňazí, prechovávaných v obecnej pokladnici. Treba preto skúmať, koho stíha zodpovednosť za ich nezachovanie a komu treba toto hrubé zavinenie počítat na ľarchu.

Podľa ustanovenia bodu 1 § 31 org. štatútu je vecou obecného starostu starať sa o to, aby obecné zastupiteľstvo zákonnými, vládnyimi nariadeniami, obecnými štatútmi a úpravami nadriadených úradov uložené povinnosti konalo, rovnako, aby svoje povinnosti konala obecná rada (bod 2 § 31) a vôbec aby zachované boli všetky normy obec zaväzujúce (bod 46 § 31).

Bolo tedy povinnosťou starostu v prípade, o ktorý teraz ide, aby obecnej rade predložil k prejednaní otázku ukladania obecných peňazí v peňažnom ústave (bod 11 § 26), ktorá by podala dotýčný návrh obecnému zastupiteľstvu (bod 11 § 25), ktoré by o veci muselo rokovať (bod 28 § 5). Keby bol starosta tejto povinnosti vyhovel a obecné za-

stupiteľstvo nebolo rozhodlo, bolo by bývalo jeho povinnosťou hľadať nápravu u dohliadacieho úradu.

Podľa formálne bezvadného zistenia odvolacieho súdu však sa I. žalovaný ako starosta obce choval úplne pasívne a o zachovanie uvedených predpisov sa vôbec nestaral.

Právom preto odvolací súd dotyčne tohoto žalovaného uznal, že základ žalobného nároku je daný.

Nezáleží na tom, či obecný notár svoje úradné povinnosti riadne konal, alebo nie, či dohliadací úrad činil výtky alebo nie, či obec bola proti vlúpaniu poistená alebo nie, a konečne či peniaze boli zabezpečené tým, že boly uložené údajne v bezpečnej pokladnici, o ktorej nebolo možné predpokladať, že bude vylúpená. Tieto námietky neobstoja už vzhľadom na to, čo bolo hore o povinnostiach obecného starostu a o príčinnej súvislosti medzi nekonaním týchto povinností a nastalou hoci ináč nahodilou škodou uvedenú.

V tejto súvislosti nech je hneď rozhodované o zavinení II. žalovaného ako obecného pokladníka.

Predovšetkým treba uviesť, že pokladník — ako taký — je obecným zamestnancom (bod 1 § 35) a jeho úradné povinnosti sú uvedené v § 36 org. štatútu.

Podľa tohoto: a) spravuje pokladnicu (odst. 1), b) drží jeden kľúč (odst. 2), c) úraduje, totiž d) platy prijíma, e) na poukázky vypláca, f) vedie denník (odst. 3), pričom príjem alebo výdaj môže uskutočniť len na poukázku starostu, kontrasiňovanú notárom (odst. 4) a peňočné zásielky prijíma v spoločnej prítomnosti starostu a notára (odst. 8). Ostatné ustanovenia cit. Šu v súdenom prípade nemajú významu.

Z citovaných ustanovení vyplýva celkom nepochybne, že pokladník je púhym výkonným orgánom bez každej vlastnej ingerencie a môže — čo sa ostatne podáva už z jeho postavenia ako zamestnanca obce — konať len to, čo orgány obecnej právomoci mu nariadia. Nemožno preto súhlasiť s názorom odvolacieho súdu — prevzatým z rozsudku prvej stolice — že II. žalovaný ako pokladník mal sa starať o bezpečné uloženie peňazí. K tomu ho predpisy, vymedzujúce jeho úkoly, nezavazovali.

Žalobný nárok proti tomuto žalovanému tedy neobstoja a bolo preto treba žalobu proti nemu zamietnuť.

Zbýva vybaviť len čo do I. žalovaného otázku číselnosti žalobného nároku.

V odvolacom pokračovaní namietať však I. žalovaný, že škoda činí len 39.494 Kč 55 hal. a nie 40.262 Kč 65 hal., ako je žalované. Pretože sa odvolací súd touto námietkou vôbec nezaoberal a o nej nerozhodol, bolo treba jeho rozsudok rozviazať a uložiť mu, aby o výške škody žalujúcou obcou skutočne utrpenej znova rozhodol.

Čís. 16758.

Plat, ktorý prislúcha súkromnému zamestnancovi prepustenému predčasne bez dôležitého dôvodu na dobu vyše jedného roka, nemôže byť — pokiaľ je za túto ďalšiu dobu sročný podľa odst. 2 § 37 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. až v budúcnosti vždy koncom mesiaca — prisúdený podľa § 131 Osp.*) už pred jeho sročnosťou.

(Rozh. z 10. februára 1938, Rv IV 417/37.)

Žalobník predniesol, že bol trvale ustanoveným úradníkom žalovanej poisťovne a že dňa 1. januára 1935 bola mu bezprávne daná výpoveď k 1. aprílu 1935. — Žalobou domáhal sa rozsudkového výroku, že táto výpoveď je neplatná a že žalovaná poisťovňa povinná je zaplatiť mu jeho plat na dobu jedného roka; za priebehu sporu rozšíril žalobu aj na plat za ďalšiu dobu až do skončenia pracovného pomeru (§ 37 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Oba nižšie sudy žalobe vyhoveľ, o dovolaci súd prisúdil žalobníkovi plat sročný v čase vynesenia jeho rozsudku, resp. nedoplatok naň (do 30. apríla 1937) a krome toho podľa § 131 Osp. už vopred aj plat za ďalšiu dobu až do skončenia pracovného pomeru uplynutím smluvnej doby (do 2. septembra 1964, keď sa žalobník dožije 60 rokov) eventuálne do jeho skoršej smrti alebo do skoršieho zrušenia pracovného pomeru riadnou výpoveďou, a to v sumách smluvného mesačného platu, vypočítaného pre jednotlivé budúce roky podľa služobnej pragmatiky a kolektívnej zmluvy a so splatnosťou vždy koncom dotyčného mesiaca.

Najvyšší súd prisúdil žalobníkovi len plat sročný do vynesenia rozsudku odvolacieho súdu (do 30. apríla 1937).

Z dôvodov:

Opodstatnená je dovolacia žiadosť, pokiaľ namieta, že odvolací súd porušením materiálneho práva odsúdil žalovanú stranu, aby do 2. septembra 1964, eventuálne do skoršej smrti žalobníka, resp. do skoršieho skončenia pracovného pomeru riadnou výpoveďou, platila žalobníkovi sumy uvedené v rozsudku odvolacieho súdu.

Podľa ustanovení § 37 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. zamestnávateľ povinný je vyplatiť zamestnancovi plat a náhradu za iné požitky, prislúchajúce zamestnancovi na dobu jedného roka už pri zrušení pracovného pomeru, plat a náhrada za ďalšiu dobu presahujúcu jeden rok — ak a pokiaľ nezaničil nárok tým, že zamestnanec nadobudol iného zamestnania alebo ho nadobudnúť úmyselne zameškal — sú však s r o č n é k o n c o m každého mesiaca,

*) Obdobný predpis § 406 c. ř. s.

Z tohoto zákonného opatrenia treba usudzovať, že žalobník má nárok vždy len na sumu v čase podania žaloby, resp. za trvania sporu sročnú, a to už aj preto, aby sa zamestnávateľovi umožnilo uplatňovanie práv zabezpečených mu odst. 1 cit. fu.

Preto bolo treba rozsudok odvolacieho súdu podľa výrokovej časti tohoto rozhodnutia zmeniť.

Čís. 16759.

Riadne sudy nie sú oprávnené preskúmať, či úradovne Všeobecného penzijného ústavu prijaté platby správne zaúčtovaly na bežné poistné alebo na nedoplatky.

(Rozh. z 11. februára 1938, Rv III 651/37.)

Žalobkyně, vdova po Antonovi K., domáhala sa žalobou, podanou aj menom jej nezl. syma, odškodného na žalovanom z dôvodu, že žalovaný jej zomr. manžela, ktorý zamestnaný bol u neho od 1. októbra 1928 a podliehal penzijnému poisteniu, prihlásil k tomuto poisteniu až dodatočne dňa 17. októbra 1931, a to síce správne k 1. októbru 1928, ale poistné dlžné za dobu od 1. októbra 1928 do 1. októbra 1931 nezaplatil, tak že úradovňa Všeobecného penzijného ústavu v B. po smrti jej manžela výmerom z 29. marca 1935 priznala jej len odbytné, kdežto nárok na vdovský a sirotský dôchodok s poukazom na ustanovenie § 12 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. zamietla z dôvodu, že jej zomr. manžel nezískal započítateľných 60 príspevkových mesiacov. Žaloba proti Všeobecnému penzijnému ústavu o vdovský a sirotský dôchodok bola z týchto dôvodov aj poisťovacím súdom pravoplatne zamietnutá. — Žalovaný namietať proti žalobe, že poistné dlžné za dobu od 1. októbra 1928 do 1. októbra 1931 podľa dohody s úradovňou Všeobecného penzijného ústavu v B. riadne zaplatil v mesačných splátkach po 500 Kč, že krome toho platil aj bežné poistné a že úradovňa Všeobecného penzijného ústavu v B. konané platby nesprávne zaúčtovala.

Oba nižšie sudy žalobe vyhoveľ.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovaného zamietol.

Dôvody:

Žalovaným tvrzená dohoda s Úradovňou Všeobecného penzijného ústavu v B., že zaplatí poistné za svého zamestnanca Antonína K. za dobu pred jeho prihlášením mesačnými splátkami po 500 Kč, jeho tvrzení, že tyto splátky riadne platil, že byly účtovány na dobu pred prihláškou a že týmito splátkami bylo dlužné poistné za celou dobu pred prihlášením Antonína K. již dne 31. března 1933 úplně zapláceno, to vše jsou skutečnosti, kterými chce žalovaný v konečném výsledku dovoditi, že

zaplacením tohoto poistného získal Antonín K. předepsanou čekací dobu 60 příspěvkových měsíců a že proto neobstojí ani rozhodnutí Úřadovny Všeobecného pensijního ústavu z 29. března 1935, ani rozhodnutí pojišťovacího soudu ze 17. června 1935, č. Cp II 111/35-4, že vdova a sirotek nemají nároku na žádané důchody, které mají jemu podle žaloby padnouti k tíži.

Celá tato obrana je bezúčelná a právem se s ní odvolací soud věcně nezabýval, důkazy o ní nabízené nepřipustil a k připuštěným nehleděl, neboť rozhodnutí o nárocích vdovy a sirotka po pojištěném zaměstnanci Antonínu K. náleží podle zákona 26/1929 Sb. z. a n. výhradně pojišťovacímu ústavu a napaden-li jeho výměr, pojišťovacímu soudu, a řádný soud není oprávněn přezkoumati rozhodnutí pojišťovacího ústavu nebo soudu vydaná v mezích jejich zákonné působnosti.

Pod totéž právní hledisko spadá i námitka a vývody dovolací žádosti, že řádný soud nemůže pro své rozhodnutí převzítí skutkový stav rozsudku pojišťovacího soudu pro různost stran v obou sporech, neboť, a to třeba zdůrazniti, odvolací soud nepřejímá skutkový stav rozsudku pojišťovacího soudu, nýbrž jeho konečné rozhodnutí, a tím je vázán.

Neopodstatněny jsou také vývody dovolací žádosti o potřebě řádného zjištění, zda platy žalovaného měly býti sčítovány předem na dlužné poistné za Antonína K. na dobu před přihláškou, neboť rozhodovati o tom náleží výhradně pojišťovacímu ústavu — úřadovně Všeobecného pensijního ústavu — a přezkoumati jeho výměr podle § 133 zemskému úřadu.

Čís. 16760.

Oddělný veritel', který dal zvláštní podstatu poistit' bez příkazu (súhlasu) správou konkurznej podstaty, nemôže požadovať, aby z tejto poistnej smluvy ním platené poistné prémie byly mu nahradené ako pohľadávka proti podstate.

(Rozh. z 11. februára 1938, R IV 14/38.)

Súd prvej stolice zakázal vykonanie usnesenia veriteľského výboru, aby správca konkurznej podstaty vyplatil dvom oddel'ným veriteľom po 4.000 Kč a contó poistného, ktoré títo zaplatili za poistenie zvláštnej podstaty. Rekurzný súd usnesenie súdu prvej stolice zmenil a uložil správcovi konkurznej podstaty, aby vyplatil dvom oddel'ným veriteľom po 4.000 Kč uznavší, že tieto pohľadávky sú pohľadávkami proti podstate podľa bodu 1 § 49 konk. zák.

Na j v y š š í s ú d na rekurz správcu konkurznej podstaty usnesenie rekurzného súdu zmenil a obnovil usnesenie súdu prvej stolice.

D ô v o d y:

Názor rekurzného súdu nie je správny. Poistné prémie ako útraty, spojené s udrzovaním zvláštnej konkurznej podstaty byly by pohľadávkou proti tejto zvláštnej podstate v pomere k poistovacej spoločnosti, keby smluvu bol býval uzavrel správca konkurznej podstaty, alebo by bol býval pokračoval v poistnej smluve uzavrenej medzi úpadcom a medzi poistovacou spoločnosťou ešte pred uvalením konkurzu.

Podľa zisteného stavu veci poistné smluvy uzavrely T. banka a S. banka dotyčne predmetov patriacich do konkurznej podstaty, na ktoré majú pomenované banky zvláštnie uspokojovacie právo vyčerpávajúce — podľa ich tvrdení — celú odhadnú hodnotu tejto zvláštnej podstaty. Ich nárok však, bez preukázania toho, že správca konkurznej podstaty osvojil si tieto smluvy, nie je pohľadávkou proti podstate podľa § 49 bodu 1 konk. por.

Z toho, že by bolo povinnosťou správcu konkurznej podstaty poistiť túto zvláštnu konkurznú podstatu, by mohla plynúť len jeho zodpovednosť voči veriteľom, keby z nepoistenia nastala škoda, nie však jeho povinnosť, aby zaplatil podľa § 49 konk. por. poistné prémie z poistných smlúv, ktoré uzavreli dotyčne tejto zvláštnej podstaty veritelia oprávnení na zvláštnie uspokojenie, keď nie je preukázané, že poistenie takto previedli na úpravu a so súhlasom konkurzného komisára a správcu konkurznej podstaty a že tak platili prémie namiesto správcu konkurznej podstaty.

Preto bolo rozhodnuté, ako je uvedené v rozhodujúcej časti tohoto usnesenia.

Čís. 16761.

Zamestnancovi, ktorý dostal pred nastúpením dovolenej výpoved' (§ 26, odst. 6, zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.), neprislúcha peněžitá náhrada za nevyužitú dovolenú, ak o ňu za trvania výpovednej lehoty nepožiadaval.

(Rozh. zo 16. februára 1938, Rv III 34/38.)

Žalobník zamestnaný bol od 1. júna 1936 u žalovaného ako účtovník. Dňa 1. apríla 1937 dostal výpoved' k 30. júnu 1937. — Žalobou domáhal sa medzi iným peňažnej náhrady za nevyužitú dovolenú.

Súd prvej stolice žalobníkovi peňažnú náhradu prisúdil, odvolací súd jeho rozsudok zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. D ô v o d y: Nesporné je, že žalobník dostal výpoved' dňa 1. apríla 1937 k 30. júnu 1937 a že mu v dôsledku toho, že sa jeho pracovný pomer skončil dňom 30. júna 1937, podľa odst. 1 a 6 § 26 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. prislúcha dovolená na dva týždne. Žalovaný právom poukazuje na ustanovenie odst. 1 § 27 cit. zák., že ak zamestnanec nevyužil

dovolenú v príslušnom kalendárnom roku, alebo pred skončením pracovného pomeru, stráca právo na ňu, teda nemôže ani požadovať náhradu v peniazoch. Nie je vôbec tvrdené, že by žalovaný bol bránil žalobníkovi, aby si dovolenú vybral, ba ani by bol žalobník o ňu žalovaného požiadal, hoci mal na to v dobe od 1. apríla 1937 možnosť. Z toho plynie, že žalobník svoje právo na dovolenú, resp. v tomto prípade na peňažnú náhradu za nevyužitú dvojtýždňovú dovolenú stratil a že teda z tohoto titulu od žalovaného ničoho nemôže požadovať.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobníka zamietol.

Dôvody:

Odvolačný súd bez porušenia §§ 26 a 27 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. dospel k záveru, že žalobníkovi náhrada za nevyužitú dovolenú neprislúcha.

I pri výklade §§ 26 a 27 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. treba totiž vychádzať z toho, že žiadať dovolenú je len právom zamestnancovým a že zamestnávateľ nie je povinný vnucovať mu dovolenú. Preto žalobník nie je oprávnený požadovať peňažnú náhradu za ním nežiadanú a nevyužitú dovolenú, lebo peňažná náhrada za nevyužitú dovolenú prislúcha len, ak dovolená nebola využitá na žiadosť zamestnávateľa (porovnaj dôvodovú zprávu sociálne-politického výboru č. 2720 k zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Z týchto dôvodov a pretože Najvyšší súd ani ináč nespoznal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu bol zmenený alebo rozviazaný, bolo treba dovolaciu žiadosť žalobníka ako neodôvodnenú zamietnuť.

Čís. 16762.

Ked' v pracovnom spore, počatom pred účinnosťou zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. u okresného súdu konajúceho podľa § 42 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. namiesto pracovného súdu, odvolací súd rozhodoval v senáte složenom podľa § 32 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., Najvyšší súd zbaví rozsudok odvolacieho súdu účinnosti, vykonané odvolacie pokračovanie zastaví pre prekážku § 180 č. 1 Osp. a odvolaciemu súdu uloží, aby odvolanie vybavil ako riadny odvolací súd.

(Rozh. zo 16. februára 1938, Rv IV 36/38.)

Najvyšší súd v pracovnom spore zbavil účinnosti rozsudok odvolacieho súdu, vykonané odvolacie pokračovanie zastavil pre prekážku § 180 č. 1 Osp. a odvolaciemu súdu uložil, aby odvolanie vybavil ako riadny odvolací súd.

Dôvody:

Jak je patrne ze spisů, spor byl z a h á j e n u okresního soudu ve V. (v Podkarpatské Rusi) v době před účinností zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. Pro tento soudní okres není zřízen pracovní soud ani není oddělení pro pracovní spory u řečeného okresního soudu.

Ustanovení čl. IV, odst. 2, zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. neplatí, byl-li spor zahájen před účinností cit. zákona (čl. VI cit. zákona). Měl tedy odvolací soud povinnost projednatí a vyříditi odvolání jako řádný odvolací soud (§ 42 zákona o pracovních soudech).

Avšak odvolací soud porušením citovaných zákonných ustanovení rozhodl o odvolání v senátě složeném podle § 32 zákona o pracovních soudech.

Poněvadž zde jde o okolnost sporu překážející (bod 1 § 180 Osp.), které jest dbáti z úřední povinnosti v každém stadiu sporu (§ 540 Osp. ve znění bodu 10 čl. III zákona č. 23/1928 Sb. z. a n.), bylo rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 16763.

Železničný zamestnanec môže byť aj v čase, keď je v nemocenskom stave, a pred uplynutím nemocenského roku preložený do dočasnej výslužby podľa § 116 lit. a) služ. por.

(Rozh. z 18. februára 1938, Rv III 929/37.)

Žalobník predniesol, že bol ako železničný zamestnanec výnosom ministerstva železníc z 24. júla 1933 preložený do dočasnej výslužby podľa § 116 lit. a) služ. por. s účinnosťou od 1. augusta 1933. Preloženie do výslužby je však neplatné, lebo žalobník od 16. januára 1933 až do konca augusta 1933 bol v nemocenskom stave a pred uplynutím nemocenského roku nemohol byť platne preložený do dočasnej výslužby. Žalobou domáhal sa rozsudkového výroku, že preloženie do dočasnej výslužby je neplatné a že žalovaný štát povinný je doplatiť mu, o čo bol na svojich platových nárokoch skrátene tým, že mu boli vyplácané len odpočívne požitky.

Oba nižšie súdy žalobu zamietly.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobníka zamietol.

Z dôvodov:

Žalobce byl železniční správou přeložen do dočasné výslužby podle § 116 písm. a) služ. ř. — postradatelnost, která nastala pro organizační změny v úřadě nebo pro trvalý pokles práce.

Na tento důvod musí se omezit spor, veškerá tvrzení, stížnosti i vývody jdoucí přes tento předmět rozepře jsou nerozhodny a netřeba se jimi zabývat.

Skutkový stav napadeného rozsudku v rozhodných mezích je zjištěn v plném souhlase se spisy a jest dostatečným podkladem pro právní posouzení věci.

V § 116 služ. ř. jsou pro přeložení do dočasné výslužby uvedeny dva důvody pod písm. a) a písm. b), pod a) důvod již zmíněný, pro který byl žalobce přeložen do dočasné výslužby, a pod písm. b) nemoc, pro kterou nemohl zaměstnanec po celý rok konati službu, avšak dá se očekávat, že služební způsobilosti opět nabude.

Každý z obou těchto důvodů je samostatným, jeden na druhém nezávislým, při důvodě písm. a) zaměstnancova nemoc nepřichází vůbec v úvahu a proto nezáleží na tom, zda a že žalobce před přeložením do dočasné výslužby — dnem 1. srpna 1933 —, které se stalo z důvodu písm. a), byl již půl roku nemocen — od 16. ledna 1933 — a že do dne, kdy byl přeložen — do 1. srpna 1933 — neprošel ještě celý rok.

Na ustanovení § 40 č. 5 a č. 12 a § 56 služ. ř. nemůže se žalobce jako na zaručená práva, která prý nedovolují přeložení do dočasné výslužby před projitím roku nemoci, dovolávat, protože § 40 č. 5 a § 56 služ. ř. jsou předpisy o tom, jak dlouho se vyplácí nemocnému zaměstnanci plný služební plat, a to za předpokladu, že zaměstnanec je stále ještě v činném služebním poměru, že za trvání nemoci po celý rok (§ 56 č. 3) nenastal žádný důvod uznaný služebním řádem, pro který může být dán do výslužby a že z takového důvodu do výslužby dán nebyl.

Ustanovení § 40 č. 12 služ. ř. zaručuje zaměstnanci trvalé postavení podle ustanovení VIII. oddílu služ. ř., to jest činnou službu na tak dlouho, dokud nemůže být dán do trvalé nebo dočasné výslužby z důvodů v tomto oddílu uvedených.

Při hmotněprávním posouzení sporu třeba mít na zřeteli, že podle písm. a) § 116 služ. ř. je železniční správa oprávněna k přeložení úředníka do dočasné výslužby, stal-li se postradatelným pro organizační změny v úřadě nebo pro trvalý pokles práce; stačí každá z obou těchto příčin.

Správně poukázal odvolací soud na to, že trvalý pokles práce pro čas, kdy žalobce byl přeložen do výslužby — v letech 1929-1933 — byl již dodatečně prokázán ve sporu Julia G. č. Rv III 271/37,*) že otázku, kterého ze zaměstnanců může železniční správa postrádati, nemůže soud se zřetelem na § 29 služ. ř. a celkovou organizaci železničního podniku přezkoumávat, a že proto bezdůvodny jsou žalobcovy stížnosti proti tomu, že byl přeložen do dočasné výslužby. Přeložení

*) Vid' č. 16264 Sb. n. s.

stalo se po právu a protože žalobce ode dne přeložení do výslužby neměl již nároku na plat z činné služby, nemá nároku na doplatky, kterých se žalobou domáhá a právem byla jeho žaloba zamítnuta.

Čís. 16764.

»Príspevok na výživu«, povolený disciplinárnou komisiou podniku »Štátne lesy a statky« prepustenému zamestnancovi podľa § 92, odst. 3 služ. por., má povahu odpočívnych príjmov; preto je príslušné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov (§ 225, odst. 4 služ. por.) podľa § 36 služ. por. oprávnené predpísať prepustenému zamestnancovi ním spôsobenú (nálehom disciplinárnej komisie zistenú) škodu k náhrade srážkou z tohoto príspevku.

(Rozh. z 24. februára 1938, Rv IV 512/37.)

Žalobník — dozorca II. triedy u podniku »Štátne lesy a statky« — bol pravoplatným nálezom vrchnej disciplinárnej komisie pri ministerstve zemeľstvá v Prahe uznaný vinným nevernou správou, ktorej sa dopustil spreneverením 9.810 Kč 80 h a potrestaný prepustením zo služby. Vzhľadom na poľahčujúce okolnosti priznala mu disciplinárna komisia podľa § 92, odst. 3, služ. poriadku pre zamestnancov podniku »Štátne lesy a statky« »príspevok na výživu« na dobu troch rokov vo výške 49% penzijných príjmov, ktoré by mu náležali pri preložení do výslužby, tak že žalobník mal dostať ročne 3.226 Kč 15 h. Disciplinárna komisia neodsúdila žalobníka na náhradu škody. Žalobník bol prepustený dňom 30. júna 1934. Riaditeľstvo štátnych lesov a statkov predpísalo žalobníkovi k náhrade srážkou z penzijných príjmov 9.810 Kč 80 h. Do dňa prepustenia — 30. júna 1934 — bolo srazené zo žalobníkovho platu 2.968 Kč 80 h, kdežto zbytok v sume 6.842 Kč mal byť postupne sražaný z príspevku v troch rokoch, tak že žalobníkovi sa vyplácalo mesačne len 78 Kč 78 h. Žalobník domáhal sa žalobou uznania toho, že žalovaný Čsl. štát (podnik »Štátne lesy a statky«) nie je oprávnený započítavať do príspevku na výživu svoju škodu v sume 9.810.80 Kč a že je preto povinný zaplatiť žalobníkovi 2.968 Kč 80 h srazených do 30. júna 1934, kdežto od 1. júla 1934 je povinný platiť celý príspevok na výživu, pričom je oprávnený sražať si z každej splátky, splatnej do vykonateľnosti rozsudku 78.80 Kč pri predpoklade, že sumy 78.80 Kč byly žalobníkovi skutočne pred počatím a za priebehu sporu vyplatené. Svoju žalobu opierať žalobník medzi iným o to, že disciplinárna komisia nevyslovila povinnosť k náhrade škody, nepriznala žalobníkovi príspevok na výživu len preto, aby mohla byť škoda účtenu manipuláciou uhradená, že srážky nemožno vykonať, lebo príspevok nedosahuje existenčného minima.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Z dôvodov: Sporným bylo medzi stranami jen, zda jest žalovaná oprávněná prováděti srážky ze žalobcova příspěvku či nikoli. Tuto otázku lze vyřešiti jen se zřetelem na služební řád pro zaměstnance podniku »Státní lesy a statky«, ježto podle nesporného přednesu stran žalobce podléhal tomuto služebnímu řádu. Podle § 36, odst. 2—3, § 129 služ. řádu ředitelství Státních lesů a statků jest oprávněno způsobenou škodu předepsati zaměstnanci k náhradě ze služebních příjmů a o tom, zda tu bylo s jeho strany zanedbání služebních povinností, rozhodne k návrhu úřadu disciplinární komise nálezem. V žalobcově případě bylo o jeho zanedbání služebních povinností pravoplatně rozhodnuto a i výše škody byla zjištěna. Byl proto úřad oprávněn k provedení srážky ze žalobcova příjmu administrativní cestou. Podle §§ 91, 92, 110, 146 služ. řádu když disciplinární trest zní na »propuštění«, není nutno přímo vysloviti závazek zaměstnancův k náhradě škody — tedy ani k náhradě škody způsobené nevěrnou správou, i když výše škody byla v kárném řízení zjištěna. Jest tudíž v souhlasu s předpisy služebního řádu, jestliže úřad rozhodne administrativním nálezem o závazku k náhradě škody u zaměstnance, jenž byl disciplinární cestou ze služby propuštěn, a nelze tento administrativní nález míti za odporující předpisu § 91 č. 4 služ. řádu. Podle § 55, odst. 3, věta 2, § 139 služ. řádu srážkou ze služebního platu vybírají se — mimo jiné — i platy uložené zaměstnanci cestou administrativní. Jest tudíž v úplném souhlase s tímto předpisem administrativní nález, podle něhož srážky na žalobcově příspěvku jsou prováděny. Podle § 231 č. 2 služ. řádu předpisy o exekuci neplatí pro administrativní srážky ze služebních a odpočívých platů zaměstnanců, jde-li o pohledávky podniku vzniklé ze služebního nebo pensijního poměru nebo se zřetelem na něj. Podle tohoto předpisu při srovnání s předpisem § 36, odst. 2, služ. řádu lze prováděti tyto administrativní srážky až do úplného vyčerpání platu, pense a pod. a teprve, když příjem zaměstnancův jest úplně srážkami vyčerpán, úřad své pohledávky vymáhá soudní cestou ze soukromého jmění zaměstnancova. Zákonné předpisy o existenčním minimu jsou tudíž v takových případech služebním řádem vyloučeny. O d v o l a c í s ú d rozsudok súdu prvej stolice potvrdil. — V dovolacej žiadosti napadol žalobník rozsudok odvolacieho súdu medzi iným aj z toho dôvodu, že príspevok na výživu nie je ani služebným, ani penzijným príjmom a preto sú srážky z tohoto príspevku neprípustné.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť zamietol.

Z dôvodov:

I zo slovného znenia § 92, odst. 3 (§ 146) služebného poriadku pre zamestnancov podniku »Státní lesy a statky« (ktorý bol na základe § 210, odst. 1, platového zákona č. 103/1926 Sb. z. a n. schválený usnesením vlády zo dňa 17. júla 1928 č. 11.222/1928 m. r. a ktorému

žalobník ako lesný dozorca II. triedy (§ 124), tedy ako zriaďenec v súkromnoprávnom služebnom pomere (§§ 128 a 11) nesporné podliehal) vysvitá, že spomenutý tu »príspevok na výživu« — ktorý pri treste prepustenia môže disciplinárná komisia výnimečne nemajetnému zriaďencovi pri preukázanej potrebe povoliť »až do 50% o d p o č i v n ý c h príjmov, ktoré by mu náležaly pri preložení do výslužby«, má povahu odpočívneho príjmu, hoci líši sa od normálnych odpočívnych požitkov číselným, po pr. tiež časovým obmedzením a tým, že zamestnanec naň nemá nároku, ale ide skôr o akt milosti. Nedostatok takéhoto nároku nemôže ani s hľadiska odst. 4 § 93 (§ 146) služ. poriadku nič zmeniť na vyloženej povahe príspevku fakticky priznaného.

Ako taký však patrí aj tento príspevok na výživu medzi »služebné príjmy«, srážkou z ktorých môže byť podľa § 36 (§ 129) cit. služ. poriadku predpísaná zriaďencovi k náhrade škoda, ním spôsobená na svernom štátnom majetku zanedbaním služebných povinností alebo opominutím povinnej pečlivosti, lebo však »služebné príjmy« upravené sú (pre zriaďencov) v časti druhej, diele III, lit. A) (§§ 130 až 142) služ. poriadku a spadajú sem tedy aj »odpočívne a zaopatrovacie platy«, o ktorých vo všeobecnosti hovorí § 142 (§ 62).

Ináč spomenutý § 36, odst. 2 (§ 139) služ. poriadku — pokiaľ ustanovuje ďalej, že »náhradu, ktorú by bolo treba dobývať z majetku zriaďencovho, možno požadovať iba cestou súdnou« a pokiaľ kladie tedy takto »služebné príjmy« zrejme v protivu k »majetku« zriaďencovmu — užíva pojmu »služebné príjmy« zrejme v takom smysle, že zahrnujú v sebe všetko, čoho sa zamestnancovi so zreteľom na jeho služebný pomer (na rozdiel od ostatného majetku) vôbec dostáva.

Takto však žalovaná strana nebola pri administratívnych srážkach, o ktoré ide, podľa § 231, odst. 2, služ. poriadku (ktorý sám neupravuje snád' nejakým zásadným spôsobom otázku prípustnosti administratívnych srážok, ale iba odkazuje na predpisy po tejto stránke platné, tedy v súdenom prípade na služebný poriadok ako na úpravu regulovaného súkromnoprávneho služebného pomeru žalobníkovho) obmedzená predpismi o exekúcii na služebné a odpočívne platy, najmä nie predpismi o existenčnom minime a neporušila preto týmito srážkami platné právo.

Čís. 16765.

Postupem nároku svěřenského nástupníka se nic nemění na povaze svěřenského nástupnictví.

Postoupil-li svěřenský nástupník svá práva přednímu dědici (přednímu odkazovníku), nepomíjí tím o sobě svěřenské nástupnictví a svěřenské jmění se neuvolňuje. Postup svěřenského nároku má pouze ten účinek, že po smrti předního dědice (předního odkazovníka) případně svěřenské jmění postupníkoví resp. do jeho pozůstalosti, nikoliv postupiteli.

Proti projevené pořizovatelově vůli nemůže býti svěrenské nástupnictví zrušeno ani dohodou předního dědice s nástupníkem.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, R I 1558/37.)

Podle poslední vůle Ludvíka L., zemřelého dne 24. dubna 1935, ustanovil zůstavitel, že z toho, co zůstane po odpočtení povinného dílu pozůstalé dcery Ludmily Š. na záloženských vkladech, má jmenovaná dcera bráti jen úroky a že po její smrti případně ona částka rovnodílně Jindřichu L., Eduardu L. a Marii P. V pozůstalostním řízení bylo usnesením ze dne 26. srpna 1935 schváleno narovnání, jímž odkazovník Eduard L. na úplné vypořádání veškerých svých nároků z pozůstalosti po Ludvíku L. přijal částku 6.000 Kč, kterou se Ludmila Š. zavázala zaplatiti bez knihovního zajištění a bez běžných úroků do 3 měsíců ode dne pravoplatného soudního schválení projednání pozůstalosti, a v němž Eduard L. prohlásil, že své nároky postupuje a již postoupil pozůstalé dceři Ludmile Š., když byl před tím prohlásil, že odkaz v poslední vůli mu učiněný přijímá. Podle odevzdací listiny obdržel Eduard L. jako odkaz po zůstaviteli Ludvíku L. třetinu jistiny, která zbyla po výplatě povinného dílu Ludmily Š. u Občanské záložny v J. a jež byla omezena právem Ludmily Š. na pobírání úroků. Usnesením ze dne 22. června 1936 bylo stanoveno, že dotčená třetina jistiny zůstává v soudní úschově s tím, aby byly z ní podle znění poslední vůle vypláceny Ludmile Š. do jejího doživotí úroky. Tvrdíc, že důvod vázanosti uvedeného dílu jistiny odpadl tím, že Eduard L. jí se schválením soudu postoupil svůj díl se všemi nároky a že tak získala nárok na podstatu onoho dílu, navrhla Ludmila Š., aby ona podstata dle stavu ze dne 2. listopadu 1936 ve výši 35.080.86 Kč byla uvolněna v její prospěch a aby bylo Občanské záložně přikázáno poukázati onu částku navrhovatelce. Proti tomu se vyjádřil Dr. Arnošt K. jako vykonatel poslední vůle, uváděje, že návrhu Ludmily Š. nelze vyhověti, poněvadž podle zůstavitelovy vůle má Ludmila Š. toliko nárok na úroky a že jistina sama se uvolní teprve po zániku jejího práva na úroky, Eduardem L. jí postoupený díl že se pak uvolní až po její smrti a bude náležeti do její pozůstalosti, neboť zůstavitelovým úmyslem bylo, aby byla co možná zabezpečena navrhovatelčina výživa, a ta by se neodůvodněnou výplatou uvedeného dílu zkrátila. Soud prvního státního záměru zamítl návrh. **Důvody:** Ježto zůstavitel ve své poslední vůli výslovně stanovil, aby vklady, které budou v době jeho smrti v Občanské záložně v J. zůstaly uloženy i nadále v uvedeném peněžním ústavu, jest odůvodněna obava, že kdyby navrhovatelka dostala do rukou hotové peníze, že je za krátkou dobu promarní a nebude mít z čeho žítí. K vkladům u Občanské záložny v J. patří též uvedený díl Eduarda L. a vztahuje se tedy ustanovení zůstavitelovo i na dotčený jeho díl. Jeho uvolnění v navrhovatelčin prospěch by odporovalo jasnému zůstavitelovu úmyslu a nemohlo proto býti návrhu vyhověno. Rekursní

soud k rekursu Ludmily Š. potvrdil napadené usnesení. **Důvody:** Podle § 652 obč. zák. může zůstavitel při odkazu ustanoviti náhradnictví obecné či svěrenské. Může tudíž ve smyslu § 608 obč. zák. uložiti odkazovníku povinnost, aby odkaz, který přijal, ponechal po své smrti druhému ustanovenému odkazovníku. Důsledek tohoto svěrenského náhradnictví jest vytčen v ustanovení § 613 obč. zák. tak, že dokud nenastane případ svěrenského náhradnictví, náleží povolanému odkazovníku omezené vlastnické právo s právy a závazky poživitele. Nemůže se proto narovnání, sjednané mezi Eduardem L. a Ludmilou Š., má-li vůbec účinnost, přesto, že bylo soudem schváleno, týkati podstaty odkazu, nýbrž jen oněch práv, která by Eduardu L. příslušela jako poživiteli odkazu. Tím však není nárok na podstatu odkazu dotčen; Eduard L. mohl se sice podle § 551 obč. zák. zřici svého svěrenského nároku ve prospěch Ludmily Š., avšak takovéto zřeknutí může býti účinné teprve, až nastane případ onoho svěrenského náhradnictví, t. j. v případě úmrtí Ludmily Š., tedy ve prospěch jejích dědiců. Ačkoliv tedy smluvci zamýšleli snad způsobiti řečeným narovnáním jiný právní důsledek, přece jen pro nedostatek souhlasu všech svěrenských náhradníků nelze vyhověti návrhu Ludmily Š., aby jí byla uvolněna částka 35.080 Kč 86 h.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o dovolací rekurs proti rozhodnutí rekursního soudu, kterým bylo usnesení prvního soudu potvrzeno, podaný pro nezákonnost (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.). Rekursní soud opírá své rozhodnutí o postup svěrenského nároku Eduarda L. (nástupníka) ve prospěch dovolací stěžovatelky (přední odkazovnice) a vyslovil správně, že přední odkazovnice nenabývá více práv než nástupník (§§ 442 a 1394 obč. zák.). Pokud se v dovolacím rekursu tvrdí, že postupem svěrenského nároku Eduardem L. přední odkazovnici svěrenské nástupnictví pomínulo, jest tento názor mylný, neboť tímto postupem se nic nezměnilo na povaze svěrenského nástupnictví, nýbrž odkaz po smrti dovolací stěžovatelky případně jí po případě její pozůstalosti místo nástupníkoví. Tím nebylo ani rozhodnuto, že případ, pro který nástupnictví bylo zřízeno, t. j. pro případ smrti dovolací stěžovatelky, nenastane (§ 615 obč. zák.). Naopak proti projevené pořizovatelově vůli nemůže býti svěrenské nástupnictví zrušeno ani dohodou předního dědice a nástupníka. Nejde proto o uplatňovanou nezákonnost a nižší soudy zamítly právem návrh Ludmily Š.-ové, aby jí částka 35.080 Kč 86 h z jmění zatíženého svěrenským náhradnictvím byla uvolněna.

Čís. 16766.

Na nemovitost, na níž vázne podle § 43 zákona o stavebním ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n. zákaz zcizení a zavazení ve prospěch Česko-

slovenského státu, nelze bez svolení ministerstva sociální péče vésti ani exekuci vnučenou správou.

Exekuce vnučenou správou nemovitostí znamená nejen zatížení jejího užítku, ale i zavazení samé podstaty nemovitosti.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, R I 1648/37.)

Srov. rozh. č. 9883, 10096 Sb. n. s.

Vymáhající věřitel František M. navrhl, aby mu byla k vymození jeho vykonatelné pohledávky 51 Kč 65 h s příslušenstvím povolena proti povinnému Obecně prospěšnému stavebnímu a bytovému družstvu »K.«, zapsanému společenství s ručením omezeným v P., exekuce vnučenou správou nemovitostí zapsaných ve vložkách č. 1578, 1597 a 1598 v D., a to přístupem k vnučené správě, zahájené již jiným věřitelem. Soud první stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl na recurs povinného družstva exekuční návrh. **D ů v o d y:** Na uvedených nemovitostech vázne pod pol. C 22 zákaz zcizení a zavazení ve prospěch Československého státu, dokud pohledávky jím zaručené nebudou umořeny. Uvedený zákaz se opírá o §§ 43, odst. 1, 44, odst. 1 a 3, a 45 zákona o stavebním ruchu z 10. dubna 1930, č. 45 a o ustanovení §§ 42, odst. 2, a 46, odst. 1 a 3, vládn. nař. z 28. května 1930, č. 66 Sb. z. a n. Bylo proto na prvním soudě, aby povoluje navrženou exekuci, přihlédl ke knihovnímu stavu nemovitostí, o něž jde, a neosvědčí-li vymáhající věřitel podle § 54 č. 3 ex. ř. to, že státem zaručené zápůjčky jsou umořeny a že se tak omezení ve prospěch státu stalo bezvýznamné, neměl exekučnímu návrhu vyhověti. Kromě toho pod C 16, vložky č. 1578 vázne pohledávka Č. spořitelny 649.000 Kč, při níž pod C 17 jest poznamenána státní záruka podle § 30, odst. 2, č. 1 zákona č. 45/1930 Sb. z. a n. za zúrokování umořené a vedlejší platby za anuitu o 1½ % vyšší nad 5½ % úroky, z počátečního kapitálu za nejvyšší úrok z prodlení per 6%. Ve vložce č. 1597 při pohledávce Všeobecného penzijního ústavu v P. 649.000 Kč s přísl. pod pol. C 26 jest poznamenán (C 28) obdobný garanční závazek, což jest poznamenáno i při pohledávce téhož ústavu v téže výši ve vložce č. 1598. Podle § 54 zákona z 26. března 1936, č. 65 Sb. z. a n. pohledávky nájemného z nemovitostí, t. j. výtěžky vnučené správy, na které (nemovitosti) byla udělena státní záruka podle starších zákonů o stavebním ruchu, mezi nimiž jest citován i zákon z 10. dubna 1930, č. 45 Sb. z. a n., nemohou býti po dobu, dokud není zaručená státní záruka umořena, postiženy exekucí ani zajišťovacími úkony. Ježto první soud povoluje exekuci nepřihlédl k uvedeným veřejnoprávním zákazům ve prospěch státu, které brání výkonu exekuce, bylo rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Na nemovitostech, na něž dovolací stěžovatel navrhl k vymození své pohledávky exekuci vnučenou správou, vázne podle § 43 zákona o stavebním ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n. ve prospěch Československého státu (správy sociální péče) zákaz zcizení a zavazení. Názor dovolacího stěžovatele, že vnučená správa není zatížením nemovitosti, ježto se nedotýká její podstaty, je mylný. Vedení vnučené správy na nemovitost znamená nejen zatížení jejího užítku, ale i zavazení samé podstaty nemovitosti, ježto podle § 218 ex. ř., dojde-li k exekuční dražbě nemovitosti na pohledávky, k jejichž vymození byla před zahájením dražebního řízení nařazena vnučená správa nemovitosti, dostane se z rozdělované podstaty v pořadí, které podle § 104 ex. ř. věřitelovu právu přísluší, byť i tento věřitel na nemovitosti ani zástavním právem nebyl zajištěn, ani k dražebnímu řízení nepřistoupil. Postihuje tedy vnučená správa sám pozemek a nikoli jen jeho užítky (rozh. č. 9883 a 10096 Sb. n. s.). Ježto z tohoto důvodu jest exekuční návrh bez svolení ministerstva sociální péče nepřipustný, nebylo třeba zabývat se ostatními vývody dovolacího rekursu.

Č. 16767.

Dočasná omezení v některých odvětvích podnikání (vládn. nař. č. 162/1935 ve znění vládn. nař. č. 148/1937 Sb. z. a n.).

Ustanovení § 1 uved. vládn. nař. jako předpisu výjimečného nelze rozšiřujícím výkladem vztahovati na případy, jež v něm nejsou výslovně zahrnuty.

Kdo neměl dosud pro svou osobu oprávnění k provozu některé z obchodních živností vytyčených v § 1 dotč. vládn. nař., nepodléhá omezení stanovenému v § 1, odst. 2, uved. vládn. nař., chce-li založiti nový podnik, třebaže jest jako veřejný společník zúčastněn na podniku provozovaném veřejnou obchodní společností na základě živnostenského oprávnění, uděleného druhému veřejnému společníkovi. Uvedeným vládním nařízením není dotčeno právo kupce jednotlivce, aby si přibral veřejného společníka a utvořil tak veřejnou obchodní společnost a aby z ní opět vystoupil a přenechal podnik zbylému společníku.

Konkurenční firma není účastnicí řízení o zápisech jiné firmy a změny jejího znění a není proto ani oprávněna k rekursu proti usnesením rejstříkového soudu v té příčině vydaným.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, R I 114/38.)

Rejstříkový soud povolil usnesením ze dne 11. října 1937, Firm 3303/37-A XII 19/1, na opověď Samuela D. zápis firmy jednotlivce »S. D. . . ., obchod dámským a módním zbožím, dále usnesením

ze dne 20. listopadu 1937, Firm 3854/37-A XII 19/2, na společnou opověď Samuela D. a Grety F. změnu již zapsané firmy jednotlivce ve firmu veřejné obchodní společnosti a zápis ze dne 29. listopadu 1937, Firm 392037-A XII 19/5, výmaz Samuela D. jako veřejného společníka uvedené firmy a změnu na firmu kupce jednotlivce, jejíž majitelkou zůstala dosavadní veřejná společnice Greta F., kdežto návrh obchodního gremia v L., aby se před protokolací změn, týkajících se struktury podniku, vyžádal průkaz o tom, že nebylo dbáno ustanovení vlád. nař. č. 162/1935 Sb. z. a n., zamítl. Rekursní soud nevyhověl rekursům obchodního gremia v L. a prot. firmy Rudolf L. v L. **Důvody:** Podle § 1, odst. 2, vlád. nař. č. 162/1935 Sb. z. a n. podléhají řízení uvedenému v prvním odstavci opovědi živností výrobních a obchodních oborů, uvedených v odst. 1 tohoto paragrafu ve znění vlád. nař. č. 148/1937 Sb. z. a n., pokud činí opověď osoba, která již má oprávnění k provozování živnosti příslušného oboru, nebo pokud činí v těchto oborech opověď obchodní společnosti a společnosti podle obchodního a občanského práva a právnické osoby. Podle § 1, odst. 4, uved. vlád. nař. nesmí býti s provozováním započato dříve, než bude rozhodnutí vydané podle § 1, odst. 1 a 2, dotč. vlád. nař. vykonatelné. Kdyby tedy byla firma jednotlivce nebo obchodní společnost zapsána dříve, než je opověď v řízení správním pravoplatně vyřízena, byl by tím v rejstříku obchodním, v němž platí zásada pravdivosti a legality, vyznačován stav, který není ve shodě se zákonem, Nesprávně proto dovozuje první soud, že by rejstříkový soud před provedením zápisu do firemního rejstříku nemusil u kupců jednotlivců a obchodních společností podléhajících ustanovení § 1, odst. 2, uved. vlád. nař. požadovati a činiti podmínkou zápisu firmy předložení vykonatelného rozhodnutí podle § 1, odst. 4, uved. nař. Odkaz na § 6 uved. nař., který se týká jen společenstev a podle něhož je potvrzení vydáváno jiným orgánem a má jiný obsah a účel, není případný. Při rozhodování o tom, zda zápisu mělo předcházeti řízení podle § 1, odst. 1, uved. nař., musí se však soud, zejména jde-li o nařízení omezující právo osob jím postižených, řídití zněním nařízení, neboť dostatečně neprojevená vůle zákonodárce nemůže býti pro výklad rozhodující. Samuel D. opovídá k zápisu firmy kupce jednotlivce, připojil k opovědi rubriku o oznámení svobodné živnosti obchodu dámským a dětským prádlem pro svou osobu a ne jako veřejný společník veřejné obchodní společnosti Božena D. Živnostenský list v této veřejné obchodní společnosti má veřejná společnice Božena D. Z toho a ze žádosti Samuela D. o vydání živnostenského listu je zřejmé, že živnost opovídala osoba, která neměla dosud oprávnění k provozování živnosti příslušného oboru. Nebylo proto potřebí k zápisu provedenému usnesením z 11. října 1937, Firm 3303/37, předložení vykonatelného rozhodnutí ve smyslu § 1, odst. 4, uved. nař. a není tudíž rekurs do tohoto usnesení důvodný. Stejně tak je tomu s dalším usnesením ze dne 20. listopadu 1937, Firm 3854/37. Opověď k rejstříku podala sice veřejná obchodní společnost, neboť k jejímu vzniku se podle čl. 85 obch. zák. ne-

vyžaduje žádných formálností a do rejstříku se opovídá společnost již vzniklá. Ale opověď živnosti nepodala společnost, ačkoli tak podle čl. 111 obch. zák. mohla učiniti, nýbož za svoji osobu Greta F., která dosud živnostenského oprávnění neměla, a jež proto o vydání živnostenského listu žádala pro sebe. K tomu jest podotknouti, že té žádosti nebylo ani potřebí, poněvadž druhý tehdy k zastupování a znamenání společnosti výhradně oprávněný společník živnost opověděl. Co se týká posledního usnesení ze dne 3. prosince 1937, Firm 3920/37, není předpokladem jeho provedení opověď živnosti. Není účelem vlád. nař. č. 162/1935 Sb. z. a n., aby bránilo přeměně veřejné společnosti na podnik kupce jednotlivce a naopak, nýbrž chce zabrániti, aby osoby fyzické, pokud již určitou živnost provozují, a společnosti obchodní a právnické osoby vůbec nezakládaly v určitých oborech konkurenční podniky. Že by veřejní společníci nemohli pro svoji účast na veřejné společnosti založiti jako kupci jednotlivci závod téhož oboru, jaký provozuje veřejná obchodní společnost, to vládní nařízení neustanovuje. A je proto umožněno to, proti čemu stěžovatelé v souzeném případě brojí. Neboť jestliže Samuel D. mohl založiti bez řízení podle § 1, odst. 1, bez průkazu podle § 1, odst. 4, uved. vlád. nař. firmu kupce jednotlivce, pak i kdyby druhé usnesení o utvoření veřejné obchodní společnosti bylo pro nedostatek řečeného průkazu nezákonné, zbyla by tu firma kupce jednotlivce, jež by mohla podle čl. 22 obch. zák. býti dále po smluvním převzetí obchodu provozována novým nabyvatelem pod starou firmou. Usnesení prvního soudu není tedy sice správně odůvodněno, není však nezákonné, a musilo býti proto potvrzeno.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs firmy Rudolf L., kdežto dovolacímu rekursu obchodního gremia v L. nevyhověl.

Důvody:

Dovolací rekurs firmy Rudolf L. bylo odmítnouti pro nedostatek oprávnění k dovolacímu rekursu ve smyslu §§ 6, 37 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., poněvadž ji nelze po zákonu pokládati za účastnici řízení, o něž jde.

Podle § 6 uved. zák. je účastníkem nesporného řízení jen ten, kdo může býti rozhodnutím ve svých právech přím o dotčen, nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí.

Těchto předpokladů na straně řečené firmy není, neboť zápisem firmy S. D. nebyla nijak přímo dotčena její práva, a ani právní zájem tu není, nýbrž nejvýš hospodářský, jak by se dalo souditi z jejího tvrzení, »že předmětem jejího podniku je obchod s pánskou a dámskou konfekcí«, tedy zájem z důvodů konkurenčních, ale takový zájem nepostačuje (rozh. č. 13796, 11635 Sb. n. s.).

Bylo proto dovolací rekurs této stěžovatelky odmítnouti.

O oprávněnosti k dovolacímu rekursu na straně obchodního gremia nelze pochybovati hledíc na právní povahu společenstva s hlediska § 106 živn. ř. a na jeho účel s hlediska §§ 114, posl. odst. a násl. živn. ř.

Tento stěžovatel napadá souhlasná usnesení nižších soudů pro nezákonnost (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.); činí tak však neprávem, neboť postup soudu při zápise firmy S. D. do obchodního rejstříku podle usnesení ze dne 11. října 1937 a při zápisu změn u této firmy nastalých dle usnesení ze dne 20. listopadu 1937 a 29. listopadu 1937 odpovídal vesměs zákonu, a byly-li splněny zákonné předpoklady žádaných zápisů, nemohly soudy jinak rozhodnouti než vyhověti opovědím o zápis. Rekursní soud správně vyložil v napadeném usnesení, že tu nebylo pro povolení žádaných zápisů ani překážky s hlediska vládního nařízení č. 162/1935 Sb. z. a n. V tom směru jde o právní posouzení věci výkladem příslušného předpisu v souvislosti s předpisy obchodního zákona, a třebaže tento výklad nehoví stěžovatelově názoru, nelze mluvit o nezákonnosti, neboť nezákonné jest jen takové usnesení, které se příčí jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo na případ použito (čl. V zák. č. 251/1934 a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.).

Stěžovatel zastává mylné právní stanovisko, že by Samuel D., který je veřejným společníkem firmy Božena D-ová v T.-Š. a neměl samostatný živnostenský list, nesměl v jiném místě pod vlastní jinou firmou založiti nový podnik, neboť již dle § 108, odst. 1, ústavní listiny může se každý státní občan československý usazovati na kterémkoliv místě Československé republiky, nabývati tam nemovitosti a vykonávati v ý-đ ě l k o v o u činnost v mezích všeobecných právních ustanovení, a omezení tohoto práva je možné jen v zájmu veřejném na základě zákona.

V souzeném případě šlo o provoz obchodní volné živnosti podle § 11 živn. ř., kterou Samuel D. před nastoupením u živnostenského úřadu opověděl dne 1. září 1937 pro svou osobu; tím vyhověl zákonu a když byly splněny ostatní náležitosti pro zápis do obchodního rejstříku, nebylo překážky, aby jeho opovědi nebylo vyhověno. Omezení, stanovená v § 1, odst. 2, vládn. nař. č. 162/1935 Sb. z. a n. se na něj nevztahovalo, poněvadž neměl dosud pro svou osobu oprávnění k provozu obchodní živnosti s textiliemi. Právě vzpomenutý předpis je rázu výjimečného a nelze její širším výkladem vztahovati na případy, jež v něm nejsou výslovně zahrnuty.

Byla-li firma platně v obchodním rejstříku zapsána, byl její majitel oprávněn přibrati si veřejného společníka (čl. 24, 85 obch. zák.) a utvořiti tak veřejnou společnost, tedy jiný právní útvar pro existující podnik pod touže firmou, a z této společnosti opět vystoupiti a přenechati založený podnik zbylému společníku, který zůstává pak sám majitelem existující firmy. Stejně mohl původní podnik smlouvou zciziti (čl. 22 obch. zák.) i bez utvoření veřejné společnosti obchodní.

Tato smluvní volnost majitele firmy nebyla v souzeném případě dotčena uvedeným vládním nařízením; napadené usnesení neodporuje zákonu ani s hlediska čl. 85 obch. zák. Také nová majitelka firmy Greta F. opověděla řádně živnost pro svou osobu podle § 11 živn. ř. Jinak se stěžovatel odkazuje na příslušné důvody napadeného usnesení.

Čís. 16768.

Jestliže manželé po pravoplatnosti rozsudku, jímž bylo jejich manželství rozvedeno od stolu a lože, obnovili trvale manželské společenství, pozbyl tím rozsudek své účinnosti a žádný z manželů se nemůže na jeho podkladě domáhati přeměny rozvodu v rozluky manželství.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, R I 122/38.)

Srov. rozh. č. 13943, 842 Sb. n. s.

Václav P. se domáhal povolení rozluky manželství na základě kontumačního rozsudku krajského soudu civilního v P. ze dne 15. října 1929, č. j. Ck IVa 1143/29, jímž byl vysloven rozvod jeho manželství s odpůrkyní (žalovanou) Ludmilou P. z (výhradně) viny odpůrkyně (žalované). V žalobě mimo manželskou nevěru odpůrkyně uplatňoval žadatel, že manželka jej nechtěla následovati do nového bytu, ač ji k tomu vyzval, takže oba žijí nyní odděleně. Proti námitkám odpůrkyně, že po provedeném rozvodu došlo již dne 30. září 1930 k obnovení manželského spoluzití a společné domácnosti, dovozoval žadatel, že manželské spoluzití obnoveno nebylo, že odpůrkyni pouze z lítosti na její prosby, ježto neměla žádného zaměstnání, ponechal v bytě a že na ní pouze žádal, aby mu byt udržovala v pořádku. Uváděl, že v době, kdy po rozvodu od roku 1930 až 1932 bydlili pod společnou střechou, k žádnému manželskému spoluzití ani souložení mezi nimi nedošlo, že prý »každý dělal co chtěl«, že se odpůrkyně o pořádek v bytě vůbec nestarala, chodila po celou dobu s jinými muži a udržovala s nimi intimní styky, navštěvovala vinárny a noční lokály, chodila domů po 11. a 12. hodině noční, často mu hrubě nadávala a hrozila, až jej prý konečně z jeho vlastního bytu jednoduše vyhodila. Nižší soudy vyhověly žádosti na povolení rozluky rozvedeného manželství Václava P. s Ludmilou P.

Nejvyšší soud zamítl žádost za povolení rozluky manželství.

D ů v o d y :

Z šetření prvním soudem provedeného jest míti za to, že se opětně přijetí odpůrkyně žadatelem do společné domácnosti po soudně vysloveném rozvodu jejich manželství stalo v úmyslu směřujícím k t r v a-

l é m u obnovení manželského společenství a že nešlo snad jen o dočasné poskytnutí jen přístřeší odpůrkyně v bytě žadatelově (t. j. v žadatelem obývané kuchyni), neb o pouhé přijetí její do společné domácnosti žadatelovy tak říkajíc »na zkoušku« (srov. č. 13943 Sb. n. s.), jak se to žadatel snaží vylíčiti.

Vychází zejména z toho, že přezvědník Antonin P., žadatelův bratr, udal, že žadatel přijal odpůrkyni na domluvy matčiny, že to s ní není tak zlé, že by manželé mohli zase žítí pospolu, a že další přezvědník Jindřich P., druhý bratr žadatelův, osvědčil, že žadatel chtěl, aby odpůrkyně mu udržovala v bytě pořádek a starala se o domácnost. Je to zřejmo i z výpovědi samého žadatele, že dával odpůrkyni »nějaké peníze« na domácnost, a že ona později přispívala nějakou částkou na činži.

Také okolnost osvědčená přezvědníkem Antonínem Š., že odpůrkyně žadatelé dokonce poroučela, aby v bytě zametl a umyl nádobí, svědčí o tom, že nešlo snad u ní jen o pouhé prekaristické užívání bytu žadatelova, nýbrž že mezi oběma manžely byly vztahy ukazující na skutečné obnovení jejich manželské pospolitosti. Nerozhoduje, že nedošlo snad při tom mezi nimi k obnovení tělesných styků (srov. rozh. č. 842 Sb. n. s.). Že šlo po soudním rozvodu o úmysl stran směřující k trvalému návratu do manželského společenství, jest — nehledíc na to, že se strany přihlásily ohlašovací lístkem k pobytu v K. čp. 478 dnem 30. září 1930 na společné přihlášce — viděti i z toho, co udal sám žadatel při svém výslechu, že totiž oba manželé byli mezi r. 1927 až 1929, tedy před soudním rozvodem již třikrát »od sebe«, a plyne to jasně i z dlouhé doby jejich posledního společného tříletého bydlení ve svrchu uvedeném bytě.

Tímto úmyslem směřujícím k trvalému obnovení manželského společenství a přijetím odpůrkyně do bytu a domácnosti žadatelovy byly byly právní následky a účinky rozvodu ze dne 15. října 1929 úplně odstraněny, aniž bylo snad k tomu zapotřebí, jak to výslovně uvádí první soud, soudního oznámení manželů o opětovém spojení podle § 110 obč. zák. (viz plenární usnesení č. 7622 a 320 a rozhodnutí Sb. n. s. č. 16372).

Že došlo snad později mezi manžely k neshodám a různicím po případě k naprostému jejich odcizení a manželskému rozvratu, není rozhodující, neboť tím nemohly právní následky rozvodového rozsudku jednou své účinnosti pozbyvšího opět oživit.

Nemůže se proto žadatel domáhat na základě rozvodového rozsudku, jehož následky pominuly obnovením manželského společenství, povolení manželské rozluky podle § 17 rozl. zák.

Čís. 16769.

K pojmu podnikatele provozu (§ 1, odst. 3, zák. č. 162/1908 ř. z.).
Jestliže podnikatel hromadných zájezdů motorovými vozidly (autokary) přijal objednávku zájezdu (osobní dopravy) a přenesl, ponechav

si část úplaty, provedení dopravy na třetí osobu, která dala vlastní motorové vozidlo, řidiče a pohonné látky, aniž o tom byli účastníci zájezdu uvědoměni, jsou jak podnikatel, tak ona třetí osoba spoluprovozovateli jízdy a odpovídají oba rukou společnou a nedílnou za škodu, vzniklou provozem motorovým vozidlem účastníkům zájezdu.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, Rv I 2662/36.)

Zalobkyně, která se dne 13. května 1934 zúčastnila společně s jinými účastníky zájezdu autokarem do K. V., kterýžto zájezd ujednal v zastoupení účastníků Jaroslav Ch. se žalovanými J. podniky pro automobilovou dopravu, utrpěla při jízdě úraz. Žalované podniky pověřily bez vědomí účastníků zájezdu provedením jízdy spolužalovaného Vojtěcha Z., který dal k tomu účelu svůj autokar, řidiče a pohonné látky, Tvrdíc, že úraz byl zaviněn rychlou a neopatrnou jízdou řidiče, domáhá se žalobkyně na obou žalovaných zaplacení 5.903 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody. Žalobní nárok uznaly důvodem po právu soudy všech tří stolíc, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

K dovolání žalovaného Vojtěcha Z.

Po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.) marně dovozuje dovolatel, že tím, že ujednal se žalovanými J. podniky smlouvu o propůjčení vozidla a že vozidlo na místo určené přistavil, přestal býti pánem vozby, a že tedy není podle ustanovení § 1, odst. 3, autóm. zák. odpovědný. Neboť nebylo dokázáno, že dovolatel pronajal svůj autobus i s řidičem spolužalovanými J. podnikům za pevnou úplatu 1.200 Kč a že tedy tyto podniky disponovaly s jeho autobusem, jak to dovolatel v dovolání tvrdí, a důsledkem toho bez náležitého skutkového podkladu dovozuje, že přestal býti pánem vozby a že jím byly výhradně J. podniky. Podle zjištěného stavu věci poskytl dovolatel na základě ujednání s Františkem S. jakožto zástupcem J. podniků k provedení zájezdu do K. V. svůj autobus s řidičem za úplatu, dodal pohonné látky, vyslal autobus s řidičem na ujednané stanoviště a byl povinen jakožto autodopravce přihlásiti jízdu u poplatkového úřadu. Již v rozhodnutí č. 9702 Sb. n. s., na něž se odkazuje, bylo vyloženo, že podle § 1, odst. 3, zák. o silostrojích jest majitel silostroje zproštěn povinností k náhradě škody z provozu silostroje jen tehdy, byl-li silostroj v době škodné události přenechán někomu jinému na základě pevného smluvního poměru k provozu na jeho vlastní účet a nebezpečí, takže majitelem silostroje byl celý provoz přenesen na tuto jinou osobu. Jen za toho předpokladu se tato jiná osoba stala sama vozebním podnikatelem a majitele silostroje nestíhají pak následky a nebezpečí provozu, ale také mu nepřipadají z něho užítky. Ale v souzeném případě podle zjištěného stavu věci tomu tak nebylo, neboť žalovaný Vojtěch Z. jako

majitel autobusu nepřenechal svůj autobus J. podnikům k provozu výhradně jen na jejich vlastní účet a nebezpečnosti, takže celý provoz nebyl na J. podniky přenesen a ty se nestaly při nešťastné jízdě v ý h r a d n ý m vozebním podnikatelem. Ze zjištěného ujednání plyne zřejmě, že se smluvní oprávnění žalovaného Vojtěcha Z. jako majitele autobusu a jemu odpovídající smluvní povinnost spolužalovaných J. podniků neshoduje s pojmem v ý h r a d n ě h o podnikatele provozu. Jde tu zřejmě u obou žalovaných o spoluprovodovatele jízdy, jak bude ještě blíže odůvodněno.

K dovolání spolužalovaných J. podniků.

Co se týká otázky odpovědnosti spolužalovaných J. podniků, jest neodůvodněna jejich výtká, že prý odvolací soud neuvážil, že »dovolatelé od objednávky sami ustoupili a odevzdali provedení zájezdu Vojtěchu Z., že Vojtěch Z. se uvolil zájezd provést jako samostatný podnikatel, že účastníci zájezdu byli o tom zpraveni a projevíli souhlas se změnou provozního podnikatele a že tím dovozatele ze smluvního závazku propustili«. Takový skutkový děj nebyl nižšími soudy zjištěn. Naopak bylo zjištěno, že Jaroslav Ch. jako zástupce členů P. o. č. n.-s. v B. ujednal s Františkem S. jakožto zástupcem J. podniků zájezd do K. V. a zpět za sjednané přepravné 1.350 Kč, že záloha 200 Kč byla Jaroslavem Ch. zapravena, že se účastníkům jízdy nikdo nezmínil o tom, že vůz je Z-úv, že nepatří J. podnikům a že provedení přepravy (zájezdu) převzal Z. Nižší soudy vycházejíce z tohoto skutkové zjištění, správně usoudily, že tu šlo o dvoustrannou smlouvu o přepravě, uzavřenou mezi zástupcem členů řečené organizace a zástupcem žalovaných J. podniků, kterou tyto podniky nemohly beze všeho jednostranně zrušiti. A že k zrušení této smlouvy nedošlo, jest zřejmé z toho, že o změně podnikatele provozu nebylo účastníkům zájezdu nic řečeno, že účastníci jízdy nevěděli nic o tom, že provedení zájezdu převzal Vojtěch Z., a konečně i z toho, že žalované podniky si částku 200 Kč jakožto ujednanou zálohu (nebo, jak ony tvrdí, jako »provisi«) ponechaly. Ze zjištěného stavu věci je tedy zřejmé, že mezi žalovaným Vojtěchem Z. a spolužalovanými podniky došlo k úmluvě o provedení zájezdu bez vědomosti účastníků zájezdu (žalobců), kteří o ujednání mezi žalovanými neměli tušení, a proto také nemohli souhlasiti se zrušením ujednané přepravní smlouvy. Ze zjištěného stavu věci však také vyplývá, že žalované J. podniky smlouvu o přepravě, sjednanou se zástupcem účastníků zájezdu (žalobců), plnily za pomoci Vojtěcha Z., který za tím účelem dodal za úplatu autobus, řidiče a pohonné látky, takže provedly zájezd společně s ním na společný účet a nebezpečnosti, ponechavše si částku 200 Kč jakožto ujednanou zálohu nebo provisi. Provoz byl tedy podle zjištěného stavu věci v době úrazu vykonáván v hospodářském zájmu obou žalovaných a nelze nikoho z obou žalovaných pokládati za výhradního provozovatele jízdy, nýbrž jde u obou žalovaných o spoluprovodovatele jízdy, kteří odpovídají podle odst. 3

a 6 § 1 autom. zák. rukou společnou a nedílnou. Posuzuje-li se věc s vyloženého právního hlediska, netřeba se obíratí vývody dovolání, pokud brojí proti názoru odvolacího soudu, že J. podniky odpovídají podle §§ 1313 a) a 1302 obč. zák.

Čís. 16770.

Principál není ani občanskoprávně zavázán z úvěru poskytnutého na základě smének podepsaných za něho jen jeho kolektivním prokuristou samým, jestliže jednání kolektivního prokuristy dodatečně neschválil ani nedostal zapůjčenou valutu, a to ani tehdy, když právní zástupce pověřený principálem k opovědi kolektivního prokuristy u obchodního rejstříku prohlásil bez zvláštního zmocnění principálova vůči zapůjčitelí, že jest prokuristu pokládati za samostatného prokuristu.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, Rv I 261/37.)

Proti žalobě, již se žalující firma G., obchodní akciová společnost v P., domáhala na žalované veřejné obchodní společnosti firmě »Závody M. M. ve F.« zaplacení 30.000 Kč s přísl., které podle tvrzení žalující firmy zapůjčila, přijavši k eskomptu 3 směnky po 10.000 Kč, vystavené pod firmou žalované a akceptované Josefem G. a Josefem K., jimž vyplátila pro žalovanou 30.000 Kč, namítla žalovaná, že Josef K. byl úředníkem prodejny žalované firmy v P., že v této vlastnosti nebyl oprávněn zastupovati a znamenati žalovanou společnost, že podáním ze 24. října 1934 opověděla žalovaná k zápisu do obchodního rejstříku pražskou pobočku a kolektivní prokuru Josefa K., která jej opravňovala k zastupování a znamenání žalované výhradně jen s jedním z veřejných společníků, že však zápis ten nebyl proveden, a samostatnou prokuru žalovaná Josefu K. nikdy neudělila, konečně že směnečnou valutu neobdržela. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Úvěrové jednání, z něhož je žalováno, bylo vedeno za tím účelem, aby mohla býti zřízena prodejna žalované v P. Byl tudíž Josef K. ve smyslu čl. 42 obch. zák. zmocněn k uzavření úvěrového jednání, o něž jde. Podle názoru soudu však žalobkyně plným právem pokládala Josefa K. za zmocněnce ve smyslu § 47 obch. zák. k uzavření úvěru u žalující firmy. Podle čl. 47, odst. 2, obch. zák. jest obchodní zmocněnec oprávněn k uzavření závazků směnečných, k přijímání zápůjček a vedení sporů jen, bylo-li mu takové oprávnění uděleno. Ustanovení to nepředpisuje, aby bylo zmocněnci dáno oprávnění k určitému převzetí závazků, tedy v souzeném případě k uzavření úvěru u žalobkyně ve výši 60.000 Kč, nýbrž stačí, aby bylo dáno takové zvláštní oprávnění všeobecně k uzavírání závazků směnečných, k přijímání zápůjček a pod. V souzeném případě jde o obchodní úvěr, který byl povolen žalované a utvrzen smenkami. Tím, že na dotaz byla jí dána odpověď právním zástupcem

žalované firmy, že K. jest samostatným prokuristou, dala žalovaná dle názoru soudu dostatečným způsobem najevo, že jest oprávněn i k uzavření úvěrových jednání a k přijetí zápůjčky. Že Josef K. všeobecně vystupoval jako ředitel žalované firmy a její samostatný prokurista a že nebylo příčiny mu nevěřiti, potvrdil sám Dr. Sch. Poměr Josefa K. k principálovi žalované — k veřejnému společníku Hugovi M. — byl vysvětlen slyšenými svědky, podle nichž Josef K. požíval plné důvěry, pracoval úplně samostatně, stran prodejen v malém u M-a vše prodal, zejména zřízení prodejny G-ovy. Podle toho, co uvedeno, projevovala se plná moc Josefa K. v tom rozsahu, že musil býti třetími osobami pokládán za zmocněna samostatně zřizovati prodejny v malém a uzavíratí potřebná jednání určená k tomu účelu a tudíž i přijmouti zápůjčky učiněné k zřízení nové prodejny. Zajisté by se přičilo zásadám poctivosti v obchodním styku, kdyby neměla býti žalovaná pokládána za zavázanou z přijetí zápůjčky jejím zaměstnancem, o němž její právní zástupce Dr. Sch. dal ujištění, že mu byla udělena samostatná prokura, neboť jinak nemohl míti příkaz k dodatečnému oznámení samostatné prokury, a jehož vystupování a poměr jeho k principálovi žalované firmy nasvědčovaly takovému zmocnění. Z jednání Josefa K., k němuž veřejný společník Hugo M. choval plnou důvěru a u něhož Josef K. vše prosadil, zejména i zřízení prodejny, pro niž byl opatřený úvěr získán, když byla jeho prokura i právním zástupcem žalované potvrzena, musila u třetích osob, zejména u žalující firmy vzbuditi přesvědčení, že se přijetí zápůjčky děje v úplném dorozumění a na příkaz centrály žalované firmy. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Jest rozlišovati mezi prokurou podle čl. 41 obch. zák. a obchodním zmocněním dle čl. 47 obch. zák. Podle čl. 41, odst. 2, obch. zák. lze nabýti prokury též výslovným označením zmocněnce jako prokuristy. Prokura opravňuje (čl. 42 obch. zák.) k veškerým jednáním soudním i mimosoudním a k právním jednáním, jež s sebou přináší provoz obchodního podniku. Prokura jest absolutně neomezitelná co do jejího zákonného objemu a může býti omezena jen prokurou společnou (kolektivní). Není-li prokura zapsána v obchodním rejstříku jako kolektivní, nelze třetímu namítnouti nedostatek součinnosti jednoho z kolektivně oprávněných, ledaže by o kolektivnosti prokury věděl (čl. 46 obch. zák.). Podle judikatury není prokura závislá na zápisu do obchodního rejstříku. Zápis požadovaný čl. 45 obch. zák. jest pouze předpisem pořádkovým. K udělení prokury se nevyžaduje žádná forma a může býti udělena i mlčky (rozh. nejv. soudu ze dne 16. července 1923, Rv I 298/23). Naproti tomu obchodní zmocnění ve smyslu čl. 47 obch. zák. jest založeno tehdy, pověřil-li principál někoho vedením svého podniku, aniž mu udělil prokuru. Takto pověřený vedoucí podniku potřebuje k uzavření zápůjčky nebo směnečného závazku výslovné a zvláštní plné moci, která jest omezitelná. Rozsah a formu obou uvedených plných mocí bylo nutno si ujasnit pro rozhodnutí souzeného případu. V souzené věci jde hlavně o to, zda skutkové okolnosti zakládající praesump-

tivní plnou moc (prokuru) byly vytvořeny spolupůsobením žalované společnosti nebo za její účasti. Bylo již vyloženo, že jde v podstatě o právní ochranu třetích osob, v jejichž prospěch a v mezích jejichž poctivosti a víry dopouští zákon na újmu zastoupeného účinky přímého zastoupení i za zastupovací jednání zástupců nezmocněných, a to proto, že jde o skutkovou podstatu určitého druhu v zákoně vytčeného, jak byla vytvořena zastoupeným nebo za jeho účasti (§§ 1027 a násl. obč. zák., čl. 41 a násl. obch. zák.). Tu pak se nedopouští vyvrácení praesumpce protidůkazem zastoupeného, že zástupce zmocněn nebyl. Žalovaná společnost mohla by podle toho, co uvedeno, namítati jen, že skutková podstata zakládající praesumptivní plnou moc nebyla vytvořena ani jí, ani za její účasti, nebo že osoba třetí byla mala fide. Aplikují-li se tyto zásady na souzený případ, nutno uznati napadený rozsudek za správný. Že Josefu K-ovi byla udělena prokura, žalovaná ani nepopřela. Ježto prokura jest omezitelná jen prokurou společnou, je řešiti jen otázku, zda žalující akciová společnost věděla o tvrzené prokurě kolektivní. Na to jest odpověděti záporně, neboť procesní soud bezvadně zjistil, že Dr. Sch. i Josef K. potvrdili na její dotaz, že Josef K. má prokuru samostatnou. O mala fides na straně žalující nelze proto mluvit. Názor, že si měla žalobkyně dáti předložití plnou moc, kterou žalovaná dala Josefu K-ovi, nemá v zákoně opory, neboť rozsah plné moci prokuristy jest v zákoně samém. Z toho důvodu nebylo ani třeba, aby žalobkyně konala nějaké šetření o tom, zda Josef K. byl žalovanou zmocněn k uzavření zápůjčky. To právo vyplývá ze samého pojmu prokury. Mimo to skutečnosti zakládající praesumptivní plnou moc byly vytvořeny žalovanou, neboť udělila plnou moc Dr. Sch. k opovědi odstěpného závodu a prokury Josefa K. Poněvadž Dr. Sch. opověď sám stylisoval, mohl nejlépe a nejspolehlivěji dáti odpověď na otázku, zda prokura Josefa K. jest samostatná či kolektivní. Nehledě dále na to, že podle zjištění procesního soudu měl G. vésti novou filiálku žalované společnosti a že úvěrové jednání bylo vedeno k tomu, aby mohla býti prodejna žalované zřízena, a že byly směnky podepsány Josefem K. pod firmou žalované, mohla se žalobkyně právem domnívati, že se úvěrové jednání vede pro žalovanou. Jinak se odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

D ů v o d y:

S právního hlediska jde o otázku, zda dovolatelka je zavázána občanskoprávně z eskomptního úvěru, který sjednal dne 21. prosince 1934 její vedoucí úředník pražské prodejny Josef K. u žalobkyně tím, že za dovolatelku akceptoval s Josefem G. tři směnky po 10.000 Kč a že je u žalobkyně eskomptoval. Žalobkyně k odůvodnění svého nároku tvrdila, že Josef K. jednal za dovolatelku jako samostatný prokurista, že k tomu byl oprávněn a takto jí zastupoval, o čemž se jí prokázal jednak rub-

rikou opovědi k zápisu pražské odbočky do rejstříku, kterou sepsal Dr. Sch., právní zástupce dovolatelky, jednak dopisem téhož právního zástupce ze dne 7. prosince 1934, doplněným dodatkem ze dne 21. prosince 1934, o tom, že jest Josefa K. pokládati za samostatného prokuristu dovolatelky, což ostatně Dr. Sch. i potvrdil telefonicky vůči zástupci žalobkyně Dr. J.

Dovolatelka popřevši důvodnost žalobního nároku, tvrdila, že sice podepsala opověď k zápisu odštěpného závodu v P., podle níž měl být Josef K. kolektivním prokuristou, že však zápis ten nebyl proveden, že Josefu K. nikdy samostatnou prokuru neudělila, jej nezmocnila k podpisu smének a k úvěrovému jednání se žalobkyní, že uvedené směnky nebyly platně za ni podepsány a že z nich žádná valuty nedostala.

Prvý soud žalobě vyhověl, při čemž vycházel z názoru, že žalobkyně mohla plným právem pokládati Josefa K. za samostatného prokuristu dovolatelky se zřením na opověď a dopis ze dne 7. prosince 1934 a jeho dodatek ze dne 21. prosince 1934 a hledíc na ústní projev Dr. Sch-a, že Josef K. byl ve smyslu čl. 42 obch. zák. zmocněn k uzavření úvěrového jednání se žalobkyní a že byl i k tomu zmocněn ve smyslu čl. 47 obchod. zák. jako vedoucí filiálky.

Odvolačící soud potvrdil tento rozsudek, vycházející v podstatě z úvah, že nutno chrániti žalobkyni jako bezelstnou třetí osobu na úkor zastoupené — dovolatelky —, jestliže skutkové okolnosti, zakládající praesumptivní plnou moc — prokuru — pro Josefa K. byly vytvořeny spolupůsobením a za účasti dovolatelky. Při tom vychází z téhož předpokladu jako první soud, že Josefu K. byla udělena samostatná prokura, že žalobkyně byla bezelstná a že dovolatelka tím, že udělila plnou moc Dr. Sch-ovi k opovědi odštěpného závodu a prokury Josefu K., vytvořila okolnosti, jež zakládají praesumptivní plnou moc — prokuru — pro Josefa K.

Než s právními závěry nižších soudů nelze v souzeném případě souhlasiti. Z opovědi ze dne 22. října 1934 plyne, že k zastupování odštěpného závodu byli oprávněni kolektivně buď veřejní společníci dovolatelky: Hugo M. a komanditní společnost F-ské ocelárny a železářny, nebo jeden z veřejných společníků s prokuristou Josefem K., tedy v každém případě bylo tu stanoveno kolektivní zastupování, a jedině je správný závěr, že u Josefa K. šlo o prokuru kolektivní.

Z toho, že v odstavci »Prokurista« se uvádí: »Pro zastupování a znamenání odštěpného závodu v Praze byla udělena prokura Josefu K.«, neplyne udělení samostatné prokury, nýbrž se tím jen zdůrazňuje udělení prokury, ovšem ve vztahu k předcházejícím dvěma odstavcům o kolektivní prokurě, pokud se týká znamenání firmy firmanty a udání jeho bližší adresy.

Není proto rozhodující a je bez právního významu, jaký výklad o obsahu opovědi podal právní zástupce dovolatelčin Dr. Sch. ústně (telefonicky) zástupci žalobkyně, a nelze z toho výkladu vyvozovati právní

závazek pro žalovanou, poněvadž zmocnění Dr. Sch-a k podání opovědi do obchodního rejstříku jej neopravňovalo vydávati jménem dovolatelčiným prohlášení o povaze prokury udělené Josefu K. způsobem jiným, než jaký vyplývá z opovědi podepsané dovolatelkou. K změně prokury udělené původně jako prokury kolektivní v prokuru samostatnou bylo by potřeba zvláštního zmocnění dovolatelčina. Nebylo prokázáno, že by byl Dr. Sch. k projevům, jaké učinil ústně a písemně v příčině samostatné prokury pro Josefa K., dostal od dovolatelky zmocnění. Proto nemohl Dr. Sch. činiti za dovolatelku projevy o povaze prokury Josefu K. udělené v rozporu s předpisy čl. 45 obch. zák. a vykládati závazným způsobem pro dovolatelku prokuru udělenou kolektivní proti obsahu opovědi dovolatelkou podepsané.

Zajisté by i tenkrát, kdyby rejstříkový soud shledal potřebu změny nebo opravy předložené opovědi, nemohlo postačiti pouhé prohlášení a výklad právního zástupce opovídací strany, nýbrž bylo by nutně hledíc na čl. 45 obch. zák., aby se takové podání stalo buď firmou osobně, nebo ve formě soudem nebo notářsky ověřené.

Nebylo také zjištěno, že by dovolatelka jinak udělila Josefu K. samostatnou prokuru pro odštěpný závod nebo aspoň mu trpěla, aby jako prokurista samostatný firmu per procura podpisoval (čl. 41 obch. zák.).

Z toho, co uvedeno, vyplývá, že dovolatelka nijak nevytvořila okolnosti, zakládající praesumptivní plnou moc samostatné prokury Josefa K., a mylný je názor odvolacího soudu, že lze na to usuzovati z toho, že dovolatelka pověřila Dr. Sch. k podání opovědi a také k zápisu Josefa K. jako (kolektivního) prokuristy. Projev onoho právního zástupce nemůže, jak vyloženo, přivoditi pro dovolatelku závazek, žalobkyni uplatňovaný, třeba byla bezelstná.

Než žalobní nárok nelze odůvodniti ani s hlediska čl. 47 obch. zák., poněvadž dle druhého odstavce téhož článku je potřeba zvláštního zmocnění obchodnímu zmocněnci k podstupování směnečných závazků a přijímání zápůjček.

Že by takové zmocnění dovolatelka Josefu K. dala, nebylo zjištěno. Josef K. jednal v souzeném případě jako nezmocněný zástupce dovolatelčin, která jednání jeho neschválila a valuty nedostala, jak první soud zjistil.

Není proto pro dovolatelku založen závazek ani s hlediska občanského práva, a bylo proto žalobu jako neodůvodněnou zamítnouti.

Čís. 16771.

Příslušní orgánové konkursního řízení (§§ 79, 81, 118 č. 5, konk. ř.) jsou jedině oprávněni rozhodnouti o tom, zda chtějí nebo nechtějí pojmuti určité věci do konkursní podstaty, a jsou vázáni svým rozhodnutím o vyloučení věci z konkursní podstaty nebo o tom, že určité věci

do ní nepatří. Jestliže však věci vyloučili jen podmíněně a podmínka, pro kterou se tak stalo, se nesplnila, zůstávají věci podmíněně vyloučené součástí konkursní podstaty. Po té stránce není rozhodující pravoplatné rozhodnutí vydané mezi jinými osobami a na jiném skutkovém podkladě, že určité osobě přísluší oddělné právo k věcem podmíněně vyloučeným z konkursu.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, R II 69/38.)

Srov. rozh. č. 15986, 16317 Sb. n. s.

Exekuční soud rozvrhuje výtěžek exekučního prodeje svršků, přikázal částku 12.598 Kč vymáhající věřitelce firmě A. M. a syn v T.-Š. k částečnému uspokojení její vykonatelné pohledávky. Rekursní soud k rekursu správce konkursní pozůstalosti po Simonu M. (povinné) ponechav napadené usnesení nedotčeno jen v rozhodnutí, že se částka 12.598 Kč přikazuje vymáhající firmě A. M. a syn v T.-Š., že uvedená částka nebude vymáhající věřitelce vyplacena hotově, nýbrž že bude uložena na úroky a vymáhající věřitelce vydána teprve, až konkursní řízení proti pozůstalosti po Simonu M. bude zrušeno podle § 166 konk. ř., nedojde-li k takovému zrušení nebo prokáže-li správce konkursní podstaty, že dotčený zrušovací důvod již nastati nemůže, že bude vydána správci konkursní podstaty. Důvody: Exekuční soud přikázal dražební výtěžek vymáhající firmě, odkázav na obsah spisu C 280/34. V té věci bylo v rozsudkových důvodech vysloveno, že když věřitelský výbor vyloučil věci z konkursní podstaty, znamená to jen tolik, že věci jsou mimokonkursním jměním a že co do toho jmění nastal takový skutkový a právní stav, jako by tu konkursu nebylo. Rekurs správce konkursní podstaty, zdůrazňující ustanovení § 13 konk. ř., jest odůvodněn. Ve sporu C 280/34 byla s účinkem právní moci řešena pouze otázka, zda exekuce vedená firmou A. M. a syn jest přípustná hledíc na tvrzená vlastnická práva Josefa N. Nebyla však pravoplatně rozřešena otázka, zda uvedená firma jest konkursní věřitelkou, či zda má nárok na oddělené uspokojení, kterých věřitelé na úpadcově jmění nabylí exekucí v posledních šedesáti dnech před zahájením konkursu. Po skutkové stránce jest jisto, že konkurs byl prohlášen usnesením ze dne 15. října 1934 pod K 12/34, a to na pozůstalost po Simonu M., že firma A. M. a syn vedla proti téže pozůstalosti mobilární exekuci, již nabyta zástavního práva dne 31. srpna 1934, tudíž v posledních šedesáti dnech před prohlášením konkursu. Podle obsahu zájemního protokolu byly zabavené svršky v kanceláři a účtárně továrny firmy Simon M. v K. Předpis § 13 konk. ř. se týká veškerého jmění konkursního, které podle stavu ke dni prohlášení konkursu tvoří konkursní podstatu. Jméni náležející úpadci a konkursní podstata jsou v tomto smyslu synonyma. § 13 konk. ř. není zasazeno jen t. zv. jmění mimokonkursní. To jest zvláštní pojem konkursního řízení a zahrnuje v sobě ony části majetkové, o nichž

nejsou splněny podmínky pro jejich pojetí do konkursní podstaty (věci z exekuce vyloučené, jmění v cizozemsku) a dále ono jmění, které správce konkursní podstaty vyloučí z podstaty pro úpadce (na rozdíl od žádosti vylučovatelů, §§ 5, 6, 9, 121, odst. 5, 139 konk. ř., Bartsch-Pollak, Konkursordnung z roku 1910, poznámka 42 k § 1 konk. ř., v dalším textu bude užíváno zkratky B. P. Kom.). Jen takové jmění jest jměním mimokonkursním, vše ostatní náleží do konkursní podstaty pod názvem »úpadcovo jmění«. Do konkursní podstaty náleží zejména jmění, které jest v takové souvislosti s osobou úpadce nebo s jeho ostatním jměním (jako na př. kancelářský nábytek v továrně), že se na venek bez bližších znalostí jeví jako jmění úpadcovo. Tím spíše patří do konkursní podstaty jmění zabavené v exekuci proti úpadci. Obsah zájemního protokolu bývá pro správce konkursní podstaty prvním orientačním klíčem o stavu konkursní podstaty. Všechno takové jmění musí správce konkursní podstaty v okamžiku prohlášení konkursu pojmouti do podstaty (§ 97 konk. ř.). Zákon sám počítá s možnostmi, že se takto do podstaty dostane i jmění cizí. Proto ustanovil § 12 konk. ř., že práva na vyloučení věcí do konkursní podstaty nenáležejících nejsou prohlášením konkursu dotčena. Jest jisto, že správce konkursní podstaty na žádost vylučovatele Jana N. uznal vlastnické nároky Jana N. a že s jeho opatřením souhlasil věřitelský výbor ve schůzi dne 14. března 1936 (§ 118 č. 5 konk. ř.), tedy za 1½ roku po prohlášení konkursu. Když správce konkursní podstaty měl vůbec možnost, příležitost a právo rozhodovati o vyloučení věcí z konkursní podstaty, pak nutně věci ty v konkursní podstatě musily býti (viz rozh. č. 7500 Sb. n. s.). To, co dosud bylo řečeno, stačí k rozhodnutí o rekursu. Věci zabavené firmou A. M. a syn v exekuci proti úpadci byly v době prohlášení konkursu součástí konkursní podstaty, byly zabaveny v posledních 60 dnech a proto není firma A. M. a syn oddělnou věřitelkou (§ 12 konk. ř.), nýbrž věřitelkou konkursní. Její zástavní právo zaniklo dnem prohlášení konkursu ex nunc (B. P. Kom. pozn. 14 k § 12) a samočinně (rozh. č. 4286 Sb. n. s.). Zánik ten působí nejen proti ostatním věřitelům konkursním, ale i proti úpadci samému. Dokud zástavní právo neoživne a zákon zná jen jedinou podmínku takového oživení, totiž zrušení konkursu podle § 166 konk. ř., nemá věřitel vůbec možnosti pokračovati v exekuci proti úpadci (B. P. Kom. pozn. 16 k § 12). Je proto rekursu vyhověti. Nelze však vyhověti zcela. Rekursní soud nemá totiž ve spisech podkladu pro posouzení, zda konkursní řízení pokročilo již tak daleko, že jeho zrušení je podle § 166 konk. ř. vyloučeno. Nutno proto počítati s možností takového zrušení a tedy i s možností zástavního práva firmy A. M. a syn a pokládati je za uhaslé pod odkládací výminkou. Bylo proto naříkané usnesení změněno, podle oddobdy § 221 ex. ř. Přes to, že tím je vlastně věc vyřízena, nelze pominouti vývody firmy A. M. a syn, v nichž se opírá, arciž nesprávně, o obsah spisu C 280/34, poněvadž jde o věc mezi jinými stranami a o jiný předmět, a v nichž dovozuje, že když správce konkursní podstaty se schválením věřitelského výboru vyloučí

(rozuměj na žádost vylučovatelovu) věci z konkursní podstaty, že se stávají věcmi mimokonkursními. Tento názor nelze schváliti. Podle § 12 konk. ř. nejsou práva na vyloučení věci do konkursní podstaty nenáležících prohlášením konkursu dotčena. To znamená, že vylučovatel má proti správci konkursní podstaty co do svého vylučovacího práva totéž postavení, jaké měl proti úpadci samému. Jeho věcné nebo osobní právo trvá neztenučně dále a posuzuje se podle obecných pravidel (§ 47 konk. ř.). Nárok vylučovatelův může býti uplatněn buď mimosoudně (jako je tomu v souzeném případě), nebo žalobou, ale jen proti správci konkursní podstaty (Voska, Konkursní řád, vysvětlivky k § 47). Ten se musí vyjádřiti, zda uznává vylučovací nárok, a uznal-li jej, musí jej splniti tak, jako by jej byl musil splniti sám úpadce, kdyby nebylo konkursu. Jen tak lze mluvit o tom, že práva vylučovatelů nejsou dotčena. Kdyby však správce konkursní podstaty směl o vylučovacím právu rozhodnouti jen s tím, že vypouští vylučovanou věc prostě do mimokonkursního jmění, pak by byl nárok vylučovatelův dotčen přes výslovné ustanovení zákona. Prakticky by se pak žádný vylučovatel nemohl spolehnouti na uznání správce konkursní podstaty, neboť by jim bylo jen řečeno, že se věc stává mimokonkursní a musil by žalovati za všech okolností, i kdyby jeho nárok byl úplně zřejmý. Ale oč žalovati? Když by bylo totiž pravda, že správce konkursní podstaty může vylučovací nárok splniti jen natolik, že prohlásí, že věci dává mimo konkurs, pak by musilo býti také pravda, že vylučovatel by nemohl žalovati správce konkursní podstaty o vydání věci, nýbrž jen o prohlášení, že se věci stávají mimokonkursními. Takový názor však nemůže nikdo zastávati, poněvadž by to bylo, ne-li zničení, tedy aspoň značné znesnadnění vylučovacích práv, která však podle § 12 konk. ř. zůstávají nedotčena. Bartch-Pollak na str. 70 svého díla zastávají zcela jasně: »Im allgemeinen haben Rechtshandlungen des Massenverwalters, die die Masse betreffen, für den Gemeinschuldner volle Wirkung. Verzichte, Vergleiche, Anerkenntnisse, Veräusserungen des Masseverwalters bewirken normalerweise (a zde jest přece případ normální a nikoliv výjimečný, jako třeba v § 5, odst. 2, konk. ř.), nicht nur, dass die durch aufgegebenen Vermögensrechtes aus der Konkursmasse ausscheiden, sondern sie hören überhaupt auf Vermögen des Gemeinschuldners zu sein.« Tento názor zajisté plně odpovídá duchu § 12 konk. ř. a vyvrací názor firmy A. M. a syn, že se uznáním správce konkursní podstaty stává k žádosti vylučovatelově vyloučená věc mimokonkursním, volným jměním dlužnickovým. Uznání vylučovacích nároků správcem podstaty má tedy právě tak plný účinek, jako by to mimo konkurs byl učinil úpadce. Než ono váže i všechny konkursní věřitele a tudíž i firmu A. M. a syn, poněvadž se takovýmto vyloučením zmenšuje všeobecná podstata určená k jejich rovnoměrnému uspokojení (B. P. Kom. pozn. 5 k § 11). Rekursní soud se dosud o oprávnění správce konkursní podstaty k rekursu nešířil, poněvadž o něm nemůže býti pochybnosti. On jest účastníkem exekučního řízení, v němž došlo k zániku zástavních práv (B. P. Kom. pozn. 24

k § 12). Hořejších vývodů o účincích vyloučení věci z konkursní podstaty mohlo by však býti užito k argumentu, že správci konkursní podstaty nepřísluší se starati o to, co se stalo s věcmi, které on byl vyloučil. Rekursní soud proto opakuje, že stať o tom nepatří mezi odůvodnění tohoto usnesení, rekursní soud musil ji jen připojiti k vyvrácení názoru firmy A. M. a syn a znovu opakuje, že tato exekuční věc musí býti řešena zcela samostatně beze zření na spor C 280/34, jehož výsledky firma A. M. a syn sem nesprávně zavléká. Kdyby nebylo nesprávného směřování výsledku sporu C 280/34 firmou A. M. a syn s věcí, o níž tu jde, nepřišla by legitimace správce konkursní podstaty vůbec na přetřes, poněvadž jest samozřejmostí. Správce konkursní podstaty musí spravovati věci, u nichž nastal případ § 13 konk. ř. Ovšem firma A. M. a syn záměrně zdůraznila význam sporu C 280/34, ačkoliv tento spor nemůže míti vlivu na souzenou věc. Vliv by mohl míti jen potud, že by na první pohled a bez bližšího ujasnění si jádra věci sváděl k úvaze, zda by nebylo vhodné, aby se výtěžku dostalo firmě A. M. a syn již proto, že vedla dlouhý, houževnatý a nákladný spor a že vlastně nežádá nic jiného než jeho ovoce. Avšak takové úvahy by byly úvahami oportunními a nikoliv právními. Tu rozhoduje § 13 konk. ř. Dura lex, tamen lex. Nebude-li ovšem konkurs zrušen podle § 166 konk. ř., nedostane se firmě A. M. a syn nic, takže vítězný rozsudek sporu C 280/34 nebude míti pro ni významu.

Nejvyšší soud k rekursu vymáhající věřitelky uložil soudu první stolice, aby dále o věci jednal a v mezích zrušení znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Vyloučili-li příslušní orgánové (§§ 79, 81, 118 č. 5 konk. ř.) pravoplatně a bezpodmínečně věci z konkursní podstaty, netvoří věci ty součást konkursní podstaty a právo nakládati s nimi náleží buď osobě, která dokáže své vlastnictví k nim, nebo jinak úpadci. Příslušní orgánové jsou jedině oprávněni rozhodovati o tom, zda chtějí nebo nechťejí pojmouti určité věci do konkursní podstaty, jsou v rozhodování tom neomezení, mohou se určitých věcí pro konkursní podstatu i vzdáti a jsou proto svým rozhodnutím o vyloučení věci z konkursní podstaty nebo o uznání, že určité věci do konkursní podstaty nepatří, právě tak vázání, jako každá jiná osoba, která platně uzná vlastnictví třetí osoby k nějaké věci anebo se jí vzdá. Je proto hmotněprávní účinek takového projevu vůle v obou případech stejný a nelze jej pozdějším odvoláním platně projevem vůle jednostranně změnit. Z neomezeného práva příslušných orgánů konkursního řízení, nakládati s věcmi patřícími do konkursní podstaty, plyne však dále, že mohou vyloučiti věci z konkursní podstaty t a k é p o d m í n ě n ě. Nesplní-li se podmínka, pod kterou věci vyloučili, pak ovšem zůstávají věci podmínečně vyloučené součástí konkursní podstaty, ale jinak ne, a záleží proto na obsahu projevu jejich vůle.

Bylo-li ve sporu Jana N-a proti žalované firmě A. M. a syn v T. o nepřípustnost exekuce nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 16. září 1937 č. j. Rv II 676/37-1 (rozh. č. 16317 Sb. n. s.) vysloveno, že soudcovské zástavní právo žalované nezaniklo podle § 13, odst. 1, konk. ř., týkalo se to jen stran onoho sporu, poněvadž rozsudek tvoří podle § 12 obč. zák. právo jen mezi nimi. Nehledíc na to, bylo rozhodnutí to vydáno jen na základě skutkové podstaty v onom sporu přednesené a tam nebylo tvrzeno, že věci, k nimž nabyla firma A. M. a syn soudcovského zástavního práva, byly vyloučeny z konkursní podstaty jen pod podmínkou, že Jan N. dokáže své vlastnictví k zabaveným věcem, nýbrž že věřitelský výbor vyloučil věci z konkursní podstaty prostě proto, že Jan N. tvrdil, že k nim nabyl vlastnického práva na základě kupu ze dne 17. června 1934. Jinak je tomu však v souzené věci. Tu podal konkursní správce odpor proti přihlášené pohledávce firmy A. M. a syn proto, že prý zánikem vlastnického práva Jana N. zaniklo oddělné právo firmy A. M. a syn, a navrhl, aby celá rozvrhová podstata byla přikázána konkursní podstatě. V rekursu proti rozvrhovému usnesení pak tvrdil konkursní správce, že věci byly vyloučeny z konkursní podstaty jen v předpokladu, že převod vlastnictví k věcem na Jana N. bude právně platný. Jde tu tedy o jinou skutkovou podstatu, než jaká byla v onom sporu, a není to nedovolenou novotou, poněvadž prvý soud měl podle § 213, odst. 2, ex. ř. o podaném odporu jednat, když rozsudek vydaný ve sporu o žalobě vylučovací netvořil překážku rozsouzené věci, a byl by si takto mohl učiniti úsudek o tom, zda vyloučení věcí z konkursní podstaty se stalo s tvrzenou výhradou, jestliže totiž Jan N. dokáže své vlastnictví.

Poněvadž se tak nestalo, je řízení vadné a bylo proto usnesení obou nižších soudů, pokud byla napadena, zrušiti a prvému soudu uložiti, aby o odporu správce konkursní podstaty podle § 213, odst. 2, ex. ř. jednal a rozhodl. Dojde-li soud k závěru, že se vyloučení věcí z konkursní podstaty stalo s onou tvrzenou výhradou, pak by bylo rozhodnutí rekursního soudu správné, kdežto v opačném případě by zůstalo při usnesení prvního soudu.

Čís. 16772.

Z rozhodování občanského sporu není vyloučen (§ 477 č. 1 c. ř. s.) soudce, který byl v předcházejícím trestním řízení, vedeném proti jedné ze stran rozepře, s t á t n í m z á s t u p c e m, třebaš byl výsledek trestního řízení pro rozhodnutí sporu předurčující.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, Rv II 335/37.)

Srov. rozh. č. 12116 Sb. n. s.

K odvolání proti rozsudku soudu první stolice, jímž byli žalovaní odsouzeni zaplatiti žalobci 802.920 Kč 60 h s přísl., vytýkali žalovaní zmatečnost podle § 477 č. 1 a 2 c. ř. s., ježto se sporného řízení zúčastnil v. s. r. Dr. Z., který byl v předchozím trestním řízení Tk VI 66/28, jež je pro souzený spor předurčující povahy, státním zástupcem. Odvolací soud zamítl odvolání a v otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Žalovaní se na podporu svého názoru dovolávají ustanovení § 20 č. 4 a 5 j. n. a § 529 č. 1 c. ř. s. Odvolatelům nelze však po té stránce přisvědčiti. Z § 20 č. 4 a 5 j. n. nelze vyvoditi, že by v. s. r. Dr. Z. byl vyloučen z účasti a rozhodování v civilní při, ježto byl dříve činný jako státní zástupce v trestním řízení proti žalovaným, třebaš by šlo o stejný nárok. Vždyť v. s. r. Dr. Z. nebyl zmocněncem žalovaných (§ 20 č. 4 j. n.) a ustanovení § 20 č. 5 j. n. se vztahuje na soudce opravné stolice, jenž se zúčastnil vydání napadeného rozsudku, a o to tu rovněž nejde. Nelze proto mluvíti o zmatečnosti podle § 477 č. 1 c. ř. s. (§ 529 č. 1 c. ř. s.). Že by soud nebyl řádně obsazen, to ani odvolání netvrdí a není tu tudíž ani zmatečnost podle § 477 č. 2 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, a to v otázce v právní větě vytkené z těchto

d ů v o d ů:

Výklad § 20 j. n., zastávaný odvolacím soudem je správný a vyhovující zákonu a stačí dovolatele odkázati na příslušné důvody a též na rozhodnutí č. 12116 Sb. n. s., podle něhož není z rozhodování ve sporu první stolice vyloučen soudce, jenž spolupůsobil jako soudce v trestním řízení, třebaš rozsudek trestního soudu byl závazný pro civilní soud. Tím méně je vyloučen z rozhodování sporu v první stolici soudce, jenž v trestním řízení byl státním zástupcem, který tedy vůbec nerozhodoval o činu obžalovaných, nýbrž jeho úkol byl jiný, než má soudce dle § 30 tr. ř. Není proto dovolací důvod č. 1 § 503 c. ř. s. oprávněný.

Čís. 16773.

K odůvodnění určovací žaloby (její přípustnosti) podle § 112, odst. 1, konk. ř. se nevyžaduje, aby žalobce výslovně pojmenoval právní důvod zažalovaného nároku zákonným označením tvrzeného právního poměru, nýbrž stačí, že skutkový obsah žaloby, z něhož se vyvozuje uplatňovaný nárok, je takový, že z něho plyne tentýž právní poměr, jaký plyne i ze skutkového doložení v přihlášce nebo při zkušebním roku.

Nelze zásadně zamítnouti žalobu podanou podle uvedeného předpisu jen proto, že se vedle právního důvodu, uplatněného již v konkursu, opírá též o nějaký jiný právní důvod.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, Rv II 1032/37.)

Žalující banka přihlásila dne 10. května 1933 ke konkursu vyhlášenému na jmění úpadkyně Elišky F. mimo jiné také pohledávku 459.272 Kč, z důvodu »vyplaceného úvěru vedeného na zvláštním účtě »E. film, manželé F., B.«, saldo k 10. dubnu 1933 459.272 Kč, zajištěné kauční hypotekou nominale 415.000 Kč, avšak v pořadí neposkytujícímu už žádné bezpečnosti«. Ježto žalovaný správce konkursní podstaty Elišky F. popřel přihlášenou pohledávku proto, že prý pochází z cese M., že prý žalobkyně věděla v době provedení cese, že M. nedal na tuto pohledávku žádnou vzájemnou hodnotu, a že mimo to prý žalobkyně věděla, že Hugovi F. nebyl v době převzetí dotčené pohledávky za své činy odpověden, domáhá se žalující banka žalobou podle § 112 konk. ř. zjištění pravosti popřené pohledávky. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Podle § 226, odst. 1, c. ř. s. má žaloba kromě určité žádosti obsahovati stručné a úplné označení jednotlivých skutečností, na nichž žalobce svůj nárok ve věcech hlavních i vedlejších zakládá, jakož i přesné označení jednotlivých průvodů k dokázání tvrzených skutečností. Vyličení to musí býti takové, aby z jejich souhrnu vyplývalo, o jaký poměr žalobce svůj nárok opírá, třebas se nevyžaduje, aby žalobce sám právní důvod v žalobě uváděl. Jinak je tomu však, jde-li o žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. a § 112, odst. 1, konk. ř. V naposledy uvedeném předpisu je totiž výslovně ustanoveno, že se žalobní nárok může opíratí toliko o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku. Musí proto taková žaloba na rozdíl od ustanovení § 226, odst. 1, c. ř. s. býti náležitě individualisována, t. j. musí obsahovati označení konkrétního právního poměru, o který žalobci běží, aby mohlo býti bezpečně posouzeno, zda žaloba jest opřena o tentýž právní důvod jako v přihlášce ke konkursu aneb při zkušebním roku. V souzeném případě obsahuje sice žaloba vyličení skutkového děje, resp. jak byl založen právní poměr mezi Hugem F. a firmou M. a L., jak právě uvedená firma svou pohledávku postoupila žalující bance, jak se i po té právní poměr změnil, a jsou vyvracovány důvody, o něž opřel správce konkursní podstaty popření přihlášené pohledávky a jež i konkursní komisař převzal do usnesení o ustanovení lhůty za účelem zjištění popřené pohledávky sporem, avšak neuvádí se v žalobě, o který poměr žalující banka svou pohledávku opírá, zda totiž o závazek úpadkyně jako rukojmí a plátkyně, či o její závazek jako solidární spoludlužnice ze zápůjčky, knihovním zástavním právem zajištěné, zejména když se výslovně uvádí, že vůči žalobkyni jako dědičce po Hugovi F. svou pohledávku neuplatňuje (odst. VII. žaloby). I v odvolání se žalující banka zdráhá přiznati, o který důvod vlastně žalobu opřela, poukazuje na ustanovení § 226, odst. 1, c. ř. s., podle něhož k tomu nebyla povinna, přehlížejíc ovšem ustanovení § 112, odst. 1, konk. ř. Ačkoliv tudíž totožnost žalobního důvodu s právním důvodem uvedeným v přihlášce po případě při všeobecném zkušebním roku je podle § 112, odst. 1, 3. věty, konk. ř. rozhodující pro vedení sporu zjišťovacího, jak bylo již shora naznačeno, nebyla žalující banka

procesním soudem vyzvána, aby učinila určité prohlášení, o který z právních důvodů, o nichž se v žalobě zmiňuje, vlastně žalobu opírá, a také žalovaný na nedostatek žaloby v naznačeném směru neupozornil. Teprve při vypracování rozsudku, jak je patrné z jeho odůvodnění, vzešly soudu pochybnosti, o jaký důvod je vlastně žaloba opřena. Avšak ani po té nevyvodil procesní soud z tohoto nedostateku žaloby důsledky, nýbrž použil dotčené vadnosti řízení jen jako eventuálního důvodu pro její zamítnutí, ovšem nikoliv se zřením na ustanovení § 112, odst. 1, konk. ř., nýbrž jen proto, že prý žalobkyně opřela žalobu o důvody dva, které prý jsou navzájem v odporu. Musí se proto odvolací soud zabývatí blíže především právním důvodem žaloby a přihlášky pohledávky ke konkursu. Pro jejich seznání jsou rozhodující okolnosti uvedené v odst. VI a násl. žaloby a dále obsah přihlášky a zápis o zkušebním roku sepsaný. V odst. VI žaloby, v němž se vyličuje vznik pohledávky, zmiňuje se sice žalující banka též o vystavení dluhopisu ze dne 4. června 1932, v němž úpadkyně »doznala tuto zápůjčku«, avšak v textu předcházejícím tomuto slovnímu obratu o zápůjčce jako o právním důvodu pohledávky, jejíž pravost má býti v souzeném sporu zjištěna, se vůbec nemluví. Za to však, jak z odstavce VII žaloby, zejména ze slov »vzhledem k záruce dané úpadkyní«, tak z odstavce VIII »ponevadž žalovaná ručí nám za popřanou pohledávku jako rukojmí a plátkyně...« vyplývá, že žalobkyně opírá žalobní nárok o rukojemský závazek úpadkyně Elišky F. z prohlášení ze dne 6. května 1931 a nikoliv o zápůjčku podle dluhopisu ze dne 4. června 1932, kterýž stejně jako prohlášení obsažené v žádosti o poznámku pořadí na jejich realitách měl pravděpodobně sloužiti jen k provedení vkladu zástavního práva a takto k zjištění pohledávky žalující banky z důvodu cese resp. narovnání. Zanikl-li původní závazek novací (uznáním zápůjčky a vystavením dluhopisu — podle žaloby) a stačil-li tedy podle odvolatelky k seznání žalobního důvodu jen odst. VI žaloby, jest otázkou, proč v odst. VII a VIII žaloby žalující banka zdůrazňuje závazek Elišky F. jako rukojmí a plátkyně a výslovně uvádí, »ručí nám (nikoliv snad ručila) za popřanou pohledávku jako rukojmí a plátkyně«. Došlo-li jen k novací kumulativní a mohly-li oba právní důvody (resp. starý i nový závazek) vedle sebe obstáti (§ 1379, posl. odst., obč. zák.), bylo na žalobkyni, aby výslovně prohlásila, že opírá žalobu jen o zápůjčku, aby tu byla totožnost s právním důvodem v přihlášce pohledávky ke konkursu. Žalobkyni bylo možno přihlásiti svou pohledávku v konkursu Elišky F. jako universální dědičky po Hugo F. buď z právního důvodu, jímž byl založen závazek hlavního dlužníka (Hugo F.), ježto se universální sukcesí nic na právu žalující banky nezměnilo (§ 1445 obč. zák.), nebo z důvodu převzatého jí (Eliškou F.) rukojemství jako rukojmí a plátkyně, po případě z důvodu zápůjčky, došlo-li skutečně k novací dřívějších závazků jak hlavního dlužníka, tak jejího rukojemského závazku, ovšem měli-li smluvci novační úmysl (§§ 1376 až 1379 obč. zák.). Žalující banka přihlásila však v konkursu svou pohledávku, o jejíž zjiš-

tění v souzeném sporu jde, z důvodu vyplaceného úvěru vedeného na zvláštním účtě E. film, manželé F., B., saldo k 10. dubnu 1933 459.272 Kč zajištěné kauční hypotekou nominale 415.000 Kč, avšak v pořadí neposkytujícím už žádné bezpečnosti. Možno tudíž hledíc na různé druhy úvěru připustiti, že by důvodem vzniku pohledávky naznačeným v přihlášce byla »zachycena« i pohledávka ze zápůjčky resp. z dluhopisu, o němž se žalující banka v odstavci VI žaloby zmiňuje. Tento právní důvod však žalobkyně v žalobě výslovně neuvedla a nerozvedla, zejména ani neuvedla, zda jde o solidární závazek úpadkyně ze zápůjčky, když před vystavením dluhopisu nešlo jen o její dluh (jako hlavní dlužnice) a když v dluhopise jest závazek domnělé zápůjčky konstituován jako dluh pozůstalosti a Elišky F., nýbrž zdůrazňovala v žalobě jen závazek rukojemský převzatý Eliškou F. Tento právní důvod rozdílný od právního důvodu v přihlášce udaného (vyplacený úvěr) neuvedla žalující banka při zkušebním roku konaném dne 9. května 1933 a neodpovídá proto žaloba co do totožnosti právního důvodu ustanovení § 112, odst. 1, 3. věta, konk. ř., jež je povahy donucující (ius cogens). Nebyla-li však pohledávka opřena o nový právní důvod dosud přihlášená ke konkursu (§ 109, odst. 1, konk. ř.) a v konkursním řízení zkoumána a popřena, nemůže být předmětem sporu podle § 112 konk. ř. a musila by být dříve znovu přihlášená z právního důvodu teprve v žalobě uplatněného a při dodatečném zkušebním roku popřena. K tomu nedostatku žaloby je přihlížeti z úřadu. Byla proto žaloba právem zamítnuta, třebaž z jiných důvodů. Není proto potřebí zabývatí se dalšími odvolacími důvody.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Jest souhlasiti s názorem dovolatelky, že ani v žalobě podané podle § 112, odst. 1, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. netřeba právní důvod zažalovaného nároku výslovně pojmenovati zákonným označením tvrzeného právního poměru. Neboť ustanovení § 226, odst. 1, c. ř. s. to nepředpisuje a ustanovení § 112, odst. 1, konk. ř. nečiní v té příčině úchytku, nýbrž stanoví jen, že se žalobní návrh může opíratí toliko o právní důvod, který byl uveden v přihlášce a při zkušebním roku, což značí, že skutkový obsah žaloby, z něhož se vyvozuje uplatňovaný nárok, musí být takový, aby z něho plynul tentýž právní poměr, jaký plyne i ze skutkového dolíčení v přihlášce nebo při zkušebním roku.

Není však z zásadním důvodem k zamítnutí jakékoliv žaloby, opírá-li v ní žalobce zažalovaný nárok o různý právní důvod, jež si odporují, neboť to z ustanovení § 226 c. ř. s. nevyplývá, a je proto tu otázku posuzovati podle okolností jednotlivého případu (srov. na př. rozh. č. 11234 Sb. n. s.). Z toho, že žaloba podaná podle § 112, odst. 1, konk. ř. smí být opřena toliko o právní důvod uplatněný již v kon-

kursu, nelze vyvozovati, že musí být zamítnuta, opírá-li se také ještě o nějaký jiný právní důvod. Ustanovení § 112, odst. 1, posl. věta, konk. ř. jest důsledkem zásady, že konkursní pohledávky lze podle § 104 odst. 1, konk. ř. uplatniti jen přihláškou ke konkursu. Jen přihlášená pohledávka je předmětem zkušebního roku a může pak být předmětem sporu, byla-li při zkušebním roku popřena. Ke konkursu nepřihlášené pohledávky jsou z uplatňování pořadem práva vyloučeny a totéž platí o pohledávce ke konkursu přihlášené, avšak vyvozované v žalobě podané podle § 112, odst. 1, konk. ř. jen z jiného právního důvodu nežli z toho, který byl uveden v přihlášce ke konkursu a při zkušebním roku. To však nelze říci o žalobě opřené nejen o právní důvod uplatněný již v konkursním řízení, ale zároveň i o jiné právní důvody, neboť v prvním směru není vyloučeno uplatňování pořadem práva. Nelze proto v té části žalobu zamítnouti bez zkoumání, zdali zažalovaný nárok, pokud jest opřen o tento právní důvod, jest hmotněprávně odůvodněn, a jest žalobou v tomto směru vyřídití věcně. Jest se tedy zabývatí další otázkou, zdali v souzené věci jest žalobkynin přednes tak určitý, aby z něho nepochybně plynulo, že žalobní nárok jest opřen také o právní důvod uplatněný již v konkursu. V žalobě bylo dolíčeno, jak došlo k dlužnímu úpisu ze dne 4. června 1932 o zápůjčce o 415.000 Kč, a také odvolací soud dovodil, že právním důvodem »z vyplaceného úvěru«, uplatněným v přihlášce, jest »zachycena« i pohledávka ze zápůjčky. Vadilo mu však jen to, že v dalších odstavcích VII a VIII žaloby bylo uvedeno, že úpadkyně ručí (a nikoliv ručila) z prohlášení Elišky F. ze dne 6. května 1931, a že žalobkyně výslovně neprohlásila, že opírá žalobu jen o zápůjčku. Seznal tudíž i odvolací soud, že žaloba jest opřena jak o právní důvod zápůjčky, tak i o právní důvod rukojemství. Podle vyložené již zásady není tudíž překážky, aby o žalobě, pokud byla založena na právním důvodu zápůjčky, nebylo jednáno a rozhodováno věcně, a nezáleží proto ani na tom, zdali touto přeměnou původní pohledávky z rukojemství na pohledávku ze zápůjčky nastala novace (§ 1376 obč. zák.) privativní nebo kumulativní (§ 1379, poslední věta, obč. zák.). Otázku, zdali k novaci vůbec došlo, poněvadž prý dlužní úpis neobsahuje srovnalý projev vůle, že se dosavadní právní důvod (rukojemství) zaměňuje v právní důvod zápůjčky, a zdali novace, došlo-li k ní, jest neplatná, poněvadž prý jest neplatná základní pohledávka proti Hugovi F. z nájmu filmů, za niž se Eliška F. zaručila jako rukojmí a plátkyně, a pak ji změnila na zápůjčku, nelze řešiti v tomto údobí řízení, poněvadž v tom směru jde o otázku hmotněprávní a nikoliv o formální otázku přípustnosti žaloby, na jejíž řešení se omezil odvolací soud.

Než nehledíc na to, co uvedeno, nelze z odstavce VII a VIII žaloby ani nepochybně usouditi, že žalobkyně opírá žalobu též o »rukojemství«, neboť již počáteční slova odstavce VII: »Z popření správce konkursní podstaty dá se vyvozovati...« nasvědčují spíše tomu, že tím žalobkyně vyvracela jen námitky, které správce konkursní podstaty uvedl

proti přihlášené pohledávce při zkušebním roku, zejména namítal neplatnost základní pohledávky proti Hugovi F. pro jeho duševní chorobu.

Poněvadž odvolací soud vycházejí z jiného právního názoru, nezabýval se odvoláním v věci, pokud jde o pohledávku odvozenou z přeměny rukojemství v zápis, bylo napadený rozsudek zrušiti ve smyslu § 510, odst. 1, c. ř. s.

Čís. 16774.

Pouze z toho, že zápis akciové společnosti (Československé obilní společnosti) do obchodního rejstříku může mít vliv na výsledek sporů určitých osob proti ní nebo na výsledek jejich stížností podaných u nejvyššího správního soudu ve věcech týkajících se též akciové společnosti, nelze usouditi, že osoby ty jsou účastníky nesporného řízení podle § 6 zákona č. 100/1931 Sb. z. a n., jehož předmětem je zápis dotčené akciové společnosti do obchodního rejstříku.

(Rozh. ze dne 3. března 1938, R I 1406/37.)

Proti usnesení ze dne 21. července 1937, jímž rejstříkový soud povolil zápis Československé obilní společnosti v P. do obchodního rejstříku odd. B), podali určití mlynáři rekurs, jemuž rekursní soud nevyhověl z věcných důvodů.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs stěžovatelů.

Důvody:

Rekursní soud se neobíral především otázkou oprávněnosti stěžovatelů k stížnosti s hlediska § 37 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., jejíž kladné vyřešení by teprve dopouštělo, aby se přikročilo k věcnému vyřízení stížnosti. Nestalo-li se tak, bylo nutno, aby nejvyšší soud sám zkoumal a zaujal stanovisko k této předurčující otázce.

Stěžovatelé sami sebe pokládají za účastníky v tomto řízení ve smyslu § 6 uved. zák., míníce, že povoleným zápisem do obchodního rejstříku bylo ztíženo jejich postavení a že byli zkráceni ve svých právech.

Nejvyšší soud neuznává za správný jejich názor, že jsou v řízení, o něž jde, účastníky.

Podle § 37 uved. zák. je k rekursu oprávněn účastník, který se pokládá za zkrácena usnesením. Může-li se rozhodnutí státi jen na návrh určitého účastníka a byl-li návrh zamítnut, jest oprávněn k rekursu jen navrhovatel.

V souzeném případě šlo o návrh — opověď — akciové společnosti k zápisu do obchodního rejstříku, kterou bylo povinno opatřiti za společnost představenstvo; to také příslušnou žádost podalo dne 23. dubna

1935, a té žádosti bylo po delším řízení vyhověno usnesením ze dne 20. července 1937. Tomuto povolení, jak je ze spisů zřejmé, předcházelo rozhodnutí rekursního soudu, který k rekursu společnosti do zamítnutí opovědi usnesením rejstříkového soudu ze dne 4. června 1937 zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, aby po právní moci o opovědi znovu rozhodl (usnesení ze dne 19. června 1937). Ve zrušovací usnesení vyslovil rekursní soud názor, opíraje se o předpisy vládn. nař. č. 137/1934 Sb. z. a n. a o vyhlášku ministerstva zemědělství, vydanou podle § 8 uved. nař., že opovídací společnost byla zřízena zákonem, že má svou samostatnou existenci nejen před zápisem do obchodního rejstříku, ale i bez tohoto zápisu, a že její zápis do obchodního rejstříku může mít pouze povahu deklaratorní evidence bez účinku konstitutivního. Tomu usnesení nebylo odporováno a stalo se pravoplatným.

Podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. jest účastníkem ten, kdo může býti rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen, nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí. Předpokladem jest tedy hmotněprávní poměr určité osoby k tomu, co jest předmětem nesporného řízení, jehož výsledkem mohou býti její vlastní zájmy dotčeny (rozh. č. 12428, 13171 Sb. n. s.).

V souzeném případě neměli stěžovatelé žádný hmotněprávní poměr k tomu, co bylo předmětem nesporného řízení, to jest zápis Československé obilní společnosti do rejstříku, aby zápisem tím mohly býti přímo dotčeny jejich vlastní zájmy.

Možný vliv zápisu Československé obilní společnosti do obchodního rejstříku na výsledek sporů stěžovatelů s jmenovanou společností a na úspěšnost stížností, vznesených rekurenty na nejvyšší správní soud ve věcech týkajících se též jmenované společnosti, nezakládá hmotněprávní poměr stěžovatelů k řečenému zápisu a může jíti nejvýš o nepřímé dotčení jejich zájmů.

Na stížnosti nynějších stěžovatelů proti povolenému zápisu lze pohlížeti jen jako na upozornění soudu — které jinak přísluší v zájmu veřejnosti každému občanu, aby soud zakročil podle čl. 26 obch. zák. — na možné vady zápisu, který by neodpovídal pravdě a zákonu, avšak tím se nestali ještě účastníky řízení, a to ani tehdy, bylo-li přes jejich upozornění setrváno na provedeném zápisu. Nepřísluší jim proto ani oprávnění k rekursu a jejich dovolací rekursy byly tudíž odmítnuty.

Čís. 16775.

Dědická přihláška k celé pozůstalosti se nemůže opíratí současně o zákon a o závěť, ledaže by se dědic přihlásil ze zákona pod podmínkou, že závěť bude prohlášena za neplatnou.

Kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznany delacni důvod, není účastníkem pozůstalostního řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) a není oprávněn k rekursu ani do nařízení soupisu pozůstalosti, ani do odkázání na pořad práva s pohledávkami proti pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 3. března 1938, R I 82/38.)

K pozůstalosti po Mr. Ph. Františku L., zemřelém dne 27. června 1935 se zanecháním poslední vůle ze dne 16. června 1935, v níž byla ustanovena universální dědičkou Augusta S., učinily dědické přihlášky jednak uvedená dědička, a to bezvýmínečně z uvedeného testamentu, jednak zůstavitelovy neteře, které však v dědických přihláškách neuváděly žádný delacni důvod, nýbrž se odvolávaly v nich jen na zůstavitelův úmysl v poslední vůli výslovně neuvedený a opíraly své nároky o kvasifideikomisární substituci. Mimo to přihlásily své pohledávky, jež jim prý přísluší proti pozůstalosti a které Augusta S. popřela. Krom toho se přihlásila k řečené pozůstalosti Marie P. s výhradou soupisu ze staršího testamentu ze dne 19. ledna 1935. Rozsudkem pro uznání krajského soudu v Ch. ze dne 9. dubna 1937, Ck Ia 610/36-18, byla testamentární dědička na žalobu zůstavitelových neteří uznána povinnou uznati platnost dědické ústní dohody tohoto znění: »Neteře zůstavitelvy Klementina K., MUDr. Marie L.-A., ing. Mr. Ph. Emilie L.-K. a ing. Olga L. berou na vědomí a souhlasí s tím, že vkladní knížka spořitelny v L., nacházející se dodnes v držení Augusty S. a znející asi na 21.000 Kč a mající pravděpodobně č. 8844, nepatří do pozůstalosti, nýbrž jest soukromým vlastnictvím Augusty S. a byla do aktiv pozůstalosti neprávem a mylně zařaděna; tytéž zákonné dědičky zavazují se rukou společnou a nerozdílnou uvolniti z čistého jmění pozůstalosti Augustě S. částku 7.000 Kč, slovy: sedm tisíc Kč. Zbytek čistého jmění pozůstalostního obdrží jmenované zákonné dědičky, každá ideální jednou čtvrtinou čisté hodnoty pozůstalosti, která jim bude dána k volné dispozici a výplatě po úmrtí Augusty S. proti předložení jejího úmrtního listu. Celá čistá pozůstalostní hodnota po zaplacení dědické daně a poplatků, které vyměří příslušný úřad, jakož i po úhradě daní, dávek a případných jiných poplatků, dále nákladů za projednání pozůstalosti, jakož i po srážce ostatních dluhů pozůstalostních a útrat projednání pozůstalosti uložena bude způsobem sirotčí jistoty požívajícím. Augusta S. bude po celou dobu svého života pobírat i užívati veškerých užitků a výtěžků tohoto uloženého kapitálového jmění, aniž však smí ztenčiti kapitálovou substanci«, dále splniti uvedenou dědickou dohodu a k jejímu splnění učiniti veškerá nutná opatření, zejména spolupodepsati příslušné podání ihned na vyzvání u Dra Stanislava V., advokáta v P., jež se týká této dědické dohody, jakož i spolupodepsati návrh na vydání odevzdačí listiny, který bude obsažen v příslušném podání v tomto znění: »Okresní soud v L. jako soud pozůstalostní odevzdává tímto pozůstalost po zesnulém Mr. Ph. Františku L., nájemci lékárny v L. (Nová lékárna) se

zanecháním poslední vůle v důsledku sjednané dědické dohody takto: (následuje znění výše uvedené dědické dohody). Dědické nároky uvedených zákonných dědiček i testamentární dědičky Augusty S. jsou vykázány bezvýmínečně dědickými přihláškami ze dne 17. července 1935 a byly na soud přijaty usnesením okresního soudu v L. jako soudu pozůstalostního ze dne 22. července 1935 D I 148/35. Uvedené dědičky zaplatí v poměru svých dědických nápadů, to jest každá jednou čtvrtinou z pozůstalostního jmění pozůstalostní dluhy, dávky, poplatky a útraty. Projednání pozůstalosti prohlašuje soud tímto za skončené — to vše ve smyslu uzavřené dědické dohody a ujednání, resp. v případě nedodržení jest oprávněna žalující strana na základě tohoto rozsudku v uvedeném znění dědickou dohodu soudu ke schválení a odevzdání pozůstalosti předložiti do 14 dnů pod exekuci. Pozůstalostní soud vycházející z názoru, že se výše jmenované zůstavitelovy neteře přihlásily jednak z testamentu z 15. června 1935, jednak ze zákona, I. odkázal je na pořad práva, II. stejně tak je odkázal na pořad práva s pozůstalostními pohledávkami a nařídil k návrhu testamentární dědičky Augusty S., která omezila za pozůstalostního řízení dědičkou přihlášku na výmínečnou, aby byl zřízen soupis pozůstalosti (§ 92 nesp. pat.). Rekursní soud nevyhověl rekursům jmenovaných zůstavitelových neteří. D ů v o d y: Stěžovatelky sice správně ukazují na to, že rozsudkem krajského soudu v Ch. ze dne 9. dubna 1937, č. j. Ck Ia 610/36, byla Augusta S. uznána povinnou splniti ujednanou s nimi dědickou dohodu a spolupodepsati podání takového obsahu pro pozůstalostní soud, že pozůstalostní soud o této dohodě byl zpraven a uložil jejich zástupci, aby předložil nástin odevzdačí listiny, přízpůsobený obsahu uvedeného rozsudku, což bylo splněno, avšak přehlížejí, že Augusta S. odepřela podepsati ujednání a že obsah poslední vůle mezi dědičkami zůstal sporný. Dědička Augusta S. nyní vůbec neuznává dědické nároky uplatňované stěžovatelkami k pozůstalosti. Jde tudíž o sporné právo dědické, které podle § 125 nesp. pat. musí býti zjištěno pořadem práva. Augusta S. opírá své právo o poslední vůli, jejíž pravost stěžovatelky uznávají, kdežto stěžovatelky opírají své nároky jen o výklad poslední vůle a zákon, byly tudíž podle §§ 126 a 127 nesp. pat. právem odkázány na pořad práva. Neprávem ovšem stěžovatelky tvrdí, že věc, o níž jde, byla již rozhodnuta, neboť usnesení z 25. ledna 1936, č. j. D I 148/35-61, a rozsudek vydaný ve sporu Ck Ia 610/36-18 se týkaly jiného předmětu. Není důvodná ani výtká, že pozůstalostní soud neprovedl zkoumání dědických práv stěžovatelek, neboť z pozůstalostních spisů vyplývá pravý opak toho. Stěžovatelky byly také o věci slyšeny. Pozůstalostní soud neměl žádných dostatečných důvodů a ani možnosti, aby za zjištěného stavu odevzdal pozůstalost dle tvrzené dohody. Pokud byly stěžovatelky odkázány s přihlášenými svými pohledávkami na pořad práva, jest opatření to dle ustanovení § 126 nesp. pat. odůvodněno, když testamentární dědička správnost jejich pohledávek neuznala. Nesporný soudce nemůže míti zření na tvrzenou do-

hodu, když Augustou S. jako dědičkou není uznávána za závaznou. Nelze souhlasit s názorem, že pozůstalostní soud je vázán svým rozhodnutím, jímž byly dědičky vyzvány k předložení nástinu odevzdací listiny, poněvadž je to pouhé opatření týkající se postupu řízení, a nelze proto tu použití ustanovení § 32 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. Stěžovatelky právem dovozují, že Augusta S. přihlásila se k pozůstalosti z poslední vůle bezpodmínečně, takže změna její přihlášky v podmínečnou a výhradou inventáře není podle § 806 obč. zák. možná, avšak jest přihlížeti k tomu, že se k pozůstalosti přihlásila s dobrodružným inventáře další dědička Marie P., jejíž právní zástupce při roku dne 18. října 1937 důvodně navrhl zřízení soudního inventáře. Ostatně si stěžovatelky činí nárok na vydání pozůstalosti po smrti dědičky Augusty S., takže jest tu podle § 92, odst. 2, č. 3 nesp. pat. i důvod ke zřízení inventáře z močí úřední.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu jak usnesení rekursního soudu, tak i usnesení pozůstalostního soudu, jímž dovolací stěžovatelky byly odkázány na pořadí práva pro kolisi dědičkových přihlášek, a prvému soudu uložil, aby v pozůstalostním řízení pokračoval, jakmile tomu nebude vaditi dědičká přihláška Marie P., rovněž odkázané na pořadí práva, jinak, pokud bylo napadeno rozhodnutí o nařízení soupisu pozůstalosti a o odkázání dovolacích stěžovatelek na pořadí práva s jejich pohledávkami za pozůstalostí Františka L., jejich dovolací rekursy zamítl.

Důvody:

Nejvyšší soud vyložil v rozh. č. 1751, 4729, 11472, 14478, 16631 Sb. n. s., že soud musí sice přijmouti každou dědičskou přihlášku, podanou v předepsané formě (§ 122 nesp. pat.), ale že má odmítnouti dědičké přihlášky zřejmě nezákonné, zcela libovolné a žádným důvodem delačnickým nepodložené, když je předem jisto, že ten, kdo se jako dědic přihlašuje, nemá dědičké práva a že přihláška nemůže proto vésti k odevzdání pozůstalosti.

Dědičká přihláška dovolacích stěžovatelek je právě takovou přihláškou, která nemá předepsanou formu, neboť není podložena žádným delačnickým důvodem. Dovolací stěžovatelky se totiž odvolávají na úmysl zůstavitele, o němž jsou však nuceny uznati, že v poslední vůli (jen nevhodnou stylisací?) není vyjádřen, a opírají se proto o jakousi jimi tak nazývanou quasifideikomisární substituci. Poněvadž však delačnický důvod je buď zákon, testament nebo dědičká smlouva, a quasifideikomisární substituce není takovýmto důvodem, je zřejmo, že jejich dědičká přihláška nemá předepsanou formu a že neměla proto býti na soud přijata.

Stalo-li se tak přece, nemá to žádného hmotněprávního významu pro odevzdání dědictví, neboť chybou soudu nemůže býti nahrazen dovolacím stěžovatelkám scházející po případě jimi neuplatňovaný de-

lační důvod. Ale bez delačnického důvodu soudu prokázaného nikomu nemůže býti pozůstalost odevzdána (§§ 799, 819 obč. zák. a § 174 č. 2 nesp. pat.).

Neuplatňovaly-li dovolací stěžovatelky žádný delačnický důvod jim svědčící, není tu vůbec kolise jejich dědičké přihlášky, která vlastně žádnou dědičskou přihláškou není, s dědičskou přihláškou Augusty S. z testamentu, a usnesení obou nižších soudů jsou proto podle § 41, písm. h), zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. zmatečná, ježto, konstruující si kolisi dědičkových přihlášek, které tu není, jsou tak nedostatečná, že je nelze ani bezpečně přezkoumati.

Pokud tudíž dovolací stěžovatelky neučiní dědičskou přihlášku vyhovující §§ 121, 122 nesp. pat. a § 799 obč. zák., nepřekáží nic pozůstalostnímu soudu, aby v pozůstalostním řízení dále nepokračoval. Zejména mu nebude na překážku rozsudek krajského soudu v Ch. ze dne 9. dubna 1937 č. j. Ck Ia 610/36, který nebyl vynesen ve sporu o právo dědičké a neřešil kolisi dědičkových přihlášek, které tu, jak vpředu uvedeno, není. Tento rozsudek tvoří sice právo mezi stranami, pokud představuje judikátní závazek Augusty S., ale ani on nenahrazuje dovolacím stěžovatelkám scházející delačnický důvod. Proto se onen rozsudek nemůže státi důvodem pro dědičskou posloupnost dovolacích stěžovatelek, neboť je nanejvýše částečným vzdáním se dědictví testamentární dědičce napadlého, a to vzdáním se ve prospěch dovolacích stěžovatelek a tedy pouhým darováním s její strany, kterým se uskutečňuje pouze singulární posloupnost v rozsahu v něm uvedeném. Bude možno naň toliko poukázati způsobem naznačeným v § 174 č. 2 nesp. pat., avšak tak, že odevzdací listinou, pokud tomu nebude vaditi zatím nevyřešená kolise mezi dědičskou přihláškou Marie P. ze staršího testamentu ze dne 19. ledna 1935, bude celá pozůstalost odevzdána Augustě S. jako dědičce, která se přihlásila z testamentu z 15. června 1935 bezvýmínečně s poukazem na její částečné vzdání se dědictví ve prospěch dovolacích stěžovatelek.

Návrh odevzdací listiny pojatý do rozsudku vpředu uvedeného nezavazuje pozůstalostní soud k ničemu, neboť nemůže cestou sporu býti pozůstalostnímu soudu předpisováno, jak má znáti odevzdací listina, kterou bude teprve třeba vydati, nemluvě ani o tom, že návrh ten na-prosto neodpovídá § 174 nesp. pat. a §§ 799, 819 obč. zák.

Jest dodati, že pokud prvý soud pohlížel na věc tak, že dovolací stěžovatelky podaly jak dědičskou přihlášku ze zákona, tak z testamentu, přehlédl ustanovení § 808 obč. zák., z něhož je zřejmé, že taková kumulace dědičkových důvodů není možná u dovolacích stěžovatelek, které, kdyby tu nebylo testamentu Františka L., byly by jeho dědičkami ze zákona. Ale taková kumulace jest i pojmově nemožná, neboť nelze se přece přihlásiti ze zákona k celé pozůstalosti, leda za současného popření platnosti testamentu tu jsoucího, jímž bylo pořízeno rovněž o celé pozůstalosti, který však dovolací stěžovatelky nejen popřely, ale dokonce podle názoru prvního soudu se z něho i přihlásily za dědičky.

Taková kumulace by byla možná jen tehdy, kdyby dědická přihláška ze zákona byla podána pod podmínkou, že testament bude prohlášen za neplatný, ale dovolací stěžovatelky nic podobného neprohlásily, a proto názor, z něhož nižší soudy vycházely, jako by tu byla kolise dědických přihlášek, ježto se prý dovolací stěžovatelky přihlásily za dědičky ze zákona i z testamentu, je mylný a způsobil, že jejich rozhodnutí sama sobě odporují a jsou tedy zmatečná.

Z těchto důvodů netřeba se zabývatí vývody dovolacích stěžovatelek v jejich dovolacím rekursu.

Jak vpředu bylo dovedeno, nejsou dovolací stěžovatelky dědičkami po Františku L., neboť nepodaly dědickou přihlášku opřenou o nějaký zákonem uznaný delacní důvod a důvod ten ovšem ani nedokázaly. Nejsou proto účastnicemi pozůstalostního řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) a bylo jejich dovolací rekursy odmítnouti podle § 37 uved. zák., pokud si stěžovaly do nařízení soupisu pozůstalosti a do odkázání na pořad práva s pohledávkami za pozůstalosti. I rozsudek krajského soudu v Ch. vpředu uvedený propůjčuje jim ve skutečnosti toliko judikátní nárok proti dědičce Augustě S., který však jim postavení účastnic pozůstalostního řízení nepropůjčuje.

Čís. 16776.

Smlouva, kterou se žena, s níž ženatý muž udržoval cizoložný poměr, zavázala zajistiti mu výměnek anebo vyplatiti mu odškodné, příčí dobrým mravům, směřovala-li ona smlouva vpravdě k pokračování v cizoložném poměru, který se měl po uskutečnění očekávané rozluky dosavadního manželství změnití v manželský svazek se slibující ženou.

(Rozh. ze dne 3. března 1938, Rv I 85/37.)

K odůvodnění žaloby, kterou se žalovaná domáhá zaplacení 40.000 Kč s přísl., přednesl žalobce, že udržoval se žalovanou několik let milostný poměr, což vedlo k tomu, že jeho manželství s jeho manželkou bylo z jeho viny rozvedeno, že žalovaná stále naléhala na žalobce, aby se s ní oženil a aby se jako její budoucí manžel k ní přistěhoval, že proto žalobce dne 9. dubna 1933 sjednal se žalovanou písemnou smlouvu, podle které se žalovaná zavázala, že žalobce jako svého budoucího manžela k sobě vezme, že mu na své usedlosti č. p. 18 v Č. zajistí dostatečný výměnek a byt v ceně asi 3.000 Kč ročně a že mu vyplatí 40.000 Kč, kdyby žalobce pro sváry, nemoc, rodinné poměry nebo pro jiné zavinění žalované nemohl u ní zůstat, dále že téhož dne se žalobce podle onoho ujednání k žalované nastěhoval a žil s ní jako muž a žena, vedl jí její značné hospodářství v době od 10. dubna 1933 do 14. července 1933, při čemž konal všechny hospodářské práce, konečně, že se po jeho onemocnění žalovaná zdráhala podepsati vkladu

schopnou listinu o onom ujednání ze dne 9. dubna 1933 a nakonec žalobce ze své usedlosti vyhnala. Manželství žalobcovo, na jehož rozlukou podal žalobce žalobu dne 11. ledna 1933, dosud trvá, ježto řízení zůstalo v klidu. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Ujednání z 9. dubna 1933, o něž se žalobní nárok opírá, nutno posuzovati v jeho celku, nikoli jen podle jeho částí o vedení hospodářství a o doživotním zaopatření žalobce žalovanou a tu část snad pokládati za neodporující dobrým mravům. Podle vlastního žalobcova přednesu uzavřely sporné strany úmluvu, kterou se žalovaná zavázala vzíti k sobě žalobce jako budoucího manžela. To byl důvod, pro který se zavazovala dáti mu výměnek anebo při rozchodu dáti mu tvrzené odbytné 40.000 Kč. Podle zjištění prvního soudu se dotčené ujednání stalo v době, kdy žalobcův manželský svazek dosud trval. Když žalobce sám tvrdí, že žil se žalovanou v cizoložném poměru před ujednáním i po něm, že se spolu dohodli na uzavření sňatku a že ujednání 9. dubna 1933 uzavřela s ním právě jako s budoucím manželem, nelze míti pochybnosti, že jde o smlouvu, jež se příčí dobrým mravům. Úmluvou toho obsahu se hrubě porušuje manželská věrnost, cizoložný poměr byl vlastním důvodem jednání. Dobrým mravům se příčí smlouva nejen, když jejím předmětem jest něco nemravného v užším slova smyslu, nýbrž i tehdy, když jest jejím předmětem to, co se pokládá mezi poctivými lidmi za nedovolené z důvodů obcházení zákonů. Ze tvrzené ujednání jest s obojího hlediska v rozporu s dobrými mravy (§ 879, odst. 1, obč. zák.), shledává i odvolací soud.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že žalobcem tvrzená, žalovanou však popíraná smlouva ze dne 9. dubna 1933, kterou se žalovaná zavázala zajistiti žalobci na svých nemovitostech výměnek po případě vyplatiti nyní zažalované odškodné, se příčí dobrým mravům a že jest tudíž podle § 879 obč. zák. neplatná (nicotná).

Dovolatel se snaží tento názor vyvrátiti tím, že se mu majetkových výhod, ve smlouvě uvedených, mělo dostati za vedení hospodářství žalované, tedy za konané práce, a vytýká v té souvislosti zároveň jako vadnost řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), že obsah úmluvy nebyl nižšími soudy vůbec zjištěn. Leč žalobce sám netvrdí odchylný obsah úmluvy a proto nebylo dalších důkazů k zjištění obsahu smlouvy zapotřebí, když žalobce sám připouští, že za trvání manželského svazku, o jehož rozvázání teprve později usiloval, aniž však k němu vůbec došlo, udržoval se žalovanou cizoložný poměr, a z dalšího přednesu obou stran nepochybně plyne, že ona úmluva směřovala vpravdě k založení společné domácnosti se žalovanou a tím k pokračování v cizoložném poměru, který měl býti po uskutečnění očekávané rozluky žalobcova manželství změněn ve svazek manželský.

Dovolatel sice nepopírá, že se tento účel, který úmluva sledovala, přiči dobrým mravům, ale má za to, že účel sám o sobě nemůže mítí vliv na platnost smlouvy. Tento právní názor dovolatelův je však mylný, neboť při posuzování nicotnosti smlouvy s hlediska § 879 obč. zák. nelze přehlédnouti, že závadnost pohnutek neb účelu, směřují-li způsobem oběma smluvcům poznatelným k tomu, aby něco nedovoleného neb dobrým mravům se přičícího bylo podporováno, zasahuje nutně i smlouvu samu, třebaže by tato smlouva jinak sama o sobě měla obsah dovolený (rozh. č. 14461 Sb. n. s.).

Čís. 16777.

Železniční zaměstnanci.

Postupu stanoveného zákonem č. 217/1925 Sb. z. a n. lze užítí jen tehdy, jde-li o soukromoprávní nároky podle § 210 zák. č. 103/1926 Sb. z. a n. Předpisů zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. nelze užítí, jde-li o přezkum kárného řízení a kárného nálezu disciplinárního sboru II. instance při ministerstvu železnic.

Ve sporném řízení nelze řešití otázku, zda trestní (kárné) provinění bylo promlčeno a zda podle toho bylo možno zahájití kárné řízení či nikoli.

(Rozh. ze dne 4. března 1938, Rv I 2997/36.)

Srov. rozh. č. 2630, 8531, 15128, 13340, 12633, 12225, 9875 Sb. n. s.

Žalobce, narozený 15. srpna 1882, jenž nastoupil službu u dřívější severozápadní dráhy dne 20. září 1906, a to u výkonného železničního úřadu v S., byl propuštěn bez pense po 27 skutečných a po 39 resp. 40 započtených služebních letech podle disciplinárního nálezu senátu disciplinárního sboru II. instance při ministerstvu železnic v P. ze dne 27. října 1933, jímž byl vysloven disciplinární trest propuštění podle § 92, odst. 3, č. 9 služeb. řádu. Vytýkáje, že disciplinární řízení má vady, které soud jest oprávněn přezkoumávatí, zejména že proti žalobci nemělo býtí zahájeno kárné řízení, poněvadž trestnost provinění byla promlčena, domáhá se žalobce na žalovaném státu, aby uznáno bylo právem, že disciplinární řízení proti žalobci zahájené a zejména disciplinární nálezy ředitelství státních drah ze dne 4. dubna 1933 a ministerstva železnic ze dne 21. října 1933 jsou nicotné a neplatné po případě že řízení se prohlašuje za neplatné a nicotné a že se disciplinární nálezy z toho důvodu ruší, že žalobci proti žalovanému přísluší nárok na měsíční pensi 1.150 Kč a že žalovaný erár jest povinen zaplatití žalobci 2.648 Kč 50 h. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Již v rozhodnutích č. 2630 a 8531 Sb. n. s., k nimž se pro stručnost odkazuje, bylo vyloženo, že soudy mohou přezkoumávatí kárné řízení a nálezy disciplinárních sborů I. instance při ředitelství státních drah a disciplinárních sborů II. instance při ministerstvu železnic jen po stránce formální. Rozhodnutí č. 8531 Sb. n. s. jest ze dne 5. prosince 1928, kdy platil již zákon č. 217/1925 Sb. z. a n. Rečeným zákonem byl proveden § 105 ústavní listiny (zákona č. 121/1920 Sb. z. a n.), který však byl účinný již před tím, než byl vydán zákon č. 217/1925 Sb. z. a n. (srov. rozh. senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925 č. 337 z roku 1925 ve Sb. n. s. roč. 1925). V souzené věci jde o přezkum kárného řízení a nálezu disciplinárního sboru II. instance při ministerstvu železnic, kterým byl žalobci podle § 92, odst. 3, č. 9 služebního řádu uložen disciplinární trest propuštění, nikoliv o přezkum rozhodnutí správního úřadu podle zákonů o tom vydaných o nárocích soukromoprávních, zejména o nárocích soukromoprávních z nové úpravy platové podle § 210 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n. a vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., o nichž mají podle § 70 uved. vlád. nař. a § 47 vlád. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. rozhodovatí napřed postupem stolic správní úřady (srov. Sb. n. s. č. 9875, 12225, 12633, 15128). Nelze proto v souzené věci použítí zákona č. 217/1925 Sb. z. a n. (srov. rozh. č. 13340 Sb. n. s.). Nejvyšší soud se neodchýlil od zásady, kterou vyslovil v rozh. č. 2630 a 8531 Sb. n. s., ani v pozdější době (srov. rozh. č. 15288 Sb. n. s. a neuveřejněná rozhodnutí Rv IV 526/32, a Rv I 1438/37), a nemá důvodu se od ní odchýlití ani v souzené věci.

Jako formální vadu uplatňuje dovolání z výtek vadnosti uplatňovaných v prvě stolicí, již jen vadu, že kárné řízení bylo proti žalobci podle § 93 služebního řádu zahájeno nepřipustně, protože prý trestní provinění bylo promlčeno. Ale předpisy o promlčení trestního provinění náležejí do h m o t n ě h o práva kárného. Bylo proto v kárném řízení řešití otázku, zda trestní provinění je promlčeno či nikoli, a zda podle toho lze zahájití kárné řízení, nelze však řešití ji v tomto řízení s p o r n ě m.

Čís. 16778.

Připustnost započtení pohledávky proti peněžnímu ústavu za příročí a přímo před jeho povolením.

Věděl-li dlužník peněžního ústavu v době nabytí vzájemných pohledávek, že peněžní ústav je neschopen platití a že žádal již za povolení příročí, nelze ony vzájemné pohledávky započístí ani před vyhlášením příročí.

(Rozh. ze dne 4. března 1938, Rv I 134/37.)

Srov. rozh. č. 16713 Sb. n. s.

Žalobci Františka a Ida K. se domáhají žalobou, aby žalovaná D. G. banka, zapsané společenstvo s ručením omezeným v Ú., které bylo povoleno dne 2. října 1935 příročí, byla uznána povinnou vydati žalobcům výrazné prohlášení, podle něhož by byli oprávněni k výmazu zástavního práva vloženého podle úvěrní listiny z 19. prosince 1930 pro úvěrovou pohledávku žalované banky na usedlosti připsané žalobcům ve vložce č. 2045 pozemkové knihy Ú. Nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

Podle § 5, odst. 1, druhé věty, zák. ze dne 10. října 1924, č. 240 Sb. z. a n. se započtení vzájemných pohledávek a dluhů za příročí nevylučuje za týchž podmínek, jako tomu je v soudním mimokonkursním vyrovnacím řízení.

Vyrovnací řád jedná v §§ 22 a 23 o započtení vzájemných pohledávek ve vyrovnacím řízení. Podle § 23 vyr. ř. není ve vyrovnacím řízení kompenpace přípustná, nabyli-li dlužník osoby, která se vyrovnává, vzájemné pohledávky sice před zahájením řízení, avšak věděl-li, nebo musil-li vědět v době nabytí vzájemné pohledávky, že jest nezpůsobilá platiti.

Žalobci sami připustili, že v době uplatnění započtení, t. j. 28. září 1935 věděli, že žalovaná je neschopná platiti. Je nesporno, že žalobci vkladních knížek nabyli teprve dne 28. září 1935, a z dopisu jejich právního zástupce ze dne 28. září 1935, jehož pravost a správnost byla uznána, lze mít za to, že Josef W. postoupil žalobcům téhož dne s vkladními knížkami také své kontokorentní konto u žalované ve výši 23.567 Kč 50 h. Žalobci věděli proto již v době, kdy vzájemných pohledávek nabyli, že žalovaná jest nezpůsobilá platiti. Nebyla proto kompenpace za vyrovnacího řízení a tedy ani za příročí přípustná.

Jde nyní o to, zda se kompenpace před povolením příročí dopouští, když žalobci v době nabytí vzájemných pohledávek již věděli, že žalovaná je neschopná platiti.

Při řešení této otázky nutno uvážit účel dotčeného zákona. Jeho účel vyplývá již z názvu zákona samého, který zní: Zákon o příročí k ochraně peněžních ústavů a jejich věřitelů. Podle důvodové zprávy k řečenému zákonu chce předložená osnova chrániti jednak věřitele, aby zůstali ušetřeni ztrát, které zpravidla povstávají, octne-li se peněžní ústav v kritické situaci, jež jej nutí k překotnému likvidování aktiv, jednak peněžní ústavy, aby se nenechávaly úplně na pospas zneklidněných věřitelů, zejména vkladatelů, nýbrž aby se jim poskytl čas, aby mohly vzniklou nedůvěru působivým způsobem rozplástiti, anebo, jsou-li skutečně vážně ohroženy, aby mohly svou likvidaci připravit tak, aby se aktiva mohla co nejlépe zpeněžit a věřitelům se tak dostalo nejen stejnoměrného, ale i co možná nejpríznivějšího uspokojení.

Kdyby dlužníci peněžního ústavu, který jest v takové finanční situaci, postupovali tak, jak to nyní učinili žalobci, mohl by zamýšlený účel zákona o příročí býti ohrožen, ba i zmařen (§ 879 obč. zák.).

Třeba zákon nemá v tom směru žádného ustanovení, nutno v takových případech postupovati v duchu a v intencích zákona na ochranu peněžních ústavů a jejich věřitelů.

Není-li kompenpace za příročí povolena, když dlužník peněžního ústavu nabyli vzájemné pohledávky před povolením příročí a v době jejího nabytí věděl neb věděti musil, že peněžní ústav je nezpůsobilý platiti, musí to obdobně také platiti za jinak stejných podmínek o kompenpaci přímo před povolením příročí, nemá-li býti účel vzpomenuého zákona zmařen.

Posuzuje-li se rozepře s vyloženého právního hlediska, které odpovídá úmyslu zákonodárce, není žalobní nárok důvodný, zejména uváží-li se, že žalobci nabyli pohledávek žalované přímo před povolením příročí a toliko ve zřejmém a nepopřené úmyslu zjednat si možnost započtení s pohledávkou žalované zajištěnou na jejich nemovitosti.

Čís. 16779.

Úkon vládního komisaře obce (§ 106 čes. obec. zřiz.), jímž má obci vzniknouti závazek, jež je nutno kryti mimořádně zápůjčkou, nenáleží k úkonům běžné správy obecní.

Vládní komisař, který bez příkazu nadřízených orgánů zadává přípravné práce na stavbu nové školní budovy, nezavazuje tím platně obec.

(Rozh. ze dne 4. března 1938, Rv I 680/37.)

Proti žalobě, kterou se žalující záložna jako postupnice architekta B-a domáhala na žalované obci zaplacení 60.176 Kč 54 h s přísl. za vypracování projektu a stavebního elaborátu na stavbu školy v Ř., objednané u něho dne 18. září 1931, namítla žalovaná obec, že arch. B-ovi zadal ony práce vládní komisař Josef H., který k tomu podle § 106 čes. obec. zřiz. nebyl oprávněn, neboť opatření takové nelze pokládati za běžnou záležitost, k jakým jest jedině vládní komisař oprávněn, že provedení stavby nebylo usneseno, nebyla pro ni žádná úhrada v rozpočtu a žalovaná neměla tedy ani příkazu k stavbě školy od nadřízených úřadů, takže jednání vládního komisaře není pro žalovanou obec závazné. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvody:

Výtka neúplnosti řízení podle § 503 č. 2 c. ř. s. není vlastně provedena podle zákona, protože dovolatelka neuvádí určité skutečnosti,

jež neprovedenými důkazy měly býti dokázány a jež by odůvodňovaly závěr, že přípravné práce zadané architektu B-ovi smlouvou ze dne 18. září 1931 byly pro nezbytnost stavby školy nutné a neodkladné. Pro neprovedení oněch důkazů, jimiž dovolatelka chce doložit neodkladnost a nutnost stavby školy, nestalo se řízení odvolacího soudu neúplným. Ani z toho, že prý stavba školy byla jednou z nejnaléhavějších otázek obecní administrativy a že okresní školní inspektor hrozil zavřením školy, nebude-li se stavbou nové školní budovy započato, nelze totiž ještě dovodit, že přípravné práce spojené se stavbou školy, zejména práce podle smlouvy z 18. září 1931, nedopouštěly vůbec odkladu pro přímo hrozící neodvratnou škodu. Vždyť postavení školy bylo žalované obcí nařízeno teprve v roce 1934. Dovolatelka dále ani netvrdí, že již před tím dostal vládní komisař od nadřízených orgánů **ú ř e d n í** příkaz aspoň k přípravným pracím. Nebylo dále dokázáno, že se obec svým zastupitelstvem usnesla dříve, než byl vládní komisař obci dosazen, na stavbě školy platně, zejména ve smyslu § 10, odst. 3, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. v postupu vládního komisaře nelze proto spatřovati jen provádění platného již rozhodnutí žalované obce. Tím méně lze spatřovati v rozhodnutí vládního komisaře akt běžné správy obecní, když obci měl vzniknouti závazek, jež bylo nutno krýti mimořádně zárukou. Nezáleží proto již na tom, zda si vládní komisař obstaral úhradu k provedení tohoto rozhodnutí, jež jest jinak pokládati rovněž za opatření rozpočtové ve smyslu § 10, odst. 3, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. Poněvadž vládní komisař překročil podle toho meze oprávnění daného mu předpisem § 106 čes. obec. zřiz., nemohl svým rozhodnutím obec platně zavázati.

Co se týká uznání zažalované pohledávky žalovanou obcí, jest uvést, že k uznání žalovanou obcí vůči architektu B-ovi mohlo dojíti jen projevem, jenž by byl vyžadoval náležitostí předepsaných § 55 čes. obec. zřiz. za toho dalšího předpokladu, že jest kryt usnesením obecního zastupitelstva, při čemž by zastupitelstvo musilo přihlížeti též k předpisům o úpravě finančního hospodářství obce, zejména k předpisu § 10, odst. 3, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. Uvedených formálních náležitostí nemá dopis ze dne 3. března 1932, ježž dovolatelka předložila k důkazu; také pro akcesorickou povahu uznání nemohlo dojíti k uznání dluhu, jenž vůbec právně neexistoval.

Čís. 16780.

Vládní komisař obce (§ 106 čes. obec. zřiz.) není bez příkazu nadřízeného orgánu oprávněn uzavřít smlouvu o koupi nemovitostí za cenu, která měla býti uhrazena zárukou.

Taková smlouva se nestala pro obec závaznou tím, že byla dohlédacím úřadem podle § 23 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. schválena; ta-

kové schválení nenahrazuje smluvní projev obce a předpokládá platnost projevu obce.

(Rozh. ze dne 4. března 1938, Rv I 1254/37.)

Trhovou smlouvou ze dne 19. a 22. srpna 1931, podepsanou za žalovanou obec tehdejší vládním komisařem Josefem H., prodal žalující spolek »S.« žalované obci, zastoupené starostou obce Janem S., pozemkové parcely č. kat. . . ., zapsané v pozemkové knize Ř. za ujednanou částku 380.000 Kč. Před podpisem hotové smlouvy zaplatila žalovaná obec hotově 80.000 Kč a zbytek 300.000 Kč ponechal žalující spolek jako zárukou s ujednáním, že žalovaná obec bude platit určité úroky, na něž skutečně již zaplatila 1.500 Kč. Rečená trhová smlouva byla pod č. j. 37.976/1931 okresním úřadem v P. dne 19. srpna 1931 hledíc na usnesení okresního výboru v P. ze dne 1. července 1931 č. j. 37.976/1931, schválena a potvrzeno, že Josef H. jako vládní komisař obce Ř. (nyní žalované) jest podle výměru okresního úřadu v P. ze dne 6. února 1931 č. j. 7744/1931 oprávněn obec Ř. pravoplatně zastupovati, a že trhovou smlouvu skutečně podepsal. Podle usnesení ze dne 13. září 1931 bylo pro žalovanou obec zapsáno vlastnické právo ke koupeným pozemkům. Vyhláškou z 16. června 1931 vyhlásil vládní komisař Josef H., že uzavírá jménem obce Ř. u Okresní hospodářské záložny v S. obecní zárukou na 150.000 Kč jako splátku na zaplacení zakoupených pozemků na stavbu školní budovy. Proti této vyhlášce nebylo podáno námitek. Také výměrem okresního školního výboru v P. ze dne 10. června 1931 byly pozemky, o něž jde, pro zamýšlený účel schváleny a místní školní radě uloženo, aby pozemky ty byly zakoupeny. Dne 17. listopadu 1930 bylo ve schůzi zastupitelstva obce Ř. usneseno zařadit do mimořádného rozpočtu 1,200.000 Kč na stavbu školy. Dne 8. dubna 1932 byla kupní smlouva v obecním zastupitelstvu přečtena, dne 30. prosince 1932 byl obecním zastupitelstvem schválen mimořádný rozpočet 1,300.000 Kč na stavbu školy, a to uhrazený novou zárukou 1,000.000 Kč a 300.000 Kč k zaplacení dluhu žalujícímu spolku. Tvrdě, že žalovaná obec jest na mu dlužna na úrocích z 300.000 Kč částku 34.000 Kč, domáhá se žalující spolek na žalované obci zaplacení 34.000 Kč s přísl. Proti žalobě namítla žalovaná mimo jiné neplatnost trhové smlouvy, ježto podle § 106 čes. obec. zřiz. nebyl gerent oprávněn ke koupi pozemků, o něž jde, takže vykročil z mezí běžné agendy hospodářské, a že se koupě ta přičila zejména předpisům §§ 10 až 12 zák. z 12. srpna 1921, č. 329 Sb. z. a n. Soud první stolice zamítl žalobu. **D ů v o d y:** Jde především o to, zda trhová smlouva z 19. a 22. srpna 1931 je platná, či nikoli. Na tu otázku jest odpověděti záporně z těchto důvodů: Vládní komisař (§ 106 čes. obec. zřiz.) jako pouhý správce jest oprávněn jen k zatímní správě obecního hospodářství k odvrácení škody a ztráty, tudíž jen k opatřením běžného rázu bez zásahu do majetkového stavu obce. K takovému vedení správy však

nenáleží zcizení nemovitostí nebo jejich koupě zejména na úvěr, ledaže by šlo o odvrácení hrozící škody, což však žalobce ani netvrdil, ani nedokázal (rozh. č. 6494 Sb. n. s.). Jestliže tedy vládní komisař vykročil z mezí nutnosti a vykonával záležitosti vyhrazené obecnímu zastupitelstvu, nemůže být jeho jednání platné. Není-li tu však platného usnesení obecního zastupitelstva, nemůže dojít k platnému ujednání smlouvy s obcí a nemůže ani schválením nadřízeného samosprávného orgánu tento nedostatek být nahrazen (rozh. č. 3975 a 4321 Sb. n. s., na jejichž vývody se odkazuje). Trhovou smlouvu nutno tudíž pokládati za neplatnou a nenabytí platnosti ani dodatečným schválením obecního zastupitelstva nebo uznáním dluhu obecní radou, která by musila zachovati předpisy finanční novely (zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., zejména §§ 10 až 14) a § 97 čes. obec. zřiz. ve znění § 23 řečené finanční novely, neboť by ona nová tržová smlouva musila být znovu schválena, což se však nestalo. Právě tak ani zařazení položky na splátku dluhu z dotčené smlouvy obecním zastupitelstvem do obecního rozpočtu nemůže nic změnit na její neplatnosti. Ustanovení § 2 zák. č. 69/1935 Sb. z. a n. nelze v souzené věci užití. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Vládní komisař žalované obce nebyl oprávněn uzavřít s dovoatelkou za žalovanou obec kupní smlouvu ze dne 19. srpna, (22. srpna) 1931. Šlo přece o koupi nemovitostí v tržové ceně 380.000 Kč, jež měla být uhrazena zápujčkou. Příkaz k této koupi nebyl vládnímu komisaři dán nadřízeným orgánem. To dovoatelka ani netvrdila. Nešlo dále ani o vyřízení neodkladné věci, ani, jak z povahy věci vyplývá, o akt běžné správy obecní. Uzavřev uvedenou tržovou smlouvu, překročil proto vládní komisař oprávnění dané mu předpisem § 106 čes. obec. zřiz. (srov. č. 14681 Sb. n. s.). Projev vůle, jímž za obec tržovou smlouvu uzavřel, není právně závazný a nemohl obec zavázat, protože vycházel od orgánu, jenž k jednání tomu nebyl podle zákona oprávněn. Tu otázku musí soud sám rozřešit v mezích souzeného sporu a nebrání mu v tom žádné závazné usnesení nebo názor správního úřadu. Pouze z toho, že za obec jednal vládní komisař, nemůže tedy dovoatelka dovodit vznik závazku pro obec z oné smlouvy. Schvalovací doložka okresního úřadu, připojená na oné tržové smlouvě vzhledem na usnesení okresního výboru, ani usnesení samo nemají toho významu, jaký mu přikládá dovoatelka. Není ani třeba zkoumat, zda jde o správní akt okresního úřadu, jež soudy nemohou přezkoumávat, jsouce jím vázány. Schválení uzavřené kupní smlouvy dohlédacím úřadem bylo totiž potřebí již také podle odstavce prvního č. 4 § 23 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. hledíc na vyšší tržové ceny. Právní význam takového schválení záleží v tom, že

se jím jen doplňuje, nikoliv však nahrazuje smluvní projev obce, a předpokládá tudíž schválení to již platnost a právní účinnost projevu obce. Té tu však, jak dovedeno, nebylo. Usnesením o vkladu vlastnického práva k nemovitostem pro žalovanou obec do pozemkových knih nebyla rozřešena otázka platnosti kupní smlouvy, jak správně poznal odvolací soud.

Čís. 16781.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Obsahuje-li závadný článek zlehčování některých podniků určitého druhu, aniž lze z něho vyčísti, kterých určitých podniků toho druhu se týká, není každý podnik toho druhu oprávněn k žalobě podle § 10 zákona proti nekalé soutěži. Ani paušálně zlehčující a nedoložená zlehčování se nevymykají sankci stanovené v § 10 zákona proti nekalé soutěži, jest však vždy zkoumati, zda budou závadný článek chápati zákaznické kruhy se zřením na okolnosti jednotlivého případu tak, že směřuje proti určitému podniku.

(Rozh. ze dne 4. března 1938, Rv I 1851/37.)

Srov. rozh. č. 12638, 16742 Sb. n. s.

V č. 2 roč. I., únor 1935, byl otištěn článek pod nadpisem »Žít a nechat žít« tohoto obsahu: »Napsali jsme už, že název našeho listu jest i naším programem. Každý má nárok na život a my také si přejeme a chceme, aby se vedlo dobře každému zákazníkovi. I obchodník a živnostník má však právo na život. Není myslitelné, aby stát konsumům a různým družstvům poskytoval různé výhody a mnohomilionové subvence, které musí nejdříve sebrati na daních od poplatnictva, tedy nejen od zákaznictva, ať už v přímých nebo nepřímých daních, ale hlavně od obchodníků a živnostníků, jimž stát nechává jen starost, jak mají zaplatiti stále a stále rostoucí daně a jiná břemena. Živnostník a obchodník nechce nic jiného, než aby konsumy měly tytéž povinnosti jako má on, aby byly jako ve skutečně demokratickém státě pro všechny občany stejné povinnosti i stejná práva, aby poplatnictvo nemusilo stále doplácet ve způsobě zvyšovaných daní i na různé subvence konsumového a družstevnického hospodářství a j. Vždyť je přece známo, že konsumy a družstva nemají lepšího zboží a neprodávají o nic levněji než řádný obchodník a živnostník. Tento se musí, jak náleží, přičinit, poněvadž jenom na tomto záležitosti celá jeho existence, neboť stát mu na to nic nepřidá. Obchodník a živnostník musí se proto všemožně snažiti obsloužit řádně svého zákazníka vždy čerstvým a nejlepším zbožím za možně nejlevnější ceny, neboť jeho celá existence závisí jen od dobré prosperity jeho živnosti neb obchodu, od spokojenosti jeho zákaznictva, aby okruh tohoto si nejen udržel, ale i rozšířil. Nakupujte proto u řád-

ných obchodníků a živnostníků, u nichž budete nejlépe obslouženi.« Uvedený časopis byl rozšiřován po území celého státu. Tvrdíc, že údaje o konsumních družstvech v onom článku obsažené jsou způsobily poškodit i žalující »R.«, nákupní, výrobní, stavební a úsporné družstvo v P., jakožto konsumní družstvo a že ony údaje byly učiněny a rozšiřovány za účelem soutěže, jak jest patrné ze závěru článku, v němž se čtenáři vyzývají, aby proto nakupovali u řádných obchodníků a živnostníků, u nichž budou nejlépe obslouženi, a též v dalším obsahu článku vylučuje pochvalně činnost obchodníků a živnostníků, u nichž budou nejlépe obslouženi, a staví ji do protikladu proti konsumům, o jejichž hospodářství tvrdí, že je takové, že musí býti mnohamilionovými subvencemi sanovány, a sled údajů jest tak uspořádán, že v čtenáři má býti vzbuzena zášť a odpor ve prospěch obchodníků a živnostníků, domáhá se žalující společenstvo »R.« žalobou, aby byly žalované tiskařské a vydavatelské závody »Č.« uznány povinnými zdržeti se údajů obsažených v uvedeném článku »Žít a nechat žít« toho obsahu, jako by stát konsumům poskytoval mnohamilionové subvence, které musí nejdříve sebrati na daních od poplatníků, a tedy nejen od zákaznictva, ať již na přímých, nebo nepřímých daních, ale hlavně od obchodníků a živnostníků, jimž nechává jen starosti, jak mají zaplatiti stále rostoucí daně a jiná břemena a 2. aby žalujícímu družstvu bylo přiznáno oprávnění dáti uveřejnití rozsudek v určitých časopisech. Soud první stolice uznal podle žaloby pod 1., kdežto pod 2. zamítl žalobu. D ů v o d y: Zlehčování se nemusí týkatí jen jediné určité osoby, nýbrž se může vztahovati i na více podnikatelů, pokud jest z obsahu zlehčování okolnost ta zřejmě patrná. Nevyžaduje se jmenování podniku jménem nebo firmou, stačí i nářek na se hodící. To platí i tehdy, je-li zlehčování systém a pod. Forma, v jaké se údaj stal, tu nerozhoduje. Rozhodující jest, jak obecenstvo, pro něž byl údaj učiněn, o věci soudí (Skála, Nekalá soutěž). Údaje shora uvedené, zejména pokud se tvrdí v souvislosti s mnohamilionovými subvencemi podle tvrzení článku konsumům a různým družstvům poskytovanými, že stát hlavně od obchodníků a živnostníků musí peníze na daních sebrat, ale těmto nechává jen starost, jak mají zaplatiti daně stále rostoucí a jiná břemena, jsou údaje objektivně nepravdivé, zlehčovatelem co do jiných pravdivostí neprokazatelné (Skála, l. c., str. 136). Je přece notorické, že největším daňovým nositelem jest prvovýroba, zemědělství, hornictví, průmysl a zaměstnanci, jejichž daňová převaha proti nepatrnému zlomku obyvatelstva z kruhů obchodnických a živnostenských je zdrcující, nehledě na to, že spotřební daně hradí výhradně spotřebitelé, tedy nikoliv obchodník, který stejně jako při dani obrátové, která se v číslicích obchodnických a živnostenských daní vykazuje tak značnými částkami, jest pouhým výběrčím daně od spotřebitele, ale nikoliv jejím vlastním plátcem, neboť si daně ty do ceny započítává. Údaje hodnoceny v celku působí podle názoru soudu na průměrného čtenáře a zákazníka dojmem zlehčujícím podniky konsumní a družstevní a tím i podnik žalujícího společenstva

a jsou objektivně způsobily poškodit jeho podnik, neboť se v nich vlastně tvrdí, že jeho hospodaření jest (jako u jiných družstev a konsumů) tak desolátní, že subvence ze státních peněz mnoha milionů ve formě subvencí doplácel. To se vytýká v protikladu k obchodnictvu a živnostnictvu, kdežto je přece notorické, že také stát subvencuje zvelebení živností a obchodů, a tím v té formě projevuje peněžní účast i na prospěch v něm zúčastněných jednotlivců a ponechává vedle starostí o břemena obchodníkům i miliony reprezentující zisk anebo značné investice na majetky. Jako svědek o pravdivosti tvrzení slyšený poslanec Alois B. ostatně sám potvrdil, že o žalujícím družstvu nemůže říci, že dostalo nějakou subvenci ze státních peněz. Lichá jest námitka, že není možné poškození žalujícího společenstva hledě na jeho politický základ, poněvadž i kdyby se členství jeho ukládalo i příslušníkům určité strany, může z článku vzbuzený dojem o špatném hospodaření konsumu odraditi od přístupu do družstva i straníka řečené strany. Že se údaj stal za účelem soutěže, má soud dokázáno jednak tím, že se na konci článku čtenáři vyzývají, aby proto nakupovali u řádných obchodníků a živnostníků, tedy úsudkem z opaku nikoliv u konsumů, jednak že byl onen článek dokonce výslovně určen pro propagaci obchodní v kruzích zákaznických, jak nasvědčuje na první straně časopisu obsažený nápis »Svým pp. váženým zákazníkům věnuje...«. Je tím tedy na podkladě všech zjištěných skutečností, jež soud hodnotí volným uvážením jak jednotlivě, tak v celkovém dojmu, dokázáno, že údaje článku ve výroku rozsudečném uvedené zakládají skutkovou podstatu zlehčování podle § 10 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. Odvolací soud na odvolání žalovaných podniků potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: K odůvodnění nekalé soutěže podle § 10 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. se nevyžaduje subjektivní zlý úmysl, nýbrž stačí objektivní způsoblost snížení soutěžitelskou posicí odpůrcem, stal-li se údaj za účelem soutěže. Tato tendence vyplývá zcela patrně už z celé stylisace příslušného článku. Pozastavené zlehčování konsumů družstevních se sice přímo netýká žalujícího společenstva jako určitého jedince, avšak určitého druhu podnikatelů, k němuž i ono náleží, takže i ono jest oprávněno proti němu se brániti. Důkaz pravdivosti údajů, o něž jde, nebyl proveden resp. ani proveden býti nemohl a nebyl by ostatně mohl žalované podniky zprostiti viny, i kdyby se byl zdařil, poněvadž k svým údajům způsobilým omezení žalobce ve značné míře ve veřejnosti nebyly žádnou zvláštní okolností nuceny, takže podle § 10, odst. 2 zákona proti nekalé soutěži jsou za ně v každém případě odpovědny.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

D ů v o d y:

Oba soudy ve shodě s názorem žalujícího společenstva uznaly pozastavené jednání žalované za závadné podle § 10 zákona proti nekalé soutěži. Uvědomily si, že podle § 15, odst. 2, řeč. zák. je k žalobě pro

takový rušební čin oprávněn jen soutěžitel, jehož se čin přímo dotýká, a měly za to, že v souzeném případě splněna jest také tato podmínka. Procesní soud uvádí, že se zlehčování může vztahovati i na více podnikatelů a že není třeba jmenovati určitý podnik, nýbrž že stačí také narážka naň se hodící, což prý platí i tehdy, jestliže je zlehčován systém a pod. Odvolací soud má za to, že se sice pozastavené zlehčování konsumů netýká přímo žalobkyně jako určitého jedince, avšak určitého druhu podnikatelů, k němuž náleží také žalobkyně. Odvolací soud má tu patrně na mysli rozh. č. 12638 Sb. n. s., na něž žalobce výslovně poukázal.

V této všeobecnosti nelze však s nižšími soudy souhlasiti, protože tu je třeba bedlivě přihlížeti k zvláštním poměrům, jak byly v jednotlivém případě zjištěny; teprve na základě nich možno rozhodnouti, zda přes všeobecné znění údajů měl býti a byl přímo postižen určitý podnik a zda mu proto lze přiznati nárok na ochranu podle §§ 10 a 15 uved. zák. Tak tomu bylo zejména v řečeném již rozhodnutí, kde šlo o projev místního konsumního spolku, zahrocený proti tamním obchodníkům, obsažený v letáčích, které byly rozšiřovány v místě a okolí. Tam tedy byl nasnadě úsudek, že ony údaje směřovaly právě proti místním obchodníkům a že oni měli býti a byli přímo dotčeni.

V souzeném případě má se věc jinak. Také tu jde ovšem o úsek bcjů mezi obchodnictvem a družstvy a v pozastaveném článku se zcela všeobecně opakují známé argumenty uváděné k obraně zájmů stavu živnostenského. Nejde tu především o boj v soutěži mezi jednotlivými podniky ani s jedné, ani s druhé strany. Podnik žalujícího spolčenstva nejen není jmenován, ale podle názoru dovolacího soudu není tu ani nějakých náznaků, které by ukazovaly na to, že by právě ten podnik měl býti postižen pozastavenými údaji, že by se právě jeho ony údaje přímo dotýkaly, anebo náznaků, které by mezi zákaznictvem měly a mohly vzbuditi dojem, že údaje směřují právě proti podniku žalujícího spolčenstva, a podle nichž tedy pak ten podnik měl a mohl býti přímo dotčen. V obsahu článku nenasvědčuje nic tomu, že by článek mohl býti vykládán tak, že se subvencí dostalo všem konsumům a že tedy také podnik žalujícího spolčenstva je mezi těmi konsumy, jimž se subvencí dostalo; naopak z článku samého plyne, že se taková výtka dotýká právě jen některých podniků konsumních, aniž lze z něho vyčísti, že by se ona výtka mohla týkati také žalujícího družstva. V souzeném případě není tudíž podle uvedených okolností okruh podniků, které mohou býti dotčeny, vymezen s takovou určitostí, aby mohlo býti usouzeno, že údaj směřoval také žalobci a dotýkal se právě také jeho.

Lze sice souhlasiti se žalujícím družstvem, že se paušálně zevšeobecňující a nedoložená zlehčování nevymykají právě jen pro takovou formu sankci stanovené v § 10 uved. zák., ba že může tu býti zvýšené nebezpečí právě pro záluždnou formu takové nekalé soutěže a proto zvýšená potřeba ochrany; než právě také při posouzení s tohoto hlediska jest vždy bedlivě přihlížeti k okolnostem konkrétního

případu. V souzeném případě nelze však ani s tohoto hlediska uznati, že v kruzích zákaznických bude článek chápán a vykládán tak, že směřuje právě proti žalujícímu spolčenstvu a že se právě jeho týká jeho pozastavený obsah. V Praze, kde článek vyšel, působí přece mnoho družstevních podniků a nelze zajisté uznati, že by na základě pozastaveného článku bylo lze s hlediska §§ 10 a 15, odst. 2, zákona proti nekalé soutěži přiznati žalobní právo kterémukoli spotřebnímu družstvu působícímu v Praze nebo kdekoli v jině v republice.

Čís. 16782.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Pro zaměstnance, jenž pokračuje se zaměstnavatelovým vědomím v pracovním poměru umluveném na zkoušku po uplynutí ujednané zkušební doby, není důležitým důvodem předčasného vystoupení z poměru pracovního (§ 33 č. 2 uved. zák.), že zaměstnavatel nesplnil převzatý závazek uzavřít se zaměstnancem po uplynutí zkušební doby definitivní pracovní smlouvu.

(Rozh. ze dne 4. března 1938, Rv II 1089/37.)

Žalobce, který byl u žalovaného zaměstnán od 19. ledna 1937 jako dřívodoucí, a to původně na 14denní zkoušku a jenž dne 8. dubna 1937 předčasně vystoupil ze služeb žalovaného, se na žalovaném zaměstnavateli domáhá zaplacení 4.375 Kč s přísl. z důvodu náhrady platu za výpovědní lhůtu. Nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

D ů v o d y:

V dovolání jde pouze o to, zda byl žalobce oprávněn předčasně zrušiti pracovní poměr proto, že se žalovaný po smluvené zkušební době čtrnáctidenní zdráhal uzavřít s ním definitivní pracovní smlouvu. Myně má odvolací soud za to (§ 503 č. 4 c. ř. s.), že vyhýbal-li se žalovaný a nevyhověl-li žádosti žalobcově jemu opětovně přednesené, aby definitivní smlouva byla uzavřena, a dal-li dokonce dne 31. března 1937 žalobci jasně najevo, že s ním nehodlá sjednati definitivní smlouvu, porušil podstatně ustanovení smlouvy obsahující závazek, že po uplynutí zkušební doby čtrnáctidenní uzavře se žalobcem definitivní smlouvu pracovní (§ 33 č. 2 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Odvolací soud přehlédl, že byla-li zkušební doba jednou ujednaná, nesmí býti prodloužena (§ 30, odst. 2, dotč. zák.) a že tím, že zaměstnanec pokračuje po uplynutí doby zkušební v pracovním poměru se zaměstnavatelovým vědomím, přechází pracovní poměr na zkoušku smluvený v pracovní poměr na neurčitý čas (§ 30, odst. 4, téhož zák.).

V souzené věci nižší soudy zjistily, že žalovaný přijal žalobce jako dílovedoucího a že byla ujednána čtrnáctidenní doba zkušební, že žalobce nastoupil službu dne 19. ledna 1937, že k založení definitivní smlouvy mezi smluvci sice nedošlo, že však žalobce i po uplynutí zkušební doby zůstal nadále v služebním poměru až do 8. dubna 1937, kdy vystoupil bez předchozí výpovědi. Nastal tu tedy již podle zákona poměr ujednaný na neurčitý čas a žalobce byv již pod ochranou zákona č. 154/1934 Sb. z. a n., nemohl se cítiti dotčený tím, že žalovaný se zdráhal uzavřít s ním novou smlouvu, ježto všechny výhody obyčejné smlouvy z poměru soukromého zaměstnance mu již zaručil sám zákon č. 154/1934 Sb. z. a n. Pokud žalobce teprve v dovolací odpovědi uplatňuje, že byla definitivní smlouvou míněna smlouva zaručující jeho trvalou existenci jako vedoucího továrny, totiž smlouva dlouhodobá a výhodnější než byla smlouva prozatímní a než jsou ustanovení zákona č. 154/1934 Sb. z. a n., jde o nedovolené novoty, k nimž nelze přihlížeti (§ 34, odst. 4, zákona č. 131/1931 Sb. z. a n.).

Čís. 16783.

Jestliže věřitel, který vedl exekuci vnucenou dražbou nemovitostí podle rozsudku vydaného v odpůřím sporu, neuplatnil již v exekučním řízení neúčinnost služebnosti bytu vymíněné pro dlužníka a vložené do pozemkové knihy, nemůže se později domáhati ani sám, ani jeho universální nástupce neúčinnosti zřízení oné služebnosti, kterou podle pravoplatných dražebních podmínek jako vydražitel převzal bez započtení na nejvyšší podání.

(Rozh. ze dne 8. března 1938, Rv I 3373/37.)

Trhovou smlouvou ze dne 13. srpna 1932 prodal a odevzdal žalovaný Bedřich B. dům č. p. 222 v H. V. svým dvěma synům Oskaru a Josefu B. a zároveň si vymínil v uvedeném domě doživotní bezplatnou služebnost bytu, která byla též vložena do pozemkové knihy na dotčené nemovitosti. Poté bylo na odpůřci žaloba Anny B-ové pravoplatně uznána rozsudkem krajského soudu v J. ze dne 30. dubna 1934, Ck Ia 454/33, že uvedená trhová smlouva jest vůči Anně B. neúčinná. Podle řečeného rozsudku vedla Anna B. exekuci vnucenou dražbou dotčeného domu a sama jako vydražitelka dražené nemovitosti nabyla, převzavši podle schválených dražebních podmínek shora uvedenou služebnost bytu bez započtení na nejvyšší podání. Tvrdíc, že prohlášení neúčinnosti trhové smlouvy mělo v zápětí i neúčinnost služebnosti bytu, o níž jde, a že se jen nedopatřením právního zástupce při sepisování dražebních podmínek stalo, že do nich nebylo pojmáno ustanovení, že ona služebnost zanikla a že vydražitelem nemusí býti převzata, že tudíž služebnost ta netrvá vůči ní po právu, domáhá se žalobkyně Františka F. jako

universální dědička Anny B-ové žalobou, aby žalovaný vyklidil a odevzdal jí byt skládající se z jedné světnice v domě č. p. 222 v H. V. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Hledíc na § 14 odp. ř. nabyla Anna B. rozsudkem krajského soudu v J. ze dne 30. dubna 1934, zn. sp. Ck Ia 454/33, nároku požadovati pro sebe to, co odporovatelným jednáním ušlo z dlužníkovy jmění nebo co bylo z něho zcizeno nebo čeho se dlužník zřekl, a to potud, pokud toho bylo třeba k jejímu uspokojení.

Podle dotčeného rozsudku vedla Anna B. exekuci vnucenou dražbou domu, který žalovaný postoupil svým synům. Neuplatnila-li za exekučního řízení neúčinnost služebnosti bytu, kterou si žalovaný v uvedené kupní smlouvě vymínil a dal knihovně zajistiti, nýbrž bylo-li na její návrh jako vymáhající věřitelky pojmáno do dražebních podmínek ustanovení, že vydražitel musí služebnost bytu žalovaného převzít bez započtení na nejvyšší podání, byla řečeným ustanovením dražebních podmínek, které byly podstatným základem provedené vnucené dražby, vázána tak, jako by býval vázán každý jiný vydražitel dotčeného domu; to by platilo i tehdy, kdyby uvedené ustanovení bylo pojmáno do dražebních podmínek — jak dovolatelka tvrdí — jen omylem právního zástupce Anny B.

Žalobkyně, která je universální nástupkyní Anny B. (§ 547 obč. zák.), nemůže proto s úspěchem namítati dodatečně neplatnost zřízení služebnosti bytu žalovaného, bylo-li v exekučním řízení převzetí služebnosti Anně B. jako vydražitelce pravoplatně uloženo.

Čís. 16784.

Předpisu § 277 c. ř. s. jest co do důkazů užití podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. obdobně i v nesporném řízení.

Usnesení, jímž pozůstalostní soud nařídil odhad pozůstalostních nemovitostí dvěma znalci, jest průvodním usnesením.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, R I 1373/37.)

Pozůstalostní soud nařídil usnesením ze dne 2. února 1937 notáři jako soudnímu komisaři, aby o nemovitostech patřících do pozůstalosti pořídil řádný a zákonu vyhovující odhad dvěma znalci a aby postupoval podle předpisů §§ 92 a násl. nesp. pat. Rekursní soud nevyhověl rekursu dědiců z důvodů věcných.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

D ů v o d y:

Jde o dovolací rekurs proti usnesení, kterým byl nařízen odhad pozůstalostních nemovitostí dvěma znalci. V té příčině jest ono nařízení vpravdě průvodním usnesením. Podle § 277, odst. 4, c. ř. s., jehož jest co do důkazů, hledíc na § 34 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. v nesporném řízení obdobně užiti, není však proti průvodním usnesením samostatného opravného prostředku.

Poněvadž však dovolací rekurs nenapadá současně jiné nejbližší usnesení, jež lze samostatně bráti v odpor, není podaný dovolací rekurs přípustný. Bylo jej tudíž odmítnouti (§§ 35, odst. 1 a 2, 39, odst. 1, a 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.).

Čís. 16785.

Omezení vlastnického práva k přidělovému pozemku právy státního úřadu pozemkového (nyní ministerstva zemědělství), vyznačená v pozemkové knize na listě B), jsou účinná i vůči vydražiteli pozemků, třebaže nebyla ona omezení výslovně uvedena v dražebních podmínkách.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, R I 5/38.)

Na vydražených nemovitostech ve vložce č. 1017 v S. vázne pod datem 27. dubna 1927 na listě B) položka 2., omezení vlastnického práva podle odstavce IX. kupní smlouvy ze dne 24. září 1935 (ve smyslu zákona přidělového) a pod datem 18. prosince 1928, B) pol. 3 další omezení, že kupitel, jestliže by úřad uznal na vyvlastnění, musí odstoupiti nutně pozemkové parcely pro veřejné nebo státní účely za cenu nabývací, kdyby však obecná cena klesla pod cenu nabývací, tedy za cenu obecnou. Státní pozemková úřadovna pro pozemkovou reformu v P. dala svolení k exekuci vnučenou dražbou těchto nemovitostí mimo jiné pod podmínkou, že vydražitel bude stejně omezen jako povinný. Uvedené nemovitosti vydražil Rudolf P. a ten po splnění dražebních podmínek navrhl, aby podle rozvrhového usnesení ze dne 20. září 1937, č. j. E 1314/36-481, byla mimo jiné vymazána svrchu uvedená omezení vlastnického práva, poznamenaná na listě B) pod 2 a 3. Soud první stolice povolil výmaz podle návrhu vydražitele Rudolfa P. Rekursní soud k rekursu dotčené obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu zamítl návrh na výmaz uvedených dvou knihovních poznámek. D ů v o d y: Třebaže usnesení prvního soudu ze dne 10. srpna 1937, E 1314/36-42, jímž byly povoleny vklad práva vlastnického pro vydražitele Rudolfa P. a výmaz poznámky zahájení dražebního řízení, dražebního roku a udělení příklepu, nabylo právní moci, musilo býti přece rekursu vyhověno, poněvadž státní obvodová úřadovna pro po-

zemkovou reformu v P. dala podle prohlášení ze dne 12. června 1926, č. j. 5853/36, svolení k vnučené dražbě pouze za shora uvedených předpokladů. Tyto předpoklady však nebyly splněny.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vydražitelovu.

D ů v o d y:

Dovolací stěžovatel namítá, že ve schválených dražebních podmínkách nejsou obsažena shora uvedená omezení vlastnického práva, přehlíží však, že jde o omezení vlastnického práva státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, vyznačená na listě B. knihovní vložky, o nichž se mohl vydražitel z pozemkové knihy předsvědčiti, a že tedy hledíc na ustanovení § 170 č. 5 ex. ř. zůstávají proti němu v platnosti, i když nebyla v dražebních podmínkách výslovně uvedena. Ostatně, pokud lze v oněch omezeních shledávati reální břemeno, jest v odstavci 3 schválených dražebních podmínek uvedeno, že vydražitel bez započtení na nejvyšší podání převezme na draženém objektu váznoucí služebnosti, výměnky a reální břemena, pokud přijdou na řadu. Shora uvedená a knihovně vyznačená omezení vlastnického práva jsou věcnými břemeny a jiná věcná břemena ani služebnosti nebo výměnky na vydražených nemovitostech vůbec nevážnou, takže mohla býti oním ustanovením dražebních podmínek míněna jen uvedená omezení vlastnického práva. Dodatek »pokud přijdou na řadu« nemá významu, ježto tato omezení vlastnického práva předcházejí časově všechny knihovní zápisy na vydražených nemovitostech. Musí tedy vydražitel i podle dražebních podmínek převzít tato omezení vlastnického práva bez započtení na nejvyšší podání.

Čís. 16786.

Odklad exekuce proti nezaměstnaným (vlád. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n.).

Lhůta podle § 4, odst. 1, dotč. vlád. nař. je lhůtou procesního práva, o níž platí ustanovení § 89 org. zák., že se do lhůty nezapočítávají dny poštovní dopravy.

Návrh na odklad exekuce byl učiněn včas, byl-li podán nejpozději osm dní před nařízeným prodejem na poštu.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, R I 106/38.)

Povinnému Josefu F. byla dne 14. října 1937 doručena dražební vyhláška o tom, že se vnučená dražba jeho nemovitosti bude konati dne 8. listopadu 1937. Návrhu povinného na odklad dražby podle vlád. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n., podanému dne 31. října 1937 na poštu a došlému

exekučního soudu dne 1. listopadu 1937, soud první stolice vyhověl. Rekursní soud odmítl návrh na odklad exekuce pro opožděnost.

Nejvyšší soud uložil rekursnímu soudu, aby o rekursu znovu rozhodl.

Důvody:

Není správný názor rekursního soudu, že návrh dlužníka na odklad exekuce byl podán opožděně a že jest tudíž vyloučen, jestliže byl podán dne 31. října 1937 na poštu a došel soudu dne 1. listopadu 1937.

Podle ustanovení § 4 vlád. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. jest učiniti návrh na odklad exekuce nejpozději osm dní před nařízeným prodejem (dražbou). Nejde tu zřejmě o lhůtu práva hmotného, nýbrž o lhůtu práva procesního, o níž platí ustanovení § 89 org. zák., že se do lhůty nezapočítávají dny poštovní dopravy. V souzeném případě byl návrh dlužníka na odklad exekuce učiněn včas, byl-li podán dne 31. října 1937 u poštovního úřadu, ježto dražba byla nařízena na den 8. listopadu 1937.

Neobstojí tedy důvod, pro který jedině rekursní soud rekursu vymáhajícího věřitele vyhověl a návrh dlužníka na odklad exekuce zamítl, a bude proto na rekursním soudě, aby se zabýval znovu rekurssem ve věci samé.

Čís. 16787.

Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových vozidel (zák. č. 162/1908 ř. z.).

I tehdy, jde-li o osoby jmenované v § 1 uved. zák., jež jinak jsou solidárně odpovědné za škodu vzniklou třetí osobě ze střetnutí dvou provozů (§ 3, odst. 4, uved. zák.), může se ona osoba, která odpovídá za jeden z provozů, zprostiti odpovědnosti, dokáže-li, že jde na její straně o neodvratnou náhodu, t. j. že řidič jednoho z motorových vozidel nemohl střetnutí odvrátiti, přes to, že sám zachoval veškeré předepsané a věcné opatření a že škodná událost nemá svou příčinu ve vlastnostech motorového vozidla, vytčených v § 2 uved. zák.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, Rv I 299/37.)

Srov. rozh. č. 12333 Sb. n. s.

Dne 2. srpna 1933 jel žalobce v nájemním automobilu, patřícím spolužalovanému Václavu H., které bylo řízeno Vladimírem T. z P. do D. a které se u obce R. srazilo s osobním automobilem, patřícím dalšímu žalovanému Antonínu B. a řízeným žalovaným Josefem D. Po srážce se automobil, v němž jel žalobce, několikrát překotil a žalobce byl zraněn. Tvrdě, že za škodu jsou odpovědní všichni žalovaní rukou společnou a nedílnou, poněvadž jel automobilem H-ovým za úplaty a ke

srážce došlo setkáním se dvou provozů motorovými vozidly, domáhá se žalobce žalobou, aby všichni žalovaní byli uznáni povinnými zaplatiti mu solidárně 54.007 Kč 10 h s přísl. z důvodu náhrady škody. Žalovaní Antonín B. a Josef D. namítli proti žalobě, že automobil řízený žalovaným řidičem Josefem D. jel od H. k Ch. po celou cestu rychlostí nepřevyšující 40 km za hodinu, ježto byl právě po generální opravě a musel se zajížděti, že u obce R. jeli proti němu za sebou dva cyklisté, za nimiž jel rychlostí asi 80 km za hodinu osobní automobil, řízený Vladimírem T., jenž, i když dojel přímo za zadního cyklistu, snažil se automobil přibrzditi, avšak nepodařilo se mu do té míry, aby nemusil cyklistu předjížděti, takže zvýšil rychlost a těsně za zadním cyklistou odbočil prudce až na pravou stranu od středu silnice, kde oba cyklisty minul a pokračoval až k automobilu řízenému Josefem D. v jízdě v pravé polovině silnice; jakmile to žalovaný Josef D. spatřil, zajel se svým vozem až na samý levý kraj silnice, takže levými koly svého vozu přešel hromádku štěrku na levém banketu silnice; z toho je zřejmé, že svůj vůz zahnul do levé strany nejkrajnější měrou a že se více vyhnouti nemohl, zároveň snížil rychlost svého vozidla asi na 15 km za hodinu, s kteroužto rychlostí najel automobil řízený Vladimírem T., který od okamžiku předjetí cyklistů jel stále v nesprávné polovině silnice, pokusil se v posledním okamžiku svůj vůz prudce zabrzdit, čímž dostal jeho automobil smyk do prava na asfaltové a deštěm mokré silnici, takže narazil zadním pravým blatníkem do zadního pravého blatníku auta řízeného Josefem D.; po smyku a nárazu ztratil Vladimír T. úplně vládu nad řízením automobilu, takže jeho vůz s několikasobným smykem přeletěl až na druhou stranu silnice a tam se ve vzdálenosti asi 20 m od místa nárazu převrhl; v době nehody byla silnice kromě cyklistů a obou vozidel úplně volná, silnice byla v kritickém místě asfaltována a deštěm byla mokrá, takže bylo značné nebezpečí smyku. Žalobní nárok nebyl uznán důvodem po právu proti Antonínu B. a Josefu D. soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Co do právního posouzení věci budíž poukázáno pro stručnost na rozhodnutí č. 12333 Sb. z. s., kde bylo dovedeno, že se žalovaný, proti němuž čelí žaloba opřená o § 3, odst. 4, autom. zák., může s úspěchem zprostiti solidární odpovědnosti s řidičem a vlastníkem druhého motorového vozidla, jež se s ním srazil, dokáže-li, že škodná událost vznikla výhradně z právního důvodu (z provozu) nebo ze skutkového základu, týkajícího se jen druhého podle zákona odpovědného provozu, jinak že jest věcí obou ze zákona odpovědných provozů, jak se postihem mezi sebou vyrovnají.

V souzeném případě jde o posouzení, pokud lze to, že řidič T. zabočil náhle žalovanému řidiči do cesty, takže došlo k střetnutí, pokládati

za náhodu pro žalovaného řidiče (D.) neodvratitelnou, přes to, že zachoval veškeré předepsané a věcné opatrnosti při řízení silostroje a zacházení s ním, a pokud nelze škodnou událost vyvozovati ani z povahy motorového vozidla, ani ze zvláštního způsobu selhání nebo nedostatku jeho činnosti. Za uvedených podmínek, totiž jen když žalovaný provoz provede úspěšně důkaz, že tu byla proň náhoda neodvratitelná, při níž on sám všechny opatrnosti zachoval, a že nehoda nemá svoji příčinu ve vlastnostech vozidla v zákoně vytčených, lze podle § 2, odst. 1, poslední případ, autom. zák. uplatnití zproštění ze solidárního ručení za škodu i v případě podle § 3, odst. 4, autom. zák.; tím se totiž nedokazuje zavinění řidiče druhého automobilu (T.) jakožto třetí osoby ve smyslu prvního případu § 2, odst. 1, autom. zák., kterýžto důkaz vedený je n v tom směru, že nehoda povstala ze zavinění třetí osoby, musil by hledíc na to, co shora uvedeno, selhati, když třetí osobou je míněn řidič druhého silostroje, neboť ten jako osoba za provoz odpovědná není třetí osobou, jakou má na mysli § 2 autom. zák. (viz č. 9029 Sb. n. s.). O to však tu nejde, důkaz vyvinění má tu obsah zcela odlišný, jak výše byl vytčen.

Použití uvedených zásad na zjištěné skutkové okolnosti, nevyvrácené ani výtkami shora již vyřízenými, nasvědčuje správnosti právního posouzení nižších soudů, že totiž následky prýstící z T-ova nanejvýš neopatrného jednání nebylo lze odvrátiti ani při sebe větší opatrnosti řidiče D., kterou ten jak podle předpisů, tak i s věcného hlediska zachoval, že proto byly proň neodvratitelnou náhodou, která ho podle § 2, odst. 1, autom. zák. vyvinila. Neboť D. jel po své správné straně rychlostí zcela přiměřenou. Neměl důvodu, aby počítal s možností, že se mu dostane do jízdní dráhy překážka tak nenadálá, jako bylo to, že T. svým zaviněním se mu dostal do jízdní dráhy, ač silnice byla dosti široká, aby se na ní mohla bezvadně setkat obě auta a cyklista zároveň. D. nemohl předpokládati, že T. za zjištěných okolností nedovede jízdu zaříditi tak, aby se mu nepodařilo bezvadně obejiti cyklisty, a učinil, zabočuje do leva tak dalece, jak to bylo jen možné, a zmiňuje rychlost bez toho již bezvadnou, skutečně vše, ba více, než co s hlediska odborné jízdy dělati musil. Ze přes to došlo k převrácení automobilu T-em, tkví jen ve skutkovém základu týkajícím se jen provozu právě dotčeného vozidla. Z vlastností motorového vozidla v zákoně vytčených, pokud se týká automobilu žalovaného, nelze vyvoditi škodnou událost.

Čís. 16788.

Odpovědnost advokáta.

Advokát, který dopustil, aby se dopisy, jež byly na něho řízeny, dostaly do rukou nepovolané osoby a aby ta osoba užívala jeho tiskopisů a razítka, a jenž neodpověděl na dotazy stran v naléhavých případech, ačkoli by byl včasnou odpovědí na dotazy mohl zabrániti aspoň

částečně škodě třetí osobě způsobené, odpovídá za škodu způsobenou jak tímto svým chováním, tak onou nepovolanou osobou zneužitím jeho tiskopisů a razítek.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, Rv I 316/37.)

Žalobce se 24. srpna 1926 zavázal zapůjčiti majitelce hostince v P. zápůjčku 30.000 Kč, jež měla býti zajištěna na jejím domě č. p. 210 v P. Ježto se údaje Marie M. o zatížení úplně neshodovaly s žalobcovým zjištěním v pozemkové knize, žádal dopisem z 19. srpna 1926 na Marii M. vysvětlení. Poté došel dopis z 21. srpna 1926 napsaný na kancelářském papíru žalovaného a podepsaný jménem Dr. X. (žalovaného). V tom dopise označuje pisatel Marii M. za svou klientku a vysvětluje zatížení nemovitostí. Po tomto vysvětlení byla 25. srpna 1926 část zápůjčky 12.000 Kč Marii M. vyplacena. Marie M. se pak domáhala vyplacení zbytku 18.000 Kč, tvrdíc, že se její právní zástupce Dr. X. (žalovaný) zaručí osobně za to, že bude žalobci zápůjčka zajištěna knihovně v určitém pořadí. Správnost jejího tvrzení byla potvrzena telefonicky dne 8. září 1926 kanceláři Dr. X. (žalovaného) osobou, představující se jako Dr. X. (žalovaný). Žalobcův zaměstnanec tehdy ujednal, že se dostaví příštího dne do advokátní kanceláře Dr. X. (žalovaného) a vyplatí tam Marii M. zbytek zápůjčky 18.000 Kč a oznámil to též žalované Marii M. Dne 9. září 1926 se skutečně sešel s Marii M. před kanceláři žalovaného, kde je očekával pán, o němž se později žalobce dověděl, že to byl Karel A., který vystupoval tehdy jako Dr. X. (žalovaný), dal H-ovi prohlášení psané na kancelářském papíru Dr. X. (žalovaného) a podepsané jménem žalovaného, a to tohoto obsahu: »Advokát JUDr. X., obhájce ve věcech trestních (s přesnou adresou, číslem telefonu a účtu poštovního šekového úřadu) dne 8. září 1926. — P. T. správě pivovaru v P. — Prohlašuji tímto, že ručím za to, že Vaše pohledávka v obnose 30.000 Kč, slovy třicet tisíc Kč, kterýžto obnos jste mojí klientce pí. Marii M., majitelce restaurace a domu v P. č. p. 210, dnes dne 8. 9. zapůjčili, bude zaknihována na domě č. p. 210 ve vložce čís. 202 katastrální obce P., právem vlastnickým pí. Marii M. patřícím ihned a bezprostředně za pohledávkou Všeobecné záložny p-ské, tedy za obnosem v celku 153.000 Kč, slovy stopadesát tři tisíce Kč, na domě tomto váznoucím v položkách předcházejících. — V plné účtě: Dr. X. (žalovaný). Pak vyplatil H. Marii M. 18.000 Kč. Na žalobcovu urgenci o zaknihování poskytnuté zápůjčky došla odpověď ze dne 15. listopadu 1926, psaná na papíře žalovaného a podepsaná jeho jménem, kterou bylo žalobci oznámeno, že se zaknihování zápůjčky zdrželo, že však bude vykonáno. Dne 14. ledna 1937 a 3. února 1927 urgoval doporučenými dopisy žalovaného žalobce sám a dne 14. února 1927 a 5. března 1927 i svým právním zástupcem. Teprve tehdy došel právního zástupce žalobcova dopis ze dne 14. března 1927, v němž tvrzeno, že žalovanému není o celé věci nic známo. Ve sporu proti Marii M. o vrácení zápůjčky

žalovaný jako svědek udal, že o celé věci nic neví, připustil však, že blankety jsou jeho obchodním papírem a že užívaná razítka vypadají jako jeho. V trestním řízení, které bylo zahájeno proti Karlu A. pro podvod a v němž byl Karel A. zproštěn, připustil žalovaný jako svědek, že kdyby byl býval věděl, že Marii M. byla povolena zápůjčka 79.000 Kč, a kdyby se byl informoval o knihovním stavu, že by byl jednání A-ovo schválil. Přes to, že žalobce proti Marii M. podle rozsudku ze dne 27. září 1927 vedl různé exekuce, vymohl z pohledávky, činící s příslušenstvím ke dni 30. října 1930 53.231 Kč 50 h jen 14.634 Kč 16 h, kdežto s jistinou 30.000 Kč a s úroky 8.597 Kč 34 h vyšel žalobce v exekuční dražbě na dům č. p. 210 v P., na němž měla být žalobcova pohledávka knihovně zajištěna, na prázdno. Tvrdě, že kdyby byla bývala zápůjčka na nemovitosti Marie M. včas zajištěna, byla by při rozvrhu uhrazena a že za škodu žalobci způsobenou odpovídá žalovaný, domáhá se žalobce na žalovaném advokátovi zaplacení 30.261 Kč 39 h s přísl. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Dovolatel opřel žalobní nárok na náhradu škody proti žalovanému o to, a) že žalovaný odpovídá dle § 1315 obč. zák. za škodu, kterou mu způsobil A., kterého žalovaný užíval k opatření svých záležitostí, b) dále že jest odpověden za vlastní zavinění, poněvadž jako advokát neměl přenechatí svou kancelář s telefonem, tiskopisy, razítkem neomezeně a bez kontroly A., čímž mu umožnil, že důvěry bylo tímto zneužito, c) a konečně že žalovaný svým jednáním anebo opominutím vytvořil vnější předpoklady, z nichž mohl dovolatel usuzovati na zmocnění A-ovo.

Prvý soud žalobu zamítl, neshledav žalobní nárok odůvodněným, při čemž vycházel ze zjištění, že žalovaný nezaměstnával A-a a že ho neužíval k obstarávání svých věcí, že žalovaný sám nic neslibil žalobci a že také neumožnil A-ovi, aby bylo A-em důvěry mu poskytnuté zneužito.

Neměl také za zjištěno, že žalovaný věděl nebo věděti musil, že se A. za jeho zády dopouští činů, zejména i činu na žalobci spáchaného.

Neshledal také žádného zavinění na straně žalovaného. Dovolatel v odvolání napadl tento rozsudek pro nesprávné a neúplné zjištění skutečností, pro nesprávné ocenění důkazů a pro nesprávné právní posouzení, zevrubně dolíčil, v čem se jeví neúplnost zjištění, a které důkazy, závažné pro rozhodnutí věci byly prvním soudem pomínuty.

Odvolací soud, omeziv se pouze na odvolací důvod právní mylnosti, a to s hlediska § 1315 obč. zák. a na to, že jde o náhradu škody z porušení přímého smluvního závazku, a neshledav tyto důvody oprávněnými, potvrdil rozsudek prvé stolice.

I když právní hledisko odvolacího soudu je správné a odpovídá zákonu, nelze přece schváliti jeho názor, že na věci nemohou nic změnití okolností uváděné při provádění odvolacího důvodu nesprávného a neúplného skutkového zjištění, poněvadž z odůvodnění odvolacího rozsudku jen plyne, že žalobní nárok není odůvodněn jen z důvodu, pokud se opírá o porušení přímého smluvního závazku a o odpovědnost dle § 1315 obč. zák., nebyly tím však vyřízeny další důvody žalobní, pod b), c) uvedené, a nebyly probrány k tomu cíli směřující odvolací důvody neúplnosti řízení a nesprávného hodnocení důkazů.

Nezáleží na tom, že A. a M-ová byli zproštěni trestním nálezem z obžaloby pro zločin podvodu, spáchaného na žalobci v září 1926, po stránce civilněprávní hledíc na zjištěné okolnosti nelze pochybovati o tom, že byl tu A-em spáchán na žalobci civilněprávní podvod při uskutečnění zápůjčky 30.000 Kč M-ové bez včasného zápisu této zápůjčky na nemovitostech dlužnice, že se to odehrálo v kanceláři žalovaného za použití jeho tiskopisů a razítka a pod označením jeho kanceláře a jeho jména.

Ve sporu nebylo vysvětleno, jak je to možno, že žalovaný nedostal naň adresovaný dopis žalobcův, na nějž se odpovídá jménem žalovaného dopisem ze dne 21. srpna 1926, že nedostal urgenci předcházející dopisu z 15. listopadu 1926, proč neodpověděl ihned na doporučené dopisy ze dne 11. ledna 1927, 3. února 1927 a dopis ze 14. února 1927, ač z nich jako advokát musil poznati, že jde o velmi důležité věci knihovního zajištění známé mu klientky M-ové.

Poctivý styk v obchodování vůbec a tím spíše u advokáta vyžaduje, aby v takových naléhavých případech nenechal strany na něho se obracející v dlouhé nejistotě o stavu věci, a nesměl ve své kanceláři dopustiti, aby se dopisy na něho řízené dostaly do rukou nepovolaných nebo zůstaly bez povšimnutí, aby jeho tiskopisů a razítka nepovolaná osoba používala a jich zneužívala ke škodě třetích osob. I mlčení v takových případech čelí proti dobrým mravům tam, kde poctivost a víra přikazuje k okamžitému projevu, neboť včasnou odpovědí na žalobcův dotaz, nebo okamžitým pátráním ve věci mu naznačené, byl by mohl zabrániti aspoň částečně škodě žalobci přivoděné.

Trpěl-li žalovaný ve své advokátní kanceláři takové nepřístojnosti A-ovi, jenž byl dle jeho tvrzení pouhým klientem, jak je dovolatel tvrdí, aniž učinil vhodná opatření, a neopověděl-li ihned na došlé mu dopisy žalobci, aniž ospravedlnil své opominutí, bylo by lze usuzovati na jeho zavinění na škodě žalobcově s hlediska §§ 1295, 1297, 1299 obč. zák., neboť tím nedbal ani obyčejné ani odborné opatrnosti, jaká se vyžaduje v advokátské kanceláři.

Pokládá proto dovolací soud za relevantní okolnosti, jež nebyly odvolacím soudem probrány po stránce skutkové a s hlediska odvolacího důvodu nesprávného oceňování důkazů, a proto vyhověv dovolání, napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k doplnění a novému rozhodnutí (§ 510 c. ř. s.).

Čís. 16789.

K výkladu ustanovení pojistných podmínek pro odpovědnostní pojištění škod z provozu motorových vozidel, že z pojištění jsou vyloučeny nároky ze škod způsobených pojistníkem v »opilosti«.

Užívají-li pojistné podmínky jen všeobecně výrazu »opilost«, aniž stanoví nějaké stupně opilosti, jest ustanovení to nejasné (§ 915, druhá věta, obč. zák.). Předpisu § 38, odst. 1, zák. č. 81/1925 Sb. z. a n. nelze tu užítí.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, Rv I 801/37.)

Žalobce, jenž byl rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 6. června 1935, č. j. Tk VII 208/35-25, pravoplatně odsouzen pro přečin podle §§ 335, 337 tr. z., spáchaný tím, že dne 27. října 1934 jel v podnapilém stavu jako řidič automobilu velkou rychlostí za mlhy a že takto zavinil úraz Eduarda P. a Hermíny P., kteří poté na něho podali žalobu o náhradu škody u krajského soudu v O., byl u žalované pojišťovny pojištěn proti následkům odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Poněvadž žalovaná pojišťovna odmítla nárok žalobcem požadovaný na poskytnutí smluveného ručení podle pojistné smlouvy ze dne 17. srpna 1934 namítajíc, že podle čl. IV. pojistných podmínek jsou z pojištění vyloučeny škody způsobené pojistníkem v opilosti částečně a že žalobce v době nehody byl v podnapilém stavu, domáhá se žalobce na žalované pojišťovně zjištění, že žalovaná pojišťovna jest povinna poskytnouti žalobci náhradu podle uvedené pojistné smlouvy a že vyloučení platnosti smlouvy podle čl. 4 dodatečných pojistných podmínek není po právu. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: V souzené věci jde především o výklad čl. 4, písm. e), dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám pro odpovědnostní pojištění z provozu motorových vozidel. Podle řečeného článku jsou z pojištění vyloučeny nároky ze škod způsobených pojistníkem v opilosti. Ježto každá ze stran rozepře dává uvedenému ustanovení jiný smysl, musí soud sám vysvětliti význam pojmu opilosti podle jazykových zásad a běžného významu slov. Jest jisto, že z jazykového hlediska jest opilost pojmem jiným než napilost. Oba tyto stavy se jeví též zcela jinak na venek pro posuzovatele podle stupně alkoholizace. Ježto rozlišování mezi opilostí a napilostí jest nejen v trestním zákoně přesně provedeno, ale jest i běžné a každému srozumitelné, jest v tom, že podle pojistných podmínek měly být nároky pojistníkovy vyloučeny jen, způsobil-li škodu v opilosti, spatřovati takový stav, který byl zřejmě jedinou příčinou způsobené škody. Podle pojistných podmínek měl být tudíž vyloučen nižší stupeň alkoholizace — napilosti — zejména, když v souzeném případě nebyla jedinou příčinou srážky, nýbrž ve spojení s rychlou jízdou v mlze a po nesprávné straně. Rychlá jízda v mlze a po nesprávné straně není pak vždy známkou opilosti,

resp. jejím důsledkem, neboť tohoto opominutí se dopouštějí i řidiči střízliví. Účinek alkoholu požitého v menším množství jest znám a označuje se napilostí, t. j. stavem, který tělesné a duševní stavy schopnosti oslabuje v míře menší. Jestliže však měl být v čl. 4 pojistných podmínek zachycen i tento menší stupeň alkoholizace, jde o případ podle § 915, druhá věta, obč. zák., tedy o nejasné vyjádření úmyslu, který jde na vrub žalované pojišťovny, ježto ona sama stanovila pojistné podmínky. Soud jest vázán zjištěním trestního rozsudku, že žalobce spáchal trestný čin v podnapilém stavu při jízdě velkou rychlostí po nesprávné straně (§ 268 c. ř. s.). Již z tohoto trestního výroku je zřejmé, že úraz byl způsoben několika příčinami, nikoliv jen napilostí žalobcovou. Že by pak rychlá jízda a po nesprávné straně byla jen důsledkem napilosti řidiče automobilu, ze svědeckých výpovědí neplyne.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S právního hlediska (§ 503 č. 4 c. ř. s.) jest uvést, že právní zájem žalobcův na brzkém zjištění (§ 228 c. ř. s.) žádaného práva jest osvědčen již tím, že žalovaná odmítla dopisem ze dne 11. ledna 1935 závazek k plnění a že dala žalobci šestiměsíční lhůtu k podání žaloby s poučením o právních účincích uvedených v čl. 19 všeobecných pojistných podmínek. Pravost originálu řečeného dopisu žalovaná uznala a je tu tedy plný důkaz podle § 294 c. ř. s., že prohlášení v dopisu obsažené pochází od ní.

Ve věci samé jde pouze o výklad slova »opilost« v čl. 4, písm. e), dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám, zda totiž jest je vyložiti tak, jak se ho užívá v obecné mluvě, kde se tím míní i některé stupně podnapilosti, anebo zda jest je vyložiti ve smyslu trestního zákona, jenž opilostí rozumí nepřítomnost osoby, vyvolanou požitím alkoholu. Že jest obtížné rozhodnouti, co slovem »opilost« jest tu vlastně míněno, o tom svědčí již obsírné dovolatelčino doličování, že výrazem tím jest rozuměti i různé stupně podnapilosti. Než ani po bedlivém prozkoumání důvodů, které uvedla žalovaná pro svůj výklad slova »opilost«, nelze dojiti k závěru, že výraz ten jest tak jasný, že nezavdává příčiny k pochybnostem při jeho výkladu. Ustanovení § 38, odst. 1, zákona o jízdě motorovými vozidly č. 81/1935 Sb. z. a n., jež ostatně nebylo ani účinné v době, kdy pojistná příhoda nastala, vůbec neobsahuje výklad pojmu opilosti, užitého v pojistných podmínkách, nýbrž zakazuje jen řízení motorového vozidla osobám, jichž rozpoznávací nebo ovládací schopnost jest podstatně snížena, zejména působením lihových nápojů. Uvádí-li žalovaná pojišťovna, že i poměrně nepatrná míra požitého alkoholu působí na rozpoznávací a ovládací schopnost řidičovu, a dokládá-li to odbornými články, mohlo by to přispěti jen k výkladu onoho zákonného ustanovení, ale není tím nijak doličeno,

že také pojistníku musilo býti zřejmé, že pojmem »opilosti«, použitým v dodatečných ustanoveních k všeobecným pojistným podmínkám, jest míněn i takový účinek požitého alkoholu, jaký jest předpokládán v § 38 pozdějšího zákona č. 81/1935 Sb. z. a n. Tím méně lze vytýkati žalobci, že musil si vyložit slovo »opilost« v naznačeném smyslu proto, že prý ustanovení dotčeného § 38 bylo pojato již před lety do nového návrhu zákona o jízdě motorovými vozidly, a poněvadž prý právě v tehdejší době pojišťovny za přímého souhlasu ministerstva vnitra pojaly do svých pojistných podmínek ustanovení o vylouce nároků ze škod způsobených pojistníkem v opilosti, takže řečené ustanovení zákona a uvedené ustanovení všeobecných pojišťovacích podmínek jsou prý ve věcné souvislosti a jsou výrazem stejné snahy ministerstva vnitra zabrániti tomu, aby motorová vozidla byla řízena osobami, jejichž řídičská schopnost jest podstatně omezena. Ostatně ustanovení to bylo vydáno pro bezpečnost osob a majetku, kdežto pojistná smolova sleduje jiný účel, totiž zprostiti pojistníka závazku ze škod, které byly způsobeny provozem jeho motorového vozidla. Na jedné straně jde o všeobecný zákonný předpis, na druhé straně však o smluvní ustanovení ujednané jen mezi smluvci. Ustanovení zákona jest vykládati podle §§ 6 až 8 obč. zák., kdežto ustanovení smluvní jest vykládati podle §§ 914 až 916 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. Právě proto, že ustanovení čl. 4, písm. e), dodatečných ustanovení k pojistným podmínkám nemluví o nějakých stupních opilosti, nýbrž užívá všeobecně slova »v opilosti«, jest ustanovení to nejasné. Za takového stavu věci důvodně použil odvolací soud vykládacího pravidla § 915 obč. zák.

Čís. 16790.

Povinný nemůže návrhem na vyloučení svršků podle § 251 č. 6 ex. ř. dosíci vrácení věcí odňatých mu exekucí podle § 346 ex. ř. za účelem nabytí smluveného zástavního práva (věřitelem vymáhajícím), přísluší mu však takový návrh na vyloučení z exekuce, vede-li týž věřitel na dotčené předměty exekuci k vymožení peněžité pohledávky prodejem věcí odebraných povinnému exekucí podle § 346 ex. ř.

(Rozh. ze dne 10. března 1938, R I 100/38.)

Rozsudkem okresního soudu v Č. ze dne 26. dubna 1936, č. j. C II 618/35-9, byl povinný pravoplatně odsouzen, aby vydal a odevzdal vymáhající věřitelce do zástavy mimo jiné šicí stroj, zrcadlo, velký krejčovský stůl na přistřihování látek, kamna na žehličky a panny na zkoušení a uvedené předměty byly podle onoho rozsudku povinnému exekucí podle § 346 ex. ř. odebrány a některé z nich (šicí stroj a dvě panny na zkoušení) byly odevzdány zástupci vymáhající věřitelky, ostatní pak (dva stoly na přistřihování látek, dva výkladní pulty, kamna

pro žehličky, pohovka a zrcadlo) byly pro vymáhající věřitelku uschovány u zaslátelství T. v Č. Podle jiného exekučního titulu, totiž podle rozsudku okresního soudu v P. ze dne 12. listopadu 1936 č. j. C VIII 904/36-1, vedla vymáhající věřitelka proti povinnému také exekuci k vymožení pohledávky 1.580 Kč 45 h, a to prodejem oněch věcí odebraných povinnému exekucí podle § 346 ex. ř., jež jsou pro vymáhající věřitelku uloženy u jmenované zaslátelské firmy. Tato exekuce byla prvním soudem povolena a byl nařízen prodej oněch věcí dražbou. Povinný, jenž je krejčovským mistrem, navrhl mimo jiné vyloučení i dotčených předmětů, ježto jich nutně potřebuje k osobnímu provozování krejčovské živnosti, takže bez nich svou živnost vůbec provozovati nemůže. Exekuční soud vyhověl v té příčině návrhu a zrušil na shora dotčené předměty exekuci podle § 39 č. 2 ex. ř. Rekursní soud zamítl návrh povinného. Důvod: Vymáhající věřitelka neodporuje v rekursu zjištění prvního soudu, že povinný jest maloživnostník a že potřebuje shora uvedených předmětů k dalšímu provozování své krejčovské živnosti. Exekučním soudem vyslovená nepřipustnost exekucí, povolených pod č. j. E 899/37-1 co do svršků povinnému odňatých, jest napadána jen proto, že ony svršky nejsou již v držbě povinného, takže nemohou sloužiti k provozování jeho živnosti, a že byly dlužníkem vymáhající věřitelce dány dobrovolně do zástavy. Pod č. j. E 899/37-1 byla vymáhající věřitelce podle exekučního titulu pravoplatně povolena exekuce pro návrh na vydání dotčených movitých věcí a 22. dubna 1937 byly svršky ty povinnému odňaty a na potvrzení vydány vymáhající věřitelce. Tím byla ona exekuce podle § 346 ex. ř. skončena a návrh na její zrušení anebo na vyloučení předmětných svršků ve smyslu §§ 251 č. 6, 39 č. 2 ex. ř. není již přípustný. I když část dlužníku odňatých předmětů byla pro vymáhající věřitelku uskladněna u zaslátelce F. H. v Č. L., nelze to srovnávati s uschováním ve smyslu §§ 259 a násl. ex. ř., poněvadž nebylo exekučním soudem nařízeno a provedeno uschování soudně zabavených věcí, nýbrž odevzdání určitých movitých předmětů do držby oprávněné osoby. Hledíc na to, že exekuce povolená za účelem vydání movitých věcí byla ukončena, nemůže povinný dosíci jejich vrácení proti vůli vymáhající věřitelky před zaplacením pohledávky, pro kterou byly svršky ty zastaveny, a účel ustanovení § 251 č. 6 ex. ř., aby totiž bylo zajištěno další provozování živnosti oněmi prostředky, jichž povinný před 22. dubnem 1937 užíval, není již dosažitelný a co do tří prvních shora uvedených věcí ani ono zajištění nutné. V době povolení exekuce prodejem dotčených předmětů z 8. července 1937 nesloužily již uvedené věci k provozování krejčovské živnosti povinného a byly ve výhradné držbě vymáhající věřitelky, tedy nikoliv v takovém vztahu k povinnému, jak jej má na mysli § 251 č. 6 ex. ř., takže nejsou v souzené věci splněny podmínky §§ 251 č. 6, 39 č. 2 ex. ř. pro zrušení exekuce ani co do povoleného prodeje.

Nejvyšší soud zrušil podle §§ 251 č. 6 a 39 č. 2 ex. ř. exekuci, pokud se týkala zrcadla, krejčovského stolu a kamen na žehličky.

D ů v o d y:

Nesplnil-li povinný závazek, uložený mu vykonatelným rozsudkem okresního soudu v Č. L. ze dne 26. dubna 1936, č. j. C II 618/35-9, aby vydal a odevzdal vymáhající věřitelce do zástavy věci v řečeném rozsudku uvedené, byla vymáhající věřitelka oprávněna domáhati se vydání oněch věcí exekucí podle § 346 ex. ř. Tato exekuce byla vykonána a skončena tím, že věci byly dlužníku odebrány a některé z nich (šicí stroj a dvě panny na zkoušení) byly odevzdány zástupci vymáhající věřitelky, ostatní pak (dva stoly na přistřihování látek, dva výkladní pulty, kamna pro žehličku, pohovka a zrcadlo) byly pro vymáhající věřitelku uschovány u zasilatelství F. A. T. v Č. L. Je-li tomu tak, nemůže povinný, jak správně vložil rekursní soud, dosíci vrácení vydaných věcí návrhem na jejich vyloučení z exekuce podle § 251 č. 6 ex. ř.

Avšak dle spisů E 899/37 vede vymáhající věřitelka podle jiného exekučního titulu, totiž podle rozsudku okresního soudu civilního v P. ze dne 13. listopadu 1936, č. j. C VIII 904/36-1, proti povinnému také exekuci k vymození pohledávky 1.580 Kč 45 h, a to prodejem oněch věcí odebraných povinnému exekucí podle § 346 ex. ř., jež jsou pro vymáhající věřitelku uloženy u jmenované zasilatelské firmy. Tato exekuce byla prvním soudem povolena a byl nařízen prodej dotčených věcí dražbou. Proti vedení této exekuce se však dlužník právem dovolává ochrany podle § 251 č. 6 ex. ř., není-li popřeno, že je maloživnostníkem, a je-li dále zjištěno, že některé z těchto věcí (jeden stůl na přistřihování látek, kamna pro žehličky a zrcadlo) potřebuje k dalšímu osobnímu provozování své krejčovské živnosti. Vymáhající věřitelka nemůže co do naposledy uvedených věcí, — dokud budou v takovém vztahu k povinnému, pro který jsou podle § 251 č. 6 ex. ř. vyloučeny z exekuce — užití práva vyhrazeného jí jinak ustanovením § 461 obč. zák. a domáhati se nuceného prodeje těchto zastavených věcí, neboť uvedený předpis exekučního řádu brání tomu, aby byly soudní exekucí zpeněženy věci, kterých povinný potřebuje k dalšímu výkonu své výdělečné činnosti (srov. rozh. č. 15408 Sb. n. s. a literaturu tam uvedenou). Tím, že dotčené věci (stůl, kamna a zrcadlo) v době povolení jejich exekučního prodeje nebyly v držbě povinného, byvše mu exekucí podle § 346 ex. ř. odebrány a odevzdány vymáhající věřitelce po případě schovateli, nepominul ještě jejich vztah k povinnému, pro který jsou podle § 251 č. 6 ex. ř. vyňaty z exekuce, neboť ten vztah trvá, dokud je povinný drobným živnostníkem chráněným ustanovením § 251 č. 6 ex. ř. a dokud oněch věcí potřebuje k úspěšnějšímu a výhodnějšímu provozu své živnosti, a není s tohoto hlediska rozhodující, nemůže-li jich dočasně z důvodu shora uvedeného fakticky užívat. Opačný výklad by umožňoval obcházení řečeného ustanovení, jež má význam a účel sociálně hospodářské ochrany dlužníka v tom směru, aby nebyla zničena nebo ohrožena jeho hospodářská mohoucnost.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno jen potud, že byla povolena exekuce soudním prodejem zastavených věcí, jsoucích v úschově zasilatele T., podle § 251 č. 6 a § 39 č. 2 ex. ř. zrušena co do oněch předmětů, jichž dlužník podle zjištění prvního soudu potřebuje k dalšímu výhodnému provozování své drobné krejčovské živnosti, odpovídajícímu jeho poměrům. Jinak však dovolacímu rekursu nebylo vyhověno.

Čís. 16791.

Též o tom, že se k započtení namítaná vzájemná pohledávka nehodí k započtení, jest rozhodnouti v rozsudkovém výroku (§ 404 c. ř. s.). Doplnil-li odvolací soud rozsudkový výrok prvního soudu, jenž jen nedopatřením neučinil rozhodnutí po této stránce, nejde o změnu rozsudku, nýbrž o pouhou opravu rozsudku ve smyslu § 419, odst. 3, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 10. března 1938, R I 263/38.)

V usnesení, jímž odvolací soud na odvolání žalované zrušil bez výhrady právní mocí (§ 519 č. 3 c. ř. s.) rozsudek soudu první stolice — odsuzující žalovanou k zaplacení 891 Kč s přísl. ve výroku o vzájemné pohledávce 2.500 Kč namítané žalovanou k započtení, vrátil věc k dalšímu jednání a pětnému rozhodnutí — opravil odvolací soud napadený rozsudek ve výroku tak, že se k započtení namítaná vzájemná pohledávka nehodí k započtení. Proti tomuto zrušujícímu usnesení podaný dovolací rekurs žalobkynin odvolací soud odmítl pro nepřipustnost (§ 519 č. 3 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobkyně.

D ů v o d y:

Žalovaná namítla v první stolici proti žalobnímu nároku, jenž mezi stranami rozepré není sporný, započtením vzájemnou pohledávku 2.500 Kč z důvodu náhrady škody. O tomto vzájemném nároku však první soud ve výroku svého rozhodnutí nerozhodl, nýbrž toliko v důvodech, že jde vlastně o nárok na vrácení věci, jenž nemůže býti započten na zažalovanou pohledávku (§ 1440 obč. zák.), což znamená, že se prý nehodí ke kompensaci. O nároku k započtení namítaném nutno vždy rozhodnouti ve výroku (§ 391, odst. 3, §§ 404, 411, 417 c. ř. s.), má-li se tak státi z důvodu věcné oprávněnosti vzájemné pohledávky, tedy když se rozhoduje o její jsoucnosti (rozh. č. 2362, 3630, 3877, 4530, 9034, 13261 Sb. n. s.). Když se ovšem zamítá žalobní nárok, takže řešení námítky započtení odpadá, když se tedy o jsoucnosti vzájemné pohledávky věcně vůbec nerozhoduje, není samozřejmě potřebí rozhodnouti o ní ve výroku rozsudečném. Pochybné by mohlo býti, zda také tehdy, když se námítka započtení zamítá pro nedostatek podmínek započitatelnosti podle §§ 1438 a 1440 obč. zák., takže se rovněž věcně nerozhoduje

o vzájemné pohledávce, nutno toto rozhodnutí pojmouti do rozsudečného výroku anebo zda stačí, odůvodní-li soud své stanovisko pouze v důvodech. Ale se zřením na ustanovení § 404 c. ř. s., podle něhož nutno v rozsoudku vyřídit všechny návrhy týkající se hlavní věci, pokud nebylo o nich již dříve rozhodnuto anebo pokud nebylo vyhrazeno jejich samostatné vyřízení, jest mítí za to, že i rozhodnutí soudu o tom, že započtením namítaná vzájemná pohledávka není způsobila ke kompenzací, jest vyjádřiti v rozsudkovém výroku, což je nejen v zájmu jasnosti a zřetelnosti soudního rozhodnutí, nýbrž ulehčuje též soudu vyšší stolice jeho přezkoumání. Doplnil-li tedy odvolací soud v souzeném případě výrok prvního soudu tak, »že se k započtení namítnutá vzájemná pohledávka nehodí ke kompenzací«, nezměnil tím rozsudek prvního soudu, jak se stěžovatelka mylně domnívá, nýbrž užil pouze práva v § 419, odst. 3, c. ř. s. mu poskytnutého (rozh. č. 4530 Sb. n. s.) a upravil výrok soudu první stolice tak, jak prý soud sám měl podle svého právního stanoviska správně učiniti.

Odvolací soud pak zrušil zároveň ono doposud pouze v rozsudkových důvodech obsažené a druhým soudem nyní také ve výroku upravené rozhodnutí o nezapočitatelnosti vzájemné pohledávky žalované, jakož i rozhodnutí prvního soudu o nákladech řízení, uloživ mu v tomto rozsahu další jednání o věci a nové rozhodnutí, aniž svému výroku vyhradil právní moc podle § 519 č. 3 c. ř. s. Rozhodnutí prvního soudu o žalobním nároku samém zůstalo nedotčeno.

Odvolací soud přeměnil tedy konečný rozsudek prvního soudu v rozsudek dílčí (§ 391, odst. 3, c. ř. s.), týkající se zažalované pohledávky, kdežto o vzájemné pohledávce nutno dále jednati. Tento postup odvolacího soudu jest ovšem dovolen, ale jen tehdy, když vzájemná pohledávka není v právní souvislosti s pohledávkou žalobní (rozh. č. 9043 Sb. n. s.). Po té stránce však vyplývá z přednesu obou stran, že zažalovaná částka jest úplatou za dodané dámské šaty, započtením namítaná vzájemná pohledávka však nárokem na náhradu škody vzniklé prý tím, že žalobkyně žalované nevrátila vypůjčený brilantový prsten, takže o právní souvislosti obou nároků nemůže býti řeči.

Stěžovala-li si žalobkyně za toho stavu věci proti usnesení odvolacího soudu, který zrušil v uvedeném rozsahu rozsudek prvního soudu bez výhrady právní moci, nebyl její rekurs podle § 519 č. 3 c. ř. s. přípustný a odvolací soud jej proto právem odmítl. Nemohlo proto býti bezdůvodnému rekursu žalobkyně proti odmítacímu rozhodnutí vyhověno.

Čís. 16792.

Nárok z bezdůvodného obohacení podle § 1431 obč. zák. může vzniknouti byly-li někomu plněny buď hmotné věci, neb práva, nebo určité výkony, které mají majetkoprávní význam a na něž neměl jejich příjemce nároku, a předmětem onoho nároku je vrácení toho, co bez právního důvodu přešlo ze jmění jedné osoby do jmění druhé osoby.

Není-li možno vrácení splněného výkonu v nezměněném stavu (obnovení předešlého stavu), jest nahraditi jeho hodnotu. Nárok na vrácení toho, co bylo plněno bez právního důvodu, nutno přizpůsobiti právní povaze bezdůvodného plnění.

Kdo uhradil celý domnělý svůj dluh, jímž byl zčásti omylem v knihách věřitelových zatížen, tím způsobem, že na věřitelův příkaz vyúčtoval ve svých knihách věřitelův dluh u třetí osoby se svou pohledávkou za onou třetí osobou, má proti svému věřiteli nárok z bezdůvodného obohacení, ukázalo-li se, že jeho dluh nebyl v plné výši po právu.

(Rozh. ze dne 10. března 1938, Rv I 2270/36.)

Žalující advokát v zastoupení žalované firmy H. a spol. zažaloval Ferdinanda H. o zaplacení 20.000 Kč, 6.000 Kč a 3.120 Kč a uvedené částky zároveň s úroky v částce 2.253 Kč 35 h dne 9. února 1929 pro žalovanou inkasoval. Dopisem ze dne 12. dubna 1929 dostal žalobce od žalovaného příkaz, aby inkasovanou částku s úroky žalované vyúčtoval. To se stalo dopisem ze dne 16. dubna 1929, v němž se však přihodila účetní chyba, poněvadž bylo ve prospěch žalované místo správných 31.373 Kč 35 h účtováno 34.173 Kč 35 h. Této nesprávně účtované částky použil žalobce na příkaz žalované firmy v září 1929 a připsal ji k dobru majiteli žalované Eugenu F., a ten opět uvedenou nesprávnou částkou účetnický zaplatil zčásti svůj dluh u žalobce. Na omyl přišel žalobce teprve 16. února 1933 při sestavování dokladů pro spor s Eugenem F. Tvrdě, že se žalovaná přijetím částky 34.173 Kč na místě správných 31.373 Kč 35 h obohatila o částku 2.800 Kč, kterou si pro sebe zaučtovala, že Ferdinand H. neměl proti žalované nic k pohledávání a že žalovaná mylně zaučtovanou částku Ferdinandu H. nevyplatila, používši jí pro sebe, domáhá se žalobce na žalované zaplacení 2.800 Kč, omezených na 2.531 Kč s přísl. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.) nelze souhlasiti s názorem soudu druhé stolice, že předmětem nároku z bezdůvodného obohacení může býti jen takové plnění, které způsobuje zánik pohledávky placením, a že z výrazu »vrácení«, užitého v § 1431 obč. zák., nutno usuzovati, že musí jíti o skutečné placení, poněvadž nelze vracet, co skutečně nebylo v hotovosti placeno. Předmětem nároku z bezdůvodného obohacení podle § 1431 obč. zák. mohou býti nejen věci, ale i výkony, takže tento nárok může vzniknouti, byly-li někomu plněny buď hmotné věci, anebo práva, anebo určité výkony, na něž příjemce plnění neměl nároku. Plnění musí ovšem mítí majetkoprávní význam a musí býti hospodářsky ocenitelné, poněvadž by jinak jeho pozbytí nebylo újmou na straně toho, kdo plnil, a jeho přijetí by nebylo

obohacím příjemcovým. Tato myšlenka se vyjadřuje zpravidla tak, že předmětem nároku z obohacení je vrácení toho, co bez právního důvodu přešlo ze jmění jedné osoby do jmění druhé osoby. Nárok na vrácení toho, co bez právního důvodu bylo plněno, je na prvním místě nárokem na obnovení předešlého stavu na obou stranách, pročež nutno vrátiti přijatou věc samu, odevzdané právo anebo splněný výkon, a teprve při nemožnosti jejich vrácení v nezměněném stavu nastupuje na jejich místo po případě jejich hodnota. Různost předmětů plnění má však v zápětí, že se nárok na vrácení toho, co bez právního důvodu bylo plněno, musí přízpůsobiti právní povaze tohoto plnění.

V souzeném případě není sporno, že následkem chyby v počítání, jež se sběhla v dopise ze dne 16. dubna 1929, byl žalobce v knihách žalované zatížen částkou 34.173 Kč 34 h místo 31.373 Kč 35 h, a že žalobce sporný rozdíl omezený na 2.531 Kč 80 h s příslušenstvím nevyplatil žalované firmě v hotovosti. Z toho usuzuje odvolací soud, že pouhý omyl při súčtování nutno napravití zase jen opravou ve vyúčtování a že lze zažalovati pouze pohledávku anebo její zbytek, jež tímto nesprávným vyúčtováním byl mylně pokládán za zaplacený. Ale tou úvahou není vystiženo jádro sporu. Není sice třeba v projednávaném případě řešiti také otázku, zda též mylné zatížení dlužníka v knihách věřitelových lze po případě podřaditi pod pojem »výkonů« ve smyslu § 1431 obč. zák., jež mohou poskytnouti nárok z obohacení, stalo-li se zatížení bez právního důvodu; vždyť nedomáhá se ani žalobce sám nápravy tohoto bezprávního stavu, nepřizpůsobiv žalobní prosbu této právní povaze věci. Ale žalobce tvrdil již v žalobě, že na základě onoho mylného zatížení, o jehož nesprávnosti tenkrát ještě nevěděl, skutečně konal plnění, a to tím způsobem, že na příkaz žalované firmy použil sporné částky k částečnému zaplacení částky, kterou mu byl Eugen F. dlužen, což se ovšem zase stalo pouhým zaúčtováním. Po skutkové stránce přednesl tu žalobce, že ho žalovaná firma v září 1929 požádala, aby částku dopisem ze dne 16. dubna 1929 vyúčtovanou připsal Eugenu F. na jeho kontě k dobru, což učinil. V dovolání ovšem mluví žalobce kromě toho po právní stránce o postupu této pohledávky, aniž však změnil skutkové tvrzení, že domnělou pohledávkou žalované firmy za žalobcem byla částečně zaplacená pohledávka žalobcova za Eugensem F. Správnost uvedených skutkových tvrzení nebyla však nižšími soudy zjištěna. Především nutno si uvědomiti, že by toto vzájemné zaúčtování mezi žalobcem a Eugenem F., pokud se uvedené pohledávky střetly a byly započteny, způsobilo zánik pohledávky žalobcovy (§ 1438 obč. zák.) a že by k tomu nebylo zapotřebí hotového zaplacení obou pohledávek. Kdyby tedy bylo žalobcovo tvrzení pravdivé, byl by konal plnění Eugenu F. buď jako věřiteli (postupníku) žalované firmy anebo jako asignatáři z příkazu žalované. V obou případech nebyl by obohacen Eugen F., jež byl by tím způsobem obdržel jen úhradu svého nároku, nýbrž žalovaná jako dlužnice Eugena F., jež tak byla by bývala zproštěna svého závazku vůči němu. Z toho však plyne, že jsoucnost nároku žalobcova z bezdůvodného obohacení vůči žalované firmě, totiž nárok na vrácení zažalované částky, je závislá na tom, zda žalobce na příkaz

žalované firmy, kterémuž musil vyhověti jako její domnělý dlužník (§ 1401 obč. zák.), konal plnění třetí osobě — třebaš jen zaúčtováním s příjemcem poukázky (asignatářem), a poněvadž nižší soudy po této stránce nečinily potřebná skutková zjištění, bylo usnésti se, jak shora uvedeno.

Čís. 16793.

§ 17, odst. 5, zák. o soc. poj. č. 221/1924 ve znění přílohy k vyhláše č. 189/1934 Sb. z. a n. o t. řeč. přihláše k nemocenskému pojištění s výhradou je předpisem stanovícím výhodu jen ve prospěch zaměstnavatelův. Pouhé nepoužití této formy přihlášky nemůže býti zaměstnavatelům na újmu a založití závazek k náhradě škody proti nim.

Nárok nemocenské pojišťovny proti zaměstnavateli na náhradu škody, vzniklé jí z t. zv. »faktického« pojištění (t. j. z toho, že nestačilo vybírané pojistné k úhradě dávek vynaložených na osobu přihlášenou k nemocenskému pojištění, vyšlo-li dodatečně najevo, že pojistné povinnosti nepodléhala), předpokládá úmyslné jednání přihlašovatele směřující k tomu, aby vyloudil nesprávnou přihláškou pro přihlášenou osobu nemocenské pojištění, ačkoli mu nepodléhala.

(Rozh. ze dne 10. března 1938, Rv I 480/37.)

Žalovaná Františka P. přihlásila u žalující okresní nemocenské pojišťovny v P. svého bratra Josefa S. od 1. června 1934 do dne 13. července 1934 jako pomocného dělníka při obchodu ovocem s týdenní mzdou 150 Kč. Po onom přihlášení byl Josef S. léčen a bral nemocenskou podporu, takže žalující nemocenská pojišťovna vydala na něho na nemocenských dávkách po odečtení pojistných příspěvků celkem 1.578 Kč 55 h. Výměrem žalující pojišťovny ze dne 18. února 1935 bylo Josefu S. uloženo, aby vrátil žalobkyni právě uvedenou částku, vynaloženou na nemocenskou podporu a jeho léčení. Jeho žaloba o zrušení výměru byla nálezem rozhodčího soudu žalující nemocenské pojišťovny ze dne 20. listopadu 1935, č. j. Cr 8/35-6, zamítnuta z toho důvodu, že jeho zaměstnání u žalované bylo zaměstnání příležitostné, jež nemocenskému pojištění nepodléhalo. Rečený nález byl rozsudkem pojišťovacího soudu v Ch. jako soudy odvolacího ze dne 15. října 1936 potvrzen. Tvrdíc, že žalovaná přihlášením Josefa S. k nemocenskému pojištění uvedla žalobkyni v omyl, ježto Josef S. samostatně hospodaří na statku své manželky a byl zjednan žalovanou jen k tomu, aby jí hlídal třešňový sad v K., tedy jen k tomu, aby konal příležitostnou práci v obvodu jiné nemocenské pojišťovny, takže při vykonávání onoho příležitostného zaměstnání nepodléhal nemocenskému pojištění, zejména neměl býti přihlášen u žalující nemocenské pojišťovny v P., že již od 27. června 1934 byl ve všeobecné veřejné nemocnici v P. se žaludečním vředem, kterým nepochybně trpěl již v době, kdy do příležitostného zaměstnání u žalované vstoupil, domáhá se žalující nemocenská pojišťovna žalobou na

žalované zaplacení 1.578 Kč 55 h s přísl. z důvodu náhrady škody. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nížší soudy zjistily, že žalovaná přihlásila u okresní nemocenské pojišťovny v P. svého bratra Josefa S. od dne 1. června 1934 do 13. července 1934 jako »pomocníka při obchodu« — nikoli, jak dovolání v rozporu se spisy uvádí, jako trvalého zaměstnance — s týdenní mzdou 150 Kč a že jmenovaný S. po uvedené dobu skutečně byl u ní zaměstnán jako hlídač třešňového sadu v K. Okresní nemocenská pojišťovna přijala onu přihlášku a předepsala žalované jako zaměstnavatelce pojistné, které žalovaná zaplatila.

Je tudíž zřejmé, že žalovaná neučinila žalující nemocenské pojišťovně nesprávnou přihlášku, označujíc Josefa S. jako svého zaměstnance (pomocníka v obchodě ovocem), a že proto žalobkyni obsahem přihlášky neuvedla v omyl. Žaloba jest však opřena o právě uvedený žalobní důvod (§ 872 obč. zák.) a netvrdí, že si byla žalovaná vědoma toho, že její bratr, jmenovaný Josef S., nepodléhá pojistné povinnosti proto, že jeho zaměstnání u žalované bylo jen vedlejší a příležitostné a že ho přihlásila u nemocenské pojišťovny jen proto, aby takto nedovoleně vyloudila pro něho pojištění. Měla-li však žalovaná za to, že Josef S. podléhá pojistné povinnosti, musila jej podle § 17 zák. o soc. poj. přihlásiti k nemocenskému pojištění, a kdyby měla pochybnost o pojistné povinnosti jmenovaného, mohla, avšak nemusila podati přihlášku s výhradou (§ 17, odst. 3, dotč. zák.), avšak pouze to, že nepoužila této výhrady, stanovené jen v prospěch zaměstnavatelů, nemůže jí býti na újmu a nelze vyvoditi již z nepoužití této formy náhradní závazek žalobkyně, jež podala přihlášku všeobecnou.

Učinila-li však žalovaná přihlášku všeobecnou jen v mylném domnění, že přihlášená osoba podléhá pojistné povinnosti, a bylo-li dodatečně zjištěno, že pojistné povinnosti nemá, není tu zákonného důvodu, aby žalovaná nahradila pojišťovně škodu vzniklou jí tím, že nestačilo vybírané pojistné k úhradě dávek, které vynaložila pojišťovna v důsledku t. zv. »faktického« pojištění. Ustanovení § 872 obč. zák. se ostatně nehodí na souzený případ, jak mylně má dovolání za to, neboť zaměstnavatelovou přihlášku a jejím přijetím okresní nemocenskou pojišťovnou nevzniká soukromoprávní smlouva, nýbrž jde tu o poměr povahy veřejnoprávní, který je upraven zvláštními předpisy. Zák. č. 221/1924 v doslovu zák. č. 184/1928 Sb. z. a n. a novely č. 189/1934 Sb. z. a n. má však jen ustanovení o vrácení vyplacených dávek, jež může býti požadováno za podmínek § 135, odst. 2, téhož zákona na pojištění nebo příjemci dávek, avšak nemá ustanovení o vrácení těchto dávek zaměstnavatelem, a proto není mylný názor odvolacího soudu,

že by se pojišťovna mohla na zaměstnavateli domáhati vrácení oněch dávek jen, kdyby prokázala úmyslné jednání žalované, směřující k tomu, aby vyloudila pro Josefa S. nemocenské pojištění, ač mu nepodléhal. Něco takového však nelze shledávati ani v tom, že žalovaná neuvedla v přihlášce, že je přihlášený pomocník zaměstnán v K. (t. j. v obvodu jiné okresní nemocenské pojišťovny), nebyla-li ve vzorci v té příčině kladena zvláštní otázka a měla-li žalovaná bydliště v obvodu žalující pojišťovny, které ve sloupci 3. přihlášky správně udala.

Čís. 16794.

Za věci řízení vyrovnacího jest pokládati i věci zemědělského řízení vyrovnacího a platí i o nich, že jsou věcmi feriálními.

(Rozh. ze dne 10. března 1938, R II 633/37.)

V zemědělském vyrovnacím řízení navrhl dlužník odklad exekuce své nemovitosti. Soud první stolice (okresní soud v Č. T.) vyhověl dlužníkově návrhu. Rekursní soud (vrchní soud v B.) zamítl uvedený návrh.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs vyrovnacího dlužníka.

Důvody:

Napadené usnesení bylo vyrovnacímu dlužníku doručeno dne 26. července 1937. Rekursní lhůta v zemědělském vyrovnacím řízení je podle § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n., § 70 vyr. ř. a § 192, odst. 2 konk. ř. patnáctidenní. Podle č. 3, odst. 2, čl. I zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. jsou věci řízení vyrovnacího věcmi feriálními. Za věci řízení vyrovnacího jest pokládati i věci zemědělského řízení vyrovnacího, jak plyne již ze zásady vyslovené v § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. Dovolací rekurs vyrovnacího dlužníka (datovaný dnem 21. srpna 1937) došel na soud první stolice teprve dnem 23. srpna 1937, je tedy opožděn a byl proto odmítnut.

Čís. 16795.

Jde o otázku útrat (§ 528 c. ř. s.), odmítl-li soud druhé stolice rekurs strany proti rozhodnutí soudu první stolice, jímž bylo prominuto svědkovi nahraditi náklady roku zmařeného pro jeho nedostavení (§ 333 c. ř. s.).

Strany rozepře nejsou oprávněny k rekursu proti rozhodnutí soudu o prominutí pořádkového trestu uloženého v takovémto případě.

(Rozh. ze dne 11. března 1938, R I 126/38.)

Nedostavivším se svědkům uložil soud první stolice, který byl dožádán o provedení svědeckých výslechů ve sporném řízení, jednak pořádkový trest po 50 Kč podle § 333, odst. 1, § 220 c. ř. s., jednak podle § 333, odst. 1 c. ř. s. náhradu útrat způsobených stranám za zmařený rok. K stížnosti potrestaných svědků soud první stolice prominul jim nejen pořádkový trest, ale i náhradu útrat. Proti tomuto usnesení podaný rekurs žalovaného rekursní soud odmítl jako nepřipustný a odůvodnil to tím, že šlo o soudcovské právo vyplývající z § 180 c. ř. s., tedy o právo vztahující se k řízení sporu, že strany nemají nárok na podobný zákrok proti svědkovi a proto ani opravného prostředku proti nepoužití takového práva soudcova nebo proti prominutí podle § 522 c. ř. s.

Nejvyšší soud rekurs žalovaného odmítl v otázce útrat, jinak mu nevyhověl.

Důvody:

Rekurs žalovaného do odmítnutí stížnosti jest rozdělití ve dvě, a to pokud směřuje proti prominutí náhrady útrat zmařeného roku a proti prominutí pořádkového trestu.

Rekurs do výroku soudu druhé stolice o prominutí náhrady útrat zmařeného roku není podle § 528, odst. 1, c. ř. s. ve znění zákona z 11. prosince 1934, č. 251 Sb. z. a n. dovolen. Podle dotčeného zákonného ustanovení se nedopouští rekurs v otázce útrat proti rozhodnutí soudu druhé stolice, a nerozlišuje se, zda jde o rozhodnutí věcné či jen formální. Odmítl-li soud druhé stolice tento rekurs žalovaného, rozhodl tím i v otázce útrat, třeba jen formálně, a musil býti proto rekurs žalovaného do odmítajícího usnesení soudu druhé stolice odmítnut jako nedovolený (§ 514, odst. 1, § 526, odst. 2, c. ř. s. a rozh. č. 10457 Sb. n. s.).

Pokud rekurs směřuje i proti odmítajícímu výroku soudu druhé stolice v otázce pořádkové pokuty svědkům uložené, schvaluje nejvyšší soud právní názor rekursního soudu, že uložení pořádkové pokuty svědkům vyplývá z práva soudcova k řízení sporu, že opatřením soudcovým v té příčině nevzniklo stranám rozepře žádné právo a nemohly proto býti poškozeny ani dotčeny ve svých právech, jestliže soudce podle § 522, odst. 1, c. ř. s. svědkům uloženou pořádkovou pokutu prominul.

Není tudíž rekurs v této části odůvodněn.

Čís. 16796.

Železniční zaměstnanci.

Nepodal-li železniční zaměstnanec opravný prostředek proti výměru ředitelství čs. státních drah o odpočíváních požitcích, do nichž mu nebyla započtena válečná pololetí, nemůže se pořadem práva domáhat započtení válečných pololetí podle zákona č. 457/1919 Sb. z. a n. a zvýšení jemu vyměřeného odpočíváního.

(Rozh. ze dne 11. března 1938, R II 618/37.)

Srov. rozh. č. 9875, 11897, 12225, 12633, 13831, 14674.

Žalobce sloužil u košicko-bohumínské dráhy od roku 1902, přihlásil se k unifikaci a byl unifikován. Potom sloužil u čs. státních drah až do 1. října 1931, kdy byl výměrem ředitelství státních drah v O. ze dne 15. července 1931, č. 1231/492, přeložen na trvalý odpočinek. Mimo to byl žalobce od 1. listopadu 1905 členem pensijního fondu. Uvedený pensijní výměr byl žalobci doručen dne 16. října 1931 a žalobce se neodvolal do 15 dnů k ministerstvu železnic, nýbrž se teprve podáním ze dne 2. února 1932 domáhal toho, aby mu bylo započteno 5 válečných pololetí do doby, jež je rozhodující pro výměru pense. Ředitelství státních drah v O. však zamítlo jeho žádost a též ministerstvo železnic zamítlo jeho odvolání. V žalobě podané u soudu dne 4. ledna 1935 se žalobce na žalovaném státu domáhá jednak zjištění, že mu byla nesprávně vyměřena pense nepřipočtením válečných let resp. pololetí, jednak vyplacení částky 5.220 Kč, o kterou prý byl až do 1. ledna 1935 zkrácen na svých pensijních požitcích pro nesprávnou výměru a výplatu jeho pense. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud odmítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud odůvodnil již v četných rozhodnutích, k nimž se odkazuje (č. 9875, 11897, 12225, 12633, 13831, 14674 Sb. n. s. a v neuverejněných R I 1123/23, Rv II 48/36) zásadu, že rozhodování (judikování) o nárocích, jež se týkají nesprávné výměry nebo výplaty služebních příjmů upravených podle vládn. nař. ze dne 5. března 1927, č. 15 Sb. z. a n., bylo stejně jako u státních zaměstnanců příkazem úřadům v něm jmenovaným jako úřadům správním. Nápravy proti jejich rozhodnutí lze se domáhati pořadem práva jen za podmínek zákona č. 217/1925 Sb. z. a n. Nevymohl-li si zaměstnanec rozhodnutí ministerstva železnic jako správního úřadu, s konečnou platností o věci rozhodujícího, nepodav včas odvolání z výměru nižšího správního úřadu, není pořad práva přípustný a jest celé řízení o zaměstnancově žalobě pro zmatečnost z úřadu zrušiti a žalobu odmítnouti.

Že postupem předepsaným v § 70 vládn. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. v souvislosti s § 47, odst. 2, vládn. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. jest se domáhati i opravy nesprávné výměry nebo výplaty odpočíváních (zaopatřovací) požitků, odůvodnil nejvyšší soud v rozhodnutí Sb. n. s. č. 13831, k němuž se pro stručnost odkazuje.

Nejvyšší soud nemá důvodu, aby se v souzené věci odchýlil od svrchu uvedené ustálené praxe.

Žalobce se domáhá na žalovaném započtení válečných pololetí podle válečných pololetí podle zákona č. 457/1919 Sb. z. a n. a zvýšení odpočíváního jemu vyměřeného. Není tudíž pochybnosti, že i v souzeném sporu jde o přezkoumání výměry žalobcova odpočíváního a že má býti přezkoumána jeho právní základna. To nutno učiniti podle předpisů

platných v době, kdy byl žalobce dán na odpočinek a kdy mu byla pense vyměřena. Jak bylo v souzené věci nesporné, byla pense žalobci vyměřena výměrem ředitelství čs. státních drah v O. ze dne 15. července 1931 a tento výměr byl mu doručen dne 16. října 1931. Hledíc k uvedenému zjištění je pro přezkoumání výměry žalobcovy pense jak po stránce výměry číselné, tak i co do její právní základny užití ustanovení § 47 vlád. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. a § 70 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. a bylo věcí žalobce, aby včas, t. j. ve lhůtě v § 70 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. podal opravné prostředky. Žalobce nepoužil proti výměru ředitelství čs. státních drah v O. ze dne 15. července 1931 vůbec opravných prostředků, způsobil sám, že řečený výměr nebyl ve správním řízení pořadím správních stolic přezkoumán a nabyt právní moci. Své opominutí nemohl již napravití dodatečnou žádostí, podanou teprve dne 2. února 1932 o připočítání válečných pololetí do pensijní základy. Je-li tomu tak, není žaloba o zvýšení pense mu vyměřené přípustná, ježto podle § 1 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. lze se nápravy ve výroku správního úřadu o soukromoprávním nároku domáhati až po vyčerpání opravných prostředků v příslušném řízení správním (srov. č. 14674 Sb. n. s.).

Byl proto napadeným usnesením právem zrušen napadený rozsudek prvního soudu a řízení jemu předcházející pro zmatečnost a žaloba odmítnuta pro nepřipustnost pořadu práva.

Čís. 16797.

Na užitek přidělových nemovitostí, pokud jsou přidělci již knihovně připsány, nelze v právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi vésti exekuci podle § 211 ex. zák. (vnucenou správou) bez svolení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství). Svolení takové se však nevyžaduje, vázne-li již vymáhaná pohledávka na přidělové nemovitosti ať dobrovolným, ať exekučním právem zástavním, předpokládajíc, že se zavazení to stalo se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství).

(Rozhodnutí plenárního senátu ze dne 14. března 1938, Pres 1344/37.)

D ů v o d y:

U nejvyššího soudu podle toho, zda jde o věc z právní oblasti historických zemí či o věc oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi, řeší se dvojím způsobem otázka, zda je možno vésti na užívání přidělových nemovitostí, přidělci již knihovně připsaných, exekuci vnucenou správou těchto nemovitostí i bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, či zda je třeba i k vedení tohoto druhu exekuce takového svolení.

Senáty pro právní oblast historických zemí v rozhodnutích č. 9883 a 10096 Sb. n. s. zastávají stanovisko, že uvalení vnucené správy na

přidělovou, přidělci již knihovně připsanou nemovitost, ať je to rolnický nedíl, či nikoliv, jest pokládati za zavazení nemovitostí a že je proto třeba i k takové exekuci svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, je-li vnucená správa prvním exekučním krokem (prvním knihovním zápisem) pro vymáhanou pohledávku. Svolení takové se však nevyžaduje, vázne-li již vymáhaná pohledávka na přidělové nemovitosti, ať dobrovolným, ať exekučním právem zástavním, předpokládajíc, že se zavazení to stalo se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství).

Naproti tomu senáty pro právní oblast Slovenska a Podkarpatské Rusi, počínajíc rozhodnutím uveřejněným pod č. 1528 Úr. sb., zastávají zásadně a důsledně stanovisko, že na Slovensku a Podkarpatské Rusi lze vésti exekuci na užitek přidělových, přidělci již knihovně připsaných nemovitostí, podle § 211 ex. zákona slovenského i bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství (rozhodnutí nejvyššího soudu R III 647/33, R III 199/34, R III 444/35, R III 716/35, R III 86/36, R III 555/36, R III 42/37, R III 129/37 a R III 370/37).

První prezident nejvyššího soudu přikázal podle § 12, odst. 2, zák. ze dne 16. dubna 1919 č. 216 Sb. z. a n. plenárnímu senátu rozhodnouti otázku, zda lze na užitek přidělových nemovitostí, pokud jsou pro přidělce knihovně zapsány, v právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi vésti exekuci ve smyslu § 211 ex. zák. (vnucenou správou) i bez svolení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství), a v otázce této usnesl se plenární senát na právní větě v čele uvedené, a to z těchto úvah:

Při rozhodování sporné otázky jest vycházeti z ustanovení přidělového zákona č. 81/1920 a malého přidělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. Podle § 35 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. může se zavazení nedílu státi jen se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) a podle § 36 téhož zákona lze na rolnický nedíl vésti exekuce jen vnucenou správou. U ostatních přidělových nemovitostí stanoví § 23 uved. zák., že přiděluje půdu, určí státní pozemkový úřad, zdali nějak, a jak právo získané přidělem půdy jest omezeno, a má dbáti toho, aby zabezpečil, že přidělená půda nebude odcizena účelům, které přiděl sleduje, a bude se řídití obdobou ustanovení o rolnických nedílech. V § 2 malého přidělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. je stanoveno, že půdu, která nebyla přidělena jako rolnický nedíl, pokud nejde o výjimky uvedené v § 2, odst. 4, písm. a), b), c) a v 3 uved. zák., před uplynutím lhůt v § 2 uved. zák. stanovených a vládním nařízením č. 125/1935 Sb. z. a n. částečně prodloužených je dovoleno propachtovati, zciziti mezi živými a zatřítiti jen se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství).

V oblasti historických zemí se nutnost svolení státního pozemkového úřadu k prvnímu knihovnímu zápisu odůvodňuje v rozhodnutích č. 9883 a 10096 Sb. n. s. tím, že podle předpisů exekučního řádu znamená uvalení vnucené správy na nemovitost nejen zatřítí užítku, ale i zavazení samé podstaty nemovitosti, ježto podle § 218 ex. ř., dojde-li k exekuční

dražbě nemovitosti, na pohledávky, pro jejichž vymození byla před zahájením dražebního řízení nařízena nucená správa nemovitosti, dostane se z rozdělované podstaty v pořadí, které podle § 104 ex. ř. věřitelovu právu přísluší, byť i tento věřitel na nemovitosti ani zástavním právem nebyl zajištěn, ani k dražebnímu řízení nepřistoupil. Postihuje tedy nucená správa sám pozemek a nikoli jen jeho užitky.

Podobného ustanovení exekuční zákon platný na Slovensku a Podkarpatské Rusi nemá. Podle § 211, odst. 4, ex. zák. pohledávka vymáhajícího věřitele, který vedl exekuci jen na užitky nemovitosti, má být při rozvrhu dražební kupní ceny za nemovitost zařaděna jen za všemi hypotekárními pohledávkami. Mimo to podle § 212 ex. zák., vede-li se exekuce podle § 211 ex. zák. na užitky nemovitosti, mohou hypotekární věřitelé, pro něž bylo na nemovitost před sklizením zemědělské úrody, nebo před splatností nájemného vloženo exekuční zástavní právo, nebo poznamenáno exekuční právo, podati žádost, aby částky utržené za neoddělenou úrodu nebo částky nájemného nebylo použito k uspokojení pohledávky vymáhajícího věřitele, leč v případě, že se nemovitost sama neprodá dražbou do jednoho roku ode dne sklizení úrody nebo ode dne splatnosti nájemného, jinak částka ta se připočítá ke kupní ceně nemovitosti. Avšak při řešení této otázky nemožno vycházeti výhradně z ustanovení formálního exekučního práva, ale především ze zásad materiálního práva. Nerozhoduje proto, zda exekuce vedená na užitky nemovitosti postihuje samu podstatu nemovitosti či jí nic.

U nemovitostí přidělených na základě pozemkové reformy nejde jen o jejich nezčizení a o nezatížení jejich podstaty, jako je tomu u fideikomisární substituce a u obyčejných zákazů zčizení a zatížení, kde záleží jedině na tom, aby se kmenový statek zachoval neztencený a nezhodnocený určitým osobám. U pozemkové reformy jde o to, aby se přidělových nemovitostí pocházejících z velkého záboru pozemkového dostalo určitým osobám a aby osoby ty nejen nemovitostí jim přidělené držely, ale i aby na nich také osobně hospodařily a z výnosu jejich sebe i své rodiny živily. Okruh osob těch je vyjmenován v §§ 1 až 3 a 15 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. a již z těchto zákonných ustanovení plyne, že zabrané půdy má se dostat jen osobám hospodářsky a sociálně potřebným k osobnímu hospodaření na přidělu, jen jako soběstačné hospodářství má zajištění jejich trvalé zaopatření. Jsou to zejména malí zemědělci, domkáři, zaměstnanci zemědělství i lesnictví, bezzemci, a to zvláště legionáři a pozůstalí po těch, kteří padli ve válce za vlast nebo zemřeli následkem služby válečné, a váleční invalidi. Podle §§ 2 a 37, odst. 4, přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. má na přidělené půdě hospodařiti přidělec sám osobně. To je vlastním účelem celé pozemkové reformy, jenž nesmí být cizími zásahy mařen (srov. rozh. č. 5851 Sb. n. s.). Tu tedy nejde o pouhé zachování kmenového statku, ale o to, aby přidělec na něm hospodařil a sebe i svou rodinu z jeho výnosu živil. Přidělec ty jmenuje státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství), jenž má podle výslovného příkazu § 23, odst. 2, přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. bdíti nad tím, aby přidělená půda nebyla odcizena účelům, které

přiděl sleduje. Proto zakazuje § 2 malého přidělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. nejen zčizení a zatížení, ale i propachtování přidělové půdy po dobu tam uvedenou a § 38 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. dovoluje propachtovati jen jednu pětinu celé výměry nedílu na dobu nikoliv delší šesti let, a to jen podle obdoby § 37 uved. zák., tedy se svolením státního pozemkového úřadu. Kdyby šlo jen o pouhé zachování podstaty přidělové nemovitosti, nevázal by zákon i propachtování, které se podstaty nemovitosti nijak nedotýká, na svolení státního pozemkového úřadu. Kdyby se připustila exekuce na užitky přidělových statků i bez svolení ministerstva zemědělství, které nastoupilo na místo zrušeného státního pozemkového úřadu, znamenalo by to, že by na nich hospodařili místo přidělců a jejich rodin investiči, a ministerstvo zemědělství nemělo by na to žádného vlivu, nemohlo by splniti úkol svěřený mu v 23 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. a celý smysl a účel pozemkové reformy byl by tím zmařen, zejména když nucená správa není zpravidla exekučním prostředkem krátkodobým, nýbrž může trvati i nedohlednou řadu let.

Právě-li se v § 36 přiděl. zákona č. 81/1920 Sb. z. a n., že na rolnické nedily lze vésti exekuci jen nucenou správou, neznamená to, že by takovou exekuci bylo lze vésti i bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství (rozh. č. 9883 Sb. n. s.). Svolení ovšem netřeba tehdy, byla-li přidělená půda již dříve se souhlasem státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) pro vymáhanou pohledávku zatížena, neboť by jinak svolení státního pozemkového úřadu k zřízení zástavního práva, kdyby nemělo obsahovati zároveň k uplatnění zástavy podle zákona zásadně jedině dovoleným způsobem, t. j. nucenou správou, nemělo pro věřitele vůbec praktického významu, činilo by jeho zástavní právo, rite se svolením státního pozemkového úřadu nabyté, docela ilusorním a bezcenným.

Bylo proto ke sporné otázce odpověděti právní větou v čele uvedenou.

Čís. 16798.

Obcházení zákazu o pachtu koncese podle § 7 zák. č. 198/1932 Sb. z. a n.

Nicotnost (§ 879, odst. 1, obč. zák.) smlouvy, uzavřené za účinnosti uved. zák., podle níž se provozovatel koncese o autobusové dopravě zavázal, že zastaví dopravu za tím účelem, aby druhý smluvce, provozující tutéž živnost na téže trati podle jiné koncese, mohl dopravu provozovati sám.

(Rozh. ze dne 15. března 1938, Rv I 544/37.)

Soud první stolice uznal podle žaloby, kterou se žalující společnost, provozující autobusovou dopravu, domáhala na žalovaném,

kteřý je rovněž podnikatelem autobusové dopravy, zaplacení 10.000 Kč ze sjednané mezi nimi smlouvy, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Smlouvou z prosince 1933 se žalující společnost, jejíž jeden společník byl náměstkem v provozu autobusové živnosti, patřící vdově Heleně M., zavázala, že za úplatu 12.000 Kč ročně zastaví dopravu, a to podle vlastního tvrzení za tím účelem, aby žalovaný, který na základě jiné vdovské koncese provozoval na stejné trati autobusovou dopravu, mohl sám tuto činnost provozovat. Podle řečené smlouvy měla tedy býti celá doprava soustředěna na žalovaného, žalovaný ji měl provozovat na vlastní účet a jemu měly připadnouti za úplatu i užitky z dopravy provozované žalobkyní. Ale taková smlouva se co do účinku neliší od pachtu koncese, který podle § 7, odst. 7, zák. ze dne 23. prosince 1932, č. 198 Sb. z. a n., platného v době uzavření smlouvy, nebyl vůbec dovolen. A poněvadž podle § 15 uved. zák. ujednání jakéhokoliv druhu, jimiž by se obcházely předpisy svrchu uvedeného zákona, jsou zakázaná a právně neúčinná, jest smlouva, kterou strany rozepře sjednaly, neplatná. Zamítnutí žaloby je proto již podle § 879 obč. zák. odůvodněno. Podotknouti jest pouze, že pokud žalobkyně poukazuje na to, že jest obvyklé, že smlouvy podobného druhu uzavírá se soukromými podnikateli železniční správa, přehlídí, že železniční správa podle § 2 uved. zák. nepotřebovala k dopravě koncese a nepodléhala z toho vyplývajícím omezením.

Čís. 16799.

Dohodou o směně zabrané půdy za půdu nezabranou ve smyslu § 24 přídel. zák. č. 21/1920 Sb. z. a n. mezi státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství) a vlastníkem pozemku nepodléhajícího záboru, nemohou býti dotčena práva třetích osob k svobodnému pozemku, nabytá v dobré víře v pozemkovou knihu do dne knihovní poznámky o zamýšleném převzetí.

Depuraci takovýchto směnou získaných pozemků nelze provést z úřední moci podle §§ 26, 28 náhr. zák. č. 329/1920 ve znění zák. č. 220/1922 Sb. z. a n., kteréžto předpisy se vztahují na majetek zabraný státem podle zák. č. 215/1919 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 16. března 1938, R I 1371/37.)

Srov. rozh. č. 16386 Sb. n. s.

Ministerstvo zemědělství podalo knihovní žádost za závad prostě odepsání pozemků p. č. 2434, 2435, 2496, 2497, 1152, 1153, 1154, 1155 a 1156 z vložky č. 44 v L., zřízení pro ně nové vložky a v ní vklad práva

vlastnického pro Československý stát (ministerstvo zemědělství — pozemková reforma), poněvadž prý, jak jest uvedeno v rekursu ministerstva zemědělství č. d. 915/37, byly pozemky ty ke dni 1. listopadu 1924 mezi státním pozemkovým úřadem a manžely Josefem a Marií H. jako vlastníky vložky č. 44 v L. směněny za pozemky, pocházející z velkého záboru pozemkového, kdežto protokol o směně byl prý sepsán teprve dne 24. ledna 1930 a k podpisu vkladní listiny o dohodě o směně vlastníkem Janem H. vůbec nedošlo, ježto ten mezitím zemřel. V pozůstalostním řízení po Josefu H., zemřelém dne 5. října 1935, projednávaném u okresního soudu v L. oznámilo ministerstvo zemědělství dopisem ze dne 2. března 1936, č. j. D 514/35-30, že dohoda o směně byla zaslána manželům H. dne 5. února 1933 k podpisu a k provedení depurace, což se však do té doby nestalo, takže nelze uskutečnití knihovní provedení přidělu, utvořených z pozemků manžely H. do směny daných. V opisu oné, manžely H. nepodepsané, dohody o směně (k č. j. D 514/35-30), jest v odstavci IV. uvedeno, že smluvci jsou povinni dáti vymazati knihovní břemena a závady svým nákladem nejpozději do dne knihovního provedení. V knihovní vložce č. 44 v L. bylo teprve pod datem 21. listopadu 1936 poznamenáno, že ministerstvo zemědělství zamýšlí převzítí pozemky p. č. 2434, 2435, 2496, 2497, 1152, 1153, 1154, 1155 a 1156. Soud prvé stolice zamítl žádost ministerstva zemědělství. Rekursní soud vyhověl žádosti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Podle § 24 přídel. zák. č. 81/1920 může pozemkový úřad, nyní ministerstvo zemědělství, dohodou s účastníky směnití půdu zabranou za půdu nezabranou, avšak takovou směnou nemohou býti dotčena práva osob třetích k směněnému pozemku, nepodléhajícímu velkému záboru pozemkovému. Vlastník takového pozemku nemůže býti k jeho směně donucen, směna podle § 24 přídel. zák. se zakládá na dohodě s účastníky, tedy na soukromoprávní smlouvě mezi pozemkovým úřadem, nyní ministerstvem zemědělství, a vlastníkem svobodného pozemku a nemohou býti tedy takovou smlouvou dotčena práva třetích osob k pozemku tomu již nabytá (rozh. č. 16386 Sb. n. s.). Nejen tedy že v souzeném případě, jak ministerstvo zemědělství samo ve svém rekursu doznává, není tu dosud k vkladu schopné listiny o dohodě o směně, nemohla by býti takovou dohodou dotčena smluvní zástavní práva nabytá třetími osobami v dobré víře v pozemkovou knihu do dne knihovní poznámky o zamýšleném převzetí, t. j. do dne 21. listopadu 1936, a smluvních zástavních práv bylo do té doby na vložce č. 44 v L. vloženo mnoho, zejména též pro dovolací stěžovatelku. Bez souhlasu těchto knihovních věřitelů po případě bez exekučních titulů v té příčině proti nim nabytých nelze uvedené pozemky odepsati bez závad z vložky č. 44 v L. a bez vkladu schopné listiny

o směnné dohodě po případě bez exekučního titulu nelze k nim knihovně zapsati právo vlastnické pro Československý stát. Ostatně i z konceptu listiny o směnné dohodě, vlastníky směňových svobodných pozemků nepodepsaného, byli by tito vlastníci povinni provésti svým nákladem jejich depuraci do dne knihovního provedení. Tu depuraci lze provésti jediné v souhlase s osobami knihovně oprávněnými, nikoli však z moci úřední podle §§ 26 a 28 náhr. zák. č. 329/1920 ve znění zák. č. 220/1922 Sb. z. a n., kterážto ustanovení se vztahují na majetek státem podle zákona č. 215/1919 Sb. z. a n. zabraný, nikoli však na pozemky směnou získané.

Čís. 16800.

Vliv mimořádných úlev poskytnutých zemědělcům vládními nařízeními č. 142/1934, 207/1934, 258/1934 a 250/1935 Sb. z. a n. na přednostní pořadí pojistných příspěvků vyměřených nemocenskými pojišťovnami.

Po dobu, po kterou uvedené ústavy nemohly hledíc na předpisy dotčených vládních nařízení vymáhati pojistné, stává se promlčení zákonného přednostního práva a nelze tuto dobu ani za účinnosti vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. včítati do dvouleté po případě tříleté lhůty stanovené pro pojistné příspěvky (§ 265 zák. č. 76/1927 ve znění přílohy k vyhlášce č. 227/1936 Sb. z. a n., § 173 zák. č. 221/1924 ve znění přílohy k vyhlášce č. 189/1934 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 16. března 1938, R I 1639/37.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně vydražené nemovitosti ve vložkách č. 35, 88, 89 a 90 kat. území O., vyhověl odporu hypotekárního věřitele Spořitelního a záloženského spolku v P. proti přednostnímu příkázání nedoplatků pojistných příspěvků přihlášených k rozvrhu zemědělskou nemocenskou pojišťovnou v K. a nepřikázal jí nic na uvedené nedoplatky. Rekursní soud přikázal uvedenému nemocenské pojišťovně částku 3.331 Kč 40 h s 5% úroky od 11. června 1937 v přednostním pořadí.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, aby o příkázání přihlášených nedoplatků na pojistných příspěvcích znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolací stěžovatel nenapadá po právní stránce usnesení rekursního soudu, pokud jím v zásadě (ve smyslu plenárního rozhodnutí ze dne 23. února 1937, č. Pres 1762/36, Sb. n. s. 15841) přiznal zemědělské nemocenské pojišťovně nárok na přednostní uspokojení jejími vykonatelných pojistných příspěvků z vydražené nemovitosti. Napadá však, a to právem, jeho názor, pokud jím rekursní soud přiznal celou účto-

vanou, k rozvrhu přihlášenou částku, z toho důvodu, ježto proti její výši nebyl podán odpor.

Rekursní soud přehlíží, že exekučnímu soudci náleží, aby z úřadu zkoumal, zdali přihlášená pohledávka a nárok na její přednostní uspokojení jest předloženými listinami řádně doložen, po případě, že je z veřejné knihy, ze zájemních a jiných exekučních spisů zřejmá jako podle práva platná a k uspokojení způsobilá (§ 210 ex. ř.), takže není potřebí vznesení odporu některým z účastníků při nedostatečném doložení.

Náleželo tudíž i rekursnímu soudu, aby podle přihlášky a jejích dokladů o stavu pozemkové knihy z úřední povinnosti sám rozhodl, pokud jmenované pojišťovně zákonné přednostní právo ve smyslu § 173 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. ve znění příl. k min. vyhlášce č. 189/1934 Sb. z. a n. na účtovaných jí pohledávkách přísluší, zdali totiž účtované pojistné příspěvky s příslušenstvím spadají do dvouleté po případě tříleté lhůty v § 265 zák. o přímých daních uvedené.

Stěžovatelovo mínění, že úrokům z prodlení, upomínacím poplatkům a nákladům vztahujícím se na vymáhané pojistné příspěvky přednostní pořadí nenáleží, jest mylné, ježto jde o zákonné příslušenství těchto příspěvků, kterému podle cit. § 173 přísluší přednostní právo spolu s pojistným.

V § 259, odst. 5, zákona o přímých daních, jehož jest tu užití, se výslovně také jako příslušenství daně uvádějí: úroky z prodlení a náhrada nákladů upomínacích a exekučních.

Pokud dovolací stěžovatel uplatňuje, že v § 265 zákona o přímých daních stanovená dvouletá po př. tříletá lhůta jest pevně určenou nepřekročitelnou hranicí, jejíž rozšíření musilo by býti stanoveno zvláštním zákonem, takže jest mylný v přihlášce pojišťovny uvedený názor, že doba, po kterou prý následkem ustanovení vládních nařízení č. 142, 207 a 258/1935 a č. 250/1935 Sb. z. a n. po dobu od účinnosti uved. nař. č. 142/1934, t. j. od 16. července 1934 až do 1. dubna 1937 svoje pohledávky z pojistného na exekučním dlužníku vymáhati nemohla, se do zákonného dvouletí anebo tříletí nemůže započísti, jest hledíc na obsah dotčené přihlášky, domáhající se příkázání i pojistných příspěvků s příslušenstvím již od r. 1929 z části i knihovně zajištěných (viz vklad zástavního práva de pres 26. září 1936 č. d. 1664 č. j. E 2063/36), uvésti toto:

Vládním nařízením z 13. července 1934, č. 142 Sb. z. a n., jež nabylo účinnosti dnem 16. července 1934, bylo v § 5 ustanoveno, že doba, po kterou podle řečeného nařízení nemohou býti pohledávky proti zemědělcům v okresích zvláště těžce postižených neúrodou (mezi kteréžto okresy náleží podle § 1 i politický okres Kadaň) vymáhány, nevčítá se do lhůt promlčecích ani do jiných lhůt, jejichž uplynutí jest spojeno pro věřitele s právní újmou.

Účinnost dotčeného vládního nařízení byla pak vládními nařízeními č. 207 a 258/1934 Sb. z. a n. prodloužena do 31. prosince 1935.

Vládním nařízením z 21. prosince 1935, č. 250 Sb. z. a n., jež na bylo účinnosti dnem 1. ledna 1936, bylo v § 17, odst. 2, ustanoveno, že jde-li o pohledávky veřejnoprávních sociálně pojišťovacích ústavů na zaplacení pojistného, které se stalo splatným v roce 1935, přísluší zemědělcům v okresích zvláště těžce postižených neúrodou úleva podle § 13 jen potud, že pohledávku jest zaplatiti ve dvou stejných splátkách nejpozději k 1. říjnu 1936 a k 1. dubnu 1937.

V příčině pojistného, splatného před rokem 1935, bylo by tudíž užiti zásady vyslovené v § 13 naposledy uvedeného vládního nařízení, poskytující dlužníku možnost i povinnosti k pravidelným pololetním záročitelným splátkám, počínajíc dnem 1. října 1936.

Hledíc na to, co shora uvedeno, mohla si pojišťovna, která teprve od 16. července 1934 nemohla vymáhati své pohledávky podle § 5 vládního nařízení č. 142/1934 Sb. z. a n., připočísti k dvouleté lhůtě přede dnem příklepu, po kteroužto dobu jí zákonné právo přednostní ve smyslu § 265, odst. 1 a 3, zákona o přímých daních příslušelo, i onu dobu před 16. červencem 1934, po kterou jí bylo zákonem zakázáno vymáhati ony pohledávky a po kteroužto dobu bylo promlčení jejich zákonného přednostního práva staveno.

Přísluší tedy zemědělské pojišťovně přednostní zákonné zástavní právo pro pojistné s p l a t n é o d 16. č e r v e n c e 1932. Dříve splatné pojistné nepožívá přednostního práva, ježto nebylo ve dvouleté lhůtě od splatnosti knihovně zajištěno. Co do úroků a poplatků exekučních přísluší jí stejně přednostní právo jen, pokud se vztahují na pojistné požívající přednostního zákonného zástavního práva v uvedeném rozsahu.

Musí proto rekursní soud zkoumati, které z přihlášených pohledávek na pojistném (jistině) spadají do uvedené doby, a co do úroků a poplatků musí zkoumati, zdali podaná přihláška a její doklady prokazují, že také tomuto příslušenství patří přednostní zákonné zástavní právo, totiž zdali účtované úroky plynou z pojistného požívajícího přednostního práva a zdali náklady vznikly vymáháním onoho pojistného. Pokud ovšem ony okolnosti nejsou zřejmé z přihlášky a dokladů, nebude je moci rekursní soud přikázati v přednostním pořadí. Ježto tak rekursní soud, vycházejce ze shora uvedeného mylného právního názoru, neučinil, bylo dovolacímu rekursu částečně vyhověno.

Čís. 16801.

I když podle smlouvy sjednané s majitelem kinematografické licence byl smluvce označen jako dodavatel filmů, jež si měl vypůjčovati od půjčoven vlastním jménem a na vlastní účet, nejde jen o smlouvu dodavatelskou, nýbrž o zastřenou smlouvu o propachtování kinematografické licence, jestliže ve skutečnosti podle obsahu smlouvy provozoval smluvce biografický podnik na svůj vlastní účet a nebezpečí a hradil na veškeré

výdaje jen předem smluvencu částku. Nebyla-li takováto smlouva schválena anebo aspoň vzata na vědomí zemským úřadem, jest onoho smluvce pokládati za licencionářova zmocněnce, oprávněného uzavírati objednávky filmů v mezích podniku, a licencionář je zavázán sám z příslušných objednávek zmocněncem sjednaných.

(Rozh. ze dne 16. března 1938, Rv I 2798/36.)

Žalobce se domáhá souzenou žalobou zaplacení půjčovného z objednávky filmů pro bio »N.«, jehož licencionářka je žalovaná, sjednané Václavem J. dne 26. srpna 1930 k obehřání do konce roku 1931; tato lhůta marně prošla, objednané filmy nebyly v uvedeném biografu obehřány a žalovaná odpírá zaplatiti za ně účet ze dne 26. března 1932 v zažalované výši. Žalobce k odůvodnění svého nároku tvrdil v prvé stolici, že J. vystupoval při objednávce filmů s vědomím žalované jako její zmocněnec, že za ni činil závěrku filmů, že žalovaná jej pověřila, aby pro její biograf objednával filmy, že zařizoval sám jejich obehřání, prováděl dozor nad promítáním, měl podíl na zisku a činil dispoice co do přijímání personálu. Dovolávaje se předpisu § 9 nař. č. 191/1912 ř. z. o zákazu propachtování biografické licence, dovozoval žalobce, že za provoz podniku je tu zavázána žalovaná jako licencionářka a že jí jest pokládati za smluvkyni. Žalovaná se bránila poukazem na smlouvu sjednanou s Václavem J. ze dne 25. července 1929, podle níž byl Václav J. výhradním a jediným dodavatelem filmů pro její biograf »N.« a měl si od půjčoven vypůjčovati filmy vlastním jménem a na vlastní účet, a namítla, že Václav J. nebyl zmocněn, aby tak činil jménem žalované nebo jménem správy dotčeného biografu. N i ž š í s o u d y zamítly žalobu, vycházejíce z doslovu smlouvy ze dne 25. července 1929, že J. byl pouhým dodavatelem filmů pro bio »N.« dle vlastního výběru, které měl dle oné úmluvy odebírat u půjčoven na své jméno a na svůj účet.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Běží jen o právní posouzení smlouvy a její výklad a nezáleží na tom, že o shora řečené smlouvě byl proveden též důkaz svědkem Dr. Jiřím Š., poněvadž se i tu svědek dovolává v podstatě potvrzení o dohodě ze dne 25. července 1929 a po skutkové stránce v podstatě nic bližšího neuvedl, než co je v písemném potvrzení obsaženo. S výkladem nelze souhlasiti, neboť podle vykládacích pravidel podle § 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. nelze lpěti na slovním znění výrazu, nýbrž je vyšetřiti úmysl smluvců a rozuměti smlouvě tak, jak toho žádá obyčej poctivého obchodu.

V souzeném případě je sice v úvodu listiny uvedeno, že J. má býti výhradním dodavatelem prvotřídních filmů dle vlastního

výběru pro biograf »N.«, avšak z dalších odstavců plyne jasně, že tu nešlo o pouhou dodavatelskou smlouvu, nýbrž že vpravdě šlo o zosřenou smlouvu o propachtování licence, jež se přiči předpisům § 9 nařízení č. 191/1912 ř. z.

Převládající a rozhodující známky pachtovní smlouvy provozu biografu se zračí nadě vši pochybnost v tom, že podnikatelské řískio měl tu J. a nikoli žalovaná, která podle ujednání měla nárok na týdenní částku 7.750 Kč na úhradu režijních vydání blíže tam uvedených. Tomu nasvědčuje též odstavec VII. o poměrném dělení zisku za podmínek tam uvedených.

J-em byla ukládána na jeho zvláštní účet u záložny při Š-ových závodech každodenní hrubá tržba z uvedeného biografu, a záložná směla dle generálního příkazu J-ova žalované týdně hraditi z tohoto účtu jen smluvený paušál 7.750 Kč mimo potřebnou částku na zemskou dávku a daň z obratu.

Kdyby hrubá tržba týdenní nedosáhla ani potřebné výše k úhradě těchto částek, musil J. hraditi schodek ze složené kauce 30.000 Kč a ji opět do týdne doplniti.

J. musil dále platiti ze svého příplatky za delší než 2½ hodiny trvající program, dále hraditi náklady za možný — dle jeho žádosti — zvýšený počet personálu, za veškeru reklamu kromě oné, jež je v odstavci 1. smlouvy uvedena, naproti tomu se mu dostalo odškodnění od žalované částkou 1.107 Kč v případech uvedených v dohodě, o níž tu jde.

Třebaže se v potvrzení oné dohody neděje ani slovem zmínka o pachtovním poměru, šlo tu přece ve skutečnosti dle obsahu této smlouvy o přenechání provozu J. na jeho účet, stíhalo jej hospodářské řískio, on hradil ve skutečnosti veškeré výdaje částkou předem smluvenou kromě částky možného zisku dle odstavce VII.

Nerozhoduje, že zaměstnanci biografu byli vypláćeni žalovanou, když úhradu na to poskytoval J. podle smluvené směrnice a hradil tedy ony náklady sám z dosažené tržby z provozu biografu, a rovněž není rozhodující, že byl jako obchodvedoucí biografu ohlášen zemskému úřadu H., který byl také při provozu činný, neboť to bylo jen omezením práv J-a, ale tato skutečnost nevyučovala jsoucnost smlouvy o provozu biografu J-em.

Podle § 9 nař. č. 191/1912 ř. z. nesmí býti provoz licence propachtován; provoz zástupcem »ujednatelem« je dovolen pouze s úředním povolením ve zvláště nutkavých případech, na př. byla-li licence udělena právnické osobě.

Že by uvedená smlouva s J. byla zemským úřadem schválena nebo aspoň vzata na vědomí, žalovaná ani netvrdila, ani nedokázala.

Nestalo-li se tak, jest ona smlouva nicotná (rozh. č. 13846, 15051 Sb. n. s.), a jest J., jemuž žalovaná svěřila provoz biografu, pokládati za jejího zmocence, který byl oprávněn činiti objednávky filmů v mezích onoho podniku a žalovaná je zavázána z příslušných objednávek.

Pokud odvolací soud dospěl k závěru, že J. byl pouze výhradním dodavatelem filmů podle vlastního výběru, které půjčoval na své jméno a na svůj účet, a že nebyl pachtýřem ani provozovatelem biografu žalované, neposoudil věc po právní stránce správně.

Dovolací soud nemohl však ve věci samé rozhodnouti, poněvadž nebyla nižšími soudy zjištěna výše zažalované pohledávky a nebyla jimi ani probrána obrana žalované, že žalobce neutrpěl nedodáním filmů žádné újmy, poněvadž je měl stále v roce 1931 v provozu, takže je nemohl ani v ujednané době dodat a že by zaplacením vymáhané částky byl bezdůvodně obohacen, nebyly v tom směru provedeny důkazy žalovanou nabídnuté, ani o opaku toho žalobcem nabídnuté. Bylo proto rozsudky nižších soudů zrušiti (§ 503 c. ř. s.) a věc odkázati prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Čís. 16802.

Kdo jest jinému povinen plniti, odpovídá podle § 1313 a) obč. zák., bylo-li škodné jednání vykonáno pomocníkem v těsné souvislosti s prováděním smluvního plnění, a nezáleží ani na tom, zda ono pomocníkově jednání, jímž byla způsobena škoda, bylo k smluvnímu plnění objektivně nutné, ani zda pomocník jednal při výkonu plnění proti příkazu toho, jenž ho použil k splnění.

Majitel dílny (správkárny) na opravu motorových vozidel odpovídá podle § 1313 a) obč. zák. objednateli opravy automobilu za škodu, kterou zavinil opravou pověřený montér při zkušební jízdě opraveným automobilem, nehledíc na to, zda bylo zkušební jízdy k provedení opravy třeba a zda majitel autodílny zakázal jízdu montéru, nemajícimu vůdčího listu.

(Rozh. ze dne 16. března 1938, Rv I 64/37.)

Na příkaz Antonína Š. byl žalovaný majitel autodílny vyzván, aby vyslal ze své autodílny některého svého zaměstnance, aby opravil automobil, že má zaseknutou brzdu. Tomu příkazu žalovaný vyhověl a poslal k Antonínu Š. svého automontéra Františka S. k opravě oné závady. Jmenovaný montér, jenž neměl vůdčí list, vyjel automobilem, o nějž jde, na zkušební jízdu, při níž svou neopatrností v řízení vozidla narazil na protijedoucí sentinel a způsobil škodu ve výši 4.000 Kč, kterou poškozenému Antonínu Š., který byl pojištěn proti škodě, žalující pojišťovna nahradila. Antonín Š. postoupil svůj nárok na náhradu škody proti žalovanému podle § 20 všeobecných pojistných podmínek žalující pojišťovně. Domáhá se proto žalující pojišťovna jako postupnice na žalovaném zaplacení 4.000 Kč s přísl. Proti žalobě namítl žalovaný mimo

jiné, že není odpověden za montéra Františka S., který škodu zavinil, ani jako za osobu, které použil ke splnění svého závazku ze smlouvy o dílo, poněvadž byl objednán pouze k uvolnění zaseknuté brzdy a k tomu byl způsobilý, dále že k uvedenému úkonu nebylo potřebí vyjízdy a přezkoušení brzdy při služební jízdě, neboť k tomu by byl žalovaný poslal jiného montéra, který měl vůdčí list a který za tím účelem byl pojištěn, kdežto montér František S. měl zakázáno vyjízdy s vozy a vyjel-li s vozem Antonína Š., že se tak stalo proti výslovnému příkazu žalovaného a na příkaz Antonína Š. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Neobstojí výtky, že prý odvolací soud v rozporu se spisy »zjistil«, že znalec Ing. T. uznal zkušební cestu s vozidlem za nutnou, a že odvolací soud pokládal vyjízdku 6 až 10 km dlouhou za zkušební jízdu, ač prý z délky jízdy jest souditi na jízdu výletní. Neboť podle § 1313 a) obč. zák. odpovídá žalovaný Antonín Š. za zavinění montéra Františka S., jehož použil k opravě automobilu Antonína S., jako za své vlastní zavinění. Ustanovení to nerozznává ani, zda jednání osoby k povinnému splnění použité, jímž byla způsobena škoda, bylo objektivně nutné k plnění, ani zda ona osoba jednala při výkonu plnění proti příkazu povinného čili nic. Stačí, když škodné jednání bylo vykonáno v těsné souvislosti s výkonem plnění. A tomu tak bylo v souzeném případě, ať již montér S. konal jízdu automobilem proto, aby zjistil, v čem vada brzd záležití, či vykonal jízdu po provedené opravě, aby se přesvědčil, zda vadu opravil, a nezáleží proto ani na tom, zda vykonal kratší nebo delší zkušební jízdu. Poukazuje-li dovolatel na to, že žalovaný není odpověden žalobkyni (pojišťovně) podle § 1313 a) obč. zák., tedy přehlíží, že se žalobkyně nedomáhá svého samostatného nároku, nýbrž nároku postoupeného jí Antonínem Š. (§ 1392 obč. zák.), a že její práva jsou tudíž podle § 1394 obč. zák. totožná s právy Antonína Š. Rozhodnutí č. 13799 Sb. n. s. mělo zcela jinou skutkovou podstatu a nedůvodně se na ně dovolatel odvolává. Pojišťovna plnila, zaplativši žalovanému 4.000 Kč, ovšem svůj formální i materiální dluh (rozhodnutí č. 13272 Sb. n. s.), ale z toho plyne jen tolik, že pojišťovna nemohla postoupiti nějakou pohledávku, poněvadž zaplacením vlastního dluhu jí žádná pohledávka nevznikla a poněvadž postižní nárok proti žalovanému neměla. Tak to bylo vysloveno i v rozhodnutí č. 7731 Sb. n. s., jehož se dovolatel nepřipadně dovolává, neboť o to nejde v souzeném případě, kde naopak pojistník, jenž měl nárok proti žalovanému, postoupil tento svůj nárok důsledkem ustanovení § 20 všeobecných pojistných podmínek žalující pojišťovně. Že takový postup pohledávky jest platný, bylo vysloveno a odůvodněno v rozhodnutí č. 15933 Sb. n. s.

Čís. 16803.

K odpůřčímu důvodu podle § 33 č. 3 konk. ř., nezabránil-li dlužník povolení mobilární exekuce a prodeji zabavených věcí v posledních 60 dnech před prohlášením konkursu.

(Rozh. ze dne 16. března 1938, Rv I 3112/37.)

Žalovaná firma si dne 9. ledna 1936 podle 11 smének znějících každá na 5.000 Kč, vystavených ke dni 1. listopadu 1935 a splatných 7. ledna 1936, které byly přijaty dlužníkem Františkem P., na jehož jmění byl dne 5. března 1936 prohlášen konkurs, vymohla směnečné platební příkazy, proti nimž František P. nepodal námitek. Dne 16. ledna 1936 navrhla žalovaná pod č. E 114/36 u okresního soudu v K. povolení exekuce zabavením a prodejem svršků patřících Františku P. Navržená exekuce byla téhož dne povolena a dne 17. ledna 1936 vykonána zabavením celého skladu zboží Františka P. Po výkonu zabavení zůstalo podle ujednání mezi žalovanou a Františkem P. veškeré zboží v jeho místnostech a bylo podle ujednání prodáváno jednotlivým zákazníkům a každodenně bylo mezi vymáhající věřitelkou a povinným súčtováno a dosažené částky byly vymáhající věřitelce (žalované) vydány. Sklad zboží byl doplněn novým zbožím a nákupní ceny z výtěžku za prodané zabavené zboží odečteny. Dne 20. ledna 1936 navrhla žalovaná okamžité ustanovení dražebního roku a upuštění od jeho vyhlášení. Dražební rok byl poté ustanoven na 25. ledna 1936 a toho dne byl celý sklad zboží v odhadní ceně 24.000 Kč prodán dražbou žalované firmě za 13.033 Kč 35 h a výtěžek jí téhož dne vydán. Při zabavení dne 17. ledna 1936 nezabavila žalovaná část zboží, jež bylo jako nezabavitelné ponecháno k volnému nakládání povinnému. To zboží mělo cenu 1.000 Kč, avšak žalovaná odvezla i uvedené nezabavené zboží a ponechala si je pro sebe. Žalovaná vedla dále podle uvedených směnečných příkazů k vymožení svých pohledávek 55.000 Kč exekuci zabavením a příkázáním k vybrání pohledávek Františka P. Ta exekuce byla pod E 123/36 okresním soudem v K. povolena dne 18. ledna 1936 a žalovaná vybrala ze zabavených pohledávek 3.509 Kč 10 h. František P. odevzdal žalované soupis oněch dotčených směnečných akcí předlužen a neschopen k placení, že si byl v době, kdy byl zažalován žalovanou firmou na zaplacení 55.000 Kč, vědom svého předlužení, že nechal úmyslně zabavit celé jmění ve prospěch žalované firmy a exekučně pro ni odebrati a že se nebránil proti postupu žalované, ačkoliv pohledávky jeho ostatních věřitelů činily asi 80.000 Kč, takže tím nadřžoval žalované, jež věděla o dlužnickové předlužení a neschopnosti k placení, před ostatními věřiteli a poškodil takto ostatní věřitele, domáhá se žalující správce konkursní podstaty Františka P. žalobou neúčinnosti exekuce na svršky, provedené pod E 114/36, dále prohlášení neúčinnosti bezdůvodného převzetí nezaba-

vitelného zboží v ceně 1.000 Kč, jakož i neúčinnosti exekuce na zabavení pohledávek pod E 123/36, to vše z odpůrčího důvodu podle § 33 č. 3 konk. ř., resp. v příčině odňatého zboží za 1.000 Kč též podle § 32 č. 1 konk. ř. a odsouzení žalované k zaplacení 24.000 Kč za zabavené a prodané zboží, 1.000 Kč za převzaté a nezabavené zboží, jakož i za inkasovanou částku 3.509 Kč 10 h. Oba nižší soudy vyhověly žalobě co do určovací části zcela a co do části na plnění částkou 17.542 Kč s přísl.

Nejvyšší soud na dovolání obou stran odmítl dovolání žalované v části týkající se převzetí nezabaveného zboží v ceně 1.000 Kč a vybrané částky 3.509 Kč 10 h s přísl., jímak dovoláním nevyhověl a uvedl v otázce v právní větě vytkené

v důvodech:

Důvod odporu pro nadržování podle § 33 č. 3 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. nepředpokládá, že se věřiteli dostalo zajištění nebo uspokojení, na které neměl nároku vůbec nebo toho způsobu nebo toho času. To jest předpoklad odporu pro nadržování podle § 33 č. 1 konk. ř., o který tu nejde. Poukazuje proto dovolatelka nepřipadně na rozhodnutí č. 6382 Sb. n. s., jež jednalo o důvodu odporu podle § 30 č. 1 konk. ř. č. 337/1914 ř. z., shodného s § 33 č. 1 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n.

Není sporu o tom, že 11 směnek znějících na částky po 5.000 Kč bylo vystaveno v měsíci lednu 1936 se zpětným datem 1. listopadu 1935. I v té skutečnosti spatřoval žalobce jednání úpadce na újmu ostatních věřitelů. Není sice potřebí, aby se žalobce v žalobním žádání výslovně domáhal určení, že i toto jednání jest neúčinné proti konkursní podstatě, poněvadž odpůří žaloba správce konkursní podstaty je podle § 42 konk. ř. žalobou na plnění a rozhodnutí o tom, které úpadcovo jednání jest neúčinné proti konkursní podstatě, jest jen otázkou předurčující, kterou stačí řešiti pouze v důvodech rozsudku. Ale žalobce ani zřejmě neuvedl, že opírá svůj nárok na plnění též o neúčinnost tohoto jednání úpadcova, nižší soudy se tím proto nezabývaly, žalující strana to ani v dovolací odpovědi nevytýká a jest tudíž odůvodněn závěr, že o tuto okolnost svůj žalobní nárok na plnění nemínila opřítí a neopřela. Netřeba se jí proto dále zabývatí.

V souzené věci jest jen řešiti otázku, zdali se úpadce dopustil odporovatelného jednání nebo opominutí tím, že nezabránil mobilární exekuci (E 114/36), vedené podle směnečných platebních příkazů z 9. ledna 1936, a zejména prodeji zabavených movitých věcí. Z návrhu na povolení exekuce podle pravoplatného exekučního titulu a z usnesení o povolení exekuce neplyne ještě úmysl povinného poskytnouti vymáhajícímu věřiteli výhodu před jinými věřiteli. Úmysl ten bylo by lze z toho vyvozovati jen tehdy, kdyby byl povinný umožnil nebo usnadnil vymáha-

jícímu věřiteli povolení a vedení exekuce, ač k tomu povinen nebyl, anebo kdyby se proti povolené exekuci zákonným způsobem nebránil, ač měl proto podstatné důvody.

V souzeném případě však neměl povinný podstatných důvodů, aby se bránil proti povolení exekuce, neboť exekuční tituly (směnečné platební příkazy) byly pravoplatné a žalobce netvrdil, že pohledávka 55.000 Kč žalované firmě ve skutečnosti nepřislušela. Nelze proto již z toho důvodu dospěti k závěru, že z povolení exekuce na movité věci (E 114/36) plyne úmysl povinného poskytnouti vymáhající věřitelce výhodu podle § 33 č. 3 konk. ř.

A tu jest nesporné, že exekuce na movité věci byla povolena usnesením okresního soudu v K. ze dne 16. ledna 1936 (E 114/36) a že dne 17. ledna 1936 byl zabaven celý sklad zboží u povinného. Dne 20. ledna 1936 učinila žalovaná firma pod č. j. E 1726/35-9 návrh, spolupodepsaný i povinným Františkem P., aby byl podle § 266 ex. ř. ustanoven dražební rok na nejkratší dobu, poněvadž jde o zboží podléhající zkáze, a aby bylo upuštěno od oznámení dražebního roku v novinách. Soudce vyhověl uvedenému návrhu a přikázal vykonnému oddělení, aby dražba byla ustanovena co nejdříve. Ustanovena pak byla na 25. ledna 1936, dražební edikt nebyl uveřejněn v novinách a vymáhající věřitelka (žalovaná) se dohodla s povinným, aby bez přibrání znalce byly pro nejmenší podání za základ položeny fakturní ceny draženého zboží. To se skutečně stalo a vymáhající věřitelka (žalovaná) vydražila veškeré věci za nejnižší podání. Z tohoto postupu povinného jest důvodně souditi, že povinný měl v úmyslu urychlití prodej zabavených věcí a takto usnadnití vymáhající věřitelce, aby je mohla vydražiti za nejnižší podání vypočtené na základě fakturované ceny a tím jí poskytnouti výhody proti ostatním věřitelům. To plyne zejména ze souhlasu povinného, aby podle § 266 ex. ř. byla dražba provedena co nejdříve bez zachování lhůty uvedené v § 273 ex. ř., ač z dražebního protokolu je zřejmé, že nešlo vesměs o věci podléhající brzké zkáze.

Dále se to podává ze souhlasu povinného, aby proti ustanovení §§ 272 a 71 ex. ř. bylo upuštěno od uveřejnění dražebního ediktu v novinách a konečně to vysvitá i z dohody povinného s vymáhající věřitelkou o tom, že povinný přes ustanovení § 275 ex. ř. netrval na tom, aby byl přibrán znalec pro odhad zabavených věcí. Povinný nebyl nucen dáti svůj souhlas v naznačených směrech, naopak mohl se brániti opravnými prostředky proti usnesením exekučního soudu (§ 65 ex. ř.), povolujícím takový postup, jakož i proti postupu výkonného orgánu (§ 68 ex. ř.). Vše to povinný opominul učiniti a naopak podporoval svým souhlasem onen postup. Toto chování povinného stačilo již samo o sobě k závěru o jeho nadržovacím úmyslu a nelze jej vyvrátiti ani obšírnými dovolacími vývody žalované firmy. Nezáleží zejména na tom, že takový postup při ustanovení dražebního roku jest prý u venkovských soudů obvyklý, že dražba se nekonala tajně a že jiní věřitelé vycházeli

při exekuci proti povinnými naprázdno proto, že neintervenovali při výkonu zabavení a zabavovali největší zařízení kupeckého krámu, jež pak musili z exekuce vyloučiti, poněvadž patřilo Julii K. Že žalovaná o zkracovacím úmyslu povinného věděla neb aspoň věděti musila, plyne zřejmě z vylíčené skutkové podstaty. A poněvadž tento skutkový děj spadá do posledních šedesáti dnů před vyhlášením konkursu (§ 33, odst. 1, konk. ř.), jsou splněny všechny předpoklady uplatněného odpůrčího důvodu.

Čís. 16804.

Kupitel přidělových nemovitostí (statku), jejichž koupí státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství) neschválil, není oprávněn zadržovati (§ 471 obč. zák.) bez schválení koupené pozemky přidělci nebo jeho řádnému nástupci pro náklad učiněný na investice a opravy, třebaže jej vynaložil se souhlasem nebo na příkaz přidělce. Státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství) může schváliti jen řádnou listinu o převodu přidělových nemovitostí; t. řeč. zásadní souhlas k převodu jest nezávazný.

(Rozh. ze dne 16. března 1938, Rv II 6/38.)

Rozhodnutím státního pozemkového úřadu ze dne 13. května 1931 a přidělovou listinou ze dne 5. prosince 1931 byl Václavu B. přidělen a také knihovně do vlastnictví připsán zbytkový statek P., zapsaný ve vložkách č. 361 a 402 v P., se zákazem zcizení bez souhlasu státního pozemkového úřadu a s různými omezeními vlastnického práva ve prospěch téhož úřadu. Do užívání byl statek ten Václavu B. státním pozemkovým úřadem odevzdán již dne 8. dubna 1926. Prozatímní postupní smlouvou ze dne 6. března 1926 postoupil Václav B. statek P. svému synovci Rupertu R., bratru žalovaného Viktora R., avšak státní pozemkový úřad výměrem ze dne 21. března 1929, č. 25.110/29/II-3 B, odepřel schváliti tuto postupní smlouvu s odůvodněním, že v osobě Ruperta R. nejsou tu náležitosti předpokládané v § 37 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. V podání ze dne 25. června 1931, podepsaném Václavem B. a Viktorem R., bylo žádáno, aby státní pozemkový úřad schválil postup statku P. na Viktora R., a státní pozemkový úřad výměrem ze dne 14. dubna 1932 udělil z a s a d n í souhlas k převodu zbytkového statku R. na Viktora R. pod podmínkou, že mu bude do jednoho měsíce předložena k schválení řádná, vkladu schopná smlouva, a potom výměrem ze dne 19. května 1932 prodloužil tuto lhůtu do pravoplatného vyřešení sporu zahájeného u krajského soudu v J. pod Ck I 73/32 (Ck I 47/35). V uvedeném sporu domáhal se totiž Viktor R. na Václavu B. postoupení vlastnictví k zbytkovému statku P. a vydání postupní listiny, tvrdě, že v roce 1925 došlo k ústní smlouvě, kterou mu Václav B. onen statek postoupil. Tato žaloba Viktora R. byla ve

všech třech stolicích zamítnuta, ježto bylo zjištěno, že žádná taková ústní smlouva uzavřena nebyla. Rozsudek nejvyššího soudu byl v oné věci vynesen 14. ledna 1937. Smlouvou uzavřenou dne 20. května 1936 ve formě notářského spisu odstoupil Václav B. statek P. svému zetě a dceři, manželům Aloisu a Terezií V., jimž byl statek ten knihovně připsán pod datem 28. května 1936, když ministerstvo zemědělství výměrem ze dne 7. května 1936 prohlásilo, že k tomuto postupu není vzhledem k ustanovení § 2, odst. 4, zák. č. 93/1931 Sb. z. a n. zapotřebí jeho svolení. Na statku P. hospodaří od roku 1926 až dosud vlastním jménem žalovaný Viktor R., a to původně se souhlasem Václava B., později, a to při nejmenším od 13. října 1931 proti jeho vůli. Toho dne totiž podal Václav B. žalobu na vyklizení a odevzdání statku P. proti Lvu R., který tam hospodařil jménem Viktora R. Nyní se domáhají manželé Alois a Terezie V. jako vlastníci statku P. na žalovaném Viktoru R. vyklizení a odevzdání tohoto statku. Žalovaný uplatnil proti této žalobě právo retenční podle § 471 obč. zák. z důvodů nákladů, které na statek ten učinil. Soud první stolice omeziv k návrhu obou stran spor na určení, zda žalovanému přísluší zadržovací právo, či nikoli, rozhodl mezitímním rozsudkem, že žalovanému přísluší zadržovací právo k nemovitostem připsaných žalobcům ve vložkách č. 402 a 361 kat. území P., kdežto odvolací soud uznal, že žalovanému zadržovací právo k uvedeným nemovitostem nepřisluší.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Oba nižší soudy vycházejí z právního názoru, že žalovaný byl po onu celou dobu držitelem obmyslným. Dovolatel tento názor potírá, poukazuje na to, že s počátku bylo zde sice období nejistoty, že však výměrem ze dne 14. dubna 1932, kterým státní pozemkový úřad dal zásadní svolení k převodu statku na žalovaného, změnila se tato nejistota v jistotu, že nemovitosti budou náležeti žalovanému, tím se stala celá držba žalovaného poctivou a nedopadají proto na souzený případ rozhodnutí č. 9718 a 13870 Sb. n. s., která jednájí o případech, v nichž státní pozemkový úřad svolení k převodu nedal, a že Václav B. uloženou podmínku schválení zmařil tím, že odepřel vydati vkladu schopnou listinu o postupní smlouvě. V rozhodnutích č. 9718 a 13870 Sb. n. s., na jejichž odůvodnění se odkazuje, bylo vysloveno, že ten, kdo koupil přidělový statek pod odkládací výminkou, že státní pozemkový úřad smlouvu tu schválí, nebyl bezelstným držitelem statku v době, kdy výminka ona byla nerozhodnuta, při čemž jest doložiti, že podle § 18 lit. a) zák. č. 215/1919 ve znění zák. č. 108/1921 Sb. z. a n. plnění smlouvy o zcizení zbraného majetku jakož i přijetí plnění před schválením státním pozemkovým úřadem jest nejen nedovolené, ale dokonce i trestné. Schváliti mohl státní pozemkový úřad jen řádnou listinu

o převodu přidělového statku. Tak zvaný zásadní souhlas k převodu není žádným schválením a jest docela nezávazný. Není také pravda, že Václav B. zmařil splnění oné podmínky tím, že odepřel vydání postupní listinu, když přece bylo ve sporu Ck I 47/35 zjištěno, že ústní smlouva, tedy podklad pro písemnou listinu, vůbec uzavřena nebyla. Václav B. podmínku tu nezmařil, když nechtěl podepsati to, co vůbec ujednáno nebylo.

Co se týká dalších právních vývodů dovolatelových, že totiž zadržovací právo podle § 471 obč. zák. přísluší i držiteli nepoctivému, jest poukázati na výslovné ustanovení § 334 obč. zák., který v příčině zadržovacího práva mluví jen o detentorovi poctivém, a na rozhodnutí č. 9718 a 16004 Sb. n. s., na Klangův komentář k § 471 obč. zák., str. 365 a na Ehrenzweigův systém I/1, vyd. z r. 1925, str. 364, kde všude je zastáván názor, že retenční právo podle § 471 obč. zák. přísluší jen držiteli poctivému.

Avšak v souzeném případě nutno mít na zřeteli, že jde o statek přidělový, jehož podmínkou zcizení, zavazení i propachtování jest souhlas státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství. Kdyby se dopustilo, aby kupitel těmito úřady neschválený mohl přidělový statek přidělci nebo jeho řádnému nástupci zadržovati z důvodu § 471 obč. zák. a na statku tom dále hospodařiti, bylo by tím umožněno obcházení zákaz zcizení nebo propachtování. I kdyby tedy žalovaný se souhlasem nebo i z příkazu Václava B. byl provedl investice a opravy, nemohl by pro ně zadržovati vydání statku pravému vlastníku, ježto by se tím zmařil účel pozemkové reformy.

Čís. 16805.

Náhradní pohledávka přisouzená pravoplatně poškozenému z důvodu automobilového úrazu nezaniká tím, že poškozený ve sporu proti pojišťovně, u které byl škůdce pojištěn proti následkům zákonné odpovědnosti, bez souhlasu pojistníkovy uzavřel s ním smír na částku nedosahující výše přisouzené náhradní pohledávky. V ujednání smíru s pojišťovnou není obsaženo vzdání se náhradní pohledávky vůči osobě odpovědné za škodu.

(Rozh. ze dne 17. března 1938, Rv I 250/37.)

Žalobce byl pravoplatným rozsudkem krajského soudu v Č. L. ze dne 18. září 1934, Ck I 110/32-21, odsouzen jako vlastník nákladního automobilu nahraditi žalovanému 26.936 Kč s přísl. za škodu vzniklou mu při automobilové nehodě. Podle uvedeného rozsudku byla dne 6. srpna 1936 pod zn. sp. E 1317/35 povolena žalovanému pro jeho zbývající nárok s příslušenstvím proti žalobci exekuce zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky 15.000 Kč, kterou měl žalobce proti

š-skému okresu. Ježto v době nehody byl žalobce pojištěn u pojišťovny proti následkům zákonné odpovědnosti do nejvyšší částky 300.000 Kč, domáhal se žalovaný již před zavedením svrchu uvedené exekuce přisouzeného mu nároku podle § 10 autom. zák. proti pojišťovně »U.«, proti níž si vymohl zabavení a příkázání k vybrání pohledávky pojistníkovy z onoho pojištění. Ve sporu zahájeném poté proti řečené pojišťovně uzavřel žalovaný dne 23. března 1935 s pojišťovnou smír, podle kterého se prohlásil za uspokojena co do všech nároků zaplacením částky 6.937 Kč 50 h pojišťovnou »U.«. Tvrdě, že tím zanikl nárok žalovaného i proti žalobci, domáhá se žalobce podle § 35 ex. ř. nepřipustnosti svrchu uvedené exekuce E 1317/35. Soud prvního st. lince uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o to, zda nárok z automobilového úrazu, přisouzený žalovanému Bohumilu H. proti žalobci rozsudkem krajského soudu v Č. L. ze dne 18. září 1934, č. j. Ck I 110/32-21, zanikl pozdějším mimosoudním smírem, sjednaným ve sporu u krajského soudu obchodního v P. pod zn. sp. Ck I 128/34. V právě uvedeném sporu (Ck I 128/34) se totiž Bohumil H. (nyní žalovaný) onoho přisouzeného mu nároku domáhal podle § 10 zák. ze dne 9. srpna 1908, č. 162 ř. z. jako žalobce proti žalované pojišťovně »U.«, u které byl majitel automobilu Rudolf H. (nyní žalobce) pojištěn proti zákonné odpovědnosti a proti níž si poškozený Bohumil H. vymohl zabavení a usnesením okresního soudu v H. ze dne 12. prosince 1934, č. j. E 2101/34-2, i příkázání k vybrání pohledávky pojistníkovy z uvedeného pojištění.

V souzené rozepři žalobce neodůvodňoval zánik pohledávky žalovaného tím, že snad byla zaplacena z onoho mimosoudního smíru, v němž dohodnutá částka ani zdaleka nedosahovala výše přisouzené pohledávky žalovaného, nýbrž vycházel z toho, že žalovaný a poškozený Bohumil H. nebyl podle § 308 ex. ř. oprávněn na účet pojistníkův bez jeho souhlasu ujednat s pojišťovnou smír ve sporu, jež proti předpisu § 310 ex. ř. ani neodpověděl pojistníkovi. Podle žalobcova tvrzení nese tedy žalovaný sám následky tohoto svého neoprávněného jednání, an mohl smír uzavřít jen na svůj účet, a nemůže proto uplatňovati proti pojistníkovi, co oním smírem prominul pojišťovně. Ale tyto okolnosti zřejmě nejsou s to, aby odůvodnily zánik nároku žalovaného přisouzeného proti žalobci. V souzené rozepři nešlo přece o náhradu škody způsobené snad žalobci oním neoprávněným jednáním žalovaného, jež se projevilo v dotčeném smíru. Nezáleží tedy na tom, zda žalobce snad řečeným smírem pozbyl náhradního nároku proti pojišťovně.

Co se pak týká nároku žalovaného, mohl onen smír míti právní účinek přímo jen na oprávnění žalovaného v poměru k pojistovně, s níž byl smír ujednáán. Nelze však ze smíru vyvozovati beze všeho i zánik nároku žalovaného proti žalobci jako pojistníku a pro závěr, že se tím smírem žalovaný vzdal svého nároku, totiž přisouzené mu pohledávky proti žalobci, a že tak učinil třebas jen mlčky (§ 863 obč. zák.), není tu naprosto podkladu. Odvolací soud posoudil tedy věc správně po právní stránce, zamítнув žalobu, kterou se žalobce domáhal výroku, že nárok žalovaného z rozsudku krajského soudu v Č. L. ze dne 18. září 1934, č. j. Ck I 110/32-12, zanikl.

Čís. 16806.

Po odevzdání pozůstalosti jest žalovati na výmaz zástavního práva vázajícího na nemovitostech v pozemkové knize pro pohledávku pozůstalosti toliko dědice, jemuž byla pohledávka odevzdána, třebas ještě nedošlo ke knihovnímu provedení převodu dotčeného práva. Byla-li žalována přes to pozůstalost, je řízení zmatečné.

(Rozh. ze dne 17. března 1938, R II 569/37.)

Srov. rozh. č. 16408, 15494, 15053 Sb. n. s.

Na nemovitostech zapsaných ve vložkách č. 69, 617 a 1455 v P. bylo podle dlužního úpisu ze dne 14. června 1922, znějícího na 300.000 Kč s přísl., vloženo právo zástavní pro pohledávku žalované pozůstalosti po Idě Sch., zemřelé dne 10. září 1924, 150.000 Kč. Uvedená pozůstalost byla podle odevzdací listiny z 8. června 1929, č. j. D 49/29-5, odevzdána jejím pozůstalým dětem Maxu, Hanuši a Ruth-Editě Sch. a Gertrudě B., každému k jedné čtvrtině, a pozůstalostní řízení bylo prohlášeno za skončené. Při projednání pozůstalosti nebylo však o dotčené pohledávce nic známo. Podáním ze dne 22. srpna 1933 navrhla dědička Gertruda B. projednání onoho nově najevo vyšlého pozůstalostního jmění po Idě Sch. Tvrdě, že dotčená pohledávka ve skutečnosti neexistuje, domáhá se žalobce na žalované pozůstalosti, zastoupené přihlášenou dědičkou Gertrudou B., aby bylo zjištěno, že nejsou po právu pohledávka žalované pozůstalosti z dlužního úpisu ze dne 14. června 1922 300.000 Kč a zástavní právo, které bylo podle uvedeného dlužního úpisu vloženo pro část oné pohledávky 150.000 Kč ve prospěch pozůstalosti po Idě Sch. na svrchu dotčených nemovitostech, po případě, že zanikly, že žalovaná pozůstalost jest povinna dáti souhlas k vkladu výmazu práva zástavního pro tuto pohledávku 150.000 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud z podnětu odvolání zrušil napadený rozsudek i s řízením jemu předcházejícím pro zmatečnost a odmítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud opětovně dovodil (srov. na př. rozh. č. 15053 a 15494 Sb. n. s.), že jmění, které nebylo v pozůstalostním řízení a vyskytne se teprve dodatečně po odevzdání pozůstalosti, není ležící pozůstalostí, nýbrž že patří již dědicům, jimž byla pozůstalost odevzdána, a že tudíž odevzdací listinou, která nabyla právní moci, přestala právní osobnost pozůstalosti jako pozůstalosti. Na tom nemůže nic změnití to, že pozůstalostní soud schválil vedení sporu, o nějž tu jde, neboť mylný je stěžovatelčin názor, že pozůstalostní soud mohl propůjčiti právní osobnost jmění po odevzdání pozůstalosti dodatečně najevo vyšlému; právní podmět, rozdílný od osoby fyzické, musí totiž býti uznán právem objektivním a nemůže býti soudem utvořen odchylně od práva objektivního. Dědic, jemuž pozůstalost byla soudem odevzdána, nabývá veškerých práv a přecházejí na něho všechny závazky zůstavitelovy (§ 532 obč. zák.) i bez zápisu do pozemkové knihy (srov. Randa, Právo vlastnické, § 32).

Nejde o případ právního nástupnictví za sporu nastalého, ježto pozůstalost byla již odevzdána před zahájením sporu. Vstup dědiců do sporu byl by proto změnou žaloby v subjektivním směru podle § 235 c. ř. s., k níž v první stolici nedošlo a jež podle § 483, odst. 3, c. ř. s. není v odvolacím řízení dovoleno ani se svolením odpůrcovým (srov. č. 4076, 4379, 10207, 11239, 11799 Sb. n. s.).

Nerozhoduje ani to, že jde o výmaz zástavního práva z důvodu jeho neplatnosti, neboť když zanikl právní podmět, pro něž se svého času uskutečnil naříkaný vklad, nutno žalovati jeho universální sukcesory, i když dosud nedošlo k převodu onoho práva na ně v pozemkové knize (srov. § 62 knih. zák.). To plyne z podstaty universální posloupnosti (§ 547 obč. zák. — srov. rozh. č. 16408 Sb. n. s.) a z úvahy, že žalovaným je ten, kdo může vydati výmazní povolení resp. proti němuž rozsudek může býti vykonán.

Je proto správný názor odvolacího soudu, že celé dosavadní řízení je nenapravitelně zmatečné podle § 6 c. ř. s. (srov. rozh. č. 15837 Sb. n. s.).

Čís. 16807.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Vypisování soutěže a cen (prémii) výrobcem zboží za tím účelem, aby se v zákaznickém styku propagovalo zboží pocházející od slibujícího výrobce před jiným zbožím, jest nekalou soutěží.

Význam předpisů přídatkového zákona č. 75/1935 Sb. z. a n. pro výklad § 1 zák. proti nek. sout. č. 111/1927 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 18. března 1938, Rv I 2710/37.)

Žalovaná firma, která vyrábí (potiskuje) zboží z umělého hedvábí, uspořádala v roce 1935 soutěž pro ženy na nejkrásnější šaty zhotovené z látek Crêpe de Chine »S.«, z Manuely a ze Sotily a uváděla, že k posouzení jest potřebí, aby každá dáma, která se chce zúčastniti soutěže, zaslala svoji fotografii, na které by bylo možno rozeznati vzorek látky, a uvést na její zadní strana jméno švadleny, která šaty šila, a jméno firmy, u které byla látka koupena. S uvedenou soutěží pro ženy byla spojena soutěž pro prodavače, podle níž měla obdržeti firma jmenovaná na největším počtu fotografií v hotovosti částku 1.000 Kč k stejnoměrnému rozdělení prodavačům. Tato soutěž trvala do 15. července 1935. V téže době pořádala žalovaná ještě třetí soutěž pro švadleny, která byla přístupná jen švadlenám z povolání a vztahovala se jen na látku Crêpe de Chine »S«. Uchazečky musily zaslati z každé zpracované látky ústřížek, na kterém bylo připevněno jméno dámy, pro kterou byly šaty zhotoveny. Když švadlena zhotovila 10 takových ústřížků, měla je hned zaslati žalované firmě. Švadlena, která zaslala 10 takových ústřížků jako první, dostala prémie za rychlost v částce 300 Kč. Švadlena, která zaslala do 30. června 1935 nejvíce ústřížků, obdržela cenu v hodnotě 1.200 Kč; krom toho bylo ještě dalších 30 cen. Uvedené soutěže byly vypsaný v časopise »D. o.«, »Der V.«, jejichž majitelkou a vydavatelkou jest žalovaná firma. Tvrdíc, že u všech oněch soutěží byl výsledek závislý jen na náhodě, protože rozhodující skutečnosti byly odňaty vůli zúčastněných, že žalovaná zachycovala svými soutěžemi všechny kruhy, které mají význam při odbytu zboží, o něž jde, totiž prvou soutěží obchodníky a prodavače, druhou spotřebitele a třetí soutěží švadleny z povolání, že se žalovaná snažila odbyti svoje zboží spekulací s využitím lidského pudu hravosti a systematickým využitím hráčské náruživosti, že ono jednání je způsobilé poškoditi soutěžitele žalované firmy a přiči se dobrým mravům soutěže, že v soutěží pro prodavače dostávali obchodníci, kteří kupovali zboží žalované firmy zvláštní odměnu, t. j. 1.000 Kč v hotovosti, která závisela výhradně na náhodě, že rozdělení odměny bylo sice určeno pro zaměstnance, ve skutečnosti však neměl obchodník takovou povinnost, nýbrž že byl pouze požádán, aby tak učinil, a nebylo ani jisto, že zaměstnavatel o této nabídce věděl, poněvadž mohl soutěž přehlédnouti, domáhá se žalobce, který jest obchodníkem hedvábnými látkami z umělého hedvábí, aby žalovaná byla uznána povinnou zdržeti se a) vypisování soutěží o ceny, v kterých 1. zákazníkům-obchodníkům slibuje a poskytuje, třeba za účelem rozdělení mezi prodavače, prémie, které obdrží ten, který jí ze všech jejích zákazníků (obchodníků) bude zákaznicemi těchto zákazníků jako prodavač jejích výrobků nejčastěji jmenován, 2. slibuje a poskytuje za nejkrásnější šaty ze svých látek zvláště Crêpe de Chine »S.« kupcům těchto látek ceny, pokud nejkrásnější šaty mají býti určeny podle jejich fotografií, zvláště není-li v soutěží o ceny o způsobu výběru nejkrásnějších šatů stanoveno nic bližšího a je-li co do jakosti fotografií jen požadováno, že musí býti dosti ostré, aby zvětšovací sklem bylo možno rozlišiti vzorek

látky, 3. slibuje a poskytuje švadlenám z povolání prémie a ceny, které případnou švadleně, jež jako první vykáže, že zhotovila určité množství šatů z látek žalované firmy, nebo která do určité lhůty dokáže, že zhotovila nejvíce šatů z látek žalované strany; b) slibování a poskytování prémie zaměstnancům svých zákazníků-obchodníkům, aby je tímto způsobem přiměla k doporučení nákupu svých výrobků zákazníkům jejich zaměstnavatelů, a aby žalobci bylo přiznáno oprávnění uveřejnění odsuzující výrok tohoto rozsudku do tří měsíců po jeho pravoplatnosti na útraty žalované strany v časopisech N. L. a L. N. v jazyku českém a v překladu do němčiny v časopisech P. T., R. Z. a M. v L., a to tak, aby uveřejnění zabralo 1/8 strany u každého z uvedených časopisů, při čemž úhrnné náklady uveřejnění nemají býti vyšší než 10.000 Kč. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvody: Co se týká namítaného promlčení, nesdílí soud názor žalované firmy, že žalobní nárok je promlčen, neboť soutěž trvala až do 15. července 1935 a podle § 23, odst. 2, zák. p. n. s. zůstává nárok zdržovací a odstraňovací po dobu, dokud podnikové zařízení, odporující ustanovení zákona, trvá, takže šestiměsíční lhůtu promlčení nutno počítati od skončení soutěže. Žaloba podaná dne 15. listopadu 1935 byla tudíž podána včas a nárok promlčen není. Ve věci samé dospěl však soud k přesvědčení, že žaloba není důvodná. U všech tří soutěží spatřuje žalobce jednání přičící se dobrým mravům soutěže v tom, že si žalovaná hleděla zjednatí spekulací s lidským pudem hravosti přednost v soutěžení na újmu soutěžitelů. Jde především o otázku, zda jest žalovanou vůči žalobci pokládati za soutěžitele ve smyslu § 46 zák. p. n. s. Podle uvedeného ustanovení jest pojem soutěžitele dosti široký a jest jím každý podnikatel vůbec, který je podnikově činný ve stejném nebo podobném oboru hospodářském. Nezáleží pouze na tom, zdali žalobce jest pouze obchodníkem, ať v malém, či ve velkém a žalovaná výrobkyní a dodavatelkou ve velkém. Podstatou věci jest, že jde o obchodní činnost v témže aneb podobném druhu hospodářském. Není sporu o tom, že žalovaná vyrábí a prodává obchodníkům ve velkém i větším detailistům a že žalobce prodává ve velkém a v malém spotřebitelům hedvábné látky z umělého hedvábí. Že jde v souzeném sporu o látky tohoto druhu, není sporné a zřejmé ze soutěží uveřejněných ve shora uvedeném časopise, kde jsou uvedeny hedvábné látky označené jménem »Manuela«, »Sotila« a »Crêpe de Chine S.«, u žalované firmy vyrobené (potištěné), a že žalobce jest obchodníkem s hedvábnými látkami. Nemůže tedy býti pochybnosti, že jde o zboží nebo výkony podobného druhu a o podobný obor hospodářský, takže podle přesvědčení soudu námitka žalované v té příčině není důvodná. Jest tudíž obě strany rozepře pokládati za soutěžitelky ve smyslu zákona. V souzeném případě mají význam §§ 12 resp. 44 zák. p. n. s., zejména jde o to, zdali tři soutěže vypsané žalovanou jsou jednání prémie, způsobila k poškození soutěžitelů, při nichž se mělo kupci nebo odběrateli výkonu dostati odměny závislé na výsledku slosování nebo na náhodě, jak zákon předpokládá. O slosování tu nejde.

Náhodou spatřuje žalobce v tom, že výsledek soutěže byl závislý na posudku poroty, jejíž sestavení bylo sice předem hlášeno, avšak nebylo dodrženo, a že posouzení mělo se státi podle fotografií zhotovených šatů, kteréž nemohly zaručiti v každém případě maximální jistotu a že záleželo na jakosti fotografie. V tom směru soud zjistil svědectvím členek poroty, že zasláné fotografie v soutěži úplně postačily k posouzení, které šaty v soutěži pro ženy a pro prodavače zasláné jsou nejhezčí, při čemž rozhodovaly jen hledisko způsobu ušití a vhodnost zvolené látky pro použitý tvar šatů (façon) a členky poroty byly zvyklé posuzovati látky podle fotografie. Provedení fotografie a osoba, která šaty měla, neměly pro posouzení významu. Ohlášené složení poroty bylo skutečně dodrženo až na S., která se nedostavila a poslala za sebe G., která však nehlasovala. Nerozhodovala tedy při oceňování náhoda, nýbrž úvaha poroty odbornic předem stanovených, takže se soutěž vytvořila obdobně podle soutěží zadávacích, uměleckých a pod., při čemž náhoda mohla hráti úlohu pouze mizivou, nýbrž záleželo jediné na odborném posouzení skutečné kvality výkonu, t. j. na vhodnosti ušití se zřetelem na použitelnost zvolené látky. »Náhodou« ve smyslu § 44 zák. p. n. s. jest rozuměti na př. náhodné, bez příčinění naskytlé, číselné pořadí přihlášky, počet náhodných dosažitelných bodů atd., avšak nikoliv dosažené výsledkem skutečné hodnoty odborné zručnosti, rychlosti výkonu, použitelnosti vhodného materiálu, vkusu a pod., jako tomu bylo v případě, o němž jde. Při soutěži pro švadleny nerozhodovala rovněž naprostá náhoda, nýbrž odměněna byla rychlost a šikovnost švadleny, která první zpracovala nejvíce uvedených látek, a výslovně byla označena soutěž jako prémie za rychlost. Mimo to se při soutěži pro švadleny nedostávalo odměny švadleně jako kupci zboží. Jest zjištěno, že žalovaná firma dodává pouze grosistům a větším detailistům, avšak nedodává zboží vůbec švadlenám a že švadleny nejsou přímými odběrateli žalované firmy. Jest také více než dostatečně známo, že švadleny zpracují pouze látky dodané zákaznicemi, aniž mají samy obchodní sklady látek. V případě soutěže švadlen nešlo tedy o nějakou náhodnou odměnu kupci zboží, jak výslovně předpokládá ustanovení § 44 p. n. s., nýbrž mělo se dostati odměny osobám nejlépe odborně zpracujícím výrobky žalované firmy. Že zákon proti nekalé soutěži nemínil prohlásiti vůbec jakékoliv jednání prémie za nedovolené, je zřejmé z toho, že teprve zákonem ze dne 12. dubna 1935, č. 75 Sb. z. a n., který nabyl účinnosti 19. července 1935, byl stanoven absolutní zákaz t. zv. předávků v jakékoliv formě, z čehož jest ovšem zřejmé, že § 44 zák. proti nek. sout. nutno vykládati restriktivně jen v těch mezích, které skutečně vymezuje. Totéž platí o soutěži pro prodavače, neboť prodavač, pro něhož byla odměna určena, není ani kupcem zboží, ani odběratelem nějakého výkonu od žalované firmy. Žalobce se snaží dovoditi, že prémie byla určena vlastně pro odběratelské firmy a že se rozdělení prémie zaměstnancům nestalo závazkem pro firmu. Avšak ze znění soutěže je jasně patrné, že byla odměna slíbena výslovně prodávacům nejvíce jmenované firmy k roz-

dělení stejným dílem a měla býti zaslána na adresu šéfa firmy s výslovnou žádostí, aby ji mezi zaměstnance spravedlivě rozdělil. Je zjištěno, že časopis »D. o.«, kde rovněž byla uveřejněna, odbírá i personál odběratelských firem, takže byl jistě dostatečně informován o možné odměně, v čemž jest dostatečná záruka, aby odměnu dostali skutečně zaměstnanci. Ostatně rozhoduje účel jmenování a úmysl toho, kdo tento příslib veřejně učinil ve prospěch zaměstnanců a odběratelské firmě nevzešly z toho žádné nároky. Nejde tak o »podplácení« ve smyslu § 12 zák. proti nek. sout., poněvadž ono ustanovení zákona má na mysli t. zv. aktivní podplácení, jehož se dopouští, kdo v hospodářském styku osobě, ve službách nebo z příkazu podniku činné přímo nebo nepřímo slíbí neb poskytne prospěch za tím účelem, aby jejím nekalým postupem dosáhl pro sebe nebo pro jiného přednosti při soutěži na újmu jiných soutěžitelů. Žalobce ani netvrdil ani nedokázal, že měl na skladě pro další prodej pouze konkurenční zboží, které by následkem soutěže šlo u něho snad méně na odbyt, a měl-li zboží žalované firmy, byl rovněž oprávněn užití soutěže pro svůj personál. Podle § 12 zák. p. n. s. musí býti soutěžitelův postup nekalý. V souzeném případě tomu tak není, neboť soutěž byla veřejná, veřejně kontrolovatelná, vypsána v časopise, který odbírají zaměstnavatelé i zaměstnanci a žalobce ani netvrdil, ani nedokázal, že předmětem konkurence bylo nějaké méněcenné zboží, jemuž se mělo dostati nezasloužené přednosti před hodnotnějším zbožím jiným. Za toho stavu nedostal odměnu onen prodavač, který snad nutil zákazníka ke koupi méněcenného zboží, nýbrž prodavač dostával odměnu za svou dobrou snahu posloužiti zákazníkovi zbožím nejlepší jakosti. V tom nelze shledávati nic nekalého, pokud žalobce nedokázal na konkrétním případě, že se tak stalo na újmu jiného soutěžitele, zejména jeho vlastní osoby. V tom směru žádný důkaz nebyl podán ani nabídnut. Předpis § 12 zák. p. n. s. má na mysli úplně jiné skutkové podstaty podplácení v právním smyslu toho slova, prémieová jednání patří však pod pojem § 44 uved. zák. Jak již shora bylo dovedeno, nebyla výplata odměny závislá ani na náhodě, jak to má na mysli ustanovení § 44 uved. zák. U zaměstnance záviselo dosažení odměny na jeho přičinlivosti, záměrném jednání a jeho šikovnosti, když se mu podařilo prodati za určitou dobu nejvíce výrobků žalované firmy jmenovitě uvedených, po případě oné firmy, jejíž jméno bylo nejčastěji v soutěži pro ženy uvedeno. Z uvedených právě důvodů není ani jednání žalované v rozporu s dobrými mravy soutěže. Podle názoru literatury (viz Skálův komentář) nepředpokládají ovšem držovací žaloby nutně hmotné poškození soutěžitelů a stačí pouhé dotčení zájmu soutěžitelského k podání žaloby, avšak toto mínění nelze zcela bezvýhradně aplikovati na všechny různotvárné případy soutěže. Podle téhož názoru musí vytýkané jednání býti soutěžitelsky nebezpečné, a to relativně při současném dotčení zájmu jiných soutěžitelů. Soud však však je toho názoru, že náležitost zjednání přednosti při soutěži na úkor jiných soutěžitelů nelze uvažovati pouze abstraktně, nýbrž tato zákonem předpokládaná újma jiných soutěžitelů

musí být konkrétně demonstrována a dokázána. Vždyť poškozenými mohli být vlastně jen zákazníci, konsumenty, kterým by se bylo dostalo snad zboží neodpovídajícího jakosti, cenou neb podobně, a obchodník mohl být zcela lhostejno, zda prodává zboží značky té či oné. Jest zřejmé, že vypsání všech tří soutěží podle jejich obsahu nebylo vlastně ani způsobit poškodit žalobce jako soutěžitele, neboť ani netvrdí, že by měl na skladě na prodej výhradně zboží konkurenční, které by snad následkem vypsání soutěže bylo méně schopné konkurence. Jinak podle generální klauzule v § 1 zák. p. n. s. postrádá soud ve vypsání soutěží shora popsanych vůbec rozpor s dobrými mravy soutěže. Nejde tu ani o přemrštěnou chválu vlastního podniku, ani o snižování podniků jiných. Zlepšení soutěžní posice, které se tu domáhá žalovaná, se pohybovala v mezích u větších podniků, jakým jest žalovaná firma, tehdy obvyklých. Teprve zák. č. 75/1935 Sb. z. a n. stanovil absolutní zákaz jakýchkoliv premií. Žalobce vidí rozpor s dobrými mravy soutěže v tvrzeném systematickém využívání pudů hravosti k získávání kupců slibem premií. V podstatě nejde však o porušení zásady pravdivosti, slušnosti a poctivosti. Účelem soutěží podle jejich obsahu bylo zřejmě upozornit na dobré a hodnotné zboží vyráběné žalovanou, na dobré jeho vlastnosti, na jeho vhodnost k určitým účelům a na jeho dobrou jakost. Soutěž však nesměřuje k dosažení výdělkového prospěchu na újmu soutěžitelů klamáním zákazníků, ani není jeho cílem přivodit hospodářské zničení odpůrce nebo takové jeho hospodářské poškození, že škody tím přivoděné by nebyly v žádném poměru k výhodám tím dosaženým. Jde o premiíovou reklamní akci v mezích soutěžitelské slušnosti a v rámci všeobecného objektivního měřítka, která nebyla v rozporu s dobrými mravy soutěže. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Odvolatel uplatňuje především, že prý současně pořádání tří soutěží o ceny, z nichž jedna se obrací na prodavače, druhá na švadleny a třetí přímo na zákazníky, tudíž na všechny osoby, které mají při odbytu zboží význam, není ničím jiným než pokusem zatlačit užítím nevěcných metod, t. j. apelem na hráčskou vášeň, ostatní soutěžitele. Celý souhrn soutěží o ceny se prý proto příčí dobrým mravům soutěže, jak to má na mysli § 1 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n., i kdyby některá z těchto soutěží nesplňovala všechny předpoklady skutkové podstaty § 44 zák. p. n. s. Není sice správné tvrzení odpůrce odvolatele, že žalobce neuplatňoval, že se jednání žalované příčí § 1 zák. p. n. s., neboť žalobce přednesl, že nehledě na to, že se každá z uvedených jednotlivých soutěží příčí dobrým mravům soutěže, protože se žalovaná snažila odbyti svoje zboží spekulací s lidským pudem hravosti, jest ono systematické využívání hráčské náruživosti ve svém celku též činem proti dobrým mravům soutěže a že takovéto jednání je způsobit poškodit její soutěžitele. Tím uplatňoval žalobce též skutkovou podstatu § 1 zák. p. n. s. Žalobce však zapomíná, že uplatňuje na prvním místě zvláštní skutkovou povahu §§ 12 a 44 zák. p. n. s., takže bylo na něm, aby předem dokázal, že tu jsou splněny všechny znaky uvedených skutkových podstat, a

nedokáže-li to, že musí dokázat, že se vytýkané jednání příčí dobrým mravům, aby se v něm mohlo spatřovati jednání proti dobrým mravům soutěže vůbec ve smyslu § 1 zák. p. n. s. V té příčině však žalobce vůbec nic nedokázal, To, co uvádí v odvolání, že totiž důvěra zákaznice, že prodavač a švadlena nemají zájem na tom, kterou látku si vezme, je klamána soutěžením žalované, neboť zákaznice se obrací, aniž o tom ví, na osobu, která má osobní zájem na tom, aby prodala právě látku dodanou žalovanou firmou, a že si žalovaná zjedná soutěžením lacino agenty, kteří ještě k tomu mají proti zákazníkům zdání objektivních rádců, jsou všeobecná tvrzení a domněnky bez reálného, konkrétního podkladu a nemohou mít pro posouzení skutkové podstaty § 1 zák. p. n. s. významu již proto, že žalobce ani netvrdil, ani nedokázal, že prodával konkurenční zboží, aspoň podobné látkám vyráběným žalovanou, t. j. látkám Crêpe de Chine »S.«, Manuela a Sotila, takže ani není dokázáno, že žalobce je soutěžitelem žalované firmy, nikterak však nebylo žalobcem dokázáno, že by byly soutěže, o něž ve sporu jde, způsobit poškodit některého soutěžitele, neboť nestačí pouhé odvolání se na zákonná ustanovení, z kterých by se dalo usoudit, že jednání žalované firmy bylo skutečně takové, že je způsobit poškodit soutěžitele a že se příčí dobrým mravům soutěže. To však žalobce neučinil. Zejména netvrdil a nedokázal, že následkem soutěží, o něž jde, skutečně prodavači a švadleny, kteří obdrželi ceny soutěže, radili zákazníkům, aby si zakoupili výrobky žalované firmy, a že tak učinili neprávem. Právem proto první soud usoudil, že u všech tří pořádaných soutěží nejde v podstatě o porušení zásady pravdivosti, slušnosti a poctivosti. Nemůže se proto mluvit o tom, že se žalovaná dopustila jednání ve smyslu § 1 zák. p. n. s. Podotýká se jen ještě, že se jednání žalované firmy nemůže pokládati ani za soutěžitelky nebezpečné, ježto žalobce a podnikatelská skupina, k níž patří žalobce jako obchodník s vlněným a hedvábným zbožím, mohou jako členové této skupiny koupiti zboží vyráběné žalovanou zrovna tak jako zboží firem, jež se žalovanou soutěží. Co se týká soutěže pro prodavače, opřel žalobce žalobu jednak o § 12 zák. p. n. s., pokud se lze domnívat, že premie byla určena skutečně pro prodavače. O § 1 zák. p. n. s. nemůže být v souzeném případě řeči, jak již bylo shora vyloženo, takže se odvolací soud musí zabývat pouze otázkou, zda je v jednání žalované firmy spatřovati skutkovou podstatu § 12 zák. p. n. s. Právě uvedené ustanovení předpokládá především, že byla nabídka (prospěch, výhoda) učiněna v úmyslu, aby tím bylo přivoděno nekalé jednání nebo chování podplaceného a aby byla tímto nekalým jednáním dosažena přednost v soutěži. Hlavně se žádá, že si jest podplácející vědom, že chování nebo jednání zaměstnance, jehož se domáhá, jest nekalé. Po té stránce žalobce nedokázal nic. Neuvedl ani určitou osobu, jež měla být podplacena. Ustanovení § 12 zák. p. n. s. má však na mysli, aby nabídka nebo slib byly učiněny určité osobě nebo již známým osobám a podle komentáře Ropperta-Weisse, III. vyd., str. 383, jest činnost podpláče-

jičího teprve tehdy skutečně, nabyli-li vědomosti o nabídce nebo slibu ten, jemuž byla nabídka učiněna. Odvolatel však výslovně napadá zjištění prvního soudu, že časopis »D. o.« odbírá i zákaznický personál firem, takže není podle odvolatelova tvrzení samého ani znám kruh zaměstnanců, kteří měli býti podplaceni. Nehledě k tomu, co uvedeno, není dokázáno a podle stavu věci nelze ani mít za to, že si žalovaná byla vědoma, že žádá od zaměstnanců zákaznických firem nějaké nekalé chování, naopak ve vypsaní soutěži, o něž ve sporu jde, je spatřováni vyzvání zaměstnanců firem k pilnosti a příčinnivosti při prodeji výrobků žalované firmy v soutěži uvedených, takže prémie nebyla závislá na náhodě, nýbrž na pilnosti a příčinnivosti zaměstnanců. V této souvislosti jest uvéstí rozhodnutí v. z. s. ve Vídni ze dne 3. prosince 1928, R 694/28 (otištěné ve shora uvedeném komentáři na str. 386), podle kterého ani v ujednání mezi žalovaným a podnikateli o tom, že žalovaný převezme k zaplacení prémie, jež má podnikatel poskytnouti svým zaměstnancům, není spatřováti skutkovou podstatu §§ 1 nebo 10 zák. p. n. s. Tím méně mohlo by jíti o prémie, o níž mluví § 44 zák. p. n. s., o čemž bude ještě jednání. Odvolatel však ani netvrdí ani nedokázal, že by šlo při značkách v soutěži uvedených o méněcenné zboží, že zaměstnanec zamlčev tuto méněcennost, kupci doporučoval a dokonce přemlouval ho ke koupi zboží jedině se zřením na slíbenou prémie, kterou by mohl obdržeti. Nelze proto mluvit o nějakém nekalém jednání zaměstnanců. Dále se odvolatel dovolává přídatkového zákona č. 75/1935 Sb. z. a n., jenž byl již v účinnosti v době soutěže, t. j. 8. srpna 1935. I když se však ani nepřihlíží k tomu, že v souzeném případě nešlo o přídatek podle řečeného zákona, poněvadž žalovaná neposkytla odměnu odběrateli svého zboží, nýbrž jeho zaměstnancům, a že vůbec nebylo dokázáno, že prémie 1.000 Kč byla skutečně vyplacena dne 8. srpna 1935, nabytí uvedený zákon účinnosti podle § 19 uved. zák. 3 měsíce po jeho vyhlášení. Ježto zákon byl vyhlášen dne 19. dubna 1935 a soutěž skončila dne 15. července 1935, nebyl dotčený zákon ještě v účinnosti, když vytýkané jednání bylo vykonáno. Neboť z pojmů »nabízí« a »slíbuj« vychází najevo, že se soutěžitel dopustil jednání již tím, že nabídl nějakou výhodu zaměstnancům a ten o tom nabytí vědomosti. Odvolání uplatňuje u soutěže pro ženy, že rozhodčí kolegium, jež mělo rozhodovati podle fotografií o tom, které šaty byly nejkrásnější, nemohlo podati zvlášť věcný posudek o jakosti šatů, protože si prý není možno učiniti pouze podle fotografie spolehlivý obraz o kráse fotografovaných šatů. Odvolatel výslovně napadá zjištění prvního soudu, že zasláné fotografie úplně stačily k posouzení, které šaty byly v soutěži pro ženy a pro prodavače nejkrásnější. Avšak svědkyně Pavla L. udala, že na posouzení nejlepších šatů byla ustanovena zvláštní jury, v níž zasedaly redaktorky časopisů »H.«, »E.« a »W.« a ona svědkyně, jakož i svědkyně Adéla L. a Marie R. udaly souhlasně, že k pojmu nejkrásnějších šatů patřily způsob ušití a vhodnost zvoleného materiálu pro zvolenou fasonu a že jim k posouzení těch okolností fotografie úplně

stačily. Odvolatel věrohodnost těchto svědkyň vůbec nenapadá a nemohl proti jejich odborné znalosti nic uplatňovati, nýbrž navrhl jen příbrání znalce. Toto však nebylo potřebí, neboť u jmenovaných svědkyň jde o odbornice co do posouzení otázek, o něž šlo, a jejich výpovědi jsou bez rozporů. V soutěži pro ženy nerozhodovala proto při oceňování nejkrásnějších šatů náhoda, nýbrž záležel výsledek soutěže na posouzení poroty, takže se o náhodě. ve smyslu § 44 zák. p. n. s. nemůže mluvit. V té příčině jest uvéstí, že jest závažné, zda rozhodnutí o tom, komu má připadnouti prémie, jest učiněno závislým na náhodě, čili nic. V souzené věci však cena závisela jedině na úvaze poroty odbornic předem stanovených, takže nejde o náhodu ve smyslu § 44 zák. p. n. s. Odvolatel uvádí, že první soud konečně sám připouští slovy »náhoda hrála však jen úlohu mizivou«, že náhoda byla možná, takže prý šlo o náhodu ve smyslu uvedeného předpisu. Ježto se však první soud zabývá v té souvislosti s pojmem »náhoda« ve smyslu § 44 zák. p. n. s. a příkladem uvádí, co lze rozuměti náhodou podle zákona, a dochází k úsudku, že v souzeném případě záleželo jedině na odborném posouzení skutečné kvality výkonu, t. j. vhodnosti ušití se zřením na použitelnost zvolené látky, není pochybnosti o tom, že slovy shora uvedenými nechtěl první soud vyslovití, že tu skutečně náhoda, jak ji má na mysli zákon, byla možná. Co se týká soutěže pro švadleny, odkazuje se předem na to, že v souzené věci nebylo dokázáno, že švadleny dostávaly odměny jako kupci zboží. Podle podmínek soutěže pro švadleny měly dostatí odměny ony osoby, které v soutěži uvedené výrobky žalované firmy nejlépe a v krátké době odborně zpracují. Opak toho odvolatel nedokázal. Jest zjištěno, že žalovaná firma dodává jen grosistům a větším detailistům, že však nedodává vůbec zboží švadlenám, takže ty nejsou odběratelky žalované. Z toho, co bylo vyloženo, plyne, že v souzeném případě není naplněna ani skutková podstata § 44 zák. p. n. s., ani § 1 zák. p. n. s.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby s tím, že náklady uveřejnění nesmí býti vyšší než 6.000 Kč.

Důvody:

Procesní soud správně rozřešil otázku promlčení a správně vyložil, že žalobce i žalovanou jest pokládati za soutěžitele ve smyslu zákona proti nekalé soutěži, a stačí tu odkázati na příslušnou část jeho důvodů. Správně uvedl odvolací soud, že se žalobce již před procesním soudem mimo speciální předpisy §§ 12 a 44 zákona proti nekalé soutěži po případě zákona o zákazu přídatků při prodeji zboží neb provádění výkonů ze dne 12. dubna 1935, č. 75 Sb. z. a n. dovolával také předpisu § 1 zákona proti nekalé soutěži; není rozhodující, jak se zdá mít za to odvolací soud, která z oněch zákonných ustanovení uplatňoval žalobce na prvním místě, protože právní posouzení je věcí soudu.

Není pochybnosti o tom, že jde o jednání v hospodářském styku a netřeba mít pochybnosti ani o tom, že ono jednání bylo způsobilé poškodit soutěžitele, a to jako celou skupinu obchodníků s látkami vlněnými, hedvábím i umělým hedvábím, k níž patří také žalobce jako podnikatel v takovém oboru. Nezáleží na tom, zda a u kterého z dotčených příslušníků podnikatelské skupiny škoda skutečně nastala, a v jakém rozsahu, nýbrž stačí, že jednání bylo způsobilé poškodit soutěžitele, že tedy nebylo s tohoto hlediska indiferentní. Žalovaná míní, že prý nebylo účelem její propagační akce odloučit zákazníky jiným soutěžitelům. Než ani to není rozhodující, jaký účel žalovaná sledovala a jakými pohnutkami byla vedena, protože záleží jen na tom, jaký účinek její jednání mělo po případě mít mohlo. Protože pak v obchodním světě nelze mít za to, že žalované šlo o úkon liberaly, jest mít za to, že žalovaná byla vedena snahou propagovat své zboží a zvětšit jeho odbyt bez zřetele na to, zda se tak stane snad i na újmu jiných soutěžitelů. Je zcela bezvýznamné, pro koho byl určen anebo komu byl dodáván domácí časopis žalované firmy, když se přece jeho obsah, zejména pokud se týkal soutěží, mohl dostat na vědomost neomezenému počtu osob, tedy i takových, které ještě nebyly zákazníky anebo stálými zákazníky žalované. Ani u prodavačů ani u švadlen nešlo jen o zručnost nebo příčinnost, nýbrž nezastřeně bylo tu na nich požadováno, aby také působili na zájemce v tom smyslu, aby zájemci dali přednost zboží žalované firmy před zbožím jiných soutěžitelů. A zase nezáleží tak na tom, zda k takovému působení v jednotlivém případě skutečně došlo, nýbrž stačí, že účel vypsáných soutěží v oněch kruzích mohl být takto vykládán a chápán; že tomu tak bylo, nelze zajisté vyloučiti. Již z toho vyplývá, že ony soutěže mohly vésti k zvýšenému odbytu zboží žalované firmy také na škodu jiných soutěžitelů, žalobce nevyjímaje. Nestáčí tu námitka, že prý si oni soutěžitelé a s nimi i žalobce mohli obstarat zboží žalované firmy a tím také se účastnit výhod soutěže, protože právě obchodníci se nemohou omezit jen na zboží z jednoho pramene, musí mít zboží na výběr a mohou pak u tohoto zboží utrpět ztrátu; nemůže být od nich žádáno, aby se sami zúčastnili anebo podporovali jednání žalované firmy, které s hlediska dobrých mravů soutěže pokládají za závadné.

Jde tedy jen o to, zda se žalovaná pozastaveným jednáním dostala v rozpor s dobrými mravy soutěže. Pokud soud sám podle svých znalostí a podle povahy případu tuto otázku nemůže rozhodnouti, jest na něm, aby také tuto otázku učinil předmětem projednání jak po právní, tak i po skutkové stránce. Když pak jde o právní posouzení, má přihlížeti ke všemu, co bylo za sporu o těchto otázkách předneseno. Tak neměly nižší soudy nechat bez povšimnutí ani to, co uvedeno bylo v žalobě a v zápise o smířcím řízení, třeba by nebyl názor v tomto zápisu vyslovený pro ně závazný. Bez povšimnutí nemělo zůstat ani to, jaké stanovisko podle vylíčení žalobce a podle onoho zápisu žalovaná

zastávala v onom řízení. Oba soudy však se blíže obíraly jenom speciálními předpisy §§ 12 a 44 zákona proti nekalé soutěži.

Podle názoru dovolacího soudu se žalobce dovolával právem i těchto předpisů. Co se týká podplácení prodavačů, nezáleží na tom, že nešlo o osoby určité nebo známé, když žalovaná sama dovozuje, že odměny byly určeny pro prodavače, kteří splní určité podmínky, a to s takovým účinkem, že nabývají do jisté míry právního nároku proti ní jako vypsovatelce soutěže. Jde ovšem o široký okruh osob činných při prodeji látek od žalované strany pocházejících; než to na závadnosti jednání nic nemění, jestliže jenom soutěž sama mohla a měla mít takové účinky, aby totiž tímto způsobem byl zvýšen odbyt zboží pocházejícího od žalované, a to na újmu jiných soutěžitelů. Nejde o to, jaké kvality to zboží od žalované bylo. Nelze zajisté věc vyložit jinak, než že soutěž a vypsaná cena směřovala k tomu, aby se prodavači v obchodě ve styku se zákazníky snažili na prvním místě dosíci odbytu zboží pocházejícího od žalované a aby tak měli naději na prémii. A právě v tom porušení soutěžního pořádku, který je v zájmu nerušené soutěže všech, je spatřovat nejen způsoblost poškodit soutěžitele, ale i jednání nekalé, jehož chtěla žalovaná dosáhnouti u prodavačů, aniž třeba důkazu o tom, že k jejich nekalému jednání došlo. Toho si byla také žalovaná vědoma; co jí k tomu bylo pohnutkou, na tom u nároku zdržovacího nezáleží. Kdyby však byla žalovaná — jak tvrdí — nezamýšlela působiti na ony zaměstnance k tomu účelu, aby v pochybných případech právě pro její zboží na zákazníky působili, pak by bylo skutečně také s jejího hlediska jen věci náhody, jakého úspěchu prodavač dosáhne; při tom nešlo by tak o jeho příčinnost jako o velikost nebo povahu závodu, v němž působí, anebo o jiné okolnosti, jež by s příčinností nebyly v souvislosti. Že tu nepadá na váhu, jak se k soutěži zachoval principál, netřeba blíže dovozovat, protože ustanovení § 12 uved. zák. neslouží na prvním místě k ochraně jeho zájmů.

Žalovaná ovšem upozorňuje v oné soutěži prodavače na to, že mají své zákaznice při nákupu soustavně upozorňovat, jak krásné výhry jim kynou, zašlou-li žalované svoje fotografie. Než z celého účelu soutěže nemůže být pochybností o tom, že to samo o sobě účelem soutěže pro prodavače nebylo, nýbrž že se od nich nezastřeně žádalo, aby v zákaznickém styku sami zboží žalované firmy před jiným propagovali. Že k tomu prodavači v takovém styku mají možnost i příležitost, nepotřebuje důkazu. Při tom jejich pohnutkou za takovýchto okolností nebude vždy jen snaha zákazníků se zřetelem na projevené přání dobře posloužit a věcně poradit, jak by to bylo možno předpokládati a očekávat v nerušeném styku zákaznickém bez takového ovlivňování slíbenými prými, nýbrž právě ona snaha prodavačova o to, aby sám dosáhl zisku z onoho porušení žádoucího soutěžního pořádku.

Podle názoru dovolacího soudu lze tedy v oné soutěži pro prodavače spatřovat naplnění skutkové podstaty § 12 uved. zák., vychází-li se z předpokladu, že prodavači měli a podle úmyslu žalované měli mít také

právní nárok na prémii, jestliže splnili podmínky soutěže. V každém případě může však býti řečené ustanovení spolehlivým ukazovatelem v tom směru, že jednání žalované bylo by uznati závadným již také s hlediska § 1 uved. zák.

Než ona soutěž pro prodavače je závadná již také svou úpravou. Dáma (zákaznice) má jmenovati jen obchodníka, u něhož látku koupila; prémii má býti zaslána firmě, ovšem k rozdělení všem prodavačům stejným dílem; odměna má býti zaslána na adresu šéfa firmy, jehož potom žalovaná podle slibu zvláště poprosí, aby se laskavě sám ujal spravedlivého rozdělení. Aniž tu třeba přihlížeti k úmyslům žalované, nutno uznati, že je v této formulaci soutěže otevřena brána různým machinacím, jejichž správnost ani nemůže býti zúčastněnými spolehlivě a uspokojivě přezkoumána; nelze vyloučiti ani tu možnost, že by šéf firmy, vykládaje si stylisací soutěže ve svůj prospěch, prémii zadržel pro sebe, anebo že by ji rozdělil podle svého zájmu a posouzení, aniž by se zaměstnanci mohli proti tomu účinným způsobem brániti. Tato úprava soutěže pro prodavače vede právě k tomu, že by mohla svést obchodníky také k tomu výkladu, jakoby ve skutečnosti žalovaná chtěla premií poskytnouti nikoli zaměstnancům, nýbrž obchodníkům. S toho hlediska jest posouditi přípustnost žalobní prosby v odst. 1 a netřeba míti pochybností o tom, že při této možnosti výkladu a právě již pro onu formulaci soutěže, která ji připouští, je uvedena soutěž v rozporu s dobrými mravy soutěže podle § 1, při čemž lze přihlížeti také k zásadám a důvodům, jež vedly jak k ustanovení § 44 zákona proti nekalé soutěži, tak i k zákonu přídatkovému již shora uvedenému.

Totéž platí o soutěži, jež byla vypsána pro švadleny.

Nížší soudy se omezily v obou směrech na to, že zkoumaly, zda jsou do podrobností splněny všechny předpoklady skutkové podstaty § 44 uved. zákona, zejména zda jde o kupce zboží a zda jsou vypsané odměny závislé výhradně na výsledku slosování nebo na jiné náhodě. V tom směru význam těch otázek pro souzený případ přecenily.

Vpravdě náleží ustanovení § 44 uved. zák. do souboru několika zvláště vyhraněných případů nekalého jednání, které se svým významem a svými účinky dotýkají již také zájmu veřejného a u nichž má býti umožněna rychlá odpomoc i náprava správním úřadem účinnou cestou trestního řízení, k jehož zavedení není potřeba iniciativy se strany dotčených soutěžitelů. Netřeba pochybovati o tom, že se ony osoby pro porušení svých soukromoprávních zájmů mohou obrátiti také na cestu sporu. Pro řízení před soudy nebude pak rozhodující, zda je splněna skutková podstata právě jen dotčeného ustanovení zákona, nýbrž případ bude moci býti posouzen také podle všeobecných předpisů zákona proti nekalé soutěži a zejména také s hlediska § 1 uved. zák. Při tom právě bude třeba přihlížeti také k oněm zásadám a důvodům, jež vedly k § 44; ustanovení právě uvedeného speciálního předpisu je tu do jisté míry interpretační pomůckou k všeobecnému předpisu § 1 uved. zák. A ta-

kovou pomůckou je pro soud také zákon přídatkový. Posuzuje-li se věc s toho hlediska, nezáleží na tom, zda by závadné jednání, jež je předmětem souzeného sporu, spadalo časově pod ustanovení onoho zákona v celém rozsahu, tedy zejména pod trestní sankci § 11, která je pro skutkové podstaty v zákoně vyznačené novým předpisem právním; jinak ony skutkové podstaty již také před vydáním a před účinností řečeného zákona stejně jako potom mohly býti popudem k zázkroku u soudů civilních na základě zákona proti nekalé soutěži; nyní po vydání zákona je věc zajisté do té míry zjednodušena, že zákon sám zřetelně ukazuje, že určitá jednání pokládá s hlediska pořádku v soutěži za závadná do té míry, že je stihá dokonce trestní sankcí; tím se nikterak nenaznačuje, že takové případy sem patřící bylo před vydáním zákona pokládati za zcela nezávadné s hlediska zákona proti nekalé soutěži. Takové případy již dříve mohly býti posouzeny také podle § 1 zák. p. n. s. jako závadné a přičfci se dobrým mravům soutěže; v tom přídatkový zákon nezavádí nějakou novotu, spíše lze míti za to, že tu zákon pod sankcí postavil a shrnul taková jednání, která v obchodních kruzích již dříve platila za závadná s hlediska dobrých mravů soutěže a že tu tedy v zákoně sankciováno bylo jenom to, co se již v praxi pokládalo za závadné; je tomu ve věci podobně jako u formálněprávního předpisu § 12, kterýmž zákon ve příčině zjišťování dobrých mravů soutěže a vůbec k poučení v pochybnostech schvaluje a zavádí postup, který již dříve v praxi a v judikatuře pronikl. Podle toho nejsou tedy ani při posouzení tohoto pozastaveného jednání žalované firmy bez významu příslušné právní předpisy, a to jak § 44 zákona proti nekalé soutěži, tak zákona přídatkového. Přihlédne-li se pak jmenovitě k ustanovení uvedeného zákona o tom, co je přídatkem ve smyslu zákona, a také ke způsobu, jakým byly prémii vypsány a nabízeny, k jejich povaze a výši, pak není pochybností o tom, že vylíčené jednání nelze uznati za nezávadné. V jednání žalované jest obsaženo hrubé porušení soutěžního pořádku na újmu jiných soutěžitelů, kteří se proti němu nemohou náležitě a účinně brániti. Netřeba pochybovati o tom, že takováto propagace zboží žalované firmy je pro ni výhodná a účinná; není pochybností ani o tom, že by také jiní soutěžitelé byli mohli sáhnouti k takovému způsobu propagace, neboť tu nejde o nějaký originální nápad nebo o nějaké nepoměrné riziko. Ačkoli tu tedy výhodnost takové propagace je zřejmá, přece vidíme, že se tento způsob propagace nestal běžným v soutěži, nýbrž že spíše náleží k ojedinělým výjimkám. Již ta skutečnost sama ukazuje, že obchodnické kruhy mají zajisté dobré důvody k tomu, aby se tento způsob propagace nestal běžným prostředkem reklamy a soutěže; stačí upozorniti jen na to, k jakým zmatkům by to vedlo v soutěži a v kalkulaci, kdyby se takové vypisování soutěží a premií rozmohlo a kdyby v něm nastalo závodění soutěžitelů takovýmto způsobem propagace o přízeň zákazníků, zejména kdyby — jako je tomu v souzeném případě — skutečně soustavně měl býti vykonáván vliv jak na obchodníky, tak i na jejich personál a zá-

kazníky, ba také ještě na švadleny, které přece zajisté mohou zase působiti na své zákaznice. Hledíme-li na povahu takového způsobu propagace a na její účinky v soutěži, dospějeme bez pochybnosti k úsudku, že se převážná většina slušných obchodníků vylíčeného způsobu propagace vystříhá nikoli proto, že by taková propagace pro ně byla nedostupná, nýbrž proto, že ji nepokládají za žádoucí prostředek slušné soutěže již také ve smyslu § 1 zákona proti nekalé soutěži.

Výrok o uveřejnění rozsudku se opírá o předpis § 18 zákona proti nekalé soutěži; uveřejnění je tu na místě již proto, že se závadné jednání, totiž uveřejnění soutěže, stalo tiskem a že je v zájmu věci, aby zúčastněné kruhy o výsledku sporu byly zpraveny. Dovolací soud pokládá za postačitelnou částku 6.000 Kč jako úhrnnou výši útrat uveřejnění a proto snížil požadovaný úhrnný obnos 10.000 Kč na 6.000 Kč.

Čís. 16808.

Jestliže byla obcí příslušným správním úřadem pravoplatně udělena živnostenská koncese a ustanoven jí náměstek k provozu živnosti (§ 55 živn. ř.), jest obec oprávněna míti učedníky, dokud jí toto právo nebylo odňato po slyšení společenstva podle § 98, odst. 5, živn. ř. příslušným k tomu správním úřadem, a obec splnila svou povinnost uloženou jí v § 104 živn. ř., vydala-li učedníkovi po skončení učednického poměru učebné vysvědčení.

Odepřelo-li živnostenské společenstvo potvrditi vydané učebné vysvědčení, nestává se tím ono vysvědčení neplatným, nýbrž učedník se může domáhati nápravy u příslušného správního úřadu (§ 127 živn. ř.).

Dokud není právního podkladu pro neplatnost učebného vysvědčení ani pro nepřipuštění učedníka k tovaryšské zkoušce, nemůže se učedník domáhati na obci nároku na náhradu škody.

(Rozh. ze dne 18. března 1938, Rv II 400/37.)

Podle učednické smlouvy ze dne 15. ledna 1932 byl nezletilý žalobce žalovanou obcí Z. přijat k vyučení na řemeslo elektrotechnické na dobu 3 let, t. j. od 15. září 1931 do 15. září 1934. Po skončení učednického poměru vydala žalovaná obec žalobci výučný list ze dne 15. září 1934. Společenstvo kovozpracujících živností v Z. odmítlo však dopisem ze dne 24. března 1936 potvrditi předložené vysvědčení elektrotechnického závodu města Z. proto, že prý podnik žalované obce není členem společenstva. Tvrdě, že jest z toho zřejmé, že žalovaná obec neplnila povinnosti vytčené ve stanovách společenských a že nebyla vůbec oprávněna zaměstnávatí učně a že tímto postupem žalované obce vznikla žalobci škoda blíže v žalobě rozvedená, domáhá se žalobce na žalované zaplacení 78.990 Kč s přísl. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Odvolací soud zjistil, že žalovaná obec měla elektrotechnickou koncesi a že jí bylo schváleno podle § 55 živn. ř. provozování živnosti náměstekm. Z uvedených zjištění vyplývá, že žalovaná obec byla živnostnicí, která byla podle §§ 97, 98 a násl. ž. ř. oprávněna míti učedníky, dokud jí toto oprávnění nebylo odňato po slyšení společenstva podle § 98, odst. 5, živn. ř. příslušným k tomu správním úřadem. Že k takovému zrušení oprávnění žalované obce míti učedníky již došlo, nebylo žalobcem předneseno. Soudy nejsou oprávněny přezkoumávati, zda žalované obci byla živnostenská koncese udělena právem, ani zda v osobě inž. P. byl ustanoven žalované obci právem náměstek k provozu její živnosti, bylo-li o tom příslušným správním úřadem již pravoplatně rozhodnuto, nýbrž jsou vázány pravoplatným rozhodnutím příslušného správního úřadu, i kdyby rozhodnutí jeho bylo nezákonné (srov. rozh. č. 2190, 4690 Sb. n. s.). Ani na soudě první stolice ani na soudě odvolacím nebylo předneseno, že se rozhodnutí o propůjčení koncese žalované obci a o ustanovení náměstka pro provoz živnosti nestalo pravoplatným, ani nebyly předneseny takové skutečnosti, které by dávaly vzniknouti pochybnostem o příslušnosti úřadu, který v té příčině rozhodl. Soudy se proto nemohly obíratí otázkou, jaká opatření měl učiniti příslušný úřad správní dříve, než byl inž. P. ustanoven náměstkem v živnosti žalované obce. Za toho stavu věci odvolací soud právem usoudil, že jest žalovaná obec dosud oprávněna míti učedníky pro elektrotechnickou živnost a že dosud nelze vysvědčení učební jí vydané pokládati za neplatné. Pro rozřešení otázky oprávnění žalované obce míti učedníky nemá významu odpověď na otázku, zda žalovaná obec provozovala živnost po továrnicku či po řemeslnicku. Ať činila tak, nebo onak, byla podle §§ 97, 98 a násl. živn. ř. oprávněna míti učedníky. Vydavši žalobci po skončení učednického poměru učebné vysvědčení, splnila žalovaná obec povinnost uloženou jí ustanovením § 104 živn. ř. Toto vysvědčení se nestalo neplatným tím, že je odepřelo potvrditi společenstvo kovozpracujících živností v Z., neboť tomuto společenstvu přísluší podle §§ 114 a násl. živn. ř. jen oprávnění dozorčí a nikoli oprávnění rozhodovati o neplatnosti učebného vysvědčení vydaného učebním mistrem. Odepřelo-li potvrditi učebné vysvědčení vydané žalovanou obcí žalobci, stala se tudíž spornou jen otázka, zda jest k tomu povinno či nikoli, nebylo však zároveň rozhodnuto, že vysvědčení to jest neplatné. K rozřešení sporné otázky o povinnosti společenstva kovozpracujících živností v Z., potvrditi učebné vysvědčení žalobcovo, byl povolán příslušný úřad správní, ke kterému byl žalobce oprávněn si stěžovati podle § 127 živn. ř. a u kterého mohl se domáhati potvrzení svého učebného vysvědčení společenstvem, byl-li toho názoru, že byl k své žádosti o potvrzení oprávněn. Že tak učinil, žalobce ani netvrdil. Žalobce dále nepřednesl, že podal řádně podle § 104 živn. ř. žádost o připuštění k tovaryšské zkoušce, nýbrž jen tvrdil, že mu bylo oznámeno policejním

komisařstvím v Z. a okresním úřadem tamtéž, že žalovaná obec není oprávněna vydávati výučné listy a že potvrzení jí vydané neopravňuje k žádosti o připuštění k tovaryšské zkoušce. Dotčené projevy úředníků jmenovaných úřadů nelze pokládati za rozhodnutí neb opatření příslušného správního úřadu, které by mohlo nabýti právní moci, ježto jde o pouhé informační upozornění žalobce na jeho ústní žádost a nikoli o rozhodnutí o nějakém sporném nároku, který žalobce řádně předložil příslušnému živnostenskému úřadu k rozhodnutí a o kterém by tento úřad byl učinil výrok jako příslušný orgán státní péče živnostenské věc rozsuzující. Poněvadž dosud nebylo tudíž rozhodnuto ani o platnosti učebného vysvědčení žalobci vydaného žalovanou obcí, ani o nepřipuštění žalobce k tovaryšské zkoušce, není důvodu předpokládati, že se žalobce nevyučil elektrotechnickému řemeslu a že nebude se moci státi ani tovaryšem, který by mohl býti v této živnosti zaměstnáván. Proto nebylo třeba ani zkoumati, kdo podepsal učebné vysvědčení žalobci vydané za úřad dozorců, a zda žalobce měl býti přihlášen jako učer u některého společenstva, a u kterého. Není-li však dosud právního podkladu pro neplatnost učebného vysvědčení žalobcova, vydaného mu žalovanou obcí, a pro nepřipuštění k tovaryšské zkoušce, schází žalobnímu nároku na náhradu škody dosud právní důvod a odvolací soud právem zamítl žalobu pro předčasnost, třebaže se tak stalo z jiných důvodů, než ze kterých předčasnost žaloby dovodil dovolací soud.

Čís. 16809.

Pokud to neodporuje dražebním podmínkám, může se zvýšení podání při exekuční dražbě státi o jakoukoliv částku. Jde o porušení zákona, nepřipustil-li exekuční komisař další podání nepřevyšující nejméně o 500 Kč předcházející podání.

Bylo-li odepřeno udělení příklepu určitých nemovitostí, jest odepřiti i příklep dalších nemovitostí, mělo-li podle dražebních podmínek dojíti k jejich vydražení jen, nebudou-li uhrazeny pohledávky vymáhajících věřitelů již z výtěžku prodeje dříve vydražených nemovitostí.

(Rozh. ze dne 22. března 1938, R I 198/38.)

Při roku o veřejné exekuční dražbě nemovitostí zapsaných ve vložkách č. 121, 134, 56, 126, 129 prohlásil exekuční soud usnesení, že další podání nebudou v dražebním řízení dopuštěna, nebudou-li činit částky nejméně 500 Kč. Když pak bylo dosaženo za nemovitostí ve vložkách č. 121, 134 a 56, které byly draženy zvlášť, podání 21.500 Kč dražitelkou H., akc. společností, a Berta P. učinila svým zástupcem další podání 21.600 Kč, odmítl soud učiněné podání a příklepl dražené nemovitosti uvedené akciové společnosti za nejvyšší podání 21.500 Kč, a po provedení dražby dalších nemovitostí ve vložkách č. 126, 129 příklepl

i tyto nemovitosti uvedené vydražitelce. Povinná podala proti udělení příklepu k nemovitostem zapsaným ve vložkách č. 121, 134 a 56 poz. knihy Z. vydražitelce H. akciové společnosti v M. L. a proti nejvyššímu podání 21.500 Kč odpor proto, že nebylo připuštěno podání Berty P. 21.600 Kč, hledíc na to, že exekuční komisař učinil opatření, že připustí další podání jen, pokud budou převyšovati nejméně o 500 Kč podání předcházející. Exekuční soud zamítl odpor. Rekursní soud k rekursu povinně odepřel udělení příklepu k nemovitostem ve vložkách č. 121, 134, 56, 126 a 129 poz. knihy Z. H. akc. společností v M. L. **Důvody:** Exekuční soud porušil shora dotčeným opatřením ustanovení § 181 ex. ř., podle něhož má býti v dražbě tak dlouho pokračováno, dokud se činí vyšší podání. V zákoně není ustanovení, podle něhož by exekuční komisař mohl naříditi, že budou dopuštěna jen vyšší podání, která dosahují určité výše. Jest tudíž splněn důvod pro odpor podle § 184 č. 5 ex. ř. a bylo proto odepřiti udělení příklepu H., akc. společnosti, k nemovitostem ve vložkách č. 121, 134 a 56 poz. kn. Z. Podle č. 2 C dražebních podmínek se neměla konati dražba dalšího knihovního tělesa po případě skupiny nemovitostí, kdyby byly z výtěžku prodeje nemovitostí vydražených v pořadí dle tabulky uvedené v dražebních podmínkách uhrazeny pohledávky vymáhající věřitelky a při několika vymáhajících věřitelích nároky věřitele v nejhorsím pořadí, čítaje v to nároky k dražebnímu roku přihlášených a požívajících zákonného zástavního nebo přednostního práva. Kdyby byl prvý soud při vydražení nemovitostí zapsaných ve vložkách č. 121, 134 a 56 poz. kn. Z. dovolil bez omezení další podání, bylo by možná dosaženo za uvedené nemovitosti takového podání, že by nemusila býti provedena dražba nemovitostí ve vložkách č. 126 a 129 poz. knihy Z. Není tudíž toho času ještě zjištěno, zda má vůbec dojíti k dražbě nemovitostí ve vložkách č. 126 a 129. Udělení příklepu k právě dotčených nemovitostem jest tudíž v rozporu s dražebními podmínkami a bylo proto vyhověti i rekursu proti udělení příklepu v příčině těchto nemovitostí podle § 187 ex. ř., i když povinná nepodala při dražebním roku proti udělení příklepu i co do oněch nemovitostí odpor.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vydražitelky.

Důvody:

Jen pokud v exekučním řádě není nic jiného nařizeno, jest podle § 78 ex. ř. užíviti i v exekučním řízení všeobecných ustanovení civilního řádu soudního o řízení a o ústním jednání. O přípustnosti podání při veřejné dražbě nemovitostí obsahuje však exekuční řád v §§ 180 a 181 přesné předpisy. Podle § 180, odst. 3, ex. ř. nejsou dopuštěna toliko podání osob, které nesložily vadium a nejsou osvobozeny od jeho složení, a podle § 181, odst. 1, ex. ř. jest v dražbě tak dlouho pokračovati, dokud jsou činěna podání. Přičilo by se tudíž zřejmě uvedeným před-

pisům, nepřipustil-li exekuční komisař při dražebním reku další podání, pokud nepřevyšuje minimálně 500 Kč. Zvýšení podání se může státi o jakoukoliv částku, pokud to neodporuje dražebním podmínkám. Jinak podání z tohoto důvodu nejsou podle zákona nepřipustná a exekuční komisař porušil v souzené věci zákon, nepokračoval-li v dražbě tak dlouho, dokud byla činěna podání. Právem bylo proto odepřeno udělení příklepu k draženým nemovitostem.

Jest jen důsledkem toho, že i udělení příklepu k oněm nemovitostem bylo odepřeno, ježto podle dražebních podmínek mělo dojíti k jejich vydražení jen tehdy, nebudou-li z výtěžku prodeje již vydražených nemovitostí uhrazeny pohledávky vymáhajících věřitelů. To nelze zjistiti, poněvadž nemovitosti, o něž jde a jež podle tabely obsažené v dražebních podmínkách, měly býti před nemovitostmi ve vložce č. 126 a 129 vydraženy, vydraženy nebyly.

K uvedenému vadě bylo přihlédnouti z úřadu (§ 184 č. 6, § 186 ex. ř., rozh. č. 6546, 11673 Sb. n. s.).

Pouhé dohady o tom, jaký výtěžek by mohl býti dosažen, kdyby byla dopuštěna i další podání bez omezení, nemají právního významu.

Č. 16810.

Nelze vyhověti exekučnímu návrhu, který byl sice v době podání odůvodněn, avšak v době, kdy o něm soud rozhodl, byl s právním stavem neslučitelný, poněvadž vykonatelnost exekučního titulu byla po podání exekučního návrhu, avšak před rozhodnutím o něm soudcovským rozhodnutím stavena.

(Rozh. ze dne 22. března 1938, R I 302/38.)

Srov. rozh. č. 12597 Sb. n. s.

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí proti povinné byla povolena exekuce k vymožení útrátové pohledávky 829 Kč 15 h, přisouzené jí rozsudkem ze dne 27. září 1937. Exekuční návrh došel soudu 25. října 1937. Proti výroku o útratách pojatému do uvedeného rozsudku podala povinná včas rekurs, kterému soud první stolice přiznal odkladný účinek a jemuž rekursní soud dne 22. listopadu 1937 zčásti vyhověl. Soud první stolice vyhověl usnesením ze dne 13. listopadu 1937 exekučnímu návrhu. Rekursní soud zamítl návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Je správné, že podle judikatury nejvyššího soudu nelze vyhověti exekučnímu návrhu, v den podání neodůvodněnému, i když by tu toho dne,

kdy se o něm rozhoduje, byly podmínky pro vyhovění, poněvadž pro posouzení návrhu rozhoduje den návrhu (viz rozh. č. 12597 Sb. n. s.). V souzeném případě jde však o jiný případ, totiž zda lze vyhověti exekučnímu návrhu v době podání sice odůvodněnému, avšak neslučitelnému s právním stavem v době, kdy se o něm rozhoduje, poněvadž vykonatelnost exekučního titulu byla dodatečně, a to před soudcovským rozhodnutím o návrhu stavena.

Na takový případ nelze užití zásady výše uvedené, neboť stavení vykonatelnosti pravoplatným soudním výrokem je vždy překážkou, aby exekuční titul byl základem povolení exekuce, a nezáleží na tom, že k stavení došlo dodatečně; stačí, že v době, kdy o exekuci bylo rozhodováno, byl tu stav, který povolení exekuce nedopouštěl.

Čís. 16811.

Z pouhého všeobecného prohlášení kominického mistra, učiněného při ucházení se o podporu jeho žádosti za udělení kominické koncese, vůči jiným (třetím) osobám, ať přirozeným (fysickým), ať právníckým (vůči spolku majitelů domů a vůči obci), že bude vymetati za nižší sazby než za ony, které jsou vyhlášený pro určitou obec, nevznikl pro majitele domů smluvní nárok na dodržení nižších sazeb.

(Rozh. ze dne 22. března 1938, Rv I 1132/37.)

Žalobce — kominický mistr — se na žalovaném majiteli domu domáhá žalobou zaplacení odměny za vymetání komínu podle t. řeč. venkovského tarifu 2 Kč za vymetení každého komínu dvanáctkrát v roce a mezitímním návrhem určovacím zjištění, že žalobce jest oprávněn účtovat žalovanému za výkon kominických prací odměnu podle vyššího tak zvaného venkovského tarifu vyhlášeného výnosem zemského úřadu v P. Soud první stolice zamítl mezitímní návrh určovací a žalobě na plnění vyhověl jen co do částky 1 Kč 08 h s přísl. Odvolací soud vyhověl mezitímnímu návrhu určovacímu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Bylo zjištěno, že okresní správa politická v M. vyhlásila výnosem ze dne 17. května 1925, č. 33371, nejvyšší sazby za kominické práce v správním okrese m-ckém podle výnosu zem. správy politické v P. ze dne 13. května 1925, č. 172.280 ai 1925, a to zvláštní sazby pro město (nižší) a zvláštní sazby pro venkovské obce (vyšší), a že obec Ch. není městem, ač hraničí s městskou obcí H. L. Žalobce byl a jest tedy oprávn-

něn žádati zásadně nejvyšší odměnu podle úředně stanoveného tarifu pro venkovské obce.

Není však vyloučeno, aby v mezích uvedených nejvyšších sazeb požadoval také nižší ceny, neboť, jak bylo vyloženo v rozhodnutí nejvyššího soudu č. 8772 Sb. n. s., nepřestává mistr kominický, jemuž byl příslušným úřadem přikázán uprčtý obvod, býti soukromým podnikatelem koncesované živnosti kominické ve smyslu § 15 živn. ř. a nepozbývají jeho nároky na odměnu rázu soukromoprávního, třebaže byly ve smyslu § 51 živn. ř. politickým úřadem za jeho výkony stanoveny určité sazby.

Žalovaný Rudolf K. namítal, že žalobce ujednal se spolkem majitelů domů dohodu, že v obci Ch. nebude vymetati dráže než jeho předchůdce Z., nýbrž laciněji, že ono prohlášení učinil závazně pro celou obec Ch. a že požádal činitele spolku majitelů domů, aby intervenovali jak u obce, tak i u majitelů domů, aby hledíc na jeho prohlášení hlasovali pro to, aby mu byla koncese udělena, dále že Josef M. jako činitel spolku majitelů domů přednesl návrh žalobce v sedění obecního zastupitelstva, které se usneslo, že nic nenamítá proti tomu, aby byla koncese udělena žalobci, že žalobce prohlášení to opakoval a že skutečně za nižší odměnu také vymetával. Žalovaný tedy neopírá svou námitku o smluvní ujednání, jež by byl žalobce přímo s ním uzavřel a dle něhož prý bude požadovati nižší odměnu, než by mu příslušela podle nejvyšší sazby tarifu pro venkovské obce.

Nebylo by tedy lze mezitímnímu návrhu žalobce vyhověti, kdyby bylo lze mříti za to, že žalobcem podle přednesu žalovaného učiněným prohlášením vůči spolku majitelů domů a jeho pozdějším chováním byl i žalovaný nabyt práva a že došlo i s ním k smlouvě se žalobcem mlčky takovými činy, které, uváží-li se všechny okolnosti, nedávají rozumné příčiny o ní pochybovati (§ 863 obč. zák.).

Bylo jen zjištěno, že žalobce požádal Josefa M. jako předsedu spolku majitelů domů pro H. L. a okolí o podporu jeho žádosti o udělení koncese pro výkon kominické živnosti pro III. vymetací obvod, že se žalobce zaručil ve schůzi řečeného spolku, že bude vymetati za dosavadní tarif, t. j. za městský tarif, že před schůzí obecního zastupitelstva ze dne 17. února 1934, na které se jednalo o rayonování vymetacích obvodů, prohlásil žalobce Františku M., že u druhých majitelů domů nevyšší tarif a že se pak obecní zastupitelstvo usneslo uděliti souhlas k navrženému rayonování pod podmínkou, že žalobce bude vymetati za městský tarif, že rok před tím žalobce v mimořádné poradě obecní rady, kde bylo jednáno o zavedení nového vymetacího řádu, přitakal na otázku Josefa M., zda se zavázal čestným slovem, že dosavadní tarif nevyšší, a konečně že také ve spolku »D.« a vůči několika majitelům domů prohlásil, že dodrží dosavadní tarif, a to jak před udělením koncese, tak před rayonováním.

Z takovýchto prohlášení učiněných vůči jiným osobám fysickým a právníckým není žalobce zavázán žalovanému. Nelze však ani jen z toho,

že žalobce po nějakou dobu účtoval nižší odměnu, nepochybně usuzovati na to, že měl úmysl i vždy v budoucnu tak učiniti a že tedy takto pro něho vznikl závazek a pro žalovaného nárok na to, aby žalobce vždy dodržel tyto nižší sazby.

Čís. 16812.

Ochrana nájemníků.

Podle § 6, odst. 1, druhé věty zákona o ochraně nájemníků č. 44/1928 ve znění zák. č. 32/1934 Sb. z. a n. zaniká ochrana smrti chráněného nájemníka a jest již od toho okamžiku posuzovati nájemní poměr i před odevzdáním pozůstalosti zemřelého nájemníka podle předpisů zákona občanského a civilního řádu soudního, upravujících trvání a zrušení nájemních smluv.

(Rozh. ze dne 22. března 1938, Rv I 2401/37.)

Proti mimosoudní výpovědi, kterou dali žalobci žalované pozůstalosti po Rudolfu S., zastoupené přihlášenými dědici, z t. zv. maloživnostenské provozovny, podala žalovaná pozůstalost námitky, v nichž mimo jiné namítala nedostatek soudního svolení k výpovědi, poněvadž se na nájemní poměr vztahuje zákon o ochraně nájemníků. Soud první stolice uznal výpověď za účinnou. Odvolací soud ji uznal za zrušenou. Důvody: Jde o výpověď, jež byla dána z malé provozovny, s bytem nesouvisící, dosud neodevzdané pozůstalosti po zemřelém nájemníku, jehož nájemní poměr byl chráněn zákonem o ochraně nájemníků. Jde tedy o jiné místnosti než byty, jež má na mysli druhá věta § 6 zák. č. 44/1928 ve znění přílohy k vyhlášce č. 62/1934 Sb. z. a n. V takovémto případě se přechod práva z nájemní smlouvy na dědice nájemníkovy a poměr mezi dědici s pronajimatelem řídí ustanoveními práva občanského. Je tedy souzený případ posuzovati podle ustanovení §§ 1116 a) a 547 obč. zák. Účinek přijetí dědictví nastává teprve odevzdáním pozůstalosti, před odevzdáním pozůstalosti se na pozůstalost hledí tak, jako by dosud byla državou zemřelého. V témže smyslu jest posuzovati »dědice« i podle ustanovení § 1116 a), že totiž k rozvázání nájemní smlouvy jsou oprávněni resp. povinni dědicové, jimž byla pozůstalost odevzdána. Ze by ochrana zákona zanikla smrtí chráněného nájemníka a že by se zákon o ochraně nájemníků nevztahoval na nájemní poměr po dobu, pokud není pozůstalost odevzdána, neplyne z ustanovení § 6 zák. o ochr. náj. v novém znění, zejména nelze z něho vyvoditi, že by se oním ustanovením, jež jest zřejmě rázu dočasného, měnila ustanovení práva dědického. Nerozhoduje, že nájemní právo zemřelého nájemníka nenáleží do pozůstalosti. Jestliže tedy podle § 6 uvedeného zákona se právě přechod práv a poměr mezi dědici a

pronajímatelem spravuje ustanoveními zákona občanského, jest vykládati pojem neodevzdané pozůstalosti a dědice ve smyslu § 547 obč. zák. Bylo proto odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Rozhodnutí souzeného sporu závisí na rozřešení otázky, zda vypořádaná, dosud neodevzdaná pozůstalost po zemřelém Rudolfu S. je stran vypořádaného předmětu (malá provozovna) pod záštitou zákona o ochraně nájemníků, stejně jako byl zůstavitel sám.

S výkladem ustanovení § 6, odst. 1, zák. o ochraně nájemníků v novém znění, obsaženém v zákoně ze dne 23. února 1934, č. 32 Sb. z. a n., jaký mu dává odvolací soud, nelze souhlasiti. Dotčené zákonné ustanovení, jež v první větě upravuje vstup příslušníků rodiny nájemníkovy po jeho smrti v nájemní smlouvu o bytu, jsoucí pod záštitou zákona, uvádí ve větě druhé, že není-li takových osob, nebo jde-li o jiné místnosti než byty, spravuje se přechod práv z nájemní smlouvy na dědice nájemníkovy a poměr mezi dědici a pronajímatelem ustanoveními práva občanského. To neznamená nic jiného, nežli že za podmínek uvedených ve větě první platí záštita zákona i po smrti nájemníka, kdežto v případech uvedených ve větě druhé, že zaniká ochrana smrti chráněného nájemníka a že zákon o ochraně nájemníků se na tento nájemní poměr nadále nevztahuje, takže nájemní poměr jest po smrti nájemníka právně posuzovati podle předpisů práva občanského bez zřetele na to, zda zemřelý nájemník byl pod ochranou zákona či nikoli: Řčení »spravuje se přechod práv... ustanoveními práva občanského«, jest ve větě druhé v protikladu k větě první užito zřejmě jen za tím účelem, aby bylo vyjádřeno, že nájemní smlouvy takové po smrti nájemníka nebudou již podrobeny předpisům zákona o ochraně nájemníků a že pro ně nadále mají platiti pravidelné předpisy zákona občanského a civilního řádu soudního, upravující další trvání a zrušení nájemních smluv, na něž se zákon o ochraně nájemníků vůbec nevztahuje. Je-li tomu tak a ochrana smrti chráněného nájemníka Rudolfa S. zanikla, nemohla jí ovšem býti účastna již ani jeho pozůstalost a jest opačný názor odvolacího soudu, poukazující na ustanovení § 547 obč. zák., právně mylný. Bylo proto dovolání vyhověno.

Čís. 16813.

Nebylo-li dědici pozůstalostním soudem ponecháno volné nakládání s nemovitostí, je pozůstalost oprávněna domáhati se žalobou podle § 37 ex. ř. nepřipustnosti exekuce vedené věřitelem dědice na nemovitost připsanou zůstaviteli.

Pouhá správa pozůstalosti, svěřená dědici podle § 145 nesp. pat., nezakládá ještě volné nakládání dědice s jednotlivými kusy pozůstalosti ve smyslu § 822 obč. zák.

Nerohoduje, že se dědic, který je zároveň dlužníkem žalovaného věřitele, stal před vynesením rozsudku soudem první stolice vlastníkem dotčené nemovitosti.

Podání vylučovací žaloby není šikanou (§ 1295, odst. 2, obč. zák.), třebaže dlužník vystupuje jako zástupce žalující pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 22. března 1938, Rv I 3324/37.)

Žalované nemocenské pojišťovně byla proti povinnému architektu Josefu P. povolena k vymožení jejich vykonatelných pohledávek 9.860 Kč 10 h a 3.444 Kč 40 h s přísl. exekuce vnučeným zřízením práva zástavního ve vložce č. 1895 pozemkové knihy Z. jako vkladbě hlavní a ve vložce č. 1931 téže pozemkové knihy jako vkladbě vedlejší. Vklad vnučeného práva zástavního byl v uvedených vložkách proveden, ačkoli byly připsány do vlastnictví Josefa P. staršího (otce povinného). Po smrti Josefa P. staršího podala pozůstalost po uvedeném Josefu P. starším žalobu podle § 37 ex. ř. o nepřipustnost exekuce, ježto svrchu dotčené nemovitosti nejsou vlastnictvím povinného architekta Josefa P., nýbrž jeho zemřelého otce, soukromníka Josefa P. staršího. Za sporu v první stolici byla pozůstalost po zemřelém odevzdána přihlášenému dědici, povinnému architektu Josefu P. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

V souzené věci, v níž je žalující stranou stále ještě pozůstalost po Josefu P. st. (srov. rozh. č. 5712 Sb. n. s.), tudíž osoba třetí, proti níž není exekuce, o níž jde, vedena (§ 37 ex. ř.), bylo zjištěno a je nyní také již nesporné, že nemovitost, na níž žalovaná navrhla exekuci, náležela ještě pozůstalosti po Josefu P. st., nikoliv dlužníku žalované Josefu P. ml.

Ježto tím je dokázáno, že pozůstalosti po Josefu P. st. k nemovitosti exekuci žalované dotčené příslušelo právo, které nedopouští výkon exekuce, nemůže býti pochybné, že její žaloba, aby exekuce byla prohlášena za nepřipustnou, jest oprávněna. Na tom nemůže nič změnit ani to, co dovolání uplatňuje, že totiž se dlužník žalované Josef P. ml. stal ještě před vynesením rozsudku prvního soudu (§ 406 c. ř. s.) vlastníkem sporné nemovitosti podle pravoplatné odevzdací listiny. Z toho plyne jen, že by bylo dovoleno nyní povolit žalované exekuci na dotčenou nemovitost. V souzené věci však nejde o takovou exekuci, nýbrž o exekuci povolenou dne 3. srpna 1935, a exekuce v tom pořadí není

připustná, i když dlužník žalované jest nyní vlastníkem exekuci dotčené nemovitosti.

Podle § 822 obč. zák. mohou dědicovi věřitelé vésti před odevzdáním pozůstalosti exekuci jen na ony jednotlivé součásti pozůstalosti, o nichž bylo ponecháno dědici pozůstalostním soudem volné nakládání. Nejvyšší soud již v rozhodnutí č. 6393 Sb. n. s. vyslovil a odůvodnil, že pouhá správa pozůstalosti, svěřená dědici podle § 145 nesp. pat., nezakládá ještě volné nakládání dědice s jednotlivými kusy pozůstalosti, které má § 822 obč. zák. na mysli. Proto se nemůže dovolání k doličování připustnosti exekuce žalované na nemovitosti žalující pozůstalosti odvolávat ani na to, že jejímu dlužníku byla již dávno svěřena správa pozůstalosti jako jedinému dědici a že nemovitosti její exekucí stížené, byť i formálně, ještě nebyly odevzdány jejímu dlužníkovi do vlastnictví, byly jen pro něho určeny a pro nikoho jiného.

Bezvýznamná jest i námitka dovolání, že vylučovací žaloba, o níž jde, není dovolena podle § 1295, odst. 2, obč. zák., ježto prý jest jen výkonem práva majícím patrně za účel poškodit žalovanou, tedy šikánou. I kdyby bylo lze přisvědčiti dovolání, že v tom směru mají tu význam zájmy Josefa P. ml., ač ten vystupuje v souzené věci jen jako zástupce žalující pozůstalosti, nešlo by ani na jeho straně o šikánu, ježto rozsudek vyhovující žalobě bude míti v zápětí, že exekuce žalované na nemovitost, náležející nyní jemu, bude exekučním soudem z úřadu zrušena (§ 37, posl. odst., ex. ř.), a tento úspěch nebude odstraněn možným povolením nové exekuce žalované na vylučovanou nemovitost, o němž krom toho nemůže býti uvažováno v souzené rozepři, nýbrž jen v řízení exekučním, až žalovaná podá nový exekuční návrh.

Čís. 16814.

Způsob složení jistoty, jímž možno odvrátiti navržené oddělení pozůstalosti od dědicova jmění (§ 812 obč. zák.).

V otázce, v čem má záležeti jistota daná k uvedenému účelu, a jakým způsobem jest ji dáti, jest se řídití předpisem § 56 c. ř. s.

Kdy nelze složit jistotu k zajištění povinného dílu z pozůstalostního jmění.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, R I 1248 a 1254/37.)

V řízení o pozůstalosti po Josefu F. navrhla pozůstalá dcera Alice H. k zajištění povinného dílu oddělení pozůstalosti (§ 812 obč. zák.) od jmění přihlášených dědiců Arnošta a Alexandra F. K odvrácení navrženého oddělení řečené pozůstalosti nabídli jmenovaní dědici jednak provedení soudní uzávěry pokladničních poukázek v ceně 320.000 Kč, pa-

třících do pozůstalosti a složených u Č. banky, jednak záruku řečené banky až do výše 320.000 Kč. Pozůstalostní soud provedl uzávěru uvedených poukázek a přijal nabízené zajištění uvedenou zárukou Č. banky s tím, aby příslušné záruční prohlášení bylo soudem předloženo do 8 dnů a že takto bude odvráceno navržené oddělení pozůstalosti. Rekursní soud k rekursu Alice H. vyhověl jejímu návrhu na oddělení pozůstalosti po Josefu F.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacím rekursům dědiců Arnošta a Alexandra F., avšak s tou úpravou, že výkon oddělení pozůstalosti od jmění dědiců Arnošta a Alexandra F. může býti odvrácen, dají-li tito dědicové jistotu za povinný díl Alice H.

Důvody:

V dovolacích rekursech nebrojí již žádný proti názoru, že oddělení pozůstalosti podle § 812 obč. zák. může býti odvráceno dáním jistoty. Sporná jest však otázka, jaká jistota to musí býti a zda smí býti také dána z pozůstalostního jmění. Poněvadž dědic není povinen dáti jistotu, nemají tu význam ustanovení §§ 1373 a 1374 obč. zák., která předkládají tuto povinnost, nýbrž jest podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. obdobně užití předpisu § 56 c. ř. s. Podle posledního odstavce § 56 c. ř. s. jest složením k soudu zřízeno zástavní právo k složenému předmětu pro nárok, pro který byla jistota dána. Z tohoto ustanovení lze zároveň čerpati odpověď na otázku druhou, zda totiž lze v souzené věci pokládati za zákonnou jistotu závěru pokladničních poukázek v ceně 320.000 Kč, uvedených v usnesení prvního soudu, jež jsou součástí pozůstalostního jmění dosud neodevzdaného. Odpověď je záporná. Neboť především nelze soudní závěru pokladničních poukázek Č. banky, uložených u její filiálky v J., pokládati vůbec za složení k soudu ve smyslu § 56, odst. 3, c. ř. s. Leč i kdyby se přiznala oně závěre dotčená právní povaha, scházela by další náležitost, potřebná k vzniku platného zástavního práva a předepsaná § 145 nesp. pat. Podle právě řečeného ustanovení jest dědic se schválením soudu oprávněn zastaviti movité věci, jsou-li tato opatření nařizena v poslední vůli nebo jsou-li nutná k zapravení nákladů nemoci a pohřbu nebo jiných nutných platů nebo k zamezení patrné újmy. Mimo to jest však § 145 nesp. pat. předepsáno, že dědic jest k takové dispozici oprávněn jen tehdy, když mu soud přenechal obstarávání a správu pozůstalosti. Tento základní předpoklad není však v souzené věci splněn, poněvadž usnesením prvního soudu ze dne 2. července 1937, č. j. D 462/36-82, bylo pod č. 2 vysloveno, že se rozhodnutí o návrhu pozůstalých synů Arnošta a Alexandra F., aby jim byly podle § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat. přenechány obstarávání a správa pozůstalosti, vyhrazuje až do právní moci tohoto usnesení a pozůstalí synové v tomto směru ono usnesení nenapadli.

Dovolací rekurs pozůstalých synů není důvodný a bylo proto napadené usnesení potvrzení, avšak s úpravou ve výroku blíže uvedenou, která odpovídá souhlasnému stanovisku všech dovolacích stěžovatelů, že dáním jistoty lze separaci odvrátiti.

Čís. 16815.

Má-li ten, jemuž přísluší služebnost bytu, podle smlouvy nárok na určité příbytečné v penězích pro případ, kdyby nemohl nebo nechtěl ve služebném domě bydlet, nejde pouze o služebnost, nýbrž také o reální břemeno, jež shořením služebného domu nebylo podle § 525 obč. zák. staveno.

Jestliže ono právo mělo být podle dražebních podmínek vydražitelem převzato se započtením na nejvyšší podání, služební dům shořel před udělením příklepu anebo se oprávněný rozhodl již před tím pro příbytečné, jest mu příkazati zadržené dávky za poslední tři léta před příklepem a co do dalšího plnění postupovati podle § 225 ex. ř.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, R I 127/38.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, přikázal Anně H-ové, pro niž na vydražené nemovitosti vázla služebnost bytu, 300 Kč jako odškodnění za její právo služebnosti za poslední tři léta a na další plnění oné služebnosti stanovil uhrazovací jistinu 1.000 Kč, zamítnuv v té příčině odpor knihovni věřitelky K. banky, podaný jednak proto, že dům, o nějž jde, vyhořel v roce 1936 (před příklepem), takže od té doby byla služebnost bytu stavěna a příslušela Anně H. náhrada nejvýše za léta 1934 a 1935, avšak v té době užívala bytu ve vydraženém domě. Rekursní soud potvrdil v této části napadené usnesení.

Nejvyšší soud k rekursu knihovni věřitelky odkázal její odpor proti příkazání částky 200 Kč za léta 1934/1935 a 1935/1936 na pořad práva.

D ů v o d y:

Není správný stěžovatelčin názor, že na služebnost bytu Anny H., která byla knihovně zajištěna podle kupní smlouvy ze dne 18. ledna 1923 a podle dražebních podmínek měla být vydražitelkou převzata se započtením na nejvyšší podání, se nemělo, když služební domek před příklepem shořel, z nejvyššího podání podle § 525 obč. zák. nic příkazati. Podle řečené kupní smlouvy si totiž Anna H. vymínila při prodeji nemovitosti povinným vedle výměnku i byt, ale s výhradou, že kdyby nemohla anebo nechtěla v domku bydlet, že jí přísluší na místě

bytu příbytečné ročně 100 Kč. Nejde proto v souzeném případě pouze o služebnost, u níž plněním jest jen trpění nebo opomíjení, ale i o reální břemeno, záležící v pozitivním plnění příspěvků na byt (rozh. č. 7676 Sb. n. s.). Toto břemeno však shořením domku nepozbylo svého obsahu, jako by tomu mohlo býti, kdyby šlo jen o pouhou služebnost, a proto když se výměnkářka rozhodla, že bude na místo naturálního bytu požadovati příbytečné, právem soud přihlížel při rozvrhu i k tomuto jejímu nároku (rozh. č. 13040 Sb. n. s.), na který se § 525 obč. zák., pojednávající jen o služebnostech, nevztahuje. Správně proto přikázal jí zadržené dávky za tři léta před příklepem (§ 216, odst. 2, ex. ř.) a na další plnění přikázal právem (§ 225 ex. ř.) uhrazovací jistinu. Odpor proti příkazání zadržných dávek, jež byl podán proto, že prý byly již splněny, měl ovšem podle § 231, odst. 1, ex. ř. odkázati na pořad práva, ježto šlo o skutkovou okolnost, která byla sporná. Pokud stěžovatelka ještě vytýká, že dražební řízení jest proto zmatečné, stačí uvést, že tu jde již jen o rekurs proti rozvrhu nejvyššího podání, a soud vyšší stolicí není proto již oprávněn, aby se zabýval otázkou proveditelnosti a přípustnosti dražby (rozh. č. 12268, 11251 Sb. n. s.).

Čís. 16816.

Smlouva, kterou byl člen stavebního a hospodářského společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) a zároveň člen jeho představenstva ustanoven jednak vedoucím ředitelem společenstva na 25 let s tím, že se smlouva prodlužuje o dalších 20 let, nebude-li rok před uplynutím dotčené doby vypověděna, jednak výhradním zástupcem k získávání nabídek na poskytnutí zápůjček na tutéž dobu, a to i pro jeho právní nástupce a jím zmocněné spolupracovníky, a podle kteréžto smlouvy byla stanovena vedle určitého pevného platu odměna, záležící z provisi z veškerého obratu, přiči se dobrým mravům (§ 879, odst. 1, obč. zák.) i zásadě rovnoprávnosti členů společenstva.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, Rv I 2965/36.)

Žalobce sjednal s žalovaným stavebním a hospodářským společenstvem »B.« dne 1. ledna 1931 dohodu podepsanou 6 zakládajícími členy tohoto znění: »Podepsaná zakládající valná hromada . . . ustanovuje Vás tímto vedoucím ředitelem společenstva »B.« s úřadováním podle společenstevního zákona a stanov na dobu 25 let. Před 1. červencem 1931 nemáte vůbec nároku na plat, po té době ve výši 2.000 netto měsíčně. Kromě platu máte nárok po dobu platnosti smlouvy na 2‰ provise z obratu dosaženého společenstvem, splatné měsíčně pozadu. Nebude-li tato služební smlouva služební rok před vypršením platnosti vypověděna, obnovuje se vždy na dalších 20 let.« Dne 14. srpna 1931 uzavřel pak žalobce se žalovaným společenstvem další ujednání tohoto znění:

»Podepsané společenstvo »B.« svěřuje Vám od 14. února 1931 na dobu 25 let výhradné zastoupení pro její nynější a budoucí obvod obchodní činnosti, a to tak, že Vy osobně, Vaši řádní právní nástupci nebo spolupracovníci Vámi zmocnění jste výhradně oprávněni získávati (aktivovat) a podávati oferty za společenstvo »B.«. Převezmete všechny dosavadní spolupracovníky se zachováním práv jim již smluvně přiznaných. Dostanete na všechny ať přímo, ať nepřímo přijaté oferty i v případě fuse, pokračování společenstva pod jinou právní formou nebo firmou nebo jakkoli jinak tyto provise: 1. jedno procento z obratu, zúčtovatelné měsíčně, splatné po třetinách při dojití prvních třech splátek na střadatelské splátky. Kdyby dnešní nebo příští soutěž zvýšila svoje nynější sazby provisi, zvyšuje se ve stejné míře i tato provisi sazba. 2. 2% ze zvláštních výkonů, splatná každého prvního jednotlivého měsíce po dojití. 3. Jako prémii splatnou čtvrtletně dostanete při měsíčním obrátu přes 5,000.000 Kč 0.5⁰/₁₀₀, přes 7,000.000 Kč 0.6⁰/₁₀₀, přes 10,000.000 Kč 0.8⁰/₁₀₀, přes 15,000.000 Kč 1.20⁰/₁₀₀, přes 20,000.000 Kč 1.25⁰/₁₀₀, přes 30,000.000 Kč 1.5⁰/₁₀₀, přes 50,000.000 Kč 1.75⁰/₁₀₀ a přes 100,000.000 Kč 2⁰/₁₀₀. Jste povinen všechny výlohy z cestování, akvizic, z odměňování všech Vašich spolupracovníků atd. hraditi sám z těchto provisi a dostanete pouze od 1. dubna 1932 3,000 Kč měsíčně jako příspěvek na výlohy, splatné každého prvního měsíce předem. Zálohy jsou výjimečně dovoleny....« Tvrdě, že se žalované společenstvo zdřáhá platiti z uvedených smluv, domáhá se žalobce na žalovaném společenstvu mimo jiné zaplacení a) 52.000 Kč s přísl. z důvodu služebního platu za 26 měsíců, b) 67.162 Kč s přísl. z důvodu 2⁰/₁₀₀ provise z dosaženého obratu 31,581.000 Kč za rok 1931 a 130.000 Kč s přísl. z obratu 65,000.000 Kč za rok 1932, úhrnem 249.162 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvody: Podle § 3 stanov žalovaného společenstva činí společenstevní podíl 10 Kč, každý společník může získati pouze jeden podíl kromě zakladatelů, kteří mohou získati podílů, kolik chtějí. Jsou tedy v žalovaném společenstvu dvě třídy členů. Toto poskytování výhod určitým členům odporuje zásadě rovnoprávnosti, kterou jest ovládnán společenstevní zákon. Podle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. jest ustanovení tohoto zákona užití na spolky s neuzavřeným počtem členů, které mají za účel podporovati výdělek nebo hospodářství svých členů společným provozem závodu nebo poskytováním úvěru. Z ustanovení řečeného zákona vyplývá jednak zásada, že společná činnost členů společenstva (společný provoz podniku), nebo poskytování úvěru ve formě svépomoci jest základem dosažení účelu společenstev, jednak zásada rovnoprávnosti členů. Nikdo z členů nemá dostávati ze společnosti značně větší prospěch než ostatní. Společenstvo bylo také vytvořeno z myšlenky svépomoci drobných podnikatelů. Ustanovovací smlouva sjednaná ve prospěch jednoho člena představenstva mezi tímto členem a souhrnem ostatních členů představenstva stejně obdařených výhradami, a to na dobu 25 let, v době, kdy ještě vůbec nebylo jisto, zda bude skutečně možno uhraditi náklady,

kterými společenstvo bylo zatíženo; odporuje dobrým mravům, ježto tím byla porušena zásada rovnoprávnosti členů společenstva. 7 zakladatelů žalovaného společenstva představuje ve společenstvu zvláštní skupinu, která by se mohla získáním libovolného počtu podílů státi většinou proti ostatním členům, kteří nemají takových práv, a mohla by si vzájemným uzavíráním ustanovovacích smluv poskytovat zvláštní výhody, neboť podle § 17 stanov má každý členský podíl jeden hlas, stanov neobsahují žádných záruk proti možným snahám většiny (na př. odstupňování snížení hlasovacího práva při dalších podílech); ježto též pro volby delegátů podle § 19 stanov připadá na každý členský podíl jeden hlas. Tato nicotnost smlouvy ze dne 1. ledna 1931 pro rozpor s dobrými mravy jest tím jasnější, že již hledíc na § 19 stanov (o volbě delegátů při počtu členstva převyšujícího počet 2000) bylo při založení společenstva počítáno se značným počtem členů. Z toho důvodu jest stanovisko žalovaného společenstva úplně odůvodněno, že totiž 6 zakladatelů společenstva nepředstavuje souhrn členstva, a to tím spíše, že přijetí dvou smluv pro žalobce velmi výhodných, které se podle žalobceva názoru navzájem nevylučují, nýbrž mají existovati vedle sebe, musí vyvolávati oprávněné pochybnosti a odůvodňuje podezření, že žalobci a ostatním 6 zakladatelům šlo hlavně o to, aby žalobci zajistili výhody. V souvislosti s tím, co bylo shora uvedeno o tom, že v době založení žalovaného společenstva nebylo ještě ani jisto, zda břemena převzatá ustanovovací smlouvou ze dne 1. ledna 1931 budou pro společenstvo skutečně snesitelná, jest poznamenati toto: Částky na provisi z obratu, zajištěné žalobci, nejsou v nijakém poměru k jeho pracovní výkonnosti. Až do určitého stupně vzrůstu agendy společenstva mohla by býti tato agenda žalobcem zvládnuta, přece však by jednou nastala doba, kdy by žalobce již na to nestačil bez přibrání dalších pracovníků, jeho osobní ingerence na uzavřené obchody byla by stále menší do té míry, že by žalobce mohl prováděti pouze povšechnou kontrolu celkového aparátu a že by při zřejmě menší činnosti dostával nepoměrnou provisi. Má proto soud v souzeném případě za to, že takovéto neomezené honorování, jak mělo nastati podle řečené úmluvy z 1. ledna 1931, je nedovolené se zřením na účel společenstva. Z výše uvedených důvodů pokládá soud za nicotnou též úmluvu ze dne 14. srpna 1931, která mimo to jest neplatná i po formální stránce, ježto nebyla platně usnesena na valné hromadě ze dne 16. srpna 1931. Jak vyplývá z knihy protokolů o valných hromadách žalovaného společenstva, bylo svolání této valné hromady usneseno na mimořádné valné hromadě ze dne 21. června 1931 s tímto pořadem jednání: 1. Zpráva představenstva, 2. volby náhradníků představenstva, 3. volby dozorců rady. Na valné hromadě byla pak dne 16. srpna 1931 pod označením »Různé« jednomyslně přijata žalobceva smlouva o generálním zastoupení a o reklamě ze dne 14. srpna 1931, jak byla shora uvedena. Usnesení o ustanovovací smlouvě pod »Různé« odporuje však § 30 společenstevního zákona a § 17 stanov; o věcech, které nebyly na pořadu

jednání, se nelze usnášeti. Byla proto žaloba zamítnuta pro nicotnost dotčených úmluv, o které se žalobní žádost opírá. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Podle dohody ze dne 1. ledna 1931, sjednané mezi žalobcem, jenž byl jedním ze zakládajících členů žalovaného společenstva a žalovaným stavebním a hospodářským společenstvem »B.«, byl žalobce ustanoven vedoucím ředitelem společenstva na dobu 25 let s tím, že nevypoví-li se smlouva o jeho ustanovení rok před uplynutím uvedené doby, prodlužuje se smlouva na dalších 20 let, dále že se žalobci stanoví odměna 2.000 Kč měsíčně a provise z veškerého obrátu dvě promíle. To jest odměna, která podle § 11 stanov může být stanovena členům představenstva. Uváží-li se, že podle řečené smlouvy má žalobce dostávat po dobu 25 let provisi z veškerého obrátu společenstva, tedy i ze zápůjček, třeba se snad neuskuteční, že společenstvo má mnoho členů a počítalo samo s několika tisíci členů, jest již z toho zřejmo, že šlo pouze o to, aby byl žalobci zajištěn důchod v tak značném rozsahu — rozsah ten nejlépe vyplývá z toho, co žalobce již nynější žalobou požaduje, že to odporuje také zásadě rovnosti členů společenstva, zejména když bylo ono ujednání se žalobcem usneseno šesti zakladateli, kteří mohou mít podle § 3 libovolný počet podílů, kdežto ostatní členové mohou mít pouze jediný podíl, a podle § 17 stanov pouze jediný hlas při valné hromadě. Nutno proto souhlasit se soudem prvé stolice, že se řečená ujednání přičítá jak dobrým mravům, tak i duchu společenstevního zákona o stejných právech členů, a že jest tudíž nicotné (§ 879 obč. zák.). Stejně jest tomu i se smlouvou ze dne 14. srpna 1931. Podle této smlouvy byl žalobce ustanoven jediným zástupcem společenstva, výhradně oprávněným k získávání nabídek na poskytnutí zápůjček na dobu 25 let, a právo to se přiznává i jeho právním nástupcům a zmocněným spolupracovníkům. Též tou smlouvou mu bylo přiznáno právo na značné provise. První soud správně ukazuje na to, že ani formálně nebyla ona smlouva platná. Podle § 11 stanov může být členům představenstva poskytnuta odměna valnou hromadou, zastoupenou po případě dozorcí radou. Podle § 17 stanov se valná hromada nemůže usnášeti o věcech, které nebyly dány na pořad. V té příčině zjišťuje první soud, že svolání valné hromady bylo usneseno na valné hromadě dne 21. června 1931, v níž nebyla dána na pořad úmluva se žalobcem, nýbrž byly na ní ony úmluvy přijaty pod označením »různá« (»Diverses«). Jsou-li však shora řečené úmluvy nicotné, ježto se přičítá dobrým mravům, jsou neplatné hned od počátku a nemůže proto žalobce podle nich požadovati ani náhradu za dobu od 1. ledna 1931 do 25. února 1932,

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jde o právní posouzení dohody ze dne 1. ledna 1931 a 14. srpna 1931, zda odporuje dobrým mravům a je neplatná s hlediska § 879 obč. zák.

Zjišťovati okolnosti, zda dovolatel nevyužil nouze, lehkomyšlnosti a nezkušenosti nebo rozčilení oprávněných orgánů žalovaného, bylo zbytečné, ježto již znění dohody v souvislosti se stanovami je v rozporu se základní zásadou družstevního zákona o rovnoprávnosti členů (§ 1).

Po právní stránce zaujímá dovolatel nesprávné stanovisko, pokud na úmluvu s žalovaným pohlíží jako na obyčejnou smlouvu služební po případě zástupčí třetí osoby s družstvem, poněvadž si při tom nevšímá svého zvláštního poměru k žalovanému jako člena a spoluzakladatele družstva a jako člena představenstva ve funkci ředitele, nadaného velkými právy ve smyslu § 13 stanov. Právě s hlediska tohoto zvláštního poměru je nutno úmluvu se žalovaným vykládati a posuzovati její obsah v souvislosti se stanovami a se zřetelem na předpisy zákona č. 70/1873 ř. z.

V tom směru pojetí úmluvy odvolacím soudem a její neplatnost podle § 879 obč. zák. byly náležitě doličeny, jsou kryty příslušnými předpisy stanov a jsou proto správné. Důvody napadeného rozsudku, na něž se dovolatel odkazuje, nebyly vyvráceny vývody dovolání.

Čís. 16817.

Právní posouzení odkazovníka při odkazu pohledávky (legatum nominis).

Odkazovník nenabývá odkázané pohledávky již zůstavitelovou smrtí a pozůstalost jest až do jejího odevzdání dědici oprávněna k žalobě o zaplacení dotčené pohledávky.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, Rv I 345/38.)

Proti žalobě, kterou se žalující pozůstalost po Otakaru Š. domáhala na žalované zaplacení 147.490 Kč s přísl., namítla žalovaná mimo jiné, že žalující pozůstalost není aktivně oprávněna k vymáhání zažalované pohledávky, nýbrž že k žalobě jsou oprávněny jen odkazovnice Anna Š., Božena Š., Marie Š. a Antonie U., jimž zůstavitel Otakar Š. zažalovanou pohledávku odkázal. Soud prvé stolice uznal podle žaloby. D ů v o d y: Subjektem práv a závazků po zemřelém jest až do odevzdání pozůstalosti jeho pozůstalost, zastoupená přihlášeným dědicem. Předmětem pozůstalosti jest zůstavitelovo veškeré jmění movité i nemovité, které mu patřilo v čas úmrtí, tedy i pohledávky jemu náležející. Aby pozůstalost byla dědici odevzdána, musí dědic podle § 149 nesp. pat. nejen řádně prokázati své dědické právo, ale i vykázati, že splnil podle okolností všechny ostatní povinnosti, které mu byly uloženy zákone manebo zůstavitelem, a tudíž i splnění odkazů zůstavitelem v posledním pořízení dědici uložených. Jest tedy nejen povinen splniti uložené mu odkazy, ale i oprávněn postarati se o to, aby své povinnosti mohl dostiučiniti, a proto i oprávněn domáhati se pohledávek zůstaviteli patřících a jiné osobě snad zůstavitelem odkázaných, aby závazku

svému jako dědic dostal. Odkazovník má až do odevzdání pozůstalosti nárok na splnění odkazu a jeho postavení jest obdobné postavení věřitele pozůstalosti. Teprve odevzdáním pozůstalosti nabývá odkazovník vlastnického práva k odkázané věci a mohl by se on sám domáhati jejího vydání na držitele nebo dlužníku. Jest tudíž žalující pozůstalost po Otakaru Š., jehož pohledávka za žalovanou jest v zažalované výši zjištěna, oprávněna k žalobě, o níž tu jde. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Jde o odkaz pohledávky, kterou měl zůstavitel Otakar Š. proti žalované, a to ve prospěch čtyř odkazovnic (legatum nominis). Odkázaná pohledávka nepřechází na odkazovníka již nařízením o odkazu, nýbrž teprve postupem se strany dědice (§§ 664, 1397 obč. zák.). Pokud tedy dědic nepostoupil odkázanou pohledávku odkazovnicím, patří ona pohledávka do pozůstalosti, odkazovnice ji nemohou vymáhati, nýbrž může tak učiniti toliko pozůstalost, dokud není odevzdána, a po jejím odevzdání dědic. Právním proto prvý soud přiznal žalující pozůstalosti aktivní oprávnění ke sporu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaná uplatňuje nedostatek aktivní legitimace žalobkyně k vymáhání pohledávky, o kterou jde, ježto zažalovaná pohledávka je předmětem odkazu, takže může prý býti vymáhána jen odkazovnicí. Pro posouzení této otázky nutno si uvědomiti, že odkazovnicí podle § 684 obč. zák. nabyli ihned po zůstavitelově smrti pro sebe a své nástupce toliko práva na odkaz, t. j. práva, aby jim byla odkázaná pohledávka přenechána, zejména aby dědic pohledávku tu s dlužnými úroky a příslušenstvím jim postoupil a vydal jim po případě listinu, aby mohl býti vložen i převod pohledávky na ně. Vlastnického práva k odkázané pohledávce mohou však nabýti jen podle předpisů daných pro nabytí vlastnictví v páté hlavě občanského zákoníka. Toto právo na odkaz poskytuje toliko obligační nárok podléhající změnám jednak v tom směru, že odkazovník může odkaz sám odmítnouti, což působí tak jako by se nabytí jeho nebylo stalo (§ 689 obč. zák.), anebo může s odkázanou pohledávku jinak naložiti, jednak podléhá odkaz možným omezením podle §§ 690 až 693 obč. zák. Až do pravoplatného odevzdání pozůstalosti jest pozůstalost samostatným právním podmětem (§ 819 obč. zák.), (srov. rozh. č. 12665 Sb. n. s.). Žalovaná v řízení prvě stolice netvrdila, že by v omezeném případě již k odevzdání pozůstalosti bylo došlo. Je proto hleděti na pozůstalost tak, jako kdyby byla dosud v držení zemřelého (§ 547 obč. zák.). Právním proto se domáhá pozůstalost zastoupená zákonným zástupcem (§ 547 obč. zák.) k zmocnění pozůstalostního soudu, jenž chrání odkazovnickovo právo buď k jeho zakročení (§ 688 obč. zák.), anebo z úřadu (§§ 157 a násl. nesp. pat.), zaplacení odkázané pohledávky na žalované jako dlužnici. Nižší soudy posoudily věc po právní stránce správně, když vyhověly žalobě.

Čís. 16818.

Zájmové (odborové) společenstvo, jež sdružuje podnikatele (stavitele), kteří by neoprávněným užíváním zapsaného znění firmy mohli býti ve svých právech dotčeni, a které navrhlo, aby bylo zakročeno podle čl. 26 obch. zák., jest účastníkem řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) a v té vlastnosti i oprávněno k rekursu (§ 37 uved. zák.) do usnesení rejstříkového soudu, jímž nebylo jeho návrhu vyhověno.

Byl-li věcný dodatek firemní »architekt a stavitel« pravdivý jen u osoby vystouplého společníka, jehož jméno bylo obsaženo ve staré firmě, a bylo-li pak jeho jméno vypuštěno ze znění firmy, není onen dodatek již dovolen, jestliže zbylí společníci nemají oprávnění odpovídati firemnímu dodatku.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, R II 15/38.)

Veřejná společnost, která původně zněla »Bauunternehmung K., K... & Co., Architekt und Baumeister v K.«, oznámila dne 19. ledna 1933 vystoupení společníka Valtra K., jenž zároveň v oznámení tom svolil k tomu, aby byla firma společností dále vedena v původním znění a aby zejména jeho jméno zůstalo ve firmě. Podáním ze dne 15. dubna 1936 navrhla uvedená společnost opravu znění firmy tak, že budoucně má zníti jen »Bauunternehmung K... & Co., Architekt und Baumeister v K.«, což bylo protokolováno podle usnesení rejstříkového soudu ze dne 16. května 1936. Podáním ze dne 25. srpna 1937 navrhlo odborové společenstvo stavitelů v O., aby bylo zahájeno šetření k opravě protokolu dotčené firmy proto, že znění firmy neodpovídá pravdivosti, poněvadž shora uvedená společnost nemá ani stavitelské koncese, ani koncese zednického mistra a jen společník Robert P. je majitelem koncese zednického mistra. Rejstříkový soud nevyhověl návrhu a odvolal se na rozhodnutí vrchního soudu v B. ze dne 29. března 1935, R II 63/35, jímž bylo rozhodnuto, že znění firmy neodporuje zákonným předpisům, přesto, že společník vystoupil ze společnosti, že ona společnost může jeho jméno ponechat nadále ve firmě, poněvadž vystouplý společník výslovně s tím souhlasil, a dále že se rejstříkový soud nemusí starati o to, zda tu jsou nějaké závady s hlediska živnostenského řádu. Rekursní soud k rekursu zájmového společenstva zrušil napadené usnesení a vrátil věc rejstříkovému soudu, aby o ní po právní moci dále jednal a znova rozhodl. Důvody: Prvý soud přehlíží, že se poměry po vydání rozhodnutí, jehož se dovolává, podstatně změnily. Kdežto po vystoupení Valtera K., jenž byl stavitelem, zněla firma společenstva nadále za jeho souhlasu »Bauunternehmung K., K... & Co., Architekt und Baumeister«, navrhla veřejná společnost sama změnu firmy tak, aby bylo napříště vynecháno z firmy jméno stavitele K. Tím nastala taková změna znění firmy, která již neodpovídá ani zásadě pravdivosti, ani skutečnému stavu věci. Pokud Valter K. dal svolení

k tomu, aby jeho jméno zůstalo nadále ve znění firmy, bylo dovoleno, aby vedle jména K-a zůstal ve firmě též dodatek »Baumeister«, kterýžto dodatek byl oprávněn osobou Valtra K. jako majitele stavitelské koncese. Jakmile však jest ze znění firmy vynecháno jméno společníka K-a, jenž jediný měl průkaz způsobilosti pro stavitelskou živnost, není již na místě, aby byla ve firmě nadále doložka »Baumeister«, když se jméno společníka, který jedině byl stavitelem, vynechává ze znění firmy. Stala-li se původně pravdivá firma změnou poměrů dodatečně nepravdivá, musí nastati změna ve znění firmy vynecháním dodatku onoho dodatku, který jest způsobilý vyvolati klamání obecnstva. Kdyby tudíž bylo správné, že ani veřejná společnost, o níž jde, ani její společníci nemají stavitelské koncese, což dosud zjištěno nebylo, musí s vynecháním jména K-a současně býti vynechán i dodatek »Baumeister«, poněvadž by jinak znění firmy neodpovídalo zásadě pravdivosti. Řečený dodatek by byl způsobilý uvésti obecnstvo v omyl, poněvadž podle čl. 16, odst. 2, obch. zák. jsou dovoleny jen takové dodatky k firmě, které jsou určeny k bližšímu označení osoby neb závodu. Tomu by tak v souzeném případě nebylo, kdyby bylo ze znění firmy vynecháno jméno společníka, jež jedině odůvodňovalo dodatek »stavitel«, a to by nyní bylo způsobilé vzbuzovati v širší veřejnosti klamně domnění jak o osobě, tak o závodu. Bude proto na prvním soudě, aby doplnil šetření v tom směru, zda je pravdivé stěžovatelovo tvrzení, že ani veřejná společnost, ani nikdo z jejích společníků nemá stavitelské koncese, a bude-li tomu tak, aby dále pokračoval podle čl. 26 obch. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dotčené veřejné společnosti.

Důvody:

Nesprávný je stěžovatelčin názor, že s hlediska čl. 26 obch. zák. nelze proti ní zakročiti, když byla pravoplatně zapsána do obchodního rejstříku ve znění »Bauunternehmung K. & Co., Architekt und Baumeister«, poněvadž zápisy, které se přičií zákonu, musí rejstříkový soud vždy, jakmile vyjde taková závada najevo, podrobiti zkoumání a vyšetření a zjednatí příslušnou nápravu. Ze zápisu, který neodpovídá zákonu, nelze nabýti nějakého práva.

Podnět k zákroku dle čl. 26 obch. zák. může vyjít od kohokoliv, a má-li zakročující právní zájem, nelze mu odepřít právo rekursu proti usnesení soudu, jenž návrhu jeho nevyhověl (rozh. č. 5827, 7165, 1053, 11956 Sb. n. s.).

V souzeném případě nelze pochybovati o tom, že zakročivší zájmové společenstvo stavitelů bylo oprávněno k podání rekursu, když rejstříkový soud usnesením z 1. října 1937 nezakročil proti firmě dle jeho návrhu ze dne 25. srpna 1937, ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., neboť tu společenstvo vystupuje jako osobnost sdružující podnikatele

téhož oboru, kteří neoprávněným užíváním zapsaného znění firmy by mohli býti ve svých právech dotčeni. Tento právní zájem plyne z vývodů rekursu a je proto přiznati společenstvu právo účastníka ve smyslu § 6 uved. zák.

Nejsou proto odůvodněny vývody dovolacího rekursu po formální stránce, nejsou však ani odůvodněny po stránce věcné, a jest v té příčině schválně právní názor rekursního soudu. Firma v nynějším znění není již firmou převzatou, poněvadž byla pozměněna vypuštěním z jejího původního znění slova »K...«, běží tedy o firmu zcela jiného znění, v níž nebylo znění staré firmy ve svém celku vyjádřeno.

Byl-li věcný dodatek staré firmy ve slovech »Architekt und Baumeister« pravdivý právě jen hledíc na osobu společníka K-a, jehož jméno bylo ve znění uvedeno, změnil se stav, jakmile ono jméno bylo z jejího znění vypuštěno.

Bude-li zjištěno, že zbylí dva společníci nebo některý z nich nemají oprávnění podobně, jako měl K. nelze dopustiti, aby tento dodatek ve znění firmy zůstal, poněvadž by to neodpovídalo zásadě pravdivosti, která platí i v příčině dodatků firmy, jež jsou rovnocennou součástí firemního znění.

Poněvadž toto zjištění schází, právem rekursní soud usnesení prvního soudu zrušil.

Čís. 16819.

Vykonatelný výkaz nedoplatků o pojistném, vydaný úřadovnou Všeobecného pensijního ústavu, jest exekučním titulem podle § 1 č. 13, nikoliv podle § 1 č. 19 ex. ř.

Námítky proti takovému nároku jest podle § 35, odst. 2, ex. ř. podati u úřadu, jenž exekuční titul vydal, po případě u zemského úřadu (§ 133, odst. 1, zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R I 1591/37.)

Srov. rozh. č. 9807, 11023, 13404 Sb. n. s.

Žalobce — majitel tiskárny —, proti němuž byla podle výkazu nedoplatků úřadovny B. Všeobecného pensijního ústavu v P. povolena okresním soudem v K. exekuce k vymožení pojistného 79 Kč 80 h s přísl., se na žalovaném Všeobecném pensijním ústavu v P. domáhá žalobou podle § 35 ex. ř., aby byla uvedena exekuce prohlášena za nepřipustnou, tvrdě, že po vzniku exekučního titulu vymáhanou pohledávku zaplatil zčásti hotově, zčásti dodáním tiskopisů (započtením vzájemné pohledávky). Proti žalobě namítl žalovaný ústav nepřipustnost pořadu práva, ježto o dotčených námitkách žalobcových jsou příslušné rozhodovati správní úřady. Soud prvního stolu vyhověl námitce ne-

připustnosti pořadu práva, odmítl žalobu. Rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice

Důvody:

Podle § 72, odst. 1, zák. ze dne 21. února 1929, č. 26 Sb. z. a n. může být vymáháno dlužné pojistné i s úroky z prodlení soudní exekucí podle vykonatelného výkazu nedoplatek (a požívá v exekučním řízení přednostního práva nedoplatek daňových). Povinnost platit pojistné není závislá na předchozím vydání příslušných výměrů (§ 67, odst. 5, uveď. zák.). Z toho plyne, že výkaz o nedoplatecích je docela jiné povahy než »platební výměr nositele sociálního pojištění o pojistném«, který jest exekučním titulem podle § 1 č. 19 ex. ř. (v doslovu čl. IV č. 1, odst. 2, zák. č. 23/1928 Sb. z. a n.), neboť výkaz o nedoplatecích může být podle svrchu uvedených zákonných ustanovení exekučním titulem i před vydáním platebního výměru. Ježto ani zákon č. 26/1929, ani zákon č. 23/1928 Sb. z. a n. nemá odchylného ustanovení, jest vykonatelný výkaz nedoplatek na pojistném, vydaný všeobecným pensijním ústavem, pokládáti za exekuční titul podle § 1 č. 13 ex. ř. (srov. také rozh. č. 13404 Sb. n. s.), a platí proto i pro takové exekuční tituly obdobně předpis § 35, odst. 2, ex. ř., že námitky proti nároku, jež se opírá o dotčený exekuční titul, jest podati u úřadu, od kterého exekuční titul vyšel po případě u zeéského úřadu (§ 133, odst. 1, zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.). Bylo proto oprávněnému dovolacímu rekursu vyhověno a obnoveno usnesení prvního soudu.

Čís. 16820.

Třebas pozůstalost nepotřebuje k vedení sporů, v nichž je žalována, zmocnění pozůstalostního soudu, není takové zbytečné zmocnění zmatečné nebo nezákonné (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), ani jím není vyřešena otázka, kdo hradí náklady právního zastoupení podlehlé pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R I 111/38.)

Pozůstalostní soud dal dědičkám Marii P. a Kláře H. zmocnění k vedení sporu, Ck I 98/36, zahájeného o žalobě pozůstalé vdovy Anny P. u krajského soudu v Ch. proti žalované pozůstalosti po Josefu P. o zaplacení 60.000 Kč s přísl. Rekursní soud nevyhověl rekursu jmenované Anny P. proti udělení zmocnění. **Důvody:** Poněvadž jde o žalobu proti pozůstalosti, jsou dědicové povoláni k zastupování žalované pozůstalosti a nepotřebují v takovém případě zmoc-

nění pozůstalostního soudu k vedení rozepře, neboť pozůstalost jest žalovanou. Udělil-li pozůstalostní soud přece takové zmocnění, jest jeho zmocnění zbytečné a stěžovatelka, která v onom sporu vystupuje jako žalobkyně proti pozůstalosti, se nemůže cítiti zkrácenou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Neujatá pozůstalost jest až do pravoplatného odevzdání pozůstalosti samostatným právním podmětem, jež k vedení pasivních sporů nepotřebuje schválení (zmocnění) pozůstalostního soudu. Vždyť jde při pasivních sporech o právní nároky druhé strany, jejichž uplatňování nezávisí na souhlasu a přivolení pozůstalostního soudu. Zákonný zástupce žalované pozůstalosti musí žalobu i bez souhlasu pozůstalostního soudu přijmouti a proti ní se brániti, ježto by jinak mohly žalobci vzniknouti nároky plynoucí ze zmeškání žalované pozůstalosti.

Udělil-li však pozůstalostní soud, ačkoliv to bylo zbytečné, shora uvedeným dědičkám zmocnění k vedení sporu za žalovanou pozůstalost, není ono opatření ani nezákonné, ani zmatečné ve smyslu § 46, odst. 2, zák. ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n. Dovolací stěžovatelka poukazuje k odůvodnění svého stanoviska neprávem na to, že udělení zmocnění k vedení sporu má také vliv na povinnost pozůstalosti k náhradě útrat sporu. Pokud se týká toho, že žalovaná pozůstalost v případě, že by podlehla v rozepři Ck I 98/36, má zvítězivší odpůrkyni nahraditi útraty sporu, plyne ona povinnost z ustanovení civilního řádu soudního (§§ 41 a násl.). Co se však týká otázky, kdo hradí náklady právního zastoupení podlehnoucí pozůstalosti, zda právní zástupce má přímý nárok na náhradu těchto nákladů proti pozůstalosti anebo pouze proti osobám, jež ho tímto zastupováním pověřily, a zda tyto osoby mají snad nárok na náhradu z pozůstalostního jmění, stačí podotknouti, že tato otázka zbytečným udělením zmocnění k vedení sporu ještě není vyřešena.

Čís. 16821.

I. Jednostranné prohlášení dědice, že se vzdává dědičných nároků ve prospěch ostatních dědiců, jest pokládáti za odmítnutí napadeného dědictví (§ 805 obč. zák.) a lze je učiniti jen, dokud nebyla jeho dědičká přihláška přijata na soud.

II. Dědičskou přihlášku, přijatou na soud, nelze odvolati ani dodatečným odmítnutím dědictví ve prospěch určitých osob.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R I 112/38.)

K I.: srov. rozh. č. 9455, 10322, 11236 Sb. n. s.

K pozůstalosti po Josefu P., zemřelém dne 15. května 1935, se mimo jiné dědice výmínečně přihlásila pozůstalá vdova Anna P. Dne 24. dubna po pravoplatném přijetí její dědické přihlášky oznámila pozůstalostnímu soudu, že se vzdává všech dědických nároků ve prospěch ostatních přihlášených dědiček. Přesto proti usnesení pozůstalostního soudu, vydaným dne 10. července 1937 a 30. září 1937, podala rekursy. Rekursní soud je odmítl.

Nejvyšší soud uložil rekursnímu soudu, aby o rekursech znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolací stěžovatelka potírá právní názor rekursního soudu, že již není účastnicí pozůstalostního řízení a že proto prý není oprávněna k podání rekursu. Dovolacím rekursům nelze upřít oprávněnost.

Dovolací stěžovatelka, jejíž podmíněná dědická přihláška ze zákona byla usnesením prvního soudu ze dne 27. května 1936, č. j. D II 301/35-21, pravoplatně přijata na soud, oznámila pozůstalostnímu soudu dne 24. června 1937, že se vzdává všech dědických nároků v prospěch dědiček Kláry H., Marie P. a nezletilé Jany P. Toto jednostranné prohlášení není ovšem zřeknutím se dědického práva podle § 551 obč. zák., jež se uskutečňuje smlouvou určité formy, sjednanou mezi zůstavitelem a vzdávající se osobou (presumptivním dědicem), nýbrž znamená vpravdě odmítnutí dědictví ve smyslu § 805 obč. zák., k němuž může dojít vždy teprve po smrti zůstavitelově, když osobě, jež má pro sebe důvod dědictví, třeba jen podmíněného, dědický podíl již napadl smrtí zůstavitelovou. Ale dědictví možno odmítnouti jen, dokud dědická přihláška ještě nebyla na soud přijata; jen do této doby smí dědic dědickou přihlášku libovolně odvolat nebo jakkoli změnit; byla-li však dědická přihláška již soudem přijata, nemůže ji dědic podle § 806 obč. zák. vůbec odvolat (rozh. č. 9455, 10322, 11236 Sb. n. s.). Odvolá-li ji dědic přes to po jejím přijetí na soud, nemá to hmotněprávního ani procesního významu. Neodvolatelnost soudem přijaté dědické přihlášky má proto také v zápětí, že přijatá dědická přihláška nemůže býti do datečně změněna ve zřeknutí se dědictví v prospěch určitých osob, a nelze tedy v pozůstalostním řízení hledět k takovému nepřipustnému projevu. Z těchto úvah však plyne, že dovolací stěžovatelka zůstala účastnicí pozůstalostního řízení, dokud nebylo ve smyslu § 126, odst. 2, nesp. pat. rozhodnuto o odporujících si přihláškách, a neobstojí proto důvod, z kteréhož rekursní soud odmítl rekursy pozůstalou vdovou vlastním jménem podané.

Čís. 16822.

Předpisy vládn. nař. č. 238/1935 Sb. z. a n. o úpravě úrokových sazeb se nevztahují na úroky přiznané pravoplatnými exekučními tituly (rozsudky).

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R I 187/38.)

Exekuční soud rozvrhuje přebytky výtěžků z nucené správy domu č. p. 128 v L., která byla vedena vymáhajícím věřitelem Rudolfem R., k níž přistoupila i hypotekární věřitelka Štěpánka W., přikázal této věřitelce též úroky (po 1. lednu 1936) z knihovnicích pohledávek, převyšující úrokové sazby vytyčené ve vládn. nař. č. 238/1935 Sb. z. a n. Rekursní soud přikázal k rekursu vymáhajícího věřitele Rudolfa R. z uvedených pohledávek po 1. lednu 1936 jen 4½% úroky. D ů v o d y: Podle názoru rekursního soudu právem vytýká stěžovatel, že Štěpánce W. byly přikázány 7½% úroky po 1. lednu 1936. Ježto v souzeném případě jde o postoupenou pohledávku peněžního ústavu (Č. záložny), knihovně zajištěnou v zákonné jistotě, přísluší i postupníci, t. j. Štěpánce W., hledíc na předpisy vládn. nař. č. 238/1935 Sb. z. a n., jen nárok na 4½% úroky od 1. ledna 1936.

Nejvyšší soud přikázal Štěpánce W. 7½% úroky z jejich hypotekárních pohledávek a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

d ů v o d e c h:

Právem vytýká stěžovatelka, že rekursní soud neměl při rozvrhu přebytku výtěžků z nucené správy užití předpisů vládn. nař. č. 238/1935 Sb. z. a n., protože tu jde vesměs o úroky přiznané vymáhající věřitelce pravoplatnými rozsudky, jak je viděti z exekučních povolení, založených ve spisech. Na úroky určené pravoplatnými exekučními tituly se vládní nařízení č. 238/1935 Sb. z. a n. nevztahuje, neboť o takových úrocích není v něm zmínky, kdežto jiné zákony, které dopouštějí z důvodů veřejného zájmu, aby k určitým skutečnostem bylo přihlíženo ve prospěch pravoplatně odsouzeného i za řízení exekučního, to výslovně ustanovují, jako na př. zákon ze dne 21. prosince 1932, č. 1 Sb. z. a n. na rok 1933 v § 5 a zákon ze dne 12. dubna 1935, č. 76 Sb. z. a n. (zákon o splátkových obchodech) v § 12, odst. 2. V té příčině však vládní nařízení č. 238/1935 Sb. z. a n. výslovného předpisu nemá a rozšiřující výklad není dovolen, ježto jde o ustanovení výjimečná. V tom směru bylo tedy dovolacímu rekursu vyhověno a stěžovatelce přikázány úroky z pohledávek svrchu uvedených podle míry úrokové, jak je exekučními tituly uznána a v knize pozemkové zapsána.

Jak co do míry úrokové, tak i co do doby započetí úrokování jsou při rozvrhu výtěžku nucené správy jinak rozhodující jen zápisy v pozemkové knize, nikoli přisudky rozsudkové, pro něž zástavní právo v pořadí dotčených pohledávek nebylo zřízeno. V té příčině nemohlo proto dovolacímu rekursu býti vyhověno.

Čís. 16823.

Jestliže pojistník v řízení o rozvrhu požární náhrady složené u exekučního soudu prohlásil, že jí upotřebí k znovuzřízení shořelého objektu a soud určil lhůtu k osvědčení, že požární náhrady bude k tomuto

účelu upotřebeno, jinak že ji rozdělí, bylo tím rozvrhové řízení přerušeno. Další řízení o tom, jakým způsobem bude dotčený účel zajištěn, je samostatné řízení, pro něž platí předpisy zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., tudíž i o lhůtě k rekursu § 36, odst. 1, uved. zák. a o přípustnosti dovolacího rekursu § 46, odst. 2, uved. zák.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R I 197/38.)

Soud první stolice odmítl rekurs podaný pojistníkem proti usnesení ze dne 13. září 1937, Nc II 70/35-144, po uplynutí osmidenní lhůty. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. Důvody: V souzeném případě jde o řízení exekuční, a to o opatření v řízení týkajícím se vnucené správy a nikoliv o řízení nesporné, jak za to má stěžovatel. Podle předpisů exekučního řádu jest tudíž posuzovati lhůtu k opravnému prostředku proti usnesení vydanému za uvedeného řízení. Usnesení ze dne 13. září 1937, č. j. Nc II 70/35-144, bylo stěžovateli doručeno dne 20. září 1937, takže rekurs daný na poštu dne 5. října 1937 byl podán po uplynutí osmidenní lhůty podle § 65, odst. 2, ex. ř. Právem proto první soud odmítl rekurs jako opožděný (§ 523 c. ř. s. a § 78 ex. ř.).

Nejvyšší soud zrušil odmítací usnesení obou nižších soudů a uložil rekursnímu soudu, aby věcně rozhodl o rekursu/pojistníkově.

Důvody:

Při roku dne 17. ledna 1936 ustanoveném k rozvrhu požární náhrady, složené u soudu za poškozenou továrnu s příslušenstvím, prohlásil pojistník, že upotřebí požární náhrady na znovu zřízení shořelého objektu.

Usnesením ze dne 17. ledna 1936, č. j. Nc II 70/35-89, určil první soud lhůtu k osvědčení, že bude požární náhrady k tomuto účelu upotřebeno, jinak že ji rozdělí.

Tím bylo rozvrhové řízení (§ 79, odst. 5, zák. o pojistné smlouvě ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. z. a n.) přerušeno. Další řízení se týkalo výhradně jen toho, jakým způsobem bude dotčený účel zajištěn. K tomu směřovalo i usnesení prvního soudu ze dne 13. září 1937, č. j. Nc II 70/35-144, takže je z toho zřejmé, že bylo vydáno v řízení, které již nebylo součástí rozvrhového řízení, o němž však nelze ani mít za to, že šlo přímo o opatření ve vnucené správě majetku pojistníkovy (zn. sp. E 40/34).

Jde tedy v tomto údobí stavu věci o zvláštní samostatné řízení, které jest podle své povahy řízením nesporným, takže bylo v něm postupováno podle předpisů zákona ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n. Lhůtu k rekursu nebylo proto posuzováno podle § 65 ex. ř., nýbrž podle § 36, odst. 1, uvedeného zákona č. 100/1931 Sb.

z. a n. Rekurs byl podán v patnáctidenní lhůtě, tudíž včas, a dovolací rekurs jest přípustný v mezích § 46, odst. 2, zákona č. 100/1931 Sb. z. a n.

Stěžovatel právem tedy napadá usnesení rekursního soudu pro nezákonnost (§ 46, odst. 2, zákona č. 100/1931 Sb. z. a n.).

Bylo proto usnesení obou soudů zrušiti a věc vrátiti rekursnímu soudu, aby o rekursu Ludvíka Š. rozhodl věcně (§§ 43, odst. 3, 46, odst. 3, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.).

Čís. 16824.

Zemědělské vyrovnací řízení (vlád. nař. č. 76/1936 ve znění vlád. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n.).

Nelze vyhověti návrhu na odklad exekučních úkonů, týkajících se nemovitosti zemědělského podniku vyrovnacího dlužníka (§ 9 a) uved. vlád. nař.), došel-li soudu až po vydražení nemovitosti. Nezáleží na tom, zda udělení příklepu nabylo již právní moci či nikoli.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R I 223/38.)

Usedlost vyrovnacího dlužníka zemědělce byla při dražebním roku, konaném ve veřejné exekuční dražbě dne 12. listopadu 1937, vydražena a přiklepnuta vydražiteli Václavu S. Dne 26. listopadu 1937 navrhl dlužník odklad dražebního řízení podle § 9 a) vlád. nař. č. 76/1936 ve znění vlád. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n. Vyrovnací komisař vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Jest ovšem správné, že doba, do které vyrovnací dlužník zemědělec může podat návrh na odklad dražebního řízení, není v řečených vládních nařízeních výslovně uvedena, avšak prakticky musí býti návrh učiněn tak, aby vyrovnací komisař mohl naříditi odklad ještě před skončením dražebního roku (Srb: »Zemědělské vyrovnací řízení«, str. 41 vložek za pozn. k § 9). Nerozhoduje, zda lze ještě odporovati usnesení o příklepu, neboť usnesení o příklepu je vykonatelné nehledíc na jeho pravoplatnost, a dokud nebyl příklep zrušen, je dražební řízení pokládáno za skončené příklepem. Jestliže však nebylo již dražebního řízení v době podání návrhu na odklad, nemohl mítí takovýto návrh úspěchu a bylo proto rozhodnuto, jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vyrovnacího dlužníka.

Důvody:

Podle § 9 a) vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. ve znění vlád. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n. nařídí na návrh dlužníka vyrovnací komisař, aby v dražebním řízení na nemovitosti zemědělského podniku náležející dlužníkovi byly odloženy exekuční úkony na dobu, dokud zemědělské vyrovnací řízení nebude ukončeno nebo zastaveno.

Nemovitosti, o které tu jde, byly však vydraženy již dne 12. listopadu 1937, takže nemohlo býti vyhověno návrhu dlužnice na odklad exekučních úkonů, když návrh ten, datovaný dnem 26. listopadu 1937, došel teprve v době, kdy již nebylo žádných exekučních úkonů, které by mohly býti odloženy. Nezáleží tudíž na tom, zda uvedeného dne 26. listopadu 1937 bylo udělení příklepu již pravoplatné či nikoliv.

Čís. 16825.

Jestliže bylo v kupní smlouvě ujednáno, že jejím předmětem jest i určitý pozemek, přidělený prodávajícímu z pozemkové reformy, o němž však nebylo v době sjednání smlouvy skončeno přidělové řízení, a prodávající prohlásil, že podpíše listinu k vkladu způsobilou, jakmile řízení bude skončeno a přidělený pozemek bude knihovně vyznačen, nemůže kupující, byly-li splněny tyto podmínky, žalovati na prodávatelovo svolení k vkladu vlastnického práva s výhradou schválení státního pozemkového úřadu a na vydání zmocnění kupujícímu, aby jménem prodávajícího učinil u státního pozemkového úřadu kroky, nutné k dosažení jeho svolení.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, Rv I 47/37.)

V tržové smlouvě ze dne 7. června 1926, kterou manžel žalované Robert S. prodal za 115.000 Kč žalobcům dům a pozemky ve vložce č. 133 v B., prohlásil prodávající, že předmětem tržové smlouvy jest také pozemek neznámého katastrálního čísla, který byl jemu a jeho manželce Boženě S. od státního pozemkového úřadu přidělen, a zavázal se, že na požádání kupujících podpíše k vkladu způsobilou listinu, podle které by dotčený pozemek kupujícími mohl býti do vlastnictví připsán, jakmile obdrží přidělovou listinu od státního pozemkového úřadu. Žalovaná pak podepsala informaci ze dne 4. srpna 1926, v níž prohlásila, že podle ustanovení tržové smlouvy ze dne 7. června 1926 jest ochotna i ona podepsati tržovou smlouvu o onom pozemku a že se zavazuje, že kdykoli podpíše na požádání kupujících k vkladu způsobilou smlouvu, podle které by jim řečený pozemek mohl býti do vlastnictví připsán. Dne 14. září 1926 Robert S. zemřel a přidělový pozemek č. p. 183/52 ve vložce č. 315 v K. byl pak připsán jeho pozůstalé manželce Boženě S., a to polovice dne 31. prosince 1931 podle rozhodnutí státního pozemkového úřadu o přidělu a druhá polovice dne 13. dubna 1935 podle dodatečně odevzdačí listiny okresního soudu v B. ze dne 14. dubna 1931, č. j. D 282/36-23. Žalobci navrhli, aby žalovaná byla rozsudkem uznána povinnou ověřeně podepsati prohlášení tohoto znění: »I. Aby mohl býti knihovní stav uveden se skutečným stavem v souhlas a mohla býti provedena tržová smlouva ze dne 7. června 1926, svoluje podepsaná, aby se podle tohoto prohlášení ve vložce č. 315 poz. knihy kat. území K. na pozemek č. k. 183/52 role v K. vložilo s výhradou schválení státního pozemkového úřadu v P. právo vlastnické žalobcům, t. j. 1. Terezii V.

na polovici, 2. Janu V. na polovici; zároveň zmocňuje podepsaná Jana V. a Terezie V. (žalobce), aby učinili u státního pozemkového úřadu veškeré kroky nutné k dosažení svolení. II. Žalobci jsou oprávněni na základě tohoto rozsudku vložiti právo vlastnické pro sebe ve vložce č. 315 poz. knihy kat. území K.« Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobci chtějí se žalobou, o níž tu jde, domoci exekučního titulu, podle něhož by mohli dosáhnouti přímo vkladu práva vlastnického k řečenému pozemku. Tím však přeskakují jednu fázi celého postupu. Aby bylo lze dotčený přidělový pozemek knihovně zapsati do jejich vlastnictví, musí tu býti kupní smlouva schválená ministerstvem zemědělství, které nastoupilo místo zrušeného státního pozemkového úřadu. Budťo jsou, jak dovolatelé míní, tržová smlouva ze dne 7. června 1926 a informace ze dne 4. srpna 1926 žalovanou podepsaná jedním celkem a postačujícím podkladem pro převod a pak jej musí žalobci nejprve předložiti ministerstvu zemědělství k schválení, anebo je třeba zvláštní smlouvy o uvedeném přidělovém pozemku a pak by musili žalobci žalovati žalovanou na podepsání takové smlouvy, aby mohla býti ministerstvu zemědělství k schválení předložena. To, co má žalovaná podle žalobní prosby podepsati, není žádnou smlouvou a nelze také vkládati pro někoho vlastnické právo s výhradou schválení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství), nýbrž takové schválení musí předcházeti knihovnímu vkladu. Rovněž nelze žalovanou nutiti, aby žalobce zmocnila, aby jejím jménem učinili u státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) kroky nutné k dosažení jeho svolení, to jest věci žalobců a žalovaná se k tomu ani nezavázala.

Čís. 16826.

Smlouva, kterou se manželka vzdá zákonného výživného toliko za účelem dosažení faktického zrušení manželského společenství, jest nicotná (§§ 93, 879 obč. zák.) a manžel jest v takovémto případě povinen poskytovat manželce nadále slušnou výživu a učiní-li tak za něho osoba třetí, nahraditi jí podle § 1042 obč. zák. vynaložený náklad, nedokáže-li, že manželka opustila společnou domácnost svémocně a že zavínila ona sama faktické zrušení manželského společenství.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, Rv I 186/37.)

Srov. rozh. č. 2190, 7633, 8110, 9128, 9957, 10663, 12033, 12091 Sb. n. s.

Proti žalobě, již se žalující obec na žalovaném domáhá zaplacení 2.492 Kč s přísl. z důvodu náhrady nákladů poskytnutých na chudinské podpore manželce žalovaného (§ 1042 obč. zák., § 23 zák. ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z.), namítl žalovaný mimo jiné, že jeho manželka, která měla tehdy asi 120.000 Kč vlastního jmění, opustila dne 25. listopadu 1929 společnou domácnost, že v dubnu 1930 mu oznámila, že se k žalovanému do společné domácnosti již nevrátí, že si nečiní proti němu nároku na výživné, že se ho výslovně vzdává a že žádá o vydání svého majetku, který byl ještě u žalovaného. Byl proto sepsán dne 20. prosince 1930 notářský spis, podle něhož manželka žalovaného výslovně prohlásila, že opustila žalovaného bez jeho souhlasu, že nezamýšlí již nikdy obnovití manželské společnosti s žalovaným a že žalovaného jednou pro vždy zprošťuje závazku k plnění výživného příslušejícího jí podle § 91 obč. zák. V té době měla mimo bytové zařízení a výbavy na hotovosti 50.000 Kč. Se zřením na manželčino stáří a z náboženských důvodů nebylo překročeno k soudnímu rozvázání manželského svazku, nýbrž byly uvedeným notářským spisem upraveny toliko majetkové poměry manželů. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Žalovaný namítl za řízení v první stolici proti žalobnímu nároku na náhradu chudinské podpory poskytnuté jeho manželce, opřenému o ustanovení § 1042 obč. zák. po případě § 23 zák. ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z., že se jeho manželka notářským spisem ze dne 23. prosince 1930 platně a navždy vzdala nároku na výživné proti manželu. Řečená smlouva byla však, jak z jejího obsahu vyplývá, uzavřena za účelem faktického zrušení manželského spolčenství s vyloučením soudního rozvodu nebo soudní rozluky. Dohoda o výživném jest v těsné spojitosti s umluveným zrušením manželského spolčenství. Zrušení manželského spolčenství jest však nicotné, došlo-li k němu bez šetření předpisů o soudním rozvodu manželství od stolu a lože po případě předpisů o soudní rozluce manželství. Uvedenou smlouvou mělo býti dosaženo toho, co zakazuje manželům předpis § 93 obč. zák., a bylo by obcházením zákona, kdyby takové smlouvě byla přiznána platnost (viz rozh. č. 9128 Sb. n. s.). Je proto nicotná podle § 879, první věty, obč. zák. Může se tedy manželka platně vzdát nároku na výživu podle § 91 jí příslušejícího jen hledíc na provedený nebo zamýšlený soudní rozvod nebo rozlukou manželství (srov. na příkl. rozh. č. 12091, 8110, 7633 Sb. n. s. a mnoho jiných).

Právem vytýká dovolatelka dále, že úvod řečeného notářského spisu, podle něhož manželka žalovaného prohlásila, že opustila manžela bez jeho souhlasu a že nezamýšlí obnovití manželské společnosti, nestačí k úsudku, že manžela opustila bez dostatečného důvodu, že ke zrušení

manželského spolčenství neměla důvodů a že proto nemá nároku na výživné, žalovaný za řízení před soudem první stolice ani netvrdil, a neměly proto nižší soudy příčiny, aby tuto otázku vzaly na přetřes.

Nebylo-li ani tvrzeno ani dokázáno, že manželce ve smyslu rozhodnutí č. 10663 a č. 12033 Sb. n. s. nepřísluší nárok na výživné, poněvadž opustila svémocně společnou domácnost a zavinila faktické zrušení manželského spolčenství, platí zásada, že manžel je za trvání manželského svazku povinen poskytovat manželce slušnou výživu, dokud nebyl této povinnosti zproštěn soudcovským výrokem nebo důsledkem takového výroku. Platí-li tato zásada v poměru mezi manžely samými, musí tím více platiti pro osobu třetí, jež učinila náklad, který podle zákona měl učiniti manžel (§ 1042 obč. zák.). Byl proto obnoven rozsudek prvního soudu.

Čís. 16827.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Nárok na peněžitou náhradu za nevyužití placené dovolené (§ 27, odst. 1, uved. zák.) přísluší zaměstnanci jen tehdy, dal-li v příslušném kalendářním roce vůči zaměstnavateli zřetelně najevo, že trvá na dovolené, a neutil-li jí na zaměstnavatelovu žádost. Jak žádost zaměstnancova, tak žádost zaměstnavatelova mohou býti vyjádřeny i jednáním konkludentním (§ 863 obč. zák.). Stačí i to, že podle organizace podniku nebylo pomýšleno na zastoupení zaměstnancovo náhradníkem, takže zaměstnanec nebyl postradatelný, a zaměstnavatel, ač mu to bylo známo, se nepostaral v té příčině o potřebná opatření, když mu zaměstnanec dal najevo, že chce nastoupiti dovolenou.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, Rv I 198/38.)

Srov. rozh. č. 9434, 3341 Sb. n. s.

Žalobce, který byl u žalované firmy zaměstnán jako vedoucí ředitel, se na žalované domáhá zaplacení peněžité náhrady za nevyužitou dovolenou. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání dále jednal a znovu rozhodl, a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Podle § 27 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. pozbývá zaměstnanec práva na dovolenou, jestliže nevyužil dovolené v příslušném kalendářním roce nebo před skončením pracovního poměru, avšak náhrada v penězích přísluší mu jen tehdy, nevyužil-li dovolené na žádost zaměstnavatele. Nejde tu — jak z materiálů je zřejmé — o zcela nové ustanovení, nýbrž v pod-

statě jen o přesnější stylisaci dosavadního § 17 zák. č. 20/1910 ř. z. ve smyslu jeho výkladu ustálenou judikaturou nejvyššího soudu (srov. 9434, 3341 Sb. n. s.).

Náhradní nárok v penězích přísluší tedy zaměstnanci, když v příslušném kalendářním roku zřetelně projevoval zaměstnavateli, že trvá na dovolené, avšak neužil dovolené na žádost zaměstnavatelovu, která rovněž může být vyjádřena nejen výslovně, ale i konkludentně (§ 863 obč. zák.), a stačí i to, že podle organisace podniku nebylo pomýšleno na zastoupení zaměstnancovo jiným náhradníkem, takže zaměstnanec není nepostradatelný, že to bylo známo zaměstnavateli, avšak přes to neučinil potřebná opatření, ač mu byla zaměstnancem projevována vůle, že chce nastoupit dovolenou.

Žalobce vytýkal v řízení nižších stolic, že organizační poměry v podniku žalované firmy nedovolovaly a přímo mu znemožňovaly, aby jako jediný vrchní ředitel v letech 1933 a 1934 nastoupil dovolenou, že o tom uvědomil jednatele Františka L., upozorniv ho, že by šel rád na dovolenou, že však tak nemůže učinit pro svoji nepostradatelnost, což L. vzal na vědomí, avšak neučinil nápravy, a žalobce zdůraznil ještě, že »žádal« dovolenou, jež mu však nemohla být dána z důvodů technických.

Čís. 16828.

Zemědělské vyrovnací řízení (vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. v novém znění).

I. Zastavil-li soud prvě stolice vyrovnací řízení z důvodu § 65 č. 1 vyr. ř., kdežto rekursní soud je zastavil z důvodu § 65 č. 5 vyr. ř., jde o podstatnou změnu usnesení soudu prvě stolice, a nikoli o potvrzující usnesení soudu druhé stolice ve smyslu § 528, odst. 1, c. ř. s. v novém znění.

II. Předchozí zahájení zemědělského vyrovnacího řízení je podle § 6, odst. 1, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. překážkou zahájení nového zemědělského vyrovnacího řízení jen tehdy, bylo-li ono předešlé řízení zahájeno v posledních šesti měsících.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, R II 105/38.)

Soud prvě stolice zastavil zemědělské vyrovnací řízení, zahájené na návrh vyrovnacího dlužníka Matěje K., zemědělce v R., a to proto, že věřitelé vyrovnání nepřijali (§ 65 č. 1 vyr. ř.). Rekursní soud vyhověl rekursu věřitelky Ž. záložny v Ú. a napadené usnesení změnil tak, že zemědělské vyrovnací řízení Matěje K. zastavil podle § 65 č. 5 vyr. ř. a § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. **Důvody:** Stěžovatelka, která jest věřitelkou vyrovnacího dlužníka, oprávněnou k hlasování, jehož se také zúčastnila, tvrdí, že je dotčena usnesením o zastavení zemědělského vyrovnacího řízení, pokud se stalo z důvodu

§ 65 č. 1 vyr. ř. V té příčině jest jí proto přiznati podle § 192, odst. 2, konk. ř., § 70 vyr. ř., § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. oprávnění k rekursu. Její rekurs je důvodný. Jak patrně z úředního záznamu na vyrovnacím návrhu zemědělského vyrovnacího dlužníka, bylo již na jeho návrh zahájeno zemědělské vyrovnací řízení dne 4. května 1936 pod Kv 50/36, které bylo zastaveno 21. října 1936. Učinil-li dlužník dne 30. ledna 1937 nový návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, nebylo tu od počátku podmíněk pro jeho zahájení hledíc na ustanovení § 6 č. 1 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. Rekursní soud zaujal k opětovným návrhům téhož dlužníka na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení odmítavé stanovisko ve svém rozhodnutí z 1. října 1937, č. j. R II 423/37, jehož se stěžovatelka dovolává. V něm rekursní soud zastává právní názor, že šestiměsíční lhůta, která podle § 4 č. 3 vyr. ř. a § 6 č. 1 uved. vládn. nař. musí uplynouti od zahájení dřívějšího vyrovnacího řízení, aby mohlo být zahájeno nové zemědělské vyrovnací řízení, platí jen pro prvě zemědělské vyrovnací řízení téhož dlužníka, a to z těchto důvodů: Zkrácením pětileté lhůty vytčené v § 4 č. 3 vyr. ř. na šest měsíců mělo být i oněm zemědělcům, kteří snad byli v posledních pěti letech v konkursu či ve vyrovnacím řízení, umožněno, aby byli účastní i oněch dalších značných výhod, které dává zemědělcům zemědělské vyrovnací řízení podle vládn. nař. z 21. března 1936, č. 76 Sb. z. a n. jako jedno z opatření sledujících oddlužení zemědělců. Ježto podle § 2 uved. vládn. nař. mohli zemědělci navrhnouti zahájení zemědělského vyrovnacího řízení do 30. září 1936, nebylo hledíc na počátek účinnosti řečeného vládního nařízení dnem 1. dubna 1936 (§ 16) žádných pochybností o tom, že by je mohl znovu navrhnouti zemědělec, na jehož návrh bylo již zemědělské vyrovnací řízení zahájeno, avšak bylo zastaveno buď pro zpětvzetí návrhu, nebo pro jeho nepřijetí věřiteli, či z jiného důvodu uvedeného v § 65 vyr. ř. Tyto pochybnosti vzešly teprve, když lhůta k podání návrhu, stanovená původně jen do 30. září 1936, byla prodloužena vládn. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n. do 31. ledna 1937, vládn. nař. č. 13/1937 Sb. z. a n. do 30. září 1937 a vládn. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n. do 31. března 1938, aniž bylo ustanovení § 4 č. 3 resp. č. 1 řeč. vládn. nař. doplněno tak, že šestiměsíční lhůta platí i pro nové (druhé) zemědělské vyrovnací řízení. Bylo proto zkoumati, zda doslov obou dotčených ustanovení (§ 4 č. 3 a § 6 č. 1 uved. vládn. nař.) a shora naznačený účel vydání vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. stačí k rozptýlení vzešlých pochybností čili nic. Podle názoru rekursního soudu lze obě zákonná ustanovení vyložit tak, že šestiměsíční lhůta platí jen pro prvý případ zemědělského vyrovnacího řízení dlužníka zemědělce, kdežto mezi zahájením prvého zemědělského vyrovnacího řízení a druhého musila by uplynouti pětiletá lhůta, ovšem kdyby lhůta k podání návrhů na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení byla i nadále prodloužována na dobu celkem přes pět let, a to z toho důvodu, že se § 4 č. 3 vyr. ř. zmiňuje jen o zahájení vyrovnacího řízení, zejména když zemědělské vyrovnací řízení obsahuje četná od-

chylná ustanovení a § 6 č. 1 uved. vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. zkracuje jen pětiletou lhůtu na šest měsíců, aniž doplňuje ustanovení § 4 č. 3 vyr. ř. též slovy »nebo zemědělské vyrovnací řízení«. Nemá-li však zemědělské vyrovnací řízení v té příčině podrobnějších ustanovení a rovněž ne vládní nařízení je doplňující, platí podle § 3 řeč. vládn. nař. ustanovení obecného vyrovnacího řádu, tedy pro druhé zemědělské vyrovnací řízení dlužníka zemědělce pětiletá lhůta. Podle hořejšího stanoviska nebylo tu od počátku zákonných podmínek, za kterých by bylo lze zahájit nové zemědělské vyrovnací řízení Matěje K., a bylo-li přece per nefas zahájeno, mělo býti již na stěžovatelčin návrh z 30. listopadu 1937 zastaveno podle § 65 č. 5 vyr. ř., poslední věty, a § 3 uved. vládn. nař., nehledíc ani na to, že podle zprávy vyrovnacího správce, doplněné při vyrovnacím roku dne 11. prosince 1937, sotva by byl vyrovnací dlužník s to, aby dodržel nabídnuté vyrovnání i při snížené úrokové míře a zastavení anuit, ježto jeho zemědělský podnik není v normálním stavu, s jakým vyrovnací správce při výpočtu čistého výnosu hospodářství počítal, zejména není-li tu potřebného živého inventáře 6 kusů dobytka a není-li jistoty, jakým způsobem si jej zjedná, kdyby jeho příbuzní pouhý slib, že mu pomohou, nesplnili. Že tomu tak je, nasvědčuje i výsledek hlasování o nabídnutém vyrovnání, který vyzněl v neprospěch dlužníkův, jak z uvedeného protokolu o vyrovnacím řízení je zřejmé. Je-li zastavení zemědělského vyrovnacího řízení z důvodu jeho nepřijetí věřiteli (§ 65 č. 1 vyr. ř.) podle čl. II, § 1 b), vládn. nař. ze dne 24. června 1937, č. 150 Sb. z. a n. dlužníku důvodem pro návrh na odklad dražby nemovitostí v den účinnosti uved. vládn. nař. již zahájené, nebo která bude do 31. března 1938 proti dlužníku zemědělci zahájena, právem se cítí stěžovatelka ve svých právech na vedení exekuce zkrácena zastavením zemědělského vyrovnacího řízení z důvodu nepřijetí vyrovnacího návrhu věřiteli podle § 65 č. 1 vyr. ř. místo zastavení podle § 65 č. 5 vyr. ř. Ježto důvod zastavení zemědělského vyrovnacího řízení podle § 65 č. 5 vyr. ř. je silnějším důvodem pro zastavení vyrovnacího řízení, neboť by i vyrovnání věřiteli přijaté nesmělo býti potvrzeno, nýbrž musilo by býti jeho potvrzení odepřeno podle § 58 č. 1 vyr. ř., kdyby vyšlo najevo, že jsou tu důvody, pro které nemělo býti vůbec zahájeno, bylo napadené usnesení změněno tak, jak shora uvedeno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Především je zkoumati, zda napadené usnesení jest vpravdě zmaňující a zda dovolací rekurs je proto dovolen hledíc na předpis § 528, odst. 1, c. ř. s. ve znění čl. I č. 5 zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. a čl. I zákona č. 314/1936 Sb. z. a n., § 188 konk. ř., § 70 vyr. ř. a § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. Zastavení zemědělského vyrovnacího řízení vyslovily ovšem oba nižší soudy, ale každý z nich z jiného důvodu a právě změna tohoto důvodu značí tu i změnu rozhodnutí, jak plyne z těchto úvah:

Podle čl. II § 1, písm. b), vládn. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n. odloží se na návrh dlužníka, u něhož bylo zemědělské vyrovnací řízení zastaveno proto, že jeho návrh na vyrovnání nebyl věřiteli na vyrovnacím roku přijat, dražba nemovitostí zemědělského podniku, dlužníkovi náležejících, a to na dobu až po 31. březnu 1938. Pro takové nepřijetí návrhu na vyrovnání se zemědělské vyrovnací řízení zastaví podle § 65 č. 1 vyr. ř. a § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. Bylo-li však zemědělské vyrovnací řízení zastaveno z jiného důvodu, uvedeného v § 65 vyr. ř., nemá dlužník uvedeného práva na odklad dražby. Jestliže se tedy zemědělské vyrovnací řízení zastaví podle § 65 č. 1 vyr. ř., má to jak pro dlužníka, tak i pro jeho věřitele, kteří vedou exekuci dražbou na dotčené jeho nemovitosti, docela jiný hospodářský a právní význam, než zastavení zemědělského vyrovnacího řízení podle § 65 č. 5 vyr. ř. Změna zastavovacího důvodu podle § 65 č. 1 vyr. ř., z něhož vycházel soud první stolice, v důvod podle § 65 č. 5 vyr. ř., jehož použil rekursní soud, znamená proto také podstatnou změnu usnesení soudu první stolice. Podle těchto úvah je tedy dovolací rekurs proti napadenému usnesení přípustný.

Rekursní soud hledě na to, že k dlužníkovu návrhu bylo již jednou (dne 4. května 1936) zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, které bylo pak dne 21. října 1936 zastaveno, vyslovil názor, že nynější (druhé) zemědělské vyrovnací řízení nemohlo již býti zahájeno a že proto musilo býti zastaveno ve smyslu § 65 č. 5 poslední věta vyr. ř. a § 3 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.

Nejvyšší soud neschvaluje tento názor.

Že by na návrh zemědělce, u něhož jsou jinak splněny veškeré předpoklady pro zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, mohlo býti zahájeno takové řízení toliko jednou, o tom není ani v původním znění vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. ani v doslovu vydaných k němu novel vůbec zmínky. Na vyloučení takového opětovného zahájení nelze usuzovati ani z toho, že podle § 2 uvedeného vládn. nař. (jež nabylo účinnosti dnem 1. dubna 1936) v jeho původním doslovu bylo lze návrhy na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení učiniti jen do 30. září 1936, takže hledíc k jeho § 6, odst. 1, byl opětovný návrh téhož dlužníka prakticky nemožný. Vždyt tato nemožnost byla pouhým důsledkem uvedeného časového omezení a přestala právě pozdějším odstraněním tohoto časového omezení. Nebylo by to ani spravedlivé, kdyby jinak oprávněný zemědělec, u něhož po podání předešlého návrhu na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení vzniklé náhlé neštěstí (neúroda, pád dobytka, požár a pod.) zavdalo důvod k zastavení dřívějšího zemědělského vyrovnacího řízení ve smyslu § 3 č. 76/1926 Sb. z. a n. a § 65 č. 1 nebo 5 vyr. ř., nemohl dosáti zahájení nového zemědělského vyrovnacího řízení ani po nastalém zlepšení jeho hospodářských poměrů, jimiž by byly odstraněny okolnosti zakládající důvod pro zastavení dřívějšího zemědělského vyrovnacího řízení. Doslov předpisu § 6, odst. 1, vládn. nař. č. 76/36 Sb. z. a n.: »O d c h y l k o u o d § 4 č. 3

vyr. ř. nelze z zemědělské vyrovnací řízení zahájit, byl-li v posledních šesti měsících před podáním návrhu na dlužníkovu jmění prohlášen konkurs nebo zahájeno na jeho návrh vyrovnací řízení, není ovšem úplně jasný. Z zemědělské vyrovnací řízení je pro dlužníka výhodnější, než vyrovnací řízení obecné, takže nelze v uvedeném předpisu beze všeho ztotožňovati pojem »vyrovnací řízení« s pojmem »zemědělské vyrovnací řízení«. Avšak s druhé strany nelze k výkladu tohoto předpisu užití ustanovení § 3 uved. vládn. nař. a takto dovozovati platnost původního předpisu § 4 č. 3 vyr. ř. i pro obor zemědělského vyrovnacího řízení, neboť právě § 6, odst. 1, uved. vládn. nař. výslovně vylučuje jeho platnost pro zemědělské vyrovnací řízení tím, že jeho ustanovení zmírňuje.

Z uvedených důvodů a v úvaze, že při prodloužení doby k podání návrhů na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení přes původní časovou mez (30. září 1936), jímž byl teprve umožněn opětovný návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, nebylo zároveň výslovně vyloučeno zahájení nového zemědělského vyrovnacího řízení i na základě takového opětovného návrhu, má nejvyšší soud za to, že předchozí zahájení zemědělského vyr. řízení je ve smyslu § 6, odst. 1, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. na překážku zahájení nového zemědělského vyrovnacího řízení jen tehdy, bylo-li ono předešlé řízení zahájeno v posledních šesti měsících.

V napadeném usnesení bylo mimo to uvedeno, že by vyrovnací dlužníci podle zprávy vyrovnacího správce, doplněné při vyrovnacím roku dne 11. prosince 1937, s o t v a b y l s t o, aby dodržel nabídnuté vyrovnání, ježto jeho zemědělský podnik není ve stavu normálním, s jakým vyrovnací správce při výpočtu čistého výnosu hospodářství počítal, zejména není-li tu živého inventáře 6 kusů dobytka a není-li jistoty, jakým způsobem si jej zjedná, kdyby jeho příbuzní pouhý slib pomoci jemu nesplnili. Tím rekursní soud zřejmě naznačuje, že by tu byl i předposlední důvod podle § 65 č. 5 vyr. ř. k zastavení zemědělského vyrovnacího řízení. Leč neprávem, neboť důvod ten tkví pouze v procesní ekonomii, takže zastavení vyrovnacího řízení by bylo marné. Ale z takové jistoty napadené usnesení ani nevychází. Ostatně by nebylo ani vhodné vyrovnací řízení, jež dospělo až k hlasování o vyrovnání, z tohoto důvodu zastavit.

Bylo proto obnoviti usnesení prvního soudu, jež je v podstatě správné.

Čís. 16829.

Vlastník pozemku neupraveného pro chůzi, přes nějž si jen obecní úřad vyšlapal cestu, není povinen udržovati takovou cestu ve stavu bezpečném pro chodce a posypávati ji při náledí.

Totéž platí o pozemcích, jež jsou v soukromém vlastnictví obce. Zavinění obce s hlediska soukromého práva není ani v tom, že nezamezila vhodnými opatřeními obecnímu užívání takové cesty.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, Rv II 729/36.)

Žalobní nárok na náhradu škody vyvozané proti obci z úrazu, který žalobkyně utrpěla na cestě vedoucí přes soukromý pozemek žalované obce, neuznaly soudy všech tří stolic důvodem po právu, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Jest zjištěno, že v době žalobkynina úrazu byl pozemek, na němž se stal úraz, soukromým majetkem žalované obce, že prostor za plotem byl pouhý neupravený terén, na nějž byl navážen materiál z haldy, a že nějaká cesta nebo chodník tam nebyl. Z těchto zjištěných skutečností správně vyvodily nižší soudy, že žalovaná obec nebyla povinna udržovati prostor za plotem sadu ve stavu bezpečném pro chodce a při náledí jej posypávati, i když tu lidé chodili. Nelzeť obci jako soukromé vlastníci pozemku ukládati s hlediska soukromého práva větší povinnost nežli jinému soukromému vlastníku pozemku. Předpisy soukromého práva však není možno odůvodniti povinnost vlastníka pozemku, přes nějž si obecní úřad vyšlapal cestu, aby takovou cestu udržoval ve stavu bezpečném pro chodce a aby ji při náledí posypával. Kdo užívá takové cesty, činí tak na vlastní nebezpečí.

Zavinění žalované obce s hlediska soukromého práva nelze viděti ani v tom, že nezamezila vhodnými opatřeními, aby obecnímu bylo zabráněno užívati oné cesty. Nelzeť ani tuto povinnost ukládati vlastníku soukromého pozemku, přes nějž obecní úřad svémocně chodí.

Čís. 16830.

Ujednání mezi advokátem a jeho klientem, že klient uznává palmární pohledávku v určité výši, že však zaplacením určité nižší částky bude celá palmární pohledávka vyrovnána pod podmínkou, že klient bude pověřovati advokáta nadále právním zastupováním ve všech svých právních záležitostech, přiči se dobrým mravům (§ 879, odst. 1, obč. zák.). Z takového ujednání nelze žalovati klienta, lze se však domáhati zaplacení palmární pohledávky na podkladě původního právního poměru.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, Rv II 465/37.)

Srov. rozh. č. 10626 Sb. n. s.

Advokát Dr. K. zastupoval žalovaného v jeho právních věcech. Na palmární pohledávku zaplatil žalovaný Dr. K-ovi před 8. únorem 1930 37.726 Kč 80 h. Dne 8. února 1930 bylo mezi nimi sjednáno narovnání, podle něhož se žalovaný zavázal doplatiti Dr. K-ovi na dlužné útraty 30.000 Kč do příštího dne a pověřovati Dr. K. nadále právním zastupováním ve všech svých právních záležitostech a při nesplnění podmínek narovnání bylo dále ujednáno, že »zůstává Dr. K-ovi vyúčtovaná pohledávka nezkrácena resp. neslevena«. Tvrdíc, že Dr. K. konal pro žalovaného obsáhlé, komplikované a těžké právní práce a že se žalovaný dotčeným narovnáním zavázal při nesplnění podmínek v něm vytčených, zejména tehdy, kdyby nepověřoval právním zastupováním Dr. K-u ve všech svých věcech, zaplatiti Dr. K-ovi zbytek účtovaných útrat 24.786 Kč 70 h, kteroužto pohledávku jí Dr. K. postoupil, domáhá se žalující záložna na žalovaném zaplacení 24.786 Kč 70 h s přísl. Nižší soudy zamítly žalobu, soud první stolice uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: I kdyby bylo možno mít za dokázáno, že se žalovaný skutečně zavázal, že nesplní-li podmínky narovnání z 8. února 1933, zaplatí zbytek účtu Dr. K-ovi a že uznal zbytek pohledávky, nebyla by žaloba důvodná, neboť závazek převzatý žalovaným podle narovnání, že bude nadále pověřovati Dr. K-u zastupováním ve všech svých právních záležitostech, tedy pro veškerou budoucnost a za všech okolností, že při nedodržení tohoto závazku musí zaplatiti Dr. K-ovi zažalovanou částku jeho palmární pohledávky a že sleva této částky v tom případě zaniká, je zřejmě proti dobrým mravům. Pověření zastupováním advokáta jest věcí důvěry a kdyby byl žalovaný povinen pověřovati Dr. K-u právním zastupováním ve všech svých věcech a pro veškerou budoucnost, aby nepozbyl poskytnuté slevy, byl by žalovaný vydán do rukou Dr. K-y, který by mu mohl na př. účtovat nepřiměřené útraty, pro něž by žalovaný musil snad vésti spory, a přes to by byl nucen z obavy, aby nepozbyl oné slevy, nadále jej pověřovati svým zastupováním. Stejně tak by tomu bylo tehdy, kdyby byl nespokojen s jeho vedením svých sporů. Závazek ten by odporoval též ustanovení § 1 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. Je proto ono narovnání nicotné, a to celé, i pokud by obsahovalo uznání zažalované pohledávky. Ježto se žalující záložna domáhá zažalované pohledávky z řečeného nicotného narovnání, musila býti žaloba i z této příčiny zamítnuta jako neoprávněná.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Z přednesu žalobkyně v celé jeho souvislosti vyplývalo, že žalobkyně uplatnila též jako žalobní důvod, že jí Dr. K. postoupil pohledávku, která mu vznikla z vykonání právnických prací pro žalovaného. Měl se proto odvolací soud obírat i tímto žalobním důvodem. Ne-

učinil-li tak a nezjistil-li skutečnosti pro posouzení tohoto žalobního důvodu závažné, což žalobkyně podle § 503 č. 2 c. ř. s. vytýká, nemůže dovolací soud rozhodnouti ihned ve věci samé a napadený rozsudek musil býti zrušen (§ 510 c. ř. s.). Poněvadž potřebná zjištění chybí již v rozsudku prvního soudu, musil býti zrušen i tento rozsudek a věc vrácena prvnímu soudu, aby o ní v této části znova jednal a rozhodl. Na prvním soudě bude, aby podle § 182 c. ř. s. dal podnět k doplnění přednesu stran o neprobraném dosud žalobním důvodu. Projednání věci v této části nevádí nikterak námitka žalovaného, že dne 8. února 1933 došlo mezi ním a Dr. K-ou k narovnání, podle kterého měl Dr. K-ovi složit na úplné vyrovnání všech jeho útrat 30.000 Kč, a že učiniv tak dne 9. února 1933, není již nic Dr. K-ovi z palmární pohledávky dlužen, neboť narovnání nemůže obstáti po této stránce, byla-li k němu připojena v odstavci b) podmínka, že žalovaný bude pověřovati Dr. K-u svým právním zastupováním ve všech svých právních záležitostech, která byla podmínkou nemravnou podle § 879, odst. 1, obč. zák. To dovodil v podstatě správně již první soud. Soud dovolací schvaluje rozřešení této právní otázky prvním soudem a odkazuje ještě pro stručnost k rozh. č. 10626 Sb. n. s. Není tudíž žalovaný oprávněn namítati, že pohledávka Dr. K-y zanikla proti němu narovnáním, a jest zjistiti v novém jednání celý skutkový poklad této pohledávky Dr. K-y, aby mohlo býti rozhodnuto o zažalované pohledávce. Hledíc na uvedený právní názor dovolacího soudu, pozbývají významu vývody dovolání, že se odvolací soud měl obírat neplatností narovnání ze dne 8. února 1933 a že měl prováděti důkazy o tom, že žalovaný po 8. února 1933 vedl spory a nepověřoval v nich zastupováním Dr. K-u.

Čís. 16831.

Poklesky (cizoložství) žalujícího manžela po nastalém rozvratu manželství nemožou v rozlukovém sporu zůstatí bez povšimnutí, pokud se dotýkají otázky zavinění na rozluce, jestliže je žalovaná manželka uplatňoval před vynesením rozsudku první stolice, nehledíc na to, zda byly uplatněny za účelem dosažení rozluky jako rozlukový důvod, či jako obrana proti žalobě o rozluky manželství.

(Rozh. ze dne 24. března 1938, Rv II 142/38.)

Srov. rozh. č. 12997 Sb. n. s.

Proti žalobě, kterou se žalobce domáhal rozluky manželství uzavřeného se žalovanou z důvodu hlubokého rozvratu (§ 13 h) rozl. zák.), namítla žalovaná, navrhnuvši zamítnutí žaloby, mimo jiné, že žalobce měli intimní poměr s jinými ženami. Soud první stolice rozloučil manželství sporných stran z viny žalobcovy, kdežto odvolací soud

bez viny stran a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Prvý soud pochybil, když přihlížel k pokleskům žalobcovým, kterých se dopustil teprve po nastalém rozvratu, i když by jinak byly samostatným důvodem rozlukovým. Neboť žalovaná se k žádosti o rozluku nepřipojila, navrhnuvši, aby žaloba byla zamítnuta, a poklesky žalobcovy neuplatňuje snad jako samostatný důvod rozlukový, nýbrž jen k odůvodnění svého stanoviska, že žalobce je rozvratem převážně vinen. Poklesky žalobcovy musí proto zůstatí nepovšimnuty, a to i s hlediska jeho viny na rozluce.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Právnem vytýká dovolatelka s hlediska dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., že je právně mylný názor odvolacího soudu, že poklesky žalobcovy musí zůstatí nepovšimnuty i v otázce viny na rozluce, protože žalovaná neuplatňovala cizoložství žalobcovo jako samostatný důvod rozlukový s návrhem na povolení rozluky z tohoto důvodu, nýbrž navrhla, aby žaloba byla zamítnuta. Poklesky žalujícího manžela nemohou ve sporu rozlukovém zůstatí bez povšimnutí, pokud se dotýkají otázky zavinění na rozluce, byly-li žalovanou uplatňovány před vynešením rozsudku první stolice, což se v souzeném sporu staló (srov. na př. rozh. č. 12997 Sb. n. s.). Z ustanovení §§ 12, 13 dvorského dekretu z 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. a § 11 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., vyplývá, že při výroku o vině na rozluce je přihlížeti ke každému poklesku té či oné strany, přičicím se povinností manželům zákonem uloženým, byl-li zá řízení první stolice uplatněn za účelem dosažení rozluky, při čemž nerozhoduje, zda byl uplatněn za účelem dosažení rozluky jako důvod rozlukový, či jako obrana proti žalobě. Ježto žalobce v odvolání ani neodporoval zjištění prvního soudu, že se dopustil cizoložství, bylo obnoviti rozsudek prvního soudu.

Čís. 16832.

Mezinárodní Nansenův úřad pro uprchlíky (Office international Nansen pour les réfugiés sous l'autorité de la Société des Nations) jako právnická osoba (subjekt) mezinárodního práva může býti i subjektem soukromých práv a závazků a má procesní způsobilost (§ 1 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 25. března 1938, Rv I 1666/37.)

Žalující Office international Nansen pour les réfugiés v Ženevě, zastoupený jeho reprezentantem v Československu, zapůjčil Jiřímu H. 837.10 šv. frs., jež měl dlužník vrátiti v 20 stejných měsíčních po sobě jdoucích splátkách. Za uvedený dluh Jiřího H. se žalovaný zaručil

jako rukojmí. Ježto po splatnosti nebylo zapláceno, domáhá se jmenovaný žalobce zaplacení uvedené částky na žalovaném jako rukojmím. Žalovaný namítal mimo jiné především, že žalobce nemá procesní způsobilosti, ježto není ani fyzickou ani právnickou osobou, není povolen ani ohlášen u zemského úřadu v P., ani u podobného jiného úřadu v Československé republice. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Hledíc na ustanovení § 1 c. ř. s. jest zkoumati, zda je žalobce právnickou osobou ve smyslu § 26 obč. zák. Žalující strana má stanovy, jež byly publikovány v Journal officiel Společnosti národů a našim zákonodárstvím byla její existence uznána tím, že »Úmluva o mezinárodním postavení uprchlíků, sjednaná dne 28. října 1933 v Ženevě«, týkající se zřízení Office international Nansen, byla uveřejněna pod č. 179/1935 Sb. z. a n. V důvodech motivujících zřízení Office international Nansen jest mimo jiné uvedeno: »Berouce v úvahu dobrá zdání vyslovená mezivládní poradní komisí pro uprchlíky a zejména rozhodnutí Shromáždění Společnosti národů ze dne 4. září 1930, jež zřídilo prozatímně Mezinárodní Nansenův úřad pro uprchlíky pod pravomocí Společnosti národů ve shodě s článkem 24. úmluvy, a dále »snahy se vytvořiti podmínky, které by zajistily plnou účinnost rozhodnutím dříve přijatým v té věci různými státy, a chtějíce, aby uprchlíkům bylo zajištěno požívání práv občanských, volný a snadný přístup k soudům, bezpečnost a stálost podniku a práce, úlevy v provozování řemesel, průmyslu, obchodu a cestování, přístup do škol a universit«. Podle toho nemůže býti pochybností o tom, že zákonodárce uveřejniv řečenou úmluvu, obsahující shora uvedené motivy, ve Sbírce zákonů a nařízení, uznal Office international Nansen za právnickou osobu a že mínil přiznati jí taková oprávnění, aby mohla své úkoly náležitě plniti. Musil jí proto přiznati i právní subjektivitu pro obor práva soukromého. Podle názoru soudu není pomoc uprchlíkům míněna jen ve smyslu ideálním, nýbrž i materiálním, neboť dotčená instituce zvaná Office international Nansen je vybavena značnými peněžitými prostředky, jimiž — jak souzený případ sám je toho dokladem — uprchlíky podporuje. Nebylo by pak zajisté v souhlasu s úmyslem moci zákonodárné, jež Office international Nansen a jeho úkoly oficiálně uznala, aby mu byla upírána právní subjektivita ve smyslu § 26 obč. zák. a tím i způsobilost býti procesně způsobilou podle § 1 c. ř. s. Soud nesdílí názor žalovaného, že žalující stav nemůže býti právnickou osobou, ježto Společnost národů, jež Office international Nansen zřídila, nemá moci postavené na roveň státní moci. Vždyť jest v právnické literatuře novější doby všeobecně uznávána i právnická osoba práva mezinárodního (Viz Slovník veřejného práva: heslo »Právnické osoby«). Že stanovisko přiznávající žalobci právo býti stranou před soudem, není ojedinělé, svědčí odst. 3 noty federálního departementu politického zahraničních věcí v Bernu ze dne 14. srpna 1934, č. j. B 56.19.14, jež vyznívá v ten smysl, že Nansenův úřad může býti před švýcarskými soudy žalován, dá-li k tomu svůj souhlas. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Dů-

v o d y: Hledíc na vývody odvolání je řešiti především otázku, zda žalobce má procesní způsobilost, t. j. zda může nabývatí práv a vcházeti v platné závazky. Prvý soud přiznal žalobci procesní způsobilost, máje za to, že jde o právnickou osobu mezinárodního práva. Odvolací soud s tímto názorem v podstatě souhlasí. Věda i praxe uznávají právnické osoby mezinárodního práva (viz str. 492, 493 Slovníku veřejného práva a literaturu tam uvedenou). Právě existence zvláštních stanov pro žalobce a obsah těch stanov mluví pro to, že tu jde o samostatnou osobnost, která jest podmětem práv a závazků. Ze stanov se zjišťuje zejména, že žalující je zřízen k provedení resoluce Shromáždění Společnosti národů Radou této společnosti k účelům v resoluci stanoveným, mezi jiným též, aby shromažďoval a rozděloval prostředky dané mu k dispozici k zlepšení osudu uprchlíků (čl. 1, 3 lit. c), že má svou správu (čl. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12), dále, že má své příjmy, s kterými nakládá v mezích stanov (čl. 14), že má vykonávati činnost samostatně pod vlastní odpovědností (čl. 15), že může ustanoviti v členských státech Společnosti národů respresentanty a jednati s vládami a úřady členských států (čl. 18). Jako útvar vyvolaný v život Radou Společnosti národů jest ovšem žalující útvar právnickou osobností práva mezinárodního. Ježto však Československá republika přistoupila k úmluvě o mezinárodním postavení uprchlíků, vyhlášené pod č. 179/1935 Sb. z. a n., kde se počítá s žalujícím jako s útvarem konajícím dílo ve prospěch uprchlíků (úvodní slova řečené úmluvy), jest i Československou republikou uznáno postavení žalobce jako právního subjektu a je tu v činnosti i representace žalujícího. Tomu není na závalu, že nejde o útvar podle spolkového zákona, jak oznámilo policejní ředitelství v P. Při plnění svých úkolů a ve styku s jinými subjekty přijde žalující po případě jeho representace v členských státech do poměrů, které nutno posuzovati podle soukromoprávních předpisů (opatření a prodej Nansenových známek, přijetí darů, odkazů a pod.), a není důvodu, když dovolený právní subjekt tu je, neuznati jeho způsobilost v oboru soukromoprávním, neboť § 26 obč. zák. tomu nebrání. K těmto závěrům se dojde, i když se nehledí na neoficiální zprávu ministerstva spravedlnosti z 15. června 1935 a československého vyslanectví v Bernu ze 17. dubna 1934. Netřeba se ani zabývatí otázkou, zda a pokud mohla Společnost národů vytvořiti takový samostatný útvar; vytvořen je a československý stát s ním počítá (přistoupením k úmluvě a připuštěním representace dle čl. 18 stanov). Žalující jest i podmětem vlastního jmění (čl. 14 stanov). Z toho, co uvedeno, plyne, že na shora uvedenou otázku žalobcovy procesní způsobilosti jest odpověděti kladně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V dovolání jde jen o to, zda žalující ústav jest podmětem práv a závazků, zejména v oboru práva soukromého, t. j. zda může býti stranou

ve sporu a zda jest ve sporu řádně zastoupen. Odvolací soud na tu otázku odpověděl kladně a s jeho vývody jest v podstatě souhlasiti. Pojmenování žalobce nebo to, že jest postaven ve smyslu čl. 24 úmluvy o Společnosti národů pod její pravomoc, neposkytuje odpověď na danou otázku. Nerozhoduje ani to, zda stanov žalujícího ústavu mění Rada Společnosti národů a zda žalobcovy účty kontroluje revisor Společnosti národů, neboť ani z toho nevyplývá, že by žalující ústav byl pouhým úřadem Společnosti národů. O tom, zda je žalobce podmětem práv a závazků, lze rozhodnouti jen výkladem jeho stanov. Ty nasvědčují tomu, že žalující ústav je podmětem práv a závazků. Nejde jen o to, že žalující ústav má své vlastní orgány (článek 5 až 6) a že může snad vlastními representanty, zřízenými v jednotlivých státech, vejíti v otázkách, jež patří do jeho činnosti, ve styk se státními úřady a vládami, ať členských, či jiných států (čl. 18). Stačí ještě uvést, že podle čl. 13 převzal žalující ústav dosavadní práva a závazky vysokého komisaře Společnosti národů pro uprchlíky a že čl. 7, odst. 2, pamatuje na ustanovení osob oprávněných k z a v a z o v á n í úřadu. Podle čl. 15 jest žalobce plně oprávněn k vyřizování všech záležitostí, jež se týkají jeho správy a jeho činnosti (rov. čl. 3) a za tu činnost odpovídá také jen on. Již pouhý obsah čl. 15 ve spojení s čl. 7 a 13 odůvodňuje závěr, že žalující ústav není pouhým úřadem Společnosti národů, nýbrž útvarem samostatným, třeba postaveným pod pravomoc Společnosti národů a že také on sám a nikoliv Společnost národů v mezích činnosti vytčené jeho stanovami nabývá práv a přejímá závazky, že jest tudíž právnickou osobou. Zřízen byl k uskutečnění resoluce shromáždění Společnosti národů ze dne 30. září 1930, jejíž členem jest i Československá republika. K tomu účelu byly vydány k jeho vytvoření stanovy, schválené Radou Společnosti národů, o nichž byla již zmínka. Žalující ústav vznikl tudíž kolektivní vůlí členských států Společnosti národů k splnění určitého úkolu, vytčeného v jeho stanovách. Svými kořeny tkví v právu mezinárodním a jest podle toho právní osobou — podmětem — mezinárodního práva. Jde tu o výklad konkrétních předpisů, týkajících se žalujícího ústavu. Mezinárodní právo s podobnými útvary tudíž počítá. Není třeba rozhodovati nebo se vyslovovati o správnosti a oprávněnosti jednotlivých názorů v literatuře mezinárodního práva, pokud se těmito útvary literatura obírá. Je bezvýznamné, že žalující ústav nebyl výslovně uznán za právnickou osobou vnitrostátním řádem a že nevznikly z některého vnitrostátního práva. Žalující ústav vznikl totiž kolektivní vůlí členských států Společnosti národů, jejímž členem jest i Československá republika, a byl také podle úmluvy č. 179/1935 Sb. z. a n. vzat Československou republikou na vědomí. To připouští v podstatě sám dovolatel, když uvádí, že Československá republika podle řečené úmluvy projevila ochotu podporovati mezinárodní sociální činnost žalujícího ústavu. Že by do této sociální činnosti nepatřilo poskytování zápůjček uprchlíkům z provozovacího fondu žalujícího ústavu, dovolatel nijak nevyvrací.

Touto sociální činností, jak o tom svědčí právě souzený případ, může se žalující dostat do poměrů, jež jest posuzovati podle vnitrostátního práva soukromého, což jest možné i u jiných subjektů mezinárodního práva, zejména u cizích států. Není proto oprávněn dovolatelův názor, že při založení žalujícího ústavu nebylo pamatováno na jeho soukromoprávní činnost, což jest vyvráceno ostatně jeho stanovami, zejména čl. 3 a 7. Československý stát, jenž s činností žalujícího ústavu počítá, nemůže proto odepřítí mu ochranu práv, když se na něj o pomoc před tuzemskými soudy obrátí. Proč by žalující ústav nemohl platně zmocnití svého zástupce k udělení plné moci procesní právnímu zástupci, dovolání věcně nevyvrací.

Čís. 16833.

K vymození nároku na náhradu škody, vyvozaného z toho, že povinný nepřihlásil vymáhajícího věřitele k pensijnímu pojištění, nelze vésti exekuci na pensijní nároky, příslušící povinnému z pensijního pojištění podle zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 29. března 1938, R I 240/38.)

Srov. rozh. č. 12366, 9322, 944, 1269, 3119, 9654, 11991, 14121 Sb. n. s.

Rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 22. října 1935 byl povinný odsouzen platiti vymáhajícímu věřiteli důchod 152 Kč měsíčně, počínaje dnem 1. dubna 1933, a to z důvodu náhrady škody pro nesplnění slibu, jímž se zavázal, že za vymáhajícího věřitele učiní přihlášku o zvýšení dávek pensijního pojištění podle zákona č. 251/1931 Sb. z. a n. Řečený rozsudek byl odvolacím soudem potvrzen. Ježto povinný podal proti uvedenému rozsudku dovolání, navrhl vymáhající věřitel, aby mu byla podle § 371, odst. 1, ex. ř. k zajištění dosude splatných 7.448 Kč s přísl. povolena exekuce zabavením jedné třetiny pensijních požitků, které přísluší povinnému vůči Úřadovně B Všeobecného pensijního ústavu v P. s tím omezením, že povinnému musí zůstatí volný roční příjem 4.000 Kč. Soud první stolice povolil exekuci podle návrhu. Rekursní soud k rekursům povinného a podlužníka Všeobecného pensijního ústavu v P. zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Nejvyšší soud vyložil již v rozhodnutí č. 12366 Sb. n. s., k němuž se pro stručnost odkazuje, že předpisy zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 177/1924 Sb. z. a n. platí i pro exekuci na dávky vyplácené Všeobecným pensijním ústavem, avšak jen potud, pokud jest

jejich zabavitelnost podle § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. dovolena Mimo případy v § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. výčetmo tam uvedené nesmí býti tudíž zákonné pojistné dávky odňaty oprávněné osobě, a to ani z její vůle, ani proti její vůli zabavením (rozh. č. 9322 Sb. n. s.). V souzené věci nejde o žádný z výjimečných případů uvedených v § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., i kdyby bylo pokládati nárok vymáhajícího věřitele za nárok na část pense. Neboť podle ustáleného rozhodování nejvyššího soudu (rozh. č. 944, 1269, 3718, 9654, 11991, 14121 a jiné Sb. n. s.) nejsou zaopatřovací požitky podle zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., jako pense vůbec, zákonným výživným ve smyslu § 46 řečeného zákona, nýbrž jsou, i když jsou určeny zpravidla na výživu, úplatou za konané služby, které se zaměstnanci nebo jeho pozůstalým vyplácí po rozvázání služebního poměru, ježto ten, kdo jest zavázán k poskytování zaopatřovacích požitků, nemá vyživovací povinnosti. Rozšiřovati výjimečné ustanovení § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. o zákonném výživném na jiné, třeba i podobné plnění, nesrovnávalo by se s tím, že jde o předpis, jehož účelem bylo zřejmě zvětšiti ochranu pojištěnců před jejich věřiteli proti dřívějšímu stavu, kdy byl zákonem č. 314/1920 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 177/1924 Sb. z. a n. zrušen i předpis § 19 a) cís. nař. č. 138/1914 ř. z. a přípustnost exekuce na nároky pojištěnců z pensijního pojištění se řídila výhradně podle zákona č. 314/1920 Sb. z. a n.

Čís. 16834.

§ 28 ex. ř. nebrání vedení exekuce nuceným vyklizením místností najatých Československým státem pro poštovní správu.

(Rozh. ze dne 30. března 1938, R I 1559/37.)

Exekuční soud odmítl vykonati povolenou exekuci nuceným vyklizením místností najatých povinným čs. státem v domě č. p. 178 v T., odůvodniv to tím, že by podle vyjádření ředitelství pošt a telegrafů v P. znamenalo vyklizení nejen ohrožení zájmů veřejných, ale i porušení důležitých zájmů státních. Rekursní soud povolil výkon exekuce. Důvody: Vymáhající věřitelka právem vytýká uvedenému názoru právní mylnost. V souzené věci nelze obdobně užití § 28 ex. ř., neboť uvedené zákonné ustanovení uvádí toliko, že ve vlastnictví ústavu pod státním dozorem postaveného, veřejné dopravě a veřejnému obchodu sloužícího, smějí vykonány býti exekuční úkony, které by po případě mohly rušiti udržení veřejné dopravy a veřejného obchodu, toliko ve srozumění s dozorcím úřadem a s omezeními, o kterých úřad tento uzná, že jich jest třeba v zájmu veřejné dopravy a veřejného obchodu. Avšak o takovou exekuci nejde v souzeném případě, kde vymáhající věřitelka vede exekuci vyklizením najatých místností, a také poukaz prvního soudu na rozhodnutí nejvyššího soudu č. 568 Sb. n. s. není pří-

padný. Jinak by tomu bylo, kdyby se vedla mobilární exekuce, při které by byly zabaveny různé předměty, jichž jest nutně třeba k poštovnímu provozu. Lze souhlasit s tím, že vyklizení řečených místností jest spojeno s potížením pro povinného, avšak zájmy veřejné nemusí býti přemístěním úřadu nutně dotčeny, poněvadž povinný, který přece z exekučního titulu a z celého řízení jemu předcházejícího věděl, že jest povinen vykliditi místnosti, mohl se včas postarati o to, aby mohl zahájití provoz v nově najatých místnostech, jakmile se provoz v dosavadních místnostech zastaví. Povinný je v té příčině ve stejné situaci jako každý jiný nájemník, který se také musí postarati o byt, do kterého se chce nastěhovati. Nehledě k tomu, co uvedeno, bydlí v části místností, o jejichž vyklizení vymáhající věřitelka zakročuje, přednosta poštovního úřadu a úřední zřízenec, takže veřejné zájmy nikterak netrpí, budou-li bydliti v jiném domě. Vyklizení místností, v nichž jmenované osoby bydlí, je beze všeho možné. Bylo proto odůvodněnému rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Je sice pravda, že podle § 28 ex. ř. směji býti na vlastnictví ústavu pod státním dozorem postaveného, vykonány exekuční úkony, které by snad mohly rušiti udržení veřejné dopravy a veřejného obchodu, toliko ve srozumění s dozorcím úřadem a s omezeními, o kterých řečený úřad uzná, že jich je potřebí v zájmu veřejné dopravy a veřejného obchodu.

Jak však ze znění uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, platí jen tehdy, mají-li býti vykonány exekuční úkony na vlastnictví ústavu pod státním dozorem postaveného atd. V souzeném případě však nemají býti vykonány exekuční úkony na předmětech, které náleží do vlastnictví takového ústavu po případě přímo státu (poštovní správy), neboť nejde o exekuci vedenou na majetkové předměty, nýbrž o exekuci nuceným vyklizením místností, jež jsou ve vlastnictví soukromé osoby a které poštovní správa jen najala. Na takové případy ustanovení § 28 ex. ř. rozšiřovati nelze.

K tomu, co uvedeno, bylo by ještě podotknouti, že co do výkonu exekuce bude arcí třeba míti zřetel na veřejné úkoly pošt a telegrafů a provésti exekuci takovým způsobem, aby veřejné zájmy netrpěly újmy.

Čís. 16835.

Smluvní pojištění proti krádeži vloupáním.

Ustanovují-li pojistné podmínky, že pojistitel jest po pojistné příhodě a po náhradě škody oprávněn vypovědětí pojistnou smlouvu do jednoho měsíce poté, kdy byla dána náhrada, jest pokládati za výpověď

ve smyslu onoho ustanovení pojistitelův písemný projev, že netrvá na platnosti pojistné smlouvy a že pojistku ruší dnem, kdy učinil projev, ve smyslu uvedeného ustanovení.

(Rozh. ze dne 30. března 1938, Rv I 315/37.)

Srov. rozh. č. 12247 Sb. n. s.

Dne 19. října 1935 sjednal žalobce se žalovanou pojišťovnou smlouvu o pojištění chaty a svršků v ní uzamčených proti krádeži vloupáním na 10 let do 13. října 1945 za prémii 91 Kč 20 h ročně. Podle čl. 26, odst. 2, poj. podmínek byl každý ze smluvců po nastalé pojistné příhodě oprávněn k výpovědi, pojistitel však toliko tehdy, nahradil-li škodu a výpověď měla býti dána pojistitelem do jednoho měsíce poté, kdy byla dána náhrada. Dne 14. června 1936 byla žalobcova chata vyloupena, žalovaná pojišťovna likvidovala pojistný případ částkou 637 Kč a potom napsala žalobci dne 3. srpna 1936 dopis, v němž žalobci oznámila, že netrvá na platnosti sjednané pojistné smlouvy a že proto ruší dotčenou pojistku dnem 3. srpna 1936 ve smyslu čl. 26 pojistných podmínek. Žalobce na řečený dopis žalované odpověděl dopisem ze 7. srpna 1936, v němž žalované oznámil, že nebere na vědomí zrušení pojistky, ježto žalovaná nezachovala podmínek vytčených v čl. 26 poj. podmínek, že totiž výslovně neuvědla, že smlouvu vypovídá. Tvrdě, že žalovaná i pak setrvala na zrušení pojistky podle uvedeného ustanovení přes žalobcův nesouhlas, domáhá se žalobce určovací žalobou výroku, že pojistná smlouva, o níž jde, trvá. Žalovaná namítla, že pojistná smlouva byla uvedeným dopisem z 3. srpna 1936 vypověděna ve smyslu čl. 26 poj. podmínek. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. D ů v o d y: Podmínky určovací žaloby podle § 228 c. ř. s. jsou v souzené věci splněny, ježto pojistník má právní zájem na tom, aby bylo co nejdříve zjištěno, zda pojistná smlouva trvá, a ten zájem má proto, jak odůvodnil, aby svou chatu měl pojištěnou a zprostil se tak rizika jejího vyloupení, a že hledíc na zákaz množného pojištění, nemůže si odvolatel pojistiti chatu u pojišťovny jiné, dokud nemá bezpečně zjištěno, zda pojistná smlouva trvá či nikoliv. Soud první stolice zamítl žalobu, vycházející z názoru, že nelze lpěti při výkladu dopisu ze dne 3. srpna 1936 na slovíčku a že z celého obsahu řečeného dopisu, zejména z poukazu na ustanovení čl. 26 poj. podmínek vychází zřetelně najevo, že pojistitel zrušením smlouvy míní vlastně výpověď pojistné smlouvy. Odvolací soud nesdílí právní názor prvního soudu. I když by bylo možno připustiti, že nesprávné užití výrazu »zrušení« smlouvy na místo »výpověď« smlouvy, nemůže činiti projev pojistitelovy vůle neúčinným (§ 863 obč. zák. a čl. 278 obch. zák.), přece nebyly podmínky čl. 26 poj. podmínek zachovány, ježto nebyla dodržena jednoměsíční výpovědní lhůta a smlouva nebyla zachována v platnosti

po dobu výpovědní lhůty, nýbrž smlouva byla zrušena dnem prohlášení, t. j. okamžitě. Zákon o pojistné smlouvě rozlišuje přesně pojem »zrušení« pojistné smlouvy (§ 29 zák. o poj. smlouvě) od pojmu »výpověď« pojistné smlouvy (§ 61 zák. o poj. smlouvě). Výpověď pojistné smlouvy se od zrušení pojistné smlouvy pojmově liší právě tím, že při zrušení pojistné smlouvy nastávají účinky zrušení ihned, kdežto při výpovědi pojistné smlouvy účinky nastávají po uplynutí výpovědní lhůty. Netrval-li tedy pojistitel na smlouvě a zrušil ji dnem prohlášení, dal tím najevo, že míní zrušení smlouvy, a použil tedy práva, kterého neměl, kdežto práva k výpovědi, která by měla v zápětí zrušení smlouvy až po uplynutí jednoho měsíce, pojistitel nepoužil a poněvadž opominul užití svého práva k výpovědi, trvá pojistná smlouva. Nerozhoduje to, co pojistitel zamýšlel, nýbrž rozhoduje, co skutečně projevil. Použil-li pojistitel výrazu nejasného, jde o užití onoho nejasného výrazu, — že na smlouvě netrvá a že smlouvu zrušuje — na jeho vrub (§§ 915 a 869 obč. zák.). Poněvadž tedy žalovaná ani nezachovala jednoměsíční výpovědní lhůty, ač k tomu byla podle ustanovení čl. 26 poj. podmínek povinna, ani se zřetelně nevyjádřila, že míní smlouvu vypověděti, nemohly nastati účinky čl. 26 všeobecných pojistných podmínek a pojistná smlouva trvá dále.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu prvního stádia.

Důvody:

Odvolací soud správně vystihl, že při výkladu dopisu žalované ze dne 3. srpna 1936 nemohlo rozhodovati to, že bylo v něm užití výrazu »zrušení« místo »výpověď« smlouvy.

Jde o to, možno-li onen písemný projev žalované pojišťovny pokládati za výpověď ve smyslu čl. 26 všeobecných pojistných podmínek. Při správném jeho výkladu (čl. 278 obč. zák.) ani tu není důvodu k pochybnostem. Z druhého odstavce onoho dopisu je zřejmé, že pojišťovna po pojistné příhodě nechtěla trvati na pojištění. Dodala-li k tomu, že »ruší pojistku dnem 3. srpna 1936 ve smyslu čl. 26 pojistných podmínek«, jest tomu rozuměti tak, že zrušuje pojištění tím způsobem, jaký jest v řečeném článku všeobecných pojistných podmínek stanoven. Poněvadž jest již tam ustanovena i určitá výpovědní lhůta, a to měsíční, a poněvadž den 3. srpna 1936 byl dnem vydání tohoto dopisu, mohl se výslovný poukaz pojišťovny na čl. 26 všeobecných pojistných podmínek vztahovati právě jen na tuto měsíční výpověď, počínající se od uvedeného dne 3. srpna 1936.

Odvolací soud neposoudil věc po této stránce správně, měl-li za to, že nebylo zachováno ustanovení čl. 26 pojistných podmínek, ježto prý nebyla dána jednoměsíční výpověď. Poukaz na rozdíl mezi § 29 a § 61

zákona o pojistné smlouvě (č. 145/1934 Sb. z. a n.) není v souzeném případě vhodný.

Podle předchozích vývodů jest tedy míti za to, že pojistný poměr zanikl platnou výpovědí pojistitelčinou ve smyslu čl. 26 všeobecných pojistných podmínek. Byl proto obnoven rozsudek prvního soudu.

Čís. 16836.

Výjimky uvedené v min. nař. č. 110/1865 ř. z. o stanovení odhadní ceny platí pro peněžní ústavy tam uvedené jen potud, pokud byly vysloveny v jejich stanovách. Obsahují-li stanovy ustanovení jen co do odhadní ceny venkovského statku, nelze je rozšiřovati na jiné budovy.

(Rozh. ze dne 31. března 1938, R I 54/38.)

H. banka česká v P. navrhla jako vymáhající věřitelka, aby v řízení o nucené dražbě vedené proti povinným bylo za základ dražby místo soudní odhadní ceny nemovitosti zapsané ve vložce č. 200 pozemkové knihy K. V. podle ustanovení čl. IV, písm. c), min. nař. z 28. října 1865, č. 110 ř. z. a podle článku V uv. zák. k ex. ř. vzato ocenění, které podle jejich stanov bylo vzato za základ pro vyšetření úhrady zápůjčky; poskytnuté na exekvované nemovitosti, t. j. suma vymáhající věřitelkou samou určená 1,600.000 Kč, a aby soudní odhad byl omezen pouze na příslušenství nemovitosti na vyšetření hodnoty služebností a reálních břemen na ní váznoucích podle druhé věty, odst. 1, § 24 odh. ř. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Za základ dražby místo soudní odhadní ceny nemovitosti může býti podle § 68 stanov vymáhající banky vzato ocenění, které podle jejich stanov bylo vzato za základ pro vyšetření krytí zápůjčky, jen tehdy, jde-li o dražbu statku venkovského, a i když jde o venkovský statek, musí býti odhadnuta všechna stavení, fundus instructus a příslušenství. V souzeném případě nejde o venkovský statek, jak vyplývá ze zprávy městské rady v K. V. ze dne 10. listopadu 1937.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka vytýká, že rekursní soud posoudil její rekurs výhradně jen podle § 68 jejich stanov a že se vůbec nezabýval ustanovením čl. V uvoz. zák. k ex. ř., jímž byla zachována v platnosti ustanovení čl. III a IV, písm. b) až d), min. nař. ze dne 28. října 1865, č. 110 ř. z., a zejména ustanovením čl. IV, písm. c), řečeného nařízení. Dovolací rekurs není oprávněn. Čl. IV a V uvoz. zák. k ex. ř. ponechává v platnosti výjimečné výhody příslušející úvěrním ústavům podle stanov zá-

konem určených nebo státem schválených. Uvedené ministerské nařízení obsahuje výjimky z všeobecných soudních zákonů příslušející takovým ústavům. Právě v čl. IV, písm. c), uved. min. nař. jest odkázáno na stanovy nebo na státem schválený jednacím řád těchto ústavů, jako vůbec dotčené nařízení jedná o obchodech podle jejich stanov. K uvedeným ústavům patří i stěžovatelka. I v jejich stanovách jest oddíl X. »Jaké výjimky zvláštní ze zákonů obecných soudních bance jsou povoleny« (§§ 64 až 70). Obsahuje tedy jmenované ministerské nařízení všeobecné meze, k jejichž vyplnění jsou určeny stanovy, a platí výjimky pro ten nebo onen ústav jen potud, pokud byly vysloveny ve stanovách. Jestliže ony stanovy obsahují ustanovení co do odhadní ceny jen o statku venkovském a nemají ustanovení o budovách, nelze takovou výjimku u jiných statků než venkovských vyvoditi ani z řečeného ministerského nařízení, jehož ustanovení v té příčině nebylo převzato do stanov.

Čís. 16837.

Pro otázku, zda žaloba došla včas, rozhoduje, že doporučená zásilka obsahující žalobu byla skutečně poštovním úřadem dodána příslušnému soudu před uplynutím průpadné lhůty, a nezáleží na tom, jak byla adresována na obálce zásilky, a že úředník podatelny poté odevzdal zásilku jednomu z několika soudů uvedených na obálce.

(Rozh. ze dne 31. března 1938, Rv 1095/37.)

Proti žalobě, již se žalobce — majitel továrny — na žalované pojišťovně domáhá určení, že jest v platnosti pojistná smlouva, sjednaná proti následkům zákonné odpovědnosti vzniklé zpátečním tokem v závodním příkopu a způsobené majitelům mlýna a pily, namítla žalovaná, že žaloba jest opožděná, ježto měla býti podána v průpadné lhůtě šestiměsíční, nejpozději dne 5. července 1936, došla však procesního soudu až dne 13. července 1936. Nižší soudy zamítly žalobu a odvolací soud uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Jest vycházeti z toho, že žaloba, o níž jde, došla v obálce adresované na »Obchodní soud, okresní, trestní, civilní v Praze«. Ježto na obálce nebylo též označení »krajský«, odevzdal úředník H. zásilku obchodnímu soudu okresnímu, na který bylo možno dle adresy usuzovati. Pro přijetí u krajského soudu obchodního nebylo důvodu, neboť na tento soud vůbec zásilka adresována nebyla. Ustanovení §§ 63, 65, 72 jedn. ř. nutno vykládati v souvislosti s ustanovením § 75 č. 1 c. ř. s. Každé podání pro určitý soud musí také v adrese obsahovati přesný údaj určitého soudu. Jestliže je označení to neurčité a pro tuto neurčitost nebylo přijato příslušným soudem a nebylo také opatřeno razítkem o době dojití k soudu, nelze se dovolávati toho, že podání fakticky u příslušného soudu bylo. Jen takové podání, které bylo řádně adresováno na pří-

slušný soud, má účinky podání ve smyslu čl. 21 pojistných podmínek. Podání, které neobsahuje řádnou adresu, není podáním ve smyslu § 75 č. 1 c. ř. s. a za den skutečného podání musí býti pokládán teprve onen den, kdy úředník soudu jinak seznal, že jde o žalobu patřící k příslušnosti krajského soudu obchodního, a opatřil je razítkem o dojití, t. j. 13. 7. 1936. Podle toho, co uvedeno, byla žaloba, o níž jde, podána po uplynutí preklusivní šestiměsíční lhůty a soud první stolice ji právem zamítl.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání po dalším jednání, bude-li ho třeba, znovu rozhodl.

Důvody:

Ze zjištění nižších soudů vyplývá, že zásilka se žalobou, o kterou jde, došla do podatelny soudu první stolice po první již dne 4. července 1936, a to podle úhrnného dodacího listku »doporučených zásilek pro krajský soud obchodní v Praze«. Jest tedy míti za to, že byla zásilka — jako na tento soud řízená — z poštovního úřadu k tomuto soudu uvedeného dne také řádně dopravena (§§ 62, 63 jedn. ř.).

Nezáleží na tom, zda byla adresována na obálce »Obchodní soud, okresní, trestní, civilní v Praze«, neboť pro otázku, o kterou tu jde, zda totiž žaloba došla včas, jest rozhodující to, že byla žaloba dodána příslušnému soudu před uplynutím průpadné lhůty, která se končila dnem 5. července 1936.

Jestliže úředník podatelny, ať již právem, či neprávem (srov. § 62, třetí odst., jedn. ř.), zásilku odevzdal okresnímu soudu obchodnímu v Praze, týká se to jen vnitřního poměru úředního, a nemůže to jíti na vrub strany (srov. rozh. č. 14024 Sb. n. s.).

Ustanovení § 75 č. 1 c. ř. s. se nehodí na souzený případ, kde nešlo o otázku, zda mělo samo podání (t. j. žaloba) předepsané náležitosti.

Odvolací soud, vycházející z nesprávného právního názoru, měl za to, že žaloba došla soudu první stolice až dne 13. července 1936, tedy opožděně. Poněvadž jen z toho důvodu potvrdil rozsudek soudu první stolice a neobíral se blíže odvoláním po věcné stránce, bylo odvolací rozsudek zrušiti podle § 510, odst. 1, c. ř. s.

Čís. 16838.

Vede-li několik vymáhajících a zároveň hypotekárních věřitelů exekuci vnučenou správou nemovitosti, rozhoduje při rozvrhu výtežkových přebytků z vnučené správy nemovitosti pro zaplacení úroků, které dospějí za vnučené správy nebo jsou zadrženy z posledního roku

před povolením (§§ 120 č. 5, 124 č. 3 ex. ř.) pořadí jejich zástavních práv, avšak pro splácení jistiny pohledávek, k jejichž vymození byla povolena nucená správa (§ 125 ex. ř.), je rozhodující pořadí jejich úkojných práv (§ 104 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 31. března 1938, R II 57/38.)

Exekuční soud rozvrhuje výtěžky přebytků nucené správy za dobu od 1. ledna 1934 do 31. prosince 1936, vedené několika vymáhajícími věřiteli na ideální čtvrtinu domu č. p. 128 v B., patřící W. B-ové, přikázal zbytek výtěžkových přebytků 4.029 Kč Josefu L. na jeho vykonatelnou pohledávku 7.474 Kč 30 h s přísl., který měl onu pohledávku zajištěnou na uvedeném dílu nemovitosti a jenž zároveň přistoupil k nucené správě již zahájené, a to dne 26. ledna 1937. Rekursní soud k rekursu hypotekárního a též vymáhajícího věřitele přistouplého k nucené správě Dr. Jiřího Sch. přikázal jemu zbytek výtěžků přebytků nucené správy na částečné uspokojení vykonatelné pohledávky 25.000 Kč s přísl. Důvody: Josefu L. byla povolena exekuce nucenou správou řečené nemovitosti teprve usnesením okresního soudu civilního v B. ze dne 26. ledna 1937, kdežto stěžovateli usnesením ze dne 22. dubna 1934. Byla tedy Josefu L. exekuce nucenou správou povolena teprve po době, za níž vznikly rozdělované přebytky nucené správy, které jsou právě za dobu od 1. ledna 1934 do 31. prosince 1936; v době, kdy tyto přebytky vznikly, Josef L. nebyl ještě vymáhajícím věřitelem, nýbrž pouze knihovním věřitelem a nemá tudíž významu ustanovení druhé věty § 125 ex. ř., neboť Josef L. by předešel stěžovatele jenom tedy v pořadí, kdyby v oné době, za níž se přebytky z nucené správy rozdělují, byl již vymáhajícím věřitelem. Tomu tak však nebylo, když mu exekuce nucenou správou byla povolena teprve 26. ledna 1937. Pochybil proto první soud, když ony přebytky z nucené správy přiznal nikoliv stěžovateli, nýbrž Josefu L.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Josefa L. změnil napadené usnesení tak, že co do částky 1345 Kč 35 h obnovil usnesení soudu první stolice, jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Jde o rozvrh výtěžkových přebytků nucené správy za dobu od 1. ledna 1934 do 31. prosince 1936. Josef L. nabyt zástavního práva pro svou pohledávku vkladem vykonaným dne 26. října 1928, byla pak mu povolena nucená správa dne 26. ledna 1937, Dr. Jiří Sch. nabyt práva zástavního vkladem jeho dne 30. března a 6. dubna 1929, avšak nucená správa mu byla povolena dne 22. dubna 1934. Má tedy zástavní právo Josefa L. pořadí před zástavním právem Dr. Jiřího Sch., ale co do úkojného práva z nucené správy jest tomu naopak. A tu jest roze-

znávatí mezi zapravením úroků, které dospějí za nucené správy nebo z posledního roku před povolením jsou zadrženy (§§ 120 č. 5, 124 č. 3 ex. ř.), a mezi použitím přebytků k splacení pohledávky, k jejímuž vymození byla povolena nucená správa (§ 125 ex. ř.). Co do prvních rozhoduje knihovní pořadí. Poněvadž zástavní právo stěžovatelovo má přednost před zástavním právem Dr. Jiřího Sch., má nárok na úroky, ale jen na úroky dospělé za nucené správy a byly mu proto 6% úroky za dobu 3 let (od 1. ledna 1934 do 31. prosince 1936) v částce 1345 Kč 35 h změnou napadeného usnesení přikázány.

Co do jistiny samé rozhoduje o rozdělení výtěžků nucené správy podle § 125 ex. ř. mezi několika vymáhajícími věřiteli pořadí jejich úkojných práv. Pořadí práv zástavních váznoucích pro vykonatelné pohledávky má ten význam, že z výtěžkových přebytků jest zapraviti pohledávky na úrocích a jiných opětujičích se dávkách zástavním věřitelům, kteří jsou v knihovním pořadí před úkojným (nikoli zástavním) právem vymáhajícího věřitele, takže na něho dojde s nárokem na zaplacení jistinné pohledávky samé, pro niž vede nucenou správu, teprve po těchto dávkách. Pro zaplacení pohledávek samých rozhoduje však pořadí úkojných práv. Tomu není na závalu ustanovení § 125, odst. 1, ex. ř., poněvadž hypotekární věřitel na základě svého práva nemá nárok na uspokojení své jistinné pohledávky z užitků nemovitosti, na niž se vede nucená správa, kteroužto exekucí nabývá věřitel vedoucí ji úkojného práva pro svou pohledávku. Správně proto přihlížel rekursní soud v té příčině k pořadí úkojných práv obou vymáhajících věřitelů a rozhodl podle něho.

Není podkladu ve spisech pro to, že Dr. Jiří Sch. souhlasil, aby z výtěžků nucené správy byl uspokojen stěžovatel, ač úkojné právo tohoto jde za úkojným právem onoho. Rozhoduje-li v příčině jistinných pohledávek samých toto pořadí, vyžadovalo by se k přikázání jiného pořadí výslovného souhlasu vymáhajícího věřitele, který se tím vzdává svého pořadí; nestačí však nepodání odporu.

V tom rozsahu dovolací rekurs není odůvodněn.

Čís. 16839.

Právní povaha žaloby na zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.) a význam upuštění (zpětvzetí) od žaloby.

Ve sporu o uvedené žalobě musí vystupovati bezvýjimečně všichni spoluvlastníci. Jestliže buď jeden z několika žalobců, domáhajících se zrušení spoluvlastnictví, upustí za sporu od žaloby, nebo jestliže tak učiní žalující spoluvlastník proti některému z několika žalovaných spoluvlastníků, pozbývá celý žalobní nárok svého základu. K tomuto nedostatku jest přihlížeti i bez námitek žalovaných spoluvlastníků.

(Rozh. ze dne 31. března 1938, Rv II 772/36.)

Srov. rozh. č. 8775 Sb. n. s.

Žalobě, již se žalobce Dr. J. jako spoluvlastník domu č. p. 42 v B. domáhal na žalovaných spoluvlastnících Heleně Š., Žofii H., Rudolfu B., Anně J., Valerii B. a Leopoldu B., aby byli žalovaní uznáni povinnými trpěti, aby společné vlastnictví, totiž shora uvedený dům byl prodán ve veřejné dobrovolné dražbě, soud první stolice poté, když žalobce vzal žalobu zpět proti žalované Anně J. se vzdáním se žalobního nároku, vyhověl. Odvolací soud zamítl žalobu pro tentokrát.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nejvyšší soud vyslovil a podrobně odůvodnil v rozhodnutí č. 8775 Sb. n. s., že žalobu o zrušení spoluvlastnictví musí všichni spoluvlastníci, kteří se domáhají zrušení, podat proti všem ostatním spoluvlastníkům, i těm, kteří mimosoudně projevili souhlas se zrušením. V důvodech řečeného rozhodnutí poukázal nejvyšší soud zejména na to, že jednotlivý podílník není ve zvláštním právním poměru ke každému z ostatních podílníků, nýbrž že všichni podílníci vespolek jsou k sobě jen v jediném právním poměru, který lze proto zrušit toliko jednotně buď dohodou podílníků, nebo, nelze-li dosáti souhlasu všech podílníků, soudním výrokem, vyneseným po konaném šetření podle § 830 obč. zák. na základě žaloby, zahrnující všechny podílníky, aťsi ty neb ony jako žalobce, a ty neb ony jako žalované, ale všechny. To je nutné proto, že rozsudek vydaný na základě žaloby o zrušení spoluvlastnictví musí působiti proti všem podílníkům a býti exekučním titulem proti všem, aby bylo možno podle něho provést nucené rozdělení, neboť kdyby jediný chyběl, nemohla by se exekučně provést proti jeho vůli dražba a tudíž zrušení spoluvlastnictví. Z této zvláštní povahy a jednotného právního poměru plyne, že ve sporu o zrušení spoluvlastnictví nemůže ani býti s úspěchem pokračováno, jestliže jeden z několika žalobců domáhajících se zrušení spoluvlastnictví, od žaloby upustí, nebo jestliže žalující spoluvlastníci za sporu upustí od žaloby proti některému z několika žalovaných spoluvlastníků.

V souzené věci podal žalobce žalobu o zrušení spoluvlastnictví k společnému domu proti Heleně Š., Žofii H., Rudolfu B., Anně J., Valerii B. a Leopoldu B. po případě proti jeho pozůstalosti, tvrdě, že je společně s těmito žalovanými spoluvlastníkem domu, že jemu, žalobci, je vlastnictví k němu připsáno ideálním podílem 8/98 a každému ze žalovaných pak že je připsáno po 15/98. Toto žalobní tvrzení, které bylo žalovanými uznáno, změnil žalobce za řízení v první stolici jen potud, že v přípravném spise ze dne 12. listopadu 1931 k přednesu žalovaných, že dům musí udržeti jako rodinný majetek, poněvadž by neměli z čeho žít, jen mimochodem uvedl, že je vlastníkem ideálních 23/98, tedy že má největší podíl na domě ze všech spoluvlastníků. Nesporný přednes stran, že shora uvedení žalovaní jsou

spolu se žalobcem spoluvlastníky domu, nebyl v první stolici změněn a jest tedy z něho vycházejí při právním posuzování věci, a to zejména při posouzení, jaký význam mělo pro rozhodnutí sporu o zrušení spoluvlastnictví to, že žalobce vzal bez jakéhokoliv odůvodnění žalobu proti spolužalované Anně J. zpět, vzdávaje se žalobního nároku. V té příčině jest souhlasiti s odvolacím soudem, že tímto zpětvzetím žaloby proti jedné ze žalovaných spoluvlastnic společného domu se vzdáním se žalobního nároku proti ní pozbyl celý žalobní nárok na zrušení spoluvlastnictví svého právního základu, ježto žaloba nezahrnovala již všechny podílníky a zbývající sporné strany nezastupovaly již celé společenství. Není rozhodující, že ostatní žalovaní v první stolici nevznegli v tom směru žádné výtky, neboť je věcí soudu, aby sám podřadil nesporný či zjištěný skutkový děj zákonu a aby podle toho uvážil, zda žalobní žádost vyplývá z jejího skutkového a právního základu. Podle toho, co bylo shora uvedeno o povaze a o jednotném právním poměru mezi podílníky společné věci, nemohl žalobce po bezvýhradném vzetí žaloby zpět proti spolužalované podílnici Anně J. pokračovati s úspěchem ve sporu proti ostatním podílníkům a odvolací soud tudíž nepochybil, zamítl-li žalobu již z toho důvodu. Žalobcově tvrzení v odvolacím sdělení, že je ve sporu zastoupeno celé společenství, ježto spolužalovaná Anna J. po zahájení rozepře prodala žalobci svůj spoluvlastnický podíl, označil odvolací soud právem za nedovolenou novotu podle § 482 c. ř. s., poukázav správně i na to, že uvedl-li žalobce za řízení v první stolici jen mimochodem, že je vlastníkem ideálních 23/98 domu, nebylo v tom obsaženo tvrzení, že nabyl ideálních 15/98 od žalované Anny J. a že chce na místo ní vstoupiti do sporu jako vlastník těchto 15/98.

Čís. 16840.

Pořad práva.

Jestliže byly přihlášky věřitele a dlužníka odkázány podle čl. 28, odst. 3, úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakouskouherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. mezistátnímu rozhodčímu soudu a nebyla podána ve lhátách stanovených v § 13, písm. a), soudního řádu mezistátního rozhodčího soudu (vyhláška č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n.) žádnou ze stran ani žádným ze zúčtovacích míst žaloba, nemůže býti věc již předmětem jednání a rozhodnutí onoho rozhodčího soudu a pohledávky vyloučené takto ze zúčtovacího řízení nelze užiti k účelu, jemuž řízení sloužilo. Tím nenastal hmotněprávní zánik pohledávky a lze se jí domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1938, R I 753/37.)

Srov. rozh. č. 4253, 4863, 5252, 7202, 13088, 15869, plen. rozh. č. 3744 Sb. n. s., č. 2627 Úr. sb.

Tvrdíc, že zažalovaná pohledávka nepodléhá clearingovému řízení, poněvadž žalovaný měl dne 26. února 1919 své řádné bydliště v B. (v Československu), a že proto k rozhodování o ní jsou příslušny řádné soudy, a že žalovaný ostatně pozbyl práva dovolávati se clearingu, ježto nepodal žalobu k mezistátnímu rozhodčímu soudu ve lhůtě k tomu mu dané, domáhá se žalující Č. p. banka v P. na žalovaném zaplacení 90.300 Kč s přísl. Základem zažalované pohledávky jest zápůjčka 23.000 K daná žalovanému žalující bankou v srpnu 1918. Když nabyt účinnosti zákon z 30. června 1922, č. 207 Sb. z. a n. o způsobu vyrovnání pohledávek a závazků vzniklých v korunách rakouskouherských mezi věřiteli a dlužníky československými a cizími, a vládní nařízení ze dne 7. srpna 1922, č. 265 Sb. z. a n. o soupisu pohledávek a závazků vzniklých v korunách rakouskouherských mezi věřiteli nebo dlužníky československými a rakouskými a o zákazu soukromé úpravy těchto právních poměrů, přihlásila žalobkyně jako československá příslušnice svou pohledávku proti žalovanému, který jest příslušníkem rakouským, u československého zúčtovacího ústavu v P. a žalovaný přihlásil svůj dluh u zúčtovacího ústavu ve V. (v Rakousku). Poněvadž mezi smluvci a mezi zúčtovacími ústavu právě jmenovanými nedošlo k dohodě, zda přihlášená pohledávka podléhá clearingu či nikoliv, byla v říjnu 1933 shodnými usneseními obou ústavů odkázána mezistátnímu rozhodčímu soudu, a to podle čl. 28, odst. 2, úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakouskouherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. s poukazem na čl. 36, písm. a), řečené úmluvy a § 13, písm. a), jednacího řádu (zák. č. 75/1927 Sb. z. a n.). Obě strany byly zároveň poučeny, že podle dotčené úmluvy, čl. 36, písm. a), a podle § 13, písm. a), jednacího řádu, jest oprávněna každá z nich podati žalobu u smírčího soudu do 30 dnů od doručení onoho usnesení. Toho práva nikdo ze stran rozepře nepoužil a žalobu na mezistátní smírčí soud nepodal. Žalovaný vznesl proti žalobě námitku nepřipustnosti pořadu práva z toho důvodu, že ustanovením čl. 36 a 46 úmluvy č. 60/1926 Sb. z. a n., podle nichž jest zakázán jiný způsob vyrovnání pohledávek podléhajících soupisu nařízenému shora uvedenými zákony než prostřednictvím zúčtovacích ústavů, a že jejich domáhání se u řádného soudu není dovoleno. O tom, že sporná pohledávka nepodléhá clearingovému řízení, nebylo dosud rozhodnuto mezistátním rozhodčím soudem, nemůže proto býti ani zaplacená ani zažalována. Soud první stolice vyhověv námitce nepřipustnosti pořadu práva, odmítl žalobu. Rekursní soud zamítl onu námitku. Důvody: Soud procesní odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva, ježto podle jeho názoru nemůže rozhodovati o tom, zda pohledávka v žalobě tvrzená patří do clearingového řízení či nikoliv, a ježto dosud nebylo rozhodnuto o tom, zda do clearingového řízení nepatří, nelze se jí domáhati na řádném soudě. S tímto názorem nelze souhlasiti. Podle čl. 2 úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakouskouherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. bude s dluhy

a pohledávkami osob, které měly 26. února 1919 řádné bydliště jak na území ČSR., tak na území Rakouské republiky, nakládáno vůči československému věřiteli (dlužníku) jako se závazky mezi československým dlužníkem a československým věřitelem a nejsou tudíž předmětem dotčené úmluvy. Žalující banka tvrdila, že žalovaný měl dne 26. února 1919 své řádné bydliště v B. (v Československu) a že jsou proto k rozhodnutí o věci příslušny řádné soudy. Prvý soud sice správně vystihl, že jest především posouditi, zda sporná pohledávka podléhá řízení clearingovému, avšak přehlédl právě uvedené ustanovení řečené úmluvy. Žalovaný byl hlášen k pobytu se svou rodinou mimo jiné od 3. prosince 1918 do 20. října 1920 v B. (v Československu). I když je zjištěno potvrzením výboru advokátní komory ve Vídni, že žalovaný jest od roku 1906 až ke dni vystavení potvrzení, t. j. k 3. únoru 1933 zapsán v seznamu tamních advokátů, není tím vyvráceno, že měl bydliště v B. Již z toho je zřejmé, že se na souzený případ hodí čl. 2 uvedené úmluvy. Měl-li tedy žalovaný dne 26. února 1919 bydliště na území ČSR., nepatří pohledávka žalobou vymáhaná do clearingového řízení podle dotčené úmluvy, takže je možný pořad práva, neboť tvrzená pohledávka nepatří do kompetence zúčtovacích ústavů obou uvedených států. Kromě toho zjišťuje rekursní soud z příložených spisů zúčtovacího ústavu v P., že přihláška týkající se zažalované pohledávky byla definitivně vyřízena uložením ad acta, jak je zřejmé z referátu ze dne 13. září 1935 resp. z 2. listopadu 1934 odkazem na soud (scil. mezistátní rozhodčí soud). K tomu se dále zjišťuje, že odložiti přihlášku znamená, že do zúčtovacího řízení nepatří, že pohledávky a dluhy přihlášené k zúčtovacímu řízení jsou zařaděny do řízení písemným rozhodnutím a že před rozhodnutím anebo bez něho zařaděny nejsou. Když tedy věc byla definitivně vyřízena odkazem na soud a uložena ad acta, nebyla zařaděna písemným rozhodnutím do zúčtovacího řízení a tudíž nepatří do uvedeného řízení. Tím bylo o věci rozhodnuto, že nenáleží do kompetence zúčtovacích ústavů obou států a že tedy přísluší o ní rozhodovati řádným soudům, neboť jinak by vůbec nebylo lze o věci rozhodnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Jde zatím jen o otázku přípustnosti pořadu práva, na kterou rekursní soud odpověděl kladně.

Žalovaný se pro opačný názor dovolával ustanovení čl. 36 a 46 úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakousko-uherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. a poukazuje zejména k předpisu § 13 soudního řádu mezistátního rozhodčího soudu, uveřejněného vyhláškou č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n., maje za to, že toliko onen rozhodčí soud může rozhodnouti, zda právní poměr, který byl přihlášen k soupisu, spadá pod ustanovení

úmluvy čili nic a že jen jemu přísluší rozřešiti předurčující spornou otázku bydliště žalovaného dne 26. února 1919; dokud uvedený rozhodčí soud nerozhodl, že pohledávka do clearingového řízení nepatří, a když dosud nebyla ani odmítnuta ani vrácena zúčtovacím ústavem ve smyslu § 7 vládn. nař. č. 265/1922 Sb. z. a n., nemůže prý věc býti předmětem řízení před řádnými soudy.

Není sporu o tom, že ve zúčtovacím řízení byla věc shodnými usneseními obou zúčtovacích ústavů odkázána podle čl. 28, odst. 3, úmluvy č. 60/1926 Sb. z. a n. mezistátnímu rozhodčímu soudu a že pak ve lhůtách stanovených v § 13, písm. a), uvedeného soudního řádu (č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n.) ani žádná strana, ani žádné z obou zúčtovacích míst žalobu nepodaly.

Nutno si ujasniti, jaké právní následky má uvedená skutečnost jak po stránce procesní, tak také po stránce hmotněprávní, protože obě souvisí s řešením otázky přípustnosti pořadu práva.

Podle § 13, odst. 3, uvedeného soudního řádu nemohou býti lhůty v něm stanovené prodlouženy; podle § 18 uved. soud. řádu jest žaloby, které by byly podány opožděně, bez dalšího řízení usnesením senátu odmítnouti. Již z tohoto právního výrazu (odmítnouti — zuriickzuweisen) je zřejmé, že je tu nezohleditelná překážka procesněprávní, jež brání zahájení věci před rozhodčím soudem a že tedy věc nemůže již býti předmětem jednání a rozhodnutí tohoto rozhodčího soudu, ať by šlo o žalobu na plnění, nebo určení některé strany, nebo některého zúčtovacího místa. V tomto rozhodčím řízení nemůže býti tedy řešena již ani prejudiciální jinak otázka bydliště žalovaného v kritické době, nemůže býti řešen ani právní význam jeho právních jednání, z nichž v souzeném sporu činí žalobkyně některé právní důsledky povahy procesní nebo hmotněprávní.

Jde tedy nyní o to, zda již proto není možno domáhati se pohledávky, jež byla k zúčtování přihlášena, vůbec a jmenovitě před řádnými soudy. Kdyby se na tuto otázku odpovědělo kladně, mělo by to — nehledě k možné konstrukci obligace naturální — prakticky v zápětí hmotněprávní zánik nároku samého, když by tu nebylo zákonem uznávaného nároku na právní ochranu, podle něhož by mohl býti nárok k účelu jeho vymožení předmětem řízení, jež by mohlo vésti k vykonatelnému exekučnímu titulu. Ani v řečené úmluvě ani v uvedeném soudním řádu není takový důsledek nepodání žalob se strany zájemců k nim oprávněných nikde vysloven. Nutno si uvědomiti, že ani samo porušení předpisů o přihlášce nevedlo za všech okolností k zániku nároku nebo jeho propadnutí, a stačí tu odkázati k ustanovením třetího dodatečného zápisu č. 117/1929 Sb. z. a n. a k rozh. č. 13088 Sb. n. s. Tím méně lze tedy mluvit o hmotněprávním zániku nároku v souzeném případě, kde obě strany pohledávku přihlásily. V § 13 soudního řádu ponechává se jak stranám, tak i zúčtovacím místům na vůli obrátiti se se žalobou na rozhodčí soud; jestliže se jim to tedy neukládá

za povinnost s takovým účinkem, že by jinak sám nárok zanikl a již před žádným forem uplatněn býti nemohl, pak zajisté nelze z nečinnosti stran a zúčtovacích míst dovozovati zánik nároku, nýbrž jest míti za to, že tím je věc skončena jenom pro řízení zúčtovací, k němuž náleží také řízení před rozhodčím soudem, a to s tím účinkem, že zúčtovací místa nejsou již legitimována k tomu, aby pohledávky takto ze zúčtovacího řízení vyloučené bylo užito k tomu účelu, jemuž ono řízení sloužilo a jehož obhájení právě těmto místům bylo svěřeno. Jiného praktického významu upuštění těchto zúčtovacích míst od žaloby nemůže míti ani v souzeném případě a jest tu tedy i procesně připustiti stejný důsledek, totiž že v takovémto případě není již ani procesní překážky proti tomu, aby věc byla zahájena před řádnými soudy, protože jinak výhradná příslušnost rozhodčího soudu tím pominula.

Za toho stavu věci je pro otázku přípustnosti pořadu práva zcela bezvýznamné, proč byla pohledávka k soupisu přihlášena tou nebo onou stranou, v čem pramenily neshody stran a obou zúčtovacích míst, a proč byla věc odkázána před rozhodčí soud, když příslušnost prvního soudu je již vyloučena. Je proto pro otázku přípustnosti pořadu práva v souzeném sporu bezvýznamná otázka, kde měl žalovaný v rozhodující době (dne 26. února 1919) své bydliště. Tou otázkou se zabýval rekursní soud zatím nadbytečně a předčasně ji řešil, když dotčená otázka po skutkové a právní stránce nebyla náležitě probrána před procesním soudem. Proto vývody rekursního soudu týkající se bydliště žalovaného nemohou býti ani pro procesní soud rozhodující, jestliže by se v dalším řízení ukázalo, že právní skutečnost bydliště žalovaného v rozhodující době má anebo může míti význam pro právní poměr stran také v jiném směru nežli právě v otázce přípustnosti pořadu práva. Tu by nebylo překážky proti tomu, aby žalovaný po právní i skutkové stránce uvedl na přetřes otázky, o nichž se zmínil v dovolacím rekursu.

Čís. 16841.

Pensijní pojištění (zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) a nemocenské (zák. č. 221/1924 Sb. z. a n.).

Platnost úmluvy, kterou se zaměstnanec (vedoucí prodejny) zavázal, že bude hraditi za s p o l u z a m ě s t n a n c e v prodejně zaměstnané ze svého polovici pojistného k pensijnímu nebo nemocenskému pojištění, pokud připadá na zaměstnavatele.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1938, Rv II 783/37.)

Žalobce byl od 1. července 1933 do 28. února 1935 zaměstnán u žalované firmy »R.« jako vedoucí její prodejny v O. Jeho odměna záležela v 10% provisi, v níž byly započítány mimo jiné režijní položky, které byl žalobce povinen hraditi ze svého, též mzda a veškeré (sociální i pensijní) pojištění personálu zaměstnaného u žalované firmy v uve-

dené prodejně, pokud jest zaměstnavatel povinen platiti je ze svého. Tvrdě, že shora uvedená úmluva o placení pojistného jest neplatná, domáhá se žalobce na žalované zaměstnavatelce zaplacení toho, co za ni zaplatil na příspěvcích připadajících na zaměstnavatele. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu. **Důvody:** Nárok na náhradu polovice pojistného, kterou žalobce sám zaplatil ze svého za žalovanou zaměstnavatelku, není odůvodněn. První soud se v té příčině k odůvodnění svého názoru odvolává na rozh. č. 13828 Sb. n. s. V uvedeném rozhodnutí jest vysloveno, že jest neplatná úmluva mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, kterou se přesunuje na pojištěnce pensijního nebo nemocenského pojištění větší než zákonem stanovený podíl na placení pojistného. V souzeném případě však nejde o takový případ, o jaký šlo v onom rozhodnutí. Zákonem není zakázáno, aby třetí osoba — v souzené věci vedoucí prodejny — zaplatila za zaměstnavatele část pojištění, která připadá na zaměstnavatele. Právní názor soudu první stolice, že jde o dohodu zákonem zakázanou a tedy neplatnou, nelze opřít o zákonná ustanovení, kterými nejvyšší soud odůvodňuje jím vyslovený názor, totiž o ustanovení §§ 140 a 162 zák. ze dne 9. října 1924, č. 221 ve znění zák. č. 185/1928 Sb. z. a n. a předpisy zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., zejména o ustanovení § 170, písm. d), naposledy, dotčeného zákona. Nesprávně proto posoudil první soud věc po právní stránce, přisoudil-li žalobci požadovanou náhradu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Není sporné, že žalobce platil jako režii, kterou měl hraditi podle služební smlouvy s žalovanou firmou ze svého, i příspěvky k sociálnímu a pensijnímu pojištění za personál zaměstnaný v o-cké filiálce, jež by byla jinak povinna podle zákona platit žalovaná firma. Dále není sporu o tom, že ve smluvně převzaté režii neplatil žalobce pojistné příspěvky za sebe, pokud je podle zákona měla platiti žalovaná firma, neboť tu část pojistných příspěvků platila firma ze svého. Konečně jest nesporné, že byl žalobce zatížen z důvodu placení oné části smluvně převzaté režie částkou 6.381 Kč 70 h a že žalovaná firma žalobci polovici uvedených příspěvků, jimiž byl zatížen, nahradila.

Otázku placení pojistných příspěvků upravuje zákon č. 221/1924 v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n. v §§ 162 až 164 a dále zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. v §§ 64 až 68. V dotčených ustanoveních, jež jsou v podstatě v obou zákonech shodná, jest určeno, že zaměstnavatel i zaměstnanec hradí z pojistného po jedné polovici, že zaměstnavatel platí pojišťovně celé pojistné a že může část pojistného, připadající na zaměstnance, při výplatě mzdy sraziti zaměstnanci z platu, a konečně že pojistné, jež srazí zaměstnavatel zaměstnanci ze mzdy, je stat-

kem jemu svěřeným. Určil tedy zákon jasně hranici, do níž mohou býti zaměstnanci přidržováni k opatření prostředků k úhradě povinností nositelů pojištění. Nejvyšší soud pak vyložil v rozhodnutí č. 13828 Sb. n. s., k němuž se pro stručnost odkazuje, že úmluvy, jež se přičí uvedeným ustanovením, jsou neplatné.

V souzené věci však nejde o takovou úmluvu. Žalobce se, jak je nesporné, nezavázal služební smlouvou, že bude platiti polovici pojistných příspěvků, jež měla žalovaná jako jeho zaměstnavatelka platiti za něho, nýbrž úmluva se týkala jen pojistných příspěvků, jež měla platiti žalovaná firma za ostatní zaměstnance své filiálky v O., takže se dotčené ustanovení služební smlouvy vůbec netýkalo pojistných příspěvků z pojistného poměru, jenž byl založen služební smlouvou a přihláškou mezi žalobcem a pojišťovnou, nýbrž jen pojistného poměru ostatních zaměstnanců o-cké filiálky žalované firmy u dotčených pojišťoven. O takovém částečném převzetí režie k placení pojistných příspěvků smlouvou nemá však ani zákon č. 221/1924 v doslovu zákona č. 164/1928 Sb. z. a n., ani zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. žádného ustanovení. Ustanovení dotčených zákonů, jež byla výše uvedena, se týkají jen placení pojistného, jež má zaměstnanec platiti ze svého pojistného poměru, založeného jeho služební smlouvou se zaměstnavatelem, kdežto v souzené věci jde o to, že žalobce se zavázal platiti pojistné příspěvky, jež by jinak měla platiti žalovaná firma, nikoliv ze svého pojistného poměru, nýbrž z pojistného poměru ostatních zaměstnanců o-cké filiálky. Byl tedy žalobce co do těch příspěvků v poměru k pojišťovně třetí osobou, nikoliv zaměstnancem, jak již správně usoudil odvolací soud. Poněvadž dotčené zákony nezakazují, aby se třetí osoba zavázala k placení pojistných příspěvků, jež by jinak měl platiti zaměstnavatel, a smlouva taková není ani jinými zákony zakázána, platila pro smluvce při uzavírání smlouvy smluvní volnost (§ 6 zák. č. 20/1910 ř. z.), není odůvodněn závěr, že by smlouva o převzetí této části režijních nákladů byla neplatná.

Čís. 16842.

Proti souhlasným rozhodnutím vydaným v konkursním řízení (zák. č. 64/1931 Sb. z. a n.) není dovolen dovolací rekurs.

Podle § 188 konk. ř. jest dbáti veškerých předpisů o řízení ve věcech sporných, pokud jich lze obdobně užiti v konkursním řízení.

(Rozh. ze dne 6. dubna 1938, R I 344/38.)

Srov. rozh. č. 12279 Sb. n. s.

Soud první stolice odmítl dovolací rekurs úpadce proti rozhodnutí rekursního soudu, potvrzujícímu usnesení prvního soudu, jímž

byl úpadcův návrh, aby bylo uloženo věřitelům, kteří navrhli prohlášení konkursu na úpadcovo jmění, složení dalších záloh nejméně 600.000 Kč na útraty konkursního řízení a neučiní-li tak, aby bylo rekursní řízení podle § 166, odst. 2, konk. ř. zrušeno. Rekursní soud nevyhověl úpadcovu rekursu.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Nejvyšší soud nemá důvodu, aby se odchýlil od rozhodnutí č. 12279 Sb. n. s., v němž bylo odůvodněno, proč ustanovení § 528 c. ř. s. platí i za účinnosti konkursního řádu č. 64/1931 Sb. z. a n.

Ustanovení § 192 konk. ř. nerozeznává ovšem mezi řádným a mimořádným dovolacím rekurssem. To však nevyvrací názor vyslovený v uvedeném rozhodnutí, poněvadž § 192, odst. 2, konk. ř. stanoví jen všeobecnou zásadu, že opatřením a rozhodnutím konkursního soudu a konkursního komisaře lze odporovati rekurssem k vrchnímu soudu a rozhodnutím tohoto soudu dovolacím rekurssem k nejvyššímu soudu, ale zároveň ji omezuje všeobecnými slovy »pokud není ustanoveno jinak« a nikoliv slovy »pokud není ustanoveno jinak v konkursním řádu«. Jest tedy ono omezení vykládati v souvislosti s § 188 konk. ř., jenž praví »Pokud není v konkursním řádu ustanoveno jinak, budíž v konkursním řízení obdobně šetřeno předpisů v řízení a o příslušnosti ve věcech sporných«. Konkursní řád neobsahuje výslovného předpisu o tom, že jest i mimořádný dovolací rekurs přípustný. Jest proto v tom směru užití obdobně předpisů civilního soudního řádu, tedy nyní § 528 c. ř. s. v doslovu čl. I č. 5 zák. č. 251/1934 a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.

Nerozhoduje ani to, že se rekursní řízení v konkursu liší od rekursního řízení ve sporných věcech tím, že jsou v něm dovoleny novoty (§ 192, odst. 1, konk. ř.) a že první stolice může za podmínek § 192, odst. 3, konk. ř. sama vyhověti rekursu. Neboť podle pamětního spisu k § 172 konk. ř. č. 337/1914 ř. z. byla zavedena doba civilního soudního řádu v konkursním řízení proto, že soudní řád je modernější zákon než nesporné řízení, ale byla přiřčena řada předpisů jiných, odchýlených od civilního soudního řádu hledíc na oficiální povahu konkursního řízení. Z toho důvodu byly v konkursu dovoleny novoty v rekursním řízení. Na tom nebylo nic změněno ani vydáním nového konkursního řádu. Nelze proto z dovolení novot v rekursním řízení vyvozovati, že není v konkursním řízení možno užití obdobně předpisu § 528 c. ř. s. v nynějším doslovu. A podobně ustanovení jako § 192, odst. 3, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. má rovněž civilní soudní řád v § 522. Předchozí konkursní řád rozšířil výslovně v § 176, odst. 3, ustanovení § 522 c. ř. s. i na další případ a § 192, odst. 3, nynějšího konkursního řádu ustanovení to převzal, vypustiv prostě citaci § 522 c. ř. s.

Praví-li se v § 188 konk. ř., že jest šetřiti obdobně »předpisů o řízení ve věcech sporných«, není tím míněna pouze první část civilního soudního řádu. Slovy »řízení ve věcech sporných« jsou zřejmě myšleny veškeré předpisy o řízení ve věcech sporných jako celek, pokud jich lze obdobně užití v konkursním řízení, což plyne také z dříve již uvedeného pamětního spisu, jenž výslovně mluví o »civilních procesních zákonech« (»Zivilprozessgesetze«). Pro názor, že by nebylo možno obdobně užití předpisů §§ 514 až 528 c. ř. s. v konkursním řízení, pokud v konkursním řádu není ustanoveno jinak, není žádného podkladu.

Názor, jež stěžovatel vyvozuje ze srovnání doslovu § 176 konk. ř. č. 337/1914 ř. z. s doslovem § 192 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n., byl vyvrácen již shora uvedeným rozhodnutím č. 12279 Sb. n. s.

Ježto i nynější dovolací rekurs čelí proti souhlasným usnesením obou nižších soudů, bylo jej odmítnouti jako nepřipustný.

Čís. 16843.

Nebyla-li platební záповěď společenstvu (zák. č. 70/1873 ř. z.) jako poddlužníkovi doručena podle § 294, odst. 3, ex. ř. platně (do vlastních rukou oprávněného zástupce), nebyla taková vada napravena tím, že společenstvo zaslalo soudu řádně firemně znamenané oznámení, že povinnému nevyplatí zabavenou pohledávku, ledaže by podalo proti povolení exekuce rekurs přes to, že mu platební záповěď nebyla doručena.

(Rozh. ze dne 6. dubna 1938, Rv I 227/37.)

Srov. rozh. č. 6327 Sb. n. s.

Usnesením okresního soudu v M. B. z 25. září 1931, č. j. E 3609/31-1, byla žalující společnost jako vymáhající věřitelce povolena k vymožení jejích vykonatelných pohledávek 614 Kč 65 h s přísl. a 2.440 Kč s přísl. exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky, která přísluší povinnému Františku A. jako členu nyní žalovaného Stavebního družstva dělnických a rodinných domků pro K. a okolí, zapsanému společenstvu s ručením omezeným, jako poddlužníku na úrocích a na podílu na zisku a zároveň zabavením onoho pohledávání, které může připadnouti povinnému jako členu žalovaného družstva podle účetního rozpočtu při zrušení společenstva nebo při jeho vyloučení z družstva nebo při jeho vystoupení, jeho výpovědi, nebo z jakéhokoliv důvodu. V usnesení tom byla obsažena záповěď, aby žalované společenstvo platilo dlužníku něco na zabavenou pohledávku nebo na její srážku. Dotčené zabavovací usnesení nebylo však omylem doručeno tehdejšímu předsedovi žalovaného družstva Josefu L., který podle stanov zastupoval družstvo před úřady a soudy, nýbrž Josefu A., který družstvo navenek ne-

zastupoval a jenž ani je žalovanému neodevzdal. Přesto dne 16. října 1931 došlo exekučnímu soudu oznámení podepsané Josefem L. a Josefem A., kteří tehdy na venek zastupovali družstvo, a opatřené razítkem žalovaného družstva, že členu družstva Františku A-ovi nevyplácí žádných úroků ani podílů na zisku. Dne 1. června 1933 vyplatilo však žalované společenstvo povinnému Františku A. po jeho vystoupení z družstva 11.481 Kč 50 h. Žalobkyně se proto domáhá na žalovaném společenstvu poddlužnickou žalobou (§ 308 ex. ř.) zaplacení 4.417 Kč 40 h s přísl. Soud první stolice, jehož rozsudek vyhovující žalobě byl předtím zrušen, jsa vázán názorem vysloveným odvolacím soudem (§ 499 c. ř. s.), zamítl poté žalobu. **D ů v o d y:** Stanovy družstva neobsahují zvláštního ustanovení o tom, kdo jest oprávněn přijímati za družstvo obsílky a jiná dodání; je proto ve smyslu čl. XXIV stanov řídit se ustanovením § 21 zák. č. 70/1873 ř. z. Podle uvedeného ustanovení stačí, že se obsílky a jiná dodání pro společenstvo doručí některému členu představenstva, oprávněnému k podpisu, nebo k spolupodpisu, aneb některému úředníku společenstva, který jest oprávněn zastupovati je před soudem; podle čl. II stanov žalovaného společenstva je znamenání firmy platné jen tehdy, jestliže pod jejím zněním, ať vytištěným, nebo psaném připojí své podpisy předseda nebo jednatel a jako druhý se podepíše jeden člen správního výboru. V souzeném případě šlo o doručení platební záповědi poddlužníku a bylo je proto podle § 294 ex. ř. provést dle předpisů o doručování žalob, tudíž do vlastních rukou. Bylo tudíž doručení oné záповědi poddlužníku neplatné, nestalo-li se do vlastních rukou některé z osob uvedených v § 21 uved. zák. Jest zjištěno, že podpis A. . . . k na poddlužnickém zpátečním lístku není podpisem Josefa A. st., že dne 3. října 1931 i dne 10. října 1931 byl jednatelem žalovaného družstva Josef A. st. a předsedou Josef L.; František A. ani jiný Josef A. nebyli funkcionáři žalovaného družstva. Netvrdí se pak ani nedokazuje, že by A., podepsaný na zpátečním lístku, byl úředníkem žalovaného společenstva, který by byl oprávněn je zastupovati před soudem. Dále jest zjištěno, že ve schůzích správního výboru a dozorčí rady, v nichž byla veškerá korespondence družstvu zasílána podrobně zkoumána, nebylo nikdy předloženo výše dotčené usnesení. Je tudíž zřejmé, že usnesení o záповědi nebylo doručeno ani členu představenstva oprávněnému k podpisu, ani některému úředníku společenstva oprávněnému zastupovati žalované společenstvo před soudem a že byl tudíž porušen předpis § 294 ex. ř., podle něhož má být postupováno při doručování záповědi poddlužníkovu podle předpisu o doručování žalob. Poněvadž se podle § 294 ex. ř. pokládá zabavení za vykonané doručení platební záповědi poddlužníkovu, nestačí, že žalované družstvo zaslalo soudu dopis z 10. října 1931, podepsaný jednatelem Josefem A. a předsedou Josefem L. Bylo proto žalobu zamítnouti. **O d v o l a c í s o u d** potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Podmínkou poddlužnické žaloby podle § 308 ex. ř., o jakou v souzeném případě jde, je, aby exekučně vymáhaná pohledávka žalobcova byla zabavena. Zabavení se podle § 294, odst. 2 a 3, ex. ř. pokládá za vykonané doručení platební záповědi poddlužníkovu do vlastních rukou. V souzeném případě nižší soudy zjistily skutečnosti, z nichž jde najevo, že soudní záповěď v exekuční věci žalující společnosti proti povinnému Františku A. E 3609/31, o kterou jde, nebyla žalovanému družstvu jako poddlužníku platně doručena. Tato vada nebyla napravena tím, že žalované družstvo oznámilo soudu dopisem ze dne 10. října 1931, č. j. E 3609/31-2, řádně firemně znameňaným, že družstvo nevyplácí povinnému Františku A. žádných úroků ani podílů na zisku, na něž se právě ona exekuce vedla. To plyne již z úvahy, že podle § 294, odst. 4, ex. ř. má poddlužník právo odporovati platební záповědi rekurssem. Rekursní lhůta se podle § 521, odst. 2, c. ř. s. a § 78 ex. ř. počíná ode dne, kdy byla platební záповěď poddlužníkovu doručena, a jelikož v exekuční věci E 3609/31 nebyla platební záповěď žalovanému družstvu řádně doručena, nepočala rekursní lhůta vůbec plynouti. Že by žalované družstvo bylo i přes ono oznámení ze dne 10. října 1931 oprávněno k rekursu proti exekuční záповědi, o tom nemůže být pochybnosti. Nedoručení platební záповědi žalovanému družstvu jako poddlužníku bylo by mohlo být napraveno tím, kdyby družstvo přes to, že mu platební záповěď nebyla doručena, bylo proti ní podalo rekurs (rozh. č. 6327 Sb. n. s.), neboť tím by byla bývala platební záповěď na zakročení žalovaného družstva přezkoumána vyššími stolicemi, avšak pouhým oznámením družstva exekučnímu soudu, že povinnému Františku A. žádných úroků ani podílů na zisku nevyplácí, se tak státi nemohlo. Proto se na souzený případ nehodí rozhodnutí č. 5989 Sb. n. s., v němž je vysloveno, že podal-li vypovídání, ač mu výpověď byla doručena vadně, včas námítky a zúčastnil se celého sporného řízení, nelze mluvit o zmatečnosti podle § 477 č. 4 c. ř. s. V souzeném případě nejde o zmatečnost exekučního řízení, nýbrž toliko o to, že platební záповěď žalovanému společenstvu jako poddlužníku dosud platně doručena nebyla, že se proto zabavení pohledávky nestalo a žalující společnost nemůže tudíž žalovati z exekučního zabavení pohledávky.

Čís. 16844.

Je-li smlouva o propachtování kinematografické licence nicotná, jest nicotná též smlouva, kterou se upravuje vzájemný poměr spolupachtýřů podle takové nicotné smlouvy. I k té nicotnosti je přihlížeti z úřední moci.

(Rozh. ze dne 6. dubna 1938, Rv I 1471/37.)

Žalobce, bývalý společník žalovaného při provozu biografu »R.«, opírá svůj nárok na zaplacení 45.000 Kč o smlouvu z 5. října 1932, kterou měla být zrušena společná účast obou stran rozepře na provozování uvedeného biografu »R.«, založená smlouvou mezi nimi a licencionářem řečeného biografu spolkem B.-H. ze dne 2. srpna 1932, tak, aby žalovaný převzal veškerá práva a povinnosti z naposledy uvedené smlouvy na sebe a aby žalobci z ní v budoucnosti nevznikly žádné závazky. Podle smlouvy na prvním místě dotčené se žalovaný zavázal platit žalobci ročně předem 15.000 Kč jednak za to, že žalobce vložil do podniku jako společenský vklad 80.000 Kč a tím umožnil převzetí provozu jmenovaného biografu, jednak za to, že propustil žalobce ze společenského závazku, a to dotud, dokud bude žalovaný zmocněncem dotčeného biografu »R.« nebo v něm jakýmkoli způsobem a v jakémkoli postavení zúčastněn. Nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Z odůvodnění žalobní žádosti a z nesporného přednesu stran plyne, že úmluva ze dne 5. října 1932 a z ní vyvoděný zažalovaný nárok jest v tak úzké souvislosti se smlouvou ze dne 2. srpna 1932, že vznik a trvání oné úmluvy předpokládá vznik a existenci této smlouvy; neboť by k úmluvě ze dne 5. října 1932 nebylo došlo, kdyby smluvci nebyli uzavřeli smlouvu ze dne 2. srpna 1932 a nebyli jí pokládali za právně existentní. Dohodou ze dne 5. října 1932 převzal žalovaný práva a povinnosti, založené domněle pro žalobce smlouvou ze dne 2. srpna 1932 se spolkem B.-H. a byl zrušen společenský poměr, založený mezi smluvci za účelem společného výkonu oprávnění plynoucího ze smlouvy ze dne 2. srpna 1932, při čemž se žalovaný zavázal žalobci k plnění, kterého se žalobce souzenou žalobou domáhá.

Z toho, co uvedeno, vyplývá, že by úmluva ze dne 5. října 1932 byla neplatná, kdyby byla neplatná i smlouva ze dne 2. srpna 1932, která byla základem pro onu úmluvu. Obsah smlouvy ze dne 2. srpna 1932, jejíž pravost byla uznána a podstatný obsah při jednání zjištěn, stal se součástí souhlasného přednesu stran a první soud měl k němu také přihlížeti. Z obsahu právě dotčené smlouvy však vychází najevo, že podle ní byl propachtován provoz kinematografické licence, ježto veškeré podnikatelské riziko, spojené s provozem biografu »R.«, měli míti žalobci a žalovaný. Vysvětluje to zejména z odst. 2 dotčené smlouvy, podle kterého jsou žalobce i žalovaný povinni vésti biograf »R.« na vlastní vrub a nebezpečí tak, že majiteli licence nesmějí z jeho provozu vzniknouti žádné závazky, jakož z odst. 8, podle něhož jsou jmenovaní zavázáni učiniti a přijímatí veškeré objednávky a dodávky potřebné pro provoz biografu »R.« výslovně jen na vlastní účet, a z předposledního odstavce, podle něhož nestihá majitele licence žádná odpovědnost za

služné, které bylo v témže odstavci smlouvy přislíbeno žalovanému za jeho činnost v řečeném biografu. Má tudíž uvedená smlouva charakteristické znaky smlouvy o propachtování kinematografické licence, i když se žalovaný ve smlouvě označuje jako obchodní zmocněnec, pověřený vedením biografu. Kdyby byl spolek B.-H. zamýšlel ustanoviti žalovaného skutečně jen svým obchodním zmocněncem, nebylo by dobře pochopitelné, proč onu smlouvu uzavřel též se žalobcem. Propachtování kinematografické licence, které nebylo příslušným správním úřadem schváleno neb aspoň vzato na vědomí, jest podle § 9 min. nař. č. 191/1912 ř. z. nicotné (rozh. č. 13846, 15051 Sb. n. s.). Ježto zákaz je dán na ochranu veřejného zájmu, jest k nicotnosti takové pachtovní smlouvy přihlížeti z úřadu. Měly se proto nižší soudy i bez námítky stran zabývatí otázkou, je-li smlouva ze dne 2. srpna 1932 platná či nikoliv, a vyzvatí strany podle § 182 c. ř. s., aby přednesly skutkové okolnosti pro posouzení této otázky potřebné, zejména byla-li řečená smlouva příslušným správním úřadem schválena nebo vzata na vědomí, a aby nabídly o tom důkazy. Ježto nižší soudy tak neučinily, zůstalo řízení vadné. Tato vadnost měla rozhodující vliv na právní posouzení této rozepře. Kdyby totiž bylo zjištěno, že smlouvu ze dne 2. srpna 1932 správní úřad ani neschválil ani nevzal na vědomí, byla by nicotná a ta nicotnost by zasáhla i dohodu stran ze dne 5. října 1932, která jest jen novou úpravou práv a povinností, které byly pro strany rozepře domněle založeny smlouvou ze dne 2. srpna 1932, a v tom případě by tu nebyl základ, z něhož je vyvozován zažalovaný nárok. Je-li však z úřední moci přihlížeti k nicotnosti smlouvy o propachtování kinematografické licence, platí to i o smlouvě, již se upravuje vzájemný poměr spolupachtýřů na základě takové nicotné smlouvy.

Ježto dovolací soud bez zjištění skutečností potřebných pro závěr, zda smlouva ze dne 2. srpna 1932 byla příslušným správním úřadem schválena nebo vzata na vědomí, nemůže rozhodnouti ve věci samé, nezbylo než rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 16845.

Prohlásí-li odvolací soud dovolání za přípustné, musí v rozsudku zřetelně uvést, že tak činí pro zásadní význam rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I. č. 2 zák. č. 251/1934 a čl. I. č. 314/1936 Sb. z. a n.).

Nestačí pouhá doložka v rozsudkovém výroku, že se dovolání prohlašuje za přípustné.

(Rozh. ze dne 6. dubna 1938, Rv II 956/36.)

Srov. rozh. č. 2909 Úr. sb

Odvolaací soud potvrdil rozsudek soudu první stolice, jímž byl žalovaný uznán povinným zaplatiti žalobci 2.132 Kč 90 h s přísl., a při vynesení rozsudku a v rozsudkovém výroku uvedl pouze, že »dovolání se prohlašuje za přípustné«.

Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Dovolání čelí proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu a předmět sporu, o němž by měl odvolací soud rozhodnouti, nepřevyšuje 7.000 Kč. Dovolání by bylo v takovémto případě pokládati za přípustné jen tehdy, kdyby je odvolací soud v rozsudku prohlásil za přípustné podle čl. I. č. 2 zák. č. 251/1934 a čl. I. zák. č. 314/1936 Sb. z. a n., protože jde o rozhodnutí zásadního významu.

Odvolaací soud pojal sice do rozsudkového výroku stručnou doložku, že »dovolání se prohlašuje za přípustné«, ale to nestačí a nejvyšší soud není tím vázán při posuzování otázky přípustnosti dovolání, kterou jest mu řešiti z úřadu, ježto tím nebylo vyhověno jasnému předpisu zákona, který neposkytuje odvolacímu soudu oprávnění, aby prohlásil ve svém rozsudku dovolání za přípustné podle své libovůle, nýbrž udílí mu toto oprávnění jen výjimečně a za výslovného předpokladu, že jde o rozhodnutí zásadního významu, o čemž se tedy musí odvolací soud v rozsudku zřetelně vysloviti. Uvedený zákonný předpis jest vykládati přesně, protože jde o ustanovení výjimečné.

Ježto v souzené věci odvolací soud neprohlásil ve svém rozsudku ani výslovně, ani aspoň poukazem na ustanovení čl. I. č. 2 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n., že tu jde o rozhodnutí zásadního významu, nemá řečená jeho doložka právního významu a nejvyšší soud k ní nemůže přihlížeti.

Bylo proto dovolání jako nepřípustné odmítnouti (§ 507, odst. 1, c. ř. s.).

Čís. 16846.

Manžel není podle §§ 92, 1029 obč. zák. zavázán z nákupů potřeb pro domácnost uskutečněných manželkou, která, ač není jejich manželství ani rozvedeno ani rozloučeno, nesdílí ani nevede manželskou domácnost. V takovém případě není manžel zavázán k náhradě pohledávání z takových nákupů manželky ani podle §§ 91, 1042 obč. zák., dával-li své manželce přiměřenou částku na výživu její i příslušníků rodiny.

(Rozh. ze dne 6. dubna 1938, Rv II 505/37.)

Srov. rozh. č. 12938 Sb. n. s.

Žalobě, již se žalobkyně — obchodnice — na žalovaném domáhá zaplacení 2.771 Kč 55 h s přísl. za požitaviny dodané na úvěr jeho manželce, soud první stolice vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobkyně opřela svůj nárok vůči žalovanému na zaplacení toho, co jeho manželka nakupovala u ní na úvěr, jednak o §§ 92, 1017, 1029 obč. zák., jednak o §§ 91, 1042 obč. zák. Podle §§ 92, 1029 obč. zák. jest manžel přímo zavázán z nákupů, které jeho manželka, jež sdílí podle své zákonné povinnosti domácnost mužovu a ji vede, obstarávala jako zástupkyně mužova v mezích její presumptivní plné moci (§ 1029 obč. zák.), jejíž rozsah se určuje v jednotlivém případě podle povahy domácnosti. V souzeném případě schází předpoklad, aby se manželka žalovaného pokládala za jeho zmocněnkyni podle § 1029 obč. zák., ježto je nesporné, že nesdílela a nevedla domácnost žalovaného, kterážto skutečnost byla žalobkyni také známa. Zbývá ještě zkoumati, zda lze z toho, že žalovaný byl několikrát přítomen, když jeho manželka nakupovala u žalobkyně na úvěr, usouditi na to, že jí tím mlčky zmocnil k tomu, aby nakupovala věci potřebné pro vedení své domácnosti — nikoliv domácnosti žalovaného — jménem a na účet žalovaného. V té příčině odvolací soud správně uvedl, že se žalovaný mohl domnívati, že jeho manželka zaplatí zboží na konci měsíce z peněz, jež jí žalovaný dával na výživu, a mimo to, že žalobkyně sama takové mlčky dané zmocnění ani nepředpokládala, jak plyne z toho, že nežalovala dříve žalovaného, nýbrž jeho manželku na zaplacení zboží dávaného jí na úvěr. V této souvislosti nezáleží též na tom, zda žalobkyně věděla o tom, že žalovaný platí své manželce měsíčně určitou částku na úhradu výživy její vlastní a jejího dítěte.

Žalobní nárok není však odůvodněn ani, pokud jest opřen o §§ 91, 1042 obč. zák. Předpokladem toho by bylo, že žalobkyně učinila za žalovaného náklad na výživu jeho manželky a dítěte, který měl podle zákona učiniti žalovaný sám, který však neučinil. Žalovaný namítal, že platil své manželce v době, kdy sporné nákupy na úvěr sjednávala, 100 rak. šilinků měsíčně, čímž učinil zadost své zákonné vyživovací povinnosti. Jest tudíž zkoumati, zda tím žalovaný splnil svou zákonnou vyživovací povinnost. Pro její výši byly rozhodující jednak příjmy žalovaného, jednak potřeby osob k výživě oprávněných. Tvrdila-li žalobkyně sama, že žalovaný měl v rozhodující době měsíční příjem nejméně 1500 Kč, proti čemuž žalovaný nic nenamítal, mohly nižší soudy vycházeti z této výše příjmů žalovaného, když žalobkyně sama vyšší příjem neuváděla. Dosahovala tudíž částka placená žalovaným jeho manželce skoro $\frac{1}{3}$ jeho příjmů. Co se týká potřeb jeho manželky a dítěte, bylo

při ústním odvolacím jednání učiněno nesporným — žalobkyně ocitá se sama v rozporu se spisy, vytýká-li odvolacímu rozsudku v tom směru rozpor se spisy —, že manželka žalovaného bydlila s dítětem, kterému bylo několik málo let, u svých rodičů bezplatně. Že manželka žalovaného pokládala částku danou jí jejím manželem vzhledem k svým životním poměrům a potřebám za dostačující, vyplývá z její svědecké výpovědi, kde udala, že ze 100 rak. šilinků mohla tehdy žíti zrovna tak, jako žije nyní. Má proto dovolací soud za to, že uvedená částka odpovídala jak tvrzené majetkové mohoucnosti žalovaného, tak i potřebám jeho manželky a dítěte. Při tom nerozhoduje, kolik částka 100 rak. šil. činila v rozhodující době přesně v Kč, takže výtky protispisovosti není ani v té příčině odůvodněna.

Přiměřenost výživného jest posouditi podle okolností jednotlivého případu a nelze je proto vyměřiti všeobecně určitým dílem příjmů výživou povinného. Není proto odůvodněna výtky vadnosti řízení a rozporu se spisy, uplatněná v otázce přiměřenosti placené výživy.

Splnil-li žalovaný podle shora uvedeného v rozhodující době svou vyživovací povinnost vůči své manželce a svému dítěti, není nárok třetí osoby vyvozený z předpisu §§ 91, 1042 obč. zák. odůvodněný.

Čís. 16847.

Právní účinky pravoplatně potvrzeného nuceného vyrovnání nejsou závislé na zrušení konkursního řízení.

Není-li ujednáno něco jiného, nepozbývá platnosti závazek rukojmího, který se zaručil za splnění kvoty, ani nebylo-li pak konkursní řízení zrušeno.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1938, Rv I 515/37.)

Srov. rozh. č. 4056 Sb. n. s.

Žalující firma, které příslušela proti Arnoštu L. pohledávka 149.507 Kč 30 h, přihlásila ji ke konkursnímu řízení prohlášenému na dlužníkovu jmění dne 22. prosince 1934. Za konkursního řízení učinil úpadce Arnošt L. při roku 26. března 1935 návrh na nucené vyrovnání, podle něhož měli konkursní věřitelé třetí třídy obdržeti 22% svých pohledávek splatných v určitých lhůtách, a za 15% vyrovnací kvoty se zaručil žalovaný František L. jako rukojmí a plátce. Nucené vyrovnání bylo konkursním soudem pravoplatně potvrzeno a uloženo konkursnímu komisaři, aby určil dlužníku patnáctidenní lhůtu k zaplacení nebo zajištění pohledávek za podstatou věřitelů první a druhé třídy, 2% paušálního poplatku a výloh a odměny správce podstaty a, uplyne-li lhůta marně, aby v konkursu pokračoval. Dlužník příkazu konkursního komisaře však nevyhověl, takže se v konkursním řízení pokračovalo. Proti žalobě, kterou se žalobkyně domáhá na žalovaném rukojmím a plátci zaplacení 22.426

Kč 10 h s přísl., za něž se zaručil, namítl žalovaný zánik svého závazku, ježto rukojemství za zaplacení kvoty převzal toliko pod samozřejmou výminkou, že konkursní řízení bude skončeno; a že úpadce bude moci podnik dále vésti, kterážto výminka se však nesplnila, neboť nucené vyrovnání nevedlo k zrušení konkursu, zvláště když nesplněním nuceného vyrovnání pohledávka žalující firmy oživila v plné výši. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Tím, že se v konkursu pokračuje, ježto dlužník nesplnil povinnosti v §§ 149 a 150 konk. ř. mu uložených, nepozbylo pravoplatně potvrzené nucené vyrovnání ani závazek žalovaného platnosti. Na rukojemský závazek nemělo to žádného vlivu, nýbrž je to pouze na prospěch věřitele, jenž konkuruje a může zaplacení dojíti v úpadku větší částkou než zbytkem vyrovnací kvoty. Pokračováním v konkursu sice zčásti oživne žalobkynina původní pohledávka, nezmenšuje se tím však závazek dlužníkův, a též závazek rukojmího zůstává tím nedotčen (§ 163 konk. ř., rozh. č. 4056 Sb. n. s.). Neobstojí ani námitka, že se převzetí závazku rukojemského stalo jen pod výminkou, že účelu nuceného vyrovnání bude skutečně dosaženo. Výminka ta není při rukojemském závazku žalovaného nikterak vyjádřena a ani položena býti nemohla, ježto bv konkursní soud nebyl shcvalil nucené vyrovnání. Výklad vůle smluvců musí se díti jen podle objektivního posouzení, k tomu, co si žalovaný, přejímaje rukojemský závazek, snad myslil, nelze přihlížeti, nýbrž rozhoduje pouze projevená vůle, jež v souzeném případě nedopouští jiného výkladu, než že se převzetí rukojemství stalo úplně bezvýhradně a beze všech výminek (§ 914 obč. zák.). Závazek žalovaného zaplatiti zažalovanou částku, za niž se v nuceném vyrovnání jako rukojmí a plátce platně zaručil, trvá tudíž po právu (§ 1357 obč. zák.). Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Nelze souhlasiti s názorem odvolatele, že nucené vyrovnání v konkursu má účinky jen tehdy, zruší-li se konkurs. Podle § 153, odst. 1, konk. ř. nabývá nucené vyrovnání platnosti pravoplatným potvrzením konkursním soudem. To se v souzeném případě stalo, usnesení potvrzující je pravoplatné. To, že dlužník (úpadce) nesplnil povinnosti uložených mu v §§ 149, 150 konk. ř. a že se proto pokračuje v konkursu, nečiní nucené vyrovnání neplatným, ani závazek dlužníkův a rukojemský nezanikl. Závazek rukojmího zůstal nedotčen. To vyložil první soud správně (§ 163 konk. ř., rozh. č. 4056 Sb. n. s.). Podle zjištění prvního soudu nebyla při rukojemském závazku učiněna žádná výminka a proto správně první soud přihlížel jen k vůli projevené v písemném závazku. Každou úmluvu vykládati jest tak, jak to žádá obyčej poctivého obchodu. Chtěl-li žalovaný rukojemský závazek omeziti, bylo na něm, aby vůli v tom směru projevil. Nedostatek takového projevu neb nejasný výraz jde na jeho újmu (§§ 869, 915 obč. zák.). Pravoplatné nucené vyrovnání zůstává účinným, i když se konkurs nezruší; potvrzení vyrovnání podle § 159 konk. ř. není samo o sobě důvodem k zrušení konkursu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Je sice správné, že podle § 163, poslední věty, konk. ř., třeba nebylo potvrzené nucené vyrovnání splněno, zůstávají nedotčena práva, která vyrovnání věřitelům poskytuje proti úpadci a jiným osobám, avšak o to nešlo v souzené rozepři. Žalobní nárok nebyl založen na předpokladech řečeného zákonného ustanovení a žalovaný svoji námitku, s níž v podstatě přichází ještě v dovolacím řízení, opíral o to, že konkurs úpadce Arnošta L. nebyl zrušen (§ 159, 149 a 150 konř. ř.), takže žalovaný není povinen splnit svůj rukojemský závazek, který v nuceném vyrovnání úpadcově podstoupil prý pod samozřejmou podmínkou, že vyrovnáním bude konkursní řízení skončeno a že úpadci bude umožněna další hospodářská existence.

Odvolačím soud správně vyložil, že žalovaný ve svém rukojemském závazku neprojevil ani výslovně ani mlčky (§ 863 obč. zák.), že by se zavazoval pod uvedenou výminkou. Žalovaný tedy marně v dovolání odkazuje na ustanovení §§ 1435, 1353 a 914 obč. zák.

Pokud se dovolatel také povšechně s hlediska konkursního řádu snaží dovodit, že vyrovnání nemělo účinku proto, že nebyl konkurs zrušen, jest k tomu uvést, že ani v konkursním řádě není opory pro jeho právní názor. Z ustanovení § 153, odst. 1, konk. ř. je zřejmé, že nucené vyrovnání, pravoplatně potvrzené konkursním soudem, jako tomu bylo v souzeném případě, má právní účinky platného vyrovnání, pokud ovšem v zákoně není ustanoveno jinak. Zákon však nestanoví, že by tyto právní účinky závisely na tom, že bude konkursní řízení zrušeno. Ustanovení § 163, poslední věty, konk. ř. nelze sice přímo užítí na souzený případ, avšak má i tu význam potud, že vychází rovněž z uvedené zásady (§ 163, odst. 1, konk. ř.) nehledíc na to, zda bylo konkursní řízení zrušeno, čili nic. Z toho a z předpisu § 159, odst. 1, konk. ř. vyplývá, že zrušení konkursu nesouvisí s pravoplatným potvrzením nuceného vyrovnání do té míry, že by právní účinek tohoto vyrovnání závisel na zrušení konkursního řízení.

Pouze z toho, že nedošlo k zrušení konkursu ve smyslu § 159, odst. 1, konk. ř., nemůže tedy žalovaný pro sebe důvodně vyvozovati neúčinnost vyrovnání a tím i neúčinnost svého rukojemského závazku.

Rozhodnutí č. 4056 Sb. n. s. mělo sice za základ jiný skutkový děj, avšak vyslovená v něm zásada platí i pro souzený případ.

Čís. 16848.

Oprávnění nositele pojištění k vydání výměru o pensijní pojistné povinnosti (§ 84, odst. 6, písm. c), zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) není časově omezeno a výměr lze vydati i po skončení služebního poměru nebo po pojistném případě.

Takovým pravoplatným výměrem jsou soudy v otázce pojistné povinnosti vázány.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1938, Rv I 523/38.)

Proti žalobě, kterou se žalobce, jenž byl podle svého tvrzení u žalované firmy zaměstnán od 4. března 1924 až do 27. března 1937 jako cestující a inkasista pro okres v-ský, domáhal na žalované náhrady škody pro její opominutí přihlásiti jej k pensijnímu pojištění, namítla žalovaná, že žalobce nebyl u ní ve služebním poměru a že proto příslušný pensijní ústav vyslovil pravoplatným výměrem ze dne 5. června 1937, že žalobce nepodléhá pensijnímu pojištění. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Ve výměru jest spatřovati rozhodnutí nositele pojištění v otázce pojistné povinnosti ve smyslu šestého odstavce, písm. a) § 84 zák. o pens. poj. Oprávnění k vydání takového výměru (§ 125, odst. 1, uved. zák.) není v zákoně nijak časově omezeno a není ani vyloučeno, třeba již dříve skončil služební poměr anebo nastal již pojistný případ. Nositelům pojištění není tudíž zabráněno, aby přihlášky, které byly učiněny po ukončení služebního poměru anebo po vzniku pojistného případu, přijaly a vydaly o nich výměry o pojistné povinnosti, třeba ony výměry měly jen právní povahu výroků určujících, ať pozitivních, či negativních (vyslovujících kladně nebo záporně pojistnou povinnost).

Soudy jsou však vázány pravoplatnými rozhodnutími, které vydaly správní úřady ve věcech pensijního pojištění v mezích své působnosti (rozh. č. 15290, 8274, 4690 a j. Sb. n. s.), a proto byly i v souzené věci nižší soudy vázány výměrem nositele pojištění ze dne 5. června 1937, vyslovujícím, že žalobce po dobu jeho zaměstnání u žalované firmy nepodléhal pojistné povinnosti.

Čís. 16849.

I podle zákona č. 250/1922 Sb. z. a n. mělo býti co do výplaty úroků postupováno jak u státních dluhopisů nevinkulovaných, tak u vinkulovaných stejně, pokud byly splněny podmínky uvedené v § 10 uved. zákona.

Dotčeným zákonem nabyli tuzemští majitelé dluhopisů tam uvedených práva, aby se v mezích řečeného zákona domáhali nároku na výplatu úroků.

Předpisy zákona č. 49/1875 ř. z. o promlčení úroků ze státních dluhopisů nebyly zrušeny zákony upravujícími převzetí povinnosti z dotčených cenných papírů.

Složením dluhopisů ve smyslu vlád. nař. č. 151/1921 Sb. z. a n. do úřední úschovy nenastalo ani přerušeni promlčení podle § 3 zák. č. 49/1875 ř. z., ani se stát nestal jejich schovatelem ve smyslu § 957 obč. zák. s povinností postaratí se o výplatu úroků.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1938, Rv I 1741/37.)

Žalující pojišťovna byla vlastnící 12 kusů 4% rakouské zlaté renty v úhrnném nominale 75.000 zl. ve zlatě. Ony kusy byly složeny u bývalé rakouské pokladny státního dluhu ve Vídni jako záruka zákonného pensijního pojištění úřednictva žalující pojišťovny, prováděného náhradními smlouvami. Místo nich vydala rakouská pokladna státního dluhu vinkulační plášť č. 2563 na nom. 75.000 zl., který byl uložen u Zemské banky v depositu. Dne 10. dubna 1919 byly tyto cenné papíry přihlášeny k soupisu v tuzemsku a vydáno o tom příslušné potvrzení. Roku 1920 po novelisaci pensijního zákona odevzdala žalobkyně plné premiové rezervy za pensijní pojištění svého úřednictva Všeobecnému pensijnímu ústavu v P. Tím se stala kauce zbytečná a žalobkyně proto žádala dne 1. října 1920 o devinkulaci řečené zlaté renty podáním na ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra postoupilo žádost ministerstvu sociální péče jako kompetentnímu nástupci bývalého c. k. ministerstva vnitra ve Vídni a dotčené ministerstvo dalo souhlas k devinkulaci výměrem ze dne 5. října 1920. Dne 14. října 1920 odevzdala žalující pojišťovna vinkulační plášť č. 2563 dosud uložený u Zemské banky Ž. bance v P. Uvedená banka vložila vinkulační plášť u likvidatury státního dluhu dne 15. března 1922 do úřední úschovy. Likvidatura státního dluhu přijavši plášť do úřední úschovy, jménem Čs. státu převzala dle názoru žalobkyně veškeré povinnosti a závazky plynoucí pro žalobkyni z vlastnictví renty a tedy i povinnost vypláceti úroky. Dopisem ze dne 19. prosince 1929 požádala žalobkyně prostřednictvím Zemské banky v P. ředitelství státního dluhu o výplatu úroků od 1. října 1918 do 1. října 1929. Ředitelství státního dluhu vyplatilo však jen úroky od 1. října 1923 do 1. října 1929, úroky z doby předchozí odmítlo vyplatiti a taktéž zaujalo zamítavé stanovisko i ministerstvo financí. Tvrdíc, že nevyplacením úroků za dobu od 1. dubna do 1. října 1923 byl stát o zadržené úroky bezdůvodně obohacen, domáhá se žalující pojišťovna na žalovaném Čs. státě zaplacení 37.687 Kč 50 h s přísl. jako úroků za uvedenou dobu. Žalovaný Čs. stát namítl mimo jiné promlčení zažalovaného nároku a odůvodnil námitku tím, že úroky byly předepsány k výplatě u Zemské finanční pokladny v P. a že výnosem ministerstva financí, č. j. 54849/21, bylo vyplácení úroků ze státních dluhopisů přeneseno na Ústřední státní pokladnu v P. Ž řečené renty vyplatila Zemská finanční pokladna v P. úroky naposledy dne 1. října 1918. Od této úrokové splatnosti Zemská banka se o výplatu dalších úroků nehlásila, ačkoli mohla úroky za žalující pojišťovnou vybírat od 19. března 1919 podle vlád. nař. z 15. března 1919, č. 132 Sb. z. a n. Teprve výše dotčeným dopisem z 19. prosince 1929, řízeným na ředitelství státního dluhu, žádala žalobkyně o povolení dodatečné výplaty úroků od 1. dubna 1919 do 1. října 1929 z vinkulovaných 75.000 zl. 4% rak. zlaté renty. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvody: Úroky ze státních dluhopisu se podle zákona z 28. března 1875 č. 49 ř. z., jímž byl zachován v účinnosti výnos bývalého rakouského ministerstva financí ze dne 16. ledna 1860, č. 21 ř. z. a § 1472 obč. zák., promlčují v době

šestileté. Ježto Zemská banka zakročila o výplatu dne 20. prosince 1929, jsou úroky od 1. října 1918 resp. 1. dubna 1919 promlčeny. Hledíc na to mohla si Zemská banka vybrati úroky po celou onu dobu až na dobu zastavení výplaty, neboť důvod přerušení nebo stavení promlčení resp. uznání před vypršením promlčecí lhůty se netvrdí. Co se týká ustanovení § 33 vlád. nař. z 2. května 1929, č. 64 Sb. z. a n., že jest vyplatiti úroky dospělé od 1. března 1919, jde podle názoru soudu jen o úroky nepromlčené, neboť mohou nastati případy stavení i přerušení promlčení. Řečenému vládnímu nařízení nelze však rozuměti tak, že by jím byly dotčeny platné předpisy o promlčení úroků ze státních dluhopisů, a zákon nemusí výslovně podotýkati »pokud ovšem úroky již nejsou promlčeny«. Stejně jest právně bezvýznamné tvrzení, že se nárok na výplatu úroků nemohl promlčeti proto, že jest povinností státu jako schovatele postarati se o jejich výplatu. O depositum mohlo by zdánlivě jíti teprve podle vlád. nař. ze 7. dubna 1921, č. 151 Sb. z. a n. ode dne jeho vyhlášení ve smyslu § 18 uved. nař. resp. ode dne 15. března 1922, kdy byl vinkulační plášť vložen do úřední úschovy u likvidatury státního dluhu. Ale ani tak není oním nařízením dotčen zákon z 28. března 1875 č. 49 ř. z., zejména potud, že účelem uvedeného nařízení byla výměna za náhradní rentu nikoli smlouva schovací ve smyslu § 957 obč. zák. Je proto námitka promlčení odůvodněna. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Jádrem věci záleží v právním posouzení otázky, zda jsou zažalované úroky promlčeny či nikoli. Žalobkyně i ve svém odvolání příznává v souhlase s tvrzením žalovaného, že úroky, o nichž mluví zákon č. 104/1928 a vlád. nař. č. 64/1929 Sb. z. a n., mohly příslušné úřady vypláceti podle vlád. nař. č. 132/1919 Sb. z. a n. již od r. 1919. Naposledy uvedeným vládním nařízením bylo uloženo berním úřadům, aby splatné úroky vinkulovaných (na jméno znějících) dluhopisů bývalé monarchie vyplácely jako zálohu pro pokladnu státního dluhu ve Vídni a v Budapešti. Řečené nařízení nabylo účinnosti dnem 19. března 1919. V zákoně č. 250/1922 Sb. z. a n. bylo pak vysloveno, že úroky z řečených dluhopisů znějících na jméno budou vypláceny podle vlád. nař. č. 132/1919, byl-li dluhopis odevzdán do úřední úschovy. Ta byla nařízena vládním nařízením č. 151/1921 Sb. z. a n. jako přípravné opatření pro jejich převzetí Čs. státem. K převzetí tomu došlo podle zák. č. 104/1928 a vlád. nař. č. 64/1929 Sb. z. a n. Z toho jest viděti, že zprvu bylo nařízeno berním úřadům vypláceti úroky, třebaš jenom zálohu, že majitelé dluhopisů měli takto nárok na vyplácení a mohli se ho tedy domáhati. Za sporu vyšlo najevo, že jen krátký čas, a to do vlád. nař. č. 132/1919 Sb. z. a n. asi po ¼ roku byla výplata úroků omezena, jinak nikoli. Tato doba je však pro žalobní nárok bez významu. Za vylíčeného zákonného stavu mohla tudíž i žalobkyně svůj úrokový nárok uplatniti po celou dobu od počátku účinnosti naposledy dotčeného vládního nařízení, t. j. od 19. března 1919. Jestliže tak neučinila a nechala nečinně uplynouti dobu promlčení, uznal procesní soud právem, že její nárok za dobu starší 6 let je promlčen.

Odvolatelka jest na omylu, domnívá-li se, že její nárok ani se nemohl promlčeti proto, že byl dluhopis v úřední úschově. Řečená úschova byla nařízena vlád. nařízením č. 151/1921 Sb. z. a n. jako přípravné opatření pro převzetí dluhopisů bývalého mocnářství rakouského, a již proto nelze na ni užiti § 957 obč. zákona, který předpokládá soukromoprávní smlouvu. O takovou však v souzeném případě nešlo. Pokud se odvolatelka zabývá také otázkou prekluse žaloby, tu odvolací soud sdílí její názor, že odepření výplaty promlčených úroků finančním úřadem nemůže býti pokládáno za akt vrchnostenský, nýbrž za pouhé prohlášení strany, t. j. ředitelství státního dluhu a ministerstva financí, tedy zástupce dlužníka. Proto nebylo třeba k uplatnění žalobního nároku zachovati preklusivní lhůtu ve smyslu § 1 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. To však pro rozhodnutí ve věci samé nemůže mít významu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zák. č. 250/1922 Sb. z. a n., k němuž žalobkyně poukazovala a který se ovšem týkal cenných papírů nevinkulovaných, uvádí sice v § 10, že se řečený zákon nevztahuje na vyplácení úroků z vinkulovaných dluhopisů, dodává však ihned, že tyto úroky budou dále vypláceny podle vládního nařízení ze dne 15. března 1919, č. 132 Sb. z. a n., jestliže dluhopisy byly odevzdány do úřední úschovy, čímž přece nade vši pochybnost dává najevo, že u nich s tímto opatřením, které bylo pro majitele dluhopisů výhodnější, souhlasí a že v té příčině nějakou novou úpravu nebo změnu nepokládá za potřebnou; zřejmě tu tedy mělo býti u obou druhů dluhopisů stejně postupováno co do výplaty úroků, pokud ovšem splněny byly podmínky pro výplatu stanovené, o nichž v souzeném případě nebylo sporu.

Dovolatelka má za to, že prý k promlčení vůbec nemohlo dojíti, protože prý jí žalovatelný nárok vzešel proti státu teprve zákonem č. 104/1928 Sb. z. a n. Než před procesním soudem sama odkazovala na povinnost, jež pro žalovaný stát vyplývala z mírových smluv, a právě ty smlouvy byly základem také zákona č. 250/1922 Sb. z. a n., jakož i příslušných vládních opatření; se zřetelem na právní stav, jak vyplýval z mírových smluv a z jejich připravovaného provedení, upravil však již dotčený zákon alespoň otázku vyplácení úroků z oněch dluhopisů s takovým účinkem pro tuzemské majitele dluhopisů, že se směli již na jeho základě domáhati výplaty úroků u příslušných úřadů a že v mezích uvedeného zákona mohli takový svůj nárok nejen uplatnit, ale také se do domoci, aniž záleží na tom, jak byly tyto úrokové platy ve finanční správě účtovány. Po této úpravě nešlo již o benevolenci státu nebo úřadů, nýbrž právě o nárok na výplatu úroků v poměru mezi věřitelem z dluhopisu a žalovaným státem.

Předpisy o promlčení úroků, jak jsou uvedeny v rozsudku procesního soudu, nebyly vyňaty z recepce, obsažené v zákoně č. 11/1918 Sb. z. a n., a nebyly zrušeny ani dalšími zákony, připravujícími nebo upravujícími převzetí povinnosti z dluhopisů, a to ani zejména zákonem č. 104/1928 nebo vládním nařízením č. 64/1929 Sb. z. a n., jak se dovolatelka snaží dovoditi. Nelze ponechat bez povšimnutí, že předmětem úpravy byly dluhopisy povahou se velice různící také co do oprávněnosti věřitelovy v otázce výplaty úroků a že tedy mohlo jíti o úroky, jejichž dospělost nastala již od 1. srpna 1920 po případě od 1. března 1919, a u nichž přece nemohlo nastati promlčení, jestliže v konkrétním případě podle jeho zvláštních poměrů nárok na výplatu úroků přece jen uplatněn býti nemohl, nehledíc ani na možnost přerušeni nebo stavení promlčení. Jestliže se tedy v zákoně zvláště nečiní zmínka o tom, že nemají býti vypláceny úroky již promlčené, anebo že smějí býti vypláceny jenom úroky, pokud nejsou promlčeny, nelze z toho dovozovati, že promlčení mělo býti vůbec vyloučeno — anebo že se předpisy o promlčení úroků snad vůbec anebo aspoň co do oněch dluhopisů zrušují.

Odvolací soud posoudil správně povahu úschovy, k níž došlo podle vládního nařízení č. 151/1921 Sb. z. a n. s hlediska vývodů žalující pojišťovny, a tak schválil také důsledky, jež v té příčině vyvodil procesní soud v tom smyslu, že totiž žalovaný stát nelze pokládati za schovatele s povinností postarati se o výplatu úroků.

V dovolání snaží se však dovolatelka z této skutečnosti, že totiž dluhopis byl od 15. března 1922 v úřední úschově u likvidatury státního dluhu podle nařízení č. 151/1921 Sb. z. a n., dovoditi, že tím nastalo přerušeni promlčení podle § 3 zákona ze dne 28. března 1875, č. 49 ř. z. Tu obranu žalobkyně před soudem procesním neuplatnila a neučinila tak určitě ani v odvolání, protože jak tam, tak i zde ještě dovozovala, že stát jako schovatel byl povinen starati se také o inkaso úroků. I kdyby tu nešlo o nedovolenou novotu ve smyslu § 482, odst. 1, c. ř. s., nýbrž jen o právní posouzení přednesených právních skutečností, nutno ukázati na to, že se ve smyslu již uvedeného zákonného ustanovení nepřerušuje promlčení, když se — jak míní dovolatelka — z jakéhokoli důvodu předloží obligace příslušné státní pokladně, které přísluší vydávati nové kupony, nýbrž že onen účinek nastane jen v těch případech, jež jsou uvedeny v § 3 uved. zák.; mimo to jest ještě ukázati i na výnos ministerstva financí ze dne 29. května 1875, č. 2233. V souzeném případě došlo k složení podle nařízení vlády č. 151/1921 Sb. z. a n., jež již podle úvodu svého § 1 mělo podstatně jiné důvody, jiné účely a jinou povahu, než jak tomu je v případech předloženi dluhopisů, o nichž se pojednává v § 3 uved. zák. z roku 1875. Podle onoho nařízení č. 151/1921 šlo o zjištění, seznamenání a úschovu dluhopisů převážně ve státním zájmu, aby totiž částečně mohl býti proveden čl. 203 al. 2 mírové smlouvy, aby vůbec byly zjednány předpoklady pro výplatu úroků (viz také § 1 zák. č. 124/1921 Sb. z. a n.); šlo tedy o nutné

všeobecné finančněprávní opatření, jehož si vyžádaly mimořádné poměry, způsobené státním převratem, s nimiž ovšem zákon č. 49/1875 ř. z. nemohl počítati, již proto nelze tuto úschovu dluhopisů posuzovati stejně jako ony případy uvedené v § 3 zák. č. 49/1875 ř. z., v nichž jde vesměs o předložení dluhopisu anebo o žádosti, jež směřovaly na prvním místě k zájmu osob z dluhopisu oprávněných, ať šlo o vydání nových kuponů a poznámku k tomu cíli potřebnou, o přeepsání nebo o poukázání úroků, či o přihlášku nároku na určitou úrokovou splátku, nebo konečně o zákrok směřující k umoření dluhopisu. V souzeném případě došlo však k složení dluhopisu z docela jiných, v podstatě veřejnoprávních důvodů, při čemž žalující pojišťovně nebylo žádným způsobem ani znemožněno ani jen ztíženo, aby zakročila o výplatu úroků buď sama, nebo svým zástupcem, bankou, jakmile to právní předpisy umožnily, jak se také skutečně stalo. Účelem a důvodem ustanovení § 3 uved. zák. zajisté bylo, připustiti přerušeni promlčení tam, kde v konkrétním případě až do provedení požadovaných změn právo na úroky nemohlo býti s účinkem uplatněno, kdežto úschova podle nař. č. 151/1921 Sb. z. a n. nebránila uplatnění tohoto nároku, pokud jen jinak byly jeho podmínky splněny; v souzeném případě není o tom sporu, že tomu tak bylo.

Ani po té stránce nelze tedy dáti za pravdu dovolatelce.

Čís. 16850.

Do pensijní základny zaměstnance (lesního hajného), jehož pensijní nároky byly upraveny podle zásad platných pro pragmatikální zřízence ve státní službě, nelze započítati ani remuneraci, nebyla-li součástí služného, nýbrž jen zvláštním přídavkem poskytovaným po dobu činné služby, ani peněžitou hodnotu paliva (otopu naturálního bytu), zanikl-li nárok na naturální byt skončením činné služby.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1938, Rv I 2340/37.)

Žalobce byl zaměstnán od 1. října 1890 ve službách Karla knížete O.-W. na velkostatku H. Žalovaní koupili uvedený velkostatek od jeho vlastníka trhovou smlouvou ze dne 11. března 1926, v níž bylo v čl. VI., odst. 2, toto ustanovení: »Kupující převezmou veškeré aktivní úředníky a zřízence po rozumu § 75 náhr. zák. a nař. vl. ze dne 21. října 1922, č. 305 Sb. z. a n., a to v počtu a stavu, jak jsou dnes na velkostatku zaměstnáni, se všemi jejich nabytými právy, co se pak nároků pensijních týká na základě plné služební doby a podle zásad platných pro úředníky a zřízence ve státní službě, při čemž se na nároky ty započítávají částky, které budou kryty pojištěním těchto úředníků a zřízenců u Všeobecného pensijního ústavu od 1. ledna 1909 resp. od pozdější doby počínaje.« Žalovaní pak uzavřeli dne 25. března 1926 se státním po-

zemkovým úřadem dohodu o rozsahu převzetí lesní půdy od velkostatku, podle níž se zavázali odevzdati revír D. ve výměře asi 490 ha ke dni 30. září 1926 Československému státu; o převzetí onoho lesního souboru byl pak sepsán protokol ze dne 9. června 1927, v němž bylo uvedeno, že se žalobce přejímá za stejných podmínek, za jakých přejímá zaměstnanec ministerstvo zemědělství na velkostatech státem převzatých a jemu do správy odevzdaných; žalobce byl pak vzat do slibu zástupcem ministerstva národní obrany. V trhově smlouvě ze dne 11. března 1926 jest uvedeno, že se žalovaní resp. kupující podrobí všem ustanovením, které státní pozemkový úřad uzná v té příčině za vhodná. Ustanovení čl. VI., odst. 2, kupní smlouvy má v podstatě ten smysl, aby jim byly zaměstnancům zabezpečeny větší požitky pensijní, než by jim jinak příslušely. František H. (žalobce) byl ministerstvem národní obrany pensionován dne 1. června 1929. Od téhož dne přiznal mu Všeobecný pensijní ústav roční pensijní důchod a s účinností od 1. dubna 1931 byla mu pak pense zvýšena. Tvrdě, že vyměřený pensijní důchod je menší, než mu po právu přísluší, domáhá se žalobce (jenž za sporu zemřel) resp. jeho pozůstalost na žalovaných zaplacení 20.933 Kč 95 h s přísl., t. j. rozdílu mezi pensijními požitky, na něž si žalobce činí nárok podle zásad platných pro státní zaměstnance, a požitky pensijními, které vyplácí Všeobecný pensijní ústav ode dne pensionování do úmrtí žalobce. Co do výše zažalované částky uvedl, že mu příslušel mimo nárok na služné i nárok na remuneraci a na palivo pro naturální byt, takže jeho celkové požitky činily v době pensionování 14.182 Kč 40 h. Soud své stolice uznal podle žaloby co do částky 11.900 Kč 43 h s přísl., jinak žalobu zamítl a uvedl v otázce, o níž tu jde v d ů v o d e c h: Podle názoru soudu jest sporné ustanovení obsažené v kupní smlouvě o pensijních nárocích zaměstnanců velkostatku H. vykládati tak, že smluvci měli na mysli zásady platné pro státní úředníky a zřízence pragmatikální. Tomu nasvědčuje zejména zjištěný jejich úmysl zabezpečiti zaměstnancům velkostatku vyšší služební požitky, než by jim jinak příslušely. I to, že podle ustanovení uvedené smlouvy byly upraveny právní poměry úředníků i zřízenců obdobně, nutno usuzovati na tento výklad, ježto slovem »úředníci« nemohli míti smluvci na mysli nic jiného, než úředníky pragmatikální, t. j. státní úředníky zařazené do některé ze sedmi platových stupnic (čl. I. zák. ze dne 25. ledna 1914, č. 15 ř. z., § 5 zák. č. 103/1926 Sb. z. a n.); v přednesech stran není podklad pro úsudek, že by vůbec mohlo pomýšletí na pomocné kancelářské úředníky a jejich pensijní zaopatření ve smyslu nařízení vlády ze dne 7. července 1926, č. 113 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dne 1. ledna 1926 (§ 110 uved. nař.). Nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. nelze tu obdobně užití, ježto zaměstnanci tam uvedení podléhají pojištění u pensijního fondu čs. státních drah, kdežto ostatní státní zaměstnanci ve služebním poměru soukromoprávním podléhají zásadně obecnému pensijnímu pojištění. Zaměstnancům velkostatku H. mělo se však trhovou smlouvou dostati vyšších pensijních

požitků, než by jim jinak příslušely u Všeobecného pensijního ústavu, což bylo vlastním smyslem sporného smluvního ustanovení. Z téhož důvodu nemá tu význam ani ustanovení nař. č. 114/1926 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dnem 1. ledna 1926, nehledě ani k tomu, že žalobce vůbec neměl denní plat (§§ 11, 31 a jiné uved. nař.). U žalobce nelze ani obdobně mluvit o stupních denních platů. Nutno tedy předpokládati, že smluvci, pokud užili obratu »úředníků a zřízenců«, měli na mysli nepochybně úředníky pragmatikální a také zřejmě zřízení pragmatikální. Proto při propočtu pensijních nároků žalobcových vychází soud ze zásad platných pro státní zřízence pragmatikální. Podle oněch zásad rozhoduje o výši pensijních požitků pragmatikálního zřízence poslední den měsíce, v němž zaměstnanec byl činné služby zproštěn, resp. aktivní plat v té době zaměstnanci vyplácený, neboť toho dne pozbývá pragmatikální zřízence nároku na služební plat a vzniká mu nárok na plnění odpočivného platu (§ 139 č. 3 plat. zák.). Plat odpočivný jest vyměřiti z pensijní základny. Pensijní základnou jest služné a přídavky, které jsou výslovně označeny jako započitatelné pro výměru výslužného (§ 154 plat. zák.). Proto není rozhodující, zda žalobce měl v době, kdy byl zaměstnán u žalovaných, aktivní požitky nižší. Ježto je zjištěno, že žalobce byl pensionován po celkové služební době 38 let 8 měsíců, příslušel by mu dle zásady § 1 zák. č. 74/1896 ř. z. ve spojení s § 154 plat. zák. nárok na odpočivné ve výměře 98% pensijní základny, při čemž zlomek služební doby přesahující 6 měsíců, jest počítati za plný rok služby (§ 1, odst. 4, zák. č. 74/1896 ř. z.). Jest totiž ve smyslu ustanovení kupní smlouvy čítati ve prospěch žalobců do výslužného celou služební dobu u právního předchůdce žalovaných samých i u vojenské správy. Podle názoru soudu jest podle uvedených zásad počítati žalobci do pensijní základny především roční služné v penězích v úhrnné výši 6.002 Kč 22 h. Služné to pobíral žalobce v době, kdy nabyt nároku na odpočivné, tedy v době, kdy již nabyt účinnosti platový zákon, jímž drahotní přídavky a podobné přechodné doplňky, které měly povahu valorisační, odpadly, a na místě nich bylo v kategorii zřízencecké služné valorisováno. Podle zásady § 154 plat. zák. nelze pokládati »za služné«, co v souzeném případě správa velkostatku za služné základní označovala, a pojem »přídavky« podle § 154 plat. zák. se nehodí na plnění, které soukromý zaměstnavatel označuje jako mimořádnou drahotní výpomoc a drahotní přídavek, když obdobná plnění u státních zaměstnanců právě platovým zákonem zanikla a služné bylo ve smyslu § 154 plat. zákona valorisováno. Z peněžních platů nepokládá však soud remuneraci analogicky za součást pensijní základny. O remuneraci jako o součásti pensijní základny má ustanovení platový zákon pouze u těch zaměstnaneckých kategorií, které nemají nároku na služné (§ 154 plat. zák.). Remunerace v tom smyslu, jak byla vyplácena žalobci vojenskou správou, nemá povahy uvedené v § 154 plat. zák. Buď jde o darování, tedy o plnění, na něž zaměstnanec nemá právního nároku a které předpokládá již podle své podstaty konání služeb,

nebo šlo by o přídavek k služnému podle ustanovení § 154 plat. zák., který není výslovně v zákoně uveden jako započitatelný do pensijní základny. Co do otopu je dokázáno výnosem ministerstva zemědělství ze dne 18. července 1921, č. 39.933/IVb, že podle směrnic výnosem daných přísluší na velkostatech státem převzatých statkovému zřízení bezplatný byt a otop v množství 18 prostorových metrů pro byt o pokojí a kuchyni, který žalobce skutečně měl. Soud však neshledal, že relutum za palivo pro služební byt je součástí pensijní základny podle zásady § 154 plat. zák. Nárok na byt statkového zřízence resp. pragmatikálního zřízence státního předpokládá činnou službu zaměstnance, služební byt však podle zásady § 154 plat. zák. není součástí služného, nýbrž přídavkem k služnému, který není výslovně prohlášen za započitatelný do pensijní základny. Žalující sám nezapočítává do odpočivného hodnotu bytu. Důsledně nelze započítati do něho ani hodnotu paliva pro služební byt. Opačné stanovisko by odporovalo zásadě řečeného zákonného ustanovení, jakož i zásadám jiných obdobných norem, podle nichž jest vyměřiti odpočivné (srov. na př. nař. č. 113/1926, 114/1926, 15/1927 Sb. z. a n. zák. z 25. ledna 1914, č. 15 ř. z. a jiné). Podle toho se pensijní základna nerovná poslednímu služebnímu platu se všemi přídavky, nýbrž jest nižší. Práva příslušející žalobkyni podle uvedené kupní smlouvy nemohou jí zabezpečiti odpočivné vyšší než ony, na něž by podle zásad platných pro státní úředníky a zřízence měl nárok státní pragmatikální zřízence resp. úředník. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Žalobce Krantišek H. resp. jeho pozůstalost opírá zažalované nároky o ustanovení odstavce VI. odst. 2 shora uvedené smlouvy, kterou žalovaní koupili velkostatek H. Z toho, co bylo v uvedeném ustanovení řečeno, plyne, že Františku H. příslušela pense podle posledních služebních příjmů za obdobného užití ustanovení o pensích zřízenců ve státní službě, a to dokud nedovršili plných 40 let s příslušnou srážkou za scházející léta, a dále za odpočtení toho, co obdržel od Všeobecného pensijního ústavu. Citace data 1. ledna 1909 neznamená nic jiného, než poukaz na tehdejší zákonný stav, je proto po nastalých změnách v zákonné úpravě odpočítati vše, čeho se mu i novou zákonnou úpravou dostalo. Ježto tedy má pensijní nároky podobné jako pragmatikální zřízencec ve státní službě, nepřisluší mu nárok na započtení do pensijní základny za užívání naturálního bytu s palivem. Tyto požitky jsou obdobně jako u státního zřízence činnové a nejsou do pensijní základny započitatelné. František H. sám nezapočítával hodnotu bytu a prvý soud právem nezapočítával ani hodnotu paliva, což odpovídá právě ustanovení smlouvy, jak byla shora uvedena. Stejně nelze pokládati remuneraci za započitatelnou do pensijní základny, neboť také u státních zřízenců je remunerace jen něco mimořádného a proto i u Františka H. není součástí pensijní základny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl ani dovolání žalovaného, ani dovolání žalobcovu.

Důvody:

K dovolání žalovaného:

Odvolací soud sice ve svém rozsudku blíže neodůvodňuje, proč má za to, že jest podle odstavce VI. č. 2 tržové smlouvy ze dne 11. března 1926 užití na úpravu pense Františka H. zásad platících pro pragmatikální zřizence státní, ale neodchýlil se také od příslušných důvodů rozsudku prvního soudu, který se tou otázkou na uvedeném místě svého rozsudku podrobně zabýval a dovedl, že jest sporné ustanovení tržové smlouvy o pensijních nárocích zaměstnanců velkostatku H. vykládati tak, že smluvci měli na mysli zásady platné pro státní úředníky a zřizence pragmatikální. Dovolací soud schvaluje ony důvody a odkazuje na ně.

Podle §§ 64 a 176 služ. prag. je pro vyměření odpočívacích požitků rozhodující doba, kdy byl zaměstnanec pensionován, podle § 139, odst. 3, plat. zák. přesněji poslední den měsíce, v němž zaměstnanec, byv o přeložení dekretu vyrozuměn, byl činné služby zproštěn. Bylo zjištěno, že v té době požitky Františka H. u vojenských lesních podniků, vrchní správy H., byly tyto: služné s drahotním přídatkem a mimořádnou výpomocí celkem 6.002 Kč 22 h ročně, remunerace 1.000 Kč ročně, relutum za držení dvou krav a telete, za obdělání 1.10 ha pozemků, za výnos pozemků, luk a trávu v lese, celkem 6.114 Kč ročně, 18 m³ měkkého paliva ročně s dovozem a naturální byt. Podle zprávy vojenských lesních podniků vrchní správy H. ze dne 16. listopadu 1934 byl František H. smluvně převzat s požitky, které byly vojenským lesním podnikům ředitelstvím velkostatku H. oznámeny a s těmi požitky byl František H. převeden do nového služebního poměru. Ty požitky byly mu pak vojenskými lesními podniky až do jeho pensionování vypláceny. Byly to požitky shora uvedené až na relutum 6.114 Kč ročně, které bylo Františku H. přiznáno teprve od 1. ledna 1929 místo dřívějšího požitku 1.10 ha pozemků s obděláváním.

Podle § 154 plat. zák. se odpočívacé vyměruje z pensijní základny, kterou tvoří služné a přídatky, které jsou výslovně označeny jako započitatelné pro výměru výslužného. Že do služného jest v souzené věci počítati nejen základní služné, ale i drahotní přídatek a mimořádnou výpomoc, tedy celou částku 6.002 Kč 22 h ročně a také relutum 6.114 Kč ročně, bylo správně odůvodněno již v rozsudcích nižších soudů, na něž se odkazuje. Že do služného nelze v souzené věci počítati ani remuneraci 1.000 Kč ročně, ani hodnotu 18 m³ měkkého paliva s dovozem ročně, bude vyloženo k dovolání žalující pozůstalosti. Započtení hodnoty naturálního bytu do pensijní základny se žalující pozůstalost ani sama nedomáhá.

K dovolání žalující pozůstalosti:

Neprávem brojí dovolání proti tomu, že do pensijní základny Františka H. nebyla započtena remunerace 1.000 Kč ročně a hodnota otopu 1.080 Kč ročně.

Obě řečené dávky byly přiznány Františku H., lesnímu hajnému, jen k rozmnožení jeho požitků z důvodů činné služby, jak je zřejmé z toho, že mu byly poskytovány jednak jako zvláštní roční remunerace a službu vykonanou a jednak jako otop pro naturální byt.

Pro určení pensijní základny platí od 1. ledna 1926 ustanovení § 154 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., jimž byly změněny dřívější předpisy (srov. § 153 plat. zák.) o pensijní základně a stanoveno, že pro odpočívacé platy tvoří nyní pensijní základnu jen služné s přídatky, které byly výslovně označeny jako započitatelné pro výměru výslužného.

Že oba dotčené přídatky nebyly u Františka H. označeny výslovně za započitatelné do pense, není sporné, a zanikl-li skončením činné jeho služby nárok na naturální byt (hajného), zanikl s ním zároveň i nárok na otop tohoto bytu (18 m³ ročně) a nelze ani jeho hodnotu 1.080 Kč započísti do pensijní základny.

Než ani remuneraci nelze v souzené věci pokládati za samo služné, když i nový příjemce hajného Františka H., t. j. vojenské lesní podniky mu ji vyplácely stále odděleně jen jako zvláštní přídatek, čímž dal zřejmě najevo, že je (remunerace) neposkytuje ani jako služné, ani jako přídatek započitatelný do pense.

Ježto podle služební smlouvy mělo se i při úpravě pense Františka H. užití zásad platných pro pragmatikální a státní zřizence, tedy i § 154 plat. zákona, podle něhož by nebylo dovoleno pragmatikálnímu státnímu zřizenci započítati oba jmenované přídatky (remuneraci a otop naturálního bytu) do pensijní základny, nelze uložit nyní žalovaným těžší závazek z právního důvodu náhrady škody.

Čís. 16851.

Platnost dohody sjednané mezi zaměstnavatelem a nemocenskou pojišťovnou v mezích jejich stanov, že zaměstnavatel a jeho zaměstnanci, kteří jsou pensijními pojištěnci a mají proti zaměstnavateli nárok na vyplacení plné mzdy nebo platu nebo na bezplatné naturální opatření (byt a stravu), budou platiti nižší pojistné a že zaměstnanci v době nemoci, nejdéle však po 52 týdnů, nebudou dostávat nemocenské, nýbrž plné služné (od zaměstnavatele). Na toto služné se nevztahuje ustanovení o právní neúčinnosti postupu, zastavení a zabavení nároků a zaměstnanec se ho může po skončení služebního poměru platně vzdáti.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1938, Rv I 3031/37.)

Srov. rozh. č. 15262 Sb. n. s.

Žalobce byl zaměstnán jako účetní u žalované firmy (pivovaru) až do 17. dubna 1937. Jeho služební plat činil na penězích 14.400 Kč ročně mimo naturální požitky. Za žalobcova vědomí sjednala žalovaná zaměstnavatelka s nemocenskou pokladnou soukromých úředníků a zřízcův dohodu, že se zřením na to, že úředníci dostanou od zaměstnavatelky v době nemoci plný plat, bude činiti pojistné o 30% méně, než činí normální pojistné, a to ve prospěch zaměstnavatele i zaměstnanců. Tvrdě, že byl propuštěn v době, kdy byl těžce nemocen žaludečním vředem a zánětem žlučníku a proto k práci neschopný, a že tato choroba způsobuje, že je dosud trvale nezpůsobilý k zaměstnání, a že žalovaná je povinna poskytovat mu jako nemocenské neztenčené služební požitky v době nemoci, pokud je žalobce nezpůsobilý k práci, domáhá se žalobce na žalované zaměstnavatelce zaplacení 2.400 Kč s přísl. a plnění naturálních požitků. Žalovaná namítla mimo jiné, že se žalobce vzdal po skončení služebního poměru jakýchkoliv nároků proti ní mu plynoucích ze služebního poměru a dále, že má proti žalobci vzájemnou pohledávku, kterou namítá k započtení. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Jest zjištěno, že žalobce byl přihlášen u nemocenské pojišťovny soukromých úředníků a zřízcův v T. k pojištění od 1. července 1937, že jest nyní jako člen v XV. třídě bez nároku na nemocenské, že podle § 31 stanov jmenované pojišťovny pojištěnci, kteří mají v případě onemocnění vůči zaměstnavateli nárok na vyplacení plných služebních požitků nebo na vyplacení naturálních požitků (byť a stravu) nejméně po dobu 52 týdnů, mohou být pojištěni bez nároku na nemocenské vůbec, a že se v takovém případě poskytne z předepsaného pojistného v jednotlivých třídách srážka stanovená společnou schůzí představenstva a dozorčího výboru. Bylo též dokázáno, že v ujednání ze dne 27. dubna 1937 prohlásil žalobce, že jsou vyúčtováním v něm uvedeným vyrovnány všechny jeho nynější a také budoucí nároky z bývalého služebního poměru, ale prvý soud správně dovodil, že se řečeným prohlášením žalobce nevzdal nároku žalobou domáhaného, neboť žalobce nepožaduje na žalované plnění služebních požitků z důvodu trvání služebního poměru, tedy platu za konané práce, když v souhlasu se žalovanou stranou tvrdí, že služební poměr byl již zrušen. Svůj nárok požaduje žalobce na žalované jako plnění, které mu patří na místě nemocenského podle úmluvy žalované firmy s nemocenskou pojišťovnou soukromých úředníků a zřízcův v T. Uvedenou úmluvu nutno podle ustanovení § 140 zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 Sb. z. a n. pokládati za ujednání, které není v neprospěch pojistníků a proto není neplatné. Podle řečeného ujednání má však žalobcem požadované plnění povahu nikoliv služebního platu, nýbrž plnění poskytovaného na místě nemocenského. Proto prvý soud nepochybil, když posuzoval právní povahu tohoto nároku žalobcova stejně, jako by šlo o nárok na nemocenské, tedy podle § 139 zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 a zák. č. 189/1934 Sb. z. a n. Proto není kompensace vzájemné pohledávky

žalované firmy prvním soudem zjištěné proti zažalované pohledávce žalobcově podle zákona dovolena, a to v celém rozsahu a nejen do té výše, kolik by jinak činilo nemocenské. Rovněž vzdání obsažené v ujednání ze dne 27. dubna 1937 se nevztahuje na žalobcův nárok žalobou domáhaný, neboť vzdání se týká jen požitků ze služební smlouvy, kdežto zažalovaný nárok se opírá o ujednání žalované firmy s nemocenskou pojišťovnou a má nahraditi žalobci nemocenské, a toho se žalobce nevzdal. Ujednáním uzavřeným se žalující firmou se nemocenská pojišťovna zprostita povinností platiti žalobci nemocenské jako zaměstnanci žalované firmy, jde-li o pojistný případ, který nastal za trvání žalobcova zaměstnání u žalované nebo za ochranné lhůty po skončení pracovního poměru, neboť takováto úmluva jest podle stanov pojišťovny i podle zákona dovolena. Proto by žalobce nemohl s úspěchem požadovati nemocenské na nemocenské pojišťovně soukromých úředníků a zřízcův a tudíž právem se domáhá svých nároků na žalované firmě.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

Podle § 139, odst. 1, zák. č. 221/1924 Sb. z. a n., od 1. července 1934 ve znění vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n. není dovolen a nemá právního účinku jen postup, zastavení nebo zabavení nároků podle tohoto zákona. O takové nároky však v souzené věci nejde, neboť tu jest nesporno po případě zjištěno, že žalovaná firma ujednala s nemocenskou pojišťovnou dohodu, že ona i její zaměstnanci budou platiti pojistné o 30% nižší a že její zaměstnanci, pokud budou nemocní, neděle však 52 týdnů, nebudou dostávat nemocenské, za to však budou dostávat plně služné. Podle § 140 uved. zák. jsou sice jinak neplatná ujednání, která by omezovala nebo vylučovala platnost tohoto zákona v neprospěch pojištěnců nebo jejich příslušníků, ale podle § 9 c) bodu 4 zákona č. 33/1888 ř. z. v doslovu čl. V zák. č. 268/1919 Sb. z. a n., ponechaného pro pensijní pojištěnce v platnosti § 1 zákona č. 117/1926 Sb. z. a n. a nezrušeného § 282 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n., může být stanovami nemocenské pojišťovny určeno, že pojištěncům, kteří za nemoci mají vůči zaměstnavateli nárok na vyplacení plné mzdy, nebo platu nebo na bezplatné naturální opatření (byť a stravu), po dobu tohoto nároku se neposkytne nemocenské vůbec nebo ne plnou měrou, že však v takovém případě jest pro takové pojištěnce stanoviti přiměřeně nižší příspěvky. O takový případ v souzené věci jde a je proto dotčenou dohodu pokládati za platnou. Podle ní neměl tedy žalobce za své nemoci nárok na nemocenské, nýbrž na plně služné. Třebas však toto služné se poskytuje místo nemocenského, nelze na toto služné vztahovati výjimečné ustanovení § 139, odst. 1, zák. č. 221/1924 Sb. z. a n., od 1. července 1934 ve znění vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n., protože nejde o nárok

podle tohoto zákona, nýbrž o nárok ze smlouvy. Proto se mohl žalobce po skončení služebního poměru vzdání platně svého nároku na plné služné a bylo zjištěno, že tak skutečně učinil. Platnosti jeho vzdání nepřekáží ani § 140 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n., od 1. července 1934 ve znění vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n., protože to ustanovení prohlašuje neplatnými jen ujednání, která by omezovala nebo vylučovala platnost tohoto zákona v neprospěch pojištěnců nebo jejich příslušníků a ani toto výjimečné ustanovení nelze vztahovati na jiné než z téhož zákona plynoucí nároky. Žalobce se však nevzdal po skončení služebního poměru žádného nároku z tohoto zákona, zejména nemocenského, nýbrž, jak bylo zjištěno, zavázal se zaplatiti žalované firmě scházející částku 8.681 Kč 02 h, po odečtení vzájemných nároků ve výši 1.744 Kč 40 h ve zbytku 6.931 Kč 62 h a dohodl se s ní, že tím budou jeho veškeré nynější a také budoucí nároky z bývalého služebního poměru vyrovnány. Takové ujednání po skončení služebního poměru jest platné. (srov. rozh. č. 15262 Sb. n. s.).

Čís. 16852.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Projev notáře, učiněný v podání řízeném na pozůstalostní soud o přisouzení útrat za jeho dřívější činnost jako soudního komisaře, že pozůstalost nebude v dohledné době vyřízena, poněvadž je projednávána advokátem, může založit skutkovou podstatu § 1 zák. proti nekalé soutěži.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1938, Rv I 3181/37.)

Žalovaný notář jako soudní komisař pořídil v pozůstalostní věci po Marii Z. úmrtní zápis a soupis pozůstalosti, a když projednání pozůstalosti bylo žalovanému na návrh dědiců odňato a dědicům bylo povoleno písemně projednání žalobcem — advokátem — jako jejich právním zástupcem, likvidoval za uvedené úkony útraty, jež nebyly pozůstalostním soudem ihned určeny. Dne 19. listopadu 1936 předložil žalovaný pozůstalostnímu soudu podání, v němž uvedl: »V pozůstalostní věci po Marii Z. byla práce soudního zjištění oprávněných dědiců, sepsání soupisu a odhadu, ukončena, a to již před rokem. Jelikož tuto pozůstalost projednává advokát, nelze mít za to, že tato pozůstalost bude vyřízena v dohledné době, prosím, okresní soude, račiž mně jako soudnímu komisaři ve spisu likvidované útraty přisouditi a vydati o tom usnesení.« Tvrdě, že obsah uvedeného podání jest způsobilý poškoditi žalobce jako soutěžitele v hospodářském styku a že je v rozporu s dobrými mravy soutěže, navrhl žalobce, I. aby byl žalovaný uznán povinným zdržeti se každého údaje toho obsahu, že pozůstalost nebude v dohledné době vyřízena, poněvadž jest projednávána advokátem, a II. aby žalobci bylo přiznáno právo uveřejniti pravoplatný rozsudek do jednoho

měsíce na útraty žalovaného v určitých periodických časopisech. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl žalobu. D ů v o d y: Podle §§ 184 až 186 not. ř. z 21. května 1855, č. 94 ř. z. mohou býti notáři ustanoveni k provedení jednání v pozůstalostních záležitostech jako soudní komisaři. Podle § 29 nesp. pat. ve znění zákona z 8. června 1923, č. 123 Sb. z. a n. jsou notáři v místech, kde jsou sborové soudy první stolice, oprávněni vykonávati v § 184 not. ř. uvedená jednání jako soudní komisaři, stranám jest však dáno na vůli, aby si samy sepsaly nebo daly sepsati pozůstalostní výkazy a příslušná podání, patřící k projednání zmocnění podle zákona oprávněnému. Se zřením na to, že mohou jak notář jako soudní komisař nebo zmocněnc stran, tak advokát jako zmocněnc stran prováděti projednání pozůstalosti za úplatu, jsou oba soutěžiteli ve smyslu § 46 zák. proti nek. sout. V pozůstalostním řízení D II 20/35 byl žalovaný jako soudní komisař pověřen provedením projednání, pozůstalost byla mu však na návrh dědiců soudem odňata a její vyřízení dáno žalobci jako zmocněnci dědiců, a proti tomu se žalovaný bránil podáním z 26. února 1935. I z toho vychází najevo, že žalobce i žalovaný byli soutěžiteli. Přes to nemůže býti shledávána v pozastaveném projevu žalovaného skutková podstata zlehčování podle § 10 zák. proti nek. sout. Vyjádření žalovaného obsahuje sice osobní útok proti žalobci, není však způsobilý poškoditi žalovaného, ježto ono vyjádření učiněno bylo v podání na soud, který nemá vliv na to, aby žalobci dal projednávati pozůstalosti. Vyjádření žalovaného by bylo způsobilý poškoditi žalobce jen tehdy, kdyby bylo bývalo učiněno vůči straně, která zamýšlela pověřiti žalobce nebo advokáta provedením projednání pozůstalosti. Nemůže se proto právem tvrditi, že prohlášení bylo učiněno za účelem soutěže a že bylo způsobilý poškoditi žalobce. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Soud první stolice posoudil sporný případ po právní stránce správně a žalobu právem zamítl. Otázka, zda žalovaný jest žalobcovým soutěžitelem, nepadá s hlediska § 10 zák. proti nek. sout. vůbec na váhu, poněvadž nekalé soutěže může se dopustiti kdokoliv, tudíž i nesoutěžitel. Jde ovšem o to, zda se tak stalo za účelem soutěže, t. j. s úmyslem neb z pohnutky zeslabiti soutěžitelskou posici žalobcovu neb aspoň s vědomím, že se tak může státi. I když lze připustiti, že jde o zlehčovací výrok a že by za určitých okolností mohl soutěžitelsky zapůsobiti v žalobcův neprospěch, jest odvolací soud přece jen toho názoru, že v souzeném případě není bezpečně dokázán soutěžitelský účel, neboť třeba se žalovaný notář ve své vlastnosti jako placený zástupce stran ocitá v soutěžitelském poměru k žalujícímu advokátovi, neučinil zřejmě svůj zlehčovací výrok v úmyslu soutěžitelském, neboť učinil jej v úředním podání jako soudní komisař, v podání určeném jedině pro potřebu soudu, o němž mohl přes nahlédací právo účastníků důvodně předpokládati, že se nedostane na vědomost jiným osobám, a nebyl proto onen výrok způsobilý zlehčiti a poškoditi žalobce jako soutěžitele v očích klientely, takže nejsou tu podmínky § 10 zák. p. n. s. Avšak ani s hle-

diska § 1 uved. zák. nelze uvažovati o nekalé soutěži, poněvadž se pozastavený výrok nestal v hospodářském styku, jak to řečený předpis předpokládá.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby pod I., jinak odvolání nevyhověl.

Důvody:

Podle názoru dovolacího soudu je v pozastaveném jednání žalovaného naplněna již skutková podstata § 1 zákona proti nekalé soutěži. Žalovaný se nemůže dovolávati toho, že byl v oné pozůstalostní věci činný jako soudní komisař, neboť tato jeho funkce v době podání jeho žádosti ze dne 19. listopadu 1936 o ustanovení účtovaných útrat již dávno pominula a k odůvodnění jeho žádosti, aby mu soud přisoudil účtované útraty, které mu vzešly z činnosti jako soudního komisaře, nebylo nikterak potřebí, aby se dotkl činnosti žalobce jako soutěžitele způsobem, který oba nižší soudy považují za závadný. Zmínky žalovaného otom, že prý pozůstalost nebude v dohledné době projednána, protože ji projednává advokát — žalobce —, nebylo k obhájení zájmů žalovaného jako bývalého soudního komisaře vůbec potřebí a ani nebyla v souvislosti s jeho funkcí jako soudního komisaře anebo s jeho hospodářským zájmem, který co do útrat z této činnosti vyplýval pro žalovaného. Proto nelze ho zprostiti odpovědnosti podle zákona proti nekalé soutěži a nezproštuje ho této odpovědnosti ani to, že se jeho závadný projev, který nelze srovnati s požadavkem dobrých mravů soutěže, stal vůči soudu a nikoliv přímo proti stranám jako zákazníkům, když přece nutno připustiti možnost, že se o něm strany jako účastnice řízení pozůstalostního mohly dověděti a že u nich mohl nepříznivě působiti v neprospěch žalobce jako soutěžitele, neboť je v něm obsažena nepřímá výtka, že žalobce jako advokát úmyslně projednání pozůstalosti protahuje.

Kdyby byl žalovaný dbal požadavků dobrých mravů soutěže, byl by závadný projev ze svého podání vyloučil a mohl tak učiniti bez jakéhokoli nebezpečí, že by tím jeho zájmy jakkoli byly dotčeny. Onen výrok se dotýkal činnosti žalobce jako podnikatele, stal se tedy v hospodářském styku, třebaž k němu došlo za soudního řízení.

Co do uveřejnění rozsudku dovolání nebylo vyhověno, protože dovolací soud má za to, že v souzeném případě hledě na okolnosti, za nichž k projevu došlo, nebylo potřebí onoho opatření podle § 18 zák. proti nekalé soutěži.

Čís. 16853.

Proti rozhodnutí rekursního soudu o nárocích správce konkursní podstaty není dalšího opravného prostředku, ať ono rozhodnutí jest opřeno o hmotné, nebo o formální právo.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1938, R I 320/38.)

Proti usnesení konkursního komisaře ze dne 10. prosince 1937, K 6/34-105, jímž byly upraveny nároky správce konkursní podstaty na náhradu hotových vydání a na odměnu částkou 2.029 Kč 10 h, podal konkursní správce advokát Dr. N. rozklad. Konkursní komisař nevyhověl rozkladu a předložil rozklad k rozhodnutí vrchnímu soudu v P. Rekursní soud postoupil rozklad podle § 44 j. n. konkursnímu komisaři k rozhodnutí.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs konkursního správce.

Důvody:

Z rozkladu správce konkursní podstaty, podaného proti usnesení konkursního komisaře ze dne 10. prosince 1937, č. j. K 6/34-105, je zřejmé, že správce konkursní podstaty rozkladem napadal jen výrok konkursního komisaře o nárocích správcových na náhradu hotových vydání, jakož i na odměnu za námahu podle § 80 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n.

O uvedených nárocích rozhoduje podle § 127, odst. 2, konk. ř. konkursní komisař, jehož rozhodnutí lze odporovati rekuresem, a rozhodnutí rekursního soudu jest konečné.

Z toho plyne, že další rekurs proti rozhodnutí rekursního soudu o nárocích správce konkursní podstaty není dovolen. To značí, že v té příčině stačí podle zákona dvě stolice, že nejvyšší soud jest tedy vůbec vyloučen z věcného rozhodování o uvedených nárocích správce konkursní podstaty a že není proto povolán věcně rozhodovati o žádném rozhodnutí rekursního soudu, pokud se týká takovýchto nároků správce konkursní podstaty, ať rozhodnutí to jest opřeno o hmotné, nebo o formální právo.

Bylo proto dovolací rekurs podle § 526, odst. 2, c. ř. s. a § 188 konk. ř. odmítnouti.

Čís. 16854.

Jde o nedovolené rozšiřování podnikání úvěrního družstva podle vlád. nař. č. 261/1934 a č. 303/1936 Sb. z. a n., jestliže bylo členství omezené původně na osoby určitého povolání (obchodníky) rozšířeno na všechny přirozené (fysické) osoby.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1938, R I 427/38.)

Ve společenstevním rejstříku bylo podle usnesení rejstříkového soudu z 13. února 1931 zapsáno úvěrní společenstvo, jež navrhuje změnu stanov, pod firmou »Ú.«, obchodnické úvěrní družstvo, zapsané společenstvo s omezeným ručením, a zároveň oním usnesením byla schválena a do rejstříku zapsána společenstevní smlouva ze dne 9. prosince 1930 s dodatkem ze dne 6. února 1931. Ve stanovách bylo uve-

deno, že podle § 1 zní firma družstva tak, jak shora uvedeno, že podle § 2 je účelem družstva podporovati své členy při provozování živnosti a povznésti jich poměry hospodářské, za kterýmžto účelem bude jim povolovati úvěr a působiti jako společné peněžní ústředí k zlepšení platebních poměrů svého členstva, při čemž se v dalším znění označují oprávnění družstva; podle § 5 mohou být členy družstva a) svéprávní obchodníci, kteří mají své sídlo v ČSR a jsou členy Svazu velkoobchodnictva, b) právnické osoby sestávající z kruhů obchodních se sídlem v ČSR. Na valných hromadách z 15. května 1937 se společenstvo usneslo na změně společenstevní smlouvy mimo jiné i co do ustanovení §§ 2 a 5, a to tak, že podle § 1 stanov má znít firma družstva »Úvěrní družstvo Ú., zapsané společenstvo s omezeným ručením«, takže by se proti dosavadnímu znění vynechalo označení družstva jako obchodnické; a dále že podle § 5 může být členem kromě výše uvedených osob pod a) a b) i c) každá fyzická osoba v ČSR. Podalo proto opověď mimo jiné i zápisu změny stanov v příčině § 5 stanov odstavce c) »každá fyzická osoba v ČSR«. Rejstříkový soud zamítl opověď. Důvod y: Vládním nařízením ze dne 22. prosince 1934, č. 261 Sb. z. a n., jehož účinnost byla prodloužena do 31. prosince 1938 s některými změnami vládn. nař. z 11. prosince 1936, č. 303 Sb. z. a n. bylo podle čl. I zákona z 21. června 1934, č. 109 Sb. z. a n. novou úpravou ustanovení § 19 zák. z 2. března 1933 č. 44 Sb. z. a n. zakázáno zříditi nový peněžní ústav některého z druhů uvedených v § 2, odst. 1, zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 54/1932 Sb. z. a n. anebo přeměnití nebo rozšíření na provozování peněžních a úvěrních nebo jiných bankovních obchodů jinaký předmět podnikání výdělkového a hospodářského společenstva (družstva) atd. . . ., při čemž výjimky z uvedeného ustanovení může z důvodů zvláštního zřetele hodných povolití vláda k návrhu ministerstva financí v dohodě s příslušným ministerstvem. Podle dosud platného znění § 2 stanov pokládá soud za zjištěno, že družstvo jest oprávněno za účelem podpory svých členů při provozování své živnosti a povznesení jich poměrů hospodářských poskytovat svým členům úvěr a působiti jako společné peněžní ústředí k zlepšení platebních poměrů svého členstva a že jest oprávněno s omezením na své členy poskytovat zápůjčky, eskontovat obchodní směnky a otevřené účetní pohledávky, přejímatí ručení a skládati kauce a obstarávat platy a inkaso a bez omezení na členy přijímatí peněžní vklady na úrok, přijímatí výpůjčky a reeskontovat směnky, jež jsou v jeho vlastnictví, takže tu nejde o rozšíření jinakého předmětu podnikání společenstva na provozování peněžních a úvěrních nebo jiných bankovních obchodů při nové úpravě § 2 stanov dle změn usnesených na valné hromadě z 21. července 1937, jež je zakázáno dle čl. I cit. vládn. nař. z 22. prosince 1934, č. 261 Sb. z. a n. Avšak dle názoru soudu se zřením na zákaz zřizování nových peněžních ústavů a zákaz rozšiřování předmětů podnikání na provozování peněžních a úvěrních obchodů jest dosavadní předmět podniku v § 2 stanov dosavadních vytčený vykládati ve spo-

jení s dosavadním ustanovením stanov o členství v družstvu a nabývání členství ve smyslu § 5 stanov, jež dosud, jak shora vytčeno, mohli nabýti jen a) svéprávní obchodníci, kteří mají své sídlo v ČSR a jsou členy Svazu velkoobchodníků, anebo b) právnické osoby skládající se z kruhů obchodních se sídlem v ČSR a s ustanovením o členství v družstvu dle změn usnesených na valné hromadě z 15. května 1937, dle nichž bylo usneseno, že členy družstva mohou být kromě osob ad a) a b) shora udaných dále ještě c) každá fyzická osoba v ČSR. Tímto novým ustanovením § 5 ad c) stanov se rozšiřuje možnost členství ve společenstvu na každou fyzickou osobu v ČSR., takže za toho stavu věci prakticky se dosavadní ustanovení § 5, odst. a), stanov stává bezvýznamným, ježto stejně »každý svéprávný obchodník, který má své sídlo v ČSR. a je členem Svazu velkoobchodnictva v ČSR.«, jest samozřejmě i »fyzickou osobou v ČSR.«, takže nová úprava ustanovení § 5 stanov sice zdánlivě (formálně) k dosavadním členským podmínkám připojuje u fyzických osob možnost členství vedle svéprávných živnostníků, členů Svazu velkoobchodnictva, též každé fyzické osoby v ČSR., takže se ve skutečnosti (prakticky) rozšiřuje členství neomezeně na všechny fyzické osoby v ČSR a ustanovení § 5, odst. a), stanov pozbývá fakticky významu. Tím by se vlastně zavedl pro neobchodnické kruhy nový peněžní ústav, ježto by předmět podniku v § 2 stanov vytčený, pokud byl omezen jen na ony členy z kruhů obchodních, byl rozšířen též na kruhy neobchodnické. To však podle názoru soudu jest o b c h á z e n í m z á k a z u z ř i z o v á n í n o v ý c h p e n ě ž n í c h ú s t a v ů, vysloveného v čl. I vládn. nař. z 11. prosince 1936, č. 303 Sb. z. a n. a poněvadž společenstvo nepředložilo ve smyslu čl. I., odst. 3, uved. nařízení příslušné povolení vlády o povolení výjimky z tohoto zákazu, zamítl soud navrženou změnu stanov v příčině v § 5 a) jako přičící se zákonu. K tomu se podotýká, že při zápisu změny společenstevní smlouvy, jež má význam konstitutivní právě tak, jako zápis o zřízení společenstva (§§ 8, 9 spol. zák.), musí rejstříkový soud dle § 3 nař. č. 70/1873 ř. z. z úřadu přihlížeti k tomu, aby předpisů o přihláškách (opovědích) bylo šetřeno, a musí zkoumati veškeré zákonné podmínky přípustnosti zápisu (nařízení ministerstva spravedlnosti ze 17. listopadu 1900, č. 4 Věst. min. sprav., viz rozh. č. 15112 Sb. n. s.). Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. Důvod y: Prvý soud správně pochopil, že se rozšíření a přeměna podnikání družstva může státi jednak rozšířením věcným, t. j. rozšířením na jiné obory, jednak rozšířením osobním, t. j. rozšířením velmi úzkého okruhu členů na neomezený okruh členů resp. o libovolné rozšíření na všechny občany, takže by tím byl vlastně pro kruhy neobchodnické zřizován nový peněžní ústav, což není podle vládn. nař. č. 261/1924 a č. 303/1936 Sb. z. a n. dovoleno. Když mimo to původní družstvo ani činnosti nevyvíjelo a teprve v poslední době se hodlá uvést do obchodního života, právem první soud pokládal takovéto rozšiřování za nedovolené.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není nezákonným rozhodnutí nižších soudů, pokud zamítly opověď doplňku stanov v § 5 c), poněvadž podle zjištění okolností jde o právní výklad předpisů vládního nařízení č. 261/1934 a č. 303/1936 Sb. z. a n., a nelze důvodně tvrdit, že by výklad ten se přičil jasnému a nepochybnému znění zákona, jehož tu bylo užito.

Nelze tudíž přehlédnouti, že dle původních stanov (§ 5) mohli být členy družstva jen osoby určitého povolání, pro něž byl vymezen účel a předmět podnikání, kdežto dle změněných stanov v § 5 c) bylo by družstvo postaveno na daleko širší základnu bez omezení na povahu povolání osob se přihlásivších, pro něž by tu povstal peněžní ústav vpravdě nový, dosud neexistující.

Právem v tomto postupu stěžovatelově spatřovaly nižší soudy nedovolené rozšiřování podniku družstevního, po případě, že byl tím oklikou sledován účel, aby se obešel zákaz zřizování nových peněžních ústavů.

Čís. 16855.

Spořitelny zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.

Spořitelna může peněz u ní uložených upotřebiti na stavbu budovy pro vlastní účely pouze se schválením státního dohlédacího úřadu a v jeho mezích. To platí též o nákladech na obstarání plánů, rozpočtů a na stavební dozor. Byla-li za uvedené práce smluvena vyšší odměna, než která byla dovolena v mezích schválení, není neplatná celá smlouva, nýbrž pouze její část, jež se přičí schválení dohlédacího úřadu, a spořitelna může žádati vrácení oné částky s úroky, kterou dala na základě neplatné části smlouvy.

Ustanovení §§ 1174, 1432 obč. zák. nelze užítí v takových případech.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv I 1869/36.)

Srov. rozh. č. 15969, 16641 Sb. n. s.

Žalující spořitelna jako právní nástupkyně spořitelny obce S. se na žalovaném domáhá vrácení částky 54.192 Kč 30 h s úroky (částečně zkapitalisovanými), která mu byla vyplacena za vypracování plánů a rozpočtů na novostavbu spořitelní budovy a za stavební dozor a vedení, a tvrdí, že smlouva v té příčině se žalovaným uzavřená nebyla právně závazná, správně že byla neplatná. Právní předchůdkyně žalující spořitelny byla spořitelnou ve smyslu § 1 zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 302 Sb. z. a n. a jejím jménem uzavřeli Rudolf H. jako předseda ředitelství a Konrád K. jako jeho náměstek se žalovaným smlouvu, o níž jde. Výbor spořitelny, jemuž podle § 12 č. 7 stanov náleželo povolovati investiční a jiné mimořádné výlohy, převyšující běžnou správní potřebu, se na oně smlouvě výslovně neusnesl. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvě stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Nižší soudy vycházely v rozhodnutí o žalobním nároku z úvahy, že v postupu spořitelního výboru, zejména v jeho usneseních ze dne 13. března 1931 o koupi pozemku na stavbu po případě o stavbě budovy spořitelny, a ze dne 29. dubna 1932 o schválení zprávy předsedy o provedené již stavbě budovy, jest obsaženo také mlčky udělené schválení smlouvy o dílo se žalovaným uzavřené (§ 863 obč. zák.), čímž byl zhojen její původní nedostatek. Tím však nevystihly pravou podstatu věci.

V § 15 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n. se stanoví, že se zužitkování peněz uložených do spořitelny musí dítí způsoby poskytujícími dostatečné jistoty, a jsou pak pod písm. a) až h) uvedeny příkladmo různé takové způsoby. Nákup nemovitosti mezi nimi uveden není. Ale v posledním odstavci se stanoví, že spořitelny smějí užítí způsobů pod c), e), f), g), h), jakož i jiných v tomto paragrafu neuvedených způsobů jen, pokud k tomu dosáhnou povolení státní správy. Takto je tedy již zákonem samým stanoveno, že spořitelny smějí z peněz do nich uložených kupovati nemovitosti jen se svolením státní správy (rozh. č. 15969 Sb. n. s.), a téže zásady jest užítí i tehdy, když nejde o koupi nemovitosti, nýbrž o vystavění budovy z peněžních prostředků spořitelny. Ve shodě s uvedeným zákonem předpisují stanovy spořitelny obce S., schválené dne 3. května 1924 ministerstvem vnitra, že spořitelna potřebuje schválení státního dohlédacího úřadu (§ 32 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.) jak při nabývání nemovitostí exekuční dražbou, tak i při koupi nemovitostí pro vlastní účely (§ 59). V posléze uvedeném případě smělo se nabytí nemovitosti pro vlastní účely spořitelny kromě toho dítí pouze v mezích rezervního fondu. Z toho však plyne, že nabývání nemovitostí bez schválení státního dohlédacího úřadu a způsobem nevyhovujícím uvedeným předpisům je spořitelnám zákonem zakázáno. Ve smyslu § 15, posl. odst., zák. č. 302/1920 Sb. z. a n. je tedy spořitelnám dovoleno, aby z peněz do nich uložených vystavěly budovu pro vlastní účely pouze se schválením státního dohlédacího úřadu a v mezích tohoto schválení. Smlouvy přičící se dotčenými ustanovením nutno proto pokládati za neplatné (§ 879, odst. 1, obč. zák.). K vystavění budovy, jejíž celkový náklad má tímto způsobem býti omezen v zájmu řádného hospodaření spořitelny a též v zájmu vkladatelů, náleží nejen stavební náklad v užším slova smyslu, ale i náklad na opatření plánu, rozpočtů, na dozor na stavbu a její vedení. Strany mohly tedy sice platně ujednat, že žalovaný dodá spořitelně potřebné plány a rozpočty a že bude pověřen dozorem nad stavbou a jejím vedením, ale výše úplaty žalovanému za to příslušející mohla býti smluvna jen za podmíněk spořitelně zákonem nezakázaných. Byla-li přes to smluvna vyšší úplata nehledíc na meze zákonem stanovené, není ovšem neplatná celá smlouva, nýbrž neplatné bylo pouze dotčené dílčí ustanovení, jež netvořilo s ostatkem smlouvy nerozlučný

celek (rozh. č. 9837 Sb. n. s.). V souzené věci oznámilo ministerstvo vnitra jako dohlédací úřad již dopisem ze dne 2. února 1931 a 17. srpna 1931, že se zřením na výši rezervního fondu nemůže schváliti stavební náklad převyšující 600.000 Kč po případě 556.644 Kč 80 h, a schválilo konečně dne 3. září 1935 částku 627.847 Kč 26 h, čítaje v to kupní cenu za pozemky ve výši 179.000 Kč. Ježto rezervní fond podle § 26 stanov jest vlastním jměním spořitelny, nebylo tudíž upotřebením jiných prostředků, spořitelně do správy svěřených, pro účely této stavby v souzeném případě vůbec schváleno. Byla-li za tohoto stavu věci úplata žalovaného smluvna určitou procentní sazbou ze stavebního nákladu, mohla se tato úmluva platně vztahovati pouze na částku 448.847 Kč 26 h, z níž jest odečísti správnou odměnu žalovaného. Ze ta částka při uzavření smlouvy ještě nebyla stranám číselně známa, neří tomu na překážku, neboť byla alespoň určitelná. Obě strany musily také již se zřením na zákonné předpisy počítati s tím, že částky převyšující zákonné meze nemohou mít význam. Ostatně je-li úmluva přičítací se zákonnému zákazu neplatná, nezáleží na tom, zda žalovaný věděl o uvedených výměrech dohlédacího úřadu či nikoliv. S nižšími soudy lze souhlasiti v tom, že schválení zprávy o provedené již stavbě budovy ze dne 29. dubna 1932 zahrnuje v sobě též mlčky daný souhlas k smlouvě uzavřené se žalovaným. Toto schválení působí však pouze potud, pokud se smlouva nepřičí zákonu, neboť nicotný závazek nelze ani uznáním přeměnití v závazek platný (rozh. č. 10370 Sb. n. s.). Žalobkyně může proto na žalovaném žádati, aby vrátil se zákonnými úroky, co mu poskytla na základě neplatného dílčího ustanovení smlouvy; na tento nárok se nevztahuje ani ustanovení § 1174 obč. zák. (rozh. č. 4660 Sb. n. s.), ani § 1432 obč. zák.

Dovolací soud nemůže však ve věci samé rozhodnouti, ježto žalovaný proti žalovanému nároku namítal k započtení různé vzájemné pohledávky, jež jsou zčásti v právní souvislosti s žalobním nárokem a jimiž se nižší soudy vycházejíce z jiného právního názoru, nezabývaly. Bylo proto rozsudky obou nižších soudů zrušiti (§ 510 c. ř. s.) a usnésti se, jak se stalo.

Čís. 16856.

Příděl pozemku státním pozemkovým úřadem (nyni ministerstvem zemědělství) je právním aktem, jímž přídělce nabývá vlastnického práva k přidělenému pozemku i bez vkladu do pozemkových knih a bez hmotného odevzdání. Totéž platí, bylo-li původní mylné rozhodnutí o přídělu pozemku jedné osobě opraveno tak, že se pozemek přiděluje jinému. V takovém případě je pro otázku nabytí vlastnictví k přidělenému pozemku rozhodující jen opravené rozhodnutí a soudy jsou jím vázány.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv I 872/37.)

Srov. rozh. č. 7862, 7960 Sb. n. s.

Žalobci se na žalovaných domáhají vlastnickou žalobou (§ 366 obč. zák.) vydání přídělového pozemku č. kat. 523/1 v K., opírajíce své vlastnictví o zápis jeho v pozemkové knize na základě přídělové listiny ze dne 9. září 1931. Žalovaní namítají, že se příděl sporného pozemku stal omylem státního pozemkového úřadu, který ve skutečnosti přidělil pozemek č. kat. 523/1 žalovaným a pozemek č. kat. 523/2 žalobcům, a jen mylným označením čísel dotčených parcel (přehozeným označením dělicího čísla 1 za 2) v sumárním výkazu dělených parcel, pak v rejstříku přídělovém byl uveden v oné listině žalobní pozemek č. kat. 523/1 jako vlastnictví (příděl) žalobců, a rovněž pak i v knihovni žádosti, která byla podkladem pro zápis jejich knihovního vlastnictví. Skutečně také již na počátku sporu oznámilo ministerstvo zemědělství soudu, že zápis vlastnictví k pozemku č. kat. 523/1 pro žalobce je nesprávný, ježto byl uskutečněn na základě dokladů a listin, v nichž se sběhl omyl; že ve skutečnosti byly odevzdány pozemek č. kat. 523/1 žalovaným a pozemek č. kat. 523/2 žalobcům a že omyl ten se sběhl tím, že firma Ing. F., které byly zadány bývalým státním pozemkovým úřadem technické a měřické práce, spojené s provedením dotčeného přídělového řízení, usměrnila skizzu zaměření a vytýčení přídělu opačně než katastrální mapa, takže zápis v sumárním výkazu dělených parcel byl obrácený. Proto vydalo ministerstvo zemědělství dodatek k přídělové listině ze dne 15. ledna 1936, v němž opravilo původní obsah přídělové listiny ze dne 9. září 1936 tak, že se pozemek č. ka. 523/1 přiděluje žalovaným a pozemek č. kat. 524/2 žalobcům. Knihovni soud povolil na základě tohoto dodatku na návrh ministerstva zemědělství usnesením ze dne 20. ledna 1936, č. d. 39/36, vklady vlastnictví: ve vložce č. 191 k parcele č. kat. 523/1 role, pro žalované a ve vložce č. 190 k parcele č. kat. 523/2 role pro žalobce. Na rekurs žalobců rekursní soud usnesením ze dne 15. dubna 1936 změnou uvedeného vkladného usnesení z 20. ledna 1936 dotčený návrh ministerstva zemědělství zamítl, načež knihovni soud obnovil usnesením z 12. května 1936 původní knihovni stav vlastnických poměrů k oběma těmto pozemkům. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Oba nižší soudy žalobě na vydání pozemku č. kat. 523/1 žalobcům nevyhověly. Prvý soud proto, že žalobci neprokázali řádný právní důvod k nabytí tvrzeného vlastnictví k pozemku č. kat. 523/1, ježto se přidělení uvedené parcely v přídělové listině stalo omylem, protože bylo vůlí smluvců i bývalého státního pozemkového úřadu, aby byl dotčený pozemek přidělen žalovaným, že žalobci nedokázali, že nešlo o omyl a že bylo vůlí účastníků, aby sporná parcela byla přidělena jim, a že nemohou z onoho omylu, znajíce pravý stav věci a nejsouce tudíž bezelstní, těžiti, tím spíše, když ministerstvo zemědělství v dodatku k přídělové listině omyl ten opravilo.

Odvolací soud odvolání žalobců nevyhověl proto, že bylo vůli státního pozemkového úřadu přidělití sporný pozemek žalovaným, nikoli žalobcům, a ježto jen nedopatřením při spisování příslušných listin, t. j. sumárního výkazu dělených parcel a rozhodnutí o přidělu byly číslice přidělených parcel v listinách těch přehozeny, a že proto takovéto nedopatření v záměně označení přidělových parcel nemohlo založit právo žalobců, kteří si také pravého stavu věci byli vědomi.

Přiděl jako správní akt založil pro žalobce vlastnické právo k přidělovému pozemku. K tomu nabytí nebyl proto nutný ani vklad pozemku do pozemkových knih, ani hmotné jeho odevzdání (srov. rozh. č. 7862, 7960 a j. Sb. n. s.). Bylo-li v rozhodnutí státního pozemkového úřadu o přidělu uvedeno, že se přidělový pozemek č. kat. 523/1 přiděluje do vlastnictví žalobcům, nemohl by soud přezkoumati správnost tohoto rozhodnutí správního úřadu a řešiti otázku, zda se státnímu pozemkovému úřadu sběhl omyl. K tomu není soud povolán. Šlo by tu o nedovolené a proto zmatečné zasahování do oboru působnosti zákonem příkázané řečenému úřadu správnímu a o rozhodování o věci nepatřící na pořad právní (§ 477 č. 6 c. ř. s.).

Avšak ministerstvo zemědělství jako právní nástupce zrušeného státního pozemkového úřadu (vlád. nař. č. 22/1935 Sb. z. a n.) opravilo původní přidělovou listinu v dodatku k ní ze dne 15. ledna 1936, v němž přidělilo spornou parcelu žalovaným. K opravě rozhodnutí bylo ministerstvo podle § 73 vlád. nař. o správním řízení č. 8/1928 Sb. z. a n. oprávněno a soud není ani toto dodatečné opravující rozhodnutí oprávněn přezkoumávat, jsa naopak jím sám vázán. Proti té opravě příslušelo žalobcům jen právo stížnosti na nejvyšší správní soud, a tu žalobci ani netvrdili, že by stížnost takovou byli bývali snad podali.

Jest tedy podstatný pro rozhodnutí o otázce vlastnictví ke sporné parcele č. kat. 523/1 nikoli obsah přidělové listiny ze dne 9. září 1931, nýbrž obsah listiny opravné, t. j. shora uvedeného dodatku. Z té listiny však neplyne, že by sporný pozemek byl přidělen žalobcům, nýbrž naopak že byl přidělen žalovaným.

Za toho stavu věci nebylo třeba nižším soudům a ani se neměly obíratí otázkou, zda původní přidělová listina hledíc na skutečný úmysl pozemkového úřadu jen omylem přidělila sporný pozemek žalobcům, zda byl listinou tou ve smyslu § 292 c. ř. s. řádně osvědčen akt přidělu a zda proti ní byl dovolen odvod a zdali i odvolací soud mohl přezkoumávat platnost přidělové listiny, obíratí se omylem státního pozemkového úřadu a správností přidělové listiny, a uvažovatí a rozhodovatí o tom, zda tvrzená obmyslnost žalobců vylučovala nabytí vlastnictví a zda žalobci i přes omyl státního pozemkového úřadu vlastnictví k sporné parcele nabyli.

Podotýká se, že ani kdyby se přiděl nepokládal za správní akt, nýbrž za právní jednání, nemohli by žalobci z nedopatření státního pozemkového úřadu při sepsání (vyhotovení) původní přidělové listiny

vyvozovatí nabytí vlastnictví k sporné parcele a z nedopatření toho těžiti, ježto takovýto omyl přepsáním vylučuje platnost právního jednání dle textu přepsaného pouhým nedopatřením, zejména byl-li ještě včas vysvětlen (§ 871 obč. zák.; srov. rozh. č. 8538 a 6055 Sb. n. s.).

Čís. 16857.

Průvodčí autobusu odpovídá podle §§ 1295 a dalších obč. zák. za škodu vzešlou cestujícím vypadnutím z autobusu, nepostaral-li se vhodným způsobem, aby cestující nestál za jízdy na schůdkách autobusu opřen o dveře nezajištěné proti otevření za jízdy, a nestačí, že cestujícího pouze upozornil, aby u dveří nestál, a že byla v autobusu vyvěšena tabulka se zákazem státi na plošině.

Vlastník (provozovatel) autobusu odpovídá za průvodčího podle § 3 autom. zák. č. 162/1908 ř. z.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv I 1115/37.)

Žalobce, jenž jel dne 1. května 1932 autobusem čs. stát. drah, v němž byl průvodčím žalovaný Václav Ch., a vypadl za jízdy z autobusu, domáhá se na žalovaných Československém státě (železniční správě) a průvodčím Václavu Ch. zaplacení 25.000 Kč a důchodu 2.000 Kč měsíčně z důvodu náhrady škody. Proti žalobě namítli žalovaní mimo jiné, že autobus nebyl přeplněn, ježto byl obsazen 40 cestujícími, ačkoliv jinak pojme 62 osob., že na přední plošině jest nápadně viditelná tabulka, že státi na plošině se zakazuje, že žalobce, jenž zůstal státi na schůdkách, byl žalovaným průvodčím vyzván, aby tam nestál, a ačkoliv upozornění několikrát opakoval, žalobce jich nedbal a naopak prohlásil, že tak jezdí stále, a že dveře autobusu se zavírají pouhým přivřením, jiného zámku nebo pojistky u dveří není. Co do právního důvodu žalobního nároku bylo pravoplatně uznáno, že žalovaný nárok není polovicí důvodem po právu, ježto žalobce nepodal opravný prostředek proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvé stolice, jenž neuznal žalobní nárok zcela po právu, zčásti, t. j. co do polovice potvrzen, zčásti, t. j. co do druhé polovice žalobního nároku zrušen. Poté o b a n i ž š í s o u d y uznaly, že žalobní nárok není ani co do druhé polovice důvodem po právu, a odvolací soud uvedl v otázce, o niž tu jde v d ů v o d e h: Bylo zjištěno, že dveře autobusu byly v době nehody zavřeny tak, jak jest předepsáno, a podle mechanismu při zavírání možné, a že konstrukce zámku jest toho druhu, že stačí přiřazení dveří k jejich bezpečnému uzavření, pokud není stlačena klika. Prvý soud podle posudku znalce dospěl k závěru, že k nehodě mohlo dojíti jen tím způsobem, že buď poškozený sám, nebo jiná osoba, která stála ve voze na řidičské plošině, narazila na kliku a tím ji stlačila tak, že se dveře otevřely. To se mohlo státi jen tím způsobem, že osoby

ty stály na plošině, ač na plošině jest nápis, že prodlévati tam za jízdy jest zakázáno. Ostatně osoby tam stojící mohly se přidržeti tři pevných, s dvěma nesouvisících rukojetí, jak znalec ve svém posudku uvádí, a mohly nevědomému nárazu na kliku a stlačení její zabrániti, kdyby se držely jedné z rukojetí. Jest tudíž otevření dveří přičítati za zavínění osobám třetím po případě poškozenému samému. Otevření dveří nenastalo ani vadnou povahou ani zvláštním způsobem činnosti silostroje. Žalovaní podali důkaz zprošťující je podle § 2 autom. zákona viny a proto právem prvý soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud uznal žalobní nárok jednou polovicí důvodem po právu.

D ů v o d y:

Především jest uvéstí, že lze souzený případ posuzovati podle §§ 1 a 2 automobilového zákona jen u žalovaného Československého státu jako vlastníka autobusu, jehož provozem došlo ke škodné události. Druhý žalovaný Václav Ch. nebyl však osobou, která by odpovídala již z důvodu provozu motorového vozidla podle ustanovení automobilového zákona, neboť byl průvodčím autobusu a v té vlastnosti může býti činěn odpovědným za škodu provozem autobusu způsobenou jen na základě zavínění podle předpisů občanského zákona, jež musí dokázati žalobce. Může pak u něho jíti již jen o nejvýše poloviční spoluzavínění se žalobcem, na jehož poloviční zavínění bylo už pravoplatně uznáno. Za spoluzavínění žalovaného Václava Ch., uzná-li se na ně, odpovídá pak podle § 8 autom. zák. žalovaný Československý stát (i vedle své možné odpovědnosti podle §§ 1 a 2 autom. zák.), neboť použil k službě při provozu autobusu žalovaného Václava Ch., o jehož služební výkon při tom jde. Bude-li tu odpovědnost Československého státu podle ustanovení § 8 autom. zák., nebude potřebí zabývati se jeho předpoklady podle §§ 1 a 2 autom. zák. a stane se zejména zbytečnou otázka, podařil-li se žalovanému Československému státu důkaz podle § 2 uved. zák., jenž by mu ovšem jinak příslušel, aby byl zproštěn odpovědnosti podle § 1 autom. zák.

Nejvyšší soud sledává, že žalovaný Václav Ch. opominul vůči žalobci opatrnost, která podle zařízení uzávěrky dveří autobusu byla pro žalobcovu bezpečnost nutná, totiž aby netrpěl, aby se žalobce opíral o dveře autobusu, když je nebylo možno i pro souzený případ zabezpečiti proti otevření při jízdě. Podle znaleckého posudku zjistily sice nižší soudy, že autobus byl před nehodou řádně zavřen zámekem systému Kiekert, jehož konstrukce je toho druhu, že stačí přiražení dveří k jejich bezpečnému zavření, pokud není stlačena klika. Zjistily však dále i to, že stlačením kliky může každý dveře otevřít, že dveře nejsou nijak zajištěny a že, stojí-li uvnitř plošiny lidé, je zcela dobře možno, že některý z nich stlačil kliku a tím závěr dveří uvolnil, k čemuž stačí původní síla asi 2 kg a při pokračujícím pohybu nejvýše 4 kg a lze to

provést loktem ruky, ovšem i tělem osoby, která stojí na plošině. Podle toho zjištění pro situaci, jaká byla v souzeném případě, není správný závěr nižších soudů, že zjištěný systém uzávěru vyhovuje úplně bezpečnostním opatřením učiněným v zájmu hromadné dopravy cestujícího obecnstva. Neboť sám závěr dveří jest ovšem bezpečný jen tenkrát, není-li nebezpečí, že se klika stlačí; snadná možnost stlačení kliky vyžaduje však pro bezpečí cestujícího obecnstva dalšího opatření, aby byla i ta možnost vyloučena, v níž tkví právě i při řádně provedeném zavření dveří nebezpečí, že se mohou za jízdy otevřít. Není-li na dveřích, jak je zjištěno, mechanická pojistka proti otevření dveří při stlačení kliky, nutno požadovat jako míru nutné opatrnosti, aby cestující, který by se dostal do takového postavení, že by z něho hrozilo nebezpečí stlačení kliky a tím otevření dveří autobusu, byl osobou odpovědnou za řádné zavření dveří po čas jízdy z onoho postavení odstraněn takovým způsobem, který by zaručoval, že nebezpečí stlačení kliky a tím i otevření dveří a ohrožení bezpečnosti cestujících jsoucích v blízkosti dveří je skutečně odstraněno. Podle povahy služby žalovaného Václava Ch. jako průvodčího autobusu měl on tuto povinnost. Jestliže proti přednesu žalobcovu, vztahujícímu se na onu otázku, že totiž ho žalovaný Václav Ch. neupozornil na nebezpečné místo, žalovaný Václav Ch. jen tvrdí, že vyzval žalobce, který zůstal stát na schůdkách, aby tam nestál, a že žalobce nedbal jeho upozornění, ačkoli je několikrát opakoval, a naopak prohlásil, že tak jezdí stále, plyne již ze samého přednesu žalovaného Václava Ch., že si uvědomil svou povinnost netrpět žalobci, aby stál na nebezpečném místě, a že se i podle svého přednesu spokojil nejvýše jen s opětovnou výzvou, aby tam žalobce nestál, a nezařídil jinak nic, kdy žalobce jeho výzvy neuposlechl. Netvrdí-li žalovaný ani sám, že by žalobce byl aspoň upozornil při své výzvě, aby na schůdkách nestál, na nebezpečí spojené s tím, co tvrdí dále sám, že se totiž žalobce obrátil ke dveřím zády a jal se něco číst a že tím, že opřen na dveře dolehl na kliku a ji zmáčkli, nelze pouhou, byť i opětovanou tvrzenou výzvou, pokládati za dostatečné opatření k tomu, aby se čelilo nebezpečí, že neopatrným postojem v blízkosti dveří může dojiti k smáčknutí kliky nijak nezajištěné proti takovému smáčknutí a tím k otevření dveří. Tím méně je takovým opatřením, že je na přední plošine viditelná tabuška s příkazem, že se tam zakazuje stát, neboť přes uvedený zákaz bylo trpěno ještě nebezpečnější stání žalobcovo až na schůdkách u dveří, na které se opřel. Kdyby se byl žalovaný Václav Ch. vhodným energičtějším zákrokem proti žalobci (pohružkou, že ho vyloučí z dopravy a po případě i jejím provedením a pod.) postaral o to, aby z nebezpečného místa byl odstraněn, nebylo by k otevření dveří a k vypadnutí žalobce z vozu došlo; je tu proto i příčinná souvislost mezi opominutím náležitě pozornosti žalovaného Václava Ch. a žalobcovým úrazem a jsou tak splněny všechny podmínky spoluodpovědnosti žalovaného Václava Ch. se žalobcem za jeho úraz podle §§ 1295, 1297 a 1299 obč. zák. Poměr jejich spolu-

viny na škodě nelze určit, proto ji nese i žalovaný Václav Ch. stejným polovičním dílem, kterým byla už pravoplatně přisouzena k tíži žalobci (§ 1304 obč. zák.). Stejnou měrou odpovídá za ni rukou společnou a nerozdílnou žalovaný Československý stát podle již uvedeného předpisu § 8 autom. zák. a bylo proto mezitímní výroky nižších soudů, zamítající žalobní nárok i co do této polovice, změnit tak, že se tato polovice uznává proti oběma žalovaným co do důvodu solidárně po právu.

Čís. 16858.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Zavadnost označení »Fernet Roma« s obrazem římského vojína pro hořký likér vyrobený v tuzemsku. Nejde o označení druhové nebo o označení jakosti zboží, nýbrž o smyšlený název.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv I 3233/37.)

Žalující firma Società Anonima Fratelli Branca v M. (v Itálii), která prodává likérovou specialitu označovanou jako »Fernet-Branca«, reklamou propagovanou, se domáhá na žalovaném, který uvádí do obchodu v Československé republice svůj výrobek hořký likér pod označením »Fernet Roma« a rovněž uvedený likér různým způsobem reklamou propaguje, aby byl uznán povinným mimo jiné zdržeti se ve styku zákaznickém a obchodním vůbec při prodeji a nabízení hořkého likéru: 1. používání značky »Roma« at' samotné, at' ve spojitosti se slovem »Fernet«, 2. používání značky římského vojína, 3. používání slov »pro žaludek — Fernet Roma« a značku »Fernet Roma« odstraniti. K odůvodnění žaloby přednesla mimo jiné: Likérová specialita »Fernet-Branca«, zvaná jinak »Fernet« jest vyráběna ve všech dílech světa, jest všude ve velké oblibě a poptávce již déle 80 let, vyrábí se též v Československé republice, kde pod názvem »Fernet-Branca« jest již po dlouhá léta do obchodu uváděna ve známost v nejširších kruzích odběratelských. Žalovaný uvádí do obchodu hořký likér tmavohnědé barvy pod označením »Fernet Roma«, při čemž užívá známek, reklamních hesel a plakátů, jichž tvar a obsah jest značkám a reklamním heslům a plakátům žalobkyně tak podobný, že se napodobení přiči dobrým mravům s hlediska nekalé soutěže. Aby vzbudil dojem, že likér jest italského původu, označil jej značkou »Fernet Roma«, při čemž užívá označení toho proto, že jsou si vjemem sluchovým i zrakovým označení podobna, a uvádějí se jím široké vrstvy kupujícího obecnstva v domnění, že jde o výrobek pocházející z Itálie, což při dobré pověsti italského fernetu znamená přednost při soutěži. Slova »Fernet Roma« ovládají grafickou úpravou celou etiketu, takže kupující ostatního textu nepostřehne a nevíšimne si zejména údaje »tovární výroba J... V..., P.«. V buffetech a hostincích při často špatném osvětlení nedostane zákazník do rukou

láhev a nemůže si všimnouti než nejmarkantnějších rysů úpravy. Výrobek žalovaného jest chutí i účelem a složením zcela odlišný. V mylném domnění o tom, že jde o výrobek italský, jest kupující utvrzen obrazovou značkou — vyobrazením římského vojína. Označení to se proto přiči § 4 zák. proti nek. souf. Mimo to užívá i k propagaci svého zboží několika reklamních hesel, které se stálým opakováním v inserátech, letečích a časopisech spojují s žalobkyninou úpravou v jednu společnou představu jejího podniku, a tím napodobí po případě zneužívá jejího podnikového zařízení. Taková hesla jsou zejména: »pro žaludek Fernet-Branca«, »pro žaludek Fernet Roma«. »Dobrá chuť, dobré zažívání, dobrá nálada.« Likér »Fernet-Branca« není vyroben pouze z alkoholu a cukrového barviva, nýbrž podstatou jeho jest destilát, který obsahuje v koncentraci všechny ingredience — součástky —, které tvoří chuť a účinek výrobku. Jest tedy právě tento destilát součástí, která jest rozhodující pro jakost výrobku, jehož italská provenience jest u zákazníků tolik ceněna, poněvadž pouze v Itálii rostou ony byliny, z nichž se vyrábí destilát, jehož tajemství jest vlastnictvím starých italských firem, zejména žalující firmy. Tento destilát jest vyroben v její továrně v M. způsobem nejtajnějším a jest i v M. rozředován stejně alkoholem a cukrovým barvivem, jako jest poslán do všech filiálek a skladů firmy po celém světě. Je pravda, že žalovaný kupoval za účelem dalšího prodeje až do roku 1931 výrobek žalující firmy a že teprve v roce 1931 započal s výrobou svého výrobku, užívaje shora uvedeného označení. Jest více než nápadné, že žalovaný zvolil právě italského názvu hlavního města Itálie a že si nezmohl na příklad označení Fernet Praha. Co se týká plnění do lahví, nejsou při tom činni zaměstnanci firmy Josef P. a spol., nýbrž technický personál žalující firmy, který za tím účelem jest vždy vyslán z M. (v Itálii) do P. (v Československu). Na každé lahvi jest nápadným způsobem vyznačeno »Fernet-Branca, orig. výrobek Fratelli Branca S. A. M. . . ., plněno v P. . . s použitím čs. lihu«. Tento údaj jest úplně pravdivý a informuje zákazníky způsobem vylučujícím každou pochybnost o původu zboží. Tímto způsobem označuje žalobkyně své výrobky již několik let. Soud prvního stádu zamítl žalobu a uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Soud zjistil, že žalobkyně uvádí do obchodu likér »Fernet-Branca« jednak v lahvích opateřených nálepkou převážně žlutou, to jest na bílém podkladě potištěn slovy »Fernet-Branca« tak hustě žlutě, že nálepka činí převahou dojem žlutého podkladu, na kterém jest v italské řeči černým tiskem vytištěn název »Fernet-Branca Del Fratelli Branca & Comp. M. . . ., Via Broletto N 35, vicino alla Chiesa di S. Tomaso«, a dalším italským textem napříč faksimilem podpisu »Fratelli Branca« a dodatkem, »plněno v P. . . s použitím československého lihu«. Dále jest zjištěno, že dříve užívala žalobkyně maličkým písmem na okraji sotva zřetelně vyznačena i slova »Imbottigliato in Cecoslovacchia«, kterýžto nepatrný text snadno mohl býti při manipulaci s lahví odřen nebo odříznut, aniž to bylo ve vzhledu vignety zvlášť nápadné, takže již tím údaj o plnění v Česko-

slovensku mohl býti na újmu zákazníka snadno odstraněn, čímž se výrobku dodá vzhled výrobku cizího, italského, originálně plněného, dále že se uvedený výrobek — likér — dodává v lahvích 0.9 l. Předloženou ukázkou zboží, to jest cestovní lahvičkou a nálepkou má soud dále za zjištěno, že na těchto lahvičkách o obsahu $\frac{1}{8}$ l jest nálepka s černým textem na bílém podkladě »Fernet-Branca. Originální výrobek firmy Fratelli Branca S. A. Milano. Plněna v Praze s použitím československého lihu. Fernet-Branca«. Naproti tomu je předloženou ukázkou zboží a nálepkou zjištěno, že žalovaný uvádí svůj výrobek — likér — do obchodu v lahvích jednak litrových s nálepkou, která se vyznačuje tím, že na bílém podkladě, který jest ovrouben červeným rámečkem, zdobeným zlatým nátiskem a čárkovan rovněž červeně, má až na slova Marque Déposéé, jež jsou provedena rovněž v tisku barvy červeně, temně modře vytištěný nápis »Fernet Roma, proslulý žaludeční likér podporuje vydatně chuť k jídlu i trávení. Působí jarou náladu a budí chuť k životu, pomáhá při bolestech hlavy, špatném trávení a žaludečních potížích. Tovární výroba J. . . V. . . (s přesnou adresou)«; dále že žalovaný prodává resp. uvádí do obchodu jim vyráběný likér též v lahvičkách kapesních, jež mají obsah $\frac{1}{10}$ l a na skle ražený nápis »Fernet Roma J. . . V. . . (s přesnou adresou)«. Žalující firma u svých lahví velkých má dno vyhloubené a na krčku ražení firmy, kdežto láhev strany žalované má dno rovné a na něm vyraženo »Fernet Roma«. Žalovaný užívá na shora popsané nálepce také v kruhovitém poli zvlášť 10 Kč obrázek hlavy římského vojína v červeném poli, jehož obličej jest vytištěn bíle, helmice, zbroj a hrot kopí zlatě a kontury vyznačeny modře. oPodobného vyobrazení na nálepkách žalobkyně není. Na lahvích žalobkyně jest olovený staniol s přeliskou žlutou a černým tiskem, na lahvích žalované kapsle modrozlatá s červenou přeliskou. Na kapesních lahvích žalovaného jest mimo to drátěné pletivo, kdežto láhve žalující firmy jsou bez takového pletiva. Tím má soud za dokázáno, že oboje nálepky jsou úplně různé, a podle názoru soudu, který tento vzhled volně hodnotí, není té nejmenší zaměnitelnosti mezi tímto pro oba dva závody užívaným vybavením zboží. Rovněž mezi slovy Roma a Branca neshledává soud ani nejmenší fonetické nebo gramatické podobnosti a zaměnitelnosti. Není pravda, že si průměrný zákazník nevšimne označení »tovární výroba J. . . V. . .«, neboť ta slova jsou písmenami $\frac{1}{2}$ cm vysokými viditelně a způsobem okatým vytištěna, takže žádný zákazník v té příčině nemůže býti uveden v omyl. Spisy Tk XVII 1182/32 resp. v něm založeným posudkem inž. K. má soud za dokázáno, že sice výrobek žalovaného jest účelem totožný s výrobkem »Fernet-Branca«, t. j. že jest určen jako prostředek k podporování chuti k jídlu a k trávení, avšak že jest chutí i složením zcela odlišný. Má proto soud za to, že zákazníci v buffetech nebo kavárnách objedávající si likéry buď dle jména, nebo přáním, aby jim byl podán hořký likér, nemohou býti nijak ani slovním označením výrobku, ani jeho vybavením co do vnějšího vzhledu uvedeni v omyl na újmu žalující

firmy. U obou stran rozepře jde, jak vychází najevo z jejich přednesů a dle znaleckého posudku znalce Miroslava K., o výrobek určený k témuž účelu, obsahující lih a různé hořké ingredience a patřící pod běžné označení likér. Obě sporné strany jest tedy dle § 46 zák. proti nek. souř. pokládati za soutěžitele. Pokud jmenovaný znalec ve svém posudku uvádí, že zákazník, pokud se mu zároveň nepředloží adjustovaná láhev, může býti toho domnění, že nejde o zboží tuzemské, nýbrž dle názvu »Fernet Roma« o výrobek cizí, italského původu, anebo že by obraz římského legionáře na zboží jakéhokoliv druhu mohl vzbuditi dojem, že jde o výrobek z Říma, není soud téhož názoru, neboť již druhý znalec Otomar H. ve svém posudku uvedl, že na př. při úpravě lahví s Alašem, roztopšinkou bývá zpravidla používána vigneta s jezdcem, kozákem a přitiskem firmy (stejně jako zde), při obrazu legionáře jest přitisk firmy V. . . V. . ., a přece nikoho nenapadne, aby v obsahu láhve (likér alašový nebo roztopšínový) viděl zboží původu ruského. Soud také nemůže předpokládati, že by se, jak předpokládá znalec Miroslav K., v kavárnách host, nepožádá-li již o likér určité proveniencie, spokojil s tím, že se mu na dotaz po žaludečním likéru řekne: »máme Fernet Roma«, neboť i průměrný zákazník, pokud výrobek takový nezná, se jistě stejně zeptá dále, o jaký výrobek tu jde, a tu mu prodávající musí říci, že jde o tuzemský výrobek žalovaného, poněvadž jinak, kdyby mu výrobek ten prodal za výrobek cizí, šlo by o podstrkávání zboží, tedy o něco, co u řádného živnostníka, jakého soud musí předpokládati, není možno očekávati. Ostatně i znalec Miroslav K. ve svém posudku přímo uvedl, že ve výčepech, kavárnách a buffetech, stejně jako v restauracích žádá host buď určitý výrobek, na př. »Fernet-Cinzano« a nápoj jest mu před jeho zraky naléván z láhve, z jejíž adjustace se může přesvědčiti, že obdržel skutečně »Fernet-Cinzano«, anebo se musí, není-li likér v jeho přítomnosti naléván z láhve do sklenky, spolehnouti na solidnost prodávajícího. Konsument žádající zcela určitý druh fernetu na př. »Fernet-Cora«, jest velmi dobře informován a jistě by odmítl, kdyby mu v jeho přítomnosti chtěl prodávající nalít nápoj z láhve jinak adjustované, než jak adjustována jest láhev — v našem případě »Fernet-Cora«. Pokud pak konsument požaduje neurčitě »nějaký fernet«, ponechává prodávajícímu na vůli, jaký druh mu má dáti. Co se týká užívání označení »fernet« vůbec, nemůže se dle posudků obou znalců státi příznačným pro žalující firmu, poněvadž nejde o označení, které by se mohlo vůbec státi příznačným pro ni, neboť pod názvem »fernet« jest u nás již po celá desetiletí vyráběn a také prodáván hořký nápoj vyrobený buď z chemických třesť a síly, nebo z bylin. Alkoholová síla jest různá až do 22 $\frac{1}{2}$ %, je to hořké víno nad 22 $\frac{1}{2}$ % alkoholové síly asi kolem 40%, je to hořký likér nebo hořká lihovina, barva nápoje je obyčejně hnědá. Byliny, z nichž se fernet vyrábí, sestavuje si dle druhu a množství jednotlivých druhů buď výrobce likérů sám, nebo kupuje již hotovou směs. Také pod názvem »fernetové koření« i z Itálie nabízená fernetová třesť se u nás prodává již velice

dlouho a již v roce 1911 shledal znalec K. v ceníku firmy »Bří. J., továrna na trestí v P.« fernetovou trestí. Také v jiných zemích se »fernet« vyrábí; v jiném posudku o fernetu předkládá švýcarský předpis na výrobu fernetu z 5. září 1910, tedy již více než čtvrt století starý. V Itálii jest nesčetné množství firem vyrábějících fernet, z nichž každá se ve své reklamě a propagaci zboží snaží dokazovati, že jedině její předpisy jsou původní a že jedině její výrobek jest pravý. Z toho, co uvedeno, dospívá soud k přesvědčení, že označení »fernet« není označením, které by se mohlo dle § 11 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. jako podnikové označení státi příznačným pro žalující firmu. Nemůže tedy soud ani v užívání slova »fernet« samého spatřovati nekalou soutěž. Ani v tom, že žalovaný užívá pro svůj výrobek také slov »Pro žaludek Fernet Roma«, nespátřuje soud zásah podnikového zařízení žalující firmy, poněvadž si lze stěžiti představití, jak má žalovaný vyznačiti určení použití svého výrobku než právě uvedenými slovy, která pro svůj všeobecný ráz nemohou vůbec nabýti nějaké příznačnosti pro žalující firmu. Neodůvodněna jest však námitka žalovaného, že žalující firmě nepřísluší oprávnění k žalobě proto, že nejde o její výrobek a o výrobek cizozemský, takže se žalobkyně nemůže domáhati jeho ochrany, zejména s toho hlediska, jako by žalovaný tuzemský výrobce dodával svému výrobku zdání výrobku italského. Spisy Ck X 181/33 má soud za zjištěno, že firma P. sice provádí ve své živnostenské provozovně výrobu likéru »Fernet-Branca« a že kupuje různé podstatné součástky jako líh a cukr v ČSR., že však essenci dováží sem z Itálie, avšak to v souzeném případě právě proto, že firma P. provádí výrobu pod licenci žalující firmy, nezbavuje žalobkyni hledě na Pařížskou úmluvu, která váže i náš stát, ochrany dle zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. a legitimace dokročiti proti tomu, kdo by jedním zasáhl do právní sféry žalující firmy. Jiná ovšem jest otázka, zda jest pokládati výrobek v Československu prodáváný za výrobek tuzemský anebo za výrobek cizí. V té příčině má soud za zjištěno, že Josef P. jako jediný koncesionář žalující firmy správně řečeno licencionář má právo vyráběti a prodávati řečený likér pod označením »Fernet-Branca«, a tu ovšem právní ochrana a aktivní legitimace k žalobě přísluší netoliko jemu, t. j. Josefu P., nýbrž i žalující firmě, poněvadž i ona má právo, pokud by licencionář sám nevystoupil, domáhati se právní ochrany svého podnikového zařízení. Uvedenými spisy zjistil soud, že původně dovážel Josef P. hotový likér »Fernet-Branca«, vyráběný a plněný v Itálii, do ČSR., že však nyní dováží sem pouze koncentrovaný výtažek s podstatnými součástkami, které jsou tajemstvím výroby žalující firmy, a že tento výtažek jest v P. ředěn československým líhem, že za účelem tím dojíždí sem vždy někdo z Itálie od žalující firmy. Svědectvím Josefa V. má ovšem soud dále za zjištěno, že kromě italského chemika jest při výrobě zaměstnán jiný zdejší personál. Znalci Otomarem H. a Miroslavem K. provedl soud důkaz o tom, zda jest pokládati výrobek prodáváný jako »Fernet-Branca« v ČSR. za výrobek tuzemský, nebo za výrobek cizozemský. Jejich znaleckým důka-

zem zjistil soud, že výrobek »Fernet-Branca«, pokud prokázaně užívá cizích ingrediencí, t. j. koncentrovaného výtažku, nemůže býti pokládán za výrobek cizozemský — italský —, neboť podobně užívají zdejší výrobci likérů k výrobě likéru francouzských trestí, francouzských eterických olejů a silic a též likérových destilátů. Likéry vyrobené z oněch cizích ingrediencí nejsou však pokládány za likéry francouzské, nýbrž za výrobky tuzemské. Též likéry vyrobené zde z trestí a silic holandských jsou pouze výrobky tuzemské a jako tuzemské se prodávají. Analogicky pod názvem »Cognac« smí se u nás prodávati jedině výrobek pocházející z francouzského kraje Charente, a to jedině v originálních lahvích ve Francii plněných. Prodává-li se u nás tentýž výrobek, byť ve Francii vyrobený, v sudech, buď v původním stavu nebo československým líhem říznutý nebo jiné manipulaci podrobený, nesmí se již u nás prodávati pod jménem »Cognac« a smí se prodávati pouze pod jménem »Brandy«. Vychází-li se tedy z uvedených předpokladů, považují znalci likér »Fernet-Branca« hledě na zjištěné skutečnosti výroby, zejména že podle tvrzení žalobkyně samé jest vyroben s použitím československého líhu a cukru a z trestí dovezené pouze z Itálie za výrobek zdejší, tuzemský. K tomu zjišťuje soud dále, že žalující firma sama užívá na výrobcích anebo Josef P. jako její licencionář opatřuje výrobky pod jménem »Fernet-Branca« označením »Imbottigliato in Cecoslovacchia«, což v české řeči znamená pouze »plněno v Československu«. I tento údaj jest po názoru soudu klamavý, neboť nemůže strana, pokud se týká výrobce dovolávati se toho, že likér »Fernet-Branca« jest plněn v Československu, kdy současně zamlčuje na újmu soutěžitele, že jest dokonce v Československu vyráběn. Kdyby tedy chtěla dovolávati se tohoto údaje, musila by správně použiti výrazu »vyráběno v Československu« a výraz »plněno v Československu« jest potud klamavý, poněvadž kdyby šlo o pouhé plnění, musil by býti plněn do lahví již hotově z Itálie dovezený celý výrobek — nikoliv trestí — který by byl zde v Československé republice pouze do lahví stáčen. **O d v o l a c í** s o u d uznal podle žaloby pod 1. a 2., jinak napadený rozsudek v části pod 3. potvrdil. **D ů v o d y:** Odvolací soud shledal, že odvolání je částečně důvodné. Nelze upříti oprávněnosti výtce odvolání, že se prvý soud dopustil rozporu se spisy, když proti posudku znalce Miroslava K., že zákazník, pokud se mu současně nepředloží adjustovaná láhev, může býti toho domnění, že nejde o zboží tuzemské, nýbrž dle názvu »Fernet Roma« o výrobek italského původu, poukazuje na domněle odchylný posudek znalce Otomara H., přehlížeje při tom, že posléze jmenovaný znalec v souhlase se znalcem dříve jmenovaným uvedl, že nabízel-li se průměrnému konsumentu, nezalému branže, ústně »Fernet Roma«, aniž se mu předloží adjustovaná láhev, mohl by konsument býti toho názoru, že jde o výrobek italského původu, nikoliv o výrobek tuzemský. Tomuto souhlasnému názoru obou znalců pak nelze dle názoru soudu odvolacího než přisvědčiti. Když je tomu tak, nebude pochyby o tom, že označení slovem »Roma« pro fernet, nabízený pod touto značkou,

byť i jen v obchodním styku ústním a soukromém (viz Skála: Nekalá soutěž, str. 121, odst. III č. 1), jsouc způsobilým vzbuditi nesprávnou domněnku, že fernet, o nějž tu jde, byl vyroben v Itálii, odporuje ustanovení § 4 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. Z toho plyne, že jest žaloba zdržovací a odstraňovací ve smyslu § 8 zák. p. n. s. důvodná v příčině označení fernetu žalovaným vyráběného pod jménem »Roma«. Tím, že bylo žalobě zdržovací a odstraňovací stran značky »Roma« vyhověno, stalo se zbytečným žalobní žádání zdržovací a odstraňovací co do vyobrazení římského vojína ve spojení se značkou »Roma«, neboť nesmí-li žalovaný užívatí značky »Roma« a musí-li ji odstraniti vůbec, nemůže užívatí ani obrazu římského vojína ve spojení s onou značkou. Co se týká požadovaného zákazu užívání hesla »pro žaludek Fernet Roma« a odstranění hesla toho, opírá žalobkyně žalobní nárok o ustanovení § 1, odst. 3, zák. p. n. s., tvrdíc, že reklamní heslo »pro žaludek Fernet Roma« jest jejím obchodním zařízením. Odvolatelka však sama připouští, že prvým soudem nebyly zjištěny skutkové okolnosti, z nichž by takovýto závěr plynul. Když se tedy, opírajíc se o skutkové okolnosti, prvým soudem nezjištěné, snaží dovoditi, že prvý soud pochybil, nevyhověv žalobě i v této části, neprovádí odvolací důvod mylného právního posouzení věci v této otázce po zákonu a nemůže proto odvolání v této části míti úspěch. To, co odvolatelka v této souvislosti vytýká jako neúplnost a vadnost řízení, že totiž prvý soud nezjistil, zda dotčené reklamní heslo jest jejím obchodním zařízením, ač předložila celé množství reklam, obsahujících ono heslo, a též svědci skutečnost tu potvrdili, je ve své podstatě výtka rozporu se spisy. Leč výtka ta není provedena, když odvolatelka neoznačuje jednotlivě přesně, které reklamy tu má na mysli, a nejmenuje ani svědky, z jichž výpovědi by dle jejího názoru skutkové okolnosti pro rozhodnutí této otázky závažné bylo lze zjistiti. Povšechné tvrzení odvolatelky, že v procesních spisech je dostatečný podklad pro závěr, že heslo to jest zevnějším zařízením odvolatelčiným, nemůže odvolacímu soudu postačiti, aby dospěl k takovému závěru.

Nejvyšší soud nevyhověl dovoláním stran.

Důvody:

Žalovaný vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení, pokud označení hořkého likéru značkou »Roma« shledal závadným podle §§ 4 a 8 zákona proti nekalé soutěži a pokud odvolání žalobkyninu vyhověl. Na podporu své výtky uvádí různé příklady, při nichž však buď nedbá, že mnohá z oněch uvedených označení již pozbyla původního významu a stala se běžným označením druhu nebo jakosti zboží, jak to má na mysli také § 6 v odst. 1 uved. zák., nebo buduje na tvrzení neprobraném a nedokázaném, anebo konečně sám význam některých označení nesprávně vykládá. V souzeném případě nejde

u označení likéru jako »Fernet Roma« co do tohoto posledního označení o označení druhové anebo označení jakosti zboží, nýbrž o vlastní pojmenování zboží, o smyšlený název, který si pro své zboží zvolil žalovaný. Hledě na to, co o výrobě fernetů vůbec a zvláště v Itálii uvedli znalci, a na to, že žalovaný vedle tohoto poznačení užíval ještě také obrazu římského vojína, nelze míti pochybnosti o tom, že žalovaný k dotčenému označení svého výrobku sáhl s rozmyslem a že si tedy nikoli náhodou nebo bez důvodu zvolil k označení zboží jméno hlavního místa italského; již to ukazuje, že sám chtěl uvedeným označením působiti na odběratele-zákazníky. Tím méně lze pochybovati o tom, že takové označení může podle okolností v průměrném zákazníkovi v obchodním styku vzbuditi nesprávnou domněnku, že likér, o nějž jde, buď byl vyroben v Itálii, že tedy jde o italský výrobek, anebo že jde při nejmenším o výrobek sice tuzemský, který však byl vyroben buď za souhlasu italské firmy anebo u něhož bylo užito ingrediencí pocházejících z ciziny, na kterých právě u takového likéru s takovým poznačením nejvíce záleží. Nepadá tu příliš na váhu, že žalovaný uvádí na nálepkách »Tovární výroba J... V... s přesnou adresou«, protože to samo o sobě nevyklučuje ještě možnost výkladu právě naznačeného, že totiž jde o tuzemskou výrobu licencovanou, na druhé straně nemá však významu tam, kde se likér nabízí ústně a jen pod označením »Fernet Roma«. Omyl tu nelze vyloučiti ani u těch zákaznických kruhů, jež mají význam pro odběr tohoto druhu zboží. Ani rozdíl v ceně nemusí tu padati na váhu a nevyklučuje sám o sobě omyl při odběru v zákaznických kruzích. Takového klamavého označení zboží má se soutěžitel zdržeti již také podle širšího ustanovení § 2 zákona proti nekalé soutěži. Poukazuje-li žalovaný k tomu, že prý sám poučuje v inšerátech odběratele o tom, že jde o tuzemský výrobek a že netřeba odbíratí výrobky cizí, jest uvéstí, že se takové jeho poučení nemusí dostati na vědomost všem osobám, které se mohou státí odběrateli zboží třeba jen náhodně, a že je lépe zdržeti se nepravdy v celém rozsahu a nedotýkati se zájmů soutěžitelů klamavým označením, které by podle vylíčení žalovaného bylo vlastně také pro něho zcela zbytečné a nepotřebné.

Výrok o uveřejnění rozsudku je správně odůvodněn; žalovanému lze k jeho námitce odpověděti, že on sám ani netvrdil, že by němečtí odběratelé vůbec nepřicházeli k úvahu.

K dovolání žalobkyninu stačí uvéstí, že používání slov »Pro žaludek Fernet Roma« pozbývá pro obě strany významu, když bylo žalovanému zakázáno označování likéru jako »Fernet Roma« — nebo »Roma«; přiznačnost reklamy žalobkyniny, kdyby se o ní dalo mluvití, záleží zajisté také tu v jejím označení »Fernet Roma« a nikoli v prvních dvou slovech. Jinak lze žalobkyni poukázati k důvodům uvedeným v napadeném rozsudku.

Čís. 16859.

Rádné znamenání firmy vyžaduje, aby přímo pod zněním firmy byl připojen podpis toho, kdo ji znamenal, pokud to zákon, stanovy nebo společenská smlouva předpisují. Nejde o řádný firemní podpis na směnce závazný pro firmu, když mezi zněním určité firmy (komanditní společnosti) pod jméno zástupce, který za ni podepsal, jest vsunuto znění jiné firmy, třebaš jím rovněž zastupované.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv I 952/38.)

Směnečnými platebními příkazy soudu první stolice, č. j. Cs II 1006/37-1, Cs 1007/31-1 a Cs 1008/37-1, bylo žalované firmě (komanditní společnosti) přikázáno jako příjemce pěti směnek, aby zaplatila žalobkyni rukou společnou a nedílnou s Arnoštem K., Bertoldem B. a firmou Zikmund A. úhrnem 15.000 Kč s přísl. Směnky byly adresovány na Arnošta K., Bertolda B., žalovanou komanditní společnost a firmu Zikmund A. a byly akceptovány tím způsobem, že se na prvním místě podepsal napříč směnky Arnošt K., na druhém místě Bertold B. a dále je na směnkách napsáno »Maj. fy Les T... s A. G. B. Zikmund a (podpis) Arnošt K.«. Arnošt K. byl v obchodním rejstříku zapsán jako jediný osobně ručící společník žalované firmy a znamenal žalovanou firmu tak, že měl pod zněním firmy napsati svoje jméno, při čemž bylo dovoleno zkrácení znění firmy. Žalovaná společnost vznesla námitky proti směnečným platebním příkazům soudu první stolice jediné z toho důvodu, že zažalované směnky ze dne 25. srpna 1937 nejsou žalovanou firmou přijaty, protože v podpisu »Maj. fy Les T... s A. G. B., Zikmund A., Arnošt K.« je spatřovati jen soukromý podpis tehdejšího majitele Arnošta K., nikoliv však firemní podpis žalované firmy, neboť pod zněním žalované firmy není podepsáno jméno, jak se mělo státi podle zápisu v obchodním rejstříku. Soud první stolice ponechal vydané směnečné platební příkazy v platnosti, kdežto odvolací soud je zrušil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Námitky žalované společnosti byly po skutkové stránce odůvodněny výhradně tím, že pod zněním žalované firmy chyběl podpis Arnošta K., nebylo však v námitkách uplatňováno, že znění firmy je neúplné, poněvadž nebyl připojen dodatek »komanditní společnost« a že by snad užitím zkratky firmy mohla býti přivoděna záměna (rozh. č. 11052 Sb. n. s.). Všeobecná námitka, že v směnkách obsažený podpis není firemním podpisem žalované společnosti, v té příčině nestačí, neboť přísnost směnečného řízení nedopouští, aby byl v písemných námitkách proti směnečnému platebnímu příkazu uveden jen právní

pojmem námitky, jakési heslo bez skutkových okolností (rozh. č. 11943 Sb. n. s.), a proto měl také odvolací soud k oné výtce přihlížeti pouze v tom směru, v kterém byla po stránce skutkové včas vznesena, totiž jen v otázce, zda pod zněním firmy, proti němuž žalovaná nic nenamítala, byl potřebný podpis tehdy k znamenání oprávněného Arnošta K.

Podle zjištění nižších soudů znamenal Arnošt K., jenž byl v rozhodující době jak jediným osobně ručícím společníkem žalované firmy, tak jediným majitelem firmy Zikmund A., v souzeném případě uvedené firmy tak, že napsal za slovy: »Maj. fy« (t. j. majitel firmy) nejprve dovolenou zkratku žalované firmy (ovšem bez dodatku »komanditní společnost«), pak znění firmy Zikmund A. a potom teprve připojil svůj podpis. Nerozhoduje, že Arnošt K. skutečně byl oprávněn podepsati na směnkách obě firmy a že podepsal s úmyslem zavázati směnečně žalovanou firmu (rozh. č. 2308 Sb. n. s.). Rozhodující je pouze, zda dočteným skripturním aktem byla žalovaná zavázána podle práva směnečného. Řešení té otázky však závisí na tom, zda lze pokládati podpis připojený za žalovanou na směnkách za její firemní podpis, když mezi zněním firmy a podpisem zástupce, který se za firmu podepsal, bylo vsunuto znění jiné firmy. Na tu otázku však jest odpověděti záporně, neboť rádné znamenání firmy podle zápisu v obchodním rejstříku, jehož jest ve směnkách zásadně užití (rozh. č. 11052 Sb. n. s.) vyžaduje nutně, aby přímo pod zněním firmy byl připojen podpis toho, kdo ji znamenal, pokud to zákon, stanovy nebo společenská smlouva předpisují, a poněvadž tomu požadavku v souzeném případě nebylo dosti učiněno, vytkla žalovaná právem, že nebyla směnečně svázána.

Čís. 16860.

Advokát ustanovený jako zástupce chudých nemůže se na chudé straně, jím zastoupené, domáhati zaplacení odměny za zastupování, nabyli-li chudá strana ze sporu, v němž byla zastoupena zástupcem chudých, hypoteční pohledávky, která je zatím nezpenžitelná.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1938, Rv II 186/37.)

Srov. rozh. č. 15183 Sb. n. s.

Žalující advokát, jenž byl dekretem krajského soudu v O. ze dne 16. března 1934, č. j. Nc V 89/34, ustanoven zástupcem chudé strany (nynějšího žalovaného) k zatímně bezplatnému hájení jejích práv, zastupoval žalovaného, tehdejšího žalobce v jeho sporu proti Antonínu Z., vedeném pod Ck II 409/34 u krajského soudu v O., před nímž byl uzavřen smír, podle kterého Antonín Z. postoupil tehdejšímu žalobci ze své hypoteční pohledávky ve výši 27.000 Kč, zajištěné ve vložce č. 190 poz. knihy S., částku 8.000 Kč do úplného a neomezeného vlastnictví.

Tvrdě, že žalovaný získal tak majetek, domáhá se žalobce na žalovaném zaplacení 743 Kč 70 h jako palmární pohledávky, od jejíhož zaplacení byl žalovaný udělením práva chudých prozatím osvobozen. Žalovaný namítaje předčasnost žaloby udal, že nenabyl skutečně platebních prostředků, ježto řečeným smírem získal velmi pochybný nárok na 8.000 Kč, který jest zajištěn na takovém místě, že není pravděpodobné, že by skutečně také dosáhl uspokojení a že Antonín Z. nemá dostatečně hmotné prostředky. Soud první stolice zamítl žalobu pro tentokráte. D ů v o d y: Žalobní nárok není toho času odůvodněn. Podle § 16, odst. 4, adv. ř. (zákon ze dne 6. července 1868, č. 96 ř. z.) může advokát chudé strany žádati náhradu svého palmárního účtu, nabude-li zastoupená chudá strana za sporu platebních prostředků. Tato podmínka v souzeném případě není dokázána. Žalobce sám ani netvrdí, ani nedokazuje, že žalovaný takové prostředky ze sporu Ck II 409/34 skutečně získal, neboť sám připouští, že spor byl ukončen smírem, jímž Antonín Z. ze své pohledávky 27.000 Kč, zajištěné na vložce č. 190 poz. knihy S., postoupil žalobci 8.000 Kč do úplného a neomezeného vlastnictví a že tato hypoteka dosud není realizována. Soud zjistil spisy E 5877/33, že na zatíženou usedlost byla sice vedena exekuce vnučenou dražbou, že se však k dražebnímu roku ustanovenému na 14. října 1935 nikdo ze zájemců nedostavil a že proto byla exekuce podle § 151 ex. ř. zastavena. Žalobce je na omylu, míní-li, že uvedené ustanovení advokátního řádu bylo pozměněno civilním řádem soudním, a to předpisy §§ 63 a násl. c. ř. s. I zákonný předpoklad pro udělení práva chudých podle § 63 c. ř. s. je nemohoucnost strany zapraviti náklady na vedení rozepře nutné bez zkrácení nuzné výživy potřebné pro sebe a svou rodinu. Nestala se tudíž žádná změna v majetkových poměrech žalovaného. Jediný rozdíl záleží v tom, že dříve měl nezajištěnou a spornou pohledávku ve výši 41.937 Kč 15 h, kdežto nyní má hypoteku 8.000 Kč toho času — podle zjištění shora uvedených — nerealizovatelnou. Nelze proto za zjištěného stavu požadovati na žalovaném, aby zapravil do 14 dnů zažalovanou pohledávku, když nemá platebních prostředků a když majetek, o nějž opírá žalobce svůj nárok na okamžité hotové zaplacení, není realizovatelný. Již tyto právní úvahy stačí k odůvodnění zamítnutí žaloby a nebylo pro to třeba se obíratí otázkou bonity hypoteky, zda jednou bude uhrazena zcela nebo zčásti čili nic. O d v o l a c í soud uznal žalovaného povinným zaplatiti žalobci zažalovanou částku s příslušenstvím do 14 dnů pod exekucí, a to jen na pohledávku 8.000 Kč, zajištěnou ve vložce č. 190 poz. knihy S. D ů v o d y: Odvolací soud nesouhlasí s názorem procesního soudu. Civilní řád soudní již nemluví o platebních prostředcích, nýbrž zná pouze pojem »majetkové poměry« (§ 68 c. ř. s.). Zvláště též vysvětlivky k §§ 63 a násl. c. ř. s. znají pouze pojem majetek po případě majetkové poměry. Ostatně jest nepochybné, že oba zákony mají na mysli, že chudá strana má zaplatiti útraty, od jejichž zaplacení byla prozatím osvobozena, tehdy, jakmile se její finanční situace zlepší, a že není rozhodující, zda

takováto změna nastala tím, že chudá strana nabyla hotových peněz nebo jiných druhů majetku. Chudé straně poskytuje povolení práva chudých ve smyslu §§ 63 a násl. c. ř. s. mimo jiné též právo žádati o ustanovení bezplatného zástupce v osobě advokáta v těch případech, kde je předepsáno zastoupení advokátem a kde advokát zastupuje chudou stranu prozatím bezplatně (§ 64 č. 3 c. ř. s.). Pouze v takovém případě, že chudá strana nabude dodatečně jmění, při čemž jest rozhodující, nabude-li tohoto jmění sporem, kde ji advokát zastupoval prozatím bezplatně, má zaplatiti chudá strana advokátovi náklady. Advokát chudých může tudíž tenkrát, nabude-li chudá strana dodatečně jmění z jeho úspěšného zastupování, požadovati úplně zaplacení svých výloh a odměny z toho důvodu, že zastoupení chudé strany je pouze prozatím bezplatné; odpovídá tedy provisornímu charakteru osvobození, zdůrazňovanému v §§ 64, 70 c. ř. s., uloží-li se chudé straně zaplacení výloh odměny advokáta chudých. Procesní soud zjistil, že žalovaný má knihovní pohledávku 8.000 Kč s přísl., které nabyl ze sporu, v němž byl žalobcem jako zástupcem chudých zastupován. Má tudíž jmění a může proto i žalobce dle § 16 adv. ř. vymáhati zažalovanou palmární pohledávku, když žalovaný nic nenamítal proti její výši, ani nečinil jiných námitek kromě shora uvedené. Ovšem pouze ze jmění, kterého nabyl ve sporu, v němž byl žalobcem jako advokátem chudých zastoupen, jak to odpovídá obsahu § 16 adv. řádu, a jeho ratio legis.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Žalobce se domáhal na žalovaném zaplacení pohledávky, vzniklé mu ze zastupování žalovaného ve sporu proti Antonínu Z. (zn. sp. Ck II 409/34 krajského soudu v O.), v kterémžto sporu byl Antonín M. (nyní žalovaném) ustanoven jako zástupce chudých. Žalobce odůvodnil svůj nárok tím, že žalovaný Antonín M. získal v onom sporu Ck II 409/34 majetek, ježto mu Antonín Z. smírem ze dne 29. března 1935 ze své hypotekární pohledávky 27.000 Kč s přísl., zajištěné ve vl. č. 190 kat. území S., postoupil částku 8.000 Kč do úplného a neomezeného vlastnictví.

V souzené rozepři nešlo o odnětí práva chudých (§ 68, odst. 2, c. ř. s.) a proto nemá tu významu ani ustanovení § 71 c. ř. s.

Předpisu § 71 a) c. ř. s. v doslovu čl. IV č. 4 zákona č. 161/1936 Sb. z. a n. nelze tu užití, poněvadž zákon ze dne 16. června 1936, č. 161 Sb. z. a n. v době pro posouzení věci rozhodující nebyl ještě v účinnosti.

Zda šlo o zánik práva chudých podle § 68, odst. 1, c. ř. s., nebylo třeba zkoumati již proto, že by jeho zánikem nebyl ještě odůvodněn závazek strany dříve chudé doplácti to, od čeho byla dosud osvobozena. V té příčině se strany odkazují na rozhodnutí č. 15183 Sb. n. s.

Žalobní nárok jest v souzené rozepři posuzovati jediné podle § 16, odst. 4, adv. ř. (zák. ze dne 6. července 1868, č. 96 ř. z.), který upravuje jiný případ, nežli o jakých jednají předpisy c. ř. s. dříve uvedené (§§ 68, 71 c. ř. s., takže jimi zůstal nedotčen. Toto ustanovení nelze vykládati šíře hledíc snad na doslov § 68 c. ř. s.

Podle § 16, odst. 4, adv. ř. má advokát právo, nabude-li chudá strana ze sporu, ve kterém jím byla zastoupena, platebních prostředků, aby se na ní samé domáhal odměny. Uvedená podmínka nebyla však v souzené rozepři splněna. Pojem »platební prostředky« (§ 16 odv. ř.) je zřejmě užší než pojem majetek nebo jmění a jest oním výrazem rozuměti prostředky k plnění toho, co jest kdo dlužen (§ 1412 obč. zák.).

V souzeném případě náleží tvrzený dluh žalovaného v peněžitě čátce, takže »platebními prostředky« jest tu rozuměti takové prostředky, jimiž on e dluh má býti zapraven, tudíž pohotové prostředky k placení v penězích. Žalobce ani netvrdil, že žalovaný ve sporu Ck II 409/34 nabyt takovýcht o platebních prostředků, a tím, že mu byla v onom sporu (Ck II 409/34) postoupena část hypoteční pohledávky Antonína Z., nenabyt žalovaný ještě platebních prostředků v naznačeném smyslu, a to tím méně, ana dotčená hypoteční pohledávka není zatím ani zpeněžitelná, jak ze zjištění nižších soudů vyplývá.

Žalobní nárok není tedy odůvodněn, aspoň ne toho času, a bylo proto dovolání vyhověti a obnoviti rozsudek soudu prvě stolice.

Čís. 16861.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Jde-li o podnik, v němž se zpravidla žádá od zaměstnaných hudebníků dokonalý výkon hudebního umění, konají hudebníci vyšší nekupecké služby (§ 1, písm. d), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Otázku, zda výkon hudby v zábavním podniku (na př. v baru) jest uměním, je řešiti podle okolností jednotlivého případu.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1938, Rv II 1093/37.)

Srov. rozh. č. 1884 Úr. sb.

Dne 25. března 1937 byla sjednána mezi žalobcem a zmocněncem žalovaného majitele baru smlouva, podle níž žalobce byl přijat pro podnik žalovaného v B. jako houslista na neurčitou dobu za plat 40 Kč, splatný pozadu vždy 16. a 1. dne v měsíci. Žalobce se podřídil domácímu a obchodnímu řádu žalovaného a zavázal se hráti od 1/29. hod. večer do uzavření podniku. Oboustranná výpovědní lhůta byla smlou-

vena 14denní. Nastoupiti měl žalobce dne 1. dubna 1937. Žalovaný však potom zrušil ještě před žalobcovým nastoupením služební smlouvu bez dodržení řádné výpovědní lhůty, aniž měl k tomu zákonný důvod. Domáhá se proto žalobce na žalovaném zaplacení 1.680 Kč s přísl. jako náhrady za šestinedělní výpovědní lhůtu podle zák. o soukr. zaměstn. č. 154/1934 Sb. z. a n. Soud prvě stolice zamítl žalobu Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud prvě stolice neposoudil věc po právní stránce správně, dospěl-li k názoru, že pro poměr uvedený ve smlouvě, o níž jde, neplatí ustanovení § 1 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. Podle shora uvedené smlouvy měl býti žalobce k žalovanému v poměru podřízenosti a vázanosti a jeho odměna byla pevně stanovena, takže nebyla závislá jen na výsledku jeho činnosti. Nelze proto onu smlouvu pokládati za smlouvu o dílo, nýbrž za služební smlouvu ve smyslu § 1151 obč. zák. Žalobce jako hudebník měl konati vyšší, nikoliv kupecké služby v podniku žalovaného, podléhajícím živnostenskému řádu, takže se na jeho smluvní poměr vztahují ustanovení zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. [§ 1, písm. d)]. Žalovaný zrušil bez zákonného důvodu předčasně smluvní poměr a je proto žaloba na náhradu za výpovědní lhůtu podle § 37 zák. č. 154/1934 odůvodněna. Podle smlouvy z 25. března 1937 byla sice ujednána 14denní výpověď, ujednání to jest však neplatné, protože podle § 53 uved. zák. nemohou býti výpovědní lhůty uvedené v § 31 smlouvou zkráceny. Žalobci mohla by býti dána výpověď na 6 neděl ke konci kalendářního čtvrtletí (§ 31, odst. 2, uved. zák.) a má proto podle § 37, odst. 1, uved. zák. nárok na náhradu požitků za 6 neděl bez zřetele na to, zda v dotčené lhůtě jiným zaměstnáním něco vydělal, ježto pracovní poměr nepřesahoval dobu jednoho roku. Ježto byla žalobcem smluvněna mzda 40 Kč za den, jest žaloba na zaplacení 1.680 Kč po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že žalobce měl u žalovaného konati jako hudebník v brněnském baru vyšší nekupecké služby, že proto měl zákonný nárok na šestinedělní výpověď podle § 31, odst. 2, zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. ke konci kalendářního čtvrtletí a že jest proto žalobní nárok po právu. Hudba není pravidelně řemeslem, nýbrž uměním. Řádné provozování hudby nevyžaduje jen vzdělání a cviku, nýbrž i duševní spolupráci při každém hudebním výkonu. V souzené věci šlo o podnik, v němž se od hudebníků zpravidla žádá dokonalý výkon hudebního umění. Pokud dovolání odkazuje k rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 1934 zn. sp. Rv III 1001/34 (Úr. sb. č. 1884), jest zdůraznit, že otázku, zda výkon hudby v zábavním podniku jest uměním, jest řešiti podle okolností konkrétního případu.

Čís. 16862.

I. Exekuční soud musí přijmouti včasnou ohlášku práv příslušejících třetím osobám a nedopouštějících dražbu nemovitosti (jejího příslušenství) a není ani oprávněn ani povinen zkoumati, zdali ohlášená práva jsou odůvodněna; řešení té otázky je ponechati pořadu práva mezi třetí osobou a vydražitelem.

II. Včasnou ohláškou jest vyloučena bezelstnost vydražitele o ohlášeném právu.

III. Právo příslušející podle § 170 č. 5 ex. ř. třetí osobě je samostatné právo poskytnuté jí vedle práva k odporu podle § 37 ex. ř.; právo volby mezi oběma prostředky přísluší oprávněnému.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1938, R I 146/38.)

K I. srov. rozh. č. 9751, 15703 Sb. n. s.

V řízení o vnučené dražbě domu č. p. 61 v M. L. (hotelu) oznámila firma »E.« podáním ze dne 8. července 1937, že v hotelu, na nějž se vede exekuce, byl namontován soukromý telefon, který byl pojat též do odhadního protokolu, že ono zařízení však není příslušenstvím hotelu, nýbrž že jest jejím vlastnictvím, poněvadž si k němu vyhradila vlastnické právo až do úplného zaplacení a zařízení, o něž jde, nebylo dosud zaplacen; navrhla proto, aby její prohlášení bylo vzato na vědomí a aby bylo oznámeno při dražebním roku. Exekuční soud zamítl návrh firmy »E.«. Rekursní soud vyhověl návrhu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Důvody:

Napadené usnesení jest v souladě se zákonem i se stálou judikaturou nejvyššího soudu. Podle § 170 č. 5 ex. ř., jenž platí též o předmětech odhadnutých a prodávaných jako příslušenství vydražené nemovitosti (rozh. č. 9751 a 15703 Sb. n. s.), musí exekuční soud přijmouti včasnou ohlášku práv třetích osob, která by nedopouštěla dražbu, aniž jest povinen neb oprávněn zkoumati, zda ohlášená práva jsou odůvodněna. Řešení té otázky jest podle zákona zůstaveno možné rozepří mezi tím, kdo právo ohlásil, a vydražitelem. Pro ten spor má včasná ohláška míti jen ten význam, že v něm vydražitel nemůže s úspěchem namítati, že byl v příčině ohlášeného práva bezelstný. Proto nelze přihlížeti k vývodům dovolacího rekursu, že ohlášené vlastnické právo firmy »E.« k telefonnímu zařízení, odhadnutému jako příslušenství vydražené nemovitosti, zaniklo tím, že se telefonní zařízení stalo skutečně příslušenstvím vydražené nemovitosti. Mimo to v exekučním řízení lze

otázku příslušenství řešiti závazně jen pro účastníky exekučního řízení, nikoliv pro třetí osoby, o jejichž nárocích může býti rozhodnuto jen sporným soudcem po provedení rozepře (srov. rozh. č. 11503 a 12381 Sb. n. s.). Tím však, že firma »E.« opominula vyloučiti telefonní zařízení z exekuce žalobou podle § 37 ex. ř., není vyloučeno její právo ohlásiti domnělé právo podle § 170 č. 5 ex. ř., poněvadž jde o samostatné právo třetí osoby, poskytnuté jí vedle práva k odporu podle § 37 ex. ř., a jest jí zůstavena volba mezi oběma prostředky k uhájení jejich práv.

Čís. 16863.

Pojem pohledávek za podstatou ve smyslu § 49 č. 1 konk. ř.

Útraty opatrovníka pozůstalosti, na niž byl později prohlášen konkurs, nejsou pohledávkami za podstatou podle § 49 č. 1 konk. ř. ani tehdy, když před vyhlášením konkursu spravoval a hospodařil s pozůstalostním jměním, jež připadlo do konkursní podstaty, a když ony útraty dospěly až za konkursu, jehož prohlášení opatrovník sám navrhl.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1938, R I 399/38.)

Srov. rozh. č. 12550, 16423 Sb. n. s.

Konkursní komisař rozhodl podle § 50, odst. 3, konk. ř. v konkursu pozůstalosti po inž. R., majiteli firmy A. G., k návrhu okresního soudu v L., že se útraty opatrovníka pozůstalosti, Dr. Egona F., advokáta v L., určené usnesením okresního soudu v L. ze dne 20. srpna 1937, č. j. D I 229/37-29, částkou 873 Kč 40 h, vztahují se na zvláštní podstatu skládající se ze zboží a zařízení. Rekursní soud k rekursu konkursních věřitelů rozhodl, že se dotčené útraty nevztahují na uvedenou zvláštní podstatu. Důvody: Které náklady jest pokládati za pohledávky za podstatou, ustanovuje § 49 konk. ř., kdežto § 50 konk. ř. stanoví zásadu, týkající se úhrady, že totiž každá podstata hradí ony pohledávky za podstatou, které se na ni vztahují. Mezi pohledávkami z řízení předcházejících řízení konkursnímu, jež náležejí k pohledávkám za podstatou, uvádí § 49 konk. ř. jen náklady řízení vyrovnacího, a to ještě s jistým omezením. Nelze proto náklady předchozího projednání pozůstalosti, třebaž řízení to právě vedlo k prohlášení konkursu, zařaditi mezi pohledávky za podstatou (Komentář Weissův, str. 400, poznámka 15) a nelze je proto uhraditi z podstaty ať společné, ať zvláštní. Bylo proto důvodnému rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Dr. Egona F.

Důvody:

Ustanovení § 49 č. 1 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. rozeznává troji druh pohledávek za konkursní podstatou:

1. útraty konkursního řízení a za určitých předpokladů útraty předcházejícího vyrovnacího řízení,

2. veškeré výdaje, které jsou spojeny s vydržováním a správou podstaty a s jejím obhospodařováním, čítaje v to i

3. daně a různé veřejné dávky, které dospívají za konkursu.

Stěžovatelovy útraty jsou útratami, které mu vzešly jakožto opatrovníku pozůstalosti před prohlášením konkursu na řečenou pozůstalost.

K útratám konkursního řízení uvedeným pod 1. náležejí útraty vyhlášení konkursu, útraty spojené se zjišťováním, zabezpečením, vymáháním, odhadem a prodejem konkursního jmění a rozdělením výtěžku zpeněžení a zkoumání nároků uplatňovaných v konkursu — tak, jak byly zevrubně vyjmenovány v ustanovení § 29, odst. 1, písm. a) až b) konk. ř. č. 1/1869 ř. z., jež bylo ve zkráceném doslovu převzato do ustanovení § 46 č. 1, odst. 1, konk. ř. č. 337/1914 ř. z. a nyní i do § 49 č. 1 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. Jsou to tedy útraty, které vzešly správci konkursní podstaty v jeho vlastnosti správce jen následkem formálního řízení konkursního po případě vyrovnacího jakožto určitého druhu soudního řízení. Nelze sem proto zařadovati útraty vzešlé jiným osobám a v jiném soudním řízení, tedy ani ne útraty předcházejícího pozůstalostního řízení, jak bylo odůvodněno již v rozhodnutí č. 12250 Sb. n. s. v příčině útrat notáře jako soudního komisaře za provedení pozůstalostního řízení po úpadci. Ze sem nepatří útraty opatrovníka pozůstalosti, na niž byl později prohlášen konkurs, bylo vysloveno a odůvodněno již za platnosti konk. ř. č. 1/1869 ř. z. v rozhodnutích bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 24. června 1891 č. 7513, Jur. Bl. 1891:33, a ze dne 16. listopadu 1877 č. 7439, úř. sb. č. 6660. Útraty stěžovatelovy nelze zařadovati ani pod druh pohledávek uvedených shora v bodě 2., které zahrnují kromě odměny správce podstaty a náhrady jeho hotových výloh (§ 80 konk. ř.) — náhrady a odměny členů věřitelského výboru (§ 88, odst. 5, konk. ř.), čítaje v to i veřejnoprávní závazky a vydání uvedené shora pod 3. tak, jak to bylo uvedeno i v § 29, odst. 1, písm. c), konk. ř. č. 1/1869 ř. z., a takové pohledávky jiných věřitelů, jež povstaly z hospodářské činnosti správce konkursní podstaty. I když opatrovník pozůstalosti, na niž byl později prohlášen konkurs, spravoval a hospodařil před vyhlášením konkursu s pozůstalostním jměním, jež připadlo pak do konkursní podstaty, nemá přece jeho správa bezvýjimečně povahu správy prováděné správcem konkursní podstaty, poněvadž účel nesporného řízení jest jiný než účel konkursního řízení, jak bylo vyloženo v uvedeném již rozhodnutí č. 12250 Sb. n. s.

Z toho, že útraty stěžovatele jako opatrovníka pozůstalosti dospěly až za konkursu na pozůstalost, nemůže stěžovatel pro sebe nic vytěžit, neboť poslední tři slova v § 49 č. 1 konk. ř. »které dospívají za konkursu« se týkají jen daní a jiných veřejných dávek.

Bezvýznamné jest i to, že konkurs byl prohlášen na návrh opatrovníka pozůstalosti a že pozůstalostní řízení přešlo bezprostředně v konkursní řízení, neboť nelze tu užítí obdobně ustanovení § 49 č. 1 konk. ř. o předcházejícím vyrovnacím řízení. Nejde-li vůbec o pohledávku za podstatou, nelze jí ovšem přiznati ani povahu pohledávky za v lá š t n í podstatou.

Čís. 16864.

Vojenský motorový tank nelze pokládati za motorové vozidlo ve smyslu § 1 zákona č. 162/1908 ř. z.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1938, Rv I 27/37.)

Žalobkyně se na žalovaném Československém státu (v o j e n s k é správě) domáhala zaplacení 70.635 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody, která jí byla způsobena při srážce motorového vlaku čs. státních drah, v němž jela, s vojenským motorovým tankem. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl žalobu z důvodů, o něž tu nejde, a uvedl v otázce v právní větě vytčené v d ů v o d e c h: Předem jest zkoumati, zda zkušební útočný vůz (motorový tank) jest silostrojem ve smyslu automobilového zákona č. 162/1908 ř. z. Soud jest názoru, že útočný motorový tank jest takovýmto silostrojem, poněvadž jest poháněn živelní silou na veřejných silnicích a cestách a jest určen k tomu, aby takto na místo bojiště resp. cvičiště dopravil vojiny a vojenský materiál jako útočné zbraně. Je proto případ, o něžž jde, posuzovati podle ustanovení zákona automobilového č. 162/1908 ř. z. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek a uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Jest předeslati, že žaloba čelí, jak z jejího znění nepochybně vychází najevo, proti Československému státu jako eráru vojenskému, jemuž patří motorový vojenský tank, jenž dne 5. března 1934 zachytil na nechráněném přejezdu železniční trati československých státních drah motorový vůz zařazený do vlaku č. M 3804, a že opírá odpovědnost žalovaného státu o zákon automobilový i všeobecný zákon občanský, zejména o § 1315 obč. zák. Žalobkyně neuplatňuje tudíž odpovědnost žalovaného státu jako podnikatele československých státních drah, nevyvozuje zažalovaný nárok ze zákona z 5. března 1869, č. 27 ř. z. Jest tudíž především řešiti otázku, zda žalovaný stát odpovídá podle automobilového zákona z 9. srpna 1908, č. 162 Sb. z. s. Rozřešení této otázky závisí nejprve na rozhodnutí otázky, je-li vůbec vojenský tank, o něžž v souzeném sporu jde, silostrojem ve smyslu § 1 právě uvedeného zákona. Na tu otázku jest odpověděti záporně. Nesouhlasí tudíž odvolací soud v té příčině s názorem soudu první stolice. Silostrojem ve smyslu řečeného zákona jest jen takové vozidlo, poháněné silou živelní, jež jest určeno k dopravě osob nebo věcí na veřejných silnicích. K tomu účelu vojenský tank není určen, neboť jest ve skutečnosti útočnou zbraní ve válce, tudíž

jest určen k zcela jinému účelu než k shora vytčenému. Uvedený pojem silostroje ve smyslu § 1 automobilového zákona je v souhlasu i s judikaturou nejvyššího soudu. Není-li však vojenský tank takovým silostrojem, odpadá odpovědnost státu jako vlastníka tanku podle automobilového zákona.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, neshledav zákonného důvodu, aby napadený rozsudek byl zrušen nebo změněn (§ 510, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I. č. 3 zák. č. 251/1934 a čl. I. zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.).

Čís. 16865.

Smluvní pojištění odpovědnosti.

Jestliže podle pojistné smlouvy (pojistných podmínek) o pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti za poškození cizího majetku provozem motorového vozidla jest pojistitel povinen zprostiti pojistníka škody odvozené ze smluvně označeného zdroje nebezpečí (z provozu motorového vozidla), jest pojištěním kryta nejen škoda vzniklá rozbitím, ale i škoda, která vznikla výbuchem a ohněm na jiném motorovém vozidle následkem srážky s pojistníkovým vozidlem, a to bez zření na to, zda oheň nebo výbuch vznikl na pojistníkově straně, či zda se tak stalo následkem srážky na straně druhého vozidla.

Ustanovují-li pojistné podmínky, že pojistitel neručí za nároky z poškození věci ohněm, výbuchem, kouřem atd., vylučuje toto ustanovení celé nároky z důvodu poškození věci uvedeným způsobem jen jako samostatné nároky, t. j. které vznikly ohněm nebo výbuchem samostatně a nikoliv jen jako pouhý důsledek a pokračování ve škodě, která je součástí celkové škody.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1938, Rv I 571/37.)

Srov. rozh. č. 11451 Sb. n. s.

Dne 23. srpna 1935 praskla u motorového vozidla, pojištěného u žalované pojišťovny proti následkům zákonné odpovědnosti, při jízdě pneumatika, čímž vozidlo dostalo smyk a srazilo se s protijedoucím automobilem Č-ovým. Oním nárazem byl Č-ův automobil poškozen jednak rozbitím, jednak požárem, který podle znaleckého posudku byl v přímé souvislosti se srážkou a rozbitím, což nastalo nárazem žalob-

cova automobilu. Žalovaná pojišťovna uznala však náhradní povinnost žalobcovu pouze potud, pokud škoda nastala rozbitím, nikoliv i pokud škoda nastala požárem. V té příčině odmítá dáti náhradu proto, že podle jejího názoru není ona škoda podle čl. 5, písm. c), všeobecných pojistných podmínek pojištěním kryta. Podle právě dotčeného ustanovení neručí pojišťovna za nároky z poškození věci ohněm, výbuchem kouřem atd. Tvrdě, že musel Č-ovi nahraditi vzniklou mu škodu na automobilu, domáhá se žalující pojistník na žalované pojišťovně zaplacení 3.000 Kč, omezených za sporu na 2.729 Kč 21 h s přísl. Nižší soudy uznaly podle žaloby a odsoudily žalovanou po srážce k započtení namítané vzájemné pohledávky k zaplacení 1.444 Kč 31 h s přísl., o d v o l a c i s o u d m i m o j i n é z t ě c h t o d ů v o d ů: Odvolatelka se snaží dovoditi, že názor soudu prvě stolice není správný, ježto jde o škodu na věcech, a že se podle čl. 1, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek vyžaduje, — má-li býti zahrnuta do pojistného krytí odpovědnost z poškození věci — aby bylo učiněno zvláštní ujednání. Takové ujednání prý nebylo učiněno. Tu však odvolatelka přehlíží, že ujednání o poškození věci podle čl. 1, odst. 2, všeob. poj. podmínek bylo učiněno, což je patrné ze znění pojistky, která hned na druhé straně uvádí, že pojistkou, o niž jde, poskytuje žalovaná pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti z poranění nebo usmrcení třetích osob nebo poškození cizího majetku provozem pojištěného vozidla. Škody na věcech jsou tudíž pojištěním kryty, To jasně plyne i z čl. 5 doplňovacích pojistných podmínek, které ustanovují, že jak při škodách na osobách, tak na věcech hradí pojistník z každé náhrady 10% ze svého. Že škody na věcech jsou pojištěním kryty, plyne konečně i ze samého postupu žalované pojišťovny, která hradila Č-ovi škodu na jeho automobilu vzniklou rozbitím, tedy škodu věcnou. Další otázkou jest, zda věcná škoda, způsobená na Č-ově automobilu požárem, jest pojištěním kryta, či zda je z pojištění vyloučena podle čl. 5, písm. c), všeobecných pojist. podmínek. Na tu otázku jest odpověděti tak, že škoda požárem vzniklá na Č-ově vozidle jest pojištěním kryta, a nelze se dovolávatí výluky podle čl. 5, písm. c), uved. poj. podmínek, a to z těchto důvodů: Podle čl. 1, jest pojistitel povinen zprostiti pojistníka škody, která byla na něho vznesena a která jest odvozena z nějakého smluvně vyznačeného zdroje nebezpečí. Oním zdrojem, který si žalobce dal pojistiti, byl automobil. Podle čl. 5, písm. c), všeob. poj. podmínek neručí pojistitel za nároky z poškození věci ohněm, jestliže oheň, který způsobí škodu na věci patřící třetí osobě, vyšel přímo z pojištěného zdroje nebezpečí, na př. kdyby se pojistníkův automobil pojištěný proti následkům zákonné odpovědnosti, stojící na parkovišti, vzňal a požárem zachvátil vedle stojící jiný automobil. Takovouto výluku na škodách věcných vzniklých požárem má na mysli čl. 5, písm. c), všeob. poj. podmínek. Oheň nekrytý pojištěním musí tudíž jako přímý účinek vycházeti z nebezpečenského zdroje samého. V souzeném případě však nejde o výluku podle uvedené článku, jak správně dovodil již soud prvě stolice. Jde tudíž o věc-

nou škodu pojištěním krytou, ježto příčinou škody na Č-ově vozidle nebyl oheň vycházející přímo z nebezpečného zdroje, t. j. z žalobcova automobilu, nýbrž oheň, který vznikl jako důsledek srážky obou vozidel a jež je podle znalckého posudku v přímé souvislosti s srážkou a s rozbitím vozidla. Odvolatel se neprávem snaží dovodit, že oheň byl nebezpečným zdrojem a že nebyl kryt pojištěním. Oheň vůbec nebyl žádným pojištěným nebezpečným zdrojem, nýbrž tím bylo žalobcovo vozidlo, které však nezpůsobilo škodu přímo ohněm, nýbrž srážkou, která pak byla příčinou ohně. Srážka i se svými důsledky, ať se projevovaly jen jeho rozbitím, či jako požární škoda, jest pojištěním kryta do výše krycích hodnot pojištěním sjednaných. Tato krycí hodnota věcné škody jest pak určena částkou 10.000 Kč pro poškození cizího majetku. Věcná škoda, která nastala rozbitím i požárem, nepřesahuje sjednanou částku. Z výložených důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že věcná škoda následkem požáru vznikuvšího při srážce vozila žalobcova s Č-ovým vozidlem jest pojištěním kryta a že není podle čl. 5, písm. c), všeob. poj. podmínek vyloučena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

D ů v o d y:

Po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.) stačí odkázati na odůvodnění napadeného rozsudku, jež vyhovuje stavu věci a zákonu, a k vývodům dovolání jest ještě uvést toto:

Pojišťovna jest podle čl. 1, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek povinna zprostiti pojistníka škody, odvozené ze smluvně označeného zdroje nebezpečí. Tímto zdrojem nebezpečí jest v souzené věci provoz automobilu Praga-Alfa č. 46.917 — a pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti z poškození cizího majetku provozem označeného motorového vozidla bylo podle znění pojistky ujednáno. Bylo zjištěno, že výbuch a oheň vznikl na automobilu Františka Č. následkem jeho srážky s motorovým vozidlem žalobcovým, tedy v žalobcově provozu motorovým vozidlem, tvořícím smluvně označený zdroj nebezpečí. Jest tudíž škoda způsobená na autě Č-ově nehledíc na ustanovení čl. 5, písm. c), všeobecných pojistných podmínek pojistkou kryta. Je proto škoda, pokud vznikla Č-ovi ohněm nebo výbuchem, součástí celkové škody a jest tedy jen částkou celkového nároku Č-ova. Ustanovení čl. 5, písm. c), všeobecných pojistných podmínek nepraví, že pojišťovna neručí za část nároku, pokud se odvozuje z poškození věci ohněm, výbuchem a tak dále, když vylučuje prostě celé nároky z poškození věci ohněm, výbuchem a podobně. Vylučuje tedy ony nároky jen jako samostatné nároky, z čehož plyne, že vylučuje jen nároky, které vznikly ohněm nebo výbuchem (srov. rozh. č. 11451 Sb. n. s.) a samostatně a nikoliv jen jako pouhý důsledek a pokračování ve škodě jinak již způsobené a kryté pojištěním i podle názoru žalované pojišťovny. Právě proto, že všeobecné pojistné podmínky v té

příčině nerozeznávají, nelze dospěti k názoru, že část věcné škody jest pojistkou kryta a část nikoliv. Při tom nezáleží na tom, zdali oheň nebo výbuch vyvolaný srážkou motorových vozidel vznikl na straně žalobcově a, rozšířiv se na automobil Č-ův, způsobil na něm škodu, anebo zda se tak událo následkem srážky na straně Č-ově. Z článku 1, odst. 3, všeobecných poj. podmínek nelze pro dovolatelčin názor nic vytěžit, neboť tam se rozlišují zdroje nebezpečí podle pojistitelových sazeb vzhledem na zvláštní vlastnosti věci, jakých všechny věci toho druhu nemají. To plyne zejména z příkladu tam uvedeného. O nějakou zvláštnost žalobcova automobilu proti jiným motorovým vozidlům však tu nejde.

Čís. 16866.

Omezení exekuce stanovené v § 330 ex. ř. platí též pro exekuci vedenou na zadržené výměnkové dávky.

Navrhuje-li povinný zrušení exekuce, ježto výměnek je podle § 330 ex. ř. vyňat z exekuce, musí exekuční soud z úřadu vyšetřiti, zda jsou tu podmínky vedení exekuce, t. j. též zda a pokud si povinný mohl obstarati potřebnou výživu i bez plnění výměnku.

Žijí-li výměnkáři ve společné domácnosti, jest jejich výdělek na ně rozdělití a také z výměnku vypočísti existenční minimum pro každého z nich zvlášť.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1038, R II.142/38.)

Srov. rozh. č. 5766, 7426, 2212 Sb. n. s.

Usnesením soudu prvé stolice ze dne 2. září 1937; č. j. E 1202/37-1, byla vymáhajícímu věřiteli povolena proti manželům Josefu a Idě J-ovým exekuce zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky více nebo méně 16.000 Kč, která jim příslušela na zadržených dávkách výměnkářské renty (doživotního důchodu) a která byla stanovena rozvrhovým usnesením v exekuční věci E 1811/36 a povinným příkázána z nejvyššího podání. Poté povinný navrhl, aby byla dotčená exekuce zrušena podle §§ 39 č. 2 a 330 ex. ř., ježto prý jde o výměnek, který jest z exekuce vyňat, ano jde o roční důchod nepřesahující částku 4.000 Kč ročně, čítaje v to právo bytu. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Především jest uvést, že jest mylný stěžovatelův názor, že proto, že jde o zadržené (v dřívějších letech již splatné) výměnkářské dávky, nelze užiti § 330 ex. ř. Tím, že k plnění výměnkářských dávek povinný nesplnil závazek mu uložený, nemůže nastati zhoršení postavení na straně oprávněného a nelze ono ustanovení vyložiti tak, jak to činí stěžovatel, že totiž jest zadržené dávky a další běžné dávky sečísti dohromady a že by takto mělo býti vypočteno existenční minimum. Výměnkář má přece nárok

na výměnkářské dávky, které mu přísluší a jež jsou zpravidla určeny k výživě jeho a členů jeho rodiny, takže pozdější snad plnění v penězích znamená jen náhradu za dřívější výměnkářské dávky. Je-li však výměnkář skutečně odkázán na ony výměnkářské dávky — o tom bude ještě později mluveno — jest po případě nucen vypůjčiti si pro dobu nesplnění výměnkářských dávek peníze potřebné k výživě a musí pak po splnění výměnkářských zadrželých dávek zaplatiti svůj dluh. Již z uvedené úvahy vyplývá, že nesplněním výměnkářských dávek nemůže nastati žádná změna. To stanovisko zastává jak literatura (viz Neumannův Komentář k § 330 ex. ř.), tak judikatura dřívějšího nejvyššího soudu ve Vidni (rozh. Gl. U. n. ř. č. 3788 a 6790). Při zkoumání otázky, v jakém rozsahu jest vésti exekuci podle § 330 ex. ř., jest však dbáti jiné okolnosti, k níž soud první stolice vůbec nepřihlédl, po případě pokud k ní přihlédl, vycházel z nesprávné úvahy. Poněvadž jde o právní otázku, musí se s ní rekursní soud zabývat. § 330 ex. ř. dopouští exekuci na výměnky, jsou-li nutné pro dlužníka nebo pro členy jeho rodiny žijící s ním ve společné domácnosti, toliko potud, že každému dlužníku musí zůstatí volným roční požitkem peněžitých a naturálních dávek, čítajíc v to i byt, v úhrnné hodnotě 4.000 Kč. Řečené zákonité ustanovení předpokládá tedy jednak existenční minimum 4.000 Kč ročně, jednak že výměnek jest nutný pro dlužníka nebo pro členy jeho rodiny. Právě této poslední okolnosti jest dbáti v souzeném případě, tudíž že za uvedeného předpokladu jest exekuce na výměnek omezena, kdežto jinak může býti vedena neomezeně. Ježto jde o výjimku z všeobecného pravidla, nemusí vymáhající věřitel tvrditi a dokázati, že ony podmínky jsou splněny, nýbrž jest věcí povinného, chce-li důsledkem onoho zákonitého ustanovení žádati o zrušení exekuce, aby tvrdil a dokázal, že dotčené podmínky tu jsou, tedy že výměnek jest nutný pro něho nebo pro členy jeho rodiny. Tomu však tak v souzeném případě nebylo. Povinni se ve svém návrhu na zrušení exekuce omezili jen na tvrzení, že musí jim býti zachováno existenční minimum 4.000 Kč ročně, přímo však netvrdili ani nedokázali, že výměnek jest pro ně nutný. Otázka existenčního minima jest však již další otázkou, která má význam teprve tehdy, je-li dokázáno, že jest tu tato druhá podmínka (nutnost výměnku pro dlužníka nebo členy jeho rodiny). Nemohlo proto býti návrhu povinných vyhověno. Ale i kdyby se mělo za to, že v návrhu na zrušení exekuce z důvodu § 330 ex. ř. jest obsaženo i tvrzení, že výměnek jest nutný pro dlužníka, nemohlo býti v souzeném případě vyhověno návrhu na zrušení exekuce. Jde tu o náhradu za zadržené a nevyplacené výměnkářské dávky za léta 1933 až 1936, dohromady 16.000 Kč. Soud první stolice však zjistil, že povinná Ida J. žila až do smrti svého manžela (7. června 1936) ve společné domácnosti s ním, že její manžel v uvedené době provozoval hostinskou živnost až do května 1936, dále že za rok 1934 byla mu vyměřena důchodová daň, a to z celkového důchodu 14.170 Kč, že také předpis důchodové daně zůstal v platnosti za rok 1935, dále že za rok 1936 byla pozůstalostí po

Josefu J. předepsána všeobecná daň výdělková za dobu od 1. ledna do 31. května 1936 z hostince ze základu 4.500 Kč. Z uvedeného zjištění tudíž vysvítá, že příjmy Josefa J. přesahovaly ročně částku 4.000 Kč, a poněvadž podle § 91 obč. zák. byl Josef J. také povinen starati se o výživu své manželky Idy J., vyplývá z toho, že také ona nebyla odkázána na příjmy z výměnku, že tudíž její existenční minimum 4.000 Kč bylo v rozhodující době překročeno, a nemohlo proto býti i z toho důvodu vyhověno návrhu na zrušení exekuce ve smyslu § 330 ex. ř.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Je sice správný názor rekursního soudu, že omezení exekuce podle § 330 ex. ř. platí i pro exekuci vedenou na zadržené výměnkové dávky, a stačí v té příčině odkázati na odůvodnění napadeného usnesení. Avšak nelze schváliti názor rekursního soudu, že exekuce, o kterou jde, jest dovolena již proto, že povinni nedokázali, že v době, kdy zabavené splátky byly splatné, byl pro ně výměnek nutný, a dále proto, že jest zjištěno, že příjmy povinného manžela, který se podle zákona měl starati též o výživu své manželky, přesahovaly ročně 4.000 Kč. Co se týká první otázky, opřeli totiž povinni návrh na zrušení exekuce výslovně o ustanovení § 330 ex. ř. Z § 39 č. 2 a odst. 2, ex. ř. však vyplývá, že bylo povinností exekučního soudu, aby z úřední moci vyšetřil, zda jsou tu podmínky pro vedení exekuce, a tudíž i zda a pokud si povinni manželé mohli obstarati potřebnou výživu i bez splnění výměnku, zejména tedy, zda a co vydělávali anebo mohli vydělati provozováním hostinské živnosti (rozh. č. 5766, 7426 Sb. n. s.). Ale ani to, že rekursní soud podle vyšetřené daňové základny zjistil, že povinný manžel vydělával ročně přes 4.000 Kč, nestačí k rozhodnutí otázky, zda exekuce jest dovolena či nikoli. Vždyť žijí-li výměnkáři ve společné domácnosti, jest jejich výdělek na ně rozdělití a také z výměnku jest vypočítati existenční minimum pro každého z nich zvlášť (rozh. č. 2212 Sb. n. s.). Bude proto na exekučním soudu, aby vyšetřil, kolik mohli povinni v době, o kterou v souzeném případě jde, skutečně vydělati, a pokud tak zákonem každému vyhrazená částka 4.000 Kč přestala býti pro ně nutnou.

Čís. 16867.

Zajištění reálného patronátu knihovním záznamem na zavazeném statku nelze povolití na pouhé oznámení a žádost příslušného správního (okresního) úřadu nebo finanční prokuratury podle § 38, písm. c), knih. zák. a dvor. dekretu č. 577/1786, lit. c), č. 789/1806 a 113/1836 Sb. z. s., nýbrž lze jej zapsati do zemských desk buď podle soukromé listiny podle § 32 knih. zák., nebo podle veřejné listiny podle § 33,

písm. a), knih. zák., má-li v obou případech listina náležitosti §§ 26, 33, písm. a), 32, písm. b), knih. zák., nebo podle exekučního titulu (§ 33, písm. b), d), knih. zák.).

(Rozh. ze dne 21. dubna 1938, R I 166/38.)

Dopisem ze dne 24. dubna 1937, č. 10826/37, oznámil okresní úřad v M. finanční prokuratuře v P., že na velkostatku »Ch.«, zapsaném ve vložce č. 382 zemských desk, vážne reální patronát k římskokatolickému kostelu a faře v Ch., o němž přísluší rozhodnouti správnímu úřadu, a požádal finanční prokuraturu, aby co nejrychleji zařídila knihovní vyznačení a zajištění patronátního práva a povinností na nemovitostech zapsaných ve vložce č. 382 zemských desk s vyznačením jejich veřejnoprávní povahy a předností před ostatními knihovními závadami. Poté finanční prokuratura podala na krajský soud civilní v P., odvolávajíc se na § 38, písm. c), knih. zák. a na dvorské dekrety č. 577/1786, lit. c), 789/1806 a 113/1836 Sb. z. s., žádost, aby byl podle shora uvedeného dožádání okresního úřadu v M. povolen ve vložce č. 382 českých desk zemských na listu C) spravení nepotřebující záznam reálního patronátu jako veřejnoprávního reálního břemene ve prospěch římskokatolického kostela a fary v Ch. s vyznačením přednosti před všemi knihovními věřiteli a na listu A) poznámka tohoto reálního patronátu jako oprávnění. Prvý soud žádosti vyhověl, rekursní soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Je pravda, že církevní patronát může vážnouti na statcích zapsaných v zemských deskách a ve velkém počtu případů také vážne bez knihovního vyznačení, a rovněž je pravda, že takový patronát může býti knihovně vyznačen. Ale z toho neplyne, že by mohl býti knihovně zapsán na pouhou žádost příslušného správního úřadu nebo finanční prokuratury bez náležitostí předepsaných v §§ 26, 31, 32 a 33 knih. zák. Dvorský dekret ze dne 4. ledna 1836, č. 113 Sb. z. s. se týká konkurenčních příspěvků a na souzený případ se tedy nevztahuje, rovněž se naň nevztahuje dvorský dekret z 18. září 1786, č. 577 lit. c) Sb. z. s., který se týká zajištění státní pokladny. Dvorský dekret ze dne 24. října 1806, č. 780 Sb. z. s. se týká zajištění takových pohledávek, které se nehodí k soudnímu řízení, nýbrž o kterých politickým úřadům samým náleží je vyšetřiti, anebo rozhodnouti a je vymoci, ale v souzeném případě nejde o žádnou pohledávku. Zbývá tedy jedině ustanovení § 38, písm. c), knih. zák., podle něhož může býti knihovní záznam vykonán na požádání veřejných úřadů v případech, v kterých jsou podle své působnosti povolány, aby nařídlily z úřední moci zajištění nároků státní pokladny nebo fondů neb ústavů, které jsou pod správou státu, země

neb obce, jakož i náhradních nároků ze správy majetků, které jsou pod soudní péčí, a to zajištění zástavou. Jde tedy jedině o zajištění nároků. Avšak patronát jest soubor oprávnění a nároků, vztahujících se ke kostelu nebo k nižšímu církevnímu obročí, a tvoří jednotný a nerozlučný soubor práv a závazků, jež se nedají z celkového poměru vyjmouti a osamotniti (rozh. č. 1849 Sb. n. s.). Takový nerozlučný soubor obapolných práv a závazků, s nimiž jsou spojeny dalekosáhlé následky jak pro kostel a církevní obročí (živení zchudlého patrona), tak pro patrona (stavební břemeno, opatřování kostelních potřeb a poskytování deputátů), § 38, písm. c), knih. zák. na myslí nemá a nelze to z jeho doslovu dovoditi, a lze proto patronát do zemských desk zapsati buďto na základě soukromé listiny podle § 32 knih. zák., nebo na základě veřejné listiny podle § 33 lit. a) knih. zák., v obou případech musila by však listina ta obsahovati výslovné prohlášení toho, jehož právo se má omeziti, zatížiti nebo zrušiti (§§ 26, 33, písm. a), 32, písm. b), knih. zák.), nebo cestou exekuční na základě exekučního titulu (§ 33, písm. b), d), knih. zák.), nikoli však na pouhé oznámení a žádost okresního úřadu anebo na pouhou žádost finanční prokuratury.

Čís. 16868.

Vlastník motorového vozidla, který sám nahradil osobám poškozeným při střetnutí jeho motorového vozidla s jiným motorovým vozidlem celou škodu, jest oprávněn ve sporu, v němž se domáhá vlastník druhého motorového vozidla na něm a na jeho řidiči náhrady jemu vzniklé škody, namítati k započtení onu část náhrady vyplacené třetím osobám, která odpovídá vzájemnému poměru zavinění řidičů obou motorových vozidel na srážce.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1938, Rv I 1239/37.)

Proti žalobě, kterou se žalobce, jenž řídil svůj osobní automobil a utrpěl škodu při srážce svého automobilu s autobusem žalované společnosti, domáhá na žalovaných (společnosti jako vlastníci autobusu a řidiči autobusu) náhrady škody, přednesli žalovaní, že žalobce sám zavinil po případě spoluzavinil utrpěnou škodu, a dále namítla žalovaná společnost k započtení vzájemnou pohledávku, ježto nahradila osobám poškozeným v autobusu škodu, která jim vznikla při uvedené srážce motorových vozidel. Soud první stolice dospěl k názoru, že srážku vozidel spoluzavinili stejným dílem žalobce i žalovaný řidič autobusu spoluzalované společnosti, uznal celý žalobní nárok a vzájemnou pohledávku namítanou k započtení polovicí důvodem po právu, a to zažalovaný nárok částkou 15.860 Kč 35 h a vzájemnou pohledávku žalované společnosti částkou 9.208 Kč 10 h, takže odsoudil žalované, aby solidárně zaplatili žalobci 6.625 Kč 25 h s přísl., jinak žalobu za-

mítl. Odvolací soud vycházející z téhož poměru zavinění jako soud prvního stádia, uznal zažalovaný nárok částkou 13.460 Kč 35 h po právu a vzájemnou pohledávku namítanou k započtení toliko částkou 6.128 Kč 70 h, takže žalovaní byli uznáni povinnými zaplatiti žalobci rukou společnou a nedílnou 7.321 Kč 65 h s přísl., jinak žalobu zamítl, a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Odvolání jest oprávněno co do vzájemné pohledávky namítané žalovanou společností k započtení. Žalobce vytýká, že oné pohledávky jest oprávněna domáhati se toliko žalovaná společnost. Za škodu způsobenou cestujícím dopravovaným autobusem jsou podle § 1 autom. zák. odpovědni žalobce a žalovaní rukou společnou a nedílnou. Škodu tu nahradila žalovaná společnost. Má tudíž jen ona postih proti žalobci a žalovanému řidiči. Odvolateli jest dáti za pravdu. Podle § 896 obč. zák. je spoludlužník zavázaný rukou nedílnou, který zaplatil celý dluh ze svého, oprávněn i bez postupu práva žádati na ostatních náhradu, a to, není-li mezi nimi jiného zvláštního poměru, rovným dílem. Jakmile jeden ze spoludlužníků solidárně zavázaných vyrovnal pohledávku, třeba jen částečně, zaniká závazek do té částky i pro ostatní dlužníky. První soud zjistil, že žalovaná společnost nahradila osobám dopravovaným v autobusu škodu v částce 18.416 Kč 20 h. Podle toho může jen žalovaná společnost namítati proti zažalované pohledávce k započtení jednu třetinu, t. j. 6.138 Kč 70 h. Bylo proto i v té příčině žalobcovu odvolání vyhověno. K tomu se připomíná, že přesto, že k námitce započtení vzájemné pohledávky jest oprávněna jen žalovaná společnost, přísluší žalobci zažalovaná pohledávka proti oběma žalovaným částkou sníženou o 6.138 Kč 70 h, poněvadž závazek žalovaných je solidární a placením jednoho dlužníka zaniká i pohledávka druhého dlužníka.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání, kdežto na dovolání žalovaných, pokud jim byl napaden rozsudek odvolacího soudu, uznal žalované povinnými zaplatiti žalobci rukou společnou a nedílnou 4.252 Kč 25 h s přísl., kdežto další žalobní žádost zamítl, a uvedl v otázce v právní větě vytyčené v

d ů v o d e c h :

Dovolání žalovaných se domáhá, uplatňujíc dovolací důvod č. 4 503 c. ř. s., jen výroku, aby byla její vzájemná pohledávka započtena s žalobní pohledávkou částkou 9.208 Kč 10 h místo částkou 6.138 Kč 70 h odvolacím soudem k započtení uznanou.

Jde o určení podílu, v jakém má žalobce hraditi část škody, činící podle nenapadeného zjištění odvolacího soudu 18.416 Kč 20 h, kterou zaplatila žalovaná společnost jako majitelka a provozovatelka autobusu osobám při nehodě poškozeným, za kterou odpovídají žalobce a oba žalovaní.

S dovolateli jest souhlasiti v tom, že odvolací soud nesprávně tu užil ustanovení § 896 obč. zák., uznal-li, že za pohledávku v uvedené

výši 18.416 Kč 20 h, která je namítána žalovanou společností, jež ji zaplatila, ručí všichni podle § 3 autom. zák. zavázání, tedy žalobce, řidič autobusu a společnost jako majitelka po jedné třetině (6.138 Kč 70 h) a přiznal-li proto odvolací soud jen tuto částku žalované společnosti k započtení — když žalovaný řidič námitku započtení neučinil.

Jest ovšem správné, že v poměru k poškozeným jde u dotčené pohledávky o solidární závazek všech tří uvedených osob zaplatiti uvedenou škodu poškozeným osobám, jak plyne z ustanovení § 3, odst. 4, autom. zák. To však samo o sobě není důvodem, aby i vzájemný rozvrhový postih mezi zavázanými byl upraven podle § 896 obč. zák. Neboť přípustnost rovnodílného postihu tam uvedeného je řečeným zákonným ustanovením učiněna závislou na tom, že »není mezi nimi (zavázanými) zvláštního poměru«. K takovému omezení použitelnosti předpisu § 896 obč. zák. pro rovnodílné rozdělování odvolací soud nepřihlížel, ač takový zvláštní poměr tu jest. Neboť nelze přehlížeti, že odpovědnost žalobce a žalovaného řidiče má v souzeném případě svůj základ v tom, že oba mají na nehodě vinu, kdežto odpovědnost žalované společnosti proti poškozenému se zakládá na předpisech §§ 1 a 8 autom. zák. Ve vnitřním poměru mezi uvedenými odpovědnými osobami není důvodu, aby se na žalovaného řidiče a na žalovanou společnost při rozvrhovém postihu uvaloval větší podíl, totiž na každého $\frac{1}{3}$, než jaký odpovídá vzájemnému poměru mezi zaviněním řidiče obou vozidel, podle kterého i na žalobce připadá $\frac{1}{2}$. Nelze proto než podle zvláštního poměru, který tu je, podle toho, co uvedeno, rozdělití žalovanou společností jako náhradu škody zapravenou částkou 18.416 Kč 20 h tak, že každý vinník, tedy žalobce a žalovaný řidič ji mají hraditi jednou polovicí a že ručení žalované společnosti, která celou škodu zaplatila, zůstane omezeno ve vnitřním poměru mezi odpovědnými osobami na tu část škody, která připadá na jejího řidiče. Připadá-li tudíž v souzeném případě po částkách 9.208 Kč 10 h na žalobce i na žalovaného řidiče, když nelze zjistiti, že by snad žalobce nebo řidič autobusu zavinili určité škody anebo jednotnou škodu nikoliv ve stejném poměru (§ 1302 obč. zák.), je žalovaná majitelka autobusu oprávněna namítati žalobci k započtení ze zaplacené škody částku 9.208 Kč 10 h, připadající na něj jako povinného k náhradě.

Bylo proto uznati, že vzájemná pohledávka namítaná proti žalobní pohledávce je po právu polovicí částky 18.416 Kč 20 h, tedy částkou 9.208 Kč 10 h, a bylo dovolání žalovaných vyhověti.

Čís. 16869.

Nejde-li o kontokorent podle čl. 291 obch. zák., nýbrž jen o obyčejný běžný účet, lze užiti ustanovení § 1416 obč. zák.

Dokud věřitel několika pohledávek konané platby nezúčtoval, může s dlužníkem i po konání plateb umluviti určitý způsob zúčtování.

Umluví-li však věřitel s dlužníkem jiný způsob zúčtování teprve po provedeném vyúčtování plateb, nastává obnovení původní pohledávky; taková dohoda působí pouze mezi smluvci, nikoliv i proti jiné osobě (spoludlužníku), jež k ní nepřistoupila.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1938, Rv I 1605/37.)

Žalovaný Josef G. a Albín K. byli veřejnými společníky veřejné obchodní společnosti zapsané pod firmou G. a K., podnikatelství staveb ve V. Dne 3. února 1934 žalovaný vystoupil z uvedené společnosti a byl z obchodního rejstříku vymazán jako veřejný společník. Od toho dne jest Albín K. jediným majitelem firmy G. a K. Dne 20. února 1933 ujednala žalující akciová společnost s firmou G. a K. úmluvu, že firma G. a K. kupuje od žalující společnosti podle jí známých prodejních podmínek za pevně stanovené ceny svou celkovou potřebu cementu ve vagoncích. Podle oné uzávěrky prodala a dodala žalující společnost firmě G. a K. nejen v roce 1933, ale i v roce 1934 cementové zboží. Dne 30. července 1935 bylo o jmění Albína K. zahájeno vyrovnací řízení. Tvrdí, že zbytek dlužné pohledávky proti firmě G. a K. činí ke dni 3. února 1934, čítaje v to umluvené úroky, a po odečtení konaných plateb 56.154 Kč 40 h s přísl., že platby konané po 3. únoru 1934 firmou G. a K. byly výhradně platbami Albína K. jako kupce jednotlivce a byly původně bez úmluvy připsány k dobru na kontu uvedené firmy, týkající se cementu, pokud nebylo vyrovnáno konto týkající se cihel, a že po 14. dubnu 1936 došlo mezi žalobkyní a Albínem K. k úmluvě, že konaných plateb jest užití výhradně na částečné zaplacení závazků Albína K., vzniklých po 3. únoru 1934, domáhá se po vydání částečného rozsudku co do 40.000 Kč s přísl. na žalovaném zaplacení 14.649 Kč s přísl. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Žalobkyně se na žalovaném domáhá zaplacení zbytku své pohledávky, vzešlé proti firmě G. a K. ve V. v době až do 3. února 1934, než žalovaný jako veřejný společník vystoupil z uvedené veřejné obchodní společnosti (čl. 112, 146 obch. zák.).

Podle nesporného přednesu stran trvala firma G. a K. i po dni 3. února 1934 dále, jenže až do té doby byla veřejnou obchodní společností, kdežto po tomto dni její dosavadní veřejný společník Albín K. byl jejím jediným majitelem.

Rozhodnutí sporu závisí na řešení otázky, zda sporný zbytek žalobního nároku zanikl platbami, jež v době po dni 3. února 1934 konal Albín K., který až do 3. února 1934 společně s žalovaným byl veřejným společníkem a po tomto dni byl jediným majitelem firmy G. a K., a zda tyto platby bylo zúčtovat na pohledávky žalobkyně z doby před

anebo po 3. únoru 1934. Dovolatelka popírá, že v souzeném případě lze vůbec užití ustanovení § 1416 obč. zák., poněvadž šlo o kontokorentní poměr a žalobkyně prý platně za sporu po ústním jednání ze dne 14. dubna 1936 s Albínem K. umluвила, že platby, o něž jde, jest zúčtovat pouze na dluh vzniklý po dni 3. února 1934.

Otázka, zda mezi žalobkyní a firmou G. a K. ve V., jejímž veřejným společníkem byl žalovaný až do 3. února 1934, byl konkokorentní poměr anebo obyčejný běžný účet, jest otázkou právní, jejíž samostatné řešení náleží soudu nehledíc na právní názory stran rozepře. V souzeném případě nelze již podle přednesu stran a zejména se zřením na výpis z účtu firmy G. a K., žalobkyní předložený, pochybovati o tom, že tu nejde o kontokorent, jenž předpokládá, aby byl úvěr poskytován o b ě m a stranám, a aby bylo stanoveno smlouvou stran výslovně nebo mlčky, že v období od účetní závěrky k příští účetní uzávěrce nemají býti platby jedné strany zrušovány určité jednotlivé položky účtu, nýbrž že se plnění a pohledávání z každé strany pokládá za jediný souvislý celek a že se úhrnné sumy vyrovnají na konci účetního období. Kontokorent předpokládá v z a j e m n o s t, oboustrannost veškerých dávek, kteréž mají tvořiti na každé straně nedělitelné saldo, a kromě toho předpokládá občasnou účetní závěrku, její zaslání druhému smluvníku, zapravení nebo nové přenesení a zúčtování salda. Uvedených podmínek tu nebylo, nýbrž tu poskytla úvěr jen jedna strana, žalobkyně, a nebyla vůbec zjištěna úmluva stran, podle níž jednotlivé položky účtu mají zaniknouti v celkovém saldu (rozh. č. 9949 Sb. n. s.). Jde tu o prostý běžný účet, při kterém vůle stran nesměruje k tomu, aby saldo bylo jediným pramenem pohledávky, a nelze proti již se zřením na právní povahu tohoto poměru vyloučiti užití pravidla v § 1416 obč. zák. vysloveného, jak by tomu bylo, kdyby skutečně šlo o kontokorent (rozh. č. 9994 Sb. n. s.).

Netřeba se v souzeném případě ani obíratí otázkou, zda veřejná obchodní společnost je zvláštním podmětem a právnickou osobou (rozh. č. 7781, 9241 a 11580 Sb. n. s.), neboť pro rozhodnutí sporu stačí to, že Albín K., jenž konal žalobkyní v době po dni 3. února 1934 platby, také již v době přede dnem 3. února 1934 podle čl. 112 obch. zák. ručil rukou společnou a nedílnou se žalovaným za závazky firmy G. a K., takže Albín K. byl dlužníkem žalobkyně nejen co do závazků založených teprve po dni 3. února 1934, ale i — ovšem solidárně se žalovaným — co do závazků vzniklých před 3. únorem 1934. Není sporné, že Albín K., když uvedené platby konal, neprojevil vůli, aby ty platby byly žalobkyní zúčtovány na určité pohledávky. Tím nebylo ovšem vyloučeno, aby se věřitel a dlužník nedohodli alespoň později o způsobu vyúčtování, naopak mohlo se to státi, dokud věřitel ještě neprovedl zúčtování. V souzeném případě však nebylo tvrzeno ani dokázáno, že se žalobkyně před zúčtováním konaných plateb dohodla o tom, že jimi měly býti vyrovnány určité pohledávky, a nutno proto míti za to, že následkem placení (§ 1412 obč. zák.) zanikly starší pohledávky žalob-

kyniny z doby před 3. únorem 1934, které již hledíc na vzrůst úroků nutno pokládati za tíživější. Pokud však zažalovaná pohledávka zanikla, zaniklo též ručení žalovaného. Ani tím nebylo arci Albinu K. zabráněno, aby se žalobkyni dodatečně umluvil jiný způsob zúčtování, což se v souzeném případě skutečně stalo. V tom nutno spatřovati obnovení původní pohledávky souhlasnou vůlí smluvníků. Taková dohoda působí však toliko mezi smluvci, ale nemá vlivu na poměr mezi žalobkyní a žalovaným, jenž k tomuto dohodnutí nepřistoupil. Jeho již zaniklý závazek nebyl proto obnoven a nepochybily tedy nižší soudy, zamítnuvše tuto část žalobního nároku.

Čís. 16870.

Význam nepředložení osvědčení o státní příslušnosti československé v rozlukovém sporu.

Československé soudy jsou v každém rozlukovém sporu povinny hned při jeho zahájení a nestalo-li se tak, v každém období rozepře zkoumati z úřadu státní příslušnost stran.

Státní příslušnost československá je řádně vykázána osvědčením příslušného okresního úřadu a jest povinností toho, kdo podává žalobu, předložiti takovéto osvědčení.

Není-li uvedeným způsobem československá státní příslušnost dokázána, není žaloba o rozlukou manželství způsobilá k řádnému projednání.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1938, Rv I 2997/37.)

Žalobce Josef K., truhlář v T. (v zemi České), podal na Kateřinu K. žalobu o rozlukou manželství uzavřeného s žalovanou podle předloženého kopulačního listu farního úřadu v T. (v zemi České) dne 3. května 1903 v T. Podle údajů uvedených v předloženém listě se žalobce narodil v T. (v zemi České) dne 14. února 1878 a žalovaná tamtéž dne 6. července 1878. Nižší soudy zamítly žalobu z věcných důvodů, ačkoliv k žalobě nebylo přiloženo osvědčení o státním občanství stran rozepře a nestalo se tak ani za rozepře v první a druhé stolici, ani ve lhůtě dané žalobci po podání dovolání na vyzvání nejvyššího soudu pod pohružkou, že žaloba nebude pokládána za způsobilou k věcnému posouzení.

Nejvyšší soud zrušil z moci úřední rozsudky nižších soudů a prohlásil žalobu za nezpůsobilou k řádnému projednání.

D ů v o d y:

Československé soudy jsou oprávněny ve sporech o rozlukou manželství rozhodovati u československých státních občanů a co se týká cizozemců jen tehdy, nepřiči-li se jejich zásah mezistátním úmluvám.

Proto jsou československé soudy v každém rozlukovém sporu povinny hned při jeho zahájení a, pokud se tak nestalo, v každém stadiu sporu z moci úřední zkoumati otázku státní příslušnosti stran vedoucích spor, aby mohlo býti zjištěno, že sporná věc není vyloučena z jejich pravomoci; proto také je žaloba o rozlukou formálně správně podána jen, je-li již v ní osvědčeno, o jaké státní občany jde. Žaloba po té stránce nevyhovující trpí vadou, jež překáží, aby o ní bylo řádně rozhodnuto, a nemůže tedy býti základem platného rozsudku.

Státní příslušnost československá je řádně dokázána osvědčením příslušného okresního úřadu a je věcí strany, která podává žalobu, aby je předložila (§ 226 c. ř. s.).

V souzeném případě žalobce, který udal, že je československým státním občanem, nepředložil v žalobě osvědčení o státním občanství a výzvě nařízené nejvyšším soudem, aby uvedenou podstatnou vadu žaloby napravil, a spojené s pohružkou, že žaloba nebude pokládána za hodící se k věcnému posouzení, v dané lhůtě nevyhověl (§§ 226, 84 c. ř. s.).

Jde tudíž o žalobu, která se k řádnému věcnému vyřízení nehodí; byly proto rozsudky nižších soudů vydané na jejím základě zrušeny a žaloba prohlášena za nezpůsobilou k řádnému projednání.

Čís. 16871.

»Osobami« ve smyslu § 20 č. 2 j. n. jsou nejen strany samy, ale i jejich zmocněnci i zástupci zmocněnců.

Jde o zmatečnost podle § 477 č. 1 c. ř. s., zúčastnil-li se rozhodnutí soudce příbuzný (§ 20 č. 2 j. n.) s koncipientem zastupujícím právního zástupce jedné ze stran, třebaž druhá strana o příbuzenském poměru věděla a nic nenamítala.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1938, Rv I 256/38.)

V pracovním sporu, v němž se žalobce domáhal na žalované firmě, zastoupené Dr. Františkem A., advokátem v K., zaplacení 10.262 Kč 65 h s přísl., zastupoval žalovanou v odvolacím řízení Dr. B., advokátní koncipient Dr. Františka A. Členem senátu, který o odvolání jednal a o něm rozhodl, byl jako soudce z povolání s. r. Dr. B., který při odvolacím jednání prohlásil, že jest strýcem onoho advokátního koncipienta. Žalobce resp. jeho právní zástupce prohlásili, že nemají námitek proti účasti jmenovaného soudce. Poté vydal odvolací soud jednak rozsudek potvrzující mezitímní rozsudek soudu první stolice, jímž nebyl žalobní nárok uznán důvodem po právu, jednak usnesení, jímž zamítl odvolací soud za účasti téhož vyloučeného soudce žalobcův nárok na opravu skutkové podstaty, na doplnění a opravu rozsudku prvního soudu.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu žalobcova dovolání napadený rozsudek a napadené usnesení i s řízením jim předcházejícím, počínaje ústním jednáním odvolacím, a vrátil věc odvolacímu soudu, aby o dovolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Soudci jsou vyloučeni z vykonávání soudcovského úřadu v občanských věcech právních mimo jiné ve věcech svých manželek anebo takových osob, které jsou s nimi v přímé řadě příbuzné nebo sešvakřené, nebo s kterými jsou soudci v pobočné řadě do čtvrtého stupně příbuzní nebo v druhém stupni sešvakřeni (§ 20 č. 2 j. n.).

»Osobami« v § 20 č. 2 j. n. jmenovanými jest rozuměti nejen strany samy, ale i jejich zmocněnce i zástupce těchto zmocněnců. To vyplývá jednak z ustanovení § 39 c. ř. s., že pokud zákon nerozlišuje, platí ustanovení jeho o stranách též pro zmocněnce, jednak z úvahy, že zákon v § 20 č. 2 j. n. neužil výrazu »strana«, nýbrž »osoba«. V motivech jest o tom zmínka, že není důvodu, aby se zákonodárce v příčině důvodů, pro které soudce může býti odmítnut nebo jest vyloučen z vykonávání úřadu v občanských věcech právních, odchýlil od dosavadního práva a že § 52 soudní instrukce ustanovuje pod č. 5, že je soudce též vyloučen, jde-li o věci osob jmenovaných pod č. 2, 3, 4, třebaže ony osoby byly na věci zúčastněny toliko jako zmocněnci.

V souzené věci byl členem senátu, který odvolání projednal a o něm rozhodl, s. r. B., který sám prohlásil, že je strýcem (bratrem matky) Dr. Rolanda B., který jako koncipient právního zástupce žalovaný firmy Dr. Františka A., advokáta v K. V., zastupoval žalovanou stranu v odvolacím řízení.

S. r. B. je tudíž s jmenovaným zástupcem procesního zmocněnce žalované firmy příbuzný v pobočné řadě v třetím stupni a byl proto podle zákona vyloučen.

Rozsudek a předcházející mu řízení odvolací jsou proto stíženy důvodem zmatečnosti podle § 28 č. 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. a § 477 č. 1 c. ř. s. a tato zmatečnost nebyla napravena ani tím, že zástupce žalobcův prohlásil při odvolacím jednání, že nic nenamítá proti účasti jmenovaného vyloučeného soudce. Majíť důvody zmatečnosti svůj základ v právu veřejném a v úvaze zákonodárcově, že za určitých předpokladů lze důvodně pochybovati, zda může býti vydán rozsudek správný a spravedlivý, a proto ustanovuje zákon, že k důvodům zmatečnosti jest přihlížeti z úřadu, tedy i když strany samy výtky nečiní. Nemohou se tudíž strany ani platně vzdáti důvodů zmatečnosti. Je-li však zmatečný rozsudek odvolacího soudu s řízením mu předcházejícím, bylo zmatečnosti stíženo též usnesení ze dne 12. ledna 1938, jímž zamítl odvolací soud za účasti téhož vyloučeného soudce návrh žalobcův na opravu skutkové podstaty, na doplnění a opravu tohoto rozsudku.

Bylo se proto usnésti, jak ve výroku uvedeno (§§ 471 č. 7, 473, 477, odst. 1, 478, 513 c. ř. s. a § 35 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.).

Čís. 16872..

Lékař, který se zavázal, že bude jménem nemocenské pokladny státních drah za ni a na její účet poskytovat po dobu relativně trvalou lékařskou službu osobám majícím na ni nárok, že se při výkonu uvedené služby bude řídit všemi předpisy platícími pro uvedenou službu a uvedenými v ustanovovacím výměru a že se spokojí s honorářem předem sjednaným, jež mu bude nemocenská pokladna vypláceti a jehož zvýšení jest podle soukromopodnikatelských zásad vyloučeno, jest ve služebním poměru k uvedené nemocenské pokladně, třebaž je mimo to též u jiných ústavů pokladničním lékařem, státním obvodním lékařem, a provozuje i soukromou lékařskou praxi.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1938, Rv II 7/36.)

Žalobce, za něhož žalovaný jako směnečný rukojmí musil zaplatiti směnečný dluh a který proto na úhradu pohledávky asi 30.000 Kč žalovanému postoupil svoje pohledávky proti různým nemocenským pokladnám, mezi jinými také proti ředitelství státních drah v O., se na žalovaném domáhá, aby byl uznán povinným projeviti souhlas s tím, aby žalobci byla vydána z částky 25.780 Kč 50 h, kterou uvedené ředitelství státních drah uložilo u okresního soudu v D., částka 23.878 Kč 20 h s přísl., tvrdě částečnou neplatnost onoho postupu podle § 5 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n., a to z těchto důvodů: Žalobce byl dekretem ředitelství státních drah v O. z 8. listopadu 1929 ustanoven železničním lékařem pro obvod b-ský a zároveň také smluvním lékařem nemocenské pokladny státních drah; podle obsahu služební smlouvy se služební požitky žalobcovy skládají z paušální odměny za ošetřování členů pokladny; z paušální odměny za léky a za cestovné; platí pro něj předpisy vydané ministerstvem železnic i služební předpisy platné pro železniční službu; v 25.780 Kč 50 h jest částka 18.171 Kč jako odškodnění za výlohy služebních cest a zbytek 7.609 Kč 50 h jsou vlastní služební požitky; daň z příjmu se žalobci sráží podle § 36 zák. o přímých daních přímo ředitelstvím státních drah, avšak pouze z oněch vlastních služebních požitků; podle § 1 zák. z 15. dubna 1920, č. 314 Sb. z. a n. mohou býti žalobcovy služební požitky zabaveny nebo postoupeny pouze do $\frac{1}{3}$, při čemž se podle § 3 nevčítají do příjmů, jež mohou býti postoupeny, peněžité nebo naturální požitky, které jsou určeny k placení výloh veřejné služby, a podle §§ 69, 125 vlád. nař. z 5. března 1927, č. 15 Sb. z. a n. platí též pro pomocné zaměstnance státních drah zákon č. 314/1920 Sb. z. a n. s tou změnou, že se má jako služební požitek ve smyslu § 1 platiti jen 75% služebních požitků, takže ze shora

uvedených 25.780 Kč 50 h nejsou zabavitelné a postupitelné a) odškodnění na výlohy služebních cest 18.171 Kč, b) ze zbytku 7.609 Kč 50 h 25%, jež při výpočtu odstupitelného služného nelze počítati 1.902 Kč 40 h, c) ze zbytku 5.707 Kč 10 h dvě třetiny, totiž 3.804 Kč 80 h, dohromady tudíž 23.878 Kč 20 h. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že žalobce není v služebním poměru k ředitelství státních drah v O., že jest lékařem státních drah pro obvod b-ský, dále lékařem nemocenské pokladny státních drah pro tentýž obvod, mimo to státním obvodním lékařem, smluvním lékařem nemocenských pokladen v Š., U., B. a že mimo to provozuje soukromou lékařskou praxi, podrobenou všeobecné dani výdělkové. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nově rozhodnutí.

D ů v o d y:

V souzené věci jde předem o to, zda částka 25.780 Kč 50 h, kterou složilo k soudu ředitelství státních drah v O. jako odměnu, jež přísluší žalobci jako smluvnímu lékaři nemocenské pokladny státních drah za léčení členů této pokladny, je podle § 1 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. služebním platem osoby zaměstnané v soukromých službách.

Je proto především řešiti právní otázku, zda žalobce byl u jmenované nemocenské pokladny v poměru služebním nebo ne.

Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (rozh. č. 13156, 14646, 15511 Sb. n. s.) je podstatným znakem služebního poměru, že předmětem smlouvy jsou práce, t. j. určitá služební činnost, nikoliv jen její výsledek, a že při konání prací je zaměstnanec zavázán řídit se rozkazy zaměstnavatelovými, čímž vzniká poměr zaměstnancovy vázanosti a podřízenosti. Při tom nelze přehlédnouti, že smluvní a pracovní svoboda vytvořila různé typy nesamostatného zaměstnání, jež přecházejí od úplného podřízení vůli zaměstnavatelově jak co do způsobu a výkonu práce, tak i co do odměny za ni, až k formě přibližující se k samostatnému podnikatelství, že dotčené zásady právního řádu dopouštějí: a hospodářský život také uskutečnil různé smluvní formy mezi smlouvou pracovní a smlouvou o dílo. Je proto v souzené věci rozhodující jen povaha vztahu a poměru žalobce k nemocenské pokladně státních drah, jak se jeví z obsahu smlouvy, kterou žalobce uzavřel s ředitelstvím státních drah v O.

Podle výměru ředitelství státních drah v O. ze dne 9. listopadu 1929 č. 4365/7-I-29 byla pod č. 2. výměru uložena žalobci povinnost léčiti členy této pokladny skupiny II. a III. a jejich rodinné příslušníky v okrsku M. B., obstarávati úkony s touto funkcí spojené, dále mu byla v této části výměru zaručena odměna za svobodného člena 18 Kč, za ženatého 27 Kč za hlavu a rok, kteréž sazby se paušalují podle ročního průměru členstva, a zaručeno mu cestovné. Podle č. 3. výměru musí převzít i léčení členů pokladny, kteří mají svobodnou volbu lé-

kaře, uloží-li mu to železniční správa. Pod č. 4. výměru bylo určeno, že pro něho platí služební předpis XXVI a jej doplňující předpisy, řád úrazového zaopatření, stanovy nemocenské pokladny státních drah, penzijního fondu, fondu pro invalidní a starobní pojištění, předpisy §§ 13, 16, 33, 39, 125 služebního řádu, pro porušení služebních povinností lze mu dáti výtku, písemné napomenutí, pokutu nebo peněžité trest pořádkový podle oddílu VII služebního řádu a platí pro něho co do zastávání jiných funkcí a dovolené příslušné předpisy ministerstva železnic. Pod č. 5. B) výměru jest určeno, kdy může býti vypověděn a kdy bez výpovědi zbaven služby.

Plyne tedy z toho výměru, že žalobce byl povinen jménem nemocenské pokladny za ni a na její účet po dobu relativně trvalou poskytovat lékařskou službu osobám, které mají na ni nárok, že se zavázal, že se při výkonu své služby bude řídit všemi předpisy, jež pro tuto službu platí (služební předpis XXVI a ostatní předpisy uvedené pod č. 4. výměru), že se spokojí s honorářem předem sjednaným, jež mu bude vypláceti nemocenská pokladna a jehož zvýšení podle zásad soukromopodnikatelských je vyloučeno, že byl k nemocenské pokladně státních drah v relativně trvalém poměru závislosti a podřízenosti, neboť ta měla proti žalobci podle dotčeného výměru nárok, aby plnil k ní své smluvní povinnosti podle výměru a poskytoval členům pokladny lékařské úkony podle svých odborných vědomostí a schopností, aniž měl naději na samostatný podnikatelský zisk, nemaje ovšem ani riziko možné ztráty honoráře a pod., dále podléhal i disciplinární pravomoci a bylo zvláště určeno, jak lze poměr výpovědi rozvázati nebo bez ní zrušiti.

Jsou proto v právním poměru žalobcově u nemocenské pokladny státních drah všechny výše vyčtené znaky služební smlouvy a je tudíž oprávněn závěr, že žalobce byl u nemocenské pokladny státních drah v poměru služebním. Pro tento závěr není rozhodující, zda žalobce byl i u jiných institucí pokladničním lékařem a zda provozoval i soukromou lékařskou praxi, neboť zákon nevylučuje, aby táž osoba byla v služebním poměru k více subjektům, a také neurčuje, že, je-li táž osoba k více subjektům v poměru, jež má náležitosti poměru služebního, je služebním poměrem jen ten, jež je pro smluvně zavázaného hlavním zdrojem příjmů (§§ 1151 a násl. obč. zák.).

Mohl proto žalobce své služební požitky od nemocenské pokladny státních drah platně postoupiti žalovanému jen v mezích §§ 1 a 3 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 177/1924 Sb. z. a n., neboť postup, jež by odporoval těmto omezením, byl by podle § 5 dotčeného zákona neplatný.

Pro posouzení té otázky však postačuje skutkový stav zjištěný nižšími soudy.

Nižší soudy sice zjistily, že žalobce jest i státním obvodním lékařem, železničním lékařem, smluvním lékařem nemocenských pokladen v Š., U. a B. a že provozuje i soukromou praxi, avšak neobíraly se otáz-

kou, zda žalobce byl ve služebním poměru i ve své funkci smluvního lékaře nemocenských pokladen v Š., U. a B. Tato skutečnost jest však pro rozhodnutí sporu důležitá, neboť jsou-li příjmy žalobcovy z těchto jeho činností rovněž služebním platem osoby zaměstnané ve veřejných nebo soukromých službách (§ 1 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n.), jest všechny tyto příjmy sečísti a připočísti k nim i příjmy žalobcovy z jeho funkce státního obvodního lékaře, neboť v tomto úřadě byl žalobce již podle zákona č. 105/1926 Sb. z. a n. a nařízení č. 23/1927 Sb. z. a n. v poměru služebním, a z jeho funkce železničního lékaře, neboť i v této vlastnosti byl žalobce již podle § 2 č. 3 služeb. řádu pro zaměstnance ČSD. v služebním poměru. Teprve pak bude zřejmé, zda nebyl porušen předpis § 1 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n., totiž zda žalobce nepostoupil z úhrnu všech svých požitků žalovanému více než jednu třetinu a zda mu zůstalo volných 6.000 Kč ročně, když postoupil žalovanému své služební příjmy od nemocenské pokladny státních drah (srov. rozh. č. 5299, 15055 Sb. n. s.). V této souvislosti jest však ihned zdůrazniti, že do postupitelných příjmů nelze započísti částky, jež jsou podle § 3 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. vůbec z postupu vyloučeny (jako drahotní přídavky, platy peněžité neb naturální určené k tomu, aby byl zapraven náklad veřejné služby, a podobné platy), a že při výpočtu částek, jež lze podle řečeného zákona postoupiti, jest též přihlížeti, pokud jde o služební příjmy žalobcův jako železničního lékaře a lékaře nemocenské pokladny státních drah, k předpisům §§ 69 a 125 nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n., a pokud jde o jeho služební plat jako státního obvodního lékaře, k § 28 nařízení č. 23/1927 Sb. z. a n.

Tou otázkou se však nižší soudy pro svůj mylný právní názor neobíraly, věc není zralá k rozhodnutí a, poněvadž tou vadou je stížen již rozsudek prvního soudu, bylo věc zrušiti do první stolice (§ 510 c. ř. s. a č. 1275 Sb. n. s.).

V novém jednání bude na prvním soudě, aby předem doplnil podle § 182 c. ř. s. přednesy stran v tom směru, jaká práva, povinnosti a příjmy měl žalobce jako smluvní lékař nemocenských pokladen v Š., U. a B., a kolik pobíral na služném jako státní obvodní lékař a železniční lékař, aby provedl důkazy stranami o těchto skutečnostech nabídnuté a teprve pak aby podle učiněných zjištění usoudil, zda žalobce byl i u těchto nemocenských pokladen ve služebním poměru a kolik ze všech jeho služebních platů připadá na platy, jež jsou vůbec z postupu vyloučeny (§ 3 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n.). Podle toho, jaký bude tento závěr, bude uvážiti při posouzení, zda sporným postupem nebyly porušeny předpisy § 1 a § 3 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n., buď jen příjmy, jež žalobce měl jako lékař nemocenské pokladny státních drah a jako státní obvodní lékař a železniční lékař, neb úhrn všech jeho příjmů, jež pobíral ve svém služebním poměru u nemocenské pokladny státních

drah, nemocenské pokladny v Š., U. a B. a jako státní obvodní lékař a železniční lékař, v každém případě s vyloučením plátů podle § 3 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n., při čemž při výpočtu postupitelné částky z jeho příjmů železničního lékaře, nemocenské pokladny státních drah a státního obvodního lékaře bude přihlížeti i k § 69 a 125 nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. po případě k § 28 nařízení č. 23/1927 Sb. z. a n., jak bylo již výše zdůrazněno.

Ke konci je k vývodům dovolací odpovědi ještě připomenouti, že pro posouzení otázky, zda sporný postup je platný, nerozhoduje, jaké příjmy měl žalobce ze své soukromé lékařské praxe, neboť na ty příjmy se nevztahuje předpis § 1 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n. (č. 6364 Sb. n. s.).

Čís. 16873.

Obnova řízení (§ 49 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) o úpravě pachtovného podle vládn. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n., nabyli-li propachtovatel teprve po pravoplatné úpravě vědomosti o tom, že výměra zemědělské půdy, na níž pachtýř v době podání návrhu hospodařil, přesahovala 250 ha (§ 7 uved. vládn. nař.).

(Rozh. ze dne 26. dubna 1938, R I 494/38.)

Usnesením okresního soudu v N. ze dne 15. února 1934, Nc I 315/33, bylo pachtýřce dvora Š. pravoplatně upraveno pachtovné podle vládn. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n. Pachtýřka tehdy uvedla ve svém návrhu na úpravu pachtovného, že výměra její zemědělské půdy nepřesahuje hranici uvedenou v § 7 uved. vládn. nař., a soud proti jí přiznal nárok na úpravu a pachtovné podle toho upravil. Tvrdě, že se teprve dne 12. října 1936 dověděl zmocněnec propachtovatelův Dr. A. R. od Dr. J. Č., že pachtýřka má dosud a měla i v roce 1933, jakož i před rokem 1932 a dříve vedle výměry 220 ha zemědělské půdy od propachtovatelky pachtované ještě v pachtu velkostatek V. v T. ve výměře 324 ha zemědělské půdy a dále že je dosud vlastníci zemědělské půdy v L. ve výměře přes 8 ha, takže všechny uvedené objekty mají výměru přes 250 ha, tudíž více než maximum podle uved. vládn. nařízení, navrhl propachtovatel resp. pozůstalost po něm 4. listopadu 1936 obnovu řízení a zamítnutí návrhu pachtýřky na úpravu pachtovného. Soud první stolice zamítl žádost o povolení obnovy. Rekursní soud povolil obnovu řízení týkajícího se úpravy pachtovného a zamítl návrh pachtýřky na úpravu pachtovného placeného z pachtovaného dvora Š. Důvody: První soud sice zjistil, že propachtovatel navrhl včas povolení obnovy z toho důvodu, že pachtýřka má od roku 1923 do roku 1938 v pachtu dvory panství T., návrh na obnovu však zamítl proto, že zástupce propachtovatelův při náležité obezřetnosti mohl namítati, že navrhovatelka hospodaří na více než 250 ha půdy, a že to

mohl při náležitě bedlivosti zjistiti již v řízení o návrhu na úpravu pachtovného. Obnova nesporného řízení lze se domáhati za podmínek, za kterých se lze domáhati obnovy v řízení sporném, pokud nenabyly práv osoby třetí (§ 49 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.). I pro řízení o obnovu platí ustanovení § 23 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., podle něhož je soud povinen vyšetřiti z úřední moci všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí. Jednou z těchto okolností jest i výměra zemědělské půdy (§ 7 vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n.). Jestliže je nutno zjistiti z úřadu onu výměru, nelze vytýkati, že účastník nic v příčině výměry nenamítal a že se včas o výměře neinformoval. V souzeném případě rekursní soud však ani nějakou nedbalost na straně propachtovatelově neshledává. Z výpovědi svědka Dr. J. Č. je zřejmé, že svaz velkostatkářů v P. nevede pachtu v evidenci a že se na věc přišlo náhodou, když se ve věci dotazoval i svaz n-ckých velkostatkářů. Nelze také přehlížeti, že obsah návrhu nezavdával žádné příčiny k tomu, aby co do výměry půdy byly nějaké pochybnosti. S důvody, z nichž prvý soud návrh zamítl, nelze proto souhlasiti. To, že by z usnesení prvního soudu o úpravě pachtu nabyly práv osoby třetí, se netvrdilo; jde tu ostatně jedině o poměr mezi propachtovatelem a pachtýřem, rozhodnutí o snížení pachtovného může účinkovati jen mezi nimi a zejména z něho nemůže snad vyvozovati nějaké právo podpachtýř. Ježto Dr. J. Č. dále potvrdil, že oznámil jako jednatel svazu velkostatkářů až 12. října 1936 Dr. R-ovi, nynějšímu zástupci propachtovatelovu, že pachtýřka hospodaří i na velkostatech panství T. a že výměra velkostatků těch činí přes 324 ha, jde o takovou skutečnost, jež by byla v dřívějším řízení způsobila příznivější rozhodnutí ve věci hlavní, a je proto návrh na obnovu odůvodněn. Ježto prvý soud jednal i ve věci hlavní, může i rekursní soud rozhodnouti ve věci hlavní. Z návrhu plyne, že tehdejší navrhovatelka na úpravu pachtovného jest pachtýřkou dvora Š., která může jedině se domáhati takovéto úpravy. Zprávou svazu n-ckých velkostatkářů a výslechem Dr. O. N. je dokázáno, že od roku 1923 do roku 1938 má pachtýřka v pachtu i dvory panství T. ve výměře přes 324 ha. Ježto na tom, jakým způsobem se na pachtovaných nemovitostech hospodaří, nezáleží, jest výměru všech pachtovaných objektů sčítati (rozh. 14346, 13210 Sb. z. a n.). Činí-li tudíž výměra pachtované půdy přes 250 ha, není návrh na úpravu pachtovného odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud schvaluje názor rekursního soudu, že propachtovatelka bez své viny nevěděla o tom, že pachtýřka má kromě dvora Š. v pachtu též dvůr V. Neboť z výpovědi Dr. Č. plyne, že tehdejší zmocněnec propachtovatelky Karel B. mohl právem předpokládati, že by od příslušné zájmové korporace neobdržel potřebných informací; nelze žádati na účastnících řízení, aby konali šetření převyšující obvyklou

míru, a nelze jim též ukládati, aby činili u soudu námitky bez jakéhokoliv skutkového podkladu. Jelikož velkostatek Š. sám měl výměru pod 250 ha, nelze Karlu B. klásti za vinu, že nenamítl, že navrhovatelka hospodaří na více než 250 ha půdy.

Byla tedy obnova řízení právem povolena.

Ve věci samé pak jest zamítnutí návrhu pachtýřky na úpravu pachtovného oprávněné, neboť výměra zemědělské půdy, na níž navrhovatelka v čas podání návrhu hospodařila, přesahovala 250 ha (§ 7 vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n.). Právní poměr mezi navrhovatelkou a Hugo P. není pro posouzení této záležitosti rozhodující. Vůči propachtovatelce byla a jest zavázána jen pachtýřka sama a nezáleží na tom, jakým způsobem si bez souhlasu propachtovatelky a beze změny pachtovní smlouvy upravila hospodaření na zpachtovaném objektu, zda na něm hospodařila a přibrala Hugo P. za společníka.

Čís. 16874.

Výroku o zmatečnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným pro porušení donucujících předpisů zákona č. 58/1906 ř. z. nemůže se společník domáhati v nesporném řízení, nýbrž jen žalobou podle § 41 dotč. zák.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1938, R I 310/38.)

Rejstříkový soud vyhověl opovědi navrhující firmy L., strojní továrny na papír, společnosti s ručením omezeným v P., pokud se domáhala zápisu změny čl. XII. a XIII. společenské smlouvy dle usnesení valné hromady, podle něhož se k usnesení o přeměně společnosti na společnost akciovou vyžaduje $\frac{3}{4}$ většiny odevzdaných hlasů, a že v tom případě stačí též $\frac{3}{4}$ většina k usnesení o převodu jmění společnosti jako celku i s dluhy na novou akciovou společnost za poskytnutí jejich akcií, a to bez likvidace, dále že téže většiny je třeba k vzdání se likvidace, a konečně že spisy a listiny mají býti po likvidaci nebo po zrušení společnosti uloženy u Otty A. Rekursní soud k rekursu společníka uvedené společnosti Zikmunda K. zamítl z věcných důvodů opovědi zápisu čl. XII. společenské smlouvy v obchodním rejstříku, jež se týkal úpravy vnitřních poměrů společnosti, kdežto co do opovědi čl. XIII. uvedené smlouvy rekursu nevyhověl.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu společnosti s ručením omezeným v příčině opovědi čl. XII. smlouvy obnovil usnesení soudu první stolice, kdežto dovolacímu rekursu Zikmunda K. nevyhověl.

Důvody:

Stěžovatelka opírá dovolací rekurs o důvod zmatečnosti (§ 41, odst. 2, d) a 3, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) a o důvod nesprávného

právního posouzení, pokud byl návrh na zápis změny smlouvy společenské v příčině čl. XII. změnou usnesení soudu prvě stolice zamítnut.

Dovolací rekurs jest oprávněn.

Podle obsahu rekursu společníka Zikmunda K. proti usnesení soudu prvě stolice odporoval mu tento společník hlavně z důvodu, že přijatým usnesením valné hromady společníků ze dne 16. listopadu 1937 v příčině změny čl. XII. a XIII. společenské smlouvy byla porušena jeho menšinová práva s hlediska donucujících předpisů §§ 50, odst. 4, a 96 zák. č. 58/1906 ř. z., a že měla býti opověď o zápis těchto změn rejstříkovým soudem zamítnuta. Dle toho uplatňoval dotčený společník rekurs v řízení nesporném věcně zmatečnost usnesení uvedené valné hromady.

Tyto důvody nelze však uplatňovati rekurs, nýbrž žalobou podle předpisů § 41 uvedeného zákona, podle nichž se lze domáhati za vytčených tam podmínek výroku o zmatečnosti usnesení valné hromady jediné žalobou, tedy ve sporném řízení.

Uvedený zákon upravil právní poměry společností s ručením omezeným, pokud toho vyžadoval zájem veřejný, stanoviv v § 4 podstatný obsah smlouvy společenské a vyloučiv ze smlouvy vše, co by bylo v rozporu s tímto zákonem jako právně neúčinné; vše ostatní ponecháno smluvní volnosti společníků. Totéž platí i o usnesení valných hromad.

Předpisy § 41 řečeného zákona je přesně určeno, za jakých podmínek a jakým způsobem lze se domáhati zrušení usnesení valných hromad.

Společník K. přiznává, že toto právo žalobní také již uplatnil.

Rekurs proti usnesení prvého soudu byl zásadně dovolen, není tu tedy vytýkané zmatečnosti dle § 41, odst. 2, d), 3 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., a rekursní soud se musil jím formálně obírat a nemohl jej pro nepřípustnost odmítnouti, nesměl však přihlížeti k jeho věcným námitkám, pro které je vyhrazen jen pořad práva.

Jestliže však rekursní soud se obíral věcně námitkami rekursu a vyhověl mu ve svém výroku pod č. 1 změnou usnesení prvého soudu, neposoudil věc správně, a bylo proto změnění napadené usnesení obnovením usnesení prvého soudu v tom směru.

Rekursní soud nevyhověl rekursu Zikmunda K., pokud šlo o opověď změny čl. XIII. společenské smlouvy v příčině uložení spisů a listin ukončené společností u Otto A. na místě původně stanoveného Julia A.

Rozhodnutí to po formální stránce je sice správné, avšak rekursní soud se neměl ani tu obírat věcně námitkami rekursu, poněvadž usnesení valné hromady společnosti i v té příčině mohlo býti společníkem napadáno jen žalobou podle § 41 zákona č. 58/1906 ř. z.

Za toho stavu věci není jeho dovolací rekurs oprávněn.

Čís. 16875.

Vyrovnací správce jest v exekučním řízení zavedeném proti vyrovnacímu dlužníku před zahájením vyrovnacího řízení o dlužníkově jmění oprávněn k návrhům jen potud, dokud jest to součástí jeho povinností uložených mu v § 34 vyr. ř., anebo pokud mu oprávnění k podání návrhu bylo výslovně uděleno (§ 14, odst. 2, vyr. ř.), není však v takovém exekučním řízení, byť vymáhající věřitel nabyt oddělného práva a povolení úschovy zabavených věcí v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení, oprávněn navrhnouti zrušení úschovy, povolené již před zahájením vyrovnacího řízení, vydání zabavených věcí a omezení exekuce.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1938, R I 583/38.)

Dr. Bedřich H., který byl ustanoven vyrovnacím správcem ve vyrovnacím řízení o jmění Viléma G., navrhl, aby v exekučním řízení vedeném proti dlužníku v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnání vymáhajícím věřitelem Františkem R. byla jednak omezena exekuce jen na část zabavených věcí, jednak aby bylo zrušeno uschování zabavených věcí a vymáhajícimu věřiteli uloženo jejich vydání povinnému. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vyrovnacího správce.

Důvody:

Vyrovnací správce není účastníkem exekučního řízení zavedeného proti vyrovnacímu dlužníku, nýbrž jest pouze orgánem vyrovnacího řízení. Jest proto v exekučním řízení proti vyrovnacímu dlužníku oprávněn k návrhům jen potud, pokud jest to součástí jeho povinností uložených mu v § 34 vyr. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n., anebo pokud mu oprávnění k podání návrhu bylo výslovně uděleno (§ 14, odst. 2, vyr. ř.).

V § 34, odst. 1, vyr. ř. jest mu uloženo zejména pečovati o to, aby byl dlužník podnik podle možnosti dále provozován, dozírati na vedení dlužníkovy podniku a na to, aby jmění dlužníkovy nebylo ztenčeno nebo zadrženo. To se však týká takových právních jednání a úkonů, k nimž došlo po zahájení vyrovnacího řízení a které překážejí vyrovnacímu správcovi v konání jeho povinností. Nedůvodně poukazuje stěžovatel na rozhodnutí č. 2777 Sb. n. s. (také č. 3688 Sb. n. s.), neboť tam bylo přiznáno vyrovnacímu správcovi oprávnění k návrhu na zrušení exekuce povolené proti předpisu § 10 vyr. ř. č. 337/1914 ř. z. po zahájení vyrovnacího řízení.

V souzeném případě nabytí vymáhající věřitel práva na oddělené uspokojení zájmem ze dne 29. ledna 1938, tedy v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení, jež bylo zahájeno dne 4. února 1938 a rovněž uschování zabavených věcí bylo povoleno již dne 29. ledna 1938. Nebyl proto vyrovnací správce oprávněn učiniti návrh na zrušení úschovy a vydání zabavených věcí vyrovnacímu dlužníku ani na omezení exekuce.

Podle § 14, odst. 2, vyr. ř. jest vyrovnací správce oprávněn učiniti u exekučního soudu pouze návrh na zrušení zahájeného zpeněžovacího řízení a proti nevyhovění tomuto návrhu příslušelo by vyrovnacímu správci i právo k rekursu.

Poněvadž vyrovnací správce nebyl oprávněn k návrhu jím učiněnému, odmítl rekursní soud jeho návrh právem.

Čís. 16876.

Právní účinek poznámky žaloby o zrušení spoluvlastnictví, záležející v tom, že podle exekučního titulu znějícího proti žalovanému spoluvlastníku, možno vésti exekuci i proti jeho knihovnímu nástupci, jest omeziti jen na přisouzený nárok na zrušení spoluvlastnictví, nelze jej však rozšiřovati též na nárok na náhradu útrat sporu o zrušení spoluvlastnictví.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1938, R I 453/38.)

Srov. rozh. č. 13692 Sb. n. s.

Pravoplatným rozsudkem ze dne 27. dubna 1936, Ck I 83/35, bylo uznáno právem, že se společné vlastnictví mezi žalobcem, nyní vymáhajícím věřitelem, a žalovaným Vladimírem V. k domu čp. 489 v P. zrušuje, že žalovaný jest povinen trpěti, aby byl uvedený společný dům čp. 489 prodán ve veřejné dražbě a výtěžek rozdělen mezi žalovaného jednou polovinou a žalobce druhou polovinou, a že žalovaný jest povinen nahraditi žalobci útraty sporu. Žaloba o rozdělení společného vlastnictví byla poznamenána ve vložce č. 2160 poz. knihy P. Žalovaný Vladimír V. postoupil ihned po doručení žaloby Ck I 83/35 a po vložení poznámky žaloby na rozdělení společného vlastnictví trhovou smlouvou ze dne 16. července 1935 svou ideální polovinu Anně M. Ježto exekuce proti žalovanému byla marná, navrhl vymáhající věřitel (dřívější žalobce), aby podle uvedeného rozsudku byla povolena exekuce k vymožení útrat sporu 5.000 Kč zabavením a přikázáním pohledávky příslušející Anně M. proti okresnímu soudu v P. jako úřadu vydávajícímu výtěžek soudní dražby za dům č. p. 489. Soud první stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Knihovní poznámka žaloby o zrušení spoluvlastnictví, jejíž přípustnost judikatura uznává (srov. rozh. č. 773 Sb. n. s. a repertorium náleží býv. rakouského nejvyššího soudu č. 18, č. 4690 Gl. U.), má co do vedení exekuce za účel, aby spoluvlastníku, který zvítězil ve sporu o zrušení spoluvlastnictví, nebylo zabráněno vésti exekuci k vymožení přisouzeného nároku na zrušení spoluvlastnictví, převedl-li žalovaný spoluvlastník své knihovní spoluvlastnictví k nemovitosti na třetí osobu.

Hledíc na vytčený účel knihovní poznámky žaloby o zrušení spoluvlastnictví jest její právní účinek co do vedení exekuce, záležející v tom, že lze na základě rozsudku proti žalovanému spoluvlastníku vésti exekuci i proti jeho knihovnímu nástupci, omeziti jen na přisouzený nárok na zrušení spoluvlastnictví, neboť vymožení jediné tohoto nároku bylo zmařeno převodem spoluvlastnického podílu spoluvlastníka na třetí osobu.

Nelze však rozšiřovati uvedený právní účinek poznámky i na čistě obligační nárok zvítězivšího spoluvlastníka proti podlehlému spoluvlastníku na náhradu útrat sporu o zrušení spoluvlastnictví, ježto převodem spoluvlastnického podílu podlehlého spoluvlastníka na třetí osobu není ještě zpravidla zmařeno vymáhání tohoto nároku na podlehlém spoluvlastníku, po případě mohlo by tu míti význam jen odporování převodu podle předpisů odpůřčího řádu.

Čís. 16877.

Jestliže bylo ve stavební smlouvě ujednáno, že stavitel má nárok na odměnu za vícepráce jen tehdy, budou-li stavebním výborem stavebníka (společenstva) výslovně schváleny, nepřísluší mu nárok na odměnu za vícepráce, které nebyly schváleny tímto výborem, třebaže byly nařízeny stavebním úřadem, a to ani podle § 1037 obč. zák.

Osoba pověřená (stavebním výborem) stavebním dozorem není v takovémto případě oprávněna k schválení víceprací jménem stavebního výboru.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1938, Rv I 1135/37.)

Žalobě, již se žalující firmy — podnikatelky staveb — na žalovaném společenstvu s ručením omezeným v K. V. domáhaly zaplacení 186.251 Kč 10 h za t. řeč. vícepráce, soud první stolice vyhověl co do částky 67.438 Kč 10 h s přísl., jinak žalobu zamítl. Odvolací soud na odvolání žalovaného společenstva uznal podle žaloby co do částky 66.048 Kč 85 h, jinak odvolání nevyhověl.

Nejvyšší soud zamítl žalobu i co do částky 42.991 Kč 57 h s přísl., jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Jde o výklad a právní posouzení stavební smlouvy, o jejímž obsahu není sporu. Podle dotčené smlouvy byla za stavbu mlékárny ujednána paušální částka 1,780.357 Kč, avšak nehledíc na to převzalo tak zvané stavební konsorcium onou smlouvou také záruku za správnost po případě úplnost rozpočtu. Přes to však podle řečené smlouvy nebyl vyloučen nárok na odměnu za vícepráce stavebním konsorciem provedené, avšak mělo nárok na odměnu za vícepráce jen tehdy, kdyby vícepráce byly výslovně schváleny stavebním výborem žalovaného družstva. Nižší soudy zjistily podle posudku znalce Dr. Ing. S., že uvedené podmínce vyhovují toliko některé položky předloženého účtu, jejichž součet činí 23.057 Kč 28 h. Přece však přisoudily žalujícím firmám ještě další položky, a to odvolací soud proto, že šlo o práce, které stavební úřad nařídil. Odvolací soud vyslovil názor, že tyto vícepráce nařízené stavebním úřadem musily být vykonány za všech okolností, aby kolaudace stavby nebyla ohrožena, a že proto prý paušální odměna platila jen pro práce podle stavebního plánu, to jest pro práce rozpočtené. Dále vyslovil odvolací soud právní názor, že vícepráce stavebním úřadem nařízené byly vykonány k zřejmému a převážnému prospěchu žalovaného společenstva, ježto by obec k-ská další stavbu jistě byla zakázala, kdyby nebylo jejím předpisem vyhověno.

Tyto právní názory dovolatelka právem potírá. Třebas byly vícepráce nařízeny stavebním úřadem, mělo stavební konsorcium o nich napřed zpravit stavebníka, neboť tomu bylo zásadně volno upustiti od stavby po případě ustoupiti od smlouvy, nebo zadati vícepráce firmě jiné. Teprve kdyby žalované společenstvo nepoužilo svého práva, jež jest přirozeným důsledkem smluvní svobody, a kdyby si tedy výslovně objednalo u žalujících firem provedení víceprací stavebním úřadem nařízených, měla by ve smyslu řečeného ujednání povinnost zaplatiti vpředu uvedené vícepráce. To se však nestalo, jak plyne ze zjištění nižších soudů, a proto žalující firmy nemají nehledíc ani na ujednání paušální odměny nároku podle § 1170 a), odst. 1, obč. zák. na zaplacení víceprací výslovně neobjednaných, třebaže je stavební úřad nařídil, neboť stavební firmy převzaly záruku za správnost po případě úplnost rozpočtu.

Nemají-li však žalující firmy nárok na odměnu za tyto vícepráce hledíc na závazné ujednání se žalovaným společenstvem, nelze jim přisouditi odměnu za ony vícepráce ani podle § 1037 obč. zák., jak učinil odvolací soud. V té příčině odporuje napadené rozhodnutí jasnému ujednání stran a § 1040 obč. zák.

Netřeba se proto zabývatí výtkou, že vlastně ani nebylo zjištěno, že žalující firmy provedly vícepráce stavebním úřadem nařízené k zřejmému a převážnému prospěchu žalovaného společenstva.

Přísluší tudíž žalobcům jen odměna za ony vícepráce, které výslovně stavebníkem byly schváleny, a to v rozsahu znalcem vypočteném. Nebylo proto dovolání co do částky 23.057 Kč 28 h s 6% úroky od 27. října 1933 vyhověno.

Naproti tomu bylo žalobu z důvodů předem uvedených zamítnouti co do další částky 42.991 Kč 57 h s přísl., požadované za vícepráce stavebním úřadem nařízené, při čemž se podotýká, že s názorem, že tyto stavební práce byly schváleny mlčky zmocněncem stavebního výboru žalované firmy, jak míní žalobci a jak také rozhodl první soud, souhlasiti nelze, protože podle ujednání smluvců bylo podmínkou honorování víceprací, že byly stavebním výborem žalovaného družstva výslovně schváleny (Die Bauherrschaft muss dieselbe ausdrücklich durch den Bauausschuss genehmigen, ansonsten keine Vergütung stattfindet). Inž. E., vykonávající stavební dozor svým zaměstnancem inž. Sch., nemůže proto býti pokládán, jak míní první soud a dovolatelčini odpůrci, za oprávněna k schválení víceprací nařízených stavebním úřadem, takže první soud dospívá k závěru, že vícepráce nařízené stavebním úřadem byly schváleny »mlčky — což ostatně s hlediska ujednání smluvců není rozhodující — přehlíží, že by bylo zapotřebí schválení se strany stavebního výboru a nikoliv jen se strany jeho zmocněnce.

Čís. 16878.

Rozhodci ustanovení podle §§ 577 a násl. c. ř. s. nemohou býti přinuceni žalobou, aby podepsali rozhodčí výrok.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1938, Rv I 215/38.)

Srov. rozh. č. 5041, 15631 Sb. n. s.

V podniku žalované firmy vznikla různost názorů o tom, zda někteří její zaměstnanci mají nárok na poskytnutí dovolené podle zákona o soukromých zaměstnancích č. 154/1934 Sb. z. a n. podle vyšší výměry uvedeného zákona či podle nižší výměry podle odst. 8, dílu B. tarifní smlouvy ze dne 7. července 1921, která byla sjednána mezi zaměstnavateli sdruženými v ústředí průmyslového svazu a svazy zaměstnanců. K jednání o dotčeném sporu byl povolán podle čl. 11 řečené tarifní smlouvy smírčí výbor jako soud rozhodčí. Smírčí výbor zasedal dne 19. března 1936 a dne 8. dubna 1936; porada a hlasování se konaly dne 16. dubna 1936. Tři rozhodci ze skupiny zaměstnavatelů hlasovali proti přiznání dovolené podle zákona o soukromých zaměstnancích, kdežto tři rozhodci skupiny zaměstnanců hlasovali v opačném smyslu. Předseda rozhodčího výboru Dr. Otto R. se připojil svým hlasováním ke skupině zaměstnavatelů. Předseda vypracoval pak rozhodčí výrok a vyzval písemně přisedící rozhodčího soudu na 4. května 1936, aby

se dostavití k prohlédnutí a k podpisu prvopisu a vyhotovení rozhodčího výroku z 2. května 1936. Žalovaní rozhodčí ze skupiny zaměstnanců odepřeli podepsati rozhodčí výrok. Domáhá se proto žalující firma na žalovaných žalobou, aby byli uznáni povinnými podepsati prvopis a vyhotovení rozhodčího výroku ze dne 2. května 1936 smírčího výboru, jehož jsou členy a který rozhodl ve sporu Rudolfa S. a 27 účastníků jako žalobců proti T-ské přádelně jako žalované o zjištění nároku na dovolenou rozhodčím výrokem, že tehdejšími žalobcům Rudolfu A. a dalším náleží nárok na dovolenou podle § 26 zákona o soukromých zaměstnancích, kdežto žalobcům Emilu V. a dalším nepřisluší nárok na dovolenou podle uvedeného předpisu. Soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Jde o otázku, zda se možno domoci na rozhodčích žalobou nároku na podepsání prvopisu a vyhotovení rozhodčího výroku. Soud odpověděl na uvedenou spornou právní otázku kladně z těchto úvah: Po přijetí ustanovení rozhodcem může rozhodčí soudce ustoupiti od převzatých povinností, k nimž náleží též podpis rozhodčího výroku, jen ze závažných důvodů (§§ 579, 592 c. ř. s.). Tento závazek není ustanovením § 584, odst. 2, c. ř. s. dotčen, poněvadž řečený předpis vyslovuje pouze odpovědnost rozhodčího za škody způsobené jeho zaviněným odpíráním nebo protahováním, takže podle stavu věci a podle vůle stran mimo působnost rozhodčí smlouvy nebo zrušení rozhodčího výroku nebo splnění a ve všech případech zaviněného chování může býti žádána náhrada škody (§§ 583 č. 2, 595 č. 2 c. ř. s.). Žalovaní však netvrdili ani nedokázali důležité okolnosti, které by opravňovaly jejich odstup, takže o jejich povinnosti k podepsání rozhodčího výroku nemůže býti pochyby. Opačné stanovisko bylo by křížením snah zákonodárce, který chtěl stranám poskytnouti možnost, aby povoláním smlouveného rozhodčího soudu urychlil a s nepatrným nákladem dal rozhodnouti jejich spory (§§ 577 a další c. ř. s.). Rozhodčí řízení má zajisté proti řádnému řízení výhodu rychlosti v levnosti, poněvadž zůstává ušetřeno zdlouhavosti pořadu práva a formalismu, řízení se odpadnutím útrat zastoupení a poplatků soudních zjednodušuje a je spojeno s nepatrnými útratami (§§ 587, 594 c. ř. s.). Opačný názor by strany úplně vydal do moci rozhodce, na jehož vůli by záviselo, zda v každém stadiu řízení bude sabotovati vůli stran, směřující k rozhodčímu vyrovnání sporných záležitostí. V té příčině jest poukázati na nebezpečí vykonávání vlivu na rozhodce, aby odepřel podpis, a to podlehlou stranou, která by mohla zabrániti právní účinnosti rozhodčího výroku jí nepřiznivého a pro jeho soukromoprávní důsledky nepřijemného. Právě současná doba svým vleklým postupem právní pomoci pro přetížení podněcuje zejména velké skupiny obyvatelstva protichůdných zájmů (na př. zaměstnavatele a zaměstnance) více k tomu, aby urovnávání rozporů přenášely na rozhodce a aby si zajistily rychlé a s malým nákladem spojené vyřízení znalci z příslušného speciálního právního oboru. Poněvadž jde o jednání nezastupitelné, jest užítí při exekucím vymáhání takového jednání ustanovení §§ 354 a násl. ex. ř.

Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Jde o to, zda rozhodčí mohou býti vůbec přinuceni, aby podepsali rozhodčí výrok. I žalující firma připouští, že rozhodčí nemohou býti přinuceni žalobou k vynešení rozsudku, jenže nesprávně rozeznává mezi rozhodující a pouhou manipulační činností rozhodců. Výrok rozhodců jest podle §§ 592, odst. 2, a 595 č. 3 c. ř. s. účinný jen tenkrát, když prvopis i jeho vyhotovení jsou podepsány všemi rozhodci. Z toho plyne, že rozhodčí jsou svým výrokem vázáni teprve, když podepsali prvopis výroku a jeho vyhotovení pro strany, a že jejich rozhodující činnost jest ukončena teprve podpisem prvopisu a vyhotovením výroku. Jinak by nemělo vůbec smyslu ustanovení §§ 592, odst. 2, a 595 č. 3 c. ř. s. o neúčinnosti výroku, která dle § 598 c. ř. s. jsou předpisem donucovacím. Patří tedy k povinnostem rozhodce nejen hlasování, ale i potvrzení rozhodčího výroku podpisem, který teprve tím podpisem nabývá účinnosti, a může proto strana podle § 584, odst. 2, c. ř. s. i při odepření podpisu rozhodcem žádati jen, aby byla smlouva o rozsudím prohlášena za neúčinnou, a domáhati se náhrady škody na rozhodci, jenž odepřením podpisu zmařil vydání účinného rozhodčího výroku. Není zákonného předpisu, kterým by rozhodce mohl býti donucen k splnění převzatého závazku, k čemuž patří povinnost podepsati výrok, a není proto žaloba na splnění takového závazku podle § 584 c. ř. s. oprávněna. Jest však nutno ukázati i na nespornou skutečnost, že rozhodčí výrok byl stranám již doručen bez podpisu všech rozhodců. Tím se stal podle § 592 c. ř. s. proti stranám neúčinným a tím nastala již jeho neúčinnost podle § 595 č. 3 c. ř. s., neboť zákon neustanovuje, že nastalá neúčinnost může býti zhojena dodatečným doručením správně podepsaného vyhotovení nálezu (rozh. č. 11561 Sb. n. s.). Nemá proto vůbec významu, aby žalovaní nálezu dodatečně podepsali.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jádrém sporu jest, jak odvolací soud správně rozpoznal, zda rozhodčí mohou býti žalobou přinuceni, aby podepsali rozhodčí výrok. Dovolání odvozuje kladnou odpověď na tuto otázku v podstatě z toho, že v civilním soudním řádě není obsažena její úprava a že proto rozhodují všeobecná ustanovení o smlouvách, zejména ustanovení § 919 obč. zák. To by však předpokládalo, že by bylo lze užítí na úřad rozsudích soukromoprávních zásad. Z opačného právního názoru vycházel nejvyšší soud v rozhodnutích č. 5041 a 15631 Sb. n. s. a plyne to jasně z ustanovení § 1391 obč. zák., že smlouva, kterou smluvci pro rozsouzení sporných práv zřizují rozhodce, jest upravena v soudním řádu. To neplatí jen pro jejich smlouvu mezi sebou, nýbrž též pro tak zvané receptum arbitrii, ježto právě poměr smluvců k rozsudím, kteří mají spor projednati a rozhodnouti na místě soudců státních, má povahu veřejnoprávní, a proto občanské právo nepojalo do svých ustanovení

předpisy o smlouvě mezi stranou a rozsudím, ponechávajíc jejich úpravu soudnímu řádu (nyní c. ř. s.), jímž bylo ustanovení rozsudího, účinek ustanovení a přijetí jeho podrobně upraveno v §§ 577 a dalších c. ř. s. Na veřejnoprávní povaze úřadu rozsudího nic nemění, že byl zřízen smlouvou stran, a na tento úřad nelze užiti zásad občanského práva, zejména ustanovení občanského zákona o zmocnění, příkazu neb o smlouvě o dílo.

Ustanovení o rozhodčím řízení, obsažená v §§ 577 a násl. c. ř. s., upravují samostatně a úplně uvedený právní ústav. V § 584, odst. 2, c. ř. s. jest ustanoveno, jaká práva má strana, nesplní-li rozhodce docela nebo včasné závazků přijetím jmenování převzatých, a podle toho, co svrchu vyloženo, má strana jen ona práva, která v tomto předpisu zákona jsou výslovně vyznačena, a nelze tu ani obdobně užiti ustanovení občanského zákona o smlouvách. K povinnostem rozhodce, jež dovolání označuje jako závazky, nenáleží toliko činnost ryze rozhodující, nýbrž i jiné četné úkony přípravné i úkony, které teprve následují po vydání výroku (§§ 587 a násl. c. ř. s.). Nemá opory v zákoně názor dovolání, že se má rozeznávat mezi těmito jednotlivými povinnostmi, které ukládá rozsudím zákon, a též mylně dovozuje dovolání, že jest ustanovení § 584, odst. 2, c. ř. s. vykládati restriktivně, t. j. v tom smyslu, že prý se týká toliko rozhodující činnosti rozsudího v užším slova smyslu. Z vyložených úvah dále plyne, že ani když se rozsudí zdráhá podepsati rozhodčí výrok platně odhlasovaný, nelze straně tím dotčené přiznati jiné právo než nárok na náhradu škody kromě práva žádati, aby smlouva o rozsudím byla prohlášena za neúčinnou, že však strana není oprávněna žádati za splnění zákonných povinností rozsudím a že se tudíž nemůže ani žalobou domáhati na rozsudím, aby podepsal rozhodčí výrok.

Čís. 16879.

Nárok kupitele na náhradu škody pro nesplnění (čl. 355 obch. zák.) má svůj základ v prodatelově prodlení se splněním smlouvy, i když je předpokladem jeho uplatnění, aby tu byly další podmínky uvedené v čl. 356 obch. zák.

Postoupený dlužník jest oprávněn namítati proti postupníkovi svou pohledávku za postupitelem z důvodu náhrady škody pro nesplnění smlouvy podle čl. 355 obch. zák., octl-li se postupitel se splněním smlouvy v prodlení ještě před postupem pohledávky postupníkovi.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1938, Rv II 545/37.)

Žalobě, kterou se žalující postupník na žalovaném postoupeném dlužníkovi domáhal zaplacení 2.180 Kč 13 h s přísl. za prodané a dodané žezivo z účtů z 16. března 1935 postoupených mu Jaroslavem B., proti nimž namítl žalovaný k započtení vzájemnou pohledávku na

náhradu škody pro postupitelovo nesplnění objednávek z 25. srpna 1934 a 24. září 1934, soud první stolice vyhověl. **Důvody:** Co do vzájemné pohledávky na náhradu škody namítané žalovaným k započtení jest nejprve zkoumati, zda se ona pohledávka setkala v téže osobě s pohledávkou příslušící žalobci na zaplacení tržové ceny v zažalované výši (§ 1438 obč. zák.). Soud zjistil, že Jaroslav B. postoupil žalobci svou pohledávku na zaplacení tržové ceny podle účtu z 16. března 1935, dále že žalovaný teprve dne 20. března 1935 dal postupiteli Jaroslavu B., tudíž až čtyři dny po provedeném a oznámeném postupu pohledávky (tržové ceny) dodatečnou lhůtu k dodání jednak 300 m³ řeziva koupeného žalovaným dne 24. září 1933, jednak 5 vagonů hranolků žalovaným koupených dne 28. června 1934 pod pohrůžkou, že nedodrží-li Jaroslav B. dodatečnou lhůtu do 4. dubna 1935, bude žalovanému odpověden z důvodu náhrady škody, konečně že dne 4. dubna 1935 prohlašuje žalovaný, že pokládá objednávky Jaroslava B. za stornované, že mu nedodáním vznikla určitá škoda, činící podle jeho dopisu ze dne 13. dubna 1935 15.074 Kč. Ježto žalovaný namítá k započtení náhradu škody, a to ušlý zisk, jest zjistiti, kdy nárok na náhradu škody vznikl, zejména zda vznikl v době, kdy byla ještě postoupená pohledávka ve vlastnictví Jaroslava B. Žalovaný měl proti Jaroslavu B. původně nárok na dodání jednak bukových hranolků, jednak 285 m³ pařeného bukového řeziva, kterýžto nárok sám by nebylo možno namítati k započtení, ježto šlo o dodání věci movité, tudíž o pohledávku, která není stejného druhu. I když jest náhrada škody akcesorickým právem, vznikajícím z původního obligačního nároku, nevzniká nárok na náhradu škody zároveň s nárokem na plnění podle původního smluvního závazku, nýbrž vzniká až tehdy, kdy nastane nesplnění původního smluvního závazku na té neb oné straně. Závazek na náhradu škody pro nesplnění takové škody mezi obchodníky, jak je tomu v souzeném případě, jest upraven v čl. 355 a 356 obch. zák. Tu jest k tomu, aby právo na náhradu škody pro nesplnění vůbec vzniklo, potřebí, aby žalovaný oznámil své rozhodnutí, že se chce domáhati nároku na náhradu škody a aby poskytl dodatečnou lhůtu k plnění smluvci, jenž je v prodlení (Staub-Pisko, Komentář k obch. zák. II. díl, vydání z roku 1910, str. 369). To však žalovaný učinil vůči Jaroslavu B., který byl smluvcem neplnícím své závazky, až v době, kdy již Jaroslav B. postoupil svoji pohledávku žalobci. Neseťkala se tudíž v téže osobě namítaná pohledávka s pohledávkou, které se domáhá žalobce a nemůže býti vůči postupníkovi namítán nárok žalovaného proti postupiteli na náhradu škody, která tu nebyla v době postupu pohledávky a jež vznikla až po postupu pohledávky (§ 1441 obč. zák.). **Odvolaací soud** potvrdil napadený rozsudek. **Důvody:** Lze postoupiti i nesplnitou pohledávku. Dnem postupu vystupuje postoupená pohledávka ze jmění postupitelova, ať se stala již splatnou, či nikoliv. Započísti možno jen ony pohledávky, které se při svém vzniku v osobě povinného a oprávněného střetly. Postoupil-li tedy Jaroslav B. žalobci svou pohledávku

dne 16. března 1936, stal se žalobce tímto dnem jejím vlastníkem. Z toho plyne, že pohledávky vzniklé proti postupiteli po postupu nemohou již býti proti postupníku namítány. V souzeném případě namítl žalovaný proti zažalované pohledávce vzájemnou pohledávku proti postupiteli Jaroslavu B., kterou vyvozuje z ustanovení čl. 355 a násl. obch. zák. a o níž má za to, že mu příslušela proti Jaroslavu B. již před 16. březnem 1935, dnem postupu zažalované pohledávky. Žalovaný totiž tvrdí, že Jaroslav B. jako prodávatel 10 vagonů různého dřeva byl v prodlení a že byl tedy již ode dne, kdy se octl v prodlení, zavázán k náhradě škody. V prodlení pak byl již před 16. březnem 1935. S tím názorem odvolací soud nesusouhlasí. Kupitelovi přísluší totiž při prodatelově prodlení právo volby: buď může žádati splnění smlouvy, mimo to náhradu škody pro opožděné plnění, nebo může žádati místo plnění náhradu škody, anebo může prostě od smlouvy ustoupiti. Ono právo volby vykoná kupitel tím, že oznámí prodávateli, pro který způsob ukončení obchodu se rozhodl. Rozhodl-li se však pro druhý nebo třetí způsob (náhradu škody místo plnění nebo storno obchodu), musí prodávateli jsoucimu v prodlení dáti zpravidla přiměřenou dodací lhůtu. Splnil-li prodávatel v té době, vyhověl svým povinnostem z obchodu. Naproti tomu vstupuje také marným uplynutím poskytnuté lhůty zvolený způsob řešení kupitelem v platnost a teprve tímto dnem vzniká pro kupitele možnost domáhati se náhrady škody, neboť otázka, zda prodávatele jsoucím v prodlení stihá zavinění na nedodání zboží, jest posuzovati dle doby, kdy dodatečně povolená dodací lhůta marně uplynula. V souzeném případě jest to den 4. dubna 1935, v nejlepším pak případě den 20. března 1935, kdy žalovaný své právo volby vykonal a Jaroslavu B. oznámil. V té době však již Jaroslav B. nebyl majitelem zažalované pohledávky a nemůže se tudíž započísti možný nárok žalovaného proti Jaroslavu B. se zažalovanou pohledávkou.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Postoupený dlužník může po oznámení postupu proti postupníkoví namítati k započtení jen vzájemnou pohledávku, která mu vznikla proti postupiteli až do postupu (rozh. č. 15864 Sb. n. s.). Jest tudíž řešiti otázku, vznikla-li pohledávka namítaná žalovaným započtením až do postupu pohledávky žalobci. Jako vzájemnou pohledávku namítl žalovaný svou náhradní pohledávku za postupitelem Jaroslavem B. pro nesplnění dodací smlouvy z 28. srpna 1934. Není sporu o tom, že se postup stal dne 16. března 1935, že žalovaný dopisem z 20. března 1935 dal postupiteli dodatečnou lhůtu ke splnění dodací smlouvy, končící se dne 4. dubna 1935, a zároveň mu oznámil, že ho jinak činí odpovědným za všechny škody nedodržením smlouvy mu vzniklé a že mu dopisem z 13. dubna 1935 oznámil výši škody, která mu vznikla nedodáním ob-
jednaného zboží.

Je-li prodávatel v prodlení s odevzdáním zboží, má kupitel podle čl. 355 obch. zák. na vůli, zda chce žádati plnění a náhradu škody pro opožděné plnění, anebo místo plnění požadovati náhradu škody pro neplnění, anebo odstoupiti od smlouvy. Nárok na plnění smlouvy přísluší kupiteli již podle smlouvy, kdežto podmínkou vzniku jednak nároku na náhradu škody jak pro opožděné plnění, tak pro nesplnění smlouvy, jednak práva k odstoupení od smlouvy jest porušení smlouvy tím, že se včas nesplní. Toto porušení smlouvy jest tudíž základem posléze uvedených nároků. Avšak podmínkou uplatnění nároků na náhradu škody pro nesplnění smlouvy a práva k odstupu je v zájmu prodávatele — jemuž má býti umožněno odčinění nepříznivých následků prodlení — to, že kupitel musí prodávateli předem oznámiti, kterého z uvedených dvou práv chce užiti, a že mu, pokud to povaha obchodu dopouští, musí poskytnouti přiměřenou dodatečnou lhůtu a že prodávatel v této lhůtě smlouvu nesplní. Splněním vytčených podmínek pozbývá prodávatel možnosti, odvrátiti dodatečným splněním smlouvy uplatnění nároku na náhradu škody pro nesplnění smlouvy nebo práva k odstupu, a kupitel nabyvá podle své volby bezpodmínečně, buď prvního nároku, nebo posléze uvedeného práva. Uvedenému právnímu názoru svědčí i to, že se otázka zavinění na prodlení posuzuje jen podle doby nastalého prodlení, nikoliv podle doby, kdy plyne nebo se končí dodatná lhůta a že se také výše škody, požaduje-li se abstraktní škoda, určuje podle oné doby.

S hlediska přípustnosti kompensace vzájemných pohledávek postoupeného dlužníka za postupitelem s postoupenou pohledávkou postupníka stačí, že vzájemné pohledávky za postupitelem byly co do jejich důvodu založeny před postupem nebo že byly v té době po právu jako podmíněné pohledávky, a nevyžaduje se, aby před postupem byla splněna také podmínka nebo nastala splatnost pohledávky. Ježto nárok na náhradu škody pro nesplnění smlouvy ve smyslu čl. 355 obch. zák. je co do svého původu založen v okamžiku prodlení prodávatele s odevzdáním zboží, rozhoduje pro jeho započitatelnost v souzeném případě jen, zda se postupitel octl se splněním tvrzené smlouvy z 28. srpna 1934 v prodlení ještě před postupem zažalované pohledávky, t. j. před 16. březnem 1935, a nezáleží na tom, že dalším předpokladem uplatnění náhradního nároku bylo ještě splnění určitých náležitostí resp. podmínek.

Dovolací soud nemohl však rozhodnouti ve věci samé, ježto nižší soudy pro svůj odchylný právní názor nezjistily skutkové okolnosti potřebné pro posouzení otázky, zda došlo k tvrzené smlouvě z 28. srpna 1934, zda se postupitel octl se splněním řečené smlouvy v prodlení, a je-li tomu tak, zda se tak stalo přede dnem postupu zažalované pohledávky. Nezbylo proto, než rozhodnouti, jak se stalo. Dojde-li prvý soud k přesvědčení, že jsou tu podmínky započtení, bude se musiti zabývat i výši k započtení namítané pohledávky, ovšem s omezením až do výše zažalované pohledávky (§ 411 c. ř. s.).

Čís. 16880.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.)

K otázce pasivního oprávnění k žalobě o náhradu škody podle § 3 zákona proti nekalé soutěži u osoby, která spolupůsobila při redakci a vydání tiskopisu (brožury).

(Rozh. ze dne 29. dubna 1938, Rv I 563/38.)

Počátkem měsíce června 1932 byla vydána v P. brožura nadepsaná: »K reorganizaci obuvnictví«, jejímž autorem měl být domněle Spytihněv S., a obsahující mimo jiné údaje 1. a) že žalující firma B. (vyrábějící obuv) poškodila dobrou pověst československého výrobku, že o zahraniční trhy obuvnického zboží byli obuvníci B-ovou působností připraveni, b) že žalobkyně v oněch důležitých součástkách, které mají být z kůže, nahrazuje je papírem, dřevem a voskovým plátnem, a že kdyby to mnohý kupující věděl, nekoupil by takový výrobek, c) že si žalující firma nedovoleným a protizákonným způsobem zjednáva přednost v odbytu výrobků, d) že se žalobkyně rve o každý příštippek na obuv s malým obuvníkem, že nebylo a není dosud v celém světě zvykem, aby bohatí továrníci obuvi ubírali chudým řemeslníkům práci a ničili drobné existence svých spoluobčanů zakládáním svých bezpočetných vlastních prodejen a správkáren, e) že nikdy nebylo tak velké množství lidí se zkaženými nohama jako nyní, že si nešťastníci docela zmrazčili nohy obuví, k jejíž koupi se nechali zlákat zdánlivou láci, f) že se B-ovi dostává při stamilionových ziscích celé desítky milionů na daňových úlevách, g) že se žalující firma snažila své konkurenty v očích konsumentů očernit a takoveto jednání neodpovídá našim mrávům a zvyklostem obchodním, že to není kolegiální a gentlemanské, h) že žalobkyně provádí hospodářský útisk celého obuvnického oboru s celým přičleněným průmyslem a zničila desetitisíce existencí, ch) že v nejkritičtějších dobách našeho odboje sloužil B. Rakousku, a že ač se ničím na našem osvobození nezasloužil, přece se mu dostává v naší osvobozené vlasti největší výhody mnohdy na škodu těch, kteří obětovali na oltář vlasti statky i životy, a i) konečně jiné údaje, zlehčující výrobní a podnikatelskou činnost žalující firmy, dále 2. že nejvyšší mzdy u žalující firmy B. patří do říše pohádek, že jest skutečností, že odměny za jednotlivé úkony u žalující firmy jsou jedny z nejnižších a že vyšší výdělků jsou dosahovány pouze vybičováním největší výkonnosti, že krajně vybičovanou výkonností jejich spolupracovníků, jež pohyblivý pás žene k šílenému chvatu, jsou dělníci sníženi na stroje, neboť jsou pouhými roboty, že úmornou prací jsou drásány nervy, tisícům podlamováno předčasně zdraví, takže se mnohý již ve třiceti letech stává invalidou, a že o tom žalobkyně nikde nic nepíše.

Brožuru tu vydal »Říšský svaz obuvníků, obuvního a kožního průmyslu a příslušného odvětví pro republiku Československou v P.« a

rozeslána jak v P., tak po celé republice poštou i osobně jak členům žalovaného Svazu, tak i různým redakcím, poslancům a soukromníkům. V době vydání uvedené brožury byl žalovaný předsedou tiskového odboru řečeného svazu a členem jeho ústředního výkonného odboru. Tiskový odbor uvedeného svazu se jednomyslně usnesl na projednání závadné brožury, ta byla v něm čtena, a když před tím některá místa byla vyškrtána a jiná zase vložena, usneseno, aby brožura byla zaslána ke konečné redakci Dr. G-ovi, aby byla nezávadná, protože tehdy napadená firma veškeré věci toho druhu žalovala. Do tiskové komise, kde byl přítomen mimo jiné žalovaný, byl zavolán Dr. G., jemuž bylo řečeno, že chtějí vydati brožuru, že jest již napsána, a byl požádán, aby z brožury vymýtil veškeré urážlivé výroky, že se obávají, aby nebyli žalováni. V ústředním výkonném výboru bylo navrženo a usneseno, aby byla brožura vydána a zaslána kruhům parlamentním a živnostenským. Žalovaný hlasoval pro návrh. Tvrdíc, že uvedená brožura byla vydána za účelem soutěže, ježto se v brožuře praví, že Říšský svaz obuvníků byl ustaven na obranu hospodářsky utlačených a zbídačených, sociálně slabých, ohrožených existencí a že si vytkl za úkol odstranění náskok a zvýhodnění poskytovanému silnému jedinci, že se žalovaný na celé akci osobně zúčastnil, že zejména jako předseda tiskového odboru nejen nic neučinil, aby se brožura do tisku nedostala, nýbrž naopak s obsahem jejím souhlasil a vytištění a rozeslání její schválil, že se žalovaný dostal v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním, které jest způsobilé značně poškodit žalující firmu jako soutěžitelku, že údaje o poměrech vlastního podniku jsou způsobilé oklamatí spotřebitelské kruhy a zjednatí tím podniku žalovaného a ostatním konkurenčním podnikům na újmu žalující firmy přednost při soutěži, domáhá se žalující firma »B.« na žalovaném, aby se zdržel údajů a jejich rozšiřování, způsobilých poškodit podnik žalující firmy a vinících ji z porušení dobrých mravů soutěže a ji zlehčujících, zejména zdržeti se rozšiřování nepravdivých a urážlivých tvrzení výše uvedeného obsahu pod 1 a 2, dále aby vzal z oběhu veškerá čísla brožury Spytihněv S. »K reorganizaci obuvnictví«, vydané v roce 1932, pokud s nimi žalovaný může nakládati, aby zaplatil přiměřené odškodné za utrpěné příkoří a jiné osobní újmy ve výši 30.000 Kč rukou společnou a nerozdílnou s výše uvedeným svazem a aby zničil veškerá čísla brožury, o níž jde, a že se žalobkyně přiznává právo uveřejnění odsuzující rozsudek bez důvodů na útraty žalovaného do určité výše a v určitých časopisech. Žalovaný namítl proti žalobě mimo jiné, že se osobně nezúčastnil ani sepsání, ani uveřejnění, ani rozšiřování inkriminované brožury, že brožuru vydal svrchu uvedený svaz a žalobkyně neprávem žaluje jednoho z několika tisíců členů onoho svazu, že na vydání brožury se usnesl ústřední výbor svazu a kdyby byl žalovaný i proti návrhu hlasoval, nebyl by vydání brožury zamezil, ježto rozhoduje majorita, dále že po schůzi svazu, v níž bylo jednání o brožuře, byla brožura odnesena k Dr. G-ovi, aby brožuru přečetl a vymýtil z ní

veškeré snad závadné části, nebo závadná místa, že však brožuru opravenou Dr. G-em někdo z kanceláře Dr. G-a odnesl a aniž byla znovu předmětem jednání ve svazu, dal ji do tiskárny, takže nikdo z členů svazu před tiskem již dotčenou brožuru neviděl a nečtl. Soud prvního stolu uznal podle žaloby co do zdržení se údajů uvedených pod 1., dále co do vzetí všech čísel brožury z oběhu, s nimiž může žalovaný nakládati, a konečně odsoudil žalovaného zaplatiti žalobkyni odškodné za utrpěné příkoří 10.000 Kč, jinak žalobu zamítl a uvedl v důvodech v otázce, o níž tu jde: Žaloba vidí porušení zákona proti nekalé soutěži v tom, že se žalovaný zúčastnil všech schůzí řečeného svazu jako předseda tiskového odboru, kde se jednalo o brožuru, že tedy o akci věděl, že nic neučinil, aby se brožura do tisku nedostala, že naopak s jejím obsahem souhlasil a její vytištění a rozeslání schválil. Říšský svaz jest právnickou osobou. Všechna porušení zákona proti nekalé soutěži jsou kvasidelikty, z čehož plyne, že se jich přímo osoba právnická nemůže dopustiti, protože nemá samostatnou vůli a může jednati pouze prostřednictvím přirozených (fysických) osob. Proto také jest právnická osoba bezvýjimečně odpovědna za následky bezprávných činů, které její zástupci při vykonávání činnosti jí přikázané spáchali (Ehrenzweig, System, VI. vyd., str. 626/627). Již z toho vyplývá, že se právnická osoba nemůže mimosmluvně dopustiti bezprávného jednání a že se ho především dopouští fysická osoba, t. j. zástupce právnické osoby a že se pak přičítá za splnění dalších určitých předpokladů i osobě právnické. Z toho plyne dále, že se i podle zákona proti nekalé soutěži dopouští bezprávného jednání na prvním místě zástupce osoby právnické, který porušil sám zákonná ustanovení zákona proti nekalé soutěži, a že se teprve na druhém místě ono jednání přičítá osobě právnické. Žalovaný ani nepopírá ve svém přednesu, že by byl hlasoval v ústředním výkonném výboru nebo v tiskové komisi proti vydání brožury, nýbrž hájí se jen tím, že i kdyby byl hlasoval proti jejímu vydání, že by nebyl vydání brožury zamezil, ježto rozhoduje majorita. Byv slyšen k důkazu uvedl, že se nepamatuje, zda při podobné schůzi byl. Z toho je zřejmé a soud také podle § 267 c. ř. s. ve spojení s § 272 c. ř. s. pokládá za doznané, že žalovaný nehlasoval proti návrhu, nýbrž pro něj. Uváží-li se tudíž, co shora uvedeno, o činnosti žalovaného při vydání brožury, jest žalovaného pokládati za osobně odpovědného za údaje uvedené v brožuře, které za jeho předsednictví byly užity a schváleny, neboť nelze připustiti, aby se orgánové osob právnických páchající bezprávné činy, zprostiti viny poukazem na to, že nejednali za svou osobu, nýbrž jako orgán právnické osoby, kterážto námitka jest na místě pouze při jednáních smluvních. Nesprávný je také názor žalovaného, že neodpovídá ani proto, že by jeho možný odpor nezamezil vydání brožury, ježto rozhodla majorita. Naopak správné je, že kdyby se na odpor byl postavil a proti vydání brožury hlasoval, že by se na jeho straně nemohlo mluvíti o nějakém bezprávném činu, neboť podle názoru soudu žalovaný jako pouhý

orgán právnické osoby za delikty jinými orgány spáchané nemůže býti činěn odpovědným. To zejména platí při usneseníh kolegiálních sborů, kde za bezprávné činy podle obdoby § 337 obč. zák. mohou býti činěni odpovědnými pouze ti, kteří pro vykonání bezprávného činu hlasovali. Z toho je zřejmé, že vznesená námitka nedostatku pasivního oprávnění k žalobě není důvodná. Odvolací soud zamítl zcela žalobu. Důvody: Prvý soud došel k závěru, že žalovaný jest osobně odpověden za údaje v brožuře, které za jeho předsednictví v tiskové komisi byly užity a schváleny. Odvolací soud nesouhlasí s názorem prvního soudu. Podle zjištěného stavu byla brožura v tiskovém odboru čtena, některá místa byla vyškrtána a jiná zase vložena a konečně usneseno, aby byla zaslána ke konečné redakci Dr. G-ovi, aby byla nezávadná. Nebyl tedy obsah brožury v tiskovém odboru schválen a žalovaný tam prohlásil, že není právníkem a že nemůže převzít odpovědnost za onu brožuru. Avšak i když žalovaný pro vydání brožury hlasoval, neodpovídá za ni osobně, neboť její obsah nebyl tak, jak byla v tiskovém odboru čtena, schválen, nýbrž její úprava byla vyhrazena Dr. G-ovi, aby byla nezávadná; po úpravě však již do tiskového výboru vrácena nebyla a nebylo o ní již jednáno ani hlasováno. Jest tudíž oprávněna námitka nedostatku pasivního oprávnění ke sporu. Bylo proto důvodnému odvolání vyhověno, aniž bylo třeba se zabývatí dalšími vývody odvolání.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Závadné údaje byly uveřejněny v rozšiřovaném tiskopisu, jak to bylo uvedeno v žalobě k jejímu odůvodnění. Má tu tedy v otázce pasivní legitimace a odpovědnosti za obsah brožury význam ustanovení § 3 zák. proti nekalé soutěži. Podle názoru dovolacího soudu nelze žalovaného se zřením na skutkové zjištění, jež učinily nižší soudy v této otázce, zprostiti odpovědnosti za obsah brožury. Podle zjištění byl žalovaný předsedou tiskového odboru říšského svazu obuvníků, obuvního a kožního průmyslu a přisl. odvětví pro republiku Československou, pod jehož označením byla pak brožura vydána, a mimo to byl také členem ústředního výboru jmenovaného svazu. Podle zjištění bylo v zásadě dojednáno, že brožura má býti vydána; žalovaný sám připouští v dovolací odpovědi, že mu náležela exekutiva v tiskových věcech; brožura byla v přítomnosti žalovaného v tiskovém odboru čtena, bylo o ní jednáno také s Dr. G., který — třebas k popudu se strany žalovaného — měl ji upravit tak, aby byla nezávadná. Nebylo zjištěno, že by si byl žalovaný vyhradil ještě konečné rozhodnutí o úpravě anebo o vydání po úpravě, a nezáleží tudíž na tom, jak se brožura po úpravě dostala do tisku. Za těch okolností jest uznati, že také žalovaný spolupůsobil při redakci brožury a při jejím vydání, protože tu je třeba přihlížeti k celému jednání přípravnému a nikoli jen k jeho konečné fási,

kteřou bylo odevzdání do tiskárny. Žalovaného nemůže vůči žalobkyni zprostiti odpovědnosti ani ona výhrada, k níž poukazuje odvolací soud, totiž jeho prohlášení, že prý není právníkem a že nemůže přejímati odpovědnost za brožuru, ani skutečnost sama, že úprava byla provedena advokátem.

Protože odvolací soud omeziv se na otázku pasivní legitimace, další část odvolání žalovaného nezkoumal, bylo rozsudek zrušiti a vrátiti věc odvolacímu soudu, když otázka odpovědnosti žalovaného byla nyní dovolacím soudem rozřešena odchylně.

Čís. 16881.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Politický boj o zákonnou úpravu vzájemného poměru velkých podniků a drobného živnostnictva sám o sobě nelze míti za nekalou soutěž, i kdyby se požadovaná úprava dotkla hmotných zájmů jedné z bojujících skupin, pokud údaje jsou věcné a nepřekročují meze potřeby určené právě účelem onoho boje, třebaže by se týkaly také poměrů způsobených některým určitým podnikem náležejícím ke kritizovanému systému.

Jde však o údaje závadné s hlediska zákona proti nekalé soutěži, jsou-li nepravdivé nebo takové, které mohou podnik zlehčiti a kterými se může působiti na zákazníky, aby pro přednesené výtky dali napříště i v hospodářské soutěži přednost jedné skupině na újmu druhé. Nerozhoduje, že jedna skupina jednala v obraně proti nekalé reklamě druhé skupiny.

Nárok na odškodné a uveřejnění rozsudku není odůvodněn, měl-li žalovaný úspěch ve značné míře a byl-li závadný tiskopis krátce po vydání zabaven.

Nevhodnost uveřejnění rozsudku, uplynula-li od vydání tiskopisu značná doba.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1938, Rv I 717/38.)

Na podkladě brožury, o níž je řeč v předchozím rozhodnutí č. 16980 Sb. n. s., se domáhá žalující firma »B.« vydání rozsudku téhož obsahu, jako jest uveden v onom rozhodnutí, a to na »Říšském svazu obuvníků, obuvního a kožního průmyslu a přísl. odvětví pro ČSR.«, který dotčenou brožuru vydal. Nižší soudy uznaly podle žaloby co do zdržení se údajů uvedených v předchozím rozhodnutí pod 1. a) až ch), dále co do vzetí všech čísel brožury z oběhu, pokud s nimi žalovaný může nakládati a konečně odsoudily žalovaného zaplatiti žalující firmě odškodné za utrpěné příkoří 10.000 Kč, jinak žalobu zamítly.

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zamítl žalobu i v příčině zdržení se údajů dotčených pod 1. písm. d), f), h), i) v předcho-

zím rozhodnutí nejvyššího soudu, i co do náhrady za utrpěné příkoří a jiné osobní újmy, a nepřiznal žalobkyni oprávnění uveřejnění pravo-
platný odsuzující rozsudek, pokud žalobě bylo vyhověno, jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Z obsahu závadné brožury vychází nade vše pochlebnost, že směřovala proti podniku žalující společnosti, že její podnik byl předmětem kritiky a také celé obranné akce, v níž byla brožura vydána, a že se onoho podniku týkaly i ony výtky a údaje, které směřovaly proti Tomáši B-ovi, ježto přece nešlo o nějaké údaje, které by se snad týkaly a měly týkati jen nějaké soukromé a osobní činnosti jmenovaného, nýbrž údaje, týkající se jeho činnosti v podniku, který založil a jehož byl i nadále reprezentantem; to platí zejména také při zmínce o jeho činnosti za Rakouska.

Nelze o tom pochybovati — hledě k obsahu brožury a jeho rozdělení —, že brožura byla určena na prvním místě jako argument pro politickou akci ve známém boji mezi drobným živnostnictvem a velkými podniky, a to jmenovitě v oboru obuvnickém. Než to samo o sobě nevylučuje, že by nemohlo při tom jíti také o účele soutěžní a že by nešlo o jednáni nebo projev v hospodářském styku. Zdali žalovaný svaz svými zástupci jednal i a k e za účelem soutěže, jest posouditi podle okolností souzeného případu, při čemž je nutno přihlídnouti právě také k obsahu brožury. Pouhý politický boj o zákonnou úpravu vzájemného poměru obou dotčených skupin podnikatelských sám nelze míti za nekalou soutěž, a to ani tehdy, kdyby se ona požadovaná úprava zákonná měla dotknouti hmotných zájmů podnikatelské skupiny v tom směru, že by podmínky její soutěže po úpravě byly tísnivější, a kdyby tedy úprava pro ni znamenala hospodářskou újmu. Ani to, že bylo jako bojovného prostředku v tomto politickém boji užito brožury, samo o sobě není v rozporu s dobrými mravy soutěže. Než za jistých okolností také v takovém politickém boji mohou se naskytnouti případy, které s hlediska dobrých mravů soutěže nelze schvalovati a také jsou v rozporu se zákonem na ochranu soutěže. Tak tomu bude, jestliže se bojující strana neomezí jen na to, aby objektivně dolíčila hospodářské poměry a následky, které se v hospodářském životě projevují jako následky toho neb onoho podnikatelského systému, třebaž by se doklady o nich týkaly také poměrů způsobených některým určitým podnikem, náležejícím ke kritizovanému systému. Nebude závady, pokud by jen ony údaje byly věcné a nepřekračovaly rámec potřeby, určený právě oním účelem. Jinak má se věc, jde-li o údaje, které s oním účelem politického boje nemají nic společného a jež se mohou podniku dotknouti škodlivě také v soutěži, zvláště jde-li o údaje buď nepravdivé anebo takové, které mohou podnik zlehčiti a kterými se může působiti zároveň také na zákazníky v tom směru, aby se popudili proti určitému podniku a

aby tak na ně bylo působeno k tomu cíli, aby pro ony výtky napříště také v hospodářské soutěži dali přednost jedné skupině na újmu druhé. Jestliže lze z obsahu brožury v některých částech usoudit, že tu na straně žalovaného jako vydavatele brožury byly také tyto pohnutky, jde pak o údaje, které sloužiti měly také soutěžnímu účelu a jež byly učiněny v hospodářském styku. Takových závadných údajů má se slušný soutěžitel vystříhat i i tehdy, jestliže vede boj politický. Věc má se nejímak nežli u požadavků občanské slušnosti, kterých rovněž nutno dbáti i v politickém zápase; stejně, jako by se nedaly tímto důvodem a účelem boje omluviti a ospravedlniti na př. výroky, které by byly v rozporu s trestními předpisy, vydanými na ochranu osobní cti. Nelze uznati za dovolené anebo právnicky irelevantní ani projevy, které jsou v rozporu se zákonem proti nekalé soutěži nebo s jiným právním předpisem.

Posuzují-li se pozastavené části brožury s tohoto hlediska, jest uznati, že žalovaný svaz v některých z nich skutečně vybočil z mezí, které byly dány účelem brožury jako prostředku hospodářskopolitického boje o nápravu, kterou žalovaný pokládal za nutnou. Při tom nepadá na váhu, zda snad pokládal za potřebné reagovati také na onu akci podniknutou se strany druhé, v níž spatřoval sám nekalou reklamu, jednal-li tedy, jak míní, v obraně proti takové reklamě; z této jeho námítky lze naopak souditi, že ani u něho soutěžitelství účel a soutěžitelství pohnutky při vydání brožury nebyly vyloučeny. Nerozhoduje ani, jak byla anebo podle úmyslu žalované strany měla býti brožura rozšiřována; nebyla-li totiž předložena jen a výhradně onomu zákonodárnému sboru po případě úřadu, který měl o úpravě rozhodnouti, a je zřejmé, že také při onom způsobu rozšiřování, který naznačuje žalovaný, mohla brožura vzniknouti na škodu žalující firmy v soutěži; při takovém rozšiřování nelze právě předem určit jeho rozsah a účinky a nelze beze všeho vyloučiti některé vrstvy, tak tu na př. kruhy zákaznické.

Mají-li býti pozastavená místa posouzena s hlediska zákona proti nekalé soutěži, nelze se ovšem omeziti jen právě na ony zvláště vytýčené části, nýbrž nutno přihlídnouti k celému obsahu brožury; v tom jest dáti dovolatelce za pravdu. Při tom se ukáže, že v brožurě jsou v mnoha směrech obsaženy výtky činěné systému velkých podniků a ovšem aplikací na žalující firmu také jí samé, které jsou namnoze závažnější nežli právě některé z pozastavených částí a které by pro tuto svou povahu a závažnost mohly působiti proti žalující firmě snad také mezi zákazníky a které přesto žalovány nejsou, právě proto, že tu jde o kritiku systému a jen nepřímo o žalobkyni jako podnikatelku a soutěžitelku. K takovým výtkám jest podle názoru dovolacího soudu počítati také ony pozastavené projevy, u nichž bylo dovolání žalovaného vyhověno. Je zajisté v povaze velkého podniku, že hned od začátku a tím více pak průběhem doby při rozšiřování podniku vůbec a zejména na nové odvětví působnosti musí již v zájmu sebezachování vyvíjeti

usilovnou činnost akviziční, úměrnou rozsahu podniku, která se ovšem podle toho úměrně dotýká životních zájmů drobných podnikatelů; nechť již došlo k zřizování prodejen a správkáren z jakýchkoli důvodů, je to skutečností, že jsou tím poškození drobní živnostníci, a jest jen důsledkem z této skutečnosti výtka, že se tu ohromný podnik rve o každý příštipek s drobným obuvníkem a že tento způsob organizace prodeje a oprav při tovární výrobě ani v tomto oboru ani v oborech jiných není — anebo alespoň nebyl — obvyklý a že je pro drobné živnostníky tísňivý. Žalobkyně uváděla za důvod takového opatření nepříznivé stanovisko drobných obuvníků, kteří prý odpírali prováděti opravy obuvi z její výroby; ale není tu dosti podkladu pro posouzení, pokud takové opatření bylo nutné, a zda je dosud nutné, pokud totiž onen odpor obuvníků byl opravdu tak všeobecný a pokud ještě také nyní opravdu trvá.

Podobně je tomu s výtka, že žalobkyně provádí hospodářský útlak celého obuvnického oboru s celým přičleněným průmyslem a že zničila desetitisíce existencí. Také to je nutný následek vývoje k soustředění výroby a obchodu ve velké průmyslové a obchodní jednotky, jak tomu bývalo ostatně již také dříve, když se začínalo s tovární výrobou místo řemeslné výroby, anebo když na př. novější hromadné prostředky dopravní vyřadily ze soutěže starší prostředky nedostatečné; hospodářský útlak se strany velkých a dokonaleji vyzbrojených podniků byl jen následkem onoho vývoje, byl ovšem postiženými pocíťován a nelze je s hlediska zákona proti nekalé soutěži činiti odpovědnými jen proto, že jimi byl též jako takový označován. Čím větší byl nepoměr mezi skupinami podnikovými a čím větší je podle působnosti, které velké podniky zabírají, tím tíživější jest onen tlak a tím širší okruh postižených.

Se systémem výrobní a obchodní organizace podniků žalující firmy souvisí také výtka týkající se daňových výhod. Tato výtka je obsažena v odstavci nadepsaném »Výhody velkého průmyslu řemeslu nedostupné«. Čte-li se celý onen odstavec v souvislosti, vysvitne, že se tu jako další následek velkoprámyslové a velkoobchodní organizace podniků žalující strany v poměru k drobnému živnostnictvu uvádějí výhody, které se v daňových věcech objeví na straně žalující a kterých řemeslo, drobný podnikatel, nemůže dosáhnouti; ony výhody že plynou právě z povahy podniku žalující firmy jako velkopodniku a z její organizace výroby a prodeje. Tato skutečnost se pak hodnotí nejen jako nevýhoda drobných živnostníků proti žalující jako soutěžitelce, které se tak dostává v soutěži skutečného náskoku, ale také s hlediska potřeb státního hospodářství a státního celku. Že by šlo o nějaké výhody, které by se nesrovnávaly se zákony, o jejichž nápravu v politickém boji právě jde, anebo dokonce o nějaké výhody, jichž by žalobkyně získala nějakým nedovoleným jednáním anebo zvláštní blahovůli se strany příslušných činitelů, nelze z onoho článku vyčísti a při pozorném čtení celé oné části ani průměrný zákazník nebude si článek ten vykládati jinak.

K těmto částem, jež dovolací soud vyloučil z naznačených důvodů, přistupuje ještě poslední věta, uvedená pod a) rozsudku procesního soudu, podle níž se má prý žalovaná zdržeti »dále vůbec údajů výrobní a podnikatelskou činnost strany žalující zlehčujících«. Tuto část bylo vyloučiti pro neurčitost a všeobecnost již s hlediska § 7 ex. ř., protože by pro případ exekuce mohla vésti k zbytečným potížím.

Ve zbývající části odsuzujícího rozsudku nebylo však dovolání žalovaného vyhověno. Jde vesměs o údaje, které s povahou hospodářskopolitického boje za úpravu poměru mezi velkopodniky a živnostníky nemají nic společného a které s hlediska onoho boje mohly být vynechány, aniž tím brožura čehokoli pozbyla v zamýšlené účinnosti jako prostředek takového hospodářskopolitického boje. V oněch údajích se nezasahuje system velkopodnikatelský, protože by takové výtky nemusily být činěny a snad ani nemohly být činěny právem tomuto systému a všem podnikům na takovém základě pracujícím, nýbrž v nich se žalovaný obrací již zřejmě proti žalobkyni jako soutěžitelce, kterou jako soutěžitelku zlehčuje namnoze paušálním obviňováním, jež obyčejný zákazník ani nemůže náležitě přezkoumat a které pak může přijímat za bernou minci. Právě již pro tuto všeobecnost a neurčitost učiněných předhůzek jest ony údaje již podle § 1 zákona proti nekalé soutěži uznati za závadné a přičítací se požadavkům dobrých mravů v soutěži, aniž záleží na tom, zda snad později za sporného řízení nějaká podrobnost, která ovšem při obecném obvinění zákazníka ani nenapadne, je konkrétními výtkami podložena a v tomto omezení dokázána. Tak jest uznati za závadné, jestliže se žalobkyně paušálně viní z toho, že prý poškodila dobrou pověst československého výrobku a že obuvníci byli připraveni B-ovou působností o zahraniční trhy obuvnického zboží; toto obvinění může vzbuditi dojem, jakoby vývoz byl znemožněn skutečně zaviněním žalující firmy a špatnou jakostí vyváženého zboží docela bez zřetele na jeho cenu, zatím co možnost vývozu závisí na různých činitelích, které se ani nedají vždy zachytiti a postihnouti a které s jakostí zboží nemusí míti nic společného.

Takovým závadným údajem je také údaj o náhražkách, kterých se užívá v podniku žalobkynině místo kůže, a to zas docela bez zřetele na cenu zboží a na to, že se takových náhražek užívá i v jiných podnicích a také u drobných živnostníků. Nepadá tu na váhu, jak své zboží vylučuje žalující firma v reklamě, a nelze onen údaj uznati za bezvadný, jestliže žalovaný teprve podle výsledku jednání za sporu poukazuje na detail s podřadnou lepenkou. Nelze omluviti ani zcela všeobecnou výtku, že prý si žalobkyně nedovoleným a protizákonným způsobem zjednává přednost v odbytu svých výrobků, protože průměrný zákazník shledává tu jen tolik, že se žalobkyni vytýká zavržitelné jednání, aniž se mu dává skutkový podklad, který by mohl posouditi. Námitky žalovaného svazu, s nimiž v této části přišel za sporu, nemohou ospravedlniti onu všeobecnou výtku ani s hlediska § 10 uved. zák., protože

tu nejde o to, jak si vedli snad někteří prodavači nebo zřízenci, když se zavržitelné jednání imputuje přímo žalobkyni samé. Podobně má se věc s paušálním obviňováním, jakoby všechna zmrzačení nohou anebo převážná jejich část byla jen následkem tovární výroby, když mimoto zase schází nějaký konkrétní podklad, jenž by aspoň zčásti mohl býti vodítkem zákazníkovi pro to, co má žalovaný onou výtkou na mysli.

K závadným údajům právem počítaly nižší soudy onen odstavec o poměru Tomáše B. k Rakousku. Žalovanou lze tu poukázati k příslušným důvodům obou nižších soudů a lze dodati, že se tu žalovaný docela zbytečně a nešetrně dotkl podniku žalující firmy výrokem, který se jak u zakladatele jejího podniku, tak u zákazníků dotýkal místa zvláště citlivého, hledíc k politickým poměrům. Co tu žalovaný uvádí na své ospravedlnění, nemůže ji ospravedlniti a zbaviti odpovědnosti.

Všecky tuto uvedené údaje mohou žalobkyni poškoditi v soutěži a byl by je zajisté žalovaný neuvedl, kdyby byl žádoucí měrou dbal potřebné slušnosti v soutěži.

Přes tento částečný neúspěch žalovaného v dovolání, zamítl dovolací soud žalobní prosbu, pokud se domáhala odškodného ve výši 10.000 Kč a uveřejnění rozsudku. Dovolací soud hleděl tu nejen na to, že na druhé straně žalovaný měl úspěch ve značné míře již také v rozsudku soudu první stolice a že pak úspěchu dosáhl i v dovolacím řízení, nýbrž také k tomu, že brožura byla hned druhý den po vydání zabavena; lze tedy míti za to, že do kruhů zákaznických hlouběji nepronikla. Tím mizí také podklad k určení odškodného za osobní újmy a jiné příkoří, pokud právě by jejich důvodem byly jen ony údaje, jež byly uznány za závadné. Také od uveřejnění rozsudku bylo podle názoru dovolacího soudu lépe upustiti, protože by nebylo spravedlivé, aby uveřejněna byla právě jen část žalobě vyhovující, když žaloba v části nikterak nepodstatné úspěchu neměla. Šlo tu o výstřelek politickohospodářského boje, do něhož obě strany zasáhly, jak to bylo v jejich zájmu; jakkoli lze připustiti, že ony závadné části mohly žalobkyni způsobiti také hmotnou škodu v soutěži, přece jen nelze míti za to, že by škoda skutečná mohla dosáhnouti většího rozsahu, neboť také ony výtky, u nichž bylo žalobě vyhověno, časem také mezi zákazníky pozbývají významu, protože průměrný zákazník již čím dále tím lépe hodnotí také věcné důvody, pro které své potřeby kryje u té nebo oné části podnikatelů. Když pak brožura byla zabavena a mezi tím uplynula již značná doba, zdá se býti vhodnější, aby se uveřejněním rozsudku neuváděly ony poměry znova na přetřes ve veřejnosti.

Čís. 16882,

I. Za prijímanie nájomného od nájomníkov, upomínanie ich o nájomné a odnášanie prijatých peňazí správcovi domu neprislúcha domovníkovi — ak nebolo nič iné smlúvené — zvláštna odmena.

II. Odškodné za kľúčne podľa tretej vety 3. odstavca § 9 domovníckeho zákona č. 82/1920 Sb. z. a n. prislúcha domovníkovi aj vtedy, keď bol pri nastúpení služby ústne upozornený, že odškodné je zahrnuté v smluvnej mesačnej mzde, ale v písomnej smluve nebolo o tom nič ustanovené; avšak v takomto prípade môže domovník dodatočne požadovať odškodné za kľúčne najvyš len za trojmesačnú výpovednú lehotu.*)

(Rozh. z 11. februára 1938, Rv III 376/37.)

Žalujúci manželia boli podľa domovníckej smluvy, ktorú uzavreli so žalovaným majiteľom domu písomne dňa 16. júna 1934, domovníkmi v jeho dome, a to až do 30. septembra 1935, vcelku 15 mesiacov. — Žalobou domáhali sa na žalovanom medzi iným: a) odmeny 1.750 Kč za to, že inkasovali aj nájomné od nájomníkov, čo nepatrilo medzi domovnícke práce, ktoré boli povinní konať, b) odškodného za ušlé kľúčne na tom základe, že žalovaný dal všetkým nájomníkom v dome, ktorých počet udávali v žalobe na 27, po troch kľúčoch od domovej brány; podľa miestneho zvyku prislúcha domovníkovi za kľúč 10 Kč mesačne, tak že im za dobu 15 mesiacov ušlo na kľúčnom 12.150 Kč. — Žalovaný proti tomu namietal, že žalobníci boli pri nastúpení služby výslovne upozornení, že odškodné za kľúčne je už zahrnuté v ujednanej mesačnej mzde.

Súd prvej stolice prisúdil žalobníkom 7.800 Kč. Z dôvodov: Vykonaným dokazovaním je zistené, že žalobníci domovníckou smluvou, ktorú uzavreli písomne dňa 16. júna 1934, zaviazali sa vykonávať v oboch blokoch domu žalovaného všetky domovnícke práce a krome toho obsluhovať centrálné kúrenie a kotly na teplú vodu, udržiavať aj ostatné stroje a ich súčiastky v poriadku a konať menšie opravy a inštaláčne práce. Za tieto práce mali dostávať plat 800 Kč mesačne, naturálny byt, pozostávajúci z jednej izby, kuchyne, predizby a prislúšenstva, a zdarma kúrenie a teplú vodu. Hneď pri prijatí boli však výslovne upozornení, že nebudú mať nárok na kľúčne. Dom bol obývaný 26 nájomníkmi, z ktorých každý dostal pri nastahovaní sa od žalovaného vlastníka 3 kľúče. Podľa odst. 3 § 9 zák. č. 82/1920 Sb. z. a n. môže domovník so svolením vlastníka domu dať nájomníkom a podnájomníkom domový kľúč za poplatok medzi nimi ujednaný a keď niet ujednania, rozhodný je poplatok určený v schválenom domovom poriadku. Keď však vlastník sám dal kľúč nájomníkom, povinný je odškodniť domovníka podľa tohoto ustanovenia. Podľa § 15 cit. zákona práva, ktoré prislúchajú domovníkovi podľa § 9, môžu byť zmenené len písomnou smluvou. Pretože v písomnej domovníckej smluve niet výslovnej zmienky o kľúčnom — i keď je dokázané, že žalobníci hneď pri nastúpení domovníctva boli výslovne upozornení ústne na to, že im žiadne kľúčne neprislúcha —, patrí im odškodné za kľúčne, lebo

úmluva, že domovníkovi neprislúcha kľúčne, je platná len, keď bola písomne uzavrená. Pri určení odškodného bolo uvážené, že dom obývalo 26 nájomníkov, z ktorých každý dostal od vlastníka domu tri kľúče; za každý prvý kľúč priznáva súd žalobníkom 10 Kč, za každý druhý a tretí kľúč po 5 Kč mesačne na dobu 15 mesiacov. Súčin týchto súm činí 7.800 Kč, ktorú sumu bolo treba žalobníkom proti žalovanému prisúdiť. — Pokiaľ sa týka sumy 1.750 Kč, ktorú požadujú žalobníci ako odmenu za prácu spojenú s doručovaním nájomných výkazov a inkasovaním nájomného, je súd toho názoru, že tieto úkony patria do rámca obvyklých a úkonov domovníka pre správu domu, lebo podľa odst. 1 § 6 cit. zák. domovník povinný je obstarávať pre správu domu potrebné a s ňou spojené vychádzky, pri čom výrazom »vychádzky« mienené sú nepochybne aj úkony spočívajúce v doručovaní nájomných výkazov a inkasovaní nájomného. Preto bola žaloba v tejto časti zamietnutá. — O d v o l a c í s ú d prijal dôvody rozsudku súdu prvej stolice, ale prisúdené odškodné za kľúčne snížil na 5.950 Kč. Z dôvodov: Už zo súhlasného údajov strán, že všetci nájomníci dostali po troch kľúčoch, z ktorých druhý a tretí určené boli pre zdviž a dvere od bytu, že však aj oboma týmito kľúčmi možno odomknúť domovú bránu plynie, že tu nejde o pravidelný prípad, totiž o to, že jednotlivý nájomník dostal tri kľúče, aby ich rozdal osobám s ním bývajúcim a umožnil im všetkým, každému oddelene, vstup do domu po záverečnej hodine. Odvolací súd odhadujúc voľne podľa § 271 Osp. kľúčne, ktoré žalobníkom pri tomto stave vecí ušlo, má za to, že im ušlo len toľko, ako keby boli vydané pre každý byt len dva kľúče, slúžiace výhradne na otváranie domovej brány, a preto priznáva žalobníkom pridržiavajúc sa inak správneho hodnotenia súdu prvej stolice, za prvý kľúč nezmenené 10 Kč náhrady mesačne, za druhý a tretí kľúč však dovedna len ďalších 5 Kč, spolu tedy pre každý z 26 takto podelených bytov po 15 Kč mesačne. V dôsledku toho bolo odškodné za kľúčne snížené na 5.950 Kč.

Najvyšší súd na dovolaciu žiadosť žalovaného prisúdené odškodné za kľúčne snížil na 1.170 Kč, pripojovaciu žiadosť žalobníkov čo do požadovanej odmeny 1.750 Kč za inkasovanie nájomného zamietol.

Dôvody:

Pripojovací žiadosti domáhajú sa žalobci, aby jim byla prisouzena také ešte zvláštni odmena za vyberanie nájomného ve výši 1.750 Kč. Žiadosť není opodstatněna. Dle vlastního přednesu žalobců a souhlasného udání žalovaného nebyli vyberáním čtvrtletního nájemného s příslušenstvím žalovaným majitelem domu pověřeni žalobci, nýbrž správce domu, a činnost žalobců omezovala se při tom na to, že na rozkaz správce domu doručovali nájemníkům výkazy o splatných dávkách nájemného a upomínali je po případě ústně o zaplacení, že přijímali od

*) Porov.: Sb. n. s. č. 12895, 16550.

nich jim zaplacené nájemné a že přijaté nájemné odváděli správci domu. Nebyli tedy činnými jako zmocněnci žalovaného, nýbrž jako posli, a veškerá tato jejich činnost jest zahrnuta v oné činnosti, kterou domovníký zákon č. 82/1920 v § 6 ukládá domovníkům větou »Jest dále povinen obstarávat pochůzky potřebné pro správu domu a s ní spojené« jako povinnost ryze domovníckou, kterou má každý domovník a která jest odměněna mzdou smlouvenou za obstarávání domovnictví i tehdy, když to při uzavírání smlouvy nebylo zvlášť ujednáno a vzpomenu. Nárok žalobců na přiznání zvláštní odměny za tuto činnost byl nižšími soudy zamítnut právem.

Marné jest úsilí žalovaného dovésti, že písemnou smlouvou z 16. června 1934 byla upravena i otázka klíčného. V celé smlouvě není ani přímé ani nepřímé zmínky o právech a povinnostech stran upravených v druhém a třetím odstavci § 9 domovníckého zákona, a tak jako nelze z ní dovésti, že by žalobci byli povinni otvíratí dům straně žádající otevření bez poplatku stanoveného v druhém odstavci, tak nelze majitele domu na jejím základě osvoboditi od povinnosti uložené mu v třetím odstavci řečeného předpisu, aby odškodnil domovníka, dal-li sám domovní klíč osobám v domě bydlícím. I když podle zjištění nižších soudů byli žalobci hned při nastoupení domovnictví výslovně upozorněni, že jim žádné klíčové nepřísluší resp. že odškodné za vydané domovní klíče jest zahrnuto ve smlouvené mzdě 800 Kč měsíčně, nutno žalobní nárok na zaplacení tohoto odškodného posouditi podle přesného a určitého předpisu třetího odstavce § 9 zákona, neboť § 15 ustanovuje, že tento předpis může býti změněn jen písemnou smlouvou, a nelze proto ke zjištění ústnímu upozornění vůbec přihlížeti a není možno pro nedostatek písemného projevu vůle vůbec zkoumati, zda žalobci tím, že i po upozornění domovnícké místo nastoupili a pět čtvrtí roku bez odškodného za klíčové zastávali, se tohoto nároku mlčky nevzdali. Protože není sporno, že žalovaný sám vydal všem nájemníkům klíče od domu, jest povinen nehledíc na ústní smlouvu odškodniti žalobce tím způsobem, že jim ke smlouvené mzdě doplatí tolik, kolik by byli mohli žádati od nájemníků, kdyby jim klíče byli sami vydali.

Tím jest vyřízena i kompenzační námitka žalovaného, že ve vyplácené mzdě 800 Kč měsíčně bylo zahrnuto již i odškodné za klíčové, a že proto, nemají-li žalobci toto odškodné dostati dvakrát, mají býti v případě, že žalovaný bude odsouzen jim zaplatiti odškodné za klíčové, žalobci uznáni povinnými stejnou sumu ze mzdy jim vyplacené vrátiti. Již z tohoto formulování kompenzační námitky jest zřejmé, že nejde o samostatný vzájemný nárok hodící se k započtení, nýbrž jenom o rub žalobního nároku, který s ním stojí a padá. Bylo-li o nároku žalobců rozhodnuto, že žalovaný jest povinen ke mzdě již vyplácené doplatiti odškodné za klíčové, jest tím již i rozhodnuto, že ve vyplácené mzdě odškodné nebylo zahrnuto, a nemožno žalobce uznati povinnými, aby je vrátili.

Oprávněná jest obrana žalovaného, že odškodné nemělo býti přisouzeno za celých pět čtvrtí roku, po které žalobci byli domovníky, nýbrž leda za čtvrt roku.

Jest právním pravidlem pro výklad vzájemných práv a závazků vznikajících ze smluvních poměrů, že každý jest povinen řídit se zásadami poctivého styku s lidmi, zásadami cti a víry. Jest jen důsledkem tohoto pravidla, že nikdo není vázán projevy vůle učiněnými v omylu, který druhá strana vyvolala nebo o kterém druhá strana věděla a věděti musila, že nikdo se nemůže obohacovat takovým omylem druhé strany, a že soudy nemohou podávati k takovému obohacování pomocné ruky. Podle těchto pravidel byli žalobci povinni ihned, když byli ústně upozorněni, že žalovaný pokládá odškodné za vydání klíčů nájemníkům za zahrnuté ve smlouvené mzdě 800 Kč měsíčně, a nehodlali-li se s tím spokojiti, oznámiti to žalovanému a neponechávati jej na omylu, že placenou mzdou budou všechny jejich nároky vyrovnány. Kdyby tak byli učinili, byl by žalovaný mohl své dosud jen ústně a proto nedostatečně projevované vůli i za nesouhlasu žalobců zjednatí průchod tím, že by byl žalobcům dal zákonnou tříměsíční výpověď, a tak omeziti nárok žalobců na dobu tří měsíců. Na tuto dobu musí zůstatí nárok žalobců omezen, i když nyní teprve po zániku domovníckého poměru jej uplatňují za celých pět čtvrtí roku jeho trvání, ač věděli, že žalovaný byl toho omylného přesvědčení, že jim nepřísluší a že se ho domáhati nemohou a nebudou. Požadované klíčové bylo proto sníženo na dobu tří měsíců.

Podle rozhodnutí procesního soudu, které v tomto směru žalobci nebylo v odvolacím řízení napadeno a v řízení dovolacím již napadeno býti nemůže, přísluší žalobcům za první domovní klíč u každého nájemníka 10 Kč měsíčně, za každý další klíč 5 Kč měsíčně. Nejvyšší soud souhlasí se soudem odvolacím, že vzhledem k tomu, že každý nájemník dostal od žalovaného klíče tři, ale jen jeden z nich byl určen pro domovní dveře, druhé dva pro zdviž a dveře od bytu, že však i oběma těmito druhými klíči lze odemknouti dveře domovní, má se věc podle § 271 Osp. posouditi tak, jakoby nájemníci dostali po dvou klíčích k domovním dveřím. Přísluší tedy žalobcům po 15 Kč měsíčně za každého nájemníka, za tři měsíce 45 Kč a za dvacet šest nájemníků 1.170 Kč. Tuto sumu bylo žalobcům přisouditi, ostatek však žalobu zamítnouti jako bezdůvodnou.

Čís. 16883.

I. Neprieči sa zákonu ustanovenie stanov účastinnej spoločnosti, že veci filiálok viesť resp. kontrolovať ich spravovanie majú určití delegovaní členovia riaditeľstva (správy) resp. dozorcieho výboru. Takto delegované osoby neprestávajú byť členmi ústredného riaditeľstva (správy) resp. dozorcieho výboru.

II. Ak boli ročné súvahy účastinnej banky cez rad rokov nesprávne zostavované resp. sfašované, zodpovednosť členov predstavenstva a dozorckej rady (§ 200 obch. zák.) možno určiť prípadne podľa pomeru ich zavinenia (odst. 3 § 17 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n.).*

III. Členovia predstavenstva účastinnej banky, ktorí trpeli porušovanie stanov resp. predpisov jednacieho poriadku, zodpovední sú za škodu tým vzniklú, krome že by dokázali, že ani pri zachovaní stanov a jednacieho poriadku by nebolo bývalo možno škodu zabrániť.

IV. Členovia dozorcieho výboru účastinnej banky sprostia sa zodpovednosti za škodu, povstajú banke malverzáciami jej úradníka, ak dokážu, že pri vykonávaní revízie sa presvedčili, že vedenie kníh bolo v poriadku a že nezbadali podozrivé okolnosti, ktoré by činily dôkladnú revíziu (od položky k položke) nutnou, a že preto konali revíziu len nahodilými skúškami (Stichproben).

V. Absolutorium, udelené valným shromážením účastinnej spoločnosti, kryje len také porušenia povinností orgánov účastinnej spoločnosti, ktoré mohli byť známe valnému shromáženiu zo spisov mu predložených.

(Rozh. z 3. marca 1938, Rv III 340/37.)

Žalujúca úč. banka domáhala sa žalobou odškodného na I.—VIII. žalovaných, bývalých členoch správy resp. dozorcieho výboru jej právnej predchodkyne A. úč. banky.

Oba nižšie sudy žalobu zamietli, Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Z dôvodov:

I. Spor je aj po právnej svojej povahe nesnadný, treba preto stručne poukázať, čo je podstatou sporu skutkove i právne, hľadiac na prednes žalujúcej strany.

Bývalý vedúci filiálky predchodkyne žalujúcej strany v O. Imrich Z. spôsobil jej údajne škodu 919.924 Kč 50 h zväčša trestnými činmi. Pravoplatným rozsudkom krajského súdu v N. zo dňa 27. januára 1930, č. j. Tk VII 229/29-131 bol uznaný vinným zločinní podvodu, sprenevery a nevernej správy, ktoré od roku 1918 do 4. apríla 1929 spáchal tak, že vyplňoval zmenkové blankety na sumy, ktoré potreboval, opatrili ich fingovanými podpismi nejstávajúcich osôb, tieto u svojej banky eskontoval, podľa potreby predlžoval, konal na ne prípadne čiastočne platby na istinu a úroky — to všetko v 177 prípadoch, tým záľudne uviedol dozor konajúce orgány v omyl, ich v omyle po dlhý rad rokov udržoval a tak banke spôsobil majetkovú škodu 362.265 Kč, ďalej že zo sverených mu peňazí prisvojil si celkovú sumu 399.716 Kč 55 hal.

*) Nové znenie tohoto zákona vyhlásené pod číslom 55/1932 Sb. z. a n.

a aby túto činnosť zatajil, falšoval obchodné knihy tak, že v bežných účtoch komitentov banky a vo vkladných knihách vkladateľov uviedol v trestnom rozsudku udané sumy a konečne tým, že svojmocným vybraním sumy 20.000 Kč a 5.000 Kč z bežného účtu Jozefa R., ktoré pozdejšie späť splatil sumou 25.000 Kč, poškodil banku o úrokový rozdiel 1.121 Kč 50 h.

Trestný súd zistil tedy úhrnnú škodu 763.148 Kč.

Od znaleckých posudkov, podaných v tomto spore, rôzni sa tento výpočet tým, že znalci nemali zreteľ na vybranie z účtu Rudolfa T. 3.050 Kč, zistili však ďalšiu spreneveru sumy 4.550 Kč knihovanej ako zmenková pohľadávka proti Jánovi T., hoci banka proti tomuto žiadnej zmenky nemala, ďalšiu škodu vo veci dlžníka banky Michala S. v sume 148.373 Kč, ktorej sa banka v spore Ck 303/29 proti nemu vedenom u krajského súdu v N. musela zrieknuť preto, že mu nemohla dokázať výplatu úveru v tejto výške, lebo pokladničné poistenky neboly príjemcom podpísané, ďalej vybranie sumy 2.009 Kč z vkladného účtu Anny S., ktorú sumu musela banka i s úrokmi, spolu 2.158 Kč nahradiť, diferenciálne úroky vo veci účtu W-ovcov 110 Kč. Ďalšie položky — zostavenia znalcov v sumách 328 Kč, 100 Kč, 4.050 Kč a 184 Kč neboly dostatočne objasnené.

Z týchto škôd činí žalujúca strana zodpovednými predovšetkým žalovaných I., III.—VIII., a to preto, že I., III. a IV. žalovaným ako členom správy bolo sverené vedenie filiálky v O. od 5. septembra 1925 resp. od 19. februára 1928 resp. od 21. februára 1926 v smysle §§ 26, 47 a 49 stanov, a že V.—VIII. žalovaní ako členovia dozorcieho výboru boli s účinkom od 17. februára 1918, resp. 9. marca 1924, resp. 3. apríla 1927, resp. 4. februára 1912 ustanovení, aby kontrolovali spravovanie filiálky v O. v smysle 4. odst. § 37 a § 49 stanov.

Stanovami tu treba rozumeť tie, ktoré platily od 16. apríla 1926 a byly čiastočne zmenené podľa usnesení valného shromáženia z 19. februára 1928 a z 18. decembra 1928.

V uvažovanej otázke týka sa zmena len § 47, odst. 1, ktorý vypadol, zmena tá je však bezvýznamná, lebo ostalo v platnosti ustanovenie stanov § 26 o delegovaní určitých členov správy na vedenie vecí filiálok, práve tak ako obdobné ustanovenie § 37 o členoch dozorcieho výboru.

Pre predchôdziu dobu možno zistiť zo stanov firmy A. Takarék-pénztár Résvénytársulat z roku 1911, pripojených k trestným spisom, že platily rovnaké ustanovenia podľa § 57 resp. § 68.

Tým spomenutí žalovaní neprestali byť členmi ústrednej správy resp. dozorcieho výboru a pretože také štatutárne rozdelenie práce medzi členov týchto orgánov účastinných spoločností sa zákonu neprieči, možno rozumeť ustanoveniu 2. odst. § 48 stanov z r. 1926 tak, že povinnosť tu určenú majú vykonávať delegovaní členovia správy centrály, tedy I., III. a IV. žalovaní, čo sa podľa nesporného stavu vecí aj skutočne tak praktikovalo.

Dotyčne I. žalovaného predložila žalujúca strana doklad, podľa ktorého správa (ústredná) schválila usnesenie z 5. septembra 1925, aby bola rozšírená pôsobnosť jej členov Jána M. a II. žalovaného aj na filiálku v O., »pretože (aj u nej) prevádzajú už dlhý rad rokov viackrát do roka prehliadky bilancií a chodu obchodu«, z čoho žalujúca strana dovodzuje zodpovednosť tohoto žalovaného aj za čas pred 5. septembrom 1925. Mimo toho dovodzuje jeho zodpovednosť aj tým, že bol zvolený správou za generálneho riaditeľa ústavu (3. apríla 1927).

Nie je sporné, že žalovaní — o ktorých je tu reč — vykonávali tieto svoje funkcie či už ako členovia správy, či ako členovia dozorčieho výboru pri filiálke v O. až do zatknutia Imricha Z. 9. apríla 1929 mimo člena správy III. žalovaného, ktorý tvrdí, že prestal byť jej členom v januári 1929 a I. žalovaného, ktorý tvrdí, že v O. pôsobil len do 21. februára 1926.

Z pripojených firemných spisov je zistiteľné, že III. žalovaný bol z registru vymazaný až r. 1930. VII. žalovaný tvrdí, že konal svoju funkciu len čiastočne v r. 1928. Podľa opisu zápisnice z 29. decembra 1928 údajne aj on spolu s III. žalovaným podpísal zápisnicu o preskúmaní záverečných účtov.

Dotyčne I. žalovaného možno zistiť z príloh, že podpísal záverečné účty filiálky v O. za roky 1924, 1925, 1926 a 1928, ďalej zápisnice dozorného výboru zo 4. júla 1923, z 10. júla 1924, 16. januára 1925, 2. júla 1925, 31. decembra 1925, 2. júla 1926, 6. januára 1927, 5. júla 1927, 3. júla 1928 a 29. decembra 1928. V tom ohľade je stav vecí sporný a treba ho zistiť. Nemožno však uznať námietku V., VI. a VIII. žalovaných, že predajom svojich účastín ipso facto prestali byť členmi dozorčieho výboru v smysle §§ 25 a 43 stanov, lebo podmienka složenia účastín týka sa len členov správy.

Pokiaľ ide o II. žalovaného, nebol síce vyslaný, aby vykonával pri filiálke v O. funkciu člena správy. Žalujúca strana tvrdí, že bol podpredsedom správy a vykonával funkciu predsedu správnej rady, ktorý zvolený nebol.

Hľadiac na znalecký posudok, ktorý treba pokladať za súčasť prednesu žalujúcej strany, lebo sa ho dovoľáva, vytýká sa mu, že ako člen centrálného vedenia nevenoval dostatočnej pozornosti a dozoru filiálke, lebo jej bilancie sa posielali síce polročne, ale bez akýchkoľvek podrobnejších výkazov o dlžníkoch a ostatných majetkových pomeroch filiálky. Bez týchto výkazov nemala však centrála možnosť kontroly, či filiálkou vykázané bilančné cifry sú správne a či vôbec pri obchodnom vedení filiálky zachovávajú sa ustanovenia stanov. Znalci tvrdia, že také konanie je v bankovej praxi niečo celkom neobvyklého.

Mimo toho platí aj o tomto žalovanom, čo je uvedené v ďalšom II. odsieku o predkladaní nesprávnych bilancií, lebo je zistiteľné aspoň z pripojenej účtnej zprávy žalujúcej strany za rok 1927, že ju tento žalovaný spolupodpísal.

Preto nemožno ani jeho zodpovednosť za straty vopred vylúčiť.

Prednes žalujúcej strany v otázke funkcie žalovaných, jej výkonu a jej trvania, bol dostatočne určitý, aby, hľadiac na udávanú škodu, mohli byť učinené právne závery, správnejšie právne smernice, potrebné na ďalšie vedenie sporu, hľadiac tak na odôvodnenie žalobného nároku ako i na obranu žalovaných.

II. Z prednesu žalujúcej strany je najvážnejšia výčitka, že siedmi žalovaní, o ktorých tu ide, predkládali centrále resp. jej prostredníctvom valnému shromáždeniu nielen nesprávne zostavené, ale priamo sfaľšované ročné bilancie o hospodárení o-skej filiálky.

Sfaľšovanie ročných bilancií bude nepochybné, len čo odvolací súd nadobudne presvedčenie, že Imrich Z. dopúšťal sa malverzácií a cieľom ich zahalenia falšoval knihy. Dôsledkom falšovania kníh je falošná bilancia. Prednes žalujúcej strany hľadiac na znalecké posudky dovodzuje, že toto falšovanie je zistiteľné už od roku 1918.

V prípade pravdivosti posudkov boli by falšované všetky bilancie za roky 1918—1928, a to tak, že neboly vykázané straty

za r. 1918 a 1919	1.550 Kč
za r. 1920 ďalšia strata	2.285 Kč
za r. 1921 » »	3.000 Kč
za r. 1922 » »	100.850 Kč
za r. 1923 » »	66.952 Kč
za r. 1924 » »	21.950 Kč
za r. 1925 » »	73.700 Kč
za r. 1926 » »	88.615 Kč
za r. 1927 » »	266.200 Kč
a za r. 1928 » »	214.578 Kč

takže v bilancii za tento posledný rok mala sa objaviť strata (celková strata (celková strata 919.924 Kč

— strata za r. 1929 80.244 Kč) . 839.680 Kč

Vykazoval sa však zisk 32.604 Kč 66 h

namiesto skutočnej straty 807.075 Kč 34 h.

Toto platí len pri predpoklade, že všetky straty dajú sa vysvetliť podvodnými machináciami Imricha Z., tedy s výhradou toho, čo bolo hore spomenuté dotyčne stratovej sumy 148.372 Kč z účtu Michala S. a niektorých iných položiek, pri ktorých by nebola zistiteľná sprevera.

Podľa § 200 obch. zák. za správne zostavenie ročnej súvahy zodpovední sú členovia riaditeľstva a dozorčieho výboru solidárne, tedy v súdenom prípade zodpovední sú na pr. za súvahu v r. 1928 všetci žalovaní, ktorí v tom čase fungovali u filiálky v O. s výhradou toho, čo bolo rečené ad I. o I. a VIII. žalovanom.

Odvolační soud správně vycítil, že zodpovednosť žalovaných nemôže byť rovnaká vzhľadom na skutočnosť, že nie všetci žalovaní fungovali v každom roku pri zostavovaní ročných bilancií. V tomto spore má význam, že jedna každá falošná bilancia naväzovala na predošlú falošnú bilanciu. Možno tu určiť rôzny pomer zavinenia, ako to dopúšťa tiež 3. odst. § 17 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. pri zodpovednosti za škodu, ktorá vznikne spoločnosti z obchodu.

Odvolační soud neprávom vyžadoval od žalujúcej strany čo do požadovaného odškodného ďalších dôkazov, lebo ide o otázku právnú, ktorú si musí sám rozhodnúť, pri čom nie je viazaný ani znaleckým posudkom, ktorý slúži len na to, aby poukázal na isté technické bankové skutočnosti a zvyklosti. Žalujúca strana učinila zadosť svojej procesnej povinnosti, keď

1. predložila sväzky bilancií filiálky v O. od roku 1917 do roku 1928 a zápisnic dozorčieho výboru z tejže doby, z ktorých je zistiteľné, kto zo žalovaných a kedy jednotlivé bilancie a zápisnice podpísal,

2. dokladala malversácie Imricha Z., ktoré práve mali vliv na falošné zostavenie bilancií, pravoplatným trestným rozsudkom, obchodnými knihami, znalcami a znaleckým svedkom T.

Úlohou odvolacieho súdu bolo tieto dôkazy shodnotiť podľa § 270 Osp. a keď by mu nestačily, náležite to odôvodniť. Preto porušením formálneho práva obmedzil sa na tvrdenie, že žalovaní i túto škodu zapierali.

V pojmu zodpovednosti leží, že žalovaní majú sa exkulpaovať, t. j. dokázať také okolnosti, z ktorých by bolo vyvoditeľné, že konali riadne svoju povinnosť, t. j. od pôsobnosti zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. — od dňa 7. novembra 1925 (§ 37) — s pečlivosťou riadneho obchodníka (§§ 9 a 12), a keď preca došlo ku škode, že jej mohli pre skutočnosť jestvujúce mimo ich zavinenia zabrániť.

Pre členov dozorčieho výboru, ktorý v podstate kontroluje správu a len nepriamo tiež správe podriadené orgány, stačilo by k exkulpacii, keby títo dokázali, že konali revízie, hoci len nahodilými skúškami (Stichproben), pokiaľ by sa presvedčili, že vedenie kníh bolo v poriadku, že bilancia súhlasí s knihami, najmä s inventárom a že neboli zbadané podozrivé skutočnosti, ktoré by dôkladnú revíziu činily nevyhnutnou.

V takom prípade nemohlo by sa im vytýkať, že ušly ich pozornosti určité vady, ktoré pri spomenutom spôsobe revízie neboly zistiteľné.

V súdenom prípade bude treba pečlivo uvážiť, či určité znalcami zistené nedostatky filiálky preca len nečinily nevyhnutnou potrebnú prehliadku kníh »od položky k položke«, t. j.

a) že pokladničná a účtovnícka služba vo filiálke bola až do roku 1926 v jedných rukách, od toho času však bola pokladničkou Mária H., podľa jej svedeckých výpovedí složených v trestnej veci neskúsená mladá osoba, ktorá ponechala obidva kľúče od veľkej pokladnice

Imrichovi Z., len od malej pokladnice mala kľúče sama, a že peniaze banky byly rozdelené do oboch pokladníc »podľa potreby«,

b) že podľa nálezu znalcov a spisov Ck 303/29 doklady o výplatach banky zväčša neboly podpisované prijemcami,

c) že nebol zachovávaný predpis § 45 stanov z roku 1926 a § 76 stanov z roku 1911, platný do konce roku 1928, podľa ktorých filiálky nemaly poskytovať pôžičky na bežné účty,

d) že jednotlivé úvery na bežné účty neboly buď vôbec povolené, buď dané povolenie bolo značne prekročené, úver povolený do 100.000 Kč dosiahol 278.810 Kč, porov. § 47 stanov z r. 1926 a konformný § 78 stanov z r. 1911, kde hranica 2. odst. činila len 4.000 K,

e) že podľa znalcov cenzúrna kniha od 1. januára 1918 do 26. septembra 1926 nebola nikým podpísovaná, od 27. septembra 1926 do 29. októbra 1927 nebola vôbec vedená, že len od októbra 1928 sú u jednotlivých žiadateľov udávané majetkové pomery, ale bez doloženia, z čoho by sa dalo uzatvárať, že bonitu úverov nikto nekontroloval, najmä pri 177 falošných zmenkách, kde sú podpisy osôb vymyšlených,

f) že neboly komitentom sdeľované knihovné výťahy, v dôsledku čoho nemohly byť kontrolované jednotlivé salda s prípadnými potvrdeniami komitentov,

g) že účet »Berendezés«, ktorý má obsahovať svojou povahou len položky za inventár pre banku nakúpený, vykazuje nápadné položky, ktoré s týmto účelom nesúvisia (splátka na rádio 1.500 Kč, na koberec 1.250 Kč, ktorý bol najdený v jedálni Imricha Z., kúpna cena za psa 565 Kč, že v tomto účte prichádza výplata »M.« 12.250 Kč bez bližšieho označenia, prevod falošného účtu D. a iné položky svojou povahou nezistiteľné, že tento účet Imrich Z. 22. decembra 1928 vyrovnal saldom Kč 27.159, pri čom v deníku textoval nie »Berendezés« (zariadenie), ale »Jul. B.«, tak že účet ten do bilancie neprišiel a teprv dňom 1. januára 1929 účet »Berendezés« tou istou sumou zaťažil pod textáciom v deníku »Dr. Fr. H.«,

h) že takto údajne využil Imrich Z. nedopatrenia členov správy a dozorčieho výboru, ktorí uzavierku za rok 1928 zhotovili resp. preskúmali predčasne a nie podľa § 49 stanov predpisujúceho, že súvaha má byť zostavená koncom kalendárneho roku.

Udávané skutočnosti ad a), b), f) mohly by síce slúžiť za dôkaz porušenia §§ 42, 43, 81 a 87 jednacieho poriadku a v prípade, že by dozorčí výbor ich bol zbadal alebo pri povinnej pečlivosti bol zbadat' musel, tiež porušenie tohoto (dozorčieho poriadku) podľa § 14, čo samo ho zaväzuje k náhrade škody podľa 4. odst. § 12 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n.

To platí však len od času účinnosti tohoto poriadku, ktorý je do-siaľ sporný.

Nehľadiac však na to, či jednací resp. dozorčí poriadok už platil v dobe pôsobenia žalovaných členov dozorčieho výboru, bude treba

uvažovať o týchto skutočnostiach v prípade ich dokázania s hľadiska povinnej pečlivosti pri vykonávaní tejto funkcie.

Žalovaní nemôžu sa odvolávať na to, že nie sú zbehlí vo vedení kníh. Keď prijali členstvo dozorčieho výboru, zodpovedajú aj za tento nedostatok. Nezáleží tu ani na tom, akú odmenu za svoju funkciu dostávali.

Ináče na zbadanie závad, o ktorých bola reč ad a) — h), nie je treba zvláštnej odbornej kvalifikácie, tieto závary, keď skutočne jestvovaly, mali ich pohnúť k opatreniu podľa 2. odst. § 12 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n., čím by sa boli bez ďalšej revízie sprostili svojej zodpovednosti.

III. O zodpovednosti žalovaných členov správy platí v podstate to isté, čo bolo ad II. vyložené s tým rozdielom, že ich zodpovednosť za správnosť súvah je ťažšia, lebo tieto treba pokladať za ich vlastné výkony, i keď si súvahy dajú zhotoviť vedúcim filiálky.

Mimo toho byvší delegovaní spravovať filiálku, majú ovládať jej agendu podrobnejšie ako dozorčie orgány.

Najmä boli povinní povolovať (cenzurovať) úvery, pokiaľ patrily podľa stanov do pôsobnosti filiálky, presvedčovať sa o ich náležitom krytí a splatení a dbať na to, aby vedúci filiálky skutočne oznamoval do 24 hodín centrálne úvery, prevyšujúce sumu, rečenú v § 47, odst. 2, stanov. V súdenom prípade musia ospravedlniť, ako bolo možno v takých prípadoch drobných úverov — doložených 177 falošnými zmenkami — viesť účty po dobu až 10 rokov, prečo neboli stanovami filiálke nedovolené bežné účty likvidované včas, čím by sa bolo predišlo aspoň stratám z nich údajne vzniklým.

Podľa § 189 obch. zák. a § 9 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. zodpovední sú v prípade, že trpeli porušovanie stanov resp. predpisov jednacieho poriadku, v tomto prípade od nezistenej dosiaľ jeho účinnosti, za škody tým vzniklé. Tu treba poukázať na to, že dotyčné predpisy stanov a jednacieho poriadku slúžia práve tomu cieľu, aby sa zabránilo prípadným malverzáciám aj úradníkov banky. Keď žalovaní členovia správy prestúpili tieto predpisy, ktoré snažia sa predísť poškodeniam, ktoré by druhí spôsobili, zodpovedajú sa opomenutie zvláštneho záväzku zamedziť zlo. Príčinná súvislosť tohoto opomenutia s udávanou škodou bola by tu daná dotyčne tých škôd, ktoré nastaly v dobe platnosti predpisov, ktoré boli porušené. Je vecou žalovaných, aby dokázali, že

1. takých škôd nebolo, o čom bude reč v ďalšom odseku, alebo
2. že ani pri zachovaní rečených predpisov nemohlo byť škodám zabránené.

Podľa vyloženého právneho stavu veci je zrejma vada napadnutého rozsudku, že v otázkach ad II. a III. proberaných, presunul dokazovacie bremeno na žalujúcu stranu.

Dotyčne I. žalovaného bolo by treba uvážiť, či tvrdené jeho spolenie sa s Imrichom Z. k rôznym obchodom, ktoré údajne odporovali ustanoveniu § 7 c) a 2. odst. § 8 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n., neviazalo mu ruky pri výkone zodpovednej kontroly nad rečeným vedúcim filiálky, čo by vplývalo prípadne aj na činnosť ostatných žalovaných, konajúcich v dôvere v jeho autoritu ako advokáta a generálneho riaditeľa banky. Tým sa tiež jednotliví žalovaní aj bránili. Konečne treba upozorniť, že ich tiež stíha zodpovednosť za údajné malverzácie, spáchané Imrichom Z. v r. 1929 na rozdiel od členov dozorčieho výboru, ktorí v ten čas neboli povinní preskúmať riadnu súvahu.

IV. Pomerne najvážnejšia obrana čo do exkulpácie je, že z konania Imricha Z. nevznikla škoda, resp. nie taká, ako je tvrdená. Je pravda, že trestný rozsudok v tom ohľade neprejudikuje tomuto sporu, ale môže slúžiť len za dôkaz škody, ktorý možno vyvrátiť.

Nestačí škodu len zapierať, hľadiac na to, čo bolo v tejto otázke vyššie vyložené.

Žalovaní, keď už nie sú teraz členmi správy resp. dozorčieho výboru, preca sú — hľadiac na tento spor — voči žalujúcej strane v takom právnom pomere, ktorý ich oprávňuje, aby aj mimosúdne nahliadli do jej obchodných kníh, pokiaľ sa týkajú ich činnosti, za ktorú sú volaní k zodpovednosti.

Majú tedy možnosť pripraviť aj konkrétne svoju obranu čo do výšky požadovaného odškodného. Akby im žalujúca strana v nahliadnutí bránila, môžu požadovať, aby táto im knihy predložila u súdu. Žalovaní mali ináče príležitosť žiadať pred výsluchom znalcov, aby boli pri preskúmaní kníh prítomní a to opomenuli.

V. Žalovaní bránili sa tiež tým, že dostali za svoju činnosť do konca roku 1928 absolutorium valného shromaždenia.

Hoci v pojmu absolutoria leží zrieknutie sa ďalších nárokov a nie je ani pochybné, že valné shromaždenie oprávnené je sprostíť orgány spoločnosti záväzkov i pri kulpóznom porušení ich povinností, preca treba podľa stanoviska novej právnej nauky i judikatúry mať za to, že absolutorium kryje len také porušenia povinností, ktoré valnému shromaždeniu z predložených mu spisov mohli byť známe. Znalosť posudzovaných orgánov nenahradzuje ešte znalosť valného shromaždenia. Spomenutými spismi predloženými valnému shromaždeniu sú pravidelne len výročné správy a záverečné účty. Keď sú tieto spisy spôsobilé uviesť valné shromaždenie v omyl — ako to snáď v súdenom prípade, keď v skutočnosti stratové bilancie filiálky v O. boli pojaté ako ziskové do súhrnnej bilancie celého podniku —, nemôže sa na absolutorium odvolávať orgán, ktorý je povinný skladať účty. Práve tak má sa vec, sú-li účty tie spôsobilé vzbudiť omyl pre svoju neúplnosť. Valnému shromaždeniu sa tak predstiera výslovne alebo mlčky, že správa i dozorčí výbor konaly svoje povinnosti podľa zákona a stanov, v dôsledku čoho toto nevidí sa nuteným k ďalšiemu opatreniu. Takto

získané absolutorium nemôže — ak sú žalobné prednesy správne — žalovaným zjednať už podľa zásady dôvery a poctivosti žiadnej výhody v tomto spore.

Neobstojí stanovisko odvolacieho súdu, že žalujúca strana nemôže volať na zodpovednosť žalovaných ako členov správnej rady resp. dozorcieho výboru, lebo vedela, že Imrich Z. bol do r. 1926 sám vo filiálke, že táto mala bežné účty, že u nej nebolo zavedené písomné potvrdzovanie výplát — lebo jednak nebolo ničím doložené, že to valné shromaždenie vedelo resp. že to jemu bolo oznámené, jednak nejde len o tieto skutočnosti, ale aj o to, že valnému shromaždeniu boli predkladané — hoci dobromyseľne — falšované bilancie jednej filiálky, zahrnuté do spoločnej bilancie, tieto bilancie valné shromaždenie schválilo len v predpoklade, že sú pravdivé, a že orgány správne a dozorcie konaly svoju povinnosť podľa stanov a zákona.

Pokiaľ odvolací súd udáva v tejto súvislosti, že aj centrála závady v žalobe označené trpela a aj schvaľovala, má tu patrne na mysli ostatných členov správy resp. dozorcieho výboru, ktorí žalovaní neboli.

Na prípadné ich spoluzavinenie sa však žalovaní v tomto spore nemôžu odvolávať, a tak tento dôvod odvolacieho súdu nestačí na zamietnutie žaloby.

Ináčej bolo už povedané, že štatutárne rozdelenie funkcií správy a dozorcieho výboru po jednotlivých filiálkach je prípustné. V tom ohľade nemôže byť pochybné, že žalovaní — o ktorých tu ide — zodpovedajú v prvom rade za nedostatky správy a dozoru v o-skej filiálke a nemajú preto nároku, aby v rámci tohoto sporu bola snižená ich prípadná zaviazanosť tiež čo do výšky škôd v tejto filiálke zistených, hľadiac na prípadnú spoluzodpovednosť ostatných činiteľov.

VI. Žalovaní zodpovední sú podľa zásad vyložených ad I. až III. po prípade solidárne, ak ide o spoločné zavinenie a nedá sa zistiť pomer ich zavinenia. Aj táto solidárnosť môže sa týkať prípadne len jednotlivých skupín medzi nimi, tak že odvolací súd bude povinný podľa skutočností tohoto sporu uvažovať o zavinení každého jednotlivého žalovaného zvlášť a podľa toho rozhodnúť, ktorí žalovaní, a po akú výšiu majú nahradiť zistenú škodu spoločne alebo len určitým podielom, ak sa im nepodarí sa exkulovať. Nezáleží preto na tom, že žalujúca strana žiadala žalovaných odsúdiť paušálne a solidárne na zaplatenie celého nárokovaného odškodného. Súd rozhoduje vždy v rámci žalobnej prosby, aj keď uzná nárok ten z čiastky alebo úplne neodôvodneným.

Čís. 16884.

Rozsudky československo-maďarského smiešaného rozhodčieho súdu a stáleho medzinárodného súdu v Haagu — ako dôvod obnovy sporu.

(Rozh. zo 4. marca 1938, Rv III 652/37.)

Základina kráľ. uh. univerzity v Budapešti predala dňa 14. septembra 1918 Františkovi B. a Šalamúnovi D. svoje nehnuteľnosti v obci Š. (na Slovensku). Predané nehnuteľnosti boli kupiteľom odovzdané do držby, ale vklad vlastníckeho práva mal byť vykonaný až po zaplatení kúpnej ceny 160.000 K, splatnej v desiatich ročných splátkach. V bode 9. kúpopredajnej zmluvy bolo vymienené, že akby kupitelia nezachovali čo i len jednu splátku, stratia vykonané splátky a základina oprávnená bude požadovať, aby jej boli nehnuteľnosti vrátené. V r. 1928 podalo generálne finančné riaditeľstvo v Bratislave menom spomenutej základiny žalobu na kupiteľov o vydanie nehnuteľností do držby základiny z dôvodu, že zmluvu nespĺnili. V tomto základnom spore o d v o l a c í s ú d žalobe vyhovel a v dôvodoch svojho rozsudku z 12. marca 1929 uviedol najmä toto: Základina kráľ. uh. univerzity v Budapešti bola spravovaná pod dozorom r. kat. biskupského sboru kráľ. uh. ministrom kultu a zastupovalo ju tomuto ministrovi podriadené kráľ. základinné riaditeľstvo (viď Dr. Fodor Ármin: Magyar magánjog I., str. 442). Správa tej časti majetku základiny, ktorá je teraz na území Čs. republiky, prešla v dôsledku štátneho prevratu na čs. vládu a zastupoval ju čo do tohoto majetku povolané je podľa nariadenia ministra plnomocníka pre správu Slovenska zo dňa 20. mája 1919, č. 102/1919, generálne finančné riaditeľstvo v Bratislave. Z toho nasleduje, že generálne finančné riaditeľstvo v Bratislave je v spore tak s hľadiska formálneho ako aj materiálneho práva legitimované. — Žalovaní tvrdia, že smluvným zaviazanosťami učinili zadosť, lebo kúpnu cenu 106.000 K zaplatili. Toto tvrdenie je bezzákladné. Po vyhlásení citovaného nariadenia ministra plnomocníka pre správu Slovenska mali žalovaní konať platby u generálneho finančného riaditeľstva v Bratislave a nemôžu sa odvolávať na neznalosť tohoto nariadenia. Z potvrdení, ktoré predložili, je však zrejmé, že platby konali v Maďarsku, resp. splátku zo dňa 5. júna 1924 len slažili do súdneho depozitu u centrálného okresného súdu v Budapešti. Tieto platby nie sú tedy voči generálnemu finančnému riaditeľstvu účinné. Podľa toho žalovaní nezachovali smluvné podmienky, a preto sú podľa bodu 9. zmluvy povinní predmet kúpy vrátiť predavateľke. — Na j v y š š í s ú d rozhodnutím zo 14. mája 1936, č. Rv III 393/35, dovoláciu žiadosť žalovaných zamietol a k dôvodom rozsudku odvolacieho súdu dodal: K otázke sporové spôsobilosti a zastoupení žalujúci základiny se dokladá, že žalujúcim podmätom ve sporu je sama základina, ktorá podle platného práva je samostatným právním podmätom, a že nařízením ministra plnom. č. 102/1919 bylo vydáno na základě zákona č. 64/1918 Sb. z. a n., má tedy moc zákona a že tímto nařízením byl na generální fin. ředitelství v Bratislavě nejen přenesen obor působnosti, který byl nařízením bývalého uh. kr. ministra náboženství a veřejného vyučování č. 10165/1867 pro královskou správu veřejných základin ustanoven (§ 2), ale že bylo tomuto ředitelství také přímo dáno právo zastupovati všechny veřejné

základiny, kterých správa podle pravidel dosaváde platných patřila státu (§ 1).

Žalovaný Šalamoun D. obnovil spor žalobou o obnovu s odvoláním sa na bod 10 a 11 § 563 Osp. na tom základe, že rozsudkami čs.-maď. smiešaného rozhodčieho súdu z 3. februára 1933 a Stáleho medzinárodného súdu v Haagu z 15. decembra 1933 bolo vyslovené, že Čs. štát nie je oprávnený vykonávať práva, ktoré prislúchajú vlastníčkovi pozemkov spomenutej univerzitnej základiny. — Odvolací súd žalobu o obnovu odmietol. Z dôvodov: Žalujúca strana listinou zo 4. apríla 1935 dosvedčila, že kráľ. maď. univerzita Petra Pázmány v Budapešti svoju žalobu č. 221 proti Čs. štátu bezpodmienečne vzala späť, generálny zástupca Maďarského štátu u smiešaného súdu vzal odvolanie žaloby menom svojej vlády bez námietky na vedomie a k tomuto prejavu pripojil sa aj generálny vládný zástupca Československej republiky u smiešaného rozhodčieho súdu v tejto svojej vlastnosti a tiež ako jej procesný zástupca. Listinou z 25. apríla 1935 je ďalej dokázané, že predseda smiešaného súdu československomaďarského v uvedenom spore č. 221 vzhľadom na to, že žalujúca strana odstúpila od sporu a že zástupcovia vlády Československej a maďarskej prejavili, že nemajú proti späť vzatú žalobu námietok, rozhodnutím z 25. apríla 1935 určil aj náklady sporu v sume 1.500 hol. zlatých proti žalujúcej strane. Platnosť rozsudku smiešaného rozhodčieho súdu ako súdu prvej stolice a rozsudku stáleho medzinárodného súdu ako súdu druhej stolice tým zanikla a nebolo ani treba, aby bezúčinnosť týchto rozsudkov bola aj výslovne vyrieknutá. Rozsudky tedy podľa práva nejestvujú a netvorí dôkaz, ktorým by mohol žalovaný dosiahnuť vo veci výhodnejšieho rozhodnutia. — Poznomenáva sa ešte, že vlastnícke právo na nehnuteľnosti, o ktoré ide, bolo medzitým na základe výnosu ministerstva školstva a národnej osvety zo dňa 17. januára 1936, č. j. 166.068/35-VI/1, usnesením č. d. 749/1936 okresného súdu v Š. vložené v prospech »Československého univerzitného fondu«.

Na jvyšší súd dovoláciu žiadosť žalovaného zamietol.

D o v o d y:

Obnova dovozuje svoju oprávnenosť odtiaľ, že práve v základnom spore vycházel súd z toho skutkového stavu, že Čs. štát je právnym nástupcom majetku kráľ. uh. university v Budapešti, ležieho na území Čs. štátu, že z toho dôvodu má právo na držbu tohoto majetku a že také žaloba o toto právne nástupníctvo opiera mylné oprávnenie generálneho finančného ředitelství v Bratislavě zastupovat základinu jmenované university, předpokládajíc, že nařízením býv. ministra s plnou mocí pro správu Slovenska z 20. května 1919, č. 102 Sb. z. a n., přešla na úřady Čs. štátu všechna práva vyhrazená vlastníku nemovitosti, která před tím vykonávala uh. kráľ. správa veřejných základin v Budapešti, — že však tento základ rozsouzení základního sporu byl po-

ražen rozsudky čs.-maď. smiešaného rozhodčieho súdu č. 221 z 3. února 1933 a Stáleho medzinárodného súdu v Haagu z 15. prosince 1933, neboť práve těmi rozsudky bylo vysloveno, že Čs. štát resp. vláda Čs. republiky není oprávněna vykonávat žádná taková práva, která přísluší vlastníku pozemků jmenované university, zejména nemá nároku na jejich spravování, držbu anebo vyvlastňování a že je povinna vrátit tyto nemovitosti budapeštské universitě prostě od každého takového omezení práva vlastnického, a že proto Čs. štát — když není nástupcem prodávatele nemovitosti žalovanými koupených — neměl a nemá nároku na splnění kupní smlouvy, ani práva uplatňovat sankce vázané na nesplnění smlouvy, že proto také neobstojí ani stanovisko soudu o místě splnění a nezaplacení kupní smlouvy.

Celý tento základ žaloby o obnovu je v rozporu jak se skutkovým a právním stavem rozsouzení základní rozepře, tak i s obsahem obou rozsudků haagských soudů.

Tak v základním spore nebyl žalobcem Čs. štát jako právním nástupcem uherské university, nýbrž tato universita sama a generální finanční ředitelství v Bratislavě vedlo spor se žalovanými jen jako zástupce této university, a to nikoli na základě právního nástupnictva v majetek této university ležící na čs. státním území, nýbrž na základě zmocnění, které mu bylo dáno nařízením ministra plnomocníka pro správu Slovenska č. 102/1919, vydaným na základě zákona č. 64/1918, a byl tudíž mocí zákonnou na generální finanční ředitelství nejen přenesen obor působnosti, který byl nařízením bývalého uh. kráľ. ministra náboženství a veřejného vyučování č. 10.165/1867 ustanovený pro kráľovskou správu veřejných základin, ale tomuto ředitelství bylo také přímo dáno právo zastupovat všechny veřejné základiny, kterých správa dle pravidel dosavád platných patřila státu.

Tím bylo řečenému ředitelství uloženo hájit zájmy základiny proti jejím dlužníkům, zejména uplatnit její práva z kupní smlouvy se žalovaným Františkem B. a Šalamounem D. ze dne 14. září 1918.

Rozsudky čs.-maď. smiešaného rozhodčieho soudu z 3. února 1933 a Stáleho medzinárodného soudu z 15. prosince 1933 byla čs. vládou uznána povinnou vrátit budapeštské kráľ. maď. universitě Petra Pázmány všechny nemovitosti, které si universita požaduje — zejména mezi nimi také nemovitosti vl. č. 1231 obce Š., které byly prodány žalovaným kupní smlouvou ze 14. září 1918 — prostě každého vyvlastňovacího, nuceně správcovského nebo zátvorového opatření jakéhokoli druhu, ale tím bylo rozhodnuto jen o právním poměru maďarské kráľ. university proti Čs. štátu a o povinnosti čs. vlády osvobodit tento majetek k vrácení určený ode všech omezení vlastnického práva university v čase, kdy bude vrácen, ale tím nebylo ještě také rozhodnuto o sporné otázce základního sporu, zda Čs. štát právem či nic uložil generálnímu finančnímu ředitelství v Bratislavě —

v době po státním převratě za poměrů dosud nevyjasněných — hájení majetku řečené university ležícího na území Čs. státu, kteréžto ředitelství pak podle povinnosti mu uložené podalo roku 1928 žalobu základního sporu.

Z uvedeného děje a zejména z obsahu žaloby za obnovu je zřejmo, že žaloba ta nedomáhá se změny skutkového stavu ze základní rozepře, jejíž důsledkem by pak byla i změna právního posouzení na novém skutkovém základě, nýbrž usiluje o změnu právního posouzení sporu základní rozepře, snažíc se dovésti, že výše uvedenými haagskými rozsudky bylo vyvráceno právní stanovisko soudů základní rozepře o právním nástupnictví Čs. státu v majetek býv. král. uh. university v Budapešti a že proto nemůže obstátí rozsouzení základního sporu o toto stanovisko opřené, při tom však přehlídá, že o něm není vůbec z m í n k y v základním sporu.

Je zřejmo, že obnova, pokud se domáhá změny rozsudku základní rozepře podle bodu 11 § 563 Osp. tím základem, který přednesla, není odůvodněna, není odůvodněna ani podle bodu 10 § 563 Osp., protože rozsudky haagských soudů nejsou vyneseny mezi stranami základní rozepře, nýbrž mezi stranami jinými, a právem ji proto odvolací soud jako nepřipustnou podle § 571 Osp. odmítl.

Čís. 16885.

I. Nárok vdovy na penzijné zaopatření a sirôt na výchovné podľa §§ 6 a 7 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. sú nároky samostatné, ktoré nezávisia od nároku zomrelého manžela a otca.*)

II. Nároky podľa zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. za dobu už uplynutú nemôžu byť odoprené z dôvodu, že sa pre opozdené uplatnenie nahromadily.

(Rozh. zo 4. marca 1938, Rv III 635/37.)

Žalobkyňa predniesla, že jej zomrelý manžel František S. bol lesným kontrolórom na veľkom pozemkovom majetku zomr. Jána P. a v r. 1913 odišiel do výslužby; žalobkyňa uzavrela s ním manželstvo dňa 10. marca 1914, keď už bol vo výslužbe, a dňa 18. júla 1922 ovdovela; z manželstva sa narodilo jedno dieťa. Dedičia zomr. Jána P. priznali jej po smrti jej manžela vdovskú penziu 2.000 Kč ročne, totiž polovicu penzie 4.000 Kč ročne, ktorú od nich poberal jej zomr. manžel. Žalobkyňa má však podľa §§ 6 a 7 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. nárok na penziu 4.000 Kč ročne, lebo jej zomr. manžel bol by mal podľa tabuľky pripojenej k cit. zákonu ako zamestnanec 8. skupiny návychovací príspevok na dieťa ročne 800 Kč až do jeho 18. roku. — Žalobou, ktorú podala v r. 1935 aj menom svojho nezletilého dieťaťa,

*) Porov.: Sb. n. s. č. 3843, 5703.

domáhala se rozsudkového výroku, že žalovaní dedičia zomr. Jána P. povinní sú jej zaplatiť rozdiel medzi vyplácanou penziou a penziou, na ktorú má podľa §§ 6 a 7 cit. zák. nárok a krome toho vychovávací príspevok na dieťa, to všetko od 1. augusta 1923, a platiť jej n budúce penziu 4.000 Kč a vychovávací príspevok 800 Kč ročne, tento do 18. roku jej dieťaťa. — Žalovaní bránili sa medzi iným tým, že zomr. František S. poberal penziu 4.000 Kč ročne, ktorú mu priznali, až do svojej smrti bez námitek a nárok na jej úpravu podľa zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. nikdy neuplatňoval (§ 11 vl. nar. č. 189/1921 Sb. z. a n.) a že prípadný nárok žalobkyne na nahromadené nedoplatky penzie a vychovávacieho príspevku aj tak zanikol, keď ho po dlhú dobu bezdôvodne neuplatňovala.

Oba nižšie súdy žalobe vyhoveľ. Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovaných zamietol.

Dôvody:

Podle ustáleného výkladu §§ 6 a 7 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. (Sb. n. s. č. 3843, 5703) je nárok vdovy na její pensijní zaopatření a nárok sirotků na jejich vychovávací příspěvek nárokem samostatným a nezávislým na nároku zaměstnance, s nímž vdova a sirotci byli v rodinném svazku (§ 1 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n.).

Z toho důvodu jsou bezdůvodné všechny stížnosti obou dovolacích žádostí, které se opírají o opačný mylný názor, že vdova a sirotek nemají samostatného práva na své zaopatření — pensí a vychovávací příspěvek.

Je nesporno, že dědici po zesnulém Janu P. priznali manželu a otcí žalující vdovy a sirotka Františku S. z důvodu jeho služby na velkostatku Jana P. doživotní pensí a že František S. užíval této pense až do své smrti. Tím byl dán základ jeho nároku na úpravu jeho pense podle zákona č. 130/1921 Sb. z. a n. a základ pense jeho vdovy a vychovávacieho příspěvku jeho dcery podle §§ 6 a 7 tohoto zákona; všechny úvahy dovolacích žádostí o nároku Františka S. na původní pensí od velkostatku podle závěti zesn. Jana P. a o tom, zda František S. splnil předpis § 11 vl. nar. č. 189/1921 Sb. z. a n., nejsou tu rozhodující, protože, jak řečeno, nárok vdovy a sirotka se neodvozují z práva jejich manžela a otce, nýbrž mají svůj samostatný základ v zákoně — §§ 6 a 7.

Výše vdoviny pense a vychovávacieho příspěvku sirotků je zákonem určena polovicí — 10%—20% — zaopatřovacích důchodů, na něž zemřelý manžel — otec — měl a nebo by byl měl nárok.

Je tudíž pro míru pense vdovy a vychovávací příspěvek sirotka rozhodující míra pense manžela — otce, na kterou měl právo podle zákona, nikoli však, jak mylně dovozuje dovolací žádost IV. žalovaného, nižší pense, která mu byla skutečně vyplácena a kterou přijímal, nečině proti ní námitek, ačkoli měl nárok na její zvýšení podle zák. č. 130/1921 Sb. z. a n.

Bezdůvodnou je i stížnost proti přisouzení nároků žalobců na čas ještě před žalobou.

Názor dovolací žádosti I—III žalovaných, že jde o nevyzdvihnuté občasné příjmy, které může oprávněný požadovat jen, když si svůj nárok vyhradil, přiči se skutečnému stavu sporu, neboť tu nejde o občasné splátky n e v y z d v í h n u t é, nýbrž o splátky neprávem zadržené.

Pouze z toho, že oprávněný přijímal na své výslužné méně, než na kolik měl po právu nárok, a že nepřikročil k soudnímu vymáhání svého práva, nelze ještě usuzovati, že se spokojil s tím, co mu bylo placeno. Pro takovýto závěr není ve zjištěném skutkovém stavu žádné opory.

Nemístným je poukaz na právní pravidlo, že dlužníková hospodářská existence nemá být ohrožována a mařena nahromaděním obcasných pravidelných platů, které si mohl věřitel po částkách včas vybrat, neboť toto právní pravidlo platné a účelné pro placení výživného, nehodí se na pensi a výchovné podle zák. č. 130/1921 Sb. z. a n.

To plyne zřejmě z toho, že zákon ten je vydán k zabezpečení bývalých zaměstnanců n a v e l k é m pozemkovém majetku, je právem z důvodů sociálních neměnitelným, zákonem svého druhu, vůči jehož předpisům musí ustoupiti jinak obecně platná právní pravidla, pokud se s jeho předpisy nesrovnávají. Tento zvláštní popřední zřetel na oprávněné — zaměstnance a jejich vdovy a sirotky — je zřejmý již z toho, že, ačkoli zákon sám je účinný až od 6. května 1921, přece zvýšení důchodů jím upravené přiznává oprávněným se zpětnou platností již od 1. ledna 1920.

Zařadění Františka S. do 8. služební skupiny zaopatřovacích platů správně odůvodnil odvolací soud převzatými důvody prvního soudu. Protože zařadění je založeno na služebních dekretech vydaných samým zaměstnavatelem — jeho správou —, nebylo důvodu, aby soud dal svědky dokazovat obor činnosti Františka S. k účelu rozhodnutí o tom, byl-li lesním kontrolorem, když sám zaměstnavatel ho v této služební vlastnosti uznal, právem proto byly tyto svědecké důkazy pomínuty.

Čís. 16886.

Exekuce na pohľadávku u poštovéj sporitelne může byt' proti obci povolena len po predložení prejavu administrativneho uradu podľa § 5 vl. nar. č. 86/1936 Sb. z. a n.*)

(Rozh. zo 4. marca 1938, R III 822/37.)

Súd prvej stolice povolil uhradzovaciú exekúciu proti mestu B. medzi iným zabavením vkladu exekúta u poštovéj sporitelne v Prahe. Rekurzný súd usnesenie súdu prvej stolice čiastočne zmenil a

*) Porovnaj: Úr. sb. č. 3610.

žiadosť exekventov o povolenie uhradzovacej exekúcie proti mestu B. zabavením jeho vkladu u poštovéj sporitelne v Prahe zamietol. Z d ō v o d o v: Názor exekventa, že pred rozhodnutím o povolenie exekúcie má byť prejav administrativneho uradu predložený už s exekučnou žiadosťou, je správny natoľko, nakoľko v exekučnej žiadosti boli označené určité čiastky majetku, na ktoré má byť exekúcia vedená (posl. veta odst. 2 § 6 vl. nar. č. 86/1936 Sb. z. a n.). V takomto prípade je podľa čl. XI č. 2 zák. č. 123/1923 Sb. z. a n. a odst. 2 § 6 vl. nar. č. 86/1936 Sb. z. a n. už povolenie exekúcie závislé od toho, či okresný úrad prejavil, že exekúcia na tieto určité majetkové čiastky je prípustná. Nakoľko exekventi vo svojom návrhu žiadali zabaviť vklad obce B. u poštovéj sporitelne v Prahe, označili určitú čiastku majetku, na ktorú má byť exekúcia vedená. V tomto prípade podľa čl. XI č. 2 zák. č. 123/1923 a odst. 2 § 6 vl. nar. č. 86/1936 Sb. z. a n. exekventi mali už k exekučnej žiadosti pripojiť prejav príslušného administrativneho uradu, že exekúcia majetku je prípustná. Exekventi však tejto povinnosti nevyhoveli a preto bolo treba rekurzu mesta B. vyhovieť a návrh v tejto čiastke zamietnuť.

N a j v y š š í s ú d d'alší rekurz exekventov zamietol.

Z d ō v o d o v:

Exekventi napádajú d'alším rekurzom časť usnesenia rekurzného súdu, ktorou bol zamietnutý ich návrh o povolenie uhradzovacej exekúcie zabavením pohľadávky exekúta mesta B. u poštovéj sporitelne v Prahe na šekovom konte č. 32.573 v sume asi 50.000 Kč.

Rekurzný súd zamietol správne túto časť exekučnej žiadosti z toho dôvodu, že exekventi nepriložili k exekučnému návrhu prejav príslušného administrativneho uradu (§ 5 vl. nar. zo dňa 2. apríla 1936, č. 86 Sb. z. a n.), že k uspokojeniu možno použiť dotyčnej pohľadávky. Preto bolo treba rekurz ako bezzákladný zamietnuť.

Čís. 16887.

Pohľadávka tabakového zahradníka zo smluvy sjednanej s pestiteľom tabaku, vzniklá v trojročnej dobe pred započatím zemedelského vyrovnania proti pestiteľovi tabaku, je prednostnou pohľadávkou v smysle bodu 5 § 26 zák. č. 64/1931 II. Sb. z. a n. (vyr. por.) a je podľa § 12 tohože zákona (citované ustanovenia platia aj v zemedelskom vyrovnacom pokračovaní podľa § 3 vl. nar. č. 76/1936 Sb. z. a n.) vymáhateľná.*)

(Rozh. z 10. marca 1938, R III 126/38.)

*) Porovnaj: Úr. sb. č. 1679, 1769, 3288.

Súd prvej stolice povolil exekúciu k vydobytiu pohľadávky tabakového záhradníka zo smluvy sjednanej s pestiteľom tabaku, vzniklej v trojročnej dobe pred započatím zemedelského vyrovnania proti pestiteľovi tabaku. Rekurzný súd usnesenie súdu prvej stolice zmenil a žiadosť o povolenie exekúcie zamietol z dôvodu, že pohľadávka exekventa nie je prednostnou pohľadávkou podľa bodu 5 § 26 zák. č. 64/1931 II. Sb. z. a n. (vyr. por.) a nie je vymáhateľná, lebo pomer medzi tabakovým záhradníkom a pestiteľom tabaku nie je pomerom služebným alebo pracovným (rozh. Úr. sb. č. 1679, 1769).

Najvyšší súd obnovil usnesenie súdu prvej stolice.

Dôvody:

Rekurzný súd mylne dovodzuje z obsahu rozhodnutí Najvyššieho súdu Úr. sb. č. 1679 a 1769 záver, že pomer medzi tabakovým záhradníkom a pestiteľom tabaku nie je pomerom služebným alebo pracovným. Cit. rozhodnutia Najvyššieho súdu vyslovily len to, že smluvu, ktorou niekto prepustil svoj pozemok tabakovému záhradníkovi za polovicu výnosu cieľom pestovania tabaku na dobu pestovania atď., treba pokladať v pomere voči tretej osobe za smluvu arendálnu.

Táto právna kvalifikácia takejto smluvy, ktorej predmetom je rečený pozemok, ešte neznamená, že uzavrenie takejto smluvy vylučuje služebný a pracovný pomer smluvných strán, ktorý má na mysli zák. čl. XXIX:1900 upravujúci práve takýto pomer tabakových záhradníkov a pestiteľov tabaku. Vyplýva to ináč aj z obsahu cit. rozhodnutí Najvyššieho súdu, lebo v rozhodnutí Úr. sb. č. 1679 je výslovne poznamenané, že tam vyjadrený právny názor nie je v rozpore s ustanoveniami zák. čl. XXIX:1900 a v rozhodnutí Úr. sb. č. 1769 sa tiež počíta s tým, že takáto arendálna smluva slúži síce za bezprostredný právny titul pri eventuálnom vymáhaní odmeny dotyčného tabakového záhradníka, avšak nevylučuje, že táto odmena patrí tabakovému záhradníkovi aj z a p r á c u konanú ním pestiteľovi tabaku.

Takto je zrejmé, že takáto smluva má síce vliv na kvalifikáciu bezprostredného právneho titulu, na ktorý si tabakový záhradník svoju pohľadávku môže alebo musí založiť, nemení však nič na tom, že pohľadávka sama prevážne pochádza preca z pracovného, resp. zo služebného pomeru, a to takého, ktorý upravuje zák. čl. XXIX:1900.

Z tohoto však treba ďalej dovodzovať, že aj predmetná pohľadávka, keďže je zistené, že vznikla v trojročnej dobe pred započatím zemedelského vyrovnania exekúta, je prednostnou pohľadávkou podľa bodu 5 § 26 vyr. por. a ako taká je aj podľa § 12 vyr. por. — ktorý platí aj v zemedelskom vyrovnávacom pokračovaní — vymáhateľná.

Čís. 16888.

Odpredavateľ nie je oprávnený domáhať sa žalobou zrušenia kúpopredajnej smluvy (sjednanej o nehnuteľnosti podliehajúcej záboru a schválenej Štátnym pozemkovým úradom) z dôvodu otápania kupiteľa

so zaplatením kúpnej ceny, resp. z dôvodu nedobytnosti kúpnej ceny v prípade, že si vymohol proti kupiteľovi v predošlom spore platnosť smluvy vyriekajúci pravoplatný rozsudok, zaväzujúci kupiteľa na zaplatenie kúpnej ceny (jej nedoplatku).

(Rozh. z 10. marca 1938, Rv III 675/37.)

Firma P. odpredala zo svojho majetku, Štátnym pozemkovým úradom zabraného, nehnuteľnosť. Štátny pozemkový úrad kúpopredajnú smluvu schválil. Kupitelia zaplatili na kúpnu cenu — ktorá činila s príslušenstvom 12.322 Kč — 3.174 Kč 92 h a vstúpili do držby a užívania kúpenej nehnuteľnosti. Odpredavateľka započala spor proti kupiteľom o zaplatenie nedoplatku kúpnej ceny, ktorý sa skončil pravoplatným kupiteľov na platenie odsudzujúcim rozsudkom. Na základe tohoto vedená exekúcia bola bezúspešná. — Odpredavateľka domáhala sa v novom spore zrušenia kúpopredajnej smluvy a vydania nehnuteľnosti. Súd prvej stolice žalobu zamietol. Z dôvodov: V prípade kúpopredajného úkonu neobchodného, ak je kupiteľ s platením kúpnej ceny v omeškani, treba rozlišovať, či predmet kúpy bol kupiteľovi už odovzdaný alebo nie; ak predmet kúpy už bol odovzdaný, má predavateľ jedine právo požadovať zaplatenie kúpnej ceny a prípadnej škody jemu z neplatenia vzniklej, nemôže sa však domáhať zrušenia úkonu samého; ak predmet kúpy kupiteľovi ešte nebol odovzdaný, má predavateľ podľa volby právo požadovať buď zaplatenie ceny alebo môže od úkonu odstúpiť. Podľa tohoto žaloba nemá zákonného podkladu a preto ju bolo treba zamietnuť. Podotýka sa, že i v tom prípade, akby žalujúca strana mala právo na odstúpenie od úkonu, bolo by treba vec posudzovať tak, že žalujúca strana zvolením jednej zo zákonných alternatív svoje právo vyčerpala, nakoľko žalovaných na nedoplatok kúpnej ceny už žalovala, ba aj exekúciu viedla proti nim, a nemohla by teraz prichádzať s návrhom na zrušenie kúpopredajného úkonu. O d v o l a c í súd rozsudok súdu prvej stolice zmenil a žalobe vyhovel.

Najvyšší súd obnovil rozsudok súdu prvej stolice.

Dôvody:

Je nesporné, že kúpopredajnú smluvu schválil Štátny pozemkový úrad a zo smluvy je zjavné, že žalujúce predavateľka bezpodmienečne povolila vloženie vlastníckeho práva v prospech žalovaných. Je tiež nesporné, že žalujúca strana už aj sporom a exekúciou vymáhala zaplatenie nedoplatku kúpnej ceny na žalovaných, ktorí už aj vstúpili do držby kúpenej nehnuteľnosti.

Pri takomto stave veci, keď žalovaní už nesúhlasia so zrušením smluvy, ktorá nemá právneho významu, že žalovaní, hoci tomu nič neprekázalo, preca pozemnoknižnými vlastníckymi ešte nie sú a že Štátny pozemkový úrad nečiní námietok, aby smluva bola zrušená so súhlasom oboch smluvných strán alebo na základe súdneho rozhodnutia.

Je preto opodstanená obrana žalovaných, že žalujúca strana nemá nároku na zrušenie smluvy z dôvodu neplatenia nedoplatku kúpnej ceny a v dôsledku toho na restitutio in integrum, ale má najvyšší nárok vymáhať nedoplatku kúpnej ceny. Žalujúca strana vymohla si ináč už aj exekučný titul, resp. v spore č. Cka 610/32 v otázke platnosti smluvy dosiahla aj »rem iudicatum«.

Z týchto dôvodov bol rozsudok odvolacieho súdu zmenený a obnovený rozsudok súdu prvej stolice, lebo jeho výroková časť kryje aj právne stanovisko Najvyššieho súdu.

Čís. 16889.

Smluva o sprostredkovaní terminových obchodov obilím a mlynskými výrobkami na plodinovej burze hoci cudzozemskej, uzavrená na Slovensku, je právne neúčinná. Komitent, ktorý takúto smluvu uzavrel, môže podľa odst. 2 § 19 zák. č. 69/1922 Sb. z. a n. (žalobou u riadneho tuzemského súdu, i keď bolo pre nároky zo smluvy vymienené rozhodovanie rozhodčieho súdu cudzozemskej burzy) späť požadovať od sprostredkovateľa to, čo mu dal ako zábezpeku na krytie prípadných strát z terminových obchodov, a sprostredkovateľ nemôže započítacou námietkou úspešne uplatňovať nárok z titulu provízie za sprostredkovania a hotových výdavkov.

(Rozh. z 11. marca 1938, Rv III 419/37.)

Žalobník poveril žalovaného obchodníka so sídlom na Slovensku písomnou smluvou z r. 1934, aby pre neho ako jeho zástupca uzavieral na plodinovej burze v Budapešti terminové obchody obilím a mlynskými výrobkami. Žalobník vyplatil žalovanému 14.000 Kč ako zábezpeku na krytie prípadných strát z týchto obchodov. V poverovacej smluve bolo pre nároky zo smluvy vymienené rozhodovanie rozhodčieho súdu budapeštianskej plodinovej burzy. — Proti žalobe o vrátenie 14.000 Kč s prísl. namietal žalovaný prekážku sporu podľa bodov 3 a 4 § 180 Osp. a vo veci samej uplatňoval kompenzando 2.011.10 pengö z titulu provízie a hotových výdavkov.

Súd prvej stolice sporu prekážajúcu námietku — zvláštnym, avšak stranám nedoručeným usnesením — zamietol z dôvodu, že rozhodnutie rozhodčieho súdu budapeštianskej plodinovej burzy nie je exekučným titulom v Československej republike (protokol o doložkách o rozhodcom súdnictve č. 191/1931 Sb. z. a n. nevzťahuje sa na Maďarsko) a že preto je prorogácia tohoto súdu pre tuzemsko bezúčinná; vo veci samej rozsudkom žalobe vyhovel v podstate preto, lebo terminové obchody obilím a mlynskými výrobkami sú podľa práva platného na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi zakázané a neplatné, aj keď boli ujednané pre cudzozemsko, a komisionár nemôže vyvodzovať nároky

z takej úmluvy. Odvolací súd pokladal odôvodnenie usnesenia o sporu prekážajúcej námietke za súčiastku rozsudku, rekurz spojený s odvolaním prijal ako zavčas podaný a rozhodnutie súdu prvej stolice potvrdil. Z dôvodov: Je síce pravda, že nie je žiadnou normou zakázané, aby strany v tuzemsku bývajúcce uzavrely smluvu o výlučnej príslušnosti rozhodčieho súdu niektorej cudzozemskej burzy, hoci aj výrok jeho na území Československej republiky nie je vykonateľný; odvolací súd však s poukazom na ustanovenie § 19, odst. 2 zák. č. 69/1922 Sb. z. a n. o plodinovej burze v Bratislave a o zákaze terminových obchodov s obilím a mlynskými výrobkami na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, podľa ktorého právna neúčinnosť týka sa tiež poskytnutej zábezpeky, pokladá za neúčinnú úmluvu o rozhodcom súde cudzozemskej burzy, lebo Československý súd nemôže odopreť právnu ochranu opierajúcu sa o túto normu. Nárok na vrátenie zábezpeky je vzhľadom na citovanú normu po práve a bolo treba rozsudok súdu prvej stolice po doplnení jeho dôvodov citovaným § 19 zák. č. 69/1922 Sb. z. a n. potvrdiť. Pokiaľ žalovaný uplatňoval kompenzačnú pohľadávku z titulu provízie a hotových výdavkov, nemožno túto pohľadávku uplatňovať pred tuzemskými súdmi, ako to Najvyšší súd vyslovil v rozhodnutí Úr. sb. č. 1129.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť zamietol.

Dôvody:

Dovolaciu žiadosť bolo treba zamietnuť, lebo Najvyšší súd nespoznal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu bol zmenený alebo rozviazaný.

Ustanovenia § 19 zák. č. 69/1922 Sb. z. a n. vzťahujú sa aj na sprostredkovanie v § 18 cit. zák. uvedených terminových obchodov, takže žalobník vzhľadom na to, že žalovaný dostal poverenie v B. (na Slovensku), môže požadovať vrátenie toho, čo dal žalovanému pred uzavrením terminových obchodov.

Čís. 16890.

I. Rozhodnutia železničnej správy vydané podľa § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. sú rozhodnutiami podľa § 105 ústavnej listiny a môžu byť napadnuté poradom práva len pri podmienkach a v lehotách stanovených v zákone č. 217/1925 Sb. z. a n.

II. Zamietnutie púhej opozdenej žiadosti o dodatočné započítanie vojnových polrokov do penzie už pravoplatne vymeranej nie je takýmto rozhodnutím.

III. Penzijné výmery železničnej správy z doby pred vyhlásením zákona č. 70/1920 Sb. z. a n. (17. júna 1930) a platnosťou § 47 vl. nar. č. 96/1930 Sb. z. a n. môžu byť napadnuté priamo pred riadnym súdom

bez predchozieho administratívneho pokračovania, ale len najpozdejšie do troch rokov od splatnosti každej jednotlivéj (mesačnej) sumy nesprávne vymeranej penzie pod stratou nároku.*)

(Rozh. z 18. marca 1938, Rv III 943/37.)

Žalobník, železničný zamestnanec, bol výmerom riaditeľstva štátnych železníc v K. z 13. septembra 1929 preložený do výslužby s odpočívňým požitkom 19.800 Kč ročne, určeným ako 92.8% jeho penzijnej základne. Dňa 1. augusta 1933 podal u tohoto riaditeľstva žiadosť o započítanie 5 vojnových polrokov, ale riaditeľstvo jeho žiadosť zamietlo ako opozdenú z dôvodu, že penzijný dekrét stal sa pravoplatným. Žalobou domáhal sa rozsudkového výroku, že žalovaný štát povinný je zvýšiť jeho odpočívňé požitky s pripočítaním 5 vojnových polrokov na 100% jeho penzijnej základne a zaplatiť mu rozdiel so spätým účinkom od preloženia do výslužby. — Žalovaný štát vzniesol podľa § 180 č. 2 Osp. námietku, že pred sporom malo predchádzať administratívne pokračovanie podľa § 70 vl. nar. č. 15/1927 (§ 47 (2) vl. nar. č. 96/1930 Sb. z. a n.), a vo veci namietal najmä, že nárok na penzijné doplatky na dobu viac ako tri roky pred podaním žaloby zanikol v smysle § 70 (5) vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. prekluziou.

Súd prvej stolice námietku podľa § 180 č. 2 Osp. zamietol a žalobe vyhovel. Dôvody: Podľa § 8 zák. č. 457/1919 Sb. z. a n. o započítaní t. zv. vojnových polrokov získava sa táto výhoda teprv na prihlášku. Nejaká lehota, v ktorej sa má prihláška stať, zákonom stanovená nebola. Keď sa žalobník prihlásil o túto výhodu až žiadosťou z 1. júla 1933, tedy v čase, keď penzijný výmer, ktorým bol daný do výslužby a vypočítané mu boli odpočívňé požitky, nadobudol právnej moci, nemožno tvrdiť, že žalobník stratil nárok na započítanie vojnových polrokov proste preto, že sa proti penzijnému dekrétu neozval, lebo to, o čom tam bolo z úradnej moci rozhodnuté, nedalo mu príčiny k námietkam, a o započítanie vojnových polrokov vtedy ešte nežiadal. Nebolo prekážky, aby sa žalobník o vojnové polroky prihlásil kedykoľvek pozdejšie, keď nebol viazaný žiadnou lehotou. Preto riaditeľstvo štátnych železníc nesprávne zamietlo jeho žiadosť s odôvodnením, že pre pravoplatnosť penzijného dekrétu je nárok prekludovaný, a vzhľadom na tieto dôvody, pre ktoré bola prihláška žalobníka o započítanie vojnových polrokov zamietnutá, nemožno pokladať rozhodnutie riaditeľstva štátnych železníc za také, ktorým by bolo rozhodnuté o žiadosti žalobníka o započítanie vojnových polrokov, resp. o jeho prihláske, ako ju má na mysli § 8 zák. č. 457/1919 Sb. z. a n. Nebolo tedy o nároku žalobníka na započítanie vojnových polrokov vôbec ešte rozhodnuté a preto žalobník právom uplatňuje svoj nárok poraďom práva, keď za-

*) Porov.: Úr. sb. č. 1854.

lovaná strana mu rozhodnutie odopiera. Poznamenať treba, že žalobník bol penzionovaný pred účinnosťou zák. č. 70/1930 (§ 47 (2) vl. nar. č. 96/1930) Sb. z. a n. a nebol tedy povinný k námietkam, ako mu to od účinnosti cit. zákona ukladá teraz § 70 (3) vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. Ani doplatky žalobníkom vymáhané, ktoré sú staršie troch rokov nazpät od podania žaloby, nie sú prekludované. Treba rozlišovať započítanie vojnových polrokov, ktoré sa deje len na prihlášku, od novej úpravy penzijných požitkov a výplaty diferencie vyplývajúcej z novej úpravy, ktoré majú byť ako výmera penzie vykonaná z úradnej povinnosti, keď sa už penzionovaný zamestnanec o penziu prihlásil a bola mu vymeraná. Vzniká tedy nárok na novú úpravu penzijných požitkov a na výplatu príslušnej diferencie v čase, keď došlo k započítaniu vojnových polrokov. Pretože sa tak deje len týmto rozhodnutím súdu, je zrejme, že nemohla ešte uplynúť lehota uvedená v § 70 (5) vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. Samo započítanie vojnových polrokov má sa síce pokladať za úpravu odpočívňých požitkov, lebo týká sa doby, ktorá je spolu rozhodná pre stanovenie percentuálnej výšky penzijnej základne, avšak nie za »opatrenie na zvýšenie služebných príjmov z moci úradnej«, ani nie za »nedoplatok na služebné príjmy«, ktoré má na mysli § 70 (5) cit. vlád. nar. — Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice čiastočne zmenil tak, že prisúdil žalobníkovi len penzijné doplatky na dobu troch rokov pred podaním žaloby, inak tento rozsudok potvrdil. Z dôvodu: Súd prvej stolice nesprávne vychádzal z názoru, že vzhľadom na predpis § 8 zák. č. 457/1919 Sb. z. a n. nárok na zvýšenie penzie v dôsledku započítania vojnových polrokov vzniká v tom čase, keď bolo na žiadosť zamestnanca započítanie skutočne vykonané, lebo nárok vzniká vtedy, keď nastáva možnosť ho uplatňovať a práve nečinnosť oprávnenej osoby vedie k prípadnému zániku jej práva. Možnosť uplatňovať nárok na zvýšenú penziu mal však žalobník hneď vtedy, keď prvý raz poznal, že mu je poukazovaná nižšia penzia, tedy hneď pri prvej penzijnej výpláte. Trojročnú prekluzívnu lehotu pre nedoplatky služebných plátov železničných zamestnancov zaviedol § 70 (5) vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n., ktorý výslovne ustanovuje, že zamestnanec môže uplatňovať nárok na doplatok len do troch rokov od sročnosti nesprávne vyplatenéj sumy. V § 47 (2) vl. nar. č. 96/1930 Sb. z. a n. bola platnosť § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. rozšírená aj na odpočívňé platy železničných zamestnancov a toto vl. nar. č. 96/1930 Sb. z. a n. má moc zákona, lebo sa ním prevádza zákon č. 70/1930 Sb. z. a n., ktorý nadobudol účinnosť dňom 17. júna 1930. Podľa toho trojročná prekluzívna lehota pre uplatňovanie penzijných nedoplatkov žalobníka započala sa dňom 17. júna 1930, tak že v čase podania žaloby v tom spore boli už všetky splátky, pripadajúce na dobu staršiu ako tri roky od žaloby nazpät, prekludované.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobníka i pripojovaciu žiadosť žalovaného štátu zamietol.

D ů v o d y :

I. K připojovací žádosti žalovaného státu:

Tu předem třeba zdůraznit, že žalobcova zvláštní žádost z 1. července 1933, kterou se domáhal u ředitelství státních drah v K. započtení válečných pololetí do doby rozhodující pro výměru pense, nebyla ani námitkami ani opravným prostředkem proti původnímu pensijnímu výměru z 13. září 1929, č. 17.307-I-28, proto ani výměr tohoto ředitelství státních drah ze 4. září 1933, č. 10.003/1591-I-33, žádost tu zamítající, nebyl rozhodnutím o žalobcově pensijním nároku podle § 70 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., a proto ani to, že žalobce nenapadal řečený zamítavý výměr opravným prostředkem, nemá v zápětí vyloučení tohoto sporu z pořadu práva a tím zánik žalobcova nároku nemožností uplatňovat jej před soudem. Teprve žalobou tohoto sporu napadá žalobce onen původní pensijní výměr z roku 1929 pro bezprávné zkrácení pensijní základny ve složce služební doby tím, že nebyla zvýšena o pět válečných pololetí. Pro napadení tohoto výměru, ježto byl vydán roku 1929, platí však zásada vyslovená v rozh. Úr. sb. č. 1854, že pensijní výměry železniční správy z doby před vyhlášením zákona č. 70/1930 (17. VI. 1930) a platností § 47 vl. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. mohou býti napadeny přímo před řádným soudem bez předcházejícího správního řízení. K tomuto řízení žalobce nesáhl, železniční správa jako úřad o žalobcově pensijním nároku — pensijním výměru z roku 1929 — nerozhodovala, tak ovšem není ani výměru, o jehož nápravu pořadem práva by musil zakročit žalobce v propadné lhůtě § 2 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n., a proto žaloba, nejsouc vázána určitou lhůtou, mohla býti podána i kdykoliv později.

II. K dovolací žádosti žalobcově:

Ustanovení § 70 vl. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. o zániku nároků ze služebního nebo pensijního poměru preklusí — propadnutím — jsou povahy hmotněprávní, mají moc zákona a platí také pro žalobce. Okolnost, že platí pro pensijní poměry až do 17. června 1930, má jen ten význam, že se prekluse nemohla počítí dřív, než až od 17. června 1930.

Je pravda, že § 70 vl. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nařizuje výslovně zánik po třech letech jeho neuplatnění jen pro případy upravené v odstavci pátém, nikoli také pro nárok na změnu výměry služebních platů (odpočívného) dle odstavce prvního, že i nárok uplatněný žalobou spadá pod odstavec první, a že tedy podle doslovného znění tohoto předpisu se předpis o zániku nároku následkem tříletého neuplatnění na žalobní nárok nevztahuje, ale

protože § 70 vl. nař. č. 15/1927 byl doslovně převzat z § 151 platového zákona č. 103/1926 Sb. z. a n., vydaného pro pragmatikální zaměstnance, při čemž nebylo pamatováno na možnost, že železniční zaměstnanci budou moci uplatňovati nárok na změnu výměry odpo-

čivného mimo cestou nařízenou v odstavci prvním přímo žalobou u řádného soudu,

protože uplatnění způsobem nařízeným prvním odstavcem, totiž v řízení správním, jest vázáno na 15denní lhůty k podání námitek a odvolání, po případě 90denní lhůty k podání žaloby podle zákona č. 217/1925 Sb. z. a n. pod ztrátou nároku, tedy na lhůty mnohem kratší, než jest tříletá lhůta stanovená v odstavci pátém,

protože z tří případů upravených v odstavci pátém, totiž vyplacení menších příjmů, než byly vyměřeny, opominutí zákonného zvýšení služebních příjmů a uplatnění nároku, ježž uplatniti byl zaměstnanec povinen podle zvláštních předpisů, plyne, že zákon chtěl zaměstnancům uložit za obecnou povinnost, aby nápravy jakéhokoliv zkrácení ve svých příjmech se domáhali nejpозději do tří let,

protože stejnou vůli výslovně projevil již v zákoně o odpočívných a zaopatřovacích požitcích ze dne 22. prosince 1924, č. 287 Sb. z. a n., platícím sice přímo jen pro pragmatikální zaměstnance, ale zásadně podle § 7 i pro pensisty státních železnic, ježž v § 9 ustanovuje, že byl-li odpočívny příjem v y m ě ř e n nebo likvidován nesprávně částkou nižší, přísluší oprávněnému nárok na výplatu rozdílu pouze pro dobu tří let od splatnosti nesprávně vyměřeného nebo likvidovaného odpočívného nebo zaopatřovacího příjmu,

nutno na spornou otázku, zda zaměstnanec státních železnic, který se může opravy výměry svých odpočívných požitků domáhati přímo žalobou u řádných soudů, je vázán tříletou preklusivní lhůtou od splatnosti každé jednotlivé nesprávně vyměřené částky, odpověděti kladně.

Právem byla proto zamítnuta žaloba, pokud se domáhá vyplacení částek, které byly splatny již dříve než tři léta před podáním žaloby.

Čís. 16891.

Ak Najvyšší správny súd prijal sťažnosť proti rozhodnutiu ministerstva zemedelstva, že vlastník je povinný trpeť vodné dielo na svojom pozemku bez náhrady, a vybavil ju meritorně, požadované odškodné nemôže už byť uplatňované poradom práva.

(Rozh. z 18. marca 1938, R III 540/37.)

Výmerom krajinského úradu v B. z 8. apríla 1929 udelená bola žalovanému štátu koncesia na postavenie ochrannej hrádze pri rieke V., a to čiastočne na pozemku žalobkyne a zároveň zriadená bola aj služebnosť cesty po hrádzi a po pozemku žalobkyne. Žalobkyňa domáhala sa v administratívnom pokračovaní odškodného za použitie jej pozemku, ale krajinský úrad výmerom z 24. mája 1933 vyriekol, že pozemok, na ktorom má byť hrádza postavená, bol a je riečišťom rieky V. a že preto podľa § 65 vodného zákona (zák. č. XXIII:1885) neprislúcha za jeho

použitie pre vodné dielo odškodné. Ministerstvo zemedelstva rozhodnutím z 13. novembra 1935 odvolanie žalobkyne proti tomuto výmeru krajského úradu zamietlo. — Žalobkyňa podala proti rozhodnutiu ministerstva zemedelstva sťažnosť k Najvyššiemu správne mu súdu, ktorý sťažnosť prijal a zamietol ju jako bezzákladnú. V dôvodoch svojho nálezu uviedol medzi iným, že rozhodovať o tom, že pozemok je riečišťom podľa § 65 vodného zákona, náleží podľa § 156 tohoto zákona administratívnym úradom a že preto riadne súdy nemôžu rozhodovať o tom, či je nárok na odškodné zásadne daný. — Žalobou, o ktorú tu ide, domáhala sa žalobkyňa rozsudkového výroku, že jej pozemok, ktorý bol použitý na postavenie ochrannej hrádze, nebol v čase započatia a vykonania administratívneho pokračovania riečišťom rieky V. a že žalovaný štát povinný je zaplatiť jej odškodné 1,208.800 Kč.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice zbavil účinnosti a spor pre prekážok podľa bodu 1 § 180 Osp. zastavil, Najvyšší súd rekurz žalobkyne zamietol.

D ô v o d y:

Nezáleží na tom, že žalobkyňa nepokladá tento spor za spor započatý v smysle zákona zo dňa 15. októbra 1925, č. 217 Sb. z. a n. Bezpochybné je, že spor ide o to, či patrí žalobkyňi náhrada za použitie jej pozemkov na postavenie pravostrannej hrádze na rieke V. v obci P. a za zaťaženie tejto hrádze a čiastočne aj pozemkov žalobkyne služebnosťou cesty. Nárok na túto náhradu mala žalobkyňa uplatňovať v smysle §§ 163 a 167 zák. čl. XXIII:1885 za administratívneho vodoprávneho pokračovania o povolenie stavby dotyčnej hrádze a o tomto nároku mal v smysle § 26 zák. čl. XVIII:1913 rozhodnúť administratívny úrad v rozhodnutí, ktorým povolil vodné dielo, t. j. stavbu hrádze.

Z pripojených spisov krajského úradu v B., vzťahujúcich sa na vodoprávne pokračovanie dotyčne spomenutej ochrannej hrádze, vysvitá, že žalobkyňa aj uplatňovala tento svoj nárok za vodoprávneho administratívneho pokračovania; výmerom krajského úradu v B. zo dňa 24. mája 1933, č. 135.663-14 oddel. 1933, bolo však vyriešené, že koncesionár je oprávnený bez náhrady použiť pozemkov, potrebných podľa pripojených plánov pre pravostrannú ochrannú hrádzu, tedy že žalobkyňi nepatrí náhrada za použitie jej pozemkov na stavbu spomenutej hrádze a za zaťaženie spomenutou služebnosťou. Ministerstvo zemedelstva výmerom zo dňa 16. apríla 1934, č. 107.360-VII/B 1933, zamietlo odvolanie žalobkyne, podané proti citovanému výmeru krajského úradu v B.

Proti tomuto rozhodnutiu ministerstva zemedelstva žalobkyňa podala sťažnosť k Najvyššiemu správne mu súdu, ktorý svojím nálezom zo dňa 13. novembra 1935, č. 18.421/35, vybavil sťažnosť meritorne a vyriekol v dôvodoch citovaného nálezu, že o otázke, či je zásadne daný nárok

na odškodné alebo nie, nemôžu riadne súdy rozhodovať. V tomto rozhodnutí Najvyššieho správne ho súdu je obsiahnutý výrok, že nárok žalobkyne je nárokom verejnoprávnym a nejde o vec patriacu podľa § 105 úst. listiny do príslušnosti riadnych súdov. Tento výrok Najvyššieho správne ho súdu je v smysle § 4 zákona zo dňa 15. októbra 1925, č. 217 Sb. z. a n. pre súdy záväzný a preto riadny súd nemôže rozhodnúť v tejto veci, čo znamená, že uplatňovanie žaloby nepatrí vôbec na porad práva (bod 1 § 180 Osp.).

Preto bolo treba rekurz žalobkyne ako bezzákladný zamietnuť.

Čís. 16892.

Zákon z 12. júla 1872 r. z. o zodpovednosti za porušenie práva spôsobené sudcovskými úradníkmi nevzťahuje sa na rozhodčie súdy nemocenských poisťovní a na poisťovacie súdy.

(Rozh. z 21. marca 1938, R IV 22/38.)

Žalobkyňa domáhala sa syndikátnou žalobou odškodného na žalovanom Čs. štáte. — Vrchný súd spor zastavil pre prekážku podľa bodu 1 § 180 Osp.

Najvyšší súd — opravivši usnesenie vrchného súdu tak, že sa spor zastavuje pre prekážku podľa bodu 3 § 180 Osp. — rekurz žalobkyne zamietol.

D ô v o d y:

Žalobkyňa domáha sa žalobou, podanou u vrchného súdu a oprenou aj ináč výslovne o zákon syndikátny (zákon z 12. júla 1872, č. 118 r. z. v spojení so zákonom č. 270/1920 Sb. z. a n. resp. teraz s § 209 platového zákona č. 103/1926 Sb. z. a n.), na žalovanom Čs. štáte náhrady škody, vyvodzovanej z pokračovania rozhodčieho súdu okresnej nemocenskej poisťovne v R. resp. poisťovacieho súdu v R. Ale citovaný syndikátny zákon upravuje zodpovednosť a tým aj obor pôsobnosti vrchného súdu (§ 8) iba dotyčne nárokov na náhradu škody, spôsobenej sudcovskými úradníkmi, t. j. — v smysle § 4 — zásadne štátnymi úradníkmi, ustanovenými u sborového alebo okresného súdu k výkonu sudcovského úradu alebo k iným súdnym úradným úkonom. Je síce pravda, že sudcovským úradníkom v tomto smysle kladie zákon v § 4 na roveň aj osoby, ktoré nie sú štátnymi úradníkmi (na pr. notárov ako súdnych komisárov alebo »odborných prísediacich« resp. teraz podľa čl. XII cís. nariadenia č. 118/1914 r. z. — vid' aj §§ 20 a 21 zák. o súdnej organizácii č. 217/1896 r. z. — »odborných sudcov laikov« obchodných a banských súdov, čo pravdaže pre Slovensko a Podk. Rus ani nemá praktického významu), alebo

ktoré nie sú štátnymi úradníkmi (na pr. kancelárskimi oficiantmi, kancelárskimi pomocníkmi a zriadencami), alebo ktoré nie sú ani ustanovené u spomenutých sborových alebo okresných súdov (na pr. štátni úradníci alebo zriadenci berných úradov čo do ich úradných úkonov so súdnymi depozitmi alebo sirotskými peniazmi). Ale práve tento presný výpočet osôb, sudcovským úradníkom vo vlastnom smysle na roveň postavených, je na závädu nejakému analogickému rozširovaniu tohoto pojmu. Ani rozhodcie súdy nemocenských poisťovní ani poisťovacie súdy nemožno vradiť medzi spomenuté »sborové alebo okresné súdy« už preto, že ide o inštitúcie nové, ktoré zákon z roku 1872 ani nemohol mať na mysli. Ale ani predseda alebo jeho námestok alebo prísediaci týchto súdov nie sú v tejto svojej funkcii ani spomenutými štátnymi úradníkmi, ani nespádajú do žiadnej kategórie uvedených osôb, spomenutým sudcovským úradníkom na roveň postavených. Keby zákonodarcá bol chcel, aby aj títo »sudcovia« boli sudcovskými úradníkmi v smysle syndikátneho zákona, musil by to so zreteľom na presnú stylizáciu § 4 tohoto zákona zreteľne vypovedať. To sa nestalo a nemôže preto žalobný nárok spadať do oboru pôsobnosti vrchného súdu podľa syndikátneho zákona (§ 180 č. 3 Osp.). Keď však takto vrchný súd nie je vôbec povoláný k rozhodovaniu o žalobnom nároku, netreba sa v súdenom spore zaoberať otázkou, či uplatňovaný nárok patrí na poradi práva (§ 180 č. 1 Osp.).

Bolo preto treba podľa § 180, posl. odst., a § 10 Osp. rozhodnúť, ako sa stalo.

Čís. 16893.

I. Púha možnosť zárobku podľa bodu a) § 7, písm. a), vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n.*) nezrušuje nárok na invalidný dôchodok podľa tohoto nariadenia.

II. Kto bol odsúdený preto, že neprihlásil svojho zamestnanca k penzijnému poisteniu, platiť mu mesačne invalidný dôchodok, povinný je zaplatiť mu aj úrok z opozdenia od každej jednotlivéj mesačnej splátky bez zreteľa na čas podania žaloby.

(Rozh. z 25. marca 1938, Rv III 477/37.)

Podľa prednesu žaloby žalobník zamestnaný bol za účinnosti vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n. u žalovanej strany a podliehal povinnému penzijnému poisteniu, žalovaná strana ho však k nemu neprihlásila a tým zavinila, že mu ušiel invalidný dôchodok; dňa 21. mája 1925 utrpel totiž pri práci v jej podniku úraz a v dôsledku úrazu stal sa práce neschopným, bol by mal tedy podľa odst. 3 § 5 a §§ 6 a 7 cit. vl. nar.

*) Ustanovenie tohoto bodu nebolo pojaté do zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. (viď jeho § 197).

nárok na invalidný dôchodok, akby ho žalovaná strana nebola opomíjala prihlásiť. — Žalobou domáhal sa na žalovanej strane náhrady ušlého invalidného dôchodku a od sročných mesačných splátok náhrady požadoval aj zákonné úroky z opozdenia. — Žalovaná strana bránila sa najmä tým, že sa žalobník nestal v dôsledku úrazu práce neschopným, lebo aj po úraze bol schopný konať ľahšiu prácu, že mu takúto prácu v sušiarňi svojho podniku aj pridělila, žalobník však prácu opustil a ani o inú primeranú prácu nepožiadaval; ináč nemal by nárok na invalidný dôchodok ani podľa § 7 a), odst. 1, lit. a) cit. vl. nar., lebo prácu odmeňovanú dôchodkom, aký je uvedený v tomto ustanovení, môže a je ochotná žalobníkovi v svojom podniku, kedykoľvek prideliť.

Súd prvej stolice žalobu zamietol, odvolací súd jeho rozsudok zmenil a prisúdil žalobníkovi náhradu ušlého invalidného dôchodku spolu so zákonnými úrokmi z opozdenia od každej jednotlivéj sročnej mesačnej splátky.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovanej strany zamietol.

Dôvody:

Podľa § 5 vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n., ktoré je tu smerným právom, považuje se čakací doba, nastala-li pojištěncova nezpůsobilost k výdělku podnikovým úrazem, za dokonanou.

Nezpůsobilým k výdělku — invalidním — je podle § 7 cit. vl. nar. ten, kdo pro tělesnou nebo duševní vadu nemůže dále zastávati povinnosti svého posledního zaměstnání pojištěním povinného.

V plném souhlase s posudkem znalce Dr. K. zjistil odvolací soud, že se žalobce stal neschopným k práci následkem úrazu, kterým byl postižen ve službách žalované akc. společnosti dne 21. května 1925, a to pro přímé chirurgické následky úrazu a pro neurotické obtíže po poranění hlavy. Tvrzení a dovozování dovolací žádosti, že žalobcova pracovní neschopnost je následkem arteriosklerosy, kterou je žalobce stížen, přiči se jasnému a určitému posudku znalcově, neboť tato vada organismu byla — podle znalce — zjištěna u žalobce, a to jako počínající se teprve roku 1929, a i když v pozdější době zvyšuje žalobcova pracovní neschopnost nad míru způsobenou úrazem, přece je a zůstává skutečností, že žalobcova nezpůsobilost zastávati poslední pojištěním povinné zaměstnání byla způsobena jeho úrazem.

Správně podle toho uznal odvolací soud, že žalobcův nárok na invalidní důchod byl založen úrazem z 21. května 1925.

Jest ovšem pravda, že nárok na invalidní důchod nemá ten pojištěnec, jehož výdělek ze zaměstnání přiměřeného jeho pracovním silám přesahuje nejen 600 Kč, ale i dvě třetiny průměru započítatelných služebních příjmů, které měl za posledních 60 příspěvkových měsíců nebo možné kratší doby služební [§ 7 a), 1. odst., písm. a)].

Žalovaná akc. společnost se z tohoto ustanovení snaží dovoditi, že není povinna platit žalobci invalidní důchod, kterým by mu nijak byla povinna z důvodu náhrady škody, protože prý bez obtíží bylo by jí bývalo možným přiděliti žalobci v jejím podniku takové zaměstnání, které prý by bylo odpovídalo těm podmínkám, za kterých lékařský posudek pokládá žalobce za způsobilého pracovat, a že prý žalobce svým svévolným zrušením služebního poměru u ní tuto možnost již odňal.

Obrana tato je bezpodstatnou již proto, že zřejmým předpokladem citovaného ustanovení § 7 a) je jednak, že pojištěnec mající nárok na invalidní důchod skutečně má výdělek z takového zaměstnání, které je přiměřené jeho pracovním silám, a že výdělek ten dosahuje výše určené ve zmíněném ustanovení § 7 a), neboť zřejmým účelem tohoto ustanovení je zamezení výplatu invalidního důchodu těm pojištěncům, kteří přes to, že nemohou sice vyhověti povinností svého posledního zaměstnání povinného pojištěním, přece si našli nebo dostali jiné zaměstnání přiměřené jejich pracovní síle, z kterého mají příjem aspoň v té výši, jak je určena v 1. odst. § 7 a) vl. nař. č. 16/1923 Sb. z. a n.

Pouhá možnost, jak ji tvrdí žalovaná akc. společnost, není skutečností, že žalobce takové zaměstnání má, a proto je obrana žalované společnosti opírající se o předpis § 7 a) bezpodstatnou.

Nemístnou je námitka žalované akc. společnosti podstatně toho obsahu a smyslu, že žalobce, chtěl-li si udržet nárok na náhradné invalidní důchody i po opuštění práce v sušárně, měl žalovanou společnost požádati o jinou přiměřenou práci a že, když toho neučinil a službu u ní opustil, nároku proti ní pozbyl.

V té příčině pouští žalovaná společnost se zřetele, že zmrzačený žalobce byl podle znaleckého posudku po úrazu do konce ledna 1926 k práci úplně neschopným, že po úrazu mohl konat snad jiné zaměstnání než před tím, avšak jen nejlehčí, kde není třeba ani tělesné ani duševní zdatnosti, ani fyzické námahy, že k tomu — žádat žalovanou společnost o práci — žádné právní povinnosti neměl a že, šlo-li žalované o to, aby se využitím předpisu § 7 a) zbavila své povinnosti vyplácti žalobci náhradný odškodný důchod, kterou na sebe uvalila svým protiprávným činem — opominutím —, bylo jejím zájmem, aby se žalobci postarala o jiné vhodné zaměstnání a aby mu je po práci v sušárně, kterou, jak zjištěno, pro své vadné zdraví snést nemohl, sama nabídla.

Úrok, který je přisouzen žalobci, je úrokem z prodlení z jednotlivých splátek náležejících žalobci. Podle § 9 vl. nař. č. 16/1923 Sb. z. a n. se nárok na invalidní důchod počíná dnem ztráty výdělečné způsobilosti, právem byl proto přisouzen i proti žalované straně od splatnosti jednotlivých důchodových částek.

Čís. 16894.

V manželských sporoch cudzozemcov, ktorých štátnu príslušnosť nemožno určiť, treba — ak strany bývajú na Slovensku — postupovať a rozhodnúť podľa manželského zákona platného na Slovensku (§ 119 m. z.).

(Rozh. z 29. marca 1938, Rv III 1076/37.)

Súd prvej stolice rozhodol v rozlukovom spore meritorne. Odvolací súd na odvolanie štátneho zastupiteľstva rozsudkom zbavil účinnosti rozsudok súdu prvej stolice a žalobu zamietol.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobkyne pokladal za rekurz, rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Z dôvodov:

Odvolací súd rozsudkom zbavil účinnosti rozsudek prvého soudu a žalobu zamítl z toho důvodu, že žalující strana neprokázala, že některá z procesních stran je československým státním občanem, a důsledkem toho krajský soud v B. nebyl příslušným rozhodnouti o žalobním nároku.

Je sice pravda, že otázka, zda a za jakých předpokladů může československý soud rozhodovati v manželském sporu cizinců, jest upravena v manželském zákoně (zák. čl. XXXI:1894) a nikoliv v občanském soudním pořádku, to však nemění nic na tom, že se nepřislušnost československých soudů jeví jako sporu překážející okolnost dle § 180, odst. 2, č. 1 Osp. Z toho plyne, že shledá-li odvolací soud trvání takové sporu překážející okolnosti, měl — dle § 181, odst. 1, Osp. — rozhodnouti usnesením a nikoliv rozsudkem, a měl — dle § 182, odst. 1, § 499, odst. 2, a § 505, odst. 1, Osp. — spor zastaviti a nikoliv žalobu zamítnouti. Podle toho třeba pokládati rozsudek odvolacího soudu za usnesení a dovolací žádost za rekurz. Se zřetelem na to, že odvolací soud rozhodl rozsudkem, rekurz (dovolací žádost), který byl podán patnáctý den po doručení napadeného rozsudku, nelze pokládati za opožděně podaný.

Názor odvolacího soudu, že pro nedostatek československé státní příslušnosti stran československé soudy nemohou rozhodovati o žalobním nároku, je nesprávný. Manželský zákon ustanovuje v § 119 výslovně, že a v kterých případech může i v manželských sporech cizozemců rozhodovat soud tuzemský, a § 641 Osp. určuje, který československý soud jest v takových sporech místně příslušný. Kdyby však státní občanství sporných stran nebylo možno zjistit, v kterémž směru se soud ovšem nemůže spokojit s prostým přednesem stran, pak třeba podle § 119 manž. zák. ve všech případech, v kterých jsou jinak směrodatné zákony vlasti sporných stran, užití zákonů jejich bydliště,

v souzeném prípade bylo by tedy postupovat a rozhodnout o žádané rozluce podle slovenského manželského zákona.

Ale právem se odvolalo státní zastupitelství v B. proto, že předpoklady § 119 manželského zákona nejsou dosud splněny, — neboť nebylo zjištěno, že určení státního občanství stran není možné.

Na odvolacím soudu bude, aby i z úřední moci zjistil skutečnosti vztahující se na státní občanství sporných stran.

Čís. 16895.

I. Zrušení právního poměru z osvojení mohou sa domáhat len strany, ktoré smluvu o osvojení uzavrely.

II. Osoby, ktoré by mali zákonné dedické právo po osvojiteľovi, akby nebolo osvojenckého poměru, sú oprávnené domáhat sa žalobou súdneho výroku, že smluva o osvojení pre nedostatok zákonných náležitostí je právne neúčinná.

III. Podmienkou oprávnenosti príbuzných zostaviteľa v pobočnej vetve napadnúť platnosť testamentu, v ktorom zostaviteľ určil za dediča svojho osvojenca, je úspech žalobnej žiadosti, domáhajúcej sa súdneho výroku o neplatnosti smluvy o osvojení.

IV. Ak ide o osvojenie nezletilca osvojiteľkou, zostane osvojenec naďalej v otcovskej moci svojho rodného otca, ak nebolo v smluve inak ustanovené.

V. Súd nie je viazaný formálnym dokazovaním pri zisťovaní, aké právne pravidlá platia v cudzom štáte.

(Rozh. z 31. marca 1938, Rv III 876/37.)

Vdova A. M. smluvou zo 4. februára 1929 osvojila I. žalovaného, nezletilého syna II. a III. žalovaných. Dňa 22. septembra 1934 osvojiteľka zomrela a v písomnom súkromnom teste, ktorý zanechala, ustanovila osvojenca za svojho univerzálneho dediča. — Žalobníci, príbuzní osvojiteľky v pobočnej vetve, domáhali sa žalobou súdneho výroku, že smluva o osvojení I. žalovaného je právne neúčinná, že testament osvojiteľky je pre formálne a materiálne vady neplatný a že dotyčne pozostalostného majetku má nastať zákonné dedenie v ich prospech ako vetevných dedičov.

Oba nižšie súdy žalobu zamietly. Najvyšší súd dovolacie žiadosti žalobníkov zamietol.

Dô v o d y:

Osvojovacou smluvou nastáva podľa § 4 zák. č. 56/1928 Sb. z. a n. medzi osvojiteľom a osvojencom ten istý právny pomer, ako medzi rodičmi a manželským dieťaťom. Nastáva tedy medzi smluvnými stra-

nami kontraktným aktom — akoby mutatione naturae — pokiaľ zákon inak neustanovuje, ten istý právny stav, aký vzniká medzi rodičmi a deťmi. Osvojenec stane sa takto rodinným členom osvojiteľa, ktorý rodinný sväzok nemôže byť podľa platného práva prerušený ľubovoľne jednostranným aktom, lebo osvojenec nadobudne voči osvojiteľovi takých práv, ktoré sú pro jeho život významné a dôležité a ktorých by mohol byť zbavený len vzájomnou dohodou podľa § 7 cit. zák., bez takej dohody jednostranne však len z dôvodov, aké vyžaduje platné právo pre vydedenie pokrevného dediča.

Z tohoto tesného rodinného pomeru plynie, že právo domáhať sa jeho zrušenia je najosobnejším právom smluvných strán. Preto nemôže sa domáhať zrušenia osvojovacej smluvy tretia osoba, aj keby bola oprávnená dediť po zostaviteľovi, akby tu nebolo platného osvojenia.

Mohli by tedy žalovaní s úspechom namietat nedostatok aktívnej legitímácie žalobníkov, len keďby tu išlo o zrušenie osvojenia, o to však tu nejde.

Uvedené zásady platia však len na smluvu, ktorá bola uzavrená pri zachovaní zákona, lebo opísaný rodinný právny stav utvorí sa len takou osvojovacou smluvou, ktorá je právne účinná. Smluvu, ktorá nemá zákonných náležitostí, nemožno uznať za právne účinnú, a nemôže z nej osvojenec nadobudnúť rodinného práva, tedy ani práva dedického po smrti osvojiteľa. Z toho plynie, že neúčinná smluva nemohla byť brániť žalobníkom, ktorí vystupujú ako dedičia z pobočnej vetvy, aby po osvojiteľke, ktorá pokrevných potomkov nemala, uplatňovali dedické nároky.

Nemožno im tedy odzbrať právo k námietkam, ktoré sa týkajú právnej účinnosti osvojovacej smluvy, lebo akby sa ich námietky dokázaly opodstatnenými, nebolo by možno osvojeného I. žalovaného uznať za descendentného dediča zo zákona, a tak sú na bezúčinnosti osvojenia právne interesovaní.

Pravda je, že osvojiteľka ustanovila osvojenca za univerzálneho dediča aj testamentom zo dňa 5. októbra 1928, ale ani táto skutočnosť nebráni žalobníkom, aby ako príbuzní z pobočnej vetvy napadli platnosť osvojovacej smluvy, lebo aj testament je formálnym aktom, ktorý pre nezachovanie zákonných náležitostí môže byť vyhlásený za neplatný, ako sa toho zároveň domáhajú žalobníci v tomto spore, akby boly oprávnené dôvody, ktoré uvádzajú v žalobe. Avšak na základe právného záujmu, vyvodeného z právného dôvodu dedického z pobočnej vetvy, mohli by žalobníci napadnúť platnosť testamentu len, akby osvojenie nebolo uznané za účinné, lebo právny nárok dedický z pobočnej vetvy vzniká v nedostatku testamentu len, keď po zostaviteľovi nezostalo descendent. Keď však žaloba o neplatnosť osvojenia je riešená z nižšie uvedených dôvodov záporne, padá týmto predpoklad oprávnenosti žalobníkov napadnúť testament, lebo — ako už vyššie bolo uvedené — práva osvojenca rovnajú sa s hľadiska dedenia právom pokrevného descendentu.

Žalovanými uvedená okolnosť, že sú na žive bližší príbuzní zostaviteľky z otcovskej vetvy a že nie celý majetok je vetevný, má význam len pre posúdenie pomeru, v akom vzniká žalobníkom nárok na pozostalosť, hľadiac na ostatných zákonných dedičov z pobočnej vetvy. Táto otázka však v rámci tohoto predurčujúceho sporu nemôže byť riešená a sama okolnosť, že sú aj ďalší dedičia z pobočnej vetvy, nevyklučuje zásadne oprávnenosť žalobníkov napadnúť osvojenie, keď — ako odvolací súd správne zistil — pochádzajú od spoločného kmeňa zostaviteľky z matkinej vetvy. Treba ich tedy uznať za legitimovaných k žalobe, aj keď by len jedna čiastka majetku pochádzala z tejto vetvy, a že by celý majetok pochádzal len z otcovskej vetvy, žalovaní ani sami netvrdili.

Je pravda, že v prípade osvojenia ženou — ako sa stalo v súdenom prípade — prislúchalo poručníctvo nad nezletilým osvojencom podľa § 36 zák. čl. XX:1877 osvojiteľke, ak si ho nevyhradil zákonný otec, ale toto ustanovenie stratilo podľa § 13 zák. č. 56/1928 Sb. z. a n. platnosť a platia ustanovenia práve citovaného zákona. Podľa jeho § 4 osvojením doznáva rodinný pomer osvojenca k jeho rodným rodičom zmeny len potiaľ, že otcovská a rodičovská moc rodných rodičov prechádza podľa odst. 2 tohoto §u na osvojujúceho muža. O tom, že by táto moc rodných rodičov zanikla, aj keď je osvojiteľkou žena, citovaný zákon ničoho neustanovuje, preto hľadiac aj na ustanovenie posl. odst. § 4 treba mať za to, že ak v osvojovacej smluve v tomto smere nebolo inak smluvené — ako je to aj v súdenom prípade — otcovská moc II. žalovaného nad osvojeným I. žalovaným nezaničila, a patrí mu tedy podľa odst. 3 § 15 zák. čl. XX:1877 právo zastupovať svojho syna vo spore.

Žalobníci v sťažnosti svojho dovolania oprenej o bod 1 § 505 Osp., ktorej si treba podľa § 535 Osp. povšimnúť, neuvádzajú žiadnej skutočnosti, pre ktorú by II. žalovaný ako rodný otec nemohol zastupovať svojho syna, I. žalovaného, preto nebolo možno uznať za oprávnenú sťažnosť žalobníkov, že II. žalovaný, ktorého aj sami označili v žalobe za »tútora« I. žalovaného, nie je v tomto spore oprávnený zastupovať I. žalovaného, keď ich záujmy v spore nekolidujú.

Rovnako je bezpodstatná sťažnosť žalobníkov, týkajúca sa posúdenia účinnosti osvojovacej smluvy.

Nebolo sporu o tom, že osvojiteľka bola občiankou Čs. republiky. Nie je napadnuté ani zistenie, že osvojenec pred uzavretím osvojovacej smluvy nebol občianom tohoto štátu. Osvojenec narodil sa vo Viedni a nie je sporné, že jeho otec bol svojho času občianom rakúskym. Na všetky tieto okolnosti boli pri žiadosti o schválenie osvojovacej smluvy predložené pod č. N 26/29 domovské listy osvojiteľky a otca osvojeného ako aj rodný list osvojenca a nebolo závaďy, aby ich súd pri schválení osvojenia preskúmal. Žalobníci v dovolaní len všeobecne vytykajú, že odvolací súd nesprávne zistil rakúske štátne občianstvo I. žalovaného v čase jeho osvojenia, a neuvádzajú konkrétneho dôvodu, prečo

nesledoval v štátnom občianstve svojho otca, alebo prečo mal byť štátnym občianom rumunským alebo maďarským, ako to tvrdia.

Podľa zistených skutočností tedy odvolací súd správne posúdil otázku, či k osvojeniu stačí prívolenie prirodzeného otca, alebo či je k nemu potrebné aj schválenie poručenského úradu podľa právneho poriadku toho štátu, ktorého príslušníkom bol otec nezletilého osvojenca, keď nebolo dokázané, že bol nezletilec príslušníkom iného štátu, než bol jeho otec, lebo podľa 2. vety § 12 zák. č. 56/1928 Sb. z. a n. treba otázku čo do schválenia osvojeného prejavu posúdiť podľa právneho poriadku toho štátu, ktorého príslušníkom je osvojenec, a to sú v súdenom prípade predpisy spolkového štátu rakúskeho.

Po tejto stránke aj podľa sdelenia spolkového ministerstva spravodlnosti vo Viedni smerodajné sú predpisy § 181 rak. obč. zák., ktorého ustanovenia vykládajú sa podľa citovaných sdelení tak, že sa súdne schválenie vyžaduje len, keď niet manželského otca, inak stačí prívolenie otca samého.

Správnosť tohoto výkladu vychádza však aj zo samotného znenia citovaného §u, podľa ktorého nezletilé dieťa môže byť prijaté za vlastné len so svolením manželského otca, alebo ak ho niet, len so svolením matky, poručníka a súdu. Súd môže síce podľa § 268 Osp. urobiť potrebné opatrenia za tým cieľom, aby spoznal cudzie právo, a môže si k tomu opatriť potrebné pramene aj z úradu. Ale po tejto stránke nie je viazaný formálnym dokazovaním, preto mohol odvolací súd pri zistení rakúskeho právneho poriadku použiť aj sdelenia viedeňského spolkového ministra spravodlnosti, ktoré predložila strana, najmä keď o jeho úradnom pôvode nebolo sporu, a o jeho obsahu mohol sa presvedčiť aj z úradného textu zákoníka, ktorý sa nechádza takmer u každého domáceho súdu.

Nemusel si preto odvolací súd všimnúť prameňov, z ktorých žalobníci čerpajú oporu pro svoje opačné právne stanovisko.

Inak z poznámok pripojeného matričného výpisu je zrejmé, že osvojenie, na základe ktorého bolo nové priezvisko osvojenca zaznamenané v matričnej knihe viedeňského farského úradu, bolo čo do jeho platnosti skúmané príslušnými úradmi rakúskymi, tak civilnými, ako aj cirkevnými.

Z obsahu osvojovacej smluvy je patrné, že II. žalovaný učinil svojovací prejav vo smluve ako zástupca a »tútora« kontrahujúceho nezletilého svojho syna a on i jeho manželka zvlášť III. žalovaná učinili svojovací prejav ako rodičia nezletilého syna, — preto je liché sťažnosť že chýba prejav osvojenca, keďže v jeho zastúpení konal jeho otec.

Niet takého predpisu, podľa ktorého by len taká osvojovacia smluva bola platná a právne účinná, ktorá je napísaná v jazyku štátnom, preto nemôže prekážať účinnosti sporného osvojenia, že smluva bola napísaná v jazyku nemeckom. Že sa k platnosti smluvy vyžaduje podľa § 8 overenie podpisu súkromnej listiny, o akú tu ide, neznamená, že táto

môže byť napísaná len v štátnom jazyku, a je nerozhodná pre posúdenie formálnej náležitosti, či súdny úradník, ktorý podpís overil, rozumel nemeckému jazyku listiny, lebo jeho úlohou je potvrdiť len fakt, že podpisy na listine pochádzajú od nositeľa podpísaného mena. Overovacia klauzula opatrená je úradným razítkom okresného súdu v N. a je z toho zrejme, že overenie vykonal kancelársky úradník tohoto súdu na mieste samom v B. a nie úradník okresného súdu v B., kde súdu vôbec niet.

O osvojenom nezletilcovi, ktorý mal rodičov, nevedelo sa poručenstvo, bol preto príslušný pre poručenské schválenie smluvy podľa § 10 cit. zák. poručenský úrad v obvode tohoto súdu, u ktorého mal manželský otec všeobecný súd vo veciach sporových. Táto príslušnosť spravuje sa podľa § 19 Osp. bydliskom, a keď nebolo sporné, že otec mal trvalé bydlisko v B. ako aj tiež osvojiteľka, bol pre súčinnosť pri osvojení nezletilého syna príslušný podľa § 1 zák. čís. 391/1922 Sb. z. a n. poručenský úrad prvej stolice v obvode okresného súdu v N., resp. v druhej stolici podľa vtedy platného § 2 zák. čís. 246/1922 Sb. z. a n. poručenský úrad druhej stolice zriadený u krajského súdu v T., ktoré úrady smluvu svojimi usneseniami schválili a — ako je na predložennom originále smluvy patrné — opatřily schvaľovacou klauzulou (§§ 10 a 11 zák. č. 56/1928 Sb. z. a n.).

Nemá preto oprávnenosti ani sťažnosť, že osvojovacie smluva nevyhovuje zákonným podmienkam ani podľa tuzemského práva, ktoré je čo do platnosti, príslušnosti a obsahu smerodajné podľa prvej vety § 12 cit. zák. Namietaná skutočnosť, že poručenský úrad prvej stolice vydal smluvu stranám ešte pred jej poručenským schválením úradom druhej stolice, je len vadou manipulačnou a nemá významu na jej platnosť to, že bola poručenským úradom druhej stolice schválená len na žiadosť smluvných strán.

Bezpodstatná je aj sťažnosť, pokiaľ ide o materiálne posúdenie prejavu osvojiteľky, keďže žalobníci po tejto stránke nedokázali u nej žiadných objektívnych príznakov duševnej poruchy, a skutočnosti, ktoré zistil odvolací súd, a ktoré neboli napadnuté spôsobom § 534, odst. 3, Osp., naznačujú — ako odvolací súd správne dovodil — takú inteligenciu na strane osvojiteľky, ktorá nemôže vzbudiť ani tú najmenšiu pochybnosť o tom, že bola schopná platne konať a že konala z voľného vlastného rozhodnutia.

Netrpí tedy osvojovacie smluva ani s hľadiska predpisov zák. č. 56/1928 Sb. z. a n., ktoré sú pre posúdenie platnosti podľa prvej vety § 12 smerodajné, ani s hľadiska materiálneho takou vadou, ktorá by ju čímila právne neúčinnou. Pretože takto treba i. žalovaného uznať za osvojeného syna, a tak podľa platného práva za descendentného dediča zostaviteľky, neprislúcha žalobníkom právo napadnúť jej testament.

Preto byly bezzákladné dovolacie žiadosti zamietnuté.

Čís. 16896.

Keď vyrovnací správca bez súhlasu vyrovnacieho komisára vyplácal odbornému dozorcovi, dosadenému do obchodu vyrovnacieho dlžníka niektorými veriteľmi, z peňazí, utfžených v tomto obchode, odmenu prislúbenú mu týmito veriteľmi, zodpovedný je vyrovnaciemu dlžníkovi za vyplatenú sumu.

(Rozh. z 8. apríla 1938, Rv IV 582/37.)

Podľa prednesu žaloby za vyrovnacieho pokračovania, ktoré bolo proti žalobníkovi pod č. Kv 2/35 počaté, jedna skupina veriteľov svojmocne dosadila do jeho obchodu ako odborného dozorca Zoltána A., ktorý tam v dôsledku toho dozeral na obchodovanie, inkasoval peniaze a tieto odvádzať žalovanému vyrovnaciemu správci, pri čom si s jeho dovoľením z utfžených peňazí ponechával odmenu, ktorú mu prislúbili za jeho prácu dotyční veritelia. Žalovaný toto počínanie Zoltána A. trpel, hoci nemal súhlas vyrovnacieho komisára na to, aby Zoltánovi A. vyplácal z majetku žalobníka nejakú odmenu, a jeho žiadosť vznesená po prijatí vyrovnania, aby bola táto odmena určená na ľarchu žalobníka, bola pravoplatne zamietnutá. — Žalobou domáhal sa žalobník toho, aby žalovaný zaviazaný bol nahradiť mu sumu, ktorú z jeho majetku neprávom vyplatil Zoltánovi A.

Oba nižšie súdy žalobu zamietly. Najvyšší súd žalobe vyhovel.

Dôvody:

Je v rozpore so spismi zistenie odvolacieho súdu, že odborného dozorca Zoltána A. ustanovil vo vyrovnacej veci žalobníka poradný výbor, ustanovený vyrovnacím komisárom podľa § 40 vyr. por.

Podľa vyrovnacích spisov Kv 2/35 ustanovila odborného dozorca v obchode žalobníka istá skupina veriteľov, do ktorej patrili aj členovia poradného výboru, a podľa zistenia nižších súdov bolo dohodnuté medzi žalovaným a medzi uvedenými veriteľmi, že keď vyrovnací súd neurčí odmenu pre Zoltána A. za jeho účinkovanie v tej výške, v ktorej ju títo veritelia stanovili, diferenciu zaplatia títo veritelia z vlastného.

Podľa spisov Kv 2/35 vyrovnací súd zistil, že Zoltán A. za odborného dozorca v obchode žalobníka nebol ustanovený ani vyrovnacím správcem, ani vyrovnacím komisárom, ani poradným výborom, preto ani neurčil odmenu pre Zoltána A. za jeho účinkovanie za vyrovnania žalobníka, a zamietol aj žiadosť vyrovnacieho správcu, aby smel vyplatiť z majetku dlžníka nejakú sumu na odmenu Zoltána A.

Vyrovnací správca nemôže bez súhlasu vyrovnacieho komisára alebo súdu nič zadržať z majetku dlžníka ani na svoji odmenu, ktorá má byť určená, a preto konal žalovaný proti predpisom zákona o vyrovaní,

keď trpel — ako to nižšie súdy zistili —, aby si Zoltán A., ako istou skupinou veriteľov ustanovený odborný dozorca, z dennej tržby v obchode žalobníka ponechával pre seba každý deň, a to za 37 dní po 100 Kč a za 44 dní po 60 Kč na svoji odmenu, ktorú stanovila pre neho v tejto sume tá istá skupina veriteľov.

Poradný výbor ustanovený podľa § 40 vyr. por. vyrovnacím komisárom je iba poradným a kontrolným orgánom vyrovnacieho správcu a dozerá iba podľa úpravy vyrovnacieho komisára na činnosť vyrovnacieho správcu a o nej podáva zprávy podľa § 41 vyr. por.; nie je však oprávnený, aby dosadil do obchodu dlžníka bez jeho súhlasu odborného dozorca na jeho útraty cieľom kontroly. Na to je vyrovnací správca a tento by si mohol takého kontrolóra pribrať, ak si vyhradil právo manipulovať s peniazmi, ktoré boli v obchode žalobníka utŕžené, avšak na účet vyrovnacieho dlžníka len so svolením vyrovnacieho komisára, inak len na svoju farchu.

Avšak sám žalovaný udal, že Zoltán A. nebol ním poverený byť dozorcóm a vyrovnací súd nedal mu zmocnenie čo vyrovnaciemu správcovi, aby odmenu Zoltánovi A. vyplatil, a keď tak žalovaný preca učinil, už na základe toho je povinný sumu takto neoprávnene z majetku žalobníka vyplatenú jemu vrátiť podľa odst. 3 § 34 vyr. por.

Že sa dlžník neobrátil na vyrovnací súd, aby Zoltán A. bol odstránený, nemení nič na zodpovednosti žalovaného, lebo dispozičné právo nad peniazmi utŕženými v obchode žalobníka bolo mu podľa § 10 vyr. por. odňaté, peniaze boli odovzdávané žalovanému ako vyrovnaciemu správcovi a podľa zisteného stavu veci pri ustanovení Zoltána A. za odborného dozorca v obchode žalobníka tento sa nezaviazal, že zaplatí útraty Zoltána A., ale išlo dosadenie Zoltána A. na útraty veriteľov, ktorí ho ako dozorca dosadili, tieto útraty však neboly takými útratami, ktoré mal vyrovnací správca zaplatiť v záujme ďalšieho vedenia obchodu žalobníka podľa §§ 10 a 26 vyr. por.

Je už len otázkou, či prestala zodpovednosť žalovaného voči žalobníkovi tým, že tento na poslednom vyrovnacom roku 26. apríla 1935 prejavil voči zástupcom veriteľskej skupiny, ktorá ustanovila odborného dozorca Zoltána A., — keď zástupcovia veriteľskej skupiny sa osvedčili, že ináč nebudú hlasovať pre prijatie vyrovnania — že prevzme na sebe záväzok zaplatiť odmenu Zoltána A.

Toto prevzatie záväzku žalobníkom voči veriteľskej skupine — bez zreteľa na to, či prevzatie záväzku spadá pod ustanovenie § 55 vyr. por. v pomere medzi dlžníkom a veriteľskou skupinou — nedeliberuje žalovaného od jeho záväzku, ktorý sa zakladá na § 34 vyr. por. Nie je ani tvrdené, že taký prejav učinil žalobník voči žalovanému, ba je zistené, že vtedy, keď žalovaný odovzdal žalobníkovi zbývajúce peniaze po odpočítaní odmeny Zoltána A., žalobník mu vytýkal, že pripustil ako vyrovnací správca, aby si denne strhoval z dennej tržby odmenu,

ktorú mu uznala len jedna skupina veriteľov, a činil za to žalovaného zodpovedným.

Preto odvolací súd porušením hmotného práva zamietol žalobu, založenú na zodpovednosti žalovaného ako vnúteného správcu.

Dobromyseľnosť, ktorou sa žalovaný bráni — spočívajúca v tom, že si vymienil od veriteľov ustanovivších dozorca, že zaplatia zo svojho tu odmenu dozorca, ktorú súd neuzná, — však žalovaného nesprostuje, preto Najvyšší súd podľa hore uvedených dôvodov zmenil rozsudok odvolacieho súdu a žalobe vyhovel.

Čís. 16897.

Všeobecný výrok administratívneho úradu o povinnosti k náhrade škody »členov obecného zastupiteľstva« nie je výrokom, vydaným proti individuálne určenej osobe v smysle § 5, odst. 4, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., a nehodí sa vôbec na to, aby súd na jeho základe podľa odst. 5 cit. § 5 mohol pokračovať.

(Rozh. z 11. apríla 1938, Rv IV 566/37.)

Žalujúca obec uviedla, že okresný úrad v T. výmerom zo dňa 17. novembra 1930, resp. zemský úrad v U. výmerom zo dňa 12. septembra 1931 pravoplatne vyriekli podľa odst. 4 § 5 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., že žalovaní sú zodpovední za škodu 12.050 Kč, ktorá vznikla žalujúcej obci tým, že sa obecné zastupiteľstvo protiprávne usnieslo odpustiť podnikateľovi biografu B. za dobu od 1. mája 1927 do konca roku 1928 obecnú dávku zo zábav, ktorá sa v dôsledku toho za túto dobu nevyberala a je teraz na podnikateľovi nedobytná. Zodpovednosť žalovaných za túto škodu uvedené výmery odôvodnili tým, že ako členovia obecného zastupiteľstva hlasovali za odpustenie dávky. Žalovaní namietali proti žalobe medzi iným, že o odpustení dávky zo zábav podnikateľovi biografu B. nebolo hlasované podľa mien, a niektorí z nich i to, že sa dotýčajú schôdze obecného zastupiteľstva vôbec nezúčastnili.

Oba nižšie súdy žalobe vyhoveľy.

Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu s účinkom aj na rozsudok prvej stolice zbavil účinnosti a spor z dôvodu § 180 č. 1 a 2 Osp. zastavil.

Dôvody:

Žalujúca obec domáha sa na žalovaných náhrady škody vyvodzovanej z prestúpenia § 6 pravidiel o vyberaní obecnej dávky zo zábav (dodatek III. k vl. nariadeniu č. 143/1922 Sb. z. a n.), majúc za to, že o povinnosti žalovaných k tejto náhrade škody bolo už v smysle cit. § 6 a § 5, odst. 4 a 5, zákona č. 329/1921 Sb. z. a n. pravoplatne

rozhodnuté výmerom okresného úradu v T. zo dňa 17. novembra 1930, č. j. 20.656/adm. ai 1930, resp. výmerom zemského úradu v U. zo dňa 12. septembra 1931, č. 9250/II-2 ai 1931, ako stolice odvolacej.

Ale podľa týchto výmerov boli za spornú škodu zodpovednými učinení — okrem správcu notárskeho úradu — iba vo všeobecnosti »členovia obecného zastupiteľstva«, bez toho, že by bolo určené, kto sú individuálne títo previnili členovia obecného zastupiteľstva. Takýto všeobecný výrok však nie je ešte výrokom, vydaným proti žalovaným ako jednotlivcom v smysle cit. § 5, odst. 4, a nehodí sa vôbec na to, aby na jeho základe mohol súd v smysle cit. § 5, odst. 5 pokračovať. Určenie previnilých osôb je integrujúcou súčasťou výroku o povinnosti k náhrade škody, ktorý podľa tohoto § 5 spadá do kompetencie administratívneho úradu, a nemôže tedy byť doplňované súdom. Na tom nič nemení, že výmer okresného úradu bol doručený žalovaným a že niektorí z nich podali proti nemu odvolanie, lebo tým na jeho všeobecnosti nebolo nič zmenené, a nemôže preto byť reči ani o tom, že by sa proti týmto odvolateľom stal pravoplatným. Tým menej mohla by byť o tom reč dotyčne tých členov obecného zastupiteľstva resp. ostatných žalovaných, ktorí odvolanie ani nepodali, lebo však výmer sa ich osobne netýkal a nemali sa preto dosiaľ proti čomu brániť.

Keďže však takto nebolo dosiaľ podľa § 5 zák. č. 321/1921 Sb. z. a n. (§ 6 pravidiel) vôbec — tým menej pravoplatne — administratívnym poradom rozhodnuté o povinnosti žalovaných k spornej náhrade škody, hoci toto rozhodnutie musí pred sporným pokračovaním podľa citovaného zákona predchádzať (§ 180 č. 2 Osp.), a rozhodnutie o tejto povinnosti nepatrí na porad práva, ale na porad administratívny (§ 180 č. 1 Osp.), bolo treba podľa §§ 540 a 505 Osp. rozhodnúť, ako sa stalo.

Čís. 16898.

Právny význam udelenia dolových vôd podľa § 129 všeobecného banského zákona spočíva jedine v tom, že s hľadiska banských záujmov nebola zistená prekážka, aby ten, komu také vody boli udelené, nepoužíval ich pro seba, a to aj k inému než banskému a hutnému podnikaniu. Udelenie toto samo o sebe nezakladá právny základ k vyberaniu poplatkov za používanie dolových vôd tretími osobami.

(Rozh. z 13. apríla 1938, Rv III 297/37.)

Podľa prednesu žaloby udeľovacou listinou banského kapitanátu v B. zo dňa 15. júla 1933 udelené bolo žalujúcej strane podľa § 129 všeob. banského zákona právo užívať na akékoľvek účely dolové vody vytekajúce z dedičnej štóly v-skej, ktorej majiteľom je Čs. štát. — Žalobou domáhala sa žalujúca strana medzi iným, aby žalovaný, ktorý

užíva tieto dolové vody na pohon svojho vodného mlyna, zaviazaný bol zaplatiť jej za toto užívanie peňažnú náhradu, a to na tri roky spolu 9.000 Kč.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Z dôvodov: Podľa § 23 vodného zákona (zák. čl. XXIII:1885) dotyčne banských vôd smerodajné sú banské zákony a pretože v tomto spore ide o užívanie dolových vôd, treba použiť ustanovení všeobecného banského zákona. — Je pravda, že žalujúca strana má podľa § 129 všeob. banského zákona užívacie právo na dolové vody, vytekajúce z dedičnej štóly v-skej, ktorej majiteľom je Čs. štát, že žalovaný tieto vody užíva na pohon svojho vodného mlyna a že za to ani žalujúcej strane, ani majiteľovi bane nič neplatí, avšak žalovaný bol by povinný platiť žalujúcej strane za užívanie týchto vôd len pri podmienkach § 130 všeob. banského zákona, podľa ktorého ak zaplatil majiteľ bane vlastníčkovi pozemku, cez pozemok ktorého dolové vody vytekajúce z jeho bane odtekajú, za to odškodné, a to buď určitú sumu raz navždy, buď platí mu ročný poplatok, oprávnený je požadovať od toho, kto vody užíva, na dobu tohoto užívania v prvom prípade zákonné úroky od sumy odškodného zaplateného v jednej sume raz navždy, v druhom prípade nahradenie ročných poplatkov. Žalujúca strana sa v tomto spore sama osvedčila, že majiteľovi bane resp. vlastníčkovi pozemku za pretekánie dolových vôd ako odškodné nič nezaplatila. V dôsledku toho podľa § 130 všeobecného banského zákona nie je oprávnená požadovať od žalovaného peňažnú náhradu za užívanie dolových vôd, veď žalujúca strana nie je vlastníčkou týchto vôd, ale má podľa § 129 všeob. banského zákona udelené len užívacie právo na ne, toto ju však oprávňuje len na to, aby uvedené dolové vody na akékoľvek účely pre seba užívala, nie však na to, aby požadovala od žalovaného peňažnú náhradu za to, že ich aj on užíva. Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice z jeho dôvodov potvrdil.

Najvyšší súd dovoláciu žiadost' žalujúcej strany zamietol.

Právom sťažuje si žalujúca strana, že jej žaloba bola zamietnutá na základe § 130 všeobecného banského zákona. Tento § upravuje pomer majiteľa bane, ktorý otvoril dolové vody, a toho, kto tieto vody užíva. Žalujúca strana však nie je majiteľkou baní, v ktorých bola sporná dolová voda otvorená.

Nižšie súdy však žalobu preca správne zamietly.

Žalujúca strana požaduje náhradu za užívanie dolovej vody preto, že žalovaný používa tieto vody na pohon svojho mlyna, hoci bola žalujúcej strane udelená banským kapitanátom v B. udeľovacou listinou zo dňa 15. júla 1933, č. 11598/D na akékoľvek účely, v dôsledku čoho má vraj len ona sama právo túto vodu predávať, prenajímať, užívať alebo nepoužívať atď.

Výraz »na akékoľvek účely« prevzatý do udeľovacej listiny z § 129 všeobecného banského zákona, nemožno tak široko vykladať. Právo na

dolové vody upravuje banský zákon. Účelom tohoto zákona je pomáhať baníctvu a podnikom, ktoré sú s ním spojené. Bolo by v rozpore s týmto účelom a s duchom zákona, keby vlastník bane mohol používať tieto vody iba k banskému závodu (§ 128 a), odst. 1, § 129 všeobecného banského zákona), kým udelník mohol by ich predávať, do prenájmu dávať, a žiadať a dostávať za ne kúpnu cenu resp. nájomné, aké sa vytvorí podľa pomerov na trhu, kým majiteľ bane musel by sa spokojiť tým, že bude dostávať od toho, kto vody užíva, pokiaľ užívanie trvá, iba zákonné úroky z toho odškodného, ktoré sám zaplatil v jednej sume raz navždy vlastníčkovi pozemku, cez ktorého pozemok vody odtekajú, alebo iba náhradu ročného plnenia, keď platí vlastníčkovi dotyčného pozemku ročný poplatok (§ 130 všeobecného banského zákona).

Z toho je zrejmé, že výraz »na akékoľvek účely« v odst. 2 § 129 všeobecného banského zákona a v udeľovacej listine znamená iba toľko, že dolové vody — ak majiteľ bane nepoužije svojho práva, zaisteného mu v §e 128 všeobecného banského zákona, a nepoužíva dolových vôd pre prevoz svojho banského alebo hutníckeho podniku a jeho príslušenstvá — udelia sa inému tým cieľom, aby ich sám používal vo svojom podniku — i keď ten nie je ani banským ani hutníckym podnikom — a nie tým cieľom, aby ich dával do prenájmu alebo predával, jedným slovom, aby s nimi obchodoval.

Právny význam a smysel udeľovacej listiny banského kapitanátu v B. zo dňa 15. júla 1933, č. 11598/D, možno spatrovať preto len v tom, že po zistení podmienok stanovených v §e 129 všeobecného banského zákona a po vykonaní pokračovania tam predpísaného nebola banským úradom so stanoviska banských zájmov spoznaná prekážka, aby banských vôd nebolo používané žalujúcou stranou, a to k iným účelom než banským a hutným. Ako dôvod žalobného nároku na platenie nájomného za používanie týchto vôd neobstojí.

Napadnutý rozsudok je tedy správny a bolo treba dovoláciu žiadať ako bezzákladnú zamietnuť.

Čís. 16899.

Ustanovenie § 7 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n.*) platia podporne aj pre pracovný pomer súkromných zamestnancov (§ 54 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).)**

(Rozh. z 20. apríla 1938, Rv III 167/38.)

Žalobník domáhal sa žalobou, aby žalované mesto zaviazané bolo zaplatiť mu ako smluvnému úradníkovi mesta služebné požitky na dobu od 1. apríla 1933 do 30. septembra 1936. — Žalované mesto bránilo

*) § 1155 obč. zák.

**) Porov.: Úr. sb. č. 3203 (III).

sa proti žalobe tým, že služebný pomer žalobníka zrušený bol k 30. marcu 1933, a za ďalšieho priebehu sporu vznieslo námietku, že žalobník, ktorý od 1. apríla 1933 žalovanému mestu žiadne práce nekonal, bol od tohoto času i tak zamestnaný u iného zamestnávateľa a zarobil si u neho viac, než koľko činily jeho služebné požitky u žalovaného mesta.

Súd prvej stolice žalobu zamietol, odvolací súd po rozvázovacom usnesení Najvyššieho súdu žalobníkovi služebné požitky prisúdil.

Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu znova rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Z dôvodov:

Nejvyšší súd v rozvázovacom usnesení ze dne 6. října 1937, č. j. Rv III 517/37, zaujal již stanovisko, že služební poměr mezi stranami nezankl v roce 1933 následkem jeho jednostranného zrušení žalovaným městem či žalobcem.

Služební poměr procesních stran jest nyní podroben zákonu č. 154/1934 Sb. z. a n. (§ 1 e) cit. zák.), jenž nabyt účinností dnem 19. srpna 1934, před tím však byl podroben ustanovením obecného zákona o pracovních a služebních poměrech č. 244/1922 Sb. z. a n. Podle § 7 zákona č. 244/1922 Sb. z. a n. také za služby, jež nebyly vykonány, náleží zaměstnanci plat, když byl ochoten je konati — a o takový případ tu jde —, bylo mu však v tom zabráněno okolnostmi, jež jsou na straně zaměstnavatelově; v tomto případě musí se započísti, čeho ušetřil zaměstnanec tím, že služba nebyla vykonána, nebo co vydělal jinakým zaměstnáním, aneb vydělati úmyslně zameškal. Nezáleží na tom, zda shora uvedené okolnosti chtěl zaměstnavatel přivoditi čili nic.

Takového obecného ustanovení nemá zákon č. 154/1934 Sb. z. a n. (případy uvedené v § 37 cit. zákona týkají se pouze bezdůvodného zrušení pracovního poměru vinou zaměstnavatelovou).

Avšak ve smyslu § 54 zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. jest v souzené rozepři použití podpůrně ustanovení § 7 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n.

Žalovaná strana za odvolacího řízení tvrdila, že žalobce od 1. dubna 1933 byl stále zaměstnan a že každého měsíce si vydělal více, než činil jeho plat u žalovaného města.

Avšak odvolací soud následkem svého mylného stanoviska nezjistil ani pravdivost ani nepravdivost těchto důležitých a pro spor rozhodných okolností.

Věc tedy nebyla zralá ke konečnému rozhodnutí v dovolací stolici a nezbyvalo, než ve smyslu § 543 Osp. napadený rozsudek odvolacího soudu rozvázati a učiniti opatření, jak se stalo.

Čís. 16900.

I. Čs. štát, v prospech ktorého bol podľa § 43 zák. o stavebnom ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n.*) a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. zapísaný zákaz scudzenia a zaťaženia na nehnuteľnosť, na ktorú štát poskytol podporu, je podľa všeobecných predpisov pozemnoknižného poriadku oprávnený použiť rekurzu proti súdnym usneseniam o knihovních zápisoch, ktorými bolo zasiahnuté do jeho práv, vyplývajúcich zo zákazu scudzenia a zaťaženia.

II. Zákaz scudzenia a zaťaženia v prospech Čs. štátu podľa § 43 zák. č. 45/1930 a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. (resp. podľa § 53 zák. č. 65/1936 Sb. z. a n.) nie je na prekážku exekučnému uspokojeniu okresnej nemocenskej poisťovne pre nedoplatky poistného s príslušenstvom, pre ktoré má táto na nehnuteľnosti prednostné právo podľa § 173 zák. o nemocenskom poistení v znení prílohy k vyhláske ministra sociálnej pečlivosti č. 189/1934 Sb. z. a n.**)

(Rozh. z 21. apríla 1938, R III 78/38.)

Súd prvej stolice povolil usnesením, č. E 3467/36-1, vklad exekučného záložného práva v prospech okresnej nemocenskej poisťovne pre nedoplatky poistného, a to na takú nehnuteľnosť, na ktorej bol v prospech Čs. štátu vložený zákaz scudzenia a zaťaženia podľa § 43 zák. o stavebnom ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n. a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. Vklad exekučného záložného práva v prospech okresnej nemocenskej poisťovne bol vykonaný pod č. d. 7562/36, dražba bola tiež poznačená a dražebné pokračovanie bolo započaté. Na žiadosť Čs. štátu súd prvej stolice nariadil usnesením, č. E 937/37-11, výmaz exekučného záložného práva a zastavil dražebné pokračovanie z dôvodu, že zákaz scudzenia a zaťaženia v prospech štátu prekáža týmto úkonom, ktoré sa stali len z omylu. Rekurzný súd rekurz okresnej nemocenskej poisťovne zamietol, ale usnesenie súdu prvej stolice, č. E 937/37-11, zrušil, lebo tento súd nebol oprávnený zrušiť svoje usnesenie, č. E 3467/26-1, a tak vyhovením žiadosti Čs. štátu prekročil svoju pôsobnosť, avšak — pretože aj štát podal zároveň rekurz — tomuto vyhovel, usnesenie, č. E 3467/36-1, zrušil, nariadil výmaz exekučného záložného práva, vloženého pod č. d. 7562/36, a poznámky dražby a dražebné pokračovanie zastavil.

Najvyšší súd rekurzu okresnej nemocenskej poisťovne vyhovel, usnesenie rekurzného súdu zmenil a obnovil: 1. usnesenie súdu prvej stolice, č. j. E 3467/36-1, pokiaľ nim bol povolený v prospech exekventky vklad exekučného záložného práva; 2. vklad tohoto zálož-

*) Porovnaj: § 53 zák. č. 65/1936 Sb. z. a n.

**) Porovnaj: Sb. n. s. č. 15813.

ného práva, prevedení pod č. d. 7562/36; 3. poznámku dražby s celým nasledujúcim dražebným pokračovaním až do vynesenia súdu prvej stolice, č. j. E 937/37-11.

Dôvody:

Podľa ustanovenia odst. 2 § 136 ex. zák. má byť exekúcia v pozemkovej knihe vykonaná len, keď niet pozemnoknižnej prekážky. Do pozemkovej knihy vložený zákaz scudzenia a zaťaženia je vo všeobecnosti takou pozemnoknižnou prekážkou exekúcie, a vykonaním vkladu zasiahnuté je do práv pozemnoknižne interesovaného, totiž do práv toho, v prospech koho je zákaz scudzenia a zaťaženia vložený. Tento je podľa všeobecných predpisov pozemnoknižného poriadku oprávnený proti pozemnoknižnému úkonu — nezáleží na tom, že ide o výkon exekúcie, — brániť sa v rámci pozemnoknižných predpisov a je preto oprávnený proti vykonaniu exekúcie použiť rekurzu, hoci nie je exekútom.

Bol preto v súdenom prípade Čs. štát oprávnený na hájenie svojich práv použiť rekurzu a nemá pravdu rekurentka, pokiaľ Čs. štátu legítimáciu na podanie rekurzu upiera.

Pretože usnesenie o vklade exekučného záložného práva príslušnému orgánu Čs. štátu ako pozemnoknižne interesovanému — totiž ministerstvu sociálnej pečlivosti — dosiaľ vôbec doručené nebolo, hoci sa tak stať malo (čl. IX č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n.), dozvedelo sa ministerstvo o vklade len z usnesenia o odhade nehnuteľnosti, vydaného za dražebného pokračovania, a opominutie súdu nemôže mu byť na ujmu, treba rekurz pokladať za včas podaný.

Zákaz scudzenia a zaťaženia v prospech Čs. štátu podľa § 43 zák. č. 45/1930 a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. (resp. podľa § 53 zák. č. 65/1936 Sb. z. a n.) je sice povahy verejnoprávnej a vzťahuje sa aj na exekučné zaťaženie a scudzenie (Sb. n. s. č. 14398); táto prekážka zaťaženia a scudzenia nemôže však platiť, pokiaľ ide o dobývanie verejných daní a dávok, ktoré požívajú zákonného prednostného práva na nehnuteľnosti. Takéto zaťaženia zákonnými záložnými právami vznikajú zo samého zákona bez vôle a činnosti vlastníka nehnuteľnosti a uspokojovacie zákonné právo nemôže byť odňaté zákazom scudzenia a zaťaženia, a to ani zákazom daným vo verejnom záujme v prospech samého štátu.

To isté stanovisko zastáva Najvyšší súd, pokiaľ ide o exekučné zaťaženie a scudzenie nehnuteľností pridelených v pozemkovej reforme a postihnutých zákazom scudzenia a zaťaženia bez svolenia štátneho pozemkového úradu (Sb. n. s. č. 15813, 11082, 9883), a niet príčiny, prečo by to isté stanovisko nemalo byť zaujaté, keď ide o zákaz scudzenia a zaťaženia v rámci noriem o stavebnom ruchu, keďže tu i tam ide o obdobné opatrenie vo verejnom záujme cieľom zamedzenia rušenia účelov legislatívnych opatrení.

Čo platí o verejných daniach a dávkach, platí podľa § 173 zák. o nemocenskom poistení v znení prílohy k vyhláske ministra sociálnej pečlivosti č. 189/1934 Sb. z. a n. aj o poisťovním s príslušenstvom.

Nemôže preto zákaz scudzenia a zaťaženia nehnuteľnosti, daný v rámci zákonných noriem o stavobnom ruchu, hatiť exekučné uspokojenie Okresnej nemocenskej poisťovne pre nedoplatky poisťného s príslušenstvom, pre ktoré má na nehnuteľnosti zákonné prednostné právo.

Čís. 16901.

Nemožno sa syndikátnou žalobou úspešne domáhať odškodného na Čs. štáte na tom základe, že sa Čs. súdy nepostaraly o to, aby dlhopisy 4% uh. korunovej renty — složené pred štátnym prevratom do súdneho depozitu, ako kaucia u súdu, ktorého sídlo je teraz na území Čs. republiky, a pri štátnom prevrate odvezené na územie terajšieho kráľovstva Maďarského — boli vrátené a okolkovaním Čs. úradní cieľom prevedenia článku 186 mierovej zmluvy Trianonskej zaradené do t. zv. Čs. bloku alebo že aspoň neuvedomily deponenta o odvezení dlhopisov, aby bol mohol podať protest podľa vyhlášky č. 19/1922 Sb. z. a n. proti ich zaradeniu do t. zv. maďarského bloku.*)

(Rozh. z 24. apríla 1938, Co IV 2/37.)

Žalobník predniesol v syndikátnej žalobe proti Čs. štátu, že na zaistenie arendálnej zmluvy uzavrenej dňa 25. júla 1907 s Dionýzom A. ako držiteľom sverenstva složil spolu se svojimi právnyimi predchodcami dňa 22. júna 1907 u kráľ. berného úradu v R. ako kauciu dlhopisy býv. uh. 4% korunovej renty v úhrnnej nom. hodnote 10.000 K a že tieto usnesením kráľ. sedrie v R. (teraz na území Slovenska) ako sverenského súdu z 28. júna resp. 25. júla 1907 prijaté boli za súdny depozit. Po nariadení likvidácie a zrušení a-ovského sverenstva v roku 1931 mali mu byť podľa usnesenia krajského súdu v R. z 22. januára 1932 cenné papiere v dôsledku zrušenia súdneho depozitu vydané, avšak Zemská banka filiálka v Bratislave sdelila mu po opätovných urgenciách prísom z 23. novembra 1935, že vydanie depozitu nie je možná, lebo cenné papiere boli v dobe štátneho prevratu odvezené do Budapeštu a pre nedostatok protestu majiteľa boli podľa nariadenia č. 9930/1920 M. E. opatrené maďarskou nostrifikáčnou značkou a prevzaté podľa nariadenia č. 960/1925 M. E. do opatery kráľ. maďarských úradov, tedy zaradené do t. zv. maďarského bloku, dotyčne ktorého kráľ. maďarská vláda do teraz žiadneho opatrenia neučinila, a že Zemská banka filiálka v Bratislave má len hromadnú stvrzenku na všetky renty Čs. štátnych občanov zariadené do t. zv. maďarského bloku a že majitelia týchto rent

budú odškodnení len v tom rozsahu, v akom ich odškodní kráľ. maďarská vláda. Keby tieto renty boli bývaly zaradené do t. zv. Čs. bloku, bol by už žalobník dostal celú istinu 10.000 Kč s 20 ročnými 4% úrokmi 8.000 Kč, spolu tedy 18.000 Kč. Bolo vecou krajského súdu v R. ako depozitného súdu postarať sa o to, aby sa depozity dostaly späť do jeho správy, alebo mal aspoň uvedomiť žalobníka o odvezení depozitů do Budepešti, aby on sám sa mohol postarať o zaradenie cenných papierov do t. zv. Čs. bloku. Keď tak krajský súd v R. neurobil, zapríčinil žalobníkovi škodu, ktorú je Čs. štát povinný nahradiť.

Vrchný súd žalobu zamietol z týchto dôvodov: Podľa obsahu spisov Nc I 2019/21 a Nc III 5/1931 boli sporné depozitá dňa 27. decembra 1918 odvezené do Budapešti. Usnesením zo 16. marca 1929 došlo k poukazu složenej kaucie a usnesením z 22. januára 1932 bola uzávera cenných papierov zrušená a Zemská banka filiálka v Bratislave bola upravená, aby cenné papiere — odvezené v dobe štátneho prevratu do Budapešti, 7. júna 1925 vyžiadané a Zemskou bankou filiálkou v Bratislave 16. marca 1929 prevzaté — boli vydané do rúk právneho zástupcu arendátorov. Teprve Zemská banka uvedomila depozitný súd, že prevzala len prijímací list z Maďarska, že však cenné papiere zaradené boli do t. zv. maďarského bloku a ostaly v opatere maďarských úradov. Z uvedeného je zrejmé, že ani depozitnému súdu nebolo známe, čo sa s cennými papiermi stalo, veď mal za to, že papiere boli vrátené. Podľa názoru vrchného súdu bolo povinnosťou žalobníka, aby sa podľa vyhlášky ministerstva financií č. 19/1922 Sb. z. a n. včas prihlásil ako majiteľ dlhopisov a niet žiadneho zákonného predpisu (viď zák. č. 124/1921 a vl. nar. č. 355/1921 Sb. z. a n.), ktorý by prikazoval súdom, aby sa samy staraly o to, ako má byť s predprevratovými depozitmi naložené, lebo súdy mali iba založiť súpis resp. evidenciu všetkých predprevratových depozitov a žalovaný štát správne dovodzuje, že sa po štátnom prevrate mali v prvom rade vlastných složených cenných papierov starať o to, ako bolo s nimi naložené, resp. kde boli uložené, a mali potom sami pri použití svojich osobných dokladov postarať sa o to, aby cenné papiere boli v Maďarsku zaradené do t. zv. Čs. bloku. Nemožno tedy spoznávať v tom, že krajský súd v R. zavčas nezistil, že depozity vrátené neboli, ale že kráľ. maďarská vláda vydala na ne ako potvrdenie iba t. zv. prijímací list a neupozornil, v dôsledku toho složitých cenných papierov, aby sa sami včas postarali o ich zaradenie do t. zv. Čs. bloku, žiadne porušenie práva v smysle § 1 zák. č. 112/1872 r. z. Ináč poukazuje sa na rozhodnutie Najvyššieho súdu Úr. sb. č. 329, podľa ktorého Čs. štát nie je povinný vyplatiť predprevratové depozity, ktoré od Uhorského štátu neprevzal. Najvyšší súd zaujal v tomto rozhodnutí stanovisko, že Čs. štát bol by sa stal iba vtedy depozitárom, keby bol po štátnom prevrate prevzal složené peniaze vo zvláštnom obale alebo medzi inými peniazmi od Uhorského štátu a že niet zákonného predpisu, ktorý by zaväzoval Čs. štát na výplatu predprevratových de-

*) Porov.: Úr. sb. č. 329.

pozitív neprevzatých od Uhorského štátu. Niet pochybnosti o tom, že keď cenné papiery odvezené boli do Budapešti dňa 27. decembra 1918, stalo sa tak v dobe pred prevzatím úradov R. — tedy aj sedrie ako depozitného a sverenského súdu — Čs. štátom a tak Čs. štát nemôže byť zaviazaný ani k výplate tohoto depozitu a tým menej možno požadovať od neho odškodné, lebo neobstojí tvrdenie žalobníka, že by cenné papiere boli v úschove Čs. štátu. Bolo preto treba žalobu zamietnuť, ani nehľadiac na to, že doteraz nie je rozhodnuté, akým spôsobom bude kráľ. maďarská vláda cenné papiere v t. zv. maďarskom bloku honorovať, a preto je žaloba aj tak predčasná.

Na j v y š š í s ú d rozsudok vrchného súdu potvrdil.

D ô v o d y:

Žalobník domáha sa syndikátnou žalobou na žalovanom Čs. štáte sumu 18.000 Kč s prisl, ako náhrady škody, ktorú vraj utrpel tým, že 4% uh. korunové renty — ktoré so svojimi právnymi predchodcami v úhrnej nom. hodnote 10.000 korún rak-uh. dňa 22. júna 1907 složil u kráľ. berného úradu v R. ako kauciu na zaistenie vlastných záväzkov z arendálnej smluvy zo dňa 25. júla 1907 (vlastne zo dňa 10/11 apríla 1906), uzavrenej s Dionýzom A. ako držiteľom a-ovského sverenstva, a ktoré usnesením kráľ. sedrie v R. ako súdu sverenského zo dňa 28. júna 1907, č. P 4088/1907, doplneným usnesením zo dňa 25. júla 1907, č. P 4496/1907, boli prijaté za súdny depozit — boli v prevratovej dobe odvečené do Budapešti a tam zaradené do t. zv. maďarského bloku, ktorý Maďarskom honorovaný nebol, kým v bloku československom bol by vraj dostal žalobník úplnú nominálnu hodnotu 10.000 Kč i s 20 ročnými 4% úrokami v sume 8.000 Kč. Žalobník má za to, že toto zaradenie rent do maďarského bloku stalo sa zavinením spomenutého sverenského súdu, pretože so vraj mal postarať o to, aby sa renty dostaly späť resp. aby neboly zaradené do maďarského bloku, alebo mal aspoň žalobníka resp. jeho právnych predchodcov o odvlečení rent uvedomiť, aby oni sami sa mohli postarať o ich vrátenie do t. zv. čs. bloku (protiestom proti zaradeniu do maďarského bloku podľa vyhlášky č. 19/1922 Sb. z. a n.).

Ale žalobník je na omyle, keď má za to, že na tomto stave veci môžu mať v ô b e c nejakú vinu sudcovskí úradníci (v smysle § 4 synd. zák., t. j. či už sudcovia vo vlastnom smysle alebo zamestnanci berného úradu), tým menej, že tu môže ísť o porušenie práva prekročením ich úradnej povinnosti pri výkone ich úradnej pôsobnosti v smysle § 1 synd. zák.

Sporné 4% uh. korunové renty sú súčiastkou predvojnového štátneho dlhu uhorského, a to tak zv. nezaisteného (viď na pr. vládne nariadenie č. 355/1921 Sb. z. a n., § 3 č. 5, alebo zákon č. 104/1928 Sb. z. a n., § 2 č. 13 a pod.). O tom, akým spôsobom má tento predvoj-

nový nezaistený verejný dlh uhorský byť rozdelený medzi štáty vzniklé rozkúskovaním mocnárstva rakúsko-uhorského, obsahuje ustanovenia mierová smluva Trianonská (č. 102/1922 Sb. z. a n.) v čl. 186 al. 2 a v prílohe k tomuto článku. Z týchto ustanovení je patrné, že toto rozdelenie malo sa vo všeobecnosti stať podľa princípu teritoriality, totiž predovšetkým rozdelením in natura potiaľ, že príslušné štáty mali okolkoovať všetky titry tohoto dlhu, ktoré (v deň účinnosti mierovej smluvy, t. j. dňa 26. júla 1921) byly na ich území, a podľa výslovného ustanovenia odst. 3 spomenutej prílohy k čl. 186 mier. smluvy »majitelia titrov, ktoré sú na území štátu, ktorý je povinný ich okolkoovať podľa ustanovení tejto prílohy, stanú sa odo dňa, keď táto smluva nadobudne pôsobnosti, z týchto titrov veriteľmi tohoto štátu a nebudú moci nič požadovať na žiadnom štáte inom«. O príslušenstve rent k tomu ktorému územnému bloku maľa tedy rozhodovať prosté len skutočnosť, že sa renty v uvedený čas na tomto území nachádzaly, a nič iného; najmä nezáležalo na štátnej príslušnosti ich majiteľov a pod. Je síce pravda, že presné prevedenie tohoto princípu narazilo na prekážky, ktoré viedly v určitých smeroch k jeho prelomeniu resp. k tomu, že zásada nebola prevedená do konca. Dokladom toho je aj rozhodnutie reparačnej komisie zo dňa 6. decembra 1921, č. 1672 (uver. pod č. 19/1922 Sb. z. a n.), pripúšťajúce (pod č. 4) t. zv. protest proti označeniu rent štátom, na území ktorého sa nachádzaly. Ale týmto rozhodnutím netreba sa ďalej zaoberať, lebo, i keby možnosť tohoto protestu týkala sa aj prípadu, ktorý je uvedený v citovanom rozhodnutí pod č. 1 a o ktorý vlastne v súdenom spore ide (lebo však ide o renty tunajšieho príslušníka, ktoré v dôsledku vojnového opatrenia, učiného Maďarskom, byly v dobe účinnosti Trianonskej smluvy na jeho území), nevysvitá z tohoto rozhodnutia ešte, že by týmto protestom s a m ý m o s e b e bol už rozhodnutý osud sporných rent a ostatne celá táto otázka bola prekonaná Úmluvou medzi republikou Československou a kráľovstvom Maďarským o vydání depozítov a spôsobe úhrady záväzkov z cenných papierov a ich kupónov zo dňa 13. júla 1923, č. 225/1924 Sb. z. a n., a to článkom VI., ktorý však zase — ako to vyplýva z § 1, odst. 5, vyhlášky ministra financií č. 2/1925 Sb. z. a n., vydanéj k prevedeniu tejto úmluvy — bol predstihnutý rozhodnutím reparačnej komisie o vybavovaní protestov proti maďarskému územnému označeniu, takže — ako to vyhláška výslovne hovorí — »titry predvojnového nezaisteného dlhu uhorského (renty) môžu byť dovezené len s maďarským nostrifikačným označením«. Keď však takto sporné renty nevyhovujú podmienke odst. 2 § 3 zákona zo dňa 22. júna 1928, č. 104 Sb. z. a n., o prevzatí štátneho predvojnového dlhu nezaisteného a sú preto z honorovania čs. štátom vylúčené, nemôžu mať na tom vinu spomenutí »sudcovskí úradníci« — ktorí ostatne o ich vydání podľa citovanej depozitnej úmluvy č. 225/1924 Sb. z. a n. a vyhlášky č. 2/1925 Sb. z. a n. nesporné zakročili —, ale ide tu prosté o medzinárodnú úpravu tejto otázky, na ktorú títo sudcovskí úradníci

nemali vôbec žiadnej ingerencie. Nemôže preto ani Čs. štát z dôvodu syndikátneho ručenia za údajnú škodu žalobníkovu byť zodpovedný, ináč však otázka honorovania sporných rent jest otázkou porady administratívneho.

Čís. 16902.

Keď bol akceptačný prejav napísaný na biankozmenku menom účastinnej spoločnosti jej prokuristom, nie je na prekážku zmenkovému záväzku, že v deň, ktorý bol pri vyplnení zmenky uvedený ako deň vystavenia, prokúra dotyčného prokuristu už zanikla; stačí, že účastinná spoločnosť v ten deň jestvovala.*)

(Rozh. z 29. apríla 1938, Rv III 766/37.)

Žalovaná účastinná spoločnosť namietala proti zmenkovému platebnému príkazu medzi iným, že Arnold R., ktorý zmenku jej menom akceptoval ako prokurista, v deň 11. marca 1936, ktorý jest uvedený na zmenke ako deň vystavenia, už nebol jej prokuristom a bol vtedy už aj z firemného registra vytretý. — Akceptačný prejav, o ktorý ide, napísal Arnold R. menom žalovanej účastinnej spoločnosti na biankozmenku dňa 23. januára 1930 a až pozdejšie pri vyplnení zmenky uvedený bol na nej deň 11. marca 1936 ako deň vystavenia.

Súdy všetkých troch stolíc platebný príkaz ponechali v účinnosti. Z dôvodov rozsudku Najvyššieho súdu:

Podľa nesporného skutkového stavu v čase podpísania zmenky — dňa 23. januára 1930 — bol Arnold R. prokuristom žalovanej strany. Nie je na prekážku zmenkovému záväzku, že v deň, ktorý je na zmenke uvedený ako deň vystavenia (11. marca 1936), Arnold R. bol už vytretý z firemného registra ako prokurista žalovanej strany, pretože ide o záväzok žalovanej strany ako právnickej osoby a nie o záväzok osoby fyzickej, ktorá konajúc za žalovanú stranu zmenku za ňu podpísala. Platnosť podpisu na zmenke, datovanej 11. marca 1936, treba posudzovať nie podľa toho, či prokurista, ktorý podpísal za žalovanú stranu zmenku, bol ešte v deň, ktorý je na zmenke uvedený ako deň vystavenia, oprávnený za žalovanú stranu zmenky podpísať, ale podľa toho, či žalovaná strana ako právnická osoba existovala. Nie je sporné, že dňa 11. marca 1936 žalovaná strana jestvovala, a podľa toho jej podpis na zmenke je pravý a zmenka v tomto smere vyhovuje ustanoveniam § 3 zmenk. zák.

Žalovaná strana neprávom odvoláva sa v dovolacej žiadosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. Rv III 761/36, v ktorom prípade — na rozdiel od súdeného prípadu — išlo o podpis fyzickej osoby, ktorá v čase podpisu už nežila.

*) Porov.: Úr. sb. č. 770, 1236, 1246, Sb. n. s. č. 5863.

Čís. 16903.

Kratší lhúty osmidenní (§ 575, odst. 1, c. ř. s.) k podání opravných prostředků platí i ve sporech, v nichž se nájemce (pachtýř) domáhá zrušení nájemní (pachtovní) smlouvy podle § 1117 obč. zák.

(Rozh. ze dne 3. května 1938, R I 484/38.)

Srov. rozh. č. 117, 5978, 6140, 7375, 12535 Sb. n. s.

Zalobu, kterou se žalující pachtýř na žalované obci domáhal podle § 1117 obč. zák. zrušení pachtovní smlouvy, sjednané s ní dne 1. prosince 1929 na 20 let za roční pachtovné 1.000 Kč, a převzetí pachtovaných pozemků propachtovatelkou, a to proto, že se pachtovaná věc stala se bez jeho viny nezpůsobilou k řádnému užívání, soud první stolice zamítl. Odvolací soud odmítl odvolání podané po uplynutí osmidenní lhůty. Důvody: Jde o nárok vyvozovaný z pachtovního poměru a nemovitostech. Pro takoveto spory obsahuje třetí oddíl c. ř. s. v §§ 560 a dalších zvláštní předpisy, zejména tu jsou podle § 575, odst. 1, c. ř. s. stanoveny kratší lhůty k opravným prostředkům. Ježto napadený rozsudek byl žalobci doručen dne 29. prosince 1937 a jeho odvolání bylo dáno na poštu teprve dne 12. ledna 1938, nebylo odvolání podáno v osmidenní lhůtě vyčtené v § 575, odst. 1, c. ř. s., nýbrž pozdě. Měl proto podle § 468, odst. 1, c. ř. s. již první soud opožděně odvolání odmítnouti. Poněvadž tak neučinil, odmítl je podle §§ 471 č. 2, 473, odst. 1, c. ř. s. v neveřejném sedění odvolací soud.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobcovu.

Důvody:

Předpis § 575, odst. 1, c. ř. s. se týká sporů z nájemní smlouvy mezi smluvci. K uvedeným sporům jest počítati i souzený spor, v němž se žalobce domáhá zrušení pachtovní smlouvy podle § 1117 obč. zák. a donucení propachtovatele k převzetí propachtované nemovitosti. Nejvyšší soud vyslovil v četných rozhodnutích (5978, 6140, 7375 a 12535 Sb. n. s.), že kratší lhůty osmidenní k podání opravných prostředků platí i při žalobách podle § 1118 obč. zák. Není příčiny, aby se použití této zásady vyloučilo v příčině žalob, které podává nájemník podle § 1117 obč. zák., neboť používá tu v podstatě téhož práva, které dává pronajímateli § 1118 obč. zák.

Nebylo proto rekursu vyhověno.

Čís. 16904.

Mimo výjimky stanovené v malém přídělovém zákoně č. 93/1931 Sb. z. a n. jest i k vkladu zástavního práva bez souhlasu ministerstva zemědělství na nemovitosti přidělené z pozemkové reformy potřebí dů-

kazu potvrzením uvedeného ministerstva, že celková výměra půdy nabyté přidělem nepřesahuje 5 ha. Nestací údaje o plošné výměře obsažené v tržové smlouvě, třeba schválené obvodovou úřadovnou pro pozemkovou reformu.

(Rozh. ze dne 4. května 1938, R I 276/38.)

Jaroslav a Aloisie K-ovi navrhli v knihovně žádosti, aby bylo na nemovitosti připsané jim ve vložce č. 483 a 128 poz. knihy M. vloženo zástavní právo pro pohledávku Okresní záložny hospodářské v K. H. 7.000 Kč s přísl., ačkoliv na uvedených nemovitostech byl poznamenán zákaz zcizení bez svolení státního pozemkového úřadu. Knihovně soud vyhověl návrhu. Důvody: Souhlasu k zatížení vložky č. 483 není potřeba, ježto od vkladu vlastnického práva uplynulo více než 6 let a výměra nemovitostí v nich zapsaných podle tržové smlouvy ze dne 24. října 1925 schválené státní obvodovou úřadovnou pro pozemkovou reformu v P., nepřesahuje 5 ha. Rekursní soud k rekursu státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v P. zamítl návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

V knihovně vložce navrhovatelů č. 483 v M. jest pod datem 6. listopadu 1926 poznamenáno, že se k dalšímu zcizení vyžaduje schválení státního pozemkového úřadu. Není třeba zabývat se otázkou, zdali v uvedeném zákazu zcizení jest obsažen i zákaz zatížení, neboť za účinnosti zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. nelze přidělové pozemky, které nebyly přiděleny jako rolnický nedíl, až na výjimky v řečeném zákoně stanovené, po dobu uvedenou v § 2, odst. 1 a 2, uved. zák. a vládn. nař. č. 125/1935 mezi živými zcizití, zatížití a propachtovatí, leda se svolením státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, poněvadž zákaz ten zatěžuje ony pozemky již ze samého zákona, i když není v pozemkové knize vyznačen (plen. usnesení č. 12916 Sb. n. s.). První soud povolil navrhovaný vklad práva zástavního, odůvodniv to tím, že není potřeba souhlasu k zatížení, ježto šestiletá lhůta podle § 2 zák. č. 93/1931 a vládn. nař. č. 125/1935 Sb. z. a n. již uplynula a výměra nemovitostí zapsaných ve vložce č. 483 v M. nepřesahuje podle tržové smlouvy ze dne 24. října 1925 pět hektarů. Avšak podle § 6, odst. 2, zák. č. 93/1931 jest v návrhu na výmaz omezení vlastnického práva prokázati potvrzením státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, že celková výměra půdy nabyté přidělem nepřesahuje 5 ha. Je-li tedy takového průkazu třeba k výmazu knihovně známky omezení vlastnického práva, jest ho též třeba k vkladu práva zástavního bez souhlasu ministerstva zemědělství. Údaj plošné výměry uvedený v tržové smlouvě nemusí býti spolehlivý a není vyloučeno, že

vlastníkům dotčených nemovitostí byly přiděleny ještě jiné pozemky. Když tedy rekursní soud nepokládal knihovně žádost hledíc na ustanovení § 6 zák. č. 93/1931 Sb. z. a n. za dostatečnou a zamítl ji, nelze v tom spatřovati nesprávné právní posouzení.

Čís. 16905.

Stavební ruch (zák. č. 45/1922 Sb. z. a n.).

I podle vládn. nařízení č. 82/1936 Sb. z. a n. je v případech uvedených v zákonech o stavebním ruchu povolána k zastupování státu před soudy finanční prokuratura, nikoliv ministerstvo sociální péče.

Ustanovení vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se týkají jen vnitřního poměru mezi státem věřitelem a dlužníky, nikoliv zastupování státu před soudy.

(Rozh. ze dne 4. května 1938, R I 345/38.)

Na domě č. p. 101 v M., zapsaném ve vložce č. 101 poz. knihy M., který jest ve nucené správě, zahájené pod E 136/29, vázne pod C 8, 11 a 12 zástavní právo pro pohledávku Okresní hospodářské záložny v M. ze zápůjčky 147.000 Kč, při kterém jest poznamenáno, že za zápůjčku byla převzata záruka Československým státem podle zákona ze dne 27. ledna 1922, č. 45 Sb. z. a n. K rokům ustanoveným o rozvrhu výtěžkových přebytků na den 18. února 1930, 17. února 1931, 21. března 1932, 16. června 1934 a konečně na den 5. dubna 1935 byly obsílky doručovány ministerstvu sociální péče, kterému byla doručena i vydaná rozrhová usnesení. Před vydáním rozrhového usnesení ze dne 23. října 1933, č. j. E 136/29-50, rozrhový rok nebyl ani nařízen ani konán. Teprve na vyzvání finanční prokuratury v P., došlé exekučního soudu dne 7. prosince 1937, doručil soud dotčená rozrhová usnesení i finanční prokuratuře a ta proti nim podala rekursy. Rekursní soud zrušil napadená rozrhová řízení i s řízením jim předcházejícím jako zmatečná a uložil soudu první stolice, aby po právní moci zrušujícího usnesení znovu nařídil rok k rozvrhu výtěžkových přebytků nucené správy za dobu od 3. dubna 1929 do 31. prosince 1934 a o jejich rozvrhu znova rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Důvody:

Rekursní soud ve shodě s rozhodnutími č. 4754 a 12773 Sb. n. s. vyslovil, že v řízení o nucené správě domu č. pop. 101 v M. měly býti obsílky k rozrhovým rokům a rozrhová usnesení doručovány nikoliv ministerstvu sociální péče, nýbrž finanční prokuratuře v P., ježto na domě tom vázne právo zástavní pro pohledávku Okresní hospodářské

záložny v M. se státní zárukou podle zákona o stavebním ruchu č. 45/1922 Sb. z. a n. a v případech uvedených v zákonech o stavebním ruchu vzhledem na služební instrukci pro finanční prokuratury č. 41/1898 ř. z., vládní nařízení č. 313/1919 a zákon č. 97/1933 Sb. z. a n. není k zastupování státu povoláno ministerstvo sociální péče, nýbrž výhradně finanční prokuratura, a nebyla-li tato k řízení přibrána, jest řízení to zmatečné. Dovolací stěžovatelka vytýká, že ustanovením § 27 vládní nař. o služební instrukci pro finanční prokuratury ze dne 2. dubna 1936, č. 82 Sb. z. a n. bylo nařízení č. 41/1898 ř. z. i vládní nařízení č. 313/1919 Sb. z. a n. zrušeno a že se proto rozhodnutí č. 4754 a 12773 Sb. n. s. na souzený případ nehodí, při tom však zapomíná jednak, že rozvrhové roky a rozvrhová usnesení, jichž se napadené usnesení týká, pocházejí z doby platnosti instrukce pro finanční prokuratury č. 41/1898 ř. z., jednak že i podle §§ 1 a 2 vládní nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. jsou finanční prokuratury povolány zastupovati stát před soudy kromě případů uvedených v § 2 zák. č. 97/1933 Sb. z. a n., kdy mohou jednotlivé úřady (orgány) samy před soudem jednat a stát zastupovati, mezi kteréžto výjimky však případy uvedené v zákonech o stavebním ruchu v řízení exekučním nepatří. Dovolací stěžovatelka poukazuje na to, že podle vládního nař. č. 191/1921 Sb. z. a n., kterého jest užití na souzený případ, jedině ministerstvo sociální péče rozhoduje o převzetí státní záruky, že jemu přísluší veškeré dispozice o této záruce, že je má zaručený věřitel podle § 31 řech. nař. v případech tam uvedených uvědomovati, zejména též o povolení vnučené správy nebo vnučené dražby proti dlužníkovi, a dokazuje z toho, že ministerstvo sociální péče v případě takové státní záruky vystupuje jako přímý účastník a jako strana za stát a že tedy jemu byly všechny výměry v uvedené vnučené správě právem doručovány a že nemusily býtí doručovány finanční prokuratuře. Avšak všechna tato ustanovení se týkají jen vnitřního poměru mezi státem, věřitelem a dlužníkem, nikoli však zastupování státu před soudy, které jest posuzováno toliko podle zákonných předpisů o finančních prokuraturách. Je proto správný úsudek rekursního soudu, že všechna napadená rozvrhová usnesení, jakož i řízení je předcházející jsou zmatečná, ježto příslušné obsílky a usnesení prvního soudu nebyly doručovány finanční prokuratuře v P., nýbrž ministerstvu sociální péče.

Rovněž názor dovolací stěžovatelky, že dotčená rozvrhová usnesení nelze již zrušovati a nařizovati nově rozvrhové řízení, ježto byla již realizována, takže není tu již žádných přebytků z vnučené správy, jež by se mohly rozvrhovati, a že mimo to byla tato vnučená správa na návrh dovolací stěžovatelky jako vymáhající věřitelky usnesením prvního soudu ze dne 15. března 1937, č. j. E 136/29-87, zrušena, a že stát by mohl své nároky proti ní uplatňovati toliko pořadem práva, je mylný, neboť stát jako účastník uvedeného exekučního řízení má nárok na to, aby byla zmatečná a neplatná rozvrhová usnesení nahrazena novým rozvrhovým usnesením vydaným na základě řádného rozvrhového ří-

zení, v němž bude řádně zastoupen a bude moci své nároky uplatniti. Dotčená rozvrhová usnesení spadají do doby, kdy se vnučená správa vedla, a jich se proto pozdější zrušení dotčené exekuce netýká. Jde jen o to, aby onen úsek exekučního řízení byl správným způsobem vyřádan. Aby stát mohl svůj nárok uplatňovat, musí mu býti nejdříve rozvrhovým usnesením přiznán, neboť ten, kdo není vymáhajícím věřitelem, musí hledíc na ustanovení § 127 ex. ř. přihlásiti nárok na přebytky z vnučené správy pro úroky a anuity pod jeho ztrátou k rozvrhovému roku.

Čís. 16906.

Nemocenská pokladna čs. státních drah nebyla před účinností vládní nař. č. 163/1937 Sb. z. a n. samostatnou právnickou osobou.

Nároky uvedené nemocenské pokladny, mezi něž patřil i její nárok na náhradu dávek poskytnutých pojištěncům proti tomu, kdo zavinil jejich úraz, byl oprávněn vymáhati stát.

(Rozh. ze dne 4. května 1938, Rv I 474/37.)

Československý stát (železniční správa) se na žalovaném domáhal mimo jiné zaplacení 5.257 Kč s přísl. z toho důvodu, že nemocenská pokladna československých státních drah vynaložila onu částku na léčení jejího pojištěnce (železničního zaměstnance) Eduarda K., jenž byl zaviněním žalovaného zraněn při nárazu automobilu na železniční závoru. Soud prvního státního soudu uznal co do částky 2.908 Kč s přísl. rozsudkem ze dne 19. dubna 1936 podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu zcela.

Nejvyšší soud obnovil co do částky 2.908 Kč s přísl. rozsudek soudu prvního státního soudu.

Důvody:

Otázku, zda nemocenskou pokladnu československých státních drah jest pokládati za právnickou osobu nebo ne, a s tím související otázku aktivní legitimace žalujícího státu, neposoudil odvolací soud správně. Z ustanovení §§ 1, 29 a 35 stanov nemocenské pokladny čs. státních drah jest zřejmé, že nemocenská pokladna čs. státních drah, zřízená podle § 53 zákona č. 33/1888 ř. z., byla zařízením státním, jež zastupovala a spravovala státní správa železniční. Z uvedených ustanovení lze tedy usuzovati, že nemocenská pokladna čs. státních drah nebyla samostatnou právnickou osobou. Že tomu tak jest, vyplývá zejména i z toho, že pozdějším vládním nařízením č. 163/1937 Sb. z. a n. o zřízení nemocenské pojišťovny československých státních drah bylo teprve výslovně stanoveno v § 2, že tímto nařízením v platnost uvedená pojišťovna je právnickou osobou,

může svým jménem nabývatí práv a se zavazovati, může žalovati a býti žalována. V důvodové zprávě k § 1 a 2 uvedeného vlád. nař. bylo vyloženo, že ani dřívější nemocenská pokladna c. k. rakouské státní správy železniční, ani po převratu nemocenská pokladna československých státních drah neměla samostatné právní subjektivity, že byla spravována státní správou železniční a že dozorcím úřadem bylo ministerstvo železnic. Uvádí se tam výslovně toto:

»Nejvýznačnější změny v zákonném podkladě nemocenské pokladny čs. státních drah byly provedeny zákonem z 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n. ve znění právních předpisů jej měnících a doplňujících — v dalším znění zvaným »pojišťovací zákon« (poj. zák.) — a zákonem z 15. října 1925, č. 221 Sb. z. a n. Oběma těmito zákonům bylo při zachování nemocenské pokladny čs. státních drah vyhověno přizpůsobením okruhu členstva a dávek v nových stanovách, v nichž byla nemocenská pokladna označena jako zařízení, které hoví ustanovení § 5, písm. b), poj. zák. a § 22, odst. 1, zák. č. 221/1925 Sb. z. a n., a v nichž bylo uvedeno, že v tuto nemocenskou pokladnu se mění dnem 1. července 1926 dosavadní nemocenská pokladna čs. státních drah, zřízená podle § 53 zákona č. 33/1888 ř. z. O právní povaze nemocenské pokladny nebylo ani v nových stanovách jasně vysloveno, zda je pouhým vnitřním zařízením státní správy železniční či právní osobou. O této otázce nebylo autoritativně rozhodnuto ani nejvyšším správním soudem, ani nejvyšším soudem. Poněvadž pak samostatná právní subjektivita nemocenské pokladny se nepodává výslovně ze stanov ani z příslušných zákonných ustanovení, ač jinak tato okolnost bývá pozitivní normou výslovně určována (§ 15 zák. č. 33/1888 ř. z. (§§ 23 a 74 poj. zák. a § 13 zák. č. 221/1925 Sb. z. a n.), a poněvadž ani původní nemocenská pokladna nebyla za právní osobu pokládána, byl zastáván právní názor, že nemocenská pokladna ČSD. je pomocným vnitřním zařízením státní správy železniční bez samostatné právní osobnosti, pro něž poskytl právní podklad jednak § 5, písm. b), poj. zák., jednak pak § 22 zák. č. 221/1925 Sb. z. a n.

Z dosavadní struktury vyplynuly některé nedostatky, které se jeví ve zmíněné již sporné otázce, není-li nemocenská pokladna právní osobou, a v otázkách s tím souvisejících, jako potřeba jednotné úpravy knihovních zápisů nemovitostí, otázka nároku nemocenské pokladny na finanční úlevy podle § 254 poj. zák. a § 44 zák. č. 22/1925 Sb. z. a n., otázka práva autonomních sborů k zastupování nemocenské pokladny na venek, otázka povahy nemocenského pojištění, zřízení rozhodčího soudu, otázka povinností členů autonomních sborů k zachovávaní mlčenlivosti, otázka povinného placení členských příspěvků do podpůrného fondu a j.

Uvedené okolnosti, svědčící o zvláštních poměrech nemocenské pokladny ČSD. značně se lišících od poměrů jiných nositelů nemocenského

pojištění, jasně ukazují, že je zcela odůvodněným, aby pro nemocenské pojištění u stát. drah byl zřízen samostatný nositel tohoto pojištění, vyhovující svou strukturou a obsahem pojištění jak zájmům pojištěnců, tak i zájmům státních drah jako největšího podniku státní správy. K tomu hledí také úprava podle tohoto vládního nařízení, kterou lze vzhledem k jejímu obsahu posuzovati jako opatření pro účelnou úpravu veřejné správy podle čl. I zák. č. 109/1934 o mimořádné moci nařizovací ve znění zák. č. 163/1936 Sb. z. a n. Touto úpravou se dává v úseku veřejné správy, jakým je zajisté nemocenské pojištění zaměstnanců státních drah, pevný právní podklad jednomu z největších nositelů sociálního pojištění, řeší se veškeré sporné otázky ve věcech povahy právní, organizační a finanční, zjednodušuje se a jednotně upravuje řízení a zajišťuje se soustředění agend nemocenské pojišťovny v rámci správy podniku ČSD. proti event. oddělené správě této pojišťovny ke škodě zájmů státní správy.»

Neměla-li tedy nemocenská pokladna československých státních drah povahy právní osoby a byl-li důsledkem toho stát povolán k uplatnění nároku nemocenské pokladny československých státních drah, jde jen ještě o to, zda je v souzeném případě odůvodněn žalobní nárok státu, opřený o ustanovení § 246 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. a o ustanovení § 26 stanov uvedené nemocenské pokladny.

Podle ustanovení § 5, lit. b), zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. ve znění čl. I § 5, lit. b), vlád. nař. č. 112/1934 Sb. z. a n. a věst. min. žel. č. 34 z roku 1934 převzala nemocenská pokladna čs. státních drah pojištění zaměstnanců čs. státních drah pro případ nemoci, invalidity a stáří (§ 1 a 2 stanov). Podle ustanovení § 26 stanov řečené nemocenské pokladny ve znění stanoveném úředním věstníkem min. železnic č. 34 z roku 1934 ve shodě s ustanovením § 246 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. ve znění čl. I § 246 vlád. nař. č. 112/1934 Sb. z. a n. přejde náhradní nárok člena nemocenské pokladny a jeho rodinných příslušníků, poskytl-li nemocenská pokladna pojistnou dávku, až do výše poskytnuté dávky a dosáhla-li dávka nároku nebo převýšila-li jej, tedy cele na nemocenskou pokladnu, jež je pak sama oprávněna vymáhati na třetí osobě náhradu, která na ni přešla. Nemocenská pokladna jako zařízení státní má tedy podle těchto zákonných ustanovení nárok na náhradu dávek svým pojištěncům poskytnutých vůči tomu, kdo úraz pojištěncův zavinil a za jeho následky odpovídá, ježto nárok poškozeného přechází podle zákona na nositele pojištění.

Bylo-li v souzeném případě zjištěno, že nemocenskou pokladnou čs. státních drah bylo z důvodu úrazu zraněného zaměstnance čs. státních drah Eduarda K. vyplaceno na nemocenském za dobu 12 týdnů, za jeho prevoz do nemocnice a na útratách ošeiřovacích a lékařských částku 2.908 Kč a že toto plnění bylo zaviněno jednáním žalovaného, jest žalobou uplatňovaný regresní nárok, který se opírá o shora uvedené ustanovení, co do této částky odůvodněn. Bylo proto dovolání

v tomto směru vyhověti a obnoviti rozsudek soudu první stolice. Posuzuje se věc s vyloženého právního hlediska, podle kterého jest nárok žalobní co do částky 2.908 Kč odůvodněn již s hlediska zákonné cese, netřeba se zabývatí dalšími vývody dovolání, zejména po té stránce, že nárok žalobní je v celé výši odůvodněn postupem Eduarda K. z prohlášení ze dne 3. prosince 1932.

Čís. 16907.

Úmluva o výši náhrady hotových výloh a odměny vyrovnacího správce ve smyslu § 38, odst. 3, vyr. ř. je právní jednání, jež upravuje jak pochybnou výši nároku správce, tak pochybnou výši závazku dlužníka (§ 1380 obč. zák.).

Nejde o vzdání se (§ 1444 obč. zák.) části nároku vyrovnacího správce na odměnu a náhradu hotových výloh, nýbrž o neplatnou úmluvu správce s dlužníkem o výši uvedeného nároku, jestliže se vyrovnací správce s dlužníkem dohodli o určité výši onoho nároku, o němž v té době nebylo pravoplatně rozhodnuto, a zavázali se vzítí zpět rekursy podané proti usnesení vyrovnacího komisaře, jimiž byl nárok ten upraven.

(Rozh. ze dne 4. května 1938, Rv I 1013/37.)

Dne 16. října 1936 se žalobkyně jako vyrovnací dlužnice zavázala zaplatiti žalovanému jako vyrovnacímu správci 8.000 Kč, při čemž oba smluvci vzali zpět své rekursy proti usnesení vyrovnacího komisaře ze dne 19. srpna 1936, jímž byly určeny odměna a hotové výlohy žalovaného částkou 9.668 Kč 85 h. O uvedených rekursech bylo však již dne 3. října 1936 rozhodnuto tak, že uvedená odměna a hotové výlohy žalovaného byly sníženy na 4.976 Kč 10 h, a stranám bylo ono usnesení rekursního soudu doručeno 29. října 1936. Ježto žalobkyně zaplatila při sjednání řečené úmluvy hotově 6.000 Kč, domáhá se na žalovaném zaplacení 1.023 Kč 90 h s přísl., tvrdíc, že ona úmluva byla dle § 38, odst. 3, vyr. ř. neplatná. Soud první stolice uznal podle žaloby, kdežto odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Jde o to, zda právní jednání, jež strany rozepře dne 16. října 1936 sjednaly, jest úmluvou vyrovnacího správce s dlužníkem o výši náhrady hotových výloh a o odměně ve smyslu § 38, odst. 3, vyr. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n., nebo zdali je to vzdání se (§ 1444 obč. zák.) vyrovnacího správce části nároku na odměnu a náhradu hotových výloh.

Vzdání se je právní jednání, jímž věřitel upouští od svého práva nebo jeho části tak, že jest to jen k prospěchu dlužníka a na újmu věřitele.

Úmluva o výši náhrady hotových výloh a odměny vyrovnacího správce je právní jednání, jež upravuje jak pochybnou výši nároku správce, tak pochybnou výši závazku dlužníka, takže se každý smluvce vzájemně zavazuje něco plniti a něčeho se vzdává (§ 1380 obč. zák.).

V době ujednání směru ze dne 16. října 1936 byla výše odměny správce nejistá a pochybná, poněvadž vyrovnací komisař určil celkový nárok správce částkou 9.668 Kč 85 h a obě strany rozepře podaly proti tomuto jeho usnesení rekurs. V té době bylo možno počítati i s tím, že rekursní soud může stanovenou výši snížit ve prospěch dlužníka. Jestliže se strany rozepře před doručením usnesení rekursního soudu dohodly, že berou rekursy zpět, a ujednaly celkový nárok správce na 8.000 Kč, neplatí z toho pouze ten právní důsledek, že se jen vyrovnací správce vzdal části svého nepochybného práva, neboť jednak nebylo usnesení vyrovnacího komisaře pravoplatné, jednak se tím ujednáním vzdal i dlužník oné dosud nejisté části svého práva, o kterém by byl po případě rekursní soud správce nárok snížil.

Nezáleží na tom, že zpětvzetí rekursů nemělo právního účinku a že nezabránilo vydání usnesení rekursního soudu, jež bylo vydáno dne 3. října 1936 — ještě před zpětvzetím rekursů — a jímž celkový nárok správce byl snížen na 4.976 Kč 50 h. Neboť usnesení to se stalo pro strany účinným jeho doručením stranám (§ 426, odst. 3, c. ř. s., § 188 konk. ř. a § 70 vyr. ř.) a nabylo právní moci (§ 37, odst. 3, posl. věta, vyr. ř.), takže se usnesení vyrovnacího komisaře nestalo pravoplatným. Nelze proto dojíti k závěru, že právní jednání ze dne 16. října 1936 obsahovalo výhradně vzdání se části nároku správce podle § 1444 obč. zák.

Je proto řečené právní jednání pokládati za neplatnou úmluvu podle § 38, odst. 3, vyr. ř. a žalobce jest tudíž oprávněn žádati vrácení toho, co přesahuje částku 4.976 Kč 50 h, to jest 1.023 Kč 90 h.

Byl proto v naznačeném směru obnoven rozsudek prvního soudu.

Čís. 16908.

Kdo zapůjčil povinnému vkladní knížku, aby ji složil jako kauci, může se žalobou podle § 37 ex. ř. domáhati nepřipustnosti exekuce vedené věřitelem toho, jemuž vkladní knížka byla zapůjčena, zabavením jeho nároku na vydání vkladní knížky.

V takovém případě musí žalobce dokázati buď své vlastnictví ke vkladní knížce, neb aspoň obligační nárok na její vrácení.

(Rozh. ze dne 4. května 1938, Rv I 134/38.)

Žalobce, vlastník vkladní knížky Okresní záložny hospodářské v J., znějící na jméno Josef B. a na částku 10.000 Kč, půjčil onu knížku Josefu K. za tím účelem, aby ji složil jako pachtovní kauci pro Ludmilu

H. u Dr. K., a Josef K. onu knížku jako kauci skutečně složil. Žalovaní jako věřitelé Josefa K. zabavili a dali si příkázati k vybrání nárok, který přísluší Josefu K. proti Dr. K-ovi na vydání dotčené vkladní knížky jako pachtovní kauce. Po uvolnění kauce se žalobce domáhal žalobou podle § 37 ex. ř. výroku, že uvedená exekuce není přípustná. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Předmětem exekuce jest nárok na vydání vkladní knížky Okresní záložny hospodářské v J., znějící na jméno Josef B. a na vklad 10.000 Kč, kterou složil k rukám Dr. K-y zemřelý Josef K. jako kauci, když převzal do pachtu hotel »H.«, a která má býti podle spisů okresního soudu v J., C II 146/36, vrácena jako uvolněná se zbytkovou částkou 5.000 Kč. Žalobce, jenž se brání proti exekucím žalovaných na uvedený nárok na vrácení vkladní knížky, musí dokázati buď své vlastnické právo k vkladní knížce, neb aspoň vlastní obligační nárok na její vrácení (srov. rozh. č. 6369 Sb. n. s.). Žalobce uplatnil své vlastnické právo k uvedené knížce a to právo bylo podle zjištění nižších soudů dokázáno, ježto bylo zjištěno, že žalobce složil prostřednictvím Josefa K. na uvedenou vkladní knížku částku 10.000 Kč a že onu vkladní knížku zapůjčil Josefu K., aby ji složil jako pachtovní kauci. Tím bylo sice vlastnické právo žalobcovu omezeno, avšak pouze účelem, k němuž byla knížka zapůjčena. Josef K. nenabyl k vkladní knížce žádných práv, třebaž ji složil vlastním jménem u Dr. K-y.

Právo exekučních věřitelů jest jen právem odvozeným a postihuje jmění dlužníka podle jeho skutečného stavu. Jestliže tedy žalobce je vlastníkem vkladní knížky a skončil účel, k němuž byla zapůjčena, jest on sám ve skutečnosti oprávněn požadovati vrácení vkladní knížky a Josef K. by mu v tom nemohl brániti. Nepatří-li tedy nárok na vrácení kauce Josefu K. jako součást jeho jmění, nýbrž jde-li o jmění, jež mu bylo pouze svěčeno, nepostihuje exekuce vymáhajících věřitelů tento nárok Josefa K. po právu, nýbrž bezdůvodně. Právem proto odvolací soud žalobě vyhověl. Nelze hovořiti ani o předčasnosti žaloby, ježto vydáním vkladní knížky Dr. K-ou výkonnému orgánu bylo by se přeměnilo zástavní právo vymáhajících věřitelů na zabaveném nároku na zástavní právo k vkladní knížce samé (§ 327 ex. ř.).

Čís. 16909.

Pro účinnost dohody o rozsudím (§ 577 c. ř. s.) nezáleží na tom, že se teprve v soudním řízení o neúčinnost rozhodčího výroku zjišťuje, že písemná smlouva o rozsudím tu byla v době řízení rozhodčího soudu,

ani nerozhoduje, že rozhodčí soud uznal podle nedostatečných listinných důkazů nedůvodně svou příslušnost.

Smlouva o rozsudím obsažená ve smlouvě hlavní pozbývá jako smlouva podružná své účinnosti, jestliže hlavní smlouva je neplatná nebo pozbyla později účinnosti.

(Rozh. ze dne 4. května 1938, Rv II 293/37.)

Žalobu, kterou se žalující firma domáhala prohlášení neúčinnosti výroku rozhodčího soudu Obchodní a živnostenské komory v L. ze dne 22. února 1934 mimo jiné z důvodu uvedeného v § 595 č. 1 c. ř. s., zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Dohoda o rozsudím (§ 577 c. ř. s.) nemusí se státi v jedné a téže listině, nýbrž stačí i výměna souhlasných dopisů, jak bylo vysloveno a odůvodněno v rozhodnutí č. 543 Sb. n. s. Tomu neodporuje ani rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 10. května 1930, č. j. Rv II 207/29-1 (č. 9912 Sb. n. s.), z něhož dovolatelka vyvozuje, že smlouva o rozsudím musí býti v jediné společné listině. Neboť z odůvodnění řečeného rozhodnutí plyne, že tam šlo o jednostranné prohlášení žalovaného o podřízení se rozhodčímu soudu, jen jím vydané a jen jím podepsané, takže bylo pouhým návrhem, jehož písemné přijetí však chybělo.

Nevadí také, že písemná forma smlouvy o rozsudím byla zjištěna teprve v soudním řízení o neúčinnost rozhodčího výroku a nikoliv již v rozhodčím řízení. Neboť rozhodčí soud není ani podle zákona (§ 587, odst. 1, c. ř. s.), ani podle stanov pro rozhodčí soud obchodní a živnostenské komory v L. z roku 1935 (§ 14, odst. 5) vázán pravidly civilního soudního řádu a není tu tedy ani zákonného ani smluvního předpisu, že písemná smlouva o rozsudím musí býti předložena rozhodčímu soudu. Rozhodující jest tudíž hmotněprávní skutečnost, zda v době řízení rozhodčího soudu tu byla platná písemná smlouva o rozsudím, a nezáleží na formální okolnosti, že ona smlouva nebyla předložena hned v rozhodčím řízení. Nezáleží proto na tom, že rozhodčí soud snad na základě nedostatečných listinných důkazů nedůvodně uznal svou příslušnost, nýbrž stačí, že bylo v soudním řízení o neúčinnost rozhodčího výroku zjištěno, že písemná smlouva o rozsudím tu byla v době řízení rozhodčího soudu.

Nižší soudy zjistily, že došlo k písemné smlouvě o rozsudím výměnou závěrečného a vzájemného závěrečného listu, a dospěly volným posouzením ve smyslu § 307, odst. 2, c. ř. s. k závěru, že obsah obou závěrečných listů byl totožný. Ustanovení § 307, odst. 2, c. ř. s. bylo užito důvodně, když žalobkyně závěrečný list soudu nepředložila. Dovolatelka nedůvodně tu vytkla, že prý odvolací soud při tomto volném

hodnocení přehlédl závažnou okolnost, že prý se započalo jednání o dodání zboží již před sepsáním závěrečných listů, že zboží bylo částečně dodáno již dříve, že ujednala ústně dodání zboží se zástupcem žalované, že dodávku sice chtěla, ale že se právě o zřízení závěrečných listů vynořila různá mínění smluvců, dále že jednání skončilo tím, že žalobkyně zaslala žalované závěrečný list, odchylující se od závěrečného listu žalovanou podepsaného co do doby dodací, a že jasně projevila, že závěrečný list bude mít platnost jen tehdy, bude-li zboží dodáno ve výslovně určené dodací době. Neboť odvolací soud se těmito okolnostmi zabýval a jeho závěr jest důstředný. Smlouva o rozsudím, která jako smlouva podružná jest obsažena v hlavní smlouvě o dodání zboží, pozbyla by své účinnosti, kdyby hlavní smlouva byla neplatná anebo pozbyla později účinnosti. To se však v souzeném případě nestalo, což odvolací soud správně dovodil, a dospěl pak k důstřednému závěru, že závěrečný list podepsaný žalobkyní, v němž žalobkyně změnila jen dodací lhůtu, nebyl novou nabídkou.

Není proto důvod neúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595 č. 1 c. ř. s. oprávněn.

Čís. 16910.

Dražbu nemovitosti (zemědělského podniku) lze odložit podle čl. II. § 1 b) vládn. nař. č. 150/37 Sb. z. a n. jen, došlo-li k vyrovnacímu roku a k hlasování o návrhu na vyrovnání a nebyl-li návrh věřiteli přijat (§ 65 č. 1 vyr. ř.), nikoliv i tehdy, došlo-li k zastavení zemědělského vyrovnacího řízení pro marné uplynutí lhůty stanovené v § 65, odst. 1, vyr. ř. a prodloužené v § 24 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 5. května 1938, R I 406/38.)

Po právní moci usnesení krajského soudu v K. H. ze dne 15. prosince 1937, Kv 42/36 a 43/36, jimiž bylo zastaveno zemědělské vyrovnací řízení, povolil soud k návrhu vymáhající věřitelky Č. spořitelny v Č. pokračování ve vnučené dražbě odložené pro zahájení zemědělského vyrovnacího řízení o jmění povinných. Tvrdíce, že vyrovnací řízení bylo zastaveno proto, že návrh na vyrovnání nebyl věřiteli přijat, navrhli povinní dne 11. února 1938 odklad dražby jejich zemědělského podniku ve smyslu čl. II. § 1 b) vládn. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. **Důvody:** Prvý soud povolil odklad vnučené dražby a odůvodnil to tím, že soud musil povoliti odklad podle čl. II. § 1, lit. b), vládn. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n., ježto vyrovnací řízení bylo podle § 65 vyr. ř. zastaveno. Podle čl. II. § 1 uved. vládn. nař. má k návrhu dlužníka odklad býti povolen, bylo-li vyrovnací řízení zemědělské zastaveno (§ 65 vyr. ř.) proto, že návrh na vyrovnání nebyl věřiteli na vyrovnacím roku

přiját. Řečeného ustanovení nelze tedy užití na případy, v nichž vyrovnací řízení bylo zastaveno podle § 65 vyr. ř. z jiného důvodu, než který jest uveden v čl. II. § 1, písm. b), uved. vládn. nař., ježto jde o výjimečné ustanovení, které nelze vykládati rozšiřujícím způsobem. V souzeném případě však k hlasování vůbec nedošlo a nelze proto mluvit o tom, že by věřitelé návrh na vyrovnání nebyli přijali, nýbrž řízení bylo podle § 65 vyr. ř. zastaveno proto, že nebylo vyhověno opožděnému návrhu dlužníka na prodloužení 60denní lhůty. Nejsou tu proto podmínky pro navržený odklad a bylo tudíž vyhověno rekursu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu povinných.

Důvody:

Napadené usnesení vyhovuje stavu věci a zákonu a stěžovatelé se odkazují na správné v podstatě odůvodnění rekursního soudu.

K vývodům dovolacího rekursu se podotýká toto:

Z dvou výjimečných případů, kdy se na návrh dlužníka odloží dražba nemovitosti zemědělského podniku podle čl. II. § 1 vládn. nař. ze dne 24. června 1937, č. 150 Sb. z. a n., na dobu až po 31. březnu 1938 hledíc na zemědělské vyrovnací řízení, má v souzené věci význam případ uvedený v čl. II. § 1, písm. b), uvedeného vládního nařízení.

Podle řečeného ustanovení jest podmínku odkladu dražby, že bylo zemědělské vyrovnací řízení zastaveno proto, že návrh na vyrovnání nebyl věřiteli na vyrovnacím roku přijat. Z doslovu tohoto ustanovení čl. II., § 1 b) dotčeného vládního nařízení, zejména z jeho dodatku »na vyrovnacím roku přijat« je zřejmé, že k odůvodnění odkladu dražby nestačí zastavení zemědělského vyrovnacího řízení z jakéhokoliv důvodu uvedeného v § 65 vyr. ř., nýbrž že je třeba, aby bylo zemědělské vyrovnací řízení zastaveno podle § 65 č. 1 vyr. ř.

Hledíc na právě uvedený dodatek jest ještě třeba, aby se zastavení zemědělského vyrovnacího řízení stalo za těch okolností, že došlo nejen k vyrovnacímu roku, ale i k hlasování o návrhu na vyrovnání, a že návrh nebyl věřiteli přijat (§ 50, odst. 1, vyr. ř. a § 19, odst. 1, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. v doslovu vládn. nař. č. 13/1937 Sb. z. a n.).

Bylo-li zemědělské vyrovnací řízení zastaveno proto, že marně uplynula lhůta, ustanovená v § 65, odst. 1, vyr. ř. a prodloužená v § 24 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n., nestačí to k odůvodnění odkladu dražby podle čl. II., § 1 b) vládn. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n.

To, že snad byl vyrovnací rok jinak zmařen, nemá tu proto významu.

Čís. 16911.

Advokát, jehož plná moc právními nástupci zemřelé strany nebyla odvolána, jest oprávněn zavést jménem zemřelé strany exekuci proti odpůrci a všechny úkony v exekučním řízení na straně vymáhajícího věřitele se vyskytující.

(Rozh. ze dne 5. května 1938, R I 572/38.)

Exekuční soud usnesením ze dne 2. července 1937 odložil podle § 42 č. 5 ex. ř. k návrhu povinného exekuci povolenou vymáhající věřitelce Josefě T., a to až do pravoplatného rozhodnutí o žalobě podle § 35 ex. ř. Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu napadené usnesení. Důvody: Podle § 78 ex. ř. platí ustanovení civilního řádu soudního o stranách i v řízení exekučním. Podle § 1 c. ř. s. může osoba pouze potud státi jako strana na soudě, pokud může vcházeti v platné závazky. Podle pozůstalostních spisů D V 805/34 zemřela vymáhající věřitelka Josefa T. dne 22. září 1934. Smrtí pozbyla své právní osobnosti (§§ 15, 531, 547 obč. zák.) a proto se neprávem vede jejím jménem exekuce. Podle § 7 c. ř. s. jest řízení o odkladu exekuce i napadené usnesení zmatečné, aniž je tu hledíc na důvod zmatku dosud závazné rozhodnutí tímž nebo jiným soudem vydané o důvodu zmatečnosti, neboť výrok dle § 7, odst. 2, c. ř. s. musil by se státi výslovně (srov. Hora: Odvolání, str. 147, pozn. 34, plen. usnesení č. 3775 Sb. n. s.). Pokud bylo vedeno řízení k návrhu osoby neexistující, trpí celé řízení před soudem prvním provedené zmatečností (§ 7 c. ř. s., rozh. č. 14139 Sb. n. s.). Nerozhoduje, že povinný označoval ve svých podáních jako vymáhající věřitelku pozůstalost po Josefě T. zastoupenou dědici, kteří ostatně podle pozůstalostních spisů ani nepodali dědické přihlášky, neboť iniciativa je tu na vymáhající straně, k jejímuž návrhu byla exekuce povolena a je vedena z podnětu povolení exekuce v zájmu vymáhající strany (§§ 3, 16 ex. ř.). Podle zásady §§ 478, 514, odst. 2, c. ř. s. a § 78 ex. ř. bylo vyslovena zároveň zmatečnost předchozího řízení a odmítnut i návrh na vydání příkazního usnesení. Tomu nebrání ani to, že rekursní lhůta pro povinného marně uplynula do příkazního usnesení, protože od počátku tu nebylo subjektu, v jehož prospěch by účinně mohlo být příkazání služebních platů povoleno.

Nejvyšší soud uložil rekursnímu soudu, aby znovu rozhodl o rekursu vymáhající věřitelky.

Důvody:

Právní zástupce vymáhající věřitelky Josefy T. byl oprávněn podle § 31 č. 3 c. ř. s. zavést exekuci proti odpůrci a vykonat všechny úkony v exekučním řízení se strany vymáhající věřitelky, ježto procesní plná moc, která mu byla udělena Josefou T., nebyla její smrtí zrušena a její

právní nástupci onu plnou moc podle spisů dosud neodvolali (§§ 35, 155 c. ř. s., § 78 ex. ř.).

Právní zástupce Josefy T. vedl tedy právem exekuci jménem Josefy T. Úvahy rekursního soudu nemají v souzeném případě významu proto, že se podle § 547 obč. zák. před přijetím dědictví dědicem hledí na pozůstalost tak, jako kdyby dosud byla v držení zemřelého. A o ten případ tu jde, neboť k pozůstalosti Josefy T. se dosud nikdo za dědice nepřihlásil a ani opatrovník jí dosud nebyl ustanoven, takže tu není osoby, která by toho času byla oprávněna odvolati plnou moc, kterou Josefa T. udělila Dr. Oldřichu B-ovi.

Mohl proto právní zástupce Josefy T. i po její smrti beze všeho zakročiti proti dlužníku a zavést proti němu exekuci.

Bude na rekursním soudě, aby vyřídil rekurs ve věci samé.

Čís. 16912.

Nemůže-li se valná hromada společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) podle stanov usnášeti o věcech, jež nebyly pojaty do jejího programu, je usnesení o takovém předmětu neplatné, třebaže ten, kdo byl jím dotčen, sám žádal, aby o jeho věci (odvolání proti jeho vyloučení jako člena společenstva) bylo rozhodnuto na valné hromadě, do jejíhož programu tato věc nebyla zařaděna.

Zánik členství vyloučením nastává teprve jeho pravoplatností.

Jestliže vyloučený člen jest podle stanov oprávněn odvolati se proti vyloučení k valné hromadě a užije uvedeného práva, jest jeho vyloučení účinné teprve nevyhověním odvolání.

(Rozh. ze dne 5. května 1938, Rv I 1877/37.)

Srov. rozh. č. 5264 Sb. n. s.

Podle č. 7 stanov žalovaného společenstva může býti usnesením schůze ředitelstva a dozorčí rady vyloučen člen mimo jiné i proto, že jakýmkoliv způsobem poškozoval zájmy družstva. Členství v případě vyloučení přestává dnem, kdy se na tom ředitelstvo a dozorčí rada usnesly ve společné schůzi. Vyloučený člen má právo do 30 dnů se odvolati k valné hromadě. Podle č. 19 uvedených stanov je ředitelstvo povinno pojmouti do programu valné hromady návrhy dozorčí rady, pak volné návrhy členstva, jemu aspoň 3 dny před valnou hromadou písemně ohlášené, o věcech, které dodatečně v program pojaty byly, může sice valná hromada rokovati, nikoliv se však usnášeti. Společná schůze uvedených orgánů (ředitelstva a dozorčí rady), konaná 26. listopadu 1935, vyloučila žalobce z družstva s poukazem na č. 7 stanov. Proti vyloučení podal žalobce odvolání k valné hromadě, avšak valná hro-

mada, konaná dne 10. prosince 1935, vzala na vědomí usnesení společné schůze ředitelstva a dozorčí rady ze dne 26. listopadu 1935, v níž byl žalobce vyloučen proto, že byly bilance družstva, počínaje rokem 1928 a koneč rokem 1931, nesprávné, což musilo být žalobci jako otci bývalého ředitele Jana S. známo, že jako předseda družstva zaměstnával svého syna ve funkci ředitele, ačkoliv věděl, že pro tento úřad nemá schopnosti, že musil vědět o kritickém stavu družstva a přece o něm družstvu nic neoznámil. Na pozvání k dotčené valné hromadě nebylo na pořadu jednání uvedeno jednání o žalobcově odvolání. Tvrdě, že má právní zájem na určení, že uvedené usnesení o jeho vyloučení a rozhodnutí o jeho odvolání jsou neplatná, poněvadž jest dotčenými usneseními hmotně poškozen, neboť usnesení to, kdyby zůstalo v právní moci, způsobilo by žalobci ztrátu 200 podílů družstva, jež má, a také práv, která může jako podílník v družstvu vykonávat, domáhá se žalobce žalobou výroku, že se určuje 1. že jeho vyloučení ze žalovaného družstva nevyhovuje stanovám, že usnesení společné schůze ze dne 26. listopadu 1935 o jeho vyloučení jest neplatné, 2. že jest dále neplatné rozhodnutí valné hromady ze dne 10. prosince 1935 o odvolání žalobcově proti jeho vyloučení, že žalobce nepozbyl členství družstva žalovaného a že žalované družstvo jest povinno trpěti, aby žalobce dále vykonával členská práva. Nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zamítl pro tentokrát žalobní žádost uvedenou pod 1., kdežto jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

V otázce neplatnosti rozhodnutí valné hromady žalovaného družstva ze dne 10. prosince 1935 o odvolání žalobcově do jeho vyloučení a že žalobce nepozbyl dosud členství žalovaného družstva a že proto žalované družstvo je povinno trpěti, aby žalobce dále vykonával členská práva, souhlasí dovolací soud s názorem nižších soudů.

Podle č. 24 stanov je rozhodnutí o odvolání proti vyloučení členů vyhrazeno usnesení valné hromady. Podle č. 19 stanov je ředitelství povinno pojmouti do programu valné hromady návrhy dozorčí rady, pak volné návrhy členstva, které byly ohlášeny písemně alespoň 3 dny před valnou hromadou. O věcech, které byly na program dodatečně pojaty, může valná hromada sice rokovati, ale nikoliv se usnášeti. Je zjištěno, že rozhodování o žalobcově odvolání do jeho vyloučení nebylo pojato do programu valné hromady z 10. prosince 1935, pročež ta o odvolání tom nemohla se usnášeti. Že odvolání do vyloučení nelze zařadit pod volné návrhy, vyložily již správně nižší soudy (srov. rozh. č. 3631 Sb. n. s.). Na věci nic nemění, že žalobce sám žádal, aby o jeho odvolání bylo rozhodnuto na dotčené valné hromadě. Tím neodpadla pro ředitelstvo žalovaného družstva povinnost postupovati řádně podle stanov a žalobce nepozbyl svého práva uplatňovati neplatnost usne-

sení valné hromady, přičicího se stanovám. Nebylo-li možno pojmouti rozhodování o odvolání žalobcově do programu valné hromady, konané dne 10. prosince 1935, pak nezbylo než vyhradit usnesení v té věci další valné hromadě, do jejíhož programu by se uvedený předmět pojal.

Je-li však usnesení valné hromady z 10. prosince 1935 o odvolání žalobcově do jeho vyloučení neplatné, nebylo dosud o jeho vyloučení pravoplatně rozhodnuto a žalobce dosud nepozbyl členství u žalovaného družstva ani práv z toho plynoucích. Zánik členství nastává teprve pravoplatným vyloučením (srov. rozh. č. 5264 Sb. n. s.). Ježto stanovami žalovaného družstva (č. 7, odst. 5) je vyloučenému členu vyhrazeno právo, aby se z usnesení ředitelstva a dozorčí rady o jeho vyloučení odvolal do určité lhůty k valné hromadě, není vyloučení, použil-li vyloučený člen tohoto práva, účinné, dokud valná hromada nerozhodla o odvolání žalobcově odmítavě, třebaže stanovy (č. 7, odst. 4) stanoví, že členství přestává dnem vyloučení, kdy ředitelstvo a dozorčí rada se na tom ve společné schůzi usnesly. Neboť jiný výklad uvedených stanov než shora uvedený, vedl by k tomu jistě nezamýšlenému závěru, že by účinky ztráty členství nebyly ani úspěšným odvoláním napraveny, poněvadž vyloučení člena z výkonu členských práv v mezičase od usnesení ředitelstva a dozorčí rady až do příznivého vyřízení o odvolání by již nemohlo býti odčiněno.

Je-li však rozhodnutí valné hromady o odvolání, jak bylo shora doříčeno, neplatné a není-li tudíž vyloučení žalobce, usnesené ředitelstvem a dozorčí radou, ještě pravoplatné, ježto nebylo dosud platně rozhodnuto o žalobcově odvolání do jeho vyloučení, nebylo dosud možno zabývat se první částí žalobní žádosti, domáhající se určení, že vyloučení žalobce nevyhovuje stanovám a že usnesení společné schůze ředitelstva a dozorčí rady o jeho vyloučení je neplatné, ježto jest možné, že žalobcově odvolání, o němž bude musiti rozhodovati nová valná hromada, bude mít úspěch a že vyloučení žalobcově bude zrušeno, v kterémžto případě by odpadla vůbec potřeba, aby o důvodnosti vyloučení žalobcově bylo rozhodnuto pořadem práva.

Čís. 16913.

Jde o poměr mandátní, převzal-li peněžní ústav provedení likvidace konta u Vídeňské poštovní spořitelny.

Mandatář je povinen vydati mandantu užitek z přikázaného jednání teprve tehdy, až se jemu samému skutečně dostalo tohoto užítka. Došlo-li k tomu teprve po povolení příročí peněžnímu ústavu, nevdá žalování nároku mandantem předpis § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 6. května 1938, Rv I 1045/37.)

Tvrdíc, že dala žalované bance dopisem z 6. května 1919 příkaz inkasovati její vklad v částce 2.414 K 88 h u vídeňské poštovní spořitelny převedením na účet žalované, že žalovaná neuvědomila žalobkyni o likvidaci žalobkynina salda vídeňskou poštovní spořitelnou ve výši 41 %, nýbrž že oznámila jí teprve na její dotaz ze dne 31. ledna 1936, že jde o vklad, který podléhá příročí, které bylo žalované bance povoleno, a že se žalobkynina pohledávka proti žalované stala existentní teprve tím okamžikem, když nastala likvidace zůstatku u vídeňské poštovní spořitelny a částka byla vyplacena v Kč, domáhá se žalobkyně na žalované bance zaplacení 1.219 Kč 85 h s přísl. Soud prvního stálice zamítl žalobu, kdežto odvolací soud jí vyhověl. Důvody: Prvý soud zamítl žalobu pro tentokráte proto, že usoudil, že žalobou vymáhaná pohledávka vznikla již roku 1919, kdy žalobce dal bance příkaz, aby realizovala jeho pohledávku za vídeňskou poštovní spořitelnou v částce 2.414 K 88 h převedením vkladu na konto žalované banky, že tedy šlo o pohledávku, která vznikla před účinností příročí, povoleného žalované bance dne 2. října 1931, takže jde o pohledávku podle § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. toho času nežalovatelnou. Odvolací soud neschvaluje názor prvního soudu. Jest vycházeti z nesporného přednesu stran, že žalované bance byl shora dotčený příkaz dán v květnu 1919, tedy po účinnosti zákona ze dne 25. února 1919, č. 84 Sb. z. a n., jímž byla provedena rozlučka měny Československého státu a měny bývalého Rakousko-uherského mocnářství. V době udělení příkazu a v době převedení vkladu na konto žalované banky, tudíž v květnu 1919, zněla žalobkynina pohledávka na rakouské koruny, tedy na měnu, která pozbyla na území Československého státu platnosti, takže tu neměla majetkové hodnoty. Na tom nic nemění, že mírová smlouva uzavřena 10. září 1919 v Saint-Germain-en Lay (č. 507/1921 Sb. z. a n.) v čl. 215 a 248, lit. d), č. 4 upravuje likvidaci takovýchto pohledávek dohodou nástupnických států po případě výrokem rozhodčího. Teprve likvidační žalobkyniny pohledávky žalující vídeňskou poštovní spořitelnou, která se stala provedením smlouvy mezi Rakouskou republikou a Československou republikou ze dne 18. června 1924, č. 60/1926 Sb. z. a n. ve výši 41 % původní hodnoty, vznikla žalobci proti žalované bance nynější žalobou vymáhaná pohledávka, která zní výslovně na československé koruny. Stalo se tak teprve v prosinci roku 1935 po případě roku 1936, tudíž dlouho po povolení příročí žalované bance. Jde tedy o pohledávku vzniklou po povolení příročí, která nepatří pod zákaz § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde jen o to, zda žalobní nárok vznikl před příročím anebo za něho. Odvolací soud rozhodl v druhém smyslu, a to podle názoru dovolacího soudu právem.

Jest uvážiti, o jaký právní poměr tu šlo mezi stranami rozepře. Žalobkyně tvrdila, že šlo o mandát k inkasu. Žalovaná to sice popírala, avšak ukazujíc na to, jak byla transakce vyznačena v jejích knihách a u poštovní spořitelny, mluvila již za sporu a mluví také v dovolání jen všeobecně o nároku nebo pohledávce, aniž se blíže obírá povahou právního poměru, z něhož by nárok nebo pohledávka vyplývala. Procesní soud měl za to, že prý tu nejde o mandát k inkasu, protože prý žalovaná připsala žalobkyni k dobru částku v rakouských korunách jako kontokorentní pohledávku, takže prý mezi smluvci vznikla buď smlouva schovací, nebo smlouva o zápůjčce, a že z takové smlouvy vznikl žalobkyni nárok již oním dobropisem. S tímto jeho názorem nelze však souhlasiti. Není žádného podkladu pro to, že by žalovaná byla měla pro žalobkyni něco vzíti do úschovy, anebo že žalobkyně zapůjčila žalované onu částku, nýbrž šlo jen o to, že žalovaná měla pro žalobkyni provést likvidaci jejího konta u poštovní spořitelny, ať již za úplatu, nebo bezplatně; na tom se nic nezměnilo ani tím, jak vystupovala žalovaná v poměru k poštovní spořitelně, ani nějakým dobropisem, který byl pouze jednostranným účetnickým provedením v obchodních knihách a byl jinak pro právní povahu smluvního poměru bez významu. Správně tedy seznal odvolací soud, že mezi spornými stranami šlo o poměr mandátní. Žalovaná zakročila o likvidaci, jednala tedy pro žalobkyni podle příkazu a byla pak podle § 1009 obč. zák. povinna vydati žalobkyni užitek z uvedeného jednání vzešlý, ale ovšem teprve v té době, až se jí samé tohoto užítku skutečně dostalo; před tím ani ona neměla povinností ze smlouvy mandátní k zaplacení toho, co jako mandatářka pro žalobkyni zařídila a očekávala, ani žalobkyně neměla na to nároku. Vznikl tedy v souzeném případě jak závazek žalované z mandátní smlouvy, tak nárok žalobkynin, závazku tomu odpovídající, teprve v prosinci 1935, jak správně poznal odvolací soud, tedy za příročí (§§ 4 a 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n.).

Příklady, jež hypoteticky uvádí dovolatelka, nemají tu významu; zajisté by žalobkyně byla mohla odvolati svůj příkaz a byla by měla v takovémto případě jisté nároky proti žalované; jejich právním základem by mezi jiným byla bývala také právní skutečnost odvolání příkazu; k takovému odvolání však nedošlo a není základem žalobního nároku tato právní skutečnost a její právní důsledky, nýbrž jeho základem je to, že se žalované jako mandatářce žalobkyně dostalo pro žalobkyni užítku, totiž oněch 1.219 Kč 85 h, které si neměla právo zdržeti z důvodu příročí, protože v poměru mezi ní a žalobkyní byly to žalobkyniny peníze.

Čís. 16914.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Nejde o nekalou soutěž ani s hlediska § 1, ani § 10 zák. proti nekalé soutěži, oznámí-li korporace, jež je povolána k hájení zájmů sou-

těžitelů v ní sdružených, soudu na jeho vyzvání svůj názor o otázkách, o kterých má být soudem ve sporu jednáno a rozhodnuto.

(Rozh. ze dne 6. května 1938, Rv I 334/38.)

Žalující společenstvo s ručením omezeným se na žalovaném »Svazu oprávněných živnostníků pro výrobu a opravu šicích strojů, velocipedů a motorických vozidel v P.« domáhá žalobou, aby byl uznán povinným zdržeti se údajů, že se žalující společnost tím, že prodává kola, pouští do obchodů, pro které nemá ve svých prodejnách vyškolené pracovní síly, a dále že požívá subvence a že tak těžce poškozují samostatně výdělečné osoby na jejich existenci, a dání uveřejnění odvolání uvedených údajů na své útraty v časopise »L. N.«. Ony údaje učinil žalovaný svaz ve sporu pro nekalou soutěž, který vedlo žalující společenstvo proti Josefu a Františku V. a v němž nabídli Josef a František V. důkaz o sporných okolnostech také dotazem u žalovaného Svazu oprávněných živnostníků pro výrobu a opravu šicích strojů, velocipedů a motorických vozidel v P., kterýžto důkaz soud připustil. Nižší soudy zamítly žalobu, soud prvního stolice z těchto důvodů: Ježto žalující společenstvo zakládá žalobu na ustanovení § 10 zák. p. n. s., jest zkoumatí především, zda tu jsou podmínky uvedeného paragrafu, a hledíc na rozhodnutí ze 3. září 1931, Rv III 748/30, uveřejněné v časopise »Soutěž a tvorba«, roč. IV, str. 199, zda po právní stránce není tu skutkové podstaty zákonného ustanovení § 1 téhož zákona. Skutková podstata zlehčování (§ 10 uved. zák.) je splněna, když někdo za účelem soutěže učiní nebo rozšiřuje o poměrech podniku údaje způsobilé poškodit podnik. Tu může být, pokud nedokáže jejich pravdivost, žalován, aby se zdržel oněch údajů i jejich rozšiřování; odstranil závadný stav a nahradil škodu z toho vzniklou. Též může být žalován, aby na své útraty v jednom nebo několika časopisech, jež soud určí, uveřejnil odvolání zlehčení. Stejným způsobem může být nastupováno proti tomu, kdo za účelem soutěže, nejsa k tomu zvláštními okolnostmi nucen, učinil údaje pravdivé u vědomí, že mohou podnik ve značné míře ohrozit.

Žaloby podle uvedených ustanovení nemají místa při vyžádaných zprávách, dějí-li se bezplatně, ledaže žalobce dokáže, že zprávy ty byly vědomě nepravdivé. V souzeném případě jest se na prvním místě zabývatí otázkou, zda bylo oznámení žalovaného svazu učiněno »za účelem soutěže«. Podle § 10 se nestíhá zlehčování, k němuž došlo výhradně jen z jiných pohůtek, pokud ovšem se nestalo zlehčování také za účelem soutěže. V případě, o nějž jde, krajský soud v H. K. ve sporu Ck I 278/35 předložil v dotazu z 18. ledna 1936 mezi jinými zájmovými korporacemi také žalovanému svazu několik otázek, na které žalovaný odpověděl takto: »K tamnímu připsu Ck I 278/35-11 v právní věci... sdělujeme následující: Zakládá se na pravdě tvrzení žalovanou stranou, že žalující, t. j. ... byla zřízena za tím účelem, aby dodávala a prodávala svým členům (totiž konsumním družstvům) věci denní potřeby.

Vzhledem k tomu, že prodává také kola, pouští se do obchodů, pro které nemá ve svých prodejnách vyškolené pracovní síly, což odporuje usancím poctivého obchodu vzhledem k tomu, že obchoduje s něčím, což nebylo v programu těch, kteří dle stanov ji vybudovali. V důsledku toho nepovažujeme ji ani konsumní družstva za soutěžitele velomechaniků ve smyslu zákona proti nekalé soutěži. Časopis »Šicí stroj a jízdní kolo« svým obsahem jest věnován zájmům velomechaniků a jest zaslán jen na velomechaniky. Pan František V. jest předsedou a pan Josef V. jednatelem »Sdružení oprávněných výrobců a obchodníků velocipedů pro...« a ještě pouze jako funkcionáři podnikli kroky dle usnesení učiněných na schůzích tohoto sdružení. Revers jsme nedostali ani nečetli, proto k němu žádné vyjádření nemůžeme podati. Ostatně poukážeme na protokoly učiněné u soudu v Praze při výslechu úř. místo předsedy svazu p. A. V., předsedy pražské odbočky svazu p. B. K. a tajemníka svazu E. K. Připomínáme jedině k tomuto, že konsumní družstva s žalujícím společenstvem svým výsostným postavením a zákonitými úlevami, jakož i subvencemi těžce poškozují samostatně výdělečné osoby na jejich existenci a těmto jest zatěžko s nimi konkurovati, protože nemají těch výhod, které žalující strana má. Podáváme tuto nestrannou zprávu krajskému soudu k uvážení a znamení: Podpis.« Z toho, co uvedeno, je tedy zřejmé, že v souzeném případě skutečně jde jen o vyžádanou zprávu, která byla učiněna v mezích otázek soudem položených, takže nelze u žalovaného předpokládati zavinění, jako by údaje týkající se podniku žalujícího družstva učinil z vlastního popudu, anebo že vytkl určité jednotlivosti podle jeho názoru nedovolené za tím účelem, aby bylo vyvoláno nepříznivé mínění čelící k zlehčení žalujícího společenstva. § 10, odst. 3, zák. p. n. s. podle důvodové zprávy má ovšem na mysli rozšiřování důvěrného sdělení, tedy sdělení, které podle povahy věci vylučuje. V souzené věci však, poněvadž jde o zprávu určenou soudu, při jehož projednávání platí zásada veřejnosti, ovšem ani pisatel údajů v ní uvedených nemohl předpokládati, že údaje jest pokládati za důvěrné, t. j. že se nedostanou na vědomí než soudu samému. Avšak z podstaty § 10 vychází, že ať jest údaj takový, či onaký, t. j. patřící pod kterýkoliv odstavec, musí se jednání státi »za účelem soutěže«, t. j. musí směřovati k tomu, aby pozice zlehčovaného podniku byla v soutěži zeslabena, a musí jíti o jednání, jež je k tomu objektivně způsobilé. Tu náležitost musí dokázati žalobce. V souzené věci však soud zkoumaje shora uvedenou odpověď žalovaného v jejím celku a v souvislosti s původním dotazem krajského soudu v H. K., dochází podle volného uvážení k přesvědčení, že se jednání žalovaného nestalo za účelem soutěže, nýbrž že šlo o jednání, jehož nezavadnost jest dána tím, že žalovaný plnil jen příkaz daný mu jako korporaci, která jest podle zákona povinna odpověděti na dané otázky. Nešlo tedy u ní vůbec o úmysl soutěžní. Ostatně nestačí tu ani pouhá objektivní nepravdivost údaje, nýbrž žalovaný by si musil být vědom této nepravdivosti, musil by tedy jednati vědomě jako

vinník. Vědomí nepravdivosti jest nutné pro žalobu zdržovací (viz důvodovou zprávu k § 10 z. p. n. s.). Soud nepokládá však pozastavené údaje ani za způsobilé poškoditi podnik, poněvadž nejde o údaje určené pro zákazníka nebo o okruh osob, které by mohly míti význam jako zákazníci žalujícího družstva. Rovněž nemá významu to, že žalovaný učinil údaj ve sporu pro nekalou soutěž proti Josefu V. a Františku V., takže jest zřejmé, že se tím mělo posílit stanovisko stran žalovaných. Zákon o ochraně soutěžitelů, kterým zákon proti nekalé soutěži zajisté jest, má na zřeteli chrániti soutěžiteléské kruhy v oboru hospodářských styků a při výkonu jejich živností, nikoliv při vystupování před soudem, takže se jakákoliv podpora stanoviska žalovaných Františka V. a Josefa V. v jejich sporu pro nekalou soutěž nepohybuje vůbec v mezích řečeného zákona. Není tu tudíž základních podmínek pro podřadění jednání žalovaného pod ustanovení § 10 zák. p. n. s. Údaje se však nestaly ani v hospodářském styku — což jest předpokladem § 1 téhož zákona, takže nelze mluvit ani o subsumpci jednání žalovaného pod právě uvedené zákonné ustanovení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V souzeném případě nelze rozhodovati jen na základě teoretických úvah a konstruovaných předpokladů, nýbrž jen se zřetelím na účel zákona proti nekalé soutěži na podkladě zjištěného skutkového děje. A tu padá na váhu, že oprávnění, o něž v žalobní prosbě jde, bylo v zahájeném sporu o nekalou soutěž učiněno procesnímu soudu od žalované korporace na vyzvání soudu k procesním potřebám a že se týká otázek, které právě byly již také předmětem onoho sporu a měly v něm býti řešeny. Žalující společenstvo spatřovalo důvod závadnosti onoho oznámení v tom, že prý se jím mělo posílit ve sporu stanovisko žalovaných; pokud tedy má žalující družstvo za to, že by mohlo býti oním oznámením ohrožen její nárok v onom sporu uplatňovaný, může se s úspěchem brániti jen v onom sporu podle předpisů civilního řádu soudního, nikoli však žalobou podle zákona proti nekalé soutěži; i kdyby totiž v souzeném sporu bylo žalobě vyhověno, nemělo by to významu pro onen spor, v němž k oznámení došlo.

Jestliže pak ono oznámení bude v onom sporu předneseno a projednáváno, nemá to ani praktického významu v soutěžním poměru potud, že se přece v tomto poměru podle stanoviska žalujícího společenstva uplatníly mezi zákazníky již ony účinky, pro něž označovala za závadné ono jednání, které je předmětem onoho sporu. Ani to, že žalovaná korporace je povolána k tomu, aby hájila zájmy soutěžitelů v ní sdružených, ani to, že snad by pozastavené oznámení mohlo míti pro žalující společenstvo v zápětí nějakou újmu, třeba i v soutěži, nestačí k závěru, že se pozastavené jednání stalo za účelem soutěže, jak to má na mysli § 10 uved. zák., když přece k němu došlo na vyzvání soudu

k účelům procesním. Že by snad žalovaná strana právě jenom k tomu cíli, aby žalující družstvo poškodila v soutěži, byla použila příležitosti, která se jí takto naskytila, jenom jako pláštiku k zastření svého soutěžního úmyslu a aby k tomu účelu využila také veřejnosti soudního jednání, nelze nikterak usouditi, když žalující družstvo samo na prvním místě poukazovalo ke snaze podepřiti stanovisko žalovaných v onom sporu. Nižší soudy správně poznaly, že v souzeném případě není tu podstatný předpoklad nároku podle § 10 uved. zák., aby totiž údaje učiněny byly za účelem soutěže, takže nebylo třeba zkoumati jejich pravdivost.

Procesní soud si uvědomil, že jest mu posouditi pozastavené jednání také s hlediska § 1 uved. zák., avšak ani s hlediska tohoto předpisu neshledal nárok žalobní za odůvodněný, V odvolání se žalující družstvo této otázky již nedotklo, nýbrž zmínilo se o § 1 uved. zák. jenom v té souvislosti, že prý také soudní jednání a rozhodování nelze vyjímati z oboru hospodářské působnosti, kteráž otázka však sama o sobě není tu rozhodující. Odvolací soud neměl tedy příčiny se obíratí také ještě otázkou závadnosti s hlediska § 1 uved. zák. Pokud by však šlo jenom o právní posouzení, lze dodati, že ani dovolací soud neshledává v pozastaveném jednání skutkovou podstatu podle § 1 uved. zák., protože nepovažuje za porušení dobrých mravů soutěže, jestliže korporace, jakou je žalovaná, na vyzvání soudu oznámí mu svůj názor v otázkách, o kterých má býti ve sporu soudem pojednáváno a o nichž jen konečné rozhodnutí náleží soudu.

Čís. 16915.

K pojmu výživného ze zákona ve smyslu § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

K vymození výživného, jež přísluší bývalé manželce podle soudního smíru, sjednaného po rozluce manželství z viny obou manželů, nelze vésti exekuci na pensijní požitky podle § 46 č. 1 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 7. května 1938, R I 515/38.)

Srov. rozh. č. 10400, 14842, 6211 Sb. n. s.

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí podle soudního smíru, sjednaného dne 20. května 1935 u krajského soudu civilního v P., byla k vymození výživného 1.200 Kč s přísl. povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání třetiny výslužného příslušejícího povinnému jako revisoru nemocenské pojišťovny soukromých úředníků a zřízců v. v. s omezením, že povinnému musí přes zabavení zůstatí volným roční příjem 4.800 Kč. Soud prvé stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. **Důvody:** Podle § 46 č. 1 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. je možno zabavití nároky pojištěnců a dávek pensijního pojištění až do polovice dávek k úhradě nároků osob, které mají zá-

konný nárok na výživu proti osobám oprávněným k požitku. I když vymáhající věřitelka uvádí v návrhu na povolení exekuce, že jí má povinný zaplatiti vymáhanou částku na výživné, není nijak z návrhu ani z exekučního titulu zřejmé, že jde o vymožení výživného, na něž má vymáhající věřitelka proti povinnému zákonný nárok, a nevyplývá to nepochybně ani z toho, že mají oba stejné příjmení. Podle § 54 ex. ř. musí návrh na povolení exekuce mimo jiné udati vše, co podle povahy případu je důležité pro nařízení, jež soud povolující nebo exekuční má vydati pro vedení exekuce. Ježto pak shora vzpomenuté podmínky, důležité pro rozhodnutí podle § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., nejsou v návrhu uvedeny, neměla býti navržená exekuce povolena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Bylo-li manželství rozvedeno z viny obou manželů, nepřísluší manželce nárok na výživné ze zákona, jak bylo odůvodněno v rozh. č. 10400 Sb. n. s., na něž se pro stručnost odkazuje. Z připojených spisů krajského soudu civilního v P., č. j. Nc XVI 1952/32, vyplývá, že usnesením ze dne 22. listopadu 1932, č. j. Nc XVI 1952/32-4, bylo manželství vymáhající věřitelky a povinného rozloučeno z viny obou manželů. Vymáhající věřitelka tudíž v době uzavření soudního smíru ze dne 20. května 1935, č. j. Ck XI 254/34-6, podle něhož navrhla povolení exekuce, neměla proti povinnému nárok na výživné ze zákona. Není proto výživné řečeným směrem upravené výživným ze zákona, na něž se vztahuje ustanovení § 46 č. 1 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

Čís. 16916.

Mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem došlo mlčky (§ 863 obč. zák. k paušalování odměny za práce přes čas, jestliže zaměstnanec, pracující v podniku (ve mlýně), kde všichni zaměstnanci pracují za paušální mzdu a kde není obvyklé dávat zvláštní odměnu za práce přes čas, znal provoz podniku i rozdělení pracovních hodin, přijímal sjednanou mzdu bez námitek a nehlásil se po celou dobu svého zaměstnání o odměnu za práce přes čas.

(Rozh. ze dne 7. května 1938, Rv II 53/38.)

Žalobu, kterou se žalobce — mlynářský pomocník — na žalovaném mlynáři domáhal zaplacení 7.636 Kč s přísl. jako odměny za práce přes čas, nižší soudy zamítly, soud první stolice uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Zákon ze dne 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n. nevyklučuje úmluvu zaměstnavatele se zaměstnanci o paušalování odměny za práce přes čas tak, že odměna za ně jest obsažena

v úhrnné mzdě. Takováto úmluva může býti sjednána nejen výslovně, ale i mlčky podle § 863 obč. zák. Za takovou mlčky sjednanou úmluvu je především pokládati, jestliže zaměstnanec po delší dobu přijímal bez námitek mzdu za práce, věda, že v ní jest zahrnuta odměna za všechny smluvené práce, tedy i odměna za práce přes čas. Tak tomu bylo i v souzené věci. Žalobce byl u žalovaného zaměstnán od 4. dubna 1935, tudíž asi půldruhého roku jako pomocník a před tím byl u něho učněm po dobu dvou let. Věděl proto, jaký jest provoz v podniku žalovaného a praktikované rozdělení práce a přece nikdy si nečinil nárok na odměnu za práce přes čas, nýbrž mzdu vždy bez námitek přijímal. Z toho je zřejmé, že se žalobce po dobu svého zaměstnání u žalovaného spokojil s ujednanou paušální mzdou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Již v plenárním usnesení nejvyššího soudu ze dne 21. června 1937, Prets. 398/37 (Sb. n. s. č. 16217), jež odpůrce dovolatelův připomíná a k němuž se pro stručnost odkazuje, bylo vyloženo, že úmluva o odměně za práce přes čas není zakázána a že lze platně i odměnu za takové práce paušalovati bez zřetele na to, zda příslušné správní úřady práci přes čas povolily, či nikoliv. Ze skutkových okolností nesporných nebo zjištěných, že také ostatní zaměstnanci žalovaného pracovali za paušální mzdu, v níž byla již zahrnuta i odměna za práce přes čas, že také ve stejném mlýně znalcově dostávají zaměstnanci takovou paušální mzdu, že v mlynářství vůbec není obvyklé platiti mzdu podle hodin, nýbrž mzdu týdenní, a že není obvyklé dávat zaměstnancům, pracujícím přes čas, ale ve mlýně stále zaměstnaným a zaopatřeným, zvláštní odměnu za práce přes čas, dále že hlavní sezona ve mlýně žalovaného jest jen od konce srpna do listopadu, kdežto ostatní měsíce jsou slabé, žalobce však přes to dostával celý rok stejnou mzdu 70 Kč týdně, byt a zaopatření, byl ve mlýně žalovaného zaměstnán několik let a tedy znal tento podnik i úpravu práce v něm, mzdu bez námitek přijímal a o zvláštní odměnu za práce přes čas se nehlásil, plyne, že bylo mlčky sjednáno paušalování odměny za veškeré práce, tedy i za práce přes čas částkou 70 Kč týdně vedle bytu a stravy, a stačí po té stránce odkázati na důvody rozsudku soudu první stolice, jež dovolací soud schvaluje.

Netřeba se proto zabývatí žalobním nárokem na odměnu za práce přes čas s hlediska bezdůvodného obohacení žalovaného na újmu žalobcovu, ježto o něm nelze mluvit, byla-li odměna za veškeré práce, tedy i práce přes čas paušalována.

Čís. 16917.

Splátkové obchody (zák. č. 70/1896 ř. z.).

Nelze pokládati za odstoupení od smlouvy, jestliže prodávající odebral kupujícímu věc prodanou na splátky podle předchozího ujednání,

že jest při prodlení kupujícího se zaplacením splátek oprávněn dodanou věc odebrati a chovati ji u sebe až do úplného zaplacení kupní ceny, i kdyby ono ujednání bylo neplatné.

Výhrada sjednaná při uzavření splátkového obchodu, že prodávající je při odstoupení od smlouvy pro nedodržení platebních podmínek oprávněn dáti věc prodanou na splátky (automobil) oceniti podle jeho stavu bez soudního řízení soudním znalcem, kterého určí prodávající, a odečísti takto zjištěnou hodnotu věci z kupní ceny nebo jejího dlužného zbytku, přiči se předpisu § 2, odst. 2, posl. věty, splát. zák. Je-li hodnota uvedeným způsobem určená mezi smluvci sporná, jest o ní ve sporu o výši náhrady příslušející prodávajícímu podle § 2, odst. 2, první a druhé věty, splát. zák. provésti znalecký důkaz předepsaný civilním soudním řádem.

Pro určení hodnoty prodané věci na splátky a pro výpočet náhrady za její znehodnocení jest rozhodující doba odstoupení (zrušení) kupní smlouvy, nikoliv den odebrání podle shora uvedené dohody.

(Rozh. ze dne 10. května 1938, Rv I 1512/37.)

Dne 23. června 1933 koupila žalobkyně od žalované továrny na výrobu automobilů na splátky osobní automobil za tržovou cenu 18.540 Kč, na niž zaplatila celkem 10.600 Kč a další splátky nedodržela. Žalovaná jí proto prodaný automobil odebrala. Tvrdíc, že automobilu, o nějž jde, užívala jen dva měsíce a že za opotřebení vozu odčítá 2.600 Kč, domáhá se žalobkyně na žalované zaplacení 8.000 Kč. Proti žalobě namítla žalovaná: Podle prodejních podmínek byla žalovaná při prodlení se zaplacením kupní ceny oprávněna odebrati žalobkyni prodaný automobil a dle své volby chovati odebraný automobil u sebe k dispozici pro žalobkyni až do úplného zaplacení kupní ceny s příslušenstvím a teprve po zaplacení jej žalobkyni vydati anebo dáti jej oceniti dle jeho stavu soudním znalcem, ponechati si jej a jeho hodnotu znalcem určenou odečísti od tržové ceny. Žalovaná původně vůz odebrala a chovala jej k dispozici pro žalobkyni a jednala s ní o podmínkách zaplacení. Když však žalobkyně na její nabídky neodpovídala, rozhodla se ponechati si vůz a dala soudnímu znalci ing. B. odhadnouti hodnotu vozu. Ten jej odhadl na 2.800 Kč. Není proto žalovaná žalobkyni nic dlužna, nýbrž žalobkyně jest jí povinna zaplatiti 6.864 Kč 60 h. Soud první stolice uznal co do částky 7.005 Kč podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu zcela.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nově rozhodnutí.

D ů v o d y:

Dovolání nemůže míti úspěch, pokud doličuje, že jest neplatná výhrada, podle níž žalovaná firma při nedodržení platebních podmínek žalobkyni měla býti oprávněna, žalobkyni dodané auto odebrati a cho-

vati je u sebe až do úplného zaplacení kupní ceny se vším příslušenstvím. I kdyby tato výhrada byla neplatná proto, že odporuje ustanovení § 2 zák. o splát. obch. č. 70/1896 ř. z., pak by z toho, že žalovaná firma jednala podle této výhrady, plynulo jen, že šlo o bezprávi, proti němuž žalobkyně se mohla brániti zákonnými prostředky, ale nikoliv že došlo k odstupu od smlouvy. V rozhodnutí nejvyššího soudu č. 14734 Sb. n. s., na něž se dovolání v tomto směru odvolává, bylo jen vysloveno, že v žádosti o vrácení věci prodané s výhradou vlastnictví jest ustoupení od kupní smlouvy, není-li jiné úmluvy toho obsahu, že uplatňování nároku na vydání věci nemá o sobě míti v zápětí odstup od smlouvy. V souzené věci však taková úmluva učiněna byla. Jednala-li žalovaná podle té úmluvy, dala tím jasně najevo, že zatím nechce užiti práva odstupu od smlouvy; na tom projevu vůle nemohlo by nic měniti ani to, že úmluva o výkonu vyhrazeného vlastnictví bez odstupu od smlouvy jest neplatná. Proto, ať již dovolání má s neplatností výhrady pravdu čili nic, může býti pro výpočet náhrady za znehodnocení vozu uplynutím času rozhodující jen okamžik, kdy žalovaná firma učinila jasný projev vůle, že od smlouvy odstupuje, ježto v té příčině jest jediné rozhodující, kdy žalovaná nabyla opět práva volné dispozice s prodaným vozem; toho práva však neměla, dokud vůz měla jen v úschově pro žalobkyni, ať již právem, či neprávem.

Zbývají proto jen výtky dovolání proti stanovisku odvolacího soudu jednak k posudku soukromého znalce přizvaného svého času žalovanou firmou k vyšetření hodnoty vozu, jednak k posudku soudního znalce slyšeného procesním soudem o této hodnotě. Výtky ty jsou oprávněny. Odvolací soud vychází z toho, že jest závazné ustanovení kupní smlouvy, podle níž žalovaná firma měla při odstupu od smlouvy pro nedodržení platebních podmínek býti oprávněna dáti si vůz oceniti podle jeho stavu bez soudního řízení soudním znalcem a hodnotu vozu znalcem tím vyšetřenou odečísti z kupní ceny nebo dlužného jejího zbytku. Tento názor nelze však srovnati s ustanovením poslední věty druhého odstavce § 2 zák. č. 70/1896 ř. zák. Podle něho má platnost ujednání, které bylo napřed učiněno o tom, jak velká náhrada má býti dána prodávajícímu za užívání a znehodnocení vrácené věci. Důvodem pro ono ustanovení jest snaha splátkového zákona, chrániti kupitele proti hospodářské převaze prodávatele tím, že vylučuje, aby kupitel byla vnucena smluvní doložka, podle níž náhrada za užívání a znehodnocení vozu má býti určena jiným způsobem než dodatečnou dohodou při nebo po zrušení smlouvy nebo soudním řízením, jimž jediné může býti ochrana zájmů kupitele zaručena. Podle řečené úmluvy, ujednané již při koupi, že hodnota vozu v době vrácení má býti určena soudním znalcem příbraným žalovanou, bylo žalované dovoleno pověřiti třetí osobu jako osobu odbornou a hodnou její důvěry určením hodnoty automobilu; podstata této úmluvy jest ve vzájemném závazku smluvců, že o hodnotu věci nemá býti soudní spor a že se smluvci spokojí s hodnotou stanovenou znalcem žalované a vzdají se jakýchkoliv námitek proti ní

(srov. rozh. č. 5293, 6723 Sb. n. s.). I když dotčenou dohodou nebyla výše náhrady za užívání a znehodnocení vozu přímo určena, má dohoda přece jen rozhodující vliv na její výši, a to vliv, který mohl žalobci býti na újmu, poněvadž činí určená výše náhrady úplně závislým na zcela jednostranném opatření žalované bez poskytnutí jakékoliv ochrany žalobci. Tím by se zmařila zřejmě tendence splátkového zákona sledovaná ustanovením poslední věty odstavce druhého § 2 a jest proto taková úmluva podle tohoto ustanovení neplatná a pro smluvce nezávazná. O tom, že kupní smlouva, o níž jde, jest splátkovým obchodem, na něž jest užití zákona č. 70/1896 ř. z., není již sporu. Prvý soud proto právem při řešení otázky, jaká náhrada přísluší žalované firmě podle § 2, odst. 2, zák. č. 70/1896 ř. z., nepřihlédl k soukromému znaleckému posudku zjednanému podle neplatné dohody, nýbrž provedl o sporné hodnotě vozu, na níž výše této náhrady závisí, soudní znalecký důkaz, předepsaný civilním řádem soudním. Pochybil však v tom, že pokládal za rozhodující hodnotu vozu v den odebrání vozu, nikoli v den zrušení kupní smlouvy. Soudně vyslechnutý znalec se sice vyslovil také o hodnotě vozu v den zrušení kupní smlouvy, avšak první soud pro svůj mylný názor nehodnotil po této stránce údaje znalce. Opominutí to nenapravit ani odvolací soud jednak hledě na své, jak již vyloženo, mylné stanovisko, že lze přihlížeti jen k soukromému znaleckému posudku ing. B., jednak proto, že se soudně vyslechnutý znalec vyslovil jen o časové hodnotě vozu, tedy vlastně jen o teoretické, nikoliv o jediné rozhodující skutečné prodejní hodnotě vozu, a to nikoliv na základě shlednutí vozu, nýbrž na základě nálezu ing. B., který si — pry nedovoleně — sám hodnotil. Avšak i tu jest odvolací soud na omylu. Pro skutečnou prodejní hodnotu vozu rozhoduje ovšem nejen stáří vozu, ale i jeho opotřebení a poměry na trhu. Leč znalec ing. R. přihlížel při stanovení tak zv. časové hodnoty vozu i k těmto složkám, jak plyne z jeho posudku, a proto jest časová hodnota jím vyšetřená ve skutečnosti skutečnou prodejní hodnotou vozu. V tom, že znalec ing. R. při posuzování opotřebení vozu použil nálezu ing. B., není nic závadného, když vůz není dnes již ve stavu, v jakém byl v době zrušení kupní smlouvy, jak je mezi stranami nesporné, a když mezi stranami není ani sporu o tom, že vůz byl v době zrušení kupní smlouvy ve stavu zjištěném v nálezu znalce ing. B. Bylo proto na odvolacím soudě, aby zaujal stanovisko k údaji znalce ing. R. o časové správně prodejní hodnotě vozu v době zrušení kupní smlouvy a k ostatním výtkám odvolání žalované proti správnosti posudku tohoto znalce. Ježto odvolací soud tak neučinil, není věc zralá k rozhodnutí. Byl proto rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o odvolání žalované firmy dále jednal a znova rozhodl.

Čís. 16918.

Nesporný soudce není podle § 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. oprávněn ukládati peněžité pokuty a vazbu tam, kde se to přičí

stěžejním zásadám exekučního řádu, který dovoluje takové exekuční prostředky jen, jde-li o vymození nezastupitelného činu, jehož vykonání závisí na vůli povinného.

Nelze užití uvedených donucovacích prostředků k určenému vydání dítěte proti tomu, komu bylo uloženo vydati dítě, jež není u povinného v tuzemsku, nýbrž v cizině (v Argentině).

(Rozh. ze dne 11. května 1938, R I 403/38.)

Pravoplatným usnesením prvního soudu ze dne 2. května 1936, P II 162/34-31, bylo A. Ch. D-ové uloženo, aby vydala nezl. A. W. D., pocházejícího z jejího rozvedeného manželství s H. D., H. D-ovi nebo jeho plnomocníkovi do 15 dnů pod exekuci. Dne 24. července 1937 podal H. D. návrh, aby odpůrkyní bylo ve smyslu § 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. podle § 354 ex. ř. uloženo, by nejdéle do tří měsíců vyhověla usnesení ze dne 2. května 1936, P II 162/34-31, totiž, aby nezl. A. W. D. přivezla zpět z jeho nynějšího pobytu v Argentině a odevzdala ho navrhovateli, jinak že jí bude po návrhu uložena peněžité pokuta 1.000 Kč nebo uvalena na ni vazba v trvání dvou měsíců. Prvý soud tomuto návrhu vyhověl a rekursní soud toto usnesení potvrdil. Důvody: Ve svém rekursu uvádí stěžovatelka, že při vymáhání nároků v řízení nesporném jest se řídití na prvním místě předpisy exekučního řádu. Exekuce dle § 354 ex. ř. může však býti povolena jen, jde-li o vynucení jednání, jež závisí výhradně na vůli povinného. Tomu tak však tu není, neboť dítě jest v Argentině u tety a ta by musila souhlasiti s vydáním dítěte, avšak ta k tomu nesvoluje. Jest tedy zapotřebí součinnosti třetí osoby, takže to jednání nemůže býti vynuceno zákrokem podle § 354 ex. ř. K těmto vývodům sluší uvést, že v souzeném případě nejde o usnesení povolující exekuci podle § 354 ex. ř. Hora, na kterého se stěžovatelka odvolává, uvádí ve svém komentáři »Soudní řízení nesporné« 1931, str. 139: »Nelze-li vykonati usnesení bez součinnosti účastníků a nejsou-li tyto ochotni přispěti k výkonu dobrovolně, může nesporný soud býti postaven před otázku, jak má jejich činnost vynutiti. Tuto věc upravuje náš zákon v § 50, odst. 6. Dává nespornému soudu především donucovací prostředky, jaké jsou poskytnuty exekučnímu soudu v exekučním řádu, ale neomezuje jej jen na tyto prostředky. Obávaje se, že by při pestrosti věci nesporného řízení mohl narazit nesporný soud na věc, která po užití donucovacích prostředků ve smyslu exekučního řádu dobře neuzítí, anebo při které by se tyto prostředky ukázaly málo vhodnými, poskytuje nespornému soudu vedle nich i »jiné vhodné prostředky«, dávaje mu směrnici jen potud, aby zvolil prostředky, které jsou »dle povahy věci nejzpůsobilejší«. Tuto směrnici bude tedy musiti míti nesporný soudce na mysli i při volbě mezi prostředky exekučního řádu a jinými i při volbě těchto jiných prostředků mezi sebou. Povaze věci odpovídá však i podle názoru rekursního soudu, aby stěžovatelce bylo

pohroženo pokutami po případě vazbou, nevyhoví-li usnesení soudu. Účelem opatření toho je, aby se stěžovatelka postarala o to, aby dítě přišlo zpět z Ameriky a aby bylo odevzdáno otci, jak soud pravoplatně vyslovil. Napadenému usnesení nelze bezpodmínečně rozuměti tak, že stěžovatelka sama musila jít do Ameriky pro dítě, nýbrž jest mu rozuměti tak, že se má pohrůžkou pokuty po případě vazby přiměti k tomu, aby dbala toho, aby dítě, jež s její vůlí přišlo do Ameriky, zase přišlo zpět. Odpovídá tedy napadené usnesení dle názoru rekursního soudu stavu věci, takže stížnosti nemohlo býti vyhověno.

Nejvyšší soud zamítl návrh.

Důvody:

Podle § 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. proti účastníkům, kteří se nepodrobí rozhodnutím soudu, jest na návrh užití donucovacích opatření podle exekučního řádu nebo jiných vhodných prostředků, které jsou podle povahy věci nejzpůsobilejší. Prvý soud podle návrhu použil donucovacího prostředku stanoveného v § 354 ex. ř. Tento donucovací prostředek je dovolen jen tam, kde má býti vymožen nárok na čin, který nemůže býti vykonán jinou osobou a jež vykonati zároveň výhradně závisí na dlužníkově vůli. Nezř. Arnošt Wolfgang D. není u odpůrkyně, nýbrž u své tetičky v Argentíně a jest jeho pobyt znám. Může tedy býti jeho vydání dosaženo bez přičinění odpůrkyně a nejde proto o vymožení jednání nezastupitelného ve smyslu § 354 ex. ř. Jeho dopravení z Argentiny do bydliště navrhovatelova jako dítěte dvanáctiletého bude vyžadovati značného nákladu. Exekuční řád v takových případech stanoví v § 353, že vymáhající věřitel má býti soudem zmocněn, aby dal vykonati vymáhaný čin na dlužníkovu náklad, jehož úhrada může býti povinnému předem uložena a jest v dlužníkovu jmění vykonatelná. Nikdy však nelze v takovém případě stíhati povinného peněžitými pokutami a vazbou. Ustanovení § 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 dopouští sice mimo donucovací prostředky podle exekučního řádu též jiné vhodné prostředky, to však neznamená, že by nesporný soudce mohl zaváděti peněžité pokuty a vazbu tam, kde se to přiči stěžejním zásadám exekučního řádu, který dopouští peněžité pokuty a vazbu jedině tehdy, jde-li o vymožení činu nezastupitelného, jehož vykonání zároveň závisí výhradně na vůli povinného. V souzeném případě však nejde ani o čin nezastupitelný, ani o čin závislý výhradně na vůli odpůrkyně, která nemá dítě u sebe a musila by k jeho dopravení z Ameriky do bydliště navrhovatelova míti značné prostředky finanční nehledě ani na různé překážky, které by se mohly nucenému vydání dítěte v cizím státě a jeho dopravě z Ameriky do Evropy postavit v cestu. Nelze proto v souzeném případě užití jako donucovacích prostředků peněžitých pokut a vazby.

Ostatně první soud, který v opatrovnícké věci smí vydávati pouze provisorní opatření (§ 183 nesp. pat.), není vůbec oprávněn nařizovati,

aby nezletilec, který není našim příslušníkem a není v území našeho státu, byl z cizího státu dopraven do jiného státu.

Přiči se proto usnesení nižších soudů jasnému a nepochybnému smyslu ustanovení § 50, odst. 6, zákona č. 100/1931 Sb. z. a n.

Cis. 16919.

Za zemědělce v okrese zvlášť těžce postiženém neúrodou (§ 1, odst. 2, vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n.) jest pokládati jen toho, kdo po celou dobu od 16. července 1934 do 31. prosince 1935 provozoval zemědělský podnik výhradně nebo převážně v některém z okresů tam vytčených; nestačí, že zemědělec provozoval v nouzovém okrese zemědělský podnik po kratší údobí mezi 16. červencem 1934 a 31. prosincem 1935.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, R I 549/38.)

Povinná Vlasta N., která 31. října 1935 zpachtovala pozemky v L. (v okrese zvlášť postiženém neúrodou) za pachtovné 18.000 Kč ročně na dobu jednoho roku, počínaje 1. listopadem 1935 do 31. října 1936, kterážto smlouva byla pak prodloužena na dobu po 1. listopadu 1936, navrhla odklad exekuce na svršky povolené proti ní vymáhajícímu věřiteli usnesením ze dne 18. listopadu 1936 a svůj návrh později doplnila tím, že navrhuje zrušení řečené exekuce podle §§ 12, 22, 27 vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., tvrdíc, že jest zemědělkyní v kraji postiženém neúrodou ve smyslu § 1 uved. vládn. nař., ježto se živí z pachtu zemědělských pozemků, jež má dosud najaty, takže jí podle § 22, odst. 1, uved. vládn. nař. hledíc na splatnost vymáhané pohledávky a splnění dalších podmínek přísluší úlevy zaplatiti onu pohledávku ve splátkách, jež se rovnají $\frac{1}{30}$ pohledávky dle stavu ke dni 1. října 1936. Exekuční soud zamítl návrh. Rekursní soud povolil odklad Exekuce podle § 20 vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., dokud bude povinná řádně plniti splátky s úroky, k nimž jest zavázána.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Jde tu v podstatě o otázku, zda dlužníka, který hospodařil jako zemědělec v nouzovém okrese teprve ode dne 1. listopadu 1935, lze pokládati za »zemědělce v okrese zvlášť těžce postiženém neúrodou« podle § 1, odst. 2, vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n.

Takovými zemědělci jest rozuměti ty, kteří »v době od 16. července 1934 do 31. prosince 1935« provozovali zemědělský podnik výhradně nebo převážně v některém z okresů tamtéž vytčených.

Řečené ustanovení jest rázu výjimečného a jeho smysl není úplně jasný, takže jest je vykládati způsobem omezujícím tak, aby to bylo spojeno s menší újmou pro věřitele, pokud se tím ovšem nemaří účel vládního nařízení. Z doslovu řečeného ustanovení nelze nepochybně vyčísti, že by pro získání zvláštních úlev postačilo již provozování zemědělského podniku v některém nouzovém okrese po jakékoliv sebe kratší údobí, jen když by časově spadalo do mezidobí od 16. července 1934 do 31. prosince 1935, nýbrž jest je vykládati logicky v ten smysl, že se tu doba potřebná pro získání úlev vymezuje jakožto doba celková, stanovená přesně podle svého začátečního i konečného dne, a že se tudíž pro získání úlev vyžaduje, aby zemědělec provozoval zemědělský podnik v některém okrese v celé této době.

Stejně ustanovení o »době od 16. července 1934 do 31. prosince 1935«, jako má § 1, odst. 2, vl. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. o zemědělcích, obsahuje též § 2 vl. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n. o nezaměstnaných, u nichž ovšem na místě provozu zemědělského podniku se vyžaduje, aby v této době měli bydliště v některém nouzovém okrese. A v tom případě, kde jde o nezaměstnané, jest to ještě zřejmější, že vládní nařízení nechtělo přece stanoviti, že by pro získání úlev postačilo, kdyby si nezaměstnaný zvolil své bydliště v některém nouzovém okrese, třeba jen po nějaké sebe kratší údobí, spadající časově do doby mezi 16. červencem 1934 a 31. prosincem 1935.

Pro vyložený názor svědčí i tato úvaha: Počáteční datum 16. července 1934 bylo stanoveno vládním nařízením č. 250/1935 Sb. z. a n. zřejmě proto, aby bylo navázáno na vlád. nař. č. 142/1934 Sb. z. a n., které dnem 16. července 1934 nabylo účinnosti a kterým byly právě stanoveny okresy zvlášť těžce postižené neúrodou, pro něž byla poskytnuta mimořádná ochrana. Podle § 1 vlád. nař. č. 142/1934 Sb. z. a n. byla poskytnuta ochrana jen těm zemědělcům, kteří provozovali podnik zemědělský v okresích zvlášť těžce postižených, jak se tam pravilo, »leťošní« neúrodou, to jest neúrodou v roce 1934. Prodloužila-li vládní nařízení č. 207/1934, 211/1934 a 258/1934 Sb. z. a n. tuto ochranu až do 31. prosince 1935 a omezilo-li vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. tuto ochranu jen na zemědělce, kteří provozovali zemědělský podnik, »v době od 16. července 1934 do 31. prosince 1935«, nemůže toto výjimečné ustanovení býti vykládáno jinak než tak, že se ochrany té má dostati jen těm zemědělcům z uvedených tam okresů, kteří po tu dobu skutečně hospodařili a byli tedy postiženi neúrodou v letech 1934 a 1935.

Poněvadž dlužnice v souzeném případě počala hospodařiti teprve 1. listopadu 1935, takže nebyla neúrodou z předchozích let postižena, nelze na ni užití ustanovení vládního nařízení č. 250/1935 Sb. z. a n.

Čís. 16920.

Jde o alternativní žalobní žádost, jestliže se navrhuje, aby žalovaný byl uznán povinným vrátiti za současného zrušení tržové smlouvy tržovou cenu, nebo zaplatiti z důvodu snížení kupní ceny určitou částku, a ze žalobního přednesu vyplývá, že se žalobce domáhá obou nároků jako svého práva.

Netvrdí-li žalobce, že jemu přísluší právo volby co do jednoho z domáhaných nároků, jest míti za to, že právo to přísluší žalovanému, a nelze v takovém případě žalovaného odsouditi nepodmínečně jen k jednomu z obou žádaných plnění.

Kupiteli nepřisluší zásadně právo voliti z důvodu správy (§ 922 obč. zák.) mezi nárokem na zrušení tržové smlouvy a nárokem na snížení tržové ceny, nýbrž může se domáhati jen toho nároku, ke kterému jej povaha vady podle zákona opravňuje.

Pro zkrácení přes polovici ceny (§ 934 obč. zák.) nepřisluší kupujícímu nárok na vrácení části tržové ceny, neprojevil-li žalovaný nejpozději do konce jednání v prvé stolici sám ochotu zachovati právní jednání v platnosti a vrátiti částku převyšující obecnou cenu prodané věci.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 3031/36.)

Srov. rozh. č. 11593, 10055 Sb. n. s.

Tvrdě, že dne 1. června 1935 koupil od žalovaného kobyly, kaštanovou hnědku, za 2.410 Kč s hlášenou nepatrnou vadou na předních nohách, a to výslovně k dalšímu chovu a pro hospodářství, kdežto jiné vady nebyly mu hlášeny a také je ani při normální prohlídce nemohl zjistiti, a že mu žalovaný při koupi zatajil, že kůň trpí uvolněním češek na obou zadních kolenních kloubech, což jest skrytou vadou, že kůň ve stáji doma při přestupování nenormálně pohyboval zadními nohami a že zvěrolékař zjistil uvolnění češek, habituální luxaci na obou zadních nohách (kolenních kloubech), a že jest to vada nenapravitelná, skrytá, starého původu z doby před 1. červnem 1935, znehodnocující koně o nejméně 1.300 Kč, a že je nebezpečí, že kobyly dostane masný kloub, který by koně učinil úplně nezpůsobilým k používání, což zakládá nárok ze správy na snížení kupní ceny a mimno to nároky podle § 934 obč. zák., ježto se žalobci nedostalo ani polovice toho, co žalovanému při smlouvě kupní poskytl jako vzájemnou hodnotu, a konečně, že se u koně objevil chronický nevyлéčitelný zánět kloubů, který činí koně úplně neupotřebitelným, ač se žalovaný při koupi zaručil, že kůň je bezvadný a bez chyby, prohlásiv, kdyby šlo o vadu, která by při normální prohlídce nebylo možno na první pohled zjistiti, tedy o vadu tajnou, že vezme koně zpět a vrátí kupní cenu, a že mu při prohlídce slevoval dodatečně 200 Kč, domáhá se žalobce na žalovaném, aby bylo uznáno právem, že

se zrušuje tržová smlouva, kterou žalovaný od žalobce koupil na trhu v P. shora uvedeného dne dotčeného koně za řečenou cenu, že žalovaný jest povinen to uznati, koně si odebrati a vrátiti žalobci kupní cenu 2.410 Kč s přísl., nebo že jest povinen z důvodu správy a podle § 934 obč. zák. zaplatiti žalobci 1.300 Kč s přísl., o kteroužto částku se cena koně snižuje, v obou případech pak nahraditi náklady zjištění vady zvěrolékařem 100 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud odmítl odvolání, pokud se týkalo náhrady 100 Kč s přísl. za zvěrolékařskou prohlídku, jinak odvolání nevyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Lze sice schváliti dovolatelův názor, že není zákonné překážky, aby se kupitel mohl domáhati zrušení tržové smlouvy z dvou právních důvodů, na př. jak z důvodu správy (§ 932 obč. zák.), tak pro zkrácení přes polovici kupní ceny (§ 934 obč. zák.); ale o tu otázku nejde, ježto se žalobce nedomáhá jen zrušení tržové smlouvy o koni, koupeném od žalovaného dne 1. června 1935 na trhu v P., a vrácení kupní ceny 2.410 Kč, nýbrž navrhuje vydání rozsudku, v němž by byl žalovaný uznán povinným vrátiti za současného zrušení tržové smlouvy tržovou cenu 2.410 Kč, nebo zaplatiti z důvodů snížení kupní ceny částku 1.300 Kč.

Jest souhlasiti s odvolacím soudem, že uvedený žalobní návrh jest návrhem alternativním, v němž žalobce uplatňuje oba nároky jako své právo, ovšem tak, že plněním jednoho z nich by zanikl i druhý. O alternativní zmocnění ve smyslu § 410 c. ř. s. nemůže jíti již proto, že oba návrhy, jak na vrácení celé tržové ceny, tak na její snížení, jsou nároky peněžité; že by však druhý nárok byl uplatněn eventuálně, t. j. pro případ, že by zjištěný skutkový stav nemohl odůvodniti právně nárok první, neplatí ani ze slovního znění návrhu, ani z obsahu celého přednesu, jak jest obsažen v žalobě a zejména ze zápisu o ústním jednání ze dne 25. června, neboť žalobce uvedl, že koupený kůň má skrytou nenapravitelnou vadu — uvolnění češek na obou zadních kolenních kloubech —, která jej znehodnocuje nejméně o 1.300 Kč, že takto neobdržel ani polovinu hodnoty, kterou žalovanému z důvodu smlouvy plnil, a že koupeného koně nelze upotřebiti k hospodářským potřebám vůbec pro kopavost, kterou ohrožuje jak druhého koně, tak i obsluhující osoby na životě.

Žaloba ani žalobní žádost neobsahují ovšem označení osoby, která má právo plnění voliti (srov. § 12 ex. ř.), avšak není ani na překážku pojetí žalobní žádosti jako žádosti alternativní, neboť — ježto žalobce netvrdí, že jemu přísluší právo volby o jednotlivém z obou uplatňovaných nároků — bylo by hledíc na zásadu § 906 obč. zák. důsledně míti za to, že právo volby by příslušelo povinnému (žalovanému). Alterna-

tivní obligace s volbou dlužníkovou znamená však pro něho výhodu a této výhody by jej soud nemohl bez překročení žaloby zbaviti tím, že by jej odsoudil nepodmínečně jen k jednomu z obou žádaných plnění (rozh. č. 11593 Sb. n. s.), jak míní dovolatel, že se mělo státi.

Ve sporu jde tedy vpravdě o otázku, zda žalobci přísluší s hlediska aspoň jednoho z obou výslovně uplatněných právních důvodů §§ 932 a 934 obč. zák. oprávnění požadovati na žalovaném alternativně obojí plnění, zrušení smlouvy a vrácení celé kupní ceny, nebo snížení kupní ceny, při čemž by žalovanému bylo ponechána na vůli, aby se plněním jedné z obou alternativ zprostil svého závazku vůbec.

S hlediska § 932 obč. zák. nepřísluší mu toto právo, neboť právní předpoklady, za nichž lze žádati zrušení tržové smlouvy (vady nenapravitelné, které znemožňují řádné užívání věci), jsou podstatně rozdílné od oněch, z nichž lze žádati za snížení tržové ceny (vady napravitelné neb sice nenapravitelné, které však řádné užívání neznemožňují), a právo volby mezi oběma nároky kupiteli zásadně nepřísluší; kupitel se může proto domáhati jen nároku, k němuž jej povaha vady podle zákona opravňuje. Tím méně ovšem může kupitel — jako v souzeném případě žalobce — z téhož skutkového podkladu, t. j. pro tytéž vady koupeného koně uplatňovati oba nároky současně vedle sebe.

S hlediska § 934 obč. zák. však může kupitel žádati jen zrušení tržové smlouvy. Nárok na vrácení poměrné části tržové ceny mu nepřísluší vůbec, neprojevil-li žalovaný sám (§ 934, druhá věta, obč. zák.) ochotu zachovati právní jednání v platnosti a vrátiti částku, která obecnou cenu prodaného koně převyšuje. To by však byl musil učiniti nejpozději do konce jednání v první stolici, podle stavu spisů však žalovaný takovou ochotu neprojevil vůbec.

Uplatněný nárok žalobců na »zrušení smlouvy tržové nebo snížení kupní ceny« nemá tudíž zákonný podklad ani v ustanovení § 932 ani § 934 obč. zák. a rozhodnutí odvolacího soudu jest proto věcně správné, i když není vhodný jeho poukaz na rozhodnutí č. 8669 a 14867 Sb. n. s., poněvadž tam byl obdobný alternativní žalobní nárok vyvozován ze smlouvy, ačkoliv žalobci podle smlouvy takový nárok nepříslušel, kdežto v souzeném případě jde o nároky vyvozované ze zákona.

Čís. 16921.

Jde o lest ve smyslu § 870 obč. zák., jestliže zprostředkující zástupce prodávajícího tvrdil vůči objednateli (venkovskému obchodníku), nezajímajícímu pravý stav věci, vědomě nepravdu (že nabízené zboží objednal též jiný soutěžitel objednatelův) v úmyslu objednatele oklamati a tak od něho získati objednávku. Objednávka takto uzavřená jest nářikatelná i tehdy, šlo-li na straně objednatele o pohnutku (§ 901 obč.

zák.), rozhodující pro jeho vůli uzavřítí objednávku, a nezavazovalo-li prodávajícího ústní jednání, nepojaté do písemné objednávky, která byla vyhrazena písemnému potvrzení.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 1144/37.)

Srov. rozh. č. 4815, 6428, 11430 Sb. n. s.

Žalobě, kterou se žalující firma na žalovaných manželích domáhala zaplacení 5.974 Kč s přísl. za váhu objednanou prostřednictvím žalobkynina zástupce K., nižší soudy vyhověly.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

S názorem odvolacího soudu, který žalobě vyhověl proto, že ústní jednání, učiněná K-em jako zástupcem žalobkyně na provisi po případě jako jejím zprostředkovatelem, žalobkyni nezavazují, když nebyla pojata do písemné objednávky, které bylo vyhrazeno písemné potvrzení, a že jsou tudíž neplatná, ježto tu nebylo shodné vůle smluvců (§ 861 obč. z.), bylo by lze souhlasiti, kdyby tu nebylo tvrzeného předstírání zástupce K-a, jemuž žalovaní neměli důvodu nedůvěřovati v příčině toho, co jim při objednávce uvedl o koupi automatické váhy konkurentem žalovaných B-em. V té příčině prvý soud zjistil — a to zjištění nebylo změněno v odvolacím řízení a byly z něho jen po právní stránce vyvoděny jiné závěry —, že žalovaní objednali váhu, o niž jde, prostřednictvím K-a pouze pod podmínkou, že též jejich konkurent P. objednal takovou váhu. Uvedené tvrzení K-ovo se však objevilo nepravdivé a je v právním smyslu I s t í ve smyslu § 870 obč. zák., poněvadž byla tu tvrzena vědomá nepravda vůči žalovaným, neznajícím pravý stav věci, v úmyslu je oklamati a tím od nich získati objednávku. Z toho pak nutně usuzovati, že skutečná vůle žalovaných v podstatném směru byla jiná co do smluvních podmínek, než jaké jsou uvedeny v písemné objednávce, která neobsahuje vůbec ústně ujednanou podmínku, že také P. objednal takovou váhu.

Nebylo tu tedy srovnalé vůle smluvců při sjednání smlouvy.

Použila-li žalobkyně k získání obchodu zástupce, který si při uzavírání obchodu počínal vůči žalovaným úskočně a lstivě, jemuž žalovaní, venkovští to obchodníci, neměli příčiny nedůvěřovati a u něho předvídati úskočnost, nemůže se žalobkyně s úspěchem dovolávati ani toho, že žalovaní nedbali obchodnické opatrnosti, aby si přečtli tištěné podmínky objednacního listu, podle nichž ústní ujednání se zástupcem nejsou závazná pro objednatele ani pro dodavatele, a musí sama nésti důsledek nepoctivého jednání zástupce.

Lstivé přematy takového zástupce nelze přičítati na vrub oklamaneho zákazníka, nýbrž jdou na vrub příjemce objednávky, těžícího z jeho přehmatů (rozh. č. 4815, 11430 Sb. n. s.).

I kdyby byl správný žalobkynin názor, že na straně žalovaných šlo o pohutku (§ 901 obč. zák.), byla by i tato pohutka rozhodující nejen pro uzavření obchodu, nýbrž i pro vůli žalovaných, vzbuzena lstí se strany žalobkynina zástupce u žalovaných a měla by proto vliv na platnost právního jednání s hlediska § 870 obč. zák.

Právních důsledků lstivého K-ova jednání nemůže se žalobkyně zprostiti pouze tím, že její zástupce K. byl třetí osobou s hlediska § 875 obč. zák., poněvadž takovouto třetí osobou je pouze osoba neúčastněná na právním jednání, a nikoli ta, jejíž pomocí byla smlouva uzavřena (rozh. č. 6248 Sb. n. s.).

Čís. 16922.

K individuálním právům společníků společnosti s ručením omezeným ve smyslu § 50, odst. 4, zák. č. 58/1906 ř. z., jichž zkrácení může být usneseno pouze za souhlasu všech společníků zkrácením postížených, patří též právo předkupní vyhrazené všem společníkům k podílům ostatních společníků.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 1247/37.)

Společenská smlouva žalované společnosti s ručením omezeným, sepsaná dne 19. srpna 1919 a zapsaná do obchodního rejstříku, má v § 14 tato ustanovení: »Wenn ein Gesellschafter seinen Geschäftsanteil oder einen Teil davon, sei es an eine der Gesellschaft bereits als Gesellschafter angehörende Person oder eine dritte Person verkaufen will, so hat er dies mittels rekommandierten Briefes der Gesellschaft anzuzeigen und gleichzeitig die Verkaufsbedingungen vollinhaltlich bekannt zu geben. Die Geschäftsführer haben sodann sämtliche Gesellschafter mittels rekommandierten Briefes von der Veräußerungsabsicht zu verständigen. Innerhalb eines Monats nach Empfang dieser Verständigung steht es jedem Gesellschafter frei, mittels rekommandierten Briefes an die Gesellschaft zu erklären, dass er den zur Veräußerung gelangenden Geschäftsanteil bzw. einen Teil eines Geschäftsanteiles unter den angegebenen Bedingungen selbst zu übernehmen bereit sei. Macht von diesem Einlösungsrechte nur ein Gesellschafter Gebrauch, so erwirbt er den zu veräußernden Anteil, bzw. Teil des Anteiles allein, machen mehrere Gesellschafter von dem Einlösungsrechte Gebrauch, so fällt ihnen der zur Veräußerung gelangende Anteil oder Teil nach dem Verhältnisse ihrer eigenen bisherigen Geschäftsanteile zu. Doch ist hiebei zu beachten, dass der Betrag jedes Geschäftsanteiles stets durch 1000, schreibe Eintausend teilbar bleibt. Ein sonach unteilbarer Rest fällt

unter mehreren Bewerben demjenigen zu, der unter ihnen bisher den kleinsten Geschäftsanteil hat. Bei gleichen Bedingungen entscheidet des Los. Die Geschäftsführer haben den Veräußerungslustigen sodann mittels rekommandierten Briefes zu verständigen, wer von den Gesellschaftern als Käufer eintritt. Wenn aber keiner der bisherigen Gesellschafter von seinem Verkaufsrechte rechtzeitig Gebrauch macht, ist der verkaufslustige Gesellschafter berechtigt, seinen Geschäftsanteil jedoch nur an die den Gesellschaftern bekanntgegebene Person und zu den den Gesellschaftern bekanntgegebenen Bedingungen zu verkaufen.« Dále ustanovuje § 31 uvedené společenské smlouvy: »Das Kündigungsrecht steht jedem Gesellschafter zu. Die Kündigung muss mindestens eine halbjährige sein und darf nur mittels rekommandierten Briefes an die Gesellschaft und zum Ablaufe eines jeden Geschäftsjahres geschehen. Wenn eine solche Aufkündigung erfolgt, hat die Gessellschaft davon mittels rekommandierten Schreibens alle übrigen Gesellschafter, die nicht gekündigt haben, zu verständigen. Diesen steht es frei, binnen einem Monate nach Erhalt dieser Verständigung durch einen an die Gesellschaft zu richtenden rekommandierten Brief zu erklären, dass sie den Anteil aller, oder bestimmt zu bezeichnender einzelner kündigender Gesellschafter übernehmen wollen. Im übrigen gelten die Bestimmungen des § 14 sinngemäss.« Dne 5. března 1936 se valná hromada žalované společnosti $\frac{3}{4}$ většinou hlasů usnesla proti hlasu žalobkyně, která byla společníci uvedené společnosti, na změně § 14 společenské smlouvy tak, že předkupní právo a s ním spojené podmínky mají odpadnouti a že § 14 společenské smlouvy na místě dosavadního doslovu má napříště zníti: »Die Geschäftsanteile sind übertragbar und vererblich«, a na vynechání slov v § 31 »im übrigen gelten die Bestimmungen des § 14 sinngemäss«. Tvrdíc, že uvedená usnesení o změně smlouvy společenské jsou v rozporu s §§ výše dotčenými, že k změně těchto paragrafů společenské smlouvy nestačila $\frac{3}{4}$ většina hlasů, ježto předkupní právo podle §§ 14 a 31 společenské smlouvy, týkající se podílů ostatních společníků, jsou individuální práva společníků ve smyslu § 50, odst. 4, zák. č. 58/1906 ř. z. a že ono usnesení znamená zkrácení těchto práv vyhrazených jednotlivým společníkům, takže změna mohla býti platně usnesena pouze za souhlasu všech tímto zkrácením postížených, tedy všech společníků, domáhá se žalobkyně na žalované společnosti prohlášení usnesení o uvedených změnách za zmatečné. Soud prvě stoličce zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zákon č. 58/1906 ř. z. stanoví v § 50 zvláštní úpravu hlasovacího práva při změně společenské smlouvy podle důležitosti předmětu změny. Jde tu o výjimku z všeobecného předpisu § 39, odst. 1, uved. zák.,

podle něhož se společníci usnášejí prostou většinou odevzdaných hlasů, pokud zákon nebo smlouva společenská nic jiného nepředepisuje.

Podle § 50, odst. 1, uved. zák. mohou změny společenské smlouvy býti usnesení tříčtvrtinovou většinou odevzdaných hlasů, při čemž pro změnu mohou býti smlouvou společenskou stanoveny další náležitosti.

Jestliže však jde o změnu předmětu uvedeného ve smlouvě a není v ní něco jiného stanoveno, je potřebí je dle nomy sluh osnesení (§ 50, odst. 3, uved. zák.), kdežto jde-li o případy uvedené v odstavcích 4 a 5 tohoto paragrafu, to jest o rozmnožení plnění uložených smlouvou společníkům nebo o zkrácení práv vyhrazených jednotlivým společníkům smlouvou, nebo o usnesení, jimiž se pojmají do společenské smlouvy ustanovení o míře, v jaké se mají konati vplaty na kmenové vklady, nebo mění-li se o tom ustanovení o tom obsažená ve smlouvě, může se usnesení státi jen za souhlasu všech společníků tím postížených.

Předpisy § 50, odst. 4, uved. zák. je sledován účel ochrany individuality společníků tam, kde by více závazků nebo méně práv měli dle změněné smlouvy, než jim dle původní smlouvy příslušelo, a proto se vyžaduje souhlas postížených společníků k usnesení jako zvláštní kvalifikace k takovému usnesení.

V souzeném případě běží o otázku, zda v § 14 původní smlouvy společenské vyhrazená práva společníkům v příčině předkupního práva k podílům ostatních společníků, jak jsou shora uvedena, a s tím související poslední věta § 31 tamže uvedená, patří mezi ona určitá práva, jež jsou jednotlivým společníkům smlouvou propůjčena ve smyslu § 50, odst. 4, uved. zák. nebo ne, a jestliže je tomu tak, jest nutno, aby byl při změně smlouvy v tom směru podán souhlas všech postížených společníků, tudíž i žalobkyně, která nejen souhlasu nedala na valné hromadě dne 16. března 1936 k usnesené změně §§ 14 a 31 poslední věty, dle níž mělo odpadnouti právo předkupní a podmínky s tím související, nýbrž vnesla i odpor.

Podle názoru dovolacího soudu náleží právě uvedené vyhrazené právo předkupní společníkům dle původní společenské smlouvy do oboru práv uvedených v § 50, odst. 4, uved. zák., jež jsou zvláštní, individuální práva společníků a jsou protějškem tak zvaných vespolných práv, vykonávaných pospolitým postupem společníků.

Nelze míti pochybností o tom, že touto výhradou předkupního práva společníkům mělo býti zabráněno tomu, aby do společnosti bez svolení zbylých společníků nebo některého z nich vnikl živel cizí, a mělo tedy pro budoucnost při nabídce uvolněného podílu býti umožněno, aby buď všichni zbylí společníci nebo některý z nich mohl podíl ten na sebe převést úplně nebo poměrně. Tím měla býti zabezpečena stabilita původních společníků, což má nemalý význam pro prosperitu podniku.

Nezáleží na tom, že ono právo patří všem společníkům a ne pouze některým z nich, poněvadž zákon v § 50, odst. 4, řeč. zák. ani neroz-

lišuje po té stránce. Běží tu o zvláštní postavení jednotlivých společníků ve vztahu k společnosti, a vyhrazené právo předkupní může proto beze všeho příslušet každému z nich.

Výklad, jaký se snaží dát dovolatelka slovu »jednotlivým« (einzeln), neodpovídá souvislosti zákona ani důvodu a účelu ustanovení původní smlouvy, a jest schválně výklad, jaký mu dal odvolací soud, kterýžto výklad má oporu nejen v nauce uvedené v napadeném rozsudku, ale i v zásadě vyslovené v rozhodnutí č. 8852 Sb. n. s., a dovolací soud nemá příčiny, aby se od té zásady odchýlil.

Nemůže býti pochybností o tom, že by byla žalobkyně přijatou změnou společenské smlouvy v §§ 14 a 31 zkrácena ve svých právech co do výkonu předkupního práva, a právem odporovala tomuto usnesení valné hromady.

Poněvadž pak její souhlas jako společnice postižené oním usnesením je materiální podmínkou platnosti a účinnosti učiněného usnesení o změně uvedených ustanovení a bez něho není ono usnesení zákonné a právně účinné a poněvadž byly splněny i ostatní náležitosti této žaloby dle § 41 uved. zák., právem odvolací soud vyhověl žalobě.

Čís. 16923.

Lékařenský podnik je předmětem pozůstalostního řízení.

Toho, komu byla svěřena správa společného podniku, jest pokládati za zmocněnce spoluvlastníků. Nárok spoluvlastníků lékárny na podíl na zisku.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 1319/37.)

Manželé Mg. Ph. Hynek Ch. a Augusta Ch. nabyli kupní smlouvou ze dne 5. října 1905 společně lékárny »Z.« v T.-Š. a byli každý polovíci vlastníky lékařnického podniku. Koncesionářem byl Ph. Mg. Hynek Ch. Dne 18. února 1926 Ph. Mg. Hynek Ch. zemřel a zůstavil po sobě vdovu Augustu Ch. a čtyři děti, mezi nimi žalobce a žalovanou. Poslední vůlí ze dne 21. března 1924 ustanovil svou vdovu universální dědičkou a odkázal žalobkyni polovici uvedené lékárny jemu patřící. Poživací právo k lékárně propůjčil na doživotí vdově Augustě Ch. Pravoplatnou odevzdací listinou ze dne 6. prosince 1928, D XII 79/26, byla žalobkyni odevzdána polovice oné lékárny se zařízením, skladem zboží a pohledávkami. Po smrti Ph. Mg. Hynka Ch. byla lékárna nadále provozována na základě staré koncese (§ 15 zák. č. 1/1907 ř. z.). Dne 1. března 1929 zemřela i Augusta Ch. se zanecháním posledního pořízení ze dne 2. února 1929, ustanovivši jediným dědicem svého jmění žalovaného, a pravoplatnou odevzdací listinou, D II 167/29, byla žalovanému odevzdána polovice lékárny »Z.« patřivší Augustě Ch., když se žalobkyně vzdala dědictví. Od vánoc 1925 pracovaly obě strany roze-

pře v uvedené lékárně jako magistři. Dne 10. března 1928 odhlásil žalovaný sebe a žalobkyni u nemocenské pojišťovny pro soukromé zaměstnance s odůvodněním, že oba jsou majiteli lékárny. Tvrdíc, že byli ona a žalovaný po smrti otce resp. matky každý polovíci spoluvlastníky lékařnického podniku »Z.«, že nějaké vypořádání o jmění nebylo učiněno, poněvadž podle vůle rodičů a podle svého vlastního úmyslu chtěli býti oba společně majiteli lékárny, že žalobkyně přenechala žalovanému vedení obchodu v lékárně a vedení obchodních knih, že po dovršení třiceti let svého věku obstaral si žalovaný koncesi k provozování lékárny, že však tím nenastala žádná změna ve společenském poměru stran, že žalovaný platil dále žalobkyni za její farmaceutickou práci v lékárně slušné magistra a nějaké vyúčtování ročního výtěžku ze společného podniku žalobkyně nepožadovala, aniž se však onoho práva vzdala, že později zaujal žalovaný nesprávné stanovisko, že žalobkyně sice jest zúčastněna na lékárně, že však nemá nároku na čistý výtěžek z ní, ježto prý se zřetelem na § 12 lék. zák. není dovolen společný provoz lékárny, domáhá se žalobkyně jako spoluvlastnice a společnice lékařnického podniku »Z.« na žalovaném zaplacení 43.924 Kč 42 h s přísl. jako polovice čistého výnosu z provozu lékárny od smrti své matky Augusty Ch. Soud první stolice uznal za žalovaný nárok důvodem po právu. D ů v o d y: Se zřetelem na to, že se žalobkyně domáhá za žalovaného nároku jako společnice a spoluvlastnice společného lékařského podniku, a dále hledíc na námítku žalovaného, že se žalobkyně stala podle odevzdací listiny po svém otci vlastníci pouze polovice lékařského zařízení, skladu zboží, pohledávek atd., nikoliv však i spoluvlastnicí lékařského podniku, jest zkoumati, zdali jest tomu skutečně tak, a zda lékařský podnik provozovaný na základě osobní koncese může býti předmětem dědictví a též společného vlastnictví ve smyslu § 825 obč. zák. neb ne. Jak jest zjištěno, byla žalobkyni podle dědické dohody ze dne 28. července 1927 a odevzdací listiny ze dne 6. prosince 1928 na základě provedené inventury a odhadu odevzdána polovice lékárny se zařízením, skladem zboží a pohledávkami v hodnotě 50.113 Kč 30 h po srážce dluhů pozůstalosti, kteréž měla převzít v částce 28.938 Kč 30 h, tedy v hodnotě 21.175 Kč. Žalovaný namítá, že lékařská koncese jako čistě osobní právo, zákaznictvo a práce, resp. pracovní síla zůstavitele nemohou býti předmětem dědictví a že žalobkyně mohla se státi spoluvlastnicí pouze investovaného a běžného kapitálu, tedy lékařského zařízení, skladu zboží, pohledávek atd., nikoli však lékařského podniku jako podniku. Že by byla se žalovaným uzavřela nějakou společenskou smlouvu o provozu lékárny, žalobkyně netvrdí a není ani dokázáno. Jde tu tedy o předmět dědictví, jakož i o spoluvlastnictví k lékárně samé. Jak vychází najevo ze zjištěných skutečností, nebyla žalobkyni odevzdána pouze polovice lékařského zařízení, skladu zboží atd., nýbrž polovice lékárny se zařízením atd., takže předmětem dědictví nebylo pouze zařízení lékárny atd., nýbrž i polovice lékárny. Lékařnictví jest upraveno lékařským zákonem

z 18. prosince 1906, č. 5 na rok 1907 ř. z. Podle § 12 uved. zák. jest koncese k provozování lékárny osobní a nemůže býti na jiné osoby převedena. Podle názoru soudu jest rozlišovati mezi koncesí a podnikem samým. Koncese jako osobní oprávnění nemůže býti předmětem dědictví (§ 531 obč. zák.). Podnik se skládá nejen ze zařízení, skladu zboží atd., ale i ze jména nebo firmy, polohy obchodního provozu, ze zákaznictva atd., a to vše tvoří hospodářský celek a tedy objekt majetkový a právní. Nástupnictví do podniku se řídí pouze zásadami soukromoprávními, kdežto ustanovení § 12 lék. zák. jest povahy veřejno-právní. To vysvětluje z ustanovení § 15 lék. zák., podle něhož ten, na něhož koncesovaná lékárna provozovaná na základě koncese přejde právním jednáním mezi živými nebo dědictvím, musí nabýti nové koncese, chce-li lékárnu provozovati. Vedle koncese je tu tedy ještě samostatný objekt práva, totiž lékárenský podnik. Každá lékárna jest kupcecký podnik, provozování lékárny jest absolutním obchodem podle čl. 271 obč. zák. a každý lékárník jest kupcem. Podle uvedených úvah není překážky, proč by lékárna, t. j. lékárenský podnik nemohl býti jako podnik předmětem dědictví a tedy i předmětem spoluvlastnictví podle §§ 825 a dalších obč. zák., když jest samostatným předmětem práva. Soud jest tudíž toho přesvědčen, že žalobkyně nenabyla dědictvím po svém otci pouze poloviny lékárenského zařízení, skladu zboží atd., ale i poloviny lékárny, t. j. lékárenského podniku jako podniku a že se stala spoluvlastnicí lékárny a ode dne, kdy žalovanému byla odevzdána polovice lékárny, která patřila Augustě Ch., — to se podle pozůstalostních spisů, D II 167/28, stalo odevzdací listinou ze dne 20. června 1931 — i spoluvlastnicí lékárny se žalovaným každý polovicí. Na tom nic nemění, že žalovaný v lékárně pracuje a že žalobkyně byla v lékárně zaměstnána jako magistra resp., jak jest zjištěno ujednáním ze dne 18. listopadu 1933, nadále ještě v ní zaměstnána za měsíční služné. To má význam jen pro rozdělení výnosu z provozu lékárny. Lichá je námitka žalovaného, že žalobkyně opomínila dáti si odevzdati předmět pozůstalosti záležející v lékárenském podniku dodatečným projednáním pozůstalostí, neboť žalobkyni byla dle shora uvedené odevzdací listiny skutečně odevzdána polovice lékárny »Z.« i se zařízením atd. Z všech vyložených důvodů jest soud toho přesvědčen, že žalobkyni proti žalovanému právem přísluší nárok na rozdělení výnosu z provozu lékárny z titulu spoluvlastnictví k lékárně a bylo tedy uznati právem, jak jest v rozsudkovém výroku uvedeno. **D ů v o d y:** Pokud se žalovaný ve svých obšírných vývodech snaží dovoditi, že lékárna nemůže býti předmětem dědictvého nápadu, poněvadž je vázána na koncesi, která může býti udělena jen jedné, a to fyzické osobě, stačí odkázati na důvody napadeného rozsudku, které odvolací soud schvaluje a jež odpovídají zákonu i judikatuře. Vývody žalovaného nejsou s to je vyvrátiti ani zeslabiti. Lékárenská živnost je jako každá jiná koncesovaná živnost svou povahou obchodním výdělečným podnikem, jak jej má na mysli živno-

stenský řád, a nezáleží na tom, že pro koncesovanou živnost lékárenskou platí zvláštní ustanovení zák. č. 5/1907 ř. z., neboť řečený zákon, jak je zřejmé zejména z jeho §§ 12 a 15, nic odchylného neustanovuje než to, co platí pro právní povahu každé jiné koncesované živnosti obchodní. Může-li býti koncesovaná živnost lékárenská předmětem exekuce vnučenou správou za předpokladu § 341 ex. ř. (rozh. č. 13042, 14501 Sb. n. s.), není důvodu, proč by nemohla býti také předmětem smluvního nebo dědictvého převodu jako majetková hodnota (rozh. č. 5979 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Co se týká jádra sporu, 1. právní otázky, zda může býti lékárna, to jest lékárenský podnik jako podnik předmětem dědictvého práva dle § 532 obč. zák., posoudil odvolací soud věc správně.

Nejvyšší soud se otázkou právní povahy lékárny jakožto podniku, provozované na základě koncese, obíral v rozhodnutí pod č. 15884 Sb. n. s., a dospěl k závěru, že zákonem (č. 5/1907 ř. z.) není zakázáno, aby lékárna jako podnik byla ve spoluvlastnictví několika osob, třebaš nemají všechny koncesi k jejímu provozu. Při tom rozlišuje koncesi lékárenskou — kterou nelze převéstí právními jednáními mezi živými aneb dědictvím — od vlastního podniku, to jest souhrnu věcí k provozu lékárny patřících a s ním souvisících, v kterémžto případě převod na jinou osobu je dovolen, trvá-li lékárna více než 5 let (§ 16 uved. zák.).

Jestliže je tedy lékárenský podnik podstatou majetkovou, jež může býti předmětem právních jednání mezi živými nehledíc na osobní poměr koncesionáře, plyne z toho zřejmé, že takový podnik jest součástí pozůstalostního jmění zůstavitele, jemuž patřil, a tudíž je předmětem pozůstalostního řízení (§§ 531, 532 obč. zák.).

K vlastnímu provozu musí ovšem míti provozovatel koncesi s určením příslušného místa, ale z toho neplyne, že by podnik jakožto samostatný majetkový předmět nemohl míti zvláštní právní osud, nezávislý na osobě koncesionáře. Úmrtím koncesionáře sice zanikne koncese, nikoli však podnik sám. Jsou tudíž nesprávné vývody dovolání k nadhozeným otázkám.

Z pozůstalostních spisů, D XII 79/26, je zřejmé, že do inventáře byly pojaty příslušné položky aktiv a pasiv, které měly základ a souvisely s lékárenským podnikem a staly se předmětem pozůstalostního řízení a též odevzdání odkazovnici (žalobkyni).

Nejde tu o mylnou stylisaci odevzdací listiny, podle níž byla žalobkyni odevzdána polovice lékárny se zařízením, skladem zboží a pohledávkami v uvedené tam hodnotě, jak míní dovolatel, poněvadž tuto polovici lékárny odkázal zůstavitel — otec žalobkyně — ža-

lobkyni posledním pořízením ze dne 21. března 1924. K tomu byl oprávněn, neboť se stal podle smlouvy ze dne 5. října 1905 se svou manželkou Augustinou spoluvlastníkem lékárny »Z.« se vším příslušenstvím. Výtka, že by rodiče sporných stran nebyli spoluvlastníky lékárny, neobstojí hledíc na obsah uvedené smlouvy.

Dovolatelovo spoluvlastnické právo, nabyté k polovici lékárny podle odevzdací listiny ze dne 20. června 1931, D II 167/29, zakládá se ve své podstatě také na uvedené smlouvě ze dne 5. října 1905, podle níž polovice lékárny patřila vlastnický dovolatelově matce, jak jest výslovně uvedeno i v jejím posledním pořízení.

Pro souzený spor není rozhodující, zda podle dovolatelova tvrzení měl jeho otec provoz lékárny do své smrti na svůj účet, neboť to bylo vnitřní věcí mezi ním a jeho manželkou, a platila by tu konečně právní domněnka § 1238 obč. zák., že manželka svěřila mu jako zákonnému zástupci správu svého volného jmění.

Zjišťovati, že dům, v němž se lékárna provozuje, patří s místnostmi dovolateli, bylo zbytečné pro rozřešení souzeného sporu, zejména když tu nejde o lékárnu reální, nýbrž jen o koncesovanou, jejíž provoz není vázán na určitý dům.

Z toho, že dovolatel připsal žalobkyni na jejím kontu částku 21.175 Kč jako hodnotu podílu podle uvedené odevzdací listiny jí připadající, nemůže vyvozovati, že žalobkyně nemá již žádného podílu na podniku lékárenském, že za omen dobropis přenechala svůj podíl na lékárně dovolateli. Na takový úmysl stran nelze usuzovati, zejména uváží-li se stanoviska sporných stran, která zaujaly při jednání v letech 1932 a 1933 o vypořádání se v příčině účasti žalobkyně na podniku.

Je proto správný závěr nižších stolic, že žalobkyně nabyla spoluvlastnictví lékárny, to jest lékárenského podniku jako podniku, kteréžto právo má dosud. O totožnosti toho podniku nemůže býti pochybnosti, poněvadž se trvale a nepřetržitě na témže místě provozuje, a nerozhoduje, že dovolatel jako jeho vykonavatel má novou koncesi, poněvadž to není na újmu samostatnosti majetkového předmětu lékárny. Vývody dovolání tomu odporující právně neobstojí.

Podle povahy předmětu ve spoluvlastnictví obou stran rozepře běží o podnik obchodní, výdělečný, oba podíly k němu jsou stejné a mají stejnou právní posici, která by příslušela výhradněmu vlastníku této věci; právo každého z nich je tu jen omezeno konkurencí druhého spoluvlastníka.

Vzájemná práva spoluvlastníků nebyla tu podle zjištění nižších soudů upravena společenskou smlouvou (§§ 1175 a násl. obč. zák.), nebyl tu také ustanoven společný správce podle § 836 obč. zák.

Provoz lékárny podle přednesu stran vykonává dovolatel. Hledíc na to, že žalobkyně tomuto způsobu provozu neodporovala, jest na dovolatele po této stránce pohlížeti, jako by mu žalobkyně svěřila správu

podniku co do svého podílu, a v tom smyslu jest jej pokládati za jejího zmocněnce (obdoba § 1190 obč. zák.), a nezáleží na tom, že žalobkyně byla u dovolatele zaměstnána za plat v lékárně jako magistra. Tato skutečnost nevylučuje nárok žalobkyně na podíl ze zisku z dotčeného podniku.

Velikost podílu na zisku plynoucího z uvedeného společného výdělečného podniku se řídí právním poměrem, z kterého vzniklo ono společenství; v té příčině jsou podíly obou stran stejné, tudíž i zisk nutno dělití stejně (§§ 830, 839 obč. zák.), při čemž ovšem nutno mítí na zřeteli výlohy se správou společného majetku a náklady vzniklé k dosažení zisku a respektovati je při výpočtu zisku podle obdoby předpisů uvedených v § 1193 obč. zák.

S toho hlediska není odůvodněno dovolání, pokud tvrdí, že žalobkyni nepřisluší nárok na 50% zisk z podniku, a že by o společném výdělečném bylo možno mluvití jen tehdy, kdyby tu byla smlouva ve smyslu § 1175 obč. zák.

Vychází-li se z rozsudkových zjištění, byla věc po právní stránce správně posouzena a dovolání není důvodné.

Čís. 16924.

Zda jednací řád, obsahující ustanovení o povinnostech a závazcích společníků společnosti s ručením omezeným (zák. č. 58/1906 ř. z.), založené před účinností kartelového zákona č. 141/1933 Sb. z. a n., je samostatná smlouva, mající povahu kartelové úmluvy ve smyslu § 1 kart. zák., odlišné od společenské smlouvy o zřízení společnosti s r. o., je vyvodití z úmyslu smluvců. Je-li tomu tak, není společnost s r. o. smluvkyní kartelové úmluvy, nýbrž orgánem provádějícím kartelovou úmluvu sjednanou mezi jiným samostatnými podnikateli.

Ani k účinnosti smlouvy, kterou se svěruje jinému právnímu předmětu (společnosti s r. o.) provádění kartelové úmluvy, ani k přijetí této funkce se nevyžaduje písemnost podle § 2, odst. 1, kart. zák.; stačí jakýkoliv platný projev vůle směřující k převzetí uvedené funkce, jak se jeví na př. ve skutečném jejím vykonávání po delší dobu.

Je-li organizací provádějící kartelovou úmluvu společnost s r. o., stačí i mlčky projevený souhlas jednatele oprávněného k zastupování uvedené společnosti.

Ustanovení jednacího řádu, že společníci jsou jím vázáni po dobu trvání společnosti s r. o., pověřené prováděním kartelové úmluvy, neodporuje dobrým mravům. Účastníci kartelové úmluvy jsou chráněni ustanovením § 26 kart. zák.

Společník, který vystoupil platně ze společnosti provádějící kartelovou úmluvu, může i důvodu onoho vystoupení užiti k odstupu od kartelové úmluvy (§ 26, odst. 2, kart. zák.).

Právní podmět, jemuž je svěřeno provádění kartelové úmluvy, jest oprávněn k vymáhání závazků účastníků kartelové úmluvy.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 1342/37.)

Žalující společnost s ručením omezeným »K.«, prodejna dlaždic, obkladaček, zboží kameninového a kamen v P., se na žalované firmě domáhá, aby byla žalovaná uznána povinnou I. zdržeti se jakékoliv prodejní činnosti, jež jest kartelovou úmluvou z 18. listopadu 1919 vyhrazena žalující společnosti, pokud by nejednala z příkazu orgánů společnosti, zejména neobchodovati na vlastní pěst s dlaždicemi jí vyrobenými, nýbrž svěřiti veškeren jich prodej výhradně žalující společnosti, pokud výrobků těch nebude užito v jejích vlastních závodech, II. zasílati žalující společnosti ihned v originále veškeré dotazy a zakázky, jež jí dojdou na hliněné dlaždice, III. uposlechnouti veškerých příkazů orgánů žalující společnosti, které pokládají za nutné v zájmu spořádaného vedení obchodu, pokud nevybočují z mezí uvedené kartelové úmluvy, IV. dovoliti revisoru ustanovenému dozorcí radou žalující společnosti podle § 9 kartelové úmluvy, aby nahlížel do jejich obchodních knih, zápisů a korespondence, aby prohlédl její zásoby zboží a dával mu všechna potřebná vysvětlení, jež na ní bude žádati. K odůvodnění žaloby přednesla: Dne 18. listopadu 1919 uzavřela žalovaná firma — vyrábějící keramické zboží — s ostatními společníky žalující společnosti písemnou kartelovou úmluvu, jejímž předmětem byla úprava obchodu a odbytu kameninového zboží, hliněných dlaždic a obkladaček a jež byla uzavřena ve formě jednacího řádu žalobkyně, která téhož dne byla ustanovena jako organizace provádějící kartelovou úmluvu. Po vyhlášení kartelového zákona ze dne 12. července 1933, č. 141 Sb. z. a n. byla řečená kartelová úmluva zapsána dne 7. listopadu 1933 do kartelového rejstříku. Ačkoliv kartelová úmluva byla uzavřena ve formě jednacího řádu žalobkyně, jde ve skutečnosti o samostatnou smlouvu, která váže účastníky nikoliv jen proto, že jsou společníky žalobkyně, nýbrž hlavně z toho důvodu, že onu smlouvu ujednali a podepsali, takže kartelová úmluva zavazuje i takového účastníka, který snad přestal býti společníkem žalobkyně jako organizace provádějící kartelovou úmluvu. Proto váže kartelová úmluva i žalovanou, třebaže přestala býti společníkem žalující společnosti koncem roku 1934, ježto její společenský podíl byl jejími věřiteli zabaven a exekučně prodán. Podle § 14 uvedené úmluvy váže smlouva účastníky po dobu trvání žalující společnosti, jež byla usnesením valné hromady z 11. května 1933 se souhlasem žalované prodloužena do konce roku 1939. Žalovaná je proto povinna plniti veškeré závazky, jež převzala dne 18. listopadu 1919. Podle § 2

kartelové úmluvy však žalovaná nedodržela povinnosti jí uložené a jednala, jako by kartelové ujednání nemělo závaznosti, a nabízela různým zákazníkům, v žalobě přesně uvedeným, zboží bez vědomí a souhlasu žalující společnosti, přijímala objednávky za ceny značně nižší, než jsou ceny žalobkyně stanovené a za těchto podmínek prováděla dodávky, žalovaná prohlásila, že kartelovou smlouvu dodržovati nebude a že ani nadále nebude plniti závazky plynoucí z kartelového ujednání a odepřela též dovoliti revisoru podle § 9 d) kartelového ujednání, aby provedl revisi. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Prvý soud odpověděl záporně na rozhodující otázku, zda jest žalovaná vázána kartelovou úmluvou, ačkoliv již není členkou žalující společnosti, maje za to, že jednací řád žalobkyně a její stanovy jsou jednotný celek, že k tomu, aby byla žalovaná vázána obligatorně, bylo nutné uzavření smlouvy mezi ní a žalobkyní, k tomu však že nedošlo, ježto žalobkyně nepodepsavši jednací řád, neučinila projev vůle dle § 18 zák. o společnostech s r. o. a že proto vázanost žalované na jednací řád pomínila zánikem jejího členství v žalující společnosti. Podle názoru prvního soudu svěčí proti povaze jednacího řádu jako samostatné smlouvy zejména, že řád ten byl v různých paragrafech změněn a doplňován valnou hromadou žalobkyně. Prvý soud poukazuje též na to, že se žalovaná valných hromad nemůže již zúčastniti, a kdyby přes to byla vázána jejími usneseními, mohly by jí bez její účasti býti ukládány podmínky nevýhodné. Právě uvedená okolnost však by nepadala na váhu, poněvadž by žalovaná byla dostatečně chráněna předpisem § 26 kartelového zákona. Nelze pochybovati o tom, že jednací řád byl účastníky myšlen jako kartelová úmluva a že se jimi, t. j. firmami, které se v kartel spojily, podepsán. Stalo se to sice tak, že účastníci české národnosti podepsali české vyhotovení jednacího řádu a účastníci národnosti německé vyhotovení v jazyce německém, ale i takovýto způsob je možno pokládati za řádné splnění požadavku písemnosti dle § 2 kartel. zák., když o tom zákon nic blíže neustanovuje a uvedený postup výslovně nevyklučuje. Dále je nesporné, že podle tehdejšího stavu zákonodárství nemohla býti kartelová úmluva pojata do společenské smlouvy, kterou tytéž osoby téhož dne uzavřeny o zřízení žalující společnosti, a že proto byla pojata do samostatné listiny, nazvané jednacím řádem této společnosti. Žalovaná tvrdí, že tím měl býti obcházen předpis § 8 zák. o společnostech s ručením omezeným a že již proto je kartelová úmluva neplatná. Než o opětující se plnění, jak je má na mysli tento předpis, t. j. o plnění v pozitivním smyslu zřejmě neběží a nebylo tedy zapotřebí, aby ustanovení v jednacím řáde obsažená byla pojata do stanov společnosti. Ostatně jest ta otázka vedlejší, neboť i kdyby tu tvrzená závada skutečně byla, slušelo by jí hledíc na § 41 kart. zák. pokládati za napravenou. Uvedený předpis sice zrušil výslovně toliko § 4 koaličního zákona, ale to činí jen příkladmo a jinak zcela všeobecně vyslovuje, že se ustanovení, která kartelovému zákonu odporují, zrušují, rozumí se pro obor kartelového

práva. Zákon č. 141/1933 Sb. z. a n. chtěl kartelovým úmluvám poskytnouti právní platnost, i když se přičily dosavadním předpisům, a žádá jen, aby vyhovovaly jeho ustanovením a zejména aby byly učiněny písemně. V § 2, odst. 2, kart. zák. se ovšem práví, že se zůstavují nedotčena právní ustanovení, podle nichž jest k jejich (t. j. kartelových úmluv) platnosti potřebí ještě jiných formálních náležitostí, ale ani z toho předpisu proti platnosti dotčené kartelové úmluvy není možno nic vyvozovati, když řečená úmluva do společenské smlouvy žalobkyně nebyla opjata a předpis § 8 zák. o společ. s ruč. omez. se jí proto nedotýká. Podle toho, co bylo uvedeno, není pochyby, že kartelová úmluva, zvaná »jednací řád«, je platná a odvolací soud jí také pokládá za smlouvu samostatnou. Rozhoduje tu úmysl firem, které jí uzavřely. Ten je zřetelně vyjádřen v § 14 jednacího řádu, kde se praví: »Ustanovení tohoto jednacího řádu váže společníky po dobu trvání společnosti, jež jest stanovena v § 14 společenských stanov. Také v § 10 vyřčený zákaz zřizovati nebo účastniti se konkurenčních podniků, musí předčasně vystupující společník dodržeti po celou dobu trvání společnosti«. Z právě uvedené poznámky o předčasnosti vystupujícímu společníku plyne bezpečně, že účastníci kartelové úmluvy měli jí býti vázáni, i když přestali býti členy žalující společnosti, a že tedy jednací řád byl myšlen jako úmluva samostatná, třeba odkazoval na stanovy společnosti a trvání kartelu činil závislým na jsoucnosti žalující společnosti. O účelu této společnosti nebude patrně sporu. Měla býti jednak pláštíkem, pod kterým se kartel utvořil a svou činnost vyvíjel, aby byl chráněn před zásahy úřadů dle § 4 koaličního zákona. Hlavně však byla určena k tomu, aby byla organizací, kartelovou úmluvu provádějící a kontrolující. Tuto činnost společnost konala a koná až podnes a ona také ve vlastnosti této organizace v nynějším sporu vystupuje jako žalobkyně. Je třeba zkoumati, zda je, což žalovaná popírá, k žalobě oprávněna, a to opět souvisí s vyšetřením jejího právního poměru ke kartelu. Je samozřejmé, že kartel a žalující společnost nejsou jedno a totéž. Žalobkyně jako společnost s ručením omezeným jest právnická osoba, ale také sdružení firem v kartel se sestoupiivších má povahu samostatného útvaru právního. Toto konstatování vede k úsudku, že k řádné úpravě vzájemného právního poměru obou je nutné, aby práva a závazky jedné i druhé strany byly určeny smlouvou. Mohlo se to zajisté státi i tak, že by byla žalobkyně ke kartelové úmluvě přistoupila jako smluvkyně. Ona také tvrdí, že se to stalo, a to tím způsobem, že jednací řád, to jest kartelová úmluva byla předmětem usnesení ustavující valné hromady, jest součástí protokolu sepsaného o valné hromadě a že tento protokol jí byl přesně dle stanov podepsán. Žalovaná naproti tomu poukazuje na to, že v čase ustavující valné hromady společnost ještě neexistovala (§ 2 zák. o společ. s ruč. omez.) a že protokol není podepsán firmou žalobkyně (§ 18., odst. 2, uved. zákona), takže nedošlo k platnému projevu vůle žalobkyně jako společnosti s ručením omezeným K tomu sluší uvést, že podle protokolu,

o něž jde, byl ustavující valnou hromadou žalobkyně zvolen jednatelem Jan B., že ten protokol podepsal a že nedostatek označení firmy při jeho podpisu není vadou tak podstatnou, aby zbavoval jeho podpis účinnosti. Nešlo o úkon přísně formální, jako tomu jest na př. při podstoupení směnečného závazku, a mimo takovéto případy může společnost s ručením omezeným býti zavázána i konkludentními činy svých jednatelů. Podle § 19 zák. č. 58/1906 ř. z. jest taková společnost zavázána a oprávněna z obchodů jednatelem smluvených resp. sjednaných i tehdy, když sice obchod nebyl výslovně uzavřen jejím jménem, ale když z okolností případu vysvítá, že podle vůle účastníků měl býti uzavřen pro společnost. V souzeném případě jest míti na mysli, že účastníci kartelové úmluvy byli zároveň členy žalující společnosti a kromě nich nikdo jiný. Jestliže ti účastníci založili společnost s ručením omezeným a v ustavující valné hromadě schválili stanovy a jednací řád, byl tím podle názoru odvolacího soudu právní poměr mezi nimi a společností způsobem obě strany zavazujícím a opravňujícím dostatečně upraven. Neboť není pochyby, že účastníci kartelové úmluvy určili společnost, aby byla orgánem úmluvu tu provádějícím, a že společnost tento úkol převzala usnesením ustanovující valné hromady, při čemž vzájemná úprava a povinnosti byly obsaženy v jednacím řáde, účastníky kartelu podepsaným a společností usneseným. Úmysl obou, že takto má býti jejich právní poměr upraven, je zřejmě potvrzen skutečností, že se po celou dobu od roku 1919 oba tyto smluvci jednacím řádem řídili (§ 863 obč. zák.). Předpis § 2, odst. 1, kart. zák. tu neplatí. Co do změn kartelové úmluvy, o kterých ovšem onen předpis platí, má odvolací soud za to, že usnesení valné hromady ze dne 15. prosince 1924. kterým bylo trvání společnosti prodlouženo na neurčitou dobu, samo sebou prodloužilo též vázanost účastníků kartelové úmluvy, poněvadž dle původního znění § 14 jednacího řádu se doba vázanosti té řídí dobou trvání společnosti v § 14 stanov určenou. V té příčině tedy vlastně nejde o změnu § 14 jednacího řádu, k jejíž platnosti by bylo podle § 2 kartelového zákona potřebí písemné formy. Jestliže ke kartelové úmluvě přistoupili noví účastníci, nemá to významu pro otázku, o níž ve sporu běží, zda totiž je žalovaná úmluvou tou dosud vázána. Změna nastalá v kontingentech také tu nepadá na váhu, ježto je žalováno o dodržení úmluvy ze dne 18. listopadu 1919. Hledě na uvedené úvahy dochází odvolací soud k přesvědčení, že jednací řád žalovanou přes zánik jejího členství u žalující společnosti dále zavazuje a že je také žalobkyně ke sporu aktivně legitimována, a vyhověl proto žalobě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zdali »jednací řád« přijatý na ustavující valné hromadě »K.«, společností s omezeným ručením, dne 18. listopadu 1919, jest samostatnou smlouvou, odlišnou od společenské smlouvy o zřízení společnosti

»K.«, lze ovšem vyvodit podle § 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. jen z úmyslu smluvců.

Dovolatelka nedůvodně napadla názor odvolacího soudu, že stranám šlo o samostatnou smlouvu. Neboť okolnosti, na něž dovolatelka poukazuje, že totiž úmluva byla označena slovy »jednacím řádem«, že projev souhlasu se stal ve formě usnesení valné hromady, že se v samostatné smlouvě neustanovuje pravý účel společenského podniku a že jest neobvyklé, aby se účastníci takovým způsobem podřídili disciplinární moci orgánů cizí právnické osoby (§ 13 »jedn. řádu«), jsou vesměs jen vnějšími znaky, které samy o sobě nestačí k posouzení, zda účastníci chtěli »jednacím řádem« uzavřít samostatnou smlouvu nebo ne. A tvrdí-li dovolatelka, že prý sám svědek Dr. Vladimír P. potvrdil, že usnesení organizační povahy nebyla účinná členy samostatné společnosti, která měla být založena »jednacím řádem«, ocitá se v rozporu se spisy, poněvadž Dr. P. nic takového nepotvrdil, a nemohly proto nižší soudy nic takového zjistit. Jest proto přihlédnouti k věcné stránce »jednacím řádu« a k účelu, proč obsah »jednacím řádu« nebyl pojat hned do společenské smlouvy. Z obsahu onoho jednacím řádu plyne, že v něm nejde pouze o vnitřní organizaci k dosažení účelu, ke kterému byla podle § 4 stanov zřízena společnost »K.«, nýbrž že se tam stanoví nové povinnosti a závazky společníků, které nepochybně jest podřadit pod § 1 kartelového zákona č. 141/1933 Sb. z. a n., a že jde proto o kartelovou úmluvu, jejíž povahu jako takovou ani dovolatelka nepopírá. Tu jest uvážiti, že v době uzavření společenské smlouvy a sjednání »jednacím řádu« platil koaliční zákon č. 43/1870 ř. z., jenž v § 4 odepřel právní účinnost úmluvám živnostníků, které měly za účel zvýšiti ceny zboží na újmu obecnosti. Byly-li takové úmluvy v oné době právně neúčinné, nemohly býti pojaty do společenské smlouvy, poněvadž se přičily »zákonem přípustnému účelu« podle § 1 zákona o společnostech s omezeným ručením č. 58/1906 ř. z., a pojetí jich do společenské smlouvy by bylo ohrozilo zřízení společnosti »K.«. Nepřičily-li se však ony úmluvy ustanovení § 4 koal. zákona, pak mohly ovšem bez takového nebezpečí býti pojaty do společenské smlouvy. Buď byli účastníci přesvědčeni, že se obsah »jednacím řádu« nesrovnává s ustanovením § 4 koal. zákona nebo měli aspoň o tom pochybnosti, anebo naopak byli přesvědčeni o tom, že obsah »jednacím řádu« neodporuje § 4 koal. zák. V prvním případě nepojali ustanovení »jednacím řádu« do společenské smlouvy proto, aby se vyhnuli oněm pochybnostem, v druhém případě pak tím zřejmějším projevili úmysl, obsah »jednacím řádu« vtělit do zvláštní smlouvy. Chtěli-li se vyhnouti předpisu § 8 zákona č. 58/1906 ř. z., nasvědčuje to tím více závěru, že měli úmysl, obsah »jednacím řádu« učiniti předmětem samostatné smlouvy. Z toho by ovšem neplýnulo, že »jednacím řádem« jakožto kartelová smlouva by byl po vydání kartelového zákona neplatný, neboť kartelové úmluvy jsou podle § 1 kartelového zákona úmluvy samostatných podnikatelů, jimiž účastníci — a zejména i žalovaná firma — byli, též předpoklady § 2,

odst. 1, a § 42 kartel. zákona jsou spíněny a kartelová smlouva byla také zapsána do kartelového rejstříku. Platností kartelové úmluvy nepřekáží ani ustanovení § 2, odst. 2, kartel. zákona, ani § 4, odst. 3 zákona o společnostech s omezeným ručením č. 58/1906 ř. z., neboť forma notářského spisu je předepsána jen pro společenskou smlouvu, kdežto kartelovou úmluvu (»jednacím řádem«) neuzavřely jednotlivé firmy ve funkci společníků zakládajících společnost »K.«, neboť společenská smlouva byla uzavřena již podpisem notářského spisu při ustavující valné hromadě. Teprve potom ujednaly úmluvy kartelovou, zavazující je navzájem, nikoliv tedy za účelem zřízení společnosti »K.«, a společnost »K.« ustanovily jen jakožto organizaci k provádění kartelové úmluvy (§ 3, odst. 2, písm. c) a d), kartel. zákona).

Dovolatelka vlastně ani nepopírá, že kartelová úmluva jest závazná mezi jednotlivými společníky, nýbrž zastává názor, že společnost s r. o. »K.« k této úmluvě nepřistoupila, že proto mezi ní a žalovanou firmou nevznikl žádný právní poměr z kartelové úmluvy a že následkem toho není společnost »K.« k žalobě legitimována. V té příčině netřeba se však zabývat okolnostmi, o něž dovolatelka svůj názor opírá, že totiž úmluva (»jednacím řádem«) byla osvědčena jen protokolem o valné hromadě, do něhož se podle § 40 zákona č. 58/1906 ř. z. nezapisují právní jednání s osobami třetími, že Jan B., jenž byl při oné valné hromadě zvolen za jednatele společnosti »K.«, nepodepsal protokol za žalobkyni firemně a že tu nedopadá ustanovení § 19 zákona č. 58/1906 ř. z. Stačí, jak již odvolací soud uvedl a odůvodnil, že společnost »K.« projevila svůj souhlas mlčky (§ 863 obč. zák.), a to tím, že úmluvu skutečně plnila. Neboť společnost »K.« nebyla jedním ze samostatných podnikatelů, kteří byli smluvci kartelové úmluvy, nýbrž byla orgánem, který kartelovou úmluvu, sjednanou mezi jinými samostatnými podnikateli, měl provádět.

K účinnosti smlouvy, kterou se svěňuje provádění kartelové úmluvy takovému právnímu podmětu, není zapotřebí písemnosti podle § 2, odst. 1, kartel. zákona, neboť podstatnou součástí kartelové úmluvy jest pouze to, co jest uvedeno v § 1 kartel. zákona. Zřízení organizace provádějící kartelovou úmluvu není upodstatnou součástí kartelové úmluvy, jak plyne z § 3, odst. 2, písm. c) a d), kartel. zákona, neboť organizace ta ani zřízena býti nemusí. Byla-li zřízena, jest podle uvedených ustanovení opověděti k zápisu do kartelového rejstříku jen její jméno, sídlo atd. a jméno a bydliště jejího zástupce a předložiti podle odst. 3 § 3 opis stanov organizace provádějící kartelovou úmluvu, ale neplyne z toho, že se přijetí funkce organizace provádějící kartelovou úmluvu musí státi rovněž písemně. Opak nelze odůvodnit ani ustanoveními § 2, odst. 2, kartel. zákona a § 4, odst. 4, zákona č. 58/1906 ř. z., neboť, jak již bylo řečeno, nejde tu o ustanovení patřící do smlouvy společenské, nýbrž o samostatnou kartelovou úmluvu. Stačí proto k dohodě, kterou organizace provádějící kartelovou smlouvou pře-

vzala tuto funkci, jakýkoliv její platný projev vůle, směřující k převzetí oné funkce (§§ 869, 863 obč. zák.). Ani tehdy, když je organizace provádějící kartelovou úmluvu společností s omezeným ručením, není třeba, aby se její souhlas s převzetím této funkce stal ve formě § 8 zákona o společnostech s ručením omezeným č. 58/1906 ř. z., nýbrž stačí i mlčky projevený souhlas jednatele k zastupování oprávněného (srovnej rozh. č. 15222 Sb. n. s.). Vykonávala-li žalobkyně tuto funkci skutečně po mnoho let, pak není pochybné, že jí také převzala.

Dovolatelka vytýká dále, že odvolací soud použil § 14 »jednacního řádu«, ač prý žalobkyně vůbec o něj žalobu neopřela, a spatřuje v tom »z opatrnosti« vada řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.). Než ani v tom není v právu, neboť základem a předmětem celého sporného řízení byl celý jednací řád a celé stanovy společnosti »K.«. Ustanovení to ani neodporuje dobrým mravům, i když závazky z kartelové úmluvy mají trvat po dobu trvání společnosti, neboť účastníci kartelové úmluvy jsou tu chráněni ustanovením § 26 kartelového zákona. To ovšem předpokládá důvodný odstup od kartelové úmluvy. Ale ustanovení § 26, odst. 2, kartel. zákona praví také, že zůstává nedotčeno oprávnění k odstupu (t. j. od kartelové úmluvy), vyplývající z jiných právních ustanovení anebo ze společenské smlouvy nebo ze stanov organizace provádějící kartelovou úmluvu. Z toho plyne, že žalovaná, vystoupila-li platně ze společenské smlouvy v příčině společnosti »K.«, mohla i toho důvodu použití k odstupu od kartelové smlouvy. Žalovaná byla společník společností »K.« až do roku 1935, a že by po této době byla nastala změna v kartelové úmluvě, to ze spisů nevyplývá.

Aktivní legitimace žalobkyně plyne jednak z toho, že, bylo-li jí svěřeno provádění kartelové úmluvy, bylo jí dáno i oprávnění k vymáhání závazků účastníků kartelové úmluvy, dále to plyne z § 13, odst. 1, »jednacního řádu« a konečně i z § 27, odst. 1, kartel. zákona, podle něhož prohlášení odstupu od kartelové úmluvy lze učiniti podáním řízeným zástupcům organizace provádějící kartelovou úmluvu.

Čís. 16925.

Rozhodčí výrok lze prohlásiti též jen částečně za neúčinný, týká-li se důvod neúčinnosti toliko některého z nároků vznesených na rozhodčí soud.

Předpisy civilního soudního řádu platí nejen co do řízení, ale i co do rozhodnutí a úpravy rozsudku vydaného o žalobě na neúčinnost rozhodčího výroku.

Písemnosti smlouvy o rozsudím je vyhověno i tehdy, potvrdili-li smluvci písemně, že se dohodli na smlouvě o rozsudím.

Nejde o překročení mezi úkolu rozhodčího soudu, jestliže rozhodčí soud uložil podlehlé straně nahraditi útraty právního zastoupení od-

půrce před rozhodčím soudem, poplatek z rozhodčího nálezu a rozhodl o nárocích na náhradu škody vzniklé z neplnění smlouvy, podřídili-li smluvci podle smlouvy o rozsudím rozhodčímu soudu spory vzniklé ze smluvního poměru.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 1586/37.)

Žalobci, kteří byli nálezem rozhodčího soudu ze dne 16. června 1936 uznáni povinnými zaplatiti žalovanému nedílnou rukou 4.368 Kč 70 h s 5% úroky od 28. března 1935, náklady právního zastoupení žalovaného v částce 900 Kč, poplatek za nález v částce 50 Kč a útraty rozhodčího soudu 750 Kč se domáhají žalobou prohlášení uvedeného rozhodčího nálezu podle § 595 č. 1, 5, 6 c. ř. s. za zrušený a neúčinný, tvrdíce, že nebyla sjednána smlouva o rozsudím po případě že smlouva ta jest neplatná, ježto nebyla ujednána písemně, neboť písemně bylo pouze potvrzeno ústní ujednání dopisem, že rozhodčí soud překročil meze svého úkolu, rozhodnuv neprávem o útratách právního zastoupení, o poplatku z nálezu, útratách rozhodčího soudu a náhradě škody a konečně že rozhodčí výrok odporuje nezměnitelným předpisům právním, nezjistiv zavinění žalobců. Soud první stolice uznal podle žaloby. **O d v o l a c í s o u d** zamítl žalobu až na část, týkající se útrat rozhodčího soudu 750 Kč. **D ů v o d y:** Prvý soud z uplatněných důvodů neúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595 č. 1, 5, 6 c. ř. s. shledal oprávněným jen důvod č. 5, že totiž rozhodčí soud překročil meze svého úkolu, a to zase jen v tom, že rozhodčí soud rozhodl také o útratách právního zastoupení a nákladech sporu. Přes to však dospěl k závěru, že jest zrušiti celý rozhodčí výrok. Odvolací soud souhlasí s prvním soudem v tom, že šlo tu o překročení mezi úkolu rozhodčího soudu, pokud rozhodčím nálezem byla i vyslovena povinnost hraditi útraty rozhodčího soudu, i když nebyla číselně výše oněch útrat v nálezu uvedena, neboť tím výrokem by rozhodci rozhodovali o svých vlastních nárocích a byli by tedy soudci ve své vlastní věci a osobovali by si tak moc, která jim nepatří. V tom tudíž jde o překročení mezi úkolu rozhodčího soudu, jak dovodil i nejvyšší soud v rozh. č. 4674 Sb. n. s., na které stačí odvolatele odkázati. Naproti tomu však nelze souhlasiti s prvním soudem, pokud má za to, že ono překročení mezi úkolu rozhodčího soudu je i v tom, když rozhodčí soud rozhodl i o útratách právního zastoupení odpůrce 900 Kč, uloživ je hraditi straně ve sporu podlehlé zároveň s poplatkem z nálezu 50 Kč. V tom směru jest naopak souhlasiti s názorem odvolatelovým, hájeným i v rozh. č. 8409 Sb. n. s., že k tomu rozhodnutí byl rozhodčí soud oprávněn, třebaž o tom nebylo výslovně dohody ve smlouvě o rozsudím. Odvolací soud souhlasí v té příčině s názorem vysloveným ve vzpomenutém rozhodnutí, že byl-li rozhodčí soud povolán k rozhodnutí o nároku hlavním, byl tím i povolán k rozhodnutí o jeho příslušenství ve smyslu § 912 obč. zák., kterým odpůrcevy útraty sporu jsou, když výslovně smlouvou o roz-

sudím nebyl nárok z rozhodování rozhodčích vyloučen a není to ani zákonem zakázáno. Pokud tedy prvý soud shledal důvod neúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595 č. 5 v tom, že rozhodčí soud uložil nyníjším žalobcům zaplatiti útraty právního zastoupení odpůrci a nahraditi poplatek z nálezu, což je zase jen vlastně, jak správně dovozuje odvolání, zjištění platební povinnosti mezi oběma spornými stranami, které ručí za poplatek ten jinak solidárně, a rozhodčí výrok tedy jen mezi nimi určil, kdo z nich je povinen skutečně jej zaplatiti, bylo odvolání uznati důvodným, naproti tomu, jak již shora uvedeno, nebylo odvolání vyhověti, pokud potíralo správnost napadeného rozsudku i v otázce oprávněnosti rozhodčího soudu k rozhodování o útratách soudu samého, t. j. o nároku rozhodců na odměnu za jejich činnost. Odvolání jest však dále přisvědčiti, pokud dovozuje, že pro shledané překročení oprávnění rozhodčího soudu nelze prohlásiti za neúčinný a zrušiti celý výrok. Je sice pravda, že zákon v § 595 č. 5 c. ř. s. stejně jako i u ostatních důvodů stanoví, že rozhodčí výrok jest neúčinný, »když« a ne tedy jen »pokud« rozhodčí soud překročil meze svého úkolu, než z toho ještě nelze dovoditi, že by bylo nutno zrušiti celý výrok, když jde v něm o více nároků dělitelných, ba samostatných, a pokud rozhodnutí o těchto dalších nárocích není stíženo důvodem neúčinnosti. Případně poukazuje tu odvolání k vyvrácení názoru prvního soudu na to, že podle § 597 c. ř. s. jest o žalobě na zrušení rozhodčího výroku postupovati podle všeobecných předpisů civilního řádu soudního a že v nich nelze shledati opory pro názor, že by bylo žalobě v celém rozsahu vyhověti nebo zcela jí zamítnouti, i když se jen nějakou částí nároku ukáže býti důvodnou nebo naopak bezdůvodnou. Také možno poukázati na to, že analogická ustanovení § 595 c. ř. s. má zákon i v § 477 c. ř. s., také jest tu rozsudek zrušiti, »když« na př. bylo rozhodnuto o věci k pořadu právnímu nepatřící a pod., a přece bylo-li na př. jedním rozsudkem rozhodnuto o několika samostatných žalobních nárocích a jen jeden z nich nepatří na pořad práva, nikoho nenapadne, aby zrušoval rozsudek i co do ostatních nároků, které důvodem zmatečnosti netrpí, a tedy na pořad práva patří. I v té příčině tedy bylo odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

Důvody:

Ve sporu o neúčinnost rozhodčího výroku lze rozsudkem uznati, že rozhodčí výrok jest jen částečně neúčinný, a to co do jednoho z několika nároků vznesených na rozhodčí soud, týká-li se uplatněný důvod neúčinnosti pouze jednoho z nároků a nemá-li vlivu na neúčinnost rozhodčího výroku co do ostatních nároků.

Ustanovení § 597 c. ř. s. praví zcela všeobecně, že o žalobě na neúčinnost rozhodčího výroku jest postupovati podle všeobecných před-

pisů civilního soudního řádu. Platí tu tedy jeho předpisy nejen co do řízení, ale i co do rozhodnutí a úpravy rozsudku, a netřeba se proto ani zabývatí otázkou, zda odvolací soud svůj názor vhodně odůvodnil též poukazem na obdobu s ustanovením § 477 c. ř. s. Opak nelze vyvoditi ani z ustanovení § 595 c. ř. s., poněvadž uvádí jen všeobecně důvody neúčinnosti rozhodčího výroku, ale nevylučuje možnost částečného prohlášení rozhodčího výroku za neúčinný.

Písemnost smlouvy o rozsudím (§ 577, odst. 3, c. ř. s.) jest v souzené věci zřejmá z listiny ze dne 10. února 1934, kterou podepsaly obě strany rozepře. Písemné smlouvě předchází ovšem pravidelně ústní dohoda a nelze proto požadavku písemné formy rozuměti tak, že by smluvci mohli i jednání dohodě předcházející vésti jen písemně a že by při tom nesměli ústně spolu jednati. Potvrdili-li oba smluvci písemně, že se ústně dohodli na smlouvě o rozsudím, je tím formě písemnosti plně vyhověno (§ 595 č. 1 c. ř. s.).

Že rozhodčí soud nepřekročil meze svého úkolu (§ 595 č. 5 c. ř. s.), pokud přiznal odpůrci útraty jeho právního zastoupení, odůvodnil případně již odvolací soud a stačí odkázati na jeho odůvodnění po té stránce.

Rozhodci nepřekročili meze své působnosti ani tím, že jednali a rozhodli o náhradě škody, vzniklé žalovanému z toho důvodu, že žalobci nesplnili smlouvu ze dne 10. února 1934, neboť podle ní podřídili smluvci rozhodčímu soudu spory, jež by nastaly z smluvního poměru. Spor o náhradu škody způsobené porušením smlouvy je zřejmě sporem, jenž nastal z tohoto smluvního poměru. Nároky plynoucí z oné smlouvy musily býti ovšem opřeny o okolnosti nastalé až po 10. únoru 1934, neboť otázku, zda žalobci splnili nebo porušili písemnou smlouvu, lze posouditi jen podle jednání neb opominutí smluvců při provádění smlouvy, což mohlo nastati až po 10. únoru 1934.

Uznal-li rozhodčí soud, že žalobci měli počítati s výrobou ihned, ač ve smlouvě o tom nebylo nic řečeno, nepřekročil tím meze svého úkolu, poněvadž se tím neodchýlil od obsahu smlouvy, nýbrž právě z toho, že doba ta nebyla smluvně stanovena, usoudil, že platí o ní zákon, a poukázal při tom na § 904 obč. zák. Šlo tu tedy jen o právní posouzení věci rozhodčím soudem.

Čís. 16926.

Vyživovací zákon (zák. č. 4/1931 Sb. z. a n.).

Hospodářili na usedlosti několik osob, u nichž koná práce nebo služby ten, kdo porušuje vyživovací povinnost uvedenou v § 1 zák. č. 4/1931 Sb. z. a n., ručí každá z nich podle § 2 uved. zák. nedílně za domnělou mzdu.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv II 203/38.)

Žalobě, kterou se nezletilý František K., jenž se po zabavení a příkázání k vybrání domnělé mzdy Františka M. ml. na žalovaných Marii a Terezii M-ových domáhal zaplacení 1.050 Kč s přísl., ježto jeho nemanželský otec František M. ml., který byl odsouzen platiti žalobci výživné, pracuje u žalovaných jako čeledín a jeho mzda by činila nejméně 150 Kč měsíčně, soud první stolice vyhověl stran žalované Terezie M., kdežto stran žalované Marie M. ji zamítl. Odvolací soud na odvolání žalované Terezie M. uznal ji povinnou zaplatiti jen 525 Kč s přísl.

Nejvyšší soud k dovolání žalobcovu obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Jde o žalobu podle § 2 výživ. zák. Výživou povinný nemanželský otec žalobcův František M. ml. pracuje na čtvrtláně č. p. 8, zapsaném ve vložce č. 132 v N., který je rovným dílem připsán do vlastnictví jeho matce Terezii M. a jeho manželce Marii M., avšak jeho otci Františku M. st. přísluší k ideální polovici Marie M. právo poživací, takže ve skutečnosti hospodaří na onom čtvrtláně rodiče povinného Terezie a František M-ovi. Žalobce exekučně zabavil a dal si k vybrání příkázati fiktivní mzdu Františka M. ml. proti Terezii a Marii M-ovým jako knihovním vlastnicím usedlosti a žalovat obě na solidární zaplacení částky 1.050 Kč. Proti Marii M. byla žaloba pravoplatně zamítnuta, poněvadž ona na usedlosti té nehospodaří. Žalovaná Terezie M. byla odsouzena k zaplacení celé zažalované pohledávky, poněvadž podle názoru prvního soudu je se svým manželem Františkem M. st. solidární spoludlužnicí za presumptivní mzdu výživou povinného Františka M. ml., kdežto odvolací soud odsoudil ji jen k polovici, vycházející z názoru, že tuto mzdu mohl by nemanželský otec požadovati od každého ze zaměstnavatelů jen z polovice, protože prý každý z nich hospodaří na čtvrtláně jen z polovice. S tím názorem nelze souhlasiti. Každý pracovní úkon Františka M. ml. se týká celé usedlosti a oba hospodařící zaměstnavatelé jsou oprávněni žádati od něho plnou práci, takže jde o právně nedílný právní poměr pracovní, a je tedy také každý z nich povinen platiti mu plnou mzdu. Ručí mu tedy oba zaměstnavatelé za fiktivní mzdu solidárně. Je proto žalovaná Terezie M. jako poddlužnice povinna zaplatiti žalobci celé zabavené částky fiktivní mzdy jeho nemanželského otce Františka M. ml.

Čís. 16927.

Hospodářské stroje (secí stroj, pojezdny benzinový motor), k nimž so prodávající vyhradil vlastnické právo do zaplacení kupní ceny a jež vlastník nemovitosti koupil, aby jich užíval jako příslušenství nemovi-

toští, stanou se jejich vědomým zabavením se strany prodatele vlastnictvím kupujícího a tím příslušenstvím nemovitosti; není proto exekuce na ně podle § 252 ex. ř. dovolena.

(Rozh. ze dne 12. května 1938, R I 584/38.)

Vymáhající věřitelka P. továrna na stroje v P., která prodala povinnému secí stroj a pojezdny benzinový motor s výhradou vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny, vedla k vymození nedoplatku kupní ceny exekucí na svršky a zabavila při ní uvedené věci. Na zabavení setrvala i potom, když povinný navrhl vyloučení zabavených předmětů z exekuce podle §§ 252 a 251 č. 6 ex. ř. a prohlášení exekuce za nepřipustnou podle § 39 č. 2 ex. ř. Exekuční soud zamítl návrh povinného. Rekursní soud vyhověl návrhu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V souzené věci jde o secí stroj a pojezdny benzinový motor, kteréžto stroje koupil povinný od vymáhající věřitelky, aby jich užíval ve svém hospodářství. Podle zprávy obecního úřadu v B. se povinný živí hospodařením na pozemcích nabytých z přídělu. Údaje povinného v návrhu na zrušení exekuce, že hospodaří na pozemcích ve výměře přes 5 ha, že motoru užívá k mlácení a řezání řezanky i píce a secího stroje k setbě, vymáhající věřitelka ve svém vyjádření nepopřela. Její tvrzení v dovolacím rekursu, že povinný nemá vůbec strojů, k jichž pohonu by potřeboval motoru, a že secího stroje nepotřebuje, ježto pozemky může oseti ručně nebo vypůjčeným secím strojem, jsou novoty nedovolené v dovolacím exekučním rekursu.

Provedla-li vymáhající věřitelka exekuci pro peněžitou pohledávku zabavením uvedených strojů, prodaných povinnému s výhradou vlastnického práva, dala tím najevo, že nechce již žádati jejich vrácení, a věci ty se staly vlastnictvím povinného a tím i v poměru povinného k vymáhající věřitelce příslušenstvím jeho rolnické usedlosti, neboť byly k ní již dříve z určení povinného v takovém vztahu, že nelze pochybovati (§ 863 obč. zák.), že byly určeny trvale k jejím hospodářským účelům. Exekuce pro peněžitou pohledávku se počíná zřízením zástavního práva na věci cizí (§§ 253, 256, 262 ex. ř.), takže předpokladem zástavního práva je právě vlastnictví osoby jiné (§ 1445 obč. zák.). Ježto tedy zabavené stroje jsou příslušenstvím rolnické usedlosti povinného, není podle § 252 ex. ř. dovolena oddělená exekuce na ně pro peněžitou pohledávku jejich zabavením.

Čís. 16928.

Jestliže exekuční soud návrh povinného na povolení odkladu exekuce zamítl, kdežto rekursní soud odklad povolil, bude-li složena jistota, není dovolací rekurs povinného podle § 528, odst. 1, c. ř. s. a § 78 ex. ř. dovolen.

(Rozh. ze dne 12. května 1938, R I 616/38.)

Exekuční soud zamítl návrh povinné na povolení odkladu exekuce. Rekursní soud povolil na rekurs povinné navržený odklad exekuce až do pravoplatného rozhodnutí o podané opositční žalobě pod podmínkou, že povinná složí jistotu 4.000 Kč.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs povinné.

Důvody:

Proti usnesení rekursního soudu podává povinná dovolací rekurs, brojí proti výroku o podmínce složení jistoty po případě proti její výši.

Avšak její dovolací rekurs není podle § 528, odst. 1, c. ř. s. a § 78 ex. ř. přípustný, ježto jde v části dovolacím rekurssem dotčené o souhlasné rozhodnutí obou nižších stolic. Vyhoví-li totiž soud druhé stolice rekursu proti usnesení soudu první stolice jen částečně, nevyhověl tím implicitě tomuto rekursu, pokud se domáhal rozsáhlejší změny usnesení první stolice. Vyhověv ve vzpomenutém směru povinné a učiniv podmínkou povolení odkladu exekuce složení jistoty (§ 44, odst. 2, ex. ř.), utvořil rekursní soud ve skutečnosti právní stav pro povinnou příznivější, než jaký tu byl po usnesení soudu první stolice, takže pokud rekursní soud uložil povinné složení jistoty a nevyhověl takto jejímu rekursu domáhajícímu se odkladu exekuce bez jakékoliv výhrady, jde vpravdě o potvrzení usnesení prvního soudu, jemuž podle shora uvedených zákonných ustanovení nelze již odporovati.

Bylo proto odmítnouti pro nepřipustnost dovolací rekurs, jímž povinná hledí ve třetí stolici dosíci ještě větších výhod, než kterých dosáhla u rekursního soudu.

Čís. 16929.

Předpis § 402, odst. 2, ex. ř. ve znění zák. č. 314/1936 Sb. z. a n., že proti rozhodnutí soudu druhé stolice o zatímních opatřeních není dalších opravných prostředků, platí též o usneseních, která byla vydána při provádění povoleného prozatímního opatření (na př. schválení účtu vnučeného správce o výtěžcích vnučené správy, povolené jako prozatímní opatření, stanovení odměny, příkaz k složení výtěžků a pod.).

(Rozh. ze dne 12. května 1938, R I 682/38.)

Srov. rozh. č. 15466 Sb. n. s.

Soud první stolice v řízení o zatímním opatření vnučenou správou schválil usneseními ze dne 15. října a 22. listopadu 1937 účet vnučených správců o správě nemovitostí za určitou dobu a stanovil odměnu vnučených správců a uložil jim, aby složili výtěžky, a rozhodl o jiných otázkách, o něž tu nejde. Rekursní soud k rekursům obou stran částečně změnil a částečně zrušil napadené usnesení.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs navrhovatelů.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu, které bylo napadeno dovolacím rekurssem, se týká správy nemovitostí povolené jako prozatímní opatření (§ 382 č. 2 ex. ř.).

Podle § 402, odst. 2, ex. ř. ve znění zák. č. 314/1936 Sb. z. a n. není proti rozhodnutím soudu druhé stolice o zatímních opatřeních dalších opravných prostředků.

Důvodová zpráva k zákonu č. 251/1934 Sb. z. a n. zdůrazňuje, že v řízení o zatímním opatření klade zákon váhu na rychlé provedení, že se často v praxi provádí toto řízení způsobem nadměrně obširným a vleklým a že proto odpovídá prozatímnosti, budou-li opravné prostředky omezeny jen do druhé stolice. Z toho je zřejmé, že nebylo úmyslem zákonodárce vyloučiti dovolací rekurs jen u usnesení, jimiž se prozatímní opatření povoluje anebo příslušný návrh zamítá, jimiž se určuje rozsah prozatímního opatření, stanoví výše kauce a pod., nýbrž že dotčené omezení má platiti i o usneseních, která byla vydána při provedení povoleného prozatímního opatření (viz rozh. č. 15466 Sb. n. s.).

Byl proto odmítnut dovolací rekurs podle § 526, odst. 2, c. ř. s., §§ 78, 402 ex. ř., poslední ve znění zákona č. 314/1936 Sb. z. a n.).

Čís. 16930.

Pro otázku postihu mezi spolurukojmími (§ 1359 obč. zák.) nerozhoduje, zda se zaručili společně nebo odděleně (samostatně) bez zřetele na druhého. Nejde však o spolurukojního, nýbrž o rukojmího za scheck, zaručil-li se rukojmí jen pro ten případ, kdyby pohledávka věřitelova nebyla vymožená na ostatních spolurukojmích.

(Rozh. ze dne 12. května 1938, Rv I 503/37.)

Proti žalobě, kterou se na něm žalobkyně Anna B. domáhala zaplacení příslušné částky připadající na něho jako na spolurukojního, namítl žalovaný, že se za směnečný úvěr u Ž. záložny v N. zaručil jen pro ten případ, kdyby nebyla pohledávka, zaručená několika jinými

rukojmíni, na nich vymožená a že podepsal směnky jako poslední až poté, kdy ostatní rukojmí již je podepsali. Soud první stolice zamítl žalobu konečně, kdežto odvolací soud jen pro tentokrát.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Nelze sice souhlasit s názorem, zastávaným ve starším písemnictví, že není postihu proti spolurukojmímu tehdy, zaručili-li se rukojmí za týž dluh odděleně. V té příčině se vyvinulo rozhodování tak (srov. judikát č. 222 býv. nejvyššího soudu ve Vídni, uveřejněný pod č. 7414 Gl. U. n. ř.), že pro otázku postihu mezi více rukojmími není rozhodující, zda se zaručili za dluh společně nebo odděleně a zda se tedy některý rukojmí zaručil samostatně nehledě na druhého.

Leč v souzené věci jde o případ podstatně jiný. Soud první stolice zjistil — a zjištění to nebylo v odvolacím řízení změněno —, že žalovaný ručil jen pro ten případ, kdyby pohledávka záložny nebyla vymožená na ostatních rukojmích a že žalovaný podepsal obě směnky jako poslední.

Takového rukojmího nelze však pokládati za spolurukojmího potud, že by se jeho rukojemská povinnost rovnala rukojemskému závazku ostatních rukojmí, nýbrž žalovaný vystupuje tu jako rukojmí za možný schodek, jež by nebylo lze vymoci na ostatních rukojmích. Postižní nárok ostatních rukojmí proti žalovanému podle § 1359 obč. zák. nemá tu významu.

To plyne též z úvahy, že postižní nárok proti spolurukojmím vzniká podle předpisu § 1359 obč. zák. rukojmímu jen tehdy, zapraví-li celý dluh. Byl-li by však celý dluh rukojmím (rukojmími) zapraven, zaniká tím rukojemský závazek žalovaného a nelze proto ani z toho důvodu přiznatí ostatním rukojmím postižní nárok proti žalovanému.

Předpis poslední věty § 896 obč. zák. nemá tu významu, ježto závazek žalovaného nelze klásti na roveň závazku ostatních rukojmí — jak již shora bylo dovedeno —, takže tu nelze mluvit o osvobození, jehož by se bylo dostalo žalovanému.

To, co odvolací soud zdůrazňuje, že se totiž omezení rukojemského závazku žalovaného nestalo se souhlasem ostatních rukojmí, nemá v souzené věci rovněž významu, ježto — jak bylo zjištěno — žalovaný podepsal obě směnky jako poslední, takže podjetí rukojemského závazku žalovaným nemělo vlivu na zaručení se ostatních rukojmí. Pro to svědčí též postup, jak došlo k zaručení se žalovaného. Bylo zjištěno, že se Živnostenská záložna v N. nechtěla spokojit s ostatními ručiteli a že proto žádala žalovaného o rukojemství, při čemž bylo výslovně řečeno, že bude ručit jako poslední a nikoliv společně s ostatními.

Čís. 16931.

Jde o platnou úplatnou smlouvu (§ 1380 obč. zák.), nikoli o darování (§§ 938 a další obč. zák.), jestliže se svobodný zaměstnavatel zavázal platit své bývalé hospodyně po skončení poměru doživotní důchod za její služby a za to, že s ní udržoval intimní poměr a že jí takto byla zmařena vyhlídka na sňatek.

(Rozh. ze dne 12. května 1938, Rv II 366/38.)

Žalobě, kterou se žalobkyně domáhala na žalovaných dědicích Karla M. placení důchodu, vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Podle zjištění nižších soudů sloužila žalobkyně od roku 1889 u Karla M., továrníka v M. Dále bylo zjištěno, že jmenovaný Karel M. udržoval s ní intimní poměr a sliboval jí manželství a že na jeho naléhání odmítla uchazeče, ač se mohla často výhodně provdati, že si ji chtěl Karel M. vzít za manželku, že k sňatku nedošlo pro odpor rodiny M-ovy a že celý tento poměr byl zlikvidován ujednáním ze dne 28. listopadu 1900.

Řečeným ujednáním byl pracovní poměr žalobkynin zrušen a Karel M. se zavázal, že bude platit žalobkyni (své dosavadní hospodyně) po dobu života ročně důchod 800 K, a to z vděčnosti a za odměnu za věrné služby, které mu konala po mnoho let takovým způsobem, že si zasloužila zvláštní uznání službodárce svou poctivostí, píli a svědomitostí. Naproti tomu prohlásila žalobkyně v onom ujednání, že nebude proti Karlu M. uplatňovati žádných dalších nároků, zvláště náhradního nároku z důvodu § 46 obč. zák., a dále bylo ustanoveno, že oně dohodě nemá nikdo ze smluvců odporovati a že se oba smluvci vzdávají námitky z důvodu odškodnění, správy a omylu pro zkrácení přes polovici. Dodatečnou dohodou z roku 1928 byl důchod žalobkyně zvýšen na 600 Kč čtvrtletně.

Z toho, co uvedeno, je zřejmé, že se Karel M. cítil nejen morálně, ale i právně zavázaným, aby žalobkyni poskytl přiměřenou náhradu nejen za její dlouholeté obětavé služby, ale i za to, že s ním udržovala milostný poměr a obětovala mu své mládí, zmařivši si tak vyhlídku na zaopatření sňatkem, jež se jí opětovně naskytly. Náhrada za takové újmy nebyla ovšem Karlu M. uložena zákonem, avšak nebylo vyloučeno žádnou zákonnou normou, aby ji smluvně dobrovolně převzal, pokládal-li se v té příčině sám za povinného. Že tomu tak bylo, lze seznati z celé dohody, která tvoří celek, a proto nešlo o úkon pouhé liberalitě (§§ 938 a násl. obč. zák.), ježto ani dobrovolná náhrada škody není

darováním (srov. Sb. n. s. č. 5897). Jde tu spíše o smlouvu podle § 1380 obč. zák., ježto Karel M. nároky žalobkyně ze svrchu dotčeného poměru, třebaš byly pochybné, chtěl definitivně vyřídití důchodem v dohodě stanoveným a žalobkyně souhlasila s onou úpravou sporných práv.

Nejde tudíž o darování, nýbrž o úplatnou smlouvu, k jejíž platnosti nebylo třeba formy notářského spisu. Ježto dotčená smlouva má povahu novace (§§ 1377, 1380 obč. zák.), nemusí žalobkyně dokázati, že jí skutečná škoda vzešla, ať již podle § 46 obč. zák., nebo podle § 1328 obč. zák. a nezáleží ani na tom, zda byla žalobně za trvání služebního poměru přiměřeně nebo více než přiměřeně odměňována, za konané služby.

Čís. 16932.

Povinný nemůže žalobami podle §§ 35, 36 ex. ř. uplatňovati právní námitky, o nichž bylo již rozhodnuto při vyřízení rekursu proti povolení exekuce nebo pokračování v ní. Neomezil-li však povinný své námitky jen na otázky právní, nýbrž i opíral-li je také o nové skutkové okolnosti, zakládající nároky dle §§ 35 a 36 ex. ř., ať v rekursu proti povolení exekuce nebo pokračování v ní, ať při svém výsledku podle § 358 ex. ř., k nimž v exekučním a rekursním řízení nelze přihlížeti, nebrání to, že i o takových námitkách bylo v tomto řízení neprávem rozhodnuto, aby je povinný uplatnil žalobami podle §§ 35, 36 ex. ř.

(Rozh. ze dne 13. května 1938, R I 134/38.)

Rozsudkem krajského soudu v H. K. ze dne 12. března 1931, č. j. Ck IIa 62/30-18, ve znění rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 11. června 1932, č. j. Rv I 1813/31/1 až 4, bylo uznáno ve sporu tehdy žalujícího, nyní žalovaného Emila P. proti žalovanému (nyní žalobci) Richardu P. o vsahování do práv žalovaného takto právem: »Smlouva pachtovní, kterou žalovaný Richard P. s Terezií P. sami sobě propachtovali tovární objekt čp. 24 a 33 v Ž., zapsaný ve vložce č. 32 poz. knihy Ž., jakož i úmluva mezi žalovanými sjednaná, kterou Terezie P. svolila, aby Richard P. provozoval jménem jejím a pod svou firmou barevnu, bělidlo a mandl na prostoře vložky té, jsou vůči žalobci neplatné a nezávazné, žalování uvádějice je ve skutek vůbec a Richard P. pak zvlášť, takže pod svým jménem a jménem Terezie P. a s jejím svolením oněch nemovitostí a jejich příslušenství užívá bez souhlasu proti vůli a přes zákaz žalobce pro své účely tím způsobem, že v nich na svůj účet barevnu, bělidlo, mandl a úpravnu provozuje a zaujímá, vsáhli neprávem do práv žalobcových, zejména práv vlastnických, práv na spoluužívání, spolusprávu a společného nakládání s věcí, jsou povinni to uznati a dalšího rušení se zdržeti, od nařikáné smlouvy pachtovní upustiti, žalovaný Richard P. pak zvlášť od svémocného zabrání a uží-

vání továrny, parostrojního bělidla, domů č. p. 24 a 33 v Ž., vodní síly a vodního jezu, strojního a továrního zařízení i s příslušenstvím, uvedeným v seznamu I, II A 1819/20, a od provozování továrny té na svůj vlastní účel ustati a dopustiti, aby správa nemovitostí těch se vedla napříště ve shodě se žalobcem. Podle řečeného rozsudku byla usnesením krajského soudu v H. K. ze dne 4. srpna 1932, Ck IIa 62/30, nyní žalovanému povolena proti nynějšímu žalobci exekuce k vynucení opominutí všech jednání uvedených v dotčených rozsudcích a žalobci uložena pokuta 500 Kč, zvýšená rekursním soudem na 2.000 Kč. Dne 3. května 1935 navrhl nynější žalovaný pokračování v exekuci, tvrdě, že nynější žalobce nesplnil nárok vyplývající z uvedených rozsudků. Namítaje, že 7. října 1933 skutečně prohlásil, že od pachtovní smlouvy uzavřené s Terezií P. upouští, že zastavil další provoz barevny, bělidla, mandlu v uvedených nemovitostech, že upustil také od užívání vodní síly, vodního jezu, strojního a továrního zařízení a od provozování továrny na svůj vlastní účet, připouští, aby se správa nemovitostí těch vedla nadále ve shodě se žalovaným, a že konečně zastavení provozu bylo ve smyslu příslušných předpisů řádně příslušnému okresnímu úřadu oznámeno a že takto ve skutečnosti splnil to, co mu bylo v exekučním titulu uloženo, domáhá se žalobce žalobou podle § 35 ex. ř., aby pokračování v exekuci bylo prohlášeno za nepřipustné, poněvadž splnil to, co mu rozsudku ukládají. Týmiž námitkami se bránil žalobce v exekučním řízení při svém výsledku podle § 358 ex. ř. a v rekursu proti usnesení, jímž bylo vyhověno návrhu žalovaného na pokračování v exekuci a jeho rekurs byl pravoplatně zamítnut. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud odmítl žalobu. **Důvody:** Poněvadž žalobcovy námitky proti přípustnosti exekuce byly pravoplatně zamítnuty již v exekučním řízení, jde o tutéž věc mezi týmiž stranami a vztahuje se právní moc podle § 78 ex. ř. a § 411 c. ř. s. i na toto usnesení. Nemůže proto táž věc býti uplatněna znovu žalobou podle § 35 ex. ř. (viz rozh. č. 4872 Sb. n. s., řešící stejný případ). Pochybil proto první soud, když nepřihlížel k námitce žalovaného, že věc byla již v exekučním řízení pravoplatně rozhodnuta.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání žalovaného znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud zrušil rozsudek procesního soudu a žalobu odmítl pro nezhojitelnou překážku věci pravoplatně rozsouzené, protože prý žalobce již za exekuce a zejména také v rekursu proti usnesení, jímž bylo vyhověno návrhu žalovaného na pokračování v exekuci, uvedl totéž, co nyní uvádí v žalobě, kterou zahájen byl tento spor, takže prý o jeho námitkách bylo již pravoplatně rozhodnuto tím, že rekurs byl zamítnut. Při tom poukazuje odvolací soud na rozh. č. 4872 Sb. n. s. Činí tak v souzeném případě neprávem.

Povinný nemůže zajisté uplatňovatí žalobami podle §§ 35 a 36 ex. ř. to, o čem bylo již rozhodnuto na základě rekursu směřujícího proti povolení exekuce anebo proti pokračování v exekuci; avšak v rekursu smí povinný uplatnití jen právní námitky, nikoli však nové skutečnosti. Omezilo-li se tedy rekursní řízení správně jen na právní otázky a byla-li pak rekursním soudem oprávněnost námitek povinné strany uznána a exekuční návrh zamítnut, má se věc stejně jako tehdy, kdy rekursní soud na právní námitky nepřistoupí a povolení exekuce potvrdí. Tyto právní námitky totiž nemohou býti předmětem opětného řešení při exekuci povolené na základě cizozemského exekučního titulu ve sporu na základě podaného odporu.

Jinak má se věc, jestliže se obrana povinného neomezí na otázky právní, nýbrž se opírá také o skutkové okolnosti, jež nemohou býti vyřízeny exekučním soudem a pak soudem rekursním; to jsou námitky, jaké mají na mysli ustanovení §§ 35 a 36 ex. ř., o nichž má býti jednáno a rozhodnuto na základě žaloby v řízení sporném, jako je tomu v souzeném případě. Především nutno si po formální stránce povšimnouti, že o takových žalobách nemá rozhodovati soud exekuční, nýbrž soud, který exekuci povolil, což je pak rozhodující také pro opravné řízení. Exekuční soud a ovšem ani rekursní soud nemá o takových námitkách jednat v řízení exekučním, nýbrž musí je odkázati na pořad práva, kdyby přece byly uplatněny. To platí také o námitkách tohoto druhu, jestliže byly uplatněny při výslechu povinného, nařízeném ve smyslu § 358 ex. ř., protože úšelem toho výslechu může býti jen poskytnouti dlužníku možnost, aby se vyjádřil o formálních podmínkách navrhované exekuce, nikoli však aby přednášel námitky hmotněprávní, k nimž zajisté náleží také otázka zániku vymáhaného nároku a pod. Proto právě bylo v rozh. č. 4872 Sb. n. s. poukázáno na to, že v onom případě rekursní soud při svém rozhodování nevyšetřoval a nezjišťoval sporných okolností skutkových, kdežto v souzeném případě tomu bylo jinak; oba soudy neprávem tu přihlížely v usneseních pojednávajících o pokračování v exekuci k námitkám opřeným o skutkové okolnosti, k nimž při tom přihlížeti neměly, protože pro pokračování v exekuci neměly významu. Povinný měl býti se svou obranou odkázán na pořad práva, který pak skutečně nastoupil, když pokračování v exekuci na žádost vymáhající věřitelky a podle jeho údajů bylo povoleno. Tato skutečnost nebrání žalobám podle §§ 35 a 36 ex. ř., nýbrž jest jejich předpokladem. Nejde tu ovšem ani o týž výrok, protože exekuční soud a rekursní soud rozhodoval o povolení exekuce nebo její pokračování podle spisů a údajů vymáhajícího věřitele, kdežto v souzeném sporu má se rozhodnouti o přípustnosti povolené exekuce s hlediska hmotněprávní obrany dlužníkovy, opřené o skutečnosti, k nimž v exekučním řízení hleděno býti nemohlo.

Když pak se odvolací soud omeziv se na tento jediný předmět, neobíral dalším obsahem odvolání žalovaného, bylo usnesení jeho zrušiti a tím umožniti nové rozhodnutí o odvolání.

Čís. 16933.

Podle soudního smíru nelze povolití zajišťovací exekuci (§ 370 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 17. května 1938, R I 636/38.)

Prvý soud povolil zajišťovací exekuci (§ 370 ex. ř.) podle smíru uzavřeného před pracovním soudem. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Prvý soud neprávem povolil zajišťovací exekuci, neboť soudní smír není titulem, pro který by podle § 370 ex. ř. mohla býti povolena zajišťovací exekuce (Gl. U. č. 3545, Z. Bl. 39/08).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ježto exekuční tituly, podle nichž lze povolití exekuci k zajištění peněžité pohledávky, jsou v §§ 370, 371 ex. ř. uvedeny taxativně (rozh. č. 7980 Sb. n. s.), právem rekursní soud zamítl stěžovatelčin návrh na povolení zajišťovací exekuce, opřený o soudní smír.

Čís. 16934.

Ochrana nájemníků.

Jestliže byl nájemní předmět, skládající se z jedné obytné místnosti (pokoje) a kuchyně s příslušenstvím a z místnosti, která nebyla určena k obývání (obchodní místnosti), najat jednotnou smlouvou, nelze z něho dáti výpověď bez svolení soudu ani tehdy, jestliže se souhlasem majitele domu nájemník přechodně upravil a užíval části obchodní místnosti jako místnosti obytné a obchodní místnost jest střední provozovnou vylíčenou jinak z ochrany zákona.

(Rozh. ze dne 17. května 1938, Rv II 264/38.)

Srov. rozh. č. 14012, 14465 Sb. n. s.

Žalující majitelka domu dala žalovanému nájemníkovi soudní výpověď z najatého bytu a obchodní místnosti k 1. červenci 1937. Proti ní podal žalovaný námitky a tvrdil, že uvedený nájemní předmět jest pod záštitou zákona o ochraně nájemníků. Soud první stolice zrušil soudní výpověď, kdežto odvolací soud ji ponechal v platnosti.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Není sporu o tom, že veškeré místnosti obytné i obchodní byly najaty jednou smlouvou (v únoru 1906) a za jednotné nájemné. Tato jednotnost nájemní smlouvy zůstala nedotčena tím, že žalovaný, jak ža-

lobkyně připouští, za souhlasu jejího právního předchůdce upravil nájatý předmět tak, že obchodní místnost byla dřevěnou stěnou rozdělena na jednu obchodní místnost menší a další obytnou místnost.

V příčině ochrany nájemníků, jde-li o jednotné nájem bytů a jiných místností, nelze podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (rozh. č. 14012, 14465 Sb. n. s.) dáti volnou výpověď ani z vyňaté části ani z celku, vyňal-li zákon jen část jednotného nájemního předmětu.

Pod záštitou zákona o ochraně nájemníků jsou dosud byty, skládající se mimo kuchyně a pokoje pro služebné z jedné obytné místnosti, a místnosti, které nejsou částí bytu a mají povahu malých provozoven (viz § 5 zák. č. 65/1936 Sb. z. a n.). V souzeném případě nejde o byt skládající se výhradně z obytných místností, t. j. z místností určených a způsobilých k obývání, jichž nájemník zcela nebo z části užíval k výkonu svého povolání, nýbrž o byt skládající se z jedné obytné místnosti s příslušenstvím a z místnosti, která nebyla určena k obývání, nýbrž k užívání jako obchodní místnost (srov. rozh. č. 14012 Sb. n. s.). To je zřejmé z obsahu písemné smlouvy a ze situačního nákresu, podle kterého měla obchodní místnost zvláštní příchod z ulice. Tím, že žalovaný rozdělil obchodní místnost dřevěnou stěnou na menší obchodní místnost a zbývající části používal jako obytné místnosti, nepřeměnil se nájemní předmět v obchodní místnost se souvisejícím dvoupokojovým bytem, neboť šlo tu jen o přechodnou úpravu místnosti, která byla obchodní místností podle stavebního zřízení a kterou také strany za místnost obchodní uznávají. Nemá proto ani význam, byl-li předmět nájmu v přiznání k dani činžovní vyznačen jako krám a dvoupokojový byt.

Poněvadž část nájemního předmětu, jednotnou smlouvou pronajátého, skládající se z jedné obytné místnosti mimo kuchyni a pokoj pro služebnou, není dosud vyňata ze zákonné ochrany, nelze, jak svrchu bylo vyloženo, dáti volnou výpověď ani tehdy, kdyby u obchodní místnosti, s oním bytem spojené, šlo o provozovnu střední, z ochrany zákona vyňatou.

Čís. 16935.

Patronát jako soubor oprávnění a závazků vztahujících se na kostel nebo nižší církevní obročí může věcně váznouti jen na statcích zapsaných v zemských deskách; zrušením příslušné knihovní vložky zemských desk zaniká patronát a nepřechází na pozemky odepsané ze zemských desk do pozemkových knih rustikálních.

Patronát může přejíti jen jako celek a nelze převáděti na jednu osobu závazky a na druhou právo z něho plynoucí.

Existenci jednotlivých patronátních povinností (břemen) na rustikálních nemovitostech nelze vyvoditi z pouhé existence reálného patronátu na deskovém statku, od něhož byly odepsány, a nelze taková věcná

břemena z toho důvodu, že odepsané nemovitosti byly zapsány v zemských deskách u statku, na němž vázl nebo ještě vázne reálný patronát, zapsati na rustikálních nemovitostech na pouhou žádost správního úřadu.

(Rozh. ze dne 18. května 1938, R I 1573/37.)

Srov. rozh. č. 6117, 15057, 1849 Sb. n. s.

Knihovní soud povolil podle dožádání okresního úřadu v B. ze dne 7. prosince 1936, č. 37439, ve vložkách č. . . . poz. knihy S., Ž., T., Z., B. a K. na velkostatku L. a) na listu C spravení nepotřebující záznam reálného patronátu jako veřejnoprávního reálného břemene ve prospěch římskokatolických kostelů a far v B., H., K., Z. a K., s vyznačením před všemi knihovními věřiteli, b) na listu A poznámku reálného patronátu k římskokatolickým kostelům a farám v uvedených obcích jako oprávnění. Rekursní soud zamítl návrh pod b) uvedený, jinak napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl i návrh dotčený pod a).

Důvody:

Dovolací rekurs proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu jest v souzeném případě dovolen, ježto jde o nemovitosti pocházející z velkého záboru pozemkového, které byly na dovolací stěžovatele převedeny se souhlasem ministerstva zemědělství, jde tudíž o knihovní věc pozemkové reformy a je proto užití předpisů řízení nesporného (rozh. č. 9094 Sb. n. s.).

V rozhodnutí č. 6117 a 15057 Sb. n. s., na jejichž odůvodnění se odkazuje, bylo vysloveno a vyloženo, že patronát jakožto soubor oprávnění a závazků vázaných ke kostelu nebo k nižšímu církevnímu obročí může věcně váznouti jen na statcích zapsaných v deskách zemských, že zrušením knihovní vložky zemských desk, v níž patronát vázl, patronát zaniká a že nepřechází na pozemky odepsané z desk zemských do pozemkových knih rustikálních. V rozhodnutí č. 1849 Sb. n. s. bylo dovedeno, že patronát jest jednotný a nerozlučný soubor práv a závazků, jež se nedají z celkového poměru vyjmouti a osamotniti, že nelze závazky přenášeti na osobu jednu a právo na osobu druhou, nýbrž že vždy může přecházeti jen celý právní poměr, patrně jako celek, ne tedy břemena zvlášť. Finanční prokuratura v P. navrhla podle § 38 lit. c) knih. zák. na základě pouhé žádosti okresního úřadu v B., aby na rustikálních nemovitostech, jichž nabyli stěžovatelé příklepem v exekuční dražbě, byl na listě C) vložen spravení nepotřebující záznam reálného patronátu jako veřejnoprávního břemene ve prospěch římskokatolických kostelů a far v B., H., K., Z. a K. s vyznačením před všemi knihovními věřiteli, současně navrhla na

listu A) poznámku tohoto reálního patronátu. Žádala tedy zajištění patronátu jako celku, což není na rustikálních nemovitostech, jak bylo uvedeno, možné. Co se týká pouhého břemene patronátního, mohou sice na rustikálních nemovitostech váznouti různá věcná břemena, tedy též takové jednotlivé povinnosti, jichž obsah může tvořiti závazkovou stránku patronátu, avšak jejich vznik nelze vyvoditi pouze z toho, že nemovitosti ty byly dříve zapsány v deskách zemských u statku, na němž vázl nebo ještě vázne reální patronát, tedy z pouhé existence reálního patronátu a nelze proto taková věcná břemena zapsati na rustikálních nemovitostech na pouhou žádost správního úřadu, nehledě ani k tomu, že se o knihovní záznam takových jednotlivých povinností nežádá.

Čís. 16936.

Prodatelé zbytkového statku vzniklého oddělením z deskového velkostatku nejsou již v řízení o rozvrhu přejímací ceny za nemovitosti velkostatku převzaté státním pozemkovým úřadem účastníky v otázce stanovení jistiny na uhrazování patronátních břemen váznoucích na velkostatku, prohlásil-li úřad zastupující církevní subjekty, že na prodatelích zbytkového statku nic nežádá pro minulost na opravy patronátních budov, a týká-li se plnění povinností patronátních pro budoucnost jen kupitelů zbytkového statku, kteří proti dohodě neměli námitek.

(Rozh. ze dne 18. května 1938, R I 438/38.)

V rozvrhovém usnesení o rozvrhu přejímacích cen za nemovitosti převzaté státním pozemkovým úřadem od velkostatku v S., provedeném podle § 47 náhrad. zák. č. 329/1920 Sb. z. a n., ze dne 30. října 1933, č. j. Nc XIV 397/29, Nc XIV 522/30-80, stanovil prvý soud mimo jiné, že se z přejímacích cen sráží částka 200.000 Kč jako zajišťovací kapitál na uhrazování patronátních břemen váznoucích na velkostatku S. Proti tomuto rozvrhovému usnesení podali rekurs jediné manželé František a Anna O-ovi jako nabyvatelé zbytkového statku K. od velkostatku v S. a finanční prokuratura v P. v zastoupení kostelů a farních beneficí, jež jsou ve svazku reálního patronátu váznoucího na velkostatku S., a jen potud, že shora uvedený uhrazovací kapitál 200.000 Kč je příliš malý, navrhuje, aby byl zvýšen na 1.000.000 Kč. Jinak usnesení to vůbec napadeno nebylo. Rekursní soud těmto rekursům vyhověl, rozvrhové usnesení zrušil a uložil prvnímu soudu, aby řízení v příčině zajišťovacího kapitálu na uhrazování patronátních břemen doplnil a znovu rozhodl, a to proto, že manželé Františka a Anna O-ovi jako nabyvatelé zbytkového statku K. mají zájem na tom, aby tento uhrazovací kapitál byl stanoven částkou co největší, a že je proto sluší pokládati za účastníky podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. Nej-

vyšší soud tento názor schválil a usnesení rekursního soudu potvrdil a dodal, že by nestačila dohoda mezi bývalým vlastníkem panství a konsistoří, podle níž se konsistoř spokojila zajišťovacím kapitálem z titulu patronátu v částce 200.000 Kč, nýbrž že by bylo třeba také dohody s vlastníkem zbytkového kmenového statku, na něhož patronát přešel. Za dalšího řízení konaného před prvním soudem nastala pak změna v tom, že manželé O-ovi kupní smlouvou ze dne 30. října 1935 prodali zbytkový statek K. Stanislavu a Františku Ch-ovým, na něž byl již také knihovně převeden. Ježto potom došlo mezi dědici bývalého majitele panství S. a biskupskou konsistoří v H. K. k dohodě, schválené výnosem zemského úřadu v P. ze dne 28. června 1937, podle níž mají býti vyrovnány závazky bývalého patrona Hanuše C. S. k církevním subjektům částkou 200.000 Kč, a nynější vlastníci zbytkového statku K. Stanislav a František Ch-ovi prohlásili, že se své strany nemají proti této dohodě námitek, navrhli dědicové po H. C. S., aby bylo nařízeno rozvrhový rok a aby manželé O-ovi byli z dalšího řízení vyloučeni. Prvý soud tento návrh zamítl, vycházeje z názoru, že manželé O-ovi jest stále ještě pokládati za účastníky tohoto řízení ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. a že ti k shora uvedené dohodě nepřistoupili. Rekursní soud manželé O-ovi z dalšího řízení o rozvrhu přejímací ceny vyloučil a prvému soudu uložil, aby v řízení rozvrhovém pokračoval.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

František a Anna O-ovi v dovolacím rekursu uplatňují, že jsou dosud účastníky onoho rozvrhového řízení. Názor ten je však mylný. Doba, po kterou dovolací stěžovatelé byli vlastníky zbytkového statku K., nemá pro nich významu, ježto biskupská konsistoř ve svém rekursu ze dne 16. listopadu 1937 prohlásila, že pro praeterito na opravy patronátních budov od manželů O-ových nic nežádá, plnění povinností patronátních pro futuro týká se však jen nynějších vlastníků statku K. Stanislava a Františka Ch-ových. Dovolací stěžovatelé tvrdí, že podle kupní smlouvy ze dne 30. října 1935 si kupitelé Stanislav a František Ch-ovi zadrželi z tržové ceny na zbytkový statek K. částku 350.000 Kč, které má býti použito na úhradu možných nároků, jež by na ně byly vzneseny z titulu patronátu, a že dovolací rekurenti touto částkou ručí novým vlastníkům, že za ně z titulu patronátu nebude dokročeno. Podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. jest účastníkem nesporného řízení, kdo může býti rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen. Pokud však se dovolací stěžovatelé kupitelům statku K. zaručili, že na ně nebude z titulu patronátu dokročeno, a dali jim v té příčině peněžitou jistotu, nelze k tomuto jejich soukromoprávnímu ujednání v uvedeném rozvrhovém řízení přihlížeti, jejich zájem na stanovení zajišťovacího kapitálu na uhrazování patronátních břemen vyplývá jen

z dobrovolně převzaté záruky, není tedy přímý a nemohou proto již býti pokládáni za účastníky tohoto rozvrhového řízení ve smyslu § 6 uved. zák.

Dovolací stěžovatelé též uplatňují, že rozvrhové řízení mělo býti přerušeno na tak dlouho, až bude správními úřady rozhodnuto, zdali na statku K. vážne skutečně reální patronát, kterážto otázka jest předmětem správního řízení, při tom však přehlízejí, že otázka existence reálního patronátu není již předmětem onoho rozvrhového řízení, neboť v té příčině nebylo rozvrhové usnesení ze dne 30. října 1933, č. j. Nc XIV 397/29, Nc XIV 522/30-80, napadeno.

Čís. 16937.

Návrh žalované strany, učiněný v rozvodovém sporu, na vyslovení rozvodu manželství od stolu a lože jest posuzovati jako žalobu navzájem, ať bylo navrženo vyslovení rozvodu jen z viny žalující strany, nebo z viny obou manželů.

Jestliže žalující strana vzala žalobu, kterou se domáhala rozvodu z viny žalované strany, zpět se vzdáním se žalobního nároku, kdežto žalovaná strana navrhla jen, aby žalující byla odsouzena k náhradě útrat sporu, a soud vzal návrh na zpětvzetí žaloby na vědomí, vyhověv i návrhu žalované strany, nebrání to, aby v řízení o vzájemném nároku bylo ihned nebo později k návrhu žalované strany pokračováno ve sporu.

(Rozh. ze dne 18. května 1938, R I 530/38.)

Srov. rozh. č. 9469, 8904 Sb. n. s.

Žalobkyně se domáhala žalobou vyslovení rozvodu jejího manželství z viny žalovaného manžela. Žalovaný v žalobní odpovědi navrhl vyslovení rozvodu manželství z výhradně viny žalobkyně. Podáním došlým na soud dne 30. listopadu 1937 žalobkyně upustila od žaloby se vzdáním se žalobního nároku. Žalovaný vzal žalobkyně prohlášení při ústním jednáním téhož dne konaném bez výhrady na vědomí a navrhl přisouzení útrat sporu. Usnesením z téhož dne bylo jeho návrhu podle § 237 c. ř. s. vyhověno a žalobkyně uznána povinnou k náhradě útrat sporu žalovanému. Podáním ze dne 14. prosince 1937 navrhl žalovaný pokračování v řízení a uvedl, že jeho návrh v žalobní odpovědi, t. j. na vyslovení rozvodu manželství z viny žalobkyně, působí jako žaloba navzájem. Soud první stolice odmítl návrh žalovaného na pokračování ve sporu. Rekursní soud uložil prvnímu soudu, aby ve věci dále jednal podle zákona.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně dovodil, že návrh žalovaného za rozvodového sporu učiněný na vyslovení rozvodu z viny žalobkyně, právě tak jako z viny obou sporných stran, jest podle § 2 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. posuzovati jako žalobu navzájem (srov. rozh. č. 9469 a 8904 Sb. n. s.).

Vzala-li žalobkyně pak svoji žalobu na rozvod, již se domáhala vyslovení rozvodu manželství z viny žalovaného, zpět se vzdáním se žalobního nároku, načež žalovaný navrhl, aby žalobkyně byla uznána povinnou nahraditi mu náklady sporu, a soud onen návrh žalobkyně vzal na vědomí, vyhověv návrhu žalovaného, bylo lze jen stran žaloby, t. j. žalobního nároku žalobkyně na vyslovení rozvodu z viny žalovaného míti podle § 237, odst. 3, c. ř. s. za to, jakoby žaloba ta nebyla vznesena. Nebylo proto na překážku, když žalovaný svůj návrh na vyslovení rozvodu z viny žalobkyně výslovně zpět ne vzal, aby v řízení o tomto vzájemném nároku žalovaného, o němž dosud rozhodnuto nebylo, bylo hned potom, nebo na pozdější návrh žalovaného pokračováno.

Pro úsudek dovolací stěžovatelky, že žalovanému šlo především o zamítnutí žaloby, t. j. aby rozvod nebyl povolen z výhradně jeho viny, a že proto vzala-li ona žalobu svoji zpět, byl tím celý spor vyřízen, není jednak ve spisech podkladu a jest i úsudek takový právně mylný.

Mylně má též stěžovatelka za to, že žalovaný tím, že založil seznam útrat a útraty sporu mu byly přisouzeny, učinil projev, že pokládá spor za vyřízený. V podání návrhu na přisouzení útrat ani v založení seznamu útrat nelze spatřovati ani konkludentní čin, z něhož by šlo zcela jasně a nepochybně najevo a který by nedopouštěl jiný úsudek, než že žalovaný na vyřízení svého za sporu učiněného návrhu na vyslovení rozvodu z viny žalobkyně netrvá a jej bere zpět.

Nelze mluvit o opožděnosti později zvláštním podáním učiněného návrhu žalovaného na pokračování ve sporném řízení o jeho návrhu (žalobě navzájem) ani přisvědčiti názoru stěžovatelčiny, že nebylo-li resp. nemělo-li býti řízení pokládáno za skončené, měl býti nesouhlas žalovaného s jejím návrhem na zpětvzetí žaloby projevem ihned, neb že by měl, když se tak ihned nestalo, alespoň nastati klid řízení a že žalovaný teprve po třech měsících mohl učiniti návrh na pokračování ve sporu.

Neoprávněnému dovolacímu rekursu byl proto odepřen úspěch.

Čís. 16938.

Konkurs na jmění výdělkových a hospodářských společenstev (družstev).

K rozhodnutí o výpočtu doplatek jest oprávněn konkursní soud, nikoli konkursní komisař, jehož rozhodnutí v té příčině nelze napravití pouhým připojením hlasovacího záznamu konkursního soudu.

Donucující předpis § 3, odst. 2, zák. č. 70/1873 ř. z. o písemnosti prohlášení jednotlivých společníků nevylučuje, aby ve stanovách společenstva byly stanoveny i další podmínky přístupu k společenstvu, jako na př. zaplacení upsaných členských podílů.

(Rozh. ze dne 18. května 1937, R I 643/38.)

Konkursní komisař u krajského soudu obchodního v P. schválil v konkursu na jmění firmy »D.«, stavebního, úsporného a úvěrního družstva, zapsaného společenstva s ručením omezeným v P., výpočet doplatků, který předložil správce konkursní podstaty podáním ze dne 6. resp. 24. dubna 1936, a nevyhověl výtkám podaným některými členy uvedeného společenstva, a to jednak z toho důvodu, že se ve skutečnosti vůbec nestali členy dotčeného společenstva, přes to, že podepsali prohlášení o přístupu do společenstva, jednak z důvodu promlčení. Rekursní soud k rekursu šesti členů zrušil napadené usnesení a uložil konkursnímu soudu, aby po právní moci zrušujícího usnesení dále jednal a znova rozhodl. **Důvody:** Jde o otázku, jak a kdy se nabývá členství společenstva, o něž jde. Podle § 5, odst. 2, stanov se k získání členství uchazečem vyžaduje podepsání přístupního prohlášení s udáním počtu upsaných podílů ve smyslu § 4 stanov a zaplacení upsaných členských podílů a zápisného, jež musí býti složeno současně s podáním přístupního prohlášení a usnesení představenstva o přijetí. Uvedené podmínky pro nabytí členství jest pokládati za závazné hledíc na § 5 č. 4 zák. č. 70/1873 ř. z., neboť jím byla ponechána (mimo písemné prohlášení o přístupu podle § 3, posl. odst., uved. zák.) určitá volnost pro stanovení dalších podmínek pro získání členství. Stanoví-li čl. 4, posl. odst. stanov, že upsané a nezaplacené podíly tvoří vůči upisovateli vymáhatelnou pohledávku družstva, může to míti ve spojení s § 5, odst. 2, písm. a), b), c), stanov jen význam smlouvy o zaplacení, na jejíž splnění má společenstvo právo naléhati. Avšak přes to se dle stanov stává smluvce členem teprve tehdy, až podíl a zápisné skutečně zaplatil resp. až na něm byly ony platby společenstvem vymoženy. Pokud se tak nestalo, nestal se členem (§ 10 č. 2). Z ustanovení § 76 uved. zák. vyplývá, že jen člen ručí v případě konkursu nejen svým podílem, nýbrž i další částkou v téže výši. Jestliže tedy stěžovatel ve svých námitkách tvrdil, že nezaplatil ani členský podíl a že se tudíž členem nestal, měl konkursní komisař předložiti výpočet k rozhodnutí konkursnímu soudu ve smyslu § 178, odst. 2, konk. ř., který potom měl konati potřebná šetření dle § 189, odst. 4, konk. ř. Je tudíž řízení vadné, když důkazy nabídnuté stěžovatelem v námitkách o jeho tvrzení, že není členem, nebyly provedeny, ježto pouhé vyjádření konkursního správce samo nemůže v případě námitek postačiti. K námitce promlčení bude nutno míti zřetel.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu konkursního správce.

Důvody:

Rekursní soud zrušil usnesení konkursního komisaře a uložil konkursnímu soudu, aby o věci dále jednal. Učinil tak důvodně již proto, že k rozhodnutí o výpočtu doplatků byl oprávněn podle § 178, odst. 2, konk. ř. konkursní soud a nikoliv konkursní komisař, a to nelze dodatečně napravití pouhým připojením hlasovacího záznamu konkursního soudu, poněvadž konkursní komisař nemůže býti členem senátu rozhodujícího jako konkursní soud (§ 189, odst. 1, konk. ř.).

V jednotlivostech jest uvéstí ještě toto:

Ustanovení § 3, odst. 2, zákona o výdělkových a hospodářských společenstvech č. 70/1873 ř. z. jest ovšem pravidlem velicím potud, že se prohlášení jednotlivých společníků musí státi ve formě písemné. Tím však není vyloučeno, aby byly ustanoveny ve stanovách i jiné podmínky přístupu k společenstvu. Řečenému ustanovení neodporuje proto ustanovení § 5, odst. 2, stanov, podle něhož se získává členství nikoliv již pouhým přístupním prohlášením, nýbrž teprve zaplacením upsaných členských podílů (srov. též rozhodnutí č. 738 a 2874 sbírky Adler-Clemens).

Z toho neplyne, že by závazek k zaplacení upsaného podílu spočíval na abstraktní smlouvě, neboť jest účelem zaplacení upsaného podílu, aby se upisovatel stal členem společenstva a tak dosáhl výhod, jež mu společenstvo má poskytnouti.

Bohumil P. namítal promlčení hned ve výtkách podaných podle § 177, odst. 1, konk. ř., byl proto oprávněn podle § 180, odst. 1, konk. ř. odporovati usnesení, kterým byl výpočet schválen, rekusem z důvodu promlčení. Důvodně proto uložil rekursní soud konkursnímu soudu, aby měl k námitce promlčení zřetel.

Josef S. namítal ve výtkách také, že přístupní prohlášení učinil v omylu, k němuž prý zavadalo podnět družstvo. Tou otázkou se bude musiti konkursní soud zabývat, jinak by bylo řízení neúplné.

Také ostatní okolnosti, jež jsou rozhodující pro závěr, zda František V., Josef Š., Antonín S., Bedřich T., Josef S. a Bohumil P. jsou povinni k doplatkům, bude třeba zjistiti, pokud ovšem nejsou nesporné, a bude proto na konkursním soudě, aby tak učinil.

Čís. 16939.

Jestliže přihlášený dědic vedl jako zástupce žalující pozůstalosti spor bez potřebného zmocnění pozůstalostního soudu a pozůstalost ta byla onomu dědici za sporu pravoplatně odevzdána, nelze již napravití nedostatek uvedeného zmocnění, jest však míti za to, že dědic vstoupil vlastním jménem do sporu a schválil dodatečně jako univěrsální nástupce vedení sporu, dal-li svému právnímu zástupci vlastním jménem novou plnou moc.

Poměr § 56 živn. ř. k § 1409 obč. zák.

Pozůstalá vdova provozující podle § 56 živn. ř. vdovským právem zůstavitelovu živnost, ručí za dluhy, souvisící s převzatým podnikem, jestliže převzala podstatnou část zůstavitelových aktiv způsobem zaručujícím pokračování provozu dotčeného podniku.

(Rozh. ze dne 18. května 1938, Rv I 550/37.)

Žalobě podané za žalující pozůstalost po Simonu G. bezvýmínečně přihlášeným dědicem Kurtem G., o zaplacení 902 Kč s přísl., jež zůstal dlužen manžel žalované vdovy, provozující vdovským právem řeznickou živnost, soud první stolice vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Nutno předeslati, že v souzeném případě byla žalující procesní stranou pozůstalost po Simonu G., zemřelém dne 24. května 1935, a měl proto již procesní soud podle § 230 c. ř. s. zkoumati při vyřízení žaloby, zda jí přísluší právní osobnost, a kdyby tomu bylo tak, trvati na tom, aby žalobkyně předložila zmocnění pozůstalostního soudu k vedení onoho sporu (rozh. č. 3425 a 12983 Sb. n. s.), poněvadž podle jasného znění § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat. dědicům — a to ani tehdy, když jde o jediného universálního dědice — není ponecháno na vůli, aby se dle své libosti chopili správy pozůstalosti a s ní nakládali, nýbrž jest třeba, aby soud pozůstalostní za podmínek zákonných přenechal jim správu pozůstalostního jmění. Podle § 145 nesp. pat. jest třeba svolení soudu, mají-li býti věci pozůstalostní zcizeny nebo zatíženy a pohledávky postoupeny a peníze od dlužníků vybrány. Žalobkyně však tomu požadavku nečinila dosti a celý spor byl veden bez potřebného zmocnění pozůstalostního soudu. Dovolací soud shledav tuto vadu ohrožující celé řízení zmatečností, dal žalobkyni vyzvati, aby dodatečně předložila potřebné zmocnění k vedení aktivního sporu, načež žalobkyně podáním ze dne 13. dubna 1937 oznámila, že zástupcem pozůstalosti v době podání žaloby byl bezpodmínečně přihlášený dědic Kurt G., jemuž podle odevzdací listiny okresního soudu v K. V. ze dne 29. prosince 1936, č. j. D II 69/35, kterou zároveň předložila, byla celá pozůstalost již odevzdána. Tím bylo zjištěno, že nedostatek potřebného zmocnění pozůstalostního soudu již nemůže býti napraven, ježto pravoplatným odevzdáním pozůstalosti její právní osobnost zanikla a pozůstalostní soud této již neexistující straně nemůže uděliti zmocnění k vedení sporu. Poněvadž však jediný přihlášený dědic Kurt G., jemuž pozůstalost byla pravoplatně odevzdána, dal svému právnímu zástupci vlastním jménem novou plnou moc a jest tedy i dovolání podáno již vlastním jménem tohoto dědice, třebaže ještě v hlavičce rozsudků nižších soudů byla jako žalobkyně uváděna pozůstalost po Simonu G., nutno míti za to, že Kurt G. vstou-

pil vlastním jménem do sporu a schválil tak zároveň jako universální nástupce dodatečně vedení sporu. Slušelo proto dovolání věcně vyříditi.

Dovolání jest oprávněno.

Odvolací soud zamítl žalobu proti žalované vdově dlužnickově hlavně z toho důvodu, že jí pozůstalost nebyla odevzdána a že také nejde o převzetí podniku dlužnickova ve smyslu § 1409 obč. zák., třebaže žalovaná provozuje vdovským právem podle § 56 živn. ř. řeznictví zemřelého manžela. S tímto názorem nelze souhlasiti.

Podle § 1409 obč. zák. jest ten, kdo převezme jmění nebo podnik, přímo zavázán bez újmy dále trvajících závazků zcizitele věřitelům z dluhů náležejících k jmění nebo podniku, které při odevzdání znal nebo znáti musil. Je-li však přejímatelem blízký příbuzný zcizitele jmění nebo podniku, ručí za tyto dluhy přímo a bez omezení na hodnotu převzatého jmění nebo podniku, pokud nedokáže, že o dluhích při převzetí ani nevěděl, ani nemusil věděti (§ 187 III. dílčí novely). Žalovaná hájí právní názor, že o převzetí podniku zůstavitelově nelze mluvit již proto, že provoz živnosti vdovským právem není odvozeným, nýbrž originárním nabytím živnosti. Lze žalované přisvědčiti v tom, že pozůstalá vdova podle § 56 živn. ř. skutečně nabývá oprávnění k provozování živnosti způsobem originárním, t. j. ze zákona mocí svého vdovského práva. Ale tím není možná převzetí podniku podle § 1409 obč. zák. vyloučena, neboť žalovaná zaměňuje tu zřejmě pojmy řeznického podniku a živnostenského oprávnění. Podnik sám jest souhrnem osobních, věcných a právních složek, zorganizovaných ve výdělečné hospodářství, a může jako podnik býti i předmětem soukromoprávních jednání. Nutno proto rozeznávati, zda si pozůstalá vdova nabyví pouze živnostenského oprávnění podle § 56 živn. ř., jež sice předpokládá jsoucnost stejného oprávnění zůstavitelova, zřídila nový podnik anebo zda vdovským právem provozuje podnik zůstavitelův dále. Toliko v prvním případě by bylo ručení podle § 1409 obč. zák. vyloučeno. V souzeném případě doznává žalovaná sama, že převzala od pozůstalosti zásoby masa, stran nichž s opatrovníkem nezletilého syna v pozůstalostním řízení vyúčtovala, že živnost provozuje s živnostenským zařízením a stroji, z nichž jí náležela jen polovice, kdežto druhá polovice patřila zůstaviteli, že znění firmy zůstavitelovy nebylo změněno a že — jak v dovolací odpovědi dodává — také řezníci pomocníci zůstavitelovi dále v podniku u žalované zůstali. Veškeré tyto skutečnosti opravňují k závěru, že žalovaná skutečně převzala podnik zůstavitelův, neboť smyslem ustanovení § 1409 obč. zák. není, aby věřitelé měli býti chráněni jen, kdyby byla smluvně převedena na třetí osobu všechna aktiva a pasiva, poněvadž pak smluvci mohli by úmyslně zmařiti účel zákona, naopak stačí, byla-li na přejímatele převedena podstatná část aktiv způsobem zaručujícím kontinuitu provozu dotčeného podniku. Nezáleží proto na tom, že žalovaná — jak tvrdí — nevyinkasovala pro sebe pohledávky zůstavitelovy, nýbrž došlé částky ukládá na zvláštní vkladní list, který

jest ochotna kdykoliv vydati soudu, a rovněž není rozhodující, zda žalovaná za převzetí polovice živnostenského zařízení náležitější do pozůstalosti zapravila nějakou úplatu či nikoliv, poněvadž ustanovení § 1409 obč. zák. není omezeno na úplatné převody. Žalovaná převzala tedy podle vlastních údajů řadu věcí, jež jsou podstatnou částí provozu řeznictví, tudíž majetkový souhrn, jenž jest určitou hospodářskou jednotkou a podkladem osobního úvěru dosavadního majitele, pročež odvolací soud neprávem odmítl použití ustanovení § 1409 obč. zák.

Žalovaná jako manželka dosavadního majitele podniku náleží však mezi jeho blízké příbuzné (§ 32 starého a § 35 nového konk. ř.). Nebylo proto na žalující straně, aby dokazovala, že žalovaná při převzetí podniku o dluhu věděla nebo věděti musila, nýbrž stihalo důkazní břímě žalovanou, aby dokázala, skutečnosti, z nichž by bylo lze usuzovati, že o dluhu nevěděla ani věděti nemusila, t. j. že se ani při řádné opatrnosti o něm nemohla dozvědět (rozh. č. 11268 Sb. n. s.). Po té stránce však nevznesla žalovaná v první stolici vůbec námitek a ježto přiznala, že pohledávka žalující strany vznikla z jejího obchodního spojení se zůstavitelem Jiřím K., není ani pochybností o tom, že jeho dluh náležel k převzatému podniku.

Jsou proto veškeré předpoklady pro ručení žalované podle § 1409 obč. zák. a § 187 III. dílčí novely splněny, pročež slušelo dovolání vyhověti a obnoviti rozsudek soudu první stolice, vyhovující právnímu a skutkovému stavu věci, aniž bylo zapotřebí zkoumati, zda by byl nárok odůvodněn také s hlediska § 1406 obč. zák., jak dovolatel uplatňuje pod dovolacím důvodem § 503 č. 2 c. ř. s.

Čís. 16940.

Manžel ručí za útraty pohřbu své manželky z důvodu své zákonné povinnosti (§ 91 obč. zák.) jen podpůrně, t. j. tehdy, není-li tu pozůstalostního jmění a dědiců.

Zavázal-li se pozůstalý manžel vůči dědicům, že zaplatí náklad na pohřeb ze svého, jde o převzetí dluhu podle § 1405 obč. zák. a manžel se stal dlužníkem věřitelovým nejpozději podáním žaloby.

(Rozh. ze dne 18. května 1938, Rv I 1960/37.)

Žalobu, kterou se žalobce — majitel pohřebního ústavu — domáhal na žalovaném manželovi zůstavitelky Antonie V. zaplacení 2.914 Kč s přísl. za vypravení pohřbu Antonie V., soud první stolice vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

V žalobě se uvádí, že Antonie V. — pro kterou žalobce vypravil pohřeb — jest manželka žalovaného Josefa V. st., a žalobce dále tvrdí, že přihlásil svou pohledávku do její pozůstalosti, dědici však pohledávku tu neuznali, odvolávajice se na to, že prý podle dohody s nimi se zavázal dluh zaplatiti manžel zemřelé Josef V. st., navrhuje proto, aby žalovaný byl odsouzen k zaplacení zažalované pohledávky. Plyne tudíž ze žalobního tvrzení, že se žalobní nárok proti žalovanému opírá o tyto dva právní důvody. Dovolání vytýká sice proto odvolacímu rozsudku v obou směrech rozpor se spisy (srov. též rozh. č. 4599 Sb. n. s.). Rozpor v prvním směru není však podstatný. Nižší soudy správně dovodily, že ručení za útraty pohřbu z důvodu vyživovací povinnosti (§ 91 obč. zák.) jest jen podpůrné a že nastane jen, když tu není pozůstalostního jmění a dědiců. V souzeném případě bylo pozůstalostní jmění v částce 10.000 Kč odevzdáno Josefu V. ml., Antonínu V. a Václavu V. a zažalovaná pohledávka činí jen 2.914 Kč s přísl. Nejde proto o ručení žalovaného z titulu vyživovací povinnosti, k níž patří též vypravení pohřbu manželce. Z pozůstalostních spisů po Antonii V., zn. sp. D 336/34, okresního soudu v R. plyne dále, že žalobce podle § 549 obč. zák. přihlásil útraty pohřbu k projednání pozůstalosti, že však dědici tuto pohledávku neuznali proto, že se manžel zůstavitelcem Josef V. st. zavázal zaplatiti je ze svého, a důsledkem toho nebyla ona pohledávka ani zařaděna do stavu pozůstalostních dluhů a žalobce byl o dotčeném prohlášení dědiců, že dědici jeho pohledávku neuznali, pozůstalostním soudem zpraven. Tvrzená dohoda byla by převzetím dluhu a bylo by ji posuzovati podle § 1405 obč. zák. Nejpozději zažalováním pohledávky dal žalobce najevo, že s převzetím dluhu souhlasí, čímž by se byl Josef V. st. stal žalobcovým dlužníkem (srov. rozh. č. 9944 a 16466 Sb. n. s.).

Zda a za jakých okolností k převzetí řečeného dluhu skutečně došlo, nelze toho času ještě posouditi, ježto nižší soudy v této příčině nic nezjistily. Výpověď Anny B. se týká jen jednání této svědkyně s jejím otcem a nikoliv smluvního závazku Josefa V. st. vůči dědicům po Antonii V. Uplatňuje proto dovolatel též právem dovolací důvod vadnosti odvolacího řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), že nebyly provedeny důkazy, které vedl o těchto okolnostech, a to zejména důkaz výsledkem stran, který v souzeném případě není jen důkazem podpůrným podle § 371 c. ř. s.

Ježto tudíž dosavadní skutkové zjištění neposkytuje bezpečný podklad pro rozhodnutí ve věci s právního hlediska smluvního závazku žalovaného Josefa V. podle § 1405 obč. zák. a tou vadou jest stížen i rozsudek prvního soudu, nezbylo než oba rozsudky zrušiti (§ 510 c. ř. s.), jak se stalo.

Čís. 16941.

Člen představenstva hospodářského a výtěžkového společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.), jenž byl dozorčí radou suspendován, je s okamžitou účinností vyloučen z oprávnění zastupovati společenstvo až do té doby, kdy valná hromada rozhodne o jeho suspensi.

Doručení žaloby suspendovanému členu představenstva není účinné, nebyl-li žalobce bezelstný.

V takovém případě se žalobce nemůže dovolávati rejstříkového stavu, podle něhož byl suspendovaný člen představenstva v době doručení žaloby ještě zapsán jako oprávněný k zastupování společenstva.

Odůvodněnost žaloby o zmatečnost podle § 529 č. 2 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 18. května 1938, Rv II 486/37.)

Dne 9. dubna 1935 podal nynější žalovaný Josef K. u krajského soudu v O., pod č. j. Ck III 19/35, na nyní žalující Okresní hospodářskou záložnu, zapsané společenstvo s ručením omezeným v P. žalobu na určení, že jest od 4. března 1935 členem uvedené záložny s 8002 závodními podíly a s 1608 hlasy. K I. roku ustanovenému k jednání o žalobě na den 29. dubna 1935 byl vydán rozsudek pro zmeškání podle žalobní žádosti, který nabyl právní moci dne 20. května 1935. Tvrdíc, že jí dotčená žaloba nebyla řádně doručena, takže nebyla v řízení zastoupena, neboť o podané žalobě, o ustanovení prvního roku a o vydání rozsudku pro zmeškání nabyta vědomostí teprve 21. května 1935, tudíž v době, kdy se rozsudek ve věci č. j. Ck III 19/35 vydaný stal již pravoplatným, že vedení uvedené rozepře nikdy neschválila, že Josef K. (tehdejší žalobce, nyní žalovaný) dal úmyslně doručiti žalobu pouze do rukou svého syna Břetislava K., který byl až do 13. března 1935 předsedou žalující záložny, avšak od toho dne pozbyl podle § 24 zák. č. 70/1873 ř. z. oprávnění zastupovati ji, poněvadž byl dozorčí radou řádně suspendován a suspense ta nebyla zrušena do dnešního dne, kdy jest již v rejstříku zapsáno nové představenstvo žalující záložny, ač žalovaný Josef K. o suspensi svého syna a o tom, že byl zbaven funkce předsedy žalující záložny, dobře věděl, a že Břetislav K. nepodal nikomu z funkcionářů žalujícího společenstva zprávu o podání žaloby a k ustanovenému roku se nedostavil, domáhá se žalující záložna žalobou prohlášení shora uvedeného rozsudku za zmatečný. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

S právního hlediska jde v souzeném případě o žalobu pro zmatečnost podle § 529 č. 2 c. ř. s., podanou z toho důvodu, že žaloba Josefa K. na nynější žalobkyni, podaná pod zn. Ck III 19/35 dne 11.

dubna 1935, byla doručena sice Břetislavu K. v rejstříku tehdy zapsanému předsedovi, který však byl již od 13. března 1935 suspendován, že ten se k prvnímu roku ustanovenému na 29. dubna 1935 nedostavil, takže byl vydán proti žalobkyni rozsudek pro zmeškání, o němž se žalobkyně náhodou dověděla až teprve dne 21. nebo 22. května 1935.

Podle rozsudkových zjištění byl Břetislav K. dozorčí radou dne 13. března 1935 zbaven funkce předsedy. Tím byl ve smyslu § 24 druž. zák. s okamžitou účinností vyloučen z oprávnění zastupovati žalobkyni až do té doby, kdy by valná hromada rozhodla o této suspensi. Že by se až do doručení uvedené žaloby po případě doručení rozsudku o ní byla valná hromada rozhodla platným usnesením, že se ona suspense stala neprávem a že jí zrušuje, nebylo zjištěno.

Nebyl proto Břetislav K. oprávněn přijmouti dne 11. dubna 1935 žalobu v zastoupení záložny a jde jen o otázku, zda se nynější žalovaný — jeho otec — může s hlediska § 16 společenstev. zák. dovolávati na rejstříkový stav, dle něhož jeho syn v rozhodujícím okamžiku byl ještě zapsán jako člen představenstva záložny. Na tu otázku správně odpověděly nižší soudy záporně, ježto žalovaný nebyl bezelstný.

Podle nesporných skutečností byl žalovaný jako člen záložny zastoupen na valné hromadě záložny konané dne 14. března 1935 svým synem Břetislavem K., který ani nepopírá, že by si nebyl býval toho vědom, že byla na ní jeho suspense oznámena.

Tato vědomost zástupce žalovaného o rozhodující okolnosti je zároveň vědomostí zastoupeného — žalovaného a je důležitá pro posouzení bezelstnosti žalovaného v otázce, byl-li Břetislav K. oprávněn přijmouti za záložnu žalobu dne 11. dubna 1935.

Již tento důvod postačil k odůvodnění žalobního nároku.

Podle toho, co uvedeno, byla zjištěna znalost žalovaného o rozhodující okolnosti, čímž je vyloučeno jeho bezelstnost a bylo proto jeho povinností dbáti toho, aby žaloba Ck III 19/35 nebyla doručena suspendovanému členu představenstva, nýbrž jinému členu dle stavu rejstříkového.

Poněvadž se tak nestalo, nebyla záložna v řízení o žalobě Ck III 19/35 vůbec zastoupena a jsou tu předpoklady nynější žaloby podle § 529 č. 2 c. ř. s. a právem bylo jí vyhověno.

Čís. 16942.

Spor (rozsudek) o žalobě opoziční opřené o to, že exekučně vymáhaný nárok vymáhajícího věřitele zanikl kompensací se vzájemnou pohledávkou povinného za vymáhajícím věřitelem, neodůvodňuje námitku zahájeného (rozsouzeného) sporu v pozdějším sporu, v němž se uplatňuje vzájemná pohledávka povinného.

(Rozh. ze dne 19. května 1938, R I 587/38.)

Proti žalobě na zaplacení 22.116 Kč 50 h s přísl. za prodané hospodářské stroje namítl žalovaný mimo jiné, že žalující firma již uplatňoval a zažalované částky v žalobě opoziční, která nebyla dosud pravoplatně skončena. Soud první stolice odmítl žalobu co do výše 14.054 Kč 90 h pro zahájení rozepře, kdežto odvolací soud zamítl uvedenou námitku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Účinek zahájení sporu podle § 233 c. ř. s. nastává jen tehdy, byla-li již mezi týmiž stranami o témže předmětu sporu zahájena rozepře (§ 232 c. ř. s.). Musí tu býti jak totožnost stran, tak i totožnost předmětu sporu, která předpokládá, že souhlasí v obou rozepřích jak právní důvod, tak i žalobní nárok, který je určen obsahem žalobní žádosti. Nestačí, že právní důvod je v obou sporech týž, neboť z téhož právního poměru mohou vzniknouti různé nároky.

Námitku zahájení sporu opřel žalovaný o to, že žalobkyně uplatnila pohledávku zažalovanou v souzeném sporu již započtením ve sporu zahájeném před krajským soudem v O. pod č. j. Ck IIIa 10/36 o její žalobě opoziční. Uvedenou žalobou se žalobkyně domáhala toho, aby byly exekuce vedené žalovaným prohlášeny za nepřipustné, ježto nárok žalovaným uvedenými exekucemi vymáhaný, zanikl. Žalobním nárokem v opozičním sporu byl nárok na prohlášení exekucí nepřipustnými, kdežto v souzeném případě směřuje žalobní nárok k odsouzení žalovaného k zaplacení zbytku kupní ceny za dodané hospodářské stroje. Již pro tuto r ů z n o s t žalobních nároků nejde o totožnost předmětu sporu.

Jest ovšem správné, že při rozhodování o opoziční žalobě jest řešiti prejudiciální otázku, zanikl-li nárok vymáhajícího věřitele vymáhaný exekucí. Vyvozuje-li se však v opoziční žalobě zánik vymáhaného nároku z toho, že zanikl kompensací se vzájemnou pohledávkou příslušející povinnému proti vymáhajícímu věřiteli, a nečiní-li se mezitímú návrh na zjištění (§§ 236, 259 c. ř. s.), že vzájemná pohledávka povinného namítaná ke kompensaci je resp. není po právu, nerozhoduje se ve výroku rozsudku vynesného o opoziční žalobě o této vzájemné pohledávce; takový rozsudek, kterým se vyhovuje opoziční žalobě, nezakládá námitku rozsouzené věci ve sporu, v němž by byla uplatněna vzájemná pohledávka povinného, nýbrž pouze hmotněprávní námitku zániku vzájemné pohledávky povinného následkem její kompensace s nárokem vymáhajícího věřitele. Neboť materiální právní moc rozsudku se týká jen rozhodnutí samého, nikoliv jeho předpokladů řešených v důvodech rozsudkových, ledaže by byl řešený k mezitímú návrhu na zjištění (rozh. č. 5316 Sb. n. s.). Neodůvodňuje-li však ve shora vyličeném případě rozsudek vydaný o opoziční žalobě v pozdějším sporu, v němž se uplatňuje vzájemná pohledávka povinného, námitku

rozsouzené věci, nemůže ani spor zahájený o opoziční žalobě odůvodniti námitku rozepře zahájené podle §§ 232, 233 c. ř. s.

Jest proto usnesení odvolacího soudu správné.

Čís. 16943.

Smluvní pojištění (zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.).

Stanoví-li pojistné podmínky, že odpovědnostní pojištění z provozu motorového vozidla jest uvedeno do klidu z důvodu zastavení jeho provozu jen tehdy, dokáže-li se vrácení úřední značky vozu (evidenčního čísla) příslušnému úřadu, není uvedená podmínka tak řeč. klidu pojištění nahrazena ani tím, že pojistník podal žádost za uvedeným účelem, že okresní úřad učinil pouze záznam, že jest značka mimo provoz, že to oznámil důchodkovému kontrolnímu úřadu, že odebral osvědčení o přidělu značky a že pojistník skutečně s oním vozidlem nejezdil, ani odmontování a uskladnění podstatné součásti vozidla a svěření vozidla jiné osobě do prodeje.

Odpovědnostní pojištění nepomíjí pro odpadnutí zájmu na pojištění (§ 63 uved. zák.), nebyla-li tu objektivní nemožnost pojistné příhody.

(Rozh. ze dne 19. května 1938 Rv I 1179/37.)

Srov. rozh. č. 12421, 15426, 15428.

Žalobu, kterou se žalující pojišťovna domáhala na žalované zaplacení pojistné prémie za pojistné období 1936 z pojistné smlouvy proti následkům zákonné odpovědnosti z provozu automobilu, sjednané dne 19. července 1935, nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Prvý soudce zjistil, že žalovaná koncem roku 1935 podala žádost o vrácení úřední značky svého automobilu, že však k vrácení značky nedošlo a že značka nebyla vymazána z toho důvodu, že vozidlo nepřešlo ani na jinou osobu, ani do jiného obvodu, ani se nestalo k provozu nezpůsobilým, a okresní úřad pouze učinil záznam, že jest značka mimo provoz, a oznámil to důchodkovému úřadu, načež byla žalovaná vyzvána vrátiti t. zv. osvědčení o přidělu značky, které jí bylo odebráno dne 16. dubna 1936. Dále zjistil první soud, že podle § 7 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám pro odpovědnostní pojištění může býti pojištění z důvodu zastavení provozu vozidla uvedeno do klidu jen v případě prokázaného vrácení značky vozu příslušnému úřadu, konečně že žalobkyně obdržela odhlášku k dani a žádost o přerušeni odpovědnostní pojistky, ale že jí dne 4. ledna 1936 vrátila s tím, že přerušeni může nastati jen v případě vrácení značky. Z toho tedy plyne, že žalovaná skutečně u okresního úřadu zakročila ve smyslu čl. 7 dodateč. ustanovení, aby provedla vrácení úřední značky vozu a aby tak dosáhla uvedení pojištění z důvodu

zastavení provozu vozidla do klidu, že však její zákrok neměl úspěchu, poněvadž okresní úřad zastával stanovisko, že k vrácení značky není zákonné podmínky, poněvadž vozidlo nepřešlo na jinou osobu, ani do jiného obvodu ani se nestalo k provozu nezpůsobilé, takže došlo pak pouze k odhlášení vozidla z provozu, a to jak u okresního úřadu, tak i u důchodkového úřadu, kterému bylo žalovanou vráceno i osvědčení o přidělu značky. Jest ovšem pravda, že podle čl. 7 dodatečných ustanovení jest uvedení pojištění do klidu závislé na vrácení evidenční značky vozidla, avšak na druhé straně se naskytá otázka, jak má býti ono vrácení značky uskutečněno, když se dává vozidlo dočasně z provozu a když okresní úřad zákroku strany nevyhoví, jako tomu bylo v souzeném případě, poněvadž nelze odpovědět na otázku, jak má býti okresní úřad k převzetí vrácené značky přinucen, a poněvadž ani žalovanou nelze nutit k prodeji auta. Žalobkyně ovšem tvrdí, že pro pojistný poměr rozhoduje jediné obsah pojistné smlouvy a zákona o pojistné smlouvě, kterému názoru lze přisvědčiti pouze tenkrát, jestliže nezanikl u žalované pojistný zájem, neboť dokázala-li žalovaná, že skutečně dala automobil z provozu, že se marně snažila splnit podmínku čl. 7 dodatečných ustanovení vrácením úřední značky a že pak zůstalo při odhlášení vozidla z provozu u okresního úřadu a důchodkového úřadu, kterému žalovaná odevzdala osvědčení o přidělu značky, jakož i že skutečně dle potvrzení firmy »A.« ze dne 19. listopadu 1936 od 23. prosince 1935 nebylo s vozem jezděno, že vozidlo jest neschopno jízdy, ježto jest baterie z vozu odmontována a uskladněna v ošetřovně firmy K. a že ono vozidlo bylo firmě »A.« svěřeno do prodeje, nelze souhlasit s vývody žalující pojišťovny, že pojistný zájem nezanikl, když evidenční značka nebyla vrácena, ježto pouhým vrácením značky nebude žalované znemožněno snad vozidlo užívat, než bylo jí znemožněno oněmi jejími zákroky a zejména odevzdáním osvědčení o přidělu značky důchodkového úřadu. Žalovaná automobilu neuvžívá, řádně jej odhlásila z provozu po marném zákroku k splnění podmínek uvedených v čl. 7 a nelze proto míti za to, že by při nevrácení evidenční značky bylo dáno více objektivní možnosti, že nastane nebezpečný stav, jenž je s to, aby způsobil pojistnou příhodu, než za okolností, za kterých, jak shora dovoděno, dala žalovaná svůj automobil z provozu. Tímto dáním automobilu z provozu a oněmi zákroky, které žalovaná o odhlášení svého vozidla dokázala, zanikl její pojistný zájem a na druhé straně zaniklo také u žalující pojišťovny jakékoliv ručení za škody provozem vozidla vzniklé, neboť ve skutečnosti byl provoz zastaven a úředně odhlášen i s vrácením osvědčení o přidělu značky, takže není žádného nebezpečí, jaké pojistné smlouva předpokládá, a byla proto právem žaloba zamítnuta, neboť za prokazaného stavu věci zájem na pojištění u obou stran zanikl a bylo by přímo proti právnímu citu, aby žalovaná byla uznána povinnou platiti žalující pojišťovně prémii zcela bezdůvodně, když žalující pojišťovna po dobu odhlášení vozidla a odevzdání osvědčení o přidělu značky, nemá žád-

ného rizika, a aby onen klid pojištění byl pouze závislý na formalitě vrácení evidenční značky, kterého se žalovaná u okresního úřadu marně snažila dosíci a kterému se vše to, co při ohlašování vozidla z provozu provedla, zajisté úplně vyrovná. Užívatel vozidla protiprávně by mohla žalovaná stejně při provedeném odhlášení vozidla, jako při vrácení jeho značky, takže nelze souhlasit s názorem žalobou hájeným, že pro uvedení pojištění do klidu jest v souzeném případě bezpodmínečně nutno vrátiti evidenční značku. Žalovaná se ovšem mohla odvolati proti postupu okresního úřadu k zemskému úřadu. Jestliže však tak neučinila, nelze z toho v její neprospěch nic vyvozovati, poněvadž pro přerušeni sporu by nebylo důvodu. Podle toho, co vyloženo, neshledává odvolací soud uplatňovaný důvod odvolací nesprávného právního posouzení rozepře za důvodný.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Žalovaná opírala své námitky proti žalobnímu nároku v podstatě o to, že zastavila provoz pojištěného vozidla v době před splatností zažalované pojistné premie. Podle přednesu žalované se to stalo za takových okolností, že byly splněny předpoklady čl. 7 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám pro odpovědnostní pojištění z provozu motorových vozidel a že byla vyloučena možnost, aby se udála pojistná příhoda. Z toho žalovaná vyvozovala v prvním směru, že bylo pojištění uvedeno do klidu (čl. 7 dodatečných ustanovení), a v druhém směru, že pominul zájem na pojištění (§ 63 zákona o pojistné smlouvě ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. z. a n.).

S uvedenými vývody žalované nelze však souhlasit.

Podle čl. 7 uvedených dodatečných ustanovení může býti pojištění z důvodu zastavení provozu vozidla uvedeno do klidu jen v případě prokazaného vrácení úřední značky vozu (evidenčního čísla) příslušnému úřadu. Ze zjištění nižších soudů jest zřejmé, že k tomu nedošlo. Tato zvláštní, smluvci stanovená podmínka, za jaké lze podle čl. 7 dodatečných ustanovení uvést pojištění do klidu, nemohla býti nahrazena tím, že žalovaná podala žádost za účelem vrácení rejstříkové značky automobilu, když to nevedlo k vrácení značky a k jejímu výmazu, nýbrž jen k tomu, že byl okresním úřadem pouze učiněn záznam, že jest značka mimo provoz. Nezáleží na tom, že to bylo oznámeno důchodkovému kontrolnímu úřadu a že bylo žalované tímto úřadem odebráno osvědčení o přidělu značky, a nezáleží ani na tom, jestliže žalovaná skutečně pak s vozem nejezdila. Prvé opatření sloužilo výhradně k účelům daňovým (srov. rozh. č. 12421 Sb. n. s.) a skutečnost posléze uvedená nevylučuje, že nemohlo býti pojištěného automobilu přece jen použito. Odmontováním a uskladněním podstatné součástky automobilu se totiž tento automobil nestal trvale nezpůsobi-

lým k jízdě, nýbrž jen po dobu, pokud tento stav trval, a podobně nepřekáželo jeho použití, svěčila-li je žalovaná firmě »A.« do prodeje.

Jestliže okresní úřad plně nevyhověl žádosti žalované, nelze z toho důvodně vyvozovati, že byla výminka čl. 7 uvedených dodatečných ustanovení nesplnitelná a nemožná a proto snad neplatná (§ 898 obč. zák.), jak jest zřejmé už ze samých důvodů, pro něž k vrácení značky a k jejímu výmazu nedošlo, a z nichž vyplývá, že to v každém případě vyloučeno nebylo.

Ostatně potvrzení firmy »A.«, že nebylo autem ježděno, mohlo se vztahovati jen nejdéle až do doby, kdy bylo toto potvrzení vydáno, to jest do dne 19. listopadu 1936, což nezahrnuje celou dobu, za kterou byla pojistná prémie zažalována.

Žalovaná se také marně snažila těžiti pro svoje stanovisko z předpisů § 8, odst. 2, a § 56 zákona č. 81/1935 Sb. z. a n. o jízdě motorovými vozidly, z prováděcího nařízení k tomuto zákonu a z příslušného výnosu ministerstva vnitra, jakož i z předpisů zákona č. 77/1935 Sb. z. a n. o dopravě motorovými vozidly a příslušného prováděcího nařízení. Nemohlať býti předmětem tohoto sporu otázka, za jakých podmínek bylo na žalované, aby splnila podle uvedených předpisů svou pojišťovací povinnost. Ve sporu šlo jen o to, zda nastaly smluvené předpoklady pro uvedení pojištění do klidu ve smyslu čl. 7 dodatečných ustanovení, nebo zda pomínil zájem na pojištění ve smyslu § 63 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.

Z předchozích úvah vyplývá, že tomu tak v souzené věci nebylo ani v prvním směru, a poněvadž tu nebyla objektivní nemožnost pojistné příhody, ani ve směru druhém. Pro stručnost se odkazuje na rozhodnutí č. 15428 Sb. n. s. a č. 12421 Sb. n. s., jež sice byla vydána za platnosti dřívějšího pojišťovacího zákona (č. 501/1917 ř. z.), avšak to na věci nic nemění, poněvadž ustanovení § 63 zákona o pojistné smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n. se v podstatě kryje s předpisem § 63 onoho dřívějšího zákona.

Nižší soudy, vycházejíce z jiného právního názoru, neposoudily věc správně po právní stránce.

Námítky žalované, o nichž bylo pojednáno v předchozích vývodech, nejsou tedy odůvodněny. Námítka její, že žalobkyně vzala na vědomí odhlášení pojištěného vozidla a že tím snad projevila v tom směru souhlas, nemá základu ve zjištěném skutkovém ději. Námítka promlčení, správně marného uplynutí propadné lhůty ve smyslu § 29 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n., není podstatná, neboť žalovaná ani netvrdila, že byly splněny předpoklady tohoto zákonného ustanovení.

Poněvadž proti výši zažalované pohledávky nebylo námitek, bylo dovolání vyhověno a uznáno podle žaloby.

Čís. 16944.

I po zahájení zemědělského vyrovnacího řízení o jmění žalovaného jest zemědělce odsouditi k zaplacení zažalované pohledávky v plném rozsahu i s úroky a útratami ve lhůtě § 409 c. ř. s., dokud nebylo vyrovnání soudně pravoplatně potvrzeno.

(Rozh. ze dne 19. května 1938, Rv I 1367/37.)

Srov. rozh. č. 9265 Sb. n. s.

Proti žalobě, již se žalující spořitelní a záloženský spolek domáhá na žalovaném zaplacení zapůjčených 4.000 Kč s přísl., namítl žalovaný uznávaje zažalovanou částku z důvodu rukojemství, že žaloba je předčasná, ježto o jeho jmění bylo dne 5. listopadu 1936 zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, které není skončeno, takže není známa vyrovnací kvota a žalovaný podle předpisů vyrovnacího řádu nesmí za řízení uspokojovati věřitele, mezi něž patří i žalující spolek, kteří nemají pro svou pohledávku přednostního práva. Žalobě vyhověly s o u d y všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Z ustanovení vyrovnacího řádu plyne, že ani zahájení vyrovnacího řízení ani přihlášení pohledávky věřitelem k tomuto řízení samo o sobě nebrání věřiteli v tom, aby tutéž pohledávku zažaloval. Pro možnost zahájení sporu o pohledávku nemá významu ani to, že žalovaný již před podáním žaloby ve svém vyrovnacím řízení uvedl zažalovanou pohledávku mezi svými dluhy.

Jak bylo dovedeno v rozhodnutí č. 9265 Sb. n. s., jest žalovaného i potom, když bylo zahájeno vyrovnací řízení k jeho návrhu a dokud nebylo vyrovnání pravoplatně potvrzeno, odsouditi k zaplacení zažalované pohledávky v plném rozsahu i s příslušnými úroky a útratami ve lhůtě podle § 409 c. ř. s. Řečené rozhodnutí se sice týká případu posuzovaného podle starého vyrovnacího řádu, ježto se však nový vyrovnací řád v té příčině úplně shoduje s vyrovnacím řádem starým, jest této zásady použití i na případy posuzované podle nového vyrovnacího řádu, jako jest tomu v souzené věci.

Poněvadž po této stránce není pro zemědělské vyrovnací řízení ustanoveno nic jiného, platí to vše ve smyslu § 3 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. i o zemědělském vyrovnacím řízení.

Z vyložených důvodů nebylo také třeba zjišťovati, zda žalující společenstvo přihlásilo ještě před podáním žaloby zažalovanou pohledávku k zemědělskému vyrovnacímu řízení žalovaného, zda zažalovaná pohledávka není přednostní a zda žalovaný před podáním žaloby uvedl

zažalovanou pohledávku v zemědělském vyrovnacím řízení mezi svými pasivy. Jde tu podle toho, co bylo vyloženo, vesměs o okolnosti pro rozsouzení věci bezvýznamné.

Není-li zažalovaná pohledávka pohledávkou přednostní, pak by ji žalující společenstvo za trvání zemědělského vyrovnacího řízení ovšem nemohlo exekučně vymáhati (§ 12 vyr. ř. a § 3 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.), ale to se netýká sporu, nýbrž jen exekučního vymáhání.

Čís. 16945.

Ujednání určité doby splatnosti zápůjčky není její podstatnou náležitostí. Nebyla-li určena doba splatnosti, může zapůjčitel žádati splacení zápůjčky podle jejího účelu po případě podle § 904, první věty, obč. zák. bez zbytečného odkladu a na vypůjčiteli jest břímě důkazní, že zápůjčka není splatná.

Jestliže dlužník namítal, že výpůjčka je splatná podle jeho libovůle, a bylo zjištěno, že zápůjčka je splatná podle možnosti (§ 904, druhá věta, obč. zák.), může soud určití dobu splatnosti zápůjčky podle § 904, třetí věty, obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. května 1938, Rv I 2558/37.)

Srov. rozh. Rv II 38/26, Rv I 604/31, Gl. U. n. ř. 16041.

Žalobě, kterou se žalobkyně jako postupnice domáhaly na žalovaném zaplacení 19.000 Kč s přísl. zapůjčených postupitelkou Ludmilou S. starší, soud první stolice vyhověl potud, že uznal žalovaného zaplatiti žalobkyním 19.000 Kč s 5% úroky od 9. srpna 1935, a to 10.000 Kč s 5% úroky z 19.000 Kč od 9. srpna 1935 do 14 dnů pod exekucí, zbytek 9.000 Kč v pololetních splátkách po 1.000 Kč, a to první splátku 1. ledna 1937, druhou 1. července 1937, další pak vždy 1. ledna a 1. července následujících let pod exekucí. O d v o l a c í s o u d zamítl žalobu pro tentokráte.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s., jest oprávněno, neboť odvolací soud, zamítнув pro tentokráte žalobu o zaplacení 19.000 Kč s 5% úroky od 9. srpna 1935, neposoudil věc po právní stránce správně.

Žalobkyně jako postupnice Ludmily S. st. domáhají se žalobou na žalovaném, aby jim uvedenou částku zaplatil do 14 dnů (§ 409 c. ř. s.), tvrdíce, že mu jí Ludmila S. st. zapůjčila a že o době splatnosti nebylo nic ujednáno.

Ujednání určité doby splatnosti zápůjčky není podstatnou její náležitostí, neboť podle § 983 obč. zák. je těžiště v tom, že dlužník nemá podržeti zapůjčenou hodnotu, nýbrž že ji má po čase vrátiti. Nebyla-li určena doba splatnosti, může věřitel splacení zápůjčky žádati podle jejího účelu po případě podle první věty § 904 obč. zák. bez zbytečného odkladu.

Jestliže v souzeném případě žalobkyně tvrdily, že nebylo o době splatnosti zápůjčky poskytnuté žalovanému nic ujednáno, bylo na žalovaném, — chtěl-li proti žalobnímu nároku namítati, že zápůjčka není ještě splatná —, aby v té příčině přednesl a dokázal skutečnosti vylučující její splatnost podle dotčeného ustanovení, neboť důkaz zvláštního ujednání o době splatnosti náleží dlužníku. Žalovaný po té stránce tvrdil, že uvedené žalobní tvrzení není správné, ježto prý Ludmila S. st. výslovně ponechala dobu splatnosti jeho libovůli. Kdyby byl žalovaný uvedené tvrzení dokázal, bylo by otázkou splatnosti zápůjčky posuzovati podle druhé věty § 904 obč. zák. Avšak soud první stolice zjistil — a toto zjištění si osvojil i odvolací soud —, že není pravdivé ani tvrzení žalobkyň, ani tvrzení žalovaného, nýbrž že Ludmila S. st. ujednala se žalovaným, že bude spláceti zapůjčenou částku podle možnosti. Maje pak za dokázáno, že žalovaný mohl spláceti zápůjčku z výnosu domu v Ch., který mu podle jeho udání vynáší 2.000 Kč ročně, a že proto mohl od konce roku 1930, kdy mu Ludmila S. st. poskytla zápůjčku 19.000 Kč, zaplatiti do počátku roku 1936 na jistinu 10.000 Kč, — ustanovil soud první stolice ve smyslu třetí věty § 904 obč. zák. podle svého uvážení se zřetelem na majetkové poměry žalovaného sám dobu splnění závazku žalovaného. K tomu byl první soud podle výsledků veškerého jednání a dokazování oprávněn, i když žalobkyně samy o takové určení splatnosti v žalobě výslovně nežádaly a ani za řízení v první stolici nečinily další přednes o ujednání týkajícím se doby splatnosti zápůjčky, neboť bylo věcí soudu, aby zjištěný skutkový stav i co do otázky splatnosti poskytnuté zápůjčky podřadil příslušnému právnímu předpisu. Určiv takto sám dobu splatnosti zápůjčky podle třetí věty § 904 obč. zák., nepřisoudil první soud žalobkyním více nebo něco jiného, než bylo žalováno (§ 405 c. ř. s.), nýbrž přisoudil jim vpravdě méně a nevyhověl tudíž úplně žalobní žádosti. Nešlo tu tedy o porušení zásady projednací, jak tvrdil žalovaný ve svém odvolání, neboť první soud neopřel svůj rozsudek o jiný právní důvod, na nějž by bylo třeba změnit žalobu a žalobní žádost, ani nezanesl do sporu novou spornou látku.

Ježto se však odvolací soud pro svůj nesprávný právní názor nezabýval výtkou žalovaného v jeho odvolání, že první soud při svém uvažování o tom, zda a do jaké míry má žalovaný možnost zaplatiti po případě spláceti zapůjčenou mu částku, neuvažoval o tom, co potvrdily v té příčině svědkyně Růžena S. a Ludmila S. st. —, není spor ještě zralý k rozhodnutí.

Čís. 16946.

Obecní zaměstnanci.

Zák. č. 16/1920 Sb. z. a n. platí jen pro ty obecní zaměstnance, kteří byli v době nabytí jeho účinnosti ve službách obce.

Nárok vdovy po obecním strážníku obce v Čechách, zemřelém před účinností zákona č. 16/1920 Sb. z. a n., na vdovskou pensi jest posuzovati jen podle § 32 čes. obec. zřiz. (zák. č. 7/1864 čes. z. z.), podle něhož nepřísluší vdově po obecním strážníku nárok na vdovský plat.

(Rozh. ze dne 19. května 1938, Rv I 3039/37.)

Žalobu, kterou se žalobkyně — vdova po strážníku zaměstnaném u žalované obce od roku 1906 a jako definitivní zaměstnanec od roku 1907 až do své smrti, nastalé roku 1918 — na žalované obci domáhá placení vdovské pense, nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalobkyně vyvozuje zažalovaný nárok ze zákona ze dne 17. prosince 1919, č. 16 z roku 1920 Sb. z. a n., avšak neprávem, neboť uvedený zákon platí jen pro ony zaměstnance obecní, kteří v době jeho účinnosti byli ještě v obecních službách. To plyne zcela jasně z § 25 uved. zák., podle něhož již ustanovení zaměstnanci obci mohou do 3 měsíců prohlásiti, zda se má v budoucnu jejich služební poměr posuzovati podle ustanovení řečeného zákona, jinak platí jejich dosavadní smlouva dále. Žalobkyně nemůže svůj nárok vyvozovati ani z § 32 obecního zřízení pro Čechy (zákon z 16. dubna 1864 č. 7 Sb. čes. z. z.), poněvadž podle něho je sice obec zavázána určití odpočivné a zaopatřovací požitky svých úředníků a zřízců, avšak o vdovách se tam vůbec nemluví. Mylný jest výklad prvního soudu, že obci jest podle § 32 čes. obec. zřiz. jen ponecháno na vůli vyměřovati pensi svých úředníků či zřízců. § 32 čes. obec. zřiz. byl zákonem z 29. května 1908 čes. z. z. doplněn a částečně změněn. Podle § 44 zák. neplatí jeho předpisy pro strážníky, přece však jsou významné pro zjištění vůle zákonodárce. V § 9 se totiž vypočítává obsah ustanovovacího dekretu úředníkovy a mezi jiným se nařizuje, že v něm musí býti určen úředníkům nárok na odpočivné a zaopatřovací požitky jeho vdovy a jeho dítek. Kdyby zákonodárce zamýšlel stanoviti také u strážníků stejný a § 32 čes. obec. zřiz. jen doplňující předpis, nebyl by to přehlédli při vydání nového zákona. Platí proto pro obecní strážníky § 32 čes. obec. zřiz. v nezměněném znění dále a ten nemluví o vdovské pensi. Byla proto žaloba právem zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Není sporu o tom, že žalobkynin manžel byl od roku 1906 strážníkem žalované obce, a to od roku 1907 definitivním, že v roce 1914 odešel jako voják do války a dne 20. listopadu 1918 zemřel. Žalobní

nárok na vdovskou pensi lze proto posuzovati jen podle § 32 zákona o obecním zřízení českém č. 7/1864 čes. z. z. Podle právě uvedeného ustanovení příslušelo sice obecnímu zastupitelstvu, vidělo-li se mu za potřebi, aby se zřídili zvláštní úředníci a služebníci obecní, oprávněni stanoviti mimo jiné také, jakých platů na odpočinutí a jakého jiného zaopatření mají požívatí, ale z doslovu řečeného ustanovení neplyne pro žalobkyni jako vdovu po obecním strážníku nárok na vdovský plat. Že by jí byl přiznán zvláštními usneseními obecního zastupitelstva žalované obce, ani sama žalobkyně ne tvrdí. Zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. nelze v souzené věci vůbec užiti, protože nabyl účinnosti teprve dne 12. ledna 1920 a platí, jak bylo správně vyloženo již v napadeném rozsudku, jen pro obecní zaměstnance, kteří byli v té době ještě ve službách obce. Byla tedy věc s právního hlediska posouzena odvolacím soudem správně.

Čís. 16947.

Přirozené (fysické, reální) rozdělení společných pozemků (§ 843 obč. zák.) nelze provésti, je-li spojeno se značným zmenšením jejich hodnoty. Tomu je tak i tehdy, jestliže provedení takového rozdělení vyžaduje velkých nákladů nebo by mělo v zápětí přílišné rozkouskovaní společných pozemků, jež by vylučovalo rozumné, účelné a úspěšné hospodaření na nich.

(Rozh. ze dne 19. května 1938, Rv I 682/38.)

Žalobě, kterou se žalující spoluvlastníci pozemků domáhají na žalovaném spoluvlastníku a) zrušení spoluvlastnictví a skutečného rozdělení společných pozemků rovnými a stejně cennými díly, b) kdyby nebylo ono rozdělení hledic na § 843 obč. zák. možné, zrušení spoluvlastnictví a prodeje dotčených pozemků soudní veřejnou dražbou a rozdělení výtěžku rovným dílem mezi spoluvlastníky, soud první stolice vyhověl. Odvolací soud zamítl žalobu co do žádosti pod a) uvedené, kdežto jinak dovolání nevyhověl.

Nejvyšší soud na odvolání žalobců uložil odvolacímu soudu, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Jádro sporu je v řešení otázky, zda jest možné fysické rozdělení pozemků, které jsou ve spoluvlastnictví sporných stran.

Nelze souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, že ze zjištěných skutečností plyne, že fysické rozdělení společných nemovitostí není možné, ježto by to prý odporovalo pojmu vlastnického práva, podle něhož každému vlastníku přísluší právo k celku, ovšem omezené spolu-

vlastnictvím ostatních podílníků, takže nikdo z nich nemůže být nucen, aby se spokojil s dílem z pozemků jiných, a zřejmě nestejně velkým.

Fysické nebo reální rozdělení společné věci je zásadně nemožné u věci nedělitelných. Nedělitelnou je věc, když jí z přirozených příčin nelze buď rozdělit vůbec anebo ne bez značného znehodnocení; důvodem reální nedělitelnosti společné věci může být ovšem i zákonný zákaz dělení. O to však v souzeném případě nejde. Podle toho, co uvedeno, možno tedy reální rozdělení společné věci podle § 843 obč. zák. dopustit jen tehdy, lze-li jí podle její přirozené vlastnosti fysicky rozdělit tak, aby v jednotlivých dílech byla zachována podstata a cena věci, tedy aby nebylo fysické dělení spojeno se značným zmenšením její hodnoty. Takové značné zmenšení hodnoty společné věci nastane však i tenkrát, vyžaduje-li provedení fysického rozdělení velikých nákladů, nebo vedlo-li by k přílišnému rozkouskování společných pozemků, jež by vylučovalo rozumné, účelné a úspěšné hospodaření na nich. Není-li tu žádné z uvedených příčin, buď přirozených, nebo hospodářských, které by bránily fysickému rozdělení společné věci, jest ono rozdělení zásadně dovoliti, aniž při tom lze přihlížeti k možným větším nebo menším potížím spojeným s jeho provedením.

V souzeném případě zjistil soud prvě stolice podle posudku znalců, že společné pozemky, o něž ve sporu jde, jest možno fysicky rozdělit, některé z nejmenších pozemků ovšem jen ve spojení s přílehlým větším pozemkem, a že pozemky zapsané ve vložce č. 3844 pozemkové knihy P. lze rozdělit fysicky na čtyři díly jen za předpokladu a schválení »zeleného pásu« technickým úřadem města P. Již prvý soud ukázal správně na to, že tyto výhrady mají význam jen pro provedení fysického rozdělení (§ 351 ex. ř.), nikoli však pro souzený spor, v němž jest, jak již řečeno, řešiti jen otázku, zda fysické rozdělení společných pozemků jest vůbec možné.

Odvolačím soudem podle posudku znalců sám ještě zjistil, že by fysické rozdělení společných nemovitostí bylo »složitě a nákladně«. To zjištění však ani ve spojení s uvedeným skutkovým zjištěním soudu prvě stolice nepostačuje k spolehlivému a bezpečnému posouzení otázky, zda jest s hlediska zásad shora vytčených možné fysické rozdělení pozemků, které jsou ve spoluvlastnictví sporných stran. Není zjištěno, zda by fysické rozdělení bylo možné bez značného znehodnocení pozemků, jež by, jak již řečeno, mohlo nastati, buď značným zmenšením jejich skutečné hodnoty, nebo nemožností jejich účelného a úspěšného hospodářského využití, nebo i tehdy, kdyby fysické rozdělení bylo spojeno s příliš velikými a neúměrnými náklady. V této posléze uvedené příčině bylo by tudíž třeba zjistiti alespoň přibližnou hodnotu společných pozemků, jakož i přibližnou výši nákladů spojených s jejich fysickým rozdělením, aby bylo lze posouditi úměrnost těchto nákladů.

Ježto odvolací soud neučinil v uvedených směrech potřebná skutková zjištění, není věc zralá k rozhodnutí a bylo se proto usnésti, jak se stalo.

Čís. 16948.

Pojistné vyměřené a předepsané okresní nemocenskou pojišťovnou podle zákona č. 221/1924 ve znění vládní vyhl. č. 189/1934 Sb. z. a n. za zaměstnance, konající práce nebo služby na nemovitostech nebo v podniku, jemuž nemovitosti slouží, nemá přednostního práva na nemovitostech téhož povinného ležících v obvodu jiné nemocenské pojišťovny, která pojistné vyměřovala a předpisovala pro zaměstnance činné v závodě ležícím v jejím obvodu.

Podmínkou přednostního pořadí uvedených nedoplatků jest nejen, že prodané nemovitosti sloužily výhradně nebo převážně k provozu výdělečného podniku podrobeného pojištění, ale i že se přihlášené nedoplatky vztahují na podnik provozovaný dlužníkem v obvodu příslušné nemocenské pojišťovny. Tyto podmínky musí v rozvrhovém řízení dokázat nemocenská pojišťovna.

(Zkratka)

(Rozh. ze dne 19. května 1938, R II 156/38.)

Nižší soudy přikázaly Okresní nemocenské pojišťovně v B. přihlášenou pohledávku v přednostním pořadí, poněvadž nemovitost v dražbě prodaná sloužila převážně výdělečnému podniku povinné. Při tom odkázal prvý soud stěžovatelčin odpor, že se přihlášená pohledávka netýká prodané nemovitosti, nýbrž podniku povinné v B., na pořadí správním, kdežto rekursní soud zamítl odpor, že závad v P. neměl nic společného se závodem v B. a byl samostatnou jednotkou, takže šlo o dva podniky téže povinné, z nichž jeden byl provozován v B. v obvodu Okresní nemocenské pojišťovny v B., druhý v P. v obvodu Okresní nemocenské pojišťovny ve V., a že předmětem dražby byl jen druhý podnik.

Nejvyšší soud vyhověl odporu.

Důvody:

Jde o to, zdali i pojistné vyměřené a předepsané Okresní nemocenskou pojišťovnou v B. má přednostní právo na nemovitostech povinného, ležících v obvodu jiné nemocenské pojišťovny, která také pojistné vyměřovala a předpisovala.

Rekursní soud zastává názor, že pro pojistné platí tytéž zásady jako pro daň výdělkovou. Ta se předpisuje podle § 46, odst. 3, zákona o přímých daních z celého podniku jako hospodářského celku; všechny provozovny náležející k témuž podniku jako hospodářskému celku, ať leží kdekoli, jsou zdaňovány společnou daňovou sazbou (vl. nař. č. 15/1937 Sb. z. a n. k § 46, odst. 3, zákona o přímých daních). Jinak jest tomu u pojistného podle zákona o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří podle zákona č. 221/1924 Sb. z. a n.

ve znění vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n. Toto pojištění není pojištěním podnikovým, nýbrž pojištěním individuálním, které jest upraveno teritoriálně podle území okresních nemocenských pojišťoven. Pojistné vyměřuje a vybírá nemocenská pojišťovna, u níž jest pojištěnce přihlásiti (§ 161). Příslušnost pak jest upravena v §§ 24 až 29 a) zákona. Dnem, kdy pojištěnec vstoupil do zaměstnání zakládajícího pojistnou povinnost, vzniká pojištění pro případ nemoci (§ 7) u příslušné nemocenské pojišťovny, pojištění invalidní a starobní pak tímž dnem, byl-li zaměstnanec nejpozději šestého dne od vstupu do zaměstnání přihlášen (§ 17), jinak teprve po dojití přihlášky u příslušné pojišťovny (§ 7). Poněvadž pak nemocenské pojišťovny jsou právními osobami, vstupuje zaměstnanec touto dobou jako pojištěnec v právní poměr s příslušnou pojišťovnou, které vzniká tím nárok na pojistné vůči zaměstnavateli a povinnost plnit dávky vůči zaměstnanci za podmínek v zákoně ustanovených. Již z dotčené organizace pojištění plyne, že tu neplatí zásady ustanovené o dani výdělkové v této příčině, neboť jest rozdíl mezi předpisem této daně pro podnik a předpisem pojistného podle určitého zaměstnance. Jde o samostatnou pohledávku určité pojišťovny.

Přednostní právo podle § 173 zákona o pojištění zaměstnanců přísluší v exekučním řízení pojistnému s příslušenstvím předepsanému za zaměstnance, kteří pracovali anebo konali služby na nemovitostech nebo v podniku, jemuž nemovitost sloužila (§ 2 zák.), jestliže a pokud na nemovitosti té má přednostní právo některá z daní uvedených v § 265, odst. 1 až 3, zákona o přímých daních. Z toho, co bylo uvedeno, plyne, že tu musí býti pracovní nebo služební poměr zaměstnanců na této určité nemovitosti, že nestačí poměr jejich k celému podniku zaměstnavatelovu vůbec, neboť jen práce nebo služba konaná v obvodu určité nemocenské pojišťovny dává vzniknouti jejímu nároku na pojistné a tím ve vztahu k nemovitosti nároku na přednostní uspokojení z výtěžku za ni. Jedině tento místní vztah tu rozhoduje a nikoli poměr podniku hlavního a vedlejšího, s nímž se netřeba v této příčině zabývat. Poněvadž pojistné i za invalidní a starobní pojištění vyměřuje a vybírá příslušná nemocenská pojišťovna, která zúčtuje pojistné připadající na pojištění invalidní a starobní s Ústřední sociální pojišťovnou (§ 161), což jest jejich vnitřní věc, nemá rozdíl tohoto pojištění významu.

Nemocenská pojišťovna domáhajíc se přednostního uspokojení z nejvyššího podání, musí dokázati nejen, že prodané nemovitosti sloužily výhradně nebo převážně k provozování výdělečného podniku podrobeného pojištění, ale i že se přihlášené nedoplatky na pojistném vztahují na podnik provozovaný dlužníkem v obvodu její působnosti. Této podmínce nevyhověla Okresní nemocenská pojišťovna v B. Platební výměry, které připojila k své přihlášce, jsou adresovány »Výroba železných konstrukcí František Sch., B.«. Není ani z nich ani z přihlášky zřejmé, že bylo v nich předepsáno pojistné za zaměstnance pracující v podniku v P. Není tedy splněna ona podmínka pro přikázání přihlá-

šené pohledávky v přednostním pořadí z výtěžku za nemovitost v dražbě prodanou. To jest otázka právní, o které rozhoduje soud při rozvrhu nejvyššího podání.

Z vyložených důvodů bylo odůvodněnému dovolacímu rekursu vyhověno.

Čís. 16949.

Pořad práva.

Dohoda, podle které se zájemníci vůči obci zavázali, že budou přispívati na úhradu nákladů stavby vodovodu tak, že budou po určité době platiti určité paušalované vodné, jest dohodou ve smyslu § 26, odst. 3, zák. č. 329/1921 ve znění § 16 zák. č. 77/1927 Sb. z. a n. O sporech z takovéto dohody mezi obcí a zájemníkem nelze rozhodovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 20. května 1938, R II 55/38.)

Srov. č. 7936 Sb. n. s.

Žalobou, kterou se žalující obec na žalovaných domáhala zaplacení příspěvků, k nimž se žalovaní zavázali podle dohody s obcí, soud první stolice odmítl pro nepřipustnost pořadu práva, kdežto rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Nejde zajisté o to, že by obec jako podnikatelka při stavbě vodovodu nemohla v souvislosti s tímto podnikem uzavíratí soukromoprávní smlouvy, ať již smlouvy tržové, nebo o zápůjčku, či smlouvy o dílo a pod. Než v souzeném případě nejde o žádnou takovou smlouvu, nýbrž o ujednání obce jako veřejnoprávní korporace o prostředcích, které mají sloužiti k úhradě nákladů potřebných k stavbě vodovodu jako zařízení ve smyslu § 26 zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 329 Sb. z. a n., a to z příspěvků, jimiž měla býti hrazena část nákladu z prostředků žalovaných zájemců ve smyslu uvedeného již místa zákona. Podle vlastního přednesu žalující obce a podle skutkového děje zjištěného v usnesení procesního soudu, jenž nebyl v opravném řízení změněn, byly ony příspěvky žalovaných smlouveny dohodou, a to tak, že žalovaní měli na úhradu nákladů pořízení vodovodu přispívati ve formě paušalovaného vodného po dobu panácti let. Nemůže býti pochybností o tom, že tu jde o dohodu, jak jí má na mysli § 26, odst. 3, uved. zák. ve znění zák. č. 77/1927 (§ 16), v čemž jsou za jedno oba soudy. Nelze však souhlasiti s názorem rekursního soudu, že taková dohoda, kterou zákon jako takovou dopouští, je smlouvou soukromoprávní. Vždyť zde zájemci

přebírají na sebe úhradu části nákladů ze svých prostředků za obec a místo ní a takový závazek jejich je předpokladem povolení stavby, musí tedy býti přezkoumán s hlediska veřejných zájmů příslušným úřadem a povahou svou pak nahrazuje ono opatření správního úřadu, k němuž by jinak musilo dojíti, kdyby k dohodě o příspěvcích nedošlo. Dohoda, která tu nastupuje místo správního aktu, jest a zůstává jako tento akt sám veřejnoprávním aktem a jako veřejnoprávní akt podléhá také kognici příslušných úřadů správních, jestliže se ukáže potřeba uvésti je ve skutek; neboť také ještě v řízení nalézacím musí býti přihlédnuto k veřejnoprávním zájmům, jak tomu jest ostatně také ještě v řízení exekucním. Proto nejde tu o občanskoprávní věc, jak jí má na mysli § 1 j. n., a nezáleží na tom, zda snad v souzeném případě je povolán správní úřad odchýlného mínění. Rozh. č. 11452 Sb. n. s. se žalující obec dovolává neprávem, protože v onom případě se vycházelo z předpokladu, že zřízení telefonní ústředny, o které běželo, není zařízením ve smyslu § 26 zákona č. 329/1921 Sb. z. a n., a že tudíž nešlo ani o dohodu, jak jí má na mysli odst. 3 dotčeného zákonného ustanovení.

Čís. 16950.

Jednání na oko (§ 916 obč. zák.) jest možné i tehdy, jestliže při něm spolupůsobil úřad, schválil-li však soud jako opatrovnický soud smlouvu, na níž byl zúčastněn jako smluvce nezletilý, nejde o jednání na oko.

Je-li nájemní smlouva, která byla sjednána se spoluvlastníky domu, z nichž některý jest nezletilý, neplatná proto, že nebyla schválena opatrovnickým soudem, není účinná ani pro ostatní zletilé spoluvlastníky.

(Rozh. ze dne 23. května 1938, Rv I 326/37.)

Srov. rozh. č. 6590, 11486, 11028 Sb. n. s.

Ve sporu o náhradu škody z porušení nájemní smlouvy, které se žalobce domáhal na žalovaném spoluvlastníku a zároveň správci domu č. p. 426 v T., jehož ideální čtvrtina náleží jako spoluvlastnici nezletilé Helze B., namítl žalovaný mimo jiné nedostatek aktivního oprávnění k žalobě, ježto žalobce nebyl nájemníkem v uvedeném domě, že se proto pro nějaké poškození při upotřebením místnosti Josefem Z. nemůže domáhati žádných nároků a že Josefu Z. bylo dovoleno upotřebiti pro sebe části jemu příslušejících místností, a učinil proto mezitímní návrh určovací, že mezi žalobcem a žalovaným není po právu nájemní poměr o místnostech, o něž jde. Soud první stolice nevyhověl mezitímnímu návrhu určovacímu, kdežto odvolací soud uznal podle uvedeného návrhu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ze spisu D III 368/29 okresního soudu v T. je zřejmé, že opatrovnickým soudem byla v příčině nezletilé Helgy B. schválena nájemní smlouva, kterou uzavřeli spoluvlastníci domu č. 426 v T. s Ludvíkem W. jako nájemníkem, kdežto žalobce přistoupil k oné smlouvě nájemní jako ručitel a plátce. Dovolatel namítá s hlediska právního posouzení věci v podstatě, že prý řečená smlouva byla ujednána pouze na oko, kdežto podle skutečné vůle smluvců měl býti nájemníkem žalobce.

Ráz jednání na oko není sice vyloučen tím, že při něm spoluúčinkoval úřad (smír u soudu nebo u notáře sepsaný, viz rozh. Gl. U. č. 11476, 12129, Sb. n. s. č. 6590), avšak schvaluje-li soud jako soud opatrovnický — a o takový případ tu jde — smlouvu, na níž byl zúčastněn jako smluvce nezletilý, pak jest činnost opatrovnického soudu hledíc na předpis § 233 obč. zák. podstatnou součástí právního jednání a nelze mluvit o právním jednání na oko. To je zřejmé také z této úvahy:

Jednání na oko (§ 916 obč. zák.) záleží v tom, že smluvci v obpolném srozumění činí na venek projevy vůle, jež neodpovídají jejich pravé vůli, jak jí mezi sebou projevily. Slouží-li takové předstírání vůle k zastření jiného, smluvci skutečně zamýšleného právního jednání, posuzuje se jejich jednání podle své pravé povahy. I kdyby byl v souzené věci domnělý simulovaný obsah nájemní smlouvy (v příčině osoby nájemníka) neplatný, nemohlo by zakryté právní jednání, na němž byla zúčastněna nezletilá osoba, nabýti platnosti a účinnosti, ježto by postrádalo potřebného schválení opatrovnickým soudem. Odvolací soud však zjistil a dovolatel to připouští, že opatrovnický soud nechtěl schváliti nájemní smlouvu s žalobcem a že právě proto byl nájemní poměr upraven tak, že nájemníkem byl Ludvík W. a žalobce se zaručil za jeho závazky z nájemní smlouvy jako ručitel a plátce.

Pokud dovolatel doličuje, že nezletilá Helga B. byla jen k jedné čtvrtině spoluvlastnicí domu, takže prý zakrytá nájemní smlouva by byla účinná mezi žalobcem a ostatními zletilými spoluvlastníky, tu přehlíží, že nájemní smlouva je nedělitelná, a je-li neplatná u jednoho, nemůže obstáti ani u ostatních (viz rozh. č. 11028 Sb. n. s.).

Nebylo proto dovolání vyhověno.

Čís. 16951.

Ani za účinnosti zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. není v řízení o propůjčení nezbytné cesty podle zák. č. 140/1896 ř. z. dovolen dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo zrušeno usnesení soudu první stolice pro neúplnost řízení.

(Rozh. ze dne 24. května 1938, R I 509/38.)

V řízení o zřízení nezbytné cesty zrušil rekursní soud zamítající usnesení soudu první stolice ze dne 1. prosince 1937 a uložil mu, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs odpůrců navrhovatele.

D ů v o d y:

Zákon ze dne 7. července 1896 ř. z. o cestách nezbytných je zákonem zvláštním, jehož ustanovení jsou přizpůsobena zvláštnímu účelu, jemuž slouží. V § 16 řečeného zákona jest dovolen opravný prostředek (rekurs) toliko proti rozhodnutí uvedenému v přechozím § 15, tedy proti konečnému a věcnému rozhodnutí o propůjčení nezbytné cesty a o odškodnění, v souzeném případě však rekursní soud takové věcné rozhodnutí nevydal, nýbrž zrušil toliko usnesení prvního soudu a nařídil mu, aby řízení doplnil a znova ve věci rozhodl. Proti takovému zrušovacímu usnesení, které je toliko opatřením majícím za účel zdokonalení řízení, není dovolen dovolací rekurs v řízení o propůjčení nezbytné cesty, které má být rychlé a co nejméně nákladné (rozh. č. 40 a 1673 Sb. n. s. a rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vidni, sbírka Glaser-Ungerova n. ř. č. 1313, 2576 a 3338). Na tom nebylo nic změněno zákonem č. 100/1931 Sb. z. a n., který v § 1, odst. 2, výslovně uvádí, že účinnosti nepozbývají ustanovení zvláštních zákonných předpisů o věcech, o nichž jedná tento zákon, který tedy platí jen potud, pokud není ustanoveno něco jiného ve zvláštních zákonech (Důvodová zpráva k vládnímu návrhu, str. 23).

Čís. 16952.

Jestliže je z exekučního návrhu nemocenské pojišťovny zřejmé přednostní pořadí vymáhaného pojistného, nahrazuje exekuční návrh přihlášku podle § 172, posl. odst., ex. ř. a lze přednostnímu pořadí odpovírat jen z věcných důvodů.

(Rozh. ze dne 25. května 1938, R I 666/38.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, nepřikázal Zemědělské nemocenské pojišťovně v J., která přistoupila jako vymáhající věřitelka k exekuci nucenou dražbou, nic v přednostním pořadí na její přihlášenou pohledávku 5.503 Kč 20 h s přísl. na pojistném, vyhověv odporu, jež podala vedoucí vymáhající věřitelka proti přihlášce Zemědělské nemocenské pojišťovny v J. z toho důvodu, že nebyla pohledávka pojišťovny přihlášena v přednostním pořadí před dražbou podle § 172, posl. odst., ex. ř. a že proto pozbyla pojišťovna nároku na uspokojení v přednostním pořadí. Rekursní soud přikázal řečenou pohledávku v přednostním pořadí. D ů v o d y:

Podle § 172, odst. 2, ex. ř. mají veřejní orgány, kteří jsou povoláni k předpisování a vymáhání daní, přírážek, poplatků a ostatních veřejných dávek, které mají být zapraveny z nemovitosti, přihlásiti nejpozději při dražebním roku před počátkem dražby, daně atd., které až dosud jsou zadrženy a z nemovitosti mají být zapraveny, avšak knihovním zápisem nebo zájemním popisem ještě nejsou zajištěny. V souzeném případě se stěžovatelka stala včasným přístupem k exekuci vedené S. bankou sama vymáhající věřitelkou a jest tedy již z toho důvodu uvedený předpoklad poznámkou dražebního řízení pro pohledávku 5.503 Kč 20 h s přísl. vymáhanou stěžovatelkou knihovně splněn tak, jak to ustanovuje § 172, odst. 2, ex. ř., jestliže je vůbec možno užití řečeného předpisu i tehdy, když věřitel sám k dražebnímu řízení přistoupí. Mylný je také názor prvního soudu, že podle § 172 ex. ř. také k dražebnímu roku musí být právo na přednostní pořadí uplatňováno, neboť ono zákonné ustanovení požaduje pouze, aby byla učiněna přihláška. Přednostní pořadí jest uplatňováti teprve při rozvrhovém roku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Rekursní soud správně odůvodnil, že návrh na nucenou dražbu přístupem k dražbě už zavedené, učiněný jmenovanou pojišťovnou dne 23. září 1937, nahradil úplně její přihlášku ve smyslu § 172, posl. odst., ex. ř. Tento názor stěžovatelka ani nenapadá, nýbrž vytyká jen, že se jmenovaná pojišťovna nevyjádřila o způsobu, jak její nároky mají být uspokojeny, zdali se tak má státi v přednostním pořadí nebo ne. Rozhodující jest opět, že jmenovaná pojišťovna jest vymáhající věřitelkou, pro kterou neplatí ustanovení § 171, odst. 2, ex. ř. o vyjádření, žádá-li hotové placení. Jestliže z exekučního návrhu, který tu zastupoval přihlášku podle § 172, posl. odst., ex. ř. a ke kterému byl připojen vykonatelný výkaz nedoplatek ze 16. října 1936, konto č. 3/11, bylo zřejmé přednostní pořadí pohledávky, stala se přihláška řádně a mohlo být přednostní pořadí popřeno odporem jen z důvodů věcných, což se nestalo. Právem tedy rekursní soud přikázal jí v přednostním pořadí a nemohou vývody dovolacího rekursu zvrátiti jeho správné důvody, které také vyhovují účelu přihlášky ve smyslu § 172, posl. odst., ex. ř.

Čís. 16953.

Vliv omylu v pohnutce na platnost pojistné smlouvy.

Pohnul-li zprostředkující pojišťovací jednatel (před účinností zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n.) pojistníka k sjednání pojistné smlouvy, nemá jeho ústní ujišťování, třeba správně, vlivu na relativní platnost pojistné smlouvy, jestliže nebylo pojato do pojistného návrhu. Jestliže však užil při tom lsti a pojišťovna nebo osoba za ni

oprávněná k právnímu jednání se zúčastnila na jeho listivém jednání nebo o něm v době přijetí pojistného návrhu věděla nebo věděti musila, má i omyl pojistníka v pohnutce vliv na platnost pojistné smlouvy.

K hotovosti pojistné smlouvy nestačí vnitřní rozhodnutí pojišťovny, že pojistný návrh přijímá. Omyl jest včas vysvětlen, stalo-li se tak, dokud pojišťovna nejednala již v důvěře v prohlášení pojistníka a nečinila ještě žádné právní nebo hospodářské opatření.

(Rozh. ze dne 27. května 1938, Rv I 494/37.)

Žalobci se domáhají žalobou výroku, že smlouvy o životním pojištění, sjednané se žalovanou pojišťovnou dne 8. dubna 1932, jsou neplatné pro omyl, že žalovaná jest povinna to uznati a zaplatiti žalobcům proti vrácení pojistek 130.000 Kč s přísl. K odůvodnění žaloby přednesli: Koncem roku 1929 žádal vedoucí úředník žalované pojišťovny Dr. P. jejím jménem žalobce, aby si dali přezkoumati životní pojistky, sjednané u různých pojišťoven, mimo jiné u pojišťovny »V.«, a již po zběžném prohlédnutí pojistek prohlásil, že žalobci byli onou pojišťovnou podvedeni o statisícové částky, a nabídl se, že jim zprostředkuje pojištění u žalované pojišťovny za velmi výhodných podmínek. Žalobci odevzdali Dr. P-ovi pojistné návrhy, které byly jen informativního rázu, a dali mu i pojistky k prozkoumání. Poté Dr. P. zaslal žalobcům rozpočet, z kterého vyplývalo, že by pojištěním u žalované pojišťovny za jinak stejných podmínek ušetřili 600.000 Kč, a na přání žalobců se žalovaná sama dopisem ze dne 25. února 1932 výslovně zaručila za zisk na jistíně a premiích mimo úroky za celou pojištěnou dobu ve výši 636.413 Kč 72 h. Dr. P. byl zmocněn samostatně jednati za žalovanou pojišťovnu, jak je zřejmé z toho, že z jednání se žalobci vyloučil příslušného místního zástupce pro R. Jako uzavírající agent podepsal pojistný návrh na místě určeném pro zprostředkovatele. Byl označován za komisaře i ředitele, a to u podniku, jakým je žalovaná pojišťovna, musilo vzbuditi dojem, že je definitivním úředníkem s příslušnou kompetencí. Podpisoval i korespondenci žalované pojišťovny. Žalobcům byl představen jako vysoký funkcionář žalované pojišťovny. Žalovaná v jednáních se žalobci chtěla pokračovati jen za přítomnosti Dr. P-a a označovala jej jako svého funkcionáře. Důležité jednání se žalobci odsunovala až do jeho návratu. Dr. P. jako vyšší funkcionář žalované pojišťovny měl zmocnění k uzavírání pojistných smluv i s výhradami a podmínkami bez výslovného pojetí do písemného návrhu. Nebyl pouhým agentem zprostředkovacím, nýbrž uzavírajícím, poněvadž byl v pevném služebním poměru k žalované, která mu vyplácela pevný plat a platila za něj příspěvky k sociálnímu pojištění. Kdyby Dr. P. byl pouhým zprostředkovacím agentem, neponechal by tak velký obchod bez práva na připsání provize z něho k dobru na svém účtě. Dr. P. byl žalovanou pověřen, aby převzal od žalobců splátku 80.000 Kč na konto premií, tedy částku té výše, jaká se nesvěruje zprostředko-

vatelům. Potom, když žalobci dostali rozpočet o úspoře, žádali pojišťovnu »V.« o redukci pojistek a teprve když byli ujištěni ředitelem žalované pojišťovny ing. H., že propočten z 25. února o úspoře byl bedlivě sestaven matematickým oddělením žalované a že úspory, kterých se dosáhne, budou činiti nejméně 600.000 Kč, odhodlali se žalobci k uzavření pojistek u žalované. První zprávu o tom, že byly podle pojistných návrhů vystaveny pojistky, dostali žalobci teprve 29. února 1932, tedy v době, kdy už bylo jasno, že se jedná o úsporu. Podle dohody ze dne 7. dubna 1932 byly pak žalobcům vystaveny pojistky, o něž jde. Pojistné smlouvy byly pak po opětovných jednáních u ředitelství žalované pojišťovny sjednány dne 7. dubna 1932. Uzavření smluv potvrdila žalovaná dopisem ze dne 9. dubna 1932, v němž oznamuje, že na podkladě ujednání a předložených rozpočtů vyřídila životní pojistky. Také teprve dne 8. dubna 1932 žalovaná pojišťovna pojistky sepsala a vyzvala žalobce, aby očekávali Dr. P., který jim pojistky předloží. Ještě po 25. únoru 1932 žalovaná odpověděla na žádost žalobců s projevem ochoty pokračovati v jednání i po tvrzeném vystavení pojistek sazbami II. A, projednávala se žalobci konkurenční klausuli, která byla též jednou z podmínek pro převod pojistek a na základě té klausule změnila opětovně dohodou se žalobci druh použitých sazeb. Na účet pojistných premií za první rok zaplatili žalobci 14. června 1932 50.000 Kč a dne 3. května 1932 80.000 Kč. Po prozkoumání však, které dali žalobci provést znalecm oboru pojišťování, vyšlo najevo, že nelze vůbec mluvit o úsporách a že propočty pojišťovny jsou sdělny neodborně, že jsou založeny na pouhém sčítání jmění bez zřetele na úroky a dále bez jakéhokoliv zřetele na rozdíl v použitých sazbách na dividendu zaručenou pojišťovnou »V.« a na ztrátu nastalou redukcí starých pojistek. Nižší soudy zamítly žalobu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Žalobci se domáhají žalobou prohlášení neplatnosti pojistných smluv pro uvedení v omyl co do jejich předpokladu, že si uzavřením pojistných smluv u žalované pojišťovny uspoří částku přes 600.000 Kč. Tvrdili totiž, že sjednali pojistné smlouvy se žalovanou proto, že byli ujištěni, že tím uspoří přes 600.000 Kč proti dosavadnímu stavu, kdy byli pojištěni u pojišťovny »V.«. Z toho tvrzení vyplývá, že předpoklad žalobců co do dotčené úspory byl pohnutkou k uzavření pojistných smluv se žalovanou pojišťovnou a že se tedy tvrzený omyl dotýkal právě uvedené pohnutky. Než ze zákona nelze vyvoditi, že by omyl v pohnutce, ať byl vzbuzen druhým smluvcem, či osobou třetí, pokud nebyl vzbuzen listí, činil právní jednání neplatným. Z výsledků provedených důkazů však nijak neplyne závěr, že žalobci byli listivě uvedeni v omyl co do předpokladu, že uspoří přes 600.000 Kč. K závěru o listivosti jednání by nepostačilo ani to, kdyby bylo zjištěno, že výpočet úspory, pořízený Dr. P-em, anebo výpočet obsažený v dopise žalované pojišťovny ze dne 25. února 1932, jest chybný. Proto nepochybil prvý soud, když nezkoumal pravdivost řečeného dopisu nebo správnost v něm obsaženého výpočtu úspory, neboť i kdyby

se zkoumáním výpočtu zjistilo, že výpočet ten není správný, nemohlo by to samo o sobě mít význam pro výsledek souzeného sporu. I kdyby bylo možno usuzovati z obsahu uvedeného dopisu, jak činí odvolatelé, že žalovaná věděla o tom, že pohnutkou k uzavření pojistných smluv byl u žalobců předpoklad úspory přes 600.000 Kč, tu zase, dokud nebyla prokázána lstivost na straně žalované, nemohla vědomost ta mít v zápětí neplatnost pojistných smluv z důvodu, že se žalobci zmýlili ve svém předpokladu. S tohoto stanoviska nemá významu, že k perfekci pojistných smluv nedošlo již dnem 22. února 1932, kdy ing. H. vyznačil přijetí pojistných návrhů na obáčkách, a že k perfekci smluv mohlo dojít teprve, když došlo žalobcům uvědomění o přijetí pojistných návrhů, t. j. podle tvrzení odvolatelů po dni 29. února 1932 dopisy z téhož data, neboť to by mělo význam jen tehdy, kdyby se jejich tvrzený omyl netýkal pouhé pohnutky k smlouvě, nýbrž přímo podstatného obsahu pojistné smlouvy, a o takovýto omyl však v souzeném případě nešlo. Pro tvrzení odvolatelů, že poskytnutí úspor bylo podmínkou smlouvy, není v provedených důkazech opory. Ostatně nesplnění podmínky smlouvy by mělo v zápětí, že závaznost smlouvy vůbec nenastala. O to však žalobci nežalují, nýbrž domáhají se pouze prohlášení pojistných smluv za neplatné pro omyl. Proto též nepřípadně odvolatelé vytýkají, že se prvý soud nezabýval otázkou, zda smlouvy vůbec vznikly, t. j. stala-li se akceptace návrhů včas, zda pojistné návrhy byly po stránce obsahu náležitě vybaveny a zda se pojistky neodchylují od obsahu návrhů. Jestliže totiž žalobci žalují pouze o neplatnost pojistných smluv pro omyl, jest nutno předpokládati, že by podle jejich vlastního stanoviska byly smlouvy závazné, kdyby nebylo tvrzeného omylu. Neměl proto prvý soud důvodu, aby se obíral otázkou, zda i nehledíc na tvrzený omyl nedošlo k platnému uzavření pojistných smluv. Jen pro úplnost — neboť při omylu v pohnutce, pokud nebyl vzbuzen lstivě, a tomu tak v souzeném případě nebylo, nezáleží na tom, kdo omyl ten vzbudil, — budiž podotčeno, že vývody odvolatelů nejsou s to dokázat nesprávnost závěru prvního soudu, že Dr. P.-a jest v poměru k žalované pojišťovně pokládati za třetí osobu. Usuzují-li totiž odvolatelé z některých okolností, které zdůrazňují, na to, že Dr. P. byl zaměstnancem žalované pojišťovny, nestačí pouhý zaměstnanecký poměr k závěru, že Dr. P. byl oprávněn, aby jménem žalované pojišťovny samostatně sjednal pojistné smlouvy. Ostatně takový závěr by byl v rozporu s vlastním tvrzením žalobců, že k perfekci smluv došlo teprve jedním ing. H., a to teprve po 29. únoru 1932, ba dokonce až počátkem dubna 1932.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby dále o věci jednal a znova rozhodl.

Důvody:

Tvrzení žalobců, že je uvedl v omyl Dr. Lazar P. při jednání o pojistných smlouvách, jest samo o sobě bezvýznamné pro rozřešení otázky, zda žalobci jsou nebo nejsou pojistnými smlouvami vázáni.

Neboť bylo zjištěno, že Dr. P. nebyl jednatelem smlouvy uzavírajícím, nýbrž jen zprostředkujícím. A pouze z toho, že Dr. P. vystupoval jako »komisař« žalované, že korespondoval na dopisních papírech žalované pojišťovny, že k všem důležitým jednáním byl přibírán od pojišťovny, že se jednání musilo odročiti, byl-li nemocen, a že proto byl samou žalovanou označován za jejího funkcionáře, nemohli žalobci ještě důvodně souditi (čl. 47 obch. zák.), že Dr. P. jest plnomocným jednatelem žalované, poněvadž — jak již prvý soud uvedl — žalovaná v pojistných návrzích dala zřejmě najevo, že zprostředkovatel písemného návrhu nemá práva sám ujednat smlouvu za pojišťovnu a že pojišťovna nepovažuje ujednání se zprostředkovatelem pro sebe za závazné. Nový zákon o pojistné smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n. pro souzený případ neplatí, poněvadž podle § 164 nabytí účinnosti teprve dne 20. ledna 1935, a jeho § 162, odst. 1, písm. c), se netýká souzeného případu, poněvadž veškerá právní jednání i nabytí vědomosti pojišťovacího jednatele spadají do doby před účinností toho zákona. Jest tu proto Dr. P. osobou třetí ve smyslu § 875 obč. zák. (srov. rozh. č. 3609, 5808, 6628 a zejména 11384 Sb. n. s.).

Rozhodující jest však, zdali žalovaná, anebo osoba oprávněná za žalovanou jednati — zavdala sama podnět k omylu žalobců nebo zda se zúčastnila na tvrzené činnosti Dr. P., jež prý přivodila omyl na straně žalobců, nebo zda o ní zřejmě věděti musila (§ 875, druhá věta, obč. zák.), a potud by ovšem měla význam i činnost Dr. P.

Předeslati jest, že vůli směřující k tomu, aby pohnutka (§ 901 obč. zák.) byla učiněna součástíkou smluvního obsahu, lze projevit i mlčky podle § 863 obč. zák., třeba § 901 obč. zák. zní tak, že pohnutku jest posuzovati jako jinou výminku tehdy, položí-li smluvci pohnutku svého přivolení »v ý s l o v n ě« za výminku. Neboť obsah každé smlouvy jest vykládati ve smyslu § 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. podle pravého úmyslu smluvců a platí tu o způsobu projevu tytéž zákonné předpisy, jako o každém jiném projevu vůle, pokud není vázán na určitou formu (rozh. č. 426, 987, 15243 Sb. n. s.).

Zavdal-li podnět k omylu druhý smluvce, jest pak rozeznávati takto:

Mylná pohnutka, která se podle § 901, první věty, obč. zák. stala součástí smlouvy, má vliv na relativní platnost jednání a omyl jest podstatný (§ 871 obč. zák.).

Nestala-li se mylná pohnutka součástíkou smlouvy, má na platnost právního jednání vliv tehdy, byl-li omyl způsoben lstí druhého smluvce nebo důvodnou bázni (§ 870 obč. zák.), a byla-li ona pohnutka rozhodující pro vůli smluvce uvedeného v omyl, jde pak o omyl podstatný (rozh. č. 5152, 6368, 12331 Sb. n. s. — Komentář k obč. zák. Rouček-Sedláček, IV, str. 83 a 247, Klang II, str. 110 až 113 a 344).

Zavdala-li podnět k omylu třetí osoba lstí, pak platí rovněž posléze uvedená zásada tehdy, jestliže se druhý smluvce na lstivém jednání třetí osoby zúčastnil nebo o něm věděti musil.

Nedopustila-li se třetí osoba lsti, pak nemá omyl žádného vlivu na relativní platnost smluv, jestliže se pohnutka nestala součástí smluv.

Nedopustil-li se Dr. P. jako osoba třetí žádné lsti, když ujistil žalobce, že uspoří pojistnými smlouvami přes 600.000 Kč, a když jim sestavil propočet — třeba nesprávný, pak to nemá vlivu na relativní platnost smluv, poněvadž ústní ujednání mezi ním a žalobci, které nebylo pojato do pojistných návrhů, se nestalo součástí smlouvy.

Použil-li však Dr. P. při tom lsti, k čemuž by na jeho straně stačilo i jeho vědomí, že jeho ujištění a výpočet úspor jsou nesprávné, a jestliže se žalovaná anebo osoba k právnímu jednání za žalovanou oprávněná na jeho lstivém jednání zúčastnila nebo v době přijetí pojistných návrhů o něm věděla nebo věděti musila, pak by měl i omyl žalobců v pohnutce vliv na platnost pojistných smluv. V té příčině nezjistil však odvolací soud žádné skutečnosti, z nichž by bylo možno posouditi, zda pohnutkou žalobců bylo jednání Dr. P-a, zda Dr. P. při tom jednal lstivě, a zda se žalovaná na tomto jeho jednání zúčastnila nebo o něm v době přijetí pojistných návrhů věděla nebo věděti musila, což právě dovolatelé vyvozují zejména z dopisu ing. Františka H. ze dne 25. února 1932.

Dovolatelé však vyvozují z uvedeného dopisu též, že sám oprávněný zástupce žalované ing. František H. je uvedl v omyl ujištěním podobného obsahu, jako Dr. P. Tu jest ovšem rozhodující, zda se toto jednání ing. H. stalo ještě před hotovostí smluv.

Žalovaná hájí stanovisko, že k hotovosti smluv došlo dne 22. února 1932 (pojistky byly vystaveny dne 23. února 1932), poněvadž toho dne si ing. H. poznamenal na obalech červeným inkoustem, že návrhy přijímá — kdežto žalobci tvrdí, že k hotovosti smluv došlo teprve dopisy ze dne 29. února 1932, jimiž jim bylo ponejprv oznámeno, že pojistky byly vystaveny.

To se ovšem netýká pojistky Jiřího B. č. 517397, poněvadž na jejím obalu je datum 3. března 1932 a pojistka ta byla vystavena dne 4. března 1932, takže dopis ing. H. ze dne 25. února 1932 spadá nepochybně do doby před hotovostí této pojistné smlouvy.

Pojistná smlouva jest uzavřena, když prohlášení pojišťovny o přijetí pojistného návrhu dojde navrhovatele ve lhůtě přijímací (§ 862 a) obč. zák.), což se děje pravidelně doručením pojistky, nelze-li z okolností nepochybně usouditi, že hotovost smlouvy nastala již dříve (rozh. č. 6686 Sb. n. s.), nestačí však pouhé interní rozhodnutí pojišťovny, že návrh přijímá. Poukaz žalované na rozhodnutí č. 10250 Sb. n. s. není případný, poněvadž tam šlo právě o takové jiné okolnosti (§ 71 instrukce k pojistnému návrhu připojené), z nichž bylo nepochybně na přijetí usouzeno.

Hotovost smluv nastala proto (až na pojistku č. 517.397) nejdříve dne 29. února 1932. Ujistil-li ing. H. žalobce dopisem ze dne 25. února 1932 o úspoře přes 600.000 Kč, nedal ovšem

on jako zástupce žalované pojišťovny podnět k omylu žalobců, poněvadž návrhy pojistné již tu byly, avšak může tu jíti o druhý případ § 871 obč. zák., že totiž omyl byl žalované od žalobců včas vysvětlen, a tu by nezáleželo na tom, kdo k omylu dal podnět. Šlo by pak o to, zda se vysvětlení omylu stalo včas, to jest, dokud žalovaná pojišťovna ještě nejednala v důvěře v prohlášení žalobců a neučinila ještě žádné právní nebo hospodářské opatření z podnětu tohoto prohlášení (rozh. č. 1297 Sb. n. s.). Žalovaná v tom směru namítala, že se obrátila na pojišťovnu v T. o přijetí pojistek do zajištění a že se přijetí do zajištění stalo dne 16. února 1932. A tu jest zapotřebí zjistiti, kdy, co a jak oznámili žalobci žalované pojišťovně o svém omylu, a rovněž zjistiti okolnosti, které jsou rozhodující pro otázku, zda se vysvětlení omylu stalo včas. Při tom jest ovšem hleděti také k dopisu žalobců ze dne 15. února 1932.

Dodatečné schválení pojistných smluv žalobci může míti význam jen tehdy, jestliže tak učinili již v době, kdy bylo jim známo, že byli uvedeni v omyl ujištěním, že pojistnými smlouvami uspoří přes 600.000 Kč.

Bude tudíž na odvolacím soudě, aby se všemi těmito otázkami zabýval a učinil potřebná zjištění.

Nestalo-li se tak, není věc dosud zralá k rozhodnutí (§ 510, odst. 1, druhá věta, c. ř. s.).

Cis. 16954.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Označení »karlovarská sůl« jest označením původu zboží ve smyslu § 6, odst. 2, uved. zák., třeba byl k onomu označení připojen dodatek, že jde o výrobek umělý (»umělá karlovarská sůl«).

Závadnost užívání uvedeného označení pro umělý chemický výrobek, který není vyráběn ani v Karlových Varech ani neobsahuje látek z karlovarských vřidel.

(Rozh. ze dne 27. května 1938, Rv I 98/38.)

Žalující městské obci Karlovy Vary náleží mimo jiné minerální léčivé prameny i pramen (vřídlo) zvaný »Sprudel«, z něhož získává sůl známou pod označením »karlovarská sůl«, a jsou pro žalující u Obchodní a živnostenské komory v Ch. pro výrobky ty zapsány slovní známky: »karlovarská vřídelní sůl«, »karlovarská sůl«, »Karlsbader Salz«, »Karlsbader Sprudelsalz«, »Karlsbader Heilquellen«, »Sal carolinum«, »Sal carolinarum«, »Sal thermarum carolinum«, »Sal thermarum carolinense«, »Sal carolinense«, »Sal thermarum carolinarum« kromě jiných slovních znění, připomínajících léčivé prameny v Karlových Varech. Žalovaný vyrábí a dodává lékárnám a velkoobchodům (velkodrogeriím) umělý výrobek pod označením »umělá vřídelní sůl« nebo »sal therm Carol. arte-

fact«, »karlovarská sůl«, kryst. resp. prášková »karlovarská sůl« a pod. Tvrdíc, že žalovaný nesprávně označuje původ zboží a že se takto dopouští nekalé soutěže, i když připojoval dodatek »umělá« na rozdíl od přírodního produktu, domáhá se žalobkyně mimo jiné, aby byl žalovaný uznán povinným zdržeti se označování »karlovarská sůl«, neb »umělá karlovarská sůl«, aneb »sal therm. Carol. artefact.«, aneb jakéhokoliv označení poukazujícího na Karlovy Vary pro sůl, která nepochází z podniků žalující obce, zejména označení na zboží samém. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Prvý soud zjistil zejména znaleckým posudkem, že průměrný zákazník nemusí znáti rozdíl obou solí ani co do původu ani co do balení a ceny, a že tudíž závadné označení je způsobilé vzbuditi nesprávnou domněnku, že zboží buď vůbec nebo z části bylo vyrobeno v Karlových Varech. Dále zjistil, že žalovaný dodává umělou karlovarskou sůl jen velkodrogeriím a lékárnám, a to podle objednávek, které výslovně obsahují označení »umělá sůl karlovarská«, a že žalovaný s přírodním produktem vůbec neobchoduje, uvádí však dále správně, že věc nelze posuzovati s toho hlediska, že v lékárnách a velkodrogeriích jsou lidé zapracováni, kteří znají rozdíl mezi solí přirozenou a solí umělou, nýbrž že je rozhodující okruh zúčastněných osob, mezi něž patří i průměrný zákazník. Že by pak u průměrného zákazníka mohl název »umělá sůl karlovarská« vzbuditi nesprávnou domněnku o místním původu zboží, pro to má první soud podklad ve znaleckém posudku, že průměrný zákazník nemusí znáti rozdíl obou solí ani co do původu, ani co do balení i ceny. Nezná-li rozdíl v ceně obojího zboží, nemusí jej zaraziti, že cena přírodní soli je 21krát vyšší než soli umělé, jak míní žalovaný. Nerozhoduje tudíž, zda jde u žalovaného o prodej meziobchodu a zda bylo závadné označení zboží způsobilé vzbuditi nesprávnou domněnku o původu zboží v obchodním styku, a to tím spíše, že, jak bylo zjištěno, žalovaný zboží označoval též jako »sůl karlovarskou«. Hodnotil tedy první soud výsledky provedených důkazů správně a vycházeje z nich, posoudil věc správně i po právní stránce, měl-li za to, že § 6 zák. proti nekalé soutěži poskytuje zvláštní ochranu produktům z minerálních vod v tom, že se jejich názvy nikdy nepokládají za označení druhu nebo jakosti a že tomu jest rozuměti tak, že i kdyby k tomuto označení byl připojen jakýkoliv dodatek, z něhož by byl pravý stav věci zřejmý, jest vyloučeno použití označení poukazující na původ zboží a proto označení »umělá karlovarská sůl« není dovoleno (Roppert-Weiss, str. 262), a to zejména od té doby, kdy měla žalobkyně název »karlovarská sůl« za chráněnou slovní známku, od kteréžto doby pod jménem »karlovarská sůl« směla býti prodávána jen sůl pravá, přírodní, kdežto při soli umělé označení »karlovarská« nesmí býti používáno. Je-li zjištěno, že užívání názvu »umělá karlovarská sůl« není dovoleno, a jestliže žalovaný přece takto zboží označuje, jest jeho jednání (rušební čin) v rozporu s dobrými mravy soutěže a způsobilé poškoditi žalující obec, takže jest kvalifikováno jako nekalá soutěž podle § 1 uved. zák. Odvolací soud

souhlasí s prvním soudem, že III. vydání staré uherské Pharmakopoe, které zná »umělou karlovarskou sůl« (sal Carolinum factitium), porušuje předpis v § 6, odst. 2, zák. proti nekalé soutěži. I lékárnická gremia v P. a v B. i ministerstvo Národní obrany uznávají označení »umělá sůl karlovarská« za nedovolené, a stejně i ministerstvo zdravotnictví, které dle zprávy okresního úřadu v K. V. ze dne 4. března 1936 jest ochotno při nejbližším vydání lékárnické sazby vypustiti označení »Sal Carolinum factitium B« z bývalého uherského lékopisu Ed. III. Co do významu dodatků, které jsou připojovány ke geografickým jménům původu, dovolává se žalovaný článku Dra K. Skály ve Věstníku Svazu čs. lékárnictva, č. 1—4, roč. 1936 »Označování léčiv obchodním jménem«, v němž jmenovaný autor klade otázku: »platí zásada § 6, odst. 2, zák. p. n. s. i tehdy, je-li ku geografickému označení (karlovarská) připojen dodatek, který svým pojmem a obchodem otřásá podstatou označení a činí z výrobku zcela něco jiného, než nač geografické označení poukazuje? Takovým dodatkem jest i slovo »umělý«. Má slovo toto takový význam, že připojeno byvši ku geografickému označení »karlovarská sůl«, vyvolává v představách kupujícího zcela jiný výrobek, či zůstává představa původu i při tomto dodatku a přes tento dodatek zachována? Imperativ zákona § 6, odst. 2, zák. p. n. s. týká se jen samotného značení »karlovarská sůl«, t. j. označení karlovarská sůl a jen toto nemůže se státi nikdy označením druhu neb jakosti zboží, nýbrž značí vždy jen sůl vyrobenou z karlovarských minerálních pramenů.« V dalším Dr. Skála uvádí, že dodatky »umělý« a »napodobený«, »imitace« atd. nemají s označením původu nic společného, neboť značí zjevně zcela jiné zboží na rozdíl od zboží vyrobeného cestou přirozenou. Na př. umělé hedvábní jest výrobek ze dřeva, zatím co pravé (přirozené) hedvábní jest produkt bource morušového, umělý med je výrobek z řepového cukru, kdežto přirozený med jest výrobkem včelím. Že u těchto umělých produktů používá se společného názvu (na př. hedvábní, med atd.), jako u přirozeného, jest příčina ta, že oba produkty, umělý i přirozený, mají některé společné znaky. Tomu jest i u výrobku »karlovarská sůl« na rozdíl od výrobku »umělá karlovarská sůl«. V obou uvedených názvech se vyskytuje společné slovo »karlovarská«, což poukazuje na určitou stejnost neb podobnost některých zvláštností obou produktů«. Tolik Dr. Skála v dotčeném článku. Avšak, kdežto pojmy »hedvábní« a »med« označují druh a jakost zboží, není označení »karlovarská sůl« takovýmto označením a ani se jím dle § 6, odst. 2, zák. p. n. s. státi nemůže. Mimo to průměrný zákazník neví, že karlovarská sůl s dodatkem »umělá« nepochází z K. V., a význačným označením jsou vždy jen slova »karlovarská sůl«, takže slovo »umělá« zůstane snadno nepovšimnuto. Konečně klade žalovaný podle výše uvedeného článku Dr. Skály dvě otázky: a) jest označení »umělá karlovarská sůl« způsobilé vzbuditi nesprávnou domněnku o původu soli?, b) jest označení »umělá karlovarská sůl« způsobilé vzbuditi nesprávnou domněnku o jakosti a účincích této soli? Že na tuto otázku

jest odpověděti kladně, bylo již výše vyloženo. Na druhou otázku nedává žalovaný odpovědi. Dr. Skála o tom praví, že má být zjištěno, zdali mají oba preparáty skutečně stejné nebo podobné složení a stejný nebo podobný účinek. Soudní znalec však ve svém dodatku k posudku udal, že léčivé účinky právě karlovarské soli jsou odchylné a že se nemůže jejich účinků dosáhnouti umělým přípravem nevěřidelní vody. Jest tedy na druhou otázku odpověděti tak, že označení »umělá karlovarská sůl« jest způsobilé vzbuditi nesprávnou domněnku o jakosti této soli, a jest tu tudíž způsobilost oklamati ve smyslu §§ 4 a 5 zák. p. n. s. Průměrný zákazník nemusí znáti rozdíl obou solí, a vzbudí-li v něm závadné označení zboží žalovaného domněnku, že zboží bylo vyrobeno v Karlových Varech a to nemá vlastností právě přírodní soli, pozbuje zákazník důvěru k ní, čímž dobrá pověst právě soli karlovarské může být poškozena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Odvolač soud právem neshledal potřebným prováděti žalovaným postrádaný důkaz znalecký, protože pro rozhodnutí sporu nezáleží na tom, jak by se měli zachovati lékaři nebo lékárníci, nýbrž běží o to, zda je s hlediska zákona proti nekalé soutěži nezávadné pozastavené jednání žalovaného. Není ani vadou řízení ani rozpor se spisy, jestliže nižší soudy se zřetelem k povaze věci, dále k tomu, co uvedli znalci Dr. P. a Dr. O., i bez slyšení dalších znalců zkoumaly, jak může být pozastavené označení solí posuzováno průměrným zákazníkem. Ani opačný názor žalovaného o tom, co podle jeho mínění každý zákazník ví a věděti musí, není nežli právě jeho názorem a tvrzením, pro něž nemá skutkového podkladu mimo svou domněnku.

Právní posouzení odvolacího soudu jest uznati za správné.

V souzeném případě jde o označení ukazující k původu zboží; podle § 2, odst. 6, zákona proti nekalé soutěži platí tu tedy zvláštní ustanovení obsažená v jeho §§ 4 až 9. Předně má tu význam ustanovení § 6, odst. 2, podle něhož se označení produktu z minerální vody, o který tu jde, nepokládá nikdy za označení druhu nebo jakosti, nýbrž platí za označení místního původu. Již z toho plyne, že onoho označení původu nesmí být užito k označení padělků. Na tom nic nemění dodatek, že jde o produkt umělý, neboť nesprávné označení původu zůstává tu závadným již s hlediska předpisu § 8 uved. zák. Tento dodatek však závadnosti označení neubírá ani s hlediska § 5, když odvolací soud správně uznal, že i takové označení s dodatkem je přes onen dodatek způsobilé vzbuditi domněnku v obchodním styku, že zboží, o něž jde, bylo vyrobeno v určitém místě, to jest v Karlových Varech, a s upotřebením přísad ze známých karlovarských vřidel, že tedy ve výrobku je buď vůbec nebo částečně sůl z Karlových Varů. Vpravdě však produkt žalovaného nebyl tam vyroben, nýbrž v B. (ve Slezsku), a neobsahuje

nic z vřidel karlovarských, nýbrž je umělým chemickým produktem. Závadného označení bylo užito v obchodním styku a je také způsobilé v obchodním styku vzbuditi nesprávnou domněnku, jestliže se zboží dostane do obchodu s takovým označením. A tu pak právem hleděly nižší soudy k tomu, jak si může toto závadné označení vykládati průměrný zákazník, který nemusí znáti rozdíl obou solí co do původu, balení a ceny. Nezáleží na tom, jak je tomu v kruzích odborníků.

Čís. 16955.

Jestliže bylo po vydražení ideální polovice nemovitosti, zatížené právem bydlení, ono právo vymazáno na vydražené polovici, zaniká jako věcné právo i co do druhé ideální polovice nemovitosti, třebaž nebylo i na ní vymazáno. Vydražitel, který nepřevzal podle dražebních podmínek závazek plniti onu služebnost, jest oprávněn domáhati se na osobě původně z výměnku oprávněné náhrady pro bezdůvodné obohacení, užívá-li ona osoba i potom nadále bytu.

(Rozh. ze dne 27. května 1938, Rv II 857/36.)

Na domě č. p. 212 zapsaném ve vložce č. 296 v B. vázlo ve prospěch žalované právo výměnku záležejícího z práva bezplatného bydlení (v dvoupokojovém bytě s kuchyní a koupelnou s příslušenstvím). Poněvadž při rozvrhu nejvyššího podání za ideální polovici uvedené nemovitosti výměnek žalované nebyl uhrazen, bylo uvedené právo výměnku, pokud bylo vloženo na ideální polovinu nemovitosti žalobcem koupené, z pozemkové knihy vymazáno. Žalovaná bydlila však dále v uvedeném bytě, aniž z toho důvodu žalobci něco platila. Trvdě, že tím byla žalovaná bezdůvodně obohacena, domáhá se žalobce, který nabyt ve veřejné dražbě dne 9. prosince 1930 vlastnictví k ideální polovině dotčeného domu, zaplacení částky 5.400 Kč s přísl. Nižší soudy uznaly co do částky 4.900 Kč s přísl. podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Je pravda, že se hledíc na § 485 obč. zák. služebnost váznoucí na jedné spoluvlastnické polovici fakticky vztahuje na celou nemovitost, takže není zřízení služebnosti na ideální spoluvlastnické polovici dovoleno. Neprávem vyvozuje však odvolatelka z toho, že přes to, že služebnost byla vymazána ze spoluvlastnické polovice žalobcovy na základě rozvrhového usnesení, přísluší jí právo k bezplatnému užívání celého bytu, takže o jejím obohacení nemůže být řeči. Právý opak je správný. Ježto se výkonem práva služebnosti zasahuje neoprávněně do spoluvlastnického oprávnění žalobcova a výkon práva — který žalobce jako spoluvlastník trpěti nemusí, protože je tím dotčen jeho podíl — bez jeho souhlasu není dovolen, má osvobození spoluvlastnické polovice žalobcovy v zápětí, že žalovaná svého práva vůbec vykonati již nemůže (§§ 361, 826 obč. zák.). Užívá-li však

žalovaná přece onoho bytu, činí tak neoprávněně, takže jest výkonem služebnosti obohacena a žaloba z obohacení proti ní je důvodná. Ze taková žaloba může býti podána proti žalované, že totiž žalovaná jest pasivně legitimována, a že jest nesprávný názor odvolatelky, že by musila býti podána proti druhému spoluvlastníku, o tom nelze pochybovati, protože obohacen není spoluvlastník, nýbrž žalovaná. Tvrdí-li odvolatelka nedostatek aktivní legitimace, neuvědomuje si podstatu souzené žaloby. Podle ní nečiní žalobce nic, čím by druhý spodečník byl nějak poškozen, a domáhá-li se jen zaplacení částky, kterou jest žalovaná obohacena v jeho neprospěch, nejde o případ § 833 obč. zák., kterého se odvolatelka dovolává, nýbrž o žalobu, kterou práva spoluvlastníka nejsou nijak dotčena a k níž jest žalobce aktivně oprávněn (§ 829 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud neposoudil věc po právní stránce nesprávně uznáv, že je žalobce jako spoluvlastník domu, o který jde, sám legitimován, domáhati se na žalované zaplacení částky, o kterou je podle žalobního tvrzení v jeho neprospěch bezdůvodně obohacena. Dovoláváje se ustanovení § 829 obč. zák. poukazuje napadený rozsudek právem na to, že se žalobce nedomáhá žádné změny, kterou by se čimilo nějaké opatření o podílu druhého spoluvlastníka (§ 828 obč. zák.), a že se ani jinak nedotýká práv druhého spoluvlastníka plynoucích ze spoluvlastnictví. Nejde tu tedy o případ § 833 obč. zák., jenž se týká držby a správy společné věci všemi podílníky vespolek.

Také ve věci samé rozhodl odvolací soud správně, potvrdiv rozsudek soudu první stolice vyhovující žalobě. Nejvyšší soud vyslovil a podrobně odůvodnil v rozhodnutí č. 16297 Sb. n. s., že byla-li vydražena pouze ideální polovice nemovitosti zatížená služebností bytu a byla-li služebnost na vydražené polovici vymazána, ježto ji vydražitel podle dražebních podmínek nepřevzal, zaniká služebnost bytu jako věcné právo i co do druhé polovice, třebaže nebyla i na této polovici vymazána. Té zásady lze obdobně užíti i v souzeném případě, v němž je zjištěno, že na domě, o který běží, vázlo právo výměnku ve prospěch žalované, záležitosti zejména z práva bezplatného bydlení v bytě o dvou pokojích s příslušenstvím, že při rozvrhu nejvyššího podání za ideální polovinu domu koupenou žalobcem nedošlo již na výměnek a že proto byl na této ideální polovině vymazán. Ježto dotčené právo bydlení, které jako součást výměnku vázlo dříve na celé nemovitosti, je podle své povahy a podle povahy závazku nedělitelné, je právně nemožné, aby ono právo bylo vykonáváno a plněno jen na jedné ideální polovici domu. Pro uvedenou absolutní nemožnost plnění zaniklo však podle § 1447 obč. zák. ono věcné na domě váznoucí a proti každému působící právo bytu, a to na celé nemovitosti tím okamžikem, kdy bylo vy-

mazáno na jedné exekučně prodané ideální polovici. Užívá-li tudíž žalovaná i nadále bytu, ačkoli její dotčené věcné právo uvedeným způsobem zaniklo, nepochybily nižší soudy, když uznaly, že je odůvodněn žalobní nárok opírající se o právní důvod obohacení.

Čís. 16956.

Tříletá lhůta stanovená pro přednostní právo převodního poplatku se podle § 14 nař. min. fin. z 3. května 1850, č. 181 ř. z. nepřerušuje ani přihláškou k dražbě a k rozvrhu, ani příkázáním pohledávky v rozvrhovém usnesení. Uplynula-li zákonná lhůta pro přednostní pořadí uvedeného poplatku v době opětné dražby (§ 154 ex. ř.), nelze jej přikázati v přednostním pořadí.

(Rozh. ze dne 1. června 1938, R I 238/38.)

Srov. rozh. č. 4858 Sb. n. s.

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za nemovitost exekučně prodanou při opětné dražbě, nepřikázal Československému státu přihlášený převodní poplatek v přednostním pořadí, kdežto rekursní soud jej přikázal v uvedeném pořadí.

Nejvyšší soud obnovil v té příčině usnesení soudu první stolice.

D ů v o d y:

Převodní poplatek 9.699 Kč s úroky z prodlení se týká převodu nemovitosti Antonínem a Josefou S. na Ferdinanda a Terezií D. kupní smlouvou ze dne 11. března 1932. Tříletá lhůta pro promlčení jeho předností začla tu plynouti od 31. dne po doručení platebního rozkazu. Platební rozkaz byl podle potvrzení berního úřadu na předložených opisech doručen povinným Ferdinandu a Terezií D. dne 7. listopadu 1932. Tříletá promlčecí lhůta se tudíž počla dnem 8. prosince 1932 a byla přerušena knihovním záznamem zástavního práva pro uvedený poplatek dne 4. srpna 1933 pod pol. C 85, od kterého dne počala plynouti nová tříletá promlčecí lhůta. Lhůta ta se skončila dnem 3. srpna 1936. Uplynutím řečené lhůty pozbyl poplatek svého přednostního práva, ježto zahájení vnučené správy k jeho vymození bylo knihovně poznamenáno teprve dne 24. října 1936, tudíž teprve po uplynutí tříleté promlčecí lhůty. Názor rekursního soudu, že tato lhůta byla přerušena tím, že poplatek byl Československému státu při první dražbě, konané dne 4. prosince 1933, přikázán v přednostním pořadí, nemá v zákoně opory, neboť podle § 154, odst. 2, ex. ř. pozbyla první dražba (a tím i rozvrh podle jejího výsledku) pravoplatným povolením opětné dražby své účinnosti a věc se má tak, jakoby původní dražby nebylo, a přihláška

k dražbě a k rozvrhu a k přikázání pohledávky v rozvrhovém usnesení nejsou kroky k vymáhání pohledávky (rozh. č. 4858 Sb. n. s., Gl. U. č. 1964 z roku 1902). Dotčený poplatek přikázal tedy rekursní soud Československému státu neprávem v přednostním pořadí.

Čís. 16957.

Společenstva výrobní a hospodářská (zák. č. 70/1873 ř. z.).

Kdo chce nahlédnouti do seznamu členského vedeného u společenstva, jakož i do společenské smlouvy (jejích změn) a z nich si činiti výpisy nebo poříditi opisy, nemusí společenstvu udati nebo osvědčovati důvody pro výkon svého práva. Při porušení uvedeného práva může dotčený žádati o nápravu u rejstříkového soudu v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 1. června 1938, R I 577/38.)

Srov. rozh. č. 9570 Sb. n. s.

Trvdíc, že »S.«, zapsané společenstvo s ručením omezeným, odepřelo povolití zmocněnci gremia obchodních živností pro K. a okolí nahlédnutí do rejstříku členů členské matriky a poříditi si z něho výpisy, navrhlo představenstvo dotčeného gremia, aby rejstříkový soud uložil společenstvu »S.«, aby zmocněnci navrhovatele povolilo do 14 dnů v úředních hodinách nahlížeti do rejstříku členů (matriky členské) a poříditi si z něho opisy, pod pohrůžkou pokuty 50 Kč. Rejstříkový soud vyhověl návrhu. Důvody: Předseda společenstva »S.« Jan K. udal jednak, že navrhovatelovu zmocněnci odepřel jen povolení, aby si pořídil opisy rejstříku, a to jednak proto, že jmenovaný zmocněnec mu řekl, že věc pochází od určité politické strany, jednak že společenstvo podle § 14 zák. č. 70/1873 ř. z. není povinno, aby povolovalo pořizování opisů z rejstříku, a konečně že Rudolf B. neprokázal konkrétního právního zájmu. Výpovědi předsedy navrhujícího gremia Josefa K. bylo zjištěno, že zmocnil Rudolfa B. podle usnesení výboru představenstva uvedeného společenstva, aby jeho jménem do rejstříku nahlížel, učinil si opisy a představenstvu o tom podal zprávu. Výpovědi Rudolfa B. bylo zjištěno, že mu sice předseda společenstva »S.« povolil nahlížeti do rejstříku, že však odepřel povolení, aby si pořídil opisy z rejstříku. Nebylo dokázáno, že Rudolf B. tehdy prohlásil, že jde o politickou věc, nýbrž bylo to jen soukromé mínění Jana K., který odepřel opisy proto, že se domníval, že navrhovatel zamýšlí získati členy konsumního družstva jako zákaznky. Postup předsedy družstva odporuje zákonu. Podle § 14 zák. č. 70/1873 ř. z. musí býti k a ž d é m u dovoleno, aby nahlédl do rejstříku členů. Právo nahlédnouti do seznamu členů zahrnuje v sobě i právo činiti si výpisy a po případě poříditi si i jeho opisy (rozh. č. 9570 Sb. n. s.). Podle znění § 14 uved. zák. není rozhodující,

z jakých důvodů se žádá o povolení k pořizování takovýchto opisů. Ostatně není dokázáno, že navrhovatel anebo jeho zmocněnec zamýšlí zneužívatí těchto opisů. Bylo proto rozhodnuto, jak shora uvedeno. Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu napadené usnesení jako zmatečné a odkázal živnostenské společenstvo s jeho nárokem na pořad práva. Důvody: Rejstříkový soud má pouze dohlédací činnost na to, aby družstvo zachovávalo stanovy a zákon. Z toho však neplyne, že rejstříkový soud je povolán, aby řešil všechny konflikty, které vzniknou mezi členem resp. jiným účastníkem a společenstvem z porušení stanov a zákona. Jestliže § 14 společenstev. zák. dává právo nahlédnouti do rejstříku a společenstvo se brání určitému způsobu výkonu onoho práva, musí býti tento konflikt řešen pořadem práva, jak se i stalo v případě uvedeném v rozhodnutí č. 9570 Sb. n. s. Rejstříkový soud může pokutami doháněti družstvo, aby rejstřík řádně a dbale vedlo, nemůže však řešiti spornou otázku, zda právo nahlédací zahrnuje i právo činiti si výpisy, a nutiti družstvo pokutami podle § 87 uved. zák., aby se tomuto způsobu nahlížení do rejstříku podrobilo. Je proto usnesení prvního soudu zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. d), zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) a bylo je tudíž z podnětu rekursu zrušiti a navrhovatele odkázati, aby se svého tvrzeného nároku domáhal pořadem práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu své stolice.

Důvody:

Jde o právní posouzení a výklad § 14 společenstev. zák. Podle druhého odstavce dotčeného paragrafu musí býti k a ž d é m u dovoleno nahlédnouti do seznamu členského rejstříku, vedeného u společenstva, jakož i do společenské smlouvy a jejích změn, kteréžto ustanovení praxí (rozh. č. 9570 Sb. n. s.) bylo rozšířeno též na právo činiti si výpisy po případě poříditi si i jeho opisy.

Znění zákona nevyžaduje, aby ten, kdo uvedeného práva chce užiti, udával nebo snad osvědčoval společenstvu důvody pro výkon svého práva, nýbrž zákon velicím způsobem stanoví, že se musí k a ž d é m u výkon práva povolití a že porušení onoho předpisu lze stíhati podle § 87 společenstev. zák.

Podle zjištění prvního soudu bylo sice stěžovatelovu zmocněnci dovoleno nahlédnouti i do seznamu členstva, avšak bylo mu odepřeno předsedou družstva, aby si pořídil opisy. Tím byla ve skutečnosti porušena zásada § 14 uved. zák. a stěžovatel byl oprávněn v n e s p o r n é m řízení již hledíc na § 87 téhož zák. žádati o nápravu u rejstříkového soudu. Toto řízení bylo tu na místě, poněvadž šlo o řešení právní otázky, a nikoli o vyřešení skutkových sporných okolností.

Vycházel-li rekursní soud z jiného názoru, zrušil-li usnesení prvního soudu jako zmatečné a odkázal-li stěžovatele na pořad práva, neposoudil věc správně, a bylo proto jeho usnesení změnití a obnoviti usne-

sení prvního soudu, které odpovídá stavu věci a zákonu. Opatření prvního soudu se jeví hledíc na povahu souzeného případu podle názoru nejvyššího soudu přiměřeným.

Čís. 16958.

Právní význam ukladatelova zmocnění ve smyslu § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. o příročí k ochraně peněžních ústavů a jejich věřitelů.

Zákon č. 241/1924 Sb. z. a n. tvoří právní domněnku, že ten, kdo dává věc v úschovu přímo nebo dáním v zástavu nepřímo, činí tak s vůlí zachovati sobě vlastnictví. Bankéř, který tvrdí, že nabyt vlastnictví k uloženým cenným papírům, musí dokázat, že se ukladatel vzdal vůle zachovati si vlastnictví k uloženým papírům. Pouhým vydáním zmocňovacího prohlášení dle § 3 dotč. zák. samým nezaniká vlastnické právo ukladatele k cenným papírům daným do úschovy.

(Rozh. ze dne 1. června 1938, Rv I 2981/37.)

Žalobě, kterou se žalobce na žalované bance, již bylo povoleno příročí podle zákona č. 240/1924 Sb. z. a n., domáhal vydání určitého počtu cenných papírů, které u ní uschoval, vyhověly soudy v všech třech stolicích, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Žalobní nárok je vyvozován z bankovního uschování cenných papírů, které bylo upraveno zákonem č. 241/1924 Sb. z. a n.

Podle zjištění vydal žalobce dne 16. listopadu 1931 dovolatelce prohlášení, jímž ji zmocnil ve smyslu § 3 uvedeného zákona k libovolnému nakládání s cennými papíry u ní v úschově uloženými a v listině té blíže uvedenými.

Dále zjistil první soud a to zjištění nebylo změněno v odvolacím řízení, že žalobce ono zmocnění k libovolnému nakládání s depotem odvolal a že se již jednou žalobou pod zn. Ck III 28/35 domáhal vydání tohoto depotu, že však žaloba byla rozsudkem ze dne 22. května 1935 pro tentokrát zamítnuta, poněvadž byl žalobce na cenné papíry v té době ještě dlužen částku 1.475 Kč, kterou pak zaplatil až v srpnu 1935.

Pro právní posouzení nynějšího sporu je rozhodující význam žalobcova zmocnění, daného dovolatelce prohlášením ze dne 16. listopadu 1931, zejména zda jím žalovaná banka nabyt vlastnictví k uloženým cenným papírům, zda tedy žalobce se svých vlastnických práv k nim vzdal a byl vůči dovolatelce v poměru pouhého věřitele, který by v úpadku prohlášeném na jmění dovolatelčino náležel do třetí třídy (§ 56 konk. ř.), či zda má věcné právo, jež by bylo posuzováno podle §§ 12 a 47, odst. 1, konk. ř.

Předpisy § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. tu otázku neřeší, nýbrž jen negativně ustanovují, že se na případy, v nichž byl bankéř ukladatelem nebo zástavním dlužníkem zmocněn, aby s převzatými cennými papíry libovolně nakládal, nevztahují ustanovení §§ 1 a 2, jež se týkají způsobu a druhu úschovy.

Důvodová zpráva k uvedenému zákonu (tisk 4810) poukazuje na základní rysy úschovy dle 19. hlavy obč. zák., praví na str. 10 zprávy, že zákon v §§ 1 až 3 tvoří právní domněnku, že ten, kdo dává věc v úschovu přímo neb dáním v zástavu nepřímo, činí tak s vůlí zachovati sobě vlastnictví, dostati věc zpět a vyloučiti každé nakládání uschovatelovo s věcí, jež by se nedělo v zájmu ukladatelově, ačli by nemělo zdůvodnění v platném právu.

Podobně i zpráva rozpočtového výboru (tisk 4830).

Vzpomenutá domněnka je však vyvratitelná pouze jasným nepochybným projevem jinaké vůle ukladatelovy (§§ 2, 3 uved. zák.).

Účelem řečeného zákona bylo, aby ukladatel cenných papírů byl chráněn, zejména aby se v úpadku bankéřově nedostal do postavení pouhého věřitele třetí třídy.

Zmocňovací prohlášení podle § 3 uvedeného zákona svou povšechností dává sice uschovateli možnost nabytí vlastnictví k cenným papírům, opravňuje jej s nimi nakládati po případě je i zciziti, avšak tím ještě není pro něho založeno právo vlastnické k dotčeným věcem. Uschovatel by musil k vyvrácení uvedené domněnky skutkově doložit a dokázat, že se ukladatel vzdal vůle zachovati si vlastnictví k uloženým papírům, že mu jejich osud co do vrácení je lhostejný a že mu nezáleží na tom, jak uschovatel s věcmi naloží.

Musila by býti nepochybně dokázána dohoda smluvců, že došlo novací k změně smlouvy schovací v jinou smlouvu, na příklad o zá-půjčku, anebo o půjčku, že tedy změněna byla kausa smlouvy. Hlavním účelem schovací smlouvy je opatrování věci dané v úschovu, kdežto v druhém případě je hlavním účelem její užívání, na příklad za účelem dosažení zisku.

V souzeném případě však se dovolatelka v své stoličce ani nepokusila tvrzením skutkových okolností, z nichž by bylo možno usuzovati na to, že žalobce měl při vydání onoho zmocňovacího prohlášení úmysl vzdát se vlastnického práva k cenným papírům u ní uloženým, vyvrátiti uvedenou domněnku, a odvolává se jen na zmocnění podle § 3 uvedeného zákona, jež však po hmotněprávní stránce vlastnické právo k depotu neopodstatňuje.

Že se žalobce svého vlastnického práva nevzdal, plyne jasně z dopisu jeho právního zástupce ze dne 28. listopadu 1934, jakož i z obsahu potomní žaloby zn. Ck III 28/35. Dovolatelka také nic bližšího nepřednesla po skutkové stránce, z čehož by se mohlo usuzovati, že se smluvci dohodli na změně kausy původní smlouvy a že hlavní účel schovací

smlouvy podle jejich srovnalé vůle měl pominouti, spíše opak plyne z jejího potvrzení ze dne 14. prosince 1934, neboť v něm uvádí jednotlivě cenné papíry u ní uložené v depotu »A«.

Zůstal-li však žalobce vlastníkem uložených cenných papírů, přesto, že dal zmocnění dovolatelce ve smyslu § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n., má k nim nadále věcné právo, jež nebylo dotčeno ani příročím, povoleným dovolatelce dne 20. března 1933 (§ 4 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n.), ani vládním nařízením ze dne 15. prosince 1936 č. 338/1936 Sb. z. a n. (§ 3), a dovolatelka neprávem odpírá vydati žádané cenné papíry.

Posoudily proto nižší soudy věc správně, když vyhověly žalobě.

Čís. 16959.

Soudu povolujícímu exekuci na nemovitost nepřisluší zkoumati, zda se knihovně zapsaný zákaz zcizení a zatížení stal právem podle § 364 c) obč. zák., či nikoliv. Tu otázku je řešiti jen v sporném řízení.

(Rozh. ze dne 1. června 1938, R II 151/38.)

Srov. rozh. č. 11459 Sb. n. s.

Vymáhající věřitelka navrhla k vymožení své vykonatelné pohledávky povolení exekuce vnucenou dražbou nemovitostí připsaných povinnému do vlastnictví ve vložce č. 631 pozemkové knihy v Z., přes to, že na ideální polovici uvedených nemovitostí byl zapsán smluvní zákaz zcizení a zatížení ve prospěch Jana a Bertý S-ových, jejichž souhlas nebyl prokázán. Soud první stolice povolil exekuci podle návrhu. Rekursní soud zamítl k rekursu Jana a Bertý S-ových návrh vymáhající věřitelky co do ideální polovice dotčených nemovitostí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Důvody:

Rekursní soud správně dovodil, že smluvní zákaz zcizení a zatížení nemovitostí založený mezi osobami uvedenými v druhé větě § 364 c) obč. zák. brání nejen dobrovolnému, ale i exekučnímu zatížení a zcizení.

Bez významu je, má-li rekursní soud za to, že vyhovění návrhu stěžovatelčinu na povolení exekuce vnucenou dražbou byla na překážku okolností, že stěžovatelka ve svém návrhu ani ne tvrdila, že smluvní zákaz sjednávající nebyli v příbuzenském poměru uvedeném v dotčeném zákon. ustanovení a že došlo tudíž ke knihovnímu zápisu onoho zákazu proti zákonu, takže následkem toho musel prý exekuční soud

vycházeti ze stanoviska, že zápis byl právem povolen a že proto měl stěžovatelčin návrh na povolení vnucené dražby zamítnouti. Pro povolení exekuce je jediné rozhodující obsah exekučního návrhu s přílohami a stav pozemkové knihy. Jen na tom základě může soudce posouditi, zda je navržená exekuce přípustná. Otázkou, zdali se knihovní zápis zákazu zcizení a zatížení se zřetelem na § 364 c) obč. zák. stal po právu čili nic, nenáleží se zabývatí soudu povolujícímu exekuci a mohla by věcná správnost tohoto zápisu býti řešena jediné v řízení sporném. Když tedy v knize pozemkové bylo na nemovitostech dlužnickových shora uvedeném omezení v době návrhu na exekuci zapsáno, nemohla býti povolena, byť by stěžovatelka v návrhu svém tvrdila, — jak to také dovolací rekurs uplatňuje, — nebo dokonce i byla osvědčila, že z dotčeného knihovního zápisu oprávnění manželé S-ovi nenáleží ve skutečnosti v okruh osob uvedených v druhé větě § 364 c) obč. zák.

Čís. 16960.

Zákaz zcizení a zatížení nemovitosti bez svolení ministerstva sociální péče podle § 60 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se nevztahuje i na exekuční zatížení nebo zcizení.

(Rozh. ze dne 1. června 1938, R II 157/38.)

Srov. rozh. č. 12596 Sb. n. s.

Vymáhající věřitel Dr. Rudolf K. navrhl, aby mu byla povolena k vymožení jeho vykonatelné pohledávky exekuce vnuceným zřízením práva zástavního knihovním vkladem na ideální polovici nemovitosti připsané dlužnici ve vložce č. 3389 pozemkové knihy v H. V uvedené vložce byl vyznačen domek č. p. 1625, na nějž byla povolena státní finanční podpora podle zákonů o stavebním ruchu č. 281/1919 a č. 100/1921 a vládního nařízení č. 191/1921 Sb. z. a n. převzetím záruky státu za hypotekární zápůjčku Úrazové pojišťovny dělnické v B. 74.000 Kč s přísl., kterážto záruka byla v pozemkové knize podle uvedených předpisů zákonných poznamenána a vloženo na uvedenou nemovitost omezení vlastnického práva zákazem zatížení a zcizení a právo předkupní ve prospěch Československého státu, pokud nebude výše uvedená státem zaručená zápůjčka umořena. Soud první stolice vyhověl návrhu, kdežto rekursní soud jej zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Na domku č. p. 1625, zapsaném ve vložce č. 3389 v H., na jehož ideální polovici vede dovolací stěžovatel exekuci vnuceným vkladem práva zástavního, vážně zákaz zcizení a zatížení ve prospěch Česko-

slovenského státu podle vládního nařízení č. 191/1921 Sb. z. a n., podle jehož § 60 se nesmí nemovitost bez svolení ministerstva sociální péče z volné ruky prodati ani dále zatížit. Nevztahuje se tedy takový zákaz na exekční zatížení nebo zcizení. Změna nastala teprve zákonem ze dne 7. dubna 1927, č. 44 Sb. z. a n. (§ 43) a v prováděcím nařízení ze dne 12. května 1927, č. 57 Sb. z. a n. (§ 42), v nichž je bez hořejšího omezení stanoveno, že se nemovitosti, na které byla udělena státní záruka, nesmějí bez svolení ministerstva sociální péče zciziti ani dále zatížit, a tak jest tomu i v pozdějších zákonech a nařízeních o stavebním ruchu. Poněvadž takovýto zákaz jest posuzovati podle uvedených zákonných předpisů, podle nichž byl do pozemkové knihy zapsán, jest v souzeném případě exekční vklad práva zástavního i bez svolení ministerstva sociální péče dovolen.

Čís. 16961.

Advokátní komora není při rozhodování o žádosti advokáta, zapsaného již do seznamu advokátů u jiné advokátní komory v Československé republice, aby byl zapsán do seznamu advokátů pro jeho přesídlení, oprávněna znovu zkoumati důvěryhodnost advokáta ani účel jeho přesídlení, a to ani tehdy, kdyby bylo zřejmé, že žádal o zápis do seznamu advokátů u jiné advokátní komory jen proto, aby vyřadil advokátní komoru, u které později žádá za zápis, z rozhodování o zápisu do seznamu advokátní komory.

(Rozh. ze dne 2. června 1938, R I 677/38.)

Srov. č. 7656 Sb. n. s.

Dr. A., zapsaný dne 27. března 1937 se sídlem v L. v seznamu advokátů vedeného u výboru advokátní komory v B., oznámil dne 3. dubna 1937 advokátní komoře v P. své přesídlení do P. a žádal zároveň o zápis do seznamu advokátů v obvodě p-ském. Výbor advokátní komory v P. zamítl uvedenou žádost. Valná hromada advokátní komory zamítla jeho odvolání.

Nejvyšší soud uložil výboru advokátní komory v P., aby o věci znova rozhodl.

Důvody:

Podle ustálené judikatury nebyla advokátní komora v P. oprávněna zkoumati důvěryhodnost žadatelovu podle § 2, písm. e), novely k advokátnímu řádu č. 40/1922 Sb. z. a n., jež platí pro celé území Československé republiky (rozh. č. 7656 Sb. n. s.). Tento názor sdílí sice i napadené usnesení, avšak má za to, že zřejmým a výhradním úmyslem žadatele při podání žádosti o zápis u výboru advokátní komory v B. bylo, vyřaditi advokátní komoru v P. z rozhodování o zápisu, a že prý

tedy onen zápis nebyl myšlen vážně a měl jen účel obejiti zákon. Nehledíc na to, že pro takový úmysl žadatelův schází postačitelny skutkový základ, není zákonného podkladu pro názor valné hromady advokátní komory, že v případě takového úmyslu jest advokátní komora oprávněna zkoumati znovu důvěryhodnost advokátovu, jako kdyby šlo o nový zápis, poněvadž ani § 21 adv. ř. č. 96/1868 ř. z., ani § 8 adv. poriadku zák. čl. XXXIV:1874 se nezmiňují o účelu přesídlení a protože ani jinak nelze ustanovení to vyložiti v ten smysl, že advokátní komora jest oprávněna zkoumati též účel, proč advokát hodlá přesídliti. Vždyť advokát má úplnou volnost, aby přesídlil kamkoli v tuzemsku, a zákon nestanoví mu ani žádnou lhůtu, po které by teprve směl změnit své sídlo.

Nebylo proto na místě zamítnouti žádost Dr. A-a o zápis do seznamu advokátů advokátní komory v P. následkem zamýšleného přesídlení jen pro nedostatek důvěryhodnosti.

Poněvadž však by tu mohly býti ještě jiné překážky proti povolení žádaného zápisu, k nimž nižší stolice pro svůj právní názor nepřihlížely, bylo obě usnesení zrušiti, aby bylo rozhodnuto znova.

Čís. 16962.

Pořad práva.

Nemocenské pojišťovny nemohou se na pojištěnci, jemuž pravoplatně předepsaly vrácení přijatých peněžitých dávek (§ 135, odst. 2, zák. č. 221/1924 Sb. z. a n.), domáhati zaplacení řečených dávek žalobou podanou u řádných soudů.

Nepodal-li pojištěnec proti onomu výměru včas žalobu podle povahy dávek buď u rozhodčího soudu, nebo u pojišťovacího soudu, lze na základě výměru vésti exekuci politickou (čl. IV. č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n., § 175 zák. č. 221/1924, čl. XII., č. 125/1927 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 2. června 1938, R I 715/38.)

Žalující okresní nemocenská pojišťovna v T.-Š. uložila žalovanému výměrem ze dne 8. července 1937 vrácení neprávem přijatých nemocenských dávek. Proti uvedenému výměru nepodal žalovaný v 60 dnech po doručení žalobu, takže nabyl právní moci. Ježto žalovaný nic žalobkyni nevrátil, domáhá se na něm zaplacení 910 Kč s přísl. žalobou. Soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud z podnětu odvolání zrušil pro zmatečnost napadený rozsudek i s řízením mu předcházejícím.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Výměr, jímž rozhoduje pojišťovna o povinnosti k vrácení přijatých peněžitých dávek (§ 135, odst. 2, zákona o sociálním pojištění), patří mezi dávkové výměry ve smyslu § 189 uvedeného zákona, jimiž jsou vý-

měry, kterými se pojištěnci dávka zcela nebo zčásti přiznává nebo odnímá. Takové výměry možno napadati pouze žalobou, a to podle toho, zda se týkají dávek nemocenského či invalidního pojištění, buď u rozhodčího, nebo pojišťovacího soudu, a není tu přípustný pořad práva (rozh. č. 14074, 14093 Sb. n. s.). Nepodal-li pojištěnec proti dotčenému výměru včas žalobu, jako tomu bylo v souzené věci, stal se výměr vykonatelným, a nebyla-li pro takové výměry zvláštním předpisem vyslovena přípustnost soudní exekuce (jako v čl. IV., č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. a § 175 zákona o soc. pojištění, jež dopouštějí soudní exekuci jen při vymáhání pojistného), lze užití jen politické exekuce (čl. XII. zák. č. 125/1927 Sb. z. a n., §§ 90 a násled. vládn. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n.) a nelze se tohoto vykonatelného nároku domáhati žalobou u řádných soudů.

Čís. 16963.

K vydržení služebnosti se vyžaduje vyjma případ podle § 1471 obč. zák., aby právo bylo vykonáváno při každé naskytnuvší se příležitosti, ale nestačí, nevykonává-li se tak často, jak je to obvyklé, nýbrž jen někdy, takže vlastník služebního pozemku nemůže seznati, zda jde o nahodilou skutečnost či o úmyslný výkon práva.

Jízdy návštěvníků hostince přes určitý pozemek, třeba se daly způsobem prospěšným také pro hostinec, nestačí k vydržení práva vozové cesty pro vlastníka hostince, nevycházely-li z držitelské vůle a ze zevně poznatelného vlastnickova podnětu.

Vlastník nemovitosti zatížené fideikomisární substitucí může ji zatížit služebností jen bez újmy substitučních práv a pod podmínkou, že tímto zatížením neutrpí podstata.

(Rozh. ze dne 2. června 1938, Rv I 1058/37.)

Žalobu, kterou se žalobci domáhali na žalované, aby bylo uznáno právem, že žalobcům jako dočasným vlastníkům hostince č. p. 31 v Č. přísluší služebnost cesty vozové se stejným právem pro hosty jejich hostince po pozemcích žalované v místech, kudy byla až doposud služebnost vykonávána a vede cesta, že žalovaná tím, že v dubnu 1935 v oněch místech postavila lísu s petlicí a uzavřela ji zámkem, porušila onu služebnost vozové cesty, jest povinna to uznati a dalšího rušení se zdržeti, soud první stolice zamítl, kdežto odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud přiznal žalobcům uvedenou služebnost jen bez újmy substitučních práv zajištěných na nemovitostech žalované.

Důvody:

Žalovaná právem vytýká, že jest právně mylným názor odvolacího soudu, že pro hostinec žalobců byla vydržena služebnost vozové cesty

pro jejich hostinec jednak tím, že kočí žalobců jezdili někdy po pozemcích žalované z pivovaru žalobců s vozem naloženým bednami piva, a jednak tím, že návštěvníci hostince používali téže cesty. K vydržení služebnosti se sice nevyžaduje, aby právo bylo při každé naskytnuvší se příležitosti vykonáváno, jako se to podle § 1471 obč. zák. vyžaduje při právech, která jen zřídka se mohou vykonávati, ale nestačí, když se právo, které má býti vydrženo, nevykonává tak často, jako je to obvyklé, nýbrž jen někdy, takže vlastník služebního pozemku nemůže seznati, zda jde jen o nahodilou skutečnost, či o úmyslný výkon práva (§ 313 obč. zák.). Avšak ani tím, že někteří návštěvníci hostince jezdili po pozemcích žalované, nenabýli žalobci jako vlastníci hostince držby práva jezdit po pozemcích žalované a nevydrželi tudíž žádné právo vozové cesty. Z ustanovení §§ 312, 313, 473 a 479 obč. zák. plyne, že držení práva pozemkové služebnosti, které může vésti k jejímu vydržení, předpokládá držitelskou vůli, t. j. aby služebnost byla vykonávána jako vlastní soukromé právo k účelům soukromohospodářské potřeby panujícího pozemku. O tom však při cestách návštěvníků hostince nelze mluvit, neboť žalobci ani netvrdili, že by návštěvníci hostince jezdili cestou, o kterou jde, z nějakého zevně poznatelného podnětu žalobců a nikoli jen ve vlastním zájmu, nýbrž i k vůli prospěchu hostince, takže by byli prostředníky anebo zástupci žalobců. Nelze proti míti za to, že jízdy návštěvníků hostince přes pozemek žalované, i kdyby se daly způsobem prospěšným také pro hostinec, vycházely z držitelské vůle žalobců, a poněvadž k držbě práva a tedy i k jeho vydržení se vyžaduje nikoliv jen jeho výkon, nýbrž i držitelská vůle, nemohlo dojiti k vydržení práva vozové cesty ani jízdami návštěvníků hostince. Avšak není ani zcela správný právní názor žalované, že k vzniku zažalovaného práva nemohlo dojiti ani podle jejího ujednání, kterým podle zjištění nižších soudů vůči žalobcům právo, o které jde, uznala, protože jest žalovaná zavázána odevzdati ideální polovici nemovitosti, kterou zdědila po svém manželu, některému z jeho potomstva. Vždyť tu jde o stejný poměr, jako je fideikomisární substituce (rozh. č. 7086 Sb. n. s.). A ta není podle § 613 obč. zák. na závadu zatížení nemovitostí dědicem, ovšem bez újmy substitučních práv (rozh. č. 5052, 6769, 7761 Sb. n. s.) a pod podmínkou, že tímto zatížením neutrpí podstata, což poslední není v souzeném případě.

Čís. 16964.

Kdo bez výhrady zaplatil zažalovanou pohledávku s příslušenstvím (útratami sporu a exekuce) po té, kdy se dověděl o provedeném zmátečném sporu a o provedení exekuce vnučeným vkladem zástavního práva podle zmátečného rozsudku, nemůže se domáhati žalobou zrušení rozsudku pro zmátečnost (§ 529 č. 2 c. ř. s.).

Nerozhoduje, z jakých pohnutek bylo zapláceno, když nemohly být druhé straně známy.

(Rozh. ze dne 2. června 1938, Rv I 2921/37.)

Srov. rozh. č. 6484 Sb. n. s.

Proti žalobě pro zmatečnost rozsudku krajského soudu v Č. z 26. května 1931, Ck I 216/30-9, jímž byl žalobce odsouzen k zaplacení 10.062 Kč 60 h a 7.093 Kč 80 h s přísl., namítla žalovaná mimo jiné, že žalobce dodatečně řádně schválil vedení sporu ve smyslu § 529 č. 2 c. ř. s. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Jde jen o to, zda žalobce zaplacením pohledávek, které byly předmětem sporů, Ck I 216/30 a Ck I 320/30, dodatečně řádně schválil vedení dotčených sporů. Aby bylo možno odpovědětí správně na tuto otázku, je třeba uvážiti všechny skutečnosti, z nichž k placení došlo. V té příčině bylo zjištěno, že žalobci byla žaloba Ck I 320/30 řádně doručena, že se z pozdějších žalob Ck I 201/31 a Ck I 641/31 dověděl o tom, že jest proti němu podána žaloba Ck I 216/30, že dal sám příkaz bance, aby pohledávku žalovaného zaplatila, že k placení došlo v roce 1932, kdy se žalobce ucházel o úvěr u h-cké spořitelny, a že při tom bylo žalobci známo, že pro onu pohledávku jest na jeho nemovitosti vloženo exekuční zástavní právo a že vůbec věděl, o jakou pohledávku jde. Když žalobce již roku v roce 1932 o celém stavu věděl, a nic proti rozsudku vydanému ve sporu Ck I 216/30 neučinil, ačkoliv již tenkrát mohl vystoupiti žalobou, kterou teprve v roce 1935 podal, naopak bez jakékoliv výhrady pohledávku dle rozsudku Ck I 216/30 zaplatil, dal tím najevo způsobem každou pochybnost vylučujícím, že uznává nárok žalované z dotčeného rozsudku a že tím schvaluje vedení sporů Ck I 216/30, a Ck I 320/30. Nerozhoduje, zda tak učinil proto, aby získal úvěr h-cké spořitelny, neboť to nic nemění na bezvýhradném uznání nároků a z toho plynoucím schválení sporů. Posoudil proto prvý soud věc po právní stránce správně, když žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Je sice správné, že se podle § 529 č. 2 c. ř. s. nezhojí zmatečnost vzniklá odnětím možnosti projednání rozepře před soudem (§ 477 č. 4 c. ř. s.) prostě mimosoudním uznáním nároku, nýbrž že je třeba, aby bylo vedení sporu dodatečně schváleno, tudíž aby byla uznána nejen jsoucnost nároku, ale i jeho vykonatelnost, totiž existence exekučního titulu (srov. rozh. č. 6484 Sb. n. s. a č. 5704 Gl. U. n. ř.). To se však právě v souzeném případě stalo. Podle zjištění nižších soudů zaplatil žalobce sporné pohledávky a všechny útraty soudní a exekuční, dově-

děv se o provedeném sporu a o provedení exekuce vnučeným zřízením práva zástavního, a to bez výhrady, takže jeho postup podle zásady § 863 obč. zák. při uvážení všech okolností nedává rozumné příčiny pochybovatí o jeho úmyslu uznati ony pohledávky a schváliti dotčené sporné řízení.

Je naprosto právně bezvýznamné, z jaké pohnutky žalobce tak jednal, neboť jeho pohnutka nebyla druhé sporné straně oznámena a nemohla jí být známa. Je také vedlejší pro posouzení rozhodující otázky, jak se zachoval žalobce v jiných podobných sporech, neboť bezvýhradně zaplacení pohledávek, o něž jde, i s útratami nedopouští jiný výklad žalobcova úmyslu, než že uznal nejen ony pohledávky, ale i závaznost exekučního titulu a tím schválil konkludentním jednáním i vedení tehdejšího sporu.

Čís. 16965.

Nekalá soutěž (zákon č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Jde o rozšiřování ve smyslu § 10 uved. zákona, kdo instrukce, jež obsahují nepravdivé údaje a zlehčují soutěžitele, rozesílá svým obchodním zástupcům, jsou-li mezi nimi i samostatní podnikatelé, kteří jednak mohou být přímými zákazníky zlehčovaného zboží, jednak působiti na své zákazníky ve prospěch nebo na škodu soutěžitelů. Není potřebí, aby se obsah instrukce dostal na vědomost dalších osob, pro které nebyl podle úmyslu rozšiřovatelů určen.

Odškodné za utrpěné přikori a jiné osobní újmy lze přiznati jen, jsou-li dokázány konkrétní okolnosti, z nichž plyne, že závadné údaje skutečně pronikly do veřejnosti a že jimi skutečně utrpěly dobrá pověst podniku žalobcova nebo jeho zboží; nestačí pouhá možnost takové újmy.

(Rozh. ze dne 2. června 1938, Rv I 207/38.)

Žalující firmy vyrábějí asbestocementovou břidlicí, zejména též pro krytí střech. Žalovaný vyrábí hliněné krytiny. Žalovaný pořádá každého roku pro své zástupce důvěrnou konferenci, na které jsou probírány směrnice pro prodejní postup v příští sezoně a na které se zástupci zpravují o nabytých zkušenostech. Nejprve se koná konference pro nové zástupce a potom pro všechny zástupce. O konferencích se pořizují zápisy, obsahující průběh celého jednání konference. Dne 14. prosince 1935 se konala v M. výroční důvěrná konference nových zástupců, které se zúčastnilo 24 nových zástupců. Při jednání věnována část rozpravy také asbestocementové krytině. Této části rozpravy se zúčastnili výhradně jen noví zástupci, nikoli žalovaný ani některý z vedoucích úředníků jeho továrny na hliněnou krytinu. Noví zástupci žalovaného si sdělovali při uvedené části rozpravy své zkušenosti s asbestocementovou krytinou. Jimi sdělené poznatky a zkušenosti byly pak zaznamenány v zápise o uvedené důvěrné konferenci. Tento zápis, jenž byl pak za-

slán 65 zástupcům žalovaného, obsahoval tyto údaje: »Asbestocementová krytina není vhodná pro hospodářské budovy vůbec, poněvadž je vzduchotěsná a nedovoluje vystřídání vzduchu v prostorách podstřešních; proto krmivo pod těmito střechami tuchne a znehodnocuje se, při čemž pára za chladného počasí se pod střechou sráží ve vodu. Tím se kazí vazba i šalování, jež časem podléhá houbě a hnilobě. V době, kdy ceny asbestocementu začaly klesati, začala klesati i jeho jakost a dnes už nejsou vzácné případy, že majitelé s asbestocementovou krytinou ji se střech shazují a nahrazují taškami pálenými. Do dnešního asbestocementu se namnoze přidává i velké množství mramorové moučky a celulosy, která při požárech působí známé výbuchy.« Žalující firmy se proto na žalovaném domáhají žalobou: 1. aby se zdržel rozšiřování uvedených závadných údajů, 2. uveřejnění odvolání, 3. zaplacení 10.000 Kč každé ze žalujících firem a 4. přiznání práva uveřejnění rozsudkový výrok. K odůvodnění žaloby přednesly: Žalovaný zaslal v prosinci 1935 uvedený zápis za účelem soutěže všem zástupcům i svým odběratelům, zápis byl rozeslán ve velkém rozsahu a rozšířen především v středních Čechách a vnikl do nejširších vrstev zájemců, byl čten také na druhé konferenci zástupců žalovaného dne 25. ledna za účasti 61 zástupců žalovaného a též takto byl rozšiřován, zástupci žalovaného nejsou jeho pevnými zaměstnanci, kteří by se zabývali výhradně prodejem jeho výrobků, nýbrž jsou samostatnými živnostníky, totiž pokrývači a obchodníky, u nichž vedle jeho výrobků lze obdržeti též výrobky žalujících firem, jsouce zčásti i jejich zástupci, jde tudíž o zákazníky, kteří se rozhodují, kterého zboží mají použítí ve své živnosti po případě které zboží mají doporučovati svým odběratelům, žalující firmy ovládají celý tuzemský trh na asbestocementovou břidlici ke krytí střech, neboť vyrábějí 95% celkového tuzemského obratu asbestocementové břidlice a zbývajících 5% se dělí mezi velký počet podniků s místním jen významem, takže asbestocementová břidlice je v představách obecnstva spojována se žalujícími firmami. V oblastech, ve kterých byl zápis rozšířen, prodávají žalující firmy nejméně za 2½ milionu Kč svých výrobků. Účelem konferencí, jež žalovaný pořádá se svými zástupci, je dávat jim instrukce k nabízení a prodeji zboží. Aby si je zástupci pamatovali, bývá o nich pořízen a rozeslán zápis, jako tomu bylo i v uvedeném případě. Onen zápis, sestavený zaměstnanci žalovaného podle jeho všeobecného příkazu o pořizování takových zápisů, nebyl označen za důvěrný. Závadné údaje zápisů nejsou pravdivé a jsou způsobilé poškoditi žalující firmy a ohroziti odbytu jejich výrobků. Jednání žalovaného se přiči dobrým mravům soutěže a žalovanému musila býti známa jeho způsobilost poškoditi žalující firmy. Rozšiřováním inkriminovaných údajů utrpěly žalující firmy těžké příkoří, byly jim přivoděny i jiné osobní újmy a proto náhradou za to požaduje každá z žalujících firem částku 10.000 Kč. Soud prvního stolice zamítl žalobu. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby o zdržení se žalovaného závadných údajů a jejich odvolání, jinak odvolání nevyhověl. D ů -

v o d y: Odvolací soud neshodil s názorem prvního soudu, že v souzeném případě nejde o nekalou soutěž. Především je řešiti otázku, zda údaje byly učiněny nebo rozšířeny »za účelem soutěže«. V § 10 zák. proti nekalé soutěži požaduje zákon, aby si původce údajů uvedený účel nejen uvědomil, ale i aby onen účel byl vodítkem pro jeho jednání a aby bylo při tom jeho snahou dosíci onoho účelu. Tím se do podstaty dotčeného zákonného ustanovení dostává i pro obor civilního práva jistý subjektivní moment, t. j. úmysl původce dosíci určitého účelu. Tento úmysl nelze vždy všeobecně předpokládati, nýbrž jest na to, zda bylo jednáno v uvedeném úmyslu, usuzovati podle zevních skutečností jednotlivého případu (§ 863 obč. zák., rozh. č. 14742 Sb. n. s.). V souzeném případě jest zjištěno, že zápis byl sepsán úředníkem žalovaného, že bylo účelem schůze, aby zástupci obdrželi informace potřebné při odbytu a nabídce zboží a aby si pamatovali veškeré instrukce, které jim byly na konferenci dány a probrány, že o konferencích se učiní zápis, který se zasílal všem zástupcům na konferenci pozvaným, že tudíž účelem schůzi pro zástupce žalovaného bylo informování a instruování zástupců a že se na nich mluvilo o prodejním postupu. Prvý soud sám z uvedených zjištění dochází k závěru, že účelem schůze bylo řádně poučiti účastníky při prodeji výrobků o jejich činnosti pro žalovaného a že nedostavivši se zástupci měli možnost nabytí jakéhosi poučení proctením zápisu. Žalovanému, jak sám doznal, byl obsah zápisu znám a zápis byl s jeho vědomím jeho zaměstnanci rozšířen, takže již podle vnějších známek činu lze spolehlivě dovoditi, že při něm šlo o účel soutěže, který byl úmyslem žalovaného. Prvý soud sám uvádí v rozsudku, že se žalovaný na své zástupce obrací zápisem zvýšiti ve svém vlastním zájmu ještě jejich odbornou úroveň a udržeti tak dosavadní odbytu svých výrobků a prosperitu svého závodu po případě je ještě zvýšiti. Mínil-li první soud, že závadné údaje neučinil žalovaný, nýbrž jeho zástupci na konferenci, která byla důvěrná, jest poukázati na to, že žalovaný odpovídá za své zástupce podle § 17 zákona proti nekalé soutěži; ostatně není předmětem žaloby konference, takže nerozhoduje, zda ona schůze byla důvěrná či nikoliv, nýbrž jest rozhodující zápis o ní, který jako důvěrný označen nebyl, jehož obsah žalovaný znal a který byl jeho zaměstnanci a s jeho vědomím rozšířen. Nezáleží na tom, že mínění zástupců je v zápise formulováno tak, že se uvádí jako jejich názor, a že by žalovaný výslovně neprohlášoval, zda s jejich názorem souhlasí, a že zástupci nejsou vybízeni, aby oněch údajů užívali při získávání zákazníků nebo aby je jinak rozšiřovali. Stačí, že je žalovaný nebo jeho zaměstnanci s jeho vědomím rozšiřovali. Nelze schváliti názor prvního soudu, že žalovaný tak učinil, nepřekročiv mezi organického celku, jakým byl jeho závod, ale že zůstával plně v oněch mezích, neboť tu jest podle § 17 zákona proti nekalé soutěži odpověden. Ostatně jeho zástupci, jimž byl zápis doručen, nejsou ani povinni prodávati jeho tašky, neboť v jejich smlouvě se žalovaným jest jen klausule, že se »žádá«, aby prodávali výhradně krytinu žalovaného, a títo jeho zá-

stupci — mistři pokrývači — jak zjištěno, kupují i zboží žalujících firem, takže jsou vlastně jen jeho zákaznky. Jest ovšem souhlasiti s názorem prvního soudu, že výklad zákona proti nekalé soutěži nemůže jíti tak daleko, že by majitel podniku nesměl ani řádně instruovati osoby, které jsou ve službách jeho podniku, avšak v souzeném případě nelze říci, že jde o instruování řádné. Z všeho toho, co jest uvedeno, dochází odvolací soud k závěru, že se údaje ty staly za účelem soutěže, a nelze pochybovati, že jsou způsobily poškoditi podniky žalujících firem, neboť podle jejich obsahu bylo jejich účelem, aby adresáti při rozhodování se mezi zbožím žalujících firem a zbožím žalovaného dávali jemu samému přednost. Žalovaný sice nabídl o pravdivosti údajů důkaz svědky a časopisem P. zpravodaj, č. 3 z 15. března 1936, avšak uvedenými důkazy nelze dokázati pravdivost závadného údaje, neboť důkaz pravdy by v souzené věci bylo možno provésti jen znalci. Tento důkaz však žalovaný nenabídl, takže pravdivost údaje nedokázal. Nerozhoduje, že důkaz znalci o nepravdivosti údaje nabídly žalující firmy, neboť nikoliv žalobkyně nepravdivost, nýbrž žalobce pravdivost údaje má dokázati. Nelze tedy přihlížeti k námitce žalovaného, že údaj je pravdivý. Zdržovací žaloba jest odůvodněna nejen podle § 10, ale i podle § 1 zákona proti nekalé soutěži, neboť je v rozporu s dobrými mravy soutěže, když podnikatel nepravdivě instruuje své zástupce, instrukce byla dána v hospodářském styku a jest způsobila poškoditi soutěžitele. Byl proto rozsudek prvního soudu částečně změněn a rozhodnuto, jak se stalo. Výrok o uveřejnění navrženého odvolání jest odůvodněn § 10, odst. 1, zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. Uveřejnění rozsudku podle § 18 uved. zák. neshledal odvolací soud k ochraně zájmu žalujících firem za nutné, zejména když uveřejněním odvolání žalovaného dosáhnou účelu žaloby dostatečnou měrou. Náhrada za utrpěné příkoří nebyla žalobcům přiznána, neboť neudali konkrétní základ pro jeho posouzení, k čemuž nestačí pouhé tvrzení, že rozšířením inkriminovaného údaje způsobil žalovaný žalujícími firmám těžké příkoří a způsobil jim i jiné osobní újmy (rozh. č. 11142 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání stran.

D ů v o d y:

Také odvolací soud přihlížel k zásadám vyloženým v rozh. č. 14742 Sb. n. s., na něž ukazuje žalovaný v dovolání, a podle názoru dovolacího soudu dospěl odvolací soud hledíc na skutečnosti zjištěné v souzeném případě k správnému úsudku, že se údaje obsažené v pozastaveném zápisu staly za účelem soutěže. Vždyť se týkaly zboží soutěžitelů žalovaného, jeho jakosti a účelnosti a byly oznámeny zástupcům žalované firmy k tomu účelu, aby také k nim jako k ostatnímu obsahu zápisu hleděli v obchodní činnosti, tedy v soutěži; na tom nic nemůže změnění způsob, jak k onomu zápisu došlo a jaké snad ještě jiné účely sledovali žalovaný nebo přímí původci zápisu a jeho rozšiřovatelé. Jestliže šlo

o stesky, jež prý z vlastního podnětu přednášeli zástupci jako pokrývači dotčení na výdělků snížením cen za práci, nebylo zajisté potřebí upozorňovati na to zástupce, kteří ke konferenci nepřišli, když rovněž jsou pokrývači a když tedy sami ony následky pocítili a znají. Pozastavené údaje však se týkají, jak již řečeno, jakosti zboží a jeho účelnosti, tedy jiných otázek nežli právě jen poklesu výdělků, a nelze seznati, jaké jiné účely byly tu pohnutkou k jejich oznámení zástupcům nežli právě účel soutěžení.

Žalovaný odpovídá za celý obsah zápisu a správně tu ukázal odvolací soud na předpis § 17 zákona proti nekalé soutěži, při čemž měl na mysli, že žalovaný odpovídá za ony orgány, jež v jeho podniku zápis sepsali a rozšiřovali. C obchodní zástupce, pro něž byl zápis určen, zatím v této souvislosti nejde. Nepadá tu na váhu, zda jde o údaje, jež při konferenci učinili obchodní zástupci, anebo zda jde přímo o údaje žalovaného; jedno od druhého nelze tu dělit, když zápis tvoří celek, k němuž má příjemce přihlížeti jako k informaci a instrukci pocházející od podniku žalovaného.

Žalovaný marně tu ukazuje na to, že prý oznámení v zápisu bylo samozřejmě důvěrné již proto, že bylo určeno jen pro jeho obchodní zástupce a že prý je již také proto pokládán za důvěrné. Vždyť rozšiřování zlehčujících údajů bylo závadné s hlediska § 10 z. p. n. s., i kdyby bylo učiněno anebo také označeno jako důvěrné, neboť i takto se dostává údaj na vědomost většího počtu osob a již proto musí rozšiřovatel počítati s tím, že údaj může proniknouti do širších kruhů. Případy, jež má na mysli odst. 3 § 10 z. p. n. s., jsou celou svou povahou docela odlišné, proto nelze tu ani obdobou sáhnouti k uvedenému zákonnému předpisu.

Žalování ovšem míní, že zápis, byv rozeslán jen jeho zástupcům obchodním v jejich vlastnosti zástupců, musil nutně zůstat omezen ve svých účincích jenom na tento okruh osob, náležících vlastně k organickému celku jeho podniku, a v tom smyslu míní, že by mu zákonem proti nekalé soutěži nemohlo býti bráněna ve volném styku s příslušníky tohoto celku. Než tu nutno přihlížeti k tomu, že obchodní zástupci žalovaného, iimž byl zápis zaslán, nejsou navěschrz k němu v poměru zaměstnanců, nýbrž že jsou samostatní podnikatelé — pokrývači —, kteří v této své vlastnosti navazují právní poměry a obchodní styky se svými zákazníky, a že pak důsledkem toho mají také jisté povinnosti vůči těmto osobám; jestliže sám žalovaný uvádí, že oni objednávají krytinu podle přání svého zákazníka — stavebníka —, je zřejmé, že ve vztahu k zákazníkovi mohou na něho působiti svou radou nebo doporučením ve prospěch nebo na škodu dodavatelů krytiny a že se již takto může v soutěži projevit účinek údajů obsažených v zápisu pocházejícího od podniku žalovaného; není však bez skutkového podkladu ani závěr, že oni sami mohou býti zároveň přímými zákazníky, i když mají obchodní zastupitelství pro žalovaného nebo pro jiné firmy, a že tedy ony údaje mohou míti na ně

vliv na újmu žalujících firem také jako na zákazníky. Zdali si žalovaný nebo osoby, které za něho jednaly, uvědomily všechny vyličené důsledky, nepadá zatím na váhu.

Závadnost obsahu rozšiřovaného zápisu jest ovšem již dána jak jeho obsahem, tak jeho rozesláním oněm obchodním zástupcům žalovaného a nenastala teprve tím, že se dostal na vědomost dalším osobám, pro které snad podle úmyslu řišířovatelů určen nebyl; nerozhoduje, jakým způsobem se dostal na vědomost žalující firmy. Žalovaný nemá pravdu, míní-li, že by šlo o omezení volné soutěže anebo že by šlo o ochranu průmyslové špionáže.

Ani dovolání žalujících firem není oprávněno. Také v otázce odškodného za utrpěné příkoří a jiné osobní újmy jest přihlížeti ke konkrétním okolnostem souzeného případu. V souzené věci nebylo dokázáno, že ony údaje skutečně pronikly do veřejnosti a že jimi skutečně dobrá pověst podniků žalujících anebo jejich zboží nějak utrpěla. Sama možnost takové újmy, kterou žalobkyně v dovolání dovozují jak co do důvodu, tak také co do výše z rozsahu obratu, nestačí k přiznání odškodného. K nápravě dostačí tu podle okolností souzeného případu zatím odvolání závadných údajů.

Čís. 16966.

Měl-li zaměstnanec čs. státních drah (autorisovaný civilní inženýr) ve výslužbě opětuující se, třebaš co do výše kolisající, stálý příjem z činnosti znalecké pro různé úřady a soudy, lze mu snížit výplatu jeho odpočivných požitků o polovinu jeho výdělečného příjmu podle § 7 vlád. nař. č. 252/1933 Sb. z. a n. Nerozhoduje, že nebyl stálým soudním znalcem ve smyslu civilního řádu soudního.

(Rozh. ze dne 2. června 1938, Rv I 527/38.)

Žalobci jako železničnímu radovi ČSD. v. v. byla výměrem ředitelství státních drah v P. ze dne 11. září 1935 snížena výplata jeho odpočivných požitků za rok 1934 podle § 7 vlád. nař. č. 252/1933 Sb. z. a n. o polovinu jeho výdělečného příjmu 10.796 Kč v témž roce daní důchodové podrobeného, t. j. o 5.398 Kč, aniž tím úhrn jeho odpočivných platů a výdělečného příjmu klesl pod částku 24.000 Kč, nepočítajíc do ní výchovné 1.500 Kč, které žalobce kromě pense a jednotného drahotního přídatku v tom roce dostal. Tvrdě, že uvedené snížení není oprávněno, ježto žalobce nemá stálého výdělečného příjmu ve smyslu řečeného zákonného ustanovení, nýbrž že jde u něho jen o příjem nezaručený, nahodilý a příležitostný, ježto žalobce je sice autorisovaným civilním inženýrem, nepodniká však žádných staveb nebo podobně, nýbrž podává toliko úřadům neb stranám na jejich žádost v určitých případech posudky za honoráře v částkách zcela nepravidelných, nezaru-

čených a závislých na tom, zda v jednotlivém případě se strana neb úřad na něho obrátí, domáhá se žalobce, jenž se marně domáhal nápravy nejprve pořadem správních stolic, žalobou na Československém státě zaplacení 5.000 Kč s přísl. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatel vidí nesprávné posouzení věci po právní stránce v tom, že prvý soud, ačkoliv zjistil, že žalobce měl již od roku 1931 každoročně výdělečný příjem podléhající dani důchodové, přece dospěl k závěru, zcela opačnému, že totiž nejde o příjem stálý a že se tudíž na souzený případ nevztahuje § 7 vlád. nař. ze dne 22. prosince 1933, č. 252 Sb. z. a n. Právě uvedený paragraf stanoví, že má-li poživatel státního odpočivného platu vedle odpočivných platů stálý výdělečný příjem podrobený dani důchodové, snižuje se výplata odpočivných platů o polovinu částky výdělečného příjmu. Že u žalobce šlo o příjem výdělečný dani důchodové podrobený, o tom nebude sporu. Jde pouze o to, zda je možno žalobcův příjem ze znalecké činnosti pokládati za příjem stálý. Prvý soud zjistil, že žalobce jako autorisovaný civilní inženýr obdržel na znalečném v roce 1931 částku 30.203 Kč, v roce 1932 částku 39.743 Kč, v roce 1933 částku 15.485 Kč, v roce 1934 částku 10.796 Kč a v roce 1935 částku 6.233 Kč. Uvedené příjmy ze znalectví nebyly nijak zabezpečeny, nýbrž záleželo na tom, zda bude žalobce v jednotlivém případě za znalce buď jednotlivcem, nebo úřadem povolán. Z porovnání příjmů v jednotlivých letech vychází najevo, že příjem v roce 1935 nedosahoval ani jedné šestiny příjmu dosaženého v roce 1932. Nejde tedy o nějaký trvalý příjem žalobcův, nýbrž o příjem, který třeba do jednoho nebo dvou let může buď úplně zmizeti, nebo klesnouti na minimum. Z toho, že žalobce po dobu pěti let měl ze znalecké činnosti příjmy velmi různé výše, nelze usouditi, že příjem ze znalectví je jeho příjmem stálým. Je sice pravda, že výdělečný příjem advokátů, lékařů a lidí jiných příbuzných odvětví jest též závislý na zcela nahodilých okolnostech, ale rozdíl je v tom, že advokáti, lékaři a pod. vykonávají advokacii, lékařskou praxi a pod. jako své hlavní zaměstnání a mohou jí věnovati veškeré své síly, kdežto u pensionované osoby může jíti jen o zaměstnání vedlejší, poněvadž zpravidla není již k nějakému pravidelnému zaměstnání schopna. Žalovaný ani netvrdil, že by byl žalobce ustanoven stálým znalcem, nýbrž uvádí, že příjmy žalobcovy ze znalectví mají znak stálosti, jelikož plynou žalobci již od roku 1931 každý rok stále se opětuujícím způsobem. Již shora bylo uvedeno, že žalobcovy příjmy ze znalectví, třebaš se opakovaly po několik let, jsou tak měnivé, že jim nelze přiznati znak stálosti. Jestliže žalovaný tvrdí, že předpisem § 7 vlád. nař. č. 252/1933 Sb. z. a n. chtěl zákonodárce postihnouti vedle jiných výdělečných činností, vykonávaných poživateli státního odpočivného platu, též takovou činnost, o jakou jde u žalobce, a to proto, aby těmto poživatelům zásadně jednak zabránil stálou výdělečnou činnost, jednak aby ji ztížil, aby neubírali možnosti výdělečného zaměstnání osobám jiným, nemajícím jiného životního zabezpečení, jest na to odvětiti, že

úmyslem zákonodárcovým zajisté nebylo, aby poživatel státního odpočivného platu v onom nároku, kterého nabyli dlouholetým placením pensijních příspěvků, zkrátil tam, kde poživatel vykonává příležitostně nějaké práce, aby mohl splnit povinnosti, jež mu zákon ukládá, nebo které smluvně převzal. Ovšem tam, kde poživatel státního odpočivného platu má stále a trvalé zaměstnání, z něhož má stálý příjem, platí ustanovení § 7 vládn. nař. č. 252/1933 Sb. z. a n., neboť tím je dokázáno, že ačkoli je poživatel státního odpočivného platu v pensii, jest ještě schopný, aby byl ještě trvale zaměstnán a tím se postaral o stálý výdělek. Takový znak trvalosti práce žalobcovy však v souzené věci nemají a proto prvý soud právem žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud k dovolání, jež odvolací soud prohlásil za přípustné pro zásadní význam svého rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. v novém znění), zamítl žalobu.

Důvody:

Ve sporu jde jen o to, zda výdělečný příjem žalobcův v roce 1934 byl ve smyslu dotčeného zákonného předpisu stálý. Bylo zjištěno, že žalobce jest autorisovaným civilním inženýrem a že z této své činnosti měl příjem, dani důchodové podrobený, a to v roce 1931 30.203 Kč, v roce 1932 39.743 Kč, v roce 1933 15.485 Kč a v roce 1934 10.796 Kč a že posléze uvedený příjem měl žalobce výhradně ze své činnosti znalecké pro různé úřady a soudy, za kterou dostal v roce 1934 celkem 17.593 Kč 10 h, z nichž částka 6.796 Kč připadla na režijní výlohy. Z toho zjištění plyne, že šlo o stálý výdělečný příjem, neboť se od roku 1931 každoročně opakoval, třeba s různými výši. Výdělečné zaměstnání žalobcovo v letech 1931 až 1934 nelze pokládati za vedlejší nebo příležitostné jen proto, že je vykonával jako pensista, a nezáleží ani na stupni jeho tehdejší způsobilosti k němu, nýbrž jen na stálosti jeho příjmu z něho. Z téhož důvodu není ani rozhodující, že výdělečný příjem žalobcův v roce 1934 plynul jen z jeho činnosti jako znalce a že žalobce nebyl ustanoven stálým znalcem soudů a úřadů, jimž na jejich vyzvání podával své posudky nebo konal jiné znalecké úkony (přezkoumání propočtu, přezkoumání projektu, odhad, funkce rozhodce). Protože v souzené věci jde jen o správnost snížení žalobcových odpočivných platů v roce 1934, lze při zkoumání stálosti jeho tehdejšího výdělečného příjmu přihlížeti jen k době do roku 1934, čítaje v to i rok 1934, naproti tomu nezáleží na tom, zda jeho výdělečný příjem mohl později klesnouti nebo zaniknouti, ani na tom, zda také skutečně později klesl nebo zanikl. Nerozhoduje ani, že žalobcův výdělečný příjem nebyl zabezpečen a že závisel jen na tom, zdali žalobce byl v jednotlivých případech za znalce soudem neb úřadem povolán, neboť stačí, že byl ve skutečnosti od soudů a úřadů za znalce opět a opět povoláván a že měl z toho stále se opěťující příjem. Protože tudíž, jak bylo vyloženo, byl žalobcův výdělečný příjem v roce

1934 stálý a byly tu i ostatní podmínky § 7 vládn. nař. č. 252/1933 Sb. z. a n. pro snížení žalobcových odpočivných platů v témž roce, bylo změněti rozsudky nižších soudů, vyhovující žalobě o vrácení učiněné srážky v omezené výši 5.000 Kč s přísl., a žalobu zamítnouti.

Čís. 16967.

Výpověď nájemního nebo pachtovního poměru musí býti jasná, určitá a nepodmíněná.

Nejde o platnou výpověď ve smyslu §§ 560 a dalších c. ř. s., je-li dána »pro případ, že by nájemník nesouhlasil s novou úpravou nájemného«. Proti takovéto výpovědi není třeba podávati námítky.

(Rozh. ze dne 2. června 1938, Rv. I 1244/38.)

Žalující spoluvlastníci domu č. p. 352 v P. oznámili žalované doporučeným dopisem z 1. července 1937 nejprve, že upravují, počínaje 1. říjnem 1937, nájemné na částku 2.800 Kč, a dodali, že »v případě, že by s touto úpravou žalovaná nesouhlasila, že jí dávají výpověď k 30. září 1937 a k stěhování do 14. října 1937«. Dne 14. října 1937 složila žalovaná do soudního deposita 207 Kč. Více nezaplatila. O výši nájemného nebylo jednáno. Teprve při jednání před soudem žalovaná projevila ochotu platiti nájemné 2.800 Kč ročně, kdežto před tím výslovně neprohlásila ani, že bude platiti zvýšené nájemné, ani že je platiti nebude. Ježto žalovaná nepodala ani námitek, ani se nevystěhovala, domáhají se žalobci na žalované žalobou vyklizení a odevzdání najaťého bytu. Soud první stolice uznal podle žaloby, Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Jde o to, zda projev obsažený v dopise žalobců z 1. července 1937, který žalobci označují jako výpověď, kdežto žalovaná mu tuto povahu upírá, mohl míti ten právní účinek, že nebyly-li proti němu podány námítky, byl jím nájemní poměr zrušen, či jinými slovy, lze-li jej pokládati za platnou výpověď (§ 1116 obč. zák. a § 566 c. ř. s.). Třebaže zákon nevyžaduje zvláštní formy pro mimosoudní výpověď, pokud nemá býti exekucním titulem (§ 565 c. ř. s.), přece už z její povahy jako jednostranného aktu, směřujícího k zrušení nájemního poměru, vyplývá, že nesmí zavdávati svým obsahem podnět k pochybnostem o tom, že a od které doby má nájemní poměr býti zrušen. Uváží-li se celý shora vylíčený skutkový podklad, nelze podle názoru odvolacího soudu tvrditi, že v době, kdy žalobci učinili projev o výpovědi v onom dopise a kdy dopis ten adresátky došel, a od té doby až do 14. října 1937, bylo z něho zřejmé, že se skutečně dává výpověď. Podle obsahu řečeného dopisu dává se jím výpověď »pro ten případ, že žalovaná nebude s ohlášenou úpravou činže souhlasiti«. Ježto nájemné bylo splatné 5. října, mohlo k dohodě o zvýšení činže dojiti také až skutečným plněním, to jest zaplacením zvýšeného

nájmu (§ 864 obč. zák.). Jestliže však žalovaná po celou shora uvedenou dobu nedala najevo, zda zvýšené nájemné platiti chce či nikoli, nemohli ani žalobci sami míti jasno o tom, zda byla skutečně dávana výpověď, neboť mlčení žalované mohlo být zcela tak dobře pokládáno za souhlas s nabídkou na zvýšení nájemného, jako za nesouhlas. Stejně však žalovaná, mohouc až do 5. října, kdy nájemné bylo splatno, přijmouti zaplacením zvýšeného nájemného nabídku žalobců, měla podle svého rozhodnutí na vůli pokládati dopis žalobců za výpověď nebo za nabídku, kterou plněním může přijmouti. Je zřejmé, že se nesnáší s povahou výpovědi, jestliže o její účinnosti mohou smluvci dospívat k dohadům tak protichůdným, jak bylo naznačeno. Účinky nelze konečně uvedenému projevu strany přiznati ani proto, že v opačném případě nebylo by lze určití počátek lhůty k podání námitek proti ní dle § 566 c. ř. s., neboť obdržení výpovědi by nemohlo býti rozhodující hledíc na to, že by příjemce nabídky byl takto připraven o lhůtu k jejímu přijetí, a kdyby pak, rozhodnuv se nabídku nepřijmouti, námítka proti výpovědi podal, tu by nebylo možno určití datum, od něhož by projev žalobců, hledíc na nesouhlas se zvýšením nájemného bylo pokládati za výpověď, neboť šlo by o akt volného rozhodnutí, který by ve vnějším světě nemusil býti ničím projeven, leč právě námítkami. Jestliže však nelze projev žalobců pokládati za výpověď ve smyslu § 1116 obč. zák. a § 566 c. ř. s., nemohlo míti ani nepodání námitek v zápětí zrušení nájemního poměru. Domáhají se proto žalobci neprávem na žalované vyklizení nájemního předmětu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jádro sporu záleží v tom, zda dopis žalujících majitelů domů ze dne 1. července 1937 lze pokládati za výpověď ve smyslu §§ 560 a násl. c. ř. s. a zda proto mohl žalované býti právně odůvodněným podnětem k podání námitek proti výpovědi. Již povaha výpovědi jako jednostranného projevu vůle vypovídající strany, směřujícího k zrušení nájemního nebo pachtovního poměru nese s sebou, že výpověď musí býti jasná a určitá, zejména že nesmí býti činěna závislou na nějaké podmínce, neboť zákon podmíněně výpovědi vůbec nezná. Uvádějí-li tudíž žalobci v řečeném dopise, že dávají výpověď jen »v tom případě, že by žalovaná s novou úpravou nájemného nesouhlasila«, nejde o jasný a nepodmíněný projev vůle, mířící k zrušení nájemního poměru, nejde tudíž o výpověď, jakou předpokládají ustanovení §§ 560, 565 c. ř. s., a nebylo proto ani potřebí podávati proti takovému prohlášení námítka ve smyslu § 566 c. ř. s., ježto ono prohlášení tak, jak bylo učiněno, nemohlo míti samo o sobě účinky zrušující nájemní poměr podle § 1116 obč. zák. Odvolací soud neposoudil tudíž věc po stránce právní mylně, když žalobu zamítl.

Čís. 16968.

Byla-li nevinným rodinným příslušníkem bývalého železničního zaměstnance, kárně propuštěného, přiznána podpora z pensijního fondu čs. státních drah na dobu jejich nezaopatřenosti (§ 92, odst. 3, č. 8 služeb. řádu pro železniční zaměstnance), zaniká trvale se zánikem nezaopatřenosti jejich nárok na uvedenou podporu a neozivuje po propuštění živitele ze zaměstnání.

(Rozh. ze dne 3. června 1938, Rv II 185/37.)

Manžel žalobkyně, bývalý staniční manipulát, byl nálezem disciplinárního sboru I. instance ředitelství státních drah v O. ze dne 19. července 1930, č. 5/42-II-30, propuštěn podle § 92, odst. 3, č. 8 služebního řádu ze železničních služeb s přiznáním běžné podpory nevinným rodinným příslušníkům na dobu nezaopatřenosti, a to žalobkyni a třem nezaopatřeným dětem ve výši 80% normálních pensijních nároků s příslušnými přídávky (výchovným a přídávkem na dítě) ročně 8.720 Kč. Tato běžná podpora byla povolována každoročně na jeden rok až do roku 1934. Žalobkyně potom žádala za prodloužení podpory u ministerstva železnic, žádost její byla však po dvakrát zamítnuta, naposledy výnosem ze 2. srpna 1935, č. 31733-pres./3 1935. Tvrdíc, že její manžel byl sice přechodně zaměstnán jako výpomocný kancelářský pomocník u firmy G. od 3. dubna 1934 do 31. ledna 1935 a před tím jen po dobu asi dvou měsíců, že však uvedenou činností nezískal nejnnutnější potřeby pro domácnost, že se přechodným zaměstnáním nic nezměnilo na nezaopatřenosti nevinných rodinných příslušníků, ježto výtěžky z něho nemohlo uhraditi ani svou vlastní potřebu, že od 1. února 1935 není pak vůbec výdělečně činný, domáhá se žalobkyně, aby žalovaný Československý stát byl uznán povinným zaplatiti jí za dobu od 1. února do konce listopadu 1935 7.265 Kč s přísl. a platiti jí v budoucnosti měsíčně 726 Kč 50 h na dobu nezaopatřenosti. Soud první stolice uznal podle žaloby. D ů v o d y: Nelze souhlasiti s názorem žalovaného, že běžná podpora žalobkyně jest darem z milosti a že se poskytuje jen na dobu první nezaměstnanosti po propuštění železničních zaměstnanců. Služební řád zná dva druhy propuštění z důvodu porušení služebních povinností: propuštění s přiznáním běžné podpory z prostředků pensijního fondu obviněnému nebo nevinným rodinným příslušníkům obviněného na dobu nezaopatřenosti podle § 92, odst. 3, č. 8 a propuštění dle č. 9 uvedeného paragrafu. Prvý způsob propuštění, t. j. propuštění s běžnou podporou je mírnější způsob potrestání než propuštění bez běžné podpory. Mírnější způsob trestu byl žalobkyninu manželovi přiznán, jak je zřejmé z nálezu z 19. července 1930, č. 5/42-II-1930, se zřením na skutkovou povahu spáchaných trestných činů, jakož i na polehčující okolnosti. Jestliže disciplinární sbor sám uznal, že jsou tu podmínky pro mírnější druh propuštění podle § 92, odst. 3, č. 8 služeb.

Civilní rozhodnutí XX.

řádu, lze propuštění s přiznáním běžné podpory změnit v propuštění bez přiznání běžné podpory jen z důvodů ve služebním řádu uvedených. Podle § 92, odst. 3, č. 8 služeb. řádu se běžná podpora přiznává jen na dobu nezaopatřenosti, v souzeném případě, jak jest uvedeno ve výměru ředitelství státních drah v O. z 8. října 1930, č. 2030/123, potud, pokud ani manžel žalobkyně ani ona nebo její děti nebudou mít nejnětější prostředky k výživě. Toto ustanovení nelze vykládati tak, že se běžná podpora poskytuje jen na dobu prvé zaopatřenosti po propuštění, takže získáním zaopatření oprávněný běžné podpory navždy pozbývá, třebaž později přešel opět do stavu nezaopatřenosti. Tento výklad nelze dovozovati z ustanovení služebního řádu, v němž se mluví jen o době nezaopatřenosti. Nelze to ani vyvozovati z výnosu ministerstva železnic ze 17. března 1927, č. j. 5801-pers./3-1927, jehož se žalovaný dovolává. Řečený výnos, jímž ostatně není soud ani vázán, řeší otázku příslušnosti úřadu k poukazování běžné podpory též i tehdy, pominula-li prvá nezaopatřenost po propuštění, ve výnosu se však neříká, že se nabytím zaopatření pozbývá navždy běžná podpora. Žalovaný poukazuje na to, že žalobkyně neohlásila výdělečně zaměstnání svého manžela, ač jí byla běžná podpora poskytnuta s uložením této povinnosti. Podle nálezu z 8. října 1930, č. 2030/I-23, je trestné zatažení podmínek, jež jsou rozhodující pro nárok a jeho výši. Než žalovaný netvrdí a ze spisů ředitelství státních drah v O. nevyplývá, že nebylo žádostem žalobkyně za další výplatu běžné podpory vyhověno z důvodu trestnosti. V posledním výnosu ředitelství státních drah ze 4. srpna 1935, č. j. 20/2-135, intimujícím výnos ministerstva železnic z 2. srpna, č. 31733-pers./3-35, není vůbec udán důvod zamítnutí žádosti a ve výnosu ze 16. května 1935, č. 20/2-1-35, se pouze poukazuje na pravoplatné rozhodnutí výnosem ministerstva železnic z 31. ledna 1935, č. 4338-pers. 3/35, avšak ani v něm nejsou uvedeny důvody zamítnutí žádosti. Pouze ve výnosu ředitelství státních drah v O. z 10. srpna 1934, č. 20/63-I/34 jest uvedeno, že se žalobkyně uvědomuje, že se její žádosti nevyhovuje, poněvadž jest její manžel výdělečně zaměstnán, a že se vyplácení běžné podpory s okamžitou platností zastavuje. Žalobkyně má však od 1. února 1935 nárok na běžnou podporu ve výši a za podmínek uvedených v nálezu z 8. října 1930, č. 2030/123. Jest zjištěno, že žalobkynin manžel byl u firmy G. zaměstnán do 31. ledna 1935 a že od té doby až na krátkou přestávku od 7. srpna 1935 do 6. listopadu 1935, kdy pracoval na kampani v cukrovaru, jest úplně bez zaměstnání. Ježto byl ze služby propuštěn podle č. 8 § 92 sl. ř., má jeho manželka a nevinná rodina po dobu nezaopatřenosti nárok na běžnou podporu přiznanou jí uvedeným nálezem. O dar z milosti nejde, o ten by šlo jen tehdy, kdyby byl býval propuštěn podle § 92 č. 9 služeb. řádu a kdyby mu býval trest zmírněn ve smyslu § 107 služeb. řádu. Výdělečnou činností žalobkynina manžela, i kdyby se připustilo, že byla po dobu jeho zaměstnání u firmy G. jeho rodina zaopatřena, byl žalobkynin nárok na výplatu běžné podpory pouze staven, avšak po dobu

nezaopatřenosti opětně oživil. Jeho krátké zaměstnání, netrvající ani jeden měsíc, nemůže mít v zápětí ani stavení nároku, poněvadž při takovém zaměstnání není žalobkyně s třemi dětmi, na které byl přídavek povolen, zaopatřena. Byla-li žalobkyni nálezy přiznána běžná podpora vždy jen do určité doby, neznamená to, že nárok žalobkyně byl jen na tu dobu omezen. Na určitou dobu se omezovala jen výplata běžné podpory za tím účelem, aby bylo zkoumáno, zda jsou předpoklady pro její výplatu, kdežto nárok na ni trvá po celou dobu nezaopatřenosti ve smyslu ustanovení služeb. řádu. Jak je zřejmé z výnosu ministerstva železnic ze 17. března 1927, č. 5801-pers./3-1927, ředitelství státních drah zkoumá jen přihlášku o poukazování podpory na další rok s průkazem o nezaopatřenosti. I onen výnos však dopouští povolení běžné podpory po jejím zastavení, pomine-li prvá nezaopatřenost. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek co do 7.265 Kč s přísl., jinak žalobu toho času zamítl. D ů v o d y: Předem nutno uvést, že podle služebního řádu je trest propuštění s přiznáním běžné podpory zcela rozdílný od trestu propuštění bez přiznání běžné podpory. Přiznání běžné podpory podle § 92, odst. 3, č. 8 služebního řádu není aktem milosti, nýbrž zvláštním trestem, který však zároveň znamená oprávnění a nárok na běžnou podporu. Pojem běžné podpory určují stanovy pensijního fondu v § 9, kde je výslovně ustanoveno, že se podpora vyměřuje rodinným příslušníkům tak, jako kdyby provinilý zaměstnanec zemřel, s tou odchylkou, že podpora nesmí přesahovati 80% oněch požitků, které by měl zaměstnanec, kdyby odešel do pense a bral plně pensijní požitky. Proto nejde o libovolné ustanovení běžné podpory, nýbrž její výše se řídí přesně stanovami. Podotýká se, že podle § 9, odst. 4, pensijního řádu i při úplném propuštění bez přiznání běžné podpory může býti podle uvážení ministerstva železnic přiznána nevinné rodině nebo zaměstnanci nějaká částka na požitcích. Tu ovšem jde o akt milosti. Jinak je tomu u státního úřednictva, kde služební pragmatika zná jen propuštění bez přiznání běžné podpory. Nelze ani souhlasiti s názorem odvolání, že nárok podle § 92, odst. 3, č. 8 služeb. řádu trvá pouze do prvé zaměstnanosti žalobkynina manžela. Ani disciplinárním nálezem ani výměrem ředitelství o přiznání běžné podpory nic takového stanoveno nebylo. Ani ze stanov pensijního řádu a z ustanovení služebního řádu nelze nic takového vyvozovati. Vždyť jde podle zřejmého ustanovení o přiznání běžné podpory na dobu nezaopatřenosti. O ztrátě nároku dosažením prvého zaměstnání není ve výměrech ani ve stanovách řeči. Bylo by to také protismyslné, neboť pak by provinilý zaměstnanec byl na tom lépe, kdyby zaměstnání vůbec nehledal, než kdyby hledal zaměstnání, třebaž nepatrné, a měl za to býti potrestán on anebo dokonce jeho nevinná rodina ztrátou běžné podpory. Nelze míti ani za to, že se nárok jeho rodiny změnil pouze na akt milosti potom, kdy zaměstnanec nabyl zaměstnání a podpora na čas odpočívala. Žalovaný se odvolává na oběžník ministerstva železnic ze 17. března 1927, č. j. 5801-pres./3/1927. V řečeném oběžníku je

skutečně uvedeno, že úřady mají vykládati pojem běžné podpory tak, že přísluší pouze do první zaměstnanosti. Než správně uvedl již první soud, že oním oběžníkem nemohlo být nic změněno na právu žalobkyně. Podotýká se, že dotčený oběžník jest pouze vykládací pomůckou pro úřady a nezměnil vůbec platnost stanov služebního řádu a pensijního řádu. Proto jest také lichá výtka odvolání, že oběžník vydalo ministerstvo železnic, které jest zároveň příslušné k vydávání stanov pensijního fondu a služebního řádu. Poněvadž není nijak vyvráceno, že manžel žalobkyně nebyl od 1. února 1935 až do doby vynesení rozsudku trvale zaměstnán a že rodina byla bez zaopatření, uznal první soud právem, když přiznal žalobkyni jednak částku 7.260 Kč za uvedenou dobu do podání žaloby a dále důchod. Důchod ovšem mohl přiznati pouze do doby rozsudku. V té příčině tudíž odvolání není odůvodněno a napadený rozsudek byl co do jistiny a důchodu do doby vydání rozsudku prvního soudu potvrzen. Odvolání jest však odůvodněno, pokud napadá přiznání renty splatné po vydání rozsudku první stolice. Jde o zaopatřovací plat. Tu nemohly být žalobkyni přisouzeny splátky, které se teprve v budoucnu stanou splatné. Tomu odporuje zřejmě ustanovení § 406 c. ř. s., podle kterého pouze výživné lze přiznati také do budoucna. Ani podle § 407 c. ř. s. nemůže být přiznán důchod do budoucna, ježto nejde o náhradu škody způsobené tělesným poškozením. Považba přiznání zaopatřovacích nároků vyžaduje, aby se ředitelství státních drah mohlo kdykoli přesvědčiti, zda žalobkynina rodina nemá snad nějaké jiné zaopatření, v kterémžto případě by nárok nebyl odůvodněn. Proto odvolací soud má za to, že co do budoucího důchodu posoudil první soud věc po právní stránce nesprávně, odvolání v té příčině bylo tudíž vyhověno a napadený rozsudek změněn tak, že žaloba na placení důchodu splatného po vydání rozsudku první stolice byla zamítnuta pro tentokráte.

Nejvyšší soud zamítl zcela žalobu.

D ů v o d y:

Jest nesporné, že manžel žalobkyně byl po provedeném kárném řízení podle § 92, odst. 3, č. 8 služebního řádu uložen trest propuštění a že zároveň byla nevinným rodinným příslušníkům přiznána běžná podpora z pensijního fondu na dobu nezaopatřenosti. Řečeným kárným nálezem byl založen právní nárok na výplatu běžné podpory a jeho trvání bylo učiněno závislým na trvání nezaopatřenosti nevinných příslušníků rodiny manžela žalobkyně. Státní správa železniční vyměřujíc běžnou podporu podle § 9, odst. 3, stanov pensijního fondu, nemohla jednat jen podle své volné úvahy, nýbrž musila ji přiznati, jestliže trvala podmínka, pod kterou byla běžná podpora v disciplinárním nálezu přiznána, jak to vyslovuje též výnos ministerstva železnic ze dne 27. července 1935, č. 27396/35, ve sbírce normativních výnosů z oboru personálního práva ČSD., str. 498. Žalobkyně uplatňuje, že podmínka jejího

nároku na běžnou podporu trvá, poněvadž trvá nezaopatřenost nevinných rodinných příslušníků jejího manžela, kdežto žalovaný namítá, že manžel žalobkyně by již výdělečně zaměstnán, že nezaopatřenost nevinných rodinných jeho příslušníků přestala a že se právní nárok na vyplácení běžné podpory nemohl obnoviti, ani kdyby manžel žalobkyně zase zaměstnání byl pozbyl a nevinní příslušníci jeho rodiny se stali opět nezaopatřeni. K odůvodnění této námítky odkazuje žalovaný na výnos ministerstva železnic ze dne 17. března 1927, č. 5801-pres./3-1927. Dovolací soud schvaluje názor odvolacího soudu, že uvedený výnos ministerstva železnic není součástí služebního řádu a že není závazný pro soudy, nýbrž že jde podle jeho obsahu pouze o směrnice pro posuzování otázky příslušnosti úřadů železniční správy při výplatě běžné podpory a otázky její povahy, a že tudíž soudům jest jej posuzovati jako výnos určený jen pro vnitřní úřadování železniční správy. Není proto pro soudy závazný právní názor, vyslovený v řečeném výnosu, že byla-li běžná podpora opírající se o § 92, odst. 3, č. 8 služebního řádu zastavena, poněvadž pominula první nezaopatřenost po propuštění, a uchází-li se bývalý percipient znovu o povolení běžné podpory, může jíti jen o povolení běžné podpory podle § 12, odst. 3, stanov pensijního fondu, kterou povoluje výhradně ministerstvo železnic, a jest ve sporu o přiznání běžné podpory řešiti onu otázku samostatně.

Ustanovení § 92, odst. 3, č. 8 služ. řádu nasvědčuje tomu, že jde jen o dočasnou a nikoli trvalou podporu zaměstnance propuštěného po kárném řízení nebo jeho nevinných rodinných příslušníků. Trest propuštění s přiznáním běžné podpory z prostředků pensijního fondu obviněnému nebo nevinným rodinným příslušníkům obviněného na dobu nezaopatřenosti lze vyřknouti nehledě na jiné podmínky jen tehdy, nemá-li ani zaměstnanec ani jeho rodina nejmútnejší prostředky k výživě, z čehož již vyplývá, že se zaměstnanci a nevinným příslušníkům jeho rodiny má dostati majetkové podpory, aby se neoctl nikdo z nich v nouzi v okamžiku propuštění železničního zaměstnance, kdy se ještě nelze nadíti, že by zaměstnanec ze služeb železniční správy propuštěný ihned našel jiné výdělečné zaměstnání a měl ihned prostředky pro výživu svou a nevinných příslušníků své rodiny. Již z doslovu ustanovení § 92, odst. 3, č. 8 služeb. řádu, kterým bylo dále nahrazeno i ustanovení § 92, odst. 10, třetí věty, služeb. řádu, podle kterého dříve u rodinných příslušnících mohly nastati u zaopatřovacích požitků takové právní následky, jako kdyby zaměstnanec nebyl propuštěn, nýbrž jako by zemřel, vyplývá tudíž, že se ani propuštěnému zaměstnanci ani nevinným příslušníkům nemělo dostati trvalého zaopatření pro dobu po propuštění, nýbrž jen okamžité majetkové výpomoci pro dobu, po kterou se lze obávati ohrožení výživy propuštěného zaměstnance nebo nevinných příslušníků jeho rodiny. Ani z ustanovení § 9, odst. 3, stanov pensijního fondu nelze nic jiného vyvoditi. V právě uvedeném ustanovení jde jen o výměru čili o výši běžné podpory, zaniklo-li členství železničního zaměstnance v pensijním

fondu podle § 92, odst. 3, č. 8 služ. řádu, a nikoli o trvání běžné podpory podle tohoto ustanovení služebního řádu povolené. Není tudíž podle ustanovení § 9, odst. 3, stanov pensijního fondu pochybnosti, že se o dnu smrti propuštěného zaměstnance v něm mluví jen jako o předpokladu, podle kterého se vypočítává částka běžné podpory, a že se vyměřením běžné podpory nic nemění na obsahu kárného nálezu vydaného podle § 92, odst. 3, č. 8 služeb. řádu, kterým byla běžná podpora přiznána jen na dobu nezaopatřenosti. Z toho vyplývá, že nárok na běžnou podporu zaniká trvale a nikoli jen přechodně, jestliže zanikla nezaopatřenost a tak se splnila rozvazovací podmínka, pod níž byla v kárném nálezu běžná podpora přiznána. Žalobkyně se domáhá běžné podpory jen za dobu, která následovala až po propuštění jejího manžela z nového zaměstnání, t. j. po 31. lednu 1935, takže ani sama nevyklučuje závěr, že by v době předcházející nebyla měla aspoň nejnужnější prostředky k výživě. Za toho stavu věci však jí byla běžná podpora žalovaným státem právem odepřena.

Čís. 16969.

Odpůrčí nároky (zák. č. 64/1931 Sb. z. a n.).

Jakmile bylo dílo chráněné původským právem již uveřejněno nebo k uveřejnění původcem určeno, lze exekucí zasáhnouti — mimo jiné případy uvedené v § 14 autor. zák. — též majetkové nároky z původského práva, které původce získal smlouvami o uveřejnění svého díla (na př. smlouvami nakladatelskými), a lze za podmínek odpůrčího řádu odporovati právnímu jednání dlužníka (původce), jímž převedl ony majetkové nároky (na př. nároky proti autorskému sdružení, pověřenému vybíráním honorářů za provozování rozhlasové a mechanické reprodukce uveřejněných hudebních a spisovatelských děl).

Záleží-li odporovatelné jednání dlužníkovy v jednotlivých jednáních (postup autorského práva, postup veškerých výnosů z něho, převod členství v autorském sdružení na třetí osobu), z nichž však žádným o sobě nebylo dosaženo odporovatelné skutkové podstaty, nýbrž teprve všemi jednáními v jejich celistvosti, nejsou odporovatelná jen jednotlivá právní jednání, nýbrž všechna jednání, jež k sobě patří.

(Rozh. ze dne 7. června 1938, Rv I 1454/38.)

Hudební skladatel R. byl do 1. října 1933 členem »Ochranného sdružení autorského«, kdy vystoupil. Poté postoupil svá autorská práva provozovací, rozhlasová, mechanická, jakož i veškeré výnosy uvedených práv postupní listinou ze dne 4. prosince 1933 žalované, své manželce. Ta uzavřela dne 9. února 1934 s »Ochranným sdružením autorským« smlouvu, již získala výnos z provozovaných R-ových děl. Žalovaná sama nebyla a nestala se členkou »Ochranného sdružení autor-

ského«, nýbrž uvedené sdružení podle smlouvy převzalo pouze od 1. ledna 1934 zastupování žalované jako majitelky autorských práv R-ových v té době, kdy R. vystoupil. Již v době před vystoupením R-a vedla žalobkyně — jeho bývalá manželka — pro svou vykonatelnou pohledávku na výživném proti R-ovi exekuci zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky více nebo méně 20.000 Kč resp. roční remunerace a podílu z provozování R-ových hudebních děl, t. řeč. autorského honoráře, který měl R. k 1. červenci, k 1. prosinci 1933, po případě k jinému dni roku 1933, nebo který mu vznikne v budoucnosti proti »Ochrannému sdružení autorskému«, jakož i zabavením nároku příslušejícího R-ovi proti uvedenému poddlužníku na vyplácení autorského honoráře, který měl povinný R. za poddlužníkem a který mu poddlužník vyplácí v pravidelných intervalech na základě vyúčtování. Ježto dopisem z 19. března 1934 oznámilo »Ochranné sdružení autorské« žalobkyni, že nemůže konati další poukazy ze zabavených pohledávek, ježto R. veškerá svá provozovací práva prodal žalované, domáhá se žalobkyně na žalované, aby byla prohlášena proti ní za neúčinná jednak právní jednání obsažená v uvedené postupní listině, podle níž R. postoupil žalované svá autorská práva provozovací, rozhlasová a mechanická k svým dílům hudebním a spisovatelským, jako i veškeré výnosy těchto práv, počínaje dnem 4. prosince 1933, jednak právní jednání, kterým dlužník převedl nárok na vyplácení ročních remunerací proti autorskému sdružení na žalovanou tím způsobem, že z tohoto sdružení dne 1. října 1933 vystoupil a že žalované postupem autorských práv umožnil, že ona sama vstoupila na jeho místě do »Ochranného autorského sdružení« na základě smlouvy z 9. února 1934 uzavřené s uvedeným sdružením, a dále aby byla žalovaná uznána povinna trpěti, aby žalobkyně uspokojila svou vykonatelnou pohledávku za R-em na základě smlouvy z 9. února 1934 uzavřené s uvedeným sdružením, a dále aby žalobkyně uspokojila svou vykonatelnou pohledávku za R-em na výživném měsíčně 500 Kč, počínaje dnem 30. března 1926 a dnem 11. srpna 1936 konče, které jí přísluší podle rozsudku krajského soudu v Č. ze dne 15. dubna 1927, a to z výtěžku autorských, provozovacích, rozhlasových i mechanických práv R-ových nehledíc na postup uvedených práv žalované podle uvedené listiny ze dne 4. února, zejména trpěti, aby žalobkyně vedla k vymožení dotčené své pohledávky exekuci na výtěžky R-ových autorských práv, to jest na podíl resp. roční remuneraci z provozování hudebních děl R-ových, to jest na t. řeč. autorský honorář, který již R-ovi nebo žalované vznikl nebo vznikne proti jmenovanému sdružení. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Postupem, jemuž žalobkyně odporuje, byla listinou ze dne 4. prosince 1933 žalované R-em postoupena veškerá jeho autorská práva provozovací, rozhlasová a mechanická, jakož i veškeré výnosy uvedených

práv; tím nebyly míněny výnosy, na něž R. měl již nárok, nýbrž budoucí výnosy z autorského práva. Proto není odůvodněna výtku dovolání, že zmínka postupní smlouvy o výnosech byla hledíc na to, že R. neměl tehdy nárok na výnosy, bezpodstatná a bezobsažná.

Dovolání nemá tedy pravdu ani, pokud dovozuje, že postupu autorských práv R. nelze odporovati podle odpůrčího řádu, ježto podle § 14 zák. o autorském právu č. 218/1926 Sb. z. a n. bylo autorské právo R. nezabavitelné a že postupem tohoto práva nebyla tudíž žalobkyni způsobena újma v jejím právu na uspokojení exekucí. Jest ovšem správné, že odpor podle odpůrčího řádu směřuje k tomu, aby bylo vyrovnáno zkrácení odporujícího věřitele v jeho právu uspokojiti se z jmění dlužníkovy exekucí, a že proto pod jméním dlužníka, jehož se podle § 1 odp. ř. musí odporovatelné právní jednání týkati, lze rozuměti jen jmění dlužníka podrobené exekuci. To je uznáno souhlasně judikaturou a právní literaturou.

Není však správné, že v souzené věci jde o dlužníkovy jmění, jež bylo z exekuce jeho věřitele vyloučeno. Podle § 14 zák. č. 218/1926 Sb. z. a n. jest vyňato z exekuce jen původské právo samo, pokud přísluší původci, jeho dědici neb odkazovníku, jest však bez omezení dovoleno vésti exekuci na rozmnoženiny a napodobeniny díla již uveřejněného a na všechny majetkové nároky z původského práva. Důvod pro ono omezení exekuce je v tom, že pouhé původské právo o sobě není majetkovým právem, nýbrž stane se jím teprve vůlí původcovou, totiž tím, že původce učiní z díla předmět majetkového zužitkování a z a tím účelem je uveřejnit, neb opět uveřejnit rozšířením, provozováním, rozhlasem neb jiným způsobem. Právo takto uveřejnit původcovo dílo jest právo čistě osobní a s tou povahou původského práva nelze srovnati, aby původce mohl býti dohnán donucovacími prostředky svých věřitelů k tomu, aby odevzdal veřejnosti dílo, které pro veřejnost neurčil nebo které nepokládá ještě za dosti zralé. Teprve když bylo dílo již uveřejněno nebo k uveřejnění původcem již určeno, lze zasáhnouti exekucí — mimo jiné případy v § 14 autor. zák. vytčené — zvláště též majetkové nároky z původského práva, tedy zejména ty nároky, jež získal původce smlouvou o uveřejnění svého díla, na př. smlouvami nakladatelskými; tu již nejde o zasažení do individuální sféry původcovy. V souzené věci odporuje žalobkyně právnímu jednání, podle něhož její dlužník R., hudební skladatel, postoupil žalované svá autorská práva provozovací, rozhlasová a mechanická k svým dílům hudebním a spisovatelským, jakož i veškeré výnosy těchto práv. Při tom se odporuje touže žalobou i právnímu jednání, kterým dlužník převedl nárok na vyplacení ročních remunerací proti autorskému sdružení na žalovanou tím způsobem, že z tohoto sdružení vystoupil a že postoupil autorská práva žalované, jí umožnil, že ona na jeho místě do autorského sdružení vstoupila a pobírala roční remuneraci, připadající na díla R-ova za jejich další reprodukci provozováním, rozhlasem nebo mechanickým

zařízením. Podle zjištění nižších soudů se uvedená právní jednání stala a byla dlužníkem provedena k uskutečnění téhož úmyslu vyhnouti se závazkům proti žalobkyni, která vedla exekuci na jeho nárok proti autorskému sdružení na vyplacení ročních remunerací. Ježto tato odporovatelná skutková podstata nebyla dosažena žádným z těchto jednání o sobě, nýbrž teprve všemi jednáními v jejich celistvosti, nelze pokládati za odporovatelná jen jednotlivá právní jednání o sobě, nýbrž také celý řetěz jednání k sobě patřících. Žalobkyně se ani nedomáhá v žalobním petitu neúčinnosti jednotlivých právních jednání dlužníkových o sobě, nýbrž v jejich celistvosti, pokud byla společným prostředkem k dosažení majetkoprávního výsledku, který je uspokojení žalobkyně na újmu.

Dovolání proto nemůže míti úspěch, omezuje-li se na doličování, že jednotlivá právní jednání, zejména i postup autorských práv a vystoupení dlužníka ze sdružení autorského jsou s hlediska odpůrčího řádu nezávadná, ježto mají za předmět práva dlužníkovy exekuci nepodrobená. Rozhodnutí rozepré závisí v souzené věci na tom, zda právní jednání dlužníkovy nejsou v jejich celistvosti závadná, a jest zejména také při otázce, zda bylo zasaženo jmění dlužníka podrobené exekuci, hleděti k majetkoprávnímu výsledku, jenž byl všemi naříkanými právními jednáními dosažen. Posuzuje-li se věc s tohoto hlediska, nemůže býti pochybno, že na žalovanou nebylo převedeno ani převedeno býti nemělo individuální právo R-ovo rozhodnouti se, zda neuveřejněné dílo má býti uveřejněno neb opět uveřejněno, nýbrž že naříkanými právními jednáními měl býti dosažen a také dosažen byl převod majetkových nároků R-a proti autorskému sdružení, pověřenému vybíráním honorářů za provozování rozhlasové a mechanické reprodukce děl, jež byla již uveřejněna a proti jichž dalšímu uveřejňování provozováním a rozhlasovou neb mechanickou reprodukcí nebylo se strany R-a námitek. Ježto však v té příčině jde o nároky majetkoprávní z původských práv, na něž byla exekuce podle § 14, odst. 2, zák. č. 218/1926 Sb. z. a n. dovolena, lze právním jednáním dlužníkovým, jímž byly ony nároky převedeny a ze zásahu jeho věřitelů vyňaty, za podmínek stanovených v odpůrčím řádu odporovati v jejich celistvosti a jednotné souvislosti, nesoucí se ke konečnému, žalobkyni poškozujícímu výsledku.

Dovoláním zdůrazňovaná okolnost, že šlo o budoucí výnosy z dalších reprodukcí R-ových děl, jímž mohl podle své vůle zabrániti důsledkem svých autorských práv, a že na žalovanou bylo převedeno i toto právo R-ovo, nemůže vyloučiti uplatňovaný odpůrčí nárok žalobkyně. Ze zjištění nižších soudů plyne jasně, že šlo jen o formální postup, aby byl uskutečněn úmysl dlužníka, aby na žalovanou mohly býti převedeny jeho zabavené nároky proti autorskému sdružení z inkasa honoráře, aniž v reprodukci jeho děl mělo nastati nějaké omezení. Nabyli-li žalovaná tím — ovšem formálně — také práva rozhodovati o dalších reprodukcích R-ových děl, plyne z toho jen, že se odpůrčí

žaloba nemůže dotýkati výkonu toho práva, čehož také nečiní, naproti tomu zůstane odpůřící nárok na výnosy z reprodukci děl nedotčen; neboť je nepochybné, že nelze vyloučiti odporovatelnost právního jednání jen tím, že se k právním účinkům právního jednání, jež lze zvrátiti odpůřící žalobou, přibere ještě další právní účinek, ježž tímto způsobem zvrátiti nelze.

Žalovaná se nemůže dovolávati ani toho, že naříkaným právním jednáním byl uspokojen její nárok na zaplacení 30.000 Kč zapůjčených R-ovi. Nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil již opětovně, zejména v rozhodnutích č. 3567, 9813 a 16612 Sb. n. s., že i mimo konkurs lze odporovati, a to podle § 2 odp. ř. — zajištění neb uspokojení pravé a splatné pohledávky, bylo-li provázáno pletichami. Jak nejvyšší soud rovněž již dovodil v rozhodnutí č. 16612, jest tomu tak nejen tenkrát, přivodil-li dlužník uměle ve srozumění s uspokojeným neb zajištěným věřitelem dřívější splatnost dluhu, nýbrž vždy, jestliže uspokojením neb zajištěním byl předstížen jiný věřitel a předstížení bylo umožněno listivým jednáním, vykonaným ve vzájemném dorozumění dlužníka a věřitele, jemuž bylo nadržováno. Tento předpoklad je také v souzené věci splněn. Zjistilyť nižší soudy, že nárok R-ův na výnosy autorských práv proti autorskému sdružení byl již zabaven exekucí žalobkyně a že R. právě z tohoto důvodu ze sdružení autorského vystoupil a tak umožnil převod zabavených nároků na žalovanou, která k tomuto jednání dala souhlas, ač o exekuci žalobkyně na R-ovy nároky u sdružení věděla.

Čís. 16970.

V exekuční věci, v níž zakročil jako vymáhající věřitel berní úřad, jest obsílka k rozvrhovému roku a rozvrhové usnesení doručiti též bernímu úřadu, třebaže byly doručeny finanční prokuratuře.

K uvedené vadě může soud vyšší stolice přihlížeti jen na rekurs dotčeného účastníka (státu). Není-li takového rekursu, musí rekursní soud, zařídív doručení onomu bernímu úřadu, s vyřízením rekursů jiných účastníků vyčkati až po podání rekursu berním úřadem nebo po uplynutí rekursní lhůty.

(Rozh. ze dne 8. června 1938, R I 602/38.)

Srov. rozh. č. 3616, 11693 Sb. n. s.

Rekursní soud z podnětu podaných rekursů zrušil z moci úřední rozvrhové usnesení prvního soudu i rozvrhový rok pro zmatečnost podle § 477 č. 4 a 5 c. ř. s., ježto obsílka k rozvrhovému roku ani rozvrhové usnesení nebyly doručeny bernímu úřadu v K., na jehož žádost jest na nemovitosti té zaznamenáno nadzástavní právo pro vyko-

natelnou pohledávku Československého státu (finanční správy) na hypotekární pohledávce ing. Antonína V.

Nejvyšší soud uložil rekursnímu soudu, aby zařídil doručení rozvrhového usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Dovolací stěžovatelka vytýká, že tu není zmatečnost, protože při rozvrhovém roku byl přítomen úředník finanční prokuratury v zastoupení Československého státu. Výtka ta není oprávněna.

Je sice pravda, že zastupovati Československý stát na soudech jest povolána podle služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 2. dubna 1936, č. 82 Sb. z. a n. finanční prokuratura, avšak v § 1, odst. 1, písm. a), řečené instrukce jest uvedeno, že o tom, kdy za právnické osoby a jmění jednájí jiné úřady (orgány), je dáno ustanovení v § 2 zák. č. 97/1933 Sb. z. a n., v nařízeních na jeho základě vydaných a v předpisech zvláštních. V § 2 o finančních prokuraturách č. 97/1933 Sb. z. a n. jest uvedeno, že zůstávají nedotčena zvláštní ustanovení zákonů, podle nichž úřady (orgány) již samy před soudem jednájí. Podle odst. 2 výnosu ministerstva financí ze dne 10. října 1899, č. 6919 (Věstník ministerstva spravedlnosti 236/99) účastniti se roku k rozvrhu nejvyššího podání přísluší u soudů, které nejsou v sídle finanční prokuratury, berním úřadům. Podle § 2, odst. 2, zák. č. 97/1933 Sb. z. a n. převezme sice i v takovýchto případech finanční prokuratura zastoupení na žádost úřadů (orgánů), ale to je vnitřní poměr mezi ní a příslušnými úřady. Je tedy jisto, že obsílka k rozvrhovému roku a rozvrhové usnesení měly býti doručeny též bernímu úřadu v K., který v příčině dražené nemovitosti zakročil jako vymáhající věřitel (rozh. č. 3616 Sb. n. s.).

Avšak to, že obsílka k rozvrhovému roku a rozvrhové usnesení nebyly doručeny bernímu úřadu v K., ač mu měly býti doručeny, se dotýká jen jeho samého, neboť jen jeho právo bylo tím porušeno, a může proto rekursní soud přihlížeti k uvedeným vadám řízení jen na rekurs dotčeného účastníka (rozh. č. 11693 Sb. n. s.).

Podle koncentrační zásady vyslovené v § 208 jedn. ř. mají býti rekursy proti nějakému usnesení vyřízeny jednotně a má býti proto vyčkáno, až uplynou rekursní lhůty pro všechny účastníky k rekursu oprávněné. Nutno proto rozvrhové usnesení prvního soudu doručiti též bernímu úřadu v K. a vyčkati, podá-li proti němu v rekursní lhůtě rekurs, a teprve potom o všech rekursech jednotně rozhodnouti.

Čís. 16971.

Ustanovení § 12 vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. se týká jen hypotekárních pohledávek, které jsou zajištěny na nemovitostech zemědělského podniku dlužníka, nikoliv i na jeho jiných nemovitostech.

(Rozh. ze dne 8. června 1938, R I 672/38.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání 22,250.000 Kč za nemovitost (palác Č. R. v P.) prodanou v exekuční dražbě dne 26. dubna 1937, příkaz a l bance S. z rozvrhované podstaty v mezích jistoty za vedlejší závazky do výše 1,000.000 Kč a hledíc na § 12 vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. 961.702 Kč 40 h a dále 7% úroky z prodlení z anuit 1935 a 6% úroky z prodlení od 1. ledna 1936 do 26. dubna 1937, splatných v letech 1932 a 1933, nevyhověv odporu hypotekární věřitelky V. záložny proti příkázání úmorových splátek i úroků starších 3 let před dražbou v pořadí s jistinou. Důvody: Odporovatelka uvedla, že nejde o platy podle § 5, odst. 1, vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., ani o zemědělský podnik a že tudíž nemůže býti užito uvedeného vládního nařízení. Nutno proto řešiti otázku, na které případy se vztahuje ustanovení § 12 vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. Řečené ustanovení hned v prvé větě uvádí, že jest ho užiti bez zřetele na to, zda dlužníku přísluší úlevy podle předcházejících ustanovení. To znamená, že jest předpisem širším, který se má vztahovati na pohledávky, které nemají kvalifikace určené v jeho části druhé, anebo když dlužník nevyužil nebo nepostupoval přesně podle této části, takže nárok na úlevy nezískal. Podle předcházejícího ustanovení to značí, že mají býti splněny mimo jiné i předpoklady uvedené v § 3, že jde o pohledávku dlouhodobou za zemědělcem, zajištěnou na nemovitostech tvořících jeho zemědělský podnik. I ten předpoklad musí býti splněn, aby dlužníku příslušely úlevy. A vylučuje-li § 12 uved. vládn. nař. tento předpoklad, jest míti za to, že má platiti o každé dlouhodobé pohledávce zá dlužníkem zemědělcem nehledíc na to, zda jde o pohledávku zajištěnou na jeho zemědělském podniku či na nemovitostech jiných. Tomu nasvědčuje přímo důvodová zpráva, pokud mluví, že se ustanovením § 12 dospělo ke kompromisu, jímž byl likvidován stav vyvolaný dřívějšími moratorními předpisy, vycházejícími z úvahy, že ony moratorní předpisy zasahovaly všechno jmění zemědělcovo, nečinily rozdíly mezi nemovitostmi zemědělského podniku a nemovitostmi jinými, ba přímo vylučovaly jakýkoli zásah věřitelův (vládn. nař. č. 142/1934), který byl spojen s vymáháním pohledávky. Vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. chtějí vtisknouti celé úpravě zemědělského druhu definitivní ráz, musilo řešiti onu otázku se zřetelem na § 216 ex. ř. a výrazem toho řešení byl § 12, při kterém, jak zřejmo, důvodová zpráva praví: »osnova nepřiklání se ani k jednomu ani k druhému z názorů hájených de lege lata, nýbrž se pokouší o samostatné kompromisní řešení«. Z toho, že zákonodárce řešení otázky vyjádřené pak v § 12 vázal na vyřešení stavu vyvolaného dřívějšími předpisy, o kterých mluví jako o opatřeních ve vyšším veřejném zájmu, plyne závěr, že se ustanovení § 12 vztahuje na všechny případy, v kterých byla poskytnuta ochrana podle zákona č. 33/1934 resp. vládn. nař. č. 142/1934, i když se na ně vl. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. nevztahuje. O tom svědčí též to, že dlužník, i když nemůže užiti úlev, je vládním nařízením č. 250/1935 Sb. z. a n. v § 26 dále chráněn, a bylo by nelogické, aby zákonodárce našed definitivní řešení, třebaš

kompromisní, odňal dlužníku možnost úlev, a přes to jeho ochranu prodloužil, aniž by nějak zkompensoval škody vznikající věřiteli, když právě tento stav chtěl zlikvidovati. Za toho stavu věci se vztahuje ustanovení § 12 uved. vládn. nař. na souzený případ. Meze § 12 se vztahují jediné na zadržené platy uvedené v § 5, odst. 1, dotč. vládn. nař. Citací právě uvedeného paragrafu se uvádí, že v každém případě (i v tom, když dlužníku úlevy podle řečeného vládního nařízení příslušely, a jichž neplněním pozbyl, i v tom, když dlužník práva na úlevy neměl nebo jich nepoužil), lze zahrnouti do rámce výpočtu jediné ty platy, o kterých se zmiňuje § 5, odst. 1, totiž dlužné úroky, útraty a jiné příslušenství pohledávky, které se staly splatnými do 31. prosince 1935 (podle § 1, odst. 2, vládn. nař. č. 142/1934 ve znění čl. I, odst. 2, vládn. nař. č. 258/1934 Sb. z. a n.), tedy jen úroky, útraty, které spojeny jsou s pohledávkou a nesdílí však při rozvrhu její pořadí a v mezích jiného příslušenství úroky z prodlení, správní poplatek, všelike jiné výlohy, k nimž jest dlužník podle svého závazku zavázán. Pro ty případy, kdy o některém z těchto platů nebylo umluveno, že má dojiti při rozvrhu úhrady v mezích jistoty za vedlejší závazky, ustanovuje § 12, že jest je příkazati proti této úmluvě v mezích vedlejších závazků. Pro případ, že by v oněch mezích nebyly uhrazeny dotčené platy, rozšiřuje § 12 meze stanovené v § 216 ex. ř. tak, že mohou býti zaplacený ve stejném pořadí s jistinou, pokud i s úroky zadržnými ne déle než tři roky přede dnem přiklepu nepřesahují částku rovnající se úrokům z nesplaceného zbytku jistiny za čtyři léta podle úrokové sazby platné pro pohledávku v den přiklepu. § 12 mluví o nesplaceném zbytku jistiny, čímž nutno rozuměti i nesplacené úmorové splátky, které jsou částí jistiny samé, a není jiného rozdílu mezi úmorovými splátkami a zbytkem jistiny samé, leda ten, že u oněch je splatnost smluvena pevným datem, u tohoto splatnost nastává teprve výpovědí. Stejný výklad nutno zachovati i při druhém pojmu, s kterým pracuje § 12, totiž při úrocích. Vládní nařízení rozlišuje všude mezi úroky, útratami a jiným příslušenstvím a nelze zařaditi pod pojem úroky též úroky z prodlení, neboť kdyby byl zákonodárce chtěl v řečených předpisech výjimečné povahy zařaditi pod pojem úroků též úroky z prodlení, učinil by tak výslovně, zejména když si byl vědom rozdílu mezi úroky z kapitálu a úroky z prodlení, o kterých občanský zákoník mluví v hlavě o náhradě škody (§ 1333 obč. zák.), a když je jisto, že přes slovní příbuznost jde o instituci vyvěrající ze zcela jiných právních předpokladů. Lze tedy zahrnouti pod pojem úroků jen úroky podle § 999 obč. zák., kdežto úroky z prodlení jest zařaditi pod »jiné příslušenství« ve shodě s ustanovením § 912 obč. zák., který jasně rozlišuje mezi úroky a úroky z prodlení, což by nečinil tehdy, kdyby šlo o jedinou instituci. Při vylíčeném výkladu jest vzíti za základ výpočtu nesplacenou jistinu, kterou činí při připočtení úmorových splátek ke zbytku jistiny částku 13,548.629 Kč 11 h. V den přiklepu platná úroková sazba činí 5½% a čtvrtletní úroky činí 2,971.698 Kč 40 h. V mezích těchto úroků jsou uhrazeny tříleté úroky

2,009.996 Kč a rozdíl 961.702 Kč 40 h jest rámcem, který sloužití má k úhradě platů podle § 5, odst. 1, uved. vlád. nař. Poněvadž v mezích zřízené jistoty za vedlejší závazky byla zaplacená částka 981.726 Kč 50 h (po zaplacení útrat řízení rozvrhového), zbývá k zaplacení částka 903.948 Kč 72 h, která vzhledem na to, že se stala vesměs splatnou před 31. prosincem 1935, může býti zaplacená v mezích shora uvedených. Rekursní soud vyhověv odporu stěžovatelky proti příkázání bance S., nepřikázal nic na částky přesahující meze vedlejších závazků 1,000.000 Kč, a na přihlášené pohledávání 5¾% úroků z anuit splatných 1. července 1932, 1. ledna 1933, 1. července 1933, 1. ledna 1934, dále na ½% správního poplatku u anuity splatné 1. ledna 1933 a 1. ledna 1934, jakož i na 7% úroky z prodlení z anuit do 31. července 1935 a 6% úrok z prodlení od 1. ledna 1936 do 26. dubna 1937, z anuit splatných 1. července 1932, 1. ledna 1933, 1. července 1933 a 1. ledna 1934 i útrat řízení rozvrhového 21.102 Kč 60 h v celkové částce 906.777 Kč 82 h. Důvody: Podle stavu věci jest se obrátiti vývody rekursu toliko s hlediska vládního nařízení ze dne 21. prosince 1935, č. 250 Sb. z. a n., ježto prvý soud řešil věc výhradně podle předpisů řečeného vládního nařízení. Při výkladu jeho předpisů jest míti na paměti, že jde o ustanovení výjimečná, upravující určitý výsek právních poměrů, a nevylučuje-li jejich formulace jakoukoliv pochybnost o jejich dosahu, vyžaduje jejich výjimečná povaha výklad omezující (rozh. č. 15549 Sb. n. s.), tedy výklad, který by byl pro věřitele spojen s nejmenší újmou, ovšem pokud se tím nemaří účel vládního nařízení. Rekursní soud neschvaluje interpretaci prvního soudu v otázce, na které případy se vztahuje ustanovení § 12 vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. Je správné, že dotčené ustanovení v první větě uvádí, že jest ho užití bez zřetele k tomu, zda dlužníku přísluší úlevy podle předcházejících ustanovení. Proč zákonodárce stanovil, že má platiti »bez zřetele k tomu, že dlužník má právo na úlevy podle předcházejících ustanovení«, uvádí důvodová zpráva: »Protože § 12 má likvidovati všeobecně stav vytvořený zákonodárnými opatřeními z let 1933 a 1934, bude platiti beze zřetele k tomu, zda dlužník včas a řádně uplatní právo na úlevu dle § 7. Bude ale platiti i tehdy, jestliže exekuční dražba na nemovitosti nebyla zahájena a odložena podle zákona č. 74/1933 a č. 33/1934 a vlád. nař. č. 142/1934 Sb. z. a n. Věřitel, který dlužníka exekucí nestíhal, nemá býti na tom hůře než ten, který proti němu exekuci zahájil«. Naprosto však zákonodárce nemínil, jak je zřejmé z důvodové zprávy, upustiti od předpokladů pro uplatnění § 12, že totiž musí jíti o dražbu zemědělské nemovitosti proti zemědělci. Uvedený názor se především opírá o to, že § 12 byl zařaděn do části II vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., jehož § 3 vytyčuje předpoklad zemědělce a zemědělského podniku. Tento předpoklad jest tak důležitý, že by jeho vyloučení v § 12 vedlo k otázce, proč je § 12 vůbec zařaděn ve vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., když by se vztahoval na jakékoliv dražby. Pak by ovšem derogoval předpisy exekučního řádu, a to se nemůže státi

pouhým vládním nařízením. Není také žádného podkladu pro domněnku, že by se § 12 vztahoval na dražby proti zemědělcům a že by nebylo potřebí druhého požadavku, že totiž jde o zemědělský podnik. Důvodová zpráva však výslovně uvádí: »Navrhovaný kompromis umožněn byl přesvědčením, že vzhledem ke všem úlevám, jichž se má zemědělství dostati, nebude příliš často docházeti k exekučním dražbám z zemědělských nemovitostí v době, kdy staré zadrželosti ve vyšší míře ještě nebudou zaplaceny«. Vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. má přesněji ohraničený pojem zemědělce než zák. č. 34/1934 resp. vlád. nař. č. 142/1934 Sb. z. a n. (Pužman-Knapp: Dlužnické úlevy, str. 140, Srb: Úlevy při splacení pohledávek, str. 69). Také ono vládní nařízení nově uvádí pojem zemědělského podniku, kterýžto pojem začal míti právě v uvedených nařízeních právní význam, který byl stupňován ještě vládním nařízením č. 76/1936 Sb. z. a n. o zemědělském vyrovnacím řízení. Jestliže zákonodárce chtěl, jak je zřejmé, aby výhodu § 12 měl věřitel, který proti zemědělci nevedl exekuce, není tím ještě řečeno, že by zde mohla scházeti jakákoliv podmínka, části II uved. vlád. nař., zejména předpoklad, že jde o pohledávky zajištěné zástavním právem ve veřejných knihách na nemovitostech tvořících zemědělský podnik zemědělcův. Ježto v souzeném případě nejde zřejmě o dražbu zemědělského objektu, jest rekursní soud toho názoru, že tu nelze užití § 12. Bylo proto bance S. příkázati na úroky a úroky z prodlení starší než tříleté a útraty nepoživající pořadí jistiny pouze 1,000.000 Kč, t. j. v mezích vedlejších závazků.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nelze uznati za správný výklad ustanovení § 12 vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., k němuž dospěl soud první stolice a podle něhož by řečené ustanovení platilo bez rozdílu, zda jde o pohledávku zajištěnou na zemědělském podniku dlužníkově či na jiných jeho nemovitostech.

§ 12 uved. vlád. nař. jest zařaděn v jeho II. části, která pojednává o pohledávkách zajištěných zástavním právem na nemovitostech tvořících zemědělský podnik dlužníků (§ 3). Rekursní soud případně odkázal i na důvodovou zprávu k tomuto ustanovení a správně z ní dovodil, že ustanovení toho nelze užití tehdy, jestliže jde o dražbu jiné nemovitosti než zemědělského podniku dlužníka.

Že se ustanovení § 12 uved. vlád. nař. týká jen hypotekárních pohledávek zajištěných na nemovitostech zemědělského podniku dlužníka ve smyslu § 2, nikoliv i na jiných jeho nemovitostech, to plyne také z ustanovení odst. 2 § 15 dotč. vlád. nař., kde se mluví (stejně jako v jeho § 3) o pohledávkách zajištěných zástavním právem zapsaným ve veřejných knihách na nemovitostech tvořících zemědělský podnik dlužníkův, a vysvětluje se to tím,

že § 12, jak důvodová zpráva k němu uvádí, je jaksi náhradou za prodloužení lhůt podle zákonů č. 74/1933 a č. 33/1934 Sb. z. a n. U nemovitostí, které nenáležely k zemědělskému podniku, nemohlo podle § 3 zák. č. 74/1933 a § 3, odst. 3, zák. č. 33/1934 Sb. z. a n. dojít k odkladu exekuční dražby, neboť na věci nesouvisící s provozováním zemědělského podniku se odklad nevztahoval a při pohledávkách na nich zajištěných nemohlo tedy nastati prodloužení lhůt. Poněvadž v souzeném případě jde o dražbu paláce »Č. R.« v P., tedy nemovitosti, které nejsou zřejmě určeny k zpracování výhradně výrobků vlastního zemědělského hospodářství dlužníků (§ 2), a tudíž zemědělský podnik dlužníků netvoří (§ 3), nebylo užití ustanovení § 12 uved. vládn. nař. prvním soudem při rozvrhu nejvyššího podání odůvodněno. Pouze to, že dražba byla v souzeném případě odložena proto, že dlužníkům byla přiznána vlastnost zemědělců, nemá právního významu pro vyřešení otázky, o níž tu jde.

Rekursní soud proto nepochybil, uznal-li že ustanovení § 12 uved. vládn. nař. bylo při rozvrhu nejvyššího podání v souzeném případě neprávem užito.

Ježto nejde o dražbu »zemědělského objektu«, netřeba se zabývatí vývody dovolacího rekursu o tom, že prý bylo na rekursním soudě, aby posoudil, »zda a v jakém rozsahu jest uznati prodloužení lhůt podle § 8 zák. č. 33/1934 a § 5 vládn. nař. č. 142/1934 Sb. z. a n.

Čís. 16972.

Smluvní pojištění proti následkům odpovědnosti při osobní dopravě motorovými vozidly (autodrožkami).

Ustanovují-li pojistné podmínky, že jest podmínkou pro uvedení pojištění do klidu z důvodu zastavení provozu, aby bylo prokázáno, že byla úřední značka motorového vozidla vrácena příslušnému úřadu, nenastává klid pojištění, jsou-li splněny jen podmínky stanovené v § 69, odst. 1, zák. č. 77/1925 Sb. z. a n.

Byla-li pojistná smlouva, jejíž součástí se stalo ustanovení schválené ministerstvem vnitra z roku 1930, že pojištění má platnost jen tehdy, bylo-li motorové vozidlo nebo jeho typ úředně zkoušeno a schváleno, sjednána před účinností § 7 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n., nemá vlivu na platnost pojistné smlouvy, že pojišťovna omezila své nebezpečenské riziko podle § 7, odst. 2, zák. č. 81/1935 a § 42 vládn. nař. č. 203/1935 Sb. z. a n., nýbrž stačí, že bylo vyhověno předpisům min. nař. č. 81/1910 ř. z.

(Rozh. ze dne 8. června 1938, Rv I 2452/37.)

Žalovaný uzavřel u žalující pojišťovny dne 8. července 1935 pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti jako majitel nebo podnikatel autodrožky za roční prémii 1.600 Kč. Podle čl. 7 dodatečných

ustanovení k všeob. poj. podmínkám mohlo býti pojištění z důvodu zastavení provozu autodrožky uvedeno do klidu jen, bylo-li prokázáno vrácení její úřední značky (evidenčního čísla) příslušnému úřadu. Proti žalobě o zaplacení pojistné prémie namítl žalovaný, že vzal svoje motorové vozidlo z provozu dne 1. ledna 1936, že to ohlásil na okresním úřadu v R. a u úřadu důchodkového v K., kde byl po odhlášení uložen certifikát a listina povolující provoz a že to zároveň oznámil žalující pojišťovně, zaslav jí potvrzení důchodkového úřadu a odhlášení provozu, dále že když žádal u okresního úřadu v R. o zrušení evidenčního čísla, bylo mu oznámeno, že rejstříkové číslo nesmí býti při odhlášení zrušeno a že odhlášení jest splněno uložením certifikátu s osvědčením o povolení užívání vozidla u příslušných správních úřadů, konečně že pojištěný vůz nebyl zkoušen podle platných předpisů o autodrožkách, že proto není způsobilý k provozu a pojištění nemá platnost a že mimo to z důvodu odhlášení provozu zanikla pojistná smlouva pro nedostatek zájmu žalovaného na pojištění. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Je pravda, že podle čl. 7 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám může býti pojištění z důvodu zastavení provozu silostroje uvedeno do klidu jen tehdy, je-li prokázáno vrácení úřední značky příslušnému úřadu. Pojistná smlouva byla uzavřena dne 8. července 1935, tedy před tím, než vyšel oběžník ministerstva vnitra z 11. května 1936, č. 29706/1936, v němž jest uvedeno, že je-li provoz vozidla znemožněn důsledkem ustanovení § 69, odst. 1, zák. z 12. dubna 1935, č. 77 Sb. z. a n., a nemůže-li tudíž vůbec nastati případ odpovědnosti podle zákona z 26. března 1935, č. 81 Sb. z. a n., nenastává pojistná povinnost. Podle § 69 zák. č. 77/1935 Sb. z. a n. jsou osoby uvedené v § 62, odst. 1 až 3, uved. zák., které nezamýšlejí užívati motorového vozidla k jízdě, povinny ohlásiti to příslušnému důchodkovému kontrolnímu úřadu písemně nejpozději před počátkem platebního období a zároveň mu odevzdati osvědčení o jeho zápisu do rejstříku vedeného u okresního úřadu. Motorové vozidlo může býti úředně zajištěno. Soud prvé stolice zjistil, že vozidlo bylo žalovaným řádně z provozu odhlášeno a osvědčení uloženo u důchodkového kontrolního úřadu, tedy že žalovaný vyhověl předpisu § 69 uved. zák. Toto opatření tedy stačilo a nebylo proto potřebí podle uvedeného oběžníku ministerstva vnitra, aby byla rejstříková značka vozu zrušena, anebo aby bylo prokázáno vrácení úřední značky motorového vozidla příslušnému úřadu. Důsledkem uvedeného opatření se strany žalovaného a podle dotčeného oběžníku ministerstva vnitra nenastává pojistná povinnost. Ta však nenastala ani dle čl. 1 dodatečných ustanovení, jichž platnosti se žalující pojišťovna dovolává proti onomu oběžníku, neboť se v řečeném článku uvádí, že pojištění týkající se zákonné odpovědnosti, která vzhází pojistníku jako vlastníku ve smlouvě označeného silostroje, má platnost jen tehdy, byl-li silostroj úředně zkoušen a schválen. V souzeném případě jde o autodrožku, tedy o motorové vozidlo, které jest podle § 7, odst. 2, zák. č. 81/1935 a § 42 vládn. nař. z 19. října

1935, č. 203 Sb. z. a n., určeno pro dopravu osob a musí tedy býti podrobena periodickým zkouškám, zda vyhovuje podmínkám předepsaným v § 3 uved. zák. a v §§ 28 až 41 dotč. vlád. nař. a zda je řádně udržováno. V té příčině procesní soud správně zjistil, že vozidlo nebylo ke zkoušce předvedeno. Tim by odpovědnost pojišťovny ani vzejíti nemohla. Co se týká zániku zájmu na pojištění, jest uvést, že žalovaný vozidlo z provozu odhlásil, certifikát a osvědčení uložil u důchodkového úřadu, takže tím znemožnil provoz vozidla. Podle § 69 zák. č. 77/1935 Sb. z. a n. může býti vozidlo zajištěno, tedy není to výslovně předepsáno a proto stačí odhlášení u příslušného úřadu. Mylné jest odvolatelčino tvrzení, že by se uložením vozidla v garáži mohla státi nehoda a nastati tedy povinnost ručení pojišťovny, neboť jen provozem silostroje může nastati bezpečný stav, jenž je s to, aby přivodil pojistnou příhodu. Jen objektivní nemožností způsobiti takový stav odpadá zájem na pojištění (rozh. č. 12421 Sb. n. s.). Takovou objektivní nemožností bylo zajisté, že po opatření žalovaného nebylo možno užívati vozidla.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Čl. 7 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám jest ustanovení smluvní, jehož platnost žalovaný ani nepopřel a jež se nepříčí žádnému zákonnému zákazu. Je proto platné a pro smluvce závazné. Podle uvedeného článku jest podmínkou pro uvedení pojištění do klidu z důvodu zastavení provozu, aby bylo prokázáno, že úřední značka silostroje (evidenční číslo) byla vrácena příslušnému úřadu. To se v souzené věci nestalo. Mylný jest názor odvolacího soudu, že tu přes to nastal klid pojištění, poněvadž prý podle § 69, odst. 1, zákona o dopravě motorovými vozidly a jejich zdanění č. 77/1935 Sb. z. a n. stačí, když pojistník splní podmínky tohoto ustanovení, a protože ministerstvo vnitra vyslovilo v oběžníku ze dne 11. května 1936, č. 29706 Věstníku z roku 1936, že pojistná příhoda nenastane, byly-li ony podmínky splněny, aniž bylo třeba zrušiti rejstříkovou značku. Neboť tím jsou míněny jen případy, kde pojistná smlouva neobsahuje zvláštního ustanovení o tom, že k uvedení pojištění do klidu se vyžaduje ještě další podmínka.

Pojištění není neplatné ani podle čl. 1 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám proto, že podle § 7, odst. 2, zákona o jízdě motorovými vozidly č. 81/1935 a podle § 42 prováděcího vládního nařízení č. 203/1935 Sb. z. a n. musí motorová vozidla určená pro veřejnou dopravu osob býti podrobena každého druhého roku periodickým zkouškám, zda vyhovují podmínkám předepsaným v § 3 uvedeného zákona a v §§ 28 až 41 prov. vlád. nař. a jsou řádně udržována, čemuž v souzeném případě nebylo vyhověno. Neboť dotčený čl. 1 dodatečných ustanovení praví, že »pojištění . . . má jen tehdy platnost, byl-li silo-

stroj, případně jeho typ, úředně zkoušen a schválen«. Dodatečná ustanovení byla schválena výnosem ministerstva vnitra ze dne 10. července 1930, č. 43.608/1930, jak jest na nich potvrzeno. Tehdy nebyly ještě vydány zákon č. 81/1935 a vládní nařízení č. 203/1935 Sb. z. a n. a nemohla proto pojišťovna míti na mysli jejich předpisy, nýbrž jen tehdy platné ministerské nařízení ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z., jež neobsahovalo ustanovení o pravidelném, opakujícím se přezkoušení motorových vozidel určených pro veřejnou dopravu osob, nýbrž stanovilo v § 18, že stačí schválení pouze určitého typu vozidla po případě se vyžadovalo podle § 19 i schválení jednotlivého vozidla schváleného již typu, jestliže vozidlo dodatečnou konstruktivní změnou podstatných částí provozního mechanismu již neodpovídá schválenému typu. Mohla proto pojišťovna v čl. 1 dodatečných ustanovení míti na mysli jen ona motorová vozidla, jež byla úředně schválena podle posléze uvedených předpisů. Jestliže pojišťovna učinila čl. 1 dodatečných ustanovení v nezměněném doslovu součástí smlouvy uzavřené se žalovaným dne 8. července 1935 a žalovaný s tím souhlasil, stal se řečený článek závazným pro oba smluvce, zejména když se zák. č. 81/1935 a tudíž i jeho § 7 stal podle § 94 a podle § 147, odst. 1, prov. vlád. nař. č. 203/1935 Sb. z. a n. účinným teprve dnem 1. listopadu 1935. Nepřekáželo proto žádné zákonné ustanovení tomu, že pojišťovna neomezila své nebezpečenské riziko přízpůsobením čl. 1 dodatečných ustanovení všeobecných pojistných podmínek k ustanovení § 7, odst. 2, zák. č. 81/1935 a § 42 vl. nař. č. 203/1935 Sb. z. a n.

Neuhasl ani zájem na pojištění podle § 63 zákona o pojistné smlouvě č. 1451934 Sb. z. a n., neboť nevyšlo-li motorové vozidlo z úchovy pojistníka, mohl ho pojistník i dále užívati, třebaš snad neoprávněně, a není možnost ta vyloučena ani proto, že motorové vozidlo má vady, neboť i ty lze napravit, a motorové vozidlo nebylo také zajištěno podle § 69 zákona č. 77/1935 Sb. z. a n. Tvrdí-li se v dovolací odpovědi, že důchodkový kontrolní úřad zajistil vozidlo dne 27. dubna 1937, tedy dokonce až po vydání rozsudku prvního soudu, jde tu podle § 504, odst. 2, c. ř. s. o nedovolenou novou skutečnost.

Cis. 16973.

Předpis § 126 konk. ř. se nevztahuje na zajišťovací exekuci. Věřitel nemusí v návrhu na povolení zajišťovací exekuce podle § 371 č. 1 ex. ř. vedené proti správci konkursní podstaty tvrditi nebo doložiti, že se marně pokusil o postup podle § 126 konk. ř. ani že konkursní podstata stačí k uspokojení jeho nároku.

(Rozh. ze dne 9. června 1938, R I 647/38.)

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí podle dosud nepravoplatného rozsudku, vydaného proti správci konkursní podstaty, byla proti správci

konkursní podstaty firmy M. povolena exekuce k zajištění útrat řízení prvě stolice a řízení odvolacího. Soud prvě stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Již z návrhu na povolení zajišťovací exekuce pro útraty sporu, vedeného správcem podstaty, musilo býti prvému soudu patrné, že jde o pohledávku za podstatou podle § 49 č. 2 konk. ř., při čemž není rozhodující, zda byly ony útraty přisouzeny k zaplacení podle předpisů konkursního řádu, či nikoli. Pohledávky za podstatou mohou býti uspokojeny podle předpisů §§ 50 a násl. konk. ř. a musí býti postupováno ve smyslu § 126 konk. ř., nikoliv však přímo exekučně vymáhány na konkursní podstatě bez šetření předpisu § 126 konk. ř. Že by byla vymáhající věřitelka žádala nejprve zajištění pohledávky od správce podstaty po případě žádala za odpomoc u konkursního komisaře, neuvedla ani sama v exekučním návrhu, takže návrh neobsahuje důležité údaje pro soud exekuci povolující, předepsané podle § 54 č. 3 ex. ř. Měl proto prvý soud zamítnouti takový návrh. Má-li ustanovení § 126 konk. ř. na mysli pohledávky pravoplatně určené a vykonatelné (viz Voska: Konkursní, vyrovnací a odpůrcí řády, str. 352), pak tím spíše platí pro pohledávky, jež nejsou dosud vykonatelné, že jest postupovati podle § 126 konk. ř. Vždyť jinak by takto mohla být odňata správci konkursní podstaty dispozice s hotovostí podstaty, což jest velmi často po realizaci vlastně celá podstata, a to na dobu značně dlouhou, takže by ani nemohly být zapraveny hotové výdaje (§ 50, odst. 2, konk. ř.). Bylo proto rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil co do útrat sporu prvě stolice usnesení soudu prvě stolice, jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Co se týká útrat odvolacího řízení, nemůže býti pro ně podle § 371 č. 1 ex. ř. pro ně povolena zajišťovací exekuce, jak bylo dovoďeno v rozh. č. 3731 Sb. n. s. Potud není tedy dovolací rekurs důvodný.

Pokud se však týká zásadní otázky, zda může vůbec býti povolena zajišťovací exekuce pro útraty, jež byly soudem prvě stolice přisouzeny věřiteli v odpůrcím sporu proti správci konkursní podstaty, jest přisvědčiti názoru dovolacího rekursu, že zajišťovací exekuce v tom případě není žádným zákonným ustanovením vyloučena, takže platí o ní všeobecné předpisy o pohledávkách za podstatou a o zajišťovací exekuci.

Při uhrázování exekuci je sice věřiteli dáno na výběr, zda chce postupovati podle § 126 konk. ř. nebo vésti přímo exekuci, ale o zajišťovací exekuci se § 126 konk. ř. vůbec nezmiňuje.

V návrhu na povolení zajišťovací exekuce nemusí věřitel tvrditi nebo doložit nic více, než že jsou splněny podmínky vytčené v § 371 ex. ř. Nemusila tedy vymáhající věřitelka tvrditi nebo doložit, ani že se marně pokusila o postup podle § 126 konk. ř., aniž že jmění konkursní podstaty stačí k uspokojení jejího nároku.

Čís. 16974.

Nesprávné poučení rekursního soudu o přípustnosti dalšího opravného prostředku nemá právního účinku. Třebas rekursní soud vyslovil ve svém usnesení, že jest dovolací rekurs proti jeho usnesení dovolen, jest později oprávněn řešiti otázku přípustnosti podaného opravného prostředku samostatně a odchylně od právního názoru obsaženého v poučení o opravném prostředku.

(Rozh. ze dne 9. června 1938, R I 712/38.)

Rekursní soud vyslovil ve svém usnesení ze dne 12. února 1938, jimž zvýšil k rekursu mateřské opatrovnice proti usnesení opatrovníckého soudu ze dne 29. října 1937 výživné ze zákona nezletilého Otakara N. se 150 Kč na 200 Kč měsíčně, že proti usnesení rekursního soudu je přípustný rekurs k nejvyššímu soudu, který jest podati u soudu prvě stolice do 15 dnů od doručení. Když však manželský otec podal dovolací rekurs, odmítl jej rekursní soud jako nepřípustný, ježto podle čl. V. č. 2 zák. ze dne 11. prosince 1934, č. 251 a čl. I. zák. ze dne 17. prosince 1936, č. 314 Sb. z. a n. není proti rozhodnutí soudu druhé stolice o výši výživného ze zákona dalšího opravného prostředku.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu manželského otce.

Důvody:

Poučení, kterého se stěžovateli dostalo v usnesení rekursního soudu ze dne 12. února 1938, č. j. R IV 83/38-25 a v kterém bylo vysloveno, že »proti usnesení rekursního soudu jest přípustný rekurs k nejvyššímu soudu, který jest podati do 15 dnů od doručení u soudu prvě stolice«, bylo potud nesprávné, že podle čl. V. č. 2 zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. a čl. I. zákona č. 314/1936 Sb. z. a n. nebylo dalšího opravného prostředku proti rozhodnutí o výši výživného. Udělení poučení o opravném prostředku, které bylo v této části nesprávné, nemělo v zápětí, že usnesení rekursního soudu smělo býti napadeno dovolacím rekuresem v otázce, v níž již dalšího opravného prostředku nebylo, nýbrž nemělo vůbec právního účinku, ježto zákon o základních ustanoveních soudního řízení nesporného č. 100/1931 Sb. z. a n. ani nedopouští prohlášení rekursního soudu, že jest dovolací rekurs v té které věci přípustný, třebaže jest podle zákona jinak vyloučen, ani nepropůjčuje nesprávnému poučení o přípustnosti opravného prostředku právní účinek, že opravný prostředek jest pak skutečně přípustný, třebaže jej zákon o základních ustanoveních řízení nesporného č. 100/1931 Sb. z. a n. jinak nedopouští. Nečiní tak zejména ani ve svém § 31, odst. 6, jednajícím o účinku nesprávného právního poučení o opravných prostředcích proti rozhodnutím soudu v řízení nesporném. Byť tedy rekursní soud vyslovil ve svém

usnesení, že jest dovolací rekurs proti němu přípustný, byl oprávněn, aby otázku přípustnosti dovolacího rekursu řešil později samostatně a odchylně od právního názoru v poučení o opravném prostředku stěžovateli sděleného. Poněvadž v dovolacím rekursu stěžovatelově jak podle jeho obsahu, tak i podle konečného návrhu šlo jen o výši výživného ze zákona, byl dovolací rekurs ten právem rekursním soudem odmítnut, když jej neodmítl podle § 39, odst. 1, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. prvý soud.

Čís. 16975.

Neúčinnost rozhodčího výroku lze uplatňovati jak žalobou podle § 596 c. ř. s., tak i námitkou.

K návrhu na povolení exekuce podle výroku vydaného rozsudím povoláním úmluvou stran podle § 577 c. ř. s. nutno připojit také úmluvu o rozsudím.

(Rozh. ze dne 9. června 1938, R II 181/38.)

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí byla podle výroku rozhodčího soudu, skládajícího se z vrchního rozhodce Jana H. jako předsedy a rozhodců ing. A. a F., a podle výpisu 326/32 z rejstříku ze dne 21. prosince 1937, a podle výpisu 326/38 z rejstříku krajského soudu civilního v B. ze dne 3. února 1938 povolena mobilární exekuce k vymožení vykonatelné pohledávky 245.000 Kč s přísl. Soud první stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Opírá-li se návrh na povolení exekuce o rozhodčí výrok, vydaný v řízení podle §§ 577 a dalších c. ř. s., nutno k němu připojit i smlouvu o rozsudím, buď v prvopisu, neb ověřeném opisu jako důkaz, že jest tu skutečně smlouva o rozsudím mezi smluvci uvedenými v rozhodčím nálezu a exekučním návrhu. Rozhodčí výrok jest exekučním titulem jen pro a proti těm smluvcům, kteří ujednali smlouvu o rozsudím. Listinný doklad o tom jest nutnou podmínkou povolení exekuce. V souzeném případě vymáhající věřitelka takovéto listiny nepředložila. Exekuce nemohla proto býti povolena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Výrok rozsudích povoláním k rozsouzení sporu na základě úmluvy o rozsudím podle § 577 c. ř. s. má podle § 594 c. ř. s. mezi smluvci ovšem účinek pravoplatného soudního rozsudku a jest exekučním titulem podle § 1 č. 16 ex. ř.

Než přes to nelze výrok ten, i když jest opatřen podle § 594, odst. 2, c. ř. s. doložkou pravoplatnosti a vykonatelnosti, co do jeho účinnosti srovnávati plně s pravoplatným soudním rozsudkem. Soudy zřizují

a soudce jmenují povolání k tomu orgánové na základě výsostního práva státu podle platných o tom zákonů, jež jsou všeobecně známé. Oprávnění k rozsouzení sporu takto ustanovenými soudci má tudíž svůj základ v zákonech, jež důsledkem všeobecné známosti o závaznosti nemusí býti zvlášť osvědčovány, když se na základě soudních rozhodnutí, jež tvoří podle § 1 ex. ř. exekuční titul, žádá o povolení exekuce.

Jinak jest tomu při výrocích vydaných rozsudím, povoláním k rozsouzení sporu úmluvou smluvců podle § 577 c. ř. s. Tu není základem pro oprávnění určitých osob k rozsouzení sporu zákon, nýbrž soukromá úmluva, kterou smluvci přejímají závazek nevznášeti spor na příslušný soud státní a přenášejí řešení sporu na soudce soukromé, čímž se zřikají ochrany práva poskytované soudy zřízenými státem. Vědomosti o této smlouvě a jejím obsahu lze nabýti jen ze smlouvy samé. Soud exekuci povolující jest povinen z úřadu zkoumati, zdali rozhodnutí, o něž se exekuční návrh opírá, jest skutečně některým z exekučních titulů, vyjmenovaných v § 1 ex. ř. nebo v jiných zákonech. Pro rozřešení této otázky jest proto také důležité, zdali rozhodnutí bylo skutečně vydáno úřady nebo osobami k tomu oprávněnými, neboť to jest zákonným předpokladem, aby rozhodnutí bylo exekučním titulem. O soudcích státem ustanovených jest to známo již ze zákona, nikoli však o rozsudích ustanovených podle úmluvy smluvců o rozsudím. Rozsudí, kteří rozhodli spor na základě neplatné nebo formálně vadné úmluvy (§ 577 c. ř. s.), nejsou oprávněni k rozhodování sporu, jejich výrok jest výrokem soukromých osob, nemajícím právního účinku, a není exekučním titulem. Tomu názoru nasvědčuje i zodpovězení otázek min. spravedl. ze dne 3. prosince 1897, č. 45 Věstníku, k § 1 ex. ř., kde v odstavci č. 3 se praví, že smlouvy uzavřené před rozhodčími soudy, které byly povolány platnou úmluvou o rozsudích k rozhodnutí dotyčné právní věci, jsou exekučními tituly. Tím, že rozhodci sami řešili otázku o svém oprávnění k rozhodování v rozhodčím výroku, není otázka ta pravoplatně rozřešena, neboť její řešení náleží řádným soudům. Výrok rozhodců v té příčině nenabude účinnosti, dokud řádným soudem nebylo pravoplatně vysloveno, že úmluva o rozsudím jest platná čili nic, neboť smluvci mohou uplatňovati neúčinnost rozhodčího výroku nejen žalobou podle § 596 a násl. c. ř. s., ale i námitkou, jak plyne ze zprávy komise poslancecké sněmovny (str. 55), podle níž byl původní nadpis § 595 c. ř. s. vládní osnovy »Aufhebung« zaměněn slovem »Unwirksamkeit« proto, aby byla zachována obojí cesta procesní, útočná i obranná.

Z toho vyplývá, že jest nutné, aby k exekuční žádosti byla podle § 54 č. 3 ex. ř. připojena také úmluva o rozsudím. Nestalo-li se tak, jest exekuční návrh věcně vadný a nelze mu vzhověti.

Námitka stěžovatelů, že z pouhé písemné úmluvy nelze si utvořiti bezpečný závěr, že úmluva jest platná, jest neodůvodněna, neboť exekuce se povoluje podle § 3, odst. 2, ex. ř. bez předcházejícího ústního jednání a bez slyšení odpůrce, leda by bylo v zákoně tom něco jiného

nařízeno. Stačí proto, když soud exekuci povolující, otázku, zda jest tu písemná úmluva o rozsudím, jež opravňovala rozsudí k vydání dotčeného výroku, posoudí pouze na základě přiložené úmluvy o rozsudím a na základě jejího právního výkladu.

Pokud soud exekuci povolující jest oprávněn a povinen zkoumati také, zda i z jiných důvodů podle § 595 c. ř. s. jest výrok rozsudích neúčinný, netřeba tu řešiti, poněvadž v souzené věci o to nejde.

Čís. 16976.

Důkazy ve smyslu § 396 c. ř. s. nejsou jen ony důkazy, které dostavivši se strana nabízí o skutkových okolnostech, obsažených přímo v žalobě, nýbrž jsou jimi všechny důkazy, které má soud po ruce a jež si nemusí teprve obstarávat. Za uvedené podmínky jsou jimi i listiny, jimiž žalobce odůvodňuje žádost o povolení práva chudých, a soud může jejich užití i za podklad svého volného uvázení podle § 273 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 9. června 1938, Rv II 903/37.)

Žalobkyně se na žalovaném domáhala žalobou zaplacení náhrady škody podle § 1328 obč. zák., tvrdíc v žalobě, že tím, že jí žalovaný přiměl trestným činem, lstí a zneužitím jeho poměru k ní k tomu, aby mu dovolila mimomanželskou soulož, a že jí zneuctil, se zmenšila její naděje na zaopatření a provdání se a že by mohla býti vyrovnána možnost jejího provdání se jedine přiměřeným věnem, aby se mohla postavit na roveň sňatkovým vyhlídkám zachovalé dívky, která snad nemá věna, že žalovaný jest synem zámožného otce, kterému náleží hostinec a dva domy, takže zažalovaná částka hledíc na poměry žalovaného a na poměry žalobkyně je přiměřená. Ježto žalovaný nepodal ve stanovené lhůtě žalobní odpověď, navrhla žalobkyně, aby byl vydán rozsudek pro zmeškání a žalovaný odsouzen k zaplacení zažalované částky. Zároveň žádala žalobkyně v žalobě o povolení práva chudých, připojivši potřebné listiny. Nižší soudy přisoudily žalobkyni jen 6.000 Kč s přísl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyninu.

Důvody:

S hlediska všech dovolacích důvodů vytýká dovolatelka především, že nemělo býti přihlíženo v otázce přiměřenosti požadované náhrady škody podle § 1328 obč. zák. k tomu, že žalobkyně požívá práva chudých. Tato výtku neobstojí. Jde o rozsudek pro zmeškání žalovaného podle § 398 c. ř. s. a bylo proto podle § 396 c. ř. s. jenž platí i v případě § 398 c. ř. s., pokládati přednes dostavivši se strany o skutko-

vých okolnostech za pravdivý, pokud nebyl vyvrácen předloženými důkazy. Podle dotčeného předpisu, stanovícího právní domněnku pravdivosti tvrzení dostavivši se strany, jež ovšem může býti vyvrácena předloženými důkazy, lze pokládati za »důkazy« i listiny, jež byly v souzené věci přiloženy k žalobě, totiž úřední vysvědčení o osobních poměrech žalobkyně pro dosažení práva chudých a místopřísežné seznání o jmění a příjmu, připojené k žádosti za právo chudých, obsažené v žalobním spisu. Zákon nijak neomezuje ony důkazy pouze na takové, které strana sama nabízí o skutkových okolnostech, obsažených přímo v žalobě, nýbrž požaduje jen, aby šlo o důkazy, které jsou soudu po ruce a jež si tudíž nemusí teprve obstarávat. Mohly proto nižší soudy přihlížeti k obsahu uvedených listin, jimiž žalobkyně odůvodňovala žádost o povolení práva chudých, a užití jich i za podklad svého volného uvázení ve smyslu § 273 c. ř. s. při určení výše zažalovaného odškodnění, a to tím spíše, když žalobkyně sama o svých majetkových, hospodářských a sociálních poměrech jinak nic podstatného neuvedla. Určení výše náhrady podle § 273 c. ř. s. volnou úvahou jest pak věcí právního posouzení. Jestliže tudíž z dotčených listin — připojených k žalobě — vyplývá, že žalobkyně je nemajetná (nemajíc nic kromě nutného šatstva a prádla v ceně asi 500 Kč), že nemá žádných příjmů, že jí nebyla za poslední tři léta předepsaná důchodová daň a že kromě zaměstnání v domácnosti jest jinak bez zaměstnání, nelze důvodně vytýkati odvolacímu soudu, přihlížel-li k tomu, že žalobkyně požívá práva chudých a že jest toho času bez zaměstnání. Žalobkyně ostatně sama uvedla v žádosti za právo chudých obsažené na konci žalobního spisu, že jest úplně nemajetná a bez jakýchkoliv prostředků.

Bezvýznamné jsou i další vývody dovolání, týkající se otázky přiměřenosti přisouzené odškodnění. Dovolací soud má za to, že částka 6.000 Kč je přiměřená hospodářským poměrům žalobkyniným, jak byly vylíčeny v uvedených listinách, a podle nichž jest posuzovati výši škody podle § 1328 obč. zák. (viz rozh. č. 12131 Sb. n. s.).

Čís. 16977.

Domovníci (zák. č. 82/1920 Sb. z. a n.).

Vlastník domu může s domovníkem umluviti písemně paušální odměnu za domovnícké práce i za nárok na klíč, jakož i že paušál bude domovníkovi zapraven buď vlastníkem domu, nebo nájemníky přímo, nebo prostřednictvím vlastníka domu. V písemné smlouvě nemusí býti zvláště zdůrazněno, že v paušální odměně je zahrnut i nárok na klíč.

Byl-li ujednán paušál za všechny domovnícké úkony, nezáleží pro poměr domovníka k vlastníku domu na tom, že vlastník vybírá od nájemníků větší poplatky.

(Rozh. ze dne 9. června 1938, Rv II 1092/37.)

Žalobce sjednal se žalovanou písemnou dohodu z 1. června 1933, kterou byl ustanoven domovníkem v domě č. 18 a v níž prohlásil: »Budu vždy všechny práce, které domovníkovi náleží, řádně vykonávat a dům v čistotě a v pořádku udržovati. Dostanu od Vás za to bezplatně k používání byt č. 1 v přízemí a mimo to 150 Kč měsíčně od nájemníků.« Tvrdě, že poplatky, které žalovaná vybírala z titulu čištění domu a klíčného od nájemníků, činily měsíčně nejméně 400 Kč a že žalobce nesmluvil s ní paušál na místě uvedených poplatků, placených nájemníky, domáhá se žalobce na žalované zaplacení 11.500 Kč na zadržených poplatcích. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Zákon č. 82/1920 Sb. z. a n. ustanovuje v prvním odstavci § 9, že mimo byt a náhradu hotových výloh spojených se správou domu přísluší domovníkovi za konané práce od vlastníka domu odměna smluvená, nebo obvyklá, a v odstavci druhém, že za každé otevření domovního řádu uzamčen, zaplatí strana, otevření žádající, domovníku poplatek, jehož výše se určí domovním řádem, schváleným pro celou obec. V § 9 uved. zák. je však dále stanoveno, že vlastník domu může ujednat s nájemníky, aby odměnu za řádné domovnícké práce, na niž má domovník nárok vůči vlastníku domu, platili přímo domovníkovi podle výše nájemného, a že dal-li domovník se svolením vlastníka nájemcům a podnájemcům klíč domovní, jest jimi odškodněn poplatkem mezi nimi ujednaným po případě schváleným v domovním řáde, dal-li však klíč vlastník sám nájemníkům a podnájemníkům, že musí odškodnit domovníka podle právě dotčeného ustanovení. Práva náležející domovníkovi podle § 9 uved. zák. mohou však býti změněna písemnou dohodou (§ 15 téhož zák.) a je proto dovoleno, aby smluvci (domovník a vlastník) za tu neb onu odměnu, tedy i za oboje odměny sjednali ú h r n k o v o u ú p l a t u (paušál) a aby dále ujednali, že tento paušál zapraví domovníkovi buď vlastník, nebo nájemníci přímo, nebo prostřednictvím vlastníka domu. To se v souzené věci také stalo, neboť z doslovu písemné dohody, která je podle § 15 uved. zák. jedině rozhodující, nemůže býti pochybnost, že byl ujednan paušál ve výši 150 Kč měsíčně za všechny domovnícké úkony, t. j. za úklid v domě i za otvírání dveří, a vybrala-li žalovaná ujednaný paušál od nájemníků a odváděla-li jej žalobci, nemá tudíž žalobce vůči ní již dalšího nároku. Názor žalobcův, že v písemné smlouvě musily býti rozeznány oba druhy odměny a že musilo býti zdůrazněno zejména, že v ujednané odměně jsou zahrnuty i nároky za klíčové a že vlastnice domu sama odevzdá klíče nájemníkům a domovníku odškodně za poplatky od nájemníků vybrané, nemá opory v zákoně a nelze proto schváliti jeho názor, že nestalo-li se tak, je smlouva neplatná, a není-li takového podrobného výpočtu v písemné dohodě, nelze z toho vyvozovati, že podle vůle smluvců nemělo býti klíčové obsaženo v paušální odměně za všechny práce, jež náležely žalobci jako domovníkovi.

Ujednan-li tedy určitý paušál za všechny domovnícké úkony v § 9 (v prvním a druhém odstavci vytčené), nemá význam v poměru mezi domovníkem a vlastníkem domu, že vybíral větší poplatky od nájemců, a žalovaná nebyla obohacena na žalobcovu újmu, když mu vše plnila, k čemuž byla povinna podle ujednané s ním dohody.

Čís. 16978.

K otázce vnitrostátní účinnosti mezinárodních smluv.

Nejde-li o změnu nebo doplnění ústavních zákonů, nevyžaduje se pro vnitrostátní účinnost mezinárodních úmluv, pokud upravují předmět, k jehož upravení byl jinak povolán zákonodárny sbor, aby k jejich provedení byl ještě vydán zvláštní (recepční) zákon, byl-li již jednou proveden souhlas Národního shromáždění (§ 64, odst. 1, č. 1 úst. listiny) k sjednání a k ratifikaci smlouvy. Takový souhlas se nemusí státi v podobě zákona.

Úmluva mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o rozdělení odpočívňích a zaopatřovacích požitků bývalých pragmatikálních zaměstnanců správy jmění druhdy vázaného pro rod Habsbursko-Lothringenský č. 187/1931 Sb. z. a n. je závazná i pro vnitrostátní orgány a jednotlivce již tím, že byla ujednána presidentem republiky k tomu oprávněným (§ 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny) a že byla po udělení souhlasu Národního shromáždění a s odvoláním na tento souhlas uveřejněna ve Sbírce zákonů a nařízení.

(Rozh. ze dne 10. června 1938, Rv I 2887/37.)

Srov. rozh. č. 6976, 6022, 5184, 8657, 9051 a j.

Žalobce, bývalý pragmatikální úředník soukromých císařských statků, dovolává se úmluvy mezi republikou Československou a republikou Rakouskou ze dne 30. listopadu 1923, která byla ratifikována republikou Českoslovenkou dne 14. května 1931 a vyhlášena ve Sbírce zákonů a nařízení dne 10. prosince 1931, č. 187, domáhá se žalobou podanou proti Československému státu, který nabyt oněch statků, mimo jiné, aby bylo uznáno právem, že se jeho propuštění ze služeb bývalých císařských statků disciplinárním nálezem ředitelství c. k. soukromých a rodinných statků ve Vídni ze dne 31. října 1913 stalo neprávem, a aby žalovaný byl odsouzen zaplatiti žalobci zadržené služné resp. zaopatřovací požitky. N i ž š í s o u d y uznaly žalobní nárok důvodem po právu.

Ne e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného a v otázce, o niž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h:

Bylo již vyloženo v četných rozhodnutích (č. 3008, 4147, 4186, 10320, 11735 Sb. n. s.), k nimž se pro stručnost odkazuje, že Československý stát vznikl originárně a že není právním nástupcem bývalého

Rakouska ani mocnářství rakousko-uherského, ani c. a k. soukromých a rodinných fondů bývalé panovnické rodiny rakousko-uherské. Statků této panovnické rodiny nabyl podle článku 208 mírové smlouvy s Rakouskem v Saint-Germain en Laye (č. 507/1921 Sb. z. a n.) a §§ 1 a 3 zákona č. 354/1921 Sb. z. a n. Šlo tu, jak bylo vyloženo již v rozhodnutí č. 11846 Sb. n. s., o nový, samostatný, originární způsob nabytí vlastnictví. Povinnost přiznat a platit odpočívne a zaopatřovací požitky bývalým pragmatikálním zaměstnancům na uvedených statcích převzal Československý stát teprve úmluvou s republikou Rakouskou č. 187/1931 Sb. z. a n. Je pravda, že k řečené mezinárodní úmluvě nebyl vydán prováděcí (recepční) zákon, avšak Národní shromáždění (obě sněmovny) vyslovilo s ní souhlas ve smyslu § 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny (tisk posl. sněmovny 688, 791, tisk senátu 290, 312 k zák. č. 187/1931 Sb. z. a n., těsnopisecká zpráva o III. schůzi posl. sněmovny čl. 23, schválení senátu sděl. 89, čl. 3 a n.). K tomu souhlasu se nevyžaduje forma zákona, pokud nejde o změnu nebo doplnění ústavních zákonů, kde by se souhlas ovšem mohl projevit jen formou ústavního zákona. O to však v souzené věci nejde. Pokud úmluva č. 187/1931 Sb. z. a n. upravuje předmět, k jehož upravení byl jinak povolán zákonodárny sbor, není třeba, aby k provedení mezinárodní úmluvy byl vydán ještě zvláštní zákon, byl-li již jednou projevem souhlasu Národního shromáždění k sjednání a ratifikaci smlouvy, neboť odporovalo by to úmyslu zákona, vyjádřenému v § 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny, kdyby zákonodárny sbor, který již legálním hlasováním svým souhlas svůj s úmluvou dal, mohl dodatečně (již ve stadiu realizace mezinárodní smlouvy) odepřítí vnitrostátní platnost úmluvě, k níž dal již dříve svůj souhlas a jejíž závažné sjednání tím umožnil a přivodil. Ostatně československá ústava nemá předpisu, že jednotlivci a vnitrostátní orgány jsou vázáni toliko zákonem. Zvláště neustanovuje § 6 ústavní listiny, že se zákonodárna moc vykonává toliko formou zákona a § 98 ústavní listiny neuzivá výrazu »zákon« v technickém smyslu slova, nýbrž má na mysli pojem zákona ve smyslu materiálním, neboť soudce je vázán i vládním nařízením (§ 55 ústavní listiny) a obyčejným právem. Soudce je proto vázán i mezinárodními smlouvami přípustnými ústavou, tedy zákonně. Třebaže tedy Národní shromáždění k úmluvě, o níž jde, nedalo souhlas ve formě zákona, stala se tato úmluva závaznou i pro vnitrostátní orgány a jednotlivce již tím, že byla smlouva ujednána presidentem republiky k tomu oprávněným podle § 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny a že byla po udělení souhlasu Národním shromážděním a s odvoláním na tento souhlas uveřejněna ve Sbírce zákonů a nařízení (srov. rozh. č. 6976 Sb. n. s.). Protože se propuštění žalobcovo ze služeb bývalých císařských statků stalo neprávem a proti tomu již ani dovolání nebrojí, jest žalobní nárok žalobce, který byl již před svým neplatným propuštěním dán do výslužby, důvodem po právu již podle úmluvy č. 187/1931 Sb. z. a n. a netřeba se zabývatí tím, zda jest po právu také podle zákonů č. 215/1919 a 329/1920 Sb. z. a n.

Jestliže smluvci, kteří byli členy organizací, uzavřevších hromadnou (kolektivní) smlouvu, vyloučili jednotlivou (individuální) služební smlouvou, sjednanou přede dnem účinnosti vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. (před 30. dubnem 1935), platnost kolektivních smluv, nemá pro služební poměr platnosti ani ujednání o rozhodčím soudě, obsažené v hromadné smlouvě. Vydal-li v takovém případě rozhodčí soud přesto nález, je žalovaný oprávněn domáhati se neúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595 č. 1 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 10. června 1938, Rv I 2938/37.)

Srov. rozh. č. 15001, 6183, 6079 Sb. n. s.

Gremium p-ského obchodnictva uzavřelo s pomocnickou hromadou příslušníků uvedeného gremia kolektivní smlouvu podle § 114 b) živn. ř., která byla dne 22. dubna 1930 schválena ministerstvem obchodu a do níž pojata bylo ustanovení o rozhodčím soudě. Dne 15. února 1935 sjednala žalobkyně, jež je členkou uvedeného gremia, se žalovanou členkou řečené pomocnické hromady individuální služební smlouvu, podle níž činil základní plat žalované 270 Kč měsíčně a byla jí platnost kolektivní smlouvy výslovně vyloučena. Služební poměr se dne 31. října 1936 skončil po řádné výpovědi a žalovaná pak podala proti nynější žalobkyni u rozhodčího soudu gremia p-ského obchodnictva žalobu o zaplacení 3.140 Kč s přísl. jako rozdílu mezi platem, který dostávala podle sjednané individuální smlouvy služební a platem, který jí náležel podle kolektivní smlouvy. V řízení před rozhodčím soudem namítala nynější žalující firma nepřislusnost soudu, ježto individuální smlouvou byla platnost kolektivní smlouvy, zejména její ustanovení o rozhodčím soudě výslovně vyloučena, rozhodčí soud však námítce nepřislusnosti nevyhověl, nýbrž vyhověl žalobě. Tvrdíc, že z uvedených důvodů nebyl rozhodčí soud oprávněn k rozhodování, ježto žádná smlouva o rozhodčím nebyla uzavřena, domáhá se žalobkyně prohlášení rozhodčího nálezu vydaného rozhodčím soudem gremia p-ského obchodnictva ze dne 27. listopadu 1936 za neúčinný. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Nižší soudy zjistily, že žalobkyně sjednala dne 15. února 1935 se žalovanou služební smlouvu, že žalovaná byla sice ke dni 31. srpna 1935 vypověděna, že však výpověď byla odvolána a dotčená smlouva trvala nezměněně dále po celou dobu služebního poměru žalované u žalující firmy. Individuální smlouva, o kterouž jde, obsahuje doložku, že jejím ujednáním »vylučuje se oboustranně platnost jakýchkoliv kolektivních smluv«.

Podle stálého rozhodování nejvyššího soudu (Sb. n. s. č. 5479, 5587, 11822 a j.) mohli smluvci do dne účinnosti vládního nařízení č. 89/1935

Sb. z. a n., t. j. do 30. dubna 1935, přes to, že byly členy organizací, které uzavřely kolektivní smlouvu, platně ujednání jednotlivou smlouvu, odchýlnou od smlouvy kolektivní. Individuální smlouva platně ujednaná vylučovala však rozhodčí soud ujednaný v kolektivní smlouvě, když se mu smluvci v jednotlivé smlouvě opřeli a jej vyloučili, jak nejvyšší soud odůvodnil v rozhodnutích č. 6183 a 6079 Sb. n. s., k nimž se pro stručnost odkazuje.

Jestliže strany rozepře vyloučily v souzené věci použití kolektivní smlouvy na sporný služební poměr v jednotlivé individuální smlouvě, bylo tím jasně a nepochybně vyjádřeno, že v příčině tohoto poměru celý obsah hromadné smlouvy nemá platnosti a proto ani doložka o ujednání rozhodčího soudu. Není proto mylný názor odvolacího soudu, že nebylo mezi stranami žádné smlouvy rozhodčí, a že vydal-li rozhodčí soud přes to žalobou napadený náleze, byla žalobkyně oprávněna žádati, aby dotčený náleze byl prohlášen za neúčinný podle § 595 č. 1 c. ř. s.

Pokud se dovolání snaží vyvozovati opačné právní stanovisko z vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. a zvláště ze zákazu § 4 řečeného nařízení, stačí odkázati k rozhodnutí nejvyššího soudu č. 15001 Sb. n. s., kde bylo odůvodněno, že se uvedený zákaz nevztahuje na služební poměry, které byly individuální smlouvou založeny již před účinností vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n., jež nastala dne 30. dubna 1935 (§ 6 uved. nař.).

Vládní nařízení č. 141/1937 Sb. z. a n., jehož účinnost nastala dne 30. června 1937 (§ 11 nař.), se na pracovní poměr žalované nevztahuje, ježto byl již zrušen dříve, t. j. dne 31. října 1936.

Čís. 16980.

Nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. přísluší jen vlastníku nemovité věci, a to jen pro poškození věci nemovité a jejího příslušenství, a nikoliv pro poškození věci movitých a tělesné. Nárok ten je osobním nárokem poškozeného vlastníka a nikoliv nárokem věcným.

(Plenární rozhodnutí ze dne 11. června 1938, Pres. 1447/37.)

V neuveřejněném rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 20. května 1937, Rv I 2320/35, byla vyslovena zásada,

a) že k žalobě na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. jest oprávněn nejen držitel pozemku (Grundbesitzer) v užším smyslu, t. j. vlastník pozemku, nýbrž i dočasný uživatel sousedního pozemku, jako na př. pachtýř nebo nájemce, třebaže nejsou věcnými držiteli;

b) že majitel horního nebo úředně schváleného zařízení na sousedním pozemku má nahraditi odškodné nejen za poškození věci, ale i za vážnější poškození lidského zdraví, tedy nejen hraditi škodu věcnou, ale i újmu na osobě.

Naproti tomu bylo v neuveřejněném rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 3. října 1923, Rv II 316/23, vysloveno v rozporu se zásadou pod a) uvedenou, že k žalobě podle § 364 a) obč. zák. jest legitimován pouze vlastník pozemků, nikoliv jeho pachtýř. V rozhodnutích č. 6374 a 14739 Sb. n. s. vycházel nejvyšší soud rovněž z názoru, že odškodné podle § 364 a) obč. zák. přísluší jen vlastníku pozemku, sousedovi. V rozhodnutí Rv II 316/23 bylo pak dále vysloveno, že nelze právo k žalobě podle § 364 a) obč. zák. postoupiti bez současného postupu vlastnictví pozemku, kdežto v rozhodnutí č. 14739 Sb. n. s. byla vyslovena zásada, že nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. způsobené doložením jest osobním právem vlastníka poškozené nemovitosti, nikoliv právem věcným.

Co se týká zásady pod b) uvedené, jest řečená zásada v souladu s rozhodnutím č. 2723 Sb. n. s., kde bylo vysloveno, že se ustanovení § 364 a) obč. zák. vztahuje i na poškození lidí, jest však ve zřejmém rozporu se zásadou vyslovenou nejvyšším soudem v pozdějším rozhodnutí č. 6374 Sb. n. s., které zastává stanovisko, že se předpis § 364 a) obč. zák. týká pouze věcné škody.

V zájmu jednotnosti nálezů nejvyššího soudu předložil první prezident nejvyššího soudu tyto sporné otázky podle § 12, odst. 2, zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 216 Sb. z. a n. zesílenému senátu, který se usnesl na právních větech v čele uvedených.

Důvody:

I. Otázka, zda nároky podle § 364 a) obč. zák. přísluší jen vlastníku sousedního pozemku, či také osobám jiným, zejména nájemci a pachtýři, jest sporná nejen v judikatuře, jak z předem uvedeného plyne, ale i v literatuře.¹⁾

¹⁾ Že nárok podle § 364 a) obč. zák. přísluší jen vlastníku pozemku byl sdílen již starší judikaturou býv. nejvyššího soudu ve Vídni, jak jest patrné z rozhodnutí č. 3731 a 6467 Gl. U. n. ř.

Nynější nejvyšší soudní dvůr ve Vídni nepřiznává vesměs pachtýři oprávnění k uplatňování nároků plynoucích z § 364 a) obč. zák. sousedovi, nýbrž jen vlastníku sousedního pozemku (srov. rozhodnutí uveřejněná v oficiální sbírce vydávané členy nejvyššího soudu ve Vídni S. Z. VII/217, S. Z. XIII/60, S. Z. XIV/203, dále rozhodnutí uveřejněná v Z. Bl. roč. 49, č. 298, str. 869 (ze dne 23. června 1931, 2 Ob 619/31), v témže časopise roč. 50, č. 297 (ze dne 21. června 1932, 3 Ob 572/32), dále v G. H. roč. 1933, str. 153 (ze dne 13. října 1932, 3 Ob 833/32).

Totéž stanovisko, že nárok podle § 364 a) obč. zák. nepřislúší pachtýři (nájemci), nýbrž jen vlastníku, zaujímá i většina literatury (srov. Ehrenzweig, System II/1 § 303 II, Mayr, Lehrbuch II, str. 369 a násl., pozn. 7, Rouček-Sedláček, Komentář k obč. zák. II, str. 255, Sedláček, Vlastnické právo, str. 111, Weizsäcker, System des tschechoslovakischen Bergrechtes, Praha 1933, str. 141, Herbatschek, Bergschadenersatz, Wien 1918, str. 111 a 114).

Stejně stanovisko zaujímal také původně Klang (srov. Klang, Bemerkungen zu den sachenrechtlichen Bestimmungen der Zivilnovellen, Wien 1917, str. 31), jenž nyní je pro rozšířenější výklad, totiž že nárok podle § 364 a) obč. zák. jest přiznati i nájemci nebo pachtýři (srov. Klang, Zentralblatt 1926, str. 346 a násl., Klang, Komentář I/2, str. 36 a poznámka v Jur. Blätter 1932, str. 14).

Aby sporná otázka mohla být řešena, jest zjistiti, komu zákonodárce zamýšlel poskytnouti oprávnění plynoucí z ustanovení § 364 a) obč. zák.

Mezi zákonná omezení vlastnictví patří případy t. zv. práva sousedského, o nichž jednají §§ 364, odst. 2, 364 a) a 364 b) obč. zák., jež byly zařaděny do druhé hlavy prvního oddílu druhého dílu obč. zák., jednající o právu vlastnickém, §§ 11 a 12 třetí dílčí novely (cis. nař. ze dne 19. března 1916, č. 69 ř. z.). Z vysvětlivek (odůvodnění) k třetí dílčí novele, str. 33 plyne, že ustanovení o sousedském právu byla pojata do občanského zákoníka, aby byla zjednána jistota, jak dalece má ručení za zásahy činnosti na jednom pozemku na pozemky sousední v zápatí soukromoprávní odpovědnost, a že tu jde především o slušné vyrovnání mezi zájmy pozemkového majetku (des Grundbesitzes) a průmyslem, jehož provoz působí na jeho místní okolí rozmanitým způsobem. Podle zprávy komise panské sněmovny pro věci o předloze zákona na změnu a doplnění některých ustanovení všeobecného občanského zákoníka, str. 162 a 163, šlo u těchto zákonných ustanovení

Stejný názor zastává Kornitzer v Notariatszeitung 1918 č. 31, str. 247 v pojednání »Das Problem des Nachbarrechtes«.

Pokud jde o osoby věcně oprávněné, pokládají Ehrenzweig a Klang za sousedy i osoby ze služebnosti oprávněné (srov. Ehrenzweig, Sachenrecht § 188/1, Klangův komentář k § 364 VI b) a Klang, Bemerkungen zu den sachenrechtlichen Bestimmungen der Zivilnovellen, str. 30).

Naproti tomu přísluší podle Sedláčka a Roučka žaloba zdržovací jen vlastníkům sousedního pozemku a nikoliv osobám věcně oprávněným (srov. Rouček-Sedláček, Kom. k § 364/15, Sedláček, Vlastnické právo k § 464/12), oba však přiznávají nároky na náhradu škody každému, jemuž zaviněným zásahem byla škoda způsobena (Sedláček, Vlastnické právo; str. 113/115 a 118, Rouček, Komentář k § 364/15); pokud pak jde o nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák., mluví se, jak již předem bylo uvedeno, jen o vlastníku.

Weizsäcker, System des tschechoslovakischen Bergrechtes, str. 141, Herbatschek, Bergschadenersatz str. 108, 113 a 114 nepřiznávají nároky na náhradu škody osobám věcně oprávněným.

Nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. nepřiznává rovněž hypotekárnímú věřitelé Klang a omezuje jej na nároky podle § 458 obč. zák. (srov. Klang, Bemerkungen, str. 29 a Klangův komentář k § 364 VI).

Krčmář: Příspěvky k výkladu reformovaného práva občanského, str. 729—738, 769—780, v časopisu Právník 1916, se vyslovuje, že argument a simií mohl by vésti k úsudku, že není oprávněn zakázati immise jen vlastníku pozemku, a klade důraz na slova »Nachbar« a »dessen Grund«, která jsou podle něho příliš bezbervá, než aby jimi mohlo být opřeno mínění, že měl být tímto slovy označen jen vlastník, že otázka, zda i jiné osoby než vlastník mohou zakázati immise, jest závislá na předurčující otázce, zda je zakázáno nakládati s cizí věcí nejen ve prospěch vlastníka, nýbrž i v prospěch jiných osob, které mají k věci té právo.

Vládní návrh nového obč. zákoníka zařadil předpisy o právu sousedském (§§ 137—143) do hlavy 6. jednající o vlastnictví a jeho ochraně s nadpisem »Omezení vlastnického práva«. §§ 137 a 138 návrhu, jež upravují práva sousedská, o nichž jednají druhý odst. § 364 a § 364 a) nynějšího obč. zákoníka, mluví pak již jen o sousedovi. Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu přísluší oprávnění sousedská netoliko vlastníku pozemku, nýbrž vlastníku jakékoliv věci. Podle § 319 vládní návrhu přísluší pak tomu, kdo jest oprávněn ze služebnosti, k ochraně jeho práv žalobou obdobně žalobám z vlastnictví. Podobné ustanovení v příčině hypoteky a nájmu a pachtu vládní návrh nemá.

zvláště o to, aby byla nalezena správná střední cesta mezi odvrácením vzájemného poškozování a obtěžování jednotlivých pozemkových vlastníků (Grundeigentümer) a umožněním činnosti národohospodářsky nepostradatelných výrobních podniků. Z téže zprávy (str. č. 163) plyne, že vzorem pro předpis druhého odstavce § 364 obč. zák. byl § 906 německého obč. zákona, který mluví o vlastníku pozemku (Eigentümer des Grundstückes). Ve zprávě komise panské sněmovny k § 364 a) obč. zák. se pak uvádí, že zásada vyslovená v druhém odstavci § 364 obč. zák. vyžaduje dalšího omezení, jde-li o zásahy vyvolané zařízením úředně schváleným. Jest proto ustanovení § 364 a) obč. zák. jen rozšířením omezení sousedských práv vůči zařízením horním a zařízením úředně schváleným. Z toho plyne, že úmyslem zákonodárce bylo poskytnouti ochranu podle § 364 obč. zák. a nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. vlastníku sousedního pozemku a že zákon pod slovem »vlastník pozemku« (Eigentümer eines Grundstückes) v druhém odstavci § 364 obč. zák., a pod slovem »držitel pozemku« (Grundbesitzer) v § 364 a) obč. zák. vyrozumívá jednu a tutéž osobu, t. j. vlastníka sousedního pozemku.

I když zákon mluví v uvedených zákonných ustanoveních o vlastníku pozemku, jest slovy těmi vyrozumívati nejen toho, kdo vlastní právě jen nějaký pozemek, ale i každého, kdo jest vlastníkem nějaké nemovité věci. Náš občanský zákoník v kapitole o vlastnictví (§§ 353 a násl.) nemluví o vlastnictví pozemkovém, nýbrž rozeznává vlastnictví k nemovitým věcem a vlastnictví k věcem movitým. Naproti tomu německý zákoník ve svém oddílu jednajícím o vlastnictví (§§ 903 a násl.) mluví o vlastnictví pozemkovém na rozdíl od vlastnictví k věcem movitým²⁾. Užívá proto německý zákoník v § 906, jenž byl vzorem pro druhý odst. § 364 našeho obč. zákoníka, slovo »Eigentümer eines Grundstückes«. Třetí dílčí novela pak podle tohoto svého vzoru pojala do nového druhého odstavce § 364 obč. zák. totéž slovo »Eigentümer eines Grundstückes«, čímž chtěla slovem tím zřejmě vystihnouti totéž, co pod slovem tím vyrozumívá německý obč. zákoník, t. j. vlastníka nemovitých věcí. Ježto pak, jak bylo předem vyloženo, jest slovem »držitel pozemku« (Grundbesitzer) v § 364 a) obč. zák. rozuměti totéž, co slovem »vlastník pozemku« (Eigentümer eines Grundstückes) v druhém odstavci § 364 obč. zák., jest přiznati nárok na náhradu škody nejen vlastníku pozemku, ale i vlastníku každé nemovité věci.

Jde nyní o to, zda přísluší oprávnění podle druhé věty § 364 obč. zák. a nároky na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. také jiným osobám kromě vlastníka. Vzorem dílčí novely pro úpravu práva sousedského bylo pouze ustanovení § 906 německého obč. zákoníka, jenž výslovně mluví toliko o vlastníku pozemku, a novela zařadila předpisy o právu sousedském do druhé hlavy občanského zákoníka mezi jeho ustanovení o omezení vlastnictví. Naproti tomu nepřevzala novela další ustanovení německého zákoníka, jež v §§ 1004, 1027, 1065, 1090 a 1334 přiznávají právo zákazu, o němž jest řeč v druhém odstavci § 364

²⁾ Srov. Klang, Bemerkungen, str. 29.

obč. zák., i osobám ze služebností oprávněným a hypotekárním věřitelům. Z toho plyne, že úmyslem zákonodárce bylo nepřiznati těmto osobám oprávnění podle druhého odstavce § 364 obč. zák. a tudíž rovněž ne nároky na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák., kteréžto ustanovení, jak bylo vyloženo, jest jen rozšířením omezení práv sousedských vůči zařízením horním a zařízením úředně schváleným, neboť si nelze jinak vysvětliti, proč by byl zákonodárce, jemuž byl vzorem pro ustanovení o právu sousedském německý zákoník občanský, nebyl převzal i uvedená další ustanovení německého občanského zákoníka, kdyby byl chtěl ochranu práva sousedského poskytnouti i osobám jinak věcně oprávněným. Jest proto vycházeti z toho, že podle platného práva přísluší oprávnění podle druhého odstavce § 364 obč. zák. a tudíž i nároky na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. jen vlastníku nemovité věci a jejího příslušenství a nikoliv osobám jinak věcně oprávněným. Nepřiznává-li zákonodárce nároky ty osobám věcně oprávněným mimo vlastníka, nebylo ani úmyslem zákonodárce přiznati je nájemci a pachtýři jako osobám pouze obligačně oprávněným.

II. Další otázkou je, zda nárok podle § 364 a) obč. zák. jest osobním právem vlastníka poškozeného nemovitosti, či zda je právem věcným. Při řešení této otázky jest vycházeti z toho, že jde o nárok na náhradu škody. Nárok na náhradu škody může příslušet jen tomu vlastníku, v jehož majetku zásahem horního podniku nebo úředně schváleného zařízení škoda vzešla. Stejně nároky musí ovšem příslušet i universálním nástupcům poškozeného vlastníka, nikoliv však jeho, singulárním nástupcům, leč by na ně také tyto nároky přešly²⁾.

III. Ježto, jak bylo vyloženo pod I., zamýšlel zákonodárce druhým odstavcem § 364 obč. zák. a § 364 a) chrániti jen nemovitý majetek, lze se proto podle § 364 a) obč. zák. domáhati náhrady škody jen pro poškození nemovité věci a jejího příslušenství, nevztahuje se však ustanovení § 364 a) obč. zák. na poškození věcí movitých a lidí.

IV. Tímto rozhodnutím byly řešeny toliko nároky na náhradu škody dle § 364 a) obč. zák. a nejsou tím dotčeny nároky na náhradu škody dle všeobecných předpisů, uvedených v hlavě XXX. obč. zák.

Čís. 16981.

Na Československé obilní společnosti se nelze domáhati pořadem práva ani, aby se zdržela zákazu vydávati kontrolních známek podle § 15 vlád. nař. č. 168/1935 Sb. z. a n., ani aby je vydala.

(Rozh. ze dne 14. června 1938, R I 789/38.)

Žalobce, provozující mlynářskou živnost, se na žalované Československé obilní společnosti domáhá žalobou, aby bylo uznáno právem:

²⁾ Stejně rozhodnutí čís. 4775 Sb. n. s., Weizsäcker, str. 141, Herbatschek, str. 98—101.

1. že jest žalovaná povinna zdržeti se zákazu dne 20. ledna 1937 proti žalobci vydaného o vydávání kontrolních známek ve smyslu § 15 vlád. nařízení č. 168/1935 Sb. z. a n., 2. učiniti opatření, aby žalobcovu mlýnu byly vydány kontrolní známky (plomby), bez nichž nesmí býti z žalobcova mlýna vyklizeno zboží, na jehož označení byly známky vydány, a to ve smyslu § 15 vládního nařízení č. 168/1935 Sb. z. a n., 3. vydávati žalobci, počínaje dnem 1. února 1937 až nadále, kontrolní známky (plomby), bez kterýchž známek nesmí býti z mlýna vyklizeno zboží, na jehož označení byly známky vydány, 4. vydati žalobci 2203 kusů plomb (kontrolních známek), znějících na určité mlynářské výrobky, jak jest předepsáno vyhláškou Československé obilní společnosti č. 7/III. pro měsíc únor, duben a květen 1937, 5. pověřiti Ústřední, nákupní a prodejní družstvo obchodních mlýnů v republice Československé, zapsané společenstvo s r. o. v P., vydáním 2203 kusů plomb (kontrolních známek), znějících na určité mlynářské výrobky, jak jest předepsáno vyhláškou Československé obilní společnosti č. 7/III. pro měsíc únor, duben, květen 1937. K odůvodnění žaloby přednesl, že mu bylo stanoveno základní množství obchodního mletí pro jeho podnik ve smyslu vlád. nařízení č. 168/1935 Sb. z. a n., a to pšenice 4.017 q a žita 3.226 q, že si objednal jako člen Ústředního nákupního a prodejního družstva obchodních mlýnů dne 27. ledna 1937 kontrolní známky (plomby), bez nichž nesmí dle § 15 téhož nařízení býti ze mlýna vyklizeno zboží, t. j. uvedeny do oběhu mlynářské výrobky pšenice a žita; dále tvrdil, že tyto plomby nedostal proto, že žalovaná zakázala jejich vydání dne 20. ledna 1937 z toho důvodu, že žalobce jí nepodepsal komisionářskou smlouvu, pokud se týče, že připojil ověřené prohlášení, že se smlouvou tou nesouhlasí, a že mu žalovaná také dne 18. února 1937 oznámila, že mletí může býti provozováno jen za podmínek stanovených jí — žalovanou — ve smlouvě vypracovaných podle ustanovení § 20 vlád. nař. č. 137/1934 ve znění vlád. nař. č. 219/1936 Sb. z. a n. Žalobce má za to, že uvedený zákaz je protiprávní a nezákonný, že nárok na vydání kontrolních známek, nehledíc na to, že nedošlo k podpisu komisionářské smlouvy, že jest oprávněn ve své živnosti provozovati obchodní mletí, a žádá odsouzení žalované dle prosby žalobní. Žalovaná vznesla mimo jiné námitku nepřipustnosti pořadu práva, kterou prvé soud zamítl z důvodu, že jde o nárok soukromoprávní, uplatněný vůči soukromé akciové společnosti, při čemž nerozhoduje, zda právní pramen, o nějž je žaloba opřena, je pramenem veřejnoprávním, či nikoli. K rekursu žalované rekursní soud změnil usnesení prvního soudu, zrušil předchozí řízení jako zmatečné, vyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva a žalobu zamítl v podstatě z toho důvodu, že zákaz žalovanou vydaný lze zkoumati jen pořadem stolic správních, jeho zkoumání se vymyká působnosti řádných soudů, a že otázka oprávněnosti i provozu živnosti mlynářské hledíc na předpisy vlád. nař. č. 137/1934 ve znění vlád. nař. č. 156/1935 a 219/1936 Sb. z. a n. je otázkou veřejnoprávní a nikoli rázu soukromého.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Se závěrem rekursního soudu je v podstatě souhlasiti, aniž je třeba se obíratí otázkou, zda žalovaná jako akciová společnost je zvláštní právní útvar s charakterem správního úřadu, anebo náhražkou státního úřadu, za jakou jí pokládá rekursní soud, čemuž stěžovatel odporuje, poněvadž pro otázku příslušnosti soudů a správních úřadů je rozhodující obor práva v objektivním slova smyslu, jímž je ovládán životní poměr, jenž jest předmětem úřední činnosti, o kterou jde (Dr. Pražák: Spory o příslušnost, str. 90 a násl.); rozhoduje povaha objektivní normy, upravující určitý životní poměr, její právní podstata nehledíc na to, zda se nalézá v zákoníku občanském nebo v zákoně správním, dle ní nutno posuzovati a zjistiti povahu práva v subjektivním smyslu a nelze přisvědčiti názoru, že by tehdy, když se někdo dovolává pro svůj nárok ochrany práva soukromého, již tím samým patřilo rozhodnutí o něm do působnosti soudů. Dokladem toho jsou předpisy §§ 364, 365 obč. zák., kdy z důvodu veřejného zájmu jest právo volné dispozice s předmětem omezeno nebo dokonce musí ustoupiti zájmu veřejnému, a kdy vzejde právní poměr z práva veřejného, při čemž pořad práva je vyloučen.

V souzeném případě provozuje stěžovatel živnost mlynářskou, tedy živnostenskou oprávnění, jež jest nepochybně upraveno právem veřejným, a spory o tom, zda mu má býti právo k provozu živnosti propůjčeno nebo mu v něm má býti bráněno, sluší vésti výhradně před správními úřady. Vládním nařízením č. 168/1935 Sb. z. a n. v §§ 6 až 15 o úpravě mletí obchodního bylo živnostenské oprávnění mlynářské podstatně omezeno co do volnosti smluvní a provozu živnosti. Jde tu vesměs o normy upravující živnostenské poměry určitého oboru výrobního, jež patří vesměs do oboru práva veřejného, tak zejména i předpis o vydávání kontrolních známek (§ 15 téhož nařízení). Stejnou povahu má a jest v úplné souvislosti další předpis čl. I č. 10, odst. 3 vlád. nař. č. 219/1936 Sb. z. a n. o podmínkách, za kterých lze provozovati obchodní mletí. Bez splnění tam uvedených podmínek nelze vykonávati živnostenskou oprávnění v uvedeném oboru a tudíž uváděti do oběhu mlynářské výrobky pšenice a žita, pro něž by nutně potřeboval kontrolních známek dle § 15 vlád. nař. č. 168/1935 Sb. z. a n. Dozor na zachování řecného nařízení nebo na předpisy podle něho vydané vykonávají podle § 32 téhož nařízení okresní úřady a orgány blíže v tomto paragrafu uvedené.

Hledíc na to, co bylo uvedeno, plyne, že tvrzené porušení stěžovatelem subjektivního práva vyvěrá ve své podstatě z tvrzeného porušení právní normy, jež upravuje poměry živnosti mlynářské s hlediska veřejnoprávního, a nelze proto domnělé právo uplatňovati pořadem práva u soudu, při čemž nezáleží na tom, že stěžovatel svůj nárok označuje jako soukromoprávní, poněvadž podle své povahy jde vpravdě o nárok vyvěrající z práva veřejného.

Bylo proto právem námitce nepřipustnosti pořadu práva vyhověno.

Cís. 16982.

K vymození peněžité pohledávky nelze povolití zabavení nároku povinného proti jiné osobě na vydání listin (trhové smlouvy, notářského spisu), týkajících se převodu nemovitosti na povinného, která není povinnému dosud knihovně připsána.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, R I 736/38.)

Srov. rozh. č. 11433 Sb. n. s.

K vymození své vykonatelné peněžité pohledávky 10.000 Kč s přísl. navrhla vymáhající věřitelka povolení exekuce zabavením nároku, který přísluší povinnému Josefu K. proti Štěpánu Z. a Dr. Janu S., advokátům v M., na vydání listin, a to notářského spisu o převodu pozemku č. kat. 303/6 z manželů Václava a Boženy K-ových na Václava a Annu K-ovy a smlouvy trhové o dalším převodu téhož pozemku na povinného a jeho zemřelou manželku tvrdíc, že hodlá dáti si vykonatelnou pohledávku knihovně zajistiti na shora označeném pozemku, a to ihned, jakmile bude jeho přiděl podle přidělové listiny ministerstva zemědělství v pozemkové knize knihovně vyznačen a zapsán do vlastnictví původních vlastníků Václava a Boženy K-ových. Soud prv stolice vyhověl návrhu, zakázal Štěpánu Z. a Dr. Janu S., aby uvedené listiny povinnému vydali a jim i povinnému přikázal, aby nijak s nimi nenakládali, zejména aby jich neupotřebili pro jakékoliv úkony soudní, zejména pro zápis vlastnických práv do pozemkové knihy. Rekursní soud zamítl návrh. D ů v o d y: Podle obsahu návrhu je zřejmé, že vymáhající věřitelka měla na mysli exekuci podle § 325 ex. ř., jak správně uvádí stěžovatel. Stěžovateli je dále přisvědčiti, že exekuce neměla býti povolena. Účelem exekuce je dosáhnouti uspokojení vymáhaného nároku. Předmětem exekuce k vymození pohledávky peněžité může pak býti jen taková věc, jejíž zpeněžení je možné a způsobilé uspokojiti vymáhanou pohledávku. Takovou věcí nejsou však obě listiny, jichž se navržená exekuce týká, neboť i kdyby bylo dosaženo účelu navržené exekuce a listiny by byly vydány výkonému orgánu, nepřineslo by to vymáhající věřitelce přímý majetkový prospěch, k němuž nebylo by lze dospěti ani zpeněžením oněch listin, jež jsou pouze potvrzením o uzavřeném právním jednání a nemají pro osoby jiné než ony, které právní jednání uzavřely, majetkovou hodnotu, nejspouze zpeněžitelnými ani podle § 327 ex. ř. Nemůže proto býti nárok na vydání oněch listin předmětem exekuce pro peněžitou pohledávku. Právem tu ukazuje stěžovatel na rozhodnutí č. 10158, 11433, 11569 a 11641 Sb. n. s. Nárok, na nějž jest exekuce navržena, není sám o sobě ani majetkovým právem ve smyslu § 331 ex. ř., neboť ani povinnému se nedostane vydáním dotčených listin přímo majetkového prospěchu, nýbrž umožní se jimi toliko uskutečnění práva jimi prokazovaného, jež třetí osoba nemůže beze všeho uskutečniti ani ve prospěch povinného ani ve svůj vlastní prospěch.

Neměla tudíž býti navržená exekuce povolena a byl proto návrh na povolení exekuce zamítnut.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Důvody:

Exekuční titul zní v souzené věci na pohledávku peněžitou. Vymáhající věřitelka tvrdí, že přidělová nemovitost č. p. 303/6 v B. náležela Václavu a Boženě K., kteří ji notářským spisem ze dne 15. března 1927 prodali Václavu K. ml. a Anně K., a ti ji prodali trhovou smlouvou ze dne 14. července 1931, schválenou státním pozemkovým úřadem, povinnému Josefu K. a jeho nyní již zemřelé manželce Anně K., že uvedené převody vlastnictví nebyly dosud v pozemkové knize provedeny a že řečené listiny jsou v držení Štěpána Z. a Dr. Jana S., advokátů v M. Vymáhající věřitelka navrhla exekuci zabavením a příkázáním k vybrání nároku, který přísluší povinnému proti Štěpánu Z. a Dr. Janu S. na vydání dotčených listin. Že uvedená exekuce není dovolena s hlediska §§ 325 a 331 ex. ř., ježto se vede na nárok nezpenžitelný, odůvodnil správně rekursní soud. Dovolací stěžovatelka uvádí, že exekucí vedenou podle § 331 ex. ř. má jí býti umožněno vésti pak exekuci podle § 350, odst. 3, ex. ř., kterou by dosáhla knihovního vkladu práva vlastnického k oné nemovitosti pro povinného a vkladu nuceného práva zástavního nebo vnucené správy k vymožení své vykonatelné peněžité pohledávky.

Vymáhající věřitel musí však podle § 350 ex. ř. prokázat i listinami vyhovujícími předpisům knihovního zákona, že dlužník nabyl práva k nemovitosti, nemůže se však domáhati vydání takovýchto listin, když exekuční titul na takové vydání nezní, a připravovati si tak půdu pro vedení exekuce na nemovitost samu (č. 11433 Sb. n. s.).

V souzené věci jde mimo to o nemovitost pocházející z velkého záboru pozemkového a je proto podle ustanovení § 2 malého přidělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. její zcizení, zatížení, dobrovolné i exekuční, vázáno na souhlas státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství. Vymáhající věřitelka však takový souhlas v exekučním návrhu, který má býti součástí exekuce na přidělovou nemovitost, neprokázala.

Čís. 16983.

Pořad práva.

Nejde o domáhání se oprávnění podle vodního zákona (zák. č. 75 čes. z. z.), nýbrž o žalobu na ochranu služebnosti soukromoprávní povahy podle § 523 obč. zák., domáhá-li se žalobce, že vydržel služebnost čerpatí vodu pro hospodářské účely z obecního potoka tekoucího po jeho pozemku, a aby se jiné osoby zdržely rušením dotčené služebnosti. Pro takovou žalobu je dovolen pořad práva.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, R I 821/38.)

Srov. rozh. č. 2612, 4128, 14134 Sb. n. s.

Žalobu, kterou se žalobci domáhají na žalovaných 1. obci B., a 2. manželích Aloisu a Marii K-ových, aby bylo uznáno právem, a) že dočasným vlatníkům domu č. p. 13 v B. spolu s pozemky č. kat. 15 a 29, zapsanými ve vložce č. 13 poz. knihy B. přísluší služebnosti odbíratí vodu z obecního potoka, tekoucího od obce K. a vtékajícího do veřejného potoka b-ckého, tekoucího v místech kolem stavební parcely č. kat. 15 a 29 po obecní cestě č. kat. 584 pro hospodářskou potřebu hospodářství č. p. 13 v B. k napájení dobytka a zavlažování zahrady č. kat. 29 pastva, b) že žalovaná obec B. jest povinna svoliti, aby byla v seznamu č. II. veřejného statku obce B. vložena na zapsané tam parcele č. kat. 584 obecní cesta, služebnost odběru vody z obecního potoka tekoucího v místech parcely č. kat. 15 a 29 po parcele č. kat. 584, jako statku služebném ve prospěch každého vlastníka domu č. p. 13 v B. s uvedenými pozemky jako statku panujícího pro hospodářskou potřebu usedlosti č. p. 13, c) že žalovaní manželé Alois a Marie K. jsou povinni rukou společnou a nedílnou trpěti výkon služebnosti žalobců v rozsahu ad a) uvedeném a zdržeti se jakéhokoliv bránění výkonu oné služebnosti a za tím účelem zejména odstraniti přehrážku zřízenou v obecním potoce a pouštěti dostatečné množství vody k výkonu služebnosti žalobců, soud první stolice odmítl pro nepřipustnost pořadu práva. Rekursní soud uložil soudu první stolice, aby dále o žalobě jednal a rozhodl ve věci samé.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud odůvodnil v četných rozhodnutích (č. 2612, 4128, 14134 Sb. n. s.), k nimž se pro stručnost odkazuje, zásadu, že ustanovení § 75 zemského zákona vodního pro Čechy č. 71/1870 čes. z. z., nevylučuje zcela soudní příslušnost ve věcech, týkajících se vod, nýbrž že přikazuje správním úřadům jen věci, které se vztahují k užívání a svádění vody, nebo bránění vodě podle zákona vodního.

Žádáno-li za uznání a ochranu práva vyvozovaného z předpisu vodního zákona, čili z důvodů veřejnoprávních, rozhodují tudíž úřady správní, domáhá-li se však uznání a ochrany práva užívání vody, spočívajícího na důvodech soukromoprávních, jsou soudy příslušnými k rozhodování.

V souzeném případě tvrdí žalobci v podstatě, že jejich právní předchůdci a oni po dobu více než 30 let čerpali vodu z obecního potoka, tekoucího po jejich pozemku, pro hospodářské účely, zejména k napájení dobytka a že zavlažovali vodou z něho branou svou sousední louku, že byli žalovanými rušeni v uvedeném právu, a domáhají se výroku, že jim přísluší služebnost odbíratí vodu z dotčeného potoka, aby žalovaná obec svolila k vyznačení této služebnosti v seznamu II. veřejného statku pro obec B. a aby druzí žalovaní manželé K-ovi trpěli dotčenou služebností a zdrželi se jakýchkoli rušebních činů.

Podle toho se žalobci nedomáhají nějakého vodního oprávnění podle zemského zákona vodního, nýbrž vznášejí žalobou podle § 523 obč. zák.

nárok rázu soukromoprávního, o němž rozhodovati přísluší toliko soudům. Otázka, zda je právě uvedený nárok a žalobci tvrzené právo odůvodněno podle pravidel práva soukromého, nelze řešiti při rozhodování o námitce nepřípustnosti pořadu práva, nýbrž pouze v hlavním sporu, ve kterém lze zejména také jen zkoumati, přísluší-li žalobcům tvrzené právo z důvodu vydržení, po případě, je-li vydržení takového práva po vydání zemského zákona vodního vůbec možné (srov. č. 7801 Sb. n. s.). Nejvyšší soud se proto v tomto období sporu ani nemohl obíratí nadhozenými otázkami. Pro úplnost jest jen ještě podotknouti, že žaluje-li se pro rušení nebo pro osobování si služebnosti, může býti o žalobě rozhodnuto příznivě nebo nepříznivě, ale vždy jen řádným soudem a že otázku, které ochrany se dovolávají žalobci — zda soukromoprávní či veřejnoprávní podle vodního zákona — lze posouditi jen podle jejich přednesu a nároků a nikoliv podle přednesu a námitek žalovaných (viz č. 9555 Sb. n. s.).

Čís. 16984.

Význam stanov stavebního a bytového družstva o splatnosti stavebních vkladů (záloh) po zrušení členského poměru.

Předpisy stanov o splatnosti stavebních vkladů (záloh) se netýkají členského poměru a jsou pro toho, kdo je složil, závazné jen potud, pokud se jim i v té příčině podrobil, třeba přestal býti členem družstva. Ujednání o splatnosti uvedených vkladů nemůže býti později změněno usnesením valné hromady, ledaže by se byl člen při složení vkladu i po té stránce výslovně podrobil budoucím změnám stanov nebo usnesením příštích valných hromad.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv 968/37.)

Žalobce, který vypověděl dne 28. prosince 1933 své členství v žalovaném obecně prospěšném stavebním družstvu i stavební zálohu a takto podle § 17 stanov uvedeného družstva přestal býti členem družstva za dvanáct měsíců po výpovědi, t. j. dnem 28. prosince 1934, domáhá se na žalovaném družstvu žalobou zaplacení stavební zálohy 14.743 Kč s přísl. Žalované družstvo namítlo předčasnost žaloby, ježto zažalovaná pohledávka není dosud splatná, poněvadž na řádné valné hromadě žalovaného družstva konané dne 27. června 1933, tedy v době, kdy byl žalobce ještě členem, bylo usneseno, že stanovy, pokud do té doby dopouštěly výplatu stavebních vkladů po dvou letech po jejich výpovědi, se změní tak, že podmínkou jejich výplaty je rozhodnutí představenstva žalovaného družstva, takže žalobce jest tímto usnesením vázán. Uvedené představenstvo nedalo souhlas k výpovědi žalobce stavebního vkladu a nemá tudíž žalobce dosud nároku na jeho vyplacení. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soudz těchto důvodů: Nejni-li žalobce již členem družstva ode dne, kdy jím býti přestal, nevážou jej již stanovy žalovaného družstva, pokud v nich není

ani zvláštní ustanovení pro případ zrušení členství, ani nebylo zvláštní úmluvou nic ujednáno. To však tvrzeno nebylo. Žalované družstvo uplatnilo toliko, že podle usnesení jeho valné hromady z doby, kdy žalobce byl ještě členem, bylo změněno ustanovení stanov, dopouštějící výplatu stavebních vkladů po dvou letech od výpovědi tak, že jest podmínkou oné výplaty rozhodnutí představenstva. Takovéto usnesení však, i kdyby pojata bylo do stanov, může vázati toliko členy družstva po dobu jejich členství, nikoli jiné osoby, třeba bývalé členy, neboť stanovy platí toliko pro členy. To přiznalo žalované společenstvo samo ve své žalobní odpovědi, když uvedlo, že se žalobce zavázal dodržeti ustanovení stanov a usnesení valných hromad právě jen jako člen družstva, a nikoli i pro případ, když jím již býti přestal. Ježto tudíž žalobce stanovy a usnesení družstva neváží, není tu ani onen jediný důvod, který žalované družstvo proti splatnosti zažalované pohledávky uplatnilo. Ježto pak nic jiného, co by splatnosti zažalované pohledávky v cestě stálo, uplatněno nebylo, zejména když žalobce se zatím již i z družstevního bytu vystěhoval a nebylo ani dokázáno, že byla stanovena určitá doba, kdy mělo býti plněno, nutno podle § 904 obč. zák. uznati na splatnost zažalovaného nároku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Stavební záloha, kterou žalobce u žalovaného družstva složil, aby dosáhl nájmu bytu v družstevním nájemním domě, je zápůjčka, žalobce je v té příčině věřitelem družstva a platí to, co o její splatnosti s družstvem ujednal. V té příčině nejde o jeho poměr členský, nýbrž o poměr věřitelský k žalovanému družstvu. Mohou ovšem do družstevních stanov býti pojaty i modality splatnosti stavebních záloh, ale ty se netýkají poměru členského a jsou pro zapůjčitele závazné jen potud, pokud se jim výslovně podrobil. Splatnost stavebního vkladu jako zápůjčky může býti ujednána různě a jest zapůjčitel ujednáním vázán, i když přestal býti členem družstva, třebaže ustanovení o splatnosti bylo pojata do družstevních stanov, jimž se zapůjčitel podrobil. Není proto správný názor odvolacího soudu, že se stavební záloha žalobce stala splatnou ihned, jakmile žalobce přestal býti členem žalovaného stavebního družstva, takže nepodléhal nadále jeho stanovám. Věc se má jinak. Žalované družstvo uvedlo v žalobní odpovědi, že jeho stanovy dopouštěly výplatu stavebních nákladů po dvou letech po jeho vypovězení, že však na valné hromadě družstva dne 27. června 1933 bylo usneseno, že se toto ustanovení mění v ten smysl, že výplata stavebních vkladů je vázána rozhodnutím představenstva. Poskytl tedy žalobce žalovanému družstvu stavební zálohu ještě za podmínky, že bude splatná po dvou letech po její výpovědi. Tato ujednaná podmínka nemohla býti změněna pozdějším jednostranným usnesením valné hromady, neboť ta mohla měniti jen poměry členské, nikoli však již tu jsoucí poměry věřitelské, ledaže by se byl žalobce, poskytuje onu zápůjčku, co do její splatnosti podrobil výslovně budoucím změnám stanov nebo usnesením příštích

valných hromad, což však nebylo žalovanou stranou ani tvrzeno. Stala se tedy stavební záloha žalobcova splatnou dva roky po její výpovědi dané ke dni 31. prosince 1933, tudíž dne 1. ledna 1935 a ještě před vynesením rozsudku v první stolici (§ 406 c. ř. s.).

Bylo proto právem nižšími soudy žalobě vyhověno a není třeba se zabývatí vytýkanými vadami řízení, ježto na posouzení sporné věci nemají žádného vlivu.

Cís. 16985.

I ten, kdo nabyl před účinností vod. zák. č. 93/1869 ř. z. a č. 71/1870 čes. z. z. oprávnění odváděti průmyslové odpadkové vody do tekoucí řeky, jest povinen vykonávati vodní oprávnění tak, aby rybolov a jiné užítky nebyly bez potřeby ztěžovány nebo zkracovány, a jest odpověden za škody způsobené majiteli práva rybolovu, porušil-li onu povinnost.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv I 976/37.)

Žalobě, kterou se žalující rybářský spolek pro Ú. a okolí domáhal na žalovaném majiteli papírny zaplacení 9.300 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody, vzniklé tím, že dne 29. srpna 1933 byly ryby v řece Ú. v úseku od papírny žalovaného až k městu Ú. otráveny chlorovým vápnem, ježto se otravná látka ve smrtícím množství dostala do řeky Ú. z jeho továrny, vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Po právní stránce uvádí dovolatel, že mu bylo výnosem krajského úřadu ze dne 9. listopadu 1860, č. 10943, povoleno v řece Ú. vodní právo s oprávněním odváděti průmyslové odpadkové vody do řeky Ú. a že při trvání tohoto starého vodního práva jednal žalující spolek na vlastní nebezpečí, když nasadil v Ú. ryby. Nehledě na to, že žalovaný uvedený právní stanovisko ve svém odvolání nezastával, přehlíží, že podle čl. II. vodního zákona č. 93/1896 ř. z. a § 102 českého zemského vodního zákona č. 71/1870 čes. z. z. jest výkon vodního oprávnění nabytého podle dřívějších zákonů posuzovati podle těchto pozdějších zákonů a že podle § 20 uved. ř. z. a § 21 uved. čes. z. z. jest díla a zařízení zřizovati a udržovati tak, aby rybolov a jiné užítky nebyly bez potřeby ztěžovány nebo zkracovány, a že podle § 39 uved. ř. z. a § 40 uved. čes. z. z. mají ti, jimž přísluší právo rybolovu, nárok na náhradu škody, které se mohou domáhati u soudu.

Cís. 16986.

Konkursní věřitel, který je osobním věřitelem a jemuž zároveň přísluší právo na oddělené uspokojení, má v nuceném vyrovnání nárok na kvotu z celé osobní pohledávky tak, jako by neměl práva na oddě-

lené uspokojení, ale to platí jen potud, pokud nebyl před uskutečněním vyrovnání uspokojen z věci, kterou jest jeho pohledávka kryta.

Bylo-li však věřiteli již před vyrovnacím rokem z oné věci zapláceno, snižuje se o takto zaplácenou částku jeho pohledávka a tím i vyrovnací kvota z ní.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv I 2388/37.)

Žalobce přihlásil v konkursním řízení, vyhlášeném na jmění firmy K. G., konkursní pohledávku třetí třídy v částce 123.000 Kč a zároveň uplatnil právo na oddělené uspokojení k dvěma jím zabaveným strojům oceněným na 80.000 Kč. Konkursní řízení bylo skončeno nuceným vyrovnáním, podle něhož se uvedená firma zavázala zaplatiti 20% vyrovnací kvotu. Vyrovnací rok byl konán dne 1. října 1935. Zabavené stroje byly prodány za 80.000 Kč a výtěžek byl žalobci zaslán na konto jeho právního zástupce u poštovní spořitelny, kamž došel dne 30. září 1935. Poté byla žalobci zaplácena 20% kvota za zbytku 43.500 Kč, t. j. 8.700 Kč. Tvrdě, že mu přísluší 20% kvota z celé pohledávky 123.500 Kč, domáhá se žalobce, aby žalovaný byl uznán povinným trpětí, aby byla žalobci vydána ze soudního deposita vkladní knížka spořitelny v L., znějící na 16.000 Kč. Soud první stolice uznal podle žaloby, kdežto odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud převzal z rozsudku soudu první stolice zjištění a úsudek, že vyrovnací rok o nuceném vyrovnání firmy K. a G. byl konán dne 1. října 1935 a že se zaplacení částky 80.000 Kč z prodaných strojů, k nimž žalobci příslušelo zástavní právo, stalo nejpozději dne 30. září 1935, protože uvedená částka — jak sám žalobce udává — došla již dne 30. září 1935 k poštovní spořitelně na konto žalobcova zástupce k přijetí peněz oprávněného. Ježto rozsudek odvolacího soudu není v tom směru dovoláním vzat v odpor, jest i dovolacímu soudu vycházeti z těchto předpokladů při posuzování důvodnosti odvolání.

I když odůvodnění napadeného rozsudku není úplně přílehavé, je za toho stavu věci jeho výrok správný.

Konkursnímu věřiteli s právem na oddělené uspokojení přísluší v nuceném vyrovnání ovšem kvota z celé pohledávky, jako by práva na oddělené uspokojení neměl, ale to platí jen potud, pokud se mu nedostalo před uskutečněním vyrovnání uspokojení z předmětu, jímž jest jeho pohledávka kryta. Bylo-li však věřiteli již před vyrovnacím rokem z tohoto předmětu zapláceno, snižuje se o takto zaplácenou částku jeho pohledávka a tím také vyrovnací kvota z ní.

Před uskutečněním vyrovnání není totiž schodku, jenž stihá pouhe osobní věřitele a nikoliv také věřitele oddělné. Má proto před uskutečněním vyrovnání pohledávka každého věřitele pouze jediný ráz a zapra-

vení pohledávky nebo její části. Teprve vyrovnáním vzniká schodek na úkor věřitelů, ale nikoli všech, nýbrž pouze věřitelů osobních, kdežto věřitele oddělné schodek nestíhá. Má-li určitý věřitel vlastnost jak osobního, tak i oddělného věřitele při téže pohledávce, pak musí sice nésti schodek jakožto věřitel osobní, ale nikoliv také jakožto věřitel oddělný. Jako osobnímu věřiteli přísluší mu nárok na kvotu z celé osobní pohledávky, ale jako oddělný věřitel může použití majetkové hodnoty sloužící k zajištění jeho pohledávky a může se z ní uspokojiti tak, jako kdyby tu vyrovnání nebylo. Aby nebyl zmařen účel jeho práva na oddělné uspokojení, musí věřitel v takovém případě obdržeti kvotu z celé pohledávky, jak byla v době vyrovnání, pokud není úplně uspokojen z oddělného práva. Ovšem na něco více, než na úplné uspokojení, nemá ani takový věřitel nároku, takže povinnost dlužníka ke splátkám přestává, jakmile věřitel obdržel buď z oddělného práva samotného nebo z něho a zároveň i z dosavadních vyrovnacích splátek úplné uspokojení.

Z jiné zásady nevychází ani rozhodnutí č. 3852, 3899 a 15044 Sb. n. s. a dovolatel proto neprávem o ně opírá své opačné stanovisko.

Když však podle toho, co bylo vylíčeno, žalobci bylo den před vyrovnacím rokem zaplacen 80.000 Kč, činila pak v den vyrovnání jeho pohledávka za úpadcem pouze 43.500 Kč a 20% kvota z ní pouze 8.700 Kč, a nikoliv, jak se dovolatel domnívá, 24.700 Kč. Dovolatel tedy nemá nároku na složenou částku 16.000 Kč.

Čís. 16987.

Podle § 1480 obč. zák. se promlčují v tříleté lhůtě též pohledávky, které se někdo zavázal platiti pravidelně ročně nebo v kratší době majitelce podniku na účet jejího podílu na zisku a jež se měly při ročním zúčtování odečísti od podílu na zisku.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv I 2768/37.)

Žalobu, kterou se žalobkyně domáhala zaplacení nedoplatku 132.909 Kč, příslušejícího jí prý za dobu od 1. dubna 1925 do 1. října 1929 na základě ústního ujednání se žalovaným, že jí bude vypláceti týdně částku 600 Kč, na konto jejího podílu ze zisku společného, avšak žalovaným samým vedeného podniku, a že tyto částky se při ročním zúčtování od podílů sporných stran na zisku odečtou, zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Předmětem žaloby je uplatnění nároku na zaplacení jednotlivých dávek ujednaného týdenního určitou částkou stanoveného, tedy pravidelně se opakujícího plnění, které se ve smyslu § 1480 obč. zák., rovněž jako podobné pohledávky zadrželých ročních platů, promlčují v mimořádné kratší lhůtě tříleté.

Neběží tu o požadování podílu na výtěžku příslušejícího dovolatelce podle §§ 1192, 1199 obč. zák., kterýžto nárok, jak míní dovolatelka, se nemůže promlčeti v tříleté kratší promlčecí lhůtě, nýbrž v obyčejné tříleté lhůtě podle § 1479 obč. zák. Vždyť podle žaloby nejde o nárok společníka na výtěžek, který může býti u téhož podniku každého roku různý, ba někdy ho třeba ani vůbec není, nýbrž o periodické roční po případě i kratší určitá pravidelná plnění na výtěžku nezávislá. I takové má na mysli ustanovení § 1480 obč. zák., jehož právně a sociálně politickým důvodem je, aby dlužník byl uchráněn před přílišným nahromaděním dlužných pravidelně se opakujících nedoplatek a aby opožděné vymáhání zadrželých těchto pohledávek šlo na újmu liknavého věřitele.

Strany při roku dne 26. listopadu 1930 ponechaly řízení v klidu. To mělo podle § 168 c. ř. s. v zápětí, že nesmělo býti před vypršením tří měsíců v řízení pokračováno. Žalobkyně navrhla pak pokračování ve sporu až teprve v roce 1935 a vůbec neodůvodnila, proč ve sporu dříve řádně nepokračovala. Proto byla žalovaným v dalším řízení právem uplatněna námitka promlčení celého žalobního nároku (srov. na př. rozh. č. 12104 Sb. n. s.).

Nerozhoduje, že při ujednání smíru dne 26. listopadu 1930 žalovaný prohlásil, že se zřiká námitky promlčení. Prohlášení to mohlo se vztahovati na promlčení již dokonané, ježto podle ustanovení § 1502 obč. zák. nelze ujednati promlčecí lhůtu delší, nežli jest stanovena zákonem, a nelze se promlčení vzdáti předem (srov. č. 14568 Sb. n. s.).

Rozhodnutí odvolacího soudu neuznavšímu žalobní nárok po právu nelze tudíž vytýkati právní mylnost, když žalobní nárok, třebas jen co do nároků splatných od 1. dubna 1925 do 25. září 1926, je pokládati za promlčený.

Čís. 16988.

I. Pisemné rukojemské prohlášení nemusí obsahovati všechny podmínky rukojemské smlouvy, zejména výši zaručeného dluhu, nýbrž stačí, že hlavní dluh jest aspoň určitelný a že o tom není mezi smluvci nejasno.

II. Byla-li hlavnímu dlužníku doručena žaloba, kterou se věřitel domáhá zaplacení dluhu jak na něm, tak na rukojmím, nahrazuje ono doručení žaloby hlavnímu dlužníku upomínku ve smyslu § 1355 obč. zákona.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv I 2786/37.)

K I. srov. rozh. č. 3918 Sb. n. s.

Upomínací žalobou, podanou současně jak na hlavního dlužníka Antonína S., tak na nynější žalovanou, že žalobkyně domáhala zaplacení 645 Kč s přísl., a to na hlavním dlužníku za dodané zboží a na žalované

z důvodu rukojemství, ježto žalovaná podepsala prohlášení, že se zaručuje (Gutstand leisten) »za veškeré zboží Antonína S.«. Proti žalobě podala odpor jen žalovaná popřevši rukojemský závazek. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu pro tentokráte.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Odvolací soud uznal správně, že prohlášení, které žalovaná písemně potvrdila, je rukojemské prohlášení ve smyslu § 1346 obč. zák. a nelze souhlasit s opačnými vývody žalované, že její projev byl nejasný, nerosozumitelný a neurčitý a že prý proto nemohl založit platný závazek. Z listiny, které bylo podle § 1346, odst. 2, obč. zák. potřebí k platnosti rukojemství, vyplývá především, že jde o projev žalované, řízený na žalobce jako věřitele, že žalovaná jím převzala závazek, který sama označila jako »Gutstand«, což neznamena nic jiného než rukojemství, a že se zavázala »za veškeré zboží pana S.«, což nedopouští pochybnosti o tom, že šlo o dluh S-ův za dodané mu zboží. Nevadí, že výše dluhu, za který se žalovaná zaručila, nebyla v listině číselně uvedena, neboť zákon nevyžaduje, že v rukojemském prohlášení musí býti obsaženy všechny podmínky rukojemské smlouvy, nýbrž stačí, že hlavní dluh jest aspoň určitelný a že v té příčině není mezi smluvci néjasno (rozh. č. 3918 Sb. n. s.). Těmto požadavkům jest však v souzené věci vyhověno.

Ale odvolací soud zamítl žalobu proti rukojmímu pro tentokráte z toho důvodu, že prý žalobce vůbec netvrdil, že hlavního dlužníka soudně nebo mimosoudně upomenul a že ten přes to svého závazku nesplnil (§ 1355 obč. zák.). Je sice správné, že takové marné upomínky je zpravidla nutně potřebí, aby věřitel mohl nastupovati na rukojmího, jenž není rukojmím a plátcem (§ 1357 obč. zák.), pokud nejde o případ v § 1356 obč. zák. upravený. Ale odvolací soud přehléd, že žalobce již v žalobě, podané zároveň proti hlavnímu dlužníku a proti rukojmímu, výslovně tvrdil, že oba žalované opětovně upomenul, že oni však žádné platby nekonali. Odvolací soud vychází tedy z předpokladu, který jest v rozporu se spisy (§ 503 č. 3 c. ř. s.). V souzeném případě však nebylo potřebí, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen, aby byly o správnosti onoho tvrzení provedeny důkazy. Ani kdyby dřívější upomínky žalobcovy nebyly zjištěny, nezměnilo by to nic na právním stavu věci, poněvadž již to, že byla hlavnímu dlužníku Antonínu S. doručena žaloba s platebním rozkazem dne 22. března 1937, nahrazuje upomínku předepsanou v § 1355 obč. zák. a žalovaná ve sporu netvrdila, že hlavní dlužník byv takto upomenut, dostál svému závazku. V době vynesení rozsudku soudu první stolice byly tudíž splněny i podmínky § 1355 obč. zák. Posoudil proto odvolací soud věc nesprávně po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.), zamítl-li žalobu pro tentokráte.

I. Opis rozsudku nelze pokládati za doručení již dnem, kdy byl vložen do příhrádky zřízené u soudu pro advokáta, nýbrž doručení jest vykonáno teprve převzetím opisu oprávněnou osobou.

II. Jak žaloba podle § 366 obč. zák., tak podle § 523 obč. zák. jsou obecné žaloby vlastnické z prokázaného vlastnictví a liší se od sebe v podstatě jen tím, že v prvním případě jde o žalobu pro odnětí vlastnictví, kdy někdo vlastníku věc zadržuje, kdežto v druhém případě o žalobu pro jinaké rušení vlastnictví než zadržováním věci, aniž rušení to musí záležeti právě v osobování si služebnosti.

III. Žalobní prosba, kterou se knihovní vlastník nemovitosti domáhá na tom, kdo neoprávněně na nemovitosti té hospodaří a bydlí, že žalovaný jest povinen odevzdati žalobci nemovitost a zdržeti se každého dalšího hospodaření na ní, vyhovuje jak předpisu § 366 c. ř. s., tak § 523 obč. zák.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv I 22/38.)

Žalobci jsou knihovními vlastníky usedlosti čp. 16 v B. se všemi budovami a pozemky, zapsanými ve vložkách č. 16 a 134 pozemkové knihy B. a ve vložce č. 1323 pozemkové knihy H. a v ní též bydlí. Přesto, že žaloba nynějších žalovaných, aby byli nynější žalobci uznáni povinnými dodržeti odevzdací smlouvu, kterou se prý zavázali převést uvedené nemovitosti na žalované, byla pravoplatně zamítnuta, žalovaná bydlí v oné usedlosti a dále na nemovitostech žalobců hospodaří, zdráhajíc se odevzdati je žalobcům. Tvrdíce, že se nedomáhají uznání nebo vkladu vlastnického práva, nýbrž odevzdání usedlosti, na níž žalování neprávem hospodaří, navrhli žalobci, aby byli žalování uznáni povinnými rukou společnou a nerozdílnou odevzdati žalobcům shora uvedené nemovitosti a zdržeti se každého dalšího hospodaření na nich. Žalování výslovně uznávajíce žalobní nárok na zdržení se dalšího hospodaření, namítli, že co do nároku na odevzdání nemovitostí, o něž jde, je žaloba bezdůvodná, ježto jejich odevzdání mohlo by se státi jen zápisem v pozemkové knize, a v ní jsou žalobci jako vlastníci již zapsáni. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu. D ů v o d y: Podle přednesu žaloby si žalování osobují k usedlosti žalobců, kteří jsou jejími knihovními vlastníky, což žalování nepopírají, právo, které jim nepřisluší. Podle uvedeného skutkového stavu měli tudíž žalobci žalovati zápůřčí žalobou podle § 523, druhý případ, obč. zák., nikoliv žalobou vlastnickou podle § 366 obč. zák., jak učinili, domáhajíc se odevzdání nemovité věci, jejíhož vlastnictví řádně nabyli podle § 431 obč. zák. zápisem do knihy pozemkové, což, jak řečeno, žalování nepopírají. Jde proto jen o to, že se žalování zdráhají vzdáti se užívání věci vlastnicky připsané žalobcům, čili jinak řečeno, že si k ní osobují užívací právo ve smyslu § 504 obč. zák., tedy

osobní služebnost. Podle § 523 obč. zák. je právním prostředkem poskytnutím vlastníku věci ochrany proti osobování si služebnosti na jeho věci toliko žaloba záporní, v níž jest žalobce povinen dokázati, že si žalovaní k jeho věci osobují, t. j. vykonávají neprávem služebnost. V souzeném případě se však žalobci domáhají odevzdání nemovitosti, k nimž již nabyli práva vlastnického knihovním zápisem, domáhají se tedy uznání svého vlastnického práva žalobou vlastnickou ve smyslu § 366 obč. zák., ač toto jejich právo žalovaní nepopřeli a nepopírají, nýbrž pouze tvrdí, že oněch nemovitostí, uznávajíce i držbu žalobců, užívají na základě svého užívacího práva, které jim podle jejich tvrzení k nemovitostem těm přísluší. Tvrdí-li žalobci neomezenost svého vlastnického práva k nemovitostem, oněž jde, měli žalovati, jak uvedeno, žalobou záporní a podle toho upravití žalobní petit a provéstí důkazy o neomezenosti svého jim náležejícího a uznaného vlastnického práva. To však žalobci neučinili, takže tak, jak byla žaloba podána, není odůvodněna.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Dovolání není opožděné, jak se odpůrci dovolatelů v dovolací odpovědi domnívají. Podle zpátečního lístku byl rozsudek odvolacího soudu doručen u soudu právnímu zástupci žalobců dne 8. listopadu 1937. Mylně mají žalovaní za to, že rozsudek jest pokládati za doručený již dnem, kdy byl vložen do přihrádky u soudu zřízené pro advokáta, zastupujícího žalobce, nýbrž doručení je vykonáno teprve tehdy, když oprávněný zástupce zásilku převzal. Že se však převzetí zásilky stalo skutečně dříve než 8. listopadu 1937, netvrdí ani žalovaní. Ježto nejde o řízení, v němž by platila osmidenní lhůta opravná (§ 575, odst. 1, c. ř. s., rozh. č. 6274, 8299, 9567 Sb. n. s. a j.), není dovolání, podané dne 22. listopadu 1937 na poštu, opožděné.

Ve věci samé si odvolací soud správně neuvědomil právní povahu souzené žaloby, vycházejce z toho, že se žalobci jako knihovní vlastníci nemohou vlastnickou žalobou domáhati odevzdání sporných nemovitostí, jež se podle § 431 obč. zák. u nemovitých věcí může dít jen zápisem do veřejných knih k tomu určených, v nichž žalobci již beztak jsou zapsáni, takže jim prý nepřisluší žaloba podle § 366 obč. zák., nýbrž pouze podle § 523 obč. zák., že však žaloba jimi skutečně podaná nevyhovuje náležitostem v § 523 obč. zák. vytčeným. Otázka, o jakou žalobu v souzeném případě jde, a zda žalobní prosba odpovídá její právní povaze, jest otázkou právní, při jejímž řešení dovolací soud není vázán názorem nižších soudů ani stran. Jak žaloba podle § 366 obč. zák., tak podle § 523 obč. zák. jsou obecné žaloby vlastnické z prokázaného vlastnictví a liší se od sebe v podstatě jen tím, že v § 366 obč. zák. jde o žalobu pro odnětí vlastnictví, kdy někdo vlastníku věc zadržuje, kdežto v § 523 obč. zák. o žalobu pro jinaké rušení vlastnictví

než zadržováním věci, při čemž rušební čin nemusí záležeti právě v osobování si služebnosti (rozh. č. 5546 Sb. n. s.). Požadují-li žalobci na žalovaných odevzdání nemovitosti, nelze tomu se zřením na celkový obsah žaloby rozuměti jinak než tak, že se domáhají jejího vydání, jejího vrácení a obnovení neomezené fyzické držby žalobců. Proti takovému nároku není námitek ani s hlediska § 366 obč. zák., ani § 523 obč. zák., jež neopravňuje pouze k domáhání se zdržovacího nároku, ale i nároku na obnovení předešlého stavu (rozh. č. 8699 Sb. n. s.). Tento nárok žalobců byl tedy plně odůvodněn vyjma byt, který žalobci sami obývali, kdežto stejný nárok co do bytu žalovaných již prvý soud pravoplatně odmítl.

Ale odvolací soud také úplně přehlédl, že další nárok, aby se žalovaní zdrželi jakéhokoliv dalšího hospodaření na nemovitostech žalobců, vyhovuje všem podmínkám, které odvolací soud sám kladl s hlediska § 523 obč. zák., a že dokonce žalovaní tu část žalobní prosby uznali, kdyby »změna« žaloby co do čísel vložek 134 a 1323 byla povolena a spor nebyl přerušen, což se také stalo. Ostatně bylo zjištěno, že žalovaným nepřisluší nějaké právo, jež by vlastnictví žalobců a jejich právo hospodařiti omezovalo.

Bylo proto obnoviti rozsudek procesního soudu vyjma část týkající se vlastního bytu žalobců.

Čís. 16990.

Rozsah a obsah plné moci vedoucích úředníků odstěpného závodu jako zmocněnců k jeho zastupování oprávněných jest posuzovati podle čl. 47 obch. zák.

Plná moc k jednáním uvedeným v 2. odst. čl. 47 obch. zák. může býti udělena i mlčky.

Pokud jest zmocněnce oprávněného k zastupování odstěpného závodu pokládati za zmocněného k přeměně dluhu odstěpného závodu z tržové smlouvy v záručitelnou hypotekární zápůjčku.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv II 839/37.)

Srov. rozh. č. 4478, 15844 Sb. n. s.

Proti žalobě, kterou se žalobkyně na žalovaném společenstvu s ruč. omez. domáhá zaplacení 30.454 Kč 35 h s přísl., tvrdíc, že podle dlužního úpisu jest jí žalované společenstvo zažalovaný nedoplatek dlužno z důvodu zápůjčky, která jest zajištěna ve výši 50.000 Kč s přísl. na nemovitosti ve vložce č. 28 poz. knihy J. a v kterou byl přeměněn nedoplatek kupní ceny za nemovitosti prodané žalovanému, namítlo žalované společenstvo mimo jiné, že dlužní úpis, o nějž jde, není platný a vůči žalovanému účinný, ježto nebyl podepsán jeho zástupci, nýbrž

pouze Františkem K. a Dr. Ludvíkem N., kteří nebyli členy představenstva. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Jest sice souhlasiti se žalovanou, že filiálka není samostatným právním podmětem, nýbrž že jest pouze částí jmění majitele celého podniku, a to nehledíc na to, zda je filiálka v obchodním rejstříku zapsána či nikoliv. Přes to je však v soudní praxi uznána zásada, že majitel pobočného závodu může z obchodů, týkajících se tohoto závodu, žalovati a býti žalován pod firmou pobočného závodu (rozh. č. 9726, 10355 Sb. n. s.). Podmětem sponu je však vždy právní podmět, jemuž náleží celý podnik, jak hlavní, tak i odštěpný závod, jen že se dovoluje, aby tento právní podmět vystupoval ve sporech, týkajících se obchodů odštěpného závodu, pod firmou odštěpného závodu. Nemůže býti pochybnosti, že v souzené věci jde o spor z obchodu, týkajícího se žalované filiálky, neboť zažalovaná pohledávka se opírá o smlouvu z 29. února 1932, uzavřenou se žalovanou filiálkou, již byl dluh z kupní smlouvy ze dne 30. prosince 1931, uzavřené rovněž s žalovanou filiálkou, novací přeměněn v zápůjčku. Již z toho vyplývá, že obchodní a živnostenská pokladna v F. mohla býti v souzeném případě žalována pod firmou její filiálky v J. Mimo to byla žaloba doručena do rukou k zastupování oprávněného člena představenstva hlavního závodu a též plná moc právním zástupcům jest znamenána ústřednou.

Pro souzený spor není rozhodující, zda bylo možno vložiti právo vlastnické ke koupené nemovitosti pro žalovanou filiálku.

Nerozhoduje tu ani, zda bylo právně možno zapsati vedoucí úředníky žalované filiálky jako zmocněnce k jejímu zastupování oprávněně do obchodního rejstříku. Rozsah a obsah jejich plné moci, třebaže byli zapsáni v obchodním rejstříku, jest posouditi podle č. 47 obch. zák. Podle druhého odstavce dotčeného článku nepatří pod zákonnou presumptivní plnou moc obchodního zmocněnce mimo jiné právo zmocněnce, aby přijímal pro principála zápůjčky. K tomu se vyžaduje vždy zvláštní plná moc, znějící na uvedený druh jednání (§ 1008 obč. zák.). Netřeba řešiti otázku, patří-li pod přijímání zápůjčky i přeměna závazku z jiného právního důvodu na závazek ze zápůjčky. Neboť i kdyby tomu tak bylo, nutno míti za to, že K. a Dr. N., kteří byli oprávněni k zastupování žalované filiálky, byli k takovéto transakci zmocněni. Plná moc vyžadovaná druhým odstavcem čl. 47 obch. zák. může býti udělena i mlčky (rozh. č. 4478 Sb. n. s. v důvodech). Trhová smlouva z 30. prosince 1931 o koupi nemovitosti byla uzavřena s žalovanou filiálkou, pro kterou byla určena a pro ni podepsána K-em a Dr. N-em. Mimo to byla trhová smlouva podepsána též oprávněnými zástupci ústředny. Podle trhové smlouvy měla býti celá kupní cena zaplacená hotově do 10. ledna 1932. Byli-li K. a Dr. N. zmocněni ústřednou, aby ujednali

a znamenali trhovou smlouvu o nemovitosti koupené pro žalovanou filiálku, aniž by byli zároveň zaplatili kupní cenu, nutno míti za to, že byli také zmocněni k tomu, aby vykonali takové úkony, jež souvisely se zaplacením trhové ceny, byly k tomuto účelu určeny a vyhovovaly zájmům a potřebám žalovaného společenstva. K těm úkonům mohla podle okolností případů náležeti i přeměna dluhu z trhové smlouvy v dluh ze zápůjčky, byla-li taková přeměna okolnostmi odůvodněna, účelná a nepřičila-li se zájmům žalované strany. V souzené věci nebyla kupní cena v době splatnosti zaplacená a žalovaná filiálka byla žalována o zaplacení zbytku kupní ceny. Ujednali-li uvedení zmocněnci s prodávatelkami, že neuhrazený zbytek trhové ceny bude přeměněn v zúročitelnou a zástavním právem zajištěnou zápůjčku, byla takováto úprava dlužního poměru účelná a sloužila i zájmům žalovaného společenstva. V té příčině uvedl odvolací soud správně, že přeměnou dluhu v zápůjčku odpadla pro žalované společenstvo nutnost okamžitého zaplacení zbytku trhové ceny, což bylo pro ně asi obtížné, ježto svůj splatný dluh nesplnilo a dalo se oň žalovati. Je-li tomu tak, jest míti za to, že přeměnu dluhu v zápůjčku vykonali zmocněnci žalované filiálky K. a Dr. N. v mezích plné moci, dané jim ústřednou, mlčky způsobem poznatelným pro žalobkyni tím, že zmocnila uvedené zástupce žalované filiálky k uzavření trhové smlouvy o shora uvedené nemovitosti.

Pro souzený spor nezáleží na tom, zda byl dlužní úpis z 29. února 1932 podle knihovního práva způsobilý, aby byl na jeho podkladě proveden zápis v pozemkové knize.

Čís. 16991.

Nevykáže-li se zástupce strany řádnou písemnou plnou mocí, nemá tato vada v zápětí zmatečnost řízení, nýbrž soud za postupovati podle § 38, odst. 2, c. ř. s.

Nejde o zmatečnost podle §§ 477 č. 5, 529 č. 2 c. ř. s., byla-li strana zastoupena advokátem, kterého k tomu platně zmocnila, třebaž bez písemné plné moci.

(Rozh. ze dne 15. června 1938, Rv II 381/38.)

Žalobu, kterou se žalobce — bývalý veřejný společník firmy Bratří H-ové — domáhal, aby byla prohlášena za nepřipustnou exekuce vedená proti němu žalovaným podle soudního smíru okresního soudu v O. ze dne 24. února 1931, soud první stolice zamítl, kdežto odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Oba nižší soudy zjistily, že ve sporu C IV 174/29, v němž dnešní žalovaný František F. žaloval u krajského soudu v O. firmu »Bratří H-ové« o 4.161 Kč 36 h, zmocnil Arnošt H., jsa tehdy veřejným společníkem a oprávněným zástupcem uvedené firmy, Dr. Jana K., advokáta v O., aby onu firmu v dotčeném sporu zastupoval, a že tato zmocňovací smlouva mezi Dr. Janem K. a firmou »Bratří H-ové« byla řádně uzavřena a nebyla odvolána. U prvního roku, konaného ve sporu C IV 174/29, dne 13. února 1929, se Dr. Jan K. odvolal na plnou moc založenou ve spise C II 2405/29 soudním smírem ze dne 30. prosince 1930 bylo zjištěno, že ona plná moc nebyla podepsána jménem firmy »Bratří H-ové«. Z toho odvolací soud usoudil, že onen soudní smír i celé řízení ve sporu C IV 174/29 kromě prvního roku je hledíc na ustanovení §§ 30, 31 a 34 c. ř. s. zmatečné. Náзор ten je mylný. Jestliže advokát zastupuje ve sporu stranu na základě zmocnění daného od strany a nevykáže se písemnou plnou mocí, nemá tato vada v zápětí zmatečnost řízení, nýbrž soud, dokud spor není skončen, může toliko podle § 38 c. ř. s. naříditi, aby plná moc byla v dané lhůtě dodatečně předložena, a nevyhoví-li se tomuto příkazu, může žalobou odmítnouti jako nehodící se k projednávání. Zmatečnost podle §§ 477 č. 5 a 529 č. 2 c. ř. s. jest v takovémto případě jen tehdy, nebyla-li strana v řízení vůbec zastoupena. Tomu tak však v souzené věci není, ježto firma »Bratří H-ové« byla ve sporu C IV 174/29 zastoupena advokátem Dr. Janem K., kterého k tomuto zastupování, třebaš bez písemné plné moci, platně ústně zmocnila.

O zmatečnosti podle § 477 č. 4 c. ř. s. nemůže tu býti řeči, když žaloba C IV 174/29 byla firmě »Bratří H-ové« řádně doručena a ona se svým zmocněncem Dr. Janem K. celého onoho řízení účastnila.

Je proto správný rozsudek prvního soudu a bylo jej obnoviti.

Čís. 16992.

Výslovné vzdání se určité námitky proti platnosti smluv jest účinné, jestliže a pokud se nepřiči takovéto vzdání se donucujícím ustanovením zákonným nebo dobrým mravům (§ 879 obč. zák.).

Jde o platnou úmluvu, vzdají-li se poctiví smluvci, uzavírajíce smír (§ 1380 obč. zák.), oprávnění napadati uzavřené narovnění pro omyl.

(Rozh. ze dne 17. června 1938, Rv I 1909/36.)

Žalobu, kterou se žalobkyně na žalovaném domáhala zaplacení 3.000 Kč s přísl., podle smíru uzavřeného dne 3. července 1935, v němž žalovaný výslovně uznal, že bezdůvodně zrušil zasnoubení se žalobkyní a zavázal se na úplné vyrovnání jakýchkoliv jejich nároků zaplatiti za-

žalovanou částku, vzdav se práva napadati sjednané narovnění pro omyl nebo nepřiměřenost, soud první stolice zamítl, kdežto odvolací soud vyhověl žalobě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobkyně opřela žalobu, kterou se na žalovaném domáhá zaplacení 3.000 Kč s přísl., o smír, jenž byl uzavřen dne 3. července 1935 v advokátní kanceláři právního zástupce žalobkynina a schválen dne 8. srpna 1935 okresním soudem v Ú. jako soudem opatrovnickým. Podle obsahu řečeného smíru se žalovaný zavázal zaplatiti žalobkyni uvedenou částku na úplné vyrovnání jejich jakýchkoliv nároků z důvodu náhrady škody, vzniklé jí ztrátou výdělečného zaměstnání pro svévolné zrušení přípo- vědi manželství, a to tak, že oním smírem měly býti úplně vyřízeny veškeré vzájemné nároky smluvců, kteří se zároveň výslovně vzdali práva napadati sjednaný smír pro omyl nebo nepřiměřenost. Přes to žalovaný trvá i v dovolacím řízení na tom, že dotčený smír není pro něho právně účinný, protože prý byl v omylu, že snad jest k takové náhradě ze zákonného důvodu povinen, a že jej podepsal v nevědomosti a jsa mylného přesvědčení, že jest po právu zákonný důvod k náhradě škody, ač prý tomu ve skutečnosti tak nebylo. Brání se tudíž žalovaný proti žalobě námitkou neplatnosti smíru pro omyl, které se, jak bylo již uvedeno, výslovně vzdal.

Je proto především zkoumati, zda je žalovaný vůbec oprávněn vznésti námitku omylu proti relativní platnosti smíru. Občanský zákoník obsahuje v § 937 obecný předpis o vzdání se námitek a stanoví v něm, že všeobecná, neurčitá vzdání se námitek proti platnosti smlouvy nemají účinku. Trebas nelze z uvedeného zákonného předpisu vyvozovati úsudkem z opaku zásadu, že veškerá zvláštní a určitá vzdání se námitek proti platnosti smlouvy jsou právně účinná, přece lze z něho seznati, vykládá-li se v souvislosti s ostatními předpisy, že výslovné vzdání se určité námitky proti relativní platnosti smluv jest účinné, jestliže a pokud se nepřiči takovéto vzdání se donucujícím ustanovením zákonným nebo dobrým mravům (§ 879 obč. zák.). Jest tudíž v každém jednotlivém případě posouditi, zda jest výslovné zvláštní vzdání se určité námitky proti relativní platnosti smlouvy právně účinné nebo ne.

V souzeném případě jde o smír (§ 1380 obč. zák.), tudíž o smlouvu, která předpokládá pochybné nebo sporné právo, t. j. takový stav nejistoty, při němž jest zpravidla aspoň jeden smluvce v omylu. Zákon proto v § 1385 obč. zák. — (ovšem za předpokladu, že jde o bezelstně sjednaný smír) — stanoví, že omyl může narovnění učiniti neplatným jen potud, pokud se týká podstaty osoby nebo předmětu. Z toho jest zřejmé, že zákon sám omezuje působnost omylu na platnost smíru. Jestli účelem smíru odklizení nejistoty v právních vztazích smluvců o sporném nebo pochybném právu a tomuto účelu by odpovídalo, kdyby

bylo možno napadati platnost smíru pro takový omyl, který se vztahuje na to, co patřilo právě do okruhu oné nejistoty, t. j. pro omyl o pochybných nebo sporných okolnostech, o nichž měli smluvci v úmyslu zjednat si pro budoucnost jasno. Uvedený účel vyplývá i z § 1387 obč. zák., podle něhož nemůže omyl odníti platnost poctivě uzavřenému narovnání ani tehdy, když byly nově nalezeny listiny, z nichž by vycházelo najevo, že ten neb onen smluvce neměl vůbec žádného práva. Uváží-li se stanovisko občanského zákoníka o významu omylu pro platnost narovnání, jest míti za to, že nelze brániti poctivým (bezelstným) smluvcům, kteří zamýšlejí vyříditi sporné nebo pochybné právo konečně, aby za účelem dosažení úplné jistoty ujednali, že se vzdávají vůbec oprávnění napadati uzavřené narovnání z důvodu omylu a že vzdání se námitky omylu má působiti proti oběma smluvcům, tudíž i tenkrát, kdyby bylo jinak možno odporovati narovnání pro omyl z důvodů, jež jsou uvedeny v § 1385 obč. zák., nebo kdyby spočíval na omylu nesporný podklad narovnání, z něhož oba smluvci vycházeli při jeho uzavření (srov. rozh. č. 6549 Sb. n. s.). Neboť nelze v takovémto oboustranném vzdání se námitky omylu spatřovati ani využitkování jednoho smluvce druhým smluvcem, ani zajištění si výhodného postavení na újmu druhého smluvce, což by se po případě mohlo podle povahy případu přičítati požadavku slušnosti a dobrým mravům (§ 879 obč. zák.). Ježto v souzeném případě došlo právě k takovému oboustrannému vzdání se, jest je pokládati za platné a účinné proti oběma smluvcům, tudíž i proti žalovanému. Netřeba se proto obíratí vývody dovolání brojícími proti důvodům napadeného rozsudku, jenž posuzoval věc s jiného právního hlediska, nezabýváje se významem vzdání se uvedené námitky.

Čís. 16993.

K žalobě o zmatečnost (§ 529 c. ř. s.) jsou oprávněny jen strany původního sporu po případě jejich universální nástupci, nikoli i jejich singulární nástupci.

(Rozh. ze dne 18. června 1938, Rv I 513/37.)

Josef W. se na osadě J. — nynější žalobkyni — domohl rozsudku pro zmeškání na zaplacení 1.222 Kč 65 h s přísl. a vedl k vymožení své vykonatelné pohledávky exekucí vnuceným zřízením zástavního práva na nemovitosti zapsané ve vložce 10 poz. knihy W., náležející osadě J. Poté žalovaný Otto S. dal si zabaviti a přikázati na místě placení pohledávku Josefa W. k vymožení své vykonatelné pohledávky převyšující pohledávku Josefa W. a vedl vlastním jménem exekuci vnucenou dražbou uvedené nemovitosti. Tvrdíc, že svrchu dotčený rozsudek pro zmeškání vydaný proti ní jest zmatečný, podala žalující osada na žalovaného Otto S. žalobu o zmatečnost podle § 529 č. 2 c. ř. s. Proti ža-

lobě namítl žalovaný mimo jiné nedostatek pasivního oprávnění k žalobě. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Dovolání jest opřeno jedině o dovolací důvod mylného právního posouzení věci podle § 503 č. 4 c. ř. s., jež spatřuje dovolatelka v tom, že nebylo uznáno na pasivní oprávnění žalovaného Otty S., poněvadž nebyl stranou v původním sporu, když byl v něm žalobcem Josef W. a Otto S. je pouze jeho singulárním sukcesorem, jemuž byla pohledávka Josefa W. podle § 316 ex. ř. na místo placení přikázána.

Nejvyšší soud dovodil již v rozhodnutí č. 3909 Sb. n. s., že žaloba o zmatečnost je mimořádným právním prostředkem určeným k tomu, aby jí mohlo býti přivoděno zrušení pravoplatného soudního rozhodnutí, a že se dopouští jen z dvou důvodů naznačených v § 529 c. ř. s.

Účelem řečené žaloby je tedy odklizení pravoplatného rozhodnutí soudního. Z toho již plyne, že podati žalobu o zmatečnost mohou jen ty osoby, které byly v onom prvém sporu (řízení) jeho stranami, nikoliv osoby třetí, a že strany původního sporu mohou tuto žalobu podati jen potud, pokud mohly býti rozhodnutím, jemuž odporují, ve svých právech dotčeny (srov. Hora: Čs. civ. právo procesní, III. díl, str. 140, Ott, III. díl, str. 133, Pollak, II. díl, str. 540, Neumann, II. díl, před § 529 c. ř. s.).

V souzené věci jde jen o řešení otázky, zda k této žalobě je pasivně oprávněna toliko druhá strana (odpůrce) původního sporu anebo její universální nástupce, či též pouhý singulární nástupce. V té příčině schvaluje dovolací soud názor obou nižších soudů, že k žalobě o zmatečnost je pasivně oprávněna pouze ona osoba, která byla v původním sporu procesní stranou. Plyne to nepochybně již z povahy onoho mimořádného právního prostředku a z jeho účelu. Má jím býti odklizené rozhodnutí, k němuž došlo závadným způsobem shora vytčeným na újmu strany jím dotčené.

V souzeném případě byl tímto rozhodnutím pravoplatný rozsudek, který měl působnost jen mezi stranami původního sporu. Měl-li býti odklizen k podané žalobě o zmatečnost rozsudkem v jednání o důvodu zmatečnosti (§ 541, odst. 1, c. ř. s.), mohlo se tak státi již podle povahy věci toliko v jednání mezi stranami původního sporu (srov. rozh. č. 3300 Gl. U. nová řada a rozh. č. 7087 Sb. n. s., týkající se žaloby o obnovu). Pro to mluví též názor vyslovený v komentáři Neumannu k §§ 232 a 233 c. ř. s., že byl-li pravoplatný rozsudek následkem žaloby o zmatečnost nebo o obnovu zrušen, stává se rozepře opět zahájenou (wiederum streitanhängig), což by zřejmě nemohlo nastati, kdyby v žalobě o zmatečnost nevystupovaly jako strany tytéž osoby jako ve sporu původním.

Čís. 16994.

Kdo uznal nemanželské otcovství v nesporném řízení před soudem (§ 16 první díle novely k obč. zák.), jest oprávněn domáhat se prohlášení neplatnosti uznání pro nezaviněný omyl, týkající se skutkových předpokladů, jež jsou rozhodující pro právní následky vytčené v § 163 obč. zák. i když tu nejsou podmínky §§ 871 a dalších obč. zák.

(Rozh. ze dne 21. června 1938, Rv I 1473/38.)

Žalobce, který dne 31. října 1934 uznal u okresního soudu v T., že je nemanželským otcem žalovaného dítěte nezletilého Vilibalda I., narozeného mimo manželství dne 22. srpna 1934 z nemanželské matky Antonie I., domáhá se žalobou, aby bylo určeno, že ono uznání není právně účinné, ježto je projevil v omylu, že jde o předčasný porod (nedonošenost dítěte), jak jej ujišťovala nemanželská matka žalovaného dítěte, že však později zjistil, že se žalovaný narodil donošený, takže hledíc na dobu, kdy žalobce s nemanželskou matkou žalovaného souložil, nemůže být otcem žalovaného dítěte. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Nejvyšší soud vyslovil v rozhodnutích č. 6210, 8024, 15962 Sb. n. s. zásadu, že, bylo-li nemanželské otcovství jedním mužem uznáno, nemůže být jiný muž žalován o uznání otcovství, dokud nebylo uznání otcovství oním mužem zvráceno. Zvrácení to by se mohlo státi důkazem, že ono uznání jest podle všeobecných zásad občanského zákona neplatné, na příklad pro omyl, anebo proto, že uznavatel dítě nezplodil.

V souzeném případě neučinil žalobce prohlášení o uznání otcovství jako nabídku pro uzavření smíru (srov. rozh. č. 9630 Sb. n. s.) nebo jiné smlouvy se žalovaným, nýbrž uznal při výslechu u dožádaného soudu (protokol z 31. října 1934, č. j. Cd 83/34-3-L 58/34-3) otcovství k žalovanému dítěti v nesporném řízení. Takové uznání je však jen domněnkou nemanželského otcovství, a to domněnkou vyvratitelnou. Uplatňuje-li se jako důvod vyvratitelnosti omyl, nelze se omeziti na užiti předpisů §§ 871 až 873 obč. zák., neboť nejde tu o omyl při sjednání smlouvy, nýbrž o omyl při jednostranném projevu vůle; uznání nemanželského otcovství u dožádaného po případě u poručenského soudu nelze proto uznati za neplatné jen za podmínek § 871 obč. zák., nýbrž stačí, dokáže-li uznavatel, že byl v příčině projevu, který učinil, v podstatném omylu, takže jeho projev neměl náležitosti, kterých k jeho platnosti a závaznosti vyžaduje zákon. Ta možnost zvrácení uznání otcovství musí být uznavatelí přiznána také proto, že jde o uznání určitého statusového práva. Zjištění statusových práv nemanželského dítěte jest však zákonnou povinností poručenstva a koná se

z úřadu (viz § 16 první díle novely k obč. zák., §§ 17 a 23 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), takže i s toho hlediska je nutno, aby možné nepravdnosti co do zjištění statusových práv nemanželského dítěte byly napraveny. Mohl se proto žalobce domáhati neplatnosti svého prohlášení, došlo-li k němu — jak nižší soudy zjistily — pro omyl, který sám nezavinil, a týkal-li se jeho omyl skutkových předpokladů, jež jsou rozhodující pro právní následky uvedené v § 163 obč. zák.

Čís. 16995.

Nejde o neúplnost odvolacího řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), nebyl-li připuštěn důkaz znaleckým svědkem o otázce, při jejímž řešení jde o závěry učiněné na základě vědeckých poznatků a o níž byl připuštěn a proveden znalecký důkaz. Též u znaleckého svědka jest hlavním obsahem to, co postřehl svými smysly, třebas to vyžadovalo odborných znalostí.

(Rozh. ze dne 22. června 1938, Rv I 1851/38.)

Srov. rozh. č. 3192 Sb. n. s.

Žalobu o zjištění nemanželského otcovství a placení výživného soud první stolice zamítl, kdežto odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Dr. P-a, který prý žalovaného prohlížel již v roce 1920, vedl žalovaný jako svědka o tom, že žalovaný jest neschopen ploditi, tedy o téže otázce, o které byl však právem připuštěn a proveden důkaz znalecký, neboť šlo při jejím řešení o závěry na základě vědeckých poznatků učiněné, a taková činnost se vymyká již z mezí činnosti svědecké, třebas svědka znaleckého, jejímž hlavním obsahem nepřestávají býti postřehy smyslové, i když vyžadují snad odborných znalostí (§ 350 c. ř. s.). Mohl proto odvolací soud uvedeného svědka, když slyšel znalce, pomínouti, neboť jeho výpověď nebyla by způsobilá ani znalecký posudek zvrátiti ani přispěti k jeho doplnění nebo objasnění.

Čís. 16996.

Vlastník nemovitosti není oprávněn nakládati zástavním právem (§ 469 obč. zák.), zřízeným pro knihovně zajištěné pohledávky, které jsou buď od počátku neplatné, nebo které vůbec nevznikly. Uvolnění hypoteky předpokládá, že pohledávka, k jejímž zajištění bylo knihovní zástavní právo zřízeno, skutečně vznikla.

Toliko tehdy, jednal-li nový nabyvatel zástavního práva v důvěře ve veřejné knihy, nelze mu namítati, že převod zástavního práva vlastníkovoú disposicí byl neplatný.

(Rozh. ze dne 23. června 1938, Rv I 751/37.)

Na nemovitostech Antonína a Emilie U-ových, zapsaných ve vl. č. 889 poz. knihy V. O., bylo vloženo pod pol. C 2 a 3 zástavní právo pro zápůjčku danou H. bankou v P. 17.000 Kč s přísl. Řečená pohledávka však ve skutečnosti nevznikla, ježto dotčená zápůjčka nebyla vyplacena. Žalovaný přes to dal si se souhlasem vlastníků svrchu uvedených nemovitostí v pořadí zápůjčky 17.000 Kč vložiti zástavní právo pro svou pohledávku v téže výši, z níž převedl postupem 10.000 Kč na Spořitelnu města K. a postoupil jí přednost před zbytkem své pohledávky. Tvrdíc, že zástavní právo pod C 2 a 3 v uvedené vložce vázlo indebite, domáhá se žalobkyně, pro niž v uvedené vložce vázne pod C 7, 15 zástavní právo pro pohledávku 60.000 Kč s přísl. a pod C 10 2.000 Kč s přísl., aby bylo uznáno právem, že žalovanému nepřisluší pro jeho pohledávku 7.000 Kč s přísl. knihovní pořadí pod C 2 a 3 ve vložce č. 889 poz. knihy V. O., nýbrž běžné pořadí pod C 12 téže knihovní vložky, že žalovaný jest povinen to uznati a trpěti, aby žalobkyně byla před žalovaným uspokojena se svou pohledávkou 60.000 Kč s přísl., zajištěnou pod C 7, z rozvrhovaného nejvyššího podání v exekučně vydražené nemovitosti. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Je sice pravda, jak uvádí první soud, že valuta zápůjčky H. banky, pro niž bylo vloženo zástavní právo, nebyla vyplacena a že tudíž dluh nikdy nevznikl, takže pro ní zapsané zástavní právo vázne v pozemkové knize indebite, mylí se však, pokud má za to, že z toho důvodu nevzniklo ani zástavní právo a že proto nemůže býti převedeno. Zástavní právo na nemovitostech vzniká zápisem do pozemkové knihy (§ 451 obč. zák. a §§ 13, 14 knih. zák.). Hmotněprávně jest k jeho vzniku ovšem potřebí existence zajišťované jím pohledávky, takže se bez pohledávky nestane účinným, avšak formálně vznikne již pouhým zápisem do pozemkové knihy a má svoji samostatnou právní existenci. To vyplývá i z ustanovení § 469 obč. zák., podle něhož nezaniká hypotekární zástavní právo již zaplacením dluhu, nýbrž trvá dále jako t. zv. vlastnická hypoteka, a z ustanovení § 14 knih. zák., dovolujícího zápis zástavního práva též pro pohledávky tak zvané úvěrové, t. j. pohledávky, které dosud neexistují, ale v mezích poskytnutého úvěru mohou vzniknouti. Jestliže H. banka povolila v souzeném případě vlastníkům nemovitosti, o niž jde, svého času úvěr a podle dlužního úpisu bylo na nemovitosti vloženo k zajištění zástavní právo pro onu pohledávku, která však později nebyla realizována, nevzniklo sice pro H. banku hmotně účinné právo zástavní, avšak vznikla tím v uvedené vložce hypoteka indebite váznoucí, kterou vlastníci nemovitosti mohli právě tak převésti na jinou existující pohledávku

jako v případě, kdy původně existující pohledávka později zanikla, neboť § 469 obč. zák. nelze vykládati tak úzce, že by hypotekární statek zůstal zavazen hypotekou indebite váznoucí jen tehdy, když platná pohledávka zaplacením zanikne, nikoli však tehdy, když přes knihovní zápis vůbec nevznikla. Jestliže tudíž v souzené věci žalovaný prokázal, že zástavní právo pro H. banku zapsané vázne indebite, mohl i se souhlasem vlastníků nemovitosti převésti ono zástavní právo pro vlastní pohledávku, a byl-li knihovní převod ten knihovním soudem pravoplatně povolen, nemůže žalobkyně právem a důvodně se domáhati prohlášení takto získaného knihovního pořadí za neplatné, resp. toho, aby bylo odepřeno žalovanému uspokojení jeho pohledávky podle takto získaného pořadí při rozvrhu nejvyššího podání dosaženého exekucním prodejem zavazené nemovitosti. Byla proto žaloba jako neoprávněná zamítnuta.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Právem vytýká dovolatelka odvolacímu soudu, že vychází z nesprávného předpokladu, že H. banka povolila manželům U-ovým jako vlastníkům nemovitostí zapsaných ve vložce č. 889 pozemkové knihy V. O. úvěr ve výši 17.000 Kč s přísl.; vpravdě nebylo sporu o tom, že na uvedených nemovitostech bylo vloženo zástavní právo na zápůjčku H. banky, takže hypoteka takto zřízená nemohla býti kauční nebo úvěrovou hypotekou (§ 14, odst. 2, knih. zák.). Na tom by nezměnilo nic ani to, že zástavní právo za pohledávku H. banky bylo vloženo v mezích dříve nabyté poznámky pořadí. Dále nebylo sporu o tom, že H. banka manželům U-ovým nevyplatila valutu zajištěné již zápůjčky, že tudíž žádné pohledávky proti vlastníkům nemovitostí nenabyla a že se právě proto ani nemohla státi jejich zástavní věřitelkou. Také novým doslovem § 469 obč. zák. nebylo nic změněno na dosud platné zásadě čistě akcesorní povahy zástavního práva (§§ 447 a 449 obč. zák.), z níž byla v zájmu snadnějšího využití hypotekárního úvěru novou úpravou §§ 469 a 1446 obč. zák. dopuštěna toliko výjimka z tohoto pravidla pro případ, že dluh zástavním právem krytý zanikl zaplacením, nebo umolením, anebo spojením (rozh. č. 5683 Sb. n. s.). Zástavním právem pro pohledávky knihovně zajištěné, již od začátku neplatné nemůže vlastník nakládati a rovněž nemůže zástavní právo zřízené pro pohledávku, jež vůbec nevznikla, býti předmětem disposičního práva vlastníka. Takovou hypoteku nelze pokládati za hypoteku od začátku uvolněnou, neboť uvolnění hypoteky, jež má § 469 obč. zák. na mysli, předpokládá, že sice dluh zanikne, že se však zástavní právo z veřejných knih nevytlačí; dluh ovšem může zaniknouti jen, když dříve vznikl. Za toho stavu věci uznal procesní soud právem, že nebylo-li materiálně platné knihovní zástavní právo zřízeno, protože tu nebylo dluhu po případě pohledávky, k jejímuž zajištění mohlo sloužiti, nemohlo ani platně a účinně býti převedeno na novou pohledávku (rozh. č. 7683 Sb. n. s.). Této zásady lze

ovšem užití jen tehdy, když nový nabyvatel zástavního práva není chráněn důvěrou ve veřejnou knihu. Že žalovanému v souzeném případě takováto ochrana nepřísluší, tvrdila žalobkyně již před procesním soudem, přednesši již v žalobě, že žalovaný přiložil k své žádosti o vklad svého zástavního práva v pořadí pod pol. C 2 a 3 také prohlášení H. banky ze dne 7. prosince 1934, č. j. 3832/34, podle něhož zápůjčka nikdy vyplacena nebyla a nebude, a žalovaný doznal v žalobní odpovědi, že vklad, o němž jde, byl povolen podle týchž listin, kterých se žaloba dovolává. Z toho však vyplývá, že žalovaný nemohl býti v dobré víře o jsoucnosti zajištěné pohledávky. Mínil-li žalovaný, že vůbec nešlo o převod onoho zástavního práva, nýbrž o vložení nově vzniklého zástavního práva na místě H. banky, kde bylo získáno uvolněné místo, t. j. od pořadí jeho, jež zde bylo od prvopočátku, stačí ho odkázati na to, že podle toho, co shora řečeno, vlastníci vůbec neměli práva tím místem naložiti a že tento stav věci musil žalovanému býti znám. Vlastníci nemovitostí nemohli proto ani změnití právní důvod neúčinného zástavního práva v jiný, spočívající na novém úvěrovém poměru k žalovanému, a o převod úvěrového poměru od H. banky na žalovaného nemohlo jíti, poněvadž tento původní poměr vůbec nebyl poměrem úvěrovým (rozh. č. 6488 Sb. n. s.).

Slušelo proto obnoviti správný rozsudek procesního soudu, odpovídající skutkovému a právnímu stavu věci.

Čís. 16997.

I za účinnosti zákona o pracovních soudech č. 131/1931 Sb. z. a n. přísluší stranám proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, jednak žaloba, která směřuje k věcnému přezkoumání dotčeného rozhodnutí a pro niž je příslušný pracovní soud (§ 38 zák. č. 131/1931), jednak žaloba, již se dožaduje neúčinnosti rozhodčího výroku z důvodů uvedených v § 595 c. ř. s. a důsledkem toho i neplatnosti smlouvy o rozsudím, a pro kterou je příslušný řádný soud.

(Rozh. ze dne 23. června 1938, Rv I 1522/38.)

Srov. rozh. č. 13883 Sb. n. s.

O žalobě, kterou žalobce — pekařský pomocník — označil jako žalobu o bezúčinnost nálezu rozhodnutí rozhodčího výboru při společenstvu pekařů v P. ze dne 2. října 1937, č. 1058 ai 37, a v níž se domáhal v konečném návrhu, aby byl uvedený nález zrušen, rozhodl v první stolici pracovní soud a v druhé stolici odvolací soud ve věcech pracovních (§ 32 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.), zamítuvše z věcných důvodů uvedenou žalobu.

Nejvyšší soud z podnětu žalobcova dovolání zrušil rozsudky obou nižších soudů a odmítl žalobu.

Důvody:

Podle § 38 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. lze rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, odporovati žalobou podanou do 15 dnů od prohlášení rozhodnutí, a nebylo-li prohlášeno v přítomnosti obou stran, od doručení písemného vyhotovení. Tím bylo změněno ustanovení § 122 č. 7 živn. ř., jimž byla stranám přiznána možnost domáhati se proti rozhodnutím rozhodčích výborů odpomoci pořadem práva a za tím účelem napadnutí rozhodnutí rozhodčího výboru žalobou u řádného soudu. Předpis § 38 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. má tedy na mysli přezkoumání rozhodčího výroku ve věci samé a od této žaloby v § 38 uved. zák. vytčené jest rozlišovati žalobu na zrušení rozhodnutí rozhodčího výboru z důvodů bezúčinnosti rozhodčího výroku v § 595 č. 1 až 7 výčetmo jmenovaných. Také civilní soudní řád rozlišuje mezi odporováním rozhodčímu výroku (§ 594 c. ř. s.) a bezúčinností nálezu (§ 595 c. ř. s.). Žaloba podle § 38 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. čelí proti rozhodnutí ve věci samé a snaží se toto rozhodnutí nahraditi jiným správnějším věcným rozhodnutím, žaloba o bezúčinnost má účel odstraniti rozhodčí výrok a tím dosíci, aby zrušením rozhodčího výroku pozbyla platnosti i sama smlouva o rozhodčím a aby o věci rozhodl řádný soud, který by byl příslušný k rozhodování a rozhodnutí sporu, kdyby tu nebylo smlouvy o rozsudím.

Z toho je zřejmé, že jde u odporu proti rozhodčímu výroku a u žaloby o bezúčinnost rozhodčího nálezu o dva různé právní prostředky na sobě zcela nezávislé. Sociálně politické zákonodárství, upravující poměry pracovní, usiluje především o ochranu zaměstnanců a již z této snahy plyne závěr, že zákon č. 131/1931 Sb. z. a n. měl v úmyslu chrániti sociálně slabšího zaměstnance a rozšířiti jeho právní ochranu a že ani zákonodárce nemínil připraviti zaměstnance o důležitý právní prostředek zaručený mu již platným zákonem, t. j. civilním soudním řádem. Mělo-li by právo napadnutí rozhodčí výrok býti omezeno toliko na odpor podle § 38 uved. zák., byla by tím stranám odňata možnost brojiti proti výroku z důležitých důvodů, s nimiž zákon spojuje bezúčinnost výroku a důsledkem toho i neplatnost smlouvy o rozsudím, nehledíc ani k tomu, že některé z těchto důvodů ani nevznikají, nebo nemusí aspoň vzniknouti v době do prohlášení výroku (viz § 595 č. 3, druhá věta, č. 8 c. ř. s.) a o jiných může se dověděti strana po případě teprve z přesnějšiho odůvodnění písemného vyhotovení nálezu. Strana nebyla by někdy ani s to, aby z těchto důvodů napadla rozhodčí výrok v propadné lhůtě § 38 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. stanovené. Ač předpisem § 38 uved. zák. mělo býti zesíleno právní postavení stran a rozšířena jejich práva, byly by

na tom hůře, než tomu bylo dosud podle ustanovení civilního soudního řádu, což dojistá nebylo úmyslem zákonodárcovým.

Z toho, co vyloženo, je tedy zřejmé, že žaloby na zrušení rozhodnutí rozhodčího výboru nebyly vyloučeny ustanovením § 38 zákona o pracovních soudech a že jest pro ně použití ustanovení § 596 c. ř. s. To platí nejen o tříměsíční lhůtě k podání žaloby a lhůtě pro žaloby o obnovu civilním soudním řádem stanovené (§ 596, odst. 2 a 3, c. ř. s.), ale též o příslušnosti, ježto rozhodovati o žalobách na zrušení rozhodčích výroků jest — i po zřízení pracovních soudů nebo oddělení okresních soudů pro spory pracovní — vyhrazeno řádným soudům, jak nejvyšší soud odůvodnil již v rozhodnutí ve Sb. n. s. č. 13883, k němuž se odkazuje.

V souzené věci je žaloba zevně označena jako žaloba o bezúčinnost nálezů rozhodčího výboru při společenství pekařů ve Velké Praze a bylo podle jejího konečného návrhu žádáno jen, aby dotčený nález byl zrušen. Jde tu o žalobu ve smyslu § 596 c. ř. s., a ježto žaloba byla podána u pracovního soudu a žalobu projednal a rozhodl v první stolici pracovní soud a v druhé stolici odvolací soud ve věcech pracovních, složený podle § 32 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n., bylo nižšími soudy rozhodnuto o věci, která nenáleží před soudy pracovní (§ 28, odst. 1, č. 3 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n.) a k této zmatečnosti bylo přihlížeti z úřadu (§§ 471 č. 7, 494, 513 c. ř. s. a § 35 zákona č. 131/1931 Sb. z. a n.).

Bylo se proto usnésti, jak ve výroku uvedeno (§§ 477, odst. 1, 478, odst. 1, 513 c. ř. s. a § 35 zákona o prac. soudech).

Čís. 16998.

Pořad práva pro žaloby proti bývalému vnučenému správci na náhradu škody nebo pro bezdůvodné obohacení po skončení exekuce vnučenou správou, jde-li o položky, o nichž v řízení exekucním (při schválení účtu) nebylo rozhodnuto.

(Rozh. ze dne 23. června 1938, R II 91/38.)

Žalovaný, jenž byl vnučeným správcem domu č. p. 14 v Z., zaplatil roku 1933 na daňový dluh povinných spolumajitelů uvedeného domu za berní rok 1930 a další léta hotově 3.732 Kč 75 h a v cenných papírech 3.794 Kč 85 h, dohromady 7.527 Kč 60 h, ale účtoval jako vnučený správce domu jako vydání na daně 10.057 Kč 50 h, tuto částku obdržel a ponechal si rozdíl 2.559 Kč 90 h, t. j. 25% slevu podle § 7 zákona o půjčce práce č. 48/1933 Sb. z. a n., příslušející daňovému dlužníku. K roku ustanovenému na 11. prosince 1933 k schválení účtu vnučeného správce byli řádně obesláni všichni tři povinní, z nichž se

dostavili dva, t. j. žalobce a Anna K., kdežto třetí povinný Otto J. se k roku nedostavil. Účet předložený správcem byl exekucním soudem schválen. Proti schválení nepodali námítky ani Anna K., ani žalobce, jenž se domáhá na žalovaném vnučeném správcí zaplacení 1.517 Kč 94 h, t. j. příslušného dílu připadajícího na něho z částky 2.529 Kč jako spoluvlastníka uvedené nemovitosti. Proti žalobě namítl žalovaný nepřipustnost pořadu práva. Soud první stolice zamítl námítku nepřipustnosti pořadu práva. Rekursní soud vyhověv uvedené námítce, odmítl žalobu. **Důvody:** Vylíčený stav musil býti účastníkům a soudci znám při náležitém zkoumání předloženého dokladu berního úřadu. O předvolaných osobách, které se ani k roku nedostavily ani před tím připomínek nepodaly, pokládá se za to, že účet uznávají za správný (§ 116 ex. ř.). Rekursní soud se připojuje k právnímu názoru, vyslovenému v rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 7. října 1908, Rv II 663, otištěném v Právniku 1909 na str. 501, že se na vnučeného správce žaloba z vedení správy vůbec nedopouští a že mu lze uložit náhradu jen z moci úřadu v řízení nesporném. Na vnučeného správce nelze vůbec podati žalobu z vedení správy, neboť o námítkách účastníků oprávněných k nim a o vysvětlivkách vnučeného správce rozhoduje pouze exekucní soud při zkoumání a schválení účtu ze správy. V souzené věci exekucní soud po výslechu oprávněných účastníků schválil účet ze správy a náhrady vnučenému správcí neuložil. Není proto jakákoliv žaloba z vedení správy proti bývalému vnučenému správcí možná. Neobstojí právní názor prvního soudu, že se řečené rozhodnutí na souzenou věc nehodí, ježto tu jde o případ, kdy se vnučený správce dopustil nezákonného postupu, a že se takového případu ono rozhodnutí netýká. Mylný jest i právní názor žalobcův, že lze žalovati jen potud, pokud se takové nároky uplatňují za trvání exekucního řízení. V důvodech dotčeného rozhodnutí nejvyššího soudu ve Vídni jest výslovně uvedeno, že se na vnučeného správce žaloba z vedení správy vůbec nedopouští. Poněvadž tudíž první soud rozhodl o věci, která nepatří na pořad práva (§ 477 č. 6 c. ř. s.), bylo rozhodnouti, jak shora uvedeno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Žalovaný jako vnučený správce nemovitosti zapsané ve vložce č. 14 pozemkové knihy Z. vyúčtoval ve správním účtě za dobu od 10. března 1933 až do 9. října 1933 mezi výdaji 11.799 Kč také zaplacené daně 10.057 Kč 50 h, z nichž ve skutečnosti bylo zaplaceno pouze 3.732 Kč 75 h v hotovosti a 3.794 Kč 85 h v cenných papírech, kdežto zbytek 2.529 Kč 90 h byl vpravdě 25%ní slevou na daních získanou podle § 7 zák. ze dne 21. března 1933, č. 48 Sb. z. a n. o půjčce práce. Žalovaný upsal sice — jak tvrdí — uvedenou půjčku práce z vlastních prostředků, pojav však jejich hodnotu do výdajů učiněných z výtěžku vnučené správy, dostal tím náhradu za vydání jím snad zálohou předem učiněné a netvrdí, že mu tím vznikly ještě jiné doposud nenahrazené náklady.

Ježto žalovaný na zaplacených daních vykázal celou částku 10.057 Kč 50 h, bylo by bývalo jeho povinností, aby získanou daňovou slevu podle pravidel účetnictví správně vykázal také jako příjem, což však neučinil. Složený účet vnučeného správce byl exekucním soudem podle §§ 116, 117 ex. ř. schválen, při čemž podle § 166, odst. 2, ex. ř. o předvolaných osobách, které se ani k roku nedostavily ani před ním připomínek nepodaly, — k nimž v souzeném případě náleží též žalobce a spoluvlastníci, kteří mu své nároky postoupili, — se pokládá, že podaný účet uznávají za správný. Tato zákonná domněnka však nevylučuje možnost, aby — nehledíc na formální pravoplatnost rozhodnutí soudu, který schválil složený účet — byla zjednána potřebná náprava, vyskytnou-li se v účtě včas neshledané chyby v počítání (§ 78 ex. ř., §§ 419, 430 c. ř. s.), anebo nebyly-li všechny v úvahu přicházející položky buď na straně výdajů anebo na straně příjmů zúčtovány, neboť opačný výklad vedl by k tomu, že by jednotlivý účastník řízení nebo vnučený správce mohl býti zkrácen anebo obohacen. Je-li exekucní řízení již skončeno a nelze-li tedy k vypuštěným položkám dřívějšího účtu přihlídnouti při složení dalšího účtu za pozdější období, nelze pořad práva k uplatňování takových nároků vyloučiti, a to ani proti bývalému vnučenému správci, jestliže o tomto nároku exekucní soud vůbec nerozhodl (§ 114 ex. ř.), a když se žaloba — jako v projednávaném případě — opírá o právní důvod bezdůvodného obohacení a náhrady škody.

Cis. 16999.

Souloží ve smyslu § 163 obč. zák. je takový úkon pohlavního života, který může vésti k oplodnění ženy; může jí býti i jakékoliv spojení pohlavních orgánů muže a ženy vůbec, ba i pouhý jejich dotyk.

(Rozh. ze dne 23. června 1938, Rv II 476/38.)

Žalobě, kterou se žalobce domáhal zajištění nemanželského otcovství žalovaného a placení výživného, soud první stolice vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby dále o věci jednal a znovu rozhodl a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Odvolací soud sice uvádí ve svém rozsudku, že »zjistil, že žalovaný s nemanželskou matkou v kritické době tělesně nesouložil«, z jeho vývodů však vyplývá, že si správně neuvědomil pojem soulože ve smyslu zákona.

Odvolací soud nevylučuje, že mezi oběma k úkonům pohlavního života došlo, ale nezjišťuje, v čem úkony ty záležely a co se mezi žalovaným a nemanželskou matkou vůbec odehrálo, spokojuje se tím, že

vylučuje, že by mezi nimi došlo k spojení pohlavních údů normální souloží, t. j. vniknutím pyje do pochvy, čímž dává zřejmě najevo, že by dle jeho názoru jen takový pohlavní styk mohl založiti zákonnou domněnku § 163 obč. zák.

Tento názor dovolací soud neschvaluje a dovolání jej právem napadá s hlediska § 503 č. 4 c. ř. s. Pojem »soulože« ve smyslu § 163 obč. zák. není sice v zákoně určen, podle smyslu a účelu však, který má řečený zákonný předpis na mysli, jest nepochybně rozuměti souloží takový úkon pohlavního života, který může vésti k oplodnění ženy. Proto nelze souloží rozuměti jen normální soulož, vykonanou vniknutím údu mužova do pohlavního orgánu ženy, nýbrž jakékoliv spojení obou orgánů vůbec, ba i pouhý jejich dotyk (srov. rozh. Gl. U. č. 4872, 15550), když lékařská věda sama hledíc na pohlavní vzrušení muže a ženy nevylučuje možnost oplodnění ženy vniknutím mužova semene do jejího pohlavního ústroje ani při úkonech posléze uvedených.

Otázkou však, zda i v souzené věci došlo k pohlavním úkonům takového rázu, které by uvedenou možnost nevylučovaly, se odvolací soud vzhledem na nesprávné pojetí pojmu soulože vůbec nezabýval. Po té stránce ovšem nezáleží na tom, zda došlo k tvrzené souloží koncem srpna neb až v druhé polovici září 1936, neboť doba rozhodující pro založení zákonné domněnky podle § 163 obč. zák. plynula v souzeném případě od 1. srpna do 29. listopadu 1936 a že by žalující dítě hledíc na stupeň jeho vývinu v době zrození neb z jiných důvodů nemohlo pocházeti ze soulože vykonané koncem srpna neb počátkem září, nebylo ani tvrzeno. Za toho stavu věci není skutkový základ potřebný pro správné právní posouzení věci úplný a bylo proto napadený rozsudek zrušiti a vrátiti odvolacímu soudu k doplnění. Bude na něm, aby opětovným výsledkem nemanželské matky, a nedostačí-li mu ten, po případě výsledkem stran zjistil přesně, co se mezi nemanželskou matkou a žalovaným v jejím bytě odehrálo, k jakým pohlavním úkonům mezi nimi došlo, byl-li vykonán pokus o soulož — jak žalovaný sám připouští —, proč se tento pokus nezdařil, jak dalece došlo při tom k spojení neb aspoň dotyku pohlavních orgánů, a zda se tak stalo za okolností (ztopoření pyje), které nevylučovaly, třebas i jen částečný a stranami snad ani nezpozorovatelný výron semene a jeho vniknutí do pochvy nemanželské matky.

Jen takto doplněné řízení poskytne dostatečný a spolehlivý podklad pro závěr, lze-li to, co se mezi žalovaným a nemanželskou matkou sběhlo, podřaditi pod pojem soulože v širším smyslu, jak o ní bylo pojednáno, a zda tento pohlavní styk může založiti zákonnou domněnku § 163 obč. zák., při čemž ovšem odvolacímu soudu není bráněno v tom, aby si, bude-li mít pochybnosti, přibral z úřední moci (§§ 183 č. 4, 368 c. ř. s.) i lékaře znalce.

Civilní rozhodnutí XX.

Čís. 17000.

K pojmu přídatku při prodeji zboží neb provádění výkonů (zák. č. 75/1935 Sb. z. a n.).

O zakázaný přídatek ve smyslu uvedeného zákona jde jen tehdy, jestliže — posuzováno s hlediska zákaznickova — jest úplata stanovena, třebaš ne výslovně, jen za prodávané zboží neb provádění výkonů jako za plnění hlavní (samostatné) a vedle toho se zákazníkovi nabízí nebo poskytuje podle jeho domnění bezúplatně (zadarmo) něco jako přídatek, t. j. jako vedlejší bezúplatné plnění (výhoda), ať v podobě věci, nebo vedlejšího výkonu, kteréžto plnění by u jiného zpravidla nedostal.

Nabízení plnění hlavního s plněním vedlejším, třebaš za jednotnou úplatu, se nepřiči zakazu zákona č. 75/1935 Sb. z. a n., nemá-li zákazník pochybnosti, že se za obojí plnění požaduje úplata a že se mu tudíž nemá dostati bezúplatné výhody.

Nabízí-li majitel čistírny čištění s udržováním a opravou rolet za paušální odměnu (za náhradu režijních výloh), nejde o zakázaný přídatek, nýbrž mohlo by jiti po případě o podbízení. Nerozhoduje, zda jest podle živnostenskoprávních předpisů oprávněn k provádění oprav.

(Rozh. ze dne 24. června 1938, Rv I 177/38.)

Žalující živnostenské společenstvo leštičů pokojů a cidičů oken v P. se na žalovaném majiteli čistícího závodu »D.« domáhá žalobou, aby byl uznán povinným zdržeti se v hospodářském styku jednak provádění udržování krámských a slunečních rolet, pokud to není jejich pouhé čištění, zejména provádění jejich oprav a správek, jednak ústních nebo písemných údajů o svém podniku toho smyslu, že se zabývá mimo čištění krámských a slunečních rolet též jejich opravou a správami. K odůvodnění žaloby předneslo: Žalující společenstvo podalo na Vojtěšku Ch. zdržovací a odstraňovací žalobu podle zákona proti nekalé soutěži, ježto jako majitelka čistícího závodu pod firemním označením »D.« nabízí a provádí při provozu své živnosti úkony nepatřící do oboru její živnosti, a to zdarma nebo za náhradu režijních výloh, aby si takto získala větší počet zákaznictva. Dne 4. listopadu 1935 se však Ch-ová vzdala své živnosti a žalovaný oznámil jejím zákazníkům, že převzal její podnik spojený s udržováním rolet »D.« do režie, že za týchž podmínek a v neztenčeném rozsahu vede podnik dále a že veškeré smluvní závazky vůči firmě »D.« zůstávají nezměněny. Žalovaný tudíž stejně jako jeho předchůdkyně (proti níž byla žaloba omezena na útraty sporu) nabízí a provádí jako majitel čistícího podniku pod firmou »D.« od uvedeného dne provozované udržování a opravování rolet, záležející v tom, že rolety nejen čistí a žlábký vymazává, ale i za náhradu režijních výloh je opravuje a při poškození nebo poruše je spravuje. Žalovaný poskytuje tudíž proti výslovnému zakazu zákona ze dne 12. dubna 1935, č. 75 Sb. z. a n. ve svých nabídkách a uzávěrkách přídatek dílem, kteréž by jinak zákaznictvo musilo platiti zvlášť řemeslníku jiného odvětví,

totiž zámečnickovi, a takto proti dobrým mravům soutěže poškozují soutěžitele, neboť poskytuje svým zákazníkům výhody za tím účelem, aby vyhledávali spíše jeho podnik než podnik jiných čističů. Žalovaným poskytované plnění jest nedovoleným přídatkem, neboť žalovaný má opověděnou pouze živnost čističskou a nikoliv zámečnickou, která není ani volnou živností, a označení »ošetřování rolet« není žádným označením živnostenského podnikání. Žalovaný chce tím způsobem pouze obejiti označení udržování rolet, t. j. správký a opravy, kteréžto výkony však patří do oboru živnosti zámečnické. Jestliže ošetřováním rolet míní jejich čištění, patřilo by ono ošetřování do oboru živnosti čističské, ale má-li býti tím vyjádřeno, že žalovaný může podle svého živnostenského oprávnění provozovati i správký a opravy rolet, není jeho tvrzení pravdivé. Žalovaný provozuje svou živnost tím způsobem, že nabízí a vykonává t. zv. pojišťování rolet, které záleží v tom, že za jednotnou cenu rolety nejen čistí, ale i spravuje a opravuje je, a proto zákaznictvo raději dává čištění jemu než jiným čisticím podnikům, ježto jest mu tím poskytováno zajištění proti výdajům za škody na roletách, které by jinak zákazníky postihly, kdyby musili za opravy a správký rolet platiti zvlášť zámečnicku. Poněvadž jest podstatou zakázaného přídatku, že se poskytuje v souvislosti s určitým výkonem plnění, které jest započteno nebo zakalkulováno jakožto odměna za přídatkové dílo do ceny tak, že se v odběrateli má vzbuditi dojem, že se mu v konkrétní zadávce výkonu dostává něco více než při výkonu toho druhu u jiných podnikatelů, prohršel se žalovaný jak proti zákonu přídatkovému, tak proti ustanovení § 1 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. Soud první stolice uznal podle žaloby. D ů v o d y: Jest zjištěno, že žalovaný opověděl »živnost veškerého čištění spojenou s prodejem čisticích přípravků«, a že na výtku živnostenského úřadu, že živnost v tom rozsahu nelze povolit, ježto jde o dvě různé živnosti, které nelze pojmuti v jeden živnostenský list, žádal žalovaný, aby se jeho žádost za opověď živnosti vztahovala pouze na »podnik pro čištění oken, mytí podlah, leštění parket, udržování a čištění železných svinovacích rolet«. Na podkladě té žádosti byl žalovanému vydán živnostenský list, znějící na »živnost čištění oken, mytí podlah, leštění parket a čištění železných svinovacích rolet«. Jest tudíž dokázáno, že žalovaný neprávem tvrdí, že mu nepřisluší živnostenské oprávnění k udržování krámských a slunečních rolet a že mu taková živnost vůbec nepřisluší. Dále jest dokázáno, že žalovaný užívá svého tvrzení, jako by mu příslušela živnost udržování železných svinovacích rolet i ve styku zákaznickém. Zprávou Společenstva zámečnicků a strojníků v P. je zjištěno, že žalovaný nemůže prováděti na svoji čističskou koncesi t. zv. ošetřování rolet, že do ošetřování toho nutně náležejí i práce zámečnické a že ošetřování rolet nelze prováděti jako živnost svobodnou na základě opovědi toliko živnosti čističské, poněvadž musí býti ve většině případů, jde-li o čištění, prováděna i demontáž a montáž rolet spolu s různými opravami, k nimž je nutno upotřebiti nástrojů i praktik řemeslné živnosti zámečnické. Dotazem u obchodní a živnostenské komory zjistil soud, že i činnost »ošetřování rolet« jest

pojem širší než pojem čištění rolet a že opravy železných rolet patří do oboru živnosti zámečnické, takže žalovaný jest oprávněn pouze k čištění železných rolet, nikoliv k provádění správek a oprav. Poněvadž však je dokázáno, že žalovaný vydával, označuje se za majitele podniku »D.«, letáky, v nichž nabízel, že bude rolety čistit, vymazávat a provádět jejich opravy a že práce ty jsou obsaženy v dosavadní odměně, kterou měla Ch-ová za pouhé čištění, a že skutečně prováděl opravy záležející v tom, že spravil buď rozbitý zámek, nebo připevnil záplatu na rozbitou roletu, nebo zlámaná pera nahradil jinými, jest tím dokázáno, že žalovaný prováděl i sliboval zákazníkům nejen úkony, k nimž nebyl oprávněn, ale i že šlo o úkony, jež byly započteny do kupní ceny resp. úplaty a které by byl zákazník musil dáti si provést zvlášť u řemeslníka jiného odvětví, t. j. u zámečníka. Žalovaný tudíž v hospodářském styku s provedením výkonu (práce) za úplatu nabízel a poskytoval přídavek, a to jako zvláštní výkon, který lze zpravidla v hospodářském styku obdržeti jen za úplatu. Takové jednání jest však v rozporu s ustanovením § 1 zákona z 12. dubna 1935, č. 75 Sb. z. a n., o zákazu přídavků při prodeji zboží neb provádění výkonů. To, co uvedeno, nebylo nijak vyvráceno dalšími provedenými důkazy, t. j. zejména tím, že žalovaný zaměstnává Josefa M. jako vyučeného zámečníka pro práce zámečnické a že ten ony práce vykonává pro něho na základě vlastního živnostenského listu. Za práce jím konané dostává Josef M. sjednaný týdenní paušál 200 Kč, a to i když pro žalovaného nepracuje. Již z toho je zřejmé, že Josef M. jest vlastně v námezdním poměru k žalovanému a že tedy řečené práce nabízené i dodávané pod označením firmy »D.« nejsou samostatné práce Josefa M-a, nýbrž že patří rovněž mezi výkony poskytované žalovaným. Nerozhoduje, že již Ch-ová zahrnovala v ceně počítané zákazníkovi za čištění rolet i odměnu za jejich mazání a opravy, záležející v opravě zámku, pera a v dání záplaty na roztržené rolety, a že to žalovaný dělá stejně, poněvadž právě i Ch-ová byla z toho důvodu žalována pro nekalou soutěž a byla žaloba proti ní skončena narovnáním proto, že další zdržovací nárok nebyl pro vzdání se živnosti odůvodněn. Neobstojí ani námitka, že jde o jednání obvyklé v oboru živnosti žalovaného, ježto i firma Josef H. a Václav Š. účtuje obojí výkony v ceně, t. j. jak za opravu, tak za čištění, neboť Josef H. jest vyučený zámečník a vykonává své zámečnické práce, kdežto Václav Š. má živnost na čištění rolet, takže pokud se práce účtuje zákazníkovi jednotnou částkou, jde jen o vnitřní vyúčtování mezi oběma společníky. Má proto soud za to, že v jednání žalovaného jest naplněna skutková povaha nekalé soutěže, to tím spíše, že podle svědectví Josefa H-a bylo svědkovi pohnutkou k zadání práce žalovanému dokonce to, že jiné firmy takové výhody neposkytují a že právě proto zadal práci žalovanému. Žalovaný se tedy dostal svým jednáním v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže, při čemž jeho jednání je způsobilé poškoditi soutěžitele, ježto právě zákazníci pod dojmem jeho nabídky dávají přednost jemu jako podniku více anebo

zdánlivě více nabízejícímu před ostatními soutěžiteli, čímž se dopustil nekalého jednání, jež jest podřaditi pod ustanovení § 1 zák. proti nek. soutěži. Přídavek má však v sobě podle Skálova výkladu k zákonu č. 75/1935 Sb. z. a n. prvky nekalé reklamy podle § 2 zák. proti nek. soutěži, u níž jde o to, aby byli zákazníci přiváběni tvrzením nebo předstíráním určitých klamavých okolností a zjednatí tak podniku soutěžní přednost na újmu jiných podniků. Klamavost u přídavkového systému záleží v tom, že se téměř ve všech případech přídavku vzbuzuje v zákazníkovi mylná domněnka, že se mu kromě toho, co mu poskytuje konkurence, poskytuje za stejné peníze vedle zaplaceného výkonu ještě zvláštní výhoda. Takovéto poskytování, jak viděti v souzené věci z toho, že je to právě zájmové společenstvo samo, které žalobou proti žalovanému vystupuje, jakož i z toho, co odpověděla obchodní a živnostenská komora, není však obvyklé v oboru čištění rolet jako vedlejší plnění ve smyslu § 3 přídavkového zákona, a proto soud dospívá na základě shora uvedeného zjištění také k tomu úsudku, že se žalovaný, slibuje uvedené výhody, dopouští jednání po případě činil údaje, které jsou způsobilé oklamati a zjednatí tím jeho podniku na újmu jiných soutěžitelů přednost při soutěži, neboť klamně zamlčuje, že poskytuje zdánlivou výhodu oprav, a čině tak, překročuje živnostenskoprávní oprávnění, což jiní soutěžitelé nečiní, takže si tím neodůvodněně zjednáva náskok při soutěži. Dopustil se takto nejen jednání příčího se § 1, ale i předpisu § 2 zák. proti nek. soutěži, a jest tedy zdržovací nárok proti němu v celém rozsahu odůvodněn. **O d v o l a c í s o u d** zamítl žalobu. **D ů v o d y:** Žaloba jest založena na tom, že žalovaný při provozu svého čistícího podniku nabízí a provádí vedle čištění rolet za náhradu režijních výloh opravy a správy rolet a že takto poskytuje zákazníkům v nabídkách a uzávěrkách proti zákazu vytčenému v zákoně č. 75/1935 Sb. z. a n. přídavek dílem, za něž by jinak musili platiti, že jim tedy tím poskytuje výhody za tím účelem, aby vyhledávali spíše jeho podnik než podnik jiných čističů. Nekalost jednání žalovaného spatřuje tudíž žalující společenstvo nikoliv již v tom, že on nabízí a provádí opravy rolet vedle jich čištění, nýbrž že tak činí za pouhou náhradu režijních výloh, čímž ony opravy nabývají povahy přídavku dílem. Leč tomu žalobnímu důvodu, jak jest uplatněn skutkovým přednesem žaloby, nevyhovuje žalobní žádost, v níž není vyjádřena žalobním přednesem uplatněná obrana žalujícího společenstva proti přídavku žalovaným nabízenému a poskytovanému. Výkony udržování rolet, zejména provádění jejich oprav a správek, a údaje žalovaného, že se mimo čištění zabývá i jejich opravami, nelze samy o sobě pokládati za jednání příčí se dobrým mravům soutěže a nejsou také samy o sobě způsobilé oklamati. Nepadá při tom na váhu, zda žalovaný smí dle svého živnostenského oprávnění prováděti takovéto udržování a opravy rolet. To jest otázka oprávněnosti soutěže žalovaného, jež však není totožná s otázkou nekalosti jeho soutěže. Předpisy zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. jsou dány jen na ochranu proti nekalé soutěži

a nerozhoduje, zda je to soutěž oprávněná dle předpisů živnostenského řádu nebo ne. Neoprávněná soutěž se stíhá co do otázky její neoprávněnosti jen podle živnostenského řádu. Nelze tedy shledat v jednání žalovaného, jehož zdržení se žalující společenstvo podle žalobního žádání domáhá, provinění proti předpisům §§ 1 a 2 zák. proti nekalé soutěži, jak má prvý soud mylně za to, a ono žalobní žádání není ani skutkovým přednesem žalobním odůvodněno. Byla proto žaloba zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Závadnost pozastaveného jednání žalovaného se v dovolání vyvozuje z předpisů zákona ze dne 12. dubna 1935, č. 75 Sb. z. a n. o zákazu přídavek při prodeji zboží neb provádění výkonů, a to zejména z jeho §§ 1—3. S tohoto hlediska zkoumal věc i odvolací soud, jakož i soud první stolice, třeba se v rozsudcích zmiňují také o §§ 1 a 2 zákona proti nekalé soutěži.

V § 1 přídavkového zákona se za uvedených tam okolností, o nichž v souzeném případě není pochybnosti, že byly splněny, zakazuje ohlašovati, nabízetí nebo poskytovatí přídavek. Tu tedy musí být jasno, že se zákazníkovi nabízí prodej zboží nebo provedení výkonu jako samostatné plnění za úplatu a že se mu vedle toho nabízí nebo poskytuje něco jako přídavek, to jest jako vedlejší plnění bezúplatné, ať v podobě nějaké věci, nebo vedlejšího úkonu. Východiskem musí podle toho být, že úplata je stanovena jen za ono plnění hlavní, že také zákazník musí jí za takovou pokládati a že se mu tak vedle toho nabízí přídavek, kterého by se mu — podle jeho domnění — mělo dostatí bez úplaty, tedy zadarmo. V této klamavosti jest právě závadnost takového jednání, že se totiž v zákazníkovi vzbuzuje dojem, že se mu dostává neplacené výhody, kterou by u jiného zpravidla nedostal. Jinak má se věc, jestliže se nabízí plnění hlavní s plněním vedleším, třeba za jednotnou úplatu, kde však zákazník není na pochybách o tom, že se za obojí plnění úplata požaduje a že se mu tedy nemá dostatí přídavek, tedy bezplatné výhody.

Podle vyložených zásad byl by žalovaný jednal proti uvedenému předpisu zákona, kdyby byl ve spojitosti s nabízením nebo provedením výkonu hlavního, to jest čištění rolet, ohlašoval, nabízel nebo poskytoval jako vedlejší plnění jejich opravu, a to jako přídavek, tedy takovým způsobem, že by u zákazníkům budil dojem, že ono plnění není ani součástí plnění hlavního, že vůbec není obsaženo v úplatě stanovené nebo požadované za ono plnění hlavní a že se zákazníkovi dostává jako přídavek, tedy jako bezplatná výhoda. Závadné bylo by tedy takové nabízení, při němž by se slibovalo zákazníkům, že žalovaný za tu neb onu cenu provede čištění rolet a při tom že již také provede potřebné snad opravy jako přídavek, tedy jako bezplatné plnění vedlejší. Nebylo by ovšem potřebí, aby bylo toto vedlejší plnění v nabídce výslovně uváděno nebo označeno jako přídavek nebo jako bezúplatné plnění, ale za-

jisté by to musilo být vyjádřeno tak, aby byl v zákazníkovi takový dojem vyvolán.

Vychází-li se však z žalobcovy přednesu a ze skutkového zjištění procesního soudu, jemuž žalobce nikterak neodporoval v opravném řízení, nutno uznati, že ony projevy žalovaného nejsou podle toho, co bylo nahoře uvedeno, v rozporu s předpisy § 1 přídavkového zákona. Žalovaný nabízel jednotně oba výkony, totiž čištění s udržováním a opravou rolet, jak praví, za paušální odměnu, za týchž podmínek, jak to dříve činila již jeho předchůdkyně Ch-ová a za dosavadní cenu; v té ceně nebyla obsažena úplata za všechny práce, tedy snad i za opravy, a nic nebylo uvedeno, co by nasvědčovalo tomu, že zákazníci měli mítí dojem, že opravy budou jim prováděny bezplatně jako pouhý přídavek na plnění hlavní, tedy zadarmo. V té příčině nerozhoduje, zda byl žalovaný podle předpisů živnostenskoprávních oprávněn k provádění takových oprav, jak správně poznal odvolací soud, a ovšem nezáleží ani na tom, že jde o výkony, které lze zpravidla v hospodářském styku obdržeti jen za úplatu, když nebylo předstíráno, že se jich má zákazníkovi dostatí bezplatně. Žalující společenstvo neuvedlo nic o cenách, které jsou za ty neb ony úkony v onom oboru obvyklé, aby bylo možno posouditi, zda snad s toho hlediska se zřením na ceny určené a požadované žalovaným mohla býtí jeho nabídka v konkrétním případě posouzena a zákazníkem přijímána jako nabídnutí nebo poskytnutí přídavek ve smyslu řečeného zákonného předpisu. K tomu by však nestačilo pouze to, že by taková nabídka všech prací čistících, udržovacích a opravných byla cenově pro zákazníka výhodná anebo že by se mu takovou mohla jeviti, protože tam, kde by podle všech okolností zákazník nemohl býtí na pochybách o tom, že nemá jíti ani nejde o přídavek, tedy o bezúplatné vedlejší plnění, o bezúplatnou výhodu jako přídavek k hlavnímu plnění a k vlastnímu předmětu smlouvy, šlo by jenom o kalkulaci ceny po případě o podbízení, jež by ovšem mohlo býtí dostatečnou pohnutkou pro zákazníka, aby takovou nabídku přijal a dal jí přednost před nabídkami jiných soutěžitelů, požadujících vyšší ceny; avšak závadnost takového jednání, totiž podbízení, musila by býtí s hlediska zákona proti nekalé soutěži posouzena podle jiných hledisek, pro které posouzení však v souzené věci není potřebného skutkového podkladu. Odvolací soud — zdá se — by v souhlasu se žalobcem pokládal za závadné, že žalovaný nabízel provedení za pouhou náhradu režijních výloh, protože prý tím ony opravy nabývají povahy přídavek dilem. V této všeobecnosti nelze však s jeho závěrem souhlasiti, když by přec i z takové nabídky za náhradu režijních výloh bylo pro zákazníka zřejmé, že se plnění nenabízí bezúplatně a ovšem nikoli jako pouhý přídavek k hlavnímu plnění, nýbrž jako jeho podstatná součástka; tu by pak ovšem nemusilo jíti ani o nabídku klamavou, nýbrž právě jen zase o nabídku levnější než u konkurence, tedy o podbízení, kteréž ovšem nebylo základem ani skutkového děje žalobního ani žalobního nároku a žalobní prosby.

Čís. 17001.

Náhradní nárok, příslušející úrazové pojišťovně dělnické za podmínek § 47, odst. 2, zákona o úrazovém pojištění dělnickém č. 1/1888 ř. z., proti železničnímu podniku a proti vlastníku (provozovateli) motorového vozidla jako proti osobám třetím (to jest odlišným od osoby podnikatele), z jejichž provozu vzešel podnikový úraz pojištěnců, tkví jinak v témže skutkovém a právním základě jako nárok pojištěnců na náhradu škody proti těmto třetím osobám.

(Plenární rozhodnutí ze dne 24. června 1938, Pres. 1950/37.)

V rozhodnutí č. 141 Sb. n. s. bylo vysloveno, že náhradní nárok úrazové pojišťovny podle § 47, odst. 2, zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888 jest vlastním nárokem pojišťovny, nikoli nárokem odvozeným od nároku pojištěnce a že úrazové pojišťovně přísluší tento nárok proti dráze jako obě třetí, přihodil-li se pojištěnci úraz, který jest zároveň úrazem podnikovým, následkem události v železniční dopravě a je-li dráha povinna poskytnouti náhradu za tělesné poškození nebo usmrcení pojištěnce, jež bylo způsobeno událostí v dopravě, v mezích odpovědnosti jí řečeným zákonem uložené, a že náhradní nárok jak úrazové pojišťovny, tak pojištěnce nebo jeho pozůstalých prýští v poměru proti dráze z téhož právního důvodu, totiž z odpovědnosti železnice podle § 1 zákona o ručení železnic č. 27/1869 ř. z.

V rozhodnutí č. 1628 Sb. n. s. bylo vysloveno, že nárok úrazové dělnické pojišťovny podle § 47, odst. 2, zákona č. 1/1888 ř. z. jest samostatný, přednostní nárok proti třetím osobám a že platnými zákonnými předpisy, jimiž se ve smyslu zmíněného § 47 určuje odpovědnost ve prospěch úrazové pojišťovny dělnické, jsou též ustanovení zákona o provozu silostrojů č. 162/1908 ř. z.

I rozhodnutí č. 8951 Sb. n. s. vychází v důvodech z právního nároku, že nárok úrazové pojišťovny dělnické podle § 47, odst. 2, zákona č. 1/1888 ř. z. jest, třebaže je závislý na nároku pojištěnce na náhradu škody z důvodu podnikového úrazu, samostatným nárokem, upraveným předpisem § 47 úrazového zákona.

V témž smyslu jest uvedeno v rozhodnutí č. 7102 Sb. n. s., že vlastník motorového vozidla odpovídá podle § 8 zákona o provozu silostrojů pojišťovně dělnické a tento názor byl převzat i v neuveřejněném rozhodnutí č. j. Rv I 989/28-1 a z téhož názoru vychází i rozhodnutí č. 9952 Sb. n. s.

V rozhodnutí č. 12647 Sb. n. s. bylo však vysloveno, že postížení nárok úrazové pojišťovny dělnické vzniká jen, přivedla-li třetí osoba podnikový úraz úmyslně nebo dala-li k němu podnět zaviněním, že však jest vyloučen všude tam, kde podle předpisů občanského zákona nastává odpovědnost bez zavinění a kde jde jen o ručení za výsledek. Bylo tam

však dále uvedeno, že s předpisy o zákonném ručení železnic č. 27/1869 ř. z. a o zákonném ručení z provozu silostrojů č. 162/1908 ř. z. nelze ustanovení § 1315 obč. zák. srovnávat, poněvadž se v oněch případech zavinění podnikatele provozu zákonem předpokládá.

Naproti tomu v rozhodnutí č. 14425 Sb. n. s. jest zastáván názor, že postížení nárok úrazové pojišťovny dělnické podle § 47, odst. 2, zákona č. 1/1888 ř. z. není odůvodněn proti majiteli silostroje, nejde-li o jeho vlastní zavinění na úraze pojištěncově, nýbrž jen o zavinění osob, za něž odpovídá majitel automobilu podle § 8 zákona o provozu silostrojů. Podobně bylo vysloveno v rozhodnutí č. 15633 Sb. n. s., že předpis § 1 zákona č. 27/1869 ř. z. o odpovědnosti železnice nepřichází při postížení nároku úrazové pojišťovny dělnické podle § 47 úrazového zákona v úvahu a obě rozhodnutí se odvolala na rozhodnutí č. 12647 Sb. n. s.

Poněvadž nejvyšší soud řešil různě otázku, kdy přísluší úrazové pojišťovně dělnické náhrada (postížení nárok) proti dráze nebo vlastníku (provozovateli) motorových vozidel jako proti osobám třetím, to jest odlišným od osoby podnikatele, z jejichž provozu vzešel podnikový úraz pojištěnci, přikázal první prezident nejvyššího soudu podle § 12, odst. 2, zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 216 Sb. z. a n. řešení této otázky zesílenému senátu, jenž se usnesl na právní větě v čele uvedené.

D ů v o d y:

§ 47 zákona z 28. prosince 1887, č. 1 ř. zák. z roku 1888 zní:

»Ručení plnomocníků nebo zástupců podnikatelových, jeho dozorců nad podnikem nebo nad dělníky, jakož i jiných osob, které úraz úmyslně nebo zaviněním způsobily, řídí se dle platných zákonných předpisů.

Nárok však na náhradu z tohoto ručení vznikající potud, jakou měrou pojišťovna podle tohoto zákona k náhradě jest zavázána, přísluší toliko pojišťovně; pojištěnci, vztažmo jeho pozůstalým pak jen vzhledem k oné části, o kterou náhrada podle platných zákonných předpisů náležitá převyšuje ten obnos, který dle tohoto zákona pojišťovna jako náhradu platiti má.«¹⁾

¹⁾ »Die Haftung der Bevollmächtigten oder Repräsentanten des Betriebsunternehmers, seiner Betriebs- oder Arbeiteraufseher, sowie anderer Personen, welche den Unfall vorsätzlich herbeigeführt oder durch ein Verschulden veranlasst haben, bestimmt sich nach den bestehenden gesetzlichen Vorschriften.

Der aus dieser Haftung entspringende Entschädigungsanspruch steht jedoch insoweit, als die Versicherungsanstalt auf Grund dieses Gesetzes zum Schadenersatz verpflichtet ist, allein der Versicherungsanstalt, und nur bezüglich jenes Betrages, um welchen die nach den bestehenden gesetzlichen Vorschriften gebührende Entschädigung dasjenige übersteigt, was nach diesem Gesetze von der Versicherungsanstalt als Schadenersatz zu leisten ist, dem Versicherten, beziehungsweise dessen Hinterbliebenen zu.«

Ze srovnání doslovu prvního odstavce § 47 zákona o úrazovém pojištění dělnickém ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. s druhým odstavcem plyne, že nárok poškozeného pojištěnce na náhradu škody, jenž mu přísluší podle platných («bestehende») zákonných předpisů proti osobám tam uvedeným — v dalším budou nazývány zkráceně »osobami třetími« — jest rozdělen na dvě části. Jedna část se přikazuje úrazové pojišťovně dělnické a zbytek se ponechává poškozenému pojištěnci nebo jeho pozůstalým. První odstavec § 47 vyslovuje pouze všeobecnou zásadu, kdy třetí osoby ručí za podnikový úraz způsobený pojištěnci. Tím přece zřejmě míní ručení té osobě, která byla poškozena, nebo jejím pozůstalým. Právě-li pak druhý odstavec: »Nárok však na náhradu z tohoto ručení vznikající... přísluší...«²⁾ míní tím zřejmě celkový nárok poškozeného pojištěnce. Jest tedy jak jedna, tak druhá část nároku založena na stejné skutkové podstatě, jenže k předpokladům nároku pojišťovny přistupuje další předpoklad, »jakou měrou pojišťovna podle tohoto zákona k náhradě je zavázána«.³⁾

Rozděluje-li zákon nárok poškozeného pojištěnce na dvě části a jednu z nich přikazuje úrazové pojišťovně dělnické, plyne z toho, že pojišťovna nabývá části nároku pojištěnce postupem ze zákona. Plyne to dále i z úmyslu zákonodárce, byť i výslovně neprojeveného, který vysvětluje ze systematické souvislosti, v jaké zákonodárce použil slov a vět v § 47 uvedených, a z účelu, proč přikázal část nároku pojištěnce úrazové pojišťovně dělnické (§ 6 obč. zák.). Podle vysvětlivek k úrazovému zákonu (vydaných r. 1884 sv. IX, str. 23 až 27) bylo totiž účelem zavedení nuceného pojištění dělnictva proti podnikovým úrazům zajištění poškozeným pojištěncům aspoň do jisté části náhrady za poškození podnikovým úrazem zřízením úrazových pojišťoven dělnických.

Byl tudíž zákon o úrazovém pojištění dělnickém vydán na ochranu poškozených pojištěnců a nikoli ve prospěch osob odpovědných za podnikový úraz. Třetí osoby, uvedené v § 47 zákona, které nijak nepřispívají k pojištění poškozených, neměly býti zproštěny závazku k náhradě škody ani jim neměla býti poskytnuta úleva v plnění, nýbrž jejich závazek měl býti zákonem aspoň částečně zajištěn. Plní-li tedy úrazová pojišťovna dělnická své závazky podle řečeného zákona, plní sice materiálně i formálně svůj vlastní dluh, a neměla by ani podle původního znění §§ 1358, 1422, 1423, ani podle § 1042 obč. zák. postižního nároku proti škůdci, ledaže by jí byl poškozený svůj nárok proti třetím osobám postoupil. Má-li pojišťovna dostáti plně svému úkolu, bylo zapotřebí učiniti opatření, aby její prostředky k plnění nebyly zkracovány. Aby bylo dosaženo tohoto účelu a aby nebyl nárok pojišťovny proti třetím osobám závislý na smluvním postupu v každém jednotlivém případě, byl postup pohledávky stanoven již v zákoně.

²⁾ »Der aus dieser Haftung entspringende Entschädigungsanspruch steht jedoch... zu.«

³⁾ »als die Versicherungsanstalt auf Grund dieses Gesetzes zum Schadenersatz verpflichtet ist.«

Než tento výklad plyne jasně i z průběhu jednání zákonodárných činitelů o tomto zákoně.

Původní návrh zákona o úrazovém pojištění dělníků byl obsažen ve vládní předloze v příloze č. 783. těsnopisných protokolů poslanecké sněmovny o IX zasedání («Verhandlungen des Hauses der Abgeordneten des österreichischen Reichsrathes in den Jahren 1883 und 1884, IX Band» z roku 1884) a tam bylo ustanovení, o jehož výklad jde, uvedeno v § 49 v tomto znění:

»Die Haftung eines Dritten, welcher den Unfall vorsätzlich herbeigeführt oder durch ein Verschulden veranlasst hat, bestimmt sich nach den bestehenden gesetzlichen Vorschriften. Jedoch geht die Forderung des Entschädigungsberechtigten an den Dritten auf die Versicherungsanstalt insoweit über, als die Verpflichtung dieser letzteren zur Entschädigung nach diesem Gesetze begründet ist.« Vysvětlivky k této vládní předloze, obsažené v témž svazku, uvádějí na straně 40 k §§ 47 až 49 v posledním odstavci: »Selbstverständlich ist der in § 49 ausgesprochene Grundsatz, dass die Haftung dritter schuldtragenden Personen für die Folgen eines Unfalls durch die Unfallversicherung ganz unberührt bleibt. Es war nur noch eine Bestimmung darüber notwendig, inwieweit die diesfällige Forderung eines Entschädigungsberechtigten auf die Versicherungsanstalt übergehen.« Slovem »přechází« (übergeht) bylo tudíž výslovně řečeno, že jde o postup pohledávky na pojišťovnu. Na tom se nic nezměnilo ani tím, že doslov § 49 byl změněn ve znění nynějšího § 47 zákona o úrazovém pojištění dělnickém.

Z postupu jednání o vládní předloze, jak je vyličen v těsnopiseckých protokolech o sedění panské sněmovny v letech 1885 až 1890, vydaných roku 1890 (str. 199, 202, 206, 235, 275, 306, 327), vyplývá, že byť i znění § 47, odst. 2, zákona č. 1/1888 ř. z. nevyslovilo přímo, že nárok pojištěnců — po případě jeho část — přechází na pojišťovnu, bylo přece jasným úmyslem zákonodárce založiti její nárok na zákonnou cessi.

Tím jest kladně rozřešena otázka, zda úrazové pojišťovně dělnické přísluší nárok podle § 47, odst. 2, zákona o úrazovém pojištění dělnickém za týchž předpokladů, za kterých poškozený měl nárok na náhradu škody úrazem zaviněným třetí osobou nehledíc na zákon o úrazovém pojištění dělnickém.

Při řešení další otázky, za jakých předpokladů má poškozený nárok na náhradu škody za úraz způsobený osobami třetími, mohl by zavdati podnět k pochybnosti jen první odstavec § 47 v úvodu uvedený, pokud mluví o úmyslu a zavinění třetími osobami.

Pochybnosti ty by se ovšem netýkaly již otázky, zda se postižní nárok pojišťovny zakládá na postupu ze zákona, nýbrž otázky, zda nárok poškozeného proti třetím osobám jest omezen jen na případy, kde podnikový úraz třetí osoba úmyslně přivodila nebo zavinila, či vztahuje-li se i na případy, kde jde o odpovědnost třetích osob ze zákona (zá-

kon o ručení železnic č. 27/1869 ř. z. a zákon z 20. května 1937, č. 86 Sb. z. a n. o drahách, a zákon o jízdě motorovými vozidly č. 162/1908 ř. z. a č. 81/1935 Sb. z. a n.), anebo o odpovědnost třetích osob za pouhý výsledek.

Zesílený senát uvažoval o dotčené otázce takto: V době vydání zákona č. 1/1868 ř. z. se nárok na náhradu škody zakládá zásadně jen na zavinění třetí osoby, ať úmyslném, anebo z nedbalosti. Bylo-li proto užito » § 47 slov »vorsätzlich« a »Verschulden«, odpovídalo to tehdejšímu stavu zákonnému, zejména také tehdy již účinnému zákonu o ručení železnic č. 27/1869 ř. z., jenž zavinění železnice předpokládá a jejíž zákonodárci nepřehlédli, neboť se o něm výslovně činí zmínka ve vysvětlivkách k osnově zákona o úrazovém pojištění dělnickém (str. 23). Železniční zákon č. 86/1937 Sb. z. a n. nevychází ovšem již z předpokladu zavinění železnice (§ 196) a upravuje v § 197, odst. 3, nárok nositelů pojištění proti železničnímu podniku zvlášť. I když byly zákony o jízdě motorovými vozidly vydány dlouho po účinnosti zákona o úrazovém pojištění dělnickém, jest je podřaditi pod pojem »platných zákonných předpisů« (bestehende gesetzliche Vorschriften). Těmito slovy nebyly míněny jen zákony, které byly v platnosti v době vydání zákona o úrazovém pojištění, nýbrž veškeré zákony tehdejší i budoucí, upravující otázku náhrady škody za poškození tělesné. Jak řečeno, zákon o úrazovém pojištění dělnickém byl vydán na ochranu dělníků a nebylo jeho účelem snížit nárok dělníků na náhradu škody způsobené podnikovým úrazem proti nároku na náhradu škody způsobené jinak než podnikovým úrazem. Není proto pochybnosti, že pojištěnci přísluší podle § 47, odst. 1, téhož zákona nárok na náhradu škody způsobené podnikovým úrazem za těchto zákonných a skutkových předpokladů, jako kdyby šlo o nárok na náhradu škody způsobené nepodnikovým úrazem. Platí proto v tom směru i všechna jiná zákonná ustanovení o náhradě škody za tělesné poškození vydaná po účinnosti zákona o úrazovém pojištění dělnickém a tudíž i pozdější předpisy upravující ručení (odpovědnost) za pouhý výsledek a nikoliv jen za zavinění.

Přešla-li část nároku pojištěnce podle § 47, odst. 2, zákona o úrazovém pojištění dělnickém na pojišťovnu postupem ze zákona, jsou její práva co do postoupené části podle § 1394 obč. zák. totožná s právy pojištěnce a přísluší pojišťovně tento nárok za týchž skutkových a zákonných předpokladů, za kterých přísluší pojištěnci zbytek nároku proti třetím osobám.

Čís. 17002.

Věřitel, jenž má kupecké zástavní právo privilegované co do realizace ve smyslu čl. 311 obch. zák., jest oprávněn, žádati za podmínek čl. 310 obch. zák. též za povolení soudního prodeje podle čl. 310 obch. zák.

(Rozh. ze 27. června 1938, R I 600/38.)

Soud první stolice (krajský soud obchodní v P.) odmítl pro nepřislušnost návrh firmy P. a spol., akc. spol. v P., aby jí byl k vymožení pohledávky 42.500 Kč s přísl. povolen veřejný prodej dle čl. 311 obch. zák. dvou filmových regenerátorů, jsoucích t. č. v místnostech odpůrce ing. K. v P., a tří zvětšovacích přístrojů odpůrcových, jsoucích t. č. ve skladišti navrhovatelčině, a to proto, že podle čl. 311 obch. zák. jde o prodej bez soudního řízení. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. Důvody: Podle čl. 311 obch. zák. může se věřitel uspokojiti ze zástavy bez soudního řízení a dáti zboží do veřejného prodeje, byla-li zřízena ruční zástava mezi kupci pro pohledávku z oboustranných obchodů a smlouveno písemně, že věřitel může se takto uspokojiti, je-li dlužník v prodlení. V takovém případě soud vůbec nezakročuje, zejména není oprávněn povolití prodej. Proto právem první soud poukázal na svou nepřislušnost k povolení takového prodeje podle čl. 311 obch. zák. Poukaz stěžovatelův na to, že nejvyšší soud u prodeje podle čl. 311 obch. zák. nikdy nevyslovil, že by byl soud nepřislušný pro povolování prodeje podle čl. 311 obch. zák. a že by soudní moc v těchto případech byla vyloučena, není vhodný, neboť nejvyšší soud také nikdy nevyslovil, že soud jest příslušný pro povolování prodeje podle čl. 311 obch. zák., a to z toho důvodu, že zřejmě nikdy nezvešly pochybnosti o tom, že si prodej podle čl. 311 obch. zák. obstarávají účastníci sami bez soudního povolení anebo soudního zásahu.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby o návrhu dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Stěžovatelka v žádosti, č. j. Nc I 8/38-1, žádala, aby jí soud povolil veřejný prodej předmětů tam bližše uvedených, při čemž odkazovala na čl. 311 obch. zák. Řečený předpis ovšem jedná o dvou způsobech prodeje: veřejném a neveřejném, kterými může věřitel dojiti uspokojení bez soudního řízení, předpokládajíc splnění zákonných náležitostí v uvedeném článku vytčených.

Tím však není řečeno, že věřitel nemůže žádati za povolení soudního prodeje podle čl. 310 obch. zák., jsou-li splněny podmínky v něm stanovené, zejména že je splněna zákonná podmínka o písemném zřízení práva zástavního k ruční zástavě. Účelem čl. 310 a 311 obch. zák. jest poskytnouti věřiteli — kupci — prostředek učiniti se zaplacen cestou rychlejší a méně nákladnou, než jak tomu jest podle předpisů obecných, a odporovalo by tomuto účelu, kdyby se mělo věřiteli, jenž má kupecké zástavní právo privilegované co do své realizace ve smyslu čl. 311 obch. zák., odpírati ono oprávnění co do výkonu též dle čl. 310 obch. zák., jsou-li tu pro to zákonné podmínky (srov. Staub-Pisko, Komentář II. sv., k čl. 311, str. 145).

Z obsahu podané žádosti je zřejmé, že stěžovatelka žádajíc soud o povolení veřejného prodeje, mínila vpravdě povolení veřejného pro-

deje ve smyslu čl. 310 obch. zák., třebaže uváděla v žádosti čl. 311 obch. zák.

Nesprávně proto nižší soudy pojímaly tuto žádost a odmítly ji v rozporu se zákonem (§ 1 j. n.), a bylo proto napadené usnesení zrušiti a věc vrátiti prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí, aby zkoumal, zda jsou splněny zákonné podmínky stanovené v čl. 310 obch. zák.

Čís. 17003.

Je-li součástí pozůstalostního jmění zůstavitelav lékárnický podnik jako majetková podstata, jest při jeho ocenění v soupisu pozůstalostního majetku přihlížeti i k jeho nehmotné (immateriální) hodnotě, jako na př. k okruhu zákaznictva, zavedenosti a oblíbenosti obchodu a k jeho zaručené výnosnosti.

Přihlášený dědic, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti (§ 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat.), jest až do odevzdání pozůstalosti povinen podávati z její správy účty, a to i tehdy, když pozůstalá vdova, která podala dědickou přihlášku, provozuje lékárnickou koncesi vdovským právem (§ 15, odst. 2, zák. č. 5/1907 ř. z.).

(Rozh. ze dne 27. června 1938, R I 885/38.)

Srov. rozh. č. 15884, 16922 Sb. n. s.

Pozůstalostní soud nevyhověl návrhu přihlášené spoludědičky Marie J. na odhad a zařadění nejen hmotného substrátu lékárny zůstavitele Ph. Mr. Petra K. (zboží, zařízení, pohledávek), ale i její immateriální hodnoty do jmění soupisu pozůstalostního jmění, naproti tomu vyhověl návrhu druhé dědičky — pozůstalé vdovy — Marie K. na uvolnění likvidní hotovosti u ředitelství státních drah v P. za odebrané léky pro léčebné fondy a nemocenské pojišťovny za dobu od 1. dubna 1937, k nutnému dalšímu provozu lékárny do její rukou. Důvody: Podle zprávy zemského úřadu v P. jde o osobní koncesi ke zřízení a provozu nové veřejné lékárny v P., udělenou koncesní listinou ze dne 4. dubna 1930 podle § 12 lék. zákona ze dne 18. prosince 1906, č. 5/1907 ř. z. Řečený zákon obsahuje normy práva veřejného o živnostenskoprávní povaze lékárny a určuje obsah i rozsah »koncese lékárnické« jako pojmu živnostenskoprávního na rozdíl od pojmu »podniku lékárnického« jako pojmu majetkoprávního. § 15 odst. 2, lékarn. zákona sice ustanovuje, že »přechází-li lékárna po smrti majitele koncese dědictvím na vdovu, může býti lékárna na účet vdovy po čas jejího vdovství dále provozována«, a v odst. 5, že »po čas projednávání dědictví není potřeba k vedení veřejné lékárny na účet masy žádné nové koncese«. Rovněž podle odst. 3 uvedeného paragrafu není třeba nové koncese, »je-li jeden z descendentů, na něž lékárna po smrti ma-

jitele koncese dědictvím přejde, farmaceutem« za dalších podmínek, »nejdéle, až by dosáhl třicátého roku svého věku«. Ve všech uvedených třech případech není třeba nové koncese, nýbrž stačí koncese dosavadní. I když zákon lékárnický klade jako podmínku pro všechny tři případy, kdy není třeba nové koncese lékárnické, převod podniku lékárnického mortis causa resp. jeho vedení jako součásti hereditatis iacentis pro ni, nemůže ani řečený zákon ani jiné normy veřejnoprávní určití, co tvoří hodnotu podniku, nýbrž jedině normy práva občanského a řízení nesporného. I když snad podle moderní nauky práva obchodního je podnik zvláštním samostatným objektem právním, u něhož jest přihlížeti kromě substrátu hmotného též k jeho immateriální hodnotě dané okruhem zákaznictva, a i když občanský zákon v § 1409 mluví o podniku jako předmětu právního obchodu a obchodní právo zná pojem obchodního závodu (na př. čl. 23 obch. zák.), není v normách daných pro řízení pozůstalostní žádného předpisu, podle něhož se má při zavření podniku nebo závodu přihlížeti k jeho immateriální hodnotě, nýbrž § 106, odst. 2, nesp. pat. výslovně přikazuje pro případ, že se zůstavitel účastní na obchodu, továrním nebo živnostenském podniku jen jako jeho společník, aby byla předložena, a je-li třeba, i znalecky prozkoumána účetní uzávěrka za účelem zjištění jmění podnikového. Taková účetní uzávěrka zahrnuje do aktiv samozřejmě podle všeobecných předpisů o účetnictví pouze hmotný substrát podniku, nikdy však nějakou hodnotu immateriální jako na př. klientelu, reklamu, monopolní momenty, kontingent atd. Co platí o podniku společenském, platí zajisté stejně o podniku, který je ve výhradním vlastnictví zemřelého. Též rozh. č. 5979 Sb. n. s. uznalo, že do pozůstalostního jmění jest pojmouti pouze zařízení lékárny, zásoby, pohledávky a dluhy s touto živností související, nikoli snad nějakou úplatu, kterou si dal dosavadní koncesionář vyplatiti od nabyvatele lékárny v podstatě za to, že mu usnadnil nabytí koncese, vzdávaje se své koncese staré pro případ, že kupitel lékárny dostane koncesi novou. Lékárna jako podnik není totiž hodnotně nic jiného než zařízení, zboží a pohledávky. Oprávnění lékárnické (jako pramen určitého výdělku) není předmětem obchodu, jak plyne z uvedeného rozhodnutí, byť i si dá dosavadní provozovatel koncese zaplatiti určitou částku za to, že umožní jinému nabytí koncese. Ale ani podnik sám jako souhrn hmotného substrátu a immateriální hodnoty majetkoprávně neexistuje u lékárny, neboť okruh zákaznictva je dán umístěním lékárny v určitém rayonu a úzce souvisí s koncesí, bez níž nemá žádnou cenu. Tak důsledkem odnětí koncese nereprezentuje lékárna hledíc na osobu dosavadního koncesionáře nic více než zboží, zařízení a pohledávky a nikdo mu za jeho »podnik« více nezaplatí než za tento hmotný substrát, neboť nový koncesionář, jemuž by jinak hledíc na zásadu rayonování lékáren jiná koncese povolena nebyla, získá si touto koncesí i okruh zákaznictva svého rayonu. Rozh. č. 12420 Sb. n. s. se na souzený případ nehodí, neboť v něm jde o podnik vedený pod názvem »Ústav pro pěstění krásy«, a jak výslovně je tam uvedeno,

podnik povahy ryze osobní, nikoli o lékárně, kde jsou právě pro rayonování a s tím spojenou částečně monopolní povahu podniku poměry podstatně odlišné. Na tom nemění nic ani judikatura nejvyššího správního soudu o hodnocení podniku jako celku (na př. Boh. A č. 6192), neboť platí pouze pro obor práva poplatkového. Bylo proto zamítnouti návrh Marie J. na odhad immateriální hodnoty lékárny. S tím souvisí také další rozhodnutí, neboť nepatří-li kromě zboží, zařízení a pohledávek nic dalšího do pozůstalosti, zejména ne okruh zákaznictva ani právo k provozu dané koncesí lékárnickou, které nabývá vdova originálně (rozh. č. 5979 Sb. n. s.) právem vdovským, nikoli posloupaností dědičkou, pak ani další příjem z provozu lékárny po smrti koncesionáře není příjmem pozůstalosti, nýbrž příjmem toho, kdo má koncesi, ať již novou, nebo podle § 12 lékárnického zákona právo k dalšímu provozu podle staré koncese, ať již toto právo vykonává vdova, nezletilé potomstvo, decendent farmaceut nebo hereditas iacens, není-li tu žádné z uvedených osob. Proto nepatří do pozůstalosti ani částka, kterou ředitelství čs. státních drah složilo do soudního deposita u Zemské banky v P. a která tam bude ponechána až do prokázání zapravení dědičských poplatků k jejich zajištění, ani další příjem od ředitelství a není důvod, aby tento další příjem byl vyplacen přímo vdově. Rekurse soud a) zrušil usnesení prvního soudu, nevyhovující návrhu přihlášené spoludědičky Marie J. na odhad a zařazení immateriální hodnoty lékárny do inventáře pozůstalostního jmění, b) změnil usnesení téhož soudu, vyhovující návrhu vdovy a spoludědičky Marie K. na uvolnění likvidní hotovosti u ředitelství československých státních drah pro zůstavitele po případě pro pozůstalost za odebrané léky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vdovy zůstavitelovy Marie K.

D ů v o d y:

V případě pod a) je nutno rozlišovati lékárenskou koncesi, kterou nelze převést právními jednáními mezi živými nebo dědictvím, od vlastního výdělečného podniku, to jest souhrnu věcí k provozu lékárny patřících a s ním souvisejících, v kterémžto případě převod na jinou osobu jest dovolen, trvá-li lékárna déle než 5 let (§ 16 zákona č. 5/1907 ř. z.). Je-li lékárenský podnik majetkovou podstatou, může býti předmětem právních jednání mezi živými nehledíc na osobní poměr koncesionáře, může býti i ve spoluvlastnictví několika osob (rozh. č. 15884 Sb. n. s.), a je tím samozřejmě dáno, že takový podnik tvoří součást pozůstalostního jmění zůstavitele, jemuž patřil, a je proto předmětem pozůstalostního řízení (§§ 531, 532 obč. zák.).

Úmrtím koncesionáře zanikne sice koncese, nikoli však podnik sám, který přechází na vdovu nebo na manželské potomky majitele koncese.

V souzeném případě jde o to, jak má býti hodnota lékárny jako lékárny počítána do soupisu majetku pozůstalostního, zda má býti oce-

něna jen hodnota hmotných částí podniku: zařízení, zásoby zboží, pohledávky z provozu vzniklé, či zda se má přihlížeti ke komerční běžné ceně celého podniku, jak navrhla spoludědička Marie J.

Rekursní soud vyhověl její stížnosti a zastává stanovisko, že nutno uvážiti hodnotu podniku jako podniku a přihlížeti též k immateriální jeho hodnotě, jako k okruhu zákaznictva, zavedenosti a oblíbenosti obchodu a zaručené výnosnosti; při tom opírá se o zásadu vyslovenou v rozhodnutí č. 12420 Sb. n. s.

S názorem rekursního soudu je souhlasiti. Má také oporu v nynější nauce (Klang: Komentář sv. II. str. 16 pod f) a str. 777. Dr. Hermann-Otavský: Všeobecný zákoník obchodní, Kompas. vydání, díl I k čl. 23, výklady o právu závodovém, str. 63 a 64). Nelze také přehlédnouti, že by to byla vůči dědicům jistá nespravedlnost, kdyby se odhad lékárny měl dít jen způsobem, jak jej první soud prováděl, ježto by na druhé straně při zcizení lékárny právním jednáním mezi živými mohl prodávatel při určování kupní ceny přihlížeti nejen k ceně hmotných předmětů k podniku náležejících, ale i k ostatním okolnostem nehmotným, jež mají v tom neb onom případě velký význam pro prosperitu podniku jako podniku, na př. výhodné položení důsledkem rayonu lékárny ve smyslu § 10 uved. zák. v průmyslové čtvrti, delší zavedení a trvání závodu na téže místě, oblíbenost u zákaznictva a podobně. V takovém případě nový nabyvatel vchází již v zavedený podnik, vstupuje v provedenou již organizaci výrobních prostředků a má do jisté míry zabezpečenou příležitost pro odbyt, což vše má proň velký význam a má také na druhé straně vliv na určení kupní ceny. Těchto předností jak pro zcizitele, tak pro nabyvatele při právním jednání mezi živými nelze všeobecně pominouti při úmrtí majitele koncese, při projednávání pozůstalosti vůči dědicům, a bylo by pro ně dojista křivdou, kdyby neměly býti uplatněny také uvedené nehmotné statky podniku jako podniku. Určení hodnoty těchto statků bude záviseti na posudku znaleckém a na spravedlivém ocenění všech okolností konkrétního případu.

Nejvyšší soud vycházeje z těchto úvah, schvaluje názor rekursního soudu jako správný a neshledává v napadeném usnesení ani nezákonnosti ani nesprávného právního posouzení.

Než ani v otázce pod b) uvedené není dovolací rekurs oprávněný.

Podle usnesení prvního soudu ze dne 7. května 1936, č. j. D II 286/36-5, a ze dne 30. listopadu 1936, č. j. D II 286/36-19, byla přihlášeným dědičkám Marii K. a Marii J. povolena správa pozůstalosti ve smyslu § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat.

Podle § 547 obč. zák. představuje dědic, jemuž byla takováto správa svěřena, vůči třetím osobám zůstavitele, avšak to neznamená, že má volnost dispozice. Je pod neustálým dozorem pozůstalostního soudu, dokud nebyla pozůstalost odevzdána, a změny v majetkovém stavu smí provést jen se souhlasem soudu (§ 145 nesp. pat.). Z toho vyplývá, že je povinen podat ze správy vyúčtování. To, že v souzeném

případě ohlásila vdova Marie K. dne 21. dubna 1936, že bude provozovati koncesi lékárnickou na základě práva vdovského a že příslušný správní úřad vzal její oznámení na vědomí dne 3. září 1936, č. j. X 15.242/36/Z 1287, nemůže nic toho času změnit na povinnostech této dědičky, které vyplývají z předpisů o správě pozůstalosti až do doby, kdy tato pozůstalost bude odevzdána, což se dosud nestalo, jak je ze spisů zřejmé.

Stěžovatelka je na omylu, míní-li, že jí uvedeným dopisem zdravotního referátu byla udělena koncese, neboť k tomu nebyl onen úřad ani příslušný dle zákona č. 5/1907 ř. z. a mimo to se provoz lékárný vdovským právem ve smyslu odst. 2 § 15 téhož zákona za podmínek tam uvedených děje na základě staré koncese.

Stěžovatelka zřejmě přehlídla poslední odstavec § 15 řečeného zákona, podle něhož po dobu projednávání dědictví není potřebí k vedení veřejné lékárny na účet podstaty žádné nové koncese.

Posoudil proto rekursní soud věc i v té příčině správně a důvody napadeného usnesení nebyly vyvráceny vývody dovolacího rekursu.

Čís. 17004.

K započetí tříměsíční lhůty stanovené k popření manželského původu dítěte stačí, že manžel nabytí určité vědomosti o narození dítěte jeho manželky, t. j. takovým způsobem, že o její spolehlivosti (pravdivosti) není důvodu pochybovati; nevyžaduje se však, aby zpráva o tom pocházela od úřadu, manželky samé nebo od osoby jednající v jejím zastoupení.

(Rozh. ze dne 27. června 1938, Rv I 2836/37.)

Srov. rozh. č. 10969 Sb. n. s.

Žalobě, kterou se žalobce domáhal oduznání manželského původu nezletilé Vlasty B., soud prvě stolice vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ve sporu jde jen o otázku, zda žaloba byla podána v tříměsíční lhůtě, kterou § 158 obč. zák. vyhradzuje manželce k popření manželského původu.

Jest souhlasiti se záporným stanoviskem odvolacího soudu. Podle jeho zjištění oznámila Barbora L. společně se zemřelou již svou sousedkou K-ovou žalobci asi v týdnu po narození nezl. Vlasty B. — tedy přibližně počátkem května 1924 — že jeho manželka slehla v porodnici a že má holčičku.

Nutno tedy vycházeti z toho, že se žalobce dověděl o narození nezl. Vlasty B. již počátkem května 1924, nikoli tedy až 13. listopadu 1935 prostřednictvím městského úřadu v Ř. — a od té doby se počala též tříměsíční lhůta žalobní podle § 158 obč. zák., neboť ze slov řečeného zákonného ustanovení »po obdržené zprávě« nelze vyvozovati, že zákon vyžaduje něčeho více než nabyté vědomosti manžela o tom, že dítě jeho manželky přišlo na svět (rozh. č. 10969 Sb. n. s.), stejně jako jest tomu ostatně u § 156 obč. zák. Ovšem tato vědomost musí býti potud určitá, že musí pocházeti z pramene, o jehož spolehlivosti nemá manžel příčinu k pochybnostem, takže nestačí na př. pouhé pověsti, které se mu snad donesou (srov. Gl. U. n. ř. č. 4415), není však na druhé straně potřebí, aby zpráva pocházela od úřadu, manželky samé neb od osoby, která jedná v jejím zastoupení, jak míní dovolatel (dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s.). Že by pak žalobce měl důvody pochybovati o pravdivosti zprávy svědkyně Barbory L. a K-ové, kterou mimo to za účelem zjištění pobytu své manželky sám vyhledal, nebylo jím ani tvrzeno.

Jest proto žalobce již z vyličených důvodů prekludován se svou žalobou o oduznání manželského původu nezletilé Vlasty B., kterou podal až 26. listopadu 1935, a důsledkem toho nezáleží ani na tom, zda a pokud mu ona zpráva Barbory L. a K-ové byla ještě opakována později manželkou samou.

Čís. 17005.

Pravoplatné soudní usnesení, vydané v nesporném řízení, jímž má býti vynucena určitá činnost účastníka, lze vykonati buď nesporným soudem v nesporném řízení (§ 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), nebo v řízení exekučním (§ 50, odst. 7, uveď. zák.).

Při vymáhání v nesporném řízení může nesporný soudce zvoliti donucovací prostředek podle předpisů exekučního řádu, není však vázán jeho předpisy o formálním postupu při zvoleném donucovacím prostředku; otázka náhrady nákladů spojených s touto exekucí se řídí vždy podle předpisů exekučního řádu.

Při výkonu usnesení nesporného soudu podle § 50, odst. 7, zákona č. 100/1931 Sb. z. a n. jde o exekuci na základě exekučního titulu uvedeného v § 1 č. 6 ex. ř. a jest se řídit i formálními předpisy tohoto řádu, ať exekuci povolil nesporný soud (§ 4 č. 3 ex. ř.), nebo exekuční soud (§ 4, posl. odst., ex. ř.).

Zvolil-li nesporný soudce k výkonu svého usnesení v nesporném řízení (§ 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) donucovací prostředek podle § 354 ex. ř., není povinen se řídit i formálním předpisem § 358 ex. ř.

(Rozh. ze dne 28. června 1938, R I 853/38.)

Opatrovnický soud uložil H. D-ovi peněžitou pokutu 500 Kč ve prospěch chudinského fondu obce P. proto, že neplní povinnosti, jež mu byly uloženy usnesením ze dne 18. října 1937, P II 399/34, že totiž svého syna Bohuslava neposílá každou druhou neděli po případě k žádosti matky již v sobotu po obědě k matce, dále mu uložil, že nesplní-li tuto svou povinnost, že bude pokuta prohlášena za propadlou a že mu bude uložena další dvojnásobná pokuta 1.000 Kč ve prospěch téhož účelu, a nakonec mu uložil náhradu nákladů povolení exekuce v částce 142 Kč 95 h do 14 dnů pod exekucí. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu otce H. D-a.

Důvody:

Jde tu o výkon pravoplatného usnesení prvního soudu ze dne 18. října 1937, č. j. P II 399/34-67, jímž bylo stěžovateli uloženo, aby svého syna Bohuslava D. posílal každou druhou neděli po případě na žádost matčinu hned již v sobotu po obědě k matce Ludmile Č. Výkon pravoplatného soudního usnesení v nesporném řízení, jímž má být vynucena určitá činnost účastníka, jest upraven v § 50 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. dvojnásobným způsobem, a to především v odstavci 6, kde jde v podstatě o exekuci, vykonávanou soudem nesporným a v řízení nesporném. Tu může sice nesporný soudce užít i donucovacích prostředků, jako jsou poskytnuty exekučnímu soudu v exekučním řádě, a řídí se pak podle předpisů exekučního řádu jen volba donucovacích prostředků (tato však jen někdy) a otázka náhrady nákladů soudních s touto exekucí spojených, tato ovšem vždycky. Předpisy exekučního řádu o formálním postupu při zvoleném donucovacím prostředku není nesporný soudce vázán. Zvolil-li totiž nesporný soudce k výkonu svého usnesení donucovací prostředek podle § 354 ex. ř., nebyl povinen se řídit také formálním předpisem § 358 ex. ř., jenž nařizuje výslech povinného před vydáním usnesení o výkonu, pokud není nebezpečí v prodloužení.

Druhý případ výkonu usnesení nesporného soudu jest upraven v § 50, odst. 7, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. A v tom případě jde o exekuci na základě exekučního titulu uvedeného v § 1 ex. ř., jde tedy o exekuční řízení v pravém smyslu slova, ať exekuci povolil nesporný soud (§ 4 č. 3 ex. ř.), anebo přímo exekuční soud (§ 4 posl. odst. ex. ř.), a pak jest se řídit i formálními předpisy exekučního řádu.

V souzené věci jde však o výkon usnesení jen podle odst. 6 § 50 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., což plyne jak z obsahu, tak i z formy napadeného usnesení, a mimořádný dovolací recurs může být podán jen z důvodu uvedeného v § 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. Stěžovatel řídě se tímto ustanovením, spatřuje zmatečnost v tom, že nebyl vyslechnut podle § 358 ex. ř. Ale v tom nelze shledávat důvod zmatečnosti, jak plyne z uvedeného již výkladu § 50, odst. 6 zákona

č. 100/1931 Sb. z. a n. Nezákonnost (čl. V č. 1 zák. č. 251/1934 a č. 314/1936 Sb. z. a n.) spatřuje stěžovatel v tom, že prý návrh na donucovací opatření byl nejasný, ale z toho neplyne nezákonnost napadeného usnesení. Stěžovatel ostatně ani neuvedl, kterému zákonnému ustanovení se ona domnělá nejasnost přičítá. A pokud stěžovatel spatřuje nezákonnost v tom, že nesporný soudce, vydávaje opatření, nehleděl k zájmům dítěte (§ 142 obč. zák.), tedy přehlíží, že tu nešlo o rozhodnutí ve smyslu § 142 obč. zák., nýbrž jen o výkon usnesení již vydaného v nesporném řízení.

Čís. 17006.

Jestliže nejvyšší soud již odmítl dovolání, jež odvolací soud prohlásil za nepřijatelné, avšak bez dodatku, že se tak stalo pro zásadní význam jeho rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I č. 2 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n.), nelze povolit opravu rozsudku odvolacího soudu připojením onoho dodatku.

(Rozh. ze dne 28. června 1938, R I 904/38.)

Ve sporu o zaplacení 1.594 Kč s přísl. potvrdil odvolací soud zamítavý rozsudek soudu prvního stolice a vyslovil, že dovolání jest přípustné, avšak neuvedl ani ve výroku, ani v důvodech potvrzujícího rozsudku, že vyslovuje přípustnost dovolání pro zásadní význam svého rozhodnutí. Nejvyšší soud ono dovolání odmítl v podstatě proto, že podle předpisu čl. I č. 2 zák. č. 251/1934, jehož účinnost byla prodloužena zák. č. 314/1936 Sb. z. a n., nelze pouhý výrok odvolacího soudu o přípustnosti dovolání pokládati za postačující. Poté žalovaná navrhla opravu rozsudku odvolacího soudu připojením odůvodnění v příčině dovolání za přípustné. Odvolací soud zamítl návrh na opravu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Opravu rozsudku podle § 419 c. ř. s. lze sice provést v každé době, tedy i po jeho právní moci. Oprava ta nemůže však jíti tak daleko, aby zvrátila podklad pro rozhodnutí nejvyššího soudu, jímž spor byl pravoplatně rozhodnut.

V souzeném případě bylo dovolání stěžovatelky z rozsudku krajského soudu v Ch. jako odvolacího soudu ze dne 13. listopadu 1936, č. j. Co IV 504/36-20, usnesením nejvyššího soudu ze dne 15. března 1938 odmítnuto, protože odvolací soud v napadeném rozsudku, jímž byl potvrzen rozsudek prvního stolice, sice vyslovil »přípustnost dovolání«, avšak nezmínil se o tom, že se přípustnost vyslovuje z důvodu, že jde o rozhodnutí zásadního významu, jak to předpisuje § 502, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I zákona č. 251/1934, jehož účinnost byla prodloužena zá-

konem č. 314/1936 Sb. z. a n. Tím se stal rozsudek odvolacího soudu pravoplatným a byl spor ve prospěch žalující strany pravoplatně rozhodnut. Navrhla-li pak stěžovatelka, aby rozsudek odvolacího soudu byl podle § 419 c. ř. s. opraven připojením výroku, že se přípustnost dovolání vyslovuje z důvodu, že jde o rozhodnutí zásadního významu, byl by provedením této opravy zvrácen důvod pro odmítnutí dovolání a tím též podklad pro rozhodnutí, jímž spor byl ve prospěch žalující firmy pravoplatně ukončen. Nemůže však být opravou podle § 419 c. ř. s. změněn podklad pro rozhodnutí nejvyššího soudu, jímž spor mezi stranami byl pravoplatně rozsouzen. Byla by tím podryvána právní bezpečnost, neboť by ten, kdo zvítězil, nebyl pro budoucnost jist, zda pravoplatně rozhodnutí sporu nebude opravou rozsudku nižší stolice zase zvráceno.

Odvolací soud tedy nepochybil, když návrh žalované na opravu rozsudku zamítl.

Č. 17007.

Dokud nebyl právní poměr mezi právním zástupcem a jeho klientem skončen odvoláním příkazu nebo výpovědí zastoupení, jde o »svěřenou spornou věc« ve smyslu § 879 č. 2 obč. zák., dal-li klient advokátu příkaz k vymáhání sporné pohledávky, třebas ji po marném upomínání v příslušném řízení nevymáhal.

(Rozh. ze dne 28. června 1938, R I 912/38.)

Žalobu, kterou se žalující advokát jako postupník Marie D. na žalovaných domáhá zaplacení 2.500 Kč s přísl., soud první stolice zamítl. Důvody: Podle žalobcova přednesu a obsahu upomínacích dopisů je zřejmé, že žalobce převzal zastoupení Marie D. jako její právní zástupce, že upomínal žalované jejím jménem o zaplacení nyní zažalované pohledávky a že si jako právní zástupce Marie D. dal od ní vymáhanou pohledávku postoupit a svým jménem podal proti žalovaným žalobu, o níž tu jde. Má proto soud za to, že Marie D. svěřila žalobci vymáhání zažalované pohledávky jako svému právnímu zástupci. Tomu nasvědčuje i obsah dopisu ze dne 19. října 1935, kde žalobce upomíná žalované jako právní zástupce Marie D. a oznamuje jim, že má příkaz podati proti nim žalobu. Žalovaní neuznávali povinnost k zaplacení pohledávky, o níž je žalováno, jak je zřejmé z toho, že byli opětovně upomínání o její zaplacení a že když byla podána žaloba, nárok na onu pohledávku rozhodně popřeli a na dopis ze dne 19. května 1937, který žalobci přímo vrátili, napsali, že nemají s Marií D. co jednat. Je proto pohledávka Marie D., jež byla žalobci postoupena, sporná a také se skutečně stala předmětem sporu. Ježto žalobce jest advokátem a jsou tu splněny předpoklady zákazu § 879 č. 2 obč. zák., je neplatný (nicotný) převod zažalované pohledávky postupem s Marie D. na žalobce,

který jest jejím právním zástupcem (rozh. č. 15038 Sb. n. s., Komentář Rouček-Sedláček, IV. díl, str. 129, Ehrenzweig I/2, str. 152). Podle literatury jest sporná věc podle § 879 č. 2 svěřena již tehdy, když se klient obrátil na právního zástupce s žádostí, aby převzal jeho zastoupení. V souzené věci žalobce nejen převzal vůči Marii D. její zastoupení, ale i v mezích toho zastoupení žalované upomenul a pohrozil jim žalobou. Podle názoru uvedeného ve vzpomenutém komentáři k obč. zák. není nutné, aby věc byla již v době převodu předmětem sporu, nýbrž stačí k tomu, aby věc byla pokládána za spornou podle řečeného předpisu, že není právní nárok převáděný na advokáta druhou stranou uznáván, že je pochybný a že není na př. o něm již pravoplatně soudem rozhodnuto, a zejména jest sporný tehdy, má-li se státi předmětem sporu, jako tomu je v souzené věci. Z poznámky upomínacího dopisu ze dne 19. května 1937, že jest »tuto vlekoucí věc skončiti«, nutno vyvoditi, že žalobci byla spornost postoupeného nároku i známa. Neplatnost postupu, o něž tu jde, jest absolutní, může býti namítána i osobou třetí a jest k ní přihlížeti z úřadu (rozh. č. 10412 Sb. n. s., Komentář k čs. obč. zák. § 879). Je-li však převod sporné věci, to je postup pohledávky, o jejíž zaplacení je žalováno, neplatný, nestal se žalobce vlastníkem zažalované pohledávky a nemůže žalované o její zaplacení žalovati (§ 1394 obč. zák.). Byla proto zamítnuta žaloba pro nedostatek aktivní legitimace k žalobě na straně žalobcově. O d v o l a c í s o u d vyhradiv právní moc, uložil prvému soudu další jednání a nové rozhodnutí. D ů v o d y: Prvý soud zamítl žalobu proto, že došel k závěru, že podle § 879 č. 2 obč. zák. je postup pohledávky Marii D. na žalobce nicotný. Jest zjištěno, že žalobce žalované původně upomínal o zaplacení zažalované pohledávky v právním zastoupení Marie D. a naposledy před podáním souzené žaloby zaslal žalovaným novou upomínku, oznámiv jim, že mu byla zažalovaná pohledávka postoupena. Nemůže býti pochyby o tom, že Marie D. mohla platně postoupiti žalobci svou pohledávku proti žalovaným za tím účelem, aby tím platila svůj dluh vůči žalobci záležitější z palmárních výloh v jiných věcech, kdyby byl žalobce jejím jménem onu pohledávku neupomínal. Podle žalobcova tvrzení bylo účelem postupu alespoň částečné plnění Marie D. na palmární pohledávku žalobcovu, která mu vznikla proti ní v jiných věcech. Odvolací soud však neschvaluje právní názor prvního soudu, že se po žalobcově upomínce stala věc věci spornou jemu svěřenou ve smyslu § 879 č. 2 obč. zák. Před podáním souzené žaloby bylo totiž podle přednesu žaloby jisto, že se hospodářský význam postupu stal ve prospěch žalobce, který postupem měl uhraditi svou pohledávku proti Marii D., že tudíž byl již věřitelem oné pohledávky již před podáním žaloby, kterou vznesl ve vlastním jméně, takže tu nešlo o věc svěřenou. Účelem § 879 č. 2 obč. zák. jest, aby advokátův klient nebyl hospodářsky poškozen, postoupí-li pohledávku svému právnímu zástupci, neboť pak se prospěch sporu vedeného pro stranu vede pro ni jen formálně, hospodářský prospěch by měl jen advokát. Porušení omoho

účelu by se přičilo povinností advokátského stavu (§ 16 adv. ř.). V souzeném případě však vymáhání pohledávky nebylo žalobci svěřeno. Úspěšným provedením sporu a vymožením pohledávky (§ 1397 obč. zák.) má získati Marie D., neboť zproští se tím svého dluhu aspoň částečně. Marně prvý soud odkazuje na rozhodnutí č. 15038 Sb. n. s., neboť tam šlo o jiný případ, totiž o postup nároků, jež byly vymáhány pouze v zastoupení, kdežto tu má podle tvrzení žalobceva postihnouti hospodářský úspěch jiného než v uplatňovaném postupu. Ustanovením § 879 č. 2 obč. zák. není chráněn dlužník, ačkoliv může namítati nicotnost, neboť tomu musí býti jedno, komu platí. Jemu jde pouze o to, aby se podle všeobecných předpisů o postupu plněním závazku zprostil. Bude tudíž na prvním soudu, aby provedl důkazy nabídnuté žalobcem za účelem zjištění, že k postupu došlo na místě placení. V té příčině jest neúplná i výpověď Marie D. V rozhodnutích č. 8179, 3694 a 11562 Sb. n. s. jest se zřetelem na úmysl zákonodárce dokonce sankcionován postup pohledávky a konto útratové pohledávky, jež advokátovi budoucně vznikne. V souzené věci jde dokonce podle žalobního přednesu o pohledávku, která tu již byla proti Marii D. v době postupu. Napadený rozsudek bylo proto zrušiti podle § 496 č. 3 c. ř. s.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice, aby o žalobcově odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

V souzené věci jde o výklad ustanovení § 879 č. 2 obč. zák., pokud prohlašuje za nicotnou mezi jiným i smlouvu, kterou právní zástupce převede na sebe zcela nebo zčásti spornou věc jemu svěřenou. Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že účel řečeného ustanovení jest pouze ten, aby advokátův klient nebyl poškozen hospodářsky, postoupí-li pohledávku svému právnímu zástupci, ježto se pak spor jen formálně vede pro stranu, ale hospodářský prospěch měl by ve skutečnosti toliko advokát. Jistě chce zákon také zabrániti škodě klienta, jenž se chce snad vyhnouti riziku sporu, ale tím se nevyčerpává účel onoho předpisu, vždyť sleduje tu zákon též úmysl chrániti důvěru ve stav advokátský, aby ani zdání nebo možnost újmy klientovy ji nepoškozovalo (rozh. č. 8179 Sb. z. a n.). Užití ustanovení § 879 č. 2 obč. zák. nelze tedy vyloučiti již proto, že dlužníku musí býti lhostejno, komu platí, anebo že úspěšným provedením sporu a vymožením postoupené pohledávky má získati postupitelka Marie D., jež by tím byla alespoň částečně zproštěna svého dluhu vůči žalobci. Procesní soud vychází zřejmě z toho, že se Marie D. již přede dnem 17. září 1934 obrátila na žalobce se žádostí, aby převzal její zastoupení. Žalobce skutečně tak učinil, neboť jak dopisem ze dne 17. září 1934, tak i ze dne 19. října 1935 na její příkaz po případě v jejím právním zastoupení upomenul žalované o zaplacení sporné pohledávky, při čemž pokaždé hrozil žalobou, odvolává se výslovně na příkaz klientky. Žaloba ovšem ten-

kráté podána nebyla. Teprve dne 19. května 1937 uvědomil žalobce žalované o postupu pohledávky a podal proti nim dne 29. května 1937 vlastním jménem žalobu.

Nelze pochybovati o tom, že žalobce na sebe převedl spornou věc. Spornost věci neznamená, že o ni musí býti již zahájen spor před soudem nebo vůbec příslušné soudní nebo správní řízení, jde-li o záležitost nesporného soudnictví nebo administrativy; stačí, že nárok mezi účastníky samými je sporný anebo jeho vymožení naráží na odpor dlužníkův.

V souzené věci však závisí řešení otázky nicotnosti smlouvy na tom, zda byla žalobci sporná věc v době postupu ještě svěřena. Procesní soud to předpokládá, kdežto odvolací soud to nepokládal zřejmě za rozhodující. Věc byla jistě žalobci svěřena tím, že ho Marie D. pověřila jejím vymáháním, a nepřestala býti svěřenou, třebaže žalobce po marných upomínkách neučinil další kroky k zažalování oné pohledávky; pouhou nečinností nebo liknavostí žalobcovou nebyla mu svěřená věc zase odňata. Jen kdyby byl býval právní poměr mezi žalobcem a Marií D. po upomínání žalovaných skončen, kdyby klientka byla odvolala svůj příkaz anebo žalovaný byl vypověděl její zastoupení, nebylo by lze již mluvit o tom, že sporná věc zůstala žalobci svěřena. Žalobce však v prvé stolici nic podobného nepřednesl, jeho tvrzení v odvolání učiněné, že si Marie D. po 19. říjnu 1935 mohla věc sama zaříditi, je nedovolenou novotou (§ 482 c. ř. s.), a nutno proto míti za to, že věc byla žalobci také v době postupu ještě svěřena.

Odvolací soud vycházej z jiného právního názoru, zrušil proto neprávem rozsudek procesního soudu; slušelo tedy jeho usnesení zrušiti a uložiti mu, aby upustě od použitého důvodu o odvolání žalobcově, dále jednal a znovu rozhodl.

Čís. 17008.

I. Pokud není ustanoveno něco jiného, mají veřejnoprávní pohledávky, požívající přednostního práva při rozvrhu nejvyššího podání, mezi sebou navzájem stejné pořadí a nestačí-li rozvrhová podstata, jest je podle § 218 ex. ř. přikázati poměrně podle výše celkových částek.

II. Není-li ujednáno nic jiného, neručí rukojmí za úroky z prodlení a útraty soudní a exekuční, jakož i za jiné vedlejší závazky, které vznikly p o převzetí rukojemství.

Zaručil-li se někdo za veřejnou dávku jen do určité výše, ručí jen za dávku v té výši, nikoliv i za její příslušenství. Věřitel nemusí to, co mu bylo z rozvrhové podstaty dlužníkovy přikázáno především na vedlejší příslušenství, začítovat na zaručenou jistinu. Rukojmí ručí za schodek na jistině tak, jak se vyskytl při rozvrhu nejvyššího podání podle zásad exekučního řádu.

(Rozh. ze dne 28. června 1938, Rv I 2090/37.)

Žaloba, kterou se žalující Československý stát na žalované bance domáhá zaplacení 92.650 Kč s přísl., se opírá o záruční listinu ze dne 21. března 1929, podle které převzala žalovaná za firmu »S.« záruku za zaplacení převodního poplatku 92.650 Kč s omezením, že záruka bude uplatněna jen tehdy, nebude-li řečený poplatek uhrazen realizací zástavního práva vloženého na nemovitostech. Žalobce uvedl, že při rozvrhu nejvyššího podání dosaženého za příslušné nemovitosti, vyšel naprázdno s částí jistiny 26.552 Kč 55 h a s 31.346 Kč 20 h na úrocích starších 3 let, a žádal zaplacení uvedených částek na základě daného mu záručního prohlášení. Při rozvrhu nejvyššího podání přikázal exekuční soud výsadní pohledávky, jimiž rozvrhová podstata byla vyčerpána, podle zásady § 218 ex. ř. tak, jako by veškeré výsadní pohledávky požívaly téhož pořadí. Žalovaná namítala mimo jiné, že 1. rozvrh nejvyššího podání nebyl proveden podle zákona, poněvadž prý i výsadní pohledávky mají při rozvrhu různé pořadí, a to knihovně zajištěné pohledávky před pohledávkami knihovně nezajištěnými, knihovně zajištěné pak mezi sebou podle pořadí knihovního zápisu; to prý žalující stát v rozvrhovém řízení měl uplatnit odporem a rekurssem a byl by pak dosáhl úplné úhrady sporného převodního poplatku se vším příslušenstvím z nejvyššího podání a nejde na újmu žalované, že se tak nestalo; 2. že při rozvrhu nejvyššího podání na pohledávky ústavů pensijního, úrazového a nemocenského pojištění bylo přikázáno více, než jim podle zákona příslušelo; 3. že výsadní pohledávky, pokud nebyly knihovně zajištěny, nebyly včas k rozvrhu přihlášeny a že proto k nim nemělo být přihlíženo; 4. že se žalovaná zaručila pouze za jistinu, nikoliv také za úroky z prodlení a útraty vymáhání, z čehož žalovaná dovozuje, že žalobce musí započísti částku přikázanou mu rozvrhovým usnesením především na dlužný poplatek, nikoli na vedlejší příslušenství, jakož i že zatěžování nemovitostí po převzetí záruky nemohlo zhoršit postavení ručitelky. Oba nižší soudy žalobu zamítly, a to odvolací soud proto, že žalovaná banka podle záručního prohlášení neručí za úroky a útraty a že si proto žalující stát nemůže zaúčtovat částku 113.492 Kč, připadající poměrně z částky rozvrhem mu přikázané na převodní poplatek, o něž v souzeném sporu jde, na úroky z nejvyššího podání nepřikázané, které jest ostatně pokládati za promlčené, a dále proto, že se rozvrh nestal podle zákona, jelikož prý i výsadní pohledávky mají mezi sebou knihovní pořadí, a že kdyby rozvrh se byl stal podle této zásady, byl by poplatek 92.650 Kč i s příslušenstvím úplně uhrazen. Jestliže se rozvrh stal jiným způsobem, nemůže to prý být na škodu žalované.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby jen co do částky 26.552 Kč se 7% úroky od 20. srpna 1935.

D ů v o d y:

Názor odvolacího soudu je právně mylný. Veřejné dávky požívající výsadního práva, mají mezi sebou vesměs stejné pořadí při rozvrhu nej-

vyššího podání a pokud rozvrhová podstata nestačí na úplnou jejich úhradu, jest je přikázati poměrně podle výše celkových částek ve smyslu § 218 ex. ř. (srov. Lehmann »Zwangsversteigerung« 1906, str. 359, ovšem bez bližšího odůvodnění). Výsadní právo propůjčené daním, poplatkům z převodu majetku a veřejným dávkám všech druhů nebylo stvořeno exekučním řádem, nýbrž má svůj původ v různých zákonech, jimž je společně ustanovení, že uvedené dávky mají přednost před všemi soukromými pohledávkami, a jež nemají předpisů o vzájemném pořadí těchto dávek. Všeobecného knihovního zákona tu nelze užití, neboť výsadní právo nevzniká knihovním zápisem, nýbrž již předpisem té neb oné dávky a knihovního zápisu je potřebí jen k jeho zachování. Jediný zákonný předpis, který tu má význam, jest ustanovení § 216 č. 2 ex. ř. a právě z jeho znění vyplývá úsudkem z opaku, že veškeré tam uvedené veřejné daně a dávky, jakož i veřejné dávky, jinými zákony jim na roveň postavené, mají při rozvrhu nejvyššího podání mezi sebou stejné pořadí. Rozhodnutí č. 5334 Sb. n. s., jehož se žalovaná dovolala, týká se právní otázky naprosto odlišné.

Jest tedy v té příčině rozvrhové usnesení okresního soudu v M. ze dne 1. října 1934, č. j. E 6471/38-50, správné a veškeré závěry, vyvozované žalovanou a nižšími soudy z domnělé nesprávnosti rozvrhového usnesení, neobstojí v tom směru. Nutno se proto vypořádati se všemi ostatními námitkami žalované, za řízení v prvé stolici přednesenými, a svrchu pod 2—7 označenými.

K námitce pod 2. uvedené.

Z exekučních spisů E 6471/33 okresního soudu v M. vyplývá, že nemovitosti dané do dražby byly věnovány výhradně provozování výdělečného podniku, patřícího majiteli nemovitosti. Příslušelo proto podle § 265 zák. č. 76 Sb. z. a n. z roku 1927 výsadní právo příspěvkům k nemocenskému, úrazovému a pensijnímu pojištění ve smyslu příslušných zákonů po dobu dvou let, — nikoliv pouze po dobu 18 měsíců, jak to tvrdila žalovaná, — bez knihovního zajištění, a ze starších, nejvýše tříletých nedoplateků, počítajíc nazpět ode dne příklepu, jest toto přednostní právo zachováno tím, že byly nedoplatky knihovně zajištěny nejdéle do dvou let po splatnosti dotčených dávek. Uvedeným podmínkám bylo vyhověno co do všech pojistných příspěvků exekučním soudem v rozvrhovém usnesení přikázaných, jak podle exekučních spisů bylo zjištěno.

K námitce pod 4. uvedené:

Veškeré výsadní pohledávky byly podle exekučních spisů včas, totiž do dražebního roku přihlášeny (§ 172, posl. odst., ex. ř.).

K námitce pod 4.

Podle § 1353 obč. zák. ručí rukojmí — a o rukojemský závazek tu zajisté jde — jen za rozsah pohledávky, jak se jeví v době, kdy rukojemství bylo ujednáno. Neručí tudíž za úroky z prodlení a útraty soudní a exekuční, ani za jiné vedlejší závazky, které dodatečně vznikly (srov.

Rouček-Sedláček, Komentář k § 1353 obč. zák., Klang, Komentář k témuž paragrafu). Zaručil-li se peněžní ústav za veřejnou dávku jen do určité výše, ručí jen za daně a dávky v té výši, nikoliv i za jejich příslušenství, vyplývající z oné částky (srov. rozh. č. 13194 Sb. n. s.). Jest tedy hledíc na § 1353 obč. zák., vykládati záruční listinu co do rozsahu ručení přesně tak, že se žalovaná zaručila jen do výše převodního poplatku samého, t. j. do výše 92.650 Kč, že však neručí za úroky z prodlení. Z toho důvodu nelze vyhověti dovolání co do částky 31.346 Kč 70 h, žádané za úroky starší 3 let, ode dne příklepu nazpět. Zásada právě vyložená neznamená však, že by si žalobce musil dáti zaúčtovat částku mu z nejvyššího podání přikázanou napřed na jistinu, totiž na převodní poplatek, a pak teprve na vedlejší příslušenství. Žalobci ručila zástava podle ustanovení § 216 ex. ř. na prvním místě za příslušenství, požívající stejného pořadí s jistinou, a pak teprve za jistinu. Na tom nebylo záruční smlouvou ani omezením ručení v ní vyjádřeným nic změněno. Žalovaná ručí za schodek na jistinu tak, jak se vyskytl při rozvrhu nejvyššího podání podle zásad exekučního řádu. Nelze souhlasiti s žalovanou ani potud, pokud tvrdí, že mohla počítati s knihovním stavem, který tu byl v době záruky, takže pozdější zatížení privilegovanými pohledávkami nemohlo působiti v její neprospěch. Nebezpečí zhoršení platební schopnosti dlužníkovy nebo možnosti, dosáhnouti úhrady z nemovitosti do zástavy dané, stihá podle povahy smlouvy o rukojemství rukojemního, nikoli věřitele, neboť nebezpečí zhoršení finančního stavu dlužníkovy je zpravidla důvodem uzavření rukojemství a záruční smlouvy.

Podle zásad svrchu vyložených má žalobce ve smyslu záruční smlouvy ze dne 21. března 1929 proti žalované bance nárok na náhradu schodku na převodním poplatku, není však oprávněn domáhati se zaplacení úroků, pokud nebyly zapraveny z nejvyššího podání.

Podle rozvrhového usnesení shora uvedeného po případě dle usnesení nejvyššího soudu ze dne 28. února 1935, č. j. R I 35/35-1, obdržel stát na částečnou úhradu tří převodních poplatků s příslušenstvím v úhrnné částce 277.335 Kč 35 h částku 224.753 Kč 50 h. Přikázanou částku jest podle ustanovení § 218 ex. ř. rozdělití poměrně na dotčené tři poplatky s příslušenstvím. Převodní poplatek, za nějž se žalovaná zaručila, činí 92.650 Kč, úroky od 4. dubna 1931 do 3. září 1934 — 19.456 Kč 50 h, soudní útraty exekuční 27.018 Kč 05 h a útraty exekuce berní 920 Kč, dohromady 140.044 Kč 55 h. Částka připadající z nejvyššího podání na tento poplatek se tedy rovná částce 224.753.50 násobeno 140.044.55, děleno 277.335.35 čili částce 113.492 Kč 55 h. Schodek činí tudíž 140.044.55 Kč — 113.492.55 Kč, t. j. 26.552 Kč a touto částkou bylo tudíž žalobě vyhověti. Úroky z prodlení přísluší žalující straně ode dne upomínky, t. j. ode dne 20. srpna 1935, a to podle úrokové míry, na kterou podle platných zákonů má nárok v poměru vůči původnímu dlužníkovi.

Čís. 17009.

Podmínky odpovědnosti komanditisty za jednání komanditní společnosti, přičítací se zákonu proti nekalé soutěži (č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Ručení komanditisty, jehož jméno jest obsaženo ve firmě komanditní společnosti není omezeno na peněžité pohledávky (závazky), nýbrž se vztahuje i na nároky na plnění nepeněžité (konání nebo opominutí), tudíž i na nároky zdržovací podle zákona proti nekalé soutěži (§ 17 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.), ledaže by komandista dokázal, že ten, kdo uplatňuje jeho ručení, znal pravý stav věci a poměry v podniku komanditní společnosti.

Údaj soutěžitele, že má pouze soutěžitele co do cen, nikoliv však co do jakosti (kvality), je závadný s hlediska § 1 zák. proti nekalé soutěži, byl-li učiněn bez potřeby a bez zvláštního popudu.

(Rozh. ze dne 28. června 1938, Rv I 3335/37.)

Tvrdíc, že žalovaný, jenž se stejně jako žalobkyně zabývá prodejem kondensovaného mléka, rozesílá v poslední době na zákazníky letáky, v kterých vychvaluje a doporučuje svoje zboží a v nichž na konci v tučných písmenech jest uvedena věta: »Máme konkurenty pouze v ceně — nikoli v jakosti«, domáhá se žalobkyně žalobou, aby žalovaný byl uznán povinným zdržeti se v obchodním styku, zejména v tiskopisech a při propagaci svého zboží vůbec údaj, že »má pouze konkurenty co do cen, nikoli však co do kvality«, dále zdržeti se jakéhokoliv porovnání jím prodávaného zboží se zbožím žalující firmy a aby žalobkyni bylo přiznáno oprávnění uveřejnití pravoplatný rozsudek do tří měsíců po jeho právní moci v určitých časopisech. Celý obsah letáku zněl takto: »Eugen P. (jméno žalovaného), representace (následuje podrobné znění americké firmy). Věnujte nám okamžik ve vlastním zájmu. Vážíme si Vašich vědeckých vědomostí a vlivu, kterého vykonáváte na dietu svých pacientů. Mléko hraje velkou úlohu při výživě dospělých i dětí. Dodáváme »L.« mléko (»L.« Evaporated Milk) a rádi bychom Vám něco řekli o jeho kvalitách. Jistě naše informace prospějí také Vaší domácnosti. 1. Nejde o kondensované mléko, jak se většinou prodává, »L.« nevezme mléku to, čeho si v něm nejvíce vážíme. »L., proměňuje obyčejné mléko vypařováním v poloviční smetanu. Vytahuje z něho 60% vody a ponechává v něm všechny výživné látky. Zdokonaluje přirozený postup vědecký. »L.« mléko není ani slazené ani uměle vyrobeno, nýbrž je to přírodní kravské mléko proměněné ve smetanu a k vůli konzervaci vzduchotěsně uzavřeno. 2. Každá hospodyně poznává jakost poživatin podle chuti. Ať zkusí naše mléko v kávě, čaji nebo při pečení, a hned rozporná rozdíl. Obyčejné mléko na rozdíl od našeho obsahuje vysoké procento vody, což má nepříjemný vliv na chuť, našim mlékem se ušetří peněz, poněvadž je vydatné při spotřebě. Ušetří se také čas, není třeba denně běhat do mlékárny a pak se strachovati o konzervaci. Naše mléko vy-

drží měsíce, nezkaží se a neztrácí na chuti, ani velkým vedrem ani mrazem. Nejlepší restaurace a sanatoře užívají našeho mléka. Nemělo by scházeti v žádné řádné domácnosti. Hlavně děti by ho neměly postrádati. Lidé, kteří nesnou obyčejné mléko, užívají našeho s naprostým úspěchem. 3. Pro samotnou dámu nebo pána je v bytě téměř nepostradatelnou poživatinou. Je velice nepříjemné běžeti ráno do mlékárny, když už je málo času. 2 až 3 lžice »L.« mléka do čaje nebo kávy vykonají výbornou službu. Večer rovněž tak. 4. Stěží lze vzít sebou obyčejné mléko na weekend. Srazilo by se. Naše mléko však udržuje se v bezvadném stavu. A ještě lahůdka: Polejem-li broskve, ananasy, meruňky, ovocný salát, prostě ovoce, kompoty, našim mlékem, dostaneme jídlo pro labužníky. 5. Cukrářství mají v létě velké obtíže s obyčejným mlékem. Řekli jsme již shora, že naše mléko zůstane nezměněno horkem. Hodí se též výborně k výrobě zmrzliny. Zmrzlina nepřipravuje se však pouze cukráři, nýbrž také v domácnostech, v hotelích. Všude se dává přednost »L.« mléku a rádo se ho užívá. Zajisté bude každý potěšen, dozví-li se, zejména od Vás něco užitečného o nápojích denní potřeby. Jsme přesvědčeni, že Vám každý bude vděčen, doporučí-li mu výrobek, který obyčejné mléko předčí v mnoha směrech, aniž má jeho nevýhody. Nemůže-li Vám posloužití Váš lahůdkář, pošlete nám nefrankovaný lístek a vše potřebné zařídíme. Prosíme o Vaši důvěru a děkujeme Vám předem (podpis firmy »L.«). Máme konkurenty pouze co do ceny, nikoliv však co do kvality«. Proti žalobě namítl žalovaný — který byl zapsán jako komanditista firmy Eugen P. v obchodním rejstříku —, že není vůbec pasivně oprávněn k žalobě, ježto je soukromníkem, nevyrábí kondensované mléko, ani s mlékem vůbec nebo s mlékem kondensovaným zvláště neobchoduje; byl sice do 12. července 1934 jediným majitelem prot. firmy Eugen P., letáky však ani ceníky od něho nepochází a on také onu firmu, výrobkyni mléka »L.«, nezastupuje, nýbrž dal jí pouze společenskou smlouvou, uzavřenou začátkem roku 1934, svolení, aby podnik byl dále provozován pod starou firmou. Jinak popřel, že by leták, o který jde, zakládal obsahově nebo úpravou skutkovou podstatu nekalé soutěže. Soud první stolice zamítl žalobu. **D ů v o d y:** Je především zkoumati, zda se znění letáku svým obsahem dotýká soutěžně zájmů žalující firmy po případě zda jest letákem tím ona dotčena a tudíž k žalobě aktivně oprávněna, dále zda údaje v letáku obsažené zakládají skutkovou podstatu §§ 1 nebo 10 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n., zda žalovaný ony údaje učinil nebo zda jest za ně podnikově odpovědný ve smyslu § 17 uved. zák., t. j. zda jest pasivně oprávněn k souzené žalobě. V prvním směru nelze vytrhávat podle názoru soudu jediný výrok a ten jako samostatný údaj činiti předmětem posuzování. Nutno hodnotiti celý leták v celém jeho obsahu a se zřetelem na celou jeho úpravu a vnější vzhled, aby bylo lze souditi na úmysl toho, kdo inseruje nebo leták rozšiřuje, jakož i posouditi dojem, jakým leták působí na průměrného zákazníka. Postupuje takto, má soud sice za dokázáno, že uvedený leták obsahuje údaj, že mléko po případě vý-

robek žalovaného má pouze konkurenty co do cen, nikoliv však co do kvality. Tento údaj však není učiněn podle názoru soudu, který volně hodnotí a podle volného uvážení posuzuje celý obsah pozastaveného letáku, v takové souvislosti a spojitosti, jak to konstruuje žalující firma, tvrdíc, že jest zamýšleno hrubé její zlehčování. Předem nutno vycházeti z předpokladu, že v celém letáku není ani jediné zmínky, že údaje, který by, ať přímo, nebo naznačováním, ukazoval na žalobkyni. Od průměrného zákazníka nelze požadovati ani čekati, aby znal a věděl, kolik dodavatelů nebo výrobních pramenů kondensovaného mléka existuje na území Československé republiky, a aby odtud složitou duševní cestou dospěl potom k úsudku, že nejlevnější jest kondensované mléko značky »D« a že právě to mléko jest vyrobeno žalující firmou. Se zřetelem na to, co uvedeno, nevyplývá podle názoru soudu z oněch údajů, že by se vůbec vztahovaly na žalobkyni. Co se týká údajů, které by bylo podřaditi pod ustanovení § 10, může žalovati jen ten soutěžitel, jehož se zlehčování přímo dotýká. Již z toho je viděti, že aktivní oprávnění žalující firmy není nijak dokázáno, neboť jest notorické a žalobkyně to sama přiznává, že v Československu jest na příklad prodáváno i švýcarské mléko »N.«, takže žalobkyně není soutěžitelkou, na kterou by údaj povšechně mohl býti vztahován, a to ani s toho hlediska, že její výrobky jsou levnější než cizozemské. Než pouhý údaj sám podle názoru soudu, a to ani věta »máme pouze konkurenty co do cen«, ani věta »nikoliv co do kvality« nezakládá zlehčování ve smyslu § 10 uved. zák. ani skutkové podstaty § 1 téhož zákona potud, že by se porovnávalo vlastní zboží s cizím zbožím způsobem nedovoleným. V onom údaji se současně netvrdí o konkurečním výrobku, že jest méněcenný a dražší nežli jeho, takže odkaz uvedený z komentáře Dr. Skály se na souzený případ nehodí. Naopak, hodnotí-li se údaj v celé souvislosti, jest míti za to, že jde pouze o reklamu, kterou žalovaný upozorňuje povšechně na výhody svého výrobku resp. přesněji řečeno vůbec na výhodnost používání kondensovaného mléka pro pacienty i v domácnosti, což nejenže není nijak na újmu výrobkům žalující firmy, nýbrž jest dokonce v jejím prospěchu, poněvadž i ona vyrábí kondensované mléko. Jde tedy pouze o dovolenou reklamu a správně dovolává se žalovaný toho, že reklamě nelze ukládati takové meze, aby se vůbec stala nemožnou, že jest dovoliti příkrasy a nadsázky, poněvadž by jinak každá reklama přestala býti působivou, zůstala by nepovšimnutou a nebyla by reklamou (rozh. č. 11396 Sb. n. s.). Ostatně jest vždy zkoumati údaje reklamy podle celkového účinku. Subtilní vyšetření jest ponejvíce potud zbytečné, pokud jest jenné co do zjišťování odstínů. Takové zjišťování se víc a více vzdaluje od praktického života místo, aby se k němu přibližovalo (Rosenthal: 8. vydání, str. 286). Stejně judikuje i cizozemská judikatura, že rozhodující jest, zda dojem údajů pojmávaných v celistvosti jest způsobilý oklamati (R. G. St. 44, 143, 146), neboť »nelze veřejnou vyhlášku rozkládati na díly a po té stránce zkoumati, jak se čtenáři jeví tyto díly, spíše záleží na tom, jak čtenář příslušný údaj pojmá jako

celou publikací, jako podstatný obsah reklamy» (R. G. St. 34—163 a 44/145). Podobně byl v případě jiném údaj »Allen voran«, t. j. »přede všemi« pokládán podle judikatury vrchního soudu ve Vídni z 23. června 1931, č. j. 3 N 626/31, za nezávadný, poněvadž taková reklama musí býti pojímána jako patřící do oblasti tak zv. reklamy superlativní, kterou může obchodní styk a kterou si také zvykl pojímati jako dryáčnické vychvalování bez skutečného pozadí. Má proto soud za to, že pozastavené údaje neobsahují v sobě ani skutkovou povahu § 1, ani § 2, ani § 10 zák. proti nekalé soutěži. Avšak co do nedostatku pasivní legitimace má soud za zjištěno, že v obchodním rejstříku jest zapsána firma »Eugen P.« a s datem zápisu 12. července 1934 sub 6307/3 jest vyznačen jako majitel firmy »Eugen P.« Leopold Sch. a že přistoupil jako komanditista Eugen P. s vkladem 20.000 Kč. Je tudíž komanditní společnost oprávněn zastupovati osobně ručící společník Leopold Sch. Svědectvím Leopolda Sch. jest zjištěno, že od 1. července 1935 je Leopold Sch. výhradním majitelem firmy a že žalovaný nemá vůbec žádnou další účast na firmě. Dále jest zjištěno, že pozastavený leták byl vydán dne 27. července 1935, že žalovaný neměl s vydáním letáku vůbec co činiti a že dokonce v té době byl v Americe. Po sepsání shora uvedené smlouvy, kterou přešla firma »Eugen P.« na Leopolda Sch., nebyl žalovaný vůbec oprávněn cokoli činiti v závodě oné firmy. Onou smlouvou bylo pouze Leopoldu Sch. vyhrazeno právo provozovati obchod pod starým firemním zněním a po celou dobu trvání smluvního poměru měl Eugen P. jako komanditista svůj vklad (dokonce) úplně zaplacen. Hledíc na to má soud za dokázáno, že žalovaný Eugen P. nebyl sám osobně zúčastněn na vydání pozastaveného letáku a že ho nelze pokládati za osobu, která učinila pozastavené údaje. Zbývá posouditi otázku, do jaké míry by byl žalovaný podle § 17 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. ručil za ony údaje jako komanditista hledíc na to, že jeho jméno nebylo ze znění firmy vymazáno. Po té stránce vychází soud z čl. 168 a 165 obch. zák. Přihlížeje k uvedeným zákonným ustanovením, dochází soud k názoru, že ani se zřením na ustanovení § 17 zák. proti nekalé soutěži neručí žalovaný za ony údaje. Podle čl. 158 obch. zák. obstarávají správu komanditní společnosti, o jakou v souzeném případě jde, společník nebo společníci osobně ručící. Komanditista není oprávněn ani povinen, aby spravoval podnikání společnosti, nemůže odporovati jednáním, jež provádějí společníci osobně ručící. Kontrolní právo komanditistovo (čl. 160 obch. zák.) jest omezeno na oprávnění žádati předložení opisu roční bilance a zkoumati její správnost nahlédnutím do knih a spisů společnosti. Obchodní soud může k návrhu komanditisty naříditi v každé době, aby byla vydána bilance k podání vysvětlení, jakož i aby byly předloženy knihy a spisy, jsou-li pro to vážné důvody (Wenig: Příručka obchodního práva platného v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, str. 61). Komanditista ručí též osobně za závazky společnosti solidárně a primárně (srov. Herrman-Otavský: Sborník II., str. 93), avšak ono ručení jest omezeno na částku, která je v rejstříku zapsána jako jeho vklad

(čl. 165, odst. 1, obch. zák. «. Věřitel komanditní společnosti může tedy žalovati na zaplacení dluhu přímo komanditistovi, ale ten se může ubrániti odsouzením a zajisté i exekucí, dokáže-li, že odvedl svůj vklad do pokladny společnosti po případě, že jeho vklad byl vyčerpán ztrátami (rozh. č. 6839 Sb. n. s.). V souzené věci nemohl tudíž býti žalován po právu Eugen P. ani podle čl. 168 obch. zák., třeba bylo jeho jméno obsaženo ve firmě, ježto jeho vklad byl před vydáním pozastaveného letáku úplně zaplacen, a že žalovaný již vůbec neručí. Nelze se dovoláti jeho závazku ani proto, že se nepostaral o výmaz svého jména z firemního znění, neboť co jest potřebí zapsati do obchodního rejstříku při výstupu komanditisty, to stanoví sice čl. 171 obch. zák. — jiné zápisy nejsou se zřetelem na čl. 12 obch. zák. vůbec dovoleny —, avšak v souzeném případě nemá tu významu ručení ve smyslu čl. 168 obch. zák., poněvadž tam jde o ručení ze závazku proti věřitelům, nikoliv o změnu postavení komanditistova s hlediska čl. 168 obch. zák., o které v souzené věci jde. Není tím nijak dotčena možnost, lépe řečeno nemožnost žalovaného, aby činil dispoice ve společnosti, t. j. v podniku, aby jako osoba k takovým dispozicím oprávněná ručil podle § 17 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. za jednání, která se v podniku stala a aby tedy mohl býti žalován na zdržení se podle uvedeného zákonného předpisu. Nepokládá proto soud žalovaného za pasivně oprávněného k souzené žalobě. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Odvolací soud nesouhlasí s názorem prvního soudu, že žalovaný není k žalobě pasivně oprávněn. Žalovaný jest dosud komanditistou komanditní společnosti »Eugen P.«, zapsaným v obchodním rejstříku, jak to předpisuje čl. 171 obch. zák. Již první soud zjistil, že společenskou smlouvou bylo Leopoldu Sch. vyhrazeno právo provozovati obchod pod starým zněním, t. j. pod jménem žalovaného tak, že jméno Eugen P. (jméno žalovaného) tvoří firemní znění komanditní společnosti. Je-li tomu tak, ručí žalovaný podle čl. 168 obch. zák. věřitelům společnosti jako veřejný společník ve smyslu čl. 112 obch. zák. neomezeně nehledíc na výši svého vkladu. Ručí tudíž žalovaný jako veřejný společník žalobkyni za zdržovací nárok podle § 17 z. p. n. s. a nerozhoduje, zda měl vliv na vedení obchodu komanditní společnosti »Eugen P.« nebo ne, ani zda o vydání letáku věděl, či nevěděl, zda byl leták vydán s jeho souhlasem či bez něho, zda byl vydán v jeho nepřítomnosti a zda bylo možno činu zabrániti či nikoliv. Ručí-li žalovaný jako veřejný společník neomezeně, není jeho ručení omezeno jen na peněžitou pohledávku. Jest zjištěno, že v poslední době jsou na trhu v Československé republice jen tři značky kondensovaného mléka, a to tuzemský výrobek žalující firmy »D.«, importované švýcarské mléko »N.« (J.), a importované americké mléko firmy »L.«. Kondensované mléko žalující firmy stojí 4 Kč 80 h, mléko žalované firmy 6 Kč a »N.« (J.) rovněž 6 Kč. Podle znaleckého posudku Státního všeobecného ústavu pro zkoumání potravin v P. jest mléko »L.« horší kvality než mléko »D.«. Dále jest zjištěno podle výpovědi svědka Dr. Jiřího P., že si svědek koupil mléko

»L.« pod dojmem pozastaveného letáku, že obě mléka »L.« i »D.« zkusil, že však nenalezl žádného rozdílu v kvalitě, nýbrž pouze v ceně, že jako zákazník měl dojem, že se u mléka žalované zdůrazňuje lepší kvalita než u mlék ostatních, že však nepoznal ze zkušenosti, že by kvalita byla skutečně lepší, a že jako zákazník měl dojem, že se mléko žalované příliš vychvaluje, a to více, než to odpovídá jeho kvalitě. Strany rozepře jsou soutěžitelkami. Rovněž žalující firma jest aktivně oprávněna k žalobě, o níž tu jde, poněvadž podle judikatury nemusí být výslovně jmenován soutěžitel (uveden podnik jménem), jehož se zlehčení týká, nýbrž se přiznává aktivní legitimace k zdržovací žalobě každému ze soutěžitelů, kteří mohou být závadným údajem dotčení (rozh. č. 12638, 13923 Sb. n. s.). Jest tudíž žalobkyně k žalobě oprávněna, neboť ona jest, jak zjištěno, jedinou firmou, jež tu prodává kondensované mléko levněji než žalovaná. Pozastaveným výrokiem chtěla žalovaná říci, že sice má konkurenci v ceně, že tedy jest kondensované mléko, které je levnější, že však nemá konkurenci v kvalitě, že tedy ono lacinější zboží jest horší, že proto ona má zboží dražší, ale za to lepší. Je to případ, který i Dr. Skála v »Nekalé soutěži«, str. 138 uznává za případ zlehčení, když totiž jde o zlehčující srovnávání vlastního zboží (výkonů) s cizím, a praví-li soutěžitel, že pracuje sice o něco dráže nežli konkurent X, za to však že výkony jeho jsou vysoko nad výkony konkurenta. Bylo zjištěno, že žalující jest jediná firma, která v tuzemsku uvádí na trh kondensované mléko lacinější než žalovaná, a bylo dále dokázáno, že není pravdivý údaj žalované, že její zboží je lepší než zboží žalující firmy. Nelze pochybovati, že rozšiřování dotčeného údaje, jež se stalo za účelem soutěže, bylo způsobilé poškodití podnik žalující firmy, neboť v neinformovaném čtenáři může vzbudit dojem, že levnější zboží žalobkyně je horší jakosti než dražší zboží žalované firmy, a to, jak zjištěno, není pravda; žalovaný jednal proti ustanovení § 10 z. p. n. s. (zlehčování), když ve sporu nedokázal pravdivost údaje, takže jde o porovnání nedovoleně podle zákona proti nekalé soutěži. Rozšiřování onoho údaje jest též nekalou reklamou dle § 2 uved. zák., ježto se stalo veřejně a je způsobilé zjednatí podniku žalovaného na újmu žalující firmy přednost při soutěži. Konečně jsou tu i náležitosti § 1 uved. zák., neboť jednání žalovaného (rušební čin) se stalo v hospodářském styku se žalobkyní, je v rozporu s dobrými mravy soutěže a způsobilé poškodití soutěžitele. Věta, o níž v souzené věci jde, není vytržena z obsahu letáku, poněvadž není vůbec v jeho textu, nýbrž teprve pod podpisem letáku a tvoří samostatný údaj, který není v souvislosti s ostatními tvrzeními v letáku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Správně rozřešil odvolací soud otázku legitimace žalobkyně. Nezáleží na tom, že nebyla v letáku výslovně jmenována, stačí, že zákazníci, kteří znají poměry na trhu s kondensovaným mlékem, mohli

onen pozastavený dodatek uvést v souvislost s jejím podnikem; byla by tedy oprávněnost k žalobě podle § 15, odst. 2, zákona proti nekalé soutěži, i kdyby se případ posuzoval výhradně s hlediska předpisu § 10 uved. zák.; tím spíše je tu tedy ono oprávnění k žalobě, opírající se také o předpis § 1 uved. zák.

Správně byla řešena i otázka legitimace žalovaného. V dovolání neprávem se poukazuje k tomu, že prý v čl. 168 obch. z. je řeč o ručení komanditisty vůči »věřitelům« společnosti, a marně se z toho žalovaný snaží dovoditi, že by podle toho mohlo jíti jen o ručení za peněžitě pohledávky nebo závazky, nikoli však také o odpovědnost za žalovaný nárok zdržovací. Vždyť věřitelem společnosti je zajisté také ten, jemuž proti společnosti nárok na plnění nepeněžitě, na konání nebo opominutí, a který se označuje jako věřitel společnosti jak v obecné mluvě, tak také podle zákonné terminologie. Marně se dovolatel snaží zprostiti se odpovědnosti námitkou, že prý šlo o starou firmu, protože byl právě zvláštním předpisem čl. 168 obch. zákona změněn i předpis čl. 22 a 24 obch. zák., jichž se žalovaný dovolává; je to důsledkem zásady v čl. 168 vyslovené a potřeby právní bezpečnosti v obchodním styku, z níž řečený zvláštní předpis vznikl. Ze žalobkyně znala pravý stav věci a všechny poměry v podniku komanditní společnosti a zejména také osobní poměry, nebylo dokázáno, a žalovaný marně to uvádí jako samozřejmé. Neprávem namítá také, že prý šlo vlastně o jakousi změnu žaloby, protože prý odvolací soud vyhověl žalobě z jiného právního důvodu než z toho, o který se žaloba opírala; bylať otázka ručení žalovaného jako komanditisty jako základ žaloby jak po skutkové, tak po právní stránce probírána již před procesním soudem a byla již také v rozsudku procesního soudu posouzena.

Správně uznal odvolací soud odpovědnost žalovaného s hlediska § 17 zákona proti nekalé soutěži; námitky, s nimiž přichází v této souvislosti žalovaný v dovolání, nemohou vyloučiti jeho odpovědnost podle právě dotčeného zákonného předpisu a je na něm, aby se postaral, jak uzná za vhodné a potřebné, aby bylo žalobní prosbě, jejíž oprávněnost byla uznána rozsudkovým výrokiem, učiněno dosti po případě aby nárok ten v budoucnosti pozbyl své účinnosti vůči němu (§ 35 ex. ř.).

Ve věci samé jsou výtky žalovaného učiněné v dovolání rovněž bezvýznamné. Odvolací soud správně posoudil celý obsah letáku a nepochybil nikterak, jestliže uznal jeho závadnost v pozastavené části. Pozastavený dodatek mohl zcela dobře odpadnouti, aniž by se tím bylo něco zmenšilo na honosném doporučení zboží obsaženém v letáku samém, nebylo tedy nikterak žalovanému bráněno v účinné reklamě a nemá toto jeho právo býti nikterak rozsudkem omezeno. Onen dodatek je závadný již s hlediska předpisu § 1 zákona proti nekalé soutěži, protože se tu žalovaný v reklamě pro své zboží zcela bez potřeby a bez zvláštního popudu dotkl zboží konkurence, a to způsobem, který přece jen naznačuje jeho méněcennost; zbytečně tu žalovaný porovnával své zboží se zbožím cizím, což bylo ze stylisace onoho dodatku zřejmé po-

znatelné i pro průměrného zákazníka a mohlo právě proto projevit škodlivé účinky také u žalobkyně. Odpovědnost s hlediska řečeného zákonného ustanovení nelze odmítnouti, jak se o to žalovaný snaží, pouhým poukazem k tomu, že prý údaj onen není klamavý, protože se právě již takový způsob přirovnávání zboží a kritika cizího zboží bez potřeby a bez zvláštního popudu nesrovnává s požadavkem slušnosti v soutěži.

Liché jsou také námitky co do uveřejnění rozsudku; zajisté nerozhoduje, zda je nebo není žalovaný také výrobcem kondensovaného mléka; ve výroku rozsudkovém, který jediné má být uveřejněn podle odst. III výroku odvolacího soudu (rozsudek bez důvodů), není vůbec zmínky o firmě »L.«, nezjišťuje se tam nikterak, že by se ona byla dopustila nějakého závadného činu s hlediska zákona proti nekalé soutěži, nýbrž má být zabráněno žalovanému, aby napříště upustil od způsobu reklamy, kterou soud uznal za závadnou, a mají být odčiněny možné následky toho, že jí žalovaný použil. O nějakém poškození firmy »L.« nemůže tu být ani řeči.

Čís. 17010.

Jsou-li tu podmínky § 341, druhé věty, ex. ř., nepatří koncesovaná živnost (pohřební podnik) do konkursní podstaty (§ 3, odst. 1, konk. ř.).

(Rozh. ze dne 8. července 1938, R I 874/38.)

Srov. rozh. č. 5437 Sb. n. s.

K návrhu úpadce Jana J., majitele pohřebního ústavu ve V., na jehož jmění byl prohlášen konkurs, vyloučil konkursní komisař z konkursní podstaty živnost a koncesi k provozování pohřebního podniku. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: K jmění úpadkové podstaty patří též živnostenské oprávnění, neboť to, jak plyne z ustanovení §§ 331 a 340 ex. ř., není vyloučeno z exekuce. Konkursní podstaty má být upotřebeno k uspokojení osobních věřitelů úpadcových. Není však správný názor, že by na živnostenské podniky mohla být vedena exekuce jen vnučenou správou a propachtováním, neboť podle § 332 ex. ř. může být zcizitelné právo procláno i veřejnou dražbou. Není proto důvodu vyloučovat živnostenské oprávnění z úpadkové podstaty. Co se týká osobní koncese, poukazuje se na rozhodnutí č. 5427 Sb. n. s., kde ta otázka jest podrobně vyřešena.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvního stádia.

Důvody:

Rekursní soud se nedůvodně dovolává rozhodnutí č. 5437 Sb. n. s. Tam šlo o živnostenské oprávnění k provozování hostinské koncese

podle § 15 č. 15 živn. novely č. 26/1907 ř. z. K nastoupení uvedené koncesované živnosti nebyla podle § 23, odst. 1, předepsána zvláštní způsobilost, nýbrž podle § 23, odst. 3, uved. zák. mohl ministr obchodu v dohodě s ministrem vnitra a po slyšení obchodní a živnostenské komory a příslušného společenstva naříditi pro jednotlivá místa neb území, že určité kategorie hostinské a výčepní živnosti mohou být propůjčeny jen těm uchazečům, kteří prokáží zvláštní způsobilost. Teprve zákonem ze dne 15. července 1927, č. 112 Sb. z. a n., jenž zrušil řečený odstavec ustanovením § 7, byl zaveden průkaz způsobilosti pro určité živnosti hostinské a výčepnické; kdežto rozhodnutí č. 5437 Sb. n. s. bylo vydáno dne 10. listopadu 1925. Nemohl proto být tehdy onen případ podřaděn pod ustanovení § 341, odst. 1, druhá věta, ex. ř.

Jinak je tomu, jde-li o exkuci na živnostenský podnik pohřební.

Ustanovení § 341, odst. 1, první věta, ex. ř. dopouští exkuci na živnostenské podniky jen vnučenou správou (§ 334 ex. ř.) nebo propachtováním (§ 340 ex. ř.). Podle druhé věty § 341 ex. ř. není však možno vésti ani exkuci vnučenou správou nebo propachtováním takové koncesované živnosti, k jejímuž nastoupení se vyžaduje zvláštní způsobilost, provozuje-li živnost majitel sám nebo nejvýše s čtyřmi pomocnými dělníky.

Všechny právě uvedené podmínky jsou splněny v souzené věci. Neboť podle § 15 č. 23 živn. novely ze dne 5. února 1907, č. 26 ř. z. je provozování pohřebních podniků (§ 21 g) živností koncesovanou. V § 23 živn. novely se praví, že k nastoupení koncesované živnosti se vyžaduje kromě toho, co k samostatnému provozování živnosti vůbec je předepsáno (§§ 2 až 10), ještě spolehlivost se zřením na příslušnou živnost, a u živností § 15 č. 23 zvláštní způsobilost, a že bude ustanoveno nařízením, jak tato způsobilost musí být prokázána, pokud o tom není předpisu v zákoně. Předpisy ty jsou obsaženy jednak v nař. min. ze dne 1. srpna 1907, č. 183 ř. z., v němž jest stanoveno v § 7, že uchazeči o koncesi k provozu pohřebních podniků mají mimo všeobecné podmínky žádané k dosažení koncesované živnosti vůbec podle § 23, odst. 1, živn. novely prokázati zejména i dostatečné všeobecné vzdělání a přiměřenou odbornou způsobilost k provozu této živnosti; jednak v nař. min. ze dne 6. srpna 1907, č. 106 ř. z., jež v čl. I č. 12 opakuje v podstatě předchozí ustanovení a dodává, že uchazeči o koncesi k provozování podniků pohřebních musí předložiti úřední lékařské vysvědčení, že jsou jim známy platné předpisy o zdravotněpolicejních ustanoveních o exhumaci, převážení mrtvol a o předepsaném postupu při infekčních mrtvolách. Konkursní komisař zjistil, že úpadce provozuje pohřební podnik sám se svou manželkou. Je proto dotčená jeho koncesovaná živnost vyňata z exkuce a tím podle § 3, odst. 1, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. i z konkursní podstaty.

Čís. 17011.

Dlužník je nezpůsobilý platit (§ 69, odst. 1, konk. ř.), když nemá pohotově platební podmínky, aby dostal všem splatným závazkům, na jejichž zaplacení osobní věřitelé naléhají a když nemá ani jistoty, že by si mohl opatřit v dohledné době potřebné platební prostředky; nerozhoduje ani, že dlužník za takového stavu některým z nich platil, ani že někteří věřitelé poshověli dlužníku v placení spokojivše se zajištěním na nemovitostech dlužníkových, ani že jiní osobní věřitelé jsou zajištěni v dobrém pořadí na uvedených nemovitostech.

(Rozh. ze dne 8. července 1938, R I 876/38.)

Konkursní soud prohlásil k návrhu Otakara S. pro pohledávku 15.846 Kč 40 h s přísl. konkurs na jmění dlužnice Františky U. v Ch. v podstatě proto, že dlužnice, která uznala onu pohledávku za správnou a jest stíhána četnými exekucemi, není s to, aby platila. Rekursní soud zamítl k rekursům dlužnice a některých konkursních věřitelů návrh na prohlášení konkursu. Důvody: Navrhovatele Otakara S. jest pokládati za konkursního věřitele. Konkursním věřitelem jest každý oprávněný, který má proti úpadkyni osobní pohledávku peněžitou nebo takovou, kterou lze převést na plnění peněžitě (§§ 3, odst. 3, 15, 69 konk. ř.), a osvědčí platební neschopnost úpadce. Konkursním věřitelem není pouze věřitel oddělný v užším slova smyslu, t. j. věřitel, jenž není zároveň osobním věřitelem úpadkyně (§ 51, odst. 3, konk. ř.). Navrhovatel má však proti úpadkyni osobní pohledávku z rozsudku krajského soudu v M. ze dne 8. listopadu 1934, Ck IIIa 49/34, a je proto konkursním věřitelem. Jest bezvýznamné, že snad jest jeho pohledávka zajištěna na nemovitostech dlužnice ve výhodném pořadí. Pohledávka navrhovatelova byla též uznána. Jest tudíž osvědčena jednak legitimace Otakara S. k návrhu, jednak pohledávka osobní (§ 69 konk. ř.). Jde tedy jen o otázku, zda dlužnice jest neschopna placení, či zda u ní jde pouze o přechodné váznutí platů, jak dlužnice namítá, tvrdíc, že se stala neschopnou k placení následkem hospodářské krise, a že tím se její pohledávky staly těžko vymahatelnými, takže sama nemohla včas plnit vlastní závazky. Jako dovolenou novotu podle § 192, odst. 1, konk. ř. uvádí, že podle možnosti své dluhy splácí a že zaplatila v době od 28. září 1937 do 13. ledna 1938 celkem 73.470 Kč 75 h, jak bylo osvědčeno výpisem z pokladní knihy. Z toho jest zřejmé, že dlužnice své dluhy splácí, že nejde u ní o zřejmou nemožnost závazky splnit, nýbrž o přechodné váznutí platů, zejména když dříve pohledávky navrhovatelovy splácela. Její platební neschopnost není tudíž všeobecná, neboť odečtou-li se běžná vydání spojená s udržováním podniku, byla zaplácena značná částka na dluhy. Mimo to jest z obsahu spisů zřejmé,

že dlužnice zahájila akci k uspokojení věřitelů prodejem svých nemovitostí z volné ruky.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Dlužník není s to, aby platil (§ 69, odst. 1, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n.), když nemá pohotově platební prostředky, aby dostal všem splatným závazkům, na jejichž zaplacení věřitelé naléhají, a když nemá ani jistoty, že by si mohl opatřit aspoň v dohledné době potřebné platební prostředky. Platí-li dlužník za takového stavu jen některým osobním věřitelům, poněvadž na ostatní věřitele se mu nedostává hotových platebních prostředků, není tím již vyvrácena jeho neschopnost placení. Ani zahájená sanační akce dlužníka nevede sama o sobě k jinému závěru, poněvadž jednak není zákonnou překážkou vyhlášení konkursu, jednak může rozhodovati jen účel, obsah a nadějná úspěšnost sanační akce o otázce, zda přes nedostatek hotových platebních prostředků jest dlužník s to, aby se tu aspoň v dohledné době postaral o prostředky k zaplacení všech pohledávek osobních věřitelů.

V souzeném případě jest osvědčeno zájemním protokolem okresního soudu v Ch. E VI 2754/36, že svršky zabavené pro vymáhané pohledávky 14.500 Kč byly prodány v dražbě dne 28. června 1937 za 1.000 Kč a že jiné exekuce na nemovité věci zůstaly marné. Zástupce dlužnice uvedl, že všechny svršky jsou zabaveny firmou »K.«. Odhadní cena nemovitostí dlužnice nebyla ani přibližně zjištěna. Dlužnice sice tvrdila v dopise zasláném Otakaru S. ze dne 31. prosince 1936, že nemovitosti se zařízením továrny jsou odhadovány na 1.000.000 Kč, avšak její informování zástupci udali při výslechu dne 23. září 1937, že nemovitosti jsou předluženy. Podle knihovního lustra ze dne 19. září 1937 činily tedy knihovní dluhy 584.377 Kč 25 h. Doznali-li zástupci dlužnice předluženost nemovitostí, což potvrdil ostatně i městský úřad v Ch. ve zprávě ze dne 4. října 1937, a uvedli-li zástupci dlužnice při výslechu dne 23. září 1937, že není žádného konkursního jmění, které by stačilo na úhradu útrat konkursního řízení, není pochyby, že dlužnice není s to, aby platila.

Ten závěr není vyvrácen ani výpisem z pokladní knihy, dlužnici předloženým v dodatečném podání ke konkursu, podle něhož zaplatila v době od 1. října 1937 až do vyhlášení konkursu prvním soudem ze dne 13. ledna 1938 různým věřitelům 73.470 Kč 75 h. K té skutečnosti lze sice přihlížeti, poněvadž dodatek byl podán ještě v rekursní lhůtě 15denní (edikt vyvěšen 2. ledna 1938, dodatek došel na soud 27. ledna 1938), stanovené v § 192, odst. 1, konk. ř.; však Otakaru S. nezaplatila nic, jak i zástupce dlužnice připustil ve svém výslechu ze dne 9. února

1938, č. j. Kv 2/38-16. Není tím proto vyvráceno, že dlužnice není s to, aby platila v š e m věřitelům, a plyne z toho, že nejde jen o vážnutí v placení.

Ani sanační akce dlužnicí zahájená nevyvrátila tento závěr. Dlužnice zahájila tuto akci dne 31. prosince 1936. V podstatě záležela sanační akce v tom, že dlužnice slibovala, že si opatří hypotekární zápůjčku, a než se tak stane, nabízel svými osobním věřitelům posečkání s placením za současného knihovního zajištění v pořadu poznámky ze dne 5. prosince 1936 za zamýšlenou pohledávku 300.000 Kč (položky C 24 vl. č. 1732, položky č. 14 vl. 1731, C 20 vl. č. 1473 kat. území Ch. a položky C 4 vl. č. 492 kat. území S.). Opatření hypotekární zápůjčky se nezdařilo a Otakar S. na návrh dlužnice vůbec nepřistoupil. Dlužnice pak vložila v pořadí oné poznámky zástavní právo pro pohledávky oněch věřitelů, kteří na její návrh přistoupili, a to pro pohledávku firmy W. 60.000 Kč a podle dlužního úpisu ze dne 20. října 1937 pro úhrnné pohledávky 62.325 Kč 90 h a podle dlužního úpisu ze dne 22. října 1937 v další částce 43.280 Kč (C 26, 35, 36 vl. č. 1732, C 16, 23, 24 vl. č. 1731, C 22, 30 kat. území Ch.). Jest bezvýznamné, že pohledávka firmy W. vznikla až po skončení vyrovnání. Stačí, že dlužnice nemohla zaplatit ani pohledávku nepatřící do vyrovnání, ani vyrovnací kvotu ostatním věřitelům, neboť z toho nic jiného neplyne, než že dlužnice nemá hotových prostředků k jejich zaplacení a že si je ani opatřit nemůže. Nepřistoupil-li Otakar S. na sanační návrh dlužnice, nelze ho k tomu nutit (§§ 1413, 1414 obč. zák.). Ani naděje, že by nevyhlášením konkursu nabyla dlužnice sanační akcí způsobilosti k zaplacení všech osobních pohledávek v přiměřeně blízké době, se nesplnila, když se jí to od zahájení sanační akce z 31. prosince 1936, tedy ani do roka, nezdařilo a když v té době nedošlo ani k nabídce slibované dlužnicí na výhodný prodej jejích nemovitostí z volné ruky za příspěví jejích příbuzných. Není ani důvodů pro závěr, že by dlužnice byla s to, aby v dohledné době plně uspokojila své osobní věřitele z výtěžků provozu svého podniku, kdyby jí byl provoz ponechán, neboť její informovaní zástupci sami uvedli, že její předlužení vzniklo následkem hospodářské krise a následkem toho, že se její pohledávky staly těžce vymožitelné. Na příznivější změnu v té příčině za nynější doby nelze z ničeho souditi.

I oddělní věřitelé, kterým přísluší zároveň osobní nárok proti úpadci, jsou konkursními věřiteli (§ 51, odst. 3, konk. ř.) a jsou oprávněni k návrhu na vyhlášení konkursu na jmění osobního dlužníka, jak případně odůvodnil rekursní soud.

Je proto bezdůvodné, že snad osobní pohledávka Otakara S. jest zajištěna v dobrém pořadí na nemovitostech dlužnice, a není proto ani potřebí zabývat se otázkou, zda soudcovské zástavní právo Otakara S. pro pohledávku 15.856 Kč 40 h v původním pořadí (vl. č. 1473 kat. území Ch. pol. C 11 a 13) zaniklo podle § 14 vyr. ř.

Čís. 17012.

Vedení exekuce na požitky vojenských invalidů.

Lze vyhověti exekučnímu návrhu, v němž vymáhající věřitel uvedl, aby mu byla povolena exekuce zabavením jedné třetiny »vojenských zaopatřovacích požitků invalidy za určitou vojenskou pensijní likvidaturou« s omezením stanoveným v zákoně č. 314/1920 ve znění zák. č. 177/1924 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 14. července 1938, R I 769/38.)

Vymáhající věřitelka navrhla, aby jí byla k vymození jejích vykonatelných pohledávek 3.357 Kč 80 h s přísl. a 724 Kč s přísl. povolena proti povinnému Antonínu H., invalidovi v D., exekuce zabavením a příkázáním k vybrání jedné třetiny vojenských zaopatřovacích požitků, příslušejících mu jakožto invalidu za vojenskou pensijní likvidaturou v P., s omezením, že povinnému musí zůstatí volným 4.000 Kč. Soud prvního stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl na rekurs povinného návrh. Důvody: Stěžovatel se mylí, má-li za to, že první soud měl před rozhodnutím o návrhu na povolení exekuce zkoumat, zda povinný patří mezi osoby, na něž se vztahuje zákon č. 41/1922 Sb. z. a n., neboť podle §§ 3, 55, odst. 2, povoluje soud exekuci bez předcházejícího jednání a bez slyšení odpůrce. Jest však souhlasiti se stěžovatelem, že je povinností vymáhajícího věřitele, aby v návrhu na povolení exekuce uvedl vše, co je nutné, aby soud mohl seznati, zda jde o pohledávku zabavitelnou (§ 54 č. 3 ex. ř.), a že se vymáhající věřitelka podle toho nezachovala. Právem se stěžovatel odvolává na ustanovení zák. z 31. ledna 1922, č. 41, z 20. listopadu 1920, č. 142 a z 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., z nichž zejména v ustanovení § 36 zák. č. 142/1920 Sb. z. a n. je stanoveno významné omezení vedení exekuce na invalidní důchod vojenský. Ježto vymáhající věřitelka v návrhu svém neuvedla nic, z čeho by bylo lze seznati, zda navrhuje zabavení takového důchodu, jež je dovoleno zejména hledíc na to, že nejde ani o vymození zákonného výživného, nevyhověla své povinnosti podle § 54 č. 3 ex. ř. Neměla proto býti exekuce povolena.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvního stolice.

Důvody:

Mezi vojenskými invalidy jest rozeznávati dvě skupiny: Do první skupiny patří gážísté a čekatelé z povolání, gážísté (čekatelé) v záloze, příslušníci bývalých československých legií, i když patřili do stavu mužstva (zák. č. 462/1919 Sb. z. a n.). O tyto osoby pečuje vojenská správa a o jejich vojenských zaopatřovacích požitcích jedná zákon č. 76/1922 Sb. z. a n., zejména § 81 uved. zák.

Do druhé skupiny náležejí invalidní vojini ze stavu mužstva. O ně pečuje ministerstvo sociální péče a péče o ně byla upravena zákonem č. 41/1922 Sb. z. a n. s poukazem na ustanovení zákona č. 199/1919 a na §§ 1 až 44 zákona č. 142/1920 Sb. z. a n. Ze znění exekučního návrhu je zřejmé, že jsou předmětem exekuce »vojenské zaopatřovací požitky invalidy za vojenskou pensijní likvidaturou v P.«, tudíž požitky, jež jsou upraveny zákonem č. 76/1922 Sb. z. a n. pro první skupinu a nikoli požitky invalidních vojinů ze stavu mužstva, jež byly upraveny pro druhou skupinu.

Exekuční návrh vyhovuje tudíž ustanovení § 54 č. 3 ex. ř.

Jelikož zák. č. 76/1922 neomezuje exekuci jako § 2 zák. č. 41/1922 a § 36 zákona č. 142/1920 Sb. z. a n., nebylo závady, aby bylo exekučnímu návrhu vyhověno.

Bylo proto rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno.

Čís. 17013.

K rozhodnutí o návrhu na povolení exekuce na svršky a na důchod proti povinnému na Slovensku podle vykonatelného smíru uzavřeného o soukromoprávních nárocích před tuzemským trestním soudem (§ 1 č. 5 ex. ř.) je příslušný soud uvedený v § 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 14. července 1938, Nd II 82/38.)

Srov. rozh. č. 11842 Sb. n. s.

Nejvyšší soud rozhoduje záporný spor mezi okresním soudem v T. (na Slovensku) o příslušnost (§ 47 j. n.) k povolení exekuce na svršky a na důchod povinné bydlící v T. T. (na Slovensku) podle vykonatelného smíru uzavřeného před okresním soudem v B. (v právní oblasti bývalého práva rakouského) o náhradě zastoupení vymáhající věřitelky jako soukromé žalobkyně, ustanovil okresní soud v B. (na Moravě) jako příslušný k povolení navržené exekuce.

Důvody:

Vymáhající věřitelka navrhla u okresního soudu v B. (na Moravě) proti Marii S. v T. T. (na Slovensku) exekuci na svršky a na důchod, a to podle vykonatelného smíru, uzavřeného před okresním soudem v B. (na Moravě) jako trestním soudem ve věcech přestupkových, tedy podle exekučního titulu ve smyslu § 1 č. 5 ex. ř. k vymožení útrat zastupování soukromé žalobkyně.

Uvedený okresní soud odmítnuv svou příslušnost k povolení exekuce, postoupil vzpomenuť návrh okresnímu soudu v T. (na Slovensku), který však rovněž svou příslušnost neuznal.

Podle § 5 ex. ř. jest za povolení exekuce žádati u tuzemského okresního soudu, v jehož obvodu má své sídlo úřad, u něhož smír byl učiněn, má-li býti exekuce vedena podle smíru, jenž byl učiněn před tuzemským trestním soudem (§ 1 č. 5 ex. ř.), na majetek, jenž je mimo území, kde platí exekuční řád č. 79/1896 ř. z.

Podle toho jest tedy příslušný k povolení exekuce, o kterou tu jde, okresní soud v B. (na Moravě).

Čís. 17014.

Tým, že synovec, přijatý do domácnosti svoje tety, konal v jej hospodářství práce na základě jej slíbu, že mu za to zanechá svoj majetok, a ona jeho práce přijímala, uzavřená bola pracovní smluva.

Keď sa synovec po zrušení tohoto pomeru jeho tetou domáha na nej odmeny za práce, ktoré jej do toho času vykonal, ide o nárok podľa § 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., ktorý patrí pred pracovný súd.

(Rozh. zo 4. mája 1938, R IV 148/38.)

Krajský súd ako súd prvej stolice vyhovel námietke žalovanej, že spor je pracovným sporom a zastavil ho z toho dôvodu pre prekážku § 180 č. 3 Osp. Vrchný súd ako rekurzny súd usnesenie krajského súdu zmenil, námietku žalovanej zamietol a krajskému súdu uložil, aby v spore riadne pokračoval.

Na jvyšší súd obnovil usnesenie krajského súdu.

Dôvody:

Žalobník predniesol v žalobe podanej dňa 4. júna 1937 u krajského súdu ako súdu prvej stolice, že žalovaná, jeho teta, prijala ho k sebe za dieťa s tým, aby u nej pracoval, že mu zanechá za to všetok svoj majetok, a že, hoci u žalovanej 7 rokov pracoval, táto sa teraz zdráha splniť uvedený slub a odobrала mu pozemky, ktoré pre ňu obrábal, a že preto on požaduje teraz náhradu za prácu konanú žalovanej, za ktorú od nej protihodnoty nedostal, a to 10.000 Kč, ktorých prisúdenia sa domáha.

Žalovaná predovšetkým uviedla, že z uvedeného obsahu žaloby vyplýva, že ide o spor pracovný — čo je ináč dôvod sporu prekážajúcou okolnosťou podľa § 180 č. 1 Osp., ktorej si treba všimnúť z úradnej povinnosti v každom stave sporu — a vo veci zaprela tvrdenie žalobníka s tým, že žalobník u nej ako svoje tety pracoval len z ochoty a že ho za dotyčnú jeho námahu náležite tak peniazmi ako naturáliami odmenila.

Súd prvej stolice rozhodol, že spor vznikol z pomeru pracovného a že patrí výlučne pred pracovný súd, pri čom však — podľa dôvodov — mylne zastavil spor pre prekážku podľa § 180 č. 3 Osp., pretože i spor z pracovného pomeru patrí síce pred občiansky súd, avšak pokračovanie je zákonom čis. 131/1931 Sb. z. a n. osobitne upravené, a preto v prípade dôvodnosti uvedenej námietky mal byť spor zastavený z dôvodu sporu prekážajúcej okolnosti podľa § 180 čis. 1 a nie čis. 3 Osp.

Na rekurz žalobníka rekurzný súd uvedené rozhodnutie súdu prvej stolice zmenil a námietku vznesenú žalovanou zamietol s tým odôvodnením, že ak žiada žalobník 10.000 Kč za sedmoročnú službu, má jeho žalobný nárok ráz náhrady škody za nesplnenie smluvy, podľa ktorej pracoval žalovanej v nádeji na budúce dedičstvo, a že sa žalobník tohoto svojho náhradného nároku správne domáhal pred riadnym súdom a nie pred súdom pracovným.

Rekurzu žalovanej proti tomuto usneseniu rekurzného súdu nemožno upreť oprávnenosti.

Podľa ustálenej súdnej praxi (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu uverejnené v Sbierke rozhodnutí pracovných súdov pod čis. 221 a 227 *) v Sb. n. s. pod čis. 9173 a 10066 Sb. n. s.) ide v súdnom prípade tak podľa prednesu žalobu ako podľa obrany žalovanej o pracovný pomer založený súkromnoprávnou — hoci snáď len mlčky uzavrenou — smluvou, lebo i podľa obrany žalovanej obidve strany konaly v predpoklade, že konanie služieb žalobníkom sa nedeje bezplatne, keďže žalobník žalovanej služby nesporne konal, táto ich od neho prijímala a ho i za ne odmeňovala, a teda zrejme o spor o mzdu v smysle §§ 1 a 2 a) zákona čis. 131/1931 Sb. z. a n. Také spory náležia však podľa § 42 cit. zák., pokiaľ nie je pre súdny okres zriadený pracovný súd alebo oddelenie okresného súdu pre spory pracovné, do príslušnosti súdov okresných. V dôsledku uvedeného rekurzný súd mylne zmenil horejšie rozhodnutie krajského súdu a uložil tomuto, aby po pravoplatnosti rekurzného usnesenie v spore riadne pokračoval, a preto Najvyšší súd spoznavši rekurz žalovanej odôvodneným, tomuto vyhovel v tom smysle, že usnesenie rekurzného súdu zmenil a obnovil usnesenie súdu prvej stolice, a to vzhľadom na naznačené už dôvody pre sporu prekážajúcu okolnosť podľa § 180 čis. 1 Osp.

V rekurzu žalobníka proti usneseniu súdu prvej stolice citované rozhodnutie Najvyššieho súdu č. Rv IV 88/37 (úr. sb. č. 3219) na súdený prípad neprilieha, lebo v ňom nebol riešený spor medzi zamestnávateľom a zamestnancom, ale medzi zamestnankyňou zovstavitelky a dedičom tejto, ktorý podľa § 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. nepatrí do pôsobnosti pracovného súdu.

*) Rv IV 199/37 a Rv III 355/37.

Čís. 17015.

I. Moratorium, udelené peňažnému ústavu podľa zák. č. 240/1924 Sb. z. a n., nevyklučuje, aby bola podaná proti tomuto peňažnému ústavu určovací žaloba podľa § 130 Osp. dotyčne pohľadávky podliehajúcej moratoriu.

II. Keď sa ručiteľ zaručil len na určitý čas, k zachovaniu práva proti nemu stačí, keď ho veriteľ pred uplynutím ručebnej lehoty mimosúdne upomenul o zaplatenie dlhu; netreba, aby ho v tejto lehote o zaplatenie dlhu aj zažaloval.

(Rozh. z 5. mája 1938, Rv III 644/37.)

Mesto B. poverilo istý podnik na budovanie ciest vydláždením cesty. Podnik bol povinný v päťročnej garančnej lehote, počítanej odo dňa prevzatia cesty, udržiavať cestu na vlastné náklady v úplne dobrom stave. Za záväzky podniku zaručila sa D. banka ručebnými listinami zo dňa 24. septembra 1929, 3. septembra 1930 a 24. septembra 1930 po výšku 55.000 Kč a do 31. septembra 1935. Podľa tvrdenia mesta B. povstaly na ceste v garančnej lehote (v r. 1933) vady, ktoré stavebný podnik neopravil, hoci bol na to vyzvaný tak, že mesto B. — po súdnom zistení nebezpečného stavu cesty a výšky potrebných nákladov opráv — dalo cestu opraviť na vlastné náklady. Mesto B. žalovalo preto stavebný podnik, jeho majiteľov ako aj garanciu prevzavšiu banku o zaplatenie 79.810 Kč s prísl. Žalovaná banka namietala, že výnosom ministerstva financií zo dňa 18. mája 1934 bolo jej udelené podľa zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. moratorium, ktoré bolo výnosom zo dňa 20. decembra 1935 predĺžené do 31. marca 1936, a pretože ide o starú pohľadávku podľa § 4 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n., nesmie byť táto v smysle § 5 cit. zák. za moratoria ani zaistená ani vyplatená ani akýmkoľvek iným spôsobom uspokojená. Žalujúce mesto zmenilo žalobu o splnenie proti žalovanej banke na žalobu o určenie ručebnej povinnosti v rámci záručných listín po výšku 55.000 Kč. Súd prvej stolice určovací žalobu proti žalovanej banke zamietol. Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice zmenil a určil ručebnú povinnosť žalovanej banky v rámci záručných listín po výšku 55.000 Kč. Z dôvodov: Potrebnosť určovacej žaloby je daná už pre nemožnosť žiadať plnenie z dôvodu moratoria, udeleného žalovanej banke, čím bola žalujúcemu mestu odňatá možnosť zaistiť svoj nárok voči žalovanej banke žalobou na plnenie už po dobu niekoľko rokov, a je možné, že moratorium v dohľadnej dobe zrušené nebude, čím sa žalujúce mesto ocitne v situácii nejstej, a z dôvodu právnej istoty a vzhľadom na právny a verejný záujem žalujúceho mesta na určenie právneho nároku nemožno odopreť určovacej žalobe oprávnenosť tým viac, lebo žalovaná banka platnosť ručebnej povinnosti zapiera. Ustanovenie § 130 Osp. a jeho stály výklad pripúšťajú pre také prípady určovací žalobu. Neobstojí námietka žalo-

vanej banky, že žalujúce mesto uplatňovalo ručenie až po uplynutí ručebnej doby, a stačí v tomto smere poukázať na korešpondenciu, z ktorej vysvitá, že žalujúce mesto svoj nárok už v roku 1933 uplatňovalo resp. učinilo uplatňovací prejav v dobe ručebnej, čím zachovalo svoje právo proti žalovanej banke.

Najvyšší súd na dovolaciu žiadosť žalovanej banky rozsudok odvolacieho súdu — z dôvodov, ktoré tu neprichádzajú v úvahu — rozviazal a uložil odvolaciemu súdu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie a dotyčne v čele uvedených právnych zásad poznamenal v dôvodoch svojho usnesenia toto:

Pokiaľ ide o prípustnosť určovacej žaloby podľa § 130. O s p. odvolací súd správne odôvodnil, že určenie právneho pomeru javí sa potrebným na zistenie právneho postavenia žalujúceho mesta k žalovanej banke, ktorá ani základ tohoto pomeru neuznáva. Žalovaná banka neprávom dovoľáva sa v tomto ohľade na znenie § 228 c. s. ř. o záujme na r y c h l o m rozhodnutí. Ostatne je patrné z 3. odst. § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n., že tento zákon nevylučuje určovacie žaloby dotyčne »starých« pohľadávok. —

Nemožno súhlasiť s právnym názorom žalovanej banky, že platnosť záručných listín uplynutím päťročnej garančnej lehoty prestala, keď tieto neboli žalobou do tej doby uplatnené, lebo však odvolací súd bezvadne zistil, že žalovaná banka bola ešte včas upomenutá o splnenie záväzku, čo k zachovaniu tohoto nároku postačuje (porov. rozh. Sb. n. s. čís. 12575).

Čís. 17016.

I. Zodpovednosť obecných funkcionárov (starostu a členov obecného zastupiteľstva) z hospodárskej správy týka sa aj takých základín verejného práva (fondov), ktoré sú obcou spravované, a to bez ohľadu na to, na čom sa táto správa obce zakladá.

II. Ustanovenia odst. 7 § 17 (odst. 4 a 5, § 5) zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. platia aj na prípad, keď obec vymáha na starostovi náhradu škody, ktorú spôsobil pri správe verejnej základiny spravovanej obcou.*)

(Rozh. z 5. mája 1938, Rv III 953/37.)

Oba nižšie súdy rozhodly vecne o žalobe, súd prvej stolice jej vyhovel, odvolací súd ju zamietol.

Najvyšší súd zbavil účinnosti rozsudok odvolacieho súdu s účinkom aj na rozsudok súdu prvej stolice a spor zastavil pre prekážku podľa § 180 č. 1 a 2 Osp.

*) Porov.: Úr. sb. č. 3210.

Z d ō v o d o v :

Žalujúca obec uplatňuje proti žalovanému, svojmu bývalému starostovi a pokladníkovi, nárok na náhradu škody, spôsobenej tým, že žalovaný prijal, avšak obci neodviedol resp. nevyúčtoval, ale pre seba podržal (spreneveril) nájomné z nehnuteľností, o ktorých odvolací súd spôsobom nenapadnutým zistil, že ich od dávnych rokov spravuje, t. j. do arendy dáva a dôchodok vynakladá na rím. kat. školu v P. žalujúca politická obec ako skutočná udržiavateľka tejto školy. Ide tedy o zodpovednosť bývalého starostu z hospodárskej správy obecných vecí a na tom nič nemení, že sporné nehnuteľnosti sú pozemnoknižným vlastníctvom »p-skej rím. kat. školskej základiny« a nie tedy priamo vlastníctvom samej obce, lebo však zodpovednosť obecných funkcionárov (starostu a členov obecného zastupiteľstva) z hospodárskej správy týka sa aj takých základín verejného práva (čiže fondov), ktoré sú obcou spravované (viď na pr. §§ 1, 2, čís. 1; 8, odst. 2; 16, odst. 1 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n.), a to bez ohľadu na to, na čom sa táto skutočná správa obce zakladá. Nezáleželo by preto na tom, či žalujúca obec bola v zakladacej listine ustanovená za opatrovníka základiny, a bez významu bol by po tejto stránke i obsah vložkárskeho spisu, na ktoré odvolací súd poukazuje, ostatne mylne, lebo však tieto pozemnoknižné spisy sa otázky správy spomenutej základiny vôbec nedotýkajú, ale iba otázky vlastníctva. Takto však nemôže obstáť stanovisko napadnutého rozsudku, že žalujúca obec nie je k súdenému sporu aktívne legitimovaná, ale že onu základinu ako rím. kat. cirkevnú základinu mohol by zastupovať iba biskup.

Ale žaloba je v inom smere pochybená. Je síce pravda, že § 86 zák. čl. XXII:1886 odkazuje v odst. 2 nároky na náhradu škody proti osobám, v tomto ustanovení uvedeným, na porad práva v celom rozsahu, t. j. nielen čo do právneho základu, ale aj čo do výšky nároku. Tento kompetenčný predpis však, pokiaľ sa týka odškodňovacích nárokov obce proti starostovi a členom obecného zastupiteľstva, bol vzhľadom na ustanovenie § 57 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. (viď aj prevádzacie nariadenia čís. 143/1922 Sb. z. a n. k § 57 pod bodom 8, odst. 2) zmenený resp. modifikovaný ustanovením § 16, odst. 7, cit. zákona, ktorý odkazom na § 5, odst. 4 a 5, tohoto zákona obsahuje všeobecné procesné ustanovenie o tom, akým spôsobom treba vymáhať náhradu škody z hospodárskej správy na starostovi obce a členoch obecného zastupiteľstva (Úr. sb. čís. 3210; Sb. n. s. čís. 1677, 1767, 4797, 6331, 6706, 10485 a 15677). Od účinnosti tohoto zákona prislúcha tedy v smysle cit. § 5, odst. 4 a 5, aj v súdenom prípade rozhodovanie o povinnosti žalovaného na náhradu škody bezprostrednému úradu dohliadaciemu a nepatrí preto táto otázka právneho základu nároku na porad práva, ale na porad administratívny (§ 180 čís. 1 Osp.). Riadny súd povolaný je rozhodovať iba o výške náhrady, a to teprv na základe

pravoplatného výroku dohliadacieho úradu, a musí preto toto administratívne rozhodnutie pred súdnym pokračovaním podľa zákona predchádzať (§ 180, čís. 2 Osp.).

Žalujúca obec ani netvrdí, že ono administratívne pokračovanie bolo započaté, tým menej, že bolo pravoplatným uznaním zodpovednosti žalovaného za spornú škodu skončené, a nezbyvalo preto, než podľa §§ 540 a 505 Osp. rozhodnúť ako sa stalo.

Čís. 17017.

Ak bol v odvolacom pokračovaní vo veci pracovnej vznesený nárok na peňažnú náhradu za nevyužitú dovolenú a na odmenu za prácu prez čas, je tento nárok v pomere k žalobnému nároku na plat na dobu výpovednej lehoty a na odmenu za prácu konanú v čase poludňajšej prestávky novým nárokom v smysle odst. 3, § 33, zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., o ktorom nemožno pojednávať.*)

(Rozh. z 5. mája 1938, Rv III 984/37.)

Žalobník predniesol v svojej žalobe, že žalovaný zamestnávateľ prepustil ho bezdôvodne zo služby, a žalobou domáhal sa toho, aby žalovaný zaviazaný bol zaplatiť mu jednak jeho služebné požitky na výpovednú lehotu, jednak odmenu za to, že počas služebného pomeru pracoval z jeho príkazu aj cez poludnie, hoci mal smluvne vymienenú jednohodinovú poludňajšiu prestávku.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Odvolací súd prísúdil žalobníkovi služebné požitky na výpovednú lehotu; o nároku na odmenu za prácu prez čas a na peňažnú náhradu za nevyužitú dovolenú, ktorý vzniesol žalobník novo za odvolacieho pokračovania, odvolací súd podľa odst. 3 § 33 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. odmietol pojednávať.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobníka zamietol.

Z d ô v o d o v:

Správne stanovisko zaujal odvolací súd, že žalobníkom až v odvolacom pokračovaní vznesený nárok, aby mu boly prisúdené titulom nevyužitej dovolenej a titulom práce prez čas ďalšie sumy — keďže žalobník týmto titulom pred súdom prvej stolice nič neuplatňoval —, v odvolacom pokračovaní podľa § 33, odst. 3, zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. nie je uplatniteľným.

*) Porov.: Úr. sb. č. 3276 (III).

Čís. 17018.

Len prejav strán potrebný podľa čl. IX zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. na to, aby bol spor pred okresným súdom prejednaný ako pracovný, musí sa stať prv, než sa strany pustia do pojednávania o hlavnej veci; usnesenie súdu po tomto prejave o tom, že spor bude prejednávaný ako pracovný, môže sa stať aj v pozdejšom stave sporu pred vynesením konečného rozhodnutia.

(Rozh. z 5. mája 1938, R IV 1936/38.)

Odvolací súd odvolanie žalobkyne odmietol ako opozdené. Dôvody: Podľa článku IX zákona č. 161/1936 Sb. z. a n. má byť spor, ktorý bol započatý u okresného súdu za účinnosti tohoto zákona prejednaný podľa zvláštnych ustanovení zákona čís. 131/1931 (odst. 2 čl. IV zák. č. 251/1934) Sb. z. a n. len v tom prípade, keď strany prejavia, že ide o pracovný spor, a keď sa okresný súd usnie, že spor bude prejednaný podľa uvedených zvláštnych ustanovení. Oba procesné úkony — prejav strán i usnesenie súdu — môžu sa stať účinne len pred tým, než sa strany pustia do pojednávania o veci hlavnej. Okrem toho nestačí ani prejav strán bez usnesenia súdu, ani usnesenie súdu bez prejavu strán. Nestačí ani to, že okresný súd označí podľa čl. IV. zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. svoj rozsudok za vynesený v pokračovaní podľa zákona o pracovných súdoch (porovn. rozh. Najv. súdu č. Rv I 853/37 sdelené v Sbíerke rozhodnutí pracovných súdov pod čís. 217). V súdenom prípade strany síce včas súhlasne prejavily, že ide o pracovný spor, avšak okresný súd nevyniesol včas usnesenie, že spor bude prejednaný podľa ustanovení odst. 2 čl. IV. zák. č. 251/1934 (čl. IX., odst. 5, zák. č. 161/1936 Sb. z. a n., preto neplatia tu zvláštne ustanovenia zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., ale mal byť spor prejednaný podľa všeobecných ustanovení Osp. (čl. IX., odst. 4, zák. č. 161/1936 Sb. z. a n.). Okresný súd nemal tedy pokračovať podľa ustanovení platných pre pokračovanie pred pracovnými súdmi, ale mal tak učiniť podľa ustanovení Osp. platných pre riadne súdy. Mal preto svoj rozsudok podľa § 399, odst. 2, Osp. stranám sdeliť len vyhlásením. Lehota na podanie odvolania počíta sa tedy podľa § 480, odst. 2, Osp. odo dňa vyhlásenia. Okresný súd vyhlásil obom stranám svoj rozsudok dňa 23. decembra 1937. Odvolacia lehota trvala do dňa 7. januára 1938. Avšak žalobkyňa podala svoje odvolanie až 2. februára 1938, tedy až po uplynutí odvolacej lehoty, preto ho bolo treba odmietnuť. Je síce pravda, že okresný súd pojal (podľa § 21 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.) do svojho rozsudku poučenie, že sa odvolacia lehota počíta (podľa § 29 cit. zák.) odo dňa doručenia rozsudku. Avšak toto poučenie bolo mylné, nezákonné a nič sa ním nezmenilo na prekluzívnej lehote, ktorú stanoví Osp. v § 480.

Na jvyšší soud usnesenie odvolacieho súdu zbavil účinnosti a uložil tomuto súdu, aby v dôsledku odvolania žalobkyne — bez zreteľa na dôvod, pre ktorý ho odmietol — pravidelne ďalej pokračoval.

Dôvody:

V súdenom prípade sporové strany prejavily na prvom pojednávaní sporu — pred tým, než sa pustily do pojednávania o hlavnej veci —, že majú za to, že ide o spor pracovný. Pojednávajúci súd — nemajúc pochybnosti, že ide o spor pracovný — nie síce hneď po tomto prejave sporových strán, ale ešte pred vynesением rozsudku a v takom stave sporu, keď pred tým predpisy zákona o pracovných súdoch ináčej neboli ani porušené, v osobitnom usnesení prejavil, že spor bude prejednávaný podľa predpisov zákona o pracovných súdoch. Toto usnesenie bolo pravoplatné (odst. 5 čl. IV. zák. č. 251/1934 v znení čl. IX. zák. č. 161/1936 Sb. z. a n.) a preto ďalšie pojednávanie sporu u súdu prvej stolice bolo správne konané podľa predpisov zákona o pracovných súdoch a rozhodnutie v tejto otázke je záväzné aj pre odvolací súd (odst. 9 čl. IV. zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. v znení zák. č. 161/1936 Sb. z. a n.).

Mýlil sa tedy odvolací súd, keď dospel k záveru, že sdelenie rozsudku a počítanie lehoty odvolania proti rozsudku sa má posudzovať podľa 2. odst. § 399 a § 480 Osp. a že takto odvolanie žalobkyne — súc opozdene podané — muselo byť odmietnuté.

Tento omyl odvolacieho súdu zapríčinil porušenie formálnych právnych pravidiel, a to najmä predpisu už cit. odst. 9 čl. IV. zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. a tiež predpisu § 29 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., lebo podľa týchto zákonných ustanovení bolo odvolanie zrejme ešte včas podané a z dôvodu opozdenosti nemohlo byť odmietnuté.

Z týchto dôvodov bolo treba rozhodnúť ako sa stalo.

Čís. 17019.

I. Veriteľ tým, že omylom prihlásil k vyrovnaniu len časť svojej pohľadávky a na ňu vyrovnacie splátky prijal, nevzdal sa ešte neprihláseného zbytku pohľadávky. Účinky vyrovnania vzťahujú sa aj na neprihlásenú časť pohľadávky.*)

II. Keď veriteľ omylom prihlásil k vyrovnaniu len časť svojej pohľadávky a vyrovnací dlžník na jeho žalobu o zaplatenie neprihláseného zbytku nezaplatil aj tento podľa vyrovnacej kvóty (v 8dennej lehote po doručení žaloby), ožila celá pôvodná pohľadávka. Podanie žaloby nahrádza upomienku podľa § 67 vyr. por.)**

(Rozh. z 12. mája 1938, Rv IV 26/38.)

*) Porov.: Sb. n. s. č. 9675, 9826.

**) Porov.: Sb. n. s. č. 12562, 16607.

Veriteľ omylom prihlásil k vyrovnaniu miesto celej pohľadávky 40.669 Kč 45 h len 4.948 Kč 70 h, hoci vyrovnací dlžník sám oznámil, že dlhuje 19.024 Kč 80 h. Vyrovnanie bolo prijaté a schválené, vyrovnací dlžník riadne platil splátky podľa prihlásenej sumy 4.948 Kč 70 h, ktoré veriteľ prijal. Veriteľ domáhal sa na žalovanom vyrovnacom dlžníkovi zaplatenie 35.720 Kč 75 h s prisl. ako rozdielu medzi skutočnou pohľadávkou a omylom prihlásenou menšou sumou. Súd prvej stolice odsúdil žalovaného, aby zaplatil žalobnú pohľadávku s prisl., pri čom vyslovil, že účinky vyrovnania vzťahujú sa aj na prisúdenú pohľadávku. — K odvolaniu žalovaného pripojil sa žalobník a snížil žalobnú pohľadávku na 30.100 Kč 50 h. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej stolice tak, že zaviazal žalovaného, aby zaplatil celú sníženú žalobnú pohľadávku s prisl. **Z dôvodov:** Odvolateľ (žalovaný) zastáva právni stanovisko, že keď sporná pohľadávka vznikla pred zahájením vyrovnacieho řízení a když žalující věřitel — ačkoliv sám žalovaný přihlásil k vyrovnání 19.024.80 Kč — přihlásil toliko 4.948 Kč 70 h, jest usuzovati, že se nároku na zaplacení zbytku vzdal a nemůže již vystoupiti se žalobou o tento zbytek, ježto jeho nároky byly vyřízeny smírem ve vyrovnacím řízení. Tyto právni vývody jsou liché a stačí poukázati na odst. 1 § 60 vyr. řádu, že i neprihlášené pohledávky podléhají vyrovnání (Sb. n. s. č. 9826). Odvolací soud vyhověl připojení se žalobce k odvolání, ježto — jak to vysvitá ze zjištěného skutkového stavu — dlužník měl vědomost o tom, že věřitel omylem nepřihlásil celou svou pohledávku vůči němu. Když žalovaný i doposud nezaplatil splatnou již — dle vyrovnacího smíru — kvotu nepřihlášené částky pohledávky, tato nepřihlášená částka pohledávky oživla (§ 67 vyr. řádu a Sb. n. s. č. 9675).

Na jvyšší soud dovolaciou žádost zamietol.

Z dôvodov:

Podľa zisteného stavu veci žalobník mylne prihlásil k vyrovnaniu žalovaného len čiastku svojej pohľadávky v sume 4.948 Kč 70 h. Žalovaný sám udal vo vyrovnaní, že pohľadávka žalobníka činí 19.024 Kč 80 h. Žalovaný tvrdí bez každého skutkového podkladu, že žalobník sa vzdal svojej pohľadávky, prevyšujúcej prihlásenú pohľadávku. Z mylného neprihlásenia ďalšej pohľadávky a z prijatia kvóty na prihlásenú pohľadávku nemožno uzatvárať na to, že bol žalobník dotyčne svojej celej pohľadávky uspokojený.

Aj neprihlásené pohľadávky, pochádzajúce z doby pred započatím vyrovnacieho pokračovania, podliehajú vyrovnaniu a žalovaný preto, že žalobník neprihlásil celú svoju pohľadávku, nebol sprostý povinnosti platiť kvótu aj z neprihlásenej časti pohľadávky; neplatiť kvótu aj z neprihlásenej časti pohľadávky mohol len na vlastné nebezpečenstvo.

Po podaní žaloby sa žalovaný na dobromyseľnosť odvolávať nemôže, mal preto aspoň po podaní žaloby zaplatiť kvótálne zbylú

dĺžobu. Keď žalovaný tak neučinil, ale žiadal žalobu zamietnuť preto, že nie je nič dlžien, dostal sa do zameškania so zaplatením kvóty z celej pohľadávky a preto žalobník už nemusel ho na platenie kvóty za sporu podľa § 67 vyr. por. vyzvať; preto ožila celá jeho pohľadávka a žalovaný bol právom odsúdený na zaplatenie celej pohľadávky bez ohľadu na uzavreté vyrovnanie.

Nárok na úroky zaniká len v prípade splnenie vyrovnanie; pri ožiti pohľadávky pre nespĺnenie vyrovnanie však veriteľ má nárok na úroky, ktoré boli prisúdené iba od podania žaloby.

Čís. 17020.

Exekúcia na prídellovú nehnuteľnosť zaŕaženú zákazom scudzenia a zaŕaženia v prospech Štátneho pozemkového úradu (ministerstva zemedelstva).

Aj keď exekučný súd proti ustanoveniu odst. 3 § 11 malého prídellového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. nevyčkal uplynutie 14dňovej lehoty vyhradenej Štátnemu pozemkovému úradu (ministerstvu zemedelstva) — nezúčastnivšiemu sa dražby — na učinenie prejavu, že nehnuteľnosť sám prevezme, a usnesením vyhlásil dražebnú nehnuteľnosť za kúpenú dražiteľom učinivším najvyššie podanie, ministerstvo zemedelstva (udelivšie predtým súhlas k exekučnému predaju nehnuteľnosti) nemôže sa už rekurzom domáhať zrušenia tohoto usnesenia a dražby, ak bolo (doručením spomenutého usnesenia) uvedomené o výsledku dražby a v predpísanej 14dňovej lehote neprejavilo, že nehnuteľnosť samo prevezme.

(Rozh. z 12. mája 1938, R III 291/38.)

Dňa 30. júna 1937 predaná bola na exekučnej dražbe prídellová nehnuteľnosť zaŕažená zákazom scudzenia a zaŕaženia v prospech Štátneho pozemkového úradu (ministerstva zemedelstva). Ministerstvo zemedelstva sa dražby nezúčastnilo. Usnesením z 31. decembra 1937 exekučný súd zistil, že dražba nadobudla pravoplatnosť a vyhlásil dražebnú nehnuteľnosť za kúpenú dražiteľom učinivším najvyššie podanie, hoci nesdelil pred tým proti ustanoveniu odst. 3, § 11 zák. č. 93/1931 Sb. z. a n. výsledok dražby ministerstvu zemedelstva, aby mohlo v stanovenej 14dňovej lehote učiniť prejav, či nehnuteľnosť samo prevezme. Ministerstvo zemedelstva napadlo toto usnesenie rekurzom, v ktorom sa domáhalo zrušenia tohoto usnesenia, ako aj zrušenia dražby. Rekurzový súd rekurz zamietol.

Najvyšší súd ďalší rekurz ministerstva zemedelstva zamietol

Dôvody:

Jde o potvrdzujúci usnesení rekursního soudu vynesené v exekuční věci.

Podle stále judikatury Nejvyššího soudu do srovnalých usnesení nižších soudů v pozemnoreformní agendě jest přípustným rekurs Státního pozemkového úřadu, resp. ministerstva zemědělství k soudu třetí stolice i v případech, ve kterých rekurs k soudu třetí stolice podle podle obecných pravidel je vyloučen (srov. na př. rozhodnutí Sb. n. s. č. 5772, 9094 a 10097).

Proto bylo přezkoumati tento rekurs ministerstva zemědělství po stránce věcné.

Ze spisů je viděti, že obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu v Z. udělila souhlas k exekuční dražbě nemovitosti v této exekuční věci a že exekuční soud stanovil dražební podmínky v souladu s návrhem ministerstva zemědělství na doplnění těchto podmínek.

Ministerstvu zemědělství bylo doručeno dne 13. ledna 1938 usnesení okresního soudu ve V. jako soudu exekučního ze dne 31. prosince 1937 č. j. E 895/36-96, které obsahuje výsledky dražby nemovitosti, konané dne 30. června 1937, zvláště sdělení, jaké bylo nejvyšší podání a kdo je nejvyšším podatelem.

Obsahuje tedy citované usnesení z právu o výsledku podle odst. 3, § 11 zákona čis. 93/1931 Sb. z. a n. (malého prídellového zákona).

Za takového stavu nelze důvodně tvrditi, že exekuční soud znemožnil ministerstvu zemědělství uplatniti včas právo na převzetí vydražovaných nemovitostí, neboť s hlediska veřejnoprávního postavení Státního pozemkového úřadu, resp. ministerstva zemědělství ve věcech, které jsou v souvislosti s pozemkovou reformou, neměla pražádného významu pro možnost použití práva ministerstvem zemědělství podle odst. 3, § 11 cit. zákona okolnost, že se exekuční soud přesně nepřidržel ustanovení odst. 3 cit. paragrafu a že prohlásil ve svém shora uvedeném usnesení podle obsahu dražebního protokolu, že ve dražbě byly prodány nemovitosti nejvyššímu podateli.

Poněvadž ministerstvo zemědělství vůbec nepoužilo svého práva ve smyslu odst. 3, § 11 cit. zák., marně si stěžuje do původně nesprávného postupu exekučního soudu, jenž později byl zhojen tím, že ministerstvo zemědělství neučinilo prohlášení ve smyslu poslední věty odst. 3, § 11 cit. zákona ve lhůtě tam uvedené.

Bylo proto rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 17021.

I. Predaj tovaru obchodníkom, bývajúcim na Slovensku, obchodníkovi, bývajúcemu na Morave, posudzuje sa podľa práva tej právnej oblasti. kde bol kúpopredajný úkon uzavrený.*)

*) Rovnako: Úr. sb. č. 1746.

II. Ak si kupiteľ len vo všeobecnosti vymienil, že objednaný tovar musí mať určité percento hodvábných nití, dodaný tovar tejto výmienke — podľa spôsobu zisťovania obsahu hodvábu v tuzemsku obvyklého — vyhovoval, nemôže kupiteľ požadovať od predavateľa náhradu škody na tom základe, že tovar, o ktorom predavateľ vedel, že je určený k vývozu do určitého cudzozemského štátu, neobsahoval podľa zvláštnych predpisov colnej správy tohoto cudzozemského štátu, smerodatných pre zistenie obsahu hodvábu látok, vymenené percento hodvábu, v dôsledku čoho kupiteľ (vývozca) musel platiť vyššie clo a pokutu.

(Rozh. z 19. mája 1938, Rv III 829/37.)

Žalujúca strana, majiteľka továrne na výrobu súkenných látok na Slovensku, domáhala sa žalobou na žalovanej strane, majiteľke konfekčného závodu na Morave, zaplataenia kúpnej ceny dodaných látok. — Žalovaná strana vzniesla proti žalobe kompenzačnú námietku na odškodné na tomto základe. Pri objednávkach látok u žalujúcej strany si žalovaná strana vždy vymienila, že tovar určený pre švajciarskych zákazníkov musí obsahovať viac než 8% ozdobných hodvábných nití a že vždy, keď jednala s vedúcim b-skej filiálky žalujúcej strany W. alebo s jej zástupcom R., zdôrazňovala, že látky určené pre Švajciarsko musia obsahovať viac než 8% hodvábných nití a že tieto zástupcovia strany vždy podotkli, že je im dobre známa táto podmienka a že stačí, keď na objednávkach tovaru bude uvedené »s viac než 8% hodvábných nití«, že potom žalujúca strana už bude vedieť, že ide o tovar určený pre Švajciarsko a vyhotoví ho tak, aby zodpovedal švajciarskym colným predpisom. I sama žalujúca strana po upozornení žalovanej strany listom zo 4. februára 1935, aby presne preskúmala, či látky vyhovujú podmienke, v potvrdení objednávok výslovne potvrdila, že tovar obsahuje viac než 8% hodvábných nití. Keď však žalovaná strana 28. marca 1935 zaslala svojmu zákazníkovi do Švajciarska obleky, zhotovené z látok dodaných žalujúcou stranou, dostala 4. apríla 1935 zpravu, že švajciarsky colný úrad zistil v látkach len 7.44% hodvábných nití a pretože na takýto tovar je vyššie clo a tiež preto, že zásielka deklarovaná bola ako taká, ktorá obsahuje látku s viac než 8% hodvábných nití (od ktorej sa platí menšie clo), utrpela žalovaná strana škodu tým, že musela platiť jednak vyššie clo od zásielky a jednak pokutu, spolu 428.40 šv. fr. Na požiadanie žalovanej strany preskúmal látku, z ktorej boli zhotovené obleky, štátny skúšebný a výskumný ústav pre textilný priemysel v Brne a zistil v súhlase s výpočtom švajciarskeho colného úradu, že látka obsahuje len 7.44% hodvábných nití, ak sa výpočet prevádza podľa spôsobu švajciarskymi colnými predpismi určeného, t. j. tak, že keď sa hodvábné nite nachádzajú len v osnove (a nie aj v útku) ako tomu bolo pri dodanej látke, vypočíta sa % hodvábných nití z ich pomeru ku vlneným nitiam, ktoré sú v osnove, a zistené % sa delí dvoma. Žalujú-

cej strane bol tento spôsob vypočítania % hodvábných nití podľa švajciarskych colných predpisov dobre známy, lebo to už v r. 1932 vedely a musely aj vedieť všetky továrne na súkenné látky. — Žalujúca strana bránila sa proti námietke tým, že žalovaná strana ako exportérka mala znáť patričné colné predpisy a že žalujúca strana — keďže dodával tuzemskému obchodníkovi — nemusela, ba ani nemohla predpokladať, že výrobe látok musí venovať zvláštnu pozornosť so zreteľom na švajciarske colné predpisy. Žalovaná strana si túto vlastnosť tovaru nevymienila a vyznačila na objednávkach ako podmienku len, že látka má mať »viac než 8% hodvábných nití« bez toho, že by bola žalujúcu stranu upozornila na zvláštny spôsob počítania v Švajciarsku predpísaný. Preto žalujúca strana počítala % hodvábných nití spôsobom, ktorý je obvyklý tak v tuzemsku ako aj v ostatnom cudzozemsku (s výnimkou Švajciarska), t. j. tak, že % hodvábných nití sa vypočíta z ich pomeru v llneným nitiam, ktoré sú tak v osnove, ako aj v útku. Podľa tohoto výpočtu dodaný tovar obsahuje viac než 8% ozdobných nití (12%), čo potvrdil tiež štátny skúšebný a výskumný ústav pre textilný priemysel v Brne. Dodaný tovar tedy zodpovedal presne objednávke.

Oba nižšie súdy kompenzačnú námietku zamietly a žalobe vyhověly.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovanej strany zamietol.

Dôvody:

Nižšie súdy nezaoberaly sa otázkou, podľa ktorého práva bolo by treba spornú vec posúdiť hľadiac na to, že sporové strany majú sídla v rôznych právnych oblastiach Československého štátu. Právne stanovisko žalujúcej strany, že spor treba riešiť podľa § 348 obch. zák. platného na Slovensku, obstálo by len vtedy, keby bolo zistené, že smluva, z ktorej sporný nárok vznikol, bola uzavrená na Slovensku.

Ak však smluva uzavrená bola v oblasti práva, platného v sídle žalovanej strany, platila by o nároku na odškodné, uplatňované touto započítaním, právna zásada vyvoditeľná z predpisov § 932 všeob. obč. zák., podľa ktorej možno odškodné uplatniť samostatne bez ohľadu na podmienky správy. K tomu však aby vznikol z prípadu vlastnosti oplatne scudzenej veci, ktorú táto nemá, nárok na náhradu škody, nestačí púhy nedostatok sľúbenej vlastnosti, ale musí k tomu prísť tiež zvláštne zavinenie (porov. rozh. Sb. n. s. čís. 5931).

Ale aj akcesorný nárok na odškodné podľa § 348 obch. zák. už podľa svojho pojmu predpokladá zavinenie na strane predavateľa.

Preto keď nebolo u žalujúcej strany zistené zavinenie na tom základe, že látky objednané žalovanou stranou s ustanovením, že majú obsahovať viac než 8% hodvábných tkanív, síce podľa posudku štátneho skúšebného a výskumného ústavu pre textilný priemysel v Brne zo dňa 29. apríla 1935 tejto podmienke vyhovovaly, ale nevyhovovaly predpi-

som švajciarskej colnej správy o minimálnom obsahu hodvábu, stala sa otázka, podľa ktorého práva treba spor vyriešiť, bezpredmetnou.

Žalovaná strana vidí zavinenie žalujúcej strany na základe čl. 282, resp. § 271 obch. zák. v tom, že táto, vediac už na základe spomenutej žiadanej vlastnosti tovaru, že je určený pre vývoz do Švajciarska, porušením pečlivosti riadneho obchodníka nezhotovila tovar tak, aby sa to nepriečilo colným predpisom zeme určenia, ktoré ako majiteľka veľkej továrne na súkna mala znať.

Neprávom si však sťažuje, že odvolací súd opomenul o tom vypočuť znaleckých svedkov alebo znalca, keď ani netvrdí, že ide tu o zvyklosť prijatú v obchodnom styku najmä na Slovensku, kde má sídlo žalujúca strana (čl. 279 resp. § 267 obch. zák.).

Ak nie je tomu tak, ide o právnu otázku, ktorú je súd povinný riešiť bez znalca.

Odvolací súd neprijal výpovede svedkov, vedených žalovanou stranou, že sa stala v roku 1934 ústna dohoda, že na objednávkach tovaru treba poznačiť len »s viac ako 8% hodv. nití« a že potom žalujúca strana bude vedieť, že ide o tovar určený pre Švajciarsko a že ten vyhotoví tak, aby zodpovedal švajciarskym colným predpisom. Aj akby z korespondencie stranami predloženej bolo možno vyvodit', že žalujúca strana musela si byť vedomá toho, že išlo o tovar, určený do Švajciarska, preča neplynú z nej aj to, že vedela, a kým spôsobom švajciarske colné úrady počítajú procenta hodvábných nitiek v dotýčajúcich látkach. Tomu nenasvedčuje ani skutočnosť, že žalujúca strana raz udala zvlášť, koľko % hodvábných nití obsahuje osnova a zvlášť koľko % obsahuje útok, keďže v konkrétnom prípade podľa nesporného stavu veci colný úrad nemal zreteľ na to, že útok — v ktorom nebolo vôbec hodvábných nití — obsahoval len polovicu vlneného tkaniva, aké obsahovala osnova.

Preto záver odvolacieho súdu — jedine v tomto spore rozhodný —, že žalujúca strana nezaviazala sa tovar vyhotovit' tak, aby zodpovedal švajciarskym colným predpisom, je formálne bezvadný.

Ináč odvolací súd neporušil hmotné právo, keď vyslovil, že bolo povinnosťou žalovanej strany ako exportérky tovaru, aby sama si zistila, akým spôsobom zisťujú švajciarske colné úrady obsah hodvábného tkaniva, ako dochádzajú k percentuálnemu výpočtu a podľa toho tuzemskej továrni predpísala spôsob výroby.

Sama žalovaná strana podľa obsahu svojho listu ze 4. februára 1935 stála na tomto stanovisku, pravda však, že jej neudala, na akom základe treba preskúmať minimálny obsah hodvábu v látke.

Ak bola žalovaná strana sama prekvapená postupom colných úradov, nemôže následky toho prevažovať na žalujúcu stranu.

Inak z prednesu žalovanej strany plynie, že išlo jej o náhodné využitie konjunkturny, ktorá v dôsledku devalvácie našej meny činila i vysoké clo na tovar toho druhu prijateľným pre exportéra, tedy o prípad

tak mimoriadny, že sa nemohly v tej dobe ešte ustáliť zvyklosti, ktoré by žalujúcu stranu v tom druhu obchodu zaväzovaly k štúdiu colných predpisov cudzieho štátu, o čo ani žiadaná nebola.

Bolo preto treba dovoláciu žiadosť zamietnuť ako bezpodstatnú.

Čís. 17022.

Smluvní zástavní právo k věci, s níž jest oprávněno nakládati několik osob společně (kolektivně), může vzniknouti bez jejich přivolení jen tehdy, je-li nabyvatel zástavního práva poctivý (§§ 367, 456 obč. zák.).

Jestliže osoby oprávněné nakládati s cennými papíry, uloženými na depositním účtu toho, kdo má rovněž oprávnění s nimi nakládati a kdo se uchází o úvěr, prohlásily vůči poskytovateli úvěru (§ 1 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n.), který znal právní postavení zájemce o úvěr v příčině uložených cenných papírů, že souhlasí, aby mu byla poskytnuta na tyto cenné papíry zápůjčka, došlo k jejich platnému zastavení, avšak podle učiněného prohlášení spoluoprávněných osob jen pro zápůjčku, nikoli pro jiný úvěr.

(Rozh. ze dne 1. září 1938, Rv I 2017/37.)

Žalovaná »Občanská záložna, zapsané společenstvo s ručením omezeným v K.«, poskytla žalobci zápůjčku na cenné papíry, které u ní byly složeny na tak řeč. depotním účtě »Oldřich F., konto separato«. Mezi cennými papíry bylo 5 akcií akcionářského pivovaru v S. Dopisem z 6. února 1934 potvrdil žalovaný peněžní ústav žalobci kromě jiného toto: »Ohledně účtu zapsaného u nás na Vaše jméno na folio číslo 328/VI povolil správní výbor záložny úvěr do 31. prosince 1935 až do výše 171.820 Kč při nejméně 25% krytí 5 kusů akcií s-ského pivovaru a na směnku inbianco znějící na 100.000 Kč.« Dne 21. října 1935 zaplatil žalobce žalované hotově její pohledávku na folio 328/VI, která ke dni 21. října 1935 na uvedeném kontě folio 328/VI činila 179.110 Kč, načež žalovaná mu vydala 4 akcie s-ského pivovaru a směnku inbianco znějící na 100.000 Kč a odepřela vydati mu zbývající jednu akcií s-ského pivovaru nominale 4.000 Kč s přísl., přes to, že ji žalobce opětovně vyžadoval k vydání. Cenné papíry, jež byly složeny u žalované záložny, nebyly a nejsou jeho výhradním vlastnictvím, nýbrž mají k nim nároky jeho matka a sestra, kterým k zajištění jejich nároků bylo vyhrazeno spoludispoziční právo. Když žalobce v roce 1929 jednal s žalovanou o poskytnutí zápůjčky na podkladě lombardu cenných papírů, jež byly u ní složeny na částečnou úhradu stavebních nákladů svého rodinného domu, byla mu zápůjčka na ony papíry skutečně povolena k uvedenému účelu, ale teprve když žalobcova matka a sestra prohlásily, že svolují výslovně a neodvolatelně k tomu, aby byla žalobci dána na cenné papíry zápůjčka až do nejmožnější dovolené výše, a že se vzdávají předem všech možných námitek. Zápůjčka byla pak žalobci povolena a vyplacena je-

dině a výhradně na jeho běžném účtě folio 328/VI v době, kdy účet 415/VI ještě neexistoval. Žalobcova matka a sestra omezily také svůj souhlas k poskytnutí zápůjčky na cenné papíry toliko na dotčenou zápůjčku na účtě folio 328/VI, určeném na částečnou úhradu nákladů stavby, a neprohlásily nikdy, že souhlasí s tím, aby cenné papíry ručily i za jiné závazky, zejména za ty, které žalovaná proti žalobci na účtu folio 415/VI neprávem uplatňuje. Účet folio 415/VI byl účtem reportním k účtu folio 463/VI cenných papírů a na tomto účtě se prováděly výhradně předprodeje cenných papírů z prémii. Debetní zůstatek na uvedeném účtě neprávem žalovanou vykázáný vznikl teprve v roce 1933 nesprávným a neoprávněným zápisem položky ze dne 2. září 1933 jako »úhrady« v částce 80.000 Kč do obchodních knih, kteroužto částkou žalovaná bez žalobcova příkazu a vědomí, aniž obdržel její vzájemnou hodnotu, neoprávněně na účtě 415/VI k jeho tíži zapsala do obchodních knih, takže již nemá na tomto účtě debetní saldo, nýbrž naopak má k dobru částku 18.600 Kč. Vykázané debetní saldo na foliu 415/VI ke dni 31. prosince 1933 per 114.030 Kč uznal žalobce pouze v domněni, že účet jest podložen vkladní knížkou a nikoliv cennými papíry. Teprve v březnu 1934 se žalobce dověděl, že folio 415/VI není úplně kryto vkladní knížkou a proto v říjnu 1934 položku 80.000 Kč na tomto kontě neuznal. Žalovaná nemůže ani rozšiřovati zástavní právo k zajištění zápůjčky účtované na folio 328/VI na jiné závazky žalobcovy, a to proto, že cenné papíry dané do zástavy nejsou jeho výhradním vlastnictvím, a žalovaná neobstarala si souhlas ostatních spoluoprávněných k rozšíření zástavního práva na těchto cenných papírech pro jiné nároky, a tím byly také všeobecné obchodní podmínky změněny, neboť žalobcova matka a sestra daly svůj souhlas k tomu, aby byla na cenné papíry dána zápůjčka výhradně pro stavbu v B., nikoliv na jiný závazek, a nemůže proto žalovaná svoje zadržovací právo rozšířiti na kreditní konto, zejména ne na 80.000 Kč, které nebyly dány jako zápůjčka. Teprve později se žalobce dověděl, že 80.000 Kč bylo upotřebeno na úhradu spekulativního konta Ladislava Š. na foliu 369/VI, za které však ručil pouze vkladní knížkou, která byla uvolněna, čímž byl zproštěn ručení na Š-ův účet. Domáhá se proto žalobce na žalované záložně vydání výše uvedené akcie. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Základem pro posouzení žalobcova oprávnění k zřízení ruční zástavy na akcii, o niž jde, jest to, že žalovaná bylo známo spoludispoziční právo žalobcovy matky a sestry, jak zjistil soud první stolice. Vlastník věci omezený zákazem zatížení resp. potřebující k tomuto zavazení svolení spoluoprávněných osob může platně zřídit zástavu jen podle analogie ustanovení §§ 456, 367 obč. zák., t. j. podle zákonných předpisů o zastavení věci cizí (Roučkův Komentář k obč. zák. § 456 obč. zák.). Vyžaduje se tudíž na straně zástavního věřitele žalované nabyvatelova poctivost (bona fides). Ježto žalovaná o spoludispozičním právu věděla, mohla jako zástavní věřitelka nabýti zástavního práva jen v rozsahu spoluoprávnění matky a sestry podle jejich prohlášení, nikoli v rozsahu podmínek, jež podepsal pouze žalobce

sám a jen ve vlastním jméně. Podle prohlášení spoluoprávněných, matky a sestry žalobcovy, byla zřízena ruční zástava na čtyřech akciích s-ského pivovaru pro zápůjčku až do nejmožnější dovolené výše. Jestliže žalobcova matka a sestra prohlásily, že se vzdávají předem všech možných námitek, jest jejich prohlášení svým obsahem neurčité, ježto neuvádí konkrétně, kterých námitek se chtěly vzdáti. Jistě však nelze z onoho prohlášení usuzovati, že se vzdaly námitek plynoucích ze všeobecných obchodních podmínek, neboť je nepodepsaly. Dispoziční právo žalobcovy zůstalo tudíž i nadále omezeno spoludispozičním právem jeho sestry Marie L. a mohl proto žalobce nakládati s cennými papíry jen v mezích prohlášení ze dne 21. února 1929, resp. mohla k nim žalovaná nabýti zástavy jen podle analogie zastavení cizí věci. Jde nyní o výklad uvedeného prohlášení, zejména o výklad pojmu a rozsahu zápůjčky na cenné papíry až do nejmožnější dovolené výše. Jestliže strany přikládají prohlášení tomu různý význam, musí soud význam užitých slov posuzovati podle pravidel jazykových v běžném obchodním nebo zákonném užívání. Nezáleží proto na tom, co spoluoprávněné — matka a sestra — zoruměly slovem zápůjčka, nýbrž jak tomuto projevu lze obecně rozuměti. Nutno pak při výkladu pojmu »zápůjčka« vycházeti z běžného a právníckého významu, tedy z pojmu restriktivního, nikoli extensivního, jak to činí soud první stolice a zejména nelze zaměňovati užší pojem zápůjčky s širším pojmem úvěru. Zápůjčka jest smlouva záležející v odevzdání užitelných věcí s podmínkou, že s nimi může sice volně nakládati, ale že má po určité době vrátiti jejich stejné množství téhož druhu a jakosti. Taková smlouva se mezi žalovanou a žalobcem stala, zápůjčka byla žalobci poskytnuta a jen pro zápůjčku byla zřízena ruční zástava spoluoprávněnou matkou a sestrou žalobcovou. Z konta 415/VI jest zřejmé, že zažalovanou akcii nezadržuje žalovaná pro zápůjčku, nýbrž pro debetní saldo 64.199 Kč 75 h, a jest též zřejmé, že kdyby nebylo převodu 80.000 Kč, bylo by zapláceno i debetní konto 64.199 Kč 75 h. Částku 80.000 Kč nezapůjčil žalobce žalované, nýbrž žalobce ji důsledkem převzetí dluhu (§ 1406, odst. 1, obč. zák.) převedl z Š-ova konta na žalobcové konto (ne naopak), tou částkou byl žalobce zatížen a žalovaná mu ji kreditovala. Podle vylíčeného právního stavu není žalovaná oprávněna zadržovati zažalovanou akcii, neboť akcie ta jest, jak shora bylo vysvětleno, ruční zástavou žalované jen podle prohlášení ze dne 21. února 1929, nikoliv podle obchodních podmínek. Zajišťuje tudíž pouze zápůjčku a nikoli i jiný úvěr.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S právního hlediska jde o to, zda dovolatelka smí požadovanou akcii nadále zadržovati z důvodů, že žalobcův účet u ní na fol. 415/VI není dosud vyrovnán, a zda byla uvedená akcie podle vůle smluvců určena i k zajištění uvedeného účtu.

Odvolací soud odpověděl na onu otázku záporně, a to právem:

Dovolatelka byla, jak vychází z dopisu Františka F. ze dne 14. ledna 1926, uschovatelkou různých cenných papírů ve smyslu § 1 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. a přijala, jak z přednesu stran plyne, příkaz ukladatele Františka F., aby byla z jeho depositního účtu převedena část cenných papírů v dopise blíže uvedená na nový depositní účet separato pro Oldřicha F. (žalobce) s tím, že po smrti původního ukladatele bude dispoice nad tímto účtem náležeti kolektivně žalobci s Annou F. a Marií F., dále že se v případě smrti Anny F. před Marií F. stane žalobce neomezeným vlastníkem poloviny na tomto účtu uložených papírů, a že se v případě úmrtí Marie F. před matkou Annou F. stane žalobce neomezeným vlastníkem jedné čtvrtiny těchto cenných papírů. V příčině výtěžků z uvedených papírů bylo stanoveno, že se po smrti původního ukladatele měly ukládati na běžný účet žalobci k volné jeho dispozici.

Jak nesporno, František F. zemřel, nikoli však Anna F. a Marie F., provdaná L., takže jejich spoludispoiční právo nad těmito cennými papíry trvalo v rozhodující době, to jest dne 21. února 1929, kdy došlo k jejich svolení, aby byla žalobci poskytnuta dovolatelkou z á p ů j č k a až do nejmožnější dovolené výše na cenné papíry žalobcova separátního účtu depotního.

Z toho vyplývá, že dovolatelka znala právní postavení žalobcovo v příčině uložených u ní papírů, musila si býti vědoma toho, že není oprávněn libovolně nakládati s p o d s t a t o u věci, že není tedy neomezeným vlastníkem ve smyslu § 354 obč. zák., že jeho právo v tomto směru je omezeno a vázáno na souhlas spoludisponujících Anny a Marie F. Také pro vznik smluveného práva zástavního je dispoiční právo zástavcovo jednou z podmínek pro jeho platnost.

Ze zásady § 442 obč. zák. plyne, že vlastník věci může zastavit věc, k níž má neomezené právo vlastnické nebo k níž dodatečně takového práva nabyl (§ 366 obč. zák.). V souzeném případě nastalo zastavení cenných papírů uvedených v dotčeném prohlášení platně, ovšem jen v mezích tohoto prohlášení pro z á p ů j č k u žalobci poskytnutou, poněvadž k tomu daly svolení osoby spoludisponující se separátním depotním účtem. Toto prohlášení nelze ve smyslu § 915, první věty, obč. zák. vykládati v širším smyslu, zejména že by se slovem zápůjčka rozuměl jakýkoli úvěr, který by dovolatelka žalobci poskytla, a že by tedy ony cenné papíry měly býti určeny k zajištění pohledávek, vzniklých odvolatelce z jakéhokoli úvěru, nýbrž že byly určeny jediné k zajištění pohledávky vzešlé ze zápůjčky, jakou mají na mysli §§ 983 a násl. obč. zák. Také vzdání se námitek, uvedené v onom prohlášení, možno vztahovati jen na námítky, které by se mohly týkati oné zápůjčky.

Dovolatelka nemůže s právního hlediska odůvodniti zadržování sporné akcie poukazem na všeobecné obchodní podmínky, poněvadž ony podmínky nepodepsaly Anna a Marie F. a ani jinak nedaly souhlas, aby zástava byla rozšířena též na jiné pohledávky, než jak jest uvedeno v jejich prohlášení. Bez jejich přivolení by mohlo vzniknouti platné zastavení jen, kdyby tu byla především poctivost nabyvatelova s hlediska

podmínek uvedených v § 367 obč. zák. Dovolatelka by tu musila býti nepochybně přesvědčena, že nabytím zástavního práva pro jiné pohledávky než ze zápůjčky neporušuje nížádné cizí právo. To však je vyloučeno v souzeném případě, poněvadž znala, jak bylo vyloženo, právní vztahy a omezení žalobcovo k uvedeným cenným papírům.

Dovolací soud schvaluje výklad odvolacího soudu a prohlášení z 21. února 1929 a o podstatě žalobcova konta č. 415/VI a je správný i jeho závěr, že částka 80.000 Kč nebyla žalobci zapůjčena dovolatelkou. Vždyť podle rozsudkových zjištění se žalobce z a r u č i l za konto Ladislava Š. (fol. 369/VI) u žalované a bylo toto konto uspořádáno tak, že při převodu částky 80.000 Kč dne 2. září 1933 bylo zatíženo žalobcovo konto fol. 415/VI, v čemž nelze spatřovati poskytnutí zápůjčky.

Nesprávný je proto dovolatelčin názor, že kreditovaná částka 80.000 Kč byla tu zápůjčkou přes konto 415/VI a že jejím výnosem částečně zaplatil žalobce svůj dluh na kontě Š-ově.

Pro posouzení souzené pře nerozhoduje, zda žalobce uvedený postup schválil a uznal dodatečně dlužný zůstatek ke dni 31. prosince 1933 a že slíbil jej vyrovnati, poněvadž v tom směru k zajištění dlužného zbytku sporná akcie nebyla jako zástava dána, jak správně vyložil odvolací soud v rozsudku, a dovolatelka neprávem spornou akci zadržuje.

Čís. 17023.

Dokud vymáhající věřitel nebyl úplně uspokojen ze zabavené a k vybrání mu přikázané pohledávky, lze podle § 35 ex. ř. prohlásiti za nepřipustnou i exekuci, která byla povolena již před účinností vládn. nař. čís. 250/1935 Sb. z. a n., z důvodu, že povinný má nárok na úlevy podle uvedeného vládního nařízení.

Dlužník může platiti ve smyslu § 19, písm. a), řeč. vládn. nař., má-li potřebnou hotovost nebo aspoň takové jmění, které jest určeno k běžnému zpeněžení; takového jmění tu není, jestliže dlužník může splniti svou platební povinnost jen z výtěžku vypořádacího podílu, který mu přísluší jako členu společenstva.

(Rozh. ze dne 1. září 1938, Rv I 1817/38.)

Srov. rozh. č. 15757 Sb. n. s.

Podle směnečného platebního příkazu krajského soudu v K. ze dne 7. ledna 1932, Csa 6/32, jimž byl Alois S. uznán povinným zaplatiti žalované bance 10.868 Kč s přísl., vedla žalovaná exekuci zabavením a prodejem cenných papírů a zabavením nároku z podílního listu družstevního lihovaru v Ž., zapsaného společenstva s ručením omezeným, pro zbytkovou pohledávku 8.297 Kč 05 hal. s přísl. Ta exekuce byla jí usnesením ze dne 5. března 1934 povolena a dáno jí zmocnění, aby mohla jménem Aloise S. uplatniti práva z podílového listu na 20 podílů uvede-

ného lihovaru. V exekuci té bylo pokračováno pod E 104/34 okresního soudu v P. a příkazní usnesení právě uvedeným soudem vydané dne 23. dubna 1934 nabylo právní moci. Žalovaná podle daného zmocnění a protože vypořádací podíl z 11 podílů účasti Aloise S. na uvedeném společenstvu mohl postačiti k úhradě vymáhané pohledávky, vypověděla členství Aloise S. z 11 podílů dopisem ze dne 29. května 1934. Tvrdíc, že Alois S., jenž byl zemědělcem a jehož hlavním zdrojem jeho příjmů bylo hospodářství, oznámil doporučenými dopisy z 9. června 1936 jednak žalované, jednak jejímu právnímu zástupci a jednak dotčenému družstevnímu lihovaru, že hodlá užítí úlevy podle § 13 vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., že zaplatil 3. října 1936 jednu šestnáctinu kapitálu 518 Kč, 7. října 1936 2.087 Kč 90 h na příslušenství vzniklé po 9. květnu 1933 a 31. března 1937 jako další splátku 356 Kč 15 h a dne 8. července 1937 370 Kč, že žalovaná neuplatnila ztrátu lhůt ve smyslu § 20 uved. vlád. nař. a že hleděl i jinak dostáti svým platebním povinnostem, že Alois S. dne 21. června 1937 zemřel a jeho pozůstalost se projednává u okresního soudu v P., domáhá se žalující pozůstalost po Aloisu S. nepřipustnosti shora uvedené exekuce. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Ve smyslu vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. může býti podle § 35 ex. ř. prohlášena za nepřipustnou i exekuce, která byla navržena a povolena již před účinností řečeného vládního nařízení, tedy i exekuce v souzené věci navržená a povolena v roce 1934. V uvedeném vládním nařízení není podkladu pro názor, že by se vztahovalo pouze na exekuce teprve po jeho účinnosti zahájené a že o exekucích v době jeho vydání již zahájených neplatí.

Vydání, pokud se týká účinnosti předpisů, řečeného vládního nařízení jest skutečností nastalou po vzniku exekučního titulu, která nárok zastavila, a stačila tudíž k podání žaloby o nepřipustnost exekuce ve smyslu § 35 ex. ř.

Příkázáním zabavené pohledávky k vybrání není exekuce ještě skončena. Skončení exekuce v takovém případě nastalo by teprve úplným uspokojením vymáhající věřitelky. To, že podlužník slíbil dovolatelce vyplacení zabaveného podílu, je pro rozhodnutí ve věci bez významu; neboť buď se slib ten stal na základě příkázání k vybrání a pak pozbude prohlášením exekuce za nepřipustnou svého základu, anebo se stal z nějakého jiného důvodu, který s exekucí nesouvisí, a tu se ho souzený spor vůbec netýká.

Dovolatelka se mýlí, má-li za to, že může něco vytěžit pro své stanovisko ve sporu z toho, že nabyta uspokojovacího práva k nároku na vyplacení podílu již v době před účinností dotčeného vládního nařízení. Exekuční řízení tvoří celek. Byla-li exekuce prohlášena za nepřipustnou, se zruší i se všemi svými předchozími stadii, jakoby vůbec nebyla povolena.

Dovolatelka tvrdila již v žalobní odpovědi, že by se žalující pozůstalost nemohla dovolávat »moratoria« již proto, že prý má možnost »z této po ruce jí jsoucí jistiny, jinak pro žalobkyni ani nepoužitelné, (to jest ze zabaveného nároku) dostáti své platební povinnosti«. Napadený rozsudek je proto v rozporu se spisy, pokud vychází z toho, že žalovaná v první stolici netvrdila, že žalobkyně neplatí, ač platiti může. Leč rozpor ten, který dovolatelka uplatňuje s hlediska domnělé zmatečnosti napadeného rozsudku, se netýká podstatné části odvolacího rozsudku. Podle § 19, písm. a), vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. jsou totiž úlevy vyloučeny jen tehdy, když dlužník neplatil, ač by byl platiti mohl. »Moci platiti« znamená však míti potřebnou hotovost nebo aspoň takové jmění, které je svým rázem určeno k běžnému zpeněžování. O nároku, o který tu jde, nelze však tvrditi, že by byl určen k běžnému zpeněžování, poněvadž patří nepochybně ke kmenovému jmění zemědělce, a toto jmění není určeno k běžnému zpeněžování.

Čís. 17024.

Odpovědnost za škody způsobené provozem motorového vozidla (zák. č. 162/1908 ř. z.).

Jestliže manželka přenechala podle ujednání manželu provoz svého motorového vozidla k výkonu jeho živnosti a manžel užíval výtěžků dosažených z provozu onoho vozidla k výživě své rodiny, jest i manželka odpovědna za škody způsobené provozem motorového vozidla třetím osobám.

(Rozh. ze dne 1. září 1938, Rv I 1933/38.)

Žalobě, kterou se žalobkyně domáhala na žalované zaplacení 15.183 Kč s přísl. jako náhrady škody, způsobené jí provozem automobilu řízeného manželem žalované, vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Otázka odpovědnosti žalované jakožto majitelky automobilu byla nižšími soudy posouzena správně. Ze zjištění nižších soudů je zřejmé, že žalovaná přenechala svému manželu Bohumíru W. svůj automobil k provozování jeho autodrožkářské živnosti a že se tak stalo podle ujednání mezi nimi sjednaného. Mezi manžely nebylo ujednáno vyúčtování, avšak manžel žalované používal výtěžků z tohoto podniku k výživě rodiny. Z toho vyplývá správný úsudek, že manžel žalované převzal sice provoz automobilu, nikoli však v ý h r a d n ě na vlastní účet a nebezpečí, nýbrž společně s žalovanou jako vlastníci auta, protože i ona brala podíl na výtěžcích dosažených z provozu automobilu.

I kdyby se mělo za to, že žalovaná jako vlastnice automobilu nechtěla odpovídati za ztráty v podniku manželově vůči třetím osobám, není tím přece její odpovědnost v souzeném případě vyloučena, když se

na základě úmluvy o přenechání automobilu manželovi k provozu jeho autodrožkářské živnosti ve skutečnosti stala účastnou na zisku jeho živnostenského podniku. Při tom nerozhoduje, jak správně uvedl již odvolací soud, že její manžel byl povinen poskytovat jí slušnou výživu podle § 91 obč. zák.

Bylo by přímo obcházením ustanovení § 1, odst. 3, autom. zák., kdyby se úmluva mezi manžely o přenechání motorového vozidla k provozu, jak byla v souzeném případě zjištěna, měla vykládati tak, jak to žalovaná činí za tím účelem, aby byla zproštěna odpovědnosti. Hledíc na to, co bylo zjištěno o poměru mezi žalovanou a jejím manželem, a dále na to, jak oni sami poměr ten vylíčili, nelze jej vyložit jinak, než že se provoz automobilu dál nejen v hospodářském zájmu manžela jakožto skutečného provozovatele, ale i v hospodářském zájmu žalované jako vlastnice automobilu.

Čís. 17025.

Pro posouzení práv a závazků odpadnuvšího člena zapsaného společenstva s ručením omezeným (zák. č. 70/1873 ř. z.) je rozhodujícím doba zániku jeho členství, nikoli doba, po kterou trvá jeho ručení podle § 78 uved. zák. Změna stanov provedená po oné době nemá vlivu na právní postavení odpadnuvšího člena.

Výklad podmínek t. zv. střadatelského společenstva, poskytujícího členům zápůjčky k účelům tam uvedeným, o přispívání členů na správní náklady společenstva.

Ustanovení o povinnosti člena stran náhrady splatných správních nákladů při jeho odstoupení od smlouvy jest užiti i při jeho vyloučení nebo při jiném rozvázání smlouvy, nedohodnou-li se smluvci na něčem jiném.

(Rozh. ze dne 3. září 1938, Rv I 3168/37.)

Žalobě, kterou se žalující všeobecně užitečné stavební a hospodářské společenstvo »R.«, zapsané společenstvo s ručením omezeným v Ch., domáhalo na žalovaném Josefu P., jenž byl ze společenstva vyloučen, zaplacení příspěvků na správní náklady ve výši 1% zápůjčky za 4 léta jeho členství, soud první stolice vyhověl, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Po skutkové stránce nutno vycházeti z toho, že se žalovaný dne 30. prosince 1930 přihlásil za člena žalujícího družstva a zároveň učinil návrh na uzavření smlouvy o spoření na stavbu, při čemž žalovaný nepopřel tvrzení žalujícího družstva, že jeho návrh družstvo řádně přijalo. Dále není sporné, že žalovaný usnesením představenstva a dozorčí rady pro nedodržení převzatých smluvních povinností byl z družstva vyloučen

a že dopisem ze dne 1. prosince 1934 byl o tom uvědoměn, aniž proti tomuto usnesení podal opravný prostředek. Vyloučení člena společenstva s r. o. působí již tím okamžikem, kdy se stalo (rozh. č. 4156 Sb. n. s.). Na tom nemění nic ani to, že podle § 78 zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. ručení odpadnuvšího člena společenstva nebo jeho dědiců trvá ještě rok po uplynutí závodního roku, v němž jeho členství zaniklo, pokud ve společenstevní smlouvě není stanoveno delší trvání tohoto ručení (čemuž v souzeném případě tak není), ani že odpadnuvší člen má podle § 8 stanov teprve po uplynutí zákonného ručebního roku nárok na výplatu závodního podílu. Rozhodující pro posouzení práv a závazků odpadnuvšího člena je tedy doba, kdy jeho členství zaniklo, nikoliv doba, po kterou jeho ručení přes zánik členství dále trvá, a změna stanov provedená po zániku členství žalovaného nemá proto vlivu na jeho právní postavení. Nelze proto v souzené věci přihlídnouti k obsahu stanov a podmínek, na nichž se valná hromada usnesla teprve dne 5. května 1935.

Podle § 18 podmínek, jichž jest tudíž v souzeném případě použití, má střadatel za střadací a umořovací doby zapraviti na správních nákladech 1% uzavřené zápůjčky ročně až k umoření zápůjčky, nejvýše však po dobu 10 let. Uzavřením smlouvy o spoření na stavbu přejímá tedy člen společenstva závazek přispívati určitou částkou, závislou na výši smluvené zápůjčky, po určitou dobu všeobecně k správním nákladům družstva, nikoliv snad pouze k spravování úsporných nebo umořovacích splátek dotčeného člena. Nárok na tyto správní náklady vzniká proto již uzavřením smlouvy. Střadatel se tudíž nezprošťuje svého závazku, nedostojí-li vůbec nebo částečně své povinnosti zapraviti úsporné nebo umořovací splátky, k nimž se zavázal.

V třetím odstavci § 18 podmínek je dále stanoveno, že se správní náklady neplatí zvlášť, nýbrž že se účet střadatelův jimi zatěžuje. Práví-li podmínky, že správní náklady jsou splatné začátkem každého smluvního roku, znamená to, že družstvo je oprávněno začátkem každého roku zatížit účet střadatelův smluveným příspěvkem k správním nákladům. Konečné vyúčtování se podle platných podmínek děje při vyplacení zápůjčky a zbytek správních nákladů, který vyplývá, má se k zápůjčce připočísti. Z uvedených ustanovení je tedy zřejmé, že se správní náklady zpravidla v hotovosti zvlášť neplatí. Této výhody nemůže již podle povahy věci požívatí člen, u něhož není vůbec možnost vyúčtování v § 18 podmínek upraveného. Pro ustoupení od smlouvy je výslovně v § 28 podmínek stanoveno, že ustupující člen ihned, když projeví ustoupení od smlouvy, má v hotovosti nahraditi rozdíl, o který splatné správní náklady snad převyšují konané splátky. Téže zásady nutno, i když stanovy nebo podmínky o tom neobsahují zvláštního ustanovení, použití též při vyloučení člena po případě při každém rozvázání poměru nebo smlouvy, pokud se strany nedohodnou na něčem jiném. Nekonal-li tedy žalovaný vůbec žádných splátek, takže nemůže vůbec dojíti k vzájemnému vyúčtování splátek a správních nákladů, přísluší žalujícímu družstvu nárok na jejich zaplacení v hotovosti, pročež odvolací soud pochybil po stránce

právní, zamítнув žalobu. Byl proto obnoven rozsudek procesního soudu, odpovídající právnímu a skutkovému stavu věci.

Čís. 17026.

Povinnému lze odejmouti obytné místnosti, které mu byly ponechány za vnučené správy domu, jestliže si dal jednak vyplatiti nájemné od nájemníka na vlastní účet a nakládal s ním, aniž zpravil o tom vnučeného správce, jednak vybral podvodně z výtěžků vnučené správy částku na zaplacení pojistné prémie, kterou potom nezaplatil.

(Rozh. ze dne 6. září 1938, R I 935/38.)

K společnému návrhu druhé povinné Alžběty B. a vnučeného správce Arnošta H. odňal exekuční soud prvému povinnému Valtrovi B-ovi obytné místnosti (kuchyň a 3 pokoje) v domě, na nějž byla zavedena vnučená správa (§ 97 ex. ř.), kdežto rekursní soud onen návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Ustanovení § 105 ex. ř. o přenechání obytných místností dlužníkovi je zvláštní výhodou, která jest podle úmyslu zákonodárce určena k ochraně dlužníka a jeho rodiny. Možnému zneužití této výhody k nemírné škodě věřitelů může exekuční soudce zabránit odnětím užívání bytu, ohrožuje-li dlužník správu nemovitostí (Mot, str. 176, mat. I., str. 502).

Účelem vnučené správy jest zapravení vykonatelné pohledávky vymáhajícího věřitele z užitků a důchodů dlužnickových nemovitostí nebo nemovitostních podílů (§ 97 ex. ř.). Chová-li se proto povinný způsobem příčícím se uvedenému účelu vnučené správy, ohrožuje správu nemovitostí. O takové ohrožení šlo, když si v souzeném případě povinný, jak sám připustil, dal vyplatiti nájemné od jednoho nájemníka na vlastní konto a s touto částkou disponoval, aniž o tom zpravil vnučeného správce (§ 99, odst. 1, ex. ř.), a když si, jak exekuční soud zjistil, podle zfalšované listiny dal vyplatiti z výtěžků vnučené správy částku 359 Kč 55 h na zaplacení pojistné prémie, kterou pak nezaplatil. To, že vnučený správce bude snad odpověden za toto chování se dlužníka, nemůže omluviti jeho jednání, ohrožující řádné vedení správy. Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověti a změnou napadeného usnesení obnoviti usnesení prvního soudu.

Čís. 17027.

Právní povaha jistoty za újmy, jež hrozí společnosti s ručením omezeným ze sporu o žalobě podané společníkem podle § 41 zák. č. 58/1906 ř. z.

Uvedená jistota nemá povahu jistoty pro náklady na rozepří (§ 57 c. ř. s.), nýbrž její základ tkví v právu hmotném. Předpisů civilního řádu soudního (§§ 57 a dalších c. ř. s.) lze užití jen v příčině určení lhůty k složení, přísežného dotvrzení nezpůsobilosti k složení a následků nesložení.

(Rozh. ze dne 7. září 1938, R I 877/38.)

Ve sporu, kterým se žalobce na žalované společnosti s ručením omezeným domáhal, aby bylo usnesení valné hromady žalované společnosti, konané dne 16. listopadu 1937, prohlášeno za zmatečné a neplatné (§ 41 zák. č. 58/1906 ř. z.), navrhla žalovaná, aby bylo žalobci podle § 42, odst. 3 uved. zák. uloženo složení jistoty ve výši 600.000 Kč do 14 dnů, hledíc na škodu, hrozící žalované podáním žaloby, ježto kdyby k změně společnosti s ručením omezeným na společnost akciovou došlo ještě do konce roku 1938, to jest ještě za trvání zákona č. 15/1936 Sb. z. a n., jehož platnost jest omezena do konce roku 1938, dosáhla by žalovaná značných úlev poplatkových, které se rovnají výši požadované jistoty, podáním žaloby však chce žalobce znemožniti přeměnu společnosti s r. o. na společnost akciovou ještě v roce 1938, neboť pravoplatné vyřízení souzeného sporu přesáhne rok 1938. Soud první stolice zamítl návrh. Rekursní soud vyhověl návrhu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvodech:

Je věci volného uvážení soudu, aby na ochranu společnosti za újmy, jež jí hrozí ze sporu o žalobě podané společníkem ve smyslu § 41 zák. č. 58/1906 ř. z., k návrhu stanovil složení jistoty, určil způsob a její výši.

Uvedená jistota nemá povahu žalobní jistoty podle § 57 c. ř. s., nýbrž její základ tkví v právu hmotném (§ 42, odst. 3, uved. zák.), a předpisů civilního řádu soudního o poskytnutí jistoty za náklady sporu lze na ni užití jen v příčině: a) určení lhůty ke složení, b) přísežného dotvrzení nezpůsobilosti ke složení, c) následků nesložení.

Neplatí proto předpisy § 59 c. ř. s. v otázce, do kdy má býti učiněn návrh na uložení takové jistoty, a je tudíž nesprávný názor rekursního soudu, že by žalovaná musila tento návrh učiniti pod preklusí při prvním roku, jak tomu jest při žalobní jistotě (Hora: Československé civilní právo procesní díl II., str. 91).

Stěžovatel jako společník žalované s kmenovým vkladem 600.000 Kč uplatňuje souzenou žalobou zmatečnost usnesení přijatých na valné hromadě dne 16. listopadu 1937 přes jeho odpor v příčině změn společenské smlouvy v čl. XII a XIII z důvodu, že tím byla porušena jeho menšinová práva s hlediska odst. 4 § 50 uved. zák.

Žalovaná nepopřela odstavec I. žaloby o stěžovatelově kapitálové účasti na společnosti, popírá však důvodnost žaloby a navrhla, aby bylo stěžovateli uloženo složit jistotu 600.000 Kč podle § 42, odst. 3, téhož

zákona proto, že jí hrozí škoda ze ztráty výhod podle zák. č. 15/1936 Sb. z. a n., jehož působnost se končí 31. prosince 1938, do kteréžto lhůty nelze očekávatí pravoplatné skončení tohoto sporu.

Nejvyšší soud nepokládá v souzeném případě za účelné, aby byla stěžovateli vůbec nějaká jistota ukládána za daného stavu věci, poněvadž je na značném kmenovém kapitálu žalované 2,400.000 Kč, který má být vnesen do zamýšlené akciové společnosti, zúčastněn jednou čtvrtinou, a již tato okolnost je dostatečnou zárukou žalované, že není třeba nějakého zajištění pro možnou škodu, ježto žalovanou nebylo ani tvrzeno, že byl závodní podíl stěžovatelův zákroky jeho věřitelů odňat jeho disposicí, nebo že by stěžovatel neměl jiného jmění k úhradě možné škody, pro niž jistotu žádá. Nelze také tvrditi o této žalobě, že by stěžovatel tu chtěl podniknouti soudní kroky svévolně a úmyslně rušiti činnost obchodu, nebo snad chikanovat žalovanou, nýbrž z obsahu žaloby je zřejmo, že brání jen své domnělé právo, jež mu jako spolčníku náleží.

Nebylo zajisté úmyslem zákona, aby v takovýchto opravdových, vážných sporech bylo žalobci bráněno, ne-li znemožněno. domoci se svých práv ukládáním jistoty v případech, v nichž žalobce je jedním z hlavních spolčníků vysoce účasten kapitálově na podniku, čímž ovšem se ho dotýkají zájmy žalované, jak jest tomu v souzeném případě.

Z úvah těchto vycházejí, má nejvyšší soud za to, že v souzeném případě žalovaná nepotřebuje zvláštní ochrany k zajištění hrozící škody složením jistoty se zřetelem na kapitálovou účast stěžovatelovu na podniku žalované, a proto změnil napadené usnesení obnovením usnesení soudu prvního v odstavci I. jeho výroku.

Čís. 17028.

Návrh na výrok, že smlouva o rozsudím pozbyla moci (§ 583 c. ř. s.), předpokládá platnou smlouvu o rozsudím.

Smlouvu o rozsudím nelze prohlásiti za neúčinnou pro později nastalé skutečnosti, jestliže nedošlo k platnému ujednání takovéto smlouvy pro nedostatek zvláštní plné moci (§ 1008 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 7. září 1938, R I 915/38.)

Ve sporu o zápůrčí žalobě, v němž žalované zastupoval obecný zmocněnec Štěpán V. podle plné moci, nezmocňující ho výslovně k uzavření smlouvy o rozsudím, uzavřely strany rozepře dne 11. května 1937 soudní smír, v němž prohlásily, že si dají hranici mezi pozemky, o něž šlo, vyměřiti podle katastrální hranice úředníkem katastrálního úřadu ing. V-ou v K. a že se podle toho, jakou hranici mezi uvedenými pozemky rozměří, podvolí tomuto rozměření pod exekuci, uznávající toto rozměření pro sebe za závazné, a dále se dohodly, že rozměření provede ing. V. ve funkci rozhodčího ve smyslu §§ 577 a násl. c. ř. s., a tehdy, kdyby ing. V. onu funkci nepřevzal, si vyhradily, že mohou zakročiti ve smyslu ustanovení civilního soudního řádu o smlouvě o rozhodčím, zejména ve

smyslu §§ 581 c. ř. s. a násl. Když ing. V. pak skutečně funkci rozhodčího nepřijal, navrhl žalovaní, aby byla uvedena smlouva o rozsudím prohlášena podle § 583 c. ř. s. za neplatnou. Soud první stolice zamítl návrh, kdežto rekursní soud mu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Ve sporu manželů Rudolfa a Anny C. proti manželům Václavu a Veronice V. o zápůrčí žalobě zastupoval žalované Štěpán V. podle plné moci ze dne 10. května 1937. Tato plná moc ho sice opravňovala podle § 31, odst. 1, č. 2 c. ř. s. k uzavření smíru o předmětu právní rozepře, nikoli však k uzavření smlouvy o rozsudím (§ 577 c. ř. s.), poněvadž § 1008 obč. zák. vyžaduje k uzavření smlouvy o rozsudím zvláštní plné moci.

Nedošlo tedy k platné smlouvě o rozsudím a není proto dopuštěn návrh, aby bylo soudem vyřčeno, že smlouva o rozsudím pozbyla moci. Neboť z ustanovení § 583 c. ř. s. vyplývá, že podmínkou takového návrhu jest, že došlo k platné smlouvě o rozsudím a že tato pak pozbyla moci z některého z důvodů uvedených v § 583 c. ř. s. Nedošlo-li k ujednání smlouvy o rozsudím pro formální nedostatek, nenabyla tato smlouva vůbec účinnosti a nelze proto vyřknouti, že pozbyla moci později nastalými skutečnostmi.

Čís. 17029.

Pořad práva.

O nároku advokáta na odměnu za právní zastupování osoby zbavené svéprávnosti, jehož oprávněnost opatrovník popřel, nelze věcně jednatí a rozhodnoutí v řízení nesporném, nýbrž jen v řízení sporném.

(Rozh. ze dne 7. září 1938, R I 1182/38.)

Dr. Jaroslav K., advokát v Z., navrhl u opatrovnického soudu, aby opatrovanka Terezie S., která byla úplně zbavená svéprávnosti pro duševní chorobu, zaplatila jeho palmární pohledávku 2.000 Kč za její zastoupení ve věcech L 26/35 a P 131/36. Opatrovník Čeněk D. se vyjádřil proti návrhu, ježto prý navrhovatel nezastupoval opatrovanku, nýbrž jejího synovce Jana P. Nižší soudy nevyhověly návrhu.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou stolic jako zmatečné a odkázal dovolacího stěžovatele s jeho návrhem na odměnu za právní zastupování opatrovanky na pořad práva.

Důvody:

Soudy nižších stolic rozhodly v nesporném řízení věcně o nároku dovolacího stěžovatele na odměnu za právní zastupování opatrovanky, dospěvše k úsudku, že nárok řečeného právního zástupce není oprávněn,

ježto se prý opatrovanka nemohla platně a účinně zavázati a navrhovatel mimo to podle názoru prvního soudu vůbec nezastupoval opatrovanku, nýbrž jejího synovce.

Usnesení nižších soudů trpí zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n., neboť také nárok advokátův na odměnu za právní zastupování osoby zbavené svéprávnosti, jehož oprávněnost byla opatrovníkem popřena, lze uplatňovati jen pořadem práva (§ 1 j. n.); předpoklady § 25 nesp. říz. nebyly v souzeném případě splněny. Tuto zmatečnost dovolací stěžovatel právem vytýká, pročez bylo usneseno, jak shora uvedeno.

Čís. 17030.

Pro právní poměr mezi smluvci, kteří sjednali smlouvu o provozování kinematografické licence, jest rozhodující skutečný, pravý obsah smlouvy, i kdyby byl podle názoru soudu závadný hledíc na § 9 min. nař. č. 191/1912 ř. z., avšak jen tehdy, jde-li o smlouvu, jež byla pravoplatným rozhodnutím příslušného správního úřadu schválena nebo vzata na vědomí. Nedošlo-li k takovému rozhodnutí správního úřadu, není soudu zabráněno, aby vyvodil veškeré důsledky nicotnosti oné smlouvy i co do poměru mezi smluvci.

(Rozh. ze dne 7. září 1938, Rv I 1827/38.)

Srov. rozh. č. 13846, 15917 Sb. n. s.

Co do skutkového děje se odkazuje na rozh. č. 15917 Sb. n. s. Soud prvního stolu zamítl žalobu. Důvody: Podle smlouvy, o níž jde, nakládal žalovaný s příjmy biografu, jež neoprávněně provozoval a mimo to byl oběma smluvcům onou smlouvou zajištěn vzájemný vliv na podniky. Tak ustanovuje odstavec 1. smlouvy, že společné vedení obou biografů, odst. 9. vyžaduje od obou smluvců, aby se starali o to, aby oba podniky, tudíž i biograf druhého smluvce, zůstaly kinematograficky vždy na výši, čímž může dojít i k zásahům do provozu cizího biografu; odst. 10 zmocňuje každého smluvce, aby vstoupil do všech místností druhého podniku za účelem výkonu dozoru a za účelem revise stavu pokladny. Smluvci umluvili ve smlouvě, že jest poslouchati příkazu obou smluvců nehledíc na to, který ze smluvců je dává. Z toho vyplývá, že strany rozepře upravily ve smlouvě provoz obou biografů tak, že provoz vede částečně neoprávněná osoba resp. že jej může vésti, a právě to odporuje § 9 uved. min. nař. S jedné strany nebyl tudíž žalovaný neoprávněně provozovati biograf jako pachtýř a nebyl proto ani oprávněn, aby přiznal žalobci nějakou účast, a není tedy platná nejen pachtovní smlouva o biografu obce R., ale ani ona smlouva mezi stranami rozepře. Schválení resp. vzeší na vědomí zástupce se může státi jen zemským úřadem a nerozhoduje proto, že politický úřad a purkmistrovský úřad korespondoval s žalovaným v záležitostech biografu. Důsledkem neplatnosti smlouvy jest, že strany rozepře mohou požadovati toliko obno-

vení původního stavu, tudíž každá strana jen vrácení toho, co na společné konto složila, a to platí i o původních vkladech. Jest dokázáno, že se všechny vplaty na společné konto uskutečňovaly pod označením M nebo G, a to právě z toho důvodu, aby se mohlo účetnický zjistiti, z kterého z obou biografů byl vklad uskutečněn a že také výplaty byly činěny pod stejným označením, aby bylo možno kontrolovati, kterému biografu se k tíži výplaty staly, a že konto bylo měsíčně po té stránce také kontrolováno. Jestliže byly peníze vplaceny nebo vyzdviženy, byly dány přímo poukazy k účtování pod M nebo G. Dále jest dokázáno, že vyzdvižených částek, označených M, bylo také použito pro žalobcův biograf. Dále jest zjištěno, že vklady na společné konto »Spojené biografy«, zřízené 2. května 1933, byly uskutečňovány pod označením M nebo G podle toho, od které z obou stran se vklad stal, a tato označení měla rozlišovati, zda vklady a právě tak také vyzdvižené částky byly učiněny žalobcem (M) nebo žalovaným (G). Také vyzdvižené částky a tudíž zatížení byla zapisována pod označením M nebo G. Z toho plyne, že vklady a výplaty byly označovány písmeny M nebo G a podle toho na společném kontě účtovány a že tudíž z předloženého výpisu z konta, jehož správnost žalobce doznává, vyplývá, které částky žalobce vyplatil a které vyzdvihl. Podle uvedeného výpisu z konta jest dokázáno, že žalobce v době od května do prosince 1933 složil na společné konto 174.567 Kč 25 h (čítaje v to i vklad) a vyzdvihl 176.406 Kč 40 h, takže tudíž vyzdvihl více o 1.839 Kč 15 h, než kolik vplatil, a obdržel tudíž svůj vklad již zpět. Není tudíž žalobcův nárok odůvodněn. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud žalobce potírá v dovolání právní názor dovolacího soudu, vyslovený v jeho zrušovacím usnesení ze dne 11. března 1937, čj. Rv I 210/36 (rozh. č. 15917 Sb. n. s.), přezírá především, že jím jsou vázány nejen nižší soudy, nýbrž i soud dovolací v příčině konečného rozsudku v této věci (rozh. č. 7638 Sb. n. s.). Ale dovolatel je také na omylu, má-li za to, že se dovolací soud tu odchýlil od právního názoru, vysloveného v plenárním rozhodnutí č. 13846 Sb. n. s. Vždyť se vztahuje zásada, že pro právní poměr mezi smluvci — ujednavšími smlouvu o provozování kinematografické licence — jest rozhodující skutečný, pravý obsah smlouvy, i kdyby byl podle názoru soudu závadný s hlediska zákazu § 9 nařízení ministerstva vnitra v dohodě s ministerstvem pro veřejné práce z 18. září 1912, č. 191 ř. z., jen na takové smlouvy, jež byly pravoplatným rozhodnutím příslušného správního úřadu schváleny nebo vzaty na vědomí. To vyplývá jasně z důvodů k č. 2 rozh. č. 13846 Sb. n. s., kde se praví, že jediný důsledek soud nesmí ze svého pojetí dovoditi, to jest, že nesmí dohodě vůbec odepříti platnost a závaznost z důvodu, že se příčí zákonnému zákazu § 9 uved. nař., neboť vysloviti tento důsledek jest soudu zabráněno závazným rozhodnutím správního úřadu. Naproti tomu není soudu zabráněno. vyvoditi veškeré důsledky nicot-

nosti smlouvy také co do poměru mezi smluvci, nedošlo-li k pravoplatnému rozhodnutí správního úřadu ve smyslu č. 1 řečeného plenárního rozhodnutí.

Čís. 17031.

Podle § 1, odst. 1, vládn. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. může exekuční soud konati na jakýkoli podnět i z úřadu znovu šetření, zda nejsou splněny podmínky pro odklad dražby, a podle výsledku šetření odložit ji i z moci úřední, třebaš před tím byl pravoplatně zamítnut návrh povinného na odklad dražby.

Pravoplatné zamítnutí onoho návrhu nevedí věcnému vyřízení opětného návrhu povinných na odklad zejména tehdy, jestliže byl původní návrh na odklad dražby zamítnut proto, že nebyla tehdy dokázána zaměstnanost povinného po 28. únoru 1931, a uvedl-li povinný v onom návrhu podrobná data, kde a kdy byl po uvedeném dni zaměstnán.

(Rozh. ze dne 8. září 1938, R I 820/38.)

Vymáhající věřitelka Okresní záložna hospodářská v B. vedla proti povinným Františku a Marii V-ovým, spoluvlastníkům domu č. p. 29 v S., exekuci vnučenou dražbou uvedeného domu. Dne 13. ledna 1937 navrhl povinný odklad své exekuce podle § 1 vládn. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. na dobu po 30. červnu 1938. Exekuční soud zamítl pravoplatným usnesením z 3. dubna 1937, č. E 2545/36-14, tento návrh proto, že nelze povinné pokládati za nezaměstnané ve smyslu řečeného vládního nařízení, odůvodniv své rozhodnutí tím, že povinný František V. provozoval živnost kolářskou do roku 1930, od kteréžto doby a zejména ani po 28. únoru 1931 nebyl ani v zaměstnání, podrobeném povinnému nemoenskému pojištění, ani neprovozoval samostatné výdělečné činnosti, a rovněž dlužnice Marie V. nebyla po uvedeném dni zaměstnána. Dne 22. dubna 1937 navrhl povinný opětně odklad dotčené exekuce. Exekuční soud vyhověl jejich návrhu. Důvody: Dlužník František V. provozoval do roku 1930 živnost kolářskou, které se vzdal jednak pro nedostatek práce, jednak pro vyhoření. Povinný František V., který nemá již několik roků zaměstnání, a jeho manželka Marie V., která pouze vypomáhá v letních měsících rolníkům v S., jsou odkázáni na státní podporu nezaměstnaných. Podle záznamů ve své legitimaci Ústřední sociální pojišťovny byl povinný František V. zaměstnán jako dělník v době od 15. června 1931 do 17. července 1931 a od 30. července 1931 do 14. srpna 1931 u Aloise N., zednického mistra v L., od 1. srpna 1933 do 30. října 1933 u Františka H. a od 23. března 1936 do 28. března 1936 u lesní správy v Ch. a hlásil se stále u okresního úřadu v B. jako nezaměstnaný a jest zařazen do státní stravovací akce pro osoby nezaměstnané a omezeně pracující. Se zřetím na to, co uvedeno, a dále hledíc na to, že do dražby daný dům jest přízemním dvojdomkem, obsahujícím kromě kolářské dílny pouze tři obytné místnosti, v nichž bydlí povinní a výměnkářka Anna V., kteří společně také spotřebovují veškerou sklizeň

s jejich pozemků, pokládá soud dlužníka Františka V. za nezaměstnaného ve smyslu § 12, odst. 1, vládn. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n., do dražby daný dům za rodinný domek, jaký má na mysli předpis § 5, odst. 1 vládn. nař. č. 66/1930 Sb. z. a n. Poněvadž se podle § 12, odst. 3, vládn. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. jeho ustanovení o odkladu dražeb vztahují i na manželku nezaměstnaného, jestliže žije se svým manželem ve společné domácnosti a nemá výdělečného povolání ani příjmu, stačícího na vlastní slušnou výživu, — jak jest tomu v souzeném případě, — bylo povinným přiznáno dobrodiní odkladu dražby podle § 1 č. 1 uved. vládn. nař. na dobu po 30. červnu 1938. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Hledíc na pravoplatné usnesení ze dne 3. dubna 1937 měl prvý soud bez dalšího jednání zamítnouti druhý návrh povinných ze dne 22. dubna 1937, kterým znovu navrhli v téže exekuční věci a z téhož důvodu a podle téhož zákonného ustanovení odklad dražby týchž nemoovitostí, zejména když ani netvrdili a nedovolávali se v novém svém návrhu žádných okolností, které by nastaly teprve po onom prvním zamítavém usnesení téhož soudu ze dne 3. dubna 1937. Bylo proto již z tohoto důvodu rekursu vyhověti a rozhodnouti, jak se shora stalo.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Podle § 1, odst. 1, vládn. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. může býti dražba hmotných věcí za předpokladů vytčených v uvedeném vládním nařízení odložena i z úřadu. I když tedy usnesení soudu prvé stolice ze dne 3. dubna 1937 č. j. E 2545/36-14, jimž byl návrh povinných na odklad dotčené dražby zamítnut, nabylo moci práva, mohl by exekuční soud na jakýkoliv podnět i z úřadu konati znova šetření, zda tu nejsou přece splněny podmínky pro odklad dražby, a dražbu podle výsledků tohoto šetření z moci úřední odložit. Jestliže povinný po vydání uvedeného usnesení, jimž byl zamítnut jejich původní návrh na odklad dražby, protože tehdy nebylo dokázáno, že povinný František V. byl v době po 28. únoru 1931 zaměstnán, učinili nový návrh na odklad dražby, udávajíc podrobná data, kde a kdy byl František V. po uvedeném dni zaměstnán, tedy byl soud prvé stolice oprávněn, aby z úřadu správnost těchto údajů vyšetřil, a byl také podle výsledků toho šetření oprávněn i dražbu z úřadu odložit. Neobstojí tedy jediný důvod, pro který rekursní soud vyhověl rekursu vymáhající věřitelky proti usnesení soudu prvé stolice o odkladu dražby.

Bude nyní na rekursním soudě, aby — nehledě k uvedenému jim důvodu — o rekursu vymáhající věřitelky znova rozhodl.

Čís. 17032.

Podstata a význam zatímního opatření poznámkou záповědi zciziti, závadami zatížení nebo zastaviti nemoovitost (§ 382 č. 6 ex. ř.) a poznámkou záповědi užiti usnesení o povolení poznámky pořadí ve prospěch dlužníka nebo třetích osob.

Uvedené zatímní opatření nemá ten účinek, že při rozvrhu nejvyššího podání za zavazenou nemovitost jest postupovati podle §§ 216, odst. 2, a 223, odst. 3, ex. ř.

(Rozh. ze dne 8. září 1938, R I 848/38.)

Při roku o rozvrhu nejvyššího podání za vydraženou usedlost č. p. 21 podal Viktor M. odpor proti přikázání vymáhané pohledávky vymáhajícího věřitele, a to proto, že zástavní právo pro pohledávku tu bylo vloženo po poznámce záповědi zcizení, zavazení, zastavení, zapsané na oné nemovitosti s poznámkou záповědi použití pro povinnou nebo osoby třetí usnesení o povolení poznámky pořadí, že J. věděl, že odporovatel resp. jeho předchůdce Prokop M. má pohledávku 105.000 Kč, na kterou měl dostati od povinné usnesení o povolení poznámky pořadí, což prý vyplývalo z knihovní žádosti, založené ve sbírce listin a podané dlužníci dne 4. prosince 1935. Naproti tomu vymáhající věřitel uvedl, že o zákazu zcizení vůbec nevěděl, že naopak Viktor M. (odporovatel) věděl o pohledávce vymáhajícího věřitele, nehledě k tomu, že odporovatel žádnou valutu nevyplatil, žádné pohledávky nemohl postupem nabýti a že postup pohledávky na něho je fingován. Exekuční soud odkázal podaný odpor na pořad práva. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není správný stěžovatelův názor, že poznámkou záповědi zciziti, závadami zatížení neb zastavení nemovitosti zapsané ve vložkách č. 21 a 19 kat. území H. D. a poznámkou záповědi použití pro dlužnici neb osoby třetí usnesení o povolení poznámky pořadí, zapsané pod C 170, nabytí zajištění zástavním právem podmíněného jen zpravením, že měl soud rozvrhuje nejvyšší podání získané dražbou zavazených nemovitostí postupovati podle § 223, odst. 3, a § 216, odst. 2, ex. ř. Zápis poznámek byl vykonán jako prozatímní opatření. Taková opatření mají účinek zajistiti žadatele, ale neposkytují mu nějaké věcné, zejména zástavní právo. Podstatou tohoto zajištění není, aby bylo zabezpečeno samo uspokojení nároku, který jest přece ještě nejistý, nýbrž aby byl zachován a pro nejbližší dobu udržen stav, jaký jest v době návrhu, a to k tomu účelu, aby se ohrožená strana mohla svého tvrzeného nároku nerušeně domáhati sporem nebo jej vymáhati v budoucnosti exekucí. Poznámkou vykonanou důsledkem prozatímního opatření nenabyt žadatel ještě práva, k jehož zajištění proti možnému ohrožení byla poznámka určena. Z knihy pozemkové není zřejmé, že stěžovatel má nějakou pohledávku proti povinné, za kterou ručily nemovitosti, prodané v dražbě. Proto nebyl podklad pro postup podle § 216, odst. 2, a § 223, odst. 3, ex. ř., kterážto ustanovení přece jednají o pohledávkách, zajištěných na nemovitosti právem zástavním. Co uvádí stěžovatel o významu záповědi zciziti a obtížení nebo zastavení nemovitost a knihovní práva, není rozhodující pro souzený případ, v němž jde o rozvrh nejvyššího

podání. Uvedená poznámka není o sobě na překážku dalším knihovním zápisům vůbec (§ 284, odst. 3, ex. ř.). Podle stavu pozemkové knihy nemohl soud rozvrhující nejvyšší podání přihlížeti k stěžovatelově pohledávce, pro kterou nevázlo na nemovitostech zástavní právo, a uložit pro něho příslušnou částku.

Pokud stěžovatel dále uplatňuje, že neměl býti poukázán na pořad práva on, nýbrž knihovní věřitelé, proti nimž směřoval jeho odpor, poněvadž prý má pro sebe exekuční titul, není jeho tvrzení správné, protože takový titul nebyl prokázán. Nižší soudy vzhledem na knihovní stav správně odkázaly podle § 231 ex. ř. jeho odpor na pořad práva.

Čís. 17033.

Pořad práva.

Provádí-li se oprava dlažby ulice v určitém pruhu (mezi kolejemi a podél krajních kolejnic elektrické dráhy) a účel elektrických podniků hlavního města Prahy, jde jen o povinnost hraditi náklady s tím spojené, nikoli však o to, že by byla péče o uvedený pruh dlažby ulice vyňata z veřejnoprávní povinnosti obce, stanovené v obecním zřízení, třebaž je majetkem elektrických podniků obce.

Dokud nerozhodí příslušný úřad o povinnosti k náhradě škody z tvrzeného porušení péče o udržování dlažby v dotčeném pruhu ulice, nelze se domáhati náhrady škody pořadem práva.

(Rozh. ze dne 8. září 1938, Rv I 928/38.)

Žalobce se na žalované obci hlavního města Prahy domáhá náhrady škody, vzniklé mu úrazem dne 24. února 1936 na F. třídě, když jel na motocyklu a chtěl se vyhnouti nákladnímu automobilu na pravou stranu směrem k S. a dostal se až na koleje elektrické dráhy. V tom místě byla dlažba F. třídy v délce asi 5 cm propadlá, takže koleje elektrické dráhy vyčnívaly nad propadlinu asi 5 cm. V době nehody bylo již šero a nebezpečné místo nebylo nijak označeno. Ačkoliv jel opatrně, nemohl pozorovati závadu pro nedostatek označení. Jakmile najel předním kolem motocyklu na vyčnívající kolej elektrické dráhy, smeklo se mu přední kolo po straně koleje, upadl s motocyklu a přeletěl až na protější pár kolejí a vlakem elektrické dráhy byla mu způsobena těžká zranění. Škodu zavinila žalovaná obec, která jest nejen ve funkci jakožto obec, nýbrž i jako vlastnice firmy Elektrické podniky hlavního města Prahy povinna starati se, aby veškerá místa veřejně přístupná byla udržována v bezvadném stavu, zejména jde-li o F. třídu. Povinnost udržovati pruh ulice mezi kolejnicemi elektrických drah a do šíře 50 cm podél vnějších kolejnic byla přenesena s obce na uvedené Elektrické podniky resp. na žalovanou obec jako majitelku Elektrických podniků koncesní listinou, kterou bylo žalované obci uděleno povolení k provozu pouličních elektrických drah. Žalovaná také vždy povinnosti plnila a plní jakožto majitelka Elektrických podniků. Proti žalobě namítla žalovaná především, že není

pro souzenou žalobu přípustný pořad práva, dokud správní úřady neuznaly o důvodu nároku, ježto jde o věc místní policie. Udržování dlažby mezi kolejemi elektrických drah a 50 cm podél vnějších kolejnic provádí komunikační úřad hlavního města Prahy na účet Elektrických podniků hlavního města Prahy. Péče o dlažbu resp. udržování dlažby i v dotčených místech nebyla přenesena na Elektrické podniky, nýbrž pouze proto, že Elektrické podniky dlažby více užívají, jsou povinny přispívat na udržování dlažby. Firma Elektrické podniky hlav. města Prahy je zapsána v obchodním rejstříku a jejím majitelem jest obec pražská. Soud první stolice vyhověv námitce nepřipustnosti pořadu práva, odmítl žalobu. Rekursní soud zamítl onu námitku a uložil prvému soudu další jednání a nové rozhodnutí.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Podle rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 21. října 1937, č. j. R I 1233/37-1, vydaného v souzené věci, záleží správně posouzení otázky přípustnosti pořadu práva na tom, zda péče o udržování dlažby pražské ulice, o kterou tu jde, mezi kolejnicemi elektrické dráhy a podél nich do šířky 50 cm, byla způsobem po právu platným přenesena s obce na Elektrické podniky, takže péče ta byla zcela vyloučena ze zásadní veřejnoprávní povinnosti obce hlavního města Prahy, kotvící v předpisu § 81 obec. řádu pražského (č. 50/1850 čes. z. z.).

Podle skutkového zjištění soudu první stolice, pokud nebylo napadeno, opravy dlažby v naznačeném pruhu ulice provádí na účet Elektrických podniků hlavního města Prahy komunikační úřad hlavního města Prahy.

Žalobce tvrdil, že udržovati tento pruh dlažby jest povinností Elektrických podniků hlavního města Prahy, neboť povinnost ta byla prý na tyto podniky po případě na žalovanou obec hlavního města Prahy jakožto jejich majitelku přenesena koncesní listinou, kterou jí bylo uděleno povolení k provozu pouličních elektrických drah. Podle názoru žalobce plní tedy žalovaná obec tuto povinnost jakožto majitelka Elektrických podniků a provádí opravy jako soukromá podnikatelka, když byly u komunikačního úřadu hlavního města Prahy objednány Elektrickými podniky.

V koncesní listině, týkající se trati, o níž jde (vyhláška ministerstva železnic ze dne 22. května 1915), vydané a vyhlášené dne 2. června 1917 pod č. 242 ř. z., není v tomto směru přímého ustanovení. Z příslušných pak předpisů, na něž vyhláška v §§ 5 a 8 odkazuje, nelze usuzovati na tvrzené přenesení péče o udržování onoho pruhu dlažby ulice. Ustanovení §§ 3 a 20 želez. provozovacího řádu č. 1/1852 ř. z. o tom, že se mají železnice udržovati v dobrém jízdém stavu a že jest podnikatelstvo povinno znovu zřizovati a udržovati všeliké cesty atd. nebo jiné stavby, jež se staly provozováním jízdy potřebnými, nehodí se přesně na souzený případ, kde nejde o těleso výhradně užívané podni-

kem elektrických drah, ani o zvláštní stavbu, nýbrž kde jde o prostranství městské ulice, na němž veřejná komunikace nebyla provozem elektrických drah vyloučena.

Ustanovení § 19 uvedeného provozovacího řádu se nevztahuje přímo na otázku, o níž tu jde.

Z ustanovení čl. XXVI a XXVIII zákona č. 149/1910 ř. z. o drahách nižšího řádu a o drahách drobných je zřejmé, že při užívání veřejných silnic má železniční podnik sice povinnost zapraviti náklady po případě větší náklady tam naznačené, ale z toho ještě neplyne, že by jinak byla péče o udržování silnice na podnik přenesena.

Že by šlo o přenesení této péče, tomu dokonce odporuje ustanovení § 10, písm. c), ministerského nařízení č. 238/1854 ř. z. o udílení koncesí pro soukromé železnice, podle něhož je železniční podnik povinen na každý jednotlivý («jedesmaliger») příkaz úřadů opět zříditi porušení komunikace. Řečený předpis ustanovuje dále, že udržuje nové cesty a místa ten, kdo je měl udržovati, ale že může žádati od železničního podniku přiměřenou náhradu.

Podle toho, provádí-li se oprava dlažby ulice v naznačeném pruhu na účet Elektrických podniků hlavního města Prahy, jest míti za to, že šlo v souzené věci jen o povinnost těchto podniků hraditi náklady s tím spojené, nikoli však, že by byla péče o tento pruh dlažby ulice vyňata z veřejnoprávní povinnosti obec pražská, kotvící v předpisu § 81 obec. řádu pražského.

Nezáleží na tom, že Elektrické podniky hlavního města Prahy jsou firmou zapsanou v obchodním rejstříku a že jejím majitelem jest obec pražská.

Tvrzení žalobce v rekursu, že péče o udržování dlažby v dotčeném pruhu ulice byla přenesena na obec pražskou »via facti«, jest pro posouzení otázky, o níž tu jde, bezvýznamné, — hledíc na vylíčený právní stav, založený na uvedených již předpisech.

Žalobní nárok na náhradu škody se tedy nezakládá na soukromoprávním závazku žalované obce hlavního města Prahy, nýbrž na veřejnoprávní její povinnosti. Dokud o její povinnosti k náhradě škody z důvodů veřejnoprávních nerozhodl příslušný správní úřad, jest pořad práva vyloučen, jak bylo uvedeno již v rozhodnutí nejvyššího soudu č. j. R I 1233/37-1.

K nepřipustnosti pořadu práva jest hleděti z úřadu (§ 240 c. ř. s.) a, byla-li shledána, jest na soudu, aby vyslovil usnesením svou nepřipustnost a zároveň zmatečnost předcházejícího řízení (§ 42 j. n.). Poněvadž pak nebylo tu překážky ve smyslu § 42, třetí odst. j. n., rozhodl soud první stolice v podstatě správně.

Čís. 17034.

Postup pohledávky (§ 1392 obč. zák.) na požární náhradu není za všech okolností právně neplatný.

Nejde-li o požární náhradu určenou stanovami pojišťovny výhradně na znovuzřízení nebo opravu poškozené budovy, jest postupník oprávněn k žalobě podle § 37 ex. ř. i proti vymáhajícímu věřiteli, vedoucímu exekuci na pohledávku požární náhrady, třebaže tomuto věřiteli příslušelo pro vymáhanou pohledávku zástavní právo na pojištěné budově. Uvedeným sporem nejsou dotčeny nároky hypotekárních věřitelů (§§ 79 a další zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 8. září 1938, Rv I 2131/38).

Srov. rozh. č. 15449 Sb. n. s.

Usnesením okresního soudu civilního v P. z 25. března 1937 C XII 1292/36 byla žalovanému jako vymáhajícímu věřiteli povolena proti povinnému Antonínu M. exekuce k vymožení jeho vykonatelné pohledávky, a to zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky 5.047 Kč 85 h s přísl., jež příslušela povinnému proti poddlužnici Č. pojišťovně a kterou poddlužnice složila u soudu do úschovy (§ 1425 obč. zák.). Povinný uvedenou pohledávku dne 28. srpna 1935 postoupil do vlastnictví žalobkyni na částečnou úhradu svého dluhu ze zápůjčky 14.000 Kč. Žalobkyně se proto domáhá rozsudku, aby byl výkon dotčené exekuce prohlášen za nepřipustný (§ 37 ex. ř.). Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že zabavená pohledávka je náhrada požární škody z požární pojistky domku čp. 461 v Ch., na kterém pro žalovaného je vloženo zástavní právo pro jeho vymáhanou pohledávku podle dlužního úpisu ze dne 30. ledna 1931, a že patří podle § 290 ex. ř. hypotekárním věřitelům, tedy i žalovanému, ježto onen shořelý domek nemůže být již postaven z regulačních důvodů. Nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Jde o odpor podle § 37 ex. ř., který čelí exekuci zabavením a příkázáním pohledávky. S toho hlediska nutno zkoumati, zda žalobkyni přísluší právo, jež nedopouští výkon exekuce. Proto lze ponechat stranou, jaký vliv má žalobkynino právo na práva žalovaného jakožto věřitele hypotekárního. Podle judikátu č. 162 (Now. sb. č. 694) platí zásady dv. dekretu z 18. července 1828, č. 2354 Sb. z. s. potud, že hypotekární věřitelé nemohou být zkráceni na svých právech, nedojde-li k znovuzřízení shořelé a proti skodě ohněm pojištěné budovy (srov. rozh. č. 7382 Sb. n. s. a j.). Jinak ustanovení řečeného dvorského dekretu je modifikováno ustanovením § 290 č. 2 ex. ř. V souzeném případě je tu pravoplatný výrok o zabavení a příkázání pohledávky na vyplacení požární náhrady. V něm jest obsažen i pravoplatný výrok o přípustnosti exekuce na požární náhradu (rozh. č. 2560, 5042, 6940 Sb. n. s.). Není-li s hlediska § 290 č. 2 ex. ř. závady proti exekuci zabavením a příkázáním pohledávky na požární náhradě, není závady ani proti postupu, neboť podmínky postupitelnosti jsou tytéž jako u zabavitelnosti. Pravoplatný výrok o zabavení (zabavitelnosti) má tedy reflex i na otázku přípustnosti postupu. Vymáhající věřitel se nemůže opírat o za-

bavení pohledávky a z něho si osobovati pro sebe práva a zároveň odpirati platnosti postupu, jehož podmínky jsou tytéž jako u zabavitelnosti. Ze ustanovení dotčeného dvorského dekretu resp. § 290 č. 2 ex. ř. nevylučuje za všech okolností platnost postupu pohledávky z požární náhrady, vyplývá i z rozh. č. 15449 Sb. n. s. Došlo-li tudíž k postupu před exekucí zabavením, je postup právem, jež nedopouští výkon exekuce (§ 37 ex. ř.), a prvý soud nepochybil, když vyhověl žalobě. Jak již bylo řečeno, jde pouze o posouzení, zda právo žalobkynino nedopouští exekuci zabavením a příkázáním pohledávky (§ 37 ex. ř.). Tím však není rozhodnuto, komu se na konec pojištěné částky dostane. Protože nelze předbíhati rozhodnutí, které bude vydáno v řízení o rozvrhu požární náhrady nebo na základě právního pořadu o tom, komu se dostane sporné částky hledíc na hypotekární práva váznoucí na pozemku a budově požárem poškozené, nelze pokládati žalobu za zbytečnou nebo bezúčelnou, jak vytýká odvolatel, poukazuje k tomu, že mu přísluší na nemovitosti požárem poškozené právo zástavní v prvním pořadí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V souzené věci nejde o nepřipustnost exekuce z e z á k o n a, takže jsou pro spor bezvýznamné dovolatelské vývody, jež v tom směru činí s hlediska ustanovení dvorského dekretu ze dne 18. července 1828, č. 2354 Sb. z. s., zákona o pojistné smlouvě ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. z. a n. a § 290 č. 2 ex. ř.

Žalobkyně uplatňuje podle § 37 ex. ř. proti výkonu exekuce odpor z toho důvodu, že jí dlužník Antonín M. ml. před exekucí postoupil nárok na požární náhradu, které se exekuce vedená žalovaným jako vymáhajícím věřitelem proti Antonínu M. ml. v podstatě týká. Jde tedy o nepřipustnost této exekuce na základě s m l o u v y o postupu pohledávky (§ 1392 obč. zák.). Zda jest výkon exekuce té přípustný, či zda jest vyloučen (§ 37 ex. ř.), jest tedy v souzeném sporu řešiti výhradně hledíc k právu žalobkyně, nabytému z tohoto s m l o u v n í h o p o s t u p u.

Dovolatel upírá žalobkyni oprávnění k vylučovací žalobě, maje za to, že Antonín M. ml. nemohl jí platně postoupiti pohledávku požární náhrady. Ze by byl postup pohledávky požární náhrady za všech okolností právem neplatný, nelze vyvoditi z dvor. dekretu z 18. července 1828 č. 2354 Sb. z. s., ani z ustanovení § 290 č. 2 ex. ř., ani z ustanovení zákona ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. z. a n. o pojistné smlouvě. V souzené věci nebylo zjištěno nic, z čeho by taková neplatnost vyplývala, neboť ze skutkového zjištění nižších soudů nelze míti za to, že šlo o požární náhradu určenou stanovami pojišťovny výhradně na znovuvystavení nebo opravu poškozené budovy, ani naopak, že jí k tomu účelu upotřebiti nelze. V souzené věci není tedy možno usuzovati na omezení pojistníka Antonína M. ml., které by mu bylo bránilo pohledávku po-

žární náhrady žalobkyni platně postoupiti, ať již hledíc na účel požární náhrady nebo na nároky zástavních věřitelů. Dovolatel proto marně tu poukazuje na předpisy shora uvedené.

Nároky hypotekárních věřitelů (§§ 79 a násl. zákona č. 145/1934 Sb. z. a n.) zůstaly ovšem souzeným sporem nedotčeny, nač správně v podstatě poukázal již odvolací soud. Nemá tu tedy významu ani nárok žalovaného plynoucí z toho, že pro jeho vymáhanou pohledávku vázne též zástavní právo na domě č. p. 461 v Ch. ve vložce č. 461 poz. knihy Ch.

V souzeném sporu šlo jen o to, zda má žalobkyně právo, které by vylučovalo výkon exekuce, vedené žalovaným na postoupenou jí pohledávku (tedy exekuce ve smyslu §§ 290 a násl. ex. ř.). Z předchozích úvah vyplývá, že takové právo žalobkyni přísluší a že jest účinné proti žalovanému jako vymáhajícímu věřiteli v uvedené exekuční věci.

Čís. 17035.

Úlevy stanovené zákonem č. 240/1924 Sb. z. a n. platí jen pro peněžní ústav, jemuž bylo povoleno příročí, nikoliv i pro rukojmí a plátce, který se zaručil vůči věřitelům peněžního ústavu.

Ustanovení dotčeného zákona o úlevách se netýkají hmotněprávní stránky závazku peněžního ústavu, jemuž bylo povoleno příročí, ani jeho splatnosti, nýbrž pouze jeho žalovatelnosti vůči peněžnímu ústavu, nikoliv i vůči třetím osobám, jež přistoupily jako rukojmí a plátci k závazku peněžního ústavu.

(Rozh. ze dne 8. září 1938, Rv II 974/37.)

Žalovaný převzal podle úmluvy s žalobcem ručení za žalobcův vklad u »L.« banky, zapsaného společenstva s ručením omezeným v M. Poté bylo uvedené hlavní dlužníci povoleno ministerstvem financí dne 15. dubna 1936 příročí podle zákona ze dne 10. října 1924, č. 240 Sb. z. a n. do 31. října 1936 a potom až do 30. června 1937. Tvrdě, že uvedený peněžní ústav jest mu dlužen z vkladů na vkladní knížky 97.244 Kč s 5% úroky od 18. ledna 1936 a že žalovaný jest jako ručitel povinen zaplatiti žalobci onu částku i s příslušenstvím, třebaž že hlavní dlužníci bylo povoleno moratorium, domáhá se žalobce na žalovaném zaplacení 97.244 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu pro tentokráte. D ů v o d y: Zásadní právní otázku v souzeném sporu je, zda-li příročí, povolené hlavnímu dlužníku, prospívá také žalovanému jako rukojmímu a plátci. Jde o příročí podle zákona č. 240/1924 Sb. z. a n. Podle § 5 řeč. zák. nesmějí býti poshověné závazky peněžního ústavu vypláceny ani jakýmkoliv jiným způsobem uspokojovány ani žalovány. Z toho je zřejmé, že věřitel nemůže na dlužníka nastupovati a že splatnost závazku dlužníkovou byla odsunuta úplně, neboť ani vě-

řitel není oprávněn přijmouti plnění, ani dlužník plniti. O rukojmím neustanovuje dotčený zákon nic a proto nutno z toho souditi, že po dobu, po kterou nelze nastupovati proti dlužníkovu, nelze nastupovati ani proti rukojmímému ani proti rukojmímému a plátci, v kterémžto posledním případě věřitel nemusí sice hlavního dlužníka upomenouti, avšak musí míti aspoň možnost upomenouti hlavního dlužníka po splatnosti pohledávky. Poněvadž za příročí podle zákona č. 240/1924 Sb. z. a n. je splatnost pohledávky odsunuta, nemůže věřitel takto ani upomenouti toho, kdo se zaručil jako rukojmí a plátce a nemůže tedy ani proti rukojmímému a plátci nastupovati. Věřitelem v souzeném případě je vkladatel a dlužníkem peněžní ústav. Zaručí-li se tedy někdo jako rukojmí nebo jako rukojmí a plátce za vklady peněžního ústavu, nemůže vkladatel, jehož vklad je dotčen moratoriem, po dobu trvání moratoria nastupovati proti rukojmímému nebo proti rukojmímému a plátci, aby mu zaplatil vklad dříve, nežli projde moratorium. Poněvadž po dobu moratoria nelze dlužníka závazek splniti, ježto jeho plnění je zakázáno, nemůže ani rukojmí plniti, poněvadž, kdyby plnil, splnil by nedluh (viz Sedláček: Vliv moratoria peněžních ústavů na rukojemství v Právní praxi č. 1, str. 16). Žalující strana poukazuje ovšem na rozhodnutí Nejvyššího soudu č. 12680 Sb. n. s. Avšak to rozhodnutí se týká směnečného rukojemství, pro které platí jiné zásady, takže se ono rozhodnutí nehodí na případ, o který právě jde. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Rozhodnutí sporu závisí na rozřešení otázky, jaký vliv má příročí povolené podle zákona č. 240/1924 Sb. z. a n. »L.« bance v M. jako hlavní dlužníci na závazek žalovaného jako rukojmího a plátce za žalobcovy vklady, uložené u řečeného peněžního ústavu. Proti názoru prvního soudu, že příročím jest odsunuta splatnost závazku hlavního dlužníka, brojí odvolatel s hlediska nesprávného právního posouzení proto, že příročím se nepůsobí posunutí splatnosti pohledávek za peněžním ústavem, jemuž bylo příročí povoleno, nýbrž jen posunutí žalovatelnosti a exekvovatelnosti těchto pohledávek po dobu příročí, takže tím není povinnost rukojmího nijak dotčena. Snaží se to vyvoditi mimo jiné z rozhodnutí nejvyššího soudu č. 4233, 5710, 12680 a 15351 Sb. z. a n. a z § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n., dopouštějícího kompensaci a stanovícího, že se promlčení po dobu příročí staví. Než dotčená rozhodnutí nejvyššího soudu pojednávají o zcela jiných případech a spornou otázku přímo neřeší, takže z nich nelze nic vyvozovati pro souzenou věc. Ze zmínky § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. o kompensaci a stavení promlčecích lhůt nelze ani usuzovati, že příročím nebyla splatnost pohledávek za ústavem, jemuž bylo příročí povoleno, odsunuta, neboť při kompensaci jde o ustanovení výjimečné a při ustanovení lhůt jde o zdůraznění tohoto následku, vyplývajícího již ze samého ustanovení. Podle znění § 5 uved. zák. nesmějí býti za příročí staré pohledávky (a o takovou tu jde) ani zajišťovány, ani vypláceny (pokud částečně vyplácení, o něž tu však nejde, není dovoleno), ani jakýmkoliv způsobem uspokojovány. Za příročí je hlavnímu

dlužníku plnění zakázáno a nutno k tomuto zákazu přihlížeti i z moci úřední (rozh. č. 13167 Sb. n. s.). Je tudíž z toho zřejmé, že příročím je posunuta nejen žalovatelnost a exekvovatelnost, nýbrž vůbec splatnost pohledávek za ústavem, jemuž příročí bylo povoleno, a správně proto posoudil věc prvý soud, když uznal, že i splatnost sporné pohledávky za »L.« bankou v M. byla příročím ústavu tomu povoleným po dobu příročí posunuta. Otázku nadhozenou odvolatelem, od které doby nutno počítati úroky z pohledávek příročím postižených po zrušení příročí, netřeba ve sporu řešiti. Byla-li pak tímto příročím posunuta splatnost pohledávky za hlavním dlužníkem, třeba ještě zkoumati, jaký vliv má toto posunutí doby splatnosti na závazek rukojmího, ať již prostého; či rukojmího a plátce, který se zaručil za onu pohledávku. Mýlně se domnívá odvolatel, že rukojmí a plátce je podle ustanovení § 1357 obč. zák. postaven na roveň dlužníku solidárnímu. Ten, kdo se zavázal jako rukojmí a plátce, zůstává rukojmím a platí pro něho všechna zákonná ustanovení o poměru rukojemském, pokud je lze uvésti v soulad s § 891 obč. zák. Není v zákoně poukazu, že pro tento poměr platí předpisy o koreálních dlužích, a neplatí tu proto ani ustanovení § 894 obč. zák., z něhož odvolatel právě se snaží vyvoditi, že příročí poskytnuté hlavnímu dlužníku pro rukojmího a plátce neplatí. V té příčině stačí odkázati i na odůvodnění obsažené v rozhodnutí č. 7699 Sb. n. s., jež sice i odvolatel uvádí, ale jen jednou větou ze souvislosti vyřčenou, kterou však nelze odůvodniti odvolatelův názor hledíc na ostatní obsah rozhodnutí. Je tedy závazek rukojmího a plátce povahy akcesorické k závazku hlavního dlužníka a poshovění poskytnuté hlavnímu dlužníku zákonem č. 240/1924 Sb. z. a n. stran splatnosti závazku platí jak pro rukojmího, tak pro rukojmího a plátce, když zákon ten sám stran rukojmích nemá žádného ustanovení. Kdyby byl zákonodárce chtěl vyloučiti rukojmí z oné úlevy, byl by to vyjádřil tak, jak to učinil v nuceném vyrovnání (§§ 152, 156 konk. ř., §§ 56, 60 vyr. ř.), v zemědělském moratoriu (§ 24 nař. č. 250/1935 Sb. z. a n.) a v moratoriu nezaměstnaných (§ 33 nař. č. 251/1935 Sb. z. a n.). Správnosti tohoto názoru svědčí i ustanovení § 1358 obč. zák., neboť z práva daného právě uvedeným ustanovením byl po dobu příročí vyloučen rukojmí a plátce, jenž zaplatil dluh za hlavního dlužníka po dobu příročí, což zajisté zákonodárcem nebylo zamýšleno. Proto nemůže rukojmí a ani rukojmí a plátce s úspěchem plniti za hlavního dlužníka za poshověné vklady v době příročí a také pro rukojmí je v této době jejich závazek k věřiteli nesplnitelný. Odvolací soud sdílí v té příčině stanovisko soudu prvé stolice, opírající se o Sedláčkovy názory, obsažené v článku »Vliv moratoria peněžních ústavů na rukojemství«, uveřejněném v »Právní praxi« č. 1. Správnost tu zastávaného názoru nebyla vývody odvolatelskými vyvrácena. Jestliže pak prvý soud žalobu toho času zamítl, neposoudil věc ani po právní stránce nesprávně.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání, zrušil rozsudky nižších soudů a nařídil další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Jde o otázku účinnosti zákona z 10. října 1924, č. 240 Sb. z. a n. o příročí k ochraně peněžních ústavů a jejich věřitelů na rukojmí a plátce, který se zaručil vůči vkladateli za peněžní ústav.

Zákon sám neobsahuje o tom výslovného ustanovení.

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu (tisk č. 4815) uvádí k § 5, že při příročí nemůže být právní postavení věřitelů horší než ve vyrovnacím řízení a konkursním řízení.

Podle důvodové zprávy rozpočtového výboru poslanecké sněmovny (tisk č. 4831) chce návrh chránit věřitele peněžních ústavů, vkladatele a i dlužníky a ústav sám.

Podle důvodové zprávy rozpočtového výboru senátu Národního shromáždění (tisk č. 1985) jde o nutnost učinit vhodná opatření u finančních ústavů k ochraně zájmů ústavu i věřitelů, zvláště vkladatelů, a to zejména zákazem plnění závazků.

Zákon sám mluví v nadpise o příročí k ochraně peněžních ústavů a jejich věřitelů a v § 1 dává zmocnění k vydání příročí pro peněžní ústav.

Z uvedeného jest usouditi, že zákon nechrání a nechce chránit i rukojmí resp. rukojmí a plátce, kteří se zaručili vůči vkladatelům za peněžní ústav, jemuž pak později bylo povoleno příročí, neboť ani v konkursním ani vyrovnacím řízení nejsou ručitelé po dobu trvání konkursu resp. vyrovnání vyňati z povinnosti plnění ve prospěch úpadcových věřitelů.

Z téže zásady vychází i nové zákonodárství, na př. vládní nařízení z 21. prosince 1935, č. 250 Sb. z. a n. o úlevách při splácení pohledávek za zemědělci a vládní nař. z 21. prosince 1935, č. 251 Sb. z. a n. o úlevách při splácení pohledávek za nezaměstnanými, kde jest výslovně uvedeno, že úlevy neprospívají samy o sobě spoludlužníkům a ručitelům dlužníkovým.

Poněvadž jde o výjimečný předpis zákonný, sluší vyloučit extensivní jeho výklad (rozh. nejv. soudu 15351 Sb. n. s.).

I když v § 5 zák. č. 240/24 jest uvedeno, že za příročí nemají býti staré pohledávky ani zajišťovány, ani vypláceny, ani jakýmkoliv jiným způsobem uspokojovány, jest tomu rozuměti tak, že zákon to ustanovuje jen proti peněžnímu ústavu, jemuž bylo povoleno příročí.

Dovolací soud dochází tedy, přihlížeje k tomu, co uvedeno, k výkladu, že nebylo úmyslem zákonodárcovým rozšířiti úlevy zákona č. 240/1924 i na rukojmí a plátce.

Další otázkou je, zda § 5 uved. zák. posunuje splatnost pohledávky či pouze žalovatelnost resp. exekvovatelnost.

Z ustanovení §§ 4 a 5 uved. zák. vyplývá, že nelze mluvit o posunutí splatnosti pohledávky. Jinak by § 4, odst. 1, uved. zák. nemluvil o úrocích a jiných příslušenstvích, třeba se staly splatnými nebo vznikly za příročí.

Názor dovolacího soudu jest ve shodě s názorem projeveným již v rozh. nejv. soudu 12680 Sb. n. s., které třeba se týkalo závazků směnečného rukojmího, přece jen vyslovuje všeobecně, že přiročí není v podstatě ničím jiným než sečkaním působícím proti hlavnímu dlužníku.

Dovolací soud vychází též ve shodě s judikaturou z právního názoru, že rukojmího a plátce jest pokládati po právní stránce v podstatě za rukojmím (rozh. č. 2307 Sb. n. s.).

Je-li dluh peněžního ústavu, jemuž povoleno bylo přiročí, splatný, není třeba zabývatí se otázkou, zda ustanovení § 894 obč. zák. jest možno použítí i pro rukojmí a plátce.

Nemůže míti významu ustanovení § 1358 obč. zák., neboť z nemožnosti rukojmího a plátce hojiti se pro přiročí na peněžním ústavu, nelze ještě usuzovati, že se zákon vztahuje i na rukojmí a plátce.

Zákon č. 240/1924 Sb. z. a n. se po hmotněprávní stránce netýká závazků hlavního dlužníka, tento závazek trvá, jest i splatný, není však žalovatelný, avšak pouze proti osobě hlavního dlužníka. Jest to výhoda hlavního dlužního, nikoliv osob třetích. Žalobce jest tudíž oprávněn domáhati se zaplacení svého peněžního vkladu na žalovaném i jako rukojmím a plátci.

Ovšem nižší soudy se pro své nesprávné právní stanovisko nezabývaly ostatními spornými otázkami, zejména obsahem a podstatou smlouvy rukojemské, výší zažalované pohledávky a dohodou stran o posečkání a bude proto třeba v tomto směru v jednání pokračovati a znovu pak rozhodnouti.

Čís. 17036.

Jestliže vypůjčitel nebyl povinen plniti efektivně ve zlatých dolarech a v době sjednání zápůjčky nebylo jiného než zlatého dolaru, nebyla sjednaná zápůjčka se zlatou doložkou, třebaže se ve smlouvě o zápůjčku poukazuje na zlaté dolary.

Z pouhé doložky, že vypůjčitel má vrátiti zapůjčenou valutu podle hodnoty zlata, ještě neplyne, že účinnost doložky byla smluvna jen pro ten případ, že dojde současně k změně kupní síly zapůjčené valuty ve vztahu k zlatu.

(Rozh. ze dne 9. září 1938, Rv I 3242/37.)

Podle ujednání z 20. března 1933 zapůjčil žalobce oběma žalovaným 1.200 amerických zlatých dolarů, které žalovaní obdrželi vyplaceny v čs. korunách. Žalovaní se zavázali platiti jako úrok každý měsíc 10 zlatých dolarů. Zápůjčka byla poskytnuta na dobu pěti let, měla se však státi okamžitě splatnou, kdyby dlužníci (žalovaní) nesplnili svou měsíční úrokovou povinnost ve 3 měsících za sebou. Dlužná částka 1.200 amerických zlatých dolarů měla býti vrácena po uplynutí pěti let podle hodnoty zlata. Tvrdě, že se žalovaní octli v prodlení s více než tříměsíčními splátkami na úroky, takže jest oprávněn žádati zaplacení celé zápůjčky,

domáhá se žalobce na žalovaných celkem 42.140 Kč 90 h s přísl., kteráž částka byla přepočítána podle kursu 1 dolar za 34 Kč. Žalovaní namítli mimo jiné, že ani Spojené státy severoamerické neuznávají dřívější dolarový kurs, že zlatá doložka nebyla smluvna platně a že by bylo protizákonné, kdyby žalobci bylo placeno více než jest platiti podle nynějšího kursu dolaru. Nižší soudy zamítly žalobu pro tentokráte, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatel se snaží dovésti, že zlatý dolar byl pouze měřítkem, aby mohlo býti zjištěno, zda nastalo zhodnocení nebo znehodnocení československé koruny, t. j. zda došlo k změně vnitřní hodnoty československé koruny. Než z dotčené úmluvy nic takového nevyplývá, neboť v ní není ani zmínky o nějaké relaci zlatých dolarů k československým korunám, nýbrž pouze o zlatých dolarech samých. Jen zlaté dolary byly předmětem zápůjčky a jen zlaté dolary měly býti vráceny. Nezáleží na tom, že žalovaní potvrdili žalobci, že obdrželi vzájemnou hodnotu 1.200 amerických zlatých dolarů správně v československých korunách. Mohla proto býti žaloba domáhající se zaplacení v československých korunách a nikoli v dolarech již z uvedených důvodů zamítnuta. Než i kdyby snad doložka ve smlouvě obsažená »dle hodnoty zlata« měla míti ten význam, že není třeba vrátiti dolary efektivně, nýbrž po případě i jejich hodnotu, je napadený rozsudek přesto správný. Americké dolary se totiž po zrušení zlatého standardu nestaly jinou měnou, nýbrž šlo to jen o pokles měny, jehož risiko stíhá žalobce (viz obdobné rozh. č. 11725 Sb. n. s.) a jež se ve vztahu k československé koruně projevil právě poklesem kursu amerického dolaru. Že by pak nynější americký dolar měl proti zlatému dolaru menší vnitřní hodnotu, nebylo tvrzeno.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a opětne rozhodnutí.

Důvody:

V době sjednání zápůjčky nebylo ve Spojených státech severoamerických jiného než zlatého dolaru, protože tehdy měly uvedené státy ještě zlatou měnu (zlatý standard). Poukazuje-li se proto ve smlouvě o zápůjčku na zlaté dolary, nebylo by lze z toho ještě dovoditi, že byla sjednaná zápůjčka s t. zv. zlatou doložkou, neboť není ani mezi smluvci sporu o tom, že žalovaní nebyli povinni plniti efektivně v zlatých dolarech nebo ve zlatě. Nebezpečí změny v dolarové měně by proto stíhalo dovolatele (srov. rozh. č. 6910, 14180, 15120 Sb. n. s.). Tomu však čelil dovolatel úmluvou, podle níž měli žalovaní vrátiti dlužnou částku podle hodnoty zlata. Tímto ujednáním byla smluvna zápůjčka s doložkou zlaté hodnoty, jak správně uvádí dovolatel. To dopouštějí nepřimo i žalovaní, namítajíce v té příčině jen, že doložka ta nemohla býti platně smluvna. Doložky ty se však tuzemskému právnímu řádu nepřičí (srov. rozh. č. 14714, 16193 Sb. n. s.). Právní význam řečených doložek záleží v tom, že smluvci určili objem plnění relací k určitému množství zlata, t. j. k množství zlata, jež obsahoval zlatý dolar podle zákonné úpravy

v době poskytnutí zápůjčky. Že jen toto množství zlata má tu význam, když nebylo nic jiného sjednáno, připouštějí správně sami žalovaní, avšak nelze s nimi souhlasit, že by byla řečená doložka neurčitá. Zápůjčku samu jest posuzovati podle tuzemského práva, neboť byla smluvena v tuzemsku a ani z obsahu ujednání ani z přednesu stran nevyplývá, že by měla býti smlouva posuzována podle jiného než tuzemského práva (§§ 33, 36 obč. zák.). Opatření Spojených států severoamerických spojená se zrušením zlatého standardu se proto platnosti řečené doložky dotknouti nemohla, neboť tuzemským právním řádem nedošlo k její suspensi ani k jiné právní úpravě. Je proto právně mylný názor nižších soudů, že dovolatele stihalo riziko z poklesu dolaru, třeba že se dolar po zrušení zlatého standardu nestal jinou měnou. Ze sjednané doložky neplyne, že by byla její účinnost smluvena jen pro ten případ, že dojde současně k změně kupní síly dolaru ve vztahu k zlatému dolaru. Samo sebou se to nerozumí, protože smluvci mohou mít zvláštní důvody, proč objem plnění určují bez zřetele na kupní sílu měnové jednotky jen hodnotou určitého množství zlata jí vyjádřeného. Podle přednesu dovolatelova se v době výplaty zápůjčky 1.200 zlatých dolarů rovnalo 41.000 Kč. Po té stránce žalovaní nic neuvedli, co by správnost uvedeného přednesu věcně vyvracelo. Také není sporu o tom, že žalovaní onu hodnotu 1.200 zlatých dolarů skutečně správně obdrželi v československých korunách. Namítá tu jen, že se dovolatel nemůže na nich domáhati, aby plnili v československých korunách, protože prý zápůjčka byla smluvena v dolarech (srov. rozh. č. 6939, 7317 Sb. n. s.). Než v tom nelze s nimi souhlasit. Zápůjčka jim byla vyplacena v československých korunách a v této měně také platili úroky. Ze smlouvy o zápůjčku nikterak neplyne, že žalovaní měli plniti v amerických dolarech, neboť bylo jen ujednáno, že dlužnou částku jest vrátiti podle hodnoty zlata. To nasvědčuje tomu, že zlatý dolar byl vzat skutečně jen jako měřítko pro rozsah plnění žalovaných. Není tudíž závady, aby se žalobce nedomáhal plnění v tuzemské měně. Tomu nebrání ani další přednes žalovaných, o jehož správnosti nebyl ostatně nabídnut ani důkaz, neboť z toho, že dovolatel prohlásil, že půjčil dolary a že bude chtít jen dolary, nelze dovoditi, že měl podle smlouvy nárok na plnění v dolarech a že žalovaní byli také povinni plniti jen v dolarech. Poněvadž však nižší soudy vycházejíce z jiného právního názoru, neprobraly věc náležitě, zejména co do námítky splatnosti jistiny a solidárního závazku žalovaných, jakož i v příčině úroků, nemohl dovolací soud rozhodovati ihned ve věci samé a bylo proto zrušiti jeho rozhodnutí a uložiti soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Čís. 17037.

Prohlášení o zpětvzetí žaloby se vzdáním se žalobního nároku lze napadati podle §§ 871 až 877 obč. zák.

(Rozh. ze dne 13. září 1938, Rv I 886/38.)

Ve sporu, v němž šlo mimo jiné o zaplacení nájemného za dobu od 1. října 1928 do konce roku 1930 v částce 31.500 Kč s přísl., namítl žalovaný, že žalobkyně, která podala na něho u okresního soudu civilního pro P. žaloby pod C X 2992 až 3000/33 o zaplacení čtvrtletních činží po 3.500 Kč za výše uvedenou dobu vzala zpět uvedené žaloby, vzdávši se žalobního nároku. Proti tomu žalobkyně uvedla, že se vzeti oněch žalob zpět stalo omylem, k němuž zavedl podnět právní zástupce žalovaného, využiv neinformovanosti substituta jejího právního zástupce, který skutečně stav věci neznal. Soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Ze spisů C X 2981 až 3000/33 okresního soudu civilního v P. vyplývá, že substitut právního zástupce žalující strany Dr. Ivan K. vzal při ústním jednání dne 1. března 1934 zpět žaloby C X 2992-3000/33, a to se vzdáním se žalobního nároku. Toto prohlášení — předpokládá jeho platnost — nemělo jen význam procesní, nýbrž i následky hmotněprávní, záležející v zániku závazku dlužníka (§ 1444 obč. zák.). Avšak též o takovém prohlášení platí zásady vytčené v §§ 871 až 877 obč. zák., umožňující tomu, kdo prohlášení učinil, namítati jeho neplatnost pro omyl nebo lest.

V souzené věci tvrdila žalobkyně, že dotčený projev byl učiněn výhradně v omylu, k němuž zavedl podnět právní zástupce žalovaného, využiv neinformovanosti substituta jejího právního zástupce, který skutečný stav věci neznal a vzal žaloby zpět, domnívaje se, že byly podány omylem. O tomto tvrzení nabídla také důkazy.

Tyto žalobkyní tvrzené skutečnosti nejsou bezvýznamné, jak míní odvolací soud, neboť by za vylíčeného stavu věci nebylo možno již předeem vyloučiti možnou neplatnost prohlášení Dr. Ivana K. pro omyl, vyvolaný druhým smluvcem (§ 871 obč. zák.).

Bez vyšetření žalobkyní tvrzených okolností, za kterých došlo k zpětvzetí žalob Dr. Ivanem K. se vzdáním se žalobních nároků, nelze posouditi, zda šlo o omyl, pro který by bylo prohlášení Dr. Ivana K. neplatné. Ježto v té příčině zůstalo vadné již řízení prvé stolice a první soud musí dále jednati a znovu rozhodnouti v příčině částky 21.000 Kč žalobního nároku, bylo dovolání žalobkyně vyhověti a zrušiti v této části i rozsudek prvého soudu a věc vrátiti i co do další částky 31.500 Kč s přísl. prvému soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

Čís. 17038.

Dokud nepominulo omezení vlastnictví zákazem zcizení a zatížení, nelze bez souhlasu ministerstva zemědělství na nemovitost přidělenou z pozemkové reformy vésti exekuci vnucenou dražbou ani k vymožení daní a jiných veřejných dávek.

(Rozh. ze dne 14. září 1938, R I 1041/38.)

Srov. rozh. č. 14808 Sb. n. s.

Československý stát, zastoupený berním úřadem v L., navrhl, aby mu byla podle výkazu nedoplatků k vymožení vykonatelné pohledávky 96.123 Kč 10 h s přísl. povolena exekuce vnučenou dražbou nemovitostí zapsaných ve vložkách čí. 313, 244, 351 poz. knihy kat. území T. a Ch. Exekuční soud vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. **Důvody:** Zákaz zatížení nemovitosti bez souhlasu státního pozemkového úřadu se ovšem nevztahuje na exekuční zatížení pro veřejné daně a dávky (rozh. č. 9883, 11082, 11869 Sb. n. s.), jak to jako výjimku z § 7 zábor. zák. vyvozuje shodně judikatura z § 33 přídělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n., podle něhož náhrada za přidělovou cenu vážne v pořadí za veřejnými daněmi a dávkami, po případě z §§ 47 a násl. náhrad. zák., podle nichž mají při rozvrhu přejímací ceny platnost ustanovení exekučního řádu o rozvrhu nejvyššího podání, čímž se daním a veřejným dávkám přiznává přednostní uspokojení. Vymáhající věřitel se však svým návrhem podle § 133 ex. ř. domáhá přímého uspokojení z nemovitosti, zatížené veřejnoprávním zákazem zcizení (§ 35 zák. č. 81/1920). Ve smyslu § 11 zák. ze 27. května 1931 č. 93/1931 Sb. z. a n., může být dražební řízení o nabytí půdě zahájeno jen se souhlasem státního pozemkového úřadu, který je vykázati v návrhu na jeho zahájení, a to pokud nepominulo omezení vlastnického práva zákazem zcizení (§ 2 uved. zák.). Řečený předpis je pokládati za normu nutící. Uspokojení, třebaš privilegovaného práva zástavního, nelze uskutečnit bez souhlasu ministerstva zemědělství, neboť i když tu takovýto souhlas jest, děje se pokračování v dražebním řízení s výhradami uvedenými v odst. 2 až 5 § 11 cit. zák., na které musí být výslovně upozorněno již v dražební vyhlášce (rozh. č. 14808 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V § 11, odst. 1, malého přídělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. jest ustanoveno, že dokud nepominulo omezení vlastnického práva zcizení a zatížení, může dražební řízení o nabytí půdě být zahájeno jen se souhlasem státního pozemkového úřadu (nyní ministerstva zemědělství), které se vykáže v návrhu na jeho zahájení, a v dalších odstavcích 2, 3, 4 a 5 jsou stanoveny zvláštní, od exekučního řízení odchylné modalities, za nichž se takové dražební řízení děje. Dotčené ustanovení se vztahuje na každé dražební řízení u přidělových nemovitostí, dokud omezení vlastnického práva zákazu zcizení a zatížení ještě nepominulo, tedy i tehdy, navrhuje-li se exekuce nucenou dražbou takových nemovitostí k vymožení daní a veřejných dávek. To bylo u vykonatelných pohledávek okresních nemocenských pojišťoven na pojistném vysloveno v rozhodnutí č. 14308 Sb. n. s. a platí také o daních a veřejných dávkách.

Čís. 17039.

Byla-li pohledávka po sjednání postupní smlouvy zabavena a přikázána k vybrání jiné osobě a poddlužník ji zaplatil vymáhajícímu věřiteli

ještě před přikázáním k vybrání, ježto mu před tím nebyl postup oznámen, jest postupník oprávněn požadovati na vymáhajícím věřiteli vydání zaplacené mu částky do výše postoupené pohledávky.

(Rozh. ze dne 14. září 1938, Rv I 2705/37.)

Žalovanému byla usnesením ze dne 26. listopadu 1934 nejprve povolena k vymožení jeho vykonatelné pohledávky 1.411 Kč 10 h s přísl. exekuce zabavením pohledávky, kterou měl Vilém K. proti firmě T. za dodané zboží v částce 1.286 Kč, a poté byla mu ona pohledávka Viléma K. přikázána k vybrání. Příkazní usnesení bylo poddlužnici doručeno dne 17. prosince 1934, avšak žalovaný vybral u vedené poddlužnice zabavenou pohledávku již před přikázáním dne 26. listopadu 1934, ačkoliv ji Vilém K. postoupil dopisem ze dne 22. listopadu 1934. Oznámení o postupu poddlužnici se stalo asi dva dny po vybrání zabavené pohledávky poddlužnici. Tvrdě, že jeho právo k pohledávce nabyté postupem nemohlo být dotčeno pozdější exekucí vedenou žalovaným, domáhá se na něm zaplacení vybraných 1.288 Kč 30 h s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. **Důvoly:** Soud první stolice odepřel žalobkyni žalobní nárok, vycházející z názoru, že o pořadí mezi postupem a zabavením rozhoduje doba, kdy byl poddlužník zpraven o postupu, a že se žalobkyně může se svým nárokem držeti jen cedenta, ježto žalovaný nabyl svého práva bona fide a po právu. Proti tomuto rozsudku právem brojí žalobkyně, namítajíc nesprávné posouzení věci po stránce právní. Podle zjištění postoupil Vilém K. žalobkyni svou pohledávku za firmou T. dne 22. listopadu 1934, ta však zaplatila dříve as dva dny poté zabavenou částku do rukou právního zástupce žalovaného. Byla-li však pohledávka postoupena dříve žalobkyni, náležela jí do vlastnictví, postupitel přestal být věřitelem a nemohl proto ani jeho věřitel nabýti k postoupené pohledávce práv. Postup pohledávky jest smlouva mezi dosavadním věřitelem a nabyvatelem; podle níž dosavadní věřitel přestává být věřitelem a stává se jím právě nabyvatel (postupník). K perfekci postupu se nevyžaduje, aby dlužník o něm byl uvědoměn a není třeba oznámení dlužníkovi; ten ovšem je chráněn dobrou vírou tak, že může plniti postupiteli, pokud o postupu nevěděl (§ 1395 obč. zák.). Jakmile však bylo provedeno oznámení, může postoupený dlužník plniti jen postupníku (§ 1396 obč. zák.). Při úvaze tedy, mohla-li být účinně zbavena pohledávka u poddlužníka, rozhoduje jen to, kdy nastal postup pohledávky. Byla-li zabavena pohledávka po postupu v době, kdy již dlužníkovi nepatřila, nemohlo mít zabavení úspěch. Když pak poddlužník plnil žalovanému, nevěda, že pohledávka byla postoupena, byl žalovaný tímto plněním obohacen, neboť poddlužník plnil mu bezdůvodně, ježto zaplatil nevědomky pohledávku, která patřila již žalobkyni. Proto byl žalovaný tímto bezdůvodným plněním obohacen na újmu žalobkyně, které byla pohledávka dříve postoupena, a proto žalobkyně, která byla zkrácena, má proti žalovanému nárok na vydání příslušné částky. Pro posuzování oprávněnosti žalobkynina nároku nezáleží na tom, zda postoupený dluž-

ník byl zpraven a kdy, jediné závažnou jest doba postupu a podle zjištění soudu prvě stolice se postup stal dříve, než došlo k zabavení dříve postoupené pohledávky. V takovém případě však, jak již shora řečeno, zabavení pohledávky není úspěšné, ježto byla zabavena pohledávka, která dlužníku již nepatřila. Názor soudu prvě stolice, že žalovaný nabyl práva bona fide a po právu, nelze schváliti, ježto žalovanému bylo plněno neprávem a plnění to se stalo na újmu žalobkyně, jež byla jediné oprávněná vlastnice pohledávky jí postoupené. Odkazuje-li soud prvě stolice na ustanovení § 367 obč. zák., nutno podotknouti, že v souzené věci jde o pohledávku, nikoliv o movitou věc svěřenou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně. Postupem přestala pohledávka býti majetkem Viléma K. a přešla do žalobkynina majetku (§ 1395 obč. zák.). Žalovaný nemohl tudíž pozdější exekuci nabýti práv na postoupenou pohledávku, ježto K-ovi již nenáležela. Zaplatil-li poddlužník přes to žalovanému postoupenou pohledávku na základě exekuce, šlo u žalovaného o neoprávněné uspokojení na újmu žalobkyně, která — jak již uvedeno — byla jediné sama majitelkou pohledávky, a je proto žalovaný povinen vydati bezdůvodně obdrženou částku žalobkyni jako jí příslušející (srov. rozh. č. 4740, 4859, 12069 a j. Sb. n. s.). Bezdůvodnost placení nemůže žalovaný vyvrátiti poukazem na svou dobrou víru hledíc na to, že poddlužník nebyl ještě o postupu zpraven, poněvadž přijal zaplacení pohledávky před jejím příkázáním, tedy je přijal neprávem.

Čís. 17040.

Smluvní pojištění odpovědnosti.

Pojistitel může účinně namítati proti nároku třetí osoby, opírajícímu se o tvrzené zákonné zástavní právo (§ 54 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. a § 127 zák. č. 501/1917 ř. z.), že byla porušena oznamovací závaznost, kterou byl pojistník povinen splniti po dostavení se pojistné příhody, a že proto pojistník nenabyl anebo pozbyl nároku na náhradní pohledávku.

Zákonné zástavní právo oné třetí osoby jest podmíněčné; zanikla-li zástavní náhradní pohledávka pojistníkovou, zaniklo i zákonné zástavní právo třetí osoby (poškozeného).

Nezaviněnost a bezvýznamnost porušení oznamovací závaznosti musí dokázati zástavní věřitel.

(Rozh. ze dne 14. září 1938, Rv I 2932/37).

Dne 1. června 1934 se žalobce srazil s automobilem řízeným Otakarem V. V trestním řízení byl Otakar V. právoplatně odsouzen pro přešpek § 335 tr. z., kdežto žalobce byl zproštěn. Žalobce proto žaloval

Otakara V. o zaplacení 8.735.60 Kč s příslušenstvím, t. j. o náhradu za poškozený automobil a za tělesné poranění a ten byl odsouzen rozsudkem pro zmeškání ze dne 9. září 1936 podle žalobní prosby. V době úrazu byl Otakar V. pojištěn u žalované pojišťovny proti zákonné odpovědnosti v provozování automobilu a žalovaná pojišťovna mu v trestním řízení poskytla ochranu. Ježto žalobce vedl marně exekuci proti Otakaru V. k vymožení uvedené náhrady, domáhá se zaplacení 8.735.60 Kč s příslušenstvím jako pohledávky, jež mu vznikla z uvedeného důvodu, tvrdě, že mu přísluší zákonné zástavní právo na pohledávce Otakara V., kterou má jakožto pojistník proti žalované pojišťovně. Žalovaná namítla, že podle čl. 14, odst. 1, všeob. poj. podmínek jest pojistník povinen neprodleně oznámiti pojistiteli, že třetí osoba (poškozený) uplatňuje proti němu soudně svůj nárok, a podle odstavce 4 téhož článku je pojistník povinen míti zájem na tom, aby škoda byla odvrácena a umenšena, dále že podle čl. 16 všeob. poj. podmínek porušení pojistníkovy povinnosti o neprodleném oznámení vznesení civilně soudních nároků třetí osobou vůči němu, má v zápětí ztrátu práv na plnění závazku pojistitelova, kterýžto právní následek nenastane, jestliže se osobě k plnění závazku povinně nepřičítá ani úmysl ani hrubá nedbalost, nebo nemělo-li porušení vlivu ani na zjištění pojistné příhody, ani zjištění nebo objem plnění závazku pojistitelova, konečně že Otakar V. neoznámil žalované pojišťovně, že byl žalobcem žalován, ve sporu se vůbec nebránil, neboť dal dojíti k rozsudku pro zmeškání a porušil tak hrubou nedbalostí ustanovení čl. 14 všeob. poj. podmínek, při čemž toto porušení mělo podstatný vliv na zjištění a objem plnění závazku žalované pojišťovny. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Dovolatel hájí mylný názor, že třetí osoba, která v době dostavení se pojistné příhody nabyla pro svůj nárok zákonného zástavního práva na náhradní pohledávce pojistníkově z pojistné smlouvy podle § 127 zákona č. 501/1917 ř. z. a § 54 zákona č. 81/1835 ř. z., nepozbývá ho tím, když pojistník poruší oznamovací závaznost uloženou mu po dostavení se pojistné příhody. Neboť v rozhodnutí č. 15610 Sb. n. s., na něž dovolatel poukazuje k odůvodnění onoho svého názoru, nešlo o porušení sekundární závaznosti pojistníka, nýbrž šlo o to, že pojistník, jemuž pojišťovna odmítla plnění kvalifikovaným dopisem podle smluvního ustanovení odpovídajícího předpisu § 20, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z., nežaloval pojišťovnu o plnění v poskytnuté mu lhůtě 6 měsíců a tím se svého nároku vzdal (§ 863 obč. zák.), ale že toto jeho vzdání se jest proti třetí osobě — hledíc na její již nabyté zákonné zástavní právo — neúčinné.

Pojistník se totiž takovým způsobem vzdal jen svého práva uplatniti nárok soudně (viz obdobné rozhodnutí č. 15511 Sb. n. s.), tím však nezaniklo zástavní právo třetí osoby (§§ 466, 467, 468 obč. zák.).

Jinak je tomu v souzeném případě. Tu jde o účinnou námitku průpadní doložky smluvně stanovené ve smyslu §§ 32, odst. 3, § 39, odst. 1 a 124, odst. 1, zák. č. 501/1917 ř. z.) po případě §§ 32, odst. 3, 39, odst. 1, a 119, odst. 1, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.). Při tom nelze přehlédnouti, že zástavní právo jest akcesorické povahy a že vzniká a trvá dotud, dokud nezanikne zástava. Trvá proto zástavní právo třetí osoby jen dotud, dokud náhradní pohledávka pojistníkovou nezanikla. Jeho pohledávka jest závislá na tom, že splní smluvené oznamovací závaznosti. Jde tu vlastně o výminku, ať odkládací nebo rozvazovací. Nebyla-li splněna a jestliže pojišťovna — používajíc průpadní doložky — to důvodně namítá, nenabyl anebo pozbyl pojistník nároku na náhradní pohledávku, a tím zástava zanikla. Jest proto i zástavní právo třetí osoby podmínečné a zanikla-li zástavní náhradová pohledávka, zaniklo i zákonné zástavní právo třetí osoby, která nemá přímého nároku proti pojišťovně z pojistné smlouvy, nýbrž nabyvá nároku teprve příkazáním náhradní pohledávky k vybrání podle § 308 ex. ř. Jsou proto proti ní přípustné všechny námitky, které má pojišťovna proti pojistníku, a pojišťovna jest oprávněna namítati třetí osobě i zánik náhradní pohledávky, který nastal tím, že pojistník porušil oznamovací závaznost, kterou byl povinen splniti po dostavení se pojistné příhody. To platí ovšem jen tenkrát, když třetí osoba (poškozený) účinným způsobem opominutí pojistníka splniti závaznost nenapravila. Avšak v souzeném případě o takovou nápravu nešlo.

Dovolání nedůvodně napadá názor odvolacího soudu, že žalobce nedokázal ani nezaviněnost, ani bezvýznamnost porušení oznamovací závaznosti. Neboť žalobce se o to ani nepokusil ani nepřednesl okolnosti, z nichž by se dalo souditi na nezavinění pojistníka a na bezvýznamnost porušení oznamovací závaznosti, ač to bylo podle § 1298 obč. zák. jeho povinností. Nemístná je proto jeho výtka, že měl býti vyslechnut pojistník Otakar V. o tom, proč porušil oznamovací závaznost. Zabývaly-li se přes to nižší soudy touto otázkou a dospěly-li na základě toho, co bylo předneseno k závěru, že Otakar V. jednal z hrubé nedbalosti a že porušení oznamovací závaznosti mělo vliv na zjištění pojistné příhody nebo na zjištění objemu plnění pojišťovny, nemůže to žalobce s úspěchem vytýkati.

Čís. 17041.

K otázce nabytí vlastnictví k cenným papírům, odevzdaným bankéři k dosažení zápůjčky, k níž nedošlo, — na základě zmocňovacího prohlášení podle § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n.

Bylo-li prohlášení podle § 3 uved. zák. vydáno hledíc na zamýšlené dosažení a poskytnutí zápůjčky, k níž nedošlo, není bankéř jen na základě onoho prohlášení oprávněn, aby si samovolně osoboval vlastnické právo k cenným papírům.

(Rozh. ze dne 14. září 1938, Rv I 509/38.)

V červenci 1932 žádala žalobkyně filiálku žalované v Č. T. o úvěr k zaplacení úsporných vkladů a jako jistotu nabídla cenné papíry. Žalovaná projevila ochotu poskytnouti žalobkyni lombardní úvěr a tu žalobkyně na žádost žalované zaslala jí dne 11. října 1932 prohlášení ve smyslu § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. a dne 6. prosince 1932 cenné papíry, o něž jde, a to 4½% IV. stát. půjčky podle serií a čísel celkem 72 kusů v nom. hodnotě 499.950 Kč. Výnosem ministerstva financí ze dne 16. března 1933 bylo žalované povoleno přiročí. Ježto ve skutečnosti nedošlo k poskytnutí úvěru, domáhá se žalobkyně na žalované, I. aby bylo zjištěno, že cenné papíry, o něž jde, zůstaly i po uložení do úschovy žalované banky žalobkyniným vlastnictvím, II. že žalovaná je povinna vydati žalobkyni cenné papíry 3% unif. umořitelné půjčky v nominální hodnotě 499.950 Kč, kteréžto papíry vstoupily podle zákona č. 128/1936 Sb. z. a n. výměnou na místo původních cenných papírů, a III. že žalovaná jest konečně povinna vyplatiti žalobkyni úroky z kuponů uvedených cenných papírů v úhrnné výši 66.815 Kč 70 h s přísl. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Jádrem sporu je ve výkladu listin týkajících se smlouvy o poskytnutí lombardního úvěru a pak v interpretaci zákona ze dne 10. října 1924, č. 241 Sb. z. a n., zejména jeho §§ 1 až 3 a vlád. nař. ze dne 18. prosince 1935 č. 338/1936 Sb. z. a n. Bylo-li o likvidaci žalované banky vydáno zvláštní zákonodárné opatření, jest logicky na prvním místě řešiti otázku, zda a jak se toto nařízení dotýká nároku v souzené rozepři domáhaného. V § 3, odst. 1, uved. nař. jsou ve zvláštních odstavcích a), b), c) od sebe rozlišeny tři různé druhy pohledávek, které mají býti vyrovnány dluhopisy vydanými podle § 5. Pro všechny takto samostatně vymezené pohledávky platí tu však jisté společné předpoklady, t. j. jejich vznik před rozhodujícím dnem 16. resp. 21. března 1933 a jejich povaha, podle níž by náležely v konkursu do třetí třídy. V soulase s tím ustanovuje § 7, odst. 2, písm. b), c) uved. nař., že se nařízení nedotýká ani práv na oddělené uspokojení a práv na vyloučení, pokud by bylo lze tato práva uplatniti ve vyrovnacím řízení zahájeném o jmění žalované v rozhodující den, ani jiných než v § 3, odst. 1, a § 4, odst. 1, uvedených pohledávek. Naskytá se ovšem otázka, proč byla v § 3, odst. 1, písm. b) utvořena z pohledávek tam uvedených zvláštní skupina, když přece tyto pohledávky patří pod širší pojem v onom odstavci pod písm. c) uvedených nepeněžitých pohledávek. Nařízení č. 338/1936 Sb. z. a n. jest opatření výjimečné, omezující práva majitelů pohledávek. Je proto při jeho výkladu vystříhati se, aby nebylo omezení práv v něm obsažené stupňováno takovým způsobem, výkladu, který by nebyl se zněním nařízení v souladu. Na otázku shora nadhozenou je proto odpověděti tak, že bylo důvodem k rozlišení skupiny pod písm. b) od skupiny pod písm. c) v § 3, odst. 1, to, že peněžní ústavy, které mají pohledávky uvedené v § 3, odst. 1, pod písm. b), mají nárok na jejich vyrovnání místo podle § 3 způsobem uvedeným v § 4. Byl-li tu snad ještě jiný úmysl zákonodárce, nebyl projevěn tak zřetelně, aby se

při výkladu mohlo k němu přihlížeti. Jinou ratio legis však z uvedeného vládního nařízení nelze vyčísti. Není proto možno usuzovati z ustanovení § 3, odst. 1, písm. b) uved. nař. ani na to, že zmocnění podle § 3 zákona č. 241/1924 Sb. z. a n., dané bance před kritickým dnem, již samo o sobě omezuje jejího věřitele na způsob uspokojení jeho pohledávky, normovaný v § 3 resp. § 4 uved. nař., nýbrž nutno zkoumati, zda by právním následkem onoho zmocnění podle zjištěného skutkového stavu bylo, že by žalující neměla ve vyrovnacím řízení zahájeném v kritický den o jmění žalované nárok na vyloučení lombardovaných a dne 6. prosince 1932 do úschovy zaslaných cenných papírů (§ 7, odst. 2, b) uved. nař.), nýbrž pouze pohledávku náležející do třetí třídy konkursní (§ 3, odst. 1, písm. b), c) uved. zák.). Konkrétně řečeno nutno rozhodnouti, zda se žalovaná stala do rozhodujícího dne vlastníci řečených papírů a zda byla ze smlouvy schovací resp. zástavní povinna vrátiti jen stejný počet cenných papírů téhož druhu, či zda žalující zůstala vlastníci oněch kusů, a měla by tedy nárok na vydání individuálně určených jejich kusů, po případě, když byly ony papíry následkem zákona o výměně dluhopisů č. 128/1936 Sb. z. a n. vyměněny za jiné cenné papíry, na vydání právě těchto vyměněných papírů v množství pro žalující zapsaném. Neboť i když žalovaná uschovala vyměněné 3% umořitelné dluhopisy v depotu C, označeném výslovně jako depot k libovolnému nakládání, pak byly-li původní dluhopisy vlastnictvím žalobkyně, právem by se domáhala žalobkyně podle § 5 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. vydání vyměněných dluhopisů určených jen podle druhu a množství a nepotřebovala by se zřetelem na ustanovení § 370 obč. zák. uvésti čísla a serie vyměněných dluhopisů. Námitka žalované, že by vlastnická žaloba o vydání vyměněných cenných papírů nemohla obstáti již pro nedostatek jejich individualisace, jeví se tudíž neoprávněná, neboť žalobkynin nárok jest upraven zvláštním zákonným předpisem a dle něho je možno žalovati na vydání cenných papírů určených pouze genericky. Z toho, co řečeno, především vysvítá, že důkaz žalobkynina vlastnického práva k cenným papírům původně u žalované uschovaným je nutnou podmínkou dalšího nároku žalobního na vydání vyměněných cenných papírů a na zaplacení úroků z kuponů papírů původních i vyměněných. Stačilo proto úplně žalovati na vydání vyměněných cenných papírů a zaplacení úroků. Naproti tomu žalobní žádost na zjištění, že původně uschované papíry zůstaly vlastnictvím žalující, je zbytečná a není přípustná. Tato žalobní žádost by v každém případě musila býti zamítnuta. Neboť považujeme-li ji za mezitímní návrh určovací, pojatý již do žaloby, pak nejde právní význam návrhu nad meze sporu, nýbrž je jen jednou z podmínek úspěšnosti žaloby na plnění (§ 236 c. ř. s., rozh. č. 8138, 9348, 10963 Sb. n. s.). Kdyby se však mělo za to, že žalobce spojil žalobu na plnění s žalobou určovací, schází tu právní zájem na co možná brzké určení, když o sporném právu musí beztak býti rozhodnuto o zároveň podané žalobě na plnění. Dále z toho, co uvedeno vyplývá, že pro řešení sporu jest rozhodující jen výklad zákona 241/1924 Sb. z. a n., zejména jeho ustanovení v §§ 1 až 3. Vlád. nař. č. 338/1936 Sb. z. a n.

nemá ustanovení, z něhož by bylo možno posuzovati na význam a účinek zmocnění podle § 3 uved. zák. Po té stránce má ono nařízení význam jen potud, že v § 3, odst. 1, písm. b) prohlašuje výslovně za bezvýznamné jakékoliv výhrady, snad přičiněné k zmocnění podle § 3 uved. zák. Nemá proto významu, že žalovaná požadujíc v dopise ze dne 1. srpna 1932 na žalobkyni zmocnění dle § 3 uved. zák., prohlásila, že toto zmocnění po splacení zápůjčky pozbývá účinnosti. I kdyby žalobkyně byla tuto výhradu do zmocnění pojala, byla by ona výhrada neúčinná. Ostatně by ona výhrada byla bezvýznamná i proto, že nedošlo ani k dání zápůjčky. Zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. se týká nejen schovací smlouvy o cenných papírech, ale zahrnuje i další dva případy, kde úschova jest jen důsledkem smlouvy uzavřené k jinému účelu, totiž smlouvy zástavní a příkazní resp. komisionářské. Zákon má v §§ 1 až 3 jedna a táž ustanovení pro obchod depositní i lombardní, v §§ 5 až 8 pro obchod komisioní, v §§ 9 až 12 ustanovení společná a v §§ 13 až 18 ustanovení trestní. Obsahuje normy povahy velcí, jejichž nedodržení se namnoze trestá, a nutno proto přihlížeti k jeho ustanovením z úřadu. V §§ 1 až 3 rozeznává zákon trojí případ úschovy: 1. v § 1, 2 odst. pravidelnou úschovu v depot jednotlivém, když cenné papíry byly odevzdány bankéři komitentem k uschování neb zástavou bez zvláštní úmluvy. Tu ukládá zákon bankéři v odstavci a), b) zvláštní povinnosti jak co do uložení cenných papírů, tak co do zapsání papírů podle rozlišovacích známek do zvláštní obchodní knihy. V § 2 úschovu modifikovanou, kdy zvláštním prohlášením ukladatele nebo zástavního dlužníka mohou býti práva a povinnosti bankéřovy různě změněna proti tomu, co shora pod 1. řečeno. Bankéř může býti zmocněn: a) k úschově souhrnné podle § 5 písm. b) uved. zák., b) k úschově jinde v tuzemsku než ve své provozovně, c) k úschově v cizině, d) k dání do podzástavy (tím je vyloučeno zákonné relombardní právo bankéře jako zástavního věřitele dle § 454 obč. zák.), e) k použití pro výkon hlasovacích práv. 3. V § 3 úschovu, při níž bankéř není při úschově převzatých cenných papírů vázán ustanoveními §§ 1, 2 zákona. K takovéto úschově může dojíti jen tehdy, dá-li ukladatel nebo zástavní dlužník bankéři zmocnění, aby s převzatými papíry libovolně nakládal. Toto zmocnění musí míti, není-li ukladatel resp. zástavní dlužník bankéřem dle § 10 uved. zák., ještě zvláštní náležitosti. Zákon nepraví ani v §§ 1, 2, že jsou-li tu uvedené předpoklady, že ukladatel resp. zástavní dlužník zůstává vlastníkem uschovaných cenných papírů, právě tak jako neříká, že se stává bankéř jejich vlastníkem, dáno-li bankéři zmocňovací prohlášení dle § 3. Ale smysl a účel §§ 1 až 3 zákona jest jasný. Má býti zabráněno tomu, aby bankéř bez zvláštního zmocnění nemohl volně nakládati se svěřenými prostředky. Při pravidelné smlouvě schovací a tudíž i smlouvě zástavní, k jejímuž vzniku je dle §§ 451 a 1368 obč. zák. třeba vzeti zastavené věci do úschovy, je schovatel povinen vrátiti věc v opatrování přijatou v takovém stavu, v jakém ji přijal; taková smlouva není dle výslovného ustanovení § 958 obč. zák. titulem k nabytí práva vlastnického. Nutí tedy zákon č. 241/1924 Sb. z. a n. v §§ 1, 2 bankéře při pravidelné smlouvě schovací resp. zástavní, aby cenné papíry, jež nejsou jeho

vlastnictvím, ukládal buď v jednotlivém depotu, nebo při nejmenším odděleně od vlastních zásob a vedl o těchto cizích cenných papírech zvláštní obchodní knihu. Zákon č. 241/1924 Sb. z. a n. nepotřebuje tedy vůbec prohlašovat, že papíry dle §§ 1, 2 v úschovu resp. zástavu dané jsou vlastnictvím uklatatele resp. zástavního dlužníka, poněvadž to ustanovují §§ 957 a 958 obč. zák., a z nich plyne v § 961 obč. zák. uložená a dle § 12, odst. 2 uved. zák. výslovně zachovaná povinnost vrátiti uklatateli tutéž individuálně určenou věc. Zákonodárce zabezpečuje toliko přesně předepsaným způsobem úschovy, jehož zachovávání je dle § 25 zákona 239/1924 Sb. z. a n. předmětem zákonné revize, splnění závazku k vydání úschovy in specie tak, jak je bankéři uloženo již občanským zákonem. Jinak má se ovšem věc, když uklatatel sám dovolí bankéři, aby s uschovanou věcí libovolně nakládal. Tu jde pak o depositum irregulare podle § 959 obč. zák. Toto ustanovení občanského zákona bylo § 3 uved. zák. změněno jen potud, že v bankovním styku nestačí svolení k užívání, nýbrž je nutné zmocnění k libovolnému nakládání a že u uklatatele nikoli bankéře, tedy u laika, se žádá z důvodu jeho menší zkušenosti zmocňovací prohlášení výslovné, na zvláštní listině odděleně od ostatních obchodních podmínek pro jednotlivý odchod vystavené a řádně podepsané. Správnost tohoto výkladu plyne z této úvahy. Podle § 959 obč. zák. přechází smlouva schovací v zápůjčku, jakmile uklatatel dovolil, aby schovatel v úschovu dané zastupitelné věci užíval, a stává se tedy uschovatel v tom případě vlastníkem věci uschované a má podle § 983 obč. zák. jen povinnost vrátiti stejný počet věcí téhož druhu. Se zřetelem na příslušnou námitku odvolatelčinu jest hned tu podotknouti, že občanský zákon užívá pro zužitelnost i zastupitelnost pouze výrazu »zužitelný«, že však jak v § 984, tak v 959 obč. zák. má zákon, tam kde mluví o věcech zužitelných, na mysli věci zastupitelné. Jestliže je tedy v bankéřském styku odevzdána do úschovy resp. zástavy věc zastupitelná, tu, jakmile uklatatel resp. zástavní dlužník dal na žádost bankéře jemu zmocnění k libovolnému nakládání s uschovanou nebo zástavenou věcí podle § 3 uved. zák., přechází podle §§ 959 a 983 obč. zák. odevzdáním věci do úschovy resp. zástavy vlastnické právo k uschovaným resp. zástaveným zastupitelným věcem na bankéře a ten nemá jiné povinnosti než vrátiti stejný počet věcí téhož druhu. Této jeho povinnosti odpovídá obligační nárok uklatatele resp. zástavního dlužníka na její splnění. Je tudíž správné, že pouhým vydáním zmocňovacího prohlášení dle § 3 řeč. zák. změna ve vlastnickém právu ještě nenastala, nýbrž že je třeba, aby byly dotčené zastupitelné věci odevzdány do úschovy resp. zástavy. V § 3 se proto důsledně mluví o zmocnění libovolně nakládati s převzatými cennými papíry. Toto ustanovení vznik nepravdělné úschovy jen řečeným již způsobem ztěžuje, ale její občanským zákonem stanovené důsledky ani nezmírňuje ani neodstraňuje. Naopak podle zásady »volenti non fit iniuria« neukládá bankéři, zřejmě proto, že se důsledkem zmocňovacího prohlášení stává vlastníkem deponovaných cenných papírů, žádnou oddělenou úschovu a dovoluje mu tedy, aby je pojal do vlastní zásoby a aby o nich žádnou zvláštní obchodní knihu nevedl. Že se bankéř, dáno-li prohlášení dle § 3 uved. zák., stává tradicí do

úschovy resp. zástavy daných věcí jejich vlastníkem, lze dovoditi i z ustanovení práva občanského o právu vlastnickém. Pojmová právní možnost přímého a libovolného nakládání hmotnou věcí jest právě obsahem práva vlastnického (§ 354 obč. zák., Randa: Právo vlastnické K 1). Dává-li tedy vlastník věci z titulu úschovy neb zástavy bankéři zmocnění k libovolnému nakládání se zastupitelnou věcí a zjeví-li se srovnalá vůle smluvců vlastnictví převésti resp. přijati v hmotném převodu věci, pak přešlo na bankéře vlastnické právo dle §§ 423—426 obč. zák. Souhrnem řečeno: odevzdá-li se zastupitelná věc, k níž patří majiteli svědčící cenný papír, do úschovy neb zástavy a dá-li se mu zmocňovací prohlášení dle § 3 uved. zák. (nepravdělná úschova, depositum irregulare), stává se tak bankéř vlastníkem věci a má jen obligační závazek k vrácení stejného množství věci téhož druhu. Aplikuje-li se shora uvedený právní výklad na souzenou rozepři, dojde se k tomuto závěru: Žalující svolila v dopise z 11. října 1932 k lombardu cenných papírů a dala žalované prohlášení dle § 3 uved. zák., i když žalovaná v dopise z 1. srpna 1932 a z 14. srpna 1932 prohlásila, že nemůže závazně přislíbiti kredit určité výše a že vyplacení úvěru může se díti jen v mezích daných možností. Žalobkyně se tudíž smluvně zavázala k lombardu cenných papírů, vydala zmocňovací prohlášení a odevzdala i později z důvodu lombardu papíry do úschovy žalované za pouhý příslib úvěru a jeho poskytnutí dle možnosti. Na řečené podmínky úvěru byla žalobkyně upozorněna i dopisem filiálky z 15. října 1932. Mimo to bylo v jiných dopisech zdůrazněno, že lombardované cenné papíry musí býti žalované ve smyslu § 3 uved. zák. k volné dispozici, což je totéž jako k libovolnému nakládání. Nelze proto z toho, že v němčině nepoužito doslovně obratu »libovolné nakládání« (freie místo beliebige Verfügung), vyvozovati, že by ono prohlášení nebylo prohlášením dle § 3 uved. zák., když žalobkyně sama je za takové výslovně označila. Jakmile tedy byly lombardované cenné papíry žalované odevzdány dne 14. prosince 1932 do úschovy a zástavy, staly se tyto cenné papíry důsledkem předchozího žalobkyně prohlášení vlastnictvím žalované. Že prohlášení předcházelo tradici, jest ovšem právě tak bezvýznamné, jako že žalobkyně, dávajíc cenné papíry dle dopisu ze 6. prosince 1932 na úhradu poskytnutého lombardního kreditu do úschovy, oznamovala, že upotřebí úvěru až za několik měsíců. To dokazuje naopak, že byla zástava dána již za to, že žalovaná přislíbila poskytnouti a dle možnosti vyplatiti úvěr. Nezáleží na tom, že žalobkyně nepoužila úvěru, ba ani o jeho pohotovosti se nepřesvědčila. Právě tak nemůže na řečených právních účincích nic měniti to, že žalovaná na depotním kontě uvedla čísla a serií cenných papírů, zvláště když žalovaná výslovně zdůraznila, že byla zmocněna k volnému nakládání s deponovanými papíry ve smyslu § 3 uved. zák. Na otázku, zda vlastnické právo k lombardovaným papírům přešlo na žalovanou či nikoliv, je bez vlivu i to, jak žalovaná transakci zaknihovala. Zápisy do obchodních knih nemají žádného konstitutivního charakteru. Rozhoduje, zda se cenné papíry staly dle předpisů občanského zákona vlastnictvím žalované či nikoliv a zda je žalovaná v této vlastnosti v obchod-

ních knihách označila. Předpisem § 3 uved. zák. byla ostatně žalovaná toliko zproštěna povinnosti zachovati předpisy §§ 1, 2 uved. zák., ale nebylo jí zakázáno, aby snad z důvodu větší opatrnosti nebo kulance neuložila lombardované papíry v jednotlivém depotu. Ať by však bylo došlo k zápisu do obchodních knih a k jinému uložení depotu, než k jakému byla žalovaná, majíc zmocňovací prohlášení dle § 3 uved. zák. v rukou, povinna z toho či onoho motivu, pak nemohly by tyto skutečnému právnímu stavu neodpovídající okolnosti změnit daný právní stav na onen, jaký by snad vysvítal podle zápisu v knihách a ze způsobu uložení depotu. Není proto závažné, že lombardované cenné papíry byly zapsány do depotu A, že byla seznámena čísla, serie a hodnota uložených papírů a že v potvrzení depotního účtu dle stavu dne 31. prosince 1932 je depot označen jako A a jako »Eigener Effektenstand«, kdežto označení depot jako C »zur beliebigen Verfügung« přichází teprve ve výtahu u centrály, kde první zanáška je z 24. července 1934. Při tom však jest zdůrazněno, že bylo dříve výslovně uvedeno: »Způsob úschovy Volné nakládání« a že se i v kontextu depotních stvrzenek výslovně uvádí: Depot k volnému nakládání. Z toho je zřejmé, že žalovaná knihovala depot s výslovným poukazem na ustanovení § 3 uved. zák. a že tedy ani ze způsobu knihování nelze bezpečně dovozovati, že žalobkyně zůstala vlastníci lombardovaných cenných papírů. Také onen depot A je označen zřetelně jako depot k volnému nakládání, takže nelze dobře mluvit o nějaké úschově v jednotlivém depotu, která má místo právě tam, kde nebylo dáno žádné zmocňovací prohlášení. Neměla by tudíž žalobkyně, pozbyvši vlastnického práva k cenným papírům, původně do zástavy daným, kdyby bylo o změně žalované v rozhodující den zahájeno vyrovnací řízení, právo na vyloučení cenných papírů, nýbrž jen obligační nárok na vydání cenných papírů téhož množství a druhu, náležející v konkursu do třetí třídy. Jde tedy o pohledávku uvedenou v § 3, odst. 1, písm. b), vládn. nař. č. 338/1936 Sb. z. a n., která se vyrovnává buď dluhopisy vydanými dle § 5, nebo poněvadž žalovaná je peněžním ústavem, podle § 4 uved. nař. Na tato plnění však není žalováno. Jeví se tedy neoprávněnou žaloba domáhající se vydání vyměněných cenných papírů a zapravení úroků.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby v částech pod I a II uvedených, a co do části pod III dotčené uložil soudu své stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Třebaže první část žalobní prosby, domáhající se zjištění právního poměru, je ve skutečnosti předurčující otázkou pro posouzení dalšího nároku na plnění, nelze ji v souzeném případě pokládati za nepřipustnou, poněvadž jí má býti zjednan pevný základ pro právní vztahy stran, a nelze ji vyloučiti při spojení se žalobou o plnění, ježto právní zájem je tu nepochybný hledíc na vládní nařízení č. 338/1936 Sb. z. a n. a na

stanovisko žalované. S opačným názorem odvolacího soudu nelze v souzené věci souhlasiti.

Je však schválný názor odvolacího soudu, že pro řešení souzeného sporu je rozhodující výklad zákona č. 241/1924 Sb. z. a n., zejména § 3 v příčině dovolatelčina zmocnění daného žalované prohlášením ze dne 11. října 1932, zda jím nabyta vlastnictví k cenným papírům, které jí byly dne 6. prosince 1932 zaslány a zda se žalobkyně vzdala svých vlastnických práv k nim a vešla vůči žalované v poměr pouhého věřitele, který by v úpadku žalované náležel do třetí třídy (§ 56 konk. ř.), či zda má věcné právo, jež by bylo posuzováno podle §§ 12 a 47 konk. ř.

Žalobní nárok je vyvozován z bankovního uschování cenných papírů, které bylo upraveno zákonem č. 241/1924 Sb. z. a n. Předpisy § 3 uved. zák. neřeší otázku, zda bankéř při vydání zmocnění dle řečeného paragrafu ukladatelem nabývá vlastnictví k uloženým cenným papírům, nýbrž jen negativně stanoví, že se na případy, v nichž byl bankéř ukladatelem nebo zástavním dlužníkem zmocněn, aby s převzatými papíry libovolně nakládal, nevztahují ustanovení §§ 1, 2, jež se týkají způsobu a druhu úschov.

Důvodová zpráva k dotčenému zákonu (tisk č. 4810), poukazující na základní rysy úschovy podle 19. hlavy občanského zákona, praví na str. 10, že zákon v §§ 1 až 3 tvoří právní domněnku, že ten, kdo dává věc v úschovu přímo nebo dáním v zástavu nepřímou, činí tak s vůlí zachovati sobě vlastnictví, dostati věc zpět a vyloučiti každé nakládání uchovatelovo s věcí, jež by se nedělo v zájmu ukladatelově, ačli by nemělo zdůvodnění v platném právu. Podobně i zpráva rozpočtového výboru (tisk č. 4830). Tato domněnka je však vyvrátitelná pouze jasným, nepochybným projevem jinaké vůle ukladatelovy (§§ 2, 3 uved. zák.).

Účelem zákona bylo, aby byl ukladatel cenných papírů chráněn, zejména aby se v úpadku bankéřově nedostal do postavení pouhého věřitele třetí třídy. Takové zmocňovací prohlášení dle § 3 uvedeného zákona svou povšechností dává sice uschovateli možnost nabytí vlastnictví k cenným papírům, opravňuje jej s nimi nakládati po případě je i zciziti, avšak tím ještě není pro něho založeno vlastnické právo k nim. Uschovatel by musil k vyvrácení uvedené domněnky skutkově doložiti a dokázati, že se ukladatel vzdal vůle zachovati si vlastnictví k uloženým papírům, že mu jejich osud co do vrácení je lhostejný a že mu nezáleží na tom, jak uschovatel s věcmi naloží. Musila by nepochybně býti dokázána dohoda smluvců, že došlo novací k změně schovací smlouvy v jinou smlouvu, na příklad o zápůjčku, půjčku, že byla změněna causa smlouvy. Jestliže hlavním účelem schovací smlouvy opatrování věcí v úschovu dané, kdežto na příklad při zápůjčce je hlavním účelem její užívání, na příklad za účelem zisku.

Také s hlediska nepravidelné úschovy, která je zvláštním typem úschovy a kterou lze posuzovati jen obdobou s předpisy o smlouvě uschovací, možno o nabytí vlastnictví zastupitelným k věcem uschova-

telem mluvití jen, byl-li ukladatel jejich vlastníkem a směřovala-li v úmyslu k tomu, aby se uschovatel stal vlastníkem. Že by takováto vůle tu byla na straně dovolatelčiny, neplyne z rozsudkových zjištění.

V souzeném případě žalovaná v první stolici netvrdila žádné skutkové okolnosti, z nichž by bylo možno bezpečně usuzovati na to, že dovolatelka měla při vydání zmocňovacího prohlášení nebo později úmysl vzdáti se vlastnického práva k cenným papírům u ní uloženým a tím vyvrátiti dotčenou domněnku. Žalovaná se v té příčině odvolává na zmocnění podle § 3 uvedeného zákona, jež však po hmotněprávní stránce vlastnické právo k depotu neodůvodňuje.

Pokud pak tvrdí, že se převzetím cenných papírů dle onoho zmocnění stala jejich vlastníci, přehlíží jednak zjištěné okolnosti, které předcházel vydání zmocňovacího prohlášení, jednak její postup, když jí bylo označeno, že dovolatelka na ni převedla cenné papíry s tím, aby je uschovala ve svém depotu na úhradu lombardního úvěru, kterého upotřebí v několika měsících. Po té stránce nelze přehlédnouti poslední odstavec dopisu žalované ze dne 1. srpna 1932 a jeho poslední větu, podle níž žalovaná žádá jako podklad pro žádané zápůjčky složením cenných papírů — spolu s prohlášením dle § 3 dopot. zákona, a zároveň prohlašuje, že toto prohlášení pozbude své platnosti, »budou-li zápůjčky, které Vám (žalobkyni) mají býti poskytnuty, svého času zase splaceny«.

Podle rozsudkových zjištění žalovaná dovolatelce žádných peněz nezapůjčila.

Dovolatelka mohla plně důvěřovati a vycházeti ze zásady poctivého styku obchodního se žalovanou a tudíž míti za to, že se ono prohlášení, když nepoužila slíbeného úvěru podle možnosti a žádané zápůjčky od ní nedostala, stalo zbytečným ve smyslu poslední věty výše vzpomenutého dopisu. Na zmocňovací prohlášení nutno pohlížeti také v souvislosti a s hlediska předchozího prohlášení žalované podle onoho dopisu hledíc na zamýšlený účel, proč bylo žalovanou žádáno. Pominul-li tento účel a nedošlo-li k uskutečnění zápůjčky, nemůže si žalovaná samovolně obovatí právo vlastnické k cenným papírům jen na základě uvedeného zmocňovacího prohlášení, jehož předpoklady byly jiné, kteréžto předpoklady se nesplnily. Tím žalovaná nevyvrátila shora uvedenou domněnku.

Právním vytýká dovolatelka mylnost názoru odvolacího soudu, že cenné papíry byly žalované odevzdány do zástavy, poněvadž nebyly splněny podle rozsudkových zjištění předpoklady, aby sporné papíry nabýly právní povahy zástavy.

Než žalovaná ani po převzetí sporných papírů do úschovy nedala vůči dovolatelce najevo způsobem pro ni poznatelným, že chce s nimi disponovati jako vlastnice, naopak dovolatelka nemohla se zřením na označení depotu (»Depot A stav vlastních papírů«) míti pochybnosti o svém vlastnickém právu k uloženým papírům, jejichž čísla, serie a hodnota jí byla oznámena, a nemohla jí ani poznámka na výpisu

»Depot zur freien Verfügung« svědčí k jinému přesvědčení, poněvadž té doby trval ještě slib zápůjčky, pro kterou žalovaná žádala zmocňovací prohlášení.

Žalovaná nemůže nic pro sebe vytěžit ani z té námitky, že s oněmi papíry jako »vlastnice« disponovala tím, že je koncem roku 1932 lombardovala u Národní banky československé, poněvadž se tato dispoice stala jednostranně a v rozporu s předpokladem, za něhož bylo zmocňovací prohlášení vydáno bez uskutečnění zápůjčky dovolatelce, žalovaná opět tyto papíry ve své úschově má bez zatížení a byly tyto papíry účastny přeměny v 3% umořitelnou unifikační půjčku.

Že by se byla dovolatelka jako ukladatelka oněch papírů vzdala nějakým způsobem vůle zachovati si k nim vlastnictví a že by osud jich co do vrácení byl jí lhostejný, nelze ze zjištěných okolností usuzovati, naopak své právo vždy bránila, ba i cestou trestního stíhání je uplatňovala.

Zůstala-li dovolatelka vlastníci uložených cenných papírů u žalované, přes to, že dala této zmocnění ve smyslu § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n., má k nim po případě k papírům za ně vyměněným podle zákona č. 128/1936 Sb. z. a n. nadále věčné právo, které nebylo dotčeno ani přiročím povoleným žalované v březnu 1933 (§ 4 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n.), ani vládním nařízením ze dne 18. prosince 1936 č. 338/1936 Sb. z. a n. (§ 3), a žalovaná neprávem odpírá vydání žádané papíry.

Neposoudily proto nižší soudy věc správně, pokud zamítly žalobu v odstavcích I. a II. výroku uvedenou, a dovolání je oprávněno.

Dovolatelka uplatňuje též nárok na příslušné úroky z cenných papírů v celkové výši 66.815 Kč 75 h do 15. září 1936 jí zvešle.

Žalovaná tento nárok výslovně neuznala a stal se tudíž sporným vzhledem na její prohlášení v žalobní odpovědi.

Nižší soudy vycházejíce z jiného právního názoru, neobíraly se blíže otázkou úrokovou, takže v té příčině nemohl dovolací soud věc přezkoumati, a bylo proto v tom směru rozsudky nižších soudů zrušiti (§ 510 c. ř. s.) a věc vrátiti soudu první stolice k doplnění a novému rozhodnutí.

Čís. 17042.

Předpis § 21, odst. 1, vládn. nař. č. 76/1936 ve znění vládn. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n. zakazuje vymáhání knihovních dluhů z nemovitosti zemědělského podniku vyrovnacího dlužníka. Vymáháním ve smyslu uvedeného ustanovení nelze rozuměti již podání žaloby.

(Rozh. ze dne 15. září 1938, R II 269/38.)

Proti žalobě, již se žalobkyně na žalované rolnici domáhá zaplacení 4.724 Kč 70 h s přísl. zajištěných zástavním právem na nemovitostech žalované, namítla žalovaná mimo jiné předčasnost žaloby, ježto žalo-

vaná není, pokud řádně plní splátky, k nimž se zavázala zemědělským vyrovnacím řízením, povinna trpěti, aby žalobkyně svou pohledávku i s přísl. uspokojila exekucí vedenou na její nemovitosti zapsané ve vložkách . . . a že vymáhání zažalované pohledávky není podle § 21 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. dovoleno, ježto jest zajištěna zástavním právem na nemovitostech zemědělského podniku náležejících žalované, která plní řádně splátky, k nimž jest zavázána i s vedlejším příslušenstvím. Navrhuje proto zamítnutí žaloby. Soud prvního státního soudu podle žaloby. Odvolací soud uložil soudu prvního státního soudu další jednání a rozhodnutí, vyhradiv zrušujícímu usnesení právní moc. Důvody: Především je třeba rozhodnouti otázku, zda žalující firma jest hledíc na ustanovení § 21 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. oprávněna domáhati se žalobou uspokojení z nemovitostí žalované, na nichž jest její pohledávka zajištěna zástavním právem. Právě-li se v napadeném rozsudku, že žalobce bude po případě omezen ve svém právu vésti exekuci na nemovitosti patřící žalované, když rozsudek nabude právní moci, a že žalované zůstává právo, aby se bránila proti exekuci vedené na její nemovitosti žalující firmou pro její pohledávku, kryje se tento právní názor s názorem projeveným v rozhodnutích nejvyššího soudu č. 15501 a 15549 Sb. n. s. Tato rozhodnutí nevykládají však ustanovení § 21 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n., nýbrž vykládají vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. Žalovaná se dovolala ustanovení § 21 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n., protože pohledávka žalující firmy jest zajištěna právem zástavním zapsaným na jejich nemovitostech, a dále namítla, že o jejím jmění bylo zahájeno vyrovnací řízení, které bylo přijato, že však vyrovnání není dosud splněno, kteréžto skutečnosti jsou zjištěny a nejsou v odvolacím řízení popřeny. Podle § 21, odst. 1, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. nemohou býti pohledávky tam uvedené z nemovitostí vymáhány, splnil-li dlužník další podmínky uvedené v dotčeném předpisu. Záleží proto na tom, zda slovo »vymáhány« nutno vykládati v nejužším slova smyslu, t. j. že se jím rozumí jen exekuční vymáhání nebo v širším slova smyslu, t. j. že se jím rozumí domáhání i žalobou. Pro tento druhý výklad mluví účel onoho zákonného ustanovení, zřejmý z důvodové zprávy, že po dobu zemědělského vyrovnacího řízení a pokud trvá splácení vyrovnacích kvot má míti podle možnosti dlužník klid, aby svoje finanční prostředky mohl rezervovati především pro placení vyrovnacích splátek, a že pohledávky, které jsou zajištěny na nemovitostech zemědělského podniku dlužníkovy do 8% odhadní ceny a kterým tedy podle § 9 reální zajištění zůstane zachováno, nemají dlužníka příliš zatěžovati a z jejich titulu nemá býti dlužník bez vážných důvodů hnán do exekuce. Mluví-li se v této důvodové zprávě o exekucích a nikoliv i o sporu, nelze z toho vyvozovati, že zákonodárce míní vymáháním jen exekuční vymáhání. Při žalobě o uspokojení z nemovitostí, na nichž pohledávka jest zajištěna zástavním právem, jde žalobci pouze o to, aby se domohl vykonatelnosti tohoto zástavního práva. I spory na základě takové žaloby se dlužníkovi odnímá klid potřebný k tomu, aby své finanční pro-

středky mohl rezervovati především pro placení vyrovnacích splátek a též takové spory mohou dlužníka zatížit tak, že mu jest znemožněno placení vyrovnacích splátek. Plní-li tudíž závazky uložené mu § 21 uved. vládn. nař., není důvodu, proč by věřitel měl míti právo domáhati se žalobou vykonatelnosti knihovně zajištěné pohledávky a proč by námítky dlužníkovy, že všechny závazky uvedené v § 21 splnil, a proč by proto, že pohledávky nelze vymáhati, měly býti odkázány až do exekučního řízení. Tím by účel ustanovení § 21 i účel vyrovnání mohl býti třeba vůbec zmařen, protože by právě vedením sporů mohlo býti dlužníku znemožněno plnění závazků. Důvody, které vedly k rozhodnutí, že i pro pohledávky požívající úlev podle vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. lze žalovati na plnění (rozh. š. 15501, 15549 Sb. n. s.), nelze tudíž vztahovati i na ustanovení § 21 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. a tudíž i na souzený spor. Odvolání vytýkající nesprávné právní posouzení jest proto důvodné.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, aby o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Správný je názor stěžovatele a prvního soudu, že ustanovení § 21 vládn. nař. č. 76/1936 ve znění vládn. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n. vylučuje po případě pouze exekuci a nikoliv též žalobu. Ani z vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n., ani z důvodové zprávy k němu nevyplývá, že by výraz »vymáhati« musil býti proti obecnému pojetí vykládán tak široce, že by znamenal i žalovati. Jasným účelem odst. 1 jeho § 21, jenž zakazuje vymáhání knihovně dluhů pouze z nemovitostí zemědělského podniku vyrovnacího dlužníka a nikoliv též z jeho jiných nemovitostí, jest, aby vyrovnací dlužník mohl nerušeně pokračovati ve svém zemědělském podnikání. To by nemohl, kdyby mu pozemky jeho zemědělského podniku byly odňaty, což by se ovšem mohlo státi jedině exekucí, ale nikdy pouhou žalobou.

Podle § 13 vyr. ř. nejsou práva na oddělené uspokojení dotčena zahájením vyrovnacího řízení. Ježto právo na oddělené uspokojení, o které tu jde, nezaniklo ve smyslu § 9 vládn. nař. č. 76/1936 ve znění vl. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n., platí tato zásada podle jeho § 3 i o zemědělském vyrovnacím řízení.

Podle toho nemá zemědělské vyrovnací řízení žalované vlivu ani na splatnost pohledávky, pokud žalobkyně ji uplatňuje pouze v mezích svého práva na oddělené uspokojení.

Jelikož žalovaná namítala nedostatek splatnosti zažalované pohledávky jen s hlediska zemědělského vyrovnání, které nemá vlivu na tuto splatnost, pokud se týká odděleného uspokojení žalobkyně, není třeba nějakého skutkového doplnění v tom směru. Že ho není třeba s hle-

diska ustanovení uvedeného § 21, plyne již z toho, co bylo o něm dříve podotčeno.

Bylo proto napadené usnesení zrušiti.

Bude nyní na odvolacím soudě, aby nehledě k důvodům, pro které rozsudek soudu první stolice zrušil, o odvolání znova rozhodl.

Čís. 17043.

Oprávnění odvolacího soudu samostatně oceniti předmět sporu jest omezeno na ustanovení § 500, odst. 3, c. ř. s.

Odvolací soud není oprávněn, aby v odvolacím řízení změnil ocenění mezitímního určovacího návrhu, jak je učinil navrhovatel sám.

(Rozh. ze dne 15. září 1938, R II 338/38.)

Ve sporu, v němž se žalující pojišťovna na žalovaných domáhala zaplacení roční pojistné prémie 28 Kč s přísl., učinili žalovaní mezitímní návrh určovací, že pojistná smlouva sjednaná na dobu od 7. srpna 1937 do 7. srpna 1947 není po právu, a ocenili zájem na určení částkou 600 Kč. Soud první stolice uznal mezitímním rozsudkem o mezitímním návrhu určovacím, že uvedená pojistná smlouva jest po právu. Odvolací soud odmítl odvolání žalovaných jako nepřipustné (§§ 448, 501 c. ř. s.), pokládaje ono ocenění za přemrštěné, poněvadž jde o zjištění trvání pojistné smlouvy na 10 let a o roční prémii toliko 28 Kč; ocenil proto podle § 58 j. n. zájem strany na sporném zjištění sám, a to částkou nepřevyšující 500 Kč.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání dále jednal a znova o něm rozhodl.

Důvody:

Prvý soud rozhodl mezitímním rozsudkem o mezitímním určovacím návrhu, který za sporu učinili žalovaní, ocenivše zájem na určení částkou 600 Kč.

Odvolací soud pokládaje toto ocenění za přemrštěné, poněvadž jde o zjištění trvání pojistné smlouvy na 10 let a o roční prémii toliko 28 Kč, ocenil podle § 58 j. n. zájem strany na sporném zjištění sám, a to částkou nepřevyšující 500 Kč. Důsledkem toho odvolání odmítl jako nepřipustné (§§ 448, 501 c. ř. s.).

Oprávnění odvolacího soudu samostatně oceniti předmět sporu jest omezeno na ustanovení § 500, odst. 3, c. ř. s., ale o takový případ tu nejde.

Odvolací soud nebyl tedy v souzené věci oprávněn, aby v odvolacím řízení změnil ocenění mezitímního určovacího návrhu, jak je učinila strana rozepře.

Poněvadž pak toto její ocenění převyšuje 500 Kč, nebylo zákonného podkladu, aby se posuzovalo sporné řízení o mezitímním určovacím návrhu za řízení ve věci nepatrné podle § 448 v doslovu čl. I. č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n., a odvolací soud neměl proto ani zákonného důvodu pro použití omezujícího ustanovení § 501 c. ř. s. a k odmítnutí odvolání.

Čís. 17044.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Prodávání sodovky (limonády) v lahvích patřících jinému soutěžiteli s nápisem tohoto soutěžitele bez upozornění, že obsah láhve nepochází od výrobce označeného na láhvi, může založiti skutkovou podstatu § 1, 11, odst. 3, zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 16. září 1938, Rv II 303/38.)

Žalobce, jenž provozuje výrobu sodové vody (limonády) ve své továrně v D. V., domáhá se na žalovaném, který je rovněž výrobcem uvedených výrobků, aby byl uznán povinným zdržeti se prodávání svého zboží (limonád) v lahvích patřících žalobci, jež mají ve skle vyražen nápis »P-ova limonáda«, ježto žalovaný plnil sodovkou vodu vyrobenou v jeho závodě do lahví, na nichž jest označena žalobcova firma. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Výtka, že žalobní návrh není kryt žalobním přednesem, není oprávněna již proto, že dovolatel sám netvrdil a ani nedokázal, že nabytí k žalobcovým lahvím vlastnického práva. Poukaz na rozh. č. 3195 Sb. n. s. k tomu nestačí. S hlediska zákona proti nekalé soutěži nevadilo by ani samo vlastnictví a nezáleží proto ani na tom, jakým způsobem nabytí dovolatel držby žalobcových lahví. Rozhodující jest, že jednání dovolatelovo odporuje zákonu proti nekalé soutěži bez zření na onu okolnost. Ani to, že prý si stejně počíná žalobce, nezprošťuje odpovědnosti dovolatele s hlediska zákona proti nekalé soutěži právě tak, jako poukaz na běžný, avšak, jak bude řečeno, v tvrzené všeobecnosti nedokázaný zvyk mezi výrobci sodovek, protože by ani ten nevyklučoval, aby žalobou vytýkané dovolatelovo počínání nenaráželo na předpisy zákona proti nekalé soutěži. Žalobou se domáhá žalobce toho, aby se dovolatel zdržel prodávání svého výrobku (limonád) v lahvích patřících

žalobci, jež mají na skle vyražen nápis »P-ova limonáda«. Jest schváliti názor odvolacího soudu, že ve své všeobecnosti nemůže obstáti názor prvního soudu, že spotřebitel žádá jen sodovku nehledě na to, od kterého výrobce pochází, a že každý z nich ví, že se sodovka plní do lahví, jaké má výrobce právě po ruce, tedy i do lahví jiných výrobků, takže spotřebitel jest známo, že láhev označená jménem určitého výrobce může obsahovati sodovku vyrobenou též jinými výrobci. Stačí tu především poukázati na přednes dovolatele samého, že i spotřebitelé kladou důraz na kvalitu výrobků. Spotřebitel není tudíž ani podle tvrzení dovolatele samého vždy lhostejno, jaký vůbec výrobek dostane. Nespokojí se tedy s každým druhem sodovky, jež by mu byl nabízen, nýbrž může míti i zájem na tom, aby dostal určitý její druh, jež vyhovuje na př. představě jeho o kvalitě a chuti výrobku. Že při tomto požadavku spotřebitelově může míti význam výrobek od určitého výrobce, jest nasnadě a nepotřebuje důkazu. I kdyby bylo pravda, že spotřebitel neklade váhu na to, v jaké láhvi sodovku dostane, nevyplývá z toho, že by mu smělo býti prodáváno bez bližšího upozornění také zboží jiného výrobce, než který jest na láhvi uveden, když jinak dovoláním zůstalo nedotčeno, že spotřebitel bez bližšího vysvětlení může býti přesvědčen, že obsah láhve pochází právě od výrobce označeného na láhvi. Dovolání při tom ani nevyvrací úsudek odvolacího soudu, že spotřebitel může záležeti na tom, aby dostal sodovku od určitého výrobce, také z jiných důvodů, na př. proto, že jest přesvědčen o solidnosti podniku nebo z důvodů osobních a hospodářských. Tvrdí-li dovolatel, že prý výrobci sodovek dosud všeobecně plní svými výrobky láhve nehledíce na to, o jaké láhve jde, a že se to nepokládá dosud za nečestné, nelze s ním souhlasit, neboť přehlídí, že rozporu s dobrými mravy soutěže podle § 1 zák. proti nak. sout. svědčí právě odpor výrobců sodovek proti tomuto způsobu plnění lahví, kteří se tomu snaží různými prostředky zabrániti. To poukazuje také na jejich obavy, že plněním lahví cizími výrobky může býti skutečně poškozen ztížením soutěžní posice ten výrobce, jehož jméno jest na láhvi uvedeno. Že je tomu tak v souzeném případě, dovodil správně odvolací soud, uváděje, že se mohl spotřebitel, ať právem či nikoliv, cítiti nespokojen na účet žalobcův výrobkem dovolatelovým. Na tom, zda dovolatelův výrobek jest kvalitnější nebo stejně kvalitní jako výrobek žalobcův, s hlediska zákona proti nekalé soutěži nezáleží, a není proto řízení neúplné, nebyl-li ani o tom proveden nabízený důkaz. Podle skutkového zjištění naplňuje jednání dovolatelovo skutkovou podstatu §§ 1 a 11, odst. 3, zák. proti nek. sout. a není tudíž napadený rozsudek právně mylný, jestliže shledal žalobu oprávněnou.

— Čís. 17045.

Lze vydati příkaz na odevzdání najatého předmětu podle § 567, odst. 1, c. ř. s., jestliže bylo v nájemní smlouvě sjednané na neurčitou

dobu umluveno, že nájemce je povinen vykliditi najatý předmět do 14. dne kvartálního měsíce, nezaplatí-li do 6. dne téhož měsíce nájemné.

(Rozh. ze dne 20. září 1938, Rv I 925/38.)

Soud první stolice ponechal v účinnosti příkaz k vyklizení obytných místností v domě č. p. 176 v P. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Jde toliko o právní posouzení případu, totiž o otázku, zda v souzené věci bylo právně možno vydati příkaz na odevzdání najatého předmětu podle § 567 c. ř. s. A tu jest nutno především se vypořádati s námitkou odvolatelů, že nájemní smlouva, jež byla uzavřena na neurčitou dobu, nestává se smlouvou uzavřenou na dobu určitou tím, že došlo dodatečně, to jest dne 6. října 1937 k dohodě, že se nájemní poměr skončí dne 14. října 1937, jak žalobci původně tvrdili. I odvolací soud jest toho názoru, že by v takovém případě nebylo možno míti za to, že se na povaze nájemní smlouvy s hlediska § 567 c. ř. s. něco změnilo, neboť tu nejde o nic jiného nežli o dohodu o skončení nájemního poměru, a nebylo by dovoleno v takovém případě vydati příkaz na vyklizení podle § 567 c. ř. s. Leč o takový případ v souzené věci nejde. Podle zjištěného skutkového děje nebyla původní smlouva sjednána na určitou dobu, nýbrž se čtvrtletní výpovědí při čtvrtletním placení nájemného, při čemž však bylo ujednáno, že žalovaní jsou povinni vykliditi najaté místnosti do 14. dne kvartálního měsíce, nezaplatí-li do 6. dne téhož měsíce nájemné, a dále že nájemné za kvartál říjnový nebylo ještě ani dne 22. listopadu 1937 zapláceno. Ježto podle doslovu § 567, odst. 1, c. ř. s. lze vydati příkaz k odevzdání najatého předmětu toliko u nájemních (nebo pachtovních) smluv, které pomínou bez předchozí výpovědi po vypršení určitého času, jest jádro sporu v tom, zda lze smlouvu, při níž pro skončení nájmu byly sjednány shora uvedené podmínky, zařaditi do skupiny smluv, o níž mluví řečený předpis. Odpověď jest hledati v účelu ustanovení § 567 c. ř. s., jež jest ve své podstatě průlomem do zásady § 406 c. ř. s., podle něhož lze odsouditi k nějakému plnění jen tehdy, když dospělost již nastala v době vynesení rozsudku, kterýmž účelem jest dáti smluvcům, kteří uzavřeli nájemní smlouvu, prostředek, jímž by si ještě před dospělostí nároku na odevzdání nebo převzetí nájemního předmětu zabezpečili včasné splnění tohoto nároku a využili k odklizení možných překážek, které byly snad námitkami uplatněny, času zbývajícího do doby, kdy teprve se nárok stane dospělým. Prostředek ten jest smluvcům dán buď ve formě příkazu na odevzdání nebo převzetí (§ 567, odst. 1 c. ř. s.), nebo ve formě žaloby, s níž jest možno spojit i výpověď (§ 567, odst. 4, c. ř. s.), podle toho, jde-li o nájemní smlouvu, která pomine bez předchozí výpovědi po vypršení určitého času, či o smlouvu, k jejímuž zrušení jest potřebí výpovědi. Je pravda, že smlouva, jak byla v souzeném případě sjednána, nepatří mezi ony, při nichž doba skončení jest určena přesným kalendářním údajem a které

jako nejčastěji se vyskytující měl zákonodárce zřejmě na prvním místě na mysli, na druhé straně nejde však ani o takovou smlouvu, jakou má na mysli § 567, odst. 4, c. ř. s., neboť k jejímu skončení alespoň v případě, o němž jde a který tudíž jest jediné rozhodující, není potřebí výpovědi, takže by tu nebylo možno užití žaloby na odevzdání dle § 567, odst. 4 c. ř. s., v kterémž směru nesouhlasí odvolací soud s opačným názorem projeveným v Neumannově Komentáři k c. ř. s., dle něhož v případech ujednání, že smlouva má být zrušena, dostaví-li se určitá událost, jest použití žaloby dle § 567, odst. 4 c. ř. s., neboť tento názor jest v odporu se zněním zákona, k čemuž jest ovšem podotknouti, že ani uvedený autor nevyklučuje výslovně použití příkazu na odevzdání nebo převzetí v uvedených případech. Odvolací soud vychází z úvahy, že nelze seznati důvody, proč by byl zákon chtěl učiniti účastnými výhody předběžného zjištění nároku na odevzdání nebo převzetí pouze určité skupiny smluv, a jiným snad méně běžným, ale proto o nic méně ochrany zasluhujícím, výhodu tu odepřiti. Spíše jest míti za to, že se zmínil pouze o dvou nejdůležitějších typech, pro jichž rozlišení jest podstatné to, že u jedněch skončení nájmu jest závislé na předchozím projevu vůle k skončení směřujícího, k němuž dochází až za trvání nájemního poměru, kdežto u druhých jest doba tohoto skončení již předem určena nezávisle na následujícím projevu uvedené povahy. Posuzuje-li se věc s tohoto hlediska, má smlouva sjednaná v souzené věci zajisté blíže k typu na druhém místě uvedenému a v prvním odstavci § 567 c. ř. s. dotčenému nežli k typu druhému, neboť tu došlo vlastně k sjednání smlouvy pod výminkou rozvazovací (§§ 696 a 897 obč. zák.), při čemž v poměru k tomu, kdo vydání příkazu dle § 567, odst. 1, c. ř. s. navrhl, jest výminkou událost, jejíž dostavení se jest zcela nezávislé na vůli navrhovatelově. Není-li pak, jak řečeno, seznatelných důvodů, aby smluvci byla vůbec odepřena možnost předběžného zjištění jejího nároku na odevzdání najatého předmětu, tedy může toto právo uskutečniti pouze navržením příkazu dle § 567, odst. 1, c. ř. s. Posoudil prot soud první stolice věc po právní stránce správně, když dospěl k závěru, že řečený příkaz jest přípustný, uznal jej přes námitky žalované strany za účinný (§ 572 c. ř. s.).

Nejvyšší soud neshledal zákonných důvodů, aby napadený rozsudek byl zrušen nebo změněn (§ 510, odst. 3, c. ř. s. v novém znění).

Čís. 17046.

I k vkladu zástavního práva nebo reálného břemene na přidělový pozemek bez souhlasu ministerstva zemědělství se vyžaduje průkaz tohoto úřadu, že celková výměra půdy nabyté přidělem z pozemkové reformy nepřesahuje výměru 5 ha.

K žádosti za vklad vlastnického práva, spojené s žádostí za vklad služebnosti bytu a výměnku ve prospěch prodávajícího nemovitost za-

tíženou zákazem zcizení, zavazení a propachtování bez souhlasu státního pozemkového úřadu, jest potřebí schválení ministerstva zemědělství, i když jde o osoby uvedené v § 2, odst. 4, písm. a) zák. č. 93/1931 ve znění vládn. nař. č. 125/1935 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 21. září 1938, R I 1069/38.)

Soud první stolice zamítl knihovní žádost, aby bylo podle tržové smlouvy ze dne 22. února 1938 a opisu pozemnostního archu katastrálního měřického úřadu v S. ve vložce č. 226 pozemkové knihy H. na domek č. p. 43 v H. s pozemky vloženo vlastnické právo pro Marii K., a doživotní služebnost bytu a výměnek pro Marii K. Důvody: Podle § 2, odst. 1, zák. č. 93/1931 Sb. z. a n. možno půdu, která nebyla přidělena jako rolnický nedíl, propachtovati, zciziti mezi živými a zatížití jen se svolením státního pozemkového úřadu. Tohoto svolení není podle odst. 4 uvedeného ustanovení třeba, jde-li o zcizení nebo pacht mezi manžely nebo s rodiči na potomky a jejich manžely, nikoli však jde-li o zatížení, v kterémžto případě nemusí býti svolení státního pozemkového úřadu uděleno. Žadatelka Marie K. zatěžuje však převzaté nemovitosti ve vložce č. 226 pozemkové knihy kat. území H. služebností bytu a výměnkem pro svou matku Marii K., k tomu účelu však si neobstarala schválení smlouvy tržové z 22. února 1938 státním pozemkovým úřadem a musil proto příslušný knihovní návrh býti zamítnut. Rekursní soud vyhověl žádosti. Důvody: Stěžovatelka právem vytýká prvnímu soudu, že přehlédl další ustanovení § 2, odst. 1, zák. ze dne 27. května 1931, č. 93 ve znění vládn. nař. z 8. června 1935, č. 125 Sb. z. a n. a že se vůbec nezabýval zjištěním, zda zákaz zcizení mezi jinými a zatížení přiděleného pozemku již nezanikl. V souzené věci činí podle pozemnostního archu, vydaného katastrálním měřickým úřadem v S., výměra všech pozemků, které jsou předmětem knihovní žádosti, 1 ha 08 a 70 m² a vklad vlastnického práva přidělených pozemků pro původní majitelku Marii K. se podle lustra stal dne 20. srpna 1931. Poněvadž podle lustra nevážnou na nemovitostech pohledávky státu, ani státních fondů, ani náhradové banky (§ 2, odst. 2, téhož zák.), zanikla dne 20. srpna 1937 veškerá omezení stanovená v odst. 1 § 2 uved. zák.; hledíc na to, že nebylo žádáno o výmaz uvedených omezení vlastnického práva (§ 6 uved. zák.), nebylo potřebí připojití ani z tohoto důvodu k žádosti příslušné svolení ministerstva zemědělství. Pochybil tudíž první soud, když zamítl odůvodněnou knihovní žádost, opírající se o smlouvu tržovou z 22. února 1938.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Na nemovitostech vl. č. 226 v H. jest vloženo pod datem 20. srpna 1931 podle rozhodnutí o přidělu ze dne 17. června 1930 omezení vlast-

nického práva přidělců i jejich právních nástupců zákazem zcizení, zavazení a propachtování bez souhlasu státního pozemkového úřadu. Pokud toto omezení práva vlastnického není z pozemkové knihy vymazáno, nelze povolit vklad práva vlastnického pro nového nabyvatele, který není se zcizitelem v příbuzenském poměru uvedeném v § 2, odst. 4, písm. a) zák. č. 93/1931 Sb. z. a n. bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství. Podle § 6, odst. 2, zák. č. 93/1931 Sb. z. a n. jest v návrhu na výmaz omezení vlastnického práva prokázati potvrzením státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, že celková výměra půdy nabyté přidělem nepřesahuje 5 ha. Je-li tedy takového průkazu třeba k výmazu knihovní poznámky omezení vlastnického práva, jest ho též třeba k vkladu práva zástavního nebo břemene reálního bez souhlasu ministerstva zemědělství. Žádost za vklad vlastnického práva je v souzeném případě spojena s žádostí za vklad služebnosti bytu a výměnku ve prospěch prodávatelky, k němuž je třeba schválení ministerstva zemědělství, i když jde o osoby uvedené v § 2, odst. 4, písm. a), uveď. zák., a bylo proto nutno celou knihovní žádost zamítnouti.

Čís. 17047.

Kartely (zák. č. 141/1933 Sb. z. a n.).

Náležitosti písemnosti kartelové úmluvy (§ 2, odst. 1, uveď. zák.) jest vyhověno i tehdy, když písemný projev vůle smluvců o přístupu ke kartelu sice nereprodukuje podmínky řečené úmluvy, avšak stanoví je tak, že se v té příčině dovolává obsahu jiných listin, v nichž jsou ony podmínky stanoveny, jako na př. stanov a jednacího řádu organizace provádějící kartelovou úmluvu.

(Rozh. ze dne 21. září 1938, Rv I 715/38.)

Žalobě, kterou se žalující společnost »K.« na žalované společnosti domáhala zaplacení smluvní pokuty 100.000 Kč s přísl. pro porušení kartelové úmluvy, soud prvního státního soudu vyhověl co do částky 50.000 Kč s přísl., kdežto odvolací soud ji zamítl zcela z těchto důvodů: Jest se zabývatí otázkou, zda kartelová úmluva byla sjednána písemně. Požadavku písemnosti jest dosti učiněno, jestliže se jak nabídka, tak i přijetí staly písemně vzájemnými dopisy, i když se nestaly v jediné listině (rozh. Gl. U. n. ř. č. 5896, Roučkovy vydání obč. zák., str. 676). O tom, zda byla splněna podmínka písemnosti, jest rozhodnuto podle § 886 obč. zák. Jest tedy vyhověno požadavku písemnosti, bude-li úmluva uzavřena ve formě obchodní korespondence (Komentář Dr. Hexnera a Dr. Martínka, str. 46). Ovšem musí ona obchodní korespondence skutečně obsahovati kartelovou úmluvu. V dopise ze dne 28. srpna 1935 oznamuje žalovaná žalobkyni, že zpachtovala továrnu

firmy »S.« a že převzala veškeré závazky firmy »S.«, jakož i veškerá práva vůči »K.«, plynoucí z jejího členství ke kartelu. Dopisem ze dne 2. září 1935 oznamuje žalující společnost žalované, že bere ono prohlášení žalované na vědomí. Vzpomenutými dopisy jest tedy zjištěno, že písemně se stalo jen oznámení o tom, že žalovaná přistupuje resp. přijímá závazky a práva z členství ke kartelu, dopisy ty však neobsahují kartelové úmluvy samé, a proto nebyla splněna podmínka písemnosti podle § 2 zák. č. 141/1933 Sb. z. a n. a § 886 obč. zák. Není tedy kartelová úmluva pro nedostatek písemnosti platná a žalobkyně nemůže z řečené úmluvy požadovati ve svůj prospěch smluvní pokutu pro nedodržení kartelových závazků. Již po této úvaze neshledal soud žalobu o zbývajících 50.000 Kč za oprávněnou a nemusil se zabývatí ani dalšími odvolacími důvody.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Mylný je právní názor odvolacího soudu, že mezi smluvci nedošlo pro nedostatek písemnosti předepsané v prvním odstavci § 2 zák. č. 141/1933 Sb. z. a n. k platné kartelové úmluvě. Požadavku písemnosti smlouvy podle řečeného zákonného ustanovení jest vyhověno i tehdy, když písemný projev vůle smluvců o přístupu ke kartelu sice sám nereprodukuje podmínky kartelové úmluvy, ale určuje je tak, že se po té stránce dovolává obsahu jiných listin, které ony podmínky stanovily, zejména též stanov a jednacího řádu organizace provádějící kartelovou úmluvu. I takovýmto způsobem je zachován dotčený zákonný předpis, poněvadž projev smluvní vůle smluvců jest učiněn písemně a je písemně určen i obsah kartelové úmluvy.

Podle skutkového zjištění prohlásila žalovaná v II. odstavci písemné pachtovní smlouvy, uzavřené s firmou »S.«, výroba stavební a umělecko-průmyslové keramiky, společnost s r. o. v P., že jsou jí zevrubně známy veškeré závazky, vyplývající firmě »S.« z jejího členství v kartelu keramických továren »K.«, společnosti s r. o. v P., a že přijímá ve smyslu ustanovení § 10 jednacího řádu firmy »K.« veškeré závazky firmy »S.«, plynoucí právě uvedené firmě z jejího členství vůči jmenovanému kartelu, a že se hledíc na to připojují stanov a jednací řád firmy »K.« k pachtovní smlouvě jako její nerozlučná součást. V dopise ze dne 29. srpna 1935, podepsaném žalovanou, oznamuje žalovaná žalobkyni, — organizaci provádějící kartelovou úmluvu — onen odstavec pachtovní smlouvy a prohlašuje i žalobkyni, že převzala závazky firmy »S.« a taktéž i její práva vůči firmě »K.«, plynoucí z jejího členství v kartelu. Žalobkyně pak v dopise ze dne 2. září 1935 oznámila žalované, že toto prohlášení žalované bere na vědomí. Tím byla mezi stranami uzavřena kartelová úmluva s obsahem určeným v stanovách a jednacím řáde žalobkyně, a to v celém rozsahu písemně.

Poněvadž odvolací soud, vycházející z mylného právního stanoviska, nevyřešil ostatní odvolací výtky, týkající se věci samé, bylo třeba věc vrátití soudu odvolacímu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

Čís. 17048.

K výkladu §§ 6, odst. 2 až 4, 16, odst. 2, zák. č. 75/1935 a § 18 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.

Kupony, na nichž se ohlašuje nebo nabízí přídavek v náhradním zboží, musí obsahovat všechna sdělení předepsaná v § 6, odst. 2 až 4, zák. č. 75/1935 Sb. z. a n. Nestačí, jsou-li tato sdělení obsažena v katalogu, jež si může každý zákazník podle upozornění na kuponu vyžádati.

Účel uveřejnění rozsudku (poučení zákazníků, preventivní účinek v kruzích soutěžitelů).

(Rozh. ze dne 23. září 1938, Rv I 2583/38.)

Žalovaná firma, vyrábějící a prodávající různé druhy knoflíků, zejména stiskací či patentní knoflíky, podala u ministerstva obchodu žádost ze dne 16. května 1935, aby jí byla při prodeji zboží nebo provádění úkonů povolena lhůta k likvidaci jejího přídavkového systému, záležejícího v tom, že při prodeji zboží, u něhož byl dosud přídavkový systém prováděn, poskytovala svým zákazníkům na místě a do výše obvyklého rabatu v penězích různé věci, jež nejsou předmětem jejího řádného obchodování, to jest náhradní zboží. Ministerstvo obchodu povolilo žalované k likvidaci uvedeného zařízení neprodlužitelnou lhůtu na dobu 5 let, počínaje dnem 19. července 1935, tedy do 19. července 1940, pod podmínkou, že žalovaná bude při ohlašování, nabízení neb poskytování náhradního zboží šetřit ustanovení § 6, odst. 2 až 4, přídavkového zákona. Žalující akciová společnost, prodávající rovněž stiskací knoflíky, domáhá se, aby žalovaná I. byla uznána povinnou zdržet se v hospodářském styku ve spojitosti s prodejem svého zboží, zejména zboží kovového a knoflíků, ohlašování za úplatu nabízení nebo poskytování věcí a předmětů, a to v katalogích, inserátech, na kartičkách a v obchodním styku vůbec, ať již jsou předmětem řádného obchodování (podnikání) žalované čili nic, bez oznámení odběratelům (zákazníkům) ceny, za kterou se ony předměty do rabatu včítají, dále bez ponechání jim možnosti výběru a bez výslovného upozornění na povahu ohlašovaných, nabízených a poskytovaných věcí jakožto náhrady za rabat v penězích, jakož i na práva odběratelů (zákazníků) ve smyslu § 6, odst. 2 a 3, přídavkového zákona, zejména na to, že musí jim býti vyplacen rabat v hotovosti neb srážkou (slevou) z ceny za zboží neb za výkon, nesouhlasí-li odběratelé (zákazníci) s cenou, za kterou se jim

náhradní zboží neb náhradní výkon počítá, II. aby bylo žalující společnosti přiznáno oprávnění uveřejnění pravoplatný rozsudek bez důvodů do tří měsíců po jeho právní moci v určitých časopisech na náklady žalované, při čemž útraty uveřejnění v každém z obou časopisů nesmějí přesahovati 500 Kč. K odůvodnění žaloby přednesla, že žalovaná nedodržuje podmínky výnosu ministerstva obchodu a poskytuje obyčejné přídavky, ježto dává do obchodu stiskací knoflíky na kartičce, která jest rozdělena na 6 cenných kuponů. Na zadní straně uvádí, že poukázka platí za dvě a stává se určitého dne neplatnou. Pod tím je malý výtah ze seznamu cenných předmětů, které jsou tam vyobrazeny a pod tím dále je uvedeno »Výměna za tyto kupony a za poukázky přiložené každému balení W-ových výrobků«. Na jednotlivých kuponech jest uvedeno »Tato poukázka stává se... neplatnou. Žádejte obrazový seznam předmětů, které vyměňujeme za tyto kupony, zdarma a franko od firmy W. a spol. P.« Na celé kartičce není zmínky o tom, že se tyto kupony vyměňují též za peníze. Žalovaná tedy neoznamuje 1. cenu, za kterou se odběratelům různé předměty do rabatu včítají a 2. neponechává jim možnost výběru, proto zákazníci nesouhlasí-li s cenou, nemohou žádati, aby jim byl rabat vyplacen v hotovosti, neb slevou z ceny, dále 3. neupozorňuje žalovaná výslovně na povahu ohlášených, nabízených a poskytnutých věcí, jakožto náhradu za rabat v penězích, jakož i na práva odběratelova, výše uvedená. Tím se dostává žalovaná do rozporu s ustanovením § 16 přídavkového zákona a s ustanovením zákona proti nekalé soutěži. Soud prvě stolice vyhověl žalobě pod I., kdežto co do části pod II. žalobu zamítl. D ů v o d y : Jest zkoumati, zdali text oznámení, kterými žalovaná uvádí ve známost svůj přídavkový systém, má všechny náležitosti ustanovení § 6 zák. č. 75/1935 Sb. z. a n., totiž obsahuje-li oznámení ceny, za kterou se zboží do rabatu včítá, oznámení, že jde o rabat a že se ponechává kupci volba, nesouhlasí-li s cenou, za kterou se mu náhradní zboží počítá, žádati výplatu rabatu v hotovosti a konečně vyrozumění, že zboží poskytované jest zbožím náhradním místo obvyklého rabatu v penězích. Soud zjistil, že se textem na rubu cenného kuponu vytištěným vyzývá zákazník, aby žádal obrázkový seznam předmětů, které firma za kupon vymění. Dále je zjištěno, že žalovaná užívala těchto kuponů do konce května 1936; že žalovaná následkem přídavkového zákona dala natisknouti nové kupony a počala jich užívat od konce května 1936 a používá jich stále; že nové kupony mají následující text: »Tato poukázka platí za jednu jednotku odpovídající určitému peněžitému rabatu dle katalogu« a dále text »poukázky možno dle volby na místo peněz vyměnit za některý z předmětů v katalogu uvedených a v jednotkách oceněných«. Okonečně soud zjistil, že žalovaná má tištěné seznamy cenných předmětů věnovaných za kupony, v nichž jsou uvedeny jak ceny těchto předmětů, tak počet jednotek, a že do oněch seznamů je pojata poučení zákazníků o způsobu výměny kuponů, že v letáku je oznámení, že žalovaná vyplácí za 10 kuponových jednotek 1 Kč 50 h v hotových

penězích a že žalovaná ve svém insertu slibuje úspory výměnou cenných kuponů s odvoláním se na katalog bez bližších údajů. Znění kuponů jak původního tak pozměněného vydání, nevyhovuje podle názoru soudu, zákonnému předpisu § 6 zák. č. 75/1935 Sb. z. a n., neboť ze znění kuponů není všemu zákaznictvu jasno, že slibovaná výhoda je v podstatě své rabatem, který se vyplácí podle volby buďto v penězích, nebo ve zboží, a dále není jasno, jakou cenu se toto náhradní zboží do rabatu včítá. Tento nedostatek není napraven tím, že žalovaná vydala zvlášť seznamy zboží a připojovala k nim letáky, neboť tyto seznamy nečiní nerozlučnou součástíku cenných kuponů a seznamy ty obdržel ze zákazníků jen ten, kdo si zvlášť o ně požádal. Zákon vyžaduje, aby podstatné zákonné náležitosti byly v celku uvedeny v textu kuponů a aby se tím staly každému zákazníkovi známé, a nerozhoduje to, že určitému okruhu zákazníků byl postup firmy při poskytování rabatu znám. Uváživ všechny zjištěné skutečnosti, dospěl soud k přesvědčení, že žaloba je důvodná, poněvadž žalovaná nespĺnila podmínek ve smyslu § 6, odst. 2 až 4, zák. č. 75/1935 Sb. z. a n. Co se týká výroku o uveřejnění rozsudku, neshledal soudi důvodu k tomu, aby bylo žalobkyni povoleno uveřejnění rozsudku podle § 18 zák. č. 111/1927 a § 16, odst. 2, přídávkového zákona. Účelem uveřejnění jest dáti vítězné straně morální satisfakci. Toho zde však třeba není, protože jednáním žalované nebyla žalobkyni způsobena nějaká morální újma, jejíž náprava by vyžadovala uveřejnění rozsudku a není také třeba zákazníkům dávatí nějaké vysvětlení, protože rozsudečný výrok neobsahuje nějakou zvláštní skutkovou podstatu, již by bylo záhodno učiniti obecně známou, nýbrž jen to, co jest všeobecně uvedeno v zákonu přídávkovém veřejně publikovaném, a tedy již známém a nejví se proto nutným, aby touto formou bylo ustanovení zákona přídávkového nějak zvlášť uveřejňováno. Odvolací soud uznal podle žaloby i co do části pod II. a uvedl v této části v důvodech: Účelem uveřejnění rozsudku není toliko, aby byla vítězné straně dána morální satisfakce a zákazníkům vysvětlení a poučení, ale i, aby byla podlehlé straně dána výstraha, a aby byla potrestána finanční újmou. A právě za účelem výstrahy jiným podnikatelům, tedy za účelem preventivním a za účelem potrestání žalované strany finanční újmou, byl požadavek žalobkyně na uveřejnění rozsudku oprávněn, zejména když bylo žalované likvidací jejího dosavadního systému povolenou ministerstvem obchodu poskytnuto výjimečné a proti ostatním podnikatelům zřejmě výhodnější postavení a bylo již proto na ní, aby se úzkostlivě vyvarovala všeho, co by ji mohlo uvéstí do konfliktu se zákonem. Při tom má však odvolací soud za to, že tomuto účelu vyhoví již uveřejnění rozsudkového výroku v jednom z nejrozšířenějších časopisů českých a v jednom z nejrozšířenějších německých. Za přiměřenou částku nákladů pro uveřejnění rozsudku pokládá odvolací soud pro každý z obou časopisů 500 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

D ů v o d y:

Právní názor odvolacího soudu, který při výkladu příslušných zákonných předpisů přihlíží k jejich smyslu a účelu, nutno schváliti a lze tu dovolatelku odkázati k jeho důvodům jmenovitě tam, kde odvolací soud uvádí, že ne každý zákazník si katalog vyžádá a že se mu tak předepsaného sdělení nedostane. K tomu lze dodati, že tu je správně vystižen hlavní důvod závadnosti jednání žalované strany, že totiž žalované z velké části zůstane, co vlastně nabízí jako výhody zákazníkům, a že tak získává náskok před ostatními, a to také na újmu zákazníkům právě proto, že jim o nabízených výhodách neučinila náležitého sdělení.

Ani co do uveřejnění rozsudku nelze dovolání žalované strany vyhověti. Netřeba ani řešiti, pokud by bylo lze souhlasiti s odvolacím soudem v tom, že by uveřejnění rozsudku mělo býti morální satisfakcí pro žalující stranu anebo jakýmsi trestem pro stranu žalovanou. Odvolací soud nebuduje své rozhodnutí jen na těchto důvodech, nýbrž správně poukazuje na to, že uveřejnění je tu na místě pro potřebu veřejnosti, že se tu má dostati jistého poučení nebo vysvětlení zákazníkům a že se má tím působiti také preventivně v kruzích soutěžitelských. Také k těmto okolnostem jest přihlížeti podle smyslu a účelu onoho zákonného opatření.

Čís. 17049.

Členy společenstva ve smyslu zák. č. 70/1873 ř. z. mohou býti osoby, ať přirozené (fysické), ať právnické, jen tehdy, provozují-li totéž odvětví hospodářské činnosti, které je předmětem společenstva samého.

(Rozh. ze dne 23. září 1938, R II 353/38.)

Srov. rozh. č. 8751, 11062 Sb. n. s.

V § 4 stanov nákupního a prodejního společenstva obchodníků G. v J., zapsaného společenstva s omezeným ručením, jehož zápis byl navržen do obchodního rejstříku společenstva, bylo ustanovení, že za členy mohou býti přijati nejen samostatní obchodníci a živnostníci, ale i právnické osoby a korporace, které vstupem chtějí družstvo podporovati a jemu prospívati. Rejstříkový soud zamítl návrh. Důvody: Co se týká právnických osob a korporací, odporuje § 4 stanov předpisu § 1 společenstev. zák. č. 70/1873 ř. z., podle něhož jest účelem družstva podporovati výdělek nebo hospodářství svých členů společným provozováním závodu nebo poskytováním úvěru. Z řečeného předpisu vyplývá, že členové musí hospodářsky souviseti se společenstvem a že pouhé splacení podílu nestačí. Mohou se tudíž společenstva tvořiti jen z členů, kteří provozují totéž povolání, jako je předmětem činnosti

družstva (Hajný-Kunc: Družstevní zákony, str. 27). Tento požadavek není splněn u takových právnických osob a korporací, které chtějí svým vstupem společenstvo pouze podporovati a jemu prospívati, neboť jako pouzí příznivci společenstva nesouvisejí hospodářsky s družstvem, jejich výdělek nebo hospodářství se nepodporuje společným provozováním závodu nebo poskytováním úvěru. Též ustanovení § 7 stanov, že po úmrtí člena jsou dědici až do konce správního roku vázáni na členství a že kdyby chtěli podržeti nadále členství, mají to ohlásiti ještě před uplynutím roku, odporuje z důvodů shora uvedených zákonu potud, pokud i dědici nejsou samostatní obchodníci a živnostníci. Navrhovatelé se mýlí, dovolávají-li se proti tomu ustanovení § 5 č. 4 společenstev. zák., že společenstevní smlouva musí obsahovati zvláštní ustanovení o odpadnutí členů smrtí, neboť ani tak nemohou se dědici, nejsou-li zároveň samostatnými obchodníky a živnostníky, státi členy, poněvadž to odporuje § 1 uved. zák. Na tom nemění nic ani ustanovení § 547 obč. zák., podle něhož dědic, jakmile dědictví přijal, představuje se zřetelem k němu zůstavitele a pokládají se vůči třetí osobě oba za osobu jedinou a přejímá podle § 548 obč. zák. i beztak závazky, které by byl měl zůstavitel plniti ze svého jmění, i když není členem společenstva. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. **Důvody:** Rekursní soud schvaluje důvody napadeného usnesení, že za členy společenstev mohou býti přijaty jen takové právnické osoby, které mají za předmět totéž odvětví hospodářské činnosti, které podporovati a společně provozovati jest účelem tvořícího se nového společenstva. Nelze proto pojmouti do stanov ustanovení, že členy mohou býti právnické osoby a sdružení, které svým přístupem chtějí podporovati společenstvo a jemu přispívati, aniž by tyto osoby a sdružení byly omezeny v tom směru, že samy musejí míti účelem svého provozování hospodářskou činnost téhož odvětví jako zakládané družstvo. Nemůže býti členem společenstva, jež se má nyní utvořiti, nějaké společenstvo čistě živnostenské, neprovozují-li živnostníci svou živnost zároveň po obchodnicku, nebo nějaké spolky kulturní, sportovní a pod., které vůbec nemají za předmět své činnosti obchodní podnikání. Ani ustanovení § 7 stanov nevyložil prvý soud nesprávně, spatřuje-li i v něm závalu povolení zápisu, v podstatě z týchž důvodů jako tomu je u § 4 stanov, protože též u dědiců nějakého člena musí tu býti podmínka, že se zabývá hospodářským podnikáním svého předchůdce, po němž má dědit. Nemůže na příklad převzít členství ve společenstvu po zemřelém obchodníku jeho dědic, jehož povoláním je činnost nevýdělečná, jako učitelství, úřednické postavení a pod. Právem proto hledě na uvedené závady odepřel rejstříkový soud zápis družstva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs, čelící proti souhlasným usnesením nižších soudů a opřený o důvod nezákonnosti (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), není oprávněný.

Požadavek prvěho soudu v příčině opravy §§ 4, 7 stanov byl zcela odůvodněn hledíc na předpis § 1 společenstev. zák. o účelu svépomocných družstev, jejichž základním a zákonným předpokladem jest společné provozování hospodářské činnosti k podpoře výdělku a hospodářství jejich členů. Odepřel-li stěžovatel onomu požadavku vyhověti a podal-li rekurs, byl tento rekurs právem zamítnut. Nižšími soudy podaný výklad uvedených předpisů, byl nehověl stěžovatelově stanovisku, je ve shodě se zákonem a s praxí (rozh. č. 8751, 11062 Sb. n. s.), a nelze o napadeném usnesení důvodně tvrditi, že by bylo v rozporu se zákonem.

Nepřípadný je stěžovatelův poukaz na předpis § 77 společenstev. zák. v příčině pozastaveného znění § 7 stanov, poněvadž § 77 jedná o vystoupení člena z družstva, tedy o výpovědi z členství a kdy se výpověď může státi, kdežto § 7 stanov jedná o případu úmrtí člena a o podmínkách jeho dědice udržeti si členství zemřelého u družstva, jde tedy o jiný případ.

Čís. 17050.

Diferenční obchody.

Smluvce, který, hledě na neurčitost možné výhry nebo prohry, složil vyšší zálohu, jež se podle úmyslu smluvců může celá státi výhrou nebo prohrou, nemůže před zlikvidováním obchodu (hry nebo sázky) žádati její vydání.

Po likvidaci obchodu smí si výherce podržeti jen to, co skutečně vyhrál, a nesmí zadržovati to, co nadto má v rukou.

(Rozh. ze dne 24. září 1938, Rv I 1094/37.)

Roku 1931 vstoupil žalobce se žalovanou firmou (jejímiž společníky byli spolužalovaní) v obchodní spojení toho způsobu, že měla pro něho jako komisionářka zprostředkovati uzavírání (diferenčních) obchodů se zbožím, a to zejména i s obilím na trzích zahraničních (v Americe na burse v Chicagu a Winnipegu) u firem, s kterými sama jednala, a podávati pak zprávy o provedení transakcí a jejich výsledcích. Žalobce na uskutečnění těchto obchodů skládal zálohy, které byly zasílány na účet amsterodámské firmy M., jejímž prostřednictvím dávala žalovaná firma prováděti všechny žalobcovy příkazy. Žalovaná firma provedla bez žalobcova příkazu na jeho účet diferenční obchod na žito Winnipeg, z něhož vzešla ztráta ve výši 688.75 dolarů, která byla na účte firmy M. vyúčtována v neprospěch žalobce. Ježto se žalování přes to zdráhají vyplatiti žalobci to, co zbývá v jeho prospěch ze složených záloh 30.000 Kč, domáhá se žalobce na žalované firmě a jejich společnicích zaplacení 23.885 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody. Soud prvěho stolicem zamítl žalobu. Odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce vyvozuje žalobní nárok především z toho, že byla v jeho neprospěch zúčtována u amsterodámské firmy M. částka 688.75 dolarů, ačkoliv v příčině této částky a obchodu jí se týkajícího nedal žalované straně příkazu. Co do tohoto skutkového tvrzení nutno vycházeti ze zjištění nižších soudů, jež dopadlo ve prospěch žalobcův.

Po právní stránce nezáleží na tom, jak svůj nárok určuje žalobce, neboť jde jenom o právní posouzení, o subsumpci, jež náleží soudu.

Žalovaná si nesprávně vykládá předpisy zákona obsažené v §§ 1270 až 1271 obč. zák., pokud mluví o zálohách a o nežalovatelnosti u diferenčních obchodů. Diferenční obchody svou povahou nejsou zajisté nic jiného nežli hra nebo sázka o základ, který je ve hře nebo v sázce. Podle povahy hry a sázky jde právě jen o tento základ, tuto sázku, která je ve hře a kterou pak podle výsledku jeden smluvce vyhrává a druhý prohrává, která se tedy jeví buď výhrou nebo prohrou. Co smí smluvce požadovati po případě si podržeti, jest jen právě tato její výhra a prohra druhého smluvce, jestliže příslušná částka byla mu odevzdána nebo složena, nemá však práva podržeti si více. Byla-li podle povahy případu a se zřetelem na neurčitost možné výhry nebo prohry složena částka vyšší, nemůže smluvce, který takovou zálohu složil, žádati její vydání podle uvedených ustanovení zákona, pokud onen obchod hry nebo sázky není zlikvidován, protože právě celá ona záloha je ve hře jako nejvyšší možná prohra, tedy jako sázka, při čemž smluvci mají na mysli, že by se po případě celá tato částka mohla státi výhrou nebo prohrou, takže celá tato částka je jako základ, sázka ve hře. Po likvidaci si však výherce smí podržeti jen to, co skutečně vyhrál a co druhý smluvce prohrál, nemá však práva zadržovati jí, co má v rukou nadto a co pak drží bez právního titulu. Nezáleží ovšem na tom, zda smluvci označují složenou částku výslovně za vklad, sázku nebo jen za zálohu na sázku, protože podle ustálené již judikatury i zálohu nebo zástavu za vklad jest podle okolností pravidelně míti za vklad. V tom smyslu lze říci, že by smluvce prohrávající nemohl s účinkem žádati vrácení vkladu, který byl dán anebo označován jako záloha (na sázku); jestliže však skutečná výhra a prohra nedosahuje dané zálohy, nemá výherce práva zadržovati víc, než co vyhrál a víc, než druhý smluvce prohrál.

S toho hlediska nutno tedy posouditi i sporný případ. Nezáleží tedy na tom, že šlo o zálohy, které po případě všechny a celé byly ve hře, nýbrž půjde o to, co žalobce skutečně prohrál. Tu tedy nemůže býti připočteno k jeho tíži jako jeho prohra výsledek onoho obchodu, k němuž podle zjištění nedal příkaz a který šel správně na vrub žalované, která zde podle skutkového zjištění hrála s penězi žalobcovými bez jeho příkazu, tudíž nikoli na jeho, nýbrž na svůj vrub a účet. V poměru mezi stranami rozepře jest tedy výsledek tohoto obchodu, této sázky počítati na vrub žalované. Za zjištěného stavu věci nemohla by ani ža-

lovaná požadovati onu částku, kterou prohrála, od amsterodámské firmy, protože jí právě prohrála, a tím méně mohl by se na oné firmě domáhati nápravy žalobce, jenž s ní nebyl v přímém právním poměru, jsa jen komitentem žalované. A právem uznal odvolací soud žalobní nárok jako nárok na náhradu škody, kterou žalobci způsobila žalovaná jako komisionářka, uživši neoprávněně k vlastní hře žalobcových peněz.

Protože pak podle stavu věci byly obchody mezi stranami rozepře již skončeny, takže o nějakou další hru anebo sázku již nejde, lze přikročiti k likvidaci poměru potud, že má býti zjištěno, co vlastně žalobce prohrál, co se mu započítává a zadržuje právem a co by mu bylo zůstalo, kdyby onen případ s pozastavenou částkou 688.75 dol. nebyl býval účtován k jeho neprospěchu. Kdyby se ukázalo, že by žalobci ani v tom případě nebylo zůstalo nic v jeho prospěch na jeho kontě, a kdyby byl také onen peněz mohl býti započten k jeho tíži jako prohra z jiných sázek, pak by ovšem nároku na vrácení z titulu náhrady škody neměl.

Tak to v podstatě posoudil také odvolací soud a v tom směru má býti podle jeho důvodů věc dále projednána a objasněna, aby o nároku mohlo býti rozhodnuto také co do výše.

Otázka, že šlo o termínový obchod s obilím, již se žalovaný dotýká v dovolací odpovědi, nepadá zde zatím na váhu; mimo to nutno uvést, že tato otázka nebyla v dosavadním řízení ani po skutkové ani právní stránce náležitě probrána.

Čís. 17051

Jestliže někdo z úslužnosti (ex officio et amicitia) převezme na příkaz druhého k obstarání věc příkazcovu, jest právní poměr mezi nimi posuzovati především podle ustanovení občanského zákoníka o zmocňovací smlouvě (§§ 1002 a další obč. zák.), třebas nešlo o činnost právníckou, nýbrž jen o činnost faktickou.

Jde o škodu utrpěnou ex causa mandati (§ 1014 obč. zák.), byl-li zmocněnec kopnut koněm, když na zvláštní výzvu majitele usedlosti ohrožené požárem připínal hadici k vodovodu.

Zmocněnec má podle § 1014 obč. zák. nárok na náhradu škody vzniklé mu z nebezpečí, jemuž se musel nutně vydati, chtěl-li řádně a úspěšně splniti příkaz; nerozhoduje, zda zmocnitel mohl předvídati možnost škody.

(Rozh. ze dne 26. září 1938, Rv I 2739/37.)

Dne 19. listopadu 1936 po půlnoci vypukl u Oldřicha D. požár, kterým bylo přímo ohroženo též sousední stavení žalovaného. Když žalobce běžel k hasičské zbrojnici, vyzval jej žalovaný, aby přinesl větší hadici a připojil ji na kohoutek vodovodu v jeho (žalovaného) stáji, a to za tím účelem, aby se mohlo stříkati na doškovou střechu obytného

stavení, patřícího žalovanému. To žalobce učinil a byl při tom, když přiřepňoval hadici na vodovod ve stáji, kopnut koněm žalovaného, stojícím asi 80 cm od vodovodu. Domáhá se proto žalobce na žalovaném zaplacení 4.835 Kč 50 h s přísl. z důvodu náhrady škody, jež mu vznikla úrazem. Nižší soudy uznaly žalobní nárok důvodem po právu. Ne j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jde o otázku, zda žalobci podle skutkového stavu věci prvým soudem zjištěného a v opravném řízení již nenapadeného, přísluší domáhaná náhrada škody (náklady ošetrovací a léčebné, bolestné a výlohy zjednané náhradní pracovní síly) za úraz, který žalobce utrpěl v noci z 18. na 19. listopadu 1936 ve stáji žalovaného, byv tam kopnut koněm žalovaného do levého ramene.

K žalobcovu úrazu došlo za zcela mimořádných okolností v době nočního požáru v obci, který ohrožoval též usedlost žalovaného, když na zvláštní výzvu žalovaného, běžícího k hasičské zbrojnici, žalobce připínal v jeho stáji hadici k vodovodu, aby mohly býti ihned po příjezdu hasičů zahájeny hasičské práce. Elektrické světlo bylo tenkrát v celé obci vypjato, jiné světlo v stáji nebylo, žalobce stál žalovaného neznal a majetek žalovaného byl za přímého nebezpečí ohně podle nenapadeného zjištění procesního soudu jen tímto včasným zákrokem žalobcovým zachráněn.

Pokud odvolací soud posuzoval žalobní nárok s hlediska všeobecných zásad o náhradě škody (§§ 1295, 1297 obč. zák.), jehož předpokladem jest zavinění osoby k náhradě povinné, netvrdil sice žalobce v celém řízení nějaké zavinění žalovaného, nýbrž dovozoval svůj nárok jen z toho, že žalovaný jest k náhradě povinen jako vlastník zvířete po případě jako správce hospodářství a že úraz utrpěl při práci konané na žádost žalovaného. Ale také dovolatel odkazuje k vyvrácení tohoto názoru odvolacího soudu pouze k svým vývodům obsaženým v bodě II. odvolání, jež se zabývají pouze otázkou, zda lze souzený případ řešiti s hlediska ustanovení § 1320 obč. zák.

Tím ovšem není vyvrácen právní názor odvolacího soudu vycházejícího z § 1295 obč. zák.

Dovolání nemůže však míti žádný úspěch, ani pokud uplatňuje dovolací důvod právní mylnosti (§ 503 č. 4 c. ř. s.). Podle zjištění nižších soudů došlo k žalobcovu úrazu za zcela mimořádných okolností v době nočního požáru v obci, který ohrožoval též usedlost žalovaného, neboť žalobce běžel do stáje žalovaného na jeho zvláštní výzvu za tím účelem, aby tam připjal hadici k vodovodu, což mělo umožniti hasičskému sboru po jeho příjezdu okamžité zahájení ochranných prací. Jednal tedy na příkaz žalovaného, přejav k obstarání věc žalovaným na něho vznesenou v zastoupení žalovaného a nutno proto jeho poměr

k žalobci posuzovati — jak správně v podstatě vystihl procesní soud — především podle ustanovení XXII. hlavy obč. zák. o zmocňovací smlouvě, i když šlo jen o jednání povahy faktické, jehož pohnutkou však byla žalobcova úslužnost (*officium et amicitia*). (Klang II., str. 785, 787, i Krčmář, *Obligační právo*, § 62). I v nauce se zastává právní názor, že pod pojem smlouvy zmocňovací lze podřaditi nejen činnosti právnické, ale i činnosti faktické hledíc na předpis § 1151, odst. 2, obč. zák. (ve znění § 150 III. dílčí novely), který výslovně dopouští užití ustanovení XXII. hlavy občanského zákona i při smlouvách, jichž podstatou jsou služby neb vykonané dílo. Rozhodnutí č. 2364 Sb. n. s., na které poukazuje dovolatel, mělo částečně skutkový děj odchylný, zejména v tom směru, že žalobce tam vyvíjel svou činnost vedle žalovaného jako jeho pomocník a nikoliv v jeho zastoupení.

Co do rozsahu, v němž pak žalobci přísluší náhradní nárok za škodu utrpěnou při vykonávání příkazu, kloní se i dovolací soud k názoru prvního soudu, že jest jí posuzovati dle § 1014 obč. zák. Jde o škodu utrpěnou *ex causa mandati* (§ 1014 obč. zák.), nikoliv o škodu nahodilou *ex occasione mandati* (§ 1015 obč. zák.), neboť šlo o nebezpečí, jemuž se žalobce za dané situace — neznalost stáje, elektrické světlo vypjato, nejvyšší nebezpečí v prodlení — nutně vydati musil, chtěl-li řádně a úspěšně splniti zvláštní a přesně mu daný příkaz. Lze sice míti za to, že možnost této škody zmocnitel jako rolník, majitel koně a tudíž i osoba obeznámená s chováním zvířat v blízkosti ohně, mohl předvídati, ale její předvídatelnost není podmínkou nároku podle § 1014 obč. zák. Stačí, že žalovaný převzal udělením příkazu její nebezpečí, pročť jest podle § 1014 obč. zák. povinen k náhradě, ježto toto ustanovení zavazuje zmocnitele k náhradě škody nejen tehdy, když povstala jeho zaviněním, ale i již tehdy, když škoda byla (rozuměj nutně) spojena se splněním příkazu.

Nižší soudy proto nepochybily, uznavše žalobní nárok co do důvodu za oprávněný. Nebylo proto bezdůvodnému dovolání vyhověno.

Čís. 17052.

Nabyvatel předváděcího práva k filmu, který se zavázal pod smluvní pokutou k promítání filmu jen v určitém obvodu, jest povinen zaplatiti smluvní pokutu i tehdy, porušil-li převzatý závazek jeho singulární právní nástupce.

(Rozh. ze dne 26. září 1938, Rv II 855/37.)

Zalující půjčovna filmů v B. koupila film »Kariéra Pavla Čamrdy« od firmy E. v P., a to s výhradním právem předváděcím pouze pro Moravu, Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus. Podle ujednání ze dne 4. června 1935 prodala předváděcí práva k řečenému filmu rovněž pouze pro uvedené země žalované, která se zaručila, že jej bude před-

váděti jen na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a Podkarpatské Rusi, a zavázala se, že zaplatí smlouvenou pokutu 5.000 Kč, překročí-li ono oprávnění. Potom žalovaná vyměnila předváděcí práva k uvedenému filmu za jiný film s Josefem P., při čemž se Josef P., jenž tím nabyl předváděcích práv, zavázal, že nezadá předvádění onoho filmu na území Čech pod smlouvenou pokutu 5.000 Kč, přes to však prodal film firmě M. v B., která jej zadala na území Čech, kde byl hrán v biografu »S.« v D. K. Tvrđíc, že jí ručí za ono porušení jen žalovaná, ježto s dalšími kupiteli filmu není v žádném smluvním poměru, domáhá se žalující půjčovna na žalované zaplacení smlouvené pokuty 5.000 Kč. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud odsoudil žalovanou k zaplacení 2.000 Kč s přísl. D ů v o d y: Prvý soud jest toho právního názoru, že hledíc na to, že žalovaná byla oprávněna k dalšímu prodeji předváděcího práva dotčeného filmu, nemůže býti odpovědna za to, že právní nástupce nedodržel závazek, že film nebude promítán v Čechách, zejména když uložila svému právnímu nástupci též konvenční pokutu, bude-li promítán film v Čechách. S tímto názorem odvolací soud nesusouhlasí. Jestliže žalovaná nabyla předváděcího práva jen pro Moravu, Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus a zavázala se zaplatiti konvenční pokutu, poruší-li toto oprávnění, odpovídá za to, že film nebude předváděn v Čechách. Konvenční pokuta jest ochranou proti překročení práva, které si vyhradila žalobkyně. To, že oprávnění nepřekročila žalovaná firma, nýbrž její právní nástupce, nemá pro posouzení významu, stejně jako jest bez významu to, že žalovaná nebyla omezena v právu, aby předváděcí právo prodala dále. Jde o ochranu objektivní, nikoliv o ochranu pouze proti prvnímu nabyvateli předváděcího práva, jinak by smlouvená pokuta ve skutečnosti neměla žádného praktického významu, protože by nabyvatel filmu mohl prodejem předváděcího práva jednostranně zmařiti účel konvenční pokuty. Mimo to udal znalec Karel G., že nezná obchodního zvyku, že by nabyvatel předváděcího práva mohl býti zproštěn placení smlouvené pokuty vůči původnímu prodávateli filmu tím, že předváděcí právo prodá dále, a že by takový zvyk odporoval i účelu smlouvené pokuty. Přes to, že jde o obchodní jednání, je snížení smlouvené pokuty dovoleno, ježto z čl. 284 obch. zák. nevysvitá opak. Znalec udal, že by smlouvenou pokutu 3.000 Kč uznal za přiměřenou, odvolací soud však přihlížející k všem okolnostem souzeného případu, shledává za přiměřenou konvenční pokutu 2.000 Kč, a rozhodl proto, jak shora uvedeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, neshledav zákonného důvodu, aby byl rozsudek odvolacího soudu změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3, v novém znění).

Čís. 17053.

I. Zrušení komanditní společnosti a její vstup do likvidace nemají vlivu na spor, je-li řečená společnost zastoupena advokátem, jemuž již před tím dala plnou moc.

II. Na hmotněprávní platnost a účinnost rukojemské smlouvy, kterou uzavřel rukojmí se zmocněncem likvidační komanditní společnosti, nepůsobí to, že k jejímu označení bylo užito jen firemní zkratky bez dodatku »v likvidaci«, nebylo-li mezi smluvci pochybnosti, komu pohledávka skutečně patří.

(Rozh. ze dne 26. září 1938, Rv II 920/37.)

K I. srov. rozh. č. 16336 Sb. n. s.

Žalující společnost s ručením omezeným »R.« se na žalovaném domáhá jako postupnice zaplacení 582 Kč s přísl. z toho důvodu, že se za uvedenou částku žalovaný zaručil postupitelce firmě K. a spol. v P. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Odvolací soud zamítl žalobu v podstatě proto, že prý žalovaný z rukojemské smlouvy ze dne 8. po případě 11. dubna 1935, kterou se zaručil za exekučně již vymáhanou pohledávku firmy K. a spol. v P. v částce 1.730 Kč s příslušenstvím, není zavázán, ježto tato smlouva byla uzavřena mezi ním a neexistující právní osobou, což odvolací soud vyvozuje z toho, že firma K. a spol. již dne 8. září 1933 vstoupila do likvidace a jako zrušená firma nemohla tedy ještě v dubnu 1935 uzavřítí platnou smlouvu. Ale odvolací soud si zřejmě neuvědomil, že hmotněprávní náležitosti žalobního nároku jsou tu splněny.

Když firma K. a spol., komanditní společnost v P. jako postupnice firmy A. a spol. v B., jsou zastoupena svým právním zástupcem Dr. K., advokátem v P., dne 12. června 1932 a 2. července 1932 zažalovala své pohledávky proti manželům Antonínu a Božena V., nebyla ještě v likvidaci, jež nastala teprve za sporu, v němž rozsudek první stolice byl vynesena dne 29. listopadu 1933. Bylo by bývalo ovšem správné, kdyby tehdejší žalobkyně byla včas a řádně ve sporu opravila své označení jako likvidační firma; ale zrušení žalující komanditní společnosti a její vstup do likvidace nemohl míti vlivu na onen spor, byla-li žalobkyně zastoupena advokátem, jemuž již před tím dala plnou moc (obd. rozh. č. 16336 Sb. n. s.). Že Dr. K. byl zmocněncem jak firmy K. a spol., komanditní společnost v P., tak i likvidační firmy, o tom není podle nezměněných zjištění procesního soudu sporu. Nelze proto mluvit o zmatečnosti exekučního titulu, třebaže v dalším řízení nevystupovali likvidátoři řečené komanditní společnosti. Úkolem likvidátorů je zejména vymáhati pohledávky zrušené společnosti a zpeněžití její majetek (čl. 137 a 172 obch. zák.). Ze zjištění, že zmocněncem likvidační firmy byl zase

Dr. K., nutno usouditi, že jednal podle zmocnění daného mu likvidátory; opak toho nebyl tvrzen. Je sice pravda, že v exekučním návrhu E XVI 205/34, E XVI 4729/34 a E XVI 5843/34 nebyla vymáhající věřitelka označena jako likvidační firma, ale o hmotněprávní důvodnosti vymáhaného nároku nebylo mezi zúčastněnými vůbec pochybnosti. Užil-li konečně žalovaný v dopise ze dne 8. dubna 1935 a Dr. K. v dopise ze dne 10. dubna 1935 pouze označení »firma K. a spol.« bez bližšího dodatku, je zřejmé, že tu obě strany užily obvyklé zkratky, nahrazující plnou firmu mandantky Dr. K., kterémužto výkladu nasvědčuje zejména i to, že obě strany v těchto dopisech všeobecně mluví o mandantce Dr. K. Na hmotněprávní platnost a účinnost smlouvy ze dne 8. dubna 1935, kterou žalovaný uzavřel se zmocněncem likvidační firmy, nemá však vlivu to, že v písemné dohodě bylo užito jen zkratky k označení uvedené firmy, když mezi nimi nemohlo býti pochybnosti, komu vymáhaná pohledávka ve skutečnosti příslušela. Nelze ani přehlédnouti, že Dr. K. v dopise ze dne 10. dubna 1935, totiž před konečnou odpovědí žalovaného, spornou pohledávku specifikoval. Jednal-li tedy Dr. K. v zastoupení likvidační firmy jako zmocnitelky, pak je nesprávný závěr odvolacího soudu, že smlouva byla uzavřena s neexistující osobou. Ježto likvidační firma postoupila postupně smlouvou ze dne 30. prosince 1935 své pohledávky žalobkyni, jest zažalovaný nárok, který žalobkyně z postupu uplatňuje, důvodem po právu.

Odvolací soud vycházející z jiného právního názoru, nevyřídil však ostatní námítky v odvolání vznesené, zejména nepřezkoumal věcně rozhodnutí prvního soudu o vzájemné pohledávce započtením namítané, bylo proto napadený rozsudek zrušiti a usnėti se, jak shora uvedeno.

Čís. 17054.

Promlčení směnečných nároků se přerušuje podáním žaloby; řádné pokračování ve směnečném sporu není podmínkou přerušení promlčení.

(Rozh. ze dne 26. září 1938, Rv II 706/38.)

Srov. rozh. č. 1438 Úr. sb.

V roce 1932 byly na žalobcův návrh na podkladě dvou směnek ze dne 1. dubna 1931 vydány dva směnečné platební příkazy Cs 22 a 23/32. Po podání směnečných námitek a po prvním ústním jednání o nich zůstalo řízení dne 12. března 1932 v klidu až do 10. prosince 1937, kdy žalovaná učinila návrh na pokračování a namítla pak při ústním jednání konaném dne 12. ledna 1938 promlčení, ježto nebylo ve sporu řádně pokračováno ve smyslu § 1497 obč. zák. Nižší soudy zrušily směnečné platební příkazy, odvolací soud z těchto důvodů: Ve

sporu jde o rozřešení sporné otázky, zda námitka promlčení jest oprávněna či nikoliv. Prvý soud zaujal stanovisko, že se sice podle § 83 sm. zák. promlčení směnečných nároků přerušuje podáním žaloby, že se však ve sporu musí řádně pokračovati, neboť i tu platí všeobecná zásada § 1497 obč. zák. Poněvadž v přerušeném řízení bylo pokračováno po uplynutí téměř 6 let, nastalo promlčení směnečných nároků. Odvolací soud zaujímá k této otázce totéž stanovisko jako soud prvního stádia, ačkoliv bývalý nejvyšší soud ve Vídni ve svém rozhodnutí uveřejněném v nálezu repertoria č. 118 (Gellers Zentralblatt III., 102, No 66 a Czelechowsky č. 204) vyslovil zásadu, že se ve směnečném právu nevyžaduje řádné pokračování ve sporu k tomu, aby se promlčení přerušilo. S tímto názorem vídeňského nejvyššího soudu souhlasí i Rouček ve svém Čs. zákonu směnečném, Komp. vydání z roku 1932, str. 330, kde uvádí, že se promlčení směnečných nároků přerušuje podle § 83 sm. zák. jedině podáním žaloby a že není podmínkou řádné pokračování ve sporu, jak je toho potřebí podle § 1497 obč. zák. Mnoho jiných teoretiků z oboru směnečného práva zaujímá však k uvedenému judikátu nejvyššího soudu ve Vídni opačné stanovisko. Tak zejména Cannstein ve svém díle Lehrbuch des Wechselrechts, vyd. 1890, na straně 395 praví: »Nach der Unterbrechung läuft die wechselrechtliche Verjährungsfrist von Neuem [sofern nicht ein Urteil dem Anspruch ein neues Fundament (mit 30 jähriger Verjährungsfrist) gibt]. Dies gilt namentlich dann, wenn die Klage zurückgezogen oder wenn der Prozess nicht gehörig fortgesetzt wird, d. h. »liegen bleibt«, oder »ruht«. Při tom dále též autor polemizuje se shora vzpomenutým judikátem, který pokládá za nesprávný. Další význačný teoretik Grünhut ve svém díle Lehrbuch des Wechselrechts, vyd. 1900, na str. 433 výslovně praví: »Allein die Unterbrechung wirkt nicht dauernd; der Wechselgläubiger darf es bei der durch den einmaligen Unterbrechungsakt betätigten Diligenz nicht bewenden lassen, da es dem Geiste des Gesetzes entspricht, dass sobald sich der Gläubiger in der weiteren Rechtsverfolgung untätig zeigt, sofort die weitere Wirkung des Unterbrechungsgrundes wegfallen und die Verjährungsfrist wieder neu zu laufen beginne. Diese neue Frist beginnt im Falle der Unterbrechung durch Klagebehändigung zwar nicht, so lange der gehörig fortgesetzte Prozess noch in Schwebe ist, wohl aber sobald feststeht, dass der Kläger den anhängig gemachten Rechtsstreit, sei es auch infolge einer Vereinbarung liegen lässt und zwar von der letzten Prozesshandlung der Parteien oder des Gerichtes angefangen, also nicht erst mit Ablaufe der vereinbarten Ruhezeit.« Tentýž právní názor zastává též Dr. Teodor Theumann ve spise Das österreichische Wechselrecht, str. 146—148, a konečně i Dr. Staub v díle: Kommentar zur allgemeinen deutschen Wechselordnung, vyd. 1895, str. 165. Odvolací soud se připojuje k názoru uvedených teoretiků, že se promlčení směnečných nároků přerušuje podáním žaloby (dříve jejím doručením) a že ve sporu musí býti také řádně pokračováno (§ 1497 obč. zák.). Odvolatel je tudíž mylného názoru, když tvrdí, že při řešení

otázky promlčení rozhoduje toliko ustanovení směnečného zákona a nikoliv všeobecného zákona občanského. Vždyť směnečný zákon kromě všeobecného ustanovení o přerušení promlčení důsledkem podání žaloby neobsahuje jiných zvláštních ustanovení, takže má četné mezery, zejména právě co do otázky týkající se účinku promlčení, opětného početí promlčení po přerušení atd. Onen všeobecný předpis o přerušení promlčení ponechává nerozřešený i jiné sporné otázky, takže je nutno doplnit tuto mezeru předpisy všeobecného zákoníka občanského. Jestliže tedy odvolatel ponechal řízení v klidu téměř 6 let, nelze to nazvat řádným pokračováním ve sporu ve smyslu § 1497 obč. zák. Takového pokračování jest potřebí zejména hledíc na to, že směnečný nárok svou povahou žádá brzkého vyřízení (lhůty vesměs kratší, věc feriální). Je proto míti za to, že směnečný nárok odvolatelův zanikl promlčením, a právem proto prvý soud oba směnečné platební příkazy zrušil.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Nižší soudy zrušily směnečné platební příkazy, vydané 9. února 1932, toliko z důvodu promlčení, poněvadž ve směnečném sporu zůstalo řízení dne 12. března 1932 v klidu až do 10. prosince 1937, kdy žalovaná učinila návrh na pokračování, že tudíž nebylo ve sporu řádně pokračováno ve smyslu § 1497 obč. zák.

Tomuto názoru odporuje dovolatelka, a to právem.

Hledíc na výlučné znění § 83 sm. zák. nutno za to míti, že ostatní důvody přerušení v občanském zákoně stanovené neplatí pro směnečné promlčení.

Právo směnečné je právem zvláštním, jež upravuje zvláštní právní obor a je rázu samostatného vůči právu občanskému a obchodnímu. Přisnost jeho je nejen po formální stránce — procesní —, nýbrž i po hmotněprávní stránce: určité a přesné náležitosti směnky, podmínky zachování směnečných práv, krátké lhůty promlčecí, vyloučení obran s hlediska § 87 sm. zák. a jiné.

Stanoví-li toto hmotné právo, že promlčení směnečných nároků se přetahuje jedině z důvodů č. 1 až 3 § 83 sm. zák. uvedených, tedy pod číslem 1 podáním žaloby, aniž stanoví výslovně, nebo aspoň poukazem na § 1497 obč. zák. další podmínku řádného postupování o žalobě, jak to předpisuje § 1497 obč. zák., nemohou soudy tuto další náležitost klásti jako další podmínku pro zachování směnečných práv. To by nebylo ve shodě se zákonem, naopak by to odporovalo zákonu, ač na druhé straně nelze upřítí důvodům, jež uvedl odvolací soud pro opačné stanovisko, závažnosti s hlediska účelnosti.

Tato účelnost nesmí však býti v rozporu se zákonem, jakým je zvláštní směnečný zákon.

Nejvyšší soud řešil již tuto otázku v případě Rv III 670/32, jež bylo uveřejněno pod č. 1438 Úr. sb. Ustoupiti od tohoto názoru nemá dovolací soud v souzeném případě příčiny.

Neposoudily proto nižší soudy věc po právní stránce správně, když zrušily směnečné platební příkazy z důvodu promlčení, nastalého tím, že ve sporu nebylo řádně pokračováno.

Dovolací soud však nemohl ve věci rozhodnouti, poněvadž se prvý soud vůbec neobíral podstatou námitek uplatněných v písemných směnečných námitkách a neučinil v tom směru žádných skutkových zjištění.

Bylo proto rozsudky nižších soudů zrušiti (§ 510 c. ř. s.) a věc vrátiti prvému soudu k dalšímu řízení a novému rozhodnutí.

Čís. 17055.

I po zahájení zemědělského vyrovnacího řízení (vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.) lze povolití poznámku vykonatelnosti pohledávky, pro niž bylo na dlužníkově nemovitosti již dříve zapsáno smluvní právo zástavní.

(Rozh. ze dne 29. září 1938, R I 981/38.)

Podle úvěrní listiny ze dne 4. září 1934 bylo na nemovitostech dlužníka Františka K. vloženo zástavní právo pro pohledávku z úvěru Okresní hospodářské záložny v R. ve výši 20.000 Kč s 5—8% úroky, 6—7% úroky z prodlení a s vedlejšími závazky do výše 2.000 Kč. V roce 1937 bylo o jmění dlužníkově zahájeno u krajského soudu civilního v P. pod Kv 365/37 zemědělské vyrovnací řízení, jež se dosud provádí u okresního soudu v R. a které je také na dlužníkových nemovitostech poznamenáno. Uvedený peněžní ústav poté navrhl, aby byla podle směnečného příkazu obchodního soudu v P. ze dne 11. března 1938 Cs II a 93/38 poznamenána vykonatelnost jeho pohledávky pro 20.000 Kč s přísl. Soud prvé stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Povolením poznámky vykonatelnosti, jak ji navrhla vymáhající věřitelka, nevzniká soudcovské zástavní právo, nýbrž jest jím pouze vyjádřeno, že se pohledávka, pro niž bylo již zapsáno smluvní zástavní právo, mezi tím stala vykonatelnou. Z toho důvodu nebránilo ve smyslu § 13 vyr. ř. a § 3 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. zahájení zemědělského vyrovnacího řízení dlužníka Františka K. tomu, aby bylo vyhověno návrhu na povolení navržené poznámky. Ustanovení § 19 vyr. ř., na něž poukázal rekursní soud, nemá s touto věcí nic společného.

Povolením poznámky společného závazku, jež dlužník ve svém rekursu proti usnesení soudu první stolice ani v odpor nevzal, nemohla vymáhající věřitelka vůbec nabytí soudcovského zástavního práva a touto poznámkou nebylo zasaženo do právních zájmů dlužníkových.

Čís. 17056.

Proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení o schválení výpočtu doplatků v konkursu na jmění výdělečných a hospodářských společenstev (§ 180 konk. ř.), není dovolací rekurs přípustný.

(Rozh. ze dne 29. září 1938, R I 1004/38.)

Konkursní soud schválil podle § 178, odst. 2, konk. ř. výpočet doplatků, který v konkursu o jmění stavebního, úsporného a úvěrního družstva »D.«, zapsaného společenstva s ručením omezeným v P., předložil správce konkursní podstaty, a nevyhověl výtkám podaným některými členy společenstva. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs člena společenstva Zdislava V.

Důvody:

V třetí hlavě druhého dílu konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. (§§ 172 až 186) jsou uvedena zvláštní ustanovení o konkursu na jmění výdělečných a hospodářských společenstev (družstev). Mezi jiným jest v § 180 upravena otázka, kdo, za jakých předpokladů a v jaké lhůtě jest oprávněn podat rekurs proti usnesení, kterým byl výpočet schválen, a jest tam citován § 192 konk. ř., jenž jest zařaděn v druhém dílu do čtvrté hlavy konk. ř., nadepsané »všeobecná ustanovení o řízení«. Pokud tudíž není některá otázka, týkající se rekursu nebo dovolacího rekursu, upravena jinak v § 180, zařaděném mezi zvláštní ustanovení, jest jí posuzovati podle všeobecných ustanovení §§ 192 a 188 konk. ř. o rekursu.

V rozhodnutích č. 11960 a 12279 Sb. n. s. bylo vysloveno a odůvodněno, že v konkursním řízení — hledíc na § 188 konk. ř. a § 528 c. ř. s., nyní v doslovu čl. I č. 5 zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. a čl. I zákona č. 314/1936 Sb. z. a n. — není přípustný dovolací rekurs proti souhlasným usnesením nižších soudů. Tato zásada platí i tehdy, jde-li o dovolací rekurs proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu podle § 180 konk. ř.

Poněvadž v souzené věci jde o takové usnesení, bylo dovolací rekurs podle § 188 konk. ř. a § 526, odst. 2, c. ř. s. odmítnouti jako nepřípustný.

Čís. 17057.

Výzva k složení zálohy podle § 70, odst. 2, konk. ř. se může státi jen tehdy, když jsou osvědčeny předpoklady pro prohlášení konkursu (§ 69 konk. ř.), t. j. když jest jisto, že dojde ke konkursnímu řízení, bude-li záloha složena.

(Rozh. ze dne 29. září 1938, R I 1087/38.)

Bernard W. navrhl, aby byl prohlášen konkurs na jmění »Obecně prospěšného stavebního a bytového družstva, zapsaného společenstva s ručením omezeným P. V. v P.«. Konkursní soud maje za to, že jest osvědčena trvalá neschopnost dlužníka platiti své splatné závazky, vydal podmíněné usnesení, že bude vyhověno návrhu věřitele Bernarda W. na prohlášení konkursu na jmění uvedeného společenstva, osvědčí-li navrhovatel do 15 dnů odpůrčí nárok, anebo složí-li v téže lhůtě zálohu na útraty konkursu ve výši 1.000 Kč. Rekursní soud vyhověl rekursu společenstva tak, že se záloha určuje 5.000 Kč, a že konkurs nebude prohlášen, nebude-li do 15 dnů buď osvědčen odpůrčí nárok, anebo nebude-li v téže lhůtě složen zbytek zálohy 4.000 Kč. Důvody: Právem uvádí stěžovatel, že by při rozsáhlém majetku odpůrce a složitých poměrech administracních, jaké jsou zpravidla u právnické osoby, jíž patří několik družstevních domů, nestačila záloha 1.000 Kč na úhradu počátečních výloh spojených s pátráním po jmění náležejícím do společné podstaty, z něhož právě mají býti především hrazeny náklady konkursního řízení jako dluhy za podstatou, mezi tím zejména úhrnná odměna a hotové výlohy správce konkursní podstaty, a z něhož mají býti uspokojeni konkursní věřitelé (§§ 49, 50, 53 konk. ř.). Ze zvláštních podstat by náklady konkursního řízení nemohly býti hrazeny. Z těch nutno podle zásady § 50 konk. ř. a dle toho, co je řečeno v § 52 konk. ř., hraditi jen náklady zvláštní správy, zpeněžení a rozdělení zvláštní podstaty, na něž má nárok správce z titulu zvláštní odměny uvedené v § 22, odst. 2, vládn. nař. č. 115/1931 Sb. z. a n. Poněvadž pak zvláštní podstaty (§ 51 konk. ř.) mají pro společnou podstatu (§ 53 konk. ř.) význam jen co do hypoteky z nich očekávané a tu — nehledě na právní překážky, jež jsou možnému zřízení v cestě — lze očekávati až po realizaci zvláštních podstat, nelze se zvláštními podstatami, třebaš nebyly předloženy, počítati jako s pramenem úhrady pro počáteční výlohy konkursního řízení a za pohotové úhradové prostředky. Proto první soud právem uložil navrhovateli složení zálohy podle § 70, odst. 2, konk. ř., avšak učinil tak ve výši nepostačitelné, a byla proto částka zálohy zvýšena na 5.000 Kč. Je pravda, že se i u § 70, odst. 2, konk. ř. vyžaduje, aby navrhující věřitel osvědčil konkursní pohledávku a insolvenční dlužníkovou podle § 69, odst. 1, konk. ř. To však neznamená, že by konkursní soud mūsil již při vydání usnesení podle § 70, odst. 2, konk. ř. rozhodovati

resp. odůvodňovati, že jsou splněny předpoklady podle § 69 konk. ř. pro prohlášení konkursu. Předmětem rozhodnutí podle § 70, odst. 2, konk. ř. jest uložení zálohy nebo osvědčení odpůřčho nároku, jež závisí na tom, zda je tu dostatečné jmění pro úhradu počátečních nákladů konkursního řízení. Dává-li se tedy již do výroku podle § 70, odst. 2, konk. ř. poučení o následcích nesložení zálohy, je vhodnější vyjádření je záporně, jak to učinil rekursní soud, a nepředbíhati ani ve výroku ani v důvodech rozhodnutí o prohlášení konkursu rozhodováním o předpokladech § 69, odst. 1, konk. ř. Jestliže však soud v usnesení o složení zálohy vyjádří kladně, že prohlásí v případě složení zálohy konkurs, a při tom v důvodech rozhoduje i o tom, zda jsou tu předpoklady § 69 konk. ř., pak má dlužník právo podatí rekurs i proti takové doložce pojaté do výroku. Nutno proto v souzené věci zkoumati, zda jsou tu podmínky pro prohlášení konkursu. Že navrhovatel má konkursní pohledávku jest dostatečně osvědčeno tím, že má proti odpůrci exekuční titul. Za to však není rozhodnuto na postačitelném podkladě o tom, zda je dlužník trvale či přechodně neschopen zaplatiti své splatné závazky. Rozhoduje-li se teprve o záloze, má dlužník stále možnost za rozhodování i po něm uváděti nové okolnosti, které jest vyšetřiti a podle nich rozhodnouti. Bude proto na prvním soudě, aby dal navrhovateli možnost se vyjádřiti o nových v rekursu dovoleně uváděných okolnostech a aby provedl osvědčení nabídnuté o tyzeních rekursu i o tom, co proti nim uvede navrhovatel, a aby pak znova rozhodl. Rozhodnutí toto bude ovšem na místě jen tehdy, doplní-li navrhovatel zálohu, a bude je při znění usnesení rekursním soudem voleném pak již pojmuti do usnesení o prohlášení konkursu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice, aby doplně řízení podle příkazu rekursního soudu, znova rozhodl o návrhu na vyhlášení konkursu a, vyhoví-li návrhu, aby zároveň znova rozhodl o složení zálohy na útraty konkursního řízení jak co do důvodu, tak co do výše.

D ů v o d y:

Mylný jest názor rekursního soudu, že netřeba zkoumati, zda jsou tu podmínky pro prohlášení konkursu podle § 69 konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n., jde-li o to, zda má býti složena záloha na útraty konkursního řízení podle § 70, odst. 2, konk. ř., a že prý jest proto vhodnější vyjádření rozhodnutí o návrhu na vyhlášení konkursu negativně a nikoliv pozitivně. Výzva k složení zálohy podle § 70, odst. 2, konk. ř. může se státi jen tehdy, když jsou osvědčeny předpoklady pro prohlášení konkursu, čili když jest jisto, že ke konkursnímu řízení dojde, bude-li záloha složena. Neboť záloha má právě za účel, aby z ní byly hrazeny útraty konkursního řízení; aby se neminula tímto účelem, musí býti jisto, že útraty konkursního řízení skutečně vzniknou. Nebylo by přece účelné

ukládati věřiteli, aby složil zálohu, a pak jeho návrh na vyhlášení konkursu zamítnouti, ač záloha v určené výši byla zavčas složena. Změna prvního usnesení v tomto směru, kterou učinil rekursní soud, jest proto nedůvodná.

Rekursní soud vycházej z uvedeného mylného názoru, nerozhodí o tom, zda jsou osvědčeny v š e c h n y předpoklady pro vyhlášení konkursu podle § 69 konk. ř., nýbrž uložil (třebas jen v důvodech) prvému soudu, aby doplnil řízení dalším šetřením, zda jest osvědčena neschopnost dlužníka k placení. Tím ve skutečnosti zrušil usnesení prvního soudu ve výroku, že bude vyhověno návrhu na vyhlášení konkursu, složí-li navrhovatel zálohu, a uložil prvému soudu, aby doplně řízení rozhodl o návrhu na prohlášení konkursu až po složení zálohy. Pokud jde o toto zrušovací usnesení, nevyhradil mu rekursní soud právní moc, takže dovolací rekurs není v tom směru přípustný podle § 188 konk. ř. a § 527, odst. 2 c. ř. s. v doslovu čl. I č. 4 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.

Nejvyšší soud není proto oprávněn zabývati se sám věcně otázkou, zdali jsou splněny předpoklady pro vyhlášení konkursu podle § 69 konk. ř.

Je-li tomu tak, nemůže nejvyšší soud v tomto údobí přezkoumávati napadené usnesení ani ve výroku o výši zálohy, poněvadž nelze přezkoumati, zda jest vůbec splněn předpoklad pro složení zálohy.

Bylo proto obě usnesení nižších soudů zrušiti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 17058.

Obecní úředníci.

Výměrem okresního úřadu, zrušujícím usnesení obecního zastupitelstva, jímž byl obecnímu úředníku přiznán nárok na naturální byt, napadeným sice opravným prostředkem dotčeného úředníka, kterému však nebyl přiznán odkládací účinek, pozbývá obecní úředník právního nároku na další užívání naturálního bytu.

(Rozh. ze dne 30. září 1932, Rv I 362/37.)

Žalovanému, jenž jest od roku 1920 městským tajemníkem obce Č. T., byl přiznán naturální byt v obecním domě č. p. 81 jako součást služebních požitků, a to podle odst. IV. jmenovacího dekretu z 12. července 1927, vydaného podle usnesení obecního zastupitelstva žalující obce z 30. července 1926, 18. února 1927 a 8. dubna 1927. Podle usnesení téhož zastupitelstva ze dne 31. května 1935 byl žalovanému vyměněn uvedený byt za jiný byt v domě č. p. 1071 a žalovaný měl o této výměně obdržeti dodatečně výměr k shora dotčenému služebnímu dekretu. Okresní úřad v L. zrušil výměrem ze dne 21. března 1936,

č. j. 15845/35, s okamžitou platností výše uvedená usnesení obecního zastupitelstva s příslušnými odstavci jmenovaného dekretu žalovaného ze dne 12. července 1927, zejména i stran přiznání nároku na naturální byt v domě č. p. 81 s příslušenstvím a bylo zároveň obecnímu zastupitelstvu uloženo, aby služební požitky žalovaného znovu upravilo k 1. lednu 1926 a aby předložilo jejich úpravu k schválení do čtyř neděl. Stížnosti žalovaného proti onomu rozhodnutí okresního úřadu odepřel okresní úřad výměrem ze dne 25. března 1936, č. j. 15845/35, odkladný účinek. Tvrdíc, že nárok žalovaného vůči ní na poskytování bytu zanikl stejně jako veškerá práva žalovaného k držbě tohoto bytu, domáhá se žalující obec na žalovaném vyklizení a odevzdání bytu v domě č. p. 1071 v Č. T., skládajícím se z čtyř pokojů a kuchyně s příslušenstvím. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Výměrem okresního úřadu v L. ze dne 21. března 1936, č. 15845/35, byla zastavena (zrušena) z úřadu podle § 102 čes. obec. zřiz. usnesení obecního zastupitelstva žalující obce, která byla právním podkladem dekretu ze dne 12. července 1927, č. 5375/27, příznavšího žalobci nárok na naturální byt. Výrokem téhož úřadu ze dne 25. března 1936, č. 15845/ad, byl podle § 77, odst. 2, vládn. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n. vyloučen odkladný účinek odvolání proti výměru svrchu již uvedenému, což mělo v zápětí, že zastavovací (zrušovací) výměr projevil ihned právní účinky v rozsahu okresním úřadem v L. stanoveném. Soudy jsou řečeným výměrem o vyloučení odkladacího účinku odvolání vázány, ježto výrok ten byl podle § 77, odst. 2, vládn. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n. učiněn úřadem k tomu příslušným a ježto proti rozhodnutí, jímž se vylučuje odkladný účinek odvolání, není podle § 77, odst. 4, téhož vládního nařízení odvolání přípustné, takže jest na zastavovací (zrušovací) výměr okresního úřadu v L. hleděti jako na pravoplatné rozhodnutí příslušného správního úřadu, kterým jsou soudy vázány (srov. rozh. č. 2198 Sb. n. s.). I kdyby tudíž bylo správné tvrzení žalovaného, že podal opravný prostředek jak proti zastavovacímu (zrušovacímu) výměru, tak i proti výměru o vyloučení odkladného účinku odvolání, nemění se tím nic na věci, ježto ani onen, ani tento opravný prostředek nezbavují účinnosti výměr okresního úřadu v L., jímž bylo vysloveno vyloučení odkladného účinku odvolání, a nezrušují závaznost obou výměrů pro soudy. Poukazuje-li žalovaný na ustanovení § 78, odst. 2, vládn. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n., podle něhož může úřad, který vydal rozhodnutí, sám vyhověti odvolacímu návrhu a vyřídit odvolání, dospěje-li k názoru, že odvolání by se mohlo vyhověti, a nedotýká-li se rozhodnutí v odpor vzaté nikoho jiného než odvolatele, a dovozuje-li z něho, že okresní úřad v L. jest oprávněn rozhodnouti i o nepřipustném opravném prostředku a své rozhodnutí změnit, přehlíží, že by soudy byly vázány

jen pravoplatným rozhodnutím o opravných prostředcích žalovaným podaných, že však jinak jsou oprávněny samostatně rozhodnouti předurčující otázku souzeného sporu, jaký význam má výměr o vyloučení odkladného účinku odvolání proti zastavovacímu (zrušovacímu) výměru okresního úřadu v L. Ze a jak bylo příslušným úřadem první nebo druhé stolice rozhodnuto pravoplatně o opravných prostředcích žalovaným podaných, žalovaný na soudě první stolice nepřednesl. Výměrem okresního úřadu v L. ze dne 21. března 1936, č. 15.845/35, bylo zrušeno usnesení obecního zastupitelstva žalující obce zvláště o té úpravě platové u žalovaného, kterou mu byl poskytnut nárok na naturální byt, přestalo proto dále po právu trvati ono usnesení, které žalující obec dříve učinila a kterým vydávši také dekret o platové úpravě ze dne 12. července 1927, byla žalovanému zavázána poskytovat naturální byt. Bylo-li však zákonným způsobem zrušeno usnesení zavazující žalobkyni proti žalovanému k určitému plnění služebního platu, přestala platová úprava, pokud byla zastavovací (zrušovací) výměrem zrušena, trvati nejen proti žalobkyni jako zaměstnavatelce žalovaného naturální byt mu poskytující, ale i proti žalovanému jako příjemci plnění z úpravy platové vyplývajícího. Tvrdí-li žalovaný opak, přehlíží podstatu zastavovacího (zrušovacího) výměru okresního úřadu v L., který podle § 102 čes. obec. zřiz. byl z důvodu práva veřejného oprávněn zasáhnouti do platové úpravy žalovaného, i když žalovaný z ní již nabyt určitých práv a i když žalobkyně mu naturální byt také skutečně poskytovala a tudíž své usnesení také již vykonala. Nelze proto zastavovací (zrušovací) výměr uvedeného úřadu ani označiti za vnitřní akt úřední, který neměl právního účinku pro žalovaného. Když přestal po právu trvati právní poměr mezi žalobkyní a žalovaným založený platovou úpravou co do poskytování naturálního bytu, pozbyl žalovaný nároku na naturální byt, nemá dále právního důvodu k jeho užívání, nýbrž jest povinen jej vykliditi a odevzdati žalobkyni, jak uznal právem první soud. Tomu nevádí, že v zastavovacím (zrušovacím) výměru okresního úřadu v L. nebylo zrušeno i usnesení obecního zastupitelstva ze dne 31. května 1935, podle něhož byl žalovanému vyměněn naturální byt, neboť tímto usnesením žalující obce nebyl změněn obsah platové úpravy podle dekretu ze dne 12. července 1927, totiž co do nároku žalovaného na naturální byt jako díl služebního platu, nýbrž byl jen změněn způsob dosavadního bydlení žalovaného, kdežto nárok na naturální byt mohl žalovaný i nadále odvozovati jen z dekretu ze dne 12. července 1927. Rovněž nemá pro rozhodnutí sporu významu otázka, zda žalobkyně učinila již nějaká nová rozhodnutí o platové úpravě u žalovaného a zda žalovaný podal proti těmto rozhodnutím opravné prostředky. Jdeť v tomto sporu jen o posouzení právních účinků zastavovacího (zrušovacího) výměru okresního úřadu v L. na nárok žalovaného na naturální byt u žalobkyně a pro toto posouzení nelze použiti usnesení žalující obce o pozdější platové úpravě žalovaného, tudíž o něčem docela jiném, než o co jde v tomto sporu.

Čís. 17059.

Nicotnost smlouvy, kterou manželé k obejití předpisů daných ve veřejném zájmu ujednali určitý postup, aby dosáhli zrušení manželského společenství, a v souvislosti s tím i nicotnost sjednané smlouvy o plnění výživného a vrácení věna, která je součástí a důsledkem oné smlouvy.

To, že pravoplatně povolená rozluka nemůže být napravena, nemá v zápatí nemožnost domáhati se nicotnosti druhé smlouvy.

(Rozh. ze dne 30. září 1938, Rv I 2115/38.)

Sporné strany, které uzavřely platné manželství dne 15. února 1919, přišly dne 9. listopadu 1932 k právnímu zástupci žalované, kde se dohodly na skončení manželství, a to tím způsobem, že bude proti žalobci podána žaloba na rozvod z rozlukového důvodu podle § 13, písm. e) a h), rozl. zák. Žalobce se neměl dostavit k ústnímu jednání, aby proti němu mohl být vydán rozsudek pro zmeškání, na jehož podkladě měla žalovaná podat žádost za rozluku podle § 17 rozl. zák., při čemž, aby řízení bylo uspišeno, byl žalobce zavázán podepsat plnou moc některého advokáta v T., aby se jeho jménem vzdal opravných prostředků proti rozvodovému rozsudku. Co do majetkových poměrů slibil žalobce podepsat vykonatelný notářský spis, podle něhož měl platit žalované ode dne povoleného rozvodu měsíčně na výživném 150 Kč, vrátit věno ve výši 1.000 Kč ve splátkách po 30 Kč splatných zároveň s výživným a mimo to měl žalobce platit každé čtvrtletí na výživném o 50 Kč více. Výlohy rozvodového a rozlukového řízení, jakož i výlohy notářského spisu měl hradit žalobce ze svého. Dne 19. prosince 1932 ujednaly sporné strany u téhož právního zástupce další dohodu, kterou dřívější dohodu ze dne 9. listopadu 1932 změnily v tom, že se dohodly na ukončení manželství tím způsobem, že bude podána žaloba nikoliv na žalobce, nýbrž na žalovanou z důvodu § 13, písm. h), rozl. zák., t. j. pro hluboký rozvrat manželský povstalý z toho, že se žalovaná o žalobce vůbec nestará, jemu nevaří a neuklízí, odděleně bydlí a se stravuje. Žalovaná se zavázala nedostavit se k ústnímu jednání, takže proti ní bude vynesena rozsudek pro zmeškání. Téhož dne pak uzavřely sporné strany dohodu ve formě notářského spisu ze dne 19. prosince 1932, v němž mimo jiné smluvily hledět na nastávající rozvod a rozluku jejich manželství, na kterých se dohodly, že žalobce bude platit žalované výživné a k němu čtvrtletně přídatky, jak shora uvedeno. Žalobou ze dne 1. ledna 1933, podanou u krajského soudu v T., se žalobce na žalovanou domáhal rozvodu manželství od stolu a lože z její viny, uváděje k odůvodnění žaloby skutkové okolnosti shora dotčené, a o této žalobě byl vynesena rozsudek pro zmeškání ze dne 26. ledna 1933, Ck I a 2/33, pro nedostavení se žalované, jímž žalobě bylo vyhověno a manželství mezi spornými stranami uzavřené rozvedeno od stolu a lože z viny žalované. V žádosti podle § 17 rozl. zák. ze dne 14. února 1933 se ža-

lobce domáhal rozluky manželství z viny žalované na podkladě tehdy již pravoplatného rozsudku pro zmeškání v rozvodovém sporu, uplatňuje důvod § 13, písm. e) a h), rozl. zák., kteréžto žádosti soud vyhověl po vykonaném šetření, když obě strany vyslovily svůj souhlas s rozlukou, usnesením ze dne 30. května 1933, Nc IV 270/33. Když žalovaná vedla proti žalobci exekuci podle výše uvedeného exekučního titulu, podal žalobce na žalovanou žalobu, kterou se domáhá, aby bylo uznáno právem, že manželská smlouva, uzavřená mezi spornými stranami dle notářského spisu ze dne 19. prosince 1932, jest nicotná a neplatná a že žalobcům závazek k poskytování výživného a k navrácení věna podle odst. I. onoho notářského spisu není po právu, a dále že exekuce zabavením a přikázáním pensijních požitků a pohledávek k vymožení 2.456 Kč 60 h s přísl. a k zajištění 1.800 Kč s přísl. povolená žalované usnesením exekučního soudu ze dne 29. července 1936 E 1179/36 není přípustná. Nižší soudy uznaly podle žaloby, soud prvního stálice z těchto důvodů: V shora uvedeném ujednání stran spatřuje soud ujednání o souhlasu a způsobu zrušení manželského společenství. Stranám po právní stránce tanul na mysli jako konečný cíl jejich úmluv rozluka manželství podle § 17 zák. č. 320/1919 Sb. z. a n., podle něhož by byl nárok o vině převzat z rozvodového rozsudku do rozlukového usnesení. Takový postup se však zřejmě přiči § 93 obč. zák. o tom, že manželé nesmějí manželské společenství svémocně zrušit, i kdyby byly o tom dohodnuty, a nelze proto dovolit, aby se trvání manželského svazku stalo předmětem obchodování, zejména se takový postup přiči stěžejní zásadě oficiosnosti rozlukového řízení podle § 99 obč. zák., čl. VI., č. 1 uvoz. zák. k c. ř. s., §§ 13 a 14 dv. dekretu ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s., § 10 min. nař. č. 283/1897 ř. z. a poslední věty § 13 zák. č. 320/1919 Sb. z. a n., podle nichž jest důvody pro rozluku z úřadu plně vyšetřiti, zcela objasniti a přísně zkoumati nehledíc na vlastní doznání, nebo souhlasnou vůli manželů. Vzpomenuté zákonné předpisy, jež jsou dány ve veřejném zájmu, chtěla právě úmluva manželů v souzeném případě obejití a jest proto podle § 879, odst. 1, obč. zák. nicotná, ježto odporuje zákonu. To je zřejmé nejen ze slovního znění oné dohody a notářského spisu samého, ale i ze skutečné vůle smluvců (§ 914 obč. zák.), zjištěné soudem z předložených listin. Shora uvedené právní předpisy, nařizující odchylně od zásady projednací všeobecných předpisů c. ř. s. a stanovice pro rozlukové řízení zásadu vyhledávací a zásadu materiální pravdy, chtěly právě zabránit, aby se manželství za jeho trvání nestalo předmětem právního obchodu, jako je tomu v souzené věci, v níž se sporné strany hned dohodly na skončení manželského svazku z žalobcovy viny a hned na zrušení manželství z viny žalované, ať již pohnutky k tomu byly jakékoliv. Jest tudíž jasno, že takovéto úmluvy jsou nicotné. Soud má dále za dokázáno, že notářský spis ze dne 19. prosince 1932 je v přímé souvislosti s ujednáním manželů o zrušení manželského společenství, součástí a důsledkem tohoto ujednání, jak plyne z dotčené dohody a notářského spisu

samého, který přímo opakuje slova oné dohody a projevuje jasně nicotnou úmluvu («...dohodly se na rozvedení manželství jakož i na rozluce...»), dále z dopisu z 10. listopadu 1932, v němž právní zástupce žalované dává příkazy k sepsání notářského spisu, čerpané přesně z dohod v jeho kanceláři uzavřených, a dává jemu podepsati notářský spis jen pro případ, že na tom, co bylo rozhodnuto, nebude nic měněno. Přímá a příčinná souvislost má v zápětí nicotnost ujednání dle notářského spisu, zejména žalobcova závazku k placení výživného po povoleném rozvodu od stolu a lože a vrátiti jí věno. Než i kdyby této přímé souvislosti nebylo a notářský spis nebyl posuzován jako celek spolu s dohodou dle informací z 9. listopadu a 19. prosince 1932, je přece závazek žalobcův k placení výživného a vrácení věna nicotný podle § 879, odst. 1, obč. zák. Z informace ze dne 19. října 1932 a 9. listopadu 1932 a z ostatních předložených dokladů soud zjistil, že podmínkou rozvodu a rozlučky bylo hmotné zabezpečení manželky závazkem žalobce platiti jí výživné zároveň s požadavkem žalované, aby tento závazek byl koncipován formou vykonatelného notářského spisu, dále že by žalovaná nepřistoupila na »dobrovolně« zrušení manželství, kdyby uvedené podmínky nebyly splněny, a patrně by buď sama žalovavala z viny žalobcovy na rozvod a rozlučku, nebo by se bránila proti jeho žalobě. Žalobce zase nebyl ochoten poskytnouti dobrovolně žalované výživné, kdyby nepřistoupila na sjednanou dohodu o rozvodu aneb rozluce. Tato vůle jest soudem z dotčených důkazů bezpečně zjištěna. Za toho stavu věci sluší pokládati závazek žalobcův platiti, počínajíc povoleným rozvodem, žalované výživné — za ujednání o odměně nebo prospěchu pro žalovanou pro případ jejího svolení k rozvodu a rozluce, zejména když, jak se tvrdí i v souzeném sporu, žalovaná na neshodách v manželství vinna nebyla, nýbrž pouze žalobce. Takový souhlas však nemůže býti ani ujednán, ani dán předem, dokonce před podáním soudních návrhů, zejména před podáním návrhu na rozlučku manželství, neboť souhlas ten není pouhou formalitou a, jak shora vyloženo, nelze jej učiniti předmětem obchodu a jakékoliv dohody. Slíb odměny nebo prospěchu sám za takový nicotný souhlas jest v rozporu s dobrými mravy a je podle § 879, odst. 1, obč. zák. rovněž nicotný. Nicotnost smlouvy dle notářského spisu uzavřené má v zápětí, že činí smlouvu neplatnou již od původu a neplatnost ta nemůže býti zhojena ani uznáním se strany žalobcovy a že není přípustná exekuce vedená k vymožení neplatného nároku a na podkladě nicotného exekučního titulu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Při právním posouzení věci jest podle žalobní prosby usuzovati, že nejde o žalobu podle § 35 ex. ř., nýbrž o žalobu podle § 39 č. 5 ex. ř., neboť žalobce se domáhá nepřipustnosti exekuce, vedené proti němu žalovanou, a to z toho důvodu, že smlouva obsažená v notářském spisu

ze dne 19. prosince 1932 (nikoliv manželská, jak ji nesprávně označuje žalobce a jak toto označení převzal prvý soud) jest nicotná a neplatná. Žaloba ta byla podána u soudu příslušného podle § 17, odst. 2, ex. ř. Podle znění žaloby nelze pokládati první žalobní prosbu za samostatnou, nýbrž za prosbu předběžnou, pro rozhodnutí o vlastním sporném nároku na prohlášení nepřipustnosti exekuce, kteréžto rozhodnutí závisí na rozhodnutí o nicotnosti smlouvy (§ 236 c. ř. s.). Vývody dovolatelčiny nemají proto významu pro rozhodnutí. Totéž platí o vývodech o žalobě podle § 35 ex. ř., o kterou nejde, když nárok z exekučního titulu nebyl skutečnými nastalými po vzniku titulu zrušen nebo zastaven, nýbrž tvrdí se jeho nicotnost od počátku.

Zbývá proto jedině otázka nicotnosti smlouvy. Bylo už uvedeno, že žalobcův slib platiti žalované částku 150 Kč měsíčně a ve splátkách vrátiti věno jest v souvislosti s ujednáním o zrušení manželského společenství mezi stranami. Právě ujednaný způsob zrušení manželského společenství činí nicotným i ujednání o plnění žalobcově. Nelze manželům ponechat na vůli, jakým způsobem chtějí dosáhnouti zrušení manželského svazku, neboť to upravuje zákon způsobem donucujícím. Nešlo o dobrovolný rozvod od stolu a lože, u něhož je podmínkou úprava majetkových nároků (§ 105 obč. zák.), nýbrž stala se dohoda o postupu, kterým strany měly obejít a také obešly předpisy dané v zájmu veřejném, což má v zápětí nicotnost nejen této smlouvy o zrušení manželského společenství (§ 879, odst. 1, obč. zák.), ale i smlouvy o žalobcově plnění, které jest součástí a důsledkem oné smlouvy. To, že pravoplatně povolená rozlučka nemůže býti napravena, nemá v zápětí nemožnost domáhati se nicotnosti druhé smlouvy. Co tu dovolatelka uvádí, mělo by význam pro náhradu škody, o tu však v souzeném sporu nejde.

Cis. 17060.

Zavínil-li spoluvlastník nemovitosti zatížené výměnkem, že oprávněný nemůže pobírat dále výměnek in natura, přeměňuje se nárok na plnění výměnkářských dávek v nárok na plnění jejich peněžní hodnoty, a to i vůči ostatním nevinným spoluvlastníkům.

Byl-li závazek spoluvlastníků k plnění výměnku podle své povahy solidární, ručí spoluvlastníci i za peněžní relutum solidárně.

Nabyvatel nemovitosti zatížené výměnkem ručí s nemovitostí také již za splatné výměnkové dávky, pokud nejsou déle tři let zadrželé, a to i za peněžní dávky, v něž se naturální dávky přeměnily zaviněním dřívějších vlastníků.

Kdo nabytí zatížené nemovitosti po přeměně výměnku v peněžní relutum, může namítati, že přeměna výměnku nebyla z pozemkové knihy zřejmá.

(Rozh. ze dne 4. října 1938, Rv I 2452/38.)

Josef R. starší a žalovaná Marie R. se podle notářského spisu ze dne 20. srpna 1928 zavázali poskytovat solidárně žalobkyni byt a plniti výměnek smluvený v uvedeném notářském spisu. Na usedlosti č. p. 16 v S., zapsané ve vložce č. 16 poz. kni. S., byly pak vloženy služebnost bytu a výměnek pro žalobkyni. Trhovou smlouvou ze dne 18. července 1936 postoupil Josef R. starší svou ideální polovici řečené usedlosti svému synu žalovanému Josefu R. mladšímu, pro něhož bylo vloženo právo vlastnické. Josef R. mladší převzal ona žalobkynina výměnkářská práva, váznoucí na postoupené ideální polovici, v tom rozsahu, jak jsou zřízena ve svrchu uvedeném spise notářském. Žaloba, kterou se žalobkyně domáhala, aby byli žalovaní Josef R. mladší a Marie R. uznáni povinnými jako osobní a zároveň hypotekární dlužníci zaplatiti jí rukou společnou a nerozdílnou náhradu za neodvedené výměnkové dávky a znemožněné užívání výměnkářského bytu v usedlosti č. 16 v S., příslušející jí z výměnku a služebnosti bytu vložených na oné usedlosti, oba nížší soudy zamítly.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Dovolání právem potírá úsudek odvolacího soudu, že žaloba jest opřena jen o to, že žalovaný Josef R. starší zle nakládal s žalobkyní a tak jí znemožnil vybrati výměnkové dávky in natura. Žalobkyně se v žalobě domáhá i zaplacení 164 Kč za to, že jí nebyly odvedeny výměnkové dávky (1 hl ječmene a 2 husy), splatné již roku 1934, tudíž dříve než došlo k tvrzenému zavinění Josefa R. staršího, a než se žalobkyně z usedlosti žalovaných odstěhovala, po té stránce jest žaloba opřena o to, že uvedené naturální dávky nebyly žalobkyni odvedeny, tedy o prodlení v plnění na straně obou tehdejších vlastníků nemovitosti žalovaného Josefa R. staršího i Marie R. Dále se mýlil odvolací soud i v tom, že ze zlého nakládání s žalobkyní, jehož se dopustil podle zjištění prvního soudu toliko Josef R. starší, nelze prý vyvozovati osobní nárok na peněžitou náhradu za nesplněné naturální výměnkové dávky proti žalovaným Marii R. a Josefu R. mladšímu, ježto ti se chovali vůči žalobkyni bezvadně a Josef R. mladší tehdy nebyl ani ještě spoluvlastníkem zatížené nemovitosti. Mýlil se také v tom, že se prý této peněžité náhrady nelze ani domáhati z nemovitosti samé v mezích a v pořadí zapsaného výměnku, když o peněžité náhradě není zmínky ve vložené smlouvě o výměnku. Žalobkyně tvrdila, že Josef R., bývalý spoluvlastník zatížené usedlosti, v roce 1935 svým chováním zavinil, že žalobkyně nemohla dále bydliti v uvedené usedlosti a bráti smluvené dávky výměnkové in natura. Je-li tomu tak, byl nárok žalobkyně na plnění bytu a ostatních naturálních dávek vinou spoluvlastníka zavazene usedlosti pozměněn v nárok na plnění jich peněžní hodnoty (rozh. č. 3188 Sb. n. s.). Tato změna postihuje i osobní závazek druhého spoluvlastníka, tu Marie R., třebaž i na vině prvního spoluvlastníka neměla podílu. Jde

o závazek převzatý oběma spoluvlastníky usedlosti solidárně. Závazek ten záležel nejen v plnění naturálním, ale i v poskytnutí bytu a byl proto i podle své povahy solidární. Došlo-li k porušení závazku jedním ze spoluvlastníků usedlosti, závazek nezanikl, nýbrž byl jen změněn jeho předmět tak, že na místo naturálního výměnku nastoupilo peněžní re-lutum. Podstata nároku žalobkyně a závazku spoluvlastníků zůstala táž a nebylo zejména nic změněno na solidárnosti závazku. Ježto jde o zajištění výživy žalobkyně společným úsilím všech solidárně zavázaných a závazek ten může býti splněn bez značného stížení výkonu práva výměnkářského jen jedním způsobem, jest jen spravedlivo a slušno a lze pokládati i za ujednáno (§ 914 obč. zák.), aby byl za změnu, jež nastala jen zaviněním jednoho spoluzavázaného, odpověděn i druhý spoluzavázaný. To platí tím spíše i v souzené věci, když se spoluzavázaná Marie R. mohla důsledkem svého postavení jako spoluvlastnice domáhati podle § 835 obč. zák. u soudu takového užívání společné věci druhým spoluvlastníkem Josefem R. starším, které není na újmu právním výměnkáře, a této možnosti nepoužila, ač k tomu byla důsledkem svého závazku k výměnkáři povinna.

Podobně se má věc i v příčině naturálních dávek, které vlastníky usedlosti nebyly snad včas odvedeny. Z účelu výměnku zajištění výměnkáři nutné životní zaopatření plyne, že výměnkář musí býti oprávněn, aby si naturální dávky zaviněním vlastníka včas neodvedené opatřil i h n e d sám na účet vlastníka nemovitosti, a proto není výměnkář v takovém případě povinen požadovati dodatečné odvedení všech splatných naturálních dávek najednou, nýbrž má právo žádati náhradu za zadrželé dávky v penězích. Je-li zatížená nemovitost — jako v souzené věci — ve spoluvlastnictví několika osob, má právo na peněžní náhradu proti všem spoluvlastníkům, a to již z toho důvodu, že porušená povinnost odváděti výměnkové dávky v č a s postihuje každého z nich solidárně. Něco jiného by ovšem platilo, jestliže vlastníci usedlosti nezavinili neodvedení naturálních dávek, anebo nejsou vůbec v prodlení, ježto se nestala upomínka nutná hledíc na povahu plnění nebo zvyk dříve smluvci zachovávaný, neboť pak by nebylo právního důvodu pro změnu předmětu výměnkářského plnění, kterouž změnou může býti závazek vlastníků nemovitosti po případě značně ztížen.

Je-li právo výměnkáře zaviněním vlastníka zatížené nemovitosti co do předmětu plnění změněno, lze výše uvedené důsledky vyvoditi i z jeho povahy jako výměnku knihovně zajištěného. Výměnek jest podle své povahy určen k úhradě nutné výživy výměnkáře a knihovním vložením výměnku má býti dosaženo, že výměnkář může tuto výživu vymáhati i ze zatížené nemovitosti, jestliže její vlastník převzatý závazek k výživě má. Nebylo by lze srovnati s právem a spravedlností, aby věcné výměnkové právo smluvené in natura prostě zaniklo, když oprávněný nemůže bez vlastní viny a z viny zavázaného žiti na nemovitosti výměnkem zavázané a toto žiti tam by nebylo ani možno od něho spra-

vedlivě žádati. Tím byli by se mohli zavázání zbvavití věcného výměnkového břemene k obživě oprávněného prostě tak, že by svým chováním oprávněnému pobyt na nemovitosti znemožnili. Musí proto tenkrát, když k výměnku oprávněný nemůže z viny zavázaného své výměnkové zaopatření vymáhati z nemovitosti in natura, nastoupiti i tu ekvivalent tohoto naturálního plnění v penězích. Proto jest žalobkyně oprávněna uplatňovati nárok na peněžní náhradu i věcně, t. j. z nemovitosti samé v mezích a pořadí knihovního zápisu. V rozhodnutí č. 1050 Sb. n. s., na něž se žalovaní odvolávají, byla vyslovena jen právní zásada, že žaloba o plnění knihovně zajištěných výměnkářských dávek a o náhradu za neposkytnuté dávky není hypotekární žalobou a že nelze ji proto knihovně poznamenati, není však tam řešena otázka, o níž tu jde, totiž zda náhradu peněžní lze uplatňovati z nemovitosti v mezích knihovně zajištěného výměnku.

Jde ještě o to, zda věcné ručení za peněžité dávky v žalobě požadované lze uplatňovati též proti žalovanému Josefu R. mladšímu, ač v době, kdy se tyto dávky staly splatnými, nebyl ještě spoluvlastníkem zatížené usedlosti. I na tu otázku je odpověděti kladně. Podle § 443 obč. zák. přecházejí s vlastnictvím věci nemovitých též břemena zapsaná na nich v knihách veřejných. Předpis § 18 knih. zák. pak stanoví, že za tři léta zadrželým nárokům na roční důchody, výživné a jinaké opětuji se dávky přísluší totéž pořadí jako právu k jejich vybrání. Z vnitřní souvislosti obou ustanovení plyne nade vší pochybnost, že na nabyvatele nemovitosti, která jest knihovně zatížena výměnkem, přechází nejen povinnost odváděti na příště dávky výměnkové, ale i že nový vlastník nemovitosti ručí s nemovitostí také za splatné již výměnkové dávky, pokud nejsou déle tří let zadrželé. Vždyť nelze nutiti výměnkáře, aby se domáhal plnění na osobním dlužníku, výměnkář může se držeti nemovitosti, pokud tato jest mu zavázána (rozh. č. 391 Sb. n. s.). To pak platí podle vyloženého již účelu výměnku knihovně zajištěného nejen v příčině smluvených dávek naturálních, ale i v příčině peněžních dávek, v něž se naturální dávky důsledkem zavinění tehdejších spoluvlastníků jakožto zavázaných proměnily. To, že se Josef R. mladší stal teprve později spoluvlastníkem, bylo by jen tehdy závažné, kdyby Josefu R. mladšímu prospěla důvěra v pozemkovou inihu, z níž v souzeném případě není zřejmá nastalá změna výměnku. Takovou námitku však Josef R. mladší nevznesl.

Vychází-li z uvedeného stanoviska, není věc ještě zralá k rozhodnutí. Prvý soud zjistiv sice, že se Josef R. starší dopustil zlého nakládání se žalobkyní, tvrzeného v žalobě, usoudil, že žalobkyni bylo tím znemožněno, aby na zavázané nemovitosti zůstala bydliti a brala smluvené výměnkové dávky in natura, a stanovil též odhadní cenu těchto dávek, přes to však zamítl žalobu z důvodu, který nemůže obstáti. Toto rozhodnutí potvrdil i soud odvolací. Tímto postupem odňaly nižší soudy žalovaným možnost napadati zjištění a závěry prvního soudu v uvedeném směru, takže nemohou ještě býti spolehlivým základem pro roz-

hodnutí dovolacího soudu. Kromě toho nestačí uvedené zjištění a závěry prvního soudu ani k tomu, aby již nyní mohlo o žalobě proti Marii R. a Josefu R. mladšímu býti rozhodnuto konečně, neboť nejsou vysvětleny ještě další okolnosti pro rozhodnutí věci závažné, totiž zda neodvedení naturálních dávek v roce 1934 lze tehdejšími vlastníky zatížené nemovitosti přičítati jako zaviněné prodlení a co do dávek déle než tři let zadrželých. Proto bylo o dovolání rozhodnuto tak, jak jest uvedeno ve výroku.

Čís. 17061.

Pro otázku, zda jest nárok na vrácení části zálohy dané na dodání čekanky dotčen zahájením vyrovnacího řízení o jmění dlužníka (příjemce zálohy), rozhoduje, zda v z ní k již před zahájením vyrovnání; nezáleží na tom, zda v době zahájení vyrovnacího řízení byl onen nárok ještě neurčitý, nepeněžitý a nedospělý.

(Rozh. ze dne 5. října 1938, R I 1143/38.)

Žalovaný byl s žalující společností v obchodním spojení toho způsobu, že jako jiní rolníci na jaře jednotlivého roku oznamoval žalující společnosti, kolik čekanky hodlá na svých pozemcích pěstovati, a zavázal se, že ze semene, které obdrží od žalobkyně, vypěstuje na svých pozemcích čekanku, že žalobkyně zaplatí mu za čistou čekanku cenu každoročně smluvenou, že žalovaný dodá čekanku do 31. října dotčeného roku, že konečně zúčtování se provede po 30. listopadu jednotlivého roku, že žalobkyně na žádost žalovaného poskytne mu na směnku zálohu odpovídající poměrnému množství čekanky, které žalovaný hodlá dodat, že žalovaný bude tuto zálohu úrokovati ode dne výplaty až do ukončeného dodání čekanky. Roku 1936 v lednu nebo v únoru žádal žalovaný žalobkyni o zálohu s tím, že bude pro ni pěstovati čekanku na pěti mírách a ta poslala žalovanému zálohu 2.000 Kč. Poté žalovaný v době mezi 9. a 27. říjnem 1936 dodal žalobci čekanku za 1.006 Kč 50 h. Tvrdíc, že žalovaný jest dlužen ještě částku 992 Kč s přísl., jako rozdíl mezi vyplacenou zálohou a cenou čekanky, domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení uvedené pohledávky. Proti žalobě namítl žalovaný, že hledíc na soudní vyrovnání, jest povinen zaplatiti jen 35% kvotu. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí, vyhradiv svému zrušujícímu usnesení právní moc.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobkyně.

D ů v o d y:

Stěžovatelka brojí jen proti názoru odvolacího soudu, že tu jde o nárok, na něž se vztahuje vyrovnací řízení. Leč rekurs není důvodný a neprávem se dovolává rozhodnutí č. 5438 Sb. n. s. pro své stanovisko.

Jest ovšem správné to, co z onoho rozhodnutí uvádí, že totiž »zahájení vyrovnacího řízení nemá — (jinak než zahájení řízení konkursního) — na nesplněné smlouvy žádného vlivu«, a že to plyne z vývodů pamětního spisu k vládní osnově konkursního, vyrovnacího a odpůrčího řádu na straně 158. To platí ovšem i s hlediska nového vyrovnacího řádu, který se ve směru, o nějž tu jde, neliší od předpisů vyrovnacího řádu z roku 1914. Ale to právě potvrzuje správnost uvedeného názoru odvolacího soudu a nesprávnost názoru hájeného stěžovatelkou. Vzpomenutý pamětní spis uvádí na str. 157 a 158, kde se mluví o účincích zahájení vyrovnacího řízení, že vyrovnací řízení nemá účinek zabavení a omezení disposiční způsobilosti dlužníka a že proto otázky z toho plynoucí musí býti uspořádány zvláštními předpisy, jež se různí od předpisů konkursního řádu. Dále se tam uvádí, že nemohly býti převzaty do vyrovnacího řádu předpisy konkursního řádu, týkající se práva odpůrčího, a dodává se, že nebyly převzaty ani předpisy §§ 21 až 26 konk. ř., poněvadž následkem dlužníkovy pokračování v obchodování není třeba poskytovat mu právo, aby odstoupil od běžných obchodů. Ustanovení § 21 starého vyrovnacího řádu odpovídá však v podstatě předpisu § 23 nyní platného konkursního řádu, jednajícimu o právu správce konkursní podstaty na odstoupení od smluv ještě nesplněných.

Z toho všeho plyne, že sice smlouva ujednaná mezi smluvci, o kterou tu jde, nebyla jako smlouva vyrovnáním zasažena, že však nárok, který z ní vznikl pro žalobkyni již jejím ujednáním, tedy v době před zahájením vyrovnacího řízení, podléhá vyrovnání. To, že nárok ten byl v době zahájení vyrovnacího řízení ještě neurčitý, částečně nepeněžitý a nedospělý, nic na věci nemění, jak plyne z ustanovení §§ 15 a 16 nového vyrovnacího řádu.

Čís. 17062.

Předpis stanov výdělkového a hospodářského společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.), že se člen společenstva nemůže účastnit valné hromady a hlasování zmocněncem, odporuje velkým předpisům §§ 31 a 32 uved. zák.

Pokud člen společenstva nepozbyl mlčením po delší dobu oprávnění, aby v nesporném řízení navrhl zrušení usnesení valné hromady společenstva jako zmatečné.

(Rozh. ze dne 5. října 1938, R I 1208/38.)

Na valnou hromadu, konanou dne 20. června 1933, se za Františka S., jenž byl členem společenstva »D.«, dostavil Dr. Jiří F. jako jeho zástupce. Po poradě představenstva byl však uvedený zástupce z valné hromady vykázán s odůvodněním, že stanovy družstva v § 14 zakazují zastoupení fyzických osob. § 14 stanov totiž obsahoval předpis, že hla-

sovací právo musí býti vykonáno osobně a že se pouze osoby právnické, jakož i více dědiců zemřelého člena mohou dáti zastupovati zmocněncem. Dne 30. prosince 1937 navrhl František S., aby byla valná hromada prohlášena za zmatečnou. Soud první stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Ustanovení §§ 31 a 32 společenstev. zák. mají povahu velkých předpisů, neboť odchylka, o které mluví § 11 uved. zák., není v § 31 uvedena. Jestliže tudíž zákon v § 31 dovoluje po případě nařizuje výkon hlasovacího práva i zmocněncem, jest ustanovení § 14 stanov, jež zastoupení zmocněncem vylučuje, v rozporu se zákonem. Zápisem do obchodního rejstříku se pro společenstvo po případě jeho členy nestalo pravoplatně závazným, neboť právní povaha zápisů do obchodního rejstříku jest veřejnoprávní, to znamená, že zápis odporující zákonu nenabývá právní moci (rozh. č. 7165 Sb. n. s.), a jest povinností rejstříkového soudu, aby nařídil změnu stanov, shledá-li, že odporují zákonu, třebaž byly již formálně pravoplatně zapsány v obchodním rejstříku (rozh. č. 7160 Sb. n. s.). Jde však o to, zda je nějaká lhůta, do které se člen společenstva může nebo musí domáhati zmatečnosti valné hromady. Poškozením členova práva jednáním společenstva nebyl poškozen veřejný zájem. Taková lhůta není určena ani zákonem č. 70/1873 ř. z., ani stanovami. Praktický život však nutně žádá, aby stav vytvořený usnesením valné hromady nemohl býti měněn po uplynutí dlouhé doby, kdy se již poměry změnily, zejména když, jako tomu jest v souzené věci, odpovídal postup společenstva při valné hromadě stanovám zapsaným v obchodním rejstříku. Odvoláním se na promlčení nároku, jako to činí stěžovatel, není věcí pomozeno, neboť právo napadati usnesení valné hromady pro zmatečnost nepatří mezi nároky, jež se promlčují v kratší lhůtě promlčecí, spíše jest míti za to, že platí normální promlčecí lhůta 30letá. Avšak čl. 1 obch. zák. stanoví, že v obchodních záležitostech jest užití tam, kde obchodní zákon nemá předpisy zvláštní, ustanovení obecného zákona občanského. Totéž pak musí platiti analogicky i při společenstvech podle zák. č. 70/1873 ř. z. Podle § 863 obč. zák. lze projevit vůli nejen výslovně, ale i mlčky takovým jednáním nebo chováním, podle něhož rozumně musí býti usuzováno na určitý projev. Jestliže návrhovátelem Františkem S. nevytýkal až do 30. prosince 1937 zmatečnost valné hromady, konané dne 20. června 1933, nutno předpokládati, že usnesení resp. postup valné hromady, konané dne 20. června 1933, vzal na vědomí bez stížnosti, že se stížnosti vzdal, takže i společenstvo bylo oprávněno pokládati usnesení tehdy učiněná za pravoplatná a obě strany zavazující. Nemůže proto člen společenstva teprve po pěti letech navrhnouti, aby byla valná hromada prohlášena za zmatečnou. Mimo to odepření hlasovacího práva zmocněnci nemělo žádného vlivu na výsledek hlasování. Nutno též přihlížeti k uplynutí doby proto, aby to, co bylo účastníkem dělkou doby vzato na vědomí a stalo se základem uspořádání právních poměrů, nemohlo býti vráceno teprve po dlouhé době, zejména když i přes nastalé porušení práva byl splněn

účel řízení valné hromady (analogie důvodové zprávy k § 41 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.).

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

D ů v o d y:

Jest schváliti jak závěr rekursního soudu, že předpisy § 14 stanov, pokud vylučují zastoupení člena společenstva zmocněncem z účasti na valné hromadě a z hlasování, odporují velkým předpisům §§ 31, 32 společenstev. zák., tak i výklad právě uvedených ustanovení.

Nelze však schváliti názor rekursního soudu, pokud má u stěžovatele Františka S. za to, že on sám tím, že nevytýkal zmatečnost valné hromady konané dne 20. června 1933, na níž nebyl jeho zmocněnec k jednání připuštěn, až do dne 30. prosince 1937, projevil souhlas ve smyslu § 863 obč. zák., po případě že se vzdal stížnosti proti tomu.

Podle § 863 obč. zák. lze vůli projevit nejen výslovně slovy nebo znamením vůbec obvyklými, nýbrž i mlčky takovými činy, které, uváží-li se všechny okolnosti, nedávají rozumné příčiny o ní pochybovati.

V souzeném případě má nejvyšší soud za to, že tu nebylo dostatečného podkladu pro úsudek na stěžovatelův souhlas mlčky, ba spíše jest oprávněn úsudek na opak.

Stěžovatel totiž krátce po oné valné hromadě dne 3. července 1933 podal na družstvo určovací žalobu, že jeho vyloučení z družstva na oné valné hromadě učiněné je neplatné a neúčinné, při čemž tvrdil po skutkové stránce jeho neodůvodněnost.

Ze zprávy jednatele, uvedené v zápise o valné hromadě dne 20. května 1936, je zřejmé, že se družstvo se stěžovatelem dohodlo, že stěžovatel bule mu splácti zapůjčených 30.000 Kč, o něž jej žalovala, a to ročně 3.000 Kč se 4% úroky od 1. ledna 1936, a že byt byl stěžovateli zatím ponechán, a že oba spory zůstaly v klidu již 27. listopadu 1935.

Podle toho se stěžovatel mohl oprávněně domnívati, že si svá členská práva dostatečně uchránil podáním shora vzpomínuté určovací žaloby, a nemusil zvlášť uplatňovati v nesporném řízení zmatečnost oné valné hromady, a nelze za toho stavu usuzovati na to, že dokonce souhlasil s postupem družstva na oné valné hromadě. Volil-li dodatečně svým návrhem ze dne 3. prosince 1937 — kteráž doba není hledíc na vyličený stav dlouhá — další prostředek v nesporném řízení na rozhodnutí o neplatnosti valné hromady z důvodů formálních, kterýžto prostředek se mu zdál vhodnější a méně nákladný, nelze mu v tom brániti, a nelze z jeho mlčení do toho dne důvodně vyvozovati jeho souhlas ve smyslu § 863 obč. zák.

Poněvadž pak důvody neplatnosti vztahující se na valnou hromadu ze dne 3. listopadu 1937 jsou stejné jako v příčině valné hromady ze dne 20. června 1933, bylo i tu prohlášiti za neplatnou.

Čís. 17063.

Mezinárodní úmluva o přepravě zboží po železnici č. 140/1928 Sb. z. a n.

Dráha není vůči odesilateli povinna zkoumati, zda jsou průvodní listiny zdravotněpolicejní s nákladním listem jí odevzdané náležitě vystaveny, i kdyby jí byla taková povinnost uložena vnitřními služebními předpisy.

V tom, že při dovozu brambor ze státu zamořeného rakovinou do československého státního území dráha přijala fytopathologické osvědčení, jež nebylo orazítkováno odesilací stanicí (zák. č. 167/1925 Sb. z. a n.), třeba orazítkování bylo dráze nařízeno vnitřními služebními předpisy, není hrubá nedbalost, jež by zavazovala dráhu k náhradě škody vzniklé tím, že byla zásilka zadržena až do dodatečného orazítkování fytopathologického osvědčení.

(Rozh. ze dne 5. října 1938, Rv I 2608/37.)

Odesílatel v T. (v Itálii) připojil k nákladnímu listu o zásilce brambor žalobci fytopathologické osvědčení dle vládn. nař. č. 167/1925 Sb. z. a n., avšak ve stanicí J. (v Československu) zjištěno, že ono osvědčení není ve smyslu § 10, odst. 6, E) uved. vládn. nař. orazítkováno datem odeslání. Byla proto zásilka došla do J. dne 13. června 1935 zadržena, osvědčení zasláno k dodatečnému orazítkování do odesilací stanice, došlo zpět dne 17. června 1935 v 9 hod., zásilka pak odeslána z J. dne 17. června 1935 ve 13 hod., došla do S. dne 18. června 1935 v 11 hod., odkudž byla do H. D. odevzdána vlakem č. 8292 o 14. hod., byla však pro scházející dovozní povolení odmítnuta (dovozní povolení platilo totiž jen do 14. června 1935) a zaslána ještě dne 18. června 1935 zpět do S., odkudž byla stanicí H. D. dne 21. června 1935 vyžádána zpět a tam v tento den zaslána. Zásilka byla proclena v H. D. dne 22. června 1935, došla na stanicí určení 24. června 1935 a proplacena a odebrána byla dne 26. června 1935. Bez podacího razítka na fytopathologickém osvědčení nesměla býti zásilka brambor ve smyslu shora uvedeného vládního nařízení propuštěna do Československé republiky. Generální ředitelství rakouských spolkových dráh zpravilo o tom výnosem ze dne 23. června 1926 podřízené úřady a také v železničním věstníku ze dne 1. dubna 1933 upozornily italské dráhy důrazně na nutnost opatření fytopathologické osvědčení razítkem podací stanice, souhlasícím s datem o převzetí zboží v nákladním listě. Žalobce se proto na žalovaném Československém státu (železniční správě) domáhá zaplacení 11.385 Kč 50 h s přísl. z důvodu náhrady škody, tvrdě, že zaviněním žalovaného nedošla včas do pohraniční stanice H. D. zásilka brambor 10.000 kg, takže původní dovozní povolení pozbylo platnosti a žalobce utrpěl škodu jednak na clu v částce 9.082.50 Kč, jednak v přestavném 336 Kč, ve stejném 467 Kč a v ušlém zisku 1.500 Kč a že prý zavinění žalova-

ného záleží v tom, že se cestou z odesilací stanice do stanice J. ztratilo fytopathologické osvědčení, které bylo v T. (v Itálii) k nákladnímu listu řádně připojeno a pátráním po něm zůstala zásilka státí v J. od 13. června 1935 do 17. června 1935, takže kdyby nebylo tohoto průtahu, došla by zásilka do H. D. nejpozději dne 14. června 1935 a mohla býti včas projednána v celním řízení jako ostatní zásilky brambor, které byly současně podány a přepravovány a došly do H. D. ještě včas do 14. června 1935, kdy se končila platnost dovozního povolení. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Orazítkování fytopathologického osvědčení při dovozu brambor ze států rakovinou zamořených do našeho státního území je nařízeno v § 10, odst. 6, E) vlád. nař. č. 167/1925 Sb. z. a n.

Podle ustanovení čl. 13 § 1 M. Ú. Z. jest odesilatel povinen připojit k nákladnímu listu listiny, jež jsou nutné k splnění předpisů celních, berních, finančních nebo policejních a jiných úřadů správních před dodáním zboží příjemci, a podle ustanovení § 2 čl. 13 M. Ú. Z. není železnice povinna zkoumat, zda připojené listiny jsou přesné a dostatečné.

V souzeném případě jde o to, zda cizozemský odesilatel v T. (v Itálii), připojiv k mezinárodnímu nákladnímu listu fytopathologické osvědčení bez předepsaného razítka odesilací stanice, splnil tím povinnost uloženou mu v čl. 13 § 1 M. Ú. Z., a zda bylo povinností dráhy zkoumat, že připojené fytopathologické osvědčení není opatřeno razítkem odesilací stanice, souhlasícím s datumovým razítkem v nákladním listě.

Už z nadpisu čl. 13 M. Ú. Z. »listiny ke splnění předpisů celních, berních, finančních, policejních a jiných úřadů správních« a z doslovu § 1 čl. 13 M. Ú. Z. je zřejmé, že opatření těchto listin nutných k splnění předpisů celních a zdravotněpolicejních, o které tu šlo, nepatří pod pojem plnění celních a zdravotněpolicejních povinností uložených železnici podle § 1 čl. 15 M. Ú. Z., dokud je zboží na cestě. Z doslovu tohoto ustanovení § 1 čl. 15 M. Ú. Z. plyne, že plněním předpisů celních a zdravotněpolicejních je míněno provádění úkonů k tomuto řízení se vztahujících, dokud je zboží na cestě. K těm však nepatří opatření listin nutných k splnění předpisů celních a zdravotněpolicejních, jak mylně má za to odvolací soud.

Plyne-li z ustanovení § 1 čl. 13 M. Ú. Z., že není věcí dráhy, nýbrž odesilatele, aby všechny potřebné listiny obstaral a dráze s nákladním listem odevzdal, nemá dráha ani povinností listiny jí odevzdané zkoumat co do jejich přesnosti a dostatečnosti (§ 2 čl. 13). Dráha nemá tedy podle uvedených zákonných předpisů povinnost zkoumat, zda jsou průvodní listiny, s nákladním listem jí odevzdané, náležitě vystaveny.

Tuto povinnost dráhy vůči odesilateli nelze odůvodnit ani tím, že snad byla místním právem uložena dráze taková povinnost ve vnitřní službě, neboť z takových interních služebních předpisů neplynou pro třetí osobu žádná práva, nýbrž ony předpisy mají za účel jen hladké provedení železničního provozu.

Není konečně bez významu uvést i to, že tu jde o splnění předpisu zdravotněpolicejního naším státem požadovaného, takže nelze směřovati tento úkon s přepravní smlouvou, jak to činí dovolání. Jde o výhradnou povinnost odesilatele, aby si obstaral průvodní listinu v náležité formě vystavenou, aby ji k nákladnímu listu připojil a aby zachoval zdravotněpolicejní předpisy státu, do něhož jest zásilka určena právě tak, jako se povinnost ta ukládá odesilateli při přepravě živých zvířat podle čl. 4, písm. b), M. Ú. Z. v příčině zachování policejněveterinárních předpisů. Ostatně i kdyby snad italské dráhy nařizovaly služebně svým stanicím, aby opatřovaly fytopathologické osvědčení razítkem, nebylo by možno spatřovati v opominutí uvedeného předpisu hrubou nedbalost, pro kterou by nárok na náhradu škody byl odůvodněn, neboť podle ustálené judikatury (rozh. č. 4480, 4248, 4136, 3005, 911 Sb. n. s.) lze pokládati za hrubou nedbalost jen zvlášť těžké provinění povinné bedlivosti, a to takové, že bylo možno bez námahy předvídati jeho neblahé následky. Pouhá chyba nebo přehlédnutí, třebaže byly spojeny s majetkovou škodou, nejsou o sobě ještě důkazem, že vznikly z hrubé nedbalosti.

Posuzuje-li se věc s vylíčeného právního hlediska, nejsou odůvodněny ani další vývody dovolání, jež se týkají nároků na zdržné a přestavné.

Čís. 17064.

§ 114 živn. řádu nebrání ujednání rozhodčího soudu v hromadných (kolektivních) smlouvách.

Možnost úmluvy o rozsudím nebyla vyloučena ani ustanovením § 3 zák. o živn. soudech č. 218/1896 ř. z.

Příslušnost rozhodčího soudu zřízeného v hromadné smlouvě nevylučuje jednotlivá (individuální) smlouva, neobsahuje-li zvláštní ustanovení vylučující onen rozhodčí soud.

Ujednání výše mzdy jednotlivou (individuální) smlouvou nestačí k vyloučení ujednání hromadné smlouvy o příslušnosti rozhodčího soudu.

(Rozh. ze dne 6. října 1938, Rv I 1920/37.)

Srov. rozh. č. 6079, 6183, 2811, 2663, 618 Sb. n. s.

Nálezem rozhodčího soudu gremia pražského obchodnictva z 15. června 1936, č. j. Rs 2041/36/779, byla žalobkyně — členka uvedeného gremia — uznána povinnou zaplatiti 3.059 Kč 50 h svému zaměstnanci

Zdeňku Ch. (nyní žalovanému), který byl v době, dokud u žalobkyně pracoval, a ještě v době dotčeného nálezu členem pomocnické hromady onoho gremia. Při přijetí žalovaného do práce u žalobkyně v roce 1934 bylo s ním ujednáno vzhledem na jeho stáří a zmenšenou pracovní způsobilost, že bude mít plat 150 Kč týdně, který neodpovídal kolektivní smlouvě. Podle čl. XII. kolektivní smlouvy, sjednané dle § 114, písm. b), živn. řádu mezi gremiím pražského obchodnictva a pomocnickou hromadou a schválené ministerstvem obchodu výnosem z 22. dubna 1930, byl pro všechny spory vzniklé s jejím nedodržením příslušný rozhodčí soud. Tvrdíc, že nálezh rozhodčího soudu jest nezákonný, ježto žalovaný uzavřel se žalobkyní platnou individuální smlouvu pracovní před vydáním vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n., že tudíž kolektivní smlouvy nelze použít na pracovní poměr a zejména že neplatí ustanovení smlouvy kolektivní o rozhodčím soudu, domáhá se žalobkyně žalobou prohlášení neúčinnosti dotčeného nálezu.

Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Živnostenský řád uvádí v § 114, odst. 1, příkladmo úkoly společenstva, mezi něž patří podle písm. h) téhož ustanovení také oprávnění, aby zřídilo rozhodčí výbor k vyřizování rozepří mezi členy společenstva a jejich pomocníky.

Dotčené ustanovení však nebrání, aby byl v hromadných smlouvách ujednán rozhodčí soud, který jest institucí zcela odlišnou, jsa založen nikoliv na ustanovení § 114, písm. h), živn. řádu, nýbrž na předpisu § 599 c. ř. s. (arg. »jiná opatření«), z kteréhožto ustanovení plyne závaznost ustanovení kolektivních smluv o rozsudím (Sb. n. s. č. 6079, 618, 2811, 2663 a j.). Přípustnost úmluvy o rozsudím nebyla vyloučena ani ustanovením § 3 zák. č. 218/1896 ř. z. o živnostenských soudech, neboť tento předpis se týkal jen dobrovolného podrobení se stran rozhodčím výborům společenstev, kteroužto dohodu dopouští, avšak ani z toho ani k dalšího předpisu druhého odstavce téhož § 3 nelze vyvozovat, že by nebylo lze platně ujednatí rozhodčí soud v kolektivní smlouvě (Sb. n. s. č. 6079).

Individuální smlouva sama o sobě nevyklučuje rozhodčí soud v kolektivní smlouvě zřízený, leč by měla ustanovení jiné, vylučující tento rozhodčí soud, což nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil již v rozhodnutích ve Sb. n. s. č. 6079 a 6183, k nimž se pro stručnost odkazuje.

V souzené věci nebylo však tvrzeno a dokázáno, že by bylo výslovně vyloučeno ujednání kolektivní smlouvy o rozhodčím soudě, nýbrž bylo jen tvrzeno, že byla výše mzdy sjednána zvláštní smlouvou, což však nestačí k vyloučení příslušnosti rozhodčího soudu. Není proto oprávněn uplatňovaný důvod neúčinnosti napadeného výroku podle § 595 č. 1 c. ř. s.

Čís. 17065.

Výdělková a hospodářská společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.).

Obchodnická činnost za účelem dosažení zisku a jeho rozdělení mezi členy není předmětem výdělkového a hospodářského společenstva.

Právní jednání společenstva, která překročí zákonem vytčený účel a předmět společenstva, přiči se zákonnému zákazu a jsou nicotná (§ 879, odst. 1, obč. zák.).

Vládním nařízením č. 116/1935 Sb. z. a n. bylo dovoleno jisté rozšíření činnosti společenstva co do okruhu osob, s nimiž může společenstvo provozovat svou činnost, nebylo však nic změněno na tom, co může být předmětem činnosti společenstva.

(Rozh. ze dne 6. října 1938, Rv I 2895/37.)

Srov. rozh. č. 5249, 8340, 6101, 192 Sb. n. s.

Podle dohody ze dne 13. března 1929, sjednané při pronájmu střelnice od žalobkyně, se žalované puškařské společenstvo s ručením omezeným zavázalo odbíratí od žalující společnosti puškařské hotové zboží nejméně za 50.000 Kč ročně za běžné soutěžní ceny. Tvrdíc, že žalované společenstvo v letech 1930 až 1932 onu dohodu nedodržel, domáhá se žalující společnost náhrady ušlého zisku v částce 14.034 Kč s přísl. Žalované společenstvo mimo jiné namítlo proti žalobě, že žalobkyni z uvedeného ujednání nevznikl proti němu žalovatelný nárok. Soud své stolice zamítl žalobu. Důvody: Soud dospěl k názoru, že jde o závazek po případě o nárok z nicotné smlouvy. Jak vyplývá z výpisu ze společenstevního rejstříku, jest podle § 2 stanov žalovaného společenstva jeho účelem podpora výdělků členů společným provozováním živnosti puškařské, čítaje v to i výrobu loveckých potřeb a plynových masek, při čemž onoho účelu má být dosaženo tímto způsobem: a) zřízením společných dílen; b) provozováním výroby na společný účet; c) odevzdáním surovin členům a přijímáním hotových výrobků k dalšímu zhodnocení v prodejnách; d) pracováním všemi výchovnými a jinými prostředky k odbornému zdokonalení členů; e) podporováním spořivosti členů přijímáním a úrokováním členských úsporných vkladů. Jest tedy žalované společenstvo svou povahou výrobním družstvem, jehož členové společně provozují puškařskou živnost, provádějící výrobu puškařského zboží na společný účet a prodávající pak jimi vyrobené hotové výrobky v prodejnách družstva. Jest samozřejmé a plyne to i z odstavce c) § 2 stanov, že za účelem možnosti vyráběti puškařské zboží nakupuje družstvo suroviny, odevzdává je členům, ti z nich vyrábějí puškařské zboží a odvádějí hotové výrobky družstvu, které je pak prodává ve svých prodejnách. Podle ujednání ze dne 13. března 1929 se však žalované družstvo zavázalo k činnosti, která se naprosto

vymyká z obsahu předmětu jeho podniku stanovami vytčeného a jest v příkrém rozporu s § 1 zák. ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. i tak, jak jest nyní upraven vládním nařízením z 18. května 1935, č. 116 Sb. z. a n. Tato činnost záleží v tom, že mělo žalované společenstvo od žalobce kupovati hotové výrobky puškařské anebo hotové výrobky patřící do oboru loveckých potřeb a pak je dále prodávati. Šlo tedy o činnost, která je provozováním obchodů podle čl. 271 č. 1 obch. zák., a na které by se členové mohli účastniti pouze kapitálově, berouce podíl na čistém zisku. Družstvo jest však sdružením práce a nikoliv kapitálu a jeho základní ráz a povaha ve smyslu společenstevního zákona záleží v pospolitosti a svépomocné součinnosti členů, směřující k podpoře jejich živnosti, a není účelem družstva, aby vyvíjelo činnost spekuláční, kapitalisační, směřující jen k dosažení zisku (rozh. č. 192 a 6101 Sb. n. s.). A tak by tomu bylo tehdy, kdyby mělo družstvo plniti závazek převzatý ujednáním ze dne 13. března 1929. Tato činnost je tudíž nejen v rozporu se zákonem, nýbrž i se stanovami družstva, které dovolují pouze nakupování surovin za účelem jejich zpracování členy, nikoliv nákupy hotových výrobků za účelem dalšího prodeje. Plnic tedy podle řečené úmluvy, jednalo by družstvo proti zákonu i stanovám a jest tudíž jeho závazek z oné smlouvy nicotný podle § 879, odst. 1, obč. zák., neboť jím má družstvo provozovati činnost, která se vůbec vymyká z jeho činnosti vytčené stanovami a která přesahuje meze a jest v příkrém rozporu s § 1 společenstev. zák. i s celým duchem dotčeného zákona (srov. rozh. č. 5249 Sb. n. s.). Tomuto názoru není na závalu ani předpis čl. 276 obch. zák., podle něhož není platnost určitého jednání jako obchodu vyloučena tím, že jest někomu pro jeho úřad, nebo stav, nebo ze živnostenskopolicejních předpisů nebo jiných podobných důvodů zapověděno provozovati obchod neb obchodní jednání. Zde neřeší zákon otázku, kdo jest oprávněn provozovati obchody, nýbrž vyslovuje jen zásadu, že obchod nepozbývá své vlastnosti a platnosti, že byl jeho provoz zvláštními předpisy zakázán. Je to vlastně důsledek ustanovení čl. 4 obch. zák. a čl. 11 obch. zák. Obchodní zákon vymezuje tedy pojem obchodníka toliko k vlastním svým účelům. Těchto zásad nelze však bezvýjimečně užít i na družstva, neboť zákon společenstevní omezuje v § 13 platnost předpisů obchodního zákona o koupi pro společenstva tak, že předpisy obchodního zákona platí jen potud, pokud nemá družstevní zákon ustanovení odchylných (srov. rozh. č. 7321 Sb. n. s.). A v tom jest jádro věci. Jak bylo shora uvedeno, brání družstvu splnění závazku převzatého ujednáním z 13. března 1929 nejen všeobecný předpis § 1 společenstev. zák., ale i předpis § 2 stanov, dovolující pouze nákup surovin k zpracování členy společenstva. Pokud tedy žalované společenstvo provozuje obchody v mezích zákona (§ 1 společenstev. zák.) a v mezích stanov (§ 2 stanov), jest je pokládati za kupce ve smyslu obchodního zákona a jen tehdy platí i pro ně předpis čl. 276 obch. zák. Rozdíl při posuzování obchodní činnosti a jiných osob tkví tedy v právní povaze společenstev jako společenstev a v od-

chylné zákonné úpravě jejich obchodních styků. To vychází najevo i z předpisů § 88 společenstev. zák., který trestá trestem na penězích až do 600 Kč jako přečin ty členy družstva, kteří se účastní jednání, jímž družstvo rozšiřuje svou působnost přes meze vytčené § 1 řečeného zákona. Na souzený případ nelze užít ani předpisů §§ 5 a 6 vládn. nař. z 18. května 1935, č. 116 Sb. z. a n., neboť ty stanoví, že není neplatné takové jednání, kterým rozšíří družstvo svou hlavní činnost proti zákazu svých stanov na nečleny. Tu jde tedy o něco jiného, totiž o rozšiřování činnosti jednak stanovami dovolené, na nečleny přes zákaz stanov. V souzené věci však běží vůbec o provozování činnosti, kterou ani stanovы družstva ani zákon nedovolují. Jestliže se pokládá za nedovolené, aby stanovы společenstva obsahovaly ustanovení, která by s duchem zákona spolu a zejména s jeho § 1 byla v rozporu a dopouštěla, aby družstva provozovala činnost spekuláční, neb kapitálovou (srov. rozh. č. 1881 a 2303 Sb. Adl.-Cl. č. 1798, 5159, č. 3385, č. 5251, č. 5249, 6101 a 7658 Sb. n. s.), jest tím spíše pokládati za nicotný podle § 879, odst. 1, obč. zák. takový závazek, kterým převzalo družstvo jednání i proti předpisu svých stanov. Na takováto jednání se ovšem předpisy §§ 5 a 6 vládn. nař. č. 116/1935 Sb. z. a n. nevztahují. Bylo proto žalobu zamítnouti. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zákonným pojmovým znakem výdělkových a hospodářských společenstev podle § 1 zák. č. 70/1873 ř. z. jest podporování výdělku nebo hospodářství členů společenstva, a to buď společným provozováním závodu, nebo poskytováním úvěru. Zákon tudíž předpokládá sdružení osob k společné hospodářské činnosti, kterou je živnost a hospodářství členů přímo podporováno. Forma společenstva není však dovolena pro kapitálové sdružení, jež provozuje hospodářskou činnost za účelem dosažení zisku a jeho rozdělení mezi členy, čímž je výdělek a hospodářství členů podporováno jen nepřímou (viz rozh. č. 5249 Sb. n. s.). Proto se musí společenstvo omeziti na ona právní jednání, která slouží shora uvedenému účelu (srovnej rozh. č. 8340 Sb. n. s.). Právní jednání společenstva, která překročí zákonem vytčený účel a předmět společenstva, jsou nicotná. Vládním nařízením č. 116/1935 Sb. z. a n. bylo dovoleno rozšiřování hlavní činnosti společenstva na nečleny jen, pokud takové rozšíření činnosti je podle stanov toho nebo onoho společenstva dovoleno. Tím bylo v určitých mezích dopuštěno rozšíření činnosti společenstva co do okruhu osob, s nimiž může svou činnost provozovati, nebylo však nic změněno na tom, co může býti předmětem činnosti společenstva. I předmětem činnosti rozšířené na nečleny musí býti jednání, která slouží účelu vytčenému zákonem nebo stanovami dotčeného společenstva. Toto rozšíření činnosti společenstva na nečleny nesmí ze

společenstva učiniti kapitálové sdružení k dosažení a rozdělení zisku. Účelem žalovaného společenstva podle § 2 jeho stanov je podpora živnosti a hospodaření členů společným nákupem surovin, potřeb i nástrojů určených k provozování vytčené působnosti. Účelu toho má býti dosaženo mimo jiné provozováním výroby na společný účet, odevzdáváním surovin členům a přijímáním hotových výrobků k dalšímu zhodnocení v prodejnách žalovaného společenstva.

Není pochyby, že nájem střelnice patřil pod zákonný a statutární účel a předmět žalovaného družstva, ježto umožněním vyzkoušení zbraní je podporována výroba a hospodářství členů žalovaného družstva. To však neplatí o další dohodě, k níž došlo při ujednání o přenechání střelnice a kterou se žalované družstvo zavázalo odbíratí od žalobkyně puškařské zboží nejméně za 50.000 Kč ročně. U zboží, které mělo žalované družstvo odbíratí, šlo o hotové puškařské zboží a hotové lovecké potřeby, nikoliv o suroviny. To zboží mělo žalované družstvo ve svých prodejnách dále prodávati spotřebitelům, nikoliv snad jeho členům. Nebylo tvrzeno, že šlo pouze o takové zboží, které se obvykle prodává a mělo prodávati zároveň s výrobky členů žalovaného družstva, jako na př. různé příslušenství zbraní a pod. (srov. § 2 vlád. nař. č. 116/1935 Sb. z. a n.), a že tudíž nákupem onoho zboží měl býti jen usnadněn prodej výrobků členů žalovaného družstva. Není proto z přednesu žalobkyně viděti, že v souzené věci šlo o právní jednání žalovaného družstva, patřící do jeho zákonné a statutární činnosti, totiž o právní jednání, sloužící přímo podpoře výroby a hospodářství členů žalovaného družstva. Skutkový děj souzeného sporu svědčí spíše o tom, že při odběru zboží od žalobkyně a jeho dalším zcizením žalovaným družstvem šlo o čisté obchodnickou činnost družstva, kterou by bylo hospodářství jeho členů po případě nepřímou podporováno, kdyby onou činností bylo dosaženo nějakého zisku. Taková obchodnická činnost za účelem dosažení zisku a jeho rozdělení mezi členy není však předmětem výdělkového a hospodářského společenstva a není mu také dovolena. Právní jednání, k nimž došlo při vyvíjení takové činnosti družstvem, se přiči zákonnému zákazu a jsou nicotná (§ 879, odst. 1, obč. zák.).

Podle toho, co shora uvedeno, nejde v souzeném případě o rozšíření zákonné a statutární činnosti žalovaného družstva na nečleny, a nehodí se proto vývody dovolání, pokud se snaží doložiti platnost dotčené dohody mezi žalobkyní a žalovaným družstvem o odběru puškařského zboží poukazem na ustanovení §§ 5, 6 vlád. nař. č. 116/1935 Sb. z. a n.

Čís. 17066.

Nárok příslušející rozvedené manželce podle § 1264 obč. zák. zůstává rozvedené manželce zachován, dokud trvá manželský svazek, a nezaniká již tím, že rozvedená manželka žije s jiným mužem jako družka nebo že se oddává nemravnému životu.

(Rozh. ze dne 6. října 1938, Rv I 2365/38.)

Manželství sporných stran, uzavřené v N. (na Sibiři) dne 6. ledna 1920, bylo rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 23. dubna 1933, č. j. Ck II 483/33-3, rozvedeno od stolu a lože bez viny manželů. Od té doby nežijí už ve společné domácnosti. Proti žalobě, kterou se žalobkyně na žalovaném manželu domáhá placení výživného 1.000 Kč měsíčně od 28. srpna 1935, namítl žalovaný mimo jiné, že žalobkyně udržovala po rozvodě poměr s cizími muži a že se oddává nemravnému životu. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Tím, že manželství sporných stran bylo rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 23. dubna 1933, č. j. Ck IIa 493/33-3, rozvedeno od stolu a lože bez jejich viny, nabyla žalobkyně vůči žalovanému nároku na výživné podle § 1264 obč. zák., neboť při rozvodu může nevinná manželka žádati výživné i na nevinném manželu. Jde pak o to, zdali žalovaná svým závadným chováním po rozvodu, jak je zjišťují nižší soudy, onoho nároku pozbyla.

Nižší soudy posuzují nárok ten podle § 91 obč. zák. Avšak nárok na výživné podle § 91 obč. zák. jest nárok práva rodinného, jest výron povinnosti k společné domácnosti. Proto má porušení povinností manželkou v zápětí ztrátu tohoto nároku, ať došlo jejím zaviněním k rozvodu, ať zrušila svémocně a bezdůvodně manželské společenství. Kdyby šlo v souzeném případě o takové zrušení společného života zaviněním žalované, bylo by právní posouzení věci nižšími soudy správné. Avšak manželské společenství stran bylo v souzené věci zrušeno soudním výrokem, jímž byl vysloven rozvod od stolu a lože. Tím zanikl nárok manželky proti manželu na výživné podle § 91 obč. zák. a vznikl jí, když nebyla uznána vinnou na rozvodu, nárok na výživné podle § 1264 obč. zák. Tento nárok není již nárokem z práva rodinného, nýbrž nárokem soukromoprávním, kterým může manželka volně nakládati. Aby toho nároku rozvedená manželka svým závadným chováním po rozvodu pozbyla, musil by to zákon přímou výslovností, což se nestalo. Ustanovení § 1264 obč. zák. jest pokládati do jisté míry za majetkový následek rozvodu. Výklad extensivní, že ztráta výživného nastává nejen výrokem o vině na rozvodu, nýbrž i pozdějším jednáním proti povinnostem, pokud po rozvodu ještě pro manželku trvají (zachovávání věrnosti), není možný. Kde zákon takový následek chtěl stanoviti, vyslovil to (§ 796 obč. zák.). Hledíc na podstatu uvedeného nároku, jest usuzovati, že nárok tento zůstává zachován, dokud trvá svazek manželský, že manželka ho nepozbývá ani tehdy, kdyby žila v konkubinátě nebo se oddala nemravnému životu. Rozvedený manžel není tu bezbranný, neboť může z tohoto důvodu žalovati na rozlukku z viny manželčiny a tak ukon-

čiti svoji vyživovací povinnost (Lehnhoff v Klangově komentáři III/879, J. Bl. 1930 č. 23, Ehrenzweig, System II/3, str. 130, Sedláček, Rodinné právo 108, Rouček-Sedláček, Komentář V-588, opačne Hussarek, Die familienrechtl. Alimentation v Grünh. Z. XX, Ohmeyer J. Bl. 1930 č. 16).

Neposoudily tedy nižší soudy věc správně, jestliže usoudily, že žalobkyně pozbyla nároku na výživné vůči žalovanému svým životem po rozvodu od stolu a lože.

Poněvadž však se nezabývaly vzhledem k svému právnímu názoru výši nároku, byly rozsudky nižších soudů zrušeny a věc vrácena podle § 510 c. ř. s. soudu první stolice k novému rozhodnutí.

Čís. 17067.

V řízení o zbavení svéprávnosti (ř. o zbav. svépr. č. 207/1916 ř. z.) lze v odporovém řízení ustanovit pro chudou stranu zástupcem chudých advokáta, nebo úředníka soudu nebo státního zastupitelství.

§ 41 ř. o zbav. svépr. nebyl změněn ustanovením § 12 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 7. října 1938, R I 1144/38.)

V odporu proti usnesení, jímž byla Marie Š. úplně zbavena svéprávnosti pro choromyslnost, navrhla svéprávnosti zbavená, připojivši vysvědčení chudoby, aby jí byl ustanoven zástupce chudých. Soud první stolice povolil sice odporovatelce právo chudých, avšak pro odporové řízení jí neustanovil zástupce chudých. Odporový soud nevyhověl odporu.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odporovému soudu, aby znovu rozhodl mimo jiné z těchto

důvodů:

Právním vytyká stěžovatelka odporovému soudu, že jí nebyl zřízen podle jejího návrhu zástupce chudých.

Ve svém odporu žádala stěžovatelka připojivši vysvědčení chudoby, za ustanovení »ex offio právního zástupce«, čili zástupce chudých. Tento návrh nebyl vyřízen, totiž bylo sice stěžovatelce povoleno právo chudých, nebyl jí však ustanoven právní zástupce pro odporové řízení.

Podle § 41 ř. o zbav. svépr. má však svéprávnosti zbavený, jemuž bylo uděleno právo chudých, za řízení odporového nárok na přidělení zástupce chudých a jest v tom směru užití příslušných ustanovení civilního řádu soudního.

Podle vysvětlivek uveřejněných ve Věstníku min. spr. z roku 1916, str. 243 a násl. není pochybnosti, že lze pro chudou stranu za řízení odporového ustanovit zástupcem chudých i advokáta (srov. Sternberg,

Komentář k ř. o zbav. svépr. k § 41), lze jím však ovšem ustanovit také úředníka soudu nebo státního zastupitelství.

Tento předpis řádu o zbavení svéprávnosti nebyl pozměněn ustanovením § 12 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., neboť tímto zákonem byly zrušeny jen předpisy §§ 1 až 19 zákona ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z. a ustanoveno, že ustanovení zákona č. 100/1931 — nehledíc na změnu rekursní lhůty (§ 54 uvedeného zákona) — platí v oborech upravených jinými zátony jen potud, pokud se v zákonech nebo nařízeních odkazuje na předpisy zákona č. 208/1854 ř. z. (§ 53 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.). Takového odkazu však v řádu o zbavení svéprávnosti není.

Čís. 17068.

Pro žalobu proti samosprávnému okresu na náhradu škody vzniklé z požáru způsobeného jiskřením z parního válce jest pořad práva přípustný.

Okres, který dal svůj parní válec se svými zaměstnanci do provozu, odpovídá za splnění ustanovení vyhlášky č. 77/1875 ve znění vyhlášky č. 19/1884 čes. z. z. o upotřebení silničních parostrojů a za škodu způsobenou porušením řečených předpisů a nezdutností svých zaměstnanců provádějících provoz válce; v takovémto případě podnikatel, při jehož podniku je parní válec okresem dán do provozu, není odpověden za dotčenou škodu.

(Rozh. ze dne 8. října 1938, Rv I 3248/37.)

Okresní úřad pro P. jako správce veřejného statku a okresní silnice provádět rekonstrukci silnice, při níž stálo obytné stavení žalobců, a svěřil provádění práce spolužalované firmě J. a spol. v B. Dne 28. června 1935 náhle vznikl velký vítr, a tu z parního válce, patřícího žalovanému samosprávnému okresu a používaného při válcování okresní silnice, při jízdě na jeho stanoviště kolem stavení žalobců vylétly z komína jiskry, od nichž chytlo stavení žalobců. Parní válec k válcování obnovované silnice dodal žalovaný okres i se svým strojníkem a topičem za úplatu spolužalované firmě, která po dobu prací sama platila uvedeným zaměstnancům okresu mzdu, jak bylo vymíněno v zadávacích podmínkách. Nižší soudy uznaly žalobní nárok proti žalovanému okresu co do důvodu po právu, kdežto proti žalované firmě J. a spol. jej neuznaly po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl ani dovolání žalobců ani dovolání žalovaného okresu.

Důvody:

K dovolání žalovaného okresu:

Pro otázku přípustnosti pořadu práva pro nárok na náhradu škody je rozhodující, zda se žalovanému okresu vytyká zanedbání povinností

veřejnoprávních, či soukromoprávních. Žalobci odůvodnili žalobní nárok tím, že žalovaný okres je odpovědný za škodu vzniklou z požáru, způsobeného parním válcem, jednak jako vlastník válce, ať již požár byl způsoben vadou válce, nebo tím, že ho bylo použito při větru, jednak odpovědností okresu za zaměstnance u válce. Vytýkají tedy žalovanému okresu porušení předpisů §§ 1311 a 1315 obč. zák. K jednání o tomto žalobním nároku jsou podle § 1 j. n. příslušny řádné soudy.

Soudy nižších stolic zjistily, že zaměstnanec žalovaného okresu strojník Z. odjížděl přes zákaz L. se strojem za vichřice, že za těchto nepříznivých podmínek při rychlé jízdě do kopce přikládal do kotle a tím způsobil průvan, takže jiskry z komína hojněji vylétávaly. Z toho skutkového zjištění vyvodily nižší soudy závěr, že strojník Z. hrubým porušením vyhlášky č. 77/1875 čes. z. z., jímž bylo upraveno užívání silničních parostrojů, a svou hrubou nedbalostí požár zavinil, že se tím ukázal nezdatným zaměstnancem a že žalovaný okres je proto podle § 1315 obč. zák. odpovědný za škodu požárem způsobenou. Tento závěr odpovídá jak zjištěnému skutkovému stavu, tak předpisu § 1315 obč. zák.

K dovolání žalobců:

Podle vylíčeného skutkového děje opřeli žalobci žalobní nárok na náhradu škody proti firmě Josef J. a synové o to, že parní válec pracoval při podniku uvedené firmy, která jako vlastnice podniku odpovídá za škodu, jež byla při provozu podniku způsobena třetím osobám. Avšak pouze to, že parní válec pracoval při podniku žalované firmy, to jest při jejích pracích, nestačí k tomu, aby mohla býti žalované firmě uložena odpovědnost za škody způsobené válcem.

Nižší soudy zjistily, že podle zadávací smlouvy bylo pro provedení válcování silnice podmínkou převzetí okresního válce se strojníkem. Z toho však plyne, že parní válec byl ve skutečnosti dán do provozu žalovaným okresem a že okres vykonával provoz válce svými zaměstnanci, tedy on to byl, kdo válce na silnici používal. Na tom nemění nic právní povaha vnitřního poměru mezi žalovaným okresem a firmou J. a synové a ujednání o provádění válcování parním válcem okresu a zaměstnanci okresu. Není proto třeba právní povahou tohoto dojednání se blíže zabývatí.

Dal-li žalovaný okres do provozu svůj parní válec se svými zaměstnanci, je odpovědný za splnění ustanovení vyhlášky č. 77/1875 ve znění vyhlášky č. 19/1884 čes. z. z., již bylo upraveno zavedení a upotřebení silničních parostrojů a za možnou škodu, způsobenou porušením oněch předpisů, i za škodu zaviněnou nezdatností svých zaměstnanců, provoz válce provádějících, a to jak podle č. 7, posled. odst., uvedené vyhlášky, tak podle obecných předpisů občanského zákona o náhradě škody. Žalovaná firma, při jejímž podniku byl parní válec žalovaným okresem dán do provozu, tuto odpovědnost nemá. V žalobě se žalobci dovolávali i toho, že průj žalovaná firma nevykonávala dostatečně dozor co do po-

užití válce. To však bylo vyvráceno zjištěním, jež učinily nižší soudy podle výpovědi svědků L. a K. Žalobci však mimo to zastávali stanovisko, že vlastním podnikatelem co do válcování byl žalovaný okres.

Čís. 17069.

Předpisy vyhlášky místodržitele pro Čechy č. 77/1875 ve znění vyhlášky č. 19/1884 čes. z. z. platí též o parních silničních válcích.

Podnikatel, který dal do provozu parní válec, jehož komín neměl lapače jisker, odpovídá za škodu vzniklou jiskřením z komína.

(Rozh. ze dne 8. října 1938, Rv I 304/38.)

Dne 11. července 1933 odpoledne v době, kdy státní silniční správa prováděla v obci Z. válcování silnice parním válcem právě v úseku, na němž jsou obě usedlosti, o něž jde, vyhořely v uvedené obci Z. usedlost rolníka Václava B. a částečně i usedlost žalobců. Požár byl způsoben jiskrou z parního válce, kterouž zapálena nejprve kolna Václava B., z níž se pak oheň rozšířil na celou usedlost a přenesl se i na stavení žalobců. Komín parního válce neměl lapače jisker. Tvrdíce, že požár byl zaviněn jednak nedostatkem bezpečnostních opatření u parního válce, jednak nedbalostí osob při něm zaměstnaných, za něž jest státní silniční správa podle zákona odpovědná, domáhají se žalobci na Československém státu (státní silniční práva) 64.890 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Vyhlášení místodržitele pro Čechy ze dne 31. října 1875 č. 54.458, č. 77, ve znění vyhlášky téhož ze dne 26. března 1884 č. 19 čes. z. z., uvádí v prvním odstavci, že důvodem jeho vydání bylo to, že se v některých okresích již užívá silničních parostrojů a že se očekávalo, že se užívání silničních parostrojů v hospodářství více rozšíří. Vysvětlující pod č. 1 pojem silničního parostroje, neomezuje se vyhláška na určitý, jen v hospodářství používaný parostroj, nýbrž stanoví všeobecně, že silničním parostrojem je parní silou po cestách a silnicích se pohybující povoz anebo lokomobila, tedy nejen parostroj sloužící dálkové přepravě nákladů hospodářských, jak se snaží dovoditi dovolání. To, že ustanovení č. 1 uvedeného prohlášení je všeobecné a neomezuje se na určitý typ silničního parostroje, vyložil sám tvůrce uvedeného ustanovení v jeho vyhlášení č. 19/1884 čes. z. z., v němž se praví, že vyhláška č. 77/1875 čes. z. z. se v ý s l o v ě rozšiřuje na jezdění parními pluhy. Použití výrazu výslovně třeba rozumět tak, že se vyhláška č. 77/1875 čes. z. z. podle výkladu jejího tvůrce vztahovala i na parní pluhy a že

jeho platnost pro parní pluhy byla novou vyhláškou jen zdůrazněna. Tím bylo zároveň řečeno, že silničním parostrojem jest rozuměti každý stroj poháněný parní silou, jak to vyplývá z druhého odstavce č. 1, o něž bylo vyhlášení č. 77/1875 čes. z. z. vyhlášením č. 19/1884 čes. z. z. doplněno, kde se zase výslovně a všeobecně stanoví, kdy smí býti uděleno »povolení k jízdě strojů po veřejných silnicích a cestách parní silou se pohybujících«.

Řečené vyhlášky nebyly dosud zbaveny platnosti, jejich účinnost pro parní válce nebyla vyloučena a jízda parními válci po silnicích nebyla zvlášť upravena. Parní válec je nepochybně stroj po silnicích a cestách parní silou se pohybující a proto třeba uvedených vyhlášek užití také na parní válce, i když prý se administrativní úřady, jak to dovolání tvrdí, ustanoveními těchto vyhlášek neřídily; platnost zákonných ustanovení zajisté nezaniká tím, že nejsou zachovávána, jak správně dovodil odvolací soud.

Nižší soudy zjistily, že žalovaný stát dal do provozu parní válec, jehož komín proti výslovnému předpisu č. 4 vyhlášky č. 7/1875 ve znění vyhlášky č. 19/1884 čes. z. z. nebyl opatřen při jízdě dobře zařízeným lapačem jisker. Toto opominutí by zakládalo přestupek podle č. 7 dotyčné vyhlášky a je proto podle posledního odstavce č. 7 a také podle § 1311 obč. zák. žalovaný stát odpovědný za škodu vzniklou z požáru válcem způsobeného.

Čís. 17070.

Je-li u služebnosti vozové cesty přes dvůr služebného statku panujícím statkem usedlost jako hospodářské středisko, z něhož se hospodáří na pozemcích k ní patřících, nemusí býti vykonávání oné služebnosti i pro pozemky později přikoupené rozšířením služebnosti, zejména nejde-li o zvětšení při pravidelném hospodaření nepředvídatelné a nejde-li k podstatně vyššímu zatížení služebného statku.

(Rozh. ze dne 11. října 1038, Rv I 676/37.)

Srov. rozh. č. 3568, 5892 Sb. n. s.

Žalobce, jenž jest knihovním vlastníkem a skutečným držitelem usedlosti č. p. 16 v R., k níž patří i stavební parcela č. kat. 3 a dvůr, se na žalovaných domáhá výroku, že žalovaní osobováním si služebnosti vozové cesty k právě uvedené parcele k účelu svážení sklizně s pozemků č. kat. 216/3 role a 215/1 louky, zasahují do žalobcova práva vlastnického, že jsou povinni to uznati a takových jízd napříště se zdržeti. K odůvodnění žaloby přednesl, že žalovaným přísluší služebnost vozové cesty jen pro pozemky patřící původně k usedlosti žalovaných, nikoli však i pro shora uvedené pozemky nově přikoupené.

Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby. **Důvody:** Prvý soud je názoru, že žalovaní i jejich právní předchůdci nabyli služebnosti vozové cesty přes žalobcův dvůr nikoliv jen pro pozemky kmenové (pro něž však služebnosti nepotřebují), ale že práva toho nabyli též k jízdám na pozemky v opačné straně k hospodářským účelům jejich usedlosti a jejich chalupy jako středu, odkud své hospodářství provozují, a že nelze spatřovati rozšiřování služebnosti v tom, jezdí-li tudy i na pozemky přikoupené, neboť jest jejich věcí, jak získané služebnosti užívají. Právem vytýká odvolání napadenému rozsudku právní mylnost. Nelze souhlasiti s názorem prvního soudu, že v souzené věci nejde o rozšiřování služebnosti. Žalovaní nejezdí a nejezdili nikdy dvorem žalobce na kmenové pozemky ani na pozemky ležící na straně opačné, při čemž by musili jezdit na pozemky přes žalobcův dvůr, nýbrž přes dvůr žalobcův jezdili při výkonu této služebnosti k jiným hospodářským potřebám na návěs a síť veřejných cest. Žalovaní vyvozují nárok k jízdám přes služebný dvůr na nyní přikoupené pozemky jen o to, že dvorem jezdili na návěs a odtud kamkoliv k hospodářským účelům a že nerozšiřují nyní služebnosti, jezdí-li po služebném pozemku i na přikoupené pozemky. Prvý soud zjistil, že na opačné straně usedlosti žalovaných před 30 až 40 lety patřilo k usedlosti žalovaných as 8 měr pozemků ležících na jiné straně, než jsou pozemky gruntovní, na něž se mohlo jezdit jen žalobcovým dvorem. Z všeho toho plyne, že na straně, kde mají žalovaní nyní přikoupené pozemky, po dobu více jak 30 let pozemků neměli a že tudíž žalobcovým dvorem na své pozemky nikdy nejezdili za účelem hospodaření na nich a sklizně dvorem nesváželi. Jde o služebnost vydrženou. Rozh. č. 3568 Sb. n. s., jehož se odpůrci odvolatele pro stanovisko prvního soudu dovolávají, se na souzený případ nehodí, neboť ono rozhodnutí má za podklad služebnost smlouvenou. O výkonu služebnosti dává pravidla ustanovení § 488 obč. zák. Ze znění řečeného ustanovení jde najevo, že jak o způsobu, tak o míře výkonu služebnosti rozhoduje především úmluva, poté jsou rozhodující dispoziční ustanovení zákona a potřeba panujícího pozemku. Ve všech případech pak platí zásada, že *servitus civiliter exercenda est*. Z té zásady nutno dovoditi, že § 484 obč. zák. zakazuje zneužití práva co do výkonu i co do způsobu výkonu a že přikazuje služebnosti zůžovati, neb aspoň zůstatí při poslední míře a že předpokládá šetný výkon služebnosti co do způsobu i míry výkonu. Z toho plyne, že služebnost vozové cesty nesmí býti rozšířena na pozemky nabyté k panujícímu statku později. Pro to mluví i to, že bude z přikoupených pozemků sváženo obilí přes žalobcův dvůr a že tím bude ztíženo vlastní užívání dvora, neboť právě ve žních, kdy se s polí sváží a sám žalobce dvora nejvíce potřebuje pro svoje potřeby, bude více omezen výkonem služebnosti při svážení úrody s polí žalovaných, bude musiti na svém dvoře nechat místo pro průjezd, ač místa toho i sám nejvíce potřebuje, a nutno proto jízdy povozy s obilím pokládati za služebný dvůr daleko více zatížený, než když se

projede dvorem povozen v jiné době. Dovolávají-li se žalovaní i toho, že přes žalobcův dvůr jezdí i na pozemky na opačné straně usedlosti, pak zapominají, že v tom směru, jak prvním soudem jest zjištěno, činili tak před 30 až 40 lety, od té doby tam nejezdili a proto podle § 1479 obč. zák. nastalo promlčení práva na jízdy na pozemky na uvedené straně. Nemohou proto ani z té skutečnosti vyvozovati právo výkonu služebnosti na pozemky později přikoupené.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Těžiště sporu je v řešení otázky, zda lze spatřovati nedovolené rozšiřování (§ 484 obč. zák.) práva služebnosti vozové cesty přes žalobcův dvůr č. kat. 3 v R. v tom, že žalovaní, jimž služebnost ta přísluší jako vlastníkům usedlosti č. 17 v R., jezdí přes uvedený dvůr i za účelem hospodaření na pozemcích ve výměře asi 12 mír, jež si přikoupili teprve v roce 1936.

Správně uvádí odvolací soud, že podle ustanovení § 484 obč. zák. nesmějí služebnosti býti rozšiřovány, nýbrž spíše, pokud to jejich povaha a účel zřízení dovoluje, musejí býti zúžovány. Při tom ovšem třeba mít i na zřeteli, že za rozšíření služebnosti nelze mít každé zvýšení užívání, k němuž došlo pravidelným hospodářským využitím panujícího statku, nýbrž jen takové zvětšení neb účelové přeměnění panujícího statku, jež nemohlo býti předvídáno a jež s sebou přináší podstatně vyšší zatížení služebného statku, než s kterým mohlo býti počítáno (rozh. č. 2745, 9365 Sb. n. s.). O takový případ však v souzené rozepři nejde, jak bude níže vyloženo.

Žalobce neupírá žalovaným jako vlastníkům usedlosti č. 17 v R. právo služebnosti vozové cesty přes jeho dvůr č. kat. 3 v R. na náves a odtud dále na síť veřejných cest. Podle toho je tu tedy panujícím statkem dotčená usedlost jako hospodářské středisko, z něhož jsou pozemky k ní patřící vzdělávány a na nich hospodařeno. Lpí tedy právo to na usedlosti jako středu, z něhož se provozuje domácí a polní hospodářství, a nositelem práva nejsou samy pro sebe jednotlivé pozemky, které k tomuto hospodářství patří. Z toho hlediska je třeba vycházeti při posuzování obsahu, rozsahu a způsobu vykonávání, jakož i naskytuvší se zde otázky rozšiřování služebnosti. Podle panujících právních a hospodářských poměrů není však obyčejná selská usedlost, o jakou v souzeném případě jde, žádnou neměnitelnou hospodářskou jednotkou a zůstává taková usedlost stále touž hospodářskou jednotkou, i když se nějaké pozemky od ní odprodají, nebo naproti tomu k ní přikoupí, anebo se do pachtu přiberou. Ovšem hledíc na ustanovení § 484 obč. zák. nesmí usedlost ta přikoupením nebo propachtováním dalších pozemků nabýti takového rozsahu, který při pravidelném hospodaření nebylo lze předvídati a který by měl v zápětí podstatně vyšší zatížení

služebného statku, než s kterým formálně mohlo býti počítáno (rozh. č. 3568, 5892 Sb. n. s.). V té příčině není mezi služebností zřízenou smlouvou a služebností nabytou vydržením v podstatě žádného rozdílu.

Podle přednesu stran patřilo k usedlosti žalovaných, jež je panujícím statkem, až do roku 1904 asi 96 mír pozemků. Uvedeného roku bylo od této usedlosti odprodáno asi 8 mír, takže měla nadále asi 88 mír, a to až do roku 1936, kdy žalovaní přikoupili asi 12 mír. Přikoupení 12 mír pozemků k usedlosti o 88 mírách za dobu asi 30 let nelze pokládati za takové její zvětšení, jež by při pravidelném hospodaření nebylo možno předvídati. To tím méně, když se ono přikoupení jeví vpravdě jen jako vyrovnání úbytku nastavšího odprodejem roku 1904. Nezáleží na tom, že přikoupené pozemky jsou na opačné straně než ostatní pozemky patřící k usedlosti a že za účelem hospodaření na nich jezdí žalovaní přes dvůr žalobců, neboť na téže straně jest i oněch 8 mír, jež byly v roce 1904 odprodány, a pak, jak již bylo svrchu vyloženo, nejsou nositelem práva služebnosti jednotlivé pozemky patřící k usedlosti, nýbrž usedlost sama jakožto hospodářské středisko, z něhož jest na oněch pozemcích hospodařeno. Proto nelze mluvit ani o promlčení práva na jízdy na pozemky na té straně, jak mylně má za to soud odvolací.

Jak z toho, co bylo vyloženo, jest viděti, nejde v souzené věci o nepředvídané zvětšení panujícího statku, nedošlo také k podstatně vyššímu zatížení statku služebního a proto nelze mluvit ani o nedovoleném rozšiřování služebnosti ve smyslu ustanovení § 484 obč. zák. Neposoudil tudíž odvolací soud věc po právní stránce správně a bylo proto oprávněnému dovolání vyhověno a rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 17071.

Třebaže finanční prokuratury obstarávají úkoly právního zástupce pro právnické osoby a jmění uvedená v zákoně č. 97/1933 a ve vlád. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n., nenabývají s hlediska předpisů hmotného práva všeobecně oprávnění, aby činily jménem osob jimi zastoupených závazná prohlášení se soukromoprávními následky.

Výpověď nájemní smlouvy, daná finanční prokuraturoou za určitý nadační fond bez usnesení příslušného správního orgánu onoho fondu, není účinná.

(Rozh. ze dne 11. října 1938, Rv I 1689/38.)

Proti soudní výpovědi z najatého bytu v č. p. 128 v P., dané žalovanému podle zmocnění zemského úřadu v P. finanční prokuraturoou v P. v zastoupení žalujícího nadačního fondu hraběte S. v P., namítl žalovaný, že finanční prokuratura neobdržela k výpovědi zmocnění od oprávněného subjektu a že se na výpovědi platně neusnesl příslušný orgán, t. j. zemské zastupitelstvo resp. zemský výbor v P., ačkoli správ

žalujícího nadačního fondu vede zemský výbor v zastoupení země České, takže výpověď daná finanční prokuraturou na příkaz zemského úřadu v P. nepostačuje a není dána oprávněným orgánem. Nižší soudy zrušily dotčenou výpověď.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel vidí zmatečnost podle § 477 č. 6 c. ř. s. v tom, že nižší soudy v příčině zmocnění finanční prokuratury v P. k výpovědi jménem žalujícího fondu zkoumaly meritorně správnost čistě interních správních aktů.

Tuto výtku uplatňoval žalující fond již v řízení prvé stolice, avšak jen s hlediska nedostatku aktivní legitimace finanční prokuratury v P. k výpovědi, o niž jde, a teprve v odvolacím řízení uplatňoval dotčenou výtku s hlediska důvodu zmatečnosti podle § 477 č. 6 c. ř. s. Ježto o této výtce rozhodl odvolací soud usnesením do rozsudku pojatým, jest sice po této stránce dovolání přípustné (viz plen. rozh. č. 7671 Sb. n. s.), není však oprávněno.

O přípustnosti pořadu práva rozhoduje jen povaha domáhaného práva nebo nároku, zda je to právo soukromé či veřejné a povahu uplatňovaného práva jest podle § 41, odst. 2, c. ř. s. posuzovati na základě žalobcových údajů (viz rozh. č. 8049, 8217, 11449 Sb. n. s.). V souzeném případě jde o řízení ve věcech nájemních, jež bylo zavedeno podle §§ 565, 572 až 575 c. ř. s. k námitkám žalovaného proti mimosoudní výpovědi; jde tudíž o věc patřící na pořad práva. Této povahy nepozbyla sporná věc tím, že nižší soudy přihlízejíce k předpisům veřejného práva, řešily předběžnou otázku, zda výpověď byla dána žalovanému osobou, která byla oprávněna k výpovědi jménem žalujícího fondu, právnické to osoby.

Při řešení této otázky je přesně rozlišovati oprávnění finanční prokuratury k zastupování žalující nadace ve sporu a její oprávnění vypověděti jejím jménem nájemní smlouvu. První otázku je řešiti podle předpisů formálního práva procesního, druhou otázku podle předpisů práva hmotného.

Ze finanční prokuratura jest zákonným procesním zmocněncem žalující nadace, o tom není pochybnosti (§ 27, odst. 3, c. ř. s., § 1, odst. 3, §§ 3 a 4 zák. č. 97/1933 Sb. z. a n., § 2, odst. 1 č. 5, § 4 vládn. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n.). Povoláním k tomu, aby obstarávaly úkoly právního zástupce pro právnické osoby a jmění v zákoně uvedené, nabývají finanční prokuratury podle § 3 uvedl. zák. práva advokáta a jsou v řízení před soudy a úřady zmocněny k všem úkonům, a to i takovým, k nimž jest podle obecných předpisů potřebí zvláštní plné moci (§§ 1007 a 1008 obč. zák.). Řečený předpis nelze však vykládati tak, že by finanční prokuratury byly s hlediska předpisů hmotného práva

všeobecně oprávněny jménem osoby, kterou zastupují, učiniti závazná prohlášení se soukromoprávními následky, která jsou podle zákona vyhrazena určitému orgánu zastoupené osoby.

V souzeném případě namítal žalovaný, že se na mimosoudní výpovědi, o niž jde, neusnesl platně příslušný orgán žalující nadace. Procesní soud byl proto oprávněn podle §§ 26, 27 obč. zák. zkoumati, který orgán je povolán k správě žalující nadace a zda se tento orgán usnesl na mimosoudní výpovědi, kterou finanční prokuratura dala jménem žalující nadace.

Nesporno zůstalo, že správou žalující nadační nadace je pověřen zemský výbor v zastoupení země České.

Žalující nadace dolíčila v řízení prvé stolice, že finanční prokuratura v P. dal zmocnění k výpovědi, o niž jde, prezident resp. viceprezident zemského úřadu spolu s jedním přísedícím zemského výboru za zemský výbor, že se však zemský výbor na dotčené výpovědi neusnesl; výtka rozporu se spisy, kterou po této stránce činí dovolatel odvolacímu soudu, není proto oprávněna.

Právem tudíž usoudily nižší soudy, že výpověď, na které se neusnesl orgán žalující nadace v té příčině jediné příslušný, nelze uznati za účinnou.

Čís. 17072.

Odpovědnost dráhy (zák. č. 27/1869 ř. z.).

Československý stát neodpovídá za úraz, k němuž došlo v době, kdy železniční vagon byl již přistaven na koleje soukromé vlečky a převzat zaměstnanci majitele vlečky.

(Rozh. ze dne 12. října 1938, Rv I 3183/37.)

Podle zjištěného stavu věci došlo k žalobcovu úrazu nikoliv na drážním tělese železničního eráru, nýbrž po přistavení vagonu z drážního tělesa na koleje vlečky firmy T-ké železářny a po převzetí vagonu zaměstnanci uvedené firmy při jeho posunu zaměstnanci firmy na kolejích vlečky. Posunování vagonu se dělo tím způsobem, že čtyři dělníci uvedené firmy — a mezi nimi žalobce — strkali vůz u předních nárazníků dopředu. Žalobní nárok, kterého se žalobce domáhal na žalovaném Československém státu zaplacení 91.686 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody mimo jiné též podle zák. č. 27/1869 ř. z., soud prvé stolice neuznal důvodem po právu, kdežto odvolací soud jej uznal důvodem po právu.

Nejvyšší soud obnovil mezitímní rozsudek soudu prvé stolice.

D ů v o d y:

Podle zjištěného skutkového stavu věci došlo k žalobcovu úrazu nikoliv na drážním tělese železničního podniku, nýbrž po přistavení vagonu z drážního tělesa na koleje vlečky firmy T. železářny a po pře-

vzetí vagonu zaměstnanci uvedené firmy při jeho posunu jejími zaměstnanci na kolejích vlečky. Posunování vagonu se dělo tak, že čtyři dělníci uvedené firmy — a mezi nimi žalobce — strkali vůz u předních nárazníků dopředu.

Odpovědnost dráhy podle § 1 zák. č. 27/1869 ř. z. předpokládá, aby příhoda v dopravě nastala při výkonu nebo v příčině výkonu patřícího do dopravní služby dráhy provozované parní nebo jinou živelní silou.

Jestliže byl v souzeném případě prázdný vagon přistaven na koleje vlečky uvedené firmy a převzat jejími zaměstnanci, vyšel již z železniční dopravy a nelze ruční posunování vagonu zaměstnanci firmy na kolejích její vlečky pokládati za posunování vozu za normálního posunu železničního a tudíž za železniční dopravy. K žalobcovu úrazu došlo při ručním posunu vozu na kolejích vlečky, když byl železniční provoz již ukončen. Nenastal tedy úraz vůbec v provozu železnice, nýbrž v provozu na vlečce uvedené firmy, a to jest jediné rozhodující pro posouzení otázky, zda příhoda nastala při výkonu nebo v příčině výkonu patřícího do dopravní služby dráhy, a pro řešení otázky její odpovědnosti podle § 1 zák. č. 27/1869 ř. z., jak to bylo blíže odůvodněno v rozhodnutí č. 4638 Sb. n. s., na něž sice odkázal i odvolací soud pro svůj právní názor, avšak nepřipadně. Při tom netřeba se ani zabývatí další otázkou, zda nešlo v souzené věci o příhodu v dopravě i proto, že posun vagonu nebyl prováděn parní neb elementární silou, nýbrž silou lidskou.

Čís. 17073.

Odpovědnost dráhy (zák. č. 27/1869 ř. z.).

Zavinění závoráře, který po přejíždění vlaku pootevřel závory, ačkoliv v té době již došla návěst o příjezdu druhého vlaku.

Spoluzavinění řidiče povozu, který přešel trať pod pootevřenými závory bez zachování potřebné pozornosti.

(Rozh. ze dne 12. října 1938, Rv I 3271/37.)

Žalobní nárok na náhradu škody způsobené žalobci dne 20. listopadu 1935 proti Československému státu (železniční správě) a Františku B., železničnímu zřizenci v T., uznal soud první stolice po právu jen proti prvnímu žalovanému, kdežto proti druhému žalovanému zamítl žalobu. Odvolací soud na odvolání žalobce a žalovaného státu potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud uznal na dovolání žalobce a žalovaného státu právem, že žalobní nárok je proti oběma žalovaným ze dvou třetin důvodem po právu, kdežto z jedné třetiny že důvodem po právu není, a v té části žalobu zamítl.

Důvody:

K dovolání žalobce:

Podle ustanovení čl. 26, odst. 5, služebních předpisů č. XXXII pro službu strážníků tratí (hlásek, hradel, závorářů a obchůzkářů) z roku 1929 mají býti všechny závory bez rozdílu, jsou-li ruční nebo tahadlové, uzavřeny nejpozději 5 minut před příjezdem vlaku k přejezdu. Výjimka je povolena pouze v přímé blízkosti stanice a tam, kde se strážníkovy spolehlivě oznamuje, že se vlak blíží.

Podle ustanovení § 41 ž. provoz. ř. č. 1/1855 ř. z. mají se závory u přečhodů uzavřítí nejméně 5 minut před příjezdem vlaku.

Z uvedených předpisů plyne jasně, že závory musejí býti uzavřeny, buď dříve, nebo aspoň 5 minut před příjezdem vlaku, že dodržení doby pětiminutové jest přesným příkazem podle řečených předpisů a že tam, kde se strážníkovi oznamuje, že se vlak blíží, se mu neponechává na vůli určovati nebo posuzovati přiměřenost doby pro spuštění závor, nýbrž že je má okamžitě spustiti, jakmile dostane příslušnou návěst.

V souzené věci bylo zjištěno, že v okamžiku, když nákladní vlak č. 453, jedoucí k T.-Š., projížděl přejezdem a když závory byly spuštěny, byla dána žalovanému železničnímu zřizenci Františku B. návěst na druhý vlak, jedoucí opačným směrem z T.-Š. Dále jest zjištěno, že se návěstí netýkalo očekávaného normálního nákladního vlaku č. 654 od T.-Š., nýbrž že se týkalo parostroje č. 1694, který měl přijeti z T.-Š. Podle toho měl tedy žalovaný závorář po odjezdu nákladního vlaku č. 453 očekávati na přejezdu dva vlaky od T.-Š., a to jeden mimořádný a druhý normální nákladní. Odvolací soud zjistil, že žalovaný železniční zřizenc František B., když přešel nákladní vlak č. 453 k Ú., přešel se strany n-ské přes první kolej, díval se směrem k T.-Š. a pak zdvihl závory něco nad polovici, aby frekvenci na chvíli uvolnil. Důsledkem dotčeného zjištění projevil pak odvolací soud názor, že žalovaný František B. nejednal neopatrně, když se zřetelem na dopravní situaci závory dosud uzavřené pootevřel a když se před tím ještě s koleje rozhlédl.

Odvolací soud vysloviv tento právní názor, přehlédl však zjištěný stav věci. Nerozhoduje, zda se návěst očekávaného vlaku týkala pouze lokomotivy (nebo jak se uvádí »strojového vlaku«), či celého vlaku. Byla-li návěst dána, pak bylo povinností žalovaného závoráře Františka B., aby řídě se uvedenými předpisy, ponechal k zachování nerušeného pravidelného a bezpečného provozu dráhy závory spuštěné. Žalovaný František B. se ve výkonu své odpovědné služby neřídil platnými předpisy, nýbrž vlastní úvahou, a to ještě nesprávnou, že je dosti času na propuštění osob čekajících před závory, když ohlášený vlak není ještě v dohledu. To však žalovaného Františka B. neomlouvá a neomlouvá ho ani to, že prý nezaviněným omylem pokládal dané návěstí za návěstí pro nákladní vlak č. 654, u něhož prý mohl počítati

s jízdní dobou 6 až 8 minut. Bylo-li totiž zjištěno, že vzdálenost, ze které žalovaný závorář na trať k T.-Š. měl volný rozhled a že tedy mohl viděti příjíždějící vlak, činila jen 235 m, a jestliže pak závory otevřel v domnění, že může závory otevřít, když není vlak viděti, ač v zápětí potom lidé stojící u zábran upozorňovali již na blížící se strojový vlak. Jest z toho všeho zřejmé zavinění žalovaného závoráře Františka B., záležející v tom, že chtěl příliš pozdě závory uzavřít po případě nechati je uzavřeny až teprve před samým příjezdem očekávaného nákladního vlaku na přejezd.

Žalovaný František B. jednal tudíž za dané situace netoliko proti uvedeným již služebním předpisům pro něho závazným, nýbrž jednal i neopatrně a nevyňaložil ani přiměřenou míru pozornosti, jak jí má na mysli ustanovení § 1297 obč. zák. Odvolací soud uvedl k dalšímu ospravedlnění žalovaného Františka B., že prý se řídil ustanovením ministerského výnosu, když chtěl před předpokládaným příjezdem nákladního vlaku na chvíli uvolnit frekvenci. Odvolací soud tu však zřejmě přehlédl, že se v uvedeném výnosu stanoví, že »závory se mají ihned otevřít po přejezdu očekávaného vlaku, dovolují-li tomu ostatní poměry dopravní«. Přejel-li v souzené věci jeden vlak, avšak došla-li právě v době, když tento první vlak přejížděl, návest na druhý vlak, jenž se takto stal vlakem očekávaným, tedy nedovolovaly poměry dopravní, aby závory byly otevřeny, a neměl žalovaný závorář ani práva, ani důvodu samovolně uvažovati, zda jest nutně závory — třeba na chvíli — otevřít, nýbrž rozumná opatrnost kázala, aby závory zůstaly uzavřeny. Z toho důvodu nelze žalovaného Františka B. ospravedlniti ani tím, že prý jednal v mylných předpokladech, zaviněných nehlášenými změnami sledů vlaků ze stanice T.-Š.

Poněvadž zavinění žalovaného Františka B. záleží nejen v jeho neopatrném jednání, ale i v nezachování uvedených služebních předpisů, jest žalobní nárok proti žalovanému Františku B. zásadně odůvodněn a bylo dovolání žalobcovu vyhověno, ovšem jen částečně se zřetelem na zjištěné žalobcovu spoluzavinění, jak o tom bude ještě dále pojednáno.

K dovolání žalovaného státu:

Nelze souhlasiti s názorem nižších soudů, pokud neuznaly na spoluzavinění žalobcovu na jeho úrazu.

I když podle zjištěného stavu věci žalovaný zábranář František B. nadzvedl zábrany nad polovici, takže se žalobce mohl domnívati, že zábrany byly postaveny i pro něj, nelze přece přehlédnouti, že pouhé p o t e v ř e n í zábran vybízelo k opatrnosti v tom směru, aby bylo s jízdou povozu přes trať vyčkáno, až zábrany budou úplně zdviženy. Jen úplně zdvižení závor opravňuje povozy k přejezdu přes trať, ale ani to ne bez zachovávaní vši opatrnosti, nýbrž zásadou v tom směru nejvyšším soudem zastávanou (srov. rozh. č. 10642 Sb. n. s.) jest, že i při úplně otevřených závorách každý, kdo se blíží k přejezdu, musí

se přesvědčiti, zda mu nehrozí nebezpečí z blížícího se vlaku. Kdyby byl žalobce vyčkal, až závory budou úplně a tedy i pro povozy otevřeny, a kdyby se byl včas v budky svého povozu rozhlédl, a po spatření blížící se osvětlené lokomotivy na přejezd nebyl vjel, nebylo by k nehodě došlo. Vjel-li však jeho povoz na koleje a jestliže se teprve potom na upozornění lidí jeho kočí vyklonil z vozu a spatřiv blížící se osvětlený vlak — seskočil s vozu, je z toho zřejmé, že si žalobce počínal neopatrně, když pod pootevřené závory podjel a nevěnoval potřebné pozornosti místu za tehdejší situace velmi nebezpečnému. Tímto neopatrným jednáním si žalobce svůj úraz spoluzavinil.

Zavinění žalobcovu jest ovšem poměrně menší a byla míra jeho stanovena $\frac{1}{3}$ proti zjištěnému zavinění žalovaných $\frac{2}{3}$. Důsledkem toho bylo i dovolání žalovaného státu částečně vyhověno a o nároku žalobním v tomto poměru rozhodnuto.

Cis. 17074.

Pomocný zaměstnanec ve služebním poměru zřízence čs. státních drah má podle § 1155 obč. zák. nárok na služební plat za určité dny, které jsou podle zák. č. 65/1925 Sb. z. a n. všedními dny (26. prosince, pondělí velikonoční a svatodušní), nekonal-li v tyto dny službu, ježto jeho představený pro železniční zaměstnance se svolením ministerstva železnic stanovil, že v uvedených dnech je volno.

Ustanovení §§ 113, odst. 2, a 136 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nevylučují použití § 1155 obč. zák.

(Rozh. ze dne 13. října 1938, Rv II 731/37.)

Žalobce, jenž se jako pomocný zaměstnanec čs. státních drah, postavený podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. co do služebního poměru na roveň zřízencům čs. státních drah, domáhá zaplacení 383 Kč 70 h s přísl., vznesl za sporu mezitímní návrh na určení, že mu přísluší nárok na plat připadající na 26. prosinec a pondělky velikonoční a svatodušní v tom neb onom roce. Státní železniční správa dala svým zaměstnancům volno na uvedené dny, avšak odepřela jim zaplatiti za ně denní plat. Žalobcovu žádost o vyplacení platu za uvedené dny zamítlo ředitelství státních drah v B. a po podaném odvolání i ministerstvo železnic. Soud první stolice uznal mezitímním rozsudkem, že žalobci přísluší dotčený nárok na plat. D ů v o d y: Osou souzeného sporu jest, zda žalovaná prohlášením uvedených dnů, o které běží, za dny volna a znemožněním pracovní příležitosti žalobci v uvedené dny způsobila, že žalobce pracovati nemohl, či zda žalobce tím, že si sám dobrovolně vzal v uvedených dnech volno po případě že sám službu nenastoupil a ani se nenabízel, že službu nastoupí, projevil souhlas

s podmínkami, za nichž bylo dáno volno. Na žalobce jako na pomocného zaměstnance čs. státních drah, postaveného podle § 135 vládn. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. co do služebního poměru na roveň zřízencům čs. státních drah, vztahují se jen co do výše platu platová ustanovení zaměstnanců pomocných (§§ 113 a další vládn. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n.), jinak však sluší povahu služebního poměru zaměstnancova a zejména otázku jeho nároku na plat posouditi podle předpisů platných pro zaměstnance definitivní, neboť služební poměr kategorie zaměstnanců, v níž jest žalobce, jest kromě otázky výše platu určen rozsahem práv a povinností definitivně ustanovených zřízenců (viz §§ 135, 136 uved. vládn. nař. a rozh. č. 13895 Sb. n. s.). Z toho plyne, že železniční správa jako zaměstnavatelka musí zaměstnanci v kategorii žalobce, jenž nemůže býti z práce vysazován, dáti příležitost k zaměstnání a práci v obvyklé dny pracovní. Z toho plyne dále, že zaměstnanec v kategorii žalobce, jehož služební poměr nesmí býti vypověděn ani zrušen (viz výnos min. železnic ze dne 16. září 1931, č. j. 21387 pres. 1-1931), má po dobu trvání služebního poměru, pokud sám jest ochoten práci vykonávati po případě práci nezanedbá, nárok na služební požitky, třebaže mu zaměstnavatelka nedala příležitost k práci (§ 1155 obč. zák.). Podle § 113 vládn. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. se služební plat pomocného zaměstnance skládá z denního platu a výchovného a náleží mu služební plat, pokud se v tomto nařízení nestanoví jinak, toliko za dny (hodiny) skutečné služby, jakož i za ustanovené dny klidu připadající do doby služební podle zák. o osmihodinové pracovní době. Podle zák. č. 65/1925 Sb. z. a n. nejsou velikonoční a svatodušní pondělky a svátek sv. Štěpána dny klidu, nýbrž obyčejnými dny pracovními. Soud zjistil, že zaměstnanci kategorie, v níž jest žalobce, přísluší za určitých podmínek nárok na plat, i když službu nekonali (za dny dovolené, za dny, kdy se pracuje podle pracovního řádu jen částečně, a za dny, ve kterých jim přísluší denní plat podle § 1154 obč. zák. ve znění zák. ze dne 1. dubna 1921, č. 155 Sb. z. a n.). Dále bylo zjištěno toto: Žalobce byl v rozhodující době zaměstnán v kanceláři zásobárny v P. Přednosta zásobárny a tím přímý představený žalobcův dostával před dny, o něž jde, od ředitelství stát. drah v B. rozkazy, které umožňovaly, aby bylo v ony dny dáno zaměstnancům volno, a to v tom rozsahu jako ve dny sváteční. Tyto rozkazy měly toto znění: »Podle zák. ze dne 3. dubna 1925, č. 65 Sb. z. a n. o svátcích a památných dnech jsou dny pondělí velikonoční a svatodušní a den 26. prosince (sv. Štěpána), t. j. prostřední svátek vánoční, všední obyčejné pracovní dny. Pokud to však dopouští služební zájem a nerušený služební provoz, svolilo ministerstvo železnic výnosem z 19. května 1931, č. 24.389 pers. I, aby zaměstnancům stát. drah bylo dáno v uvedené dny volno v tom rozsahu, jak je mají o dnech svátečních bez započtení do pravidelné dovolené na zotavenou, pokud tím ovšem podniku nevzniknou žádné zvláštní výlohy nebo nároky stran, proto také bude třeba ponechati zejména ve službě příjmu a výdaje zboží nutnou pohotovost. Dělníci na výpomoc, jakož

i pomocní zaměstnanci, a to i ve služebním poměru podle § 135 vládn. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., pokud jsou zařazeni do služby neturnusové, nemají nároku na mzdu případně na služební plat za tyto dny volna (viz výnos min. železnic z 28. prosince 1931 č. 58.084 pers. I). Ti zaměstnanci, kteří budou pracovati v tyto dny, nebudou míti nároku na to, aby jim normální jejich denní pracovní výkon byl honorován jako práce přes čas.« Tyto oběžníky doprovázel přímý přednosta žalobcův dodatkem: »V pondělí (na př.) dne... jest volno. V tom rozsahu jako v ostatní dny sváteční. Přítomna bude pravidelná skupina inspekční a denní hlídač.« Tyto rozkazy i s uvedeným dodatkem dal přednosta žalobcův svým zaměstnancům jako obvykle na vědomost vyvěšením na místě pro takové vyhlásky určeném. Žalobce se nikdy nehlásil do práce v uvedených dnech a kdyby se byl býval přihlásil do práce, byl by ho nechal jeho přednosta pracovati. Ovšem uvedený cirkulář neoznamoval jako hotovou věc, že se dotčeného dne nepracuje, nýbrž že se koná služba hlídková jako ve svátcích a v neděli. Konečně zjistil soud, že železniční správa určuje z celého počtu zaměstnanců, kolik z nich a kteří mají ve dnech svátečních přijíti do práce, a že ve sváteční dny jest z celkového počtu zaměstnanců určeno do práce jen asi 10%, při čemž musí býti ještě dbáno toho, aby v těch, kteří jsou pro sváteční práci určeni, zastoupeny byly všechny obory, jichž k neodkladným pracím je třeba. Z uvedených zjištění vyplývá, že bylo-li v dodatku k rozkazu ředitelství státních drah v B., připojeném přednostou zásobárny v P., jako hotová věc zaměstnancům zcela všeobecně oznámeno »den... jest volno v tom rozsahu jako ostatní dny sváteční a bude přítomna pravidelná skupina inspekční a denní hlídač«, nemohli zaměstnanci v kategorii žalobcově, kteří si zajisté hlavně a více všimli rozkazu svého přímého přednosty, daného jim v onom dodatku, než rozkazu a instrukcí ředitelství, daných jejich přednostovi — ačkoliv ani z těchto nevyplývá jasné vyzvání zaměstnanců v kategorii žalobcově k nastoupení práce v uvedený den, nechtějí-li pozbyti nároku na mzdu, nýbrž jen že se pracovat nebude jako o svátcích a že zaměstnanci v kategorii žalobcově (a nejen té, kteří nejsou určeni jako skupina inspekční a denní hlídač) mohli v uvedených dnech o práci hlásiti a tím si zajistiti výdělek v uvedených dnech, ve kterých měli zákonný nárok na zaměstnání a tím i na výdělek. Za těchto předpokladů nelze tedy v té okolnosti, že uvedení zaměstnanci sami službu nenastoupili a ani se nenabízeli, že službu nastoupí, nemohli-li vzhledem k uvedenému předpokládati, že jim práce také bude přidělena, spatřovati souhlas (§ 863 o. z. o.) s neplaceným volnem v uvedených dnech. Každým způsobem by šlo při stylisaci uvedených vyhlášek, kterými se zaměstnancům v zásobárně v P. oznamovalo volno, mínala-li (§ 869 obč. zák.) jimi železniční správa po případě přímý žalobcův přednosta, dáti zaměstnancům najevo, že se individuálně — a nejen ti, kteří budou určeni ke skupině inspekční a jako denní hlídač — mají o práci přihlásiti, nechtějí-li přijíti o mzdu a že se všem zaměstnancům, kteří chtějí pracovati v uvedených dnech volna,

práce umožní, o způsob vyjádření pro žalobce v uvedeném směru nejasný, který jde dle § 915, odst. 2, obč. zák. na vrub jeho duševního původce, v souzřímém případě na vrub železniční správy po případě orgánů, za které jest železniční správa odpovědná. Na žalobci nelze ani žádati, aby v době v žalobě uvedené na základě oněch výnosů ředitelství stát. drah v B. vyhlášených v zásobárně v P. s uvedeným dodatkem přímého žalobcovy představeného předpokládal, že se má individuálně o práci přihlásiti, nechce-li přijíti o mzdu a že se všem zaměstnancům, kteří v uvedených dnech volna pracovati chtějí, i práce umožní, uvažuje-li se další postup železniční správy v oně záležitosti před koncem 1931. Pro posouzení úpravy služebního poměru zaměstnanců v kategorii žalobcově v P. má ovšem význam jen uvedená stylisace příslušných rozkazů ředitelství stát. drah v B. a dodatků k nim po případě výkladů těchto rozkazů přednosty zásobárny v P., jak byly vyhlášeny. Přesto nasvědčuje však to, že si všeobecné zmocnění k dávání volna v dotčených výnosech ministerstva železnic různá ředitelství stát. drah co do nároku na odměnu za uvedené dny volna různě vykládala a při vyplacení mzdy také různě postupovala (ředitelství v O. a v P. na straně jedné, a ostatní ředitelství na druhé straně) po případě že různě postupovala do určité doby do roku 1931 a jinak zase později, žalobce nemohl v době před koncem roku 1931 (na rozdíl od rozkazu ze dne 21. května 1931 a pozdějších) — kdy v rozkaze ředitelství stát. drah vyhlášeném v P. ani ještě nebylo zmínky o tom, že pomocní zaměstnanci v služebním poměru zřízence podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nemají za uvedené dny volna nároku na mzdu a mluvilo se do té doby jen o provisorních zaměstnancích a smluvních dělnících, kteří stejně nemají nároku na mzdu — předpokládati, že v uvedené dny, kdy bylo dáno všeobecné volno a nebyla žalobci přidělena práce, pozbude platu, když v sousedním obvodu ředitelství státních drah v O. zaměstnanec téže kategorie jako žalobce a za týchž předpokladů nejen plat dostával za uvedené dny, ale znal oběžník ředitelství stát. drah v O. ze dne 23. května 1929, v němž ono ředitelství přímo mluví o dnech, o které jde, jako o všeobecně placené dovolené. Nikterak nelze za zjištěných předpokladů míti za to, že došlo mezi železniční správou a zaměstnanci v kategorii žalobcově k souhlasnému projevu vůle stran (§ 869 obč. zák.) o tom, že by zaměstnanci v kategorii žalobcově byli souhlasili s neplacenou dovolenou. Sluší proto postup železniční správy při dávání volna v uvedených dnech zaměstnancům v kategorii žalobcově v P. pokládati za jednostranné opatření, kterým zaměstnancům železniční správa fakticky znemožňovala pracovati. Poněvadž zaměstnanec má nárok na plat za ony dny služby, ve kterých nepracoval nikoliv z vlastní viny, nýbrž z důvodů, které byly dány v osobě zaměstnavatele (§ 1155 obč. zák.), kterou mu bylo ve výkonu služby zabráněno jednostranným opatřením, má i žalobce za zjištěných předpokladů hledíc na uvedený dosavadní postup železniční správy při dávání volna

nárok na plat, i když v uvedených dnech nepracoval. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce jest pomocný zaměstnanec ve služebním poměru zřízence československých státních drah podle § 135 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. Náleží mu proto podle §§ 113, odst. 2, a 136 téhož vládního nařízení služební plat toliko za dny (hodiny) skutečné služby, jakož i za ustanovené dny klidu, připadající do doby služby podle zákona o osmihodinové pracovní době. Žalobce se domáhá určení svého nároku na služební plat za den 26. prosince a pondělí velikonoční a svatodušní. Tyto dny jsou podle zákona č. 65/1925 Sb. z. a n. dny v š e d n í m i. Pokud by tedy žalobce v těchto dnech konal skutečnou službu, příslušel by mu nepochybně služební plat za ně. Žalobce ovšem ve jmenovaných dnech, za které se domáhá zaplacení služebního platu v době od 26. prosince 1931 do 21. května 1934, skutečnou službu nekonal. Přes to vyhověly nižší soudy právem žalobcovu mazitímnímu návrhu na určení jeho nároku na služební plat za 26. prosinec a pondělí velikonoční a svatodušní. Podle § 1155 obč. zák. ve znění III. dílčí novely přísluší zaměstnanci plat i za n e k o n a n é služby, pokud jest ochoten je konati, ale okolnostmi, které jsou na straně zaměstnavatelově, jest mu v tom zabráněno. V souzené věci bylo zjištěno, že ministerstvo železnic svolilo k tomu, aby zaměstnancům státních drah bylo ve jmenovaných dnech dáno volno, a že do příslušných oběžníků dal přímý žalobcův představený dodatek, že toho kterého ze jmenovaných dnů j e s t volno. V tom shledaly nižší soudy právem okolnost jsoucí na straně zaměstnavatelově, kterou bylo žalobci zabráněno konati skutečnou službu v dotčených dnech. Ustanovení §§ 113, odst. 2, a 136 vzpomenutého vládního nařízení nevylučují užití § 1155 obč. zák. ve znění III. dílčí novely, jak plyne rovněž již ze správných důvodů uvedených v rozsudcích nižších soudů. Dovolací soud neshledal proto zákonného důvodu, aby změnil nebo zrušil napadený rozsudek (§ 510, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I č. 3 zákona č. 251/1934 Sb. z. a n., prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb. z. a n.), aniž jest třeba se zabývatí nezávažnou okolností, zda názor v souzeném sporu zastávaný zastával žalovaný stát také dříve, a jak byl a jest praktikován.

Čís. 17075.

K pojmu věci nepatrné hodnoty ve smyslu § 121, odst. 5, konk. ř. Pokud lze i nemovitost, která je předložena tak, že není žádné naděje, že by její zpeněžení přineslo konkursní podstatě nějaký užitek, pokládati za věc nepatrné hodnoty.

(Rozh. ze dne 19. října 1938, R I 1154/38.)

Konkursní komisař schválil jednomyslná usnesení věřitelského výboru, aby byly úpadcovy nemovitosti, zapsané ve vložkách č. 640 a 639 poz. knihy Ú. a jsoucí předmětem dražebního řízení, vyloučeny z konkursní podstaty jako věci nepatrné hodnoty a ponechány úpadci k volnému nakládání. Důvody: Věřitelský výbor se jednomyslně usnesl, aby byly shora uvedené nemovitosti vyloučeny z konkursní podstaty jako věci nepatrné hodnoty, a konkursní správce postup ten doporučil a schválil. Spisy E 1482/36, v nichž jest o obou nemovitostech zahájeno dražební řízení, jest zjištěno, že nemovitosti, o něž jde, byly odhadnuty i s příslušenstvím částkou 916.567 Kč 60 h. Prodejní cena bude činit $\frac{2}{3}$, t. j. asi 611.000 Kč. Nemovitosti jsou zatíženy knihovními pohledávkami ve výši asi 720.000 Kč, na něž podle úpadcových údajů není nic zapláceno. Přednostní pohledávka Československého státu na daních činí podle zjištění u berního úřadu v Č. B. asi 5.500 Kč. Příslušenství (úroky za tři léta a útraty) bude činit aspoň 200.000 Kč. Úhrnem tudíž vázne na nemovitostech přes 925.000 Kč, takže dluhy převyšují i odhadní hodnotu. Ani kdyby za nemovitosti byla dosažena odhadní hodnota, nezůstal by předražek. Za ony nemovitosti však uvedená cena dosažena býti nemůže, takže je lze pro konkurs počítati mezi předměty nepatrné hodnoty podle § 121, odst. 5, konk. ř., když konkursní věřitelé nemohou z výsledku dražby míti žádný prospěch. Bylo proto schváleno usnesení věřitelského výboru. Rekuršní soud odepřel schválení. Důvody: Věcmi ve smyslu § 121, odst. 5, konk. ř. jsou hmotné věci movité i nemovitosti a platí tudíž řečené ustanovení též o nemovitostech. Je pravda, že hodnota oněch věcí jest stanoviti ve vztahu k společné konkursní podstatě, že tedy věcmi nepatrné hodnoty jest rozuměti nejen ony, jež již samy o sobě nemají valnou cenu, ale i ony, které, jsouce zřejmě přetíženy oddělnými právy, nemají se zřetelem na ustanovení §§ 12, 51 až 53 konk. ř. význam pro společnou podstatu a tím i pro konkursní věřitele, v jejichž zájmu se konkursní řízení vede (Weissův Komentář k § 51 konk. ř., pozn. 17 na str. 418 a k § 121, str. 657, III). Je tu tedy teoretická možnost, aby byly i nemovitosti zřejmě přetíženy a proto mající pro společnou podstatu hodnotu buď žádnou nebo nepatrnou, ponechány v zájmu rychlého skončení konkursu úpadci k volnému nakládání. Při tomto rozhodování nelze se řídití nějakým ohledem na oddělné věřitele, jejichž práva nejsou prohlášením konkursu dotčena a v jejichž zájmu se konkurs nevede. Avšak jestliže jest cena nemovitosti odhadnuta v exekučním řízení na 916.567 Kč 60 h a pohledávky oddělných věřitelů činí asi 925.000 Kč, pak nelze pokládati nemovitosti za zřejmě přetíženy oddělnými právy a tudíž za věci nepatrné hodnoty. Nelze vycházeti z toho, že při dražbě bude dosaženo jen nejmenší podání, nýbrž jest počítati i s tím, že při opatrném odhadu může býti odhadní cena i značně překročena a že tu může zbyti značnější hypoteka pro společnou podstatu. Prakticky bude tedy u nemovitosti značné hodnoty, zatížených oddělnými právy, stěží užití ustanovení § 121, odst. 5, konk. ř.

pro nepředvídatelnost dražebního výtěžku. Tak je tomu i v souzené věci, kdy za shora uvedených okolností nelze mluvit o tom, že by nemovitosti, o které jde, při jejich vysoké odhadní hodnotě měly již proto, že jsou zatíženy asi stejně vysokými oddělnými právy, nepatrnou hodnotu pro společnou podstatu. Bylo proto odepřeno schválení pro nedostatek podmínek § 125, odst. 5, konk. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu některých konkursních věřitelů.

Důvody:

Podle § 121, odst. 5, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. lze ponechati úpadci k volnému nakládání jen věci nepatrné hodnoty. V pamětním spise k § 119, odst. 5, konk. ř. č. 337/1914 ř. z., jenž jest shodný s § 121, odst. 5, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n., bylo vyloženo, že by nebylo účelné řídití se ztrnulým pravidlem o nutnosti soudního prodeje i tam, kde by se prodejem nedosáhlo žádného užítku pro konkursní podstatu, a že bezcenné věci, jako krámy na půdě («Bodenkram»), přinesou sotva kdy výtěžek pro konkursní podstatu, kdežto pro úpadce mohou přece míti nějakou cenu. Nelze ovšem míti za to, že věcmi nepatrné hodnoty mohou býti jen věci movité, poněvadž věcmi jest rozuměti i věci nemovité (§§ 283, 293 obč. zák.). Lze proto zásadně i nemovitost, která je tak předlužena, že není žádné naděje, že by její zpeněžení přineslo konkursní podstatě nějaký užitek, pokládati za věc hodnoty nepatrné, ale to platí o nemovitosti, jejíž hodnota jest nepatrná sama o sobě, nehledíc k jejímu zatížení. Jde-li však v souzeném případě o takovou nemovitost, která má sama o sobě odhadní hodnotu 916.567 Kč 60 h, nebo (jak stěžovatel tvrdí) třebas jen 150.000 Kč, tedy nelze, dokud se zpeněžení nestalo, dospěti k bezpečnému závěru, že její zpeněžení nepřinese konkursní podstatě žádný užitek, i když nemovitost jest značně zatížena. Neboť pak by se budovalo na pouhých domněnkách, jejichž skutkové předpoklady nelze dosud zjistiti. Není-li tudíž dostatečného skutkového podkladu pro závěr, že zpeněžení nemovitosti nepřinese žádného užítku pro konkursní podstatu, nelze schváliti usnesení věřitelského výboru, aby nemovitost byla ponechána úpadci k volnému nakládání.

Čís. 17076.

Placením »ze svého« ve smyslu § 896 obč. zák. není toliko užití takového jmění, které má spoludlužník již v době vzniku svého solidárního závazku k zaplacení celého dluhu, t. j. kterým plátce zmenšuje svůj dosavadní již trvajících majetek; stačí, že spoludlužník zaplatil celý solidární dluh sám (§ 891 obč. zák.).

Když pojistitel zaplatil za solidárního spoludlužníka, který byl u něho pojištěn proti následkům zákonné odpovědnosti, poškozené třetí

osobě celý dluh, k jehož zaplacení byl zavázán i nepojištěný spoludlužník, jest oprávněn domáhati se na nepojištěném spoludlužníku náhrady podílu připadajícího na tohoto spoludlužníka, postoupil-li pojištěný spoludlužník svůj rozvrhový postizní nárok pojistiteli.

Byl-li obsah § 62, odst. 1, zák. o poj. smlouvě č. 501/1917 ř. z. pojat do pojistné smlouvy, platí ono ustanovení i při odpovědnostním pojištění, a to též co do postizního nároku pojistníka podle § 896 obč. zák.

Vymohl-li si pojistník postihem na nepojištěném spoludlužníku příslušný podíl připadající na tohoto spoludlužníka, může se pojistitel, který zaplatil za pojištěného spoludlužníka, domáhati na pojistníka onoho podílu pro bezdůvodné obohacení (§ 1435 obč. zák.), a to i tehdy, kdyby mu nárok ten nebyl postoupen.

(Rozh. ze dne 19. října 1938, Rv I 513/38.)

Srov. rozh. č. 4461, 7731, 13272 Sb. n. s.

Ing. Jiří Č. a Ladislav M., podnikatelé staveb vodovodů v Č., se u žalující pojišťovny pojistili proti následkům zákonné odpovědnosti a zaplatili žalobkyni na prémii z pojistky částku 5.453 Kč, 70 h. Podle pojistného návrhu i pojistky, má-li pojistník nárok na náhradu škody proti osobě třetí, přechází jeho nárok na pojišťovnu potud, pokud nahradí škodu pojistníkovi. Jmenovaní pojistníci zároveň s žalovaným, který byl v době nehody jejich zaměstnancem ve stavebním podniku, na který se vztahovalo dotčené pojištění, byli za trvání uvedeného pojištění uznáni vinnými přestupkem podle § 335 tr. z., a to pro nehodu, kterou utrpěl Václav D. dne 30. září 1931 tím, že se pod ním na ulici v R. před domem č. p. 61 sesula půda a důsledkem toho bylo mu pádem do hluboké vykopávky způsobeno zranění. Rozsudkem krajského soudu v K. H. byli pak všichni tři uznáni povinnými nahraditi Václavu D. rukou společnou a nedílnou škodu 14.000 Kč s přísl. a žalobkyně zaplatila důsledkem povinného pojištění Václavu D. za pojistníky celkem 10.270 Kč 05 h, t. j. přisouzenou náhradu 14.000 Kč s přísl. Tvrdíc, že uvedeným způsobem zaplatila i za žalovaného připadající na něho třetinu, t. j. 5.423 Kč 35 h a že na ni přešla práva pojistníků Ing. Č. a Ing. M., domáhá se na žalovaném zaplacení řečené částky. Soud prvního stálice zamítl žalobu. Důvody: Žalobkyně ve svém přednesu výslovně prohlašuje, že svůj nárok opírá o ustanovení § 896 obč. zák., který v první své větě praví: »Spoludlužník zavázaný rukou nerozdílnou, který zaplatil celý dluh ze svého, jest oprávněn, byť mu ani věřitel práva nepostoupil, žádati na ostatních náhradu, a to rovným dílem, není-li mezi nimi jiného zvláštního poměru.« Jde tudíž o případ rozvrhového postihu, jehož podmínky jsou tyto: a) solidarita na straně dlužníků, které neváže žádný jiný vnitřní poměr, b) zaplacení dluhu

jedním ze spoludlužníků anebo zhlazením dluhu vůbec na útraty jednoho ze spoludlužníků; c) plátce nabývá postihového nároku již pouhým zaplacením dluhu, tedy ex lege. V souzené věci zaplatila částku 19.270 Kč 05 h Václavu D. žalobkyně, a to jak sama praví, »v důsledku pojištění povinného ručení Ing. Jiřího Č. a Ing. Ladislava M.«, neplatila tudíž cizí dluh, nýbrž proto, že k tomu byla vůči svým pojistníkům vázána smlouvou, a splnila tudíž svůj vlastní závazek z pojistné smlouvy, kterou právě převzala nebezpečí cizí škody, obdrževši za to vzájemnou hodnotu v zaplacené prémii, vypočítané podle pojistné statistiky na její úhradu, ano i obchodní zisk. Nebyla tudíž žalobkyně vůbec solidární spoludlužnicí s žalovaným vůči poškozenému Václavu D. ani nevstoupila podle §§ 1358 a 1404 obč. zák. v práva uspokojeného věřitele a nepřechází na ni nárok tohoto věřitele proti cizímu dlužníku, za něhož zaplatila. Je sice zřejmé, že žalovaný jako nepojištěný spoluvinník nehody má určitý zisk, rovnající se zažalované částce, z toho, že žalobkyně zaplatila celou škodu, za niž byli pojistníci Ing. Č. a Ing. M. odpovědní. To však nerozhoduje, neboť pojistná smlouva je smlouva odvážná, kterou pojišťovna přejímá cizí nebezpečí a ručí po případě i za nahodilou škodu. Neodůvodněný zisk by však měl význam jen tehdy, kdyby na druhé straně byla tím jiná osoba poškozena, neboť jen tuto zásadu zná občanský zákon (§§ 335, 1431, 1447 obč. zák.) a lze ji vyjádřiti slovy, že se nikdo nesmí obohatiti na újmu jiné osoby. V souzeném případě však nikdo škodu netrpí. Žalobkyně ji netrpí proto, že splnila zaplacením škody jen svou smluvní povinnost, kterou by musila právě tak splniti, kdyby celou škodu zavinili výhradně její pojistníci Ing. Č. a Ing. M. Škodu však netrpěli ani tito pojistníci, neboť ani oni nebyli nuceni vynaložiti důsledkem škodné události více, než kdyby k ní nebylo došlo. Jmenovaní pojistníci zaplatili sice žalobkyni na prémii z pojistky, o niž jde, 5.453 Kč 70 h, avšak zaplacením této částky ani jim nevznikla žádná škoda, nýbrž placení to jest pokládati opět pouze za splnění jejich smluvní povinnosti vůči žalobkyni z pojistné smlouvy, při čemž opětne nutno zdůrazniti, že šlo o smlouvu odvážnou, při níž vzpomnutí pojistníci musili předem počítati s tím, že snad k žádné škodné resp. k pojistné události ani nedojde. Jestliže přece k pojistné události došlo, avšak pojistníci sami v dalším nic ze svého majetku k úhradě vzniklé škody nezaplatili, nevznikla jim škodnou událostí resp. zaplacením škody žádná újma a nelze proto přičísti zisku žalovaného žádného významu z toho, že veškerou škodu zaplatila žalobkyně. Ostatně jest uvést i to, že § 896 obč. zák. mluví o dlužníku, který zaplatil celý dluh ze svého; i kdyby se tudíž mělo míti za to, že pojistníci žalobkyně, plátce jí prémii v částce 5.453 Kč 70 h, platili vlastně za žalovaného, nebyly by tu podmínky § 896 obč. zák., poněvadž by částkou 5.453 Kč 70 h nebyl zaplacen ani podíl náhrady škody připadající na jednoho z pojistníků a zákon předpokládá zaplacení celého dluhu. To provedla ovšem žalobkyně, ale mezi ní a žalovaným není zase poměr předpokládaný ustanovením § 896 obč. zák. Není proto po právní stránce závazné

ustanovení pojistné smlouvy, že nárok na náhradu škody, jenž přísluší pojistníku proti třetí osobě, přechází na pojišťovnu potud, pokud nahradí škodu pojistníkovi, a to tím spíše, že se pojistné podmínky dotýkají pouze poměru mezi žalobkyní a jejími pojistníky, nikoliv poměru žalobkyně k žalovanému, kdežto v souzené věci je rozhodující pouze poměr mezi žalovaným a pojistníky žalobkyně Ing. Č-em a Ing. M-em. Ostatně poukazuje soud na důvody rozhodnutí č. 4461 a 7731 Sb. n. s., s nimiž souhlasí. Ani to, že žalovaný byl v době škodné události zaměstnancem pojistníků žalobkyně Ing. Č-a a Ing. M-a, a to právě na stavebním podniku, na který se vztahovala pojistná smlouva a kde se nehoda sběhla, nepokládá soud za rozhodující. Tento služební poměr není tudíž »jiným zvláštním poměrem«, jaký má na mysli první věta § 896 obč. zák. Právě řečené ustanovení má totiž na mysli takový vnitřní právní poměr mezi solidárně zavázanými, kterým by byl rozvrhový postih upraven jinak než ustanovením první věty § 896 obč. zák., na př. tak, že jeden z dlužníků má ostatním spoludlužníkům nahraditi všechny náklady tohoto plnění, nebo že jeden z dlužníků má uhraditi celý dluh atd. Něco takového však nebylo v souzeném případě ani tvrzeno. Není tudíž žalobní nárok odůvodněn a musila býti žaloba zamítnuta. **O d v o l a c í s o u d** potvrdil napadený rozsudek. **D ů v o d y:** Jádro sporu záleží v tom, zda Ing. Č. a M., kteří byli s žalovaným odsouzeni k solidárnímu zaplacení částky 19.270 Kč 05 h, zaplatili uvedenou částku prostřednictvím žalující pojišťovny poškozenému Václavu D. »ze svého« a zda jsou tudíž oni a místo nich pak žalobkyně oprávněna požadovati ve smyslu § 896 obč. zák. třetinu oné částky připadající na žalovaného. Odvolací soud schvaluje právní názor soudu první stolice, že tomu tak v souzené věci není, že totiž vzpomínaná částka nebyla vyplacena z majetku pojištěných inženýrů a ti tedy neutrpěli nijaké škody z úrazu, jenž se stal Václavu D., neboť oni právě proto, aby se uchránili před takovou škodou, uzavřeli pojistnou smlouvu s žalobkyní, která za placení jimi pojistné prémie převzala povinnost zprostiti je závazku náhrady škody, nastane-li pojistná událost, a zapraviti možnou škodu z vlastních prostředků za ně. To, že se jejich jmění zmenšovalo placením pojistných premii, nepadá tu na váhu, poněvadž pojistnou smlouvu uzavřeli nehledíce na konkrétní případ, jenž jest podkladem souzené právní rozepře, a jejich obligační nárok vůči pojišťovně, aby ona místo nich odškodnila Václava D., není jměním ve smyslu § 896 obč. zák., které bylo zaplacením odškodného nějak zmenšeno a jež má proto býti postihem zase doplněno. Ani tenkrát, kdyby byli oba pojistníci zaplatili Václavu D. příslušnou částku z vlastní kapsy a teprve pak se domáhali na pojišťovně, aby ona jim nahradila onu částku podle své pojistné povinnosti, nebylo by lze tvrditi, že platili »ze svého«, jak to má na mysli § 896 obč. zák., neboť se hotová výplata z vlastních prostředků stala jen formálně a přechodně, a újmu vzniklou tím jejich jmění nahradila hned potom pojišťovna sama, takže opět nastal stav, který byl důvodem k uzavření pojistné smlouvy, aby totiž risiko činnosti, jež jest

podkladem pojistné odpovědnosti, bylo s nich samých přesunuto na žalující pojišťovnu. Jestliže však Ing. Č. a M. sami nemají postižního nároku proti žalovanému podle § 896 obč. zák., nemůže příslušet ani žalobkyni a soud první stolice proto právem zamítl její žalobu.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Pro souzený případ jest rozhodující, jak se mají vyložit slova »ze svého«, použitá v § 896 obč. zák. Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 4461 a 7731 Sb. n. s., na něž se nižší soudy odvolávají, se nehodí plně na souzený případ, poněvadž v nich nebyla zásadně řešena otázka, jak jest vyložit slova »ze svého«, nýbrž vycházelo se tam pouze z předpokladu, že slova ta značí »ze svého majetku«.

Předeslati jest, že nerozhoduje, zda se rozvrhový postižní nárok posuzuje podle § 1302, poslední věta, obč. zák. nebo podle § 896 obč. zák., poněvadž ono prvně uvedené ustanovení má zřejmě na zřeteli ustanovení § 896 obč. zák., a nezáleží proto na tom, že § 1302, poslední věta, obč. zák. neobsahuje též slova »ze svého«, uvedená v § 896 obč. zák.

Slova »ze svého« nelze však vyložit tak, že postižník musí celý dluh, za nějž společně s ostatními spoludlužníky jest zavázán rukou společnou a nerozdílnou, zaplatiti ze svého pohotového majetku. Neboť ustanovení § 896 obč. zák. praví jen »ze svého«, nikoliv »ze svého majetku«. Nezáleží tedy na tom, jakým způsobem si solidární spoludlužník obstará peněžní prostředky k zaplacení celého dluhu. Placením »ze svého« nelze rozuměti jen použití takového jmění, které plátce má již v době vzniku svého závazku k zaplacení celého dluhu, a nelze proto ze slov »ze svého« vyvoditi, že to musí býti takové placení, kterým plátce zmenšuje svůj dosavadní, již trvajícím majetek. Stačí, že zaplatil celý solidární dluh sám (§ 891 obč. zák.), neboť tím jest splněn zákonný předpoklad postižního nároku proti druhému solidárnímu spoludlužníku podle § 896 obč. zák., za něhož i jeho podíl zaplatil. Jak se plátce vypořádá s onou osobou, od níž si snad obstaral platební prostředky, jest jeho věcí, poněvadž se to týká pouze poměru mezi ním a osobou, která mu poskytla platební prostředky, a nikoliv jeho poměru k solidárnímu spoludlužníkovi.

V souzeném případě byli solidárně zavázáni spoludlužníci Ing. Č. a Ing. M. odpovědnostně pojištěni u žalující pojišťovny, která zaplatila poškozenému Václavu D. celý dluh, tedy i podíl připadající na nepojištěného solidárního spoludlužníka-žalovaného, Karla B. Nárok pojistníků proti pojišťovně, aby byli zproštěni škody z plnění třetí osobě (§ 120, odst. 1, zák. č. 501/1917 ř. z.), byl dokonce součástí jmění pojistníků, neboť pojištění sloužilo tomu, aby si pojistníci zajistili peněžní fond, z něhož měla býti hrazena škoda, za niž pojistníci odpo-

vidají z pojistné příhody, která by se v budoucnu dostavila a byla kryta pojištěním. Účelem tohoto peněžního fondu bylo tudíž zabrániti zkrácení pohotového majetku pojistníků pro ten případ, že pojistníkům vznikne závazek k náhradě škody z pojistné příhody, kryté pojištěním. Měl proto nárok pojistníků na zproštění takové škody určitou peněžní hodnotu a byl součástí jejich jmění.

Nárok pojistníků proti pojišťovně na zproštění škody se změnil v nárok na plnění ovšem teprve dostavením se pojistné příhody, avšak to nic nemění na správnosti názoru, že nárok na zproštění škody byl součástí majetku pojistníků, neboť změnou v nárok peněžní byl jen skutečně a proveden nárok na zproštění škody.

Ostatně »majetkem« jest rozuměti i pohledávky a § 127 zák. č. 501/1917 ř. z. označuje nárok pojistníků jako náhradovou pohledávku. K této náhradové pohledávce má poškozená třetí osoba podle téhož ustanovení zákonné zástavní právo, ale nárok na náhradu škody má jen proti pojistníkovi, nikoli proti pojišťovně, z čehož nepochybně plyne, že náhradová pohledávka jest součástí majetku pojistníka. Bylo-li tudíž v souzeném případě použito této náhradové pohledávky pojistníků k zaplacení celého dluhu poškozenému Václavu D. (srov. účinný § 128 zák. č. 501/1917 ř. z.), bylo plněno dokonce z jejich majetku.

Tím vznikl pojistníkům rozvrhový postizní nárok podle § 896 obč. zák. proti nepojištěnému solidárnímu spoludlužníku žalovanému Karlu B. a postoupili-li pojištěnci tento nárok v pojistných podmínkách pojišťovně, jest postup ten právně účinný. O účinnosti tohoto postupu bylo by lze uvažovati ovšem ještě i s jímého právního hlediska. Pojišťovna převzala do pojistných podmínek neúčinné ustanovení § 62, odst. 1, zák. č. 501/1917 ř. z., podle něhož, má-li pojistník nárok na náhradu škody proti třetí osobě, přechází nárok na pojistitele, pokud nahradí škodu pojistníkovi. Přes to, že toto zákonné ustanovení jest všeobecné a že podle jeho doslovu a smyslu jde tu o škodu, kterou způsobila třetí osoba přímo pojistníkovi a nikoliv jiné osobě, lze — hledíc k neúčinnému § 126 zák. č. 501/1917 ř. z. — míti za to, že ustanovení § 62, odst. 1, zákona platí i při odpovědnostním pojištění i co do postizního nároku pojistníka podle § 896 obč. zák. Převzala-li pojišťovna neúčinné ustanovení § 62, odst. 1, uved. zák. do pojistných podmínek, jsou i tato — třeba pouze smluvená — ustanovení účinná.

Vznikl-li tedy pojistníkům postizní nárok proti spoludlužníku Karlu B., mohli jej platně postoupiti pojišťovně (§§ 1392, 1394, 442 obč. zák.).

Naproti tomu neobstojí názor, že pojišťovna platila poškozenému vlastním jménem a že mu platila ze svého. Ona sice plnila vlastní dluh, avšak jen v poměru k pojistníkům, neboť jen těm byla pojistnou smlouvou zavázána zprostiti je škody a uhraditi pohledávku poškozeného, nikoliv ale v poměru k poškozenému, protože tomu nic nedlužila; ten neměl žádného nároku proti ní, nejsa účastníkem smlouvy, nýbrž měl

nárok jen proti pojistníkům. V poměru k poškozenému neplatila tedy pojišťovna vlastním jménem, nýbrž za pojistníky, kteří ji dali pojišťovací smlouvou poukaz (§§ 1400 a 1401 obč. zák.), aby uhradila za ně pohledávku poškozeného. Neplatila také »ze svého«, neboť uzavřením pojistné smlouvy vznikl nejen nárok pojistníků na zproštění škody, nýbrž zároveň i závazek pojišťovny, a o tento závazek se zmenšilo její jmění, a to hned hotovostí pojistné smlouvy, nikoli teprve zaplacením pojistné hodnoty. Placení se strany pojišťovny bylo jen důsledkem jejího dříve již převzatého závazku. Pojišťovna musila s touto možností počítati hned od hotovosti pojistné smlouvy, musila potřebnou částku míti pohotově hned od hotovosti smlouvy a tato částka byla tedy podmíněně vyloučena z jejího majetku. Bezvýznamné jest, že výsledek pojistné smlouvy dopadl pro ni nepříznivě tím, že se dostavila pojistná příhoda, poněvadž pojistná smlouva je smlouva odvázná.

Nebylo by ani spravedlivé, kdyby nepojištěný spoludlužník — žalovaný Karel B. měl býti zproštěn jakékoliv náhrady škody jen proto, že náhodou ostatní solidární spoludlužníci byli odpovědnostně pojištěni. Vždyť by tím byl bezdůvodně obohacen. Ovšem dalo by se proti tomu namítnouti, že by i pojistník byl bezdůvodně obohacen tehdy, kdyby pojistné podmínky neobsahovaly ustanovení o postupu postizního nároku pojistníka pojišťovně. O takový případ sice v souzené věci nejde, ale i pak by závěr ten byl mylný. Pojistník by si totiž nemohl podržeti pro sebe částku, kterou by byl vymohl rozvrhovým postihem na nepojištěném solidárním spoludlužníku. Na tuto částku by měla nárok pojišťovna i bez postupu. Neboť pojišťovna jest povinna zprostiti pojistníka jen té škody, za kterou pojistník odpovídá. Vymohl-li by si pojistník postihem na nepojištěném spoludlužníku podíl na tohoto připadající, utrpěl by ve skutečnosti pouze škodu rovnající se celému dluhu, který za něj pojišťovna zaplatila po odpočtení onoho vymoženého podílu. Pojišťovna by zaplatila celý dluh zřejmě jen za předpokladu, že pojistník jest povinen zaplatiti celý dluh ze svého. Odpadl-li by tento předpoklad tím, že pojistník si vymohl postihem na spoludlužníku na něho připadající podíl, odpadl by také důvod, proč pojišťovna zaplatila poškozenému i tento podíl. a mohla by jej podle § 1435 obč. zák. pojišťovna žádati na pojistníkovi.

Cis. 17077.

Zástavní právo zapsané ve smyslu § 38 III. dílčí novely k obč. zák. pro novou pohledávku v pořadí a do výše zástavního práva již vázajícího na nemovitosti působí proti zadním knihovním věřitelům v tomto pořadí jen tehdy, je-li z pozemkové knihy zřejmé omezení, že nabude právní účinnosti, bude-li do roka vložen výmaz staršího zástavního práva. Nestalo-li se tak, nezáleží na tom, zda se skutečně do roka stal výmaz staršího zástavního práva.

Nakládá-li vlastník zatíženého statku s uvolněnou hypotekou, musí býti zánik původní zástavy prokázán způsobem podle §§ 26, 27 knih. zák. Nestalo-li se tak, není vklad nového zástavního práva účinný v onom pořadí. Neúčinnost tu nelze napravití pozdějším předložením výmazné listiny.

(Rozh. ze dne 19. října 1938, R II 385/38.)

Prot. firma Antonín H. a spol. jakožto vlastnice nemovitostí zapsaných ve vložce č. 2248 pozemkové knihy T. žádala sice podle knihovní žádosti z 13. července 1932, č. d. 2403/32, za vklad zástavního práva ve prospěch Městské spořitelny v T. pro pohledávku 102.000 Kč s přísl. na uvedené nemovitosti v pořadí vloženého zástavního práva váznoucího pod C 1 a 2 pro částečně splacené a dosud nevyřazené pohledávky 150.000 Kč a 100.000 Kč z dlužních úpisů z 10. srpna 1926 a 1. března 1927, avšak nežádala vůbec za poznámku po případě vklad omezení podle § 38 III. dílčí novely k obč. zák., t. j. že uvedený vklad zástavního práva nabude účinnosti, bude-li staré zástavní právo, váznoucí pod C 1 a 2, do jednoho roku vymazáno. V knihovní žádosti ze dne 22. listopadu 1932, č. d. 3812/32, žádala pak o částečný výmaz starého zástavního práva pro zaplacené částky a předložila výmaznou kvitanci s datem teprve 24. září 1932. Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodané nemovitosti, zapsané ve vložkách č. 2248 a 5095 p. k. T., patřící uvedené firmě Antonín H. a spol., přikázal dotčenou pohledávku 102.000 Kč s přísl. příslušející zástavní věřitelce Městské spořitelny v T., a to v pořadí částečně splacené a nevyřazené pohledávky 150.000 Kč s příslušenstvím z dlužního úpisu ze dne 10. srpna 1926, zapsané pod položkou C 1, částkou 72.576 Kč a v pořadí částečně splacené a nevyřazené pohledávky 100.000 Kč s příslušenstvím z dlužního úpisu ze dne 1. března 1927, zapsané pod položkou C 2, částkou 40.412 Kč 10 h. Odpor zástavního věřitele D. závodů odkázal na pořad práva. Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu další jednání a nové rozhodnutí. Potom exekuční soud vyhověl odporu D. závodů v B. a nepřikázal nic z nejvyššího podání za vložkou č. 2248 na pohledávku Městské spořitelny v T. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Městské spořitelny v T.

Důvody:

Stěžovatelka se domáhá obnovy prvního rozvrhového usnesení okresního soudu v T. ze dne 12. ledna 1937, č. j. E 161/26-79, pokud jim byly jí z nejvyššího podání za nemovitost zapsanou ve vložce č. 2248 katastrálního území v T. přikázány na její pohledávku 102.000 Kč s příslušenstvím z dlužního úpisu ze dne 12. července 1932, zapsanou pod položkou C 24, tyto částky: 1. v odst. B č. 4 v pořadí částečně splac-

cené a nevyřazené pohledávky 150.000 Kč s příslušenstvím z dlužního úpisu ze dne 10. srpna 1926, zapsané pod položkou C 1, částka 72.576 Kč, 2. v odst. B č. 5 v pořadí částečně splacené a nevyřazené pohledávky 100.000 Kč s příslušenstvím z dlužního úpisu ze dne 1. března 1927, zapsané pod položkou C 2, částka 40.412 Kč 10 h.

Dovolací rekurs není důvodný.

Ustanovení § 38, odst. 1, třetí dílčí novely k obč. zák. dopouští zápis zástavního práva pro novou pohledávku v pořadí a do výše zástavního práva váznoucího již na nemovitosti s výslovným omezením, že zástavní právo pro novou pohledávku nabude právní účinnosti, bude-li do roka po povolení zápisu nového zástavního práva vložen výmaz staršího zástavního práva. Tu nejde o pouhou evidenční poznámku, která má jen formální povahu, jak míní stěžovatelka, nýbrž jde o podstatnou součást nového zástavního práva, které jest jen podmíněné, což se dotýká reálného úvěru a jest pro ostatní knihovní věřitele důležité. Toto omezení nového zástavního práva má hmotněprávní význam a zapsané nové zástavní právo působí proti ostatním knihovním věřitelům jen tehdy, je-li řečené omezení z veřejné knihy zřejmé. Nestalo-li se tak v souzeném případě, není vklad nového zástavního práva právně účinný proti zadním knihovním věřitelům. Netřeba se proto zabývatí otázkou, zda se vyznačení onoho omezení má státi přímo při vkladu nového zástavního práva, anebo pouhou poznámkou podle § 20, písm. b, knih. zák. a netřeba činiti závěr z toho, že se § 38, odst. 1, třetí dílčí novely k obč. zák. vůbec nezmiňuje o pouhé poznámce.

Je-li tomu tak, pak nezáleží na tom, že skutečně do roka po povolení zápisu nového zástavního práva byl pod položkou C 27 ve vložce 2248 vložen výmaz částky 45.957 Kč 33 h z celkové pohledávky Městské spořitelny v T. 100.000 Kč zapsané pod položkou C 2, a netřeba se zabývatí otázkou, zda vklad výmazu pod pol. C 27 odpovídá ustanovení § 38, odst. 2, třetí dílčí novely k obč. zák.

Obdobně to platí i o pořadí žádaném v pořadí pohledávky 150.000 Kč, zapsané pod pol. C 1, nehledíc ani k tomu, že z knihovního výtahu nelze ani seznatí, že by v tomto pořadí bylo vloženo vůbec zástavní právo pro novou pohledávku na místě zaplacené a nevyřazené částky 56.042 Kč 07 h.

Ani s hlediska § 469 obč. zák. nelze stěžovatelce přisvědčiti. Podle právě uvedeného ustanovení může vlastník statku nakládati s uvolněnou (zaniklou, ale nevyřazenou) hypotekou tak, že může podle kvitance nebo jiné listiny, prokazující zánik zástavního dluhu, převést zástavní právo na novou pohledávku, která nepřevyšuje částku zapsané zástavní pohledávky. Listina musí jednak býti způsobila pro výmaz a jednak obsahovatí doložku o zřízení zástavy nové. Jde tu přece o to, aby na místě původní zástavy byla zřízena zástava nová, a musí proto průkaz o zániku původní zástavy býti prokázán takovým způsobem, jak to žádá knihovní zákon, když jde o zánik věcného práva, to jest o výmaz

zástavního práva (§§ 26, 27 knih. zák.). To se v souzeném případě rovněž nestalo, poněvadž ke knihovní žádosti firmy Antonín H. a spol. ze dne 13. července 1932 č. d. 2403/32 taková listina nebyla přiložena. Jest proto vklad nového zástavního práva pod pol. C 24 kn. vl. 2248 neúčinný a jeho neúčinnost nelze napravití pozdějším předložením výmazné listiny ze dne 24. září 1932 s knihovní žádostí č. d. 3812/32.

Čís. 17078.

Zemědělské úlevy (vlád. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n.).

Vznikla-li hlavní pohledávka přede dnem, kdy byl podán návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení o jmění povinného, neplatí o úrokové a útratové pohledávce ustanovení čl. II, § 3, písm. f), vlád. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n., třebaže byly úroky samostatně zažalovány a jsou s procesního hlediska samostatnou pohledávkou, a lze i pro ně povolití odklad dražby za podmínek čl. II, § 1 uved. vlád. nař.

(Rozh. ze dne 19. října 1938, R II 370/38.)

Srov. rozh. č. 14018, 14391 Sb. n. s.

Povinný, o jehož jmění bylo zahájeno dne 25. září 1936 zemědělské vyrovnací řízení, které bylo potom zastaveno proto, že věřitelé nepřijali jeho vyrovnací návrh, navrhl, aby mu byl podle čl. II, § 1, písm. b), vlád. nař. č. 150/1937 ve znění zák. č. 55/1938 Sb. z. a n., povolen na dobu po 31. březnu 1939 (zák. č. 55/1938 Sb. z. a n.) odklad nucené dražby, pokud byla zavedena na nemovitosti povinného k vyvození vykonatelných pohledávek 4.079 Kč 15 h, 6.737 Kč 50 h, 1.125 Kč a 3.198 Kč 75 h s přísl. Exekuční soud a) vyhověl návrhu co do vymáhaných pohledávek na jistíně, úrocích a útratách vzniklých do 25. září 1936 na dobu po 31. březnu 1939, b) kdežto co do pohledávek na úrocích a útratách vzniklých po 25. září 1936 zamítl návrh. Rekursní soud vyhověl návrhu i co do vymáhaných pohledávek uvedených pod b). Důvody: Exekuční soud vycházel v napadeném usnesení, jímž zamítl návrh povinného na odklad dražby co do úrokových a útratových pohledávek vešlých po 25. září 1936, z právního názoru, že řečené pohledávky vznikly po dni, kdy povinný podal návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, takže jde o pohledávky, pro něž nelze podle čl. II, § 3 vlád. nař. č. 150/1937 ve znění zákona č. 55/1938 Sb. z. a n. povolití odklad dražby. Tento právní názor rekursní soud neschvaluje. Vzorem ustanovení čl. II, § 3 uved. vlád. nař. byl v § 17, odst. 1, písm. a) až f) a i), vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. (viz Loula, Změny o zemědělském vyrovnacím řízení, Právo čsl. roč. IV., str. 108). Hledíc na to, že vlád. nař. č. 150/1937 ve znění zák. č. 55/1938 Sb. z. a n. neuvádí v § 3 mezi privilegovanými pohle-

dávkami též úrokové a útratové pohledávky, jak to činí § 17, odst. 1, písm. g), vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., jest míti za to, že zákonodárce nezamýšlel zahrnouti mezi privilegované pohledávky ve smyslu čl. II, § 3 vlád. nař. č. 150/1937 ve znění zák. č. 55/1938 Sb. z. a n. úrokové a útratové pohledávky z takových jistinných pohledávek, které proti dlužníku vznikly přede dnem, kdy podal návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení (srov. k tomu i výklad k vlád. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n., obsažený v Srbově »Zemědělském vyrovnacím řízení«, str. 158). Ježto vymáhanými pohledávkami jsou úroky a útraty, jež se týkají jistinné pohledávky vzniklé před 25. zářím 1936, kdy bylo na návrh povinného zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, nepatří vymáhané pohledávky podle toho, co bylo shora vyloženo, pod ustanovení čl. II, § 3 vlád. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n., ježto dále zemědělské vyrovnací řízení zahájené o jmění povinného bylo zastaveno proto, že návrh na vyrovnání nebyl věřiteli přijat, jsou tu všechny podmínky pro odklad dražby podle čl. II, § 1 vlád. nař. č. 150/1937 ve znění zák. č. 55/1938 Sb. z. a n. Bylo proto rekursu povinného vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není oprávněn.

Co se týká vymáhané pohledávky na úrocích z prodlení, jde o úroky z prodlení ze zápůjčky 25.000 Kč z úvěrní listiny ze dne 5. dubna 1928, ze zápůjčky 25.000 Kč z úvěrní listiny ze dne 12. prosince 1928, ze zápůjčky 35.000 Kč z dlužního úpisu ze dne 9. července 1923, ze zápůjčky 20.000 Kč z dlužního úpisu ze dne 31. března 1925, ze zápůjčky 20.000 Kč z dlužního úpisu ze dne 2. září 1930 a ze zápůjčky 7.500 Kč z dlužního úpisu ze dne 23. června 1923. I když jsou to úrokové pohledávky s procesního hlediska samostatné, poněvadž tvořily ve sporu hlavní předmět, ježto nebyly zažalovány zároveň se zapůjčenými jistinami, mají přece svůj základ v uvedených dlužních úpisech, podle nichž byly ujednány, takže vznikly zároveň se sjednáním dotyčných zápůjčkových smluv. Vznikly tedy přede dnem, kdy dlužník podal návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, t. j. před 25. zářím 1936, a neplatí o nich ustanovení čl. II, § 3, písm. f), vlád. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n. Nezáleží na tom, kdy se uvedené úrokové pohledávky staly splatnými.

Pohledávky ty nemohou proto býti exekučně vymáhány a správně rekursní soud povolil i v příčině nich odklad dražby.

Co se týká útrat, nezáleží na době jejich vzniku, nýbrž na době vzniku oněch pohledávek, jejichž vymáháním vznikly, poněvadž jsou příslušenstvím těchto pohledávek, jak bylo odůvodněno v rozhodnutích č. 14018 a 14391 Sb. n. s., na něž se odkazuje.

Čís. 17079.

K výkladu § 55 vyr. ř.

Pro uplatňování pouhé neplatnosti úmlav o zvláštních výhodách ve smyslu § 55, odst. 1, první věty, vyr. ř. neplatí tříletá lhůta stanovená v druhé větě prvního odstavce řečeného předpisu.

Jestliže se vyrovnací dlužník z podnětu vyrovnacího řízení nebo v souvislosti s ním vzdá nároku na zaplacení části ujednané úplaty za provedení díla (domu) vyrovnacímu věřiteli neb osobě věřiteli blízké tím, že se spokojí s úplatou nižší, jde o nedovolenou úmluvu podle první věty § 55, odst. 1, vyr. ř., bylo-li však dílo provedeno teprve po onom vzdání se, jde o plnění na základě neplatné úmluvy ve smyslu druhé věty uvedeného ustanovení, a dlužník jest oprávněn požadovati do tří let ode dne provedení díla toho, čeho se vzdal.

Není ještě plněním, provedl-li vyrovnací dlužník vzdání se části úplaty tím, že připsal dotčené osobě částku tu v obchodních knihách k dobru.

(Rozh. ze dne 20. října 1938, Rv II 9/38.)

Dne 29. dubna 1933 bylo o jmění firmy Ing. H. a K. zahájeno vyrovnací řízení. V té době byla uvedena firma dlužna Armínu H. 33.613 Kč 10 h, které byly přihlášeny k vyrovnání. Za vyrovnacího řízení jednatele řečené firmy Ing. Karel H. a Jan H. založili žalující firmu Z., stavební společnost s ručením omezeným v H., a jejím jménem se s Armínem H. dohodli, že žalující společnost vystaví pro — žalovanou jeho manželku — Alžbětu H. dům. Při jednání bylo smlouveno, že na onen dům nezaplatí žalovaná hotově 33.613 Kč 10 h, nýbrž tuto částku připíše žalobkyně žalované k dobru, což se skutečně dne 19. října 1933 stalo. Tvrdíc, že uvedená dohoda je podle § 55 vyr. ř. neplatná, ježto částka 33.613 Kč 10 h byla připsána k dobru žalované proto, že Armín H. přihlásí svou pohledávku do vyrovnání a bude hlasovati pro vyrovnání, že však žalobkyně uvedenou částku ze smlouvené ceny 47.000 Kč za stavbu domu dokončenou roku 1934 neobdržela, domáhá se žalobkyně žalobou podanou dne 2. prosince 1936 na žalované zaplacení 33.613 Kč 10 h s přísl. Žalovaná namítla mimo jiné, že jest žalobní nárok promlčen a že rozpočet na stavbu byl hledíc na situaci vypočítán tak vysoko, aby částka připsaná k dobru byla ziskem žalobkyně tak, aby ani žalobkyně nebyla poškozena. Nižší soudy zamítly žalobu, soud prvního stolice z těchto důvodů: V souzené věci jde o úmluvu, kterou má na zřeteli § 55 vyr. ř., neboť zvláštní výhodou jest každá vyrovnací dlužníkem věřiteli poskytnutá hmotná výhoda, kterou se zmenšuje újma hrozící věřiteli z vyrovnání, a poněvadž záleží pouze na tom, zda měl věřitel při zahájení vyrovnacího řízení pohledávku opravňující jej k hlasování o vyrovnacím návrhu. Takovou výhodou je připsání částky 33.613 Kč 10 h k dobru žalované — manželce — věřitele Armína H., který měl

tuto částku za vyrovnací dlužníci jako pohledávku opravňující jej při zahájení vyrovnacího řízení k hlasování. Plnění žalobkyně za vyrovnacího řízení osobě věřiteli blízké záleželo k dobropisu částky 33.613 Kč 10 h jako zálohy na stavbu domu, třebaž to bylo jen plnění účetnické. Výhodou byla vlastně sleva z úplaty za stavbu domu, nikoliv stavba domu sama, poněvadž úplata za stavbu domu 47.581 Kč převyšuje dobropis činící 33.613 Kč 10 h. Není tudíž podle § 55 vyr. ř. neplatnou celá úmluva o stavbě domu, nýbrž toliko úmluva o dobropisu. Podle vzpomenutého předpisu může býti to, co bylo plněno podle takovéto neplatné úmluvy, požadováno do tří let zpět. Poněvadž však dobropisem bylo plněno 19. října 1933 a žaloba byla podána teprve dne 2. prosince 1936, uplynula tříletá lhůta před podáním žaloby. Musil proto soud žalobu zamítnouti.

Nejvyšší soud uložil soudu prvního stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Správný je názor nižších soudů, že v souzené věci jde o smlouvu neplatnou ve smyslu § 55, odst. 1, vyr. ř.

To, že vyrovnací řízení firmy Ing. H. a K. bylo dne 9. prosince 1933 z důvodu § 58 č. 4 vyr. ř. zastaveno, nemůže na neplatnosti oné úmluvy nic měniti.

V § 55, odst. 4, vyr. ř. je obsaženo dvojí ustanovení. V jeho první větě se stanoví, že uvedené tam úmluvy jsou neplatné, a podle druhé věty může býti do tří roků požádáno zpět, co bylo plněno na základě úmluvy, jež jest podle první věty neplatná. Z toho jasně plyne, že nárok na vrácení, uvedený ve větě druhé předpokládá jednak, aby tu byla úmluva, a jednak, aby bylo na jejím základě něco plněno. Úmluvy, k jejichž uskutečnění není třeba nějakého plnění, mohou tedy býti pouze neplatné, ale požadování zpět nemá u nich místa, ježto nebylo nic plněno na jejich základě. Vzdá-li se na příklad někdo svého nároku, který mu přísluší proti věřiteli vyrovnacího dlužníka, nemůže na základě § 55 vyr. ř. požadovati něco nazpět, nýbrž může pouze uplatňovati svůj nárok, jehož se neplatnou úmluvou vzdal, jakoby tu úmluvy o vzdání se nebylo. Toto uplatňování pouhé neplatnosti úmluvy není vázáno na žádnou lhůtu, neplatnost může tedy býti uplatňována vždy. V souzené věci se žalobkyně vzdala spornou úmluvou nároku na zaplacení části ujednané úplaty za dům, který měla vystavěti žalované, a to tím, že se spokojila s úplatou o 33.613 Kč 10 h nižší. Kdyby dům ten byl býval v době úmluvy již vystavěn, pak by na straně žalobkyně šlo o pouhé vzdání se nároku a nebylo by při tom myslitelné nějaké plnění na základě úmluvy s její strany. Neplatnost úmluvy by žalobkyně mohla uplatňovati tím, že by žalovala nynější žalovanou na zaplacení částky 33.613 Kč 10 h, které se neplatným způsobem vzdala, a že by proti námítce žalované o tomto vzdání se uvedla, že to vzdání se je

neplatné. Ježto však dům byl vystaven teprve po uvedené úmluvě, plnila žalobkyně na základě úmluvy, když vystavěla dům žalované za úplatu o 33.613 Kč 10 h nižší, než byla původně ujednána, a žalobkyně může podle druhé věty § 55, odst. 1, vyr. ř. požadovati zpět to, co bylo plněno na základě neplatné úmluvy, ovšem jen do tří roků počítaných ode dne plnění, to jest ode dne vystavení domu.

Plněním (ve smyslu § 1412 obč. zák.) nebyl totiž »dobropis«, jež provedla žalobkyně ve svých knihách na účtě žalované, poněvadž v té příčině šlo jen o pouhý účetnický úkon, který nemá v souzeném případě ani právních, ani hospodářských důsledků.

Ježto se však nižší soudy vycházejíce z opačného právního názoru, nezabývaly přednesem žalované, že »rozpočet na stavbu byl hledíc k situaci vypočítán tak vysoko, aby částka připsaná k dobru byla ziskem žalující strany tak, aby ani žalující strana nebyla poškozena«, kterýžto přednes byl žalobkyní popřen, schází dovolacímu soudu skutkový podklad pro rozhodnutí ve věci samé, pročez byly rozsudky obou nižších soudů zrušeny (§ 510, odst. 1, posl. věta, c. ř. s.).

Na soudě prvé stolice bude, aby se zabýval i tímto přednesem žalované a pak, řídě se projeveným právním názorem dovolacího soudu, ve věci znova rozhodl.

Čís. 17080.

Majitel práva rybolovu není ani podle §§ 1313 a) a 1315 obč. zák., ani podle § 5 zák. č. 58/1885 ř. z. odpovědný za škodu, kterou způsobili rybáři, kteří jsou členy rybářského spolku, jemuž majitel rybolovu propachtoval právo rybolovu.

(Rozh. ze dne 26. října 1938, Rv I 2411/37.)

Žalovanému přísluší právo rybolovu na řece B., zejména v úseku, v němž jest žalobkyně vlastníci břehů řeky, a propachtoval toto právo »Prvnímu rybářskému klubu v P.«. Žalobkyně tvrdí, že výkonem uvedeného práva rybolovu v roce 1934 byly poškozovány její pozemky podél řeky, zejména chůzí po prostoru a tábořením, že škoda ta činí 858 Kč 80 h, a domáhá se její náhrady na žalovaném. Tento nárok opírá žalobkyně jednak o ustanovení §§ 1313 a) a 1315 obč. zák., jednak o § 5 zák. ze dne 25. dubna 1885, č. 58 ř. z. a o obdobu honěbního zákona. Proti žalobě namítl žalovaný, že není ke sporu pasivně oprávněn, ježto sám škodu nezpůsobil a za činy rybářského klubu neodpovídá. Nižší soudy zamítly žalobu, a to odvolací soud prohlásiv dovolání za přípustné pro zásadní význam rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. v novém znění), z těchto důvodů: Randa (»Vlastnické právo«) zastává názor, že vlastník pobřežních pozemků musí trpěti, aby majitel honby nebo rybářství při vykonávání svého práva

chodil po cizích gruntech, pokud nejsou stále ohrazeny, a aby připevnil na břeh potřebné chytací přístroje s výhradou ovšem práva k náhradě škody tím způsobené (§ 6 zák. o rybářství ze dne 25. dubna 1885, č. 58 ř. z.). Krčmář v »Obligačním právu« praví, že při výkonu rybářství je dovoleno rybáři a jeho pomocníkům vstoupiti na cizí pozemky a upevniti tam rybářské náčiní. Ale ten, kdo rybářství vykonává, je povinen nahraditi veškeru škodu, která tím snad byla způsobena vlastníku pozemku (§ 5 uved. zák.). V souzené věci není ani tvrzeno, že žalovaný právo rybolovu vykonává, naopak bylo předneseno, že žalovaný je propachtoval rybářskému klubu v P. V té příčině tudíž nelze vyvoditi ze zákona č. 58/1885 ř. z. že propachtování řečeného práva není dovoleno. Má proto soud za to, že žalovaný neodpovídá dle § 5 uved. zák., ježto solidarita závazku v zákoně stanovena není a analogii zákona o honitbě nelze z něho vyvoditi. Dále jest uvážiti věc podle ustanovení občanského zákona. Po té stránce tvrdí žalobkyně, že žalovaný odpovídá podle obdoby §§ 1313 a 1315 obč. zák. Avšak ani z dotčených předpisů nelze vyvoditi odpovědnost žalovaného, poněvadž zák. č. 58/1885 ř. z. neukládá v té příčině odpovědnost majitele rybolovu a ani z důvodu nepřímé škody (rozh. č. 9674, 10813 Sb. n. s.) nelze pokládati žalovaného za odpovědná. Co se týká odpovědnosti žalovaného podle §§ 1295 a násl., žalobkyně sama netvrdí ani zavinění žalovaného ani příčinnou souvislost mezi jeho zaviněním a škodou. Došel proto soud k přesvědčení, že žalovaný není pasivně oprávněn k žalobě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V § 1313 a) obč. zák. jest ustanoveno, že kdo je povinen jinému k nějakému plnění, odpovídá mu za zavinění svého zákonného zástupce, jakož i osob, kterých k onomu plnění užil. Je to tak řečená odpovědnost za pomocníky. Předpokládá tedy uvedené zákonné ustanovení nějaký smluvní nebo vůbec právní poměr mezi škůdcovým zaměstnavatelem a poškozeným, čehož v souzeném případě není, ježto žalovaný není vůči žalobkyni povinen plněním, při jehož výkonu se stalo poškození, mimo to poškození nebylo způsobeno pomocníky žalovaného, nýbrž členy rybářského klubu, který má rybolov od žalobce pachtován.

Podle § 1315 obč. zák. odpovídá ten, kdo užívá k obstarání svých záležitostí nezdatné nebo vědomě nebezpečné osoby, za škodu, kterou ona osoba způsobí v této vlastnosti třetí osobě. Ani toho ustanovení nelze užiti na souzený případ, neboť nejde o poměr služební mezi žalovaným a škůdci.

V § 5 zák. ze dne 25. dubna 1885, č. 58 ř. z. se praví, že rybářům a jejich pomocníkům jest dovoleno pro lovení ryb vstoupiti na cizí pozemky pobřežní a upevňovati chytací přístroje na nich, při čemž mají

šetřiti přiměřené opatrnosti k zabránění všelikých škod, jsouce právi z náhrady za škodu snad způsobenou. Nehledě na to, že vzpomenutý zákon nenabyl v Čechách platnosti, nelze z něho dovoditi, že by byl majitel práva rybolovu odpověden za škodu způsobenou osobami, kterým právo rybolovu propachtoval, neboť § 5 dotč. zák. mluví výslovně o náhradě škody způsobené rybáři a jejich pomocníky při lovení ryb, tedy o osobách, které právě ryby loví a při tom škodu na cizích pozemcích pobřežních způsobí. Zdali za takové škody odpovídá také rybářský spolek, jehož členové ji způsobili, netřeba v souzeném případě řešiti, neboť spolek ten není žalován.

Analogie zákona honebního nebo jiných zvláštních zákonů nelze pro jejich výjimečnost užíti.

Čís. 17081.

Právní povahu příspěvku Československého státu, poskytnutého k podpoře stavebního ruchu a zapsaného v pozemkové knize, nutno posuzovati podle zvláštních zákonných ustanovení, podle nichž byl zapsán.

Právo na státní příspěvek ve smyslu § 27 č. 2 zák. o staveb. ruchu č. 45/1922 Sb. z. a n., zapsaný v pozemkové knize, má povahu reálního práva a přechází jako reální právo s nemovitostí na jejího nového vlastníka.

Postup pobíracího práva na takovýto příspěvek jest platný jen potud, pokud postupitel jest vlastníkem nemovitosti a pokud se postup stal ve prospěch hypotekárního věřitele; jinému věřiteli může vlastník nemovitosti postoupiti toliko jednotlivé, již splatné subvenční splátky.

Řečené reální právo může zaniknouti jen tehdy, kdyby s jeho zánikem souhlasili vlastníci nemovitosti a všichni hypotekární věřitelé.

(Rozh. ze dne 26. října 1938, Rv II 963/37.)

Na domě č. p. 601 ve vl. č. 1114 v R. jest pod datem 21. února 1925 na listu A zapsán příspěvek Československého státu podle § 27 č. 2 zákona o stavebním ruchu č. 45/1922 a podle § 37 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. jako reální právo. Tehdejší vlastnice tohoto domu Antonie P. postupní listinou ze dne 14. března 1925 postoupila tuto svou pohledávku vůči státu žalující bance, která ji při stavbě onoho domu financovala. Kupní smlouvou ze dne 15. června 1926 prodala tuto nemovitost žalovaným manželům Františku a Žofii H. V odstavci VI. této smlouvy jest uvedeno, že kupitelé vzali na vědomost, že ona státní subvence není předmětem prodeje, že byla odstoupena do vlastnictví žalující banky, takže se kupitelé solidárně zavazují všechny platby týkající se oné subvence odváděti do rukou žalující banky. Kromě toho

prohlásili František a Žofie H. v listině ze dne 10. srpna 1926, že nárok na subvenční splátky z oné stavební podpory postupují žalující bance. Ministerstvo sociální péče, jemuž tyto postupy byly oznámeny, vyplácelo příslušné příspěvky žalující bance. Kupní smlouvou ze dne 3. září 1935 prodali manželé H. tento dům své dceři, žalované Žofii B., která od té doby sama uvedený státní příspěvek pobírá. Žalující banka má za to, že cesí Antonie P. nabyla nároku na celé reální právo, a domáhá se na žalovaných jednak zaplacení subvenčních příspěvků, které byly žalované Žofii B. vyplaceny, jednak převodu zmíněného reálního práva na žalobkyni. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Z postupních smluv je zřejmé, že dřívější vlastníci nemovitosti, o niž tu jde, se zavázali, že budou spláceti jednotlivé platy konané na státní příspěvek, zapsaný podle § 31 zák. č. 45/1922 Sb. z. a n. na oné nemovitosti jako reální právo, potud, pokud jim je bude ministerstvo sociální péče poukazovati po případě svolili, aby byly žalobkyni poukazovány přímo. Není sporu o tom, že žalovaným H-ovým ony platy poukazovány již nejsou, že jsou nyní poukazovány první žalované jako nynější vlastníci nemovitosti, a že ta vůči žalobkyni podobný závazek k postupu těchto platů nepřevzala. Byla proto právem žaloba, již se žalobkyně domáhá výplaty oněch splátek, napadeným rozsudkem zamítnuta. Dotčený státní příspěvek jako celek (nikoliv jednotlivé platy, arg. § 38 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n.), zapsaný jako reální právo na nemovitosti, nemůže býti samostatně, t. j. bez domu, na kterém jest zapsán, předmětem právního jednání, a nelze tudíž pouze onen příspěvek jako celek na jiného převésti, postoupiti nebo dáti do zástavy, nýbrž vždy jen společně s domem. Toliko s jednotlivou a již splatnou splátkou řečeného příspěvku lze samostatně nakládati, na př. postoupiti ji. Nemůže se tak však samostatně státi právním jednáním s reálním právem jako celkem. Výhoda, jak plyne z ustanovení § 28, odst. 1, zák. č. 45/1922 Sb. z. a n., dle něhož se záruka státu poznamenává v pozemkové knize, jakož i z předpisů §§ 31 č. 4, 34 a 37 vl. nař. č. 191/1921, podle nichž se příspěvek státu zapíše v pozemkové knize jako reální právo, není výhodou osobní, jež se propůjčuje určité osobě jako osobě, nýbrž jest výhodou reální, t. j. výhodou, které se dostává určitému subjektu jedině a výhradně — jakožto stavebníku a budoucímu vlastníku domu s malými byty a jest pak tato výhoda s vlastnictvím dotčeného domku do té míry nerozlučně spjata, že při převodu vlastnictví na něm zůstává a nemůže býti vyhrazena dřívějšímu vlastníku, nýbrž přechází na nového vlastníka (rozh. nejvyššího správního soudu Boh. A č. 8190/29 a 7201). I kdyby tedy druzí žalovaní neměli tehdy při kupu ani vůli nabyti od původní vlastnice onoho reálního práva, zase by to nemohlo nic na věci změnit, jelikož pouhé ono reální právo nemůže ani zůstat vyhrazeno dřívějšímu vlastníku nemovitosti (viz vzpomenutá rozhodnutí nejvyššího správního soudu). Ustanovení § 38 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n., týkající se zástavního práva zajištěných pohledávek, tu nemá významu, a knihovně zajištěné právo

nelze vůbec bez knihovně provedeného převodu převést účinně na jiného jen neknižovně, jak se stalo v souzené věci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Povahu řečeného reálního práva nutno posuzovati podle zvláštních zákonných ustanovení, podle nichž bylo zřízeno, tedy podle zákona o stavebním ruchu č. 45/1922 a vládního nařízení č. 191/1921, které bylo v té příčině ponecháno v platnosti vládním nařízením č. 355/1922 Sb. z. a n. V § 31 zák. č. 45/1922 Sb. z. a n. je stanoveno, že se příspěvek státu podle § 27 č. 2 uved. zák., o jaký v souzeném případě jde, zapíše na listu statkové podstaty jako reální právo a že jest s nemovitostí ve vložce té zapsanou předmětem zástavního práva pro hypotéckární dluhy na nemovitosti vložené. Podle § 38 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se takový příspěvek vyplácí vlastníku nemovitosti. Je-li na nemovitosti vloženo zástavní právo za pohledávku ze záplátky státem nezaručené, může být příspěvek vyplácen k rukám zástavního věřitele, postoupil-li mu vlastník nemovitosti svou pohledávku vůči státu.

Z uvedených zákonných ustanovení jde jasně najevo, že výhoda poskytnutá státem podle § 27 č. 2 zák. č. 45/1922 Sb. z. a n. není výhodou osobní, nýbrž že je to výhoda reální, kterou se zvyšuje hodnota nemovitosti a která se poskytuje jedině a výhradně dočasněmu vlastníku nemovitosti, jsouc s ní nerozlučně spjata, a přechází tedy s nemovitostí na vlastníka nového. Podle § 38, odst. 2, vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. lze pobírací právo na takový příspěvek postoupiti vlastníkem nemovitosti, tedy jen na tak dlouhou dobu, pokud cedent vlastníkem nemovitosti jest, a jen hypotekárním věřiteli, jehož pohledávka není státem zaručena. Jinému věřiteli tedy takové pobírací právo vůbec ani postoupiti nelze, nýbrž jedině jednotlivou, již splatnou splátku, jak správně odvolací soud uvádí. Vždyť podle § 31 zák. č. 45/1922 Sb. z. a n. tvoří toto reální právo s nemovitostí předmět zástavního práva pro hypotekární dluhy vložené na nemovitost. Podle knihovního výpisu ze dne 26. září 1935 nevázne pro žalobkyni na vložce č. 1114 v R. vůbec žádné zástavní právo pro nějakou pohledávku a mohli jí tedy Antonie P. nebo žalovaní František a Žofie H-ovi, pokud byli vlastníky této nemovitosti, postoupiti platně toliko jednotlivé, již splatné subvenční splátky a nikoli pobírací právo, tím méně celé reální právo. Proto také odstavec VI. kupní smlouvy ze dne 15. června 1926, v němž je uvedeno, že kupitelé žalovaní František a Žofie H-ovi, berou na vědomí, že ona státní subvence není předmětem onoho prodeje a že se zavazují příslušné subvenční splátky odváděti žalující bance, je v rozporu s ustanovením § 31 zák. č. 45/1922 a § 38, odst. 2, vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. a rovněž tak postupní prohlášení Antonie P. ze dne 14. března 1925 a žalovaných H-vých ze dne 10. srpna 1926.

Proto je také mylný stále a stále opakovaný právní dovolatelčin názor, že žalovaní manželé H-ovi, nemajíce vůle nabýti onoho reálního práva, ani ho nenabýli a nemohli je převést na spolužalovanou Žofii B. Ono reální právo mohlo buďto zaniknouti, kdyby s tímto zánikem byli vlastníkem nemovitosti a všichni hypotekární věřitelé projevíli souhlas, nebo musilo přejíti s vlastnictvím nemovitosti na manželé H-ovy a na Žofii B. i proti jejich vůli.

S tím není v rozporu názor uvedený v Klangově Komentáři k § 442 obč. zák. (str. 226), na nějž dovolatelka poukazuje, že totiž vyhrazení věcných práv prodatelem je potud možné, pokud jejich odloučení od nemovitosti není veřejnoprávními předpisy zakázáno, neboť v souzeném případě by takové odloučení právě odporovalo veřejnoprávním předpisům § 31 zák. č. 45/1922 a § 38 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n.

Čís. 17082.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Korektor a korektor revisor v tiskárně koná vyšší nekupecké služby (§ 1, odst. 1, písm. g), uved. zák.), i když nemá disposiční moc nad jinými zaměstnanci a byl podřízen faktorovi.

Pro pojem vyšších služeb není nutné, aby šlo o zaměstnance, který má v závodě nebo v některém jeho oddělení vedoucí postavení.

(Rozh. ze dne 27. října 1938, Rv I 1/37.)

Srov. rozh. č. 4208, 12921 Sb. n. s.

Žalobce, jenž byl u žalované akciové společnosti »M.« zaměstnán jako korektor a korektor revisor od 6. října 1934 do 25. května 1935 naposledy s platem 360 Kč týdně, dostal 11. května 1935 čtrnáctidenní výpověď ke dni 25. května 1935. Tvrdě, že v uvedené vlastnosti podléhal zákonu č. 154/1934 Sb. z. a n., ježto vykonával vyšší nekupecké služby, záležející co do korektorské činnosti v porovnávání kartáčových otisků s autorskými rukopisy, ve vyznačování vyskytlých se v nich chyb, v upozorňování autorů na nesrovnalosti a nedůslednosti a v opravování děl určených do tisku a co do korektorskorevisorské činnosti v revidování otisků po korektuře provedené jinými korektory i autory a dále že byl přijat zejména pro korektury tištěné v němčině, konečně že je odpovědný za bezvadný obsah tiskopisů, domáhá se žalobce zaplacení 2.040 Kč s přísl. za šestinedělní výpovědní lhůtu. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Rozhodnutí sporu závisí na tom, jaké práce žalobce konal a dále na posouzení, zda ony práce lze označiti za vyšší služby nekupecké ve smyslu zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. Podle zjištění záležela práce žalobce

jako korektora v tom, že četl domácí korektury, t. j. porovnával prvý obsah s rukopisem a opravil takto obsah podle rukopisu, z něhož sazeč sázel, při čemž vyznačil chybné vysazení i mluvnické chyby. Jako korektor četl hlavně němčinu. Mimo to, bylo-li potřebí, byl žalobce činný též jako korektor revisor, t. j. porovnával autorskou korekturu s prvním otiskem. Manuálně žalobce vůbec nepracoval, nemaje se sazárnou co činiti. Žalobce jako korektor byl podřízen technickému faktoru, ustanovenému v závodě žalované. Podle posudků soudních znalců zjistil odvolací soud toto: Činnost korektora záleží v tom, že když sazeč podle rukopisu dodaného autorem zhotoví sazbu, učiní se z této sazby obtah, t. zv. kartáčový otisk, jenž se předloží spolu s rukopisem korektorovi, který pak na obtahu vyznačí chyby vzniklé při sázení, a to nejen chyby, které provedl sazeč při sázení, t. řeč. sazečské chyby, ale též mluvnické (gramatické) chyby, které jsou v rukopise samém a jež sazeč při sázení nepostřehl. Chyby ty jsou obyčejně takového rázu, že buď autor sám nezná dostatečně mluvnici, nebo snad nepostřehl, že skloňování nebo rozdělovací znaménka jsou chybná, že seskupení slov neodpovídá mluvnickým zákonům a pod. Tyto opravy anebo změny proti rukopisu smí ovšem korektor provést jen potud, aby nastala změna v původní struktuře charakteru věci, o níž rukopis pojednává, smí činiti tyto opravy jen v intencích autora resp. jeho díla. Smyslově nesmí korektor měnit nic. Sazečské chyby jsou na př. přehozené litery ve slově nebo přehozené řádky. Když korektor tuto t. řeč. domácí korekturu provedl, vrátí ji sazeči, který pomocí šídla (bodce) jednotlivé chybné litery vymění za správné, po případě celá slova znovu vysadí neb pořadí slov změni podle daného mu vyznačení. Když pak jest takto sazba podle domácí korektury opravena, zhotoví se z ní nový otisk, t. zv. autorská korektura, jež se zašle autoru, který na tomto otisku vyznačí chyby, které byly buď korektorem přehlédnuty, nebo sazečem znovu při sázení učiněny, a po případě vyznačí i změny, které chce mítí provedeny v sazbě před tiskem. V sazárně se v sazbě provedou opravy resp. změny autorem žádané a potom se po úpravě sazby ve strojovně pro tisk pořídí z ní čistý otisk, t. j. tak řeč. revise, který se předloží korektoru revisoru, který má za úkol porovnat tento tisk (revisi) s autorskými korekturami, přesvědčuje se, zda sazeč opravy a změny autorem žádané správně provedl, vyznačí místa, kde se sazeč při provádění autorské korektury neřídil přáním autora, po případě vyznačí nové chyby, které snad sazeč znovu zavínil, a vyznačí si chyby v úpravě jako poškozené litery a pod. Po provedení těchto posledních oprav sazečem se ve stroji zhotoví nový otisk, t. j. t. řeč. náhled, který se znovu předloží korektoru revisorovi, jenž náhled porovná a zkontroluje, pak jej podepíše a připojí datum, strojmistr pořídí další otisk definitivní před započítím tisku celého nákladu, a předloží jej s oním náhledem, jež korektor revisor podepsal, buď majiteli tiskárny, nebo technickému řediteli, kteří pak dají příkaz k tisku. Podle shora uvedených zjištění nabyt odvolací soud přesvědčení, že práce, které žalobce

konal jako korektor po případě jako korektor revisor u žalované zaměstnavatelky, nutno označiti za vyšší nekupecké služby ve smyslu zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. Rozhodující pro pojem vyšších služeb jest, zda jsou to takové služby, které přesahují obor a výši výkonnosti obyčejného dělníka, že se liší hledíc na způsob výroby a vedení podniku od obyčejných výkonů většiny pomocných dělníků, a o takové práce podle přesvědčení odvolacího soudu jde v souzené věci. Podle toho, co shora zjištěno, není práce korektora práce čistě mechanická, pouhé srovnávání sazby s rukopisem, nýbrž práce ta vyžaduje inteligenci a velice dobrých znalostí jazykových, mluvnických, pravopisných i vazeb a skladeb větních, neboť právě na korektorovi a korektoru revisoru záleží, zda tiskové dílo z tiskárny vycházející jest bezvadné jak po stránce pravopisné, tak i slohové i co do čistoty jazyka. Vždyť korektor po případě korektor revisor jsou podle uvedeného posudku znalců povinni, pokud ovšem se tím nemění smysl textu, opravovati i chyby, které autor sám učinil buď z nedostatečné znalosti, nebo svým přehlédnutím v rukopise, buď v pravopise, nebo vazbě a skladbě vět. Korektor ve své vlastnosti pracuje úplně samostatně, jsa vázán pouze intencemi autora díla, aby provedenými opravami nebyl porušen smysl rukopisu. Pokud pak podléhá technickému faktoru tiskárny, jest to, jak odvolací soud zjišťuje znaleckým posudkem jen po té stránce, že faktor mu označí, která věc spěchá a kterou nutno tedy čísti dříve a pod. Pracuje pouze duševně a nikoliv ručně. K práci korektora i korektora revisora jest podle toho, co bylo zjištěno, potřebí i odborné znalosti jak po stránce jazykové po případě i v několika řečech, tak i po stránce všeobecného vzdělání, neboť korektor jest nucen korigovati i díla vědecká, jež obsahují citáty v cizích jazycích, nebo matematické i chemické vzorce, a aby mohl správně korigovati, musí textu dobře rozuměti. To vše žalobce musil dělati, neboť podle zjištění byl žalobce zaměstnán v tiskárně, kde se tisknou veškerá díla vydávaná žalovanou společností »M.«. Pokud žalovaná zdůrazňuje, že žalobce jako korektor resp. korektor revisor neměl disposičního práva nad druhými korektory resp. ostatním personálem, tu nutno podotknouti, že se k pojmu vyšších služeb nevyžaduje nutně tohoto disposičního oprávnění a že v té příčině rozhodují okolnosti jednotlivého případu. Práce korektora i korektora revisora jest práce svého druhu, kterou nelze srovnávati s prací ostatního tiskárenského personálu, a disposici oprávnění korektora i korektora revisora nutno posuzovati s hlediska této zvláštní povahy práce korektorovy. Korektor i korektor revisor podle toho, co zjištěno, samostatně rozhoduje o tom, co nutno opravit, a jak, takže i jemu přísluší právo dispozice, třebaš ne snad s druhým personálem. Také odpovědnost korektora i korektora revisora jest vyšší než odpovědnost obyčejného sazeče, neboť podle shora uvedeného posudku odpovídá zaměstnavatelé za správné vyhotovení tiskopisu po gramatické stránce vždy korektor revisor a nikoliv technický faktor. Nelze tedy žalobce, který konal všechny shora uvedené práce korektora a korektora revisora, podřaditi mzdo-

vému ceníku jako knihtiskařského pomocníka, nýbrž jak bylo vyloženo, nutno jeho práce kvalifikovati jako vyšší práce nekupecké podle zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. Přísluší proto žalobci nárok na šestinedělní výpověď ke konci čtvrtletí, takže dala-li žalovaná žalobci výpověď čtrnáctidenní podle mzdového ceníku, učinila tak neprávem a jest povinna zaplatiti žalobci celou výpovědní lhůtu podle zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. Prvý soud tudíž věc po právní stránce posoudil zcela správně, když žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud schvaluje právní závěr odvolacího soudu, že hledě na způsob zaměstnání žalobce u žalované jde u něho o konání vyšších služeb, a odkazuje v podstatě na správné odůvodnění napadeného rozsudku, dodávaje k vývodům dovolacím ještě toto:

Pro podstatu vyšších služeb stačí zjištění napadeného rozsudku, z kterých vyplývá, že žalobce jako korektor a korektor revisor konal práci, pro kterou bylo třeba nejen více odborných znalostí, než jaké musí mítí sazeč, ale i větší spolehlivosti a větší odpovědnosti, a to již proto, že šlo o činnost přehlízkatelskou, vyžadující značné pozornosti a přesnosti za tím účelem, aby celé vytištěné dílo jakéhokoli způsobu bylo co do tisku bezvadné. Pro porovnání práce sazeče s prací korektora a korektora revisora měl odvolací soud dostatečný podklad v posudku znalce a v přednesu žalované a podle toho mohl bezpečně usouditi, že práce korektora a korektora revisora musí býti odpovědnější a spolehlivější a že mezi sazečem a korektorem nebo korektorem revisorem nejde pouze o dělbu práce stejného druhu, jak uplatňuje žalovaná. Podstatu vyšších služeb u žalobce nevyklučuje ani to, že neměl disposiční moci nad zaměstnanci v závodě žalované a že byl také ještě podřízen faktorovi, neboť se tím na způsobu zaměstnání žalobcova nic neměnilo. Není pro pojem vyšších služeb nutné, aby šlo o zaměstnání, který má v závodě nebo v některém oddělení vedoucí postavení. Stačí, že jeho práce jest pro závod jako celek důležitá svou povahou, jak tomu bylo právě u žalobce, uváží-li se, že na jeho spolehlivosti, znalosti věci i jazyka a vědomí odpovědnosti záleželo dokonalé provedení tiskařské práce v závodě žalované, a to i tehdy, kdyby bylo správně, že žalobce nesměl nic měniti v autorských rukopisech. Tento zákaz se nevztahoval jednak na celou činnost žalobcova jako korektora nebo korektora revisora, jednak nezbavoval ho ani při takových dílech, kde mu bylo zakázáno měniti autorské rukopisy, povinnosti, aby práci sazeče spolehlivě a odpovědně přehlížel, užívaje k tomu svých zvláštních korektorských znalostí a zkušeností. Rovněž nezáleží na tom, zda se žalobce stal korektorem — korektorem revisorem, byv dříve jen sazečem, neboť na jeho dřívějším zaměstnání v souzené při nesejde.

Uplatňuje-li žalovaná, že sazeč vykonává vlastně těžší a větší úkol než korektor nebo korektor revisor, není třeba to ani zjišťovati, protože pro pojem vyšších služeb není rozhodující fysická obtížnost práce a její celkový ráz podle její odpovědnosti, spolehlivosti a jejího významu pro celý podnik. Po této stránce právem odvolací soud usoudil, že sazečova práce nedostihuje požadavky, kterým musí vyhověti práce korektora nebo korektora revisora. Netřeba dále vyvracetí námitku žalované, že práce korektora revisora jest méně hodnotná než práce korektorova, ježto již z nadřaděnosti těchto dvou prací vyplývá nesprávnost tvrzení žalované. Poněvadž v souzeném sporu jest rozhodnuto jen o tom, zda žalobce jako korektor a korektor revisor konal u žalované vyšší služby, netřeba řešiti otázku, zda v nějakém jiném povolání jde o vyšší služby čili nic, a porovnávati toto povolání se zaměstnáním žalobcovým u žalované. Zejména bylo zbytečné uvažovati o tom, zda by žalobce konal vyšší služby, jen kdyby měl také zvláštní znalosti jazykové, neboť ani tyto znalosti nejsou výhradnou a jedinou známkou pojmu vyšších služeb. I bez nich by žalobce mohl u žalované konati vyšší služby. Jak již bylo svrchu uvedeno, nezáleží konečně ani na tom, zda v některých jiných sporech bylo rozhodnuto, že korektor nekonal vyšších služeb, ani na tom, že odborné organizace tiskařské pokládají korektora za dělníka, a nebylo příčiny k změně napadeného rozsudku.

Čís. 17083.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

**Jest nekalou soutěží podle § 1 uved. zák. nabízení a prodej nových knih pod cenou, přiči-li se to zvyklosti, která se vytvořila v soutěžitel-
ských kruzích a podle níž krámská cena nové knihy stanovená nakla-
datelem je závazná a se stanoviska stavovského není dovoleno její
podbízení.**

(Rozh. ze dne 28. října 1938, Rv I 1703/38.)

Žalované družstvo »M.«, akciová společnost v P., jež provozuje knihkupecký podnik, rozšířilo v polovině března 1933 ve velkém množství letáky nadepsané »Příležitost, která se nevrátí«, v nichž nabízí »knihy trvalé hodnoty za neobyčejně nízké ceny«, a jak výslovně praví »za 100 Kč celou knihovnu«. V čele letáku se dále výslovně uvádí, že jde ponejvíce o knihy nové a nepoškozené, nanejvýše nepatrně poškozené na obálkách důsledkem uskladnění, tedy o knihy vyřaděné, antikvární, a že také se vyskytuje jedinečná příležitost opatřiti si dobrou knihu za zlomek původní ceny. Potom následuje obšírný výpočet nabízených knih s údajem slev, na příklad kniha H-ova »P.« místo 80 Kč pouze 40 Kč, tedy o 50% méně. Tvrdíce, že některé z uvedených tam knih vydala žalující společnost s ručením omezeným »U.«, nakladatelství a vydavatelství v P., jež jest členkou spolužalujícího svazu a která

prodává knihy jak knihkupcům jako nakladatelka, tak i přímo obyvatelstvu jako knihkupec, a že spolužalující »Svaz knihkupců« a nakladatelů CSR.« jest největší zájmovou a stavovskou korporací, která soustřeďuje až na nepatrné výjimky veškerá nakladatelství a knihkupectví v Československé republice a jejich majitele československé národnosti a která dle § 1 svých stanov jest povolána hájiti zájmy a dobro českého knihkupectva a nakladatelstva, mezi čímž je prostředkem stanovení závazných pravidel pro vzájemný styk knihkupců s nakladateli a obecně, domáhají se žalobou, aby žalované družstvo bylo uznáno povinným 1. zdržeti se dalšího poskytování slev z krámských cen nových knih, vydaných nákladem členů žalujícího svazu, zejména žalující společností a zdržeti se dalšího nabízení a prodeje takovýchto knih za ceny nižší, než stanovili nakladatelé příslušných knih, 2. odstraniti všechny letáky, prospekty, ceníky a vůbec tiskopisy, v nichž jsou nabízeny ceny, k jejichž zdržení se bylo žalované družstvo pod 1. uznáno povinným. Soud první stolice zamítl žalobu a uvedl k otázce, o níž tu jde, v důvodech: V souzeném sporu jde o rozřešení otázky, zda knihy jsou značkovým zbožím a zda je tudíž jejich podbízení jednáním proti dobrým mravům soutěže, či zda nehledíc na to jest jednání žalované společnosti, t. j. vydávání letáků, a údaje tam obsažené v celku posuzovati i jinak jako jednání podle § 1 zákona proti nekalé soutěži. Pojem značkového zboží vymezuje Dr. Skála ve svém článku v časopise »Soutěž a tvorba«, r. 1929 č. 3—4, takto: »Zbožím značkovým se rozumí ono zboží, které výrobce uvádí do obchodu zpravidla ve stále stejném druhu, jakosti, označení i zevní úpravě, a pod stejnou cenou, která je odběrateli zboží toho známa a pod kterou obchodník zboží to všude stejně nabízí a prodává bez ohledu na místo prodeje, nebo na osobu prodavače (zboží má zpravidla i svou zvláštní značku, kterou je buď ochranná známka, nebo zvláště příznačné zevnější označení)«. Podle Rosenthala má značkové zboží svou cenu jaksi jako svou značku a jako svou podstatnou vlastnost, publikum zná ve většině případů cenu tohoto zboží co nejpřesněji. Dr. Haman ve svém pojednání »Podbízení značkového zboží« z r. 1932 uvádí pod pojmem značkového zboží, že cena musí býti tak konstantní, že je u širokého publika vžita; zevnější úprava musí býti nejen konstantní, ale i způsobila zjednatí si u širokého publika příznačnost, nýbrž aspoň snadnou identifikaci. Totéž platí i o obsahu a jakosti. Dále uvádí, že cena musí býti publiku tak známa, aby bylo lze přímo říci, že je »vžita«. Znalost této konstantní ceny v publiku jest nutnou náležitostí pro pojem značkového zboží. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí č. 11004 Sb. n. s. nevymezil vlastně žádné definice značkového zboží a omezil se na zjištění, že jde o určitý druh zboží, punčoch vedených v obchodě pod značkou »E.«, a tím dostatečně se odlišující od jiných druhů punčoch, tudíž o druh tímto označením jako značkou přesně určený a co do ceny uvedl, že se v detailním obchodu vytvořila cena 32 Kč za pár, ač nebyla přesně dodržována a k zachování jednotné ceny stačilo zaslání oběžníku a tudíž i vědomost žalo-

vané strany o úmyslu žalobkyně upravití jednotnou cenu v detailním prodeji, jak se ostatně již před tím vytvořila. V dalším svém rozhodnutí č. 14909 Sb. n. s., týkajícím se žárovek »Ph.«, zdůrazňuje nejvyšší soud, že pokud jde o zboží značkové, padá v příčině ceny na váhu, že jde o zboží, které jest do obchodu uváděno pod stejnou cenou žalobkyní určenou a odběratelům podle ceníku známou, a že ony ceny jsou všeobecně známé, že žalobci skutečně záleží na tom, aby stanovené ceny byly dodržovány, že však dodržování kontroluje a stíhá případy, v nichž se ceny nedodržují. Nežádá, aby byla na něm cena zboží vyznačena, a co do příznačnosti uvádí, že se v podvědomí zákazníka, jenž sledá určité zevnější zařízení za příznačné, vynořuje představa podniku, pro něž je zařízení zboží příznačné. Posuzuje-li soud v souzeném sporu otázku, zda kniha jest zbožím značkovým, nemůže se připojiti k názoru znalců, že kniha jest značkovým zbožím. U knihy nelze mluvit o tom, že jde o zboží značkové, neboť nelze u knih tvrditi, že by jejich cena musila býti v obecnstvu tak známa, aby se mohlo říci, že je »vžita«. Příkladem toho jest zkouška, kterou soud provedl se znalcem N., když mu předložil knihu »P.« a ptal se ho na cenu této knihy. Znalec nemohl cenu označiti, ačkoliv spisy studoval a přílohy, tedy i knihu »P.« viděl. Tím tedy spíše, když jde o odborníka a ani ten nezná cenu knihy, nelze říci u průměrného zákazníka, že by znal cenu této knihy. Soud pokládá za nemožné, aby se ceny knih vžily u obecnstva tak, že by byly všem známy, tedy aspoň průměrným zákazníkům, když knih jest tolik druhů, od jedné knihy tolik vydání a od tolika nakladatelů. Mimo to kniha není přece předmětem denní potřeby, která se kupuje v jednom a též vydání, jedním průměrným zákazníkem častokrát, neboť i průměrný zákazník si knihu od určitého nakladatele a spisovatele koupí pouze jednou. Avšak ani vydání letáku s výše vzpomenutým obsahem nelze pokládati podle názoru soudu za jednání příčíci se dobrým mravům soutěže. Předpokladem žalobního nároku podle § 1 zák. proti nek. sout. jest, aby jednání v hospodářském styku mělo dvě samostatné náležitosti: 1. aby bylo v rozporu s dobrými mravy a 2. aby bylo způsobilo poškození soutěžitele. Otázku, co se srovnává s dobrými mravy vůbec a s dobrými mravy soutěže zvláště, jest posuzovati podle poměrů. Měřítkem mají býti v podstatě mravní názory, obyčeje, zvyklosti, usance a pod., které zachovávají všichni spravedlivě, poctivě, čestně a svědomitě jednající účastníci soutěžního zápasu. Jest ovšem třeba dbáti zájmů soutěžících a též zájmů zákaznických, při čemž solidarita soutěžitelů nesmí sahati tak daleko, aby znemožňovala ochranu spotřebitelů a volnost soutěže, což by důsledkem volné nabídky a poptávky znemožňovalo zlevňovací proces a takto znemožnilo zdravé podnikání. Při čtení pozastaveného letáku si průměrný zákazník musí vyvolati představu, o jaké knihy jde. To také leták naznačuje, slovy ponejvíce nové a nepoškozené, v některých případech nepatrně poškozené na obálkách uskladněním a pod. Z toho vychází najevo, že musilo každému průměrnému zákazníkovi býti zjevné, že se mu neprodávají nějaké

knihy hodnotné, úplně nové, nýbrž že šlo o knihy vyřaděné, kterých se chtěla firma zbavit hledíc na jejich dlouhé uskladnění. Také již vyznačení obou cen, původní a snížené, ukazuje k tomu, že šlo o knihy již poškozené, a nemající svou původní cenu. V takovémto jednání žalované společnosti, která se snaží odprodati knihy, které se jí dlouholetým uskladněním poškodily nebo znehodnotily, nelze spatřovati se stanoviska soutěžního jednání proti dobrým mravům. Zákazník nebyl tu klamán, nýbrž bylo mu v letáku předloženo, jaké zboží se mu nabízí. Ostatně i podle Skály, str. 89, prodej zboží pod cenou svěstojnou jest zpravidla nezávadný, neboť nutno ponechati zásadně podnikatelskému rozhledu a obchodní kalkulaci každého soutěžitele, aby si cenu určil podle vlastního rozhodnutí. Jest jisto, že kdo má menší režii a výhodné nákupní prameny, větší odbyt a pod., bude moci prodávati zboží levnější než jiný soutěžitel, u něhož těchto příznivých podmínek není. Někdy pak obchodník ve vlastním zájmu jest nucen rozprodati určitou část svých zásob, třeba se ztrátou, aby si mohl včas na jiném druhu zboží vynahraditi tuto ztrátu. Tomu jest tak i v souzené věci, kde žalovaná v letáku naznačuje obecenstvu, že jde o knihy, které měla dlouho na skladě, a z letáku může každý vyčísti, že žalovaná chce se zbaviti knih, které měla dlouho na skladě se ztrátou. Znamenalo by ochromiti veškeru podnikavost a brzdití pokrok ve výrobě a veškerý zlevňovací proces a napomáhati leckterým nespravedlivým ziskům, když by se mělo užiti § 1 zák. proti nek. sout. jako instrumentu protizlevňovacího. Nelze tudíž podle názoru soudu ponechati nakladatelům i u takových knih, jako je tomu v souzeném případě, aby určovali cenu oněch knih, a tak určovali i zisk knihkupců, když v takovémto případě může jen knihkupec sám stanoviti prodejní cenu knih, přihlížeje jen k ztrátám způsobeným jejich dlouhým uskladněním. Nepřiči se ani moralce všeobecné ani obchodní, jestliže knihkupec levně nakoupenu knihu resp. knihu dlouhým uskladněním poškozenou prodá s příslušným občanským ziskem, neboť tu chybí znak nekalosti a nemorálnosti jednání. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Znalec N. ve svém posudku uvádí, že stylisace letáku musila vzbuditi a vyvolati u laika, t. j. u kupujícího obecenstva dojem a domněnku, že jde o knihy nové. S tímto názorem se prvý soud nevypořádal, nýbrž jen tvrdí, že v letáku není uvedeno, že šlo o knihy nové; že by šlo o knihy vyřaděné nebo antikvární se v letáku nepíše ani nenaznačuje, nýbrž praví se tam, že se jedná ponejvíce o knihy »nové a nepoškozené«, a správně znalec N. uvádí, že tento pasus letáku jest určen pro obecenstvo a že další dodatek »nanejvýše uskladněním na obálce poškozené« byl připojen patrně proto, aby se žalované družstvo nedostalo do rozporu se zákonem proti nekalé soutěži. Při správném hodnocení letáku a znaleckého posudku jest míti za to, že průměrný zákazník musí míti dojem, že oním letákem nabídló žalované družstvo ke koupi knihy nové a nepoškozené, jež lze si opatřiti za zlomek původní ceny. Co do otázky, zda kniha jest zbožím značkovým, tu i znalec N. i znalec Dr. Karel B.

pokládají knihu za zboží značkové a také tento svůj názor podrobně odůvodňují. Znalec Dr. Rudolf B. se mimo to odvolal i na posudek Ústředny obchodních a živnostenských komor, který rovněž na onu otázku odpověděl kladně. Knihu nakladatel uvádí na trh vždy v stejné úpravě a ceně. Krámské ceny knihy, jak znaleckým posudkem dokázáno, jsou starou a vžitou zvyklostí, uvádějí se v cenících, v insertech a jsou zpravidla i na knize vyznačeny, o ně se opírá nakladatelova kalkulace i knihkupcův hrubý zisk. Určuje ji nakladatel s přáním neb určením, aby v krámském prodeji byla dodržována, také jen on může, ovšem jen za podmínek § 20 zák. o nakl. smł. ji snížití. Obecenstvo kupující knihy ví, že každá kniha má svou pevnou, snadno zjistitelnou krámskou cenu, a k tomuto přesvědčení přispívá zejména dlouholetý usus, že se knihy zpravidla za označenou cenu prodávají, a to bez jakýchkoli slev, takže publikum zpravidla při nákupu knih nesmlouvá; v těchto skutečnostech a zejména v této vědomosti o bezvýjimečné platnosti krámské ceny knihy pak záleží vlastnost knihy jako značkového zboží. To zejména platí o knihách vydaných členy žalujícího svazu, sdružujícího valnou většinou všechny knihkupce a nakladatele, takže členství ve svazu jest pravidlem, jeho členové jsou vázáni předpisy jednacního řádu a platí to tudíž i pro knihy vydané druhou žalující firmou. Usnesením valné hromady Gremia knihkupců a nakladatelů v P. ze dne 21. března 1934, jež bylo schváleno zemským úřadem v P. ze dne 17. září 1935, č. j. 20.763/34, že nedodržení ceny stanovené nakladatelem je nekalou soutěží a že členové uvedeného gremia jednající proti němu mohou býti trestáni pro přestupek § 131 živn. řádu, bylo i na venek projeveno vžitě a dodržované přesvědčení a všeobecná obchodní zvyklost, že krámská cena stanovená nakladatelem je naprosto závazná a že její podbízění není se stanoviska stavovského dovoleno. Z toho všeho plyne logický závěr, že v zúčastněných kruzích jest krámská cena knihy všeobecně pokládána za závaznou a důsledkem toho že jest knihu pokládati za značkové zboží. Prvý soud pro svůj názor, že kniha není značkovým zbožím, uvádí, že u knih prý nelze říci, že cena jejich v publiku je tak známa, že je vžita, a dovolává se Skály, Rosenthala a Hamanna, kteří však se ve svých názorech různí, aniž se s tím prvý soud vypořádal. Pokud se odvolává na rozh. č. 11004 Sb. n. s., uvádí prvý soud sám, že v něm není vytčena vlastně žádná definice značkového zboží, že k zachování jednotné ceny stačilo zaslání oběžníku, tudíž i vědomost žalovaného družstva o úmyslu žalobkyně upravití jednostrannou cenu v detailním prodeji. V rozhodnutí č. 14909 Sb. n. s. se praví, že v příčině ceny padá na váhu, že jde o zboží, které jest do obchodu uváděno pod stejnou cenou žalobkyní určenou a odběratelům podle ceníku známou, takže se ani nežadá, aby cena byla na zboží vyznačena. To, že znalec N. nemohl označiti cenu knihy »P.«, která mu byla předložena, nic nedokazuje pro názor prvního soudu, neboť není přece možno, aby někdo znal z paměti celé ceníky knih a znalec se také správně bránil, že by se o ceně knihy informoval, kdyby

ji kupoval, po případě že by zákazníkovi stanovil cenu po jejím zjištění z bibliografického katalogu, kdyby nebyla na knize natištěna neb omylem na ni tužkou napsána. Jednání se stalo v hospodářském styku a jest v rozporu s dobrými mravy soutěže, když se nabízí nové knihy za zlomek původní ceny proti vůli nakladatele, a jest i jednání to způsobilo poškodití soutěžitele, a kdyby, jak praví znalec N., směl každý knihkupec prodávati nové knihy pod cenou, nastal by chaos a národohospodářský rozvrat celého stavu, v němž by bylo mnoho finančně slabých nebo slabších firem obchodně zničeno. Nabídka nových knih za zlomek původní ceny budí jistě v očích zákazníků představu, že knihkupci prodávající knihu za krámskou cenu prodávají za ceny přemrštěné. Jsou tu tedy náležitosti § 1 zák. p. n. s. Účelem zákona proti nekalé soutěži není hájiti zájmy konsumentů, nýbrž poctivou soutěž. Úvaha prvního soudu, spatřující v jednání žalované strany zlevňovací proces, není v souzené věci případná, neboť nelze říci, že by nakladatelé chtěli uměle udržovati ceny knih na příliš vysoké výši, nýbrž naopak jest míti za to, že by byl podbízením znemožněn řádný knihkupecký trh a proces zlevňovací. Důvodnému odvolání bylo proto vyhověno a rozhodnuto, jak se shora stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právně shledal odvolací soud pozastavené jednání žalovaného závadným podle § 1 zákona proti nekalé soutěži. Odvolací soud správně vyložil a sám posoudil, jakým dojmem působil, a podle zájmu žalovaného také měl působiti leták na průměrného zákazníka, a na věci nic nemění, že tu byl v souhlase také s posudkem znaleckým; nešlo o nabídku antikvárních knih v běžném slova smyslu, nýbrž o knihy neupotřebené, nové nebo jako nové, které žalovaná nabízela se značnou slevou. To je pravý smysl letáku pro průměrného zákazníka, a nezáleží na slovných dodatcích, jimiž snad pravý smysl měl býti záměrně zastřen nebo zeslaben.

Jestliže pak odvolací soud hledě na posudek znalců a také na usnesení valné hromady Gremia knihkupců a nakladatelů v P. ze dne 21. března 1934, schváleného zemským úřadem, dospěl k poznání, že se již v době, kdy byl leták vydán, v soutěžitelských kruzích vytvořila určitá zvyklost, jejímž účelem mělo býti usměrniti soutěž a zavést v ní pořádek, jehož potřeba se mezi slušnými soutěžiteli pocítovala a jež právě k oné zvyklosti vedla, pak nutno uznati, že se nesrovnává s požadavkem dobrých mravů soutěže, když žalovaná svou nabídku obsaženou v letácích, jakož i prodáváním nových knih pod cenou, jež se oné zvyklosti a pravidlům z ní vyplývajícím přičily, porušila nejen onu zvyklost v soutěži, ale i žádoucí pořádek v soutěži. Že takové jednání může býti spojeno s újmou u jiných soutěžitelů, kteří ona pravidla a po-

řádek v soutěži dodržují, o tom nemůže býti pochybnosti. S úvahami žalovaného, jimiž se snaží své jednání ospravedlniti a odůvodniti, nelze souhlasiti, pokud jde o posouzení významu a dosahu jeho závadného jednání s hlediska předpisu zákona proti nekalé soutěži.

Čís. 17084.

I. Nárok na odškodné proti státu založený na to, že stát ako udržovateľ verejnej cesty neučinil na ceste potrebné bezpečnostné opatrenia, je nárokom súkromnoprávnym; rozhoduje o ňom súd príslušný podľa všeobecných pravidiel obč. súdneho poriadku — bez predchádzajúceho administratívneho uistenia opominutia zodpovedných činiteľov — a nie krajský súd civilný v Prahe (zák. č. 4/1918 Sb. z. a n.).

II. Majiteľ alebo prevodzovateľ motorového vozidla zodpovedný je za zavinenie svojho šoféra ako za zavinenie vlastné len voči poškodeným tretím osobám.

III. Keď škodu utrpel majiteľ alebo prevodzovateľ motorového vozidla pri jeho provoze spoluzavinením tretej osoby, nemožno škodu rozdeliť na tom základe, že bola spôsobená čiastočne zavinením šoféra poškodeného, ak spomenutá tretie osoba nepreukáže, že poškodený vedel o nezdatnosti svojho šoféra alebo že je inak sám čiastočne vinný.

(Rozh. z 2. júna 1938, Rv III 89/38.)

Žalobník predniesol v žalobe, že dňa 31. mája 1931 v noci cestoval svojím automobilom po štátnej hradskej a pri tom ho stihla z viny žalovaného štátu nehoda, lebo na určitom mieste bola hradská rozdelená hromadou štrku a kameňov na dve polovice, z ktorých jedna vyúsťovala do slepej hradskej, čo však v nočnom čase nebolo vidno, šofér žalobníka vošiel automobilom práve do tejto slepej časti hradskej, ktorá nebola opatrená žiadnym zábradlím ani iným znamením a tvorila priame pokračovanie dosavádnej cesty, automobil narazil tam na skalu, ktorá je na konci slepej hradskej, a ktorá v noci svojou šedou farbou mala vzhľad ako pokračovanie hradskej. Žalovaný štát je za škodu, ktorú pri tom žalobník utrpel, zodpovedný, lebo dotyčná hradská je pod štátnou správou a kto spravuje hradskú, musí sa postarať aj o potrebné bezpečnostné opatrenia.

Súd prvej stolice uznal, že žalobný nárok je čo do základu po práve v polovici vzhľadom na spoluzavinenie žalobníkovho šoféra a prisúdil podľa toho žalobníkovi odškodné. — Žalovaný štát vzniesol v odvolacom pokračovaní námietku, že spor patrí podľa zák. č. 4/1918 Sb. z. a n. pred krajský súd civilný v Prahe a že prípadné zavinenie zodpovedných činiteľov muselo by byť najprv zistené administratívnym poradom. — Odvolací súd námietku prekážky sporu zamietol a

rozsudok súdu prvej stolice čo do právneho základu žalobného nároku potvrdil; rozhodnutie o výške odškodného vyhradil ďalšiemu pokračovaniu.

Na jvyšší súd na dovolaciu žiadosť žalobníka čiastočne zmenil rozsudok odvolacieho súdu s účinkom aj na rozsudok súdu prvej stolice tak, že vynechal z výroku napadnutého rozsudku ustanovenia, že škoda má byť rozdelená, inak túto dovolaciu žiadosť a aj dovolaciu žiadosť žalovaného štátu zamietol.

Dôvody:

I. K dovolacej žiadosti žalovaného štátu:

a) Dotyčne sporu prekážajúcej námietky;

Žalobný nárok nie je vyvodzovaný z verejnoprávneho pomeru a výkonu výsostných práv štátu, ako to má na mysli zák. č. 4/1918 Sb. z. a n., ale je rýdze súkromnoprávnym nárokom voči štátu ako udržiavateľovi verejnej cesty, a to na tom súkromnoprávnom základe, že štát opomínul učiniť na ceste bezpečnostné opatrenia, ktoré vyžadovala situácia na tom úseku hradскеj.

Dovolateľ prichádza sám do rozporu v dôvodoch svojej sťažnosti, keď vytýka, že odvolací súd nezistil skutkový stav v tom smere, či dotyčný úsek štátnej hradскеj bol v štádiu práve prevádzanej novostavby, alebo či bol už odovzdaný verejnej premávke po administratívnej pochôdzke, keď pred tým sám udáva v dovolaní: »štátna hradská bola v čase nehody takou verejnou cestou, ktorá na základe administratívneho pokračovania bola prevzatá do verejného provozu a na základe administratívne-technickej kolaudácie bola schválená policajnou vrchnosťou«. Na poslednú skutočnosť mal odvolací súd podľa dôvodov jeho rozsudku zreteľ a nebolo ani sporné, že dotyčná časť novej hradскеj bola prevzatá do štátnej správy 26. augusta 1930.

b) Dotyčne merita veci čo do právneho základu:

Mylné je tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd zistil, že v úseku hradскеj, na ktorom došlo k nehode, išlo o nedohotovenú hradskou, lebo podľa toho, čo je hore uvedené, odvolací súd vychádzal z toho, že tento úsek novej hradскеj bol už štátnou správou prevzatý, pri čom nová hradská sa končí vo svahu v skalnatej stene, že tedy je hradskou slepou.

To, že štát vykonal všetko, čo bolo pri administratívnej pochôdzke hradскеj predpísané a že pri tejto nebolo predpísané učiniť nejaké bezpečnostné opatrenie, ešte ho nesprostňuje zodpovednosti.

K nehode preca došlo práve aj preto, že situácia pri rozchode starej a novej hradскеj bola v čase nehody taká, že v noci pri reflektoroch automobilu stará hradská, na ktorej sa malo od rozchodu novej a starej hradскеj pokračovať, nebola badateľná a preto bolo ľahko možno pri normálnej pozornosti vojsť v noci do slepej hradскеj, ktorá je pokračo-

vaním novej hradскеj a eventuálne naraziť na skalú, v ktorej sa končí slepá nová hradská.

Toto odvolací súd formálne správne zistil na základe obšírne vykonaného dokazovania. Z tohoto skutkového stavu je správny záver odvolacieho súdu, že ten úsek novej hradскеj, ktorý vedie do slepej hradскеj ako nebezpečný a k ďalšej ceste nespôsobilý, mal byť k vôľi bezpečnosti na hradскеj obzvlášť pre cestujúcich automobilom ako taký vyznačený, aby sa zamedzil vchod do slepej novej hradскеj, a v tom že sa to nestalo väzí zavinenie žalovaného štátu, ako udržiavateľa tejto hradскеj. Táto povinnosť žalovaného štátu vyplýva z toho, že on je udržiavateľom a vlastníkom hradскеj, z čoho plynie, že je povinný udržiavať ju ako svoju vec tak, aby z jej stavu neplynulo nebezpečenstvo pre tretie osoby, a keď neoznačil miesto, ktoré je pre cestovanie podľa zrejmeho stavu vecí nebezpečné a aj nespôsobilé, vhodným opatrením, opomínul tým splniť svoju povinnosť ako vlastník a udržiavateľ hradскеj.

Na tomto základe môže žalobník požadovať od žalovaného štátu náhradu škody bez toho, že by opomínanie správnych úradov resp. zodpovedných činiteľov bolo najprv administratívnym poradiem určené. Preto námietka založená na predčasnosť žaloby nie je opodstatnená.

Dovolateľ nijak neodôvodnil, že by nehodu bola zapríčinila okolnosť, že automobil bol nový a bol v zábehu, že práve vtedy vykonal prvú dlhšiu cestu a že mal vadné osvetlenie. Dotyčne tejto poslednej okolnosti poukazuje Najvyšší súd na nenapadnuté zistenie odvolacieho súdu, že reflektory automobilu v čase nehody fungovali a preto, keď aj pred nehodou niekedy zhasly, nemá to na zapríčinenie nehody vlivu. Ináč poukazuje Najvyšší súd na to, že podľa vykonaného dokazovania pred súdom prvej stolice pri nesvietení reflektorov je zadná strana slepej novej hradскеj lepšie badateľná.

Zadná skalnatá stena slepej novej hradскеj však svojou šedou farbou pri ožiarení reflektormi podľa zistenia odvolacieho súdu budí klamný dojem, že tam pokračuje nová hradská.

Preto je dovolacie žiadosť bezzákladná a obстоjí právny záver odvolacieho súdu, že žalovaný štát je zodpovedný za škodu žalobníka.

II. Dotyčne dovolacej žiadosti žalobníka:

Treba prisvedčiť, že odvolací súd porušil hmotné právo, keď prišiel k právnomu záveru, že poškodený znáša polovicu svojej škody z toho dôvodu, že podľa zistenia tiež šofér žalobníka má vinu na nehode a to podľa jeho záveru v polovici.

Podľa zisteného stavu vecí pri nehode viedol automobil, ktorý patril žalobníkovi, jeho šofér. Či má žalobník nárok a aký na hradenie škody pochádzajúcej z tejto nehody, spravuje sa podľa všeobecného súkromného práva. Podľa toho delenie škody môže sa stať, keď aj p o š k o -

d e n ý je vinný na nehode, ktorá škodu zapríčinila. Pretože nejde o nárok, uplatňovaný treťou osobou proti vlastníkovi ako prevádzkovateľovi automobilu, ani o škodu, vzniklú zo srážky dvoch nebezpečných vozidiel, nie je žalobník, ako poškodený a vlastník automobilu zodpovedný za zavinenie svojho šoféra ako za zavinenie vlastné, a preto v súdenom prípade nemôže byť právnym základom delenia škody zavinenie šoféra žalobníka, bez zistenia toho, či zabočuje zavinenie aj žalobníka, poškodeného. Žalovaný síce tvrdí, že poškodený si zaviniť úraz sám, ale vyvodzuje tento názor z toho, že je jeho šofér vinným a že on bol vlastníkom automobilu — to však by mohlo mať význam, keby tretia osoba uplatňovala škodu alebo keby išlo o náhradu škody, vzniklú zo stretnutia dvoch nebezpečných vozidiel; v súdenom prípade však k možnosti delenia škody treba preukázať zavinenie poškodeného žalobníka samého.

Ak je v súdenom prípade aj šofér vinný na zapríčinení škodlivej nehody, zapríčinil škodlivú udalosť aj on aj žalovaný štát spolu — nie však aj žalobník, poškodený —, preto nemožno použiť právnú zásadu o rozdelení škody, ktorá je založená na spoluzavinení p o š k o d e n é h o, ale podľa platného práva obaja škodcovia sú solidárne zodpovední voči žalobníkovi a len škodcovia majú medzi sebou regresný nárok, eventuálne v pomere zavinenia škodnej udalosti.

V súdenom prípade by sa mohlo eventuálne zavinenie šoféra pripočítať žalobníkovi-poškodenému a škoda mohla by byť v dôsledku toho delená, keby bolo zistené, že šofér žalobníkom pri spornej nehode zamestnaný bol osobou nezdatnou alebo neschopnou a že o t o m ž a l o b n í k v e d e l, alebo vôbec keby ináč bolo aj zavinenie poškodeného zistené. Predošlú okolnosť žalovaný štát netvrdí, táto okolnosť ani nebola predmetom pojednávania a žalovaný štát aj v svojom dovolaní len všeobecne tvrdí, že nehodu zapríčinilo: 1. že automobil bol práve v zábehu, 2. že mal vadné osvetlenie, 3. že konal prvú dlhšiu cestu a 4. že nehoda nastala v nočnej dobe, keď únava, ospalosť a oslabnutie nervov u šoféra po tak ďalekej ceste zaviniť celú nehodu a že k nehode došlo jedine vlastným zavinením šoféra.

Chýba tu však pre rozdelenie škody ďalšia složka, totiž že v súdenom prípade je žalobník za zavinenie svojho šoféra zodpovedný podľa toho, čo je hore uvedené, k čomu potrebné skutočnosti by musel dokázať žalovaný štát, to však nielen že nedokázal, ale ani netvrdil a chýba vôbec zistenie eventuálneho iného spoluzavinenia ž a l o b n í k a ako p o š k o d e n é h o.

Pri takomto stave veci však nie je potrebné zabývať sa otázkou, či šofér žalobníka nehodu skutočne spoluzaviniť, lebo bez zistenia aj zavinenia žalobníka ako zamestnávateľa v hore uvedenom smere jedine zavinenie šoféra nemôže slúžiť v súdenom prípade za základ pre delenie žalobníkom utrpenej škody, preto Najvyšší súd v ďalšom neskú-

mal odôvodnenosť dovolania žalobníka vo veci zistenia zavinenia šoféra odvolacím súdom.

Z dôvodov hore uvedených však bolo treba dovolaniu žalobníka vyhovieť a pominiť výrok, že škoda má byť rozdelená.

Cis. 17085.

Člen všeobecne prospešného stavebného družstva a čakateľ rodinného domčeka, vystavaného družstvom s finančnou podporou štátu podľa § 27, odst. 1 alebo 3, zák. č. 35/1923 Sb. z. a n., povinný je až do prevedenia domčeka do jeho vlastníctva platiť — ak v dome býva — riadne určené nájomné.

(Rozh. z 15. júna 1938, Rv III 1073/37.)

Žalujúce všeobecne prospešné stavebné družstvo domáhalo sa žalobou na žalovanou členovi družstva a čakateľovi rodinného domčeka, vystavaného s finančnou podporou štátu podľa zákona o stavebnom ruchu č. 35/1923 Sb. z. a n., zaplatať žalobnej sumy, ktorou je žalovaný družstvu dlžen rôznymi titulmi ako člen, medzi iným na nájomné na r. 1926—1935. Žalovaný namietal najmä, že už v r. 1926 boli podmienky pre to, aby bol rodinný domček prevedený do jeho vlastníctva, preto nie je povinný, hoci v ňom býval, platiť družstvu nájomné.

O b a n i ž ť i e s ú d y žalobe vyhovie. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Z d ô v o d o v:

Obe strany obmedzily sa v tomto spore na právne vývody, vzťahujúce sa na oprávnenosť resp. neoprávnenosť účtovania jednotlivých položiek účtu žalujúcej strany bez toho, že by — najmä žalujúca strana — predniesly skutočnosti, týkajúce sa konkrétnej stavby domčeka, vykonanej podľa zprávy ministerstva sociálnej pečlivosti podľa zákona o stavebnom ruchu č. 35/1923 Sb. z. a n., ktoré skutočnosti môžu byť rozhodné pre riešenie tohoto sporu. S tohoto hľadiska je potrebné, aby žalujúca strana:

1. predložila stavebnú zmluvu, týkajúcu sa žalovaného,
2. elaboráty vzťahujúce sa na riadne zistený stavebný náklad (§ 28 cit. zák. a § 22 vl. nar. č. 160/1923 Sb. z. a n.), na spôsob a rozsah povolenej štátnej podpory (§§ 27—30 zák. 28-39 vl. nar.), na úhradu stavebného nákladu (§§ 25—27 vl. nar.), na k o l a u d a c i u stavby (§ 44, bod 1, vl. nar.), na k o n e č n é v y m e r a n i e podpory, na zistenie s k u t o č n é h o nákladu domčeka (§ 54, odst. 1, vl. nar.) a na výpočet n á j o m n é h o (§ 50 vl. nar.). Dotyčne tohoto

boly síce predložené výkazy, neboly však doložené schvaľovacím výmerom ministerstva sociálnej pečlivosti.

Dotyčne nájomného treba doložiť:

Keď aj žalovaný nadobudol na základe § 54 vl. nar. nároku, aby mu bol rodinný domček vystavaný s finančnou podporou podľa § 27, odst. 1, č. 1 a 3 zák. (č. 2 sa tu vôbec nespomína) po konečnom vymeraní podpory prevedený do vlastníctva — pokiaľ možno najskôr — a ak to mu nebránia vážne dôvody, preca, hľadiac na ustanovenie § 53, odst. 1, zák., podľa ktorého stavby podporované podľa ustanovení jeho VI. a VII. hlavy sú podriadené evidenci ústrednému dozoru a rozhodovaniu ministerstva verejných prác a ministerstva sociálnej pečlivosti a hľadiac tiež na ustanovenie § 53, odst. 1, cit. vl. nar., podľa ktorého aj domčeky môžu byť scudzené, pokiaľ nie je zaručená pôžička umorená, len so schválením ministerstva sociálnej pečlivosti, nemožno tvrdiť, že určenie nájomného v medzidobí bolo proti stanovám (§ 21) resp. proti zákonu (§ 50 vl. nar.). Nemožno tu prehliadnuť, že nájomné tu má zvláštne určenie, aby totiž stačilo na úhradu položiek, vypočítaných pod č. 1—7 § 50 vl. nar., z ktorých niektoré, a to podstatné položky by musel niesť žalovaný aj po tom, čo by mu bol domček do vlastníctva prevedený (verejné dávky, výlohy spojené s udrzovaním domčeka, požiarne poistenie, anuity z pôžičky predchádzajúcej snád' pred zaručenou pôžičkou). Ak žalovaný býval v domku, ktorý mu dosiaľ nebol do vlastníctva prevedený, možno to vykladať len tak, že súhlasí aj naďalej s nájomným, ako mu bude určené podľa stanov a zákonných predpisov a prípadne schválené ministerstvom sociálnej pečlivosti (viď rozh. Sb. n. s. č. 12960).

Preto, ak bude možno odvolaciemu súdu zistiť z dokladov, o ktorých bola reč vyššie pod č. 2, že sú tu dané zákonné podmienky pre určenie sporného nájomného, nebude sa mocí žalovaný právom odvolávať na to, že určenie nájomného sa stalo nezákonne, hoci prevod vlastníckeho práva sa mohol už stať pred rokmi.

Prisvedčiť treba stanovisku žalujúcej strany, že prípadné p o š k o d e n i e žalovaného zbytočným snád' prietahom spomenutého prevodu — pokiaľ bol zavinený družstvom — muselo by byť ním výslovne uplatnené, čo sa dosiaľ nestalo. Preto touto otázkou sa netreba zaoberať.

Bolo preto treba rozsudok odvolacieho súdu rozviazať podľa § 543 Osp.

Čís. 17086.

Nie je v rozpore s dobrými mravmi súťaž (§ 1 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.), že veľkoobchodník s kožami cieľom vyradenia súťaže iného obchodníka ponúka mäsiarom, že im bude platiť za dodávané kože — kým jeho súťažiteľ pôsobí v jeho obvode — vždy vyššie ceny, ako tento.

(Rozh. z 18. júna 1938, Rv III 903/37.)

Žalujúce Kožné družstvo v M. prednieslo v žalobe, že žalovaný — keď mala byť zriadená odbočka žalujúceho družstva v N. (na Slovensku), kde má žalovaný veľkoobchod s kožami, a za vyjednávanía o založenie tejto odbočky — obrátil sa na mäsiara Jozefa V., ktorý je teraz členom odbočky žalujúceho družstva na Slovensku, ponúkal mu na kože preddavok 10.000 Kč a zároveň sľuboval, že mu bude platiť vždy o 30 h viac za 1 kg koží než žalujúce družstvo, a to po dobu, po ktorú bude žalujúce družstvo pôsobiť na Slovensku; žalovaný nahovárať aj iných mäsiarov, aby nevstupovali do žalujúceho družstva, že on im bude platiť o 30 h viac za 1 kg koží tak dlho, kým bude žalujúce družstvo pôsobiť v jeho obvode a sľuboval im pôžičky, aby si na úkor žalujúceho družstva zaistil od nich dodávanie koží. Tým sa dopustil nekalej súťaže podľa § 1 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. — Žalobou domáhala sa žalujúce družstvo rozsudkového výroku, že žalovaný povinný je zdržať sa ponúkania pôžičiek a vyšších cien mäsiarom na dobu, pokiaľ žalujúce družstvo bude pôsobiť na Slovensku.

Súd prvej stolice žalobu zamietol, odvolací súd jej vyhovel. **Dôvody:** Nie je zistené, že žalovaný začal sľubovať mäsiarom preddavky a pôžičky na kože až vtedy, keď žalujúce družstvo prišlo obchodovať na Slovensko. Žalovaný tvrdí, že preddavky a pôžičky dával už skôr, a ponúkol na to dôkazy. Odvolací súd pominul však navrhované dokazovanie ako nerozhodné, lebo nepokladal by za nekale konanie, ani keby žalovaný — chtiac si udržať svojich dodavateľov — bol sa týmto zaväzoval dať pôžičky a preddavky na kože skutočne až vtedy, keď žalujúce družstvo mienilo rozšíriť svoju pôsobnosť aj na Slovensko. Také konanie — v obchodnom živote nie neobvyklé — neprieči sa dobrým mravom súťaže. — Svedok Jozef V. udal, že mu žalovaný ponúkal 10.000 Kč preddavok na kože ešte, než bola reč o zriadení odbočky žalujúceho družstva, ale tiež že mu potom žalovaný sľuboval, že mu bude platiť vždy o 30 h viac za 1 kg koží než žalujúce družstvo, kým tu toto družstvo bude. Odvolací súd nemá dôvodu pochybovať o vierohodnosti tohoto svedka a prijíma ním potvrdenú skutočnosť za dokázanú. — Ponúkание vyšších cien nezakladá ešte samo o sebe nekale súťaž, môže sa však ňou stať, keď motív tohoto ponúkania, po prípade spôsob, akým sa deje, je zavržitelný. Žalovaný ponúkal svedkovi Jozefovi V. o 30 h za 1 kg viac, než bude platiť žalujúce družstvo, avšak len po dobu, pokiaľ tu družstvo bude. Zrejším účelom tejto ponuky, ktorá nie je nijak limitovaná, nebolo tedy poskytnúť svedkovi, dodavateľovi žalovaného výhody pred iným súťažiteľom, aby si žalovaný udržal dodavateľa a svoju súťažiteľskú pozíciu, ale jedine snaha vyradiť aj za cenu vlastnej straty cudziu súťaž. Taký účel resp. taký spôsob súťaže nemožno srovnáť s požiadavkami slušnosti a loyálnosti v súťažiteľskom styku. Takéto konanie, spojené so zvláštnou súťažiteľskou pohnútkou: znemožniť i za cenu vlastnej obeti iného súťažiteľa,

stáva sa závadným so stanoviska dobrých mravov súťaže a prieči sa ustanoveniu § 1 zák. proti nekalej súťaži (č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Najvyšší súd obnovil zamietavý rozsudok súdu prvej stolice.

Dôvody:

Žalujúca strana vidí v prípade, zistenom na základe výpovedi svedka Jozefa V. nekálú súťaž podľa § 1 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. len v tom, že žalovaný ponúkal svojmu bývalému dodavateľovi vyššiu cenu za kožu, než dávala resp. sľubovala žalovaná strana, len na dobu, pokiaľ táto bude pôsobiť na Slovensku, správnejšie v meste N.

Ak aj žalujúca strana správne usudzuje, že táto súťažná činnosť žalovanej smerovala proti nej, preca nemožno vyvodit', že žalovaný týmto konaním dostal sa do rozporu s dobrými mravmi súťaže, lebo ponúkanie vyšších cien, než dáva konkurencia, je pravidelnou súťažnou činnosťou obchodníka, ktorý nakupuje tovar cieľom ďalšieho scudzenia.

Samozrejme sľub vyšších cien platil len na dobu, pokiaľ mu žalujúca strana v jeho rayone konkurovala, lebo inak nebolo by možno ceny navzájom porovnávať. Odvolací súd sa mylil, keď pokladal za zavržiteľnú snahu žalovaného vyradiť cudziu súťaž, nehľadiac na to, že ide tu podľa zistenia o ojedinelý prípad, ktorý nebol sám o sebe spôsobilý ohroziť súťažnú pozíciu žalujúcej strany a vo skutočnosti sa práve u spomenutého svedka stretol s nezdarom.

Nemožno ani vytýkať žalovanému, že sľuboval vyššie ceny len na dobu, pokiaľ mu bude žalujúca strana konkurovať. V tejto veci konal len poctive, keď nenechal dodavateľa v pochybnosti, že po odpadnutí konkurencie si ponecháva voľné rozhodnutie čo do určenia cien.

Preto na tom základe ako žalujúca strana svoj nárok odôvodnila a v žalobnej žiadosti vyjadrila, nemohlo byť žalobe právom vyhovené.

Z toho dôvodu je irrelevantný dôvod odvolacieho súdu, že ponuka žalovaného nebola »nijak« limitovaná a že tu bola patrne snaha vyradiť súťaž aj za cenu vlastnej straty. To ani nebolo dôvodom žaloby, ani nedošlo výrazu vo výroku napadnutého rozsudku. Ináč nezodpovedá skutočnosti, že ponuka bola bez limita, veď podľa prijatej výpovedi svedka Jozefa V. žalovaný ponúkal 30 h nad cenu, určenú žalujúcou stranou za 1 kg koží (5 Kč). V podstate išlo o 6% zvýšenie ceny, ponúkanej druhou stranou. Táto okolnosť však neodôvodňuje záver, že by sa žalovaný chcel zbaviť súťaže i za cenu vlastnej straty.

Pretože nie je účelom zákona proti nekalej súťaži chrániť súťažiteľov tak, že by niektorého súťažiteľa, nepohodlného pro jeho lepšiu hospodársku kapacitu, zo súťažného zápasu proste vylúčil (porov. rozh. č. 11742 Sb. n. s.), bolo treba oprávnenej dovolacej žiadosti vyhovieť, ako sa podľa výroku stalo.

Službami vyššími nie kupeckými v smysle § 1 lit. d) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. sú všetky úkony, ktoré presahujú pracovný obor a úroveň výkonu obyčajného robotníka.*)

(Rozh. z 22. júna 1938, Rv III 198/38.)

Žalobník domáhal sa žalobou na žalovanej strane, svojej bývalej zamestnateľke, služebných požitkov na dobu výpovednej lehoty, a to počítanej podľa § 31, odst. 2, lit. a), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., keďže konal u nej ako dozorca v jej továrni na výrobu streliva služby vyššie nie kupecké v smysle § 1, lit. d), cit. zák. — Žalovaná strana zapierala, že by práce konané žalobníkom boli službami vyššími v smysle cit. zákonného ustanovenia.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Odvolací súd jeho rozsudok zmenil a žalobníkovi služebné požitky za výpovednú lehotu podľa § 31, odst. 2, lit. a), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. prisúdil. Z dôvodu: Podľa svedka Františka H. činnosť žalobníka pred jeho prepustením záležala v tom, že prejímal náboje (patrony) vyrobené v dielni, dozeral na skupinu robotníčok, ktoré triedily náboje, a potom odovzdával do skladu. Pri posúdení toho, či ide o vyššie služby nie kupecké v smysle § 1, lit. d), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., záleží na tom, či sú konané práce obyčajnými úkonmi, ktoré možno požadovať od každého robotníka, alebo či je k nim potrebná vyššie kvalifikácia, pri čom je nerozhodné, či ju zamestnanec nadobudol učením alebo praktickým výcvikom. V každom prípade za služby vyššieho druhu treba pokladať tie, ktoré spočívajú v tom, že zamestnanec odborne prezerá a kontroluje prácu iných zamestnancov tak, že sa jeho dozor neobmedzuje len na kontrolovanie pracovnej doby resp. množstva vykonanej práce. Ako už bolo hore uvedené, podľa výpovedi svedka H. žalobník, keď čo do množstva prevzal vyrobené náboje v dielni, predložil ich robotníčkam, ktorýr bolo v skupine asi 20, a tie triedily náboje, totiž vadné vylučovali, prebrané odovzdávaly žalobníkovi, ktorý z týchto prebraných podľa svojej povinnosti vždy niekoľko prezrel, aby tak kontroloval, či dotyčná žena náboje spoľahlivo prezerá a triedi. Keby bol našiel u niektorej nespoľahlivú prácu, bol by to hlásil nadriadenému oddeleniu, zrejme Ing. Jozefovi T. a ten by bol urobil poriadok. Toto v podstate potvrdzuje aj svedok Ing. Jozef T. — Žalobník tak dozeral na kvalitu práce jemu pridelenej skupiny žien, ich práce odborne kontroloval a nezáleží na tom, že práca žien bola čiste mechanická a záležala v tom, že bezvadné náboje oddelene ukladaly, vylučujúc náboje vadné, a tiež je bezvýznamné, že k tejto práci žalobníka netreba odbornej prípravy — ako potvrdil svedok Martin K. —, ale len pozornosti a svedomitosti, samozrejme aj skúsenosti. Táto práca má charakter služieb vyšších

*) Porov. Úr. sb. č. 2916 (I.), 3424, Sb. n. s. č. 4028.

podľa bodu d) odst. 1 § 1 zák. č. 154/1934, ani nehľadiac na to, že žalobník okrem toho aj viedol záznamy o pracovnej dobe pri kontrole nábojov. Podlieha tedy pracovný pomer žalobníka zákonu č. 154/1934 Sb. z. a n. a preto náleží mu výpovedná lehota šesť týždňov ku koncu kalendárneho štvrtroka (§ 31, odst. 2, lit. a), cit. zák.).

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovanej strany zamietol.

D ô v o d y:

Odvolačný súd zistil v napadenom rozsudku, že žalobce pred propustením ze služieb žalovanej firmy prijímal náboje zhotovené v dielni, prohlídal náboje triedené jednou skupinou dělníc, vedl záznamy o pracovni dobe při kontrole nábojů a že bylo jeho služební povinností hlásiti nadřiznému oddělení nespolehlivý pracovní výkon dělníc pracujících v této skupině.

Dovolací žádost nenapadá způsobem vyhovujícím § 534 Osp. takto zjištěný skutkový stav; jest tedy podle uvedeného předpisu rozhodující při přezkoumání rozsudku odvolacího soudu dovolacím soudem za dovolacího řízení.

Odvolačný súd opíraje se o shora uvedený zjištěný skutkový stav, dospěl k formálně správnému závěru, že žalobce vedl dozor, pokud jde o kvalitu práce přidělené mu skupiny dělníc, a že tuto práci odborně kontroloval.

Z povahy druhu prací žalobce, které vykonával podle shora uvedeného rozhodujícího skutkového stavu, zjištěného odvolacím soudem, plyne, že žalobce měl podle oboru působnosti vyšší postavení než obyčejní dělníci, že jeho činnost předpokládala jednak víc odborných znalostí, jednak větší spolehlivost a byla víc odpovědná než práce konaná skupinou dělníc, jeho dozoru podřízenou.

Podle judikatury Nejvyššího soudu za vyšší úkony pracovní služi pokládati všechny úkony přesahující obor a výši výkonosti obyčejného dělníka (srovn. na př. Sb. n. s. č. 4028 a Úr. sb. č. 2916).

Podle toho, co bylo shora vyloženo, jest míti za to, že žalobce konal vyšší služby nekupecké ve smyslu § 1, písm. d), zákona čís. 154/1934 Sb. z. a n., a proto právem odvolací soud zaujal právní stanovisko, že pro posouzení povahy služebního poměru, vzniklého mezi procesními stranami, jest použití ustanovení dotčeného zákona.

Ani jinak neshledal Nejvyšší soud zákonného důvodu, aby napadený rozsudek odvolacího soudu byl změněn aneb rozvázn.

Byla proto dovolací žádost jako bezdůvodná zamítnuta.

Čís. 17088.

Pisomné oznámenie, potrebné podľa §§ 6, 5, odst. 2, zákona o splátkových obchodoch čís. 76/1935 Sb. z. a n. pro uplatnenie výhrady vlastníctva predateľom, nie je nahradené podaním žaloby o vydanie veci.*)

(Rozh. z 22. júna 1938, Rv IV 505/37.)

*) Porov. Sb. n. s. č. 16644.

Žalujúca strana v žalobe predniesla, že dňa 22. júla 1930 predala a dodala žalovanému jeden traktor s príslušenstvom za kúpnu cenu 46.500 Kč a že zároveň si naň vyhradila vlastnícke právo až do úplného zaplataenia kúpnej ceny. Žalovaný ju však dosiaľ nezaplatil, hoci je už dávno sročná. Žalobou domáhala sa žalujúca strana na základe spomenutej výhrady vlastníckeho práva, aby žalovaný zaviazaný bol vydať jej traktor s príslušenstvom. Žalovaný namietal, že žalujúca strana nezachovala ustanovenie §§ 6, 5, odst. 2, zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., ktoré treba podľa §§ 20, 18, odst. 2, cit. zák. použiť aj v súdenom prípade, lebo podľa týchto ustanovení mala pred uplatnením svojho vyhradené vlastníckeho práva oznámiť listom žalovanému tento úmysel a poskytnúť mu 8 dňovú lehotu na zaplataenie sročných splátok, to však neučinila. Súd prvej stolice žalobu zamietol. Z dôvodov: §§ 6, 5, odst. 2, zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. predpisujú, že predavateľ môže výhradu vlastníckeho práva uplatniť len, keď to vopred písomne oznámi kupiteľovi a zároveň mu poskytne na zaplataenie zameškaných splátok dodatočnú lehotu najmenej 8 dňovú. Z obsahu spisov a pripojených písomných dokladov však je zrejmé, že žalujúca strana pred započatím tohoto sporu vôbec neuvedomila žalovaného písomne, že hodlá uplatniť svoje vymienené vlastnícke právo a žaloba sama nemôže byť pokladaná za takéto písomné uvedomenie v smysle § 5, odst. 2, cit. zák. Žaloba je tedy predčasná a musela byť zamietnutá. Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice z jeho dôvodov potvrdil.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalujúcej strany zamietol.

Z dôvodov:

Odvolačný súd správne posúdil spor s hľadiska §§ 6, 5, odst. 2, zák. č. 76/1935 Sb. z. a n. (o splátkových obchodoch) a bolo treba dovolaciu žiadosť ako neodôvodnenú zamietnuť.

Čís. 17989.

Ak bola skušobná doba, na ktorú bol súkromný zamestnanec prijatý, proti ustanoveniu odst. 2 § 30 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. zamestnávateľom predĺžená, ide o smluvenie pracovného pomeru za neurčitú dobu a ak bol zamestnanec po uplynutí skušobnej doby prepustený, prislúchajú mu služebné požitky na zákonnú výpovednú lehotu.

(Rozh. z 28. júna 1938, Rv III 447/38.)

Podľa prednesu žaloby žalobkyňa prijatá bola dňa 1. augusta 1937 žalovanou stranou za stenotypistku na skušobnú dobu jedného mesiaca. Listom z 30. augusta 1937 žalovaná strana uplynúvšiu skušobnú dobu proti ustanoveniu odst. 2 § 30 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. predĺžila na

d'alsie dva mesiace, tedy do 31. oktobra 1937. Toho dna bola zalobkyňa bez výpovedi prepustená zo služby, hoci pre neúčinnosť predĺženia skúšobnej doby došlo vpravde k smluveniu služebného pomeru na neurčitý čas, tak že žalobkyni prislúchala podľa odst. 2 lit. a) § 31 cit. zák. výpovedná lehota 6 týždňov ku koncu kalendárneho štvrtroka. — Žalobou domáhala sa na žalovanej strane medzi iným služebných požitkov na dobu výpovednej lehoty.

Súd prvej stolice túto žalobu zamietol. Odvolací súd jej vyhovel. Dôvody: Zákon č. 154/1934 Sb. z. a n. nevysvetľuje nikde, čo treba rozumieť pracovným pomerom na skúšku. Z prirodzeného smyslu slova však plynie, že ide o pomer, pri ktorom si zamestnávateľ vyhradzuje skúmať, či mu dotyčný zamestnanec bude vyhovovať. Skúšobná doba raz ujednaná nesmie byť podľa odst. 2 § 30 cit. zák. predĺžená. Ak bol tedy zamestnanec prijatý na skúšobnú dobu, nesmie byť skúšobný pomer po uplynutí skúšobnej doby predĺžený na určitú dobu zase len tým cieľom, aby si zamestnávateľ vyhradil ešte ďalej skúmať, či sa mu zamestnanec hodí alebo nie. Táto zákonná záповeď, ktorej kogentnosti nasvedčuje samo slovo »nesmie«, má účel zabráňovať dlhému trvaniu a predĺžovaniu skúšobného provizória a neistoty, či sa zamestnanec osvedčí a či sa pomer provizorný premení v normálne stabilný. Keď tedy v súdenom prípade zamestnávateľka listom z 30. augusta 1937 výslovne predĺžila služebný pomer, smluvený pôvodne na skúšku, na ďalšie dva mesiace, totiž do 31. oktobra 1937, preto, aby si mohla utvoriť o znalostiach a spôsobilosti žalobkyne konečný úsudok, nemožno mať pochybnosti o tom, že nešlo o uzavrenie riadneho služebného pomeru na určitú dobu, ale išlo len o predĺženie pracovného pomeru na skúšku. Aj sám osobný referent žalovanej firmy František R. potvrdil, že účelom predĺženia služebného pomeru na ďalšie dva mesiace nebylo snáď potreba žalobkyniných služieb práve len na tieto dva mesiace, ale to, že žalovaná firma pre získanie úsudku o schopnostiach žalobkyne potrebovala ešte ďalšiu dobu. Pretože nové predĺženie skúšobnej doby určitú dobu je podľa zákona bezúčinné, treba pokladať pracovný pomer za ujednaný na neurčitú dobu a právom sa žalobkyňa domáha náhrady služebných požitkov na zákonnú výpovednú lehotu 6 týždňov ku koncu kalendárneho štvrtroka (§ 31, odst. 2, lit. a) cit. zák.), tedy za dobu od 31. oktobra 1937 do 31. decembra 1937.

Na jvyšší súd dovolaciu žiadosť žalovanej strany zamietol.

Dôvody:

Z nesporného obsahu dopisu ze dne 30. srpna 1937 dospěl odvolací soud ke správnému úsudku, že v konkrétním případě nešlo o sjednání samostatné služební smlouvy na určitý čas, nýbrž že byla prodloužena už jednou sjednaná zkušební doba.

Za takového stavu je správné stanovisko odvolacího soudu, že tímto prodloužením zkušební doby bylo porušeno velící ustanovení zákona, uvedené v poslední větě odstavce 2 § 30 zákona č. 154/1934 Sb. z. a n.

Ani jinak neshledal nejvyšší soud zákonného důvodu, aby napadený rozsudek odvolacího soudu byl změněn anebo rozvázn.

K vývodům dovolací žádosti jest připomenouti, že výpočet velících předpisů obsažených v § 53 cit. zák. není vyčerpávající a zcela úplný.

Byla proto dovolací žádost jako neoprávněná zamítnuta.

Čís. 17090.

Rušení počívání radiového rozhlasu ako šikána.*)

(Rozh. z 28. júna 1938, Rv IV 2/38.)

Žalobník, mestský úradník, bol koncesovaným majiteľom radiového prijímače najnovšieho typu. V susednom dome bývajúcí žalovaný — úradník — mal vysokofrekvenčný masážny prístroj bez tlmíča. Používaním masážneho prístroja rušil žalovaný žalobníka v počívaní radiového rozhlasu a keďže tak robil, hoci ho žalobník opätovne vyzval, aby prestal používať masážny prístroj alebo aby ho opatril tlmíčom, domáhal sa žalobník žalobou, aby súd zakázal žalovanému ďalšie rušenie počívania radiového rozhlasu používaním vysokofrekvenčného masážneho prístroja. Žalovaný sa bránil tým, že žalobníkovi neprislúcha taká súdna ochrana a udal, že masážny prístroj používal pôvodne na liečenie svojho reumatizmu, avšak keď mu lekár vysvetlil, že táto terapia nemá výsledku, daroval masážny prístroj svojej manželke, ktorá si ním masiruje tvár.

Súd prvej stolice žalobe vyhovel a pod pokutou 1.000 Kč uložil žalovanému, aby za 15 dní prestal s ďalším rušením počívania radiového rozhlasu; svoj rozsudok vyhlásil za vykonateľný bez ohľadu na odvolanie. Z dôvodov: Žalobník má vo svojom byte radiový prijímač najnovšieho systému. V susednom dome má žalovaný masážny prístroj. Žalobník je koncesovaným posluchačom radia, je tedy súkromnoprávne a verejnoprávne oprávnený používať svoj radiový prijímač. Žalobník žalovaného opätovne vyzval, aby svoj masážny prístroj nepoužíval, lebo celkom znemožňuje počívanie radiového rozhlasu. Žalovaný sám uznal, že chod jeho masážneho prístroje znemožňuje počívanie radiového rozhlasu, o čom sa i sám presvedčil. Pri vykonanej miestnej ohliadke znalec demonstroval rušenie a sudca sa presvedčil, že náhlým uvedením v činnosť masážneho prístroje nastal v radiovom prijímači taký praskot a vrčanie, že nebolo možno počuť jediného sro-

*) Porov. Úr. sb. č. 3674, Sb. n. s. č. 16991.

zumiteľného slova a jediného tónu hudby. Žalovaný poznal túto vlastnosť svojho masážneho prístroja a sám sa presvedčil o vplyve jeho na počúvanie rozhlasu, preca prácu s masážnym prístrojom nezastavil, ale naopak úmyselne ho používal na celkom luxusnú potrebu, totiž na masírovanie tvári svojej manželky. Keďže táto činnosť žalovaného má za následok nemožnosť posluchu programu vysielaného radiom, bolo treba posúdiť právne následky činnosti žalovaného a súd zaujal stanovisko, že takáto činnosť môže byť a aj má byť zakázaná. Pri právnom posúdení súd vychádza zo zisteného skutkového stavu, že žalobník je vlastníkom rozhlasového prijímača. Z pojmu vlastníctva vyplýva, že vlastníkom je oprávnený vecmi podľa svojej vôle nakladať a každého iného z tohoto nakladania vylúčiť. Nakladať vecou znamená to isté, ako užívať vec. Užívaním rozhlasového prijímača je počúvanie rozhlasového programu na základe koncesie. Keď teda vlastníkom koncesovaného prijímača počúva rozhlas, týmto spôsobom užíva svoju vec a je to prejav jeho vlastníckej vôle, čo je samozrejým a nutným dôsledkom vlastníckej právnej pozície. Keď na jednej strane platné právo uznáva túto pozíciu vlastnícku, musí na druhej strane uznať aj dôsledky, ktoré z tejto vlastníckej pozície vyplývajú, totiž vylúčiť osoby tretie z každého zásahu. Nejde tu o výkon živnostenského oprávnenia so strany žalovaného. Masážny prístroj je v súdenom prípade luxusným prístrojom, keďže ho používa na masírovanie tvári. Naproti tomu rádiový prijímač nie je takýmto luxusným prístrojom, keďže za dnešného stavu života je rádiový prijímač súčasťou bytového zariadenia stredne situovaného občana a nie je zábavou, ale kultúrnym a vzdelávacím prostriedkom. Preto je povinnosťou súdov, aby chránili koncesovaných poslucháčov radiového rozhlasu pred rušivými zásahmi tretích osôb. V súdenom prípade má sa to stať tým viac, keďže ide o rušenie so strany žalovaného, konané zrejme tým cieľom, aby bolo susedovi znemožnené počúvanie radiového rozhlasu. V súdenom prípade dá sa teda per analogiam veľmi dobre použiť predpis susedského práva, že sused svoje oprávnenie len do tej miery smie vykonávať, pokiaľ z toho nevznikajú také zásahy do právnej sféry jeho suseda, ktoré by znemožňovali riadne používanie akéhokoľvek oprávnenia tohoto suseda. O d v o l a c i s ú d potvrdil rozsudok súdu prvej stolice s tým doplnením, že rušebný zásah má byť odstránený namontovaním tlmiča na masážny prístroj alebo iným vhodným spôsobom, a pominul uloženie pokuty 1.000 Kč, ktorú určil súd prvej stolice. Z d ô v o d o v: Odvolací súd doplnil skutkový stav, zistený súdom prvej stolice, na základe uznania žalovaného iba tým ďalším zistením, že žalovaný rušil počúvanie radiového rozhlasu žalobníka schválne, a to zapnutím svojho masážneho prístroja i bez jeho použitia na masáž v takej dobe, keď žalobník počúval futbalovú reportáž, teda činil tak úmyselne. Vzhľadom na to, že čs. právo nemá zákonných ustanovení o ochrane radiového rozhlasu proti rušiteľom, odvolacímu súdu bolo treba riešiť otázku, či je súdna ochrana počúvania radiového rozhlasu podľa dnešného právneho stavu vôbec možná a ak áno, na

akom základe. V tom smere uvážil odvolací súd toto: Právo nie je účelom samo o sebe, ale je len prostriedkom na dosiahnutie istého účelu; poskytuje možnosť konania, smerujúceho na dosiahnutie tohoto účelu a zisťuje výkon proti odporu iných. Neplatí však bez výhrady zásada, že oprávnený môže svoje právo vykonávať úplne, i keď tým inému ujmu spôsobí. Súdna prax konstantne sleduje názor, že ten, kto zrejme tým cieľom vykonáva svoje právo, aby tým iného poškodil, právo zneužíva, t. j. koná protiprávne. Protiprávne koná teda i ten, kto len preto vykonáva právo, aby tým susedovi mrzutosti robil. Proti takému konaniu poskytuje súdna prax ochranu. Zo zisteného stavu veci vychádza na jako, že právo žalobníka na rozhlasový príjem bolo rušené úmyselným zásahom žalovaného len preto, aby tým boli žalobníkovi mrzutosti robené, v čom treba spatrovať zneužitie práva (šikánu) a preto podľa pravidiel súkromného práva bolo treba žalobníkovi priznať súdnu ochranu proti protiprávnemu konaniu žalovaného. Táto ochrana pozostáva zo zákazu ďalšieho rušenia a z odstránenia rušivého zásahu pri použití masážneho prístroja namontovaním tlmiča na tento prístroj, ktorým spôsobom podľa znaleckého posudku snadno a lacno možno rušenie odstrániť. Ak je možný iný spôsob vhodnej nápravy, bolo treba žalovanému dať na výber použitie tohoto prípadného iného spôsobu. Súdom prvej stolice určenú pokutu 1.000 Kč bolo treba pominuť, lebo vyslovenie takej pokuty patrí na poriadok práva exekučného.

Na j v y š š í s ú d dovolaciu žiadosť zamietol.

Z d ô v o d o v:

Nebolo žalobníkom tvrdené ani súdmi zistené, že počúvanie z radiového prijímača žalobníka bolo pôvodne nerušené a len neskoršie bolo rušené žalovaným, ktorý používa vysokofrekvenčného masážneho prístroja bez dostatočného opatrenia zabráňujúceho rušenie.

Nešlo by tu teda o rušenie držby, ktoré predpokladá zmenu jej pôvodného stavu, ako by sa zdalo z rozsudku súdu prvej stolice, ktorý svoje — žalobe vyhovujúce — rozhodnutie vyhlásil za vykonateľné (1. odst. § 581 Osp.).

Lež odvolací súd na základe nenapadnutého skutkového stavu správne vyhovel žalobe na tom základe, že rušenie stalo sa úmyselne, aby tým boli žalobníkovi robené mrzutosti, teda zo šikány.

Rovnako dopúšťa sa však šikány aj ten, kto právo vykonáva, súc si toho vedomý, že druhému spôsobuje z b y t o č n ú škodu, ktorej možno sa vyhnúť pomerne nepatrnou obeťou, čo odporuje dobrým mravom a je preto nedovolená. Žalovaný sám doznal, že bol žalobníkom viackrát upozornený na to, že masážny prístroj, pokiaľ je v činnosti, znemožňuje žalobníkovi počúvanie radiového rozhlasu, ba aj sám sa o tom presvedčil. Bolo teda jeho povinnosťou, aby toto rušenie od-

straní, keď je podľa prijatého znaleckého posudku zistené, že také opatrenie žalobník urobiť nemôže, a naproti tomu opatrenie na strane žalovaného je možné a lacné.

Čo do právneho rozboru tejto povinnosti s hľadiska ochrany práva vlastníckého a zásad o náhrade škody, odkazuje dovolací súd strany na podrobné dôvody svojho rozhodnutie č. Rv IV 419/37, uverejneného v Úr. sb. pod čís. 3674 a v Sb. n. s. pod čís. 16691, zdôrazňujúc len to, že žalobníkovu vlastnícke právo na rušený prijímač nebolo v tomto prípade sporné.

Odvolačí súd vyriekol okrem zákazu ďalšieho rušenia tiež, že rušebný zásah má byť odstránený primontovaním tlmiča na prístroj žalovaného, alebo iným vhodným spôsobom. Tým zrejme dal žalovanému voľnosť, akým spôsobom vyhovie určenému zákazu. Podľa toho môže sa tak stať tiež úplným vyradením masážneho prístroja z činnosti, čo so zreteľom na to, že ho žalovaný používa — ako sám udáva — na účel, ktorého účinok je *problematický*, resp. aj bez tejto potreby, nie je v súdenom prípade neprípustným zásahom do jeho vlastníckej slobody.

Čís. 17091.

Tým, že bola v bernej exekúcii zabavená [§ 383 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n.]*) pohľadávka daňovému dlžníkovi už prisúdená, stráca tento právo započat' o jej vydobytie exekúciu.

(Rozh. z 28. júna 1938, R IV 167/38.)

Súd prvej stolice exekúciu povolil, rekurzný súd žiadosť o povolenie exekúcie zamietol. Dôvody: Podľa spisov okresného súdu č. C II 212/37 bola celá pohľadávka exekventa, pre ktorú žiada exekúciu, zabavená platebnou záповeďou berného úradu vo V. dňa 9. februára 1938. V záповeďi bolo zakázané poddlžníkovi plniť a vyslovené, že zabavením stal sa štát oprávnený pohľadávku vybrať po sumu vymáhaných daňových nedoplatkov. Podľa prípisu berného úradu platebná záповeď doručená bola poddlžníkovi dňa 9. februára 1938. Dispozičné právo dotyčne pohľadávky prešlo tedy podľa §§ 391 a 400 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n. na berný úrad už dňa 9. februára 1938, takže exekvent dňa 11. februára 1938, keď podal žiadosť o povolenie exekúcie, nebol už oprávnený exekučne vymáhať túto pohľadávku. Bolo preto napadnuté usnesenie zmenené a exekučná žiadosť zamietnutá.

Na jvyšší súd usnesenie rekursného súdu potvrdil z jeho správnych dôvodov, ku ktorým dodal:

Už samým zabavením pohľadávky dlžníkovi prisúdenej zbaví sa tento oprávnenia ňou nakladať, tedy aj ju pre seba vymáhať exekučne,

*) Vid' teraz prílohu vyhlášky č. 227/1936 Sb. z. a n.

lebo ustanovenie odst. 4 § 387 zák. č. 76/1927 (príloha vyhlášky min. financií č. 227/1936) Sb. z. a n. má sa uplatniť, keď zabavenie pohľadávky stalo sa po povolení exekúcie, žiadanej k jej vydobytiu (arg. slova »yní zabavené«). Platebná záповeď berného úradu vo V. stala sa síce na zaistenie dôchodkovej pokuty (§§ 400 a 403 cit. zák.), ale v nej obsiahnuté je aj to, že štát je oprávnený pohľadávku zabavenú i s prípadnými úrokmi vybrať po výšku vymáhanej sumy. Keď bolo i toto pojaté do platebnej záповeďi, znamená to aj pri zaistovaní zabavení, že bolo nariadené nielen zabavenie, ale aj vybranie pohľadávky (porov. vl. nar. č. 15/1937 Sb. z. a n. k § 400, odst. 1, cit. zák. odst. 3). Nemá preto významu pre toto exekučné pokračovanie súhlas terajšieho exekventa, aby toto bolo suspendované do skončenia dôchodkového pokračovania, keďže exekučné pokračovanie nemohlo byť ani započaté.

Čís. 17092.

Ochrana nájemníků.

Byty skládající se mimo kuchyň a pokoj pro služebné z dvou obytných místností jsou od 30. června 1937 vyňaty z ochrany nájemníků (§ 3 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n.), i když bylo místností užíváno zcela nebo z části k výkonu povolání.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1938, Rv I 2203/38.)

Proti soudní výpovědi z bytu v čp. 694 v P. namítla vypovídaná, že nejde o byt třípokojový s přísl., nýbrž o byt, který se skládá z pokoje, kuchyně a dílny; dílna byla živnostenskoprávně schválena a byt podléhá dosud ochraně nájemníků. Provozovna jest malého rozsahu a vypovídaná v ní vede zlatnickou živnost po svém zemřelém manželovi vdovským právem. Soud první stolice zrušil uvedenou výpověď, kdežto odvolací soud ji uznal za účinnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle zjištění prvního soudu, na němž zakládá i soud odvolací své rozhodnutí, šlo podle původního stavebního určení o byt pětipokojový s kuchyní a předsiní (předpokojem) a příslušenstvím; toto původní stavební určení bylo dodatečně změněno tím, že zalděním spojovacích dveří a umístěním kuchyňských kamen do jedné místnosti byly utvořeny dva byty, z nichž se jeden skládá z dvou pokojů a kuchyně s příslušenstvím, a druhý, o nějž jde v souzeném sporu, z tří pokojů, z nichž jednoho bylo a jest až dosud užíváno jako kuchyně, druhého jako dílny a třetího k bydlení. Svrchu uvedenou stavební úpravou byly tudíž utvo-

řeny dvě samostatné bytové jednotky. Posuzují-li se s toho hlediska vypovídané místnosti, jest v nich spatřovati bytovou jednotku, skládající se z dvou obytných místností, z nichž jedné je užíváno jako dílny, a z kuchyně a příslušenství; za obytné místnosti jest totiž pokládati místnosti, jež jsou určeny a způsobilé k obývání (viz rozh. č. 8193, 13042, 14324 Sb. n. s.).

Jak svrchu bylo vyloženo, nebyla místnost, již užívá žalovaná jako dílny, stavebně upravena a zařízena jako dílna, nýbrž byla podle stavebního uzpůsobení i podle zařízení (má podlahu z dubových parket, byla součástí pětipokojového bytu s kuchyní a přísl.) určena za pokoj, t. j. za místnost obytnou. Této povahy nepozbyla tím, že jí — byť i po několik let — bylo užíváno jako dílny.

Podle § 3 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. pozbyla dnem 30. června 1937 účinnosti ustanovení zákona č. 44/1928 Sb. z. a n. pro byty, skládající se mimo kuchyně a pokoje pro služebné z dvou obytných místností. Hledíc na stav věci, jak svrchu byl vylíčen, jest řešiti otázku, zda z ochrany byly vyloučeny také dvoupokojové byty, jichž se částečně užívalo k výkonu jakéhokoliv povolání. Na tu otázku jest odpověděti kladně. Pro tento názor svědčí vývoj zákonodárství v příčině ochrany nájemníků.

O obytných místnostech, jichž se užívá zcela nebo z části k výkonu jakéhokoliv povolání, zmiňuje se po prvé zákon z 28. března 1928, č. 44 Sb. z. a n., do kterého bylo pojata zrušení ochrany nájemníků s ročním příjmem 100.000 Kč (§ 31, odst. 1, č. 6). Z materiálů k uvedenému předpisu zákona vyplývá, že ve vládním návrhu (tisk č. 1475) nebylo vůbec ještě výjimky z navrženého předpisu. V návrhu výboru sociálněpolitického a rozpočtového (tisk č. 1485) bylo pak stanoveno, že »životnostenských provozoven se toto ustanovení netýká«. Teprve v usnesení poslanecké sněmovny (tisk č. 609) vyskytuje se znění, že »ustanovení toto se netýká bytů, kterých se do vyhlášení tohoto zákona užívalo a dosud užívá zcela anebo z části k výkonu jakéhokoliv povolání«. V tomto znění přijal senát k zprávě výboru sociálněpolitického a výboru rozpočtového (tisk č. 612) osnovu zákona.

Další zákony zúžovaly i v tomto směru postupně ochranu nájemníků, jak jest zřejmé ze zákona č. 44/1928 ve znění vyhlášky min. soc. péče ze dne 24. března 1934, č. 62 a ze zákona ze dne 26. března 1936, č. 66 Sb. z. a n.

Podle § 26, odst. 1, č. 8 a) a b) prvního zákona se nevztahuje zákon o ochraně nájemníků s účinností od 1. ledna 1933 na byty nájemníků, kterým byla za poslední tři léta předepsána daň důchodová (z příjmů) z ročního důchodu (příjmu) průměrně asi 75.000 Kč a na byty skládající se mimo kuchyně a pokoje pro služebné z 5 nebo více obytných místností, pokud se uvedených bytů neužívalo do dne 24. prosince 1931 a od tohoto dne do dne 31. prosince 1932 zcela nebo z části k výkonu jakéhokoliv povolání; podle

§ 26, odst. 1, č. 9 s účinností ode dne 1. října 1933 na byty uvedené v § 26, odst. 1, č. 8 a) a b), kterých se užívalo do 31. prosince 1932 zcela nebo z části k výkonu jakéhokoliv povolání a na byty skládající se mimo kuchyně a pokoje pro služebné ze 4 obytných místností; podle § 26, odst. 1, č. 11 s účinností ode dne 1. ledna 1935 na byty skládající se mimo kuchyně a obytné pokoje pro služebné z tří obytných místností, kterých se do 28. února 1934 neužívalo zcela nebo z části k výkonu povolání; podle § 26, odst. 1, č. 12 s účinností od 1. dubna 1935 na byty uvedené v č. 11, kterých se do 28. února 1934 užívalo zcela nebo z části k výkonu povolání.

Podle § 3 zákona ze dne 26. března 1936, č. 66 Sb. z. a n. pozbylo dnem 30. června 1937 účinnosti ustanovení zákona č. 44/1928 Sb. z. a n. pro byty skládající se mimo kuchyně a pokoje pro služebné ze dvou obytných místností; zákon tu nerozlišuje, zda-li a do kdy se jich užívalo k výkonu povolání. To rozeznávání jest proto nyní v příčině dvojpokojových bytů bezvýznamné, stejně jak tomu bylo v příčině čtyřpokojových bytů (§ 26, odst. 1, č. 9 b) zák. č. 44/1928 ve znění vyhlášky č. 62/1934 Sb. z. a n.), u nichž byla ustanovení č. 8 b) a 9 a) ve skutečnosti zahrnuta v širším předpisu č. 9 b).

S účinností ode dne 30. června 1937 jsou proto vyňaty z ochrany byty skládající se mimo kuchyně a pokoje pro služebné z dvou obytných místností, i když jich bylo užíváno zcela nebo z části k výkonu jakéhokoliv povolání. Poněvadž v souzené věci o takový byt jde, nebylo dovolání vyhověno.

Čís. 17093.

Podvedený nemůže se na tom, kdo věda, že byly peníze podvodně vylákány, jich pro sebe použil, aniž by byl zároveň spoluvinníkem (§ 5 tr. z.), domáhati náhrady škody z důvodu spoluúčasti na trestném činu (§§ 1301, 1302 obč. zák.), nýbrž mohl by jej žalovati po případě pro bezdůvodné obohacení, nebo z důvodu podle § 1041 obč. zák.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1938, Rv II 1041/37.)

Soud první stolice odsoudil žalovanou Marketu Š. rozsudkem pro zmeškání k zaplacení 6.524 Kč s přísl. rukou společnou a nedílnou se spolužalovanými Rudolfem Š. a Josefem R. Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Podle obsahu žaloby a celé její stylisace se žalobkyně na žalovaných domáhá náhrady škody z trestného činu, totiž z podvodu žalovaného Rudolfa Š., o němž žalobkyně tvrdí, že na ní vylákal podvodným způsobem zažalovanou částku. O žalované uvádí se pak v žalobě, že o činu svého manžela věděla a že z něho měla užitek. To však proti ní nestačí k odůvodnění žalobního nároku, neboť trestní zákon nezná podílnictví na podvodu, takže i kdyby byla

žalovaná věděla o podvodném jednání svého manžela a měla z něho užitek, nebyla by se tím ještě dopustila trestného činu. Pro toto její jednání mohla by se žalobkyně na ní domáhati snad nároku z bezdůvodného obohacení, nikoli však náhrady škody z trestného činu. Pokud žalobkyně dále v žalobě uvedla, že všichni žalovaní byli ve spojení, že ji uvedli v omyl, vylákali na ní peníze a je spotřebovali, je tento přednes jednak v rozporu s tím, co bylo stran žalované shora uvedeno, jednak slůvko »tedy«, kterého žalobkyně tu užívá, nasvědčuje tomu, že nejde tu o tvrzení týkající se skutkových okolností, nýbrž o dedukci, která ovšem není podle toho, co shora bylo uvedeno, důsledná. Není tedy žalobní nárok stran žalované odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žaloba je výslovně označena jako žaloba z důvodu náhrady škody. Žalobkyně tvrdila pod bodem VIII. žaloby jako závěr z předcházejícího přednesu, že všichni tři žalovaní byli »tedy« ve spojení, společně ji uvedli v omyl, vylákali na ní peníze a je spotřebovali. Tento závěr však, jak již správně poznal odvolací soud, nevyplývá z dřívějšího přednesu, že peníze vylákal na žalobkyni Rudolf Š. na návod třetího žalovaného a že druhá žalovaná Markéta Š., o níž v dovolacím řízení pouze jde, věděla o činu Rudolfa Š. a z jeho činu měla užitek, po případě že vylákaných peněz pro sebe užila a z těchto peněz dobře žila. Nebylo tedy tvrzeno, že Markéta Š. byla spoluvinnicí nebo účastnicí podvodu ve smyslu § 5 tr. zák. Že však podílnictví na podvodu není trestným činem, správně již uvedl odvolací soud. O solidární odpovědnosti žalované Markéty Š. z důvodu její spoluúčasti na podvodu (§§ 1301, 1302 obč. zák.) nemůže proto býti řeč. Mohla by sice po případě býti žalována pro bezdůvodné obohacení anebo z důvodu § 1041 obč. zák. o částku, kterou na sebe převedla, avšak po té stránce jsou žalobkyniny údaje v žalobě naprosto neurčité a neúplné, neboť nelze z nich seznati, jakou určitou částku žalovaná dostala z peněz na žalobkyni vylákaných.

Že tu nejde o vindikaci věcí (peněz) podvodně vylákaných, vyplývá již ze stylisace žalobní žádosti.

Rozhodnutí č. 10151, 10583 a 10826 Sb. n. s., jichž se žalobkyně dovolává, nehodí se na souzený případ, poněvadž jejich skutkový základ jest docela jiný než v souzeném případě.

Čís. 17094.

Dítě jest oprávněno k žalobě, kterou se domáhá, že nebylo zplozeno tím, kdo uznal nemanželské otcovství k žalujícímu dítěti, a že není účinná jeho legitimace potomním sňatkem (§ 161 obč. zák.) jeho matky.

Takovou žalobu jest podati proti opatrovníku k obhájení manželského původu.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1938, Rv II 29/38.)

Tvrdě, že se narodil dne 17. února 1935 jako nemanželské dítě Františky B., která označila za jeho otce Stanislava Č., že ten své otcovství k dítěti u soudu uznal a jako otec byl zapsán do matriky, dále že potomním sňatkem, uzavřeným mezi jeho matkou a Stanislavem Č. dne 18. května 1935, byl žalobce podle § 161 obč. zák. legitimován a stal se takto manželským dítětem Stanislava a Františky Č-ových, ačkoli Stanislav Č. není otcem žalobce, neboť jeho matka v době kritické pro jeho zplození se Stanislavem Č. nesouložila a on byl zplozen jiným mužem Stanislavem K., domáhá se žalobce žalobou zjištění, že není zplozen Stanislavem Č., a důsledkem toho i bezúčinnosti své legitimace napotomním sňatkem. Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Stran aktivního oprávnění nezletilého žalobce k žalobě nutno především zdůrazniti, že žalobcovo oprávnění nelze posouditi podle § 159 obč. zák., neboť nejde tu o žalobu upravenou v §§ 158 a 159 obč. zák., které upravují jen žalobu na odůznání manželského původu dítěte narozeného v manželství ve lhůtách § 138 obč. zák. Ve sporu jde o rozřešení soukromoprávní otázky, zda dítě je původu manželského či nemanželského, tedy o žalobu statusovou, z práva rodinného, při níž jest sice na snadě zejména co do důkazu a nutnosti žalovati opatrovníka obdoba s § 158 obč. zák., při které však nutno aktivní oprávnění k žalobě posouditi podle obecných ustanovení práva procesního i hmotného. Nelze pochybovati, že na rozhodnutí řešené otázky má dítě samo svrchovaný zájem a že nutno mu přiznati právo zahájit kroky, aby otázka jeho manželského či nemanželského původu byla vyřešena k jeho žalobě, když zvláštním předpisem není z toho práva vyloučeno. Rozhodnutí č. 15962 Sb. n. s. názoru tomu nebrání, neboť i tam bylo dítěti přiznáno právo domáhati se výroku, že domnělý nemanželský otec není jeho otcem. V rozhodnutích č. 6210, 9630 a 13095 Sb. n. s. byla řešena jiná otázka.

Čís. 17095.

I. O tom, zda jde o věcnou závadu, k níž musí knihovní soudce přihlížeti, ať je zapsána na listu B, nebo na listu C, rozhoduje jen obsah zápisu; v pochybnosti nelze řešiti v knihovním řízení, zda se knihovní zápis omezení vlastnického práva stal právem, či nikoli, a jaký jest jeho právní dosah a význam.

II. Finanční prokuratura jest podle § 2 č. 6 vlád. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. oprávněna k rekursu, může-li jíti o zásah do kmenového církevního jmění.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1938, R I. 1241/38.)

Ve vložce č. 1822 pozemkové knihy pro katastrální území T. je na listě B) podle kupní smlouvy ze dne 21. listopadu 1561 a vyhlášky zemského soudu ze dne 18. listopadu 1820 vloženo právo vlastnické pro městskou obec T. s věnováním pro kostel Proměnění Páně, farní školu, špitál a jiné nutné potřeby města. K návrhu Stanislava M., který koupil trhovou smlouvou ze dne 8. září 1937 od města T. pozemkovou parcelu č. kat. 1378/42, povolil knihovní soud odepsání uvedeného pozemku bez závad z uvedených vložky, jeho zápis do nové knihovny vložky a vklad vlastnického práva k němu Stanislavu M. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Není pochyby o tom, že jde o omezení vlastnictví městské obce T. v prospěch shora uvedených účelů, třebaž tím nebyla zřízena nadace v pravém slova smyslu. Omezení, pokud se stalo pro kostel Proměnění Páně, farní školu a špitál, stalo se v prospěch jmění církevního, které podle § 38 zák. č. 50/1874 ř. z. požívá ochrany státní jako nadání obecně užitečné. Státní správa záležitostí duchovních má právo přihlížeti k tomu, aby se zachovalo základní jmění kostelů a ústavů církevních. Dohlédací právo náleží zemskému úřadu v P. Rovněž ve věcech nadačních jsou dozorčími úřady státní (dvor. dekr. č. 541/1841 Sb. z. s.), a to v souzené věci zemský úřad v P. Podle § 2 vládn. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. zastupuje kmenové jmění katolických kostelů a duchovních obročí obligatorně finanční prokuratura. Je tudíž finanční prokuratura k rekursu v souzeném případě oprávněna. Napadeným usnesením bylo povoleno závadprostě odepsání shora uvedené pozemkové parcely bez souhlasu finanční prokuratury v P., kterého tu, jak shora vyloženo, bylo zapotřebí, ježto jest zúčastněno kmenové jmění církevní a nadační, a bylo proto důvodnému rekursu vyhověno a napadené usnesení, pokud bylo vzato v odpor, bylo změněno, jak jest shora uvedeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Závada, o níž jde, je věcná závada, ke které musí knihovní soudce přihlížeti, ať je zapsána na listu B), nebo na listu C), neboť rozhoduje jedině obsah zápisu, a ten může znamenati omezení vlastnického práva ve prospěch kostela a dalších uvedených účelů. Zda-li se tento knihovní zápis stal právem či neprávem, a jaký je jeho právní dosah a význam, nelze v pochybnosti řešiti v knihovním řízení.

Finanční prokuratura nelze odepřít oprávnění k rekursu, protože může jíti o zásah do kmenového církevního jmění, a byla proto podle § 2 č. 6 vládn. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. k rekursu oprávněna.

Čís. 17096.

K žalobě na výmaz zástavního práva jest pasivně oprávněn knihovně zapsaný postupník, třebaže se o výmaz žaluje z důvodu neplatnosti smlouvy, která byla uzavřena mezi postupitelem a hypotekárním dlužníkem a z níž dluh a zástavní právo vzešly.

Rozsudek o takovéto žalobě vydaný se nedotýká právního poměru mezi postupitelem a postupníkem.

Právo domáhati se nicotnosti smlouvy nelze smluvně vyloučiti. Smluvního ujednání, jímž bylo vyloučeno právo napadati právní jednání z důvodu relativní neplatnosti, může se dovolávati jen poctivý smluvce.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1938, Rv I 116/28.)

Písemnou trhovou smlouvou ze dne 22. listopadu 1933 uzavřenou v notářské kanceláři koupili žalobci jako kupující od Václava L. mladšího jako prodávajícího a převzali do společného a nerozděleného vlastnictví a užívání zařízení krámu s pekařskými, cukrářskými, mléčnými a moučnými výrobky a mlékem v domě č. p. 48 v P. za 17.000 Kč. Na trhovou cenu zaplatili žalobci 5.000 Kč a zbytek 12.000 Kč se zavázali zaplatiti Václavu L. mladšímu do 1. ledna 1935 a zajistili jej na svém domě č. p. 44, zapsaném ve vložce č. 44 poz. kn. K., zástavním právem. Prodávající Václav L. mladší postoupil pohledávku na uvedeny zbytek 12.000 Kč s přísl. na úhradu svého dluhu svému otci Václavu L. staršímu a podle uvedené trhové smlouvy a postupní listiny ze dne 24. ledna 1934 bylo pak na uvedené nemovitosti patřící žalobcům vloženo zástavní právo na nedoplatek trhové ceny 12.000 Kč s 6% úroky pro žalovaného Václava L. staršího. Podle odstavce VIII. řečené trhové smlouvy se smluvci vzdali práva odporovati platnosti smlouvy z jakékoli příčiny a zvláště pro zkrácení přes polovici pravé ceny nebo pro omyl. Uvádějíce, že před uzavřením koupě a při jejím uzavření tvrdil jak prodávající Václav L. mladší, tak jeho otec (žalovaný), že prodávaný obchod, jež prodávající sám provozoval, vynáší nejméně 200 Kč čistého zisku denně a že se též zaručil za to, že takový zisk dosáhnou i žalobci, dále že veškeré prodávané zařízení krámu jest jeho vlastnictvím a že je úplně zapláceno, že na obchodě, ani na krámském zařízení nevážnou žádné dluhy, avšak že po odevzdání zařízení a obchodu zjistili žalobci, že plnění se strany Václava L. ml. bylo proti vzájemnému plnění žalobců v nápadném nepoměru, ježto žalobci zjistili, že prodávajícím nenáležela vlastnický lednička, že ani ostatní předměty, zejména prodaný pult, tři lisky a čtyři taburety nebyly v jeho neomezeném vlastnictví, že tvrzení o čistém výnosu 200 Kč denně se ukázalo nepravdivé, že naopak obchod šel velmi špatně, že Václav L. mladší byl stíhán četnými exekucemi, dále že v obchodu nebyly vůbec některé prodané předměty, takže žalobce zřejmě Václav L. ml. uvedl listivým předstíráním v omyl, aby jím způsobil škodu, a že, ač i mu bylo známo, že údaje jeho syna Václava L. ml. jsou nepravdivé, žalovaný jeho údaje jako pravdivé potvrdil, domáhají se žalobci na žalovaném Václavu L. mladším, aby byl uznán povinným dáti své svolení k výmazu vložení zástavního práva za pohledávku 12.000 Kč s 6% úroky. Soud prvního stolice zamítl žalobu. Důvody: Jest se zabývati především námit-

kou nedostatku pasivního oprávnění ke sporu. Tuto námitku pokládá soud za odůvodněnou. K tržové smlouvě, z níž žalobci vyvozují zažalovaný nárok, došlo výhradně mezi nimi a Václavem L. mladším. Je tudíž na žalobcích, aby svoje námitky ze správy, z odškodnění, pro zkrácení přes polovici a z tvrzeného listivého jednání podle §§ 870, 928 a 879 obč. zák. uplatnili nejprve sporem s Václavem L. mladším jako spolusmluvcem a domohli se na něm vyslovení neplatnosti tržové smlouvy, jejíž podstatnou náležitostí je i knihovní zajištění, o jehož výmaz se žaluje. Teprve potom mohli by nastoupiti i proti žalovanému Václavu L. staršímu odporem proti zcizení zástavní pohledávky Václava L. podle odpůrčího řádu. Účast žalovaného při sjednání smlouvy tržové mezi žalobci a Václavem L. mladším, byť byla jakéhokoliv rázu, třeba i žalobci tvrzeného, nemůže založiti jeho legitimaci v souzeném sporu. Tržová smlouva, jež je tu jedině pramenem nároku žalobců, nemůže žalovaného zavazovati, když vůbec nebyl smluvcem. Žalobci ostatně ani o zrušení oné smlouvy nežalují. Žalovaného jest pokládati co do sjednání smlouvy za osobu třetí, neboť není a nebyl k prodávajícímu v žádném poměru, jenž by jej podle zákona spoluzavazoval. Podle tvrzení žalobců byli prý pohnuti k uzavření tržové smlouvy listí se strany žalovaného a listivým předstíráním se strany Václava L. ml., jež prý také žalovanému bylo známo.

Není však rozhodující, že se žalovaný jako otec Václava L. mladšího snad do jednání vměšoval a jeho jednání snad proti pravdě schvaloval. Rozhoduje jen to, že žalovaný nebyl smluvcem. Jen proti spolusmluvci mohli by žalobci uplatniti své námitky směřující k vyslovení neplatnosti smlouvy. To vyplývá jasně ze znění zákonných předpisů §§ 869, 870, 879, 922 a dalších a zejména i z předpisu § 875, druhé věty, obč. zák. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Odvolatelé souhlasí s žalovaným, že předurčující pro souzený spor jest otázka tvrzené jimi neplatnosti tržové smlouvy o prodeji obchodu. Při tom však žalobci přehlíží, že neučinili mezitímní návrh určovací (§ 236, odst. 1, c. ř. s.). Soud přece z úřadu nemůže určit v rozsudku sporný právní poměr. Odvolatelé také nežalují na určení neplatnosti tržové smlouvy, nýbrž praví jen v žalobě, že na Václava L. podalí dne 9. února 1934 žalobu na neplatnost tržové smlouvy a na výmaz práva zástavního. Když však v souzené rozepři neuplatňují neplatnost smlouvy ani v žalobní žádosti ani neučinili mezitímní návrh určovací, nelze tu řešiti onu otázku, ježto tu schází vůbec předpoklad, z něhož by žalobní nárok mohl býti vyvozován. Ostatně prý soud správně zjistil, že se smluvci v tržové smlouvě vzdali práva odporovati platnosti tržové smlouvy z jakékoliv příčiny a zvláště pro zkrácení přes polovici ceny nebo pro omyl. Pokud odvolatelé dovozují neplatnost smlouvy z §§ 870, 879 č. 4 a 928 obč. zák., odkazuje odvolací soud na v celku správné důvody rozsudku. Předpis §§ 870, 879 č. 4 obč. zák. smluví o druhé smluvní straně, kterou není žalovaný. Není tu proto právního podkladu, aby byl žalovaný uznán povinným dáti souhlas k výmazu práva zástav-

ního. Vývody odvolatelů o přípustnosti námitek z osoby postupitele nejsou případné, neboť postupník v souzeném případě přece nežaluje o zaplacení postoupené pohledávky. Teprve tehdy, kdyby bylo uznáno na neplatnost tržové smlouvy, mohli by se žalobci domáhati výmazu zástavního práva.

Nejvyšší soud uložil soudu prvě stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Podle žalobního žádání jde o výmaz hypotekárního zástavního práva. K takovéto žalobě je hypotekární věřitel pasivně oprávněn nehledíc na to, že nabyl hypotekárního zástavního práva postupní smlouvou a že se výmaz žádá na základě neplatnosti smlouvy uzavřené mezi žalobci (postoupenými dlužníky) a postupitelem, jenž není stranou rozepře. Neobstojí proto námitka nedostatku pasivního oprávnění žalovaného — hypotekárního věřitele.

Z všeobecného ustanovení § 1396 obč. zák. nikterak nelyne, že by se námitky postupitelovy osoby mohly uplatniti jen při žalobě o zaplacení postoupené pohledávky, jak míní odvolací soud.

Mylný je dále právní názor nižších soudů, že otázka neplatnosti tržové smlouvy, která byla uzavřena mezi postupitelem Václavem L. ml. a žalobci a jež je právním základem hypotekárního práva, nemůže býti v souzeném sporu řešena. Nevadí, že se tato otázka dotýká práv Václava L. ml., jenž je v souzeném sporu třetí osobou; soud jest oprávněn i povinen řešiti tuto otázku mezi stranami rozepře co do právního poměru mezi těmito stranami, jeho rozhodnutí ačť nebude míti právního účinku na právní poměr mezi žalobci a postupitelem Václavem L. ml., jenž není stranou v souzené rozepři. Není třeba, aby byl dříve neb současně učiněn žalobní návrh (§ 228 c. ř. s.) neb mezitímní návrh určovací (§ 236 c. ř. s.) o prohlášení smlouvy za neplatnou — a to ani vůči žalovanému ani vůči postupiteli Václavu L. ml. Otázka neplatnosti tržové smlouvy může býti s právním účinkem mezi stranami rozepře, o niž tu jde, řešena v souzeném sporu o výmaz zástavního práva incidentaliter jako předurčující otázka žalobního nároku na výmaz zástavního práva.

Neobstojí konečně důvody nižších soudů, pokud se dovolávají ustanovení tržové smlouvy, podle něhož »smluvní strany se vzdaly odporovati platnosti tržové smlouvy z jakékoliv příčiny a zvláště pro zkrácení přes polovici ceny nebo pro omyl«. Takovýmto smluvním ustanovením nelze vůbec účinně vyloučiti, aby smluvce uplatnil nicotnost smlouvy, ale i co se týká relativní neplatnosti smlouvy, může se takového ustanovení dovolávati jen bezelstná strana. Podle obsahu žaloby je však uplatněna právě jak nicotnost smlouvy podle § 879 č. 4 obč. zák., tak i uvedení v omyl listí druhého smluvce, kterého se zúčastnil i žalovaný.

Poněvadž nižší soudy vycházejíce z mylného právního stanoviska, nezjistily skutkový stav podle právě vytčených právních zásad potřebný, je třeba jednání v prvé stolici a bylo proto rozhodnuto podle poslední věty prvního odstavce § 510 c. ř. s.

Čís. 17097.

Stavební a bytová družstva.

Vyloučený a z rodinného domku vyklizený člen stavebního a bytového družstva jest po rozvázání čekatelské smlouvy oprávněn žádati, aby mu bylo vráceno po vzájemném vyúčtování, co zbylo z platů, jež jako čekatel konal na rodinný domek, třeba byla ujednána jejich nevypověditelnost.

Vzájemné vyúčtování platů konaných jako stavební zálohy má se státi hned po zrušení čekatelského poměru. Dotčené družstvo nemůže na vyloučeném členu požadovati bez vyúčtování materiálně zaplacení částky, k níž byl odsouzen jako čekatel před zrušením členství, t. j. bez zřetele na vzájemné závazky, vzniklé nově ze zrušení čekatelského poměru.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1938, Rv I 173/38.)

Žalobce byl členem a čekatelem rodinného domku žalovaného družstva, v této vlastnosti konal družstvu různé platy, byl pak z členství i čekatelství družstvem vyloučen a z domku vyklizen. Nyní se domáhá na družstvu zaplacení částky, která podle žalobcova výpočtu následkem ztráty členství a čekatelství pro žalobce ze zaplacených vlastních prostředků, zaplaceného úmoru hypotekárních dluhů a závodního podílu vybývá k dobru. Nižší soudy zamítly žalobu pro tentokrát jen z toho důvodu, že se platy konané žalobcem družstvu staly podle stanov žalovaného družstva nevypověditelnou stavební zálohou.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Názor nižších soudů je mylný. Žalobce konal vzpomenuuté platy jako čekatel rodinného domku, tedy v předpokladu, že se stane vlastníkem rodinného domku žalovaného družstva. Tento předpoklad však pominul tím, že družstvo vyloučilo žalobce z členství i z čekatelství. Tím tedy žalované družstvo samo rozvázalo se žalobcem čekatelskou smlouvu, rodinný domek určený pro žalobce se tak dostal do volné dispozice družstva a nemá proto družstvo nárok na nevypověditelnost platů, které mu žalobce konal. Nemůže přece žalované družstvo podržeti ony platy i rodinný domek. Musí býti proto mezi spornými stranami provedeno vzájemné vyúčtování, k němuž právě směřuje souzená žaloba. Nevypo-

věditelnost stavební zálohy poskytnuté čekatelem se končí ve vzájemném vypořádání a vyúčtování, které nastane po dostavění domku a jeho převodu na čekatele. Je-li čekatelský poměr zrušen, má vzájemné vyúčtování nastati ihned.

Kontumačním rozsudkem prvního soudu ze dne 14. května 1934, č. j. Ck Ia 298/34-2, byl žalobce odsouzen zaplatiti družstvu 10% celého stavebního nákladu a jiné částky s čekatelstvím domku související, celkem částku 9.246 Kč 65 h s přísl., avšak k tomu byl podle obsahu oné žaloby odsouzen jen jako člen a čekatel rodinného domku. Když tedy byl žalobce později z členství a čekatelství toho žalovaným družstvem vyloučen a smlouva čekatelská byla takto rozvázána a když rodinný domek určený pro žalobce připadl do volné dispozice žalovaného družstva, nemůže již družstvo proti žalobci materiálně požadovati zaplacení vysouzené částky 9.246 Kč 65 h s úroky a musí býti vzájemné zúčtování mezi spornými stranami provedeno na nynějším základě způsobeném právě tím, že byl čekatelský poměr rozváán a zrušen. Kdyby se ona vysouzená částka připočetla žalobci k tíži, musila by se mu současně připočísti k dobru, protože by ji družstvo musilo nyní žalobci vrátit.

Poněvadž se nižší soudy tímto vzájemným vyúčtováním nezabývaly, výšku nároků žalobcových a žalovaného družstva nezjišťovaly a nabízené důkazy v té příčině vůbec neprovedly, trpí řízení vytýkanou kusestí a bylo rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 17098.

K pojmu omylu ve smyslu § 871 obč. zák.

Podstatným znakem omylu je rozpor mezi skutečností a mezi onou skutkovou podstatou, kterou strana pokládá za pravou skutečnost, nebo plynou-li z domnělé skutkové podstaty jiné povinnosti, než které odpovídají tomu, čeho strany zamýšlely dosíci oním jednáním, předpokládajíc, že straně jednající na základě domnělé skutkové podstaty nejsou ony rozpory povědomé.

Nebyl-li omyl první strany druhé straně pouze zřejmě nápadný z okolností, nýbrž musila-li býti druhá strana o omylu první strany důvodně přesvědčena, ježto ona strana učinila svůj projev výslovně na základě jiné skutkové podstaty, než jaká odpovídala skutečnosti a jakou měla na mysli druhá strana, nevyžaduje se k neplatnosti projevu pro omyl, aby omyl první strany byl omluvitelný a nezáleží na tom, by-li vzbuzen vlastní neopatrností druhé strany anebo i osobou třetí.

Pojistníková výpověď pojistné smlouvy není odůvodněna, byla-li učiněna na základě omylného odmítnutí nároku na plnění z pojistné smlouvy (pro opožděnost), ač pojistník věděl, že pojišťovna odmítá nárok ten za zcela jiných skutkových předpokladů, než které měl na mysli pojistník a které odpovídaly skutečnosti.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1938, Rv I 833/38.)

Žalovaná byla u žalující pojišťovny pojištěna proti následkům zákonné odpovědnosti za škody způsobené provozem motorového vozidla na dobu od 2. prosince 1935 do 2. prosince 1945. Dne 31. srpna 1936 došlo při jízdě oním vozidlem řízeným šoférem žalované k nehodě, při níž byl nezl. Antonín R. zraněn. Proti šoféru žalované firmy bylo zahájeno trestní řízení, v němž byl proti němu vynesena pravoplatný odsuzující rozsudek. Dne 15. prosince 1936 obdržela žalovaná dopis ze dne 14. prosince 1936, v němž jí Dr. Bohuslav S., advokát v P., oznámil, že jeho mandant nezletilý Antonín R. byl automobilem řízeným šoférem žalované zachycen a zraněn a zároveň jí žádal, aby jej uvědomila do 3 dnů, zda jest ochotna nahradit jeho mandantu utrpěnou škodu, ježto je jako majitelka vozidla za škodu odpovědná. Žalovaná dopisem z 15. prosince 1936, k němuž připojila dopis Dr. Bohuslava S. i opis odpovědi jemu zasláné, oznámila žalobkyni, že zasílá dopis Dr. S. a dále že byl již dne 3. listopadu 1936 trestním soudem vynesena rozsudek Tk XVI 2130/36-4, kterým byl šoféru žalované vyměřen trest 50 Kč podmínečně na jeden rok a žádala, aby žalobkyně další zařídila a podala jí o tom zprávu. Žalobkyně zpravila pak dopisem ze dne 21. prosince 1936 žalovanou, že odmítá se zabývat s uvedeným případem pro hrubé porušení pojistných podmínek, ježto jí nebylo hlášeno trestní řízení. Žalovaná dopisem ze 6. ledna 1937 oznámila žalobkyni, že žalobkyninu zprávu nemůže vzít na vědomí, ježto o trestním řízení dříve nevěděla, poněvadž jí to řidič zamlčel, a dala zároveň podle čl. 20 všeob. poj. podmínek pro neodůvodněné odmítnutí plnění výpověď z pojistné smlouvy s okamžitou platností. Žalující pojišťovna pak odvolala odmítnutí nároku žalované na odškodné, zpravila o tom žalovanou a dne 18. února 1937 zlikvidovala škodnou událost zaplacením náhrady 830 Kč poškozenému. Všeobecné pojistné podmínky ustanovovaly: Čl. 14: »Pojistník jest zavázán oznámiti pojišťovateli neprodleně dostavení se příhody pojistné, jakmile o ní zvěděl. Povinnosti oznámiti příhodu pojistnou se dostojí, odešle-li se oznámení do 8 dnů po době, kdy třetí osoba mimosoudně přivedla svůj nárok proti pojistníkovi k platnosti nebo kdy bylo pro čin, na němž nárok se zakládá, zavedeno trestní řízení.« Čl. 16: »Ztráta nároků na pojistníka proti pojistiteli nastane, je-li porušen některý ze závazků, jenž měl býti plněn proti pojišťovateli dle čl. 14. Tato ztráta však nastane, jestliže pojistníkovi nelze přičítati ani úmysl, ani hrubou nedbalost, anebo nemělo-li porušení toto vlivu ani na zjištění pojistné příhody, ani na zjištění neb objem plnění závazku pojistitelova.« Čl. 20: »Pojistník jest po nastalé pojistné příhodě oprávněn k výpovědi s okamžitou platností, odepře-li pojistitel zcela nebo zčásti uznati nárok na odškodné neb obmeškal-li se v této věci. Výpověď jest pojistník povinen dáti do měsíce po tom, kdy bylo zamítnuto neb splatno odškodné, a to nikoliv na pozdější dobu než na konec běžného pojistného období, došlo-li k výpovědi jednou neb druhou stranou, přísluší pojistiteli pojistné až do ukončení pojišťovacího poměru.« Tvrdíc, že žalovaná souhlasila se vzetím odmítnutí nároku na odškodné zpět a že teprve po

čtvrt roce, když byla upomínána o zaplacení další pojistné prémie, namítala, že svým dopisem ze 6. ledna 1937 dala výpověď, domáhá se žalobkyně na žalované zaplacení následné pojistné prémie. Žalovaná za řízení vnesla mezitímní návrh určovací, že pojistná smlouva shora dotčená výpovědí žalované zanikla a není po právu. Soud prvního stálice uznal podle žaloby a zamítl důsledkem toho vznesený mezitímní určovací návrh žalované. Odvolací soud uznal podle mezitímního návrhu určovacího žalované a důsledkem toho zamítl žalobu. Důvod: Prvý soud vycházel z názoru, že bylo povinností žalované, aby hned v prvním dopise ze dne 15. prosince 1936 žalující pojišťovně vysvětlila, z jakých důvodů došlo k opožděnému hlášení pojistného případu, a ježto se tak nestalo, dospěl k přesvědčení, že žalovaná uvedla žalující pojišťovnu v omyl a že jest tudíž její prohlášení o odmítnutí škody ze dne 21. prosince 1936 neúčinné podle § 871 obč. zák. Podle čl. 14 všeob. poj. podmínek ve shodě s ustanovením § 39 zák. č. 145/1935 Sb. z. a n. jest pojistník zavázán oznámiti pojistiteli neprodleně dostavení se pojistné příhody, jakmile o ní zvěděl. Není pochybnosti ani v literatuře ani v judikatuře, že se ona lhůta počíná teprve dnem, kdy se pojistník dověděl o uplatňování nároků třetí osobou nebo o zavedení trestního řízení. V souzeném případě vysvítá z předložených dokladů, že zástupce poškozeného oznámil žalované dopisem ze dne 14. prosince 1936, že teprve dodatečně bylo vypátráno, že nehodu zaviniilo auto patřící žalované a že proto činí žalované o nehodě oznámení. Žalovaná ihned po obdržení právě uvedeného dopisu oznámila dne 15. prosince 1936 uplatňovaný nárok žalující pojišťovně s informací o trestním řízení, které jí bylo hlášeno teprve téhož dne řidičem H. Z toho plyne, že žalovaná učinila zadost své oznamovací povinnosti podle čl. 14 všeob. poj. podmínek. Bylo tedy na žalující pojišťovně, aby si podle čl. 14 č. 2 všeob. poj. podmínek vyžádala od žalované další vysvětlení, byla-li v pochybnostech, anebo v omylu o včasném hlášení nehody. Neboť žalovaná jest podle uvedeného článku k dalšímu vysvětlení zavázána teprve tehdy, žádá-li o to pojišťovna. V souzené věci bylo další šetření pro žalující pojišťovnu nutné právě hledíc na ustanovení čl. 16 všeob. poj. podmínek, poněvadž ztráta na plnění nastane, nejde-li o porušení ani z úmyslu, ani z hrubé nedbalosti, anebo nemělo-li porušení vlivu ani na zjištění, ani na objem plnění. Nemohla proto žalující pojišťovna při šetření řádné dbalosti nárok na plnění odmítnouti bez dalšího šetření. Prvý soud tedy pochybil, když dospěl k závěru, že žalovaná zavedla svým dopisem ze dne 15. prosince 1936 podnět k omylu žalující pojišťovny podle § 871 obč. zák. a že žalobkyně postupovala zcela správně a zcela odůvodněně, když odmítla nárok na plnění. Ale i kdybychom se postavili na stanovisko, že žalovaná uvedla žalující pojišťovnu v mínění, že se oznámení stalo opožděně důsledkem hrubé nedbalosti, vyžaduje ustanovení § 871 obč. zák., že omyl pojišťovny musí býti nezaviněný (omluvitelný), t. j. že pojišťovna byla na omylu, ač jednala s náležitou opatrností (§§ 1297 až 1299 obč. zák.),

a že přes to nepozorovala, že žalovaná činí nedostatečné oznámení. Podle toho, co bylo shora uvedeno, nezachovala žalobkyně onen stupeň opatrnosti, aby se vyvarovala omylu. Žalující pojišťovna, od které pocházejí pojistné podmínky a která se velmi dobře vyzná v pojišťovacích věcech, neboť se zabývá téměř výhradně pojišťovacími záležitostmi, musila si hledíc na ustanovení čl. 16, druhé věty, a čl. 14, č. 2 všeob. poj. podmínek, v souzeném případě nejprve vyžádati další vysvětlení od žalované, proč hlásila nehodu z 31. srpna 1936 teprve dne 15. prosince 1936. Když tak neučinila, nezachovala podle názoru odvolacího soudu onen stupeň opatrnosti, který se vyžaduje od pojišťovny jako odbornice v pojišťovacích věcech podle § 1299 obč. zák., ani onen stupeň opatrnosti, který se podle §§ 1297 a 1298 obč. zák. vyžaduje při obyčejných schopnostech, vůči žalované, která se pravidelně pojišťovacími věcmi nezabývá a učinila včas dosti své oznamovací povinnosti dle pojistných podmínek, jak jest shora uvedeno. Nemůže se tedy žalující pojišťovna s úspěchem odvolávat na omyl podle § 871 obč. zák., když jí bylo možno, aby se mu vyhnula prostým dotazem u žalované o vysvětlení, proč se stalo oznámení teprve dne 15. prosince 1936. Dospěl proto odvolací soud odchylně od stanoviska prvního soudu k závěru, že žalující pojišťovna neměla dostatečné důvody k okamžitému odmítnutí nároků na plnění, že žalovaná nezavinila nijakým opominutím, že žalobkyně odmítla plnění a že žalující pojišťovna nezachovala onen stupeň opatrnosti řádného člověka, tím méně řádného obchodníka ani při odmítnutí nároku, ani při odvolání tohoto odmítnutí, a že důsledkem toho mohla žalovaná právem dáti výpověď z pojistné smlouvy podle čl. 20 všeob. poj. podmínek. Tvrdí-li žalující pojišťovna v odvolacím sdělení, že by jednání žalované odporovalo zásadám poctivého styku, nutno podotknouti, že se žalovaná zachovala přesně podle ustanovení všeobecných pojistných podmínek, a když žalobkyně bez bližšího vyšetření skutečného stavu věci ihned odmítla nárok na plnění, k čemuž oprávněna nebyla, jak sama připouští tím, že později nárok plnila, nemůže si stěžovat na to, když žalovaná použila svého práva vyhrazeného jí pro takový případ ustanovením čl. 20 všeob. poj. podmínek. Bylo tudíž mezitímnímu určovacímu návrhu žalované vyhověti a žalobu proto zamítnouti.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu prvního stolice.

D ů v o d y:

Odvolací soud dospěl k nenapadenému závěru, že se oznámení o dostavení se pojistné příhody dopisem žalované ze dne 15. prosince 1936 stalo včas podle čl. 14, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek. Nejde tudíž o porušení závaznosti, které by mělo v zápětí ztrátu nároku na plnění podle čl. 16 uved. poj. podmínek, a nemá proto významu ani druhá věta tohoto článku.

Jde proto jen o to, zdali žalobkyně byla dopisem žalované o dostavení se pojistné příhody ze dne 15. prosince 1936 uvedena v podstatný a omluvitelný omyl, který byl s to, aby podle § 871 obč. zák. učinil nezávazným prohlášení žalobkyně v dopise ze dne 21. prosince 1936, jímž odmítla nárok na plnění. Žalující pojišťovna zastává sice názor, že vzpomenuť dopis žalované byl tak jasný, že nezavdával objektivně ani příčiny k pochybnosti o tom, že oznámení o dostavení se pojistné příhody bylo učiněno opožděně, a že tudíž o omylu žalobkyně nemůže býti žádná řeči. Než tím není náležitě vystižen pojem omylu. Neboť podstatným znakem omylu jest rozpor mezi skutečností a mezi onou skutkovou podstatou, kterou strana za pravou skutečnost pokládá, nebo plynou-li z domnělé skutkové podstaty jiné povinnosti, než které odpovídají tomu, čeho strany zamýšlely oním jednáním dosáhnouti, předpokládajíc, že straně jednající na základě domnělé skutkové podstaty nejsou ony rozpory povědomé. V souzeném případě byla žalobkyně v omylu, když odmítla dopisem ze dne 21. prosince 1936 nárok na plnění, a to proto, že se oznámení pojistné příhody stalo opožděně, neboť ve skutečnosti tomu tak nebylo. Než každý omyl není ještě důvodem k tomu, aby nevznikl závazek z projevu vůle strany jednající v omylu, nýbrž musí to býti omyl vyvolaný jedním ze způsobů uvedených v § 871 obč. zák., tedy jestliže druhá strana zavdala k omylu první strany podnět, nebo když druhé straně musil býti omyl první strany z okolností patrně nápadný, anebo když byl omyl včas vysvětlen. Ustanovení to ovšem dále předpokládá, že omyl musil býti omluvitelný, to jest, že strana byla v omylu, ač jednala s náležitou a zákonem předepsanou opatrností (§§ 1297, 1299 obč. zák., čl. 282 obč. zák.). Odvolací soud dospěl k názoru, že omyl žalobkyně byl neomluvitelný a že žalovaná nezavdala svým dopisem ze dne 15. prosince 1936 žalobkyni podnět k omylu. Než v souzeném případě nepadá neomluvitelnost omylu žalobkyně vůbec na váhu a nezáleží ani na tom, zda žalovaná podnět k omylu žalobkyně nezavdala. Neboť ustanovení o omylu prýští ze všeobecné právní zásady, že hotovost smlouvy vůbec nenastává, jestliže projev vůle obou stran není souhlasný (§§ 861, 869 obč. zák.). Z toho plyne, že ví-li jeden smluvník, že druhý smluvník přijal sice jeho nabídku, ale za jiných skutkových nebo právních předpokladů, nedojde k smlouvě. Proto praví i § 871 obč. zák., že byla-li první strana na podstatném omylu o obsahu projevu, který učinil druhý smluvník, nevznikne pro první stranu závazek, když druhé straně musil první strany býti z okolností patrně nápadný (druhý případ § 871 obč. zák.). Tu se ovšem zdá, že je třeba, aby omyl byl omluvitelný. Avšak, nebyl-li omyl první strany druhé straně pouze patrně nápadný z okolností, nýbrž musila-li býti druhá strana o omylu první strany důvodně přesvědčena, poněvadž tato učinila svůj projev výslovně na základě jiné skutkové podstaty, než jaká odpovídala skutečnosti a jakou měla na mysli druhá strana, pak se nevyžaduje, aby omyl první strany byl omluvitelný, a nezáleží na tom, zda byl vzbuzen vlastní neopatrností druhé strany anebo i osobou třetí. To

plyne i z § 875, druhé věty, obč. zák., kde se praví, že věděl-li druhý smluvník, že prvního smluvníka uvedla v omyl třetí osoba, jest užiti ustanovení §§ 870 až 874 obč. zák. V souzené věci žalovaná musila zcela určitě seznati z dopisu žalobkyně ze dne 21. prosince 1936, že žalobkyně jedná v omylu, poněvadž ve svém dopisu výslovně uvedla, že odmítá nárok na plnění proto, že oznámení o pojistné příhodě bylo učiněno opožděně. Věděla tudíž žalovaná, že žalobkyně odmítá nárok na plnění za zcela jiných skutkových předpokladů, než které měla na mysli žalovaná a které odpovídaly skutečnosti, takže objektivně vzbuzovala odpověď obsažená v řečeném dopisu takový dojem, jakoby žalobkyně byla výslovně psala, že odmítá plnění jen pro případ, že oznámení pojistné příhody došlo opožděně. Bylo proto povinností žalované, aby žalobkyni věc vysvětlila a jí z jejího omylu vyvedla, a nesrovnává se se zásadami poctivého styku, aby žalovaná využila omylu žalobkyně a aby místo vysvětlení věci vypověděla pojistnou smlouvu dopisem ze dne 6. ledna 1937 podle čl. 20 všeobecných pojistných podmínek. Není proto projev žalované pojišťovny o odmítnutí nároku na plnění, obsažený v dopise ze dne 21. prosince 1936, pro ni závazný a výpověď pojistné smlouvy pojistníkem není odůvodněná.

Již proto jest žalovaná povinna zaplatiti celou prémii za období od 2. prosince 1936 do 2. prosince 1937, a také její mezitímní určovací návrh není důvodný.

Čís. 17099.

Má-li úprava práv a povinností (užívání) jednotlivých spoluvlastníků nemovitosti zapsané v pozemkové knize, odlišující se od zákonné úpravy, působiti proti poctivým třetím osobám, jež jednají v důvěře v pozemkovou knihu, musí býti vložena do pozemkové knihy, v níž jest zapsána příslušná nemovitost; nestačí, že listina o oné úpravě byla založena ve sbírce listin při zápisu týkajícím se jiné nemovitosti.

Jestliže se většina nových spoluvlastníků nedohodla na takovém užívání, jak bylo obsaženo v úmluvě sjednané předcházejícími spoluvlastníky nemovitosti, neváže ona úmluva menšinu nových spoluvlastníků, třeba se většina spoluvlastníků ve skutečnosti (fakticky) řídila onou úmluvou.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1938, Rv II 231/38.)

Trhovou smlouvou z 9. listopadu 1901 koupili tehdejší vlastníci usedlosti č. p. 28 v M., č. p. 61 v M., č. p. 21 v M. a č. p. 34 v D. od Františka R., vlastníka usedlosti č. p. 10 v M., parcelu č. kat. 367/2 cesta, která byla zapsána do nové vložky č. 129 poz. knihy M. a připsána do vlastnictví každému k jedné ideální čtvrtině. Mezi ony spoluvlastníky byla pak rozdělena též od nich koupená parcela č. kat. 590,

a to p. č. kat. 591/4 připadla k žalobkynině usedlosti č. p. 28 v M., p. č. kat. 591/3 k usedlosti č. p. 61 v M., parcela č. kat. 591/2 k usedlosti č. p. 21 v M. a parcela č. kat. 590 a 591/1 k usedlosti č. p. 34 v D. Výše dotčená parcela č. kat. 367/2 cesta, která byla koupena jen proto, že na nově utvořené parcele neměli nabyvatelé cestu, měla sloužiti jediné jakožto cesta pro pozemky nově nabyté, o čemž pak byla sepsána listina z téhož dne, t. j. ze dne 9. listopadu 1901. V této smlouvě bylo výslovně ustanoveno, že pozemku č. kat. 367/2 nebudou spoluvlastníci užívati jinak než tak, že budou po ní jezdit svými povozy na své pozemky č. kat. 591/4, 591/3, 591/2, 590 a 590/1, že oprávnění nebudou na tomto pozemku vykonávati jiná práva, že nesmějí dáti svolení, aby třetí osoby užívaly onoho pozemku nějakým způsobem, ledaže by k tomu dali souhlas všichni spoluvlastníci. Uvedená smlouva, kterou byly zřízeny též vzájemné služebnosti, byla založena ve sbírce listin k vkladu služebnosti cesty ve vložkách, v nichž byly zapsány výše uvedené usedlosti, kdežto ve sbírce listin k vložce č. 129, v níž jest zapsána parcela č. kat. 367/2 cesta, nebyla založena ve sbírce listin. Tvrdíc, že žalovaní, kteří nabyli jedné ideální čtvrtiny parcely č. kat. 367/2, jezdí přes ni na své vlastní pozemky a nikoli jen na pozemky č. kat. 590 a 591/1, které patří jiným spoluvlastníkům a jejichž spoluvlastníky ani žalovaní nejsou, domáhá se žalobkyně žalobou, že žalovaní nejsou oprávnění užívati cesty zřízené z parcely č. kat. 367/2 zapsané ve vložce č. 129 poz. knihy M., zejména že nejsou oprávnění jezdit tudy na jiné své pozemky, že jsou povinni to uznati a zdržeti se dalšího takového rušení spoluvlastnického práva k parcele č. kat. 367/2, zejména jízdy po ní na jiné své pozemky. Soud první stolice uznal podle žaloby, vycházející z názoru, že žalovaní nejsou vlastníky žádného z pozemků č. kat. 590 a 591/1 až 591/4, pro něž byla cesta č. kat. 367/2 společně koupena, nesmějí podle znění oné smlouvy o zřízení služebnosti jezdit po dotčené cestě na svůj pozemek č. kat. 367/1, ježto jsou jako právní nástupci původních spoluvlastníků (manželů Š-ových) vázání ujednáním o zvláštním užívání společné cesty č. kat. 367/2. Odvolací soud zamítl žalobu. Z důvodů: Podle názoru odvolacího soudu nejsou žalovaní vázání smlouvou o zřízení služebnosti z 9. listopadu 1901, neboť řečená smlouva, jež má obligační povahu, vázala jen původní smluvce. Žalované by ona smlouva nevázala ani tehdy, kdyby byli o ní věděli, neboť vlastnické právo jako absolutní právo nedopouští podobné omezení bez vůle spoluvlastníka, vždyť by potom žalovaní ze svého spoluvlastnictví, aniž tomu chtěli, pranic neměli. Prvému soudu sluší sice přisvědčiti, pokládá-li souzenou žalobu za žalobu zápůrčí, avšak pro tuto žalobu není tu skutkového podkladu. Žalovaní tím, že se stali spoluvlastníky, nemohou býti vůbec bez své vůle vyloučeni ze společného užívání, neboť v takovém případě bylo by jejich spoluvlastnictví porušeno. V novém společenství, kdy se také žalovaní stali spoluvlastníky, bylo potřebí nejprve se dohodnouti o užívání společné nemovitosti, tedy o její správu. Jakým způsobem se však

má tato správa provést, určuje zákon, jenž pořad práva vylučuje a účastníky odkazuje na nesporné řízení. Protože touto cestou věc nedošla svého vyřízení — strany tak ani netvrdí, — je souzená žaloba předčasná a tudíž není bezdůvodná.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

I ti, kteří přikládají úmluvě o úpravě práv a povinnosti jednotlivých spoluvlastníků nemovitosti, odlišující se od úpravy zákonné, účinek věcný a nikoliv jen obligační (srov. Klangův Komentář II/1 k § 826 obč. zák. pod II — jinak Gl. U. n. ř. č. 5986), vyžadují, aby byla řečená úmluva vložena do pozemkové knihy, neboť jinak by nepůsobila proti třetím osobám, jednajícím v důvěře v pozemkovou knihu. V případě, o nějž jde, se tak nestalo a žalobkyně v dovolání neuplatňuje, že žalovaní znali obsah smlouvy ze dne 9. listopadu 1901 o užívání společné parcely č. kat. 367/2 cesta, zapsané ve vložce č. 129 poz. knihy M., což žalovaní výslovně popřeli, tvrdíce, že nabyli dvou osmin uvedené parcely v důvěře v pozemkovou knihu. Nestačí, že dotčená smlouva, týkající se též zřízení vzájemných služebností, o něž tu nejde, je založena ve sbírce listin k vkladu služebností cesty v jiných vložkách, neboť není založena ve sbírce listin k vložce č. 129 poz. knihy M., v níž jest parcela č. kat. 367/2 zapsána a z které není vůbec zřejmé, že došlo k nějaké úmluvě. Neváže proto ona úmluva žalované, kteří jinak, jak dále jest uvedeno, do právního poměru založeného onou úmluvou nevstoupili.

Ani z obvyklého znění tržové smlouvy ze dne 3. srpna 1936, že žalovaní koupili spoluvlastnický podíl nemovitosti č. kat. 367/2 poz. knihy M. se všemi právy a v těch mezích, jak prodatelka Josefa Š. sama nemovitost tu držela a užívala aneb držeti a užívati byla oprávněna, nelze vyvodit, že tím žalovaní vstoupili do právního poměru založeného původními spoluvlastníky parcely č. kat. 367/2 poz. knihy M. smlouvou z roku 1901. Šlo by o projev vůle »mlčky« učiněný podle § 863 obč. zák., který musí býti právě tak bezpečný jako projev výslovný. Jakmile lze smluvcovu chování vyložit i jinak než jako projev určitého obsahu, — v případě, o nějž jde, jako obvyklý obsah tržové smlouvy, — nelze již užití § 863 obč. zák. (srov. rozh. č. 12123 Sb. n. s.), zejména když žalovaní nabyli spoluvlastnictví dvou osmin parcely č. kat. 367/2 bez nějakého zvláštního omezení.

V úmluvě sjednané prvními spoluvlastníky parcely č. kat. 367/2 o jejím užívání nelze spatřovati dohodu většiny spoluvlastníků nových, když nebylo zjištěno, že většina nových spoluvlastníků, přesto, že se staly spoluvlastníky i žalovaní, trvá na takovém užívání parcely č. kat. 367/2, jaké ujednali první spoluvlastníci. I kdyby se ostatní spoluvlastníci fakticky řídili úmluvou z roku 1901, neplyne z toho ještě, že

tím chtějí vyloučiti žalované nové spoluvlastníky z jakéhokoliv užívání společné cesty.

Jednání o řádném užívání (správě) společné nemovitosti je však podmínkou toho, aby mohlo jít o přestoupení mezi řádného užívání a řádné správy, když žalovaní neužívají společné cesty v podstatě jinak než ostatní spoluvlastníci a když jde jen o to, zda jest možno jezdit atd. přes společný pozemek (cestu) výhradně jen na pozemky ostatních spoluvlastníků a nikoliv na pozemky žalovaných. Ježto tímto způsobem (§§ 833, 835 obč. zák.) nedošla věc svého vyřízení, správně odvolací soud žalobu zamítl vůbec a ne jen toho času.

Cís. 17100.

K důkazu, že pojistné příspěvky k nemocenskému pojištění byly předepsány z podniku povinného za osoby tam zaměstnané, stačí, že je z platebního výměru zřejmé, že byly předepsány povinnému jako provozovateli živnostenského podniku.

Je-li platební výměr nemocenské pojišťovny opatřen doložkou vykonatelností, je k vyřízení odporu třeba zahájení správního řízení jen tehdy, tvrdí-li odporující, že má možnost zvrátit platební výměr v řízení správním tím, že podal již stížnost, nebo jiným způsobem.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1938, R I 959/38.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně vydražené nemovitosti, přikázal okresní nemocenské pojišťovně v M. přes odpor Dr. Oskara B. přihlášené pojistné nemocenské příspěvky v částce 562 Kč v přednostním pořadí. Rekursní soud k rekursu odporovatele Dr. Oskara B. vyhověl odporu a nepřikázal nic na uvedené pojistné příspěvky. D ů v o d y: K přikázání pojistných příspěvků v přednostním pořadí nestačí pouze to, že vydražená nemovitost sloužila převážně provozování výdělečné živnosti povinného, nýbrž jest nutno též prokázat, že též osoby, za něž se ony příspěvky předepisují, byly zaměstnány u majitele nemovitosti, a to v podniku v nemovitosti od něho provozovaném. Nemocenská pojišťovna nepředložila vůbec žádné platební výměry, z nichž by bylo zřejmé, za které zaměstnance příspěvky jsou předepsány, nýbrž předložila jen výkaz nedoplatků, v kterých ani jednotlivé částky, ani jednotlivé měsíce nejsou uvedeny a zejména nejsou uvedena jména zaměstnanců a ani při roku rozvrhovém netvrdila, že se přihlášené příspěvky týkají osob zaměstnaných v živnosti provozované na vydražené nemovitosti (viz rozh. č. 15841 Sb. n. s.). Bylo proto rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

D ů v o d y:

K dokladu o nároku okresní nemocenské pojišťovny na přiznání výsadního pořadí přihlášených pojistných příspěvků podle § 175 zák. č. 221/1934 ve znění přílohy k vyhlášce č. 189/1934 Sb. z. a n. stačilo, když bylo formálně bezvadným vykonatelným platebním rozkazem pojišťovny ze dne 9. května 1936 s doložkou vykonatelnosti prokázáno (rozh. č. 12000 Sb. n. s.), že se vztahují na podnik provozovaný na dražené nemovitosti (hostinci) a že byly splatné, když jejich zajištění se stalo dne 6. října 1936 pod č. d. 4843 povoleným přístupem k přítomnému dražebnímu řízení, v tříletém období před příklepem, tedy v době od 25. listopadu 1934 do 25. listopadu 1937.

V té příčině k důkazu splatnosti stačil údaj vykonatelného platebního výměru, že jde o zadrželé pojistné s příslušenstvím »za měsíce v roce 1935«.

Nelze schváliti názor odporovatele Dr. Oskara B. a rekursního soudu, že bylo na nemocenské pojišťovně, aby předložením příslušného výměru prokázala také a aby dále dokázala neb aspoň při rozvrhovém roku tvrdila, že se příspěvky ty týkají osob zaměstnaných v živnosti provozované na vydražené nemovitosti.

V rozvrhovém řízení mohou zadnější oprávnění podati odpor proti správnosti pohledávky nebo proti pořadí, o kterémžto odporu rozhodne exekuční soud, jde-li o otázky právního posouzení. Je-li k vyřízení odporu potřebí zjištění sporného skutkového základu pohledávky nebo pořadí, odkáže odpor na pořad práva. Podobně jest postupovati, vyžaduje-li vyřízení odporu, aby zahájeno bylo řízení správní (§ 213, odst. 1 a 2, ex. ř.).

Odpor proti příkázání pojistného odůvodňoval knihovní věřitel Dr. Oskar B. tím, že dlužnice Anna M. neprovozovala žádnou živnost, nemá ani koncese, nebyla jí předepsána výdělková daň, není též přihlášena a není podán průkaz o tom, že jde o příspěvky za osoby zaměstnané v živnosti.

Doklad o tom, že příspěvky byly předepsány z podniku patřícího povinné Anně M. za osoby tam zaměstnané, je podán platebním výměrem, z něhož plyne, že jí byly pojistné příspěvky předepsány jako majitelce hostince. To stačí a nebylo třeba, aby pojišťovna předkládala seznam osob v hostinci zaměstnaných. Že by příspěvky byly předepsány za osoby v živnosti nezaměstnané, Dr. Oskar B. netvrdil a nebylo proto jeho odpor poukazovati na pořad práva.

Nebylo také třeba poukazovati jeho odpor na pořad správní. To by bylo potřebí, kdyby k vyřízení odporu bylo třeba zahájit správní řízení. Bylo-li však prokázáno, že příspěvky byly vykonatelné (§ 175 uved. zák.) a předepsány provozovatelce, jak plyne z doložky vykonatelnosti platebního výměru, bylo by třeba k vyřízení odporu zahájit správní řízení jen tehdy, kdyby odporovatel tvrdil, že má možnost zvrátiti pla-

tební výměr v řízení správním tím, že podal již stížnost, neb jiným způsobem. Jinak je exekuční soud vázán rozhodnutím správního úřadu o pravoplatnosti předpisu. Dr. Oskar B. však netvrdil, že má možnost zvrátiti platební výměr a nedolíčil, že je k vyřízení jeho odporu potřebí správního řízení.

Neprávem proto nepřiznal rekursní soud dovolací stěžovatelce účtované jí pojistné za rok 1935 s příslušenstvím a bylo tudíž k jejímu rekursu obnoviti v tomto směru příkazní usnesení prvního soudu.

Čís. 17101.

Není-li to ve stanovách výdělkových a hospodářských společenstev (zák. č. 70/1873 ř. z.), jejichž činnost záleží také v pronajímání bytů ve vlastních domech svým členům, zakázáno, jsou platné pronájmy obchodních a živnostenských místností osobě, která není členkou, pokud nebylo o nich před 31. květnem 1935 pravoplatně rozhodnuto, že jsou neplatné.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1938, Rv I 3375/37.)

Proti žalobě, kterou se žalující společenstvo »S., obecně prospěšné stavební družstvo pro stavbu dělnických a úřednických domků v B.«, na žalovaném domáhalo zaplacení dlužného nájemného 7.211 Kč s přísl., namítl žalovaný mimo jiné, že nájemní smlouva není platná, ježto byla uzavřena proti stanovám, které zakazují sjednávati nájemní smlouvy s nečleny družstva, a že žalovaný není a nebyl členem družstva. Soud první stolice uznal podle žaloby, kdežto odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud uložil dovolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Odvolací soud zamítl žalobu, vycházející z názoru, že nájemní smlouva, z níž se žaluje, uzavřená v roce 1931 žalujícím bytovým družstvem s žalovaným, který nebyl jeho členem, odporuje ustanovení § 1 zákona č. 70/1873 ř. z. i stanovám žalujícího družstva a že je proto hledíc na ustanovení § 879 obč. zák. nicotná. Dovolatel tento právní názor potírá. Není v souzeném případě třeba činiti vývody z § 1 zák. č. 70/1873 ř. z., ježto podle § 3 vládn. nař. z 18. května 1935, č. 116 Sb. z. a n. výdělková a hospodářská družstva zřízená podle zák. č. 70/1873 ř. z., jejichž činnost záleží také v pronajímání bytů ve vlastních domech členům, jsou oprávněna krámy, živnostenské provozovny, skladiště, ateliery, garáže, obchodní písařny a podobné místnosti, jež nejsou určeny pro bývání, pronajímati komukoliv a podle § 6 uved. vládn. nař. se dosavadní omezení činnosti takových společenstev nedotýkají plat-

nosti právních jednání uzavřených mezi jinými do dne účinnosti řečeného nařízení, t. j. do dne 31. května 1935, pokud nebylo před tímto dnem pravoplatně rozhodnuto, že jsou neplatná. Podle § 4, odst. 1, dotč. vl. nař. smějí ovšem takováto společenstva rozšiřovati svou hlavní činnost na toho, kdo není jejich členem, jen potud, pokud to není v rozporu s ustanoveními jejich stanov, avšak stanovy žalujícího družstva, třeba podle jejich § 1 jest účelem družstva, aby svým členům opatřovalo levné a zdravé byty a malé provozovny, neobsahují nikde zákaz pronajímání vedle toho malé provozovny též nečlenům a nelze proto říci, že by byl pronájem obchodních a živnostenských místností žalujícím družstvem nečlenovi v rozporu s těmito stanovami. Z hořejších úvah jde najevo, že pronájem hostinských místností s příslušenstvím žalujícím družstvem žalovanému není neplatný nebo dokonce nicotný jen proto, že žalovaný není členem vzpomenutého družstva.

Dovolací soud nemohl však rozhodnouti ihned ve věci samé, poněvadž odvolací soud, vycházející z nesprávného právního názoru o neplatnosti nájemní smlouvy ujednané mezi spornými stranami, nezabýval se ostatními vývody, které žalovaný v odvolání uplatňoval. Bylo proto rozhodnouti, jak nahoře.

Čís. 17102.

Jestliže smluvci splnili trhovou smlouvu sjednanou o zabrané půdě pod odkládací podmínkou, že bude schválena státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství), před tím, než nastala ona podmínka, a setrvali na ní i potom, když ono schválení bylo odepřeno z důvodů, jež mohly býti odstraněny neb odpadnouti, může býti tato odkládací výminka splněna dodatečným schválením, když odpadly důvody uvedené pro původní odepření souhlasu s odprodejem zabrané půdy. Prodávající jest v takovém případě povinen vydati kupujícímu prvopis trhově smlouvy nebo podepsati duplikát, aby smlouva mohla býti předložena k schválení.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1938, Rv I 93/38.)

Žalobě, kterou se žalobce na žalovaném domáhal vydání trhově smlouvy z 10. února 1924, podle níž koupil od žalovaného pod výminkou, že smlouva bude schválena státním pozemkovým úřadem, dílec pozemkové parcely č. kat. 389/5, ležící v kat. území M. L. a zapsaný ve vložce č. 1293 zemských desk za 8.730 Kč, nebo podepsání duplikátu řečené smlouvy (obsahu uvedeného přesně v žalobní prosbě), vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů :

Po právní stránce posoudily nižší soudy spornou věc správně. Bylo zjištěno, že trhová smlouva ze dne 10. února 1924 byla uzavřena pod odkládací výminkou, že bude schválena státním pozemkovým úřadem,

že obě strany rozepře smlouvu ihned splnily tím, že žalobce zaplatil kupní cenu a žalovaná mu odevzdala prodaný pozemek do držení a užívání, že státní pozemkový úřad výměrem ze dne 24. května 1925 odepřel smlouvu tu schváliti, že však sporné strany nevyvodily z toho důsledky, žalovaná podržela kupní cenu a žalobce pozemek. Tím tedy daly obě strany rozepře najevo, že trvají při původní smlouvě. Projev státního pozemkového úřadu, že trhovou smlouvu neschvaluje, nebyl podle jeho důvodů nezměnitelný, a dokud smluvci nevyvodili z něho důsledky, jest vždycky dle smyslu výhrady o schválení ještě čas k splnění vzpomenuté odkládací výminky. Státní obvodová úřadovna pro pozemkovou reformu v P. dala výměrem ze dne 27. května 1935 zásadní souhlas k odprodeji pozemku ve smyslu původní trhově smlouvy ze dne 10. února 1924 a žádala, aby jí byla smlouva ta předložena k schválení, a je proto žalovaná povinna buďto vydati žalobci originál smlouvy té, nebo jeho duplikát podepsati za tím účelem, aby jej žalobce mohl předložiti státní obvodové řadovně pro pozemkovou reformu v P. k schválení.

Čís. 17103.

Ustanovují-li stanovy hospodářského a vydělkového společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.), že má pro své pohledávky proti členovi přední zástavní právo nebo vůbec přední nárok na členských závodních podílech, týká se ono ustanovení vypořádacích podílů příslušejících členu. Výpovědi členských podílů a vystoupení členu ze společenstva za konkursu prohlášeného na jmění členu se stal dosavadní členův podmíněný a nedospělý nárok na vypořádání nepodmíněným a dospělým (§ 21, odst. 2 konk. ř.) a společenstvo jest oprávněno uplatňovati své přední zástavní právo ve prospěch své pohledávky a namítati jí k započtení se vzájemnou pohledávkou členu na vyplacení vypořádacích podílů.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1938, Rv I 720/38.)

Truhlářské, výrobní, nákupní a prodejní družstvo v U., zapsané společenstvo s omezeným ručením, bylo členem žalované Občanské záložny v U., která mu poskytla zápůjčky do výše 300.000 Kč. V letech 1920 a 1925 složilo závodní podíly v úhrnné částce 6.000 Kč. Stanovy žalované záložny obsahovaly v § 6 toto ustanovení: »Dokud jest člen v závaznosti k záložně, přísluší jí na všechny závodní podíly jeho přední právo zástavní a vůbec přední nárok pro její pohledávky...«. Usnesením krajského soudu v Ch. ze dne 16. ledna 1935 byl na jmění uvedeného společenstva prohlášen konkurs a tu žalující správce konkursní podstaty vypověděl členské podíly onoho družstva u žalované záložny a domáhal se po uplynutí ručební doby zaplacení 6.000 Kč s přísl. tvrdě, že žalované nepřísluší přednostní právo zástavní a přednostní nárok na zažalované podíly, a obsahují-li stanovy žalované záložny

v § 6 takové ustanovení, že to odporuje §§ 48 a 49 zák. č. 70/1873 ř. z., ježto upotřebení členských podílů k vlastnímu uspokojení společenstva a poskytnutí zástavního práva k nim pro pohledávky nebo jiné nároky společenstva, odporuje účelu vytčenému v zákoně, mimo to že nemůže nastati kompensace mezi nároky konkursní podstaty a vzájemnými nároky žalované záložny, poněvadž se proti nárokům konkursní podstaty kompensace nedopouští, poněvadž se pohledávka žalované stala likvidní a vůbec pohledávkou teprve dnem 1. ledna 1937, kdežto konkurs byl na družstvo prohlášen již v roce 1935. Žalovaná odepřela vyplacení zažalovaných členských podílů, ježto její zástavní právo nebylo prohlášením konkursu dotčeno a ona byla oprávněna sraziti si na částečnou úhradu nedoplatku poskytnutých zápůjček shora uvedenému družstvu jeho členské podíly. Nižší soudy zamítly žalobu, a to o d v o l a c í s o u d, který prohlásil dovolání za přípustné podle § 502, odst. 3 c. ř. s., z těchto důvodů: Jest přisvědčiti odvolateli, že závodní podíly člena společenstva jsou po dobu členství vlastnictvím společenstva. To je zřejmé z ustanovení §§ 48, č. 2, 55 a), d), 59 a 79 zák. č. 70/1873 ř. z., zejména z § 49, podle něhož likvidátoři mají navrhnouti prohlášení konkursu jmění společenstva teprve tehdy, jestliže se při počtích likvidace nebo později zřízené bilanci ukáže, že aktiva společenstva, čítaje v to rezervní fond a společenské podíly členů na úhradu dluhů společenstva nestačí, počítají se tudíž podíly k aktivům společenstva a to není pasivní, jestliže podíly členů stačí na úhradu jeho dluhů. Člen složením podílů nabývá obligačního práva proti společenstvu, aby mu byly vyplaceny jeho podíly po zrušení společenstva, vyloučení, neb jeho vystoupení ze společenstva po případě v hodnotě vyšší, bylo-li dosaženo zisků, nebo v hodnotě nižší, byly-li ztráty, jak obojí podle stanov na něho připadne. Na tyto vypořádací podíly, jež mají býti členu po dané výpovědi za podmínek ve stanovách uvedených vyplaceny, má žalovaná záložna podle § 6 stanov přední právo zástavní a vůbec přední nárok pro své pohledávky. Odvolatel tvrdil v první stolici, že řečené ustanovení stanov žalované záložny je v odporu s předpisy §§ 48 a 49 zák. č. 70/1873 ř. z., což první soud právem vrátil tím, že v souzeném případě se členské podíly žalované záložny staly majetkem jmenovaného družstva, tedy osoby třetí, takže žalovaná se uspokojuje z majetku družstva a nikoli ze svého vlastního majetku. V odvolání pak tvrdí, že ustanovení to je v odporu s ustanovením §§ 76, 77 a 79 téhož zákona, avšak ani v tom nemá pravdu, neboť uvedený zákon v dotčených předpisech upravuje ručení člena společenstva, je-li v konkursu neb v likvidaci, a dále ručení člena po výpovědi po dobu ručební. V souzené věci však nejde o ručení uvedeného družstva po dobu závaznosti, neboť ta již uplynula dnem 1. ledna. Obligační nárok truhlářského družstva na vyplacení podílů v ceně buď vyšší neb nižší nebo v ceně nezměněné, jest jeho pohledávkou, která mu vznikla již přistoupením družstva za člena a složením podílů; pohledávka ta nevznikla teprve výpovědí konkursním správcem, nýbrž tou výpovědí se

stala dospělou. Je proto možná kompensace, neboť pod § 21, odst. 2, konk. ř. není kompensaci na překážku, že vzájemné pohledávky, neb některá z nich v době prohlášení konkursu nebyly dospělé. Jde o tytéž subjekty, o pohledávky pravé a stejnorodé, takže tu jsou podmínky §§ 1438 a 1439 obč. zák. Rozh. č. 9054 Sb. n. s. se na souzený případ nehodí, neboť v případě tam řešeném šlo o útraty, jež byly přisouzeny žalované konkursní podstatě a jež tudíž vznikly za trvání konkursu; ostatně i v tom rozhodnutí se pravi, že jest možna kompensace pohledávky věřitelovy za konkursní podstatou s pohledávkou podstaty, jsou-li jinak splněny obecné podmínky. První soud posoudil věc správně po právní stránce, jestliže žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dospěl-li odvolací soud k úsudku, že žalovaná má podle § 6 svých stanov pro své pohledávky přední právo zástavní a vůbec přední nárok na vypořádací podíly, stalo se tak toliko výkladem uvedeného ustanovení stanov. Tento úsudek lze tedy napadati jen pro nečíslnost s hlediska nesprávného právního posouzení věci a nikoliv, jak činí odvolatel, s hlediska rozporu se spisy.

Uvedený úsudek odvolacího soudu je také logicky bezvadný. Právě proto, že závodní podíly před vypořádáním jsou vlastnictvím společenstva, může se řečené ustanovení stanov žalované záložny týkati pouze podílů na vypořádání. Vypořádací podíl není však již vlastnictvím společenstva, nýbrž nárok na něj přísluší členu. K tomuto tehdy teprve budoucímu nároku mohla žalovaná nabýti i zástavního práva. Tomu nejsou na překážku ani zásady projevené v rozhodnutích č. 3199 a 10181 Sb. n. s.

S hlediska přípustnosti kompensace v souzené věci nezáleží na tom, že se výpověď členských podílů a vystoupení upadlého družstva ze společenstva žalovaného staly teprve za konkursního řízení u p a d l é h o družstva, poněvadž to nabylo nároku na vypořádací podíly složením částek na podíly, tedy zajisté dávno před prohlášením konkursu. Výpovědi členských podílů a vystoupením z upadlého družstva se stal jeho dotčený nárok, doposud podmíněný a nedospělý, nepodmíněným a dospělým (§ 21, odst. 2, konk. ř.). Že by tu byla jiná okolnost vylučující kompensaci podle § 22 konk. ř., dovolatel ani netvrdí.

Mohla tedy žalovaná, mající za upadlým družstvem pohledávku převyšující zažalovanou částku 6.000 Kč, podle § 12 konk. ř. uplatňovati uvedené své zástavní právo v prospěch této své pohledávky a také ve smyslu § 1438 obč. zák. a § 21, odst. 2, konk. ř. prohlásiti, že svou pohledávku se vzájemnou pohledávkou upadlého družstva na vyplacení vypořádacích podílů kompensuje.

Cis. 17104.

Pořad práva.

Ve věcech obyčejné správy společného jmění rozhoduje většina spoluvlastníků, které se musí menšina podrobiti, aniž může v té příčině zvrátiti usnesení většiny v nesporném řízení nebo pořadem práva.

K úkonům obyčejné správy náleží i zvýšení náhrady za užívání společné věci nebo její části některými ze spoluvlastníků.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1938, Rv I 1310/37.)

Srov. rozh. č. 7288 Sb. n. s.

Žalobce tvrdil v žalobě, že je co do jedné osminy spoluvlastníkem domu č. p. 18 v R. a že žalovaní jsou rovněž spoluvlastníky tohoto domu, a to prvý žalovaný F. J. jednou čtvrtinou a druhý žalovaný J. J. jednou polovinou. O výnosu domu rozhodují prý oba žalovaní. Prvý žalovaný obývá podle žalobce tvrzení ve společném domě byt, za který si v souhlase s druhým žalovaným určil roční nájemné 1.000 Kč, a žalovaní dávají žalobci jako podíl výnosu tohoto bytu 125 Kč ročně. Žalobce dále tvrdí, že byt byl jest oceněn příliš nízkou a že je tím žalobce zkrácen na svém podílu výnosu z domu; přiměřenou úplatou za používání bytu byla by prý částka 2.000 Kč ročně. Ježto se žalovaní zdráhají přistoupiti na žalobcův požadavek, aby jimi určená úplata byla zvýšena z 1.000 Kč na 2.000 Kč ročně, činí žalobce žalobní návrh, aby bylo za účelem určení výnosu uvedeného domu a zejména podílu žalovaných na tomto výnosu uznáno z dotčeného bytu obývaného prvním žalovaným za přiměřené roční nájemné 2.000 Kč. Soud prvního stolice uznal za přiměřené roční nájemné 1.500 Kč. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolání rozsudky nižších stolic a řízení jim předcházející jako zmatečné a odmítl žalobu.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud vyslovil již v rozhodnutí č. 7288 Sb. n. s., že se zvýšení náhrady placené za trvajících již užívání místností jednotlivými spoluvlastníky ve společném domě týká obyčejné správy společného jmění, o níž jest rozhodovati spoluvlastníkům ve smyslu § 833 obč. zák. většinou hlasů, které se nepočítají podle osob, nýbrž podle poměru podílů spoluvlastníků. V takovémto případě rozhoduje již pouhá většina podílníků a musí se jí menšina podrobiti, takže tu není místa pro rozhodování soudce nesporného, které nastává podle § 835 obč. zák. při rozporech podílníků o důležitých změnách ve smyslu § 834 obč. zák. (srov. též rozhodnutí č. 13768 Sb. n. s.). Není-li však v takovém případě dovoleno rozhodovati ani v řízení nesporném právě proto, že jde o úkon, který obstarává většina podílníků s účinkem pro všechny, lze

ovšem tím méně rozhodovati o věci týkající se jen řádné správy společného jmění v řízení sporném.

V souzeném případě náleží podle vlastního žalobce tvrzení oběma žalovaným tři čtvrtiny společného domu a oba se vyslovili proti zvýšení náhrady placené prvním žalovaným F. J. za trvajících již užívání bytu ve společném domě. Žalovaní představují tudíž většinu podílníků a zamítнувše žalobcův požadavek, aby dotčená náhrada byla zvýšena, rozhodli tím již sami v této věci týkající se řádné správy domu (§ 833 obč. zák.) a žalobce, jsa jako vlastník pouhé ideální osminy domu v menšině, musí se usnesení většiny podrobiti a nemůže je zvrátiti pořadem práva. Při tom nerozhoduje, že další jedna osmina domu náleží osobě na sporu nezúčastněné, neboť i kdyby se tento podíl připočtl k podílu žalobce, zůstal by žalobce v menšině.

Rozhodнувše věcně o žalobním návrhu na určení přiměřené náhrady za užívání bytu prvním žalovaným po případě na zvýšení náhrady jím dosud placené, rozhodovaly tudíž nižší soudy o věci, o níž podle § 833 obč. zák. přísluší rozhodovati většině podílníků a o níž tato většina také již rozhodla, takže nepatří vůbec na pořad práva.

Cis. 17105.

Pokud člen (předseda) představenstva hospodářského a výdělkového společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) jest společenstvu odpověden za škodu vzniklou tím, že nedozíral na úřadování pokladníka, nezkoumal vedení knih a přes upozornění revisora na závady se nepostaral o řádnou revizi.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1938, Rv I 1312/38.)

Žalobě, kterou se žalující Živnostenská záložna v Ú., zapsané společenstvo s ručením omezeným v Ú., domáhala zaplacení 136.275 Kč 25 h s přísl. z důvodu náhrady škody na žalovaném předsedovi představenstva, vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Po právní stránce jde výhradně o to, zda žalobní nárok proti dovoatelé, pokud jej nižší soudy uznaly důvodným, jest oprávněný i s hlediska uplatňovaného, ale dovolatelem popíraného právního důvodu náhrady škody podle § 23 zák. ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., v němž je stanovena osobní a solidární odpovědnost členů představenstva za škodu vzniklou tím, že jednali mimo meze svého příkazu nebo proti předpisům řečeného zákona. Z ustanovení § 23 uved. zák. neplyne ovšem naprostá odpovědnost členů představenstva za jakoukoliv škodu společenstvu vzešlou, nýbrž podmínkou závazků členů představenstva k ná-

hradě škody jest i podle řečeného předpisu, že členy představenstva, po případě toho z nich, na němž se náhrada požaduje, postihuje zavinění na protiprávním v § 23 uvedeném jednání a škodě z něho vzniklé (rozh. č. 7000 Sb. n. s.). Ale nižší soudy zjistily v souzeném případě konkrétní skutečnosti, z nichž plyne, že dovolatel jako předseda představenstva, na němž její ostatní členové — většinou prostí lidé, kteří sami věci nerozuměli, — záviseli, ačkoliv ve skutečnosti měl vykonávat funkci ředitele žalujícího společenstva, na úřadování jedině úřednice — účetní a pokladnice — nedohlížel, způsob vedení knih nezkoumal, že v dubnu 1931 přes to, že se dozorčí rada marně pokusila o revisi, nebdaje upozornění revisora I. na závady a jejich následky pro odpovědnost představenstva, se nepostaral o to, aby řádná revise byla konána. Postihuje proto dovolatele jako člena představenstva zavinění na protiprávním jednání jeho osoby. Co do otázky příčinné souvislosti nutno podotknouti, že stačí, bylo-li jednání nebo opominutí škůdcovo jedním z článků v řetězu příčin, které vedl k škodlivému výsledku (rozh. č. 16220 Sb. n. s.). Nerozhoduje, zda lze také jiným činitelům přičísti vinu na vzniku zjištěné škody.

Za toho stavu věci posoudily nižší soudy věc v podstatě správně po právní stránce, uznávše žalobní nárok, jehož výše již není sporná, za důvodný.

Čís. 17106.

Jde o platnou smlouvu, jestliže se t. zv. přirozený otec (zploditel uznávající své otcovství) závazal, že bude hradit náklady na výživu a výchovu manželského dítěte, třeba se tak stalo teprve po uplynutí lhůty k popření manželského původu dítěte (§ 158 obč. zák.).

Právní povaha řečené smlouvy.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1938, R II 290/38.)

Srov. rozh. č. 16676 Sb. n. s.

Tvrdě, že se za jeho manželství uzavřeném 5. září 1931 s Marií rozcencou J. narodilo dne 24. ledna 1936 dítě nezl. Antonín D., jehož manželskému původu neodporoval, ježto se mu teprve po uplynutí zákonné lhůty k podání žaloby na oduznání manželského původu dítěte manželka svědila, že otcem nezl. Antonína D. je žalovaný, a že ten vůči žalobci a jeho manželce otcovství uznal a závazal se nahradit žalobci vše, co na výživu a výchovu dítěte vynaloží, domáhá se žalobce na žalovaného žalobou zaplacení 7.140 Kč s přísl., t. j. částek vynaložených na porodní asistentku, na výbavu pro dítě, dětský kočárek a na léky a jiné věci pro kojence, na pomocníka v jeho živnosti po dobu 8 týdnů na lepší výživu manželky a na výchovu dítěte do podání žaloby. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvody: Žalobce nepodal žalobu

na oduznání manželského původu podle § 158 obč. zák. a proto dítě platí za manželské dítě matky a jejího manžela (žalobce), a to definitivně podle zásady pater est, quem nuptiae demonstrant. Je to nyní nevyvratitelná domněnka (praesumptio juris et de jure) a nelze již v souzeném sporu zkoumat otázku otcovství jako otázku předurčující. Manželským otcem jest žalobce a jeho stíhají veškeré povinnosti z toho plynoucí (§ 141 obč. zák.). Žalobce tvrdí, že se mu žalovaný závazal, že mu náklad na výživu a výchovu dítěte nahradí, čili žalobce žaluje na splnění tohoto závazku z titulu smlouvy. Smlouvy jsou buď jednostranné nebo dvoustranné podle toho, zavazují-li se obě strany k určitému plnění nebo činí-li tak jen strana jedna. Jednostranné smlouvy bývají bezúplatné, dvoustranné jsou úplatné. Každá smlouva však vyžaduje k své závaznosti existenci důvodu (causa debendi), nejde-li o tak zvané abstraktní smlouvy (směnečná prohlášení), o nichž je v zákoně výslovně řeč na příslušných místech. V souzené věci však jde o jednostrannou smlouvu, podle které jen žalovaný převzal závazek k plnění, aniž měl proti druhému smluvci nárok na vzájemné plnění. Šlo by tu tedy v podstatě buď o smlouvu bezúplatnou (darovací), která však není závazná, ježto nebylo šetřeno formy notářského spisu, potřebné k platnosti darování bez skutečného odevzdání (§ 943 a zák. č. 76/1871 ř. z.), nebo — není-li tvrzen ani dokázán animus donandi, což znamená, že nemůže být posouzena podle zásad platných pro bezúplatné smlouvy — o smlouvu abstraktní sine causa debendi — pro žalovaného nezávaznou, jelikož to, že se žalovaný snad sám pokládal za naturálního otce a závazek uznal, bylo jen pohnutkou k jeho závazku; tato pohnutka se však nemůže státi důvodem (causa) smlouvy, která jinak důvodu nemá, ježto žalobce neměl vůči žalovanému žádného nároku a ten žádné povinnosti, vždyť žalobce byl a je definitivním manželským otcem narozeného Antonína D. a jen jeho stíhaly, a to ze zákona veškeré povinnosti podle §§ 141 a násl. obč. zák. Uznání nedluhu žalovaného nezavazuje. O d v o l a c í s o u d uložil soud první stolice další jednání a rozhodnutí. D ů v o d y. Podle žalobního přednesu se žalovaný závazal smlouvou nahradit žalobci veškeré výlohy, které budou spojeny s výživou a výchovou (a tedy pravděpodobně i se zročením) nezletilého Antonína D. Není překážky, aby žalovaný, přesto, že pro nezl. Antonína D. svědčí zákonná domněnka manželského původu, neuznal, že on jest přirozeným otcem tohoto nezletilce, a aby se nezavázal jej i vyživovati. Podmínkou platnosti takového závazku není předchozí oduznání manželského původu nezl. Antonína D., neboť převzetím tohoto závazku není nic měněno na statusových právech nezletilcových. Kdyby žalovaný skutečně převzal takový závazek, šlo by jen o smlouvu, smíř, jímž smluvci vyrovnávali vzájemné sporné právní poměry a kterým žalovaný převzal povinnost, která mu mohla být uložena po případě i podle zákona. Nelze proto mluvit o uznání nedluhu se strany žalovaného neb o slibu plnění bez zavazovacího důvodu, nýbrž spíše o smíru (narovnání), kterým se chtěl žalovaný zprostiti oné možné povinnosti,

kteřá by na něm mohla býti snad požadována jako na přirozeném otci nezl. Antonína D. Tomu nepřekáží ani to, že i dle žalobního tvrzení v době, kdy prý žalovaný onen závazek převzal, již uplynula lhůta k popření manželského původu nezl. Antonína D., když žalovaný, jenž jak manželské otcovství, tak i převzetí závazku popírá, ani nevěděl, že k tomu převzetí byl přiveden omylem nebo pod. Uznání nedluhu by ovšem žalovaného nezavazovalo, stejně jako by ho nezavazovalo uznání nedovoleného, zakázaného a proto od počátku nicotného dluhu. Zde šlo však o uznání pochybného a mezi smluvci sporného nároku a byl-li tento pochybný nárok žalovaným uznán, jde o smlouvu, kterou jest žalovaný vázán. Ukáže-li se tudíž tvrzení žaloby o závazku žalovaného správné, domáhal by se žalobce právem zažalovaného nároku. Procesní soud vycházející z opačného právního názoru, neprovedl po té stránce žádné důkazy a neučinil ani potřebná zjištění a byl proto jeho rozsudek zrušen.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud posoudil spor zřejmě podle rozhodnutí nejvyššího soudu č. j. Rv II 855/36, které bylo později uveřejněno pod č. 16676 Sb. n. s. Stěžovatel však právem vytýká, že se nynější spor liší od případu řešeného pod č. 16676 Sb. n. s., neboť tu žalobce, manželský otec nezletilého Antonína D., zmeškal již lhůtu § 158 obč. zák. k popření manželského původu, a tomu tak snad nebylo v případě řešeném pod č. 16676 Sb. n. s., a právem tedy stěžovatel zdůrazňuje, že žalovanému nebylo by již možno uložit podle zákona plnění výživného pro nezletilého Antonína D. Žalobce nemůže totiž již zvrátiti zákonnou domněnku manželského původu nezletilého Antonína D., zprostiti se tak své zákonné alimentární povinnosti a přenést ji dle § 163 obč. zák. na žalovaného jako nemanželského otce.

Při rozhodování souzeného sporu nutno si nejprve uvědomiti, že nejde o paternitní spor, ani o platnost smíru o uznání otcovství k nezl. Antonínu D., ani o jeho statusová práva. Všechny vývody rekursu zabývající se těmito otázkami jsou jednak nadbytečné, jednak možno je poukázati na rozh. č. 16676 Sb. n. s. Ve sporu jde jen o to, zda žalobou tvrzený závazek žalovaného možno vůbec s úspěchem uplatňovati a zda jde o dovolený a platný závazek žalovaného, v rekursu pak v podstatě jen o jeho dovolenost.

Podle tvrzení žaloby a nesporných skutečností (ztráta lhůty dle § 158 obč. zák.) šlo by mezi stranami o právní jednání, smlouvou, kterou by se jen žalovaný zavazoval, aniž by též žalobce přejímal nějaký smluvní závazek. Přes to však nejde o darovací smlouvu, jejíž splnění by nebylo žalovatelné pro formální nedostatky (§ 943 obč. zák., § 1 zák. č. 76/1871 ř. z.); ani sám stěžovatel není názoru, že by šlo o nežalovatelný darovací slib.

Dovolací soud neschvaluje však stěžovatelův názor, že by šlo o slib neb uznání plnění bez zavazovacího důvodu, neb o uznání nedluhu a že by byl snad proto tvrzený závazek žalovaného neplatný neb neúčinný.

Zažalované plnění, jak bylo již shora řečeno, by nebylo možno uložit žalovanému ze zákona; nemůže však s druhé strany býti překážky, aby byla tvrzenému smluvnímu závazku žalovaného odpírána žalovatelnost, jestliže mezi stranami došlo k platnému konsensu (§§ 861 a násl. obč. zák.). Závazek žalovaného bylo by nejspíše pokládati za uznávací smlouvu, která nepředpokládá vzájemné ustoupení smluvců, kterou smluvci volně nakládají o vzájemném právním poměru. Přirozeným otcovstvím se přirozený otec dostává vůči dítěti, matce i jeho manželskému otci do takového vztahu, který v mnohých směrech může býti i právně závazný (na př. § 65 obč. zák.) a který možno co do majetkových, hmotných otázek (plnění výživného) smluvně upravit. Přes to, že by se účinek podobné smlouvy projevil právě jen v uvedeném smluvním závazku poskytovat výživné, nutno přece hledati základ smluvní úpravy tohoto poměru spíše v právu rodinném než v právu obligačním, totiž v krevním příbuzenství přirozeného otce k dítěti. Povinnost přirozeného otce k výživě nezletilého dítěte mající dříve základ jen v přirozených zásadách právních a v zásadách slušnosti (plnění takové by se nejspíše blížilo plnění naturální obligace), může dohodou býti změněna v povinnost smluvní. Smluvnímu uznání takového závazku nutno přiznati plný pravotvorný účinek (srov. k těmto úvahám vývody v Klančově Komentáři k obč. zák. v § 938, str. 611 a při § 1431, str. 477).

Závazek žalovaného neodporuje však ani dobrým mravům, neboť nemůže býti nemorální, jestliže se ten, kdo se cítí zploditelem dítěte, zaváže hraditi náklady spojené s výchovou a výživou tohoto dítěte. Platností tvrzeného závazku žalovaného nepřekáží tedy ani ustanovení §§ 878, 879 obč. zák.

Právní důvod a ani účel závazku žalovaného nejsou tudíž v rozporu s právním řádem.

Cis. 17107.

Vlastník pozemku, jehož stavba podle stavu sousedního pozemku v době provedení stavby souseda nijak neohrozila, neodpovídá podle § 364 obč. zák. za následky, které nastaly nepřímými zásahy (immisemi) v majetku souseda tím, že on sám stav svého pozemku později změnil. Stavěl-li soused na svém pozemku později, měl stavbu přizpůsobiti stavu, který tu již byl, a postarati se sám o ochranné opatření proti prolínání vlhkosti již vystavěné opěrné zdi sousedovy, k níž svou stavbu přistavil, do své stavby.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1938, Rv I 476/38.)

Žalobě, kterou se žalující vlastník stavební parcely č. kat. 530 a domu č. p. 461 na ni vystavěného domáhal na žalovaném vlastníkovi pozemkových parcel č. kat. 18/12 a 18/13 a domu č. p. 449 na parcelách těch vystavěného mimo jiné, aby byl žalovaný uznán povinným a) zaříditi do ¼ roku, aby z uvedených pozemkových parcel po případě z násypu a opěrné zdi u násypu nalézajících se na oněch parcelách nepronikala žádným způsobem voda, vlhkost ani na žalobcovu stavební parcelu ani na zdi a do zdi nádvorní budovy patřící žalobci, b) zaplatiti žalobci 101.996 Kč s příst., nižší soudy vyhověly, kdežto nejvyšší soud zamítl žalobu a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

d ů v o d e c h :

Nižší soudy se pro svůj odsuzující výrok dovolávají předpisů občanského zákoníka, a to na prvním místě předpisu o právu sousedském (§ 364, soud první stolice také §§ 340 a 364 a) obč. zák.), Z předpisů o sousedském právu může míti význam jen ustanovení § 364 obč. zák. Ostatních ustanovení, na něž se odvolává soud první stolice, nelze tu užití, ježto § 340 obč. zák. jedná o tom, jak se má soused brániti při provádění novostavby, a § 364 a) obč. zák. upravuje případ odpovědnosti důlního neb jiného úředně schváleného podnikku, a o takový v souzené věci nejde.

Podle § 364 obč. zák. může ovšem každý vlastník vykonávati své vlastnické právo jen potud, pokud tím nezasahuje do práva třetí osoby, anebo pokud se tím neporučují omezení předepsaná zákony k udržení a k zvelebení obecného blaha. Druhý odstavec uvedeného zákonného předpisu má ustanovení, kdy a za jakých podmínek může zakázati vlastník pozemku sousedovi různá obtěžování, zejména odpadovými vodami, a stanoví v poslední větě, že přímé přivádění bez zvláštního právního důvodu není za žádných okolností dovoleno.

Jak žalobce věc líčí, jde o prolínání vlhkosti nahromaděné na pozemku a v opěrné zdi žalovaného do zdiva jeho dvorní budovy a o náhradu škody tím povstale. Žalobce netvrdí, že žalovaný podnikl nějaký čin, aby tuto vlhkost ze svého pozemku přímo převedl na žalobcuv pozemek, jde tedy o samodějně účinkování půdy a zdiva patřících žalovanému na žalobcovu budovu, tudíž o t. řeč. nepřímou immisi a případ bude nutno posouditi podle § 364, odst. 2, první věty, obč. zák. Příčinu tohoto zjevu shledává žalobce v tom, že žalovaný neprovedl opěrnou nebo hraniční zeď podle schválených plánů, nýbrž že ji provedl vyšší a že provedl násep, jakož i že onu zeď nezajistil potřebnou izolací, jak je to prý zvykem. Následkem toho se začala prolínati vlhkost ze dvora žalovaného opěrnou zdi do jeho nově postavené dílny, která podle zjištění nižších soudů přiléhá na délku 7.30 m k opěrné zdi dvora žalovaného. Z připojených stavebních spisů, jimiž byl proveden v nižších stolicích důkaz, plyne, že budova žalovaného byla vystavěna podle sta-

vebního povolení zemského úřadu v P. ze dne 3. března 1927, č. j. III 610/27, a že bylo dáno povolení k obývání po komisi konané dne 31. srpna 1928, o d l. z á ř í 1928. Pro stavbu dílny a skladiště žalobcovy dáno bylo stavební povolení dne 24. října 1928 a povolení k užívání dne 8. května 1929. Z přednesu žalobce plyne také zřejmě, že svou dílenskou budovu začal stavěti, když již ona zeď na pozemku žalovaného stála, a že žalobce neponechal mezi svou stavbou a opěrnou zdi vzduchový prostor, nýbrž že dílnu přistavěl až k této zdi, což odůvodnil tím, že nebylo důvodu, aby něco ztrácel ze svého stavebního pozemku. Ač to nižší soudy výslovně nezjistily, možno vycházeti podle vlastního žalobceva přednesu z toho, že ona zeď žalovaného v udané výšce již stála, když žalobce začal se stavbou své dílenské budovy do výše této opěrné zdi, že tedy jeho stavební činnost byla pozdější. Žalobce ani netvrdí, že žalovanému bylo při stavbě budovy č. 449 a úpravě dvora oznámeno, že žalobce hodlá stavěti a opřít vlastní budovu o opěrnou zeď žalovaného. Tak jako mohl žalobce podle § 362 obč. zák. plně využití svého vlastnického práva, mohl stejně učiniti i žalovaný, ovšem s omezením podle první věty § 364 obč. zák. Když dílna na žalobcově pozemku ještě nestála, mohl žalovaný na svém pozemku provésti stavbu, kterou podle tehdejšího stavu obou pozemků nijak souseda neohrozil. Zejména nebyl povinen provésti izolaci své opěrné zdi proti zemní vlhkosti, o níž předpokládají nižší soudy, že by zamezila prolínání vlhkosti do zdiva žalobcovy budovy. Žalobce neuvádí, který zákonný předpis se odvolává na nějakou zvyklost o izolování opěrné zdi, a podle § 10 obč. zák. se ani nemůže odvolávati na takovou zvyklost. Rozhodující je stav, jaký tu byl v době provádění stavby. Ten pak, kdo později tento stav hodlá změnit, musí se již tu jsoucím stavu přizpůsobiti a podle něho zaříditi, zejména musí podle něho sám učiniti ochranná opatření. Neobstojí proto právní názory stavebních znalců, které si osvojily nižší soudy, aniž samy právnícky svůj výrok odůvodnily.

Pro názor, že byla z pozemku patřícího žalovanému sváďena na žalobcuv pozemek voda, není v tvrzení žalobce žádného podkladu. Nárok žalobcuv neobstojí proto podle § 364 obč. zák., nehledě ani na to, že se při zásahu souseda do vlastnického práva majitele sousedního pozemku možno podle druhého odstavce § 364 obč. zák. domáhati jen zákazu škodlivého počínání, nikoli však nějakého plnění (srov. rozh. č. 12172 Sb. n. s.).

Čís. 17108.

Ochrana nájemníků.

Ustanovení § 4, odst. 2, zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. lze užití jen tehdy, záleží-li celkový důchod nájemníkův, z něhož se daň vyměřuje, ze souhrnu důchodů, které pobírali v rozhodujícím roce nájemník a příslušníci jeho rodiny.

Důchody příslušníků rodiny, z nichž se důchodová daň vyměřuje v řádném řízení, se započítávají v celé výši, kdežto důchody příslušníků rodiny, z nichž se vzpomenuť daň sráží podle § 30 zák. o př. d., jen polovicí hrubých služebních požitků do celkového důchodu nájemníka.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1938, Rv I 2837/38.)

Proti soudní výpovědi, kterou dal dne 12. dubna 1937 žalující majitel domu z bytu o jednom pokoji a kuchyni, pronajatého roku 1918 v domě vystavěném před rokem 1917, žalovanému adjunktovi zemského úřadu ve výslužbě, jehož hrubá pence činí 1.800 Kč měsíčně, podal žalovaný nájemník námitky, v nichž uvedl, že jde o malý byt patřící pod ochranu nájemníků, že nemá příjem přesahující 18.000 Kč ročně, ježto má tu význam pouze polovina jeho hrubých požitků, a poněvadž ta činí 900 Kč měsíčně, t. j. 10.800 Kč ročně, nejsou tu podmínky § 4 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. Soud první stolice zrušil danou výpověď. Důvody: Jde jen o výklad § 4, odst. 2, zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. V té příčině platí zásada § 6 obč. zák., že rozhoduje pouze znění zákona a úmysl zákonodárce z něho zřejmý. I kdyby tu byl rozpor mezi zněním zákona a úmyslem zákonodárce, je rozhodující jen to, co jest podle mluvnického a právního výkladu skutečným obsahem a smyslem právní normy, tudíž znění zákona, ne úmysl a názory činitelů zúčastněných při vydávání zákona, ani motivy nebo znění důvodové zprávy, jež nebyly v projevu zákona výjádřeny. Důvodová zpráva a motivy jsou určeny jen k správnému výkladu textu, ne však k jeho doplnění. Podle názoru soudu není ani ustanovení § 4 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. tak nejasné, že by bylo potřeba vykládati jej co do znění. Podle prvního odstavce je nutno vzít za podklad pro zjištění stanovené hranice celkový důchod nájemníka, ovšem ne nějaký důchod podle jiných zákonů nebo podle toho, jak si jej snad vykládá lidová mluva, nýbrž celkový důchod, jak jej stanoví pro své potřeby uvedený zákon. Ten pak v druhém odstavci vymezuje celkový důchod jako souhrn důchodů, z nichž se daň vyměřuje — předpisuje —, k němuž se přičítá dále u osob ve služebním poměru polovina hrubých služebních požitků, u nichž se daň sráží podle § 30 zák. o př. d. Rozhoduje tudíž u osob, jež nejsou ve služebním poměru resp. u nichž dochází již k přímému vyměrování, celý jejich poplatný, t. j. hrubý důchod, kdežto u osob, u nichž se daň důchodová ze služebních příjmů sráží podle § 30 zák. o př. d., jen polovina důchodu podrobeného srážce s připočtením celého jejich ostatního důchodu, a to důchodu t. řeč. domácnosti. Tomuto znění zákona odpovídá i terminologie zákona o přímých daních, který rovněž v § 5 rozeznává důchod domácnosti s výjimkou služebních požitků. Podle § 11 řádně vykonanou srážkou je daňová povinnost poplatníka splněna, takže k vyměrování daně nedochází, nemá-li poplatník větší příjem než 1.963 Kč podle § 30, a větší příjem vedlejší než 1.000 Kč (§ 32, odst. 1 a 3), a do

vedlejšího příjmu se i podle zákona o přímých daních počítá příjem ostatních poplatníků rodiny (§ 32, odst. 2). Je tedy zřejmé, že pro zjištění částky 18.000 Kč ročně má význam jednak důchod jiný než služební, z něhož se daň nepředpisuje, nýbrž vybírá srážkou, pokud se srážkou podle § 30 vybírá (t. j. do výše 1.963 Kč měsíčně), ale tento důchod se započítává pouze polovinou. Ježto není sporu o tom, že žalovaný má jen důchod 1.800 Kč měsíčně, z něhož se daň vybírá srážkou podle § 30 zák. o př. d., a ten jest započísti toliko polovinou, t. j. částkou 900 Kč měsíčně, tudíž ročně 10.800 Kč, není tu zákonný důvod k výpovědi. Podle toho je dokázáno, že žalovaný nemá důchod 18.000 Kč ročně podle odst. 2 § 4 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n., a nerozhoduje, zda má příjem vyšší než 18.000 Kč ročně, když podle zákona tu nemá významu příjem, jaký nájemník skutečně dosahuje, nýbrž příjem, jaký má zákon na mysli. Za toho stavu však není tu důvodu k výpovědi podle § 4 uved. zák. a bylo námitkám vyhověti. Odvolací soud prohlásiv dovolání za přípustné pro zásadní význam rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. v nov. znění), potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Je řešiti otázku, zda v souzené věci jest vzít za základ polovinu celkového důchodu, jež pobírá žalovaný, či jeho celkový důchod. Podle § 4 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. jest rozeznávati a) celkový důchod aspoň 18.000 Kč ročně, nemá-li pobíratel zákonné povinnosti pečovati o výživu jiné osoby, b) celkový důchod aspoň 30.000 Kč ročně, má-li pobíratel zákonnou povinnost pečovati o výživu nejméně jedné osoby. Pojem celkového důchodu podává zákon v § 4, odst. 2, uved. zák. Rozumí se jím souhrn důchodů, z nichž byla za rozhodující rok nájemníku předepsána důchodová daň, a poloviny hrubých požitků služebních podrobených v roce rozhodujícím srážce daně důchodové podle § 30 zák. o př. d. Nutno tudíž činiti podle zákona rozdíl mezi příjmem osob, u nichž nejde o služební poměr a u nichž dochází již k přímému vyměrování daně důchodové a daň jest jím srážena podle § 30 zák. o př. d., a příjmem osob, které jsou ve služebním poměru a jimž se důchodová daň sráží z jejich důchodu podle § 30 zák. o př. d. Podle zákona jest míti za to, že u osob, kterým se vyměřuje daň důchodová přímo platebním rozkazem, má význam celý souhrn důchodů, z nichž byla důchodová daň předepsána, u osob pak, které nemají větší příjem než 1.963 Kč měsíčně podle § 30 zák. o př. d. a vedlejší příjem než 1.000 Kč ročně rozhoduje pouze polovina hrubých služebních příjmů, aby nájemník měl ochranu nájemníků. Podle toho hledíc na to, co je zjištěno, jde tu o případ, kde žalovaný nemá větší příjem než 18.000 Kč ročně a daň důchodová jest mu srážena přímo, a není ve sporu vůbec potvrzeno, že by měl nějaký jiný vedlejší příjem. Má tu proto význam pouze polovina příjmů a právem proto soud první stolice uznal, že žalovanému přísluší i nadále ochrana nájemníků a vyhověl námitkám.

Nejvyšší soud uznal soudní výpověď za účinnou.

D ů v o d y:

Nelze schválití názor nižších soudů v příčině výkladu předpisu § 4, odst. 2, zák. č. 66/1936 Sb. z. a n.

Postupné omezení ochrany nájemníků s větším poplatným důchodem se v počátcích tohoto způsobu likvidace ochrany nájemníků (zák. č. 85/1923 Sb. z. a n.) projevovalo tím, že bylo dovoleno mimořádné zvýšení nájemného odstupňovaného podle výše poplatného důchodu nehledíc na velikost bytu.

Úplné odnětí ochrany nájemníků bytů s vyšším poplatným příjmem bylo zavedeno po prvé zákonem č. 44/1928 v § 31, odst. 1, č. 6 od 1. října 1928 při průměrném důchodu 100.000 Kč (za léta 1924—1926); v zákonech pozdějších byla uvedená hranice postupně dále snižována. Zákon ze dne 23. února 1934, č. 32 Sb. z. a n., snížil hranici důchodu, rozhodující pro trvání ochrany za rok 1933 nebo pozdější léta, na 36.000 Kč po případě na 24.000 Kč a připojil další ustanovení, přihlížeje též k důchodům příslušníků rodiny, kteří bydlili s nájemníkem společně v chráněném bytě. V té příčině ustanovil uvedený zákon v čl. I, § 3, odst. 4, 5: »Počínajíc nejdříve dnem 1. ledna 1935, spravují se ustanovení práva občanského poměry z nájemních smluv o bytech, nikoli o jiných místnostech nájemníků,

1. kterým byla pravoplatně předepsána za rok 1933 nebo pozdější daň důchodová z důchodu alespoň 24.000 Kč, nemají-li zákonnou povinnost pečovatí o výživu jiné osoby,

2. kterým byla pravoplatně předepsána za rok 1933 nebo pozdější daň důchodová z důchodu alespoň 36.000 Kč, mají-li zákonnou povinnost pečovatí o výživu nejméně jedné osoby, ačli nájemník neosvědčí skutečnosti, z kterých lze důvodně usuzovatí, že jeho zdanitelný důchod od posledního platebního předpisu klesl pod uvedenou mez.

Ustanovení předcházejícího odstavce platí obdobně, prokáže-li pronajímatel, že v roce 1933 nebo pozdějším úhrnný daní podrobený důchod nájemníka a příslušníků jeho rodiny, k nimž se počítají manžel, příbuzní v řadě přímé a sourozenci, kteří koncem rozhodného roku bydleli v bytě nájemníkově nemající vlastního bytu, činil alespoň 36.000 Kč. Úhrnným důchodem podle tohoto ustanovení jest souhrn důchodů, z nichž byla důchodová daň na rozhodný rok pravoplatně vyměřena v řádném řízení, a poloviny hrubých služebních požitků podrobených v rozhodném roce srážce »důchodové daně podle § 30 zákona o přímých daních«.

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zák. č. 32/1934 Sb. z. a n. (tisk poslanecké sněmovny č. 2488) v této příčině uvádí:

»Požadavek, aby ochrana nájemníků zůstala obmezena na osoby sociálně slabší a vůbec takové, které bez újmy ohrožení nutné výživy své a svých rodinných příslušníků nemohou platití nájemné požadované z bytů na volném trhu, vede osnovu k tomu, aby navrhla snížení zdaní-

telného důchodu, který je rozhodný pro ztrátu ochrany nájemníků z do-savadních 50.000 Kč na 36.000 Kč nebo 24.000 Kč, podle toho, zda jde o nájemníka, který je povinen po zákonu pečovatí o výživu aspoň jedné osoby, či o nájemníka, který nemusí pečovatí o nikoho jiného. Zdanitelný důchod 36.000 Kč přivodí podle osnovy ztrátu ochrany ná-jemníků nejen, bude-li nájemník mítí takový nebo vyšší důchod sám, nýbrž i tehdy, bude-li jej mítí dohromady s příslušníky své rodiny, kteří v jeho bytě bydlí. Při sčítání důchodů příslušníků rodiny nájemníkovy, k nimž osnova počítá manžela, pří-buzné v řadě přímé a sourozence, započítávají se služební požitky, z nichž se důchodová daň platí srážkou podle § 30 zákona o přímých daních, t. j. požitky nepřesahující ročně 23.556 Kč, pouze polo-vicí hrubých služebních požitků z úvahy, že na rozdíl od čistého důchodu při vyměřované daní jde zde o hrubé služební po-žitky, od nichž se při srážce daně podle § 30 cit. zák. nic neodpočítává, a dále z úvahy, aby ustanovení to nezbavilo ochrany nájemníků celé rodiny odkázané na nejistý a nestálý výdělek rukou svých příslušníků.«

Zákon č. 66/1936 Sb. z. a n. ustanovuje v § 4, že »ochrany nájem-níků pozbudou byty nájemníků, u nichž pronajímatel prokáže, že měli v berním roce 1935 nebo pozdějším celkový důchod

1. aspoň 18.000 Kč, nemají-li zákonné povinnosti pečovatí o výživu jiné osoby, nebo 30.000 Kč, mají-li zákonnou povinnost pečovatí o vý-živu nejméně jedné osoby, dnem 30. června 1938,

2. aspoň 15.000 Kč, nemají-li zákonné povinnosti pečovatí o výživu jiné osoby, nebo 24.000 Kč, mají-li zákonnou povinnost pečovatí o vý-živu nejméně jedné osoby, dnem 30. června 1939,

ačli nájemník neosvědčí skutečnosti, z kterých lze důvodně usuzo-vatí, že jeho celkový důchod klesl od konce rozhodného berního roku pod uvedenou mez.

Celkovým důchodem podle odstavce 1 se rozumí souhrn důchodů, z nichž byla za rozhodný rok jednak nájemníku, jednak příslušníkům jeho rodiny, kteří, nemajíce vlastního bytu, bydleli koncem rozhodného roku v jeho bytě, pravoplatně předepsána důchodová daň a poloviny hrubých služebních požitků, podrobených v rozhodném roce srážce dů-chodové daně podle § 30 zákona o přímých daních«.

Z uvedeného znění je zřejmé, že § 4 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. pře-vzal v podstatě předpisy čl. I, č. 3, odst. 4, zák. č. 32/1934 Sb. z. a n., které upravil jinak jen stylisticky, takže při jejich výkladu lze přihlížeti k svrchu uvedené důvodové zprávě k zákonu č. 32/1934 Sb. z. a n.

Podle této důvodové zprávy lze proto užití i ustanovení § 4, odst. 2, zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. jen tehdy, záleží-li celkový důchod nájem-níkův ze souhrnu důchodů, které pobírali v rozhodném roce jednak ná-jemník, jednak příslušníci jeho rodiny.

U příslušníků rodiny jest rozeznávatí, zda jde o důchody, z nichž byla důchodová daň vyměřena v řádném řízení, t. j. zvláštním platebním

rozkazem, nebo o důchody, z nichž se daň podle § 30 zákona o přímých daních sráží; v prvním případě se úhrnný daň podrobený důchod příslušníka rodiny započítává do celkového důchodu nájemníka, v druhém případě jen polovicí hrubých služebních požitků.

V souzené věci netvrdila žádná strana, že by celkový důchod žalovaného v nesporné hrubé výši měsíčních 1.800 Kč, t. j. ročních 21.600 Kč byl souhrnem důchodů jeho a společníků rodiny. Nejsou tu proto skutkové předpoklady pro užití § 4, odst. 2, zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. a nepoživá proto žalovaný ode dne 30. června 1938 zákonné ochrany nájemníků, poněvadž jeho celkový důchod v roce 1937 převyšoval 18.000 Kč; žalobce byl tudíž oprávněn dáti žalovanému výpověď k 1. červenci 1938 již před tímto dnem (viz rozh. č. 15927 Sb. z. a n.).

Čís. 17109.

Zákon o dělení dědictví při rolnických usedlostech střední velikosti č. 68/1908 čes. z. z.

Nejsou-li splněny podmínky stanovené v § 1 řech. zák. pro zahájení řízení oním zákonem upraveného, není dovoleno rozšířiti jeho užití na jiné případy.

Náleží-li rolnický statek střední velikosti manželům jako spoluvlastníkům, z nichž pouze jeden je příslušníkem rolnického stavu (jako když se na př. rolník oženil s ženou výdělečně činnou, která i za trvání manželství vykonává dále své povolání, anebo když se rolnice provdala za muže, jenž nenáleží k selskému stavu), není zákonné překážky, aby nebyla pozůstalost po zemřelém spoluvlastníku onoho statku, třebaže sám nebyl rolníkem, projednána za splnění ostatních podmínek podle zák. č. 68/1908 čes. z. z., jestliže lze aspoň dědicího pozůstalého manžela — spoluvlastníka statku — počítati k selskému stavu. Nevadí ani, že pozůstalý manžel (nebo pozůstalá manželka) provozuje zároveň hostinskou živnost, nebyl-li rozsah této živnosti takový, aby jej bylo možno pokládati za převládající základ jeho hospodářské činnosti a za hlavní zdroj jeho příjmů, ani to, že byl rolnický statek propachtován, nelze-li z důvodů, z nichž došlo k propachtování, usuzovati, že se vlastník nebo spoluvlastník chtěl trvale vzdáti zemědělství.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1938, R I 1421/38.)

Josef T., sládek ve výslužbě v N., zemřelý dne 28. června 1937 bez zanechání poslední vůle, se podle smlouvy sepsané v podobě notářského spisu ze 7. února 1933 stal spoluvlastníkem ideální polovice selské usedlosti č. p. 5 a 29 s pozemky zapsanými ve vložkách č. 5 a 74 pozemkové knihy M., kdežto před tím byla jedinou vlastníci uvedených nemovitostí jeho manželka Anna T-ová, která do 23. února 1933, kdy se provdala za Josefa T., samostatně na usedlosti hospodařila a zároveň provozovala hostinskou živnost. Ježto Josef T. byl povoláním

sládek v pivovaru vzdáleném více než hodinu od M., takže jeho manželka Anna T. nemohla hospodařiti na oněch nemovitostech, nechtěla-li žiti odloučeně od svého manžela, propachtovali oba manželé ony nemovitosti manželům Josefu a Marii L. na šest let, t. j. na dobu od 15. května 1934 do 1. října 1940. Podle této smlouvy byli propachtovatelé oprávněni, nebudou-li pachtýři řádně plniti pachtovní podmínky, objekt i s pozemky propachtovati jinému, nebo převzítí do vlastní režie. V roce 1937 činilo nájemné 12.311 Kč ročně. Po zůstalosti soud rozhodl k návrhu Anny T., že pozůstalost po Josefu T. jest projednávatí podle předpisů zák. č. 68/1908 čes. z. z., kdežto rekursní soud rozhodl, že se ona pozůstalost nebude projednávatí podle uvedeného zákona.

Nejvyšší soud uložil soudu prvě stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

O otázce, zdali jest pozůstalost po Josefu T. projednati podle zákona ze dne 7. srpna 1908 č. 68 čes. z. z., rozhodly oba nižší soudy, aniž předepsaným způsobem (§ 1, posl. odst., uved. zák.) řešily základní otázku, zda se má držebnost, o niž tu jde, vůbec pokládati za rolnickou usedlost střední velikosti ve smyslu vzpomenutého zákona. Nestačí, že nižší soudy, jak se zdá, tuto vlastnost nepřímou předpokládají. Ani stranám ani soudu není dovoleno rozšířiti použití zákona o dědicí posoupnosti v rolnické usedlosti na případy, v nichž podmínky v § 1 řech. zák. uvedené snad nejsou splněny. V souzeném případě si pozůstalostní soud nevyžádal úřední výkaz o rozloze a o čistém katastrálním výnosu statku patřícího do pozůstalosti po Josefu T., takže vůbec nelze spolehlivě posouditi, zda požadavku prvního odstavce § 1 uved. zák. je dosti učiněno. Rovněž nebylo zjištěno, zda jde o nemovitost, na nichž se pravidelně ze statku hospodaří, a zda tyto nemovitosti tvoří hospodářskou jednotku. O tom, zda se má držebnost, o niž tu jde, pokládati za rolnický statek střední velikosti ve smyslu řečeného zákona, rozhoduje však pozůstalostní soud v slyšení obecní představenstvo a znalce.

Bez řešení této předurčující otázky mohl by se soud obejít jen tehdy, kdyby byl správný jeho názor, že dotčeného zákona v konkrétním případě z jiného důvodu nelze použítí. Ale právní názor rekursního soudu, že ustanovení českého zemského zákona o dědicí posoupnosti v rolnické statky nemají tu významu, poněvadž ani zůstavitele ani jeho vdovu nelze čítati podle běžného názoru k stavu rolnickému, v této všeobecnosti neobstojí.

Zákon sám výslovně o této náležitosti nemluví, naproti tomu vyslovuje však nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 28. února 1909, č. 3 věst. v § 2, odst. 7, mínění, že »hledíc na účely zákona bude

míti za to, že jest vyloučeno ho použití, nelze-li vlastníka statku a jeho rodinu podle běžného názoru čítati k stavu rolnickému. Ale právě účel zákona směřující k tomu, aby byl selský stav tím zachován hospodářsky silným, ospravedlňuje použití tohoto zákona výjimečně též v případech, v nichž zůstavitel sám nebyl rolníkem. Tomu bude tak zejména za předpokladů § 14 uved. zák., když nemovitost, která jinak vyhovuje požadavkům v § 1, je ve spoluvlastnictví manželů, neboť i v takovém případě, pokud tomu neodporují ustanovení zůstavitelovy poslední vůle nebo dědické smlouvy, dopouští zákon, aby pozůstalý manžel převzal uprázdněnou polovici statku podle §§ 8 a 10, zemřel-li druhý bez potomstva, anebo aby tak učinil se svolením poručenského soudu, jsou-li tu děti z tohoto manželství. Lze připustiti, že zpravidla manželé, hospodářící na rolnickém statku, patří oba k selskému stavu a že je sotva k prospěchu hospodářství, není-li každý z nich rolníkem. Nelze však přehlédnouti, že vývojem hospodářských poměrů nastaly též případy; v nichž rolnický statek náleží manželům jako spoluvlastníkům, z nichž pouze jeden je příslušníkem rolnického stavu, když se na příklad rolník oženil s ženou výdělečně činnou, která své povolání i za trvání manželství dále vykonává, anebo když se rolnice provdala za muže nenáležícího k selskému stavu, což nijak nevylučuje, aby onen z manželů, který již byl rolníkem, zůstal jím i nadále. Není zákonné překážky, aby v takovém případě, zemřel-li spoluvlastník rolnického statku střední velikosti, třebaže sám nebyl rolníkem, pozůstalost po něm, jsou-li splněny ostatní podmínky, nebyla projednána podle zákona č. 68/1908 čes. z. z., jestliže lze alespoň pozůstalého manžela, tudíž spoluvlastníka statku čítati k selskému stavu, poněvadž pak je tu možnost, aby byla zachována nedělitelnost rolnického statku a tím i hospodářská síla rolnického stavu.

V souzené věci bylo zjištěno, že pozůstalá vdova, která až do svého provdání byla vlastnící celého statku, skutečně až do té doby byla rolnicí. Nevadilo, že zároveň provozovala ve svém domě malý hostinec (§ 2, odst. 6, nař. min. sprav. ze dne 28. února 1909, č. 3 věst.). Rozsah tohoto živnostenského zaměstnání nebyl takový, že je slušelo pokládati za převládající základ hospodářské činnosti vlastnice a za hlavní zdroj jejích příjmů (rozh. č. 8330 Sb. n. s.). Ani propachtování rolnického statku, i když k němu došlo z jiných důvodů než pro nemoc a stáří (rozh. č. 11654 Sb. n. s.), nemění nic na povaze statku jako usedlosti střední velikosti a na použití zákona č. 68/1908 čes. z. z., pokud z důvodu, z nichž došlo k propachtování statku, nelze usuzovati na to, že vlastník nebo spoluvlastník chtěl se trvale zřici zemědělství. Ježto celkové pachtovné ze statku, o nějž jde, činilo za rok 1937 12.311 Kč, čítaje v to pacht zapravený Josefem L., a z provozu hostince bylo zaplatiti toliko po 24 Kč z každého odebraného hl piva, jak vyplývá z pachtovní smlouvy, při čemž se také podle tvrzení odpůrců čepovalo jen 85 hl ročně, takže z tohoto množství bylo zaplatiti nejvýše 2.040 Kč, nelze pochybovati o tom, že výnos polního hospodářství převyšoval

příjmy z hostince. Neobstojí proto důvod, z něhož rekursní soud vycházel, a poněvadž se nižší soudy ještě neobíraly řádně základní otázkou úvodem naznačenou, bylo rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 17110.

Žalobě na náhradu škody vzniklé podáním vědomě a zlomyslně falešného posudku znalcem a tím, že strana při podání takového posudku spoluúčinkovala a nesprávně jako strana slyšena vypovídala, nevádí, že se tím dotčená strana nepokusila o nápravu nejprve žalobou o obnovu. Co se týká náhrady útrat prohraného sporu, nevyžaduje se, aby žalobce již ony útraty nahradil.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1938, Rv I 1501/38.)

Žaloba, kterou se žalobce domáhal na firmě »S. podnik v Č.« zaplacení svého společenského podílu, byla pravoplatně zamítnuta. Tvrdě, že jeho žaloba byla zamítnuta hlavně jednak proto, že žalovaní znalci oboru účetnictví podali náleze vědomě nepravdivý, jednak tím, že žalovaný H., který byl slyšen za »S. podnik v Č.« jako strana a jenž byl vedoucím obchodních knih, neupozornil žalované znalce na rozhodující okolnosti a naopak uvedl je v omyl, takže znalci podali soudu nesprávná a pravdě neodpovídající data a založili své posudky na pouhých domněnkách proti zásadě § 362 c. ř. s., a že takto způsobili všichni žalovaní žalobci škodu vzniklou tím, že mu nebyl přiznán zažalovaný podíl a že byl odsouzen zaplatiti odpůrci útraty sporu a hraditi své vlastní útraty. Domáhá se proto na nich zaplacení 39.342 Kč 85 h s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. **Důvod y:** Stran odpovědnosti znalců za škodu, které se žalobce domáhá, má význam předpis § 1300 obč. zák., podle něhož je znalec odpovědný, udělil-li nedopatřením za odměnu škodlivou radu v záležitostech svého umění neb vědy, a kromě tohoto případu odpovídá rádce jen za škodu, kterou vědomě jinému způsobil udělením rady. Vzpomenuté ustanovení již podle svého doslovu má na mysli případ, kdy znalec poskytne radu za odměnu třetí osobě. V konkrétním případě jde o znalce stanovené soudem a o posudek, který podali soudu. Jde tedy o ustanovení znalce soudem, kteřýžto znalec není v žádném právním poměru k některé ze sporných stran, jak ostatně také vyplývá ze znalecké instituce samé ve smyslu § 351 c. ř. s., která je nejlépe charakterisována tím, že znalecký důkaz může provést soud i z úřadu, nejša vázán návrhy stran. Judikatura sama (rozh. č. 7474 Sb. n. s.) jest toho názoru, že nárok na odškodnění podle § 1300 obč. zák. předpokládá, že rada byla udělena na základě smluvního poměru mezi znalcem a poškozeným. Mezi žalobcem a žalovanými znalci žádného smluvního poměru nebylo a nejde tudíž o smluvní poměr, znalec tedy za možnou škodu neodpovídá žalobci a proto bylo žalobu co do právního důvodu stran žalovaných znalců zamítnouti. Ostatně mě-li žalobce

nějaké pochybnosti o způsobilosti nebo nepředpojatosti žalovaných znalců, nebo o úplnosti a správnosti jejich posudků, měl to uplatňovati ve sporu, v němž byli jako soudní znalci činní. Stejně bylo zamítnouti žalobu i stran třetího žalovaného H., který byv ve sporu slyšen jako strana, nemůže býti již proto, že jako strana vypovídal, poháněn k odpovědnosti za výsledek rozepře, tím méně jestliže jest ocenění jeho výpovědi zůstaveno volnému uvážení soudu podle § 272 c. ř. s., nehledíc ani na to, že se žalobci ani nepodařilo dokázati vědomě křivou výpověď žalovaného H. Rovněž se nedalo dokázati, že by byl posudek znalců svými informacemi způsobil, ježto znalci nebyli nijak informacemi těmi vázání ani pouze na ně odkázání. O d v o l a c í s o u d potvrdil napa- dený rozsudek.

Nejvyšší soud uložil dovolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Odvolací soud nevyhověl odvolání toliko proto, že žalobce, který se domáhá náhrady škody, jež mu vznikla pravoplatným rozsudkem krajského soudu v Č. Ck III 22/26-68, může odstranit uvedený rozsudek prostředky podle §§ 529 a násl. c. ř. s. Tento právní názor nelze schváliti.

Jestliže znalci — jak žalobce tvrdí — podali ve vzpomenutém sporu Ck III 22/26 vědomě a zlomyslně falešné posudky, které jsou základem pro rozhodnutí sporu, a porušili tím svou povinnost, odpovídají za toto své zavinění a jsou podle §§ 1295 a násl. obč. zák. odpovědni za škodu tím způsobenou.

Žalobce shledává příčinu této škody, jež mu podle jeho tvrzení činností žalovaných vznikla, v tom, že žalovaní znalci podali zlomyslně nesprávné posudky, a že žalovaný H. při tom spolupůčinkoval a před soudem jako strana za firmu »S. podnik v Č.« vyslechnut nesprávně vypovídal, a že proto, že jeho žaloba proti firmě »S. podnik v Č.« byla pravoplatně zamítnuta, při čemž rozsudky se opírají o posudky znalců a výpověď žalovaného H., byla žalobci způsobena škoda ve výši nyní zažalované.

Pokud odvolací soud vyloučil možnost škody proto, že pravoplatný rozsudek, vydaný v uvedeném sporu mezi žalobcem a firmou »S. podnik v Č.«, nebyl dosud odstraněn, takže částky v žalobě vypočtené nejsou škodou, jež by vyžadovala nápravy, nýbrž že naopak vyjadřují stav odpovídající právu, neschvaluje odvolací soud tento právní názor, neboť rozsudek v uvedeném dřívějším sporu založil právní stav jen mezi stranami dřívějšího sporu, t. j. mezi nynějším žalobcem a uvedenou stavební firmou; jest však tvrzeno, že tento právní stav nastal z bezprávných činů žalovaných, tudíž z poměru, za který by žalovaní, kdyby žalobcovo tvrzení bylo pravdivé, byli odpovědni, třebaže by rozsudek v původním sporu nebyl odstraněn.

Nerozhoduje ani, zda žalobce mimo jiné nároky, které uplatňuje, žádá také náhradu útrat původního sporu, ač je doposud ještě nezaplatil, neboť jeho jmění jest dotčeno již povinností k placení útrat.

Poněvadž nynější dovolatel v odvolání uplatňoval nesprávné posouzení průvodních prostředků a provedeního průvodního řízení a neúplnost řízení, s kterými odvolacími důvody se odvolací soud nezabýval, vycházející ze svého nesprávného právního názoru, bylo rozsudek odvolacího soudu zrušiti, aby bylo rozhodnuto také o ostatních odvolacích důvodech.

Cis. 17111.

Nezbytnou cestu (zák. č. 140/1896 ř. z.) nelze povolití pro pouhé pohodlí majitele nemovitosti, nýbrž rozhoduje vždy hospodářská potřeba dotčené nemovitosti.

I značná zajiďka i svahovitost dosavadní spojovací cesty může odůvodniti zřízení nezbytné cesty, vyžaduje-li jí řádné hospodaření neb užívání nemovitosti. Zdali je tomu tak, jest posouditi podle okolností jednotlivého případu.

Pro nárok na zřízení nouzové cesty je bezvýznamné, že nabyvatel nemovitosti znal dosavadní spojení nabyté nemovitosti se sítí veřejných cest.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1938, R II 424/38.)

Srov. rozh. č. 1052 Sb. n. s.

Návrhu Josefa K. a dalších navrhovatelů, bydlících vesměs v obci B., aby jim byla povolena pro jejich pozemky nezbytná cesta jako služebnost vozové cesty přes pozemky odpůrců v šíři a směru, jak je blíže v návrhu uvedeno, vyhověly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Nezákonnost spatřují dovolací stěžovatelé v tom, že nižší soudy povolily přes jejich pozemky služebnost vozové cesty jako cestu nezbytnou, ačkoliv prý tu nejsou zákonné podmínky pro zřízení cesty z nouze. Dovolací rekurs není v té příčině oprávněn. Podle § 1 zák. č. 140/1896 ř. z. může majitel nemovitosti, která pro účely řádného hospodaření nebo užívání nemá potřebného spojení se sítí veřejných cest, buďto že spojení úplně schází, nebo že je nedostatečné, žádati soudní zřízení nouzové cesty přes cizí nemovitost. V § 2, odst. 2, uved. zák. se praví, že k dosažení kratšího spojení než je dosavadní, se cesta nouzová neposkytne. Obě vzpomenutá zákonná ustanovení jest vykládati v souvislosti, z níž plyne, že nelze povolití nouzovou cestu pro pouhé pohodlí majitele nemovitosti, nýbrž že rozhoduje jedině hospodářská

potřeba dotčené reality. Může tedy i značná zajižďka i svahovitost dosavadní spojovací cesty býti důvodem k zřízení nouzové cesty, jestliže toho řádné hospodaření neb užívání nemovitosti vyžaduje. To vše nutno posuzovati podle okolností jednotlivého případu. V souzeném případě bylo zjištěno, že z pozemků navrhovatelů vedou sice k síti veřejných cest dvě veřejné cesty, že však propůjčená cesta nouzová znamená pro některé navrhovatele úsporu 1800 až 2000 metrů a že vede v terénu rovném, kdežto dosavadní cesty jsou značně svahovité, což má velký význam pro výkonnost potahů, která podle soudního znalce Karla H. činí u kravských potahů na dosavadních cestách denní tři zajižďky a 18 q nákladu, kdežto na cestě nouzové bude činiti denně 6 zajižďek a 60 q nákladu. Dovolací stěžovatelé míní, že šetření kravského potahu jest důvod tkvící k osobě navrhovatelů, avšak to, co platí pro potahy kravské, platí i pro potahy jiné. Jde tedy o větší opotřebení potahů i povozů a větší ztrátu času při použití starých spojovacích cest u srovnání s používáním propůjčené nouzové cesty, tedy zřejmě o důvody tkvící v poloze o povaze pozemků navrhovatelů a o hospodaření na nich, které za stávajících poměrů jest podle posudku znalce Karla H., jehož se nižší soudy přidržely, nerentabilní. Když tedy nižší soudy, hodnotíce výsledky místního ohledání a posudek tohoto znalce, dospěly k úsudku, že podmínky pro zřízení cesty nouzové jsou v tomto případě podle §§ 1 a 2 zák. č. 140/1896 ř. z. dány, nelze mluvit o nezákonnosti ve smyslu čl. V č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. Že navrhovatelé, kupující pozemkové dílce v parcelách č. 1272 a 1273 v D., věděli, jaké spojení pozemky ty se sítí veřejných cest mají, není pro zřízení nouzové cesty zcela rozhodující, neboť pro nárok na zřízení cesty nouzové podle § 1 zák. č. 140/1896 ř. z. nerozhoduje znalost místních poměrů, nýbrž toliko objektivní existence podmínek v uvedeném zákoně stanovených.

Čís. 17112.

Ustanovení opatrovníka pozůstalosti podle § 811 obč. zák. náleží zásadně pozůstalostnímu soudu, a to i tehdy, když pozůstalost nebyla pro nedostatek jmění projednána (§ 72 nesp. pat.). Jen jsou-li tu podmínky § 8 c. ř. s., jest k ustanovení opatrovníka pozůstalosti oprávněn procesní soud.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1938, R II 485/38.)

Žalobce navrhl dne 31. května 1938 u pracovního soudu, aby byl žalovaná Věře M., která zemřela dne 4. března 1937 a po níž byla pozůstalost odbyta pro nedostatek jmění, ustanoven opatrovník k zastupování ve sporu o zaplacení 3.578 Kč 40 h s přísl. Soud prvé stolice vyhověl návrhu. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody, Podle § 155 c. ř. s. se úmrtím strany, která není zastoupena advokátem, přerušuje spor ze zákona. Účinek přerušeni tkví v tom, že procesní soud nesmí již prováděti žádné procesní úkony, ba ani svá rozhodnutí nesmí

doručovati, a že i procesní úkony, které by poté byly vykonány, jsou právně neúčinné (§ 163 c. ř. s.). Není sporu o tom, že žalovaná zemřela 4. března 1937 a že ve sporu neměla zmocněnce s procesní plnou mocí. Neprávem proto procesní soud rozhodl o žalobcově návrhu podaném dne 31. května 1938 podle § 155, odst. 2, c. ř. s. tak, že ustanovil žalované opatrovníka v osobě stěžovatelově. Jak jest i z citace uvedené v § 155 c. ř. s. zřejmé, běží tu o ustanovení opatrovníka podle § 811 obč. zák., k čemuž procesní soud zajisté není příslušný. V témže ustanovení jest ostatně předepsáno, jak se odpůrce musí zachovati za účelem pokračování ve sporu. Po nastalém přerušení řízení až do ustanovení opatrovníka pozůstalostním soudem trvá stav naznačený v § 163 c. ř. s. Rozhodl proto rekursní soud, jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud uznal správně, že úmrtím žalované strany, jež té doby již neměla plnomocníka vybaveného procesní plnou mocí, dne 4. března 1937 nastalo přerušení řízení podle § 155, odst. 1, c. ř. s. s právními účinky vyčtenými v § 163 c. ř. s. Pozůstalost po Věře M. byla pak pro nedostatek jmění usnesením okresního soudu v Z. ze dne 30. března 1937 D 220/37 odbyta (§ 72 nesp. pat.). Žalobce, aby dosáhl pokračování ve sporu, navrhl podáním ze dne 30. května 1938 u procesního soudu, aby žalované byl podle § 155, odst. 2, c. ř. s. pro tento spor zřízen opatrovník, kterémužto návrhu procesní soud vyhověl.

Rozhodnutí o odvolacím rekursu závisí na tom, zda procesní soud byl oprávněn k zřízení tohoto opatrovníka. Rekursní soud odpověděl na tuto otázku právem záporně. Není správné, že žalobcův návrh na ustanovení opatrovníka byl učiněn ve smyslu § 8 c. ř. s. Žalobce se nedovolával ani formálně tohoto zákonného předpisu ani neuplatňoval věcně jeho skutkové předpoklady, neboť netvrdil a nedovodil vůbec, že by pro něho s prodlžením ustanovení opatrovníka bylo spojeno nějaké nebezpečí. Jeho opačné vývody v dovolacím rekursu odporují spisům a obsažují jen nedovolené novoty. Zříditi opatrovníka pozůstalosti podle § 811 obč. zák. náleží však kromě případu uvedeného v § 8 c. ř. s. zásadně pozůstalostnímu soudu (§§ 112 j. n., 78, 128, 129 nesp. pat.), a to i tehdy, když pozůstalost pro nedostatek jmění nebyla projednána, neboť i v takovém případě jde ještě o pozůstalost neujatou. Ježto tedy žalobce nepostupoval podle zákonných předpisů, byl jeho návrh právem zamítnut.

Čís. 17113.

Zemský fond jest oprávněn domáhati se podle § 1042 obč. zák. na rodičích vdané dcery náhrady nákladů vynaložených na její léčení potud, pokud náklad ten převyšuje majetkovou mohoucnost manželovu (§ 91 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1938, Rv I 2845/38.)

Tvrdě, že dcera žalovaného Marie provdaná S. byla ošetřována v zemském ústavě pro choromyslné v H. od 8. října 1935 do 8. dubna 1936, t. j. po 183 dnů na III. třídě, kde činí sazba 25 Kč denně, že manžel ošetřovanky Rudolf S. je zcela nemajetný a není s to, aby aspoň zčásti uhradil požadované ošetřovné, ježto jeho týdenní výdělek činil v době, kdy jeho manželka byla v ústavě ošetřována, 150 Kč týdně, z čehož živil sebe a tři nedospělé děti, že však tak může učinit žalovaný její otec, jenž jest spolu se svou manželkou majitelem hospodářství ve výměře přes 16 hektarů, má 12 kusů dobytka a 2 koně, takže výnos jeho majetku mu zajisté umožňuje platit ošetřovné za dceru, domáhá se žalobce Český zemský fond v P. na žalovaném zaplacení nedoplatku ošetřovného 4.329 Kč s přísl. Soud první stolice uznal podle žaloby co do částky 1.830 Kč s přísl., kdežto jinak žalobu zamítl. Odvolací soud zamítl i co do uvedených 1.830 Kč s přísl. žalobu pro tentokrát.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Jest ovšem souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že nárok zemského fondu proti otci vdané ošetřovanky jest povahy podpůrné a že předpokládá na prvním místě nemohoucnost manžela k zaplacení ošetřovacích útrat a na druhé straně nemohoucnost ošetřovanky samé.

Mylný jest však právní názor odvolacího soudu, že se na rodičích vdané dcery možno domáhati nároku podle § 1042 obč. zák. teprve tehdy, jestliže byla exekuce proti manželovi marná. Nic takového nelze vyvozovati z příslušných zákonných předpisů, zejména z § 143 obč. zák., jehož lze tu obdobně užití. Ani rozhodnutí č. 9588 Sb. n. s., na něž odvolací soud poukazuje, nevyslovuje takovou zásadu všeobecně, nýbrž má pouze hledíc na zvláštnosti tehdy souzeného případu za to, že v onom konkrétním případě bude možno posouditi teprve podle výsledku exekuce na plat osoby zavázané na prvním místě k výživě dítěte, zda je nemajetnou. Otázka nemajetnosti, lépe řečeno nemohoucnosti manžela plniti manželce slušnou výživu po případě zaplatiti zažalované ošetřovné, jest v souzeném případě pouhou otázkou předurčující, kterou třeba řešiti ve sporu (§ 190, odst. 1, c. ř. s., a to na podkladě skutkových zjištění prvního soudu, jež odvolací soud převzal. Lze souhlasiti s odvolacím soudem v tom, že v souzené věci by bylo možno při výdělku 600 Kč až 800 Kč měsíčně i při uvážení všech okolností, k nimž první soud přihlížel, uložit manželovi náhradu poměrně malé části ošetřovacích útrat. Rozhodně však není možno, aby mu byla uložena náhrada celých ošetřovacích útrat 25 Kč denně, ba ani náhrada 15 Kč denně. Pak však v každém případě částka převyšující 15 Kč denně nebude manželem uhrazena, a ježto není pochybné a ani dovoláním nebylo napadeno, že dle § 141 obč. zák. rodiče jsou povinni doplniti vý-

živu vdané dcery, které se od manžela nedostává dostatečného výživného nebo, jak to vyjádřil odvolací soud, že vyživovací povinnost rodičů manželky může býti širší než vyživovací povinnost manželova, a hledíc na to, že nutnost a přiměřenost ošetřovacích nákladů vůbec žalovaný nepopřel, jest žalobní nárok vůči žalovanému oprávněn potud, pokud to odpovídá jeho majetkovým poměrům. V té příčině však schvaluje dovolací soud závěr prvního soudu, že spoluvlastník rolnického hospodářství přes 4½ ha rolí, 3½ ha luk a pastvín a přes 7 ha lesů, který vlastní (spolu s manželkou) 2 koně a 12 kusů hovězího dobytka a má celkem (rovněž spolu s manželkou) dluhy ve výši okrouhle 12.000 Kč, bez újmy pro výživu svou a své rodiny jest s to, aby hradil ošetřovací náklady, jež vznikly ošetřováním dcery v ústavu choromyslných alespoň částkou 10 Kč denně.

Čís. 17114.

Obecní zřízení (zák. č. 16/1920 Sb. z. a n.).

Proti rozhodnutí obecní disciplinární komise, jímž byl obecnímu zastupitelstvu učiněn návrh na propuštění obecního zřízence, není dalšího opravného prostředku podle § 8 vládn. nař. č. 483/1920 Sb. z. a n.; soudy přezkoumávají celé kárné řízení provedené proti obecnímu zřízenci a skončené výrokem o jeho propuštění jako součást usnesení obecního zastupitelstva, jímž byl obecní zřízence propuštěn.

Propuštěný obecní zřízence jest oprávněn požadovati plat za dobu po svém propuštění jen tenkrát, jestliže dokáže, že propouštěcí usnesení obecního zastupitelstva bylo buď po stránce formální nebo po stránce viny vadné.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1938, Rv I 99/37.)

Žalobu, kterou se žalobce — bývalý obecní policejní revisor — na žalované obci domáhal zaplacení platu 8.400 Kč s přísl., zamítlý soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Žalobce dovozuje, že má nárok na zažalovaný plat, ježto byl propuštěn ze služeb žalované obce dříve, než bylo rozhodnuto o jeho stížnosti proti nálezu kárné komise první stolice disciplinární komisí druhé stolice. Tento svůj právní názor opírá žalobce o ustanovení § 10 zák. č. 16/1920 Sb. z. a n., z něhož prý vyplývá, že především musí býti předcházející kárné řízení pravoplatně skončeno, má-li obecní zastupitelstvo podle něho býti oprávněno k propuštění obecního zaměstnance, pro kterého byl v nálezu disciplinární komise první stolice navržen trest propuštění. Při tom žalobce poukazuje na ustanovení § 8 vládn. nař. č. 483/1920 Sb. z. a n., že jest dovolena stížnost proti rozhodnutí dis-

ciplinární komise první stolice na disciplinární komisi druhé stolice, a uplatňuje, že tato stížnost jest přípustná již proti rozhodnutí disciplinární komise první stolice, jímž jako trest bylo navrženo propuštění obecního zřizence, a nikoli teprve proti usnesení obecního zastupitelstva, kterým byl obecní zřizenec skutečně propuštěn. Také se žalobce k odůvodnění tohoto svého právního názoru dovolává judikatury nejvyššího soudu, kterou bylo uzáváno přezkoumání rozhodnutí disciplinární komise první stolice disciplinární komisí druhé stolice. Nejvyšší soud sice opětně vyslovil přípustnost stížnosti proti rozhodnutí disciplinární komise první stolice na disciplinární komisi druhé stolice podle § 8 uved. vládn. nař. (tak na př. rozh. č. 12873, 15774 Sb. n. s.), avšak upustil od tohoto svého právního názoru, přihlédnuv k rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 14. května 1937, č. j. 871/36 (srov. roč. XIX., seš. 18., str. 1749 Sb. n. s.) a připojiv se k jeho odůvodnění, v kterém bylo vyloženo, že k rozhodnutí o neplatnosti propouštěcího usnesení obecního zastupitelstva jsou příslušny soudy a že vláda nebyla zmocněna, aby nařízením podrobila propouštěcí usnesení obecního zastupitelstva vyššímu administrativnímu přezkoumání. Pro stručnost se odkazuje k vyvrácení vývodů dovolání na toto rozhodnutí, ze kterého vyplývá, že ani proti rozhodnutí disciplinární komise první stolice, ve kterém byl obecnímu zastupitelstvu učiněn návrh na propuštění obecního zřizence, není dalšího opravného prostředku podle § 8 vládn. nař. č. 483/1920 Sb. z. a n. a že soudy přezkoumávají celé kárné řízení podle § 10 zák. č. 16/1920 Sb. z. a n. proti obecnímu zřízení provedené a propuštěním obecního zřizence skončené jako součást usnesení obecního zastupitelstva, kterým byl obecní zřizenec propuštěn. I kdyby tudíž bylo správné tvrzení žalobcovy, že nebyla dosud vyřízena stížnost, kterou podal již proti rozhodnutí disciplinární komise, ve kterém byl pro něho navržen trest propuštění, nemění to nic na právních účincích usnesení obecního zastupitelstva, kterým byl žalobce propuštěn a kterým byl služební poměr žalobcův u žalované obce zrušen. Poněvadž se tak stalo po provedení kárného řízení, bylo vyhověno při propuštění žalobcově ustanovení § 10 zák. č. 16/1920 Sb. z. a n. a žalobce byl by oprávněn požadovati plat jen tenkrát, kdyby se mu bylo podařilo dokázati, že propouštěcí usnesení zastupitelstva žalované obce bylo ať již po stránce formální, ať po stránce viny vadné, a tudíž proti němu bez právních účinků spojených s ním jinak podle § 10 zákona č. 16/1920 Sb. z. a n. Že tomu tak bylo, v dovolání již ani neuplatňuje.

Čís. 17115.

Kdo nabytí vlastnického práva k pozemku jeho zastavením (§ 418 obč. zák.), nemůže účinně odporovati žalobou podle § 37 ex. ř. exekuci na onen pozemek věřitelem, pro něhož vázlo zástavní právo ještě před zastavením pozemku připsaného povinnému i v době zahájení exekuce jako vlastníkov.

Výkonem zdržovacího práva k nemovitosti nelze v takovémto případě vyloučiti uplatnění dříve nabytých zástavních práv.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1938, Rv I 2676/38.)

Na nemovitostech zapsaných ve vložce č. 125 poz. knihy T. bylo dne 2. listopadu 1927 vloženo zástavní právo pro pohledávku žalovaného peněžního ústavu Č. spořitelny ve výši 95.000 Kč s přísl. a na nemovitostech vl. č. 125 a 143 poz. knihy T. dne 16. května 1928 pro pohledávku druhého žalovaného peněžního ústavu Č. p. banky ve výši 1.000.000 Kč. Žalobce se domáhá na uvedených peněžních ústavech žalobou nepřípustnosti exekuce, vedené jimi na svrchu uvedené nemovitosti, jednak proto, že se prý stal roku 1929 podle § 418 obč. zák. vlastníkem části pozemku zapsaného ve vložce č. 125 postavením budovy na pozemku, jednak proto, že prý má retenční právo na zbývající částí pozemku, zapsaného ve vložce č. 125 a 143 pro pohledávku 55.000 Kč za nutné a užitečné náklady, učiněné roku 1928 na starou budovu a zahradu, jež se nalézají na uvedené části pozemku. Žalobu zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů :

Budova je oddělitelnou částí pozemku. Jestliže tudíž žalobce po zřízení zástavního práva pro výše uvedené pohledávky žalovaných vystavěl budovu na pozemku zapsaném ve vložce č. 125, vztahuje se zástavní právo podle § 457 obč. zák. i na budovu.

Žalobce není knihovním vlastníkem nemovitostí, o něž v souzeném sporu běží. I kdyby tudíž bylo pravda, že novostavbou nabyt podle § 418 obč. zák. vlastnictví částí sporného pozemku zapsaného ve vložce č. 125, nemůže odporovati provedení exekuce věřiteli, pro něž bylo zástavní právo ještě před tvrzeným nabytím neknižovního práva vlastnického vloženo na nemovitostech připsaných povinnému v době vkladu zástavního práva i v době zavedení exekuce vlastnickým právem, ježto zásada publicity pozemkových knih vylučuje uplatnění odporu na základě stavu, jenž se zápisem v pozemkových knihách nesouhlasí.

To, že žalobce teprve po vzniku zástavního práva vystavěl na zatížených pozemcích budovu, není provedení exekuce na závadu, poněvadž trvalá stavba (§ 297 obč. zák.) jest neodělitelnou částí pozemku, a proto se zástavní právo na pozemku vložené vztahuje podle §§ 404, 457 obč. zák. i na budovu, i když nebyla vystavěna povinným, nýbrž osobou třetí.

Tvrzená žalobcová pohledávka na náhradu nákladů na opravdu staré budovy a zahrady v částce 55.000 Kč vznikla roku 1929. Zadržovací právo pro tuto pohledávku nemůže vyloučiti uplatnění dřívějších práv žalovaných na uspokojení v pořadí zástavních práv v pozemkové knize

zapsaných, neboť zadržovací právo není v takovém případě právem, které by podle § 37 ex. ř. opravňovalo žalobce k odporu proti vedení exekuce.

Čís. 17116.

Korektor-revízor tlačiarnie koná služby vyššie nie kupecké v smysle § 1, odst. 1, lit. d), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. *)

(Rozh. zo 7. septembra 1938, Rv III 474/38.)

Žalobník bol zamestnaný od novembra 1933 do 20. júla 1936 u žalovanej tlačiarne ako korektor-revízor, naposledy s týždenným platom 430 Kč; konal v roku 1935 štvortýždňové cvičenie vo zbrani a bol v roku 1936 štyri týždne chorý a práceneschopný. Za tie týždne nedostal od zamestnávateľky plat a preto domáhal sa podľa §§ 19 resp. 24 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. žalobou na žalovanej tlačiarne zaplata platy za 8 týždňov v sume 3.440 Kč. Žalovaná tlačiarne namietala medzi iným, že žalobník nekonal vyššiu službu nie kupeckú. Súd prvej stolice žalobe vyhovel. Z dôvodov: Žalobník ako korektor resp. korektor-revízor porovnával správnosť sadzby, t. j. kefového odflačku s rukopisom, skúmal, či sadzač v sadzbe neurobil nejakú chybu, či nevynechal písmená alebo vety, prípadne či ich nevysádzal dva razy, a potom ešte raz či to, čo doplnil resp. opravil, bolo sadzačom správne vykonané. Všetky tieto práce korektora resp. korektora-revízora sú vykonávané cieľom zaistenia bezvadnosti sadzby a shody jej s rukopisom, predpokladajú predovšetkým určité vyššie vzdelanie, najmä dokonalú znalosť jazyka a pravopisu, predbežnú prípravu, odbornú informovanosť a duševné sústredenie, tak že nie sú len obyčajnou manuálnou činnosťou, ale dávajú celej práci ráz duševnej činnosti, pri ktorej je potrebné aj tvorenie si určitých úsudkov. Ide teda o službu vyššiu, preto na služebný pomer zamestnanca, konajúceho takúto službu, smerodajný je zákon č. 154/1934 Sb. z. a n. Že žalovaná strana sama pokladala službu žalobníka za službu vyššiu, dokazuje aj jej nesporný čin, že prihlásila žalobníka k penzijnému poisteniu, čo iste by nebola urobila, keby bola pokladala jeho služby len za služby nižšieho druhu. Žalovaná strana nezapierala, že žalobník v roku 1935 konal cvičenie vo zbrani po dobu 4 týždňov a že v roku 1937 bol chorý po dobu 4 týždňov, ani to, že za tieto týždne nedostal od nej platu. Podľa § 24 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. má zamestnanec po jednoročnej nepretržitej službe v tomže podniku po čas plnenia svojej brannej povinnosti — vyjímajúc prezenčnú službu a inú činnú službu dlhšie než 6 mesiacov — t. j. aj v dobe vojenského cvičenia nárok na peňažité požitky na jeden mesiac. Preto je žalovaná strana povinná na štyri týždne zaplatiť žalobníkovi

*) Porovnaj: Úr. sb. č. 2916-I, 3944, Sb. n. s. č. 17082.

a to so zreteľom na týždenný plat v celkovej sume 1.720 Kč. Podľa § 19 cit. zák. má žalobník tiež nárok na plat po dobu práceneschopnosti pre chorobu, v súdenom prípade po dobu 4 týždňov, t. j. na 1.720 Kč. Žalovaná strana je povinná tieto požitky žalobníkovi podľa kogentných ustanovení cit. zák. zaplatiť v celkovej sume 3.440 Kč a preto súd žalobe vyhovel. O d v o l a c í s ú d rozsudok súdu prvej stolice potvrdil.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť zamietol.

Z dôvodov:

Je pravda, že z prihlásenia žalobníka k penzijnému poisteniu nemôžno usudzovať na jeho prevažné vyššie služby. Ale nižšie súdy použili tejto okolnosti nie ako dôvodu, ale len na podoprenie právneho záveru.

Z povahy prác, ktoré žalobník podľa nenapadnutého zistenia vykonával, plynie, že jeho činnosť predpokladala nie len viac odborných znalostí, ale aj vyššiu spoľahlivosť a bola zodpovednejšia než činnosť sadzačov. Je preto správny záver, že práce konané žalobníkom sú vyššie služby nie kupecké.

Čís. 17117.

V meritórnom rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu obsiahnutý je vždy aj výrok podľa § 4 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. (pre občianske súdy záväzný), že nárok je verejnoprávny. *)

(Rozh. z 8. septembra 1938, R III 465/38.)

Žalobník, štátny nadhorár v. v., domáhal sa žalobou na žalovanom štáte preradenie do IX. hodnostnej triedy štátnych úradníkov skupiny D) a zaplata príslušnej diferencie medzi služebnými a odpočívacími požitkami, ktoré poberal a medzi pôžitkami, ktoré by bol poberal, keby bol býval preradený do uvedenej úradníckej triedy. Žalobný nárok odvodňoval tým, že ako horár u štátnej službe u býv. uh. štátu bol prevzatý do služieb Čsl. štátu a podľa ustanovení zák. č. 374/1919 a č. 137/1920 Sb. z. a n. mal byť preradený do úradníckej skupiny D). Žalovaný štát vzniesol námietku neprípustnosti poradu práva (§ 180 č. 1 Osp.) na tom základe, že o nároku žalobníka už vecne rozhodol Najvyšší správny súd v Prahe, čím došlo k výroku podľa § 4 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. — záväznému pre občianske súdy —, že nárok je verejnoprávny.

Súd prvej stolice námietke vyhovel a spor zastavil. Rekurzný súd jeho usnesenie potvrdil.

Najvyšší súd rekurz žalobníka zamietol.

*) Porov.: Úr. sb. č. 3776, 2684, 3582.

D ō v o d y:

Nezáleží na tom, že nález Najvyššieho správneho súdu zo dňa 10. januára 1935 č. j. 10.046/35, rozhodujúci vo veci samej o tom istom nároku, ktorý je predmetom súdneho sporu, neobsahuje výslovného výroku o tom, že nárok je verejnoprávny. Podľa § 4 zákona o Najvyššom správnom súde skúma Najvyšší správny súd svoju príslušnosť z povinnosti úradnej a keďtedy vybavil sťažnosť terajšieho žalobníka meritorne, rozhodol tým vzhľadom na ustanovenie § 3 tohoto zákona aspoň implicitne, že nárok je verejnoprávny. Niet vecnej príčiny, aby sa po tejto stránke rozoznávalo medzi prípadom, v ktorom sa Najvyšší správny súd pustil do meritorného riešenia sťažnosti teprv po formálnom zamietnutí vznesenej námietky súkromnoprávnosti nároku, a prípadom meritorného rozhodnutia, pred ktorým takáto námietka nepredchádzala, tak že tu ani nebolo podnetu, aby Najvyšší správny súd otázku túto tiež formálne riešil, lebo však to, že otázka bola v náleze formálne pomínutá mlčením, nemôže znamenať, že nebola riešená, t. j. podľa spomenutej úradnej povinnosti preskúmaná. Ťažisko § 4 zákona zo daň 15. októbra 1925 č. 217 Sb. z. a n. spočíva tu tedy v tom, že Najvyšší správny súd rozhodol o nároku vo veci samej, a nie vo forme, akou dal najavo, že ide o nárok verejnoprávny. Jeho »výrok« po tejto stránke môže byť nielen výslovný, ale môže byť aj mlčky obsiahnutý v tom, že sa pustil do merita veci. V oboch prípadoch sú riadne súdy podľa § 4 cit. zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. jeho stanoviskom viazané a nemôžu znova preskúmať, či skutočne ide o nárok verejnoprávny alebo súkromnoprávny.

Napadnuté usnesenie je tedy vo veci samej správne a bolo preto treba rozhodnúť ako sa stalo.

Čís. 17118.

Aj exekút má právo uplatňovať v rekurze proti exekúciu povolujúcemu usneseniu, že žiadosť o povolenie exekúcie na peňažité pohľadávky exekúta proti štátu alebo fondu pod verejnou správou neobsahuje údaje predpísané v odst. 3 § 1 vlád. nar. č. 234/1934 Sb. z. a n.*)

(Rozh. z 8. septembra 1938, R IV 319/38.)

Súd prvej stolice povolil exekúciu na peňažitú pohľadávku, ktorú má exekút proti štátu. Rekurzný súd na rekurz exekúta exekučnú žiadosť zamietol. **D ō v o d o v:** Právom vytyka rekurent, že označenie pohľadávky, ktorá má byť zabavená, podľa zákona nie je dostatočné. V smysle odst. 3 § 1 vlád. nar. č. 234/1934 Sb. z. a n. pri

*) Porovnaj: Úr. sb. č. 2781.

exekúciu na pohľadávky dlžníka u verejnej pokladnice alebo u štátu má exekvent označiť pohľadávku presne, a to podľa účelu a dôvodu tak, ako to citovaný právny predpis určuje. V súdenom prípade však nie je označená pohľadávka podľa uvedeného ustanovenia, lebo stavby pohraničných fin. stráž vôbec nie sú určené podľa miesta a nie je uvedené ani to, za aké práce (či za vykonané stavby alebo za opravy) prislúcha pohľadávka exekútovi.

Najvyšší súd rekurz exekventa zamietol.

D ō v o d y:

V napadnutom usnesení zaujaté stanovisko je v súlade so zásadou vyslovenou v rozhodnutí Najvyššieho súdu č. 2781 Úr. sb.

Názor rekurentky, podľa ktorého »dlžníkom namietané okolnosti (t. j. uvedenie všetkých okolností podľa odst. 3 § 1 vl. nar. č. 234/1934 Sb. z. a n.) uplatňovať je právo poddlžníka a dlžník na to sám nie je legitimovaný«, nemá opory v citovanom vládnom nariadení, ba je v rozpore s veliacim (kogentným) predpisom citovaného odst. 3, najmä s jeho staťou »musí obsahovať atď.«.

Čís. 17119.

I. Predavateľ, ktorý predal tovar s výhradou vlastníckeho práva, nestáva sa — keď bol tovar zničený požiarom — vlastníkom poisťnej sumy z poistenia, ktoré ujednal s poisťovňou kupiteľ tovaru vlastným menom.*)

II. Vinkulovaním poisťnej sumy v prospech tretej osoby nezriaďuje sa ešte pre túto osobu záložné právo na poisťnú sumu.)**

(Rozh. zo 7. septembra 1938, R III 356/38.)

X. továreň predala Štefanovi H. mlátiacu garnitúru. Podľa smluvy predavateľka vyhradila si vlastnícke právo. Kupiteľ sa zaviazol túto mlátiacu garnitúru poistiť proti požiaru a poistku vinkulovať v prospech odpredávajúcej továrne; tomuto záväzku zadosť urobil. Mlátiaca garnitúra zhorela a poistiteľ složil poisťnú sumu do súdneho depozitu. Pretože na složenú sumu viedlo viac exekventov exekúciu, súd prvej stolice rozvrhol složenú sumu medzi exekventmi a zbytok rozvrhutej sumy poukázal exekútovi Štefanovi H. pod podmienkou, že preukáže svolenie k výplate od odpredavateľky Xf továrne. **D ō v o d o v:** Po preskúmaní obsahu vinkulačného prejavu súd zisťuje, že vinkulácia nemá právneho účinku cesie. X. továreň nadobudla síce súdne záložné právo na mlátiacu garnitúru Štefanovi H. predanú, nenadobudla však

*) Rovnako: Sb. n. s. č. 11698.

***) Porov.: Úr. sb. č. 2353.

dosiaľ záložného práva na požiarnu náhradu, ktorá nie je výťažkom z odpredaja mlátiacej garnitúry. Exekučné záložné právo nepredchádza na požiarnu náhradu. Nadobudnuté exekučné záložné právo predavateľa nerozširuje sa na požiarnu náhradu ani podľa poisťovacieho zákona. Keďže však vyplatenie je preca viazané na svolenie predavateľa, bolo treba dotyčne zbytku požiarnej náhrady rozhodnúť uvedeným spôsobom. Rekurzný súd na rekurz X. továrne zmenil usnesenie súdu prvej stolice tak, že vrátil aj pohľadávku X. továrne, a to v poradí pred pohľadávkou exekventov S. a B., tak že exekvent B. vyšiel na prázdno.

Najvyšší súd na rekurz exekventa B. obnovil usnesenie súdu prvej stolice.

Dôvody:

Je sice pravda, že výhrada vlastníctví k veci prodané na úvér zániká, vede-li prodatel na prodaný předmět exekuci (rozh. nejvyššího soudu č. 8527 Sb. n. s.).

Avšak v tomto případě není třeba se zabývatí řečenou otázkou, neboť i kdyby nevedla X. továrna na mlátičí garnituru exekuci, nenabyla by vlastnického práva na pojistné sumě, ježto prodatel, jenž prodal zboží s výhradou vlastnického práva, nestal se, bylo-li toto zboží zničeno požárem, vlastníkem pojistné sumy z pojištění, jež ujednal s pojišťovnou kupitel zboží vlastním jménem (čís. 11698 Sb. n. s.).

Vinkulace náhrady škody z pojistné sumy tvoří pouze práva a závazky, pokud jde o způsob vyplacení vinkulované částky, mezi těmi osobami, které se zúčastnily tohoto právního úkonu, t. j. mezi pojistitelem, pojistníkem a tím, v jehož prospěch vinkulace byla dojednána a provedena. Avšak vinkulační prohlášení samo o sobě nelze pokládati za zřízení zástavního práva ve prospěch této třetí osoby.

Z vinkulačního prohlášení, jehož obsah rekursní soud vůbec ponechal bez povšimnutí, není zřejmo, že takové zástavní právo bylo platně zřízeno na pojistné sumě, která je předmětem rozvrhu.

Z těchto důvodů bylo změněti nesprávné usnesení rekursního soudu a obnoviti usnesení soudu prvé stolice, odpovídající stavu věci i zákonu.

Čís. 17120.

Sľub daný vydatej žene treťou osobou, že sa postará o jej výživu, ak dá svoje manželstvo súdne rozlúčiť, je v rozpore s dobrými mravmi.*)

(Rozh. z 8. septembra 1938, Rv IV 116/38.)

Žalobkyňa predniesla v žalobe, že žalovaný naliehal na ňu, aby dala svoje manželstvo, ktoré uzavrela s N-om, rozlúčiť, sľúbil jej, že bude ju aj jej nezl. dcéru vydržovať, ak dojde k rozluke jej manželstva, cieľom

*) Porov.: Úr. sb. č. 2178, 3285.

urýchlenia tejto zdržal ju od toho, aby sa v rozlukovom spore, ktorý medzitým započal proti nej jej manžel, bránila a aby požadovala od manžela platenie výživného; žalobkyňa sa preto v rozlukovom spore nebránila a v dôsledku toho manželstvo rozlúčené bolo z jej viny. — Žalobou domáhala sa na základe uvedeného sľubu najmä toho, aby žalovaný zaviazaný bol platiť jej až do jej prípadného výdaja mesačne 1.000 Kč na výživu.

Oba nižšie súdy žalobu zamietly. Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobkyne zamietol z týchto

dôvodov:

Prieči sa dobrým mravom úmluva, ku ktorej došlo v záujme rozluky manželstva, a to aj vtedy, keď k takejto úmluve došlo nie medzi manželmi lež medzi jedným z manželov a osobou treťou. Na tejto povahe úmluvy nič nemení ani skutočnosť, že úmluva tá obsahuje len majetkovo-právne dispozície v záujme rozluky manželstva. Žalobkyňa aj v dovolacej žiadosti prizvukuje, že základom jej žaloby sú skutočnosti prednesené v žalobe a v jej prípravných spisoch, podľa ktorých »žalovaný jej sľúbil poskytnutia uvedené v žalobnej žiadosti, aby žalobkyňa nechala svoje manželstvo súdne rozlúčiť«, čo už samo o sebe činí úmluvu, účinnú v záujme dosiahnutia tohoto účelu, za úmluvu proti dobrým mravom.

Pokiaľ žalobkyňa v dovolacej žiadosti zastáva názor, že spomenutý sľub so strany žalovaného bol jej daný »už aj po pravoplatnom rozlúčení manželstva«, z čoho potom vyvodzuje nesprávnosť právneho stanoviska odvolacieho súdu, podľa ktorého tento sľub bol iba pokračovaním predchádzajúcich sľubov, — stačí v tomto smere poukázať na právne pravidlo, že na neplatnosť (ničotnosť) úkonu priečiaceho sa dobrým mravom nemá vlivu ani dodatočné uznanie prevzatého záväzku so strany osoby zaviazanej, ani iné dodatočné upevnenie takéhoto úkonu prípadným ďalším sľubom.

Z týchto dôvodov bola neopodstatnená dovolacia žiadosť zamietnutá.

Čís. 17121.

I. Pri zápise do soznamu advokátov osoby, ktorá bola do soznamu kandidátov advokátstva zapísaná už pred účinnosťou zákona č. 144/1936 Sb. z. a n. (pred 1. júlom 1936), okolnosť, že žiadateľ zastáva ako vysokoškolský asistent úrad učiteľský, neprekáža tomu, aby do 5ročnej právnej praxi potrebnej podľa § 5, odst. 2, adv. novely č. 40/1922 Sb. z. a n. započítaná bola prax konaná žiadateľom, zapísaným do soznamu kandidátov advokátstva, skutočne a v dostatočnom rozsahu u advokáta v dobe spomenutej asistentúry.

II. Výbor advokátskej komory je oprávnený skúmať, či žiadateľ o zápis do soznamu advokátov prax, vykazanú formálne obsahom so-

znamu kandidátov advokátstva, skutočne a v dostatočnom rozsahu konal; žiadateľovi má byť daná príležitosť, aby sa vyjadril o okolnostiach, vyšetroných čo do konania tejto praxi.

(Rozh. z 15. septembra 1938, R III 528/38.)

Správny výbor advokátskej komory odoprel žiadateľovi, kandidátovi advokácie s advokátskou skúškou, zápis do soznamu advokátov v podstate z toho dôvodu, že — hoci mal žiadateľ podľa evidencie advokátskej komory prax šesť rokov, sedem mesiacov a šesť dní — nepreukázal potrebnú päťročnú prípravnú prax, lebo bol vo vykázananej dobe dva roky a päť mesiacov aj asistentom na právnickej fakulte a túto dobu nemožno započítať do päťročnej právnej praxi.

Na jvyšší súd zrušil usnesenie advokátskej komory a uložil komornému výboru, aby — doplniac pokračovanie — o žiadosti o zápis do soznamu advokátov znova rozhodol. Dôvody: Pripustením odvolateľa k jednotnej sudcovskej a advokátskej skúške mohlo byť (čo do doby jeho praxi) pravoplatne rozhodnuté iba o tom, že odvolateľ splnil podmienku trojročného praktického zamestnania v právnej službe u advokáta v smysle § 5, odst. 4, novely č. 40/1922 Sb. z. a n. Na tomto uznaní a započítaní trojročnej praxi kompetentnou skúšobnou komisiou (§ 20 zák. čl. LIII:1913 a nariadenia býv. uh. kráľ. ministra spravodlnosti z 19. decembra 1913 č. 67.300) nemohlo by síce už nič byť menené pri rozhodovaní o tom, či odvolateľ splnil podmienku zápisu do soznamu advokátov, stanovenú v § 1, odst. 2, lit. e), cit. novely, ale napadnutým usnesením uznanie a započítanie tejto trojročnej praxi nebolo nijak dotknuté. Odvolateľovo vysvedčenie o skúške advokátskej, v spisoch založené, je datované dňom 12. apríla 1938. V tejto dobe však mal odvolateľ aj bez ohľadu na spornú dobu svojho asistentského pôsobenia na právnickej fakulte (od 1. mája 1932 do 30. septembra 1934) — vzhľadom na to, že v sozname kandidátov advokátstva bol zapísaný od 30. mája 1930 do 1. októbra 1930 a potom nepretržite od 9. marca 1932 — na každý spôsob a mnoho viac ako ony tri roky právnej praxi u advokáta, i napadnutým usnesením uznané. Ináč v púhom výkaze právnej praxi odvolateľovej, pripojenom advokátskou komorou k jeho žiadosti o pripustenie ku skúške, nemožno spatrovať nejaké právnej moci schopné usnesenie o uznaní a započítaní praxi, lebo bola to len osvedčovací listina v smysle § 14 adv. por. resp. teraz § 17 zák. čl. LIII:1913 a ostatne k vlastnému rozhodnutiu o započítaní praxi nebola tu povolaná advokátska komora, ale podľa citovaných už predpisov 5 členový resp. v druhej stolici 7 členový sbor skúšobnej komisie. Ani údajné usnesenie advokátskej komory zo dňa 3. októbra 1934 nemôže tu mať význam, lebo o vlastnom započítaní praxi kandidáta advokátstva môže advokátska komora ex professo rozhodovať iba po složení advokátskej skúšky pri skúmaní žiadosti o zápis do soznamu advokátov, pri

čom jej nemôže byť odopreté právo, aby mohla podvrátiť vecnú správnosť púhych formálnych zápisov do soznamu kandidátov advokátstva. Z onoho výkazu právnej praxi resp. údajného usnesenia advokátskej komory zo dňa 3. októbra 1934 nemôže tedy odvolateľ vyvodzovať nejaké nadobudnuté práva a sťažovať si na otrásenie požiadavku právnej istoty. Odvolateľ bol do soznamu kandidátov advokátstva zapísaný už pred účinnosťou zákona zo dňa 26. mája 1936 č. 144 Sb. z. a n. (už dňom 30. mája 1930) a nevzťahuje sa pre na neho podľa čl. I č. 3 tohoto zákona ustanovenia tohoto čl. I č. 1 o predĺžení praxi na 6 rokov a o započítaní inej praxi ako praxi u advokáta. Ináč však ustanovenie tohoto čl. I č. 1 (ktoré takto vstúpilo aj na miesto druhého odstavca § 5 novely č. 40/1922 Sb. z. a n., článkom I č. 2 zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. zrušeného) platí aj o odvolateľovi a nemôže sa mu preto do praxi u advokáta, stanovenej na najmenej 5 rokov, vôbec žiadna iná prax započítať, lebo toto započítanie bolo by možné iba pri kandidátoch povinných k 6 ročnej právnej službe a mohlo by sa týkať iba zbývajúceho jedného roku. Po tejto stránke odchylné dôvody napadnutého usnesenia nie sú správne. Nemôže preto byť reči ani o tom, aby sa odvolateľovi do tejto 5 ročnej praxi mohla započítať — či už úplne i len zlomkom — doba jeho už spomenutého asistentského pôsobenia na právnickej fakulte. Jeho odvolanie je tedy aj po tejto stránke bezzákladné. Odvolateľ však bráni sa aj tým, že i popri rečenej asistentúre vykonával prax u advokáta. Význam by tu pravdaže mohla mať iba prax započítateľná. Po tejto stránke netreba sa predovšetkým zaoberať otázkou, či ustanovenie § 2, lit. c) resp. lit. e) novely č. 40/1922 Sb. z. a n. platí aj o kandidátoch advokátstva a či by tedy už a priori následkom neslučiteľnosti oboch prípadných zamestnaní odvolateľových nebolo možné ani započítanie prípadnej praxi u advokáta. Napadnuté usnesenie samo uznáva, že odvolateľ konal ako vysokoškolský asistent úrad učiteľský, tento však nebol by podľa výslovného ustanovenia cit. § 2 lit. c) tak ako tak dôvodom spomenutej inkompatibility. Ináč však sa komorný výbor otázkou, či odvolateľ v dobe, o ktorú ide, t. j. v dobe svojej asistentúry, prax u advokáta obsahom soznamu kandidátov advokátstva formálne vykázanú skutočne a v dostatočnom rozsahu (t. j. plne tak, ako to predpisuje § 5, odst. 5, novely č. 40/1922 Sb. z. a n., totiž v takej miere, v akej pravidelne iní advokátski kandidáti, nemajúci iného zamestnania, právnú prax vykonávajú, pri čom s druhej strany nejde azda o nejaké malicherné meranie doby zamestnania, ale o rozumné posúdenie vecí s hľadiska účelu právnej praxi, ktorým je výcvik kandidáta) konal alebo nekonal, ani nezaoberal a tak ani ničím nemohol podvrátiť vecnú správnosť tejto formálne vykázananej praxi. Bude preto na ňom, aby po prípadnom riadnom vyšetroaní okolností, s vyloženého hľadiska k posúdeniu vecí potrebných, o odvolateľovej žiadosti o zápis do soznamu advokátov znova rozhodol. Rozumie sa, že na prípad, že by komorný výbor chcel zotrvať na svojom stanovisku odvolateľovi nepriaznivom, má dať odvolateľovi príležitosť, aby sa o vyšetroných okolnostiach

vyjadril, čo sa dosiaľ nestalo (§ 18 a § 41 lit. g) zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., lebo ide o pokračovanie obdobné nespornému; porovn. Sb. n. s. č. 11398, 5028; vo veci samej provn. rozhodnutia č. 15629, 6355, 11068 tej istej zbierky).

Čís. 17122.

Záložné právo na poistenú hnutelnosť nevzťahuje sa aj na poistnú sumu. Záložný veriteľ môže sa uspokojiť z náhradovej pohľadávky proti poisťiteľovi len v prípade, že ju zabavil, a v poradí jej zabavenia.

(Rozh. z 15. septembra 1938, R IV 283/38.)

Exekventom Jozefom U. zabavená a uschovaná (poistená) úroda exekúta zhorela. Nárok exekúta na poistnú sumu zabavili exekventi A. a B. v poradí za nimi a exekvent Jozef U. Poisťiteľ složil poistnú sumu do súdneho depozitu. Súd prvej stolice pri rozvrhu poistnej sumy vradil pohľadávky exekventov v poradí zabavenia a exekvent Jozef U. vyšiel so svojou pohľadávkou na prázdno. Rekurzný súd zmenil usnesenie súdu prvej stolice a vradil pohľadávkou exekventa Jozefa U pred pohľadávkami exekventov A. a B.

Na jvyšší súd zmenil usnesenie rekurzného súdu a obnovil usnesenie súdu prvej stolice.

Z dôvodov:

§ 66 zák. čl. LX:1881 bol ustanovením bodu 16 čl. V zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. zrušený, a tak stratilo platnosť aj ustanovenie odst. 3 tohoto §.

Stanovisko rekurzného súdu, že v prípade skazy veci (hnutelnosti), »ktorá bola zaťažená záložným právom, nezaniká záložné právo, ale len prejde s rozsahom, aký malo v čase zničenia, na sumu, ktorá majiteľovi vecí náleží z titulu odškodného z poistnej zmluvy«, v dôsledku ktorého vypovedal, že pohľadávka Jozefa U. (ktorý mal na zhorenú sobranú úrodu záložné právo) má »výhodnejšie poradie« (správne nárok na prednostné uspokojenie) nemá opory v zákone.

Záložné právo, ktoré viazne na hnutelnosti, nevzťahuje sa ipso iure na poistnú sumu, a táto ako peňažitá pohľadávka proti poisťovní môže byť veriteľmi zabavená (porov. rozh. Sb. n. s. č. 11698). Ustanovenie bodu 2 § 41 čl. VI. zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. je výnimočným predpisom u nehnuteľností, ktoré však nemožno obdobne rozšíriť na hnutelné veci.

Pretože však podľa nesporného zistenia súdu prvej stolice náhradovú pohľadávkou exekúta proti poisťiteľovi exekventi A. a B. zabavili skôr, než exekvent Jozefa U., bolo treba zmeniť napadnuté usnesenie a obnoviť usnesenie súdu prvej stolice.

Čís. 17123.

Neoprávnené používanie v zákazníckych kruhoch známej firmy zaniklého závodu je nekalou reklamou podľa § 3 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.

(Rozh. zo 16. septembra 1938, Rv IV 107/38.)

Žalobník, majiteľ sberne pre bielizeň na pranie v meste P., predniesol v žalobe, že po zániku veľmi známej firmy H., založenej už v r. 1840, zriadila si žalovaná v meste K. v miestnostiach, kde mala zaniklá firma svoje sberne pre bielizeň, nové sberne a používa na nich firemné tabule, ktoré vzbudzujú dojem, že ide o starú firmu H. alebo aspoň, že firma žalovanej je s ňou v súvislosti, lebo žalovaná vyznačuje na nich nápadne veľkými písmenami svoje rovnako znejúce dievčenské meno H., zatiaľ čo prípona »-ová« a tiež jej meno a priezvisko uvedené sú popri ňom len malými písmenami. — Žalobou, založenou na ustanovenia zákona proti nekalej súťaži, domáhal se žalobník najmä rozsudkového výroku, že žalovanej sa zakazuje, aby na svojich sberniach nápadnými písmenami uvádzala meno H.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Odvolací súd rozsudkom zakázal žalovanej, aby na svojich sberniach nápadnými písmenami uvádzala meno H. a ostatnú časť svojho mena menšími písmenami. Z dôvodov: Je nesporné, že v čase podania žaloby firma žalovanej bola na jej sberniach uvedená tak, ako je to vidno na fotografiách pripojených k žalobe, totiž že meno »H.« bolo uvedené nápadne veľkými písmenami, kým ostatný text, najmä meno a priezvisko žalovanej malými písmenami. Pri tom stave veci je odvolací súd presvedčený, že pri zbežnom pohliadnutí na firmu ľahko môže dôjsť k omylu a pretože obyčajne ľudia idúci za svojím cieľom len zbežne sa orientujú, ľahko sa môže stať, že zákazníci budú mať za to, že svoje veci odovzdajú na čistenie tomu, kto už prv viedol sberňu, t. j. známej firme »H.«. Je tedy takéto označenie spôsobilé oklamať. V súdnom prípade ide o súťažiteľa, lebo vec sa týka sberne pre bielizeň, tedy rovnakého oboru z oboch strán a zbieranie bielizne nevzťahuje sa len na určitý menší okruh, ale zasahuje i na vidiek a pretože mesto P. nie je príliš vzdialené od K. a leží v rovnakej hospodárskej oblasti, nie je vylúčené, že konanie žalovanej v hospodárskom styku dotklo sa i podniky žalovaného, keď žalovaná používala meno starej firmy, resp. meno to uvádzala tak, aby len ono z celého označenia sberne najviac vyniklo, čo však sa nesrovnáva s dobrými mravmi súťaže. Z celého skutkového stavu plynie, že žalovaná svojím konaním dopustila sa nekalej súťaže. Preto bol napadnutý rozsudok zmenený tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Na jvyšší súd dovoláciu žiadost' žalovanej zamietol.

Dôvody:

Odvolací súd správne určil, že sporové strany sú v pomere súťažným podľa § 46 zák. proti nekalej súťaži, berúc v úvahu rovnaké výkony ich podnikov (sberne pre bielizeň).

Pri tom je nerozhodné, že žalovaná má tiež čistiareň, kým žalobník posbieranú bielizeň dáva čistiť v cudzích čiastornách. Nerozhoduje tu ani rôznosť sídla oboch podnikov.

Jednako treba v súdenom prípade uvažovať, či žalobník má žalobné oprávnenie, hľadiac na to, že podľa žaloby ide o zneužitie podnikovej značky — mena firmy H. —, lebo keby išlo o skutkovú povahu uvedenú v § 11 cit. zák., ako sa na prvý pohľad zdá, žalobné oprávnenie prislúchalo by podľa 2. odst. § 15 len súťažiteľovi týmto činom bezprostredne dotknutému, t. j. firme H. Ale takej firmy niet, lebo posledný jej majiteľ prestal následkom konkurzu obchodovať ešte pred založením podniku žalovanej.

Podľa zisteného stavu žalovaná použila svojho rodného mena k tomu, aby nápadným jeho uvedením vo firme »Gizela S-ová-H-ová« vzbudila u svojich zákazníkov dojem, že ide o starú firmu H., známou už od roku 1840, po ktorej prevzala aj miestnosti pre svoje sberne.

Odvolací súd správne vyvodil tento úmysel z fotografických snímkov k žalobe pripojených, podľa ktorých slovo »H.« je tak nápadné a výrazné, že zatlačuje do pozadia ostatný text firmy, najmä tiež príponu »ová« pri mene H. a je aj správny záver odvolacieho súdu, že priemerné obecenstvo mohlo takto byť uvedené v omyl.

Pretože žalovaná strana uznáva, že nemala práva k požívaniu starej firmy, ide tu bezpochybné o klamavý verejný údaj o vlastnom závode, ktorý je spôsobilý poškodiť súťažiteľov, t. j. spôsobiť jej neoprávnenú prednostnú pozíciu pri súťaži, pri čom je ľahostajné, či mohla tým byť spôsobená tiež hmotná škoda práve žalobníkov.

Obmyselnosť žalovanej plynie aj z toho, že žalovaná bola pre ten istý čin terajším žalobníkom pod čís. Ck 479/35 krajského súdu žalovaná, vtedy dňa 20. decembra 1935 uznala jeho zavadnosť a súdnou pokonávkou zaviazala sa zaplatiť útraty minulého sporu.

Preca sa do podania novej žaloby (5. októbra 1936) nepostarala o nápravu, ktorú učinila len po doručení žaloby.

Pri takých okolnostiach treba jej konanie posudzovať podľa § 2 cit. zák. a priznať žalobníkovi ako jej súťažiteľovi žalobné oprávnenie podľa 1. odst. § 15.

Nemožno tu totiž použiť 2. odst. tohoto §u, lebo niet v súdenom prípade, pokiaľ by mal byť posudzovaný podľa § 11, súťažiteľa bezprostredne dotknutého a to by viedlo k absurdnému dôsledku, že zneužitie firmy spôsobilé prívodiť zámenu nebolo by pri vyložených okolnostiach stíhateľné, hoci dopadá tu aj generálna klauzula § 1. Ostatne § 11 predpokladá, že bolo zneužitie označenie jestvujúcej firmy a len pre ten prípad poskytuje žalobné právo len jej majiteľovi.

Ratio legis je ta, aby záujem súťažiteľský bol vôbec chránený.

Pretože Najvyšší súd ani inak nespoznal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu bol zmenený alebo rozviazaný, bolo treba dovoláciu žiadosť ako neopodstatnenú zamietnuť.

Čís. 17124.

Zemедelské vyrovnacie pokračovanie.

I. Vyrovnací komisár nemôže podľa § 9 a) vl. nar. č. 76/1936 (v znení bodu 4 čl. I vl. nar. č. 259/1936) odložiť exekučné úkony povolené vnútenej správy.

II. Rozhodovať o tom, či je tu prekážka exekúcie podľa odst. 1 § 21 vl. nar. č. 76/1936 Sb. z. a n., neprišlúcha vyrovnaciemu komisárovi.

(Rozh. z 27. septembra 1938, R III 521/38.)

Okresný súd (okresný sudca ako vyrovnací komisár podľa § 14 vl. nar. č. 76/1936 Sb. z. a n. vyhovel návrhu vyrovnacieho dlžníka, zemedelca, a nariadenú vnútenú správu suspendoval až do právoplatného ukončenia alebo zastavenia zemedelského vyrovnacieho pokračovania. Vrchný súd (§ 3 vl. nar. č. 76/1936, § 70 vyr. por. a § 192 konk. por.) žiadosť vyrovnacieho dlžníka o odklad exekúcie vnútenou správou odmietol.

Najvyšší súd rekurz vyrovnacieho dlžníka zamietol.

Dôvody:

Vyrovnací dlžník žadal v návrhu č. j. Kv 351/37-8, aby vyrovnací komisár odložil exekúciu povolenou vnútenou správou.

Podľa bodu čtvrtého čl. I vl. nar. č. 259/1936 Sb. z. a n. môže vyrovnací komisár naříditi pouze, aby byly odloženy v dražebním řízení další exekuční úkony po dobu tam uvedenou. V doslovu tohoto ustanovení je tedy vidno, že vyrovnací komisár nemá práva odložit exekuční úkony povolené vnútenou správou.

Je sice pravda, že ve smyslu odstavce prvního § 21 vl. nar. č. 76/1936 Sb. z. a n. pohľadávky zástavním právem knižovně zajištěné nemohou býti vymáhány po dobu tam uvedenou, avšak v citovaném ustanovení není uvedeno, že rozhodování o takové otázce spadá do oboru působnosti vyrovnacího komisáře. Z doslovu tohoto ustanovení a zvlášť z použitých tam slov »nemohou býti vymáhány« je patrné, že o této otázce má rozhodovati soud, u kterého věřitel takovou pohľadávku vymáhá, t. j. soud exekuci povolující resp. exekuční soud aneb soud procesní, nikoliv však vyrovnací komisár, u něhož se tato pohľadávka nevymáhá.

Bylo proto z těchto důvodů zamítnouti jako bezzákladný dovolací rekurz vyrovnacího dlžníka.

Čís. 17125.

Pouhé nedoručení soudních usnesení účastníku nesporného řízení neodůvodňuje ani zmatečnost (§ 41 nesp. říz.), ani vadnost řízení, zejména nemůže-li se účastník pokládati nedoručným rozhodnutím soudu za zkrácena.

Právní povaha zapečetění (závěry) pozůstalosti (§§ 43 a další nesp. pat.).

Za zapečetění pozůstalosti, záležející z vkladních nebo spořitelních knížek, jest pokládati i jejich vinkulaci, projevující se tím, že se ono pozůstalostní jmění dává soudním zákazem pod zvláštní dohled soudu. Nutnou podmínkou takovéto vinkulace jest však, že byly ony cenné papíry v době zůstavitelovy smrti v jeho držbě.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1938, R I 1101/38.)

V pozůstalostním řízení po P. Martinu K. byly soudně vinkulovány (soudně obstaveny) vkladní knížky Z. banky č. . . . fol . . . a Spořitelny města Č. č. . . . fol . . . , znějící vesměs na zůstavitelovo jméno. Anna F. navrhla zrušení řečené vinkulace, tvrdíc, že ony vkladní knížky jsou jejím majetkem. Pozůstalostní soud zamítl návrh Anny F. Důvody: Z výpovědi soudního komisaře notáře Rudolfa M. vyplývá, že podle různých záznamů a stvrzenek zjistil, že zůstavitel byl majitelem mimo jiné též uvedených vkladních knížek, a pozůstalostní soud proto na základě jeho oznámení nařídil vinkulaci těchto knížek. Poněvadž jest oprávněna domněnka, že řečené knížky patří do pozůstalosti po P. Martinu K., a Anna F., proti níž bylo zahájeno trestní řízení pro zločin krádeže, nedokázala své vlastnictví k nim, zamítl soud její návrh na zrušení obřádku. Rekursní soud na rekurs Anny F. zrušil soudní obřádku vkladních knížek, o něž jde, a odkázal strany k vyřízení otázky, zda knížky patří do pozůstalosti neb nikoliv, na pořad práva. Důvody: Podle § 38 nesp. pat. má být pozůstalost zapečetěna, vyžadují-li nějaké okolnosti zvláštní opatrnosti. Zapečetění jest postaveno na roveň a jest jím rozuměti i zákaz výplaty vkladů z vkladních knížek. Ovšem patří-li vkladní knížka do pozůstalosti. Musí tudíž být jasno, že vkladní knížka patří skutečně do pozůstalosti, byla-li nalezena v pozůstalosti, to jest byl-li zůstavitel v držení vkladní knížky (§ 104 nesp. pat.), nebo je-li pravoplatně rozhodnuto, že do pozůstalosti patří. Dokud tedy není zjištěno a jisto, zda shora uvedené vkladní knížky do pozůstalosti patří resp. do soupisu mají být zařaděny (§ 104 nesp. pat.) — a tomu jest tak i v souzeném případě, když knížky nebyly v den úmrtí zůstavitele v jeho držení, nýbrž v držení stěžovatelky — nemůže být vydán zákaz výplaty, nemožou být vinkulovány (viz rozh. č. 6685 Gl. U. n. ř.). Bylo proto odůvodněným rekursu vyhověno. Stranám ovšem zůstává volno domáhati se sporem rozřešení otázky, zda knížky vkladní patří do pozůstalosti či nikoliv.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolací stěžovatel vytýká především jako zmatečnost, že kostel v R. jakožto presumptivní zákonný dědic a účastník pozůstalostního řízení nedostal doručeno usnesení první stolice, při čemž doručení se mělo státi finanční prokuratuře, která jest v řízení před soudy výlučným obligatorním zákonným zástupcem kmenového jmění kostela v R. Tato výtka není odůvodněna. Finanční prokuratura v P. jako zástupce kostela v R. se účastnila řízení před prvním soudem a nejde tu proto o zmatek po rozumu § 41 f) zákona č. 100/1931 Sb. z. a n. Nedoručení soudních usnesení samo o sobě však nezakládá žádný z důvodů zmatečnosti v § 41 výčetno uvedených ani vadnost řízení, zejména také proto ne, poněvadž rozhodnutím prvního soudu nemohl se dovolací stěžovatel pokládati za zkrácena.

Právem však dovolací stěžovatel vytýká neúplnost řízení. Podle § 38 nesp. pat. má soudní komisař, kterému bylo uloženo zříditi úmrtní zápis, je-li třeba, zabezpečiti pozůstalost. § 43 nesp. pat. pak stanoví, že pozůstalostní podstata musí býti ihned zapečetěna, jestliže okolnosti vyžadují zvláštní opatrnosti. Tak zvané zapečetění pozůstalosti jest instituce velmi stará, vzniklá již ve 14. století (srov. Schuster-Kommentar zum Gesetze über das Verfahren ausser Streitsachen 1886, str. 59 dole), která se vžíla. V § 5 instrukce pro obecní představené o soudních úředních jednáních na ně přenesených ze dne 28. června 1850, čís. 256 ř. z. se mluví o »Sperr« (uzamknutí) a ustanovuje se, že obecní »vyslanec« má pozůstalost uzamknouti, jsou-li tu nějaké pochybnosti, zejména neujme-li se nikdo pozůstalosti, nebo kde jest se obávati nebezpečí, že pozůstalost bude zatajena nebo zavlčena. Na toto ustanovení odkazuje § 31 nesp. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z. Řečená instituce má být také převzata do nového občanského zákona (srov. Vládní návrh občanského zákona, § 637 a Důvodovou zprávu str. 311). V novém občanském zákoně se tato instituce nazývá »Závěra«. Podle své povahy je to opatření soudu, zajišťující pozůstalost k tomu účelu, aby bylo pozůstalostní jmění chráněno, a to buď tím, že se pozůstalostní jmění dá pod zvláštní dohled soudu, anebo se dokonce vskutku zabráni přístupu k pozůstalostní podstatě jejím zapečetěním. Podle vylíčených úvah slovo zapečetění ve smyslu § 43 nesp. pat. nelze vykládati doslovně ani úzce, nelze je omezovati jen na věci nalezené (§ 45 nesp. pat. »Vorhandene«), a lze tudíž za zapečetění pozůstalosti pokládati také t. zv. vinkulaci vkladní nebo spořitelní knížky. To plyne také z § 35 nesp. pat., podle něhož se mají nejen členové rodiny a domácí lidé, nýbrž i třetí osoby přísně zdržeti jakéhokoli v svémocného nakládání s pozůstalostním jměním. Tak zvaná vinkulace povolena v souzené věci není ovšem vinkulací v právním slova smyslu, jak

její pojem vymezila právní nauka (srov. Komentář k čl. občanskému zák. Rouček-Sedláček VI., str. 138, č. 25 a str. 146, č. IV A 2), nýbrž je to jen mírnější stupeň zapečetění, kterým se dá, jak shora uvedeno, součást pozůstalostního jmění soudním zákazem pod zvláštní dohled soudu. Námitka Anny F., že zákaz výplaty jest prostředkem nezákonným, uplatněná v rekursu, není proto důvodná.

Leč Anna F. tvrdila, že od roku 1932 byla výlučnou a neomezenou vlastníci a držitelkou vkladních knížek a spořitelních knížek, o něž jde. Naproti tomu dovolací stěžovatel tvrdí, že ony knížky zněly na jméno zůstavitele a byly v době úmrtí v držení zůstavitelově. Spornou je tudíž jak otázka vlastnictví, jak i otázka držby uvedených knížek v době úmrtí zůstavitele. Základní podmínkou zapečetění pozůstalosti je však, aby šlo o pozůstalostní podstatu (§§ 38, 43 a 45 nesp. pat.), t. j. o věci, které náležejí k pozůstalosti. V projednávané pozůstalosti nepodal sičé dosud nikdo dědickou přihlášku, avšak není vyloučeno, že dojde k soupisu inventáře. Z ustanovení §§ 97 a 104 nesp. pat. plyne, že — je-li sporná otázka jak vlastnictví, tak i držby některé věci v řízení pozůstalostním, jest pro rozhodnutí, zda věc ta se má zařadit do soupisu, rozhodující toliko, zda věc byla v době úmrtí zůstavitele v jeho držbě. Této zásady nutno obdobně užití také pro řešení sporné otázky, zda soudní zákaz výplaty vkladních a spořitelních knížek byl přípustný. Podle toho byl by přípustný jen tehdy, jestliže uvedené knížky byly v době úmrtí zůstavitele v jeho držbě.

Touto otázkou se však nižší soudy nezabývaly a bude proto na pozůstalostním soudě, aby vyšetřil z moci úřední všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí (§ 23 zákona č. 100/1931 Sb. z. a n.), aby vyslechl zejména všechny účastníky tohoto pozůstalostního řízení (srov. § 761 obč. zák. a ustanovení o zvláštní poslušnosti dědické po katolických duchovních — otištěná v komentáři k čl. o. z. Rouček-Sedláček u § 761), také o tom, je-li v našem případě soudního zákazu výplaty vskutku potřebí (§§ 38 a 43 nesp. pat.), aby pak znovu rozhodl a rozhodnutí své doručil všem účastníkům.

Čís. 17126.

Úmluva, podle které někdo přistoupil k dluhu vlastníka nemovitosti, jež měla být dražena, vůči jeho knihovnímu věřiteli a slíbil knihovní zajištění převzatého dluhu za tím účelem, aby knihovní věřitel při dražbě nedražil, se přiči dvorskému dekretu č. 277/1838 Sb. z. s. a přistoupilý dlužník může žádati o jeho výmaz.

Za úplatu ve smyslu dotčeného dvorského dekretu lze pokládati pouze zaplacení nebo odevzdání úplaty, nikoliv pouhé její zajištění.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1938, Rv I 1857/37.)

Žalobu, kterou se žalobkyně na žalované záložně domáhala mimo jiné též toho, aby bylo uznáno právem, že vklad práva zástavního pro pohledávání okresní záložny hospodářské v K. dle dlužního úpisu ze dne 20. září 1935 ve výši 35.000 Kč s nejvýše 6½% úroky, 7% úroky z prodlení a vedlejšími závazky do výše 4.000 Kč ve vložce č. 105 pozemkové knihy pro kat. území L. pod pol. C 59 jest neplatný, že může býti vymazán a že žalovaná záložna jest povinna trpěti výmaz tohoto práva a svoliti, aby výmaz v uvedené vložce byl vložen, oba nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud uznal v této příčině podle žaloby.

Důvody:

Žalobkyně opřela svůj žalobní nárok mimo jiné o to, že smlouva o zápůjčku a knihovní zajištění před dražbou ujednané jsou neplatné podle dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, č. 277 Sb. z. s. a že jest proto i neplatný vklad zástavního práva.

Žalovaná záložna v tomto směru namítla, že úmluva neodporuje předpisům uvedeného dvorského dekretu po případě že nemůže žalobkyně požadovati zpět to, co na základě neplatné úmluvy plnila.

Soud první stolice zamítnuv žalobu, vyslovil, vycházející ze skutkových okolností, jež zjistil, názor, že úmluva neodporuje předpisům uvedeného dvorského dekretu; odvolací soud potvrdil rozsudek soudu první stolice z důvodu, že když žalobkyně skutečně odevzdala žalované záložně zástavu, která byla smluvena za to, že žalovaná nebude spolu dražiti, nemůže tutu zástavu požadovati zpět ve smyslu uvedeného dvorského dekretu.

Jde tu tedy o rozřešení dvou právních otázek, a to: 1. zda úmluva je neplatná dle první věty dvorského dekretu a 2. zda žalobkyně může žádati výmaz zástavního práva dle úmluvy zřízeného.

Podle výslovného zjištění odvolacího soudu přistoupila žalobkyně k dluhu svého zemřelého manžela a dle slibu daného žalované záložně před dražbou podepsala po dražbě téhož dne 20. září 1935 dluhopis, kterým k zajištění pohledávky žalované záložny 35.000 Kč s přísl. dala do zástavy své nemovitosti zapsané ve vložce č. 105 pozemkové knihy L., svolujíc k vkladu práva zástavního, a že tento vklad byl knihovně proveden dle usnesení okresního soudu v K. ze dne 20. října 1935.

Podle zjištění soudu první stolice, které odvolací soud jako správné převzal za základ svého rozhodování, bylo mezi stranami také ujednáno před dražbou, že žalovaná za slib nahoře uvedený nebude dražiti, což se pak také skutečně stalo.

Taková úmluva se přiči dvorskému dekretu ze dne 6. června 1838, č. 277 Sb. z. s. Dvorský dekret ten sleduje podle svého úvodu ten účel, aby byly zamezeny úmluvy škodlivé, totiž takové, jež mohou působiti na výsledek dražby na újmu vlastníka vydražované věci, a aby byla při

veřejných dražbách chráněna zákonem požadovaná volnost soutěže koupěchtivých.

Podle úmluvy přistoupila žalobkyně k dluhu svého zemřelého manžela u žalované a slíbila jí knihovni zajištění a za to se žalovaná zavázala, že při dražbě dražití nebude, což se také stalo. Tím byla provedena dražba nezákonným způsobem, který mohl způsobiti, že se nedosáhlo takového podání, jakého by se bez úmluvy snad dosáhnouti mohlo, právě proto, že úmluvou byla žalovaná zavázána zdržeti se účastenství na dražbě, a nesejde na tom, že smlouva byla uzavřena žalovanou, která byla knihovni věřitelkou, neboť i tak zůstala smlouva škodlivá na újmu vlastníka vydražené nemovitosti.

V otázce druhé, zda totiž žalobkyně může žádati za výmaz práva zástavního podle úmluvy zřízeného, jest právní názor napadeného rozsudku mylný.

Druhá věta dvorského dekretu stanoví, že stran toho, co »za to« skutečně bylo zapláceno nebo předáno, má se užití ustanovení § 1174 obč. zák., který praví, že co někdo dal vědomě, aby způsobil nemožné nebo nedovolené jednání, nemůže požadovati opět nazpět.

Napadený rozsudek má mylně za to, že když žalobkyně dala v zástavu svou nemovitost a takto odevzdala žalované zástavu, nemůže ji požadovati vzhledem k uvedenému ustanovení zpět.

Mluví-li dvorský dekret o zaplacení nebo odevzdání (bezahlit oder übergeben), má na mysli úplatu nebo to, co jako úplata bylo plněno, a nemůže se za takovou úplatu pokládati pouhé zajištění úplaty. Také ustanovení § 1174 obč. zák. se nevztahuje na poskytnutí zástavy, nýbrž rovněž pouze na úplatu (srov. Komentář k čl. obč. zák. Rouček-Sedláček V, str. 380 a Klangův komentář k obč. zák. u § 1174 obč. zák.). Opačný názor by vedl k nesrovnalosti potud, že by smlouva o převzetí dluhu byla neplatná a nicotná a zástavní právo pro dluh zřízené zůstalo by váznouti na nemovitosti, ježto by zástavu nebylo lze požadovati zpět.

Ježto je tudíž smlouva o zřízení zástavního práva neplatná a závazek ten nicotný, stejně jako pohledávka ze smlouvy té, bylo žalobě žádající, že vklad práva zástavního práva je neplatný a že žalovaná jest povinna trpěti výmaz tohoto práva, vyhověno.

Čís. 17127.

Původské právo (zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.).

Žalobní žádost není neurčitá proto, že bylo v ní použito cizojazyčných výrazů, jestliže se ony výrazy v hospodářském provozu vytvořily pro určité pojmy a vžily se jako běžné.

Jestliže v době uzavření smlouvy, podle které vlastník původského práva prodal výhradně filmovací právo k dílu (románu) pro celý svět a pro neomezenou dobu, nebyly možnosti hospodářského zhodnocení

původcova díla zvukovým filmem co do technických podmínek náležitě ujasněny, takže nelze bezpečně usouditi, že si byl původce vědom hospodářské a majetkové hodnoty takového zužitkování původského práva z v u k o v ý m filmem, nebyla onou smlouvou postoupena i zvukofilmová práva k původcovu dílu.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1938, Rv I 330/38.)

Dne 22. listopadu 1927 uzavřela Matylda K., manželka zemřelého spisovatele Jana K. a vlastnice původského práva k románu »P. V.«, s žalovanou firmou smlouvu, podle které prodala žalované společnosti v ý h r a d n ě filmovací právo k románu »P. V.« pro celý svět a pro neomezenou dobu. Uvedená smlouva byla závazná pro oba smluvce a jejich právní nástupce nebo dědice. Tvrdíc, že přes to, že žalobkyně získala od právních nástupců spisovatele Jana K. z v u k o f i l m o v á práva s právem dublingu k české verzi uvedeného románu, uplatňuje žalovaná společnost, která v roce 1927 nabyla práva k natočení německého filmu podle uvedeného románu, kterážto právo již zužitkovala, též práva zvukofilmová, čímž ruší žalující společnost ve výkonu jejích práv, domáhá se žalobkyně žalobou, aby bylo uznáno právem, že žalující filmové společnosti přísluší zvukofilmová práva k české verzi románu »P. V.« od Jana K. s právem dublingu a že žalované se zakazuje dále porušovati tato práva. K o d ů v o d n ě n í ž a l o b y p ř e d n e s l a: Roku 1927 nebyl ještě zvukový film znám, nýbrž pouze film němý a nemohla tudíž žalovaná v roce 1927 nabýti zvukofilmových práv. Mezi filmem němým a zvukovým jest podstatný rozdíl, ježto způsob výroby jest naprosto jiný, zvukový film působí nejen opticky, ale i akusticky a nemůže býti přeneseno právo na zvukový film, když jde o smlouvu z doby, kdy na hospodářské zhodnocení zvukového filmu nemohlo býti pomýšleno. V roce 1927 ani žalovaná nepomýšlela na systematickou výrobu zvukového filmu. Filmy Deforestovy, roku 1927 v Praze promítané, byly nedokonalé a končily se i obchodně fiaskem. Teprve na podzim roku 1929 se k nám dostaly první americké zvukové filmy, které byly rovněž nedokonalé. První český zvukový film byl vyroben až roku 1930 a teprve v roce 1931 se čeští producenti počali zajímatí o zfilmování českých románových námětů. Ostatně bylo od počátku zvukofilmového obchodu zvyklostí, že bylo ve smlouvě o zfilmování výslovně ujednáno, že jde o film zvukový, a existovala-li starší smlouva (v němém zfilmování), byla po objevení zvukového filmu vždy zvukofilmová práva nově převedena a placena. Soud prvě stolice zamítl žalobu. D ů v o d y: Soud zjistil výpověď svědka Aloise V., že dědici Matyldy K. dali divadelnímu literárnímu zastupitelství spolku »M.«, jehož jest svědek ředitelem, zmocnění k prodeji zvukofilmových práv k románu »P. V.«. Spolek »M.« věděl sice o smlouvě uzavřené s žalovanou, ale byl toho názoru, že tato práva již zanikla. Proto spolek »M.« prodal dne 18. ledna 1936 zvukofilmová

práva Bohumilu P., majiteli divadelní agentury »U.«. Výslechem svědka Bohumila P. zjistil soud, že svědek prodal tato zvukofilmová práva žalované. Znalec IngC. Jindřich B. popisuje obšírně počátky zvukového filmu a uvádí, že již roku 1908 byly v pražských biogramech promítány kratší filmy zvukové. Po světové válce však byly činěny pokusy vážnější. Počínaje dnem 18. listopadu 1927 byly promítány v biu Adria v Praze kratší zvukové filmy. Těmto ukázkám věnovaly pražské časopisy značnou pozornost a bylo o nich mluveno v pražských filmových kruzích. Když tedy Matylda K. a žalovaná uzavíraly dne 22. listopadu 1927 filmovací smlouvu, musily si býti vědomy existence zvukového filmu. Znalec Julius S. tvrdí však, že žalované sice mohlo býti roku 1927 známo, že se činí pokusy se zvukovým filmem, že však není ze smlouvy s Matyldou K. viděti, že by se bylo při jejím uzavírání na zvukový film pomýšlelo. Ostatně prý se tehdy ještě nevědělo, zda se zvukový film osvědčí. Soud máje rozhodnutí mezi těmito protichůdnými názory znalců, přihlížel zejména k tomu, že právě čtyři dni před uzavřením smlouvy, uzavřené mezi žalovanou a Matyldou K. o zfilmování románu »P. V.«, počaly býti v biografu Adria promítány Le de Forestovy ukázky zvukového filmu, které zaplňovaly půl večera a vzbudily silný ohlas v tisku a ve veřejnosti filmové i nefilmové. Když Matylda K. právě v týden promítání těchto ukázek uzavírala smlouvu s žalovanou, musila si tehdy býti vědoma, že existuje také film zvukový, a užila-li ve smlouvě obratu »výhradné filmovací právo« je zřejmé, že nepřetřela vyloučení zvukový film. Žalující společnost ovšem také tvrdí, že mezi filmem němým a zvukovým jest takový rozdíl, že nemohou býti práva na zvukový film přenesena na právní nástupce, když tu jde o smlouvu z doby, kdy na hospodářské zhodnocení zvukového filmu nemohlo býti pomýšleno. Jest tedy přihlídnouti k tomu, zda skutečně rozdíl mezi filmem němým a filmem zvukovým jest takový, aby nemohla býti práva nabytá na filmu němém vztahována na film zvukový. Znalec IngC. Jindřich B. ve svém posudku přiznává, že zvukový film přinesl velmi mnoho důležitých změn v kinematografii, dochází nakonec přece jen k závěru, že přes zavedení zvuku, přece jen film zůstal filmem, ježto prvotním dojmem při představení kinematografickém zůstal dojem zrakový, kdežto dojem sluchový zůstal dojemem druhotným. Není tedy film zvukový něčím, co by nespádalo pod pojem filmu, který byl znám před objevením resp. rozšířením zvukového filmu. Vždyť i před rozšířením zvukového filmu byly kinematografické produkce provázeny zvukem, buď hudbou, nebo napodobením zvuků přírody. K závěru naprosto opačnému došel ovšem znalec Julius S. Ve svém posudku připomíná, že k vjemu optickému přistoupil vjem akustický, poukazuje na to, že se zvukový film stal samostatným předmětem hospodářského zužitkování, poukazuje na zvýšení hodnoty autorských práv a poukazuje konečně též na to, že se prý opět koupě zvukových práv k bývalým námětům němým stala světovou zvyklostí. Soud, jehož právem i povinností podle § 272 c. ř. s. jest volně oceniti průvody, dochází, uvažuje

všechny okolnosti, k závěru, že film zvukový nemůže býti něčím, co by nespádalo pod pojem filmu, jak byl znám před rozšířením tak řeč. zvukového filmu. Jak správně znalec IngC. Jindřich B. uvádí, není spojení vjemu zvukového s vjemem zrakovým nic nového, nýbrž zvuk, jak její zná zvukový film, jest pouze zdokonalením dosavadního doprovodu hudebního. Že se rozšířením zvukového filmu zvýšily autorské honoráře a provozovací náklady, nedokazuje zdaleka, že by se tím byla změnila podstata filmu tak, že by se filmovací právo nemohlo vztahovati i na film zvukový. Že se opětná koupě zvukových práv k bývalým námětům němým nestala všeobecnou zvyklostí, je zřejmé z toho, že se znalci oboru kinematografie naprosto rozcházejí. Tomuto názoru nasvědčuje i dopis časopisu »La Cinématographie Française« z 19. ledna 1927 a spolku filmových autorů v Paříži ze dne 5. dubna 1937, jejíž pravost byla uznána, dle nichž jest ve Francii zvyklostí, že ten, kdo chce vyrobiti film zvukový, musí se zprvu domluvit s majitelem práva k němému filmu. Než celkem nutno říci, že v očích obecnstva nejde při vynálezu zvukového filmu o vynález nový, nýbrž pouze o zdokonalení již tu jsoucího »filmu« jako filmu. Že tomu tak jest, je viděti i z toho, že nikdo nechce tvrditi, že by se ministerské nařízení č. 191 z r. 1912, které se vztahuje na filmy a kinematografii, nevztahoval i na film zvukový, jak by nutně býti musilo, kdyby byl zvukový film něčím, co by nebylo možno podřaditi pod pojem »filmu«, jak byl znám před všeobecným rozšířením filmu zvukového. Jest tudíž zřejmé, že když žalovaná uzavírala dne 22. listopadu 1927 s Matyldou K. smlouvu o zfilmování románu »P. V.«, musily si býti smluvkyně vědomy, že existuje film zvukový a dále že film zvukový není nic, co by mohlo býti podřaděno pod pojem výhradné právo filmovací. Podporou tohoto názoru jest i výpověď svědka Gustava J., který udal, že klausuli »pro celý svět a pro dobu neomezenou« dávala žalovaná firma do smlouvy právem hledíc na film zvukový. Žalující společnost se žalobou dle § 58 zák. č. 218/1926 Sb. z. a n. domáhá zjištění, že jí přísluší zvukofilmová práva k románu »P. V.«. Této žalobě nelze podle uvedených skutkových zjištění vyhověti, neboť žalovaná nezasahovala nijak do původských práv žalující společnosti, nýbrž pouze vykonávala své vlastní právo původské, a byla to naopak žalující společnost, která zasahovala do původských práv žalované (§§ 37, 36 zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.) napodobením původního díla patřícího žalované (§§ 32, č. 1, 36 aut. zák.). Nemůže býti pochyby, že filmovací právo pro žalovanou dosud trvá, že tudíž žalovaná může i nadále neomezeně filmovati román Jana K. »P. V.«, a co se týká zvuku, tu by mělo význam pouze snad použití zvukových patentů, tedy práv čistě technických, která by si snad pro zvukový film musila žalovaná obstarati, která však nemohou míti vlivu na nabytá filmovací práva zcizená autorem románem anebo jeho právní nástupkyní (vdovou). O d v o l a c í s o u d potvrdil napađený rozsudek. D ů v o d y: Nesprávné posouzení věci po právní stránce spatřuje odvolatelka jednak ve výkladu smlouvy z 22. listopadu 1927,

jednak ve výkladu ustanovení §§ 7, 21, 22, č. 2, 23, 36, 37 a 66 původ. zák. Neprávem. Podle vzpomenuté smlouvy prodala Matylda K. žalované společnosti výhradně filmovací právo k uvedenému románu pro celý svět a pro neomezenou dobu za 5.000 Kč kromě dalších 2% z dosažených částek při prodeji do zahraničí a žalovaná si vyhradila právo upravit si resp. dáti si upravit řečený román k zfilmování podle vlastního uznání, zavazujíc se vyrobiti film v spolehlivém obsazení a prvotřídním způsobem. Dotčená smlouva byla závazná pro obě smluvkyně a jejich právní nástupce nebo dědice. Když tudíž žalovaná koupila výhradně filmovací právo k zfilmování románu »P. V.« a vyhradila si upravit nebo dáti si upravit tento román k zfilmování podle vlastního uznání, pak správně první soud v souvislosti se svědeckou výpovědí Gustava J. dospěl k závěru, že se takto Matylda K. zbavila veškerých práv k zpracování uvedeného románu ve filmu (§ 7 aut. zák.). Při tom v podstatě nerozhoduje, zda žalovaná měla úmysl zpracovati román též pro zvukový film, nýbrž rozhoduje toliko, zda si práva mínila zajistiti a zda si je zajistila pro ten případ, kdyby si snad později se zřetelem na očekávaný rychlý vývoj zvukového filmu chtěla svých práv k zpracování ve filmu použítí pro film zvukový. Pro odvolatelčiny vývody, že si Matylda K. nebyla při podpisu smlouvy vědoma existence zvukového filmu a že proto zvukový film ze smlouvy vylučovala, není ve spisech podkladu a naopak z toho, že zvukové filmy v době podpisu smlouvy byly již v Americe běžnou věcí a že i v Praze byly promítány zvukové filmy resp. nedokonalé ukázky takovýchto filmů, nutno právem usuzovati, že Matylda K. jakožto majitelka autorských práv sledovala vývoj filmu za účelem zpeněžení svých autorských práv a že tudíž nikterak nechtěla ze smlouvy vyloučiti zvukový film. I když by soud uznal za správné odvolatelčino stanovisko, že práva k výrobě zvukového filmu vznikla teprve tehdy, když jich mohlo býti hospodářsky využito, přece již tu v době podpisu smlouvy taková možnost byla, zejména když si žalovaná vyhradila filmovací právo pro celý svět, neboť na základě řečené smlouvy mohla žalovaná zvukový film dáti vyrobiti v Americe a tam jej i zužitkovati. Odvolatelčin poukaz na ustanovení §§ 315 a 442 obč. zák. jakož i na ustanovení §§ 914 a 915 obč. zák. není vadný, poněvadž z uvedených všeobecných předpisů nelze pro posouzení věci nic jiného získati, než že »nemo plus iuris transferre potest, quam ipse habet«. Podle znění § 7 aut. zák. jsou příkladmo uvedeny druhy zpracování původního díla a mezi nimi jest výslovně uvedeno »zfilmování«. Novela k zákonu o autorském právu ze dne 24. dubna 1936, č. 120 Sb. z. a n., nečinila rozdíl mezi zfilmováním pro film němý a zfilmováním pro film zvukový, ač právě tato novela měla za účel poskytnouti ochranu majitelům autorských práv se zřetelem na vývoj techniky. I z toho je zřejmé, že zákonodárce nepokládal za vhodné rozlišovati mezi právy »zvukofilmovými« a právy k zpracování ve filmu němém. Rovněž odvolatelčin poukaz na ustanovení § 66 aut. zák. není případný, neboť toto ustanovení nestanoví všeobecné zásady pro celé

autorské právo, jak se mylně odvolatel domnívá, nýbrž stanoví pouze rozsah oprávnění původských se zřetelem na starý zákon autorský č. 197/1895 ř. z. a zejména přiznává původci nově některá oprávnění, která podle dřívějšího zákona autorského neměl, zejména k znázornění obsahu románu kinematografií a k veřejnému provozování díla kinematografického, a těchto práv Matylda K. se zřetelem na autorský zákon č. 218/1926 Sb. z. a n. také plně využila, když žalované prodala »právo k zfilmování«. Správně tudíž první soud věc posoudil, když vycházel z názoru, že se Matylda K. nebo její dědici a právní nástupci zbavili práv k znázornění románu kinematografií, prodávše tato práva žalované. Pro odvolatelčin výklad, že žalovaná nenabyla práva nově zpracovati obsah románu na mluvený film, není ani v zákoně ani v dotčené smlouvě podkladu. Jest dáti odvolateli za pravdu, že film (zvukový) jest dílem spojeným z díla literárního a fotografického. Kinematografie se charakterisuje jako zvláštní rozmnožování, rozšiřovací a provozovací prostředek literárního díla, a pokud by bylo dílo kinematografické zpracováním podle díla literárního, nutno co do požadavku samostatnosti posuzovati dílo se zřetelem na ustanovení §§ 9, 7, 11, 22 č. 2, 23 č. 1 a), 33 č. 1 aut. zák. Ze srovnání těchto ustanovení nelze dospěti k závěru, že by němý film a zvukový film byly zcela jiné, samostatné a na sobě naprosto nezávislé způsoby zpracování původního románu. Je sice pravda, že k zpracování původního románu pro zvukový film přistupují ještě další složky, které v němém filmu nepřicházejí, a to doprovod hudební a slovní, a že tudíž zpracování zvukového filmu vyžaduje též dalších zpracovatelů, jako na př. umělců hudebních, a že tyto umělci jsou spolupůvodci na zvukovém filmu, avšak přistoupením těchto dalších spolupůvodců se nic nemění na právu k zpracování původního románu pro kinematografií. Pro rozlišování práv filmových a zvukofilmových není ani v zákoně ani v praktickém životě podkladu a jedině spolupůvodci při zpracování hudebním a textovém proti zpracovatelům pro film němý by nabývali nových práv autorských. I když se film němý a zvukový liší formou zpracování po stránce umělecké a technické, přece zpracování filmové, t. j. optické, jest oběma filmům společné. Proto správně ve Francii jsou řešeny poměry mezi zpracovateli děl a románů pro filmy němé a pro filmy zvukové tím, že ten, kdo chce již zpracovaný román pro film němý zpracovati též pro film mluvený, musí se dohodnouti s tím, kdo nabyl práv pro zpracování románu pro film němý. Poukaz na rozhodnutí říšského soudu německého není v souzeném případě vhodný, ježto v době postoupení původských práv Matyldou K. žalované společnosti byl již technický vývoj zvukového filmu takový, že byl předmětem hospodářského a technického využitkování, třebaš by tomu tak tehdy bylo teprve v Americe. Po těchto úvahách dospěl odvolací soud k stejnému závěru jako soud první stolice, že pouze žalovaná měla právo zpracovati film kinematografií, a i kdyby směla tak učiniti pouze ve filmu němém, přece toto její právo bránilo by odvolateli, aby totéž právě vykonal ve filmu zvu-

kovém a rozšířil zpracování románu ještě v doprovod slovní a hudební. Žalovaná tudíž tím, že činila si nároky na zpracování románu »P. V.« kinematografií, neporušila odvolatelku v jejich domnělých autorských právech k zpracování zvukofilmovému.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Po formální stránce namítala žalovaná teprve v opravném řízení, že prý žalobní prosba obsahuje dvě cizojazyčná slova »dubling« a »verse«, která prý jsou po zákonu nepřipustná a měla by býti přeložena; v dovolací odpovědi ještě dodává, že v petitu jest obsažen pojem »zvukofilmová práva«, tudíž nový, praxí vytvořený pojem, který nemá nikde v autorském zákoně opodstatnění. Nehledíc na to, že bylo na žalované, aby tyto námitky uplatnila a přivedla na přetřes již v řízení před procesním soudem, jsou její námitky věcně zcela bezpodstatné. Nejde tu zajisté o porušení předpisů jazykového zákona, nýbrž o označení pojmů, jak vývojem věci nově vznikly, výrazy, které se pro ně v hospodářské provozu utvořily a jako běžné vžily, aniž záleží na tom, zda se jich užívání také v zákonu o původském právu, anebo proč se tam neobjevily. Takovými znaky pojmu mohou se státi také výrazy cizojazyčné, jež podstatu věci vystihují a zřetelně vyjadřují, jak si je právě tato potřeba praktického života utvořila nebo osvojila. Nevadí tedy, že v žalobní prosbě je také ještě původně cizojazyčný výraz »film« ve rčení zvukofilmová práva, jež žalovaná v odvolacím sdělení sama za závadný neuváděla. Stačí tu odkázat právě k autorskému zákonu, v němž zákon sám počítaje s touto praktickou potřebou užívá buď výhradně nebo alespoň k bližšímu vysvětlení výrazů, jež nejsou domácího původu, a není pochybností o tom, že se tak stalo bez nebezpečí pro právní jistotu. Žalovaná sama připouští, že v odborných kruzích jsou tyto výrazy běžné, třebaž má za to, že prý je prakticky význam těch slov známý toliko přibližně.

Uvedená námitka žalované — s hlediska čistě formálního — nemá tudíž významu.

Stanovisko žalované společnosti zcela jasně naznačuje to, co správně uvádí na samém začátku svých vývodů v odvolacím sdělení, že totiž pro posouzení věci je rozhodujícího významu písemná smlouva uzavřená mezi Matyldou K. a žalovanou ze dne 22. listopadu 1927. Sama tak vymezuje úlohu dovolacímu soudu.

Obsah této smlouvy není sporný a byl uveden v rozsudku odvolacího soudu, aniž je v této příčině cokoli namítáno. Jde tudíž jen o výklad smlouvy, který náleží jedině soudu. Pokud jde o tuto právní činnost, o výklad smlouvy, nebyl pro žádnou instanci určujícím, vedoucím či závazným názor, který v té příčině vyslovil ten neb onen znalec. Úkolem znalců bylo a mohlo býti toliko, aby na základě svých zkuše-

ností a jiných poznatků poskytly soudy ony právní skutečnosti jako skutkové okolnosti, jež by mohly býti základem právního posouzení co do výkladu smlouvy a jmenovitě co do významu a dosahu oněch výrazů, jichž bylo k určení a vymezení postupovaného práva ve smlouvě použito.

Žalovaná má za to, že znění smlouvy je zcela jasné a jednoznačné, což pak výkladem vyvrcholuje v tom, že a proč řečenou smlouvou podle jejího názoru nabyta již také práv zvukofilmových. Zcela jasná a nepochybná by byla právě ve sporné otázce ona smlouva tehdy, kdyby v ní bylo výslovně uvedeno, že se na žalovanou přenášejí také zvukofilmová práva, třebaž by to bylo vyznačeno výrazem, který by v té době, kdy k smlouvě došlo, tuto podstatu věci byl vystihoval podle názvů tehdy obvyklých, jak je také žalovaná příkladmo uvádí. Tomu však tak není, protože se ve smlouvě o zvukofilmových právech ani náznakem nemluví. Vycházeti je z doslovu smlouvy, podle něhož vlastnice autorského práva k románu prodává žalované straně »výhradně filmovací právo pro celý svět a pro dobu neomezenou«. Právě proto, že tu není výslovně zmínky o zvukofilmových právech — nechť se tak stalo z jakékoli příčiny —, nutno vyšetřiti podle zásad stanovených v čl. 278 obch. zák. po případě v novější úpravě §§ 914, 915 a pak v § 6 obč. zák., jaká byla za daných poměrů práva vůle smluvců jmenovitě co do práv zvukofilmových, o nichž se výslovně ve smlouvě nemluví.

Nebylo by třeba sáhnouti k tomuto vykládacímu způsobu, kdyby byl správný názor žalované společnosti, že prý vlastně není rozdíl mezi filmem němým a zvukovým a že důsledkem toho není ani práv zvukofilmových, jak to pak podrobněji provádí, anebo kdyby bylo rozhodující to, co o poměru němému filmu k filmu zvukovému uvádí ve svém posudku znalec ingC. B. a na čemž pak budovaly oba soudy. Nejde tu ani o otázky technické, ani estetické, ani o jiné otázky naskytující se s hlediska kultury a nerozhoduje přímo ani to, jak se pokrok od filmu němému k zvukovému posuzuje v obecnstvu, a jde-li o nový vynález či jen o technické zdokonalení filmu jako filmu. Všecky tyto otázky mají jenom nepřímý význam, jestliže se věc posuzuje s hlediska zákona o původském právu.

Jakkoli řečený zákon pamatuje také na nehmotné (nemajetkové) zájmy původců (na př. § 16), přece jenom je jeho vedoucí zásadou, že právo původské má původci zajistiti majetkové hodnoty vyplývající z chráněného díla, a to tím, že ten, kdo chce užiti cizího díla, tedy cizí práce a myšlenky, smí tak zásadně učiniti jen se souhlasem původcovým; děje-li se tak za úplatu, jeví se úplata jako ekvivalent původského práva, které se postupuje, a to také podle rozsahu, v kterém se tak děje. Jestliže se tedy podle toho, co bylo řečeno, posuzuje věc s hlediska majetkové hodnoty, kterou má postoupení práv původských k zpracování díla pro film němý a postoupení práv zvukofilmových, tu nemůže býti pochybností o tom, že jde o hodnoty majetkové podstatně rozdílné a že nelze říci se žalovanou, jako by tu rozdílů

nebylo jen proto, že v obou případech jde o »zfilmování« díla. Rozdíl v majetkové hodnotě podle povahy a způsobu obou druhů zpracování se objevil hned na začátku, jakmile se zvukový film stal samostatným předmětem hospodářského zužitkování, což nepřímo připouští sama žalovaná, jednak uznávajíc, že se do jisté míry znehodnotila práva k zpracování němým filmem, když nastoupil film zvukový, jednak ukazuje na to také praxe, která se podle jejího vyličení vyvinula ve Francii k uspořádání vzájemných nároků a vztahů mezi těmi osobami, jimž bylo od původce postoupeno filmovací právo k dílu v různém rozsahu, nebo jejich vztahů k původci samému. Taková kolise by nemohla nastati, kdyby bylo správné mínění žalované společnosti, že tu vlastně rozdíl není, jde-li jen o »filmování«, o právo filmovací. Žalovaná však na druhé straně sama připouští, že se hned od samého začátku tento rozdíl co do rozsahu postoupeného práva a co do hodnoty postoupených práv v zúčastněných kruzích uznával a také hodnotil, neboť se snaží dovodit, že ona sama již při stylisaci smlouvy na tento podstatný rozdíl pamatovala a že si chtěla zajistit také práva zvukofilmová. Sama tedy podle toho již v době smlouvy rozlišovala a si uvědomila, že ani s hlediska původského práva a ani s hlediska hodnoty majetkové není stejné, je-li předmětem postupu jen oprávnění k zfilmování němému, nebo oprávnění k zpracování zvukofilmovému, či k oběmu způsobu, že tedy jde s hlediska hospodářského podnikání o majetkové hodnoty podstatně se různící, jak nahoře bylo uvedeno. Jaké příčiny k tomuto různému hodnocení vedly, pokud šlo o nový vynález technický nebo jen o zdokonalení, jak se uvedl nový způsob filmování do hospodářského podnikání filmového podle obliby v obecnstvu, to všecko jsou otázky, k nimž by se v souzeném případě mohlo hledět toliko k doličení, že se tu skutečně s hlediska původského práva objevila nová majetková hodnota původského oprávnění co do možnosti zpracovati dílo zvukovým filmem po případě co do možnosti postoupiti také toto právo. Nezáleží na tom, že v této příčině nebylo rozlišováno ani v novele č. 120/36 Sb. z. a n., protože v rozsahu původského práva (zvláště u § 7) nemělo tam dojíti k změně, a je právě jen věcí výkladu zákona pro určitý souzený případ, aby se podle konkrétních okolností posoudilo, v jakém rozsahu se původce v tom neb onom případě vzdal svého původského práva k zfilmování (§ 7 zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.) ve prospěch druhého podle určité smlouvy.

Podle toho půjde tedy také v souzeném případě o to, vyložiti, co bylo předmětem postupu, o čem lze předpokládati podle konkrétních poměrů, že bylo shodnou vůlí na obou stranách. Tu pak třeba hledět k poměrům, za jakých došlo k smlouvě. Předem nelze pro výklad smlouvy nic dovozovati z doslovu ministerského nařízení z r. 1912, o němž se zmiňuje procesní soud, protože nebylo a není pochybnosti o tom, že také zvukový film jest obsažen v pojmu »filmu a kinematografie«, když v souzeném případě jde pouze o to, zda podle shodné vůle smluvců bylo předmětem smlouvy a postupu i právo zvuko-

filmové; nikoli obsah nebo rozsah pojmů, nýbrž jen tato právní otázka je rozhodující. Půjde tedy o to, zda podle poměrů v době uzavření smlouvy, tedy koncem roku 1927 byl slovnímu obratu »výhradně filmovací právo pro celý svět a pro dobu neomezenou« přikládán význam obecně známý, že je v něm obsažen také postup práv zvukofilmových. Zde ovšem padají na váhu data, jež se uvádějí ve znaleckých posudcích o vzniku a rozšíření zvukových filmů, způsobu jejich výroby, obchodování s těmito filmy a o způsobu, jakým se získávala původská práva k filmovému zpracování různou technikou filmovací, a to vesměs z té doby. Necht' by se ona data a jejich význam jakkoli posuzovaly, nelze podle nich dospěti k závěru, že se v té době všeobecně přikládá uvedenému slovnímu obratu smlouvy jako obecně známý ten význam, že se obratem tím obecně rozuměl postup také zvukofilmových práv. Z vývodů žalované, podle nichž byly zvukové filmy již před tím běžné, bylo by možno spíše usouditi, že již tehdy se v hospodářském podnikání rozlišovalo i slovními výrazy mezi oběma způsoby filmování a že by tedy podle obecně přijímaného významu slov onen slovní výraz smlouvy neobsahoval sám o sobě již také výraz postoupení práv zvukofilmových, čili že již podle tehdejších poměrů nebyl tento výraz docela určitý ve smyslu výkladu žalované strany.

Půjde tedy ještě o to, zda snad smluvci sami v tomto konkrétním případě byli shodni v tom, že zvolený slovní obrat v tomto smyslu chápou a vědomě volí jako výraz takové skutečné shodné vůle, že totiž předmětem postupu jsou i práva zvukofilmová. Tu by ovšem nestačilo zjistiti, co si při tom myslila a co si chtěla nebo mínila zajistiti žalovaná, jestliže takový úmysl na venek neprojevila a jestliže jinak nedokáže, že tu byla v té příčině shoda na obou stranách. K takovému jejímu projevu, jestliže přímo taková práva sama ani výslovně neuvědla ani podle tehdejší nomenklatury blíže nevyznačila, nestačí, jak žalovaná míní, že se mluví o výhradním právu, protože to je jenom bližším vymezením původského práva jako práva výhradního, nikoli však určením rozsahu, v kterém se ono právo omezuje nebo přenáší, a nestačí ani to, že se ve smlouvě mluví o postupu práva pro celý svět a pro neomezenou dobu, protože tu se zase vymezuje toliko místní a časové určení pro postoupené právo, jež může mít právní a hospodářský význam jak pro právo k němému filmu, tak pro práva zvukofilmová. Že snad žalovaná také tyto výrazy vědomě k vyznačení tohoto smyslu do smlouvy pojala, samo o sobě nestačí k tomu, aby tak byly posuzovány a vykládány na úkor druhého smluvce, když v nich určitý projev vůle žalované společnosti v tom smyslu, jak si je ona nyní vykládá, není a když se ani netvrdí, že snad při sepisování smlouvy byly ony výrazy druhému smluvci tak vyloženy a že ona s takovým výkladem a takovým smyslem a významem oněch obrátů projevila souhlas, že si tedy tohoto významu volených slov skutečně byla vědoma. To ovšem dokázáno nebylo. Nižší soudy dospěly však se zřetelem na různé okolnosti k závěru, že Matylda K. nechtěla vyloučiti zvukový film, užila-li

ve smlouvě obratu »výhradní filmovací právo«, protože prý si musila být vědoma, že existuje také zvukový film. Tu ovšem nejde o skutkové zjištění, nýbrž pouze o skutkové a právní závěry, jejichž přezkoumání se nevymyká z působnosti dovolacího soudu.

Především není bezpečně zjištěno, do jaké míry Matylda K. jako smluvkyně skutečně znala stav zvukofilmové výroby a produkce vůbec a do jaké míry znala také poměry týkající se možnosti zužitkování díla pro zvukový film vůbec a jmenovitě k provozování v tuzemsku, a zdali si vůbec byla vědoma majetkové hodnoty, která tu podle mínění žalované společnosti měla být předmětem obchodu. Nižší soudy tu budují toliko na domněnkách nebo dohadách, jež však nemožou být spolehlivým podkladem k závěru, že si také Matylda K. jako smluvkyně byla s plnou vážností a znalostí dosahu vědoma toho, že předmětem postupu jsou a mají být také práva zvukofilmová se všemi důsledky, že je její skutečnou vůlí (§ 869 obč. zák.) přenést na žalovanou tato práva a že takováto vůle její je kryta neurčitým slovním obratem smlouvy. Nechť se jinak věci měly jakkoli, jisté je, že datum smlouvy padá jaksí do přechodné doby, kdy možnosti hospodářského zhodnocení díla českého autora zvukovým filmem ani co do technických podmínek nebyly ještě náležitě ujasněny, takže nelze s plnou bezpečností usoudit, že si Matylda K. jako smluvkyně byla vůbec vědoma hospodářské a majetkové hodnoty a k o v é h o zužitkování původských práv zvukovým filmem; zůstávají-li však v té příčině pochybnosti, nelze uznati ve smyslu konečného návrhu žalované společnosti. Na ní bylo, aby hned při sepsání smlouvy dbala toho, aby ve smlouvě jasně a určitě bylo vyjádřeno to, co nyní jako svou skutečnou vůli doličuje, což však ve smlouvě určitě vyjádřeno nebylo. Její obrana, jež jest oprávněna jedině o to, že prý ona sama zvukofilmových práv nabyla, tudíž neobstojí, takže žalobě bylo vyhověti.

Do jaké míry je žalovaná společnost jinak ze smlouvy k zpracování díla nebo provozování německého filmu oprávněna, pokud snad žalobkyně zasahuje do jejího práva, konečně, jak by měly nebo mohly být obapolné zájmy hospodářské a právní uspořádány, není předmětem souzeného sporu, v němž bylo rozhodnuto jen o existenci práva žalující společnosti a zákazu jeho porušování se strany žalované.

Čís. 17128.

Pokud podle § 1313 a) obč. zák. odpovídá ten, kdo kryje samostatný provoz živnosti jinou osobou, za škodu vzniklou zákazníkovi.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1938, Rv I 912/38.)

Žalovaný František L., jenž byl majitelem kadeřnického a holičského závodu v P., prodal uvedený závod dne 12. června 1934 Rudolfu Z., který neměl v té době patřičné způsobilosti k samostatnému provozování

dotčené živnosti, provozoval onen závod ve vlastní režii a na svůj účet pod dosavadní firmou a na dosavadní živnostenské oprávnění. Od odevzdání závodu žalovaný František L. do závodu vůbec nedocházel. Dne 17. listopadu 1934 si žalobkyně dala v právě uvedeném kadeřnickém závodě petrolovati vlasy. Petrolování prováděla Marie V., která byla v onom závodě zaměstnána jako kadeřnická pomocnice, na příkaz Rudolfa Z. tekutinou, kterou jmenovaný Rudolf Z. k tomu účelu Marii V. dal. Ježto se při práci od blízkého plynového plamene určeného k ohřívání vody vznítily páry tekutiny, kterou petrolování bylo prováděno, byla žalobkyně, již chytly vlasy, popálena. Domáhajíc se náhrady škody vzniklé jí popálením, odůvodnila žalobkyně zažalovaný nárok proti žalovanému Františku L. v podstatě tím, že František L. odpovídá za za škodu žalobkyni vzniklou podle § 1313 a) obč. zák. jako oprávněný živnostník, v jehož závodě si dala mýt vlasy. Žalobě vyhověly s o u d y všech tří stolic, nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h :

Po právní stránce posoudil odvolací soud sporný případ v podstatě správně.

Uvedl-li odvolací soud, že se dovolatel dopustil přestupku dle § 133 c) živn. ř., nevybočil tím z mezí své pravomoci, neboť chtěl tím pouze říci, že se dovolatel dopustil nedovoleného jednání, když kryl samostatný provoz kadeřnického závodu Rudolfem Z., pokud Rudolf Z. neměl k tomu způsobilosti. Z toho důvodu jest také — jak správně podotýká žalobkyně v dovolací odpovědi — podle § 879, odst. 1, obč. zák. nicotná smlouva uzavřená mezi dovolatelem a Rudolfem Z., pokud poslednějšmu bylo ponecháno samostatné vedení závodu na vlastní nebezpečí. Z toho vyplývá, že ve styku se zákazníky kadeřnického závodu bylo nadále pokládati za smluvce dovolatele a nikoliv Rudolfa Z., a je proto dovolatel odpovědný podle § 1313 a) obč. zák. za zavinění Z-ského, jehož použil k splnění smluv o dílo, uzavřených prostřednictvím Z-ského se zákazníky, jako za své vlastní zavinění (srov. rozh. 4307 Sb. n. s.).

Namítá-li dovolatel, že se odpovědnost podle § 1313 a) obč. zák. vztahuje pouze na náhradu z porušení smluvního závazku, nikoliv též za náhradu z nedovoleného činu, jest mu odvětit, že smluvce jest odpověden za pomocníka při plnění i tehdy, dopustil-li se při plnění smluvního závazku trestné nedbalosti, a to — jak tomu je v souzeném případě — v trestné souvislosti s prováděním smluvního plnění (srov. na př. rozh. č. 15790 a 16802 Sb. n. s.).

Čís. 17129.

Byla-li dražba konaná za účelem propachtování zabavené živnosti marná, platí obdobně ustanovení § 280, odst. 2 ex. ř., t. j. musí být nařízeno, čeho je třeba, aby bylo zabavené právo zpeněženo jiným způsobem.

(Rozh. ze dne 6. prosince 1938, R I 1449/38.)

Vymáhající věřitelce byla proti povinnému povolena exekuce zabavením a propachtováním hostinské a výčepnické živnosti provozované povinným v J. Veřejná dražba stanovená na den 2. srpna 1938 byla marná. Exekuční soud zrušil dražební řízení proto, že při dražbě neučinil nikdo podání. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil exekučnímu soudu, aby o věci dále jednal podle zákona. **Důvody:** Jde o propachtování hostince a výčepnické živnosti provozované povinným v J. veřejnou dražbou. Při dražbě stanovené na den 2. srpna 1938 nebylo však učiněno podání. Exekuční soud neprávem použil ustanovení § 151 ex. ř., tudíž předpisu o dražbě nemovitosti a vzorcem 241 ex. ř. exekuci zrušil, nýbrž měl postupovati podle § 332 ex. ř. o prodeji zabavených věcí movitých a důsledkem toho vyzvati vymáhající věřitelku, aby učinila návrh na jiné zpeněžení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení, jímž bylo v podstatě změněno usnesení prvního soudu a na něž proto nelze použití ustanovení § 527, odst. 2 (§ 78 ex. ř.), jest ve věci samé správné, jenže rekursní soud neměl své usnesení odůvodnit poukazem na § 332 ex. ř., jenž jedná jen o prodeji, nikoliv o propachtování, nýbrž poukazem na § 340, odst. 2, ex. ř. Podle něho mají pro vnučené propachtování práva v § 331 ex. ř. uvedeného dražbou obdobně platnost ustanovení o dražbě zabavených věcí movitých; platí tudíž obdobně i ustanovení § 280, odst. 2, ex. ř., že byla-li dražba bezvýsledná, musí býti nařízeno, čeho třeba, aby bylo zabavené právo jiným způsobem zpeněženo. Pro omezující výklad, hájený stěžovatelem, že se ustanovení § 340, odst. 2, ex. ř. vztahuje jen na provedení dražby samé, není příčiny, zejména proto, že podle právě uvedeného ustanovení propachtování práva uvedeného v § 331 ex. ř. může, ale nemusí se dít dražbou, a není tudíž vyloučeno, aby se propachtování stalo z volné ruky.

Čís. 17130.

Odpovědnost za škody způsobené provozem motorových vozidel (zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

Česko-Slovenský stát (vojenská správa) neodpovídá za škodu vzniklou civilní osobě provozem motorového vozidla, jehož bylo proti předpisům, které obsahovaly i pohružku trestem, užito vojenskou osobou k soukromým jízdám.

Dala-li vojenská osoba jiné vojenské osobě bez příslušného povolení vojenského úřadu rozkaz k soukromé jízdě, jest jí pokládati za uživatele vojenského motorového vozidla (§ 45, odst. 2, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 6. prosince 1938, Rv I 500/38.)

Alois V., praporčík leteckého pluku, nařídil dne 12. února 1936 vojnovi Aloisu B., aby ho odvezl vojenským automobilem z K. do P. (restauraci »U K.«) a pak zpět do K. do hostince »U P.«, odtud pak do restaurace »U S.« a pak nazpět do K. Při těchto jízdách jela s ním i žalobkyně, která byla civilní osobou. Na zpáteční cestě došlo k srážce uvedeného vojenského automobilu s jiným motorovým vozidlem a žalobkyně byla zraněna. Tvrdí, že vojin B. jel neopatrně, domáhá se žalobkyně na žalovaném Česko-Slovenském státě náhrady škody. Žalobní nárok neuznaly nižší soudy důvodem po právu, odvolací soud z těchto důvodů: Ustanovení § 1, odst. 4, zák. č. 162/1908 ř. z. bylo podstatně změněno předpisem § 45, odst. 2, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. Podle § 1 dříve platného automobilového zákona odpovídal ten, kdo s jízdním silostrojem nakládal, byl-li v době škodné události odňat bezprávným postupem volnému nakládání vlastníka nebo provozního podnikatele. To platilo podle judikatury jen tehdy, bylo-li vozidlo odňato činem přičiním se objektivnímu právu, a nestačilo porušení zvláštního smluvního ustanovení upravujícího poměr mezi smlouvci. Proto odpovídá vlastník nebo provozní podnikatel také za škodu, která povstala při zřízencově jízdě na černo. Nyní podle § 45, odst. 2, stačí, užívá-li někdo motorového vozidla v době, kdy nastala událost, z níž vzešla škoda, bez vědomí nebo proti vůli provozovatele, aby místo něho odpovídal. Neodpovídá proto provozovatel, nýbrž ten, kdo užívá skutečně vozidla, je-li to především bez vědomí provozovatele, tedy nejen, bylo-li odňato bezprávně vozidlo, ale i byla-li porušena smluvní povinnost, zejména i při jízdách na černo. Rozsudkem brigádního soudu v P. ze dne 3. června 1936, č. j. Btr 107/36-40, jest zjištěno, že praporčík-letec Alois V. byl uznán vinným kázeňským přestupkem, jehož se dopustil tím, že si dne 11. února 1936 dal bez patřičného povolení přistaviti vůz Aero firemní vojnem Aloisem B. k cestě z letiště do P. a zpět do K. Tímto trestním rozsudkem, jehož obsahem jest sporný soud podle § 268 c. ř. s. vázán, jest zjištěno, že užití vojenského osobního automobilu v době, kdy nastala poškozující událost, stalo se bez vědomí a proti vůli vojenské správy. Žalobkyně v odvolání dovozuje, že praporčík V. automobil neřídil a že žaloba se opírá jen o to, že automobil řídil vojin B., který nehodu zavinil. Žalobkyně se snaží z toho dovoditi, že nebyl to praporčík Alois V., který automobil užíval bez vědomí vojenské správy. Žalobkyně mylně zaměňuje pojmy užívání automobilu a jeho řízení. Uživatel auta nemusí býti zároveň jeho řidičem. Po té stránce soud prvě stolice zjistil, že v rozhodující době užíval vozidla právě praporčík V., neboť on vydal rozkaz k jízdě, dal si bez patřičného povolení přistaviti automobil s řidičem Aloisem B. k cestě z letiště do P. a zpět a dal se vézt, ač věděl, že se užívání vojenských vozidel k soukromým jízdám a doprava civilních osob ve vojenských vozidlech příčí platným předpisům. Žalobkyně se konečně snaží dovoditi, že užívání vozidla bylo umožněno nedbalostí žalovaného. Ani v té příčině nelze žalobkyni přisvědčiti. Žalovaný vydáním předpisů o tom, kdy může býti automobilu použito, učinil zadost své povinnosti dbáti toho, aby vozidla nemohlo býti proti předpisům užíváno. Vojenská správa musí důvěro-

vati osobám, jimž je svěřeno uschování a užívání vojenského automobilu, a nelze mluvit o nedbalosti vojenské správy, když vojenská osoba nedbala předpisu v té věci vydaného, takže byla pro kazeňský přestupek odsouzena. Tak jako nelze pokládati za nedbalost vlastníkovu, ponechá-li klíč od garáže šoferovi u něho zaměstnanému, nelze právě tak pokládati za nedbalost, jsou-li ponechány klíče od garáží vojenským osobám, jimž dohled na automobily je svěřen, neboť i tyto osoby musí mít možnost přístupu k vozidlům. Nebylo proto odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud, přezkoumaj spisy a napadený rozsudek s hlediska uplatňovaných dovolacích důvodů podle čis. 2, 3 a 4 § 503 c. ř. s., neshledal zákonného důvodu, aby rozsudek odvolacího soudu byl změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3, c. ř. s.).

K vývodům dovolání po právní stránce se připomíná toto:

Ustanovení § 45, odst. 2, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. stanoví jasně, že na místo vlastníka po případě provozovatele motorového vozidla odpovídá ten, kdo v době, kdy nastala událost, z níž škoda vzešla, bez vědomí nebo proti vůli provozovatele, užíval motorového vozidla. Bylo-li nižšími soudy zjištěno, že praporčík V. dal vojínu B. rozkaz k jízdě vojenským automobilem bez patřičného povolení a že při jízdě došlo ke škodné události, nemůže býti pochybností o tom, že uživatelem motorového vozidla v době škodné události byl praporčík V. Proto jsou bezdůvodné vývody dovolání, že praporčík V. »automobil rozhodně z držení provozovatele, to jest Č.-S. státu, neodňal a že on byl toliko duševním strůjcem a že proto jeho jednání nemá pro žalobu žádného významu«. Odvolací soud správně vyložil, že žalovaný stát (vlastně státní vojenská správa) učinil zadost dbalosti, která byla provozovateli motorového vozidla uložena podle ustanovení § 45, odst. 2, uved. zák., vydal-li závazné předpisy obsahující i pohnutku trestem o tom, kdy se smí automobilu z letiště užíti, a jaký postup jest při tom zachovati. Nemůže proto býti žalovaný stát činěn odpovědným za to, jestliže praporčík V. spácháním kazeňského přestupku, pro který byl i odsouzen, přestoupil uvedený předpis a vozidla použil proti zákazu.

Čís. 17131.

Jistota (kauce), kterou dal smluvce správci konkursní podstaty k zajištění určitých závazků ze smlouvy mezi nimi sjednané, nenáleží do konkursní podstaty, dokud nevzešel nárok nebo škoda, k jejímuž zajištění byla jistota dána.

Upotřebil-li správce konkursní podstaty dané jistoty neodůvodněně pro účely konkursní podstaty, odpovídá tomu, kdo dal jistotu, za škodu

vzniklou tím, že se nároku na vrácení jistoty nemůže pro zrušení konkursu s úspěchem domáhati na úpadci, ježto nebylo úpadci z konkursní podstaty nic odevzdáno.

(Rozh. ze dne 6. prosince 1938, Rv II 571/37.)

Srov. rozh. č. 6239 Sb. n. s.

Žalovaný Dr. Josef K., advokát v M. O., sjednal jako správce konkursní podstaty firmy D. v M. O. se žalobci smlouvu o těžení písku, štěrku a hlíny na pozemcích jmenované firmy a v uvedené úřední vlastnosti přijal od nich i jistotu (kauci) ve výši 5.000 Kč na splnění smluvních závazků. Řečenou smlouvu sice konkursní komisař schválil, avšak k rekursu hypotekárních věřitelů bylo schvalující usnesení zrušeno a konkursnímu komisaři uloženo, aby po doplnění řízení znovu rozhodl. K tomu však nedošlo, ježto mezitím byl konkurs zrušen. Tvrdíce, že důsledkem toho k hotové smlouvě o těžení štěrku, písku a hlíny nedošlo a že se žalobci nemohou domáhati vrácení kauce na konkursní podstatě, když ta již neexistuje, domáhají se žalobci vrácení kauce 5.000 Kč s přísl. na žalovaném osobně, neboť žalovaný prý nebyl vůbec oprávněn peníze, které mu byly dány jako kauce, smísiti s penězi konkursní podstaty, nýbrž měl jej vésti odděleně jako samostatnou položku, nehledě prý ani na to, že je vlastně ani konkursní podstatě neodvedl, použiv jich na úhradu svých vlastních útrat jako správce konkursní podstaty, a k tomu že nebyl oprávněn. Soud první stolice zamítl žalobu, kdežto odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Rozhodující otázkou v souzeném sporu je, zda žalovaný byl jako správce konkursní podstaty oprávněn zaúčtovat uvedenou kauci žalobci k jeho rukám složenou do příjmů konkursní podstaty a uhraditi z ní výdaje konkursní podstaty, mezi nimi i vlastní nárok na odměnu, po případě náhradu výdajů správce samého. Nutno zdůrazniti, že kauce má sloužiti tomu účelu, k jakému byla dána a jaký vyplývá již ze samé její povahy. Uzavřela-li tedy konkursní podstata nějakou smlouvu a dána-li jí druhým smluvcem kauce k zajištění smluvních závazků, jako tomu bylo v souzeném případě, nejde tu ještě o jmění, jež by již samo o sobě beze všeho náleželo do konkursní podstaty (§ 3 konk. ř.). Jměním podstaty by se taková kauce mohla státi teprve tehdy, kdyby důsledkem zamýšlené smlouvy vzešla konkursní podstatě nějaká škoda nebo vůbec nějaký nárok, za nějž kauce ručí.

Žalovaný tvrdil v té příčině před soudem první stolice toliko všeobecně, že žalobci svévolně odstoupili od smlouvy a že si z toho důvodu konkursní podstata zadržela kauci, netvrdil však vůbec, že by tím konkursní podstatě vzešel nějaký nárok na kauci, ani jinak neuvedl žádných

skutkových okolností, z nichž by se mohlo usuzovati na to, že by byl nastal některý případ, který by konkursní podstatu opravňoval, aby si své nároky ze složené kauce uspokojila. Neměl tudíž žalovaný jako správce konkursní podstaty již podle jeho vlastního přednesu žádného důvodu k tomu, aby kauci žalobců zaučtoval do příjmů podstaty a uhradil z ní její vydání, zejména i svoje vlastní nároky. Učinil-li tak, prohřešil se proti ustanovení § 79, odst. 3, konk. ř., podle něhož správce podstaty jest povinen užití péče, kterou vyžaduje předmět správy, a odpovídá všem účastníkům za majetkovou újmu, která by vzešla ze zanedbání povinností jemu uložených. Tím, že kauce bylo takto žalovaným upotřebeno pro jiný účel než podle její povahy a úmyslu smluvců použito býti mělo, byla kauce pro žalobce v právním poměru ke konkursní podstatě jako druhé smluvní straně ztracena. Proti konkursní podstatě nelze její vrácení uplatňovati proto, že ta již neexistuje. Úpadce pak po skončení konkursu ručí sice za závazky podstaty (§§ 62 a 70 konk. ř.), avšak jen omezeně, totiž do výše částí podstaty jemu vydaných (§§ 49,50 konk. ř., rozh. č. 6239 Sb. n. s.). Ježto však nebylo vůbec tvrzeno, že by po skončení konkursu nějaká část podstaty byla bývalé úpadkyni firmě D. vydána, nemohli se žalobci na ní s úspěchem domáhati vrácení kauce, a proto odvolací soud právem k odvolání žalobců rozsudek soudu prvě stolice změnil a žalobě vyhověl.

Čís. 17132.

K právní účinnosti (závaznosti) smlouvy o postupném dodávání zboží se vyžaduje určitost nebo aspoň objektivní určitelnost co do množství zboží.

Pokud není platná smlouva, kterou se výrobce zboží (cementu) zavázal dodávati obchodníkovi určitý druh zboží po určitou dobu a za určitou cenu podle toho, kolik ho bude odběratel potřebovati k dalšímu prodeji (s doložkou »celá spotřeba pro prodej«).

(Rozh. ze dne 6. prosince 1938, Rv II 255/38.)

Žalovaná akciová společnost »H. cementárny a kamenolomy v H. S.« se zavázala, že za podmínek na rubu uzávkového listu uvedených bude v době od 1. ledna 1935 až 31. prosince 1936 dodávati žalobci, obchodníkovi se stavebními potřebami v O., la portlandský cement z továrny v H. S. za pevnou cenu 17 Kč za 100 kg franko vagon H. S. mimo obal a daň z obrátu, při čemž množství bylo určeno slovy »celá spotřeba pro prodej«, t. j. tolik, kolik ho žalobce bude k dalšímu prodeji potřebovati. Ježto žalovaná dodržela dodávací povinnost jen v roce 1935 a zdráhá se plnití nadále uvedenou povinnost, domáhá se žalobce jednak, aby bylo určeno, že mezi stranami jest právní poměr toho druhu, že žalovaná jest povinna dodávati žalobci cement podle prodejních žalobcových potřeb po dobu od 1. ledna 1936 do 31. prosince 1936 za 17 Kč plus dopravné, jednak aby byla uznána povinnou dodat

ihned žalobci 13 vagonů la portlandského cementu zn. »H. S.« v papírových pytlích, a to: 8 vagonů na adresu Oskar Sch., O., vlečka, 7 vagonů na žalobcovu adresu, stanice O.-m. a 3 vagony na žalobcovu adresu, stanice O.-H. Žalovaná namítla zejména, že smlouva, o niž jde, je pro ni nezávazná pro neurčitost. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Po právní stránce jde o to, zda uzávěrka z 15. srpna 1934 je pro strany platná a závazná, přes to, že není v ní uvedeno přesné množství prodaného zboží. Odvolací soud se přiklání k stanovisku prvého soudu, že za zjištěného stavu věci výraz, »celá spotřeba pro prodej« znamená neurčitelné plnění a že proto tu nejde o závaznou smlouvu. Že tento názor je správný, plyne již z toho, že v roce 1934 byla žalobcová spotřeba cementu od žalované odbíraného 16 vagonů, v roce 1935 84:25 vagonů resp. nejvýš 116 vagonů a že pro rok 1936 uvádí žalobce spotřebu přes 500 vagonů, že tudíž jde o potřebu individuální, totiž závislou na číselně předem nejasných okolnostech a na pouhé naději, že žalobce zavede a rozšíří odběr slovenského cementu v o-čkém kraji, jak seznali svědci Z. a J. Nutno ovšem hleděti, aby byla smlouva podle zásad poctivého obchodu zachována v platnosti. A tu je přihlédnouti hlavně k tomu, co tvořilo práva a závazky pro obě strany. Prvý soud poukázal na to, že není vždy nutno ustanoviti přesné množství zboží, jež se prodává resp. jež má býti odebráno, na př. když jde o odběr různých věcí, jichž množství je možno stanoviti předem aspoň přibližně odhadem. V takovém případě jistě může býti výše odběru stanovena podle jistých objektivních znaků nebo znalcem. V souzené věci takového měřítko nebylo právě proto, že obchodní poměr nebyl ustálen a že zboží vyráběné žalovanou společností se teprv na O-čku zavádělo. Není bez významu, že se, třeba v mezích uzávěrky z 15. srpna 1934, vždy zvláštní ceny teprve v každém případě zvlášť dojednávaly. Šlo na př. o t. zv. bojové bonifikace, na které strany již při uzávěrce myslely. V roce 1936 vstoupila však žalovaná do kartelu a ceny se 17 Kč se zvýšily na 26 Kč a nelze říci, co by se stalo, kdyby nebyla vstoupila do kartelu. Kdyby byly v tom případě ceny konkurence nižší, nebylo by jistě došlo k valným objednávkám v roce 1936, neboť dojednání zvláštních bojových slev by jistě mohlo působiti obtíže. Tu by se naskytla otázka, jak by bylo možno uplatňovati v takovém případě právo, aby žalobce odebral určité množství, kdyby žalobce nechtěl odebrati zboží. Jistě by tu byla zřejmá neurčitost plnění co do množství. A uzávěrka přece měla býti pro obě strany stejně závazná i co do množství, jinak by přece šlo o naprostou libovůli a to strany nezamýšlely. Uváží-li se všechny uvedené okolnosti, jest dospěti k závěru, že skutečně strany tím, že pojalý do uzávěrky doložky »celou spotřebu pro odběr«, minily jen stanoviti všeobecně své obchodní podmínky a že naprostá a vzájemná závaznost byla stanovena teprve jednotlivými objednávkami jak co do výše, tak co do cen. Tento názor má oporu v zásadách vytčených v čl. 337 obch. zák. Protože smlouvou z 15. srpna 1934 nebylo ustanoveno určité množství prodaného zboží, ani nebylo toto množství určitelné, nemohly strany také počítati s tím, o jaké asi množství půjde. Takovou smlouvu právem prvý soud neuznal

pro smluvce za závaznou a správně žalobu zamítl. Že díkce sporného výrazu pochází od akvizičního zástupce žalované společnosti, není na závalu zaujatému stanovisku, neboť dotčené označení nebylo nejasné (§ 915 obč. zák.), nýbrž znamenalo neurčitost plnění co do množství.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jádrem sporu je vyřešení otázky platnosti a závaznosti uzávěrky ze dne 15. srpna 1934 hledíc na doložku o množství, vyjádřenou slovy »celá spotřeba pro prodej«.

K právní účinnosti takovéto smlouvy, jejímž předmětem bylo postupné dodávání prima portlandského cementu z továrny žalované firmy za smlouvenou cenu 17 Kč za 1 q pro období od 1. ledna 1935 do 31. prosince 1936 a kterou je podle čl. 338 obch. zák. posuzovati dle ustanovení o koupi, se vyžaduje — podle všeobecných zásad — určitosti nebo alespoň objektivní určitosti jak co do předmětu, tak co do ceny.

V souzeném případě sice druh zboží i cena byla vůlí smluvců sjednána přesně, ale nebylo přesně a jasně určeno množství zboží, nýbrž byla v tom směru zvolena doložka »celá spotřeba pro prodej«.

Běží o to, zda uvedená doložka je pro oba smluvce postačitelým označením tak, že nečiní onu smlouvu neplatnou, či nikoli. Dovolatel — dovolávaje se nauky i praxe — míní, že »jeho (žalobcovou) potřebou« množství bylo objektivně dostatečné, čemuž však žalovaná odporuje.

Dovolací soud neschvaluje dovolatelův názor.

Stejně jako musí být v nabídce, má-li být závaznou základnou pro smlouvu, obsaženy všechny podstatné části pro budoucí smlouvu, jakou nabízející zamýšlí, tedy musí v ní, zamýšlena-li smlouva dodací, být uvedeno aspoň přibližné množství zboží, doba dodání, cena (čl. 318, 319, 337 obch. zák.), musí i smlouva jakožto konečný výsledek jednání smluvců obsahovati všechny podstatné znaky té nebo oné smlouvy.

Nebylo-li v souzeném případě souhlasnou vůlí smluvců ani přibližně určeno množství zboží, jež mělo být dodáno, byla smlouva v té příčině podstatně vadná a nemůže zavazovati smluvce, poněvadž neudáním množství zboží v hranicích nejnížší nebo nejvyšší potřeby pro jednotlivý rok, ba ani neoznačením objektivního měřítka, z něhož by bylo možná takové množství roční spotřeby určití, byly tu dokořán otevřeny dvěře libovůli tak, že by dovolatel mohl žádati množství ve výši nehorázně a pro kapacitu podniku žalované i neúnosné, vše bylo závislé na subjektivním názoru dovolatelově o jeho potřebě.

Doložka »celá spotřeba pro prodej«, nejsouc nijak omezena, a to ani místně, na příklad pro určitý rayon, ani věcně, na příklad platně uzavřenými smlouvami s odběrateli dovolatelovými, je rázu tak všeobecného, že určení množství zboží závisí zcela na dovolatelově libovůli, doložka ta neposkytuje vůbec bližšího měřítka, podle něhož by se byla mohla v době uzavření smlouvy určití dovolatelova potřeba.

Strany nestanovily ani žádný průměr množství zboží, ani žádný limit pro ně nahoru nebo dolů pro období roku 1936. Jednání, které předcházelo uzávěrce a při němž se jednalo o množství 250 až 500 vagonů roční potřeby, není v souzené věci rozhodující, neboť nebylo vyjádřeno ve smlouvě, při čemž je dále uvážiti, že dovolatel v té době teprve začínal své obchodování, chtěl zaváděti výrobky žalované firmy v krajině, kde dosud nebyly zavedeny, takže tu nebyla nějaká ustálená spotřeba, která by mohla být měřítkem nebo základnou pro určení dovolatelovy potřeby.

Nehodí se sem proto případy dovolatelem uváděné při jiných smlouvách podobných, jako při smlouvě o odběru piva z pivovaru pro určitý hostinec, nebo při smlouvách o přívod elektřiny, vody, plynu, parní síly, kde odběrateli je ponecháno na vůli, kolik z těchto látek resp. energie odebere, poněvadž v takových případech jsou pro určení takové potřeby předem pomůcky a měřítka objektivní povahy, jako ustálená spotřeba z dob předešlých, známý rozsah podniku odběratelova, spotřební zařízení a podobné, takže tu množství dodávky je pro obě strany předem určitelné dle konkrétních předpokladů.

Těchto kritérií však v souzeném případě nebylo a uvedená »celá spotřeba pro prodej« byla tu závislá zcela na subjektivním názoru dovolatele anebo na jeho libovůli. To však činí smlouvu neplatnou. Výklad smlouvy po této stránce s hlediska vykládacích pravidel (§§ 914 obč. zák., čl. 278 obch. zák.) byl odvolacím soudem správně podán.

Z toho, že žalovaná podle sporné uzávěrky v jistém rozsahu v roce 1935 plnila a že poslala dovolateli dopisy z 1. ledna 1936 v příčině převodu oné uzávěrky na Prodejnu cementáren, společnost s ručením omezeným v P., a ze dne 14. února 1936, v němž mluví o platnosti výhodných cen dle uzávěrky, — nelze nijak dovoditi určitelnost množství zboží, na jehož dodání by mohla být žalovaná soudně uznána za závaznou.

Byla-li v souzeném případě žalovanou vznesena námitka neplatnosti a nezávaznosti smlouvy a byla-li tato námitka uznána za odůvodněnou, jak bylo shora vyloženo, netřeba dále zkoumati správnost úvah odvolacího soudu o tom, zda se plnění uzávěrky žalovanou v roce 1935 dalo jen s hlediska rámcových ustanovení sporné uzávěrky, a že ceny jednotlivých odběrů byly vždy zvlášť umlouvány, a netřeba se proto obíratí ani vývody dovolání, pokud se jimi napadají úvahy odvolacího soudu v tomto směru jako nesprávné.

Kdyby sporná uzávěrka nebyla neplatná pro uvedený nedostatek určitosti po případě určitelnosti množství zboží, byla by jí žalovaná zavázána pro rok 1936 nehledíc na to, že vstoupila dnem 1. ledna 1936 do kartelu cementáren, který jí skýtal větší zisk za výrobky, neboť tato okolnost nemohla by být s hlediska zásad poctivosti v obchodování a věrnosti dodržeti platné smlouvy důvodem, aby se vyzula ze smlouvy.

Poněvadž však smlouva ze dne 15. srpna 1934 měla uvedenou vadu, bylo jí uznati za nezávaznou pro obě strany, čímž padá základ

žalobní i mezitímního návrhu určovacího, a nebylo potřebí nižším soudům se obíratí další námitkou žalované, zda byla oprávněna k zrušení smlouvy z důvodu, že dovolatel neplnil podmínky její s hlediska č. 6 c) všeobecných podmínek. Po té stránce činěné výtky s hlediska dovolacích důvodů č. 2 a 4 § 503 c. ř. s. nejsou oprávněny.

Čís. 17133.

Společenská smlouva (§§ 1175 a násl. obč. zák.) o provozu nedovolených hracích automatů, u nichž výhra nebo prohra závisí výhradně nebo převážně na náhodě, přiči se zákonnému zákazu, a je proto nicotná. Z takovéto smlouvy nelze požadovati ani vrácení toho, co bylo plněno k uskutečnění provozu hracích automatů, ani náhradu škody pro nesplnění oné smlouvy.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1938, Rv I 1862/38.)

Srov. rozh. č. 4712, 3414 Sb. n. s.

Dne 20. dubna 1932, 3. července 1933 a 29. ledna 1934 uzavřel žalobce s žalovaným společenskou smlouvu, jejímž předmětem byl provoz t. řeč. hracích automatů. Žalobu, kterou se žalobce na žalovaných domáhal zaplacení 252.800 Kč s přísl., soud prvé stolice zamítl. Důvody: Jak je ze žaloby zřejmé, pramení všechny zažalované nároky z ujednání směřujících k provozu hracích automatů. Je to žalobcuv nárok na vrácení toho, co do společnosti vložil v penězích nebo v automatech, dále co pro uvedený účel vynaložil, a nárok na vyplacení podílu na zisku a konečně náhrada škody, která mu vznikla na ušlém výdělku a na ztrátě cen automatů. Podle § 879 obč. zák. je smlouva, jež se přiči zákonu nebo dobrým mravům, neplatná a podle § 1174 obč. zák. nemůže požadovati nazpět, co dal někdo vědomě, aby způsobil nemožné, nebo nedovolené jednání. Dvorskými dekrety z 16. října 1840, č. 469 a z 26. srpna 1841, č. 558 Sb. z. s. byly zakázány veškeré hry, při nichž zisk a ztráta závisí více na náhodě než na dovednosti hráčů. Provozování těchto her se trestá jako přestupek peněžitým trestem. Mezi takové hry patří též hrací automaty, jejichž provoz byl také skutečně zakázán. Je proto smlouva, která má za předmět nedovolený provoz hracích automatů, smlouvou proti dobrým mravům. Podle § 879 obč. zák. je taková smlouva nicotná, t. j. nelze z ní s úspěchem žalovati a dožadovati se soudcovské ochrany při vymáhání nároků za konání směřující k dosažení cíle, jenž odporuje dobrým mravům. Poněvadž v souzené věci jde o turpitudu na straně obou smluvců, nutno užití ustanovení § 1174 obč. zák. a odepřítí soudní ochranu žalobcovu nároku i na vrácení toho, co k nedovolenému účelu plnil. Poněvadž všechny pohledávky žalované jsou buď plněním k uskutečnění smlouveného provozu hracích automatů

anebo na náhradu škody za nesplnění zakázané smlouvy, musila býti žaloba v celém rozsahu zamítnuta. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: Smlouvy, jejichž předmětem byl provoz nedovolených hracích automatů, u kterých výhra nebo prohra závisí nikoliv na způsobilosti nebo umění hráčově, ale výhradně neb aspoň hlavně na náhodě, se přiči zákonné zapovědi, jsou nicotné a tudíž i právně neúčinné. Z nicotné smlouvy nemohou smluvci vyvodití žádné důsledky právní, a to ani nárok na vrácení toho, co bylo plněno, ani nárok na náhradu škody pro nesplnění, nehledíc na to, zda nebylo plněno vinou či bez zavinění jednoho ze smluvců. Nutno tu užití ustanovení § 1174 obč. zák., zejména tvrdí-li odvolatel, že do provozu nedovoleného podniku hracích automatů vložil 30.000 Kč. Pokud odvolatel namítá, že hrací automaty byly teprve po několikaletém povoleném provozu zakázány, přehlíží, že dle dvorských dekretů č. 469/1840 a č. 558/1841 Sb. z. s. byla a jest každá hra, u které výhra nebo prohra závisí na náhodě, zakázána, třeba se tak nestalo zvlášť a jednotlivě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nižší soudy vycházejí z předpokladu, že šlo o hrací automaty, u nichž zisk a ztráta závisí nikoliv na způsobilosti neb umění hrajících, nýbrž výhradně neb aspoň hlavně na náhodě.

Tento předpoklad není ani v odvolání, ani v dovolání napaden.

Odvolací soud tudíž věc po právní stránce hledě na ustanovení §§ 879 a 1174 obč. zák. správně posoudil (rozh. č. 4712 a 3414 Sb. n. s.) a dovolací soud neshledává zákonného důvodu, aby napadený rozsudek byl změněn nebo zrušen. (§ 510, odst. 3, c. ř. s.)

Pokud dovolatel uplatňuje, že vložil do podniku podle smlouvy 30.000 Kč v hotovosti jen pod tou podmínkou, že žalovaní obstarají k provozu hracích automatů úřední povolení, ocitá se v rozporu se svým skutkovým přednesem v prvé stolici, podle něhož sice tvrdil, že se žalovaní zavázali, že se postarají o potřebná úřední povolení k provozování nutná, v dalším však výslovně připustil, že dal uvedenou částku k opatření hracích automatů, přes to, že věděl, že žalovaní svému závazku nedostáli a že úřední povolení neobstarali.

Čís. 17134.

Účinky právní moci dílčích rozsudků, vydaného podle § 391, posl. odst., c. ř. s. o zažalovaném nároku, na další žalobcovy nároky vznesené po vydání onoho rozsudku proti vzájemné pohledávce namítané žalovaným k započtení.

Bylo-li již o zažalovaném nároku pravoplatně rozhodnuto dílčím rozsudkem a nejde-li o obranu započtení provedeného již před sporem

nelze jednati v témž sporu o další pohledávce, s kterou by se v témže sporu mohla při úspěšném uplatnění námitky započtení se strany žalovaného vyrovnati vzájemná jeho pohledávka.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1938, č. j. R II 486/38.)

Srov. rozh. č. 8443 Sb. n. s.

Proti žalobnímu nároku na zaplacení částky 4.000 Kč, který žalovaný uznal a o němž byl také již vynesena pravoplatně částečný rozsudek okresního soudu v Z. ze dne 10. prosince 1935, č. j. C 393/35-9, namítal žalovaný započtením několik vzájemných pohledávek proti žalobkyni. Žalobkyně pak proti oněm nárokům uplatnila další pohledávku 9.273 Kč 65 h. Soud první stolice uznal konečným rozsudkem 1., že vzájemná pohledávka 985 Kč 35 h namítaná žalovaným k započtení je po právu, 2. vyřkl však zároveň, že tato pohledávka je vyrovnána stejnou částkou z pohledávky žalobkyně 9.273 Kč 65 h až do výše nároku, namítané k započtení žalovaným. Odvolací soud zrušil k odvolání žalovaného napadený rozsudek s výhradou právní moci.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu rekursů obou stran jak napadené usnesení, pokud se vztahovalo na výrok rozsudku soudu první stolice uvedený pod č. 2, tak i rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Po pravoplatném dílčím rozsudku o celé zažalované pohledávce 4.000 Kč, když bylo v řízení jednáno podle § 391 c. ř. s. již pouze o vzájemných pohledávkách žalovaného namítaných k započtení, uplatnila žalobkyně proti oněm pohledávkám také započtením svou další pohledávku 9.273 Kč 65 h. Nejde tu o hmotnou obranu ze započtení provedeného již před sporem, nýbrž o formální »kompensaci«, namítanou žalobkyní až ve sporu. Prvý soud vyslovil pak v odst. 2. rozsudečného výroku, že vzájemná pohledávka žalovaného 985 Kč 35 h, kterou uznal, je vyrovnána stejnou částkou této další pohledávky žalobců.

Nejde tu ovšem o obranu započtení, o které by bylo rozhodnuto v rozsudku, který bude vydán o pohledávce žalovaného, jež je namítána k započtení dle zákonných předpisů proti původně zažalovanému nároku žalobcovu. Zákon přiznává totiž námitku započtení jen proti nároku žalobcovu a pouze žalovanému (§§ 188, 391, odst. 3, a 411 c. ř. s.) a nikoli naopak; v podstatě by proto mohlo jíti při uplatňování nového žalobcovu nároku jen o rozšíření žaloby o další pohledávku (§ 235 c. ř. s.).

Rozšíření žaloby v tomto stadiu sporu, kdy k němu došlo, nebylo však již možné, neboť o tom žalobním nároku, proti kterému žalovaný

vznesl námitku započtení, bylo již pravoplatně rozhodnuto dílčím rozsudkem. O předmětu sporu, pokud byla proti němu oprávněně podle předpisů c. ř. s. vznesena námitkou vzájemná pohledávka, bylo tudíž již pravoplatně rozhodnuto v souzeném sporu; jednání o další žalobkyni prý proti žalovanému příslušející pohledávce, s kterou by se v souzeném sporu mohla úspěšným uplatněním námitky započtení se strany žalovaného vyrovnati vzájemná jeho pohledávka, vadí proto právní moc dílčího rozsudku již vydaného podle § 391, posl. odst., c. ř. s. o žalobním nároku.

Tímto dílčím rozsudkem bylo totiž již pravoplatně určeno, s kterou pohledávkou žalobcovou, a do jaké její výše je dovoleno v konečném rozsudku po případě vysloviti započtení vzájemné pohledávky žalovaného a jest takto již určena pravoplatně pohledávka, na kterou je v souzeném sporu dovoleno započtení, a také je tak určena i mez, až po kterou může býti podle § 411 c. ř. s. účastno právní moci rozhodnutí konečného rozsudku o tom, je-li tu nebo není vzájemná pohledávka, kterou žalovaný namítal započtením.

V těchto otázkách jde tedy o věc mezi stranami již rozsouzenou, takže o dalších pohledávkách žalobců nemůže již býti v souzeném sporu jednáno.

K právní moci dílčího rozsudku, jímž o zákonných podmínkách započtení bylo již ve sporu, o němž tu jde, rozhodnuto, jest přihlížeti z úřední moci v každém období sporu (§ 240, odst. 3, c. ř. s.).

Čís. 17135.

Spoluvlastník nemovitosti jest oprávněn knihovně zříditi k svému ideálnímu podílu požívací právo (§ 509 obč. zák.) a omeziti svou moc nakládati se spoluvlastnickým podílem zákazem zcizení [§ 364 c) obč. zák.]. Uvedená knihovně břemena nepřekáží druhému spoluvlastníku v jeho žádosti za zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.). Možné snížení hodnoty společné nemovitosti z důvodu, že požívací právo zůstane snad nedotčeno dražbou provedenou podle § 352 ex. ř. a §§ 272 až 280 nesp. pat., jde na vrub spoluvlastníka, jehož podíl jest zatížen břemenem snižujícím hodnotu nemovitosti.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1938, Rv I 2119/38.)

Žalobkyně a žalovaná Ludmila G. jsou spoluvlastnicemi nemovitosti zapsaných ve vložce č. 307 poz. knihy K. Žalovaná Ludmila G. zřídila smlouvou ze dne 29. ledna 1937 svému žalovanému manželovi Dr. Janu G-ovi k ideální své jedné polovině parcel zapsaných ve vložce č. 307 kat. úz. K. bez souhlasu žalobkyně, spoluvlastnice druhé poloviny těchto nemovitostí, doživotní právo požívací a dovolila vložiti v jeho prospěch zákaz zcizení podle § 364 c) obč. zák., kterážto práva jsou vložena v po-

zemkové knize. Žalobě, kterou se žalobkyně domáhá, že oba žalovaní jsou povinni jednak uznati, že smlouva ze dne 29. ledna 1937, na základě níž zřídila žalovaná Ludmila G. spolužalovanému Dr. Janu G. doživotní právo poživací a dala vložiti zákaz zcizení ve prospěch spolužalovaného, není účinná a není po právu, jednak dáti svolení, aby byly doživotní právo poživací a zákaz zcizení, vložené ve prospěch spolužalovaného na polovici nemovitosti patřící žalované Ludmile G., z pozemkové knihy vymazány, nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatelé shledávají nesprávné posouzení věci po právní stránce především v tom, že prvý soud vyvozuje u spolužalovaného Dr. Jana G. rušební čin z toho, že si osobuje právo, kterým omezuje spoluvlastnictví žalobkyně a je porušuje tím, že si od spolužalované Ludmily G. vymínil k spoluvlastnictví nemovitosti, o níž tu jde, práva uvedená ve smlouvě z 29. ledna 1937, ač nedokázal, že práva ta byla mu propůjčena oběma spoluvlastníky. Dle názoru odvolatelů není však závazek nezcziziti svého spoluvlastnického podílu nemovité věci a vklad tohoto závazku žádným porušováním spoluvlastnického práva jiných spoluvlastníků, neboť jde pouze o právní nakládání s ideálním podílem spoluvlastnickým (§ 361 a 829 obč. zák.) a není žádným nakládáním hmotným s věcí samou. Než odvolatelé přehlížejí, že právní moc nad pozemky, o které ve sporu jde, náleží oběma spoluvlastníkům, žalobkyni a spolužalované Ludmile G. dohromady; k nakládání s celou vložkou č. 307 nebo jakoukoli její hmotnou částí a k poskytnutí práva poživacího stran celé vložky nebo její části jiné osobě, v souzené věci spolužalovanému Dr. Janu G-ovi, se podle §§ 361, 828 a 829 obč. zák. vyžaduje spojená vůle všech spoluvlastníků. Tím, že žalovaná Ludmila G. bez souhlasu žalobkyně dala část nemovitosti spoluvlastnický jí náležející do požívání spolužalovaného Dr. Jana G-a a dala vložiti v jeho prospěch ono právo a zákaz zcizení, dopustila se rušebního činu, jímž vykonala takovou změnu na společné věci, kterou se dotkla žalobkynina podílu, a zasáhla neoprávněně a svémocně do spoluvlastnického oprávnění druhého spoluvlastníka (žalobkyně) (Klang k § 829 obč. zák.). Jest proto žalobkyně oprávněna domáhati se žalobou podle § 523 obč. zák. svobody svého spoluvlastnického práva proti žalovaným, kteří její právo omezují jiným způsobem než zadržováním věci (viz rozh. č. 6015, 7050, 10988 a j. Sb. n. s.). Prvý soud nepochybil a věc po právní stránce správně posoudil, když žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

V otázce, zda žalovaní zasáhli neoprávněně do spoluvlastnického oprávnění žalobkyně (§ 828 obč. zák.), třeba uvážiti, že sice žádný spoluvlastník nemá výhradného práva ani k nejmenší hmotné části společné věci, může však se svým ideálním podílem nakládati dle libosti (§ 829 obč. zák.). Jakmile spoluvlastník bez přivolení ostatních

spoluvlastníků nakládá s celou věcí nebo jakoukoliv její hmotnou částí, jsou spoluvlastníci oprávněni zakročiti proti němu žalobou zápůrčí k obhájení svobody svého spoluvlastnického práva (§§ 361, 828, 829, 833, 523 obč. zák.). Tak tomu bylo v případech řešených v rozh. č. 6015, 7050, 10988 Sb. n. s., na něž odvolací soud poukázal, neboť tam šlo o hmotné nakládání spoluvlastnickou nemovitostí.

Avšak ze zásady, že spoluvlastník může dle libosti nakládati se svým ideálním podílem, plyne, že může k němu zříditi i poživací právo (arg. §§ 1255 a násl. — srov. Rouček-Sedláček: Komentář II u § 510 obč. zák., str. 887), t. j. právo výkonu užitkových a správních oprávnění příslušejících spoluvlastníku, jenž poživací právo zřídil (Klang I/2 u § 509 obč. zák., str. 398 pod 3 b)). Z téže zásady plyne, že spoluvlastník může svoji disposiční moc spoluvlastnickým podílem omeziti zákazem zcizení (Klang II/1 u § 829 obč. zák., str. 864 pod 3).

To, že na jedné ideální části nemovitosti vážne zákaz zcizení, nepřekáží tomu, aby nebylo vyhověno žalobě vlastníka ideální části tímto zákazem nezatižené o zrušení spoluvlastnictví dražbou (Rouček-Sedláček: Komentář II u § 364 c) obč. zák., str. 264 pod 12 a rozh. č. 669 Úr. sb.). Stejně nepřekáží žalobkyni v žádání zrušení spoluvlastnictví to, že je spoluvlastnický podíl žalované Ludmily G. zatížen právem poživacím, neboť jinak by mohl každý spoluvlastník zmařiti rozdělení spoluvlastnictví zatížením svého podílu (srov. Klang II/1 u § 830, str. 868, rozh. č. 10699 Sb. n. s.). Je přisvědčiti žalobkyni, že knihovní břemena, která — vyjma zákaz zcizení (srov. Rouček-Sedláček: Komentář II u § 364 c) obč. zák., str. 265 pod 14) — zůstanou nedotčena dražbou provedenou podle § 352 ex. ř. a §§ 272 až 280 nesp. pat., mohou míti v zápětí snížení hodnoty společné nemovitosti, není však pochyby, že toto snížení hodnoty má nésti ten spoluvlastník, jehož podíl je zatížen břemenem snižujícím hodnotu nemovitosti (rozh. č. 4029 Gl. U. n. ř.).

Podle toho, co bylo výše uvedeno, nezasáhli nijak do spoluvlastnického oprávnění žalobkyně (§ 828 obč. zák.) ani žalovaná Ludmila G. tím, že zřídila k své ideální polovici spoluvlastnické doživotní právo poživací žalovanému svému manželu a zavázala se podíl ten nezcziziti, ani žalovaný Dr. Jan G. tím, že v jeho prospěch je vloženo v pozemkové knize právo požívání a zákaz zcizení na spoluvlastnickém podílu Ludmily G.

Čís. 17136.

Zaměstnanci státních drah, jehož platové a služební poměry byly upraveny zvláštní služební nebo pracovní smlouvou a na něhož se proto nevztahovalo vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., nevznikl nárok na úpravu pense podle zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. a § 22, odst. 1, vlád. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n., třebaže bylo jedním z dekretů upravujících jeho plat stanoveno, že se má platová a pensijní základna posuzovati podle smyslu úprav u zaměstnanců státních drah.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1938, Rv I 1408/37.)

Žalobu, kterou se žalobce, inspektor drah ve výslužbě, jenž byl na základě schválení bývalého ministerstva železnic ve Vídni výnosem ze dne 4. března 1907, č. j. 6531/13, jmenován s platností od 1. dubna 1907 dekretem místní dráhy Německý Brod—Tišnov z 15. dubna 1907 definitivním úředníkem společnosti provozující řečenou dráhu, domáhá na žalovaném Česko-Slovenském státu, aby uznáno bylo právem, že žalobce má jako inspektor uvedené zestátněné dráhy nárok na úpravu odpočivných požitků podle § 12, odst. 1, písm. b), zák. č. 70/1930 Sb. z. a n. zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

V § 12 zákona č. 70/1930 Sb. z. a n., kterým se upravují odpočivné a zaopatřovací platy některých státních a jiných zaměstnanců a učitelů, jakož i pozůstalých po nich, byla vláda zmocněna, aby užila zásad tohoto zákona i na zaměstnance, kteří nepatří pod služební pragmatiku, tak zejména podle prvního odstavce § 12 právě uvedeného zákona, písm. b) na pensisty drah zestátněných, k nimž podle nesporného přednesu stran patří i žalobce. Za podmínku užití zásad zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. bylo však v druhém odstavci § 12 téhož zákona ustanoveno, že by se byl na zaměstnance a pozůstalé uvedené v prvním odstavci § 12 vztahoval zákon č. 103/1926 Sb. z. a n. po případě předpisy vydané podle § 210, odst. 1, zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., kdyby k odchodu zaměstnance do výslužby nebylo došlo buď před účinností právě zmíněných předpisů, nebo sice po jejich účinnosti, avšak podle § 16 zákona č. 286/1924 Sb. z. a n. obdobou jeho § 13, nebo před účinností předem vzpomenutých předpisů. K provedení § 12 zák. č. 70/1930 Sb. z. a n. došlo ustanovením § 22 vládního nařízení č. 96/1930 Sb. z. a n., do něhož byla pojata i podmínka stanovená ve druhém odstavci § 12 zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. pro použití zásad zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. Stalo se tak tím, že jako podmínka použití zásad zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. bylo stanoveno, že by se na zaměstnance státních a zestátněných drah bylo vztahovalo vládní nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n., které bylo vydáno podle § 210 zákona č. 103/1926 Sb. z. a n. Odvolací soud správně doličil, že na žalobce by se toto vládní nařízení nebylo mohlo vztahovati, ani kdyby byl býval pensionován za jeho platnosti, ježto byl zaměstnancem zestátněné dráhy na zvláštní smlouvu a ježto tyto zaměstnanci byli podle pátého odstavce § 1 vládního nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. z platové úpravy podle tohoto vládního nařízení vyloučeni. Že žalobce byl u místní dráhy Německý Brod—Tišnov ustanoven na zvláštní smlouvu, jest dokázáno dekrety, kterými byl u této dráhy upravován jeho plat, tak zejména dekrety ze dne 15. dubna 1907 a ze dne 18. března 1921, z nichž v prvním bylo zvláště vytčeno, že pro ustanovení žalobce u jmenované dráhy platí podle svého smyslu (sinngemäss) normativní usta-

novení služebního řádu (služební pragmatiky) resp. stanovy pensijního fondu c. k. rakouských drah, v druhém pak bylo uvedeno, že se služební poměr žalobcův bude na základě dohody s ministerstvem železnic posuzovati dle norem platných pro zaměstnance československých státních drah, t. j. dle zákona ze dne 7. října 1919, č. 541 Sb. z. a n. a prováděcího nařízení ministerstva železnic ze dne 16. února 1920, č. 44327, pokud se týče dle služebního řádu pro zaměstnance státních drah. Z těchto dekretů jde najevo, že služební poměr žalobcův k místní dráze Německý Brod—Tišnov byl pro jeho osobu zvláště upraven a že zejména pro jeho platové nároky a pensijní nároky byla stanovena zvláštní platová a pensijní základna. I když se to stalo tím, že se tato základna měla posuzovati podle úprav u zaměstnanců státních drah, nezměnilo se tím nic na zvláštnosti platové úpravy určené pro žalobce v těchto dekretech a zejména v dekretu ze dne 15. dubna 1907, podle něhož jich bylo užití podle jejich smyslu (sinngemäss), neboť povšechným označením základny pro budoucí platovou a pensijní úpravu u žalobce bylo se vyvarováno obšírnosti smlouvy, která by byla povstala, kdyby se základna této úpravy byla i v jednotlivostech vypočítávala. Žalobce zůstal zaměstnancem na zvláštní smlouvu i poté, kdy byla místní dráha Německý Brod—Tišnov zestátněna zákonem č. 156/1925 Sb. z. a n. Nebyloť zjištěno, že by se něco změnilo na jeho služebním poměru. To mělo v zápatí, že žalobce byl podle pátého odstavce § 1 vládního nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. vyloučen z platové úpravy tímto vládním nařízením zavedené pro zaměstnance státních drah, a že proto není oprávněn dovolávati se pro úpravu svých pensijních nároků ustanovení § 22, odst. 3, vládního nař. č. 96/1930 Sb. z. a n., které úpravu tu činí závislou právě na tom, že u zaměstnance domáhajícího se úpravy pense podle § 22, odst. 3, vládního nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. bylo by bývalo přípustné užití ustanovení vládního nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. O nějaké zákonné ustanovení nelze tudíž opřít žalobní nárok. Pro žalovaného nevznikl však ani smluvní závazek upravit žalobcovu pensi podle § 22 vládního nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. Jak již bylo svrchu vloženo, zůstal žalobce i po zestátnění místní dráhy Německý Brod—Tišnov zaměstnancem se zvláštní služební smlouvou, která mu zaručovala úpravu jeho pense podle ustanovení platných jinak o zaměstnancích státních drah. Žalobcův nárok na úpravu pense třeba proto porovnatí jen s pensijním nárokem těch zaměstnanců státních drah, kteří jsou ustanoveni zvláštní smlouvou, nikoli s pensijními nároky jiných zaměstnanců státních drah. Zaměstnancům státních drah na zvláštní smlouvu, pro které neplatilo podle pátého odstavce § 1 vládního nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. toto vládní nařízení, nevznikl nárok na úpravu pense podle zákona č. 70/1930 Sb. z. a n., ježto tomu brání ustanovení § 22, prvního odstavce vládního nařízení č. 96/1930 Sb. z. a n. Smluvní nárok žalobcův na úpravu pense nejde dále než u těchto smluvních zaměstnanců státních drah, a proto pro žalovaného Česko-Slovenský stát ne-

vznikla ze zvláštní smlouvy žalobcovy povinnost upravití jeho pensi jinak, než se to musí státi u zaměstnanců státních drah a a zvláštní smlouvu. Že by žalovaný byl této své povinnosti nedostál, nebylo ani tvrzeno.

Čís. 17137.

Dal-li kupitel prodávateli zboží k dispozici pro vady, které odůvodňují zrušení tržové smlouvy podle § 932 obč. zák. a odmítl-li prodávatel právem převzetí toho zboží, jde na vrub prodávatele, bylo-li zboží u kupitele prodáno v exekučním řízení.

Přes uvedenou nemožnost vrátiti koupené zboží je kupitel oprávněn žádati zrušení tržové smlouvy a vrácení tržové ceny, musí však místo zboží vrátiti jeho peněžitou hodnotu podle zásad §§ 877, 1435 obč. zák.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1938, Rv I 1555/37.)

Žalobce sjednal se žalovaným dne 6. září 1932 kupní smlouvu, podle níž koupil od žalovaného jednak obchod s vínem (vinný sklep), jednak různé předměty a zásoby, jež se nalézaly ve vinném sklepě v domě č. p. 405 v P., a to likérové trestí za 16.800 Kč, víno za 26.950 Kč, sudovinu za 12.300 Kč, motorovou řezačku za 1.900 Kč, láhve za 3.000 Kč, police a stojany za 5.000 Kč, tři filtry na víno za 2.500 Kč, jednu zátkovačku za 1.000 Kč, jednu decimální váhu za 500 Kč a jeden kotel za 6.000 Kč, tudíž celkem za 75.950 Kč. Při tom bylo ujednáno mimo jiné, že veškeré zboží a předměty, o něž jde, jsou prvotřídní kvality a plnohodnotné. Tvrdě mimo jiné, že žalovaný nesplnil žádnou z ujednaných podmínek, ačkoliv mu žalobce zaplatil na tržovou cenu již 50.000 Kč, zejména že koupené zboží není vymíněné jakosti, ježto víno je zoctovatělé, nepoživatelné, likérové trestí z části nepotřebné a bezcenné, z části méněcenné, sudy z části bezcenné, z části méněcenné, koupený kotel je vlastně destilační aparát, který nebyl ani hlášen žalovaným a který byl žalovaným tajně postaven, takže byl žalobci, když to oznámil důchodkové kontrole, zabaven a prohlášen za propadlý, dále že oznámil žalovanému své námitky proti kupní smlouvě s ním sjednané, zejména že mu oznámil i vady věci od něho koupených a že dal žalovanému k dispozici celý obchod se vším zbožím, když zjistil, že dodané zboží jest bezcenné a zdraví škodlivé, domáhá se žalobce na žalovaném žalobou podanou dne 21. února 1933, aby bylo uznáno právem, že se prohlašuje za zrušenou shora uvedená tržová smlouva, že žalovaný jest povinen to uznati, uvedené předměty zpět odebrati a zaplatiti žalobci 50.000 Kč s přísl., a dále že předměty, o něž jde, vyjímaje kotle, nejsou již v žalobcově držbě, ježto byly exekučně prodány, a že kotel byl zabaven pro pohledávku žalobcova věřitele. Nižší soudy zamítly žalobu v podstatě z toho důvodu, že se žalobce nemůže domáhati zrušení smlouvy podle § 932 obč. zák., poněvadž ne-

může vrátiti žalovanému koupené a převzaté věci, když je již nemá ve své dispozici a sám místo nich ani nenabízí peněžní náhradu.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Uplatnění nároku ze správy podle § 932 obč. zák. na zrušení tržové smlouvy a vrácení tržové ceny předpokládá sice zpravidla, že kupitel může vrátit koupenou věc, není tomu tak však bez výjimky. Kupitel není povinen vrátiti koupenou věc prodávateli, jestliže ji buď právem zcizil na účet prodávatelův, nebo když nemůže věc vrátiti bez své viny. Žalobce nenapadá závěr odvolacího soudu, že nemůže vrátiti věci, které koupil od žalovaného, brojí však právem proti právnímu názoru odvolacího soudu, že nemožnost vrátiti ony věci sám zavínil. Žalobce přednesl, že oznámil žalovanému své námitky proti kupní smlouvě s ním sjednané, zejména že mu oznámil i vady věci od něho koupených, a že dal žalovanému k dispozici celý obchod se vším zbožím, když zjistil, že dodané zboží jest bezcenné a zdraví škodlivé. Kdyby toto tvrzení žalobcovo bylo správné a kdyby žalobce včasné a oprávněně byl vytkl žalovanému vady věci od něho koupených a kdyby to byly vady, které jsou podmínkou domáhání se nároku ze správy podle § 932 obč. zák. na zrušení kupní smlouvy a vrácení tržové ceny, byl by žalovaný, jenž odmítl převzetí věci žalobci předaných a vrácení kupní ceny, sám v prodlení v plnění povinností ze žalobcova nároku ze správy pro žalovaného vyplývajících a proto by následky jeho prodlení šly na jeho vrub a nikoli na vrub žalobcův. K těm následkům patří i nemožnost vrátiti věci od žalovaného koupené, došlo-li k této nemožnosti podle tvrzení žalobcova teprve později. To se shoduje i s tvrzením žalovaného, že věci žalobcem koupené byly prodány v exekučním řízení dne 10. září 1934 po případě dne 11. října 1934, tudíž až po podání žaloby, t. j. po 21. únoru 1933. Kdyby žalobce byl zbaven povinností vrátiti koupené věci žalovanému, nemohlo by mu býti odpíráno oprávnění k žalobě, aby byla kupní smlouva sjednaná se žalobcem zrušena a aby žalovaný vrátil kupní cenu, kterou obdržel od žalobce. Nemůže-li však žalobce nezaviněně vrátiti věci, které byly prodány v exekučním řízení, není tím zproštěn povinností, aby plnění od žalovaného přijaté vrátil podle zásad §§ 877, 1435 obč. zák. v hodnotě peněžité. Tuto svou povinnost žalobce již v odvolání uznával a připustil, aby od kupní ceny, jejíhož vrácení se domáhal na žalovaném, byla odečtena cena předmětů, které nemůže vrátiti. Z uvedeného vyplývá, že nemůže obstáti důvod odvolacím soudem uvedený pro zamítnutí žalobního žádání. Dovolacímu soudu však nelze rozhodnouti ihned ve věci samé, ježto ani soud odvolací ani prvý soud neučinily potřebná skutková zjištění o tvrzeních žalobcových a o námitkách žalovaného, takže dovolací soud nemá vůbec skutkového podkladu pro rozhodnutí otázky, zda žalobce vůbec právem uplatňuje nárok podle § 932

obč. zák. Oba rozsudky nižších soudů musily býti proto zrušeny podle § 510 c. ř. s.

V novém jednání bude na prvním soudě, aby se obíral předpoklady nároku podle § 932 obč. zák. nejen u věci, které byly prodány v dražbě, ale i u kotle, u kterého bylo prvním soudem zjištěno jen jeho zabavení, aniž bylo dále zjišťováno, kdo toto zabavení zavinil, zda žalobce, či žalovaný. Také bude prvému soudu uvážiti, zda smlouva se stala takovým způsobem, že lze se domáhati zrušení kupní smlouvy jen u souhrnu všech koupených věcí, či také jen u jednotlivých z nich (srov. rozh. č. 2620 Sb. n. s.) a vrácení kupní ceny na ně připadající z částky žalobcem žalovanému zaplacené. Konečně nebude lze pominouti ani další žalobcův přednes o podmínkách, za kterých prý byla kupní smlouva s žalovaným sjednána a které prý nebyly žalovaným splněny a bude též uvážiti, zda by žalobce také z tohoto druhého žalobního důvodu měl nárok na zrušení kupní smlouvy a vrácení kupní ceny a zda by jeho nárok bylo třeba posuzovati podle ustanovení obecného zákoníka občanského, či podle ustanovení zákona obchodního. Pro první soud však již nebude důvodu, aby rozhodoval o povinnosti žalovaného k odebrání věcí žalobci prodaných, nepopírá-li žalobce již vůbec nemožnost jejich vrácení, čímž již také připouští, že žalovaný je nemůže od něho odebrati a že mu taková povinnost nemůže býti rozsudkem ani uložena.

Čís. 17138.

Nájemce, který není členem obecně prospěšného stavebního a bytového družstva, nepožívá co do výpovědi týchž výhod jako nájemce, jenž jest členem onoho družstva (§ 41, odst. 1, vlád. nař. č. 66/1930 a § 61, odst. 1, vlád. nař. č. 80/1936 Sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 14. prosince 1938; Rv I 2743/38.)

Proti výpovědi dané žalujícími stavebním a bytovým družstvem »N. s.«, zapsaným společenstvem s ručením omezeným v P., z krámu a bytu pronajatého v družstevním domě žalované nájemci, která nebyla členkou žalujícího společenstva, podala žalovaná včas námítky, v nichž uvedla mimo jiné, že podle zákona nesmí býti dána výpověď nájemníkům, ať jsou členy, nebo ne, dokud plní povinnosti z nájemní smlouvy a dokud se u nich nevyskytnou jiné důležité závady, odůvodňující výpověď z najatých místností, a že žalovaná těmto požadavkům vyhověla. Soud své stolice prohlásil výpověď za zrušenou. Odvolací soud ponechal výpověď v účinnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V § 1, písm. a), stanov žalujícího družstva z 29. května 1932 jest uvedeno, že jeho účelem jest opatřovati svým členům byty a provozovny. Také v § 21 se praví, že se téměř členu nesmí pronajmouti více než jeden byt a jedna malá provozovna. Smí tedy žalované družstvo podle stanov pronajímati byty a provozovny jen svým členům. V § 3 vlád. nař. č. 116/1935 Sb. z. a n. jest stanoveno, že výdělková a hospodářská společenstva, jejichž činnost záleží také v pronajímání bytů ve vlastních domech členům, jsou oprávněna místnosti, jež nejsou určeny pro obývání, pronajímati komukoliv. Tím však není řečeno, že by i takový nájemce, jenž není členem družstva, požíval v příčině výpovědi týchž výhod jako nájemce, jenž jest jeho členem. V § 41, odst. 1, vlád. nař. č. 66/1930 Sb. z. a n. jest ustanoveno, že v domech patřících obecně prospěšnému stavebnímu sdružení nesmí býti dána nájemníkům výpověď, pokud plní povinnosti z nájemní smlouvy a členské povinnosti předepsané stanovami a pokud se nenaskytnou jiné důležité závady, odůvodňující výpověď najatých místností. Totéž ustanovení jest obsaženo v § 61, odst. 1, vlád. nař. č. 80/1936 Sb. z. a n. I uvedená zákonná ustanovení tudíž mají na mysli jen členy družstva. Není proto správný dovolatelčin názor, že výpovědní výhody požívají i ti nájemci, kteří nejsou členy družstva. Nelze také seznati, proč by se jim měla taková výhoda přiznávat, když nemají členských povinností a když si ostatně mohou s družstvem sjednati a upravití nájemní smlouvu podle svého přání, nejspíše v té příčině vázání stanovami.

Také dovolatelčiny vývody, že se stala členkou žalujícího družstva, jsou liché, když přece, jak bylo zjištěno, ve schůzi představenstva, které podle § 17 stanov rozhoduje o přijímání členů, bylo dne 4. září 1936 na přihlášku žalované ze dne 26. srpna 1936 usneseno nepřijmouti ji za členku. I kdyby byla žalovaná při sjednávání nájemní smlouvy ujištěna představenstvem, že bude za členku přijata, přece jen se členkou družstva nestala, když potom představenstvo rozhodlo jinak a odmítlo přijmouti ji za členku.

Zjištění prvního soudu, že bylo mezi spornými stranami výslovně co do výpovědi z pronajatých místností sjednáno, že bude moci žalovaná dostati výpověď tak, jako každý člen družstva, i kdyby za členku družstva nebyla přijata, žalující družstvo napadlo v odvolání. Odvolací soud se touto okolností vůbec nezabýval, ježto však žalovaná tuto okolnost v dovolání neuplatňuje, nelze dovolacímu soudu k ní přihlídnouti.

Za toho stavu se odvolací soud nemusil zabývatí otázkou státní záruky ani zda žalovaná plní řádně povinnosti ze smlouvy nájemní, nebo jsou-li zde jiné důležité závady odůvodňující výpověď z pronajatých místností, a řízení v té příčině netrpí vytýkanou vadností.

Čís. 17139.

Náklady vzniklé »vymáháním« nároku (§ 216, posled. odst., ex. ř.) jsou jen útraty spojené se zažalováním určitého nároku a vedením sporu o něm. Po případě náklady exekucí vedených podle exekučního titulu, vydaného v onom sporu. Takovými náklady nejsou útraty opozičního sporu přisouzené vymáhajícímu věřiteli proti povinnému a nelze je přikázati v témže pořadí s jistinou, nýbrž jen v mezích jistoty pro vedlejší závazky, byla-li i pro ně zřízena.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1938, R II 491/38.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání, za něž byly při exekuční dražbě vydraženy nemovitosti zapsané ve vložkách č. 273, 1034 pozemkové knihy M., přikázal vymáhající hypotekární věřitelce Občanské záložně ve V. v pořadí jistoty jejich pohledávek 50.000 Kč a 35.000 Kč s přísl., též 9.716 Kč 40 h jako pravoplatně jí přisouzených útrat opozičního sporu (§ 35 ex. ř.), vedeného proti povinnému pod C 649/33. Rekursní soud jí na rekurs zadního knihovního věřitele Dr. D. nepřikázal nic na uvedené útraty.

Nejvyšší soud uložil rekursnímu soudu, aby o rekursu znovu rozhodl, dbaje přihlášky uvedené hypotekární věřitelky potud, pokud žádala přiznání oněch útrat v mezích jistoty pro vedlejší závazky, a uvedl v otázce, o níž tu jde v

důvodech:

Dovolací stěžovatelka napadá usnesení rekursního soudu jednak z formálního důvodu proto, že zástavní věřitel Dr. D. neměl podle § 234 ex. ř. vůbec oprávnění k rekursu, když proti pohledávkám přihlášeným vymáhající věřitelkou, jsou přítomen při rozvrhovém roku, nepodal odpor, jednak z věcného důvodu proto, že rekursní soud pochybil, odepřel-li vymáhající věřitelce přiznati 9.716 Kč 40 h jako útraty opozičního sporu, vedeného dlužníkem proti vymáhající věřitelce.

Názor dovolacího rekursu v prvním směru nelze schváliti, neboť věřitel Dr. D. byl oprávněn k rekursu, třebaš při rozvrhovém roku nepodal odpor, neboť v rekursu vytýkal porušení zákonných zásad o rozvrhu, uvedených v § 216 ex. ř., a takové porušení by tu zajisté bylo, kdyby vymáhající věřitelce byly neprávem přisouzeny soudně určené náklady na rozepři, ač by »nevznikly vymáháním některého z nároků« v § 216, odst. 4, ex. ř. uvedených. Rekursní soud proto správně vyřídil věcně rekurs Dr. D-a a není formální námitka dovolací stěžovatelky oprávněna. Je tudíž v mezích dovolacího rekursu věcně přezkoumati ještě otázku, zda náklady 9.716 Kč 40 h, vzniklé v opozičním sporu vedeném povinným proti vymáhající věřitelce u okresního soudu ve V. o neúčinnost

a neplatnost pohledávek vymáhající věřitelky jest pokládati za náklady, které vznikly vymáháním pohledávek 50.000 Kč a 35.000 Kč, příkazaných vymáhající věřitelce.

Jak bylo vysloveno v rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského Gl. U. n. ř. č. 5143, nelze ustanovení § 216, odst. 4, ex. ř. vykládati rozšiřujícím způsobem, ježto je předpis ten v úzkém vztahu k § 16 knih. zák., a přičil by se proto rozšiřující výklad zásadě bezpečnosti reálného úvěru.

Při přesném výkladu jsou náklady vzniklémi »vymáháním« nároku jen útraty spojené se zažalováním určitého nároku a vedením sporu o něj po případě exekucí vedené podle exekučního titulu vydaného v tomto sporu, nikoliv však náklady opozičního sporu, vzniklého teprve za exekučního řízení. Nejsou proto uvedené náklady opozičního sporu ani exekučními útratami a nebylo je tudíž možno přikázati podle § 216, odst. 4, c. ř. s. v pořadí jistoty příkazaných pohledávek. (Další důvody se netýkají otázky v právní větě výtčené.)

Čís. 17140.

Fiduciář není oprávněn se jměním stíženým fideikomisární substitucí ve prospěch několika substitutů nakládati ve prospěch jednoho z nich bez souhlasu ostatních substitutů.

K žalobě jednoho z několika substitutů, v jehož prospěch se dispocice substitučním jměním stala, na (knihovni) převod substitučního statku je pasivně oprávněn jen fiduciář spolu s ostatními substituty, ledaže by žalující substitut dokázal předložením příslušného prohlášení, že se ostatní substituti vzdali svého nároku.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1938, Rv II 353/38.)

Žalobu, kterou se žalobkyně domáhala, aby byla žalovaná, jejíž vlastnické právo k nemovitostem zapsaným ve vložce čís. 411 poz. knihy S. bylo omezeno substitučním právem ve prospěch žalobkyně a její sestry Ludmily Š., uznána povinnou třepti, aby bylo v uvedené vložce vloženo vlastnické právo pro žalobkyni, soud prvního st. l. i c e zamítl. Důvody: Podle knihovního stavu je žalovaná vlastníci uvedených nemovitostí a její vlastnictví jest omezeno substitucí ve prospěch žalobkyně a Ludmily Š. Není proto žalovaná podle § 613 obč. zák. oprávněna nakládati s podstatou svého jmění. To může činiti jen společně s fideikomisárním substitutem, t. j. v souzené věci s Ludmilou Š. Jako nelze vésti exekuci vnuceným zřízením práva zástavního a vnucenou dražbou na nemovitost stíženou substitucí, tak nelze ani právo vlastnické převésti na jinou osobu, dokud substituce ještě trvá. Nebyl by tudíž rozsudek, kdyby žalovaná i žalobní nárok uznala, vykonatelný (§ 7 ex. ř.). Žalobkyně měla předložit alespoň listinu způ-

sobilou k vkladu, podle které by bylo možno zároveň s rozsudkem provést výmaz poznámky substituce ve prospěch Ludmily Š. Poněvadž tak neučinila, měla podle názoru soudu zároveň žalovati i druhou její dceru Ludmilu Š. jako fideikomisární substitutku, aby se zjistilo, zda substituční právo stran skutečně zaniklo. Nelze tu přece v souzeném sporu jednat o existenci resp. zániku substitučního práva osoby třetí na sporu nijak nezúčastněné a odníti jí možnost, aby po případě ve sporu přednesla své námítky a zejména se vyjádřila, zda její substituční právo zaniklo či nikoli. V souzeném případě nemohl by se tedy rozsudek v této věci vydaný týkat druhé substitutky Ludmily Š. a rozsudek právě k tomuto substitučnímu právu nemohl by podle § 7 ex. ř. býti způsobily k tomu, aby byl na jeho základě povolen převod práva vlastnického ve prospěch žalobkyně a aby ta se stala neomezenou vlastnící, jak je žalovaná. Bylo proto žalobní žádost z toho důvodu zamítnouti. **O d v o l a c í s o u d** potvrdil napadený rozsudek. **D ů v o d y:** V souzené věci jde o fideikomisární substituci ve prospěch Ludmily Š. a žalobkyně, která je dcera žalované, zřízenou po smrti jejích otce Františka D. Podle § 613 obč. zák. je fiduciář omezeným vlastníkem s právy a závazky poživatelé fideikomisárního majetku. Z tohoto jeho postavení plyne, že nemůže nakládati podstatou fideikomisárního jmění sám, nýbrž jen společně se substitutem, jímž ovšem v souzeném případě není jen žalobkyně sama, nýbrž spolu se svou sestrou Ludmilou Š., která dokonce, jak z dohody pozůstalostní je zřejmé, byla při substituci jmenována na prvním místě jako substitutka. Nemůže proto žalovaná sama vydávati nějaké prohlášení o tom, že postupuje vlastnictví k nemovitosti zatížené právem substitučním jiné osobě, třeba to byla jedna ze substitutek, protože tím by nakládala bez souhlasu jich obou s podstatou nemovitosti a zasahovala do práv náležejících oběma substitutkám. V tom smyslu také prvý soud správně rozhodl a jeho rozhodnutí má oporu i v dosavadní judikatuře nejvyššího soudu (viz na př. rozh. č. 4721, 6212, 7761 a j. Sb. n. s.), který vyslovil a odůvodnil zásadu, že fiduciář není oprávněn, aby sám nakládal s podstatou jmění stíženého fideikomisární substitucí, a že může to učiniti jen se souhlasem substitutů, jímž všem přísluší dohromady oprávnění, jež jinak přísluší vlastníku nemovitosti nijak neomezené. Bez souhlasu substitutů může vlastník nakládati podstatou jen bez újmy jejích práv a mohou se jeho jednání státi předmětem knihovnicích zápisů jen s touto výhradou. Nemohla by se proto ani žalobkyně státi dobrovolnou smlouvou, kterou by s ní ujednala nynější vlastníce, — žalovaná, — vlastnící nemovitosti, nýbrž opět jen poživatelkou, pokud by trvalo substituční právo Ludmily Š. Právem proto prvý soud uznal, že žalovaná není sama k žalobě pasivně oprávněna, nýbrž jen společně s druhou substitutkou nebo za té podmínky, že by žalobkyně současně v žalobě dokázala předložením příslušného prohlášení, že se druhá substitutka svého nároku vzdala. Z téhož důvodu nejde o předčasnost žaloby, protože žalobkyně nebude nikdy moci požadovati na žalované odevzdání nemovitosti z důvodu

substituce, pokud nebude spolu s ní o totéž žalovati druhou substitutku. V tom případě nebude moci žalovaná snad namítnouti rozsouzenou věc, protože půjde o jiné osoby na straně žalované.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání neshledav zákonného důvodu, aby byl napadený rozsudek změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3, c. ř. s. v novém znění).

Čjs. 17141.

I. Pro obor nesporného řízení neplatí § 35, odst. 1, c. ř. s. Plná moc daná advokátovi pro zastupování v řízení nesporném zaniká kromě výjimečných případů, uvedených v § 1022 obč. zák., smrtí zmocnitelovou.

II. Proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na zřízení advokáta k sepsání rekursu v nesporném řízení, není přípustný dovolací rekurs.

III. Dědickou přihláškou, kterou podal dědic za svého života, je přihlašovatelův dědic po jeho smrti nastupující (§ 537 obč. zák.) vázán a není oprávněn podati novou dědickou přihlášku z důvodu dědického práva přihlášeného dědice.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1938, R I 707/38.)

Usnesením pozůstalostního soudu ze dne 26. dubna 1937, č. j. D III 175/36-40, byl František K. starší, jenž se přihlásil k pozůstalosti po Janu K. jako dědic ze zákona a jehož přihláška byla přijata na soud, odkázán se svým odporem proti platnosti závěti zanechané zůstavitelem Janem K. na pořad práva (§ 126 nesp. pat.). Toto usnesení bylo, přes to, že již František K. starší dne 17. ledna 1937 zemřel, doručeno právnímu zástupci Františka K. staršího Dr. Jiřímu A., advokátu v M., jemuž byla dána dne 3. července 1936 procesní plná moc ve smyslu § 31 c. ř. s. František K. mladší, jenž se přihlásil k pozůstalosti po zemřelém svém otci Františku K. starším, navrhl a) zrušení shora uvedeného usnesení pozůstalostního soudu pro jeho nedoručení Františku K. staršímu, b) zřízení advokáta k sepsání stížnosti a c) učinil novou přihlášku dědickou. **Pozůstalostní soud** zamítl uvedené návrhy a odmítl přijmouti na soud jeho dědickou přihlášku. **Rekursní soud** nevyhověl jeho rekursu.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Františka K. mladšího uložil pozůstalostnímu soudu, aby po doplnění znova rozhodl o návrhu uvedenému pod a), dovolací rekurs co do rozhodnutí o návrhu pod b) odmítl, a návrhu uvedenému pod c) nevyhověl.

D ů v o d y:

K I. Názor rekursního soudu, že plná moc Františka K. staršího, daná Dr. Jiřímu A., advokátu v M., nezanikla smrtí Františka K. staršího, není správný, neboť podle § 9, odst. 1, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.

se rozsah, účinek a trvání plné moci řídí obsahem plné moci a soukromým právem. Pro obor nesporného řízení neplatí tudíž ustanovení § 35, odst. 1, c. ř. s., že se plná moc neruší smrtí zmocnitelovou, naopak jeho smrtí plná moc zpravidla zaniká (§ 1022 obč. zák.), ledaže by šlo o dva výjimečné případy v § 1022 obč. zák. uvedené, a tomu tak v souzené věci není.

Bylo proto v té příčině dovolacímu soudu vyhověti a usnésti se, jak se stalo.

Na prvním soudě bude, aby u Františka K. staršího zařídil, aby usnesení ze dne 26. dubna 1937, č. j. D III 175/36-40, bylo řádně doručeno.

K II. Dovolací stěžovatel vytýká dále, že byl neprávem zamítnut jeho návrh, aby mu byl z úřední moci ustanoven advokát k sepsání stížnosti. V tom směru však není dovolací rekurs přípustný (§ 72, posl. odst., c. ř. s. v znění čl. IV č. 5 zák. č. 161/1936 Sb. z. a n., §§ 34, 35, 39, odst. 1, a 46, odst. 3, zák. č. 100/1931 téže Sbírký).

K III. Usnesením pozůstalostního soudu ze dne 26. dubna 1937, č. j. D III 175/36-40, byla přijata dědická přihláška Františka K. staršího. František K. mladší podal dne 17. listopadu 1937 dědickou přihlášku, kterou odůvodňuje tím, že jeho otec František K. starší dne 15. ledna 1937 zemřel a že »on přichází tudíž v úvahu jako zákonný dědic«.

Vyvozuje tudíž dovolací stěžovatel svoje dědické právo z dědického práva svého otce (§ 537 obč. zák.). Poněvadž však jeho otec podal za svého života dědickou přihlášku k pozůstalosti původního zůstavitele Jana K., jest jí František K. mladší vázán a nemůže podati novou dědickou přihlášku (srov. obdobně § 809 obč. zák.). Bylo tudíž napadené usnesení potvrditi, ovšem z jiných důvodů.

Čís. 17142.

Odpadnutím překážek se rozumí v druhé větě § 1494 obč. zák. též ustanovení zákonného zástupce, třebaš ten, proti němuž promlčení směřuje, nenabyl dosud způsobilosti spravovati svá práva.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1938, Rv I 783/38.)

Dne 11. března 1925 učinila žalovaná na žalobkyni trestní oznámení pro zločin krádeže a po provedeném trestním řízení byla žalobkyně dne 2. října 1925 odsouzena. Po obnově trestního řízení byla však dne 2. září 1927 zproštěna z obžaloby pro uvedený zločin. V lednu 1926 vypukla u žalobkyně duševní choroba (trudnomyslnost), pro kterou byla dne 24. března 1926 zbavena úplně svéprávnosti, a teprve dne 31. srpna 1933 se stala svéprávnou. Opatrovník jí byl ustanoven dne 15. května

1926 a dne 19. května 1926 vzat do slibu. Tvrdíc, že její duševní choroba byla následkem rozrušení vzniklého u ní proto, že rozsudek byl vydán na podkladě nesprávného obvinění žalovanou a že trestním odsouzením vzešla jí počínajíc dnem 16. dubna 1926 škoda blíže v žalobě uvedená, domáhá se žalobkyně na žalované zaplacení 64.539 Kč 30 h s přísl. a placení důchodu. Proti žalobě namítla žalovaná mimo jiné, že žalobní nárok je promlčen. Nižší soudy neuznaly žalobní nárok důvodem po právu, soud první stolice uvedl v otázce, v právní větě vytkené, v d ů v o d e c h: Podle § 1494 obč. zák. mohlo počítí promlčení, ježto byl žalobkyni ustanoven zákonný zástupce, ať již dne 15. května 1926, nebo dne 2. září 1927, kdy byla pravoplatně zproštěna z obžaloby pro zločin krádeže. Mylný jest názor zastávaný žalobkyní, že se promlčení staví a nemůže býti dokonáno dříve než dva roky po zrušení zbavení svéprávnosti, neboť zákon v § 1494 obč. zák. praví: »Nemůže se skončiti dříve, než dvě léta po tom, kdy překážka odpadla.« Příkladou tou jest myšleno, buďto že nebyl ustanoven zákonný zástupce, nebo nebyl-li vůbec zřízen, trvání choroby. Stačí, když odpadla jedna z obou uvedených překážek (viz Randovo »Právo vlastnické«, str. 117). Kdyby byl správný žalobkynin názor, že musí býti jak ustanoven zákonný zástupce, tak i uplynouti dvě léta od nabytí svéprávnosti, tu by nastal případ, že by bylo proti nezletilým nebo proti nevyléčitelně duševně chorým vyloučeno promlčení přes to, že mají zákonného zástupce. To však zákon nikde nestanoví.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud souhlasí s právním názorem nižších soudů, že »odpadnutím překážek« se v druhé větě § 1494 obč. zák. rozumí i zřízení zákonného zástupce, třebaš ten, proto němuž promlčení směřuje, nenabyl dosud způsobilosti spravovati svá práva, a to z této úvahy:

Druhou větu § 1494 obč. zák. jest vykládati v souladu s první větou téhož paragrafu. Stačí-li k počítí promlčení doby proti osobám tam jmenovaným ustanovením zákonného zástupce, nelze ani pro skončení promlčecí doby již započaté (pro počátek příslušné dvouleté či kratší lhůty) požadovati přísnější podmínky kromě zřízení zákonného zástupce i dosažení zletilosti anebo duševní ozdravení.

Ani doslov § 1494 obč. zák., užívající množného čísla: »po odpadnutí p ř e k á ž e k« nesvědčí pro opačný názor, ježto v § 1494 obč. zák. jest shrnuto několik případů, jež překážejí promlčení.

Právem poukázal již prvý soud na neudržitelné praktické důsledky opačného názoru; vždyť proti osobám nezhojitelně duševně chorým by nebylo lze promlčení vůbec uplatňovati (srov. Klang, Komentář IV. str. 661, 662, Randa-Kasanda: Právo vlastnické VII. vyd., str. 149 a 150, Rouček-Sedláček: Komentář VI, str. 526).

Jak jest vypočítati (určiti) smlouvenou pojistníkovu spoluúčast na škodě při krupobitním pojištění, ustanovují-li pojistné podmínky, že při každé škodě nese pojistník sám 5% pojistné sumy po případě pojistné hodnoty vypadající na jednotlivý pozemek osetý toutéž plodinou.

Uvedenou procentní pojistníkovu spoluúčast nelze odečísti od hrubé úhrady, nýbrž jest ji odečísti od pojistné hodnoty a zbytek pak jest základem pro vypočtení hrubé náhrady, takže se výše pojistné náhrady řídí podle pojistné hodnoty zmenšené o částku připadající na pojistníkovu spoluúčast.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1938, Rv I 1798/38.)

Srov. rozh. č. 15286 Sb. n. s.

Dne 20. května 1937 sjednal žalobce s žalovanou pojišťovnou pojištnou smlouvu proti škodám z krupobití plodin na pachtovaném velkostatku L. do výše 336.630 Kč. Žalobce oznámil žalované pojišťovně dvě krupobitní škody, a to prvou ze dne 8. června a 11. června 1937 a druhou ze dne 28. července 1937. Žalovaná obě škody vyšetřila dne 2. července 1937 a 4. srpna 1937. Odhadní protokoly, sepsané odhadci žalované pojišťovny, v nichž byla uvedena příslušná škodní procenta u jednotlivých poškozených pozemků, žalobce bez námitek schválil a podepsal. Čl. 20, lit. D. všeob. poj. podmínek zněl: »Při každé škodě pojistník nese sám 5% pojistné sumy, případně pojistné hodnoty (čl. 19, odst. 2) vypadající na jednotlivý pozemek toutéž plodinou osetý (čl. 3, odst. 2).« Podle výpočtů provedených na podkladě uvedených protokolů činila hrubá pojistná náhrada v obou případech celkem částku 38.131 Kč 50 h a hodnota připadající na zrní na poškozených pozemcích podle čl. 3, odst. 3, všeob. pojistných podmínek činila v prvním případě ze dne 8. června a 11. června 1937 u pol. č. 1—9 a 11 návrhu a rubriky č. 4 náhrady I. celkem částku 209.000 Kč, ve druhém případě ze dne 28. července 1937 u pol. 12—16 návrhu a rubriky č. 4 výpočtu náhradu II. částku 40.162 Kč 50 h, tedy celkem 249.162 Kč 50 h. Tvrdě, že žalovaná jest mu povinna z důvodu uvedeného pojištění zaplatiti částku 17.170 Kč 55 h, kterou vypočetl takto: hrubá pojistná náhrada činí 38.131 Kč 50 h, z toho 5% spoluúčast 1.906 Kč 57 h, zbývá 36.224 Kč 93 h, od toho dle čl. 23 poj. všeob. podmínek 5% 1.811 Kč 24 h, zbývá 34.413 Kč 69 h, od toho 1% kolek 344 Kč 14 h, zbývá 34.069 Kč 55 h, od toho dlužné prémie 16.899 Kč, zbývá 17.170 Kč 55 h, domáhá se žalobce na žalované pojišťovně právě dotčené částky, dodává, že k stejnému výsledku se dojde, když se podle čl. 20 poj. podmínek 5% spoluúčast na pojistné sumě odečte od celé částky jednotlivých pojistných sum jednotlivých plodin a z takto zmenšené pojistné sumy se teprve vypočítá kvota náhrady. Žalovaná namítla proti

žalobě co do částky 9.923 Kč 55 h, že podle čl. 90 všeobecných pojistných podmínek nutno od hrubé pojistné náhrady 38.131 Kč 50 h odečísti 5% spoluúčast ve výši 12.458 Kč 05 h, která se sráží v celé své výši vypočítané z pojistných sum, jež připadají na zrní pozemků postižených škodami, jelikož na slámě škoda zjištěna nebyla, takže podle názoru žalované jest provésti výpočet takto: hrubá pojistná náhrada 38.131 Kč 50 h, 5% spoluúčast ve výši 12.458 Kč 05 h, zbývá 25.673 Kč 45 h, od toho dle čl. 23 všeob. poj. podmínek dalších 5% 1.283 Kč 45 h, zbývá 24.390 Kč, od toho 1% kolek 244 Kč, zbývá 24.146 Kč, od toho dlužné prémie ve výši 16.899 Kč, zbývá 7.247 Kč. Tuto částku chtěla žalovaná žalobci zaplatiti, ale žalobce přijetí peněz odmítl, nepodepsav příslušnou kvitanci. Soud prvního st. uznal podle žaloby. Důvody: Ve sporu jde pouze o to, jak jest vypočítati 5% žalobcovu spoluúčast podle čl. 20 všeob. poj. podmínek. Žalovaná vykládá ustanovení čl. 20, odst. 1 poj. podmínek tak, že se od hrubé pojistné náhrady (ve výši 38.131 Kč 50 h) odečítá 5% celé pojistné hodnoty pojištěného zrna, což podle názoru soudu není správné. Podle shora vzpomenutého čl. 20, odst. 1, všeob. poj. podmínek hradí pojistník sám 5% pojistné sumy. Se zřetelím na uvedené ustanovení nutno podle názoru soudu při výpočtu postupovati tak, že se 5% pojistníkovu účast odečte nikoliv od vypočtené škody (jak to činí žalovaná), nýbrž od celé částky jednotlivých pojistných sum jednotlivých plodin, a teprve z té, takto zmenšené pojistné sumy, jest vypočísti kvotu náhrady. Čl. 20, odst. 1, poj. podmínek mluví o procentní účasti pojistníkově na pojistné sumě a nelze proto při výpočtu náhrady postupovati jinak nežli tak, že se předem od příslušné pojistné sumy jednotlivé plodiny tato 5% pojistníkovu účast odečte a teprve z takto vypočtené (zmenšené) pojistné sumy se určí příslušná kvota náhrady. Způsob výpočtu provedený žalovanou vede k číslům, z nichž je zřejmé, že pojistníkovu účast není taková, jak byla smlouvena, totiž netvoří 5% pojistné sumy (čl. 20, odst. 1, všeob. poj. podmínek), nýbrž je procentně k částce pojistné sumy daleko vyšší nežli smlouvených 5%. Z toho plyne, že není možno takto vykládati a počítati onu pojistníkovu účast, neboť by se to přičilo tomu, co bylo smlouveno. Jde to najevo i z toho, že čím menší by byla vypočtená škoda (od které žalovaná pojišťovna odčítá 5% žalobcovu účast), tím více by se zvyšovalo procento žalobcovy účasti, což by se rovněž přičilo pojistné smlouvě, která v čl. 20, odst. 1, všeob. poj. podmínek stanovila 5% pojistníkovu účast na pojistné sumě vždy ve všech případech stejným poměrem, t. j. 5%. Vypočítá-li se náhrada tak, že se předem odečte 5% žalobcovu účast od jednotlivých plodin a teprve z takto zmenšené pojistné sumy se určuje příslušná kvota náhrady, dojde se k stejné číslu, když se náhrada počítá tím způsobem, že se 5% spoluúčast odečte od hrubé pojistné náhrady škody. Tu se ovšem vlastně počítá účast na škodě, ale číselně dojde se k stejnému výsledku, což jen podporuje názor shora zastávaný, že při výpočtu jest postupovati tak, jak uvedeno, poněvadž ten výklad odpovídá zásadě

poctivého obchodního styku. Při tomto výkladu zůstává totiž pojistníkova spoluúčast v každém případě na výši 5% pojistné sumy, čemuž tak není při postupu a výkladu zastávaném žalovanou pojišťovnou, poněvadž se tím postupem pojistníkova účast procentně zvyšuje, a to tím více, čím nižší je vypočtená škoda. Na věci nic nemění, zda tak postupují i jiné pojišťovací ústavy, jak potvrdili svědci Dr. Jan T. a Rudolf N. Běží o výklad čl. 20, odst. 1, poj. podmínek a postup při výpočtu pojistníkovy spoluúčasti, který žalovaná podle názoru soudu provádí nesprávným způsobem. Poněvadž šlo o výklad smluvního ustanovení, k němuž soud znalce nepotřeboval, odmítl podle § 278, odst. 2, c. ř. s. další důkazy pro nerozhodnost a žalobě z důvodů shora uvedených vyhověl. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Řízení před soudem první stolice není neúplné pro neprovedení důkazu znalcem oboru krupobitního pojištění, jehož prý bylo třeba, aby vyložil jednotlivé odborné technické termíny, jichž bylo použito v čl. 20 všeobecných pojistných podmínek. Pojistná smlouva byla sjednána s pojistníkem a žalovaná byla podle § 915 obč. zák. povinna užití pojmů a výrazů tak jasných, aby si pojistník sám mohl bez pomoci znalce vyložit příslušná její ustanovení podle toho, jak je to v poctivém obchodním styku obvyklé. Proto by se i soud musil při výkladu smlouvy řídit zásadami čl. 278 obč. zák. a § 914 obč. zák. a nikoliv názorem znalce, tudíž osoby, mající na rozdíl od pojistníka zvláštní odborné vědomosti, jež by mohly znalce vésti k jinému než k obvyklému výkladu smlouvy. Je proto na soudu a nikoliv na znalci, aby dle právě uvedených zásad vyložil ustanovení čl. 20 pojistných podmínek. Právem tudíž první soud znaleckého důkazu nepřipustil. Ani výtky mylnosti právního posudku nemůže obstát. Po právní stránce je řešití otázku, zda žalovaná je povinna zapraviti i částku 9.923 Kč 55 h. Jádrem řešení jest toliko ve výpočtu oné částky, kterou pojistník podle čl. 20, odst. 1, uved. poj. podmínek hradí při každé škodě a tudíž ve výkladu tohoto smluvního ustanovení. Podle názoru odvolacího soudu je možný dvojitý výklad a obojí dává týž početní výsledek, zastávaný pojistníkem, kteroužto shodou je jen podporována objektivnost a správnost výpočtu, vedoucího vždy k jedné a téže poměrné účasti pojistníkově. Pojistnou hodnotou, kterou se podle čl. 19, odst. 1, poj. podmínek řídí pojistná náhrada, je v souzeném sporu hodnota poškozeného zrna. Jen tu nahrazuje pojišťovna podle čl. 1 poj. podmínek, řídící se při stanovení její výše nejvyššími cenami dle čl. 3, odst. 1, uved. podmínek. Pojistná suma podle čl. 3 uved. podmínek je sama o sobě základem pro výpočet prémie. Hradí-li pojistník 5% této sumy, nutno oněch 5% odečísti od úhrnu důlčích pojistných náhrad za jednotlivé plodiny a z této částky vypočísti kvotu náhrady. To je jeden ze způsobů výpočtu, který vyhovuje znění čl. 21, odst. 1, podmínek a zároveň prvému smyslu ustanovení o účasti pojistníka, která se má dle běžných pojmů vztahovati jen na vzniklou a pojistitelem hrazenou škodu, nikoliv však na onu část pojistné náhrady, která při částečné škodě nemá významu. Pojem účasti

to ostatně sám dokonale osvětluje. Proto se i s hlediska t. zv. samoúčasti dojde k témuž výsledku jako při onom výpočtu, který zastává první soud. Cínil-li hrubá pojistná náhrada 38.131 Kč 50 h, nutno počítati jen z ní onu 5% spoluúčast, neboť to je právě zlomek pojistné sumy, jež připadá na poškozenou část plodin, a ten je podle rozhodnutí č. 15286 Sb. n. s. pro výpočet spoluúčasti rozhodující. Výklad zastávaný žalovanou pojišťovnou odporuje jak samému pojmu spoluúčasti, která může býti jen spoluúčastí na pojistné náhradě pojišťovnou vskutku plněné, tak i zásadám poctivého obchodního styku a vedla by zejména při menších škodách k přikrostem (k účasti ve skutečnosti daleko vyšší a po případě i náhradu pohlcující), kdežto výklad zastávaný prvním i odvolacím soudem omezuje spoluúčast na smluvených 5% a je tedy i s hlediska § 915 obč. zák. oprávněný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud neshledal zákonného důvodu, aby byl rozsudek odvolacího soudu změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I č. 3 zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. z. a n.).

K dovolacím vývodům se podotýká toto:

Není sporné, že pojistná hodnota připadající na zrní, to jest na poškozenou část obilí, činila 249.162 Kč 50 h. Z této pojistné hodnoty bylo vůbec vycházeji při určení pojistníkovy účasti podle čl. 20, odst. 1, všeobecných podmínek pro krupobitní pojištění (srov. rozh. č. 15286 Sb. n. s.). O tom nebylo sporu v souzené věci, nýbrž spornou otázkou bylo, jak jest postupovati při dalším určení nebo výpočtu této pojistníkovy účasti.

Strany se shodují sice v tom, že pojistníkova účast podle § 20, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek činí 5%, ale rozcházejí se v názoru, z jakého základu bylo těchto 5% počítati.

Podle doslovu čl. 20, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek nemůže býti pochybnosti, že tímto základem jest uvedená pojistná hodnota. Z této pojistné hodnoty 249.162 Kč 50 h činí 5% částku 12.458 Kč 12 h (podle žalobce 12.458 Kč 08 h a podle žalované 12.458 Kč 05 h, kterýžto zcela nepatrný rozdíl jest pro spor bez významu).

Poněvadž podle čl. 20, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek měl pojistník nésti tuto část pojistné hodnoty sám, zmenšila se o ni pojistná hodnota při stanovení pojistné náhrady, a bylo tedy tuto částku (12.458 Kč 12 h) odečísti od oné pojistné hodnoty 249.162 Kč 50 h. Zbytek byl pak základem pro vypočtení hrubé náhrady.

Tento postup je v souhlase s článkem 19, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek, který ustanovuje, že se výše pojistné náhrady řídí podle pojistné hodnoty, ovšem — jak vyplývá hned z dalšího článku

těchže podmínek (čl. 20, odst. 1) — podle pojistné hodnoty zmenšené o částku, kterou při každé škodě nese pojistník ze svého. Slova »při každé škodě« v čl. 20, odst. 1, podmínek neznamenaají ještě »z každé škody«.

Názor žalované, podle něhož bylo částku 12.458 Kč 05 h odečísti od hrubé náhrady (38.131 Kč 50 h), nelze uznati za správný. Nesprávnost tohoto názoru vyplývá i jinak z pojistných podmínek (úsudkem z opaku), v nichž jest na jiném místě uvedena přímo pojistná náhrada, má-li z ní podle podmínek býti ještě něco odečteno (§ 23, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek). Že by podle čl. 20, odst. 1, podmínek šla malá škoda v ž d y na vrub pojistníkům, to není v souladu ani s předpisem čl. 20, odst. 2, druhá věta těchže podmínek, který výslovně uvádí případ, kdy se malé škody (ovšem do 8% výtěžku) nahradí.

Z všeobecných podmínek pro pojištění krupobitní není tedy zřejmé, že by bylo 6% (5%) spoluúčast pojistníkovu, vypočtenou podle čl. 20, odst. 1, podmínek z pojistné sumy anebo z pojistné hodnoty, odečísti od hrubé pojistné náhrady.

Jestliže však mělo býti ve všeobecných podmínkách ustanoveno něco jiného, jak se dovolatelka snaží doložit v dovolacích vývodech, poukazujíc hlavně na odborné písemnictví, nedostalo se tomu přesného vyjádření v uvedených pojistných podmínkách, jež jsou pro posouzení věci rozhodující.

V tomto smyslu by pak ovšem šlo o nejasnost výrazu, kterou by bylo podle § 915 obč. zák. vyložití na újmu žalované pojišťovny, takže ani s toho hlediska nelze přiznati dovolatelce úspěch.

Z toho plyne dále, že na rozh. č. 16545 Sb. n. s. dovolatelka poukazuje v souzeném případě nevhodně.

Pokud naopak žalobce 5% spoluúčast pojistníkovu (§ 20, odst. 1, všeobecných pojistných podmínek) nejenom odečetl, nýbrž i vypočetl z hrubé výše náhrady škody, šlo v podstatě toliko o jiný způsob počítání, při němž žalobce dospěl pak k stejnému výsledku, jako při správném postupu, jaký se podává z předchozích úvah.

V rozhodnutí nejvyššího soudu č. 15286 Sb. n. s. nebyla řešena otázka, o kterou šlo v souzené věci.

Čís. 17144.

Vykonatelnost exekučního titulu (povolného zatímního opatření podle § 382 č. 8 ex. ř.) není dotčena ani podaným opravným prostředkem (odporem), ani vyřízením onoho prostředku, dokud vyřízení to nebylo konečné a pravoplatné.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1938, R II 412/38.)

Ve sporu, v němž se manželka (nyní vymáhající věřitelka) na žalovaném manželu (nyní povinném) domáhala placení výživného, povolil procesní soud (okresní soud v S.) vymáhající věřitelce usnesením z 13. listopadu 1937, C II 334/37-4, zatímní opatření, podle něhož má povinný platiti vymáhající věřitelce na zatímním výživném 200 Kč měsíčně. Proti tomuto usnesení podal povinný odpor, jemuž soud vyhověl a zrušil usnesením ze dne 9. května 1938 povolené zatímní opatření. Toto zrušující usnesení prvního soudu potvrdil rekursní soud v M. teprve usnesením ze dne 1. července 1938, R III 541/38-24. Dne 17. června 1938 povolil soud své stolice exekuci vedenou vymáhající věřitelkou k vymožení dlužného výživného 200 Kč měsíčně podle uvedeného zatímního opatření zabavením a přikázáním k vybrání nároku příslušejícího povinnému proti firmě A. na vydání šicího stroje. Rekursní soud zamítl návrh. Důvody: Jak jest zřejmé ze spisu C II 354/37, bylo zatímní opatření zrušeno k odporu povinného usnesením ze dne 9. května 1938, č. j. C II 354/37-18. Tímto usnesením byla zrušena povinnost k placení výživného 200 Kč měsíčně, uložená povinnému usnesením určujícím zatímní výživné. Z toho plyne, že prozatímní opatření povolené usnesením ze dne 13. listopadu 1937 již není exekučním titulem a první soud nemohl podle tohoto zrušeného usnesení povolit exekuci. Bylo proto rekursu povinného vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu své stolice.

Důvody:

Usnesení, určující dočasné výživné podle § 382 č. 8 ex. ř., jest vykonatelné bez zřetele na opravné prostředky. Zůstalo proto usnesení okresního soudu ze dne 13. listopadu 1937, č. j. C II 334/37-4, vykonatelným, nehledíc na to, že bylo důsledkem odporu žalovaného zrušeno usnesením téhož soudu ze dne 9. května 1938, když usnesení to nenabylo právní moci a když bylo o odporu pravoplatně rozhodnuto teprve usnesením krajského soudu v M. ze dne 1. července 1938, č. j. R III 541/38-24.

Pro rozhodnutí o rekursu povinného byl rozhodující stav ze dne 17. června 1938, kdy byla exekuce povolena (§ 65 ex. ř.). V té době byl však exekuční titul vykonatelný, neboť vykonatelnost jeho nebyla dotčena ani podaným opravným prostředkem (odporem) ani vyřízením opravného prostředku, pokud vyřízení to nebylo konečné a pravoplatné.

Čís. 17145.

Jestliže bylo v tržové smlouvě, jež podléhá schválení státního pozemkového úřadu (nyní ministerstva zemědělství), ujednáno, že zbytek kupní ceny bude zadržén jako jistota (kauce) za dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti a převodní poplatek, nepozbývá zadržaná částka po-

vahy jistoty již pouhým neschválením oné smlouvy, nýbrž podrží povahu jistoty dotud, dokud není jisto, že schválení tržové smlouvy není možné; učinil-li příslušný úřad podmínkou schválení tržové smlouvy splnění určitých podmínek kupujícím, může se prodávající domáhat žalobou nejprve, aby kupující splnil ony podmínky; dokud se tak nestalo, je žaloba na vyplacení zadržené jistoty předčasná.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1938, Rv I 1064/38.)

Žalobce a jeho manželka prodali žalovaným dne 6. ledna 1932 zbytkový statek M. Při sepisování návrhu tržové smlouvy se smluvci dohodli, že zbytek kupní ceny 8.700 Kč bude vyplacen manželům R. (žalobci a jeho manželce) až po vyměření dávky z přírůstku hodnoty prodaných nemovitostí a že zatím zůstane u žalovaných na úhradu uvedené dávky a bude po jejím předepsání a uhrazení vyúčtován. K schválení řečené kupní smlouvy státním pozemkovým úřadem a k vyměření uvedených dávek až dosud nedošlo. Proti žalobě na zaplacení zbytku kupní ceny 8.700 Kč namítali žalovaní, že tržová smlouva ze dne 6. ledna 1932, kterou žalobce prodal žalovaným zbytkový statek M. pod podmínkou schválení státním pozemkovým úřadem, tímto úřadem ani ministerstvem zemědělství schválena nebyla a že onen zbytek kupní ceny měl být podle vzájemného ujednání zadržen žalovanými kupiteli jako kauce pro dávku z přírůstku hodnoty a poplatek převodní, jež kupitelé nepřevzali a k jichž vyměření dosud nedošlo. Žalobu zamítly soudy všech tří stolíc, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

O námitce, že státní pozemkový úřad nebo ministerstvo zemědělství vzpomenutou tržovou smlouvu dosud neschválil, uznal prvý soud, že se onou námitkou nemohou žalovaní brániti, ježto nesplnili všechny podmínky, na nichž státní pozemkový úřad činil závislým schválení řečené smlouvy, ač se k tomu výslovně zavázali, a že takto sami zavini, že k schválení dosud nedošlo, a tento názor prvního soudu není předmětem opravného řízení. Dovolatel uvádí, že tím, že žalovaní zavini neschválení tržové smlouvy ze dne 6. ledna 1932, zavini též, že dávka z přírůstku hodnoty a převodní poplatek nebyly vyměřeny, a že tedy žalovaní nemohou se touto námitkou s úspěchem brániti a nejsou oprávněni zažalovaný zbytek kupní ceny žalobci, který všechny povinnosti z oné tržové smlouvy splnil, zadržovati, avšak tím, že onu tržovou smlouvu státní pozemkový úřad nebo ministerstvo zemědělství dosud neschválilo, nepozbyl zažalovaný zbytek kupní ceny povahy kauce. Tato kauční povaha lpí na této zadržené části tak dlouho, dokud není jisto, zdali a pokud se částka ta z kaučního svého účelu uvolní. Uvolnění pro nemožnost schválení tržové smlouvy nevyšlo najevo. Žalobce z celého souboru povinností žalovaných vytrhuje toliko jednu věc a přeskakuje

ostatní složky, jež jsou podmínkou žalobního nároku. Žalobce by se musil domáhat žalobou nejdříve, aby žalovaní splnili všechny podmínky uložené jim státním pozemkovým úřadem, aby tak mohlo dojít k schválení a perfekci tržové smlouvy a k vyměření dávky z přírůstku hodnoty a převodního poplatku, což je předpokladem rozhodnutí o osudu zadržného zbytku kupní ceny. Dokud se tak nestalo, je žaloba na zaplacení zadržené částky předčasná.

Cis. 17146.

K dluhům náležejícím k převzatému podniku, za něž přejímatel ručí podle § 1409 obč. zák., náleží i závazek zcizitele podniku k náhradě škody pro porušení smlouvy, jež je v souvislosti s provozováním podniku.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1938, Rv I 1787/38.)

Tvrdě, že žalovaná firma Emanuel K. a spol., která převzala podnik Václava T. a ing. K., ručí jako přejímatelka podniku (§ 1409 obč. zák.) i za dluh, který vznikl žalobci proti jmenovaným zcizitelům z porušení smlouvy, podle které se zavázali přenechati žalobci výhradný prodej gramofonových jehel pro Moravu, Slezsko a Slovensko, domáhá se žalobce na žalované firmě zaplacení 60.000 Kč s přísl., ježto prý mu v uvedené výši ušel zisk jednak z nedodání 10.000.000 jehel, jednak z toho, že T. a K. mu nedodali a nedodají další zboží pro Moravu, Slezsko a Slovensko. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Nelze schváliti názor odvolacího soudu, že by žalovaná neručila za dluh převzatého podniku, poněvadž by tu šlo o náhradu škody, což prý není dluhem náležejícím k podniku ve smyslu § 1409 obč. zák. Odvolací soud si mylně vykládá pojem dluhů náležejících k jmění nebo podniku, které přejímatel při odevzdání znal nebo musil znáti. Dluhy v uvedeném smyslu se rozumějí veškeré závazky, jež se vztahují k převzatému jmění nebo podniku z doby převzetí nehledíc na to, co bylo mezi zcizitelem a přejímatelem o nich ujednáno (rozh. č. 7072, 13355 Sb. n. s.). Zákon tu poskytuje přímou ochranu věřitelům i pro pohledávky budoucí, neurčité a podmíněné, pokud mají svůj základ v provozování podniku a s ním souvisejí, netýká se ovšem čistě osobních dluhů zcizitelových (rozh. č. 3389 Sb. n. s.).

Bylo-li v souzeném případě zjištěno, že majitel žalované firmy o žalobcově smlouvě s firmou T. a B., že žalovaná získala výhradný prodej gramofonových jehel od T. a K. a že trvala na tom, aby T. a K. zrušili smlouvu sjednanou s žalobcem, pak nelze pochybovati o tom, že za-

lobci vznikl nárok na náhradu škody tkvící v provozování podniku v době tvrzeného převzetí podniku žalovanou, došlo-li k porušení smluvních povinností prvými dvěma žalovanými. Takovýto odškodňovací nárok nutno právem počítati mezi závazky podniku převzatého a tudíž za jeho dluhy, za něž ručí solidárně přejímatel se zciziteli ve smyslu § 1409 obč. zák.

Jde jen o to, zda uvedení spolužalovaní porušili smlouvu vůči dovoleteli a jemu tím způsobili škodu a zda v souzeném případě šlo o převzetí podniku žalovanou, při čemž podnikem rozuměti jest i část jmění nebo souhrn majetkové podstaty, která tvoří určitou hospodářskou jednotku, způsobitou býtí podkladem osobního úvěru, kterého dosavadní majitel požíval (rozh. č. 5416 Sb. n. s.).

V té příčině zjištění nižších soudů nepostačí k právnímu posouzení věci a bylo proto jejich rozsudky zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Čís. 17147.

Podmínkou třicetiletého promlčení podle § 1489, druhé věty (druhý případ), obč. zák. není, že škoda vzešla zločinem, který byl zjištěn odsuzujícím rozsudkem trestního soudu, nýbrž že škoda vzešla z takového činu, který trestní zákony kvalifikují jako zločin. Zda tu je takový trestný čin ve smyslu trestních zákonů, o tom rozhoduje ve sporu zásadně — není-li tu již pravoplatný odsuzující nálezn trestního soudu — civilní soudce samostatně a nezávisle na výsledku trestního řízení, nejsa vázán zprošťujícím výrokem trestního soudu.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 1037/38.)

Proti žalobě podané u soudu dne 3. července 1937, kterou se žalobkyně na žalovaném domáhala zaplacení 25.000 Kč s přísl. z důvodu náhrady škody způsobené jí tvrzeným zločinem podle § 127 tr. z., spáchaným prý na ní v listopadu nebo prosinci 1918, namítli žalovaní mimo jiné promlčení žalobního nároku, poněvadž od doby jeho vzniku uplynulo více než tři léta a žalovaný byl zproštěn obžaloby pro zločin § 127 tr. zák. Nižší soudy zamítly žalobu, soud první stolice z těchto důvodů: V souzené věci jest se zabývati především námitkou promlčení zažalovaného nároku, vyvozovaného z § 1328 obč. zák. V té příčině je soud toho názoru, že uvedený nárok je promlčen. Podle § 1489, druhé věty, obč. zák. zaniká žalobní právo po třiceti letech, nezděděl-li poškozený o škodě neb osobě škůdce, nebo vzešla-li škoda zločinem. Otázka, zda žalovaný spáchal zločin podle § 127 tr. zák., byla předmětem trestního řízení, vedeného u krajského soudu jako soudu porotního v M. O. pod zn. sp. Vr 2855/22. Právě uvedenými spisy soud zjištil, že žalovaný byl rozsudkem ze dne 4. června 1923 obžaloby pro

řečený zločin pravoplatně zproštěn. Civilnímu soudci nepřisluší revizovat řízení a rozsudky trestních soudů a tedy v souzeném případě, kde byl vnesen pravoplatný rozsudek trestního soudu, nenáleží mu ani, aby zkoumal skutkovou podstatu jednání a zavinění žalovaného. Ratio legis druhé věty § 1489 obč. zák. podle názoru soudu jest, že třicetileté promlčení platí buď tam, kde škůdce byl trestně odsouzen, nebo kde k trestnímu řízení vůbec nedošlo, nebo kde nastalo promlčení dle trestního zákona. Jen v posledních dvou případech má civilní soud možnost a povinnost přezkoumávati škodný čin i s hlediska trestního zákona. Nelze však užití toho ustanovení tehdy, bylo-li pravoplatně nalezeno, že tu trestný čin není, jako je tomu v souzeném případě. Tu nastává promlčení podle první věty § 1489 obč. zák., t. j. promlčení tříleté. Že se žalobkyně dověděla o škodě a škůdce osobě teprve v době posledních tří let, počítaje ode dne podání žaloby, t. j. ode dne 3. července 1937, ani sama netvrdí. Jest proto žalobní nárok promlčen, když žaloba byla podána skoro po 18 letech po narození dítěte a 14 let po skončení trestního řízení, vedeného proti žalovanému pro zločin podle § 127 tr. zák., a po 11 letech po dosažení zletilosti žalobkyně.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Jde v podstatě o to, zda jest civilní soudce oprávněn samostatně rozhodnouti ve sporu předurčující otázku, která jest podle druhé věty § 1489 obč. zák. rozhodující pro délku promlčecí lhůty, zdali totiž vzešla škoda zločinem, a to i tehdy, když byl žalovaný trestním soudem zproštěn obžaloby pro zločin, jímž vznikla tvrzená škoda. Nižší soudy zaujaly stanovisko, že v takovém případě není civilní soudce povolán řešiti dotčenou předurčující otázku. Dovolací soud neschvaluje tento právní názor.

Podle § 1489, druhé věty, obč. zák. uhasíná právo k žalobě na odškodnění až po třiceti letech mimo jiné i tenkrát, vzešla-li škoda zločinem. Uvedený předpis tudíž podle svého doslovu nepředpokládá, že byl škůdce skutečně trestním soudem odsouzen pro zločin a že tedy musí jíti o škodu vzešlou takovým zločinem, který byl zjištěn odsuzujícím rozsudkem trestního soudu, nýbrž oním předpisem jest pouze stanoveno, že podmínkou odůvodňující třicetileté promlčení jest, že škoda vznikla z takového činu, který trestní zákony kvalifikují jako zločin. Zda tu je takový trestný čin ve smyslu trestních zákonů, o tom rozhoduje ve sporu zásadně — není-li tu již pravoplatný odsuzující nálezn trestního soudu — civilní soudce, a to samostatně a nezávisle na výsledku trestního řízení, nejsa při tom vázán zprošťujícím výrokem trestního soudu (arg. § 268 c. ř. s. úsudkem z opaku), a může tedy zjišiti nezávisle na zprošťujícím výroku trestního soudu ony skutečnosti, jež tvoří skutkovou podstatu zlo-

činu, z něhož se škoda vyvozuje. Tu by ovšem musil civilní soudce zjistiti, že trestný čin, jímž byla způsobena škoda, má veškeré podstatné (pojmové) znaky zločinu v trestním smyslu, a to jak po stránce objektivní, tak po stránce subjektivní, neboť jen tehdy jest míti za to, že se žaloba na náhradu škody promlčuje v třicetileté lhůtě. Z toho, co bylo uvedeno, plyne, že zproštění žalovaného obžaloby pro zločin podle § 127 tr. z. civilnímu soudci nebrání, aby ve sporu samostatně neřešil otázku, zda se žalovaný dopustil uvedeného zločinu, za jehož následky jest civilněprávně odpovědný. Není tudíž v zákoně opory pro názor, že civilní soudce jest omezen v posouzení otázky, zda jde o zločin či nikoli, byl-li žalovaný škůdce trestním soudem zproštěn obžaloby pro zločin, a že se mu ponechává řešení této otázky toliko tehdy, není-li tu takového výroku, nýbrž jest míti za to, že civilní soudce jest povolán samostatně řešiti onu otázku ve všech případech, kde nebyl již vynesena pravoplatný odsuzující nález trestního soudu, jímž ovšem jest civilní soudce vázán (§ 268 c. ř. s.).

Ježto se oba nižší soudy, vycházejíce z mylného právního názoru v otázce promlčení žalobního nároku, nezabývaly dostatečně věcí samou, není spor zralý k rozhodnutí, a bylo proto jejich rozsudky podle § 510, odst. 1 c. ř. s. zrušiti. Na soudu prvé stolice bude, aby nehledě na zprošťující rozsudek podrobil věcnému zkoumání, zda se žalovaný dopustil vůči žalobkyni takového jednání, jež má jak po objektivní, tak i po subjektivní stránce náležitosti zločinu, o nějž jde, a aby teprve podle výsledku tohoto zkoumání posoudil, zda v souzené věci platí promlčecí lhůta tříletá (§ 1489, první věta, obč. zák.), nebo třicetiletá (§ 1489, druhá věta, druhý případ, obč. zák.).

Čís. 17148.

Úředním schválením se nestala prádelna zařízení pro účely obyvatelů soukromého domu a neprovozovaná po živnostensku, »úředně schváleným zařízením ve smyslu § 364 a) obč. zák.«.

Pro posouzení obvyklosti ve smyslu § 364, odst. 2, první věty, obč. zák. rozhoduje obvyklý stav a obvyklé vzájemné užívání budov a pozemků.

Začne-li soused způsobem obyčejně v okolí neobvyklým užívání své budovy, na př. užívá-li prádelny jako kuchyně a má-li to v zápětí vznik nepřiměřeného obtěžování souseda, jde o zakázaný zásah (immissi).

Zákaz může směřovati proti příčině, z níž zásah pochází.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 1383/38.)

Žalovaní vlastníci domu č. p. 711 v B. si za svým domem v zahradě postavili prádelnu, k jejíž stavbě dal příslušný stavební úřad povolení. Proti její stavbě žalující sousední vlastníci domu č. p. 625 v B. nepodali

ve stavebním řízení námitky. Ježto žalovaní v oné prádelně po celé léto vařili, užívajíce ji jako kuchyně, při čemž z komínu prádelny vnikal kouř na sousední pozemek a do budovy žalobců, a byl nesnesitelný, padal-li dolů, ač tomu tak nebylo u kouře, který vycházel z obytné budovy (domu), kde byla umístěna kuchyně, domáhají se žalobou na žalovaných, aby rukou společnou a nerozdílnou upustili od užívání uvedené prádelny jako kuchyně, ať sami, ať osobami v domě jejich bydlíci, kteréžto užívání způsobuje, že kouř vycházející z komínu prádelny vniká do domu žalobců. Soud prvé stolice zamíř žalobu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Předem jest odpověděti na otázku, zda prádelna vedle soukromého domu — neprovozované po živnostensku — má býti pokládána za podnik schválený ve smyslu § 364 a) obč. zák., jak to uplatňují žalovaní v dovolání. Dotčený předpis byl vydán podle důvodové zprávy na ochranu průmyslu (srov. materialie k novelám obč. zák., str. 33 a 162). Z toho a z té okolnosti, že vedle podniků schválených jsou uvedeny podniky důlní, je zřejmé, že pouhé stavební povolení nečiní prádelnu soukromého domu předmětem chráněným podle § 364 a) obč. zák.

Souzený případ třeba tedy posouditi podle § 364, odst. 2, první věty, obč. zák. Soused může zakázati takové nepřímé immissi, které převyšují míru podle místních poměrů obvyklou, když toto účinkování podstatně ohrožuje obvyklé užívání jeho pozemku. Pro posouzení otázky obvyklosti jest rozhodující normální stav a normální vzájemné užívání budov a pozemků. Začne-li soused způsobem normálně v okolí neobvyklým užívání své budovy a má to v zápětí vznik nepřiměřeného obtěžování druhého souseda, jde o immissi, kterou lze zakázati, při čemž může zákaz směřovati proti příčině, z níž zásah pochází (Dr. Sedláček: Vlastnické právo, str. 95).

V souzeném případě jest situace ta, že se prádelny užívá normálně jen k praní. Žalovaní však podle zjištění odvolacího soudu po celé léto v ní vařili, používali tedy prádelny nepoměrně více a jiným způsobem než obvykle. Podle zjištění odvolacího soudu kouř z prádelny vnikal na pozemek a do budovy žalobců a nebylo tomu tak u kouře vycházejícího z budovy obytné žalovaných, kde byla umístěna také kuchyně. Způsob a rozsah vnikání kouře na pozemek žalobců byl tudíž skutečně místně neobvyklý a ježto soud odvolací zjistil, že byl nesnesitelný, že načichly kouřem i potraviny, třeba uznati správným také závěr odvolacího soudu, že bylo tím stíženo podstatně užívání pozemků žalobců.

Podle zjištění odvolacího soudu vařili žalovaní v létě v prádelně, čímž místnosti užívali skutečně jako kuchyně. Ježto v tomto neobvyklém užívání nutno hledati vznik kouřové immissi, právem žádají žalobci zákaz tohoto způsobu užívání prádelny.

Čís. 17149.

Odpovědnost majitele autobusu (zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

Jde o škodu způsobenou provozem autobusu, byl-li cestující v autobusu zraněn zavazadlem, které bylo spolucestujícím nesprávně uloženo do zavazadlové sítě a jež následkem otřesů při jízdě spadlo. Pokud je provozovatel autobusu odpovědný za onu škodu.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2083/38.)

Dne 22. března 1936 jela žalobkyně autobusem patřícím žalovanému z B. do K., mezi nimiž vykonává žalovaný koncesovanou osobní automobilovou dopravu. V B. nasedl do autobusu voják H., který svůj ruční kufr uložil do sítě určené pro zavazadla, a to právě nad hlavou žalobkyně. Při jízdě spadl onen kufr žalobkyni na hlavu, takže utrpěla otřes mozku. Domáhá se proto na žalovaném provozovateli autobusové dopravy zaplacení 22.533 Kč 60 h s přísl. z důvodu náhrady škody. Nižší soudy neuznaly žalobní nárok důvodem po právu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Na souzený případ nelze užití zákona o jízdě motorovými vozidly č. 81/195 Sb. z. a n. Z účelu zákona plyne, že byla bezpodmínečně stanovena odpovědnost za škody způsobené provozem motorových vozidel jen hledíc na zvláštní nebezpečnost vozidla a jeho provoz. Nevztahuje se proto zákonná odpovědnost na každou škodu vzniklou z provozu, nýbrž jen na takové škody, které jsou důsledkem zvláštního nebezpečí vozidla a jeho provozu. To plyne také z § 47 uved. zák., který jasně uvádí meze odpovědnosti, pravě, že odpovědné osoby budou zproštěny odpovědností, dokáží-li 1. že škoda nemohla býti odvrácena ani při řádných a věcných opatrnostech ve vedení motorového vozidla a zacházení s ním, a 2. že nemůže býti dovozována ani z povahy jízdního silostroje nebo ze zvláštního způsobu, ani ze selhání nebo z nedostatku jeho činnosti. Z toho plyne úsudkem z opaku, že odpovědnost nastává jen tehdy, byla-li škoda způsobena některou z uvedených okolností. Tomu tak v souzené věci není, neboť podle žaloby jde v podstatě jen o to, že místo pro zavazadla v autobuse bylo nevhodně a neodborně upraveno; to však nepatří ani k pohonnému zařízení, ani nečiní motorové vozidlo vadným po technické stránce, ani není zvláštním způsobem motorového vozidla, jímž se liší od vozidel jiných. Nejde zřejmě ani o selhání nebo nedostatek činnosti pohonného zařízení. Tvrzená vada i škodná událost se nestala následkem provozu autobusu, nýbrž jen při provozu, a není proto v příčinné souvislosti se zvlášť nebezpečnou povahou motorového vozidla a jeho provozu (rozh. č. 13443 Sb. n. s.). Avšak ani podle občanského zákona nelze uznati, že zažalovaný nárok jest důvodný, neboť první soud zjistil, že síť na zavazadla v autobuse žalovaného byla řádně upravena a že provedení a umístění sítě na zavazadla nebyly příčinou pádu kufříku. Žalobkyně spatřuje dále zavinění žalovaného v tom, že žalovaný resp. jeho průvodčí autobus

neprohlédli a nezjistili, zda zavazadla v síti umístěná jsou umístěna správně a zda tam vůbec patří. Prvý soud zjistil, že šlo o menší ruční kufřík. Toto zjištění k posouzení věci postačí. Je-li tedy zjištěno, že kufřík H-ův nebyl nepřiměřeně těžký nebo velký, nelze shledávati žádné zavinění žalovaného, že H-a pustil s jeho kufříkem do vozu. Prvý soud dále zjistil, že H. svůj kufřík neuložil správně do sítě pro zavazadla, nechav jej ležeti též na příčce spojující závěs, a že tak kufřík nemohl zapadnouti správně do zavazadlové sítě. Za toto jednání H-a jako osoby třetí žalovaný však neodpovídá a také žalobkyně ani blíže nedolichuje, proč by měl s hlediska občanského zákona žalovaný odpovídati za opominutí oné třetí osoby. Prvý soud právem proto uznal, že žalobní nárok není důvodem po právu.

Nejvyšší soud uznal žalobní nárok důvodem po právu jednou čtvrtinou.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) vidí dovolatelka v právním názoru odvolacího soudu, jenž se opírá o rozhodnutí nejvyššího soudu č. 13443 Sb. n. s., že k nehodě dovolatelčině došlo sice při provozu jízdy motorovým vozidlem, avšak nikoliv následkem tohoto provozu, že došlo k němu zaviněním osoby třetí, totiž osoby neodpovědné za automobilový provoz a že proto žalovaný není práv za škody dovolatelce touto nehodou způsobené ani podle § 47 zákona č. 81/1935 Sb. z. a n., ani dle §§ 1295 a násl. obč. zák.

Právem vytýká dovolatelka odvolacímu rozsudku v té příčině nesprávné právní posouzení.

Nižší soudy zjistily, že s dovolatelkou spolujedoucí v autobuse voják H., tedy osoba třetí ve smyslu § 47 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n., za kterou jest jej pokládati jako osobu autobusem žalovaného spoludopravanou (srov. rozh. č. 8564 Sb. n. s.), neuložil před započítím jízdy autobusu svůj kufr správně do sítě na zavazadla, ale nechal jej ležeti též na příčce spojující závěs, a že tak onen kufřík nemohl zapadnouti správně do provazové sítě, která byla zavěšena mezi dvěma kovovými tyčemi a jinak řádně upravena, provedena a v autobuse umístěna. Bylo zjištěno, že k nehodě došlo blízko za městem B., kde jest silnice sice rovná, avšak ve špatném stavu a značně vytlučená, kde autobus i při pomalé jízdě sebou házel, a otřesy a výkyvy karoserie při jízdě autobusu na velmi špatné silnici měly značný vliv na změnu polohy kufříku, a způsobily konečně, že kufřík, byv nesprávně uložen do zavazadlové sítě, posléze ze sítě vypadl, uvolniv se s oné příčky, a spadl na sedící pod ním na sedadle dovolatelku, kterou poranil.

K škodné události došlo podle toho nejen při provozu jízdy motorového vozidla, nýbrž provozem tohoto vozidla; neboť není tu pouhá místní nebo časová souvislost škodné události s provozem jízdy autobusu, ale jízdou způsobené otřásání a výkyvy karoserie auto-

busu a působení toho na kufřík v autobusu k dopravě uloženy byly jednou z podstatných příčin pádu kufru a tímto pádem způsobeného poškození dovolatelky za úplatu dopravované.

Toto poškození je tudíž v příčinné souvislosti s provozem a tedy následkem tohoto provozu.

Za poškození dovolatelky je proto podle § 45 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. ve spojení s § 49 uved. zák. zodpovědný zásadně žalovaný jako provozovatel.

Podle § 47 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. může být zproštěn povinnosti nahradit škodu z provozu jízdy motorovým vozidlem jen tehdy, došlo-li ke škodné události zaviněním třetí osoby, jak je uznaly oba nižší soudy, nebo poškozené — zavinění její žalovaný nenamítá — a dokáže-li také, mimo to, že škodná událost nemohla jím být odvrácena ani jeho opatrností při zacházení s motorovým vozidlem, jak odpovídá předpisům a povaze věci, že tedy dbal při provozu jízdy motorovým vozidlem takové opatrnosti.

Podmínkou, aby mohlo být zavinění třetí osoby vývodním důvodem jeho zproštění z náhrady škody, je, že jde o zavinění této třetí osoby podle §§ 1295 a násl. obč. zák. a musí být příčinná souvislost mezi škodnou událostí a zaviněním této třetí osoby.

Podle shora uvedeného zjištění nižších soudů umístil spolucestující voják H. svůj kufřík v síti na zavazadla nad hlavami spolucestujících způsobem tak nevhodným a neobratným, že s jeho pohybem a z tohoto pohybu při jízdě po otřesech nutných při jízdě autobusem vyvolaným pádem měl počítati.

Dovolací soud souhlasí proto s nižšími soudy, že na vojínu H. ukládajícimu kufr do sítě nutno požadovati takovou péči a pozornost, jakou má na zřeteli § 1297 obč. zák., a že tedy opominuv tento stupeň péle a pozornosti, dopustil se nedopatření, za které odpovídá.

Avšak zavinění této třetí osoby nezprošťuje žalovaného zcela zodpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, poněvadž ani žalovaný, jak dovolatelka zdůrazňuje, nešetřil sám opatrnosti při provozu jízdy svého autobusu.

Jeho povinností bylo dbáti toho, aby bezpečnost osob za úplatu dopravovaných jeho motorovým vozidlem nebyla věcmi spoludopravovanými ohrožena. Měl se proto před započatím jízdy přesvědčiti, jsou-li zavazadla od cestujících řádně uložena do sítě v autobusu tak spolehlivě, aby nevypadla při otřásání vozidla, a v opačném případě zjednatí nápravu. Právě u provozovatele jízdy autobusu, tedy odborníka (§ 1299 obč. zák.) jest předpokládati větší zkušenost o působení jízdy motorového vozidla v tom směru, že vyvolává tato jízda otřesy, které mohou mít v zápětí uvolnění zavazadla neobratně a nesprávně do zavazadlové sítě autobusu uloženého. Nestaral-li se o jeho bezpečné uložení, nezprostil se důkazem zavinění vojína H. plně své zákonné odpovědnosti, neboť nedbal potřebné odborné opatrnosti v zacházení s motorovým vozidlem.

Proto dospívá dovolací soud k závěru, že dovolatelce byla způsobena škoda pouze zčásti zaviněním shora jmenované osoby třetí a že také žalovaný odpovídá z části za její škodu. Odpovídá ovšem poměrem mnohem menším než osoba třetí na provozu jízdy nezúčastněná a určuje dovolací soud s uvážením všech okolností tento poměr jednou čtvrtinou (§ 47, odst. 3, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

Potud bylo tedy dovolání poškozené žalobkyně vyhověti a změnití oba nižší rozsudky, jak uvedeno.

Čís. 17150.

Sankce stanovená v § 9, odst. 5, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. na opominutí údaje hodnoty nároků platí jen o zástavním právu pro knihovně zajištěné pohledávky, nikoliv i o jiných oddělných právech, jako na př. o knihovně zajištěném výměnku. Oddělné právo tu nezanikne tím, že v usnesení vyrovnacího komisaře o určení stavu břemen, jež nabylo právní moci, nebylo k oddělnému právu pro výměnek přihlíženo, ježto nebylo přihlášeno a uplatněno.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2387/38.)

Smlouvou ze dne 21. května 1920 postoupila žalobkyně manželům Josefu a Marii K. usedlost č. p. 47 v O. a vyhradila si při tom výměnek, který byl knihovně vložen v prvním pořadí na převedenou usedlost, jež přešla postupně na žalované, kteří kupní smlouvou převzali povinnost plnit knihovně vložený výměnek. Ježto žalovaní zůstali dlužní naturální výměnkářské dávky, které byly na podzim 1937 splatné, domáhá se žalobkyně žalobou podanou 5. dubna 1938, aby byli žalovaní uznáni povinnými dodat a odevzdat jí 5 q žita, 150 kg pšenice, 1 q ječmene, 2 q ovsy, 1 q směsky, 15 q brambor, 50 kg vytřené lnu, 2½ sáhu měkkého palivového polenového dříví, 2 q rezné slámy, 2 q pšeničné slámy a 3 kopy čerstvých slepičích vajec. Již před tím bylo jmění žalovaných zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, které bylo přijato a usnesením vyrovnacího soudu ze 14. prosince 1937, č. j. Kv 27/36-27, schváleno. Žalobkyně však nepřihlásila v něm své knihovně zajištěné nároky k prozatímnímu určení stavu břemen, ač byla řádně obeslána k roku. Hodnota výměnku byla odhadnuta na 28.000 Kč, hodnota nemovitostí určena částkou 116.284 Kč, takže čtyři pětiny z ní činily tudíž 93.027 Kč, takže výměnek v těchto čtyřech pětinách byl kryt a jeho hodnota nebyla jimi vyčerpána. Žalovaní namítli, že podle § 9, odst. 9 a 10, vl. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. zaniklo zástavní právo a výměnkářské dávky se přeměnily na obyčejné peněžní pohledávky nepřednostní, jejichž kvoty je stanoviti podle § 17 vyr. ř. Okresní soud v P. nepřihlédl však při určení stavu břemen k právu výměnku váznoucího pro žalobkyni pod pol. C 71 a 72, ježto práva tato nebyla ve lhůtě zákonné přihlášena

a uplatňována a jeho usnesení nabylo právní moci. Soud prvního st. l. i ce zamítl žalobu. Důvody: Jde o to, jaký vliv mělo na povinnost žalovaných plnit výměnkářské dávky zahájení a skončení vyrovnacího řízení o jmenování žalovaných, zejména i to, že žalobkyně svůj nárok na výměnkářské dávky k zatímnímu určení stavu břemen nepřihlásila a usnesení soudu, že se k tomuto právu nepřihlíží, nechala vejít v právní moc. § 9, odst. 5, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. praví, že neudá-li věřitel pohledávky zajištěné na nemovitosti zástavním právem své nároky ani ve lhůtě podle odst. 3, ani při roku k určení stavu břemen, nebude k tomuto zástavnímu právu při určení stavu břemen přihlédnuto. Soud je sice toho názoru, že se ustanovení § 9, odst. 5, nevztahuje na nároky ze služebnosti reálních břemen, nýbrž platí jen pro pohledávky hypotekárně zajištěné, nikoli tudíž pro jiné osoby věcně na nemovitosti oprávněné, ježto se tam mluví jen o věřitelích, jejichž pohledávky jsou na nemovitosti zajištěny právem zástavním a nelze tudíž rozšiřovati následky spojené s nečinností i na jiné osoby na nemovitosti oprávněné, jestliže jejich práva nejsou zajištěna zástavním právem, resp. nemusí býti zajištěna zástavním právem, avšak řešiti tu otázku bylo věcí soudu, který vydal usnesení o prozatímním určení stavu břemen, které již nabylo právní moci. Žalobkyně měla sice povinnost vyhověti výzvě § 9, odst. 3, který vyzývá i osoby, pro něž váznou na nemovitostech práva věcná i břemena, tudíž i výměnkáře, aby do lhůty 15 dnů písemně nebo do soudního protokolu udaly, jaká je hodnota jejich nároků váznoucích na nemovitosti ke dni zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, v zákoně není však pro opomenutí výměnkářky (žalobkyně) stanovena v tom směru žádná sankce, ježto pátý odstavec uvedených předpisů nemluví, jak již řečeno, o výměnkářích. Právní následek, který měl žalobkyni jediné stihnouti, je pouze ten, který stanoví § 9, odst. 5, věta první uveď. vládn. nař. Stav břemen se při roku určuje podle údajů oprávněných se zřetelem na zásady níže určené. Zásady ty jsou určeny v odst. 8, lit. e). Při nárocích na opakující se nároky bud' počítána jistinná hodnota práva na braní dávek ke dni zahájení zemědělského vyrovnacího řízení. Nároky na opětuující se dávky z výměnku jsou zřejmě i naturální dávky výměnkářské. Nařízení výslovně neuvádí, jakým způsobem má býti vypočtena jistinná hodnota práva na opakující se dávky. Podle okolností případu by tu měly významu §§ 225 a 226 ex. ř. a § 24 odh. ř. Leč nebylo věcí procesního soudu řídit se těmito zásadami, ježto usnesení o prozatímním určení stavu břemen již nabylo právní moci a jestliže v něm nebylo přihlíženo k výměnku, a to z důvodu jeho nepřihlášení ve smyslu § 9, odst. 3, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. a jestliže tudíž postavil soud, který vydal toto usnesení, výměnek na roveň zástavnímu právu, pak bylo věcí žalobkyně, aby tento názor soudu napadla dle § 9, odst. 9, námitkami anebo i rekursem. Jestliže žalobkyně tím, že nechala vejít uvedené usnesení v právní moc, sanovala snad neoprávněné subsumování výměnku pod ustanovení § 9, odst. 5, a jestliže tudíž stav břemen byl ve vyrovnacím řízení určen bez přihléd-

nutí k tomuto výměnku, jest procesní soud tímto pravoplatným usnesením vázán. Právní účinek skutečnosti, že soud při prozatímním určení stavu břemen nepřihlédl k tomuto výměnku, je tudíž tento: Podle odst. 5 nemá nevyhovění výzvě udati nárok pro věřitele pohledávky zajištěné zástavním právem na nemovitosti zemědělského podniku, v souzeném případě tudíž i výměnkářky (žalobkyně), za následek ztrátu pohledávky, nýbrž jen ten důsledek, že k tomuto právu nebude přihlédnuto při určování stavu břemen. Z toho ovšem plyne pak další následek, že uvolněné místo, zabírané oním právem, bude obsazeno právy zadnějšími, která si tím zlepši své pořadí. Dojde pak k tomu, že v rámci $\frac{1}{5}$ odhadní ceny nemovitosti budou obsazena i oddělná práva, která by v poslední pětině této ceny zanikla podle odst. 1 nař., a že naproti tomu pohledávka přednějšího, ale liknavého věřitele, bude uspokojena jen v mezích potvrzeného zemědělského vyrovnání. Právní mocí usnesení o určení stavu břemen nastala v povaze výměnku ta změna, že se oprávnění z výměnku změnilo na obyčejnou pohledávku poněžitou, která musí býti uspokojena pouze v mezích potvrzeného vyrovnání. Důsledkem této změny má nyní žalobkyně právo požadovati pouze peněžitou náhradu, nikoliv výměnkářské dávky in natura. Bylo proto žalobu odmítnouti. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V souzené věci jde o výměnek, jenž je knihovně zajištěn pro žalobkyni v podobě reálného břemene na nemovitostech zemědělského podniku, náležejících žalovaným.

Dovolatelé se snaží dovoditi, že oprávnění žalobkyně z knihovně zajištěného výměnku jako práva oddělného z aniklo podle § 9 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. Leč neprávem. V prvním odstavci § 9 se stanoví, že zahájením zemědělského vyrovnacího řízení zaniká pro práva, která jsou zajištěna na nemovitostech zemědělského podniku náležejících dlužníkovi právo na oddělené uspokojení, pokud břemena je předcházející podle stavu ke dni zahájení zemědělského vyrovnacího řízení vyčerpávají celkem čtyři pětiny odhadníceny nemovitosti. Za účelem určení stavu břemen výzve vyrovnací komisař podle § 9, odst. 3, všechny osoby oprávněné z věcných práv a břemen na nemovitosti váznoucích, jakož i úřady vyměřující a vymáhající veřejné daně a dávky, aby udaly, jaká je hodnota jejich nároků.

Pátý odstavec § 9 obsahuje pak zvláštní ustanovení o pohledávkách zajištěných na nemovitosti zástavním právem (a nikoliv také o oddělných právech jiných). Při pohledávkách zajištěných zástavním právem musí je věřitel udati nejpozději při roku k určení stavu břemen, a nevyhoví-li této povinnosti, nebude k tomuto jeho zástavnímu právu při určení stavu břemen přihlédnuto. Podle druhého odstavce § 9 určí pak vyrovnací komisař stav bře-

men nemovitosti, »jmenovitě která práva na oddělené uspokojení, přesahující čtyři pětiny odhadní ceny nemovitosti (odstavec 1) zanikají a ke kterým právům se nepřihlédne podle odst. 5«.

V odstavci 10 § 9 je stanoveno, že pravoplatností usnesení o určení stavu břemen zanikají zástavní práva uvedená v odstavci 5.

Při jiném oddělném právu než při právu zástavním pro knihovně zajištěné pohledávky není na opominutí údaje hodnoty nároků stanovena žádná sankce.

Z toho plyne, že všechna práva na oddělené uspokojení zanikají toliko tenkrát, nejsou-li podle svého pořadí kryta čtyřmi pětinami odhadní hodnoty nemovitosti, kdežto právo na oddělené uspokojení pohledávek zajištěných zástavním právem, i když jsou v pořadí lepším, zaniká i tehdy, neudal-li věřitel přes výzvu vyrovnacího komisaře hodnotu svého nároku podle § 9, odst. 5.

Ježto u žalobkyně nejde vůbec o práva zástavní pro její pohledávku, nýbrž o právo na výměnek, který jest věcným břemenem na nemovitosti váznoucím, nemohlo toto její právo zaniknouti pro neudání nároku podle odst. 5 a 9 § 9 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.

To, že v usnesení vyrovnacího komisaře ze dne 4. května 1937, č. j. Kv 27/36-41 v. k., o určení stavu břemen bylo uvedeno, že k oddělnému právu žalobkyně, o které tu jde, nebylo přihlíženo, poněvadž nebylo přihlášeno a uplatňováno, jakož i to, že ono usnesení nabylo právní moci, nemá pro rozhodnutí ve sporu významu, neboť tím, že k oddělnému právu žalobkyně nebylo přihlíženo při určení stavu břemen, nezaniká toto její právo podle vyložených hmotněprávních ustanovení. Dovolatelé ani netvrdili, že by bylo vydáno usnesení i o tom, že sporný výměnek zanikl.

Ježto podle vyličeného stavu věci se usnesení vyrovnacího komisaře netýkalo jsoucnosti oddělného práva žalobkyně, neměla žalobkyně příčiny, aby je napadala rekusem.

Jestliže snad žalovaní řečeným usnesením vyrovnacího komisaře utrpěli nějakou újmu, bylo na nich, aby se proti tomu bránili rekusem. Neučinili-li tak, nemohou nyní ve sporu žádati o nápravu na újmu žalobkyně.

Čís. 17151.

Původské právo (zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.).

Kdy lze účastníku díla přiznati postavení a právo spolupůvodce společného výtvoru (§ 10 původ. zák.), jest posouditi v každém jednotlivém případě podle zjištěných skutečností; nemusí k tomu postačiti ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti k provádění podrobností (detailů), ani umělecké provedení svěřené práce.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2580/38.)

Žalobce, jenž roku 1898 pracoval se zesnulým malířem Ludškem Maroldem na rozsáhlém panoramatickém obraze »Bitva u Lipan«, který objednal spolek architektů a inženýrů v království Českém, jehož právním nástupcem jest žalovaný spolek, se na žalovaném spolku domáhá, aby bylo určeno právem, že 1. žalobci přísluší od roku 1898 autorské právo k obrazu »Bitva u Lipan« a 2. že žalovaný jest povinen zdržeti se jakéhokoliv zásahu do uvedeného žalobcova práva, zejména restaurování a opravování obrazu a vůbec jakékoliv činnosti k tomuto účelu směřující. K odůvodnění přednesl zejména, že byl jediným hlavním spolupracovníkem Maroldovým, protože jedině oni dva byli hlavními tvůrci hlavní části panoramatu, t. j. figurální části, znázorňující spoustu vojska a koní, že sice kromě nich pracovali na obraze ještě malíři Václav Jansa, Rudolf Rašek, Otakar Hilšer a J. Štapfer, vesměs již zemřelí, avšak že jejich práce byla již významu druhotného, neboť navazovala na práci Maroldovu a žalobcovu, majíc za účel doplniti malbu pozadím a malbou předmětů neživých (tak na př. Hilšer maloval pouze zbraně u figur, kterými byla znázorněna určitá bojová akce, jako na př. kopí, meče, sudlice, Rašek maloval vozy a přenášel zejména kresbu skioptikonem na plátno, Jansa maloval krajinné pozadí a Štapfer prováděl plastickou část panoramatu v popředí. Všichni tito malíři se prý musili řídit dle komposice Maroldovy a žalobcovy, žalobce však v poměru k Maroldovi měl postavení úplně samostatné, neboť prý na celých úsecích obrazu pracoval zcela samostatně, zatím co Marold sám pracoval na úsecích ostatních. Žalobce maloval však i na těchto úsecích, které zpracovával Marold, vojsko jízdní, jakož i jednotlivé jezdce a koně a stávalo se docela velmi často, že Marold žalobce požádal, aby »přemázl«, t. j. popopravil některého z koní, kterého on sám maloval. Žalobce měl co do komposice a celkového rozvržení jednotlivých skupin díla volnou ruku a pracoval úplně o své újmě a na podkladě vlastní intence, vytvořiv celý úsek jízdního vojska Čapka ze Sán s Husity, v rozsahu 20 m, celé vozatajstvo, prchající před Lipany ke Kouřímí, skládající se z množství koní, vozů s vojskem, dále skupinu skotu a bravu jatečného, která byla při vozatajstvu, dále jezdeckto Pražanů, nadbíhající prchajícímu vozatajstvu kromě jednotlivých koňů a jezdců v popředí. Přísluší prý proto žalobci jakožto jedinému žijícímu spolutvůrci panoramatu »Bitva u Lipan« k tomuto obrazu autorské právo, podle něhož jest oprávněn brániti se každému zásahu osoby třetí. Jest tudíž žalobce oprávněn brániti se restauraci panoramatu, kterou po poškození provádí žalovaný a porušuje jeho autorské právo. Soud první stolice zamítl žalobu a v otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Soud první stolice zjistil podle svědecké výpovědi Dr. F. H., že celková komposice panoramatu byla Maroldova, že se skizy průběhem malby měnily a doplňovaly, některé detaily pak že vůbec nebyly ve skizzách Maroldových, zejména že nebyly tam některé skupiny celé, zejména ne celá skupina prchající husitské jízdy a skupina nadbíhající jízdy panské, a že žalobce v rámci celkového díla vypracoval si své detaily podle svého.

Podle svědecké výpovědi Dr. Ladislava N. zjistil soud, že celá kompozice byla Maroldova, zejména že si Marold přivezl z Paříže snímky francouzské jízdy z manévrů, které pak promítal na plátno panoramatu a nakreslil si tam, vlastně nakreslil tam Rašek obrysy koní a jezdců, že pak Marold konal i co do jednotlivostí přísný dozor nad pokračujícím dílem. Podle posudku znalce Vratislava N. a posudku znaleckého sboru u ministerstva školství a národní osvěty zjistil soud, že žalobce není spoluautorem díla panoramatu bitvy u Lipan, že žalobcova činnost na tomto díle byla pouhou a rozsahem nejmenší prací pomocnou, jež nemůže zakládati spoluautorství k dílu. V té příčině byli před soudem slyšeni dva znalci, a to Vratislav N. a Ing. I. Ti se ve svých posudcích rozcházel, při čemž znalec Ing. I., který se po většině obsáhle zabýval škodami, které dle jeho názoru byly panoramatu způsobeny pohromou a v různých směrech nevhodnou restaurací, pokládal žalobce za spolua autora díla a tím se rozcházel se znalcem N. Soud si proto vyžádal posudek poradního sboru, zřízeného dle § 62 aut. zák. u ministerstva školství a národní osvěty a posudek tohoto poradního sboru se shoduje s názorem znalce N. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Základní otázkou sporu je, zda žalobce lze pokládati za spolutvůrce panoramatu. Na tu otázku odpověděl procesní soud záporně a odvolatel se snaží dovoditi, že se tak stalo na podkladě vadného a nedostatečného skutkového zjištění. V té příčině vytýká odvolatel, že prvý soud nesprávně hodnotil výpověď svědka Dr. F. X. H. resp. že se ocitá v rozporu se spisy, když z ní nezjistil i jiné skutkové okolnosti. Než i kdyby byly všechny ony okolnosti pokládány za dokázané, není jimi dotčeno nejzávažnější zjištění, že celková kompozice panoramatu byla Maroldova. Správnost tohoto zjištění se vlastně odvolatel ani nepokouší nějak zvrátiti. Mimo to odvolací soud zjišťuje z výpovědi svědka Dr. Ladislava N., že se vůči němu Marold vyjádřil: »Přihlásil se mně nový rekrut, chce si namalovat nějaké koníčky, je to nějaký pan V. (žalobce)« a dále, že Marold opravuje cosi na jednom koni prohodil před svědkem: »To máš tak, když se spolehneš na chasu, řekneš mu, aby udělal pravé oko, a on udělá levé.« Z výpovědi svědka Viléma T., odvoláním rovněž nedotčené, zjišťuje odvolací soud, že mu Marold představil žalobce slovy: »To je obrajtnant V. (žalobce); on mne přišel požádat, aby si směl zde malovat nějakého koně,« a připojil, že mu to dovolil. Již z těchto zjištění ve spojení se zjištěním obsaženým v naříkaném rozsudku vyplývá, že sám Marold považoval ostatní umělce, kteří se zúčastnili prací na panoramatu a tudíž i žalobce za prováděče své myšlenky a své kompozice, a je zcela samozřejmé, že si k tomu přibral osoby, o jejichž schopnostech k tomu byl přesvědčen. I kdyby tudíž bylo pravda, že Marold ponechával žalobci dostatek samostatnosti při malování, pak by z toho vycházelo nanejvýš jen, že žalobcova práce odpovídala jeho intencím a že s ní byl spokojen. Spolupracovníctví žalobcovo na panoramatu žalovaný spolek ani nepopíral a kromě toho — jak potvrdil svědek Dr. F. X. H. — jsou ony částí díla,

kteří maloval žalobce, pro každého malíře lehce poznatelný. Nebylo proto třeba, aby byly v té příčině prováděny ještě nějaké další důkazy. Všechny výše uvedené okolnosti jsou pak v úplné shodě se znaleckými posudky Vratislava N. a zejména s posudkem znaleckého sboru při ministerstvu školství a národní osvěty, z nichž prvý soud zjistil, že žalobcova účast na panoramatu byla prací pomocnou. Odvolatel má sice proti těmto posudkům mnoho výtek, avšak ani ty nejsou důvodné. Při svých výtkách přehlíží odvolatel, že oba posudky hodnotí žalobcovu práci právě se zřetelem na zvláštní charakter panoramatu jako celku, který — jak se praví v posudku znaleckého sboru — není již čistým výtvarným dílem, poněvadž hlavním jeho účelem je vzbuditi v diváku iluzi skutečnosti, ne však vyvolávati výtvarné dojmy, které jsou v podstatě pouhého obrazu, a jak vyznívá i posudek znalce Vratislava N. jest účelem panoramatu vyvolati představu skutečnosti nehledíc na čistotu výtvarných prostředků. Z toho vyplývá, že umělecká hodnota panoramatu záleží jen a jen v koncepci autora. Tohoto základu obou posudků se odvolatel svými vývody nedotýká. K tomu, že jsou na panoramatu uvedena jména Maroldových pomocníků a mezi nimi též žalobcovo jméno, měl znalec Vratislav N. zřetel a nemůže býti pochyby, že tak učinil i znalecký sbor, přes to, že se o tom výslovně nezmiňuje. Ostatně § 12 původ. zák. vyslovuje jen právní domněnku, jež může býti vyvrácena. Otázka, zda žalobce lze pokládati za autora resp. spoluautora panoramatu, jest nejen otázkou právní, nýbrž splyvá i s otázkou skutkovou. Podle § 9 aut. zák. je původcem díla, kdo je vytvořil a § 10 téhož zákona mluví o dílech vytvořených společně několika osobami. Než i kdyby otázka autorství resp. spoluautorství byla jen otázkou právní, pak »zjištění« prvého soudu, že žalobce není spolupůvodcem díla, bylo by jen nepřesnou dikcí, znamenající v podstatě, že se soud ztotožňuje s právním názorem ve znaleckých posudcích vysloveným. A tento názor schvaluje i odvolací soud, neboť ten, jenž vykonává pomocné práce pro autora panoramatu, nestává se tím jeho spolutvůrcem a tedy jeho spolutvůrcem. Není žalobce ani původcem ani spolupůvodcem panoramatu, nelze mluvit ani o zásahu do jeho autorských práv a stává se tím nadbytečným, aby se odvolací soud zabýval výtkami odvolání, jež se dotýkají této otázky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce sám připouští, že ne každá účast na vytvoření uměleckého díla postačuje k tomu, aby se z ní mohlo vyvozovati spolupůvodství ve smyslu § 10 původ. zák. V tom se tudíž shoduje s právním názorem nižších soudů a také slyšených znalců. Kdy lze účastníka uznati za spolupůvodce společně vytvořeného díla, dlužno posouditi v každém jednotlivém případě podle zjištěných skutkových okolností. Ani v té příčině nižší soudy v právním posouzení nepochybily, protože ke skut-

kovým okolnostem případu skutečně přihlížely. Tu se do jisté míry stýká posouzení právních otázek s otázkami skutkovými a také znalci musí ve svých nálezech a posudcích dbáti obou těchto stránek souzeného případu. To se také stalo, a to na podkladě dostatečného skutkového podkladu. Výtky neúplnosti řízení, jež tu dovolatel znova uplatňuje, nejsou oprávněné, když dovolatel sám připouští, že ony části díla, které od něho pocházejí, jsou lehce poznatelné pro každého malíře, takže nemůže prý býti vlastně pochybnosti o tom, co žalobce maloval. Je-li tomu tak, pak zajisté rozsah, způsob a povaha žalobcovy účasti na onom uměleckém díle nemohly ujiti ani znalcům, a netřeba zde ještě slyšení svědky, jejichž výpovědi podle samotného žalobce by se týkaly spíše jejich názorů a úsudků nežli skutkových okolností.

Co do znaleckých posudků není tu nedostatku ve smyslu § 362, odst. 2, c. ř. s. Nebylo tedy důvodu k tomu, aby byl podán nový posudek anebo ustanoven další znalec a dovolatele lze poukázat k tomu, co uvádí již soud procesní ke konci svých rozsudkových důvodů a s čím souhlas projevila také soud odvolací. Jde tudíž jen o průvodní hodnocení provedených důkazů, které v řízení dovolacím nemůže býti přezkoumáno.

Také po právní stránce byla správně posouzena otázka, kdy lze přiznati účastníku díla postavení a práva spolupůvodce společného vytvoření a kdy o něm lze říci, že umělecké dílo »vytvořil« ve smyslu §§ 9 a 10 původ. zák.; ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti v provádění detailů a ani umělecké provedení svěřené práce nemusí ještě postačiti k tomu, aby se mohlo souditi, že jde tu o společně vytvořené dílo a o spolupůvodství. To si uvědomili také znalci a prozkoumajíce věc s tohoto hlediska, náležitě odůvodnili, proč v souzeném případě žalobce nelze uznati za spolupůvodce díla ve smyslu § 10 původ. zák.

Jestliže odpověď na otázku, zda je žalobce spolupůvodcem ve smyslu § 10 původ. zák., vyzněla záporně, nebylo by potřeba obírat se otázkami dalšími, zda by totiž žalobce byl oprávněn domáhati se určení svého práva původského podle § 58 původ. zák. a zákazu dalšího jeho porušování a zda v souzeném případě podle toho, co bylo zjištěno, jde skutečně o zásahy nedovolené, nechť již s hlediska předpisu § 16 či s hlediska § 19 uved. zák., když tu žaloba směřuje proti vlastníku uměleckého díla.

Čís. 17152.

Společenstva hospodářská a výtěžková (zák. č. 70/1872 ř. z.).

K výkladu společenstevních stanov, že členství ve společenstvu zaniká »dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech«.

Předpis společenstevních stanov, podle něhož přísluší členu právo vystoupiti ze společenstva až po uplynutí určité doby jeho členství, ne-

odporuje zákonu, pokud dočasná nevypověditelnost členství neznamená pro toho neb onoho člena kromobyčejné nebo slušnosti se přičící zatížení jeho hospodářství.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv II 551/38.)

Zalovaný, rolník v B., který přistoupil roku 1935 za člena žalujícího Rolnického mlékařského družstva v B., zapsaného společenstva s ručním omezením, a zavázal se zachovávat společenstevní stanov, zejména dodávat žalujícímu společenstvu mléko, dal v říjnu 1936 družstvu výpověď, přestal od ledna 1937 dodávat mléko a stal se členem jiného konkurenčního družstva »S.« v B. Žalující společenstvo však nepřijalo členskou výpověď žalovaného, zastávajíc stanovisko, že podle čl. 5, odst. 1, č. 2 společenstevních stanov musí býti každý člen aspoň 5 let členem, t. j. že nemůže před uplynutím pěti let jednostranně zrušiti členský závazek dobrovolným vystoupením. Tvrdíc, že žalobce poškodil žalující družstvo tím, že dodával mléko do konkurenčního podniku »S.« v B., domáhá se žalující družstvo na žalovaném zaplacení 40 Kč s přísl., jež mu uložilo podle stanov jako smluvní pokutu a učinilo ve sporu mezitímní návrh určovací, že žalovaný nepozbyl výpovědi danou v říjnu 1936 členství v žalujícím družstvu, když se stal členem teprve roku 1935 a podle § 5, odst. 1, č. 2 stanov nemohl vystoupiti z družstva dříve než po 5 letech. Žalovaný namítl, že jeho členství v žalujícím družstvu zaniklo výše uvedenou výpovědí s účinností od 1. ledna 1937, ježto pokud se ve stanovách mluví o pěti letech, jest to jen lhůta, po kterou ještě svým podílem ručí věřitelům společenstva. Soud prvostupňový omezil jednání na rozhodnutí o mezitímním návrhu určovacím (oceněno 550 Kč), uznal podle návrhu. Důvod y: Pro posouzení sporné otázky jsou rozhodující stanovы žalujícího družstva. V nich jsou obsaženy práva a povinnosti členů, jak se členství nabývá a jak členství zaniká. § 5, odst. 1, č. 2 stanov výslovně uvádí, že členství zaniká dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech. Stačí tudíž pouze vyložiti uvedený předpis stanov. Pro výklad stanov jest užití § 914 obč. zák., podle něhož se má smlouvě rozuměti tak, jak toho žádá obyčej poctivého obchodu. Nutno přihlížeti k úmyslu smluvců a zejména v souzeném případě jest zjistiti ty představy, kterými byli smluvci ovládnuti, když sjednávali smlouvu. Tyto představy byly v souzené věci zajisté hospodářského rázu. Z nich nutno usuzovati, jaké povinnosti chtěli smluvci založiti a za jakých podmínek. Smluvní povinnosti musí býti úměrné oněm představám (Sedláček, Obligační právo I., str. 55). Z logického výkladu vysvitá, že k tomu účelu, aby žalující družstvo mohlo plniti své úkoly, musí jeho členové plniti převzaté povinnosti. Třebas se snad hned na počátku družstvu zdárně nevedlo, neprosplývalo, je přece možno u takového podniku, že může při dobrém vedení a zapracování dobře plniti své úkoly a tím zdárně prospívati. To bylo nepochybně důvodem, aby ten, kdo již vstoupí do družstva, byl v něm aspoň po dobu pěti let. Jinak nelze vykládati § 5, odst. 1, č. 2 stanov. Výkla-

dem dotčeného předpisu stanov dospívá soud k závěru, že každý, kdo vstoupí do družstva žalujícího společenstva, musí v něm setrvatí jako člen aspoň pět let, počítaje od svého vstupu. Tím, že žalovaný vstoupil a upsal jeden podíl, stal se členem družstva žalujícího společenstva. Práva a povinnosti člena žalujícího společenstva jsou upraveny stanovami a těm se žalovaný musí podříditi co do svého poměru k žalujícímu družstvu. Žalovaný sám ve svých námitkách uvedl, že do družstva vstoupil roku 1935, a poněvadž ještě neuplynula doba pěti let, nepotřeboval soud zjišťovati přesné datum jeho vstoupení do družstva. Podle toho, co vyloženo, žalující družstvo právem nevzalo výpověď žalovaného na vědomí, když od vstoupení žalovaného neuplynulo ještě pět let. Pokud jest v druhém odstavci § 5 stanov uvedeno, že musí ohlásiti svou výpověď ředitelství družstva písemně aspoň dva měsíce před ukončením správního roku, platí to samozřejmě jen tehdy, že již uplynula doba pěti let. Pokud žalovaný namítá, že se pětiletá lhůta týká pouze ručení a nikoliv trvání členství, nutno v té příčině odkázati žalovaného na § 6 stanov, kde ručení členů jest upraveno zvlášť a v němž jest také uvedeno, kdy se vyplátí vystoupenému podíl. Každý vystoupilý člen ručí ještě pět let, počínaje od ukončení správního roku, v němž vystoupil, takže fakticky trvá jeho ručení vlastně po dobu 10 let. Pokud je v § 5 stanov uvedeno, že členství zaniká také vyloučením a že vyloučení musí nastati, když člen pracuje proti zájmům družstva, jako tomu vlastně jest na straně žalovaného, jest podotknouti, že to jest jiný důvod zániku členství, jenž je závislý na rozhodnutí ředitelství družstva, a pokud ono nerozhodne o vyloučení, trvá členství dále. Ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 stanov, že člen může dobrovolně vystoupiti teprve po uplynutí pěti let, neodporuje zákonu, ježto není nikde vyloučeno, aby nebylo smluveno, jak dlouho má členství trvati. **O d v o l a c í s o u d** zamítl mezitímní určovací návrh. **D ů v o d y:** Odvolací soud neschvaluje odvolatelův názor, že přestal býti de iure členem žalujícího společenstva proto, že představenstvo bylo podle velícího předpisu § 5 č. 4, písm. a), stanov povinno jej vyloučiti. Vždyť celý spor se právě točí kolem otázky, zda žalovaný mohl odepřítí dodávky mléka, když se po výpovědi v říjnu 1936 přestal pokládati dnem 1. ledna 1937 za člena žalujícího společenstva. Odvolací soud má však za to, že je odvolatel v právu, když uvádí, že je možno různě vykládati § 5 stanov o zániku členství. Odvolací soud je totiž toho názoru, že stanovy, jež jsou určeny pro venkovské chovatele dojníc, nesmějí dopouštětí více výkladů než jeden, a že ten výklad musí býti nasnadě a nemůže býti činěn po právnických úvahách, k nimž člen venkovského družstva zpravidla nemá průpravy. Tato nejasnost však dopouští výklad, že zánik členství po 5 letech koresponduje s pětiletým ručením; o němž je řeč v § 6 týchž stanov, aniž bylo tam omezeno právo člena ohlásiti své vystoupení dva měsíce před skončením správního roku. Stěží lze míti za to, že by stanovy zamýšlely zavázati člena k tomu, aby pět let setrval ve členství a aby ještě dalších pět let ručil za závazky společenstva.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Jest především podotknouti, že každý člen společenstva má právo vystoupiti ze společenstva a že toto právo nemůže býti společenstevní smlouvou vyloučeno (§§ 54, 77 zák. č. 70/1873 ř. z.). Naproti tomu dovoluje zákon, aby stanovami byl člen ve výkonu svého práva vystoupiti ze společenstva omezen stanovením podmínek, za nichž člen může vystoupiti, pokud by tím právo dobrovolného výstupu nebylo zcela vyloučeno (§§ 5 č. 4, 11, 54, odst. 2, 77 dotč. zák.). K takovým dovoleným omezením ve výkonu uvedeného práva náleží též předpis stanov, podle kterého přísluší členu právo vystoupiti ze společenstva teprve po určitém trvání jeho členství.

Jest zkoumati, zde bylo takové omezení práva vystoupiti ustanoveno ve stanovách žalujícího společenstva. § 4 stanov upravuje nabytí členství. Podle § 5, odst. 1, č. 2 zaniká členství miom jiné »dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech«. Podle druhého odstavce téhož paragrafu musí ten, kdo chce vystoupiti z družstva, písemně ohlásiti své vystoupení ředitelství nejméně dva měsíce před ukončením správního roku, členem však přestane býti teprve koncem správního roku, v němž vystoupil. Podle § 6 pozbývá člen vystoupením všech práv proti družstvu, ručí však věřitelům družstva ještě 5 let, počínaje od ukončení správního roku, v němž vystoupil. Uváží-li se uvedená ustanovení, jest přisvědčiti žalujícímu společenstvu, že se slova »avšak teprve po pěti letech« vztahují zřejmě k zániku členství dobrovolným vystoupením a že těmi slovy mělo býti vyloučeno právo členů vystoupiti ze společenstva v prvních pěti letech po jejich vstupu. Jest tudíž podle stanov podmínkou účinnosti výpovědi člena, aby členství vypovídajícího člena trvalo pět let. Tato podmínka ovšem nemusí býti splněna již v době, kdy se výpověď dává, ježto to nebylo ve stanovách určeno, nýbrž stačí, že je splněna v době, ke které výpověď byla dána a kdy nabývá účinnosti, t. j. koncem správního roku, v němž výpověď byla dána (§ 5, odst. 2, stanov). Nelze schváliti výklad stanov, že se slova »teprve po pěti letech« vztahují k založení společenstva, neboť takový vztah vzpomnutých slov nebyl ve stanovách vyjádřen a neodpovídal by také potřebám společenstva. Společenstvo sledovalo ustanovením o nevypověditelnosti členství po určitém dobu, aby si zajistilo po delší dobu určitý počet členů, kteří mu dodávají mléko a tím i jisté množství mléka, což je podle povahy podniku žalujícího družstva předpokladem nerušeného provozu a obchodu a řádné kalkulace, když si zařízení mlékárny vyžaduje značného nákladu. Je tudíž dočasná nevypověditelnost členství s hlediska žalujícího společenstva hospodářskými důvody plně oprávněna. Tato nevypověditelnost neznamená pro jednotlivé členy neslušné nebo kromobyčejné zatížení jejich hospodářství. Neboť ze stanov vyplývá, že členství zaniká v důležitých případech nehledíc na to, jak dlouho již trvalo, tak na příklad přestěhuje-li se člen v obvodu družstva,

aniž by podržel v jeho obvodě nemovitěho majetku, nebo převezme-li se svolením ředitelství jiná způsobilá osoba veškerá práva a povinnosti vystupujícího člena.

Že se slova »avšak teprve po pěti letech« nevztahují na ručení vystoupeného člena, vyplývá z toho, že toto ručení je zvláště upraveno v § 6 stanov, kteréžto ustanovení by bylo jinak zbytečné.

Dovolací soud nesouhlasí proto s názorem odvolacího soudu, že ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 stanov je nejasné. Bylo proto rozhodnuto, jak je shora uvedeno.

Čís. 17153.

Směnečný solidární rukojmí a plátce jest oprávněn vymáhati postihem zaručenou pohledávku proti hlavnímu dlužníku, jestliže mu věřitel připsal na účtě (kontě) znějícím původně na hlavního dlužníka, svou pohledávku k tíži, ježto hlavním dlužníkem neplatil. Hotovému zaplacení jest klásti na roveň jakékoliv uspokojení věřitele.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1938, Rv I 1535/38.)

Srov. rozh. č. 9970 Sb. n. s.

Okresní hospodářská záložna v D. zapůjčila a hotově vyplatila žalovanému Josefu H. 4.909 Kč 80 h, za něž se žalobce zaručil jako rukojmí a plátce. Ježto žalovaný dluh včas nezaplatil, zažalovala Okresní hospodářská záložna v D. směnku vydanou na zapůjčenou částku a směnečným platebním příkazem okresního soudu v D. ze dne 5. února 1937 byli žalovaný a žalobce rukou společnou a nerozdílnou uznáni povinnými zaplatiti Okresní hospodářské záložně v D. 4.909.90 Kč s přísl. a podle tohoto exekučního titulu byla uvedené věřitelce jak proti žalovanému, tak proti žalobci povolena exekuce vnuceným zřízením zástavního práva. Když ani potom žalovaný svůj dluh nezaplatil, připsala Okresní hospodářská záložna v D. svou pohledávku žalobci jako směnečnému solidárnímu dlužníku k tíži, a to tím způsobem, že účet (konto) původně znějící na jméno žalovaného jako hlavního dlužníka byl přepsán na jméno žalobce jako dlužníka, takže žalobce má nyní u řečené záložny konto zatížené onou její pohledávkou. Žalobce se proto domáhá na žalovaném, aby byl uznán povinným zaplatiti žalobci 4.909 Kč 90 h s přísl. s tím, že se žalovaný může zprostiti tohoto závazku zaplacením oné částky na dluh, za který se zaručil žalobce jako rukojmí a plátce Okresní hospodářské záložně v D. Soud první stoličie uznal podle žaloby po předchozím zrušení jeho rozsudku, usnesením odvolacího soudu, v němž byl vysloven názor, že žalobce jest oprávněn uplatňovati regresní nárok podle § 1358 obč. zák., kdyby uvedený peněžní ústav připsal svou pohledávku k tíži žalobci, t. j. kdyby žalobce měl u pe-

něžního ústavu otevřený účet nebo peněžní vklad, takže by jí bylo umožněno zatížit onen žalobcův účet nebo vklad pasivní položkou. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud zjistil, že Okresní hospodářská záložna v L. připsala svou pohledávku žalobci jako směnečnému solidárnímu dlužníku k tíži, že konto, jež znělo původně na žalovaného, bylo přepsáno na jméno žalobce jako dlužníka a že tudíž žalobce má nyní u řečené záložny konto zatížené pohledávkou, o níž tu jde.

Takovéto zatížení žalobcovy konta však opravňuje žalobce k tomu, aby zakročil proti dlužníku podle § 1358 obč. zák., ježto hotovému zaplacení jest klásti na roveň jakékoliv uspokojení věřitele (srov. Klangův Komentář IV, str. 233, pozn. 12).

Rozhodnutí č. 16361 Sb. n. s. neřeší otázku, o níž tu jde, a rozhodnutí č. 16553 Sb. n. s. se na souzený případ nehodí, ježto tu není sporu o tom, že se žalobce zaručil jako rukojmí a plátce.

Čís. 17154.

Správce úpadkovéj podstaty oprávněný je biankozmenku, patriacu do úpadkovéj podstaty, vyplniť.

(Rozh. zo 6. oktobra 1938, Rv III 384/38.)

Správca úpadkovéj podstaty firmy V.: Dr. N. vyplnil biankozmenku, ktorá bola daná firme V. ešte pred vyhlásením konkurzu, a uplatnil ju zmenkovou žalobou proti žalovaným. Proti vydaným zmenkovým platebným príkazom žalovaní namietali najmä, že Dr. N. nebol oprávnený biankozmenku vyplniť.

Oba nižšie súdy zmenkové platebné príkazy ponechali v účinnosti. Z dôvodov odvolacieho súdu: Bezzákladná je obrana žalovaných, že biankozmenka bola protiprávne vyplnená a že najmä Dr. N. nebol oprávnený podpísať zmenku ako vystaviteľ. Vyplnenie biankozmenky stalo sa v súlade s ustanovením § 3, odst. 2 konk. por. a § 6 zmenk. zák., lebo biankozmenka s právom vyplniť ju podľa zmluvy je majetkom úpadcu a správca úpadkovéj podstaty môže takúto biankozmenku podľa úmluvy vyplniť, a práva plynúce z nej zmenkovým sporom uplatniť ako pohľadávky konkurznej podstaty. Inak — ako to zo zápisnice o schôdzke veriteľského výboru zo dňa 20. septembra 1936 plynie —, veriteľský výbor poveril správcu úpadkovéj podstaty, aby na vymoženie pohľadávok úpadlej firmy zaviedol spor proti žalovaným. V akom smere by bola biankozmenka inak proti úmluve vyplnená, žalovaná strana ani neuviedla.

Najvyšší súd dovoláciu žiadost' žalovaných zamietol, lebo nespoznal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu bol zmenený, zbavený účinnosti alebo rozviazaný.

Čís. 17155.

Daňový dlžník nemôže sa domáhať na eráre vrátenia daňových preplatkov poradom práva.*)

(Rozh. z 6. októbra 1938, R. IV 376/38.)

Daňový dlžník domáhal sa žalobou na žalovanom eráre vrátenia daňových preplatkov, ktoré mu boli pre nesprávnosť daňového predpisu odpísané, neboli mu však vrátené. — Súd prvej stolice zastavil spor pre prekážku sporu podľa § 180 č. 1 Osp. Z dôvodov: Rozhodování o t. zv. daňových preplacích vyhrazeno je zvláštnímu řízení před finančními úřady a nepřisluší rozhodování o těchto řádným soudům. V daném případě pak dokonce finanční úřady již pravoplatně rozhodly a nepřisluší soudu, aby tomuto finančnímu rozhodnutí dodával exekuční síly, jak žalobce svým návrhem vlastně požaduje. Tím, že finanční orgány pravoplatně rozhodly, nestal se daňový přeplatek pohledávkou z titulu soukromoprávního, o němž by byl povolán rozhodovati řádný soud. — Rekurzný soud usnesenie súdu prvej stolice potvrdil.

Najvyšší súd rekurz zamietol.

Dôvody:

Pomer daňového subjektu ku štátu je pomerom verejnoprávnym a je preto aj nárok na t. zv. daňové preplatky nárokom z pomeru verejnoprávného, ktorý nepatrí na porad práva. To vysvitá aj z rozhodnutia Úr. sb. 3364, ktorého sa rekurent v prvom rade dovoláva. V ostatnom smere je rekurentov poukaz na toto rozhodnutie nemiestny, lebo zabúda, že v onom poddĺžnickom spore išlo o uplatňovaný nárok osoby tretej, odlišnej od daňového subjektu, a že i tak nárok tejto tretej osoby zostal meritorne závislý od tvrdeného určenia verejnoprávného nároku povolenými finančnými úradmi. I v prípade Úr. sb. č. 3568 šlo o nárok osoby tretej a nie daňového subjektu. Je preto napadnuté rozhodnutie správne.

Čís. 17156.

Služebná smluva uzavrená s cudzozemcom nie je neplatná preto, že si zamestnávateľ neobstaral povolenie úradu zamestnávať cudzozemca [§ 3 (1) zák. č. 39/1928 Sb. z. a n.].

*) Porov.: Úr. sb. č. 3364.

Odoprenie povolenia je príhodou v osobe zamestnávateľa; nezáleží na tom, že v služebnej smluve obstaranie povolenia uložené bolo zamestnancovi.*)

(Rozh. z 12. októbra 1938, Rv III 529/38.)

Žalobu zamestnanca proti zamestnávateľke o zaplatenie služebných požitkov, oba nižšie súdy zamietly.

Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Dôvody:

Proti žalobnému nároku bránila sa žalovaná strana jedine tým a tiež oba nižšie súdy zamietly žalobu z tohoto dôvodu, že žalobník, ktorý bol podľa smluvy povinný opatrit' si ako cudzozemec pracovné povolenie, pre odoprenie tohoto so strany príslušného úradu nemohol konať služby, ku ktorým sa smluvou zaviazal, bol právne nespôsobilý konať túto činnosť, a tak nemôže ani požadovať od žalovanej strany svoju mzdu podľa smluvy, lebo okolnosť neposkytnutia pracovného povolenia činí služebnú smluvu pre žalovanú stranu nezáväznou.

Avšak ustanovenie § 3 (1) zák. č. 39/1928 Sb. z. a n. uložilo zamestnávateľovi za povinnosť, aby si opatril úradné povolenie ku zamestnávaniu cudzozemca a nedostatok svolenia ku zamestnaniu cudzozemca je príhodou v osobe zamestnávateľovej, ako to Najvyšší súd vyložil v rozhodnutí Sb. n. s. č. 14089, na ktoré sa cieľom stručnosti poukazuje.

Z toho, že sa žalovaná strana nezachovala podľa povinnosti uloženej jej zák. č. 39/1928 Sb. z. a n., ale naopak — podľa nenapadnutého zistenia nižších súdov — túto svoju povinnosť preniesla na žalobníka, nemôže žalobníkovi vzniknúť ujma na jeho právach zo služebnej smluvy, ktorá bola v pomere k nemu záväzne ujednaná. Žalobný nárok je tedy oprávnený.

Pretože sa však v dôsledku svojho mylného stanoviska odvolací súd nezaoberal výškou žalobného nároku a skutkový stav v tomto smere nezistil, bolo treba pokračovať v smysle § 543 Osp.

Čís. 17157.

Odporovacia žaloba je žalobou o plnenie a nie žalobou určovaou.

Odporovacia žaloba veriteľa skráteného tým, že dlžník svoju pohľadávku cedoval, má smerovať proti cesionárovi na vydanie sumy pohľadávky, ak mu už bola zaplatená. Žaloba, ktorou sa skrátený veriteľ do-

*) Porov.: Sb. n. s. č. 13467, 14089.

máha v takomto prípade len toho, aby bola vyriešená bezúčinnosť cesie voči nemu a cesionár zaviazaný trpeť, aby sa z cedovanej pohľadávky uspokojil bez zreteľa na cesiu, je púhou určovacou žalobou.*)

(Rozh. zo 14. októbra 1938, Rv III 227/38.)

Na jvyšší súd na dovoláciu žiadosť žalovanej strany rozsudok odvolacieho súdu s účinkom aj na rozsudok súdu prvej stolice zmenil a odporovaciú žalobu zamietol.

D ô v o d y:

Podľa § 13 odp. por. (zák. č. 64/1931-III Sb. z. a n.) treba v odporovacej žalobe udať, v akom rozsahu a akým spôsobom má žalovaný pre uspokojenie veriteľa niečo plniť alebo trpeť.

Podľa odst. 1 § 14 odp. por. čo odporovateľným konaním ušlo z majetku dlžníka alebo čo z neho bolo scudzené, prípadne čoho sa dlžník zriekol, môže veriteľ pre seba požadovať potiaľ, pokiaľ je toho treba na jeho uspokojenie, a ak to nie je možné, má byť daná náhrada.

Podľa toho odporovacia žaloba nemôže byť určovacou žalobou, ale musí smerovať na plnenie podľa uvedených zákonných ustanovení.

Snížený žalobný petit znie tak, že sa žiada, aby právny úkon, ktorým Ľudovít U. — dlžník — postúpil svoje exekúciu podliehajúcej služebnej platy od firmy D. žalovanej strane, bol vyhlásený voči žalujúcej strane za bezúčinný a žalovaná strana zaviazaná trpeť, aby sa žalujúca strana uspokojila z týchto služebných plátov pre svoju pohľadávku voči Ľudovítovi U. po výšku 13.000 Kč istiny a prísil.

Pretože podľa § 13 odp. por. žalovaný musí niečo plniť alebo trpeť pre uspokojenie veriteľa, je zrejmé, že uspokojenie veriteľa nemožno ponechať na zvláštny spor, ale musí byť aj táto otázka riešená v odporovacom spore, lebo ináč by zostala len žaloba o určenie zaviazanosti žalovaného uspokojiť veriteľa, čo však v odporovacom spore nie je prípustné.

Žalobná žiadosť tak, ako je predložená, smeruje na uspokojenie žalujúcej strany len potiaľ, pokiaľ sa v nej žiada, aby žalovaná strana trpela, aby sa žalujúca strana uspokojila z platu dlžníka podliehajúceho exekúcii bez ohľadu na cesiu, ktorej žalujúca strana odporuje. Toto uspokojenie žalujúcej strany žalobnej žiadosti môže sa vzťahovať len na tie sumy platu dlžníka, ktoré žalovanej strane v dôsledku cesie ešte neboli vydané.

Preto by žaloba smerujúca na trpenie mohla obstáť v prípade pravdivosti žalobných tvrdení iba dotyčne tých platových mesačných súm, ktoré žalovanej strane ešte neboli vydané, a to len do tej výšky, ktorá podľa číselnosti platu dlžníka podliehala exekúcii.

*) Porov.: Úr. sb. č. 2650.

Ale aj čo do súm žalovanou stranou podľa výkazu r. č. 10 po podaní žaloby prijatých pomínul sa účel odporovacej žaloby v znení jej petitu, t. j. čo do súm žalovanou stranou dňa 1. októbra a 1. novembra 1936 prijatých, lebo čo do týchto by bol rozsudok nevykonateľný a podľa spomenutého výkazu žalovaná strana viac splátok nedostala, lebo ako z predloženej nezaprenej listiny ide najavo, služebný pomer exekúta zanikol.

Preto podľa §§ 13 a 14 odp. por. mala žaloba smerovať na vydanie platových súm dlžníka podliehajúcich exekúcií a žalovanou stranou v dôsledku odporovateľnej cesie prijatých, pokiaľ je toto plnenie potrebné na uspokojenie žalujúcej strany pre jej vykonateľnú pohľadávku a žaloba mala takto byť podaná už pôvodne dotyčne súm žalovanou stranou do podania žaloby prijatých a exekúcií podliehajúcich a dotyčne súm podľa výkazu r. č. 10 žalovanou stranou po podaní žaloby prijatých a exekúcií podliehajúcich mala byť žalobná žiadosť modifikovaná (§ 188 Osp.) na uspokojenie vydaním aj týchto súm, číselne určených.

Ak je pravda, že odporovateľnou cesiou bola odňatá z majetku dlžníka podľa výkazu r. č. 10 suma 10.800 Kč, ktorá by bola mohla slúžiť k uspokojeniu žalobníka, ak by nebolo odporovateľnej cesie, mala žalujúca strana podľa §§ 13 a 14 odp. por. žiadať pre seba.

Bez toho však zostal by vynesенý rozsudok — ako to sama žalujúca strana uznáva vo svojej odpovedi — rozsudkom, ktorý podľa jej slov »prejudikuje platebnej zaviazanosti žalovanej strany na základe právoplatného rozsudku nového sporu, ktorý bude započatý, keby žalovaná strana neplnila, resp. keby nám zapríčinenú škodu nenahradiła.«

To znamená, že v odporovacom spore se žiada vnesenie rozsudku určujúceho záväzok žalovanej strany na plnenie pre druhý spor, ktorý má byť započatý, alebo na zapltenie odškodného, ktoré by sa malo zistiť v inom spore.

Toto však nie je, ani nemôže byť účelom a predmetom sporu podľa odporovacieho poriadku, lebo ten musí smerovať na uspokojenie žalujúcej strany a nie na určenie zaviazanosti na plnenie, ktoré by malo byť požadované ešte v inom nezapočatom spore.

Pretože pri tomto stave veci nebola prednesená žalobná žiadosť, ktorá by zodpovedela ustanoveniam odporovacieho poriadku do zakončenia ústneho pojednávania pred odvolacím súdom a rozsudok odvolacieho súdu je vo svojom znení nevykonateľný, neslúži na uspokojenie žalujúcej strany a zostal by v podstate len určovacím rozsudkom pre druhý spor, bolo treba zmeniť rozsudky súdov nižších stolíc a žalobu zamietnuť bez skúmania toho, či sú tu podmienky odporovateľnosti uvedené v žalobe.

Čís. 17158.

Doručenie platebnej záповeďi proti štátu ako poddlžníkovi inému než poukazujúcemu úradu nemá účinku zabavenia pohľadávky.

(Rozh. z 20. októbra 1938, Rv III 1002/37.)

Vojtěch H. mal proti štátu pohľadávku titulom odškodného za vyvlastnené pozemky. Žalobníci žiadali o exekučné zabavenie tejto pohľadávky; vydaná platebná záповeď bola na ich žiadosť doručená krajinskému úradu v Bratislave. Po prikázaní pohľadávky k vybraniu žalobníci domáhali sa na štáte jej zaplatenia. Žalovaný štát namietal proti žalobe najmä, že k platnému zabaveniu pohľadávky vôbec nedošlo, lebo záповeď nebola doručená poukazujúcemu úradu, totiž ministerstvu verejných prác v Prahe, ktoré medzitým už sumu pohľadávky složilo pre Vojtecha H. U Z.

Oba nižšie sudy žalobu zamietly. Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobníka zamietol.

Z dôvodov:

Pri exekúcii na pohľadávku, ktorú má dlžník proti štátu, je táto pohľadávka určená nielen osobou veriteľa (exekúta), dôvodom svojho vzniku atď., ale podľa § 46 čl. VI. ex. nov. (č. 23/1928 Sb. z. a n.) zároveň aj pomerom k t. zv. poukazujúcemu úradu, že tu totiž všeobecná relácia k štátu nahradená je konkrétnou reláciou k určitému poukazujúcemu úradu tak, že zabavenie pohľadávky — ktoré podľa § 59 čl. VI. cit. ex. nov. je práve aj súčasťou právneho základu žalobného nároku exekventovho v poddlžníckom spore — je podmienené doručením platebnej záповeďi poukazujúcemu úradu, t. j. skutočnému poukazujúcemu úradu. Je to pochopiteľné, lebo ináč by sa pohľadávka proti štátu ani nedala bezpečne zachytiť a nastal by vôbec stav právne nemožný. Vec má sa tu tak, akoby priamo sám úrad, ktorému sa platebná záповeď ako poukazujúcemu doručí, bol poddlžníkom a nie už vo všeobecnosti štát. Ak tento úrad nie je poukazujúcim úradom a exekút nemá tedy u neho zabavovanej pohľadávky, nemôže ju formálnym zabavením a prikázaním získať ani exekvent, a to nielen proti uvedenému úradu, ale ani proti štátu. Nejde tu o otázku platnosti týchto exekučných úkonov, ale o otázku ich úspešnosti. Je preto v súdenom poddlžníckom spore spomenutá námietka žalovanej strany práve naopak pre spor rozhodná, ako to v podstate správne spoznal súd prvej stolice. Nakoľko tedy podľa smerodajného skutkového stavu bola sporná pohľadávka exekúta Vojtecha H. proti žalovanému Čsl. štátu zabavená doručením platebnej záповeďi krajinskému úradu v Bratislave, ktorý nebol poukazujúcim úradom, nemôže mať poddlžnícka žaloba úspechu, lebo takto zabavená pohľadávka, t. j. pohľadávka exekúta Vojtecha H. u krajinského úradu

v Bratislave proste neexistovala a neexistuje a je bez významu, či tento exekút mal proti žalovanému štátu pohľadávku a jaké opatrenie dotyčne nej učinil skutočný poukazujúci úrad, ministerstvo verejných prác v Prahe, o zabavení nielen riadnym spôsobom, ale vôbec neuvedomené.

Napadnuté rozhodnutie je tedy z uvedených dôvodov správne a bolo treba bezzákladnú dovolaciu žiadosť zamietnuť.

Čís. 17159.

I. Možno požadovať vrátenie sumy slozenej na zaistenie záväzku: vyrovať pohľadávku podliehajúcu súpisu podľa vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n., prevzatého proti zákazu § 9 cit. vl. nar.*)

II. Úroky, platené na pohľadávku podliehajúcu súpisu podľa vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. pred účinnosťou cit. vlád. nariadenia (1. XI. 1924), možno spätžadovať, ak byly platené s výhradou vzťahujúcou sa na budúcu medzištátnu úpravu.

(Rozh. z 20. októbra 1938, Rv III 133/38.)

Ladislav G. a jeho manželka vypožičali si v r. 1914 od N. banky 60.000 K. Dňa 26. februára 1919 mali dlžníci svoje bydlisko v Budapešti, sídlo N. banky bolo v tom čase v dôsledku štátneho prevratu na území Slovenska. Dlžníci dali N. banke v r. 1922 resp. 1923 prolongačné zmenky znějuce na Kč a zaviazali sa — podľa ich tvrdenia s výhradou inej medzištátnej úpravy —, že jej budú platiť od pôžičkovej sumy úroky a zaplatili jej takto na dobu od 26. februára 1919 do 15. apríla 1924 spolu 31.259.20 Kč. N. banka uplatnila proti nim v r. 1927 prolongačné zmenky. Dňa 28. septembra 1927 došlo k mimosúdnemu pokonaniu, že spor bude spočívať, lebo zmenkami krytá pohľadávka patrí do medzištátneho clearing-u, a dlžníci zaviazali sa N. banke, že dostane na svoju pohľadávku v každom prípade 35%, a to v Kč, a na jej zaistenie složili u nej na vkladnú knižku 21.000 Kč. Vkladná knižka bola vinkulovaná tak, že N. banka povinná je vydať Ladislavovi G. a manž. proti zrušeniu vkladnej knižky sumu, ktorú títo povinní budú platiť maďarskému zúčtovaciemu miestu a zbytok smie si ponechať. Vkladná knižka bola odovzdaná do úschovy spoločnej mandatárke strán. Vklad 21.000 Kč u N. banky mal byť podľa pokonania bezúročný. V dôsledku medzištátnej úmluvy z 26. mája 1928 (č. 55/1930 Sb. z. a n.) dlžníci vyplatili túto pohľadávku maďarskému zúčtovaciemu miestu. Žalobou, o ktorú ide, domáhali sa Ladislav G. a jeho manželka, aby N. banka (I. žalovaná strana) zaviazaná bola zaplatiť im 21.000 Kč s 5% úrokmi od 28. septembra 1937, alebo vydať im dotyčnú vkladnú knižku a zaplatiť im tieto úroky, a aby mandatárka strán (II. žalovaná strana)

*) Porov.: Úr. sb. č. 519, 3285.

zaviazaná bola vydať im vkladnú knižku; ďalej aby N. banka zaviazaná bola zaplatiť im 31.258.20 Kč s 5% úrokami od 15. apríla 1924. Sú d prvej stolice žalobe čiastočne vyhovel rozsudkovým výrokom, že I. žalovaná banka povinná je učiniť opatrenie, aby vkladná knižka na 21.000 Kč bola žalobníkom do 15 dní vydaná, v opačnom prípade povinná je do 15 dní pod exekúciou zaplatiť im 21.000 Kč proti ponechaniu si vkladnej knižky; inak žalobu proti I. žalovanej banke čo do zvyšku zamietol a proti II. žalovanej ju vôbec zamietol. Odvolací súd rozsudek súdu prvej stolice zmenil, vyriekol, že I. žalovaná povinná je zaplatiť žalobníkom 21.000 Kč, v ktorom prípade oprávnená je požadovať od II. žalovanej strany, aby jej táto vydala u seba uloženú vkladnú knižku, alebo že II. žalovaná strana povinná je vydať túto vkladnú knižku žalobníkom a I. žalovaná banka je povinná toto trpeť — v oboch prípadoch je ešte I. žalovaná banka povinná zaplatiť žalobníkom od 21.000 Kč 5% úroky, počítané odo dňa 28. septembra 1927 až do dňa skutočného zaplataenia istiny 21.000 Kč, všetko do 15 dní pod exekúciou. Tú časť rozsudku súdu prvej stolice, v ktorej bola žaloba o zaplataenie 31.258.20 Kč s 5% úrokami od 15. apríla 1924 zamietnutá, odvolací súd potvrdil. Dôvody: V pokonaní uzavrenom dňa 28. septembra 1927 obsiahnuté sú dva právne úkony. Podľa prvého z nich, ktorý bol hlavným právnym úkonom, žalobníci sa zaviazali, že I. žalovaná banka na svoju pohľadávku patriacu do clearingu dostane najmenej 35%, t. j. 21.000 Kč. Toto hlavné ujednanie odporuje § 9 vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. a v ňom obsiahnutý záväzok by nebola I. žalovaná banka oprávnená v prvom radě žalovaná uplatňovať, tým menej, lebo I. žalobník ako hlavný úradník veľkého peňažného ústavu a I. žalovaná banka, ako finančnými odborníkmi zastúpená právna osoba veľmi dobre vedeli v čase uzavrenia dohody, že ich ujednanie znamená priame porušenie zákonného zákazu, a aj keby boli žalobníci uvedený hlavný záväzok splnili, v dôsledku bilaterálnej turpis causae nemali by nároku na vrátenie plnenia. V spomenutom pokonaní obsiahnutý je však aj vedľajší právny úkon, totiž že žalobníci na zaistenie spomenutého hlavného záväzku složili u I. žalovanej banky 21.000 Kč na vkladnú knižku, ktorá podľa dohody bola potom deponovaná u II. žalovanej strany. Tento vedľajší právny úkon ako slúžiaci na zaistenie protizákonného hlavného úkonu, je tiež neplatný, z neho ani pre žalobníkov žiadne povinnosti ani pre I. žalovanú banku žiadne práva nevznikajú a žalobníci oprávnení sú daných 21.000 Kč resp. vkladnú knižku, ako je to vo výroku rozsudku uvedené, späťpožadovať, lebo tie predmety sú v držbe u žalovaných bez právneho dôvodu (Úr. sb. č. 3285). Zásada uvedenia v predošlý stav však vyžaduje, aby I. žalovaná banka vrátila žalobníkom nielen hlavný predmet, ale aby im nahradila aj úroky, lebo ináč by sa v dôsledku užívania sumy 21.000 Kč od 28. septembra 1927 na úkor žalobníkov neoprávnene obohatila. Preto bolo treba žalobe aj dotyčne úrokov vyhoveť, a to tým viac, lebo pokonanie uzavrené dňa 28. septembra 1927 je celkom neplatné, tedy aj v tej čiastke, podľa

ktorej vklad na vkladnej knižke bol úrokov prostý. Ďalšiu sumu 31.258.20 Kč požadujú žalobníci na tom základe, že sú to úroky, ktoré od pôžičkovej sumy zaplatili I. žalovanej banke na dobu od 26. februára 1919 do 15. apríla 1924. Platba stala sa tedy ešte pred účinnosťou vlád. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. (pred 1. novembrom 1924) a povinnosťou žalobníkov bolo uviesť to podľa § 2 cit. vl. nar. v prihláske, aby o nej príslušné zúčtovacie miesto s konečnou platnosťou rozhodlo, tak že aj z nedostatku vecnej príslušnosti musel odvolací súd túto čiastku žaloby zamietnuť, resp. aj v tomto smere rozsudok súdu prvej stolice potvrdiť. II. žalovaná strana svoju depozitársku a edičnú povinnosť za odvolacieho pokračovania výslovne uznala, ktorá povinnosť je so záväzkom I. žalovanej banky úzko spätá a vyžaduje jednotné rozhodnutie. Preto bolo treba aj žalobe proti tejto žalovanej vyhoveť.

Najvyšší súd na dovolaciu žiadosť I. žalovanej strany rozsudok odvolacieho súdu v časti, prisudzujúcej žalobníkom 5% úroky od istiny 21.000 Kč od 28. septembra 1927 do dňa zaplataenia zmenil a túto časť žaloby zamietol. Dotyčne vkladu resp. hotovosti 21.000 Kč alternatívne určenie záväzku pominul a upravil rozsudkový výrok takto: II. žalovaná strana povinná je žalobníkom vydať vkladnú knižku, vystavenú na sumu 21.000 Kč do 15 dní pod exekúciou, čo je I. žalovaná povinná trpeť a proti predloženiu tejto vkladnej knižky žalobníkom zaplatiť pod exekúciou 21.000 Kč podľa opatrenia Stáleho výboru zo dňa 26. septembra 1938 čis. 204/1938 Sb. z. a n. resp. pozdějších predpisov, vydaných dotyčne obmedzenia výplát z vkladov.

Na dovolaciu žiadosť žalobníkov rozsudok odvolacieho súdu v časti, zamietajúcej nárok na zaplataenie 31.258 Kč 20 h s úrokmi, rozviazal a odvolaciemu súdu vložil ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Inak dovolacie žiadosti žalovaných strán zamietol.

Dôvody:

1. K námietke I. žalovanej strany, že jej pohľadávka proti žalobníkom nemohla byť kvalifikovaná za tak zv. clearingovú pohľadávku v smysle vl. nar. čis. 224/1924 Sb. z. a n., treba len to doložiť, že po účinnosti úmluvy, vyhlásenej pod čis. 55/1930, resp. zák. čis. 51/1930 Sb. z. a n., otázku túto riešiť oprávnené je výlučne zúčtovacie miesto dlžníkovo, pokiaľ nebolo zistené súhlasným rozhodnutím oboch zúčtovacích miest, že pohľadávka nepatrí do clearingového vyrovnania.

Ak bol podaný rozklad ktorejkoľvek zo zúčastnených strán proti platebnému príkazu zúčtovacieho miesta, rozhodne o ňom rozhodčia komisia a ak nebolo rozhodnutie o spornej otázke jednohlasné, rozhodčí súd (čl. 13 úmluvy čis. 55/1930 Sb. z. a n.).

Pretože nebolo sporné, že v tomto prípade rozhodčí komisia potvrdila platebný príkaz príslušného zúčtovacieho miesta, ktorým dlžníci boli zaviazaní zaplatiť dlh po výšku 1.421.10 zl. Pengö a nebolo ani

tvrdené, že vo veci mal ďalej pokračovať rozhodčí súd, treba pokladať spomenutý platebný príkaz za pravoplatný.

Tým bolo aj pravoplatne vyriešené, že pohľadávka 60.000 rak.-uh. korún patrí do clearingu a má sa vyrovnáť podľa cit. úmluvy, aj keď žalobníci odovzdali po dni 26. februára 1919 za starú, na rak. uh. koruny znejúcu zmenku, nové zmenky, znejúce na Kč a tieto prolongovali a aj úroky v Kč platili.

Toto stanovisko nemôže už byť preskúmané riadnym súdom tým menej, že 4. odst. čl. 13 poskytol i I. žalovanej strane možnosť, aby svoje odchylné stanovisko uplatnila v predchodzom pokračovaní.

2. Ujednanie z 28. septembra 1927, pokiaľ ním bola medzi stranami ešte pred rozhodnutím príslušného úradu vyrovnaná pohľadávka bez ohľadu na to, ako bude vec týmto vyriešená, je podľa jasného ustanovenia 1. a 2. odst. § 9 vlád. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. neplatná.

Strany nemôžu sa odvolávať na to, že otázka, či pohľadávka patrí do clearingu, bola medzi nimi sporná a že nebolo vtedy ani známo, ako bude vec riešená medzištátnou úmluvou, lebo však čl. veriteľ mal prihlásiť aj takú pohľadávku, o ktorej bolo pochybné, či je súpisom povinná (4. odst. § 5 vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n.), a ponechať podľa § 7 cit. nar. československému zúčtovaciemu úradu, aby rozhodol, či pohľadávka podlieha súpisu. Maďarský dlžník mal postupovať podľa rovnakých predpisov §§ 1, posl. odst., 5, 6 a 8 príl. A., pripojenej k zápisu č. 223/1924 Sb. z. a n. I jemu bolo s účinnosťou tohoto nariadenia zakázané vyrovnáť — či celkom, či čiastočne — záväzky podrobené príhláške.

3. Hoci aj stanovisko odvolacieho súdu, že žalobníci nemali by nárok na vrátenie plnenia, učeného proti predpisom vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. odporuje rozhodnutiu Úr. sb. č. 519, prečo obstojať jeho ďalšie stanovisko, oprené o rozhodnutie Úr. sb. č. 3285, že žalobníci môžu požadovať to, čo dali len na zaistenie neplatného záväzku, aj keby to bolo v rozpore s dobrými mravmi. Podľa toho majú žalobníci nárok na vrátenie istoty. Tou je vkladná knižka na 21.000 Kč složená u II. žalovanej strany.

Len po vydaní tejto vkladnej knižky, ktorá slúži nevyhnutne ako legitímácia pre vybranie vkladu, složeného u I. žalovanej strany, môžu žalobníci zakročiť o zaplatenie 21.000 Kč v hotovosti. Bez predloženia vkladnej knižky I. žalovaná strana nemusí vklad vydať.

Preto je alternatívny žalobný petit a tiež podľa toho osnovaný rozsudkový výrok odvolacieho súdu vadný a bolo treba o tom rozhodnúť podľa výroku tohoto rozsudku.

4. Pokiaľ ide o otázku, či majú žalobníci nárok na zaplatenie 5% zákonných úrokov od 28. septembra 1927 z vkladu 21.000 Kč, treba určiť, že ujednanie o bezúročnosti vkladu, složeného za istotu, nie je v nevyhnutnej spojitosti s ujednaním, ako sa má clearingová pohľadávka vyrovnáť, a preto môže právom obstať ako samostatná platná

úmluva. Preto bolo treba zmenením rozsudku odvolacieho súdu túto časť žaloby zamietnuť ako neopodstatnenú. Potiaľ bolo vyhovené dovolacej žiadosti I. žalovanej strany.

5. Dovoľanie žalobníkov čo do neprisúdenia nároku na vrátenie 31.258 Kč 20 h zaplatených úrokov z doby pred 1. novembrom 1924, je čiastočne oprávnené.

Podľa čl. 8 úmluvy č. 55/1930 Sb. z. a n. len tie dlhy a pohľadávky, ktoré boli bez výhrady so súhlasom oboch zúčastnených strán vyrovnané pred 1. novembrom 1924, treba pokladať za pravoplatne splnené. To platí tiež o úrokoch dotyčnej pohľadávky.

Avšak žalobníci tvrdili, že už v r. 1922 sa dohodli s I. žalovanou stranou, že aj platenie sporných úrokov stalo sa s výslovnou výhradou, vzťahujúcou sa na budúcu medzištátnu úpravu, čo bolo tiež písomne vyhradené výmenou listov strán z 22. marca 1923 a 22. marca 1923. Z týchto listov len druhý je pri spisoch, kým prvý predložený nebol, hoci môže byť dôležitý pre výklad odpovedí II. žalovanej strany z 28. marca 1923.

Mimo toho žalobníci navrhovali o tom aj dôkazy svedkami.

Keby tomu bolo tak, nemohol by odvolací súd zamietnuť kondikčnú žalobu na vrátenie úrokov platených len s výhradou, lebo však úprava tohoto záväzku podľa 5. bodu ujednania z 28. septembra 1927, ktorým sa I. žalobník zriekol spätžadovania súm zaplatených takto na úroky, by tiež odporovala zákazu 1. odst. § 9 vlád. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. Preto nemá ani toto ujednanie právneho účinku.

Mylné je dôvodenie odvolacieho súdu, že o spornom kondikčnom nároku mal rozhodnúť maďarský zúčtovací úrad, keď z úmluvy č. 55/1930 Sb. z. a n. nič takého nemožno vyvodiť, nehľadiac na to, že z toho dôvodu by bolo možno spor len pre prekážku § 180 č. 1 Osp. zastaviť.

Vyhotovenia rozhodnutia maďarského zúčtovacieho úradu, pokiaľ ho žalujúca strana k dovoľaniu predložila na dôkaz toho, že sama I. žalovaná v dotyčnom pokračovaní uznala, že platenie úrokov stalo sa s výhradou, nemohol si dovolací súd podľa § 535 Osp. všimnúť.

Keď odvolací súd v dôsledku svojho nesprávneho stanoviska spomenuté — pre spor dôležité — dôkazy pomínul, bolo treba rozsudok odvolacieho súdu v dotyčnej časti rozviazať podľa § 543 Osp.

K tomu sa dodáva, že aj výška spätžadovaných úrokov je dosiaľ sporná, čo má význam v prípade, ak by nárok na vrátenie úrokov bol aspoň v zásade priznaný.

6. Dovoľaciu žiadosť II. žalovanej strany bolo treba čiastočne zamietnuť, lebo Najvyšší súd nespoznal v pomere k tejto žalovanej zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu bol rozviazaný alebo zbavený účinnosti.

Čís. 17160.

Aj na smluvného zamestnanca štátu vzťahujú sa predpisy o obmedzení vyplácania odpočívnych plátov do cudzozemska, ak jeho nárok na odpočívne platy upravený bol smluvne tak, že platia o ňom predpisy, dané pre štátnych zamestnancov pragmatikálnych.

(Rozh. z 20. októbra 1938, Rv III 589/38.)

Žalobník bol od 1. októbra 1911 zamestnaný na veľkom majetku člena bývalého panovníckeho rodu Habsbursko-Lotrinského vo V. na Slovensku. Tento majetok stal sa podľa § 1 zák. č. 354/1921 Sb. z. a n. vlastníctvom štátu Československého. Žalobník zostal naďalej na svojom služobnom mieste a bol v r. 1925 preložený do penzie s ročnou penziou 12.393 Kč 07 h do odvolania. Žalobník býva od svojho penzionovania v cudzozemsku bez štátneho povolenia. Československý štát srazil žalobníkovi z penzie od konca r. 1932 do 28. februára 1937 celkom 10.343 Kč a zastavil dňom 28. februára 1937 výplatu penzie vôbec s tým odôvodnením, že žalobník nemá nárok na penziu, lebo býva v cudzozemsku bez povolenia. Žalobník domáhal sa na žalovanom vrátenia srážok a vyplácania celej penzie od 4. marca 1937 až do svojej smrti. Žalovaný Československý štát bránil sa tým, že srážky boli účinené na základe predpisov o úsporných opatreniach a zákona o priamych daniach, že pre služebný pomer žalobníka platia analogicky predpisy o služebnom pomere pragmatikálnych zamestnancov, a preto — keďže žalobníkovi pobyt v cudzozemsku povolený nebol — nemožno mu vyplácať penziu do cudzozemska.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Z dôvodov: Nadobudnutie majetku bývalého panovníckeho rodu Čsl. štátom stalo sa zákonom č. 354/1921 Sb. z. a n., a tento zákon neustanovil nič o služebných pomeroch zamestnancov na tomto majetku zamestnaných. Postavenie zamestnanca na Čsl. štátom nadobudnutom veľkom majetku upravuje sa obsahom dohody služebnej smluvy medzi zamestnancom a Čsl. štátom uzavrenej. Z výnosov ministerstva zemedelstva č. j. 30.825/XV-1/25, 30.826/XV-1/25 a 33.314/XV-1125 sa podáva, že vláda Republiky Československej usnesením zo dňa 4. apríla 1925 rozhodla, aby služebné a odpočívne platy zamestnancov na majetkoch prípadných štátu na základe mierových smlúv, boli upravené v zásade až do ďalšieho podľa analógie predpisov pre štátnych zamestnancov pragmatikálnych. Citované rozhodnutie vládne treba pokladať za ofertu zamestnavateľa a keď žalobník na svojom mieste zotrval a prijal aj penzijný výmer s výslovným ustanovením, že penzia sa mu vymeriava do odvolania, bol takto medzi stranami založený smluvný pomer, ktorý čo do úpravy požitkov a odpočívnych plátov odkazuje na ustanovenia predpisov o zamestnancoch štátnych v pomere verejnoprávnom. Táto forma neodporuje obvyklosti pri uzavieraní služebných smlúv. Medzi predpisy

o služebných a odpočívnych požitkoch patria aj predpisy o výpláte a spôsobe výplaty. Pretože podľa služebnej smluvy žalobník sa týmto predpisom podrobil, zbýva zaoberať sa otázkou, či predpisy platné pre štátnych zamestnancov pragmatikálnych zakazujú výplatu penzie do cudzozemska. Podľa § 1 nar. min. fin. z 8. októbra 1910 č. 187 ř. z., § 6 zák. č. 287/1924 Sb. z. a n. a § 153 zák. č. 103/1926 Sb. z. a n. a konečne podľa výnosu min. fin. č. 105.481/28-VII-18 a min. vnútra č. 65.847-14/28 možno štátnym zamestnancom pragmatikálnym vyplácať penziu do cudzozemska len vtedy, keď to povolil ústredný úrad, u ktorého bol povolený odpočívny plat. Žalobník soznáva, že mu pobyt v cudzozemsku povolený nebol, preto bolo min. zemedelstva oprávnené výplatu penzie do cudzozemska zastaviť. Čo sa týka srážok podľa predpisov o úsporných opatreniach, platia tieto právne predpisy bez rozdielu, či ide o štátnych zamestnancov smluvných alebo pragmatikálnych. Srážky na dani dôchodkovej odôvodnené sú ustanovením §§ 30 a násl. zák. č. 76/1927 Sb. z. a n. Odvolací súd rozsudok súdu prvej stolice potvrdil.

Najvyšší súd dovoláciu žiadosť zamietol.

Z dôvodov:

Už súd prvej stolice — ktorého stanovisko v zásade osvojil si odvolací súd — správne uznal, že »postavenie zamestnanca na Čsl. štátom nadobudnutom veľkom majetku upravuje sa obsahom dohody (služebnej smluvy) medzi zamestnancom a Čsl. štátom uzavrenej«; tým však splnily súdy nižších stolíc v úplnej miere svoju úlohu pri riešení pre spor rozhodujúcej otázky, akým úradníkom je žalobník, najmä či jeho pomer má byť posudzovaný ako pomer štát. úradníka. I keď je pomer žalobníka voči štátu súkromnoprávnym, v dôsledku úpravy tohoto pomeru smluvou môžu pre tento pomer platiť per analogiam ustanovenia, platné pre štátnych zamestnancov, ktorí sú vo verejnoprávnom pomere, ako sa to stalo vládnymi nariadeniami citovanými v rozsudku súdu prvej stolice. Tieto ustanovenia platia na pomer žalobníkov voči štátu nie preto, že je on štátnym úradníkom vo verejnoprávnom pomere, ale preto, že jeho služebný pomer súkromnoprávnej povahy bol upravený podľa zásad a v rozsahu platných pre štátnych úradníkov.

Čís. 17161.

Pojem »dôverného« sdelenia podľa odst. 3 § 10 zákona proti nekalej súťaži č. 111/1927 Sb. z. a n.

(Rozh. z 29. októbra 1938, Rv III 504/38.)

Žalobník predniesol v žalobe, že je v meste Ž. zástupcom automobilovej továrne »P.«; dňa 20. apríla 1936 predal osobný automobil Rajmundovi A. a jeho manželke Alžbete A. v K., ktorých pri predaji uštil,

že voz je skoro úplne nový; voz mal byť dodaný do 8 dní. — Dňa 21. apríla 1936 prišiel k Rajmundovi A. prvý žalovaný, ktorý je v meste Z. zástupcom automobilovej továrne »T.« a už viac ráz sa snažil predaj mu automobil, a keď počul od Rajmunda A., že kúpil od žalobníka voz, povedal mu, že dotýčný voz nie je úplne nový, a sľúbil mu, že obstará o voze informáciu od II. žalovaného, ktorý je v meste Ž. zástupcom automobilovej továrne »T.«. Dňa 22. apríla 1936 telefonicky sdelení Rajmundovi A., že podľa sdelenia II. žalovaného ide o voz, ktorý bol už niekoľko týždňov v provoze, sľúbil, že mu o tom predloží aj list II. žalovaného, a nahováral ho, aby na tomto základe kúpil voza stornoval. — Dňa 28. apríla 1936 predložil sľúbený list II. žalovaného Alžbete A. a nahováral ju, aby odišla za manželom, ktorý šiel pre voz do Ž., a zabránila prevzatiu voza. Rajmund A. však toho dňa voz prevzal. — Žalobou domáhal sa žalobník rozsudkového výroku, že žalovaní povinní sú zdržať sa klamaní a odľakavania žalobníkových zákazníkov a povinní sú zaplatiť mu solidárne náhradu za utrpené príkorie. — II. žalovaný, o ktorého v tejto súvislosti jedine ide, bránil sa proti žalobe tým, že ho I. žalovaný dňa 27. apríla 1936 telefonicky vyzval, aby mu sdelení všetko, čo vie o automobile žalobníka značky »P.«, a II. žalovaný mu sdelení a v liste z toho istého dňa aj písomne potvrdil, že videl žalobníka týmto automobilom chodiť už 2 možno 3 týždne; išlo tedy o dôverné sdelenie udelené bezplatne a nebolo vedome nepravdivé, tak že žaloba je podľa odst. 3 § 10 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n. neopodstatnená.

Súd prvej stolice žalobu zamietol. Odvolací súd jeho rozsudok potvrdil. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a uložil mu ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie. Rozvazovacie usnesenie Najvyššieho súdu uverejnené je v tejto zbierke pod č. 3508 (č. 16445 Sb. n. s.). Odvolací súd po novom prejednaní veci rozsudok súdu prvej stolice dotyčne II. žalovaného potvrdil. V dôvodoch vyslovil, že si osvojuje skutkový stav zistený súdom prvej stolice, z ktorého sa tu uvádza toto: Podľa svedeckej výpovedi Gustava B. je dokázané, že svedok dňa 16. apríla 1936 prevzal podľa pripojeného dodacieho listu v továrni P. osobný automobil hrachovo-zelenej farby, o ktorý tu ide, a zaviezol ho do Ž., kde prišiel 17. apríla 1936 pozde večer a voz zatvoril do garáže. Dňa 20. apríla 1936 žalobník odcestoval na tomto voze do K., odkiaľ sa vrátil pozde večer domov, a sdelení svedkovi, že voz je predaný Rajmundovi A. Voz bol dňa 19. apríla 1936 v Ž. asi 1/2 hodiny vystavený pri parku pre záujemcov na ukážku a bol označený ako predvádzací voz. Podľa listu z 27. apríla 1936 II. žalovaný napísal I. žalovanému, že na jeho telefonický dotaz mu potvrdzuje, že skutočne videl žalobníka chodiť vozom »P.« hrachovo-zelenej farby, a to asi pred 2 možno 3 týždňami a že tento voz stál raz aj pred kaviarňou A. — Výpoveďou II. žalovaného je dokázané, že ho I. žalovaný dňa 27. apríla 1936 dopoludnia telefonicky zavolať a dotazoval sa ho, či videl žalobníka chodiť sporným vozom, na čo mu odpovedal, že videl žalobníka na ňom asi po dobu 2—3 týždňov a že nevie,

či je to predvádzací, alebo nový skladový voz. Pri tom sa II. žalovaný I. žalovaného nespýtal, na čo potrebuje informáciu. — Odvolací súd čo do bezzákladnosti zdržovacej žaloby proti II. žalovanému uviedol v dôvodoch svojho rozsudku toto: Nemožno tvrdiť, že by informácia, ktorú dal II. žalovaný I. žalovanému na jeho žiadosť bezplatne, bola vedome nepravdivá. II. žalovaný mohol v dobe od 17. do 27. apríla 1936, keď napísal informačný list I. žalovanému, automobil skutočne už viac ráz vidieť, keďže auto po príchode z továrne bolo dňa 19. apríla 1936 v parku vystavené, konalo cestu do K. a podľa výpovedi svedka Gustava B. nie je vylúčené, že medzi 20.—27. aprílom 1936 konalo aj iné cesty. Ak tedy II. žalovaný v liste zo dňa 27. apríla 1936 uviedol, že videl auto asi pred 2 možno 3 týždňami, jde o ľahko vysvetliteľný omyl; že by bol podal vedome nepravdivú informáciu, nebolo dokázané. Takto však zdržovacia žaloba nie je podľa odst. 1 § 10 zák. č. 111/1927 oprávnená.

Najvyšší súd dovolaciu žiadosť žalobníka zamietol.

Dôvody:

Pojem »dôverného« sdelenia, určený v odst. 3 § 10 zákona proti nekalej súťaži záleží v tom, že údaj o podnikových pomeroch učinil niekto súc o to zvlášť inou osobou požiadavý a že sdelenie bolo určené len pre dotazateľa, nie tedy pre verejnosť, či už na túto povahu sdelenia bola druhá osoba výslovne upozornená, alebo dôvernosc vyplývala z povahy veci samej. Kto si sdelenie vyžiadal, je podľa zákona ľahostajný, môže to byť súťažiteľ, zákazník alebo vôbec ten, kto chce s podnikateľom, ktorého sa týka sdelenie, vstúpiť do smluvného pomeru (porovnej Skála: Nekalá súťaž, str. 141).

Na tomto základe a podľa formálne bezvadne zisteného stavu veci ako došlo k vydaniu listu II. žalovaného zo dňa 27. apríla 1936, odvolací súd správne vylúčil zodpovednosť tohoto žalovaného, keďže nemal za dokázané, že informácia tam obsiahnutá bola vedome nepravdivá.

Preto sú v rozpore so zákonom vývody dovolania, pokiaľ dovodzujú, že táto informácia nezodpovedala presne zisteným skutočnostiam a že II. žalovaný mal ju v celom obsahu dokázať cieľom svojho exkulpania.

Pretože Najvyšší súd ani ináč nespoznal zákonného dôvodu, aby rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej čiastke zmenil alebo rozviazal, bolo treba dovolaciu žiadosť zamietnuť ako neopodstatnenú.

Dodatek.

Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů z roku 1938.

I. Senát pro řešení kompetenčních konfliktů není příslušný řešiti spor o příslušnost mezi nejvyšším správním soudem a vrchním pojišťovacím soudem.

(Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 22. listopadu 1938 č. 934/37.)

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů zamítl pro nepříslušnost návrh ing. Karla G., redaktora v P., na řešení záporného kompetenčního konfliktu, který prý vzešel mezi nejvyšším správním soudem a vrchním pojišťovacím soudem v P. ve věci zvýšení starobního důchodu při pojištění novinářů.

Důvody:

Ing. Karel G., redaktor v P., podal návrh na řešení záporného kompetenčního konfliktu, který prý vzešel tím, že nejvyšší správní soud rozhodnutím ze dne 20. března 1934 č. 5652/34 odmítl navrhovatelovu stížnost na výměr Všeobecného pensijního ústavu v P., resp. kuratoria pro pojištění novinářů ze dne 8. ledna 1934 č. Nř VII 1/34 o zvýšení starobního důchodu ve smyslu § 124 (odst. 13) zákona o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách č. 26/1929 Sb. z. a n. z důvodu, že ve věci pojistných dávek rozhodují o žalobách proti výměrům nositelů pojištění podle § 134 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. pojišťovací soudy, a že pak vrchní pojišťovací soud v P. jako soud odvolací, rozhoduje o navrhovatelovu odvolání z rozsudku pojišťovacího soudu v P. ze dne 4. července 1935 č. j. Cp 529/34-10, odmítl navrhovatelovu žalobu proti Všeobecnému pensijnímu ústavu v P. o nadlepšení starobního důchodu podle § 124 pens. zák. z toho důvodu, že o nároku žalobcově bylo již pravoplatně rozhodnuto kuratoriem novinářského pojištění, tedy pořadem administrativním, jak jest v § 124 pens. zák. předepsáno.

O návrhu ing. Karla G. se vyjádřila úřadovna A Všeobecného pensijního ústavu v P., že podle jejího názoru není tu možný kompetenční konflikt, protože rozhodnutí kuratoria novinářského pojištění nepodléhá

žádnému přezkoumání, — a presidium nejvyššího správního soudu ve svém projevu poznamenalo, že konfliktní senát není v tomto případě příslušný rozhodovati, protože pojišťovací soudy a vrchní pojišťovací soud nejsou řádnými soudy.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uvážil toto:

Podle § 3 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 3 Sb. z. a n. jest konfliktní senát povolán rozhodovati jen o kompetenčních konfliktech mezi řádnými soudy se strany jedné a správními úřady nebo nejvyšším správním soudem se strany druhé. Pojišťovací soudy a vrchní pojišťovací soud (§§ 134 a 151 pens. zák.) nejsou však soudy řádnými, nýbrž jsou to obligatorní soudy rozhodčí. Řádné soudy jsou vyjmenovány v § 1 j. n., ale pojišťovací soudy ani vrchní pojišťovací soud nejsou tam uvedeny. Konfliktní senát není tedy příslušný pro kompetenční konflikt, který vznikl mezi nejvyšším správním soudem a vrchním pojišťovacím soudem, a návrh na jeho řešení bylo podle § 6 zák. č. 3/1918 Sb. z. a n. zamítnouti (viz obdobné rozhodnutí konfl. senátu ze dne 20. prosince 1926 č. 421, uveřejněné ve Sb. n. s. svazek VIII. b) na str. 2017 až 2018 a ve Sbírce Bohusl. L/1926).

II. Kladný kompetenční konflikt mezi nejvyšším správním soudem a řádnými soudy v otázce platnosti ustanovení zaměstnanců Státního nakladatelství podle legionářského zákona č. 462/1919 Sb. z. a n.

(Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 22. listopadu 1938 č. 952/38.)

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uznal o návrhu na řešení kladného kompetenčního konfliktu mezi nejvyšším správním soudem v P. a krajským soudem civilním v P., podaném tímto soudem ve věci platnosti obsazení dvou míst kancelářských úředníků u Státního nakladatelství v P. nelegionáři, že příslušný jest nejvyšší správní soud.

Důvody:

Žalobami podanými dne 21. září 1933 u pracovního soudu v P. (Cpr IV 672/33 a Cpr IV 673/33) se domáhají žalobci Josef B. a Václav Š., oba vrchní kancelářští oficianti Státního nakladatelství v P., proti Státnímu nakladatelství v P. jako svému zaměstnavateli soudního rozhodnutí o tom:

1. že pro žalobce jsou platné a účinné dekrety Státního nakladatelství v P. ze dne 3. srpna 1928 č. 1366/28, jimiž žalobcové byli ustanoveni kancelářskými úředníky a byla jim zároveň propůjčena služební místa v 7. platové stupnici v systematickém osobním stavu úředníků

Státního nakladatelství IV. služební třídy v kategorii úředníků kancelářské služby s úředním titulem »kancelářský oficiál« a s účinností ode dne 1. července 1928,

2. že se vůči žalobcům prohlašují za bezúčinné jak výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 7. října 1932 č. j. 5638/32 pres., jímž byly jmenovací dekrety uvedené pod č. 1. prohlášeny za neplatné podle § 14 zákona č. 462/1919 Sb. z. a n., tak i výměry Státního nakladatelství v P. ze dne 22. října 1932 č. 2877/32, vydané na základě onoho ministerského výnosu, — a

3. že žalované Státní nakladatelství v P. jest povinno žalobce znovu ustanoviti kancelářskými úředníky ve smyslu jmenovacích dekretů uvedených pod č. 1. a zaplatiti jim nedoplatky na služebních požitcích za dobu od 1. listopadu 1932 do 30. října 1933.

Žaloby se opíraly o tvrzení, že se zákon o legionářích č. 462/1919 Sb. z. a n. nevztahuje na služební místa u Státního nakladatelství v P.

Žalované Státní nakladatelství v P. vneslo mezi jiným též námitku nepřipustnosti pořadu práva, dovozujíc, že Státní nakladatelství jest státním podnikem, že tedy žalobci jsou státními zaměstnanci a že pro ně platí ustanovení dvor. dekretu ze dne 16. srpna 1841, č. 555 Sb. z. s., podle něhož pohledávky ze služebního poměru patří na pořad administrativní.

Pracovní soud v P. usnesením pojatým do rozsudků ze dne 28. května 1934 zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. Krajský soud civilní v P. jako soud odvolací ve sporech pracovních zamítl odvolání žalované strany, pokud bylo vneseno z důvodu zmatečnosti podle § 28, č. 3 zákona o pracovních soudech č. 131/1931 Sb. z. a n. (t. j. z důvodu, že bylo rozhodnuto o věci, která nenáleží před soudy pracovní), a to usnesením pojatým do jeho rozsudků ze dne 13. března 1935 č. j. Opr 403/34-24 a Opr 407/34-16. V důvodech vyslovil odvolací soud, že spory ze služebního poměru zaměstnanců Státního nakladatelství v P. patří před řádné soudy a nyní podle zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. před soudy pracovní, což odůvodnil v podstatě tím, že zaměstnanci Státního nakladatelství v P. nejsou veřejnoprávními zaměstnanci státu nebo státního ústavu, nýbrž toliko zaměstnanci fondu spravovaného státními úřady, a že jejich služební poměr jest pokládán za soukromoprávní poměr, který se neřídí dvor. dekretem č. 555/1841 Sb. z. s., nýbrž ustanoveními občanského zákoníka (§§ 1151 a násl.).

Ve věci samé nedošlo dosud k rozhodnutí pořadem soudním, neboť rozsudky soudu druhé stolice, pokud v nich bylo rozhodováno ve věci samé, byly k dovolání žalovaného Státního nakladatelství v P. zrušeny rozhodnutími nejvyššího soudu jako soudu dovolacího ze dne 21. listopadu 1935, č. j. Rv I 1411/35-1 a Rv I 1412/35-1, a oba spory byly vráceny soudu odvolacímu, aby o nich dále jednal a znovu rozhodl. Otázkou přípustnosti pořadu práva se nejvyšší soud neobíral, protože po té stránce bylo již pravoplatně rozhodnuto souhlasnými usneseními obou nižších soudů.

Ještě před podáním žalob u pracovního soudu podali Josef. B. a Václav Š. dne 17. srpna 1933 k nejvyššímu správnímu soudu stížnosti na rozhodnutí (výnos) ministerstva školství a národní osvěty ze dne 7. října 1932 č. 5638/32 pres., domáhající se jeho zrušení pro nezákonnost. Nálezem nejvyššího správního soudu ze dne 26. listopadu 1935 č. 19632/35 byly jejich stížnosti zamítnuty jako bezdůvodné. Nejvyšší správní soud uznal svou příslušnost k rozhodnutí o tom, zda žalovaný úřad (to jest ministerstvo školství a národní osvěty) použil právem ustanovení § 14 zák. o legionářích č. 462/1919 Sb. z. a n., prohlásiv neplatným obsazení dvou míst kancelářských úředníků 7. platové stupnice u Státního nakladatelství v P. nelegionáři. K odůvodnění své příslušnosti uvedl nejvyšší správní soud, že prohlášení ministerstva školství a národní osvěty o neplatnosti obsazení určitého místa nelegionářem, jest aktem veřejné správy, a to bez rozdílu, zda bylo obsazováno místo ve veřejnoprávním či soukromoprávním poměru služebním, takže povaha služebního poměru jest při tomto aktu zcela nerozhodná. Ježto jde o akt veřejné správy, jehož posuzování nebylo žádnou normou přikázáno řádným soudům ani pro případ, že jde o obsazení místa v soukromoprávním poměru služebním, posoudil nejvyšší správní soud napažené rozhodnutí ministerstva školství a národní osvěty jakožto rozhodnutí správního úřadu ve smyslu tehdy platného § 2 zákona o správ. soudě, jež podléhá kognici nejvyššího správního soudu.

Když potom v soudních sporech došlo u krajského soudu civilního v P., jako soudu odvolacího k dalšímu ústnímu jednání, byl při něm předložen řečený nález nejvyššího správního soudu a odvolací soud (na návrh sporných stran) zaslal spisy předsedovi konfliktního senátu s návrhem na řešení kladného kompetenčního konfliktu, maje za to, že jsou tu podmínky podle § 3 zák. č. 3/1918 Sb. z. a n.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uznal, že je dán případ pozitivního kompetenčního konfliktu mezi nejvyšším správním soudem a krajským soudem civilním v P., protože jak řádné soudy, tak nejvyšší správní soud si osobily kompetenci rozhodovati, a to judikátně také o platnosti ustanovení žalobců za zaměstnance Státního nakladatelství podle legionářského zákona č. 462/1919 Sb. z. a n. O této veřejnoprávní otázce rozhodlo ministerstvo školství a národní osvěty kompetentně, administrativně konečně a pro soudy civilní závazně.

Nejvyšší správní soud nálezem z 26. listopadu 1936 č. 19632 uznal stanovisko ministerstva školství a národní osvěty správním, jsa k tomu povolán podle § 2 zák. o nejv. správ. soudě.

Věcný seznam abecední.

Absolutorium viz heslo: Slovensko a Podkarpatská Rus.

Administrativní akt viz též heslo: vázanost soudu.

- jen jasný výrok správního úřadu může být podkladem soudního rozhodnutí (zrušení exekuce) č. 16696.

Adopce viz heslo: osvojení.

Advokát (právní zástupce) viz též hesla: doručení, neplatnost podle § 879 č. 2. obč. zák., plná moc, pojištění smluvní, pořad práva.

- proti souhlasným usnesením o vyměření dávky za jmenování konkursním správcem (čl. IV zák. č. 144/1936 Sb. z. a n.) není další oprav. prostředek č. 16730.
- rozhodnutí rekursního soudu, jímž bylo uloženo konk. správci zaplacení dávky za jmenování, není konečné; dávku onu jest vyměřiti i ze zálohy, určené a vyplacené již před účinností zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. č. 16732.
- proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na zřízení advokáta k sepsání rekursu v nesporném řízení, není přípustný dovolací rekurs č. 17141.
- **odměna:** advokátovi neprislúcha za úkony, vykonané v pozostalostnom pokračovaní z poverenia jedného dediča, ďalšia odmena v smysle § 7 vl. nar. č. 95/1923 Sb. z. a n. podľa počtu spoludedičov č. 16749.
- třebaš ujednání mezi advokátem a jeho klientem, že klient uznává palmární pohledávku v určité výši, že však zaplacením určité nižší částky bude celá palmární pohledávka vyrovnána pod podmínkou, že klient bude pověřovati advokáta nadále právním zastupováním ve všech svých právních záležitostech, přiči se dobrým mravům (§ 879, odst. 1, obč. zák.), lze se na něm domáhati zaplacení palmární pohledávky na podkladě původního právního poměru č. 16830.
- **odpovědnost advokátů:** advokát, který obdržel od klienta všeobecný příkaz, aby klientovu pohledávku, zajištěnou simultanním zástavním právem na dlužníkových nemovitostech, přihlásil k rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodané nemovitosti, musí při provedení svěřeného mu úkolu v mezích zákona uplatňovati vše, aby bylo dosaženo co možná úplného uspokojení přihlášené pohledávky; k tomu náleží též, aby uplatnil náhradní nárok podle § 222 ex. ř., žádá-li předcházející věřitel uspokojení v jiném než v zákonném poměru; neučinil-li tak, je v tom zavinění odůvodňující jeho odpovědnost, vznikla-li klientovi z toho škoda, třebaš klient nedal mu zvláštní příkaz k uplatňování náhradního nároku č. 16688.
- výklad poj. podmínek o spoluúčasti při odpovědnostním pojištění advokátů č. 16737.
- advokát, který dopustil, aby se dopisy, jež byly na něho řízeny, dostaly do rukou nepovolané osoby a aby ta osoba užívala jeho tiskopisů a razítka, a jenž neodpověděl na dotazy stran v naléhavých případech, ačkoli by byl včasnou odpovědí na dotazy mohl zabrániti aspoň částečně škodě třetí osobě způsobené, odpovídá za škodu způsobenou jak tímto svým chováním, tak onou nepovolanou osobou zneužitím jeho tiskopisů a razítek č. 16788.
- **zápis do seznamů advokátů (kandidátů advokacie):** advok. komora není oprávněna znovu zkoumati důvěryhodnost advokáta neb účel jeho přesi-

dlení ani tehdy, kdyby žádost o zápis do seznamu advokátů podal u jiné advokátní komory jen proto, aby pozdější advokátní komoru vyřadil z rozhodování o dřívější zápis do seznamu č. 16961.

- kdy jest kandidátu advokacie, zapsanému do seznamu před účinností zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. a konajícím vysokoškolský úřad (asistenta), započítati do 5leté praxe léta asistentury; právo výboru advok. komory ke zkoumání, zda skutečně a dostatečně vykonával právní praxi; při tom je dáti kandidátu příležitost k vyjádření o vyšetřených okolnostech co do práv. praxe č. 17121.
- při zápise do seznamu advokátů osoby, která bola do seznamu kandidátů advokátstva zapísaná už pred účinnosťou zákona č. 144/1936 Sb. z. a n. (pred 1. júnom 1936), okolnosť, že žiadateľ zastáva ako vysokoškolský asistent úrad učiteľský, neprekáža tomu, aby do 5ročnej právnej praxi potrebnej podľa § 5, odst. 2, adv. novely čís. 40/1922 Sb. z. a n. započítaná bola prax konaná žiadateľom, zapísaným do seznamu kandidátov advokátstva, skutočne a v dostatočnom rozsahu u advokáta v dobe spomenutej asistentúry č. 17121.
- výbor advokátskej komory je oprávnený skúmať, či žiadateľ o zápis do seznamu advokátov prax, vykázanú formálne obsahom seznamu kandidátov advokátstva, skutočne a v dostatočnom rozsahu konal; žiadateľovi má byť daná príležitosť, aby sa vyjadril o okolnostiach, vyšetrených čo do konania tejto praxi č. 17121.

Akcept směnečný viz heslo: směnka.

Akceptant viz heslo: směnka.

Akciová společnost viz hesla: doručení, nesporné řízení § 6, Slovensko a Podk. Rus, směnka, zmatečnost.

Akordní mzdy viz heslo: dovolená placená zaměstnanců.

Aktivní oprávnění ke sporu viz heslo: oprávnění ke sporu.

Aktivní vojín viz heslo: autom. zákon č. 81/1935 Sb. z. a n.

Alimentační zákon (č. 4/1931 Sb. z. a n.) viz heslo: výživné.

Alternativní právo viz heslo: žaloba (žalobní žádost).

Argentina viz heslo: nesporné řízení § 50.

Architekt viz heslo: firma.

Asistent vysokoškolský viz heslo: advokát (zápis do seznamu).

Autobus: k odpovědnosti průvodčího autobusu a jeho vlastníka nebo provozovatele č. 16857.

- průvodčí autobusu odpovídá občanskoprávně za škodu vzešlou cestujícím vypadnutím z autobusu, nepostaral-li se vhodným způsobem, aby cestující nestál za jízdy na schůdkách autobusu opřen o dveře nezajištěné proti otevření za jízdy; nestačí, že cestujícího pouze upozornil, aby u dveří nestál, a že byla v autobusu vyvěšena tabulka se zákazem státi na plošině č. 16857.
- vlastník (provozovatel) autobusu odpovídá za průvodčího podle § 8 autom. zák. č. 162/1908 ř. z. č. 16857.
- odpovědnost majitele autobusu podle zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. č. 17149.
- jde o škodu způsobenou provozem autobusu, byl-li cestující v autobusu zraněn zavazadlem, které bylo spolucestujícím nesprávně uloženo do zavazadlové sítě a jež následkem otřesů při jízdě spadlo; pokud je provozovatel autobusu odpovědný za onu škodu č. 17149.

Autodopravní živnost viz hesla: automobilový zákon, pojištění smluvní, živnost automobilové dopravy.

Autokar viz heslo: automobilový zákon č. 162/1908 ř. z. § 1, odst. 3.

Automobil viz též hesla: autobus, pojištění smluvní, splátkové obchody, živnost automobilové dopravy.

- majitel dílny (správkárny) na opravu motorových vozidel odpovídá podle § 1313 a) obč. zák. objednateli opravy automobilu za škodu, kterou zavinil opravou pověřený montér při zkušební jízdě opraveným automobilem, nehledíc na to, zda bylo zkušební jízdy k provedení opravy třeba, a zakázal-li majitel autodílny jízdou montéru, nemajícím vůdčího listu č. 16802.
- náhradní nárok, příslušející úrazové pojišťovně dělnické za podmínek § 47, odst. 2, zák. o úraz. poj. děl. č. 1/1888 ř. z., proti železničnímu podniku a proti vlastníku (provozovateli) motorového vozidla jako proti osobám třetím (to jest odlišným od osoby podnikatele), z jejichž provozu vzešel podnikový úraz pojištěnci, tkví jinak v téžže skutkovém a právním základě jako nárok pojištěncův na náhradu škody proti těmto třetím osobám č. 17001.
- spoluzavinění řidiče povozu, který přešel trať pod pootevřenými závoryami bez zachování potřebné pozornosti č. 17073.
- majitel nebo prevodzovateľ motorového vozidla zodpovedný je za zavinenie svojho šoféra ako za zavinenie vlastné len voči poškodeným tretím osobám č. 17084.
- keď škodu utrpel majiteľ alebo prevodzovateľ motorového vozidla pri jeho prevoze spoluzavinením tretej osoby, nemožno škodu rozdeliť na tom základe, že bola spôsobená čiastočne zavinením šoféra poškodeného, ak spomenutá tretie osoba nepreukáže, že poškodený vedel o nezdatnosti svojho šoféra alebo že je inak sám čiastočne vinný č. 17084.

Automobilový zákon č. 162/1908 ř. z.:

- § 1: vojenský motorový tank nelze pokládati za motorové vozidlo ve smyslu § 1 zák. č. 162/1908 ř. z. č. 16864.
- § 1, odst. 3: k pojmu podnikatele provozu č. 16769.
- jestliže podnikatel hromadných zájezdů motorovými vozidly (autokary) přijal objednávku zájezdu (osobní dopravy) a přenesl, ponechav si část úplaty, provedení dopravy na třetí osobu, která dala vlastní motorové vozidlo, řidiče a pohonné látky, aniž o tom byli účastníci zájezdu uvědoměni, jsou jak podnikatel, tak ona třetí osoba spoluprovozovateli jízdy a odpovídají oba rukou společnou a nedílnou za škodu vzniklou provozem motorovým vozidlem účastníkům zájezdu č. 16769.
- jestliže manželka přenechala podle ujednání manželu provoz svého motorového vozidla k výkonu jeho živnosti a manžel užíval výtežků dosažených z provozu onoho vozidla k výživě své rodiny, jest i manželka odpovědná za škody způsobené provozem motorového vozidla třetím osobám č. 17024.
- § 3, odst. 1, 3: vzájemné nároky na náhradu škody, vzniklé ze střetnutí se provozů podrobených povinné odpovědnosti, řídí se vždy podle obecného práva občanského, ať jde o škodu přímou, či o škodu nepřímou; takovým nárokem jest i nárok vlastnice motorového vozidla, která sama řídila, proti dráze, vyvozovaný z usmrcení jejího ve vozidle spolujedoucího manžela (§ 1327 obč. zák.) při srážce s vlakem č. 16711.
- § 3, odst. 4: i tehdy, jsou-li osoby jmenované v § 1 uved. zák. solidárně odpovědné za škodu vzniklou třetí osobě ze střetnutí dvou provozů, mohou se ty osoby, které odpovídají za jeden z provozů, zprostiti odpovědnosti, dokáží-li, že jde na jejich straně o neodvratnou náhodu, t. j. že řidič jednoho z motorových vozidel nemohl střetnutí odvrátiti přes to, že sám zachoval veškeré předepsané a věcné opatrnosti a že škodná událost nemá svou příčinu ve vlastnostech motorového vozidla, vytěčených v § 2 uved. zák. č. 16787.
- k otázce započitatelnosti vzájemných pohledávek na náhradu škody v poměru mezi vlastníky (provozovateli) střetnuvších se motorových vozidel č. 16868.
- vlastník motorového vozidla, který sám nahradil osobám poškozeným při střetnutí jeho motorového vozidla s jiným motorovým vozidlem celou škodu, jest oprávněn ve sporu, v němž se domáhá vlastník druhého motorového

vozidla na něm a na jeho řidiči náhrady jemu vzniklé škody, namítati k započtení onu část náhrady vyplacené třetím osobám, která odpovídá vzájemným úpoměrům zavinení řidičů obou motorových vozidel na srážce č. 16868.

— § 8: vlastník (provozovatel) autobusu odpovídá za průvodčího podle § 8 autom. zák. č. 162/1908 ř. z. č. 16857.

Automobilový zákon č. 81/1935 Sb. z. a n.:

— Česko-Slovenský stát (vojenská správa) neodpovídá za škodu vzniklou civilní osobě provozem motorového vozidla, jehož bylo proti předpisům, které obsahovaly i pohružku trestem, užito vojenskou osobou k soukromým jízdám č. 17130.

— dala-li vojenská osoba jiné vojenské osobě bez příslušného povolení vojenského úřadu rozkaz k soukromé jízdě, jest jí pokládati za uživatele vojenského motorového vozidla (§ 45, odst. 2, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.) č. 17130.

Autorské právo viz heslo: původské právo.

Banka, bankéř viz hesla: knížky vkladní, peněžní ústavy, příročí; Slovensko a Podkarpatská Rus.

Báňské bratrské pokladny viz heslo: pokladny bratrské.

Báňský zákon viz heslo: Slovensko a Podkarpatská Rus.

Bar viz heslo: zaměstnanci soukromí.

Berní úřad viz hesla: dražba vnucená nemovitosti (rozvrh), exekuce berní.

Bezděvodné obohacení viz heslo: obohacení bezděvodné (kondikce).

Bezúčinnost výroku rozhodčího soudu viz heslo: rozhodčí soud.

Biograf viz hesla: kinematograf, pokuta smluvní, zaměstnanci soukromí.

Blankoakcept viz heslo: směnka.

Blankosměnka viz heslo: směnka.

Bratrské pokladny viz hesla: pokladny bratrské, exekuce na platy.

Bytová družstva viz hesla: dluhopisy státní, společenstva stavební, stavební ruch.

Cenné papíry viz hesla: diferenční obchody, peněžní ústavy, stát, zástavní právo smluvní.

Cese viz heslo: postup.

Cesty nezbytné (zák. č. 140/1896 ř. z.): ani za účinnosti zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. není v řízení o propůjčení nezbytné cesty dovolen dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo zrušeno usnesení soudu prvé stolice pro neúplnost řízení č. 16951.

— nezbytnou cestu nelze povolit pro pouhé pohodlí majitele nemovitosti, nýbrž rozhoduje vždy hospodářská potřeba dotčené nemovitosti č. 17111.

— značná zajižďka i svahovitost dosavadní spojovací cesty může podle okolností jednotlivého případu odůvodnit zřízení nezbytné cesty, vyžaduje-li jí řádné hospodaření neb užívání nemovitosti č. 17111.

— pro nárok na zřízení nouzové cesty je bezvýznamné, že nabyvatel nemovitosti znal dosavadní spojení nabyté nemovitosti se sítí veřejných cest č. 17111.

Církevní jmění: finanční prokuratura jest podle § 2 č. 6 vlád. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. oprávněna k rekursu, může-li jíti o zásah do kmenového církevního jmění č. 17095.

Církevní obročí viz heslo: patronát.

Civilní technik viz heslo: soutěž nekalá.

Cizí měna (valuta) viz heslo: měna.

Cizoložství viz heslo: rozluka.

Cizozemec viz heslo: smlouva služební.

Časový postup viz heslo: zaměstnanci státní.

Čekací doba viz heslo: pojištění pensijní.

Čekatel na rodinný domek viz heslo: společenstva stavební a bytová.

Čekatelská smlouva viz heslo: společenstva stavební a bytová.

Čištění chodníku viz heslo: náhrada škody (chodník).

Členové dozorčího výboru viz heslo: Slovensko a Podkarpatská Rus.

Daň viz též hesla: exekuce berní, podnik, zákaz zcizení a zavazení.

— **přednostní pořadí** viz hesla: dražba vnucená nemovitosti (§ 216 č. 2 ex. ř.), správa vnucená.

— nejde o nedovolené přesunutí výdělkové daně, neplatil-li § 341 zák. o př. d. za spornou dobu č. 16629.

— zákaz zatížení podle § 364 c) obč. zák. nebrání zajištění daní a veřejných dávek, třebaže nepoživají zákonného zástavního práva na nemovitosti, na niž vázne dotčený zákaz č. 16667.

— k vymožení daňových nedoplatků podle výkazu znějícího jen proti dědici (fiduciáři) nelze bez souhlasu svěřenských nástupníků (fideikomisárních substitutů) vésti exekuci ani vnuceným vkladem zástavního práva bez jakéhokoliv omezení, ani vnucenou dražbou nemovitostí knihovně zatížených svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí), a to ani tenkrát, jde-li o veřejné dávky, za něž nemovitost věcně ručí č. 16721.

— pokud není ustanoveno něco jiného, mají veřejnoprávní pohledávky, používající přednostního práva při rozvrhu nejvyššího podání, mezi sebou navzájem stejné pořadí a nestačí-li rozvrhová podstata, jest je přikázati poměrně podle výše celkových částek č. 17008.

— zaručil-li se někdo za veřejnou pohledávku jen do určité výše, ručí za ni jen v té výši, nikoliv i za její příslušenství; věřitel nemusí to, co mu bylo z rozvrhové podstaty dlužníkovy přikázáno především na vedlejší příslušenství, začítovat na zaručenou jistinu č. 17008.

— dokud nepominulo omezení vlastnictví zákazem zcizení a zatížení, nelze bez souhlasu ministerstva zemědělství na nemovitost přidělenou z pozemkové reformy vésti exekuci vnucenou dražbou ani k vymožení daní a jiných veřejných dávek č. 17038.

— daňový dlužník nemůže sa domáhať na eráre vrátenia daňových preplátokv poradam práva č. 17155.

Daňová sleva viz heslo: podnik.

Dar (darování): jestliže ten, kdo skutečně souložil s provdanou ženou, mimosoudně uznal k dítěti, svědčí zákonná domněnka manželského původu, že jest přirozeným otcem onoho dítěte a závazal se je vyživovati; nejde o uznání nebo slib plnění bez zavazovacího důvodu, nýbrž jde o platný závazek, třebaž nebyl odůvodněn manželský původ dítěte, zejména bylo-li to ještě možno č. 16676.

— jde o platnou úplatnou smlouvu, nikoli o darování, jestliže se svobodný zaměstnavatel zavázal platiti své bývalé hospodyně po skončení poměru doživotní důchod za její služby a za to, že s ní udržoval intimní poměr a že jí takto byla zmařena vyhlídka na sňatek č. 16931.

— předpokladem platnosti darování mezi živými jest, aby se odevzdání daru stalo ještě za dárcova života č. 16710.

Dávky pojištění nemocenského viz heslo: pojištění sociální.

Depurace: věřitel, pro něhož jest vložena na dlužníkově nemovitosti kauční hypoteka pro nároky z důvodu depuračního závazku, nemůže se podle rozsudku, který vymohl hypotekární věřitel proti němu pro pohledávku hypotekární, která měla být depurována a přesahovala výši kauční hypoteky, domoci sporem proti hypotekárnímu dlužníku z kauční hypoteky poznámky knihovni, že kauční hypoteka je vyčerpána a vykonatelná č. 16686.

Deposice soudní viz heslo: složení u soudu (§ 1425 obč. zák.).

Devalvace měny viz heslo: měna.

Dědic viz též hesla: pozůstalost, substituce fideikomisární, usedlost střední velikosti.

- k žalobě, kterou se kupitel nemovitosti domáhá vydání a podepsání listiny, podle níž by mohl pro sebe vložiti do pozemkové knihy vlastnické právo k nemovitosti, kterou mu zůstavitel prodal a odevzdal do skutečné držby, jest pasivně oprávněn pouze ten z bezvýmínečně přihlášených dědiců, jemuž byla nemovitost odevzdací listinou odevzdána, nikoliv i ostatní bezvýmínečně přihlášení dědici č. 16616.
- svoláním pozůstalostních věřitelů (§ 813 obč. zák.) nejsou dotčena jejich zástavní práva, i když své zajištěné pohledávky nepřihlásili v konvokačním řízení a všichni dědici je neuznali č. 16650.
- význam nepřihlášení hypotekární pohledávky při konvokaci pro ručení dědice přihlášeného s dobrodiním soupisu č. 16650.
- ustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka neujaté pozůstalosti, nenabývá dědic, jehož dědická přihláška byla později přijata na soud, avšak jemuž nebyla svěřena správa pozůstalosti, oprávnění zastupovati pozůstalost ve sporu před soudem a nevylučuje ze zastupování opatrovníka pozůstalosti č. 16653.
- směnečný závazek nezaniká smrtí směnečného dlužníka, nýbrž přechází dědicou posloupností na jeho dědice č. 16677.
- směnečný platební příkaz může být vydán proti bezvýmínečně přihlášeným dědicům směnečného dlužníka, jemuž byla odevzdána pozůstalost, prokázal-li směnečný věřitel úředním potvrzením pozůstalostního soudu, že jsou právními nástupci směnečného dlužníka č. 16677.
- při bezpodmínečném přihlášení se k dědictví zaniká dědicův dluh vůči pozůstalosti konsolidací již podáním dědické přihlášky č. 16703.
- dědická přihláška k celé pozůstalosti se nemůže opíratí současně o zákon a závět, ledaže by se dědic přihlásil ze zákona pod podmínkou, že závět bude prohlášena za neplatnou č. 16775.
- kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznaný delační důvod, není účastníkem pozůstalostního řízení a není oprávněn k rekursu ani do nařízení soupisu pozůstalosti, ani do odkázání na pořad práva s pohledávkami proti pozůstalosti č. 16775.
- po odevzdání pozůstalosti jest žalovati na výmaz zástavního práva váznoucího na nemovitostech v pozemkové knize pro pohledávku pozůstalosti toliko dědice, jemuž byla pohledávka odevzdána, třebaš ještě nedošlo ke knihovnímu provedení převodu dotčeného práva; byla-li žalována přes to pozůstalost, je řízení zmatečné č. 16806.
- pouhá správa pozůstalosti, svěřená dědici podle § 145 nesp. pat., nezakládá ještě volné nakládání dědice s jednotlivými kusy pozůstalosti ve smyslu § 822 obč. zák. č. 16813.
- nerozhoduje, že se dědic, který je zároveň dlužníkem žalovaného věřitele, stal před vynesením rozsudku soudem prvé stolice vlastníkem dotčené nemovitosti č. 16813.
- jednostranné prohlášení dědice, že se vzdává dědických nároků ve prospěch ostatních dědiců, jest pokládati za odmítnutí napadeného dědictví (§ 805 obč. zák.) a lze je učiniti jen, dokud nebyla jeho dědická přihláška přijata na soud č. 16821.

- dědicou přihlášku, přijatou na soud, nelze odvolati ani dodatečným odmítnutím dědictví ve prospěch určitých osob č. 16821.
- osoby, které by maly zákonné dědické právo po osvojiteli, akby nebolo osvojenecného pomeru, sú oprávnené domáhať sa žalobou súdneho výroku, že smluva o osvojení pre nedostatok zákonných nálezitostí je právne neúčinná č. 16895.
- podmienkou oprávnenosti príbuzných zostaviteľa v pobočnej vetve napadnut' platnosť testamentu, v ktorom zostaviteľ určil za dediča svojho osvojenca, je úspech žalobnej žiadosti, domáhajúcej sa súdneho výroku o neplatnosti smlúvy o osvojení č. 16895.
- jestliže přihlášený dědic vedl jako zástupce žalující pozůstalosti spor bez potřebného zmocnění pozůstalostního soudu a pozůstalost ta byla onomu dědici za sporu pravoplatně odevzdána, nelze již napravití nedostatek uvedeného zmocnění, jest však míti za to, že dědic vstoupil vlastním jménem do sporu a schválil dodatečně jako universální nástupce vedení sporu, dal-li svému právnímu zástupci vlastním jménem novou plnou moc č. 16939.
- dědicou přihláškou, kterou podal dědic za svého života, je přihlašovatelův dědic po jeho smrti nastupující (§ 537 obč. zák.) vázán a není oprávněn podati novou dědickou přihlášku z důvodu dědického práva přihlášeného dědice č. 17141.

Dědická přihláška viz heslo: pozůstalost.

Dělení společných pozemků viz heslo: společenství statků.

Dělnické pojištění viz hesla: pojištění sociální, úrazové.

Diferenční obchody viz též heslo: Slovensko a Podk. Rus.

- smluvce, který, hledě na neurčitost možné výhody nebo prohry, složil vyšší zálohu, a podle úmyslu smluvců může se celá složená částka státi výhrou nebo prohrou, nemůže před zlikvidováním obchodu (hry nebo sázky) žádati její vydání č. 17050.
- po likvidaci obchodu smí si výherce podržeti jen to, co skutečně vyhrál, a nesmí zadržovati to, co nadto má v rukou č. 17050.

Díl povinný: kdy nelze složití jistotu k zajištění povinného dílu z pozůstalostního jmění č. 16814.

Disciplinární viz hesla: vázanost soudu, zaměstnanci obecní, zelezniční.

Disciplinární komise obecní viz heslo: zaměstnanci obecní.

Distanční obchody viz heslo: smlouva kupní čl. 347.

Dítě viz též hesla: dar, legitimace násled. sňatkem, otec manželský, nemanželský, výživné dítěte.

- nejvyššímu soudu náleží podľa § 52 Osp. a § 28 j. n. určit miestne príslušný súd pre žalobu otca bývajúceho na Slovensku proti dieťaťu bývajúcemu u matky v Čechách o oduznanie manželského pôvodu č. 16744.
- § 158 obč. zák.: k započetí tříměsíční lhůty stanovené k popření manželského původu dítěte stačí, že manžel nabyl určité vědomosti o narození dítěte své manželky, t. j. takovým způsobem, že o její spolehlivosti (pravdivosti) není důvodu pochybovati; nevyžaduje se však, aby zpráva o tom pocházela od úřadu, manželky samé nebo osoby jednající v jejím zastoupení č. 17004.

Dluh viz hesla: placení, převzetí dluhu, složení u soudu.

Dluhopisy státní viz heslo: stát.

Dlužnické úlevy viz hesla: nezaměstnaní, zemědělské úlevy.

Doba čekací viz heslo: pojištění pensijní.

Doba pracovní osmihodinová (zák. č. 91/1918 Sb. z. a n.): skončil-li pracovní poměr před účinností vládn. nař. č. 141/1937 Sb. z. a n. o závaznosti hromadných pracovních smluv (před 30. červnem 1937), nemá zaměstnanec nároku na odměnu za práci přes čas, třebaš se ujednáním o paušální odměně za práci přes čas individuální služební smlouva odchylo-

vala v zaměstnancův neprospěch od hromadné smlouvy pracovní, kterou uzavřely organizace zaměstnanců a zaměstnavatelů, jejichž členy byli oba smluvci č. 16657.

- — služební (pracovní) smlouva nepozbývá své právní povahy tím, že zaměstnancova odměna byla stanovena výhradně podle množství zboží prodaného zaměstnancem; v takovém případě má zaměstnanec nárok na odměnu za práci přes čas č. 16724.
- — mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem došlo mlčky (§ 863 obč. zák.) k paušalování odměny za práce přes čas, jestliže zaměstnanec, pracující v podniku (ve mlýně), kde všichni zaměstnanci pracují za paušální mzdu a kde není obvyklé dávat zvláštní odměnu za práce přes čas, znal provoz podniku i rozdělení pracovních hodin, přijímal sjednanou mzdu bez námitek a nehlásil se po celou dobu svého zaměstnání o odměnu za práce přes čas č. 16916.
- — pojem »domácnosti« v smyslu § 12, odst. 1, zák. o osmihodinové době pracovní č. 91/1918 Sb. z. a n. č. 16621.
- — předpis § 12, odst. 1, uved. zák. nelze omezit co do delší pracovní doby jen na domácnost přirozených (fysických) osob, nýbrž jest ho užiti i na jiné právní útvary (spolky), u nichž způsob zaměstnání a ubytování jest shodný jako v domácnosti přirozených (fysických) osob (úkony zřizence, ubytovaného a stravujícího se v nocehárně dobročinného spolku, kde konal úklid, rozdělení šatstva a pod.) č. 16621.

Dobré mravy viz heslo: neplatnost smlouvy (§ 879, odst. 1, obč. zák.).
— — **soutěže** viz heslo: soutěž nekalá.

Dodatek k firmě viz heslo: firma.

Dohodčí smlouva viz heslo: smlouva zprostředkovatelská.

Dolarová doložka viz heslo: měna.

Dolarová zápujčka viz heslo: měna.

Doložky valutové (zlaté) viz heslo: měna.

Doly, dolování, dolové vody viz hesla: hory, Slovensko a Podk. Rus, sousedské právo.

Domácnost viz heslo: doba pracovní osmihodinová (§ 12).

Fytopathologické osvědčení viz heslo: doprava železniční.

Domek rodinný viz heslo: společenstva stavební a bytová.

Domovníci (zák. č. 82/1920 Sb. z. a n.): za přijímání nájomného od nájomníkov, upomínanie ich o nájomné a odnášanie prijatých peňazí správcovi domu neprislúcha domovníkovi — ak nebolo nič iné smluvené — zvláštna odmena č. 16822.

- — odškodné za klíčne prislúcha domovníkovi aj vtedy, keď bol pri nastúpení služby ústne upozornený, že odškodné je zahrnuté v smluvnej mesačnej mzde, ale v písomnej smluve nebolo o tom nič ustanovené; avšak v takomto prípade môže domovník dodatočne požadovať odškodné za klíčne najvyš len za trojmesačnú výpovednú lehotu č. 16822.
- — obsluha ústředního topení patří mezi úkony nedomovnícké podle § 6, odst. 2, uved. zák., za něj přísluší domovníku nezadatelný nárok na mzdu v místě obvyklou; tohoto nároku se však může domovník platně vzdát po výpovědi domovníckého poměru, třebaže před uplynutím výpovědní lhůty č. 16719.
- — vlastník domu může s domovníkem ujednat písemně paušální odměnu za domovnícké práce i za nárok na klíčné, jakož i že paušál bude domovníkovi zapraven buď vlastníkem domu, nebo nájemníky přímo, nebo prostřednictvím vlastníka domu č. 16977.
- — v písemné smlouvě nemusí být zvláště zdůrazněno, že v paušální odměně je zahrnut i nárok na klíčné č. 16977.

— — byl-li ujednan paušál za všechny domovnícké úkony, nezáleží pro poměr domovníka k vlastníku domu na tom, že vlastník vybírá od nájemníků větší poplatky č. 16977.

Doprava osob nebo nákladů provozovaná po živnostensku motor. vozidly viz hesla: autobus, automobil, pojištění smluvní, živnost automobilové dopravy.

— — **železniční** (mezinárodní úmluva o přepravě zboží po železnicích (M. Ú. Z. zák. č. 140/1927 a úmluva č. 140/1928 Sb. z. a n.): mohla-li škoda podle okolností jednotlivého případu vzniknouti z některé z příčin uvedených v čl. 28 §-1, písm. a) až g) M. Ú. Z., musí ten, kdo se na dráze domáhá náhrady škody, dokázati, že škoda nemohla vzniknouti z uvedených tam příčin a že také nevznikla, nebo že se dráha dopustila zavinení, které bylo příčinou škody; pokud takovýto důkaz nebyl podán, vznikl-li oheň v nábytkovém voze, dopravovaném na otevřeném železničním vagoně č. 16697.

— — dráha není vůči odesílateli povinna zkoumati, zda jsou průvodní listiny zdravotně policejní s nákladním listem jí odevzdané náležitě vystaveny, i kdyby jí byla taková povinnost uložena vnitřními služebními předpisy č. 17063.

— — v tom, že dráha při dovozu brambor ze státu zamořeného rakovinou do tuzemska přijala fytopathologické osvědčení, jež nebylo orazítkováno odesílací stanicí (zák. č. 167/1925 Sb. z. a n.), třebaž orazítkování bylo dráze nařizováno vnitřními služebními předpisy, není hrubá nedbalost, jež by zavazovala dráhu k náhradě škody vzniklé tím, že byla zásilka zadržena až do dodatečného orazítkování fytopathologického osvědčení č. 17063.

Doručení viz též hesla: exekuce na pohledávky, příkázání k vybrání, stát, vyrovnání (§ 67).

- — doručení žaloby řízené na firmu (akciovou společnost) jejímu úředníku se nestalo řádně, nebyla-li poštovní plná moc, podle níž byl úředník zmocněn i k přijímání zásilek civilních soudů, které jest podle zákonných předpisů doručovati do vlastních rukou adresátových, podepsána všemi osobami oprávněnými k znamenání žalované firmy; nezáleží na tom, že poštovní úřad přijal vadnou poštovní plnou moc č. 16694.
- — byla-li hlavnímu dlužníku doručena žaloba, kterou se věřitel domáhá zaplacení dluhu jak na něm, tak na rukojím, nahrazuje ono doručení žaloby hlavnímu dlužníku upomínku ve smyslu § 1355 obč. zákona č. 16988.
- — opis rozsudku nelze pokládati za doručení již dnem, kdy byl vložen do příhrádky zřízené u soudu pro advokáta, nýbrž doručení jest vykonáno teprve převzetím opisu oprávněnou osobou č. 16989.

Dovolací rekurs viz heslo: stížnost dovolací.

Dovolací řízení viz heslo: dovolání.

Dovolání: přípustnost: dovolání jest podle § 502, odst. 4, c. ř. s. přípustné, byli-li druhý rozsudek prvního soudu, vydaný po zrušovací m usnesení, zrušen proto, že první soud nedbal příkazu daného mu v prvním zrušovací m usnesení, a byl-li v obou zrušovacích usneseních vysloven tentýž právní názor v určitém směru, třebaže jinak mohl první soud samostatně vyvozovati právní důsledky z určité právní skutečnosti, avšak první soud přes to, mině, že jest vázán určitým právním názorem, rozhodl podle něho, a dovolací soud rozsudek potvrdil č. 16608.

— — dovolání z výroku o uveřejnění rozsudku (§ 18 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.) je přípustné č. 16679.

— — strany rozepře se mohou proti věcnému rozhodnutí o mezitímním návrhu určovací m brániti opravnými prostředky podle obecných předpisů nehledíc na to, že bylo o žalobním nároku na plnění již pravoplatně rozhodnuto, a

- vyšší soudy musí o určovacím výroku rozhodnouti věcně, i když nebyly v prvé stolici tvrzeny podmínky výtčené v § 228 c. ř. s. č. 16718.
- prohlásí-li odvolací soud dovolání za přípustné, musí v rozsudku zřetelně uvést, že tak činí zásadní význam rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I. č. 2 zák. č. 251/1934 a čl. I. č. 314/1936 Sb. z. a n.) č. 16845.
 - nestačí pouhá doložka v rozsudkovém výroku, že se dovolání prohlašuje za přípustné č. 16845.
 - **nepřípustnost:** tomu, že se odvolací soud věcně zabýval opožděným odvoláním, nelze odporovat ani tehdy, rozhodl-li odv. soud ve věci samé usnesením s výhradou podle § 519 č. 3 c. ř. s. č. 16635.
 - jestliže nejvyšší soud již odmítl dovolání, jež odvolací soud prohlásil za nepřipustné, avšak bez dodatku, že se tak stalo pro zásadní význam jeho rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I. č. 2 zák. č. 251/1934 Sb. z. a n.), nelze povolit opravu rozsudku odvolacího soudu připojením onoho dodatku č. 17006.
 - § 503 č. 2 c. ř. s.: nejde o neúplnost odvolacího řízení, nebyl-li připuštěn, důkaz znaleckým svědkem o otázce, při jejímž řešení jde o závěry učiněné na základě vědeckých poznatků a o niž byl připuštěn a proveden znalecký důkaz; též u znaleckého svědka jest hlavním obsahem to, co postřehl svými smysly, třebaž to vyžadovalo odborných znalostí č. 16995.
- Dovolená placená zaměstnanců** (zák. č. 67/1925 Sb. z. a n.) viz též heslo pracovní soudy, zaměstnanci, soukromí.
- ujednání úkolové (akordní) mzdy nečiní nemožným stanovení určité pracovní doby; i v takovémto případě jest podmínkou pro udělení placené dovolené, že zaměstnanec stále a správně zachovával pracovní dobu, stanovenou pracovní nebo služební smlouvou, a lze zaměstnanci odečísti od dovolené dobu, kterou bezdůvodně zanedbal před nastoupením dovolené v jednotlivém roce č. 16705.
- Dovozní povolení:** dovozní povolenie, vydané ministerstvom priemýslu, obchodu a živnosti na základe zák. č. 25/1922, 418/1920 a vl. mar. č. 442/1920 Sb. z. a n., nemôže byť prevedené na inú osobu č. 16750.
- Dozorčí výbor** viz heslo: Slovensko a Podkarpatská Rus.
- Draha:** odpovědnost viz heslo: náhrada škody drahou.
- přeprava železniční viz heslo: doprava železniční.
 - zaměstnanci viz heslo zaměstnanci železniční.
- Dražba** viz též hesla: neplatnost smlouvy, odklad dražby, smlouva zprostředkovatelská, vyrovnání zemědělské.
- Dražba vnučená nemovitosti** viz též heslo: neplatnost smlouvy.
- § 133 ex. ř.: vede-li se exekuce vnučenou dražbou nemovitostí, která nebyla přidělena jako rolnický nedíl a jež má výměru nejvýše pět hektarů, musí vymáhající věřitel v návrhu dokázati, že celková výměra půdy, která byla povinnému z pozemkové reformy přidělena, nepřesahuje 5 ha (§ 2, odst. 2, zák. č. 93/1931), a to nyní potvrzením ministerstva zemědělství; nestačí pouhé potvrzení katastrálního měřického úřadu č. 16632.
 - § 152 ex. ř.: jestliže věřitel, který vedl exekuci vnučenou dražbou nemovitostí podle rozsudku vydaného v odpůřícím sporu, neuplatní již v exekučním řízení neúčinnost služebnosti bytu vymíněné pro dlužníka a vložené do pozemkové knihy, nemůže se později domáhati ani sám, ani jeho universální nástupce neúčinností zřízení oné služebnosti, kterou podle pravoplatných dražebních podmínek jako vydražitel převzal bez započtení na nejvyšší podání č. 16783.
 - § 155 ex. ř.: obmeškaly vydražitel nemôže účinně namítati proti žalobe Československého státu na náhradu škody podle § 155 ex. ř. spolu-zavinění státu, záležící v tom, že stát opominul provésti po zrušené dražbě úkony nutné k přerušení promlčení lhůty, stanovené pro přednostní zákonně zástavní právo za převodní poplatky č. 16614.

- § 156 ex. ř.: vydražitel nemovitosti, jemuž přísluší podle schválených dražebních podmínek užítka a důchody nemovitostí ode dne udělení příklepu, má proti nájemci, jehož nájemní právo v pozemkové knize vložené převzal, nárok na nájemné splatné za dobu po příklepu, třebaže bylo v pozemkové knize vyznačeno, že nájemné bylo na celou dobu nájemní zapláceno předem; nájemce, jenž jest nucen po druhé platiti nájemné, může požadovati z nejvyššího podání náhradu škody tím utpěné v pořadí § 216 č. 4 ex. ř. č. 16715.
- § 170 č. 5 ex. ř.: omezení vlastnického práva k přidělovému pozemku právy státního úřadu pozemkového (nyní ministerstva zemědělství), vyznačená v pozemkové knize na listě B), jsou účinná i vůči vydražiteli pozemků, třebaže nebyla ona omezení výslovně uvedena v dražebních podmínkách č. 16785.
- exekuční soud musí přijmouti včasou ohlášku práv příslušejících třetím osobám a nedopouštějících dražbu nemovitostí (jejího příslušenství) a není ani oprávněn ani povinen zkoumati, zdali ohlášená práva jsou odůvodněna; řešení té otázky je ponechati pořadu práva mezi třetí osobou a vydražitelem č. 16862.
- včasou ohláškou jest vyloučena bezelstnost vydražitele o ohlášeném právu č. 16862.
- právo příslušející podle § 170 č. 5 ex. ř. třetí osobě je samostatné právo poskytnuté jí vedle práva k odporu podle § 37 ex. ř.; právo volby mezi oběma prostředky přísluší oprávněnému č. 16862.
- §§ 172 a další ex. ř.: jestliže je z exekučního návrhu nemocenské pojišťovny zřejmé přednostní pořadí vymáhaného pojistného, nahrazuje exekuční návrh přihlášku podle § 172, posl. odst., ex. ř. a lze přednostnímu pořadí odporovati jen z věcných důvodů č. 16952.
- §§ 180, 181 ex. ř.: pokud to neodporuje dražebním podmínkám, může se zvýšení podání při exekuční dražbě státi o jakoukoliv částku; jde o porušení zákona, nepřipustil-li exekuční komisař další podání nepřevyšující nejméně o 500 Kč předcházející podání č. 16809.
- § 184 ex. ř.: bylo-li odepřeno udělení příklepu určitých nemovitostí, jest odepřiti i příklep dalších nemovitostí, mělo-li podle dražebních podmínek dojiti k jejich vydražení jen, nebudou-li uhrazeny pohledávky vymáhajících věřitelů již z výtěžku prodeje dříve vydražených nemovitostí č. 16809.
- proti rozhodnutí exekučního soudu, jímž se bere na vědomí zpráva ministerstva zemědělství o schválení vydražitele a vyslovuje se, že tím usnesení o příklepu nabylo právní moci, je přípustný rekurs č. 16685.
- §§ 209 a další ex. ř. (rozvrh nejvyššího podání): v exekuční věci, v níž zakročil jako vymáhající věřitel berní úřad, jest obsítku k rozvrhovému roku a rozvrhové usnesení doručiti též bernímu úřadu, třebaže byly doručeny finanční prokuratuře; k tomu, že se tak nestalo, může soud vyšší stolice přihlížeti jen na rekurs dotčeného účastníka (státu); není-li tu takového rekursu, musí rekursní soud, zařidiv doručení onomu bernímu úřadu, s vyřízením rekursů jiných účastníků vyčkati až po podání rekursu berním úřadem nebo po uplynutí rekursní lhůty č. 16970.
- k důkazu, že pojistné příspěvky k nemocenskému pojištění byly předepsány z podniku povinného za osoby tam zaměstnané, stačí, že je z platebního výměru zřejmé, že byly předepsány povinnému jako provozovateli živnostenského podniku č. 17100.
- je-li platební výměr nemocenské pojišťovny opatřen doložkou vykonatelnosti, je k vyřízení odporu třeba zahájení správního řízení jen tehdy, tvrdí-li odporující, že má možnost zvrátiti platební výměr v řízení správním tím, že podal již stížnost, nebo jiným způsobem č. 17100.

- — § 216 č. 2 ex. ř.: pro otázku, zda nemovitost slouží převážně provozování výdělečného podniku, nerozhoduje toliko rozsah plochy sloužící podniku v poměru k celé ploše nemovitosti patřící podnikateli, nýbrž jest při tom přihlížeti též k tomu, že i rozlohou menší části mohou míti se zřením na svou polohu, povahu, obchodní hodnotu a pod. pro podnik důležitější význam nežli ostatní, třebaš rozsahem větší části nemovitosti č. 16640.
- — vnučenou správou (§§ 98 a násl. ex. ř.) pro převodní poplatek, vyměřený z celé nemovitosti patřící několika spoluvlastníkům, vedenou proti jednomu z nich na ideální část pro celý poplatek, se přerušuje promlčení přednostního pořadí převodního poplatku co do celé nemovitosti č. 16651.
- — vliv mimořádných úlev poskytnutých zemědělcům vládními nařízeními č. 142/1934, 207/1934, 258/1934 a 250/1935 Sb. z. a n. na přednostní pořadí pojistných příspěvků vyměřených nemocenskými pojišťovnamí č. 16800.
- — po dobu, po kterou nemoc. pojišťovny nemohly hledíc na zemědělské úlevy vymáhati pojistné, staví se promlčení zákonného přednostního práva a nelze tuto dobu ani za účinnosti vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. včítati do dvouleté po případě tříleté lhůty stanovené pro pojistné příspěvky č. 16800.
- — pojistné příspěvky, vyměřené a předepsané okresní nemocenskou pojišťovnou za zaměstnance, konající práce nebo služby na nemovitostech nebo v podniku, jemuž nemovitost slouží, nemají přednostního práva na nemovitostech téhož povinného, ležících v obvodu jiné nemocenské pojišťovny, která je vyměřovala a předpisovala pro zaměstnance činné v závodě ležícím v jejím obvodu č. 16948.
- — podmínkou přednostního pořadí nedoplatků na pojistných příspěvcích jest nejen, že prodané nemovitosti sloužily výhradně nebo převážně k provozu výdělečného podniku podrobeného pojištění, ale i že se přihlášené nedoplatky vztahují na podnik provozovaný dlužníkem v obvodu příslušné nemocenské pojišťovny; tyto podmínky musí v rozvrhovém řízení nemocenská pojišťovna dokázati č. 16948.
- — tříletá lhůta pro přednostní právo převodního poplatku se nepřerušuje ani přihláškou k dražbě a k rozvrhu, ani příkázati v rozvrhovém usnesení č. 16956.
- — uplynula-li zákonná tříletá lhůta pro přednostní pořadí převod. poplatku v době opětné dražby (§ 154 ex. ř.), nelze jej příkázati v přednostním pořadí č. 16956.
- — § 216, posl. odst., ex. ř.: zatímni opatření poznámkou záповědi zciziti, závadami zatížití nebo zastavití nemovitost (§ 382 č. 6 ex. ř.) a poznámky pořadí ve prospěch dlužníka nebo třetích osob nemá ten účinek, že při rozvrhu nejvyššího podání za zavazenou nemovitostí jest postupovati podle §§ 216, odst. 2, a 223, odst. 3, ex. ř. č. 17032.
- — náklady vzniklé »vymáháním« nároku jsou jen útraty spojené se žalobáním určitého nároku a vedením sporu o něm po případě náklady exekucí vedených podle exekučního titulu, vydaného v onom sporu; takovými náklady nejsou útraty opošíčního sporu přisouzené vymáhajícímu věřiteli proti povinnému a nelze je příkázati v témže pořadí s jistinou, nýbrž jen v mezích jistoty pro vedlejší závazky, byla-li i pro ně zřízena č. 17139.
- — § 218 ex. ř.: pokud není ustanoveno něco jiného, mají veřejnoprávní pohledávky, požívající přednostního práva při rozvrhu nejvyššího podání, mezi sebou navzájem stejně pořadí a nestačí-li rozvrhová podstata, jest je podle § 218 ex. ř. příkázati poměrně podle výše celkových částek č. 17008.

- — § 222 ex. ř.: odpovědnost advokáta, nenavrhli-li za klienta určení nároku podle § 222, odst. 4, ex. ř. č. 16688.
- — § 225 ex. ř.: jestliže právo bytu mělo býti podle dražebních podmínek vydražitelem převzato se započtením na nejvyšší podání, služební dům shošel před udělením příklepu anebo se oprávněný rozhodl již před tím pro příbytečné, jest mu příkázati zadržené dávky za poslední tři léta před příklepem a co do dalšího plnění postupovati podle § 225 ex. ř. č. 16815.
- — § 237 ex. ř.: jestliže bylo po vydražení ideální polovice nemovitosti, zatížené právem bydlení, ono právo vymazáno na vydražené polovici nemovitosti, zaniká jako věcné právo i co do druhé polovice nemovitosti, třebaš nebylo i na ní vymazáno č. 16955.

Družka života viz heslo: darování.

Družstevní dům viz heslo: společenstvo stavební a bytové.

Dublina viz heslo: žaloba (žalobní žádost).

Důkazy viz též hesla: rozsudek pro zmeškání, znalecký svědek.

Důvěryhodnost viz heslo: advokát (zápis do seznamu).

Elektromotór viz heslo: radiorozhlas.

Excindační žaloba viz heslo: žaloba podle § 37 ex. ř.

Exekuce viz hesla: daň, dražba, nezaměstnaní, pozemková reforma, stavební ruch, substituce fideikomisární, zemědělské úlevy.

- nelze vyhověti exekučnímu návrhu, který byl sice v době podání odůvodněn, avšak v době, kdy o něm soud rozhodl, byl s právním stavem neslučitelný, poněvadž vykonatelnost exekučního titulu byla po podání exekučního návrhu, avšak před rozhodnutím o něm soudcovským rozhodnutím stavena č. 16810.
- vyrovnací správce jest v exekučním řízení zavedeném proti vyrovnacímu dlužníku před zahájením vyrovnacího řízení o dlužníkově jmění oprávněn k návrhům jen potud, pokud jest to součástí jeho povinností uložených mu v § 34 vyr. ř., anebo pokud mu oprávnění k podání návrhu bylo výslovně uděleno (§ 14, odst. 2, vyr. ř.), není však v takovém exekučním řízení, byť vymáhající věřitel nabyt oddělného práva a povolení úschovy zabavených věcí v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení, oprávněn navrhnouti zrušení úschovy, povolené již před zahájením vyrovnacího řízení, vydání zabavených věcí a omezení exekuce č. 16875.
- advokát, jehož plná moc právními nástupci zeměle strany nebyla odvolána, jest oprávněn zavést jménem zeměle strany exekuci proti odpůrci a všechny úkony v exekučním řízení na straně vymáhajícího věřitele se vyskytující č. 16911.
- nesporný soudec není oprávněn ukládati peněžité pokuty a vazbu tam, kde se to přičí stěžejním zásadám exekučního řádu, který dovoluje takové exekuční prostředky jen, jde-li o vymožení nezastupitelného činu, jehož vykonání závisí na vůli povinného; nelze užiti uvedených donucovacích prostředků k určenému vydání dítěte proti tomu, komu bylo uloženo vydati dítě, jež není u povinného v tuzemsku, nýbrž v cizině (v Argentině) č. 16918.
- soudu povolujícímu exekuci na nemovitost nepřisluší zkoumati, zda se knihovně zapsaný zákaz zcizení a zatížení stal právem podle § 364 c) obč. zák., či nikoliv č. 16959.
- zákaz zcizení a zatížení nemovitosti bez svolení ministerstva sociální péče podle § 60 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se nevztahuje i na exekuční zatížení nebo zcizení č. 16960.
- pravoplatné soudní usnesení, vydané v nesporném řízení, jímž má býti vynucena určitá činnost účastníka, lze vykonati v řízení exekučním č. 17005.

- při vymáhání v nesporném řízení může nesporný soudce zvoliti donucovací prostředek podle předpisů exekučního řádu, není však vázán jeho předpisy o formálním postupu při zvoleném donucovacím prostředku; otázka náhrady nákladů spojených s touto exekucí se řídí vždy podle předpisů exekučního řádu č. 17005.
- **§§ 1 č. 5, 5 ex. ř.:** k rozhodnutí o návrhu na povolení exekuce na svršky a na důchod proti povinnému na Slovensku podle vykonatelného smíru uzavřeného o soukromoprávních nárocích před tuzemským trestním soudem je příslušný soud uvedený v § 5 ex. ř. č. 17013.
- **§§ 1 č. 6, 4 ex. ř.:** při výkonu usnesení nesporného soudu podle § 50, odst. 7, zákone č. 100/1931 Sb. z. a n. jde o exekuci na základě exekučního titulu uvedeného v § 1 č. 6 ex. ř. a jest se řídit i formálními předpisy tohoto řádu, ať exekuci povolil nesporný soud (§ 4 č. 3 ex. ř.), nebo exekuční soud (§ 4, posl. odst., ex. ř.) č. 17005.
- **§§ 1 č. 13, 39 č. 1 ex. ř.:** podle správního úřadu, jímž nebyl zřetelně zrušen exekuční titul podle § 1 č. 13 ex. ř., nelze zrušiti exekuci podle § 39 č. 1 ex. ř. č. 16696.
- **§ 1 č. 16 ex. ř.:** k návrhu na povolení exekuce podle výroku vydaného rozsudím povoláním úmluvou stran podle § 577 c. ř. s. nutno připojiti také úmluvu o rozsudím č. 16975.
- **§ 1 č. 13 a č. 19 ex. ř.:** vykonatelný výkaz nedoplatků o pojistném, vydaný úřadovnou Všeob. pens. ústavu, jest podati u úřadu, jenž exekučním titulem podle § 1 č. 13, nikoliv podle § 1 č. 19 ex. ř. č. 16819.
- **§ 28 ex. ř.:** lze vésti exekuci nuceným vyklizením místností majatých Čs. státem pro poštovní správu č. 16834.
- **§§ 35, 36 ex. ř.:** námítky proti výkonu výkazu nedoplatků vydanému úřadovnou Všeob. pens. ústavu, jest podati u úřadu, jenž exekuční titul vydal, po případě u zemského úřadu (§ 133, odst. 1, zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) č. 16819.
- povinný nemůže žalobami podle §§ 35, 36 ex. ř. uplatňovati právní námítky, o nichž bylo již rozhodnuto při vyřízení rekursu proti povolení exekuce nebo pokračování v ní; neomezil-li však povinný své námítky jen na otázky právní, nýbrž i opíral-li je také o nové skutkové okolnosti, zakládající nároky dle §§ 35 a 36 ex. ř., ať v rekursu proti povolení exekuce nebo pokračování v ní, ať při svém výsledku podle § 358 ex. ř., k nimž v exekučním a rekursním řízení nelze přihlížeti, nebrání to, že i o takových námítkách bylo v tomto řízení neprávem rozhodnuto, aby je povinný uplatnil žalobami podle §§ 35, 36 ex. ř. č. 16932.
- **§ 39 č. 1 ex. ř.:** podle výroku správního úřadu nelze zrušiti exekuci, nebyl-li jím zřetelně zrušen exek. titul č. 16696.
- **§ 39 č. 5 ex. ř.:** žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř. lze se domáhati nepřipustnosti exekuce, nemůže-li dlužník k obhájení svého práva použiti žádné z obran danyh mu v §§ 35, 36 a v ostatních případech § 39 č. 16725.
- **§ 54 ex. ř.:** v návrhu na povolení exekuce podle rozhodnutí (výměru) správního úřadu ve smyslu čl. VI. zák. č. 130/1930 Sb. z. a n. musí býti předloženo potvrzení úřadu, jenž exekuční titul vydal, o tom, že jeho rozhodnutí není podrobena oprávněnému prostředku, který vykonatelnost zastavuje; nestačí, že jest v exekučním titulu jen uvedeno, že možné námítky proti výměru nemají odkladného účinku č. 16680.
- mimo výjimky stanovené v malém přidělovém zákoně č. 93/1931 Sb. z. a n. jest i k vkladu zástavního práva bez souhlasu ministerstva zemědělství na nemovitosti přidělené z pozemkové reformy potřebí důkazů potvrzením uvedeného ministerstva, že celková výměra půdy nabyté přidělem nepřesahuje 5 ha; nestačí údaje o plošné výměře obsažené v tržové smlouvě, třebaš schválené obvodovou úřadovnou pro pozemkovou reformu č. 16904.

- i k vkladu zástavního práva nebo reálného břemene na přidělový pozemek bez souhlasu ministerstva zemědělství se vyžaduje průkazu tohoto úřadu, že celková výměra půdy nabyté přidělem z pozemkové reformy nepřesahuje výměru 5 ha č. 17046.
- k žádosti za vklad vlastnického práva spojené s žádostí za vklad služebnosti bytu a výměnku ve prospěch prodávajícího nemovitost zatíženou zákazem zcizení, zavazení a propachtování bez souhlasu státního pozemkového úřadu, je potřebí schválení ministerstva zemědělství, i když jde o osoby uvedené v § 2, odst. 4, písm. a) zák. č. 93/1931 ve znění vlád. nař. č. 125/1935 Sb. z. a n. č. 17046.
- **§ 89 ex. ř.:** po zahájení zemědělského vyrovnacího řízení (vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.) lze povolití poznámku vykonatelnosti pohledávky, pro niž bylo na dlužníkově nemovitosti již dříve zapsáno smluvní právo zástavní č. 17055.
- **§§ 249 a další ex. ř.:** exekuce podle uved. předpisů předpokládá nepodmíněné vlastnictví povinného č. 16668.
- **§ 251 č. 6 ex. ř.:** povinný nemůže návrhem na vyloučení svršků podle § 251 č. 6 ex. ř. dosíci vrácení věci odňatých mu exekucí podle § 346 ex. ř. za účelem nabytí smlouveného zástavního práva (věřitelem vymáhajícím), přísluší mu však takový návrh na vyloučení z exekuce, vedle-li též věřitel na dotčené předměty exekuci k vymození peněžité pohledávky prodejem věci odebraných povinnému exekucí podle § 346 ex. ř. č. 16790.
- **§ 252 ex. ř.:** hospodářské stroje (secí stroj, pojízdný benzinový motor), k nimž si prodávající vyhradil vlastnické právo do zaplacení kupní ceny a jež vlastník nemovitosti koupil, aby jich užíval jako příslušenství nemovitosti, stanou se jejich vědomým zabavením se strany prodávatele vlastnictvím kupujícího a tím příslušenstvím nemovitosti; je proto exekuce na ně podle § 252 ex. ř. nepřipustna č. 16927.
- **§ 253 ex. ř.:** neosvědčil-li vlastník věci zabavených u dlužníka při výkonu exekuce svoje vlastnictví nepochybným způsobem, nemůže se domáhati na vymáhajícím věřiteli náhrady škody jen proto, že trval na výkonu zabavení č. 16704.
- **§ 259 ex. ř.:** schovatel ustanovený exekučním soudem má přímý nárok na náhradu vynaložených nákladů na uschované věci jen proti vymáhajícímu věřiteli, nikoliv i proti vlastníku zabavených věcí č. 16669.
- **§ 278 ex. ř.:** nabytí vlastnictví k movitostem prodávaným exekuční dražbou č. 16642.
- zaniklo-li znamení časem, vlivem počasí neb užíváním předmětu, nezanklo tím vlastnické právo nabyvatelovo č. 16642.
- při posuzování bezelstnosti toho, kdo nabyl na těchto věcech zástavního práva, jest zkoumati, nemohl-li se nabyvatel zástavního práva přesvědčiti o převodu vlastnického práva, přestože znaky dočasně nebyly patrné a že po nich byly na zabavovaných předmětech jen stopy č. 16642.
- **§§ 294 a další ex. ř.:** lze vésti exekuci zabavením pohledávky, jež přísluší státu proti poštovní spořitelně na jeho účtě č. 16709.
- exekucia na pohľadávku u poštovej sporitelne môže byť proti obci povolená len po predložení prejavu administratívneho úradu podľa § 5 vl. nar. č. 86/1936 Sb. z. a n. č. 16886.
- aj exekút má právo uplatňovať v rekurze proti exekúciu povoľujúcemu usneseniu, že žiadosť o povolenie exekúcie na peňažité pohľadávky exekúta proti státu alebo fondu pod verejnou správou neobsahuje údaje predpísané v odst. 3 § 1 vlád. nar. č. 234/1934 Sb. z. a n. č. 17118.

- — doručenie platbejnej zápovedi proti štátu ako poddlžníkovi inému než poukazujúcemu úradu nemá účinku zabavenia pohľadávky č. 17158.
- Exekuce na platy:** k vymoženiu nároku na náhradu škody, vyvozovaného z toho, že povinný neprihlásil vymáhajúceho väriteľa k pensijnému pojišteniu, nelze vésti exekuci na pensijní nároky, príslušci povinnému z pensijného pojištenia podle zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. č. 16833.
- — k vymoženiu výživného, jež přísluší bývalé manželce podle soudního smíru, sjednaného po rozluce manželství z viny obou manželů, nelze vésti exekuci na pensijní požitky podle § 46 č. 1 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. č. 16915.
- — vedení exekuce na požitky vojenských invalidů č. 17012.
- — lze vyhověti exekučnímu návrhu, v němž vymáhající věřitel uvedl, aby mu byla povolena exekuce zabavením jedné třetiny »vojenských zopatrovacích požitků invalidy za určitou vojenskou pensijní likvidaturou« s omezením stanoveným v zákoně č. 314/1920 ve znění zák. č. 177/1924 Sb. z. a n. č. 17012.
- § 330 ex. ř.: omezení exekuce stanovené v § 330 ex. ř. platí též pro exekuci vedenou na zadržené výměnkové dávky č. 16866.
- — navrhne-li povinný zrušení exekuce, ježto výměnek je podle § 330 ex. ř. vyňat z exekuce, musí exekuční soud z úřadu vyšetřiti, zda jsou tu podmínky vedení exekuce, t. j. též zda a pokud si povinný mohl obstarati potřebnou výživu i bez plnění výměnku č. 16866.
- — žijí-li výměnkáři ve společné domácnosti, jest jejich výdělek na ně rozdělití a také z výměnku vypočísti existenční minimum pro každého z nich zvláště č. 16866.
- §§ 331 a další ex. ř.: na práva kupitele věci koupené s výhradou práva vlastnického pro prodatele lze vésti exekuci jen podle § 331 ex. ř. č. 16668.
- — byla-li dražba konaná za účelem propachtování zabavené živnosti marná, platí obdobně ustanovení § 280, odst. 2, ex. ř., t. j. musí býti nařízeno, čeho je třeba, aby bylo zabavené právo zpeněženo jiným způsobem č. 17129.
- — exekuce zabavením podmíněného vlastnického práva dlužníka ke koupené věci, jež má teprve po úplném zaplacení kupní ceny na něho přejíti, není přípustná č. 16668.
- § 350 ex. ř.: k vymoženiu peněžité pohledávky nelze povolití zabavení nároku povinného proti jiné osobě na vydání listin (trhové smlouvy, notářského spisu), týkajících se převodu nemovitosti na povinného, která není povinnému dosud knihovně připsána č. 16982.
- § 352 ex. ř.: vyplývá-li z návrhu na povolení exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, že se dotčený exekuční prostředek navrhuje k vymoženiu nároku na zrušení majetkového společenství (§ 830 obč. zák., § 352 ex. ř.), jest návrhu vyhověti tak, že se povolí exekuce soudní dražbou podle § 352 ex. ř. č. 16740.
- § 354 ex. ř.: k vymoženiu nároku na převzetí koupeného zboží kupitelem nelze vésti exekuci podle § 354 ex. ř. č. 16617.
- — zvolil-li nesporný soudce k výkonu svého usnesení v nesporném řízení (§ 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) donucovací prostředek podle § 354 ex. ř., není povinen se řídití i formálním předpisem § 358 ex. ř. č. 17005.
- Exekuce zajišťovací:** podle soudního smíru nelze povolití zajišťovací exekuci (§ 370 ex. ř.) č. 16933.
- — předpis § 126 konk. ř. se nevztahuje na zajišťovací exekuci č. 16973.

- — věřitel nemusí v návrhu na povolení zajišťovací exekuce podle § 371 č. 1 ex. ř. vedené proti správci konkursní podstaty tvrditi nebo doložití, že se marně pokusil o postup podle § 126 konk. ř., ani že konkursní podstata stačí k uspokojení jeho nároku č. 16973.
- § 382 č. 8 ex. ř.: vykonatelnost exekučního titulu (povoleného zatímního opatření podle § 382 č. 8 ex. ř.) není dotčena ani podaným opravným prostředkem (odporem), ani vyřízením onoho prostředku, dokud vyřízení to nebylo konečné a pravoplatné č. 17144.
- Exekuce berní:** tým, že bola v bernej exekúcií zabavená (§ 383 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n.) pohľadávka daňovému dlžníkovi už prisúdená, stráca tento právo započat' o jej vydobití exekúciou č. 17091.
- Exekuce politická:** nepodal-li pojištěnec proti výměru okresní nem. pojišťovny, jimž bylo mu předepsáno vrácení peněžitých dávek (§ 135, odst. 2 zák. o soc. poj.), včas žalobu, podle povahy dávek buď u rozhodčího soudu, nebo pojišťovacího soudu, lze na základě výměru vésti exekuci politickou (čl. IV. č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n., § 175 zák. č. 221/1924, čl. XII., č. 125/1927 Sb. z. a n.) č. 16962.
- Faktické pojištění** viz heslo: pojištění sociální (§ 17 zák. o soc. poj.).
- Feriální věci** viz hesla: rozsudek pro zmeškání, vyrovnání.
- Fernet Roma** viz heslo: soutěž nekalá.
- Fideikomisární substituce** viz heslo: substituce fideikomisární.
- Fiduciář** viz heslo: substituce fideikomisární.
- Filmové právo** viz heslo: původské právo.
- Filmy** viz hesla: kinematograf, pokuta smluvní, původské právo.
- Finanční prokuratury:** i podle vlád. nařízení č. 82/1936 Sb. z. a n. je v případech uvedených v zákonech o stavebním ruchu povolána k zastupování státu před soudy finanční prokuratura, nikoli ministerstvo sociální péče č. 16905.
- ustanovení vlád. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se týkají jen vnitřního poměru mezi státem věřitelem a dlužníky, nikoli zastupování státu před soudy č. 16905.
- v exekuční věci, v níž zakročil jako vymáhající věřitel berní úřad, jest obsilku k rozvrhovému roku a rozvrhové usnesení doručiti též bernímu úřadu, třebaže byly doručeny finanční prokuratuře č. 16970.
- třebaže finanční prokuratury obstarávají úkoly právního zástupce pro právnické osoby a jmění uvedená v zákoně č. 97/1933 a ve vlád. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n., nenabývají s hlediska předpisů hmotného práva všeobecně oprávnění, aby činily jménem osob jimi zastoupených závazná prohlášení se soukromoprávními následky č. 17071.
- výpověď nájemní smlouvy, daná finanční prokuraturoou za určitý nadační fond bez usnesení příslušného správního orgánu onoho fondu, není účinná č. 17071.
- finanční prokuratura jest podle § 2 č. 6 vlád. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. oprávněna k rekursu, může-li jíti o zásah do kmenového církevního jmění č. 17095.
- Finanční novela** viz též heslo: obec.
- ustanovenia odst. 7 § 17 (odst. 4 a 5, § 5) zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. platia aj na prípad, keď obec vymáha na starostovi náhradu škody, ktorú spôsobil pri správe verejnej základiny spravovanej obcou č. 17016.
- Firemní štít** viz heslo: nesporné řízení, § 46, odst. 2.
- Firma** viz též hesla: doručení, nesporné řízení, §§ 6, 37, 46, odst. 2.
- zásada nepřípustnosti užívání neúplného znění firmy platí pro jakékoliv její užívání, nejen pro uzavírání obchodu č. 16611.
- užívání neúplného znění firmy je neoprávněným užíváním firmy, které zavedává podnět k řízení dle čl. 26 obč. zák. č. 16611.

- firmy společenstva nelze užívatí bez dodatku »zapsané společenstvo«, nýbrž jen s dodatkem, a to podle povahy ručení »s neomezeným ručením« neb »s omezeným ručením« č. 16611.
- byl-li věcný dodatek firemní »architekt a stavitel« pravdivý jen o osobě vystoupilého společníka, jehož jméno bylo obsaženo ve staré firmě, a bylo-li pak jeho jméno vypuštěno ze znění firmy, není onen dodatek již dovolen, jestliže zbylí společníci nemají oprávnění odpovídající firemnímu dodatku č. 16818.
- řádné znemenání firmy vyžaduje, aby přímo pod zněním firmy byl připojen podpis toho, kdo ji znamenal, pokud to zákon, stanovy nebo společenská smlouva předpisují č. 16859.
- nejde o řádný firemní podpis na směnce závazný pro firmu, když mezi zněním určité firmy (komanditní společnosti) pod jméno zástupce, který za ni podepsal, jest vsunuto znění jiné firmy, třebaš jím rovněž zastupované č. 16859.

Forma viz hesla: kartely, pojištění smluvní, rukojemství.

Gerent viz heslo: obec.

Haag viz heslo: stát.

Hlavní dlužník viz hesla: knížky vkladní, placení, rukojemství.

Hory viz též heslo: sousedské právo.

- právní význam udelenia dolových vód podľa § 129 všeobecného banského zákona spočíva jedine v tom, že s hľadiska banských záujmov nebola zistená prekážka, aby ten, komu také vody byly udelené, nepoužíval ich pro seba, a to aj k inému než banskému a hutnému podnikaniu; udelenie toto samo o sebe nezakladá právný základ k vyberaniu poplatkov za používanie dolových vód tretími osobami č. 16898.

Hospodářská společenstva viz heslo: společenstva výrobní a hospodářská.

Hostinský, hostinská živnost viz též hesla: služebnost, splátkové obchody, zaměstnanci soukromí.

- koupě hudebního přístroje hostinským pro hostinskou živnost je na jeho straně obchodem (čl. 273 obch. zák.) č. 16623.

Hra viz heslo: diferenční obchody.

Hrací automat viz heslo: neplatnost smlouvy.

Hudební automat viz hesla: hostinský, splátkové obchody.

Hudebník, hudební umění viz heslo: zaměstnanci soukromí.

Hypoteka vespolná (simultánní) viz hesla: dražba vnucená (§ 222 ex. ř.), zástavní právo.

- **kauční:** věřitel, pro něhož jest vložena na dlužníkově nemovitosti kauční hypoteka pro nároky z důvodu depuračního závazku, nemůže se podle rozsudku, který vymohl hypotekární věřitel proti němu pro pohledávku hypotekární, která měla býti depurována a přesahovala výši kauční hypoteky, domoci sporem proti hypotekárnímu dlužníku z kauční hypoteky knihovní poznámky, že kauční hypoteka je vyčerpána a vykonatelná č. 16686.
- **úvěrová** viz heslo: kniha pozemková.

Chodník viz heslo: náhrada škody (chodník).

Chudá strana viz hesla: advokát, právo chudých.

Ideální podíl spoluvlastníka viz heslo: společenství statků.

Immisie viz heslo: sousedské právo.

Individuální práva viz heslo: společnost s ruč. omezeným.

Inserát viz heslo: nesporné řízení, § 46, odst. 2.

Inserce viz heslo: smlouva o inserci.

Invalidé viz hesla: exekuce na platy, pojištění pensijní, smluvní.

Invalidé vojenští viz heslo: exekuce na platy.

Inventář pozůstalostní viz též hesla: dědic, pozůstalost.

Jazyk státní: soudní rozhodnutí, jež bylo straně doručeno toliko v jazyku menšinovém místo v jazyku státním a menšinovém, není neplatné ani neúčinné; kdo se cítí uvedenou vadností dotčen, má hledati nápravu u dohlédacího úřadu, jinak musí, nesouhlasí-li s obsahem rozhodnutí, podatí včas vhodný opravný prostředek č. 16665.

Jednání na oko (§ 916 obč. zák.) viz hesla: odpůrčí nárok, smlouva na oko.

Jednatel zprostředkující viz heslo: pojištění smluvní.

Jednatelství nezmocněné viz hesla: náklad, správa pro vady.

Jistota viz hesla: konkurs, pozůstalost, společnost s ruč. omezeným.

Jmění viz heslo: převzetí dluhu podle § 1409 obč. zák.

Kandidát advokacie viz hesla: advokát, seznam advokátů.

Kaolín viz heslo sousedské právo.

Kárné řízení viz hesla: advokát (zápis do seznamu), zaměstnanci obecní, nemoc. pojišťoven, železniční.

Kartely (zák. č. 141/1933 Sb. z. a n.): oprávnění k odstupu od kartelové úmluvy jest posoudití podle doby, kdy byl vyneszen rozsudek soudu první stolice, nikoli podle doby, kdy prohlášení o odstupu bylo učiněno č. 16634.

- předpis 2. věty 1. odst. § 26 kartel. zák. nestanoví samostatný důvod pro odstup č. 16634.
- zda jednací řád, obsahující ustanovení o povinnostech a závazcích společností s r. o. provádním omezeným (zák. č. 58/1906 ř. z.), založené před účinností kartelového zákona č. 141/1933 Sb. z. a n., je samostatná smlouva, mající povahu kartelové úmluvy ve smyslu § 1 kart. zák., odlišné od společenské smlouvy o zřízení společnosti s r. o., je vyvodití z úmyslu smluvců; je-li tomu tak, není společnost s r. o. smluvkyní kartelové úmluvy, nýbrž orgánem provádějícím kartelovou úmluvu sjednanou mezi jinými samostatnými podnikateli č. 16924.
- ani k účinnosti smlouvy, kterou se svěřuje jinému právnímu podmětu (společnosti s r. o.) provádění kartelové úmluvy, ani k přijetí této funkce se nevyžaduje písemnost podle § 2, odst. 1, kart. zák.; stačí jakýkoliv platný projev vůle směřující k převzetí uvedené funkce, jak se jeví na př. ve skutečném jejím vykonávání po delší dobu č. 16924.
- je-li organizací provádějící kartelovou úmluvu společnost s r. o., stačí i mlčky projevený souhlas jednatele oprávněného k zastupování uvedené společnosti č. 16924.
- ustanovení jednacího řádu, že společníci jsou jím vázáni po dobu trvání společnosti s r. o., pověřené prováděním kartelové úmluvy, neodporuje dobrým mravům č. 16924.
- účastníci kartelové úmluvy jsou chráněni ustanovením § 26 kart. zák. č. 16924.
- společník, který vystoupil platně ze společnosti provádějící kartelovou úmluvu, může i důvodu onoho vystoupení užití k odstupu od kartelové úmluvy (§ 26, odst. 2, kart. zák.) č. 16924.
- právní podmět, jemuž je svěřeno provádění kartelové úmluvy, jest oprávněn k vymáhání závazků účastníků kartelové úmluvy č. 16924.

— náležitosti písemnosti kartelové úmluvy (§ 2, odst. 1, uved. zák.) jest vyhověno i tehdy, když písemný projev vůle smluvců o přístupu ke kartelu sice nereprodukuje podmínky řečené úmluvy, avšak stanoví je tak, že se v té příčině dovolává obsahu jiných listin, v nichž jsou ony podmínky stanoveny, jako na př. stanov a jednacího řádu organizace provádějící kartelovou úmluvu č. 17047.

Kauce viz hesla: konkurs, pozůstalost, společnost s ruč. omez., žaloba, § 37 ex. ř.

Kauční hypoteka viz heslo: hypoteka kauční.

Kinematograf (min. nař. č. 191/1912 ř. z.) viz též hesla: pokuta smluvní, kinooperatér.

— pachtýř, který podle smlouvy měl platiti ze svého veškeré výdaje s provozem biografu spojené (půjčovně za filmy, pojistné za osoby v biografu zaměstnané) tak, aby licencionáři (propachtovateli) nevznikly žádné výlohy z provozu biografu, neodpovídá za náklady vzešlé vymáháním dotčených pohledávek vůči licencionáři, který neplnil zákonnou nebo smluvní povinnost vůči třetím osobám, nebylo-li dokázáno, že pachtýř zaviniil a přivodil na straně licencionáře takový finanční stav, který by mu znemožňoval řádné uspokojení závazku vůči třetím osobám č. 16627.

— totéž platí v poměru mezi pachtýřem a podpachtýřem biografu, nahradil-li pachtýř propachtovateli částky, které on sám vynaložil č. 16627.

— i když podle smlouvy sjednané s majitelem kinematografické licence byl smluvce označen jako dodavatel filmů, jež si měl vypůjčovati od půjčovně vlastním jménem a na vlastní účet, nejde jen o smlouvu dodavatelskou, nýbrž o zastřenou smlouvu o propachtování kinematografické licence, jestliže ve skutečnosti podle obsahu smlouvy provozoval smluvce biografický podnik na svůj vlastní účet a nebezpečí a hradil na veškeré výdaje jen předem smlouvenou částku; nebyla-li takováto smlouva schválena nebo aspoň vzata na vědomí zemským úřadem, jest onoho smluvce pokládati za licencionářova zmocněnce, oprávněného uzavíratí objednávky filmů v mezích podniku, a licencionář je zavázán sám z příslušných objednávek zmocněncem sjednaných č. 16801.

— je-li smlouva o propachtování kinematografické licence nicotná, jest nicotná též smlouva, kterou se upravuje vzájemný poměr spolupachtýřů podle takové nicotné smlouvy; i k té nicotnosti je přihlížeti z úřední moci č. 16844.

— pro právní poměr mezi smluvci, kteří sjednali smlouvu o provozování kinematografické licence, jest rozhodující skutečný pravý obsah smlouvy, i kdyby byl podle názoru soudu závadný hledíc na § 9 min. nař. č. 191/1912 ř. z., avšak jen tehdy, jde-li o smlouvu, jež byla pravoplatným rozhodnutím příslušného správního úřadu schválena nebo vzata na vědomí; nedošlo-li k takovémuto rozhodnutí správního úřadu, není soudu zabráněno, aby vydil veškeré důsledky nicotnosti oné smlouvy i co do poměru mezi smluvci č. 17030.

Kinematografická licence viz heslo: kinematograf.

Kinooperatér: pokud nejsou práce kinooperatéra, zaměstnaného v biografu jen praktickým předváděním projekce filmu, ani kupeckými ani vyššími nekupeckými službami ve smyslu § 1, odst. 1, písm. a), zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. č. 16655.

Klíčné viz heslo: domovníci.

Kniha pozemková viz též hesla: patronát, zástavní právo.

— kdo jako spoluvlastník nemovitosti nepodal při zakládání pozemkových knih v ediktální lhůtě námitky proti nesprávnému knihovnímu zápisu, jimž mu bylo do pozemkové knihy vloženo vlastnické právo k menšímu ideálnímu podílu nemovitosti, než mu do té doby ve skutečnosti příslušel, nepozbyl vůči druhému spoluvlastníku po hmotné stránce svého práva, jestliže se i po knihovním zápisu spoluvlastnické poměry nezmě-

nily, spoluvlastníci i nadále užívali nemovitosti a uhrazovali břemena v poměru, jaký byl od nepamětných dob před knihovním zápisem, a domáhali se i jeho opravy, uznávajíce, že není správný č. 16673.

— k účinnosti ujednání zástavního věřitele s vlastníkem zatížené nemovitosti, že se zástavní právo zapsané pro dřívější pohledávku bude vztahovati na pozdější pohledávku z úvěru, vůči bezelstným třetím osobám, zejména vůči knihovním věřitelům, se vyžaduje knihovního zápisu onoho ujednání č. 16689.

— takové ujednání jest však účinné i bez knihovního zápisu proti tomu knihovnímu věřiteli, jenž ono ujednání uzavřel s jiným věřitelem jako zástupce vlastníka nemovitosti č. 16689.

— dohodou o směně zabrané půdy za půdu nezabranou ve smyslu § 24 předěl. zák. č. 21/1920 Sb. z. a n. mezi státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství) a vlastníkem pozemku nepodléhajícího záboru, nemožou býti dotčena práva třetích osob ke svobodnému pozemku, nabytá v dobré víře v pozemkovou knihu do dne knihovni poznámky o zamýšleném převzetí č. 16799.

— právní účinek poznámky žaloby o zrušení spoluvlastnictví, záležející v tom, že podle exekučního titulu znějícího proti žalovanému spoluvlastníku, možno vést i exekuci i proti jeho knihovnímu nástupci, jest omezení jen na přisouzený nárok na zrušení spoluvlastnictví, nelze jej však rozšiřovati též na nárok na náhradu útrat sporu o zrušení spoluvlastnictví č. 16876.

— o tom, zda jde o věcnou závadu, k níž musí knihovni soudce přihlížeti, ať je zapsána na listu B, nebo na listu C, rozhoduje jen obsah zápisu; v pochybnosti nelze řešiti v knihovním řízení, zda se knihovni zápis omezení vlastnického práva stal právem, či nikoli, a jaký jest jeho právní dosah a význam č. 17095.

— má-li úprava práv a povinností (užívání) jednotlivých spoluvlastníků nemovitosti zapsané v pozemkové knize, odlišující se od zákonné úpravy, působiti proti poctivým třetím osobám, jež jednají v důvěře v pozemkovou knihu, musí býti vložena do pozemkové knihy, v níž jest zapsána příslušná nemovitost; nestačí, že listina o oné úpravě byla založena ve sbrce listin při zápisu týkajícím se jiné nemovitosti č. 17009.

— zástavní právo zapsané ve smyslu § 38 III. dílčí novely k obč. zák. pro novou pohledávku v pořadí a do výše zástavního práva již váznoucího na nemovitosti působí proti zadním knihovním věřitelům v tomto pořadí jen tehdy, je-li z pozemkové knihy zřejmé omezení, že nabude právní účinnosti, bude-li do roka vložena do pozemkové knihy zástavního práva; nestalo-li se tak, nezáleží na tom, zda se skutečně do roka stal výmaz staršího zástavního práva č. 17077.

Knižky vkladní viz též hesla: peněžní ústavy, příročí, spořitelny, žaloba podle § 37 ex. ř.

— není-li tu podmínek § 10 zákona č. 302/1920 Sb. z. a n., jest peněžní ústav oprávněn vyplatiti vklad z vkladní knížky jejímu držiteli, může však odepřiti výplatu vkladu, dokáže-li, že držitel nabytí držby vkladní knížky skutečně nepoctivým způsobem, nebo že se při jejím nabytí dopustil hrubé nebalosti; tuto otázku jest posuzovati podle doby nabytí držby č. 16646.

— nestačí, že peněžní ústav má pouze důvod k pochybnostem o poctivosti nabytí držby toho, kdo vkladní knížku předkládá k výplatě vkladu č. 16646.

— závazek dlužníka u peněžního ústavu zaniká tím, že předložil ústavu vkladní knížku vydanou tímž peněžním ústavem, jejíž realizaci nic nebránilo, prohlásil, že vkladem má býti vyrovnán jeho dluh, a když tomu nebylo vyhověno, složil vkladní knížku u soudu č. 16713.

— v prohlášení předkladatele vklad. knížky, že vkladem má býti vyrovnán jeho dluh, jest spatřovati příkaz peněžnímu ústavu, aby vklady z knížek byly

vyzvednuty, aby byl z nich vyrovnán příkazcův dluh, aby takto nastal zánik vzájemné pohledávky peněžního ústavu a aby zároveň zanikla pohledávka z vkladních knížek vůči peněžnímu ústavu až do výše příkazcova dluhu č. 16713.

- stala-li se takováto dispozice před vyhlášením příročí v době, kdy peněžní ústav byl illikvidní, ale nezpůsobilý platit, má právní účinnost (§ 2, odst. 2, uved. zák.) a nemají tu významu ustanovení § 5, odst. 1, druhé věty, uved. zák., anebo § 23 vyr. ř. č. 16713.

Kolektivní smlouva viz heslo: smlouva kolektivní.

Kominský mistr: z pouhého všeobecného prohlášení kominského mistra, učiněného při ucházení se o podporu jeho žádosti za udělení kominské koncese, vůči jiným (třetím) osobám, ať přirozeným (fysickým), ať právnickým (vůči spolku majitelů domů a vůči obci), že bude vymetati za nižší sazby než za ony, které jsou vyhlášeny pro určitou obec, nevznikl pro majitele domů smluvní nárok na dodržení nižších sazeb č. 16811.

Kompensace viz heslo: započtení.

Kompetenční konflikt viz heslo: senát pro řešení kompetenčních konfliktů.

Kondičke viz heslo: obohacení bezdůvodně.

Konkludentní čin viz hesla: doba pracovní osmihodinová, kartely, pojištění smluvní, smlouva (uzavírání).

Konkurs viz též heslo: stížnost v konkursním řízení.

- jistota (kauce), kterou dal smluvce správci konkursní podstaty k zajištění určitých závazků ze smlouvy mezi nimi sjednané, nenáleží do konkursní podstaty, dokud nezvešel nárok nebo škoda, k jejímuž zajištění byla jistota dána č. 17131.

- upotřebil-li správce konkursní podstaty dané jistoty neodůvodněně pro účely konkursní podstaty, odpovídá tomu, kdo dal jistotu, za škodu vzniklou tím, že se nároku na vrácení jistoty nemůže pro zrušení konkursu s úspěchem domáhati na úpaci, ježto nebylo úpaci z konkursní podstaty nic odevdáno č. 17131.

- § 3: jsou-li tu podmínky § 341, druhé věty, ex. ř., nepatří koncesovaná živnost (pohřební podnik) do konkursní podstaty (§ 3, odst. 1, konk. ř.) č. 17010.

- § 21: výpovědi členských podílů a vystoupení člena ze společenstva za konkursu prohlášeného na jmění člena se stal dosavadní členův podmíněný a nedospělý nárok na vypořádání nepodmíněným a dospělým (§ 21, odst. 2, konk. ř.) a společenstvo jest oprávněno uplatňovati své přední zástavní právo ve prospěch své pohledávky a namítati jí k započtení se vzájemnou pohledávkou člena na vyplacení vypořádacích podílů č. 17103.

- § 33 č. 3: k odpůrcímu důvodu podle § 33 č. 3 konk. ř., nezabránil-li dlužník povolení mobilární exekuce a prodeji zabavených věcí v posledních 60 dnech před prohlášením konkursu č. 16803.

- § 49: oddělný veritel, který dal zvláštní podstatu poistit' bez příkazu (súhlasu) správce konkurznej podstaty, nemůže požadovat, aby z tejto poistnej smluvy ním platené poistné prémie byly mu nahradené ako pohľadávka proti podstate č. 16760.

- pojem pohledávek za podstatou ve smyslu § 49 č. 1 konk. ř. č. 16863.

- útraty opatrovníka pozůstalosti, na niž byl později prohlášen konkurs, nejsou pohledávkami za podstatou podle § 49 č. 1 konk. ř. ani tehdy, když před vyhlášením konkursu spravoval a hospodařil s pozůstalostním jměním, jež připadlo do konkursní podstaty, a když ony útraty dospěly až za konkursu, jehož prohlášení opatrovník sám navrhl č. 16863.

- § 52: vyjma případ vytčeny v § 52, odst. 2, konk. ř. nestanoví konkursní řád žádnou odchylku formálního rázu od civilního řádu soudního, zejména ne pro usnesení o rozvrhu užitků dosažených za konkursu a co do otázky přípustnosti opravných prostředků proti němu č. 16647.

- § 69: dlužník je nezpůsobilý platit, když nemá pohotovově platební podmínky, aby dostal všem splatným závazkům, na jejichž zaplacení osobní věřitelé naléhají, a když nemá jistoty, že by si mohl opatřit v dohledné době potřebné platební prostředky; nerozhoduje ani, že dlužník za takového stavu některým z nich platil, ani že někteří věřitelé poshověli dlužníka v placení spokojivše se zajištěním na nemovitostech dlužníkových, ani že jiní osobní věřitelé jsou zajištěni v dobrém pořadí na uvedených nemovitostech č. 17011.

- § 70: výzva k složení zálohy podle § 70, odst. 2, konk. ř. se může státi jen tehdy, když jsou osvědčeny předpoklady pro prohlášení konkursu (§ 69 konk. ř.), t. j. když jest jisto, že dojde ke konkursnímu řízení, bude-li záloha složena č. 17057.

- §§ 79 a další: správce úpadekové podstaty oprávněný je biankozmenku, patriacu do úpadekové podstaty, vyplnit č. 17154.

- příslušní orgánové konkursního řízení (§§ 79, 81, 118 č. 5 konk. ř.) jsou jedině oprávněni rozhodnouti o tom, zda chtějí nebo nechtějí pojmuti určité věci do konkursní podstaty, a jsou vázáni svým rozhodnutím o vyloučení věci z konkursní podstaty nebo o tom, že určité věci do ní nepatří; jestliže však věci vyloučili jen podmíněně a podmínka, pro kterou se tak stalo, se nesplnila, zůstávají věci podmíněně vyloučené součástí konkursní podstaty; po té stránce není rozhodující pravoplatné rozhodnutí vydané mezi jinými osobami a na jiném skutkovém podkladě, že určité osobě přísluší oddělné právo k věcem podmíněně vyloučeným z konkursu č. 16771.

- § 112: k odůvodnění určovací žaloby (její přípustnosti) podle § 112, odst. 1, konk. ř. se nevyžaduje, aby žalobce výslovně pojmenoval právní poměr, zažalovaného nároku zákonným označením tvrzeného právního poměru, nýbrž stačí, že skutkový obsah žaloby, z něhož se vyvozuje uplatňovaný nárok, je takový, že z něho plyne tentýž právní poměr, jaký plyne i ze skutkového doložení v přihlášce nebo při zkušebním roku č. 16773.

- nelze zásadně zamítnouti žalobu podanou podle uvedeného předpisu jen proto, že se vedle právního důvodu, uplatněného již v konkursu, oprá též o nějaký jiný právní důvod č. 16773.

- § 121: k pojmu věci nepatrné hodnoty ve smyslu § 121, odst. 5, konk. ř. č. 17075.

- pokud lze i nemovitost, která je předložena tak, že není žádné naděje, že by její zpeněžení přineslo konkursní podstatě nějaký užitek, pokládati za věc nepatrné hodnoty č. 17075.

- § 126: předpis § 126 konk. ř. se nevztahuje na zajišťovací exekuci; věřitel nemusí v návrhu na povolení zajišťovací exekuce podle § 371 č. 1 ex. ř. vedené proti správci konkursní podstaty tvrditi nebo doložiti, že se marně pokusil o postup podle § 126 konk. ř. ani že konkursní podstata stačí k uspokojení jeho nároku č. 16973.

- § 127: nejde o konečné rozhodnutí rekursního soudu ve smyslu § 127 konk. ř., bylo-li uloženo správci konkursní podstaty z a p l a c e n í dávky podle čl. IV., odst. 1, zák. č. 144/1936 Sb. z. a n., kterou lze na konkursním správcí vymáhati exekuci; proti takovému rozhodnutí jest přípustný dovolací rekurs podle §§ 192, odst. 2, a 188 konk. ř.; dávku podle uvedeného předpisu jest vyměřiti i ze zálohy na budoucí úhrnnou odměnu (§ 127, odst. 3, konk. ř.), která byla určena a správci vyplacena již před účinností zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. č. 16732.

- § 156: právní účinky pravoplatně potvrzeného muceného vyrovnání nejsou závislé na zrušení konkursního řízení č. 16847.

- není-li ujednáno něco jiného, nepozbývá platnosti závazek rukojmího, který se zaručil za splnění kvoty, ani nebylo-li pak konkursní řízení zrušeno č. 16847.

- konkursní věřitel, který je osobním věřitelem a jemuž zároveň přísluší právo na oddělené uspokojení má v nuceném vyrovnání nárok na kvotu z celé osobní pohledávky tak, jako by neměl práva na oddělené uspokojení, ale to platí jen potud, pokud nebyl před uskutečněním vyrovnání uspokojen z věci, kterou jest jeho pohledávka kryta; bylo-li však věřitel již před vyrovnacím rokem z oné věci zaplacen, snižuje se o takto zaplacenou částku jeho pohledávka a tím i vyrovnací kvota z ní č. 16986.
- § 173: k rozhodnutí o výpočtu doplatků jest oprávněn konkursní soud, nikoli konkursní komisař, jehož rozhodnutí v té příčině nelze napravit pouhým připojením hlasovacího záznamu konkursního soudu č. 16938.
- §§ 188 a násl.: vyměření dávky podle čl. IV. zák. č. 144/1936 Sb. z. a n. příslušným konkursním komisařem není úkonem nesporného řízení, nýbrž úkonem konkursního řízení č. 16790.

Konsolidace viz heslo: dědic.

Kontokorent: nejde-li o kontokorent podle čl. 291 obch. zák., nýbrž jen o obyčejný běžný účet, lze užiti ustanovení § 1416 obč. zák. č. 16869.

- dokud věřitel několika pohledávek konané platby nezáúčtoval, může s dlužníkem i po konání plateb umluviti určitý způsob zúčtování č. 16869.

Kontribuční záložny viz heslo: záložny.

Kontumační rozsudek viz heslo: rozsudek pro zmeškání.

Konvokační řízení viz heslo: dědic.

Konvokace viz heslo: dědic.

Korektor-revisor viz heslo: zaměstnanci soukromí.

Kupecké zástavní právo viz heslo: zástavní právo.

Kupony viz heslo: přídávky.

Kvittance viz heslo složení dluhu.

Legitimace následujícím sňatkem: dítě jest oprávněno k žalobě, kterou se domáhá, že nebylo zplozeno tím, kdo uznal nemanželské otcovství k žalujícímu dítěti, a že není účinná jeho legitimace potomním sňatkem (§ 161 obč. zák.) jeho matky; takovou žalobu jest podati proti opatrovníku k obhájení manželského původu č. 17094.

Lékárny (zák. č. 5/1907 ř. z.): viz heslo: pozůstalost.

Lest: jde o lest ve smyslu § 870 obč. zák., jestliže zprostředkující zástupce prodávajícího tvrdil vůči objednateli (venkovskému obchodníkovi), neznajícímu pravý stav věci, vědomě nepravdu (že nabízené zboží objednal též jiný soutěžitel objednatelův) v úmyslu objednatele oklamati a tak od něho získati objednávku; objednávka takto uzavřená jest nařikatelná i tehdy, šlo-li na straně objednatele o pohnutku (§ 901 obč. zák.), rozhodující pro jeho vůli uzavřítí objednávku a mezavazovalo-li prodávajícího ústní jednání, nepojaté do písemné objednávky, která byla vyhrazena písemnému potvrzení č. 16921.

- pohnul-li zprostředkující pojišťovací jednatel (před účinností zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n.) pojistníka k sjednání pojistné smlouvy, nemá jeho ústní ujišťování, třeba nesprávné, vlivu na relativní platnost pojistné smlouvy, jestliže nebylo poято do pojistného návrhu; jestliže však použil při tom lsti a pojišťovna nebo osoba za ni oprávněná k právním jednáním, zúčastnila na jeho listivém jednání nebo o něm v době přijetí pojistného návrhu věděla nebo věděti musila, má i omyl pojistníka v pohnutce vliv na platnost pojistné smlouvy č. 16953.

Lhůta čekací viz heslo: pojištění smluvní.

- **garanční** viz heslo: smlouva o dílo.

- **promlčecí** viz heslo: promlčení.

- **v řízení nájemním** viz heslo: smlouva nájemní.

- **propadná** (preklusivní): pro otázku, zda žaloba došla včas, rozhoduje, že doporučená zásilka obsahující žalobu byla skutečně poštovním úřadem dodána příslušnému soudu před uplynutím propadné lhůty, a nezáleží na tom, jak byla adresována na obálce zásilky, a že úředník podatelny poté odevzdal zásilku jednomu z několika soudů uvedených na obálce č. 16837.

Lhůty procesní viz heslo: stížnost.

Licence kinematografická viz heslo: kinematograf.

Maďarsko viz heslo: Slovensko a Podkarpatská Rus.

Majitelé státních dluhopisů viz heslo: stát.

Mandatum mortis causa viz heslo: smlouva zmocnitelská.

Manželé viz hesla: automobilový zákon, náklad (§ 1042 obč. zák.), neplatnost (nicotnost) smlouvy, obnova manželského společenství, pohřební náklady, rozvod, rozluka, výživné manželky.

Mezinárodní právo soukromé: k otázce vnitrostátní účinnosti mezinárodních smluv č. 16978.

- — nejde-li o změnu nebo doplnění ústavních zákonů, nevyžaduje se pro vnitrostátní účinnost mezinárodních úmluv, pokud upravují předmět, k jehož upravení byl jinak povolán zákonodárny sbor, aby k jejich provedení byl ještě vydán zvláštní (recepční) zákon, byl-li již jednou projevem souhlasu Národního shromáždění (§ 64, odst. 1, č. 1 úst. listiny) k sjednání a k ratifikaci smlouvy; takový souhlas se nemusí státi v podobě zákona č. 16978.

- — úmluva mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o rozdělení odpočívnych a zaopatřovacích požitků bývalých pragmatikálních zaměstnanců správy jmění druhdy vázaného pro rod Habsbursko-Lotrinský č. 187/1931 Sb. z. a n. je vázaná i pro vnitrostátní orgány a jednotlivce již tím, že byla ujednána presidentem republiky k tomu oprávněným (§ 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny) a že byla po uděleném souhlasu Národního shromáždění a s odvoláním na tento souhlas uveřejněna ve Sbírce zákonů a nařízení č. 16978.

- — soud nie je viazaný formálnym dokazovaním pri zisťovaní, aké právr pravidlá platia v cudzom štáte č. 16895.

Mezimístní (interlokální) právo soukromé viz též heslo: Slovenska a Podk. Rus.

- — v manželských sporoch cudzozemcov, ktorých štátnu príslušnosť nemožno určiť, treba — ak strany bývajú na Slovensku — postupovať a rozhodnúť podľa manželského zákona platného na Slovensku (§ 119 m. z.) č. 16894.
- — predaj tovaru obchodníkom, bývajúcim na Slovensku, obchodníkovi, bývajúcemu na Morave, posudzuje sa podľa práva tej právnej oblasti, kde bol kúpopredajný úkon uzavrený č. 17021.
- — žalobu podanou nemanželským dítětem, zplozeným a zrozeným na Slovensku z matky mající tam bydliště, na určení otcovství a plnění výživného i žalobu podanou nemanželskou matkou na náhradu útrat slevnutí proti nemanželskému otci dítěte (tuzemci), bydlicimu v zemi České nebo Moravskoslezské, jest posuzovati podle práva platného na Slovensku; v takovémto případě se může nemanželské dítě domáhati jak soudního výroku o zjištění otcovství, tak nároku na výživné sporem zahájeným u soudu v obvodu země České nebo Moravskoslezské i tehdy, uznal-li nemanželský otec otcovství k dítěti v nesporném řízení; jeho uznání otcovství prohlášené v nesporném řízení má tu jen účinek doznání skutečnosti soulože č. 16659.

Mezinárodní přeprava zboží viz heslo: doprava železniční.

Mezitímní návrh určovací viz heslo: určovací návrh mezitímní.

Měna: výklad dolarové doložky v nájemní smlouvě; při vyšetření pravě v dle smluvců jest přihlednouti k zjevnému účelu smlouvy a jednotlivých jejích ustanovení, k pohutkám, které smluvce vedly, a k okolnostem i předpokladům, z nichž vycházel č. 16692.

— lze-li podle okolností s bezpečností usouditi, že smluvci, chtějice ustálení poměru vzájemného plnění pro budoucnost, zvolili dolar za měřítko plnění pro jeho stálost a že by nebyli umluvili dolarovou doložku, kdyby byli počítali s možností devalvace dolaru ve značné míře, nemá změna v relaci tuzemské měny k dolaru důsledkem devalvace dolaru vliv na výši ujednáního nájemného č. 16692.

— jestliže vypůjčitel nebyl povinen plniti efektivně ve zlatých dolarech a v době sjednání zápůjčky nebylo jiného než zlatého dolaru, nebyla sjednaná zápůjčka se zlatou doložkou, třebaže se ve smlouvě o zápůjčku ukazuje na zlaté dolary č. 17036.

— z pouhé doložky, že vypůjčitel má vrátiti zapůjčenou valutu podle hodnoty zlata, ještě neplyne, že účinnost doložky byla smluvna jen pro ten případ, že dojde současně k změně kupní síly zapůjčené valuty ve vztahu k zlatu č. 17036.

Mimořádný dovolací rekurs viz heslo: stížnost dovolací v nesporném řízení a v konkursním řízení.

Mimosporné řízení viz heslo: nesporné řízení.

Místní příslušnost viz hesla: mezimístní právo soukromé, příslušnost, určení příslušnosti.

Montér viz heslo: automobilový zákon.

Motorová vozidla viz hesla: autobus, automobilový zákon, pojištění smluvní, živnost autodopravní.

Movitá věc viz heslo:

Nabytí vlastnictví viz též heslo: dovozní povolení.

— nabytí vlastnictví k movitostem prodávaným exekuční dražbou č. 16642.

— pouze tím, že znamená, vyznačující vlastnické právo pro jinou osobu, nebylo později zřejmá patrné, nestává se znamením (§ 427 obč. zák.) nezpůsobilým prostředkem odevzdání č. 16642.

— zaniklo-li znamení časem — vlivem počasí neb užíváním předmětu — nezaniklo tím vlastnické právo nabyvatelovo; při posouzení bezelstnosti toho, kdo nabyl na těchto věcech zástavního práva, jest zkoumati, nemohl-li se nabyvatel zástavního práva přesvědčiti o převodu vlastnického práva přesto, že znaky dočasně nebyly patrné a že po nich byly na zabavovaných předmětech jen stopy č. 16642.

— kdo nabyl vlastnického práva k pozemku jeho zastavením (§ 418 obč. zák.), nemůže účinně odporovati žalobou podle § 37 ex. ř. exekuci na onen pozemek věřitelem, pro něhož vázlo zástavní právo ještě před zastavením pozemku připsaného povinnému i v době zahájení exekuce jako vlastníkovi č. 17115.

Nadace viz heslo: reální břímě.

Nadržování viz heslo: odpůrčí nárok.

Náhrada nákladu (§§ 1041, 1042 obč. zák.) viz hesla: náklad podle §§ 1041, 1042 obč. zák., správa pro vady.

Náhrada nákladů viz hesla: náklad, správa pro vady.

— požární viz heslo: pojištění smluvní.

Náhrada škody viz též hesla: advokát, autobus (odpovědnost podnikatele autobusové dopravy), notář, pořad práva, příslušnost podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n.

— § 1293 obč. zák.: lze se platně zavázati i k náhradě teprve hrozící škody č. 16672.

— k dluhům náležejícím k převzatému podniku, za něž přejimatel ručí podle § 1409 obč. zák., náleží i závazek zcizitele podniku k náhradě škody pro porušení smlouvy, jež je v souvislosti s provozováním podniku č. 17146.

— § 1295 obč. zák.: průvodčí autobusu odpovídá podle §§ 1295 a dalších obč. zák. za škodu vzešlou cestujícímu vypadnutím z autobusu, nepostaral-li se vhodným způsobem, aby cestující nestál za jízdy na schůdkách autobusu opřen o dveře nezajištěné proti otevření za jízdy; nestačí, že cestujícího pouze upozornil, aby u dveří nestál, a že byla v autobusu vyvěšena tabulka se zákazem státi na plošině č. 16857.

— neosvědčil-li vlastník věci zabavených u dlužníka při výkonu exekuce svoje vlastnictví nepochybným způsobem, nemůže se domáhati na vymáhajícím věřiteli náhrady škody jen proto, že vymáhající věřitel (jeho zástupce) trval na výkonu zabavení č. 16704.

— § 1295, odst. 2, obč. zák.: podání vylučovací žaloby není šikanou, třebaže dlužník vystupuje jako zástupce žalující pozůstalosti č. 16813.

— § 1299 obč. zák. viz též heslo: náhrada škody (§§ 1313 a, 1315 obč. zák.).

— § 1299 obč. zák.: není podmínkou odpovědnosti podle § 1299 obč. zák., aby osoby tam uvedené byly ve smluvním poměru k tomu, komu způsobily škodu, nýbrž stačí, že vykonaly znalecký úkon, ať již podle smlouvy, či bez ní, ať ve vlastní působnosti, či jako zaměstnanci jiného č. 16620.

— odpovědnost, jež stihá podle § 1313 a) nebo § 1315 obč. zák. toho, kdo užil osoby odpovědné podle § 1299 obč. zák., nezproštuje povinnosti k náhradě škody též osobu odpovědnou za znalecký úkon, z něhož se ona povinnost vyvozuje č. 16620.

— primář všeobecné veřejné nemocnice odpovídá ošetřovanci za škodu vzniklou neodborným léčením pojištěnce nemocenské pojišťovny č. 16620.

— žalobě na náhradu škody vzniklé podáním vědomé a zlomyslně falešného posudku znalcem a tím, že strana při podání takového posudku spolupůčinkovala a nesprávně jako strana slyšena vypovídala, nevádí, že se tím dotčená strana nepokusila o nápravu nejprve žalobou o obnovu; co se týká náhrady útrat prohraného sporu, nevyžaduje se, aby žalobce již ony útraty nahradil č. 17110.

— §§ 1301, 1302 obč. zák.: podvedený nemůže se na to, kdo věda, že byly peníze podvodně vylákány, jich pro sebe použil, aniž by byl zároveň spoluvinníkem (§ 5 tr. zák.), domáhati náhrady škody z důvodu spolupůčasti na trestném činu, nýbrž mohl by jej žalovati po případě pro bezdůvodné obohacení, nebo z důvodu podle § 1041 obč. zák. č. 17093.

— § 1304 obč. zák.: obmeškalý vydražitel nemůže účinně namítati proti žalobě Československého státu na náhradu škody podle § 155 ex. ř. spoluzavinění státu, záležící v tom, že stát opominul provésti po zrušené dražbě úkony, nutné k přerušení promlčení lhůty, stanovené pro přednostní zákonné zástavní právo za převodní poplatek č. 16614.

— §§ 1313 a), 1315 obč. zák.: odpovědnost, jež stihá podle § 1313 a) nebo 1315 obč. zák. toho, kdo užil osoby odpovědné podle § 1299 obč. zák., nezproštuje povinnosti k náhradě škody též osobu odpovědnou za znalecký úkon, z něhož se ona povinnost vyvozuje č. 16620.

— kdo jest jinému povinen plniti, odpovídá podle § 1313 a) obč. zák., bylo-li škodné jednání vykonáno pomocníkem v těsné souvislosti s prováděním smluvního plnění, a nezáleží ani na tom, zda ono pomocníkem jednání, jimž byla způsobena škoda, bylo k smluvnímu plnění objektivně nutné, ani zda pomocník jednal při výkonu plnění proti příkazu toho, jenž ho použil k splnění č. 16802.

- majitel dílny (správkárny) na opravu motorových vozidel odpovídá podle § 1313 a) obč. zák. objednateli opravy automobilu za škodu, kterou zavinil opravou pověřený montér při zkušební jízdě opraveným automobilem, nehledíc na to, zda bylo zkušební jízdy k provedení opravy třeba a zda majitel autodílny zakázal jízdu montéru, nemajícimu vůdčího listu č. 16802.
- majitel práva rybolovu není ani podle §§ 1313 a) a 1315 obč. zák., ani podle § 5 zák. č. 58/1885 ř. z. odpovědný za škodu, kterou způsobili rybáři, kteří jsou členy rybářského spolku, jemuž majitel rybolovu propachtoval právo rybolovu č. 17080.
- pokud podle § 1313 a) obč. zák. odpovídá ten, kdo kryje samostatný provoz živnosti jinou osobou, za škodu vzniklou zákazníkovi č. 17128.
- **§ 1319 obč. zák.:** držitelem díla ve smyslu § 1319 obč. zák. jest ten, kdo jest s to, aby se včas postaral o odvrácení nebezpečí z díla hrozícího; takovýmto držitelem jest ten, komu vlastník pískoviště přenechal smlouvu těžení písku na vlastní vrub a účet provozovatele; nezáleží na tom, zda vlastník pískoviště opominul ohlásiti těžení písku jinou osobou živnostenskému úřadu č. 16671.
- **§ 1320 obč. zák.:** i stát (vojenská správa) jest jako chovatel zvíře (vojenského jezdeckého koně) odpověden vůči třetím (civilním) osobám podle § 1320 obč. zák. a jest povinen postarati se o náležité opatrování a dohled na zvíře; míra této péče jest určena předpisem § 1297 obč. zák.; pokud nelze činiti odpovědná chovatele zvířete za škodu způsobenou chodci na polní pěšině kopnutím koně, na němž jel jezdec č. 16652.
- **§ 1327 obč. zák.:** vzájemné nároky na náhradu škody, vzniklé ze střetnutí se provozů podobných povinné odpovědnosti (§ 3, odst. 1, autom. zák. č. 162/1908 ř. z.), řídí se vždy podle občanského práva občanského (§ 3, odst. 3, uved. zák.), ať jde o škodu přímou, či o škodu nepřímou; takovýmto nárokem jest i nárok vlastnice motorového vozidla, které sama řídila, proti dráze, vyvozaný z usmrcení jejího ve vozidle spolujedoucího manžela při srážce s vlakem č. 16711.
- **odpovědnost advokátů** viz heslo: advokát (odpovědnost).
- **odpovědnost notářů** viz heslo: notář.
- **odpovědnost obce, obec, starosty (členů zastupitelstva)** viz heslo: obec.
- **okresu:** okres, který dal svůj parní válec se svými zaměstnanci do provozu, odpovídá za splnění ustanovení vyhlášky č. 77/1875 ve znění vyhlášky č. 19/1884 čes. z. z. o upotřebení silničních parostrojů a za škodu způsobenou porušením řečených předpisů a nezdatností svých zaměstnanců provádějících provoz válce; v takovémto případě podnikatel, při jehož podniku je parní válec okresem dán do provozu, není odpověden za dotčenou škodu č. 17068.
- předpisy vyhlášky místodržitele pro Čechy č. 77/1875 ve znění vyhlášky č. 19/1884 čes. z. z. platí též o parních silničních válcích č. 17069.
- **odpovědnost podnikatele:** podnikatel, který dal do provozu parní válec, jehož komín neměl lapače jisker, odpovídá za škodu vzniklou jiskřením z komína č. 17069.
- **odpovědnost primáře nemocnice** viz heslo: náhrada škody (§ 1299 obč. zák.).
- **členů představenstva družstva:** pokud člen (předseda) představenstva hospodářského a výtěžkového společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) jest společenstvu odpověden za škodu vzniklou tím, že nedozíral na úřadování pokladníka, nezkoumal vedení knih a přes upozornění revisora na závady se nepostaral o řádnou revizi č. 17105.
- **odpovědnost pronájemců:** přenechal-li pronájemce užívání pronajaté místnosti jiné osobě, třebaš bezplatně, jest povinen nahraditi nájemci vzniklou škodu č. 16707.
- **odpovědnost společnosti komanditní** viz heslo: soutěž nekalá.

- **odpovědnost vlastníka pozemku (cesta, chodník):** vlastník pozemku neupraveného pro chůzi, přes nějž si jen obecnstvo vyšlapalo cestu, není povinen udržovati takovou cestu ve stavu bezpečném pro chodce a posypávati ji při náledí č. 16829.
- **odpovědnost konkursního správce** viz heslo: konkurs.
- **odpovědnost vyrovnacího správce:** keď vyrovnací správca bez súhlasu vyrovnacieho komisára vyplácal odbornému dozorcovi, dosadenému do obchodu vyrovnacieho dlžníka niektorými veriteľmi, z peňazí, utržených v tomto obchode, odmenu prislúbenú mu týmito veriteľmi, zodpovedný je vyrovnaciemu dlžníkovi za vyplatenú sumu č. 16896.
- **odpovědnost zaměstnavatelů** viz hesla: pojištění pensijní, sociální.
- **odpovědnost dráhy (zák. č. 27 1869 ř. z.):** Československý stát neodpovídá za úraz, k němuž došlo v době, kdy železniční vagon byl již přistaven na koleje soukromé vlečky a převzat zaměstnanci majitele vlečky č. 17072.
- zavinění závoráře, který po přejíždění vlaku pootevřel závory, ačkoliv v té době již došla návštěva o příjezdu druhého vlaku č. 17073.
- spoluzavinění řidiče povozu, který přešel trať pod pootevřenými závorami bez zachování potřebné pozornosti č. 17073.
- Náhradnictví** viz heslo: substituce fideikomisární.
- Nájem** viz hesla: ochrana nájemců, smlouva nájemní, společenstva stavební a bytová.
- Náklad podle §§ 1041, 1042 obč. zák.** viz též hesla: náhrada škody §§ 1301, 1302 obč. zák., smlouva majemní a pachtovní.
- — je-li vlastnicí exekučně žalovaných věcí třetí osoba na exekucním řízení nezúčastněná, nemůže se na ni schovatel (§ 259, odst. 3, ex. ř.) domáhati náhrady nákladů vynaložených na uschované věci ani jako nezmoocněný jednatel (§ 1035—1037 obč. zák.), ani podle §§ 1041 a 1042 obč. zák.; nelze tu užiti ani obdobou předpisů §§ 331, 332, 336 obč. zák. č. 16669.
- — manžel není podle §§ 92, 1029 obč. zák. zavázán z nákupů potřeb pro domácnost uskutečněných manželkou, která, ač není jejich manželství ani rozvedeno ani rozloučeno, nesdílí ani nevede manželskou domácnost; v takovém případě není manžel zavázán k náhradě pohledávání z takových nákupů manželky ani podle §§ 91, 1042 obč. zák., dával-li své manželce přiměřenou částku na výživu její i příslušníků rodiny č. 16846.
- — zemský fond jest oprávněn domáhati se podle § 1042 obč. zák. na rodičích vdané dcery náhrady nákladů vynaložených na její léčení potud, pokud náklad ten převyšuje majetkovou mohoucnost manželovu (§ 91 obč. zák.) č. 17113.
- Nakladatel** viz heslo: soutěž nekalá.
- Námítka nedostatku legitimace ke sporu** viz heslo: oprávnění ke sporu.
- **kompensace** viz heslo: započtení.
- **nedovolené úmluvy** viz heslo: vyrovnání, § 55 vyr. ř.
- **neúčinnosti rozhodčího výroku** viz heslo: neplatnost smlouvy, rozhodčí soud.
- **promlčení** viz heslo: promlčení.
- **rozepře rozsouzené a zahájené** viz hesla: rozepře zahájená.
- **započtení** viz heslo: započtení.
- Nansenův ústav pro uprchlíky** viz hesla: osoba právnická, způsobilost ke sporu.
- Narovnání** viz heslo: smír.
- **nucené** viz heslo: konkurs.
- Nastoupení dědictví** viz hesla: dědic, pozůstalost.
- Nástupnictví** viz heslo: substituce fideikomisární.

Naturální byt viz hesla: zaměstnanci, zaměstnanci obecní.
Návrh exekuční viz heslo: exekuce (§ 54 ex. ř.).
 — **žalobní** viz heslo žaloba (žádost).
Nedíl viz hesla: dražba vnučená nemovitosti, pozemková reforma.
Nedoplatky daňové viz hesla: daň, dražba vnučená nemovitosti (§ 216 č. 2 ex. ř.), správa vnučená.
Nedostatek oprávnění (legitimace) ke sporu, k oprávněnému prostředku viz hesla: oprávnění ke sporu, k oprávněnému prostředku.
 — **plné moci** viz heslo: plná moc.
 — **procesní způsobilosti** viz heslo: způsobilost ke sporu.
 — **zastoupení** viz heslo: zmatečnost podle § 477 č. 5 c. ř. s.
Nedovolená výhoda viz heslo: vyrovnání, § 55 vyr. ř.
Negatorní žaloba viz heslo: žaloba zápůrčí (§ 523 obč. zák.).
Negotiorum gestio viz hesla: náklad, správa pro vady.
Nejvyšší podání viz heslo: dražba vnučená nemovitosti.
Nejvyšší správní soud viz heslo: vázanost soudu.
Nekalá soutěž viz heslo: soutěž nekalá.
Nemajetnost viz heslo: výživné dítěte manželského.
Nemanželské dítě viz heslo: otec nemanželský.
Nemocenská pojišťovna viz heslo: pojištění sociální.
Nemocenská pokladna čs. stát. drah viz hesla: osoba právnická, stát.
Nemocnice viz heslo: náhrada škody, § 1299 obč. zák.
Nemravnost smlouvy viz heslo: neplatnost smlouvy.
Neplatnost smíru viz heslo: smír.
Neplatnost (nemravnost, nicotnost) smlouvy viz též hesla: diferenční obchody, domovníci, kinematograf, Slovensko a Podkarpatská Rus, smlouvy kolektivní.
 — — neplatnost zmocňovacího příkazu na případ zmocnitelovy smrti (mandatum mortis causa) č. 16710.
 — — zůstavitelův příkaz daný jiné osobě, aby po jeho smrti naložila s pozůstalostním jměním určitým způsobem ve prospěch určité osoby (mandatum post mortem), je neplatné č. 16710,
 — — smlouva o rozsudím obsažená ve smlouvě hlavní pozbývá jako smlouva podružná své účinnosti, jestliže hlavní smlouva je neplatná nebo pozbyla později své účinnosti č. 16909,
 — — smlouvy sjednané s osobami omezenými ve své svéprávnosti (§ 865, druhá věta, obč. zák.) nejsou absolutně neplatné (nicotné), jako tomu jest u osob nezpůsobilých vůbec k právním činům, nýbrž jsou jen relativně neplatné (nařkatelné) č. 16638,
 — — výslovné vzdání se určité námitky proti platnosti smluv jest účinné, jestliže a pokud se nepřiči takovéto vzdání se donucujícím ustanovením zákonným nebo dobrým mravům č. 16992.
 — — právo domáhati se nicotnosti smlouvy nelze smluvně vyloučiti; smluvního ujednání, jímž bylo vyloučeno právo napadati právní jednání z důvodu relativní neplatnosti, může se dovolávat jen poctivý smluvce č. 17096.
 — — § 379 obč. zák.: slub daný vydatel žene třetí osobou, že sa postará o jej výživu, ak dá svoje manželstvo súdne rozlúčiť, je v rozpore s dobrými mravmi č. 17120.
 — — obchody spořitelny ve smyslu zák. č. 302/1920 Sb. z. a n., které nejsou v jejich stanovách uvedeny jako dovolené uložení přebytků spořitelny, jsou nicotné; za uvedené podmínky jde o nicotné jednání, převzala-li spořitelna za svého komitenta záruku vůči třetím osobám z jeho obchodního styku, i kdyby převzetí záruky bylo podloženo jiným úvěrovým jednáním č. 16641.

- — spořitelna může peněz u ni uložených upotřebiti na stavbu budovy pro vlastní účely nebo na obstarání plánů, rozpočtů a na staveb. dozor pouze se schválením státního dohlédacího úřadu a v jeho mezích; byla-li za uvedené práce smlouvena vyšší odměna, než která byla přípustna v mezích schválení, není neplatná celá smlouva, nýbrž pouze její část, jež se přiči schválení dohlédacího úřadu a spořitelna může žádati vrácení oné částky s úroky, kterou dala na základě neplatné části smlouvy č. 16855.
- — třebas zadání obecních objednávek několika podnikatelům, kteří se o ně společně ucházeli jako pracovní společenství, nebylo schváleno okresním úřadem právě z toho důvodu, že jeden člen společenství (společník veřejné obchodní společnosti, která byla ve společenství) je členem obecního zastupitelstva (§ 5, odst. 3, zák. č. 76/1919 Sb. z. a n.), není bez dalšího podkladu nicotnou smlouva členů pracovního společenství o tom, že zadanou práci budou ve skutečnosti prováděti všichni členové, že však navenek bude vystupovati toliko pracovní společenství bez onoho svého člena, který je zároveň členem obecního zastupitelstva č. 16723.
- — smlouva, kterou se žena, s níž ženatý udržoval cizoložný poměr, zavázala zajistiti mu výměnek anebo vyplatiti mu odškodné, přiči se dobrým mravům, směřovala-li ona smlouva vpravdě k pokračování v cizoložném poměru, který se měl po uskutečnění očekávané rozluky do savadního manželství změnit v manželský svazek se slibující ženou č. 16776.
- — nicotnost smlouvy, uzavřené za účinnosti zák. č. 198/1932 Sb. z. a n., zavázal-li se provozovatel koncese o autobusové dopravě, že zastaví dopravu za tím účelem, aby druhý smluvce, provozující tutěž živnost na téže trati podle jiné koncese, mohl tuto dopravu provozovati sám č. 16798.
- — smlouva, kterou byl člen stavebního a hospodářského společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) a zároveň člen jeho představenstva ustanoven jednak vedoucím ředitelem společenstva na 25 let s tím, že se smlouva prodlužuje o dalších 20 let, nebude-li rok před uplynutím dotčené doby vypověděna, jednak výhradním zástupcem k získávání nabídek na poskytnutí zápujček na tutěž dobu, a to i pro jeho právní nástupce a jím zmocněné spolupracovníky, a podle kteréžto smlouvy byla stanovena vedle určitého pevného platu odměna, záležející z provisi z veškerého obratu, přiči se dobrým mravům i zásadě rovnoprávnosti členů společenstva č. 16816.
- — smlouva, kterou se manželka vzdá zákonného výživného toliko za účelem dosažení faktického zrušení manželského společenství, jest nicotná č. 16826.
- — ujednání mezi advokátem a jeho klientem, že klient uznává palmární pohledávku v určité výši, že však zaplacením určité nižší částky bude celá palmární pohledávka vyrovnána pod podmínkou, že klient bude pověřovati advokáta nadále právním zastupováním ve všech svých právních záležitostech, přiči se dobrým mravům č. 16830.
- — nicotnost smlouvy, kterou manželé k obejití předpisů daných ve veřejném zájmu ujednali určitý postup, aby dosáhli zrušení manželského společenství, a v souvislosti s tím i nicotnost sjednané smlouvy o plnění výživného a vrácení věna, která je součástí a důsledkem oné smlouvy; to, že pravoplatně povolená rozluka nemůže býti napravena, nemá v zápětí nemožnost domáhati se nicotnosti druhé smlouvy č. 17059.
- — předpis stanov výdělkového a hospodářského společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.), že se člen společenstva nemůže účastniti valné hromady a hlasování zmocněncem, odporuje velicím předpisům §§ 31 a 32 uved. zák. č. 17062.

- — právní jednání společenstva, která překročí zákonem vyčtený účel a předmět společenstva, přiči se zákonnému zákazu a jsou nicotna č. 17065.
- — **dv. dekr. č. 277/1838 Sb. z. s.:** úmluva, podle které někdo přistoupil k dluhu vlastníka nemovitosti, jež měla být dražena, vůči jeho knihovnímu věřiteli a slíbil knihovní zajištění převzatého dluhu za tím účelem, aby knihovní věřitel při dražbě nedražil, se přiči dvorskému dekretu č. 277/1838 Sb. z. s. a přistoupilý dlužník může žádati o jeho výmaz č. 17126.
- — za úplatu ve smyslu dv. d. č. 277/1838 Sb. z. s. lze pokládati jen placení nebo odevzdání úplaty, nikoli pouhé její zajištění č. 17126.
- — **hrací automaty:** společenská smlouva (§§ 1175 a násl. obč. zák.) o provozu nedovolených hracích automatů, u nichž výhra nebo prohra závisí výhradně nebo převážně na náhodě, přiči se zákonnému zákazu, a je proto nicotná; z takovéto smlouvy nelze požadovati ani vrácení toho, co bylo plněno k uskutečnění provozu hracích automatů, ani náhradu škody pro nesplnění oné smlouvy č. 17133.
- — **§ 879 č. 2 obč. zák.:** dokud nebyl právní poměr mezi právním zástupcem a jeho klientem skončen odvoláním příkazu nebo výpovědí zastoupení, jde o »svěřenou spornou věc«, dal-li klient advokátu příkaz k vymáhání sporné pohledávky, třebaš ji po marném upominání v příslušném řízení nevyváhal č. 17007.

Nepominutelný dědic viz heslo: díl povinný.

Nepřihlášení k pojištění viz hesla: pojištění pensijní, sociální.

Nepřípustnost opravného prostředku viz heslo: stížnost.

Nepřípustnost dovolání viz heslo: dovolání.

Nepříslušnost viz heslo: příslušnost.

Nesporné řízení (zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) viz též hesla: pořad práva, pozůstalost, rejstřík obchodní.

- keď bolo v nespornom pokračovaní rozhodnuté o veci, o ktorej malo byť podľa zákona rozhodnuté v pokračovaní spornom, po právnej moci rozhodnutia túto zmätočnosť nemožno už napraviť č. 16745.
- výroku o zmatečnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným pro porušení donucujících předpisů zákona č. 58/1906 ř. z. nemůže se společník domáhati v nesporném řízení, nýbrž jen žalobou podle § 41 dotč. zák. č. 16874.
- jestliže pojistník v řízení o rozvrhu požární náhrady složené u exekučního soudu prohlásil, že jí upotřebí k znovuzřízení shořelého objektu a soud určil lhůtu k osvědčení, že požární náhrady bude k tomuto účelu upotřebeno, jinak že jí rozdělí, bylo tím rozvrhové řízení přerušeno; další řízení o tom, jakým způsobem bude dotčený účel zajištěn, je samostatné řízení, pro něž platí předpisy zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., tudíž i o lhůtě k rekursu (§ 36, odst. 1, uved. zák.) a přípustnosti dovolacího rekursu (§ 46, odst. 2, uved. zák.) č. 16823.
- **§§ 6, 37:** ti, kteří byli zvoleni na valné hromadě společenstva členy představenstva a dozorčí rady a zapsáni do rejstříku společenstev, jsou účastníky řízení, týkajícího se zrušení valné hromady a výmazu jejich funkcí z rejstříku, a jsou oprávněni podávati v té příčině vlastním jménem opravné prostředky č. 16700.
- konkurenční firma není účastnicí řízení o zápisech jiné firmy a změny jejího znění a není proto ani oprávněna k rekursu proti usnesením rejstříkového soudu v té příčině vydaným č. 16767.
- pouze z toho, že zápis akciové společnosti (Československé obilní společnosti) do obchodního rejstříku může mít vliv na výsledek sporů určitých osob proti ní, nebo na výsledek jejich stížností podaných u nejvyššího správního soudu ve věcech týkajících se též akciové společnosti, nelze usou-

- diti, že osoby ty jsou účastníky nesporného řízení, jehož předmětem je zápis dotčené akciové společnosti do obchodního rejstříku č. 16774.
- zájmové (odborové) společenstvo, jež sdružuje podnikatele (stavitele), kteří by neoprávněným užíváním zapsaného znění firmy mohli být ve svých právech dotčeni, a které navrhl, aby bylo zakročeno podle čl. 26 obč. zák., jest účastníkem řízení a v té vlastnosti i oprávněno k rekursu do usnesení rejstříkového soudu, jímž nebylo jeho návrhu vyhověno č. 16818.
- § 41 ř. o zbav. svépr. nebyl změněn ustanovením § 12 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. č. 17067.
- **§ 34:** předpisem § 277 c. ř. s. jest co do důkazů užití podle § 34 zák. č. 100/1937 Sb. z. a n. obdobně i v nesporném řízení č. 16784.
- **§ 35:** pro obor nesporného řízení neplatí § 35, odst. 1, c. ř. s.; plná moc daná advokátovi pro zastupování v řízení nesporném zaniká kromě výjimečných případů, uvedených v § 1022 obč. zák., smrtí zmocnitelovou č. 17141.
- **§ 41 d):** byla-li peněžitá částka, složená podle § 1425 obč. zák. pro pozůstalost u pozůstalostního soudu, exekučně zabavena věřiteli, musí pozůstalostní soud pod zmatečností rozhodnutí o vydání deposita postoupiti onu částku exek. soudu a oznámiti mu, že bylo v příčině oné částky povoleno věřiteli oddělení jmění, stało-li se tak č. 16615.
- **§ 41 i):** pouhé nedoručení soudních usnesení účastníku nesporného řízení, zejména nemůže-li se účastník pokládati nedoručeným rozhodnutím soudu za zkrácena, neodůvodňuje ani zmatečnost, ani vadnost řízení č. 17125.
- **§ 46, odst. 2:** nejde o nezákonnost, nýbrž o právní posouzení, vyslovily-li nižší soudy, že nezkrácené firmy jest užívati též na firemním štítu a v inzerátech č. 16611.
- třebaš pozůstalost nepotřebuje k vedení sporů, v nichž je žalována, zmocnění pozůstalostního soudu, není takové zbytečné zmocnění zmatečné nebo nezákonné, ani jím není vyřešena otázka, kdo hradí náklady právního zastoupení podlehlé pozůstalosti č. 16820.
- **§ 49:** obnova řízení o úpravu pachtovného podle vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n., nabyli-li propachtovatel teprve po pravoplatné úpravě vědomosti o to, že výměra zemědělské půdy, na níž pachtýř v době podání návrhu hospodařil, přesahovala 250 ha (§ 7 uved. vlád. nař.) č. 16873.
- **§ 50:** nesporný soudce není oprávněn ukládati peněžité pokuty a vazbu tam, kde se to přiči stěžejním zásadám exekučního řádu, který dovoluje takové exekuční prostředky jen, jde-li o vymození nezastupitelného činu, jehož vykonání závisí na vůli povinného č. 16918.
- nelze užití uvedených donucovacích prostředků k určenému vydání dítěte proti tomu, komu bylo uloženo vydati dítě, jež není u povinného v tuzemsku, nýbrž v cizině (v Argentině) č. 16918.
- pravoplatné soudní usnesení, vydané v nesporném řízení, jímž má být vyvucena určitá činnost účastníka, lze vykonati buď nesporným soudem v nesporném řízení (§ 50, odst. 6, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), nebo v řízení exekučním (§ 50, odst. 7, uved. zák.) č. 17005.
- při vymáhání v nesporném řízení může nesporný soudce zvoliti donucovací prostředek podle předpisů exekučního řádu, není však vázán jeho předpisy o formálním postupu při zvoleném donucovacím prostředku; otázka náhrady nákladů spojených s touto exekucí se řídí vždy podle předpisů exekučního řádu č. 17005.
- při výkonu usnesení nesporného soudu podle § 50, odst. 7, zákona č. 100/1931 Sb. z. a n. jde o exekuci na základě exekučního titulu uvedeného v § 1 č. 6 ex. ř. a jest se řídit i formálními předpisy tohoto řádu, ať exekuci povolil nesporný soud (§ 4 č. 3 ex. ř.), nebo exekuční soud (§ 4, posl. odst., ex. ř.) č. 17005.

Nesvéprávný viz hesla: dítě, neplatnost (nicotnost smlouvy), promlčení, smlouva nájemní, smlouva na oko, výživné.

Neúčinnost rozhodčího výroku viz heslo rozhodčí soud.

Nevčasnost prodeje viz heslo: společenství statků.

Nevinkulované dluhopisy viz heslo: stát.

Nezabavitelnost viz heslo: exekuce (§§ 251 č. 6, 252 ex. ř.).

Nezákonnost (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) viz heslo: nesporné řízení § 46, odst. 2.

Nezaměstnaní (úlevy) (vlád. nař. č. 251/1935 a č. 77/1936 Sb. z. a n.): § 8 vlád. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n. jest ustanovení přechodné a lze ho užíti jen tehdy, jestliže dlužník, který má právo na úlevy, zaplatil na splátku dospívající v prvním pololetí 1936 (mezi 1. lednem a 30. červnem 1936) více, než by byl podle § 3 uved. vlád. nař. zavázán, a učinil věřiteli dodatečně oznámení podle § 7 dotč. vlád. nař. č. 16716.

— lhůta podle § 4, odst. 1, vlád. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. je lhůtou procesního práva, o níž platí ustanovení § 89 org. zák., že se do lhůty nezapočítávají dny poštovní dopravy č. 16786.

— návrh na odklad exekuce byl učiněn včas, byl-li podán nejpozději osm dní před nařízeným prodejem na poštu č. 16786.

— podle § 1, odst. 1, vlád. nař. č. 77/1936 Sb. z. a n. může exekuční soud konati na jakýkoliv podnět i z úřadu znovu šetření, zda nejsou splněny podmínky pro odklad dražby, a podle výsledku šetření odložit ji i z moci úřední, třebaž před tím byl pravoplatně zamítnut návrh povinného na odklad dražby č. 17031.

— pravoplatné zamítnutí návrhu na odklad dražby nevedí věcnému vyřízení opětného návrhu povinných na odklad zejména tehdy, jestliže byl původní návrh na odklad dražby zamítnut proto, že nebyla tehdy dokázána zaměstnanost povinného po 28. únoru 1931, a uvedl-li povinný v onom návrhu podrobná data, kde a kdy byl po uvedeném dni zaměstnán č. 17031.

Nezdatnost viz heslo: náhrada škody (§ 1315 obč. zák.).

Nezletilý viz hesla: dítě, legitimace násled. sňatkem, otec manželský, nemanželský, výživné.

Nezmocněné jednatelství viz heslo: správa pro vady.

Nicotnost smlouvy viz heslo: neplatnost smlouvy.

Notář: projev notáře, učiněný v podání řízeném na pozůstalostní soud o přisouzení útrat za jeho dřívější činnost jako soudního komisaře, že pozůstalost nebude v dohledné době vyřízena, poněvadž je projednávána advokátem, může založit skutkovou podstatu § 1 zák. p. n. s. č. 16852.

— **odpovědnost notářů:** zavázal-li se notář klientovi, kterému svou liknavostí při podání knihovni žádosti k provedení tržové smlouvy způsobil škodu, že to zaplatí sám, jde o platné uznání; v takovémto případě nezáleží na tom, zda poškozený může dosáti náhrady od svého smluvce, či nikoli č. 16672.

— notář pověřený smluvci provedením knihovního právního jednání jest povinen podati knihovni žádost bez zbytečného průtahy, třebaž nebyl upozorněn na naléhavost věci; neučiní-li tak, odpovídá za škodu vzniklou nabyvateli nemovitostí tím, že nemovitost byla v mezidobí zatížena zástavním právem pro věřitele zcizitelovy; vznik škody v takovémto případě a její výše č. 16690.

— notář je povinen provésti věc mu přikázanou bez zvláštního zmocnitelova upozornění na naléhavost věci s potřebným urychlením a vykonati v mezích zákona vše, co zabezpečí co možná úplné dosažení zamýšleného účelu č. 16717.

— měl-li notář podle příkazu daného dlužníkem i věřitelem sepsati kauční listinu a provésti její knihovni vklad, odpovídá za škodu vzešlou věřiteli tím, že sečkal — nebylo-li jinak překážky — na žádost jen dlužníkovu

s podáním knihovni žádosti několik dnů, třebaž byl dlužník jedním ze zmocnitelů notářových č. 16717.

Novace viz též heslo: smír.

— v pochybnosti není přijetí směnky na dluh obnovou (novaci) dluhu (§ 1376 obč. zák.), nýbrž jeho upevněním; pouze z toho, že věřitel směnky zpěněžil převodem na třetí osoby, že přijatou valutu připsal dlužníku k dobru a podle toho vypočetl saldo dlužníka, nelze usouditi, že věřitel přijal směnku na místě placení č. 16645.

— umluví-li věřitel s dlužníkem jiný způsob zúčtování teprve po provedeném vyúčtování plateb, nastává obnovení původní pohledávky; taková dohoda působí pouze mezi smluvci, nikoliv i proti jiné osobě (spoludlužníku), jež k ní nepřistoupila č. 16869.

Novela o právu manželském viz heslo: rozlučka manželství.

Nucené vyrovnání viz hesla: konkurs (nucené vyrovnání), rukojemství.

Obec viz též hesla: pořad práva, služebnost, zaměstnanci obecní, třebaž zadání obecních objednávek několika podnikatelům, kteří se o ně společně ucházeli jako pracovní společenství, nebylo schváleno okresním úřadem právě z toho důvodu, že jeden člen společenství (společník veřejné obchodní společnosti, která byla ve společenství) je členem obecního zastupitelstva (§ 5, odst. 3, zák. č. 76/1919 Sb. z. a n.), není bez dalšího podkladu nicotnou smlouvou (§ 879 obč. zák.) členů pracovního společenství o tom, že zadanou práci budou ve skutečnosti prováděti všichni členové, že však navenek bude vystupovati toliko pracovní společenství bez onoho svého člena, který je zároveň členem obecního zastupitelstva č. 16723.

— jestliže byla obci příslušným správním úřadem pravoplatně udělena živnostenská koncese a ustanoven jí náměstek k provozu živnosti (§ 55 živn. ř.), jest obec oprávněna míti učedníky, dokud jí toto právo nebylo odňato po slyšení společenstva podle § 98, odst. 5, živn. ř. příslušným k tomu správním úřadem, a obec splnila svou povinnost uloženou jí v § 104 živn. ř., vydala-li učedníkovi po skončení učednického poměru učebné vysvědčení č. 16808.

— odepřelo-li živnostenské společenstvo potvrditi vydané učebné vysvědčení, nestává se tím ono vysvědčení neplatným, nýbrž učedník se může domáhati nápravy u příslušného správního úřadu (§ 127 živn. ř.) č. 16808.

— dokud není právního podkladu pro neplatnost učebného vysvědčení ani pro nepřipuštění učedníka k tovaryšské zkoušce; nemůže se učedník domáhati na obci nároku na náhradu škody č. 16808.

— **odpovědnost obce:** obec jako soukromá vlastnice pozemku neupraveného pro chůzi, přes než si jen obecní úřad vyšlapalo cestu, není povinen udržovati takovou cestu ve stavu bezpečném pro chodce a posypavati ji při náledí; zavinění obce s hlediska soukromého práva není ani v tom, že nezamezila vhodnými opatřeními obecnímu užívání takové cesty č. 16829.

— provádí-li se oprava dlažby ulice v určitém pruhu (mezi kolejemi a podél krajních kolejnic elektrické dráhy) na účet elektrických podniků hlavního města Prahy, jde jen o povinnost hraditi náklady s tím spojené, nikoli však o to, že by byla péče o uvedený pruh dlažby ulice vyňata z veřejnoprávní povinnosti obce, stanovené v obecním zřízení, třebaž je majetkem elektrických podniků obce č. 17033.

— dokud nerozhodl příslušný správní úřad o povinnosti obce k náhradě škody z tvrzeného porušení péče o udržování dlažby v dotčeném pruhu ulice, nelze se domáhati náhrady škody pořadem práva č. 17033.

— **odpovědnost obec. starosty, resp. členů obec. zastupitelství:** přesun kompetence v příčině nálezů o náhradě škody na okresní, resp. zemské výboru, stanovený v odst. 5 § 19 zákona č. 77/1927 a č. 169/

1930 Sb. z. a n. týká se jen předpisů o rozpočtu (§ 10 zákona č. 329/1921 Sb. z. a n.); jinak však zůstala nedotčena ustanovení §§ 4, 5 a 99 zákona č. 126/1920 ve znění zákona č. 125/1927 Sb. z. a n., podle nichž o povinnosti k náhradě škody pořadem stolic rozhodují okresní resp. zemské úřady č. 16678.

- k vydání resp. přezkoumání nálezu o povinnosti obecního starosty k náhradě škody, způsobené nedbalým dozorem na obecního pokladníka, je příslušný okresní resp. zemský úřad č. 16678.
- zodpovědnost starostu obce za škodu, která vznikla obci ukradením obecních peněz, przechovávaných v jej pokladnici, hoci mají být podľa administrativních předpisů uložené u peňažného ústavu č. 16757.
- rozhodnutí administrativního úřadu, kterým bola v takomto prípade vyrieknutá zodpovednosť starostu a pokladníka obce za škodu vzniklú obci, nie je rozhodnutím podľa § 5, odst. 5, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., záväzným pre súdy; zodpovednosť týchto osôb posudzuje súd samostatne č. 16757.
- zodpovednosť obecných funkcionárov (starostu a členov obecného zastupiteľstva) z hospodárskej správy týka sa aj takých základníc verejného práva (fondov), ktoré sú obcou spravované, a to bez ohľadu na to, na čom sa táto správa obce zakladá č. 17016.
- ustanovenia odst. 7, § 17 (odst. 4 a 5, § 5), zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. platia aj na prípad, keď obec vymáha na starostovi náhradu škody, ktorú spôsobil pri správe verejnej základiny spravovanej obcou č. 17016.
- všeobecný výrok administratívneho úřadu o povinnosti k náhradě škody »členov obecného zastupitelstva« nie je výrokem, vydaným proti individuálne určenej osobe v smysle § 5, odst. 4 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., a nehodí sa vôbec na to, aby súd na jeho základe podľa odst. 5 cit. § 5 mohol pokračovať č. 16897.
- o b e c n í d á v k y: dohoda, podle které se zájemníci vůči obci zavázali, že budou přispívatí na úhradu nákladů stavby vodovodu tak, že budou po určité dobu platiti určité paušalované vodné, jest dohodou ve smyslu § 26, odst. 3, zák. č. 329/1921 ve znění § 16 zák. č. 77/1927 Sb. z. a n.; o sporech z takovéto dohody mezi obcí a zájemníkem nelze rozhodovati pořadem práva č. 16949.
- § 106 čes. obec. zřiz.: úkon vládního komisaře obce, jímž má obci vzniknouti závazek, jež je nutno krýti mimořádně zápůjčkou, nenáleží k úkonům běžné správy obecní č. 16779.
- vládní komisař, který bez příkazu nadřízených orgánů zadává přípravné práce na stavbu nové školní budovy, nezavazuje tím platně obec č. 16779.
- vládní komisař obce (§ 106 čes. obec. zřiz.) není bez příkazu nadřízeného orgánu oprávněn uzavřítí smlouvu o koupi nemovitostí za cenu, která měla býti uhrazena zápůjčkou č. 16780.
- smlouva o koupi nemovitosti, na níž si musila obec vypůjčiti, se nestala pro obec závaznou tím, že byla dohlédacím úřadem podle § 23 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. schválena; takové schválení nenahrazuje smluvní projev obce a předpokládá platnost projevu obce č. 16780.

Obecně prospěšná stavební sdružení viz heslo: společenstva stavební.

Obecní úředník viz heslo: zaměstnanci obecní.

Obecní zřízenec viz heslo: zaměstnanci obecní.

Obeslání viz heslo: doručení.

Obchody viz též heslo: smlouva kupní.

- koupě hudebního přístroje hostinským pro hostinskou živnost je na jeho straně obchodem (čl. 273 obch. zák.) č. 16623.
- distanční obchod ve smyslu čl. 347 obch. zák. jest tu jen tehdy, byla-li věc podle ujednání spolupůsobením třetí osoby odeslána prodátelem kupiteli a takto převedena z moci prodávatele do moci kupitelovy č. 16623.

- nejde o obchod distanční, přiveze-li prodávatel sám prodanou věc kupiteli; na takový obchod nelze užití ustanovení čl. 347 obch. zák. č. 16623.
- věřitel, jenž má kupecké zástavní právo privilegované co do realizace ve smyslu čl. 311 obch. zák., jest oprávněn, žádati za podmínek čl. 310 obch. zák. též za povolení soudního prodeje podle čl. 310 obch. zák. č. 17002.

Obchodní rejstřík viz heslo: rejstřík obchodní.

- **zmocněnec (čl. 47 obch. zák.):** rozsah a obsah plné moci vedoucích úředníků odštěpného závodu jako zmocněnců k jeho zastupování oprávněných jest posuzovati podle čl. 47 obch. zák. č. 16990.
- — plná moc k jednáním uvedeným v 2. odst. čl. 47 obch. zák. může býti udělena i mlčky č. 16990.
- — pokud jest zmocněnce oprávněné k zastupování odštěpného závodu pokládati za zmocněného k přeměně dluhu odštěpného závodu z tržové smlouvy v záručitelnou hypotekární zápůjčku č. 16990.
- **živnost** viz heslo: splátkové obchody.

Obchody splátkové viz heslo: splátkové obchody.

Obilní společnost čs. viz hesla: nesporné řízení (§ 6), pořad práva.

Obligace solidární viz hesla: směnka, výměnek.

Obmeškalý vydražitel (předražitel) viz hesla: dražba (§ 155 ex. ř.), oprávnění k rekursu.

Obnova manželského společenství: jestliže manželé po pravoplatnosti rozsudku, jímž bylo jejich manželství rozvedeno od stolu a lože, obnovili trvale manželské společenství, pozbyl tím rozsudek své účinnosti a žádný z manželů se nemůže na jeho podkladě domáhati přeměny rozvodu v rozluku manželství č. 16768.

Obnova viz heslo: novace.

- **řízení (sporu):** při zkoumání otázky přípustnosti obnovy řízení nemá soud předbíhati rozhodnutí ve věci samé a zabývatí se i důvodností nároku a rozhodnutí o nároku ve věci samé; jestliže však tak přes to učinil, nemá nesprávný postup soudu v zápětí zmatečnost jeho rozsudku podle § 477 č. 9 c. ř. s., nýbrž vyšší soud jest oprávněn sám řešiti otázku přípustnosti obnovy a nahraditi pochybený výrok zrušujícím rozsudkem omezujícím se správně na řešení přípustnosti obnovy č. 16635.
- — rozsudky československo-maďarského smíšeného rozhodčího soudu a stáلهo mezinárodního soudu v Haagu — ako dôvod obnovy sporu č. 16884.
- — žalobě na náhradu škody vzniklé podáním vědomě a zlomyslně falešného posudku znalcem a tím, že strana při podání takového posudku spoluúčinkovala a nesprávně jako strana slyšena vypovídala, nevadí, že se tím dotčená strana nepokusila o nápravu nejprve žalobou o obnovu; co se týká náhrady útrat prohraného sporu, nevyžaduje se, aby žalobce již ony útraty nahradil č. 17110.

Obhaceni bezdávodně (kondíkce) viz též hesla: diferenční obchody, Slovensko a Podk. Rus.

- — pachtovní smlouva nepozbývá zcizením propachtované věci své účinnosti v celém rozsahu; pachtýř neužívá spachtované věci po jejím zcizení vůči novému vlastníku bez právního důvodu č. 16670.
- — ze společenské smlouvy (§§ 1175 a násl. obč. zák.) o provozu nedovolených hracích automatů, u nichž výhra nebo prohra závisí výhradně nebo převážně na náhodě, nelze požadovati ani vrácení toho, co bylo plněno k uskutečnění provozu hracích automatů, ani náhradu škody pro neplnění oné smlouvy č. 17133.
- — § 1431 obč. zák.: nárok z bezdávodného obhaceni podle § 1431 obč. zák. může vzniknouti, byly-li někomu plněny buď hmotné věci neb práva, nebo určité výkony, které mají majetkoprávní význam a na něž

neměl jejich příjemce nároku, a předmětem onoho nároku je vrácení toho, co bez právního důvodu přešlo ze jmění jedné strany do jmění druhé strany č. 16792.

- — není-li možno vrácení splněného výkonu v nezměněném stavu (obnovení předešlého stavu), jest nahraditi jeho hodnotu č. 16792.
- — nárok na vrácení toho, co bylo plněno bez právního důvodu, nutno způsobiti právní povaze bezdůvodného plnění č. 16792.
- — kdo uhradil celý domnělý svůj dluh, jímž byl zčásti omylem v knihách věřitelových zatížen, tím způsobem, že na věřitelův příkaz vyúčtoval ve svých knihách věřitelův dluh u třetí osoby se svou pohledávkou za onou třetí osobou, má proti svému věřiteli nárok z bezdůvodného obohacení, ukázalo-li se, že jeho dluh nebyl v plné výši po právu č. 16792.
- — kdy nelze užití ustanovení §§ 1174, 1432 obč. zák. č. 16855.
- — podvedený nemůže se na tom, kdo věda, že byly peníze podvodně vyhlášeny, jich pro sebe použít, aniž by byl zároveň spoluvinníkem (§ 5 tr. z.), domáhati náhrady škody z důvodu spoluúčasti na trestném činu (§§ 1301, 1302 obč. zák.), nýbrž mohl by jej žalovati po případě pro bezdůvodné obohacení č. 17093.
- — vymáhající věřitel jest na újmu nuceného správce a účastníků majících podle § 120 ex. ř. nárok na uspokojení z přebytků výtěžků nucené správy bezdůvodně obohacen o částku, kterou mu z nich nucený správce neprávem vyplatil č. 16681.
- — nucený správce jest i po svém zproštění úřadu osobně oprávněn domáhati se vrácení částky neprávem vyplacené, dokud však onu částku nuceně správě sám nenahradil, může se domáhati na obohaceném věřiteli jen složen částky u exekučního soudu č. 16681.
- — převzala-li jiná osoba se souhlasem družstva za dosavadního člena jeho práva a povinnosti k stavebnímu družstvu, přísluší dřívějšímu členu proti družstvu bez jakékoli výpovědi nárok na vrácení stavebního vkladu s úroky, jakmile družstvo dostalo od náhradníka vyplacenou částku rovnající se výši vkladu č. 16722.

Obsílka viz hesla: doručení, dovolání

Ocenění: oprávnění odvolacího soudu samostatně oceniti předmět sporu jest omezeno na ustanovení § 500, odst. 3, c. ř. s. č. 17043.

- odvolací soud není oprávněn, aby v odvolacím řízení změnil ocenění mezitímního určovacího návrhu, jak je učinil navrhovatel sám č. 17043.

Oddělení jmění viz heslo: pozůstalost

Oddělní věřitelé viz heslo: vyrovnání zemědělské.

Odesílatel viz heslo: doprava železniční.

Odevzdání (tradice) viz hesla: exekuce, § 278 ex. ř., nabytí vlastnictví.

Odhad: výjimky uvedené v min. nař. č. 110/1865 ř. z. o stanovení odhadní ceny platí pro peněžní ústavy tam uvedené jen potud, pokud byly vysloveny v jejich stanovách; obsahují-li stanovy ustanovení jen co do odhadní ceny venkovského statku, nelze je rozšiřovati na jiné budovy č. 16836.

Odkaz: právní posouzení odkazovníka při odkazu pohledávky (legatum nominis) č. 16817.

- odkazovník nenabývá odkázané pohledávky již zůstavitelovou smrtí a pozůstalost jest až do jejího odevzdání dědici oprávněna k žalobě o zaplacení dotčené pohledávky č. 16817.

Odkazovník viz hesla: nesporné řízení, odkaz.

Odklad exekuce proti nezaměstnaným viz heslo: nezaměstnaní.

- — proti zemědělcům viz heslo: zemědělské úlevy a vyrovnání zemědělské.

— — viz též heslo: syndikátní odpovědnost.

— — trval-li v době, kdy plymula lhůta k předložení dražebních podmínek, odklad exekuce nucenou dražbou nemovitosti z důvodu zahájení sporu a nepřipustnosti exekuce, nelze ani po skončení toho sporu bez návrhu vymáhajícího věřitele pokračovati v exekučním řízení, a to ani rozhodáním o návrhu povinného na zrušení exekuce pro nevčasné předložení dražebních podmínek č. 16731.

- — jestliže exekuční soud návrh povinného na povolení odkladu exekuce zamítl, kdežto rekursní soud odklad povolil, bude-li složena jistota, není dovolací rekurs povinného dovolen č. 16928.

Odměna advokáta viz hesla: advokát, neplatnost smlouvy.

Odmítnutí soudců viz heslo: zmatečnost § 477 č. 1 c. ř. s.

Odpadkové vody viz heslo: rybolov.

Odpočivné platy: aj na smluvného zamestnanca štátu vzťahujú sa predpisy o obmedzení vyplácania odpočívnych platov do cudzozemska, ak jeho nárok na odpočívne platy upravený bol smluvne tak, že platia o ňom predpisy, dané pre štátnych zamestnancov pragmatikálnych č. 17160.

Odpor v rozvrhovém řízení viz heslo: dražba (rozvrh).

Odpovědnost viz hesla: advokát, autobus, automobil, náhrada škody, notář, obec, pojištění pensijní, sociální, smluvní, syndikátní.

Odpůrčí nárok: v konkursu viz též heslo: konkurs (§ 33 konk. ř.).

- k odporovatelnosti podle § 2 č. 3 odp. ř. nestačí, že dlužník a uspokojený neb zajištěný věřitel vědí, že dlužník je dlužen ještě jinému věřiteli, jenž byl nadřozován předstížen, nýbrž se vyžaduje, aby předstížení bylo umožněno lstivým jednáním dlužníkovým, vykonaným ve vzájemném dorozumění s řečeným věřitelem (pletichami) č. 16612.
- jde o pletichy, zatajoval-li dlužník zkrácenému věřiteli své majetkové poměry, aby ten nemohl vésti exekuci, a druhý věřitel z toho vědomě těžil, nebo předstíral-li zkrácenému věřiteli, že bude do určité doby uspokojen, aby pohledávku nevybíhal a aby dlužník mohl zatím uspokojiti nebo zajistiti jiného věřitele, jednajícího ve srozumění s dlužníkem č. 16612.
- vliv zcizení majetku, nabytého jednáním odporovatelným podle odpůrčího řádu, na obsah odpůrčího nároku č. 16695.
- jestliže již v době podání odpůrčí žaloby a před povolením poznámky této žaloby byly nemovitosti získané odporovatelným jednáním připsány jiné osobě, nepomíjí tím sice odporovatelnost právního jednání, avšak odporující věřitel jest oprávněn domáhati se jen peněžité náhrady č. 16695.
- podle odpůrčího řádu lze právnímu jednání sjednanému na oko (§ 916 obč. zák.) odporovati jen za podmínek odporovatelnosti vytčených v §§ 2, 3 a 4 odp. ř. č. 16695.
- osobou blízkou ve smyslu § 5 odp. ř. jest i bratr zemřelé manželky dlužníkovy č. 16695.
- jakmile bylo chráněné původským právem již uveřejněno nebo k uveřejnění původcem určeno, lze exekuci zasáhnouti — mimo jiné případy uvedené v § 14 původ. zák. — též majetkové nároky z původského práva, které původce získal smlouvami o uveřejnění svého díla (na př. smlouvami nakladatelskými), a lze za podmínek odpůrčího řádu odporovati právnímu jednání dlužníka (původce), jímž převedl tyto majetkové nároky (na př. nároky proti autorskému sdružení, pověřenému vybíráním honorářů za provozování rozhlasové a mechanické reprodukce uveřejněných hudebních a spisovatelských děl) č. 16969.
- záleží-li odporovatelné jednání dlužníkovy v jednotlivých jednáních (postup autorského práva, postup veškerých výnosů z něho, převod členství v autorském sdružení na třetí osobu), z nichž však žádným o sobě nebylo dosa-

ženo odporovatelné skutkové podstaty, nýbrž teprve všemi jednáními v jejich celistvosti, nejsou odporovatelná jen jednotlivá právní jednání, nýbrž všechna jednání, jež k sobě patří č. 16969.

- dlužník je nezpůsobilý platit, nemá-li pohotově platební podmínky, aby dostal všem splatným závazkům, na jejichž zaplacení osobní věřitelé maléhají, a když nemá jistoty, že by si mohl opatřit v dohledné době potřebné platební prostředky; nerozhoduje ani, že dlužník za takového stavu některým z nich platil, ani že někteří věřitelé poshověli dlužníku v placení, spokojivše se zajištěním na nemovitostech dlužníkových, ani že jiní osobní věřitelé jsou zajištěni v dobrém pořadí na uvedených nemovitostech č. 17011.
- odporovacia žaloba je žalobou o plnenie a nie žalobou určovacou č. 17157.
- odporovacia žaloba veriteľa skráteneho tým, že dlžník svoju pohľadávku cedoval, má smerovať proti cesionárovi na vydanie sumy pohľadávky, ak mu už bola zaplatená; žaloba, ktorou sa skráteneý veriteľ domáha v takomto prípade len toho, aby bola vyrieknutá bezúčinnosť cesie voči nemu a cesionár zaviazaný trpeť, aby sa z cedovanej pohľadávky uspokojil bez zreteľa na cesiu, je púhou určovacou žalobou č. 17157.

Odstoupení od smlouvy viz hesla: kartely, splátkové obchody.

Odstěpný závod viz heslo: obchodní zmocněnci, čl. 47 obch. zák.

Odůznání manželského původu viz hesla: dítě, mezimístní právo soukromé, určení příslušnosti.

Odvolační soud viz též hesla: dovolání, ocenění.

- odvolatelův odpůrce jest oprávněn vzdáti se dodatečně ústního jednání odvolacího (§ 492 c. ř. s.), třebaš původně trval, aby bylo konáno; k účinnosti dotčeného prohlášení se nevyžaduje přijetí druhou stranou č. 16653.

Ochrana nájemců: podle § 6, odst. 1, druhé věty, zák. č. 44/1928, ve znění zák. č. 32/1934 Sb. z. a n. zaniká ochrana smrti chráněného nájemníka a jest již od toho okamžiku posuzovati nájemní poměr i před odevzdáním pozůstalosti zemřelého nájemníka podle předpisů zákona občanského a civilního řádu soudního, upravujících trvání a zrušení nájemních smluv č. 16812.

- — jestliže byl nájemní předmět, skládající se z jedné obytné místnosti (pokoje) a kuchyně s příslušenstvím a z místností, která nebyla určena k obývání (obchodní místnosti), najat jednotnou smlouvou, nelze z něho dáti výpověď bez svolení soudu ani tehdy, jestliže se souhlasem majitele domu nájemník přechodně upravil a užíval části obchodní místnosti jako místnosti obytné a obchodní místnost jest střední provozovou vyňatou jinak z ochrany zákona č. 16934.
- — byty skládající se mimo kuchyň a pokoj pro služebné z dvou obytných místností jsou od 30. června 1937 vyňaty z ochrany nájemníků (§ 3 zák. č. 66/1936 Sb. z. a n.), i když bylo místností užíváno zcela nebo z části k výkonu povolání č. 17092.
- — § 4, odst. 2, zák. č. 66/1936 Sb. z. a n. lze užití jen tehdy, záleží-li celkový důchod nájemníkův, z něhož se daň vyměřuje, ze souhrnu důchodů, které pobírali v rozhodujícím roce nájemník a příslušníci jeho rodiny č. 17108.
- — důchody příslušníků rodiny, z nichž se důchodová daň vyměřuje v řádném řízení, se započítávají v celé výši, kdežto důchody příslušníků rodiny, z nichž se vzpomenuť daň sráží podle § 30 zák. o př. d. jen polovici hrubých služebních požitků do celkového důchodu nájemníka č. 17108.

Okres samosprávný viz hesla: náhrady škody (odpovědnost okresu), pořádk práva.

Okresní nemocenské pojišťovny viz též heslo: pojištění sociální.

- pohľadávky okresnej nemocenskej poisťovne na poisťnom môže byť predmetom postupu súkromnej osobe č. 16751.

Omyl: vliv omylu v pohnutce na platnost pojistné smlouvy č. 16953.

- omyl jest včas vysvětlen, stalo-li se tak, dokud pojišťovna nejednala již v důvěře v prohlášení pojistníka a neučinila ještě žádné právní nebo hospodářské opatření č. 16953.
- jde o platnou úmluvu, vzdají-li se poctiví smluvci, uzavírajíce smír (§ 1380 obč. zák.), oprávnění napadati uzavřené narovnání pro omyl č. 16992.
- kdo uznal nemanželské otcovství v nesporném řízení před soudem, jest oprávněn domáhati se prohlášení neplatnosti uznání pro nezaviněný omyl, týkající se skutkových předpokladů, jež jsou rozhodující pro právní následky vytkené v § 163 obč. zák. i když tu nejsou podmínky §§ 871 a dalších obč. zák. č. 16994.
- prohlášení o zpětvzetí žaloby se vzdáním se žalobního nároku lze napadati podle §§ 871 až 877 ozč. zák. č. 17037.
- k pojmu omylu ve smyslu § 871 obč. zák. č. 17098.
- podstatným znakem omylu je rozpor mezi skutečností a mezi onou skutkovou podstatou, kterou strana pokládá za pravou skutečnost, nebo plynou-li z domnělé skutkové podstaty jiné povinnosti, než které odpovídají tomu, čeho strany zamýšlely dosíci oním jednáním, předpokládajíc, že straně jednající na základě domnělé skutkové podstaty nejsou ony rozpory povědomé č. 17098.
- nebyl-li omyl první strany druhé straně pouze zřejmě nápadný z okolností, nýbrž musila-li býti druhá strana o omylu první strany důvodně přesvědčena, ježto ona strana učinila svůj projev výslovně na základě jiné skutkové podstaty, než jaká odpovídala skutečnosti a jakou měla na mysli druhá strana, nevyžaduje se k neplatnosti projevu pro omyl, aby omyl první strany byl omluvitelný a nezáležel na tom, byl-li vzbuzen vlastní neopatrností druhé strany anebo i osobou třetí č. 17098.
- pojistníková výpověď pojistné smlouvy není odůvodněna, byla-li učiněna na základě omylného odmítnutí nároku na plnění z pojistné smlouvy (pro opožděnost, ač pojistník věděl, že pojišťovna odmítá nárok ten za zcela jiných skutkových předpokladů, než které měl na mysli pojistník a které odpovídaly skutečnosti č. 17098.

Opatrovník viz heslo: pozůstalost.

Opominutí viz heslo: náhrada škody.

Oprava díla viz heslo: smlouva o dílo.

Oprava rozsudku viz heslo: rozsudek.

Oprávnění k rekursu: strany rozepře nejsou oprávněny k rekursu proti rozhodnutí soudu o prominutí pořádkového trestu uloženého v takovémto případě č. 16795.

- — obmeškaly předražitel není oprávněn k rekursu do rozvrhového usnesení, kterým nebyl schodek určen, nýbrž toliko převzat z pravoplatného usnesení o určení schodku č. 16698.
- ke sporu aktivní: nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák., přísluší jen vlastníku nemovité věci, a to jen pro poškození věci nemovité a jejího příslušenství, a nikoliv pro poškození věci movitých a poškození tělesné; nárok ten jest osobním nárokem poškozeného vlastníka a nikoliv nárokem věcným č. 16980.
- k žalobě o zmatečnost (§ 529 c. ř. s.) jsou oprávněny jen strany původního sporu po případě jejich universální nástupci, nikoli i jejich singulární nástupci č. 16993.
- — tým, že bola v bernej exekúci zabavená (§ 383 zák. č. 76/1927 Sb. z. a n.) pohľadávka daňovému dlžníkovi už prisúdená, stráca tento právo započat' o jej vydobytie exekúciu č. 17091.
- pasivní viz též heslo: dědic.
- — k žalobě jednoho z několika substitutů, v jehož prospěch se dispoice substitučním jměním stala, na (knihovni) převod substitučního statku je pasivně oprávněn jen fiduciář spolu s ostatními substituty, ledaže

by žalující substitut dokázal předložením příslušného prohlášení, že se ostatní substituti vzdali svého nároku č. 17140.

- — k žalobě, již se kupitel nemovitosti domáhá vydání a podepsání listiny, podle níž by mohl pro sebe vložit do pozemkové knihy vlastnické právo k nemovitosti, kterou mu zůstavitel prodal a odevzdal do skutečné držby, jest pasivně oprávněn pouze ten z bezvýmínečně přihlášených dědiců, jemuž byla nemovitost odevzdaná listinou odevzdána, nikoliv i ostatní bezvýmínečně přihlášení dědici č. 16616.
- — k otázce pasivního oprávnění k žalobě o náhradu škody podle § 3 zákona proti nekalé soutěži u osoby, která spolupůsobila při redakci a vydání tiskopisu (brožury) č. 16880.
- — k žalobě na výmaz zástavního práva jest pasivně oprávněn knihovně zapsaný postupník, třebaže se o výmaz žaluje z důvodu neplatnosti smlouvy, která byla uzavřena mezi postupitelem a hypotekárním dlužníkem a z níž dluh a zástavní právo vzešly č. 17096.

Opravný prostředek viz hesla: dovolání, odvolání, oprávnění k rekursu, stížnost.

- — nesprávné poučení rekursního soudu o přípustnosti dalšího opravného prostředku nemá právního účinku; třebaž rekursní soud vyslovil ve svém usnesení, že jest dovolací recurs proti jeho usnesení dovolen, jest později oprávněn řešiti otázku přípustnosti podaného opravného prostředku samostatně a odchýlně od právního názoru obsaženého v poučení o opravném prostředku č. 16974.

Osmihodinová doba pracovní viz heslo: doba pracovní osmihodinová.

Osoba blízká viz heslo: odpůrčí nárok (§ 5 odp. ř.).

Osoba právnická: mezinárodní Nansenův úřad pro uprchlíky (Office international Nansen pour les réfugiés sous l'autorité de la Société des Nations) jako právnická osoba (subjekt) mezinárodního práva, může býti i subjektem soukromých práv a závazků a má procesní způsobilost (§ 1 c. ř. s.) č. 16832.

- nemocenská pokladna čs. státních drah nebyla před účinností vládn. nař. č. 163/1937 Sb. z. a n. samostatnou právnickou osobou č. 16906.

Osvědčení o státní příslušnosti čs. viz heslo: rozlučka.

Osvojení (zák. č. 56/1928 Sb. z. a n.): zrušení právního poměru z osvojení mohou sa domáhat jen strany, které smluvu o osvojení uzavřely č. 16895.

- osoby, které by maly zákonné dedické právo po osvojitelovi akby nebolo osvjoeneckého poměru, sú oprávněné domáhat sa žalobou súdneho výroku, že smluva o osvojení př nedostatok zákonných náležitostí je práve neúčinná č. 16895.
- ak ide o osvojenie nezletilca osvojiteľkou, zostane osvojenec naďalej v otcovskej moci svojho rodného otca, ak nebolo v smluve inak ustanovené č. 16895.

Otázka jazyková viz heslo: jazyk státní.

Otázka předurčující viz heslo: rozlučka.

Otec manželský viz heslo: dítě, výživné.

- **nemanželský:** žaloba podanou nemanželským dítětem, zplazeným a zrozeným na Slovensku z matky mající tam bydliště, na určení otcovství a plnění výživného i žalobu podanou nemanželskou matkou na náhradu útrat slehnutí proti nemanželskému otci dítěte (tuzemci), bydlicímu v zemi České nebo Moravskoslezské, jest posuzovati podle práva platného na Slovensku č. 16659.
- — v takovémto případě se může nemanželské dítě domáhati jak soudního výroku o zjištění otcovství, tak nároku na výživné sporem zahájeným u soudu v obvodu země České nebo Moravskoslezské i tehdy, uznal-li nemanželský otec otcovství k dítěti v nesporném řízení; jeho uznání otcovství prohlášené v nesporném řízení má tu jen účinek doznání skutečnosti soulože č. 16659.

— — souloží ve smyslu § 163 obč. zák. je takový úkon pohlavního života, který může vésti k oplodnění ženy; může jí býti i jakékoliv spojení pohlavních orgánů muže a ženy vůbec, ba i pouhý jejich dotyk č. 16999.

— — kdo uznal nemanželské otcovství v nesporném řízení před soudem (§ 16) první dílí novely k obč. zák., jest oprávněn domáhati se prohlášení neplatnosti uznání pro nezaviněný omyl, týkající se skutkových předpokladů, jež jsou rozhodující pro právní následky vytkené v § 163 obč. zák., i když tu nejsou podmínky §§ 871 a dalších obč. zák. č. 16994.

— — dítě jest oprávněno k žalobě, kterou se domáhá, že nebylo zplceno tím, kdo uznal nemanželské otcovství k žalujícímu dítěti, a že není účinná jeho legitimace potomním sňatkem (§ 161 obč. zák.) jeho matky; takovou žalobu jest podati proti opatrovníku k obhájení manželského původu č. 17094.

— **přirozený (naturální):** není překážky, kdo skutečně souložil s provdanou ženou, mimosoudně uznal k dítěti, jemuž svědčí zákonná domněnka manželského původu, že jest přirozeným otcem onoho dítěte a zavázal se je vyživovati; v takovémto případě nejde o uznání nebo slib plnění bez zavazovacího důvodu, nýbrž jde o platný závazek, třebaž nebyl oduznán manželský původ dítěte, zejména bylo-li to ještě možno; uznáním a převzetím závazku se nic nemění na stavu (statusu) dítěte č. 16676.

— — jde o platnou smlouvu, jestliže se t. zv. přirozený otec (zploditel uznávající své otcovství) zavázal, že bude hraditi náklady na výživu a výchovu manželského dítěte, třebaž se tak stalo teprve po uplynutí lhůty k popření manželského původu dítěte (§ 158 obč. zák.) č. 17106.

— — právní povaha řečené smlouvy č. 17106.

Oživnutí pohledávky viz heslo: vyrovnání (§ 67 vyr. ř.).

Pacht viz hesla: smlouva nájemní a pachtovní, úprava pachtovního.

Palmární pohledávky viz heslo: advokát.

Palmární účet viz heslo: advokát.

Papíry cenné viz hesla: knížky vkladní, peněžní ústavy, stát.

Pasivní oprávnění ke sporu viz heslo: oprávnění ke sporu pasivní.

Patentní zástupce viz heslo: soutěž nekalá.

Patron viz heslo: patronát.

Patronát: zajištění reálního patronátu knihovním záznamem na zavazeném statku nelze povolití na pouhé oznámení a žádost příslušného správního (okresního) úřadu nebo finanční prokuratury (podle § 38, písm. c), knih. zák. a dvor. dekretu č. 577/1786, lit. c), č. 789/1806 a 113/1836 Sb. z. s.), nýbrž lze jej zapsati do zemských desk buď podle soukromé listiny podle § 32 knih. zák., nebo podle veřejné listiny podle § 33, písm. a), knih. zák., má-li v obou případech listina náležitosti §§ 26, 33, písm. a), 32, písm. b), knih. zák., nebo podle exekučního titulu (§ 33, písm. b), d), knih. zák.) č. 16867.

— patronát jako soubor oprávnění a závazků vztahujících se na kostel nebo nižší církevní obroč může věcně váznouti jen na statcích zapsaných v zemských deskách; zrušením příslušné knihovní vložky zemských desk zaniká patronát a nepřechází na pozemky odepsané ze zemských desk do pozemkových knih rustikálních č. 16935.

— patronát může přejiti jen jako celek a nelze převáděti na jednu osobu závazky a na druhou právo z něho plynoucí č. 16935.

— existenci jednotlivých patronátních povinností (břemen) na rustikálních nemovitostech nelze vyvoditi z pouhé existence reálního patronátu na deskovém statku, od něhož byly odepsány, a nelze taková věcná břemena z toho

důvodu, že odepsané nemovitosti byly zapsány v zemských deskách u statku, na němž vázl nebo ještě vážne reálný patronát, zapsati na rustikálních nemovitostech na pouhou žádost správního úřadu č. 16935.

— prodatelé zbytkového statku vzniklého oddělením z deskového velkostatku nejsou již v řízení o rozvrhu přejímací ceny za nemovitosti velkostatku převzaté státním pozemkovým úřadem účastníky v otázce stanovení jistiny na uhrazování patronátních břemen váznoucích na velkostatku, prohlásil-li úřad zastupující církevní subjekty, že na prodatelích zbytkového statku nic nezádá pro minulost na opravy patronátních budov a týká-li se plnění povinností patronátních pro budoucnost jen kupitelů zbytkového statku, kteří proti dohodě neměli námitek č. 16936.

Paušál viz heslo: domovníci.

Paušalované vodné viz heslo: obec (dávky).

Paušalování odměny za práce přes čas viz heslo: doba pracovní osmihodinová.

Peněžní ústavy (zák. č. 239/1924 v znění zák. č. 54/1932 Sb. z. a n.) viz též hesla: knížky vkladní, neplatnost (nicotnost) smlouvy, příroči, úrokové sazby, spořitelny, Slovensko a Podkarpatská Rus, žaloba podle § 37 ex. ř.

— výjimky uvedené v min. nař. č. 110/1865 ř. z. a stanovení odhadní ceny platí pro peněžní ústavy tam uvedené jen potud, pokud byly vysloveny v jejich stanovách; obsahují-li stanovy ustanovení jen co do odhadní ceny venkovského statku, nelze je rozšiřovati na jiné budovy č. 16836.

— jde o poměr mandátní, převzal-li peněžní ústav provedení likvidace konta u Vídeňské poštovní spořitelny č. 16913.

— jestliže osoby oprávněné nakládati s cennými papíry, uloženými na depositním účtu toho, kdo má rovněž oprávnění s nimi nakládati a kdo se uchází o úvěr, prohlásily vůči poskytovateli úvěru (§ 1 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n.), který znal právní postavení zájemce o úvěr v příčině uložených cenných papírů, že souhlasí, aby mu byla poskytnuta na tyto cenné papíry zápůjčka, došlo k jejich platnému zastavení, avšak podle učiněného prohlášení spoluoprávněných osob jen pro zápůjčku, nikoli pro jiný úvěr č. 17022.

— právní význam ukřadatelova zmocnění ve smyslu § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. č. 16958.

— zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. tvoří právní domněnku, že ten, kdo dává věc v úschovu přímo nebo v zástavu nepřímo, činí tak s vůlí zachovati si vlastnictví č. 16958.

— bankéř, jenž tvrdí, že nabytí vlastnictví k uloženým cenným papírům, musí dokázati, že se ukřadatel vzdal vůle zachovati si vlastnictví k uloženým papírům č. 16958.

— pouhým vydáním zmocňovacího prohlášení nezaniká vlastnictví ukřadatelovo k cen. papírům daným do úschovy č. 16958.

— k otázce nabytí vlastnictví k cenným papírům, odevzdaným bankéři k dosažení zápůjčky, k níž nedošlo — na základě zmocňovacího prohlášení podle § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. č. 17041.

— bylo-li prohlášení podle § 3 uved. zák. vydáno hledíc na zamýšlené dosažení a poskytnutí zápůjčky, k níž nedošlo, není bankéř jen na základě. onoho prohlášení oprávněn, aby si samovolně osoboval vlastnické právo k cenným papírům č. 17041.

Pensijní pojištění viz heslo: pojištění pensijní.

— ústav viz heslo: pojištění pensijní.

Pěstitel tabáku viz heslo: vyrovnání zemědělské.

Pisemná forma viz heslo: rukojemství.

Placení: složení dluhu u soudu ve smyslu § 1425 obč. zák. nemá účinku placení, nebyl-li dluh složen u příslušného soudu, t. j. u soudu, v jehož obvodě jest splnění č. 16728.

— dokud věřitel několika pohledávek konané platby nezaúčtoval, může s dlužníkem i po konání plateb uhlaviti určitý způsob zúčtování č. 16869.

— uhlavil-li věřitel s dlužníkem jiný způsob zúčtování teprve po provedeném vyúčtování plateb, nastává obnovení původní pohledávky; taková dohoda působí pouze mezi smluvci, nikoliv i proti jiné osobě (spoludlužníku), jež k ní nepřistoupila č. 16869.

— kdo bez výhrady zaplatil zažalovanou pohledávku s příslušenstvím (útratai sporu a exekuce) poté, kdy se dověděl o provedeném zmatečném sporu a o provedení exekuce vnučeným vkladem zástavního práva podle zmatečného rozsudku, nemůže se domáhati žalobou zrušení rozsudku pro zmatečnost (§ 529 č. 2 c. ř. s.) č. 16964.

— nerozhoduje, z jakých pohnutek bylo zapláceno, když nemohly býti druhé straně známy č. 16964.

— placením »ze svého« ve smyslu § 896 obč. zák. není toliko užití takového jmění, které má spoludlužník již v době vzniku svého solidárního závazku k zaplacení celého dluhu, t. j. kterým plátce zmenšuje svůj dosavadní již trvající majetek; stačí, že spoludlužník zaplatil celý solidární dluh sám (§ 891 obč. zák.) č. 17076.

— není ještě plněním, provedl-li vyrovnací dlužník vzdání se části úplatí tím, že připsal dotčené osobě částku tu v obchodních knihách k dobru č. 17079.

— hotovému placení jest klásti na roven jakékoliv uspokojení věřitele č. 17153.

Platební rozkaz směnečný viz heslo: směnečné řízení.

— **zápověď** viz hesla: exekuce, poddlužník, příkázání k vybrání.

Platnost smlouvy viz heslo: neplatnost smlouvy.

Platy viz heslo: exekuce na platy.

Pletichy viz heslo: odpůrčí nárok.

Plná moc poštovní viz heslo: doručení.

— **procesní:** advokát, jehož plná moc právními nástupci zeměle strany nebyla odvolána, jest oprávněn zavěsí jménem zeměle strany exekuci proti odpůrci a všechny úkony v exekučním řízení na straně vymáhajícího věřitele se vyskytující č. 16911.

— nevykáže-li se zástupce strany řádnou písemnou plnou mocí, nemá tato vada v zápětí zmatečnost řízení, nýbrž soud má postupovati podle § 38, odst. 2, c. ř. s. č. 16991.

— nejde o zmatečnost (§§ 477 č. 5, 529 č. 2 c. ř. s.), byla-li strana zastoupena advokátem, kterého k tomu platně zmocnila, třeba bez písemné plné moci č. 16991.

— pro obor nesporného řízení neplatí § 35, odst. 1, c. ř. s.; plná moc daná advokátovi pro zastupování v řízení nesporném zaniká kromě výjimečných případů, uvedených v § 1022 obč. zák., smrtí zmocnitelovou č. 17141.

Plnění viz heslo: placení.

Poddlužník viz též hesla: exekuce (§§ 294 a další ex. ř.), obec, příkázání k vybrání, Slovensko a Podkarpatská Rus, stát.

— nebyla-li platební zápověď společenstvu (zák. č. 70/1873 ř. z.) jako poddlužníkovi doručena podle § 294, odst. 3, ex. ř. platně (do vlastních rukou oprávněného zástupce), nebyla taková vada napravena tím, že společenstvo zaslalo soudu řádně firemně znamenané oznámení, že povinnému nevyplatí zabavenou pohledávku, ledaže by podalo proti povolení exekuce rekurs třebaže mu platební zápověď nebyla doručena č. 16843.

Podkarpatská Rus viz heslo: Slovensko.

Podnik viz též hesla: peněžní ústavy, pojištění smluvní, odpovědnostní, dražba vnučená (§ 216 č. 2. ex. ř.), soutěž nekalá, sousedské právo.

- výklad pojmu »režie podniku« ve smlouvě o účastenství na zisku podniku; patří sem i výdělková daň za dobu, na kterou se účastenství vztahuje, nikoli však i úroky z prodlení zaviněné poplatníkem; nebyla-li tato daň do režie počata, je ten, kdo důsledkem toho dostal více, povinen vrátiti příslušnou částku č. 16629.
- daňová sleva, poskytnutá poplatníkovi při úpisu půjčky práce (§ 7 zák. č. 48/1933 Sb. z. a n.) a připadající na výdělkovou daň, jde k dobru i podílňíkovi na zisku č. 16629.
- smluvní pojištění proti následkům odpovědnosti z provozování podniku č. 16630.
- ten, koho si zaměstnanec podniku sám ve vlastním zájmu a na svůj náklad zjednal k přechodné příležitostné výpomoci při práci mu přikázané, nestává se v poměru k majiteli podniku jeho zaměstnancem; zaměstnanec, který si třetí osobu zjednal, nelze pokládati ani za spolupodnikatele, ani za zprostředkovatele ve smyslu § 8, odst. 2, zák. o soc. poj. č. 221/1924 Sb. z. a n. č. 16643.
- provozovatel podniku není odpověden za vzniklou škodu způsobenou dolováním, zabránil-li ohrožený souseď provedení odborných zabezpečovacích prací, dostačujících k odvrácení hrozícího nebezpečí, ac se k tomu provozovatel podniku vážně nabídl č. 16674.
- vlastník pozemku není podle § 364 a) obč. zák. odpověden za škody, způsobené dolováním pod jeho pozemkem vedle provozovatele dolování, není-li na provozu samém nijak zúčastněn č. 16674.
- dočasná omezení v některých odvětvích podnikání (vlád. nař. č. 162/1935 ve znění vlád. nař. č. 148/1937 Sb. z. a n.) č. 16767.
- kdo neměl dosud pro svou osobu oprávnění k provozu některé z obchodních živností vyřčených v § 1 dotč. vlád. nař., nepodléhá omezení stanovenému v § 1, odst. 2, uvedl. vlád. nař., chce-li založiti nový podnik, třebaže je jako veřejný společník zúčastněn na podniku provozovaném veřejnou obchodní společností na základě živnostenského oprávnění, uděleného druhému veřejnému společníkovi; uvedeným vládním nařízením není dotčeno právo kupce jednotlivce, aby si přibral veřejného společníka a utvořil tak veřejnou obchodní společnost a aby z ní opět vystoupil a přenechal podnik zbylému společníku č. 16767.
- jde o nedovolené rozšiřování podnikání úvěrního družstva podle vlád. nař. č. 261/1934 a č. 303/1936 Sb. z. a n., jestliže bylo členství omezené původně na osoby určitého povolání (obchodníky) rozšířeno na všechny přirozené (fysické) osoby č. 16854.
- podle § 1480 obč. zák. se promlčují v tříleté lhůtě též pohledávky, které se někdo zavázal platiti pravidelně ročně nebo v kratší době majitelce podniku na účet jejího podílu na zisku a jež se měly při ročním zúčtování odečísti od podílu na zisku č. 16987.

Podmínka viz heslo: podmínka.

Podmínky pojištění viz heslo: pojištění smluvní.

Podnikatel provozní (§ 1, odst. 3, autom. zák.) viz heslo: automobilový zákon.

Podnikový úraz viz heslo: pojištění úrazové.

Podstata konkursní viz heslo: konkurs.

Pohledávka viz hesla: exekuce na ni, poddlužník, přikázání k vybraní.

Pohnutka viz též heslo: pojištění smluvní.

- výrazem »výslovně« v § 901 obč. zák. se nerozumí jen výslovnost v užším smyslu slova, nýbrž znamená jen to, že smluvci chtěli zřejmě a nepochybně

(§ 863 obč. zák.) ustanoviti pohnutku za výminku; nerozhoduje, že se výminka nemohla splniti proto, že se její splnění stalo vydáním nového zákona (zák. č. 202/1925 Sb. z. a n.) vůbec nemožným č. 16608.

- pohnutka se stává podle § 901 obč. zák. výminkou i tehdy, byl-li takový úmysl projeven zřejmě a nepochybně (§ 863 obč. zák.) č. 16648.
- o takový případ jde, přistoupil-li pojistník k pojistnému návrhu na životní pojištění teprve potom, až ho zprostředkující jednatel ujistil, že spolusjednané požární pojištění bude levnější než dosavadní, na kteroužto skutečnost pojistník kladl důraz č. 16648.
- vliv omylu v pohnutce na platnost pojistné smlouvy č. 16953.

Pohřební náklady: manžel ručí za útraty pohřbu své manželky z důvodu své zákonné povinnosti (§ 91 obč. zák.) jen podpůrně, t. j. tehdy, není-li tu pozůstalostního jmění a dědiců č. 16940.

Pojistka životní viz heslo: pojištění smluvní.

Pojistné dávky viz hesla: pojištění pensijní, sociální.

Pojistné prémie viz heslo: pojištění smluvní.

Pojištění nemocenské viz heslo: pojištění sociální.

Pojištění smluvní (zák. č. 501/1917 ř. z.): oddělný veritel, který dal zvláštnu podstatu poistit' bez příkazu (súhlasu) správca konkurznej podstaty, nemôže požadovať, aby z tejto poistnej smluvy ním platené poistné prémie byly mu nahradené ako pohľadávka proti podstate č. 16760.

- — záložné právo na poistenú hmotnosť nevzťahuje sa aj na poistnú sumu; záložný veriteľ môže sa uspokojit' z náhradovej pohľadávky proti poistiteľovi len v prípade, že ju zabavil, a v poradí jej zabavenia č. 17122.
- — **sjednání smlouvy:** zavázala-li se pojišťovna při sjednání pojistné smlouvy, že pojistníkovi vrátí zaplacené pojistné prémie, nespínil-li se určitá výminka (že druhá pojišťovna přijme výpověď již s ní sjednané pojistné smlouvy), jest povinna splniti svůj závazek bez zřetele na to, že poskytla pojistníkovi krytí a že měla náklady spojené s uzavřením pojistné smlouvy; k platnosti takového závazku se nevyžaduje písemná forma č. 16608.
- — obsahují-li pojistné podmínky ustanovení shodné s neúčinným § 2, odst. 1 a 2, prvá věta zákona č. 501/1917 ř. z., jest je vyložiti podle řečeného zákonného předpisu č. 16718.
- — jestliže pojišťovna oznámila pojistníkovi, že odchylky pojistky od návrhu platí za schválené pojistníkem, nepodá-li proti nim do jednoho měsíce po přijetí pojistky odpor, doložkou otištěnou na pojistce samé a pojistník odpor nepodal, jest míti za to, že projevil s pojistkou souhlas (§ 863 obč. zák.); nerozhoduje, proč zaplatil další (následnou) prémii a že se pokusil o výpověď pojistné smlouvy č. 16718.
- — pohnul-li zprostředkující pojišťovací jednatel (před účinností zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n.) pojistníka k sjednání pojistné smlouvy, nemá jeho ústní ujišťování, třebaž nesprávné, vlivu na relativní platnost pojistné smlouvy, jestliže nebylo počato do pojistného návrhu; použil-li však při tom lsti a jestliže se pojišťovna nebo osoba za ni oprávněná k právnímu jednání se zúčastnila na jeho listivém jednání nebo o něm v době přijetí pojistného návrhu věděla nebo věděti musila, má i omyl pojistníka v pohnutce vliv na platnost pojistné smlouvy č. 16953.
- — k pohotovosti pojistné smlouvy nestačí vnitřní rozhodnutí pojišťovny, že pojistný návrh přijímá; omyl jest včas vysvětlen, stalo-li se tak, dokud pojišťovna nejednala již v důvěře v prohlášení pojistníka a neúčinnila ještě žádné právní nebo hospodářské opatření č. 16953.
- — i v rozhodčím řízení podle zák. o poj. smlouvě (§ 11, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z. a § 11, odst. 2, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.), jestliže smluvci pověřili v pojistné smlouvě soud jmenováním rozhodce (vrchního rozhodce), není proti usnesení o návrhu na jmenování rozhodce

soudem (§ 582, odst. 1, c. ř. s.) dalšího opravného prostředku, ať jde o usnesení vyhovující návrhu, či o usnesení zamítající návrh č. 16626.

- — **výpověď smlouvy:** pojistníková výpověď pojistné smlouvy není odůvodněna, byla-li učiněna na základě omylného odmítnutí nároku na plnění z pojistné smlouvy (pro opožděnost), ač pojistník věděl, že pojišťovna odmítá nárok ten za zcela jiných skutkových předpokladů, než které měl na mysli pojistník a které odpovídaly skutečnosti č. 17098.
- — **spoluúčast:** jak jest určiti smlouvenou pojistníkovu spoluúčast na škodě při krupobitním pojištění, ustanovují-li pojistné podmínky, že při každé škodě nese pojistník sám 5% pojistné sumy po případě pojistné hodnoty vypadající na jednotlivý pozemek osetý toutéž plodinou č. 17143.
- — pojistníkovu spoluúčast nelze odečísti od hrubé úhrady, nýbrž jest ji odečísti od pojistné hodnoty a zbytek pak jest základem pro vypočtení hrubé náhrady, takže se výše pojistné náhrady řídí podle pojistné hodnoty zmenšené o částku, připadající na pojistníkovu spoluúčast č. 17143.
- — **§ 62:** byl-li obsah § 62, odst. 1, zák. o poj. smlouvě č. 501/1917 ř. z. pojat do pojistné smlouvy, platí ono ustanovení i při odpovědnostním pojištění, a to též co do postěžního nároku pojistníkovu podle § 896 obč. zák. č. 17076.
- — když pojistitel zaplatil za solidárního spoludlužníka, který byl u něho pojištěn proti následkům zákonné odpovědnosti, poškozené třetí osobě celý dluh, k jehož zaplacení byl zavázán i nepojištěný spoludlužník, jest oprávněn domáhati se na nepojištěném spoludlužníku náhrady podílu, připadajícího na tohoto spoludlužníka, postoupil-li pojištěný spoludlužník svůj rozvrhový postěžní nárok pojistiteli č. 17076.
- — vymohl-li si pojistník postihem na nepojištěném spoludlužníku příslušný podíl, připadající na tohoto spoludlužníka, může se pojistitel, který zaplatil za pojištěného spoludlužníka, domáhati na pojistníku onoho podílu pro bezdůvodné obohacení (§ 1435 obč. zák.), a to i tehdy, kdyby mu nárok ten nebyl postoupen č. 17076.
- — smluvní pojištění proti krádeži vloupáním; ustanovují-li pojistné podmínky, že pojistitel jest po pojistné příhodě a po náhradě škody oprávněn vypověděti pojistnou smlouvu do jednoho měsíce poté, kdy byla dána náhrada, jest pokládati za výpověď ve smyslu onoho ustanovení pojistitelův písemný projev, že netrvá na platnosti pojistné smlouvy a že pojistku ruší dnem, kdy učinil projev, ve smyslu uvedeného ustanovení č. 16835.
- — **požární:** postup pohledávky (§ 1392 obč. zák.) na požární náhradu není za všech okolností právně neplatný č. 17034.
- — predavateľ, ktorý predal tovar s výhradou vlastníckeho práva, nestáva sa — keď bol tovar zničený požiarom — vlastníkom poistnej sumy z poistenia, ktoré ujednal s poisťovňou kupiteľ tovaru vlastným menom č. 17119.
- — vinkulovaním poistnej sumy v prospech tretej osoby nezriaďuje sa ešte pre túto osobu záložné právo na poistnú sumu č. 17119.
- — výklad pojistných podmínek o splatnosti požární pojistky po skončení šetření o nevině a výši škody a vliv trestního řízení na splatnost pojistitelova plnění z požární pojistky č. 16636.
- — povinnost pojistitele k výplatě požární pojistky nenastává již zproštěním pojistníka z obžaloby pro trestný čin, vztahující se na založení požáru pojištěné budovy, byla-li povolena obnova trestního řízení; rozhodující jest, jak se jeví trestní věc po hmotné stránce č. 16636.
- — jestliže pojistník v řízení o rozvrhu požární náhrady složené u exekučního soudu prohlásil, že jí upotřebí k znovuzřízení shořelého objektu, a soud určil lhůtu k osvědčení, že požární náhrady bude k tomuto účelu upotřebeno, jinak že jí rozdělí, bylo tím rozvrhové řízení přerušeno;

další řízení o tom, jakým způsobem bude dotčený účel zajištěn, je samostatné řízení, pro něž platí předpisy zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., tudíž i o lhůtě k rekursu § 36, odst. 1, uved. zák. a o přípustnosti dovolacího rekursu § 46, odst. 2, uved. zák. č. 16823.

- — **odpovědnostní:** smluvní pojištění proti následkům odpovědnosti z provozování podniku č. 16630.
- — jestliže jest podle všeobecných pojistných podmínek předpokladem oprávnění k výpovědi pojistné smlouvy převjmatelem podniku, aby byl podnik původním majitelem zcizen, pronajat anebo na základě podobného poměru převzat třetí osobou, jest pod pojem »podobný poměr« podřaditi jakýkoliv převod provozu podniku na třetí osobu, jež provozuje dále podnik na svůj účet a nebezpečí č. 16630.
- — stal-li se takovýto převod podniku na novou akciovou společnost, počíná se výpovědní lhůta teprve dnem zápisu nově založené akciové společnosti do obchodního rejstříku; jest nezávažné, byl-li den tohoto zápisu uveden v rejstříku tom nedopatřením při zapisování nesprávně č. 16630.
- — smluvní pojištění odpovědnostní zubního technika č. 16733.
- — je-li ručení pojistitele podle pojistné smlouvy omezeno jen na takové zákroky pojistníka, které provádí jako zubní technik v mezích oprávnění stanovených zákonem č. 303/1920 pozměněným zákonem č. 171/1934 ve znění vyhlášeném v příloze vyhlášky č. 172/1934 Sb. z. a n., jsou pojištěním kryty nehody při vytažování (extrakci) zubů a kořenů jen tehdy, jestliže bylo účelem oné jeho činnosti provedení umělé náhrady zubů nebo chrupu a extrakce zubů byla jen prostředkem k dosažení onoho dalšího účelu, nikoli však i nehody, které se staly při vytažování zubů, jehož účelem bylo vyléčení nebo odstranění bolestivého zubu, a opatření umělé náhrady k opatření náhradního zubu, mástku nebo protězy bylo jen důsledkem dotčené činnosti č. 16733.
- — smluvní pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti a dvo k á t ů č. 16737.
- — ustanovují-li všeobecné pojistné podmínky, že pojistníkovu spoluúčast činí určitou kvotu (25%) z každé poskytnuté náhrady škody a ze všech placených útrat, vztahuje se tato účast na všechny útraty, a to jak na útraty, k jejichž zaplacení byl pojistník uznán povinným, tak na útraty právního zastoupení pojistníkovu č. 16737.
- — k výkladu ustanovení pojistných podmínek pro odpovědnostní pojištění škod z provozu motorových vozidel, že z pojištění jsou vyloučeny nároky ze škod, způsobených pojistníkem v »opilosti« č. 16798.
- — užívají-li pojistné podmínky jen všeobecně výrazu »opilost«, aniž stanoví nějaké stupně opilosti, jest ustanovení to nejasné (§ 915, druhá věta, obč. zák.); předpisu § 38, odst. 1, zák. č. 81/1925 Sb. z. a n. nelze tu užiti č. 16789.
- — jestliže podle pojistné smlouvy (pojistných podmínek) o pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti za poškození cizího majetku provozem motorového vozidla jest pojistitel povinen zprostiti pojistníka škody odvozené ze smluvně označeného zdroje nebezpečí (z provozu motorového vozidla), jest pojištěním kryta nejen škoda vzniklá rozbítním, ale i škoda, která vznikla výbuchem a ohněm na jiném motorovém vozidle následkem srážky s pojistníkovým vozidlem, a to bez zření na to, zda oheň nebo výbuch vznikl na pojistníkově straně, či zda se tak stalo následkem srážky na straně druhého vozidla č. 16865.
- — ustanovují-li pojistné podmínky, že pojistitel neručí za nároky z poškození věcí ohněm, výbuchem, kouřem atd., vylučuje toto ustanovení celé nároky z důvodu poškození věci uvedeným způsobem jen jako

- samostatné nároky, t. j. které vznikly ohněm nebo výbuchem samostatně a nikoliv jen jako pouhý důsledek a pokračování ve škodě, která je součástíkou celkové škody č. 16865.
- — ustanovují-li pojistné podmínky, že jest podmínkou pro uvedení pojištění do klidu z důvodu zastavení provozu, aby bylo prokázáno, že byla úřední značka motorového vozidla vrácena příslušnému úřadu, nastává klid pojištění, jsou-li splněny jen podmínky, stanovené v § 69, odst. 1, zák. č. 77/1925 Sb. z. a n. č. 16972.
- — byla-li pojistná smlouva, jejíž součástíkou se stalo ustanovení schválené ministerstvem vnitř z roku 1930, že pojištění má platnost jen tehdy, bylo-li motorové vozidlo nebo jeho typ úředně zkoušeno a schváleno, sjednána před účinností § 7 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n., nemá vlivu na platnost pojistné smlouvy, že pojišťovna omezovala své nebezpečenské riziko podle § 7, odst. 2, zák. č. 81/1935 a § 42 vládn. nař. č. 203/1935 Sb. z. a n., nýbrž stačí, že bylo vyhověno předpisům min. nař. č. 81/1910 ř. z. č. 16972.
- — § 127: pojistitel může účinně namítati proti nároku třetí osoby opírajícímu se o tvrzené zákonné zástavní právo, že byla porušena oznamovací závaznost, kterou byl pojistník povinen splniti po dostavení se pojistné příhody, a že proto pojistník nenabyl anebo pozbyl nároku na náhradní pohledávku č. 17040.
- — zákonné zástavní právo oné třetí osoby jest podmínečné; zanikla-li zástavní náhradní pohledávka pojistníkovou, zaniklo i zákonné zástavní právo třetí osoby (poškozeného) č. 17040.
- — nezaviněnost a bezvýznamnost porušení oznamovací závaznosti musí dokázati zástavní věřitel č. 17040.
- — smluvní pojištění (zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.): pojistitel ručí za škodu vzniklou z pojistné příhody, která nastala po počátku pojištění, avšak před splatností první pojistné prémie, nebylo-li jasně ujednáno, že se pojistitelovo ručení počíná teprve zaplacením první prémie před dostavením se pojistné příhody č. 16633.
- — věděl-li zprostředkující jednatel (§ 43 uveď. z. a n.), že se pojistník odhodlal k sjednání pojistné smlouvy jen, splní-li se určitý předpoklad, nedošlo k hotovosti pojistné smlouvy, nesplnil-li se projevený předpoklad č. 16648.
- — o takový případ jde, přistoupil-li pojistník k pojistnému návrhu na životní pojištění teprve potom, až ho zprostředkující jednatel ujistil, že zároveň sjednávávané požární pojištění bude levnější než dosavadní, na kteroužto skutečnost pojistník kladl důraz č. 16648.
- — stanoví-li pojistné podmínky, že odpovědnostní pojištění z provozu motorového vozidla jest uvedeno do klidu z důvodu zastavení jeho provozu jen tehdy, dokáže-li se vrácení úřední značky vozu (evidenčního čísla) příslušnému úřadu, není uvedena podmínka tak řeč. klidu pojištění nahrazena ani tím, že pojistník podal žádost za uvedeným účelem, že okresní úřad učinil pouze záznam, že jest značka mimo provoz, že to oznámil důchodkovému kontrolnímu úřadu, že odebral osvědčení o přidělu značky a že pojistník skutečně s oním vozidlem nejezdil, ani odmontování a uskladnění podstatné součásti vozidla a svěřeni vozidla jiné osobě do prodeje č. 16943.
- — odpovědnostní pojištění nepomíjí pro odpadnutí zájmu na pojištění (§ 63 uveď. zák.), nebyla-li tu objektivní nemožnost pojistné příhody č. 16943.
- — §§ 79 a další: nejde-li o požární náhradu určenou stanovami pojišťovny výhradně na znovuzřízení nebo opravu poškozené budovy, jest postupník oprávněn k žalobě podle § 37 ex. ř. i proti vymáhajícímu věřiteli, vedoucímu exekuci na pohledávku požární náhrady, byť tomuto věřiteli příslušelo pro vymáhanou pohledávku zástavní právo na pojištěné budově; uvedeným sporem nejsou dotčeny nároky hypotekárních věřitelů č. 17034.
- Pojištění pensijní (zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.):** riadne súdy nie sú oprávnené preskúmať, či úradovne Všeobecného penzijného ústavu prijaté platby správne zaúčtovaly na bežné poisťné alebo na nedoplatky č. 16759.
- — vykonateľný výkaz nedoplatiek o poisťnom, vydaný úradovnou Všeobecného penzijného ústavu, jest exekučným titulom podľa § 1 č. 13, nikoliv podľa § 1 č. 19 ex. ř.; námietky proti vykonat. výkazu nedoplatiek jest podati u úradu, jenž exekučný titul vydal, po prípade u zemského úradu č. 16819.
- — k vymoženiu nároku na náhradu škody, vyvozovaného z toho, že povinný neprihlásil vymáhajúceho veriteľa k pensijnému pojišteni, nelze vesti exekuci na pensijní nároky, príslušící povinnému z pensijného pojišteni č. 16833.
- — k pojmu výživného ze zákona ve smyslu § 46 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. č. 16915.
- — k vymoženiu výživného, jež prísluší bývalé manželce podľa súdneho smiru, sjednaného po rozluce manželství z viny obou manželů, nelze vesti exekuci na pensijní požitky podľa § 46 č. 1 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. č. 16915.
- — oprávnění nositele pojištění k vydání výměru o pensijní pojistné povinnosti (§ 84, odst. 6, písm. c), zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) není časově omezeno a výměr lze vydati i po skončení služebního poměru nebo po pojistném případě a soudy jsou jim v otázce pojistné povinnosti vázány č. 16848.
- — zmocněnec, který převzal vůči zaměstnanci závazek (příkaz), že podá na něho přihlášky o zvýšení dávek pensijního pojištění podle zák. č. 125/1931 Sb. z. a n., odpovídá podle § 1012 obč. zák. za škodu vzniklou zmocněním nesplněním příkazu č. 16708.
- — **opominutá přihláška:** zamestnávateľ nie je zodpovedný za následky neprihlásenia zamestnanca k penzijnému poisteniu, keď prihlasovanie všetkých jeho zamestnancov bolo služebnou povinnosťou tohoto zamestnanca; tejto zodpovednosti nie je pravdaže sprostý, keď o tom, že sa zamestnanec neprihlásil, vedel a s tým súhlasil č. 16746.
- — pri posúdení toho, či by bol zamestnanec, neprihlásený k povinnému penzijnému poisteniu, v prípade riadneho prihlásenia získal čakaciu dobu podľa § 16 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., treba počítať aj dobu, po ktorú sa za trvania pracovného pomeru liečil v nemocnici č. 16753.
- — aj slepcovi príslúcha zvýšenie invalidného dôchodku podľa § 23 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n., len ak je trvale bezmocný v smysle tohoto ustanovnia č. 16753.
- — nároku vdovy a detí vypomocného učiteľa na obecnej ľudovej škole na odškodné proti politickej obci z dôvodu, že neprihlásila tohoto učiteľa k penzijnému poisteniu, povolané sú rozhodovať riadne súdy č. 16750.
- — kto bol odsúdený preto, že neprihlásil svojho zamestnanca k penzijnému poisteniu, platí mu mesačne invalidny dôchodok, povinný je zaplatiť mu aj úrok z opozdenia od každej jednotlivéj mesačnej splátky bez zreteľa na čas podania žaloby č. 16893.
- — **zakázané dohody:** platnosť úmuvy, ktorou se zamestnanec (vedouci prodejny) zavázal, že bude hraditi za spoluzamestnanca v prodejně zamestnané ze svého polovici pojistného k pensijnému pojišteni, pokud připadá na zamestnavatele č. 16841.

- — **invalidita:** púha možnosť zárobku podľa bodu a) § 7 a) vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n.) nezrušuje nárok na invalidný dôchodok podľa tohoto nariadenia č. 16893.
- Pojištění sociální viz též hesla: dražba vnučená nemovitosti, smlouva služební, zaměstnanec.**
- — primář všeobecné veřejné nemocnice odpovídá ošetrovanci za škodu vzniklou neodborným léčením pojištěnce nemoc. pojišťovny č. 16620.
- — ten, koho si zaměstnanec podniku sám ve vlastním zájmu a na svůj náklad zjednal k přechodné příležitostné výpomoci při práci mu přikázané, nestává se v poměru k majiteli podniku jeho zaměstnancem; zaměstnanec, který si třetí osobu zjednal, nelze pokládati ani za spolupodnikatele, ani za zprostředkovatele ve smyslu § 8, odst. 2, zák. o soc. poj. č. 221/1924 Sb. z. a n. č. 16643.
- — **§ 17, odst. 5, zák. o soc. poj. o t. řeč. přihlášce k nemocenskému pojištění s výhradou je předpisem stanovícím výhodu jen ve prospěch zaměstnavatelův; pouhé nepoužití této formy přihlášky nemůže být zaměstnavatelům na újmu a založit závazek k náhradě škody proti nim č. 16793.**
- — nárok nemocenské pojišťovny proti zaměstnavateli na náhradu škody, vzniklé jí z t. zv. »faktického« pojištění (t. j. z toho, že nestačilo vybírané pojistné k úhradě dávek vynaložených na osobu přihlášenou k nemocenskému pojištění, vyšlo-li dodatečně najevo, že pojistné povinnosti nepodléhala), předpokládá úmyslné jednání přihlašovatele směřující k tomu, aby vyloučil nesprávnou přihláškou pro přihlášenou osobu nemocenské pojištění, ačkoli mu nepodléhala č. 16793.
- — platnost dohody, kterou se zaměstnanec (vedoucí prodějný) zavázal, že bude hraditi za spoluzaměstnance v prodějně zaměstnané ze svého polovice pojistného k nemocenskému pojištění, pokud připadá na zaměstnavatele č. 16841.
- — pojistné, vyměřené a předepsané okrešni nemocenskou pojišťovnou podle zákona č. 221/1924 ve znění vládní vyhl. č. 189/1934 Sb. z. a n. za zaměstnance, konající práce nebo služby na nemovitostech nebo v podniku, jemuž nemovitosti slouží, nemá přednostního práva na nemovitostech téhož povinného ležících v obvodu jiné nemocenské pojišťovny, která pojistné vyměřovala a předpisovala pro zaměstnance činné v závodě, jsoucím ve svém obvodu č. 16948.
- — podmínkou přednostního pořadí uvedených nedoplatků jest nejen, že prodané nemovitosti sloužily výhradně nebo převážně k provozu výdělečného podniku podrobeného pojištění, ale i že se přihlášené nedoplatky vztahují na podnik provozovaný dlužníkem v obvodu příslušné nemocenské pojišťovny; tyto podmínky musí v rozvrhovém řízení nemocenská pojišťovna dokázati č. 16948.
- — jestliže je z exekučního návrhu nemocenské pojišťovny zřejmé přednostní pořadí vymáhaného pojistného, nahrazuje exekuční návrh přihlášku podle § 172, posl. odst., ex. ř. a lze přednostnímu pořadí odporovati jen z věcných důvodů č. 16952.
- — k důkazu, že pojistné příspěvky k nemocenskému pojištění byly předepsány z podniku povinného za osoby tam zaměstnané, stačí, že je z platebního výměru zřejmé, že byly předepsány povinnému jako provozovatel živnostenského podniku č. 17100.
- — je-li platební výměr nemocenské pojišťovny opatřen doložkou vykonatelnosti, je k vyřízení odporu třeba zahájení správního řízení jen tehdy, tvrdí-li odporující, že má možnost zvrátiti platební výměr v řízení správním tím, že podal již stížnost, nebo jiným způsobem č. 17100.
- — nemocenské pojišťovny nemohou se na pojištěnci, jemuž pravoplatně předepsaly vrácení přijatých peněžitých dávek (§ 135, odst. 2, zák.

č. 221/1924 Sb. z. a n.), domáhati zaplacení řečených dávek žalobou podanou u řádných soudů č. 16962.

- — nepodal-li pojištěnec proti onomu výměru včas žalobu podle povahy dávek buď u rozhodčího soudu, nebo u pojišťovacího soudu, lze na základě výměru vésti exekuci politickou (čl. IV. č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n., § 175 zák. č. 221/1924, čl. XII., č. 125/1927 Sb. z. a n. č. 16962.
- — zákaz scudzenia a zaťaženia v prospech Čs. štátu podľa § 43 zák. č. 45/1930 a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. (resp. podľa § 53 zák. č. 65/1936 Sb. z. a n.) nie je na prekážku exekučnému uspokojeniu okresnej nemocenskej poisťovne pre nedoplatky poisťného s príslušenstvom, pre ktoré má táto na nehnuteľnosti prednostné právo podľa § 173 zák. o nemocenskom poistení v znení prílohy k vyhláške ministra sociálnej pečlivosti č. 189/1934 Sb. z. a n. č. 16900.
- Pojištění úrazové dělnické (zák. č. 1/1888 ř. z.):** náhradní nárok, příslušející úrazové pojišťovně dělnické za podmínek § 47, odst. 2, zákona o úrazovém pojištění dělnickém č. 1/1888 ř. z., proti železničnímu podniku a proti vlastníku (provozovateli) motorového vozidla jako proti osobám třetím (to jest odlišným od osoby podnikatele), z jejichž provozu vzešel podnikový úraz pojištěnci, tkví jinak v témže skutkovém a právním základě jako nárok pojištěncův na náhradu škody proti těmto třetím osobám č. 17001.

Pojistka viz heslo: pojištění smluvní.

Pojišťovací soud viz hesla: pojištění sociální, senát pro řešení kompetenčních konfliktů, syndikátní odpovědnost.

Pokladny bratrské: služební poměr úředníků revírních bratrských pokladen č. 16738

- — jestliže revírní bratrská pokladna přiznala svým úředníkům úplnou paritu se státními zaměstnanci a bylo smlouvou mezi všeobecným pensijním útvarem, jednajícím za bratrskou pokladnu ujednáno připojištění všech jejich zaměstnanců kolektivně (§ 112 zák. o pens. poj. č. 26/1929 Sb. z. a n.), k němuž přispívala výhradně zaměstnavatelka sama bez účasti zaměstnanců, jsou dávky z připojištění součástí dávek ze zákonného zajištění odpočívnych požitků; jestliže v takovém případě při dovršení 60 let zaměstnanec dosáhl odpočívne požitky zaměstnancovy se započtením dávek získaných z připojištění obdobně výše odpočívnych požitků státního úředníka s plnou pensí, může být dán úředník revírní bratrské pokladny do výslužby č. 16738.

Pokuta smluvní (konvenční): nabyvatel převáděcího práva k filmu, který se zavázal pod smluvní pokutu k promítání filmu jen v určitém obvodě, jest povinen zaplatiti smluvní pokutu i tehdy, porušil-li převzatý závazek jeho singulární právní nástupce č. 17052.

Politický boj viz heslo: soutěž nekalá.

Pomocný zaměstnanec čs. stát. drah viz heslo: zaměstnanci železniční.

Poplatky převodní viz též hesla: dražba vnučená, správa vnučená.

- tříletá lhůta, stanovená pro přednostní právo převodního poplatku se podle § 14 nař. min. fin. z 3. května 1850, č. 181 ř. z. nepřerušuje ani přihláškou k dražbě a k rozvrhu, ani příkázáním pohledávky v rozvrhovém usnesení; uplynula-li zákonná lhůta pro přednostní pořadí uvedeného poplatku v době opětne dražby (§ 154 ex. ř.), nelze jej příkázati v přednostním pořadí č. 16956.

Porádkový trest viz heslo: stížnost.

Porad práva viz též heslo: exekuce berní.

- náhrady útrat zastupování ve správním řízení nelze se domáhati pořadem práva č. 16674.

- na Československé obilní společnosti se nelze domáhati pořadem práva, ani aby se zdržela zákazu vydávati kontrolních známek podle § 15 vlád. nař. č. 168/1935 Sb. z. a n., ani aby je vydala č. 16981.
- ve věcech obyčejné správy společného jmění rozhoduje většina spoluvlastníků, které se musí menšina podrobiti, aniž může v té příčině zvrátiti usnesení většiny v nesporném řízení nebo pořadem práva č. 17104.
- ak nejvyšší správní soud přijal sťažnosť proti rozhodnutiu ministerstva zemel'stva, že vlastník je povinný trpeť vodné dieľo na svojom pozemku bez náhrady, a vybavil ju meritorné, požadované odškodné nemôže už byť uplatňované poracom práva č. 16891.
- nejde o domáhání se oprávnění podle vodního zákona (zák. č. 75 čes. z. z.), nýbrž o žalobu na ochranu služebnosti soukromoprávní povahy podle § 523 obč. zák., domáhá-li se žalobce, že vydržel služebnost čerpatí vodu pro hospodářské účely z obecního potoka, tekoucího po jeho pozemku, a aby jiné osoby zdržely rušením dotčené služebnosti; pro takovou žalobu je přípustný pořad práva č. 16983.
- nepodal-li železniční zaměstnanec proti výměru ředitelství čs. státních dráh o odpočivných požitcích opravný prostředek, nemůže se pořadem práva domáhati započtení válečných pololetí podle zákona čís. 457/1919 Sb. z. a n. a zvýšení jemu vyměřeného odpočivného č. 16796.
- rozhodnutia železničnej správy vydané podľa § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. sú rozhodnutiami podľa § 105 ústavnej listiny a môžu byť napadnuté poracom práva len pri podmienkach a v lehotách stanovených v zákone č. 217/1925 Sb. z. a n. č. 16890.
- nemocenské pojišťovny nemohou se na pojištěnci, jemuž právoplatně předsaly vrácení přijatých peněžitých dávek (§ 135, odst. 2, zák. č. 221/1924 Sb. z. a n.), domáhati zaplacení řečených dávek žalobou podanou u řádných soudů č. 16962.
- o nároku vdovy a dětí výpomocného učitele na obecní ľudovej škole na odškodné proti politickej obci z dôvodu, že neprihlásila tohoto učiteľa k penzijnému poisteniu, povolanej sú rozhodovať riadne súdy č. 16756.
- dohoda, podle které se zájemníci vůči obci zavázali, že budou přispívatí na úhradu nákladů stavby vodovodu tak, že budou po určitou dobu platiti určité paušalované vodné, jest dohodou ve smyslu § 26, odst. 3, zák. č. 329/1921 ve znění § 16 zák. č. 77/1927 Sb. z. a n. a o sporech z takovéto dohody mezi obcí a zájemníkem nelze rozhodovati pořadem práva č. 16949.
- dokud nerozhodl příslušný správní úřad o povinnosti obce k náhradě škody z tvrzeného porušení péče o udržování dlažby v určitém pruhu ulice, nelze se domáhati náhrady škody pořadem práva, třeba se provádí oprava dlažby ulice v onom pruhu (mezi kolejemi a podél krajních kolejnic elektrické dráhy) na účet elektrických podniků č. 17033.
- pro žalobu proti samosprávnému okresu na náhradu škody vzniklé z požáru způsobeného jiskřením z parního válce jest pořad práva přípustný č. 17068.
- pořad práva pro žaloby proti bývalému vnucenému správci na náhradu škody nebo pro bezdůvodné obohacení po skončení exekuce vnucenou správou, jde-li o položky, o nichž v řízení exekucním (při schválení účtu) nebylo rozhodnuto č. 16998.
- o nároku advokáta na odměnu za právní zastupování osoby zbavené svéprávnosti, jehož oprávněnost opatrovník popřel, nelze věcně jednatí a rozhodnouti v řízení nesporném, nýbrž jen v řízení sporném č. 17029.
- pořad práva (příslušnost krajského soudu civilního v Praze podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n.) pro nárok na náhradu škody způsobené podle tvrzení žaloby zaviněním státních úřadů č. 16699.
- jestliže byly přihlášky věřitele a dlužníka odkázány podle čl. 28, odst. 3, úmluvy mezi Československou republikou a Spolkovým rakouským státem o úpravě závazků v rakouskouherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n.

- mezistátnímu rozhodčímu soudu a nebyla podána ve lhůtách, stanovených v § 13, písm. a), soudního řádu mezistátního rozhodčího soudu (vyhláška č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n.) žádnou ze stran, ani žádným ze zúčtovacích míst žaloba, nemůže býti věc již předmětem jednání a rozhodnutí onoho rozhodčího soudu a pohledávky vyloučené takto ze zúčtovacího řízení nelze užiti k účelu, jemuž řízení sloužilo; tím nenastal hmotněprávní zánik pohledávky a lze se jí domáhati pořadem práva č. 16840.
- nárok na odškodné proti státu, založený na to, že stát ako udržovateľ verejnej cesty neučinil na ceste potrebné bezpečnostné opatrenia; je nárokom súkromnoprávnym; rozhoduje o ňom súd príslušný podľa všeobecných pravidiel obč. súdneho poriadku — bez predchádzajúceho administratívneho uistenia opominutia zodpovedných činiteľov — a nie krajský súd civilný v Prahe (zák. č. 4/1918 Sb. z. a n.) č. 17084.
- daňový dlžník nemôže sa domáhať na eráre vrátenia daňových preplatkov poracom práva č. 17155.

Postih spolurukojmího viz heslo: rukojemství (postih spolurukojmího).

Postup pohledávky viz též heslo: stavební ruch.

- zanikla-li pohledávka zajištěná na vydražené nemovitosti exekucním zástavním právem, zaniklo i exekucní zástavní právo, třebaže nebylo podle § 237 ex. ř. vymazáno z pozemkové knihy; v takovémto případě se nemůže postupník pohledávky dovolávati důvěry v knihy veřejné a vlastník nemovitosti (vydražitel) není oprávněn převésti takovou hypoteku na jiného č. 16610.
- pohľadávka okresnej nemocenskej poisťovne na poistnom môže byť predmetom postupu súkromnej osobe č. 16751.
- postupem nároku svěřenského nástupníka se nic nemění na povaze svěřenského nástupnictví 16765.
- postup svěřenského nároku má pouze ten účinek, že po smrti předního dědice (předního odkazovníka) případně svěřenské jmění postupníkovi resp. do jeho pozůstalosti, nikoliv postupiteli č. 16765.
- postoupený dlužník jest oprávněn namítati proti postupníkovi svou pohledávku za postupitelem z důvodu náhrady škody pro nesplnění smlouvy podle čl. 355 obč. zák., octl-li se postupitel se splněním smlouvy v prodlení ještě před postoupením pohledávky postupníkovi č. 16879.
- postup pohledávky (§ 1392 obč. zák.) na požární náhradu není za všech okolností právně neplatný č. 17034.
- byla-li pohledávka po sjednání postupní smlouvy zabavena a přikázána k vybrání jiné osobě a podlužník ji zaplatil vymáhajícimu věřiteli ještě před přikázáním k vybrání, ježto mu před tím nebyl postup oznámen, jest postupník oprávněn požadovati na vymáhajícím věřiteli vydání zaplacené mu částky do výše postoupené pohledávky; rozsudek o takovéto žalobě vydaný se nedotýká právního poměru mezi postupitelem a postupníkem č. 17096.
- odporovacia žaloba veriteľa skráteneho tým, že dlžník svoju pohľadávku cedoval, má smerovať proti cesionárovi na vydanie sumy pohľadávky, ak mu už bola zaplatená; žaloba, ktorou sa skráteneý veriteľ domáha v takomto prípade len toho, aby bola vyrieknutá bezúčinnosť cesie voči nemu a cesionár zaviazaný trpeť, aby sa z cedovanej pohľadávky uspokojil bez zreteľa na cesiu, je púhou určovacou žalobou č. 17157.

Poškození viz hesla: autobus, automobily, náhrada škody.

Poštovní sporitelna: exekúcia na pohľadávku u poštovej sporitelne môže byť proti obci povolená len po predložení prejavu administratívneho úradu podľa § 5 vl. nar. č. 86/1936 Sb. z. a n. č. 16886.

Poštovní sporitelna vídeňská viz heslo: smlouva zmocnitelská.

Poštovní plná moc viz heslo: doručení.

Poštovní správa viz heslo: stát.

Poštovní úřad viz heslo: doručení.

Povinný díl viz heslo: díl povinný.

Povolení dovozní: viz heslo: dovozní povolení.

Pozemková reforma: jestliže bylo v kupní smlouvě ujednáno, že jejím předmětem jest i určitý pozemek, přidělený prodávajícímu z pozemkové reformy, o němž však nebylo v době sjednání smlouvy skončeno přidělové řízení, a prodávající prohlásil, že podpíše listinu k vkladu způsobilou, jakmile řízení bude skončeno a přidělený pozemek bude knihovně vyznačen, nemůže kupující, byly-li splněny tyto podmínky, žalovati na prodávatelovo svolení k vkladu vlastnického práva s výhradou schválení státního pozemkového úřadu a na vydání zmocnění kupujícímu, aby jménem prodávajícího učinil u státního pozemkového úřadu kroky nutné k dosažení jeho svolení č. 16825.

- nárok vdovy na penzijné zaopatření a sirôt na výchovné podľa §§ 6 a 7 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. sú nároky samostatné, ktoré nezávisia od nároku zomrelého manžela a otca č. 16885.
- nároky podľa zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. za dobu už uplynutú nemôžu byť odoprené z dôvodu, že sa pre opozdené uplatnenie nahromadily č. 16885.
- odpredavateľ nie je oprávnený domáhať sa žalobou zrušenia kúpopredajnej smluvy (sjednanej o nehnuteľnosti podliehajúcej záboru a schválenej štátnym pozemkovým úradom) z dôvodu otáľania kupiteľa so zaplacením kúpnej ceny, resp. z dôvodu nedobytnosti kúpnej ceny v prípade, že si vymohol proti kupiteľovi v predošlom spore platnosť smluvy vyriekajúci pravoplatný rozsudok, zaväzujúci kupiteľa na zaplatenie kúpnej ceny (jej nedoplatku) č. 16888.
- jestliže smluvci splnili trhovou smlouvou sjednanou o zabrané půdě pod odkládací podmínkou, že bude schválena státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství), před tím, než nastala ona podmínka, a setrvali na ní i potom, když ono schválení bylo odepřeno z důvodů, jež mohly býti odstraněny neb odpadnouti, může býti tato odkládací výmínka splněna dodatečným schválením, když odpadly důvody uvedené pro původní odepření souhlasu s odprodejem zabrané půdy; prodávající jest v takovém případě povinen vydati kupujícímu prvopis trhové smlouvy nebo podepsati duplikát, aby smlouva mohla býti předložena k schválení č. 17102.
- jestliže bylo v trhově smlouvě, jež podléhá schválení státního pozemkového úřadu (nyní ministerstva zemědělství), ujednáno, že zbytek kupní ceny bude zadržán jako jistota (kauce) za dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti a převodní poplatek, nepozbývá zadržaná částka povahy jistoty již pouhým neschválením oné smlouvy, nýbrž podrží povahu jistoty dotud, dokud není jisto, že schválení trhové smlouvy není možné; učinil-li příslušný úřad podmínkou schválení trhové smlouvy splnění určitých podmínek kupujícím, může se prodávající domáhati žalobou nejprve, aby kupující splnil ony podmínky; dokud se tak nestalo, je žaloba na vyplacení zadržené jistoty předčasná č. 17145.
- schválením scudzovacej smluvy vlastníka zabranej půdy štátnym pozemkovým úradom (§ 7 zák. č. 215/1919 v znení zák. č. 108/1921 Sb. z. a n.) bola pôda vypustená zo záboru a aj keď potom pozemnoknižný súd na žiadosť štátneho pozemkového úradu (ministerstva zemedelstva) preca znova povolil na ňu poznámku záboru a bolo vykonané nové prídellové pokračovanie, nemožno s pozemkov, ktoré majú byť odčlenené a zapísané na nových prídeltcov, vymazať podľa §§ 27, 28 zák. č. 329/1920 Sb. z. a n. hypotekárne záložné práva, ktoré si nadobudly tretie osoby po vypustení pôdy zo záboru; ich výmaz mohol by sa stať len v pokračovaní podľa § 56 pozkn. por. č. 16752.

zák. příd'. (č. 81/1920 Sb. z. a n.):

- proti rozhodnutí exekučního soudu, jímž se bere na vědomí zpráva ministerstva zemědělství o schválení vydražitele a vyslovuje se, že tím usnesení o přiklepu nabylo právní moci, je přípustný rekurs č. 16685.

- exekúcia na prídellovú nehnuteľnosť zaťaženú zákazom scudzzenia a zaťaženia v prospech štátneho pozemkového úradu (ministerstva zemedelstva) č. 17020.
- dokud nepominulo omezení vlastnictví zákazem zcizení a zatížení, nelze bez souhlasu ministerstva zemědělství na nemovitost přidělenou z pozemkové reformy vésti exekuci vnucenou dražbou, ani k vymožení daní a jiných veřejných dávek č. 17038.
- omezení vlastnického práva k přidělovému pozemku právy státního úřadu pozemkového (nyní ministerstva zemědělství), vyznačená v pozemkové knize na listě B), jsou účinná i vůči vydražiteli pozemků, třebaže nebyla ona omezení výslovně uvedena v dražebních podmínkách č. 16785.
- dohodou o smění zabrané půdy za půdu nezabranou ve smyslu § 24 příděl. zák. č. 81/1920 Sb. z. a n. mezi státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství) a vlastníkem pozemku nepodílejícího záboru, nemohou býti dotčena práva třetích osob ke svobodnému pozemku, nabytá v dobré víře v pozemkovou knihu do dne knihovní poznámky o zamýšleném převzetí č. 16799.
- depuraci takovýchto směnou získaných pozemků nelze provést z úřední moci podle §§ 26, 28 náhr. zák. č. 329/1920 ve znění zák. č. 220/1922 Sb. z. a n., kteréžto předpisy se vztahují na majetek státem podle zák. č. 215/1919 Sb. z. a n. zabraný č. 16799.
- kupitel přidělových nemovitostí (statku), jejichž koupí státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství) neschválil, není oprávněn zadržovati (§ 471 obč. zák.) bez schválení koupené pozemky přidělci nebo jeho řádnému nástupci pro náklad učiněný na investice a opravy, třebaže jej vynaložil se souhlasem nebo na příkaz přidělce č. 16804.
- státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství) může schváliti jen řádnou listinu o převodu přidělových nemovitostí; t. řeč. zásadní souhlas k převodu jest nezávazný č. 16804.
- přiděl pozemku státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství) je právním aktem, jímž přidělci nabývá vlastnického práva k přidělenému pozemku i bez vkladu do pozemkových knih a bez hmotného odevzdání; totéž platí, bylo-li původní mylné rozhodnutí o přidělu pozemku jedné osobě opraveno tak, že se pozemek přiděluje jinému; v takovém případě je pro otázku nabytí vlastnictví k přidělenému pozemku rozhodující jen opravené rozhodnutí a soudy jsou jím vázány č. 16856.
- prodávatel zbytkového statku vzniklého oddělením z deskového velkostatku nejsou již v řízení o rozvrhu přejímací ceny za nemovitosti velkostatku převzaté státním pozemkovým úřadem účastníky v otázce stanovení jistiny na uhrazení patronátních břemen vázoucích na velkostatku, prohlásil-li úřad zastupující církevní subjekty, že na prodávatelích zbytkového statku nic nezádá pro minulost na opravy patronátních budov, a týká-li se plnění povinností patronátních pro budoucnost jen kupitelů zbytkového statku, kteří proti dohodě neměli námitek č. 16936.
- na užitek přidělových nemovitostí, pokud jsou přidělci již knihovně připsány, nelze v právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi vésti exekuci podle § 211 ex. zák. (vnucenou správou) bez svolení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství); svolení takové se však nevyžaduje, vázne-li již vymáhaná pohledávka na přidělové nemovitosti ať dobrovolným, ať exekučním právem zástavním, předpokládajíc, že se zavazení to stalo se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) č. 16797.

zák. o hospodaření na zabr. maj. č. 118/1920 Sb. z. a n.:

- proti tomu, kdo na základě smlouvy o prodeji dříví ze zabraného lesního majetku, nevyčkav jejího schválení státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství), skutečně těžil dříví a složil na šekový účet stát-

ního pozemkového úřadu jistotu za těžení dříví, jest Československý stát oprávněn sraziti si z ní částku, kterou složitel za dříví skutečně vytěžil, třebaže potom nebyla ona smlouva schválena č. 16619.

malý přídelový zákon (zák. č. 93/1931 Sb. z. a n.):

- vede-li se exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, která nebyla přidělena jako rolnický podíl a jež má výměru nejvýše pěti hektarů, musí vymáhající věřitel v návrhu dokázati, že celková výměra půdy, která byla povinnému z pozemkové reformy přidělena, nepřesahuje 5 ha (§ 2, odst. 2 zák. č. 93/1931), a to nyní potvrzením ministerstva zemědělství; nestačí pouhé potvrzení katastrálního měřičského úřadu č. 16632.
- mimo výjimky stanovené v malém přídelovém zákoně jest i k vkladu zástavního práva bez souhlasu ministerstva zemědělství na nemovitosti přidělené z pozemkové reformy potřebí důkazu potvrzením uvedeného ministerstva, že celková výměra půdy nabyté přidělem nepřesahuje 5 ha; nestačí údaje o plošné výměře obsažené v tržové smlouvě, třebaž schválené obvodovou úřadovnou pro pozemkovou reformu č. 16904.
- ať keď exekuční soud proti ustanovení odst. 3 § 11 malého přídelového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. nevyčkal uplynutí 14dňovej lehoty vyhradenej štátnemu pozemkovému úřadu (ministerstvu zemedelstva) — nezúčastnivšiemu sa dražby — na učinenie prejavu, že nehnuteľnosť sám prevzme, a usnesením vyhlásil dražebnú nehnuteľnosť za kúpenú dražiteľom učinivším najvyššie podanie, ministerstvo zemedelstva (udelivšie predtým súhlas k exekučnému predaju nehnuteľnosti) nemôže sa už rekurzom domáhať zrušenia tohoto usnesenia a dražby, ak bolo (doručením spomenutého usnesenia) uvedomené o výsledku dražby a v predpísanej 14dňovej lehote neprejavilo, že nehnuteľnosť samo prevzme č. 17020.
- i k vkladu zástavního práva nebo reálního břemene na přídelový pozemek bez souhlasu ministerstva zemědělství se vyžaduje průkaz tohoto úřadu, že celková výměra půdy nabyté přidělem z pozemkové reformy nepřesahuje výměru 5 ha č. 17046.
- k žádosti za vklad vlastnického práva, spojené s žádostí za vklad služebnosti bytu a výměnku ve prospěch prodávajícího nemovitost zatíženou zákazem zcizení, zavazení a propachtování bez souhlasu státního pozemkového úřadu, jest potřebí schválení ministerstva zemědělství, i když jde o osoby uvedené v § 2, odst. 4, písm. a) mal. příd. zák. č. 17046.

Poznámka vykonatelnosti viz heslo: vyrovnání zemědělské.

Pozůstalost viz též hesla: dědic, díl povinný, žaloba podle § 37 ex. ř.

- **správa její:** pouhá správa pozůstalosti, svěřená dědici podle § 145 nesp. pat., nezakládá ještě volné nakládání dědice s jednotlivými kusy pozůstalosti ve smyslu § 822 obč. zák.; nerozhoduje, že se dědic, který je zároveň dlužníkem žalovaného věřitele, stal před vynesení rozsudku soudem první stolice vlastníkem dotčené nemovitosti č. 16813.
- přihlášený dědic, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti (§ 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat.), jest až do odevzdání pozůstalosti povinen podávati z její správy účty, a to i tehdy, když pozůstalá vdova, která podala dědicovou přihlášku, provozuje lékárnickou koncesi vdovským právem (§ 15, odst. 2, zák. č. 5/1907 ř. z.) č. 17003.
- útraty opatrovníka pozůstalosti, na níž byl později prohlášen konkurs, nejsou pohledávkami za podstatou podle § 49 č. 1 konk. ř. ani tehdy, když před vyhlášením konkursu spravoval a hospodařil s pozůstalostním jměním, jež připadlo do konkursní podstaty, a když ony útraty dospěly až za konkursu, jehož prohlášení opatrovník sám navrhl č. 16863.

- ustanovení opatrovníka pozůstalosti podle § 811 obč. zák. náleží zásadně pozůstalostnímu soudu, a to i tehdy, když pozůstalost nebyla pro nedostatek jmění projednána (§ 72 nesp. pat.); jen jsou-li tu podmínky § 8 c. ř. s., jest k ustanovení opatrovníka pozůstalosti oprávněn procesní soud č. 17112.
- ustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka neujaté pozůstalosti, nenabývá dědic, jehož dědicíká přihláška byla později přijata na soud, avšak jemuž nebyla svěřena správa pozůstalosti, oprávnění, zastupovati pozůstalost ve sporu před soudem a nevylučuje ze zastupování opatrovníka pozůstalosti č. 16653.
- **projednání pozůstalosti:** právní postavení odkazovніка při odkazu pohledávky legatum nominis) č. 16817.
- odkazovník nenabývá odkázané pohledávky již zůstavitelovou smrtí a pozůstalost jest až do jejího odevzdání dědici oprávněna k žalobě o zaplacení dotčené pohledávky č. 16817.
- třebaž pozůstalost nepotřebuje k vedení sporů, v nichž je žalována, zmocnění pozůstalostního soudu, není takové zbytečné zmocnění zmatečné nebo nezákonné (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.), ani jim není vyřešena otázka, kdo hradí náklady právního zastoupení podléhlé pozůstalosti č. 16820.
- právní povaha zapečetění (závěry) pozůstalosti (§ 45 nesp. pat.) č. 17125.
- za zapečetění pozůstalosti, záležející z vkladních nebo spořitelních knížek, jest pokládati i jejich vinkulaci, projevující se tím, že se ono pozůstalostní jmění dává soudním zákazem pod zvláštní dohled soudu; nutnou podmínkou takovéto vinkulace jest však, že byly ony cenné papíry v době zůstavitelovy smrti v jeho držbě č. 17125.
- byla-li peněžitá částka, složená podle § 1425 obč. zák. pro pozůstalost u pozůstalostního soudu, exekučně zabavena několika věřiteli, jest na pozůstalostním soudě, aby pod následky zmatečnosti rozhodnutí o vydání deposita postoupil depositum exekučnímu soudu (čl. XVIII uvoz. zák. k j. n., § 44 j. n., §§ 51, 307, 329 ex. ř.), a bylo-li v přičině složené částky povoleno věřiteli pozůstalosti oddělení jmění (§ 812 obč. zák.), aby to exekučnímu soudu oznámil č. 16615.
- pozůstalostní soud není povolán rozhodnouti o tom, zda zaniklo omezení vlastnického práva zákazem zcizení nemovitosti, zapsaným na nemovitosti připísané společně oběma manželům jako spoluvlastníkům podle dědicé smlouvy, kterou bylo zároveň zřízeno svěřenské náhradnictví (fideikomissární substituce) č. 16625.
- proti projevené pořizovatelově vůli nemůže býti svěřenské nástupnictví zrušeno ani dohodou předního dědice s nástupníkem č. 16765.
- způsob složení jistoty, jímž možno odvrátiti navržené oddělení pozůstalosti od dědicova jmění (§ 812 obč. zák.) č. 16814.
- v otázce, v čem má záležeti jistota k uvedenému účelu daná a jakým způsobem jest jí dáti, jest se řídití předpisem § 56 c. ř. s. č. 16814.
- lékárenský podnik je předmětem pozůstalostního řízení č. 16923.
- manžel ručí za útraty pohřbu své manželky z důvodu své zákonné povinnosti (§ 91 obč. zák.) jen podpůrně, t. j. tehdy, není-li tu pozůstalostního jmění a dědiců č. 16940.
- je-li součástí pozůstalostního jmění zůstavitelův lékárnický podnik jako majetková podstata, jest při jeho ocenění v soupisu pozůstalostního majetku přihlížeti i k jeho nehmotné (immateriální) hodnotě, jako na př. k okruhu zákaznictva, zavedenosti a oblíbenosti obchodu a k jeho zaručené výnosnosti č. 17003.
- **dědicíká přihláška:** při bezpodmínečném přihlášení se k dědicíctví zaniká dědicův dluh vůči pozůstalosti konsolidací již podáním dědicé přihlášky č. 16703.

- dědická přihláška k celé pozůstalosti se nemůže opíratí současně o zákon a o závěť, ledaže by se dědic přihlásil ze zákona pod podmínkou, že závěť bude prohlášena za neplatnou č. 16775.
- kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznaný delatní důvod, není účastníkem pozůstalostního řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) a není oprávněn k rekursu ani proti nařízení soupisu pozůstalosti, ani proti odkázání na pořad práva s pohledávkami proti pozůstalosti č. 16775.
- jednostranné prohlášení dědice, že se vzdává dědických nároků ve prospěch ostatních dědiců, jest pokládati za odmítnutí napadeného dědicví (§ 805 obč. zák.) a lze je učiniti jen, dokud nebyla jeho dědická přihláška přijata na soud; dědickou přihlášku, přijatou na soud, nelze odvolati ani dodatečným odmítnutím dědicví ve prospěch určitých osob č. 16821.
- dědickou přihlášku, kterou podal dědic za svého života, je přihlašovatelův dědic po jeho smrti nastupující (§ 537 obč. zák.) vázán a není oprávněn podati novou dědickou přihlášku z důvodu dědického práva přihlášeného dědice č. 17141.

Požární náhrada viz heslo: pojištění smluvní (požární).

Poživací právo viz hesla: společenství statků, zákaz podle § 364 c) obč. zák.

Práce přes čas, pracovní doba viz heslo: doba pracovní osmihodinová.

Pracovní řád viz heslo: smlouva služební.

Pracovní soudy (zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.): tým, že synovec, přijatý do domácnosti svojej tety, konal v jej hospodárstve práce na základe jej smluvy, že mu za to zanechal svoj majetok, a ona jeho práce prijímala, uzavrená bola pracovná smluva, a keď sa synovec po zrušení tohoto pomeru jeho tetou domáha na nej odmeny za práce, ktoré jej do toho času vykonal, ide o nárok podľa § 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., ktorý patrí pred pracovný súd č. 17014.

- — **řízení:** prohlášení stran o vzdání se účasti přisedících jest účinné jen, stane-li se nejpozději před vyvoláním věci při prvním přelíčení; přihlížel-li soud k později učiněnému takovému prohlášení a jednal o věci a rozhodl ji bez přisedících, jsou řízení i jeho rozhodnutí zmatečná č. 16639.
- — ak bol v odvolacom pokračovaní vo veci pracovnej vznesený nárok na peňažnú náhradu za nevyužitú dovolenú a na odmenu za prácu prez čas, je tento nárok v pomere k žalobnému nároku na plat na dobu výpovednej lehoty a na odmenu za prácu konanú v čase poludňajšej prestávky novým nárokom v smysle odst. 3, § 33, zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., o ktorom nemožno pojednávať č. 17017.
- — len prejav strán potrebný podľa čl. IX zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. na to, aby bol spor pred okresným súdom prejednaný ako pracovný, musí sa stať prv, než sa strany pustia do pojednávania o hlavnej veci; usnesenie súdu po tomto prejave o tom, že spor bude prejednávaný ako pracovný, môže sa stať aj v pozdejšom stave sporu pred vynesením konečného rozhodnutia č. 17018.
- — i za účinnosti zákona o pracovných súdech č. 131/1931 Sb. z. a n. prísluší stranám proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, žaloba, která směřuje k věcnému přezkoumání dotčeného rozhodnutí a pro niž je příslušný pracovní soud (§ 38 zák. č. 131/1931) č. 16997.
- — keď v pracovnom spore, počatom pred účinnosťou zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. u okresného súdu konajúceho podľa § 42 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. namiesto pracovného súdu, odvolací súd rozhodoval v senáte složenom podľa § 32 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., Najvyšší súd zbaví rozsudok odvolacieho súdu účinnosti, vykonané odvolacie pokračovanie zastaví pre prekážku § 180 č. 1 Osp. a odvolaciemu súdu uloží, aby odvolanie vybavil ako riadny odvolací súd č. 16762.

Praha viz heslo: obec.

Právní osobnost viz heslo: osoba právnická.

— **zájem** viz heslo: žaloba určovací.

— **zástupce** viz hesla: advokát, neplatnost (§ 879 č. 2 obč. zák.), plná moc procesní.

Právnícká osoba viz heslo: osoba právnická.

Právo hlasovací viz heslo: vyrovnání.

Právo chudých: advokát ustanovený jako zástupce chudých nemůže se na chudě straně, jím zastoupené, domáhati zaplacení odměny za zastupování, nabyla-li chudá strana ze sporu, v němž byla zastoupena zástupcem chudých, hypotekární pohledávky, která je zatím nezpenžitelná č. 16860.

— — v řízení o zbavení svéprávnosti (ř. o zbav. svépr. č. 207/1916 ř. z.) lze v odporovém řízení ustanovití pro chudou stranu zástupcem chudých advokáta neb úředníka soudu nebo státního zastupitelství č. 17067.

— **předkupní** viz heslo: společnost s ruč. omez.

— **zástavní** viz heslo: zástavní právo.

Prázdňiny soudní: pro užití předpisu § 225, odst. 2, c. ř. s. ve znění čl. II č. 3 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. jest rozhodující jen, že byl vydán soudem prvé stolice rozsudek pro zmeškání; ustanovení to platí též o rozsudku pro zmeškání vydaném pro nepodání žalobní odpovědi (§ 398 c. ř. s.) a vztahuje se na každý opravný prostředek za celého sporného řízení ve všech stolících č. 16613.

— — za věci řízení vyrovnacího jest pokládati i věci zemědělského řízení vyrovnacího a platí i o nich, že jsou věcmi feriálními č. 16794.

Prejudiciální otázka viz heslo: rozlučka.

Preklusivní lhůta viz heslo: lhůta propadná.

Prémie pojistná viz heslo: smluvní pojištění.

Prímář nemocnice viz heslo: náhrada škody (§ 1299).

Principál viz heslo: prokurista.

Privilegované námítky viz hesla: pořad práva, rozepře rozsouzená a zahájená.

Procesní plná moc viz heslo: plná moc procesní.

Procesní zmocněnec viz hesla: advokát, plná moc.

— **způsobilost** viz hesla: zmatečnost, způsobilost ke sporu.

Prodej viz heslo: smlouva kupní.

Prodej dříví viz heslo: poz. reforma.

— **splátkový** viz heslo: splátkové obchody.

Prodejní cena viz heslo: smlouva kupní.

Prodlení viz hesla: postup, pozemková reforma.

Prohlášení za mrtva: prohlášení osob za mrtvé jest otázkou týkající se osobního stavu č. 16720.

— k rozhodnutí o návrhu na prohlášení československého státního příslušníka za mrtva jsou povolány výhradně příslušné tuzemské soudy č. 16720.

— výrok cizího úřadu (úředního soudu říšskoněmeckého) o prohlášení československého státního občana za mrtva nemá na území Československé republiky právní účinnost č. 16720.

Projednání pozůstalosti viz heslo: pozůstalost.

Prokurista: principál není ani občanskoprávně zavázán z úvěru poskytnutého na základě smének podepsaných za něho jen jeho kolektivním prokuristou samým, jestliže jednání kolektivního prokuristy dodatečně neschválil ani nedostal zapůjčenou valutu, a to ani tehdy, když právní zástupce pověřený principálem k opovědi kolektivního prokuristy u obchodního rejstříku prohlásil bez zvláštního zmocnění principálova vůči zapůjčitelu, že jest prokuristu pokládati za samostatného prokuristu č. 16770.

— keď bol akceptačný prejav napísaný na biankozmenku menom účastníkej spoločnosti jej prokuristom, nie je na prekážku zmenkovému záväzku, že v deň, ktorý bol pri vyplnení zmenky uvedený ako deň vystavenia, prokúra dotyčného prokuristu už zanikla; stačí, že účastinná spoločnosť v ten deň jestvovala č. 16902.

Prominutí pořádkového trestu viz heslo: stížnost.

Promlčení: přednostního práva viz též heslo: dražba vnučená nemovitosti (§ 216 č. 2 ex. ř.).

— podle § 1480 obč. zák. se promlčují v tříleté lhůtě též pohledávky, které se někdo zavázal platiti pravidelně ročně nebo v kratší době majitelce podniku na účet jejího podílu na zisku a jež se měly při ročním zúčtování odečísti od podílu na zisku č. 16987.

— podmínkou třicetiletého promlčení podle § 1489, druhé věty (druhý případ), obč. zák. není, že škoda vzešla zločinem, který byl zjištěn odsuzujícím rozsudkem trestního soudu, nýbrž že škoda vzešla z takového činu, který trestní zákony kvalifikují jako zločin; zda tu je takový trestný čin, o tom rozhoduje ve sporu zásadně — není-li tu již pravoplatný odsuzující nálezt trestního soudu — civilní soudce samostatně a nezávisle na výsledku trestního řízení, nejsa vázán zprošťujícím výrokem trestního soudu č. 17147.

— **stavení promlčení:** odpadnutím překážek ve smyslu druhé věty § 1494 obč. zák. se rozumí též ustanovení zákonného zástupce, třebaž ten, proti němuž promlčení směřuje, nenabyl dosud způsobilosti spravovati svá práva č. 17142.

— **přerušení:** před účinností § 151 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., že o nárocích z nesprávné výměry nebo výplaty služebních požitků upravených služebním řádem vydaným na základě § 210 odst. 1 plat. zák. rozhodují především správní úřady v pořadí stolic, nebylo promlčení řečených nároků na překážku to, že se zaměstnanec domáhal nápravy u příslušných správních úřadů; přerušení promlčení se mohlo státi toliko zánaháním sporu u řádného soudu a řádným pokračováním v něm č. 16660.

— promlčení směnečných nároků se přerušuje podáním žaloby; řádné pokračování ve směnečném sporu není podmínkou přerušení promlčení č. 17054.

Propuštění ze služebního poměru viz hesla: smlouva služební, zaměstnanci obecní, soukromí, železniční.

Protest viz heslo: směnka.

Provozovatel viz hesla: automobilový zákon, podnik, pojištění smluvní odpovědnosti.

Prozatímní opatření viz též heslo: smlouva schovací.

— předpis § 402, odst. 2, ex. ř. ve znění zák. č. 314/1936 Sb. z. a n., že proti rozhodnutím soudu druhé stolice o zatímních opatřeních není dalších opravných prostředků, platí též o usneseních, která byla vydána při provádění povoleného prozatímního opatření (na př. schválení účtu vnučeného správce o výtěžcích vnučené správy, povolené jako prozatímní opatření, stanovení odměny, příkaz k složení výtěžků a pod.) č. 16929.

— podstata a význam zatímního opatření poznámkou záповědi zciziti, závadami zatžiti nebo zastaviti nemovitost (§ 382 č. 6 ex. ř.) a poznámkou záповědi užiti usnesení o povolení poznámky pořadí ve prospěch dlužníka nebo třetích osob č. 17032.

— zatímní opatření podle § 382 č. 6 ex. ř. nemá ten účinek, že při rozvrhu nejvyššího podání za zavazanou nemovitost jest postupovati podle §§ 216, odst. 4, a 223, odst. 3, ex. ř. č. 17032.

— vykonatelnost exekučního titulu (povoleného zatímního opatření podle § 382 č. 8 ex. ř.) není dotčena ani podáním opravným prostředkem (odporem), ani vyřízením oňoho prostředku, dokud vyřízení to nebylo konečné a pravoplatné č. 17144.

Průmyslové odpadkové vody viz heslo: rybolov.

Právodní usnesení: předpisu § 277 c. ř. s. jest co do důkazů užiti podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. obdobně i v nesporném řízení; usnesení, jímž pozůstalostní soud nařídil odhad pozůstalostních nemovitostí dvěma znalci, jest právodním usnesením č. 16784.

Předkupní právo viz heslo: společnost s ruč. omez.

Přednes strany: soudy nejsou oprávněny opominouti přednes strany o nových skutečnostech a průvodech proto, že jej učinila teprve při svém výslechu jako strana, nýbrž jsou povinny přihlížeti i k němu jako k jinému jejímu přednesu, hodnotiti jej a zabývati se, je-li toho potřebí, i námítkami a obranami, jež důsledkem toho přednesla druhá strana č. 16675.

Přednostní zákonné zástavní právo viz heslo: dražba vnučená nemovitosti.

Předražitel viz heslo: oprávnění k rekursu.

Předurčující otázka viz heslo: rozluka.

Přeměna rozvodu v rozluku viz heslo: rozluka (§ 17).

Přeprava zboží po železnici viz heslo: doprava železniční.

Přerušení promlčení viz heslo: promlčení (přerušení).

— **řízení: předpisy §§ 155, odst. 3, 4 a 156 c. ř. s. se nevztahují na případ, že byl pro stranu ustanoven opatrovník č. 16653.**

— zrušení komanditní společnosti a její vstup do likvidace nemají vlivu na spor, je-li řečená společnost zastoupena advokátem, jemuž již před tím dala plnou moc č. 17053.

Přesunutí daně: nejde o nepřipustné přesunování výdělkové daně, neplatila-li ustanovení § 341 zák. č. 76/1927 za spornou dobu č. 16629.

Převodní poplatek viz heslo: dražba vnučená nemovitosti (§ 216 č. 2 ex. ř.).

Převod vlastnictví: dovozní povolenie, vydané ministerstvom priemyslu, obchodu a živnosti na základe zák. č. 25/1922, 418/1920 a vl. nar. č. 442/1920 Sb. z. a n. nemôže byť prevedené na inú osobu č. 16750.

Převzetí dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti viz heslo: dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti.

— **dluhu: § 1405 obč. zák.:** zavázal-li se pozůstalý manžel vůči dědicům, že zaplatí náklad na pohřeb ze svého, jde o převzetí dluhu podle § 1405 obč. zák. a manžel se stal dlužníkem věřitelovým nejpozději podáním žaloby č. 16940.

— **§ 1409 obč. zák.:** poměr tohoto ustanovení k § 56 živn. ř. č. 16939.

— k dluhům náležejícím k převzatému podniku, za něž přejímatel ručí podle § 1409 obč. zák., náleží i závazek zcizitele podniku k náhradě škody pro porušení smlouvy, jež je v souvislosti s provozováním podniku č. 17146.

Přídavky (zák. č. 75/1935 Sb. z. a n.): význam předpisů přídavkového zákona pro výklad § 1 zák. proti nek. sout. č. 111/1927 Sb. z. a n. č. 16807.

— k pojmu přídavku při prodeji zboží neb provádění výkonů č. 17000.

— o zakázaný přídavek jde jen tehdy, jestliže — posuzováno s hlediska zákaznickova — jest úplata stanovená, třebaž ne výslovně, jen za prodávané zboží neb provádění výkonů jako za plnění hlavní (samostatné) a vedle toho se zákazníkovi nabízí nebo poskytuje podle jeho domněni bezúplatně (zadarma) něco jako přídavek, t. j. jako vedlejší bezúplatné plnění (výhoda), ať v podobě věci, nebo vedlejšího výkonu, kteréžto plnění by u jiného zpravidla nedostal č. 17000.

— nabízení plnění hlavního s plněním vedlejším, třebaž za jednotnou úplatu, se nepřiči zakazu, nemá-li zákazník pochybnosti, že se za oboje plnění požaduje úplata a že se mu tudíž nemá dostati bezúplatné výhody č. 17000.

— nabízí-li majitel čistírny čistění s udržováním a opravou rolet za paušální odměnu (za náhradu režijních výloh), nejde o zakázaný přídavek, nýbrž

mohlo by jíti po případě o podbizení; nerozhoduje, zda jest podle živnostenskoprávních předpisů oprávněn k provádění oprav č. 17000.

- k výkladu §§ 6, odst. 2 až 4, 16, odst. 2, zák. č. 75/1935 Sb. z. a n. č. 17048.
- kupony, na nichž se ohlašuje nebo nabízí přídavek v náhradním zboží, musí obsahovati všechna sdělení předepsaná v § 6, odst. 2 až 4, zák. č. 75/1935 Sb. z. a n.; nestačí, jsou-li tato sdělení obsažena v katalogu, jež si může každý zákazník podle upozornění na kuponu vyžádati č. 17048.

Přídělový zákon viz heslo: pozemková reforma.

Příhláška dědická viz hesla: dědic, pozůstalost.

Příhoda v dopravě viz heslo: náhrada škody drahou.

- pojistná viz heslo: pojištění smluvní.

Příkaz viz heslo: smlouva zmocnitelská.

- k prodeji viz heslo: smlouva zprostředkovatelská.
- směnečný viz heslo: směnka (řízení směnečné).
- soudní podle § 567 c. ř. s. viz heslo: smlouva nájemní.

Příkázání pohledávky při rozvrhu nejvyššího podání viz heslo: dražba vnučená nemovitosti.

- k vybrání viz hesla: exekuce na pohledávky, poddlužník, stát.
- byla-li pohledávka po sjednání postupní smlouvy zabavena a přikázána k vybrání jiné osobě a poddlužník ji zaplatil vymáhajícímu věřiteli ještě před přikázáním k vybrání, ježto mu před tím nebyl postup oznámen, jest postupník oprávněn požadovati na vymáhajícím věřiteli vydání zaplacené mu částky do výše postoupené pohledávky č. 17039.

Příklep viz hesla: dražba vnučená nemovitosti, nabytí vlastnictví.

Přímé daně (zák. č. 76/1927 Sb. z. a n. viz hesla: daň, dražba vnučená, exekuce berní.

Připustnost opravného prostředku viz hesla: dovolání, odvolání, stížnost.

Příročí (zák. č. 240/1924 Sb. z. a n.): jestliže před vyhlášením příročí byla v době illikvidnosti ústavu předložena vkladní knížka, jejíž realizací nic nebránilo, s prohlášením, že vkladem má býti vyrovnán předkladatelův dluh, a když tomu nebylo vyhověno, byla knížka složena u soudu, neplatí § 5, odst. 1, druhé věty, uved. zák., ani § 23 vyr. ř. č. 16713.

- připustnost započtení pohledávky proti peněžnímu ústavu za příročí a přímo před jeho povolením č. 16778.
- věděl-li dlužník peněžního ústavu v době nabytí vzájemných pohledávek, že peněžní ústav je neschopen platiti a že žádal již za povolení příročí, nelze ony vzájem. pohledávky započísti ani před vyhlášením příročí č. 16778.
- mandatář je povinen vydati mandantu užitek z přikázaného jednání teprve tehdy, až se jemu samému skutečně dostalo tohoto užítku; došlo-li k tomu teprve po povolení příročí peněžnímu ústavu, nevedí zažalování nároku mandantem předpis § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. č. 16913.
- moratorium, udělené peňažnému ústavu, nevyklučuje, aby bola podaná proti tomuto peňažnému ústavu určovací žaloba podľa § 130 Osp. dotyčne pohľadávky podliehajúcej moratoriu č. 17015.
- úlevy stanovené zákonem č. 240/1924 Sb. z. a n. platí jen pro peněžní ústav, jemuž bylo povoleno příročí, nikoliv i pro rukojmí a plátce, který se zaručil vůči věřitelům peněžního ústavu; netýkají se však hmotněprávní stránky závazku peněžního ústavu, jemuž bylo povoleno příročí, ani jeho splatnosti, nýbrž pouze jeho žalovatelnosti vůči peněžnímu ústavu, nikoliv i vůči třetím osobám, jež přistoupily jako rukojmí a plátci k závazku peněžního ústavu č. 17035.

Příročí podle § 3 vlád. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. viz heslo: společenstva stavební a bytová.

Příslušenství pohledávky viz hesla: rukojemství, úrokové sazby.

Příslušenství věci viz též heslo: výhrada vlastnictví.

- exekuční soud musí přijmouti včasnou ohlášku práv příslušejících třetím osobám a nedopouštětých dražbu nemovitosti (jejího příslušenství) a není ani oprávněn ani povinen zkoumati, zdali ohlášená práva jsou opodstatněna; řešení té otázky je ponechati pořadu práva mezi třetí osobou a vydražitelem č. 16862.
- hospodářské stroje (secí stroj, pojízdný benzinový motor), k nimž si prodávající vyhradil vlastnické právo do zaplacení kupní ceny a jež vlastník nemovitosti koupil, aby jich užíval jako příslušenství nemovitosti, stanou se jejich vědomým zabavením se strany prodávatele vlastnictvím kupujícího a tím příslušenstvím nemovitosti; není proto exekuce na ně podle § 252 ex. ř. dovolena č. 16927.

Příslušnost podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n. viz též hesla: pořad práva, stát.

- podle § 28 j. n. viz heslo: určení soudu.

Příslušnost soudní viz heslo: stížnost dovolací.

Příspěvek stavební viz heslo: společenstva stavební a bytová.

Příspěvky pojistné viz hesla: dražba (§ 216 č. 2 ex. ř.), pojištění penzijní, sociální.

Půjčka práce viz heslo: podnik.

Původ zboží: označení «karlovarská sůl» jest označením původu zboží ve smyslu § 6, odst. 2, zák. p. n. s., třebaž byl k onomu označení připojen dodatek, že jde o výrobek umělý («umělá karlovarská sůl») č. 16954.

Původské právo (zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.): jestliže v době uzavření smlouvy, podle které vlastník původského práva prodal výhradně filmovací právo k dílu (románu) pro celý svět a pro neomezenou dobu, nebyly možnosti hospodářského zhodnocení původcova díla zvukovým filmem co do technických podmínek náležitě ujasněny, takže nelze bezpečně usouditi, že si byl původce vědom hospodářské a majetkové hodnoty takového zužitkování původského práva z v u k o v ý m filmem, nebyla onou smlouvou postoupena i zvukofilmová práva k původcovu dílu č. 17127.

- kdy lze účastníku díla přiznati postavení a právo spolupůvodce společného výtvoru (§ 10 původ. zák.), jest posouditi v každém jednotlivém případě podle zjištěných skutečností; nemusí k tomu postačiti ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti k provádění podrobnosti (detailů), ani umělecké provedení svěřeně práce č. 17151.
- jakmile bylo dílo chráněné původským právem již uveřejněno nebo k uveřejnění původcem určeno, lze exekuci zasáhnouti — mimo jiné případy uvedené v § 14 původ. zák. — též majetkové nároky z původského práva, které původce získal smlouvami o uveřejnění svého díla (na př. smlouvami nakladatelskými), a lze za podmínek odpůrčího řádu odporovati právnímu jednání dlužníka (původce), jímž převedl ony majetkové nároky (na př. nároky proti autorskému sdružení, pověřenému vybíráním honorářů za provozování rozhlasové a mechanické reprodukce uveřejněných hudebních a spisovatelských děl) č. 16969.
- záleží-li odporovatelné jednání dlužníkovu v jednotlivých jednáních (postup autorského práva, postup veškerých výnosů z něho, převod členství v autorském sdružení na třetí osobu), z nichž však žádným o sobě nebylo dosaženo odporovatelné skutkové podstaty, nýbrž teprve všemi jednáními v jejich celistvosti, nejsou odporovatelná jen jednotlivá právní jednání, nýbrž všechna jednání, jež k sobě patří č. 16969.

Rada patentního soudu viz heslo: soutěž nekálá.

Radiorozhlas: ochrana proti rušení počívání radiového rozhlasu č. 16691.

- keď činnosť elektromotoru, spôsobujúceho postupné rozsvetovanie rôzno- barevných žiaroviek reklamnej tabule umiestenej na budove, ruší počúvanie

radiového rozhlasu, které majitel koncesie podľa § 18 (§ 1) zák. č. 9/1924 Sb. z. a n. až do zriadenia svetelnej reklamnej tabuľe s elektromotorom nerušene vykonával, prislúcha tomuto majiteľovi koncesie proti majiteľovi elektromotoru nárok na ochranu pred ďalším rušením počúvania radiového rozhlasu — podľa právnych zásad o repozícií; vecou majiteľa elektromotoru je, aby našiel spôsob, ktorým by rušeniu zabránil; majiteľ elektromotoru môže byť zaviazaný, aby trpel opatrenie elektromotoru vhodným tmičiom na náklad majiteľa koncesovanej radiovej prijímacej stanice č. 16691.

— rušenie počúvania radiového rozhlasu ako škána č. 17090.

Rakousko viz heslo: stát.

Reální břímě: jde o reální bříměno, uložil-li dárce nemovitosti (velkostatku) obdarovanému a jeho právním nástupcům povinnost zajištěnou na darované nemovitosti, aby poskytovali po věčné časy plnění v peněžitých a naturálních dávkách k určitému účelu, aniž zřídil samostatné nadační jmění; v takovém případě nelze provést v pozemkové knize nějakou změnu na reálním bříměno jednostranným opatřením nadačního úřadu č. 16735.

— má-li ten, jemuž přísluší služebnost bytu, podle smlouvy nárok na určité přibytčné v penězích pro případ, kdyby nemohl nebo nechtěl ve služebním domě bydlet, nejde pouze o služebnost, nýbrž také o reální bříměno, jež shořením služebního domu nebylo podle § 525 obč. zák. stavěno č. 16815.

Reální právo viz též heslo: stavební ruch.

Recepční zákon viz heslo: stát.

Reforma pozemková viz heslo: pozemková reforma

Rejstřík obchodní a společenstevní viz též hesla: firma, prokura.

— určení osoby k prozatímnímu vedení věci obecně prospěšných stavebních a bytových družstev uvedených v § 9, odst. 1, uved. vládn. nař. i její změna jsou ponechány ministerstvu soc. péče a nevyžaduje se, aby uvedený správní úřad oznamoval rejstříkovému soudu věcné důvody takovéto změny; rejstříkovému soudu nepřislouší zkoumati správnost takových opatření, zejména, zda změna osoby vládního komisaře jest věcně odůvodněna č. 16726.

— kdo chce nahlédnouti do seznamu členského vedeného u společenstva, jakož i do společenstevní smlouvy (jejích změn) a z nich si činiti výpisy nebo poříditi opisy, nemusí společenstvu udati nebo osvědčovati důvody pro výkon svého práva; při porušení uvedeného práva může dotčený žádati o nápravu u rejstříkového soudu v řízení nesporném č. 16957.

Rekurs viz heslo: stížnost.

Remunerace viz heslo: zaměstnanci.

Retenční právo viz heslo: zadržovací právo.

Revírní bratrské pokladny viz heslo: pokladny bratrské.

Revise viz hesla: dovolání, obec, Slovensko a P. Rus, společenstva výrobní a hospodářská.

Revisní recurs viz hesla: nesporné řízení (§ 46, odst. 2), pozůstalost, stížnost dovolací.

Režie podniku viz heslo: podnik.

Rok dražební viz heslo: dražba vnucená nemovitosti.

Rolnická usedlost viz heslo: usedlost střední velikosti.

Rolnický nedíl viz heslo: pozemková reforma.

Rozepře zahájená (rozsouzená) viz též hesla: rozluka, rozvod, Slovensko a Podk. Rus.

— spor (rozsudek) o žalobě opoziční opřené o to, že exekučně vymáhaný nárok vymáhajícího věřitele zanikl kompensací se vzájemnou pohledávkou povinného za vymáhajícím věřitelem, neodůvodňuje námitku zahájeného (rozsouzeného) sporu v pozdějším sporu, v němž se uplatňuje vzájemná pohledávka povinného č. 16942.

Rozhodce viz heslo: rozhodčí soud.

Rozhodčí soud (rozsudí) viz též heslo: pojištění smluvní.

- — rozhodčí ustanovení podle §§ 577 a násl. c. ř. s. nemohou býti přinuceni žalobou, aby podepsali rozhodčí výbor č. 16878.
- — k návrhu na povolení exekuce podle výroku vydaného rozsudím povoláním úmluvou stran podle § 577 c. ř. s. nutno připojit také úmluvu o rozsudím č. 16975.
- — pro účinnost dohody o rozsudím (§ 577 c. ř. s.) nezáleží na tom, že se teprve v soudním řízení o neúčinnost rozhodčího výroku zjišťuje, že písemná smlouva o rozsudím tu byla v době řízení rozhodčího soudu, ani nerozhoduje, že rozhodčí soud uznal podle nedostatečných listinných důkazů nedůvodně svou příslušnost č. 16909.
- — smlouva o rozsudím obsažená ve smlouvě hlavní pozbývá jako smlouva podružná své účinnosti, jestliže hlavní smlouva je neplatná nebo pozbyla později účinnosti č. 16909.
- — § 581 a násl. c. ř. s.: to, že jeden smluvce trvá na jmenování rozhodce (§§ 581, 582 c. ř. s.), nebrání druhému smluvci, aby podle § 583 č. 2 c. ř. s. nenavrhl prohlášení smlouvy o rozsudím za neúčinnou č. 16624.
- — nárok na jmenování rozhodce soudem musí ustoupiti nároku na prohlášení neúčinnosti smlouvy o rozsudím, nebyl-li rozhodce již jmenován a rozhodčí soud ustaven č. 16624.
- — není-li ve smlouvě o rozsudím ustanoveno něco jiného, nepozbývá smluvce práva domáhati se neúčinnosti smlouvy o rozsudím pro určitý spor tím, že již dříve podal u řádného soudu žalobu o téže věci, o níž mělo býti rozhodnuto rozhodčím soudem č. 16624.
- — proti usnesení o návrhu na jmenování rozhodce soudem (§ 582, odst. 1, c. ř. s.) není dalšího opravného prostředku, ať jde o usnesení vyhovující návrhu, či o usnesení zamítající č. 16626.
- — návrh na výrok, že smlouva o rozsudím pozbyla moci (§ 583 c. ř. s.), předpokládá platnou smlouvu o rozsudím č. 17028.
- — smlouvu o rozsudím nelze prohlásiti za neúčinnou pro později nastalé skutečnosti, jestliže nedošlo k platnému ujednání takovéto smlouvy pro nedostatek zvláštní plně moci (§ 1008 obč. zák.) č. 17028.
- — §§ 595, 596 c. ř. s.: rozhodčí výrok lze prohlásiti též jen částečně za neúčinný, týká-li se důvod neúčinnosti toliko některého z nároků vznesených na rozhodčí soud č. 16925.
- — předpisy civilního soudního řádu platí nejen co do řízení, ale i co do rozhodnutí a úpravy rozsudku vydaného o žalobě na neúčinnost rozhodčího výroku č. 16925.
- — písemnosti smlouvy o rozsudím je vyhověno i tehdy, potvrdili-li smluvci písemně, že se dohodli na smlouvě o rozsudím č. 16925.
- — nejde o překročení mezi úkolu rozhodčího soudu, jestliže rozhodčí soud uloží podlehlé straně nabrátí útraty právního zastoupení odpůrce před rozhodčím soudem, poplatek z rozhodčího nálezu a rozhodl o nárocích na náhradu škody vzniklé z neplnění smlouvy, podřídili-li smluvci podle smlouvy o rozsudím rozhodčímu soudu spory vzniklé ze smluvního poměru č. 16925.
- — neúčinnost rozhodčího výroku lze uplatňovati jak žalobou podle § 596 c. ř. s., tak i námitkou č. 16975.
- — různé: jestliže smluvci, kteří byli členy organizací, uzavřevších hromadnou (kolektivní) smlouvu, vyloučili jednotlivou (individuální) služební smlouvou, sjednanou přede dnem účinnosti vládního nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. (před 30. dubnem 1935), platnost kolektivních smluv, nemá pro služební poměr platnosti ani ujednání o rozhodčím soudě, obsažené v hromadné smlouvě; vydal-li v takovém případě rozhodčí soud přesto nález, je žalovaný oprávněn domáhati se neúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595 č. 1 c. ř. s. č. 16979.

- i za účinnosti zákona o pracovních soudech č. 131/1931 Sb. z. a n. přísluší stranám proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, jednak žaloba, která směřuje k věcnému přezkoumání dotčeného rozhodnutí a pro níž je příslušný pracovní soud (§ 38 zák. č. 131/1931), jednak žaloba, již se dožaduje neúčinnosti rozhodčího výroku z důvodů uvedených v § 595 c. ř. s. a důsledkem toho i neplatnosti smlouvy o rozsudím, a pro kterou je příslušný řádný soud č. 16997.
- § 114 živn. řádu nebrání ujednání rozhodčího soudu v hromadných (kolektivních) smlouvách č. 17064.
- možnost úmluvy o rozsudím nebyla vyloučena ani ustanovením § 3 zák. o živn. soudech č. 218/1896 ř. z. č. 17064.
- příslušnost rozhodčího soudu zřízeného v hromadné smlouvě nevylučuje jednotlivá (individuální) smlouva, neobsahuje-li zvláštní ustanovení vylučující onen rozhodčí soud č. 17064.
- ujednání výše mzdy jednotlivou (individuální) smlouvou nestačí k vyloučení ujednání hromadné smlouvy o příslušnosti rozhodčího soudu č. 17064.
- **soudy nemocenských pojišťoven** viz heslo: syndikátní odpovědnost.

Rozhodnutí viz heslo: rozsudek.

Rozkaz platební směnečný viz heslo: směnečné řízení.

Rozluka manželství (zák. č. 320/1919 Sb. z. a n.) viz též heslo: neplatnost (nicotnost) smlouvy.

- význam nepředložení osvědčení o státní příslušnosti československé v rozlukovém sporu č. 16870.
- československé soudy jsou v každém rozlukovém sporu povinny hned při jeho zahájení a nestalo-li se tak, v každém období rozepře zkoumat z úřadu státní příslušnost stran č. 16870.
- státní příslušnost československá je řádně vykázána osvědčením příslušného okresního úřadu a jest povinností toho, kdo podává žalobu, předložiti takovéto osvědčení č. 16870.
- není-li československá státní příslušnost dokázána osvědčením o stát. občanství, není žaloba o rozluku manželství způsobilá k řádnému projednání č. 16870.
- rozsudek vydaný ve sporu o rozvod manželství nemůže býti bez všeho podkladem rozhodnutí sporu o rozluku téhož manželství a nelze pokládati otázku rozlukového důvodu (hlubokého rozvratu manželství) a viny na něm po případě i viny na rozluce jím za pravoplatně rozsouzenou i pro rozpor rozlukový; to tím spíše, šlo-li o zakryté uziání a souhlasnou dohodu obou manželů v příčině otázky rozvodu a viny na něm (zastřený rozvod dobrovolný) č. 16656.
- skutkový základ žaloby o rozluku musí býti spolehlivě zjištěn podle zásady vyšetřovací a pravdy materiální č. 16656.
- poklešty (cizoložství) žalujícího manžela po nastalém rozvratu manželství nemohou v rozlukovém sporu zůstat bez povšimnutí, pokud se dotýkají otázky zavinění na rozluce, jestliže je žalovaná manželka uplatňovala před vnesením rozsudku první stolice, nehledíc na to, zda byly uplatněny za účelem dosažení rozluky jako rozlukový důvod, či jako obrana proti žalobě o rozluku manželství č. 16831.
- **§ 17:** netýkají-li se nové skutkové okolnosti, pro něž se jeden z rozvedených manželů domáhá obnovy rozvodového sporu, ani viny žalujícího manžela o obnovu, ani existence rozvodových důvodů na jeho straně, nýbrž toliko otázky míry jeho viny na rozvodu vysloveném též z jiných důvodů než pro hluboký rozvrat manželství, nemají předurčujícího významu pro rozhod-

nutí a přeměně rozvodu v rozluku podle § 17 rozl. zák.; není tu podkladu ani pro postup podle § 25, odst. 2, zák. č. 100/1931, ani pro vyčkání konečného rozhodnutí o žalobě za obnovu rozvodového sporu č. 16684.

Rozsouzená rozepře viz heslo: rozepře zahájená.

Rozsudek viz též hesla: oprava, rozepře zahájená, rozluka, rozvod, soutěž nekalá (§ 18), úrokové sazby.

- nestačí pouhá doložka v rozsudkovém výroku, že se dovolání prohlašuje za přípustné, nýbrž se musí v rozsudku zřetelně uvést, že tak činí pro zásadní význam rozhodnutí (§ 502, odst. 3, c. ř. s. ve znění čl. I. č. 2 zák. č. 251/1934 a čl. I. č. 314/1936 Sb. z. a n.) č. 16845.
- opis rozsudku nelze pokládati za doručení již dnem, kdy byl vložen do přihrádky zřízené u soudu pro advokáta, nýbrž doručení jest vykonáno teprve převzetím opisu oprávněnou osobou č. 16989.
- též o tom, že se k započtení namítaná vzájemná pohledávka nehodí k započtení, jest rozhodnouti v rozsudkovém výroku (§ 404 c. ř. s.); doplnil-li odvolací soud rozsudkový výrok prvního soudu, jenž jen nedopatřením neúčinnil rozhodnutí po této stránce, nejde o změnu rozsudku, nýbrž o pouhou opravu rozsudku ve smyslu § 419, odst. 3, c. ř. s. č. 16791.
- rozsudkový výrok, jímž bylo rozhodnuto věcně o mezitímním návrhu určovací podle §§ 236 nebo 259, odst. 2, c. ř. s., jest posuzovati podle procesního stavu, jaký tu byl v době vydání rozsudku soudem první stolice (§ 406 c. ř. s.) č. 16718.
- plat, který přísluší s úkromnému zaměstnanci prepustenému předčasně bez důležitého důvodu na dobu výše jedného roka, nemože býti — pokud je za tuto další dobu srovnán podle odst. 2 § 37 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. až v budoucnosti vždy koncom měsíce — prisúdený podle § 131 Osp. už před jeho srovnáním č. 16758.
- **dílčí:** účinky právní moci dílčího rozsudku, vydaného podle § 391, posl. odst., c. ř. s. o zažalovaném nároku, na další žalobcovy nároky vznesené po vydání onoho rozsudku proti vzájemné pohledávce namítané žalovaným k započtení č. 17134.
- bylo-li již o zažalovaném nároku pravoplatně rozhodnuto dílčím rozsudkem a nejde-li o obranu započtení provedeného již před sporem, nelze jednati v témž sporu o další pohledávce, s kterou by se v témže sporu mohla při úspěšném uplatnění námítky započtení se strany žalovaného vyrovnati vzájemná jeho pohledávka č. 17134.
- **pro zmeškání:** pro užití předpisu § 225, odst. 2, c. ř. s. ve znění čl. II č. 3 zák. č. 24/1928 Sb. z. a n. jest rozhodující jen, že byl vydán soudem první stolice rozsudek pro zmeškání; ustanovení to platí též o rozsudku pro zmeškání vydaném pro nepodání žalobní odpovědi (§ 398 c. ř. s.) a vztahuje se na každý opravný prostředek za celého sporného řízení ve všech stolicích č. 16613.
- důkazy ve smyslu § 396 c. ř. s. nejsou jen ony důkazy, které dostavivší se stran nabízí o skutkových okolnostech, obsažených přímo v žalobě, nýbrž jsou jimi všechny důkazy, které má soud po ruce a jež si nemusí teprve obstarávat; za uvedené podmínky jsou jimi i listiny, jimiž žalobce odůvodňuje žádost o povolení práva chudých, a soud může jich užití i za podklad svého volného uvážení podle § 273 c. ř. s. č. 16976.

Rozsudek trestní (§ 268 c. ř. s.): zda tu je trestný čin ve smyslu trestních zákonů (§ 1489, druhá věta, druhý případ), o tom rozhoduje ve sporu zásadně — není-li tu již pravoplatný odsuzující nález trestního soudu — civilní soude samostatně a nezávisle na výsledku trestního řízení, mejsa vázán zprošující výrokem trestního soudu č. 17147.

Rozsudi viz heslo: rozhodčí soud.

Rozvod manželství viz též hesla: rozepře zahájená, rozluka (§ 17).

- netýkají-li se nové skutkové okolnosti, pro něž se jeden z rozvedených manželů domáhá obnovy rozvodového sporu, ani viny žalujícího manžela o obnovu, ani existence rozvodových důvodů na jeho straně, nýbrž toliko otázky míry jeho viny na rozvodu vysloveném též z jiných důvodů než pro hluboký rozvrat manželství, nemají předurčujícího významu pro rozhodnutí a přeměně rozvodu v rozluku podle § 17 rozl. zák.; v takovémto případě není podkladu ani pro postup podle § 25, odst. 2, zák. č. 100/1931, ani pro vyčkání konečného rozhodnutí o žalobě za obnovu rozvodového sporu č. 16684.
 - návrh žalované strany, učiněný v rozvodovém sporu, na vyslovení rozvodu manželství od stolu a lože jest posuzován jako žalobu navzájem, ať bylo navrženo vyslovení rozvodu jen z viny žalující strany, nebo z viny obou manželů č. 16937.
 - jestliže žalující strana vzala žalobu, kterou se domáhala rozvodu z viny žalované strany, zpět se vzdáním se žalobního nároku, kdežto žalovaná strana navrhla jen, aby žalující byla odsouzena k náhradě útrat sporu, a soud vzal návrh na zpětvzetí žaloby na vědomí, vyhověl i návrhu žalované strany, nebrání to, aby v řízení o vzájemném nároku bylo ihned nebo později k návrhu žalované strany pokračováno ve sporu č. 16937.
- Rozvrat hluboký** viz heslo: rozluka.
- Rozvrh nejvyššího podání** viz heslo: dražba vnucená nemovitosti.
- Ručitel** viz heslo: rukojemství.
- Ruch stavební** viz heslo: stavební ruch.
- Rukojemství** viz též heslo: novace, placení, směnka.
- písemné rukojemské prohlášení nemusí obsahovat všechny podmínky rukojemské smlouvy, zejména výši zaručeného dluhu, nýbrž stačí, že hlavní dluh jest aspoň určitelný a že o tom není mezi smluvci nejasno č. 16988.
 - na hmotněprávní platnost a účinnost rukojemské smlouvy, kterou uzavřel rukojmí se znocněncem likvidační komanditní společnosti, nepůsobí to, že k jejímu označení bylo užito jen firemní zkratky bez dodatku »v likvidaci«, nebylo-li mezi smluvci pochybností, komu pohledávka skutečně patří č. 17053.
 - zaručil-li se někdo za veřejnou dávku jen do určité výše, ručí jen za dávku v té výši, nikoliv i za její příslušenství; věřitel musí to, co mu bylo z rozvrhové podstaty dlužníkovy přikázáno především, na vedlejší příslušenství, začítovat na zaručenou jistinu; rukojmí ručí za schodek na jistinu tak, jak se vyskytl při rozvrhu nejvyššího podání podle zásad exekučního řádu č. 17008.
 - keď sa ručiteľ zaručil len na určitý čas, k zachovaniu práva proti nemu stačí, keď ho veriteľ pred uplynutím ručebnej lehoty mimosúadne upomenul o zaplatenie dlhu; netreba, aby ho v tejto lehote o zaplatenie dlhu aj zažaloval č. 17015.
 - není-li ujednáno něco jiného, nepozbývá platnosti závazek rukojmího, který se zaručí za splnění kvoty, ani nebylo-li pak konkursní řízení zrušeno č. 16847.
 - není-li ujednáno nic jiného, neručí rukojmí za úroky z prodlení a útraty soudní a exekuční, jakož i za jiné vedlejší závazky, které vznikly po převzetí rukojemství č. 17008.
 - byla-li hlavnímu dlužníku doručena žaloba, kterou se věřitel domáhá zaplacení dluhu jak na něm, tak na rukojmím, nahrazuje ono doručení žaloby hlavnímu dlužníku upomínku ve smyslu § 1355 obč. zák. č. 16988.
 - pro otázku postihu mezi spolurukojmími (§ 1359 obč. zák.) nerozhoduje, zda se zaručili společně nebo odděleně (samostatně) bez zřetele na druhého č. 16930.
 - nejde však o spolurukojmího, nýbrž o rukojmího za schodek, zaručil-li se rukojmí jen pro ten případ, kdyby pohledávka věřitelova nebyla vymožena na ostatních spolurukojmích č. 16930.

- není-li ujednáno jinak, je zpravidla předpokladem dokročení věřitele na rukojmího za schodek, že hlavního dlužníka včas žaloval a vedl proti němu marně exekuci; byla-li veřejná držba svršků při takové exekuci bezvýsledná pro nedostavení se koupěchtivých, není předpokladem nároku proti rukojmímu, aby věřitel pojmenoval soudu i kupce z volné ruky (§ 280, odst. 2, ex. ř.) č. 16687.
- na věřiteli nelze žádati, aby se pro možné průtahy v dalším postupu v exekučním řízení vydával v nebezpečí promlčení svého směnečného nároku proti rukojmímu za schodek, jímž bylo rukojemství kryto č. 16687.
- byl-li na jmění hlavního dlužníka vyhlášen konkurs, může věřitel dokročit na rukojmího za schodek a nezáleží na tom, že konkurs byl později zrušen č. 16687.
- úlevy stanovené zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. platí jen pro peněžní ústav, jemuž bylo povoleno přiročí, nikoliv i pro rukojmí a plátce, který se zaručil vůči věřitelům peněžního ústavu č. 17035.
- ustanovení zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. o úlevách se netýkají hmotněprávní stránky závazku peněžního ústavu, jemuž bylo povoleno přiročí, ani jeho splatnosti, nýbrž pouze jeho žalovatelnosti vůči peněžnímu ústavu, nikoliv i vůči třetím osobám, jež přistoupily jako rukojmí a plátcí k závazku peněžního ústavu č. 17035.

Rus Podkarpatská viz hesla: Slovensko a Podkarpatská Rus, mezi místní právo soukromé.

Rustikalisté viz heslo: služebnost.

Rušení poslechu radia viz heslo: radiorozhlas.

Rybářský spolek viz heslo: rybolov.

Rybolov: i ten, kdo nabyl před účinností vod. zák. č. 93/1869 ř. z. a č. 71/1870 ř. z. oprávnění odvádět průmyslové odpadové vody do tekoucí řeky, jest povinen vykonávat vodní oprávnění tak, aby rybolov a jiné užítky nebyly bez potřeby ztěžovány nebo zkracovány, a jest odpověden za škody způsobené majiteli práva rybolovu, porušil-li onu povinnost č. 16985.

- majitel práva rybolovu není ani podle §§ 1313 a) a 1315 obč. zák., ani podle § 5 zák. č. 58/1885 ř. z. odpovědný za škodu, kterou způsobili rybáři, kteří jsou členy rybářského spolku, jemuž majitel rybolovu propachtoval právo rybolovu č. 17080.

Řád knihovní viz heslo: kniha pozemková.

- **konkursní** viz heslo: konkurs.
- **odpůrcí** viz heslo: odpůrcí nárok.
- **vyrovnací** viz heslo: vyrovnání.
- **o zbavení svéprávnosti** viz heslo: zbavení svéprávnosti.

Řidič automobilu viz heslo: automobilový zákon, pojištění smluvní.

Sázka viz heslo: diferemční obchody.

Sekvestr viz heslo: smlouva schovací.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů: senát pro řešení kompetenčních konfliktů není příslušný řešiti spor o příslušnost mezi nejvyšším správním soudem a vrchním pojišťovacím soudem dodatek I.

- — kladný kompetenční konflikt mezi nejvyšším správním soudem a řádnými soudy v otázce platnosti ustanovení zaměstnanců Státního nákladatelství podle legiónářského zák. č. 462/1919 Sb. z. a n. dodatek II.

Separatio bonorum viz heslo: pozůstalost.

Seznam advokátů (kandidátů advokacie) viz heslo: advokát (seznam advokátů).

Schovací smlouva viz heslo: smlouva schovací.

Silostroj viz hesla: autobus, automobilový zákon, pojištění smluvní.

Simulace viz hesla: odpůrčí nárok, smlouva na oko.

Sklouznutí viz heslo: náhrada škody (chodník).

Sleva pachtovného (vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n.) viz heslo: úprava pachtovného.

Slevy úrokové viz heslo: úrokové sazby.

Slovensko a Podkarpatská Rus viz též hesla: mezimístní právo soukromé, pozemková reforma, pojištění smluvní, stát.

— — u soudu na Morave započatý spor o rozvod, který strany nechaly spočívat, neopodstatňuje námitku závisnutí sporu podľa § 180 č. 5 Osp. proti žalobe o rozluku, podanéj u soudu na Slovensku č. 16755.

— — keď v pracovnom spore, počatom pred účinnosťou zák. č. 251/1934 Sb. z. a n. u okresného soudu konajúceho podľa § 42 zák. č. 131/1931, Sb. z. a n. namiesto pracovného soudu, odvolací súd rozhodoval v senáte složenom podľa § 32 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., Najvyšší súd zbaví rozsudok odvolacieho soudu účinnosti, vykonané odvolacie pokračovanie zastaví pre prekážku § 180 č. 1 Osp. a odvolaciu soudu uloží, aby odvolanie vybavil ako riadny odvolací súd č. 16762.

— — na užitek prídělových nemovitostí, pokud jsou přídělci již knihovně připsány, nelze v právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi vésti exekuci podle § 211 ex. zák. (vnucenou správou) bez svolení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství); svolení takové se však nevyžaduje, vázne-li již dobývaná pohledávka na prídělové nemovitosti ať dobrovolným, ať exekucním právem zástavním, předpokládajíc, že se zavazení to stalo se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) č. 16797.

— — ak byly ročné súvahy účastinnej banky cez rad rokov nešprávne zostavované resp. sfaľšované, zodpovednosť členov predstavenstva a dozorcovej rady (§ 200 obch. zák.) možno určiť prípadne podľa pomeru ich zavinenia (odst. 3 § 17 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n.) č. 16883.

— — členovia predstavenstva účastinnej banky, ktorí trpeli porušovanie stanov resp. predpisov jednacieho poriadku, zodpovední sú za škodu tým vzniklú, krome že by dokázali, že ani pri zachovaní stanov a jednacieho poriadku by nebolo bývalo možno škodu zabrániť č. 16883.

— — členovia dozorcieho výboru účastinnej banky sprostia sa zodpovednosti za škodu, povstajú banke malverzáciemi jej úradníka, ak dokážu, že pri vykonávaní revízie sa presvedčili, že vedení kníh bolo v poriadku a že nezbadali podozrivé okolnosti, ktoré by činily dôkladnú revíziu (od položky k položke) nutnou, a že preto konali revíziu len nahodilými skúškami (Stichproben) č. 16883.

— — absolutorium, udelené valným shromaždením účastinnej spoločnosti, kryje len také porušenia povinností orgánov účastinnej spoločnosti, ktoré mohli byť známe valnému shromaždeniu zo spisov mu predložených č. 16883.

— — smlúva o sprostredkovaní terminových obchodov obilím a mlýnskými výrobkami na plodínovej burze hoci cudzozemskej, uzavrená na Slovensku, je právne neúčinná; komitent môže späť požadovať od sprostredkovateľa to, čo mu dal ako zabezpeku na krytie prípadných strát z terminových obchodov, a sprostredkovateľ nemôže započítať nárok z titulu provízie za sprostredkovanie a hotových výdavkov č. 16889.

— — v manželských sporoch cudzozemcov, ktorých štátnu príslušnosť nemožno určiť, treba — ak strany bývajú na Slovensku — postupovať a rozhodnúť podľa manželského zákona platného na Slovensku (§ 119 m. z.) č. 16894.

— — právny význam udelenia dolových vód podľa § 129 všeobecného bankského zákona spočíva jedine v tom, že s hľadiska bankských záujmov nebola zistená prekážka, aby ten, komu také vody byly udelené, nepoužíval ich pro seba, a to aj k inému než bankskému a hutnému podnikaniu; udelenie toto samo o sebe nezakladá právny základ k vybraniu poplatkov za používanie dolových vód tretími osobami č. 16898.

— — ustanovenie § 7 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. platia podporne aj pre pracovný pomer súkromných zamestnancov (§ 54 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.) č. 16899.

— — čs. štát, v prospech ktorého bol podľa § 43 zák. o stavebnom ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n. a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. zapísaný zákaz scudzenia a zataženia na nehnuteľnosť, na ktorú štát poskytol podporu, je podľa všeobecných predpisov pozemkoknižného poriadku oprávnený použiť rekurzu proti súdnym usneseniam o knižkových zápisoch, ktorými bolo zasiahnuté do jeho práv, vyplývajúcich zo zákazu scudzenia a zataženia č. 16900.

— — k rozhodnutí o návrhu na povolení exekuce na svršky a na dýchod proti povinnému na Slovensku podle vykonateľného smíru uzavřeného o soukromoprávních nárocích před tuzemským trestním soudem (§ 1 č. 5. ex. ř.) je příslušný soud uvedený v § 5 ex. ř. č. 17013.

— — exekúcia na prídělovú nehnuteľnosť zaťaženú zákazom scudzenia a zataženia v prospech Státného pozemkového úřadu (ministerstva zemědělstva) č. 17020.

— — predaj tovaru obchodníkom, bývajúcim na Slovensku, obchodníkovi bývajúcemu na Morave, posudzuje sa podľa práva tej právnej oblasti, kde bol kúpopredajný úkon uzavrený č. 17021.

— — majiteľ alebo prevodzovateľ motorového vozidla zodpovedný je za zavinenie svojho šoféra ako za zavinenie vlastné ien voči poškodeným tretím osobám č. 17084.

— — keď škodu utrpel majiteľ alebo prevodzovateľ motorového vozidla pri jeho projoze spoluzavinením tretej osoby, nemožno škodu rozdeliť na tom základe, že bola spôsobená čiastočne zavinením šoféra poškodeného, ak spomenutá tretie osoba nepreukáže, že poškodený vedel o nezdatnosti svojho šoféra alebo že je inak sám čiastočne vinný č. 17084.

Složení u soudu (§ 1425 obč. zák.): byla-li peněžitá částka, složená podle § 1425 obč. zák. pro pozůstalost k pozůstalostnímu soudu, exekučně zabavena několika věřiteli, jest na pozůstalostním soudě, aby pod následky zmatečnosti rozhodnutí o vydání deposita postoupil depositum exekučního soudu (čl. XVIII uvoz. zák. k j. n., § 44 j. n., §§ 51, 307, 329 ex. ř.), a bylo-li v příčině složené částky povoleno věřiteli pozůstalosti oddělení jmění (§ 812 obč. zák.), aby to exekučnímu soudu oznámil č. 16615.

— — složení dluhu u soudu ve smyslu § 1425 obč. zák. nemá účinku placení, nebyl-li dluh složen u příslušného soudu, t. j. u soudu, v jehož obvodu jest splniště č. 16728.

— — jest důležitým důvodem složení dluhu u soudu, odepřel-li věřitel vydatí dlužníkovi kvitanci (§ 1426 obč. zák.) a vrácení dluhopisu o závazku (§ 1428 obč. zák.) č. 16736.

Služby vyšší viz heslo: zaměstnanci soukromí.

Služební poměr obecních zaměstnanců (úředníků, zřízců) viz heslo: zaměstnanci obecní.

— — **soukromých zaměstnanců** viz heslo: zaměstnanci soukromí.

— — **železničních zaměstnanců** viz heslo: zaměstnanci železniční.

Služební řád viz heslo: zaměstnanci železniční.

Služební smlouva viz heslo: smlouva služební.

Služebnost viz též hesla: dražba vnucená (§ 170 č. 5 ex. ř.), žaloba konfesorní, zápůrčí.

- předpoklady nabytí soukromopráv. služebnosti pro obec vydržením č. 16683.
 - z toho, že se po určitém pozemku kdokoli procházel, nelze vyvozovat výkon služebnosti pro obec, nýbrž jen výkon obecního užívání; ani v tom, že se obecní výbor usnesl, že se obec bude bránit všemi prostředky proti jakémukoli omezení užívání pozemku obyvatelstvem obce, a že se obec s vlastníkem pozemku dohodla o udržování a hlídání pozemku, se neprojevuje úmysl obce potřebný k vydržení služebnosti jako práva soukromého č. 16683.
 - jestliže věřitel, který vedl exekuci nucenou dražbou nemovitosti podle rozsudku vydaného v odporu sporu, neuplatnil již v exekučním řízení neúčinnost služebnosti bytu vyloučené pro dlužníka a vložené do pozemkové knihy, nemůže se později domáhat ani sám, ani jeho universální nástupce neúčinností zřízení oné služebnosti, kterou podle pravoplatných dražebních podmínek jako vydražitel převzal bez započtení na nejvyšší podání č. 16783.
 - má-li ten, jemuž přísluší služebnost bytu, podle smlouvy nárok na určité přibytčné v penězích pro případ, kdyby nemohl nebo nechtěl ve služebním domě bydlet, nejde pouze o služebnost, nýbrž také o reálné břemeno, jež shořením služebního domu nebylo podle § 525 obč. zák. staveno č. 16815.
 - jestliže bylo po vydražení ideální polovice nemovitosti, zatížené právem bydlení, ono právo vymazáno na vydražené polovici, zaniká jako věčné právo i co do druhé ideální polovice nemovitosti, třeba nebylo i na ní vymazáno; vydražitel, který nepřevzal podle dražebních podmínek závazek plnit onu služebnost, jest oprávněn domáhat se na osobě původně z výměnku oprávněné náhrady pro bezdůvodné obohacení, užívá-li ona osoba i potom nadále bytu č. 16955.
 - k vydržení služebnosti se vyžaduje, vyjma případ podle § 1471 obč. zák., aby právo bylo vykonáváno při každé naskytnuvší se příležitosti, ale nestačí, nevykonává-li se tak často, jak je to obvyklé, nýbrž jen někdy, takže vlastník služebného pozemku nemůže seznati, jde-li o nahodilou skutečnost či o úmyslný výkon práva č. 16963.
 - jízdy návštěvníků hostince přes určitý pozemek, třeba se dály způsobem prospěšným také pro hostince, nestačí k vydržení práva vozové cesty pro vlastníka hostince, nevycházely-li z držitelské vůle a ze zevně poznatelného podnětu vlastníka č. 16963.
 - je-li u služebnosti vozové cesty přes dvůr služebného statku panujícím statkem usedlost jako hospodářské středisko, z něhož se hospodaří na pozemcích k ní patřících, nemusí býti vykonávání oné služebnosti i pro pozemky později přikoupené rozšířením služebnosti, zejména nejde-li o zvětšení při pravidelném hospodaření nepředvidatelné a nedojde-li k podstatně vyššímu zatížení služebného statku č. 17070.
- Směnečné řízení:** směnečný platební příkaz může býti vydán proti bezvýmínečně přihlášeným dědicům směnečného dlužníka, jimž byla odevzdána pozůstalost, prokázal-li směnečný věřitel úředním potvrzením pozůstalostního soudu, že jsou právními nástupci směnečného dlužníka č. 16677.
- spojil-li žalobce s návrhem na vydání směnečného platebního příkazu další žalobní žádost, aby žalovaným bylo rozsudkem uloženo zaplacení směnečné sumy, nebude-li uvedenému návrhu vyhověno, jest to pokládati za návrh podle § 554 c. ř. s., který se stane zbytečným, bylo-li návrhu na vydání platebního příkazu vyhověno č. 16677.

Směnka viz též hesla: novace, prokurista.

- kontribuční záložny mohou vystavovat i cizí směnky a poskytovat na ně zápůjčky na dobu nejdéle 6 měsíců č. 16666.
- tím, že nevyplněná směnka, odevzdaná kontribuční záložně, nebyla hned vystavena na dobu nejdéle 6 měsíců, byla sice lhůta podle § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z. překročena, ale nezachování toho předpisu nečiní směnku nicotnou č. 16666.

- pokud není principál zavázán ani občanskoprávně z úvěru poskytnutého na podkladě smének podepsaných jen jedním z kolektivních prokuristů č. 16770.
- směnečný závazek nezaniká smrtí směnečného dlužníka, nýbrž přechází dědičnou posloupností na jeho dědice č. 16677.
- směnečný solidární rukojmí a plátce jest oprávněn vymáhati postihem zaručenou pohledávku proti hlavnímu dlužníku, jestliže mu věřitel připsal na účtě (kontě) znějícím původně na hlavního dlužníka, svou pohledávku k tíži, ježto hlavní dlužník neplatil č. 17153.
- nečiní zmenu neplatnou, že podpis výstavce je umístěn pod podpisem zmenečníka č. 16754.
- řádné znemenání firmy nevyžaduje, aby pod zněním firmy byl připojen podpis toho, kdo ji znamenal, pokud to zákon, stanovy nebo společenská smlouva předepisují č. 16859.
- nejde o řádný firemní podpis na směnce závazný pro firmu, když mezi zněním určité firmy (komanditní společnosti) pod jméno zástupce, který za ni podepsal, jest vsunuto znění jiné firmy, třeba jím rovněž zastupované č. 16859.
- § 6 sm. zák.: pouhý podpis blankosměnky několika osobami jako spoluvýstavci, nezakládá obecnoprávní závazek spoludlužnický nebo závazek spolurukojmích (a plátců) za dluh směnečného příjemce se všemi právními důsledky podle § 896 obč. zák.; takovýto závazek vzniká jen tehdy, je-li podpis na blankosměnce potvrzením předchozího ujednání, že spoluvýstavci převezmou tak zv. zastížené spolurukojemství příjemce směnky č. 16622.
- keď bol akceptačný prejav napísaný na blankozmenku menom účastnínej spoločnosti jej prokuristom, nie je na prekážku zmenkovému záväzku, že v deň, ktorý bol pri vyplnení zmenky uvedený ako deň vystavenia, prokúra dotyčného prokuristu už zanikla; stačí, že účastinná spoločnosť v ten deň jestvovala č. 16902.
- správca úpadkovej podstaty oprávnený je blankozmenku, patriacu do úpadkovej podstaty, vyplniť č. 17154.
- § 83: promlčení směnečných nároků se přerušuje podáním žaloby; řádné pokračování ve směnečném sporu není podmínkou přerušení promlčení č. 17054.
- § 98: svolenie účastníkov, potrebné podľa odst. 2 § 98 zmenk. zák. k platnému vykonaniu zmenkového protestu na inom mieste, než stanoví odst. 1 cit. paragrafu, môže byť udelené aj mlčky tým, že protestát bez námietok dá proti sebe vykonať protest; túto skutočnosť treba v proteste poznamenať č. 16747.

Smír: úmluva o výši náhrady hotových výloh a odměny vyrovnacího správce ve smyslu § 38, odst. 3, vyr. ř. je právní jednání, jež upravuje jak pochybnou výši nároku správce, tak pochybnou výši závazku dlužníka č. 16907.

- jde o platnou úplatnou smlouvu (§ 1380 obč. zák.), nikoli o darování (§§ 938 a další obč. zák.), jestliže se svobodný zaměstnavatel zavázal platit své bývalé hospodyně po skončení poměru doživotní důchod za její služby a za to, že s ní udržoval intimní poměr a že jí takto byla zmařena vyhlídka na sňatek č. 16931.
- podle soudního smíru nelze povolití zajišťovací exkuci (§ 370 ex. ř.) č. 16933.
- jde o platnou úmluvu, vzdají-li se poctiví smluvci, uzavírajíce smír (§ 1380 obč. zák.), oprávnění napadati uzavřené narovnání pro omyl č. 16992.
- náhradní pohledávka přisouzená pravoplatně poškozenému z důvodu automobilového úrazu nezaniká tím, že poškozený ve sporu proti pojišťovně, u které byl škůdce pojištěn proti následkům zákonné odpovědnosti, bez souhlasu pojistníka uzavřel s ním smír na částku nedosahující výše přisouzené náhradní pohledávky; v ujednání smíru s pojišťovnou není obsaženo vzdání se náhradní pohledávky vůči osobě odpovědné za škodu č. 16805.
- práva domáhati se nicotnosti smlouvy se nelze smluvně vzdáti, nýbrž jen práva napadati smlouvu pro relativní neplatnost č. 17096.

Smišený rozhodčí soud čs.-maďarský viz heslo: stát.

Smlouva viz též hesla: dar, doba pracovní osmihodinová, měna, neplatnost, placení, pozemková reforma, výminka.

- **uzavírání smluv:** smlouvy sjednané s osobami omezenými ve své svéprávnosti (§ 865, druhá věta obč. zák.) nejsou absolutně neplatné (nicotné), jako tomu jest u osob nezpůsobilých vůbec k právním činům, nýbrž jsou jen relativně neplatné (nařikatelné) č. 16638.
- nezletilý, který zapůjčuje společenstvu peníze v podobě vkladů t. řec. členských úspor a pokračuje v ukládání peněz i po dosažení zletilosti, dal konkludentně najevo, že ve smlouvě i zápůjčkách po nabytí zletilosti setrvává a má nárok na vrácení uložených peněz č. 16638.
- z pouhého všeobecného prohlášení kominického mistra, učiněného při ucházení se o podporu jeho žádosti za udělení kominické koncese vůči jiným (třetím) osobám, ať přirozeným (fysickým), ať právníckým (vůči spolku majitelů domů a vůči obci), že bude vymetati za nižší sazby než za ony, které jsou vyhlášeny pro určitou obec, nevznikl pro majitele domů smluvní nárok na dodržení nižších sazeb č. 16811.
- **domovníká viz heslo: domovníci.**
- **dopravní viz heslo: doprava železniční.**
- **kolktivní:** skončil-li pracovní poměr před účinností vládn. nař. č. 141/1937 Sb. z. a n. o závaznosti hromadných pracovních smluv (před 30. červnem 1937), nemá zaměstnanec nároku na odměnu za práci přes čas, třeba se ujednáním o paušální odměně za práci přes čas individuální služební smlouva odchylovala v zaměstnancův neprospěch od hromadné smlouvy pracovní, kterou uzavřely organizace zaměstnanců a zaměstnavatelů, jejichž členy byli oba smluvci č. 16657.
- nestanovily-li zákonné předpisy jinak, mohli sice zaměstnavatelé před účinností vládn. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. (před 30. dubnem 1935) platně sjednat se zaměstnanci jednotlivé (individuální) služební smlouvy, odchylné od ustanovení hromadné (kolktivní) smlouvy, i když v ní bylo ujednáno vyloučení nebo omezení uzavírání jednotlivých smluv, nelze však za účinnosti řečeného vládního nařízení platně snížit mzdu (plat) v neprospěch zaměstnancův, a to ani tehdy, byla-li zaměstnancova odměna stanovena jen jednotlivou (individuální) smlouvou č. 16693.
- hromadná smlouva ve smyslu § 114 b) živn. ř., která nebyla zemským úřadem schválena, nemá právní účinnosti, i když se podle ní členové živnostenského společenstva a pomocnické hromady řídili; na takové ujednání se nevztahuje vládn. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. č. 16739.
- jestliže smluvci, kteří byli členy organizací, uzavřevších hromadnou (kolktivní) smlouvu, vyloučili jednotlivou (individuální) služební smlouvu, sjednanou přede dnem účinnosti vládn. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. před 30. dubnem 1935), platnost kolktivních smluv, nemá pro služební poměr platnosti ani ujednání o rozhodčím soudě, obsažené v hromadné smlouvě; vydal-li v takovém případě rozhodčí soud přesto nález, je žalovaný oprávněn domáhat se neúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595 č. 1 c. ř. s. č. 16979.
- § 114 živn. řádu nebrání ujednání rozhodčího soudu v hromadných (kolktivních) smlouvách č. 17064.
- příslušnost rozhodčího soudu zřízeného v hromadné smlouvě nevylučuje individuální smlouva, neobsahuje-li zvláštní ustanovení vylučující onen rozhodčí soud č. 17064.
- ujednání výše mzdy jednotlivou (individuální) smlouvou nestačí k vyloučení ujednání hromadné smlouvy o příslušnosti rozhodčího soudu č. 17064.
- **kupní viz též hesla: pozemková reforma, splátkové obchody, společnost s ruč. omez.**

- k vymození nároku na převzetí koupeného zboží kupitelem nelze vésti exekuci podle § 354 ex. ř. č. 16617.
- právo kupitele zadržeti a užívat v případě prodlení se zaplacením kupní ceny věci, k níž si prodatel vyhradil vlastnické právo do jejího úplného zaplacení, dokud mu prodatel nevrátí konané splátky, jest nárokem obligačním, jehož dodržení se kupitel může domáhati pouze na prodatel, nepřísluší mu však petitorní žaloba na vydání věci proti třetímu, který mu tuto věc se souhlasem prodatelovým odňal č. 16682.
- k právní účinnosti (závaznosti) smlouvy o postupném dodávání zboží se vyžaduje určitost nebo aspoň objektivní určitelnost co do množství zboží č. 17132.
- pokud není platná smlouva, kterou se výrobce zboží (cementu) zavázal dodávati obchodníku určitý druh zboží po určitou dobu a za určitou cenu podle toho, kolik ho bude odběratel potřebovati k dalšímu prodeji (s doložkou »celá spotřeba pro prodej«) č. 17132.
- ak si kupitel len vo všeobecnosti vymienil, že objednaný tovar musí mať určité procento hodvábných nití, dodaný tovar tejto výmienke — podľa spôsobu zisťovania obsahu hodvábu v tužemsku obvyklého — vyhovoval, nemôže kupiteľ požadovať od predavateľa náhradu škody na tom základe, že tovar, o ktorom predavateľ vedel, že je určený k vývozu do určitého cudzozemského štátu, neobsahoval podľa zvláštnych predpisov colnej správy tohoto cudzozemského štátu, smerodatných pre zistenie obsahu hodvábu látok, vymienené procento hodvábu, v dôsledku čoho kupiteľ (vývozca) musel platiť vyššie clo a pokutu č. 17021.
- **čl. 347 obč. zák.:** distanční obchod jest tu jen tehdy, byla-li věc podle ujednání spolupůsobením třetí osoby odeslána prodatelem kupiteli a takto převedena z moci prodatele do moci kupitelovy č. 16623.
- nejde o obchod distanční, přiveze-li prodatel sám prodanou věc kupiteli č. 16623.
- **čl. 355, 356 obč. zák.:** nárok kupitele na náhradu škody pro nesplnění má svůj základ v prodatelově prodlení se splněním smlouvy, i když je předpokladem jeho uplatnění, aby tu byly další podmínky uvedené v čl. 356 obč. zák. č. 16879.
- postoupený dlužník jest oprávněn namítati proti postupníkovi svou pohledávku za postupitelem z důvodu náhrady škody pro nesplnění smlouvy podle čl. 355 obč. zák., octl-li se postupitel se splněním smlouvy v prodlení ještě před postupem pohledávky postupníkovi č. 16879.
- **mandátní viz heslo: smlouva zmocnitelská.**
- **mezinárodní, státní viz heslo: stát.**
- **na oko (§ 916 obč. zák.) viz též heslo: odpůrčí nárok.**
- jednání na oko jest možné i tehdy, jestliže při něm spolupůsobil úřad; schválil-li však soud jako opatrovnícký soud smlouvu, na níž byl zúčastněn jako smluvce nezletilý, nejde o jednání na oko č. 16950.
- **nájemní a pachtovní viz též hesla: dražba vnucená nemovitosti (§ 216 č. 4. ex. ř.), kinematografická licenice, ochrana nájemníků, úprava pachtovního.**
- nájemce nepozbývá nároku na užívání najatých místností tím, že se do nich nenastěhoval, a pronájemce jest povinen mu dovoliti, aby užíval najatého bytu po dobu, po kterou zaplatil nájemné; přenechal-li pronájemce užívání pronajaté místnosti jiné osobě, třeba bezplatně, jest povinen nahraditi nájemci vzniklou škodu č. 16707.
- je-li nájemní smlouva, která byla sjednána se spoluvlastníky domu, z nichž některý jest nezletilý, neplatná proto, že nebyla schválena opatrovníckým soudem, není účinná ani pro ostatní zletilé spoluvlastníky č. 16950.

- — člen všeobecně prospěšného stavebního družstva a čekatel' rodinného domčeka, vystaveného družstvem s finančnou podporou státu podľa § 27, odst. 1 alebo 3, zák. č. 35/1923 Sb. z. a n., povinný je až do prevedenia domčeka do jeho vlastníctva platiť — ak v dome býva — riadne určené nájomné č. 17085.
- — nároku na náhradu nákladů, vynaložených pachtýřem na plody, jež zamýšlel vytěžiti ze zpachtovaných pozemků (náklady hnojení, osevu a pod.), musí se pachtýř domáhati v propadné šestiměsíční lhůtě po vrácení (vyklizení) (§ 1097 obč. zák.), a to i tehdy, došlo-li k předčasnému zrušení pachtovní smlouvy sjednané na určitou dobu č. 16729.
- — soudní příkaz podle § 567, odst. 1, c. ř. s. lze vydati jen, jde-li o nájem (pacht), sjednaný na určitou dobu, zanikající bez předchozí výpovědi uplynutím smlouvené doby č. 16631.
- — byla-li dána výpověď z nájemní smlouvy, uzavřené na určitou dobu, před uplynutím této doby z důvodu, pro který si smluvci vyhradili možnost předčasné výpovědi, nelze se nároku na odevzdání nebo převzetí najaté věci domáhati soudním příkazem podle § 567, odst. 1, c. ř. s., nýbrž jen žalobou podle § 567, odst. 4, c. ř. s., kterou lze podat i před uplynutím výpovědní lhůty, zejména tehdy, není-li mimosoudní výpověď exekučním titulem pro nedostatek podmínek, vytčených v § 565, odst. 4, c. ř. s., § 1 č. 18 ex. ř. č. 16631.
- — výpověď nájemního nebo pachtovního poměru musí býti jasná, určitá a nepodmíněná č. 16967.
- — nejde o platnou výpověď ve smyslu §§ 560 a dalších c. ř. s., je-li dána »pro případ, že by nájemník nesouhlasil s novou úpravou nájemného«; proti takovéto výpovědi není třeba podávati námitky č. 16967.
- — lze vydati příkaz na odevzdání najatého předmětu podle § 567, odst. 1, c. ř. s., jestliže bylo v nájemní smlouvě sjednané na neurčitou dobu umluveno, že nájemce je povinen vykliditi najatý předmět do 14. dne kvartálního měsíce, nezaplátí-li do 6. dne téhož měsíce nájemné č. 17045.
- — nájemce, který není členem obecně prospěšného stavebního a bytového družstva, nepoživá co do výpovědi týchž výhod jako nájemce, jenž jest členem onoho družstva č. 17138.
- — kratší lhůty osmidenní (§ 575, odst. 1, c. ř. s.) k podání opravných prostředků platí i ve sporech, v nichž se nájemce (pachtýř) domáhá zrušení nájemní (pachtovní) smlouvy podle § 1117 obč. zák. č. 16903.
- — pachtovní smlouva nepozbývá zcizením propachtované věci své účinnosti v celém rozsahu; pachtýř nepoužívá spachtované věci po jejím zcizení vůči novému vlastníku bez právního důvodu č. 16670.
- — poměr mezi vypověděným pachtýřem a novým vlastníkem se řídí co do placení pachtovního a vrácení pachtované věci podle pachtovní smlouvy sjednané mezi pachtýřem a zcizitelem propachtované věci č. 16670.
- Smlouva o dílo:** jestliže bylo ve stavební smlouvě ujednáno, že stavitel má nárok na odměnu za vícepráce jen tehdy, budou-li stavebním výborem stavebníka (společenstva) výslovně schváleny, nepřísluší mu nárok na odměnu za vícepráce, které nebyly schváleny tímto výborem, třebaže byly nařízeny stavebním úřadem, a to ani podle § 1037 obč. zák. č. 16877.
- — osoba pověřená (stavebním výborem) stavebním dozorem není v takovémto případě oprávněna k schválení víceprací jménem stavebního výboru č. 16877.
- — odmítli-li prováděč (§ 1165 obč. zák.) opravu vadného díla v garanční lhůtě, jest zadatel díla oprávněn dáti sám ihned požadovanou opravu a žádati náhradu nákladů na ni vynaložených i útrat snad provedeného řízení k zajištění důkazů; jestliže byl zadatel díla sám odpo-

- věden svému smluvci a přesto že byl přesvědčen o vadnosti díla, pustil se do sporu se svým smluvcem, není prováděč díla povinen nahraditi zadateli útraty sporu č. 16663.
- **o inserci:** objednatel inserátu není povinen zaplatiti inserčné, nastaly-li v úpravě nebo v rozsahu nákladu listu, v němž inserát byl objednan, anebo v jiných podstatných směrech takové změny padající na vrub majitele listu, které by se přičítily zájmům objednatele inserátu takovou měrou, že by se další uveřejňování inserátu nemohlo pokládati za plnění inserční smlouvy č. 16662.
- **odvážná** viz heslo: diferemční obchody.
- **o obnovu** viz hesla: novace, smír.
- **o rozsudím** viz heslo: rozhodčí soud.
- **o zápůjčce** viz hesla: měna, zápůjčka.
- **osvojecí** viz heslo: osvojení.
- **pojištná** viz heslo: pojištění smluvní.
- **postupní** viz heslo: postup.
- **příkazní** viz heslo: smlouva zmocnitelská.
- **rukojemská** viz heslo: rukojemství.
- **schovací:** dokud nebylo schovateli soudem přímo uloženo vydání uschované věci, není schovatel oprávněn bez ukladatelova svolení vydati uschovanou věc výkonnému orgánu při výkonu zatímního opatření vydaného proti třetí osobě; učiní-li tak přece, jest přesto povinen vydati věc ukladateli, nenamítal-li nemožnost vrácení věci č. 16661.
- — schovatel ustanovený exekučním soudem (§ 259, odst. 3, ex. ř.) má přímý nárok na náhradu vynaložených nákladů na uschované věci jen proti vymáhajícímu věřiteli, nikoliv i proti vlastníku zabavených věcí č. 16669.
- — je-li vlastníci uschovaných věci třetí osoba na exekučním řízení nezúčastněná, nemůže se na ni schovatel ustanovený exek. soudem domáhati náhrady uvedených nákladů ani jako nezmocněný jednatel, ani podle §§ 1041 a 1042 obč. zák.; nelze tu užiti ani obdobou předpisů §§ 331, 332, 336 obč. zák. č. 16669.
- — jakmile byl schovatel po zrušení exekuce exekučním soudem uvědoměn o skončení schovacího poměru a o odměně za svou činnost, vykonávanou jen pro účely exekuce, není oprávněn zadržovati uschované věci, nýbrž jest povinen je vrátiti; neučiní-li tak, nepřísluší mu ani nárok na náhradu nákladů na zadržované věci, vzniklé mu svémocným zadržováním č. 16669.
- — právní význam ukladatelova zmocnění ve smyslu § 3 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n. v přiročí k ochraně peněžních ústavů a jejich věřitelů; zákon č. 241/1924 Sb. z. a n. tvoří právní domněnku, že ten, kdo dává věc v úschovu přímo nebo dáním v zástavu nepřímo, činí tak s vůlí zachovati sobě vlastníctví č. 16958.
- — bankér, který tvrdí, že nabyl vlastníctví k uloženým cenným papírům, musí dokázati, že se ukladatel vzdal vůle zachovati si vlastníctví k uloženým papírům č. 16958.
- — pouhým vydáním zmocňovacího prohlášení dle § 3 dotč. zák. samým nezaniká vlastnické právo ukladatele k cenným papírům daným do úschovy č. 16958.
- **služební** viz též hesla: doba pracovní osmihodinová, dovolená, pracovní soudy, smlouva kolektivní, zaměstnanci soukromí, železniční.
- — tým, že synovec, přijatý do domácnosti svojej tety, konal v jej hospodárstve práce na základe jej sľubu, že mu za to zanechá svoj majetok, a ona jeho práce prijímała, uzavrená bola pracovni smluva č. 17014.

- lékař, který se zavázal, že bude jménem nemocenské pokladny státních drah za ni a na její účet poskytovat po dobu relativně trvalou lékařskou službu osobám majícím na ni nárok, že se při výkonu uvedené služby bude řídit všemi předpisy platícími pro uvedenou službu a uvedenými v ustanovovacím výměru a že se spokojí s honorářem předem sjednaným, jež mu bude nemocenská pokladna vypláceti a jehož zvýšení jest podle soukromopodnikatelských zásad vyloučeno, jest ve služebním poměru k uvedené nemocenské pokladně, třebaž je mimo to též u jiných ústavů pokladničním lékařem, státním obvodním lékařem, a provozuje i soukromou lékařskou praxi č. 16872.
- pro posouzení, zda jde o poměr služební (pracovní), je rozhodující, zda podle ujednání jest zaměstnanec povinen řídit se směrnicemi danými zaměstnavatelem co do způsobu i doby výkonů služebních (pracovních), a že je zaměstnanci uložena osobní povinnost ke konání služeb (práci), takže zaměstnavatel řídí celý provoz, v němž jest zaměstnanec jen článkem v ústrojí zaměstnavatelova podniku č. 16724.
- služební (pracovní) smlouva nepozbývá své právní povahy tím, že zaměstnancova odměna byla stanovena výhradně podle množství zboží prodaného zaměstnancem č. 16724.
- ustanovení §§ 113, odst. 2, a 136 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nevyklučují použití § 1155 obč. zák. č. 17074.
- služební smlouva uzavřená s cudzozemcem nie je neplatná preto, že si zaměstnavateľ neobstaral povolenie úradu zamestnávať cudzozemca č. 17156.
- odoprenie povolenia úradu zamestnávať cudzozemca je príhodou v osobe zamestnávateľa; nezáleží na tom, že v služebnej smluve obstaranie povolenia uložené bolo zamestnancovi č. 17156.
- **státní** viz heslo: stát.
- **stavební** viz heslo: smlouva o dílo.
- **trhová** viz heslo: smlouva kupní.
- **úplatná** viz heslo: dar.
- **o účastenství na zisku** viz heslo: podnik.
- **ve prospěch třetího (§ 881 obč. zák.):** ustanovení § 881 obč. zák. se týká jen právních jednání mezi živými a nejsou v něm upraveny příkazy na případ smrti č. 16710.
- **zmocnitelská** viz též hesla: advokát, notář, plná moc.
- jde o poměr mandátní, převzal-li peněžní ústav provedení likvidace konta u Vídeňské poštovní spořitelny č. 16913.
- mandatář je povinen vydati mandantu užitek z přikázaného jednání teprve tehdy, až se jemu samému skutečně dostalo tohoto užítku; došlo-li k tomu teprve po povolení příročí peněžnímu ústavu, nevaži žalování nároku mandantem předpis § 5 zák. č. 240/1924 Sb. z. a n. č. 16913.
- zmocněnec, který převzal vůči zaměstnanci závazek (příkaz), že podá za něho přihlášku o zvýšení dávek pensijního pojištění podle zák. č. 125/1931 Sb. z. a n., odpovídá podle § 1012 obč. zák. za škodu vzniklou zmocniteli nesplněním příkazu č. 16708.
- jde o škodu utrpěnou ex causa mandanti (§ 1014 obč. zák.), byl-li zmocněnec kopnut koněm, když na zvláštní výzvu majitele usedlosti ohrožené požárem připínal hadici k vodovodu č. 17051.
- zmocněnec má podle § 1014 obč. zák. nárok na náhradu škody vzniklé mu z nebezpečí, jemuž se musel nutně vydati, chtěl-li rádně a úspěšně splnit příkaz; nerozhoduje, zda zmocnitel mohl předvídati možnost škody č. 17051.

- jestliže někdo z úslužnosti (ex officio et amicitia) převezme na příkaz druhého k obstarání věc příkazcovu, jest právní poměr mezi nimi posuzovati především podle ustanovení občanského zákoníka o zmocňovací smlouvě (§§ 1002 a další obč. zák.), třebaž nešlo o činnost právníkou, nýbrž jen o činnost faktickou č. 17051.
- **zprostředkovatelská:** nejde o příkaz k prodeji (§§ 1086 až 1088 obč. zák.), dal-li vlastník nemovitosti zprostředkovateli příkaz, aby prodal jeho nemovitosti dobrovolnou dražbou, začož měl dostati určitou provisi z prodejní ceny č. 16628.
- je-li patmo z okolností případu, že neměla býti provedena dobrovolná dražba, neodpovídá zprostředkovatel za škodu, když jeden z uchazečů svou nabídkou učiněnou při soukromé dražbě nesplnil a neuzavřel s vlastníkem nemovitosti kupní smlouvu č. 16628.
- **Smluvní pokuta** viz heslo: pokuta smluvní.
- **Smluvní pojištění** viz heslo: pojištění smluvní.
- **Smluvní zákaz zcizení a zavazení** viz heslo: zákaz zcizení a zavazení.
- **Snížení kupní ceny** viz heslo: správa pro vady.
- **Sociální pojištění** viz heslo: pojištění sociální.
- **Solidarost závazku** viz též hesla: pojištění smluvní, směnka, výměnek, výživné.
- **Soud:** příslušnost viz tamže.
 - **vázanost** viz tamže.
 - **exekuční** viz heslo: exekuce.
 - **pracovní** viz heslo: pracovní soudy.
 - **krajský civilní v Praze** viz heslo: příslušnost.
 - **rozhodčí** viz heslo: rozhodčí soud.
 - **trestní** viz heslo: rozsudek trestní.
- **Soudce vyloučený** viz heslo: zmatečnost (§ 477 č. 1 c. ř. s.).
- **Soudní komisař** viz heslo: notář.
- **Soudní prázdniny** viz heslo: prázdniny soudní.
 - **úředník** viz heslo: syndikátní odpovědnost.
- **Soukromí zaměstnanci** viz heslo: zaměstnanci soukromí.
- **Soulož:** souloží ve smyslu § 163 obč. zák. je takový úkon pohlavního života, který může vésti k oplodnění ženy; může jí býti i jakékoliv spojení pohlavních orgánů muže a ženy vůbec, ba i pouhý jejich dotyk č. 16999.
- **Soupis majetku** (pohledávek) viz heslo: stát.
 - **pozůstalosti** viz heslo: pozůstalost.
- **Soused** viz heslo: sousedské právo.
- **Sousedské právo** viz též heslo: radio-rozhlas.
 - vlastník pozemku, jehož stavba podle stavu sousedního pozemku v době provedení stavby souseda nijak neohrozila, neodpovídá za následky, které nastaly nepřímými zásahy (immissis) v majetku souseda tím, že on sám stav svého pozemku později změnil; stavěl-li souseď na svém pozemku později, měl stavbu přizpůsobiti stavu, který tu již byl, a postarati se sám o ochranné opatření proti prolínání vlhkosti již vystavěné opěrné zdi sousedovy, k níž svou stavbu přistavil, do své stavby č. 17107.
 - pro posouzení obvyklosti ve smyslu § 364, odst. 2, první věty, obč. zák. rozhoduje obvyklý stav a obvyklé vzájemné užívání budov a pozemků č. 17148.
 - začne-li souseď způsobem obyčejně v okolí neobvyklým užívati své budovy, ma př. užívá-li prádelny jako kuchyně, a má-li to v zápětí vznik nepřiměřeného obtěžování souseda, jde o zakázaný zásah (immissis) č. 17148.
 - zákaz může směřovati proti příčině, z níž zásah pochází č. 17148.

- náhradní nároky držitelů sousedních pozemků proti provozovateli úředně schváleného dolování nevyhrazeného nerostu (kaolínu) jest posuzovati výhradně podle § 364 a) obč. zák., netvrdí-li se, že se těžení dílo neodborně nebo proti předpisům úředního povolení k těžení č. 16674.
 - § 364 a) obč. zák. chrání veškerý nemovitý majetek sousedů, tudíž i stavby na sousedních nemovitostech zřízené, k nimž patří i vodovod položený v okresní silnici č. 16674.
 - pro ochranu jest rozhodující faktický stav, který tu byl v době, kdy bylo dáno povolení k těžbě č. 16674.
 - provozovatel podniku není odpověden za vzniklou škodu způsobenou dolováním, zabránil-li obžehovaný souseď provedení odborných zabezpečovacích prací, dostačujících k odvrácení hrozícího nebezpečí, ač se k tomu provozovatel podniku vážně nabídl. č. 16674.
 - kdyby obnovení předešlého stavu vyžadovalo nákladu neúměrného hodnotě poškozené nemovitosti (stavby), lze požadovati náhradu jen v penězích č. 16674.
 - vlastník pozemku není podle § 364 a) obč. zák. odpověden za škody, způsobené dolováním pod jeho pozemkem vedle provozovatele dolování, není-li na provozu samém nijak zúčastněn č. 16674.
 - nárok na náhradu škody podle § 364 a) obč. zák. přísluší jen vlastníku nemovité věci, a to jen pro poškození věci nemovité a jejího příslušenství, a nikoliv pro poškození věci movitých a pro poškození tělesné č. 16980.
 - nárok podle § 364 a) obč. zák. jest osobním nárokem poškozeného vlastníka a nikoliv nárokem věcným č. 16980.
 - úředním schválením nestala se prádelna zařízená pro účely obyvatelů soukromého domu, neprovozovaná po živnostensku, »úředně schváleným zařízením« ve smyslu § 364 a) obč. zák. č. 17148.
- Soutěž nekalá (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.):** užívání označení »patentní zástupce« civilním technikem, oprávněným k zastupování ve věcech patentových a zapsaným v příslušném rejstříku, nepřiči se ustanovením §§ 1, 2 zák. proti nekalé soutěži; oprávnění takového civilního technika v oboru jeho technického podnikání mimo zastupování ve věcech patentových není rozhodující č. 16679.
- uvádění jmenování osoby, oprávněné k zastupování ve věcech patentových, radou patentního soudu v souvislosti s oprávněním k zastupování v obchodním styku se přiči ustanovením §§ 1, 2 zák. proti nekalé soutěži č. 16679.
 - i všeobecně stylisovaný obsah článku bez výslovného označení jména jiného soutěžitele a jeho podniku může býti způsobilý ohrožení soutěžní pozici soutěžitelovu č. 16742.
 - vypisování soutěže a cen (prémii) výrobcem zboží za tím účelem, aby se v zákaznickém styku propagovalo zboží pocházející od slibujícího výrobce před jiným zbožím, jest nekalou soutěží č. 16807.
 - význam předpisů přídávkového zákona č. 75/1935 Sb. z. a n. pro výklad § 1 zák. proti nek. soutěži č. 16807.
 - projev notáře, učiněný v podání řízeném na pozůstalostní soud o přisouzení útrat za jeho dřívější činnost jako soudního komisaře, že pozůstalost nebude v dohledné době vyřízena, poněvadž je projednávána advokátem, může založiti skutkovou podstatu § 1 zák. proti nekalé soutěži č. 16852.
 - závadnost označení »Fernet Roma« s obrazem římského vojína pro hořký likér vyrobený v tuzemsku; nejde o označení druhové nebo o označení jakosti zboží, nýbrž o smyšlený název č. 16858.
 - politický boj o zákonnou úpravu vzájemného poměru velkých podniků a drobného živnostnictva sám o sobě nelze míti za nekalou soutěž, i kdyby se požadovaná úprava dotkla hmotných zájmů jedné z bojujících skupin, pokud údaje jsou věcné a nepřekročí meze potřeby určené právě účelem onoho boje, třebaže by se týkaly také poměrů způsobených některým určitým podnikem náležejícím ke kritizovanému systému č. 16881.

- jde o údaje závadné s hlediska zákona proti nekalé soutěži, jsou-li nepravdivé nebo takové, které mohou podnik zlehčiti a kterými se může působiti na zákazníky, aby pro přednesené výtky dali napříště i v hospodářské soutěži přednost jedné skupině na újmu druhé; nerozhoduje, že jedna skupina jednala v obraně proti nekalé reklamě druhé skupiny č. 16881.
- nejde o nekalou soutěž ani s hlediska § 1, ani § 10 zák. proti nekalé soutěži, oznámí-li korporace, jež je povolána k hájení zájmů soutěžitelů v ní sdružených, soudu na jeho vyzvání svůj názor o otázkách, o kterých má býti soudem ve sporu jednáno a rozhodnuto č. 16914.
- podmínky odpovědnosti komanditisty za jednání komanditní společnosti, přiči se zákonu proti nek. sout. č. 17009.
- ručení komanditisty, jehož jméno jest obsaženo ve firmě komanditní společnosti, není omezeno na peněžitě pohledávky (závazky), nýbrž se vztahuje i na nároky na plnění nepeněžitě (konání neb opominutí), tudíž i na nároky zdržovací podle zákona proti nekalé soutěži (§ 17 zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.), ledaže by komanditista dokázal, že ten, kdo uplatňuje jeho ručení, znal pravý stav věci a poměry v podniku komanditní společnosti č. 17009.
- údaj soutěžitele, že má pouze soutěžitele co do cen, nikoli však co do jakosti (kvality), je závadný s hlediska § 1 zák. proti nekalé soutěži, byl-li učiněn bez potřeby a bez zvláštního popudu č. 17009.
- nabízí-li majitel čistírny čištění s udržováním a opravou rolet za paušální odměnu (za náhradu režijních výloh), nejde o zakázaný přídavek, nýbrž mohlo by jíti po případě o podbízení; nerozhoduje, zda jest podle živnostenskoprávních předpisů oprávněn k provádění oprav č. 17009.
- prodávání sodovky (limonády) v láhvích patřících jmenému soutěžiteli s nápisem tohoto soutěžitele bez upozornění, že obsah láhve nepochází od výrobce označeného na láhvi, může založiti skutkovou podstatu §§ 1, 11. odst. 3. zák. č. 17044.
- jest nekalou soutěží nabízení a prodej nových knih pod cenou, přiči-li se to zvyklosti, která se vytvořila v soutěžitelských kruzích a podle níž krámská cena nové knihy stanovená nakladatelem je závazná a se stanoviska stavovského není dovoleno její podbízení č. 17083.
- nie je v rozpore s dobrými mravmi sůtaže, že veľkoobchodník s kožami cieľom vyradenia súťaže iného obchodníka ponúka mäsiarom, že im bude platiť za dodávané kože — kým jeho súťažiteľ pôsobíť bude v jeho obvode — vždy vyššie ceny, ako tento č. 17086.
- § 3: k otázce pasivního oprávnění k žalobě o náhradu škody podle § 3 zákona proti nekalé soutěži u osoby, která spolupůsobila při redakci a vydání tiskopisu (brožury) č. 16880.
- neoprávněné používání v zákaznických kruzích známej firmy zaniklého závodu je nekalou reklamou č. 17123.
- § 6: označení »karlovarská sůl« jest označením původu zboží, třebaž byl k onomu označení připojen dodatek, že jde o výrobek umělý (»umělá karlovarská sůl«) č. 16954.
- závadnost užívání označení »umělá karlovarská sůl« pro umělý chemický výrobek, který není vyráběn v Karlových Varech ani neobsahuje látek karlovarských vrídel č. 16954.
- §§ 10, 11: je-li v textilním oboru známo užívání ochranné známky na okraji látek — třebaž jen v cizině, — může se pro toho, kdo užívá v tuzemsku téhož způsobu označení svých výrobků, státi příznačnou jen známka, nikoliv i její umístění na určitém místě č. 16664.
- jde o rozšiřování ve smyslu § 10 uved. zákona, kdo instrukce, jež obsahují nepravdivé údaje a zlehčují soutěžitele, rozesílá svým obchodním zástupcům, jsou-li mezi nimi i samostatní podnikatelé, kteří jednak mohou býti přímými zákazníky zlehčovaného zboží, jednak působiti na své zákazníky ve prospěch nebo na škodu soutěžitelů; není potřebí, aby se obsah instrukce

- dostal na vědomost dalších osob, pro které nebyl podle úmyslu rozšiřovatelů určen č. 16965.
- odškodné za utrpění příkoří a jiné osobní újmy lze přiznati jen, jsou-li dokázány konkrétní okolnosti, z nichž plyne, že závadné údaje skutečně pronikly do veřejnosti a že jimi skutečně utrpěly dobrá pověst podniku žalobceva nebo jeho zboží; nestačí pouhá možnost takové újmy č. 16965.
 - obsahuje-li závadný článek zlehčování některých podniků určitého druhu, aniž lze z něho vyčísti, kterých určitých podniků toho druhu se týká, není každý podnik toho druhu oprávněn k žalobě podle § 10 zákona proti nekalé soutěži; ani paušálně zlehčující a nedoložená zlehčování se nevymykají sankci stanovené v § 10 zákona proti nekalé soutěži, jest však vždy zkoumati, zda budou závadný článek chápati zákaznické kruhy se zřením na okolnosti jednotlivého případu tak, že směřuje proti určitému podniku č. 16781.
 - pojem »důvěrného« sdělení podľa odst. 3 § 10 zák. proti nek. súf. č. 17161.
 - dovolání z výroku o uveřejnění rozsudku je přípustné (§ 18 z á k. č. 111/1927 Sb. z. a n.) č. 16679.
 - nároku na uveřejnění rozsudku nelze vyhověti, není-li uveřejnění třeba ani v zájmu veřejnosti anebo zájemců, ani s hlediska morálního dostiucnění č. 16679.
 - nárok na odškodné a uveřejnění rozsudku není odůvodněn, měl-li žalovaný úspěch ve značné míře a byl-li závadný tiskopis krátce po vydání zabaven č. 16881.
 - nevhodnost uveřejnění rozsudku, uplynula-li od vydání tiskopisu značná doba č. 16881.
 - účel uveřejnění rozsudku (poučení zákazníků, preventivní účinek v kruzích soutěžitelských) č. 17048.
 - § 46: vydavatele a nakladatele časopisu jest pokládati za soutěžitele s jinými časopiseckými podniky, jestliže je k dlužníkům podniků i k jeho věřitelům v přímém právním poměru, jsa jim osobně zavázán bez zřetele na to, v jakém vnitřním poměru je k politické straně, za jejíž orgán je časopis označen č. 16742.
- Splátkové obchody (zák. č. 70/1896 ř. z.):** nelze pokládati za odstoupení od smlouvy, jestliže prodávající odebral kupujícímu věc prodanou na splátky podle předchozího ujednání, že jest při prodlení kupujícího se zaplacením splátek oprávněn dodanou věc odebrati a chovati ji u sebe až do jejího splátek oprávněn dodanou věc odebrati a chovati ji u sebe až do úplného zaplacení kupní ceny, i kdyby ono ujednání bylo neplatné č. 16917.
- výhrada sjednaná při uzavření splátkového obchodu, že prodávající je při odstoupení od smlouvy pro nedodržení platebních podmínek oprávněn dáti věc prodanou na splátky (automobil) oceniti podle jeho stavu bez soudního řízení soudním znalcem, kterého určí prodávající, a odečísti takto zjištěnou hodnotu věci z kupní ceny nebo jejího dlužného zbytku, přiči se předpisu § 2, odst. 2, posl. věty, splát. zák.; je-li hodnota uvedeným způsobem určena mezi smluvci sporná, jest o ní ve sporu o výši náhrady příslušející prodávajícímu podle § 2, odst. 2, první a druhé věty, splát. zák. provésti znalecký důkaz předepsaný civilním soudním řádem č. 16917.
 - pro určení hodnoty prodané věci na splátky a pro výpočet náhrady za její znehodnocení jest rozhodující doba odstoupení (zrušení) kupní smlouvy, nikoliv den odebrání podle shora uvedené dohody č. 16917.
 - **zák. č. 76/1935 Sb. z. a n.:** prodej »při provozování obchodní nebo jiné živnosti« jest jen prodej movité věci, již si prodatel pořídil (koupil nebo zhotovil) za účelem dalšího zcizení; takovým prodejem není prodej hudebního přístroje hostinským, který ho k provozu své živnosti již nepotřebuje, a nelze na takovýto prodej užití předpisů splátkového zákona č. 16623.

- uplatnění výhrady vlastnictví, sjednané při splátkovém obchodě podle zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., znamená vždy zároveň odstoupení prodávajícího od kupní smlouvy č. 16609.
- pouze z toho, že si prodávající vymohl rozsudek na zaplacení zbytku kupní ceny, nelze souditi, že se vzdal vyhrazeného vlastnictví č. 16609.
- podstatnou podmínkou odstoupení od smlouvy a uplatnění výhrady vlastnického práva při splátkovém obchodě jest jen předchozí písemné oznámení prodávajícího kupujícímu o rozhodnutí, že vykoná právo vyhrazené ve smlouvě odstoupiti od smlouvy nebo požadovati věc zpět, nezaplatí-li kupující zameškané splátky v poskytnuté dodatečně lhůtě nejméně osmidenní (§ 5, odst. 2, uved. zák.) č. 16644.
- nevyžaduje se, aby písemné oznámení obsahovalo i výši zameškaných splátek a vzájemných nároků č. 16644.
- písemné oznámenie, potrebné podľa §§ 6, 5, odst. 2, pro uplatnenie výhrady vlastníctva predateľom, nie je nahradené podaním žaloby o vydanie veci č. 17008.

Splatnost: odměny viz heslo: advokát, rozsudek § 406 c. ř. s.

- **podle vlád. nař. č. 250/1935, č. 251/1935** viz hesla: zemědělské úlevy, nezaměstnaní.
- **stavebních vkladů (záloh)** viz heslo: společenstva stavební a bytová.
- **výměnkářských dávek** viz heslo: výměnek.
- **zápůjčky** viz heslo: zápůjčka.

Splnění smlouvy viz hesla: placení, správa pro vady.

Společenská smlouva viz heslo: neplatnost smlouvy.

Společenství statků (§§ 825 a další obč. zák.): právní povaha žaloby na zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.) a význam upuštění (zpětvzetí) od žaloby č. 16839.

- ve sporu o žalobě na zrušení spoluvlastnictví musí vystupovati bezvýjimečně všichni spoluvlastníci č. 16839.
- jestliže buď jeden z několika žalobců, domáhajících se zrušení spoluvlastnictví, upuští za sporu od žaloby, nebo jestliže tak učiní žalující spoluvlastník proti některému z několika žalovaných spoluvlastníků, pozbývá celý žalobní nárok svého základu; k tomuto nedostatku jest přihlížeti i bez námitek žalovaných spoluvlastníků č. 16839.
- kdo jako spoluvlastník nemovitosti nepodal při zakládání pozemkových knih v ediktální lhůtě námitky proti nesprávnému knihovnímu zápisu, jímž mu bylo do pozemkové knihy vloženo vlastnické právo k menšímu ideálnímu podílu nemovitosti, než mu do té doby ve skutečnosti příslušel, nepozbyl vůči druhému spoluvlastníku po hmotné stránce svého práva, jestliže i po knihovním zápisu se spoluvlastnické poměry nezměnily, spoluvlastníci i nadále užívali nemovitosti a uhrazovali břemena v poměru, jaký byl od nepamětných dob před knihovním zápisem, a domáhali se i jeho opravy, uznávajíce, že není správný č. 16673.
- právo spoluvlastníka, jenž užívá nemovitosti větším podílem, než jaký jest jeho spoluvlastnický podíl podle zápisu v pozemkové knize, jest pokládati podle obdoby §§ 372 a 829 obč. zák. co do rozdílu, o nějž skutečný, držebnímu úkony k společně nemovitosti odůvodněný spoluvlastnický podíl převyšuje knihovně mu připsaný podíl, za domnělé (naturální) vlastnictví, jež může uplatňovati proti každému, kdo nemůže udáti žádný titul nebo jen důvod slabší; takovým slabším důvodem je pouhé knihovní vlastnictví druhého spoluvlastníka č. 16673.
- vyplývá-li z návrhu na povolení exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, že se dotčený exekucí prostředek navrhuje k vymožení nároku na zrušení majetkového společenství (§ 830 obč. zák., § 352 ex. ř.), jest návrhu vyhověti tak, že se povolí exekuce soudní dražbou podle § 352 ex. ř. č. 16740.

- právní účinek poznámky žaloby o zrušení spoluvlastnictví, záležející v tom, že podle exekučního titulu znějícího proti žalovanému spoluvlastníku, možno vésti exekuci i proti jeho knihovnickému nástupci, jest omezení jen na přisouzený nárok na zrušení spoluvlastnictví, nelze jej však rozšiřovati též na nárok na náhradu útrat sporu o zrušení spoluvlastnictví č. 16876.
- toho, komu byla svěřena správa společného podniku, jest pokládati za zmocněnce spoluvlastníků č. 16923.
- nárok spoluvlastníků lékárný na podíl na zisku č. 16923.
- je-li nájemní smlouva, uzavřená se spoluvlastníky domu, z nichž je některý nezletilý, neplatná pro neschválení opatrovnickým soudem, není účinná ani pro ostatní zletilé spoluvlastníky č. 16950.
- přirozené (fysické, reální) rozdělení společných pozemků (§ 843 obč. zák.) nelze provést, je-li spojeno se značným zmenšením jejich hodnoty; tomu tak je i tehdy, jestliže provedení takového rozdělení vyžaduje velkých nákladů nebo by mělo v zápětí přílišné rozkouskování společných pozemků, jež by vyhučovalo rozumné, účelné a úspěšné hospodaření na nich č. 16947.
- zavínil-li spoluvlastník nemovitosti zatížené výměnkem, že oprávněný nemůže pobíratí dále výměnek in natura, přeměňuje se nárok na plnění výměnkářských dávek v nárok na plnění jejich peněžní hodnoty, a to i vůči ostatním nevinným spoluvlastníkům č. 17060.
- byl-li závazek spoluvlastníků k plnění výměnku podle své povahy solidární, ručí spoluvlastníci i za peněžní relutum solidárně č. 17060.
- nabyvatel nemovitosti zatížené výměnkem ručí s nemovitostí také již za splatné výměnkové dávky, pokud nejsou déle tři let zadržel, a to i za peněžní dávky, v něž se naturální dávky přeměnily zaviněním dřívějších vlastníků č. 17060.
- kdo nabytí zatížené nemovitosti po přeměně výměnku v peněžní relutum, může namítati, že přeměna výměnku nebyla z pozemkové knihy zřejmá č. 17060.
- má-li úprava práv a povinností (užívání) jednotlivých spoluvlastníků nemovitosti zapsané v pozemkové knize, odlišující se od zákonné úpravy, působiti proti poctivým třetím osobám, jež jednájí v důvěře v pozemkovou knihu, musí býti vložena do pozemkové knihy, v níž jest zapsána příslušná nemovitost; nestačí, že listina o oné úpravě byla založena ve sbírce listin při zápisu týkajícím se jiné nemovitosti č. 17099.
- jestliže se většina nových spoluvlastníků nedohodla na takovém užívání, jak bylo obsaženo v úmluvě sjednané předcházejícími spoluvlastníky nemovitosti, neváže ona úmluva menšinu nových spoluvlastníků, třeba se většina spoluvlastníků ve skutečnosti (fakticky) řídila onou úmluvou č. 17099.
- ve věcech obyčejné správy společného jmění rozhoduje většina spoluvlastníků, které se musí menšina podrobiti, aniž může v té příčině zvrátiti usnesení většiny v nesporném řízení nebo pořadem práva č. 17104.
- k úkonům obyčejné správy náleží i zvýšení náhrady za užívání společné věci nebo její části některými ze spoluvlastníků č. 17104.
- spoluvlastník nemovitosti jest oprávněn knihovně zříditi k svému ideálnímu podílu požívací právo (§ 509 obč. zák.) a omeziti svou moc nakládati se spoluvlastnickým podílem zákazem zcizení [§ 364 c) obč. zák.]; uvedená knihovní břemena nepřekáží druhému spoluvlastníku v jeho žádosti za zrušení spoluvlastnictví č. 17135.
- možné snížení hodnoty společné nemovitosti z důvodu, že požívací právo zůstane snad nedotčeno dražbou, provedenou podle § 352 ex. ř. a §§ 272 až 280 nesp. pat., jde na vrub spoluvlastníka, jehož podíl jest zatížen břemenem snižujícím hodnotu nemovitosti č. 17135.

Společenstvo výdělkové a hospodářské (zák. č. 70/1873 ř. z.) viz též hesla: firma, konkurs, neplatnost (nicotnost) smlouvy, nesporné řízení (§§ 6, 46, odst. 2).

- — — firmy společenstva nelze užívatí bez dodatku »zapsané společenstvo«, nýbrž jen s dodatkem podle povahy ručení »s neomezeným ručením« neb »s omezeným ručením« č. 16611.
- — — neplatnost volby představenstva má v zápětí i neplatnost další valné hromady, zvolané neplatně zvoleným představenstvem, ledaže by — neplatně — zvolené představenstvo bylo totožné s dřívějším, řádně zvoleným představenstvem č. 16649.
- — — s účelem nákupního a prodejního družstva se nesrovnává činnost záležející »v uzavírání nájemních a pachtovních smluv« č. 16649.
- — — nezletilý, který zapůjčuje společenstvu peníze v podobě vkladů t. řeč. členských úspor a pokračuje v ukládání peněz i po dosažení zletilosti, dal konkludentně najevo, že ve smlouvě i zápůjčkách po nabytí zletilosti setrvává a má nárok na vrácení uložených peněz č. 16638.
- — — nebyla-li platební zápověď společenstvu (zák. č. 70/1873 ř. z.) jako podlužníkovi doručena podle § 294, odst. 3, ex. ř. platně (do vlastních rukou oprávněného zástupce), nebyla taková vada napravena tím, že společenstvo zaslalo soudu řádně firemně znamenané oznámení, že povinnému nevyplatí zabavenou pohledávku, ledaže by podalo proti povolení exekuce rekurs přes to, že mu platební zápověď nebyla doručena č. 16843.
- — — jde o nedovolené rozšiřování podnikání úvěrního družstva podle vlád. nař. č. 271/1934 a č. 303/1936 Sb. z. a n., jestliže bylo členství omezené původně na osoby určitého povolání (obchodníky) rozšířeno na všechny přirozené (fysické) osoby č. 16854.
- — — nemůže-li se valná hromada společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) podle stanov usnášeti o věcech, jež nebyly pojaty do jejího programu, je usnesení o takovém předmetu neplatné, třebaže ten, kdo byl jím dotčen, sám žádal, aby o jeho věci (odvolání proti jeho vyloučení jako člena společenstva) bylo rozhodnuto na valné hromadě, do jejíhož programu tato věc nebyla zařaděna č. 16912.
- — — zánik členství vyloučením nastává teprve jeho pravoplatností č. 16912.
- — — jestliže vyloučený člen jest podle stanov oprávněn odvolati se proti vyloučení k valné hromadě a užije uvedeného práva, je jeho vyloučení účinné teprve nevyhověním odvolání č. 16912.
- — — donucující předpis § 3, odst. 2, zák. č. 70/1873 ř. z. o písemnosti prohlášení jednotlivých společníků nevyklučuje, aby ve stanovách společenstva byly stanoveny i další podmínky přístupu k společenstvu, jako na př. zaplacení upsaných členských podílů č. 16938.
- — — člen představenstva hospodářského a výdělkového společenstva, jenž byl dozorcí radou suspendován, je s okamžitou účinností vyloučen z oprávnění zastupovati společenstvo až do té doby, kdy valná hromada rozhodne o jeho suspensii č. 16941.
- — — doručení žaloby suspendovanému členu představenstva není účinné, nebyl-li žalobce bezelstný; v takovém případě se žalobce nemůže dovolávati rejstříkového stavu, podle něhož byl suspendovaný člen představenstva v době doručení žaloby ještě zapsán jako oprávněný k zastupování společenstva a jest odůvodněna žaloba o zmatečnost podle § 529, č. 2 c. ř. s. č. 16941.
- — — kdo chce nahlédnouti do seznamu členského, vedeného u společenstva, jakož i do společenské smlouvy (jejich změn) a z nich si činiti výpisy nebo poříditi opisy, nemusí společenstvu udati nebo osvědčovati důvody pro výkon svého práva; při porušení uvedeného práva může dotčený žádati o nápravu u rejstříkového soudu v řízení nesporném č. 16957.
- — — pro posouzení práv a závazků odpadnuvšího člena zapsaného společenstva s ručením omezeným je rozhodující doba zániku jeho

- členství, nikoli doba, po kterou trvá jeho ručení podle § 78 uved. zák.; změna stanov provedená po oné době nemá vlivu na právní postavení odpadnuvšího člena č. 17025.
- — členy společenstva mohou být osoby ať přirozené (fysické), ať právnické, jen tehdy, provozují-li totéž odvětví hospodářské činnosti, které je předmětem společenstva samého č. 17049.
- — předpis stanov společenstva, že se člen společenstva nemůže účastnití valné hromady a hlasování zmocněncem, odporuje velicím předpisům §§ 31 a 32 uved. zák. 17062.
- — pokud člen společenstva nepozbyl mlčením po delší dobu oprávnění, aby v nesporném řízení navrhl zrušení usnesení valné hromady společenstva jako zmatečné č. 17062.
- — není-li to ve stanovách výdělkových a hospodářských společenstev, jejichž činnost záleží také v pronajímání bytů ve vlastních domech svým členům, zakázáno, jsou platné pronájmy obchodních a živnostenských místností osobě, která není členkou, pokud nebylo o nich před 31. květnem 1935 pravoplatně rozhodnuto, že jsou neplatné č. 17101.
- — ustanovují-li stanovy společenstva, že má pro své pohledávky proti členovi přední zástavní právo nebo vůbec přední nárok na členských závodních podřelch, týká se ono ustanovení vypořádacích podílů příslušejících členu č. 17103.
- — pokud člen (předseda) představenstva společenstva jest společenstvu odpověden za škodu vzniklou tím, že nedozíral na úřadování pokladníka, nezkoumal vedení knih a přes upozornění revisora na závady se nepostaral o řádnou revizi č. 17105.
- — k výkladu společenstevních stanov, že členství ve společenstvu zaniká »dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech« č. 17152.
- — předpis společenstevních stanov, podle něhož přísluší členu právo vystoupiti ze společenstva až po uplynutí určité doby jeho členství, odporuje zákonu, pokud dočasná nevypověditelnost členství neznáměná pro toho neb onoho člena kromobyčejně nebo slušnosti se přičítá zatížení jeho hospodářství č. 17152.
- — obchodnická činnost za účelem dosažení zisku a jeho rozdělení mezi členy není předmětem výdělkového a hospodářského společenstva č. 17065.
- — právní jednání společenstva, která překročí zákonem vytyčený účel a předmět společenstva, příčí se zákonnému zákazu a jsou nicotná (§ 879, odst. 1, obč. zák.) č. 17065.
- — vládním nařízením č. 116/1935 Sb. z. a n. bylo dovoleno jisté rozšíření činnosti společenstva co do okruhu osob, s nimiž může společenstvo provozovati svou činnost, nebylo však nic změněno na tom, co může být předmětem činnosti společenstva č. 17065.
- — **stavební a bytové:** význam stanov stavebního a bytového družstva o splatnosti stavebních vkladů (záloh) po zrušení členského poměru č. 16984.
- — předpisy stanov o splatnosti stavebních vkladů (záloh) se netýkají členského poměru a jsou pro toho, kdo je složil, závazné jen potud, pokud se jim i v té příčině podrobil, třebaš přestal být členem družstva; ujednání o splatnosti uvedených vkladů nemůže být později změněno usnesením valné hromady, ledaže by se byl člen při složení vkladu i po té stránce výslovně podrobil budoucím změnám stanov nebo usnesením přístích valných hromad č. 16984.
- — k výkladu stanov stavebního a bytového družstva č. 16618.
- — vzepřel-li se člen bytového družstva zvýšení nájemného, jehož oprávněnost je sporná, a vyhradil-li rozřešení této otázky pořadu práva, nelze v tom spatřovati neplnění stanovami uložených povinností člen-

- ských a není to důvodem k vyloučení člena, třebaže podle stanov může valná hromada vyloučiti člena, neplní-li dotčené povinnosti, ani důvodem k vypovědi nájemní smlouvy č. 16618.
- — nájemce, který vyučuje v jednom pokoji svého třípokojového bytu, kterého užívá též jako ložnice, několik (3 až 4) hodin denně zpěvu, ne užívá bytu nebo jeho částí výhradně nebo převážně k jiným účelům než bytovým č. 16618.
- — převzala-li jiná osoba se souhlasem družstva za dosavadního člena jeho práva a povinnosti k stavebnímu družstvu, přísluší dřívějšímu členu proti družstvu bez jakékoli výpovědi nárok na vrácení stavebního vkladu s úroky, jakmile družstvo dostalo od náhradníka vyplacenou částku, rovnající se výši vkladu č. 16722.
- — vládn. nař. č. 160/1934 Sb. z. a n. o bytovém hospodářství obcí a obecně prospěšných stavebních sdružení je kryto zmocňovacím zákonem č. 109/1934 Sb. z. a n. č. 16726.
- — určení osoby k prozatímnímu vedení věcí obecně prospěšných stavebních a bytových družstev, uvedených v § 9, odst. 1, uved. vládn. nař., i její změny jsou ponechány ministerstvu soc. péče a nevyžaduje se, aby uvedené správní úřad oznamoval rejstříkovému soudu věcné důvody takovýchto změn; rejstříkovému soudu nepřisluší zkoumati správnost takovýchto opatření, zejména, zda změna osoby vládního komisaře jest věcně odůvodněna č. 16726.
- — člen všeobecně prospěšného stavebního družstva a čekatel rodinného domčeka, vystavaného družstvem s finančnou podporou státu podľa § 27, odst. 1 alebo 3, zák. č. 35/1923 Sb. z. a n., povinný je až do provedenia domčeka do jeho vlastníctva platiť — ak v dome býva — riadne určené nájomné č. 17085.
- — vyloučený a z rodinného domku vyklizený člen stavebního a bytového družstva jest po rozvázání čekatelské smlouvy oprávněn žádati, aby mu bylo vráceno po vzájemném vyúčtování, co zbylo z platů, jež jako čekatel konal na rodinný domek, třebaš byla ujednána jejich nevypověditelnost č. 17097.
- — vzájemné vyúčtování platů konaných jako stavební zálohy má se státi hned po zrušení čekatelského poměru; dotčené družstvo nemůže na vyloučeném členu požadovati bez vyúčtování materiálně zaplacení částky, k níž byl odsouzen jako čekatel před zrušením členství, t. j. bez zřetele na vzájemné závazky, vzniklé nově ze zrušení čekatelského poměru č. 17097.
- — nájemce, který není členem obecně prospěšného stavebního a bytového družstva, nepožívá co do výpovědi týchž výhod jako nájemce, jenž jest členem onoho družstva (§ 41, odst. 1, vládn. nař. č. 66/1930 a § 61, odst. 1, vládn. nař. č. 80/1936 Sb. z. a n.) č. 17138.
- — **střadatelské:** výklad podmínek střadatelského společenstva, poskytujícího členům zápljčky k účelům tam uvedeným, o přispívání členů na správní náklady společenstva č. 17025.
- — ustanovení o povinnosti člena stran náhrady splatných správních nákladů při jeho odstoupení od smlouvy jest užiti i při jeho vyloučení nebo při jiném rozvázání smlouvy, nedohodnou-li se smluvci na něčem jiném č. 17025.
- Společnost podle § 1175 obč. zák. viz heslo: neplatnost (nicotnost).**
- — **akciová** viz hesla: doručení, nesporné řízení (§ 6), Slovensko a Podkarp. Rus.
- — **komanditní** viz též heslo: soutěž nekalá.
- — zrušení komanditní společnosti a její vstup do likvidace nemají vlivu na spor, je-li řečená společnost zastoupena advokátem, jemuž již před tím dala plnou moc č. 17053.

- — na hmotněprávní platnost a účinnost rukojemské smlouvy, kterou uzavřel rukojmí se zmocněncem likvidační komanditní společností, nepůsobí to, že k jejímu označení bylo užito jen firemní zkratky bez dodatku »v likvidaci«, nebylo-li mezi smluvci pochybnosti, komu pohledávka skutečně patří č. 17053.
- **s ručením omezeným** viz též heslo: kartely.
- — výroku o zmatečnosti usnesení valné hromady pro porušení donucujících předpisů zákona č. 58/1906 ř. z. nemůže se společník domáhat v nesporném řízení, nýbrž jen žalobou podle § 41 dotč. zák. č. 16874.
- — k individuálním právům ve smyslu § 50, odst. 4, zák. č. 58/1906 ř. z., jichž zkrácení může být usneseno pouze za souhlasu všech společníků zkrácením postižených, patří též právo předkupní vyhrazené všem společníkům k podílům ostatních společníků č. 16922.
- — právní povaha jistoty za újmy, jež hrozí společnosti s ručením omezeným ze sporu o žalobě podané společníkem podle § 41 zák. č. 58/1906 ř. z. č. 17027.
- — uvedená jistota nemá povahu jistoty pro náklady na rozepří (§ 57 c. ř. s.), nýbrž její základ tkví v právu hmotném; předpisů civilního řádu soudního (§§ 57 a dalších c. ř. s.) lze užítí jen v příčině určení lhůty k složení, přisežného dotvrzení nezpůsobilosti k složení a následků nesložení č. 17027.
- **veřejná obchodní** viz hesla: doručení, podnik, žaloba určovací.
- Spolek:** předpis § 12, odst. 1, zák. č. 91/1918 Sb. z. a n. nelze omezití co do delší pracovní doby jen na domácnost přirozených (fysických) osob, nýbrž jest ho užítí i na jiné právní útvary (spolky), u nichž způsob zaměstnání a ubytování jest shodný jako v domácnosti přirozených (fysických) osob (úkony zřizence, ubytovaného a stravujícího se v noclehárně dobročinného spolku, kde konal úklid, rozdělení šatstva a pod.) č. 16621.
- Spoludlužník** viz hesla: pojištění smluvní, směnka, výměnek, výživné.
- Spolupůvodce** viz heslo: původské právo.
- Spolurukojní** viz hesla: rukojemství (postih spolurukojních), směnka.
- Spoluvýstavce** viz heslo: směnka.
- Spoluvlastnictví** viz hesla: společenství statků, správa vnučená.
- Spoluzavinění** viz hesla: automobilový zákon, náhrada škody (§ 1304 obč. zák.).
- Spor advokátský** viz heslo: advokát.
- **kompetenční** viz heslo: senát pro řešení kompetenčních konfliktů.
- **směnečný** viz hesla: směnečné řízení, směnka.
- Spořitelna (zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.)** viz též heslo: knížky vkladní.
- obchody spořitelny, které nejsou v jejich stanovách uvedeny jako dovolené uložení přebytků spořitelny, odporují zákonu a jsou nicotné (§ 879 obč. zák.); za uvedené podmínky jde o nicotné jednání, převzala-li spořitelna za svého komitenta záruku vůči třetím osobám z jeho obchodního styku, i kdyby převzetí záruky bylo podloženo jiným úvěrovým jednáním č. 16641.
- spořitelna může peněz u ní uložených upotřebiti na stavbu budovy pro vlastní účely pouze se schválením státního dohlédacího úřadu a v jeho mezích; to platí též o nákladech na obstarávání plánů, rozpočtů a na stavební dozor; byla-li za uvedené práce smluvna vyšší odměna, než která byla dovolena v mezích schválení, není neplatná celá smlouva, nýbrž pouze její část, jež se příčí schválení dohlédacího úřadu, a spořitelna může žádati vrácení oné částky s úroky, kterou dala na základě neplatné části smlouvy; §§ 1174 a 1432 tu neplatí č. 16855.
- Spořitelna poštovní** viz heslo: poštovní spořitelna.

- Spotřební společenstva** viz heslo: společenstva výrobní a hospodářská.
- Správa obecního jmění** viz heslo: obec.
- **pozůstalosti** viz heslo: pozůstalost.
- **společné věci** viz heslo: společenství statků.
- **vnučená nemovitosti:** exekuce vnučenou správou nemovitosti znamená nejen zatížení jejího užítku, ale i zavazení samé podstaty nemovitosti č. 16766.
- — vnučenou správou (§§ 98 a násl. ex. ř.) pro převodní poplatek, vyměřený z celé nemovitosti patřící několika spoluvlastníkům, vedenou proti jednomu z nich na ideální část pro celý poplatek se přerušuje promlčení přednostního pořadí převodního poplatku co do celé nemovitosti č. 16651.
- — povinnému lze odejmouti obytné místnosti, které mu byly ponechány za vnučené správy domu, jestliže si dal jednak vyplatit nájemné od nájemníka na vlastní účet a nakládal s ním, aniž zpravil o tom vnučeného správce, jednak vybral podvodně z výtěžků vnučené správy částku na zaplacení pojistné prémie, kterou potom nezaplatil č. 17026.
- — vymáhající věřitel jest na újmu vnučeného správce a účastníků majících podle § 120 ex. ř. nárok na uspokojení z přebytků výtěžků vnučené správy bezdůvodně obohacen o částku, kterou mu z nich vnučený správce neprávem vyplatil č. 16681.
- — vnučený správce jest i po svém zproštění úřadu osobně oprávněn domáhati se vrácení částky neprávem vyplacené, dokud však onu částku vnučené správě sám nenahradil, může se domáhati na obohaceném věřiteli jen složení částky u exekučního soudu č. 16681.
- — vede-li několik vymáhajících a zároveň hypotekárních věřitelů exekuci vnučenou správou nemovitosti, rozhoduje při rozvrhu výtěžkových přebytků z vnučené správy nemovitosti pro zapravení úroků, které dospějí za vnučené správy nebo jsou zadrženy z posledního roku před povolením (§§ 120 č. 5, 124 č. 3 ex. ř.) pořadí jejich zástavních práv, avšak pro splácení jistiny pohledávek, k jejichž vymožení byla povolena vnučená správa (§ 125 ex. ř.), je rozhodující pořadí jejich úkojných práv (§ 104 ex. ř.) č. 16838.
- — předpis § 402, odst. 2, ex. ř. ve znění zák. č. 314/1936 Sb. z. a n., že proti rozhodnutím soudu druhé stolice o zatímních opatřeních není dalších opravných prostředků, platí též o usneseních, která byla vydána při provádění povoleného prozatímního opatření (na př. schválení účtu vnučeného správce o výtěžcích vnučené správy, povolené jako prozatímní opatření, stanovení odměny, příkaz k složení výtěžků a pod.) č. 16929.
- — pořad práva pro žaloby proti bývalému vnučenému správci na náhradu škody nebo pro bezdůvodné obohacení po skončení exekuce vnučenou správou, jde-li o položky, o nichž v řízení exekučním (při schválení účtu) nebylo rozhodnuto č. 16998.
- **pro vady:** jestliže kupitel dal koupeného koně pro vadnost k dispozici a jeho žalobě o zrušení tržové smlouvy bylo vyhověno, je kupitelův nárok na náhradu nákladů na potřebné opatření koně poté, kdy jej dal k dispozici a prodatel odepřel jej převzítí, nárokem z nezmocněného jednatelství (§ 1036 obč. zák.), který se promlčuje v řádné třicetileté promlčecí době č. 16606.
- — pouze to, že v pozemku, koupeném jako staveniště, jest položeno vodovodní potrubí, neodůvodňuje nárok kupitele na zrušení kupní smlouvy (§ 932 obč. zák.), nýbrž pouze na snížení úplaty nebo nárok na náhradu za opravu, nebylo-li vymíněno, že stavba má státi právě na tom

místě, kde je potrubí, bylo-li možno stavbu provést na jiné části pozemku, nebo bylo-li lze stavbu provést i na té části pozemku, kde je potrubí, a nezdružuje-li se tím stavba podstatně č. 16727.

- — kupitel nepřisluší zásadně právo voliti mezi nárokem na zrušení tržové smlouvy a nárokem na snížení tržové ceny, nýbrž může se domáhati jen toho nároku, ke kterému jej povaha vady podle zákona opravňuje č. 16920.
- — jde o alternativní žalobní žádost, jestliže se navrhuje, aby žalovaný byl uznán povinným vrátiti za současného zrušení tržové smlouvy tržovou cenu, nebo zaplatiti z důvodu snížení kupní ceny určitou částku, a ze žalobního přednesu vyplývá, že se žalobce domáhá obou nároků jako svého práva č. 16920.
- — netvrdí-li žalobce, že jemu přísluší právo volby co do jednoho z domáhaných nároků, jest míti za to, že právo to přísluší žalovanému, a nelze v takovém případě žalovaného odsouditi nepodmínečně jen k jednomu z obou žádaných plnění č. 16920.
- — dal-li kupitel prodávateli zboží k dispozici pro vady, které odůvodňují zrušení tržové smlouvy a odmítl-li prodávatel neprávem převzetí toho zboží, jde na vrub prodávatele, bylo-li zboží u kupitele prodáno v exekučním řízení č. 17137.
- — přes uvedenou nemožnost vrátiti koupené zboží je kupitel oprávněn žádati zrušení tržové smlouvy a vrácení tržové ceny, musí však místo zboží vrátiti jeho peněžitou hodnotu podle zásad §§ 877, 1435 obč. zák. č. 17137.

Správce konkursní podstaty viz heslo: konkurs.

- **vnučení** viz heslo: správa vnučená nemovitosti.
- **vyrovnací** viz heslo: vyrovnání.

Správní knihovního záznamu viz heslo: kniha pozemková.

Správárna viz heslo: automobil.

Správní úřad viz též hesla: vázanost soudu, zaměstnanci železniční.

- podle výroku správního úřadu, jímž nebyl zřetelně zrušen exekuční titul podle § 1 č. 13 ex. ř., nelze zrušiti exekuci podle § 39 č. 1 ex. ř. č. 16696.

Správní výbor viz heslo: společenství statků.

Stálý mezinárodní soud v Haagu viz heslo: stát.

Stanovy viz heslo: společenstva výdělková a hospodářská, stávební.

Starosta obce viz heslo: obec (odpovědnost starosty).

Stát viz též hesla: exekuce berní, pořad práva, syndikátní odpovědnost.

- rozsudky československo-maďarského smiešaného rozhodčího soudu a stáلهo mezinárodního soudu v Haagu — ako dôvod obnovy sporu č. 16884.
- k otázce vnitrostátní účinnosti mezinárodních smluv č. 16978.
- nejde-li o změnu nebo doplnění ústavních zákonů, nevyžaduje se pro vnitrostátní účinnost mezinárodních úmluv, pokud upravují předmět, k jehož upravení byl jinak povolán zákonodárny sbor, aby k jejich provedení byl ještě vydán zvláštní (recepční) zákon, byl-li již jednou projeven souhlas Národního shromáždění (§ 64, odst. 1, č. 1 úst. listiny) k sjednání a k ratifikaci smlouvy; takový souhlas se nemusí státi v podobě zákona č. 16978.
- úmluva mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o rozdělení odpočívacích a zaopatřovacích požitků bývalých pragmatikálních zaměstnanců správy jmění druhdy vázaného pro rod Habsbursko-Lotrinský č. 187/1931 Sb. z. a n. je závazná i pro vnitrostátní orgány a jednotlivce již tím, že byla ujednána prezidentem republiky k tomu provedeným (§ 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny) a že byla po udělení souhlasu Národního shromáždění a s odvoláním na tento souhlas uveřejněna ve Sbírce zákonů a nařízení č. 16978.

— jestliže byly přihlášky věřitele a dlužníka odkázány podle čl. 28, odst. 3, úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakousko-uherských korunách č. 60/1926 Sb. z. a n. mezinárodnímu rozhodčímu soudu a nebyla podána ve lhůtách stanovených v § 13, písm. a), soudního řádu mezistátního rozhodčího soudu (vyhláška č. 75/1927 a č. 3/1929 Sb. z. a n.) žádnou ze stran ani žádným ze zúčtovacích míst žaloba, nemůže býti věc již předmětem jednání a rozhodnutí onoho rozhodčího soudu a pohledávky vyloučené takto ze zúčtovacího řízení nelze užiti k účelu, jemuž řízení sloužilo; tím nenastal hmotněprávní zánik pohledávky a lze se jí domáhati pořadem práva č. 16840.

- i podle zák. č. 250/1922 Sb. z. a n. mělo býti co do výplaty úroků postupováno jak u státních dluhopisů nevinkulovaných, tak u vinkulovaných stejně, pokud byly splněny podmínky, uvedené v § 10 uved. zákona č. 16849.
- zákonem č. 250/1922 Sb. z. a n. nabyli tuzemští majitelé dluhopisů tam uvedených práva, aby se v mezích řečeného zákona domáhali nároku na výplatu úroků č. 16849.
- předpisy zákona č. 49/1875 ř. z. o promlčení úroků ze státních dluhopisů nebyly zrušeny zákony upravujícími převzetí povinnosti z dotčených cených papírů č. 16849.
- složením dluhopisů ve smyslu vládn. nař. č. 151/1921 Sb. z. a n. do úřední úschovy nenastalo ani přerušeni promlčení podle § 3 zák. č. 49/1875 ř. z., ani se stát nestal jejich schovatelem ve smyslu § 957 obč. zák. s povinností postarati se o výplatu úroků č. 16849.
- i stát (vojenská správa) jest jako chovatel zvířete (vojenského jezdeckého koně) odpověden vůči třetím (civilním) osobám podle § 1320 obč. zák. a jest povinen postarati se o náležitě opatrování a dohled na zvíře; mira této péče jest určena předpisem § 1297 obč. zák. č. 16652.
- Česko-Slovenský stát (vojenská správa) neodpovídá za škodu vzniklou civilní osobě provozem motorového vozidla, jehož bylo proti předpisům, které obsahovaly i pohrůžku trestem, užito vojenskou osobou k soukromým jízdám č. 17130.
- dala-li vojenská osoba jiné vojenské osobě bez příslušného povolení vojenského úřadu rozkaz k soukromé jízdě, jest jí pokládati za uživatele vojenského motorového vozidla (§ 45, odst. 2, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.) č. 17130.
- lze vésti exekuci zabavením pohledávky, jež přísluší státu proti poštovní spořitelně na jeho účtě č. 16709.
- § 28 ex. ř. nebrání vedení exekuce nuceným vyklizením místností najatých Československým státem pro poštovní správu č. 16834.
- nároky nemocenské pokladny stát. drah (před účinností vl. n. č. 163/1937 Sb. z. a n.), mezi něž patřil i její nárok na náhradu dávek poskytnutých pojištěncům proti tomu, kdo zavinil jejich úraz, byl oprávněn vymáhati stát č. 16906.
- aj exekút má právo uplatňovať v rekurze proti exekúciu povoľujúcemu usneseniu, že žiadosť o povolenie exekúcie na neplatené pohľadávky exekúta proti štátu alebo fondu pod verejnou správou neobsahuje údaje, predpísané v odst. 3 § 1 vládn. nař. č. 234/1934 Sb. z. a n. č. 17118.
- doručenie platbej zápovedi proti štátu ako poddlužníkovi inému než p o u k a z u j ú c e m u úradu nemá účinku zabavenia pohľadávky č. 17158.
- možno požadovať vrátenie sumy složenej na zaistenie záväzku: vyrovnat pohľadávku podliehajúcu súpisu podľa vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n., pre-vzatého proti zákonu § 9 cit. vl. nar. č. 17159.
- úroky, platené na pohľadávku podliehajúcu súpisu podľa vl. nar. č. 224/1924 Sb. z. a n. pred účinnosťou cit. vládn. nariadenia (1. XI. 1924), možno zpätupožadovať, ak boli platené s výhradou vzťahujúcou sa na budúcu medzištátnu úpravu č. 17159.

- Státní dluhopisy** viz hesla: stát, syndikátní odpovědnost.
- Státní nakladatelství** viz heslo: senát pro řešení kompet. konfliktů.
- Státní příslušnost čs.** viz hesla: prohlášení za mrtva, rozluka.
- Status** viz heslo: prohlášení za mrtva.
- Stavební družstvo** viz heslo: společenstvo stavební a bytové.
- **příspěvky** viz heslo: společenstvo stavební a bytové.
 - **příspěvek** viz heslo: stavební ruch.
 - **ruch**: za nemovitost, na níž vázne podle § 43 zákona o stavebním ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n. zákaz zcizení a zavazení ve prospěch Československého státu, nelze bez svolení ministerstva sociální péče vésti ani exekuci vnučenou správou č. 16766.
 - — Čsl. stát, v prospěch kterého byl podľa § 43 zák. o stavebním ruchu č. 45/1930 Sb. z. a n. a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. zapísaný zákaz scudzenia a zataženia na nehnuteľnosť, na ktorú štát poskytol podporu, je podľa všeobecných predpisov pozemnoknižného poriadku oprávnený použiť rekursu proti súdnym usneseniam o knihovných zápisoch, ktorými bolo zasiahnuté do jeho práv, vypíňvajúcich zo zákazu scudzenia a zataženia č. 16900.
 - — zákaz scudzenia a zataženia v prospech Čsl. štátu podľa § 43 zák. č. 45/1930 a § 42 vl. nar. č. 66/1930 Sb. z. a n. (resp. podľa § 53 zák. č. 65/1936 Sb. z. a n.) nie je na prekážku exekučnému uspokojeniu okresnej nemocenskej poisťovne pre nedoplatky poistného s príslušenstvom, pre ktoré má táto na nehnuteľnosti prednostné právo podľa § 173 zák. o nemocenskom poistení v znení prílohy k vyhláske ministra sociálnej pečlivosti č. 189/1934 Sb. z. a n. č. 16900.
 - — i podle vládn. nař. č. 82/1936 Sb. z. a n. je v případech uvedených v zákonech o stavebním ruchu povolána k zastupování státu před soudy finanční prokuratura, nikoliv ministerstvo sociální péče č. 16905.
 - — ustanovení vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se týkají jen vnitřního poměru mezi státem věřitelem a dlužníky, nikoliv zastupování státu před soudy č. 16905.
 - — zákaz zcizení a zatížení nemovitosti bez svolení ministerstva sociální péče podle § 60 vládn. nař. č. 191/1921 Sb. z. a n. se nevztahuje i na exekuční zatížení nebo zcizení č. 16960.
 - — právní povahu příspěvku Československého státu, poskytnutého k podpoře stavebního ruchu a zapsaného v pozemkové knize, nutno posuzovatí podle zvláštních zákonných ustanovení, podle nichž byl zapsán č. 17081.
 - — právo na státní příspěvek ve smyslu § 27 č. 2 zák. č. 45/1922 Sb. z. a n., zapsaný v pozemkové knize, má povahu reálního práva a přechází jako reální právo s nemovitostí na jejího nového vlastníka č. 17081.
 - — postup pobírání práva na příspěvek podle § 27, č. 2 zák. č. 45/1922 Sb. z. a n. jest platný jen potud, pokud postupitel jest vlastníkem nemovitosti a pokud se postup stal ve prospěch hypotekárního věřitele; jinému věřiteli může vlastník nemovitosti postoupiti toliko jednotlivé, již splatné subvenční splátky č. 17081.
 - — reální právo může zaniknouti jen tehdy, kdyby s jeho zánikem souhlasili vlastníci nemovitosti a všichni hypotekární věřitelé č. 17081.
 - **vkład** viz heslo: společenstvo stavební a bytové.
 - **výbor** viz heslo: smlouva o dílo.
 - **záloha** viz heslo: společenstva stavební a bytová.

Stavitel viz hesla: firma, smlouva o dílo.

Stížnost:

ve sporném řízení:

- třebaže bylo straně doručeno zároveň několik samostatných usnesení v jedné obálce, není tím dotčena délka lhůty k podání rekursu do jednotlivých usnesení č. 16698.

v nesporném řízení:

- strany rozepře nejsou oprávněny k rekursu proti rozhodnutí soudu o promínutí pořádkového trestu uloženého svědkovi pro jeho nedostavení č. 16795.

v exekučním řízení:

- proti rozhodnutí exekučního soudu, jímž se bere na vědomí zpráva ministerstva zemědělství o schválení vydražitele a vyslovuje se, že tím usnesení o přiklepu nabylo právní moci, je přípustný rekurs č. 16685.

ve věcech jazykových:

- viz heslo: jazyk státní.
- Stížnost dovolací (na dovolací soud):** viz též heslo: pracovní soudy.

ve sporném řízení:

- — nesprávné poučení rekursního soudu o přípustnosti dalšího opravného prostředku nemá právního účinku; třebaž rekursní soud vyslovil ve svém usnesení, že jest dovolací rekurs proti jeho usnesení dovolen, jest později oprávněn řešiti otázku přípustnosti podaného opravného prostředku samostatně a odchylně od právního názoru obsaženého v poučení o opravném prostředku č. 16974.
- — tomu, že se odvolací soud věcně zabýval opožděným odvoláním, nelze odporovati ani tehdy, rozhodl-li odvolací soud ve věci samé usnesením podle § 519 č. 3 c. ř. s. s výhradou právní moci č. 16635.
- — jde o rozhodnutí v otázce příslušnosti, proti němuž není dalšího opravného prostředku, uložil-li soud druhé stolice prvému soudu, jenž odmítl námitku započtení vzájemné pohledávky žalovaného pro nepříslušnost k rozhodnutí o ní, aby o vznesené námitce započtení jednal a o ní rozhodl, ježto jest k tomu příslušný č. 16702.
- — jde o otázku útrat (§ 528 c. ř. s.), odmítl-li soud druhé stolice rekurs strany proti rozhodnutí soudu první stolice, jímž bylo promítnuto svědkovi nahraditi náklady roku zmařeného pro jeho nedostavení (§ 333 c. ř. s.) č. 16795.

v exekučním řízení:

- — viz též heslo: prozatímní opatření.
- — jestliže exekuční soud návrh povinného na povolení odkladu exekuce zamítl, kdežto rekursní soud odklad povolil, bude-li složena jistota, není dovolací rekurs povinného dovolen č. 16928.

v řízení nesporném:

- — ani za účinnosti zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. není v řízení o propůjčení nezbytné cesty podle zák. č. 140/1896 ř. z. dovolen dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo zrušeno usnesení soudu první stolice pro neúplnost řízení č. 16951.
- — proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na zřízení advokáta k sepsání rekursu v nesporném řízení, není přípustný dovolací rekurs č. 17141.

v řízení konkursním:

- — proti rozhodnutí soudu druhé stolice, jímž nebo pokud jím bylo potvrzeno usnesení soudu první stolice, týkajícímu se rozvrhu užitek do-

sažených za konkursu, není dalšího opravného prostředku; ustanovení § 239, posl. odst., ex. ř. tu neplatí č. 16647.

- — proti souhlasným rozhodnutím vydaným v konkursním řízení není dovolen dovolací rekurs č. 16842.
- — podle § 188 konk. ř. jest dbáti veškerých předpisů o řízení ve věcech sporných, pokud jich lze obdobně užítí v konkursním řízení č. 16842.
- — proti rozhodnutí rekursního soudu o nárocích správce konkursní podstaty není dalšího opravného prostředku, ať ono rozhodnutí jest opřeno o hmotné, nebo o formální právo č. 16853.
- — proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení o schválení výpočtu doplatků v konkursu na jmění výdělkových a hospodářských společenstev (§ 180 konk. ř.), není dovolací rekurs přípustný č. 17056.

v řízení vyrovnacím:

- — zastavil-li soud první stolice vyrovnací řízení z důvodu § 65 č. 1 vyr. ř., kdežto rekursní soud je zastavil z důvodu § 65 č. 5 vyr. ř., jde o podstatnou změnu usnesení soudu první stolice, a nikoli o potvrzující usnesení soudu druhé stolice ve smyslu § 528, odst. 1, c. ř. s. v novém znění č. 16828.

Strana viz hesla: výslech stran, stížnost.

Strážník obecní viz heslo: zaměstnanci obecní.

Strádatelské družstvo viz heslo: společenstvo strádatelské.

Substituce fideikomisární: pozůstalostní soud není povolán rozhodnouti o tom, zda zaniklo omezení vlastnického práva zcizením nemovitosti, zapsaným na nemovitosti, připsané společně oběma manželům jako spoluvlastníkům podle dědické smlouvy, již bylo zároveň zřízeno svěřenské náhradnictví (fideikomisární substituce) č. 16625.

- — svěřenský náhradník jest oprávněn žádati o řádné zajištění nároku příslušejícího mu svěřenského náhradnictví nejen stran pozůstalostních nemovitostí samých, ale i stran příslušenství dotčených nemovitostí a ostatního movitého pozůstalostního jmění, třeba bylo svěřenské náhradnictví zapsáno v pozemkové knize č. 16625.
- — k vymožení daňových medoplátků podle výkazu znějícího jen proti dědici (fiduciáři) nelze bez souhlasu svěřenských nástupníků (fideikomisárních substitutů) vésti exekuci ani vnuceným vkladem zástavního práva bez jakéhokoliv omezení, ani vnucenou dražbou nemovitostí knihovně zatížených svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí), a to ani tenkrát, jde-li o veřejné dávky, za něž nemovitost věcně ručí č. 16721.
- — postupem nároku svěřenského nástupníka se nic nemění na povaze svěřenského nástupnictví č. 16765.
- — postoupil-li svěřenský nástupník svá práva přednímu dědici (přednímu odkazovníku), nepomíjí tím o sobě svěřenské nástupnictví a svěřenské jmění se neuvolňuje č. 16765.
- — postup svěřenského nároku má pouze ten účinek, že po smrti předního dědice (předního odkazovníka) případně svěřenské jmění postupníkoví resp. do jeho pozůstalosti, nikoliv postupiteli č. 16765.
- — proti projevené pořizovatelově vůli nemůže býti svěřenské nástupnictví zrušeno ani dohodou předního dědice s nástupníkem č. 16765.
- — vlastník nemovitosti zatížené fideikomisární substitucí může ji zatížit služebností jen bez újmy substitučních práv a pod podmínkou, že tímto zatížením neutrpí podstata č. 16963.

- — fiduciář není oprávněn s jménem stíženým fideikomisární substitucí ve prospěch několika substitutů nakládati ve prospěch jednoho z nich bez souhlasu ostatních substitutů č. 17140.
- — k žalobě jednoho z několika substitutů, v jehož prospěch se dispozice substitučním jménem stala, na (knihovní) převod substitučního statku je pasivně oprávněn jen fiduciář spolu s ostatními substituty, ledaže by žalující substitut dokázal předložením příslušného prohlášení, že se ostatní substituti vzdali svého nároku č. 17140.

Svědci viz heslo: stížnost ve sporném řízení.

Svědék znalecký viz heslo: znalecký svědek.

Svěřená věc (§ 879 č. 2 obč. zák.) viz heslo: neplatnost (nicotnost) smlouvy (§ 879 č. 2 obč. zák.).

Svěřenské náhradnictví (nástupnictví) viz heslo: substituce fideikomisární.

Svolání pozůstalostních věřitelů viz heslo: dědic.

Svolení soudu k výpovědi viz heslo: ochrana nájemců

- **stát. pozemkového úřadu** (nyní ministerstva zemědělství) viz heslo: pozemková reforma.

Svršky viz heslo: exekuce.

Syndikátní odpovědnost (zák. č. 112/1872 ř. z.): opravným prostředkem jest i stížnost podle § 78 zák. o org. soud., je-li syndikátní nárok vyvozován z toho, že soudce odepřel sepsati se žalobcem návrh na odklad exekuce č. 16743.

- zákon z 12. júla 1872 r. z. o zodpovednosti za porušenie práva spôsobené sudcovskými úradníkmi nevzťahuje sa na rozhodčie súdy nemocenských poisťovní a na poisťovacie súdy č. 16892.
- nemožno sa syndikátnou žalobou úspešne domáhať odškodného na Čs. štáte na tom základe, že sa čs. súdy nepostaraly o to, aby dlhopisy 4% uh. korunovej renty — složené pred štátnym prevratom do súdneho depozitu, ako kaucia u súdu, ktorého sídlo je teraz na území Čs. republiky, a pri štátnom prevrate odvezené na územie terajšieho kráľovstva Maďarského — boli vrátené a okolkovaním čs. úradmi cieľom prevedenia článku 186 mierovej smluvy Trianonskej zaradené do t. zv. čs. bloku alebo že aspoň neuvedomily deponenta a odvezení dlhopisov, aby byl mohol podať protest podľa vyhlášky č. 19/1922 Sb. z. a n. proti ich zaradeniu do t. zv. maďarského bloku č. 16901.

Šekový poštovní úřad viz heslo: stát.

Šikána viz hesla: náhrada škody (§ 1295 odst. 2 obč. zák.), radiorozhlas.

Tabákový zahradník viz heslo: vyrovnání zemědělské.

Tank viz heslo: automobilový zákon.

Termínové obchody s obilím viz heslo: Slovensko a Podkarp. Rus.

Titul exekuční viz heslo: exekuce (§ 1 ex. ř.).

Tradice viz hesla: nabytí vlastnictví, převod vlastnictví.

Trestný čin viz hesla: promlčení, rozsudek trestní (§ 268 c. ř. s.).

Trhová smlouva viz heslo: smlouva kupní.

Účastinná banka viz heslo: Slovensko a Podkarpatská Rus.

Účastník nesporného řízení viz heslo: nesporné řízení (§§ 6, 37 zák. č. 100/1931 Sb. z. s.).

Učebné vysvědčení viz heslo: obec.

Učedník viz heslo: obec.

Udělení příklepu viz heslo: dražba v nucená nemovitosti (§ 237 ex. ř.).

Úkolové mzdy viz heslo: dovolená placená zaměstnanců.

Úchova viz heslo: pojištění smluvní, § 67.

Úlevy zemědělců (vlád. nař. č. 250/1935, č. 76/1936 Sb. z. a n.) viz hesla: zemědělské úlevy, vyrovnání zemědělské.

— **nezaměstnaných** (vlád. nař. č. 251/1935 Sb. z. a n.) viz heslo: nezaměstnaní.

Uložení u soudu viz heslo: složení u soudu.

Umluvy státní viz heslo: stát.

Úpadce (úpadek) viz heslo: konkurs.

Upomínací dopis viz heslo: vyrovnání, § 67.

Úprava pachtovného při zemědělských pachtích: obnova řízení (§ 49 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) o úpravě pachtovného podle vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n., nabyli-li propachtovatel teprve po pravoplatné úpravě vědomosti o tom, že výměra zemědělské půdy, na niž pachtýř v době podání návrhu hospodařil, přesahovala 250 ha (§ 7 uved. vlád. nař.) č. 16873.

Úraz viz hesla: automobilový zákon, náhrada škody, pojištění smluvní, úrazové.

Úrazové pojištění dělnické viz heslo: pojištění úrazové dělnické.

Určení soudu: nejvyššímu soudu náleží určit místně příslušný soud pro žalobu otce bývalého na Slovensku proti dieťaťu bývalému u matky v Čechách o odznanie manželského pövodu č. 16744.

Určovací návrh mezitímní: rozsudkový výrok, jímž bylo rozhodnuto věcně o mezitímním návrhu určovacím, jest posuzovati podle procesního stavu, jaký tu byl v době vydání rozsudku soudem prvé stolice č. 16718.

— — strany rozepře se mohou proti rozhodnutí o mezit. návrhu určovacím brániti opravnými prostředky podle obecných předpisů nehledíc na to, že bylo o žalobním nároku na plnění již pravoplatně rozhodnuto, a vyšší soudy musí o určovacím nároku rozhodnouti věcně, i když nebyly v prvé stolici tvrzeny podmínky vytčené v § 228 c. ř. s. č. 16718.

Určovací žaloba viz heslo: žaloba určovací § 228, c. ř. s.

Úrokové sazby (vlád. nař. č. 238/1935 Sb. z. a n.): předpisy vlád. nař. č. 238/1935 Sb. z. a n. o úpravě úrokových sazeb se nevztahují na úroky přiznané pravoplatnými exekucními tituly (rozsudky) č. 16822.

Úroky viz hesla: dražba v nucená (§ 216, posl. odst.), správa v nucená, stát.

Úřední soud říšskoněmecký viz heslo: prohlášení za mrtva.

Úředník obecní viz heslo: zaměstnanci obecní.

Usedlost střední velikosti (zák. č. 68/1908 čes. z. z.): nejsou-li splněny podmínky stanovené v § 1 feč. zák. pro zahájení řízení oním zákonem upraveného, není dovořeno rozšířiti jeho užití na jiné případy č. 17109.

— náleželi-li rolnický statek střední velikosti manželům jako spoluvlastníkům, z nichž pouze jeden je příslušníkem rolnického stavu (jako když se na př. rolník oženil s ženou výdělečně činnou, která i za trvání manželství vykonává dále své povolání, anebo když se rolnice provdala za muže, jenž nemáleží k selskému stavu), není zákonně překážka, aby nebyla pozůstalost po zemřelém spoluvlastníku onoho statku, třebaže sám nebyl rolníkem, projednána podle zák. č. 68/1908 čes. z. z. za splnění ostatních zákonných podmínek, jestliže lze aspoň dědičného pozůstalého manžela — spoluvlastníka statku — počítati k selskému stavu; nevádí ani, že pozůstalý manžel (nebo pozůstalá manželka) provozuje zároveň hostinskou živnost, nebyl-li rozsah této živnosti takový, aby jej bylo možno pokládati za převládající základ jeho hospodářské činnosti a za hlavní zdroj jeho příjmů, ani to, že byl rolnický statek propachtován, nelze-li z důvodů, z nichž došlo k propachtování, usuzovati, že se vlastník nebo spoluvlastník chtěl trvale vzdáti zemědělství č. 17109.

Ústav peněžní viz hesla: knížky vkladní, peněžní ústav, přiroči, Slovensko, spořitelny.

Útraty viz hesla: dražba v nucená nemovitosti (§ 216, posl. odst. ex. ř.), stížnost dovolací ve sporném řízení (§ 528 c. ř. s.).

Uvedení v omyl viz heslo: omyl.

Úvěrová hypoteka viz heslo: hypoteka úvěrová.

Úvěrní společenstvo viz heslo: peněžní ústavy.

Vady zboží viz hesla: smlouva kupní (čl. 347), správa pro vady.

Valutové doložky viz heslo: měna.

Vázanost soudu: trestním rozsudkem (§ 268 c. ř. s.) viz heslo: rozsudek trestní.

— soud nie je viazaný formálnym dokazovaním pri zisťovaní, aké právne pravidlá platia v cudzom štáte č. 16895.

— rozhodnutím správního úřadu: správnost důvodů, o něž se rozhodnutí správního úřadu opírá, nepodléhá přezkumu soudu, nýbrž rozhodující jest výrok rozhodnutí správního úřadu; má-li rozhodnutí správního úřadu býti jasný a nesmí zavdati příčinu k pochybnostem o jeho výkladu č. 16696.

— rozhodnutí administrativního úřadu, kterým bola vyriešená zodpovednosť starostu a pokladníka obce za škodu, ktorá vznikla obci ukradnutím obecných peňazí, prechovávaných v jej pokladnici, hoci majú byť podľa administratívnych predpisov uložené u peňažného ústavu, nie je rozhodnutím podľa § 5, odst. 5, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., závazným pre súdy č. 16757.

— všeobecný výrok administrativního úřadu o povinnosti k náhrade škody »členov obecného zastupitelstva« nie je výrokem, vydaným proti individuálne určenej osobe v smysle § 5, odst. 4, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. a a nehodí sa vôbec na to, aby súd na jeho základe podľa odst. 5 cit. § 5. mohol pokračovať č. 16897.

— rozhodnutím pens. ústavu: riadne súdy nie sú oprávnené preskúmať, či úradovne Všeobecného penzijného ústavu prijaté platby správne zaúčtovaly na bežné poisťné alebo na nedoplatky č. 16759.

— nositeľ pojištění jest oprávněn k vydání výměru o pensijní pojistné povinnosti (§ 84, odst. 6, písm. c), zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.) i po skončení služebního poměru nebo po pojistném případě a soudy jsou takovým pravoplatným výměrem v otázce pojistné povinnosti vázány č. 16848.

— rozhodnutím pozemk. úřadu: přiděl pozemku státním pozemkovým úřadem (nyni ministerstvom zemědělství) je právním aktem, jímž přidělice nabývá vlastnického práva k přidělenému pozemku i bez vkladu do pozemkových knih a bez hmotného odevzdání; totéž platí, bylo-li původní mylné rozhodnutí o přidělu pozemku jedné osobě opraveno tak, že se pozemek přiděluje jinému; pro otázku nabytí vlastnictví k přidělenému pozemku jest rozhodující jen opravené rozhodnutí a soudy jsou jim vázány č. 16856.

— rozhodnutím n. s. s.: v meritómom rozhodnutí Najvyššieho správneho soudu obsiahnutý je vždy aj výrok podľa § 4 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. (pre občianske súdy záväzný), že nárok je verejnoprávny č. 17117.

Vdova viz též hesla: pojištění pensijní, zaměstnanci obecní, železniční.

Vdova pozůstalá: poměr § 56 živn. ř. k § 1409 obč. zák.; pozůstalá vdova provozující podle § 56 živn. ř. vdovským právem zůstavitelovu živnost, ručí za dluhy, souvisící s převzatým podnikem, jestliže převzala podstatnou část zůstavitelových aktiv způsobem zaručujícím pokračování provozu dotčeného podniku č. 16939.

- Vdovská pense** viz hesla: zaměstnanci obecní, železniční.
- Věc rozsouzená, zahájená** viz heslo: rozepře zahájená.
- Veřejné knihy** viz hesla: firma, kniha pozemková, rejstřík obchodní.
- **dávky** viz hesla: dražba vnučená nemovitosti, zákaz zřízení a zatížení.
- Verse** viz heslo: žaloba (žalobní žádost).
- Věci feriální** viz heslo: prázdniny soudní.
- Věno:** po zrušení manželství rozlučkou jest i nevinný manžel povinen vrátiti věno a přísluší mu toliko nárok na odškodnění, třebaž bylo věno odevzdáno jen faktický bez sepsání notářského spisu č. 16734.
- Vídeňská poštovní spořitelna** viz heslo: smlouva zmocňovací.
- Vinkulace** viz též heslo: pozůstalost.
- vinkulováním pojistné sumy v prospěch tretej osoby nezriaďuje sa ešte pre túto osobu záložné právo na poistnú sumu č. 17119.
- Vinkulované dluhopisy** viz heslo: stát.
- Vkladní knížka** viz heslo: knížky vkladní.
- Vládní komisař** viz heslo: obec.
- Vlastnická hypoteka** viz heslo: zástavní právo smluvní (§ 469 a) obč. zák.).
- **žaloba** viz heslo: žaloba zápůrčí.
- Vlastnictví naturální** viz heslo: společenství statků, vydržení.
- Vnitrostátní účinnost mezinárodních smluv** viz heslo: stát.
- Vnucená dražba** viz heslo: dražba vnučená nemovitosti.
- **správa** viz heslo: správa vnučená.
- Voda** viz heslo: vodní zákon.
- Vodní dílo** viz heslo: dražba vnučená nemovitosti (§ 156 ex. ř.).
- ak Najvyšší správny súd prijal sťažnosť proti rozhodnutiu ministerstva zemedelstva, že vlastník je povinný trpeť vodné dielo na svojom pozemku bez náhrady, a vybavil ju meritorne, požadované odškodné nemôže už byť uplatňované poraďom práva č. 16891.
- Vodní zákon:** i ten, kdo nabyt před účinností vod. zák. č. 93/1869 ř. z. a č. 71/1870 čes. z. z. oprávnění odváděti průmyslové odpadkové vody do tekoucí řeky, jest povinen vykonávati vodní oprávnění tak, aby rybolov a jiné užítky nebyly bez potřeby ztěžovány nebo zkracovány, a jest odpověden za škody způsobené majiteli práva rybolovu, porušil-li onu povinnost č. 16985.
- Vodovod** viz hesla: obec (obec dávky), sousedské právo.
- Vojenský tank** viz heslo: automobilový zákon (§ 1).
- Vojenská invalida** viz heslo: exekuce na platy.
- Všeobecný pensijní ústav** viz hesla: exekuce (§ 1 č. 13 ex. ř.), pojištění pensijní, vázanost soudu.
- Výbory okresní (zemské)** viz heslo: obec (odpovědnost obec. starosty).
- Vydavatel časopisu** viz heslo: soutěž nekalá.
- Výdělková daň** viz hesla: dražba vnučená nemovitosti (§ 216 č. 2 ex. ř.), daň (přesunutí), podnik.
- Vydražitel** viz hesla: dražba, exekuce, nabytí vlastnictví.
- Vydržení:** předpoklady nabytí soukromoprávní služebnosti pro obec vydržením č. 16683.
- z toho, že se po určitém pozemku kdokoli procházel, nelze vyvozovati výkon služebnosti pro obec, nýbrž jen výkon obecného (veřejného) užívání; ani v tom, že se obecní výbor usnesl, že se obec bude brániti všemi prostředky proti jakémukoli omezení užívání pozemku obyvatelstvem obce a že se obec s vlastníkem pozemku dohodla o udržování a hlídání pozemku, se neprojevuje úmysl obce potřebný k vydržení služebnosti jako práva soukromého č. 16683.

- předpoklady vydržení cizího pozemku (lesa) obcí jeho užíváním starousedlíky (rustikalisty) z důvodu § 70 čes. obec. zřiz. č. 16712.
- výkon soukromoprávní držby vydrženého pozemku pro obec musí býti výkonem domnělého vlastnictví obce, nikoliv aktem konaným v úmyslu pouhého práva obce na užívání nebo požívání sporného pozemku a zákonní zástupci obce musí o výkonu této držby věděti a s ním býti srozuměni: to, že motiv výkonu soukromoprávní držby k vydržení pozemku tkví ve veřejnoprávním důvodu § 70 obec. zřiz. čes., není rozhodující č. 16712.
- držba nemusí býti výhradná, pokud cizí držební úkon není vypuzením druhé strany z držby č. 16712.
- k vydržení služebnosti se vyžaduje vyjma případ podle § 1471 obč. zák., aby právo bylo vykonáváno při každé naskytuvší se příležitosti, ale nestačí, nevykonává-li se tak často, jak je to obvyklé, nýbrž jen někdy, takže vlastník služebného pozemku nemůže seznati, zda jde o nahodilou skutečnost či o úmyslný výkon práva č. 16963.
- jízdy návštěvníků hostince přes určitý pozemek, třebaž se daly způsobem prospěšným také pro hostinec, nestačí k vydržení práva vozové cesty pro vlastníka hostince, nevycházel-li z držitelské vůle a ze zevně poznatelného vlastnickova podnětu č. 16963.
- vlastník nemovitosti zatížené fideikomisární substitucí může ji zatížit služebností jen bez újmy substitučních práv a pod podmínkou, že tímto zatížením neutrpí podstata č. 16963.

Výhoda nedovolená viz heslo: vyrovnání (§ 55).

Výhrada právní moci viz hesla: dovolání, stížnost dovolací, zemědělské vyrovnání.

- **vlastnictví** viz též hesla: pojištění smluvní (proti škodám), příslušenství, smlouva kupní (§ 1052).
- — podstatnou podmínkou odstoupení od smlouvy a uplatnění výhrady vlastnického práva při splátkovém obchodě jest jen předchozí písemné oznámení prodávajícího kupujícímu o rozhodnutí, že vykoná právo vyhrazené ve smlouvě odstoupiti od smlouvy nebo požadovati věc zpět, nezaplátí-li kupující zameškané splátky v poskytnuté dodatečné lhůtě nejméně osmidenní (§ 5, odst. 2, uved. zák.); nevyžaduje se, aby písemné oznámení obsahovalo i výši zameškaných splátek a vzájemných nároků č. 16644.
- — význam obligacního a věcného nároku plynoucího z výhrady práva vlastnického č. 16645.
- — prodávatel, který si vyhradil k prodané věci určené s jeho souhlasem kupitelem za příslušenství (kupitelovy) vlastní věci, vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny, jest vůči obmeškalému kupiteli oprávněn žádati vrácení věci, je-li od hlavní věci oddělitelnou č. 16645.
- — podle §§ 249 a násl. ex. ř. nelze vésti exekuci na věc samou zabavením podmíněného vlastnického práva dlužníka ke koupené věci, jež má teprve po úplné zaplacení kupní ceny na něho přejíti, nýbrž na práva kupitele koupené s výhradou práva vlastnického pro prodávatele lze vésti exekuci jen podle § 331 ex. ř. č. 16668.
- — právo kupitele zadržeti a užívati v případě prodlení se zaplacením kupní ceny věc, k níž si prodávatel vyhradil vlastnické právo do jejího úplného zaplacení, dokud mu prodávatel nevrátí konané splátky, jest nárokem obligacním, jehož dodržení se kupitel může domáhati pouze na prodávatele, nepřísluší mu však petitorní žaloba na vydání věci proti třetímu, který mu tuto věc se souhlasem prodávatelovým odňal č. 16682.
- — uplatnění výhrady vlastnictví, sjednané při splátkovém obchodě podle zák. č. 76/1935 Sb. z. a n., znamená vždy zároveň odstoupení prodávajícího od kupní smlouvy; pouze z toho, že si prodávající vymohl rozsudek na zaplacení zbytku kupní ceny, nelze souditi, že se vzdal vyhrazeného vlastnictví č. 16609.

- — písomné oznámenie, potrebné podľa §§ 6, 5, odst. 2, zákona o splátkových obchodoch č. 76/1935 Sb. z. a n. pro uplatnenie výhrady vlastníctva predateľom, nie je nahradené podaním žaloby o vydanie vecí č. 17088.
- — predavateľ, ktorý predal tovar s výhradou vlastníckeho práva, nestáva sa — keď bol tovar zničený požiarom — vlastníkom poistnej sumy z poistenia, ktoré ujednal s poisťovňou kupiteľ tovaru vlastným menom č. 17119.

Výklad smlouvy viz též hesla: měna, pojištění smluvní, smlouva.

Vyloučení z exekuce viz heslo: exekuce (§ 251 č. 6).

Vyloučení člena viz hesla: společenstva hospodářská a v ýd ě l k o v á, společenstva stavební.

Vylučovací žaloba viz heslo: žaloba podle § 37 ex. ř.

Výmaz v pozemkové knize viz hesla: kniha pozemková, žaloba o výmaz.

Výměnek: omezení exekuce stanovené v § 330 ex. ř. platí též pro exekuci vedenou na zadržené výměnkové dávky č. 16866.

- navrhuje-li povinný zrušení exekuce, ježto výměnek je podle § 330 ex. ř. vyňat z exekuce, musí exekuční soud z úřadu vyšetřit, zda jsou tu podmínky vedení exekuce, t. j. též zda a pokud si povinný mohl obstaratí potřebnou výživu i bez plnění výměnku č. 16866.
- žijí-li výměnkáři ve společné domácnosti, jest jejich výdělek na ně rozdělití a také z výměnku vypočísti existenční minimum pro každého z nich zvlášť č. 16866.
- zavínil-li spoluvlastník nemovitosti zatížené výměnkem, že oprávněný nemůže pobíratí dále výměnek in natura, přeměňuje se nárok na plnění výměnkářských dávek v nárok na plnění jejich peněžní hodnoty, a to i vůči ostatním nevinným spoluvlastníkům č. 17060.
- byl-li závazek spoluvlastníků k plnění výměnku podle své povahy solidární, ručí spoluvlastníci i za peněžní relutum solidárně č. 17060.
- nabyvatel nemovitosti zatížené výměnkem ručí s nemovitostí také již za splatné výměnkové dávky, pokud nejsou déle tři let zadrželý, a to i za peněžní dávky, v něž se naturální dávky přeměnily zavinením dřívějších vlastníků č. 17060.
- kdo nabyl zatížené nemovitosti po přeměně výměnku v peněžní relutum, může namítati, že přeměna výměnku nebyla z pozemkové knihy zřejmá č. 17060.

Výměr min. železnic viz hesla: pensijní fond čs. státních drah, zaměstnanci železniční.

Výminka viz též hesla: obohacení bezdůvodné (§ 1435 obč. zák.), pojištění smluvní, pozemková reforma.

- výrazem »výslovně« v § 901 obč. zák. se nerozumí jen výslovnost v užším smyslu slova, nýbrž znamená jen to, že smluvci chtěli zřejmě a nepochybně (§ 863 obč. zák.) ustanovití pohnutku na výminku; nerozhoduje, že výminka se nemohla splnití proto, že se její splnění stalo vydáním nového zákona zák. č. 202/1925 Sb. z. a n.) vůbec nemožným č. 16608.

Vynaložení nákladu (§ 1042 obč. zák.) viz heslo: náklad.

Výpověď (člena družstva) viz heslo: společenstvo stavební a bytové.

- z nájmu (pachtu) viz též hesla: ochrana nájemců, smlouva nájemní.
- — třebaže finanční prokuratury obstarávají úkoly právního zástupce pro právnické osoby a jmění uvedené v zákoně č. 97/1933 a ve vládním nař. č. 82/1936 Sb. z. a n., nenabývají s hlediska předpisů hmotného práva všeobecně oprávnění, aby činily jménem osob jimi zastoupených závazná prohlášení se soukromoprávními následky č. 17071.

- — výpověď nájemní smlouvy, daná finanční prokuraturoou za určitý nadační fond bez usnesení příslušného správního orgánu onoho fondu, není účinná č. 17071.

Výrobní a hospodářské společenstvo viz heslo: společenstvo výrobní a hospodářské.

Výrok rozhodčí viz heslo: rozhodčí soud.

- rozsudkový viz heslo: rozsudek.

Vyrovnání viz též hesla: náhrada škody (odpovědnost vyrov. správce), rukojemství, směnka, vyrovnání zemědělské.

- §§ 15, 16: pro otázku, zda jest nárok na vrácení části zálohy dané na dodání čekanky dotčen zahájením vyrovnacího řízení o jmění dlužníka (příjemce zálohy), rozhoduje, zda vznikl již před zahájením vyrovnání; nezáleží na tom, zda v době zahájení vyrovnacího řízení byl onen nárok ještě neurčitý, nepeněžitý a nedospělý č. 17061.
- § 26 č. 5: pohľadávka tabakového zahradníka zo smluvy sjednanej s pestiteľom tabaku, vzniklá v trojročnej dobe pred započatím zemedel'ského vyrovnania proti pestiteľovi tabaku, je prednostnou pohľadavkou a je podľa § 12 vyr. por. (citované ustanovenia platia aj v zemedel'skom vyrovnacom pokračovaní podľa § 3 vl. nar. č. 76/1936 Sb. z. a n.) vymáhateľná č. 16887.
- § 34: vyrovnací správce jest v exekučním řízení zavedeném proti vyrovnacímu dlužníku před zahájením vyrovnacího řízení o dlužníkové jmění oprávněn k návrhům jen potud, pokud jest to součástí jeho povinností uložených mu v § 34 vyr. ř., anebó pokud mu oprávnění k podání návrhu bylo výslovně uděleno (§ 14, odst. 2, vyr. ř.), není však v takovém exekučním řízení, byl vymáhající věřitel nabyt oddělného práva a povolení úschovy zabavených věcí v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení, oprávněn navrhnouti zrušení úschovy, povolené již před zahájením vyrovnacího řízení, vydání zabavených věcí a omezení exekuce č. 16875.
- § 38: úmluva o výši náhrady hotových výloh a odměny vyrovnacího správce ve smyslu § 38, odst. 3, vyr. ř. je právní jednání, jež upravuje jak pochybnou výši nároku správce, tak pochybnou výši závazku dlužníkovy (§ 1380 obč. zák.) č. 16907.
- nejde o vzdání se (§ 1444 obč. zák.) části nároku vyrovnacího správce na odměnu a náhradu hotových výloh, nýbrž o neplatnou úmluvu správce s dlužníkem o výši uvedeného nároku, jestliže se vyrovnací správce s dlužníkem dohodli o určité výši onoho nároku, o němž v té době nebylo pravoplatně rozhodnuto, a zavázali se vzítí zpět rekursy podané proti usnesení vyrovnacího komisaře, jimiž byl nárok ten upraven č. 16907.
- § 51: pro otázku, zda jde o osoby, jež se podle § 51, odstavec 1, vyr. ř. počítají při výpočtu většiny věřitelů a jejich pohledávky při výpočtu většiny pohledávek jen tehdy, hlasují-li proti návrhu na vyrovnání, je rozhodující den hlasování, nikoliv den, kdy nabyli svých pohledávek proti vyrovnacímu dlužníku č. 16637.
- věřitel tým, že omylom přihlásil k vyrovnaniu len časť svojej pohľadávky a na ňu vyrovnacie splátky prijal, nevzdal sa ešte neprihláseného zbytku pohľadávky; účinky vyrovnania vzťahujú sa aj na neprihlásenú časť pohľadávky č. 17019.
- § 55: ustanovení § 55 vyr. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. (na rozdíl od § 47 starého vyr. ř.) nerozlišuje, kdy k nedovolené úmluvě došlo; zákaz tam uvedený se týká i úmluv ujednaných po pravoplatném potvrzení vyrovnání a po skončení vyrovnacího řízení č. 16654.
- k výkladu § 55 vyr. ř. č. 17079.
- pro uplatňování pouhé neplatnosti úmluv o zvláštních výhodách ve smyslu § 55, odst. 1, první věty, vyr. ř. nepatří tříletá lhůta stanovená v druhé větě prvního odstavce řečeného předpisu č. 17079.

- jestliže se vyrovnací dlužník z podnětu vyrovnacího řízení nebo v souvislosti s ním vzdá nárok na zaplacení částí ujednané úplaty za provedení díla (domu) vyrovnacímu věřiteli neb osobě věřiteli blízké tím, že se spokojí s úplatou nižší, jde o nedovolenou úmluvu podle první věty § 55, odst. 1, vyr. ř.; bylo-li však dílo provedeno teprve po onom vzdání se, jde o plnění na základě neplatné úmluvy ve smyslu druhé věty uvedeného ustanovení, a dlužník jest oprávněn požadovati do tří let ode dne provedení díla toho, čeho se vzdal č. 17079.
 - není ještě plněním, provedl-li vyrovnací dlužník vzdání se části úplaty tím, že připsal dotčené osobě částku tu v obchodních knihách k dobru č. 17079.
 - § 65: zastavil-li soud prvě stolice vyrovnací řízení z důvodu § 65 č. 1 vyr. ř., kdežto rekursní soud je zastavil z důvodu § 65 č. 5 vyr. ř., jde o podstatnou změnu usnesení soudu prvě stolice, a nikoli o potvrzující usnesení soudu druhé stolice ve smyslu § 528, odst. 1, c. ř. s. v novém znění č. 16828.
 - § 67: podání žaloby, jež jinak nahrazuje upomínací dopis, nemá v zápatí oživnutí vyrovnací pohledávky, byla-li upomínaná splátka na kvotu zaplacená před doručením žaloby, třebaž nebyla zapravena včas podle ustanovení vyrovnání č. 16607.
 - požadavek kvalifikovaného upomínacího dopisu není nahrazen tím, že jiná osoba zabavila pohledávku, kterou měl vyrovnací věřitel za vyrovnací dlužníkem č. 16607.
 - keď veritel' omylom prihlásil k vyrovnaniu len časť svojej pohľadávky a vyrovnací dlužník na jeho žalobu o zaplatenie neprihláseného zbytku nezaplátil aj tento podľa vyrovnacej kvóty (v 8dennej lehote po doručení žaloby), ožila celá pôvodná pohľadávka č. 17019.
 - podanie žaloby nahradzuje upomienku podľa § 67 vyr. por. č. 17019.
- Vyrovnání zemědělské:** za věci řízení vyrovnacího jest pokládati věci zemědělského řízení vyrovnacího a platí i o nich, že jsou věcmi feriálními č. 16794.
- keď vyrovnací správca bez súhlasu vyrovnacieho komisára vyplácal odbornému dozorcovi, dosadenému do obchodu vyrovnacieho dlužníka niektorými veriteľmi, z peňazí, utrížených v tomto obchode, odmenu prislúbenú mu týmito veriteľmi, zodpovedný je vyrovnaciemu dlužníkovi za vyplatenú sumu č. 16896.
 - i po zahájení zemědělského vyrovnacího řízení o jmění žalovaného jest zemědělce odsouditi k zaplacení zažalované pohledávky v plném rozsahu i s úroky a útratami ve lhůtě § 409 c. ř. s., dokud nebylo vyrovnání soudně pravoplatně potvrzeno č. 16944.
 - i po zahájení zemědělského vyrovnacího řízení lze povolití poznámku vykonatelnosti pohledávky, pro niž bylo na dlužníkově nemovitosti již dříve zapsáno smluvní právo zástavní č. 17055.
 - § 12 vyr. por. platia aj v zemedelskom vyrovnacom pokračovaní č. 16887.
 - předchozí zahájení zemědělského vyrovnacího řízení je podle § 6, odst. 1, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. překážkou zahájení nového zemědělského vyrovnacího řízení jen tehdy, bylo-li ono předešlé řízení zahájeno v posledních šesti měsících č. 16828.
 - nelze vyhověti návrhu na odklad exekučních úkonů, týkajících se nemovitosti zemědělského podniku vyrovnacího dlužníka (§ 9 a) uved. vládn. nař.), došel-li soudu až po vydražení nemovitosti; nezáleží na tom, zda udělení příklepu nabylo již právní moci či nikoli č. 16824.
 - vyrovnací komisár nemôže podľa § 9 a) vl. nař. č. 76/1936 (v znení bodu 4 čl. I vl. nar. č. 259/1936) odložiť exekučné úkony povolenej vnútej správy č. 17124.

- rozhodovat' o tom, či je tu překážka exekuce podľa odst. 1 § 21 vl. nar. č. 76/1936 Sb. z. a n., neprislúcha vyrovnaciemu komisárovi č. 17124.
 - sankce stanovená v § 9, odst. 5, vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. na opominutí údaje hodnoty nároků platí jen o zástavním právu pro knihovně zajištěné pohledávky, nikoliv i o jiných oddělných právech, jako na př. o knihovně zajištěném výměnku; oddělné právo tu nezakládá tím, že v usnesení vyrovnacího komisáře o určení stavu břemen, jež nabylo právní moci, nebylo k oddělnému právu pro výměnek přihlíženo, ježto nebylo přihlášeno a uplatněno č. 17150.
 - dražbu nemovitosti (zemědělského podniku) lze odložití podle čl. II, § 1 b) vládn. nař. č. 150/37 Sb. z. a n. jen, došlo-li k vyrovnacímu roku a k hlasování o návrhu na vyrovnání a nebyl-li návrh věřiteli přijat § 65 č. 1 vyr. ř.), nikoliv i tehdy, došlo-li k zastavení zemědělského vyrovnacího řízení pro marné uplynutí lhůty stanovené v § 65, odst. 1, vyr. ř. a prodloužené v § 24 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. č. 16910.
 - v zemědělském vyrovnací řízení v době před účinností vládního nařízení č. 159/1937 Sb. z. a n., t. j. před 30. červnem 1937, byl vyrovnací dlužník povinen v návrhu na odklad exekučních úkonů podle § 9 a) vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. v doslovu vládního nařízení č. 259/1936 Sb. z. a n. tvrditi a osvědčiti podmínky uvedené v prvním odstavci § 21 vládního nařízení č. 76/1936 Sb. z. a n. a nebylo na věřiteli, aby tvrdil a osvědčil, že tomu tak není č. 16706.
 - naproti tomu bylo věci věřitele odporujícího odkladu exekučních úkonů, aby tvrdil a osvědčil okolnosti uvedené v odstavcích 2 a 3 § 21 vládn. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n., vylučující ochranu vyrovnacího dlužníka č. 16706.
 - zanikla-li hlavní pohledávka přede dnem, kdy byl podán návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení o jmění povinného, neplatí o úrokové a útratové pohledávce ustanovení čl. II, § 3, písm. f), vládn. nař. č. 150/1937 Sb. z. a n., třebaž byly úroky samostatně zažalovány a jsou s procesního hlediska samostatnou pohledávkou, a lze i pro ně povolití odklad dražby za podmínek čl. II, § 1 uved. vládn. nař. č. 17078.
- Výsadní zástavní právo** viz heslo: dražba vnucená (§ 216 č. 2).
- Výslech stran:** soudy nejsou oprávněny opominouti přednes strany o nových skutečnostech a průvodech proto, že jej učinila teprve při svém výslechu jako strana, nýbrž jsou povinny přihlížeti i k němu jako k jinému jejímu přednesu, hodnotiti jej a zabývatí se, je-li toho potřeba, i námitkami a obranami, jež důsledkem toho přednesla druhá strana č. 16675.
- Vysvědčení učebné** viz heslo: obec.
- Vyšší služby** viz heslo: zaměstnanci soukromí.
- Výtka vad** viz hesla: smlouva kupní (čl. 347), správa pro vady.
- Vyvolání věci** viz heslo: pracovní soudy (řízení).
- Výživné** viz též hesla: dovolání, smlouva o výživném, výměnek.
- sľub daný vydatej žene treťou osobou, že sa postará o jej výživu, ak dá svoje manželstvo súdne rozlúčiť, je v rozpore s dobrými mravmi č. 17120.
 - § 1 vyž. zák.: hospodari-li na usedlosti několik osob, u nichž koná práce nebo služby ten, kdo porušuje vyživovací povinnost uvedenou v § 1 zák. č. 4/1931 Sb. z. a n., ručí každá z nich podle § 2 uved. zák. nedílně za domnělou mzdu č. 16926.
- Výživné dítěte manželského:** pojem nemajetnosti podle § 143 obč. zák. č. 16701.
- za nemajetného jest pokládati nejen toho, kdo nemůže své dítě vyživovati, t. j. kdo není s to, aby bez ohrožení své vlastní výživy plnil výživné, nebo kdo jest vůbec nezpůsobilý nebo nedostatečně způsobilý k výdělečné činnosti, ale i toho, kdo přes to, že je způsobilý k výdělku, živiti je nechce, t. j. kdo se splnění zákonné vyživovací povinnosti

nosti protiprávně vyhýbá, takže u něho nejsou ve skutečnosti po ruce prostředky k ukojení výživy dítěte a dítě jest pro nemajetnost a nedostatečnou výdělečnou způsobilost jeho matky vydáno nouzi č. 16701.

- — jde o platnou smlouvu, jestliže se t. zv. přirozený otec (zploditel uznávající své otcovství) zavázal, že bude hraditi náklady na výživu a výchovu manželského dítěte, třebaž se tak stalo teprve po uplynutí lhůty k popření manželského původu dítěte (§ 158 obč. zák.); právní povaha řečené smlouvy č. 17106.
- **manželky:** smlouva, kterou se manželka vzdá zákonného výživného toliko za účelem dosažení faktického zrušení manželského společenství, jest nicotná (§§ 93, 879 obč. zák.) a manžel jest v takovémto případě povinen poskytovat manželce nadále slušnou výživu a učiniti tak za něho osoba třetí, nahraditi jí podle § 1042 obč. zák. vynaložený náklad, nedokáže-li, že manželka opustila společnou domácnost svémocně a že zavinovala ona sama faktické zrušení manželského společenství č. 16826;
- — manžel není podle §§ 92, 1029 obč. zák. zavázán k nákupům potřeb pro domácnost uskutečněných manželkou, která, ač není jejich manželství ani rozvedeno ani rozloučeno, nesdílí ani nevede manželskou domácnost; v takovém případě není manžel zavázán k náhradě pohledávání z takových nákupů manželky ani podle §§ 91, 1042 obč. zák., dával-li své manželce přiměřenou částku na výživu její i příslušníků rodiny č. 16846.
- — nárok příslušející rozvedené manželce podle § 1264 obč. zák. zůstává rozvedené manželce zachován, dokud trvá manželský svazek, a nezaniká již tím, že rozvedená manželka žije s jiným mužem jako družka nebo že se oddává nemravnému životu č. 17066.
- — zemský fond jest oprávněn domáhati se podle § 1042 obč. zák. na rodičích vdané dcery náhrady nákladů vynaložených na její léčení potud, pokud náklad ten převyšuje majetkovou mohoucnost manželovu (§ 91 obč. zák.) č. 17113.

Vzájemná pohledávka viz heslo: započtení.

Vzdání se viz hesla: omyl, vyrovnání.

- práva domáhati se nicotnosti smlouvy nelze se smluvně vzdáti č. 17096.
- smluvního ujednání, jímž bylo vyloučeno právo napadati právní jednání z důvodu relativní neplatnosti, může se dovolávat jen poctivý smluvce č. 17056.

Zabavení viz hesla: exekuce, exekuce berní.

Zábavní podnik viz heslo: zaměstnanci soukromí.

Zábor půdy viz heslo: pozemková reforma.

Zadržovací právo podle § 471 obč. zák. viz též heslo: žaloba (§ 37 ex. ř.).

- — jakmile byl schovatel po zrušení exekuce exekučním soudem uvědoměn o skončení schovacího poměru a o odměně za svou činnost, vykonávanou jen pro účely exekuce, není oprávněn zadržovati uschovaná věci, nýbrž jest povinen jen vrátiti; neučiní-li tak, nepřísluší mu ani nárok na náhradu nákladů na zadržované věci, vzniklé mu svémocným zadržováním č. 16669.
- — kupitel přidělových nemovitostí (statku), jehož koupí státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství) neschválil, není oprávněn zadržovati bez schválení koupené pozemky přidělci nebo jeho řádnému nástupci (§ 471 obč. zák.) pro náklad učiněný na investice a opravy, třebaž jej vynaložil se souhlasem nebo na příkaz přidělce č. 16804.

Zahájení rozepře viz heslo: rozepře zahájená.

Zajišťovací exekuce viz heslo: exekuce zajišťovací.

Zákaz zcizení a zavazení viz též hesla: pozemková reforma, stavební ruch.

— **podle § 364 c) obč. zák.:** zákaz zatížení podle § 364 c) obč. zák. nebrání zajištění daní a veřejných dávek, třebaž nepoživají; zákonného zástavního práva na nemovitosti, na níž vážne dotčený zákaz č. 16667.

- — soudu povolujícímu exekuci na nemovitost nepřísluší zkoumati, zda se knihovně zapsaný zákaz zcizení a zatížení stal právem podle § 364 c) obč. zák., či nikoliv; tu otázku je řešiti jen v řízení sporném č. 16959.
- — spoluvlastník nemovitosti jest oprávněn knihovně omeziti svou moc nakládati se spoluvlastnickým podílem zákazem zcizení (§ 364 c) obč. zák.); uvedené knihovní břemeno nepřekáží druhému spoluvlastníku jeho žádosti za zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.) č. 17135.

Zákonné povinné ručení viz hesla: automobilový zákon, pojištění smluvní (proti zákonné odpovědnosti).

Zákonný zákaz a nicotnost smlouvy viz heslo: nepiatnost smlouvy.

Záloha viz hesla: společenstvo stavební a bytové, vyrovnání.

Záložny: § 10 zákona č. 31/1873 mor. z. z., že záložny zřízené z kontribučních fondů mohou poskytovat osobní směnečné zápůjčky na směnky vlastní, byl změněn předpisem § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z., podle něhož mohou uvedené záložny vystavovati i cizí směnky a poskytovat na ně zápůjčky na dobu nejdéle 6 měsíců; tím že nevypíšená směnka, odevzdaná řečené záložně, nebyla hned vystavena na dobu nejdéle 6 měsíců, byla sice lhůta podle § 6 zák. č. 57/1888 mor. z. z. překročena, ale nezachování toho předpisu nečiní směnku nicotnou č. 16666.

Zaměstnanci viz též hesla: dovolená placená, pojištění pensijní, sociální, pracovní soudy, smlouva kolektivní, služební.

- — do pensijní základny zaměstnance (lesního hajného), jehož pensijní nároky byly upraveny podle zásad platných pro pragmatikální zřízení ve státní službě, nelze započítati ani remuneraci, nebyla-li součástí služného, nýbrž jen zvláštním přídavkem poskytovaným po dobu činné služby, ani peněžitou hodnotu paliva (otopu naturálního bytu), zanikl-li nárok na naturální byt skončením činné služby č. 16850.
- — platnost dohody sjednané mezi zaměstnavatelem a nemocenskou pojišťovnou v mezích jejich stanov, že zaměstnavatel a jeho zaměstnanci, kteří jsou pensijními pojištěnci a mají proti zaměstnavateli nárok na vyplacení plné mzdy nebo platu nebo na bezplatné naturální opatření (byt a stravu), budou platiti nižší pojistné a že zaměstnanci v době nemoci, nejdéle však po 52 týdnů, nebudou dostávat nemocenské, nýbrž plné služné (od zaměstnavatele); na toto služné se nevztahuje ustanovení o právní neúčinnosti postupu, zastavení a zabavení nároků a zaměstnanec se ho může po skončení služebního poměru platně vzdáti č. 16851.
- **obecní:** nestal-li se zaměstnanec obce platně trvale ustanoveným obecním zřízencem proto, že místo obecního zřízence bylo obsazeno bez provedení veřejného konkursu (§ 6 zák. č. 16/1920 Sb. z. a n.), jest obec oprávněna zrušiti jeho služební poměr podle §§ 1159 a násled. obč. zák. a zaměstnanec jest povinen vykliditi naturální byt č. 16741.
- — zák. č. 16/1920 Sb. z. a n. platí jen pro ty obecní zaměstnance, kteří byli v době nabytí jeho účinnosti ve službách obce č. 16946.
- — nárok vdovy po obecním strážníku obce v Čechách, zemřelém před účinností zákona č. 16/1920 Sb. z. a n., na vdovskou pensii jest posuzovati jen podle § 32 čes. obec. zřiz. (zák. č. 7/1864 čes. z. z.), podle něhož nepřísluší vdově po obecním strážníku nárok na vdovský plat č. 16946.
- — výměrem okresního úřadu zrušujícím usnesení obecního zastupitelstva, jímž byl obecnímu úředníku přiznán nárok na naturální byt, nepadeným

- sice opravným prostředkem dotčeného úředníka, kterému však nebyl přiznán odkládací účinek, pozbývá obecní úředník právního nároku na další užívání naturálního bytu č. 17058.
- — proti rozhodnutí obecní disciplinární komise, jímž byl obecnímu zastupitelstvu učiněn návrh na propuštění obecního zřízence, není dalšího opravného prostředku podle § 8 vládn. nař. č. 483/1920 Sb. z. a n.; soudy přezkoumávají celé kárné řízení provedené proti obecnímu zřízenci a skončené výrokem o jeho propuštění jako součást usnesení obecního zastupitelstva, jímž byl obecní zřízenec propuštěn č. 17114.
- — propuštěný obecní zřízenec jest oprávněn požadovati plat za dobu po svém propuštění jen tenkrát, jestliže prokáže, že propouštěcí usnesení obecního zastupitelstva bylo buď po stránce formální, nebo po stránce viny vadné č. 17114.
- — **soukromí (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.):** pokud nejsou práce kinooperátora, zaměstnaného v biografu jen praktickým předváděním projekce filmu, ani kupeckými ani vyššími nekupeckými službami č. 16655.
- — jde-li o podnik, v němž se zpravidla žádá od zaměstnaných hudebníků dokonalý výkon hudebního umění, konají hudebníci vyšší nekupecké služby č. 16861.
- — otázku, zda výkon hudby v zábavním podniku (na př. v baru) jest uměním, jest řešiti podle okolností jednotlivého případu č. 16861.
- — službami vyššími nie kupeckými sú všetky úkony, ktoré presahujú pracovný obor a úroveň výkonu obyčajného robotníka č. 17087.
- — korektor a korektor revízor v tiskárně koná vyšší nekupecké služby, i když nemá disposiční moc nad jinými zaměstnanci a byl podřízen faktorovi č. 17082.
- — pro pojem vyšších služeb není nutné, aby šlo o zaměstnance, který má v závodě nebo v některém jeho oddělení vedoucí postavení č. 17082.
- — korektor-revizor tiskárny koná služby vyššie nie kupecké č. 17116.
- — § 26: zaměstnancovi, který dostal před nastúpením dovolenej výpovedi (§ 26, odst. 6, zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.), neprislúcha peněžitá náhrada za nevyužití dovolené, ak o ňu za trvania výpovednej lehoty nepožiadá č. 16761.
- — § 27: nárok na peněžitou náhradu za nevyužití placené dovolené (§ 27, odst. 1, uved. zák.) přísluší zaměstnanci jen tehdy, dal-li v příslušném kalendářním roce vůči zaměstnavateli zřetelně najevo, že trvá na dovolené, a neužil-li jí na zaměstnavatelovu žádost; jak žádost zaměstnancova, tak žádost zaměstnavatelova mohou býti vyjádřeny i jednáním konkludentním (§ 863 obč. zák.); stačí i to, že podle organizace podniku nebylo pomýšleno na zastoupení zaměstnancovo náhradníkem, takže zaměstnanec nebyl postradatelný, a zaměstnavatel, ač mu to bylo známo, se nepostaral v té příčině o potřebná opatření, když mu zaměstnanec dal najevo, že chce nastoupiti dovolenou č. 16827.
- — § 30: ak bola skúšobná doba, na ktorú bol súkromný zamestnanec prijatý, proti ustanoveniu odst. 2 § 30 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. zamestnavateľom predĺžená, ide o smluvenie pracovného pomeru za neurčitú dobu a ak bol zamestnanec po uplynutí skúšobnej doby prepustený, prislúchajú mu služebné požitky na zákonnú výpovednú lehotu č. 17089.
- — § 33 č. 2: pro zaměstnance, jenž pokračuje se zaměstnavatelovým vědomím v pracovním poměru umluveném na zkoušku po uplynutí ujednané zkušební doby, není důležitým důvodem předčasného vystoupení z poměru pracovního (§ 33 č. 2 uved. zák.), že zaměstnavatel nesplnil převzatý závazek uzavřít se zaměstnancem po uplynutí zkušební doby definitivní pracovní smlouvu č. 16782.

- — § 34 č. 4: zaměstnanec, jenž byl přijat jako prodávač v zaměstnavatelově podniku a kterého podle ujednání mohli zaměstnavatel přidělití také k jiným pracím v každé své filiálce, není zásadně povinen konati trvale jen práce ve skladišti jako skladník č. 16658.
- — není důvodem pro předčasné propuštění zaměstnance podle § 34 č. 4 zák. o soukr. zaměstn., odmítl-li zaměstnanec konati práce, které nebyly aspoň přibližně rovnocenné těm, k nimž se služební smlouvou zavázal, k nimž byl způsobilý a jež mohl konati bez újmy pro své zdraví a služební postavení č. 16658.
- — § 37: plat, který přislúcha súkromnému zamestnancovi prepustenému predčasne bez dôležitého dôvodu na dobu vyše jedného roka, nemôže byť — pokiaľ je za túto ďalšiu dobu srovný podľa odst. 2 § 37 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. až v budúcnosti vždy koncom mesiaca — prisúdený podľa § 131 Osp. už pred jeho sročnosťou č. 16758.
- — § 54: ustanovenie § 7 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. platia podporne aj pre pracovný pomer súkromných zamestnancov č. 16899.
- — **státní:** před účinností § 151 plat. zák. č. 103/1926 Sb. z. a n., že o nárocích z nesprávné výměry nebo výplaty služebních požitků upravených služebním řádem vydaným na základě § 210, odst. 1, plat. zák., rozhodují především správní úřady v pořadí stolic, nebylo promlčení řečených nároků na překážku to, že se zaměstnanec domáhal nápravy u příslušných správních úřadů; přerušeni promlčení se mohlo státi toliko zahájením sporu u řádného soudu a řádným pokračáním v něm č. 16660.
- — pokud přísluší zaměstnanci státních lesů a statků, převzatému státním pozemkovým úřadem, nárok na časový postúp ve služném č. 16660.
- — »príspevok na výživu«, povolený disciplinárnou komisiou podniku »Štátne lesy a statky« prepustenému zamestnancovi podľa § 92, odst. 3, služ. por., má povahu o d p o č i v n ý c h p r í j m o v; preto je príslušné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov (§ 225, odst. 4 služ. por.) podľa § 36 služ. por. oprávnené predpísať prepustenému zamestnancovi ním spôsobenú (nálezom disciplinárnej komisie zistenú) škodu k náhrade srážkou z tohoto príspevku č. 16764.
- — do pensijní základny zaměstnance (lesního majetku), jehož pensijní nároky byly upraveny podle zásad platných pro pragmatikální zřízence ve státní službě, nelze započítati ani remuneraci, nebyla-li součástí služného, nýbrž jen zvláštním přídavkem poskytovaným po dobu činné služby, ani peněžitou hodnotu paliva (otopu naturálního bytu), zanikl-li nárok na naturální byt skončením činné služby č. 16850.
- — aj na smluvného zamestnanca štátu vzťahujú sa predpisy o obmedzení vyplácania odpočívnych plátov do cudzozemska, ak jeho nárok na odpočívne platy upravený bol smluvne tak, že platia o ňom predpisy, dané pre štátnych zamestnancov pragmatikálnych č. 17160.
- — **železniční:** nepodal-li železniční zaměstnanec proti výměru ředitelství čs. státních drah o odpočívnych požitcích opravný prostředek, nemůže se pořadem práva domáhati započtení válečných pololetí podle zákona č. 457/1919 Sb. z. a n. a zvýšení jemu vyměřeného odpočívneho č. 16796.
- — rozhodnutí ministerstva železnic o odvolání železničního zamestnanca proti predpisaniu preplatených služebných požitkov riaditeľstvom štátnych železnic k náhrade nie je rozhodnutím správneho úradu o súkromnoprávnom nároku podľa § 105 ústavnej listiny a zákona č. 217/1925 Sb. z. a n. č. 16748.
- — časťou aktívnych požitkov, ktorá sa podľa odst. 4 § 118 služebného poriadku pre zamestnancov čs. št. železnic nevy máha zpät od pen-

ziónovaného zamestnanca, je tá časť právom vyplatených aktívnych požitkov, na ktorú zamestnanec stratil právny nárok preto, že bol penzionovaný pred uplynutím doby, na ktorú mu boli aktívne požitky vopred vyplatené č. 16748.

- — § 33 služebného poriadku pre zamestnancov čs. št. železníc vzťahuje sa len na škody, ktoré zamestnanec spôsobil železničnému podniku nesprávnym výkonom svojej služby; na preplatky služebných požitkov vzťahuje sa aj u pomocných zamestnancov § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. č. 16748.
- — železničný zamestnanec môže byť aj v čase, keď je v nemocenskom stave, a pred uplynutím nemocenského roku preložený do dočasnej výslužby podľa § 116 lit a) služ. por. č. 16763.
- — postupu stanoveného zákonom č. 217/1925 Sb. z. a n. lze užiť len tehdy, ide-li o soukromoprávni nároky podle § 210 č. 103/1926; předpisů zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. nelze užíti, jde-li o přezkum kárného řízení a kárného nálezu disciplinárního sboru II. instance při ministerstvu železnic č. 16777.
- — v sporném řízení nelze řešiti otázku, zda trestní (kárné) provinění bylo promlčeno a zda podle toho bylo možno zahájiti ono řízení či nikoli č. 16777.
- — rozhodnutia železničnej správy vydané podľa § 70 vl. nar. č. 15/1927 Sb. z. a n. sú rozhodnutiami podľa § 105 ústavnej listiny a môžu byť napadnuté poradom práva len pri podmienkach a v lehotách stanovených v zákone č. 217/1925 Sb. z. a n. č. 16890.
- — zamietnutie púhej opozdenej žiadosti o dodatočné započítanie vojnových polrokov do penzie už pravoplatne vymeranej nie je takýmto rozhodnutím č. 16890.
- — penzijné výmery železničnej správy z doby pred vyhlásením zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. (17. júna 1930) a platnosťou § 47 vl. nar. č. 96/1930 Sb. z. a n. môžu byť napadnuté priamo pred riadnym súdom bez predchodzieho administratívneho pokračovania, ale len najpozdšie do troch rokov od splatnosti každej jednotlivéj (mesačnej) sumy nesprávne vymeranej penzie pod stratou nároku č. 16890.
- — měl-li zaměstnanec čs. státních drah (autorisovaný civilní inženýr) ve výslužbě opětuující se, třebaš co do výše kolísající, stálý příjem z činnosti znalecké pro různé úřady a soudy, lze mu snížit výplatu jeho odpočívnych požitků o polovinu jeho výdělečného příjmu podle § 7 vl. nar. č. 252/1933 Sb. z. a n.; nerozhoduje, že nebyl stálým soudním znalcem ve smyslu civilního řádu soudního č. 16966.
- — byla-li nevinným rodinným příslušníkem bývalého železničního zaměstnance, kárně propuštěného, přiznána podpora z penzijního fondu čs. státních drah na dobu jejich nezaopatřenosti (§ 92, odst. 3, č. 8 služ. řádu pro železniční zaměstnance), zaniká trvale se zánikem nezaopatřenosti jejich nárok na uvedenou podporu a neoživuje po propuštění živatele ze zaměstnání č. 16968.
- — pomocný zamestnanec ve služebním poměru zřizence čs. státních drah má podle § 1155 obč. zák. nárok na služební plat za určité dny, které jsou podle zák. č. 65/1925 Sb. z. a n. všedními dny (26. prosince, pondělí velikonoční a svatodušní), nekonal-li v tyto dny službu, ježto jeho představený pro železniční zaměstnance se svolením ministerstva železnic stanovil, že v těchto dnech je volno č. 17074.
- — ustanovení §§ 113, odst. 2, a 136 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. nevyklučují použití § 1155 obč. zák. č. 17074.
- — zamestnanci, jehož platové a služební pomery byly upraveny zvláštní služební nebo pracovni smlouvou a na něhož se proto nevztahovalo vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., nevznikl nárok na úpravu pense podle zákona č. 70/1930 Sb. z. a n., třebaže bylo jedním z dekretů upravujících

jeho plat stanoveno, že se má platová a pensijní základna posuzovati podle smyslu úprav u zaměstnanců státních drah č. 17136.

Zaměstnavatel viz hesla: dovolená placená, pojištění pensijní, pojištění sociální, smlouva kolektivní, služební, zaměstnanci a zaměstnanci soukromí.

Zapečetění viz heslo: pozůstalost (§§ 43 a další nesp. pat.).

Zápis advokáta (kandidáta advokacie) do seznamu advokátů viz heslo: advokát.

— **firmy** viz hesla: firma, rejstřík.

— **knihovní** viz heslo: kniha pozemková.

Započtení: přípustnost započtení pohledávky proti peněžnímu ústavu za příročí a přímo před jeho povolením č. 16778.

— věděl-li dlužník peněžního ústavu v době nabytí vzájemných pohledávek, že peněžní ústav je neschopen platiti a že žádal již za povolení příročí, nelze ony vzájemné pohledávky započísti ani před vyhlášením příročí č. 16778.

— též o tom, že se k započtení namítaná vzájemná pohledávka nehodí k započtení, jest rozhodnouti v rozsudkovém výroku (§ 404 c. ř. s.); doplnil-li odvolací soud rozsudkový výrok prvního soudu jen nedopatřením vynechaná rozhodnutí po této stránce, nejde o změnu rozsudku, nýbrž o pouhou opravu ve smyslu § 419, odst. 3, c. ř. s. č. 16791.

— vlastník motorového vozidla, který sám nahradil osobám poškozeným při střetnutí jeho motorového vozidla s jiným motorovým vozidlem celou škodu, jest oprávněn ve sporu, v němž se domáhá vlastník druhého motorového vozidla na něm a na jeho řidiči náhrady jemu vzniklé škody, namítati k započtení onu část náhrady vyplacené třetím osobám, která odpovídá vzájemnému poměru zavinění řidičů obou motorových vozidel na srážce č. 16868.

— spor (rozsudek) o žalobě opoziční opřené o to, že exekučně vymáhaný nárok vymáhajícího věřitele zanikl kompensací se vzájemnou pohledávkou povinného za vymáhajícího věřitelem, neodůvodňuje námítku zahájeného (rozsouzeného) sporu v pozdějším sporu, v němž se uplatňuje vzájemná pohledávka povinného č. 16942.

— účinky právní moci dílčího rozsudku, vydaného podle § 391, posl. odst. c. ř. s. o zažalovaném nároku, na další žalobcovy nároky vznesené po vydání onoho rozsudku proti vzájemné pohledávce namítané žalovaným k započtení č. 17134.

— bylo-li již o zažalovaném nároku pravoplatně rozhodnuto dílčím rozsudkem a nejde-li o obranu započtení provedeného již před sporem, nelze jednat v témže sporu o další pohledávce, s kterou by se v témže sporu mohla při úspěšném uplatnění námítky započtení se strany žalovaného vyrovnati vzájemná jeho pohledávka č. 17134.

Záporný spor o příslušnost viz heslo: senát pro řešení kompetenčních konfliktů.

Zároveň platební viz hesla: poddlužník, příkázání k vybrání, stát. **Zápůjčka** viz též hesla: měna, společenstva výrobní a hospodářská, stavební, zástavní právo smluvní.

— ujednání určité doby splatnosti zápůjčky není její podstatnou náležitostí č. 16945.

— nebyla-li určena doba splatnosti, může zapůjčitel žádati splacení zápůjčky podle jejího účelu po případě podle § 904, první věty, obč. zák. bez zbytečného odkladu a na vypůjčitel jest břímě důkazní, že zápůjčka není splatná č. 16945.

— jestliže dlužník namítal, že zápůjčka je splatná podle jeho libovůle a bylo zjištěno, že zápůjčka je splatná podle možnosti (§ 904, druhá věta, obč. zák.), může soud určití dobu splatnosti zápůjčky podle § 904, třetí věty, obč. zák. č. 16945.

Zápůrčí žaloba viz heslo: žaloba zápůrčí.

Zásada vyšetřovací viz heslo: rozluka.

Zastavení (§ 418 obč. zák.) viz heslo: žaloba, § 37 ex. f.

Zástavní právo smluvní viz též hesla: dražba vnučená, exekuce (§ 251 č. 6), pozemková reforma, pozůstalost, žaloba o výmaz.

- — svoláním pozůstalostních věřitelů (§ 813 obč. zák.) nejsou dotčena jejich zástavní práva, i když své zajištěné pohledávky nepřihlásili v konvokačním řízení a všichni dědici je neuznali č. 16650.
- — věřitel, pro něhož jest vložena na dlužnickově nemovitosti kauční hypoteka pro nároky z důvodu depuračního závazku, nemůže se podle rozsudku, který si vymohl hypotekární věřitel proti němu pro pohledávku hypotekární, která měla být depurována a přesahovala výši kauční hypoteky, domoci sporem proti hypotekárnímu dlužníku z kauční hypoteky poznámky knihovni, že kauční hypoteka je vyčerpána a vykonatelná č. 16686.
- — smluvní zástavní právo k věci, s níž jest oprávněno nakládati několik osob společně (kolektivně), může vzniknouti bez jejich přivolení jen tehdy, je-li nabyvatel zástavního práva poctivý (§§ 367, 456 obč. zák.) č. 17022.
- — jestliže osoby oprávněné nakládati s cennými papíry, uloženými na depositním účtě toho, kdo má rovněž oprávnění s nimi nakládati a kdo se uchází o úvěr, prohlásily vůči poskytovateli úvěru (§ 1 zák. č. 241/1924 Sb. z. a n.), který znal právní postavení zájemce o úvěr v příčině uložených cenných papírů, že souhlasí, aby mu byla poskytnuta na tyto cenné papíry zápůjčka, došlo k jejich platnému zastavení, avšak podle učiněného prohlášení spoluoprávněných osob jen pro zápůjčku, nikoli pro jiný úvěr č. 17022.
- — záložné právo na poistění hmotelnost nevzťahuje sa aj na poistnú sumu č. 17122.
- — záložný veriteľ môže sa uspokojit' z náhradovej pohľadávky proti poistiteľovi len v prípade, že ju zabavil, a v poradí jej zabavenia č. 17122.
- — § 469 obč. zák.: ustanovení to, že zástavní právo zapsané v knihách veřejných zaniká teprve jeho výmazem a nikoliv již zanikem pohledávky, neplatí při exekucním zástavním právu č. 16610.
- — vlastník nemovitosti není oprávněn nakládati podle § 469 obč. zák. se zástavním právem řízeným exekučně č. 16610.
- — zanikla-li pohledávka zajištěná na vydražené nemovitosti exekucním zástavním právem, zaniklo i exekucní zástavní právo, třebaže nebylo podle § 237 ex. ř. vymazáno z pozemkové knihy; v takovémto případě se nemůže postupník pohledávky dovolávat důvěry v knihy veřejné a vlastník nemovitosti (vydražitel) není oprávněn převésti takovouto hypoteku na jiného č. 16610.
- — vlastník nemovitosti není oprávněn nakládati zástavním právem (§ 469 obč. zák.), řízeným pro knihovně zajištěné pohledávky, které jsou buď od počátku neplatné, nebo které vůbec nevznikly č. 16996.
- — uvolnění hypoteky předpokládá, že pohledávka, k jejímuž zajištění bylo knihovni zástavní právo zřízeno, skutečně vznikla č. 16996.
- — toliko tehdy, jednal-li nový nabyvatel zástavního práva v důvěře ve veřejné knihy, nelze mu namítati, že převod zástavního práva vlastnickovou dispozicí byl neplatný č. 16996.
- — § 38 III. d. n.: zástavní právo, zapsané ve smyslu § 38 III. dílčí novely k obč. zák. pro novou pohledávku v pořadí a do výše zástavního práva již vázoucího na nemovitosti, působí proti zadním knihovním věřitelům v tomto pořadí jen tehdy, je-li z pozemkové knihy zřejmé

omezení, že nabude právní účinnosti, bude-li do roka vložen výmaz staršího zástavního práva; nestalo-li se tak, nezáleží na tom, zda se skutečně do roka stal výmaz staršího zástavního práva č. 17077.

— — — nakládá-li vlastník zatíženého statku s uvolněnou hypotekou, musí býti zánik původní zástavy prokázán způsobem podle §§ 26, 27 knih. zák.; nestalo-li se tak, není vklad nového zástavního práva účinný v onom pořadí; neúčinnost tu nelze napravití pozdějším předložením výmazné listiny č. 17077.

Zástavní právo kupecké: věřite, jenž má kupecké zástavní právo privilegované co do realizace ve smyslu čl. 311 obch. zák., jest oprávněn žádati za podmínek čl. 310 obch. zák. též za povolení soudního prodeje podle čl. 310 obch. zák. č. 17002.

— — **zákonné:** pojistitel může účinně namítati proti nároku třetí osoby, opírajícímu se o tvrzené zákonné zástavní právo (§ 54 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. a § 127 zák. č. 501/1917 ř. z.), že byla porušena oznamovací závaznost, kterou byl pojistník povinen splniti po dostavení se pojistné příhody, a že proto pojistník nenabyl anebo pozbyl nároku na náhradní pohledávku; zákonné zástavní právo oně třetí osoby jest podmíněčné; zanikla-li zástavní náhradní pohledávka pojistníkovou, zaniklo i zákonné zástavní právo třetí osoby (poškozeného) č. 17040.

— — nezaviněnost a bezvýznamnost porušení oznamovací závaznosti musí dokázati zástavní věřitel č. 17040.

Zastřené spolurukojemství viz heslo: směnka.

Zastřený rozvod dobrovolný viz heslo: rozluka.

Zástupce chudých viz hesla: advokát, právo chudých, zbavení svéprávnosti.

Zatímní opatření viz heslo: prozatímní opatření.

Závazek solidární viz hesla: pojištění smluvní, směnka, výměnek.

Závěra viz heslo: pozůstalost.

Zbavení svéprávnosti: v řízení o zbavení svéprávnosti lze v odporovém řízení ustanovit pro chudou stranu zástupcem chudých advokáta, nebo úředníka soudu, nebo úředníka státního zastupitelství č. 17067.

— § 41 ř. o zbav. svépr. nebyl změněn ustanovením § 12 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. č. 17067.

Zbytkový statek viz heslo: patronát.

Zcizení: zákaz jeho viz heslo: zákaz zcizení.

Zdatnost viz heslo: náhrada škody (§ 1315 obč. zák.).

Zemědělci viz hesla: zemědělské úlevy, vyrovnací řízení zemědělské.

Zemědělské úlevy (vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n.) viz též heslo: zemědělské vyrovnací řízení.

— — vliv mimořádných úlev poskytnutých zemědělcům vládními nařízeními č. 142/1934, 207/1934, 258/1934 a 250/1935 Sb. z. a n. na přednostní pořadí pojistných příspěvků vyměřených nemocenskými pojišťovnami č. 16800.

— — po dobu, po kterou uvedené ústavy nemohly hledit na předpisy dotčených vládních nařízení vymáhati pojistné, stává se promlčení zákonného přednostního práva a nelze tuto dobu ani za účinnosti vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. včítati do dvouleté po případě tříleté lhůty stanovené pro pojistné příspěvky (§ 265 zák. č. 76/1927 ve znění přílohy k vyhlášce č. 227/1936 Sb. z. a n., § 173 zák. č. 221/1924 ve znění přílohy k vyhlášce č. 189/1934 Sb. z. a n.) č. 16800.

— — za zemědělce v okrese zvlášť těžce postiženém neúrodou (§ 1, odst. 2, vládn. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n.) jest pokládati jen toho, kdo po celou dobu od 16. července 1934 do 31. prosince 1935 provozoval

- zemědělský podnik výhradně nebo převážně v některém z okresů tam vytčených; nestačí, že zemědělec provozoval v nouzovém okrese zemědělský podnik po kratší údobí mezi 16. červencem 1934 a 31. prosincem 1935 č. 16919.
- — ustanovení § 12 vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. se týká jen hypotekárních pohledávek, které jsou zajištěny na nemovitostech zemědělského podniku dlužníkovy, nikoliv i na jeho jiných nemovitostech č. 16971.
 - — dokud vymáhající věřitel nebyl úplně uspokojen ze zabavené a k vybrání mu přikázané pohledávky, lze podle § 35 ex. ř. prohlásiti za nepřipustnou i exekuci, která byla povolena již před účinností vlád. nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., z důvodu, že povinný má nárok na úlevy podle uvedeného vládního nařízení č. 17023.
 - — dlužník může platiti ve smyslu § 19, písm. a), řeč. vlád. nař., má-li potřebnou hotovost nebo aspoň takové jmění, které jest určeno k běžnému zpeněžení; takového jmění tu není, jestliže dlužník může splniti svou platební povinnost jen z výtěžku vypořádacího podílu, který mu přísluší jako členu společenstva č. 17023.
 - — předpis § 21, odst. 1, vlád. nař. č. 76/1936 ve znění vlád. nař. č. 259/1936 Sb. z. a n. zakazuje vymáhání knihovních dluhů z nemovitosti zemědělského podniku vyrovnacího dlužníka; vymáháním ve smyslu uvedeného ustanovení nelze rozuměti již podání žaloby č. 17042.
- Zemědělský pacht** viz heslo: úprava pachtovného při zemědělských pachtech.
- Zemědělský podnik** viz heslo: zemědělské úlevy a vyrovnací řízení zemědělské.
- Zemědělské vyrovnací řízení** viz heslo: vyrovnání zemědělské.
- Zkrácení přes polovici ceny:** pro zkrácení přes polovici ceny (§ 934 obč. zák.) nepřísluší kupujícímu nárok na vrácení části tržové ceny, neprojevil-li žalovaný nejpozději do konce jednání v první stolici sám ochotu zachovati právní jednání v platnosti a vrátiti částku převyšující obecnou cenu prodané věci č. 16920.
- Zkušební doba** viz heslo: zaměstnanci soukromí.
- Zkušební jízda** viz heslo: automobilový zákon.
- Zmatečnost:** keď bolo v nespornom pokračovaní rozhodnuté o veci, o ktorej malo byť podľa zákona rozhodnuté v pokračovaní spornom, po právnej moci rozhodnutia túto zmatečnosť nemožno už napraviť č. 16745.
- § 477 č. 1: jde o zmatečnost podle § 477 č. 1 c. ř. s., zúčastnil-li se v rozhodnutí soudce příbuzný (§ 20 č. 2 j. n.) s koncipientem zastupujícím právního zástupce jedné ze stran, třebaž druhá strana o příbuzenském poměru věděla a nic nenamítala; »osobami« ve smyslu § 20 č. 2 j. n. jsou nejen strany samy, ale i jejich zmocněnci i zástupci zmocněnců č. 16871.
 - — z rozhodování občanského sporu není vyloučen soudce, který byl v předcházejícím trestním řízení, vedeném proti jedné ze stran rozepře, státním zástupcem, třebaž byl výsledek trestního řízení pro rozhodnutí sporu předurčující č. 16772.
 - § 477 č. 4: pokud je, nenabyly-li osoby oprávněné zastupovati firmu vědomostí o žalobě, řízení provedené o žalobě zmatečné č. 16694.
 - § 477 č. 5: nejde o zmatečnost podle §§ 477 č. 5, 529 č. 2 c. ř. s., byla-li strana zastoupena advokátem, kterého k tomu platně zmocnila, třebaž bez písemné plné moci č. 16991.
 - § 477 č. 9: při zkoumání otázky přípustnosti obnovy řízení nemá soud předbíhati rozhodnutí ve věci samé a zabývat se i důvodností a rozhodnouti o nároku ve věci samé; jestliže však tak přes to učiní, nemá nesprávný postup soudu v zápatí zmatečnost jeho rozsudku podle § 477

č. 9 c. ř. s., nýbrž vyšší soud jest oprávněn sám řešiti otázku přípustnosti obnovy a nahraditi pochybený výrok zrušujícím rozsudkem omezujícím se správně na řešení přípustnosti obnovy č. 16635.

Zmeškání viz heslo: rozsudek pro zmeškání.

Zmocnění viz heslo: smlouva zmocnitelská.

Zmocnění k vedení sporu: jestliže přihlášený dědic vedl jako zástupce žalující pozůstalosti spor bez potřebného zmocnění pozůstalostního soudu a pozůstalost ta byla onomu dědici za sporu pravoplatně odevzdána, nelze již napravit nedostatek uvedeného zmocnění, jest však míti za to, že dědic vstoupil vlastním jménem do sporu a schválil dodatečně jako universální nástupce vedení sporu, dal-li svému právnímu zástupci vlastním jménem novou plnou moc č. 16939.

Zmocnění viz heslo: smlouva zmocnitelská.

Znalecký důkaz viz hesla: splátkové obchody, znalecký svědek.

Znalecký svědek: nejde o neúplnost odvolacího řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), nebyl-li připuštěn důkaz znaleckým svědkem o otázce, při jejímž řešení jde o závěry učiněné na základě vědeckých poznatků a o níž byl připuštěn a proveden znalecký důkaz; též u znaleckého svědka jest hlavním obsahem to, co postřehl svými smysly, třebaž to vyžadovalo odborných znalostí č. 16995.

Zpětvzetí žaloby: význam upuštění (zpětvzetí) od žaloby na zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.) č. 16839.

- — jestliže buď jeden z několika žalobců, domáhajících se zrušení spoluvlastnictví, upustí za sporu od žaloby, nebo jestliže tak učiní žalující spoluvlastník proti některému z několika žalovaných spoluvlastníků, pozbývá celý žalobní nárok svého základu; k tomuto nedostatku jest přihlížeti i bez námitek žalovaných spoluvlastníků č. 16839.

- — jestliže žalující strana vzala žalobu, kterou se domáhala rozvodu z viny žalované strany, zpět se vzdáním se žalobního nároku, kdežto žalovaná strana navrhla jen, aby žalující byla odsouzena k náhradě útrat sporu a soud vzal návrh na zpětvzetí žaloby na vědomí, vyhovív i návrhu žalované strany, nebrání to, aby v řízení o vzájemném nároku nebylo ihned nebo později k návrhu žalované strany pokračováno ve sporu č. 16937.

- — prohlášení o zpětvzetí žaloby se vzdáním se žalobního nároku lze napadati podle §§ 871 až 877 obč. zák. č. 17037.

Zprostředkovatelská smlouva viz heslo: smlouva zprostředkovatelská.

Zprostředkující jednatel viz heslo: pojištění smluvní (§ 43 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n.).

Způsobitost ke sporu: mezinárodní Nansenův úřad pro uprchlíky (Office international Nansen pour les réfugiés sous l'autorité de la Société des Nations) jako právnická osoba (subjekt) mezinárodního práva má procesní způsobilost (§ 1 c. ř. s.) č. 16832.

Zrušení exekuce viz heslo: exekuce (§ 39 č. 1 ex. ř.).

Zřízení čs. státních drah viz heslo: zaměstnanci železniční.

Zřízení obecní viz heslo: zaměstnanci obecní.

Zubní technik viz heslo: pojištění smluvní odpovědnosti.

Zúčtovací ústav československý viz heslo: stát.

Zvukový film viz heslo: původské právo.

Zvukofilmové právo viz hesla: původské právo, žaloba (žádost).

Žaloba viz též hesla: doručení, rozhodčí soud, společenství statků (§ 830 obč. zák.), zpětvzetí žaloby.

- — pro otázku, zda žaloba došla včas, rozhoduje, že doporučená zásilka obsahující žalobu byla skutečně poštovním úřadem dodána příslušnému soudu před uplynutím propadné lhůty, a nezáleží na tom, jak byla adresována na obálce zásilky, a že úředník podatelny poté odevzdal zásilku jednomu z několika soudů uvedených na obálce č. 16837.

- **žalobní žádost:** jde o alternativní žalobní žádost, jestliže se navrhuje, aby žalovaný byl uznán povinným vrátiti za současného zrušení tržové smlouvy tržovou cenu, nebo zaplatiti z důvodu snížení kupní ceny určitou částku, a ze žalobního přednesu vyplývá, že se žalobce domáhá obou nároků jako svého práva; netvrdí-li žalobce, že jemu přísluší právo volby co jednoho z domáhaných nároků, jest míti za to, že právo to přísluší žalovanému, a nelze v takovém případě žalovaného odsouditi nepodmínečně jen k jednomu z obou žádaných plnění č. 16920.
- žalobní žádost není neurčitá proto, že bylo v ní použito cizojazyčných výrazů, jestliže se ony výrazy v hospodářském provozu vytvořily pro určité pojmy a vžily se jako běžné č. 17127.
- **obnovu** viz heslo: **obnova řízení.**
- **podle § 567, odst. 4, c. ř. s.** viz heslo: **smlouva nájemní (§§ 1115 a 1116 obč. zák.).**
- **syndikátní** viz heslo: **syndikátní odpovědnost.**
- **o rozvod a rozluku** viz heslo: **rozvod, rozluka.**
- **o oduznění manželského původu** viz heslo: **dítě.**
- **určovací:** kdy má společník zrušené veřejné obchodní společnosti právní zájem na brzkém určení, a) že neručí jako veřejný společník za závazky převzaté jedním z kolektivních likvidátorů oné společnosti v likvidaci bez souhlasu druhého likvidátora, b) že jest proti němu neúčinný rozsudek pro zmeškání, vydaný po doručení žaloby toliko proti likvidátorovi, jenž závazky převzal, jímž byly nároky ze závazků oněch třetí osobě pravoplatně přiznány proti společnosti v likvidaci č. 16714.
- k odůvodnění určovací žaloby (její přípustnosti) podle § 112, odst. 1, konk. ř. se nevyžaduje, aby žalobce výslovně pojmenoval právní důvod zažalovaného nároku zákoným označením tvrzeného právního poměru, nýbrž stačí, že skutkový obsah žaloby, z něhož se vyvozuje uplatňovaný nárok, je takový, že z něho plyne tentýž právní poměr, jaký plyne i ze skutkového doličení v přihlášce nebo při zkušebním roku č. 16773.
- nelze zásadně zamítnouti žalobu podanou podle předpisu § 112 konk. ř. jen proto, že se vede právního důvodu, uplatněného již v konkursu, opírá též o nějaký jiný právní důvod č. 16773.
- moratorium, udelené peňažnému ústavu podla zák. č. 240/1924 Sb. z. a n., nevylučuje, aby byla podaná proti tomuto peňažnému ústavu určovací žaloba podla § 130 Osp. dotyčne pohľadávky podliehajúcej moratoriu č. 17015.
- **o výživné** viz heslo: **výživné.**
- **podle § 830 obč. zák.** viz heslo: **společenství statků (zrušení spoluvlastnictví).**
- **pro zmatečnost:** to, že ani žaloba ani rozsudek, podle něhož se vede exekuce, nebyly doručeny povinnému do vlastních rukou, nelze uplatňovati žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř., nýbrž jen žalobou pro zmatečnost podle § 529 c. ř. s. č. 16725.
- odůvodněnost žaloby pro zmatečnost (§ 529 č. 2 c. ř. s.), jestliže byla žaloba proti společenstvu doručena členu představenstva společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.), jenž byl dozorčí radou suspendován, t. j. s okamžitou účinností vyloučen z oprávnění zastupovati společenstvo až do té doby, kdy valná hromada rozhodne o jeho suspensi, a žalobce o tom věděl č. 16941.
- kdo bez výhrady zaplatil zažalovanou pohledávku s příslušenstvím (útratami sporu a exekuce) poté, kdy se dověděl o provedeném zmatečném sporu a o provedení exekuce vnučeným vkladem zástavního práva podle zmatečného rozsudku, nemůže se domáhati žalobou zrušení rozsudku pro zmatečnost (§ 529 č. 2 c. ř. s.) č. 16964.

- k žalobě o zmatečnost jsou oprávněny jen strany původního sporu po případe jejich universální nástupci, nikoli i jejich singulární nástupci č. 16993.
- **vlastnická** (§ 366 obč. zák.) viz hesla: **oprávnění ke sporu (pasivní), žaloba zápůrčí.**
- **zápůrčí** (§ 523 obč. zák.): nejde o domáhání se oprávnění podle vodního zákona (zák. č. 75 čes. z. z.), nýbrž o žalobu na ochranu služebnosti soukromoprávní povahy podle § 523 obč. zák., domáhá-li se žalobce, že vydržel služebnost čenpati vodu pro hospodářské účely z obecního potoka tekoucího po jeho pozemku, a aby se jiné osoby zdržely rušením dotčené služebnosti č. 16983.
- jak žaloba podle § 366 obč. zák., tak podle § 523 obč. zák. jsou obecné žaloby vlastnické z prokazaného vlastnictví a liší se od sebe v podstatě jen tím, že v prvním případě jde o žalobu pro odnětí vlastnictví, kdy někdo vlastníku věc zadržuje, kdežto v druhém případě o žalobu pro jinaké rušení vlastnictví než zadržováním věci, aniž rušení to musí záležeti právě v osobování si služebnosti č. 16989.
- žalobní prosba, kterou se knihovní vlastník nemovitosti domáhá na tom, kdo neoprávněně na nemovitosti té hospodáří a bydlí, že žalovaný jest povinen odevzdati žalobci nemovitost a zdržeti se každého dalšího hospodaření na ní, vyhovuje jak předpisu § 366 c. ř. s., tak § 523 obč. zák. č. 16989.
- **o výmaz:** k žalobě o výmaz zástavního práva je pasivně oprávněn knihovně zapsaný postupník, třebaže se o výmaz žaluje z důvodu neplatnosti smlouvy, která byla uzavřena mezi postupitelem a hypotekárním dlužníkem a z níž dluh a zástavní právo vzešly; rozsudek o takovéto žalobě vydaný se nedotýká právního poměru mezi postupitelem a postupníkem č. 17096.
- **podle §§ 35, 36 ex. ř.:** povinný nemůže žalobami podle §§ 35, 36 ex. ř. uplatňovati právní námitky, o nichž bylo již rozhodnuto při vyřízení rekursu proti povolení exekuce nebo pokračování v ní; neomezil-li však povinný své námitky jen na otázky právní, nýbrž i opíral-li je také o nové skutkové okolnosti, zakládající nároky dle §§ 35 a 36 ex. ř., ať v rekursu proti povolení exekuce nebo pokračování v ní, ať při svém výslechu podle § 358 ex. ř., k nimž v exekučním a rekursním řízení nelze přihlížeti, nebrání to, že i o takových námitkách bylo v tomto řízení neprávem rozhodnuto, aby je povinný neuplatnil žalobami podle §§ 35, 36 ex. ř. č. 16932.
- kdy spor (rozsudek) o opoziční žalobě (§ 35 ex. ř.) neodůvodňuje námitku zahájeného (rozsouzeného) sporu č. 16942.
- nepřípustnost exekuce povolené před účinností vládní nař. č. 250/1935 Sb. z. a n. č. 17023.
- dokud vymáhající věřitel nebyl úplně uspokojen ze zabavené a k vybrání mu přikázané pohledávky, lze podle § 35 ex. ř. prohlásiti za nepřipustnou i exekuci, která byla povolena již před účinností vládní nař. č. 250/1935 Sb. z. a n., z důvodu, že povinný má nárok na úlevy podle uvedeného vládního nařízení č. 17023.
- náklady, které vznikly »vymáháním« nároku (§ 216, posl. odst., ex. ř.), nejsou útraty opozičního sporu přisouzené vymáhajícímu věřiteli proti povinnému a nelze je přikázati v témže pořadí s jistinou, nýbrž jen v mezích jistoty pro vedlejší závazky, byla-li i pro ně zřízena č. 17139.
- **podle § 37 ex. ř.:** podání vylučovací žaloby není šikanou (§ 1295, odst. 2, obč. zák.), třebaže dlužník vystupuje jako zástupce žalující pozůstalosti č. 16813.
- právo příslušející podle § 170 č. 5 ex. ř. třetí osobě je samostatné právo poskytnuté jí vedle práva k odporu podle § 37 ex. ř.; právo volby mezi oběma prostředky přísluší oprávněnému č. 16882.

- — nebylo-li dědici pozůstalostním soudem ponecháno volné nakládání s nemovitostí, je pozůstalost oprávněna domáhati se žalobou podle § 37 ex. ř. nepřipustnosti exekuce vedené věřitelem dědice na nemovitost připsanou zůstaviteli č. 16813.
- — kdo zapůjčil povinnému vkladní knížku, aby ji složil jako kauci, může se žalobou podle § 37 ex. ř. domáhati nepřipustnosti exekuce vedené věřitelem toho, jemuž vkladní knížka byla zapůjčena, zabavením jeho nároku na vydání vkladní knížky; žalobce tu musí dokázat buď své vlastnictví k vkladní knížce, neb aspoň obligační nárok na její vrácení č. 16908.
- — nejde-li o požární náhradu určenou stanovami pojišťovny výhradně na znovuzřízení neb opravu poškozené budovy, jest postupník oprávněn k žalobě podle § 37 ex. ř. i proti vymáhajícímu věřiteli, vedoucímu exekuci na pohledávku požární náhrady, třebaže tomuto věřiteli příslušelo pro vymáhanou pohledávku zástavní právo na pojištěné budově; uvedeným sporem nejsou dotčeny nároky hypotekárních věřitelů (§§ 79 a další zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n.) č. 17034.
- — kdo nabyl vlastnického práva k pozemku jeho zastavením (§ 418 obč. zák.), nemůže účinně odporovati žalobou podle § 37 ex. ř. exekuci na onen pozemek věřitelem, pro něhož vázlo zástavní právo ještě před zastavením pozemku připsaného povinnému i v době zahájení exekuce jako vlastníkově č. 17115.
- podle § 39 č. 5 ex. ř.: žalobou podle uved. předpisu nelze se domáhati nepřipustnosti exekuce z důvodu, že nebyly ani žaloba ani rozsudek žalovanému doručeny do vlastních rukou č. 16725.
- — žalobou podle § 39 č. 5 ex. ř. lze se domáhati nepřipustnosti exekuce, nemůže-li dlužník k obhájení svého práva použití žádné z obran daných mu §§ 35, 36 a v ostatních případech § 39 ex. ř. č. 16725.

Železnice viz hesla: doprava železniční, náhrada škody drahou.

Železniční úředník viz heslo: exekuce (§ 1 č. 5 ex. ř.).

— **zaměstnanec** viz heslo: zaměstnanci železniční.

Živnost: jsou-li tu podmínky § 341, druhé věty, ex. ř., nepatří koncesovaná živnost (pohřební podnik) do konkursní podstaty (§ 3, odst. 1, konk. ř.) č. 17010.

— pokud podle § 1313 a) obč. zák. odpovídá ten, kdo kryje samostatný provoz živnosti jinou osobou, za škodu vzniklou zákazníkovi č. 17128.

— byla-li dražba konaná za účelem propachtování zabavené živnosti bezvýsledná, platí obdobně ustanovení § 280, odst. 2, ex. ř., t. j. musí být nařízeno, čeho je třeba, aby bylo zabavené právo zpeněženo jiným způsobem č. 17129.

Živnost autodopravní viz též hesla: autobus, pojištění smluvní.

— — obcházení zákazu o pachtu koncese podle § 7 zák. č. 198/1932 Sb. z. a n. č. 16798.

— — nicotnost (§ 879, odst. 1, obč. zák.) smlouvy, uzavřené za účinnosti uved. zák., podle níž se provozovatel koncese o autobusové dopravě zavázal, že zastaví dopravu za tím účelem, aby druhý smluvce, provozující tutéž živnost na téže trati podle jiné koncese, mohl dopravu provozovati sám č. 16798.

— **zubotechnická** viz heslo: pojištění smluvní odpovědnostní.

Živnostenský podnik viz heslo: podnik.

Seznam zákonných ustanovení, jež byla v ročníku XX. (rok 1938) uvedena.

I. občanský zákoník.

	Čís.		Čís.
§ 5	16732	§ 333	16880
§ 6	16789, 17001, 17127	§ 334	16804
§ 7	16691, 16693, 16789	§ 335	17076
§ 8	16789	§ 336	16669
§ 10	17107	§ 337	16683, 16712
§ 15	16911	§ 339	16683
§ 19	16682	§ 340	17107
§ 21	16652	§ 346	16682
§ 26	16832, 17071	§ 354	16691, 17022, 17041
§ 27	17071	§ 361	16955, 17135
§§ 33, 36	17036	§ 363	16805
§ 46	16931	§ 364	16691, 16981, 17107, 17135
§ 65	17106	§ 364 a)	16674, 16980, 17148
§ 91	16826, 16846, 16940, 17024, 17066, 17113	§ 264 c)	16625, 16667, 16959, 17135
§ 92	16846	§ 365	16981
§ 93	16826, 17059	§ 366	16856, 16989, 17022
§ 99	16656, 17059	§ 367	16645, 17022, 17039
§ 105	17059	§ 370	17041
§ 109	16656	§ 372	16673
§ 138	17094	§ 404	17115
§ 141	16676, 17106, 17113	§ 415	16645
§ 142	17005	§ 418	17115
§ 143	16676, 16701, 17113	§ 423	17041
§ 156	17004	§ 426	16642, 17041
§ 158	16676, 17004, 17094, 17106	§ 427	16642
§ 159	17094	§ 431	16989
§ 161	17094	§ 442	16765, 17022, 17076, 17081
§ 163	16994, 16999, 17196	§ 445	16689
§ 166	16676	§ 447	16650, 16996
§ 233	16950	§ 449	16686, 16996
§§ 283, 293	17075	§ 451	16689, 16996, 17041
§ 294	16625	§ 454	17041
§ 297	17115	§ 456	17022
§ 308	16650	§ 457	17115
§ 309	16712	§ 461	16790
§ 312	16712, 16963	§ 466	17040
§ 313	16963	§ 467	17040
§ 315	16712	§ 468	17040
§ 319	16710	§ 469	16610, 16689, 16996, 17077
§§ 331, 332	16669	§ 471	16669, 16804
		§ 473	16963

Cis.

§ 479	16683, 16963
§§ 484, 488	17070
§ 504	16989
§ 509	17135
§ 511	16721
§ 520	16625
§ 523	16673, 16983, 16989, 17135
§ 525	16815
§ 531	16677, 16911, 16923, 17003
§ 532	16806, 16923, 17003
§ 537	17141
§ 547	16677, 16703, 16783, 16806, 16812, 16817, 16911, 17003
§ 548	16677, 17049
§ 551	16765
§ 608	16721, 16765
§ 613	16721, 16765, 16963, 17140
§ 615	16765
§ 664	16817
§ 684	16817
§ 688	16817
§ 689	16817
§ 690	16817
§ 691	16817
§ 692	16817
§ 693	16817
§ 696	16608, 17045
§ 699	16648
§ 761	17125
§ 796	17066
§ 799	16775
§ 805	16821
§ 806	16775, 16821
§ 808	16775
§ 810	16814, 16939, 17003
§ 811	17112
§ 812	16615, 16814
§§ 813 az 815	16650
§ 819	16775, 16817
§ 820	16616
§ 821	16616, 16650
§ 822	16813
§ 825	16923
§ 826	16955
§ 828	16955, 17135
§ 829	16673, 16955, 17135
§ 830	16740, 16839, 17135
§ 833	16955, 17099, 17104, 17135
§ 834	17104
§ 835	17060, 17099, 17104
§§ 836, 839	16923
§ 843	16947

Cis.

§ 861	16608, 16609, 16638, 16648, 16689, 16693, 16717, 16718, 16737, 16811, 16827, 16835, 16847, 16855, 16916, 16921, 16924, 16927, 16953, 16965, 17040, 17062, 17098, 17106
§ 865	16638
§ 869	16718, 16835, 16847, 16924, 17074, 17096, 17098, 17127
§ 870	16723, 16921, 16953, 17096
§ 871	16856, 16953, 16994, 17037, 17098
§ 872	16793, 16994, 17037
§ 873	16994, 17037
§ 874	17037
§ 875	16921, 16953, 17037, 17098
§ 876	17037
§ 877	17037, 17137
§ 878	17106
§ 879	16634, 16641, 16723, 16776, 16778, 16798, 16816, 16826, 16830, 16855, 16992
§ 881	16710
§ 886	17047
§ 891	17035, 17076
§ 894	17035
§ 896	16622, 16868, 16930, 17076
§ 897	16608, 16648, 17045
§ 898	16943
§ 901	16608, 16648, 16662, 16692, 16921, 16953
§ 904	16925, 16945, 16984
§ 905	16728
§ 906	16920
§ 912	16925
§ 914	16628, 16658, 16662, 16689, 16692, 16789, 16801, 16847, 16924, 16953, 17059, 17127, 17132, 17142
§ 915	16633, 16718, 16789, 16835, 16847, 17074, 17127, 17132, 17142
§ 916	16695, 16789, 16950
§ 919	16878
§ 921	16707
§ 922	16920, 17096
§ 928	17096
§ 932	16606, 16663, 16727, 16920, 17020, 17137
§ 933	16606
§ 934	16727, 16920
§ 937	16992

Cis.

§ 938	16710, 16931
§ 939	16689
§ 943	17106
§§ 955, 956	16710
§ 957	16606, 16661, 16849, 17041
§§ 958, 959	17041
§ 961	16661, 16710, 17041
§§ 962, 965	16661
§ 967	16606
§ 968	16669
§ 983	16945, 17041
§ 984	17041
§ 999	16971
§ 1002	16628, 16708, 17051
§ 1005	16710
§ 1007	17071
§ 1008	16635, 16710, 16990, 17071
§ 1009	16628, 16688, 16913
§ 1012	16628, 16708
§ 1014	17051
§ 1015	17051
§ 1017	16846
§ 1022	16710, 17141
§ 1027	16770
§ 1029	16846
§ 1035	16669
§ 1036	16606, 16669, 16729
§ 1037	16669, 16729, 16877
§ 1038	16669
§ 1040	16877
§ 1041	16669, 17093
§ 1042	16669, 16676, 16826, 16846, 17001, 17113
§ 1047	16616
§ 1050	16670
§ 1066	16670
§§ 1086—1088	16628
§ 1090	16707
§ 1097	16729
§ 1102	16715
§ 1107	16707
§§ 1109, 1112	16670
§ 1116	16631, 16812, 16967
§§ 1117, 1118	16903
§ 1120	16670
§ 1121	16670, 16715
§ 1151	16861, 16872
§§ 1154, 1155	17074
§ 1159	16741
§§ 1165, 1167	16663
§ 1168	16707
§ 1170	16877

Cis.

§ 1174	16855, 17126, 17133
§§ 1175	16923, 17133
§ 1190	16923
§ 1192	16987
§ 1193	16923
§ 1199	16987
§§ 1218, 1227	16734
§ 1238	16635, 16923
§ 1264	17066
§ 1266	16734
§§ 1270, 1271	17050
§ 1293	16674
§ 1294	16620, 16707, 16708
§ 1295	16674, 16691, 16704, 16707, 16788, 16813, 16857, 17051, 17080, 17110, 17149
§ 1296	16707
§ 1297	16614, 16652, 16711, 16788, 16857, 17051, 17098, 17149
§ 1298	16708, 17040, 17098
§ 1299	16620, 16628, 16652, 16688, 16690, 16717, 16788, 16857, 17098, 17149
§ 1300	17110
§ 1201	17093
§ 1302	16769, 16868, 17093
§ 1304	16614, 16674, 16857
§ 1305	16691
§ 1311	17068, 17069
§ 1313 a)	16620, 16628, 16769, 16802, 17080, 17128
§ 1315	16620, 16671, 16788, 17068, 17080
§ 1319	16671
§ 1320	16652, 17051
§ 1323	16674, 16707
§ 1324	16708
§ 1327	16711
§ 1328	16931, 16976, 17147
§ 1338	16971
§ 1346	16622, 16988
§ 1347	16625
§ 1353	16847, 17008
§ 1355	16988
§ 1356	16687, 16988
§ 1357	16847, 16988, 17035
§ 1358	17001, 17035, 17076, 17153
§ 1359	16687, 16930
§ 1362	16687
§§ 1373, 1374	16814
§ 1376	16645, 16773
§ 1377	16773, 16931
§ 1378	16773

	Čís.
§ 1379	16645, 16773
§ 1380	16629, 16907, 16931, 16992
§ 1385, 1387	16992
§ 1391	16878
§ 1392	16802, 17034, 17076
§ 1394	16765, 16802, 17001, 17007, 17076
§ 1395	17039
§ 1396	17039, 17096
§ 1397	16817, 17007
§ 1400	17076
§ 1401	16792, 17076
§ 1404	17076
§ 1405	16940
§ 1406	17022
§ 1409	16939, 17003, 17146
§ 1412	16735, 16860, 16869, 17079
§ 1413, 1414	17011
§ 1416	16869
§ 1420	16728
§ 1422, 1423	17001
§ 1425	16615, 16636, 16713, 16728, 16736
§ 1426, 1428	16736
§ 1431	16681, 16792
§ 1432	16689, 16855
§ 1435	16713, 16847, 17076, 17137
§ 1438	16713, 16791, 16792, 16879, 17103
§ 1439	17103

II. Obchodní zákoník.

	Čís.
čl. 4	16623, 17065
čl. 11	17065
čl. 12	17009
čl. 15 až 21	16611
čl. 22	16611, 16767, 17009
čl. 23	16611
čl. 24	16611, 16767, 17009
čl. 25	16611, 16630
čl. 26	16611, 16774, 16818
čl. 27	16611
čl. 41	16770
čl. 42	16694, 16770
čl. 45	16770
čl. 46	16630
čl. 47	16608, 16694, 16770, 16953, 16990
čl. 53	16694
čl. 85	16714, 16767

	Čís.
§ 1440	16669, 16791
§ 1441	16879, 17076
§ 1414	16629, 16907, 17037
§ 1445	16703, 16773, 16927
§ 1446	16996
§ 1447	16955, 17076
§ 1471	16963
§ 1472	16849
§ 1479	16606, 16987, 17070
§ 1480	16987
§ 1486	16660
§ 1489	17147
§ 1494, 1495	17142
§ 1497	16660, 17054
§ 1500	16673
§ 1502	16987
První dílčí novela:	
§ 16	16659, 16994
Třetí dílčí novela:	
§ 11	16980
§ 12	16980
§ 37	16689
§ 38	16689, 17077
§ 147	16715
§ 187	16939

	Čís.
čl. 87	16630
čl. 110	16714
čl. 111	16767
čl. 112	16869
čl. 115	16630, 16714
čl. 129	16630
čl. 135	16630
čl. 137	16714, 17053
čl. 144	16714
čl. 146	16869
čl. 155	16630
čl. 158, 160, 165 až 169	17009
čl. 171	16630, 17009
čl. 172	17053
čl. 211, 233	16630
čl. 235	16694
čl. 271	16623, 16655, 17065
čl. 272	16655

	Čís.	Čís.	
čl. 273	16623, 16655	čl. 286	16623
čl. 277	16623	čl. 291	16869
čl. 278	16658, 16789, 16801, 16835, 16924, 16953, 17127, 17132, 17143	čl. 310, 311, 318—319, 337—338	17002
čl. 279	16737	čl. 343	16617
čl. 282	16697, 17098	čl. 347	16623
čl. 284	17052	čl. 355, 356	16879
		čl. 424	16697

III. Jurisdikční norma.

	Čís.	Čís.	
čl. XVIII uvoz. zák.	16615, 16728	§ 41	16683
§ 1	17002, 17029, 17068	§ 42	16652, 17033
§ 5	16730	§ 44	16615, 16720, 16853
§ 19	16744	§ 47	17013
§ 20	16744, 16772, 16871	§ 58	17043
§ 21, 22	16744	§ 112	17112
§ 28	16659, 16744		

IV. Soudní řád.

	Čís.	Čís.	
čl. VI uvoz. zák.	16656, 17059	§ 179, 180	16675
§ 1	16832, 16911	§ 182	16607, 16634, 16650, 16674, 16719, 16830, 16844, 16872
§ 6	16806		16634, 16999
§ 7	16911	§ 183	16634, 16999
§ 8	17112	§ 188	17134
§ 27	17071	§ 190	17113
§ 28	16737	§ 192	16675
§ 31	16911, 17028	§ 215, 220	16675
§ 35	16911, 17141	§ 220	16795
§ 38, 39, 41	16991	§ 224	16731
§ 56	16814	§ 225	16613, 16698
§ 57, 59	17027	§ 226	16773, 16870
§ 63, 64	16860	§ 227	16677
§ 68, 80, 71	16860	§ 228	16634, 16713, 16714, 16718, 16773, 17015, 17096
§ 75	16837		16939
§ 76	16706	§ 230	16939
§ 84	16870	§ 232, 233	16942, 16993
§ 102	16725	§ 235	16806, 17134
§ 106	16694	§ 236	16713, 16718, 16942, 17041, 17059, 17096
§ 133	16639		
§ 155	16653, 16911, 17112	§ 237	16937
§ 156	16653	§ 240	17033, 17134
§ 163	17112	§ 259	16718, 16942
§ 168	16987	§ 266	16656
§ 169	16755	§ 267	16880
§ 178	16706	§ 268	16789, 17147

	Čís.
§ 272	16635, 16880, 17110, 17127
§ 273	16707, 16976
§ 277	16784
§ 278	17143
§ 292	16630, 16856
§ 294	16789
§ 307	16909
§ 333	16795
§ 350	16995
§ 351	17110
§ 362	17110, 17151
§ 368	16999
§ 371	16622, 16940
§ 384	16663
§ 391	16791, 17134
§ 396	16976
§ 398	16613, 16976
§ 404	16791
§ 405	16945
§ 406	16634, 16718, 16813, 16968, 16984
§ 407	16968
§ 409	16944, 16945
§ 410	16920
§ 411	16714, 16791, 16879, 16932, 17134, 16791
§ 417	16625, 16791, 16998, 17006
§ 419	16907
§ 426	16625, 16998
§ 430	17043
§ 448	16623
§ 463	16903
§ 468	16639, 16871, 16903, 16997
§ 471	16871, 16903
§ 473	16635, 16639, 16653, 16659, 16674, 16694, 16698, 16772, 16843, 16856, 16871, 16925, 16964, 16970, 16991, 19997, 17071
§ 477	16871, 16911, 16997
§ 478	16674, 16708, 16710, 16718, 16839, 16849, 17007
§ 482	16710, 16806
§ 483	16653
§ 492	16635, 16997
§ 494	16650, 17007
§ 496	16608
§ 498	16843
§ 499	17043
§§ 500, 501	16608, 16614, 16630, 16845, 16966, 17006, 17108
§ 502	

	Čís.
§ 503	16608, 16620, 16622, 16633, 16638, 16663, 16672, 16674, 16675, 16694, 16718, 16724, 16569, 16772, 16776, 16779, 16782, 16789, 16492, 16801, 16830, 16831, 16865, 16924, 16939, 16940, 16945, 16988, 16993, 16995, 16999, 17004, 17051, 17130, 17132, 17149
§ 504	16674, 16704, 16708, 16718, 16972
§ 505	16613, 16653
§ 506	16660, 16718
§ 507	16613, 16845
§ 509	16694
§ 510	16607, 16608, 16620, 16639, 16656, 16660, 16676, 16733, 16830, 16837, 16864, 16782, 16940, 17041, 17045, 17052, 17066, 17079, 17096, 17130, 17137, 17140, 17147
§ 513	16639, 16871, 16997
§ 514	16842, 16911
§ 519	16635, 16665, 16677, 16791
§ 521	16843
§ 522	16795, 16842
§ 523	16823
§ 526	16626, 16853
§ 527	16665, 17057
§ 528	16647, 16702, 16730, 16795, 16828, 16842, 16928, 17056
§ 529	16714, 16725, 16772, 16941, 16964, 16991, 16993, 17110
§ 530	16635, 16714
§ 534	16635
§ 540	16635
§ 541	16635, 16993
§ 542	16635
§ 550	16677
§ 554	16677
§ 559	16677
§ 560	16631, 16903, 16967
§§ 561 až 564	16631
§ 565	16631, 16967, 17041
§ 566	16631, 16967
§ 567	16631, 17045
§ 572	16634, 17045, 17071
§§ 573, 574	17071
§ 575	16903, 16989, 17041
§ 577	16878, 16909, 16925, 16975, 17027
§ 579	16878
§ 581	16624, 17028

	Čís.
§ 582	16624, 16626
§ 583	16624, 16878, 17028
§ 584	16624, 16878
§ 585	16626
§ 587	16878, 16909
§ 592	16878
§ 594	16878, 16975, 16997

	Čís.
§ 595	16878, 16909, 16925, 16975, 16979, 16997, 17064
§ 596	16975, 16997
§ 597	16925, 16997
§ 598	16878
§ 599	17064

V. Exekuční řád.

	Čís.
čl. III. uvoz. zák.	16651
čl. V. uvoz. zák.	16836
§ 1 č. 5	17013
§ 1 č. 6	17005
§ 1 č. 13	16819
§ 1 č. 16	16975
§ 1 č. 19	16819
§ 3	16911, 16975
§ 4	17005
§ 5	17013
§ 11	16714
§ 12	16920
§ 16	16911
§ 17	16751, 17059
§ 28	16834
§ 35	16687, 16725, 16819, 16911, 16932, 17009, 17023, 17059, 17139
§ 36	16714, 16725, 16932
§ 37	16642, 16704, 16813, 16862, 16908, 17034, 17115
§ 39	16632, 16696, 16714, 16725, 16790, 16866, 16927, 17059
§ 42	16911
§ 44	16731, 16928
§ 51	16615
§ 54	16667, 16680, 16766, 16915, 16973, 17012
§ 65	16803, 16823, 17144
§ 68	16803
§ 77	16715
§ 78	16665, 16809, 16823, 16843, 16911, 16928, 16932, 16998, 17129
§ 81	16720
§ 87	16695
§ 97	17026
§ 98	16651, 16695
§ 99	17026
§ 104	16766, 16797

	Čís.
§ 105	17026
§§ 114, 116, 117	16998
§ 118	16681
§ 120	16681, 16838
§ 120	16681, 16838
§§ 124, 125	16838
§ 127	16905
§ 133	16695, 16740, 17038
§ 150	16715
§ 151	16860, 17129
§ 154	16956
§ 155	16614, 16698
§ 156	16715
§ 166	16998
§ 170	16785, 16862
§ 171	16952
§ 172	16952, 17008
§§ 180 až 187	16809
§ 200	16687
§ 210	16651, 16800
§§ 211, 212	16797
§ 213	16771, 17100
§ 218	16766, 16797, 17008
§ 219	16715
§ 221	16771
§ 222	16688, 16715
§ 223	17023
§ 225	16715, 16815
§ 227	16715
§ 231	16640, 16689, 16815, 17032
§ 234	17139
§ 237	16610
§ 239	16647
§ 241	17129
§ 249	16668
§ 251 č. 6	16790, 16927
§ 252	16927
§ 263	16704
§ 256	16927
§ 259	16669, 16704, 16790

	Čís.		Čís.
§ 262	16927	§ 331	16668, 16982, 17010, 17129
§ 266	16803	§ 332	17010, 17129
§§ 271—275	16803	§ 334	17010
§ 278	16642	§ 340	17010, 17129
§ 280	16687, 17129	§ 341	16923, 17010
§ 282	16687	§ 346	16790
§ 284	17032	§ 350	16982
§ 290	17034	§ 351	16947
§ 294	16843	§ 352	16740, 17135
§ 307	16615	§ 353	16704, 16918
§ 308	16665, 16805, 16843, 17040	§ 354	16617, 16918, 17005
§ 310	16805	§ 358	16932, 17005
§ 316	16993	§ 370	16933
§ 325	16661, 16982	§ 371	16833, 16933, 16973
§ 327	16908, 16982	§ 381	16661
§ 329	16615	§ 382	16661, 16929, 17032, 17144
§ 330	16866	§ 402	16928

VI. Řízení nesporné.

a) nesporný patent:

	Čís.		Čís.
§ 27	16625	§ 126	16775, 16821, 17141
§ 29	16852	§ 127	16775
§ 31	16974, 17125	§§ 128, 129	17112
§§ 35, 38	17125	§ 145	16813, 16814, 16939, 17003
§ 39	16974	§ 149	16817
§§ 43, 45	17125	§§ 157, 158	16817
§ 72	17112	§ 167	16703
§ 92	16775, 16784	§ 174	16775
§ 97	17125	§ 183	16918
§ 104	17125	§ 268	16740
§ 106	17003	§ 272	16628, 16740
§ 122	16775	§§ 272—280	17135
§ 125	16775		

b) zák. čís. 100/1931 Sb. z. a n.:

	Čís.		Čís.
§ 1	16951	§ 37	16767, 16774, 16775, 16818
§ 6	16700, 16767, 16774, 16775, 16818, 16936	§ 39	16784, 17141
§ 9	17141	§ 41	16745, 16775, 16820, 16957, 17029, 17062, 17121, 17125
§ 12	17067	§ 41, odst. 2, písm. d)	16615, 16874
§ 17	16994	§ 42	16745
§ 18	17121	§ 43	16615, 16823
§ 23	16873, 16994, 17125	§ 46 odst. 2	16611, 16684, 16765, 16784, 16820, 16923, 17005, 17049, 17141
§ 25	16684, 17029		
§ 32	16745, 16775		
§ 33	16745		
§ 34	16625, 16784, 16814, 17141	§ 49	16745, 16873
§ 35	16784, 17141	§ 50	16918, 17005
§ 36	16823	§§ 53, 54	17067

VII. Ostatní zákony a nařízení.

	Čís.		Čís.
1786 září 18. č. 577 Sb. z. s.	16667, 16867	§ 56	16939
1806 říjen 24. č. 789 Sb. z. s.	166667, 16867	§§ 97, 98, 104	16808
		§ 106	16767
		§ 114	16739, 16767, 16808, 16979, 17064
1819 srpen 23. č. 1595 Sb. z. s. (řízení ve věcech manž.)	16831	§ 122	16997
§ 12	16831	§ 127	16808
§§ 13, 14	16656, 17059	§ 133	17128
1828 červenec 18. č. 2354 Sb. z. s.	17034	1863 prosinec 3. č. 105 ř. z.	16826
1836 leden 4. č. 113 Sb. z. s.	16867	§ 23	16826
1838 červen 6. č. 277 Sb. z. s.	17126	1864 duben 16. č. 7 čes. z. z. (české obecní zřízení)	
1840 říjen 16. č. 469 Sb. z. s.	17133	§ 32	16946
1841 květen 21. č. 541 Sb. z. s.	17095	§ 55	16779
1841 srpen 16. č. 555 Sb. z. s.		§ 70	16712
		§ 97	16780
		§ 102	17058
		§ 106	16779, 16780
1841 srpen 26. č. 558 Sb. z. s.	17133	1865 říjen 28. č. 110 ř. z. čl. IV	16836
1850 únor 9. č. 50 ř. z. (poplatkový zákon)		1867 listopad 15. č. 134 ř. z. (spolkový zákon)	16854
§ 72	16651	§§ 8—9	16854
1850 květen 3. č. 181 ř. z. (převod. poplatky)		1868 červenec 6. č. 96 ř. z. (advokátní řád)	
§ 14	16651, 16956	§ 9	16688
1850 duben 27. č. 50 čes. z. z. (obec. řád pražský)		§ 14	17121
§ 81	17033	§ 16	16860, 17007
1851 listopad 16. č. 1 ř. z. na rok 1852 (želez. provoz. řád)		§ 21	16961
§§ 3, 14, 20, 41	17033	§ 27	16732
1852 květen 27. č. 117 ř. z. (trestní zákon)		1868 prosinec 24. č. 1 ř. z. na rok 1869 (konkursní řád)	
§ 5	17093	§ 29	16863
§ 127	17147	1869 březen 5. č. 27 ř. z. (odpovědnost železnic)	16711, 16864, 17073
§ 335	16879, 17076	§ 1	17001, 17072
§ 337	16789	1869 květen 30. č. 93 ř. z. (vodní zákon)	
1854 srpen 9. č. 208 ř. z.		čl. II, §§ 20, 39	16985
§§ 1—19	17067	1870 srpen 28. č. 71 čes. z. z. (vodní zákon)	
1854 září 14. č. 238 (koncesní zákon)		§§ 21, 40	16985
§ 10, písm. c)	17033	§ 75	16983
1855 květen 21. č. 94 ř. z. (notář. řád)		§ 98	16674
§ 5	16717	§ 102	16985
§§ 184 až 186	16852	1871 červenec 25. č. 76 ř. z. (notářský spis)	
1859 prosinec 20. č. 227 ř. z. (živnostenský řád)		§ 1	17106
čl. V	16655	§ 15	16811
§ 11	16767	§ 31	16674
§ 15	16811	§ 51	16811
§ 31	16674	§ 55	16671
§ 51	16811		
§ 55	16671		

	Čís.
§ 16	17139
§ 18	17060
§ 20	17077
§ 26	16735
§ 27	17077
§ 31	16867
§§ 32, 33	16735, 16867
§ 38	16667, 16867, 16935
§ 62	16806
§ 84	16667
1872 červenec 12. č. 112 ř. z. (syndikátní odpovědnost)	
§ 1	16743, 16901
§§ 4, 8	16892, 16901
1873 březen 23. č. 31 mor. z. z.	
§§ 8, 10	16666
1873 duben 9. č. 70 ř. z. 16700, 16912 (výrob. a hospodář. společenstva)	
§ 1	16649, 16816, 17049, 17065, 17101
§ 3	16854, 16938
§ 4	16611
§ 5	16938, 17049, 17152
§§ 7, 8	16611
§ 11	16611, 17062, 17152
§ 13	17065
§ 14	16957
§ 15	16700
§ 16	16941, 16700
§ 17	16611, 16700
§ 21	16843, 16700
§ 23	16700, 17105
§ 30	16816
§§ 31, 32	17062
§§ 48, 49	17103
§ 54	17152
§§ 55, 59	17103
§ 76	16938
§ 77	17049, 17152
§ 78	17025
§ 79	17103
§ 87	16611, 16957
1873 květen 23. č. 119 ř. z. (trestní řád)	
§§ 48, 109	16636
1874 květen 7. č. 50 ř. z.	
§ 38	17095
1875 březen 28. č. 49 ř. z.	
§ 3	16849
1875 říjen 29. č. 36 ř. z.	16678
1875 říjen 31. č. 77 čes. z. z.	17068, 17069

	Čís.
1876 říjen 22. č. 36 ř. z. (zák. o správ. soudě)	
§ 2	16699
1883 únor 16. č. 20 ř. z.	
§ 1	16720
1883 květen 23. č. 82 ř. z. (evidence katastru)	
§ 2	16625
1884 březen 26. č. 19 čes. z. z.	17068, 17069
1885 duben 25. č. 58 ř. z. (rybářský zákon)	
§ 5	17080
§ 6	17080
1887 prosinec 28. č. 1 ř. z. na rok 1888 (úrazové pojištění dělnické)	
§ 47	17001
1888 březen 15. č. 57 mor. z. z.	
§§ 2, 3, 6	16666
1888 březen 30. č. 33 ř. z. (nemocenské pojištění)	
§ 9	16851
§ 15	16906
§ 15	16906
§ 53	16906
1895 prosinec 26. č. 197 ř. z. (původské právo)	17127
1896 duben 27. č. 70 ř. z. (obchody splátkové)	
§ 1	16623
§ 2	16644, 16917
§ 4	16623
§ 6	16725
1896 květen 14. č. 74 ř. z. (služební požitky stát. zaměstnanců)	
§ 1	16850
1896 červenec 7. č. 140 ř. z.	
§§ 1—2	17111
§§ 15—16	16951
1896 listopad 27. č. 217 ř. z. (organ. zákon)	
§§ 20, 21	16892
§ 25	16730
§ 78	16743
§ 89	16785
1896 listopad 27. č. 218 ř. z. (zákon o živnost. soudech)	
§ 3	17064
1897 leden 11. č. 30 ř. z. (páterní zákon)	
§ 43	16679

	Čís.
1897 květen 5. č. 112 ř. z. (jednací řád)	
§§ 63, 65, 72	16837
§ 152	16715
§ 208	16970
1897 prosinec 9. č. 283 ř. z. (říz. ve věcech manž.)	
§ 2	16937
§ 10	16656, 17059
§ 11	16831
1898 březen 9. čís. 41 ř. z. (finanční prokuratura)	16905
1902 červenec 12. č. 147 ř. z. (ručení drah)	16711
1906 březen 6. č. 58 ř. z. (společnost s ruč. omezeným)	
§ 2	16924
§ 4	16874, 16924
§§ 8, 18, 19	16924
§ 39	16922
§ 40	16924
§ 41	16874, 16922, 17027
§ 42	17027
§ 50	16874, 16922
§ 96	16874
1906 listopad 16. č. 223 ř. z. čl. VIII	16732
1906 prosinec 18. č. 5 ř. z. z roku 1907 (lékárny)	
§ 12	16923, 17003
§ 14	16923
§§ 15, 16	16923, 17003
1907 únor 5. č. 26 ř. z. (živnost. novela)	
§§ 15, 23	17010
1907 srpen 1. č. 183 ř. z.	
§ 7	17010
1907 srpen 6. č. 106 ř. z. čl. I	17010
1908 květen 29. č. 116 ř. z.	
§ 54	16671
1908 srpen 8. č. 68 čes. z. z.	
§§ 1, 8, 10, 14	17109
1908 srpen 9. č. 162 ř. z. (automobil. zákon)	
§ 1	16769, 16787, 16857, 16864, 16868, 17024, 17130
§ 2	16787, 16857
§ 3	16711, 16787, 16868
§ 8	16857, 16868, 17001
§ 10	16805

Civilní rozhodnutí XX.

	Čís.
1910 leden 16. č. 20 ř. z. (obchodní pomocníci)	
§ 6	16841
§ 17	16827
1910 duben 28. č. 81 ř. z. (automobily)	
§§ 18, 19	16972
1910 srpen 8. č. 149 ř. z. (místní dráhy) čl. XXVI, XXVII	17033
1910 říjen 8. č. 187 ř. z.	
§ 1	17160
1912 září 18. č. 191 ř. z. (kine-matografie)	
§ 9	16801, 16844, 17030
1913 červen 23. č. 34 čes. z. z. (rybářství)	
1913 květen 7. č. 77 ř. z.	
§§ 10 až 12	16679
1914 leden 25. č. 15 ř. z. (služ. pragm. pro stát. zřízení) čl. I	16850
1914 červen 1. č. 118 ř. z. (nov. o úlev. soud.) čl. XII	16892
1914 červen 25. č. 138 ř. z. (pens. poj.)	
§ 19	16833
1914 prosinec 10. č. 337 ř. z.	
I. Konkursní řád:	
§ 30	16803
§ 32	16939
§ 46	16863
§ 119	17075
§§ 172, 176	16842
II. Vyrovnační řád:	
§ 10	16875
§ 21	17061
§ 47	16654
§ 57	16607
1916 červen 28. č. 207 ř. z. (řád o zbav. svép.)	
§ 41	17067
1916 září 22. č. 317 ř. z. (poštovní řád) § 114 č. 5 a)	16694
1917 prosinec 23. č. 501 ř. z. (poj. zákon)	16943

	Čís.
§§ 2, 3	16718
§ 11, odst. 2	16626
§ 20	17040
§§ 40, 42	16636
§ 62	17076
§§ 63, 65	16630
§ 120	17076
§ 123	16630
§ 127	17040, 17076
1918 říjen 28. č. 11 Sb. z. a n.	16849
1918 listopad 2. č. 3 Sb. z. a n. (řešení kompetenč. kon- fliktů)	16678
§ 2 č. 6	16699
§ 3	dodatek I, dodatek II.
§ 6	dodatek I.
1918 listopad 2. č. 4 Sb. z. a n.	16699, 17084
1918 prosinec 10. č. 64 Sb. z. a n.	16884
1918 prosinec 19. č. 91 Sb. z. a n.	16916
(osmihod. doba pracovní) §§ 1, 12	16621
1919 únor 7. č. 76 Sb. z. a n. §§ 5, 22	16723
1919 únor 25. č. 84 Sb. z. a n.	16913
1919 březen 15. č. 132 Sb. z. a n.	16849
1919 duben 8. č. 199 Sb. z. a n.	17012
1919 duben 17. č. 215 Sb. z. a n.	16799
(záborový zákon) § 7	16752
§ 18	16804
1919 duben 16. č. 216 Sb. z. a n.	16797, 16980, 17001
1919 květen 15. č. 268 Sb. z. a n.	16851
čl. V	16960
1919 květen 23. č. 281 Sb. z. a n.	16905
1919 červen 4. č. 313 Sb. z. a n.	16905
1919 květen 22. č. 320 Sb. z. a n. (rozl. zák.) § 13	16656, 16684, 16831, 17059
§ 17	16656, 16684, 16768, 17059
§ 22	16656

	Čís.
1919 červen 25. č. 374 Sb. z. a n.	17117
1919 červenec 17. č. 421 Sb. z. a n.	16712
1919 červenec 23. č. 457 Sb. z. a n.	16796
§ 8	16890
1919 červenec 24. č. 462 Sb. z. a n. (legionářský zákon) § 14	dodatek II.
1919 listopad 28. č. 645 Sb. z. a n.	§§ 11, 12 16750
1919 prosinec 17. č. 16 Sb. z. a n. na r. 1920	16946
§§ 2, 3, 6, 9	16741
§ 10	17114
1920 leden 29. č. 70 Sb. z. a n.	16890
1920 leden 30. č. 81 Sb. z. a n. (přídělový zákon) §§ 1—3, 23	16797
§ 24	16799
§ 33	17038
§ 35	17797, 17038
§§ 36—38	16797
1920 leden 30. č. 82 Sb. z. a n. (právní poměry domov- níků)	16719, 16882
§ 6	16882, 16977
§ 9	16719, 16882, 16977
§ 15	16719, 16882, 16977
1920 únor 12. č. 118 Sb. z. a n. (zák. o hospod. na zahr. maj.)	16619
1920 únor 17. č. 137 Sb. z. a n.	17117
1920 únor 20. č. 142 Sb. z. a n. §§ 1—44	17012
1920 únor 29. č. 126 Sb. z. a n. §§ 4, 5 a 9	16678
1920 únor 29. č. 121 Sb. z. a n. (úst. listina) §§ 64, 98	16978
§ 105	16748, 16777, 16890
§§ 106—109	16691
§ 108	16767
1920 únor 17. č. 137 Sb. z. a n.	17117
1920 duben 15. č. 270 Sb. z. a n.	16892
1920 duben 8. č. 329 Sb. z. a n. (náhr. zákon) § 3	16752
§ 26	16752, 16799

	Čís.
§ 27	16752
§ 28	16752, 16799
§ 47	16935
1920 duben 14. č. 302 Sb. z. a n. (právní poměry spo- řitelů)	§ 1 16855
§ 1	16855
§§ 2, 4	16641
§ 10	16646
§§ 11, 14	16641
§ 15	16641, 16855
§ 19	16641
§ 32	16855
1920 duben 14. č. 303 Sb. z. a n. (o zub. lék.) § 4	16733
1920 duben 15. č. 314 Sb. z. a n.	16833, 17012
§§ 1, 3, 5	16872
1920 červen 24. č. 418 Sb. z. a n.	16750
1920 červenec 13. č. 442 Sb. z. a n.	§§ 10 a 11 16750
1920 srpen 14. č. 483 Sb. z. a n. § 8	17114
1920 listopad 20. č. 142 Sb. z. a n.	§ 36 17012
1921 březen 11. č. 100 Sb. z. a n.	16960
1921 březen 11. č. 108 Sb. z. a n.	16804
1921 březen 18. č. 130 Sb. z. a n. (zaopatř. požitky) §§ 1, 6, 7	16885
§§ 1, 6, 7	16885
1921 březen 18. č. 124 Sb. z. a n.	16900
§ 1	16849
1921 duben 7. č. 151 Sb. z. a n. §§ 1, 18	16849
1921 květen 13. č. 189 Sb. z. a n.	§ 11 16885
1921 květen 21. č. 191 Sb. z. a n.	§ 31 16905, 17081
§ 31	17081
§§ 34, 37, 38	16960
§ 60	16960
1921 srpen 12. č. 329 Sb. z. a n. (fin. nov.)	§ 5 16678, 16757, 16897, 17016

	Čís.
§ 5	16678, 16757, 16897, 17016
§ 10	16678, 16779, 16780
§§ 11, 12	16780
§ 16	16678, 16757
§ 17	17016
§ 23	16780
§ 26	16949
§ 57	17016
1921 srpen 12. č. 354 Sb. z. a n. § 1	16978, 17160
§ 3	16978
1921 září 25. č. 355 Sb. z. a n. § 3	16901
1922 leden 19. č. 25 Sb. z. a n.	16750
1922 leden 24. č. 19 Sb. z. a n.	16901
1922 leden 27. č. 45 Sb. z. a n. (stavební ruch)	16905
§§ 27, 31	17081
1922 leden 31. č. 40 Sb. z. a n. (nov. k adv. řádu) § 2	16961, 17121
§ 5	17121
1922 leden 31. č. 41 Sb. z. a n. §§ 2, 3, 55	17012
1922 únor 15. č. 69 Sb. z. a n. §§ 18, 19	16889
1922 únor 17. č. 76 Sb. z. a n. (voj. zaopatřov. požitky) § 81	17012
1922 duben 27. č. 132 Sb. z. a n. §§ 2, 3	16733
1922 duben 27. č. 143 Sb. z. a n.	17016
Dodatek III. k vládn. nař. 143/22 Sb. z. a n.	16897
1922 červen 20. č. 207 Sb. z. a n.	16840
1922 červenec 13. č. 244 Sb. z. a n.	16899
§ 7	16899
1922 červenec 13. č. 246 Sb. z. a n.	§ 2 16895
1922 červenec 13. č. 220 Sb. z. a n.	16799
1922 červenec 10. č. 250 Sb. z. a n.	§ 10 16849
1922 srpen 7. č. 265 Sb. z. a n. § 7	16840
1922 prosinec 21. č. 391 Sb. z. a n.	§ 1 16895

	Čís.
1923 leden 19. č. 16 Sb. z. a n. §§ 5, 6, 7, 9	16893
1923 leden 25. č. 35 Sb. z. a n. (stavební ruch) §§ 27 až 30	17085
1923 duben 26. č. 99 Sb. z. a n.	16607
1923 květen 3. č. 95 Sb. z. a n. § 7	16749
1923 červen 8. č. 123 Sb. z. a n. čl. XI.	16852 16886
1923 červenec 19. č. 160 Sb. z. a n. (stav. ruch) §§ 22, 28—39, 44, 50, 53	17085
1923 prosinec 23. č. 9 Sb. z. a n. na r. 1924 §§ 1, 18	16691
1924 červen 27. č. 224 Sb. z. a n. §§ 2, 5, 9	17159
1924 červenec 3. č. 177 Sb. z. a n.	16833, 16872, 17012
1924 červenec 13. č. 225 Sb. z. a n. čl. VI.	16901
1924 říjen 9. č. 221 Sb. z. a n. (zák. o soc. pojištění) §§ 2, 3	16643 16906
§ 5	16948
§ 7	16643
§ 8	16643
§ 17	16643, 16793
§ 23	16906
§ 24	16948
§ 74	16906
§§ 175, 189	16962
§ 135	16793, 16962
§ 139	16851
§ 140	16841, 16851
§ 161	16948
§ 162	16841
§ 173	16800, 16948
§§ 246, 254	16906
§ 265	16948
§ 282	16851
1924 říjen 10. č. 239 Sb. z. a n. § 1	16646 16854
§ 2	16646, 16883
§§ 7—9, 12, 17	17041
§ 25	17041
1924 říjen 10. č. 240 Sb. z. a n. § 2	16713

	Čís.
§ 4	16913, 16958, 17015, 17035, 17041
§ 5	16713, 16778, 16913, 17015, 17035
1924 říjen 10. č. 241 Sb. z. a n. § 1	16958, 17022
§§ 2, 3	16958, 17041
1924 prosinec 22. č. 286 Sb. z. a n. §§ 13, 16	17136
1924 prosinec 22. č. 287 Sb. z. a n. §§ 7, 8	16890
1924 prosinec 18. č. 2 Sb. z. a n. na rok 1925	16901
1925 březen 31. č. 65 Sb. z. a n.	17074
1925 duben 3. č. 67 Sb. z. a n. §§ 5, 7, 8, 12	16705
1925 červenec 17. č. 167 Sb. z. a n. § 10	17063
1925 srpen 7. č. 202 Sb. z. a n.	16608
1925 říjen 15. č. 217 Sb. z. a n. § 1	16777
§ 2	16796, 16849
§ 3	16660, 16748, 16890
§ 4	17117
1925 říjen 15. č. 221 Sb. z. a n. §§ 13, 22, 24	16891, 17117 16906
1925 prosinec 22. č. 6 Sb. z.	16777
1925 prosinec 22. č. 6 Sb. z. a n. na rok 1926 § 10	16678
1926 červen 24. č. 105 Sb. z. a n.	16872
1926 červen 24. č. 103 Sb. z. a n. (plat. zák.) § 139	16850
§ 151	16660, 16890, 16748
§ 153	16850, 17160
§ 154	16850
§ 209	16892
§ 210 16660, 16748, 16777, 17136	16892
1926 červen 24. č. 104 Sb. z. a n. § 35	16756
1926 červenec 1. č. 117 Sb. z. a n. § 1	16851
1926 červenec 7. č. 113 Sb. z. a n. § 110	16850
1926 červenec 7. č. 114 Sb. z. a n. §§ 11, 31	16850

	Čís.
1926 listopad 24. č. 218 Sb. z. a n. (původ. právo) § 7	17127
§ 9	17127, 17151
§ 10	17151
§ 11	17127
§ 12	17151
§ 14	16969
§ 19	17151
§§ 21—23	17127
§§ 32, 33, 36, 37	17127
§§ 58, 62	17151
§ 66	17127
1927 březen 17. č. 23 Sb. z. a n. § 28	16872
1927 březen 5. č. 15 Sb. z. a n.	16850
§ 1	17136
§ 63	16748
§ 69	16748, 16872
§ 70 16748, 16777, 16796, 16890	16890
§ 113	17074
§ 115	16748
§ 125	16872
§ 135	17074
§ 136	17074
1927 duben 7. č. 44 Sb. z. a n. (stav. ruch) § 43	16960
1927 květen 12. č. 57 Sb. z. a n. § 42	16960
1927 červen 20. č. 75 Sb. z. a n. (soudní řád mezistát. roz- hodčího soudu) §§ 13, 18	16840
1927 červen 15. č. 76 Sb. z. a n. (zákon o přímých daních) § 5	16723
§ 15	16629
§ 30	17108, 17160
§ 36	16872
§ 46	16948
§ 55	16629
§ 259	16800
§ 265	16640, 16667, 16721, 16800, 16948, 17008
§§ 271, 330, 341	16629
§§ 383, 391, 400, 403	17091
1927 červen 15. č. 77 Sb. z. a n. § 16	16949
§ 19	16678
1927 červenec 14. č. 125 Sb. z. a n. (organizace politické správy)	16678

	Čís.
čl. VIII	16678
čl. XII	16962
§§ 4, 99	16678
1927 červenec 15. č. 111 Sb. z. a n. (zák. proti nekalé soutěži) § 1	16664, 16679, 16742, 16807, 16830, 16852, 16858, 16881, 16914, 16965, 17000, 17009, 17044, 17083, 17085
§ 2	16679, 16858, 17000, 17009
§ 3	16880, 17123
§ 4	16858, 16954
§ 5	16954
§ 6	16858, 16954
§ 7	16954
§ 8	16858, 16954
§ 9	16954
§ 10	16742, 16781, 16852, 16661, 16914, 16965, 17009, 17161
§ 11 16664, 16858, 17044, 17123	17123
§ 15	16781, 17009, 17123
§ 17	16965, 17009
§ 18	16679, 16807, 16852, 16965, 17048
§§ 19, 23	16807
§ 40	16679
§ 44	16807
§ 46 16742, 16807, 16852, 16858	16807
1927 červenec 15. č. 112 Sb. z. a n. § 7	17010
1927 prosinec 13. č. 1 Sb. z. a n. na rok 1928 (směněč- ný zákon) §§ 1, 2	16666
§ 3 16622, 16666, 16754, 16902	16902
§ 6	16622, 16666, 17154
§ 80	16687
§ 83	17054
§ 86	16677
§ 87	16666, 17054
§ 98	16747
§ 102	16677
1928 leden 13. č. 8 Sb. z. a n. § 69	16696
§ 73	16856
§ 77	17058
§ 78	17058
§ 90	16962
§ 128	16674

	Čís.
1928 leden 19. č. 23 Sb. z. a n.	
čl. I	16794
čl. II	16613
čl. III	16762
čl. IV	16819, 16962
čl. V	17122
čl. IX	16900
§ 41, čl. VI	17122
§§ 46, 59, čl. VI	17158
1928 březen 13. č. 39 Sb. z. a n.	
§ 3	17156
1928 březen 28. č. 44 Sb. z. a n.	
zák. o ochraně nájemníků)	
§ 6	16812
§ 26	17092
§ 31	17092, 17108
1928 březen 28. č. 56 Sb. z. a n.	
(zák. o osvojení)	
§§ 4, 7, 10 až 13	16895
1928 červen 28. č. 96 Sb. z. a n.	
§ 1	16678
1928 júna 22. č. 104 Sb. z. a n.	
§ 2	16901
1928 listopad 8. č. 184 Sb. z.	
a n.	16793, 16851
1928 listopad 17. č. 185 Sb. z.	
a n.	16841
1928 prosinec 30. č. 3 Sb. z. a	
n. na rok 1929	16840
1929 únor 21. č. 26 Sb. z. a n.	
(pens. pojišť. soukr. zam.)	
§§ 2, 5, 11	16756
12	16753, 16759
15	16746, 16753
§§ 16, 17	16753
20	16738
21	16738, 16753
23	16753
24	16738
46	16833, 16915
§§ 49, 55	16753
§§ 64 až 66	16841
67	16819, 16841
68	16841
72	16819
84	16848
122	16738
124	dodatek I.
125	16848
133	16738, 16759, 16819
134	dodatek I.

Čís.

	Čís.
§ 151	dodatek I.
§ 170	16841
1929 květen 2. č. 64 Sb. z. a n.	
§ 33	16849
1929 červen 19. č. 118 Sb. z.	
a n. (provedení třetího do-	
datečného zápisu s Ra-	
kouskem)	16840
1930 březen 21. č. 51 Sb. z. a n.	
§ 3	17159
1930 duben 10. č. 45 Sb. z. a n.	
zák. o staveb. ruchu)	
§ 30	16766
§ 43	16766, 16900
§§ 44, 45	16766
1930 květen 28. č. 66 Sb. z. a n.	
(stavební ruch)	
§ 5	17031
§ 41	17138
§ 42	16766, 16900
§ 46	16766
1930 květen 20. č. 70 Sb. z. a n.	
§ 12	17136
1930 červen 26. č. 96 Sb. z. a n.	
§ 22	17136
§ 47 16748, 16777, 16796, 16890	
1930 červenec 8. č. 130 Sb. z.	
a n.	
čl. VI	16680
1930 září 23. č. 143 Sb. z. a n.	
(poštovní spořitelna)	
§ 3	16709
1930 listopad 27. č. 169 Sb. z.	
a n.	16678
1930 prosinec 16. č. 4 Sb. z. a	
n. na r. 1931 (vyživovací	
zákon)	
§§ 1, 2	16926
1931 březen 27. č. 64 Sb. z. a n.	
čl. X uv. zák.	16607
čl. XIV uv. zák.	16607
I. Konkursní řád:	
§ 3	17010, 17011, 17131, 17154
§ 12	16771, 16958, 17041
§ 13	16771
§ 15	17011
§ 21	17061, 17103
§ 26	17061

Čís.

	Čís.
§§ 32, 33	16803
§ 35	16939
§ 47	16958, 17041
§ 49	16760, 16863,
16973, 17057, 17131	
§ 50	16973, 17057, 17131
§ 51	17011, 17075
§ 52	16647, 17057, 17075
§ 53	17057, 17075
§ 56	16958, 17041
§ 62	17131
§ 69	17011, 17057
§ 70	17057, 17131
§ 77	16730
§ 79	16771, 17131
§ 80	16853, 16863
§ 81	16771
§ 88	16863
§ 97	16771
§ 104	16773
§§ 109, 112	16773
§ 118	16771
§ 121	17075
§ 126	16973
§ 127	16732, 16853
§§ 149, 150	16847
§ 152	17035
§ 153	16847
§ 156	17035
§§ 159, 163	16847
§ 166	16771, 16842
§ 172	17056
§§ 177, 178	16938
§ 180	16938, 17056
§ 186	17056
§ 188	16647, 16706, 16730,
16732, 16828, 16842,	
16853, 16907, 17056, 17057	
§ 189	16938
§ 192	16730, 16732, 16794,
16842, 17011, 17056	
II. Vyrovnací řád:	
§ 4	16607, 16828
§ 10	16896
§ 12	16887, 16944
§ 13	17042, 17055
§ 14	16875, 17011
§§ 15, 16	17061
§ 17	17150
§ 19	17055
§ 22	16778

Čís.

	Čís.
§ 23	16713, 16778
§ 26	16887, 16896
§ 34	16875, 16896
§ 38	16907
§§ 40, 41	16896
§ 50	16910
§ 51	16637
§ 55	16654, 17079
§ 56	17035
§ 58	16828, 17079
§ 59	16637
§ 60	16607, 17019, 17035
§ 65	16828, 16910
§ 67	16607, 17019
§ 70	16794, 16828, 16907
§ 78	16706
III. Odpůrčí řád:	
§ 1	16969
§ 2	16612, 16969
§§ 3 až 5	16695
§ 12	16695
§§ 13, 14	16695, 17157
1931 květen 27. č. 93 Sb. z. a n.	
(malý přidělový zák.)	
§ 2	16632, 16797, 16804,
16904, 16982, 17038, 17046	
§ 6	16632, 16904, 17046
§ 11	17020, 17038
1931 červenec 4. č. 131 Sb. z.	
a n. (pracovní soudy)	
§§ 1, 2	17014
§ 16	16639
§ 19	16639, 16694
§ 21	17018
§§ 25, 26	16639
§ 28	16639, 16871,
16997, dodatek II.	
§ 29	17018
§ 32	16762, 16997
§ 33	16724, 17017
§ 35	16694, 16705,
16871, 16997	
§ 38	16997
§ 42	16762, 17014
1931 červenec 10. č. 115 Sb. z.	
a n.	
§§ 19, 20	16732
§ 22	17057
§ 23	16732
1931 červenec 14. č. 125 Sb. z.	
a n.	
§ 1	16708

Čís.

	Čis.
1931 srpen 12. č. 329 Sb. z. a n.	16678
1931 prosinec 14. č. 191 Sb. z. a n.	16889
1932 duben 21. č. 54 Sb. z. a n.	16854
1932 prosinec 21. č. 1 Sb. z. a n. na r. 1933	16822
1932 prosinec 23. č. 198 Sb. z. a n. (doprava motor. vozidly)	16798
1933 březen 2. č. 44 Sb. z. a n. § 19	16854
1933 březen 21. č. 48 Sb. z. a n. (zák. o půjčce práce) § 7	16629, 16998
1933 květen 5. č. 74 Sb. z. a n. (exekuce proti zemědělcům) § 3	16971
1933 červen 8. č. 97 Sb. z. a n. § 1	17071
§ 2	16905, 16970
§ 3	17071
§ 4	17071
1933 červenec 12. č. 141 Sb. z. a n. (kartel. zákon) § 1	16634, 16924
§ 2	16634, 16924, 17047
§ 3	16924
§§ 5, 12	16634
§§ 25—28	16634, 16924
1933 červenec 29. č. 164 Sb. z. a n. (úprava pachtovného) § 7	16873
1933 prosinec 22. č. 252 Sb. z. a n. § 7	16966
1934 únor 23. č. 32 Sb. z. a n. čl. I. § 3	17108
§ 6	16812
1934 únor 24. č. 33 Sb. z. a n. §§ 3, 8	16971
1934 březen 24. č. 62 Sb. z. a n.	17092
1934 červen 15. č. 112 Sb. z. a n. čl. I. § 5	16906
1934 červen 21. č. 117 Sb. z. a n.	16738
1934 červen 21. č. 109 Sb. z. a n. čl. I.	16726, 16854, 16906

	Čis.
1934 červenec 2. č. 145 Sb. z. a n. (zákon o pojistné smlouvě) §§ 1, 7	16633
§ 11, odst. 2	16626
§§ 17, 23	16633
§ 29	16835, 16943
§§ 32, 39	17040
§§ 43, 46	16648
§§ 56, 57	16737
§ 61	16835
§ 63	16943, 16972
§ 79	16823, 17034
§ 116	16737
§ 119	17040
§§ 162, 164	16648, 16953
1934 červenec 11. č. 154 Sb. z. a n. (soukr. zaměstnanci) § 1	16655, 16861, 16899, 17082, 17087
§ 4	16658, 17116
§§ 19, 24	17116
§ 26	16761, 16878
§ 27	16761, 16827
§ 30	16782, 17089
§ 31	16738, 16861, 17087, 17089
§ 33	16782
§ 34	16658, 16782
§ 37	16758, 16861, 16899
§ 39	17098
§ 53	17089
§ 54	16899
1934 červenec 13. č. 37 Sb. z. a n. § 8	16774
§ 20	16981
1934 červenec 13. č. 142 Sb. z. a n. § 1	16919, 16971
§ 5	16800, 16971
1934 červenec 13. č. 160 Sb. z. a n. § 9	16726
1934 červenec 13. č. 172 Sb. z. a n.	16733
1934 červenec 25. č. 189 Sb. z. a n. § 139	16793, 16800, 16851, 16948, 17100
§ 173	16751, 16900
1934 září 27. č. 207 Sb. z. a n.	16800, 16919

	Čis.
1934 říjen 6. č. 211 Sb. z. a n.	16919
1934 říjen 19. č. 221 Sb. z. a n. § 175	17100
1934 listopad 23. č. 234 Sb. z. a n. § 1	17118
1934 prosinec 11. č. 251 Sb. z. a n. (umořování listin) čl. I č. 1	17043, 17111
čl. I č. 2, odst. 3	16608
čl. I č. 3	16864
čl. I č. 5	16647, 16702, 16730, 16828, 16842, 17056
čl. IV	16762, 17018
čl. V	16684, 16767, 16974, 17005
1934 prosinec 11. č. 251 Sb. z. a n. (proces. novela) čl. I	16845, 17006
čl. V	16611
1934 prosinec 22. č. 158 Sb. z. a n. čl. I	16800, 16919, 16971
1934 prosinec 22. č. 261 Sb. z. a n.	16854
1935 leden 25. č. 22 Sb. z. a n.	16856
1935 březen 26. č. 81 Sb. z. a n. (jízda motor. vozidly) §§ 3, 7	16972
§ 8	16943
§§ 28—41	16972
§ 38	16789
§ 45	17130, 17149
§§ 47, 49	17149
§ 54	17040
§ 56	16943
1935 duben 9. č. 69 Sb. z. a n. § 2	16780
1935 duben 12. č. 75 Sb. z. a n. (přídavkový zákon) § 1	17000
§§ 2, 6, 16	17048
1935 duben 12. č. 76 Sb. z. a n. (splátkový zákon) § 1	16623
§ 5	16822
§§ 5, 6	16609, 16644, 17088
§ 11	16623
§ 12	16822

	Čis.
§ 18	17088
§ 20	16623, 16644, 17088
1935 duben 12. č. 77 Sb. z. a n. (doprava motor. vozidly) § 69	16943, 16972
1935 duben 29. č. 89 Sb. z. a n. § 1	16739, 16693
§ 4	16657, 16693
§ 6	16970
1935 červenec 16. č. 162 Sb. z. a n. § 1	16767
1935 červenec 20. č. 168 Sb. z. a n. §§ 6, 15, 32	16981
1935 říjen 19. č. 203 Sb. z. a n. §§ 42, 94, 147	16972
1935 květen 18. č. 176 Sb. z. a n. § 2	17065
§ 3	17101, 17138
§ 4	17101
§§ 5, 6	17065
1935 červen 8. č. 125 Sb. z. a n. (novela k malému přídel. zákonu)	16632, 16797, 16904, 17046
1935 prosinec 19. č. 258 Sb. z. a n.	16629
1935 prosinec 21. č. 238 Sb. z. a n. (úrokové sazby)	16822
1935 prosinec 21. č. 250 Sb. z. a n. (zemědělské úlevy) § 1	16706, 16800, 17042
§§ 2, 3, 5	16919, 16971
§ 12	16919, 16971
§ 13	16800, 17023
§ 15	16971
§ 17	16800, 17078
§ 19	17023
§ 20	16919, 17023
§ 22	16919
§ 24	17035
§ 26	16971
§ 27	16919
1935 prosinec 21. č. 251 Sb. z. a n. (dluž. úlevy nezaměstnaným)	

	Čís.
§ 2	16919
§§ 7, 8	16716
§ 33	17035
1936 leden 23. č. 15 Sb. z. a n.	17027
1936 březen 26. č. 65 Sb. z. a n.	
§ 53	16900
§ 54	16766
1936 březen 26. č. 66 Sb. z. a n. (ochr. nájemníků)	
§ 3	17092
§ 4	17108
§ 5	16934
§ 6	17108
1936 březen 31. č. 76 Sb. z. a n. (zeměd. vyr. řízení)	
§ 2	16828
§ 3	16637, 16706, 16794, 16828, 16887, 16944, 17055, 17124
§ 6	16828
§ 9	16706, 16824, 17042, 17124, 17150
§ 10	17150
§ 19	16637, 16910
§ 21	16706, 17042, 17124
§ 24	16910
1936 březen 31. č. 77 Sb. z. a n. (dluž. úlevy nezaměstnaným)	
§ 1	17031
§ 4	16786
§ 12	17031
1936 duben 1. č. 80 Sb. z. a n.	
§ 61	17138
1936 duben 2. č. 82 Sb. z. a n.	
§ 1	16709
§ 2	16905, 16970
§ 4	16905, 17071, 17095
§ 18	17071
§ 27	16709
§ 27	16905
1936 duben 2. č. 86 Sb. z. a n. (exek. novela)	
§§ 5, 6	16886
1936 květen 26. č. 144 Sb. z. a n.	
čl. II	17121
čl. IV	16732
čl. IV	16730, 16732
1936 červen 16. č. 161 Sb. z. a n. (procesní novela)	

	Čís.
čl. VI	16659
čl. IX	17018
1936 červenec 8. č. 227 Sb. z. a n. (znění zák. o pří- mých daních)	16640, 16800
1936 červenec 9. č. 219 Sb. z. a n.	
čl. I	16981
1936 září 30. č. 269 Sb. z. a n.	
16705, 16828, 17042	
čl. I č. 5	16706
1936 listopad 7. č. 284 Sb. z. a n.	16629
1936 prosinec 11. č. 303 Sb. z. a n.	16854
1936 prosinec 17. č. 314 Sb. z. a n.	16929, 17006
čl. I	16608, 16611, 16647, 16702, 16730, 16767, 16828, 16842, 16845, 16864, 16974, 17056
1936 prosinec 18. č. 338 Sb. z. a n.	
§ 1	17041
§ 2	17041
§ 3	16958, 17041
§ 4	17041
§ 5	17041
1937 leden 29. č. 13 Sb. z. a n. (zeměd. vyr. řízení)	16828, 16910
čl. I	16637
1937 únor 4. č. 15 Sb. z. a n.	
16640, 16948	
1937 červen 26. č. 141 Sb. z. a n.	
§ 5	16657
§ 11	16979
1937 červen 24. č. 148 Sb. z. a n.	
§ I	16767
1937 červen 24. č. 150 Sb. z. a n.	
čl. I č. 2	16706
čl. II, § 1	16828, 16910, 17078
čl. II, § 3 písm. f)	17078

	Čís.		Čís.
1937 červen 30. č. 159 Sb. z. a n.	16706	1937 červen 8. č. 164 Sb. z. a n.	16678
1937 červen 30. č. 163 Sb. z. a n.		1937 červen 16. č. 191 Sb. z. a n.	16678
§§ 1, 2	16906	1938 březen 16. č. 56 Sb. z. a n.	17078

VIII. Mírové smlouvy, mezinárodní úmluvy, státní smlouvy a pod.

	Čís.		Čís.
1922 červen 4. č. 102 Sb. z. a n. (smlouva trianonská) čl. 186	16901	v rak.-uh. korunách) čl. 2, 28, 36, 46	16840
1923 červenec 13. č. 225 Sb. z. a n. na rok 1924 čl. VI	16901	1931 prosinec 10. č. 187 Sb. z. a n. (Úmluva mezi ČSR. a rep. Rak. o rozdělení odpoč. zaopatř. požitků)	16978
1924 červen 19. č. 60 Sb. z. a n. na rok 1926 (úmluva s Rak. o úpravě závazků)		1935 říjen 28. č. 179 Sb. z. a n. (Úmluva o mezinár. po- stavení uprchlíků)	16832

IX. Zákony dříve uherské.

Obchodní zákon (zák. čl. XXXVII:1875):

	Čís.
§ 43	16608
§§ 189, 200	16883
§§ 267, 348	17020
§ 484	16608

Civilní řád soudní (zák. čl. I:1911):

	Čís.		Čís.
§ 10	16892	§ 399	17018
§ 19	16895	§ 446	16755
§ 52	16744	§ 475	16754
§ 129	16706	§ 480	17018
§ 130	17015	§ 499	16894
§ 131	16758	§ 505	16894, 16895, 16897, 17016
§ 147	16755	§ 507	16746
§ 180	16755, 16762, 16889, 16890, 16891, 16892, 16897, 17014 17016, 17117, 17155, 17159	§ 511	16884
§§ 181, 182	16894	§ 534	16746, 16895, 17087
§ 188	17157	§ 535	16895, 17159
§ 268	16895	§ 540	16762, 16897, 17016
§ 269	16706, 16748	§ 543	16889, 17156, 17159
§ 270	16746, 16883	§ 563	16884
§ 271	16882	§ 581	17090
		§ 641	16894
		§ 697	16744

Exekuční zákon (zák. čl. LX:1881):

	Čís.
§ 136	16900

Různé zákony (články uherského říšského sněmu):

	Čís.		Čís.
zák. čl. XXXIV:1874 (advok. poriadok)		§§ 65, 156, 163, 167 . . .	16891
§ 8	16961	zák. čl. XXII:1886	
zák. čl. XX:1877		§ 86	16756, 16757, 17016
§ 11	16659	zák. čl. XXXI:1894 (manž. zák.)	
§§ 15, 36	16895	§ 80 lit. a)	16755
zák. čl. LX:1881		§ 119	16894
§ 66	17122	zák. čl. XXIX:1900	
zák. čl. XXIII:1885 (vodní zák.)		zák. čl. XVIII:1913	
§ 23	16898	§ 26	16891
		zák. čl. LIII:1913	
		§ 17	17121

Nařízení maď. král. ministerstva:

	Čís.
1913 desembra 19. č. 67300	
§ 1	17121

X. Cizozemské zákony.

Německo:

	Čís.
Občanský zákon:	
§§ 903, 906, 1004, 1027, 1065, 1090	16980

XI. Výnosy a jiné předpisy.

Výnos (vyhláška, nařízení)

— ministerstva spravedlnosti:

1884 duben 25. č. 4487 ř. z.	16625
1899 říjen 10. č. 6919 č. 236/1899	16970
1909 únor 28. č. 3 věst. § 2	17109
1937 květen 18. č. 28.162 č. 10 věst.	16730, 16732

— ministerstva školství a národní osvěty:

1932 říjen 7. č. 5638/32 pres.	dodatek II.
1932 leden 17. č. 166.068/35-VI/1	16884

— ministerstva financí:

1899 říjen 10. č. 6919 věst. min. sprav. 236/99 odst. 2	16970
1928 č. 105.481/28-VII-18	17160

— ministerstva zemědělství:

1925 č. 30.825/XV-I/25, č. 30.826/XV-I/25, č. 33.314/XV-11/25	17160
1921 červenec 18. č. 39.933/IV b)	16850
1934 duben 16. č. 107.360-VII/B 1933	16891

— ministerstva vnitra:

1936 květen 11. č. 29.706 věst.	16972
1930 červenec 10. č. 43.608/30	16972
1928 č. 65.847-14/28	17160

— ministerstva obchodu:

1930 duben 22. č. 22.194	16657
------------------------------------	-------

— ministerstva s plnou mocou pro správu Slovenska:

1919 květen 20. č. 102	16884
1925 mája 2. č. 20.636/25	16757

— bývalého rakouského ministerstva financí:

1860 leden 16. č. 21 ř. z.	16849
1875 květen 29. č. 2233 ř. z.	16849

XII. Různé.

Výklad všeobecných pojistných podmínek:

	Čís.		Čís.
čl. 1	16865, 17143	Stanovy pojišťovny soukromých úředníků a zřízenců:	
čl. 3	16636, 16718, 17143	§ 31	16851
čl. 5	16865	Stanovy nemocenské pokladny čl. stát. drah:	
čl. 10	16633	§§ 1, 29, 35	16906
čl. 14	17098	Služební pragmatika pro státní úředníky:	
čl. 15	16630	§ 80	16738
čl. 16	17098	Služební pragmatika pro vyměření odpočivných požitků:	
čl. 19	16789, 17143	§§ 64, 176	16850
čl. 20	17098, 17143	Služební řád pro zaměstnance čl. stát. železnic:	
čl. 21	16837, 17143	§ 2	16872
čl. 22	16626	§ 29	16763
čl. 23	16636, 17143	§ 33	16748
§ 1, 2	16737	§§ 40, 56	16763
§ 4	16608	§ 92	16777, 16968
§§ 11 až 14	16737	§ 107	16968
§ 20	16802	§ 116	16763
§ 24	16636	§ 118	16748
čl. 26	16834	Služební řád pro zaměstnance podniku »Štátné lesy a statky«:	16764
čl. 90	17143		
Dodatečné ustanovení k všeobecným poj. podmínkám:			
čl. 7	16943		
Stanovy pensijního fondu:			
§§ 9, 12	16968		
Organisač. štatút obcí:			
§§ 18, 28, 31, 35, 36	16757		